လံာ်သံးစီရူး

THESAURUS

of

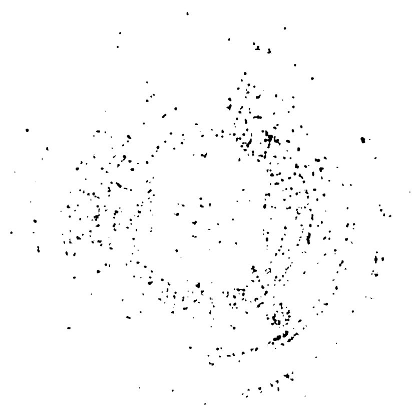
KAREN KNOWLEDGE

NATIVE KAREN DICTIONARY

စီၤကီၢ်တူ်ဒီးသရၣ်ဝံးမၤဝဲလီၤ
WRITTEN BY SAU KAU-TOO, AND COMPLETED
BY J. WADE

ကတြူၢ် ၃


THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
LIBRARIES
THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
1817



THESAURUS

of

KAREN KNOWLEDGE

COMPRISING
TRADITIONS, LEGENDS OR FABLES, POETRY, CUSTOMS,
SUPERSTITIONS, DEMONOLOGY,
THERAPEUTICS, ETC

ALPHABETICALLY ARRANGED

AND FORMING A COMPLETE

NATIVE KAREN DICTIONARY,

WITH DEFINITIONS AND EXAMPLES, ILLUSTRATING
THE USAGES OF EVERY WORD.

VOL. III

**WRITTEN BY SAU KAU-TOO; AND COMPILED
BY J. WADE**

လံာ်သံးစီရှူး

လံာ်အံၤစီၤကီၢ်တုၢ်ဖိးသရၣ်ဝံးမၤဝဲလီၤ.

❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀

**TAVOY:
KAREN MISSION PRESS.**

....

C. BENNETT
1849

၁. **ဒါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပသလ့ၢ်လီၤတၢ်လၢအဒိဘ့ၣ်တဖၣ်ဒီးပစံးလၢဒါလီၤလီၤ. နဒါချံၣ်န့ၣ်တဘၣ်လိာ်မးလဲၣ်.ဒါချံၣ်ဘၣ်လိာ်ကဘျ့ၣ်လၣ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးလၢပဒါလီၤစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒါလီၤ, ဒါချံၣ်,မံဒါ,လီၢ်မံဒါ, လီၢ်ဒါ, ဒါလီၤလီၢ်ဒါတက့ၢ်.

၂. **ဒါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပပှၢ်လၢအဆံးကတၢၢ်လၢပမိၢ်ဟ့းတ့ာ်ဝဲတဂၤန့ၣ်ပကီးလၢဒါလီၤ. ဒီးပကီးလၢပှၢ်ဒါစကီးလီၤ.လဲၤဒီးဝဲၢ်ဆူခုးမိၣ်ဒါဓါ.မါဒါလဲၤဒၢၣ်ထံအီတက့ၢ်.

၃. **ဒါလီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပသလၣ်လီၤချံၣ်ဒီးပစံးလၢပဒါလီၤချံၣ်လီၤ. ထိရီၤပသလၣ်လီၤတၢ်လၢအဒိဘ့ၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဒါလီၤလီၤ. ဒါလီၤချံၣ်. ဒါလီၤယၣ်. ဒါလီၤလီၢ်ဒါ.ဒါလီၤသ့ၣ်လၣ်အူ.ဒါလီၤဖုးဒါ.တၢ်ခဲလၢာ်န့ၣ်မ့ၢ်ပသလၣ်လီၤလီၤ.

၄. **ဒါလီၤချံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပသလၣ်လီၤချံၣ်ဒီးပစံးလၢပဒါလီၤချံၣ်လီၤ. ဒါလီၤချံၣ်လၢတၢ်ပျံၢ်ပှၤန့ၣ်တက့ၢ်.

၅. **ဒါလီၤလီၢ်မံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပသလၣ်လီၤလီၢ်မံဒီးပစံးလၢပဒါလီၤလီၢ်မံလီၤ. ဒါလီၤန့ၢ်သရၣ်အလီၢ်မံတက့ၢ်. ဒါလီၤလီၢ်မံတက့ၢ်စကမံလၢအပှၤလီၤ.

၆. **ကဒါ** ကဒံကဒါ,ကဒါထိၣ်, ကဒါယီၤ,ကဒါကွံာ်, ကဒါအသး,သးကဒါ,ခိၣ်ခံကဒါ,ဟံးန့ၢ်ကဒါကွၤ,ကွၤကဒါ, ဟဲကဒါ,အိၣ်ကဒါ, သိၣ်ကဒါ, ဃၣ်ကဒါ,ထီကဒါ,ထီကဒါအပျုၤလီၤကဒါ,လဲးကဒါ,လွဲကဒါ,ဘိးကဒါ,ဝံၣ်ကဒါ,ကတိၢ်ကဒါ,ကဒံ က ဒါ, က ဒါရါ, ကွၢ်လၢကဒါအကျါကက့ၢ်.

၇. **ကတြါဒါ** န့ၣ်ကွၢ်လၢကတြါအကျါတက့ၢ်.

၈. **ကဘၤဒါ** န့ၣ်ကွၢ်လၢကဟၤအကျါတက့ၢ်.

၉. **ချံၣ်မံဒါ** န့ၣ်မ့ၢ်ချံၣ်လၢပမံလၢအဖီခိၣ်န့ၣ်ပကီးလၢချံၣ်မံဒါလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢချံၣ်မံတၢၢ်ချံၣ်မံဒါလီၤ.

၁၀. **ဒ့ၣ်ဒါ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရီၤပှၤလၢပသးဟ့အီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ဒူတၢ်ယိၤလၢသါကအ့ၣ်ပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကဘၣ်သံပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဒ့ၣ်ဒါလီၤ.

၁၁. **ဒ့ၣ်ဒါ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရီၤတၢ်လၢကသံန့ၢ်ပသး,ထိရီၤတၢ်လၢကမၤသံပှၤ,ထိရီၤတၢ်လၢကအိၣ်ပှၤ.ထိရီၤပှၤကညီလၢပသးဟ့အီၤန့ၣ်မ့ၢ်ဒ့ၣ်ဒါခဲလၢာ် လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒ့ၣ်ဓိၤဒါဓိၤလီၤ. သ့ၣ်ခိၣ်ဆၢၣ်နါစ့ၤ,သ့ၣ်ခံထီး, ထံလာ်ယိာ်န့ၣ်မ့ၢ်ထဲဒ့ၣ်ဒါလီၤ. ဒီးတၢ်ဒူတၢ်ယိၤဘိၣ်သအိၣ်ထိးတရိာ်န့ၣ်မ့ၢ်ဒ့ၣ်ဒါလီၤ.

၁၂. **ဒ့ၣ်ဓိၤဒါဓိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရီၤဒ့ၣ်ဒါန့ၣ် ပကီးဒီးအဆိလၢဒ့ၣ်ဓိၤဒါဓိၤလီၤ.ဒ်ပသ့တပျံၤဒ့ၣ်ဓိၤဒါဓိၤတဂ့ၤဒီးပဘၣ်စိာ် ဒီးပစုကဝဲၤလီၤ.

၁၃. **ပှၢ်ဒါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပပှၢ်သဒါတဖၣ်န့ၣ်ပကီးလၢပှၢ်ဒါလီၤ. ပကလဲၤဆူခုးဒီးပကမၤပှၢ်ဒါပၢၤဟံၣ်လီၤ.

၁၄. **ဖိာ်မုၣ်အဒါ** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိာ်မုၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤန့ၣ်ပစံးလၢဖိာ်မုၣ်အဒါလီၤ. ဖိာ်မုၣ်အဒါန့ၣ်မ့ၢ်လုၣ်ဓိၤထၣ်ဓိၤန့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံဓိၤကွၣ်ဓိၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဖိာ်မုၣ်အဒါခဲလၢာ်လီၤ.

၁၅. **ဖိာ်ခွါအဒါ** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိာ်ခွါတၢ်မၤလၢကူာ်ခုးဖဲးသံၣ်ဒီးမၤကလိက့ကါအကလုာ်ကလုာ်လၢဘၣ်ဃးဒီးဖိာ်ခွါန့ၣ်ပစံးလၢဖိာ်ခွါအဒါလီၤ. ဖိာ်မုၣ်ဓိၢ်အိၣ်ဒီးအဒါ ဖိာ်ခွါဓိၢ်အိၣ်ဒီးအဒါလီၤ.

၁၆. **ဖုဒါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤပြံဝၣ်ဒူပြံကဒံဓိၤဒီးပဒါလီၤလၢဟံၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်ကီးလၢဖုဒါလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖုက့ဖုဒါလီၤ.ဆ့ၣ်ဖုဒါတက့ၢ်. ပကဒါလီၤလၢဟံၣ်အဖီခိၣ်လီၤ.

၁၇. **ဖိသဒါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိတဖၣ်လၢအဆံးကတၢၢ်တဂၤန့ၣ် လၢအမိၢ်အဟ့းတ့ာ်ဒ့ၣ်ဝဲတဂၤန့ၣ်အမိၢ်အပၢ်စံးလၢဖိသဒါလီၤ. ဖိသဒါန့ၣ်အိၢ်ဖျဲၣ်လၢအဝဲၢ်တဖၣ်အလီၢ်ခံ အစၢ်ကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ.

၁၈. **မံဒါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟာ်တၢ်လၢပဖိလာ်တမံၤမံၤ ဒီးပမံလၢအဖီခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမံဒါလီၤ. နမံဒါမနုၤတမံၤလဲၣ်. စမံဒါ ချံၣ်တဘ့ၣ်လီၤ.

၁၉. **လီၢ်ဒါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆးတၢ်ကံးညာ်တိၣ်ပံၢ်ကလာ်ဒီးပမံဒါလၢအဖီခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢလီၢ်ဒါလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၢ်ဖှလီၢ်ဒါလီၤ. ဒါလီၢ်န့ၢ်သရၣ်လၢလီၢ်ဒါတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၢ်ဖှလီၢ်ဒါလီၤ.ဒီးလီၢ်မံလီၢ်ဒါလီၤ.

၂၀. **လီၢ်မံဒါ** န့ၣ်ထိရီၤဘၢ်လၢပဒါလီၤဒီးပမံလၢအဖီခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢလီၢ်မံဒါလီၤ. တၢ်ကူတၢ်သိးန့ၣ်ပမၤလၢလီၢ်မံဒါလီၤ. ပလဲၤတၢ်လၢပှၢ်ကျါန့ၣ်ပမၤလီၢ်မံဒါလၢသန့ဝၣ်လၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၢ်မံဒါလီၢ်ဂဲၤဒါလီၤ.

၂၁. **သဒါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအိၣ်ဖျဲၣ်လၢလှၢ်ငီၤစီၤဘျဲၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပှၤသဒါလီၤ. ဒီးပစံးလၢအဘျဲၣ်သဒါစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၢ်သဒါ,ဖိသဒါ, ဖါတၢ်သဒါ, မုၢ်သဒါ, တၢ်ကတိၤအံၤမ့ၢ်ပှၤသဒါန့ၣ် အမိၢ်အပၢ်အဖိဒိၣ်စ့ၣ်လံၤကီးအီၤလီၤ.

၂၂. **အဒါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတၢ်ဖံးတၢ်မၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤကညီတၢ်သးဟ့အလီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢအဒါလီၤ.

၁. **ဒး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အမုၢ်လၢပသူၣ်ပဖျးတကလုာ်န့ၣ်အသၣ်ဝါကျိၣ်ကလာ် ဒီးအသၣ်န့ၣ်အကိာ်အိၣ်ဒီးအသလှၤဒ်ပလီအသိးဒီးပကီးလၢဒးလီၤ. ဒီးအသၣ်အိၣ်ခံကလှာ်သၢကၤ[illegible]လီၤ. ဒးထံတၢၢ်,ဒးဝီၤတြ့,ဒးဝီၢ်အိၣ်ဝဲသၢကလုာ်လီၤ. ဒးန့ၣ်အသၣ်ထဲသပၢၤတဖျၢၣ်လီၤ. ဒီးပဖီအိၣ်လၢကသူလီၤ. ဒးဓိၤတြါဓိၤ,ဒးဓိၤဖိဓိၤ,လှၢ်ဓိၤဖိဓိၤ, ပကီးဒီးအဆိဒ်န့ၣ်လီၤ.

၂. **ဒးကပှၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်စွါသ့တကလုာ်နူၣ်ထဲထိးကလဲာ်တဘိဒီးတုၤထိးကလဲာ်တဘိဒီးမၤသးဟ့ကလ့ၤ ဒီးပစံးလၢဒးကပှၢ်လီၤ. ဒီးပသးပှၢ်စံးလၢအ့ၣ်ဘၣ်ပှၤ ဒီးပသံလီၤ.

၃. **ဒးချိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဆးကၢၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီအပှၤလိၢ်ဘျါကွၤဒီးဒိးဘိၣ်ဝဲနူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဆးကၢၤဒးချိၣ်လီၤ.

၄. **ဒးတဲာ်, ဓဲးတဲာ်,တတိၤတဲာ်ညၣ်**လၢထံသနၢၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢထံဝီၤလ့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢပဒးတဲာ်ညၣ်အခံလီၤ. ညၣ်မ့ၢ်ထိလၢထံဖိလိာ်ဒီးပဒးတဲာ်ညၣ်အခံ လၢသနီၤဒီးမ့ၢ်ညၣ်အိၣ်လၢထံသနၢၣ်ဒီးပဒးတဲာ်အခံလၢသွ့, ညၣ်မ့ၢ်နုာ်ဆူတၢ်ပူၤဒီးပဒးတဲာ်အခံလၢဟ့ာ်လီၤ. ဒီးထိရိၤတၢ်အိၣ်လၢတၢ်ပူၤ ဒီးပမၤတဲာ်ဃာ်တၢ်ပူၤခိၣ်ထိးနူၣ်မ့ၢ်ပဒးတဲာ်လီၤ.

၅. **ဒးတၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ဒးဘိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်စွါသ့တကလုာ်နူၣ်မၤသးဂီၤဆူၣ်ကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒး တၢ်ဒးဘိလီၤ.

၆. **ဒးထံတၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ဒးတကလုာ်အသၣ်ထိၣ်ထံတၢ်အသိးဒီးပကိးလၢဒးထံတၢ်လီၤ. ဒးထံတၢ်ဒးထံဝီၤနူၣ်အသၣ်ထိၣ်ထံတၢ်ဝီၤအသိးလီၤ.

၇. **ဒးဒိး** နူၣ်မ့ၢ်ဒးအလၣ်စၢ်ဒီးပစံးလၢဒးဒိးလီၤ. ဒးဒိးဒးလၣ်နူၣ်ပဖိအိၣ်လၢကသူလီၤ.

၈. **ဒးနူၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤတဲာ်နူၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအိၣ်လၢအ ပှၤဒီးပစံးလၢပဒးနူၢ်လီၤ. သူၣ်တဒုပဒးနူၢ်အီၤလၢအပှၤဒီးပရူၣ်ဒီးနူၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးတခီထိခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤတၢဒိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမ့ၢ်အိၣ်ဝးတရံးဒီးဟးထိၣ်ဝဲဆူအဂၤတသ့ဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢပဒးနူၢ်လီၤ. ပဒးနူၢ်ထိခိၣ်တဒုပခးသကိးလၢသံးနှာ်ဒီးသံဝဲလီၤ.

၉. **ဒးဝိၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ဒးတကလုာ်အသၣ်ဖးဒိၣ်ပိၢ်သလိၣ်ပှၤကညီအဟၢဖၢအသိးဒီးပစံးလၢဒးပိၢ်လီၤ. ဒးပိၢ်ဒးပၢ်နူၣ်ပအိၣ်လၢကသူလီၤ.

၁၀. **ဒးဝီၤတြံ** နူၣ်မ့ၢ်ဒးတကလုာ်အသၣ်ပြံကဒံဓိၤဒီးအသၣ်နူၣ်အကိာ်စ့ၤဝဲဒီးပကိးလၢဒးပီၤတြံလီၤ. ဒးပီၤတြံနူၣ်အသၣ်အကိာ်စ့ၤဝဲတတိၤဒီးကဖၢထိၣ်ကဒီးတတိၤဒ်တြံအခိၣ်အသိးဒီးပကိးလၢဒးပီၤတြံလီၤ. ဒီးပကိးလၢဒးဖိစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁၁. **ဒးဘျါ** နူၣ်မ့ၢ်လူၢ်ကျၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီမၤသံဒုၣ်ဓိၤညၣ်ဓိၤလၢသ့ၣ်ဒီးဝၣ်လၣ်, သ့ၣ်ဂံၢ်ဝၣ်ဘိနူၣ်လီၤ.

၁၂. **ဒးဘိယိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဒးဘိတကလုာ်မ့ၢ်တၢ်စွါသ့ဝဲပြံကဒံဒီးပစံးလၢဒးဘိယိၣ်လီၤ. ဒးဘိယိၣ်ထဲမှံထဲထးဒီးလၢမနၤနူၣ်ကပီၤဝဲလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဒးဘိတၢ်ဒးဘိယိၣ်လီၤ.

၁၃. **ဒးဘိ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်စွါသ့တကလုာ်ဂီၤဆူၣ်ကလာ်အိၣ်တထါဒီးအ့ၣ်ပှၤဆါဝဲနူၣ်ပကိးလၢဒးဘိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဒးတၢ်ဒးဘိလီၤ. ဒးတၢ်ဒးဘိနူၣ်အ့ၣ်ပှၤဆါကၢ. ကပီၤဒးဘိ(ကွ့ၢ်၂၃).

၁၄. **ဒးဘိထံ** နူၣ်မ့ၢ်ဒးဘိတကလုာ်အိၣ်လၢထံခိၣ်ထံနံၤ,ဖဃာ်ခိၣ်စဃာ်ကျါ, သ့ၣ်လၣ်ခိၣ်သ့ၣ်လၣ်လာ်ဒီးပကိးလၢဒးဘိထံလီၤ.

၁၅. **ဒးဘိယဲၢ်** နူၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ဒးဘိယိၣ်ယဲၢ်နူၣ်စတနၢ်ဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်.

၁၆. **ဒးရှၤဒးရှၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပဂဲၤဆၢထၢၣ်တဘိဒီးပဆ့ၣ်နီၤကွၤ,ဒီးပဂဲၤဆၢထၢၣ်တဘိဒီးပဆ့ၣ်နီၤကွၤ ကဒီးဒီးပစံးလၢပဂဲၤဆၢထၢၣ်ဒးရှၤဒးရှၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢပခံကဖိထိၣ်ဒးရှၤဒးရှၤစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤနၢ်ဟူထွံၣ်မီၤတၢ်ဒီးအခံကဖိထိၣ်မးဒးရှၤဒးရှၤလီၤ.

၁၇. **ဒးလီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ထိရိၤပမၤတၢ်အခံကျူးနူၣ်ပစံးလၢပဒးလီၤလီၤ. ဒးလီၤထံဒၢအခံကျူးလၢသ့ၣ်ဘၣ်လီၤ.

၁၈. **ဒးလီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပလူပဝ့ဒီးပမၤလီၤနိၣ်ဒးလၢပဝ့ အဖိခိၣ်နူၣ်ပစံးလၢပဒးလီၤနိၣ်ဒးလီၤ. ပှၤကညီဝ့ဒီးအခိၣ်မိၣ်အပှၤလိၢ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးလူထူၣ်ပၢ်ဝဲလၢထးလူဒီးဒးလီၤနိၣ်ဒးလၢအဝ့အဖိခိၣ်နူၣ်လီၤ.

၁၉. **ဒးသၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဒးအဖံနူၣ်ကဲထိၣ်လၢအဖျၢၣ်ဒီးပကိးလၢဒးသၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဒးသူၣ်ဒးသၣ်လီၤ.

၂၀. **ဒးအဲးဒးအး** ထိးဆိပှၤသိၣ်အးအးတလိၢ်လိၢ်ဒီးပစံးလၢဒးအးဒးအးလီၤ. ထိးဆိတဒုပှၤသိၣ်မးဒးအးဒးအးလီၤ.

၂၁. **ဒးဓိၤတြၢဓိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပကိးဒးနူၣ်ဒီးအဆိဒီးပကိးလၢဒးဓိၤတြၢဓိၤလီၤ. ဒီးပကိးလၢဒးဓိၤတြၢဓိၤ, ဒးဓိၤဖိဓိၤ, လူၢ်ဓိၤဒးဓိၤလီၤ.

၂၂. **ကဒး,ကဒိၣ်ကဒး,ခိၣ်ကဒးပှၢ်,ခံကိၢ်ကဒးပှၢ်,ပπ ကဒး, ပြးကဒး,** တၢ်ခဲလၢာ်နူၣ် ကွ့ၢ်လၢကဒးအကျါတကွ့ၢ်.

၂၃. **ကပီၤဒးဘိ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်အၢလၢမူခိၣ်တမံၤနူၣ်အ့ၣ်လါအ့ၣ်မုၢ်တလိၢ်လိၢ်ဒီးပကိးလၢကပီၤဒးဘိလီၤ.

၂၄. **ကဖှာ်ဒး** ကဖှာ်ဒံၣ်ကဖှာ်ဒးနူၣ်ကွ့ၢ်လၢကဖှာ်အကျါတကွ့ၢ်.

၂၅. **ကဟၣ်အဒး** နူၣ်မ့ၢ်ပတီထိၣ်ကဟၣ်ခိၣ်ဒုလၢဂ့ၢ်လ့ၣ်ဒီးပကိးလၢကဟၣ်အဒးလီၤ. ကဟၣ်ဒုနါစ့ၤနူၣ်ပမၤဒီးကဟၣ်အဒးဒီးပမၤထိၣ်ကဟၣ်ခိၣ်ဒုးလၢအဒးဖိခိၣ်နူၣ်လီၤ.

၂၆. **ကိၢ်လဲၢ်ဒး** နူၣ်မ့ၢ်ဝၣ်လ့ၣ်လၢပမၤကဝီၤကိၢ် လဲၢ်

ခိၣ်ဒူနၣ်ပစံးလၢကိၢ်လဲၢ်ဒးလီၤ. ပမၤကစီၤကိၢ်လဲၢ်ခိၣ်ဒူနၣ်လၢကိၢ်လဲၢ်ဒးလီၤ. ဒီးကိၢ်လဲၢ်ဒးနၣ်မ့ၢ်ဝၣ်လ့ၣ်လီၤ.

၂၇. **ခံဒး ခံခိၣ်ခံဒး,ဟ့ခံဒး,ဟ့ဃှၢ်ခံဒး,ဖိခံဒး,ထံခံဒး.** တၢ်ခဲလၢာ်နၣ်ကွၢ်လၢခံအကျါတက့ၢ်.

၂၈. **ခံကီၢ်ကဒးဖှၢ်** နၣ်ကွၢ်လၢခံအကျါတက့ၢ်.

၂၉. **ခံကီၢ်ကဒးဖှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပခံကီၢ်ဘၣ်ပှၢ်နၣ်ပစံးလၢပခံကီၢ်ကဒးပှၢ်လီၤ.

၃၀. **ခံပπၤကဒး** နၣ်ကွၢ်လၢခံအကျါတက့ၢ်.

၃၁. **ခိၣ်ဒး,ခိၣ်ဒးနၢ်ဒး,ခိၣ်ဒးခံဒး,** ကွၢ်လၢခိၣ်အကျါတက့ၢ်.

၃၂. **ခိၣ်ကဒးဖှၢ်** နၣ်ကွၢ်လၢခိၣ်အကျါတက့ၢ်.

၃၃. **ဂ့ၢ်ဒး** နၣ်မ့ၢ်ပကီးဂ့ၢ်နၣ်ဒီးအဆိလၢဂ့ၢ်, ဒးဒ်နၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အစွါသ့လၢအ့ၣ်ပှၤအိၣ်ဒီးအစုၣ်နၣ်လီၤ.

၃၄. **စူဒး** နၣ်ထီရိၤတၢ်လၢအခိၣ်စူဝဲဘၣ်ဒးနၣ်ပစံးလၢစူဒးလီၤ. ဘီတဘ့ၣ်စူဒးလီၤ.

၃၅. **ဆးဒး** နၣ်မ့ၢ်ပဘၣ်ကွၢ်လၢဆးအကျါတက့ၢ်.(၁၂)

၃၆. **ဆၢဒး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဆၢဘၣ်ဒးတဖၣ်နၣ်ပစံးလၢဆၢဒးနၣ်လီၤ. ကသ့တပπၤအံသၣ်ဆၢဒးလီၤ.

၃၇. **ဆံၣ်ဒး** နၣ်မ့ၢ်တၤဆံၣ်လၢအဆံၣ်ဘၣ်ဒးနၣ်ပစံးလၢဆံၣ်ဒးလီၤ. တၤဆံၣ်တဖျၢၣ်စအိၣ်ဆံၣ်ဒးလီၤ.

၃၈. **ညီဒး** နၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်အလိၢ်လၢတကီဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပအိၣ်တၢ်အလိၢ်လၢတကီဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢညီဒးလီၤ. နမၤဃိတဆိအံၤပထိၣ်ညီဒးလီၤ. ပအိၣ်ဘူးဒီးထံနံၤအံၤပဒၢၣ်အီယံညီဒးလီၤ.

၃၉. **တချူးကဒး** နၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်ဒီးပတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီးပလဲၤတၢ်ဆူဂၤတသ့ဘၣ်နၣ်ပစံးလၢတချူးတဒးဘၣ်လီၤ. စလဲၤတၢ်တချူးတဒးဘၣ်လီၤ.

၄၀. **တဒး** နၣ်မ့ၢ်တချူးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်တဲာ်မ့ၢ်တဲာ်တဲာ်ဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤနၣ်လီၤ.

၄၁. **တဒး** နၣ်မ့ၢ်တနူးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤပစၢ်က့ၤပစၢ်တၢ်လီၤ.(ကွၢ်တဒံးတဒး)

၄၂. **တဒးအမှၢ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အမှၢ်တကလှာ်ဒ်ဒးအမှၢ်အသိး ဒီးပစံးလၢတဒးအမှၢ်လီၤ.

၄၃. **တဒးသၣ်** နၣ်မ့ၢ်တဒးအဖိနၣ်ကဲထိၣ်လၢအဖျၢၣ်ဒီးပစံးလၢတဒးသၣ်လီၤ. တဒးသၣ်နၣ်ပှၤကညီအီၣ်ဝဲအချံနၣ်ဝံၣ်သိကၢစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးလၢသဒးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၄၄. **တဒး** နၣ်မ့ၢ်တဒံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီမၤအမါမ့ၢ်ဂ့ၤ,ထွံၣ်ဟ်ဒီးအမိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးဒီးအဆိလၢတဒံးတဒးလီၤ.

၄၅. **တၢ်သဒး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်သဒီးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပၢၢ်လၢပပၢၢ်ထိၣ်ဃာ်ဟံၣ်အဖီလာ်နၣ်လီၤ. တၢ်သဒီးတၢ်သဒးစံဝဲဒၣ်လီၤ.

၄၆. **ထံခံဒး** နၣ်မ့ၢ်ထံအိၣ်လီၤတဲာ်လၢသပπၤခံတစဲးဖိဒီးပစံးလၢထံခံဒးလီၤ. ထံခံဒိၣ်ထံခံဒးနၣ်ပအီတသ့ဘၣ်.

၄၇. **ထံလူၤဒး** နၣ်မ့ၢ်ဒးသၣ်အကုလၢပဒၢၣ်အီထံလၢအပူၤနၣ် ပစံးလၢထံလူၤဒးလီၤ.

၄၈. **ထံလူၤဒး** နၣ်မ့ၢ်ဒးသၣ်လၢပမၤကွံာ်အချံအပူၤအိၣ်ကအိဝဲနၣ် ဒီးပဒၢၣ်အီထံလၢအပူၤနၣ်ပစံးလၢထံလူၤဒးလီၤ.

၄၉. **ထံၣ်ဒး** နၣ်မ့ၢ်ပထံၣ်တၢ်ဘၣ်ဒးဒီးပစံးလၢထံၣ်ဒးလီၤ. ယမဲာ်ခံးဒီးယဒီးထိၣ်က့ၤမဲာ်ထံကလၤဒီးစထံၣ်ဒးတၢ်လီၤ.

၅၀. **ထိၣ်ဒး** နၣ်မ့ၢ်ပဂၢ်ဘုလၢဖီပူၤထိၣ်ဘၣ်ဒးဒီးပစံးလၢထိၣ်ဒးလီၤ.ဘုတပူၤစဂၢ်လၢဖီပူၤနၣ်ထိၣ်ဒးတ့ၤဃိၢ်ဒ့လီၤ. ဘုတဖိထိၣ်ဒးတ့ၤဃိၢ်ဒ့လီၤ.

၅၁. **နိၣ်ဒး** နၣ်မ့ၢ်ဝၣ်လ့ၣ်ကဘျၣ်တဘ့ၣ်နီစုမှၢ်ခံဘိဒီးမၤထူၣ်ဖျိဝဲတြိၢ်ထးလူအခိၣ်နၣ်တ့ၤပှၤကညီဝ့ဒီးအခိၣ်မိၣ်မ့ၢ်တထူၣ်ဖျိဘၣ်နၣ် ဒီးဒးလီၤဝၣ်လ့ၣ်နၣ်လၢပဝ့ဖိခိၣ်ဒီးလူဝဲလၢထးလူဒီးတၢ်လၢဝၣ်လ့ၣ်နၣ်ပကီးလၢနိၣ်ဒးလီၤ. ပှၤတဂၤညီးဒီးအဖံတပၢၢ်ဘၣ်. မၤနၢ်ဃၢလၢနိၣ်ဒးတဘိတက့ၢ်. စကဒးလီၤဒီးစကလူထူၣ်ဖျိလီၤ. တၢ်ဆဲတကလှာ်နၣ်ပကီးစ့ၢ်ကီးလၢနိၣ်ဒးလီၤ.

၅၂. **နိၣ်ကဒး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပမၤတၢ်ဆဲတၢ်တကလှာ်လၢဝၣ် ဒီးပလီၤဖးဝၣ်နၣ်တကူာ်စိၤဒီးပအိးထိၣ်ဆဲထိၣ်ဃာ်ဒ်ထုအသိး ဒီးဘၣ်ကျၢါနၢ်ယုၢ်လၢအအိပူၤနၣ်ဒီးပစံးလၢနိၣ်တဒးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢနိၣ်သဒးဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢနိၣ်တဒးလီၤ. နိၣ်တဒးနၣ်ဘၣ်ယုၢ်နၣ်မ့ၢ်ကျၢါနၢ်ယုၢ်ဒ်ပပဒးယုၢ်အသိး ဒီးပစံးလၢနိၣ်ပဒးလီၤ.

၅၃. **နိၣ်ပဒး ဒီး နိၣ်တဒး** နၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢပဆဲသံယုၢ်တကလှာ်လီၤ. နိၣ်ပဒးနိၣ်ပဒဲးစံးဝဲဒၣ်.

၅၄. **ပဒး** နၣ်မ့ၢ်ပကျၢါနၢ်ယုၢ်လၢတၢ်ပူၤတၢ်လိၢ်, ယုၢ်ပူၤကုပူၤဒီးပစံးလၢပပဒးယုၢ်လီၤ.

၅၅. **ပဒး** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလှာ်နၣ်အလၣ်ဖးလဲၢ်ဒီးပကီးလၢပဒးလီၤ. ဒီးအိၣ်ခံကလှာ်လီၤ. ပဒးဝါကကလှာ်ဒီးပဒးနီၢ်တကလှာ်လီၤ. ပဒးနၣ်ဂ့ၤထဲပမၤသ့ၣ်မှၢ်တမံၤဖိၤလီၤ.

၅၆. **ပဒးယုၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပကျၢါနၢ်ယုၢ်လၢကုပူၤ ဒီးပစံးလၢပပဒးယုၢ်လီၤ.

၅၇. **ပဒးဝါ** နၣ်အလၣ်ဝါဒီးပကီးလၢပဒးဝါလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်တကလှာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပဒးဝါသ့ၣ်တကလှာ်လီၤ.

၅၈. **ပဗီၤဒးဘိ** ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢကပီၤဒးဘိ

လီႈ. ဢီးမၢႆတႃႇဢႃႇလႃႇမူၼ်တၵလုၺ်ဢွၼ်မုၺ်ဢွၼ်လၢတ လႅၵ်လႅၵ်လီႈ. ဢီးပသးပၢၵ်ႈဝႆးလႃႇပွႆးလႃႇပျၢႆးဢထွၼ်လီႈ.

၅၉. **ပၢႆးၵၼ်း** ၼၼ်ႉမၢႆတႃႇလႃႇဢယူဘၼ်လႅၵ်ဝႆႉၼၼ်ႉပဝ်ႈ လႃႇပၢႆးၵၼ်းလီႈ. ႁိၼ်ၶိၼ်လႃႇတထိၼ်စိဘၼ်ၼၼ်ႉမၢႆႁိၼ် ၶိၼ်ပၢႆးၵၼ်းလီႈ. ႁိၼ်ၶိၼ်တပူႇပၢႆးၵၼ်းတထိၼ်စိဘၼ်.

၆၀. **ပၢႆးၵၼ်း** ၼၼ်ႉပယီယူသွၼ်ၶိၼ်ဝၼ်ၶိၼ်ယူဝႆႉဢီးပဝ်ႈ လႃႇပၢႆးၵၼ်းလီႈ. ပွႆးတၵႃႇယီယူသွၼ်တဘိဢၶိၼ်ယူ ပၢႆးၵၼ်းလီႈ.

၆၁. **ပၢႆးၵၼ်း** ၼၼ်ႉမၢႆထီရီႇတႃႇလႃႇဢၶႆယူဝႆႉတၽၼ်ၼၼ်ႉ ပဝ်ႈလႃႇဢၶႆပၢႆးၵၼ်းလီႈ. တလါဢႆႇဢၶႆပၢႆးၵၼ်း. ၵၼ်ၼ်ထႆႇဢၵိၼၼ်ႉဢၶႆပၢႆးၵၼ်းလီႈ.

၆၂. **ပျႅၼ်းၶႆ** ၼၼ်ႉပတဝ်ႈဘၼ်. ပဝ်ႈလႃႇပျႅၼ်းၶႆလီႈ. ဢီး မၢႆပမႃႇထီပျႅဢၶႆဢီးသွၼ်လၼ်ဢူလီႈ.

၆၃. **ၽီး** ၼၼ်ႉမၢႆၶျႃလႃႇၽီဘၼ်ၼးတၽၼ်ၼၼ်ႉပဝ်ႈလႃႇၽီး လီႈ. ၶျႃတဘွၼ်ၽီးပွႆးၵညီသႃႇၵႃႇလီႈ. ၶျႃၽီးပွႆးၵညီ ၸၢႆႉၸၢၼ်ၵႃႇလီႈ.

၆၄. **ၽိၶႆး** ၼၼ်ႉမၢႆဘုဢိၼ်လႃႇၽိၶႆၼၼ်ႉၸုႇဝႆႉဢီးပဝ်ႈလႃႇၽိၶႆ ၼးလီႈ. ပွႆးၵညီတၵ်ၼၢႆၽိၶႆၼးဢီးၸူဝႆႉဢီးၽိသႆးလီႈ.

၆၅. **ဘၼ်း** ၼၼ်ႉမၢႆတႃႇဢႃႇၶႅတဢႃႇၸုႇၶႅတၸုႇၼၼ်ႉပဝ်ႈ လႃႇဘၼ်ၼးလီႈ. ထႆႇဢိၼ်လႃႇသပၢႆးပူႇၼၼ်ႉဢႃႇၶႅတဢႃႇၸုႇ ၶႅတၸုႇဘၼ်ၼးၶိႃႇလီႈ. ထီရီႇတႃႇလႃႇဢီၼ်ၶႅတဢီၼ်ထီၶႅ တထီဢီးဘၼ်ၼး, ဢႃႇၶႅတဢႃႇ, ၸုႇၶႅတၸုႇဘၼ်ၼၼ်ႉပဝ်ႈ လႃႇဘၼ် ၼးၶဲလၢၵ်လီႈ.

၆၆. **ဘဲး** ၼၼ်ႉမၢႆၵသူတၽၼ်ၼၼ်ႉ ပဢိၼ်ဝၼ်ဘၼ်ၼးဢီးပ ဝ်ႈလႃႇဘဲၼးလီႈ. စၽိၵသူတသပၢႆးဘဲၼးလီႈ.

၆၇. **ဘိၼ်း** ၼၼ်ႉမၢႆတႃႇၽိတႃႇလႆႇလႃႇဢဘိၼ်ဝႆႉၼၼ်ႉပဝ်ႈ လႃႇဘိၼ်ၼးလီႈ. ပၼၢႆတၼုဘိၼ်ၼးလီႈ.

၆၈. **လၵ်ၶႆး** ၼၼ်ႉမၢႆလၵ်ဢၶႆၵတႃႇၼၼ်ႉပဝ်ႈလႃႇ လၵ်ၶႆၼးလီႈ. ပွႆးလႃႇတတီတၵြၢၼ်ဘၼ်တၽၼ်ၼၼ်ႉၵ လီႈဘၼ်လႃႇလၵ်ၶႆၼးလီႈ. လၵ်ၶႆဢီၼ်လၵ်ၶႆၼးဝ်ႈဝႆႉ ၼၼ်.

၆၉. **လီႈၼး** ၼၼ်ႉမၢႆတႃႇလီႈၸူထႆႇလၵ်ၼၼ်ႉပဝ်ႈလႃႇ လီႈၼး လီႈ. လႃႇတၽျၢၼ်စၵွၵ်ဢီးလီႈၼးၸူထႆႇလၵ်လီႈ. ဢီးပ ဝ်ႈဢီးဢၸိလႃႇလီႈဘျၢၼ်လီႈၼးလီႈ. ပွႆးတၵႃႇၵွၵ်လီႈစု ၸူထႆႇၵျႃဢီးစုလီႈၼးဝႆႉလီႈ.

၇၀. **လီႈၼး** ၼၼ်ႉမၢႆပွႆးၵညီဢသးၵၼီးလႃႇပျႃႇတႃႇဢ ၽႃမၢႆၼၼ်ႉတုႇၵတီႇတႃႇတထိၼ်ၽျူးဘၼ်ဢီးပဝ်ႈလႃႇလီႈၼး လီႈ. ပပျႃႇတႃႇတုႇပလီႈၼးၼၼ်ႉပၵတီႇတႃႇသွလၢႆႉၶါ. ပ ဝ်ႈဢီးဢၸိလႃႇလီႈၼးလီႈဝုႇလီႈ.

၇၁. **လီႈၼး** ၼၼ်ႉမၢႆတႃႇၵီႇပသးဢီးပပျူႇထိၼ်သူဢီးပဝ်ႈ လႃႇပပျူႇလီႈၼးလီႈ. ပွႆးတၵႃႇဢိၼ်လႃႇတႃႇၸူႇၵျႃဢီး တႃႇၵီႇဢသးဢီးဢပျူႇလီႈၼးမးလီႈ.

၇၂. **ဝုၼး** ၼၼ်ႉမၢႆပဝုၽးဢီၼ်ဢီးညိးဝႆႉၽျၢၼ်ၼ်ၼးသၼ်ဢ သိးဢီးဢၶိၼ်မိၼ်တဢိၼ်ဘၼ်ဝႆႉၼၼ်ႉပဝ်ႈလႃႇဝုၼးလီႈ. ဢီး ပဝ်ႈလႃႇဝုလူႇဝုၼးလီႈ. ပွႆးတၵႃႇဢၶိၼ်ဝုဢီးႁႃးတသွမး.

၇၃. **သၼး** ၼၼ်ႉမၢႆတႃႇဢမုၺ်တၵလုၺ်ၼၼ်ႉ ဢသၼ်ၼ်ၼးဢ သိးဢီးပၵိးလႃႇသၼးလီႈ. သၼးၼၼ်ႉဢမုၺ်ထဲစုမုၺ်ဢီၼ်ၶိၼ် မုၺ်ဢီၼ်ဢီးပဝ်ႈလႃႇသၼးလီႈ. ဢီးဢလၼ်ၼီစုညါတၶီလီႈ. (တႃႇသၼး ၄၅)

၇၄. **သၼးသၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆသၼးဢၽိၵဲထိၼ်လႃႇဢၽျၢၼ်ဢီးပ ၵိးလႃႇသၼးသၼ်လီႈ. သၼးသၼ်ၼၼ်ႉထဲသပၢႆးၼ်ၼ်ၽိတ ၽျၢၼ်ဢီးဢၶျႃၼၼ်ႉပယီဢိၼ်ၵၼ်ဢိၼ်ဝၼ်ၵႃႇသိၵႃႇလီႈ.

၇၅. **သၼးဘူး** ၼၼ်ႉစတသွၼ်ညါဘၼ်. စတၼၢႆႁူဘၼ်ၼီ တစုဘၼ်.

၇၆. **သးလီႈၼး** ၼၼ်ႉမၢႆပပျႃႇတႃႇဢီးပၵၼီး ဢီးပသးၶုၼ် လီႈၼၼ်ႉပဝ်ႈလႃႇပသးလီႈၼးလီႈ. ပွႆးတၵႃႇပျႃႇတႃႇဢီးဢ သးလီႈ ၼးမးလီႈ.

၇၇. **ႁုၶႆး** ၼၼ်ႉမၢႆႁုဢိၼ်လႃႇႁုယွၢႆၶႆၼးစုႇဝႆႉဢီးပဝ်ႈ လႃႇ ႁုၶႆၼးလီႈ. ႁုဢိၼ်လႃႇတႃႇပူႇတႃႇလႅၵ်မၢႆစုႇဝႆႉဢီးပ ဝ်ႈလႃႇႁုၶႆၼးလီႈ. ႁုၶႆၼးဢိၼ်ၼ်းတၸဲးလီႈ.

၇၈. **ႁုယွၢႆၶႆး** ၼၼ်ႉၼ်ႁုၶႆၼးဢသိးလီႈ. ဢီးမၢႆႁုဢိၼ် လႃႇယွၢႆပူႇစုႇဝႆႉဢီးပဝ်ႈလႃႇႁုယွၢႆၶႆၼးလီႈ.

၇၉. **ႁိၼ်ၶိၼ်း** ၼၼ်ႉမၢႆႁိၼ်ဢၽိၶိၼ်ၼၼ်ႉပဝ်ႈလႃႇႁိၼ်ၶိၼ် ၼးလီႈ. ၵယၢႆပွႆးလႃႇႁိၼ်ၶိၼ်ၼးမၢႆၵစၢႆယွႃႇၵွၢႆလီႈၼၼ် တႃႇလီႈ.ဢီးဘၼ်တစုစုပဝ်ႈလႃႇႁိၼ်ၼးလီႈ.

၁. **ၼၼ်ၵယၢၵ်** ၼၼ်ႉမၢႆဢိၼ်ၵဢီးတၶႅဝ်ႈဝႆႉၼ်ၼၼ်ႉဢီးပဝ်ႈ လႃႇဢိၼ်ၼၼ်ၵယၢၵ်လီႈ. ဢိၼ်ၼၼ်ၵယၢၵ်တၶႅဝ်ႈဝႆႉ လီႈ. ၼၼ်ၵယၢၵ်ၼၼ်ႉမၢႆၵျိၵ်လီႈတႃႇၵတီႇဢၼၢႆစုႇ လီႈ. ဢိၼ်ၼၼ်ၵယၢၵ်,လဲၼၼ်ၵယၢၵ်,ၸူလၢႆၼၼ် ၵယၢၵ်,စၵမ်ၼၼ်ၵယၢၵ်,စၵဢိၼ်ၼၼ်ၵယၢၵ်မွႇ. ဢီး ပွႆးတၼီႇၼီႇဝ်ႈလႃႇၼၼ်ၵလႅၵ်လီႈ.

၂. **ၼၼ်ၵလႅၵ် ဢီးၼၼ်ၵယၢၵ်** ၼၼ်ၼ်သိးသိးလီႈ. ဢီး မၢႆပတၵ်တၵ်လႃႇတၶႅဢီးပမႃႇပွႆးၵႃႇဢိၼ်ၶိးပွႆးမၢႆၵုႇ, ပဝ်ႈ ဘၼ်ပွႆးၵႃႇဢတႃႇမၢႆၵုႇ,ပၵျိၵ်လီႈတႃႇၵတီႇဢၼၢႆစုႇလႃႇ ၼၼ်ၵလႅၵ်လီႈ. ဢိၼ်ၼၼ်ၵလႅၵ်, စၵလဲၼၼ်ၵလႅၵ်ၸူ ၶုးတၶႅလီႈ. ဢီးပဝ်ႈလႃႇၼၼ်ၵလႅၵ်တစုစုလီႈ.

၃. **ၼၼ်တႃႇ** ၼၼ်ဢိၼ်ထဲတႃႇၵတီႇလီႈ.ဢၶီတဢိၼ်ဘၼ်. ပွႆးတၵႃႇတမႃႇတႃႇၼီတမ်ႇဢီးဢိၼ်ၼၼ်တႃႇ. ပွႆးတၵႃႇမ်ၼၼ် တႃႇ. ပွႆးတၵႃႇလဲၼၼ်တႃႇ. ပွႆးတၵႃႇဢိၼ်ၼၼ်တႃႇၼၼ်ၼ တီႇဘၼ်မၼႃႇလဲၼ်.

၄. **ၼၼ်ၼဲ** ၼၼ်ႉမၢႆပွႆးၵႃႇဢၵီႇ, ဘၼ်ယးဢီးပွႆးၵႃႇဢီးပဝ်ႈ လႃႇၼၼ်ၼဲလီႈ. မၼၼ်ၼဲ,လဲၼၼ်ၼဲ,ၼတႃႇၼၼ်ၼဲ,ဢိၼ်ၼၼ် ၼဲ, ဢဝႆႉၼၼ်ႉမၢႆပဝ်ႈတႃႇလႃႇဢဘၼ်ယးဢီးပွႆးၵႃႇတၵႃႇယီ လီႈ. လဲၼၼ်ၼဲ, ဢိၼ်ၼၼ်ၼဲတၵႃႇၶႅ, ၼတႃႇၼၼ်ၼဲ.

၅. **ဒၣ်ယဲ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢဘၣ်ဃးဒီးပှၤတဂၤဓိၤန့ၣ်ပစံး လၢဒၣ်ယဲလီၤ. စကမၤဒၣ်ယဲ. စတၢ်ဒၣ်ယဲ. စတၢ် ဒၣ်ယဲန့ၣ်စတဟ့ၣ်ဘၣ်သ့ဘၣ်. စတၢ်ဒၣ်ယဲစံးဝဲလီၤ.

၆. **ဒၣ်လဲာ်** န့ၣ်ဒ်ဒၣ်ယဲ,ဒၣ်ဝဲအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဘၣ် ဃးဒီးပှၤတဂၤဓိၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဘၣ်ဃးဒီးဃၤတဂၤဓိၤမ့ၢ် ဂ့ၤ, ပစံးလၢဒၣ်လဲာ်လီၤ. ကစၢ်ယွၤဒၣ်လဲာ်မၢလီၤအဖိ ခွါဆူဟီၣ်ခိၣ်အံၤလီၤ. ပဒိၣ်ဒၣ်လဲာ်နၤဒၣ်လဲာ်. ယၤဒၣ် လဲာ်. ထိရိၤပစံးပှၤတဂၤဂၤ. တၢ်တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢဒၣ် လဲာ်လီၤ.

၇. **ဒၣ်လီာ်** န့ၣ်ဒ်ဒၣ်ကယၢာ်အသိးလီၤ.စကလဲၤဒၣ်က လီာ်တၢ်တစိၢ်. ဟ့ၣ်ဒၣ်ကလီာ်အီၤလၢမ့ၤတစဲးတက့ၢ်.

၈. **ဒၣ်ဝဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပစံးတၢ်လၢဘၣ်ဃးဒီးပှၤဂၤတဂၤဓိၤန့ၣ် ပစံးလၢဒၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤကလဲၤဒၣ်ဝဲ, ကအိၣ်ဒၣ်ဝဲ, ကမံဒၣ်ဝဲ, ကနံၤဒၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢဒၣ်အဝဲစကီးလီ.

၉. **ဒၣ်သး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤထီၣ်အသးတမံၤမံၤ ဒီးပစံးလၢ ဒၣ်သးလီၤ. တၢ်မၤဒၣ်အသးတၢ်မၤထီၣ်ဒၣ်အသးန့ၣ်ပ မၤပဝဲသ့ဓါ. ဒီးပစံးလၢဒၣ်အသးလီၤ.

၁၀. **ဒၣ်အဝဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ့ၣ်ပှၤဂၤအခွဲးလၢကမၤတၢ်တ မံၤမံၤဒီးပစံးလၢကမၤအဝဲလီၤ, ကမံဒၣ်အဝဲလီၤ, က အိၣ်ဒၣ် အဝဲလီၤ.

၁၁. **ကဒၣ်** န့ၣ်ပစံးလၢမ့ၢ်ပှိၢ်အကလုၢ်လီၤ. ဒီးစ့ၢ်ၤတ ဖၣ်န့ၣ်စံးဟိာ်ထွဲပှိၢ်အခံကစုစုလီၤ. နစံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်က ဒၣ်ယၢာ်. မ့ၢ်ကဒၣ်ဒ်နစံးအသိးန့ၣ်ယၢာ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁၂. **ကစၢ်ယွၤဒၣ်လဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကစၢ်ယွၤနီၢ်နီၢ်န့ၣ်ပစံး လၢကစၢ်ယွၤဒၣ်လဲာ်လီၤ. ကစၢ်ယွၤဒၣ်လဲာ်မၢလီၤအဖိ ခွါဆူဟီၣ်ခိၣ်ချၢအံၤလီၤ.

၁၃. **ကတြၣ်ဒၣ်** န့ၣ်ကွၢ်လၢကတြၣ်အကျါတက့ၢ်.

၁၄. **ကဟၣ်ဒၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢကဘျုၣ်ဘၣ်ဒးဒီးတီၣ်ဝဲ န့ၣ်ပစံးလၢကဟၣ်ဒၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကဟၣ် ဒ်ၣ်ကဟၣ်ဒၣ်လီၤ. တၢ်ကဘျုၣ်လၣ်တီၣ်ဝဲဖုၣ်ဝဲတဖၣ် န့ၣ်ပစံးလၢကဟၣ်ဒၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢကတြၣ်ဒၣ်စ့ၢ် ကီးလီၤ.

၁၅. **စံးဝဲဒၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤစံးတၢ်ကတိၤတၢ်န့ၣ်ပစံးလၢ စံးဝဲဒၣ်လီၤ. ပှၤဂၤစံးဝဲဒၣ်ဒ်န့ၣ်လီၤ. စံးဝဲဒၣ်လၢသါတ လဲၤဘၣ်လီၤ.

၁၆. **တကလုာ်ဒၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအနၢ်တပၢၢ်ဘၣ်ပက လုာ်ဘၣ်တဂၤလၢ်လၢ်, ပှၤလၢကတိၤတၢ်ဒီးပှၤလီၤဆိဝဲ န့ၣ်ပစံးလၢပှၤတကလုာ်ဒၣ်လီၤ. ပှၤတကလုာ်ဒၣ်တၢ် ကတိၤတဒ်သိးဘၣ်. ပနၢ်ဒီးဂီၤဖံးန့ၣ်တမ့ၢ်ဘၣ်တက လုာ်ဃီဘၣ်. ဂီၤဖံးတကလုာ်ဒၣ်, ပနၢ်န့ၣ်တကလုာ်ဒၣ် တၢ်လီၤ.

၁၇. **တဂၤဒၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတဂၤဒၣ် လီၤ. တမ့ၢ်ဘၣ်ဃၤဘၣ်. မ့ၢ်ပှၤတဂၤဒၣ်လီၤ. ဒီးမ့တ မ့ၢ်ဘၣ်ပှၤန့ၣ်တဂၤဒီးလၢမ့မ့ၢ်လၢအဝဲတဂၤ ဒီးပစံးလၢ တဂၤဒၣ်ကဒီးလီၤ. ပှၤဟ့ၣ်တၢ်တမ့ၢ်ဘၣ်ပှၤအံၤဘၣ်မ့ၢ် ပှၤတဂၤဒၣ်လီၤ.

၁၉. **တဂၤဒၣ်တဂၤ** စနၢ်တပၢၢ်ဘၣ်. စတနၢ်ဟ့နီတစု ဘၣ်.

၂၀. **တပူၤဒၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အလီၢ်လၢယံၤဒီးပှၤန့ၣ်ပစံး လၢတၢ်လီၢ်တပူၤဒၣ်လီၤ.လဲၤအိၣ်နဲတပူၤဒၣ်တက့ၢ်. ပှၤ တဂၤတအိၣ်ဘၣ်တပူၤဃီဒီးပှၤဘၣ်. အိၣ်ဒၣ်အတၢ်တ ပူၤဒၣ်လီၤ.

၂၁. **တပူၤဒၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအယံၤဒီးပှၤန့ၣ်ပစံးလၢပှၤ တပူၤဒၣ်လီၤ. တမ့ၢ်ဘၣ်အရှၢ်ပှၤဘၣ်.မ့ၢ်ပှၤတပူၤဒၣ် ဒၣ်လီၤ.

၂၂. **တဘိဒၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်လၢတမ့ၢ်ဘၣ်တဘိဃီ န့ၣ်ပစံးလၢတဘိဒၣ်လီၤ. တမ့ၢ်ဘၣ်ဝၣ်လၢန့ၣ်တဘိ ဘၣ်. စအဲၣ်ဒီးဝၣ်တဘိဒၣ်လီၤ. ဝၣ်ခံကျာ်အံၤတမ့ၢ် ဘၣ်တဘိဃီဘၣ်. အဝဲအံၤတကျာ်တဘိဒၣ်. ဒီးအဝဲ အံၤတကျာ်မ့ၢ်တဘိဒၣ်လီၤ.

၂၃. **တဘိၣ်ဒၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဘိၣ်တၢ်ခံဘိၣ် ဒီးအဝဲတဘိၣ် န့ၣ်ပစံးလၢတဘိၣ်ဒၣ်ဒီးအဝဲတဘိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတဘိၣ် ဒၣ်လီၤ. ဘိၣ်လီၤဆီတဘိၣ်ဒၣ်တက့ၢ်.

၂၄. **နလဲၤဒၣ်နတၢ်** ပှၤဂၤလဲၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢနလဲၤဒၣ် နတၢ်လီၤ. နလဲၤဒၣ်နတၢ်. စလဲၤဒၣ်စတၢ်. ပှၤဂၤလဲၤ ဒၣ်တၢ်.ပှၤဂၤလဲၤဒၣ်ဏၢ်နမၤဒ်လဲၣ်.

၂၅. **နဲဒၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤန့ၣ်ပကီးလၢနဲဒၣ်လီၤ. နဲဒၣ်တ ဂၤန့ၣ်နနးကဲၣ်ဆိးလီၤ. နဲဒၣ်နမၤမနုၤတမံၤလဲၣ်.

၂၆. **နီၢ်သံဒၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်နီၣ်ထံးတကလုာ်န့ၣ်မဲထီၣ်လၢ သ့ၣ်ကဖိာ်ကပၤ ဒီးပကီးလၢနီၣ်သံဒၣ်လီၤ.

၂၇. **ပဝဲဒၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကစၢ်ဒၣ်လဲာ်အံၤပစံးလၢပဝဲဒၣ် လီၤ. ပဝဲဒၣ်အံၤပတဃီၤသ့သိးဘၣ်. ပဝဲဒၣ်ပကလဲၤ တၢ်လီၤ. ပဝဲဒၣ်အံၤပမၤတချူးဘၣ်. ဒီးပစံးလၢပှၤဝဲ ဒၣ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢယဲဒၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၂၈. **ဖဲဒၣ်အသး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလူၤအသးန့ၣ်ပစံးလၢ ဖဲဒၣ်အသးလီၤ. ပှၤတဖၣ်န့ၣ်ဖဲဒၣ်အသးဒီးမၤဝဲလီၤ. ဖဲ ဒၣ်နသး. ဖဲဒၣ်စသး. ဖဲဒၣ်စသး. ဖဲဒၣ်ပှၤဂၤအသးစံး ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖဲဒၣ်အသးအလီၤစကီးလီၤ. ဒီးပစံး လၢမၤဒၣ်ထဲအသးစကီးလီၤ.

၂၉. **မၤဒၣ်အသး** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်မၤထီၣ်အသးတမံၤ ဒီးပစံးလၢမၤဒၣ်အသးလီၤ. တၢ်မၤဒၣ်အသးန့ၣ်မ့ၢ်ပှၤ ကညီမၤဝဲဓါ. တၢ်ဆါမၤဒၣ်အသးလၢပှၤကညီအလီၤ လီၤ.

၃၀. **ယဲဒၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်စတၢ်မ့ၢ်အိၣ်တမံၤမံၤဒီးစစံးလၢယဲ

ဒၣ်လီၤ. ယဲဒၣ်စရဲၣ်တဘ့ၣ်ဂ့ၤသမီး. ဒီးပကစၢ်ဒၣ် လဲာ်အံၤပစံးလၢယဲဒၣ်လီၤ. စဆိကမိၣ်ယဲဒၣ်တဂၤမ့ၢ်ဒ် န့ၣ်ဓါ. ယဲဒၣ်အံၤစတသ့ၣ်ညါဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်.

၃၁. **ယီၤဒၣ်အတၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒ်လီၢ်လီၢ်န့ၣ်ပစံးလၢယီၤ ဒၣ်တၢ်လီၤ. စမၤတၢ်အံၤယီၤဒၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤက ညီယီၤဒၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ. ဂ့ၤထီၣ်တသ့ဘၣ်. ယဲာ်အံၤတ ဖိဘၣ်. ယီၤဒၣ်တၢ်န့ၣ်လၢသီလီၤ.

၃၂. **လဲၤဒၣ်နဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပစံးပှၤဂၤလဲၤဝဲဒီးပစံးလၢလဲၤဒၣ် နဲလီၤ. လဲၤဒၣ်နဲ. စတလဲၤဘၣ်ယဲဘၣ်.

၃၃. **လဲၤဒၣ်ယဲ** န့ၣ်မ့ၢ်စလဲၤတၢ်ဖဲဒၣ်စသးဒီးစစံးလၢစ လဲၤဒၣ်ယဲလီၤ. ပှၤတမၢဘၣ်ယၤနီတဂၤဘၣ်. စလဲၤ ဒၣ်ယဲလီၤ.

၃၄. **ဝဲဒၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤအဂီၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပစံးလၢဝဲဒၣ် လီၤ. ပှၤတဂၤသံဝဲဒၣ်. ပှၤတဂၤက့ၤဝဲဒၣ်. ပှၤတဂၤဟံး နၢ်ဝဲဒၣ်. ပှၤတဂၤအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢန့ၣ်လီၤ.

၃၅. **သဒၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပလီၤဖးလိာ်ပသးလၢအသယုၢ်အသ ညိဒီးပစံးလၢသဒၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤသံသဒၣ်အမဲါ. ပှၤတ ဂၤအဖိသံသဒၣ်အီၤ.ထွံၣ်တဒုဟါမၢ်သဒၣ်ယၤလီၤ. ဟးသဒၣ်နပှၢ်တဂ့ၤ. ဟးသဒၣ်နမါတဂ့ၤ. အိၣ်သဒၣ် စမ့ၤတဂ့ၤ. လဲၤသဒၣ်စတၢ်တဂ့ၤ. ဟးသဒၣ်နဖိတဂ့ၤ.

၃၆. **အဝဲဒၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပစံးပှၤဂၤလၢအဝဲဒၣ်လီၤ. ပှၤဂၤ န့ၣ်ပစံးလၢအဝဲဒၣ်တစုစုလီၤ.အဝဲဒၣ်န့ၣ်စံးတၢ်ဒ်လဲၣ်. အဝဲဒၣ်အံၤတစံးဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်. အဝဲန့ၣ်အဲၣ်လီၤ ဒၣ်အသးလီၤ. အဝဲန့ၣ်အိၣ်ဒၣ်အတၢ်လီၤ. အဝဲန့ၣ် အိၣ်ဒၣ်အမ့ၤတဂၤဓိၤလီၤ.

၁. ဒံ န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်လၢအဖံ့ဝဲလၢတဃၢဘၣ်တဖၣ် ကလံၤစိာ်ဝဲလၢတၢ်ဖးဖိဒီးပစံးလၢဒံလီၤ. ကလံၤမ့ၢ်ဟဲ ဒီးသ့ၣ်လၣ်ဒံဝဲ. ဘဲန့ၣ်ကလံၤအူဒီးဒံဝဲလီၤ. ဒီးမ့ၢ်က လံၤအူဒီးကလံၤစိာ်ဝဲလၢတၢ်ကဖိာ်လီၤန့ၣ်လီၤ. ကလံၤ အူဒံကွံာ်ဘဲစံးဝဲဒၣ်.

၂. ဒံ န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အမှၢ်တကလှာ်လၢပသူၣ်ပဖျးလၢခုးဒီး ပကီးလၢဒံလီၤ. ဒီးအိၣ်အကလှာ်ကလှာ်လီၤ. ဒံဆံၣ်, ဒံခွါ, ဒံခွါဝါ, ဒံခွါလါ, ဒံဆံၣ်ပြံဓိၤ,ဒံဆံၣ်ပီကျိ,ဒံဆံၣ် တိၣ်လိၣ်,ဒံလီၢ်,ဒံကဆီမဲ,ဒံမုၣ်ဆှၢ, ဒံမုၣ်ပိၤဂီၤ, ဒံမုၣ် ဝါ,ဒံမုၣ်သူ,ဒံမုၣ်ဘီ,ဒံမုၣ်တိၤကွ့စံးဝဲလီၤ.ဒီးဒံဆိ,ဒံက ပျဲာ် ဒ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလှၢ်ဓိၤဒံဓိၤလီၤ.

၂.၁. **ဒံကပျဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒံတကလှာ်လၢအသၣ်ဆိဝဲန့ၣ်ပ ကီးလၢဒံကပျဲာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒံကပျဲာ်ဒံက ပျဲာ်လီၤ. ဒံကပျဲာ်န့ၣ်မ့ၢ်တလၢၢသူၣ်ဝဲဖျးဝဲလီၤ. ဒီးအိၣ် ဘၣ်ဆိဝဲအသၣ်လီၤ.

၃. **ဒံကး** န့ၣ်မ့ၢ်ဒံမ့ၢ်ဖွါဝဲလၢစပိၤခံစပိၤလီၤန့ၣ်ပစံးလၢ ဒံကးလီၤ. ဒံတပူၤကးသကုးဘၢ်ပျိပူၤဖဲန့ၣ်လီၤ. ဒံမ့ၢ် ကးလၢစပိၤခံစပိၤလီၤန့ၣ်သလၣ်အသးလဲၢ်ကၢ.

၄. **ဒံကံၣ်ထူးမဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒံခွါသၣ်မံ ဒီးဘီဝဲ ဒီးအဖံးခိၣ် န့ၣ်မၤထိၣ်သးကတူးကတိဒ်ကံၣ်ဝဲသိး ဒီးပစံးလၢကံၣ် ထူးမဲာ်လီၤ. ဒံန့ၣ်တုၤကံၣ်ထူးမဲာ်ဒီးအရှ်ဂ့ၤဝဲလီၤ.

၅. **ဒံကိၢ်ဘိ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒံခွါသၣ်မံဘီ ဒီးပစံးလၢဒံကိၢ်ဘိ လီၤ. ဒံတဖျၢၣ်ကိၢ်ဘိလံ. တုၤကိၢ်ဘိဝံၤဒီးကံၣ်ထူးမဲာ်ဝဲ လီၤ.

၆. **ဒံကျိး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖျးဒံလီၢ်ဒီးပမၤန့ၢ်သဝီအလီၢ်လၢပ ဖျးဒံန့ၣ်ပစံးလၢဒံကျိးလီၤ. တလၢၢတဖၣ်မၤန့ၢ်ဒံကျိးဒီး ဖျးလီၤဒံကပျဲာ်လီၤ.

၇. **ဒံကွံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကလံၤအူကွံာ်ဖှမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဘဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဖၣ်ဆါ မ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်ပစံးလၢဒံကွံာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒံကွံာ် ဒံဖိုးလီၤ. ကလံၤအူဘဲတပူၤဒီးဒံကွံာ်ဒံဖိုးလၢာ်လံ. ထိ ရိၤကလံၤအူကွံာ်တၢ်လၢအဖံ့တဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢဒံကွံာ်ခဲ လၢာ်လီၤ.

၈. **ဒံခၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒံလၢအသၣ်ခၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢဒံခၣ်လီၤ. ဒံခၣ်တနီၤနီၤပအိၣ်တနၢ်ဘၣ်. ဒံခၣ်န့ၣ်ပအိၣ်သ့ဓါ.

၁၀. **ဒံချံ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒံသးန့ၣ်ပကီးလၢဒံချံလီၤ. လဲၤသူၣ် လီၤဖျးလီၤဒံချံလၢခုးလၢသံၣ်တက့ၢ်. ဒံချံဒံချံစံးဝဲဒၣ်.

၁၁. **ဒံခွါ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒံဖးဒိၣ်တကလှာ် ဒီးပစံးလၢဒံခွါလီၤ. ဒီးအိၣ်တကလှာ်ခံကလှာ်လီၤ. ဒံခွါန့ၣ်အသၣ်အိၣ်ဒီး အဒိၣ်အိၣ်ဒီးအဆံးလီၤ. ဒံခွါဒံဘြၤပစံးဒီးအဆိဒ်န့ၣ် လီၤ.

၁၃. **ဒံခွါလါ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒံခွါလၢအတဝါဘၣ်ဒီးအဖျိထိၣ် သိန့ၣ်အခံလါဝဲဒီးပကီးလၢဒံခွါလါလီၤ. ဒံခွါလါန့ၣ်ဝါ တစဲးစဲးဘၣ်ဆၣ်အခံန့ၣ်လါဝဲ ဒီးပကီးလၢဒံခွါလါလီၤ. ဒီးတုၤမံဒီးဘီဝဲဒီးဖျၢၣ်ညါလီၤ. ဒီးပကီးလၢဒံခွါသူစ ကီးလီၤ.

၁၄. **ဒံခွါဝါ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒံခွါတကလှာ်အသၣ်ဝါဒီဖျၢၣ်ညါဒီး ပစံးလၢဒံခွါဝါလီၤ. ဒံခွါဝါန့ၣ်အသၣ်ထဲစုဒုၣ်ခီၣ်ဒုၣ် လီၤ.

၁၅. **ဒံခွါသူ** န့ၣ်ဒ်ဒံခွါလါအသိးလီၤ. တလီၤဆီဘၣ်နီ တစဲးဘၣ်. ဒီးအသၣ်ဖးဒိၣ်ထဲကံၣ်ဒုၣ်ဃၣ်ဃၣ်လီၤ. ဒံ ခွါသူဒံခွါလါန့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ.

၁၆. **ဒံဆံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒံလၢတမ့ၢ်ဘၣ်ဒံမုၣ် ဒီးလီၤက်ာလၢဒံ ခွါန့ၣ်မ့ၢ်မံ ဒီးအသးဆံၣ်ဝဲန့ၣ်ပကီးလၢဒံဆံၣ်ခဲလၢာ် လီၤ. ဒီးအသၣ်ပြံနၢ်ဒံခွါတက့ၢ်လီၤ. ဒံဆံၣ်ဝီၤကျိ, ဒံ ဆံၣ်ပီကျိ, ဒံဆံၣ်တိၣ်လိၣ်, ဒံဆံၣ်ပြံဓိၤ. ဒံဆံၣ်လီၢ်စံး ဝဲဒၣ်လီၤ.

၁၇. **ဒံဆံၣ်ပီကျိ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒံဆံၣ်တကလှာ်ထဲစုဒုၣ်စုဒ့ဒီး အသၣ်ပီကျိသၢဃိၣ်ဒီးပကီးလၢဒံဆံၣ်ပီကျိလီၤ. ဒီးပှၤ တနီၤနီၤကီးဝဲလၢဒံဆံၣ်ပီၤကျိလီၤ.

၁၈. **ၼံဆၼ်ပြိမ်ႈ** ၼၼ်မ့်ၼံတကလုၵ်အသၼ်ဖျၼ်သလၢၼ်ထဲစှၵ်ဝံၵ်သၼ်မီၤဒီးပစံးလၢၼံဆံၼ်ပြိမ်ႈလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးဝဲလၢၼံလီၢ်လီၤ. ၼံဆံၼ်ပြိမ်ႈၼၼ်ပဟ်ပှအသၼ်ၼၼ်လၢလီၢ်ကျါ ဒီးအုၼ်ကီဝဲ, ခ်းဝဲဒီးပစံးလၢၼံလီၢ်လီၤ. ဒီးအမံၤနီၢ်နီၢ်မ့်ၼံဆံၼ်ပြိမ်ႈလီၤ.

၁၉. **ၼံဆၢ** ၼၼ်မ့်ထီရိၤၼံလၢတခၼ်ဘၼ်ဝဲၼၼ်ပစံးလၢၼံဆၢလီၤ. ၼံတမ့်မ့်ၼံဆၢလီၤ. တမ့်ဘၼ်ၼံခၼ်ဘၼ်.

၂၀. **ၼံတၢ်ထမၢၤအိၼ်** ၼၼ်မ့်ပဘိၼ်အိၼ်တၢ်ကမၢၤအိၼ်လၢလၼ်မ့်ဂ့ၤ, လၢတၢ်စှၢၤမ့်ဂ့ၤ, ပစံးလၢၼံတၢ်ကမၢၤအိၼ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးၼံဒီးတၢ်ကမၢၤအိၼ်လီၤ.

၂၁. **ၼံတၢးအုးခိၼ်** ၼၼ်မ့်ၼံတကလုၵ်အသၼ်ဖျၼ်ၼံတၢးအုးအခိၼ်အသိး ဒီးထဲတၢးအုးခိၼ်တဖျၼ် ဒီးပစံးလၢၼံတၢးအုးခိၼ်လီၤ. ၼံတၢးအုးခိၼ်ၼၼ်ဖျၼ်ဘၼ်ဆၼ်အိၼ်ဒီးအပီကျိသၢယိၼ်ညါလီၤ. ၼံတၢးအုးခိၼ်ၼံတၢးအုးနၢ်စံးဝဲဒီးအဆိၼ်ၼၼ်လီၤ.

၂၂. **ၼံတှၵ်ဓု** ၼၼ်စတသ့ၼ်ညါဘၼ်. စတနၢ်ဟ့ဘၼ်နီတခိၼ်ဘၼ်.

၂၃. **ၼံထိၼ်** ၼၼ်မ့်ကလံၤအုထိၼ်တၢ်လၢအဖံ့တဖၼ်လၢကဖီထိၼ်ဝဲဆူတၢ်ဖးဖိၼၼ်ပစံးလၢၼံထိၼ်လီၤ. ဘဲတဖိးၼၼ်ကလံၤအုဒီးၼံထိၼ်ဆူတၢ်ကဟိၵ်လီၤလီၤ.

၂၄. **ၼံဒီး** ၼၼ်မ့်ၼံအစိးစၢ်ဓိၤၼၼ်ပစံးလၢၼံဒီးလီၤ. ၼံဒီးၼၼ်ခၼ်ကၢ. ပတအိၼ်ဘၼ်.

၂၅. **ၼံနှၵ်** ၼၼ်မ့်တပိၢ်ထိၼံတဖၼ်, ဘှၼ်တဖၼ်, ဖၼ်ဆါတဖၼ်,တၢ်ကဘိၼ်ကစဲတဖၼ်ၼၼ် မ့်ၼံဒီးလဲၤနှၵ်ဝဲဆူတၢ်ပှၤတၢ်တှၤ, တၢ်သဝံ်သဝဲၵ်ဒီးပစံးလၢၼံနှၵ်လီၤ. ဘှၼ်ၼံနှၵ်ဆုဒၢးပှၤ. ကလံၤအုဖှၼံနှၵ်ဆုသပၢၤပှၤနးကၢ. ကလံၤအုဖၼ်ဆါၼံနှၵ်ဆူတၢ်ပှၤတၢ်လီၢ်နးကၢ.

၂၆. **ၼံပြၵ်ဓါ** ၼၼ်စတထံၼ်ဘၼ်ယနီတစုဘၼ်. စနၢ်ဟ့လၢပသးပှ်မၤထါ ဒီးစံးဝဲဒၼ်ၼံပြၵ်ဝါအသးဆံၼ်ဆၢနီၢ်ဘှၼ်အသးန့်ကထၢ. စံးဝဲဒၼ်.

၂၇. **ၼံဖျိး** ၼၼ်မ့်ၼံကွ့ၵ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့်တၢ်လၢအဖံ့ဒီးကလံၤအုကွ့ၵ်ဝဲၼၼ်လီၤ.

၂၈. **ၼံဘိ** ၼၼ်မ့်ၼံမ့်အဆိလီၤ. ၼံမ့်ၼံဘိစံးဝဲဒၼ်.ဒီးမ့်ၼံအမိၢ်ပှ်လၢကးဝဲၼၼ်လီၤ.

၂၉. **ၼံမ့်ၼံဘိ** ၼၼ်မ့်ၼံအမိၢ်ပှ်ၼၼ်ပစံးလၢၼံမ့်လီၤ. ၼံမ့်ၼၼ်ကးဝဲ ဒီးအလၼ်ထိၼ်အသၼ်ထိၼ်ဝဲလၢအမ့်လီၤၼၼ်လီၤ.

၃၀. **ၼံမုၼ်** ၼၼ်မ့်ၼံတကလုၵ်ၼၼ်အဒီးတခၼ်ဘၼ် ဒီးအသၼ်တိၤကွ့ လၢအဝါဒီးပကီးလၢၼံမုၼ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢၼံမုၼ်ၼံတြၢလီၤ. ဒီးပအိၼ်အသၼ်မံဆၢဝဲလီၤ.

၃၁. **ၼံမုၼ်ဆှၢ** ၼၼ်မ့်ၼံမုၼ်တကလုၵ်အသၼ်မံတဘိဘၼ်ဒီးအဖံးခိၼ်ၼၼ်လါအဲးရဲၵ်တစဲးစဲးမၤသးဒ်ပြူးသိးတစဲး စဲး ဒီးပကီးလၢၼံမုၼ်ဆှၢလီၤ. ၼံမုၼ်ဆှၢၼၼ်သူပြူးတစဲးစဲးလါအဲးတစဲးစဲး ဒီးပကီးလၢၼံမုၼ်ဆှၢလီၤ. ၼံမုၼ်ဆှၢၼၼ်လၢအသးကံၢ်ပှၤၼၼ်တှၤမံဒီးဘိဝဲလီၤ. ဒီးအဖံးခိၼ်တဘိဘၼ်လီၤ.

၃၂. **ၼံမုၼ်ပှိၤဂိၤ** ၼၼ်မ့်ၼံမုၼ်တကလုၵ်တိၤကွ့ ဒီးအသးဘိဒီးဂိၤဝဲတစဲးစဲးၼၼ်ပစံးလၢၼံမုၼ်ပှိၤဂိၤလီၤ .

၃၃. **ၼံမုၼ်ဘိ** ၼၼ်မ့်ၼံမုၼ်တကလုၵ်အသၼ်တတိၤကွ့. ဘၼ်ဒီး အသၼ်မံဘိဝဲၼၼ်ပကီးလၢၼံမုၼ်ဘိလီၤ.

၃၄. **ၼံရှၵ်** ၼၼ်မ့်ၼံအမ့်သံဝဲၼၼ် ပစံးလၢၼံရှၵ်လံတသၼ်လၢၤဘၼ်.

၃၅. **ၼံမုၼ်ဝါ** ၼၼ်မ့်ၼံမုၼ်တကလုၵ်အသၼ်ဝါတှၤအမံၼၼ်တဘိဘၼ်ဝဲဘၼ်ဒီးပကီးလၢၼံမုၼ်ဝါလီၤ. ၼံမုၼ်ဝါၼၼ်အသၼ်မံဝါဝဲဒီးအသးကံၢ်ပှၤဂိၤဆူၼ်ကလှၵ်လီၤ.

၃၆. **ၼံလီၢ်** ၼၼ်မ့်ၼံဆံၼ်ပြိမ်ႈၼၼ်ပကီးလၢၼံလီၢ်လီၤ. ၼံလီၢ်ၼၼ်တှၤအမ့်ရှၵ် ဒီးအသၼ်မံၼၼ်ပထၢပှဒီးပဟ်လၢလီၢ်ကျါၼၼ်အုၼ်သံကီဝဲ ဒီးပကီးလၢၼံလီၢ်လီၤ. ၼံလီၢ်သၼ်ၼၼ်ပဟ်ခ်းအိၼ်ဒီးပမၤလၢကသုဒီးတၢ်ကျိုးလီၤ.

၃၇. **ၼံလီၢ်** ၼၼ်မ့်ၼံသဝီၼံကျိုးလၢဟိၼ်ခိၼ်အလီၢ်မှၵ်ဒီးပကီးလၢၼံလီၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤၼံလီၢ်တလီၢ်မှၵ်သမိးၼံစီၢ်ဂ့ၤနးနးလီၤ.

၃၈. **ၼံအကျိုးသဝီ** ၼၼ်မ့်ၼံအလီၢ်အကျဲၼၼ်ပစံးလၢၼံအကျိုးသဝီလီၤ.

၄၀. **ၼံအမ့်အဘိ** ၼၼ်မ့်ၼံအမိၢ်ပှ် ၼံအဘိယံၼၼ်ပစံးလၢၼံအမ့်အဘိလီၤ. ၼံသၼ်ၼၼ်ထိးထိၼ်အသးလၢအမ့်အဘိ အလီၤလီၤ.

၄၁. **ၼံအိၼ်** ၼၼ်မ့်ပစိၵ်အိၼ်တၢ်ကမၢၤအိၼ်လၢတၢ်စှၢၤပှၤဒီးပစံးလၢၼံအိၼ်တၢ်ကမၢၤအိၼ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးၼံအိၼ်ဒီးတၢ်ကမၢၤအိၼ်လီၤ. ၼံဓိၤလှ်မိၤၼံဓိၤ, ကွ့် (၂)

၄၂. **ကၼံ** ၼၼ်မ့်ဒါအဆိလီၤ. ဒီးမ့်တၢ်လၢဃၼ်သးဒီးခိၼ်ခံအသးၼၼ်ပစံးလၢကၼံကဒါလီၤ. ကၼံကဖိုၤ,ဖိကၼံ, ကဲးကဒါ, ပြီကၼံတၢ်ခဲလၢၵ်ၼၼ်ကွ့်လၢကၼံအကျါတက့်.

၄၃. **ကတြိၼံ** ၼၼ်ကွ့်လၢကတြိအကျါတက့်.

၄၄. **ကမှံၤၼံ** ၼၼ်ကွ့်လၢကမှံၤအကျါတက့်.

၄၅. **ကသွံၼံ** ၼၼ်ကွ့်လၢကသွံအကျါတက့်.

၄၅.၁. **ကဲးကၼံ** ၼၼ်ကွ့်လၢကဲးအကျါတက့်.

၄၆. **ကီးကၼံ** ၼၼ်ကွ့်လၢကီးအကျါတက့်.

၄၇. **ကီးၼံကီးက** ၼၼ်ကွ့်လၢကီးအကျါတက့်.

၄၈. **ခိၼ်ၼံနၢ်ၼံ** ၼၼ်ကွ့်လၢခိၼ်အကျါတက့်.

၄၉. **ချံၼံကွ့ၵ်** ၼၼ်မ့်ကလံၤအုချံဒီးချံလဲၤကွ့ၵ်ဆူဖိၼ်လဲၼ်ပှၤၼၼ်ပစံးလၢချံၼံကွ့ၵ်လီၤ. ကလံၤမ့်လီၤဒီးဘၼ်

ချံးချံးကွံာ်ဆူဝီဉ်လဲဉ်ပှၤလီၤ.
၅၀.**ဃါ်** နူဉ်မ့ါပကျိဉ်ကျဲယုာ်ဘုချံးဒ်ချံလၢပကသ့ဉ် ကဖျးအဂိၢ်ဒီးပစံးလၢပဃါဒ်လီၤ. ပှၤတဖဉ်နူဉ်ဃါဒ် လၢဘုကျါဒီးသ့ဉ်လီၤဖျးလီၤယုာ်ဒ်ဒီးဘုနူဉ်လီၤ.
၅၁. **ညဉ်ဒ်ချံ** နူဉ်မ့ါညဉ်ဝိာ်ဘိဒ်ချံနူဉ်ပကိးလၢညဉ်ဒ်ချံ လီၤ. ဒီးညဉ်တကလုာ်နူဉ်ပြဲဝဲဒီးအက့ၢ်အဂီၤလီၤက်လၢ ဒ်ချံလီၤ.
၅၂. **ညဉ်သဒ်** နူဉ်မ့ါညဉ်အဖံးစကီးပှ်လၢအဖိခိဉ်တ ကထၢနူဉ်အိဉ်တဘ့ဉ်တဘ့ဉ်ဒီးပစံးလၢညဉ်သဒ်လီၤ.
၅၃. **တဝိါထိဒ်** နူဉ်မ့ါတၢ်စူၤဘဉ်ဟိဉ်ခိဉ်ခုဉ်ထိဉ်, ဟိဉ်ခိဉ်သဝံထိဉ်ဝဲနူဉ်ပစံးလၢတဝိါထိဒ်လီၤ.
၅၄. **နါ်ဒ်** နူဉ်မ့ါခိဉ်ဒ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ါပှၤလၢလဲၤပစုၢ် တၢ်ဒီးအခိဉ်လီၤဂ့ၤနါ်လီၤဃိၢ် ဒီးဖၢဉ်ထိဉ်ကူၤဝဲတချုး ဘဉ်နူဉ်ပစံးလၢပစုၢ်ဒီးအခိဉ်ဒ်နါ်ဒ်လီၤ.
၅၅. **ပြိကဒ်** နူဉ်မ့ါကယါ်တၢ်လၢအဆံးခဲလာ်နူဉ်ပစံး လၢပြိကဒ်ခဲလာ်လီၤ. တၢ်လၢအဆံးဝဲဖိပံနဲဓိၤနူဉ်တမံၤ လါလါဒီးပစံးလၢပြိကဒ်လီၤ. သဘဉ်ချံကသံဉ်ချံနူဉ်ပြိ ကဒ်ဓိၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပြိကဒ်ပြိးကဒီးလီၤ.
၅၆. **ပြုးဒ်** နူဉ်မ့ါပြုးတကလုာ်အဖံးတိဉ်ဖျကလာ်ဒီးပ ကိးလၢပြုးဒ်လီၤ. ပြုးဒ်နူဉ်အကဝီၤဆံးဝဲဒီးအဖံးတိဉ် ဝဲလီၤ.
၅၇. **ပျ်ဒ်ကွံာ်** နူဉ်မ့ါပခးတၢ်ပျ်လဲၤတစၢါဆၢဘဉ်ဒီး ကလံၤအူဒ်ကွံာ်ဝဲနူဉ်ပစံးလၢပျ်ဒ်ကွံာ်လီၤ. ပျ်နူဉ်အဒံး ခံမ့ါတအိဉ်ဘဉ် ဒီးပခးတၢ်ဒ်ကွံာ်ဝဲလီၤ.
၅၈. **ဖူဒ်ဖူပှ်** နူဉ်ပတစံးဘဉ်. ပစံးလၢဖူလံၤဖူပှ်လီၤ. ဒီး မ့ါပှၤလၢအမါအိဉ်ဝဲခဲလာ်နူဉ် ပစံးလၢဖူလံၤဖူပှ် လီၤ. ဖူဒ်ဖူပှ်ပတစံးဘဉ်.
၅၉. **ဖိဒ်ဖိသဉ်** နူဉ်မ့ါထိရိၤပှၤလၢအမါအဝၤတအိဉ် ဒ်းဘဉ်ခဲလာ်နူဉ်ပစံးလၢဖိဒ်ဖိသဉ်လီၤ. ဒီးဖိဒ်မ့ါဖိသဉ် အဆိလီၤ.
၆၀. **ဖိုကဒ်** နူဉ်မ့ါဟုလၢတကၢ်တူာ်တဘျုးဘဉ်ဝဲနူဉ်ပ စံးလၢဖိုကဒ်လီၤ. ဟုတပှၤတကၢ်တူာ်ဘဉ်. မၤသးဖိုက ဒ်လီၤ.
၆၁. **ဖိုကဒ်** နူဉ်ထိရိၤပထံဉ်တၢ်ထီအါဘိဒီးပစံးလၢ ဖိုကဒ်လီၤ. ဝဉ်တပှၤအိဉ်မဲထိဉ်မးဖျိကဒ်လီၤ. ပှၤတကၤ အစုမ့ါထိဖိုကဒ်လီၤ.
၆၂. **ဘဉ်ဒ်** နူဉ်ဒ်လီၤက်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ါပှၤရှ်ဖိစံးတၢ် လီၤ. ခိဉ်ဖၢဉ်တဘ့ဉ်ဘဉ်ဒ်စကွ်ကဂ့ၤသိးတစံးစံးသိး လီၤ. ပှၤတကၤဘဉ်ဒ်စကထံဉ်တစုစုသိးလီၤ. ဒီးတနီၤ နီၤစံးဝဲလၢဘဉ်ဒ်းလီၤ. ဘဉ်ဒ်းစကနါ်ဟူနကတိၤတၢ်ဒ် နူဉ်သိး လဲဉ်.
၆၃. **မှဉ်ဒ်** နူဉ်မ့ါကလံၤအူမှဉ်ဖိလဲၤဝဲလၢတၢ်ကဖိာ်ဖး ဖိနူဉ်ပစံးလၢမှဉ်ဒ်လီၤ. ကလံၤအူမှဉ်ဒီးမှဉ်ဒ်ဖဉ်ဒ်နး ကၢ.
၆၄. **လီၤသဒ်** နူဉ်မ့ါတၢ်လၢအဖံးလီၤသဘျုးနူဉ်ပစံး လၢလီၤသဒ်လီၤ. ပှၤကညီဖိုယိၤနူဉ်အဖံးလီၤသဒ်နး ကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤသဒ်လီၤသကွဲလီၤ.
၆၅. **သဒ်** နူဉ်မ့ါညဉ်မ့ါဂ့ၤ, ဂ့ါမ့ါဂ့ၤ, အဖံးစကီးပှ်လၢ အဖိခိဉ်တကထၢအိဉ်တဘ့ဉ်တဘ့ဉ်နူဉ်ပစံးလၢ အသဒ် လီၤ. ညဉ်နူဉ်အိဉ်ဒီးအသဒ်တနီၤ ဒီးဂ့ါတဖဉ်နူဉ်အိဉ် ဒီးအသဒ်ခဲလာ်လီၤ. ဒီးမ့ါအဖံးစကီးပှ်လၢအဖိခိဉ် တကထၢနူဉ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဒ်သကွဲ, သဒ် ကွးထါလီၤ.
၆၆. **သဒ်** နူဉ်မ့ါထိရိၤတၢ်အိဉ်ဒီးအသးအကလုာ်က လုာ်နူဉ်အသ့ဉ်လီၤနူဉ်တၢ်အိဉ်တဖျာဉ်ကလၢဉ်ကလုာ် ဒီးစဲဘူးဒီးအသ့ဉ်ဒီးပစံးလၢသဒ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံး လၢအသးဒ်လီၤ. ပှၤဟးလ့ာ်ဟးဂီၤတဖဉ်နူဉ်မ့ါအသဒ် တကူၤဘဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအသဒ်လီၤ.
၆၇. **သးဒ်ဒီးသဒ်** နူဉ်ဒ်သိးသိးလီၤ. တၢ်သဒ်နူဉ်ပသး ပှ်လၢပျၢတနီၤနီၤကိးဝဲလၢသးဒ်လီၤ.ပှၤကညီနူဉ်အိဉ် ဒီးအသးဒ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအသၢဒ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.
၁. **ဒ်ါကလာ်** နူဉ်မ့ါသံးနာ်သိဉ်မ့ါဂ့ၤ, မိုာ်သိဉ်မ့ါဂ့ၤ, ပ စံးလၢသိဉ်ဒ်ါကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသိဉ်သဒ်ါ ကလာ် စကီးလီၤ. ပှၤတကၤခးသံးနာ်သိဉ်မးဒ်ါကလာ်လီၤ. မိုာ်သိဉ်သဒ်ါကလာ်စံးဝဲဒဉ်.
၂. **ထိဒ်ါ** နူဉ်မ့ါထိဒါအဆိလီၤ. ဒီးမ့ါပှၤကညီအှဉ်လိာ် ဆိးကူလိာ်အသး ဒီးမိဉ်နူါဟ်လိာ်အသးနူဉ် ပစံးဒီးအ ဆိလၢထိဒ်ါထိဒါလိာ်အသးနူဉ်လီၤ. ထိဒ်ါထိဒါစံးဝဲ ဒဉ်.
၃. **ဖုဒ်ါ** မ့ါဖုဒါအဆိလီၤ. ဒီးမ့ါပဖးဘျုးဝဉ်ဒီးပသလဉ် ထိဉ်နူဉ်ပကိးဒီးအဆိလၢဖုဒ်ါဖုဒါလီၤ. ဖုဒ်ါဖုဒါစံးဝဲ ဒဉ်.
၄. **ဘဉ်ဒ်ါ** နူဉ်မ့ါဘဉ်ဒးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ါတၢ်စုၤဝဲမ့ါ ဂ့ၤ, တၢ်တဆူဉ်ဘဉ်ဝဲမ့ါဂ့ၤ, တၢ်ဆံးဝဲမ့ါဂ့ၤ, ပစံးလၢ ဘဉ်ဒ်ါဘဉ်ဒးဒီးအဆိဒ်နူဉ်လီၤ. တၢ်အိဉ်အိဉ်ဒံးဘဉ်ဒ်ါ ဘဉ်ဒးဓိၤလီၤ. မၤနူါယၢလၢသ့ဉ်ဘဉ်ဒ်ါဘဉ်ဒးတကူ့ၤ.
၅. **လီၤဒ်ါ** နူဉ်မ့ါလီၤဒဲအဆိလီၤ. ဒီးမ့ါတၢ်လၢတုၤ လီၤဘဉ်လိာ်ဝဲနူဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဒ်ါလီၤဒဲလီၤ. န ဖဲးခုးတလိၢ်ဒီးနကူာ်သ့ဉ်လီၤဒ်ါလီၤဒဲဂ့ၤကၢ.
၆. **ဒ်ါ** ကလဲဒ်ါကလဲဒဲ နူဉ်မ့ါတၢ်လၢလီၤဘျုးလီၤကနီၤ တဖဉ်နူဉ်ပစံးလၢဘျုးကလဲဒ်ါကလဲဒဲလီၤ.
၁. **ဒ်း** နူဉ်မ့ါပဟ်တၢ်ကတိၤအခိဉ်ထံးတမံၤလီၤ. ဒ်အံၤ, ဒ်းယံာ်ဒ်းအါ, ဒ်းယံာ်ဒ်းနး, ဒ်းယံာ်ဒ်းဘိဉ်, ဒ်းယံာ်ဒ်း ဆါ, ဒ်းယံာ်ဒ်းဆူဉ်,ဒ်းယံာ်ဒ်းညီထိဉ်, ဒ်းယံာ်ဒ်း,

ဒံးယံာ်ဒံးဖိုၣ်, ဒံးယံာ်ဒံးအၢ,ဒံးယံာ်ဒံးဂ့ၤ, ဒံးယံာ်ဒံးထီ, မ့ၢ်ဟဲထိၣ်ဒံးယံာ်ဒံးထီစကွၢ်နၤဒံးယံာ်ဒံးဂ့ၤ, ပှၤတဂၤဒံးယံာ်အနၢ်ဒံးက့ၣ်,ထွံၣ်တနုဒံးယံာ်ဒံးနူ, ပှၤတဂၤဒံးယံာ်ဒံးမၤအၢအသး, ပှၤတဂၤမၤတၢ်ဒံးသ့, ဒံးအ၀ဲအံၤတမံၤအံၤအါကၢ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢနးထိၣ်ဝဲတစဲးတစဲးန့ၣ်လီၤ.

၁.၁. **ဒံး** န့ၣ်မ့ၢ်ကျိာ်လီၤတၢ်ကတိၤအနါစ့ၤလီၤ.ဒီးအိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ.နမ့ၤအိၣ်ဒံးစကီးဓါ. မ့ၤအိၣ်ဒံးယဢ်. မ့ၤအိၣ်ဒံးဆံးအါလဲၣ်. မ့ၤအိၣ်ဒံးတပူညါလီၤ. ပှၤတဂၤအဖိတအိၣ်ဒံးဘၣ်,တၢ်အိၣ်တၢ်အီတအိၣ်ဒံးမးလဲၣ်,မ့ၤအိၣ်ဒံးယၢၤဒံးယဢ်,ဒ်န့ၣ်သိးပစံးလၢလဲၤဒံး, မၤဒံး, မံဒံး, ဆိကမိၣ်ဒံး, ဂ့ၤဒံးပစံးဒ်န့ၣ်လီၤ.

၂. **ဒံး** န့ၣ်ဒ်ယီၤအသိးလီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး,ဒံးန့ၣ်သိးစံး၀ဲဒ်န့ၣ်လီၤ. ကမ့ၢ်ကၢ်ဒံးန့ၣ်သၢ, မၤသးဒံးန့ၣ်ဒီးပတသ့ၣ်ညါဘၣ်. နကတိၤယၢန့ၣ်ဒံးနကတိၤအီၤအသိးလီၤ.

၃. **ဒံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆဲတၢ်တကလှာ်ဘၣ်ယုၢ်ဘၣ်လံၣ် ဒီးပကီးလၢဒံးလီၤ. ဒီးပမၤဒီးအနူၣ်တခီတဘ့ၣ်ဘ့ၣ်ဒီးပကီးလၢဒံးလီၤ. ဒံးန့ၣ်ပဆဲလၢသ့ၣ်ဖှခိၣ်ဒီးပမၤဒီးအနူၣ်ဒီးအနူၣ်န့ၣ်မၤသးဒ်ထိၣ်သလၣ်ထိၣ်အဒံးအသိး ဒီးပကီးလၢဒံးလီၤ.

၄. **ဒံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပတှၢ်ပနၢ် ဒီးပကိာ်နှာ်တၢ်လၢပတှၢ်ပနၢ်အပူၤလိၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပဒံးတၢ်လီၤ. ဒံးဖီ, ဒံးထူ, ဒံးစ့, ဒံးသ့ၣ်ကျိ, ထီရိၤပဆွံထိၣ်တၢ်လၢပနၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပဒံးခဲလၢာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒံးဖီတဖိးစံး၀ဲဒၣ်.ပှၤတဖၣ်ဒံးသံၣ်ဆိုးဖီနးသမိး.

၄.၁. **ဒံး** န့ၣ်မ့ၢ်ထိၣ်ဓိၤဆိဓိၤအဆူၣ်ပှၢ် လၢအဒိၣ်အသွါတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဒံးလီၤ. ဒီးထိၣ်န့ၣ်ယူၤ၀ဲလၢဒံးန့ၣ်လီၤ. ထိၣ်ဒံးန့ၣ်ထိၣ်၀ဲလၢဒံးဆ့လီၤန့ၣ်လီၤ. ထိၣ်ကလှာ်ကလှာ်ဆီကလှာ်ကလှာ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးဒံး. ယူၤလၢဒံးခဲလၢာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒံးဖီလီၤ. ထိၣ်ဒံးထိၣ်ဖီစံး၀ဲဒၣ်.

၄.၂. **ဒံး** န့ၣ်မ့ၢ်ညၣ်ကပၤကဘျၣ်ထိၣ်၀ဲတခီတဘ့ၣ်လၢအကိာ်အဆၢတခီန့ၣ် ပစံးလၢညၣ်ဒံးလီၤ. ညၣ်ကလှာ်ကလှာ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးဒံးလီၤ. ညၣ်ဘျိၣ်လၢထံလာ်န့ၣ်ဝံၢ်ဒီးဒံးလီၤ. ညၣ်ဒံးညၣ်ဖီစံး၀ဲဒၣ်.

၅. **ဒံးခံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပျ်တဖၣ်န့ၣ်ပခးတလဲၤဘၣ်ဒီးပမၤထိၣ်အခံ ဒီးသ့ၣ်လၣ်ဒီးပစံးလၢပျ်ဒံးခံလီၤ. ဒီးပစံးလၢပျ်ကဒံးခံစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပျ်န့ၣ်အဒံးခံမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးပခးလဲၤတစၢ်ဆၢဘၣ်. ပျ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအဒံးခံလီၤ.

၆. **ဒံးဃါ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢနးထိၣ်၀ဲန့ၣ်ပစံးလၢဒံးဃါလီၤ. ပဃ့ယာ်တၢ်ပထုးဒံးယံာ်ဒံးဃါလီၤ. ဒီးဒံးအ၀ဲအံၤအါကၢ. ဒံးယံာ်ဒံးအါ, ဒံးယံာ်ဒံးနး, ဒံးယံာ်ဒံးဃၢ,ဒံးယံာ်ဒံးဘိၣ်, ဒံးယံာ်ဒံးဆူၣ်, ဒံးယံာ်ဒံးသ့, ဒီးတၢ်ခဲလၢာ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်နးထိၣ်တစဲးတစဲးန့ၣ်လီၤ.

၇. **ဒံးဃၢ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဃၢနးထိၣ်နးထိၣ်န့ၣ် ပစံးလၢဒံးဃၢဒံးဃၢလီၤ. ဒံးယံာ်ဒံးဃၢစံး၀ဲဒၣ်.

၈. **ဒံးဃ့** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဃ့တၢ်နးထိၣ်နးထိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဒံးဃ့လီၤ. ပှၤတဂၤပဒံးဟ့ၣ်အတၢ် ဒီးဒံးဃ့၀ဲလီၤ. ပှၤတဂၤဟ့ၣ်တၢ်ဒီးဒံးဃ့၀ဲလီၤ. ပှၤတဂၤပဒံးဟ့ၣ်တၢ် ဒီးဒံးဃ့၀ဲ.

၉. **ဒံးဃိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ့ၣ်တလၢၤတၢ်လၢနာ်ဃိၣ်ပူၤန့ၣ်၀ဲၤလံဘၣ်ဆၣ်တလၢၤမၤ၀ဲၤအူစိဒံး ဒီးပစံးလၢဒံးဃိၣ်လီၤ. တလၢၤန့ၣ်ပဟ့ၣ်အဘ့ဒံးအါဒံးဃိၣ်၀ဲလီၤ.

၁၀. **ဒံးစၢ** န့ၣ်မ့ၢ်တလၢၤစၢပှၤနးထိၣ်န့ၣ် ပစံးလၢဒံးစၢလီၤ. တလၢၤန့ၣ်မ့ၢ်ဟ်ပှၤလၢတၢ်ကမၣ်ဒီးပဒံးကတိၤပှၤဖျဲးပသးဒီးဒံးစၢပှၤလီၤ.

၁၁. **ဒံးဆ့** န့ၣ်မ့ၢ်ဆီတဖၣ်အစုလၢအဒံးထိၣ်လၢအလီၤန့ၣ်ပစံးလၢဆီဒံးဆ့လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဆီဒံးဆံၣ်ဆီဒံးဆ့လီၤ. ဆိန့ၣ်အဒံးဆ့မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးယူၤတသ့ဘၣ်.

၁၂. **ဒံးဆဲ** န့ၣ်စနၢ်တပၢၢ်ဘၣ်. စတနၢ်ဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်.

၁၃. **ဒံးဆ့** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတပျုာ်လိာ်အသးလၢအသးဒိၣ်ထိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢထုးဒံးဆ့လိာ်အသးလီၤ. ပှၤတဂၤအသးဒိၣ်ထိၣ်ဒီးထုးလိာ်မးအသံးဒံးဆံၣ်ဒံးဆ့လီၤ.

၁၄. **ဒံးဆ့ဖါလာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဆီဒံးဖီလာ်န့ၣ်ပစံးလၢဆီဒံးဆ့အဖီလာ်လီၤ. ဆီမိၢ်ပှၢ်ပျဲအိၣ်ဖှိၣ်အဖီလၢအဒံးဆ့အဖီလာ်လီၤ.

၁၅. **ဒံးဆ့အဃံ** န့ၣ်မ့ၢ်ဆီအစုအဃံန့ၣ်ပစံးလၢဆီဒံးဆ့အဃံလီၤ. ပှၤကညီကၢ်တၢ်လၢဆီဒံးဆ့အဃံလီၤ.

၁၆. **ဒံးတၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆွံထိၣ်ပနၢ်လၢသံၣ်လၢဖီ, လၢစ့လၢထူလၢတိၢ်, ဒီးပစံးလၢပဒံးတၢ်လီၤ. ပှၤကညီန့ၣ်တၢ်ထူၣ်ဖျိအနၢ်ဝံၤဒီးဒံးတၢ်လီၤ. ပှၤတဖၣ်န့ၣ်ဒံးတၢ်ဒ်န့ၣ်စကွၢ်တဂ့ၤဘၣ်. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံး၀ဲပှၤဒံးတၢ်န့ၣ်ပကွၢ်ဂ့ၤစံး၀ဲဒၣ်လီၤ.

၁၇. **ဒံးတၢၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒံးဖံာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဆဲတၢ်တကလှာ်ဘၣ်ဖံာ်တၢ်ဒ်ဃဲာ်အသိး ဒီးပကီးလၢဒံးတၢၢ်ဒံးဖံာ်လီၤ. ဒံးတၢၢ်ဒံးဖံာ်န့ၣ်ဘၣ်ဖံာ်တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပဆဲလၢဝၣ်လှၣ်လီၤ. ဒီးဝၣ်လှၣ်န့ၣ်ဘၣ်ဖံာ်တၢ်လီၤ.

၁၈. **ဒံးထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆွံထိၣ်ပနၢ်လၢသ့ၣ်ဖိဒီးပစံးလၢပဒံးထိၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ဟ်ထိၣ်ဆွံထိၣ်ပနၢ်လၢတၢ်တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢပဒံးထိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒံးထိၣ်ဖီတဖိးဂ့ၤကၢ.ဒံးထိၣ်သ့ၣ်ကျိ.

၁၉. **ဒံးထိၣ်နၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဆါ ဒီးအမဲာ်ခံးသူ ဒီး

စံးဝဲလၢဘၼ်ပလၢႇနွႆ ဒီးဟ်ထီၣ်သွဲၣ်လးလၢအနၢ်အိပူၤ ဒီးစံးဝဲလၢဖုံးထီၣ်နၢ်လီၤ.ပှၤကညီဆါဘၣ်ပလၢဝဲန့ၣ်ဖုံး ထီၣ်အနၢ်တကၠါ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖုံးထီၣ်ဒးထီၣ်လီၤ.

၂၀. **ဖုံးဖုံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖျးအမဲာ်ဝးချဲဒီးပစံးလၢဖျး အမဲာ်ဖုံးဖုံးလီၤ. ပှၤတဂၤဖျးအမဲာ်ဝးဖုံးဖုံးစံးဝဲဒၣ်.

၂၁. **ဖုံးဒူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပလံာ်လူာ်ဘျုးတၢ်န့ၣ် ပစံးလၢပဖုံးဒူး လီၤ. ပှၤတဂၤဖုံးဒူးသ့ၣ်လၣ်အူတဘ့ၣ်ဘျုးမးကနူာ်ဒူး လီၤ. ဒီးပလံာ်လူာ်တၢ်ကံးညာ်န့ၣ်ပစံးလၢပဖုံးဒူးစ့ၢ်ကီး လီၤ. ပှၤဆူၣ်တၢ်ကူတၢ်သိးဒီးဖုံးဒူးဝဲလီၤ.

၂၂. **ဖုံးဒူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပစံၢ်လံာ်လူာ်တၢ်ကံးညာ် ဒီးပစံးလၢပ ဖုံးဒူးလီၤ. နမ့ၢ်ဆူၣ်တၢ်ဒီးဖုံးဒူးကွံာ်တၢ်ကူတၢ်သိးအ ယံၣ်တကၠါ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖုံးဒူးဖုံးဒွါလီၤ.

၂၃. **ဖုံးဒွါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပတြူာ်တၢ်ကဖိကဖိန့ၣ်ပစံးလၢဖုံးဒွါ လီၤ. ပကွဲးလံာ်အမဲာ်လၢသ့ၣ်ဘၣ်လီၤန့ၣ်တ့ၤမ့ၢ်ကမၣ် ဒီးပဖုံးဒွါကွံာ်လီၤ.

၂၄. **ဖုံးဒွါ** န့ၣ်မ့ၢ်ဖုံးဒူးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဆံးလံာ်လူာ် တၢ်ကံးညာ်န့ၣ်လီၤ.

၂၆. **ဖုံးနၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆွံနှာ်တၢ်တမံၤမံၤလၢပနၢ်တ့ၢ်အသး အပူၤလိၢ်န့ၣ် ပစံးလၢပဖုံးပနၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖုံးနူၤဖုံးနၢ် ဒ်ဖိသၣ်အသိးလီၤ.

၂၇. **ဖုံးနးထီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆါဒိၣ်ထီၣ်ပှၤဒီးပစံးလၢဖုံးနး ထီၣ်လီၤ. တၢ်ဆါတပူၤဖုံးယံာ်ဖုံးနးထီၣ်လီၤ.

၂၈. **ဖုံးနူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်နူၤအသိးလီၤ. မၤဖုံးအံၤမၤဖုံးနူၤန့ၣ် မ့ၢ်ဒ်ပမၤတၢ်ကဘၣ်ကလီၤဒီးပှၤဂၤဒုးနဲၣ်ပှၤ ဒီးစံးဝဲလၢ မၤဖုံးအံၤမၤဖုံးနူၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤမိၣ်လမဲ့ၣ်ဖိအကလုၢ် လီၤ.

၂၉.**ဖုံးန့ၣ်** ဒီး **ဒ်န့ၣ်** န့ၣ်ဖုံးသိးသိးလီၤ. ထိရိၤတၢ်မၤအ သးန့ၣ်ပစံးလၢဖုံးန့ၣ်လီၤ. မၤဖုံးန့ၣ်တဂ့ၤ.တၢ်မၤအသး ဒးန့ၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်နၤသၢ.

၃၀. **ဖုံးဖဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆဲတၢ်တကလုာ်လၢဝၣ်လုၣ်ဒီးဘၣ် ဖဲာ်တၢ်ဒ်ယံာ်အသိးန့ၣ်ပကီးလၢဖုံးဖဲာ်လီၤ. ဖုံးဖဲာ်ဘၣ် ထီၣ်အကိာ်တဲာ်ဖြး ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢ ဖုံးတၢ်ဖုံးဖဲာ် လီၤ.

၃၁. **ဖုံးဖြိၣ်** န့ၣ်စတနၢ်ပၢ်ဘၣ်. စတသ့ၣ်ညါဘၣ်ယဲ ဘၣ်.

၃၂. **ဖုံးပျ်ဖုံးခံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤထီၣ်ပျ်အခံဒီးသ့ၣ်လၣ်အူဒီး ပစံးလၢဖုံးပျ်ဖုံးခံလီၤ. ပှၤကညီမၤပျ်န့ၣ်ဖုံးပျ်ဖုံးခံလၢ သ့ၣ်လၣ်အူလီၤ. ဒီးဖုံးစကီးဝဲဖုံးခံလၢနဲးလၣ်လီၤ.

၃၃. **ဖုံးဖါ** န့ၣ်မ့ၢ်ဖုံးဖိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဆွံနှာ်ဖိလၢပနၢ် ပူၤလၢပတ့ၢ်ထူၣ်ဖျိန့ၣ်လီၤ.

၃၄. **ဖုံးဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆွံထီၣ်ဖိဆူပနၢ်ပူၤလၢပတ့ၢ်ပနၢ်အ ပူၤလိၢ်န့ၣ်ပစံးလၢဖုံးဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖုံးဖိဖုံး ဖါလီၤ. ပှၤတဂၤဖုံးဖိလၢအနၢ်လီၤလီၤ.

၃၅. **ဖုံးဖိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တလၢၢတဖၣ်န့ၣ်ပဟ့ၣ်အဆိဒီးဖိၣ်ဝဲ အါအါကလဲာ်ဒီးပစံးလၢဖုံးဖိၣ်လီၤ. တလၢၢတဂၤပဖုံး ဟ့ၣ်အဆိဖုံးဖိၣ်ဝဲလီၤ.

၃၆. **ဖုံးဘၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. တအိၣ်ဖုံး ဘၣ်,တမံဖုံးဘၣ်, တလဲၤဖုံးဘၣ်, တသ့ဖုံးဘၣ်, တမၤ ဖုံးဘၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၃၇. **ဖုံးဘိ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢဘိထီၣ်ရိာ်ရိာ်န့ၣ်ပစံးလၢဖုံးဘိ လီၤ. သကွံတပူၤအိၣ်ဖုံးယံာ်ဖုံးဘိလီၤ.

၃၈. **ဖုံးဘိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢဘိၣ်ထီၣ်ရိာ်ရိာ်န့ၣ်ပစံးလၢ ဖုံးဘိၣ်ဖုံးဘိၣ်လီၤ. နအိၣ်ဘၣ်ဖုံးဘိၣ်နဖုံးအဲၣ်ဒီးလီၤ. ပနၢ်တဒုဖုံးယံာ်ဖုံးဘိၣ် ထီၣ်လီၤ.

၃၉. **ဖုံးမၢဖုံးမၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအခုတဖၣ်န့ၣ်ပှၤဂၤမၢနး ဒီးပစံးလၢဖုံးမၢဖုံးမၢလီၤ. ပခုဒီးနဖုံးမၢဖုံးမၢပှၤမ့ၢ်တၢ် တဘုံးဘၣ်ပသးဘၣ်ဓါ.

၄၀. **ဖုံးယံာ်ဖုံးယံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ယံာ်ထီၣ်ဝဲတစဲးတစဲးရိာ် ရိာ်န့ၣ်ပစံးလၢဖုံးယံာ်ဖုံးယံာ်လီၤ. လဲၤတ့ၢ်တၢ်တကၠါ. န အိၣ်ဖုံးယံာ်ဖုံးယံာ်တၢ်ကစူၤန့ၢ်နၤဘၣ်ဖုး.

၄၁. **ဖုံးယံာ်ဖုံးထိ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢထိထီၣ်ရိာ်ရိာ်န့ၣ် ပစံး လၢဖုံးယံာ်ဖုံးထိလီၤ. မ့ၢ်ဟဲထီၣ်ဖုံးယံာ်ဖုံးထိထံၣ်ဝဲလီၤ. ဝၣ်ဘိၣ်တဘိဖုံးယံာ်ဖုံးထိလီၤ. ဖုံးယံာ်ဖုံးအါစံးဝဲဒ်န့ၣ် လီၤ.

၄၂. **ဖုံးယံာ်ဖုံးအါ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အါထီၣ်ရိာ်ရိာ်ဒီးပစံးလၢ ဖုံးယံာ်ဖုံးအါ. ပှၤတဂၤမၤဘ့န့ၢ်ဖုံးယံာ်ဖုံးအါလီၤ.

၄၃. **ဖုံးလိၢ်လိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒ်လိၢ်လိၢ် ဒီးပစံးလၢဖုံးလိၢ် လိၢ်လီၤ.ထိရိၤတၢ်တမၤဘၣ်အသးနိတမံၤဒီးတသုးဘၣ် အလိၢ်န့ၣ်ပစံးလၢဖုံးလိၢ်လိၢ်ဒၣ်အတၢ်လီၤ. ကစၢ်ယွၤ ဟ်လီၤမ့ၢ်န့ၣ်အိၣ်ဒၣ်တၢ်ဖုံးလိၢ်လိၢ်လီၤ. ဆါဒၣ်တၢ်ဖုံး လိၢ်လိၢ်လီၤ.

၄၄. **ဖုံးသိး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လီၤက်လိာ်အသး ဒီးပစံးလၢဖုံး သိးလီၤ. ပှၤခံဂၤန့ၣ်ဖုံးသိးလိာ်သးလီၤ. ထိရိၤတၢ်လီၤ က်လိာ်သးန့ၣ်ပစံးလၢဖုံးသိးလီၤ. ဖုံးသိးန့ၣ်,ဖုံးသိးနူၤ, စံးဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢလီၤက်လိာ်သးခဲလၢာ်န့ၣ် လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖုံးသိးလီၤပလိာ်လီၤ.

၄၅. **ဖုံးသိးသိး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢလီၤက်လိာ်အသးနးကဲၣ် ဆိးန့ၣ်ပစံးလၢဖုံးသိးသိးလီၤ. ဖုံးသိးသိး,ဖုံးသိးအံၤ,ဖုံး သိးန့ၣ်, ဒ်ပစံးတၢ်အသိးလီၤက်လၢဝဲအံၤ. လီၤက်လၢ အဝဲန့ၣ်ဒ်အဝဲန့ၣ်သိးစံးဝဲလီၤ. ယီၤအံၤသိးငံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၄၆. **ဖုံးဟါမ်ၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်ယံာ် ဒီးဟါမ်ၢ်ကွံာ်ဝဲန့ၣ်ပ စံးလၢဖုံးဟါမ်ၢ်လီၤ. လံာ်မဲာ်န့ၣ်ဖုံးယံာ်ဖုံးဟါမ်ၢ်ပဖးတ သ့လၢၢဘၣ်. ထိရိၤတၢ်အိၣ်ယံာ်ဒီးဟါမ်ၢ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢ ဖုံးဟါမ်ၢ်လီၤ.

၄၇. **ၼႆးႁၢဝ်ၼႆးယူ** ၼၼ်မၢႆပႁၢဝ်ပႃၵၢၼ်ဢတ်ႇ ဢိူဝ်းပႃၵၢၼ်ယူ ၼုၵ်းထိင်ႉတႃႇ ဢိူဝ်းပဵၼ်းလၢႆးႁၢဝ်ၼႆးယူလႄႈ. ပႃတၢၵၢၼ်ယူ တႃႇဢိူဝ်းပၼ်းႁၢဝ်ၼႆးယူဝႄႇလႄႈ.

၄၈. **ၼႆးဢၼ်းသိူဝ်း** ၼၼ်မၢႆၼႆႉလႄႈၵႅပ်ႉၵိုၼ်းဝႄႇလႄႈ. တႃႇၶမ်ႉဢွၼ်ႇ မၢၼ်းဢၼ်းသိူဝ်းတၵႃႈ. ၵိုၼ်းဝႄႇၼၼ်လႄႈ. ဢိူဝ်းမၢႆပႃႇမိူၼ်လမွႆ ၼိူဝ်ဢၵလုၵ်ႈလႄႈ. ဢိူဝ်းပႃႇတဝဵၼ်ပိုၼ်းဝႄႇလၢႆးယႄႈဢၼ်းသိူဝ်းၵိုၼ်းဝႄႇ လႄႈ.

၄၉. **ၼႆးဢၵ်ႇၶိူၼ်** ၼၼ်ၼႆႉဢၵ်ႇၶိူၼ်ၵိုၼ်းဝႄႇလႄႈ. မၢၼ်ႇဢၵ်ႇၶိူၼ် ဢသိူဝ်းၼၼ်ၵိုၼ်းဝႄႇၼၼ်ႁိူၼ်ၶိူၼ်ၵၵႅတ်ႇထိူၼ်ၵႂၢၼ်းဢၵ်ႇၶိူၼ်ဢ သိူဝ်းၼၼ်လႄႈ.

၅၀. **ၼႆးဢွၼ်ႇ** ၼၼ်မၢႆယႄႈဢွၼ်ႇၵိုၼ်းဝႄႇလႄႈ. မၢၼ်းဢွၼ်ႇၼႆးၼုၵိုၼ်း ဝႄႇၼၼ်.

၅၁. **ၼႆးမီႇတြႃႇမီႇၼႆးမီႇပီႇမီႇ** ၼၼ်မၢႆပၵိူဝ်းၼႆးဢိူဝ်းဢသိူဝ် လၢႆးမီႇတြႃႇမီႇၼႆးမီႇပီႇမီႇလႄႈ. ပမၢႆသဵၼ်းမီႇတြႃႇမီႇဢိူဝ်း ၽၼ်လႆၼ်မီႇယဵမီႇလႄႈ.

၅၂. **ၵၼ်း ၵၼ်ႉၵၼ်း** ၵႂၢႆလၢၵၼ်းဢၵျါတၵႃႈ.

၅၃. **ၵၢၼ်ႉၼႆး** ၼၼ်ၵႂၢႆလၢၵၢၼ်ႉဢၵျါတၵႃႈ.

၅၄. **ၵၢၵ်ႉၼႆး** ၼၼ်ၵႂၢႆလၢၵၢၵ်ႉဢၵျါတၵႃႈ.

၅၅. **ၵရိုးၼႆး** ၼၼ်ၵႂၢႆလၢၵရိုးဢၵျါတၵႃႈ.

၅၆. **ၵဝ်ႈၼႆး** ၼၼ်ၵႂၢႆလၢၵဝ်ႈဢၵျါတၵႃႈ.

၅၇. **ၵၼ်းသိူဝ်း** ၼၼ်ၵလႄႈၵႅပ်ႉလိူဝ်ဢသႁးၵိုၼ်းဝႄႇလႄႈ. ပႃၶမ် ၵၢၵၼ်းသိူဝ်းတႃႇလႄႈ. လိူဝ်ဆုၼ်ၼီႇၶမ်ၽျၼ်ၵၼ်းသိူဝ်းတႃႇ လႄႈ.

၅၈. **ၵႁၢၼ်ၼႆး** ၼၼ်ၵႂၢႆလၢၵႁၢၼ်ဢၵျါတၵႃႈ.

၅၉. **ၶိူၼ်ၼႆး** ၼၼ်ၵႂၢႆလၢၶိူၼ်ဢၵျါတၵႃႈ. ၶိူၼ်သူၶိူၼ်ၼႆး ၵိုၼ်းဝႄႇၼၼ်.

၆၀. **ၶျႃသၼ်း** ၼၼ်ၵႂၢႆလၢၶျႃဢၵျါတၵႃႈ.

၆၁. **ဆၢၼ်း** ၼၼ်မၢႆတႃႇလၢဢဆၢတႁၢးၵီႇၽၼ်ၼၼ်ပၵိုၼ်း လၢဆၢၼ်းလႄႈ. ဢွၼ်သၼ်ၼၼ်ဢိူၼ်ယၢၼ်ႇၼၵ်ႉသၵူဢိူဝ်းဆၢၼ်းဝႄႇ လႄႈ.

၆၂. **သဵၼ်း** ၼၼ်မၢႆပမၢၼ်းၼၼ်ပၵိုၼ်းလၢသဵၼ်းလႄႈ. ပႃတ ၵၢသဵၼ်းၽၼ်တႃႇပိတႃႇလႆႇဢၢၵၢ.

၆၃. **သိူၼ်ၼႆးၶူး** ၼၼ်မၢႆပသိူၼ်တႂ်ႇသိူၼ်ၵၼီႇတႃႇၼၼ်ပၵိုၼ်း လၢပသိူၼ်ၼႆးၶူးလႄႈ. သိူၼ်ၼႆးၼႆႇသိူၼ်ၼႆးၶူးပၵိုၼ်းဢိူဝ်းဢသိူၼ် ၼၼ်လႄႈ.

၆၄. **ၺၼ်ၼႆး** ၼၼ်မၢႆၺၼ်ၵၽျၼ်ထိူၼ်လၢဢၵပႃႇၼၼ် ပၵိုၼ်းလၢၺၼ်ၼႆးလႄႈ.

၆၅. **ၺီၼႆး** ၼၼ်မၢႆတႃႇလၢပမၢႆတၵီၽၼ်ၼၼ်ပၵိုၼ်းလၢၺီ ၼႆးလႄႈ. တႃႇလၢဢၺီတၽၼ်ၼၼ်ပမၢႆၺီၼႆး တုၵီဢိူဝ်းပမၢႆ တၺီၽၼ်.

၆၆. **တၼ်း** ၼၼ်မၢႆတဢႃဢသိလႄႈ. ဢိူဝ်းမၢႆတႃႇဢိူၼ်ၶူသူၼ် လၢလႄႈၽၢတၽျါၽၼ်ဝႄႇၼၼ်လႄႈ.

၆၇. **တၼ်း** ၼၼ်မၢႆတၶူးဢသိလႄႈ. ဢိူဝ်းမၢႆပႃႇၵၺီပၸုၵ်ႈပ တႃႇဝႄႇၼၼ်လႄႈ.

၆၈. **တၼ်း** ၼၼ်မၢႆတဢိူဝ်းဢသိလႄႈ. ဢိူဝ်းမၢႆတႃႇလၢတၽျါ ၽၼ်ဝႄႇလၢတႃႇဢိူၼ်လၢဢၽၢၼ်ၸၢတမႆႇမႆႇလၢတၽျါ ၽၼ်ဝႄႇၼၼ်လႄႈ.

၆၉. **တၼ်းတၼ်း** ၼၼ်ထိရီႇတႃႇမႃႇလိူဝ်ဢသႁးၶျႃသၼ်းဢိူဝ်း ပၵိုၼ်းလၢတၼ်းဝႄႇလႄႈ. ထွႆၼ်တၼ်းလိူဝ်ဢသႁးဢိူဝ်းဢမိႃ. ထိ ရီႇတႃႇမႃႇလိူဝ်ဢသႁးၼၼ် မၢႆတၼ်းဝႄႇလႄႈ. ထိရီႇတႃႇတၼ်း တႃႇၼၼ်မၢႆႁဵဢိူဝ်းဢမိႃလႄႈ.

၇၀. **တဢိူၼ်ၼႆးၽၼ်ဝႄႇ** ၼၼ်ပၵိုၼ်းလၢတဢိူၼ်ၼႆးၽၼ်လႄႈ. ပႃတၢၵၢဢိူၼ်ဢိူဝ်းဢဝၢဢပိတဢိူၼ်ၼႆးၽၼ်.

၇၁. **တႃႇၼႆး** ၼၼ်မၢႆတႃႇလၢဢမႃႇသႁးၼႆႉပႆႇဢသိူဝ်း ဢိူဝ်းတႃႇ ၽူၵၢၼ်ႉဢိူၼ်ထိူၼ်ဝႄႇလၢဢယူႃဝႄႇသုၼၼ် ပၵိုၼ်းလၢတႃႇၼႆး လႄႈ. တႃႇၼႆးၼၼ်ဢၼ်းထိူၼ်ဢိူဝ်းယူႃဝႄႇလႄႈ.

၇၂. **ထိူၼ်ၼႆး** ၼၼ်မၢႆထိူၼ်ဢဆုၼ်ၽးဢိူၼ်လၢထိူၼ်လၢဢၼ်း ဆုလႄႈၼၼ်ပၵိုၼ်းလၢထိူၼ်ၼႆးလႄႈ. ပႃၵၺီၵႂႆးလႆႁ်လၢထိူၼ် ၼႆးလႄႈ. ဢိူဝ်းပၵိူဝ်းဢိူဝ်းဢသိလၢထိူၼ်ၼႆးထိူၼ်ပီလႄႈ.

၇၃. **ထိူၼ်ဢဵးထိူၼ်ဢၼ်းဆု** ၼၼ်မၢႆထိူၼ်တၽၼ်ၼၼ်တြႃ တြႃထိူၼ်ဢၼ်း ဢိူဝ်းပၵိုၼ်းလၢထိူၼ်ဢဵးထိူၼ်ဢၼ်းဆုလႄႈ. ထိူၼ်ဢဵးထိူၼ်ဢၼ်းဢိူဝ်းၶႃးဝႄႇဢၼ်းဆုပါလၵ်ႉလၢၶျွၼ်လႄႈ.

၇၄. **ဢိူၼ်ၼႆး** ၼၼ်မၢႆပမၢႆတူၵ်ႉသိၼ်းလၢယၵ်ႉ ဢိူဝ်းပၵၵိုၼ်းလၢ ပဢိူၼ်ဢၼ်းလႄႈ. သိမၢႆသုါဢိူဝ်း ဢိူၼ်ၼႆးတၵႃႈ.

၇၅. **ၼွႆၼ်ပျၢၼ်း** ၼၼ်မၢႆၼွႆၼ်တၵလုၵ်ႉဢၼ်းၼႆႉပျၢၼ်းၶမ်ဢသိူဝ်း ဢိူဝ်းပၵိူဝ်းလၢၼွႆၼ်ပျၢၼ်းလႄႈ.

၇၆. **ၼမၢၼ်းလဵၼ်** ၼၼ်မၢႆပႃႇၵၺီသႆႇၵီႇလိူဝ်ဢတႃႇ ဢိူဝ်းၵိုၼ်း ဝႄႇလၢၼမၢၼ်းလဵၼ်လႄႈ. ဢိူဝ်းၼႆးသိူဝ်းသိူဝ်းဢိူဝ်းၼမၢၼ်ႉလဵၼ်လႄႈ.

၇၇. **ၼႃႇၼႆး** ၼၼ်မၢႆပႃႇၵၺီပိူၵ်ႉၸု ဢိူဝ်းသွႆၼၵ်ႉဝႄႇလၢဢၼႃႇပူႃ ၼၼ်ပၵိုၼ်းလၢၼႃႇၼႆးလႄႈ. ဢိူဝ်းထိရီႇပႃႇၵၺီၼႆးတႃႇၼၼ်ပၵိူဝ်း လၢၼႃႇၼႆးလႄႈ.

၇၈. **ပႁၵ်ႉၼႆး** ၼၼ်မၢႆထိရီႇပႁၢႆးၼူႃတၼီႇပႁၵ်ႉလႄႈတဵၵ်ႉတ ၼီႇၼၼ်ပၵိုၼ်းလၢႁၵ်ႉၼႆးလႄႈ. ၼဢိူၼ်မႃႇတၼီႇ. ၼႁၵ်ႉၼႆးယႃ တၼီႇလႄႈ. ပႃတၢၵၢၵတီႇတႃႇဢိူဝ်းႁၵ်ႉၼႆးဝႄႇဢမႄႈလႄႈ.

၇၉. **ႁၵ်ႉတၼ်း** ၼၼ်မၢႆႁၵ်ႉတဢႃဢသိလႄႈ. ဢိူဝ်းမၢႆပႁၵ်ႉၶူ သူၼ်တႃႇလၢတဢိူၼ်ၽျါၽၼ်ၼၼ်လႄႈ.

၈၀. **ပျၢၼ်း** ၼၼ်မၢႆပမၢႆထိူၼ်သုၼ်လၼ်ဢူလၢပျၢၼ်းၶမ်ၼၼ် ပၵိုၼ်းလၢပျၢၼ်းတၸုၸုလႄႈ. ဢိူဝ်းၽၼ်တၸုၸုပၵိူဝ်းလၢပျၢၼ်းၶမ် လႄႈ. မၢႆထိူၼ်ပျၢဢၼ်းလၢသုၼ်လၼ်. လၢၼဵးလၼ်တၵႃႈ.

၈၁. **ပျၢၼ်းၶမ်** ၼၼ်မၢႆပမၢႆထိူၼ်ပျၢဢၶမ်လၢၼဵးလၼ်ၼႆႉပၶး ၵလဵႃႇဢိူဝ်းပၵိူဝ်းလၢပျၢၼ်းၶမ်လႄႈ. ပႃၵၺီမႃႇပျၢၼၼ်မႃႇဝႄႇ ဢိူဝ်းဢၼ်းၶမ်ဢိူဝ်းၶးဝႄႇလႆႇၸႃႇဆၢလႄႈ.

၈၂. **ၽျုၼ်ၽျိူၼ်ၼႆး** ၼၼ်မၢႆထိူၼ်တၵလုၵ်ႉဢၼ်းသၵွၵ်ႉဢိူဝ်း ပၵိုၼ်းလၢၽျုၼ်ၽျိူၼ်ၼႆးလႄႈ. ဢိူဝ်းတႃႇလၢလိူဝ်ၵလိူဝ်းလိူဝ်သ

ၵွၼ်တဖၼ်ၼူၼ်ပၵ်းလၢဘျၼ်ဘျိၼ်ၼံးလီၢ. ချံၼ်တဘၣ်လီၢ ဘျၼ်ဘျိၼ်ၼံးမႃးလီၢ.

၈၃. **မၢၼံးသီး** ၼူၼ်မ့ၢ်ပမၢတၢ်လီၢၵၢ်လိၢ်အသႃးဒီးပၵ်း လၢမၢၼံးသီးလီၢ. ၼမၢၼံးသီးတၢ်ခံမံၼံးသီးစၢ်ႏၢ်ၢလၤပှၤ ခံၵၢမၢၼံးသီးအသႃးၼူၼ်မ့ၢ်မၢလီၢၵၢ်လိၢ်အသႃးလီၢ.

၈၄. **မံၼံးအဘျုးမံ** ၼူၼ်မ့ၢ်မံၼ်အဘျုး.စံးဝဲလီၢ. ၼမ့ၢ်မံၼီး မံၼံးအဘျုးမံတၵ့ၢ်.

၈၅. **ခၢ်ၶိၤၼံးၶိၤ** ၼူၼ်မ့ၢ်တၢ်အခၢ်တဖၼ်ၼူၼ်ပၵ်းဒီးအဆိ လၢခၢ်ၶိၤၼံးၶိၤလီၢ. ထိရီၤတၢ်ဖိဝၢ်လံၤၼူၼ်အိၼ်ဒီးခၢ်ၶိၤ ၼံးၶိၤလီၢ.

၈၆. **လၢ်ၼံး** ၼူၼ်မ့ၢ်လၢ်အစုၼူၼ်ပၵ်းလၢလၢလၢ်ၼံး လီၢ. လၢ်အစုလၢအဆူၼ်ဖးဒိၼ်ထိၼ်လၢအလီၢၼူၼ်ပၵ်း လၢလၢ်ၼံးလီၢ. ဒီးလၢ်အဆူၼ်ဖးဒိၼ်ၼူၼ်ပၵ်းလၢလၢ် ၼံးစၢ်ႏလီၢ.

၈၇. **လၢ်ၼံး** ၼူၼ်မ့ၢ်လၢ်အဆုၼူၼ်ပၵ်းလၢလၢ်ၼံးလီၢ. လၢ်ၵတြူၢ်အၵ့, လၢ်ၵတြူၢ်ၼူၼ်ပမၢဒီးအဆုလၢအ ဖိခိၼ်ၼူၼ်ပၵ်းလၢလၢ်ၼံးလီၢ. လၢ်ၵတြူၢ်ၼူၼ်ပမၢဒီးအ ၼံးလၢအဖိခိၼ်ၼူၼ်ပၵ်းလၢလၢ်ၼံးလီၢ. လၢ်ၼံးလၢ်ၼံးစံး ဝဲၼၼ်.

၈၈. **လၢ်ၼံး** ၼူၼ်မ့ၢ်လၢ်ၼံးအဆိလီၢ. ဒီးမ့ၢ်လၢ်ၵတြူၢ် အၵ့လၢအဖိခိၼ်တကထၢၼူၼ်လီၢ. တၢ်ဖံးအံၤပၵမၢ လၢ်ၼံးလၢ်ၼံးစံးဝဲလီၢ.

၈၉. **လဲၤၼံး** ၼူၼ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ယံၤထိၼ်ယံၤထိၼ်ၼူၼ်ပၵ်း လၢပလဲၤၼံးလီၢ. ပှၤတၵၢလဲၤတၢ်မ့ၢ်ၵဟါတ့ၢ်ဒီးလဲၤ ၼံးလဲၤၼံးလီၢ. ဒီးပလဲၤ တၢ်တလိၢ်လိၢ်ၼူၼ်ပၵ်းလၢလဲၤ ၼံးလီၢ. ပှၤတၵၢဟဲၵ့ၤဝံၤဒီးလဲၤၼံးလီၢ. အဝဲၼူၼ်လဲၤ ၼံးဝဲၢ်. လဲၤၼံးဝဲၼံးလီၢ.

၉၀. **လီၢဘျၼ်ဘျိၼ်ၼံး** ၼူၼ်မ့ၢ်ပဖ့ၼ်ထိၼ်ချံၼ် ဒီးအဘိ ၵ့ၼ်လီၢဝဲလၢဒ်ဘျၼ်ဘျိၼ်ၶိၤအၼံးအသီး ဒီးပၵ်းလၢလီၢ ဘျၼ်ဘျိၼ်ၼံးလီၢ. ချံၼ်ၼူၼ်ပမ့ၢ်သူထိၼ်ဖ့ၼ်ထိၼ်ဒီးအဘိ လီၢၵလီးလၢအဖိလၢ်တခ်ိ ဒီးပၵ်းလၢလီၢဘျၼ်ဘျိၼ်ၼံး လီၢ. ၼဖ့ၼ်ထိၼ်ချံၼ်တဘၣ်လီၢဘျၼ်ဘျိၼ်ၼံးမႃးလီၢ.

၉၁. **လိၢ်ၶိၤၼံးၶိၤ** ၼူၼ်မ့ၢ်ပၵ်းလိၢ်ၼူၼ်ဒီးပၵ်း ဒီးအဆိ လၢလိၢ်ၶိၤၼံးၶိၤလီၢ. ဒီးမ့ၢ်ဝဲလၢဘၣ်ဘိလၢပယိၢ်လီၢသြူ ၵွၼ်အသၼ်ၼူၼ်လီၢ.

၉၂. **ဝၢ်ၼံး** ၼူၼ်ထိၼ်ယူၤဝဲဒီးတပျူၼ်အၼံးၼူၼ် ပၵ်းလၢဝၢ် ၼံးလီၢ. ထိရီၤတၢ်ယူၤလၢအၼံးၼူၼ်ဝၢ်ၼံးၵီးမံၤလီၢ.ထိၼ် တဘၣ်ယူၤဒီးဝၢ်မႃးအၼံးချသၼံးလီၢ.

၉၃. **ဝၢ်ၼံး** ၼူၼ်မ့ၢ်လီမ့ၢ်ဖူးတၢ်ဒီးမၢၵပီၤထိၼ်အသႃးလ့ၢ် လ့ၢ်ဒီးပၵ်းလၢလီဝၢ်ၼံးလီၢ. လီဝၢ်ၼံးၵပီၤမႃးလ့ၢ်လ့ၢ် လ့ၢ်လ့ၢ်လီၢ.

၉၄. ဝၢ်ၼံၼ်ဝၢ်ၼံး ၼူၼ်မ့ၢ်ပှၤၵညီပျုၤတၢ်ယူၢ်ပစုၢ်ဝဲဒီးပၵ်း လၢယူၢ်ဝၢ်ၼံၼ်ဝၢ်ၼံးလီၢ. ဘိၼ်သအိၼ်ပသူဒီးပှၤတဖၼ် ယူၢ်မႃးဝၢ်ၼံၼ်ဝၢ်ၼံးလီၢ.

၉၅. **သၼံး** ၼူၼ်မ့ၢ်ပၵျိၼ်လီၢချုအၼါစုၤလီၢ. ချုသၼံးတၢ် လၢအဆိတဖၼ်ၼူၼ်ပၵ်းလၢချုသၼံးလီၢ.

၉၆. **သၼံး** ၼူၼ်ဒ်တၼံးအသီးလီၢ. ဒီးမ့ၢ်ထိရီၤတၢ်မၢ လိၢ်အသႃးဒီးမိၢ်ဒီးဖါၼူၼ်ပၵ်းလၢသၼံးလီၢ. ပှၤၵညီသ ၼံးလိၢ်အသႃးဒီးအမါစ့ၢ်ၵီးလီၢ.

၉၇. **သါၼံး** ၼူၼ်မ့ၢ်ပှၤလၢဆါဝဲ ဒီးတသံၼံးဘၣ် ဒီးသါဝဲ ၼူၼ်ပၵ်းလၢသါၼံးလီၢ. အသႃးတလၢၢ်ၼံးဘၣ်. သါၼံးဝဲ ၼံးလီၢ.

၉၈. **သူၼံး** ၼူၼ်မ့ၢ်တၢ်သူလၢပမၢတဝါဘၣ်ၼူၼ်ပၵ်းလၢ သူၼံးလီၢ.ၼဆူၼ်အိၵံတဝါဘၣ်. သူၼံးၼတထံၼ်ဘၣ်ဝဲၢ်.

၉၉. **ဟိၼ်ၼံး** ၼူၼ်မ့ၢ်ပှၤဟိၼ်ဆူၼ်တဖၼ်ၼူၼ်ပတိၢ်ၼၢ်သၵ့ တဘိၼ်ဘၣ် ဒီးပၵ်းလၢဟိၼ်ၼံးလီၢ. ပှၤတၵၢဘၣ်တိၢ်တ ဘၢးၼူၼ်ဒီးဟိၼ်ၼံးလီၢ.

၁၀၀. **အိၼ်ၼံး** ၼူၼ်မ့ၢ်တၢ်လၢတသံဘၣ်,ဒီးတဟါမၢ်ဘၣ် ဝဲၼူၼ်ပၵ်းလၢအိၼ်ၼံးလီၢ. ပှၤတၵၢတသံၼံးဘၣ်. အိၼ်ၼံး ဒၼ်တၢ်လီၢ.

၁၀၁. **အိၼ်ၼံး** ၼူၼ်မ့ၢ်ပှၤလၢအိၼ်မူၤ ဒီးတယံၢ်ၼံးဘၣ်ၼူၼ် ပၵ်းလၢအိၼ်ၼံးမူၤၼံးလီၢ. ပှၤၵညီအိၼ်မူၤတဝံၤၼံးဘၣ်. အိၼ်ၼံးမူၤၼံးလီၢ. ၼအိၼ်ၼံးမူၤဝဲၢ်. စအိၼ်ၼံးမူၤၼံးလီၢ.

၁. **ၼၼ်** ၼူၼ်မ့ၢ်တၢ်အဆိုးလိၼ်ဖျၼ်အသႃးဝါၵျိၼ်ၵလၢ် ၼူၼ်ပၵ်းလၢၼၼ်လီၢ. ဆိၼၼ်,ချံးၼၼ်, တရူးၼၼ်,ထိၼ်ၼၼ်, ဂ့ၢ်ၼၼ် ၼၼ်အဝဲအံၤတကလှၢ်တှၤဖးထိၼ် ဒီးကဲထိၼ်လၢ အဖိလီၢ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအမိၢ်တဖၼ်အၼၼ်လီၢ. ဒီးတၢ်ဖိလံၤဖိယၢ်ၼူၼ် အၼၼ်အိၼ်စ့ၢ်ၵီးအကလှၢ်ကလှၢ် လီၢ. ဒီးၼၼ်အဝဲအံၤတကလှၢ်ဖးထိၼ်ဒီးကဲထိၼ်လၢအဖိ လီၢ. မ့ၢ်မၼုၤၼၼ်အံၤလဲၼ်. ထိၼ်ၼၼ်ၼၼ်လီၢ. မ့ၢ်မၼုၤအ ၼၼ်အံၤလဲၼ်. မ့ၢ်ဆိၼၼ်လီၢ. ဆိတဘၣ်ၼၼ်လီၢ.ဖျၼ် လံ. ထိၼ်ၶိၢ်အိၼ်ဒီးၼၼ်လီၢ.

၂. **ၼၼ်** ၼူၼ်မ့ၢ်တၢ်အဖါတဖၼ်တၢ်လိၼ်ဖျၼ်အိၼ်လၢအ ကံၼ်ဆူးၼူၼ်လီၢစဲၤခံတိၼ်ဒီးပၵ်းလၢၼၼ်လီၢ. ပှၤၵညီ ၼူၼ်အိၼ်ဒီးၼၼ်စ့ၢ်ၵီးလီၢ. ဒီးမ့ၢ်ဟိၢ်ခွါတဖၼ်ၼၼ်အိၼ်ဝဲ လီၢ.

၂.၁. **ၼၼ်** ၼူၼ်မ့ၢ်ပဖိဒိၼ်အဟိၢ်ခွါတဖၼ်ၼူၼ်ပၵ်းလၢၼၼ် လီၢ. ၼၼ်ဓၢဟဲလၢဖါတၢ်အိၼ်တၵ့ၢ်.

၃. **ၼၼ်** ၼူၼ်မ့ၢ်ဖိအဆိလီၢ. ဒီးမ့ၢ်ပဖိပလံၤၼူၼ်ပၵ်းလၢပ ၼၼ်ပဖိလီၢ.

၄. **ၵၼ်ၼ်ၵၼံး, ၵၼ်ၼ်ၵဓၢ, ၵၼ်ၼ်ၼၼ်ၵဓၢဓၢ,** ၵွၢ် လၢၵၼ်ၼ်အၵျါတၵ့ၢ်.

၅. **ၵၼ်ၼ်ဘိၼ်** ၼူၼ်စတသ့ၼ်ညါဘၣ်ယဲဘၣ်. စတၼၢ်ဟူ ဘၣ်ၼိတစုဘၣ်.

၆. **ၵႃႉၼၼ်** ၼႄႇမၢႆၵႃႉၼဵဝ်ႇဢၼ်လႂ်ႈ. ဢမ်ႇမၢႆဝႃႉထုၼ်းသႃႉ ၽႂ်ႇဝႃႈၵျွၼ်ႈၵလၢႆႈၼႄႇလႂ်ႈ.

၇. **ၵႃႉၼၼ်ၵႃႉၸဵ.** ၵွႆႈလႃႇၵႃႉဢၵျႂ်ႇတႁေႃႈ.

၈. **ၼၼ်ၵွၼ်ႈၶိၼ်** ၼႄႇမၢႆပဵၼ်ႇၸိၼ်ထိၼ်ႇလႃႇပၵပျႃႉၶိၼ်ၸီ လၢႆႈၼႄႇပၸႅၼ်ႈလႃႇပၼၼ်ၵွၼ်ႈၶိၼ်လႂ်ႈ. ပႃႉၵၺီၸိၼ်ၶွႆႇၼႄႇဢ ၼၼ်ၸူၼ်ထိၼ်ႇလႃႇဢၼၼ်ၵွၼ်ႈၶိၼ်လႂ်ႈ. ဢမ်ႇပၵိုၼ်းဢမ်ႇဢၼ်လႃႇ ၼၼ်ၵွၼ်ႈၶိၼ်ၼၼ်ၵွၼ်ႈလၢႆႈလႂ်ႈ.

၉. **ၼၼ်ၵွႃႉ** ၼႄႇမၢႆၸိတပၼ်ၼၼ်တၼႃႉတၼၼ်ၻၼ်တၼႃႉ ဢမ်ႇပၸႅၼ်ႈလႃႇၸိၼၼ်ၵွႃႉလႂ်ႈ. ၸိၼၼ်ၵွႃႉၼႄႇမၢႆဝႃႇလႃႇၸိၼၼ် ဢပၢႆမုၵ်ႈၼႄႇၼၼ်တၼႃႉဢိၼ်တၼႃႉၼႄႇမၢႆၼၼ်ၵွႃႉဝႃႇလႂ်ႈ.

၁၀. **ၼၼ်ၶိၼ်သၢၼ်** ၼႄႇမၢႆတႃႇၼၼ်ၶိၼ်ထုၼ်းဢသလုႃႉၼႄႇပၸႅၼ်ႈ လႃႇၼၼ်ၶိၼ်သၢၼ်လႂ်ႈ. ဢမ်ႇပၸႅၼ်ႈဢမ်ႇဢၼ်လႃႇၼၼ်ၶိၼ်သၢၼ်ၼၼ် ၶိၼ်ၺူလႂ်ႈ.

၁၁. **ၼၼ်ၶိၼ်ထုၼ်း** ၼႄႇမၢႆပၼၼ်ၶိၼ်သၢၼ်, ပၼၼ်သလုႃႉၼႄႇ ပၸႅၼ်ႈလႃႇပၼၼ်ၶိၼ်ထုၼ်းလႂ်ႈ. ဢမ်ႇပၸႅၼ်ႈလႃႇၼၼ်ၶိၼ်ၶိၼ်ၼၼ်ၶိၼ် ထုၼ်းဢမ်ႇဢၼ်ၼႄႇလႂ်ႈ.

၁၂. **ၼၼ်ၶျွ** ၼႄႇမၢႆၸိၼၼ်လႃႇတလိၼ်တၵႅၼ်ႇၻၼ်ဢမ်ႇတပး ထိၼ်ၻၼ်လႃႇဢပိၼႄႇပၸႅၼ်ႈလႃႇၼၼ်ၶျွလႂ်ႈ. ၸိၼၼ်ၶျွၼႄႇတ ၵႅၼ်ႇထိၼ်ၻၼ်လႃႇဢပိၻၼ်ႁႃးၵီႉၵွႆႇဝႃႇလႂ်ႈ. ၸိၼၼ်တ ၽျၢၼ်ၼၼ်ၶျွၵွႆႇလုၼ်ႈ.

၁၃. **ၼၼ်ၶျွၵွႆႇ** ၼႄႇမၢႆထိရီႉတႃႇၶျွလႃႇတမဲထိၼ်ၻၼ်ဝႃႇၶဲ လၢႆႈၼႄႇပၸႅၼ်ႈလႃႇၼၼ်ၶျွၵွႆႇလႂ်ႈ. တႃႇၶျွၼၼ်ၶျွၵွႆႇၼႄႇတမဲ ထိၼ်ၻၼ်ၸႅၼ်ႈဝႃႇဢၼ်.

၁၄. **ၼၼ်ၶွႃ** ၼႄႇမၢႆၸိပႃမၢႆၵႃႉ,ၵုၢ်ပႃမၢႆၵႃႉ,ၶျႂ်းပႃမၢႆၵႃႉ,ဢ ၼၼ်ဢိၼ်လႃႇဢႁႃပႃပူႃႉၼႄႇပၸႅၼ်ႈလႃႇၼၼ်ၶွႃလႂ်ႈ.

၁၅. **ၼၼ်ၸူၼ်** ၼႄႇမၢႆပၼၼ်ၵွၼ်ႈၶိၼ်ၵမီထိၼ်ၼၶိၼ်သူဢ သီးၼႄႇပၸႅၼ်ႈလႃႇပၼၼ်ၸူၼ်လႂ်ႈ. ဢမ်ႇပၸႅၼ်ႈဢမ်ႇၸိလႃႇၼၼ်ၸူၼ် ၼၼ်ၼၼ်းလႂ်ႈ. ပႃႉတၵႃႉဢိၼ်ဢမ်ႇဢၼၼ်ၸူၼ်ၼၼ်ၼၼ်းလႂ်ႈ.

၁၆. **ၼၼ်တိၼ်** ၼႄႇမၢႆၼၼ်သၼ်ဢၸိလႂ်ႈ. ဢမ်ႇမၢႆပၼၼ်သ ၵီႉၼႄႇလႂ်ႈ.

၁၇. **ၼၼ်ထိၼ်** ၼႄႇမၢႆဢိၼ်ထဲတႃႇၵတိႉလႂ်ႈ. ၼမႃႉတႃႇ ဝႃႉတသႃႉၻၼ်ၼႄႇၵမၢႆၵႃႇၼၼ်ထိၼ်သႃ. ၼမႃႉတႃႇဝႃႉတ သႃႉၻၼ်ၼႄႇမႃႉသႃးၼ်ဢၼၼ်ထိၼ်သီးလၼ်. ၼၼ်ၼၼ်း,ဝႃႇၼၼ်ဝႃႇ ၼၼ်း, ၵွႆႇ(ၼၼ်း ၉၄)

၁၈. **ၼၼ်ဒႃၸယီႈ** ၼႄႇမၢႆပႃႉၵၺီသၼ်ၸူၼ်သၼ်ၵၼီႉ. ဢမ်ႇ ၸႅၼ်ႈဝႃႇလႃႇတႃႇဝႃႇတႃႇၼႃဢိၼ်သၼ်ၼႄႇပၸႅၼ်ႈလႃႇၼၼ်ဒႃၸယီႈလႂ်ႈ. ဢမ်ႇပၸႅၼ်ႈလႃႇတႃႇၼၼ်ဒႃၸယီႈၸုႃႇၵိုၼ်းလႂ်ႈ. ဢမ်ႇပၵိုၼ်းဢမ်ႇဢၼ် လႃႇၼၼ်ဒႃၸၼ်ၸဲၸုႃႇၵိုၼ်းလႂ်ႈ.

၁၉. **ၼၼ်ဒႃၸၼ်ၸဲ** ၼႄႇမၢႆပၸႅၼ်ႈၼၼ်ဒႃဢၸိဢမ်ႇပၸႅၼ်ႈလႃ ၼၼ်ဒႃၸၼ်ၸဲလႂ်ႈ. ၼၢႆၶိႃႉၽုၼ်ၶိႃႉၵၸႃႇၼႃႉၼၼ်ဒႃၸၼ်ၸဲ တဢိၼ်လႃႉၸႅၼ်ႈဝႃႇဢၼ်လႂ်ႈ.

၂၀. **ၼၼ်ၻႃ** ၼႄႇမၢႆပီႉၻွႃဢၸိလႂ်ႈ. ဢမ်ႇမၢႆပႃႉၵၺီဢူဝၼ် ပိတၵလၢႆႈလႂ်ႈ.

၂၁. **ၼၼ်ၼုၼၼ်ၼု** ၼႄႇမၢႆပႃႉၵၺီၵတိႉတႃႇၶၼ်ႇၵႃႉသိၼ် ပိၼဲပိၼဲ ဢမ်ႇပၸႅၼ်ႈလႃႇၵတိႉတႃႇၼၼ်ၼုၼၼ်ၼုလႂ်ႈ. ပႃႉၶၼ်ႇၵႃႉၵ တိႉတႃႇၼၼ်ၼုၼၼ်ၼုလႂ်ႈ.

၂၂. **ၼၼ်ၼု** ၼႄႇပတၸႅၼ်ႈၻၼ်. ပၸႅၼ်ႈလႃႇၼုၼၼ်လႂ်ႈ. ဢမ်ႇမၢႆပ ၵူးၵွႆႇပၼႃႇဢၼၼ်လႂ်ႈ. ၼၼ်ၼုၼႄႇပတၸႅၼ်ႈၻၼ်.

၂၃. **ၼၼ်ဢိၼ်** ၼႄႇမၢႆပႃႉၵၺီဢၼၼ်လႂ်ႈဝႃႇၼႄႇပၸႅၼ်ႈလႃ ၼၼ် ဢိၼ်လႂ်ႈ. ပႃႉၵၺီတၼီႉၼီႉၼႄႇဢၼၼ်ဢိၼ်ဝႃႇလႂ်ႈ.

၂၄. **ၼၼ်ၼႃ** ၼႄႇမၢႆတႃႇပိတႃႇလုံႉဢမိႃႇတပၼ်ၼႄႇဢိၼ်ဢမ်ႇဢ ၼၼ်ဢသလိၼႄႇပၸႅၼ်ႈလႃႇၼၼ်ၼႃလႂ်ႈ. ၶျႂ်းၼႄႇဢိၼ်ဢမ်ႇဢၼၼ် ၼႃလႂ်ႈ. ဢမ်ႇၸိၼႄႇဢိၼ်ဢမ်ႇဢၼၼ်ၼႃၸၵိုၼ်းလႂ်ႈ. ၶျႂ်းၼၼ်ၼႃ ၼႄႇမၢႆၶျႂ်းၼၼ်ဢသလိမႃႉသႃးၼ်ဢပုၢ်ႈဢသီးၼႄႇ ပၸႅၼ်ႈလႃ ၼၼ်ၼႃလႂ်ႈ.

၂၅. **ၼၼ်ၼိၢ်** ၼႄႇမၢႆၸိၼၼ်လႃႇဢတမၢႆၻၼ်ဢၼၼ်ၶျွတပၼ် ၼႄႇပၸႅၼ်ႈလႃႇၼၼ်ၼိၢ်လႂ်ႈ. ၸိၼၼ်ၼိၢ်တပၼ်ၼႄႇၽးထိၼ်ဢမ်ႇၵႅၼ်ႇ ထိၼ်လႃႇဢပိၵိုၼ်းၽျၢၼ်ဒႄးလႂ်ႈ.

၂၆. **ၼၼ်ပြႃ** ၼႄႇမၢႆပလိႉယႃႉထုၼ်းၶၼ်ႇပၼၼ်ၸႃႇဝႃႇဢမ်ႇပၸႅၼ်ႈလႃ ပၼၼ်ပြႃလႂ်ႈ. ပႃႉတၵႃႉလိႉယႃႉဢၼၼ်ၻၼ်ၶိဢမ်ႇဢၼၼ်ပြႃ မးလႂ်ႈ.

၂၇. **ၼၼ်ၽႂ်း** ၼႄႇမၢႆထိရီႉတႃႇၼၼ်ဢၵုၼႄႇပၸႅၼ်ႈလႃႇၼၼ်ၽႂ်း ၶဲလၢႆႈလႂ်ႈ. ၸိၼၼ်ၽႂ်းၼႄႇပၸႅၼ်ႈလႃႇၸိၼၼ်သဢိဢမ်ႇၸိၼၼ် ၽႂ်းလႂ်ႈ.

၂၈. **ၼၼ်ၽႂ်း** ၼႄႇမၢႆထိရီႉတႃႇၼၼ်ဢၻုၼ်ဢၵုၼႄႇ ပၸႅၼ်ႈ လႃႇၼၼ်ၽႂ်းလႂ်ႈ. ဢမ်ႇပၵၵိုၼ်းဢမ်ႇဢၼ်လႃႇၼၼ်ၽႂ်းၼၼ်ၶိလႂ်ႈ. ဢမ်ႇပၵိုၼ်းဢမ်ႇဢၼ်လႃႇၼၼ်ၽႂ်းၼၼ်ၻုၼ်ၸၵိုၼ်းလႂ်ႈ.

၂၉. **ၼၼ်ပိ** ၼႄႇမၢႆပႃႉၸၼ်းၼႃႇဢၼၼ်ၸၼ်းဝႃႇဢမ်ႇပသႃးဝၼ်ဢမ်ႇပ ၵိုၼ်းဢမၢႉလႃႇၼၼ်ပိလႂ်ႈ. ပႃႇပိၶွႃဢၼၼ်ပိဢိၼ်တၽျၢၼ်ဢ ပႃႇသႃးၶုၵႃၸႅၼ်ႈဝႃႇဢၼ်.

၃၀. **ၼၼ်ပိ** ၼႄႇမၢႆသပၢႃႉလႃႇဢၸၼ်းတပၼ်ၼႄႇ ပၵိုၼ်းလႃ သပၢႃႉၼၼ်ပိလႂ်ႈ. သပၢႃႉၼၼ်ပိတၼ်ဝႃႇဢိၸႅၼ်ႈဝႃႇဢၼ်. ပႃႉတ ၵႃႉပိဢိၼ်မႃႉလႃႇသပၢႃႉၼၼ်ပိဢပူႃႉလႂ်ႈ.

၃၁. **ၼၼ်ၻၼ်** ၼႄႇမၢႆတႃႇလႃႇဢၼၼ်ပႃႇဝႃႇၻူးတႃႇဢမ်ႇဢၵ ၼၼ်လႂ်ႈၼႄႇဢမ်ႇပၸႅၼ်ႈလႃႇဢၼၼ်ၻၼ်လႂ်ႈ. ၶျႂ်းတၻုၼ်ဢၼၼ် ၻၼ်ဝႃႇဢမ်ႇထိၼ်ၼၼ်ဝႃႇလႃႇပြိၶိၼ်လႂ်ႈ.

၃၂. **ၼၼ်ၻုၼ်** ၼႄႇမၢႆၼၼ်ၽႂ်းဢၸိလႂ်ႈ. ဢမ်ႇမၢႆတႃႇၼၼ်ဢ ၽႂ်းဢၵုလႂ်ႈ. ၼၼ်ၻုၼ်ၼၼ်ၽႂ်းၸႅၼ်ႈဝႃႇဢၼ်.

၃၃. **ၼၼ်လူႇလီႉ** ၼႄႇမၢႆပႃႉဒႃသမူလိၢ်လီႉၵွႆႇဢႁူးၼႄႇ ပၸႅၼ်ႈလႃႇၼၼ်လူႇလီႉလႂ်ႈ. ဒႃသမူၼၼ်လူႇလီႉၸႅၼ်ႈဝႃႇဢၼ်.

၃၄. **ၼၼ်လူႇလီႉ** ၼႄႇမၢႆဒႃသမူဢၸိလႂ်ႈ. ဢမ်ႇမၢႆပႃႉလိၢ် လီႉၵွႆႇဢႁူးလႂ်ႈ.

၃၅. **ၼၼ်လိ** ၼႄႇမၢႆပႃႉဢဲၼ်တၸိုးၻၼ်ၼႄႇပၸႅၼ်ႈလႃႇဢဲၼ် ၼၼ်လိလႂ်ႈ. ဢမ်ႇမၢႆဢဲၼ်ပၵႃႉဢၸိၼႄႇပၸႅၼ်ႈလႃႇဢဲၼ်ၼၼ်

လီလီၤ. ဒံဉ်သကိၤ (ကွၢ်ဒံဉ်တိဉ်.)

၃၆. **ဒံဉ်သလုၤ** နဉ်မ့ၢ်ပဒံဉ်ခိဉ်သ့ဉ်နဉ်ပစံးလၢပဒံဉ်သလုၤလီၤ. ဒံဉ်သလိာ်ဒံဉ်သလုၤစံးဝဲဒီးအဆိဉ်နဉ်လီၤ.

၃၇. **ဒံဉ်သဉ်** နဉ်မ့ၢ်ပဒံဉ်သကိၤ နဉ်ပစံးလၢပဒံဉ်သဉ်လီၤ. ပဒံဉ်သဉ်တိဉ်နဉ်အိဉ်လၢပဒံဉ်ဖံးအိပူၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဒံဉ်သဉ်ဒံဉ်ချံလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဒံဉ်သဉ်ဒံဉ်တိဉ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၃၈. **ဒံဉ်သဉ်ဒံဉ်တိဉ်** နဉ်မ့ၢ်ပဒံဉ်သကိၤလိဉ်ဖျါဉ်အသးနဉ်ပစံးလၢပဒံဉ်သဉ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒံဉ်သဉ်ဒံဉ်တိဉ်. ဒံဉ်သဉ်ဒံဉ်ချံလီၤ. ထိရီၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤအဖါနဉ်အိဉ်ဒ်းဒံဉ်သဉ်ဒံဉ်တိဉ်. ဒံဉ်သဉ်ဒံဉ်ချံလီၤ.

၃၉. **ဒံဉ်သိဉ်** နဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဒံဉ်အိဉ်တတိဉ်ခီၤဒီးအဖိတအိဉ်ဘဉ်နဉ်ပစံးလၢအဒံဉ်သိဉ်လီၤ. ဗိာ်ခွါလၢအဒံဉ်သိဉ်တဖဉ်နဉ်အဖိတအိဉ်ဘဉ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒံဉ်သိဉ်ဒံဉ်အံးလီၤ.

၄၀. **ကဒံဉ်ကဒံး, ကဒံဉ်ကဓၢ, ကဒံဉ်ဒံဉ်ကဓၢဓၢ, ကဒံဉ်ကဒ့ဉ်.** တၢ်ခဲလၢာ်အံၤကွၢ်လၢဒံဉ်အကျါတက့ၢ်.

၄၁. **ကယီၤဒံဉ်** နဉ်မ့ၢ်ကယီၤဒိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပလုၤထိဉ်ယဉ်ဘံဉ်ပှၤပၢ်လၢပခိဉ်ပခိဉ်နဉ်လီၤ.

၄၂. **ကဒံဉ်ဖိဉ်** နဉ်စနၢ်တပၢၢ်ဘဉ်. စတသ့ဉ်ညါဘဉ်ယဘဉ်.

၄၃. **ကျဲဖးဒံဉ်** နဉ်မ့ၢ်ကျဲဖးဒ့အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကျဲဟးဖးဝဲဆူအံၤတဘိဆူနၤတဘိနဉ်လီၤ. ကျဲဖးဒ့အါဘိဒီးပလဲၤကမဉ်တၢ်ဒီးပဟးဖိုးလီၤ.

၄၄. **ခုဉ်ဒံဉ်** နဉ်မ့ၢ်ခုဉ်တၢ်ပြံခီၤလၢအစဲဘူးဒီးအတၢ်ဖးခိဉ်နဉ်ပကိးလၢခုဉ်ဒံဉ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢခုဉ်ဒံဉ်ခုဉ်ဖိလီၤ. ခုဉ်တခိဉ်အဒံဉ်အါကၢ.

၄၅. **ချံးဒံဉ်** နဉ်မ့ၢ်ချံးအဆိုးလိဉ်ဖျါဉ်အသးလၢအဟၢဖၢပူၤဝါကျိဉ်ကလာ်အါဖျါဉ်ဒီးပစံးလၢချံးဒံဉ်လီၤ. ချံးဒံဉ်နဉ်ကဲထိဉ်လၢအဖိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢချံးဒံဉ်ချံးဖိလီၤ. ချံးဒံဉ်နဉ်ပချိအိဉ်ဝံဉ်သိကၢ.

၄၆. **ဆါဒံဉ်** နဉ်မ့ၢ်ဆီဒံဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဆီမိၢ်တဖဉ်အဆိုးလိဉ်ဖျါဉ်အသးဝါကျိဉ်ကလာ် ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဆီဒံဉ်ဆါဒံဉ်လီၤ.

၄၇. **ဆီဒံဉ်** နဉ်မ့ၢ်ဆီမိၢ်တဖဉ်အဆိုးလိဉ်ဖျါဉ်အသးကဲထိဉ်လၢအဖျါဉ်ဝါကျိဉ်ကလာ်ဒီးပစံးလၢဆီဒံဉ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဆီဒံဉ်ဆါဒံဉ်လီၤ.

၄၈. **တဒံဉ်** နဉ်မ့ၢ်တဒၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢတအိဉ်ဖျါဘဉ်ဝဲနဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢတဒံဉ်တဒၢလီၤ.

၄၉. **တၢ်ဒံဉ်** နဉ်မ့ၢ်ထိရီၤတၢ်ဆိုးလိဉ်ဖျါဉ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်အဖါတဖဉ်အဟုးလာ်လီၤစဲၤတဖျါဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢတၢ်ဒံဉ်ခဲလၢာ်လီၤ. ထိရီၤတၢ်ဒံဉ်နဉ်လိဉ်ဖျါဉ်အသး ဖျါဉ်သလၢဉ်လီၤ.

၅၀. **တၢ်ဒံဉ်ဒၢစယိာ်** မ့ၢ်ပှၤကညီသံဆူဉ်သံကနိၤလၢတၢ်ဝံတၢ်နါအိဉ်သံနဉ်ပစံးလၢတၢ်ဒံဉ်ဒၢစယိာ်လီၤ. တၢ်ဒံဉ်ဒၢစယိာ်သံပှၤကညီနဉ်အစိဉ်ထိဉ်လုးထိဉ်လါစံးဝဲဒဉ်.

၅၁. **တၢ်ဒံဉ်** နဉ်မ့ၢ်တၢ်တမိာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီမၤခုး နာ်ခီၤဖှံဉ်ခီၤနဉ်ပစံးလၢတၢ်ဒံဉ်တၢ်တမိာ်လီၤ.

၅၂. **တၢ်ဒံဉ်လှၢ်လီၤ** နဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီဒၢသမူဒီးလိာ်လီၤကွံာ်အဟုးနဉ် ပစံးလၢတၢ်ဒံဉ်လှၢ်လီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ဒံဉ်လှၢ်တၢၢ်တၢ်ဒံဉ်လှၢ်လီၤလီၤ.

၅၃. **တၢ်ဒံဉ်လီၤ** နဉ်မ့ၢ်တၢ်ရှိးလီၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီမၤနာ်ခီၤဖှံဉ်ခီၤတကလှာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ဒံဉ်လီၤတၢ်ရှိးလီၤလီၤ.

၅၄. **တူာ်ဒံဉ်** နဉ်မ့ၢ်တူာ်ဖိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီလၢအဖိတအိဉ်ဘဉ်ဝဲနဉ်လီၤ.

၅၅. **ထုးဒံဉ်ဒၢပီၤဒွါ** နဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအှပီၤဒွါဒီးအှပယှာ်ဝဲနဉ်ပစံးလၢထုးဒံဉ်ဒၢပီၤဒွါလီၤ. ပှၤတကၤထုးဒံဉ်ဒၢပီၤဒွါပယှာ်ဒုးလီၤ.

၅၆. **ထိဒံဉ်** နဉ်မ့ၢ်ညဉ်တဖဉ်တၢ်မ့ၢ်စူၤလီၤဒီးလဲၤထိဆူထံခံဒီးဒံဉ်ဝဲနဉ်ပစံးလၢထိဒံဉ်လီၤ.

၅၇. **နဒံဉ်** နဉ်မ့ၢ်ပနၢ်အဖါလၢပကူးကွံာ်အဒံဉ်နဉ်ပစံးလၢပနဒံဉ်လီၤ.ပနၢ်နဒံဉ်စံးဝဲဒဉ်. ထိရီၤတၢ်အဖါလၢပဘဉ်ဒၢဒီးပကူးကွံာ်အဒံဉ်နဉ်ပစံးလၢပနဒံဉ်လီၤ. နဒံဉ်နဒီ (ကွၢ် ၆၇).

၅၈. **ဒီးဒံဉ်ဒီးထၢ** နဉ်မ့ၢ်ဆီအိဉ်ဒီးအဒံဉ်အဖိလၢသုးပူၤဒီးပစံးလၢအိဉ်ဒီးဒံဉ်ဒီးထၢလီၤ. ဆီအိဉ်ဒီးဒံဉ်ဒီးထၢနဉ်မၤသံကွံာ်တဂ့ၤ. ဒီးပစံးလၢဒီးဒံဉ်ဒီးထၢစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၅၉. **ဒီးဒံဉ်ဒီးဖိ** နဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိဉ်ဒီးအဖိအလံၤနဉ်ပစံးလၢအိဉ်ဒီးဒံဉ်ဒီးဖိလီၤ. ဗိာ်မုဉ်အိဉ်ဒီးဒံဉ်ဒီးဖိနဉ်ဖံးတၢ်မၤတၢ်တချူးဘဉ်.

၆၀. **ပဒံဉ်ပချံ** နဉ်မ့ၢ်ပဖိပလံၤပစၢၤပသွံဉ်နဉ်ပစံးလၢပဒံဉ်ပချံလီၤ. ပဒံဉ်ပချံမ့ၢ်တအိဉ်ဘဉ်ဒီးပမ့ၢ်ပှၤလၢတူာ်ဖိလီၤ.

၆၁. **ပဒံဉ်ပထ့ဉ်** နဉ်မ့ၢ်ပတၢ်နဉ်ပစံးလၢပဒံဉ်ပထ့ဉ်လီၤ.ပဝဲဒဉ်ပဒံဉ်ပထ့ဉ်မ့ၢ်တအိဉ်ဘဉ်ဒီးပကမၤဒ်လဲဉ်.

ဖးဒံဉ်CO.Oၢ်ဖးဒ့(ကွၢ်၄၃.)

၆၂. **ဖိဒံဉ်** နဉ်မ့ၢ်ဗိာ်ခွါဖိသဉ်တဖဉ်နဉ်အမိၢ်အဲဉ်ဒီးအမိၢ်ကိးလၢဖိဒံဉ်လီၤ. ဖိဒံဉ်ဓၢ. လဲၤဒၢဉ်အီနှၢ်မိၢ်ထံတဖျါဉ်တက့ၢ်.

၆၃. **ဘိဉ်ဒံဉ်** နဉ်မ့ၢ်ကီၤလၤသူကူထဲနဉ်ပစံးလၢဘိဉ်ဒံဉ်လီၤ. ကီၤလၤသူဘိဉ်ဒံဉ်နဉ်ပကွၢ်တဂ့ၤဘဉ်.

၆၄. **လီၤဒံဉ်** နဉ်စနၢ်တပၢၢ်ဘဉ်. စတနၢ်ဟူဘဉ်နီတစု

ဘၣ်.

၆၅. **သဖံၣ်** နၣ်မ့ၢ်သၣ်ဘ့လါဖံၣ်လီၤလၢတၢ်အုၣ်အကျါနၣ် ပစံးလၢသဖံၣ်လီၤလီၤ. သၣ်ဘ့လါသဖံၣ်လီၤလၢတၢ်အုၣ်ကျါစံးဝဲဒၣ်.ဒီးပစံးလၢသဧၢဖံၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၆၆. **သပၢၤဖံၣ်ဖိ** နၣ်မ့ၢ်သပၢၤလၢအဆံးကတၢၢ်တဖၣ်နၣ်ပစံးလၢသပၢၤဖံၣ်ဖိလီၤ.

၆၇. **သးနၢဖံၣ်နၢဒီ** နၣ်မ့ၢ်ပသးမၤသးခံခံညါညါ, ကဖံကဒါဒီးပစံးလၢပသးနၢဖံၣ်နၢဒီလီၤ.

၆၈. **အဲၣ်ဖံၣ်လီ** နၣ်မ့ၢ်အဲၣ်ပကၢၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢနၢ်အဖိအမါအဖိအဝၤတဆိုးတလီၤဘၣ်နၣ်လီၤ. ပှၤအဲၣ်တဆိုးအဲၣ်တလီၤ. အဲၣ်ပကၢၤအဲၣ်ဖံၣ်လီစံးဝဲဒၣ်ဒ်နၣ်လီၤ.

၁. **ဧၢ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိၣ်မုၣ်အိၣ်ဒီးအဟုးအသးလၢအနီၢ်တသပျၢၤကလီဘၣ်ဒီးအဖိအိၣ်လၢအဟၢဖၢပှၤနၣ်ပစံးလၢဧၢလီၤ. ပှၤတဂၤဧၢဒီးအဟၢဖၢမၤသးကဖၢလၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအဖံၣ်အဧၢလီၤ,ဧၢကိၣ်သး,ဧၢမိလီ, ဧၢသမှ, ဧၢဘၢ, စံးဝဲဒၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဧၢကဖၢလၢလီၤ.

၂. **ဧၢ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိလံၤဖိဃၢ်အဟံၣ်အဃိ. အဖံၣ်လီၢ်ဖိလီၢ်နၣ်ပစံးလၢတၢ်ဖိဃၢ်ဧၢလီၤ. ကဖျိၣ်ဧၢ,ကနဲဧၢ,တၢၢ်ဧၢ,ကွဲဧၢဒီးပစံးဒီးအဧၢဒ်နၣ်လီၤ.

၃. **ဧၢ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အထံးလၢအသၣ်အိၣ်လၢအကိၥ်လီၤဒီးအိၣ်ဒီးအဖိးဘ့ၣ်ဒီးအဖိးဘ့ၣ်ဖိးဘၢဃာ်အဖိနၣ်ပစံးလၢဧၢစ့ၢ်ကီးလီၤ. သဲးဧၢ,မီၤဧၢ,ဃီၤဧၢ,ဘ့ဧၢပစံးဒ်နၣ်လီၤ.

၄. **ဧၢ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပဟိၢ်သိၣ်ဝဲတကလုာ်နၣ်ပမၤလၢသ့ၣ်ဒီးပကးအခိၣ်လၢတၢ်ဖံးဒီးပကီးလၢဧၢလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဧၢဓိၤမိၤဓိၤလီၤ. ဧၢနၣ်ပဟိၢ်သိၣ်တြူၢ်တြူၢ်လီၤ.

၅. **ဧၢ** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်နုာ်တၢ်လၢတၢ်ပူၤတၢ်လီၢ် ဒီးပစံးလၢဧၢစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဧၢကွၤတၢ်လၢတလါပူၤတက့ၢ်. ဒီးပစံးလၢဧၢနုာ်, ဧၢကွၤ, ဧၢလီၤ, ပစံးဒ်နၣ်လီၤ. ဧၢနုာ်ထံဆူပလီပူၤ, ဧၢနုာ်တၢ်ဒီးဆူကုပူၤ.

၆. **ဧၢကဖၢလၢ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်ဒီးအဟုးအသးဖၢကလူနၣ်ပစံးလၢဧၢကဖၢလၢလီၤ. ဖိၣ်မုၣ်တဂၤဧၢကဖၢလၢစံးဝဲဒၣ်.

၇. **ဧၢကံၢ်** နၣ်မ့ၢ်ဧၢကူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢအက့ၣ်လီၤသကူးဝဲနၣ်လီၤ.

၈. **ဧၢကၢ** နၣ်မ့ၢ်ဧၢမုၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဆၣ်တကလုာ်အိၣ်ဖိုၣ်ဃုဖျၢၣ်နၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢမုၢ်ဧၢကၢလီၤ.

၉. **ဧၢကၢ** နၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်မုၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဟံၣ်အဂီၢ်မုၢ်အိၣ်အါဖျၢၣ်ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟံၣ်မုၢ်ဧၢကၢလီၤ.

ဧၢ

၁၀. **ဧၢကူ** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအတအိၣ်ထီၣ်ထူၣ်ဘၣ်ဒီးတစ့ဝဲနၣ်ပစံးလၢဧၢကူလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဧၢကံၢ်ဧၢကူလီၤ. သ့ၣ်ဧၢကံၢ်သ့ၣ်ဧၢကူစံးဝဲဒၣ်.

၁၁. **ဧၢကူကၢ်ချံး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဝဲၢ်ကလီးဒီးအစုချံၣ်ခီၣ်ချံၣ် ဒီးအစုက့ၣ်ကူၤခီၣ်က့ၣ်ကူၤနၣ်ပစံးလၢဧၢကူကၢ်ချံးလီၤ. ပှၤတဂၤဝဲၣ်ကလီးဒီးဧၢကူကၢ်ချံး, ဃ့ၢ်တကဲပဟးတကဲဘၣ်.

၁၂. **ဧၢကူဧၢကူ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤတၢ်စကူးစကူးနၣ်ပစံးလၢလဲၤတၢ်ဧၢကူဧၢကူလီၤ. ပှၤတဂၤစံၤတၢ်ဧၢကူဧၢကူစံးဝဲဒၣ်.

၁၃. **ဧၢကူ** နၣ်မ့ၢ်ဧၢက့ၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကျဲလၢတစၢၢ်ဆၢဘၣ်နၣ်ပစံးလၢကျဲဧၢက့ၣ်ဧၢကူလီၤ.

၁၄. **ဧၢက့ၣ်** နၣ်မ့ၢ်ကျဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံကျိၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်တဘျၢဘ့ၣ် မ့ၢ်တစၢၢ်ဆၢဘၣ်ဒီးပစံးလၢဧၢက့ၣ်လီၤ. ထံတလိၥ်အကျိၤဧၢက့ၣ်ဧၢကူနးသမိး .

၁၅. **ဧၢကွၤ** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်ကွၤတၢ်လၢတၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်တပူၤပူၤနၣ်ပစံးလၢပဧၢကွၤလီၤ. ဧၢကွၤဟ့ဆူသရံၢ်ပူၤတက့ၢ်.

၁၆. **ဧၢခိၣ်ကး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖံးလၢပကးဧၢအခိၣ်နၣ်ပစံးလၢဧၢခိၣ်ကးလီၤ. ပှၤတဖၣ်နၣ်မၤဧၢခိၣ်ကးလၢတၢ်ဖံးလီၤ. ဧၢခိၣ်တၢၢ်ဧၢခိၣ်ကးစံးဝဲဒၣ်ဒ်နၣ်လီၤ.

၁၇. **ဧၢကိၥ်သး** နၣ်မ့ၢ်ဖိၣ်မုၣ်လၢအဃီၢ်ဒုထီ ဒီးဧၢဖျါတဒိၣ်ဘၣ်နၣ် ပစံးလၢဧၢကိၥ်သးလီၤ. ပှၤဧၢကိၥ်သးနၣ်ဧၢဖျါတဒိၣ်ဘၣ်. ဧၢမိလီတဖၣ်နၣ်ဖျါဒိၣ်ဝဲလီၤ.

၁၈. **ဧၢစၢ်** နၣ်မ့ၢ်ဘ့အနီၢ်အိၣ်ထီၣ်သီလၢအအိပူၤနၣ်စၢ်ဖံးဒီးပစံးလၢဧၢစၢ်လီၤ. ဘ့ဧၢစၢ်နၣ်မ့ၢ်ဘ့သၣ်အိၣ်ထီၣ်သီလၢအအိပူၤနၣ်လီၤ. ဘ့ဧၢစၢ်ထီၣ်လံ,ကီးမးဧၢပှၢ်ဒီးဖိုၥ်ဝဲလီၤ. ဒီးပှၤကညီအဖိအိၣ်ထီၣ်ခံလါသၢလါလၢအဟၢဖၢပူၤနၣ်ပစံးလၢ ဧၢစၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤကညီဧၢစၢ်ဖံးနၣ်တဖျါတဝါဖံးဘၣ်.

၁၉. **ဧၢတယူၤ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိဃၢ်တကလုာ်အိၣ်ဒီးအဧၢလၢသ့ၣ်ဒ့လီၤဒ်ကနဲအသိး ဒီးပကီးလၢဧၢတယူၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဧၢတယူၤဧၢတပျုၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဧၢတၢၢ်ဧၢတယူၤလီၤ. ဧၢတယူၤနၣ်အဧၢနီစုညါတခီ ဒီးစုာ်လၢသ့ၣ်ဒ့ဖိအလီၤ ဒီးအိၣ်စကီး ဒီးအစီလီၤ.

၂၀. **ဧၢတယူၤပြံမိၤ** နၣ်အဧၢနီစုညါပှၢ်တခိဒီးအမိၢ်ပှၢ်ပြံကဖံဓိၤ ဒီးထဲသိးကွဲဖိအမိၢ်ပှၢ်ဒီးပကီးလၢဧၢတယူၤပြံမိၤလီၤ.

၂၁. **ဧၢတယူၤဖးဒိၣ်** နၣ်အမိၢ်ပှၢ်ထဲဃၣ်ဃၣ်ကွဲတဘ့ၣ်ဒီး အဧၢနီစုညါပှၢ်ခံခီညါ ဒီးပကီးလၢဧၢတယူၤဖးဒိၣ်လီၤ.

၂၂. **ဒၢတအၢ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအနၢ်ဝ့လၢအပူၤဒီးတအၢတၢ်တၢၤဝဲနၣ်ပစံးလၢအနၢ်ဒၢတအၢဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤအနၢ်ဒၢတအၢဒီးတနၢ်ဟူဘၣ်တၢ်ဘၣ်. ဒီးပစံးလၢဒၢတၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၂၃. **ဒၢတၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအနၢ်ဝ့လၢအပူၤဒီးတၢ်တၢၤဝဲနၣ်ပစံးလၢအနၢ်ဒၢတၢ်လီၤ. စနၢ်ဒၢတၢ်ဒီးစတနၢ်ဟူဘၣ်တၢ်ဘၣ်.

၂၄. **ဒၢထီၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဟးအိၣ်ထီၣ်ဒီးပစံးလၢဒၢထီၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်ယှာ်ဒီးအဝၤတလါဒီးဒၢထီၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒၢထီၣ်ဒွဲၣ်ထီၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်ယှာ်ဒီးအဝၤဒီးဒၢထီၣ်ဝဲလီၤ.

၂၅. **ဒၢထီၣ်သိ** နၣ်မ့ၢ်ဘုအသၣ်အိၣ်ထီၣ်သိလၢအအိပူၤနၣ်ပစံးလၢဘုဒၢထီၣ်သိလီၤ. ဘုဒၢထီၣ်သိနၣ်လဲၤတုၣ်အကျါတဂ့ၤ. ဘု ကဘျုးဘၣ်ဖုး.

၂၆. **ဒၢဒံၣ်** နၣ်မ့ၢ်သၣ်ဘုလါဒံၣ်လီၤလၢတၢ်အုၣ်ကျါဒီးပစံးလၢသၣ်ဘုလါဒၢဒံၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသဒၢဒံၣ်စ့ၢ်ကီး လီၤ.

၂၇. **ဒၢဒီမိၢ်** နၣ်မ့ၢ်ဒၢဖးဒိၣ်လၢတလၢၤပှိၢ်ဝဲတကလှာ် နၣ် ပကီးလၢဒၢဒီမိၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢတပှၢ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဒၢဒီတၢၢ်ဒၢဒီမိၢ်လီၤ.

၂၈. **ဒၢနှာ်** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်နှာ်တၢ်တမံၤမံၤဆူတၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်ဒီးပစံးလၢပဟ်နှာ်လီၤ. ထီရီၤပဟ်နှာ်တၢ်ဆူတၢ်ပူၤနၣ်ပစံးလၢဒၢနှာ်လီၤ. ဒၢနှာ်သိဆူပလီပူၤ, ဒၢနှာ်တၢ်ကူတၢ်သိးဆူတလါပူၤ. ဒၢနှာ်ကၠၤစ့ဆူထၢၣ်ပူၤတက့ၢ်. ဒၢနှာ်ကၠၤတၢ်ကူတၢ်သိးဆူယ့ၢ်လီၢ်ဝံအပူၤတက့ၢ်. ဒၢနှာ်တၢ်ဒီးဆူကုပူၤတဂ့ၤ.

၂၉. **ဒၢနှာ်ကဖီကဖီ** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်နှာ်သပၢၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကိမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဟ်နှာ်ပဘၣ်ယိၣ်ကသ့ၣ်ဖးဒီးပဟ်လၢနှာ်ပူၤနၣ်ပတဆိၣ်တံၤဘၣ်ဒီးပဟ် နှာ်ကယီဒီစိၤဒီးပစံးလၢပဟ်နှာ်ကဖီကဖီလီၤ. ဟ်နှာ်လီခီဖိဆူကုပူၤကဖီကဖီတက့ၢ်. ဒီးပစံးလၢဒၢနှာ်ကဖီလီစ့ၢ်ကီးလီၤ. (ကွၢ်လၢကဖီ၂၀)

၃၀. **ဒၢနှာ်မ့ၤဆူပကိာ်ပူၤ** နၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်ထီၣ်မ့ၤဒီးပဟ်နှာ်မ့ၤဆူပကိာ်ပူၤနၣ်ပစံးလၢပဒၢနှာ်မ့ၤဆူပကိာ်ပူၤလီၤ. ပှၤတဂၤဒၢနှာ်မ့ၤဆူအကိာ်ပူၤတဘၣ်ဒံးဒီးကၢၣ်ကီၣ်လၢသါကနၢ်အမါလီၤ.

၃၁. **ဒၢနှာ်ဟာ်** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်နှာ်ဟာ်တၢ်ဆူကုပူၤတမံၤမံၤဒီးပစံးလၢပဒၢနှာ်ဟာ်လီၤ. ဒၢနှာ်ဟာ်တၢ်ဝံတၢ်စိာ်လၢကုပူၤဒီးခဲဂီၤနၣ်ပကဘၣ် လဲၤတၢ်လီၤ.

၃၂. **ဒၢနွံနံၣ်နွံလါ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤစံၣ်တဲၤပှၤလၢပျၢၤကီးဝဲအမံၤလၢပံၣ်လူလါနၣ်အမိၢ်ဒၢယံာ်နွံနံၣ်နွံလါလီၤ. ဒီးပစံးလၢဒၢနွံနံၣ်နွံလါလီၤ.

၃၃. **ဒၢဟာ်** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်နှာ်ဟာ်တၢ်လၢတၢ်ပူၤတမံၤမံၤဒီးပစံးလၢပဒၢနှာ်ဟာ်လီၤ. ဒၢဟာ်ကသံၣ်လၢပလီပူၤဒီးတုၤမ့ၢ်မၤတကဲဒီးပကအိညီလီၤ.

၃၄. **ဒၢပူ** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်ပူဘုလီၢ်လၢကြီၢ်ပူၤဒီးပစံးလၢပဒၢပူလီၤ. ပှၤတဂၤဒၢပူဘုကဒိၣ်လၢကြီၢ်ပူၤအါကၢ.

၃၅. **ဒၢပူၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတဝီပူၤနၣ်ပစံးလၢဒၢပူၤလီၤ. ပှၤကညီလဲၤဘၣ်ယိၤဒၢပူၤဒီးယိၤဖိၣ်ဆှၢဆူပဒိၣ်အအိၣ်လီၤ. ကဆိဟဲကၠၤလၢပှၤကညီဒၢပူၤဒီးပှၤကညီခးသံဝဲလီၤ.

၃၆. **ဒၢပှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဒၢဘူးဒီးကဆံးစၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဘုဒၢဘူးဒီးဘုကပျိာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဒၢပှၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒၢပှၢ်လံ. ကဆံးစၢ်လီၤ.

၃၇. **ဒၢဖံ** နၣ်မ့ၢ်ပပြုထီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကဖိထီၣ်ကြီကြီမ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်အိၣ်ဒီးအဖံဒီးပစံးလၢဒၢဖံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒၢဖံဒၢပျိၤလီၤ. ဒီးတၢ်လီၤသးနၣ်ဒၢဖံစကီးလီၤ.

၃၈. **ဒၢဖျါ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဒၢလၢဒိၣ်ထီၣ်ဝဲဒီးပသ့ၣ်ညါလၢဒၢနၣ်ပစံးလၢဒၢဖျါလီၤ. ပှၤကညီဒၢသမူနၣ်တုၤဒၢဖျါဝဲဒီးသမၢဝဲတဘံၣ်လၢၤဘၣ်. ပှၤတဂၤဒၢဖျါလံ, ကအိၣ်တ့ၢ်လွံၢ်လါယံၢ်လၢကၢ်သၢ.

၃၉. **ဒၢဘၢ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဒၢသမူနၣ်ပစံးလၢဒၢဘၢလီၤ. ပှၤတဂၤအဲၣ်သံၣ်ဝၤဒီးဒၢဘၢဝဲလီၤ.

၄၀. **ဒၢဘု** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်ဘုလၢတၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်တပူၤပူၤဒီးပစံးလၢပဒၢဘုလီၤ. ဒၢဘုနၣ်လၢဖီပူၤတက့ၢ်.

၄၁. **ဒၢမုၢ်** နၣ်မ့ၢ်ဆၣ်တကလှာ်အိၣ်ဖှိၣ်တပူၤယီနၣ်ယုဖျာၣ်ဒီးပစံးလၢဒၢမုၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဆၣ်ဒၢမုၢ်ဆၣ်ဒၢကၢစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၄၂. **ဒၢမီလီ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဒၢဖျါဒိၣ် ဒီးမၤသးဒ်မီလီအသိးကဖၢလၢနၣ်ပစံးလၢဒၢမီလီလီၤ. ပှၤကညီဒၢမီလီနၣ်အိၣ်ဖျါဒိၣ်ကၢ.

၄၃. **ဒၢရဲၢ်သံမိၢ်ရဲၢ်သံ** နၣ်တၢ်ကမၤအသးဆူညါလၢတၢ်ကကာ်အိရီၤ ဒီးကအိၣ်လီၤတဲာ်ထဲထံ ဒီးဟိၣ်ခိၣ်စိၤနၣ်ကမၤထီၣ်အသးလၢဒၢအသိၣ်မှာ်ဝဲ ဒီးပတလူၤဘၣ်ပအိၣ်တကဲဘၣ်နၣ်ပစံးလၢဒၢရဲၢ်သံလီၤ. ဒီးကယါပှၤလၢလူၤဒၢရဲၢ်သံနၣ် ဒီးကကျိလိာ်အသးတုၤအသံလာ်လၢရှ့ၣ်တကူၣ်နၣ်လီၤ, ပသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်. (ကွၢ်လၢကလုၢ် ၄၀.)

၄၄. **ဒၢလီၢ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ကူၢ်လိၣ်အိၣ်လၢဖိာ်မုၣ်ကပျၢၤခိၣ်အပူၤနၣ်ဒ်တၢ်ကဖုသိးဒီးတုၤဒၢဒီးဖိသၣ်လိၣ်ထီၣ်လၢအပူၤနၣ်ပစံးလၢဒၢလီၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဖိသၣ်ဒၢလီၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဖိသၣ်ဒၢလီၢ်အိၣ်ကနၤဒီးဖိာ်မုၣ်နၣ်တဒၢဘၣ်.

၄၅. **ဒၢလီၢ်လီၤကွံာ်** နၣ်မ့ၢ်ဖိာ်မုၣ်တနီၤနီၤဆံးစၢ်တယံာ်တမိၢ်ဘၣ်ဒီးဘၣ်ဝံဘၣ်စိာ်တၢ်ယၢတၢ်စံာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ဘၣ်လဲၤ

ဘၣ်ကၠၢၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးဖိသၣ်ဒၢလီၢ်ပှဲလီၤဒီး ပစံးလၢဒၢလှီၢ်လီၤကွဲာ်လီၤ. ဗီာ်မ့ၣ်န့ၣ်တုၤဖိသၣ်ဒၢလီၢ်လီၤကွဲာ်ဒီးကဲထီၣ်တၢ်ဆါလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစှၢ်ထီၣ်ကၠၢၤဖိသၣ်ဒၢလီၢ်န့ၣ်သ့တနီၤနီၤလီၤ. ဗီာ်မ့ၣ်ပှၤတနီၤနီၤစှၢ်ထီၣ်ကၠၢၤဖိသၣ်ဒၢလီၤသ့စံးဝဲဒၣ်.

၄၆. **ဒၢလီၤကွဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤဟ်တၢ်လၢခိတသ့ဘၣ်ဒီး ပဟ်နၢ်ကွဲာ်ဆူတၢ်ပူၤတမံၤမံၤန့ၣ် ပစံးလၢပဒၢလီၤကွဲာ်လီၤ. ပဒိၣ်ဒၢလီၤကွဲာ်တၢ်ဘျၣ်ဆူထီပူၤစံးဝဲဒၣ်.

၄၇. **ဒၢလွဲအဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဒၢအဖိဒီးဘၣ်ယိၣ်အဟၢဖၢကဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး ဒီးတမၤဘၣ်တၢ်လၢအအါဘၣ်ဒီးပစံးလၢဒၢလွဲအဖိလီၤ. ဗီာ်မ့ၣ်ဒၢလွဲအဖိန့ၣ်ဘၣ်ယိၣ်ဝဲလၢအဟၢဖၢကဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဒီးလဲၤတၢ်ကၠၢၤတၢ်ကယီကယီလီၤ.

၄၈. **ဒၢလွဲ** ကလီလီပတစံးဘၣ်.ဒၢလွဲအဖိစံးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဒၢဘၣ်ယိၣ်အဟၢဖၢကဘၣ်ဒိ လီၤလူးလီၤလီဘၣ်ဖုးလီၤ.

၄၉. **ဒၢသမူ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအဲၣ်သံၣ်ဝၤလၢအမိၢ်အပၢ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်ဒီးဒၢဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဒၢသမူလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒၢသမူဒၢကလီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒၢသမူဒံၣ်လူၢ်လီၤလီၤ. (ကွၢ် လၢကမၣ် ၇၆.)

၅၀. **ဒၢသံး** န့ၣ်ပဟ်သံးလၢပလီပူၤဒီးပစံးလၢပဒၢသံးလၢပလီၤပူၤလီၤ. ပှၤတဖၣ်ဒၢသံးလၢပလီပူၤလီၤ.

၅၁. **ဒၢသိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်သိလၢပလီပူၤ ဒီးပစံးလၢပဒၢသိလီၤ. ပှၤတဖၣ်ဒၢသိလၢပလီပူၤလီၤ.

၅၂. **ဒၢသိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပပှီၢ်ဒၢတဩုးခြ့ၢ်ခြ့ၢ်ဒီးပစံးလၢဒၢသိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤပှီၢ်ဒၢသိၣ်ခြ့ၢ်ခြ့ၢ်လီၤ.

၅၃. **ဒၢအဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဖိလိၣ်ထိၣ်လၢအဟၢဖၢပူၤန့ၣ်ပစံးလၢဒၢအဖိလီၤ. ပှၤတဂၤဒၢအဖိဂဲၤလၢအဟၢဖၢပူၤလီၤ.

၅၄. **ဒၢအီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်အီၣ်တၢ်လၢတၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢပဒၢအီၣ်လီၤ. ဒၢအီၣ်တၢ်ကမၢၤအီၣ်လၢထၢၣ်ပူၤ, ဒၢအီၣ်တၢ်ကမၢၤအီၣ်လၢတဒီးပူၤစံးဝဲဒၣ်. ဒၢအီၣ်ဟ့လၢသရံၢ်ပူၤတကၠၢ်.

၅၅. **ဒၢစိၤတြၢစိၤ,ဒၢစိၤမိၤစိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိးဒၢဒီးအဆိဒီးပစံးလၢဒၢစိၤမိၤစိၤ, ဒၢစိၤတြၢစိၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢပပှီၢ်သိၣ်တဖြုးဝဲန့ၣ်လီၤ.

၅၆. **ကဒၢကဒၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိးလၢအယံၤန့ၣ်ပှၤဂၤနၢ်ဟူဖိနဲဖိနဲဒီးပစံးလၢဟူကဒၢကဒၢလီၤ. ထိရိၤတၢ်သိၣ်လၢအယံၤဟူဘၣ်ပနၢ်ဖိနဲဖိနဲန့ၣ်ပစံးလၢဟူကဒၢကဒၢလီၤ. ဒီးပစံးလၢဟူကဒံၣ်ဒံၣ်ကဒၢကဒၢစ့ၣ်ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤကိးပသူကဒၢကဒၢလီၤ. ကဆီကိးဟူကဒၢကဒၢလီၤ.

၅၇. **ကဒၢကဒၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပနၢ်ဟူတၢ်အပရၢဒိၣ်ဒိၣ်ဆံးဆံးဒီးပစံးလၢပနၢ်ဟူကဒၢကဒၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကဒံၣ်ဒံၣ်ကဒၢဒၢလီၤ. ပှၤတဖၣ်အှၣ်လိာ်ဆိးက့လိာ်အသးဒီးပနၢ်ဟူကဒံၣ်ဒံၣ်ကဒၢဒၢလီၤ. ပှၤတဂၤအဲၣ်သံၣ်ဝၤဒီးကျိၣ်ဝဲကဒၢဒၢလီၤ. ကဒၢ,ပဒၢ,တဒၢ.

၅၈. ကဒၢ န့ၣ်မ့ၢ်တပှာ်အကဘျၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတပှာ်ကဒၢလီၤ. တပှာ်ကဒၢမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးပထိထိၣ်အတိၢ်တသ့ဘၣ်.

၅၉. **ကဧၢ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤအသးတစုတစုန့ၣ်ပစံးလၢကဒၢလီၤ. ထံထိၣ်ဒီးကဒၢ, ထံလီၤဒီးကဒၢလီၤ.တလါန့ၣ်ထံထိၣ်ကဒၢပှံၤကဒၢလဲၣ်. တလါတိၢ်ပူၤန့ၣ်ထံထိၣ်ကဒၢခံကဒၢလီၤ. တနံၣ်တိၢ်ပူၤန့ၣ်ကလံၤမ့ၢ်လီၤခံကဒၢလီၤ.

၆၀. **ကဖျိၣ်ဧၢ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိဃၢ်တကလှာ်ပကိးလၢကဖျိၣ် ဒီးမၤထိၣ်အဒံၣ်လီၢ်ဖိလီၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီးပစံးလၢကဖျိၣ်ဒၢလီၤ. ကဖျိၣ်ဒၢန့ၣ်မၤဝဲလၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤ.

၆၁. **ကနဲဧၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ကနဲမၤထိၣ်အလီၢ်အိၣ်လီၢ်ဆိး,အဒံၣ်လီၢ်ဖိလီၢ်လၢတၢ်တကလှာ် ဘီကံၢ်ကလာ်ကဘျၣ်လၣ် ဒီးပစံးလၢကနဲဒၢလီၤ. ကနဲဒၢန့ၣ်မၤဝဲလၢသ့ၣ်ဒ့လာ်ကဘျၣ်လၣ်ဒီးကနဲမိၢ်ပှၢ်ဖိးထိ ဃာ်ဝဲလီၤ.

၆၂. **ကယာ်ဧၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤဘူၣ် ဒီးပှိၢ်ထိၣ်ဒၢလၢအခိၣ်ထံးန့ၣ် ပစံးလၢကယာ်ဒၢလီၤ. ပမၤဘူၣ်ဒီးပမ့ၢ်ပှိၢ်ထိၣ်သီဒၢလၢအခိၣ်ထံးန့ၣ်ပစံးလၢပကယာ်ဒၢလီၤ. ပှၤကညီကယာ်ထိၣ်လံဒၢလံ.ကမ့ၢ်ကၢ်မၤဘူၣ်သၢ.

၆၃. **ကရၢဧၢ** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ကၢ်ဒီးအဒ့အလၣ်လီၤဝဲသပှိၢ်ကလာ်ဒီးပစံးလၢသ့ၣ်ကၢ်ကရၢဒၢလီၤ. ဒီးပစံးလၢတရၢဒၢစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤကူာ်သ့ၣ်တထံးကၢ်ဝဲကရၢဒၢလီၤ. (ကွၢ်လၢကရၢ ၁၄)

၆၃.၁. **ကဟာ်ဧၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ကဟာ်ကဝီၤလၢပတ်ာ်တရံးအသးကဝီၤကျိၤန့ၣ် ပစံးလၢကဟာ်ဒၢလီၤ. ကဟာ်တဆိအဒၢကဝီၤဂ့ၤကၢ.

၆၄. **ကိးကဧၢကဧၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပနၢ်ဟူပှၤဂၤကိးသိၣ်လၢအယံၤဖိနဲဖိနဲဒီးပစံးလၢကိးကဒၢကဒၢလီၤ. ပှၤတဂၤကိးကဒၢကဒၢမ့ၢ်အကိးမနုၤလဲၣ်.

၆၅. **ကိာ်ယူၢ်ဒၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိာ်ယူၢ်လၢပကိာ်ဒိအိၣ်ဝဲဒီးအပူၤ, ပကိာ်ဃိးန့ၣ်ပစံးလၢပကိာ်ယူၢ်ဒၢလီၤ. ပယူၢ်လီၤမှၤလၢပကိာ်ယူၢ်ဒၢပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပကိာ်ယူၢ်ဒိ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢပကိာ်ဃိး, ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢပကိာ်သနူသၣ်လီၤ.

၆၆. **ကွဲဒၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ကွဲအဒံၣ်လီၢ်ဖိလီၢ်န့ၣ်ပစံးလၢကွဲဒၢလီၤ. ကွဲဒၢန့ၣ်မၤထိၣ်ဝဲလၢသ့ၣ်အီပူၤဒီးဒံၣ်လီၤဖိလီၤဝဲလၢအလီၤန့ၣ်လီၤ. ကွဲဒၢန့ၣ်မၤသးဝါကျိၣ်ကဘျၣ်လၣ်လီၤ.

၆၇. **ရူၣ်ဧၢ** န့ၣ်ပတထံၣ်ဘၣ်နီတခီၣ်ဘၣ်. ပသးပှၢ်စံၣ်တဲၤပှၤစံးဝဲဒၣ်မၤသးဒ်ပလီအသိးသူကဲ့ၣ်ဒၣ် ဒီးထဲခီၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်ဒီးမၤသးဖျၢၣ်သလၢၣ် ဒီးပကီးလၢလီရူၣ်ဒၢလီၤ. ဒီးပကီးလၢလီခီၣ်ဒၢစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပှၤလၢပျၤထံၣ်နှၢ်ဝဲတဖျၢၣ်ဒီးကတီၤဝဲလၢယှၢ်ပှၤ ဒီးလီၤက့ၤလၢအဖိစိၤလံၤစိၤန့ၣ်အဲၣ်တဆိုးဘၣ်ဒီးတၢ်လီဒီးထံထီၣ်ဝဲတုၤထံဆူကၢ်ဟံၣ်ဒီးလီၤထွံကွံာ်ဝဲလီၤ. ဒီးလီရူၣ်ဒၢန့ၣ်ဟါမၢ်ကွံာ် လီၤ. စံးဝဲဒၣ်.

၆၈. **ရူၣ်ဧၢ** န့ၣ်ကွၢ်လၢရူၣ်အကျါတက့ၢ်.

၆၉. **ခီၣ်ဧၢ** န့ၣ်ကွၢ်လၢခီၣ်အကျါတက့ၢ်.

၇၀. **ခီၣ်ဒုၣ်ဧၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပသးပှၢ်လၢပျၤစံးဝဲလၢဖိၥ်ခွါန့ၣ်ဒၢထီၣ်အဖိလၢခီၣ်ဒုၣ်ဒီးပစံးလၢပခီၣ်ဒုၣ်ဒၢလီၤ. ဖိၥ်ခွါလၢပျၤန့ၣ်တဟံးန့ၣ်ဘၣ်အမါလၢဖိၥ်မုၣ်ဘၣ်နၥ်သက့ဒီးဒၢထီၣ်အဖိလၢအခီၣ်ဒုၣ် ဒီးဆံးစၢ်အဖိလၢအခီၣ်မ့ၢ်တြၢ်ဆူးန့ၣ်လီၤ. ဒီးဖိၥ်မုၣ်န့ၣ်အိၣ်တဝ့ၢ်. ဖိၥ်ခွါန့ၣ်အိၣ်တဝ့ၢ်လီၤ. ဒီးဒုးလိာ်အသးဒ်ယိၤဒီးပယိၤဒုးလိာ်အသးအသိးလီၤ.

ခီၣ်ဒုၣ်ဒၢလၢပျၤဂ့ၤလံ
တဂ့ၤနီၤဖွံးလၢအခံ

၇၁. **ယဲာ်ဧၢကူ** န့ၣ်မ့ၢ်တလၢၤအယဲာ်န့ၣ်တတဆဲၣ်ဘၣ်ဒီးမၤသးဒ်ကွၣ်လီၤဆူအကနၣ်တဒီအသိး ဒီးပစံးလၢယဲာ်ဒၢကူလီၤ. တလၢၤဖှုပှၢ်စိၥ်ယဲာ်ဒၢကူတဘၣ်.

၇၂. **ဆံၣ်ဧၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆံၣ်အိၣ်လၢပဟၢဖၢပှၤန့ၣ်အိၣ်လၢအသလီပှၤဒီးအသလီန့ၣ်ပကီးလၢပဆံၣ်ဒၢလီၤ.ထိရိၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးအဆံၣ်ဒၢလီၤ. ဆံၣ်ဒၢဆံၣ်ဖီစံးဝဲဒၣ်.

၇၃. **တဧၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ခီၣ်ကှာ်တကလုာ်အိၣ်ဒီးအဘိဖးထီဒီးပကီးလၢတဒၢလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢတဒၢခီၣ်ကှာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤစံၣ်ဖိတဖၣ်မၤဝဲလီၤ. ပဒိၣ်တဖၣ်ကု့ၢ်ဒီးတဒၢထူလီၤ.

၇၄. **တဧၢမုၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အၢၣ်လီၤဘၢမုၢ် ဒီးပစံးလၢတၢ်အၢၣ်တဒၢမုၢ်လီၤ. တၢ်အၢၣ်တဒၢမုၢ်ဒီးတၢ်တကိၢ်လီၤဘၣ်.

၇၅. **တရၢဧၢ** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ကၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤယံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢယံၤတရၢဒၢလီၤ. သ့ၣ်တထံးစကူာ်ဒီးကၢ်ဝဲတရၢဒၢလီၤ. ပှၤတဂၤခးကဆီတဒု ဒီးကဆီတဒုယံၤတရၢဒၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢယံၤတ ရၢဒံၣ်တရၢဒၢလီၤ.

၇၆. **တၢ်ဧၢပှူ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢပဘုၣ်တမံၤလၢ်လၢ်န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ဒၢပှူလီၤ. တၢ်ဒၢပှူတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်လၢပဘုၣ်ဒီးဘှါဝဲလီၤ. ထိရိၤတၢ်လၢပဘုၣ်ခဲလၢာ်န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ဒၢပှူလီၤ.

၇၇. **တၢ်ဧၢဖံ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤပပြုထိၣ်ကြီဒၣ်တၢ်လၢအိၣ်ဒီးအဖံန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ဒၢဖံလီၤ. ဒီးပစုပှၢ်ခိၣ်ပှၢ်အိၣ်ဒီးအဖံန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ဒၢဖံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ဒၢဖံတၢ်ဒၢပျိုလီၤ.

၇၈. **တၢ်ဧၢလိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤအဖိအသလိအလိၢ်န့ၣ် ပစံးလၢတၢ်ဒၢလိၢ်လီၤ. တၢ်ဒၢလိၢ်ထိရိၤတမံၤန့ၣ်အိၣ်လၢအကပျၤပှၤန့ၣ်မ့ၢ်ဒၢထိၣ်ဒီးအဖိအိၣ်လၢတၢ်ဒၢလိၢ်ပှၤန့ၣ်လီၤ.

၇၉. **တၢ်တဧၢ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢတအိၣ်ဖျါဘၣ်ဒီးတဒီလၢတၢ်တမံၤမံၤန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်တဒၢလီၤ. ဟးအိၣ်ရူသူၣ်လၢတၢ်တဒံၣ်တၢ်တဒၢတက့ၢ်.

၈၀. **တၢ်ဧၢသွံ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဝ့သွံန့ၣ်ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢတၢ်ဒၢသွံလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဝ့ဖိတကလုာ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢတၢ်ဖိၣ်သွံဖးဒိၣ်. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢတၢ်ဝ့သွံ,ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢတၢ်ဒၢသွံလီၤ. တၢ်ဒၢသွံန့ၣ်ဝ့ထိၣ်ဖိနဲစိၤဒီးအိၣ်ဒီးအဖံ ဒီးဒၢဖံထိၣ်ဝဲလီၤ.

၈၁. **ဒံၣ်ဧၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပီၤဒွါအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤဝၣ်ဖိအါဘိဒီးပအူသိၣ်မှာ်ဝဲဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဒံၣ်ဒၢပီၤဒွါလီၤ.

၈၂. **ဒီဧၢဒီဧၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ဒၢန့ၣ်လၢအမိၢ်ပှၢ်အိၣ်လၢအလိၤန့ၣ်ဟးဂီၤဝဲခဲလၢာ်ဒီးပစံးလၤဟးဂီၤဒီဒၢလီၤ. ပှၤကညီမၤကနဲလၢာ်ဒီဒၢဒီဒၢလီၤ.

၈၃. **နၢ်ဒၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအနၢ်ဝ့လၢအပှၤန့ၣ် ပစံးလၢနၢ်ဒၢလီၤ. ပှၤတဂၤနၢ်ဒၢဒီးတနၢ်ဟူဘၣ်တၢ်ဘၣ်.

၈၄. **ပဧၢ** န့ၣ်သ့ၣ်လၢပကူာ် ဒီးအဖိမဲထိၣ်က့ၤလၢအခိၣ်ဆၢၣ်ထံးန့ၣ်ပစံးလၢသ့ၣ်ပဒၢလီၤ. ဒီးပစံးလၢပဒၢထိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. သ့ၣ်ပဒၢလၢအခိၣ်ဆၢၣ်ထံးန့ၣ်အါမးလီၤ. သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်ကူာ်ဒီးအဖိပဒၢထိၣ်က့ၤဝဲလီၤ. သ့ၣ်သံအိၣ်လီၤတဲာ်ပဒၢ. ပှၤကညီသံအိၣ်လီၤတဲၣ်အဖိလီၤ.

၈၅. **ပဧၢပဒး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီပျုံတၢ် ဒီးယ့ၢ်မ့ံတဘၣ်ကျဲဘၣ်ကပှၤဒီးပစံးလၢယ့ၢ်ပဒၢပဒးလီၤ. ပှၤတဂၤထံၣ်ဘီၣ်သအိၣ်ဒီးယ့ၢ်ဝဲပဒၢပဒးလီၤ.

၈၆. **ပဧၢလိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကူၢ်လိၣ်အိၣ်လၢပကပျၤခိၣ်အိပှၤန့ၣ်ဒ်ပကဖုအသိးဒီးပစံးလၢပဒၢလိၢ်လီၤ.

၈၇. **ပနၢ်ဒၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပနၢ်လၢပှၤဘုၣ်ဝဲခဲလၢာ်န့ၣ် ပစံးလၢပနၢ်ဒၢလီၤ. ပနၢ်ဒၢတဖၣ်န့ၣ်ပှၤဘုၣ်ဒၢဝဲလၢပထူစံာ်ထူပှဲၤအ ဂီၢ်လီၤ.

၈၈. **ပဧၢနှာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဟ်နှာ်တၢ်လၢယ့ၢ်ခိၣ်ကုပှၤတမံၤမံၤဒီးပစံးလၢပဒၢနှာ်တၢ်လီၤ. ဒီးဒ်သိးဒီးဒၢနှာ်လီၤ.

၈၉. **ပှၤဧၢသမူ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအဲၣ်သံၣ်ဝၤ ဒီးဒၢဝဲန့ၣ်ပှၤဂၤတသ့ၢ်ညါဘၣ်ဒီးပစံးလၢပှၤဒၢသမူလီၤ. ပှၤဒၢသမူန့ၣ်အဲၣ်သံၣ်ဝၤဒီးသမၢဝဲတုၤဒၢသမူလီၤ.

၉၀. **ပှၤဧၢသမူဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ဖိသၣ်လၢအမိၢ်အဲၣ်သံၣ်ဝၤဒီး ပှၤဂၤတသ့ၣ်ညါဘၣ် ဒီးအမိၢ်ဒၢထိၣ်ဝဲနူၣ်တုၤအိၣ်ဖျဲၣ် ဒီးပစံးလၢပှၤဒၢသမူဖိလီၤ. ပှၤဒၢသမူဖိနူၣ်တနီၤနီၤလုၢ် ကွၢၤဝဲ, လိာ်လီၤကွံာ်ဝဲတဖၣ်နူၣ် တလုၢ်ကွၢၤဘၣ်ဝဲဘၣ်.

၉၁. **ဖိၢ်ဧၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤသိၣ်ဒၢပစုညါသးနူၣ်ပစံးလၢပဖိၢ် ဒၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိၢ်ဒၢဖိၢ်မိၤလီၤ. တလၢၤတ ဖၣ်နူၣ်ဖိၢ်ဒၢဖိၢ်မိၤကဲသမိး. တလၢၤဖိၢ်ဒၢသိၣ်နးကၢ.

၉၂. **ဖိၢ်ဧၢဒီမိၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤမၤသိၣ်ဒၢဖးဒိၣ်တပှၢ်နူၣ်လၢ အစုညါသးဒီးပစံးလၢဖိၢ်ဒၢဒီမိၢ်လီၤ.

၉၃. **ဖိၣ်ဧၢနုာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဖိၣ်ညၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဆီမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဟ်နုာ် လၢကုပူၤဒီးပစံးလၢပဖိၣ်ဒၢနုာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖိၣ်ဒၢနုာ် ညၣ်ဆူကုပူၤအါကၢ.

၉၄. **မ့ၢ်တဧၢ** နူၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်လီၤနုာ်တဖျါဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တဒီဒီး သ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢမ့ၢ်တဒၢလီၤ.

အိၣ်လၢမဆါတၢ်ကဝီၤ မ့ၢ်မ့ၢ်တဒၢတၢ်ခံးလီၤ.

၉၅. **မ့ၣ်ဧၢ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်တကလုာ်လၢပဒ့ၣ်က ဝီၤသိနူၣ်ပစံးလၢမ့ၣ်ဒၢလီၤ. ဒီးပကိးစ့ၢ်ကီးလၢမ့ၣ်အှ ဒၢစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢမ့ၢ်ဒၢဖၣ်ဒၢလီၤ. မ့ၣ် အှဒၢဖၣ်အှဒၢစံးဝဲဒၣ်.

၉၆. **မဲခိၣ်ထံးဧၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပမဲခိၣ်ထံးညီး ဒီးပစံးလၢပမဲ ခိၣ်ထံးဒၢလီၤ. ပှၤတဂၤအမဲခိၣ်ထံးဒၢဒီးကမၢၤကသံၣ် ဒီးဘျါဝဲလီၤ.ပှၤမဲခိၣ်ထံးဒၢနူၣ်ချံကမၢၤဆူးကွဲအဖံးနူၣ် ဘျါစံးဝဲဒၣ်. မဲအခိၣ်ထံးမ့ၢ်ဒၢ ဒီးတုာ်သူလၢမ့ၢ်ပဝံတ ကွၢ်.

၉၇. **လ့ၣ်ဧၢ** နူၣ်မ့ၢ်လ့ၣ်အကဝီၤကျိၤနူၣ်ပစံးလၢလ့ၣ်ဒၢ လီၤ. လ့ၣ်တဆီနူၣ်အဒၢအိၣ်ခံဖျၢၣ်လီၤ. လ့ၣ်လဲၤတၢ် နူၣ်လ့ၣ်ဒၢတရံးအသးလီၤ. လ့ၣ်နူၣ်အဒၢတရံးအသး လၢလဲၤတၢ်မၤသးကဝီၤကျိၤနူၣ်လီၤ.

၉၈. **သံမိၢ်ပီၤဧၢ** နူၣ်မ့ၢ်သံမိၢ်ပီၤမၤအလိၢ်လၢအလုၤနူၣ် အိၣ်တဖျၢၣ်ဒီးပစံးလၢသံမိၢ်ပီၤဒၢလီၤ. သံမိၢ်ပီၤဒၢနူၣ် အမိၢ်ပှၢ်အိၣ်လၢအပူၤလီၤ.

၉၉. **သူၣ်ဧၢ** နူၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢသၣ်အထံးလၢပသူၣ်နူၣ်ပ စံးလၢပသူၣ်ဒၢလီၤ. သ့ၣ်တဖၣ်နူၣ်ပမ့ၢ်သူၣ်ဒၢဒီးပအိၣ် အသၣ်လီၤ.

၁၀၀. **သ့ၣ်ပဧၢ** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်အဖိမဲထိၣ်လၢအခိၣ်ဆၢၣ် အခိၣ်ထံးနူၣ်ပစံးလၢသ့ၣ်ပဒၢလီၤ. သ့ၣ်ပဒၢမဲထိၣ်လၢ ခုးအါကၢ. ဝဲာ်ပျိၢ်ထိၣ်ကွံာ်တကွၢ်. သ့ၣ်ပဒၢထိၣ်အါကၢ စံးဝဲဒၣ်.

၁၀၁. **အဧၢ** နူၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ဒၢနူၣ်ပစံးလၢအဒၢလီၤ. ကနဲအဒၢနူၣ်မ့ၢ်ကနဲအဟံၣ်, တၢ်အဒၢနူၣ်မ့ၢ်တၢ်အ ဟံၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢအဒၢအတြၢ. အဒၢအဖိ ပကိးဒီးအဆိဒ်နူၣ်လီၤ.

၁၀၂. **အဧၢလိၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဒၢအဖိလၢအဟၢဖၢပူၤ နူၣ်အိၣ် ဒီးအလိၢ်လၢမၤသးဒ်တၢ်ကဖုအသိးနူၣ်ပစံးလၢ ပှၤကညီအဒၢလိၢ်လီၤ. ပှၤကညီဒၢအဖိလၢအဒၢလိၢ်ပူၤ နူၣ်လီၤ.

၁၀၃. **အိၣ်တဧၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်တဒီပသးလၢတၢ်တဒၢလီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်တဒၢအသးဒီးသ့ၣ် ဒီးပံတထံၣ်ဘၣ်အီၤ ဘၣ်. အိၣ်တဒၢယၤတဂ့ၤ. ဒီးပအိၣ်တဒီပှၤဂၤနူၣ်ပစံး လၢပအိၣ်တဒၢစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁. **ဧၤနူၣ်** မ့ၢ်ဟံၣ်ပူၤလၢပဒူၣ် ဒီးအကဆူးနူၣ်ပစံးလၢ ဒၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဒၤမိၤလိၢ်မိၤလီၤ. အိၣ်လၢ ပျဲၢ်စိၢ်တဂ့ၤ. ကွၤနုာ်ဆူဒၤတကွၢ်.

၂. **ဧၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပထိၣ်ဆ့ၣ်နီၤလၢတၢ်အဖိခိၣ်ထိရိၤတမံၤ နူၣ်ပစံးလၢဒၤလီၤ. ဒၤချံ, ဒၤကသ့ၣ်, ဒၤထိ, ဒၤပှၤ ကညီစံးဝဲဒ်နူၣ်လီၤ. ပဒိၣ်တဂၤဒၤဒီးကသ့ၣ်တဒုဒိၣ် ကၢ. တလၢၤဒၤချံတဘ့ၣ်တဘျုးဂၤလီၤ. ပှၤကညီခံဂၤ ဒၤလိာ်အသးစံးဝဲဒၣ်. ပှၤတဂၤဒၤကဆီတဒုဒိၣ်သမိး.

၃. **ဧၤ** အဝဲအံၤတဘီမ့ၢ်ဒ်ဒီးအသိးလီၤ. လဲၤဒၤယၤ,စ ကလဲၤဒၤနၤ,လဲၤဒၤအီၤတကွၢ်စံးဝဲဒ်နူၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤ တနီၤနီၤစံးဝဲလီၤ.

၄. **ဧၤကဆီ** နူၣ်မ့ၢ်ပထိၣ်ဆ့ၣ်နီၤလၢကဆီဖိခိၣ်ဒီးပစံး လၢပဒၤကဆီလီၤ. ပှၤတဂၤဒၤကဆီတဒုမ့ၢ်သါကလဲၤ ဆူလဲၣ်. ပှၤကညီဒၤ ကဆီဒီးဆ့ၣ်နီၤလၢကဆီအဖိခိၣ် လီၤ.

၅. **ဧၤကသ့ၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပထိၣ်ဆ့ၣ်နီၤဖးတြံးကံၣ်လၢက သ့ၣ်အဖိခိၣ်ဒီးပစံးလၢပဒၤကသ့ၣ်လီၤ. ပဒိၣ်ဒၤက သ့ၣ်ဒီးဆ့ၣ်နီၤဖးတြံးကံၣ်လၢကသ့ၣ်အခိၣ်လီၤ.

၆. **ဧၤကိၣ်လိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်အှးခဲကိၢ်လိၣ်နူၣ်ပစံးလၢဒၤကိၢ် လိၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲလီၤ. တလၢၤကွံာ်လိာ် အသးလၢဒၤကိၢ်လိၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၇. **ဧၤကြူး** နူၣ်မ့ၢ်ပထိၣ်ဆူပှၤဂၤအဖိခိၣ်လၢာ်ဒၣ်ပတ ဟိၣ် ဒီးပစံးလၢဒၤကြူးလီၤ. ပှၤတဂၤအသးဒိၣ်ထိၣ် လၢအဝဲတဂၤအလီၤဒၤဝဲကြူးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဒၤသ ကြူးကလာ်လီၤ. ထိခိၣ်တဒုဘိၣ်သအိၣ်ဒၤကြူးဒီး ဘိၣ်သအိၣ်အှၣ်ဝဲလီၤ.

၈. **ဧၤခိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဒၤပူၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဟံၣ်ပူၤအက ဆူးလၢအိၣ်ဒီးလိၢ်မံနူၣ်လီၤ.

၉. **ဧၤခိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ယိၢ်မံခိၣ်နူၣ်ပစံးလၢဒၤခိၣ်လီၤ. ဒီးပ စံးဒီးအဆိလၢဒၤခိၣ်ဒၤခိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤတကဲဒီး အသးအှဒီးတလ့ၣ်အသးလၢဒၤခိၣ်ပၢါလၢဒၤခိၣ်လီၤ. ပဖိအိၣ်တဂၤယိနူၣ်တလၢဘၣ်ဒၤခိၣ်ဒၤခိၣ်ဘၣ်.

၁၀. **ဧၤခီ** နူၣ်မ့ၢ်အှးခဲနူၣ်ပှၤတနီၤနီၤကိးလၢဒၤခီလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တလၢၤနိၢ်အကလုၢ်ဒီးပယီၤအကလုၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်

ပီၺ်ခိၺ်ဘုၺ်ဘၺ်လိၢ. ဒီးပုၢတနီၢနီၢကိးဖိၺ်ထွဲတလၢ အခံလၢအူးခဲ ဒီးကိးဖိၺ်ထွဲတလၢနီၢ်အခံလၢဒၢးခိလိၢ. ဒီးမှၢ်ပီၺ်ခိၺ်ဘုၺ်ဘၺ်လိၢ. ဒီးပုၢတနီၢနီၢကိးလၢဒၢးခိဘုၺ်လိၢ.

၁၁. **ꩡးရုံꩡးထိ** နူၺ်မှၢ်ပပၺ်ချုံလၢထံလိၺ်ပူၢဒီးပထိၺ်ဆုၺ်နီၢလၢချုံပူၢနူၺ် ပစံးလၢပဒၢးချုံလိၢ. ဒီးဘၺ်တစုစုပစံးလၢပဒီးချုံလိၢ.

၁၂. **ꩡးယၺ်** နူၺ်မှၢ်ပထိၺ်ဆုၺ်နီၢဆိၺ်တံၢ်တၢ်နူၺ်ပစံးလၢပဒၢးယၺ်လိၢ. ပုၢတဂၢဒၢးယၺ်အငဲတဂၢဂဲၢတနူၢ်ဘၺ်.ဘိၺ်သအိၺ်ဒၢးယၺ်ထိခိၺ်တဒုဒီးအုၺ်ဝဲလိၢ.

၁၃. **ꩡးတၢ်အၢၺ်** နူၺ်မှၢ်လိသိၺ်လၢတၢ်အၢၺ်ကျါနူၺ်ပစံးလၢလိဒၢးတၢ်အၢၺ်လိၢ. လိနူၺ်ဒၢးတၢ်အၢၺ်ဒီးသိၺ်လၢတၢ်အၢၺ်ကျါလိၢ.

၁၄. **ꩡးတံၢ်ꩡးကုနီၢ** နူၺ်မှၢ်ပထိၺ်ဆုၺ်နီၢတံၢ်တၢ်လၢတၢ်အဖိခိၺ်တမံၢမံၢဒီးပစံးလၢဒၢးတံၢ်လိၢ. ပုၢတဂၢဖိၺ်တၢ်ဘျုၺ်ဒီးထိၺ်ဒၢးတံၢ်ဝဲလိၢ. ဒၢးတံၢ်တၢ်ဘျုၺ်တဂၢနူၺ်ဒ်ဂဲၢသုတသုတဂုၢလိၢ.

၁၅. **ꩡးထိ** နူၺ်မှၢ်ပထိၺ်အိၺ်လၢထိပူၢနူၺ်ပစံးလၢပဒၢးထိလိၢ. ပုၢတဂၢဒၢးဒီးထိတဆိဒီးလိၢဝဲဆူထံထၺ်လၺ်နူၺ်လိၢ.

၁၆. **ꩡးထိၺ်** နူၺ်မှၢ်ပလဲၢထိၺ်ဆူချုံပူၢမှၢ်ဂုၢ, ဆူကသုၺ်ခိၺ်မှၢ်ဂုၢ, ပစံးလၢပဒၢးထိၺ်လိၢ. ပုၢတဂၢဒၢးထိၺ်ကသုၺ်တဒုဒီးပတိၢဝဲလိၢ.

၁၇. **ꩡးနွဲ** နူၺ်မှၢ်ဟံၺ်ပူၢလၢပဒူၺ်အကဆူးလၢပမံအလိၢ်နူၺ်ပကိးလၢဒၢးနွဲလိၢ. မုၺ်ကနီၢလၢသံၺ်စူးတဖၺ်နူၺ်မှၢ်ထံၺ်လၢဖိသၺ်ခွါဒီးကုၢနုၺ်အိၺ်ရုသူၺ်လၢဒၢးနွဲပူၢလိၢ.ဒၢးနွဲပူၢနူၺ်မှၢ်လၢဒၢးပူၢလၢပမံနူၺ်လိၢ.

၁၈. **ꩡးပနၢ်** နူၺ်မှၢ်ပထိၺ်ဆုၺ်နီၢလၢပနၢ်အဖိခိၺ် ဒီးပစံးလၢပဒၢးပနၢ်လိၢ. ပုၢတဂၢဒၢးပနၢ်တဒုဒီးထိၺ်ဆုၺ်နီၢလၢပနၢ်အဖိခိၺ်လိၢ.

၁၉. **ꩡးပူၢ** နူၺ်မှၢ်ဟံၺ်အဒူၺ်ကဆူးနူၺ်ပစံးလၢဒၢးပူၢလိၢ. အိၺ်လၢပျဲၢ်စိၢ်တဂုၢ. ကုၢနုၺ်အိၺ်လၢဒၢးခိၺ်ဒၢးပူၢတကုၢ်.

၂၀. **ꩡးဘၺ်** နူၺ်မှၢ်ပအိၺ်ဘၺ်လၢချုံပူၢကဘိပူၢ ဒီးပစံးလၢပဒၢးဘၺ်လိၢ. ပုၢအဲကလံးဖိဒီးပုၢစံၺ်ဖိတဖၺ်ဒၢးဘၺ်ကဘိသိပါလိၢ.

၂၁. **ꩡးထိၢ** နူၺ်မှၢ်တၢ်ဝံတၢ်စိၺ်ယၢ ဒီးအတယၢၢ်လိၢလၢပချၢနူၺ်ကျုံလိၢပုၢယၢ ဒီးပစံးလၢဒၢးလိၢပုၢလိၢ. တၢ်ဝံတဝံဒၢးလိၢယၢယၢသမိး.

၂၂. **ꩡးလိၢ** နူၺ်မှၢ်ပယိးသုၺ်ယၢကဲၺ်ဆိးဒီးကျုံလိၢပုၢဒီးပစံးလၢဒၢးလိၢပုၢလိၢ. စယိးသုၺ်တကျိဒၢးလိၢယၢယၢကၢ.

၂၃. **ꩡးသနၢၺ်** နူၺ်မှၢ်ဟံၺ်အနၢၺ်လၢဒၢးပူၢနူၺ်ပစံးလၢဒၢးသနၢၺ်လိၢ. ဟၺ်ကွဲၺ်တလါလၢဒၢးသနၢၺ်တကုၢ်. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဒၢးသနံၺ်ဒၢးသနၢၺ်လိၢ.

၂၄. **ꩡးပိၺ်ဖိၺ်** စတသုၺ်ညါဘၺ်ယဲဘၺ်. စတထံၺ်ဘၺ်နီတစုဘၺ်.

၂၅. **ꩡးအိၺ်** နူၺ်မှၢ်ပမၢအိၺ်ပုၢဂၢအဘျုးဒီးပစံးလၢပဒၢးအိၺ်လိၢ. ပုၢတဂၢဝံသးကၢၺ်ဒီးဒၢးအိၺ်ပုၢဂၢတမံၢဓိၢလိၢ. ပုၢတဂၢဒၢးအိၺ်အပုၢ်အဝဲၢ်ဒီးအိၺ်ဘိၺ်ဒၺ်ဝဲလိၢ.

၂၆. **ကꩡးအိ** နူၺ်ဒံးသိးဒီးဒၢးအိလိၢ. (ကွၢ်ကဒၢးအိတကုၢ်).

၂၇. **ကလိးꩡးပုၢကညီ** နူၺ်မှၢ်ဝံတဖၺ်နူၺ်လိၢကွၢ်ပုၢတၢ်ဆါအိၢ ဒီးထိၺ်ကနီးအသးဒီးယုတၢ်ကလိးလၢကျိၺ်ဓိၢစုဓိၢဒီးသဘျုၺ်ယါပသံးယါဒီးတၢ်ဝါဒီးထိၺ်လိၢယံၢအသးနူၺ် ပစံးလၢကလိးဒၢးလိၢ. ကလိးဒၢးဝံတဂၢယုတၢ်အိၺ်တၢ်အိနးကၢ. ဒီးပစံးလၢတရဲဒီးစုၢ်ကိးလိၢ.

၂၈. **ပꩡး** နူၺ်မှၢ်ပပၺ်ထိၺ်တၢ်ဖိတၢ်လံၢလၢချုံပူၢဒီးပစံးလၢပပဒၢးလိၢ. ပဒၢးထိၺ်ဘုဆူချုံပူၢတကုၢ်. ပဒၢးပဒၢးဘၺ်ဒးဓိၢတကုၢ်. ချုံကလိၢဘျၢဘၺ်ဖုး .

၂၉. **လိၢꩡး** နူၺ်မှၢ်ဝဲလိၢကွၢ်တၢ်ဒီးထိၺ်ကနီးအသးဒီးစံးဝဲလၢကလိးလိၢဒၢးအိၢလိၢ. ကလိးလိၢဒၢးဝံတဂၢလိၢယံၢဒီးကနီးဝဲလိၢ.

၃၀. **အꩡးအလိၢ်** နူၺ်မှၢ်ထိရိၢပုၢဟံၺ်ပူၢနူၺ်ပစံးလၢအဒၢးအလိၢ်လိၢ. ပုၢဂၢအိၺ်ဒၺ်အတၢ်လၢအဒၢးအလိၢ်နူၺ်လဲၢမၢဘၺ်ဘူးတဂုၢ. ဖိၺ်မုၺ်အိၺ်ဒၺ်အတၢ်လၢအဒၢးအလိၢ်နူၺ် ဘၺ်မနၢဖိၺ်ခွါလဲၢမၢဘၺ်ဘူးလဲၺ်.

၁. **ꩡၢၺ်** နူၺ်မှၢ်ပမၢထိၺ်အိထံလၢတၢ်ပူၢတၢ်လိၢ်ဒီးပစံးလၢပဒၢၺ်အိထံလိၢ. ထံတအိၺ်ဘၺ်,လဲၢဒၢၺ်ထံတကုၢ်. ဒၢၺ်ထံဒၢၺ်နီစံးဝဲဒၺ်.

၂. **ကꩡၢၺ်ꩡကလၺ်** နူၺ်မှၢ်သကွဲဖိမဲထိၺ်အါထံးဒီးပစံးလၢမဲထိၺ်ကဒၢၺ်ꩡကလၺ်လိၢ.သကွဲတပူၢမဲထိၺ်မးကဒၢၺ်ꩡကလၺ်လိၢ.

၃. **ကတိၢꩡၢၺ်** နူၺ်မှၢ်ပကတိၢလိၺ်ပသးကဲကဲ ဒီးပစံးလၢပကတိၢဒၢၺ်တၢ်ဒီးပုၢဂၢလိၢ.ဒီးမှၢ်ပုၢတနီၢနီၢကတိၢဝဲလိၢ. ဒီးပုၢတနီၢနီၢစံးလၢကတိၢဒိၺ်လိၢ. ပုၢတဂၢထံၺ်ယၢဒီးကတိၢဒၢၺ်တၢ်ဒီးယၢလိၢ.

၄. **ယုတၢ်ꩡၢၺ်** နူၺ်မှၢ်ပယိသုၺ်ခိၺ်ဝၺ်ခိၺ်ပၢၢကဒၢးဒီးပစံးလၢယုတၢ်ဒၢၺ်လိၢ. ယိယုဝၺ်အခိၺ်နူၺ်ယုတၢ်ဒၢၺ်တကုၢ်. ဒီးထိရိၢတၢ်ခိၺ်ပၢၢဘၺ်လိၺ်နူၺ်ပစံးလၢယုတၢ်ဒၢၺ်ခဲလၺ်လိၢ. သပၢၢတဖၺ်အခိၺ်ဒူယုတၢ်ဒၢၺ်လိၢ.

၅. **တꩡၢၺ်** နူၺ်မှၢ်ပတိၢ်တကျိၺ်တၢ်လၢယဲၺ်ကနူၢမှၢ်ဂုၢ, လၢသုၺ်ကျူးကျိမှၢ်ဂုၢ, ပစံးလၢပတဒၢၺ်လိၢ. ပုၢတဂၢ

တဒၢၣ်ပနၢ်တၡလၢသ့ၣ်ကျူးကျိ ဒီးပနၢ်တၡကသံတ့ၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤတဒၢၣ်သ့ၣ်ကစၢၢ်လၢဃဲၣ်ကနူၤသိၣ်မးဘြ့ၢ်ဘြ့ၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢသဒၢၣ်လီၤ.

၆. **တဒၢၣ်ထံး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢပဆဲးဘၣ်ခးဘၣ် ဒီးမ့ၢ်တသံဘၣ်နူၣ်ပဃိၢ်တကိၢ်ခါပလူၤတကိၢ်ခါဒီးပစံးလၢပဃိၢ်တဒၢၣ်ထံးလီၤ. ပှၤတဂၤခးထိခိၣ်တၡတသံဘၣ်ဒီးလူၤတဒၢၣ်ထံးဝဲတကိၢ်ခါလီၤ. ပှၤခးတၢ်ဖိတဖၣ်နူၣ်ဆဲးတၢ်ခးတၢ်မ့ၢ်တသံဘၣ် ဒီးဃိၢ်တဒၢၣ်ထံးလူၤတဒၢၣ်ထံးဝဲလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢသဒၢၣ်ထံးလီၤ.

၇. **မၤဒၢၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤဒီးလိာ်တၢ်နူၣ်ပစံးလၢမၤဒၢၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤဂၤမၤစၢၤပတၢ်ဝံၤဒီးပမၤစၢၤက့ၤအီၤနူၣ်ပစံးလၢပမၤဒၢၣ်လီၤ. ဟဲမၤဒၢၣ်စတၢ်ဝံၤဒီးစကမၤဒၢၣ်က့ၤနၤတသါလီၤ.

၈. **မၤဒၢၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤထါကဒဲကဒဲနူၣ်ပစံးလၢမၤဒၢၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကတိၤဟိာ်ထွဲပှိၢ်အခံလီၤ. ပှၤတဂၤမၤဒၢၣ်ထါဒီးပှၤဂၤလီၤ .

၉. **လဲၤသဒၢၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်သ့တနံၤကျၢၤပတအိၣ်ဘုံးဘၣ် ဒီးပစံးလၢပလဲၤသဒၢၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပလဲၤသဒၢၣ်ထံးစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤသဒၢၣ်တၢ်ဒီးစလူၤဒီးတၢ်ဘုံးစသးကၢ.

၁၀. **တဒၢၣ်ထံး** နူၣ်ဒ်တဒၢၣ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပလူၤဆဲးလူၤခးတကိၢ်ခါတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအဃ့ၢ်သိသိနူၣ်တ့ၤအချူးအခံဒီးပစံးလၢပလူၤသဒၢၣ်ထံးလီၤ. ပှၤတဂၤလူၤသဒၢၣ်ထံးကဆိတၡဒီးချူးဝဲလီၤ.

၁၁. **သဒၢၣ်** နူၣ်မ့ၢ်သကျဲအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီခံဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, သၢဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, အိၣ်ဖျဲၣ်တနံၤဃီလၢတလါဃီဒီးပစံးလၢသဒၢၣ်သကျဲလီၤ. ပှၤခံဂၤသဒၢၣ်သကျဲဒီးထဲသိးလိာ်သးလီၤ. ပှၤလၢအိၣ်ဖျဲၣ်သဒၢၣ်သကျဲနူၣ်ထဲသိးလိာ်သးလီၤ.

၁၂. **အသဒၢၣ်ထံး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢအခိၣ်ထံးနူၣ်ပစံးလၢအသဒၢၣ်ထံးလီၤ. ထိရိၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤနူၣ်ပမၤလၢအသဒၢၣ်ထံးနူၣ်တ့ၤအဝံၤလီၤ.

၁၃. **အိၣ်သဒၢၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်ပစ့ၢ်မ့ၤလၢပအိၣ်လီၤသိတ့ၤအဝံၤဒီးပစံးလၢပအိၣ်သဒၢၣ်မ့ၤလီၤ.

၁. ၡ နူၣ်မ့ၢ်ထံလၢအိၣ်ကျိၣ်ကျဲဒီးဟီၣ်ခိၣ်ကပၢ်,ကပၢ်ဘိးဘိနူၣ်ပစံးလၢထံၡလီၤ.ဒီးပစံးလၢၡစခံးၡစၢ်ဒ်နူၣ်လီၤ. ထံတပူၤၡစခံးပအိတသ့ဘၣ်. ထံၡစၢ်နူၣ်ပကအိဒ်လဲၣ်. ထံၡနူၣ်တနၢၤဘၣ်ထံဆုံဘၣ်. ၡတစိၢ်ဒီးထံဆုံလီၤဒီးထံၡဟါမ်ၢ်ဝဲလီၤ. ၡစခံး,ၡစၢ်, ၡလီၤ,ၡလီၤကဆိဆံၣ်စံးဝဲလီၤ.

၂. ၡ နူၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ကွးလိာ်, ဘူးလိာ်အသးလၢအကျၢၤဝဲခၢၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢၡလိာ်သးလီၤ. ပှၤကညီမ့ၢ်ဆဲထုမ့ၢ်ဂ့ၤဝၣ်ခိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထိရိၤအဆဲတၢ်နူၣ်မ့ၢ်ဆဲထိၣ်ဝဲဒီးၡကျၢၤဃာ်ဝဲဒီးတဝံၣ်ဆ့ါဘၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤကညီဆဲဝၣ်ခိနူၣ်ၡကျၢၤဝဲလၢနိၣ်ၡလီၤ. ပှၤတဂၤဖ့ၣ်ထိၣ်ချံၣ်ဒီးၡဃာ်ချံၣ်အပျံၤလၢချံၣ်အမဲာ်ပှၤလီၤ.

၃. ၡ နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ကိးမံၤဒဲးဒီးမ့ၢ်တၢ်ကတိၤအဒိလၢပကတိၤစၢၢ်ဆၢညီဒီးပစံးလၢၡလီၤ. ဒိတၡနူၣ်အပှၤဆံး, မ့မ့ၢ်ဃဲာ်တၡအပှၤဒိၣ်ကၢ. ပှၤတဂၤမၤခုးတနံၣ်အံၤမ့မ့ၢ်ဘုတၡနူၢ်အါ. မ့မ့ၢ်နံၣ်သိတၡနူၢ်စုၤကၢ. စးခိတၡတဂ့ၤဘၣ်. ပကွဲးလံာ်ပြါနးကၢ. ဟံၣ်တၡစမၤဝံၤလီၤပှိၢ်ကွံာ်. စမၤဝံၤလီၤပှိၢ်ကွံာ်လီၤ. နမၤဝၣ်တၡအၡပြါကၢဖိတၡလီၤအါမးလီၤ. ဆၣ်တၡနူၣ်ပြဲဝဲမ့မ့ၢ်လါတၡနူၣ်ဒိၣ်ဒီးကပီၤဂ့ၤဝဲလီၤ.

၄. **ၡဃာ်** နူၣ်မ့ၢ်ထိရိၤပဆဲသ့ၣ်လ့ၣ်ဝၣ်ခိထုစိၤဃ့စိၤနူၣ်ပဆဲထိၣ်ဒီးပမၤကျၢၤဃာ်နူၣ်ပစံးလၢပၡဃာ်လီၤ.နမ့ၢ်ဖ့ၣ်ထိၣ်ချံၣ်ဒီးၡးဃာ်ကျၢၤကျၢၤတက့ၢ်. ပမ့ၢ်ဆဲထိၣ်သ့ၣ်ဃ့ၣ်ဝၣ်ခိဘုစိၤဃ့စိၤဒီးပၡဃာ်ကျၢၤကျၢၤတက့ၢ်.

၅. **ၡစခံး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ကပီၤတဆုံဘၣ် ဒီးမၤသးကပီၤဝါဟ့ၣ်ဖ့ၣ်နူၣ်ပစံးလၢတၢ်ကပီၤၡစခံးလီၤ. သ့ၣ်ဃးဝၣ်ဃးက့ၤစိၤဖၣ်စိၤနူၣ်ပကွၢ်လၢမနၤနူၣ်ကပီၤၡစခံး ဒီးတ့ၤပကွၢ်လီၤတံၢ်ဒီးကပီၤဟါမ်ၢ်ကွံာ်ဝဲနူၣ်မ့ၢ်ကပီၤၡစခံးလီၤ. က့ၤထိၣ်လၢသ့ၣ်ဃးလီၤနူၣ်ဖျါလၢမ့နၤကပီၤၡစခံးလီၤ.

၆. **ၡစခံး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအသးဒိၣ်ထိၣ်လၢအသးကံၢ်ပှၤ ဒီးတကတိၤထိၣ်ဖျးဘၣ်တၢ်ဒီးအမဲာ်သပှၢ်တၢါဒီးပစံးလၢဟ်အမဲာ်ၡစခံး လီၤ. ပှၤတဂၤအသးဒိၣ်ထိၣ်ဒီးဟ်မးအမဲာ်ၡစခံးလီၤ.

၇. **ၡစခံး** နူၣ်မ့ၢ်ထံကျိၣ်ကျဲ ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ကပၢ်နးနးကလဲာ်တ့ၤပတထံၣ်လီၤဘၣ်ထံလၢ် ဒီးပစံးလၢထံၡစခံးလီၤ. ဒီးပစံးလၢထံၡစၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၈. **ၡစၢ်** နူၣ်ဒ်ၡစခံးအသိးလီၤ.ဒီးမ့ၢ်ထံၡနးနးကလဲာ်နူၣ်လီၤ.

၉. **ၡထိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပၢ်ဟဲထိၣ်လၢထံကျါလၢပခိထံမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒ့ၣ်စိၤညၣ်စိၤဃ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,သမၣ်ဃ့ၢ်ဟးလၢထံကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟီၣ်ခိၣ်ကလဲလိာ်အသးဒီးထံဒီးပစံးလၢထံၡထိၣ်လီၤ. ပနၢ်ခိထံဒီးထံၡထိၣ်ဝဲလီၤ. ညၣ်ဖးဒိၣ်ဃ့ၢ်လၢထံကျါဒီးထံၡထိၣ်ဝဲလီၤ.

၁၀. **ၡလီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ထံဒိၣ်လီၤဒီးပဲလီၤဒီးဟီၣ်ခိၣ်ကပၢ်နူၣ်ပစံးလၢထံၡလီၤလီၤ. တၢ်စူၤဒီးထံၡလီၤလံ. ပအီတသ့လၢၤဘၣ်.

၁၁. **ကၡၡ** နူၣ်ကွၢ်လၢကၡအကျါတက့ၢ်.

၁၂. **ကၡ, ကၡဘိ,ကၡသ့မိၣ်,ကၡဝါမိၣ်,ကၡကဒါ,** ကွၢ်လၢကၡအကျါတက့ၢ်.

၁၃. **ကၡလီၤတၢ်** န့ၣ်ကွၢ်လၢကၡအကျိၤတက့ၢ်.
၁၄. **ကရှၡ** န့ၣ်ကွၢ်လၢကရှအကျိၤတက့ၢ်.
၁၅. **ကၢ်ၡချူ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအမဲာ်သၣ်လီၤဆၢၣ်ဒီးအမဲာ်ခိၣ်ကၢၢ်ဒိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢအမဲာ်ခိၣ်ဒိၣ် ဒီးအမဲာ်ကၢ်ၡချူလီၤ. ပှၤတဂၤအမဲာ်မၤသးကၢ်ၡချူလီၤ.
၁၆. **ကိးၡ** န့ၣ်မ့ၢ်ကိးဂၤအဆိလီၤ.ဒီးမ့ၢ်ပဂံၢ်ပှၤကညီသုတအိၣ်ဘျိၣ်နီတဂၤတဂ့ၤဒီးပစံးလၢကိးၡကိးဂၤလီၤ.ထိရီၤပှၤကညီကိးၡကိးဂၤန့ၣ်မ့ၢ်ကစၢ်ယွၤဟ်လီၤဝဲလီၤ.
၁၇. **ကျၢၤကျူၢ်ၡ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရီၤတၢ်လၢအခၢၣ်ဝဲလၢပထုးတနၢ်ဘၣ်ခဲလၢာ်န့ၣ်ပစံးလၢကျၢၤကျူၢ်ၡလီၤ. ယှယာ်တၢ်ကျၢၤကျူၢ်ၡတက့ၢ်. တခွဲဘၣ်ကွးယာ်ကျၢၤကျူၢ်ၡဒီးစထုးတနၢ်ဘၣ်.
၁၈. **ခၢၣ်ခုၡ** န့ၣ်ဒ်ကျၢၤကျူၢ်ၡအသိးလီၤ.ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢကျၢၤဝဲလၢပထုးတနၢ်ဘၣ်ခဲလၢာ်န့ၣ်လီၤ. ဟံၣ်တဖျၢၣ်အံၤခၢၣ်ခုၡဒံး,. ပအိၣ်လၢအပူၤကသ့ကၢ်ခံနံၣ်သၢနံၣ်သၢ.
၁၉. **ခုၡ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိၢ်လီၤကျၢၤအနါစ့ၤ. ပကိၢ်လီၤခၢၣ်အနါစ့ၤလီၤ. ကျၢၤကျူၢ်ၡခၢၣ်ခုၡစံးဝဲဒၣ်ဒ်န့ၣ်လီၤ.
၂၀. **တၡ** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်လၢပအီၣ်အသၣ်ဆံၣ်ဝဲန့ၣ်ပကိးလၢတၡလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢသၡ,ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢကၡလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢတၡတတြၢလီၤ.
၂၁. **တၡ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအက့ၢ်အဂီၤတဂီၤဒီးပစံးလၢတၡလီၤ. ပနၢ်တၡ, ကဆိတၡခံၡ, ပနၢ်သံလၢာ်ဒီးအိၣ်လီၤတဲာ်တၡတကၠာ် ဓိၤလီၤ.
၂၂. **တၡ** အဝဲအံၤတဘီအိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. နမၤနသးတၡစကွၢ်နၤတဘၣ်ဘၣ်စမဲာ်ဘၣ်. ပှၤတဂၤမၤသးတၡစကွၢ်ယဲတလီၤဘၣ်စမဲာ်ဘၣ်. မ့မ့ၢ်ကစၢ်ယွၤတၡန့ၣ် သ့တၢ်လၢာ်နၢၤတၢ်ကိးမံၤဒဲးလီၤ. တၢ်မၤယၤတၡစတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ဘၣ်တစုစုစခိၣ်ဆါ. ဘၣ်တစုစုစမဲာ်ခံးသူတၢ်ဘၣ်ယၤတၡအံၤမ့ၢ်တၢ်ညၣ်ဂံၢ်ဓိၢ်တမ့ၢ်ဘၣ်. စကွဲးလံာ်တၡအမဲာ်ဖျၢၣ်တဂ့ၤဘၣ်.
၂၃. **တၢ်တၡ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရီၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢပတသ့ၣ်ညါဘၣ်အမံၤန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်တၡလီၤ. တၢ်တၡအံၤမ့ၢ်မနုၤတမံၤလဲၣ်. တၢ်တၡအံၤစတသ့ၣ်ညါဘၣ်အမံၤဘၣ်.
၂၄. **တၢ်တၡဓၢတၢ်တၡဓၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘၣ်ဖိုၣ်ဘၣ်နးဒီးကိးပသူထိၣ်လၢအကလုၢ်ဖးဒိၣ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်တၢ်တၡဓၢတၢ်တၡဓၢၢ်ဒ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တၡဓၢတၢ်တၡဓၢၢ်မ့ၢ်ပကမၤဒ်လီၣ်တၢ်တၡဓၢၢ်စံးဝဲလီၤ.
၂၅. **ထံၡစခံး** န့ၣ်မ့ၢ်ထံကျိၣ်ကျဲဒီးဟီၣ်ခိၣ်ကပၢ်န့ၣ်ပစံးလၢထံၡစခံးလီၤ. ထံၡစခံးန့ၣ်ပတထံၣ်လီၤဘၣ်ထံလာ်ဘၣ်.

၂၅.၁. **ဒံၣ်ၡဒံၣ်ၡ** (ကွၢ် ဒံၣ် ၂၁.)
၂၆. **ဒီၡ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤတၡန့ၣ်လၢအခိၣ်ပၢၢ်လၢအခိၣ်န့ၣ်သုတအိၣ်ဘျိၣ်တဂ့ၤဒီးပစံးလၢဒီၡလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီၡန့ၣ်ပယိးတနၢ်ဘၣ်.ကူးလီၤဖျဲၣ်ကါလီၤဖျဲၣ်ဒီးပကယိးလၢအလှၣ်အၡလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒီၡဒီကျိလီၤ. ဒီးပစံးလၢဒီၡညါစ့ၢ်ကီးလီၤ.
၂၇. **နိၣ်ၡ** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဖိလၢပဆဲဝၣ်ခီဒီးပကွးကျၢၤယာ်ဝၣ်ခီန့ၣ်ပကိးလၢနိၣ်ၡလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနိၣ်ၡနိၣ်ဘျးလီၤ. ပှၤကညီဆဲဝၣ်ခီန့ၣ်မၤဝဲဒီးနိၣ်ၡနိၣ်ဘျးလီၤ.
၂၈. **မၤၡ** န့ၣ်မ့ၢ်ပလိာ်ၡထိၣ်ထံဒီးပစံးလၢပမၤၡထံလီၤ. မၤၡထံတဂ့ၤ. ပအီထံတသ့ဘၣ်.
၂၉. **မဲာ်ကၡလာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကွၢ်ဟုၣ်ခ့သူၣ်ပှၤဂၤဒ်ပှၤဂၤသုတသ့ၣ်ညါတဂ့ၤ ဒီးပစံးလၢပကွၢ်လၢပမဲာ်ကၡလာ်လီၤ.
၃၀. **မ့ၢ်ကၡလါကၡ** န့ၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဓိၤလါဓိၤအိၣ်လၢမူခိၣ်ဒီးဆဲးလီၤဘၣ်ထံကျါပကွၢ်ဖျါလၢထံကျါန့ၣ် ပစံးလၢမ့ၢ်ကၡလါကၡလီၤ.
၃၁. **အကၡ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရီၤတၢ်အိၣ်တဒီမ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်အိၣ်တဒီတၢ်ကပီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်အိၣ်တဒီမှၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီးအတၢ်ကပီၤတဒၢဝဲန့ၣ်ပစံးလၢအကၡလီၤ. သ့ၣ်တထံးအိၣ်ဒီးအကၡ, ထိၣ်တဘ့ၣ်ယူၤလၢမူခိၣ်ဒီးအကၡဖျါဝဲလၢဟီၣ်ခိၣ်ဝိၢ်ဝိၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်လၢတၢ်ကိၢ်ကျါဒီးအကၡအိၣ်ဝဲလၢဟီၣ်ခိၣ်အဖီခိၣ်လီၤ.
၃၂. **အကၡ** အဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်ကတိၤဒိလီၤ. ပှၤဂၤမ့ၢ်အံၤကူၤကွၢ်ကူၤပှၤ ဒီးပအိၣ်လၢအစုပူၤန့ၣ်ပစံးလၢပအိၣ်လၢပှၤဂၤအကၡလီၤ. ဒီးပကစၢ်အံၤကူၤကွၢ်ကူၤပှၤဒီးပစံးလၢပအိၣ်လၢပကစၢ်ယွၤအကၡလီၤ, ပှၤခဲလၢာ်န့ၣ်အိၣ်လၢကစၢ်ယွၤအကၡဒီးနၢ်ဘၣ်တၢ်မှာ်. တၢ်အိၣ်တၢ်အီလီၤ.

ပအိၣ်လၢယွၤအကၡ
ပတသ့ၣ်ညါယွၤအဘျုး

၃၃. **အမဲာ်ၡစခံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟ်သပှၢ်အသးလၢအသးဒိၣ်ထိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဟ်အမဲာ်ၡစခံးလီၤ. ပှၤတဂၤအသးဒိၣ်ထိၣ်ဒီးဟ်အမဲာ်ၡစခံးလီၤ. ဒီးပစံးလၢအမဲာ်ၡသခံးစ့ၢ်ကီးလီၤ.
၁. **ၡး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်ပနၢ်ဂီၤဖံး,ထိးဓိၤဆီဓိၤလၢကရၢပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဟ်ဆီလၢသုးပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢပၡးလီၤ. ပှၤတဂၤၡးပနၢ်လၢကရၢပူၤ, ပှၤတဂၤၡးဆီလၢသုးပူၤ. ဒီးပစံးလၢၡးယာ်စကီးလီၤ.
၂. **ၡး** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤပှၤဂၤအခံမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဖိတၢ်လံၤအခံမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမၢထွဲၣ်မီၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပၡးလီၤ. ၡးမၤပှၤဂၤ

အတၢ်,ဒုးလဲၤ,ဒုးကူဒုးသိး,ဒုးတဲး, ဒုးစိ, ဒုးအိၣ်,ဒုးမံ, ဒုးမၤ, ဒုးကတိၤ, စံးဝဲဒၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒုးလဲၤအဖီအတၢ်တဂၤယီလီၤ. ပဒိၣ်ဒုးကတိၤတၢ်ဘျၣ်အတၢ်တဘိဒီးတ့ၢ်လီၤဝဲဆူယိၥ်ပူၤလီၤ. ပှၤတဂၤဒုးတဲးပနၢ်ခံဒုဒီးပနၢ်ဘျၢၣ်လိၥ်အသးလီၤ.

၃. ဒုး န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤခံကလှၥ်အစီၤပၤကဒဲကဒဲမၤအခွအပှၤလဲၤပဲၥ်လိၥ်ကျိလိၥ်အသးခး, လိၥ်အသးလၢမျိၥ်လၢသံးနၥ်ဒီးပစံးလၢဒုးလိၥ်သးလီၤ. ပှၤအဲကလံးအစီၤပၤမၤအပဒိၣ်လဲၤဒုးပယီၤအစီၤပၤအဝ့ၢ်ဒီးနှၢ်ဝဲလီၤ. ဒုးလိၥ်ယၤလိၥ်, ဒုးရှုဒုးဝ့ၢ်,ဒုးသုးဒုးသံၣ်စံးဝဲဒၣ်ဒ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတုးစကီးလီၤ.

၄. ဒုး န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဘၣ်စၢၤဘူးလိၥ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ဖှၣ်တြီးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢဒုးလီၤ.ဒုးစကဲၣ်, ဒုးဒုးဒးဒး, ဒုးဆံၣ်ဒုးဆိ, ဒုးဒုးစၢ်စၢ်, စုဒုးခိၣ်ဒုး, ယီၢ်ဒုဒုး စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၅. **ဒုးကတိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤပှၤဂၤကတိၤတၢ် ဒီးပစံးလၢပဒုးကတိၤလီၤ. တၢ်ဘျၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပဒိၣ်မ့ၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒီးပဒိၣ်ဒုးကတိၤအတၢ်တအါဘၣ်. ပဖိလၢအနၢ်ကၠၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်တီၢ်ဒီးပတဒုးကတိၤဘၣ်အတၢ်ဘၣ်.

၆. **ဒုးကနူဆီၣ်ကနူ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤပဖိဟံးနှၢ်ဆူၣ်အမဲၢ်လၢပိၥ်မုၣ်လၢတဘၣ်ဘၣ်ပဖိအသး ဒီးပမၤလၢအနှၢ်အခါးန့ၣ်ပစံးလၢပဒုးကနူလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဒုးတနူ, ဒီးပှၤဘနီၤနီၤစံးလၢဒုးသနူလီၤ. ပှၤတဂၤဒုးကနူဆီၣ်ကနူအဖိဒီးပိၥ်မုၣ်တဂၤဒီးအဖိနှၢ်ဝဲလီၤ.

၇. **ဒုးကူဒုးသိး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ့ၣ်ပှၤဂၤအတၢ်ကူတၢ်သိးဒီးပမၤအကူအသိးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပဒုးကူဒုးသိးလီၤ. ပှၤတဂၤအတၢ်ကူတၢ်သိးတအိၣ်ဘၣ်. ဒုးကူဒုးသိးအီၤတက့ၢ်.

၈. **ဒုးကွၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤပှၤဂၤကွၢ်တၢ်တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢပဒုးကွၢ်လီၤ. ဒုးကွၢ်ယၤလၢနမဲာ်ထံကလၤတဘိတက့ၢ်.

၉. **ဒုးခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကျၢၢ်ထိၣ်ပခိၣ်လၢယၣ် ဒီးပစံးလၢပဒုးပခိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအညၣ်ဂံၢ်ထိၣ်ဒီးဒုးခိၣ်ဒုးနၢ်နးကၢ.

၁၀. **ဒုးခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဘၣ်တၢ်ဒဲးဘးဒီးပဒိၣ်ဒၢလၢထိပူၤန့ၣ်ပစံးလၢပဒိၣ်ဒုးခိၣ်အဒၣ်လီၤ. ပှၤတၢ်ဘျၣ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်ပဒိၣ်ဒုးခိၣ်တၢ်ဖှိၣ်လၢယိၥ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

၁၁. **ဒုးစကဲၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအယီၢ်ဒုဖှၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဘၣ်ထိၣ်ယီသွါအဘၣ်စၢၤဘူးလိၥ်သးမ့ၢ်ဂ့ၤ. ပစံးလၢဒုးစကဲၣ်လီၤ.ပှၤတဂၤအယီၢ်ဒုဒုးစကဲၣ်လီၤ. ဘၣ်ထိၣ်ယီသွါဒုးစကဲၣ်ဓိၤတက့ၢ်. ဖိသၣ်ကထိၣ်ညီၣ်းလီၤ.

၁၁.၁. **ဒုးစါ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒုးစိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤထွံၣ်မီၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤလီၤ.

၁၂. **ဒုးစိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤထွံၣ်မီၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီးပစံးစိစိၣ်န့ၣ်ဒီးပစံးလၢပဒုးစိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒုးစိဒုးစါလီၤ. ထွံၣ်မီၤတၢ်န့ၣ်ဒုးစိတက့ၢ်.

၁၃. **ဒုးဆိ** န့ၣ်မ့ၢ်ဝၣ်အကဖိၥ်တတုၤသိးဘၣ် ဒီးဖှၣ်တတိၤထိတတိၤန့ၣ်ပစံးလၢဝၣ်ကဖိၥ်ဒုးဆိလီၤ. ဒီးပစံးလၢဝၣ်ဒုးဆိစကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဝၣ်ဒုးဆံၣ်ဝၣ်ဒုးဆိလီၤ. ဝၣ်တဘိအကဖိၥ်တဂ့ၤဘၣ်. အကဖိၥ်ဒုးဆံၣ်ဒုးဆိနးကၢ.

၁၄. **ဒုးဆိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤဆါမၤသံလိၥ်အသးဒီးမၤဝဲလၢနၥ်ဓိၤဖှံၣ်ဓိၤမၤသံန့ၣ်ပစံးလၢဒုးဆိၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤကညီမ့ၢ်သးဟ့လိၥ်အသးဒီးဒုးဆိၣ်လိၥ်အသးဒီးနၥ်ဓိၤဖှံၣ်ဓိၤလီၤ. ပှၤတနီၤနီၤသံဆူၣ်သံကနီၤန့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤဒုးဆိၣ်အီၤ ဒီးနၥ်ဓိၤဖှံၣ်ဓိၤ တၢ်အၢတၢ်သီလီၤ.

၁၅. **ဒုးတစါ** န့ၣ်တလၢၢဒုးတီလိၥ်အလဲၥ်ပျူၤန့ၣ်ပစံးလၢဒုးတစါလီၤ. ပှၤကဲလၢသးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပှၤဂၤဒုးလၢတစါလီၤ. ပှၤမ့ၢ်ကဲသးသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဒီးဒုးတစါအီၤတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒုးတစါဒုးတဖိလီၤ.

၁၆. **ဒုးတၢ်ယၢတၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤတရူဒီးတရူ တဝ့ၢ်ဒီးတဝ့ၢ်ပဲၥ်လိၥ်ကျိလိၥ်အသး ခးလိၥ်အသးလၢသံးနၥ်ဟၥ်ဘိ,ခးလိၥ်အသးလၢမျိၥ်ဒီးပစံးလၢဒုးတၢ်ယၢတၢ်လီၤ. စီၤပၤအပဒိၣ်ဒုးတၢ်ယၢတၢ်ဒီးသုးဖိတဖၣ်နးမးလီၤ.

၁၇. **ဒုးထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤသူဟံၣ်ခိၣ်လၢလၣ်ဒီးပစံးလၢပဒုးထိၣ်ဟံၣ်ခိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒုးထိၣ်ဟံၣ်ခိၣ်လၢလၣ်ခဲးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒုးထိၣ်ဒုးလီၤလီၤ. ဒုးထိၣ်ဒုးလီၤဟံၣ်ခိၣ်တက့ၢ်, တၢ်ရှုလံ.

၁၈. **ဒုးဒုး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်စၢၤတယံၤဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကတိၤတၢ်တလိၢ်လိၢ်တလိၢ်လိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢဒုးဒုးလီၤ.ပှၤတဂၤအစ့အိၣ်လၢစအိၣ်ဒီးယ့ကၠၤဝဲဒုးဒုးလီၤ. ပှၤတဂၤသူၣ်တၢ်ဒီးသူၣ်ဝဲအဘၣ်စၢၤဒုးဒုးလီၤ. ပှၤတဂၤသူၣ်သကွံအဘၣ်စၢၤဒုးဒုးဒးဒးကၢ. အိၣ်ဒုးဒုး(ကွၢ် ၄၇.)

၁၉. **ဒုးဒုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်တလိၢ်လိၢ်တလိၢ်လိၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပလဲၤတၢ်အဘၣ်စၢၤဒုးဒုးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဆူဝ့ၢ်ပူၤအဘၣ်စၢၤဒုးဒုးလီၤ.

၂၀. **ဒုးဒုးစၢ်စၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်စၢၤယံၤတနီၤဘူးတနီၤဒီးပစံးလၢဒုးဒုးစၢ်စၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤသူၣ်ဘုအဘၣ်စၢၤဒုးဒုးစၢ်စၢ်န့ၣ်မဲထိၣ်တဖိးဘၣ်. ဒီးထိရိၤတၢ်ဘၣ်စၢၤယံၤယံၤဘူးဘူးန့ၣ် ပစံးလၢဒုးဒုးစၢ်စၢ်လီၤ.

၂၁. **ဒုးဒ့** န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်ရှလိၥ်ပသးဒီးပှၤဂၤဒီးပသ့ၣ်ညါညီနၢ်အီၤဒီးပစံးလၢပအိၣ်ဒုးဒ့ဒီးအီၤလီၤ. ဖိၥ်ခွါန့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဒုးဒ့ဒီးအဖိၥ်မုၣ် ဒီးဟံးနှၢ်လိၥ်အသးတနီၤနီၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢအိၣ်ဒုးဒဲလီၤ.

၂၂. **ဒုးန့ၣ်**န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤပှၤဂၤကွၢ်တၢ်ဒီးပစံးလၢဒုးန့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဟ့ၣ်ဒုးန့ၣ်လီၤ.

၂၃. **နုးလၢဃိာ်ပူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်ဟ်နၣ်ပှၤတၢ်ဘျၣ်ဖိ, ပှၤအါပှၤသီလၢဃိာ်ပူၤန့ၣ်ပစံးလၢနုးဝဲလၢဃိာ်ပူၤလီၤ.တၢ်ဘျၣ်တဖၣ်ပဒိၣ်နုးလၢဃိာ်ပူၤလီၤ.

၂၄. **နုးလိာ်ယၢၤလိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤစိၤပၤအပဒိၣ်အခ့အပှၤကဒဲကဒဲဝဲာ်လိာ်ကျိလိာ်. ခးလိာ်ဆဲးလိာ်အသးန့ၣ်ပစံးလၢနုးလိာ်ယၢၤလိာ်အသးလီၤ.ဒီးပစံးလၢနုးတၢ်ယၢၤတၢ်, နုးသုးနုးသံၣ်. ပစံးဒ်န့ၣ်လီၤ.

၂၅. **နုးသကံၣ်** န့ၣ်ဒ်နုးစကံၣ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အဘၢၣ်စၢၤဘူးဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်အယိၢ်နဖုၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢနုးသကံၣ်လီၤ. ထိရိၤပသူၣ်တၢ်ဖျးတၢ်န့ၣ်ပသူၣ်အဘၢၣ်စၢၤနုးသကံၣ်လီၤ.

၂၆. **နုးသံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်နုးသုးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဝဲာ်လိာ်ကျိလိာ် ဆဲးလိာ်ခးလိာ်အသးန့ၣ်လီၤ.

၂၇. **နုးသုးနုးသံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်နုးတၢ်ယၢၤတၢ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်စိၤလိၣ်စိၤပၤအပဒိၣ်အခ့အပှၤလဲၤဆူရှုဂၤဝ့ၢ်ဂၤဒီးဝဲာ်လိာ်, ဆဲးလိာ်ကျိလိာ်ခးလိာ်အသးန့ၣ်ပစံးလၢနုးသုးနုးသံၣ်လီၤ. ပယီၤအဒိၣ်န့ၣ်နုးသုးလၢအခ့အပှၤအလိၢ်ခံလီၤ.

၂၈. **နုးအံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဆါဝဲ ဒီးတအံၣ်ဆါဘၣ်တနံၤခံနံၤသၢနံၤဒီးပစံးလၢနုးအံၣ်လီၤ.ပှၤလၢအညၣ်ဂံၢ်ဒီးနုးအံၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်နုးအီလၢကသံၣ်လူတက့ၢ်.

၂၉. **နုးအိၣ်ဃုာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆိၣ်ပဖျိပှၤဂၤဒီမိဝၤဒီးပစံးလၢပနုးအိၣ်ဃုာ်လီၤ. နုးအိၣ်ဃုာ်ပှၤကညီဒီးမိဝၤခံဂၤဝံၤဒီးကွၤအိၣ်ဃုာ်မံဃုာ် ဝဲလီၤ.

၃၀. **ကတြၢ်နုး** န့ၣ်ကွၢ်လၢကတြၢ်အကျါတက့ၢ်.

၃၁. **ခးနုးခိၣ်** န့ၣ်ကွၢ်လၢခးအကျါတက့ၢ်.

၃၂. **ခိၣ်နုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပစုဖုၣ်ခိၣ်ဖုၣ်ဒီးပစံးလၢခိၣ်နုးလီၤ. ထိရိၤတၢ်လၢအခိၣ်ဖုၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢခိၣ်နုးလီၤ.ပှၤတနံၤနံၤအခိၣ်နုးဝဲလီၤ. ဒီးထိးန့ၣ်အစုအခိၣ်နုးဝဲလီၤ.

၃၃. **စုနုးခိၣ်နုး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအစုဖုၣ်ခိၣ်ဖုၣ်ဝဲခဲလၢာ်န့ၣ် ပစံးလၢစုနုးခိၣ်နုးလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤအစုနုးခိၣ်နုးန့ၣ်မ့ၢ်သူၣ်ဖိၤဘါဖိၤဝံၤဖိၤခိဖိၤ, ထိးဖိၤဆီဖိၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၃၄. **စီၤတၢ်နုး** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤပှၤလၢပတသ့ၣ်ညါဘၣ်အမံၤန့ၣ်ပကိးလၢစီၤတၢ်နုးလီၤ. စီၤတၢ်နုးတဂၤန့ၣ်မ့ၢ်အမံၤဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်. စီၤတၢ်နုးစၢဟဲဃီၤဆူစအိၣ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးလၢစီၤနၤယၤစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၃၅. **ဆၢနုး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အဘၢၣ်စၢၤနုးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဆၢနုးလီၤ. ပှၤတဂၤဆးတၢ်ကူတၢ်သိးဆၢနုးဝဲလီၤ.

၃၆. **တၢ်နါနုးအိၣ်အစံအခိၣ်** န့ၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်. စတနၢ်ပၢၤဘၣ်နီတစုဘၣ်.

၃၇. **တၢ်နုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိးတၢ်အမံၤတဘၣ်ဘၣ်ဒီးပသးပှၤနိၣ်အမံၤန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ဒီးပစံးလၢတၢ်နုးလီၤ. ထိရိၤဃဲာ်ဖိၤ,ကွါဖိၤတပှာ်တကျိၤန့ၣ်ပသးပှၤနိၣ်အမံၤဒီးပစံးလၢတၢ်နုးလီၤ. ဟ့ၣ်ဃီၤယၤလၢတၢ်နုးန့ၣ်တက့ၢ်. လဲၤဟံးန့ၣ်ယၤလၢတၢ်နုးန့ၢ်တက့ၢ်.ဒီးပစံးလၢမတၢ်နုးစကီးလီၤ.

၃၈. **တၢ်နုးတၢ်ဆီ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအသံဆူၣ်သံကနိၤဒီးတၢ်ဝံတၢ်နါအိၣ်သံ, တၢ်ဒံၣ်ဒၢစဃိာ်,ဒီးခ့အုၣ်သံလီဖျးသံန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်နုးတၤဆိၣ်လီၤ. ပှၤလၢမၤသးတတီတတြၢ်ဘၣ်န့ၣ်တၢ်နုးတၢ်ဆိၣ်ဆူတၢ်အၢတၢ်သီ, ခ့ဖိၤထိဖိၤအအိၣ်ဒီးခ့အုၣ်လီဖျးဝဲလီၤ.

၃၉. **ထံနုး** န့ၣ်မ့ၢ်ထံအိၣ်လၢဝၣ်အိပူၤလၢတၢ်ရှုၤခါမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ယီၤခါမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢထံနုးလီၤ. ပှၤတနီၤနီၤဝဲာ်အီထံနုးလၢဝၣ်အိပူၤန့ၣ်လီၤ.ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢထံနုးထံဒးလီၤ.

၄၀. **ထိၣ်နုး** န့ၣ်မ့ၢ်တၤအုးတၤသွံၣ်အိၣ်အဆၣ်ဘျုးအိၣ်ဒီးထိၣ်မံဝဲလၢသ့ၣ်ဖးထိအခံန့ၣ် ပစံးလၢတၤသွံၣ်ထိၣ်နုးလီၤ. တၤသွံၣ်ထိၣ်နုးလၢသ့ၣ်ဖးထိအခံန့ၣ်မ့ၢ်ထိၣ်မံဝဲလီၤ.

၄၁. **ပအုးနုး** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ကဖိာ်ဘိၣ်ဝဲဒီးဖုၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပအုးနုးလီၤ. ပှၤတဂၤဘိၣ်ဒီးအစုကဖိာ်ခိၣ်ကဖိာ်မၤမးအသးပအုးနုးလီၤ. ထံဖိာ်အကဖိာ်လၢအနၣ်ဘိၣ်တဖၣ်န့ၣ် ပစံးလၢပအုးနုးလီၤ. ပှၤတဂၤအဖိတပူၤဘိၣ်ဝဲဒီးအစုအခိၣ်မၤမးအသးပအုးဒံၣ်ပအုးနုးလီၤ.

၄၂. **ဖိၣ်နုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်ဒၢနၣ်ဆိလၢသုးပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဖိၣ်ဒၢပနၢ်လၢကရၢပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢဖိၣ်နုးလီၤ. ဖိၣ်နုးပနၢ်လၢကရၢပူၤ. ဖိၣ်နုးဆိ လၢသုးပူၤတက့ၢ်.

၄၃. **လါနုး** န့ၣ်မ့ၢ်လါဘၢန့ၣ်ပစံးလၢလါနုးလီၤ. ဒီးပှၤကညီနုၣ်ဝဲလီၤ.

၄၄. သွံၣ်နုးသွံၣ်လိၣ် န့ၣ်မ့ၢ်ပဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးကနၣ်ကနူၤ ဒီးပသွံၣ်လိၣ်ဖျာၣ်အသးကဲထိၣ်လၢပသွံၣ်ကူၢ်လိၣ်ဒီးပစံးလၢပသွံၣ်နုးလီၤ. ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ်န့ၣ်တဘၣ်ဒိန့ၣ်သက့ ဒီးအသွံၣ်ကူၢ်လိၣ်အိၣ်လၢအဟၢဖၢပူၤန့ၣ်ပစံးလၢအသွံၣ်နုးစကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသွံၣ်နုးသွံၣ်လိၣ်လီၤ.

၄၅. ဟုးနုး န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဖိာ်မုၣ်လၢအဖိအိၣ်ချ့ဒီးအဖိအိၣ်တဂၤဘၣ်တဂၤန့ၣ်ပစံးလၢအဟုးနုးလီၤ. ပှၤကညီန့ၣ်သးကွံဖိာ်မုၣ်လၢအဟုး နုးတဖၣ်လီၤ. ဖိာ်မုၣ်န့ၣ်အဟုးမ့ၢ်နုး ဒီးမ့ၢ်လီၤကွၤလၢအဖိဒီးအဟုးနုးစကီးလီၤ.

၄၆. **ဟ့ၣ်နုးနဲၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၢပှၤဂၤကွၢ်တၢ်တမံၤမံၤဒီးပထုးထိၣ်လိၣ်ဖျါလၢအမဲာ်ညါ ဒီးပစံးလၢပဟ့ၣ်နုးနဲၣ်လီၤ. ဟ့ၣ်နုးနဲၣ်ယၤလၢနဃဲာ်တဘိတက့ၢ်.

၄၇. **အိၣ်နုးနုး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအိၣ်အဘၢၣ်စၢၤဘူးဘူး

တဖၣ်နူၣ်ပစံးလၢအိၣ်ဒုးဒုးလီၤ. ဟံၣ်အိၣ်ဒုးဒုးနူၣ်မ့ၢ် ဟံၣ်အဘၢၣ်စၢၤဘူးလိၥ် အသးနူၣ်လီၤ.

၁. **နၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်တဂ့ၤဘၣ်ဒီးပတအိၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ပလဲၤတၢ်တဂ့ၤဘၣ်ဒီးပတလဲၤဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထိရီၤတၢ်လၢ တဂ့ၤမၤဘၣ်ပှၤဒီးပတမၤဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢနၣ်လီၤ. ဒီးပ စံးဒီးအဆိလၢနၣ်ထူလီၤ. တၢ်နူၣ်ဟမံၤနူၣ်ပသးပှၢ်မ့ၢ်စံး လၢမၤတဂ့ၤဒီးနၣ်အီၤတကူၢ်.မၤတဂ့ၤ.ထိၣ်သပှိၤနံၤနူၣ် ပှၤကညီနၣ်ဝဲဒီးတလဲၤဘၣ်တၢ်ဘၣ်,နၣ်တၢ်ထူတၢ်, နၣ် တၢ်လၢအဆၢ, မၤနၣ်မၤထူ, နၣ်လါဒုး.

၂. **နၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပတအိၣ်ဘၣ်မှၤဓိၤထံဓိၤ, တၢ်အိၣ်တၢ်အိ ဘၣ်ဒီးပစံးလၢနၣ်ဝဲလီၤ. နၣ်အိၣ်နၣ်အိ,နၣ်မှၤနၣ်ထံ, နၣ်သံအသး, နၣ်တၢ်မူၤသံအသၣ်နူၣ်အိၣ်တဂ့ၤ. ပှၤတ ဂၤမိၢ်သံဒီးနၣ်အိၣ်နၣ်အိမှၤဓိၤထံဓိၤလီၤ.

၃. **နၣ်ကဲး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟံးနူၢ်အမါတဆိုးဘၣ်ဒီးပ စံးလၢနၣ်ကဲးလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၣ်ကဲးနၣ်လီလီၤ. ပှၤတဖၣ်ဟံးနူၢ်အမါနၣ်ကဲးနၣ်လီနးကၢ.

၄. **နၣ်ခိၣ်နၣ်ယံ** နူၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢကံၣ်နၣ်ခိၣ် ကံၣ်နၣ်ယံလီၤ. ပစံးထဲနၣ်ခိၣ်နၣ်ယံကလီလီတသ့ ဘၣ်. ဒီးမ့ၢ်ပခိၣ်ကဖိၥ်အယံလီၤ.

၅. **နၣ်တၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ထိရီၤတၢ်ကအဲလၢပှၤကညီတမၤဘၣ် တၢ်တလဲၤဘၣ်တၢ်နူၣ်ပစံးလၢနၣ်တၢ်လီၤ. ဒီးဟံၣ်လၢ ထိၣ်လှံၢ်ခၣ်ယူၤကဟ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်သံနူၢ်လၢတဝံၤဒံးဘၣ် မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤကညီတအိၣ်ဘၣ်ဝဲလၢအပူၤဘၣ်ဒီးပစံးလၢ နၣ်တၢ်လီၤ. တၢ်လၢပှၤကညီနူၣ်နၣ်တၢ်သ့ကၢ.

၆. **နၣ်တၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ထိရီၤတၢ်တဂ့ၤဘၣ်ဝဲလၢပပနၣ်ဟး ဆဲးနူၣ်ပစံးလၢနၣ်တၢ်လီၤ.ပှၤကညီနူၣ်နၣ်တၢ်လၢအတ ဂ့ၤဘၣ်ခဲလၢာ်နူၣ်တမၤဘၣ်ဝဲဘၣ်.

၇. **နၣ်တၢ်အဆၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤခုးဓိၤသံၣ်ဓိၤ, ဒီးမၤ ဝဲဒီးနၥ်ဒီးဖုံၣ် ဒီးပှၤဂၤတနၥ်ဘၣ်ဘၣ်လၢအပူၤဘၣ်မ့ၢ် ဂ့ၤ, အကစၢ်ဒၣ်ဝဲတဲးအိၣ်ဘၣ်ဘၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လၣ်,တၢ် သူၣ်တၢ်သၣ်ဘၣ်ဒ်နူၣ်တစုစု လၢမၤနၥ်မၤဖုံၣ်အဆၢအ ကတိၢ်နူၣ်ဒီးပစံးလၢနၣ်တၢ်အဆၢလီၤ. ဒီးနၣ်တၢ်အ ဆၢဒ်နူၣ်တဘျုးမံၤလီၤ.

၈. **နၣ်တၢ်ဘျ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဖိအိၣ်ဖျဲၣ် ဒီးပတမၤ ဘၣ်ဘၣ်ကလီကွကါဘၣ်တနံၤညါ ဒီးပစံးလၢပနၣ်တၢ် ဘျလီၤ.မဆါတနံၤပှၤကညီဖိအိၣ်ဖျဲၣ်တဂၤဒီးပဘၣ်နၣ် တၢ်ဘျလီၤ.

၉. **နၣ်တၢ်အိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမိၢ်သံ ဒီးတအိၣ်ဘၣ်မှၤ နူၣ်ပစံးလၢနၣ်တၢ်အိၣ်လီၤ. ပှၤကညီမိၢ်သံနူၣ်နၣ်တၢ် အိၣ်တၢ်အိဒီးတအိၣ်ဘၣ်မှၤဘၣ်လီၤ.

၁၀. **နၣ်ဒါ** နူၣ်မ့ၢ်ထိရီၤတၢ်လၢသးဟ့ပှၤနူၣ်ပစံးလၢနၣ် ဒါလီၤ. ဒီးပစံးအဆိလၢနၣ်ဒါသနး လီၤ. ပှၤကညီမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်နူတၢ်ယိၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,တုၤတဘၣ်လိၥ် ဖိးဒ့ဘၣ်ဒီးပှၤဒီး ပစံးလၢနၣ်ဒါခဲလၢာ်လီၤ.

၁၁. **နၣ်နၣ်** နူၣ်မ့ၢ်နၣ်ပှၤသိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢနၣ်ကပၢၤ သိၣ်နၣ်နၣ်လီၤ. နၣ်လၢပအိၣ်တကလုာ်နူၣ်ကပၢၤသိၣ် နၣ်နၣ်လီၤ.

၁၂. **နၣ်ခွဲၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပကတိၤအၢပှၤဂၤဒီးပှၤဂၤဖံးတၢ်မၤ တၢ်နူၣ်ပစံးလၢတဂ့ၤတဝါဘၣ် ဒီးပစံးလၢပနၣ်ခွဲၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤပမၤတၢ်ဒီးဟဲနၣ်ခွဲၣ်ပှၤ ဒီးစံးဝဲလၢပမၤတၢ်တ ဂ့ၤဘၣ်. ပှၤတဂၤနၣ်ခွဲၣ်တၢ်ဒီးစံးဝဲလၢပဒိၣ်တၢ်တဂ့ၤ ဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၣ်ခွဲၣ်ပစ့ၢ်ကီးလီၤ.နၣ်ခွဲၣ်ပ စ့ၢ်ယၢတဂ့ၤ. စမၤဒၣ်စတၢ်နူၣ်ဘၥ်မနုၤနနၣ်ခွဲၣ်ယၢ လဲၣ်. ပှၤကညီနၣ်ခွဲၣ်တၢ်နူၣ်စံးဝဲဒၣ်နဲဒၣ်နတကိၥ်တ သိၣ်တၢ်နိတမံၤဘၣ်. စံးဝဲဒၣ်.

၁၃. **နၣ်မှၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပတအိၣ်ဘၣ်မှၤဒီးပစံးလၢနၣ်မှၤလီၤ. ပှၤတဂၤအသးဒိၣ်ထိၣ်လၢအဝၤအလီၤ ဒီးနၣ်မှၤနၣ်ထံ မးလီၤ.

၁၄. **နၣ်လိၥ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီပသ့ၣ်လိၥ်အသးဒီးတနူၢ်ဖိ နူၢ်မါလိၥ်ဘၣ်အသးဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢနၣ်လိၥ်ဝဲလီၤ. ပှၤ နါအစၢၤအသွဲၣ်နူၣ်ပှၤကညီနၣ်လိၥ်ဝဲ ဒီးတနူၢ်မါလိၥ် ဘၣ်အသးဘၣ်.တၢ်လၢပှၤနါနူၣ်ပှၤကညီနၣ်လိၥ်ဝဲလီၤ. ဒီးတနူၢ်မါဘၣ်ဝဲအဖိအလံၤဘၣ်.

၁၅. **နၣ်လီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤလီၤစိၤသံးတဲာ်ဆူနၥ်ဓိၤ ဖုံၣ်ဓိၤအကျိုးပူၤနူၣ်ပစံးလၢနၣ်လီၤသံးတဲာ်လီၤ. ပှၤက ညီမၤဘူးလၢထိးနူၣ် နၣ်လီၤသံးတဲာ်ဆူနၥ်ဓိၤဖုံၣ်ဓိၤအ ကျိုးပူၤလီၤ.

၁၆. **နၣ်လီၤပီၤကူးအဒၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤပီၤကူးဒီးအတၢၢ် နူၣ်လၢသ့ၣ်ခံကျိၣ်ပတခုထိၣ်တၢ်တီအသိး ဒီးပစံးလၢပ နၣ်လီၤပီၤကူးအဒၢလီၤ. ပမၤပီၤကူးနူၣ်ပနၣ်လီၤဒီးအ ဒၢဒီးပကျဲၤလီၤပီၤကူးလၢအဒၢဖိခိၣ်နူၣ်လီၤ.

၁၇. **နၣ်သၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်ကဖိၥ်အညၣ်သလၤဖျၢၣ်နူၣ်ပ စံးလၢပခိၣ်နၣ်သၣ်လီၤစလဲၤတၢ်ဒီးစခိၣ်နၣ်သၣ်သကး ကၢ.

၁၈. **နၣ်သံအသး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတအိၣ်ဘၣ်မှၤတုၤအ ဝံၢ်သံဒီးပစံးလၢနၣ်သံအသးလီၤ. ပှၤတဂၤအဝၤသံဒီး အဝဲဒၣ်နၣ်သံအသးလၢမှၤလီၤ.

၁၉. **နၣ်အဆၢ** ကလီလီဒ်နူၣ်ပတစံးဘၣ်.ပစံးလၢကံၣ် နၣ်အဆၢလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပခိၣ်နၣ်အကဖိၥ်အဘၢၣ်စၢၤထိ ဘူၣ်လိၥ်အသးလီၤ.

၂၀. **နၣ်အိၣ်နၣ်အိ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမိၢ်သံတအိၣ်ဘၣ်မှၤ ဒီးပစံးလၢနၣ်အိၣ်နၣ်အိလီၤ. ပှၤလၢနၣ်အိၣ်နၣ်အိတ ဖၣ်နူၣ်မ့ၢ်ဆိကမိၣ်ထိၣ်ဘူၣ်ဓိၤတိၢ်ဓိၤဖံးသိးကနူၢ်ဘၣ်ဝဲ ဒီးနၣ်အိၣ်နၣ်အိတၢ်လီၤ.

၂၀. **ၡၣ်မိၤဒါမိၤ** န့ၣ်ပှၤကညီတၢ်ဖံးတၢ်မၤန့ၣ်ပစံးလၢ ၡၣ်မိၤဒါမိၤလီၤ. ပှၤလၢအကၢၣ်သကွဲတဖၣ်န့ၣ်တသ့ၣ်ညါမၤဘၣ်ၡၣ်မိၤဒါမိၤဘၣ်. ပှၤတဂၤၡၣ်မိၤဒါမိၤအိၣ်နၢ်သက့တမၤဘၣ်ဝဲဘၣ်. ဒီးတၢ်ၡူတၢ်ယီၤန့ၣ်ပစံးလၢ ၡၣ်မိၤဒါမိၤစကီးလီၤ.

၂၂. **ကၡၣ်** န့ၣ်ကွၢ်လၢကၡၣ်တက့ၢ်.

၂၃. **ကံၣ်ၡၣ်** န့ၣ်ကွၢ်လၢကံၣ်အကျါတက့ၢ်.

၂၄. **ခီၣ်ၡၣ်** န့ၣ်ကွၢ်လၢခီၣ်အကျါတက့ၢ်.

၂၅. **စၡၣ်** န့ၣ်ကွၢ်လၢစအကျါတက့ၢ်.

၂၆. **တၢ်ၡၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်အစိးစၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,မီၤပီၤအစိးစၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးလၢတၢ်ၡၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ၡၣ်တၢ်ပျ့ၢ် လီၤ. ဒီးပစံးစကီးလၢတၤၡၣ်တၤလိၢ်လီၤ. ပှၤကညီဖဲ အိၣ်တၢ်ၡၣ်တၢ်ပျ့ၢ်ဒီးမၤဝဲလၢတၢ်ဒီးတၢ်ကျိုးလီၤ.

၂၇. **တၤၡၣ်** န့ၣ်ဒ်တၢ်ၡၣ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဂ့ၢ်အစိးစၢ်မိၤန့ၣ်ပကိးလၢတၤၡၣ် ဒီးလဲၤဖဲအိၣ်တၤၡၣ်တက့ၢ်. ပကအိၣ်ဒီးမ့ၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢတၤၡၣ်တၤလိၢ် လီၤ.

၂၈. **တၢၤၡၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟံးတၢ်ယာ်ပစုညါသးန့ၣ်ပစံးလၢ ပတၢၤၡၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤတၢၤၡၣ်အစုဒီးစအိးတနူၢ်ဘၣ်. ပှၤတဂၤတၢၤၡၣ်စုတၢၤၡၣ်ခီၣ်ဒီးသါကထိပှၤလီၤ.

၂၉. **လီၡၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထီဒါအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီအှၣ်လိာ်ဆိးက့သူၣ်ထီၣ်သးဟ့လိာ်အသးန့ၣ်လီၤ. ပှၤတဖၣ် ထီၡၣ်ထီဒါလိာ်အသးနးကၢ.

၃၀. **နၢၤၡၣ်နၢၤဒါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤယၣ်တၢ်ၡူတၢ်ယီၤ, ပှၤ အါပှၤသီဒီး ပစံးလၢပနၢၤၡၣ်နၢၤဒါလီၤ. ပှၤတဂၤဂၤမ့ၢ် နၢၤၡၣ်နၢၤဒါဒီးကဲဘၣ်ဝဲလၢသုးခိၣ်လီၤ.

၃၁. **ပၡၣ်ပဒၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထံဖိာ်အၡၣ်စၢ်န့ၣ်ပကိးလၢထံ ဖိာ်ပၡၣ်လီၤ. ထံဖိာ်ပၡၣ်ထီၣ်သီစၢ်ဒံးန့ၣ်တဆၢဘၣ်.

၃၂. **ပၡၣ်လီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်သကွဲထံဖိာ်မဲထီၣ်သီစၢ်ဝဲဒီးဘီၣ် ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပၡၣ်ထီၣ်လီၤ. သကွဲပၡၣ်ထီၣ်ဂ့ၤကၢ. ဒီး ပစံးဒီးအဆိလၢပၡၣ် ထီၣ်ပဒၣ်ထီၣ်လီၤ.

၃၃. **ဘၣ်ၡၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်လၢတဂ့ၤအိၣ်ဘၣ်ပှၤန့ၣ် ပစံးလၢဘၣ်ၡၣ်လီၤ. ဒီးပလဲၤတၢ်တဂ့ၤဘၣ်လၢတၢ်က ဆဲကတိၤန့ၣ်ပစံးလၢဘၣ်ၡၣ်လီၤ. ပအိၣ်တၢ်တဂ့ၤမ့ၢ် ဘၣ်ၡၣ်ဓါ. လါဒုးမ့ၢ်နံၤန့ၣ်ပလဲၤတၢ်တဂ့ၤဘၣ်. ပလဲၤ တၢ်ဘၣ်ၡၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၃၄. **မၤၡၣ်**န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤခုးနာ်မိၤဖုံၣ်မိၤဒီးပဒဲးအိၣ်တၢ်ဒိး တၢ်လၣ်လၢခုးတဂ့ၤဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပမၤၡၣ်ခုးလီၤ. ဒီး ပစံးဒီးအဆိလၢမၤ ၡၣ်မၤထူလီၤ.

၃၅. **မ့ၤတၢၤၡၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်မ့ၤလၢပဟံးတၢ်ယာ်ဒီးပာ်လိာ် အသးဒီးကဲလၢအကူၢ်လိၣ်န့ၣ်ပကိးလၢမ့ၤတၢၤၡၣ်လီၤ. မ့ၤတၢၤၡၣ်မ့ၤတၢၤဒၣ်စံးဝဲဒီးအဆိဒ်န့ၣ် လီၤ. ပှၤတဂၤတၢၤၡၣ်အိၣ်နူၤအဖိလၢမ့ၤတၢၤၡၣ်လီၤ.

၃၆. **မီၤၡၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်မီၤအစိးစၢ်လၢအသးကံၢ်ပူၤန့ၣ်ပကိး လၢမီၤၡၣ်လီၤ. ဒီးမီၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အထံးတကလှာ်အိၣ်ဒီး အစိးစၢ်ဒီးပကိးလၢမီၤၡၣ်လီၤ.

၃၇. **ယာ်ၡၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်သကွဲအထံးစၢ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢယာ်ၡၣ် လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢယာ်ၡၣ်ယာ်လိၢ်လီၤ. ယာ်ၡၣ် န့ၣ်ပှၤကညီမၤဝဲလၢကသူဟီၣ်ဘီၣ်လီၤ.

၃၈. **လီၤၡၣ်ဒါသနး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤအိၣ်ထီၣ်တၢ် အှၣ်လိာ်ဆိးက့ ဒီးပှၤဂၤမိၣ်နူၢ်ဟ်သးအီၤန့ၣ်ပစံးလၢ လီၤၡၣ်ဒါသနးလီၤ. ယဲတဂၤစတလီၤၡၣ်ဒါသနးဒီးပှၤ နီတဂၤဘၣ်. စတဘၣ်ယိၣ်မးတၢ်နီတမံၤမးလီၤ.

၃၉. **သၣ်ဒီးၡၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကနဲတဖၣ်ယူၤအံၣ်ဆါယူၤဆံၣ် ဆါ,ယူၤစၢ်ယုၢ်အဖိအဒံးဒီးပစံးလၢသၣ်ဒီးၡၣ်ထီၣ်အဖိ လီၤ. ကနဲအိၣ်လၢအဒၢလီၤန့ၣ်သၣ်ဒီးၡၣ်ထီၣ်အဖိလၢ မ့ၢ်ထူၣ်တစုလၢမ့ၢ်ဟါတစုလီၤ.

၄၀. **အၡၣ်အဒါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤအိၣ်ဒီးအတၢ်သူၣ်ထီၣ်သးဟ့ အီၤအိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢအိၣ်ဒီးအၡၣ်အဒါလီၤ. ပှၤလၢမၤ ကမၣ်ပှၤဂၤန့ၣ်အိၣ် ဒီးအၡၣ်အဒါလၢအတၢ်သးဟ့အီၤ တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၄၁. အဲၣ်ၡၣ်ကဲး န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအနူၢ်အမါတဆိုးဘၣ်န့ၣ် ပစံးလၢအဲၣ်ၡၣ်ကဲးလီၤ. ပှၤကညီတနီၤနီၤအဲၣ်ၡၣ်ကဲး ဒီးပသးပှၢ်ထုးဖှၣ်ဝဲလီၤ.

၄၂. **အိၣ်ၡၣ်** န့ၣ်ဒ်ၡၣ်အိၣ်အသိးလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးမ့ၢ် လၢတၢ်ကတိၤသကွဲကဒါတခီလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံး လၢထါအကျိာ်လီၤ.

တၢ်အမဲာ်ထီမ့ၢ်ကဆု ပှၢ်အိၣ်ၡၣ်ဖိသၣ်အိၣ်ဂ့ၤ

၁. ၡူ န့ၣ်မ့ၢ်ထီရီၤပှၤကညီမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဖိတၢ်လံၤ,ဆၣ်မိၤ ကိၢ်မိၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်တပျုၤဘၣ်တၢ်နီတမံၤဒီးပစံးလၢၡူလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢၡူယီၤလီၤ. ပှၤတဂၤၡူသမိး, လဲၤတၢ် တဂၤမိၤဒီးတပျုၤဘၣ်တၢ်ဘၣ်. ၡူစဃဲး, ၡူကိၢ်ယိာ်, ၡူ တူာ်ကိာ်, ၡူၡူယီၤယီၤ, ဟ်ၡူဟ်ယိာ်,စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၂. ၡူ န့ၣ်မ့ၢ်ပှၢ်လၢ်ကျါလၢပပနီၣ်လၢပကဖဲးခုးအလိၢ် န့ၣ်ပကိးလၢၡူလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢၡူမိၤသံၣ်မိၤ လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢၡူလာ်လီၤ. မ့ၢ်တုၤအခါလၢပ ကဖဲးဒီးပလဲၤဆှၣ်ၡူလီၤ. နံၣ်ဘၣ်လါလ့လံ,လဲၤဆှၣ်ၡူ လဲၤဆှၣ်သံၣ်တက့ၢ်.

၃. ၡူ န့ၣ်မ့ၢ်တဝီအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤမၤကရၢဟံၣ်အါ ဖျၣ်လီၤ. ပှၤအိၣ်လၢၡူလၢတဝီတဖၣ်န့ၣ်မၤဖှိၣ်ဟံၣ်အါ ဖျၣ်ဒီးအိၣ်ဝဲအါဂၤလီၤ.

၄. ၡူ န့ၣ်မ့ၢ်ဝ့ၢ်န့ၣ်ပှၤတနီၤနီၤကိးလၢၡူလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပိၢ်အ ကလုၢ်ဒီးတလၢၤနိၢ်အကလုၢ်လီၤ. ၡူတဲၣ်,ၡူဘျုး,ၡူမီၣ် လမ့ၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ. စကလဲၤဆူၡူတဲၣ်လီၤ.

၅. **ၡကဝီ** နၣ်မ့ၢ်ဝ့ၢ်လၢမ့ၢ်ယါအကိၢ်နၣ် ပစံးလၢၡကဝီလီၤ. ဒီးပစံးလၢၡသဝီစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤလၢနူၢ်ဘူၣ်တဖၣ်နၣ်တှၤအသံဒီးက့ၤထိၣ်ဘၣ်ဝဲဆူၡတဝီလီၤ.

၆. **ၡခံ** နၣ်မ့ၢ်ခုးအလီၢ်လၢပဲာ်လီၤသီတနံၤနၣ်ပစံးလၢၡခံလီၤ. ဒီးၡခံနၣ်မ့ၢ်ခုးအခီၣ်ထံးလီၤ. ဲာ်လီၤၡခံ,ကြဲလီၤၡခံ. ဲာ်လီၤစံာ်ၡခံ.စံးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢၡခံသံၣ်ခံလီၤ.

၇. **ၡစယဲး** နၣ်မ့ၢ်ထွံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,တပျုၤဘၣ်ပှၤဒီးလူၤအုၣ်ပှၤ, စကိာ်အုၣ်ပှၤဒီးပစံးလၢၡစယဲးလီၤ. ထွံၣ်တနလူၤအုၣ်ပှၤၡစယဲးလီၤ. ဒီးပှၤကညီလၢတပျုၤဘၣ်ပှၤဂၤဒီးကတိၤဆူၣ်တၢ်ဒီးပှၤဂၤနၣ်ပစံးလၢၡစယဲးစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤသးၡစယဲးလၢပှၤဂၤအလီၤဘၣ်မနုၤလဲၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢၡစယ့ၢ်ၡစယဲးလီၤ.

၈. **ၡတဲၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပိၢ်အကလုၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပိၢ်ကီးဝ့ၢ်တဲၣ်လၢၡတဲၣ်လီၤ.

၉. **ၡတၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပကတိၤဆူၣ်တၢ် ဒီးပှၤဂၤနၣ်ပစံးလၢပၡတၢ်လီၤ.ပှၤတဂၤၡတၢ်နးကၢ.ပလဲၤတၢ်မိၢ်တအဲၣ်ဘၣ်.မိၢ်ၡတၢ်နးကၢ.

၁၀. **ၡတူာ်ကိာ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢတပျုၤဘၣ်ဘီၣ်သအိၣ်ထိးတရိာ်,ကသ့ၣ်ကဆိ, တပျုၤဘၣ်ပှၤအၢပှၤသိဒီးပစံးလၢၡတူာ်ကိာ်လီၤ. ပှၤတဂၤၡတူာ်ကိာ်တှၤတပျုၤဘၣ်အၡၣ်အဒါဘၣ်လီၤ.

၁၁. **ၡလိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ထီရိၤတၢ်တမံၤမံၤနၣ် လၢသိနၣ်ပျုၤကၢ်နာ်သက့ဒီးလၢခံနၣ်တပျုၤဘၣ်တၢ် ဒီးပစံးလၢၡထိၣ်လီၤ. သမၣ်တဘိနၣ်လၢသိပျုၤပှၤဒီးခဲကနံၣ်အံၤၡထိၣ်ဝဲလီၤ.

၁၂. **ၡနၢ်ကိၢ်သး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဟံးနူၢ်အဖိအမါ,အဖိအဝၤလၢအမိၢ်အပၢ်ၡဒီးတကနၣ်ဘၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢမၤၡနၢ်ကိၢ်သးလီၤ.ပှၤတဂၤမၤၡနၢ်ကိၢ်သးအသးဒီးဟံးနူၢ်ဆူၣ်အမါလီၤ.

၁၃. **ၡပှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပဖဲးခုးလၢသ့ၣ်ဖးဒိၣ်အကျါဒီးပစံးလၢၡပှၢ်လီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢၡပှၢ်သံၣ်ပှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢၡပှၢ်ၡယဲးစကီးလီၤ. ပှၤကညီဖဲးခုးလၢၡပှၢ်ၡယဲးနၣ်နီၣ်တခဲဘၣ်.

၁၄. **ၡဘိၣ်ၡစၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖဲးလၢသ့ၣ်ပြံဝၣ်ပြံအကျါလၢသံၣ်စၢ်ဖံးတဖၣ်နၣ် ပစံးလၢၡဘိၣ်ၡစၢ်လီၤ. ၡဘိၣ်ၡစၢ်နၣ်ပဖဲးနီၣ်ခဲကၢ.

၁၅. **ၡဘိၣ်တၢ်စၢ်** နၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်ယဲဘၣ်.

၁၆. **ၡလာ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖဲးခုးအလီၢ်လၢပှၢ်လၢ်ကျါဒီးတကဲထိၣ်ဖံးဘၣ်လၢခုးနၣ်ပစံးလၢၡလာ်လီၤ. ပှၤကညီလဲၤကူာ်သ့ၣ်လၢၡလာ်ပူၤနၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢၡလာ်သံၣ်လာ်လီၤ.

၁၇. **ၡလၢရာ်** နၣ်မ့ၢ်လၢရာ်အကိၢ်နၣ်ပစံးလၢၡလၢရာ်လီၤ. ပှၤလၢအကျဲးစၢးတၢ်တဂ့ၤဘၣ်နၣ်က့ၤဘၣ်ဝဲလၢၡလၢရာ်တခီလီၤ.

ၡလၢရာ်က့ၤတဂ့ၤဓိၢ် က့ၤဆူသဝီတခီဓိၢ်

၁၈. **ၡလၢာ်ခိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်အချၢဒိဘ့ၣ်ညါအံၤပစံးလၢၡလၢာ်ခိၣ်လီၤ. ကစၢ်ယွၤတ့လီၤၡလၢာ်ခိၣ်အံၤဒီးတ့လီၤဝဲဒီးပှၤကညီလီၤ.

၁၉. **ၡသကား** နၣ်မ့ၢ်ထီရိၤတၢ်အၡနးကဲၣ်ဆိးတဖၣ်နၣ်ပစံးလၢၡသကားလီၤ. တၢ်ၡသကားမ့ၢ်ဘီၣ်သအိၣ်တကလှာ်နၣ်လီၤ. ၡသကားနးကဲၣ်ဆိးဒီးတပျုၤဘၣ်ပှၤဘၣ်.

၂၀. **ၡသတှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤတိၣ်သူၣ်ဖိအဝ့ၢ်လၢသိနၣ်အိၣ်တဝ့ၢ်ဒီးပှၤကညီကိးလၢၡသတှၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်လၢၣ်ပၡာ်ဝဲလၢသ့ၣ်ဖျၢၣ်ဒီးပကိးလၢၡသတှၢ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢၡသတှၢ်ၡသမံလီၤ.

၂၁. **ၡသဲစး** နၣ်မ့ၢ်ဝံထံၣ်ဝဲလၢညါခိဒီးကိးဝဲလၢၡသဲစးလီၤ. ၡသဲစးနၣ်မ့ၢ်ဝ့ၢ်တဖျၢၣ်နၣ်ဝံထံၣ်ဝဲလၢညါခိဒီးကိးဝဲလၢၡသဲစးလီၤ. ၡသဲစးနၣ်ဝံထံၣ်ဝဲဒီးအိၣ်ဒီးစ့ဖးထူဖးကပြုၢ်ကပြီၤစံးဝဲဒၣ်. ဒီးဘၣ်တစုစုစံးဝဲလၢၡသမံလီၤ.

ၡသတှၢ်ဒီးၡသဲစး ၡသတှၢ်ဒီးၡသမံ

အဆၢမ့ၢ်ထူဖးစ့ဖး အဆၢမ့ၢ်စ့ဘျၣ်ကဘျံး

၂၂. **ၡသမံ** နၣ်မ့ၢ်ဝ့ၢ်လၢဝံထံၣ်ဝဲလၢညါခိဒီးဘၣ်တစုစုကီးဝဲလၢၡသမံ ဒီးဘၣ်တစုစုကီးဝဲလၢၡသဲစးလီၤ.

၂၃. **ၡသဝီ** နၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ယါအကိၢ်မ့ၢ်ယါအဝ့ၢ်နၣ်ပကိးလၢၡသဝီလီၤ. ပမ့ၢ်နူၢ်ဘူၣ်ဒီးတှၤပသံနၣ်ပက့ၤထိၣ်ဘၣ်ဆူၡသဝီနၣ်မ့ာ်ကၢ.

၂၄. **ၡအၢ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအၢဒီးတပျုၤဘၣ်တၢ်နၣ်ပစံးလၢၡအၢလီၤ. ဝ့ၢ်သီတဖၣ်နၣ်ၡအၢဝဲတှၤတပျုၤဘၣ်ပှၤဒီးအုၣ်ပှၤလီၤ.

၂၅. **ၡမိၤတဝီမိၤ** နၣ်မ့ၢ်ပလိၢ်အိၣ်လိၢ်ဆိးလၢဟံၣ်ကရၢအကျါဒီးပကိးဒီးအဆိလၢၡမိၤတဝီမိၤလီၤ. ပှၤကညီအိၣ်တၢ်လၢၡမိၤတဝီမိၤနၣ်မၤဖိၣ်ဟံၣ်အါဖျၢၣ်လီၤ.

၂၆. **ၡမိၤသံၣ်မိၤ** နၣ်မ့ၢ်ပဖဲးခုးအလီၢ်လၢပှၢ်ကျါနၣ်ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢၡမိၤသံၣ်မိၤလီၤ. ပကကူာ်ကဖဲးဘူးလံ, လဲၤဆှၣ်ၡမိၤသံၣ်မိၤတက့ၢ်.

၂၇. **ကနူၤၡ** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဘၣ်ဒီးထိၣ်အသးလၢအသရၢတခီဒီးပစံးလၢဒီးကနူၤအသးကနူၤၡလီၤ. သ့ၣ်ဘၣ်တဘ့ၣ်ဒီးထိၣ်အသးလၢအကနူၤတခီကနူၤၡလီၤ.

၂၈. **ကနူၤၡ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢကတိၤတၢ်ဒီးပှၤဒီးတကွၢ်ပမဲာ်ဘၣ်ဒီးဒီးလၢအကပၤဒီးကွၢ်ပှၤလၢအမဲာ်တိၣ်ခံနၣ်ပစံးလၢဟ်အသးကနူၤၡလီၤ. ပှၤတဂၤသးဟ့ပှၤဒီးဟ်အသးကနူၤၡလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကနူၤဖံၣ်ကနူၤၡ

လီၤ. ပှၤတဖၣ်ဟ်အသးဒ်ပှၤကနူၤဒံၣ်ကနူၤၡူလီၤ.

၂၉. **ကရဲလီၤၡူခံ** နူၣ်မ့ၢ်ပဖဲးလီၤခုးလၢအခ်ိၣ်ထံးနူၣ်ပဖဲးအယၢၤစၢၢ်ဆၢပံၢ်ကလာ်သုတဒၢကၠၣ်တဂ့ၤ ဒီးပစံးလၢပကရဲလီၤၡူခံလီၤ. ပှၤကညီဖဲးခုးနူၣ်ကရဲလီၤၡူခံလၢခုးခံလီၤတခ်ီနူၣ်အယၢၤစၢၢ်ဆၢပံၢ်ကလာ်လီၤ. ကရဲလီၤၡူခံ ကရဲလီၤသံၣ်ခံစံးဝဲဒၣ်.

၃၀. **ကုခ်ိၣ်ၡူ** နူၣ်ပတ့ၢ်တဆံဂ့ၢ်လၤကုအခ်ိၣ်နူၣ်တဘိဒီးပစံးလၢကုခ်ိၣ်ၡူလီၤ.ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢကုခ်ိၣ်ၡူကုခ်ိၣ်ဟ်လီၤ. ပှၤကညီမၤကုခ်ိၣ်ၡူလၢဂ့ၢ်နူၣ်ပျူၢ်ကူထိၣ်သးလၢကုခ်ိၣ်လီၤနူၣ်ဝးတြဲးလီၤ.

၃၁. **ကိးၡူကိးတ၀ီ** နူၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်သကုၤခူသကုၤဝ့ၢ်, သကုၤဟံၣ်ဓိၤရှၣ်ဓိၤ ဒီးပစံးလၢပလဲၤတၢ်ကိးၡူကိးတ၀ီလီၤ. ပှၤတၢ်မၢဖိတဖၣ်လဲၤစံၣ်တံၤတဲလီၤကစၢ်ယွၤအကလုၢ်ကိးၡူကိးတ၀ီလီၤ.

၃၂. **ခ်ိၣ်ၡူခ်ိၣ်ဟ်** နူၣ်မ့ၢ်ထီရိၤတၢ်ပှၤတၢ်လီၢ်လၢခ်ိၣ်ပျူၢ်ကူထိၣ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကဘျုၣ်ထိၣ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢခ်ိၣ်ၡူလီၤ. လီခ်ိနူၣ်အိၣ်ဒီးအခ်ိၣ်ၡူ. သပၢၤအိၣ်ဒီးအခ်ိၣ်ၡူ.နာ်အိၣ်ဒီးခ်ိၣ်ၡူ, ကုအ်ၣ်ဒီးခ်ိၣ်ၡူလီၤ. (ကွၢ် ၄၂.)

၃၃. **တၡူ** နူၣ်မ့ၢ်ဝၣ်တဘိနူၣ်ပစံးလၢတၡူလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုဝၣ်နူၣ်ပဖဲာ်တဲာ်အခ်ိၣ်အခံဝံၤ ဒီးပစံးလၢဝၣ်တၡူလီၤ. ဖဲာ်နူၢ်ယၤလၢဝၣ်တၡူတက့ၢ်. ဘၣ်တစုစုဝၣ်တဘိနူၣ်ပစံးလၢဝၣ်တၡူ,ဒီးဘၣ်တစုစုဝၣ်တကူာ်နူၣ်ပစံးလၢဝၣ်တၡူလီၤ. ဝၣ်တၡူအကဖိာ်ထီသမိး.

၃၄. **တၡူတၡူ** နူၣ်မ့ၢ်ဝၣ်အိၣ်အါဘိဒီးပစံးလၢဝၣ်တၡူတၡူလီၤ. ဝၣ်တခ်ိၣ်တၡူတၡူဒိၣ်သမိး.

၃၅. **တၢ်ၡူတၢ်ဃီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ဘိၣ်သအိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပှၤကညီမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၤသူမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢတၢ်ၡူတၢ်ဃီၤလီၤ. ပှၢ်ဒိၣ်ကနၢအိၣ်ဒီးတၢ်ၡူတၢ်ဃီၤအါကၢ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢတၢ်ၡူတၢ်ကိၤလီၤ.

၃၆. **လီၡူ** နူၣ်မ့ၢ်ဝၣ်တကူာ်ဒီးပစံးလၢဝၣ်ထီၡူလီၤ. ဝၣ်ထီၡူဝၣ်ထီကျိစံးဝဲဒီးအဆိဒ်နူၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖဲာ်လီၤဝၣ် ထီၡူအါကၢ.

၃၇. **ဒီၡူ** နူၣ်မ့ၢ်ဝၣ်တကူၣ်လၢအနါစုၤပၢၢ်လၢအခ်ိၣ်ထံးနူၣ်ပစံးလၢဝၣ်ဒီၡူလီၤ. ပှၤတဂၤစိာ်နူၢ်စဝၣ်ဒီၡူညါတဟ်လီၤတဲာ်ဘၣ်ဝဲနီတကူာ်ဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒီၡူဒီကျိလီၤ.

၃၈. **နၢ်ၡူ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအနၢ်ကၠၣ်အနၢ်ကိဒီးတပျုၤဘၣ်အမိၢ်အပၢ်နူၣ်ပစံးလၢနၢ်ၡူလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢ်ၡူသးကိၤလီၤ. ပှၤလၢနၢ်ၡူသးကိၤတဖၣ်နူၣ်အဲၣ်သံၣ်မါအဲၣ်သံၣ်ဝၤနးကၢ.

၃၉. **ပၡူ** နူၣ်မ့ၢ်ထီရိၤပှၤကညီမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၤသၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်ဘၣ်ဒိဒီးအညၣ်ကနူာ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢပၡူလီၤ. ဒီးပစံးဒီးဝၣ်နူၣ်မ့တမ့ၢ်ဘၣ်အလှၣ်အဓိဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢဝၣ်ဒီၡူဒီကျိလီၤ. အဆိလၢပၡူပဒၢ်,ပၡူပစိးလီၤ. တၤသၣ်လီၤတဲာ်ပၡူဒီးအုၣ်သံချုံဲလီၤ. ပှၤတဂၤဘၣ်တိၢ်ဒီးပၡူမးလီၤ.

၄၀. **ဖဲာ်လီၤၡူခံ** နူၣ်မ့ၢ်ပပနိၣ်ခုးအလိၢ်နူၣ်ပစံးလၢဖဲာ်လီၤၡူခံလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤဖဲာ်လီၤၡူခံလၢပှ့ၢ်လၢ်ကျါလီၤ.

၄၁. **လဲၤဆုၣ်ၡူလာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပယုခုးအလိၢ်လၢပှ့ၢ်လၢ်ကျါလၢပကဖဲးအဂိၢ်ဒီးပစံးလၢလဲၤဆုၣ်ၡူလာ်လီၤ. ပလဲၤဆုၣ်ၡူလာ်လၢပှ့ၢ်လၢ်ကျါလီၤ.

၄၂. **ဝ့ၢ်ခ်ိၣ်ၡူ** နူၣ်ကွၢ်လၢခ်ိၣ်အကျါတက့ၢ်.

၄၃. **သုၣ်သုၣ်ၡူၡူ** နူၣ်မ့ၢ်ပပျုၤတၢ်တစဲးစဲး, ပတပျုၤဘၣ်တစဲးစဲးဒီးပစံးလၢသုၣ်သုၣ်ၡူၡူလီၤ. ပှၤတဂၤစံးလၢဘိၣ်သအိၣ်မံဖဲနူၣ်တၡ ဒီးအဝဲတဂၤလဲၤကွၢ်ဝဲသုၣ်သုၣ်ၡူၡူဒီးတထံၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်. ပှၤတဂၤသါကလဲၤခးကဆီဒီးလဲၤဃီၤဆူကဆီအဂီၤထံးသုၣ်သုၣ်ၡူၡူလီၤ.

၄၄. **အိၣ်ၡူနၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢပမၢဒီးတလဲၤဘၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢအိၣ်ၡူနၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအိၣ်ကလိၢ်နၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤပမၢဒီးအိၣ်ၡူနၢ်အိၣ်ကိၤသးဝဲလီၤ.

၁. **ၡူၢ်ၡူၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီယ့ၢ်သိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒၤသိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢသိၣ်ၡူၢ်ၡူၢ်လီၤ. ဒၢဖးဒိၣ်သိၣ်ၡူၢ်ၡူၢ်, ပှၤကညီယ့ၢ်သိၣ်ၡူၢ်ၡူၢ်.

၁. **ၡူာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပသးနါပှၢ်နူၣ်ပမၤဘၣ်ဒိ ဒီးသိၣ်ဝဲၡူာ်ကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤထိအဝဲတဂၤအသးနါပှၢ်သိၣ်မးသၡူာ်ကလာ်လီၤ.

၁. **ကညူးၡူး** နူၣ်မ့ၢ်ထီရိၤတၢ်အဘျုးဝဲဒီးကဲထိၣ်လၢအကမှၣ်နူၣ်ပစံးလၢဘျုးကညူးၡူးလီၤ. ပှၤတဂၤတိၢ်ကိၣ်ဘျုးကညူးၡူးလီၤ.

၂. **ကၡူးကၡၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟ်ၡူအသးလၢအရှသူၣ်ဒီးပှၤဂၤနၢ်ဟူဟူတနၢ်ဟူဟူနူၣ် ပစံးလၢကၡူးကၡၣ်တၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကၡူးကၡၣ်ကၡူးကဒးလီၤ.ပှၤတဂၤကၡူးတၢ်ကတူၢ်ကတူၢ်မ့ၢ်အစံးမနၤလဲၣ်.

၃. **ကယှာ်ၡူး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအုၣ်ထါလၢအသိၣ်ဝဲထီထီကလဲာ်နူၣ်ပစံးလၢသိၣ်ကယှာ်ၡူးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသိၣ်ပယှာ်ၡူးစ့ကီးလီၤ.ပှၤတဂၤမၤထါကယှာ်ၡူး ဒီးအယှုၢ်ထီထီကလဲာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပယှာ်ၡူး,ဒီးသယှာ်ၡူးလီၤ.

၄. **တၡူး** နူၣ်မ့ၢ်တဒံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီပစုၢ်ပတ့ၤတၢ်နူၣ်လီၤ.

၅. **တဒံးတၡူး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤတၢ်ချုချု ကူၤတၢ်ချုချုဒီးပစံးလၢတဒံးတၡူးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤဆူဝ့ၢ်ပှၤတဒံးတၡူးဒီးဟဲကူၤတဒံးတၡူးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသၡူးသဒးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၆. **ဝံးဒူး** နၣ်မ့ၢ်ပမဲာ်သးဒီးပမၤကဲာ်ဝှာ်နၣ်ပစံးလၢပဝံးဒူးပမဲာ်လီၤ. ဒီးပစံၢ်လံာ်လှာ်တၢ်နၣ်ပစံးလၢပဝံးဒူးစ့ၢ်ကီးလီၤ. (ကွၢ် ဝံး def.5. ၂၁.၂)

၇. **ဖဒူး** နၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်.စတနၢ်ဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်.

၈. **သညူးဒူး** နၣ်မ့ၢ်ဖီလၢနၢမူမှာ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢနၢမူသညူးဒူးလီၤ. ဖီတပူၤနၢမူမးသညူးဒူးလီၤ.

၉. **သညူးဒူး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမုၣ်ကနီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဖိသၣ်ခွါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟ်အသးကဒုလီၤတၢ်ဟ်အသးသံၣ်စူးသံၣ်ကျိဒီးပစံးလၢဟ်အသးသညူးဒူးလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်အသးသညူးဒူးလီၤ.

၁၀. **သဒူးသဒး** နၣ်မ့ၢ်ပလဲၤပစ့ၢ်ကူၤပစ့ၢ်တၢ်ဒီးပစံးလၢပလဲၤတၢ်သဒူးသဒးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်သဒူးသဒးဒီးပလူၤတချုးဘၣ်.

၁၁. **သယှာ်ဒူး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤထါဒီးအုၣ်ဝဲအယ့ၢ်ထိထိကလဲာ်ဒီးပစံးလၢမၤထါကယှာ်ဒူးလီၤ.

၁. **ဒူၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤတဲာ်ဟံၣ်အကပၤလၢသ့ၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢချံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢဖ့ဒေါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပဒူၣ်လီၤ. နဒူၣ်ဟံၣ်ဝံၤလံဧါ. စဒူၣ်ဟံၣ်တဝံၤဒံးဘၣ်.

၂. **ဒူၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိအိၣ်ဒီးပုၢ်ဝဲၢ်အါဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီးပုၢ်ဝဲၢ်အါဒအါဘ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢဒူၣ်လီၤ. ပှၤကညီဒူၣ်ထၢနၣ်မ့ၢ်ဒီးပုၢ်ဝဲၢ်အါဂၤလီၤ. ပှၤကညီကီးဒူၣ်ဒဲးမ့ၢ်ပကီအသးဒီးကအိၣ်အါအါကလဲာ်လီၤ.

၃. **ဒူၣ်ချၢ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဒီးလၢအချၢတခီနၣ်ပစံးလၢဒူၣ်ချၢလီၤ. ပှၤတဂၤဆ့ၣ်နီၤဒီးယၤလၢဒူၣ်ချၢတခီဒီးတကွၢ်မးစဲာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒူၣ်ခိၣ်ဒူၣ်ချၢလီၤ. ပှၤတဂၤ ဆ့ၣ်နီၤဒူၣ်ခိၣ်ဆ့ၣ်နီၤဒူၣ်ချၢဒီးယၤ ဘၣ်မနုၤလဲၣ်. (ကွၢ်၁၂.ဒီပုၢ်ဝဲၢ်ဒူၣ်ချၢ. also ကွၢ် ၃၂အိၣ်ဒူၣ်ချၢ.)

၄. **ဒူၣ်ဂီၤဟၤ** နၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဟံၣ်ဒူၣ်ဒီးပစံးလၢပဒူၣ်ဂီၤဟၤလီၤ. စမၤဟံၣ်တနံၤဒီးစဒူၣ်ဂီၤဟၤဝံၤတခီလီၤ.

၅. **ဒူၣ်တပီၤ** နၣ်မ့ၢ်ဒူၣ်တရံးအဆိလီၤ.ဒီးမ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဟံၣ်ဒူၣ်ဝးတရံးဟံၣ်နၣ်လီၤ.

၆. **ဒူၣ်တရံး** နၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဟံၣ်ဒူၣ်ဝးတရံးဒီးပစံးလၢပဒူၣ်တရံးလီၤ. ပှၤဂၤဒူၣ်တရံးဒူၣ်တပီၤဟံၣ်သးတရံးဟံၣ်အကပၤလီၤ.

၇. **ဒူၣ်တၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဟံၣ်အဒူၣ်ဒီးပစံးလၢဒူၣ်တၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒူၣ်တၢ်လၢဖ့ဒေါ, ဒီးအဝဲတဂၤဒူၣ်တၢ်လၢချံၣ်, ဒီးအဝဲတဂၤဒူၣ်တၢ်လၢသ့ၣ်ဘၣ်လီၤ.

၈. **ဒူၣ်ထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဟံၣ်ဒူၣ်ဒီးပစံးလၢပဒူၣ်ထိၣ်လီၤ.ဒူၣ်ထိၣ်ဂီၤဟၤတက့ၢ်. ပှၤတဂၤဒူၣ်ထိၣ်ဟံၣ်ဒူၣ်လၢချံၣ်လီၤ.

၉. **ဒူၣ်ဒူၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီယ့ၢ်သိၣ် ဒီးပစံးလၢယ့ၢ်သိၣ်ဒူၣ်ဒူၣ်လီၤ. ပှၤကညီယ့ၢ်လၢသ့ၣ်ဖှိၣ်သိၣ်ဒူၣ်ဒူၣ်လီၤ.

၉.၁. **ဒူၣ်ပီၤကူး** နၣ်မ့ၢ်ပဒိပီၤကူးဒီးပစံးလၢပဒူၣ်ပီၤကူးလီၤ.ပှၤတနီၤနီၤဒူၣ်ပီၤကူးသ့,ဒီးပှၤနီၤနီၤနၣ်ဒူၣ်ပီၤကူးတသ့ဘၣ်.

၁၀. **ဒူၣ်လီၤအဒၢ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤတၢ်ဒီးအုၣ်လီၤလိာ်အသးနၣ်ပစံးလၢဒူၣ်လီၤအဒၢလီၤ. ပှၤတဂၤအဝဲတဂၤကတိၤတၢ် ဒီးအဝဲတဂၤဒူၣ်လီၤအဒၢဖိးမးစ့ၢ်စ့ၢ်လီၤ. စမ့ၢ်ကတိၤတၢ်ဒီးဒူၣ်လီၤကၢ်နဲအဒၢနဲာ်. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကျိာ်လီၤလိာ်အသးလီၤ.

၁၁. **ဒူၣ်ဟံၣ်ကၣ်ဟံၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဟံၣ်ဒူၣ်ဒီးပစံးလၢပဒူၣ်ဟံၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒူၣ်ဟံၣ်ဒူၣ်ယီလၢချံၣ်လၢယါလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒူၣ်ဟံၣ်ကၣ်ဟံၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဒူၣ်ဟံၣ်ဒူၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒူၣ်ဟံၣ်ကၣ်ဟံၣ်, ဟံၣ်ဒူၣ်ဟံၣ်ကၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၂. **ဒူၣ်ဟံၣ်ကၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဒူၣ်ဟံၣ်ဒူၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဟံၣ်ဒူၣ်လီၤ.

၁၃. **ကတြူၢ်ဒူၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပထုးပျုၤတဆၢဘၣ်ဒီးစၢ်လီၤဝဲနၣ်ပစံးလၢကတြူၢ်ဒူၣ်လီၤ. ထုးပျုၤကတြူၢ်ဒူၣ်တဂ့ၤ. ထုးဆၢတလှၢ်တက့ၢ်.ကတြူၢ်ဒူၣ်ကတြၢ်ဒၣ်.

၁၄. **ကတြူၢ်ဒူၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီပှၢ်ဒီးအဖံးသွံးဝဲနၣ်ပစံးလၢအဖံးကတြူၢ်ဒူၣ်လီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကတြူၢ်ဒူၣ်ကတြဲာ်ဒဲၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤပှၢ်ဒီးအဖံးမၤအသးကတြူၢ်ဒူၣ်ကတြဲာ်ဒဲၣ်လီၤ.

၁၅. **ကိးဒူၣ်ကိးထၢ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဒိပုၢ်ဝဲၢ်တဖုလၢ်လၢ်ကိးကလှာ်ဒဲးနၣ်ပစံးလၢကိးဒူၣ်ကိးထၢလီၤ.

ကယဲၢ်ပှၤလၢဟိၣ်ခိၣ်ချၢ တူၢ်တၢ်ဖှိၣ်ကိးဒူၣ်ကိးထၢ

၁၆. **ယၣ်ဒူၣ်ချၢ** နၣ်မ့ၢ်ပဒီးပချၢဆူပှၤဂၤအအိၣ်ဒီးပစံးလၢယၣ်ဒူၣ်ချၢလီၤ. စကယၣ်ဒူၣ်ချၢစသးဒီးနၤဒီးစတကွၢ်လၢၤဘၣ်နမဲာ်ဘၣ်. ပှၤတဂၤယၣ်ဒူၣ်ခိၣ်ယၣ်ဒူၣ်ချၢအသးဒီးပှၤဒီးတကွၢ်ဘၣ်ပမဲာ်ဘၣ်.

၁၇. **စၢဒူၣ်ချၢ** နၣ် မ့ၢ်တလၢၤစၢပှၤကညီအစုဆူအချၢယံနၣ် ပစံးလၢစၢဒူၣ်ချၢလီၤ. တလၢၤစၢဒူၣ်ချၢပှၤတဂၤအစုဆူအချၢယံလီၤ.

၁၈. **တဒူၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီ ဒီးပုၢ်ဝဲၢ်တဖုဒီးပစံးလၢတဒူၣ်. ဒီးထိးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဆီမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးပုၢ်ဝဲၢ်တဖုဒီးပစံးလၢတဒူၣ်လီၤ. ပှၤကညီတဒူၣ်အိၣ်တဘျုးဂၤလီၤ. ဆီဖိတဲဒူၣ်အါသမိးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတဒူၣ်တထၢလီၤ.

၁၉. **တၢ်ဒူၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်ဒူၣ်နၣ်ပစံးလၢတၢ်ဒူၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢတၢ်ဒူၣ်တၢ်ကၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤပျၢထိၣ်ထးတဘိလၢတၢ်ဒူၣ် လီၤလီၤ.

၂၀. **တၢ်ဒူၣ်တၢ်ယီၤ** နၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢတၢ်ဒူတၢ်ယီၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ခုမိၢ်ထိမိၢ်နၣ်လီၤ.

၂၁. **ဒီပုၢ်ဝဲၢ်ဒူၣ်ချၢ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဒီပုၢ်ဝဲၢ်လၢအမိၢ်တမိၢ်ယီဒီး

အပါ်တဂၤတပါ်ပါ်နူၵ် ပစံးလၢဒီပုၢ်ဝဲၢ်ဒူၵ်ချၢလီၤ. ပှၤခံဂၤနူၵ်မ့ၢ်ဒီပုၢ်ဝဲၢ်ဒူၵ်ချၢလီၤ.

၂၂. **ဟံၵ်ဒူၵ်ဟံၵ်ကၵ်** နူၵ်မ့ၢ်သ့ၵ်ဘၵ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ချိၵ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဖုဒါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမ့ၢ်မၤထိၵ်ဟံၵ်အကပၤဒီးပစံးလၢဟံၵ်ဒူၵ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟံၵ်ဒူၵ်ဟံၵ်ကၵ်လီၤ. သ့ၵ်ဘၵ်တပူၤအံၤစကမၤဟံၵ်ဒူၵ်လီၤ.

၂၃. **အဒူၵ်** နူၵ်မ့ၢ်ထိရိၤဟံၵ်ဒူၵ်နူၵ်ပစံးလၢဟံၵ်ဒူၵ်လီၤ. ဟံၵ်အဒူၵ်အကၵ်တအိၵ်ဒံးဘၵ်.

၂၄. **အဒူၵ်အထၢ** နူၵ်မ့ၢ်တၢ်လၢဒီပုၢ်ဝဲၢ်တဖုတဖုနူၵ်ပစံးလၢအဒူၵ်အထၢလီၤ. ပှၤကညီအဒူၵ်အထၢအိၵ်ဝဲတဘျုးဒူၵ်လီၤ.

၂၅. **အိၵ်ဒူၵ်ချၢ** နူၵ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၵ်ဒီးလၢအချၢဃံကဒဲကဒဲနူၵ်ပစံးလၢအိၵ်ဒူၵ်ချၢလီၤ.

၁. **နူ** နူၵ်မ့ၢ်ပကူးကွံာ်တၢ်နါစ့ၤလၢဃာ်လၢဒီဒီးပစံးလၢနူလီၤ. နူကွံာ်, နူတဲာ်စံးဝဲဒ်နူၵ်လီၤ. နူကွံာ်ဆုါနါစ့ၤ, နူတုၤတဲာ်တကူ့ၢ်. နူဘုသၵ်လၢဒီတဂ့ၤ.

၂. **နူ** နူၵ်မ့ၢ်ပခွဲးတနၢ်ပျုၤလၢပစုမ့ၢ်ခိၵ်ဒီးပစံးလၢပနူတနၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤနူတနၢ်နူသိတြူၢ်နးကၢ.

၃. **နူ** နူၵ်မ့ၢ်ပဟၢဖၢလီၤဆၢၵ်လၢအသးကံၢ်ပူၤနူၵ်ပစံးလၢပနူလီၤ. ပှၤကညီနူၵ်နူအိၵ်လၢအဟၢဖၢလီၤ. စနူပူၤလီၤဆၢၵ်နီစုမ့ၢ်ခိၵ်ညါလီၤ.နူဘိ,နူဘိနူထံးစံးဝဲဒၵ်.

၄. **နူ** နူၵ်မ့ၢ်ပကီးပပုၢ်နူၵ်လၢနူလီၤ.နူကိ,နူကိၵ်ကိ, ပုၢ်နူကိ, လဲၤဒီးဝဲၢ်ဆူခုးမိၵ်နူၜၢ.

၅. **နူကံၵ်** နူၵ်မ့ၢ်ပကူးကံၵ်ဃုဝၵ်ထိဒူလၢဃာ်ဒီးပစံးလၢပနူကံၵ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနူကံၵ်နူဝ့ၤလီၤ. ပှၤတဂၤနူကံၵ်ဝၵ်တဘိဒီးဒံးဝဲလၢအနၢ်လီၤ.

၆. **နူကံၵ်** နူၵ်မ့ၢ်ပှၤလၢအိၵ်ဖျဲၵ်သိနူၵ်အနူလီၤနူၵ်အိၵ်ဒီးအပှ်ာ်ဒီးတနီၤနီၤကံၵ်ဃုဒီးစံးဝဲလၢအနူကံၵ်လီၤ. ပှၤတနီၤနီၤအိၵ်ဖျဲၵ်သိနူၵ်နူကံၵ်ဝဲလီၤ. ပှၤနူကံၵ်နူၵ်မ့ၢ်ပှၤနါစံးဝဲဒၵ်.

၇. **နူကိ**နူၵ်မ့ၢ်ပကီးပပုၢ်လၢနူကိလီၤ. ဒီးပစံးလၢနူကိၵ်ကိစကီးလီၤ. ပုၢ်နူကိၵ်ကိဓိၢ်ပစံးလီၤ. ပမါအပုၢ်ဗိာ်ခွါနူၵ်ပစံးလၢနူကိစကီးလီၤ.

၈. **နူကိာ်** နူၵ်မ့ၢ်ပစုနူထံးခိၵ်နူထံးနူၵ်ပစံးလၢပစုနူကိာ်ခိၵ်နူကိာ်လီၤ. ပှၤတနီၤနီၤအစုနူကိာ်ဖိနဲဓိၤလီၤ. ဒီးအခိၵ်နူကိာ်ဖိနဲဓိၤစကီးလီၤ.

၉. **နူကိၵ်ကိ**နူၵ်မ့ၢ်ပပုၢ်အဆံးလၢပအဲၵ်အီၤနူၵ်ပစံးလၢနူကိၵ်ကိလီၤ. လိာ်ကွဲဃုၤပုၢ်နူကိၵ်ကိတကူ့ၢ်.

၉.၁. **နူကိၢ်** (ကွၢ် ၇၃.)

၁၀. **နူကျိၢ်နူကျိၢ်** နူၵ်မ့ၢ်ပခိၵ်ဆါဒီးပဟးဖုၵ်ထိဖုၵ်ထိဒီးပစံးလၢပဟးနူကျိၢ်နူကျိၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအခိၵ်ဆါဒီးဟးမးနူကျိၢ်နူကျိၢ်လီၤ.

၁၁. **နူကွံာ်** နူၵ်မ့ၢ်ပကူးကွံာ်တၢ်ဒီးတၢ်လၵ်အနါစ့ၤလၢဒီမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကူးကွံာ်ဆုါနါစ့ၤလၢဒီမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢနူကွံာ်လီၤ. ပှၤတဂၤနူကွံာ်တၢ်ဒီးအနါစ့ၤလၢဒီလဲၵ်.

၁၂. **နူကွံာ်ချိၵ်ထိး** နူၵ်မ့ၢ်ပကူးကွံာ်ဆုါနါစ့ၤလၢချိၵ်လီၤနူၵ်ပစံးလၢပနူကွံာ်ချိၵ်ထိးလီၤ. နူကွံာ်ချိၵ်ထိးလၢချိၵ်လီၤတကူ့ၢ်. ဒီးပစံးလၢနူကွံာ်ဆုါထိးစကီးလီၤ.

၁၃. **နူကွံာ်ဆုါထိး** နူၵ်ထိရိၤပထ့တၢ်နူၵ်ဆုါနါစ့ၤမ့ၢ်အိၵ်ဘျဲၵ်လၢအလီၤဒီးပစံးလၢနူကွံာ်ဆုါထိးနူၵ်မ့ၢ်ပကူးကွံာ်ဆုါနါစ့ၤတရိးထိၵ်နူၵ်ပစံးလၢပနူကွံာ်ဆုါထိးလီၤ.

၁၄. **နူခံ** နူၵ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဝဲာ်ပြၤဝဲနူၵ်ပစံးလၢနူခံလီၤ. ဟံၵ်အနၢၵ်ဝဲာ်ပြၤဝဲာ်ပြၤနူၵ်ပစံးလၢဟံၵ်အနၢၵ်နူခံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနူခံဒိၵ်ဃီၤလီၤ.

၁၅. **နူခံ** နူၵ်မ့ၢ်ပလီၤချံလီၤထိ ဒီးလီၤတစၢါဆၢဘၵ်ဒီးချံလီၤဒိၵ်တူာ်လၢအကပၤနူၵ်ပစံးလၢလီၤနူခံလီၤ. လီၤချံကစီဒီတကူ့ၢ်. လီၤနူခံဒိၵ်ဃီၤတဂ့ၤ.

၁၆. **နူစၢၤ** နူၵ်မ့ၢ်ပသးပအူးဒီးတၢ်စၢါထိၵ်အသးလၢပဟၢဖၢပူၤတဘိဒီးပစံးလၢပနူစၢၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပနူမ့ၢ်နူစၢၤလီၤ. ပသးပအူးစၢါထိၵ်အသးနူၵ်မ့ၢ်ပနုၵ်နူစၢၤလီၤ.

၁၇. **နူစၢၤထိၵ်** နူၵ်မ့ၢ်ပသးပအူးဒီးပဟၢဖၢပူၤစၢါထိၵ်အသးတဘိကိၤဝဲဒီးပဆဲနူၵ်ကိၤထိၵ်စကီးဒီးပစံးလၢပနူစၢၤထိၵ်လီၤ. စသးပအူးဒီးစနူစၢၤထိၵ်ဆါကၢ. နူမ့ၢ်ထိၵ်နူစၢၤထိၵ်စံးဝဲဒၵ်လီၤ.

၁၈. **နူတဲာ်** နူၵ်မ့ၢ်ပကူးတဲာ်တၢ်နူၵ်ပစံးလၢနူတဲာ်လီၤ.နူတဲာ်ပျုၤလၢဃာ်တဂ့ၤ. ပှၤတဂၤနူတဲာ်ကွံၵ်တၢ်ဒီးအနါစ့ၤလၢဒီလီၤ.

၁၉. **နူထိၵ်** နူၵ်မ့ၢ်တၢ်လၢဘံထိၵ်ဝဲနူၵ်ပစံးလၢနူထိၵ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤဟံၵ်တဖျၢၵ်ဒီးနူထိၵ်ဆူလိၢ်မံခိၵ်တခီလီၤ. ပှၤကညီဆဲဝၵ်ခီဘံထိၵ်ဒီးပစံးလၢနူထိၵ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဆဲဝၵ်ခီနူထိၵ်နူလီၤစံးဝဲဒီးအဆိၵ်နူၵ်လီၤ.

၂၀. **နူဒံၵ်** နူၵ်မ့ၢ်ပကူးကွံာ်ပနၢ်အဒံၵ်ဂိၤဖံးအဒံၵ် ဒီးပစံးလၢပနၢ်နူဒံၵ်, ဂိၤဖံးနူဒံၵ်လီၤ. ပနၢ်နူဒံၵ်တနူဘိၵ်ဂ့ၤကၢ.

၂၁. **နူဒံၵ်** နူၵ်မ့ၢ်နူဒီအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီအသးဟးဝ့ၤဝီၤ,အသးမၢမၵ်နူၵ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤအသးနူဒံၵ်နူဒီ. သါကလဲၤတၢ်တစဲးစဲး, သါကအိၵ်တစဲးစဲးလီၤ. ဒီးမၤသးနူဒံၵ်နူဒီလီၤ.

၂၁. ၁. **နူနူ** as ဝံာ်နူနူ (ကွၢ် ၇၄.)

၂၂. **နူဒီ** နူၵ်မ့ၢ်ပှၤကညီအသးထုးဂံာ်လိာ်အသးဃၢ်ခီဃၢ်ခီဒီးပစံးလၢပှၤကညီအသးနူဒီလီၤ. ပှၤတဂၤကမၤဟံၵ်တစဲးစဲး ကလဲၤတၢ်တစဲးစဲးဒီးအသးနူဒီဝဲလီၤ. ဒီး

ပစံးဒီးအဆိလၢအသးနဲၣ်နဒီလီၤ.

၂၃. **နဖး** နူၣ်မ့ၢ်နီၤယီၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပနီၤဖးလိာ်ပသးလၢတၢ်အိၣ်တၢ်အိဝှၤသိးဝဲသိးနူၣ် ပစံးလၢနီၤယီၣ်နဖးလီၤ.

၂၄. **နဘိ** နူၣ်မ့ၢ်ပနအဖိလာ်နူၣ်မၤသးဒ်တၢ်စၢၢ်လီၤအသးတဘိနူၣ်မ့ၢ်ပနအခိၣ်သ့ၣ် ဒီးပစံးလၢနဘိလီၤ. ပနအခိၣ်သ့ၣ်အိၣ်လီၤဆူပဟၢဖၢပှၤနူၣ်မ့ၢ်ပနဘိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနဘိနဖိလီၤ.

၂၅. **နဘိထံး** နူၣ်မ့ၢ်ပနအခိၣ်အသရှၤနူၣ်ပစံးလၢနဘိထံးလီၤ. ပှၤတဂၤကူတၢ်ထိၣ်ဘးလၢအနဘိထံးလီၤ.

၂၆. **နဘိဆွဲၣ်** နူၣ်စတသ့ၣ်ညါယဲဘၣ်. ဒီးအိၣ်လၢဟ့ၢ်အဘံးဒၣ်နူၣ်စံးဝဲလၢပတ့ၤချံးဖးဒိၣ်လီၤ.

၂၇. **နမှၢ်** နူၣ်မ့ၢ်နစၢၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပသးပအူး. တၢ်ဆါတကလုာ်လီၤ.

၂၈. **နမှၢ်လီၣ်** နူၣ်မ့ၢ်သးပအူး ဒီးပဆဲကိၤထိၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢပနမှၢ်ထိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအနမှၢ်ထိၣ်ဒီးအဆဲကိၤထိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနမှၢ်ထိၣ်နဘိထိၣ်လီၤ.

၂၉. **နလိ** နူၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်လၢအလိၢ်လံၤတဖၣ်လၢပတအိၣ်လၢၤဘၣ်လၢအပှၤနူၣ်ပကိးလၢဟံၣ်နလိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဟံၣ်နခိၣ်ဟံၣ်နလိလီၤ.

၃၀. **နဘိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပခွဲးသိၣ်တနၢ်လၢပစုမှၢ်ဒီးပစံးလၢပနသိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤနသိၣ်တနၢ်သိတြူၢ်နးကၢ.

၃၁. **နအိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပကူးအိၣ်ဘုအသၣ်ဒီးပစံးလၢပနအိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအဘုဂီၤဒီးနအိၣ်လံဝဲလံ.

၃၂. **ကန, ကဇိၣ်ကန, ကဇိၣ်ဇိၣ်ကနန, ကနကဇိ** ကွၢ်လၢကနအကျိၤတက့ၢ်.

၃၃. **ကလ့န** နူၣ်ကွၢ်လၢကလ့အကျိၤတက့ၢ်. (၈)

၃၄. **ကသ့ၣ်နဒံၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ကသ့ၣ်လၢပကူးကွံာ်အဒံၣ်နူၣ်ပကိးလၢကသ့ၣ်နဒံၣ်လီၤ.

၃၅. **ကဟာ်န** နူၣ်ကွၢ်လၢကဟာ်အကျိၤတက့ၢ်. (၃)

၃၆. **ကူးန** နူၣ်ကွၢ်လၢကူးအကျိၤတက့ၢ်

၃၇. **ကိာ်န** နူၣ်ကွၢ်လၢကိာ်အကျိၤတက့ၢ်. ကိာ်ခိၣ်ကိာ်န. ကွၢ်လၢကိာ်အကျိၤတက့ၢ်.

၃၈. **ကိာ်လာ်န** နူၣ်ကွၢ်လၢကိာ်အကျိၤတက့ၢ်.

၃၉. **ကိၣ်နလိ** နူၣ်ကွၢ်လၢကိၣ်အကျိၤတက့ၢ်.

၄၀. **ခိၣ်န** နူၣ်ကွၢ်လၢခိၣ်အကျိၤတက့ၢ်.

၄၁. **စုန** နူၣ်ကွၢ်လၢစုအကျိၤတက့ၢ်.

၄၂. **စုနထံး** နူၣ်ကွၢ်လၢစုအကျိၤတက့ၢ်.

၄၃. **တခိန** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤအိၣ်ကမဲနူၣ်ပစံးလၢအိၣ်တခိနလီၤ. ပှၤတဂၤအဝၤသံဒီးအိၣ်တခိနဓိၤလီၤ.

၄၄. **တခိန** နူၣ်မ့ၢ်ထဲပစုထွဲတခိဒီးပစံးလၢပစုတခိနလီၤ. ပှၤတဂၤဝဲာ်တၢ်လၢအစုတခိနဓိၤလီၤ.

၄၅. **တန** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤမၤတၢ်တကလုာ်ကွီၤတလီၤဒ်သဲၣ်တလၢၤအသိးဒီးပကိးလၢတနလီၤ. တနတဒါနူၣ်ပှၤဖိာ်ဝဲလၢတိၢ်လီၤ. ဒီးဖိာ်ဝဲသိၣ်ဒ်နိၣ်တိၣ်ကျိၣ်အသိးလီၤ. (ကးတန ကွၢ် ၅၀.)

၄၆. **တၢ်နတၢ်တြၢ** နူၣ်မ့ၢ်ကစၢၢ်အကဆူးပှၤလီၤကတဲာ်ဒီးပကိးလၢတၢ်နလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢတၢ်နတၢ်တြၢလီၤ.

၄၇. **တၢ်ဆူတၢ်န** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်မှၢ်ဂ့ၤ,ဝၣ်မှၢ်ဂ့ၤ,ဖးနထိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢတၢ်ဆူတၢ်နလီၤ. တၢ်ဆူတၢ်နနူၣ်ထိရိၤတၢ်အထံးဖးနဝဲနူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ဆူတၢ်နလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်နတၢ်တြၢ်စကိးလီၤ.

၄၈. **တၢ်လီၤနကိၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ကစၢၢ်ကဖိာ်လီၤလၢထံဖိဆဲးတ့ာ်ဒီးလီၤကတဲာ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢတၢ်နကိၢ်လီၤ.ကစၢၢ်လူၢ်လီၤဝဲနူၣ်တုၤတဖိခံခိဝဲဒီးလီၤပကိၢ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢတၢ်လီၤနကိၢ်လီၤ.

၄၉. **ထးတန** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကိးတဲနူၣ်လၢထးတနတနီၤနီၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢထးတဲလီၤ.

၅၀. **ထုပန** နူၣ်မ့ၢ်ဝၣ်လူၣ်ဖိလၢပနယာ်ထုနူၣ်ပစံးလၢထုပနလီၤ. ထုနူၣ်ပမှၢ်ဆဲထိၣ်ဒီးပနလၢထုပနလီၤ.

၅၁. **ထိန** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်အသၣ်ဆံၣ်ဒီးအနထိဝဲနူၣ်ပကိးလၢသဖံၣ်ထိနလီၤ. သဖံၣ်ထိနနူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်လီၤ.

၅၂. **နုးန** နူၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်ဒဲနၢညီနၢ်ဒီးပှၤဂၤ ဒီးပစံးလၢပအိၣ်နုးနလီၤ. ထိရိၤတၢ်ညီနၢ်ဒဲနၢဝဲနူၣ်ပစံးလၢနုးနလီၤ. ပအိၣ်နုးနဒီးတလၢၤဒီးပကတိၤတလၢၤသ့ဝဲလီၤ.

၅၃. **ဒီနဒီဖိ** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တဘိကတၢၢ်လၢထၣ်လၢခံဒီးပစံးလၢဒီးနလီၤ. ပှၤတဂၤမၤသ့ၣ်နဒီနဒီဖိကမှၢ်ကၢ်သါကမၤသ့ၣ်မုၣ်သၢ.

၅၄. **နါန** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဂီၤတမံၤလၢအသါဝဲလၢအပှၤနူၣ်ပစံးလၢနါနလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနါခိၣ်နါနလီၤ. ပှၤကညီနူၣ်သါလၢအနါနပှၤလီၤ.

၅၅. **နၢ်န** နူၣ်မ့ၢ်ပိၢ်ကိးတနၢ်နူၣ်လၢနၢ်နလီၤ.

၅၆. **နၢ်နနၢ်ဝီၤ** ငူၣ်မ့ၢ်ပနၢ်ဟူတၢ်ဒ်ပှၤကညီကတိၤအသိးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒ်ပှၤကညီမၤထါအသိးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပနၢ်နလီၤ. နၢ်နနူၣ်ပနၢ်ဟူတၢ်သိၣ်နာ်သကွပှၤဂၤတနၢ်ဟူဘၣ်ဝဲဘၣ်. မၤသးဒ်ပနၢ်ဟူတၢ်လၢညါခီအသိးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပနၢ်သိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢ်နနၢ်ဝီၤလီၤ

၅၇. **နၢ်ဟူတၢ်အနတစဲးစဲး** နူၣ်မ့ၢ်ပနၢ်ဟူတၢ်အပရၢဒိၣ်ဒိၣ်ဆံးဆံး ဒီးပစံးလၢပနၢ်ဟူတၢ်အနတစဲးစဲးလီၤ.စနၢ်ဟူတၢ်အနတစဲးစဲးလၢနကလဲၤသိၣ်လံာ်လီၤ. စနၢ်ဟူတၢ်နတစဲးစဲးလၢသုးဓိၤသံၣ်ဓိၤကအိၣ်ထိၣ်လီၤ. ပသး

ပှ်စံးဝဲဒၣ်.

၅၈. **နီၤဃိၣ်ၡဖး** န့ၣ်မ့ၢ်ပနီၤဖးအီၣ်လိာ်ပသးလၢတၢ် အီၣ်တၢ်အီမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပနီၤဖးတၢ်ထီရီၤတမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢ နီၤဃိၣ်ၡဖးလီၤ. နီၤဃိၣ် ၡဖးက့ၤလၢအပၢ်စုလီၢ်နူၣ်ဒီး ဟ့ၣ်လိာ်သုသးပွဲၤသိးသိးလီၤ. နီၤဃိၣ်ၡဖးအီၣ်လိာ်သု သးလၢ တၢ်ဖံးတၢ်ညၣ်ပွဲၤသိးသိးတက့ၢ်.

၅၉. **ပၡ** နူၣ်မ့ၢ်ထုနီၣ်ၡနူၣ်ပစံးလၢထုအပၡလီၤ. ထုပ ၡပတြၢမ့ၢ်တအီၣ်ဘၣ်ဒီးပဆဲထိၣ်တသ့ဘၣ်လီၤ. (ထုပ ၡကွၢ် ၅၁.)

၆၀. **ပၡမုၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပၡစၢၤအဆိလီၤ. ဒီးပစံးလၢပၡမုၢ် ပၡစၢၤ,ပၡတၢၢ်ပၡမုၢ်လီၤ.ဒီးမ့ၢ်ပသးပအူးဆါနးဝဲလီၤ.

၆၀.၁. **ပၡ** (ကွၢ် ၈၂)

၆၁. **ပုၢ်ၡ** နူၣ်မ့ၢ်ပမါအပုၢ်နူၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပပုၢ်အဝၤအမါမ့ၢ် ဂ့ၤ,ပစံးလၢပုၢ်ၡလီၤ. ဒီးပစံးလၢပုၢ်ၡကိစကီးလီၤ.

၆၂. **ပုၢ်ၡကိ** နူၣ်မ့ၢ်ပပုၢ်ဆံးဓိၤလၢအီၣ်နၢ်ဒံးနူၣ်ပကိး လၢပုၢ်ၡကိလီၤ. မိၢ်ဆံးစၢ်နူၢ်စပုၢ်ၡကိတဂၤလံစကစိာ် က့ၤစပုၢ်ၡကိလီၤ.

၆၃. **ပှၤၡဇံၣ်** နူၣ်စတနၢ်ဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်. စနၢ်ဟူထဲ ပှၤအီၣ်လီၤဃိဒီးပှၤအီၣ်ဂီၤကျါနူၣ်ဓိၤလီၤ.ပှၤတဂၤအီၣ် ဂီၤကျါဒီးတနူၢ်ဘၣ်အမါဘၣ်.

၆၄. **ဖးၡ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်အီၣ်ထိၣ်ဒီးအတြၢ်နူၣ်ပစံးလၢဖးၡ လီၤ. သ့ၣ်တထံးဖးၡခံတြၢ်, သ့ၣ်တထံးအီၣ်ဒီးအဖးၡ ဖးတြၢ်အါၡလီၤ. ကျဲတဘိအီၣ်ဒီးဖးဒံၣ်ဖးၡပဟးဖိုးနး ကၢ.

၆၅. **ဖိးၡ** နူၣ်မ့ၢ်ဘၣ်လိာ်အဆိလီၤ. ပှၤလၢအီၣ်ဃုအီၣ် ဖိးဝဲနူၣ်ပစံးလၢအီၣ်ဘၣ်လိာ်ဖိးၡလီၤ. အီၣ်ဈၢ်ဘၣ်လိာ် ဖိးၡတက့ၢ်.

၆၆. **ဘုၡ** နူၣ်မ့ၢ်ဘုသၣ်စဲၤလၢဘုသၣ်ထိၣ်လၢအလီၤနူၣ် ပစံးလၢဘုၡလီၤ. ဘုသၣ်ထိၣ်လၢဘုၡလီၤလီၤ.

၆၇. **အၡအဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ထိရီၤသ့ၣ်အီၣ်ဒီးအၡနူၣ်ပစံးဒီး အဆိလၢအၡအဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအၡအတြၢ် စကီးလီၤ. သ့ၣ်အီၣ်ဒီးအၡအဖိအၡအတြၢ်လီၤ.

၆၈. **အၡအတြၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပကတိၤဘျုးကတိၤဘျိုးတၢ်လၢ အအါ ဒီးပစံးလၢပကတိၤတၢ် ဒီးအၡအတြၢ်လီၤ. တၢ် သိၣ်တၢ်သိမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်စံးတၢ်ကတိၤလၢပစံးဘၣ်တဲာ်လီၤ တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, အီၣ်ဒီးအၡအတြၢ်လီၤ. စကတိၤနူၢ်နၤဒီးတၢ် ကတိၤအၡလီၤ. စစံးနူၢ်နၤဒီးတၢ်ကတိၤအၡဒ်အံၤ,ဆူခံ တစိၣ်နူၣ်ဟ့ၣ်တၢ်တဂ့ၤ.နမ့ၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဒီးစကလိးအီၣ်နၤ လီၤ. စကတိၤနူၢ်နၤဒီးတၢ်ကတိၤအၡဒ်နူၣ်တမ့ၢ်ဘၣ်ဓါ.

၆၉. **မူၡ** နူၣ်မ့ၢ်ပသးပှ်စံးဝဲလၢပျၢၤလီၤ. ဒီးစံၣ်တဲၤဝဲ လၢပူလီၤ. ပှၤလၢပျၢၤတဖၣ်နူၣ်ဘျၣ်အီၣ်မူၡစံးဝဲဒ်နူၣ် လီၤ. ဒီးပစံးထွဲအခံတုၤခဲကနံၣ်အံၤလီၤ. ဒီးမူခိၣ်နူၣ်အ ၡအီၣ်စါတအီၣ်စါနူၣ်ပတသ့ၣ်ညါမး. ပသးပှ်စံးဒီးပှၤ ကညီဆိကမိၣ်လၢကအီၣ်ဒီးစံးထွဲပသးပှ်အခံနူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢမူဒိၣ်ၡတစုစုလီၤ. ပသးပှ်လၢပျၢၤတဘၣ်ဖံး ဘၣ်မၤဘၣ်. အီၣ်မူၡဟိၣ်ၡဒီးအီၣ်ဒၣ်အတၢ်လီၤ.

၇၀. **မူဒိၣ်ၡ** နူၣ်မ့ၢ်မူခိၣ်နူၣ်ပဆိကမိၣ်လၢထိဝဲဒီးက အီၣ်ဒီးအၡဒ်သ့ၣ်ဖးဒိၣ်အသိးဒီးပစံးလၢမူဒိၣ်ၡလီၤ.က စၢ်ယွၤနူၣ်ပဆိကမိၣ်လၢကအီၣ်လၢမူဒိၣ်အၡဇိခိၣ်လၢ အထိကတၢၢ်နူၣ်လီၤ. ဒီးပသးဝံၣ်ထိၣ်ကစၢ်ယွၤနူၣ်ပစံး လၢစၢ်ယွၤအီၣ်လၢမူဒိၣ်ၡဟ့ၣ်လီၤက့ၤပှၤဘျၣ်အဂ့ၤ. ပ စံးဒ်နူၣ်လီၤ.

စၢ်ယွၤအီၣ်လၢမူဒိၣ်ၡ ဟ့ၣ်လီၤက့ၤပှၤဘျၣ်အဂ့ၤ

၇၁. **ယိၢ်ၡ** နူၣ်မ့ၢ်ပကစၢ်အဖးဖိဖဲပဟၢဖၢနူၣ်ပစံးလၢ ပယိၢ်ၡလီၤ. ပှၤကညီအဖးဖိနူၣ်အီၣ်ဒီးအၡပှၤတပှၤဒီး ကိးဝဲလၢယိၢ်ၡလီၤ. ဒီးအဖးဖိဝးတရံးအကစၢ်နူၣ်တ ယိၤဒီးအၡနူၣ်ပကိးလၢယိၢ်ၡလီၤ. ပှၤတဂၤအယိၢ်ၡစုၤ တလ့ၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢယိၢ်ခိၣ်ယိၢ်ၡလီၤ.

၇၂. **လီၤၡကိၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ကစၢၢ်လၢထံဖိတြိဆဲးတူာ်ဝဲဒီးအီၣ် ထိၣ်ဒီးတၢ်ၡနူၣ်ပစံးလၢကစၢၢ်လီၤၡကိၢ်လီၤ. ကစၢၢ်တ ဖျၢၣ်လီၤၡကိၢ်နူၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်ထံဖိလိာ်ခဲးတူာ်ဝဲသၢ. ဒီး ပစံးလၢဟၢ်လီၤၡကိၢ်စကီးလီၤ. ထံဖိခံဆဲးတူၢ်ကစၢၢ် အကဖိာ်လီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်လူၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒီးလီၤၡကိၢ်ဝဲလီၤ.

၇၃. **ဝံာ်ၡၡ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီၡးနဲၣ်တၢၢ်ကွဲၤလၢအစုဒီး ဘၣ်ဃိၣ်အစုမ့ၢ်ကတူာ် ဒီးဆဲးလီၤအစုမ့ၢ်ဆူအၡပူၤဒီး မၤပှၤအကလုၢ်နူၣ်စံးဝဲလၢဝံာ်ၡၡ ဝံာ်ၡၡလီၤ. သုမ့ၢ်ၡး နဲၣ်တၢၢ်ကွဲၤလၢသုစုမ့ၢ် ဒီးသုမ့ၢ်တဝံာ်ၡၡက့ၤဘၣ်ဒီးသု စုမ့ၢ်ကတူာ်လီၤ. ပသးပှ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢစူၢ်ၡၡ စကီးလီၤ.

၇၄. **ဝံၣ်ၡခံ** နူၣ်မ့ၢ်ပဘိးဒိၣ်တူာ်ဒိၣ်ယိၤချံလၢပထုး နူၣ်ဒီးပစံးလၢပဝံၣ်ၡခံလီၤ. ချံအီၣ်လၢထံကျိုကၠၣ်ဒီးပ မၤကၠၣ်စကီးချံဆူထံကျိုကၠၣ်ဝဲနူၣ် ဒီးပစံးလၢပဝံၣ်ၡခံ လီၤ.ပထုးချံနူၣ်ချံကျိုမ့ၢ်ကၠၣ်ဒီးပဝံၣ် ၡခံဆူချံကျိုကၠၣ် နူၣ်စကီးလီၤ. ချံကျိုမ့ၢ်ကၠၣ်ဒီးဒ်ပထုးချံကစၢၢ်ဆၢဒီးချံ ကျိုနူၣ်ဝံၣ်ၡခံဝံၣ်ဒိၣ်ယိၤတက့ၢ်.

၇၅. **သၡ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤဟဲအီၣ်ဘုတလိၢ်လိၢ်ဒီး ပစံးလၢအီၣ်ဘုသၡလီၤ. ထိးတၡအီၣ်ဘုသၡသမိး. တၢ်ဖိတၢ်လံၤတုၤအီၣ်ညီနၢ်ဘု ဒီးတပျုၢ်ဘၣ်ပှၤနူၣ်ပစံး လၢအီၣ်ဘုသၡလီၤ.

၇၆. **သယ့ၤၡ** နူၣ်မ့ၢ်ပအီၣ်လီၤယ့ၣ်လီၤတွၤတဂၤဃိဒီး တဘူးဘၣ်ဒီးပှၤနီတဂၤဘၣ်ဒီးတၢ်သယုၢ်ပှၤ, ပပျုၢ်တၢ် လၢမ့ၢ်ခုၣ်လီၤ. လၢမ့ၢ်ကဟါအဆၢနူၣ်ပစံးလၢမ့ၢ်လီၤ ကညီၢ်ဒီးတၢ်မၤအသးသယ့ၤၡလီၤ. စအီၣ်လၢခုးတဂၤ ယိတယ့ၤၡစအီၣ်တမှာ်ဘၣ်.

၇၇. **သးနှဳ** နူၣ်မ့ၢ်ထီရီၤပကလဲၤတၢ်တပူၤပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကမၤတၢ်တမံၤမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကမၤတစဲးစဲးတၢ်တမိၣ်မၤပသးတစဲးစဲး တၢ်မိၣ်လဲၤပသးတစဲးစဲးတၢ်တမိၣ်လဲၤဘၣ်ပသးတစဲးစဲးဒီးပစံးလၢပသးနှဳလီၤ. စံးစကလဲၤဆူဝ့ၢ်ပူၤဒီးပှၤတြီစကျဲဒီးစသးနှံၣ်နှဳနးကၢ.

၇၈. **ဟံၣ်နှလီ** နူၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်လၢပှၤကညီတအိၣ်လၢၤဘၣ်လၢအပူၤဘၣ် ဒီးပစံးလၢဟံၣ်နှလီလီၤ. ဟံၣ်နှလီနူၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်လီၢ်လံၤ, ဟံၣ်ဃးလီၤ. ဟံၣ်နှခိၣ်ဟံၣ်နှလီနူၣ်ပှၤကညီတအိၣ်လၢၤဘၣ်လၢအပူၤဘၣ်.

၇၉. **အနှ** နူၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်ဖးနှဖးတြၢ်နူၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဝၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထီရီၤတၢ်ထံးမ့ၢ်ဂ့ၤ, အိၣ်ထိၣ်ဒီးအမဲာ်ကမိာ်ဒီးအတြၢ်ဒီးပစံးလၢအနှခဲလၢာ်လီၤ. ထီရီၤတၢ်အထံးအိၣ်ဒီးအနှအဖီလီၤ.

၈၀. **အနှ** နူၣ်မ့ၢ်ပနၢ်ဟူဘၣ်တၢ်ကတိၤလၢပှၤဂၤစံၣ်တဲၤနူၣ်ပနၢ်ဟူအပရၢဒိၣ်ဒိၣ်ဆံးဆံးဒီးပစံးလၢပနၢ်ဟူဘၣ်အနှလီၤ. သုစံးလၢသုကမၤခုးနူၣ်စနၢ်ဟူဘၣ်အနှလီၤ. ပှၤဂၤသဲစကလၤဒီးစနၢ်ဟူဘၣ်အနှလီၤ. ဒီးပှၤတဂၤဟ့ၣ်တၢ်ဒီးပှၤဂၤထံၣ်နှၢ်အနှတဆံးတကၠၢ်လီၤ.

၈၁. **အပနှ** နူၣ်မ့ၢ်ထုနီၣ်နှလၢပဆဲထိၣ်ထု ဒီးပမၤကျၢၤထုနူၣ်ပစံးလၢထုအပနှလီၤ. ထုပနှမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးပဆဲထိၣ်ကျၢၤတသ့ဘၣ်.

၈၂. **အနှ** နူၣ်မ့ၢ်အလ့ၣ်အဆီလီၤ. ထီရီၤသ့ၣ်လ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဝၣ်လ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးဒီးအဆီလၢအလ့ၣ်အနှလီၤ.

၈၃. **အိၣ်နှၢ်အနှ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအအိၣ်ဖျဲၣ်သီတဖၣ်နူၣ်လၢအနှတချူးတဲာ်ဒံးဘၣ်နူၣ် ဒ်အမိၢ်အိၣ်တၢ်သုတချူးတဂ့ၤ ဒီးတၢ်ဒီးလၢအတဂ့ၤအိၣ်ဘၣ်နူၣ်အမိၢ်အိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢအိၣ်နှၢ်ဝဲအနှလီၤ. တၢ်အိၣ်လၢချးပှၤဖိဆံးတဖၣ်နူၣ်အိၣ်နှၢ်အနှ လၢဖိသၣ်အနှတချူးတဲာ်ဒံးဘၣ်နူၣ်တချးဘၣ်ဖိသၣ်ဘၣ်.

၁. **နှၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤတကလုာ်ဒံၣ်ဝဲဖိဝဲလၢထံကျါလၢမဲးလာ် ဒီးအိၣ်ဝဲလၢသ့ၣ်လၣ်ခိၣ်သ့ၣ်လၣ်လာ်လၢထံနံၤဒီးပကိးလၢနှၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆီလၢနှၣ်မိၤကွိၣ်မိၤလီၤ. နှၣ်နူၣ်အိၣ်လၢသ့ၣ်လၣ်လာ်လၢထံနံၤဒီးမ့ၢ်ထံၣ်ပှၤနူၣ်စံၣ်လီၤဝဲဆူထံကျါလီၤ. နှၣ်နူၣ်ဒံၣ်လီၤလၢမဲးလာ်လၢထံကျါဒီးတဲာ်ဘၢအဒံၣ်လၢမဲးလီၤ.

၂. **နှၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဝဲလၢတၢ်အိၣ်လၢထံတစုစု, ခိတစုစုတကလုာ်လီၤ. ဒီးအမိၢ်ပှၢ်လၢအဒိၣ်ကတၢၢ်နူၣ်နီစုညါတခိဒီးအခံဆံးဒီးအခိၣ်ကတြၢါဝဲတစဲးစဲးလီၤ. ဒီးအိၣ်ဝဲအကလုာ်လုာ်လီၤ. နှၣ်နူၣ်ပှၤသိၣ်ကွးကွးတနီၤကပၢၤသိၣ်နှၣ်နှၣ်တနီၤလီၤ.

၃. **နှၣ်** နူၣ်မ့ၢ်အကမၢ်အဆိလီၤ. ပလိၢ်ပှၤဂၤအစုဒီးပလီးမ့ၢ်တတူာ်ဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢနှၣ်ကမၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်ဒီးနှၣ်ကမၢ်အါကၢ.

၄. **နှၣ်ကတာ်** နူၣ်မ့ၢ်နှၣ်သါကဒံၣ်လီၤဒီးတဲာ်လီၤဆၢၣ်ဖြိလၢထံဒိၣ်နူၣ် ဒီးပစံးလၢနှၣ်ကတာ်လီၤ. နှၣ်ကတာ်လၢဖြိခိၣ်လၢထံကျိၣ်ကျဲဒီးမဲးနူၣ်ဒီးဒံၣ်လီၤဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနှၣ်ကတာ်နှၣ်ကပဲာ်လီၤ. နှၣ်ကတာ်နှၣ်ကဘၢစံးဝဲဒီးအဆိဒ်နူၣ်စကီးလီၤ.

၅. **နှၣ်ကၣ်ချၣ်** နူၣ်မ့ၢ်နှၣ်တကလုာ်ပှၤသိၣ်ဝဲချၣ်ချၣ်ဒီးပကိးလၢနှၣ်ကၣ်ချၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢနှၣ်တူၣ်တိၣ်လီၤ.

၆. **နှၣ်ကျိ** နူၣ်မ့ၢ်နှၣ်မုၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်နှၣ်နီၢ်နီၢ်လၢပအိၣ်နူၣ်ဘၣ်တစုစုပကိးလၢနှၣ်မုၢ်နှၣ်ကျိလီၤ. ထံတလိာ်နှၣ်မုၢ်နှၣ်ကျိအါသမိး. ဒီးမ့ၢ်ပသးပှၢ်အကလုၢ်လီၤ.

၇. **နှၣ်ကွး** နူၣ်မ့ၢ်နှၣ်တကလုာ်ပှၤသိၣ်ကွးကွးဒီးပကိးလၢနှၣ်ကွးလီၤ. နှၣ်ကွးနူၣ်ပှၤလၢမနၤသိၣ်ကွးကွးလီၤ.

၈. **နှၣ်ကွၢ်** နူၣ်မ့ၢ်နှၣ်တကလုာ်ပှၤသိၣ်ကွၢ်ကွၢ်ဒီးပကိးလၢနှၣ်ကွၢ်လီၤ. နှၣ်ကွၢ်နူၣ်အမဲာ်ပှၤပူၤဂီၤဆူၣ်လာ်လီၤ. ဒီးအမိၢ်ပှၢ်နီစုမ့ၢ်သၢဘိလီၤ. ဒီးမၤသးလါအဲးတစဲးစဲးလီၤ.

၉. **နှၣ်ကွၢ်ပူ** ကွၢ်တခံမိၢ်ဘိ.

၁၀. **နှၣ်ဃိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤလူလီၤနှၢ်ထံဒီးဟ့ၣ်ပှၤနူၣ်ပစံးလၢနှၣ်ဃိၤနှၢ်ပထံလီၤ. နှၣ်ဃိၤနှၢ်ထံလၢသလၢပူၤဟ့ၣ်ဃိၤဃၤတကၠၢ်.

၁၁. **နှၣ်စဲဘူး** နူၣ်မ့ၢ်နှၣ်ဖိတကလုာ်ဖိးလိာ်အသးခံဘ့ၣ်ခံဘ့ၣ်လၢနိၣ်ခိၣ်နိၣ်ပူၤဒီးပကိးလၢနှၣ်စဲဘူးလီၤ. နှၣ်စဲဘူးနှၣ်စဲဘးနူၣ်အိၣ်လၢနိၣ်ခိၣ်နိၣ်ပူၤလီၤ.

၁၂. **နှၣ်ညါ** နူၣ်မ့ၢ်လါတဘ့ၣ်အမံၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်လါလၢဘူးဒီးတၢ်ကစူၤလီၤဝဲအကတိၢ်နူၣ်တဘ့ၣ်လီၤ. လါနှၣ်ညါနူၣ်မ့ၢ်တုၤထိၣ်ဝဲဒီးဖီနှၣ်ညါလၢခိတဖၣ်နူၣ်ဖီဝဲလီၤ.

၁၃. **နှၣ်တၢၤကူကူၣ်** နူၣ်မ့ၢ်အုးအိနူၣ်ပကိးလၢနှၣ်တၢၤကူကူၣ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢတၢၤကူကူၣ်စကီးလီၤ.

၁၄. **နှၣ်နုာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဒၢနုာ်တၢ်ဆူပကိာ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ပူၤတၢ်လိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပနှၣ်နုာ်လီၤ. ပှၤတဂၤနှၣ်နုာ်မ့ၤဆူအကိာ်ပူၤ ဒီးအဝဲတဂၤနှၣ်နုာ်မ့ၤဆူသပၢၤပူၤဒီးအဝဲတဂၤနှၣ်နုာ်တၢ်ကူတၢ်သိးဆူဃှၢ်ပူၤလီၤ. နှၣ်နုာ်ထံဆူပလိပူၤတကၠၢ်. နှၣ်နုာ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤဆူကုပူၤတကၠၢ်.

၁၅. **နှၣ်နီၢ်** နူၣ်မ့ၢ်နှၣ်လၢပအိၣ်တကလုာ်နူၣ်ပကိးလၢနှၣ်နီၢ်လီၤ. နှၣ်နီၢ်နူၣ်ပအိၣ်ဒီးဒိၣ်နှၢ်နှၣ်အကလုာ်အဂၤတကၠၢ်ဒီးပစံးလၢနှၣ်နီၢ်လီၤ.

၁၆. **နှၣ်နိၣ်ထံး** နူၣ်မ့ၢ်နှၣ်ဖိတကလုာ်အိၣ်လၢစဲာ်ခိၣ်ပျိပူၤနိၣ်ခိၣ်နိၣ်ကျါဒီးပကိးလၢနှၣ်နိၣ်ထံးလီၤ. နှၣ်နိၣ်ထံးနူၣ်အိၣ်လၢနိၣ်ခိၣ်နိၣ်ကျါလီၤ.

၁၇. **နၣ်ပံၤယီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်နၣ်တကလုာ်အခိၣ်ထိးအယီၢ်နစုၤဝဲန့ၣ်ပကိးလၢနၣ်ပံၤယီၤလီၤ. နၣ်ပံၤယီၤကွိၣ်ပံၤယီၤန့ၣ်ပှၤကညီအိၣ်ဝဲ လီၤ.

၁၈. **နၣ်ဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်နၣ်တကလုာ်အဖံးပြုဝဲဒီးအိၣ်ဒီးအမဲာ်တူၢ်မဲာ်မ့ဒီးပကိးလၢနၣ်ဖိလီၤ. ဒီးနၣ်ဖိန့ၣ်အိၣ်ခံကလုာ်,အသူတကလုာ်ဒီးအဘီတကလုာ်လီၤ. ဒီးနၣ်ဖိန့ၣ်ပှၤကညီအိၣ်ဝဲလီၤ. နၣ်ဖိနၣ်ဖ့ါန့ၣ်အကိာ်ပှၤလဲၢ်ကၢ. ဒီးနၣ်ဖိသူန့ၣ်ပစံးလၢနၣ်ဖိနီၢ်တစုစုလီၤ.

၁၉. **နၣ်ဖိဘီ** န့ၣ်အဖံးဘီကံၢ်ကလာ်ဒီးအဖံးတပြုဘၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးအမဲာ်ဆှၣ်ဒ်ခွံၣ်အမဲာ်ဆှၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ.

၂၀. **နၣ်ဘၢၣ်ဘီ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘၢၣ်ဘီကဲထိၣ်လၢနၣ်ဒီးပကိးလၢနၣ်ဘၢၣ်ဘီလီၤ. နၣ်ဘၢၣ်ဘီန့ၣ်အစုအခိၣ်အိၣ်ထိၣ်ဒ်နၣ်အသိး ဒီးအမဲၢ်အိၣ်ဒ်ဘၢၣ်ဘီအသိးဒီးပကိးလၢနၣ်ဘၢၣ်ဘီလီၤ. ဒီးထဲစုမှၢ်ဒိၣ်ဓိၤလီၤ.

၂၁. **နၣ်ဘု** န့ၣ်မ့ၢ်နၣ်တကလုာ်အိၣ်လၢလ့ခိၣ်လ့ပူၤဒီးအကိာ်ဘုအိၣ်လၢအခ့ၣ်လာ်န့ၣ် ဒီးမၤသးကဖိလိဒီးပကိးလၢနၣ်ဘုလီၤ. နၣ်ဘုန့ၣ်ဘီဝဲဒီးအိၣ်ဒီးအခ့ၣ်ဘုလီၤ. နၣ်ဘုကွိၣ်ဘုအိၣ်လၢလ့ခိၣ်လ့ပူၤလီၤ.

၂၂. **နၣ်ဘီ** န့ၣ်မ့ၢ်နၣ်တနီၤနီၤဘီဝဲဒီး ပကိးလၢနၣ်ဘီလီၤ. ထိရိၤနၣ်နၣ်အိၣ်ဒီးအဘီတနီၤဒီးပကိးလၢနၣ်ဘီလီၤ.

၂၃. **နၣ်ဘီနၣ်** နၣ်မ့ၢ်နၣ်ဖိတကလုာ်အကံၣ်နၣ်ဘီဝဲဒီးပကိးလၢနၣ်ဘီနၣ်လီၤ. နၣ်ဘီနၣ်နၣ်ဖိၣ်ထဲသိးဒီးစုမှၢ်ခံဘီလီၤ.

၂၄. **နၣ်မှၢ်** နၣ်မ့ၢ်နၣ်လၢပအိၣ်ဝဲဒၣ်နီၢ်နီၢ်နၣ်ပကိးလၢနၣ်မှၢ်တစုစုလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနၣ်မှၢ်နၣ်ကျိလီၤ.

၂၅. **နၣ်လ့** နၣ်မ့ၢ်နၣ်တကလုာ်အိၣ်လၢလ့ကပိာ်လ့ကပၤဒီးယဲၤဝဲဒီးပကိးလၢနၣ်လ့လီၤ. နၣ်လ့နၣ်လါန့ၣ်အိၣ်လၢလ့ကပၤ ဒီးမ့ၢ်နၣ်ဖိတကလုာ်နီစုမှၢ်ဒိၣ်ခိၣ်မှၢ်ဒိၣ်ဓိၤလီၤ.

၂၆. **နၣ်သုၣ်** နၣ်မ့ၢ်နၣ်တကလုာ်လၢပတအိၣ်ဘၣ်ဒီးအမူၤသံတၢ်နၣ်အဖံးမၤသးစယီစယဲး ဒီးပစံးလၢနၣ်သုၣ်လီၤ. ဒီးအိၣ်ဝဲခံကလုာ်ဒီးအဖံးပြုတကလုာ်ဒီးအဖံးတပြုဘၣ်တကလုာ်လီၤ. နၣ်သုၣ်ကွိၣ်သုၣ်နၣ်အိၣ်ဒီးအစုၣ်ပှၤဂၤစံးဝဲဒၣ်.

၂၇. **နၣ်သုၣ်ယီယဲး** နၣ်မ့ၢ်နၣ်သုၣ်တကလုာ်အဖံးပြုဒီးပကိးလၢနၣ်သုၣ်ယီယဲးလီၤ. နၣ်သုၣ်ယီယံၢ်နၣ်သုၣ်ယီယဲးစံးဝဲဒၣ်.

၂၈. **နၣ်အုးအီ** နၣ်မ့ၢ်နၣ်တကလုာ်အဖံးပြုဒီးပကိးလၢနၣ်အုးအီလီၤ. ဒီးပှၤဝဲနၣ်အကလုၢ်အုးအးဒီးအနါစုၤထိၣ်ဖျဲးဖးဒိၣ်ဒီးပကိးလၢနၣ်အုးအီလီၤ. နၣ်အုးအီနၣ်အုးအါနၣ်မ့ၤပှၤပအိၣ်တဘူၣ်ဘၣ်. ဒီးဘၣ်တစုစုပကိးလၢတၤကူကူၣ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢအုးအီစကိးလီၤ.

၂၉. **နၣ်အဲး** နၣ်မ့ၢ်နၣ်တကလုာ်နၣ်ထဲစုမှၢ်ဒိၣ်ဒီးသူဝဲနၣ်ပကိးလၢနၣ်အဲးလီၤ. နၣ်အဲးနၣ်အးနၣ်ပှၤသိၣ်အဲးအဲးဒီးပကိးလၢနၣ်အဲးလီၤ. ဒီးပှၤကညီအိၣ်ဝဲလီၤ.

နၣ်အဲးအှၣ်သံဂ့ၢ်သီဘီ ကြၢ်မ့ၤဘၣ်ကဲပိၢ်တံၢ်သီး

၃၀. **နၣ်အီခၣ်** နၣ်မ့ၢ်နၣ်နီၢ်နီၢ်နၣ်လၢမနၤဒီးဟဲလီၤဆူဖြိခိၣ်နၣ်အီထိၣ်အခၣ်အီတရိာ် ဒီးပကိးလၢနၣ်အီခၣ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပကိးလၢတၢ်အီခၣ်လီၤ. နၣ်လၢအဘ့ါတဖၣ်နၣ်ပမှၢ်လ့လၢမ့ၣ်ဒီးတစံၣ်ဘၣ်. ကွၢ်မ့ၣ်ဒီးအခၣ်အိၣ်အီတရိာ်ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢနၣ်အီခၣ်လီၤ.

၃၁. **နၣ်အီ** နၣ်မ့ၢ်ပလူလီၤအီထံလၢသလၢပှၤမှၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ပှၤတၢ်လီၢ်တမံၤမံၤမှၢ်ဂ့ၤပစံးလၢနၣ်အီထံလီၤ. နၣ်အီနၢ်စထံတကွံးတကှၢ်. နၣ်လီၤဒၣ်လီၤအီထံလၢသလၢပှၤနၣ်တကှၢ်.

၃၂. **နၣ်အိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ထိရိၤနၣ်လၢပအိၣ်နၣ်ပကိးလၢနၣ်အိၣ်လီၤ. နၣ်အိၣ်နၣ်အီနၣ်မ့ၢ်နၣ်လၢအဂ့ၤအိၣ်ပှၤကညီတဖၣ်နၣ်မ့ၢ်နၣ်အိၣ်လီၤ. နၣ်တဘ့ၣ်မ့ၢ်နၣ်အိၣ်မ့ၢ်နၣ်မူၤသံလဲၣ်. နၣ်အိၣ်နၣ်ပသ့ၣ်ညါညီနၢ်ဒီးပအိၣ်ညီနၢ်ဒီးပသ့ၣ်ညါလၢနၣ်အိၣ်လီၤ.

၃၃. **နၣ်ဓိၤကွိၣ်ဓိၤ** နၣ်မ့ၢ်ပကိးနၣ်ဒီးအဆိဒီးပစံးလၢနၣ်ဓိၤကွိၣ်ဓိၤလီၤ. ထံတလိာ်နၣ်ဓိၤကွိၣ်ဓိၤအါကၢ.

၃၄. **နၣ်ဓိၤညၣ်ဓိၤ** နၣ်မ့ၢ်ပကိးညၣ်ဒီးအဆိဒီးပကိးလၢနၣ်ဓိၤညၣ်ဓိၤလီၤ. စအိၣ်မ့ၤဒီးနၣ်ဓိၤညၣ်ဓိၤလီၤစံးဝဲဒၣ်.

၃၅. **ကနၣ်** နၣ်မ့ၢ်ကနူးအဆိလီၤ. ပှၤကညီမှၢ်နူပှၤဂၤလၢအရူသူၣ်လၢပှၤဂၤတနၢ်ဟူဘၣ်နၣ် ဒီးအသးတမှာ်ဘၣ်ပှၤဂၤနၣ်ပစံးလၢကနူးကနၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤပှၤဂၤမၤတၢ်တဘၣ်ဘၣ်အသး ဒီးကနူးကနၣ်တၢ်လၢပှၤဂၤအလီၤနးကၢ. ကိၢ်သွဲကနၣ် (ကွၢ် ၃၉)

၃၆. **ကတြၣ်နၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢသူဝဲဒီးဆဲးထိၣ်ဒီးအကပီၤနၣ်ပစံးလၢမၤသးကတြၣ်နၣ်လီၤ. ပလီသူနၣ်မၤအသး ကတြၣ်နၣ်လီၤ.

၃၇. **ကလ့ၢ်နၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဒါလီၤချိၣ်ဒီးပဟ်လီၤလီၢ်လၢချိၣ်အဖီလာ်ဘၣ်လိာ်ပၢၤယုၢ်ကလာ် ဒီးပစံးလၢကလ့ၢ်နၣ်လီၤ. ကလ့ၢ်လီၤလီၢ်လၢချိၣ်အဖီလာ်ဘၣ်လိာ်ကလ့ၢ်နၣ်တကှၢ်. ကမ့ၢ်လီၤဘုလၢချိၣ်ပှၤနၣ်ဘၣ်လိာ်ကလ့ၢ်နၣ်နၣ်ဘၣ်လိာ်ပၢၤယုၢ်ကလာ်လီၤ.

၃၈. **ကိၢ်သွဲကနၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ကိၢ်ဝဲလၢပဟံးတဘူၣ်ဘၣ်နၣ်ပစံးလၢကိၢ်သွဲကနၣ်လီၤ. ထံချိကိၢ်သွဲကနၣ်နၣ်ပဟံးတဘူၣ်ဘၣ်. ဒီးပှၤကညီအညၣ်ဂီၢ်ဒီးအလီၤကိၢ်သွဲကနၣ်နၣ်မှၢ်အဒိအတဲာ်လီၤက်လၢတၢ်ကိၢ်လၢကိၢ်သွဲ

ကနၣ်ဒီးပစံးလၢအလီၤကိါသွဲကနၣ်လီၤ.

၄၀. **ထိၣ်နၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိၣ်တကလုာ်လၢပှၤဘှၣ်ဒၢဒ်းအနိာ်ဘံၣ်ဝဲ ဒီးအခိၣ်န့ၣ်ကးလိာ်အသးဒီးအခိၣ်မ့ၢ်အကဆူးတအိၣ်ဘၣ်ဝဲ ဒီးအခိၣ်လီၤက်လၢနၣ်အခိၣ်န့ၣ်ပကီးလၢထိၣ်နၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢထိၣ်နၣ်ထိၣ်တၤလီၤ.

၄၁. **နိၢ်နၣ်ပှ** No.65.၆၅. ပစံၣ်တဲၤမတၤတဂၤလၢပျ့ၤတဂၤဒၢန့ၣ်နံၣ်နွံလါဒီးဆံးစ့ၢ်ဟဲလီၤလၢနၣ်တဘ့ၣ်ဒီးသံသဒၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးနၣ်န့ၣ်အဖံလုၢ်ဖိၣ်ယဲကူၤအီၤဒီးကဲထိၣ်ကူၤဝဲလၢပှၤကညီလီၤ. ဒီးဒိၣ်ထိၣ်ဝဲဒီးမှၣ်ကနီၤထိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးအဖံယှၢ်အမံၤလၢနိၢ်နၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်လၢနိၢ်နၣ်န့ၣ်ဒိၣ်ထိၣ်တၢ်အကူၢ်ဘၣ်အဂီၤဂ့ၤ, အခိၣ်သူဂ့ၤ အခိၣ်လၣ်ဂ့ၤ, အမဲာ်တွဲၢ်ထါထံးသူစီမးလီၤစံးဝဲဒၣ်. လဲၤပုံၤအခိၣ်ဒီးအခိၣ်သူန့ၣ်လီၤထွံနွံကှၣ်ထံလီၤ. အခိၣ်သူလီၤထွံန့ၣ်ပသကီၤအဖိခွါတဂၤတခွဲလၢထံထၣ်တခိဒီးထံၣ်ဝဲလၢနိၢ်နၣ်အခိၣ်သူဟဲလီၤထွံန့ၣ်လီၤ. တုၤနုၤတပဟၢဟဲထိဖိာ်ကွၢ်ဝဲကွၢ်ကွၢ်ဒီးထံၣ်န့ၣ်ဝဲလၢနိၢ်နၣ်အကစၢ်ပှၢ်န့ၣ်လီၤ. ကွၢ်ဝဲဂ့ၤလၢအမဲာ်ဒီးသါဘၣ်ဝဲဒီးသါအကူၤကီးမၤဝဲဒၣ်လၢအမါလီၤ. ဒီးနိၢ်နၣ်စံးအီၤ. စတကူၤဘၣ်ဒီးနၤဘၣ်. စမ့ၢ်ကူၤဒီးနၤဒီးပှၤဂၤကမၤအၢဘၣ်ဖုးစဖံလီၤ. ဒီးပသကီၤအဖိခွါစံးအီၤဘၣ်ယိၣ်တဂ့ၤ. ပှၤဂၤမ့ၢ်မၤအၢနဖံဒီးစကစံၣ်ညီၣ်ဒၣ်ယဲလီၤ. တုၤမ့ၢ်အန့ၣ်တစုဒီးနိၢ်နၣ်န့ၣ်တဝံသူၣ်ကၢၣ်သးကၢၣ်ဘၣ်ဒီးကူၤဖိာ်ပသကီၤအဖိခွါအခံလီၤ. ကူၤတၢ်အလိၢ်ခံန့ၣ်ပှၤမၤအၢအဖံ ဒီးပှၤဖိၣ်လၢထံကိၢ်ပှၤဖိၣ်လၢထံချံဒီးလီၤတလီၤလီၤမံထိမးဒီဂၤညါလီၤ. နိၢ်နၣ်န့ၣ်ကူၤအိၣ်ဒီးအတၤတယံာ်တမိၢ်ဘၣ် ဒီးမၤအတၤဟဲကူၤကွၢ်ကူၤယုၤအီၤလၢအဖံလီၤ. ဟဲကွၢ်အဖံဒီးပှၤဖိၣ်အဖံလၢထံကိၢ်ထံချံန့ၣ်လီၤတလီၤလီၤမံထိမးဒီဂၤညါလီၤ. တုၤနုၤတပဟၢပသကီၤအဖိခွါဟ်ဒူထိၣ်အသး ဒီးပှၤဂၤပျုၤအီၤဒီးပှၤဂၤမၤဘျုကူၤအဖံန့ၣ်တကိၢ်ခါလီၤ. တုၤမ့ၢ်အန့ၣ်တစုဒီးကူၤကီးကူၤအဖံဆူအသိး ဒီးအဖံအိၣ်မှာ်အိၣ်ဂ့ၤဘၣ်ကူၤဝဲလီၤ.ဒီးကတၢၢ်ဝဲလီၤ.

၄၂. **ဝနၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပပှၢ်ပှၤဂၤအကျဲဒီးပစံးလၢပပနၣ်လီၤ. ထိရိၤပပှၢ်တၢ်အကျဲန့ၣ်ပစံးလၢပပနၣ်ခဲလၢာ်လီၤ. ပဒိၣ်အလှၣ်ကဟၣ်ဟဲလံပနၣ်အကျဲတကူၢ်.ဂီၤဖံးမိၤလှၣ်န့ၣ်ကဘၣ်ဒိဘၣ်နၤ. ပနၣ်ပဒိၣ်ကွံာ်တကူၢ်. ပစံးဒီးအဆိလၢပနၣ်ဟးဆှဲးလီၤ.

၄၃. **ဖိနၣ်ညါ** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိတကလုာ်လီၤ. ဒီးမဲထိၣ်လၢထံကျါဒီးအလၣ်ဖးထိ ဒီးအဖိဝါဝဲဒီးပကီးလၢဖိနၣ်ညါလီၤ. ဒီးအိၣ်ဝဲခံကလုာ်လီၤ.ဖိနၣ်ညါထံတကလုာ်ဒီးဖိနၣ်ညါခိတကလုာ်လီၤ.

၄၄. **သဒၣ်ယှၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢကိၤဝဲပုံၤဝဲတဖၣ်န့ၣ်ပတ်သိၣ်ယှၣ်ယှၣ်ဒီးပစံးလၢသိၣ်သဒၣ်ယှၣ်လီၤ. ပဖှာ်လွှးကနၣ်လၢထးကြဲန့ၣ်သိၣ်သဒၣ်ယှၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသိၣ်တဒၣ်ယှၣ်စကီးလီၤ.

၁. **ဧ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဟံၣ်ဖိဒီးပကီးလၢဧလီၤ. ပှၤကညီလဲၤမၤဧလၢခုးန့ၣ်မ့ၢ်လဲၤမံပၢၤခုးလၢဧပူၤလီၤ. ဒီးတၢ်လၢဧန့ၣ်အိၣ်ဝဲအကလုာ်ကလုာ်လီၤ. ဧကလံၤ. ဧကိာ်လဲာ်. ဧထိၣ်ဖုံး. ဧခိးတၢ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးဧန့ၣ်အဆိမ့ၢ်သဝံာ်လီၤ. ဧဓိၤသဝံာ်ဓိၤစံးဝဲဒၣ်.

၂. **ဧ** န့ၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်ပှၤဂၤလၢပစုညါသးဒီးပစံးလၢပဧလီၤ. ဧယၤတဂ့ၤ, နဧယၤဘၣ်မနုၤလဲၣ်. ပှၤတဂၤန့ၣ်ဧအဝဲတဂၤအမဲာ်လၢအစုညါသးလီၤ. ဧန့ၣ်အဆိမ့ၢ်ပိာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဧတၢ်ပိာ်တၢ်ဆါသမိး. ဧပိာ်ယၤတဂ့ၤ. ပှၤတဂၤဧပိာ်ဝဲတဂၤအမဲာ်လီၤ.

၃. **ဧကလံၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဧလၢပမၤလၢပဒီးကသုၣ်ပသးလၢကလံၤလၢအပူၤန့ၣ် ဒီးပကီးလၢဧကလံၤလီၤ. ဧကလံၤန့ၣ်ပမၤဖးထိဒီးပဒီးကသုၣ်ပသးလၢကလံၤလၢအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဧကလံၤဧသိၣ်ဂီၤန့ၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်ပပှၢ်မၤဝဲလီၤ.

၄. **ဧကိာ်လဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဧလၢနိၢ်ကျါခိၣ်ဒီးပတမၤကစီၤထိၣ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢဧကိာ်လဲာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤမိၣ်လမှ့ၣ်ဖိစံးဝဲလီၤ. ဒီးတနီၤနီၤစံးဝဲလၢဧကူးလာ်လီၤ. ဧကိာ်လဲာ်န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဒုးထိၣ်ဟီၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်ဒီးယိလီၤဟီၣ်ခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဧကိာ်လဲာ်လီၤ.

၅. **ဧခိးတၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီပၢၤတၤသၣ်အလိၢ်မၤဧလၢခိးတၢ်ဖိတၢ်လံၤကအိၣ်ဘၣ်ဖုးအတၢ်န့ၣ်ခိးဝဲလၢဧပူၤဒီးပစံးလၢဧခိးတၢ်လီၤ.

၆. **ဧစု** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤသိၣ်ပစုညါသးခံခီဒီးပစံးလၢဧစုလီၤ. ပှၤတဂၤဧစုဧခိၣ်ဘၣ်မနုၤလဲၣ်. ပှၤတဂၤဧလိာ်အစုညါသးခံခီဒီးသိၣ်တိတိလီၤ. ပှၤတဂၤမၤန့ၢ်တၢ်တမံၤဒီးအသးခုဒီးဧစုပိာ်စုနးကၢ.

၇. **ဧထိၣ်ဖုံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပခိးထိၣ်ဖုံးကအိၣ်ဘၣ်ပဘုဒီးပခိးလၢဧဖိအပူၤ ဒီးတၢ်လၢဧဖိန့ၣ်ပကီးလၢဧထိၣ်ဖုံးလီၤ. သုမ့ၢ်လဲၤလူၤထိၣ်ဖုံးကအိၣ်ဘၣ်ဘုဒီးမၤဒီးဧထိၣ်ဖုံးဧထိၣ်ဖုးတကူၢ်.

၈. **ဧနၤ** န့ၣ်ပအိၣ်ညီနုၢ်ဒီးပှၤဂၤဒီပရှလိာ်ပသးဒီးပှၤဂၤမှာ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးပအိၣ်လၢထံဓိၤကိၢ်ဓိၤပအိၣ်ညီနုၢ်ဒီးမှာ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢဧနၤလီၤ. ပှၤလၢပတထံၣ်ဘၣ်နီတခိၣ်န့ၣ်တအိၣ်ဧနၤဘၣ်ဒီးပှၤန့ၣ်ပရှတမှာ်ဘၣ်. ဝံၢ်ပှၤန့ၣ်ပတအိၣ်ဧနၤဘၣ်ဒီးပအိၣ်တမှာ်ဘၣ်. ပှၤလၢအိၣ်ဧနိၢ်ဧနၤဝဲတဖၣ်အိၣ်ဝဲမှာ်လီၤ.

၉. **ဧနၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်သပၢၤစ့ၤကိာ်လၢပဒၢၣ်အီထံလၢအပူၤလၢပစဲၤထိၣ်ထံလၢအပူၤန့ၣ်ပကီးလၢဧနၢ်လီၤ. ဒီးပှၤ

တနံၤနံၤကီၤလၢခဲနှၤ်လီၤ.ဒီးပကီၤဒီးအဆိလၢခဲနှၤ်ခဲ ရာ်, ခဲနှၤ်ခဲအီလီၤ. ဒီးပှၤတနံၤနံၤကီၤလၢခဲးနှၤ်စကီၤလီၤ. ခဲနှၤ်နှဉ်ပကီၤပဝဲလၢသပၢၤထံလီၤ. ပသးပှၤ်ကီၤလၢခဲဒီးခဲနှၤ်လီၤ.

၁၀. **ခဲပတုာ်** နှဉ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်လၢကျဲယံၤဒီးမ့ၢ်ဟါနှၤ်ပှၤဒီးပမၤခဲလၢပကမ်လၢကျဲအဂီၢ်နှဉ်ပစံးလၢခဲပတုာ် လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢခဲပတုာ်ခဲပတိၢ်လီၤ. မ့ၢ်ဟါလံမၤထိဉ်ခဲပတုာ် ပကတုာ်မံဖဲအံၤလီၤ.

၁၁. **ခဲပတိၢ်** နှဉ်မ့ၢ်ခဲပတုာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ခဲလၢပတုာ်မံတုာ်ဂဲၤလၢအပှၤနှဉ်လီၤ.

၁၂. **ခဲလီၤ** နှဉ်မ့ၢ်ပတိၢ်လီၤဒဉ်ပသးလၢပစုညါသးဒီးပစံးလၢပခဲလီၤလီၤ. ပှၤတဂၤခဲလီၤအသးနါပှၢ်, ပှၤတဂၤခဲလီၤအမဲာ်,ပှၤတဂၤခဲလီၤအကံာ်နၣ်, ပှၤတဂၤဟ်ဆူဉ်အသးဒီးခဲလီၤအစုနှဉ်လီၤ. တခဲလီၤ. (ကွၢ် ၂၂—၁)

၁၃. **ခဲသိဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ပမၤသိဉ်ပစုညါသးခံခီနှဉ်သိဉ်ပးပးဒီးပစံးလၢပခဲသိဉ်ပစုပးပးလီၤ. ပှၤတဂၤခဲသိဉ်အစုပးပးလီၤ. ဒီးပစံးလၢခဲသိဉ်အစုတါတါစကီၤလီၤ.

၁၄. **ခဲအစု** နှဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤသိဉ်အစုညါသးခံခီဒီးပစံးလၢခဲအစုလီၤ. ပှၤကညီခဲအစုသိဉ်တိတိလီၤ.

၁၅. **ခဲဓိၤသတိာ်ဓိၤ** နှဉ်မ့ၢ်ပကီၤခဲဒီးအဆိဒီးပကီၤလၢခဲဓိၤသတိာ်ဓိၤလီၤ. လဲၤမၤခဲဓိၤသတိာ်ဓိၤလၢခုးတက့ၢ်.

၁၆. **ကခဲကခဲ** နှဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီသကီးသကီးနှဉ်ပစံးလၢကခဲကခဲလီၤ. သုမ့ၢ်မၤတၢ်တမံၤမံၤဒီးသံဂ်ီၢ်လိာ်သုသးကခဲကခဲတက့ၢ်.

၁၇. **ကခဲ** နှဉ်မ့ၢ်ကဒုးအဆိလီၤ. ပှၤလဲၤတၢ်,မၤတၢ်တချၢဉ်နှဉ်ပစံးလၢကဒုးကခဲလီၤ.

၁၈. **ကဘဲခဲ** နှဉ်မ့ၢ်စုအညဉ်ဖးဝါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ယွၤခဉ်စိးအညဉ်ဖးဝဲပြုပြုဝါဝါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဖးကဘဲခဲလီၤ. စုကၢ်တုာ်ဒီးအညဉ်ဖးကဘဲခဲလီၤ. မ့ဉ်ဒၢယွၤခဉ်စိးအခိဉ်နှဉ်ဖးကဘဲခဲလီၤ.

၁၉. **ကယွဲၤခဲ** နှဉ်ကွၢ်လၢကယွဲၤအကျါတက့ၢ်. (၂)

၂၀. **ကရဲခဲ** နှဉ်ကွၢ်လၢကရဲအကျါ. (၇)

၂၁. **ကလဲခဲ or ကလဲဇၢ်ကလဲခဲ** နှဉ်မ့ၢ်တၢ်လၢဘျုးဝဲအလှဉ်ပြံကဒံဓိၤဒီးပစံးလၢဘျုးကလဲခဲလီၤ. ပှၤတဂၤတိၢ်ဘျုးအှုးခဲဒီးဘျုးဝဲကလဲခဲလီၤ. တိၢ်ဘျုးလၢၢ်ကလဲခဲဒီးဟံးနှၤ်ဝဲအလှဉ်အနၤလီၤ. တိၢ်ဘျုးအှုးခဲကလဲဇံဉ်ကလဲခဲဒီးကလှၤ်လီၤလၢကျဲတက့ၢ်.

၂၂. **ကအဲခဲ** နှဉ်ကွၢ်လၢကအဲအကျါ. (၃)

၂၂.၁. **ကျါတခဲ** နှဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤတၢ်တုၤလီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကတိၤပှၤကလုာ်အဂၤအကလုၢ်တုၤလီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢကတိၤတၢ်ကျါတခဲ လီၤ.

၂၃. **ခိၢ်ခဲခိၢ်ကြာ်** နှဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤဒဉ်ဖဲအသးဒီးပစံး

လၢခိၢ်ခဲလီၤ. ပှၤကညီမၤဒဉ်အတၢ်ခိၢ်ခဲခိၢ်ကြာ်နှဉ်တဘဉ်ယးဘဉ်ပလီၤဘဉ်. ပှၤကညီအိဉ်ဒဉ်အတၢ်ခိၢ်ခဲခိၢ်ဒါနှဉ်တဘဉ်ယးဘဉ်ဒီးနၤဘဉ်.

၂၄. **တခဲ** နှဉ်မ့ၢ်ထးအလဲ, ထးအပှံၤ, ထးအဂ့ၤဒီးပစံးလၢတခဲလီၤ. ဒီးပှၤတနံၤနံၤစံးလၢသခဲလီၤ. ဒီးပှၤတနံၤနံၤကီၤလၢကခဲလီၤ. ဒီးတၢ်ကတိၤနိၢ်နိၢ်မ့ၢ်တခဲလီၤ.

၂၅. **တိတခဲ** နှဉ်မ့ၢ်တမာ်ဖိာ်ယဲာ်ဓိၤကွါဓိၤဒီးမၤစဲဘူးထိဉ်ဝဲဒီးထးနှဉ်ပစံးလၢတိတခဲလီၤ. ယဲာ်တဘ့ဉ်အံၤတမာ်တိတခဲဒိဉ်ကၢ.

၂၆. **ဓုးခဲ same as** ဓုးဒ့.

၂၇. **ပခဲ** နှဉ်မ့ၢ်ဆဉ်ဖိကိၢ်ဖိတကလုာ်မၤသးဒ်တကျာ်ခိဉ်အသိးဒီးပစံးလၢပခဲလီၤ. ဒီးဖိနဲဓိၤထဲခိဉ်ဒုဉ်ဓိၤလီၤ. ဒီးအဖါတဖဉ်နှဉ်အမဲဒ်တကျာ်ခိဉ်အသိး,အနၢၤဒ်တကျာ်ခိဉ်အသိးလီၤ. ဒီးပကီၤဒီးအဆိလၢပခဲပဒီလီၤ. တၢ်လၢပခဲနှဉ်ပအိဉ်ဝဲဉ်ကၢ.

၂၈. **လီၤခဲ or** လီၤဇၢ်လီၤခဲ နှဉ်မ့ၢ်ပကွာ်ခုးဖဲးခုးသ့ဉ်ကၢ်တုၤလီၤဘဉ်လိာ်ဒီးပစံးလၢလီၤခဲလီၤ. ကိမ့ၢ်လီၤခဲဒီးပတဲးမ့ဉ်အှုအိဉ်ဝဲလီၤ.ပှၤကညီမ့ၢ်ကွာ်ခုးတုၤလီၤဒီးလီၤခဲဒီးမ့ဉ်အှုအိဉ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤကွာ်ခုးဖဲးသံဉ်လီၤဒီးလီၤခဲဂ့ၤသမိး.

၂၉. **လီၤခဲလီၤကျူး** နှဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်လဉ်လီၤလၢဟီဉ်ခိဉ်အဖီခိဉ် ဒီးကျူးလီၤအသးတုၤလီၤဝဲသပးကလာ်ဒီးပစံးလၢလီၤခဲလီၤ. သ့ဉ်လဉ်လီၤခဲတၢ်ဒီးဟီဉ်ခိဉ်သတံးကလာ်လီၤ.

၃၀. **သကွဲခဲ** နှဉ်မ့ၢ်ပဆိကမိဉ်ထိဉ်တၢ်ဆူအဂၤတမံၤမံၤဒီးတၢ်တမိဉ်မၤဘဉ်ပသးလၢကလီကွကါဘဉ်ဒီးပစံးပမၤပသးသကွဲခဲလီၤ. ပှၤတဂၤဆိကမိဉ်အမါဒီးမၤအသးသကွဲခဲလီၤ.

၃၁. **သခဲ** နှဉ်မ့ၢ်တခဲလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထးပှံၤထးလဲနှဉ်လီၤ. သခဲမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးပဝဲာ်ယဲာ်အှဉ်ဝဲလီၤ.

၃၂. **သခဲ** အဝဲအံၤမ့ၢ်ဒ်ပခဲတၢ်လၢပစုအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီမၤစၢၢ်ဆၢဝဲလၢထါလီၤ. ဂီၤအမိၢ်နှဉ်တအဲဉ်ဘဉ်ဂီၤအမါဘဉ် ဒီးခဲဝဲအနၢ်နှဉ်ဒီးဂီၤအမါနှဉ်မၤထါစံးဝဲဒဉ်—

ဂီၤမိၢ်သခဲစနၢ်ကံာ် ဂီၤမိၢ်စံးမၤဆူအယံၤ

၁. **ခဲး** နှဉ်မ့ၢ်တၢ်အမုၢ်တကလုာ်အလဉ်ဒ်နွံဉ်အသိးဒီးအတၢ်ဖးထိဘျသလံးဒီးပကီၤလၢခဲးလီၤ. ဒီးပှၤတနံၤနံၤကီၤလၢကတာ်လီၤ. ခဲးနှဉ်ပအိဉ်အဒီးပဖိအိဉ်အတၢ်လၢကသူလီၤ. ဒီးပကီၤလၢခဲးဓိၤကတာ်ဓိၤတစုစုလီၤ. ဒီးမ့ၢ်အဆိခိၢ်မ့ၢ်စကီၤ, မ့ၢ်တၢ်အနိၢ်ခိၢ်မ့ၢ်စကီၤလီၤ.

၂. **ခဲး** နှဉ်မ့ၢ်ပပၢ်ထိဉ်ခိၢ်ထိဉ်တၢ်ဒီးတၢ်လဉ်, လှၢ်သဉ်ဒံသဉ်ဒီးပစံးလၢပခဲးတၢ်ဒီးလီၤ. လဲၤခဲးသကိၤသဉ်နှဉ်

ဟဲက့ၤဖီအိၣ်ကသ့တက့ၢ်. ဒဲးထိၣ်လူၢ်ခ့ဒီးနူၣ်ဟဲက့ၤချိ ထိၣ်တက့ၢ်.

၃. **ခဲး** နူၣ်မ့ၢ်ထံထိၣ်ထံလီၤတကလုာ်နူၣ်ပှၤကညီကိး ဗိာ်ထွဲတလၢၤနီၢ်အခံလၢဒဲးလီၤ. ဒီးထံထိၣ်ဖးဒိၣ်နူၣ်ပ စံးလၢဒဲးကတၢၢလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကိးဗိာ်ထွဲတလၢၤနီၢ်အခံ လီၤ.

၄. **ခဲးတံာ်** နူၣ်မ့ၢ်ဒးတံာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤတံာ်တၢ် ပူၤခိၣ်ထိးလၢသ့ၣ်ဘၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပခိးတံာ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ အပူၤလီၤ.

၅. **ခဲးတူာ်** နူၣ်မ့ၢ်ဒဲးဘးအဆိလီၤ. ဒီးပှၤလၢတူၢ်ဘၣ် တၢ်ဖှိၣ်လၢလရာ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢခိမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢဒဲးတူာ်ဒဲး ဘးလီၤ.

၆. **ခဲးထိ** နူၣ်မ့ၢ်တြဲာ်အနါစ့ၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တလၢၤပျုးထိၣ် ယိၣ်လၢထူနူၣ်ပစံးလၢတြဲာ်ဒဲးထိဝဲလီၤ. တလၢၤတြဲာ်ဒဲး ထိယိၣ်လၢထူလီၤ.

၇. **ခဲးထိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဖိၣ်သ့ၣ်သၣ်လၢပမၤအိၣ်နူၣ်ပစံး လၢပဒဲးထိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒဲးထိၣ်တၢသၣ်လၢအဖိၣ် ထိၣ်ဝဲထူးတဖၣ်လီၤ.

၈. **ခဲးထိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ထွံၣ်တဖၣ်အခိၣ်မ့ၢ်အိၣ်ထိၣ်လၢအ ခိၣ်ဒ့အကပၤနူၣ်တဘိ ဒီးပစံးလၢထွံၣ်ခိၣ်ဒဲးထိၣ်လီၤ. ထွံၣ်တနီၤနီၤအခိၣ်ဒဲးထိၣ်ဝဲလီၤ.

၉. **ခဲးခဲး** နူၣ်မ့ၢ်ပထံၣ်တၢ်ဝးချမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဝးဘၣ်ပှၤချ မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢဝးဒဲးဒဲးလီၤ. ပှၤကညီအထူၣ်ဖိုးဝးဒဲးဒဲး, ကလံၤအူသ့ၣ်လၣ်ဝးဒဲးဒဲး. ပှၤကညီဖျးအမဲာ်ဝးဒဲးဒဲး လီၤ.

၁၀. **ခဲးခဲး** နူၣ်မ့ၢ်ကလံၤအူမှၣ်အလၣ်ဝးချဲဝဒီးပစံးလၢ မှၣ်အူကပီၤဝးဒဲးဒဲးလီၤ. မ့ၢ်အူတလိၣ်ကဲၤဒီးကပီၤဝး ဒဲးဒဲးလီၤ.

၁၁. **ခဲးနူၢ်** နူၣ်မ့ၢ်သပၢၤထံလၢပစဲၤထိၣ်အီထံနူၣ်ပကိး လၢဒဲးနူၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢဒဲနူၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤ စဲၤထိၣ်အီထံလၢဒဲးနူၢ်ပူၤလီၤ.

၁၂. **ခဲးဘး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤအၢပှၤသိမၤကမၣ်တၢ်ဒီးတူၢ်ဘၣ် တၢ်ဖှိၣ်တၢ်နးလၢလရာ်မှၣ်အူအပူၤနူၣ်ပစံးလၢဒဲးဘး လီၤ. ပှၤတဂၤတယူးယိၣ်ဘၣ်အမိၢ်အပၢ် ဒီးဒဲးဘးဝဲဒီး တူၢ်ဘၣ်လရာ်လီၤ. ပှၤအိၣ်ဘၣ်လၢလရာ်ပူၤတဖၣ်နူၣ် ကမ့ၢ်ကၢ်ဒဲးဘိၣ်ဒဲးဘးအမိၢ်အပၢ်သၢ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ဒဲး ဘးစကီးလီၤ.

၁၃. **ခဲးဘးပတ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖှိၣ်လၢဟိၣ် ခိၣ်ချၢလၢမၤကမၣ်တၢ်တမံၤမံၤ ဒီးလီၤဘၣ်ယိာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တူၢ်ဘၣ်တၢ်ဆူဒိၣ်ဆါအၢတဲာ်လ့ၤအီလ့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢ ဒဲးဘးပတ်လီၤ. ပှၤလၢဘၣ်တၢ်ဒဲးဘးပတ်နူၣ်မ့ၢ်မၤအၢ မၤသိပှၤဂၤဒီးတၢ်မၤအၢမၤသိကွၤအီၤလီၤ. ဒီးဘၣ် တစုစုပစံးလၢဒဲးဘးနီၢ်ခိလီၤ. ဒဲးဘးနီၢ်ခိဒီးဒဲးဘးပတ် နူၣ်ဖံးသိးသိးလီၤ.

၁၄. **ခဲးဘိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဒဲးဘးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဘၣ်လ ရာ်တဖၣ်နူၣ်မ့ၢ်ဒဲးဘိၣ်ဒဲးဘးလီၤ.

၁၅. **ခဲးအိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပပံၢ်အိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လၣ်တၢ်သူၣ်တၢ် သၣ်ဒီးပစံးလၢပဒဲးအိၣ်လီၤ. လဲၤဒဲးအိၣ်ဖံသၣ်. လဲၤဒဲး အိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လၣ်တက့ၢ်.

၁၆. **ခဲးစိၤကတၢ်စိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ကတၢ်နူၣ်ပကိးဒီးအဆိ လၢဒဲးစိၤကတၢ်စိၤလီၤ. ဒဲးစိၤကတၢ်စိၤနူၣ်ပဖီအိၣ်အ တၢ်လၢကသ့လီၤ.

၁၇. **ကအဲးခဲး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအကလုၢ်မှာ်, ပှၤကညီ အကလုၢ်အိၣ်ဒီးအကတြဲးဒီးပစံးလၢအကလုၢ်ကအဲးဒဲး လီၤ. ပှၤတဂၤအကလုၢ်ကအဲးဒဲးလီၤ.

၁၈. **ကိးမံၤခဲး** နူၣ်ကွၢ်လၢကိးအကျါတက့ၢ်.

၁၉. **ခိၣ်ခဲး** နူၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်ဒၣ်အယံလၢအဖးဒ့လၢအဆံး တဘိနူၣ်ပစံးလၢပခိၣ်ဒဲးလီၤ. တၢသွိၣ်တဖၣ်နူၣ်အခိၣ် ဒဲးတဖၣ်နူၣ်မ့ၢ်အယံဖးဒ့လၢအဆံးတဖၣ်နူၣ်လီၤ.

၂၀. **ခိၣ်မုၢ်ခဲး** နူၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်မုၢ်ဆၣ်လၢအစဃါ ဒီးပခိၣ် မုၢ်ဆၣ်တဘိနူၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်မုၢ်ဒဲးလီၤပခိၣ်မုၢ်ဒဲးနူၣ်ဘူးဒီးပ ခိၣ်မုၢ်ဆၣ်တဘိလီၤ.

၂၁. **စုခဲး** နူၣ်မ့ၢ်ပစုမုၢ်ဆၣ်အဘၢၣ်စၢၤ ဒီးပစုမုၢ်တိအ ဘၢၣ်စၢၤနူၣ်ပစံးလၢပစုမုၢ်ဒဲးလီၤ. ပစုမုၢ်ဒဲးနူၣ်ဘူးဒီးပ စုမုၢ်ဆၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပစုမုၢ်ဒဲးပစံးဒ်နူၣ်စကီးလီၤ.

၂၂. **စုခဲး** နူၣ်မ့ၢ်ပစုဖၢဖးဒ့လၢအဆံးတဘိနူၣ်ပစံးလၢ ပစုဒဲးလီၤ. ပစုဒဲးအယံနူၣ်ဆံးဝဲဖိနဲစိၤလီၤ.

၂၃. **တခဲး** နူၣ်မ့ၢ်နိၣ်တကလုာ်မဲထိၣ်လၢသ့ၣ်ဒ့လီၤဒီး အလၣ်ဆူၣ်စယိာ် ဒီးအလၣ်စှိးမဃါးနူၣ်ပစံးလၢတဒဲး လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢသဒဲးလီၤ.

၂၄. **တခဲးတဆၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလၢအကသိးစှၤဝဲနူၣ် ပစံးလၢပှၤကညီတဒဲးတဆၣ်လီၤ. ပှၤကညီတဒဲးတ ဆၣ်တဖၣ်ထိၣ်ဆူပဒိၣ်ကပၢၢ်သမိးဓါ.

၂၅. **တၢ်ခဲးဘးပတ်** နူၣ်မ့ၢ်ပတူၢ်တၢ်ဖှိၣ်တၢ်နးလၢဟိၣ် ခိၣ်အချၢအံၤကဲကဲတကဲ, သံသံတသံ, တဲာ်လ့ၤအီလ့ၤ, ဖှိၣ်သံယာ်သံဒီးပစံးလၢတၢ်ဒဲးဘးပတ်လီၤ. တၢ်ဒဲးဘး ပတ်ဘၣ်ပှၤကညီလၢခိတဃၣ်အံၤဖှိၣ်သမိးစံးဝဲဒၣ်.

၂၆. **ကူၢ်တၢ်ခဲးဘး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢတူၢ်တၢ်ဖှိၣ်တၢ်နး အကလုာ်ကလုာ်လၢလရာ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢထီပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤတၢ် ဆူးတၢ်ဆါမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢတူၢ်တၢ်ဒဲးဘးလီၤ. ပှၤလၢတၢ် ကျဲးစၢးတဂ့ၤဘၣ်နူၣ်တူၢ်ဘၣ်တၢ်ဒဲးဘးလီၤ.

၂၇. **တြဲာ်ခဲးထိ** နူၣ်မ့ၢ်ထိရိၤပတြူာ်ဂ့ၤထိၣ်တၢ်လၢထူ ဒီးပစံးလၢတြဲာ်ဒဲးထိလီၤ. ပှၤတဂၤတြဲာ်ဒဲးထိလံာ်အ ကနူၤလၢထူလီၤ. တလၢၤတြဲာ်ဒဲးထိယိၣ်အခိၣ်စိၣ်

လၢထုလီႉ.
၂၈. **တြဵၼ်ၶဵးထီတၢ်ၵတီႉ** ၼၼ်မၢ်ပွႉလၢသွစႆးသွၵတီႉ ဒီးၵတီႉတၢ်ၵတၢ်တသွၻၼ်ၼၼ်ပစႆးလၢတြဵၼ်ဒဵးထီ တၢ်ၵတီႉလီႉ. ပွႉတၵႉတြဵၼ်ဒဵးထီတၢ်ၵတီႉတၻီ ၻၼ်တၻီ, တထႆၼ်ၻၼ်တထႆၼ်ၵတၢ်တသွၻၼ်.
၂၉. **ထရီၶဵး** ၼၼ်မၢ်ပၵွ်လီႉထႆလၢပစႅႉထီၼ်အီထႆလၢ မီၻီလၢထႆပူႉၼၼ်ပစႆးလၢထရီဒဵးလီႉ. ဒီးမၢ်ပွႉမီၼ်လ မွဲၼ်ဖိစႆးဝဲလီႉ.
၃၀. **ၻီၶဵး** ၼၼ်မၢ်ဂ့ၢ်တၵလုၵ်ၼၼ်လီႉလဲၻီဝဲဒီးပၵီး လၢၻီဒဵးလီႉ. ၻီဒဵးၻီဒႊၼၼ်ၵၢံးၼၢ်စုဆၼ်တၵၢ်ဒီးထီ ၵၢ. ပတဆံတၢ်သွ. ပယွယၵ်တၢ်သွဝဲလီႉ.
၃၁. **မႉၶဵးၻၢး** ၼၼ်မၢ်ပွႉလၢမႉတၢ်ၵမၼ်ဒ်သီးၵၻၼ် တၢ်ဒဵးၻၢးဒီးပစႆးလၢမႉဒဵးၻၢးတၢ်လီႉ. ဒီးမၢစၵီးပွႉၵႉ မႉၵမၼ်တၢ်ဒ်အသီး ဒီးပစႆးလၢမႉဒဵးၻၢးပွႉၵႉစၵီး လီႉ. ပွႉတၵႉမႉဒဵးၻၢးပွႉၵႉမႉအၢမႉသီတၢ်လီႉ.
၃၂. **မႉတၢ်ၶဵးၻၢး** ၼၼ်ထီရီႉပွႉမႉၵမၼ်တၢ်ၼၼ်တမံႉ လၢ်လၢ်ဒ်ၵဒဵးၻၢးဝဲဒီးပစႆးလၢမႉတၢ်ဒဵးၻၢးလီႉ. ပွႉ တၵႉမႉတၢ်ဒဵးၻၢးလၢဟွၼ်တၢ်တမံႉဒီးအဝဲတၵႉၼၼ်မႉ တၢ်ဒဵးၻၢးလၢမႉၵမၼ်မုၼ်ၵမၼ်ၶွါတမံႉလီႉ.
၃၃. **သၶဵး** ၼၼ်မၢ်ၼီၼ်တၵလုၵ်မဲထီၼ်လၢသွၼ်ၷၶံသွၼ်ၷ လီႉ ဒီးအလၼ်ၼိစုမၢ်ခံၻီဒီးအလၼ်တီၼ်ဝဲဆူၼ်စယၵ် ဒီး ပၵီးလၢသဒဵးလီႉ. သဒဵးသဒႊၼၼ်မၢ်ၼီၼ်တၵလုၵ်မဲ ထီၼ်လၢသွၼ်ၷၶံသွၼ်ၷလီႉလီႉ. သဒဵးထႆ (a kind of tree).
၃၄. **ဟွၼ်တၢ်ၶဵးၻၢး** ၼၼ်မၢ်ပွႉလၢမႉအၢမႉသီအသးဒီး မႉသြူးမႉၵမၼ်တၢ်ၼၼ်ပဒီၼ်မၢ်ဂ့ႉ,ၵစၢ်ယွႉမၢ်ဂ့ႉ,စံၼ် ညီၼ်အီႉလၢအၻၼ်တၢ်ၼးတၢ်ဖိၼ်လၢယၵ်ပူႉမၢ်ဂ့ႉ, လၢ လရၵ်ပူႉမၢ်ဂ့ႉ, ဒီးပစႆးလၢပဒီၼ်ဟွၼ်အတၢ်ဒဵးၻၢးဒီးၵ စၢ်ယွႉဟွၼ်တၢ်ဒဵးၻၢးလီႉ. တၢ်ၻျၼ်တၵႉပွႉလဲႉဆိုး လၢပဒီၼ်ဒီးပဒီၼ်ဟွၼ်တၢ်ဒဵးၻၢးလီႉ.
၃၅. **အၶဵးအဆၼ်** ၼၼ်မၢ်ထီရီႉတၢ်လၢအဆံးအၵၠႉတ ဖၼ်ၼၼ်ပစႆးလၢအဒဵးအဆၼ်လီႉ. တၢ်ၻၼ်ဒံၼ်ၻၼ်ဒႊ ၼၼ်မၢ်အဒဵးအဆၼ်လီႉ. ၻုဆဲးဖးလၢအၻီပြိၼၼ်မၢ်ၻု အဒဵးအဆၼ်လီႉ. ပွႉလၢအၵသီးပီညါစုႉဝဲတဖၼ်ၼၼ် မၢ်ပွႉၵညီအဒဵးအဆၼ်လီႉ. ပွႉၵညီအဒဵးအဆၼ်တ ဖၼ်ၼၼ်တသွစႆးသွၵတီႉ, တပၢ်လိၼ်ပၢ်ပႉၻၼ်.
၁. **ၶဵၼ်** ၼၼ်မၢ်ပဖိၶွါအမါၼၼ်ပၵီးလၢဒဵၼ်လီႉ. ဒီးပၵီး ဒီးအဆိလၢဖိမိႉဒဵၼ်မိႉလီႉ. ဒဵၼ်တဖၼ်ၼၼ်မၢ်တၼၢ်တွၼ် ၻၼ်ဒီးတၻၼ်ၻၼ်အမံႉပှၢ်အသးၻၼ်.
၂. **ၵဒဵၼ်ၶႉၵလဲၵ်** ၼၼ်မၢ်တၢ်အထႆးမဲထီၼ်အါထႆးဒီး တၢ်ဖျါအါဝဲၼၼ်ပစႆးလၢၵဒဵၼ်ၶႉၵလဲၵ်လီႉ. သၵွ်မဲ ထီၼ်ၵဒဵၼ်ၶႉၵလဲၵ်လီႉ.

၃. **စၶွၼ်ၶဵၼ်** ၼၼ်မၢ်တၢ်ၵွၼ်ဝဲလၢအခိၼ် ဒီးအခံတမျိဝဲ ၼၼ်ပစႆးလၢၵွၼ်စၶွၼ်ဒဵၼ်လီႉ. ဒီးပစႆးလၢၵွၼ်တၶွၼ်စ ၵီးလီႉ. ၶျံၼၼ်ၵွၼ်တမျိမႉအသးစၶွၼ်ဒဵၼ်လီႉ.
၄. **ဟီၼ်ၶဵၼ်** ၼၼ်မၢ်ဟီၼ်စႉအဆိလီႉ. ပွႉလၢမႉမဲၵ်ဆုး တၢ်ၼၼ်ပစႆးလၢမႉဟီၼ်စႉဟီၼ်ဒဵၼ်အသးလီႉ. ပွႉမႉ ယဲသဲမုၼ်အသးၼၼ်မၢ်မႉ ဟီၼ်စႉဟီၼ်ဒဵၼ်အသးလီႉ.
၁. **ၼီ** ၼၼ်မၢ်ပတီၢ်တၢ်ယၢယၵ်ၵၼွႉၵွါၵၼွႉဒီးပစႆးယၢ ဒီလီႉ. ပွႉတၵႉဒီအဝဲတၵႉအခိၼ်လၢယၵ်ၵၼွႉလီႉ.သ ရၼ်ဒီလၢ်လၢၵွါအ ၵၼွႉလီႉ.
၂. **ၼီ** ၼၼ်မၢ်ပစႆးပွႉလီႉၵၵ်လၢတၢ်တမံႉမံႉဒီးပစႆးလၢဒီ လီႉ. ဒီတၢ်ၼၼ်ဒီဝဲဒ်အံႉ, ပွႉတၵႉလီႉၵၵ်လၢထွဲၼ်, ပွႉ တၵႉလီႉၵၵ်လၢတၢ်ပျူၢ်, ပွႉတၵႉလီႉၵၵ်လၢတၢ်သွီၼ်, ပွႉတၵႉလီႉၵၵ်လၢတၢ်အၢတၢ်သီ, ဒီတၢ်ၼၼ်ဒီဝဲဒ်ၼၼ် လီႉ. ပွႉတၵႉဒီယၢလၢထွဲၼ်, ပွႉတၵႉဒီယၢလၢတၢ်ပျူၢ် ဒီးစသးဒီၼ်ထီၼ်လီႉ.
၃. **ၼီၵၼၼ်** ၼၼ်မၢ်တၢ်သီၼ်တၢ်ပွႉၼၼ်ဒ်ပၵၼၢ်ဟူဒီးပဒီး ပၼၢ်ဒီးပၵၼၼ်ၼၼ်ပစႆးလၢဒီၵၼၼ်လီႉ. ဒီးပွႉတၼီႉ ၼီႉ စႆးလၢဒီးၵၼွႉဒီးၵၼၼ်လီႉ. ဒီၵၼွႉဒီၵၼၼ်တၢ်သီၼ် တၢ်ပွႉတၵၢ်. သုမံလၢပှၢ်ၵျါအံႉဒီၵၼၼ်တၢ်ၵသီၼ် ၵသဲတမံႉမံႉၻၼ်ဖုး.
၄. **ၼီ** ၼၼ်မၢ်လၼ်တၼီႉၼီႉအၻီယံၼၼ်ပစႆးလၢလၼ်ဒီလီႉ. သွၼ်တၼီႉၼီႉလၼ်လီႉလၢအဒီ လီႉတခီတၻွၼ်ၻွၼ် လီႉ.
၅. **ၼီၵၼွႉ** ၼၼ်မၢ်ဒီၵၼၼ်အဆိလီႉ. ဒီးမၢ်ပၵၼၼ်တၢ် သီၼ်တၢ်သဲဒီးပစႆးဒီးအဆိလၢဒီၵၼွႉဒီၵၼၼ်ဒ်ၼၼ်လီႉ.
၆. **ၼီၵလွႉ** ၼၼ်ၵွၢ်လၢၵလွႉအၵျါတၵၢ်. ၄.
၇. **ၼီၵလီႉ** ၼၼ်ၵွၢ်လၢၵလီႉအၵျါတၵၢ်. ၇.
၈. **ၼီၵအီ** ၼၼ်မၢ်လံၵ်တၵလုၵ်ထႆၼ်တၢ်လၢမၼႉ ဒီးပ ၵီးလၢဒီၵအီလီႉ. ဒီးထဲဆီမီၢ်ပှၢ်တၻွၼ်ဒီးအမဲၢ်ခံတွၼ် လၢၵၢႉဒီးအမဲၢ်ၵိတထီၻၼ်လီႉ. ဒီးအိၼ်ခံၵလုၵ်ဒီး ဒီၵအီပြိမိႉတၵလုၵ်စၵီးလီႉ. ဒီၵအီဒါၵအါၼၼ် ပထႆၼ်ယွႉလၢမၼႉဒ်လံၵ်အသီးလီႉ.
၉. **ၼီၵအီပြိမိႉ** ၼၼ်မၢ်လံၵ်ပြိမိႉတၵလုၵ်ထႆၼ်တၢ်လၢ မၼႉဒီးယွႉအိၼ်အဆၼ်လၢမၼႉဒီးပၵီးလၢဒီၵအီပြိမိႉ လီႉ. ဒီၵအီပြိမိႉၼၼ်ယွႉအိၼ်အဆၼ်လၢမၼႉလီႉ.
၁၀. **ၼီၵၢ်** ၼၼ်မၢ်ပတီၢ်ၵၢ်တၢ်ယံတၢ်ၵၼၢႉလၢယၵ်ၵ ၼွႉဒီးပစႆးလၢဒီၵၢ်လီႉ. ဒီၵၢ်ထိခိၼ်အခိၼ်လိၼ်ယံလၢ ယၵ်ၵၼွႉလီႉ.
၁၁. **ၼီခိၼ်တလီႉ** ၼၼ်မၢ်တၢ်ဂ့ႉၼၼ်ပစႆးလၢတၢ်အၢ, တၢ် ၻျၼ်ပစႆးလၢတၢ်တီဒီးပစႆးလၢဒီခိၼ်တလီႉလီႉ.
၁၂. **ၼီချိ** ၼၼ်မၢ်တၢ်လၢၵျုႉအသးတဖိးၻၼ်ဒီးမႉအ သးချၢၼ်ချၢ်ချၢၼ်ချဲၼၼ်ပစႆးလၢဒီချိလီႉ. ပွႉတၵႉယီလီႉ

ယီၤဒီချံၣ်ဒီချံနးကၢ. ပှၤကညီအဝဲဒီချံန့ၣ်အဝဲဒီးကန့ၤ အသးတနီၤအဝဲဒီးကပၤအသးတနီၤလီၤ.

၁၃. **ဒီဃံ** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်လဲၣ်အဆၢမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဂ့ၢ်လဲၣ်,တနံး လဲၣ်အဆၢန့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ကိၤဝဲဒီးပစံးလၢလဲၣ်ဒီဃံလီၤ. ပ ဆဲးတနံးလဲၣ်လၢအဒီဃံဒၣ်ဝဲလီၤ. တနံးလဲၣ်ဒီခိၣ်ဒီဃံ န့ၣ်ပဆဲးတနံးလဲၣ်လၢအဝဲန့ၣ်လီၤ. တနံးလဲၣ်ဒီဃံဒီက နၢၤန့ၣ်ကိၤဝဲဒီးပဆဲးကဒါက့ၤလဲၣ်လၢအဝဲန့ၣ်လီၤ.

၁၄. **ဒီဃိခဲၣ်ဃဲၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဟိၣ်ခိၣ်တမှာ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢ ဟိၣ်ခိၣ်ဒီဃိဒဲၣ်ဃဲၣ်လီၤ.

၁၅. **ဒီဃိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အန့ၣ်တမံၤန့ၣ်ပစံးလၢလီၤက်လၢ တၢ်တမံၤဒၣ်ဒီးပစံးလၢဒီဃိၤလီၤ. တၢ်လၢဟိၣ်ခိၣ်ပဒီ ဃိၤဒီးစူာ်ဝံာ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးလီၤက်လၢစူာ်ဝံၣ်သ့ၣ်န့ၣ် ဖျၢၣ်သလၢၣ်လီၤ. ဒီဃိၤတဲာ်ဃိၤဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ.

၁၆. **ဒီဓိၤတမုၣ်တနီၤပှ** No.81. ၈၁. ပတဲပစိၤပၤအ ဖိမုၣ်တဂၤပှၤလဲၤကတိၤဒိၣ်အိၤ တကတိၤဆၢဝဲဘၣ်. ပှၤစံးလီၤအသးလၢအခိၣ်ဒိၣ်အနၢ်လဲၢ်. အမဲာ်သ့အပျုၤ ဂၤလဲၤကတိၤဒိၣ်အိၤတကတိၤဝဲဘၣ်. သါဘၣ်လၢဖိၣ် ဃဲတဂၤအနၢ်တးဖိၣ်ဃဲလဲၤတကျဲ. ပကတိၤဒိၣ်တၢ်တ ကတိၤဆၢဝဲပှၤနဲာ်တကတိၤဆၢပှၤဘၣ်အလိၢ်ကအိၣ်ဒံး လဲၣ်. ပှၤစံးအိၤတၢ်လၢပှၤပကတိၤဒိၣ်အိၤတကတိၤဆၢ ပှၤနဲာ်. လၢနၤကကတိၤဆၢနၤဒံးလဲၣ်. သ့သါကတၢ ဓါ. ပှၤစံးအိၤတၢ. သ့သါကတၢဒ်လဲၣ်, ကု်တခိဝ့ၢ်. ပှၤ တခိဝ့ၢ်ကသ့ၣ်တခိဝ့ၢ် ကဆိတခိဝ့ၢ်ပကဟ့ၣ်နၤလီၤ. ဂ့ၤလံ, ဆူလံာ်. စံးဝဲဒီးပှၤဆူတကျဲလီၤ. ဝံၤလဲၤကးဝဲ ဒၣ်တုၤလၢပှၤဝ့ၢ်တဝ့ၢ်စံးဝဲဒၣ်. ဖိာ်မုၣ်န့ၣ်သ့စံးယက တိၤဒိၣ်အိၤတကတိၤဆၢယၤဘၣ်သ့ကတၢဓါ. မ့ၢ်ကတိၤ ဆၢယၤလိၣ်. မ့ၢ်ကတိၤဆၢနၤနၤမိၤကု်တခိဝ့ၢ်ပှၤတခိ ဝ့ၢ်. ကသ့ၣ်တခိဝ့ၢ်, ကဆိတခိဝ့ၢ်. ပကဟ့ၣ်နၤလီၤ. ဂ့ၤ လံ. ဆူလံာ်. စံးဝဲဒီးပှၤဆူကးလံာ်တကျဲ. ဂ့ၤလံလဲၤ တၤပှၤဒံးန့ၣ်ပှဲၤထိၣ်နွံဝ့ၢ်ဒီးတုၤလၢပစိၤပၤအဖိမုၣ်အိၣ် န့ၣ်ကတိၤဒိၣ်ဝဲတကျဲလီၤ. ဒီးအတၢ်တကတိၤဆၢအိၤ ဘၣ်.အဝဲမၤန့ၣ်ဆိဒံၣ်ချံဝဲတကျဲလီၤ. ချံဝဲန့ၣ်ချံဝဲလၢၢ် ဆိတဖျၢၣ်ဒီးသပၢၤလီၤတဲာ်အဝဲဟံးဃာ်ဝဲသလုာ်သပိၢ် ဒ်န့ၣ်ပစိၤပၤအဖိမုၣ်စံး.တၢ်လၢဖိၣ်ဃဲၣ်တဂၤသ့ၣ်ဓါ, ပ ဒီထိၣ်လၢၢ်ဆိသၢဖျၢၣ်နဲာ်. ပစိၤပၤအဖိမုၣ်ကတိၤတၢ် ဒၢးယၤလံ. ကွဲးန့ၢ်ဝဲလၢလံာ်ပှၤလီၤ. မၤအဃဲာ်တဘ့ၣ် ဖျုတြိၢ်တြိၢ်. ပစိၤပၤစံးအိၤဖိဒိၣ်ခွါ. နက့မၤကၣ်ယၤ နဃဲာ်န့ၣ်နဲၣ်. ယကထိထိၣ်ကျုၤန့ၢ်နၤတက့ၢ်. လဲၤဃ့ န့ၢ်ဃံၤလၢနတခွါအိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. အဝဲလဲၤဃ့တၢ်တမံၤ ဒၣ်. အတၢ်တဟ့ၣ်. အဝဲစံးဘၣ်ဝဲဖါတံၢ်ဓၢတဟ့ၣ်ယၤ ဘၣ်. ဟ့ၣ်ကၣ်အိၤနဲာ်. မ့ၢ်အကလာ်ဓါ. အဖိမုၣ်ပျုၤအ ပၢ်ဒၢးဟ့ၣ်လီၤအိၤတကျဲလီၤ. အပၢ်က့ၤနဲာ်ဆူဒၢး ပှၤအတၢ်ထံၣ်န့ၢ်အိၤ. အတၢ်စံးက့ၤဖိာ်ဖိၣ်ဃဲအခံဒၢး ဟိၣ်ဒၢးယၢၤတကျဲလီၤ. က့ၤတုၤလၢဝ့ၢ်တဝ့ၢ်ကု်တသ့ၣ် ညါကစၢ်. ယကစၢ်နဟါက့ၤလံဓါ. စံးဝဲဒ်န့ၣ်ထွဲလီၤကု် တခိဝ့ၢ်. ပှၤတခိဝ့ၢ်ကသ့ၣ်တခိဝ့ၢ်ကဆိတခိဝ့ၢ်ဝံၤက့ၤက ဒီးဝဲတုၤကးဝ့ၢ်တဝ့ၢ်.စံးကဒီးဝဲ ကု်တသ့ၣ်ညါကစၢ်. ယ ကစၢ်နဟါက့ၤလံဓါ. ဟါက့ၤလံဃၢာ်. ထွဲလီၤကဒီးကု် တခိဝ့ၢ်. ပှၤတခိဝ့ၢ်ကသ့ၣ်တခိဝ့ၢ်ကဆိတခိဝ့ၢ်ဝံၤက့ၤ ကဒီးဝဲတုၤကးတဝ့ၢ်ဒ်န့ၣ်ဝ့ၢ်ယုဝ့ၢ်လၢာ်စိဖ့ကလ့တုၤလၢ အကအိၣ်အလိၢ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲတကျဲလီၤ. ဝံၤသူၣ်ထိၣ်ဝ့ၢ် တဝ့ၢ်အန့ၢ်ခိၣ်ကပီၤမးမှာ်မှာ်တးသါဘၣ်လၢအမံၤပှၢ်အ နၢ်. အမံၤပှၢ်မၢလီၤအကု်တကျဲ. တးဟဲဝဲတုၤကွၢ်ဝဲန့ၢ် ခိၣ်ကပီၤသမိး. တဲၤက့ၤစံးဘၣ်အကစၢ်. ကစၢ်ဓၢ,ကစၢ် အမဲာ်အန့ၢ်ခိၣ်ကပီၤသမိးတဲၤ. အကု်ဘျၣ်အကစၢ်. အ ဖိလဲၤကွၢ်အဖိလဲၤကွၢ်တကျဲ. တုၤကးလၢအဝဲၢ်အိၣ်ကွၢ် ဝဲတးအိၣ်သမိးတဲၤလီၤ. က့ၤတဲဘၣ်အပၢ်ပၢ်ဓၢ ဝဲၢ်န့ၣ် အန့ၢ်ခိၣ်ကပီၤသမိး.

၁၇. **ဒီတကျိၣ်ဒီတကျာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်သိၣ်သ့ၣ်ကစၢၢ်မ့ၢ် ဂ့ၤ, ပတိၢ်သိၣ်ဝၣ်ထိတၢၢ်ဝၣ်ထိဒ့မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဒီတ ကျိာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒီတကျိာ်သ့ၣ်ကစၢၢ်သိၣ်တြၢ်တြၢ် လီၤ.

၁၈. **ဒီနိၣ်အဆၢ** န့ၣ်မ့ၢ်နိၤဖးတၢ်အဆၢဒီးကွၢ်နိၣ်ဝဲန့ၣ် ပစံးလၢဒီနိၣ်အဆၢလီၤ. ပှၤထူစံာ်န့ၣ်ဒီနိၣ်ဝဲအဆၢလၢ တပိၣ်လီၤ.

၁၉. **ဒီလိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်ထိၣ်သပၢၤဆူလၢၢ်ဆိခိၣ်လၢပချိ ထိၣ်ထံမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢပဖိထိၣ်မှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပဒီထိၣ် လီၤ. ဒီထိၣ်ထံချိတက့ၢ်. ဒီထိၣ်မှၤတက့ၢ်. ဒီထိၣ်မှၤဝံၤ ဒီးဒီထိၣ်က့ၤထံချိတသါလီၤ.

၂၀. **ဒီဝိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖိာ်မိၤဖိန့ၣ်ပစံးလၢပဒီဝိလီၤ. ပှၤက ညီမ့ၢ်လဲၤအိၣ်ဖိၣ်ဒီး ဒီဝိလၢသရိာ်ပှၤလီၤ. ပှၤကညီလဲၤ အိၣ်ဖိၣ်လၢသရိာ်ပှၤဒီးဒီဝိသိၣ်တိတိလီၤ.

၂၁. **ဒီဖိၣ်ဃဲပှ** No.80.၈၀. ဖိၣ်ဃဲဒီးပှၢ်ဝဲၢ်ခံဂၤအ မိၢ်အပၢ်သံသဒၣ်အိၤ ဒီးအိၣ်က့ၤဝဲလၢအဖံအသိးအဖံ ကွၢ်က့ၤအိၤဒိၣ်ထိၣ်ထိထိၣ် ဒီးမၤတၢ်ဖံးတၢ်ဒီးနၢ်ဟူလၢ ပှၤဖိာ်မုၣ်တဂၤ ဖိာ်ခွါမၤထါဒၢးအိၤဖိာ်ခွါမၤနၢၤဘၣ်. ဒီးအဝဲကူၣ်လိာ်အသးဒၢးပှၢ်ဂဲၢ်ခံဂၤန့ၣ်တကျဲလီၤ. ဒီး တဲဘၣ်အဖံတကျဲ ဒီးအဖံတဂၤစံးဆၢအလံၤလံၤဓၢ, ပှၤအမဲာ်သ့အပျုၤဂိၤပှၤမၤတနၢၤနဲနမၤကနၢၤဒ်လဲၣ်. လဲၤတဂ့ၤဓါ. ဖံတိၢ်နှၢ်ပမှၤတိၢ်ပံာ်တက့ၢ်. နၢၤတနၢၤပ ကမၤကွၢ်ကွၢ်တထံၣ်စံးအဖံဒံးန့ၣ်ထၢထၢ အဖံတိၢ်နှၢ်အ မှၤတိၢ်ပံာ်တကျဲလီၤ. တဂၤတဂၤအဖံတိၢ်နှၢ်အမှၤတိၢ်ပံာ် ခံဘ့ၣ်ခံဘ့ၣ်. အဝဲဒီပှၢ်ဝဲၢ်ခံဂၤန့ၣ်လဲၤတကျဲလီၤ. ဝံထိၣ် မှၤတိၢ်ပံာ်ပှဲၤထၢၣ်တဂၤဖျၢၣ်ဖျၢၣ်လဲၤဝဲတုၤလၢချၢၣ်တ

ထူၣ်မၤအိၣ်ချၢၣ်တထူၣ်န့ၣ် ဒီးအလၣ်လီၤလၢာ်စီဖှကလ့ ဒီးအပုၢ်တဂၤမၤအိၣ်ကဒီးချၢၣ်တၤ ချၢၣ်အလၣ်ထိၣ်ကွၤလၢာ်စီဖှကလ့ကး. လဲၤကဒီးတုၤလၢထံပၢၢ်ထိၣ်တပူၤအဝဲၢ်တဂၤစံၣ်လီၤတၤမၤအိၣ်ဒီးထံန့ၣ်တၤ ဒီးထံန့ၣ်လီၤသံးကဒီးလၢာ်စီဖှကလ့လီၤ. ဒီးအပုၢ်တဂၤစံၣ်လီၤကဒီးဒီးမၤအိၣ်ကဒီးထံန့ၣ်ထိၣ်ကွၤကဒီးဒံးလီၢ်လီၢ်. ဝံၤလဲၤတကျဲလီၤ. လဲၤလဲၤတုၤလၢဖိၣ်မုၣ်အအိၣ်ဒီးမုၢ်ဟါလဲၤထိၣ်မၤထါတကျဲလီၤ. မၤဝဲသၢနံၤသၢနၤ ဒီးဖိၣ်မုၣ်မၤတနၢၤလၢၤဖိၣ်မုၣ်ကွၤစံၣ်ဆူအဒၢးအဝဲလူၤဖိၣ်မုၣ်ပၢၢ်လၢဖိၣ်မုၣ်အဒၢးတကျဲလီၤ. ဒီးကတၢၢ်ဝဲလီၤ.

၂၂. **ဒိဘၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤနၣ်ဓိၤဖှံၣ်ဓိၤန့ၣ်ထုကဖၣ်တၢ်လၢပှၤဆါအဂီၤထံးဒီးပစံးလၢဒိဘၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤကညီမၤနၣ်ဓိၤဖှံၣ်ဓိၤန့ၣ်လဲၤဒိဘၣ်ဝဲဒီးပှၤဆါန့ၣ်လီၤ. နၣ်ဓိၤဖှံၣ်ဓိၤအဆၣ်န့ၣ်မၤဘၣ်ဒီဝဲ ဒီးပှၤဆါန့ၣ်ဒီးထုကဖၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢဒိဘၣ်ဝဲလီၤ.

၂၃. **ဒိမိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဝဲၣ်ကလိးဘျါကွၤကမိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢဒိမိလီၤ.ပှၤတဂၤဝဲၣ်ကလိးဒီးအစုအခိၣ်ဒိမံၢ်ဒိမိနးကၢ.

၂၄. **ဒိရိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိၣ်တကလုာ်န့ၣ်ပှၤဒိရိၢ်ဒိရိၢ်ဒီးပကိးလၢဒိရိၢ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢထိၣ်ဒိရိၢ်စကီးလီၤ. ဒိရိၢ်ဒါရၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ထိၣ်တကလုာ်လီၤ.

၂၅. **ဒိလီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပစံးပှၤဂၤလၢလီၤက်လၢပှၤလၢပျၤတဖၣ်လၢပစံၣ်တဲၤလၢပူၤဒီးပစံးလၢပဒိလီၤတၢ်လီၤ. ဒိလီၤဝဲန့ၣ်ဒ်အံၤ,စကဒိလီၤသရၣ်ဒီးစီၤမိၤရှ်အံၤလီၤ. သရၣ်တဖၣ်ကဲလၢအပျဲၢ်အဘိၣ်အခိၣ်ဒ်စီၤမိၤရှကဲလၢပှၤအံၣ်စရှလးဖိအခိၣ်အသိးလီၤ. စကဒိလီၤသရၣ်န့ၣ် ဒီးအဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ပဒိလီၤတၢ်လီၤ.ဃဲတဂၤနကဒိလီၤဃၢဒီးမတၤလဲၣ်. စဒိလီၤနၤတသ့ဘၣ်. စဒိလီၤတဲာ်လီၤတၢ်တသ့ဘၣ်.

၂၆. **ဒိလီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပစံးပှၤဂၤအသးဒီးပသးဖံးသိးသိးဒီးပစံးလၢဒိလီၤလီၤ. ပှၤတဂၤဒိလီၤဃၤလၢအသးဒီးစံးဝဲလၢစသးလီၤက်လၢသါသးလီၤ. ဒိလီၤကွၢ်တၢ်လၢနသးတက့ၢ်. ပှၤဂၤမ့ၢ်ကတိၤနၤဒ်န့ၣ်ကဘၣ်နသးစကီးဓါ.

၂၇. **ဒိလီၤထံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်လီၤကျၣ်လၢလှၢ်ကျၣ်ဒးဘျါန့ၣ်ပစံးလၢပဒိလီၤထံလီၤ. ပမ့ၢ်မၤသံညၣ်ဒီးပတိၢ်ဘျုံးသ့ၣ်ဒီးသ့ၣ်လၣ် ဒီးပကျဲကျိလၢထံကျါန့ၣ်မ့ၢ်ပဒိလီၤထံလီၤ. ထံန့ၣ်တုၤပဒိလီၤတိၢ်လီၤဒီးညၣ်သံဝဲလီၤ.

၂၈. **ဒိတိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကသံၣ်ကသီတကလုာ်လၢကသံၣ်သရၣ်မၤဝဲဒီးဒုးအီပှၤဆါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒိတိၢ်ကမူၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ကသံၣ်လူတူာ်လီၤ.

၂၉. **ဒိသနိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိၣ်တကလုာ်န့ၣ်ပှၤဒိသနိာ်ဒိသနိာ်ဒီးပကိးလၢဒိသနိာ်လီၤ. ဒိသနိာ်ဒိသနၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ထိၣ်လီၤ.

၃၀. **ဒိသံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်သံတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢဃဲာ်ကနူၤဒီးပစံးလၢဒိသံလီၤ. ပဒိသံတၢ်န့ၣ်ပတိၢ်တၢ်အခိၣ်လၢဃဲာ်ကနူၤဒီးသံဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤဒိသံထွံၣ်တဒုလၢဃဲာ်ကနူၤလီၤ. တၢ်ဘျုၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပဘၣ်ဃိၣ်လၢကဒိသံဒိဟါမ်ၢ်ဘၣ်ဖုးပှၤလီၤ.

၃၁. **ဒိသိၣ်ဒိသဲ**န့ၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်သိၣ်သ့ၣ်ကစၢၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပတိၢ်သိၣ်ဝၣ်ထိဒူမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထိရိၤပတိၢ်တၢ်လၢသိၣ်ဝဲတမံၤလၢ်လၢ်န့ၣ်ပစံးလၢဒိသိၣ်လီၤ. ဒိသိၣ်ဒိသဲတၢ်တဂ့ၤ. ကဲာ်စနၢ်ကၢ.

၃၂. **ဒိဟါမ်ၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒိသံအဆိလီၤ. ပတိၢ်သံတၢ်လၢဃဲာ်ကနူၤန့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဒိသံဒိဟါမ်ၢ်လီၤ.

၃၃. **ဒိအိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်အိၣ်ချိၣ်ဓိၤကမါဓိၤလၢဃဲာ်ကနူၤဒီးပစံးလၢဒိအိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒိအိၣ်ကမါလၢလၢၢ်အလီၤလီၤ.

၃၄. **ကဒိ** န့ၣ်မ့ၢ်ညၣ်ထံဘျါတကလုာ်ထဲကံၣ်ဒုၣ်ဒီးသူဝဲဒီးအိၣ်ဒီးအသဒံ ဒီးအမဲၢ်ခံဆဲးကံၣ်အသးလၢအဂီၤဒ်ဝးအသိးဒီးပကိးလၢကဒိလီၤ. ကဒိကဒါန့ၣ်မ့ၢ်ညၣ်လီၤ. ညၣ်ကဒိစံးဝဲဒၣ်. (လှၤကဒိ ကွၢ် ၅၃.)

၃၅. **ကွၢ်ဒိ** န့ၣ်မ့ၢ်ကွၢ်လိအဆိလီၤ. ပှၤဂၤမၤတၢ်ဒီးပကွၢ်ဒီးပတိၢ်နူၢ်န့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢပကွၢ်လိကွၢ်ဒိလီၤ.

၃၆. **ခွံၣ်ဒိ** န့ၣ်မ့ၢ်ခွံၣ်တကလုာ်န့ၣ်အဖါတဖၣ်အခိၣ်ဂီၤဒီးအပျိၢ်တိၤကွ့လၢအဝါတစဲးစဲးဒီးပကိးလၢခွံၣ်ဒိလီၤ.

၃၇. **ဃုဒိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကွၢ်ပှၤလၢအဂ့ၤတဂၤဒီးပစံးလၢလီၤက်လၢပှၤအၢပစံးလၢန့ၣ်တဂၤဝံၤလၢန့ၣ်တဂၤ. ပစံးဒ်န့ၣ်ဝ့ၤဝ့ၤဒီးပစံးလၢပဃုဒိလီၤ. ထိရိၤမ့ၢ်ပှၤအၢတဂၤလၢ်လၢ်န့ၣ်နဃုဒိဒီးဃၤဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

၃၈. **တဒိ** န့ၣ်မ့ၢ်မဲးလိၢ်အဆိလီၤ. ဝၣ်လၢပမၤဟံၣ်ခိၣ်န့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢမဲးလိၢ်တဒိလီၤ. ဒီးပစံးလၢမဲးလိၢ်သဒိစကီးလီၤ.

၃၉. **တရိဒိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟ်ဒူအသးလၢပလီၤဒီးကွၢ်ပမဲာ်ဆၢတလှၢ်ဒီးပစံးလၢကွၢ်ပမဲာ်တရိဒိလီၤ.

၄၀. **တၢ်ကတိၤအဒိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပသးပှၢ်ကတိၤဒိတၢ်ဒီးပစံးလၢတၢ်ကတိၤအဒိလီၤ. တၢ်ကတိၤအဒိအိၣ်ဝဲဒ်အံၤလီၤ. သုတဟ်လီၤတူာ်ဘုချံတဂ့ၤ. ပသးပှၢ်သုတဆၢသံစံးဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဒိလီၤပသးပှၢ်လၢဘုချံဒီးစံးဝဲလၢတၢ်ကတိၤဒိလီၤ. သးပှၢ်မ့ၢ်တအိၣ်ဒီးဖိသၣ်အိၣ်တသ့ဘၣ်. ဘုချံမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးပကဝံၢ်သံလီၤ.

၄၁. **တၢ်လီၤဒိ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သၣ်ဝံၤအဆိလီၤ. တၢ်ကိၢ်တၢ်ကဲာ်ဒီးပတအိၣ်ဘၣ်အီဘၣ် ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်သၣ်ဝံၤ တၢ်လီၤဒိလီၤ.

၄၂. **ထါဒိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကတိၤဒိတၢ်လၢထါအကျိာ် ဒီးပစံး

လၢထါဒိလီၤ. ထါဒိန့ၣ်ဒိဝဲၣ်အံၤ, ပှၤကညီၣ်သိးမုၤလဲၣ်
မၤသးၣ်နီၣ်ထံးသိးနဲၣ်. ထါဒိန့ၣ်ဒိဝဲၣ်န့ၣ်လီၤ.
၄၃. **ထိၣ်ဒိရိၢ်** ထိၣ်တကလှာ်န့ၣ်ပှၤသိၣ်ဒိရိၢ်ဒိရိၢ်ဒီးပ
ကီးလၢထိၣ်ဒိရိၢ်လီၤ. ထိၣ်ဒိရိၢ်ထိၣ်ဒါရၢ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.
၄၄. **ထိဒိ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိလၣ်အဘိယံၤန့ၣ်ပစံးလၢထိဒိလီၤ.
တလၢကထုဖၣ်လၢထိအဒိလီၤ.
၄၅. **ဒိဒိ** န့ၣ်မ့ၢ်ယိၤအလၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တနံးလၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤအိၣ်
ဒီးအဘိလၢပတဲာ်လီၤပလှၤလီၤသြုဘၣ်န့ၣ် ပစံးလၢဒိ
ဒိလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤဝဲာ်တနံးလၣ်ဒိဒိဒိဒိဒီးဟဲကွၤဟံးဝဲ
လီၤ.
၄၆. **နိၣ်ဒိ** န့ၣ်မ့ၢ်စယုၤအဆိလီၤ. ပမၤတၢ်လၢပဒုသိၣ်
တကလှာ်န့ၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢစယုၤနိၣ်ဒိလီၤ.
၄၇. **ပ့တၢ်ဒိ,ထါဒိ** No. 77. -၇၇ (ကွၢ်တၢ်ဒိ)
၄၈. **ဖိဒိ** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိစဲၤအဘိယံၤန့ၣ်ပကီးလၢဖိဒိလီၤ. ဖိ
န့ၣ်အိၣ်ဒီးအဒိတနိၤနိၤလီၤ.
၄၉. **ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဓိၤဝၣ်ဓိၤဘၣ်တိၢ်ဘၣ်
ဝ့ၤပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢၢ်ဓိၤလ့ဓိၤဘၣ်တြူာ်ဘၣ်တြာ်ပစုပခိၣ်
မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဘၣ်ဒိလီၤ.ဝၣ်ထိဒူဘၣ်ဒိစခိၣ်ဆါသမိး.
စခိၣ်ဘၣ်ဒိလၢလၢၢ်ဆါကၤ.
၅၀. **သၣ်ဒိဘၣ်ကဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပရှလိာ်ပသးဒီးပှၤအၢပှၤ
သိဒီးပလီၤကဲာ်လၢပှၤအၢ ဒီးပအၢၣ်ပှၤအၢအသိးဒီးပစံး
လၢပှၤအၢပှၤသိဘၣ်ဒိဘၣ်ကဲာ်ပှၤလီၤ. ရှလိာ်နသးဒီးပှၤ
အၢဘဂ့ၤ. ပှၤအၢပှၤသိကဘၣ်ဒိဘၣ်ကဲာ်ဘၣ်နၤ.
၅၁. **မၤဘၣ်ဒိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဘၣ်တြူာ်ဘၣ်တြာ်တၢ်တမံၤမံၤ
ဒီးပစံးလၢပမၤဘၣ်ဒိလီၤ. မၤဘၣ်ဒိယၢတဂ့ၤ, ပှၤတ
ဂၤမၤဘၣ်ဒိပလီတဖျၢၣ်ဒီးသ့ၣ်ဖးဝဲလီၤ. မၤဘၣ်ဒိမၤ
ဘၣ်ထံးတၢ်န့ၣ်ထိရိၤပဟံးဘၣ်ဒိၣ်ဘၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပ
ဘၣ်တြူာ်ဘၣ်တြာ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမၤဝးတၢ်တမံၤမံၤဒီးလီၤ
လူၢ်လီၤတဲာ်, သ့ၣ်မ့ၢ်သ့ၢ်ဖးဒီးပစံးလၢပမၤဘၣ်ဒိခဲလၢာ်
လီၤ.
၅၂. **ထၣ်ဒိ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤလၣ်အဘိယံၤန့ၣ်ပစံးလၢလၣ်ဒိ
ခဲလၢာ်လီၤ. ပှၤကညီဆဲးတနံးလၣ်န့ၣ်လၢလၣ်ဒိဒၣ်ဝဲ
လီၤ.
၅၃. **လ့ၤကဒိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤသးပှၢ်ဒီးအခိၣ်သူလီၤကွံာ်ဒီး
အခိၣ်လဲဖျါဝဲကျုၤမနုၤဒီးပစံးလၢအခိၣ်လ့ၤကဒိလီၤ. ပ
သးပှၢ်တဂၤအခိၣ်လ့ၤကဒိလီၤ. ဒီးပှၤကညီအမဲာ်ဆူၣ်
တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢလ့ၤကဒိစကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအ
ဆိလၢလ့ၤကဒံၣ်လ့ၤကဒိလီၤ.
၅၄. **လီၤဒိလီၤယွၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သၣ်ဝံၤပသးတ့ၤပတ
ဟိၣ်တအိၣ်လၢၢဘၣ်ဒီးပလီၤဘှါဒီးပမဲာ်ခံးသူထိၣ်န့ၣ်ပ
စံးလၢပလီၤဒိလီၤ. ပလဲၤတၢ်တ့ၤဟ့လီၤတူာ်နူၢ်ပှၤဒီးတၢ်
သၣ်ဝံၤပသးတ့ၤပလီၤဒိလီၤ.

၅၅. **လီၤဒိ** န့ၣ်မ့ၢ်လီၤကဲာ်အဆိလီၤ. ပှၤတဂၤလီၤဒိလီၤ
ကဲာ်လၢအပၢ်လီၤ.
၅၆. **ဝဲၣ်ဒိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟ်ကလိၢ်အသးဒီးဆဲၣ်အခံ
ဆူပှၤဂၤအိၣ်ယိာ်ယိာ်ဒီးပစံးလၢဝဲၣ်ဒိတၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤ
ဟ်ကလိၢ်အသးဒီးဝဲၣ်ဒိဝဲၣ်ကျူၤတၢ်လီၤ.
၅၇. **သဒိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤနူၢ်တူာ်န့ၣ်ပစံးလၢသဒိလီၤ. ပှၤထိၣ်
သ့ၣ်သ့, ပိၢ်ထံသ့, ကတိၤတၢ်သ့, တပျုၤဘၣ်တၢ်ဘၣ်, မၤ
တၢ်နူၢ်မၤတၢ်သ့ဒီးပစံးလၢပှၤသဒိလီၤ. ပှၤဆဲဆူၣ်မၤ
ဘၢအဖိတဖၣ်န့ၣ်ထဲပှၤသဒိကရဲးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတဒိ
စကီးလီၤ.
၅၈. **သဒိ** န့ၣ်မ့ၢ်မဲးလိၢ်အဆိလီၤ. ဝၣ်လၢပမၤဟံၣ်ခိၣ်
ဒီးပဒုးထိၣ်လၣ်ခဲးလၢအလိၢ်န့ၣ် ပစံးလၢမဲးလိၢ်သဒိၣ်
န့ၣ်လီၤ.
၅၉. **အဒိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဒုးနဲၣ်ပှၤဂၤအတၢ်ဒိပှၤဂၤကကွၢ်
လိဒီးပစံးလၢအဒိလီၤ. နမ့ၢ်မၤတၢ်တမံၤမံၤဒီးဒုးနဲၣ်ပှၤ
အဒိအတဲာ်တကွၢ်.
၆၀. **အဒိလီၤကဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢၣ်သိးလိာ်အသးန့ၣ်ပ
စံးလၢအဒိလီၤကဲာ်လီၤ. တၢ်ခံမံၤခံကလှာ်လီၤကဲာ်လိာ်အ
သးန့ၣ်ပစံးလၢအဒိလီၤကဲာ်လီၤ. သဒုန့ၣ်အဒိလီၤကဲာ်
လၢဖိာ်လီၤ.
၁. **ဒီး** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်လၢအဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ, မၤမ့ၢ်
ဂ့ၤ,စၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ကါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဘၢမ့ၢ်ဂ့ၤ, တယိာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံး
လၢဒီးလီၤ. ပဒီးတၢ်န့ၣ်ပလဲၤဟ်လီၤလၢတၢ်ဖိတၢ်လံၤ
အကျိၤၣ်ကဘၣ် ဒီးပစံးလၢဒီးလီၤ. ဒီးကါ, ဒီးဘၢ, ဒီး
စၤ,ဒီးတယိာ်,ဒီးမၤ,ဒီးကြါ,ထိရိၤပဟ်လီၤတၢ်လၢတၢ်ဖိ
တၢ်လံၤအကျိၤၣ်ကဘၣ်န့ၣ် ပစံးလၢဒီးခဲလၢာ်လီၤ.
၂. **ဒီး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်လီၤနူၢ်ပှၤဂၤအဂီၢ်ၣ်သိးပှၤဂၤကမၤဝဲ
ဒီးပစံးလၢဒီးလီၤ. ပဟ်လီၤနူၢ်ပှၤဂၤအဂီၢ်လၢတၢ်တမံၤ
မံၤၣ်သိးပှၤဂၤကမၤဝဲဒီးပစံးလၢဒီးလီၤ. တမဲာ်ဖိာ်တၢ်
ဒီးအဝဲတဂၤတိၢ်ဝဲဒီးအဝဲတဂၤဒီးဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤမၤအ
မါဒီးအမါဒီးဝဲလီၤ. ဒီးထိၣ်, ဒီးလီၤ, ဒီးကနူၤ,ဒီးကပၤ
စံးဝဲဒၣ်လီၤ.
၃. **ဒီး** န့ၣ်မ့ၢ်ယ့အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤပှၤဂၤဟ့ၣ်ပတ့ၢ်
လီၤ. ယ့ဒီးစံးဝဲဒၣ်.
၄. **ဒီး** န့ၣ်မ့ၢ်လၣ်အဆိလီၤ. သ့ၣ်တထံးအိၣ်ဒီးလၣ်ဒီး
ဒီးလီၤ.
၅. **ဒီးကနူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်သ့ၣ်ဘ့ၣ်ဘၣ်လၢအကနူၤဒီးပ
စံးလၢဒီးကနူၤလီၤ. ဒီးကနူၤသ့ၣ်ဘ့ၣ်ဘၣ်န့ၣ်. စကပူာ်
တဲာ်လၢလွံးလီၤ.
၆. **ဒီးကပၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်တၢ်လၢအဘ့ၣ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်
လၢအကပၤဒီးပစံးလၢဒီးကပၤလီၤ. တလၢၤဖိာ်ယဲာ်န့ၣ်
ဒီးကပၤဝဲလၢအကပၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒီးကဖိာ်

ဒီး

ဒီးကပၤလီၤ. ဒီးကပၤသ့ဉ်ဘဉ်နူဉ် စကပှ်တဲာ်လၢလွ္း လီၤ.

၇. **ဒီးကနဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ဒ်ဒီကနဉ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကနဉ်တၢ်ဒီးပဒီးပနၢ်နူဉ်လီၤ. ဒီးကနဉ်တၢ်သိဉ်တၢ်သိတက့ၢ်.

၈. **ဒီးကလဲၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤဂ့ၤကတိၤတၢ်ဒီးပှၤအါအါကလဲာ်ဒီးပတဟ်နၢ်ဟူဘဉ်ပသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤဂၤမၤပှၤပတကနဉ်ဘဉ်ဒီးပအိဉ်ဒဉ်ပတၢ်ဒ်ပတနၢ်ဟူဘဉ်အသိးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပဒီးကလဲၤပနၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဒီးကလ့ၤစကီး လီၤ. ပှၤတဂၤပမၢဒီးဒီးကလဲၤအနၢ်ဒီးအိဉ်ဒဉ်အတၢ် လီၤ. ပှၤတဂၤပကတိၤတၢ်ဒီးဒီးကလဲၤအနၢ်ဒီးတဟ်နၢ်ဟူဘဉ်အသးဘဉ်. စမ့ၢ်ကတိၤတၢ်နူဉ်ဒီးကလဲၤဒီးလၢနနၢ်တဂ့ၤ.

၉. **ဒီးကမဲာ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်အထံးတဖဉ်နူဉ်စရှဝဲလၢတၢ်ယီၤခါဒီးအလဉ်လီၤဝဲ ဒီးတှၤတၢ်စူၤဘဉ်နူဉ်အဒီးအလဉ်ထိဉ်က့ၤသိဒီးပစံးလၢဒီးကမဲာ်လီၤ. တၢ်ထံးတၢ်မုၢ်တဖဉ်နူဉ်တၢ်မ့ၢ်စူၤဘဉ်ဒီးဒီးကမဲာ်ဒီးကမာ်ထိဉ်က့ၤဝဲ လီၤ.

၁၀. **ဒီးကသုဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ကိၢ်ပသးဒီးပအိဉ်လၢကလံၤအူဘဉ်ပှၤနူဉ်ပစံးလၢဒီးကသုဉ်လီၤ. ဒီးကသုဉ်ပသးလၢကလံၤလီၤ. ဒီးကသုဉ်ဒီးကသံးစံးဝဲဒဉ်.

၁၀.၁. **ဒီးကါ** နူဉ်မ့ၢ်ပလဲၤမၤကါဒီးပဟ်လီၤလၢညဉ်အကျိၤလၢသနိၤလီၤဒီးပစံးလၢဒီးကါလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒီးဘၢဒီးကါလီၤ.လဲၤဒီးကါလၢသနိၤလီၤနူဉ်ဘဉ်ညဉ်ဂ့ၤကၢ. စကလဲၤဒီးကါလီၤ.

၁၁. **ဒီးကဉ်** နူဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်တကလုာ်အသဉ်နီစုမ့ၢ်လွံၢ်ဘိဒီးကဘျဉ်ဒီးထိဝဲတပျ်ဘျဉ် ဒီးပကီးလၢဒီးကဉ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဒီးကဉ်ဒီးကဲဉ်လီၤ. ဒီးအိဉ်ဝဲခံကလုာ်ဒီးကဉ်သံးပျူၤတကလုာ်လီၤ. ဒီးကဉ်နူဉ်ပအိဉ်အသဉ်ဒီးပကျိုးအိဉ်လီၤ. ဒီးကဉ်သံးပျူၤနူဉ်ပတအိဉ်ဘဉ်အသဉ်ဘဉ်. အသဉ်မူၤတၢ်လီၤ. ဒီးကဉ်နီၢ်နူဉ်ပအိဉ်အသဉ်လီၤ.

၁၂. **ဒီးကဉ်သံးပျူၤ** နူဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်တကလုာ်အသဉ်အိဉ်သၢဃိဉ် ဒီးပမ့ၢ်အိဉ်နူဉ်မူၤပှၤ ဒီးပပျူၤသံးထိဉ်ဝဲဒီးပစံးလၢဒီးကဉ်သံးပျူၤလီၤ. ဒီးကဉ်သံးပျူၤနူဉ်အသဉ်အိဉ်သၢဃိဉ်ဒီးအထိအိဉ်တပျ်လီၤ.

၁၃. **ဒီးကၢ** နူဉ်မ့ၢ်ဒီးကဲးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပလီၤလၢဆူတၢ်ပှၤဒီးပလီၤဃံၤ ဒီးပခိဉ်ကၢအသးလၢတၢ်ပှၤခိဉ်ဒူနူဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဒီးကၢတစုစုဒီးကဲးတစုစုဒီးဒီးကဲးအဆိတစုစုလီၤ.

၁၄. **ဒီးကၢ** နူဉ်မ့ၢ်ပထုးဝဉ်ဒီးကျဲတဘျၢဘဉ်နူဉ်ဝဉ်ကၢအသး ဒီးတၢ်တမံၤမံၤ,သ့ဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဝဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤဒီးပစံးလၢဒီးကၢလီၤ. ဒီးပစံးလၢဒီးကဲးစကီးလီၤ.

၁၅. **ဒီးကဲး** နူဉ်မ့ၢ်ပစုလီၤလၢခိဉ်လီၤလၢလၢတၢ်ပူၤဒီးကၢအသးနူဉ်ပစံးလၢဒီးကဲးလီၤ. ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလၢဒီးကၢလီၤ. ပှၤတဂၤအခိဉ်လီၤလၢလၢတၢ်ပူၤဒီးအခိဉ်ဒီးကဲးကၢ်ဝဲလီၤ. ပဘုးတၢ်ပူၤဒီးပစုမ့ၢ်ကၢဃာ်အသးလၢတၢ်ပူၤဒီးပခိဉ်ဒီးကဲးကၢ်ဝဲလီၤ. ပဘုးတၢ်ပူၤဒီးပစုမ့ၢ်ကၢဃာ်အသးလၢတၢ်ပူၤခိဉ်ထိးဒီးပစံးလၢပစုဒီးကဲးလီၤ. ပှၤတဂၤဘုးလၢၢ်ပူၤဒီးအစုဒီးကဲးကကၢ်တ့ၢ်လီၤ. ပှၤခိဉ်မ့ၢ်လီၤလၢလၢကျူၤအကဆူး ဒီးအခိဉ်မ့ၢ်ကၢအသးနူဉ်ပစံးလၢအခိဉ်ဒီးကဲးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒီးကဲးဒီးကၢလီၤ. ဒီးပစံးလၢအခိဉ်သကဲးစကီးလီၤ.ဒီးပစံးလၢဒီးကျဲးစကီးလီၤ.

၁၆. **ဒီးကဲဉ်** မ့ၢ်ဒီးကဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ဉ်တကလုာ်အသဉ်ဖးထိဒီးကဘျဉ်ဝဲလီၤ.

၁၇. **ဒီးကျဲး ဒီးဒီးကဲး** နူဉ်ဒ်းသိးသိးလီၤ.ဒီးမ့ၢ်ပစုပခိဉ်လီၤလၢလၢတၢ်ပူၤတၢ်တ့ၤ ဒီးပလီၤဃံၤဒီးပခိဉ်ကၢအသးဒီးတၢ်ပူၤခိဉ်ဒူနူဉ်လီၤ. စလီၤလၢဒီးစခိဉ်ဒီးကျဲးကကၢ်တ့ၢ်လီၤ.

၁၈. **ဒီးကွာ်** ကလီလီပစံးဘဉ်. ပစံးလၢနီဉ်ဒီးကွာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ဉ်လ့ဉ်ဝဉ်လ့ဉ်လၢပတဲကဆှဉ်ဒီးပခွဲးမ့ၤခွဲးကသူနူဉ်လီၤ.

၁၉. **ဒီးကွဲ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီလိာ်ကွဲနူဉ်ပှၤမိဉ်လမဲ့ဉ်ဖိစံးလၢဒီးကွဲလီၤ. ပှၤကညီဖိတဖဉ်ဒီးကွဲကဲသမိး.

၂၀. **ဒီးကွဲအသး** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟ်ကလီၢ်အသးဒီးကျူမၤအသးဒီးလ့ပှၤဂၤနူဉ်ပစံးလၢဒီးကွဲအသးလီၤ. ဒီးပစံးလၢမၤဒီးကွဲအသးစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဒီးကွဲအသးဒီးဝံာ်ထိဉ်အခဉ်ကျိဉ်ထိဉ်အမဲာ်လၢပှၤဂၤအလီၤလီၤ. တၢ်ကတိၤအံၤမ့ၢ်ပှၤမိဉ်မဲ့ဉ်ဖိစံးဝဲလီၤ.

၂၁. **ဒီးခု** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီတနီၤနီၤ စံးဝဲလၢထိဉ်အိဉ်လၢခုအဖိခိဉ်ဒီးစံးဝဲလၢဒီးခုလီၤ. ပှၤလၢဒီးခုတဖဉ်နူဉ်စိာ်ဒီးကသံဉ်ခုလီၤစံးဝဲဒဉ်.

၂၂. **ဒီးခိ** နူဉ်မ့ၢ်ပထိဉ်အိဉ်လၢတၢ်ထိဉ်ထိဒီးတၢ်ဖျါသကွၤယံၤဝဲနူဉ်ပစံးလၢဖျါခိဒီးခိလီၤ. ဒီးပစံးလၢဒီးခိဒီးက်လီၤ. ပထိဉ်လၢကစၢၢ် ခိဉ်ဒီးပိဉ်လဲဉ်ပူၤဒီးခိလီၤလီၤ. ပအိဉ်လၢကစၢၢ်အဝဲတဖျာဉ်ဒီးကစၢၢ်အဂၤတဖဉ်ဒီးခိဒီးပကွၢ်ဖျါလီၤ.

၂၃. **ဒီးက်** နူဉ်မ့ၢ်ဒီးဆိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဖျါစိဖျါသတွၤလၢအယံၤနူဉ်လီၤ.

၂၄. **ဒီးဃာ်** နူဉ်မ့ၢ်ပပှာ်သ့ဉ်ပှာ်ဝဉ်ဒီးပတြိာ်လၢထးပျၤနူဉ်ဒီးပဟ်ထးပျၤအကနဉ်ဂၢၢ်တပၢၢ်ဒီးပစံးလၢဒီးဃာ်လီၤ. သရဉ်တြိာ်သ့ဉ်လၢနီဉ်တြိာ်ဒၢနူဉ်ဒီးဃာ်ထးပျၤတြိကလာ်လီၤ. နမ့ၢ်တြိာ်ဘဉ်လိာ်စိၤခိဉ်ခိဉ်ဒီးဒီးဃာ်ထးပျၤတြိကလာ်တက့ၢ်.

၂၅. **ဒီးဃား** နူဉ်မ့ၢ်ဒီးအုးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢထိဉ်

ယံၣ်ထီၣ်ယုၤဃးယုၢ်ကလာ်နၣ်ပစံးလၢ ဒီးအုးဒီးဃးဒ်
နၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်အဲၣ်လၢ်ထီၣ်ဖိးဟ်ၣ်ခိၣ်ဒီးသ့ၣ်လီၤ.

၂၇. **ဒီးဃီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပကနၣ်တၢ်သီၣ်တမံၤမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤဂၤကတိၤကသ့ၢ်တၢ်ဒီးပကနၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဟ်ဘူးပနၢ်ဒ်ပကနၢ်ဟ့ဒီးပစံးလၢပဒီးဃီၤပနၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအဝဲတဂၤကတိၤကသ့ၢ်ဒီးအဝဲတဂၤဒီးဃီၤအနၢ်လီၤ. စမ့ၢ်ကတိၤကသ့ၢ်ဒီးဒီး ဃီၤနနၢ်ဘူးဒီးစထံခိၣ်တက့ၢ်.

၂၈. **ဒီးစၢ်** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်လၣ်ထီၣ်သီလၢတပှၢ်ဖံးဘၣ် ဒီးပစံးလၢဒီးစၢ်လီၤ. ထီရီၤတၢ်အထံးတၢ်အမ့ၢ်လၢအလၣ်တပှၢ်ဖံးဘၣ်လၢအစိးနါနၣ် ပစံးလၢဒီးစၢ်ခဲလာ်လီၤ. သ့ၣ်ဒီးစၢ်ဝၣ်ဒီးစၢ်, လှၢ်ဒီးစၢ်ဖံဒီးစၢ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒီးစၢ်ဒီးဘီၣ်လီၤ. စခိးတထံးဒီးစၢ်လံ.တ့ၤဒီးပှၢ်ဒီးကသၣ်ဝဲလီၤ.

၂၉. **ဒီးစၤ** နၣ်မ့ၢ်တလၢၢမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤစံၣ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤလဲၤဟ်လီၤစၤလၢထံကျိၤနၣ်ဒ်သိးကဘၣ်ညၣ် ဒီးမၤထီၣ်စၤပှၤလၢညၣ်အကျိၤဒီးပစံးလၢဒီးစၤလီၤ. တလၢၢဒီးစၤနၣ်ဘၣ်ညၣ်ဂ့ၤကၢ. တလၢၢတနီၤနီၤဒီးစၤလၢတၢ်ဖိတၢ်လံၤအကျိၤဒီးဘၣ်စကီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤလီၤ.

၃၀. **ဒီးစုၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်နာ်ဘၢအပှၤလၢတၢ်အှၣ်တၢ်ကျၣ်တမံၤမံၤ ဒီးပလဲၤစုၣ်လီၤလၢထံကျါဒီးပစံးလၢပဒီးစုၣ်ဘၢလီၤ. ပဒီးစုၣ်ဘၢနၣ်ချုးစၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ညၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လဲၤနာ်အီၣ်တၢ်အှၣ်လၢဘၢပှၤနၣ် ဒီးဘၣ်ဝဲဒီးပမၤန့ၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးစုၣ်ဘၢနၣ်ဘၣ်ညၣ်ဒီးဘၣ်ချုးစၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒီးစုၣ်ဒီးစၣ်လီၤ. လဲၤဒီးစုၣ်ဒီးစၣ်ဘၢလၢထံကျါကွံပှၤနၣ်တက့ၢ်.

၃၁. **ဒီးစဲ** နၣ်မ့ၢ်ပဝ့ၤသ့ၣ်ထုးလၢစဲဘူးတၢ်တဖၣ်ဒီးပကြၢၣ်လၢသ့ၣ်ဒုလီၤ ဒီးပလဲၤဟ်လၢထီၣ်အီၣ်ဘုအလိၢ်နၣ်ဒ်ကဘၣ်စဲဘူးဝဲဒီးပစံးလၢဒီးစဲလီၤ. ပှၤကညီဒီးစဲနၣ်ဘၣ်ထီၣ်ကံၣ်လၢအီၣ်ဘုနၣ်လီၤ.

၃၂. **ဒီးစိာ်တမံၤ** နၣ်မ့ၢ်ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်တၢ်ဒီးပတကတိၤဘၣ်တၢ်နၣ်ပစံးလၢဒီးစိာ်တမံၤလီၤ. ဒီးစိာ်တမံၤတၢ်ဒ်နၣ်စတကတိၤဘၣ်ယါနီတစုလၣ်. ဒီးစိာ်တမံၤတၢ်လၢဆိၣ်တၢ်ထုနၣ်စတဆိၣ်ဘၣ်တၢ်နီတစုဘၣ်. ဒီးစိာ်တမံၤတၢ်ဒ်နၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ဒီးစိာ်တမံၤတၢ်ဒ်နၣ်စတထံၣ်ဘၣ်နီတခိၣ်ဘၣ်.

၃၃. **ဒီးစိာ်ကိာ်အံး** နၣ်အီၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. ဒီးစိာ်ကိာ်အံးဒီးစလဲၤတၢ်စသးပှၤနီၣ်လၢစကစိာ်ဃဲာ်လီၤ.ဒီးစိာ်ကိာ်အံးစသးပှၤနီၣ်လၢစကမၤလိာ်နတၢ်တမံၤ ဒီးနဟဲက့ၤလံ. စမၤလိာ်တသ့လၢၢ. ဒီးစိာ်ကိာ်အံးဒီးစထွံၣ်တဒုဘီၣ်သအီၣ်အှၣ်သံလံ.

၃၄. **ဒီးစှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပကဝဲၢ်ညၣ် ဒီးပဟ်ဆၢညၣ်သ္ဂလၢလၢ်ကပၤတခီတဘ့ၣ်ဘ့ၣ်ဒီးပစံးလၢဒီးစှၢ်လီၤ. ပှၤခံဂၤကဝဲၢ်ဒီးဒီးစှၢ်သ္ဂလလၢ်ကပၤ ဒီးညၣ်အီၣ်လၢလၢ်ပှၤနၣ်မ့ၢ်ဃုၢ်ထီၣ်ဆူအဝဲတခီဒီးဘၣ်အဝဲတဂၤအသ္ဂ ဒီးမ့ၢ်ဃုၢ်ထီၣ်ဆူအဝဲတခီ ဒီးဘၣ်အဝဲတဂၤအသ္ဂလီၤ.

၃၅. **ဒီးစှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ဒုၣ်ဒါခံဂၤဟ်စၢ်ဆၢဘီခိၣ်ဆူအဝဲတဂၤအအီၣ် ဒီးအဝဲတဂၤဒီးစၢ်ဆၢဘီဆူအဝဲတဂၤအအီၣ်နၣ် ပစံးလၢဒီးစှၢ်ဘီ လီၤ. ဃိၤဒီးပဃိၤဒုးလိာ်အသးဒီးအဝဲခံဂၤ ဒီးစှၢ်ဘီနၣ်အဝဲတဂၤလဲၤဆူအဝဲတဂၤအအီၣ်စိၢ်တဘူၣ်. အဝဲတဂၤလဲၤဃီၤဆူအဝဲတဂၤအအီၣ်စိၢ်တဘူၣ် ဒီးဂ့ၤလၢအခံတခီဒီးဟးဖးဝဲလီၤ.

၃၆. **ဒီးဆၢ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်လှၤပှၤတမံၤမံၤ ဒီးပဟ်စၢ်ဆၢဘီခိၣ်ဆူအအီၣ်ဒီးပစံးလၢဒီးဆၢလီၤ. တၤသ့မ့ၢ်လှၤပှၤဒီးပဒီးဆၢလၢဘီလီၤ.

၃၇. **ဒီးဆၢညါ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အီၣ်ဆၢထၢၣ်ဒီးဟ်အမဲာ်ညါဆူပအီၣ်နၣ်ပစံးလၢဒီးဆၢညါလီၤ. ကဆီအီၣ်ဒီးဆၢညါဒီးပှၤဒီးပခးအခိၣ်လၢသံးနာ်လီၤ. ပှၤတဂၤအီၣ်ဒီးဆၢညါဒီးဃၤဒီးကတိၤတၢ်ဒီးဃၤလီၤ.

၃၈. **ဒီးဆှၣ်** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်လၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သ့ၣ်သၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သးကလးမ့ၢ်ဂ့ၤ, အဆှၣ်ထီၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢဒီးဆှၣ်လီၤ. သ့ၣ်လၣ်မ့ၣ်အီၣ်ဒီးဒီးဆှၣ်တနီၤနီၤဒီးသ့ၣ်သၣ်နၣ်ဒီးဆှၣ်တနီၤနီၤလီၤ. သးကလးလၢဒီးဆှၣ်တမၣ်နၣ်တမ့ၢ်ဘၣ်သးကလးဂ့ၤဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒီးဆှၣ်ဒီးဖံးလီၤ.

၃၉. **ဒီးဆှး** နၣ်စတစံးဘၣ်. ဒီးအံၣ်လာ်ထီၣ်ဒီးသ့ၣ်ဓိၤဝၣ်ဓိၤဟ်ၣ်ခိၣ်ကပာ်နၣ်ပှၤမိၣ်လမ့ၣ်ဖိကစံးဝဲလၢဒီးဆှးသ့ၣ်သ့ၣ်ဓၢ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်.

၄၀. **ဒီးတကါ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အၢလၢပျၢၤတကလုာ်ဒ်ပှၤကညီအသိးဒီးဒီၣ်ဒီၣ်ထိထိဒီးအီၣ်သံကစဲာ်ပှၤကညီ ဒီးပကီးလၢဒီးတကါလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးထိဝဲလၢဒီးတကးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဒီးတလိၢ်ဒီးတကါ, ဒီးတကါဒီးတကၢလီၤ.ဒီးပှၤကညီစံၣ်တဲၤဝဲလၢပှတစုစုလီၤ.

၄၁. **ဒီးတကါအပှ.** No.134-၁၃၄. ပှၤအစံၣ်တဲၤမတၤတဂၤအပါသံတဒၣ်အီၤအီၣ်ဒီးအမိၢ်ခံဂၤလဲၤဒၢၣ်အီထံ ဒီးပှၤထီၣ်ထွံကွံာ်အ ထံတၢ်ဒီးလှၤလှၤက့ၤဝဲဒီးအတၢ်လီၤထွံကတာ်လၢဒီးတကါအတနီၤဒီးဒီးတကါဟဲကွၢ်အတနီၤထံၣ်မတၤတဂၤနၣ် စံးဝဲတၢ်ပှကၢ်စဘၢစကါတဘၣ်ဘၣ်မၤနၤလီၤဓါ. ဒီးတကါစံးအီၤစကအီၣ်ပှာ်ကၢ်နၤတမီသၢ. ဒီးစံးဝဲဒၣ်ဖုဓၢမးပှၤမၤအၢယၤပှၤထီၣ်ထွံကွံာ်စထံတၢ်ဒီးစလှၤက့ၤလီၤ. ဒီးတကါစံးအီၤမ့ၢ်ဃီၤနၣ်ဒီးဂ့ၤလံ,က့ၤအီၣ်ဒီးယၤ. ဒီးက့ၤဝဲလီၤ. က့ၤတ့ၤ ဒီးအမါတဂၤစံးဝဲဖိပှၢ်တဂၤလဲၤဃုအီၣ်တၢ်ဝံၣ်ကၢလဲၣ်. အဝၤတခီစံးဝဲကတိၤတၢ်ဃီၤနၣ်တဂ့ၤ. ပလံၤအကလၤကပားဘၣ်ဖုး. ဒီးပြုက့ၤအလံၤကလၤဟဲက့ၤ

နီး

ဟဲကွၢဒီးမတၢတဂၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးဒိးတကါန့ၣ်လီၤ. အိၣ်အိၣ်ဝဲဒီးဒိးတကါသါကလဲၤဟး ဒီးလဲၤကူးထီၣ်ဘှအလၣ်ဟဲကွၢဟၢထီၣ်ဝဲစံးအလံၤလံၤဧၢ, ပီးထီၣ်ပီၤဟၢအခိၣ်န့ၣ်တဂ့ၤ. ဒီးအဖံလဲၤတၢ်လီၤ. အဝဲအိၣ်လၢခံတခီယုကွၢ်ယှၢ်ပှၤကုပှၤယှၢ်အသီတဖၣ်န့ၣ်အိၣ်ထဲပကညီၤအခိၣ်သၣ်ယံမိၤလီၤ. ယှၢ်အလီၢ်လံၤတဖၣ်န့ၣ်အိၣ်ထဲစှမိၤထူမိၤလီၤ. အဖံဟဲကွၢဒီးအဖံပီးထီၣ်ကွၢ်ပီၤဟၢအခိၣ် ဒီးဘှလၣ်န့ၣ်ဖးထီၣ်လၢမ့ၤလီၤ. ဒီးဖီကသူဒီးအိၣ်ဝဲစံးအဖှ ဖှဧၢ, သုဝဲသုသူၣ်ကှသးပှၢ်အိၣ်သုဝဲလၢညၣ်ယဲစသးစၢ်စကအိၣ်ယဲလၢဆွဲၣ်. အိၣ်မှၤဝံၤဒီးစံးအလံၤလံၤဧၢ, တၢ်မိၣ်ကွၢလံနသးလံဧါ. အလံၤစံးအီၤတၢ်မိၣ်ကွၢလံ. မှ်ယီၤန့ၣ်ကွၢ်ဒၣ်ကယၢ်ဖံခိၣ်တဘီမီလံၤဧၢ. အလံၤတဂၤလဲၤမၤန့တဖျံၣ်သၣ်တဖျၢၣ်ကွၢ်အဖံခိၣ် ဒီးအိၣ်လၢဂ့ၢ်သ့ၣ်ဒးဘီပျံၤဝဲ ဒီးကသံတ့ၢ်လီၤ. ဟ်လီၤတဖျံၣ်သၣ်န့ၣ် ဒီးနိၣ်သိၣ်ဖြိးဖြိးအဖံတဂၤစံးဝဲဒၣ်စလံၤနိၣ်စခိၣ်မှ်တဘၢးအံၤစကမံမှ်မံဂ့ၤကၢ်ခဲမနၤတဘီသၢ. ကွၢ်ဝဲဝံၤဒီးအဖံစံးအီၤလံၤဧၢနကန့ယှၢ်လီၢ်လံၤယှၢ်သီလၣ်. အလံၤစံးအီၤစကန့ယှၢ်လီၢ်လံၤလီၤ. ဖံသ့ၣ်ဖှသ့ၣ်ဝဲအသူၣ်ကှအသးပှၢ်သုထုတကဲလၢၤဘၣ် ဒီးအဖံဟ့ၣ်အယှၢ်လီၢ်လံၤလီၤ. အဖံစံးအီၤလံၤဧၢ,နကွၢန့ၣ်တုၤထံသူဒီးပှံၤကၢ်နခိၣ်ဖွံးထီၣ်ကၢ်ဒီးနမဲနဲာ်မှ်တုၤထံဂီၤဖွံးထီၣ်ကၢ်နပျူၤနဲာ်. မှ်တုၤထံဝါဒီးလှၣ်ကၢ်နဲာ်. ကွၢဝဲတုၤထံသူဒီးမၤဝဲယီၤအဖံစံးအီၤသိးန့ၣ်တုၤထံဂီၤဒီးမၤဝဲယီၤအစံးအီၤသိးန့ၣ်တုၤထံဝါဒီးလှၣ်ဝဲယီၤအဖံးစံးအီၤသိးန့ၣ်လီၤ. လှၣ်ထံဝံၤဒီးယၢၤထီၣ်အဖံအိၣ်လၢထံဒိၣ်ကီၢ်လဲၢ်စံးဝဲဒၣ်လဲၤအိၣ်ဖံတပၢၢ်လၢၤလၣ်. အဖံတဂၤစံးဝဲဖိပှၢ်ဧၢပလံၤယၢၤထီၣ်ပှၤမှ်ကၢ. ယၢၤထီၣ်အဖံဝံၤဒီးကွၢဝဲလီၤ. ကွၢတုၤလၢဟံၣ်ဒီး ပတပျၢၤပကညီၤလူၤကွၢ်ကီဒီးထွံၣ်မိၤထီးမိၤ,ထီၣ်မိၤဆီမိၤကွၢ်ကီမးလီၤကွၢထီၣ်ဆူဟံၣ်ဒီးနီၤအဂံမိၣ်စှန့ၣ်တဂၤတလီခီတဂၤတလီခီတုၤလၢအဝဲန့ၣ်တဂၤတၢ်ပှဲၤန့ၣ်မိၤစတန့ဘၣ်တၢ်ယီၤန့ၣ်ပမၤဒီးသ့စကီးနဲာ်. လဲၤဒၢၣ်အီထံဒီးထီၣ်ထွံကွံာ်အထံတၢၢ်ဒီးလူၤဝဲတုၤလၢဒီးတကါအတနီၤဒီးဒိးတကါဟဲကွၢ်အတနီၤဒီးထံၣ်ဝဲဒီးစံးဝဲဒၣ်. တၢ်မူကၢ်စဘၢတဘၣ်စကါတဘၣ်ဘၣ်မှ်ကၢ်နၤသၢၢ်စကအိၣ်ပှာ်ကၢ်နၤသၢၢ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်ဖှဧၢ, မးပှၤမၤအၢယၤဒီးပှၤထီၣ်ထွံကွံာ်စထံတၢၢ် ဒီးစလူၤကွၢလီၤ. အိၣ်ယၤတဂ့ၤ. စကလဲၤအိၣ်ဒီးနၤဒီးကွၢဟ်ာဒီးတကါအခံန့ၣ်လီၤ. ကွၢအိၣ်ဒီးဒိးတကါန့ၣ်ဒီးဒိးတကါသါကလဲၤဟးဒီးဒိးတကါလဲၤကူးထီၣ်ဘှအလၣ်န့ၣ်လီၤ. ဟၢထီၣ်ဝဲလံၤဧၢ,စံးဝဲဒၣ်.ပီးထီၣ်ပီၤဟၢအခိၣ်န့ၣ်တဂ့ၤ.ဒီးဒိးတကါလဲၤတၢ်လီၤ. အဝဲအိၣ်ဒီးဆိကမိၣ်ဝဲလၢအသးဒီးတကါတဒုစံးဝဲဒၣ် ပီးထီၣ်ပီၤဟၢအခိၣ်တဂ့ၤမှ်အဘၣ်မနုၤလၣ်. အဝဲဒၣ်တးဒီးပီးထီၣ်ပီးလီၤဟၢအခိၣ်တလီၢ်လီၢ် ဒီးဒိးတကါဟဲကွၢကွၢ်တကဲထီၣ်ဘၣ်လၢမှၤဒီးဒိးတကါစံးပစံးနပီးထီၣ်တဂ့ၤနပီးထီၣ်. ဒီးဒိးတကါန့ၣ်ဖီအိၣ်မှၤအိၣ်ထံဝံၤဒီးအိၣ်ဝဲလီၤ. မတၢတဂၤန့ၣ်စံးအီၤဖံဒီးဖှဧၢသုဝဲသုမဲဒိၣ်ခီဒိၣ်အိၣ်သုဝဲလၢဆွဲၣ်. ယစမဲပြီ စကအိၣ်ယဲလၢညၣ်ဒီးတကါခံဒုအိၣ်ဆွဲၣ်ပိၢ်မးပြူၣ်ပြူၣ်လီၤ. အိၣ်ဝဲဝံၤဒီးသံဂီၢ်အလံၤလံၤဧၢ,တၢ်မိၣ်ကွၢယံနသးလံဧါ. တၢ်မိၣ်ကွၢလံ. နမှ်ကွၢန့ၣ်ကွၢ်ဒၣ်ကယၢ်ဖံအခိၣ်တဘီတဘီတကှ်. အဝဲကွၢ်အဖံခိၣ်ဒီးအိၣ်လၢဂ့ၢ်သ့ၣ်ဒးဘီဖံဧၢ ဟ့ၣ်ထီၣ်စကွါန့ၣ်အဖံဟ့ၣ်ထီၣ်ထီၣ်အကွါ ဒီးစိးအဖံခိၣ်အဖံတဂၤစံးဝဲဒၣ်လံၤဧၢကွၢ်ပှဲၤန့ၣ်မိၤလီၤ.ဖံဒီးတကဲလၢၤဘၣ်.ဆါကၢ. အဝဲဒၣ်စီၢ်တယုကွၢ်ယှၢ်ပှၤကုပှၤ ဒီးအဖံစံးအီၤနကန့ယှၢ်လီၢ်လံၤယှၢ်အသီလၣ်. အဝဲတကွၢ်ဟ့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်စကန့ယှၢ်အသီလီၤ. သုဝဲသုသူၣ်ကှသးပှၢ်န့သုဝဲလၢအလီၢ်လံၤဒီးအဖံဟ့ၣ်အီၤလၢယှၢ်အသီလီၤ. အဖံမၤလိာ်အီၤနမှ်ကွၢတုၤထံသူဒီးဖွံးထီၣ်နမဲတပှၢၤကၢ်ဒီးနခိၣ်နဲာ်နကွၢတုၤထံဂီၤဒီးဖွံးထီၣ်ကၢ်နပျူၤနဲာ်. နကွၢတုၤထံဝါ ဒီးလှၣ်ကၢ်နဲာ်အဝဲဟဲကွၢတုၤထံသူစံၣ်လီၤဖျူၢ်တုၤထံဂီၤစံၣ်လီၤဖျူၢ် တုၤထံဝါစံၣ်လီၤဖျူာ်ဒီးယၢၤထီအဖံတမှာ်ဘၣ်ဒီးအဖံနၢ်ကီၢ်တကျဲလီၤ.ကွၢတုၤလၢဟံၣ်ဒီးထွံၣ်မိၤထီးဟး, ထီၣ်ကဟ္ၢ်ဆီကဟ္ၢ်မးလီၤ. ပီးထီၣ်အကုခိၣ် ဒီးအိၣ်ထဲပကညီၤအခိၣ်ယံမိၤလီၤ. မှ်ဟါလီၤဒီးဒိးတကါဟဲအိၣ်ကွံာ်အီၤလီၤ. ကတၢၢ်ဝဲလီၤ.

၄၂. **နီးတကးဒိးတကၢ** န့ၣ်မှ်တၢ်အၢလၢအိၣ်ပှၤကညီတကလုာ်လၢပျၢၤန့ၣ် ပသးပှၢ်စံၣ်တဲၤဝဲလၢပူလၢတမျါန့ၣ်ဒီးပစံးလၢဒီးတကးတုၤခဲကနံၣ်အံၤလီၤ.

၄၃. **နီးတကၢ** န့ၣ်မှ်ဒိးတကးအဆိလီၤ. ဒီးမှ်တၢ်အၢတၢ်သီတကလုာ်လီၤ.

၄၄. **နီးတယိာ်** န့ၣ်မှ်ပဟ်လီၤဆဲး လီၤတယိာ်လၢဆိအကျိုဒီးပစံးလၢပဒီးတယိာ်လီၤ. ပလဲၤဒီးလီၤတယိာ်လၢဆီမံၤအကျိုန့ၣ်ဒီးဘၣ်ဆီမံၤလီၤ.

၄၅. **နီးတလီၢ်** န့ၣ်မှ်ဒိးတကါအဆိလီၤ. ဒီးမှ်တၢ်အၢလၢပျၢၤတကလုာ်လီၤက်လၢပှၤကညီ ဒီးအိၣ်သံကစဲာ်တၢ်လီၤ.

၄၆. **နီးထီၣ်** န့ၣ်မှ်ပဟ်ထီၣ်ပျ်လၢချံၣ်သလိာ်ပူၤဒီးပစံးလၢဒီးထီၣ်လီၤ. ပခးချံၣ်ဒီးပဒီးထီၣ်ပျ်ဒီးပခးလီၤ. ဒီးထီၣ်ပျ်လၢချံၣ်သလိာ်ပူၤစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒီးထီၣ်လဲးထီၣ်လီၤ.

၄၇. **နီးထီၣ်** န့ၣ်မှ်ပဟ်အီထီခိၣ်တၢ်လၢအပူၤတခီ ဒီးပစံးလၢဒီးထီၣ်လီၤ.

ဒီး

၄၈. **ဒီးထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပထိၣ်အိၣ်လၢချံပူၤဒီးပစံးလၢပဒိး ထိၣ်ချံလီၤ. ဒိးထိၣ်ချံစိၤကဘိစိၤဒီးလဲၤတၢ်လီၤ.

၄၉. **ဒီးထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်လၣ်ထိၣ်န့ၣ် ပစံးလၢသ့ၣ်ဒိး ထိၣ်လီၤ.

၅၀. **ဒီးနၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကနၣ်တၢ်ဒီးပဟ်စၢၢ်ဆၢပနၢ်ဆူတၢ် သိၣ်န့ၣ်ဒီးပစံးလၢပဒိးနၢ်လီၤ. ကနၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်ပွၤ ဒီးဒိးနူၤဒိးနၢ်တက့ၢ်.

၅၁. **ဒီးနူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒိးနၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကနၣ်တၢ်ဒီး ပဟ်လီၤပနၢ်လီၤ.

၅၂. **ဒီးနူၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်နူၢ်ဖံးဃာ်တၢ်အကလုၢ်ကထါ, တၢ်သိၣ်တၢ်သီ ဒိးပစံးလၢဒိးနူၢ်လီၤ. ဒိးနူၢ်ဟံးနူၢ်က စၢ်ယွၤအတၢ်သိၣ်တၢ်သီစံးဝဲဒၣ်ဒ်န့ၣ်လီၤ.

၅၃. **ဒီးဖိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤမ့ၢ်ဟံးပှၤဒီးပအိၣ်တြီကလာ်ဒီး ပစံးလၢပဒီးဖိၣ်ပသးလီၤ. ပဟံးတၢ်ဖိၣ်တၢ်ဒိးတၢ်မ့ၢ်တ ဟူးတဂဲၤဘၣ်ဒီးပစံးလၢဒီးဖိၣ်ဝဲလီၤ.

၅၄. **ဒီးဖျါ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဖျါလၢပမဲာ်ညါ ဒိးတသဒၢ ဘၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဒိးဖျါလီၤ. ဒိးပစံးဒီးအဆိလၢဒိးဖျိၣ် ဒီးဖျါလီၤ. တၢ်ဒိးဖျါန့ၣ်တဒၢတသ့ဘၣ်. တၢ်ဒိးဖျါလၢပ မဲာ်ညါစိၣ်ဝဲၤကဲၤန့ၣ်ပထံၣ်သ့လီၤ.

၅၅. **ဒီးဖျုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢပျုၢ်တဂၤဟံးနူၢ်အမါလၢပှၤနါ ဒီးပှၤနါလူၤအိၣ်ဝဲန့ၣ်ဒ်သိးကထူၣ်ဖျးလၢပှၤနါအစုပူၤ ဒီးမၤပှၤအကလုၢ်စံးဝဲဒၣ်ဒီးဖျးဒီးဖျးစံးဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ.

၅၆. **ဒီးဖျိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒီးဖျါအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဖျါ လၢပမဲာ်ညါန့ၣ်လီၤ.

၅၇. **ဒီးဘး** န့ၣ်မ့ၢ်ဒီးဘူးအဆိန့ၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဝံတၢ် နါမၤသိၣ်အကလုၢ်လီၤ.

၅၈. **ဒီးဘး** န့ၣ်မ့ၢ်တပှာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထးလၢပရူၣ် တၢ်န့ၣ်လီၤ. တပှာ်ဒီးဘးစံးဝဲဒၣ်.

၅၉. **ဒီးဘၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒီးဘိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပပူၤလိၢ် ဘျါကွၤဒီးဆးကၢၤဒးချိၣ်န့ၣ်လီၤ.

၆၀. **ဒီးဘါ** န့ၣ်မ့ၢ်နိၣ်စိၤမံၤစိၤမဲထိၣ် ဒီးလီၤဘါတၢ်ပူၤ ဒီးပစံးလၢဒီးဘါလီၤ. တၢ်ပူၤတပူၤနိၣ်ဒီးဘါကွဲာ်လံ.ထိ ရိၤနိၣ်ခဲလီၤဘါန့ၣ်ပစံးလၢဒီးဘါလီၤ. ခုးတလိၢ်နိၣ်ဒီး ဘါကွဲာ်လံ.

၆၁. **ဒီးဘူးဒီးဘး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤနါတဂၤန့ၣ်ပှၤချူၣ်လဲၤ ဟံးနူၢ်ဒီးလူၤတိၢ်သံအိၣ်ပှၤချူၣ် ဒီးမၤပှၤအကလုၢ်ဒီးစံး ဝဲလၢဒီးဘူးဒီးဘူးလီၤ. ဒ်မၤအိၣ်ဝဲကနူၢ်ဒီးစံးဝဲလၢဒီး ဘူးဒီးဘူးလီၤ.

၆၂. **ဒီးဘိၣ်ဒီးဘၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပပူၤလိၢ်ဘျါကွၤ ဒီးဆးကၢၤ ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဒီးဘိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘျါကွၤဒီးဒီးဘိၣ်ဝဲ လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒီးဘိၣ်ကမိာ်ဒီးဘိၣ်ဒီးဘၣ် လီၤ.

၆၃. **ဒီးဘျၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤယူၤထံပျာ်သးန့ၣ်ပစံးလၢဒီးဘျၢ သးလီၤ. ပှၤဒီးဘျၢဒီးဘျၢ်အသးလၢထံလီၤ. ပှၤကဲလၢ အပျံၢ်အဘိၣ်န့ၣ်ဒီးဘျၢ အသးလၢထံလီၤ. ကစၢ်ယ့ၣ်ရှူး အပျံၢ်အံၤဒီးဘၣ်ဒီးဘျၢအသးလီၤ.

၆၄. **ဒီးမၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆဲးလီၤမၢဒ်ကဘၣ်ဆိးပှၤဂၤဒီးပစံး လၢဒီးမၢလီၤ. ဒီးမၢဒီးပျံၢ်န့ၣ်ကဘၣ်တၢ်ဘျုၣ်လီၤ.

၆၅. **ဒီးမ့ၤဒီးမၤ** န့ၣ်စနၢ်တပၢၢ်ဘၣ်. စတသ့ၣ်ညါ ဘၣ်ယဲဘၣ်.

၆၆. **ဒီးယုၢ်** န့ၣ်ပတစံးဘၣ်.ပစံးလၢသၣ်ဒီးယုၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဝဲာ်တၢ်ကူာ်တၢ်ဒီးပတယၢၢ်ထိၣ်ပသးလၢပတံးတ ဟိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤကူာ်သ့ၣ်ဒီးသၣ်ဒီးယုၢ်ထိၣ်အ သးလီၤ.

၆၇. **ဒီးယိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၢပှၤဂၤယိၢ်ပှၤ ဒီးပအိၣ်တြီကလာ် န့ၣ်ပစံးလၢဒီးယိၢ်ပသးလၢပှၤဂၤလီၤ. ပှၤတဂၤဒီးယိၢ် အသးလၢပှၤဂၤန့ၣ်တဆါဘၣ်စါ.

၆၈. **ဒီးလဝ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤသဒိၣ်အုၣ် ဒီးပမၤလီၤလဝ် လၢသဒိၣ်အကျိၤန့ၣ်ပစံးလၢဒီးလဝ်လီၤ. ဒီးလီၤလ ဝ်လၢသဒိၣ်အကျိၤန့ၣ်ဘၣ်သဒိၣ်အါဝဲတုၤပမၤသဒိၣ် အုၣ်လီၤ.

၆၉. **ဒီးလဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒီးတလၢၤအချံဒီးပဟ့ၣ်ဒီးအဘူး အလဲန့ၣ်ပစံးလၢပဒီးလဲချံလီၤ. ပှၤတဂၤဒီးလဲတလၢၤ အချံတဘျီဒီးဟ့ၣ်ဘၣ်ဝဲအလဲတဘးလီၤ.

၇၀. **ဒီးလိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကူာ်ခုးဖဲးခုး ဒီးပမၤစၢၤလိာ်ပသးခံ ဂၤတခီတနံၤနံၤ ဒီးပစံးလၢပကူာ်ဒီးလိာ်ဖဲးဒီးလိာ်လီၤ. ပှၤခံဂၤမၤဒီးလိာ်တၢ်တခီဝၤနံၤနံၤလီၤ. ပှၤခံဂၤကျိၢ်ဒီး လိာ်နိၣ်လီၤ.

၇၁. **ဒီးသံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတိၢ်ပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဆဲးပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပတ့ၢ်တ့ၤပသံဒီးပစံးလၢဒီးသံလီၤ. ကစၢ်ယ့ၣ်ရှူးဒီးသံ အသးလၢထူၣ်စုညါလီၤလီၤ.

၇၂. **ဒီးသွ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်သွလၢညၣ်အကျိၤဒီးပစံးလၢဒီး သွလီၤ. ပှၤတဂၤဒီးသွဒီးဘၣ်လံညၣ်လံလီၤ. ဒီးသွဒီး ကယၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၇၃. **ဒီးအသး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢပတိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဖိၣ်လၢထံမ့ၢ် ဂ့ၤ, ဒီးအိၣ်ဒၣ်အတၢ်ဒ်ထံကဘၣ်ဝဲ, ဒ်ပတိၢ်ကဘၣ်ဝဲဒီး ပစံးလၢဒီးအသးလီၤ. ပှၤတဂၤအမိၢ်တိၢ်ဒီးဒီးအသးတြီ ကလာ်လီၤ. ဒီးနသးစကဖိၣ်နၤလၢထံလီၤ. ပှၤတဂၤ အဝဲတဂၤဖိၣ်လၢထံ ဒီးအဝဲတဂၤဒီးအသးတြီကလာ် လီၤ.

၇၄. **ဒီးအသးလၢကလံၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအိၣ်လၢကလံၤ ဟဲအကျိၤဒ်ကလံၤကဘၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢဒီးအသးလၢက လံၤလီၤ. ပှၤမ့ၢ်ဒီးအသးလၢကလံၤဒီးကလံၤကသုၣ် ဘၣ်ဝဲလီၤ.

၇၅. **ဒီးဒုး** မ့ၢ်တၢ်လၢထိၣ်ယံၣ်ထိၣ်ယူးထိၣ်ပြူးထိၣ်ဖှ, အိၣ်ဒီးအံင်ၢ်အံတ်, သ့ၣ်ကဘိၣ်ဝၣ်ကဘၣ်, သ့ၣ်ယးဝၣ်ယးတဖၣ်လၢအံင်ၢ်ထိၣ်ဖိးဝဲန့ၣ် ပစံးလၢဒီးဒုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒီးဒုးဒီးယးလီၤ. သ့ၣ်ကပၤဒီးဒုးဒီးယးန့ၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်အံင်ၢ်ထိၣ်ဖိးဝဲသၢ. သ့ၣ်ယးဝၣ်ယးလၢအံဘ့ၣ်အံင်ၢ်ထိၣ်ဖိးန့ၣ်ဒီးဒုးဒီးယးနးကၢ.

၇၆. **ဒီးအိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဝံတၢ်နါ. နၢ်ဖိၤဖှံၣ်ဖိၤယှအိၣ်အဆၣ်ဒီးပစံးလၢဒီးအိၣ်ဒီးအီအဆၣ်လီၤ. ဝံစံးဝဲဒၣ်ဒ်န့ၣ်လီၤ. သရဲသခးဒီးအိၣ်အဆၣ်လၢမ့ၤသ့မ့ၤဘီလီၤ. ဒီးသံယိၣ်မ့ၢ်ယါဒီးအိၣ်အဆၣ်လၢဆိလီၤ.

၇၇. **ကဒီး** န့ၣ်မ့ၢ်ပၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်လၢပပၢ်ထိၣ်ဟံၣ်လၢဟံၣ်အဖီလာ်န့ၣ်ပစံးလၢကဒီး, ဒီးသဒီးလီၤ. ပၢ်ဖိၤကဒီးဖိၤစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၇၈. **ကတိၤတၢ်ယွၤဒီးထံ** န့ၣ်ပှၤလၢကတိၤတၢ်သ့တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကတိၤတၢ်ယွၤဒီးထံလီၤ. ပှၤကညီတဂၤကတိၤတၢ်ယွၤဒီးထံမး လီၤ.

၇၉. **ကတိၤဒီး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤကတိၤတၢ်ဒီးပတြၢ်အီၤဒီးပစံးလၢပကတိၤဒီးအီၤလီၤ. ပှၤတဂၤတလၢၤကတိၤတၢ်ဒီးကတိၤဒီးဝဲလီၤ.

၈၀. **ကဲဒီး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကဲထိၣ်လၢသရၣ်တစိၢ် ဒီးပအိၣ်က့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကဲလၢစရ့လၢပှ့ၣ်တၣ်တစိၢ်ဖိဒီးပအိၣ်က့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢကဲဒီးလီၤ. ပှၤတဂၤကဲဒီးလၢစရ့တစိၢ်ဒီးတကဲလၢၤဘၣ်ဝဲဘၣ်.

၈၁. **ကျာ်ဒီးလံာ်** န့ၣ်ပှၤခံဂၤနှၣ်ဒွဲၣ်ကတိၤလံာ်အသးတခီနှၣ်ဒွဲၣ်တခီနှၣ်ဒွဲၣ်ဒီးပစံးလၢကျာ်ဒီးလံာ်လီၤ. ပှၤခံဂၤကျာ်ဒီးလံာ်အသးတခီခီကျာ်ဒီးလံာ်ဝဲလီၤ.

၈၂. **ကွၢ်ဒီး** န့ၣ်မ့ၢ်ကွၢ်လိအဆိလီၤ. ပှၤဂၤမၤတၢ်ဒီးပကွၢ်ဒီးပတိၢ်နှၢ်န့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢကွၢ်လိကွၢ်ဒီးလီၤ.

၈၃. **ကွၢ်ဒီး** န့ၣ်မ့ၢ်ကွၢ်ကီအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကွၢ်တၢ်လၢလီၤဆီလၢပှတထံၣ်နီတခီၣ်ဘၣ် ဒီးပကွၢ်တၢ်လၢပကွၢ်မှာ်ကွၢ်ဂ့ၤဒီးပကွၢ်ကြူးကြူးပစံးလၢကွၢ်ကီကွၢ်ဒီးလီၤ.

၈၄. **ချူးဒီးလီ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအဖျၢ်အဆှါတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢချူးဒီးလီလီၤ. ဆူၣ်ဒီးခ့ချူးဒီးလီပစံးဒီးအစယဲၤဒ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဆူၣ်ဒီးခ့ချူးဒီးလီစံးဝဲဒၣ်.

၈၅. **ယွဒီး** န့ၣ်မ့ၢ်ယွကွၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤပှၤဂၤဒုးကွၢ်ပှၤလၢတၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢယွကွၢ်ယွဒီးလီၤ.

၈၆. **ယွဒီး** န့ၣ်မ့ၢ်ပယွလံာ်ကွဲပှၤဂၤအတၢ်ဒီးပစံးလၢယွဒီးလီၤ. ပှၤတဂၤယွဒီးလံာ်တဘ့ၣ်ဒီးစဟ့ၣ်ဒီးတဟံးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်.

၈၇. **ဆူၣ်ဒီးခ့ချူးဒီးလီ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဆူၣ်ပှၤချ့တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဆူၣ်ဒီးခ့ချူးဒီးလီလီၤ. ပှၤတဂၤဆူၣ်ဒီးခ့ချူးဒီးလီဒီးသံဆူၣ်ဝဲလီၤ.

၈၈. **ဆဲးဒီးဝဲာ်ဒီး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆဲးဒီးလံာ်ကွဲဘိဒီးပဆဲးလံာ်ကွဲသ့ၣ်ဖိဒီးပစံးလၢဆဲးဒီးလီၤ. ထိရိၤပဆဲးတၢ်န့ၣ်ပစံးလၢဆဲးဒီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆဲးဒီးဝဲာ်ဒီး, ဆဲးဒီးခးဒီးလီၤ.

၈၉. **တၢ်ဒီး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ထံးမ့ၢ်ဂ့ၤ, အလၣ်လၢစၢ်ဝဲ ဒီးဟအိၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ဒီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ဒီးတၢ်လၣ်လီၤ. ပှၤကညီအိၣ်မ့ၤဒီးတၢ်ဒီးတၢ်လၣ်လီၤ.

၉၀. **တၢ်ကဒီး** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်လၢပပၢ်ထိၣ်ဟံၣ်န့ၣ်ပကိးလၢတၢ်တဒီးလီၤ. တၢ်တဒီးန့ၣ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးဟံၣ်ကလီၤပှိၢ်လီၤ.

၉၁. **တၤဒီးလံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတၤလံာ်သးတခီတၤတခီတၤဒီးပစံးလၢတၤဒီးလံာ်လီၤ.

၉၂. **ထါဒီးထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိးထိၣ်ပှၤဂၤလၢထါကျာ်ဒီးပစံးလၢထါဒီးထိၣ်လီၤ. ထါဒီးထိၣ်န့ၣ်မၤဝဲဒ်အံၤ.

ဟဲထိၣ်ချူချူနိၢ်ဒိၣ်ဘိ နိၢ်ဒိၣ်ဘိဟဲထိၣ်ရၤရၤ
ဟဲထိၣ်မၤဝံၤကွိၢ်ဒီးစိၤ ဟဲထိၣ်မၤဝံၤကွိၢ်ဒီးယၤ.

၉၃. **ထူးဝဲၣ်ဒီး** န့ၣ်မ့ၢ်ပပှဲာ်ပှၤဂၤလၢပထူးပျုဒီးပစံးလၢပထူးဝဲၣ်ဒီးလီၤ. ပှၤတဂၤထူးဝဲၣ်ဒီးယၤတဂ့ၤ. ထိရိၤပပှဲာ်ဘၣ်တၢ်လၢပထူးပျုန့ၣ်ပစံးလၢထူးဝဲၣ်ဒီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထူးဝဲၣ်ဒီးထူးဝဲၣ်ဘၢလီၤ.

၉၄. **ထိၣ်ဒီး** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ထိၣ်အိၣ်လၢတၢ်ဂၤအဖိခိၣ်ဒီးပစံးလၢထိၣ်ဒီးလီၤ. ပျိုမ့ၢ်ထိၣ်ဒီးကစၢ်စံးဝဲန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အၢၣ်အိၣ်လၢကစၢ်ဒီခိၣ်လီၤ.တၢ်ကမူၣ်ကစဲထိၣ်ဒီးစိၢ်နီၤခိၣ်န့ၣ်ခွဲကွံာ်တက့ၢ်. အံင်ၢ်ထိၣ်ဒီးသ့ၣ်ကပၤအါကၢ. ဖၣ်ခိၣ်ဖၣ်ဆါထိၣ်ဒီးတၢ်ကူတၢ်သိးန့ၣ်ဆူၣ်ကွံာ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထိၣ်ဒီးထိၣ်ဒးလီၤ.

၉၅. **ထိၣ်ဒီး** န့ၣ်မ့ၢ်ပထိၣ်လံာ်ကွဲသ့ၣ်ဒီးပစံးလၢထိၣ်ဒီးသ့ၣ်လီၤ.ထိၣ်ဒီးသ့ၣ်ဒ်န့ၣ်တဂ့ၤ. သုကလီၤတဲာ်ဘၣ်ဖုးလီၤ.

၉၆. **ဒီဒီး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖိဆ့ၣ်နီၤဖးတြံးပကံာ် ဒီးပဟ်လၢပကံာ်ကျးခံဒီးပစံးလၢပဒီဒီးလီၤ. ပှၤတဂၤဒီဒီးအဖိလၢအကံာ်ကျးခံလီၤ.

၉၇. **ဒီဒီး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်တီကထၢသ့ၣ်ဘၣ်တဘ့ၣ်ဘၣ်တဘ့ၣ်ဒီးပစံးလၢဒီဒီးလီၤ. သုမ့ၢ်ဟ်သ့ၣ်ဘၣ် ဒီးဟ်ဒီဒီးအီၤတဘ့ၣ်ဘၣ်တဘ့ၣ်တက့ၢ်.

၉၈. **ဒီဒီး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖျိၣ်ကထၢကုခံဒုဒီးပဝံထိၣ်လၢပချၢဒီးပစံးလၢပဝံဒီဒီးကုလီၤ. ပှၤတဂၤဝံဒီဒီးကုခံဒုလီၤ.

၉၉. **နိၣ်ဒီးကွာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပတဲကဆ့ၣ်သ့ၣ်လ့ၣ် ဒီးပခွဲးအိၣ်မ့ၤခွဲးအိၣ်ကသူန့ၣ်ပစံးလၢနိၣ်ဒီးကွာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနိၣ်ဒီးဘျၢၣ်နိၣ်ဒီးကွာ်လီၤ. မၤန့ၣ်ယၤ

လၢနီၣ်ဒီးဘျၣ်နီၣ်ဒီးကွၢ်တက့ၢ်. စကခွဲးအိၣ်မ့ၤလီၤ.
၁၀၀. **ပဒီး** နူၣ်မ့ၢ်ပဒးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤဟံၣ်လၢပဒးပဒီးလီၤ.
၁၀၁. **ဖဲာ်ဒီး** နူၣ်မ့ၢ်ပဖဲာ်လိာ်ကွဲတၢ်လၢယဲာ်ဒီးပစံးလၢဖဲာ်ဒီးလီၤ. ဖဲာ်ဒီးတၢ်လၢယဲာ်တဂ့ၤ. ယဲာ်ကလူၤဘၣ်ဖုးလီၤ.
၁၀၂. **ဖဲာ်ဒီး** နူၣ်မ့ၢ်တဆဲးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပစံးယုာ်လိာ်ကွဲဖိသၣ်ခွါဒီးမုၣ်ကနီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, မုၣ်ပှၢ်ဒီးဖူပှၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤဒီးပစံးလၢတဆဲးဖဲာ်ဒီးလီၤ. တဆဲးဖဲာ်ဒီးတၢ်တဂ့ၤ. ပှၤဂၤအသးကဒိၣ်ထီၣ်နၤဘၣ်ဖုးလီၤ.
၁၀၃. **ပွၤဒီး** နူၣ်မ့ၢ်ထိၣ်ပွၤလံၣ်ပွၤဒီးပမၤပွၤမၤသိၣ်ပကလုၢ်ဒ်ထိၣ်အသိးဒီးပစံးလၢပွၤဒီးလီၤ. ပှၤတဂၤပွၤဒီးထိၣ်ဒီးအကလုၢ်သိၣ်ဒ်ထိၣ်အသိးလီၤ. တၢ်သယုၢ်ပွၤဒီးထိၣ်ဖျံ.
၁၀၄. **ဖံဒီးကါ** နူၣ်မ့ၢ်ဒီးတကးအမုၣ်ပှၢ်တဂၤလၢပျၢပှၤစံၣ်တဲၤဝဲလၢပူနူၣ်လုၢ်ဖိပှၤကညီဖိၣ်မုၣ်ဖိသၣ်တဂၤဒီးပှၤကညီဖိၣ်မုၣ်ဖိသၣ်နူၣ်အတၢ်ကီးအီၤလၢဖံဒီးတကါလီၤ. ပှၤကညီဖိၣ်ယဲဖိၣ်မုၣ်တဂၤဒီးတကးမုၣ်ပှၢ်လုၢ်ကွၤဝဲဒီးကီးဒီးတကးမ့ၢ်ပှၢ်နူၣ်လၢဖံဒီးကါလီၤ. ဒီးဒီးတကးဖူပှၢ်တဂၤနူၣ်ကီးဝဲလၢဖူဒီးကါစကီးလီၤ.
၁၀၅. **မၤဒီး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤမၤတၢ်ထီရီၤတမံၤ ဒီးပမၤဒ်အသိးနူၣ်တသ့တဘၣ်ဒီးပစံးလၢမၤဒီးလီၤ. စမၤတလါအံၤနမၤဒီးယၤသ့စကီးဓါ.စမ့ၢ်မၤဒီးနၤဒီးသ့ဝဲသၢ.
၁၀၆. **မၤဒီးကွဲအသး** နူၣ်ပှၤကညီမၤလိာ်ကွဲတၢ်ဒီးမၤသးဒ်ဘိၣ်သအိၣ်အသိး. မၤသးဒ်ထွံၣ်အသိးဒီးဟးဝဲလၢစုစုခိၣ်ခိၣ်ဒီးပစံးလၢမၤဒီးကွဲအသးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤဒီးကွဲအသး ဒီးကညီၤဒ်ဘိၣ်သအိၣ်အသိးလီၤ. ပှၤတဂၤလ့ပှၤဂၤဒီးမၤဒီးကွဲအသးဒ်ထွံၣ်အသိး ဒီးဟးလၢစုလၢခိၣ်လီၤ. ပှၤမၤဒီးကွဲအသးနူၣ်ဖဲမၤသးသ့တမံၤဒီးမၤဝဲလီၤ.
၁၀၇. **မၤဒီးလိာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်ခံဂၤ ဒီးပမၤစၢၤလိာ်ပသးတခီတနံၤနံၤဒီးပစံးလၢမၤဒီးလိာ်လီၤ.
၁၀၈. **ယာ်ဒီး** နူၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ဖၢၣ်နူၣ်ပစံးလၢယာ်ဒီးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပိၢ်အကလုၢ်လီၤ.
၁၀၉. **ယၢၤဒီး** နူၣ်မ့ၢ်ယၢၤဘၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပပွၤဘၣ်ပှၤကညီအမံၤလၢအမုာ်လၢအသယုၢ်လီၤ. စမါမ့ၢ်အိၣ်ဖးဒီးယၤဒီးစယၢၤဘၣ်ယၢၤဒီးအီၤတစုစုလီၤ.
၁၁၀. **ယွၤဒီးထံ** နူၣ်မ့ၢ်ပကတိၤတၢ်သ့ ဒီးပစံးလၢပကတိၤတၢ်ယွၤဒီးထံလီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ်ယွၤဒီးထံမးလီၤ.
၁၁၁. **လီဒီး** နူၣ်မ့ၢ်ပကတိၤကြိပကိာ် ဒီးပစံးလၢပလီဒီးလီၤ. ပှၤတဂၤလီဒံၣ်လီဒီးယၤနးသမိး.
၁၁၂. **လီၤဒီး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လီၤတဲာ်ဘၣ်ပချၢတမံၤမံၤဒီးပစံးလၢလီၤဒီးလီၤ. သ့ၣ်သၣ်လီၤဒီးဘၣ်ယၤဆါကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဒီးလီၤဒဲးလီၤ.
၁၁၃. **လီၤဒီး** နူၣ်မ့ၢ်လီၤဒဲအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကူာ်သ့ၣ်ကူာ်ဝၣ် ဒီးကၢ်ဝဲတုၤလီၤလၢနိၢ်ကျါခိၣ် လၢဟီၣ်ခိၣ်အဖီခိၣ်နူၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤကူာ်ခုးတလိၢ်အံၤလီၤဒီးလီၤဒဲဂ့ၤသမိး.
၁၁၄. **သကိးဒီး** နူၣ်စတနၢ်ဟူဘၣ်ပှၤစံးဘၣ်.
၁၁၅. **သဒီး** နူၣ်မ့ၢ်ပၢၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်လၢပပၢၢ်ထိၣ်ဟံၣ်လၢဟံၣ်အဖီလာ်နူၣ်လီၤ.
၁၁၆. **သအီးဒီး** နူၣ်မ့ၢ်ပထုတၢ်လၢအခိၣ်ဒိၣ်ဒီးအစံဆံးနူၣ်ပစံးလၢသအီးဒီးလီၤ.
၁၁၇. **သံဒီး** နူၣ်မ့ၢ်ပသံဒ်ထွံၣ်သံအသိးလၢပှၤဂၤတရူၣ်လီၤယိကွံာ်ဘၣ်ပစိၣ်ဒီးပစံးလၢသံဒီးထွံၣ်လီၤ. ပှၤကညီဘၣ်တၢ်ကိၢ်တၢ်ကာ်ဒီးသံးဒီးထွံၣ်သံဒီးထီးလီၤ.
၁၁၈. **သံဒီး** နူၣ်မ့ၢ်ပဟာ်သံပသးဒီးပစံးလၢသံဒီးလီၤ. ပှၤတဂၤဟာ်သံဒီးအသးတစိၢ် ဒီးသံဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤဟာ်သံဒီးအသးတစိၢ်ဒီးဂဲၤဆၢထၢၣ်ဝဲလီၤ. ဟာ်သံဒီးနသးတဂ့ၤ.
၁၁၉. **သ့ၣ်ဒီးဆၢ** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်နါစုၤဒီးသးဆူပအိၣ်ဒီးပစံးလၢသ့ၣ်ဒီးဆၢလီၤ. ပမ့ၢ်လဲၤတၢ် ဒီးသ့ၣ်ဒီးဆၢဝၣ်ဒီးဆၢအိၣ်လၢပမဲာ်ညါ ဒီးပဘၣ်ယိၣ်လၢကဘၣ်ဆွံပမဲာ်လီၤ.
၁၂၀. **သ့ၣ်ဒီး** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်လၣ်ထိၣ်သီစၢ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢသ့ၣ်ဒီးလီၤ. သ့ၣ်တထံးအိၣ်ဒီးဒီးအါကၢ.
၁၂၁. **ဟးဒီး** နူၣ်မ့ၢ်ပဟးလိၢ်ကွဲဒီးပစံးလၢဟးဒီးလီၤ. လဲၤယုၢ်ဒီးဟးဒီးဆူတၢ်ပျိခိၣ်ပျိပူၤတက့ၢ်.
၁၂၂. **ဟီၣ်ဒီး** နူၣ်မ့ၢ်ပဟာ်ဟီၣ်ပသးဒီးပစံးလၢဟီၣ်ဒီးလီၤ. ပှၤတဂၤဟီၣ်ဒီးယၢၤဒီးဒ်ဖိသၣ်အသိးလဲၣ်.
၁၂၃. **အဒီး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတၢ်မုၢ်လၢအစိးစၢ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢအဒီးလီၤ. ထီရီၤတၢ်အထံးနူၣ်အိၣ်ဒီးအဒီးလီၤ.
၁၂၄. **အဲၣ်ဒီး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်မိၣ်နူၢ်ဘၣ်ပသးလၢတၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပစံးလၢအဲၣ်ဒီးလီၤ. စအဲၣ်ဒီးယဲာ်ဖိတဘ့ၣ်ဒီးဖိာ်နူၢ်ယၤတက့ၢ်.
၁၂၅. **အိၣ်ဒီး** နူၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်ဒ်လၢၢ်အသိးတဟူးတဝးဘၣ်ဒီးပစံးလၢအိၣ်ဒီးလၢၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤပမၤဒီးအိၣ်ဒီးလၢၢ်ဒီးတဝးထိၣ်ဘၣ်.
၁၂၆. **အိၣ်ဒီး** နူၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်လိာ်ကွဲတၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပစံးလၢအိၣ်ဒီးလီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်ဒီးမ့ၤသၢမီ ဒီးဟးထိၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်ဒီးသဲးသၣ်တဖျၢၣ်တခီစိၤဒီးကွံာ်တ့ၢ်ဝဲလီၤ. နအိၣ်မနၤလဲၣ်အိၣ်ဒီးသ့ၣ်လၣ်ဒ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအသိးလီၤ.

၁၂၇. **ဢိၼ်ၼီး** ၼ္ၼ်မ္ၵ်ပၵႂ်ပှၤဂၤဢိၼ်တၢ် ၼ်ီးပဢိၼ်ၼ်ဢ သိးၼ်ီးပစံးလၢဢိၼ်ၼ်ီးလီၤ. စဢိၼ်မ့ၤတမီၼိၼ်ထဲထဲအံၤန ဢိၼ်ၼ်ီးယၤသ့စကီးဓါ. နဢိၼ်မ့ၤၼ္ၼ်စဢိၼ်ၼ်ီးနၤတနှၵ် ဘၼ်.

၁. **ၼိၼ်** ၼ္ၼ်မ္ၵ်တၢ်လၢပှၤဂၤတထဲသိးဘၼ်ၼ်ီးဢိၤတဖၼ် ၼ္ၼ်ပစံးလၢၼိၼ်လီၤ. မူခိၼ်ၼ္ၼ်ၼိၼ်ဟိၼ်ခိၼ်ၵ်ၢၼိၼ်. တၢ် လၢဢၵ့ၢ်ဢဂီၤဂ့ၤဝဲလၢဖျါဟံၢ်ၵလၢ်ၼ္ၼ် ပစံးလၢၼိၼ် လီၤ. ကဆိတၼ့ၼိၼ်ဖျါမ်းဟံၢ်ၵလၢ်လီၤ. ၼ်ီးၼိၼ်ဢဆိ မ့ၢ်မ့ၢ်လီၤ. နမ့ၢ်ဒဲးဒံသၼ်ၼ္ၼ်ၵ္ၢ်လၢၼိၼ်မ့ၢ်တဖၼ်တၵ့ၢ်.

၂. **ၼိၼ်** ၼ္ၼ်မ္ၵ်ပဖိပဒဲၼ်ၼ်ီးပမၢ်ဢပၢ်ၼ္ၼ်ပစံးလၢၼိၼ်လီၤ. ဗဒဲၼ် ၼ်ီးစမၢ်ဢမိၢ်ဢပၢ်ၼ္ၼ်စကီးလၢၼိၼ်လီၤ. ၼ်ီးပကီး ၼ်ီးဢဆိလၢၼိၼ်လၢယိလီၤ. ၼိၼ်သ့ၼ်ယိသ့ၼ်ဓါသ့ကလဲၤ ဆူလဲၼ်ခီလဲၼ်.

၃. **ၼိၼ်** ၼ္ၼ်မ့ၢ်ပဝဲၢ်ဢမါ,ပပှၢ်ဢမါ,ပဝဲၢ်ဢဝၤပပှၢ်ဢဝၤ ဢပှၢ်ဢဝဲၢ်ဢဘူးဢတံၢ်ၼ္ၼ်ပကီးလၢၼိၼ်လီၤ. ပဝဲၢ်ဢမါ ဢပှၢ်မုၼ်ကနီၤမ့ၢ်ဢိၼ်ၼ်ီးပကီးလၢၼိၼ် ၼ်ီးပတၼ့ၢ်ဘၼ်လၢ ပမါဘၼ်. ပစံးလၢတဆိုးဘၼ်. မၤသးဒ်ပၼီပှၢ်ဝဲၢ်ဢသိး လီၤ. ပှၤတနီၤနီၤၼ့ၢ်ဢမါလၢၼိၼ်လီၤ.

၄. **ၼိၼ်** ၼ္ၼ်မ့ၢ်ပှၤက့ၢ်ဘၼ်ဂီၤဂ့ၤၼ္ၼ်ပစံးလၢၼိၼ်လီၤ. ပှၤ တဂၤၼိၼ်ကၢ. ၼိၢ်ၼိၼ်သဢိထိပှၤၼိၼ်ထိကစီၤပစံးဒ်ၼ္ၼ်စ ကီးလီၤ.

၅. **ၼိၼ်ကတၢၢ်** ၼ္ၼ်မ့ၢ်ကစၢ်ယွၤလၢသ့တၢ်လၢ်ာနၢၤတၢ် ကီးဢမံၤဒဲး ပၢတၢ်ကီးဢမံၤဒဲးသ့ၼ်ညါဝဲလၢခီခီညါညါ ခဲလၢာ် ၼ်ီးပဢိၼ်ဘၼ်ဢဘျုးဢဖိုၼ်ဢစိၤစိၤယၼ်ယၼ် ၼ်ီး ပစံးလၢကစၢ်ယွၤဢစိၼိၼ်ကတၢၢ်လီၤ.

၆. **ၼိၼ်ကဖၢ** ၼ္ၼ်မ့ၢ်သ့ၼ်တဖၼ်ဆံးလၢဢခိၼ်ၼ်ီးဢခံၼ်ီး ဢဖးဖိၼိၼ်ဝဲၼ္ၼ်ပစံးလၢၼိၼ်ကဖၢလီၤ.

၇. **ၼိၼ်ကမိၢ်** ၼ္ၼ်ၵ္ၢ်လၢကမိၢ်ဢကျိ ၉.

၈. **ၼိၼ်ကဲၼ်ဆိး** ၼ္ၼ်မ့ၢ်တၢ်ၼိၼ်လၢပတဢဲၼ်ၼ်ီးဘၼ်တဖၼ် ၼ်ီးပစံးလၢၼိၼ်ကဲၼ်ဆိးလီၤ. ယၢ်တဘ့ၼ်ၼိၼ်ကဲၼ်ဆိးစ ၵ္ၢ်တဂ့ၤဘၼ်. သ့ၼ်တကျိၼိၼ်ကဲၼ်ဆိးစယိးတၼ့ၢ်ဘၼ်.

၉. **ၼိၼ်ကိ** ၼ္ၼ်မ့ၢ်တၢ်လၢၼိၼ်ထိၼ်တချ့ဘၼ်ၼ္ၼ်ပစံးလၢ ၼိၼ်ကိလီၤ. ပှၤတဂၤၼိၼ်ကိသမိး. ဘ့တလိၢ်ဢံၤဟိၼ်ခိၼ် တမှၢ်ဘၼ်ၼ်ီးၼိၼ်ကိဝဲလီၤ.

၁၀. **ၼိၼ်ကွံၤၼိၼ်သဲး** ၼ္ၼ်မ့ၢ်တၢ်လၢပမၤၼ့ၢ်ဘဲဢလုၤ တ ကလုၢ်ၼ္ၼ်ပကီးလၢၼိၼ်ကွံၤလီၤ. ၼိၼ်ကွံၤၼ္ၼ်ပမၤၼ့ၢ်ဘဲ ဢလုၤလၢဢလိၤၼ်ီးပတံ်တရံး ၼ်ီးဢိၼ်ဘဲဢလုၤ ၼ်ီးဘဲချံ လိၤဝဲတခီလီၤ. ၼ်ီးၼိၼ်ကွံၤၼ္ၼ်ပမၤလၢသ့ၼ်လီၤ. ၼ်ီးပ ကီးၼ်ီးဢဆိလၢၼိၼ်ကွံၤၼိၼ်သဲး, ၼ်ီးၼိၼ်တၢၢ်ၼိၼ်ကွံၤ လီၤ.

၁၁. **ၼိၼ်ခိၼ်** ၼ္ၼ်မ့ၢ်သကွံသၼ်ထိၼ်ပျိၢ်ထိၼ်ဝဲၼ်ီးဢပျိၢ်နါ စ့ၤၼ္ၼ်ဢိၼ်ၼ်ီးဢဘိၼ်တဖျၢၼ်ၼ်ီးပစံးလၢၼိၼ်ခိၼ်လီၤ. ၼ်ီးပ ကီးၼ်ီးဢဆိလၢၼိၼ်ခိၼ်ယၢ်ပျိၢ်လီၤ.

၁၂. **ၼိၼ်ယိ** ၼ္ၼ်မ့ၢ်ပကီးပၼိၼ်ၼ်ီးဢဆိၼ်ီးပကီးလၢၼိၼ် ယိလီၤ. ၼိၼ်ယိသ့ၼ်သ့ဓါ ဟဲဆူစဢိၼ်တဘိဝီ.

၁၃. **ၼိၼ်ဆံး** ၼ္ၼ်မ့ၢ်တၢ်ဢိၼ်ၼ်ီးဢဆိလၢၼိၼ်တခီဆံးတ ခီၼ္ၼ်ပစံးလၢၼိၼ်ဆံးလီၤ. ၼ်ီးပစံးၼ်ီးဢဆိလၢၼိၼ်ဆံးပၢ်ာ ကဲၤလီၤ. ပှၤတဂၤဢမဲာ်ၼိၼ်ဆံးၼ်ီးဢဝဲတခီၼိၼ်ဢဝဲတခီ ဆံးဝဲလီၤ.

၁၄. **ၼိၼ်တံၢ်သး** ၼ္ၼ်မ့ၢ်ပစံးတၢ်လၢၼိၼ်ကဲၼ်ဆိးတဖၼ် ၼ္ၼ်လၢၼိၼ်တံၢ်သးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤဟံၼ်တဖျၢၼ်ၼိၼ်တံၢ် သးလီၤ.

၁၅. **ၼိၼ်တုၢ်ခိၼ်ပဲ့ၤ** ၼ္ၼ်မ့ၢ်ပှၤကညီတၼိၼ်ထိၼ်လၢၤဘၼ် ၼ်ီးဢဖံးပဲ့ၤဢညၼ်ပဲ့ၤဝဲၼ္ၼ် ပစံးလၢၼိၼ်တုၢ်ခိၼ်ပဲ့ၤလီၤ. ပှၤကညီတုၤၼိၼ်ဝံၤ ၼ်ီးတၼိၼ်ထိၼ်လၢၤဘၼ်ၼ္ၼ် ပစံးလၢ ၼိၼ်တုၢ်ခိၼ်ပဲ့ၤလီၤ. ပှၤကညီတုၤၼိၼ်တုၢ်ခိၼ်ပဲ့ၤၼ်ီးတၼိၼ် ထိၼ်လၢၤဘၼ်လီၤ.

၁၆. **ၼိၼ်ထိၼ်** ၼ္ၼ်မ့ၢ်တၢ်လၢၼိၼ်ဝဲဢကတိၢ်ၼ္ၼ်ပစံးလၢ ၼိၼ်ထိၼ်လီၤ. ဖိသၼ်တဂၤၼိၼ်ထိၼ်လံကီးမးဖိသၼ်ခွါ လီၤ. ၼ်ီးပစံးၼ်ီးဢဆိလၢၼိၼ်ထိၼ်မ့ၢ်ထိၼ်လီၤ.

၁၇. **ၼိၼ်ထိၼ်သိ** ၼ္ၼ်မ့ၢ်ပှၤကညီတလိၤမိထိၼ်လၢကဖိ သၼ်ခွါမုၼ်ကနီၤထိၼ်ဢဆၢၼ္ၼ်ပစံးလၢၼိၼ်ထိၼ်သိလီၤ. ပှၤၼိၼ်ထိၼ်သိၼ္ၼ်မုၼ်ကနီၤဖိသၼ်ခွါထိၼ်ၼိၼ်ၼိၼ်ဆံးဆံး ၼ်ီးပစံးလၢၼိၼ်ထိၼ်သိလီၤ. ပှၤၼိၼ်ထိၼ်သိၼ္ၼ်တမုၼ်က နီၤဖိသၼ်ခွါတဝၢ်ဒံးဘၼ် ၼ်ီးပစံးလၢၼိၼ်ထိၼ်သိလီၤ.

၁၈. **ၼိၼ်ၼိၼ်ဆံးဆံး** ၼ္ၼ်မ့ၢ်တၢ်လၢၼိၼ်ၵ်ၢတၼိၼ်ဆံးၵ်ၢ တဆံးၼ္ၼ်ၼ်ီးပစံးလၢၼိၼ်ၼိၼ်ဆံးဆံးလီၤ. ၼိၼ်ၼိၼ်ဆံး ဆံးမ့ၢ်တၢ်ဘၼ်ဒးဓိၤၼ္ၼ်ပစံးလၢၼိၼ်ၼိၼ်ဆံးဆံးလီၤ. စမၤ တကဲဘျါက့ၤလံၼိၼ်ၼိၼ်ဆံးဆံးလံ. တၢသ့ၼ်တၢသၼ်ၼ္ၼ် ဢိၼ်စကီးလၢတဝီပူၤၼ္ၼ်ၼိၼ်ၼိၼ်ဆံးဆံးလီၤ. နကသံၼ် ထံဢိၼ်ဆံးဢါလဲၼ်. ဢိၼ်စကီးၼိၼ်ၼိၼ်ဆံးဆံးသၢ.

၁၉. **ၼိၼ်ၼိၼ်ဆံးဆံး** ၼ္ၼ်မ့ၢ်တၢ်ဢိၼ်ၼ်ီးဢပြိၼ်ီးဢသွါၼ်ီး ပစံးလၢဢိၼ်ၼ်ီးၼိၼ်ၼိၼ်ဆံးဆံးလီၤ. ပနၢ်တဖုဢိၼ်ၼ်ီးဢ ၼိၼ်ၼိၼ်ဆံးဆံးလီၤ.

၂၀. **ၼိၼ်ပျံၤ** ကလိကလိပတစံးဘၼ်. ပစံးလၢယိၢ်ၼိၼ် ပျံၤလီၤ. ၼ်ီးမ့ၢ်ပိၢ်မုၼ်ဢယိၢ်ဒ့ကျိၤလၢလုၼ်လီၤ.

၂၁. **ၼိၼ်ပျှၢ်** ၼ္ၼ်မ့ၢ်ပှၤမၤတကဲၼ်ီးကတိၤမံ့ကတိၤပျိၢ်ၼ်ီး မၤသးကျိၤ်မဲာ်ကျိၤ်နါၼ်ီးပစံးလၢၼိၼ်ပျှၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤ မၤတကဲၼ်ီးၼိၼ်ပျှၢ်နးကၢ.

၂၂. **ၼိၼ်မံၢ်** ၼ္ၼ်မ့ၢ်ၼိၼ်မိဢဆိလီၤ. ၼ်ီးမ့ၢ်ဒ်ၼိၼ်ကမိၢ်ဢ သိးလီၤ. ၼ်ီးမ့ၢ်ပှၤစုကၢ်ခိၼ်ရုံးဘျါက့ၤကမိၢ်ဝဲၼ္ၼ်လီၤ.

၂၃. **ၼိၼ်မိ** ၼ္ၼ်မ့ၢ်တၢ်ၼိၼ်လၢဢဖးဖိတလိၼ် ၼ်ီးပစံးလၢ ၼိၼ်မိလီၤ. ၼ်ီးမ့ၢ်တၢ်ပူၤလိၢ်ဆးကၢၤကမိၢ်ဝဲၼ္ၼ်လီၤ. ၼ်ီး ပစံးၼ်ီးဢဆိလၢၼိၼ်မံၢ်ၼိၼ်မိလီၤ. ပှၤတဂၤဢပူၤလိၢ်ဆး ကၢၤကမိၢ်ၼိၼ်မံၢ်ၼိၼ်မိနးကၢ.

၂၄. **ဒိၣ်ဝဲး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဒိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဒိၣ်ဝဲးလီၤ. တၢ်ဒိၣ်လၢပတထံၣ်ဘၣ်နၣ်ပနၢ်ဟူအပရၢဒီးပစံးလၢဒိၣ်ဝဲးလီၤ. ကဆီတနၢ်အလိၢ်ထဲအံၤဒီးအမိၢ်ပှၢ်ကဒိၣ်ဝဲကၢ်သ့ၢ. နထံၣ်ဂ့ၢ်တဘိဒိၣ်ဝဲးဧါ. ဒိၣ်ဝဲးဝဲသ့ၢ.

၂၅. **ကဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပဃုဃၢ်တၢ်အါဘိန့ၣ်မ့ၢ်ပစံးလၢပဃုကဒိၣ်လီၤ. နံၣ်သီကဒိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပဃုဃၢ်နံၣ်သီအါဘိလီၤ. ဒီးပစံးလၢနံၣ်သီကဒိၣ်လီၤ.

၂၆. **ကဒိၣ်ကနၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပနၢ်ဟူတၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်ဆံးဆံးဒီးပစံးလၢပနၢ်ဟူတၢ်ကဒိၣ်ကနၣ်လီၤ.

၂၇. **ကတိၤဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကတိၤလိာ်ပသး ဒီးပစံးလၢကတိၤဒိၣ်လီၤ. ပကတိၤဆၢပှၤဂၤနၣ်ပှၤမိၣ်လမဲ့ၣ်ဖိစံးလၢကတိၤဒိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ်ဒီးဃၤဒီးစကတိၤဒိၣ်တၢ်ဒီးအီၤလီၤ.

၂၈. **ကဲဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤထူးပှၤတီၤပဒိၣ်ပပှ်လၢတဘၣ်ဖံးဘၣ်မၤ ဒီးအိၣ်တစိၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢကဲဒိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကဲဒိၣ်ကဲပှ်လီၤ.

၂၉. **ခိၣ်ရု်ဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်မု်လၢအဒိၣ်ကတၢၢ်တဘိန့ၣ်ပကိးလၢခိၣ်မု်ဒိၣ်လီၤ. စခိၣ်မု်တဘိအံၤဒိၣ်နှၤစခိၣ်မု်အဘိအဂၤတက့ၢ်လီၤ.

၃၀. **စုမု်ဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပစုမု်လၢဒိၣ်နှၤပှၤဂၤတဘိန့ၣ်ပစံးလၢစုမု်ဒိၣ်လီၤ. ပှၤကညီစုမု်ဒိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပစုမု်လၢဒိၣ်ဝဲတဘိန့ၣ်လီၤ.

၃၁. **တၢ်ဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအသွါတဖၣ်ဆၣ်ဖိကိၢ်ဖိလၢဒိၣ်ဝဲတဖၣ်ပစံးလၢတၢ်ဒိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ဒိၣ်တၢ်မု်လီၤ. တၢ်ဒိၣ်တၢ်မု်ကသ့ၣ်ကဆိန့ၣ်ပပျုၢ်နးကၢ.

၃၂. **တၢ်ဒိၣ်ကစၢ်ယွၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သူတၢ်ပိၤလၢအိၣ်ဒီးအစိအကမီၤတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ဒိၣ်ကစၢ်ယွၤလီၤ.တၢ်ဒိၣ်ကစၢ်ယွၤန့ၣ်ဘါအီၤတက့ၢ်.

၃၃. **တၤဒိၣ်ခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဆၣ်ဖိကိၢ်ဖိတကလုာ်န့ၣ်အခိၣ်ဒိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢတၤဒိၣ်ခိၣ်လီၤ. တၤဒိၣ်ခိၣ်န့ၣ်အမိၢ်ပှၢ်ထဲပနၢ်တဒု ဒီးအခိၣ်ဒိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢတၤဒိၣ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢစဃာ်တၤဒိၣ်တစုစုတၤဒိၣ်စုတၤဒိၣ်ခိၣ်ဒ်န့ၣ်တစုစုလီၤ.

၃၄. **ထိၣ်ဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိၣ်တကလုာ်လၢအဒိၣ်နှၤပှၤဂၤန့ၣ်ပစံးလၢထိၣ်ဒိၣ်လီၤ. ထိၣ်ဒိၣ်န့ၣ်အခိၣ်ဂီၤ ဒီးအနၢ်ထိဒီးအခိၣ်ထိဝဲလီၤ.

၃၅. **ထိဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ယိာ်ဒိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢထိဒိၣ်လီၤ. ထိဒိၣ်တဂၤအဟံၣ်အိၣ်လၢထီပူၤဒီးမ့ၢ်ပှၤအဲကလံးဖိလီၤ.

၃၆. **ဒီးဒိၣ်ဒီးဆံး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလဲၤတၢ်ဒီးပြံဒီးသွါဒီးပစံးလၢလဲၤတၢ်ဒီးဒိၣ်ဒီးဆံးလီၤ. ပနၢ်တဖုလဲၤတၢ်ဒီးဒိၣ်ဒီးဆံးလီၤ.

၃၇. **နၢ်ဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကူၣ်ဘၣ်ဂီၤဂ့ၤန့ၣ် ပစံးလၢပှၤနၢ်ဒိၣ်လီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢ်ဒိၣ်သအိထိလီၤ.ပှၤနၢ်ဒိၣ်န့ၣ်ဆူၣ်ကၢ. ကနိဒီးပမၤတလီၤဘၣ်. ပှၤတဂၤအနၢ်ဒိၣ်သမိး.

၃၈. **ပဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအိၣ်ဒီးအစိအကမီၤဒီးန့ၢ်ဘၣ်အမံၤအသၣ်လၢစိၤပၤဟ့ၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပဒိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပဒိၣ်ပပှ်လီၤ. ပဒိၣ်ပပှ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲလၢပှၤပၢခူပၢဝ့ၢ်ဒီးပှၤကွၢ်ခူဖိဝ့ၢ်ဖိဒီးမ့ၢ်ပဒိၣ်ပပှ်လီၤ. ပဒိၣ်ပပှ်နၣ်ပှၤဒိခူဒိဝ့ၢ်ဘၣ်ပျုၢ်ဝဲလီၤ.

၃၉. **ပဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဃုဃၢ်တၢ်ကဖိလိဒီးတကျုၢ်တဝၢ်ဒံးဘၣ်ဒီးပစံးလၢပဃုပဒိၣ်ပဒိလီၤ. ပဃုဃၢ်တၢ်ကျုၢ်ကျုၢ်တကျုၢ် ဒီးပစံးလၢဃုပဒိၣ်ဃုပဒိလီၤ.

၄၀. **ပှၤခိၣ်ဒိၣ်နိာ်ထိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်ပပှ်ခူၣ်နိမိၣ်နိန့ၣ်ပစံးလၢပှၤခိၣ်ဒိၣ်နိာ်ထိလီၤ. ပှၤခိၣ်ဒိၣ်နိာ်ထိပဒိၣ်ပပှ်သကိၤကိၢ်ခူုးတဖၣ်န့ၣ်ပဘၣ်ပျုၢ်ပဝဲလီၤ.

၄၀.၁. **ဖးဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်လၢဒိၣ်တမၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဖးဒိၣ်လီၤ. ပဒိၣ်ဟံၣ်တဖျၢၣ်ဖးဒိၣ်တဖျၢၣ်လီၤ. ယာ်ဖးဒိၣ်တဘ့ၣ်, လၢၢ်ဖးဒိၣ်တဖျၢၣ်စံးဝဲလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကယၢ်တၢ်ဒိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖးဒိၣ်ဖးထီလီၤ.

၄၁. **ဖးဒိၣ်ဖးထီ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢဒိၣ်ဝဲဒီးထီဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဖးဒိၣ်ဖးထီလီၤ. သ့ၣ်တထံးဖးဒိၣ်ဖးထီလီၤ.

၄၂. **မၤဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤတကဲန့ၣ်ဘူး ဒီးကသံတ့ၢ်ဒီးအမဲာ်ကဒါထိၣ်အသးဆူအခိၣ်တစိဝါဟၢၣ်ကလာ်ဒီးပစံးလၢမၤဒိၣ်လီၤ. ပှၤမၤကကဲန့ၣ်တုၤမၤဒိၣ်ဒီးသံဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမၤဒိၣ်မၤအၢလီၤ.

၄၃. **မၤဒိၣ်အသး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢလူၤအသးဒၣ်ဝဲဒီးဝံသးဒိၣ်ထိဘိတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမၤဒိၣ်အသးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤဒိၣ်အသးနးကၢ.

၄၄. **ယိၢ်ဒိၣ်ပျုၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိာ်မုၣ်ကျိၤအယိၢ်ဒုလၢလုၣ်ဒီးတၢ်လၢလုၣ်န့ၣ်ပကိးလၢယိၢ်ဒိၣ်ပျုၢ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢယိၢ်ဒိၣ်ပျုၢ်ယိၢ်ဒိၣ်ဖိလီၤ.

၄၅. **လီၤဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်လီၤဒးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လီၤဆူထံအဖီလာ်န့ၣ်လီၤ. ယာ်လီၤဆူထံကျါဒီးလီၤဒိၣ်လီၤဒးကွံာ်လံ.

၄၆. **သးဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပသးတမုာ်ဘၣ်ပှၤဂံၤဒီးပသးန့ၣ်မၤသးဒ်ထိၣ်ဝဲသီးဒီးပစံးလၢပသးဒိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသူၣ်ဒိၣ်သးဒိၣ်လီၤ.

၄၇. **သိၣ်ဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအကလုၢ်ဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢသိၣ်ဒိၣ်လီၤ. မိၣ်သိၣ်ဒိၣ်ကၢစံးဝဲလီၤ.

၄၈. **အဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဒိၣ်ဒိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအဒိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်ဒီးအဒိၣ်ခံဂၤဒီးဖံၣ်တဲၤတၢ်လီၤ.

၄၉. **အတူၢ်ဒိၣ်စၢကီၤဒိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်ပပှၢ်, ပှၤထူးပှၤတီၤတဖၣ်အဖိအလံၤနၣ်အမိၢ်အပၢ်အိၣ်ဒီးစုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်ဒီးပစံးလၢပှၤအတူၢ်ဒိၣ်ကီၤဒိၣ်လီၤ. ပှၤနၣ်တဖၣ်အတူၢ်ဒိၣ်ကီၤဒိၣ်ပမၤဘၣ်ဘူးပဝဲတဘူၣ်ဘၣ်.

၅၀. **အဒိၣ်အယိ** နၣ်မ့ၢ်ပစံးပှၤဒိဒိၣ်နၣ် ဒီးအဆိလၢအဒိၣ်အယိလီၤ. ပှၤကညီအဒိၣ်အယိနၣ်မ့ၢ်အဖိအမံၤပှၢ် နၣ်မ့ၢ်အဒိၣ်အယိလီၤ.

၅၁. **အဒိၣ်အဆံး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဒီးအပြါအသွါဒီးပစံးလၢအိၣ် ဒီးအဒိၣ်အဆံးလီၤ. တၢသၣ်အိၣ်ဒီးအဒိၣ်အဆံးဒီးထိရိၤတၢ်တမံၤအိၣ်ဒီးအဒိၣ်အဆံးလီၤ.

၅၂. **အိၣ်ဒိၣ်အိၣ်ဆံး** နၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်ဘၣ်ဒးဓိၤဒီးပစံးလၢအိၣ်ဒိၣ်အိၣ်ဆံးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤတကဲဘျါကူၤသိဒီးအိၣ်ဒိၣ်အိၣ်ဆံးထိၣ်ကူၤလံမ့ၤလီၤ.

၁. ဒီ နၣ်မ့ၢ်ပတၢကၣ်တၢ်လၢပမဲာ်ညါဒီးပစံးလၢဒီလီၤ. ပလဲၤတၢ် ဒီးပဘၣ်ယိၣ်လၢပစီၤထံကဘၣ်ပှၤနၣ်ပဒီလၢတၢ်ကူတၢ်သိးတစုစု. ပဒီလၢသနၤတစုစု, ပဒီလၢနိၣ်ထိးဘိတစုစုလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးဒီပစီၤထံလၢခိၣ်ကှၣ်လီၤ. ဒီကတီၤ. ဒီစုဒီခိၣ်, ဒီထိၣ်စံးဝဲဒၣ်ဒ်နၣ်လီၤ.

၂. ဒီ နၣ်မ့ၢ်ပဖိာ်တၢ်လၢထးဒ်ယဲာ်ဖိအသိး ဒီးအခိၣ်စူဝဲ ဒီးအကနၣ်အှၣ်ဝဲလၢပသူးဆိုၣ်ဘျၣ်ဆှါနၣ်ပကီးလၢဒီလီၤ. ဒီးအိၣ်ဝဲအကလုာ်ကလုာ်လီၤ. ဒီကီး, ဒီတံာ်, ဒီသူးဆှါ, ဒီကၢ်ချံး,ဒီလူၤခိၣ်စံးဝဲလီၤ. ပှၤကညီသူးဆိုၣ်ဘျၣ်ဆှါနၣ်သူးဝဲလၢဒီလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဒီယဲာ်ဒ်နၣ်လီၤ. ဟ့ၣ်ဒီဓိၤယဲာ်ဓိၤတကၠၢ်. ဟ့ၣ်ယီၤဒီယဲာ်နၣ်တကၠၢ်.

၃. **ဒီကတီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဒုးသုးအဖိတဖၣ်နၣ် မ့ၢ်ဒုးသုးဒီးဘၣ်ယိၣ်သံးနာ်အဆၣ်ကဘၣ်ဘၣ်အီၤ ဒီးတကၣ်ထိၣ်သ့ၣ်ဘၣ်လၢအမဲာ်ညါနၣ်ပစံးလၢဒီကတီၤလီၤ. ပှၤဒုးသုးဖိတဖၣ်နၣ်မ့ၢ်ဒုးသုးဒီးဒီကတီၤလၢအမဲာ်ညါလီၤ.

၄. **ဒီကလံၤ** နၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်လၢအဒိဘ့ၣ်တဖၣ်နၣ်ကလံၤမ့ၢ်ဘၣ် ဒီးဆိၣ်ကဖၢအသးနၣ်ပစံးလၢ ဒီကလံၤလီၤ. ယၢ်နၣ်တုၤကလံၤဘၣ်ဒီးဒီကလံၤဒီးဆိၣ်ကဖၢအသးလီၤ. ထိၣ်ဓိၤလံၣ်ဓိၤအဒံးနၣ်ဒီကလံၤဒီးကဖိထိၣ်နူၢ်အမိၢ်ပှၢ် ဒီးယူၤဝဲလၢတၢ်ကဖိာ်လီၤလီၤ. ကလံၤအှူသ့ၣ်ဒီးသ့ၣ်လၣ်ဝၣ်လၣ်ဒီကလံၤသိၣ်ဝဲဟူၢ်ဟူၢ်လီၤ.

၅. **ဒီကၢ်ချံး** နၣ်မ့ၢ်ဒီလၢပသွံၣ်ထိၣ်ဒံးနၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီလၢပလူၤပခိၣ်နၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကၢ်ချံးအသးဒီးပကီးလၢဒီကၢ်ချံးလီၤ. ဒီကၢ်ချံးဒီကၢ်ချးနၣ်မ့ၢ်ကီၤလၤမၤဝဲလီၤ.

၆. **ဒီကူၤသိ** နၣ်စတနၢ်ဟူနိတစုလဲၣ်. ဒီဂ့ၤသိဓိၢ်စနၢ်တပၢါဘၣ်ယဲဘၣ်.

၇. **ဒီကူး** နၣ်မ့ၢ်ဒီကျိအဆိလီၤ. သ့ၣ်ကူးလာ်ဝၣ်ကူးလာ်နၣ်ပစံးလၢသ့ၣ်ဒီကူးဒီကျိလီၤ. ပှၤတဂၤမၤသ့ၣ်မုၣ်ဒီးမၤဝဲလၢသ့ၣ်ဒီကူးဒီကျိလီၤ.

၈. **ဒီကီး** နၣ်မ့ၢ်ဒီတကလုာ်လၢတတဆဲၣ်ဘၣ်ဒ်ဒီသူးဆှါဘၣ်အသိးဒီးအကနၣ်ဘျဲဝဲဒ်ဘီအကနၣ်အသိး ဒီးပကီးလၢဒီကီးလီၤ. ဒီးတလၢၤကီးလၢဒမှိၣ်ဒီးပှၤ ကညီတနီၤနီၤကီးဖိာ်ထွဲတလၢၤအခံလၢဒီတမှိၣ်စကီးလီၤ. ဒီးပကီးပဝဲလၢဒီကီးလီၤ. ဒီကီးနၣ်ပမၤဒီးအတြီးလၢသ့ၣ်လှၣ်ဝၣ်လှၣ်လီၤ. ဒီကီးဒီကးနၣ်ပှၤတၢ်ဘျၣ်ဖိစိာ်ဝဲ လၢကဆဲးပှၤကညီလီၤ.

၉. **ဒီကံၢ်** နၣ်မ့ၢ်ကီးခိၣ်သကုၤခဲလၢာ်ဒီးပစံးလၢဒီကံၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဒီကံၢ်ညါစကီးလီၤ. ကံၢ်ပယီၤနၣ်ပှၤကညီအိၣ်ဒီမ့ၢ်ဒီကံၢ်လီၤ. ပှၤကညီအိၣ်ဒီကံၢ်ဒီမ့ၢ်နၣ်ပဂံၢ်တလၢာ်ဘၣ်.

၁၀. **ဒီကံၢ်ညါ** နၣ်မ့ၢ်ကံၢ်ဒီဘ့ၣ်ညါနၣ်သကုၤဝဲ ဒီးပစံးလၢဒီကံၢ်ညါလီၤ. ပှၤအဲကလံးအကံၢ်ဒီကံၢ်ညါနၣ်ပှၤကံၢ်ဖိတဖၣ်နၣ်ပဂံၢ်တဘၣ်ဘၣ်.

၁၁. **ဒီခိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ကစၢ်အဖိခိၣ်လီၤပၢၤနၣ်ပစံးလၢကစၢ်ဒီခိၣ်လီၤ. ကစၢ်ဒီခိၣ်နၣ်တၢ်လီၤပၢၤမှာ်ကၢ. ကစၢ်ဒီခိၣ်ဒီလာ်နၣ်လီၤပၢၤဝဲလၢပယၢဒီနၣ်လီၤ.

၁၂. **ဒီခိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဒီဃၢၤအခၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဝၣ်မဲထိၣ်တကရၢတၢ်သဘံ့ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဝၣ်ဒီခိၣ်ဒီဃၢၤလီၤ.

၁၃. **ဒီခိ** နၣ်မ့ၢ်ဝၣ်လၢပလီၤသ့ၣ်ဖးတခိနၣ်ပစံးလၢဝၣ်ဒီခိလီၤ. မၤနၢ်ယၤလၢဝၣ်လှၣ်တဂ့ၤ. မၤနၢ်ယၤလၢဝၣ်ဒီခိတကၠၢ်.

၁၄. **ဒီဂၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအကစၢ်ပှၢ်ဒၣ်လဲာ်သကုၤတုၤတအိၣ်ဘျၣ်ဘၣ်နီတစဲး ဒီးပစံးလၢပှၤကညီဒီဂၤလီၤ. ခုဒီဒုပှၤကညီဒီဂၤနၣ်ပကွဲာ်တ့ၢ်အီၤတသ့ဘၣ်. ဒီးပစံးလၢဒီဂၤညါစကီးလီၤ.

၁၅. **ဒီဂၤညါ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတဂၤအတံၢ်ပူၤနၣ်ပစံးလၢဒီဂၤညါလီၤ. ပှၤကညီဒီဂၤညါနၣ်ပတထံၣ်ဘၣ်အီၤဘၣ်ဧါ.

၁၆. **ဒီဃၢၤ** နၣ်မ့ၢ်ဝၣ်မဲထိၣ်ဖိၣ်တၢ်သဘံ့ၣ်တကရၢဒီးပစံးလၢဝၣ်ဒီဃၢၤလီၤ. ဝၣ်ဒီခိၣ်ဝၣ်ဒီဃၢၤနၣ်မဲထိၣ်ဖိၣ်တၢ်သဘံ့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒီယူဒီဃၢၤစကီးလီၤ. ဝၣ်ဒီယူဝၣ်ဒီဃၢၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၇. **ဒီယူ** နၣ်မ့ၢ်ဒီယူၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဆဲဝၣ်ခိတယူၢ်အခါဒီးပဆဲးယှကရၢတၢ်စ့ာ်ယွၢ်အသးအဘၢၣ်စၢၤယံၤဝဲနၣ်လီၤ. ဝၣ်ခိဒီယူၢ်ဒီယှနၣ်ဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤနးကၢ.

၁၈. **ဒီစု** နၣ်မ့ၢ်ပဘၣ်ယိၣ်တၢ်ကဘၣ်ဒိပှၤတမံၤမံၤ ဒီးပသလၣ်ထိၣ်ပစုညါသး ဒီးပတကၣ်ထိၣ်ပစု ဒီးပစံးလၢဒီစုလီၤ. ပမိၢ်ပပၢ်မ့ၢ်တံၢ်ပှၤလၢဂ့ၢ်ဒီးပဒီစုဒီခိၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤပှၤဂၤအိၣ်ဘိုၣ် ဒီးပသလၣ်ထိၣ်ပစုဆူအအိၣ်ဒီးပစံးလၢဒီစုစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤပအိၣ်ဘိုၣ်ဒီးဒီစုဒီ

ဒိၣ်နးကၢ.
၁၉. **ဒီဆံး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးလၢဆံးနုးဒီးအညၣ်ချုး အသး ဒီးဘျုးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဒီဆံးလီၤ. တၢ်ကူတၢ်သိးန့ၣ် ဒီဆံးပကၢၤကွၢ်လံ. တကဆှၣ်လၢၤဘၣ်.
၂၀. **ဒီဆၢ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဟဲဘၣ်ပှၤတမံၤမံၤတတုၤဒံးဘၣ် ပအိၣ်ဒီးပဆိၣ်လၢပစုညါသးဒီးပစံးလၢဒီဆၢလီၤ. ပှၤ တဂၤကွၢ်ဃၤလၢလၢၢ်ဒီးစဒီဆၢလၢစုလီၤ.
၂၁. **ဒီတမှိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဒီတကလုာ်နၣ်အကနၣ်ဘျုဝဲဒ်ဘိ အသိးဒီးပကိးလၢဒီတမှိၣ်လီၤ. ဒီးပကိးပဝဲလၢဒီးကိး လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးဖိာ်ထွဲတလၢၤအခံလၢတမှိၣ် လီၤ.
၂၂. **ဒီတၢ်** နၣ်မ့ၢ်ဒီဘူးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီအတ မ့ၢ်တခွါ, အမဂၢ်ဖါတၢ်နၣ်စံးဝဲလၢဒီဘူးဒီတၢ်လီၤ.
၂၃. **ဒီတံာ်** နၣ်မ့ၢ်ကးတယှၢ်လၢပတံာ်တဲာ်တၢ်ကူတၢ်သိး အဆၢနၣ်ပကိးလၢဒီတံာ်လီၤ. ပှၤကညီဆးအီကံနၣ် တံာ်ဖိုဝါလၢဒီတံာ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဒီတံာ်ဒီတာ် လီၤ.
၂၄. **ဒီတၢၢ်** နၣ်မ့ၢ်ဒီလှၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်ဃၢ် တကလုာ်လီၤက်လၢခွံၣ် ဒီးအိၣ်လၢဟံၣ်ထူၣ်လီၤ, လၢ ကျိုၤလီၤလီၤ. ဒီတၢၢ်ဒီလှၢ်စံးဝဲဒၣ်.
၂၅. **ဒီထဲာ်** နၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢဒိၣ်တဲာ်လီၤ.
၂၆. **ဒီတိၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပထိထိၣ်ဒီအမဲၢ်ခံဒီးဝၣ်ဒီးပစံးလၢ ဒီတိၢ်လီၤ. ဒီတိၢ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးပမၤတၢ်, ပသူးဆှါတ သ့ဘၣ်.
၂၇. **ဒီတြီး** နၣ်မ့ၢ်ပမၤန့ၢ်ဒီအကနၣ်အဒၢလၢသ့ၣ်လ့ၣ် ဒီးပဖျိၣ်နှာ်ဒီကနၣ် ဒီးပကိးလၢဒီတြီးလီၤ. ဖျိၣ်နှာ်ဒီက နၣ်လၢဒီတြီးပူၤတက့ၢ်.
၂၈. **ဒီတြီး** နၣ်မ့ၢ်ကၢၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢကၢၣ်မၤ တၢ်ဒီးမၤတၢ်အဲၣ်ဒီးဝဲဝံၤချူ ဒီးမၤပစုၢ်ဝဲတလီၤတံၢ်လီၤ ဆဲးနၣ်ပစံးလၢကၢၣ်ဒီတြီးလီၤ. ပှၤတဂၤကၢၣ်ဒီတြီးဒီး မၤတၢ်တလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘၣ်.
၂၉. **ဒီဆၢ** နၣ်မ့ၢ်ဒီဒူၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအ ဖိတဖုမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ဖိတၢ်လံၤတကရၢမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပှၤကညီဒီးပှၢ် ဒီးဝဲၢ်တဖုမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဒီဒူၣ်ဒီထၢလီၤ. ပှၤကညီဒီဒူၣ်ဒီ ထၢအံၤတဝံသးကၢၣ်ဘၣ်နီတဂၤဘၣ်.
၃၀. **ဒီထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဘၣ်ယိၣ်သ့ၣ်ဒ့ဝၣ်ဒ့ကလီၤတဲာ် ဘၣ်ပခိၣ်ဒီးပတကၣ်ထိၣ်လၢပစုညါသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢခိၣ် ကုာ်မ့ၢ်ဂ့ၤဒီးပစံးလၢဒီထိၣ်လီၤ. ထိရိၤတၢ်သိၣ်စၢၢ်ဆၢ ဒီးပခိၣ်သၣ်ဃံနၣ်ပဘၣ်ယိၣ်ကဘၣ်ပခိၣ်ဒီးပဒီထိၣ် လၢပစုလီၤ. ပှၤတဂၤလၣ်ခဲးလီၤတဲာ်စၢၢ်ဆၢဒီးအခိၣ်ဒီး ဒီထိၣ်အစုလီၤ.
၃၁. **ဒီဒေၣ်** မ့ၢ်စဃာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်သၣ်, တၢ်သၣ် ခံဖျာၣ်စဲဘူးလိာ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤကညီဆးစၢ်အဖိခံဂၤ တစုယီမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးဒီးအ ဆိလၢစဃာ်ဒီဒေၣ်လီၤ. ပှၤက ညီဖိစဃာ်ဒီဒေၣ်စံးဝဲဒၣ်. သကွံသၣ်ခံဖျာၣ်စဃာ်ဒီဒေၣ်စံး ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢသဃာ်ဒီစၣ်စကီးလီၤ.
၃၂. **ဒီဒေၣ်** နၣ်မ့ၢ်သကုၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်နိၣ်မဲထိၣ်ပှဲၤ ခုးတလိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ဆါအိၣ်ပှဲၤပှၤကညီလီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံး ဒီးအဆိလၢသကုၤဒီဒေၣ်လီၤ. တၢ်ဆါအိၣ်လၢနလီၤသ ကုၤဒီဒေၣ်လီၤ.
၃၃. **ဒီဒၢ** နၣ်မ့ၢ်ကနဲအဒၢခဲလၢာ်နၣ်ပစံးလၢဒီဒၢလီၤ. ကနဲဒီဒၢနၣ်မၤဝဲလၢယိးလီၤ.
၃၄. **ဒီဒု** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤတဒုတိၢ်ပူၤပစံးလၢဒီဒု လီၤ. တလၢၤတဂၤမၤသံထိးတဒုဒီးဟဲဆါဒီဒုဝဲလီၤ.
၃၅. **ဒီဒူၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိဒီပှၢ်ဝဲၢ်တဖုမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ဖိတၢ် လံၤဒီပှၢ်ဝဲၢ်တဖုမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဒီဒူၣ်လီၤ. ပှၤကညီဒီဒူၣ် ဒီထၢနၣ်အမဲာ်လီၤက်လိာ်အသးလီၤ.
၃၆. **ဒီဒီး** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်တိကထၢသ့ၣ်ဘ့ၣ်ဘၣ်နၣ်ပစံးလၢ ဒီဒီးလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်သ့ၣ်ဘ့ၣ်ဘၣ် ဒီးဒီဒီးဝဲတဘ့ၣ်တ ဘ့ၣ်ထီၤ.
၃၇. **ဒီဒီး** နၣ်မ့ၢ်ပဖျိၣ်ကထၢကုတဒုဘၣ်တဒုဒီးပစံး လၢပဒီဒီးကုလီၤ. ပှၤတဂၤဝံကုတဒုဒီး ဒီဒီးဝဲတဒုလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒီဒီးပစိာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဝံကုဒီဒီး ပစိာ်ဝဲလီၤ.
၃၈. **ဒီဒီးထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်ထိၣ်ဖိသၣ်လၢပကိာ်ကျုးခံ ဒီးပစံးလၢဒီဒီးထိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒီဒီးထိၣ်အဖိလၢအ ကိာ်ကျုးခံလီၤ.
၃၉. **ဒီဒိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဝဲၢ်အမါနၣ်အပှၢ်အဝဲၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဖိမုၣ် ဖိခွါအမံၤပှၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤမ့ၢ်ဝဲလၢဒီဒိၣ်ဒီးပှၤလီၤ. ပှၤဒီဒိၣ်နၣ် နှၢ်မါနှၢ်ဝၤလိာ်အသးတဆိုးဘၣ်စံးဝဲဒ်နၣ်ဘၣ်ဆၣ်ဒီး ပှၤနှၢ်အမါလၢဒီဒိၣ်နၣ်အိၣ်တနီၤလီၤ. ပှၤဒီဒိၣ်ဒီဃိလၢ မုၣ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါကွၢ်လိာ်အသးဂ့ၤဘၣ်ဆၣ် ဒီးအမိၢ် အပၢ်တြီအကျဲဒ်သုတနှၢ်မါနှၢ်ဝၤလိာ်အသးတဂ့ၤ လီၤ. ဒီးပှၤဒီဒိၣ်ဒီဃိတနီၤနီၤအသးဒံးသိး ဒီးအမိၢ်အ ပၢ်တြီအီၤတနှၢ်ဘၣ်.
၄၀. **ဒီဒီ** နၣ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤဓိၤလီၤ. ဆ့ဒီဒီဘ့ၣ်နၣ် ပှၤကညီမၤကိၢ်ဃိာ်လၢမုၣ်အူလီၤ. သ့ၣ်ဒီဒီထံးနၣ်ပှၤ ကညီမၤဆိၣ်ကဲၤသ့ၣ်မုၣ်ဒီးလၢာ်ဝဲလီၤ. မ့ၢ်အူတအိၣ် ဘၣ်ခုးဒီးစဃာ်အိၣ်လီၤတဲာ်ပှဲၤခုးဒီဒီလိၢ်လီၤ.
၄၁. **ဒီနံၤညါ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်တနံၤအတိၢ်ပူၤနၣ်ပစံးလၢဒီနံၤ ညါလီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်ဒီနံၤညါ ဒီးတမၤဘၣ်တၢ်နီတမံၤ ဘၣ်.
၄၂. **ဒီနံၣ်ညါ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်တနံၣ်အတိၢ်ပူၤနၣ်ပစံးလၢဒီ နံၣ်ညါလီၤ.ပှၤတဂၤအိၣ်ဒီနံၣ်ညါဒီးတဖဲးဘၣ်ခုးဘၣ်ဒီး

အိၣ်ကြီကြီဒၣ်တၢ်လီၤ.

၄၃. **ဒီနၢၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကလုာ်ကလုာ်လၢထၣ်လၢခံ နူၣ်ပစံးလၢပှၤဒီနၢၤလီၤ. ပှၤကမျၢ်ဒီနၢၤနူၣ်တပူၤတဖျိး ဘၣ်ဒီးကစၢ်ယ့ၣ်ရှူးဃရံးအတၢ်စံၣ်ညီဘၣ်. ဒီပာ် (ကွၢ် ဒီပှာ်).

၄၄. **ဒီပဓိာ်** နူၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢထီဘူၣ်ထီပဓိာ် လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပထီထိၣ်ဆိုၣ်မိၤဆှါမိၤ, ပျံၤမိၤဆိုၣ်မိၤ, လုၣ် မိၤနဲမိၤလီၤ.

၄၅. **ဒီပုၢ်ဝဲၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီခံဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, သၢဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဆံဆံၣ်ဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤလိၣ်ထိၣ်ဖးထိၣ်လၢမိၢ်ဟၢဖၢတဖျၢၣ်ဃိ ဒီးပစံးလၢဒီပုၢ်ဝဲၢ်လီၤ. ပှၤတနူၣ်တထၢအံၤဒီပုၢ်ဝဲၢ်တ ဘျုးဂၤလီၤ.

၄၆. **ဒီပုၢ်ဝဲၢ်ခွါနွံဂၤပှၤနါအိၣ်သံအဖၢ်ပူ** No.55.၅၅.ပ စံၣ်တဲၤမတၤတဂၤဖူပှၢ်လၢပျၢၤတဂၤအဖိခွါအိၣ်နွံဂၤ လီၤ. ဒီးပှၤနါတဂၤနူၣ်အဖိခွါအိၣ်စ့ၢ်ကီးနွံဂၤလီၤ. ပှၤ နါဒီပုၢ်ဝဲၢ်နွံဂၤနူၣ်ဟဲလိာ်အိၣ်ပှၤချူၣ်နွံဂၤအပၢ်နူၣ် လီၤ. ယံာ်ယံာ်ဒီးပှၤချူၣ်နွံဂၤနူၣ်အပၢ်သံဝဲလီၤ. ပှၤချူၣ် နွံဂၤနူၣ်တုၤမ့ၢ်အပၢ်သံသဒၣ်အီၤ ဒီးလဲၤကွၢ်ဝဲလၢအစါ ဒီးအစါစံးအီၤပျဲၢ်သ့ၣ်ဓၢ. သုပၢ်နူၣ်မးပှၤနါအိၣ်သံလီၤ. တၢ်လၢပှၤနါနူၣ်သုမ့ၢ်ဘမၤသံဘၣ် ဒီးကအိၣ်သံသုခဲ လၢာ်လီၤ. ဒီးပှၤနွံဂၤနူၣ်သံကွၢ်အီၤ, ပကမၤသံဒ်လဲၣ်. ဒီးအစါစံးဝဲဒၣ်အၢၣ်, အအံၤဒီးထုစဲာ်ဆဲးခိၣ်တဖျၢၣ်ဒိၣ် ဒိၣ်ကလဲာ်ဒီးမၤအခံဟိကရ့ ဒီးလဲၤဆီးလီၤဘၢကၢ်သု သးလၢသုပၢ်အသွၣ်ခိၣ်နူၣ်ဒီးပုၢ်ဝဲၢ်နွံဂၤလၢာ်နဲာ်. ပှၤနါ အကဖုမ့ၢ်ဟဲယှၤစီၢ်လီၤလၢစဲာ်အခံနူၣ်ဒ်လံာ်ဃးအသိး ဒီးအခိၣ်မုၢ်မ့ၢ်လီၤစဲၤ ဒီးဖိၣ်ထုးလီၤယာ် ကၢ်နဲာ်. မ့ၢ်တုၤ နၤတစုမၤဝဲဒ်အစါစံးအီၤအသိးနူၣ် ဒီးမၤနူၢ်ပှၤနါအက ဖုနူၣ်လီၤ. မၤနူၢ်ဝဲနူၣ်မၤနူၢ်ဝဲဒ်အံၤ. ပှၤနါအကဖုနူၣ်ဟဲ စီၢ်လီၤလၢစဲာ်အခံနူၣ်ဒ်လံာ်ဃးအသိးအခိၣ်မုၢ်လီၤစဲၤမး ဖိုကဒံလီၤ. တုၤနၤတစုဖိၣ်ထုးယာ်ဝဲဒီးပုၢ်ဝဲၢ်ခွါနွံဂၤနူၣ် သ့တနၤကျၢၤတဂၤတသါသါတဂၤတသါသါတုၤမ့ၢ်ဆ့ၣ် ဒီးလံာ်ဃးနူၣ်ကဲထိၣ်လၢချံၣ်ဘိတဘိလီၤ. ပှၤနွံဂၤနူၣ် လၢမ့ၢ်နၤမ့ၢ်မးအဟံးယာ်လံာ်ဃးအခိၣ်မုၢ်နဲာ် ဒီးတုၤမ့ၢ် ဆ့ၣ်နူၣ်မ့ၢ်လၢအဟံးယာ်ချံၣ်ဘိလီၤ. ဟဲကူၤစိာ်ဝဲဒီး ပညွဲဝဲဒ်အတၢ်ပညွဲအပၢ်လၢသိအသိးနူၣ် ဒီးတ်ချံၣ်ဘိ နူၣ်ဒီးချံဘိနူၣ်အကစၢ်အလီၤသးတကျဲလီၤ. သၣ်ယ့ ထိၣ်ဝဲဆူသကံၤလာ်ဒီးအသးအူလီၤ. စုၣ်လီၤအသးဆူ ထံကျါဒီးတၢ်ဂိၢ်အသးလီၤ. တရံးဝဲဒီးအမဲာ်ခံးသူ လီၤ.ယံာ်ယံာ်ဒီးအဖိတဖၣ်စံးဝဲဒၣ်, ပၢ်ဓၢမ့ၢ်အဘၣ်မနၤ လၢနဆါတၢ်တဒ့ဒ်အံၤလဲၣ်. ဒီးစံးဘၣ်အဖိ ဖိဓၢ, တၢ် မၤနူၢ်လံပၢ်အကဖုလံ. ပၢ်ကသံလီၤဝဲလီၤ. သုကျဲလဲၤ ဆဲးပှၤကူၤကွၢ်ပၢ်အကဖုလၢပှၤဒီပုၢ်ဝဲၢ်ခွါနွံဂၤအစုပူၤနူၣ် တကုၢ်ဓဲ. ဒီးအဖိသ့ၣ်တဖၣ်လဲၤဆဲးပှၤချံၣ်ဘိနူၣ်စံးဝဲ ဒၣ်.ခွါစိဓၢ, ဆါနချံၣ်ဘိနူၣ်လၢပှၤမိ. ဒီးပှၤအချူၣ်တခိ အတၢ်စံးဆၢအီၤ, ချံၣ်ဘိအံၤပတဆါဘၣ်အီၤဘၣ်. မ့ၢ် ပပၢ်အမဲာ်ထံကလၤအိၣ်လီၤတဲာ်လီၤ. ပမ့ၢ်ဆါကွံာ်ဒီးဒ် သိးမးဒီးပဆါကွံာ်ပပၢ်လဲၣ်. ဒီးတ်ကူၤဒၣ်အချံၣ်ဘိနူၣ် ဃဲးဃဲးဃဲးဃဲးလီၤ. အကဘိၣ်လီၤနူၣ်ပှၤနါအဖိခွါကူၤ ထၢဒီးဝဲလီၤအပၢ်ဒီးအပၢ်စံးဝဲဒၣ်, ဖိသ့ၣ်ဓၢ, သုဝဲလီၤ ပၢ်တဘိအံၤပၢ်အိၣ်မှာ်ထိၣ်ကူၤမးဖးဒိၣ်လီၤ. တုၤပှၤ ချူၣ်အဖိခွါနွံဂၤနူၣ်သ့ၣ်ညါ ဒီးတဟ့ၣ်လၢၤဘၣ်ချံၣ်ဘိ အကဘိၣ်နူၣ်ဘၣ်. ဖၢနာ်ကွံာ်ဝဲဆူမုၣ်အူပူၤလီၤ. ပှၤနါ အဖိခွါနွံဂၤနူၣ်ဟဲတိာ်ပှၤချံၣ်ဘိတဘိနူၣ်ဒီးပုၢ်ဝဲၢ်ခွါနွံဂၤ နူၣ်နွံဘျိဒီးအတၢ်စံးအီၤ, မ့ၢ်ပပၢ်အမဲာ်ထံကလၤအိၣ် လီၤတဲာ်လၢချံၣ်ဘိတဘိအံၤလီၤ. ဒီးသုဟဲတိာ်ပှၤမးတ ဂၤတသါတဂၤတသါမ့ၢ်အဘၣ်မနၤလိၢ်. စံးဝဲဒ်နူၣ်ဝံၤဒီး ဖဲာ်ကွံာ်ဝဲဆွးဆွးဒီးဆိၣ်ကဲၤလီၤကွံာ်ဝဲဆူမုၣ်အူပူၤဘး နူၣ်လီၤ. တုၤနၤတစုဒီးပှၤနါနွံဂၤအပၢ်နူၣ်သံဝဲဒၣ်လီၤ စံးဝဲဒၣ်. ဒီးကတၢၢ်ဝဲလီၤ.

၄၇. **ဒီပုၢ်ဝဲၢ်တံၢ်တံၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤခံဂၤသၢဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, သၢဂၤ လွံၢ်ဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, အမိၢ်တမိၢ်ဃိအပၢ်တပၢ်ဃိဒီးပစံးလၢဒီပုၢ် ဝဲၢ်တံၢ်တံၤလီၤ. ပှၤဒီပုၢ်ဝဲၢ်တံၢ်တံၤနူၣ်အကူၢ်အဂီၤ အမဲာ် အနါလီၤက်လိာ်အသးလီၤ.

၄၈. **ဒီပုၢ်ဝဲၢ်စိၤစိ** နူၣ်မ့ၢ်ပပၢ်အမါအဖိတဖၣ်နူၣ်ပစံးလၢ ဒီပုၢ်ဝဲၢ်စိၤစိလီၤ. ဒီပုၢ်ဝဲၢ်စိၤစိနူၣ်မ့ၢ်ပပၢ်အမါအဖိ, ဒီးပ မိၢ်အဝၤအဖိလၢတလိၣ် ထိၣ်ဘၣ်ဒီးပှၤမ့ၢ်ဟၢဖၢတဖျၢၣ် ဃိနူၣ်ပစံးလၢဒီပုၢ်ဝဲၢ်စိၤစိလီၤ.

၄၉. **ဒီပုၤဝဲၢ်ဒူၣ်ချၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤခံဂၤအပၢ်တပၢ်ဃိဒီးအ မိၢ်တဂၤတမိၢ်မိၢ်နူၣ်ပစံးလၢဒီပုၢ်ဝဲၢ်ဒူၣ်ချၢလီၤ. ဒီးပစံး လၢဒီပုၢ်ဝဲၢ်ခိၣ်လာ်. ပှၤခံဂၤအပၢ်တပၢ်ဃိ ဒီးအမိၢ်တဂၤ တမိၢ်မိၢ်နူၣ်မ့ၢ်ဒီပုၢ်ဝဲၢ်ခိၣ်လာ်.ဒီပုၢ်ဝဲၢ်ဒူၣ်ချၢလီၤ.

၅၀. **ဒီပုၢ်မုၣ်နွံဂၤပူ.** No.103.-၁၀၃. တါဒီးပှၤအ စံၣ်တဲၤမတၤတဂၤလၢပျၢၤတဂၤအဖိအိၣ်နွံဂၤဒီးထဲအ ဖိာ်မုၣ်နွံဂၤလိာ်လီၤ. ပှၤဒီးပဝဲၢ်မုၣ်နွံဂၤနူၣ်စံးလိာ်အ သးတၢ်လၢသွံအံၤမးအဖံးအိၣ်နွံကထၢမိၤလီၤ. ပကဆု ဒီးပဝဲၢ်မုၣ်နွံဂၤအံၤတဂၤနွံဘိနွံဘိဒီးမ့ၢ်တဝါဘၣ်အံၤပှၤ ဒီပဝဲၢ်မုၣ်နွံဂၤအံၤတအိၣ်ဘၣ်ဘၣ်သွံဘၣ်. ဃိၤအစံး လိာ်အသးသိးနူၣ်ဆုဝဲဒီးတဝါဘၣ်လီၤ. မးဃိၤနူၣ်ဒီး တုၤခဲကနံၣ်အံၤ ပှၤလၢအဒီပဝဲၢ်မုၣ်နွံဂၤတဖၣ်မုနူၣ်တ အိၣ်ဘၣ်လၢၤဘၣ်သွံလီၤ. အဝဲခံဒူၣ်မ့ၢ်စကီးအဒီပဝဲၢ်နွံ ဂၤဒီးအကၢၣ်အိၣ်တဒူၣ်အခုအိၣ်တဒူၣ်လီၤ. အခုတဒူၣ် နူၣ်မၤအကူအသိးဂ့ၤဂ့ၤဝါဝါ ကံၣ်ယွလၢအသူတနိၤ ကံၣ်ယွလၢအဝါတနိၤ တဂၤဂ့ၤနဲာ်တဂၤဂ့ၤကဒီးလီၤ. အိၣ်ဒီးပဝဲၢ်နွံဂၤနူၣ် ဒီးမၤဟ်ဒၣ်အကဃၢကဃဲသ့သ့တ

နံၤသ့သ့တနံၤလီၤ. အဝဲတဒူၣ်နူၣ်ကၢၣ်ဒီးတမၤဘၣ်တၢ် နီတမံၤဘၣ်. မ့ဒၣ်တၢ်သ့သ့တနံၤသ့သ့တနံၤလီၤ. ဖဲဘု တဆၢၣ်စီၤမံၢ် ဒီးဆုအီၣ်ဝဲတဝါထိၣ်ဘၣ်လီၤ. ဆုအီၣ်ဝဲ တဝါထိၣ်ဘၣ် ဒီးမၤဝဲယီၤလဲၣ်.အီၣ်လၢဂီၤသဘ့အီၣ်ဝဲ လၢဟါသဘ့အီၣ်ဝဲတသပၢၤစီၤတသပၢၤစီၤလီၤ. တယံာ် တမံၢ် ဒီးနၢ်ဟူလၢပဒိၣ်ပအဲကရးမၤပှ့တပှ့တထံၣ်လၢၤ လီၤ. ပသိးလဲၤဝဲပြူးပြူး ဒီးအဝဲဒၣ်ဒီးပဝဲၢ်မုၣ်နွံဂၤန့ၣ် အကူအသိးတအီၣ်ဘၣ်လၢကလဲၤကူလဲၤသိးဝဲ ဒီးထါပ စ့ၢ်ထိၣ်မးတၢ်သူတဘ့ၣ်ကြူးကြူး ဒီးလဲၤကူလဲၤသိးဝဲ ဒီးပဝဲၢ်နွံဂၤန့ၣ်လီၤ. မ်ဒ်န့ၣ်ဒီးပသးပှၢ်သိၣ်အဖိအလံၤ စံးဝဲဒၣ်ဖိသ့ၣ်စ့ၢ, မၤတၢ်ယီၤဆူၣ်တက့ၢ်. သုတအီၣ်လၢ ဂီၤမိၣ်အဖီလာ်တဂ့ၤ. ပှၤဂၤကနံၤဘၣ်ဖၣ်လဲဘၣ်ဖုးသု စံးဝဲဒၣ်. ပှၤခံဒူၣ်နူၣ်သံဒီးကဲထိၣ်လၢထိၣ်လီၤ. အဝဲတ ဒူၣ်နူၣ်အစၢၤအသွဲၣ်သူ ဒီးအဝဲတဒူၣ်နူၣ်အစၢၤအသွဲၣ် ဝါကံၣ်ယှတၢခဲကနံၣ်အံၤလီၤ. မတၢၤတဂၤဒီပဝဲၢ်နွံဂၤ န့ၣ်လဲၤဆူပှ့ပှၤတဒံးသိးလီၤပျံာ်ဘၣ်ဒီးအဂီၤမိၣ် ဒီးအပူ အီၣ်လီၤတဲာ်ဒ်ဝဲတုၤခဲကနံၣ်အံၤလီၤ. ပဝဲဒၣ်အံၤပမ့ၢ် ကၢၣ်မ့ၢ်သက္ခဲဒီးပပူကအီၣ်လီၤတဲာ်ယီၤန့ၣ်သိးလီၤ. ပ သူၣ်ကသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၅၁. **ဒိဟ့ာ်ဒိတ်ာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ဒီးပခိၣ်ညါသးဘၣ်တိ ထိၣ်လၢအညၣ်ကနၥ်ဒီးဒၢဖံဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဒိဟ့ာ်လီၤ.

၅၂. **ဒိဝိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဝၣ်တဖၣ်ဒၢကူဝဲ ဒီးပဝဲာ်လၢအဖီလာ် တခီစီၤဒီးကၢ်ဝိၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဒိဝိၤလီၤ. ပှၤကညီကျိဝၣ် ခိၣ်န့ၣ်ဘၣ်ယိၣ်ဝၣ်ကဆဲးဘၣ်အီၤ ဒီးဒိဝိၤဝၣ်လၢအဖီ လာ်တခီဝံၤဒီးဝဲာ်တဲာ်ဝဲလၢခံလီၤ. နမ့ၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဝၣ်က ဆဲးဘၣ်နၤဒိဝိၤဒီဟၢအီၤတက့ၢ်.

၅၃. **ဒိဖါတံၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢသကျဲဒီးပပါတဖၣ်န့ၣ်ပစံး လၢဒိဖါတံၢ်ဒီးပှၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢဒိဖိဒိၣ်ဖါတံၢ်စကီး လီၤ. နဲဒၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်နဒိဖါတံၢ်ဒီးယၤသၢ. ဒိဖါတံၢ်ဒိဖိ ဒိၣ်စံးဝဲလီၤ.

၅၄. **ဒိဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒိလၢဆံးတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဒိဖိလီၤ. ဒီး ပစံးဒီးအဆိလၢဒိဖိဒိဆၣ်လီၤ. ဒိဖိဒိဆၣ်တဖၣ်န့ၣ် သ့ထဲပလူၤပခိၣ်ဒီးပသွဲၣ်ထိၣ်ဒံးန့ၣ်စီၤလီၤ.

၅၅. **ဒိဖိချံးတံၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒိလၢပသွဲၣ်ထိၣ်ဒံးန့ၣ်ကၢ်ချံးအ သးဒီးပကီးလၢဒိဖိချံးတံၢ်လီၤ. ဒိဖိချံးကံၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ကီၤလၢ မၤဝဲလီၤ.

၅၆. **ဒိဖိမံၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, အီၣ်ဝဲအမံၢ်ပှၢ် ဒီးအဖိ ဒီးပစံးလၢဒိဖိမံၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤ အီၣ်ဒိဖိမံၢ်ခံဂၤစီၤယီဒီးအဝၤလဲၤတၢ်ဒီးကွၢ်လၢ်အဝၤအ ကျဲလီၤ. ပှၤခံဂၤဒိဖိမံၢ်စဝဲၤဘၣ်လၢဒိပှၢ်ဝဲၢ်မုၣ်လီၤ. ပ နၢ်ခံဒုန့ၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်ဒိဖိမံၢ်သၢ.

၅၇. **ဒိဖိပၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိ ဒီးအပၢ်န့ၣ်ပစံးလၢဒိဖိပၢ် လီၤ. ပှၤကညီဒိဖိပၢ်န့ၣ်အမဲာ်လီၤက်လၢအပၢ်ဒၣ်ဝဲ လီၤ.

၅၈. **ဒိဖျၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၤသၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တဖျၣ်ဒီးပစံး လၢဒိဖျၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဒိဖျၣ်ညါစကီးလီၤ. တၤသၣ် ဒိဖျၣ်န့ၣ်တမ့ၢ်ဘၣ်အလုၣ်အခီဘၣ်.မ့ၢ်အဒိဖျၣ်လီၤ.

၅၉. **ဒိဘူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဒိတခွါအဆ့ၣ်အမိၢ်အစၢၤအသွဲၣ် လၢအီၣ်ထိၣ်ဝဲလၢအဖိအလံၤန့ၣ်ပစံးလၢဒိဘူးလီၤ. ဒီး ပစံးဒီးအဆိလၢဒိဘူးဒိတံၢ်လီၤ. ပှၤကညီဒိဘူးဒိတံၢ်န့ၣ် မ့ၢ်အတမ့ၢ်တခွါ, အမၢ်အဖါတံၢ်ဒၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးလၢသိ န့ၣ်မ့ၢ်အဖံအဖုတဂၤယီလီၤ.

၆၀. **ဒိဘူၣ်** န့ၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢထိဘူၣ်လီၤ. ဒီး မ့ၢ်ပစၢထိထိၣ်ပျံၤန့ၣ်လီၤ.

၆၁. **ဒိဘ့ၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အဘ့ၣ်တဘ့ၣ်န့ၣ်မ့တမ့ၢ်ဘၣ်အ လုၣ်အနၤဒီးပစံးလၢဒိဘ့ၣ်လီၤ. ပှ့ၤန့ၢ်ယၤလၢသ့ၣ် ဘၣ်ဒိဘ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. အလုၣ်အနၤတဖၣ်န့ၣ်စတ အဲၣ်ဒီးဘၣ်. စအဲၣ်ဒီးဒိဘ့ၣ်တဖၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအ ဆိလၢဒိဘ့ၣ်ဒိကုလီၤ. တၢ်ဒိဘ့ၣ်န့ၣ်ထိရိၤတၢ်ကဘျၣ် တဘ့ၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဒိဘ့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဒိဘ့ၣ်ညါစ ကီးလီၤ.

၆၂. **ဒိဘျၣ်ဆှါ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒိလၢပသူးဆှိၣ်ဘျၣ်ဆှါန့ၣ်ပစံး လၢဒိဘျၣ်ဆှါလီၤ. ပှၤကညီန့ၣ်အဲၣ်ဒီးဝဲထဲဒိဘျၣ်ဆှါ န့ၣ်လီၤ. ဒိသူးဆှိၣ်ဒိဘျၣ်ဆှါစံးဝဲန့ၣ်လီၤ.

၆၃. **ဒိဘျၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်တပူစိတရိၤဒီးပစံးလၢဒိ ဘျၢၣ်လီၤ. ဟိၣ်ခိၣ်ဝံဒိဘျၢၣ်န့ၣ်အိၣ်တပူညါလီၤ. လဲၤ တ်န့ၢ်ဟိၣ်ခိၣ်ဝံဒိဘျၢၣ်န့ၣ် ပကမၤနၥ်ဆူတၢပူၤပကသ့ၣ် လီၤတၢ်ထံးတမံၤမံၤလီၤ.

၆၄. **ဒိမါဝၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိာ်ခွါဟံးန့ၢ်ဖိာ်မုၣ်န့ၣ်မၤဝဲလၢအမါ ဒီးပစံးလၢဒိမါဝၤလီၤ. ပှၤကညီဒိမါဝၤခံဂၤဖိာ်လိာ်အခံ လီၤ. ဒီးပစံးလၢဒိမိဝၤစကီးလီၤ.

၆၅. **ဒိမံၢ်ဒိပၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလၢတဒူၣ်အပူၤန့ၣ်အမံၢ် အပၢ်မ့ၢ်တသံသဒၣ်ဒံးဘၣ်အီၤ ဒီးပစံးလၢပှၤဒိမံၢ်ဒိပၢ် လီၤ. ယဲစမ့ၢ်ပှၤဒိမံၢ်ဒိပၢ်လီၤ. စတမ့ၢ်ဘၣ်ဖိၣ်ယဲဘၣ်.

၆၆. **ဒိမံၢ်ဖါ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထိၣ်စီၤလံၣ်စီၤ မ့ၢ်ဂ့ၤ,အီၣ်ဝဲခံဘ့ၣ်ဒီးအမံၢ်တဘ့ၣ်အဖါတဘ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒီး အမံၢ်တဒုဖါတဒုမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢဒိမံၢ်ဖါလီၤ.တၢ်ဖိတၢ်လံၤ မ့ၢ်ဖိာ်လိာ်အခံအမံၢ်တဒုအဖါတဒုဒီးပသ့ၣ်ညါလၢဒိမံၢ် ဖါလီၤ.

၆၇. **ဒိမိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပတဲထိၣ်မ့ၤတတဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပယါတၢ်ကမီၤ အီၣ်တယါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဒိမိလီၤ. ပှၤတဂၤတဲထိၣ်မ့ၤ တဲဒိမိဒီးအီၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤဟ့ၣ်အီၣ်အဝဲတဂၤအတၢ် ကမီၤအီၣ်ဒိမိညါလီၤ.

၆၈. **ဒိမှံၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအဲၣ်လိာ်အသးဒီးကီးလိာ်အသး

လၢမံၤ ဒီးပစံးလၢဒီမံၤလိာ်အသးလီၤ. ပှၤခံဂၤဒီမံၤဒီး ကိးလိာ်အသးလၢမံၤလီၤ.
၆၉. **ဒီယာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိၣ်ကံၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထိၣ်တက လုာ်လၢလါအဲးဒီးဘိတစဲးစဲး ဒီးအီၣ်ဘုန့ၣ်လီၤ. ထိၣ်ကံၣ်ဒီယာ်စံးဝဲဒၣ်.
၇၀. **ဒီယူၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဆဲဝၣ်ခီအဂီၢ်မ့ၢ်အါအါက လဲာ် ဒီးမၤတၢ်ယှ ဒီးဆဲးယှတၢ်ယံၤဝဲ ဒီးပစံးလၢဝၣ်ခီဒီ ယူၢ်လီၤ. ပှၤကညီဆဲဝၣ်ခီဒီယူၢ် ဒီယှန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဖိတၢ် လံၤအါဒီးပစံးလၢဝၣ်ခီဒီယူၢ်ဒီယှလီၤ.
၇၁. **ဒီယူၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထါပူလၢပှၤကညီမၤဝဲထီထီကလဲာ် န့ၣ်ပစံးလၢထါဒီယူၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢ်ထါဒီယူၢ် ဒီကွံၤလီၤ. ထါဒီယူၢ်န့ၣ်ပှၤကညီမၤဝဲထီသတးဒီးလၢာ် တသ့ဘၣ်.
၇၂. **ဒီထူၤခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒီလၢပလူၤကွံာ်ပခိၣ်သူန့ၣ်ပစံး လၢဒီလူၤခိၣ်လီၤ. ဒီလူၤခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဒီဖိတကလုာ်လီၤ.
၇၃. **ဒီလူၤခၣ်ဆူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒီဖိချံးတဲၢ်လၢပလူၤပခၣ်ဆူၣ် မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကီၤလၤသ့လူၤအခၣ်ဆူၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဒီလူၤ ခၣ်ဆူၣ်လီၤ. ကီၤလၤသ့အဒီကၢ်ချံးန့ၣ်ပမ့ၢ်လူၤပခၣ် ဆူၣ်ဒီးပကိးလၢဒီလူၤခၣ်ဆူၣ်, ပမ့ၢ်လူၤပခိၣ်ဒီးပကိး လၢဒီလူၤခိၣ်လီၤ.
၇၄. **ဒီလ့ၢ်ဂီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်မဲာ်ထံကလၤဒုးနဲၣ်ကျဲလၢပှၤက ဘီဒိၣ်ကွၢ်မ့ၢ်နှာ်မ့ၢ်ထိၣ်, မ့ၢ်စ့မ့ၢ်ပၤသ့ၣ်ညါဝဲန့ၣ်ပကိး လၢဒီလ့ၢ်ဂီၤလီၤ. ပှၤကဘီဒိၣ်န့ၣ်လဲၤတၢ်လၢပီၣ်လဲၣ် လၢကဘီန့ၣ်မ့ၢ်နှာ်မ့ၢ်ထိၣ်မ့ၢ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်ဝဲ ဒီးကွၢ်ဝဲ လၢဒီလ့ၢ်ဂီၤန့ၣ်လီၤ. ဒီလ့ၢ်ဂီၤန့ၣ်ယၣ်အခိၣ်သ့ထဲမ့ၢ်စ့ မ့ၢ်ပၤလီၤ. ယၣ်ခိၣ်ဆူမ့ၢ်နှာ်မ့ၢ်ထိၣ်တသ့ဘၣ်.
၇၅. **ဒီလ့ၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်ယၢ်တကလုာ် အကု့ၢ်အဂီၤ မၤသးဒ်ခွံၣ်အသိးဒီးပကိးလၢဒီလ့ၢ်လီၤ. ဒီတၢ်ဒီလ့ၢ် န့ၣ်အိၣ်လၢဟံၣ်ထူၣ်ခံဟံၣ်ထူၣ်လီၤဒီးထဲစုဆၣ်ဓိၤ လီၤ.
၇၆. **ဒီလိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ခုးတလိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,သဝီတလိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံး လၢဒီလိၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဒီလိၢ်ညါစကိးလီၤ. ပှၤတဂၤ ဖဲးခုးကဲထိၣ်ဒီလိၢ်ဒီလိၢ်ဒီးခုးတလိၤယီဘၣ်ဝဲဘၣ်. ခုးဒီ လိၢ်န့ၣ်စကူးဘုတဂၤနၢၤဝဲလီၤ.
၇၇. **ဒီဝ့ၢ်ညါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်ဝ့ၢ်တဖျၢၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ် ပစံးလၢဒီဝ့ၢ်ညါလီၤ. တလၢၤဒီဝ့ၢ်ညါန့ၣ်ဒုးကီၤလၤတ နၢၤဘၣ်.
၇၈. **ဒီသကီၤညါ** န့ၣ်မ့ၢ်ကယဲၢ်ပှၤအိၣ်လၢသကီၤတဂၤ အစုပူၤခဲလၢာ်န့ၣ်ပစံးလၢဒီသကီၤညါလီၤ. ပှၤကညီဒီ သကီၤညါန့ၣ်ကအိၣ်တကယၤဓိၤလီၤ.
၇၉. **ဒီသူးဆှါ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒီလၢပမၤကဆှၣ်ဆှါန့ၣ်ပစံးလၢဒီ သူးဆှါလီၤ. ဒီသူးဆှိၣ်ဒီသူးဆှါန့ၣ်မ့ၢ်ပသူးကဆှၣ် ဆှါလီၤ.

၈၀. **ဒီသိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဲာ်လိာ်ကွံလိာ်အသးဒီးကိး လိာ်အမံၤလၢသိၣ်ဒီးပစံးဒီသိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢဒီသိၣ်ဒီမံၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဒီသိၣ်ဒီသိစ ကိးလီၤ. ပှၤခံဂၤဒီသိၣ်ဒီသိဒီးကိးလိာ်အသးလၢသိၣ် လီၤ.
၈၁. **ဒီသိ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒီသိၣ်အဆိလီၤ. ပှၤခံဂၤဒီသိၣ်ဒီသိစံး ဝဲဒၣ်လီၤ.
၈၂. **ဒီဟံၣ်ညါ** န့ၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်တဖျၢၣ်အတီၢ်ပူၤန့ၣ်သကုၤ ဆးဒးဒီးပစံးလၢဒီဟံၣ်ညါလီၤ. ဟံၣ်ဒီဟံၣ်ညါန့ၣ်အက စၢ်အိၣ်ပှံၤဂၤလဲၣ်. ဟံၣ်ဒီဟံၣ်ညါန့ၣ်ပှၤကညီအိၣ်ယဲာ် ဂၤလီၤ.
၈၃. **ဒီအှူး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးအခၢၣ်လဲၢ်အယီၤထိဝဲ ဒီးချံးအသးအါကဘျုးအါကထၢဒီးပစံးလၢဒီအှူးလီၤ. ဖိဝါဒီအှူး, ခိၣ်ဖၢၣ်ဒီအှူးယၣ်ဒီအှူးစံးဝဲဒၣ်ဒ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤကညီပှၤတလၢၤခိၣ်ဖၢၣ်ဒီအှူးဒီအးနှ့ၢ်ယဲၢ်ဘးလီၤ.
၈၄. **ကဒီကဒါ** န့ၣ်ကွၢ်လၢကဒီအကျိၤတက့ၢ်.
၈၅. **ကဒီအိၣ်ညၣ်** န့ၣ်ကွၢ်လၢကဒီအကျိၤတက့ၢ်.
၈၆. **ကဒီ** လၢတၢ်ပှၤကၤန့ၣ်ကွၢ်လၢကဒီအကျိၤတက့ၢ်.
၈၇. **ကစီဒီ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢဂ့ၤဝဲတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကစီဒီ လီၤ. ပှၤတဂၤစကွၢ်ကစီဒီမးလဲၣ်. ဟ်ကူၤလီခီကမိဒီ တက့ၢ်. ထီရီၤတၢ်ဂ့ၤန့ၣ်ပစံးလၢကစီဒီလီၤ. ဒီးပစံးဒီး အဆိလၢကစီဒံၢ်ကစီဒီလီၤ. ချံးကူၤတၢ်ကူတၢ်သိးကစီ ဒံၢ်ကစီဒီဒီးကအိၣ်ဒၣ်ဝဲတက့ၢ်.
၈၈. **ကဆိုဒီ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအယံၣ်အမူးတအိၣ်ဘၣ်ဒီး တဘၣ်အၢဘၣ်သီဘၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢကဆိုဒီလီၤ. ဆူၣ် ကွံာ်တၢ်ကူတၢ်သိးကဆို ဒီတက့ၢ်. မၤအိၣ်ဒီးအယံၣ်အ မူးတဂ့ၤ. လှၣ်ထံန့ၣ်ထူးသုလီၤကဆိုဒီတက့ၢ်. သ့ကွံာ် သဘံၣ်လီခီကဆိုဒီတက့ၢ်. မၤဘၣ်အၢတဂ့ၤ.
၈၉. **ကနီၤဒီ** န့ၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်လၢဘျုးဝဲတဖၣ်န့ၣ်ပစံး လၢဘျုးကနီၤဒီလီၤ.
၉၀. **ကမျိဒီ** န့ၣ်မ့ၢ်ထီရီၤသ့ၣ်နါစ့ၤ, ဝၣ်နါစ့ၤဘိးထိၣ် အသး ဒီးအိၣ်ကစီၤထိၣ်ဝဲလၢဟိၣ်ခိၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်က ကျၢၢ်ဒီးပစံးလၢကမျိဒီလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကမျိၤ ဒီ, ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢတမျိဒီ ဒီးတမျိၤဒီလီၤ. သ့ၣ် ကၢ်ဒီးအဒ့တတုၤလီၤဘၣ်ဟိၣ်ခိၣ် ဒီးအဒ့အိၣ်ဘိးထိၣ် အသးကမျိဒီလီၤ. ကမျိဒီဒီးကမျိၤဒီန့ၣ်ဒ်းသိးသိးလီၤ.
၉၁. **ကရီၤဒီ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘိၣ်သအိၣ်အ့ထိၣ်အမဲဖျါထိၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢကရီၤဒ်လီၤ. ထီရီၤတၢ်အ့ထိၣ်အမဲ ဒီးအမဲ အိၣ်ဖျါထိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢကရီၤဒီလီၤ.
၉၂. **ကယီဒီ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟံးတၢ်ကဖိလီဓိၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဟ်လီၤ တၢ်ကဖိလီဓိၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢကယီဒီလီၤ. မ့ၣ်ဒၢန့ၣ် ဟံးကယီဒီဓိၤတက့ၢ်. ကသ့ၣ်ဖးဘၣ်ဖှး. သဘံၣ်လီခီ

တဖၣ်နၣ်ဟ်လီၤကယီဒီတကပၤ. ဟ်လီၤဆူၣ်ဆူၣ်တဂ့ၤ.

၉၃. **ထၢ်ပိၤဖိ** နၣ်မ့ၢ်ကၢ်ပိၤသံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဘုမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဝၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကၢ်ဝဲ ဒီးအဆၢတလီၤဘိၣ်ဘၣ် ဒီးကၢ်ပိၤဝဲနၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢကၢ်ပိၤသံးကၢ်ပိၤဒီလီၤ. ကလံၤဟဲအူဘၣ်ဝၣ်ဒီးဝၣ်ကၢ်ပိၤသံးကၢ်ပိၤဒီဝဲလီၤ.

၉၄. **ကၢၣ်ဒီတြံး**နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဝံသးကၢၣ်ဒီးမၤတၢ်ဒီးတၢ်ကၢၣ်အသး ဒီးမၤတၢ်သဘျံးသဘျၣ်တလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘၣ်နၣ်ပစံးလၢကၢၣ်ဒီတြံးလီၤ. ပှၤတဂၤကၢၣ်ဒီတြံးမၤတၢ်,တၢ်ကၢၣ်အသးဒီးမၤတၢ်တလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘၣ်.

၉၅. **ခိၣ်ဖိ** နၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်သၣ်ဃံလီၤပၢၤလၢပခိၣ်ကတၢၢ်နၣ်ပစံးလၢပခိၣ်ဒီလီၤ. ပှၤကညီနၣ်တထံၣ်လီၤဘၣ်အခိၣ်ဒီဘၣ်.

၉၆. **ခိၣ်ဖိ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်စၢၢ်ဆၢဒီးထံအဖိခိၣ်နၣ်ပကိးလၢထံခိၣ်ဒီလီၤ. သ့ၣ်တထံးဒၢကူလီၤဆူထံခိၣ်ဒီလီၤ.

၉၇. **စရီၤဖိ** နၣ်မ့ၢ်ပကူာ်သ့ၣ်ကၢ်ဒီးအဒ့ဆဲထိၣ်ဆဲလီၤအသး ဒီးတတ့ၤလီၤဘၣ်ဟိၣ်ခိၣ်နၣ်ပစံးလၢမၤသးစရီၤဒီလီၤ. သ့ၣ်တထံးကၢ်ဒီးအဒ့တတ့ၤလီၤဘၣ်ဟိၣ်ခိၣ်ဒီးမၤသးစရီၤဒီလီၤ. ဒီးပစံးလၢတရီၤဒီဒီးသရီၤဒီစကီးလီၤ.

၉၈. **စရီၤဖိ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အ့ထိၣ်အမဲတမံၤမံၤ ဒီးပစံးလၢအ့ထိၣ်အမဲစရီၤဒီလီၤ. တၢသူတဒ့အ့ထိၣ်အမဲလၢစလီၤစရီၤဒီလီၤ.

၉၉. **တဖိတဖၢ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်တဒၢပမဲာ်ညါတမံၤမံၤဒီးပစံးလၢတဒီလီၤ. သ့ၣ်ဓိၤဝၣ်ဓိၤတဒီစမဲာ်ဒီးစကွၢ်တၢ်တဖျါဘၣ်. ထိးတဒ့စကွၢ်တဖျါတဝၢ်ဘၣ်. တဒီဒီးသ့ၣ်ပဒၢလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကဒီ, ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢသဒီလီၤ.

၁၀၀. **တၢ်သးဖိ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဝ့ဖးဒိၣ်လၢအခိၣ်မိၣ်တအိၣ်ဘၣ်နၣ်ပကိးလၢတၢ်သးဒီလီၤ. တၢ်သး ဒီနၣ်မ့ၢ်ဝ့ထိၣ်ဆူပှၤကညီအဟၢဖၢပှၤဒီးပှၤကညီသံဝဲလီၤ.

၁၀၁. **တၢ်ဖိဟ့ာ်** နၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ဒီးပခိၣ်ညါသးဘၣ်တိထိၣ်လၢလၢၢ်ဓိၤလ့ဓိၤဒီးအညၣ်ကနူာ်ဒီးဒၢဖံဝဲနၣ်ပစံးလၢတၢ်ဒီဟ့ာ်လီၤ. တၢ်ဒီဟ့ာ်နၣ်ဆါတ့ၤပဃိၢ်လီၤဟိၣ်ခိၣ်တတ့ၤလီၤဘၣ်လီၤ.

၁၀၂. **ထဖိ** နၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢတဒီလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အိၣ်နီးပမဲာ်ညါဒီးပကွၢ်တၢ်တဖျါဘၣ်နၣ်လီၤ.

၁၀၃. **ထုဖိယူၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပဆဲထုလၢတၢ်ဆဲးယ့အကဆူးလၢဟိၣ်ခိၣ်နၣ်ဒီးပဆဲအါအါကလဲာ်တ့ၤလဲၤစၢၢ်တလၢၢ်ဒီးပစံးလၢထုဒီယူၢ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢထုဒီယူၢ်ထုဒီယ့လီၤ.ထုဒီယူၢ်နၣ်ပှၤကညီဆဲဘၣ်ဆိမံၤဂ့ၤသမိး.

၁၀၄. **နဖိ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဆိကမိၣ်တၢ်ခံခံညါညါဒီးပစံးလၢအသးဒ့ဒီလီၤ. ပှၤသးဒ့ဒီနၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲလၢကလဲၤတၢ်တစဲးစဲး, ကအိၣ်တစဲးစဲး ဒီးပစံးလၢအသးဒ့ဒီလီၤ. ပှၤတဂၤမၤအသးဒ့ဒံၢ်ဒ့ဒီ ဒီးကလဲၤတၢ်တစဲးစဲး, ကအိၣ်တစဲးစဲးလီၤ. ပှၤသးဒ့ဒီနၣ်နာ်ကစၢ်ယွၤတစဲးစဲးမၤနာ်ဓိၤဖှံၣ်ဓိၤတစဲးစဲးဒီးပစံးလၢအသးဒ့ဒီလီၤ.

၁၀၅. **ပဖိ** နၣ်မ့ၢ်ပလိၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီပၢၢ်အသး,မးအသးဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပလိၢ်အသးပဒီအသးလီၤ. ဒ်နသ့တလီၤကမၣ်တဂ့ၤ ဒီးပလိၢ်ပဒီနသးတကပၤ.

၁၀၆. **ပဖိ** နၣ်မ့ၢ်ဒ်တဒီအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အိၣ်တဒၢပမဲာ်,တၢ်အိၣ်နီးပမဲာ် ဒီးပကွၢ်တၢ်တဖျါဘၣ်နၣ်ပစံးလၢပဒီပမဲာ်လီၤ. တၢ်ပဒီပမဲာ်တမံၤမံၤ,သ့ၣ်ပဒၢမ့ၢ်ဂ့ၤ,သ့ၣ်ခိၣ်ဆၢၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်ပဒီပမဲာ်ဒီးပကွၢ်တၢ်တဖျါဘၣ်လီၤ.

၁၀၇. **ပဖိ**နၣ်မ့ၢ်ပဒဲအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဆၣ်ဖိကိၢ်ဖိတကလှာ်မၤအသးဒ်တကျာ်ခိၣ်အသိးလီၤ. ပဒဲပဒီစံးဝဲဒၣ်.

၁၀၈. **ပဖိတၢ** နၣ်မ့ၢ်ပဃ့ဃာ်တၢ်တကျၢၤတဝၢ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢပဃ့ပဒီကၢလီၤ. ဃ့ဃာ်ဟံၣ်ခၢၣ်တနၢၣ်တကပၤ. ဃ့ဃာ်ဟံၣ်ပဒီကၢဓိၤတဂ့ၤ.

၁၀၉. **ပဖိ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ, တၢ်နူတၢ်ဃိၤ, သ့ၣ်ထိးဝၣ်နါမၤဘၣ်ဒီပှၤတသ့ဘၣ် ဒီးပစံးလၢတၢ်ပဒိၣ်ပဒီလီၤ. လါဖံးတဒ့ဘျၣ်ယၢတဘၣ်ဘၣ်. ကမ့ၢ်ကၢ်တၢ်ပဒိၣ်ပဒီသၢ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ပလိၢ်ပဒီစကီးလီၤ. ပိၤဒီ (ကွၢ် ၉၃)

၁၁၀ **ပှၤဖိမိတၤခံဂၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤအိၣ်ဒီးအမါဒီးအဝၤခံဂၤနၣ်ပစံးလၢပှၤဒီမိဝၤခံဂၤလီၤ. ပှၤဒီမိဝၤခံဂၤလဲၤတၢ်ဒီးဗ်ာလိာ်ဒၣ်အခံလီၤ.

၁၁၁. **ပှၤဖိဖိၣ်ပု** No.74.-၇၄. ပှၤဒီဖိမိၢ်ခံဂၤသတးဒီးစံးဝဲဒၣ်သါကလဲၤဆူခုး ဒီးမၤလိာ်ဟ်အဖိမှၣ်တဂၤစံးဝဲဒၣ်,ဖိမှၣ်ဓၢ,တၢ်မ့ၢ်သၣ် ဝံၤနပုၢ်အသးဒီးချိန့ၢ်အခုၣ်ခိၣ်နၣ်တကပၤဖိမှၣ်ဓၢ. တးဒီးလဲၤတၢ်ဒီးလၢမ့ၢ်ဆါမှၣ်ကီၤလံၢ်ဟဲစံးအီၤ, နမိၢ်စံးဝဲဒၣ်ချံအိၣ်နပုၢ်အခိၣ်နၣ်မှၣ်ကီၤလံၢ်စံးအီၤဒီးအသးတလၢဒီးချံအပုၢ်အခိၣ်လီၤ. လၢမ့ၢ်ဟါအမိၢ်အပၢ်ဟါကူၤ ဒီးစံးဝဲဒၣ်,နချံအိၣ်နပုၢ်ဘၣ်လဲၣ်. မိၤယၢမၤနချံအိၣ်ခုၣ်ဓၢ. ဘၣ်မတၢလၢနမၤသံနပုၢ်ဘၣ်လဲၣ်.တးဒီးစံးဆၢအမိၢ်အပၢ်,မှၣ်ကီၤလံၢ်စံးယၢ, နမိၢ်မၤနချံနပုၢ်အခိၣ်လီၤ.မှၣ်ကီၤလံၢ်စံးယၤဒီးယချံလီၤမိၢ်ဓၢ, အမိၢ်လဲၤဖဲာ်နုၢ်တၢဆူၣ်ဒီးအမိၢ်အပၢ်ဖျူအီၤ ဒီးတၢဆူၣ်အိၣ်မးသကုၤအလီၤလီၤ. ဒီးပှၤတိာ်မၤကပှၢ်ဒီးအဝဲလဲၤစ့ၢ်. ဒီးပှၤဂၤမၤညၣ်တနူၢ်ဘၣ်. အဝဲမၤနူၢ်တဂၤဃိ ဒီးမၤပှၤထဲးထိၣ်ကွံာ်အတၢဆူၣ်ဒီးဟ့ၣ်လဲပှၤလၢညၣ်လီၤ. ညၣ်တနာ်တၢဆူၣ်တနာ်, ညၣ်တသလီးတၢဆူၣ်တသလီးဝံၤဟ်နူၢ်ဝဲခံဘိလီၤ. ဘၢပလ့ာ်တဘိ, ညၣ်တိၢ်ဘိတဘ့ၣ်. ဘ့ၣ်အိၣ်ဝဲလၢကိၣ်ဒီးပျ်ဝဲဝံၤမ့ၢ်ဘၣ်

ကိးကၠၤဝဲပကိးအညၣ် ဒီးအပှၢ်တဲဘၣ်အမိၢ်ဒီးအမိၢ်မၢဝဲ အတၢ်လဲၤဆူအဖံအအိၣ်ဒီးအညၣ်န့ၣ်အမိၢ်မၤသံအတၢ် လၢအလီၢ်ခံလီၤ. အဝဲဟါက့ၤ ဒီးအညၣ်န့ၣ်ပှၤမၤသံအ တၢ်န့ၣ်သ့ၣ်ညါဝဲ ဒီးစိးဝၣ်ယးတဘ့ၣ်စံးဝဲအပှိၢ်အိၣ်လၢ သွဲဖိလ်ာ, အပှိၢ်အိၣ်လၢသွဲဖိလ်ာစံးအီၤန်နၣ်ဒီးယုဝဲ ထံၣ်ဝဲဒီးဟ်နှၢ်ဝဲအသိလီၤ. အတၢ်အိၣ်န်ဘၢပလှ်ာတ ဘိနူၣ်ကိးကၠၢ ဝဲတနူၢ်ဘၣ်. မ့ၢ်အကိးဝဲန်လဲၣ်.

ဘၢပလှ်ာကံၣ်ယှ
ညၣ်ပိၢ်ဘိတိၤဝ့ၤ
ဟါက့ၤအိၣ်မ့ၤကိၢ်မ့ၤယှ.
မိၢ်မၤသံယညၣ်ပိၢ်ဘိ
ပၢ်မၤသံယညၣ်ပိၢ်ဘိ
ဟ်နူၢ်ယၤအသိတခိ

အမိၢ်မၤသံအညၣ်အတၢ်ဟ်နူၢ်အီၤအပှိၢ်တခိလီၤ.

ဟ်နူၢ်ယၤအပှိၢ်တခိ	*ဃီအခံဃီကံၣ်သိမိ*
ယဝဲာ်ယနူၤကိၢ်နၢ်ဂီၤ	*လဲၤယုလၢၢ်လၢဖျၣ်လၢပျိ*
ယဝဲာ်နၢ်ကိၢ်နူၤဂီၤ	*လၢၢ်လဲၤယုလၢဖျၣ်လၢပျိ*
လဲၤယုဝၣ်လၢဖျၣ်လၢပျိ	*ထံၣ်ကၠၤလၢၢ်ထဲတကီၤဖိ*
ဝၣ်လဲၤယုလၢဖျၣ်လၢပျိ	*ဆဲးထူလၢၢ်မ့ၢ်ပီၤဝၣ်ကျိ*
သံကွၢ်ဝၣ်သိတနၣ်လီၤ	*လၢၢ်မ့ၢ်ထိၣ်ဒံးယဲာ်ဒံးထိ*
သံကွၢ်ဝၣ်ဘျိတနၣ်လီၤ.	*ထိၣ်ထိၣ်ထိၣ်ဘးမူခိၣ်ဒိ*
တၢ်နၣ်လီၤယၤမ့ၢ်လၢကျိ	*သံကွၢ်မ့ၢ်လဲၤကိၢ်လဲၤဂီၤ*
ကျိတပိာ်ပိာ်အပူၤဂီၤ	*သံကွၢ်လါလဲၤခံးလဲၤသိ*
ကျိခံပိာ်ပိာ်အပူၤဂီၤ	*သံကွၢ်ကလီအဖိစိ*
ဂ့ၤယၤတပိာ်ဃိ	*ဖူးထိၣ်ဖူးလီၤသ့ၣ်လၣ်ဆို*
ဃီအခိၣ်ဃီကံၣ်သိမိ	ဒီးကတၢၢ်ဝဲလီၤ.

၁၁၂. **ဖိဝါဒီဆံး** နူၣ်မ့ၢ်ဖိဝါဆံးနူးနူၣ်ပစံးလၢဖိဝါဒီဆံး လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပိၢ်အကလုၢ်လီၤ.
၁၁၃. **ဖိဝါဒီဒုး** နူၣ်မ့ၢ်ဖိဝါလၢအဃိၤထိဒီးပချံးဒီးအ ကထၢအါဝဲနူၣ်ပစံးလၢဖိဝါဒီဒုးလီၤ. တလၢၤဆါဖိဝါဒီ ဒုးနူၣ်ပပှ့တကဲဘၣ်လီၤ.
၁၁၄. **ဘၣ်အဒီ** နူၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ထူၣ်စၢၢ်ဆၢ ဒီးမူခိၣ်အဒီနူၣ်ပ စံးလၢမ့ၢ်ထူၣ်ဘၣ်အဒီလီၤ. မ့ၢ်ထူၣ်ဘၣ်အဒီဒီးပှၤကညီ ဖိအိၣ်မ့ၤလီၤ. မ့ၢ်ထူၣ်ဘၣ်အဒီဆၢတလှၢ်ဒီးတၢ်ကိၢ်နး ကၢ.
၁၁၅. **မူအဒီ** နူၣ်မ့ၢ်မူခိၣ်အသးကံၢ်ပူၤလၢပကွၢ်ထိၣ် ထူၣ်ပံၢ်ကလ်ာနူၣ်ပစံးလၢမူအဒီလီၤ. ဒီးပစံးလၢမူခိၣ် အဒီစကီးလီၤ. မူအဒီနူၣ်စၢၢ်ဆၢထိၣ်ဖဲပခိၣ်သၣ်ယံနူၣ် လီၤ.
၁၁၆. **ပဲဒီ** နူၣ်မ့ၢ်ပမဲလၢအသးကံၢ်ပူၤဖဲပနိာ်စူအဖိလ်ာ နူၣ် ပစံးလၢပမဲဒီလီၤ. ပမဲဒီခံဘ့ၣ်နူၣ်အိၣ်လၢပမဲအ ဂၤတဖၣ်အသးကံၢ်ပူၤလီၤ. ပမဲနူၣ်စိထိၣ်လၢမဲဒီနူၣ်စိ တရိၤလီၤ. ပှၤတဂၤမဲဒီသရိာ်တိာ်တဂ့ၤဘၣ်.
၁၁၇. **ဝၣ်ခိဒီယှၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဆဲဝၣ်ခိအဂီၢ်မ့ၢ်အါခါဒီးပ မၤဒီးတၢ်ယှယံၤယံၤကလဲာ်နူၣ် ပစံးလၢဝၣ်ခိဒီယှၢ်လီၤ. ပဆဲဝၣ်ခိဒီယှၢ်နူၣ်ဘၣ်ဆၣ်စိၤကိၢ်စိၤသံအါကၢ. ဒီးပ ကိးဒီးအဆိလၢဝၣ်ခိဒီယှၢ်ဂၣ်ခိဒီယှလီၤ.
၁၁၈. **သဒီ** နူၣ်မ့ၢ်နာ်နူၣ်ပှၤတနိၤနိၤကိးလၢသဒီလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်ာဘုလၢသဒီပူၤဒီးဆိအိၣ်ဝဲလီၤ.
၁၁၉. **သဒီ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအိၣ်ဘုနးကဲၣ်ဆိးဒီးပ စံးလၢအိၣ်ဘုသဒီလီၤ. ထိးတဒ့အိၣ်ဘုသဒီသမိး. ဒီး ပှၤတနိၤနိၤစံးလၢကဒီ, ဒီးပှၤတနိၤနိၤစံးလၢတဒီလီၤ.
၁၂၀. **သဒီဃိ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်တကလှာ်နူၣ်ပ ထ့ဒ်နာ်အသိး ဒီးပကိးလၢသဒီဃိလီၤ. သဒီဃိနူၣ်မ့ၢ် နာ်တကလှာ်လီၤ. ဒီးပမၤဖျာၣ်အခိၣ်ဒူဒ်ကုအ သိးလီၤ. သဒီဃိသဒီဃါနူၣ်ပဟ်အိၣ်ဟုစိၤသန်းစိၤလၢအပူၤ လီၤ.
၁၂၁. **သကုၤဒီဒ့ၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်ပှဲၤဝဲတဲာ်တၢ်ပၤဒီးပ စံးလၢသကုၤဒီဒၣ်လီၤ. သ့ၣ်စိၤဝၣ်စိၤအိၣ်သကုၤဒီဒၣ် ဟိၣ်ခိၣ်ချါလီၤ. ပှၤတဂၤဖိဒီးအချါယံသကုၤဒီဒၣ်မး လီၤ.
၁၂၂. **သဃ်ာဒီဒ့ၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်သၣ်ခံဖျာၣ်မ့ၢ်သၣ် စဲဘူးလိာ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤကညီဆံးစၢ်အဖိခံဂၤတစုဃိ မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢသဃ်ာဒီဒၣ်လီၤ. သကွဲသၣ်ခံဖျာၣ်သဃ်ာ ဒီဒၣ်ဝဲလီၤ.
၁၂၃. **သတြိၤဒီ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအစုအခိၣ်ညိးဝဲဖးဒိၣ် ဒီးပစံးလၢညီးသတြိၤဒီလီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်ဘၣ်သံးဒီး ညိးမးသတြိၤဒီလီၤ.
၁၂၄. **သရိၤဒီ** နူၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်အ့ထိၣ်အမဲနူၣ်ပစံးလၢ အ့ထိၣ်အမဲသရိၤဒီလီၤ. ထွံၣ်အ့ၣ်လိာ်အသးဒီးအ့ထိၣ် အမဲသရိၤဒီလီၤ.
၁၂၅. **ဟံၣ်ဒီဖျာၣ်ညါ** နူၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်တဖျာၣ်အတိၢ်ပူၤနူၣ်ပ စံးလၢဟံၣ်ဒီဖျာၣ်ညါလီၤ. ဟံၣ်ဒီဖျာၣ်ညါနူၣ်တၢ်အိၣ် လၢအပူၤပှံၤမံၤလဲၣ်.
၁၂၅. ၁. **အဒီ** နူၣ်မ့ၢ်ကစၢၢ်ခိၣ်လီၤပၢၤနူၣ်ပစံးလၢက စၢၢ်အဒီလီၤ. ဒီးပစံးလၢကစၢၢ်အဒီခိၣ်စကီးလီၤ. က စၢၢ်အဒီလီၤပၢၤနူၣ်ပလဲၤအိၣ်မှာ်ကၢ.
၁၂၆. **အဒီဒိၣ်အဒီဃိ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢပဝဲၢ်အမါအပုၢ်ဒ့စၣ် လံၤ, အပုၢ်အဝဲၢ်နူၣ်ပစံးလၢအဒီဒိၣ်အဒီဃိဒီးပှၤလီၤ. ပှၤဂၤအဝဲၢ်အမါအပုၢ်အဝဲၢ်နူၣ်ပစံးလၢအဒီဒိၣ်အဒီဃိ တကူာ်သ့ၣ်လီၤ. ပှၤတနိၤနိၤနူၢ်အမါလၢအဒီဒိၣ်အဒီဃိ ဒၣ်ဝဲလီၤ.

၁၂၇. **အဝ်ဵတံၤအဝ်ဵသကိး** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤဂၤအဂိၢမိဉ်မုဉ်အဂိၢမိဉ်ခွါလၢရှလိာ်တၢ်လိာ်အသးနူဉ်ပစံးလၢအဝ်ဵတံၤဝ်ဵသကိးလီၤ.

၁၂၈. **ဆဲဉ်ဝ်ဵ** နူဉ်မ့ၢ်ဆဲဉ်ဝ်ဵးအဆိလီၤ. ဝ်ဵးမ့ၢ်တၢ်ဘဉ်ပသးလၢတၢ်တမံၤမံၤ ဝ်ဵးတၢ်မိဉ်ဟံးနူၢ်ပသးနူဉ်ပစံးလၢပဆဲဉ်ဝ်ဵးဆဲဉ်ဝ်ဵလီၤ. ဆဲဉ်ဝ်ဵးဆဲဉ်ဝ်ဵစံးဝဲဒဉ်.

၁၂၉. **ဆိဉ်ကဝ်ဵ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤဂၤဆိဉ်ဆၢထၢဉ်လၢပမဲာ်ညါဝ်ဵးတဒၢပမဲာ်ဝ်ဵးပကွၢ်တၢ်တဖျါဘဉ်နူဉ်ပစံးလၢဆိဉ်ကဝ်ဵပှၤလီၤ. ဆိဉ်ကဝ်ဵစမဲာ်ဖဲနူဉ်တဂ့ၤ. စကွၢ်တၢ်တဖျါဘဉ်. ဝ်ဵးပစံးလၢဆိဉ်တဝ်ဵစကိးလီၤ.

၁. **ဵီး** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ကတိၤအဆၢအကတိၢ်နူဉ်ပကျိာ်လီၤလၢဝ်ဵးနူဉ်လီၤ. လဲၤဝ်ဵးယၢ,မၤသးဒ်နူဉ်ဝ်ဵးနဘဉ်ကျဲးစၢးတၢ်လီၤ. သမဉ်တဖုနူဉ်တဘိဇိဉ်နဲာ်ဇိဉ်ကဝ်ဵး, ခိဉ်ဖၢဉ်တပူၤတဘ့ဉ်ဂ့ၤတဘ့ဉ်ဂ့ၤဝ်ဵးလီၤ. ပျံၤတပူၤတဘိထိနဲာ်တဘိထိဝ်ဵးလီၤ. တၢ်ဘျဉ်တပူၤနူဉ်တဂၤဒူနဲာ်တဂၤဒူဝ်ဵးလီၤ. ပှၤတဂၤဆိဉ်ဝ်ဵးအသိးပိညါလီၤ. ပှၤတဂၤဆိဉ်ဝ်ဵးပှ်ဝ်ဵးဝဲၢ်အါဂၤလီၤ. ပှၤတဂၤဆိဉ်ဝ်ဵးအစုလိၢ်ခိဉ်ခိဉ်ဝ်ဵးသံးနာ်ဟ်ဘိလီၤ. မ့ၢ်ပပတဲၢ်ပသးဝ်ဵးကစၢ်ယွၢ်ရှးယရုံးလီၤ.

၂. **ဝ်ဵးကသိး** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤဆိဉ်ဝဲဝ်ဵးတၢ်ကူဉ်တၢ်ဆး ဝ်ဵးပစံးလၢဆိဉ်ဝ်ဵးအကသိးလီၤ. ပှၤတဂၤဆိဉ်ဝ်ဵးအကသိးပိညါလီၤ.

၃. **ဝ်ဵးခိဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်အခိဉ်ဆိဉ်ဝဲတဖဉ်နူဉ် ပစံးလၢဆိဉ်ဝ်ဵးအခိဉ်လီၤ. တၢ်ဆိဉ်ဝ်ဵးခိဉ်တဖဉ်နူဉ်ကအှဉ်ပှၤလီၤ.

၄. **ဝ်ဵးစုဝ်ဵးခိဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်လၢအစုအခိဉ်ဆိဉ်ဝဲတဖဉ်နူဉ်ပစံးလၢဆိဉ်ဝ်ဵးစုဝ်ဵးခိဉ်လီၤ. တၢ်ဆိဉ်ဝ်ဵးစုဝ်ဵးခိဉ်ကိးမံၤ. တဆိဉ်ဘဉ်ဝ်ဵးစုဝ်ဵးခိဉ်ထဲရျိဉ်ဝ်ဵးဂ့ၢ်ခံမံၤဓိၤလီၤ.

၅. **ဝ်ဵးတှၢ်ဝ်ဵးတှၢ်** နူဉ်မ့ၢ်ပစုးလၢၢ်လၢဟီဉ်ခိဉ်အဖိခိဉ်ခံဘိသၢဘိဝ်ဵးသိဉ်ဝဲတှၢ်တှၢ်ဝ်ဵးပစံးလၢသိဉ်ဝ်ဵးတှၢ်ဝ်ဵးတှၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤစုးလၢၢ်လၢဟီဉ်ခိဉ်အဖိခိဉ်ဝ်ဵးတှၢ်ဝ်ဵးတှၢ်မ့ၢ်သါကမၤမနၤလဲဉ်.

၆. **ဝ်ဵးဝ်ဵး** နူဉ်မ့ၢ်ပကျာ်သ့ဉ်သိဉ်ဝဲ ဝ်ဵးပစံးလၢပကျာ်သ့ဉ်သိဉ်ဝ်ဵးဝ်ဵးလီၤ. ပှၤကညီကျာ်သ့ဉ်လၢကွါသိဉ်ဝ်ဵးဝ်ဵးဒးဒးလီၤ. ပှၤတဂၤထိအဝဲတဂၤအခိဉ်သိဉ်ဝ်ဵးဝ်ဵးလီၤ.

၇. **ဝ်ဵးနံၤဝ်ဵးအှ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီထံဉ်လိာ်အသးကဒဲကဒဲဝ်ဵးစံဉ်တဲၤတၢ်ဝ်ဵးနံၤဝဲနူဉ်ပစံးလၢမၤဝ်ဵးနံၤဝ်ဵးအှလီၤ.

၈. **ဝ်ဵးရှၤဝ်ဵးရှၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီဂဲၤဆၢထၢဉ်ဝ်ဵးအခံကဖိထိဉ်ဝဲဝ်ဵးဆ့ဉ်နီၤကူၤဝံၤဝ်ဵးဂဲၤဆၢထၢဉ်ကဝ်ဵး ဝ်ဵးအခံကဖိထိဉ်တစုခံစုဝ်ဵးပစံးလၢအခံကဖိထိဉ်ဝ်ဵးရှၤဝ်ဵးရှၤလီၤ. ပှၤတဂၤနၢ်ဟူထွံဉ်မီၤထိခိဉ်ဝ်ဵးဂဲၤဆၢထၢဉ်ဝ်ဵးအခံကဖိထိဉ်မးဝ်ဵးရှၤဝ်ဵးရှၤလီၤ.

၉. **ဝ်ဵးတှၢ်ဝ်ဵးဟှၢ်** နူဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်ကၢ်သိဉ်တထံးဘဉ်တထံး ဝ်ဵးပစံးလၢသ့ဉ်ကၢ်သိဉ်ဝ်ဵးဟှၢ်ဝ်ဵးဟှၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤကျာ်သ့ဉ်ကၢ်သိဉ်မးဝ်ဵးဟှၢ်ဝ်ဵးဟှၢ်လီၤ.

၁၀. **ကဝ်ဵး** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ, လံာ်ဓိၤထိဉ်ဓိၤသါကဆိဉ်ဆိဝ်ဵးဆိထံဉ်ဝ်ဵးဆိကိဉ်ဆိပှၤဝ်ဵးပစံးလၢဆိကဝ်ဵးလီၤ. ဆိနူဉ်ထံဉ်လံာ်ဝ်ဵးကဝ်ဵးဝဲလီၤ. ဆိနူဉ်တုၤမ့ၢ်ဖံဉ်ဝ်ဵးကဝ်ဵးဝဲစကိးလီၤ. ဆိမိၢ်ပှ်တဘ့ဉ်ဖံဉ်လီၤဝ်ဵးကဝ်ဵးကဒးဝဲလီၤ. ဝ်ဵးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကဝ်ဵးလီၤ.

၁၁. **ကဝ်ဵး** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီသိဉ်လံာ်မိၢ်ပှ်ဝ်ဵးတၢ်ထါခိဉ်ဝဲဝ်ဵးပစံးလၢကဝ်ဵးလံာ်လီၤ. စီၤသိတွါတဝ်ဵးလံာ်ကိးမ့ၢ်ဟါဒဲးလီၤ.

၁၂. **တဝ်ဵး** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လိၢ်လၢပဒၢဆိဉ်တၢ်ကမၢၤဆိဉ်တကလုာ်တြူာ်ဂိၤဝဲ ဝ်ဵးလၢၤဂိၤဝ်ဵးဆိဉ်ဝ်ဵးအခိဉ်ဖျိဉ်နူဉ်ပှၤတနီၤနီၤကိးလၢကဝ်ဵးလီၤ. ဝ်ဵးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢတဝ်ဵး, သဝ်ဵးလီၤ. တလၢၤဆါကဝ်ဵးတဖျာဉ်နူဉ်အပှၤတဘား, ဝ်ဵးအဒိဉ်တဖဉ်နူဉ်ယါဘားလီၤ.

၁၃. **ကဝ်ဵး** နူဉ်မ့ၢ်ပကတိၤတၢ်ဝ်ဵးပကျိာ်လီၤတၢ်ကတိၤအနါစ့ၤလီၤ. လဲၤကဝ်ဵး,ဆိဉ်ကဝ်ဵး,မၤကဝ်ဵး,ဝ်ဵးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကးဝ်ဵးလီၤ.

၁၄. **တဝ်ဵး** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လိၢ်တကလုာ်ဆိဉ်ဝ်ဵးအခိဉ်ဖျိဉ် ဝ်ဵးမၤအသးဂိၤဆူဉ်ကလာ် ဝ်ဵးတနီၤနီၤကံဉ်ဝဲဝ်ဵးပကိးလၢတဝ်ဵးလီၤ. ဝ်ဵးပကိးဝ်ဵးအဆိလၢတဝ်ဵးတကျိၤလီၤ. တလၢၤဟဲဆါတဝ်ဵးတကျိၤနူဉ်သုတပှၤဘဉ်ဓါ. တဝ်ဵးနူဉ်ပှၤတနီၤနီၤကိးလၢကဝ်ဵး,သဝ်ဵးဒ်နူဉ်လီၤ.

၁၅. **ဝ်ဵးဝ်ဵး** အဝဲအံၤဆိဉ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. ပဆဲဉ်နၤပဆဲဉ်ဝ်ဵးဝ်ဵး. နဟ့ဆဲဉ်ဆၢဘဉ်ပှၤဘဉ်.

၁၆. **ဝ်ဵးဝ်ဵး** နူဉ်မ့ၢ်ပကျာ်သ့ဉ်ကျာ်ဝဉ်သိဉ်ဝဲဝ်ဵးပစံးလၢသိဉ်ဝ်ဵးဝ်ဵးလီၤ. မ့ၢ်မတၢကျာ်သ့ဉ်သိဉ်ဝ်ဵးဝ်ဵးတဂၤနူဉ်လဲဉ်. ထီရိၤပကျာ်တၢ်ဖဲာ်တၢ်သိဉ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဒိတၢ်သိဉ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢသိဉ်ဝ်ဵးဝ်ဵးလီၤ. ပှၤတဂၤဒိလၢၢ်သိဉ်ဝ်ဵးဝ်ဵးစံးဝဲဒဉ်လီၤ.

၁၇. **ပဝ်ဵး** နူဉ်မ့ၢ်တလၢၤပယီၤထုကဖဉ်ကၢ်သမူဝ်ဵးပစံးလၢပဝ်ဵးတၢ်သမူလီၤ. တလၢၤပဝ်ဵးတၢ်သမူတယူၢ်ထိကၢ. ဝ်ဵးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကထါတၢ်သမူလီၤ.

၁၈. **မၤဝ်ဵးကသိး** နူဉ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်ဝ်ဵးပတၢ်ကူဉ်တၢ်ဆး ဝ်ဵးပစံးလၢမၤဝ်ဵးကသိးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤတၢ်ဝ်ဵးအကသိးဒဉ်ဝဲလီၤ.

၁၉. **လ့ၤကဝ်ဵး** နူဉ်မ့ၢ်ပခိဉ်သူလီၤဝ်ဵးပခိဉ်လဲဖျါထိဉ်ဝဲနူဉ်ပစံးလၢမၤသးလ့ၤကဝ်ဵးလီၤ. ဝ်ဵးမ့ဉ်ဆိဉ်ကွံာ်နီဉ်ဝ်ဵးဟီဉ်ခိဉ်ဖျါထိဉ်ဝဲနူဉ်ပစံးလၢလ့ၤကဝ်ဵးလီၤ. ပှၤတဂၤအသးပှ်ဝ်ဵးအခိဉ်လ့ၤကဝ်ဵးလီၤ. မ့ဉ်အူဆိဉ်ကွံာ်နီဉ်ဝ်ဵးဟီဉ်ခိဉ်ဖျါထိဉ်လ့ၤကဝ်ဵးလီၤ.

၂၀. **သဝ်ဵး** နူဉ်ဒ်တဝ်ဵးအသိးလီၤ. ဝ်ဵးမ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လိၢ်

လၢပဒၢအီၣ်တၢ်ကမၢၤအီၣ်တကလုာ်အိၣ်ဒီးအခိၣ်ဖျိၣ်ဂံၤဆူၣ်ကလာ်န့ၣ်လီၤ.ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢသဒီးသကျိၤလီၤ.

၂၁. **သိဒီးမဲာ်တဲးလဲး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ခံကလုာ်န့ၣ်ပမ့ၢ်ကီးထိၣ်အမံၤဒီးပဟ်အကတီၢ်ပကျိာ်လီၤအဆိလၢဒီးလီၤ. သိဒီးမဲာ်တဲးလဲးန့ၣ်ဟ်ဖးဝဲ, သ့ၣ်ဒီးဝၣ်န့ၣ်ဟ်ဖိုၣ်ဝဲ, တလၢၤဒီးပှၤကညီစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁. **ဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤအခိၣ်ကျိၤလၢစ့ဘ့ၣ်ဘၣ်ဒီးပကီးလၢဒိၣ်လီၤ. ပှၤကညီလၢပျၢၤန့ၣ်လဲၤလၢပွပူၤဒီးကယၢထိၣ်အသးဒီးကျိၤဒိၣ်လၢအခိၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဒိၣ်စိၤတြၢၤစိၤလီၤ.

၂. **ဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတဲာ်မၤဘျုးတၢ်လၢဃဲာ်ဒီးပစံးလၢဒိၣ်လီၤ. ဒိၣ်ယိာ်,ဒိၣ်ဘျုး,ဒိၣ်တူာ်,ဒိၣ်တဲာ်,စံးဝဲဒၣ်လီၤ.ပှၤတဂၤဒိၣ်ဂ့ၢ်တဘိတဲာ်ခံကူာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒိၣ်တၢ်သိၣ်ကျူၢ်ကျူၢ်လီၤ.

၃. **ဒိၣ်ယိာ်ဒိၣ်ယၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဘျုးတၢ်ညၣ်ကျိၣ်ကျဲဒီးတၢ်ယံန့ၣ်လၢဃဲာ်ဒီးပစံးလၢဒိၣ်ယိာ်လီၤ. ဒိၣ်ယိာ်တၢ်ညၣ်လၢစဲဘူးဒီးအယံတဖၣ်န့ၣ်စံၢ်ဒီးအံသ့ၣ် ဒီးဖိလၢကသ့တက့ၢ်.

၄. **ဒိၣ်ယီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအထိတခီန့ၣ်ပစံးလၢဒိၣ်ယီၤလီၤ. တၢ်ကူတၢ်သိးလၢဒိၣ်ယီၤတခီန့ၣ်ထီကၢ. သ့ၣ်ဘၣ်လၢဒိၣ်ယီၤတခီန့ၣ်အပျ့ၢ်အိၣ်ဆံခံပျ့ၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲလၢဒိၣ်ယီၤန့ၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်တူာ်အဆိလီၤ. ဒိၣ်ယီၤနီၢ်နီၢ်တအိၣ်ဘၣ်စံးဝဲလီၤ.

၅. **ဒိၣ်ယီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ့ခံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အိၣ်တစၢၢ်ဆၢဘၣ် ဒီးတံာ်ပြၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဒ့ခံဒိၣ်ယီၤလီၤ. ချံလဲၤမ့ၢ်တဘၣ်ဘၣ်အကျိၤဒီးအခိၣ်တံာ်ပြၤကူၣ်ကွံာ်ဝဲန့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဒ့ခံဒိၣ်ယီၤလီၤ.

၆. **ဒိၣ်စခ့ၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထံလၢတယိာ်ဘၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢထံဒိၣ်စခ့ၣ်လီၤ. ထံတယိာ်ဘၣ်. ထံဒိၣ်စခ့ၣ်စိၤလီၤ.

၇. **ဒိၣ်တူာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်လၢအတိၢ်ဖှၣ်တခီန့ၣ်ပစံးလၢဒိၣ်တူာ်လီၤ. ဖၣ်ကပူၤန့ၣ်အဒိၣ်တူာ်အိၣ်ခံပျ့ၢ်စိၤလီၤ. ဟံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကျဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, သ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤအတိၢ်ဖှၣ်တခီန့ၣ်ပစံးလၢဒိၣ်တူာ်လီၤ. သ့ၣ်ကၢ်ဒိၣ်တူာ်ကျဲန့ၣ်ပလဲၤဒီးနီးပှၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒိၣ်တူာ်ဒိၣ်ယီၤလီၤ.

၈. **ဒိၣ်တူာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတူာ်တၢ်လၢဃဲာ်ဒီးပစံးလၢဒိၣ်တူာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒိၣ်တူာ်ကွံာ်ထွံၣ်အမဲၢ်တူာ်ဖြးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဒိၣ်တဲာ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဒိၣ်တူာ်ကွံာ်ပျံၤတကူာ်တကူာ်ဒီးကွံာ်တ့ၢ်ဝဲလီၤ.

၉. **ဒိၣ်တဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတဲာ်သ့ၣ်စိၤဝၣ်စိၤလၢဃဲာ်ဒီးပစံးလၢဒိၣ်တဲာ်လီၤ. ဒိၣ်တဲာ်ဝၣ်တဘိခံတူာ်ဒီးမၤဆ့ါတက့ၢ်. မတၤဒိၣ်တဲာ်သ့ၣ်န့ၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်ကမၤတၢ်တမံၤမံၤသၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒိၣ်တဲာ်ဒိၣ်ကျိလီၤ.

၁၀. **ဒိၣ်တဲာ်ကိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တခူးတကလုာ်န့ၣ်ပမ့ၢ်မၤန့ၢ်ဒီးပဒိၣ်ကွံာ်အခိၣ်ဝဲအကိာ်န့ၣ် ဒီးပကီးလၢဒိၣ်တဲၣ်ကိာ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢတခူးပျူာ်လီၤ. ဒိၣ်တဲာ်ကိာ်န့ၣ်ပမၤန့ၢ်ဒီးပဘၣ်ယိၣ်အမဲကဘၣ်ဆီးပှၤဒီးပဒိၣ်ကွံာ်အခိၣ်ဒီးပကီးလၢဒိၣ်တဲာ်ကိာ်လီၤ.

၁၁. **ဒိၣ်ဖုၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢထီတဖၣ်န့ၣ်ပဝဲာ်ဖုၣ်ယီၤဒီးပစံးလၢပဒိၣ်ဖုၣ်လီၤ. သ့ၣ်ထိကဲၣ်ဆိးန့ၣ်ဒိၣ်ဖုၣ်လီၤကွံာ်အီၤတက့ၢ်.

၁၂. **ဒိၣ်ဘျုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဝဲာ်ဘျုးတၢ်ဖံးတၢ်ညၣ်လၢဃဲာ်ဒီးပစံးလၢပဒိၣ်ဘျုးလီၤ. ပှၤကညီဖိတၢ်ညၣ်န့ၣ်ဒိၣ်ဘျုးဝဲဝံၤဒီးဖိဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒိၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်ဘျုးလီၤ. ဒီးဒိၣ်ဘျုးဒိၣ်ယိာ်လီၤ.

၁၃. **ဒိၣ်စိၤတြၢၤစိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်စ့လၢပှၤကညီဖိာ်ဘ့ၣ်ဘၣ်ဒီးကျိၤဝဲလၢအခိၣ်န့ၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢ ဒိၣ်စိၤတြၢၤလီၤ. ဒိၣ်စိၤတြၢၤစိၤန့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကယၢအသး ဒီးကျိၤထိၣ်ဝဲလၢအခိၣ်လီၤ.

၁၄. **ကဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢထံကျါတကလုာ်အခံတခီအိၣ်ထဲအညၣ်စိၤဒီးအပှာ်အိၣ်လၢအခိၣ်အိပူၤဒီးအံၣ်ဆါလၢအခိၣ်တခီ ဒီးပကီးလၢကဒိၣ်လီၤ. ဒီးပကီးလၢသဒိၣ်,ဒီးတဒိၣ်လီၤ. ကဒိၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအတ့ၤဒီးတံာ်ပှၤလၢအတ့ၤန့ၣ်ဒ်ဆွဲၣ်အသိးလီၤ. ဒီးပကီးလၢတဒိၣ်စိၤစကီးလီၤ.

၁၅. **ကဒိၣ်ကဒး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လီၤလၢအယိၢ်ဒ့ဖှၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမၤသးကဒိၣ်ကဒးလီၤ. ကသံၣ်ထံအကိန့ၣ်မၤသးကဒိၣ်ကဒးလီၤ.

၁၆. **တဒိၣ်** န့ၣ်ဒ်ကဒိၣ်ဒီးသဒိၣ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢထံကျါတကလုာ်န့ၣ်အါမးလီၤ. ဒီးပှၤကညီအီၣ်ဝဲဒၣ်ဒီးမၤအီၣ်ဝဲအအုၣ်ဒီးမၤဝဲလၢကသူဒီးတၢ်ရဲာ်န့ၣ်ပကီးလၢတဒိၣ်လီၤ. ပှၤကညီကဝဲၢ်အီၣ်တဒိၣ်န့ၣ်ဖိအီၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပကီးလၢသဒိၣ်စကီးလီၤ.

၁၇. **တၢ်ဒိၣ်ယိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ညၣ်ကျိၣ်ကျဲဒီးအယံဒီးပဒိၣ်ဘျုးဒီးပစံၢ်ဒီးအံသ့ၣ်ဒီးပမၤကသူန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ဒိၣ်ယိာ်လီၤ. တၢ်ဒိၣ်ယိာ်န့ၣ်ပဖိအိၣ်လၢကသူလီၤ. တၢ်ဒိၣ်ယိာ်တၢ်ဒိၣ်ယာ်စံးဝဲဒၣ်ဒ်န့ၣ်လီၤ.

၁၈. **ထံဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထံတယိာ်ဘၣ်ဒီးလီၤဆၢၣ်ဖှၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢထံဒိၣ်လီၤ. ထံမ့ၢ်ဒိၣ်န့ၣ်ပခီတ့ာ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢထံဒိၣ်စခ့ၣ်စကီးလီၤ. ထံဒိၣ်လၢစှဲၤလီၤ ဒီးထံယိာ်ဝဲလၢကွံပူၤလီၤ.

၁၉. **ထိၣ်ဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိၣ်တကလုာ်လါအဲးဒီးအနိာ်ဂံၤဝဲန့ၣ်ပကီးလၢထိၣ်ဒိၣ်လီၤ. ဒီးထိၣ်ဒိၣ်အိၣ်ဝဲအကလုာ်ကလုာ်လီၤ. ထိၣ်ဒိၣ်န့ၣ်တလၢၤမၤအဒံးဒီးဆါဝဲအပှၤ

နၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တြူၤတဖၣ်နူၣ်မၤဝဲလီၤ.

၂၀. **နၢ်ဒိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်နၢ်ဆူၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟံးနၢ်ပမါလၢအမိၢ်အပၢ်တအဲၣ်ဘၣ်ပှၤဒီးပဟံးနူၣ်လၢအနၢ်အခၢး နူၣ်ပစံးလၢပနၢ်ဆူၣ်နၢ်ဒိၣ်လီၤ. ထီရီၤပဟံးနၢ်တၢ်လၢအနၢ်အခၢးနူၣ်ပစံးလၢပနၢ်ဆူၣ်နၢ်ဒိၣ်လီၤ. ပဟံးနၢ်တၢ်နူၣ်အကစၢ်မ့ၢ်တဟ့ၣ်နဉ်ကူပှၤဒီးပဟံးနူၣ်ဆူၣ်နၢ်ဒိၣ်အီၤလီၤ.

၂၁. **နၢ်ဒိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်နၢ်တူာ်အဆိလီၤ. ပှၤဂၤကတိၤလိာ်အသးဒီးပကတိၤတနါပှၤအမဲာ်ညါနူၣ် ပစံးလၢပကတိၤနၢ်တူာ်နၢ်ဒိၣ်အမဲာ်ညါလီၤ. ပှၤလိာ်ကွိၢ်ဒီးကဲလၢဆဲးနံၣ်တဖၣ်နူၣ်ကတိၤနၢ်တူာ်နၢ်ဒိၣ်ပှၤဂၤအမဲာ်ညါလီၤ.

၂၂. **နၢ်ဒိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်နၢ်တူာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢမၤနၢ်အီၣ်ကဲဒီးမၤတၢ်သ့, မၤတၢ်ဆူၣ်တဖၣ်နူၣ် ပစံးလၢပှၤနၢ်တူာ်နၢ်ဒိၣ်လီၤ.

၂၃. **သဒိၣ်သဃဲာ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢထံကျါတမံၤနူၣ်အိၣ်ဒီးအတ့ၤဒီးပကီးလၢသဒိၣ်လီၤ. ဒီးအိၣ်ဝဲအကလုာ်ကလုာ်လီၤ. ဒီးတနီၤနီၤပမၤအအုၣ်ဒီးပဖီအိၣ်ကသ့လီၤ.

၂၄. **သဒိၣ်ကိၤ** နူၣ်မ့ၢ်သဒိၣ်တကလုာ်ထဲခိၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်ဒီးဝါဝဲဒီးအဖံးဇကီးပှ့ၢ်ကိၤဝဲဒီးပကီးလၢသဒိၣ်ကိၤလီၤ. သဒိၣ်ကိၤနူၣ်အိၣ်ဝဲလၢထံဟီကျါနူၣ်လီၤ. ဒီးပအီၣ်ဝံၣ်ဝဲလီၤ.

၂၅. **သဒိၣ်ဃိခံ** နူၣ်အိၣ်လၢထံဘျါလၢထံခံဒီးပကီးလၢသဒိၣ်ဃိခံလီၤ. ဒီးပှၤကညီကဝဲၢ်အိၣ်ဝဲလီၤ.

၂၆. **သဒိၣ်အုၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တလၢၢမၤသဒိၣ်ပြံမီၤအါအါကလဲာ်ဒီးလီဃှဝဲ ဒီးတိၢ်ဘျုးဝဲဒီးမၤဝဲလၢကသူဒီးတၢ်ရဲာ်ဒီးနၢဝဲနူၣ်ပကီးသၢသဒိၣ်အုၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢသဒိၣ်အုၣ်သဒိၣ်ခၣ်လီၤ. တလၢၢမၤသဒိၣ်အုၣ်နူၣ်ဆါဝဲတမၤတဘၢးလီၤ.

၂၇. **အဒိၣ်အဃိာ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ကတိၤလၢပနၢ်ပၢၢ်အခ်ီအပညီကိဝဲနူၣ်ပစံးလၢတၢ်ကတိၤအဒိၣ်အဃိာ်လီၤ. တၢ်ကတိၤအဒိၣ်အဃိာ်နူၣ်ပနၢ်ပၢၢ်တလၢာ်ဘၣ်.

၁. **ၡူါ** နူၣ်မ့ၢ်ပတြူာ်ကွံာ်တၢ်ဘၣ်စိၣ်နူၣ်လၢပစုမ့ၢ်ဒီးပစံးလၢၡူါလီၤ. ဒီးပစံးလၢထွါကွံာ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤကွဲးနိၣ်ဂံၢ်ဒီးၡူါဝဲလၢအစုမ့ၢ်လီၤ ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢထွါစကီးလီၤ. ၡူါကွံာ်တၢ်ကမီၤအိၣ်ထံလၢယီခိၣ်နူၣ်တကူၢ်.

၂. **ၡူါကနဲ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤကနဲဒီးပဟ့ာ်ကွံာ်ကနဲအမိၢ်ပှ့ၢ်လၢအဒၢလီၤနူၣ်လၢသနူဒီးပစံးလၢပၡူါကနဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢၡူါကနဲစကီးလီၤ. ၡူါကွံာ်ကနဲအမိၢ်ပှ့ၢ်လၢအဒၢလီၤနူၣ်တကူၢ်.

၃. **ၡူါကွံာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပတြူာ်ကွံာ်ပမဲာ်ထံလၢပစုမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢတၢ်ကံးညာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပတြူာ်ကွံာ်တၢ်ဘၣ်စိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢၡူါကွံာ်လီၤ. ၡူါကွံာ်နဖိ အမဲာ်ထံလီၤလၢအမဲာ်သၣ်လီၤနူၣ်တကူၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢၡူါကွံာ်ၡွဲကွံာ်လီၤ.ပှၤတဂၤအနါအံၣ်လီၤဒီးၡူါကွံာ်ဝဲလၢတၢ်ကံးညာ်လီၤ. ၡူါကွံာ်နၤအံၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၄. **ကၡူါ** နူၣ်မ့ၢ်ကၡွံအဆိလီၤ.ဒီးမ့ၢ်ထိးတဖၣ်တြံာ်ထိၣ်ဖှၣ်ဟီၣ်ခိၣ်လၢအနါဒ့ခံနူၣ်လီၤ. ကၡွံကၡူါစံးဝဲဒၣ်. ထိးကၡွံကၡူါတၢ်လီၤ.

၅. **တၡူါ** နူၣ်မ့ၢ်ကၡွံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤအိၣ်ကနဲစီလၢပစုမ့ၢ်ခိၣ်နူၣ်ပစံးလၢကၡွံးအိၣ်ကၡူါအိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒ့ၣ်လီၤကနဲစီလၢလီခိပူၤ ဒီးကၡွံးအိၣ်ကၡူါအိၣ်ဝဲလီၤ.

၆. **တၡူါ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤထူၣ်လၢပစုမ့ၢ်ခိၣ်နူၣ်ပၡွဲးထိၣ်တဘိဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၡွံးတၡူါလီၤ. ၡွံးနၢ်စထူၣ်လၢနစုမ့ၢ်လီၤတၡွံးတၡူါတကူၢ်. ဒီးပစံးလၢတၡွံးတၡူးစကီးလီၤ.

၇. **ဒံးၡူါ** နူၣ်မ့ၢ်ဆီမ့ၢ်ဂ့ၤ,ထိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,အနိာ်နူၣ်မ့ၢ်စဲဘူးဒီးတၢ်တမံၤမံၤ ဒီးတြူာ်ကွံာ်ဝဲနူၣ် ပစံးလၢဆီဒံးၡူါအနိာ်လီၤ. ဆီတဘ့ၣ်အနိာ်စဲဘူး ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ် ဒီးဒံးၡူါဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒံးဒံၢ်ဒံးၡူါဝဲလီၤ

၈. **ဒံးၡူါ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအမဲာ်ဘၣ်ပံာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, အမဲာ်ဘၣ်ဒီမ့ၢ်ဂ့ၤ, မၤဝးထုးဝးဝဲအဖံးဒဲးဒဲး ဒီးပစံးလၢဒံးၡူါဝဲလီၤ. ပှၤကညီအမဲာ်ဘၣ်ဒီ ဒီးထုးဝးဝဲအမဲာ်ဖံးနူၣ် ဒီးစံးဝဲဒၣ်. ဒံးၡူါဒံးၡူါကွၢ်ထိၣ်နပၢ်ခးထိၣ်ဘီလၢမူခိၣ်ကွၢ်လီၤနမိၢ်ဘၣ်ထီးဒိၢ်ပှ့ၢ်အလံၢ်တကူၢ်. စံးဝဲဒ်နူၣ်ဒီးပှၤလၢမဲာ်ဘၣ်ဒီနူၣ်ကွၢ်ဝဲဒီးအမဲာ်ဆါဘျါဝဲလီၤ. (ကွၢ် ဒံး def. 5.၂၄.)

၉. **နိၣ်ၡူါ** နူၣ်မ့ၢ်နိၣ်တြူာ်နူၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢနိၣ်ၡူါလီၤ. နိၣ်တြူာ်လၢပတြူာ်ခိၣ်ဖံးနူၣ်မ့ၢ်နိၣ်တြူာ်နိၣ်ၡူါလီၤ.

၁၀. **နိၣ်ၡူါ** နူၣ်မ့ၣ်သဟိၢ်လၢပထွါကနဲနူၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ကံးညာ်လၢပတြူာ်ယီခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢနိၣ်ၡူါလီၤ. မၤနၢ်ယၤလၢနိၣ်ၡူါ. စကၡူါလီၤကွံာ်ယီခိၣ်ဘၣ်အၢလီၤ.

၁၁. **ဝီၤၡူါ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအူတၢ်တကလုာ်မၤဝဲလၢဝၣ်ဖိအါဘိဒီးပကီးလၢဝီၤၡူါလီၤ. ဝီၤၡူါနူၣ်သံၣ်တံၤဝၣ်ဖိအါဘိတံၢ်သဘံၣ်ဒီးအူဝဲတဘိဘၣ်တဘိ ဒီးပစံးလၢအူဝီၤၡူါလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအူဒံၣ်ဒၢဝီၤၡူါလီၤ.

၁၂. **ဘၣ်ၡူါ** နူၣ်မ့ၢ်ပမဲာ်ဘၣ်တြူာ်လၢသ့ၣ်လၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကစၢ်ဘၣ်တြူာ်လၢသ့ၣ်လၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢဘၣ်ၡူါလီၤ. သ့ၣ်လၣ်အိၣ်ဒီးပစီၤထံ နူၣ်ဘၣ်ၡူါပှၤဒီးပလီၤဘၣ်စိၣ်ဝဲလီၤ.

၁. **ၡူး** နူၣ်မ့ၢ်ပကၢ်တၢ်လၢနိၣ်ဂံၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဂံၢ်တၢ်လၢနိၣ်ဂံၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပပကိနိၣ်ဂံၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပနီၤဖးနိၢ်ဂံၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢ

ဒွးလီၤ. ပှၤတဂၤဒွးနီၣ်ဂံၢ်သ့ကၤ. နဒွးကွၢ်စကလဲၤဟးမဆါတနံၤအံၤကန့ၢ်တၢ်တမံၤမံၤဓါ. စဒွးတၢ်အံၤနမ့ၢ်လဲၤဟးဒီးကန့ၢ်ထီခီၣ်တနၤလီၤ.

၂. **ဒွးတနိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပပကိနီၣ်ဂံၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပနီၤဖးနီၣ်ဂံၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢပဒွးကနိၢ်လီၤ. ပှၤတနီၤနီၤဒွးကနိၢ်တသ့ဒံးဘၣ်. ပှၤတနီၤနီၤဒွးကနိၢ်သ့ဝဲလီၤ.

၃. **ဒွးကွၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကၢ်ကွၢ်တၢ်လၢနိၢ်ဂံၢ်ဒီးပစံးလၢပဒွးကွၢ်တၢ်လီၤ. ပဒွးကွၢ်တၢ်မဆါတနံၤအံၤပလဲၤဟးအီၣ်ဘၣ်ကန့ၢ်တၢ်တမံၤမံၤဓါ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒွးကွၢ်လဲးကွၢ်လီၤ.

၄. **ဒွးတၢ်အဆၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်ခံဂၤဒီးပနီၤဖးအဆၢဒ်အဝဲတဂၤအဂ်ီၢ်ကအိၣ်ဒၣ်ဝဲဒီးအဝဲတဂၤအဂ်ီၢ်ကအိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးပနီၤန့ၣ်ပစံးလၢပဒွးတၢ်အဆၢ, ပနီၤတၢ်အဆၢလီၤ. ပမၤခုးတလီၢ်ဃီဒီးပဒွးတၢ်အဆၢဒီးပဟံးန့ၢ်ဘုခံဂၤပှဲၤသိးသိးလီၤ. ပှၤခံဂၤမၤတၢ်တပူၤဃီဒီးဒွးတၢ်ဆၢလီၤ. ပှၤဒီပှၢ်ဝဲၢ်န့ၣ်မ့ၢ်မၤတၢ်ဒီးဒွးတၢ်ဆၢတဂ့ၤ, မၤဒံးသိးသိးဒီးဟ်တပူၤဃီတက့ၢ်.

၅. **ဒွးနီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဂံၢ်နီၣ်မ့ၢ်နံၤမ့ၢ်နၤ, နံၣ်ဓိၤလါဓိၤဒီးပစံးလၢဒွးနီၣ်လီၤ. တၢ်တစူၤတဃီၤန့ၣ်နဒွးနီၣ်လါအိၣ်ပှံၤလါလဲၣ်. စဒွးနီၣ်လါအိၣ်တဆံခံလါလီၤ.

၆. **ဒွးနီၣ်ဂံၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပပကိနီၣ်ဂံၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပနီၤဖးနီၣ်ဂံၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢပဒွးနီၣ်ဂံၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒွးလီနီၣ်ဂံၢ်ကီးမးဒီးသ့ဝဲလီၤ.

၇. **ဒွးအဆၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်ဒွးတၢ်အဆၢအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤတၢ်ဒီးပနီၤဖးအဆၢခံဂၤ ဒီးပဟံးန့ၢ်ပှဲၤသိးသိးန့ၣ်ပစံးလၢဒွးအဆၢလီၤ. ပမ့ၢ်မၤတၢ်ခံဂၤဒီးပဒွးအဆၢအကတီၢ်လီၤ.

၈. **ဒွးအီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒွံးအီၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤထီၣ်အီၣ်ကနဲစီလၢပစုမ့ၢ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒွံးအီၣ်ဒွးအီၣ်ကနဲစီစံးဝဲဒၣ်.

၉. **တဒွး** န့ၣ်မ့ၢ်ကဒွံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီမၤအီၣ်ကနဲစီအကဘူးကဘီလၢအစုမ့ၢ်ခိၣ်အလီၤ လၢလီခ်ပူၤလီၤ. ကနဲစီမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဆၢမ့ၢ်ဂ့ၤ, အကဘူးမ့ၢ်အီၣ်လီၤတဲာ်လၢလီခ်ပူၤဒီးကဒွံးကဒွးအီၣ်ကွၤတက့ၢ်.

၁၀. **တဒွး** န့ၣ်မ့ၢ်တဒွံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပခွဲးထိၣ်တၢ်လၢပစုမ့ၢ်ခိၣ်တဘိ ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတဒွံးတဒွးလီၤ. ဒွံးထိၣ်ထူၣ်လၢထူၣ်မိပူၤတဒွံးတဒွးတက့ၢ်.

၁. **ကဒွ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ, တၢ်ဖိတၢ်ဃၢ်တြာ်တၢ်လၢအနါဒ့ဒီးပစံးလၢကဒွံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကဒွံကဒွါလီၤ. ထိးကဒွံတၢ်လၢအနါဒ့ခံန့ၣ်လီၤ. ကဒွံကျိာ်, ကဒွံထိၣ်, ကဒွံအီၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၂. **ကဒွံကျိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိးကဒွံလီၤဆၢၣ်တၢ်န့ၣ်ဒ်ပရူၣ်လီၤသကျိာ်တၢ်အသိးဒီးပစံးလၢထိးကဒွံကျိာ်တၢ်လီၤ. ထိးကဒွံကျိာ်ကဒွံကျာ်တၢ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၃. **ကဒွံထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပနၢ်ဖိအိၣ်နၢ် ဒီးတိၢ်ထိၣ်အမိၢ်ပှၢ်အနၢ်လၢအနါဒ့ဒီးပစံးလၢကဒွံထိၣ်ဝဲလီၤ. ထိးဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပနၢ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ,မ့ၢ်အိၣ်နၢ်ဒီးကဒွံထိၣ်အမိၢ်ပှၢ်အနၢ်လီၤ.

၄. **ကဒွံအီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိးတြာ်အီၣ်အဆၣ်လၢအနါဒ့ဒီးပစံးလၢထိးကဒွံအီၣ်အဆၣ်လီၤ. ထိးကဒွံအီၣ်အဆၣ်လၢဟိၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်လီၤ.ထိးကဒွံအီၣ်ကဒွါအီၣ်အဆၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၅. **တဒွံ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိးကဒွံတၢ်န့ၣ်ပှ' ဘနီၤနီၤစံးလၢတဒွံလီၤ. ထိးတဒွံလီၤကျိာ်တၢ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၆. **တီၤလီၤကဒွံကျိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆုးလီၤပခိၣ်ဒီးပတီၤလီၤပခိၣ်ဒီးပဘါထိၣ်တၢ်န့ၣ်ပစံးလၢတီၤလီၤကဒွံကျိာ်လီၤ. တီၤလီၤကဒွံကျိာ်ဒီးဘူၣ်ထိၣ်ဘါထိၣ်ကစၢ်ယွၤစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁. **ဒွံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပတြူာ်တၢ်လၢပစုမ့ၢ်ခိၣ်ဒီးပစံးလၢဒွံးလီၤ. ပှၤတဂၤဒွံးထူၣ်လၢအစုမ့ၢ်ခိၣ်အလီၤဒီးဒွံးဝဲဆူဟံၣ်ထူၣ်လီၤလီၤ. ဒွံးထူၣ်တဂ့ၤထူၣ်ကလာ်ဘၣ်ဖုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒွံးဒွါလီၤ. ဒွံးဒွါထူၣ်ဒ်န့ၣ်ဘၣ်ဝါဟံၣ်ထူၣ်တဂ့ၤဘၣ်.

၂. **ဒွံးကွံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပတြူာ်ကွံာ်တၢ်ကမီၤအီၣ်အထံလၢပစုမ့ၢ်ဒီးပစံးလၢပဒွံးကွံာ်လီၤ. ကသံၣ်ထံသူမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကမီၤအီၣ်အထံဂီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်ဘၣ်ဃီခိၣ်ဒီးပဒွံးကွံာ်လၢပစုမ့ၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒွံးကွံာ်ဒွးကွံာ်လီၤ.

၃. **ဒွံးထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပခွဲးထိၣ်ထူၣ်အီၣ်လၢထူၣ်မိပူၤန့ၣ်ပခွဲးထိၣ်လၢပစုမ့ၢ်ဒီးပစံးလၢဒွံးထိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒွံးထိၣ်ထူၣ်လၢထူၣ်မိပူၤဒီးဒွံးထိၣ်ကွၤဝဲဆူသဘျၣ်လၣ်အလီၤလီၤ. ပှၤတဂၤဟ့ၣ်အီၣ်ထူၣ်ဒီးဒွံးထိၣ်ရှသူၣ်ဝဲကစုဒ့လီၤ.

၄. **ဒွံးဒွါ** န့ၣ်ဒ်ဒံးဒွါအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထိၣ်ဓိၤဆီဓိၤတြူာ်အနိာ်, ဒီးပှၤကညီအမဲာ်ဘၣ်ပံာ်ထုးဝးအမဲာ်န့ၣ်ပစံးလၢဒွံးဒွါအမဲာ်. ဒီးဆီဒွံးဒွါအနိာ်လီၤ. ဆီဒွံးဒွါအနိာ်,ပှၤကညီဒွံးဒွါအမဲာ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၅. **ဒွံးနီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤနီၣ်တၢ်လၢထူၣ်ဒီးပစံးလၢဒွံးနီၣ်လီၤ.သ့ၣ်တဘိန့ၣ်မ့ၢ်ဖးဖိဗလဲၣ်ဗလဲၣ်န့ၣ်ဒ်ပကသ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒီးဒွံးနီၣ်အဖးဖိဒီးထူၣ်တက့ၢ်.

၆. **ဒွံးသိတူၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒ့သိတူၢ် ဒီးပမၤတံၢ်အပျုၤလၢပစုမ့ၢ်ဒီးပစံးလၢဒွံးသိတူၢ်လီၤ.

၇. **ဒွံးလီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ကသံၣ်လၢပစုမ့ၢ်လီၤဒီးပဝဲလီၤလၢပခိၣ်ပူၤလိၢ်ဒီးပတြူာ်လီၤလၢပစုမ့ၢ်န့ၣ်ပစံးလၢဒွံးလီၤကသံၣ်လီၤ. ဒွံးလီၤနခိၣ်ပူၤလိၢ်န့ၣ်လၢကသံၣ်ဒီးဘိၣ်ယာ်တက့ၢ်.

၈. **ၼႂ်ႈဢိၼ်** ၼၼ်မၢႆပမႃႉထိၼ်ဢိၼ်ၵၼ်ႈၸီမၢႆၵႃႇ, တီလဵမၢႆ ၵႃႇ, ပမႃႉထိၼ်ဢိၼ်လႃႇပၸုမၢႆမိၼ်ဢီးပၸႂ်းလႃႇၼႂ်ႈဢိၼ်လီႇ. ပုႇတၵႃႇၼႂ်ႈဢိၼ်ၵၼ်ႈၸီလႃႇဢၸုမၢႆလီႇ.

၉. **ၵၼႂ်ႈၵၼႂ်း** ၼၼ်မၢႆပမႃႉဢိၼ်တႃႇဆႃႇဢထံၵႃႇၵ ဘီလႃႇပၸုမၢႆမိၼ်ဢီးပၸႂ်းလႃႇၵၼႂ်ႈၵၼႂ်းလီႇ. ဢီးပၸႂ်းလႃႇ ၵၼႂ်ႈဢိၼ်ၵၼႂ်းဢိၼ်ၸၵီးလီႇ. ပုႇတၵႃႇၵၼႂ်ႈၵၼႂ်းတီ လဵၵႃႇၵႃႇဘီဢီးဢိၼ်ဝလီႇ.

၁၀. **တၼႂ်ႈ** ၼၼ်မၢႆပၶႂ်းထိၼ်ထူၼ်လႃႇပၸုမၢႆလီႇတၸႂ်းဢီးပ ၸႂ်းလႃႇတၼႂ်ႈလီႇ. ၼႂ်ႈၼူႆယႃႇလႃႇထူၼ်တၼႂ်ႈၶႂ်ႈတၵႃႇ.

၁၁. **ၼိၼ်ၼႂ်ႈ** ၼၼ်မၢႆၼိၼ်ၵႃႇလႃႇပမႃႉၵၽူၼ်ဢမိၼ် ဢီးပၸႂ်း လီႇလႃႇၵသၼ်ထံဢပူႇပတြႃႇၵီႇတြႃႇဘီတလဵမၢႆၵႃႇ, လီႇၸူၼ်ၼီႇမၢႆၵႃႇၼၼ်ပ ၵီးလႃႇၼိၼ်ၼႂ်ႈလီႇ. ဆႂ်းလီႇၼိၼ်ၼႂ်ႈ လႃႇသူထံၵျၼၼ်ဢီးတြႃႇသူမိၼ်ၵုၺ်တဘူၼ်လီႇ. ၼိၼ်ၼႂ်ႈ ၼိၼ်ၼႂ်းၼၼ်ဢမိၼ်ၵၽူၼ်လူၼ်လီႇ.

၁. **ၵၼႂ်ၼ်** ၼၼ်မၢႆသူၼ်တၵလုၺ်သၼ်လႃႇဢၵႆလီႇ ဢီးပ ၵီးလႃႇၵၼႂ်ၼ်လီႇ. ဢီးပၵီးလႃႇသၼႂ်ၼ် ဢီးတၼႂ်ၼ်ၸၵီး လီႇ.

၂. **တၼႂ်ၼ်တမျႃႉ** ၼၼ်မၢႆတၼႂ်ၼ်ဢၵႆၸႂ်ႇလီႇဢသႂ်းတဘီ တဘီဢီးဢသၼ်ဢိၼ်လႃႇဢလီႇၼၼ်ပၵီးလႃႇတၼႂ်ၼ်တမျႃႉ လီႇ. တၼႂ်ၼ်တမျႃႉၼၼ်ဢသၼ်ဢိၼ်လႃႇဢလီႇလီႇ.

၁. **ၼႂ်ႇ** ၼၼ်မၢႆပသူးၵၸူၼ်ၸူႇဢၵၼူႇဢီးပၸႂ်းလႃႇပၼႂ်ႇၸူႇ ဢယၢၼ်, ပၼႂ်ႇၸူႇဢၵၼူႇလီႇ. ပုႇတၵႃႇသူးၸူႇဢီးၼႂ်ႇၵ ၸူၼ်ၸူႇဢၵၼူႇလီႇ.

၂. **ၼႂ်ႇထံတႃႇၵတီႇ** ၼၼ်မၢႆပၵၵီႇတႃႇၼ်သုတသြူးၵ မၼ်တၵႃႇ ဢီးပၵတီႇဢီးဢၵႃႇဢပီႇၼၼ်ပၸႂ်းလႃႇပၼႂ်ႇထံ တႃႇၵတီႇလီႇ. ပမၢႆၵတီႇတႃႇၼၼ်ၼ်သုတသြူးၵမၼ် တၵႃႇဢီးၼႂ်ႇထံတႃႇၵတီႇတၵႃႇ.

၃. **ၼႂ်ႇထိၼ်ၼႂ်ႇထိၼ်** ၼၼ်မၢႆပုႇၵညီဢမိၼ်သူလီႇပႃႇယႃႇ ဢီးတၼ်ဢမဵၸ်ဢီးပျႃႇၵၸူၼ်ထိၼ်ၵုႇဝၸူဢၵိၸ်ၵျႂ်းၶံဢီး ပၸႂ်းလႃႇၼႂ်ႇထိၼ်ဢမိၼ်လီႇ. တလၢၼ်မုၼ်ရႂ်းၽုၼ်လီႇဢမိၼ် သူလႃႇဢမိၼ်ၵပႃႇၼၼ် မၢႆလီႇပႃႇယႃႇၸူဢမဵၸ်ညႃႇ ဢီးၼႂ်ႇ ထိၼ်ၵုႇဝတလီႇလီႇလီႇ. ဢီးပၸႂ်းဢီးဢဆီလႃႇၼႂ်ႇထိၼ်ၼႂ်ႇ ထိၼ်လီႇ. ပုႇတၵႃႇပၸ်ၵႃႇဢသႂ်း ဢီးၼႂ်ႇထိၼ်မိၼ်ၼႂ်ႇထိၼ်ၼႆ လီႇ.

၄. **ၼႂ်ႇၶ** ၵလဵၸ်ၼၼ်ဢိၼ်ထဵတႃႇၵတီႇလီႇ. ပုႇတၵႃႇမႃႇ ၼၢၼ်ဢဝႃႇၼႂ်ႇၶၵလဵၸ်,ပုႇတၵႃႇတီႇဢမႂ်ၼႂ်ႇၶၵလဵၸ်လီႇ. ပုႇတၵႃႇတီႇဢပုႆၼႂ်ႇၶၵလဵၸ်လီႇ. ပုႇတၵႃႇဟုၼ်တႃႇၼႂ်ႇ ၶၵလဵၸ်. ပုႇၵႃႇၵပိၼ်ၼူႆလဵၸ်.

၅. **တၼႂ်ႇ** ၼၼ်မၢႆပႁႂ်းၼူႆပုႇၵႃႇဢတႃႇဢီးပတႁုၼ်တၵီႇ ၶႃႇဘၼ်ဢပူႇၼၼ်ပၸႂ်းလႃႇၵၼႂ်ႇလီႇ. ပုႇတၵႃႇပဵၵၼႂ်ႇဢိၼ် ၸဘုသႃႇၼၸ်လီႇ. ပုႇတၵႃႇႁႂ်းၼူႆၵၼႂ်ႇၸယဵၸ်တဘုၼ်ဢီးသႃႇ ၵပုၼ်ယႃႇဢပူႇၶဵၵိၸ်တၼၼ်လီႇ. ဢီးပၸႂ်းလႃႇလီႇၸၵီး လီႇ. လီႇဢိၼ်ဢီးၵၼႂ်ႇဢိၼ်ၼၼ်ၽႂ်းသီးသီးလီႇ.

၆. **ၵဵၸ်ၼႂ်ႇ** ၼၼ်မၢႆပၵူးထီးၽႂ်းတၽျတၽျ ဢီးပၸႂ်းလႃႇၵဵၸ်ၼႂ်ႇ လီႇ. ထီးၽႂ်းလႃႇဢိၼ်ဢီးဢသီတၽၼ်ၼၼ်ပုႇၵညီတၵ်ၵႂၸ် ဢီးထံၺျ ဝါၵျူၼ်ၵလဵၸ်ဢီးၵဵၸ်ၼႂ်ႇဝတလုၼ်တလုၼ်လီႇ. ဢီး ပၸႂ်းဢီးဢဆီလႃႇၵဵၸ်ၼႂ်ႇၵဵၸ်ၼႂ်ႇလီႇ. ၵဵၸ်ၼႂ်ႇၵဵၸ်ၼႂ်ႇထီးဢၽႂ်းၸႂ်း ဝၼၼ်လီႇ.

၇. **တၼႂ်ႇ** ၼၼ်မၢႆထီးၽႂ်းလႃႇပၵဵၸ်ၼႂ်ႇ လုၼ်ၼၼ်ပၸႂ်းလႃႇတၼႂ်ႇ လီႇ. တၼႂ်ႇၼၼ်မၢႆတလုၼ်လီႇ. ထီးၽႂ်းတလုၼ်ၼၼ်ပၸႂ်းလႃႇ တၼႂ်ႇလီႇ. တၼႂ်ႇၶံၼႂ်ႇၸႂ်းဝၼၼ်လီႇ.

၈. **ၼႃးၼႂ်ႇ** ၼၼ်မၢႆၼႃးၵတႃႇပူႇလႃႇပုႇၵညီႁၼ်ၵၸႂ် ဢ လီႇမံၼၼ်ဝၼၼ်ပၸႂ်းလႃႇၼႃးၼႂ်ႇ လီႇ.ႁၼ်ၵၸႂ်မံလႃႇၼႃးၼႂ်ႇ ပူႇဢီးၵးတၵိၸ်ယဵၸ်ဢၶံလီႇ.

၉. **မီးၼႂ်ႇ** ၼၼ်မၢႆပၵႂ်လီပုႇၵႃႇမႃႇတႃႇ ဢီးပမႃးၼ်ဢသီးၼၼ် ဢီးပၸႂ်းလႃႇမီးၼႂ်ႇဢီႇလီႇ. ပုႇတၵႃႇမီးၼႂ်ႇယႃႇ. ၸမီးၶျႂ်း ဢဝၼၼ်ဢီးၼႂ်ႇယႃႇ ဢီးၸီးဝၸၵီးလီႇ. ၽီတၽၼ်ဢီးၼႂ်ႇၵုႇဢ မီႇဢပႆလီႇ. ဢီးၼႂ်ႆဢီးၼႂ်ႇဝသႃႇ.

၁၀. **ၽႂ်းၼႂ်ႇ** ၼၼ်မၢႆထီးၽႂ်းလႃႇပၵဵၸ်ၽျူၼၼ်ပၸႂ်းလႃႇထီးၽႂ်းၼႂ်ႇ လီႇ. ၵၼ်ဢိၼ်ထီးၽႂ်းၼႂ်ႇတဘုၼ်တၵႃႇ.

၁. **ၼႂ်ႇၼ်** ၼၼ်မၢႆပမႃႉၵဲႃႇမုၼ်လႃႇၸိုလီႇ,လႃႇမုၼ်ဢူၼႃးဢ လီႇဢီးပၸႂ်းလႃႇၼႂ်ႇၼ်လီႇ. ၼႂ်ႇၼ်ၵပီႇမုၼ်,ၼႂ်ႇၼ်ထိၼ်မုၼ်လႃႇတႂ်ႇ လဘီလီႇ. ၼႂ်ႇၼ်ထိၼ်မုၼ်ဢူၸႂ်းဝလီႇ.

၂. **ၼႂ်ႇၼ်** ၼၼ်မၢႆတႃႇၽီယဵၸ်လႃႇၼိၼ်ၵျၼၼ်ဢိၼ်ၼိၼ်ဢီးပၵီး လႃႇၼႂ်ႇၼ်လီႇ. ဢီးၼႂ်ႇၼ်ၼၼ်ဢိၼ်ဝဢႃႇၵလုၺ်လီႇ. ဢီးပၵီးဢီး ဢဆီလႃႇၼႂ်ႇၼ်မီႇသၵံႇမီႇ, ၼႂ်ႇၼ်မီႇတြႃႇမီႇလီႇ. ၼႂ်ႇၼ်ၵဵၸ်, ၼႂ်ႇၼ်ယႂ်းမဵၸ်,ၼႂ်ႇၼ်ယိၼ်,ၼႂ်ႇၼ်ၸီႇၵႂ်ၼ်,ၼႂ်ႇၼ်ဆီဢူၼ်,ၼႂ်ႇၼ်ဆုႆ,ၼႂ်ႇၼ် တီႇ, ၼႂ်ႇၼ်ထံတႃႇ, ၼႂ်ႇၼ်ပွႆ, ၼႂ်ႇၼ်ၽႃၼ်,ၼႂ်ႇၼ်ၽႃၼ်ၵူး,ၼႂ်ႇၼ်ၽႃၼ် ၼီႇ, ၼႂ်ႇၼ်ဘံၼ်မဵၸ်,ၼႂ်ႇၼ်ဘု,ၼႂ်ႇၼ်ဘီမိၼ်,ၼႂ်ႇၼ်သဘၼ်,ၼႂ်ႇၼ်သံၼ် ၼႃ,ၼႂ်ႇၼ်သီ,ၼႂ်ႇၼ်လံမဵၸ်,ၼႂ်ႇၼ်လႂ်ၽႂ်း,ၼႂ်ႇၼ်ဢိၼ်.

၃. **ၼႂ်ႇၼ်ၵပီႇ** ၼၼ်မၢႆတႃႇၶႂ်းဢီးပမႃႉၵပီႇထိၼ်မုၼ်ဢူ လႃႇ တႂ်ႇလဘီဢလီႇမၢႆၵႃႇ, လႃႇမုၼ်ၼႃးလီႇမၢႆၵႃႇ, ဢီးပၸႂ်းလႃႇ ၼႂ်ႇၼ်ၵပီႇမုၼ်ဢူလီႇ. တႃႇၶႂ်းၵႃႇၼႂ်ႇၼ်ၵပီႇၼႂ်ႇၼ်ၵပႃႇမုၼ် ဢူတၵႃႇ.

၄. **ၼႂ်ႇၼ်မိၼ်** ၼၼ်မၢႆပုႇၵညီဆိၼ်မုၼ်ဢူဢီးဆိၼ်ဢႃႇမုၼ်ဢူ ၼၼ်ၸႂ်းဝလႃႇမုၼ်ၼႂ်ႇၼ်မိၼ်လီႇ. ၼႂ်ႇၼ်မိၼ်ဢိၼ်ယႃႇဆႂ်ၵႃႇ. မုၼ် ၼႂ်ႇၼ်မိၼ်ၵီႇယိၸ်ယႃႇဆႂ်သမီးၸႂ်းဝၼ်ၼၼ် ဢီးပၸႂ်းလႃႇဆိၼ်ဝ လီႇ.

၅. **ၼႂ်ႇၼ်ၵဵၸ်** ၼၼ်မၢႆၼႂ်ႇၼ်တၵလုၺ်ပတထံၼ်ဘၼ်ဢမီႇပုႆဢီး ပၼႆႁူထဵဢမံႇမီႇလီႇ. ၼႂ်ႇၼ်ၵဵၸ်ၼၼ်ဢိၼ်လႃႇၵီႇဢႂ်ႇၵူးပ တူးၼၼ်လီႇ. ပထံၼ်လႃႇလဵၸ်ပူႇၼ်ၼၼ်လီႇ.

၆. **ၼႂ်ႇၼ်ၵီႇမုႆ** ၼၼ်မၢႆၼႂ်ႇၼ်ဢိၼ်ဢႂ်ဢႂ်ၵလဵၸ် ဢီးပၸႂ်းလႃႇ ၼႂ်ႇၼ်ၵီႇမုႆလီႇ. ၼႂ်ႇၼ်ၵီႇမုႆယူႇထိၼ်လႃႇၼိၼ်ၵျႂ်ဢႂ်ၵႃႇ.

၆.၁. **ၼႂ်ႇၼ်ၵီႇထိၼ်** ၼၼ်မၢႆလႂ်ထိၼ်သီၼၼ်ပၸႂ်းလႃႇလႂ်ၼႂ်ႇၼ်

ဂီၤထိၣ်လီၤ. လါၡဲၣ်ဂီၤထိၣ်လံသ့ၢ်သီလံ.
၇. **ၡဲၣ်ဂီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလၢမ့ၣ်ကိၢ်ယိၥ်အီၤန့ၣ်အသး ဒိၣ်ထိၣ်ဒီးဆိၣ်မ့ၣ်လၢၡဲၣ်ဂီၤလီၤ. မ့ၣ်ၡဲၣ်ဂီၤတဖၣ်ကိၢ် ယိၥ်တၢ်ဆါသမိး. မ့ၣ်ၡဲၣ်ဂီၤကိၢ်ယိၥ်ကွံၥ်ယၣ်လၢာ်တ ဘ့ၣ်ညါလီၤ.

၇. **ၡဲၣ်ဃးမဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ၡဲၣ်တကလုာ်ဃးဝဲဒီးပစံးလၢၡဲၣ် ဃးမဲာ်လီၤ. ဒီးထဲထးချၣ်ဘိတနီၤဒိၣ်နူၢ်ထးချၣ်ဘိတ နီၤလီၤ. ၡဲၣ်ဃးမဲာ်န့ၣ်အိၣ်လၢခုးသိန့ၣ်စိၢ်လီၤလၢဟိၣ် ခိၣ်ဒ်ၡဲၣ်ဆီအံၣ်အသိးလီၤ. ၡဲၣ်ဃးမဲာ်ၡဲၣ်ဃးနါစံးဝဲဒၣ် လီၤ.

၈. **ၡဲၣ်ဃးတတဲာ်အခီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်လီသိၣ်တသြူးဟူလၢ အယံၤန့ၣ်ပသးပှ်ၢလၢပျၢၤန့ၣ်စံးဝဲလၢၡဲၣ်ဃးတတဲာ်အ ခီၣ်လီၤ.ၡဲၣ်ဃးတတဲာ်အခီၣ်အံၤတၢ်ကစူၤလီၤလီၤ.

၉. **ၡဲၣ်ဃိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ၡဲၣ်ဖိတကလုာ်အဒံးဃး ဒီးအမဲာ်က ပၤယၢ်ခိန့ၣ်တိၤကွ့တခီတစဲးစဲးလၢအဘီဒီးပကီးလၢၡဲၣ် ဃိၣ်လီၤ. ဒီးအိၣ်တအါဘၣ်. ပထံၣ်တဘ့ၣ်တကူာ်ဓိၤ လီၤ.

၁၀. **ၡဲၣ်စီၤကဲၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ၡဲၣ်ဖိတကလုာ်ဝါတစဲးစဲးဒီး အဒံးဖုၣ်ဘြံးဓိၤဒီးပကီးလၢၡဲၣ်စီၤကဲၣ်လီၤ. ၡဲၣ်စီၤကဲၣ် န့ၣ်မၤသးဖုၣ်ဘြံးဓိၤ ဒီးအဒံးဖုၣ်ဘြံးဓိၤ ဒီးထဲသိးစၢ်ဘိ န့ၣ်ဓိၤ ဒီးအဟၢဖၢဖၢကလူဒီးပကီးလၢၡဲၣ်စီၤကဲၣ်လီၤ.

၁၁. **ၡဲၣ်ဆီအံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ၡဲၣ်ဖိတကလုာ်န့ၣ်ဃးဝဲဒီးအ ဒံးဖီလာ်ဂီၤတစဲးစဲး ဒီးအကံၣ်ဒုၣ်ကံၣ်ဃု့ဒီးပကီးလၢ ၡဲၣ်ဆီအံၣ်လီၤ. ၡဲၣ်ဆီအံၣ်န့ၣ်အိၣ်ဆီအံၣ် ဒီးပကီးလၢ ၡဲၣ်ဆီအံၣ်လီၤ. ပသးပှ်ၢစံးဝဲဒၣ်. ဒီးဒိၣ်ထဲထးပနဲာ်ဖိတ ဘိဒီးထိဟ်စုမုၢ်တဘိလီၤ.

၁၂. **ၡဲၣ်ဆဲ့** န့ၣ်မ့ၢ်ၡဲၣ်ဖိတကလုာ်ဝါကဘ့ၣ်ဒီးအိၣ်လၢ ဆဲ့ခိၣ်ဆဲ့ကျါ ဒီးပကီးလၢၡဲၣ်ဆဲ့လီၤ. ၡဲၣ်ဆဲ့န့ၣ်ဖိနဲ့ဓိၤ ဒီးဝါကဘ့ၣ်လီၤ.

၁၃. **ၡဲၣ်တီၤ** န့ၣ်အခိၣ်ဘျုးဒ်မှၤတီၤအခိၣ်အသိး ဒီးပ ကီးလၢၡဲၣ်တီၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢအိၣ်လၢတီၤအ လီၤဒီးပကီးလၢၡဲၣ်တီၤလီၤစံးဝဲဒၣ်. ၡဲၣ်တီၤန့ၣ်ဃးတ စဲးစဲးဒီးအဒံးဖီလာ်ဂီၤဒီးအမိၢ်ပှ်ၢထဲစုဆၣ်လီၤ. ဒီးပှၤက ညီအိၣ်ဝဲလီၤ.

၁၄. **ၡဲၣ်ထံတၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ၡဲၣ်ဖိတကလုာ်ဖိနဲ့ဓိၤဒီးထိဝဲဒီး ပစံးလၢၡဲၣ်ထံတၢ်လီၤ. ၡဲၣ်ထံတၢ်န့ၣ်အခိၣ်သပျာ်ဒ်ပ စ့ၤထံတၢ်အခိၣ်အသိးဒီးပကီးလၢၡဲၣ်ထံတၢ်လီၤ.

၁၅. **ၡဲၣ်ထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒၢထိၣ်အဆိလီၤ. ပှၤကညီဒၢထိၣ် သိခံလါသၢလါဒီးပစံးလၢဒၢထိၣ်ၡဲၣ်ထိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤ အိၣ်ဒီးအဝၤတယံာ်တမိၢ်ဒီးဒၢထိၣ်ၡဲၣ်ထိၣ်ဝဲလီၤ.

၁၆. **ၡဲၣ်ထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤကဲၤထိၣ်မ့ၣ်အူလၢတွဲလဘီအ လီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢမ့ၣ်ဒၢလီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢဆိုလီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံး လၢၡဲၣ်ထိၣ်လီၤ. ၡဲၣ်ထိၣ်မ့ၣ်အူလၢတွဲလဘီလီၤ န့ၣ် တက့ၢ်. ဒီးပစံးလၢၡဲၣ်ထိၣ်တွဲလဘီလီၤ. ၡဲၣ်ထိၣ် မ့ၣ်ဒၢၡဲၣ်ထိၣ်ဆိုဒ်န့ၣ်လီၤ.

၁၇. **ၡဲၣ်ပိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ၡဲၣ်တကလုာ်လါအဲးရဲာ်ဒီးအဒိၣ် ကတၢၢ်န့ၣ်ထဲစုမုၢ်ဒိၣ် ဒီးပကီးလၢၡဲၣ်ပိာ်လီၤ. ၡဲၣ်ပိာ် န့ၣ်အဒံးဖီလာ်ဂီၤဒီးအကိာ်ပြုဝဲန့ၣ်ပကီးလၢၡဲၣ် ပိာ်လီၤ.

၁၈. **ၡဲၣ်ဖၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ၡဲၣ်တကလုာ်အဒံးဂီၤတစဲးစဲးဒီး ဃးတစဲးစဲး ဒီးပကီးလၢၡဲၣ်ဖၢၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအ ဆိလၢၡဲၣ်ဖၢၣ်ၡဲၣ်ဖၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပကီးလၢၡဲၣ်ဖၢၣ် နိၢ်စကီးလီၤ. ၡဲၣ်ဖၢၣ်န့ၣ်အခံအိၣ် ဒီးအမဲၢ်ဒ်ဒီဖိအ သိးတဘ့ၣ်ဖိလီၤၡဲၣ်ဖၢၣ်ဒီးၡဲၣ်ဖၢၣ်နိၢ်န့ၣ်တမံၤဃီ လီၤ.

၁၉. **ၡဲၣ်ဖၢၣ်ကူး** န့ၣ်မ့ၢ်ဖုၣ်ဘြံး ဒီးမၤသးကူးဆၢၣ် လၢၣ် ဒီးအဟၢဖၢဖၢကလူ ဒီးပကီးလၢၡဲၣ်ဖၢၣ်ကူး လီၤ. ၡဲၣ်ဖၢၣ်ကူးန့ၣ်ဝါတစဲးစဲး ဒီးထဲစုဆၣ်နါစ့ၤဓိၤ ဒီးဆံးနူၢ်ၡဲၣ်ဖၢၣ်နိၢ်တက့ၢ်လီၤ.

၂၀. **ၡဲၣ်ဖၢၣ်ဝါ** န့ၣ်မ့ၢ်ၡဲၣ်တကလုာ်န့ၣ်ဒ်ၡဲၣ်ဖၢၣ်အ သိးဒီးအဒံးဝါတစဲးစဲးဒီပကီးလၢၡဲၣ်ဖၢၣ်ဝါလီၤ. ၡဲၣ် ဖၢၣ်ဝါပှၤလၢမနၤသိၣ်သြိး သြိးလီၤ.

၂၁. **ၡဲၣ်ဘံၣ်မဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ၡဲၣ်ဖိတကလုာ်အမဲာ်ဖိနဲ့ဓိၤဒီး ပကီးလၢၡဲၣ်ဘံၣ်မဲာ်လီၤ. ၡဲၣ်ဘံၣ်မဲာ်န့ၣ်ဝါတစဲးစဲး ဒီးအမိၢ်ပှ်ၢဖိနဲ့ဓိၤလီၤ. ၡဲၣ်ဘံၣ်မဲာ်ၡဲၣ်ဘံၣ်နါန့ၣ်အမိၢ် ပှ်ၢဆံးကၢ.

၂၂. **ၡဲၣ်ဘု** န့ၣ်မ့ၢ်ၡဲၣ်တကလုာ်အဒံးဝါဒီးအိၣ်လၢ ဘုခံဘုလီၤ ဒီးပကီးလၢၡဲၣ်ဘုလီၤ. ၡဲၣ်ဘုန့ၣ်ထဲစၢ် ဘိန့ၣ်ဓိၤဒီးပှၤကညီယိအိၣ်ဝဲလီၤ. ၡဲၣ်ဘုၡဲၣ်ဘါန့ၣ် ပှၤကညီအိၣ်ဝဲလီၤ.

၂၃. **ၡဲၣ်ဘီခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ၡဲၣ်တကလုာ်အခိၣ်ဘီဒီးအမိၢ် ပှ်ၢဃးဝဲန့ၣ်ပကီးလၢၡဲၣ်ဘီခိၣ်လီၤ. ဒီးအမိၢ်ပှ်ၢဆံးဝဲ လီၤ. ၡဲၣ်ဘီခိၣ်ၡဲၣ်ဘီနၢ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၂၄. **ၡဲၣ်လံမဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ၡဲၣ်တကလုာ်အမဲာ်လံမၤသးဝါ ဒီးပကီးလၢၡဲၣ်လံမဲာ်လီၤ. ၡဲၣ်လံမဲာ်န့ၣ်အမဲာ်ပှၤလံ ဒီးအမဲာ်ပှၤဝါစဃးလီၤ. ဒီးအမိၢ်ပှ်ၢဝါတစဲးစဲးလီၤ. ဒီးအမိၢ်ပှ်ၢထဲထိၣ်ဒံးလၢပကွဲးလံာ်န့ၣ်လီၤ.

၂၅. **ၡဲၣ်လါဖံး** န့ၣ်မ့ၢ်ၡဲၣ်တကလုာ်လါဒီဘ့ၣ်ညါဒီး ပကီးလၢၡဲၣ်လါဖံးလီၤ. ၡဲၣ်လါဖံးန့ၣ်အမိၢ်ပှ်ၢထဲစု ဆၣ်နါစ့ၤဓိၤဒီးဃးယုၢ်ကလာ်ဒီဘ့ၣ်ညါလီၤ.

၂၆. **ၡဲၣ်သဘၣ်** န့ၣ်လါအဲး ဒီးအဒံးဖီလာ်ဂီၤ ဒီးအိၣ် လၢသဘၣ်အကျါဒီးပကီးလၢၡဲၣ်သဘၣ်လီၤ. ၡဲၣ်သ ဘၣ်န့ၣ်ဖိနဲကဲၣ်ဓိၤထဲထးချၣ်ဘိန့ၣ်ဓိၤလီၤ.

၂၇. **ၡဲၣ်သံၣ်နုၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ၡဲၣ်တကလုာ်ဒ်ၡဲၣ်ဖၢၣ်အသိး

ဒီးဖိနဲမိၤ ဒီးဟဲထိဉ်လၢဟံဉ်လၢမနၤလၢမ့ဉ်ကပီၤန့ၣ်ပကိးလၢနွဲဉ်သံဉ်နၢ်လီၤ. နွဲဉ်သံနၢ်န့ၣ်ပထံဉ်ဟဲထိဉ်လၢဟံဉ်တစုစုလီၤ.

၂၈. **နွဲဉ်သိ** န့ၣ်မ့ၢ်နွဲဉ်တကလုာ်အခိဉ်ဓူသြိကလာ်ဒီးအမဲသူဝဲဒီးမၤသးသိကဘဲးဒီးပကိးလၢနွဲဉ်သိလီၤ. နွဲဉ်သိန့ၣ်ပှၤကညီအီဉ်ဝဲသိဂ့ၤကၢ. ဒီးအမိၢ်ပှၢ်ဝါဒီးဆံးဝဲထဲသိးဒီးထးပနဲာ်ဘိတဘိလီၤ.

၂၉. **နွဲဉ်ဆီဉ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤနွဲဉ်လၢပအီဉ်န့ၣ်ပကိးလၢနွဲဉ်အီဉ်လီၤ. နွဲဉ်အီဉ်တဖဉ်န့ၣ်ပအီဉ်ကိးကလုာ်ဒဲးလီၤ.

၃၀. **နွဲဉ်မိၤတြၢမိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်နွဲဉ်တဖဉ်န့ၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢနွဲဉ်မိၤတြၢမိၤလီၤ. နွဲဉ်မိၤသကံၤမိၤလီၤ. နွဲဉ်မိၤတြၢမိၤ,နွဲဉ်မိၤသကံၤမိၤန့ၣ်အိဉ်လၢနီဉ်ခိဉ်နီဉ်ကျါကါကၢ.

၃၁. **ဧၤထိဉ်နွဲဉ်ထိဉ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဟးအိဉ်ထိဉ်သိတလါခံလါဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဧၤထိဉ်နွဲဉ်ထိဉ်ဝဲလီၤ. ပှၤကညီဖိာ်မုဉ်တနီၤနီၤအိဉ်ဒီးအဝၤတယံာ်တမီၢ်ဒီးဧၤထိဉ်နွဲဉ်ထိဉ်ဝဲလီၤ.

၃၂. **နှဉ်နွဲဉ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကတိၤအၢပှၤဂၤအမံၤဒီးပစံးလၢနှဉ်နွဲဉ်လီၤ. ပတိာ်ယိၢ်ပှၤဂၤအမၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပတူၢ်အၢပှၤဂၤအမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကတိၤအၢပှၤဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပတိာ်လီၤပှၤဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢနှဉ်နွဲဉ်လီၤ. ပနှဉ်နွဲဉ်ပှၤဂၤန့ၣ်ပစံးလၢတကိာ်တသိဉ်. တလှာ်တကျိး, တဂ့ၤတလဲး, ပှၤလာ်အၢ,ပှၤတနၢ်တူာ်ပစံးဒ်န့ၣ်ဒီးပစံးလၢနှဉ်နွဲဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤစအိဉ်ဒဉ်စတၢ် ဒီးနှဉ်နွဲဉ်ယၤလီၤ. ပှၤအိဉ်လီၤယီတဖဉ်န့ၣ်ပှၤဂၤနှဉ်နွဲဉ်ဝဲဒ်အံၤ, ပှၤန့ၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်တနၢ်တူာ်ဘဉ် ဒီးအမါအဝၤတအိဉ်ဘဉ်သၢ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢနှဉ်နွဲဉ်တိာ်လီၤ ဒီးနှဉ်နွဲဉ်တူၢ်အၢလီၤ.

၁. **စှာ်တၢ်နွံးတၢ်** န့ၣ်ပတစံးဘဉ်.ပစံးလၢစှာ်တၢ်နွံးတၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကၢ်တၢ်လၢတၢ်ကံးညာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစှာ်တၢ်နွံးတၢ်လီၤ.

၁. **နကစၢ်ဒၣ်နဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပစံးပှၤဂၤနိၢ်နိၢ်တဂၤအတိၢ်ပှၤန့ၣ်ပစံးလၢနကစၢ်ဒၣ်နဲလီၤ. နကစၢ်ဒၣ်နဲန့ၣ်နဘဉ်လဲၤဒီးယၤလီၤ. နကစၢ်ဒၣ်နဲန့ၣ်နဘဉ်ကျုံးစၢးတၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢကစၢ်ပှၢ်ဒၣ်နဲစကီးလီၤ.

၂. **နရာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်နးတၢ်ဖှိဉ်ဖးဒိဉ်လၢပှၤကညီတၢ်ဒဲးဘးဖိကတူၢ်ဘဉ်ဝဲခဲကိာ်တဃဉ်န့ၣ်ပှၤတနီၤနီၤကိးလၢနရာ်လီၤ. နရာ်တၢ်ဒဲးဘးန့ၣ်ပှၤတၢ်ဒဲးဘးဖိတူၢ်ဘဉ်ဝဲဖှိဉ်ကၢစံးဝဲဒၣ်.

၃. **နဝဲဒၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပစံးပှၤဂၤတဖဉ်လၢနဝဲဒၣ်လီၤ. ပှၤလၢကတိၤလိာ်အသးဒီးပှၤတဂၤန့ၣ်ပကိးလၢနဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢနဲဒၣ်စကီးလီၤ. နဝဲဒၣ်တဂၤန့ၣ်နဟဲဆူစအိဉ်ထိဘိလီၤ. အိဉ်နဝဲဒၣ်ဒီးယၤတက့ၢ်.

၁. **နါ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်အၢလၢအိဉ်သံကစဲာ်တၢ်န့ၣ်ပစံးလၢနါလီၤ. ခုယုၢ်န့ၣ်နါ,ဘိဉ်သအိဉ်န့ၣ်နါ,ဒီးတကးန့ၣ်နါ, သဉ်မံၤယီၤန့ၣ်နါ, ပှၤကညီတနီၤနီၤနါစကီးလီၤ. တၢ်အၢတၢ်သီနါဝဲလၢပတထံဉ်ဘဉ်န့ၣ်အိဉ်ဖံးအါမးဝံစံးဝဲဒၣ်.

၂. **နါ** န့ၣ်မ့ၢ်မဲာ်အဆိလီၤ. ပှၤကညီမဲာ်နါစံးဝဲဒၣ်.

၃. **နါကဲာ်ကွာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိဉ်တကလုာ်လါအဲးဒီးအဖံးဆဲးတပိဉ်လၢအဝါလၢဖံးနါစ့ၤန့ၣ်ပကိးလၢနါကဲာ်ကွာ်လီၤ. နါကဲာ်ကွာ်န့ၣ်ပှၤသိဉ်ဝဲကွဲာ်ကွာ် ကွဲာ်ကွာ်ဒီးပကိးလၢနါကဲာ်ကွာ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢနါကွဲာ်ကွာ်လီၤ. နါကဲာ်ကွာ်ဒီးနါကွဲာ်ကွာ်န့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနါကဲာ်တၢါနါကဲာ်ကွာ်လီၤ.

၄. **နါကိဉ်ရံ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိဃၢ်တကလုာ်ဒ်မ့ဉ်ကပီၤအသိးလၢမနၤဒီးပကိးလၢနါကိဉ်ရံလီၤ.

၅. **နါခါယိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကိၢ်တဘ့ဉ်လၢယှၢ်တြၢ်ပှုၤန့ၣ်တ်နါဒီးယိၤနါအိဉ်အါဝဲဒီးပကိးလၢနါခါယိာ်လီၤ. နါခါယိာ်န့ၣ်ပှၤချူဉ်အိဉ်တကဲဘဉ်. တၢ်နါအိဉ်ဒီးသံဆူဉ်သံကနီၤဝဲနးကၢပသးပှ့ၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၆. **နါခိဉ်** န့ၣ်မ့ၢ်နါစ့ၤအဆိ, နါဒ့အဆိလီၤ. သ့ဉ်နါခိဉ်သ့ဉ်နါစ့ၤ, ပှၤကညီနါခိဉ်နါဒ့စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၇. **နါခိဉ်** န့ၣ်မ့ၢ်နါပှ့ၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,အဂီၤလၢအမဲာ်ညါတခီန့ၣ်ကဘျဉ်ဝဲဒီးပကိးဒီးအဆိလၢသးနါခိဉ်သးနါပှ့ၢ်လီၤ. သးနါခိဉ်သးနါပှ့ၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၈. **နါစ့ၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒီဘိဒီထံးအကတၢါန့ၣ်ပစံးလၢနါစ့ၤလီၤ. ဘိနါစ့ၤလၢစူကတၢါဝဲန့ၣ်လီၤ. သ့ဉ်နါစ့ၤလၢအစိဉ်ကတၢါန့ၣ်ဖိနဲမိၤဒီးပစံးလၢနါစ့ၤလီၤ. သ့ဉ်နါခိဉ်သ့ဉ်နါစ့ၤန့ၣ်တဖျဖိနဲမိၤလီၤ.

၉. **နါစ့ၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီနါဒ့န့ၣ်ပှၤမိဉ်လမဲ့ဉ်ဖိကိးလၢနါစ့ၤလီၤ. ပှၤကညီနၢဘဉ်တၢ်လၢအနါစ့ၤပှုၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၀. **နါစိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤကြိကြိတၢ်န့ၣ်ပစံးလၢနါစိၤကတိၤတၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတဂၤနါစိၤကတိၤကြိတၢ်ဒီးပှၤဂၤတပျုၢ်ဒီးစံးဝဲလၢအပျုၢ်, ပှၤဂၤတဟုဉ်တၢ်ဒီးစံးဝဲလၢဟုဉ်တၢ်, နါစိၤကတိၤကြိပှၤဂၤဒ်န့ၣ်တဂ့ၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢနာ်စိၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢနးစိၤလီၤ.

၁၁. **နါတရိဉ်** န့ၣ်မ့ၢ်နါဒိဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အၢတၢ်သီတကလုာ်အမဲာ်ကဒါလၢအဝါလီၤ.

၁၂. **နါတြာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤမၤတၢ်ဒီးပမၤဒီးန့ၣ်ပစံးလၢနါတြာ်လီၤ. ဒီးပှၤဂၤစံးဆါပှၤလၢနါတြာ်လံၢ်လီၤ.

၁၃. **နါထံ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အၢတၢ်သီလၢထံကျါတကလုာ်န့ၣ်လိာ်အိဉ်ပှၤကညီ ဒီးမၤဆါပှၤကညီန့ၣ်ပကိးလၢနါထံလီၤ. ဝံစံးဝဲဒၣ်ဒ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢတလိၢ်နါ

ၼႃ

ထံလီႈ. တလိၵ်ႈၼႃထံၼၼ်ႉလိၼ်ၶိုၼ်ႈပူႇမႃးၽႃပုၼ်ႈၼၼ်ႉၶိုၼ်ႈၶိုၼ်ႈ ၶိုၼ်ႈဢၽၼ်လႃးၽိၼ်ႈၼၼ် ၶိုၼ်ႈသၢၼ်ႇသယီလီႈ. ဝၼ်းဝႆၼၼ်ႉ ၼၼ်ႉလီႈ.

၁၄. **ၼႃထံမိ** ၼၼ်ႉမၢႆပီႈတဵၵ်းလႃပၼႃၼၵ်ႉၽိၼ်ႈၼၼ်ႉၶိုၼ်ႈသၢၼ်ႇ သယီလႃဢပူႇၶိုၼ်ႈပလုၵ်ႈၶိုၼ်ႈၼႃထံဢၽၼ်ၼၼ်ႉပၵိုၼ်းလႃ ၼႃထံမိလီႈ. ပလုၵ်ႈၶိုၵ်ႈၼႃထံဢၽၼ်ၼၼ်ႉပၵ်ႉလီႈသၢၼ်ႇ, သယီ,ႁုမိႈသၼ်းမိႈ,ထိုၼ်ႈၼၼ်ႉၽိၼ်ႈၼၼ်ႉလႃၼႃထံမိဢပူႇၼၼ်ႉ ပၵ်ႉလီႈၸုထံလိၵ်ႈပူႇထံၵျႃၼၼ်ႉလီႈ. ၼႃထံမိၼႃထံၶွႆးၼၼ်ႉ မၢႆပီႈလီႈ.

၁၅. **ၼႃထိး** ၼၼ်ႉမၢႆသုၼ်ၼႃၸုႈမၢႆဂုႈ,ထိရီႈတၢၵ်ႈၼႃၸုႈမၢႆ ဂုႈ,ပၵ်ႉလႃၼႃထိးတၸုၸုလီႈ. ပုႈတၵႈထိုၼ်ႈသုၼ်ထိုၼ်ႈၻႃး လႃသုၼ်ၼႃထိးလီႈ. ပုႈၵၺီဝၵ်ႉတၵ်ႉဝၼ်ၼႃထိးဢၼ်ၽွႆႉၵ ၸွၵ်ႈယၵ်ႉၵၼၼ်ႉဢသိးလီႈ. ဝၼ်ၼႃထိးၼႃထႃးၼၼ်ႉၸုၵႃႈ. ယီယူၵွၼ်ႇတၵုၵ်ႈ.

၁၆. **ၼႃထိုၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆပုႈၸူၼ်ၼၼ်ႉၵဝ်ထိုၼ်ႈလႃပုႈၼႃၶိုၼ်ႈပၵ်ႉ လႃၼႃထိုၼ်ႈလီႈ. ၶိုၼ်ႈပၵ်ႉ ၶိုၼ်ႈဢၽိလႃဝံထိုၼ်ႈၼႃထိုၼ်ႈလီႈ. ပုႈလႃၶိုၼ်ႈၼၵ်ႈၼၼ်ႉပမၢႆၽိၶိုၼ်ႈၵၼ်ၶိုၼ်ႈယုၵ်ႈၶိုၼ်ႈပႆႈၶိုၼ်ႈၶိုႈ ၶိုၼ်ႈၼႃထိုၼ်ႈဝလီႈ. ၶိုၼ်ႈတုႈၶိုၼ်ႈသံၵၵ်ႉတၵ်ႉ ၶိုၼ်ႈပၵ်ႉလႃဝံ ထိုၼ်ႈပၢၵ်ႈၼႃထိုၼ်ႈၽိုးလီႈ.

၁၇. **ၼႃထိုၼ်ၽိုး** ၼၼ်ႉမၢႆပုႈၼႃလႃပသုၼ်ၺႃလိၵ်ႉၶိုၼ်ႈတၢၵ်ႈ လီႈတၢၵ်ႈလီႈၸုၼ်းၼိၵ်ႈၼိၵ်ႈ ၶိုၼ်ႈပၵ်ႉလႃၼႃထိုၼ်ႈၽိုးလီႈ. ၶိုၼ်ႈပၵ်ႉ ၶိုၼ်ႈဢၽိလႃဝံထိုၼ်ႈပၢၵ်ႈၼႃထိုၼ်ႈၽိုးလီႈ. ပုႈတၵႈဝံထိုၼ်ႈပၢၵ်ႈ ၼႃထိုၼ်ႈၽိုးပၶိုၼ်ၻုး ၶိုၼ်ႈၶိုႈတၻူၼ်ၻၼ်. ၵလိၵ်ႈၶိုၼ် ၻၼ်ပူႇလီႈ.

၁၈. **ၼႃၼ** ၼၼ်ႉမၢႆပမၵ်ႉၶံတိုၼ်ဢၵၽူးပူႇၼၼ်ႉၽိုၵ်ႈၵတိၵ်ႈ ထိုၼ်ႈဢသႃးၶိုၼ်ႈပၵ်ႉလႃၼႃၼလီႈ.

၁၈.၁. **ၼႃၼၶံ** ၼၼ်ႉမၢႆပၼႃၼၼႃၸုႈၵတၢၵ်ႈၼၼ်ႉပၵ်ႉလႃၼႃၼ ၶံလီႈ. ပုႈတၼိုႈၼိုႈၼႃၼၶံၸုၵၺူၼ် ၶိုၼ်ႈတၼိုႈၼိုႈၼႃၼ ၶံပၢႈ ၵၼႃးလီႈ. ၶိုၼ်ႈပၵ်ႉၶိုၼ်ႈဢၽိလႃၼႃၼၶိုၼ်ၼႃၼၶံလီႈ.

၁၉. **ၼႃၼၶိုၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆၼႃၼ ၶံဢၽိလီႈ. ၶိုၼ်ႈမၢႆပၼႃၼၵ တၢၵ်ႈၸုဝၼၼ်ႉလီႈ. ၼႃၼၶိုၼ်ၼႃၼၶံၵ်ႉဝႆၼၼ်ႉလီႈ.

၂၀. **ၼႃၼၶိုၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆၼႃၼပူႇဢၽိလီႈ. ၶိုၼ်ႈမၢႆပၼႃၼဢပူႇ ၼၼ်ႉပၵ်ႉၶိုၼ်ႈဢၽိလႃၼႃၼၶိုၼ်ၼႃၼပူႇလီႈ. ပုႈၵၺီၼႃၼၶိုၼ် ၼႃၼပူႇၵ်ႉဝႆၼၼ်.

၂၁. **ၼႃၼၶိုၼ်ထိး** ၼၼ်ႉမၢႆပၼႃၼ ၵတၢၵ်ႈထိဝပမၵ်ႉတူၵ်ႈၶိုၼ် ဢၽိလၵ်ႉၼၼ်ႉပၵ်ႉလႃၼႃၼၶိုၼ်ထိးလီႈ.

၂၁.၁. **ၼႃၼၽူၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆပုႈၵၺီဢၼႃၼပူႇၼၼ်ႉၶိုၼ်ၶိုၼ်ႈဢ ၽူၼ် ၶိုၼ်ႈပၵ်ႉလႃၼႃၼၽူၼ်လီႈ. ၶိုၼ်ႈပၵ်ႉၶိုၼ်ႈဢၽိလႃၼႃၼ ၽူၼ်ၼႃၼၼ်းလီႈ. ပုႈၵၺီၼႃၼၽူၼ်ၶိုၼ်လႃၼႃၼပူႇၼၼ်ႉ လီႈ.

၂၂. **ၼႃၼၶိုၼ်ၵၽႃ** ၼၼ်ႉမၢႆပၼႃၼဢၵတိၵ်ႉလီႈၶိုၼ်ၶိုၼ်ႈပၵ်ႉ လႃၼႃၼၶိုၼ်ၵၽႃလီႈ. ပုႈၵၺီၼႃၼၶိုၼ်ၵၽႃလႃဢၽး

ၽိၼၼ်ႉလီႈ.

၂၃. **ၼႃၼပူႇ** ၼၼ်ႉမၢႆပၼႃၼဢၽိုၶံပူႇလႃပသႃထိုၼ်သႃလီႈ ၼၼ်ႉပၵ်ႉလႃၼႃၼပူႇလီႈ. ၶိုၼ်ႈပၵ်ႉၶိုၼ်ႈဢၽိလႃၼႃၼၶိုၼ်ၼႃၼ ပူႇလီႈ. ပုႈၵၺီသႃထိုၼ်သႃလီႈလႃၼႃၼပူႇလီႈ. ပုႈၵ ၺီၼႃၼပူႇလဵၵ်ႈတၽၼ်ၼၼ်ႉၼႃၼပူႇပိၵလီႈလီႈ.

၂၄. **ၼႃၼၻႃး** ၼၼ်ႉမၢႆပုႈၵၺီၻၼ်တမုၵ်ႉ ၶိုၼ်ႈၼႃၼပူႇတွၵ်ႉ တႃးဝၼၼ်ႉပၵ်ႉလႃၼႃၼၻႃးလီႈ. ပုႈၵၺီၻၼ်တမုၵ်ႉၶိုၼ်ႈဢ ၼႃၼၻႃးၼးၵႃ.

၂၄.၁. **ၼႃၼသဢိး** ၼၼ်ႉမၢႆပၼႃၼၶံၵၽႃထိုၼ်ဢသႃးၵၽႃ လႃၼၼ်ႉပၵ်ႉလႃၼႃၼသဢိးလီႈ. ၼႃၼသဢိးလႃပၼႃၼၶံ ၼၼ်ႉလီႈ.

၂၅. **ၼႃၼသဢိုၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆပၼႃၼဢိပူႇမၢႆဂုႈ, တၢၵ်ႈၽိတၢၵ်ႈလႆႈ ဢၼႃၼ ဢိပူႇမၢႆဂုႈဢၺၼ်မႃးသႃးၵသိုၼ်ၵသွႆ ၶိုၼ်ႈပၵ်ႉ လႃၼႃၼသဢိုၼ်လီႈ. ၶိုၼ်ႈပၵ်ႉၶိုၼ်ႈဢၽိလႃၼႃၼသဢိုၼ်ၼႃၼ သဢၼ်လီႈ. တၢၵ်ႈၽိတၢၵ်ႈလႆႈၼႃၼသဢိုၼ်ၼၼ်ႉသွႆႈၼးသွႆႈ လိုၼ်ၵသိုၼ်ၵသွႆလီႈ.

၂၆. **ၼႃၼဢၽိုၵ်ႈ** ၼၼ်ႉမၢႆပၼႃၼ ၽိၶိုၼ်ၼၼ်ႉပၵ်ႉလႃၼႃၼၽိုၵ်ႈ လီႈ. ပၼႃၼဢၽိုၵ်ႈၵၵ်ႉၵၼူႈထိုၼ်ဢသႃးၽိုၵ်ႈၵတိၵ်ႈလီႈ.

၂၇. **ၼႃၼဢၵၽႃ** ၼၼ်ႉမၢႆပၼႃၼဢၵတိၵ်ႉလီႈၶိုၼ်ၶိုၼ်ႈမႃး သႃးၵၽႃလႃၶိုၼ်ႈပၵ်ႉလႃၼႃၼဢၵၽႃလီႈ. ၼႃၼဢၵၽႃ ၼၼ်ႉၶိုၼ်ဝဝၼႃၼဢၵတိၵ်ႉလီႈၼၼ်ႉၵၽႃလႃလီႈ.

၂၈. **ၼႃၶိုၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆတၢၵ်ႈဢႃတၢၵ်ႈသိတၵလုၵ်ႉဢမၵ်ႉၵၼႃ လႃဢဝၼ်ၶိုၼ်ႈပၵိုၼ်းလႃၼႃၶိုၼ်လီႈ. ၶိုၼ်ႈပၵိုၼ်းၶိုၼ်ႈဢၽိလႃၼႃ ၶိုၼ်ၼႃတရိုၼ်လီႈ.

၂၉. **ၼႃပူႇ** ၼၼ်ႉမၢႆပၼႃၼပူႇၼၼ်ႉပုႈတၼိုႈၼိုႈၵိုၼ်းလႃၼႃပူႇ လီႈ. ၼႃပူႇၼႃတုႈၼၼ်ႉမၢႆပၼႃၼပူႇလီႈ.

၃၀. **ၼႃပုၵ်ႈ** ၼၼ်ႉမၢႆပၵၸၵ်ႈပုၵ်ႈလႃပမၵ်ႉၺႃတၶိုၼ်ၵၻူၼ် ဝၶိုၼ်ႈပၵ်ႉလႃၼႃပုၵ်ႈလီႈ. ၶိုၼ်ႈဢၼိၵ်ႈၼိၵ်ႈမၢႆသႃးၼႃပုၵ်ႈလီႈ. ၶိုၼ်ႈပ ၵ်ႉၶိုၼ်ႈဢၽိလႃၼႃၶိုၼ်ၼႃပုၵ်ႈလီႈ. ပုႈၵၺီသႃးၼႃၶိုၼ်ၼႃပုၵ်ႈ ၼၼ်ႉဢိုၼ်ထဝဢယၶိုၼ်ႈဢၽံးၼၼ်ႉဢၺၼ်တဢိုၼ်ၻၼ်လီႈ.

၃၁. **ၼႃပုၵ်ႉ**ၼၼ်ႉမၢႆၼႃဢၼ်ဢၽိလီႈ. ၶိုၼ်ႈမၢႆပုႈၵၺီၻၼ်တ မုၵ်ႉ ၶိုၼ်ႈဢၼႃၼထံထိုၼ်ၻူသလၼ်းၻၼ်ဢႃၻၼ်သိၼၼ်ႉလီႈ. ၼႃဢၼ်ၼႃပုၵ်ႉၵ်ႉဝႆၼၼ်ႉလီႈ.

၃၂. **ၼႃၻႃး** ၼၼ်ႉမၢႆပၼႃၼပူႇတွၵ်ႉတႃးလႃပၻၼ်တမုၵ်ႉၼၼ်ႉ ပၵ်ႉလႃၼႃၻႃးလီႈ. ၶိုၼ်ႈမၢႆပၵိုၼ်းၵ်ႉထွႆပိုၵ်ႈဢၶံလီႈ.

၃၃. **ၼႃလံ** ၼၼ်ႉမၢႆမၵ်ႉၻိုၼ်ဢၽိလီႈ. ပုႈၵၺီမၵ်ႉပုႈႁႃး ၵိႈၼၼ်ႉပၵ်ႉၶိုၼ်ႈဢၽိလႃမၵ်ႉၻိုၼ်ၼႃလံလီႈ. ပုႈၵၺီမၵ်ႉ ၻိုၼ်ၼႃလံၵ်ႉဝႆၼၼ်ႉလီႈ.

၃၄. **ၼႃလုၵ်ႈ** ၼၼ်ႉမၢႆတၢၵ်ႈၵူတၢၵ်ႈသိးလႃဝိတၽၼ်ၶိုၼ်ႈသိဝတ ၽၼ်ၼၼ်ႉမၢႆၻၼ်ၸိုၼ်ၶိုၼ်ႈယးဝထိုၼ်ဢုးထိုၼ်ယး ၶိုၼ်ႈပၵ်ႉလႃၼႃ လုၵ်ႈလီႈ. ၶိုၼ်ႈပၵ်ႉလႃၻိုၼ်ဢိးၸၵိုၼ်းလီႈ. ၶိုၼ်ႈပၵ်ႉလႃၼႃ လုၵ်ႈလီႈ. ၶိုၼ်ႈပၵ်ႉၶိုၼ်ႈဢၽိလႃၼႃလုၵ်ႈၼႃၵွၼ်လီႈ. တၢၵ်ႈၵူ

တၢ်သိးဘၣ်စိၣ်ဒီးနါလၢ်နါကွၣ်လၢၣ်လံ.

၃၅. **နါထိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပအီးဟ့ၣ်တၢ်ဆူပှၤဂၤစ့ပှၤတမံၤမံၤ ဒီးပစံးလၢနါလီၤလီၤ. ပှၤတဂၤနါလီၤယဲာ်တဘ့ၣ်လၢ ပှၤဂၤအစ့ပှၤလီၤ. ပှၤတဂၤနါလီၤကွဲာ်အစုးတလိၢ်လၢ ပှၤဂၤအစ့ပှၤလီၤ.

၃၆. **နါလီၤအသး** နူၣ်မ့ၢ်ပလဲၤဟ့ၣ်လီၤပသးလၢပှၤဂၤ အစ့ပှၤဒီးပစံးလၢနါလီၤအသးလီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်ဒီးအ ကမၢ်ဒီးလီးစ့တအိၣ်ဒီးနါလီၤအသးလၢပှၤဂၤအစ့ပှၤ လီၤ. ပှၤကိ့ၢ်တဂၤအကစၢ်နါလီၤဆူပှၤဂၤအစ့ပှၤလီၤ.

၃၇. **နါတ်** နူၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢသလါတ်လီၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဂိၢ်ဒိၣ်ဝဲ ဒီးသ့ၣ်လၣ်ဝၣ်လၣ်ဒီးအုးဒီးယးဒ်သွဲၣ် လးကဘိၣ်အသိးနူၣ်လီၤ. ပတစံးဘၣ်လၢတနါတ်လီၤ ဘၣ်. ပစံးလၢသလါဟ်လီၤလီၤ.

၃၈. **နါဟီ** နူၣ်မ့ၢ်ဝဲတရိအဖျိနူၣ်ပစံးလၢနါဟီလီၤ. အ နိၢ်နိၢ်မ့ၢ်တၢ်နါဟီ, ကျဲနါဟီလီၤ. ကျဲနါဟီ. (ex.၄၆)

၃၉. **နါအှၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဘၣ်တမှာ် ဒီးပနါဒ့ထံလီၤဘျၢ လံးဘၣ်အၢဘၣ်သိနူၣ်ပစံးလၢနါအ့ၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနိၤ နိၤစံး လၢနါအံၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနါအ့ၣ်နါပြံာ်, နါအ့ၣ်နါဟ့ာ်ဒ်နူၣ်လီၤ. နါအံၣ်ဒီးနါအ့ၣ်နူၣ်ဖံးသိးသိး လီၤ. သ့ၣ်နါအံၣ် (ex. ၇၇)

၄၀. **နါခီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ခီၤပၤအဟံၣ်နူၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢနူၢ် ခီၤနါခီၤလီၤ. နူၢ်ခီၤနါခီၤစံးဝဲဒၣ်.

၄၁. **ကနါ** နူၣ်မ့ၢ်တလၢၢမၤနၣ်ခီၤဖ့ၣ်ခီၤတကလုာ်ဒီးပ စံးလၢတလၢၢမၤကနါလီၤ. တလၢၢမၤကနါ ဒ်းဂဲၤက လံၣ်ဒီးပိၢ်ဒၢပိၢ်မိၤနးကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကနါကနဲ လီၤ.

၄၂. **ကစၢ်နါဒ့** နူၣ်မ့ၢ်ကစၢ်တ့ၢ်လီၤဆူတၢ်ပၢၤထံးနူၣ် ပစံးလၢကစၢ်နါဒ့လီၤ. ကစၢ်နါဒ့လီၤဆူတၢ်ပၢၤထံး နူၣ်ပထိၣ်ပဝဲဒီးထိၣ်ဘးလၢကစၢ်အဒိခိၣ်လီၤ.

၄၃. **ကဝီၢ်နါ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လိၢ်လၢသ့ၣ်ကျါဖးလဲၢ်ဒီးပစံး လၢကဝီၢ်နါထိၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်လီၤကဝီၢ်နါစကီးလီၤ. ကဆိလိာ်ပျိဟိၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤတၤဒိၣ်ခိၣ်လိာ်ပျိဟိၣ်ခိၣ်မ့ၢ် ဂ့ၤ,ပျိဝဲဖးလဲၢ်နီဟံၣ်လိၢ်ဒီးပစံးလၢလီၤကဝီၢ်နါလီၤ. က ဆိမၤပျိဟိၣ်ခိၣ်တပှၤပျိဒီးကဝီၢ်နါမးလီၤ.

၄၄. **ကီးနါခီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကိးကြိကြိတၢ်ဒီးပစံးလၢ ကိးနါခီၤလီၤ. ကိးနါခီၤကြိကြိတၢ်ဒ်နူၣ်တဂ့ၤ. ကံာ်စနၢ် ကၢ. (ကွၢ် နါခီၤ).

၄၅. **ကီၢ်နါစ့ၤ** နူၣ်မ့ၢ်ကီၢ်ဆၢနူၣ်ပကိးလၢကီၢ်နါစ့ၤလီၤ. ကီၢ်ယူၢ်ကြၢ်ဒီးကီၢ်ပယီၤအဆၢနူၣ်မ့ၢ်ကီၢ်နါစ့ၤလီၤ. ကီၢ် ဆၢ ဆူမုၢ်နုာ်မုၢ်ဂ့ၤ, မုၢ်ထိၣ်မုၢ်ဂ့ၤ, ကလံၤထံးမုၢ်ဂ့ၤ, က လံၤစိးမုၢ်ဂ့ၤပစံးလၢကီၢ်နါစ့ၤလီၤ. ပှၤအိၣ်ဘၣ်ဝဲလၢကီၢ် နါစ့ၤနူၣ်ပျံၤယီၤနးကၢ.

၄၆. **ကျဲနါဟီ** နူၣ်မ့ၢ်ဝဲတရိအဖျိနူၣ်ပကိးလၢကျဲနါဟီ လီၤ. ဟံၣ်ကျဲနါဟီနူၣ်ကးတဲာ်ယာ်အသးဒီးတြဲၤတဘ့ၣ် လီၤ. (ကွၢ် နါဟီ).

၄၇. **ဂၤနါ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢနါ ဒီးအိၣ်သံကစဲာ်တၢ် ဒီးလိာ် အိၣ်တၢ်နူၣ်ပစံးလၢဂၤနါလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဂၤဝံ ဂၤနါလီၤ. ဂၤဝံဂၤနါအကဖုလိာ်အိၣ်ပှၤကညီဒီးသံဆူၣ် သံကနိၤဝဲလီၤ.

၄၈. **စံးနါ** နူၣ်မ့ၢ်ပဝဲၤနါပှၤဂၤ ဒီးပစံးလၢအနါ ဒီးပစံး လၢစံးနါပှၤဂၤလီၤ. စံးနါပှၤဂၤတဂ့ၤ. ပှၤဂၤအသးက ဒိၣ်ထိၣ် ဒီးကလိာ်ဘၣ်ဖုးနၤလၢကွိၢ်ဘၣ်ဖုးလီၤ. စံးနါ ကတိၤနါပှၤဂၤတဂ့ၤ. ကလိာ်ဘၣ်နၤလၢကွိၢ်ဘၣ်ဖုးလီၤ.

၄၉. **စိးနါ** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်နါစ့ၤနူၣ်ပစံးလၢသ့ၣ်စိးနါလီၤ. ထိၣ်တဘ့ၣ်စိၢ်လီၤလၢသ့ၣ်စိးနါနူၣ်နထံၣ်စကီးဓါ. သ့ၣ် စိးနါလၢသ့ၣ်ခံကတၢၢ်ထးနူၣ်လီၤ.

၅၀. **တနါ** နူၣ်မ့ၢ်တတၢာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဖှိၣ်တၢ်နး အကလုာ်ကလုာ်နူၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢတတၢာ်တနါလီၤ.

၅၁. **တနါ** နူၣ်မ့ၢ်တနၢအဆိလီၤ. ပနါဒ့ပှၤဘံးဒီးပတ နၢတနါဘၣ်ဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်စံးဝဲဒၣ်. ထွံၣ်တဒ့ထိ ခိၣ်အိၣ်နှာ်သက့တနၢတနါဘၣ်မးဝဲလီၤ.

၅၂. **တနါ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤနူၣ်တ့ာ်ပှၤဂၤအမဲာ်ညါ, ပှၤဂၤက တိၤတၢ်တသ့ဘၣ်ဒီးပကတိၤနူၣ်အဂိၢ်နူၣ်ပစံးလၢကတိၤ တနါ, မၤတနါလီၤ. ပှၤမၤတၢ်တသ့ဘၣ်နူၣ် မၤတနါအ မဲာ်ညါတဂ့ၤ. ကမၤလိဒၣ်ဝဲတကွၢ်. ပှၤဂၤကတိၤတၢ်မ့ၢ် တသ့ဘၣ်ဒီးပကတိၤတနါအမဲာ်ညါလီၤ.

၅၃. **တနါဝါထိၤ** နူၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢသလါတ် လီၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဂိၢ်ဒိၣ်ဝဲဒီးသ့ၣ်လၣ်ဝၣ်လၣ်ထိၣ်အုး ထိၣ်ယးနူၣ်ပစံးလၢသလါတ်လီၤလီၤ. တနါဝါလီၤနူၣ် ပတစံးဘၣ်.

၅၄. **တၢ်နါ** နူၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်အၢတၢ်သိလၢအိၣ်သံကစဲာ် တၢ်ဒီးအိၣ်ပှၤကညီဝံကလၢနူၣ်ပစံးလၢတၢ်ဝံတၢ်နါလီၤ. တၢ်နါအိၣ်သံပှၤဒီးပသံဆူၣ်သံကနိၤလီၤ.

၅၅. **တၢ်နါ** နူၣ်မ့ၢ်ထီးနူၣ်ပှၤကညီကိးလၢတၢ်နါလီၤ. တၢ်နါအိၣ်ဘုလၢခုးနူၣ်ခိးခးလၢသံးနှာ်ဂၢကွၢ်. ဒီးပကိး ဒီးအဆိလၢတၢ်ဝံတၢ်နါစကီးလီၤ.

၅၆. **တၢ်နါကထိပှၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပမံဒီးတၢ်တကဲ ပဝံ ပှၤ တ့ၤ ပ စ့ယၢခိၣ်ယၢပသါတပၢၢ်ဘၣ် ဒီးပမံမိၢ်ခိၣ်အၢတၢ်ဒ်တၢ် ထိၣ်ဒၢးပှၤတမံၤမံၤအသိး ဒီးပကိးတထိၣ်ပၢၢ်ထိၣ်ဖျး ဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢတၢ်နါကထိပှၤလီၤ.

၅၇. **တၢ်နါခိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်နါစ့ၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဒိ ဘိအကတၢၢ်ဝဲခဲလၢာ်နူၣ်ပကိးလၢတၢ်နါခိၣ်တၢ်နါစ့ၤ လီၤ. ကျူနါစ့ၤနူၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢတၢ်နါခိၣ်တၢ်နါစ့ၤ လီၤ.

၅၈. **တၢ်နါစ့ၤ** နူဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဝဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကျူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထိရိၤတၢ်ကတၢၢ် ဒီးဆံးလီၤဝဲနူဉ်ပကီးလၢတၢ်နါစ့ၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢတၢ်နါခိဉ်တၢ်နါစ့ၤလီၤ.

၅၉. **တၢ်နါလ့ပှၤ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်နါအထူပျုၤထံကပီၤဝဲလၢမ နၤဒ်နါကိဉ်ရံအသိး ဒီးပစံးလၢတၢ်နါလ့ပှၤလီၤ. တၢ်နါလ့ပှၤနူဉ်ဖျါလၢဒၢးခိဉ်ဒၢးပှၤကပီၤဒ်နါကိဉ်ရံအသိးနူဉ်လီၤ.

၆၀. **တၢ်နါဟိ** နူဉ်မ့ၢ်ပဲတရိထူဉ်ဖျိနူဉ်ပကီးလၢတၢ်နါဟိလီၤ. တၢ်နါဟိလၢဟံဉ်ပဲတရိနူဉ်ပကးတံာ်လၢတြၢလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်နါဟိအဖျိစကီးလီၤ.

၆၁. **တူၢ်သနါ** နူဉ်မ့ၢ်ပဒိးနူၢ်ခဲးပှၤဂၤတၢ်နးတၢ်ဖှိဉ်ဒီးပစံးလၢတူၢ်သနါလီၤ. ကစၢ်ယွၤဉ်ရူးတူၢ်သနါအသးလၢပယိနူဉ်မ့ၢ်ဒိးနူၢ်ခဲးပတၢ်နးတၢ်ဖှိဉ် ဒီးပစံးလၢတူၢ်သနါပှၤတၢ်ဒဲးဘးလီၤ.

ပှၤခဲလၢာ်အတၢ်ဒဲးဘး

ကစၢ်ယွၤဉ်ရူးတူၢ်သနါ

၆၂. **ထးနါ** နူဉ်မ့ၢ်ထးတကလုာ်အှဉ်ထးအဂၤတဖဉ်စဲဘူးစူးစူးဒီးပကီးလၢထးနါလီၤ. ထးနါနူဉ်ဒ်ထးအဂၤတဖဉ်အသိး ဒီးမ့ၢ်အှဉ်ထးအဂၤတဖဉ်နူဉ် ဒီးပကီးလၢထးနါလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢထးဝံထးနါလီၤ. ထိးနါ

as သ့ဉ်ထိးနါ. ၇၈and ၇၉.

၆၃. **ပနါ** နူဉ်ပှၤနါနူဉ်ပကီးလၢပနါတစုစုလီၤ. ပဝံပနါနူဉ်လိာ်အိဉ်တၢ်နးကၢ. ဒီးပစံးလၢပှၤနါတစုစု, ပစံးလၢဂၤနါတစုစုလီၤ. ပဝံပနါနူဉ်အိဉ်ဒီးအကဖုလီၤ.

၆၄. **ဝဲၤနါ** နူဉ်မ့ၢ်ပစံးပှၤဂၤလၢအနါ ဒီးပစံးလၢဝဲၤနါလီၤ. ပှၤတဂၤပအိဉ်ဒဉ်ပတၢ်ဒီးဝဲၤဝံဝဲၤနါပှၤဒ်နူဉ်ဘဉ်မနၤလဲဉ်.

၆၅. **ပှၤနါ.** No.132.၁၃၂. ပှၤအစံဉ်တဲၤမတၢတဂၤအိဉ် ဒီးမိဝၤခံဂၤမတၢတဂၤနူဉ်အဖိအိဉ်ခံဂၤ ဒီးအဖိသ့ၿိာ်အခံလဲၤအိဉ်လၢခုးလဲၤဝဲတုၤလၢသ့ဉ်တထံးအခိဉ်ထံးနါထိဉ် ဒီးအိဉ်အဖိနူဉ်လီၤ. အိဉ်ဝဲဝံၤဒီးအိဉ်အိဉ်ဝဲဟဲကွၤဆူဟံဉ်စံးအမါနဖိအိဉ်တဂၤဓိၤတမှာ်ဘဉ်မၤစဟဲကွၤအိဉ်နူအပှၢ်လီၤ. အဖိပှၢ်တဂၤလဲၤဝဲတုၤသ့ဉ်ခိဉ်ထံးနူဉ် ဒီးအိဉ်ကဒီးဝဲဝဲအလိၢ်နူဉ်လီၤ. လဲၤအိဉ်ကဒီးဝဲလၢခုးဆိကမိဉ်ထိဉ်ဝဲလၢအသး ယုၢ်လီၤကွၤကဒီးဆူဟံဉ်စံးအမါနဖိအိဉ်လၢခုးခံဂၤတမှာ်ဘဉ်. သါသးတ ယုၢ်နၤကၢအမါတခ်ိဓိၢ်ပှၢ်သဃဲးဒီးယုၢ်လီၤလဲၤၿိာ်အဝၤခံလီၤ. လဲၤလဲၤဝဲတုၤကဒီးလၢသ့ဉ်ခိဉ်ထံးနူဉ်အဝၤဟ်လီၤတဲာ်အီၤဖဲနူဉ်အဝၤလဲၤယုတဲာ်နီဉ်တုၢ်လီၤ. တိတဲာ်တဘိအိဉ်လၢသ့ဉ်ခံဆိကမိဉ်ထိဉ်ဝဲပှၤတဂၤအံၤတသ့ဉ်ညါမးတၢ်နီတမံၤလဲဉ်. အဝၤကအိဉ်အီၤလီၤ. ဆိကမိဉ်ထိဉ်ဝဲဒီးကီးထိဉ်တိတဲာ်မ့ၢ်တနၢ်ကွဲဓါနဝၤကအိဉ်မးနၤလဲဉ်. နမ့ၢ်တနာ်ယၤနကွၢ်လီၤကၢ်ကျဲဆဲလာ်ဓဲအိဉ်ထဲနဖိအခိဉ်သဉ်ဃံလီၤ. ကွၢ်လီၤတၢ်ဆူကျဲဆဲလာ်ဒီးထံဉ်လၢအဖိခိဉ်သဉ်ဃံလီၤ. ဒီးမတၢတဂၤဟ်ာ်မှဉ်ပျုၤတၢ်ဒီးကီးထိဉ်ဖုဓါ. မ့ၢ်ပကမၤယီၤလဲဉ်. တိတဲာ်တခီနမ့ၢ်ပျုၤဒီးဟံးထိဉ်စမဲၢ်အံၤလီၤ. ဒီးတိတဲာ်စဲၤလီၤအမဲၢ်ဟံးစမဲၢ်မ့ၢ်ကျုၤ. ပျုၤတဂ့ၤ. ဒီးတိတဲာ်ထုးထိဉ်နူအီၤဆူသ့ဉ်ခံလီၤ. ဒီးအဝၤဟဲကွၤပဲကွၤထိးဒီးနီဉ်တုၢ်တဘိစံးဝဲဒဉ်ယုၢ်ဒၢဓိၢ်ပှၢ်တဒုမ့ၢ်လဲၤဆူလဲဉ်. ဒီးယုအမါနူဉ်ကြူးကြူးလီၤ. အမါတခ်ိအိဉ်လၢသ့ဉ်ခံနူဉ်ပျုၤအဝၤကသံတ့ၢ်လီၤ. တိတဲာ်တခီဟံးတၢ်ယီၤကျုၤနကလီၤတဲာ်ဘဉ်ဖုး. အဝၤတခ်ိယုအမါတထံဉ်ဘဉ်ဝဲဒီးအိဉ်လီၤအသးတကျဲလီၤ. ဘျဉ်အိဉ်အစုအခိဉ်အဖံးအညဉ်နူဉ်လၢာ်လ့ၤတကွၤလီၤ. အိဉ်လီၤတဲာ်လၢအဟၢဖၢတဖျာဉ်လီၤ. ဒီးတိတဲာ်ကတိၤထိဉ်တၢ်ဒီးအီၤ, နဝၤအိဉ်နၤတသ့လၢၤဘဉ်ပျုၤလၢၤတဂ့ၤ. ဟံးထိဉ်စမဲၢ်အံၤဒီးဟံးထိဉ်တိတဲာ်အမဲၢ်ဒီးတိတဲာ်စဲၤလီၤကွၤအီၤလီၤ. တးဒီးအဝၤထံဉ်လၢအီၤအဝၤစံးအီၤမှဉ်ပှၢ်ဓါမူၤကွၤယၤတကွၢ်မိ. ဒီးအမါကွၤယ့ၢ်လ့ၢ်လ့ၢ်ပၢၢ်လၢအဘူးအတံၢ်အိဉ်လီၤ. ကတၢၢ်.

၆၆. **ပှၤနါ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီကဲထိဉ်လၢတၢ်အၢတၢ်သီဒီးပစံးလၢပှၤနါလီၤ. ပှၤနါတဖဉ်နူဉ်အိဉ်ဒီးအကဖုနူဉ်မ့ၢ်လၢလံာ်ဝၢနိၤ,လၢသ့ဉ်မံၤယီၤတနိၤလီၤစံးဝဲဒဉ်.

၆၇. **ပြိခိဉ်နါဒ့** နူဉ်မ့ၢ်ပြိအတူၢ်လီၤဝဲစူဆူထံလိာ်ပှၤဒီးပစံးလၢပြိခိဉ်နါဒ့လီၤ. ပြိတူၢ်လီၤဝဲဆူထံလိာ်ပှၤနူဉ်မၤသးစူဝဲဒီးပစံးလၢပြိနါဒ့ဒ်နူဉ်လီၤ.

၆၈. **လၢ်နါ** နူဉ်အိဉ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. စစံးစကလဲၤဆူဝ့ၢ်ပှၤစဆိကမိဉ်ဒ်နူဉ်လီၤ. မ့ၢ်လၢ်နါဒ်နူဉ်ဒီးစကလဲၤအခါဖဲလဲဉ်ဖဲလဲဉ်နူဉ်စတသ့ဉ်ညါဘဉ်. လၢ်နါနူဉ်ဒ်နာ်သကွအသိးလီၤ.

၆၉. **ဖီနါ** နူဉ်မ့ၢ်ဖီပှၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်နီဉ်ထံးတကလှာ်လီၤ. ဖီပှၢ်ဖီနါစံးဝဲဒဉ်.

၆၉.၁. **လၢၢ်နါဒ့** နူဉ်မ့ၢ်လၢၢ်အတူၢ်လီၤဆူထံလိာ်ပှၤနူဉ်ပစံးလၢလၢၢ်နါဒ့လီၤ. ချံလဲၤတြူာ်လၢၢ်နါဒ့နူဉ်ကဘဉ်တ့ၢ်လီၤ.

၇၀. **လိၢ်နါ** နူဉ်မ့ၢ်ဒံမ့ၢ်ဂ့ၤ,လူၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒးမ့ၢ်ဂ့ၤ, တမ့ၢ်ယီနူဉ်သဉ်ထိဉ်တကလုာ်ခံကလုာ်ဒီးပစံးလၢဒးလိၢ်နါလီၤ. ဒးပိၢ်နူဉ်သဉ်ထိဉ်လၢဒးပိၤတြၢအသဉ်တနိၤ ဒီးပစံးလၢလိၢ်နါလီၤ. ဒံခွါအမ့ၢ်နူဉ်သဉ်ထိဉ်လၢဒံဆံဉ်ပီကျိအသဉ်တနိၤ ဒီးပစံးလၢလိၢ်နါလီၤ. ဒီးပစံးလိဉ်နါစကီးလီၤ.

၇၁. **လီၤကဝိၢ်နါ** နူဉ်မ့ၢ်ပကူာ်သ့ဉ်ကၢ်လီၤပိၢ်ဖးလဲၢ်ဒီးပစံးလၢလီၤကဝိၢ်နါလီၤ. ပှၤတဂၤကူာ်သ့ဉ်လီၤကဝိၢ်နါမးလီၤ.

၇၂. **ဝ်ၵ်နါ** နူ်မွၢ်သူ်စိုးအဆိလိူ. ဒီးမွၢ်သူ်စိုးစၢ်ဝ နူ်လိူ. သူ်စိုးဝ်ၵ်နါစံးဝဲဒ်.

၇၃. **သနါခၵ်** သူ်တကလုာ်နူ်တၢ်ကိၢ်ပသးဒီးပၵွ်ဖှ ခၵ်လိူပသးလၢအဖံးနူ်လိူ. ဒီးပကီးအမံၤလၢသနါ ခၵ်လိူ.

၇၄. **သါတနါ** နူ်မွၢ်နီၵ်တကလုာ်အိၵ်ဒီးအကဖိၵ်ဒီးဒီး ဆူၵ်ဝဲဒီးပစံးလၢသါကနါလိူ. ပှၤကညီအခုးနူ်မဲထိၵ် လၢသါကနါနူ်တၢ်ခဲကၢ.

၇၅. **သါသနါ** နူ်တၢ်အလုၢ်အလၢ်နူ်ပစံးလၢသါသနါ လိူ. မုၵ်ကီၤလံၢ်အသါသနါတအိၵ်လၢၤဘၵ်. ကအိၵ် ထိၵ်ကှၤထဲကစၢ်ယွၤအသါသနါလိူ.

၇၆. **သးနါပှၢ်** နူ်မွၢ်ပှၤကညီအဂီၤလၢအမဲာ်ညါတခီ ကဘျၵ်ဝဲ ဒီးကီၤဝဲနူ်ပစံးလၢသးနါပှၢ်လိူ. ဒီးပစံးဒီး အဆိလၢသးနါပှၢ်သးနါပှၢ်လိူ. ပှၤတဂၤစိာ်အဖိလၢအ သးနါပှၢ်အလိူလိူ. ဒီးပစံးလၢသါနါပှၢ်စကီးလိူ.

၇၇. **သူ်နါအံၵ်** နူ်မွၢ်သူ်ထံလိူဝဲဘျါသလံး ဒီးပစံး လၢသူ်နါအံၵ်လိူ. သူ်တနီၤနီၤနူ်အထံထိၵ်ဘျဲဝဲဒီး ပကီးလၢသူ်နါအံၵ်လိူ. (ကွၢ်နါအံၵ်)

၇၈. **သူ်ထီးနါ** နူ်မွၢ်သူ်နါစှၤနူ်ပကီးလၢသူ်ထီး နါလိူ. ဒီးမွၢ်ပကီးဖိာ်ထွဲပှိၢ်အစံနူ်လိူ.

၇၉. **သူ်ထီးနါ** မွၢ်နီၵ်အမုၢ်တကလုာ်မဲထိၵ်ဒီးဘဲ ထိၵ်သူ်ခိၵ်ဆၢၵ်ဝ်ၵ်နါစှၤ ဒီးပကီးလၢသူ်ထီးနါလိူ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢကူကူရှၢ်လိူ. သူ်ထီးနါအဒီးနူ် ပရိုကျိုးအိၵ်လိူ.

၈၀. **အနါစှၤ** နူ်မွၢ်ထိရိၤတၢ်တဖျါအကတၢၢ်နူ်ပစံး လၢအနါစှၤခဲလၢာ်လိူ. သူ်အနါစှၤ,ဝ်ၵ်အနါစှၤ,ဘီအ နါစှၤစံးဝဲဒ်.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအနါခိၵ်အနါစှၤလိူ.

၈၁. **အိၵ်နါ** နူ်မွၢ်အိၵ်နၢ်အဆိလိူ. ဒီးမွၢ်ပှၤဆံးဆူး အိၵ်အနၢ်ထံနူ်လိူ.ပှၤဆံးအိၵ်နၢ်အိၵ်နါစံးဝဲဒ်လိူ.

၈၂. **အိၵ်နါ** နူ်မွၢ်အိၵ်နီၢ်အဆိလိူ. ဒီးမွၢ်စီၤပၤပၢဘၵ် နီၢ်နူ်ပစံးလၢအိၵ်နီၢ်အိၵ်နါလိူ. ပှၤအဲကလံးအစီၤပၤ အိၵ်နီၢ်အိၵ်နါစံးဝဲဒ်.

၁. **နၢ်** နူ်မွၢ်ပှၤကညီအဂီၤတမံၤလၢတၢ်သိၵ်တၢ်ပှၤဒီး နၢ်ဟူဝဲနူ်ပကီးလၢနၢ်လိူ. ပှၤကညီနၢ်နူ်တၢ်သိၵ်ဒီး နၢ်ဟူဝဲလိူ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနူၤနၢ်လိူ. နၢ်ကု, နၢ် ပျံၤ, နၢ်ပူၤ, နၢ်ဒံး,နၢ်စဲၤ,နၢ်ကါ,နၢ်ပီၤ,နၢ်ဟူ,နၢ်လှၢ်စံး ဝဲဒ်ဒ်နူ်လိူ. ပှၤကညီနၢ်နူ်နၢ်ဟူတၢ်သိၵ်နူ်လိူ. ဒီး ပစံးလၢအနၢ်စကီးလိူ.

၂. **နၢ်ကကၢၤ** နူ်မွၢ်ပှၤကညီနၢ်ကုချံးအသးဒီးအပူၤ လိၤကအိနူ်ပစံးလၢနၢ်ကကၢၤလိူ. ပှၤကညီနၢ်ပူၤက ကၢၤဒၢစံးဝဲဒ်လိူ.

၃. **နၢ်ကဘျုံး** နူ်မွၢ်ပနၢ်ကုသဝဲာ်အကတၢၤနူ်ပစံးလၢ နၢ်ကဘျုံးလိူ. ပှၤကညီနူ်အိၵ် ဒီးနၢ်ကဘျုံးကတၢၤ လိူ. ခံၵ်အှၵ်နနၢ်ကဘျုံးတဖျၢၵ်နူ်ပၢ်ကွဲာ်တကှၢ်.

၄. **နၢ်ကမၵ်** နူ်မွၢ်ပှၤကညီနၢ်ဟူတၢ်တတီဘၵ် ဒီးပစံး လၢနၢ်ကမၵ်လိူ. ပှၤမွၢ်စံးပှၤဂၤမၤတၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပှၤဂၤ နၢ်ဟူလၢပမၤအမၤတၢ်တမံၤဒၵ် ဒီးပစံးလၢနၢ်ကမၵ် လိူ. ဒီးပစံးလၢနၢ်ဟူကမၵ်တၢ်စကီးလိူ. သရၵ်မၢစ လဲၤမၤမှၵ်အှူစနၢ်ကမၵ် ဒီးစနၢ်ဟူလၢသရၵ်မၢစလဲၤမၤ ထံလိူ. သရၵ်မၢစလဲၤမၤနူၢ်မှၵ်ဒီးစနၢ်ကမၵ်ဒီးစနၢ်ဟူ လၢသရၵ်မၢစလဲၤမၤနူၢ်မှၤတလိၵ်လိူ.

၅. **နၢ်တါ** နူ်မွၢ်ပှၤကညီဖိာ်နၢ်ဒံးလၢစှဒီးမၤအသးအ ခိၵ်သအိးတိာ် ဒီးပကီးလၢနၢ်ကါလိူ. ဒီးပကီးဒီးအ ဆိလၢကဲၵ်ရိၵ်နၢ်ကါလိူ. ကဲၵ်ရိၵ်နၢ်ကါနူ်ပှၤကညီမၢ တလၢၤဖိာ်နူၢ်အိၤလၢစှဒီးဒံးဝဲလိူ.

၆. **နၢ်တါ** နူ်မွၢ်သူ်တကလုာ်လၢပသူၵ်ဒၢ ဒီးပအိၵ်အ သၵ်နူ်ပကီးလၢနၢ်ကါလိူ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနၢ်ဘုၵ် နၢ်ကါလိူ. နၢ်ဘုၵ်နၢ်ကါနူ်ပအိၵ်အသၵ်လိူ.

၇. **နၢ်ကု** နူ်မွၢ်ပနၢ်ဘုၵ်ပှၢ်နူ်ပစံးလၢနၢ်ကုလိူ. ဒီးပ စံးဒီးအဆိလၢနူၤကုနၢ်ကုလိူ. နၢ်ကုဘုၵ်ပှၢ်နူ်မွၢ်ပနၢ် ဒီးဘုၵ်နူ်လိူ.

၈. **နၢ်ကုခိၵ်** နူ်မွၢ်ပနၢ်ကုကနူၤခိၵ်နူ်ပစံးလၢနၢ်ကု ခိၵ်လိူ. နူၤကုခိၵ်နၢ်ကုခိၵ်ပစံးဒီးအဆိဒ်နူ်လိူ. ဒီးပ စံးလၢနၢ်ကုခိၵ်နၢ်ကုလာ်စကီးလိူ.

၉. **နၢ်ကုခိၵ်ထံး** နူ်မွၢ်ပနၢ်ကတၢၢ်လိူလၢစဲဘူးတံၢ်ဒီး ပခိၵ်ကပၤနူ်ပစံးလၢနၢ်ကုခိၵ်ထံးလိူ. နၢ်ကုခိၵ်ထံး လၢစဲဘူးဒီးပခိၵ်ကပၤနူ်လိူ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢ် ကုခိၵ်ခိၵ်ခိၵ်ထံးလိူ.

၁၀. **နၢ်ကုချၢ** နူ်မွၢ်ပနၢ်ကုအဒီးသးဆူခိတခီနူ်ပစံး လၢနၢ်ကုချၢလိူ. နၢ်ကုချၢနူ်ဒီးအသးဆူခိတခီနူ်မွၢ် နၢ်ကုချၢလိူ. နၢ်ကုချၢသးသမိး.

၁၁. **နၢ်ကုလာ်** နူ်မွၢ်နၢ်ကုခိၵ်အဆိလိူ. ဒီးမွၢ်ပနၢ် ကုကနူၤခိၵ်နူ်ပစံးဒီးအဆိလၢနၢ်ကုခိၵ်နၢ်ကုလာ်လိူ.

၁၂. **နၢ်ကူၵ်** နူ်မွၢ်ပှၤဂၤကတိၤတၢ် ဒီးပတဟ်နၢ်ဟူဘၵ် ပသးဒီးပစံးလၢနၢ်ကူၵ်လိူ. ပှၤတဂၤပကတိၤတၢ်ဒီးနၢ် ကူၵ်သမိးလိူ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနူၤကူၵ်နၢ်တိၵ်လိူ. နူၤကူၵ်နၢ်ကူၵ် ပစံးဒီးအဆိဒ်နူ်စကီးလိူ.

၁၃. **နၢ်ကိၢ်** နူ်မွၢ်ပှၤဂၤကတိၤတၢ်ပကနၵ်တဘၵ်ဘၵ် ပနၢ်ဒီးပစံးလၢနၢ်ကိၢ်လိူ. ကတိၤတၢ်ဒ်နူ်တဂ့ၤ. စနၢ် ကိၢ်, ပှၤတနီၤနီၤကီးအမံၤဒီးအနၢ်ကိၢ်ဝဲလိူ.ပှၤတဖၵ် ကတိၤတၢ်ဒီးစကနၵ်စနၢ်ကိၢ်ကၢ.

၁၄. **နၢ်ချံ** နူ်မွၢ်ပနၢ်ပူၤဆါဒီးညီးထိၵ်ဝဲဒီးသလံၤထိၵ် လၢပကိာ်ကပၤနူ်ဒီးပစံးလၢနၢ်ချံလိူ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢနၢ်ချံနၢ်ချါလိူ. စနၢ်ချံနၢ်ချါဆါသမိးလိူ.

၁၅. **နၢ်ယၤ** နူ၁်မ့ၢ်ပှၤကတိၤတၢ်နူ၁်ပနၢ်ပၢၢ်အခီအပညီ ကီဒီးပစံးလၢနၢ်ယၤလီၤ. ပှၤတဂၤအနၢ်ယၤဒီးအနၢ်ပၢၢ်တၢ်ကီမးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနူၤယၤနၢ်ယၤလီၤ.

၁၆. **နၢ်ရူ** နူ၁်မ့ၢ်ခိ၁်စူအဆိလီၤ. ထီရီၤတၢ်ခိ၁်စူလၢဘ၁်ဆိးပှၤနှ၁်ဝဲနူ၁်ပစံးဒီးအဆိလၢခိ၁်စူနၢ်စူလီၤ. ဘိနူ၁်ခိ၁်စူနၢ်စူစံးဝဲဒ၁်လီၤ.

၁၇. **နၢ်စဲၤ** နူ၁်မ့ၢ်ပတှၢ်ခိ၁်ပီၤအှအဒံးဒီးဘၢ၁်နူ၁်လီၤစဲၤဖးထိဒီးပဒံးပဝဲနူ၁်ပကီးလၢနၢ်စဲၤလီၤ. ပှၤတဂၤမၤနၢ်စဲၤဒီးဒံးဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢ်စဲၤနၢ်ဖိလီၤ.

၁၈. **နၢ်စိၤ** နူ၁်မ့ၢ်ပကတိၤကြိကြိတၢ်ဒီးပစံးလၢနၢ်စိၤကတိၤတၢ်လီၤ. ပှၤကညီမ့ၢ်တပျူၢ်ဘ၁်နှ၁်သကူ ဒီးပစံးလၢပျူၢ်နူ၁်မ့ၢ်နၢ်စိၤကတိၤတၢ်လီၤ. နၢ်စိၤကတိၤတၢ်ဒ်နူ၁်တဂ့ၤ. ပှၤဂၤကလီးအိ၁်ဘ၁်နၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢနၢ်စိၤလီၤ. ဒီးတနီၤနီၤစံးလၢနှ၁်စိၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢနၤစိၤစကီးလီၤ.

၁၉. **နၢ်တအၢ** နူ၁်မ့ၢ်ပှၤကညီနၢ်ပူၤတဲ၁်တၢၤဒီးတနၢ်ဟူဘ၁်တၢ်နူ၁်ပစံးလၢနၢ်တအၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢ်တအၢနၢ်တကံ၁်လီၤ.

၂၀. **နၢ်တိ၁်** နူ၁်မ့ၢ်ပှၤကညီလၢအမိၢ်အပၢ်ကတိၤတၢ်ဒီးတကန၁်ဘ၁်ဝဲနူ၁်ပစံးလၢနၢ်တိ၁်လီၤ. ပှၤတဂၤအနၢ်တိ၁်သမိး,အမိၢ်အပၢ်ကတိၤတၢ်ဒီးတကန၁်ဘ၁်ဝဲဘ၁်.

၂၁. **နၢ်တိ၁်** နူ၁်မ့ၢ်ပှၤကညီအနၢ်ကူ၁်နူ၁်ပစံးဒီးအဆိလၢနူၤကူ၁်နၢ်တိ၁်လီၤ. ပှၤတဂၤအနူၤကူ၁်အနၢ်တိ၁်နးသမိး.

၂၂. **နၢ်ထိ၁်** နူ၁်မ့ၢ်ပမၤထိ၁်ကုနၢ်နူ၁်ပစံးလၢနၢ်ထိ၁်ကုလီၤ. ကုတဒုအနၢ်တအိ၁်ဘ၁်နၢ်ထိ၁်ကူၤအီၤတကူၢ်.

၂၃. **နၢ်ထိ၁်** နူ၁်မ့ၢ်နိၢ်ထိ၁်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီကဲလၢဆဲးနံ၁်နူ၁်ပစံးလၢနိၢ်ထိ၁်နၢ်ထိ၁်လီၤ.

၂၄. **နၢ်ဒံ** နူ၁်မ့ၢ်ခိ၁်ဒံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပယှၢ်ဒီးပခိ၁်လီၤဂုၤနၢ်လီၤယိၢ်နူ၁်ပစံး ဒီးအဆိလၢခိ၁်ဒံနၢ်ဒံလီၤ. ပှၤတဂၤယှၢ်ဒီးခိ၁်ဒံနၢ်ဒံမးလီၤ.

၂၅. **နၢ်ဒံ** နူ၁်မ့ၢ်ပှၤကညီအထူ၁်ဖျိးနူ၁်ပကီးလၢနၢ်ဒံလီၤ.ပှၤကညီမၤတကဲဒီးသရ၁်မ့ၢ်ဟ့၁်ကသံ၁်ဒီးဟံးကွၢ်ဝဲနၢ်ဒံလီၤ. တုၤနၢ်ဒံတအိ၁်လၢၤဘ၁်ဒီးသံဝဲလီၤ.

၂၆. **နၢ်ဒံး** နူ၁်မ့ၢ်ထိရီၤပှၤကညီဆွံနှ၁်တၢ်လၢအနၢ်တှၢ်ဝဲအိပူၤနူ၁်ပကီးလၢနၢ်ဒံးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနၢ်ဘု၁်နၢ်ဒံးလီၤ.

၂၇. **နၢ်ဒံးဖျ၁်** နူ၁်မ့ၢ်နၢ်ကါလၢအဘိဘ၁်လိ၁်ဝဲနူ၁်ပကီးလၢနၢ်ဒံးဖျ၁်လီၤ. ထိရီၤပဒံးတၢ်လၢဒိဘိတဖ၁်နူ၁်ပကီးလၢနၢ်ဒံးဖျ၁်လီၤ. ပှၤကညီဖိ၁်ခွါနူ၁်ဒံးထဲနၢ်ဒံးဖျ၁်စိၤလီၤ.

၂၈. **နၢ်ဒံးပသံး** နူ၁်မ့ၢ်ပှၤကလှ၁်အဂၤတဖ၁်ဒံးတိၢ်အိ၁်ဒီးအကွံၤဒ်ပသံးအသီးဒီးပကီးလၢနၢ်ဒံးပသံးလီၤ. ပှၤအဲကလံးအမု၁်တနီၤနီၤဒံးနၢ်ဒံးပသံးလီၤ.

၂၉. **နၢ်ဒၢ** နူ၁်မ့ၢ်ပှၤကညီအနၢ်ပူၤညီးထိ၁်ဝ့ထိ၁်ဒီးအဖံအိ၁်ဝဲနူ၁်ပစံးလၢနၢ်ဒၢလီၤ. ပှၤတဂၤအနၢ်ဒၢဒီးအဖံဟဲလီၤဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢ နၢ်ဒၢနၢ်ဒါလီၤ.

၃၀. **နၢ်ဒူ** နူ၁်မ့ၢ်ပှၤလၢတကန၁်ဘ၁်အမိၢ်အပၢ်အကလုၢ်ဒီးအနၢ်ကူ၁်ဒီးဟု၁်တၢ်, မၤဂီၤတၢ်ဒီးအဲ၁်ပဖိသိးပမါဒီးပိ၁်မု၁်တဖ၁်အဲ၁်ဒီးပှၤဂၤဝၤဒီးပစံးလၢနၢ်ဒူလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢ်ဒူသးကိၤလီၤ.ပှၤတဂၤအနၢ်ဒူဒီးအဲ၁်ဒီးပှၤဂၤအဖိအမါအဖိအဝၤတပျုၢ်ဘ၁်ဝဲဘ၁်.

ကျိ၁်တဖျ၁်စ့ပွဲၤအပူၤ စီၤနၢ်ဒူသးကိၤ

နိၢ်အဲ၁်ပဝၤအနၢ်ဒူ အဲ၁်ပမါဘျီတၢ်ကတိၤ.

၃၁. **နၢ်ဒ့** နူ၁်မ့ၢ်ပှၤကညီအိ၁်ဒီးနၢ်ဟူကြိကြိတၢ်ဒ်တၢ်ယှၢ်, ဒ်တၢ်ကီး, ဒ်ပမၤလုၢ်မၤထါအသိး ဒီးပစံးလၢနၢ်ဒ့လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢ်ဒ့နၢ်ပီၤလီၤ. နစံးတၢ်သိ၁်ဒ်ပှၤကညီယှၢ်လၢဟိ၁်ခိ၁်ဖိခိ၁်သိ၁်အသိးနူ၁်ကမ့ၢ်ကၢ်နနၢ်ဒ့သၢ.

၃၂. **နၢ်ဒိ၁်တခ့၁်** နူ၁်မ့ၢ်ပမံဒီးပနၢ်လီၤဒီးတၢ်သိ၁်တၢ်သဲပနၢ်ဟူချုလၢပမံအဖၢမှၢ်နူ၁်ပစံးလၢပနၢ်ဒိ၁်တခ့၁်လီၤ. ပှၤတဂၤအနၢ်ဒိ၁်တခ၁်ဒီးမံနှ၁်သကူအဖၢမှၢ်နူ၁်တၢ်သိ၁်တၢ်ပူၤဒီးနၢ်ဟူဝဲလီၤ.

၃၃. **နၢ်နၢ်တဲ၁်** နူ၁်မ့ၢ်ဖိသ၁်ထုးဘျးလိ၁်ဆို၁်ဒီးထုးဝဲပူ၁်လိ၁်အသးဒီးစံးဝဲလၢနၢ်နၢ်တဲ၁်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဖိသ၁်လိ၁်ကွဲတၢ်လီၤ. ဖိသ၁်ဘျးလိ၁်ဆို၁်ခံဘ့၁်ဒီးထုးပူ၁်လိ၁်ဝဲဒီးမၤသိ၁်အကလုၢ်စံးဝဲဒ၁်. နၢ်နၢ်တဲ၁်, တဲ၁်လၢနဲဒ၁်တခီ, ဒီးအဝဲတဂၤစံးစကီးနၢ်နၢ်တဲ၁်. တဲ၁်တဲ၁်လၢနဲဒ၁်တခီစံးဝဲ ဒီးတုၤအဆို၁်တဲ၁်ဝံၤတဂၤဂၤ ဒီးစံးဝဲလၢနၢ်နၢ်တဲ၁် တဲ၁်လၢနၤတခီလံစံးဝဲလီၤ.

၃၄. **နၢ်ပၢၢ်နၢ်ဘျါ** နူ၁်မ့ၢ်ပှၤလၢအိ၁်ဒီးအကသီးပီညါတဖ၁်နူ၁်သူ၁်ညါတၢ်အဂ့ၢ်အပိၢ်. တၢ်ကတိၤအဒိ၁်အယိ၁်သူ၁်ညါဝဲအခီပညီ ဒီးပစံးလၢနၢ်ပၢၢ်လီၤ. ဒီးပှၤကလှ၁်အဂၤကတိၤတၢ်နူ၁်စံးတၢ်အံၤတၢ်နူၤပသူ၁်ညါဒီးပစံးလၢနၢ်ပၢၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤနၢ်ပၢၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအဂ့ၢ်အပိၢ်အါနူၢ်ပှၤတကူၢ်လီၤ. ပှၤလၢဒၢးချံဒၢးထိ, ဒၢးကဘီသီပါအနၢ်ပၢၢ်ဝဲတဖ၁်နူ၁်တပျုၢ်ဘ၁်တပှ၁်တပီဘ၁်.

၃၅. **နၢ်ပူၤ** နူ၁်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, အနၢ်ထူ၁်ဖျိနှ၁်ဆူအခိ၁်အိပူၤနူ၁်ဒီးနၢ်ဟူတၢ်ဒီးပစံးလၢနၢ်ပူၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢ်ပူၤနၢ်တ့ၤလီၤ. ပှၤကညီနၢ်ဟူတၢ်လၢနၢ်ပူၤနူ၁်လီၤ.

၃၆. **နၢ်ပူၤဒၢကူ၁်** နူ၁်မ့ၢ်ပှၤကညီအနၢ်ပူၤတစၢၢ်ဆၢဘ၁်ဒီးကူ၁်ဝဲနူ၁်ပစံးလၢနၢ်ပူၤဒၢကူ၁်လီၤ. ပှၤကညီနူ၁်နၢ်ပူၤတစၢၢ်ဆၢဘ၁်.နၢ်ပူၤဒၢကူ၁်ဝဲလီၤ

နၢ်

၃၇. **နၢ်ဝီႈ** နၼ်မွၵ်ႇနၢ်ၼႃအဆိလီႈ. ဢီးမွၵ်ႇပနၢ်ႇဟူႁူႉၾႃး နၢ် ႁူႁိုတၢ်ၼ်တၢ်ယွၵ်ႇတၢ်ၵိုတၢ်သိၼ်တၢ်ပွႈအသိုး ဢီးပၼ်း ဢီးအဆိလၢနၢ်ၼႃနၢ်ဝီႈလီႈ. ပွႈလၢသးပွၵ်ႇတၾၼ်နၼ်အနၢ် ၼႃနၢ်ဝီႈထီဘိလီႈ.

၃၈. **နၢ်ဝီႈ** နၼ်မွၵ်ႇမဵၵ်းပီၵ်ႇအဆိလီႈ. ဢီးမွၵ်ႇပထၼ်ႁိုႁို တၢ်ပျႃႇပျႃႇပျႃႇပျႃႇၼ်ပွႈကညီလဲႈတၢ်ကွႈတၢ်အသိုး ဢီးပၼ်း ဢီးအဆိလၢမဵၵ်းပီၵ်ႇနၢ်ဝီႈလီႈ.

၃၉. **နၢ်ဝီႈ** နၼ်မွၵ်ႇထံမိၼ်အဆိလီႈ. ဢီးမွၵ်ႇထံသပၢႈလၢ ထံဢိၼ်လၢအပွႈနၼ်ပကျၢၵ်ႇယဵၵ်းအမိၼ် ဢီးပၼ်းဢီးအဆိ လၢထံမိၼ်နၢ်ဝီႈလီႈ.

၄၀. **နၢ်ဝီႈ** နၼ်မွၵ်ႇပမိၼ်ကပၢဖဲဘူးဢီးပနၢ်ဢီးပဢိၼ်တၢ်ဝး ဝဲနၼ်ပကိုးလၢနၢ်ဝီႈလီႈ. ပွႈကညီၶးကဆီဘၼ်ဖဲနၢ်ဝီႈ နၼ်ဢီးသံဝဲလီႈ. ပွႈကညီဢိၼ်မွႈနၼ်အနၢ်ဝီႈဝးဝဲလီႈ.

၄၁. **နၢ်ဝီႈထံး** နၼ်မွၵ်ႇပနၢ်သရူႈထံးဖဲပမိၼ်ကပၢဘူးဢီးပ နၢ်ပွႈအသရူႈနၼ်ပၼ်းလၢနၢ်ဝီႈထံးလီႈ. ပွႈကညီနၢ်ဝီႈ ထံးနၼ်တူႈပတိၵ်ႇဘၼ်တဘိဢီးသံဝဲလီႈ.

၄၂. **နၢ်ပွႈ** နၼ်မွၵ်ႇနၢ်ဟူအဆိလီႈ. ဢီးမွၵ်ႇတၢ်သိၼ်တၢ်ပွႈ နၼ်ဟူဘၼ်ပနၢ်ပွႈဢီးပၼ်းဢီးအဆိလၢနၢ်ဟူနၢ်ပွႈလီႈ. နၢ် ဟူနၢ်ပွႈၼ်းဝဲၼၼ်.

၄၃. **နၢ်ပွႈ** နၼ်မွၵ်ႇနၢ်သိၼ်အဆိလီႈ. ဢီးမွၵ်ႇပနၢ်ပွႈသိၼ်ဟူၵ်ႇ ဟူၵ်ႇၵွၵ်ႇ ဢီးသိၼ်ဝဲၼ်ပဆုဘုတိၵ်ႇဘုသိုး ဢီးပၼ်းဢီးအဆိလၢ နၢ်သိၼ်နၢ်ပွႈလီႈ.

၄၄. **နၢ်ပျႃႇ** နၼ်မွၵ်ႇပတုၵ်ႇပနၢ်ဢီးပယဵၵ်းထိၼ်နၼ်အညႃႇဢိၼ် တဘိၼ်ပျႃႇအသိုး ဢီးပၼ်းလၢနၢ်ပျႃႇလီႈ. ဢီးပၼ်းလၢနၢ် ပျႃႇနၢ်ပိၼ်နၼ်ဢီးအဆိၵိုးလီႈ. ပွႈတၵၢယဵၵ်းနၢ်ဢီးအနၢ် ပျႃႇဢိၼ်ၼ်းဖိနဲမိၢလီႈ. ပွႈတၵၢနၢ်ပျႃႇတဵၵ်းဢီးၼ်းနၢ်ၼ်းတ သုလၢႈဘၼ်. ဢီးပၼ်းဢီးအဆိလၢနူႈပျႃႇနၢ်ပျႃႇလီႈ.

၄၅. **နၢ်ပျႃႇ** နၼ်မွၵ်ႇဟံၼ်မိၼ်အဆိလီႈ. ဟံၼ်မိၼ်နၢ်ပျႃႇၼ်း ဝဲၼၼ်. ဢီးမွၵ်ႇဟံၼ်ပိမိၼ်လၢပၼုးထိၼ်လၼ်နၼ်လီႈ.

၄၆. **နၢ်ပိ** နၼ်မွၵ်ႇထံပိအဆိလီႈ. ဢီးမွၵ်ႇထံလိၵ်းလၢဆံး တၾၼ်နၼ်ပကိုးဢီးအဆိလၢထံပိနၢ်ပိလီႈ. ထံပိနၢ်ပိလိၵ်း ၼ်းဝဲၼၼ်.

၄၇. **နၢ်ပိ** နၼ်မွၵ်ႇမိၼ်ပိအဆိလီႈ. ဢီးမွၵ်ႇပပျႃႇတၢ်ဢီးပသး ၶၼ်လီႈ ဢီးပမိၼ်နၼ်မၢသးၼ်ဢိၼ်ထိၼ်အသိုး ဢီးပၼ်းဢီးအ ဆိလၢမိၼ်ပိနၢ်ပိလီႈ. စထံၼ်ဘိၼ်သဢိၼ်တၼုသါက ဢုၼ်ယၢဢီးစမိၼ်ပိနၢ်ပိမးလီႈ.

၄၈. **နၢ်ပိ** နၼ်မွၵ်ႇနၢ်ပျႃႇအဆိလီႈ. ဢီးမွၵ်ႇပနၢ်အညႃလၢပ တုၵ်ႇဢီးပယဵၵ်းနၢ်အညႃဢိၼ်တၼ်းပိၼ်ပျႃႇအသိုးနၼ်ပၼ်းဢီး အဆိလၢနၢ်ပျႃႇနၢ်ပိလီႈ.နၢ်ပျႃႇနၢ်ပိၼ်းဝဲၼၼ်လီႈ.

၄၉. **နၢ်ဘုၼ်** နၼ်မွၵ်ႇနၢ်ကၢအဆိလီႈ. ဢီးမွၵ်ႇနၢ်ၼ်းစုလၢအ မိၼ်သဢိးတိၵ်းနၼ်လီႈ. နၢ်ဘုၼ်နၢ်ကၢၼ်းဝဲၼၼ်. ဢီးနၢ်ၼ်း အဆိမွၵ်ႇနၢ်ဘုၼ်ၵိုးလီႈ.

၅၀. **နၢ်ဘွါ** နၼ်မွၵ်ႇပွႈကညီဖိဆံးလၢဢိၼ်ဖျႃသိနၼ်အ နၢ်ဘိၼ်ဝဲဢီးတူႈယဵၵ်းဢီးအနၢ်သလၼ်ထိၼ်ကွႈအသးနၼ်ပ ၼ်းလၢနၢ်ဘွါလီႈ. ပွႈဆံးနၼ်တနီႈနီႈဢိၼ်ဖျႃသိနၼ်နၢ် တဘွါၼ်းဘၼ်. တူႈယဵၵ်းဢီးနၢ်ဘွါဝဲလီႈ.

၅၁. **နၢ်ဘွါ** နၼ်မွၵ်ႇနၢ်ပၢၵ်ႇအဆိလီႈ. ဢီးမွၵ်ႇပွႈလၢနၢ်ပၢၵ်ႇ တၢ်ၼ်းတၢ်ကတိႈအဢိၼ်အယိၵ်း, ဢီးဢိၼ်ဢီးအကသိုးပိညါ နၼ်ပၼ်းလၢပွႈနၢ်ပၢၵ်ႇနၢ်ဘွါၼ်နၼ်လီႈ.

၅၂. **နၢ်ယိၵ်း** နၼ်မွၵ်ႇပွႈလၢကသိုးတဢိၼ်ဘၼ်ဝဲဢီးအနူႈ တပၢၵ်ႇနၢ်တပၢၵ်ႇဘၼ်တၢ်ကတိႈအဢိၼ်အယိၵ်းဘၼ် ဢီးတၢ် အၵွၵ်ႇအပိၵ်ႇနၼ်တသုၼ်ညါဘၼ်ဝဲလၢအဢါဘၼ် ဢီးပၼ်း လၢနၢ်ယိၵ်းလီႈ. ပွႈတၵၢနၢ်ယိၵ်းကၢ. အနၢ်တပၢၵ်ႇဘၼ် တၢ်နီတမံႈဘၼ်.

၅၃. **နၢ်ယိၵ်း** နၼ်မွၵ်ႇပွႈလၢမံဆုၼ်ဝဲဢီးပကိုးတနၢ်ဟူ ဘၼ်ဝဲနၼ်ပၼ်းလၢနၢ်ယိၵ်းလီႈ. ပွႈတၵၢမံဢီးအနၢ်ယိၵ်း ဢီးပကိုးတနၢ်ဟူဘၼ်ဝဲဘၼ်လီႈ.

၅၄. **နၢ်ယွၵ်ႇ** နၼ်မွၵ်ႇနၢ်ကုၼ်အဆိလီႈ. ပွႈလၢပကတိႈ တၢ်တပဵၵ်းနၢ်ဟူဘၼ်အသးနၼ်ပၼ်းလၢနၢ်ကုၼ်နၢ်ယွၵ်ႇလီႈ. ဢီးပၼ်းလၢပွႈနူႈကုၼ်နၢ်ယွၵ်ႇၵိုးလီႈ.

၅၅. **နၢ်လွၵ်ႇ** နၼ်မွၵ်ႇပနၢ်ပွႈအကတၢၵ်ႇလၢပွႈအနၢ်စုႈနၼ် အသၼ်ဢိၼ်တဖျၢၼ်ကလၢႈတၢႈၼ်ခံၼ်ကုအသိုးဢီးဝါဝဲနၼ် ပကိုးလၢနၢ်လွၵ်ႇလီႈ. ပနၢ်လွၵ်ႇနၼ်ထဲမိၵ်ႇၵဵၵ်းလွႆႈသၼ်အၶျံ တဖျၢၼ် ဢီးဝါဝဲ ဢီးဢိၼ်လၢပနၢ်ပွႈကတၢၵ်ႇနၼ်ပကိုးလၢနၢ် လွၵ်ႇလီႈ. ပွႈကညီနၢ်လွၵ်ႇမွၵ်ႇတဢိၼ်ဘၼ်ဢီးတ နၢ်ဟူဘၼ် တၢ်ဘၼ်. ဢီးပကိုးဢီးအဆိလၢနၢ်လွၵ်ႇနၢ်လၢၵ်ႇလီႈ. ပွႈလၢ နၢ်တဢါတၾၼ်နၼ်မွၵ်ႇအနၢ်လွၵ်ႇသုၼ်ၾးဢီးနၢ်တဢါတနၢ် ဟူဘၼ်တၢ်လီႈ.

၅၆. **နၢ်လိၵ်းသး** နၼ်ပွႈကညီဂွၵ်ႇလိၵ်းတၢ်နၼ်ပၼ်းလၢနၢ် လိၵ်းသးလီႈ. ပွႈကညီမွၵ်ႇဝံသးကၢၼ်မၢတၢ်တမံႈမံႈမၢ အဝဲတၵၢမၢဢီးအဝဲတၵၢနၼ်မၢၵိုးအဝဲတၵၢမၢဢီးပ ၼ်းလၢနၢ်လိၵ်းသးလီႈ. ဢီးပၼ်းဢီးအဆိလၢနၢ်လိၵ်းနဲနၢ်လိၵ်း လီႈ.

၅၇. **နၢ်သကၢ်** နၼ်မွၵ်ႇပွႈကညီကဲးဘူးဢီးပနၢ်အပွႈဢီး ပနၢ်ကဵၵ်းတူႈအတဢါတွၵ်ႇဢီးပၼ်းလၢနၢ်သကၢ်လီႈ. ဖိခံ ဂၢမၢကဲးလိၵ်းအသးဢီးစနၢ်သကၢ်ကၢ. ကဲးဘူးဢီးယၢတ ဂွႈစနၢ်သကၢ်. သံးနွၵ်းသိၼ်ဘူးဢီးပွႈနၼ်ပနၢ်သကၢ်ဢီး တဢါမးလီႈ.

၅၈. **နၢ်သကၢႈထံး** နၼ်မွၵ်ႇပနၢ်အသရူႈထံးလၢအကုမိၼ် တခိနၼ်ပၼ်းလၢပနၢ်သကၢႈထံးလီႈ.ဢီးပၼ်းလၢနၢ်သကွႈ ထံးၵိုးလီႈ. နၢ်သကၢႈမိၼ်နၢ်သကၢႈထံးနၼ်မွၵ်ႇပနၢ်ကု မိၼ်အမိၼ်ထံးနၼ်ပၼ်းလၢနၢ်သကၢႈထံးလီႈ.

၅၉. **နၢ်သကွႈထံး** ဢီးနၢ်သကၢႈထံးနၼ်တပွႈယိၼ်သိုး သိုးလီႈ.ဢီးမွၵ်ႇပနၢ်ကုမိၼ်အမိၼ်ထံးဖဲပၼ်းပိဢီးပႁိၵ်းထိၼ်

ဖိနူၣ်မၤသးဒ်ပနၢ်သကွၤအသိး ဒီးစံးလၢနၢ်သကွၤထံးလီၤ. ပှၤဆံးလၢတတ့ၢ်ဖံးဘၣ်အနၢ်နူၣ်မ့ၢ်ဖံးလိာ်ကွဲဖိဒီး တြံာ်ထိၣ်ဝဲလၢနၢ်ကုခိၣ်ဒီးတြံာ်ဝဲတုၤလီၤအနၢ်သကွၤထံးနူၣ်လီၤ.

၆၀. **နၢ်သဘျုး** နူၣ်မ့ၢ်ပနၢ်သဝံာ်အခိၣ်ဒူကဘျုးအသး တစဲးဒ်အဘ့ၣ်အသိး ဒီးပစံးလၢနၢ်သဘျုးလီၤ. နၢ်သဘျုးနူၣ်မ့ၢ်ပနၢ်အကနူၤကတၢၢ်လီၤဖဲပနၢ်အသဝံာ်ခိၣ်ဒူနူၣ်ပစံးလၢနၢ်သဘျုးလီၤ. ဒီးပစံးလၢနၢ်သဘျုးနၢ်သဘျုးပစံးဒီးအဆိဒ်နူၣ်လီၤ.

၆၁. **နၢ်သဝံာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပနၢ်သဘျုးလာ်နူၣ်ပကီးလၢနၢ်သဝံာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢနၢ်ဝံာ်ပူၤစကီးလီၤ. ခံၣ်တဖၣ်နူၣ်အ့ၣ်ပနၢ်သဝံာ် ဒီးပနၢ်သဝံာ်ပူၤနူၣ်ပပံၢ်ခံၣ်ကီမးလီၤ. နၢ်သဝံာ်နူၣ်လီၤဆၢၣ်တြၢ်စုဆၣ်ခိၣ်နါစုၤဓိၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢ်သဝံာ်နၢ်သတ်လီၤ.

၆၂. **နၢ်သိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပနၢ်ဒုနၢ်ပိၤနူၣ်ပစံးလၢနၢ်သိၣ်လီၤ. နၢ်သိၣ်နူၣ်ပနၢ်ဟူတၢ်သိၣ်ဒ်ပကလု့ၢ်ကတိၤအသိး, ပနၢ်ဟူတၢ်သိၣ်ဒ်တၢ်ဃု့ၢ်တၢ်ကီးအသိးကြီကြီ ဒီးပစံးလၢနၢ်သိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢ်သိၣ်နၢ်ပှၤလီၤ. နၢ်သိၣ်နၢ်ပှၤစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၆၃. **နၢ်ဟူနၢ်ပှၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်သိဟူဘၣ်ပနၢ်ပှၤဒီးပစံးလၢနၢ်ဟူလီၤ. မျိာ်သိၣ်နနၢ်ဟူစကီးဓါ. နၢ်ဟူဝဲ သၢ. စတနၢ်ဟူနၢ်ပှၤဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်. နၢ်ဟူသ့ၣ်ညါပစံး ဒီးအဆိဒ်နူၣ်စကီးလီၤ.

၆၄.. **နၢ်ဟူလၢနၢ်ကဘျုးလာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပနၢ်ဟူတၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်ဆံးဆံးဒီးပစံးလၢနၢ်ဟူလၢနၢ်ကဘျုးလာ်လီၤ. ပနၢ်ဟူတၢ်မ့ၢ်တလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ဒီးပနၢ်ဟူဒိၣ်ဒိၣ်ဆံးဆံးဒီးမ့ၢ်ပနၢ်ဟူလၢပနၢ်ကဘျုးလာ်လီၤ. ပှၤနူၣ်စနၢ်ဟူအပရၢလၢစနၢ်ကဘျုးလာ်လီၤ. ပှၤကညီကတိၤကသ္ဂဲလိာ်အသးနူၣ်စနၢ်ဟူလၢစနၢ်ကဘျုးလာ်လီၤ.

၆၅. **နၢ်အံၣ်သူ** နူၣ်မ့ၢ်ပနၢ်ပူၤကိၢ်ဃုကိၢ်ဃာ်ထိၣ်ယံၣ်ထိၣ်ယူးကိၢ်လိၢ်ကိၢ်လး ဒီးပစံးလၢနၢ်အံၣ်သူလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနၢ်အံၣ်တၢၢ်နၢ်အံၣ်သူ, နၢ်အံၣ်သူနၢ်အံၣ်လါလီၤ. ပနၢ်အံၣ်သူလၢပနၢ်ပူၤနူၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဒီးပနၢ်တအၢလီၤ. ခွဲးထိၣ်ကွံာ်နၢ်အံၣ်သူတက့ၢ်.

၆၆. **နၢ်အိပှၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပနၢ်ပူၤလၢပနၢ်ဟူတၢ်နူၣ်ပစံးလၢနၢ်အိပှၤလီၤ.ဒီးပစံးလၢနၢ်ပူၤစကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢ်အိပှၤနၢ်အိတ့ၤလီၤ. ပှၤတဂၤအနၢ်အိပှၤဝ့တံာ်တၢၢစံးဝဲဒၣ်.

၆၇. **နၢ်အိပှၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတ့ၢ်ထူၣ်ဖျိအနၢ်ဒီးဆွံနာ်ဝဲဒီးသ့ၣ်ဖိဝၣ်ဖိဒီးအနၢ်လၢတ့ၢ်ထူၣ်ဖျိဝဲနူၣ်ပစံးလၢနၢ်အိပှၤလီၤ. ပှၤတဂၤတ့ၢ်ထူၣ်ဖျိအနၢ်ဒီးအိၣ်ထိၣ်ဒီးအနၢ်အိပှၤလီၤ.

၆၈. **နၢ်ဓိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပကီးပနၢ်လၢပနၢ်ဟူတၢ်နူၣ် ဒီးအဆိလၢနူၤဓိၤနၢ်ဓိၤလီၤ. နူၤဓိၤနၢ်ဓိၤစံးဝဲဒၣ်.

၆၉. **ကဟၣ်နၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ကဟၣ်တၢၣ်ဖိလၢပထိထိၣ်ချူၣ်ဘိနူၣ်ပစံးလၢကဟၣ်နၢ်လီၤ.ကဟၣ်နၢ်နူၣ်ပထိထိၣ်ချူၣ်ဘိလၢအလီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကဟၣ်နူၤကဟၣ်နၢ်လီၤ.

၇၀. **ကလိၢ်နၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤကု့ၣ်ပနၢ် ဒီးပလဲၤတၢ်ပှၤဂၤမ့ၢ်တအဲၣ်ဘၣ် ဒီးပလဲၤလၢအနူၢ်ခၢး ဒီးပစံးပလဲၤကလိၢ်နၢ်လီၤ. ဒီးပှၤဂၤမၢပှၤပတလဲၤဘၣ် ဒီးပအိၣ်နၢၢအီၤနူၣ်ပစံးလၢအိၣ်ကလိၢ်နၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအမိၢ်မၢဒီးဝံသးကၢၣ်အိၣ်ကလိၢ်နၢ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးအမိၢ်အပၢ်တအဲၣ်ဘၣ်နာ်သကဲ့ဒီးလဲၤကလိၢ်နၢ်ဝဲလီၤ.

၇၁. **ကုနၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပတ့ၢ်ထိၣ်ကုပျံၤအလိၢ်လၢဂ့ၢ်လၢကုအလိၤဒီးပစံးလၢကုနၢ်လီၤ.

၇၂. **ကိၢ်နၢ်ဘျါစု** နူၣ်မ့ၢ်ပစုကိၢ်သွးဆါဒီးပဟံးလီၤပနၢ်ကုပမၤသိၣ်ပကလု့ၢ်ကိၢ်နၢ်ဘျါစုပစံးဒ်နူၣ်လီၤ. ကိၢ်နၢ်ဘျါစုစံးဝဲဒၣ်ဒီးအစုကိၢ်သွးဘျါဒီးအနၢ်ကိၢ်ကွၤဝဲတသါလီၤ.စံးဝဲဒၣ်.

၇၃. **ကီးနၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပကီးထံကီးလိာ်ဒဲးဒီးအဆိဒီးပစံးလၢကီးနၢ်ကီးလိာ်လီၤ.စလဲၤခီဘၣ်ထံးကီးနၢ်ကီးလိာ်ဒီးထံဒိၣ်ကတၢၢ်မ့ၢ်လၢပိၣ်လဲၣ်တလိာ်လီၤ.

၇၄. **ကိၤနၢ်ကိၤသး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအသူၣ်ကၢ်တသ့သးလီၤတသ့ဘၣ်တဖၣ်နူၣ်ပစံးလၢပှၤကိၤနၢ်ကိၤသးလီၤ. ပှၤအၢပှၤသိနူၣ်မ့ၢ်ပှၤကိၤနၢ်ကိၤသးလီၤ.

၇၅. **ခွဲးနၢ်အံၣ်သူ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ကွံာ်နၢ်အံၣ်သူလၢနိၣ်က့ဖိခိၣ်ဒီးပစံးလၢခွဲးနၢ်အံၣ်သူလီၤ. ပှၤတဂၤခွဲးနၢ်အံၣ်သူလၢနိၣ်က့ဖိလီၤ.

၇၆. **ညၣ်နၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ညၣ်ခိၣ်အဆိလီၤ. ညၣ်ခိၣ်ညၣ်နၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၇၇. **တနၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဒုတၢ်တကလုာ်ပမၤအဒၢလၢသ့ၣ်ဒီးပမၤကု့ၣ်အကျူၤလၢသ့ၣ်ကု့ၣ်ကွီၤတဘိ ဒီးပမၤအပျံၤနွံဘိဒီးပဒုသိၣ်မ့ာ်ဝဲဒီးပကီးလၢတနၢ်လီၤ. ဒီးပကီးလၢသနၢ်စကီးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢတနၢ်သိတူၢ်လီၤ. တနၢ်နူၣ်ပဒုသိၣ်အကလု့ၢ်ပြံကဖံဓိၤလီၤ. ဒီးပကနၣ်မ့ာ်ဝဲလီၤ. ဒီးပကီးလၢသနၢ်စကီးလီၤ.

၇၈. **ထံနၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ထံကျိပူၤနူၣ်ပကီး ဒီးအဆိလၢထံနၢ်လီၤ. ထံနၢ်ထံကျိစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးလၢထံနၢ်ထံတြိစကီးလီၤ.

၇၉. **ပနၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ဆၣ်ဓိၤကိၢ်ဓိၤလၢပှၤဘ့ၣ်ဒၢတကလုာ်အိၣ်ဒီးအနၢၢအနၢ် ဒီးပထူအီၣ်စံာ်ဓိၤပှဲၤဓိၤနူၣ်ပစံးလၢပနၢ်လီၤ. ဒီးအိၣ်ခံကလုာ် လီၤ. ပနၢ်မံၤတကလုာ်ဒီးပနၢ်ဒၢတကလုာ်လီၤ. ဒီးအဆိမ့ၢ်ပနၢ်ပနူၤလီၤ. ပှၤတဂၤ

ဘၣ်ဒီးပနၢ်ပနူၤစံးဝဲဒၣ်လီၤ. သးပနၢ်.(ex, 84)

၈၀. **ဟ်ကၠၣ်အနၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤမၤပှၤတဂၤတနူၢ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤတဂၤတကနၣ်ဘၣ်အမိၢ်အပၢ်အကလုၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဟ်ကၠၣ်အနၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟ်ကၠၣ်အနၢ်ဒီးတကနၣ်ဘၣ်အမိၢ်အပၢ်အကလုၢ်ဘၣ်.

၈၁. **ဟ်လီၤအနၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢကနၣ်အမိၢ်အပၢ်အကလုၢ်ဒီးပမၢဒီးဒိကနၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဟ်လီၤအနၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤပမၢဒီးဟ်လီၤအနၢ်ဒီးလဲၤဝဲလီၤ.

၈၂. **လီၤနၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢတၢ်သိၣ်တၢ်သိဒီးနၢ်ဟူဝဲညီတဖၣ်နၣ်ပစံးအီၤလၢလီၤနၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤနၢ်ဟူတၢ်ညီဒီးပကီးနူၢ်အမံၤလၢလီၤနၢ်လီၤ.

၈၃. **သနၢ်** ဒီးတနၢ်ဖံးသီးသီးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢပဒုတကလုာ်သိၣ်မှာ်ဝဲလီၤ.

၈၄. **သးပနၢ်** နၣ်မ့ၢ်သးပနၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢပလူၤအသးဒီးဟ်ထိၣ်ထီအသးတဖၣ်နၣ်ပစံးလၢသးပနၢ်သးပနၢ်လီၤ. ပှၤဂၤလူၤအသးဒီးအသးပနၢ်သးပနၢ်ဒီးဟ်ထိၣ်ထီအသးဖံးယံာ်ဖံးနးလီၤ.

၈၅. **အနၢ်** နၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်လၢအဂီၤတမံၤလၢနၢ်ဟူတၢ်နၣ်ပစံးလၢအနၢ်လီၤ. ပှၤကညီအဂီၤတမံၤလၢအခိၣ်လီၤအိၣ်ဒီးအပူၤလၢနၢ်ဟူတၢ်သိၣ်တၢ်သဲနၣ်မ့ၢ်အနၢ်လီၤ. ထိရိၤတၢ်တမံၤနၣ်အိၣ်ဒီးအနၢ်လီၤ.

၈၆. **အနူၤကၠၣ်အနၢ်တိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအနၢ်ကၠၣ်ကဲၣ်ဆိးတုၤပကတိၤတၢ်တဒိကနၣ်ဘၣ်ပကလုၢ်နၣ်ပစံးလၢအနူၤကၠၣ်အနၢ်တိၣ်ပစံး ဒီးအဆိဒ်နၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအနူၤကၠၣ်အနၢ်တိၣ် ဒီးပကတိၤတၢ်တကနၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်လီၤ.

၈၇. **အနၢ်စူ** နၣ်မ့ၢ်အခိၣ်စူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ခိၣ်လၢအဘၣ်ဆိးပှၤနာ်ဝဲခဲလၢာ်နၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢအခိၣ်စူအနၢ်စူလီၤ. တၢ်လၢဘိမိၤနးမိၤနၣ်အခိၣ်စူအနၢ်စူစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၈၈. **အိၣ်ကလိၢ်နၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤမၤပှၤပတလဲၤဘၣ်ဒီးပအိၣ်နၢၤအိၣ်ယၣ်အီၤ ဒီးပစံးလၢအိၣ်ကလိၢ်နၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤပမၢဒီးအိၣ်ကလိၢ်နၢ်ဒီးတလဲၤဘၣ်ဝဲဘၣ်. ပဒိၣ်မၢပှၤနၣ်ပအိၣ်ကလိၢ်နၢ်တဘူၣ်ဘၣ်.

၈၉. **အိၣ်ကလိၢ်နၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဆါလၢအိၣ်တၢ်တဂ့ၤအိၣ်ဘၣ်ဒီးပဒုတကနၣ်ဘၣ်ဝဲ ဒီးအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢနူၢ်အခၢးဒီးပစံးလၢအိၣ်ကလိၢ်နၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအညၣ်ဂိၢ်ဒီးပစံးအိၣ်ဒံးသၣ်တဂ့ၤ ဒီးအိၣ်ကလိၢ်နၢ်ဝဲ ဒီးအညၣ်ဂိၢ်ထိၣ်ကဒီးလီၤ.

၁. **နၥ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လိၢ်တကလုာ်မၤသးကဒိၣ်ကဒးဒီးမ့ၢ်ပထ့လၢဆှါနၣ်ပစံးလၢနၥ်လီၤ. ဒီးနၥ်နၣ်အိၣ်ဝဲကလုာ်ကလုာ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပူၣ်မိၤနၥ်မိၤလီၤ. နၥ်နၣ်ပဃိၣ်ဘုဟ်ဘုလၢအပူၤလီၤ. နၥ်ကမျိ, နၥ်သနူ,နၥ်ဃိၣ်,နၥ်ပရဲ,နၥ်ဃ့,နၥ်ဖိစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၂. **နၥ်** နၣ်မ့ၢ်ပဆိကမိၣ်တၢ်လၢပသးလၢတၢ်နၣ်တမံၤမ့ၢ်တၢ်နိၢ်နိၢ်. တၢ်နၣ်တမံၤမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၤ, ပှၤဂၤစံးတၢ်နၣ်မ့ၢ်တၢ်တီ. ဒီးပမ့ၢ်မၤတၢ်နၣ်တမံၤကနူၢ်,ဒီးပမ့ၢ်မၤတၢ်နၣ်တမံၤကသ့, ပမ့ၢ်ဆိကမိၣ်ဒ်နၣ်ဒီးပစံးလၢပနၥ်လီၤ. ဒီးပနၥ်တၢ်နၣ်အိၣ်အါမံၤလီၤ. စနၥ်ဃဲလၢကစၢ်ယွၤမၤတၢ်သ့ကိးမံၤဒဲးလီၤ. စနၥ်လၢကစၢ်ယွၤအုၣ်ကၠၤခိၣ်ကၠၤပှၤလၢလရာ်ပူၤနၣ်ကသ့လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစူၢ်နၥ်လီၤ. စူၢ်နၥ်ကစၢ်ယွၤတကၠၢ်.

၃. **နၥ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အၢတၢ်သီတၢ်ဝံတၢ်နါနၣ်ပစံးလၢနၥ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကိးဖိာ်ထွဲတလၢၤအခံလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနၥ်လၢဖှံၣ်လီၤ. ပှၤသူခိၣ်ဖိမၤနၥ်မၤဖှံၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၄. **နၥ်ကတိၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢကတိၤဆါပှၤဂၤအသးနၣ်ပစံးလၢနၥ်ကတိၤဝဲလီၤ. နၥ်ကတိၤနၣ်မ့ၢ်ပစံးပှၤဂၤလၢပှၤအၢပှၤသီပစံးပှၤဂၤလၢပှၤဝံပှၤနါ, ပစံးပှၤဂၤလၢတၢ်ဟုၣ်တၢ်ဘျၣ်, ပစံးပှၤဂၤလၢပှၤဂၤမၤကဘျုးကဘျၣ်အသးဒီးဖိာ်မုၣ်ဖိာ်မၢ, မ့ၢ်တၢ်ဓိၢ်ပစံးတမ့ၢ်တၢ်ဓိၢ်ပစံးဒ် နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢပသးဟ့အီၤဒ်နၣ်ဒီးပစံးလၢနၥ်ကတိၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၥ်စံးနၥ်ကတိၤလီၤ. ဒီးပဆိကမိၣ်လၢပသးဒ်ကမၤဝဲဒ်ပစံးအသိးနၣ်ဒီးပကတိၤထိၣ်ဒ်ပဆိကမိၣ်အသိးနၣ် ဒီးပစံးလၢနၥ်စံးနၥ်ကတိၤလီၤ. နၥ်စံးနၥ်ကတိၤဃၤတဂ့ၤ. ဒ်နစံးအသိးနၣ်စတမၤဘၣ်ဃဲဘၣ်.

၅. **နၥ်ကနူ** နၣ်မ့ၢ်နၥ်လၢပဃိၣ်ဘုလၢနၥ်ကနူလီၤ. ပှၤကညီဃိၣ်ဘုလၢနၥ်ကနူလီၤ. ဒီးပှၤတနိၤနိၤကိးလၢနၥ်သနူလီၤ. ပှၤကညီဃိၣ်ဘုလၢနၥ်ကနူလီၤ. ဒီးပကိးလၢနၥ်ဃိၣ်စကီးလီၤ.

၆. **နၥ်ကမၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢတိၢ်နူၢ်ဖံးဃာ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢတတီတလီၤဘၣ်. တၢ်ကြီကြီဒီးနၥ်ဝဲတဖၣ်နၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဝံဘျၣ်ကတိၤကြီအကိာ်ဒီးနၥ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢနၥ်ကမၣ်တၢ်လီၤ. ပှၤကညီအံၤနၥ်ကမၣ်တၢ်အါမးလီၤ. ပှၤမ့ၢ်ကတိၤတၢ်လၢတတီတလီၤဘၣ်နၣ်နၥ်သြူးနၥ်ကမၣ်တဂ့ၤ.

၇. **နၥ်ကမျိ** နၣ်မ့ၢ်နၥ်ဖိတကလုာ်လၢပဒၢအိၣ်တၢ်ကမၢၤအိၣ်လၢအပူၤနၣ်ပကိးလၢနၥ်ကမျိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနၥ်ကမျိနၥ်ကမျါလီၤ. ပှၤကညီဒၢအိၣ်တၢ်ကမၢၤအိၣ်လၢနၥ်ကမျိအပူၤလီၤ. ဒီးပကိး ဒီးအဆိလၢနၥ်တၢါနၥ်ကမျိစကီးလီၤ. နၥ်ကာ်သံ(ကွၢ် ၄၃.)

၈. **နၥ်ကူၤ** နၣ်မ့ၢ်ပသးဆိကမိၣ်ထိၣ်ကူၤကစၢ်ယွၤနၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၤဒီးပစံးလၢပနၥ်ကူၤကစၢ်ယွၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစူၤကူၤနၥ်ကူၤလီၤ.

နၣ်

၉. **နၣ်ကျိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ် နၣ်ကခၢၣ်ဝဲဒီးပတဆံတၢ်ယာ်ဝၣ် လ့ၣ်လၢနၣ်ခိၣ်ဒူအဖီလာ်တၢ်သဘံၣ်ဒီးပကီးလၢနၣ်ကျိၤလီၤ. နၣ်ကျိၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝၣ်လ့ၣ်ဖိလၢပသူးကဆှၣ်ဒီးပတဆံကျၢၤနၣ်လၢနၣ်ခိၣ်ဒူအဖီလာ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနၣ်ကျိၤနၣ်ကျၤလီၤ.

၁၀. **နၣ်ခိၣ်ဒူ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်နၣ်ခိၣ်လၢဂ့ၢ်တဘိလၢပသူးကဘျၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမၤဖျၢၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပတဆံယာ်ဒီးပကီးလၢနၣ်ခိၣ်ဒူလီၤ. နၣ်န့ၣ်အခိၣ်ဒူခိၣ်ပာ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးပပာ်တခိးဘၣ်အခိၣ်ယာ်ချ့ဝဲလီၤ.

၁၁. **နၣ်ဃ့** န့ၣ်မ့ၢ်နၣ်ဃိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်နၣ်လၢဖးဒိၣ်လၢပဃိၣ်ဘှန့ၣ်လီၤ. နၣ်ဃိၣ်နၣ်ဃ့စံးဝဲဒၣ်.

၁၂. **နၣ်ဃ့** န့ၣ်မ့ၢ်နၣ်ဖိတကလုာ်ပထ့ဒ်ဃ့အသိးဝံၣ်ထၢၣ်ဆှါတဘ့ၣ်ဆိၣ်လီၤဆှါတဘ့ၣ် ဒီးပကီးလၢနၣ်ဃ့လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနၣ်ဃ့နၣ်ယာ်လီၤ. ပှၤကညီထ့နၣ်ဃ့ဒီးလဲၤစိာ်ဒီးတၢ်ဒီးတၢ်လၣ်လၢဖွါပှူၤန့ၣ်လၢ နၣ်ဃ့အပှၤလီၤ.

၁၃. **နၣ်ဃှၢ်** န့ၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်. စတနၢ်ဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်. စတစံးဘၣ်နီခိၣ်ဘၣ်.

၁၄. **နၣ်ဃိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်နၣ်သနူလၢပဃိၣ်ဘှန့ၣ်ပကီးလၢနၣ်ဃိၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနၣ်ဃိၣ်နၣ်ဃ့လီၤ. ပှၤတဂၤဃိၣ်ဘှလၢနၣ်ဃိၣ်ဒီးနူၢ်ဘှအနၣ်တကယၤလီၤ.

၁၅. **နၣ်ဃိၣ်ဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်နၣ်ဖိလၢပဃိၣ်ဘှတကလုာ်လွဲၢ် နၣ်ဒီးပှဲၤထိၣ်နၣ်သနူတဖျၢၣ် ဒီးပကီးလၢနၣ်ဃိၣ်ဖိလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးပိာ်ထွဲတလၢၤအခံလၢစံးတိၣ်လီၤ.

၁၆. **နၣ်စိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤကြိကြိတၢ်, ကတိၤမံအကိာ်ဒီးပစံးလၢနၣ်စိၤကတိၤတၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢနၢ်စိၤစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤဒိပှၢ်ဝဲၢ်ပိာ်မှၣ်ဒီးပိာ်ခွါပိာ်လိာ်အခံဒီးနစံးလၢဒီးမိဝၤန့ၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်နနၣ်စိၤကတိၤတၢ်သၢ. ထိရိၤပကတိၤအၢ, ကတိၤဒုၣ်ဒွဲၣ်တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်နၣ်စိၤကတိၤတၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢနၢ်စိၤစကီးလီၤ.

၁၇. **နၣ်တၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤပဆိကမိၣ်တၢ်လၢပသးလၢတၢ်န့ၣ်တမံၤမ့ၢ်အဂ့ၤ, တၢ်န့ၣ်တမံၤမ့ၢ်အတီ. တၢ်န့ၣ်တမံၤမ့ၢ်အနိၢ်ပစံးလၢပနၣ်တၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစူၢ်တၢ်နၣ်တၢ်လီၤ. စီၤအၢဘြၣ်ဟၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤစူၢ်တၢ်နၣ်တၢ်လီၤ.

၁၈. **နၣ်တိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢကတိၤတၢ်အဂ့ၢ်အိၣ်ဇိၢ်ကတိၤ တအိၣ်ဇိၢ်ကတိၤဒီးပစံးလၢနၣ်တိၢ်ကတိၤတၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤနၣ်တိၢ်ကတိၤတၢ်သ့ဒီးကတိၤဝဲလီၤ. နၣ်တိၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ခဲလၢာ် ဒီးပစံးလၢနၣ်တိၢ်လီၤ. နၣ်တိၢ်တၢ်တမံၤလၢ်လၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ကစၢ်ယွၤပာ်လီၤလီၤ. နၣ်တိၢ်သ့ၣ်နၣ်တိၢ်ဝၣ်, နၣ်တိၢ်လၢၢ်. နၣ်တိၢ်တၢ်ခဲလၢာ်န့ၣ်မ့ၢ်ကစၢ်ယွၤပာ်လီၤဝဲလီၤ. နၣ်တိၢ်န့ၣ်ဒ်ထိရိၤအသိးတစဲးစဲးဒ်တၢ်ခဲ လၢာ်အသိးတစဲးစဲးလီၤ. နၣ်တိၢ်ဆၣ်န့ၣ်တယူၤဘၣ်ကီးဖျၢၣ်ဒ်းဘၣ်. နၣ်တိၢ်သ့ၣ်န့ၣ်ပစိးချံတသ့ဘၣ်ကီးကလုာ်ဒ်းဘၣ်. ပှၤတဂၤနၣ်တိၢ်ကတိၤတၢ်သ့ဒီးကတိၤဝဲလီၤ.

၁၉. **နၣ်ဖဲ** န့ၣ်စနၢ်တပၢါဘၣ်.စတနၢ်ဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်. စတစံးဘၣ်နီတခိၣ်ဘၣ်.

၂၀. **နၣ်ဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤနၣ်လၢဆံးတဖၣ်န့ၣ်ပကီးလၢနၣ်ဖိလီၤ. နၣ်ဖိနၣ်ဆၣ်န့ၣ်ပပာ်ဘှလၢအပှူၤ, ပပာ်တၢ်ကမၢၤအိၣ်လၢအပှူၤ, ဖဲဂပာ်တၢ်သ့တမံၤဒီးပပာ်လီၤ.

၂၁. **နၣ်မျိ** န့ၣ်စနၢ်တပၢါဘၣ်.စတနၢ်ဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်. စတစံးဘၣ်နီတခိၣ်ဘၣ်.

၂၂. **နၣ်လီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆိကမိၣ်လီၤပသးလၢပမ့ၢ်ပှၤနူၢ်တူာ်, ပှၤတီ, ပှၤသ့,ပှၤဂ့ၤ,ပှၤဆူၣ်ဒီးပစံးလၢနၣ်လီၤပသးလီၤ. ပှၤတဂၤနၣ်လီၤအသးဒီးစံးဝဲလၢပှၤဂၤမၤအီၤတနၢၤဘၣ်လီၤ. ထိရိၤပဆိကမိၣ်လီၤပသးလၢအဂ့ၤခဲလၢာ်န့ၣ်ပစံးလၢနၣ်လီၤပသးလီၤ.

၂၃. **နၣ်သကူ** န့ၣ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. မ့ၢ်နၣ်သကူဒ်န့ၣ်ဒီးစကသံဂိၢ်လၢသရၣ်လီၤ. စစံးစကလဲၤတၢ်မဆါအံၤလီၤ. မ့ၢ်နၣ်သကူဒ်န့ၣ်ဒီးစကဆူလၢ်ဟူဒၣ်ကယာ်ပှၤဂၤတကူၢ်. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢသနၣ်ကူလီၤ.

၂၄. **နၣ်သနူ** န့ၣ်ဒ်းသိးဒီးနၣ်ဃိၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်နၣ်ဃိၣ်ဖးဒိၣ်တကလုာ်လၢပဃိၣ်ဘှဓိၤဟှဓိၤန့ၣ်လီၤ. နၣ်သနူနၣ်သနါန့ၣ်တဖျၢၣ်တဘးစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၂၅. **နၣ်သနိ** န့ၣ်စတစံးယဲနီတစုလဲၣ်. စတနၢ်ဟူနီတခိၣ်ဘၣ်. စနၢ်တပၢါဘၣ်မးလဲၣ်.

၂၆. **နၣ်ဓိၤဖှံၣ်ဓိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဝံတၢ်နါတၢ်အၢတၢ်သီလၢပှၤကညီမ့ၢ်ဂ့ၤ,တလၢၤပဃိၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, လုၢ်အိၣ်လုၢ်အိဝဲန့ၣ်ပကီးလၢနၣ်ဓိၤဖှံၣ်ဓိၤလီၤ. ပှၤကညီမၤနၣ်ဓိၤဖှံၣ်ဓိၤန့ၣ်တထံၣ်ဘၣ်ဝဲအမိၢ်ပှၢ်ဘၣ်. တူၢ်ဓိၤနၢ်ဓိၤ. (ex.၃၂)

၂၇. **ကၣ်နၣ်ကၣ်နၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအိၣ်အဆၣ်တုၤအဘျုးအိၣ် ဒီးအဟၢဖၢဖၢဝဲန့ၣ်လဲၤတၢ်လံၣ်လၢၣ်လံၣ်လၢၣ် ဒီးပစံးလၢလဲၤတၢ်ကၣ်နၣ်ကၣ်နၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကၤနၤကၤနၤလီၤ. ထွံၣ်တဒုအိၣ်အဆၣ်ဘျုးအိၣ်ဒီးလဲၤမးတၢ်ကၣ်နၣ်ကၣ်နၣ်လီၤ.

၂၈. **ကူးနၣ်တြာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဒိၣ်တၢ်ဖှၣ်ဒီးဘိၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကူးနၣ်တြာ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကွးနၣ်သံၣ်. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကူးဆၢၣ်လၢၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒိၣ်တၢ်ကူးနၣ်တြာ် ဖှၣ်တြံးဓိၤလီၤ.

၂၉. **ခနၣ်ကျဲးမုၢ်** န့ၣ်စနၢ်တပၢါဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးအိၣ်လၢခအကျါန့ၣ်စံးလၢနိၢ်ပၤမှၣ်လီၤ.

၃၀. **တကူာ်နၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဃိၣ်ဘှဓိၤဟှဓိၤဖးဖိနၣ်သနူဒီးပစံးလၢတကူာ်နၣ်လီၤ. ဒီးပစံးစကီးလၢဖးဖိနၣ်လီၤ.ပှၤတဂၤဝံဘှန့ၣ်တကူာ်နၣ်ဓိၤလီၤ.

၃၁. **တနၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဘှမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟှမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထိရိၤတၢ်လၢပ

ယိၼ်တၢၵ်ႇလႄႈၼၵ်ႉယိၼ်ၼၼ်ႉမၢႆပွႆႇၼၵ်ႉယိၼ်တၽျၢၼ်ဢိူးပဵၼ်းလႄႈ တၼၵ်ႉလီႈ. ၼႂ်ၼ်သိၼၼ်ႉတၼၵ်ႉတဘၢး. ႁၢႆၼၼ်ႉတၼၵ်ႉတဘၢး ၸၵ်းဝႃႇလီႈ. ပႃးတၼၵ်ႉ. (ex ၃၅.)

၃၂. **တူၼ်မိူၼ်ၼၵ်ႉမိူၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆပၵီးၼၵ်ႉလႄႈပယိၼ်ဘုလႄႈဢ ပူႈၼၼ်ႉဢိူးဢၼ်ၸိုလႄႈတူၼ်မိူၼ်ၼၵ်ႉမိူၼ်လီႈ. မၼၼႆယႃႈလႄႈတူၼ် မိူၼ်ၼၵ်ႉမိူၼ်တၵူႈ. ၸၵႁၵ်ဘုလႄႈဢပူႈလီႈ.ဢိူးပဵၼ်းလႄႈပူၼ် မိူၼ်ၼၵ်ႉမိူၼ်ၸၵီးလီႈ. ဢိူးပဵၼ်းၸၵီးလႄႈပူၵ်မိူၼ်ၼၵ်ႉမိူၼ်လီႈ.

၃၃. **ပၼၵ်ႉ** ၼၼ်ႉမၢႆတၢၵ်ႇယၵ်ႉဝဵမံမႃႈတၽျၢၼ်ဢိူးပဵၼ်းလႄႈပၼၵ်ႉ လီႈ. ဢိူးပဵၼ်းလႄႈတပၼၵ်ႉၸၵီးလီႈ. ပႃႇတၵႃႈလဲႈဢႃၼ် ထံယၵ်ႉလႄႈၸိူၵ်ႇပၼၵ်ႉဢၽိႁိၼ်လႄႈဢလိၵ်ႇၶံလီႈ. ပႃႇတၵႃႈ လဲႈတၢၵ်ႇယၵ်ႉလႄႈပၼၵ်ႉဢိူးႁဲၵူႈဝဵလီႈ.

၃၄. **တၵ်ႉၼၵ်ႉ** ၼၼ်ႉမၢႆလူႆႇၶူသၼ်ဘၼ်ပၼ်သလၼ်ဢိူးပဵၼ်းလႄႈ လူႆႇၶူႁၵ်ၼၵ်ႉလီႈ.

၃၅. **တၵ်ႉၼၵ်ႉ** ၼၼ်ႉတၢၵ်ႇပူႈတၢၵ်ႇလိၵ်ႇလႄႈဢယိၵ်ႇၼုၽုၼ်ၵဲၼ်ဆိုး ဢိူးဘၼ်မးဝႃတၽၼ်ၼၼ်ႉပဵၼ်းလႄႈႁၵ်တၼၵ်ႉလီႈ. တလိၵ်ႇတ ၽျၢၼ်မႃႈသးပႃးတၼၵ်ႉၸၵ်းဝႃႇလီႈ. ဢိူးပဵၼ်းလႄႈပႃးၼၵ်ႉၸၵီး လီႈ. ၵိတၽျၢၼ်ပႃးၼၵ်ႉၸၵွႆႇတဝႃႈဘၼ်. ပၼၵ်ႉဢိူးပႃးတၼၵ်ႉ ၼၼ်ႉဢီးသိုးသိုးလီႈ. ပႃးၼၵ်ႉ ၵွႆႇ (ex ၃၅)

၃၆. **ၽႃးပိၼၵ်ႉ** ၼၼ်ႉမၢႆဘုတပွႆႈဘၼ်ၼၵ်ႉဢိူးထိၼ်လႄႈၼၵ်ႉ ယိၼ်ပူႈၼၼ်ႉၽႃးပိဢိူးပဵၼ်းလႄႈၽႃးပိၼၵ်ႉလီႈ. ဘုတၵူၵ်ၼၵ်ႉၼၼ်ႉ ပဵၼ်းလႄႈၽႃးပိၼၵ်ႉလီႈ. ဘုၽႃးပိၼၵ်ႉၼၼ်ႉပဢိၼ်တတူႆႇၼိတသိ လဲၼ်.

၃၇. **မၼၵ်ႉမိူၼ်ၽုၼ်မိူၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆပလူႆႇဢိၼ်လူႆႇဢိတၢၵ်ႇဝံတၢၵ်ႇၼိ ဢသၼ်ဢိူးပဵၼ်းလႄႈမၼၵ်ႉမိူၼ်ၽုၼ်မိူၼ်လီႈ. ပႃႇသူၶိၼ်ၽိမၼၵ်ႉ မိူၼ်ၽုၼ်မိူၼ်ၸၵ်းဝႃဢၼ်လီႈ.

၃၈. **လူႆႇၶူသၼ်ႁၵ်ၼၵ်ႉ** လူႆႇၶူတၵလၵ်ႉဢသၼ်ဘၼ်ပၼ် သလၼ်ဢိူးပဵၼ်းလႄႈလူႆႇၶူႁၵ်ၼၵ်ႉလီႈ. လူႆႇၶူႁၵ်ၼၵ်ႉၼၼ်ႉဢ သၼ်ဘၼ်သလၼ်လီႈ. လူႆႇၶူႁၵ်ၼၵ်ႉလူႆႇၶူႁၵ်ၼၵ်ႉပဵၼ်းဢိူးဢ ဆိဢ်ၼၼ်ႉလီႈ.

၃၉. **လီႈၼၵ်ႉပႃႈ** ၼၼ်ႉမၢႆပႃႇၵႃႈမၢႆလိပတၢၵ်ႇဢိူးပဆိၵမိၼ် လႄႈမၢႆတၢၵ်ႇၼိၵ်ႇၼိၵ်ႇဢိူးပဵၼ်းလႄႈဢလီႈၼၵ်ႉပႃႈလီႈ. ပႃႇတၵႃႈလီ ပတၢၵ်ႇဢိူးလီႈၼၵ်ႉလီႈဢိၼ်ၸၵီးပႃႈဝႃႈဘၼ်ၸဲၼ်ၸၵီးလီႈ. ဢိူး မၢႆလႄႈတၢၵ်ႇၵြိၵြိဢၼ်တၢၵ်ႇလီႈ.

၄၀. **သၼၵ်ႉၵူ** ၼၼ်ႉဢ်ၼၵ်ႉသၵူဢသိုးလီႈ. ဢိူးမၢႆပတၵ တိူဝ်တဲၵ်ႉဘၼ်တၢၵ်ႇၵတိူဝ်ဢိူးပႁၵ်တၢၵ်ႇၵတိူဝ်ဢိူးဢမဲၵ်ႇဢိူးပဵၼ်း လႄႈသၼၵ်ႉၵူလီႈ. ၸၵ်းယၢၵ်ႉၸၵလဲႈတၢၵ်ႇဢိူးၼႃႈယၢၵ်ႉ. မၢႆ သၼၵ်ႉၵူဢ်ၼၼ်ႉဢိူးၵွႆႇၵၢၵ်ႇၶဲၵိူဝ်တၼံႈၼဲၵ်ႉၶွႆႇၸိူဝ်.

၄၁. **သၼၵ်ႉ** ၼၼ်ႉမၢႆသူၼ်တၵလၵ်ႉဢထံးၽႃးဢိၼ်ဢိူးဢၽိဢ် ၽိထံဢသိုးၼၼ်ႉပၵီးလႄႈသၼၵ်ႉလီႈ. သၼၵ်ႉၼၼ်ႉမဲထိၼ်လႄႈ ထံၶိၼ်ထံၼံႈလီႈ. ဢိူးတဢိၼ်ဘၼ်ၵီးပူႈဢဲးဘၼ်. ဢိၼ်တ ပူႈပူႈလီႈ.

၄၂. **သံးၼၵ်ႉ** ၼၼ်ႉမၢႆပႃႇၵညီဢၸၵဝဲႈတၵလၵ်ႉလႄႈၼႃႈ

ဢၼုၼ်ဢဢႃၵ်ႇဢိူးၶးတၢၵ်ႇသိၼ်ဢိၼ်ဝဢိူးပၵီးလႄႈသံးၼၵ်ႉလီႈ.ဢိူး ပၵီးဢိူးဢဆိလႄႈသံးၼၵ်ႉသံးၵျိ,သံးၼၵ်ႉႁၵ်ဘိလီႈ. သံး ၼၵ်ႉၼၼ်ႉပႃႇၵညီၶးၵဆိသံဝဲလီႈ.ဢိူးပႃႇၵညီၶးဢိၼ်ဆၼ် မိူၼ်ၵိၵ်ႇမိူၼ်လႄႈသံးၼၵ်ႉလီႈ. ပႃႇတၼိူဝ်ၼိူဝ်ၵီးလႄႈၵျိလီႈ.

၄၃. **ဢၼၵ်ႉၵၵ်ႉသံ** ၼၼ်ႉမၢႆပႃႈလႄႈမၢဢၢဢသးၼႃးၵဲၼ် ဆိုးတုႈပတူႆႇတၵဲဘၼ်ဢိူးပဵၼ်းလႄႈဢၼၵ်ႉၵၵ်ႉသံလီႈ. ၼ မၼသးဢၼၵ်ႉၵၵ်ႉသံမၢႆၵပျုၼႃႈဢဵ. ဢၼၵ်ႉၵၵ်ႉသံၼၼ်ႉ မၢႆတၢၵ်ႇၼႃးၵဲၼ်ဆိုးၼၼ်ႉလီႈ.ဢိၼ်တၢၢဆံၼ်ဢၼၵ်ႉၵၵ်ႉသံတ ဝႃႈ, ၼပႃႈဆၢၵဆိဘၼ်ၽုး. ၸိၼ်ဢံႈတဆိဘၼ်ဢၼၵ်ႉ ၵၵ်ႉသံဘၼ်. ဆိဘၼ်ဢးမိူၼ်လီႈ.

၄၄. **ဢိၼ်ၼၵ်ႉမိူၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆပဢိၼ်ၵြိတၢၵ်ႇၼၼ်ႉပဵၼ်းလႄႈဢိၼ်ၼၵ်ႉ မိူၼ်လီႈ.ပႃႇတၵႃႈတသူၼ်ညိဘၼ်ၵူႈဢိူးဢိၼ်ၼၵ်ႉမိူၼ်ဝဢိူးမူႈ သံဝဲလီႈ.

၁. **ၼႃး** ၼၼ်ႉမၢႆတၢၵ်ႇမၢဢသးတုႈလုၼ်ၵိၵႁၵ်, ပမၢတ ပွႆႈဘၼ်ၼၼ်ႉပဵၼ်းလႄႈၼႃးလီႈ. ပႃႇတၵႃႈႁုၼ်တၢၵ်ႇၼႃးၵႃ, တၢၵ်ႇ ဆိပႃႈၼႃးၵႃ. ဢိူးပဵၼ်းဢိူးဢဆိလႄႈၼႃးၵျူ,ၼႃးပံသံ,ၼႃးဘု ၶျူ,ဢ်ၼၼ်ႉလီႈ.တၢၵ်ႇသူတၢၵ်ႇဆိၼႃးၵျူဢိူးပတူႆႇတဘၼ်ဘၼ်, ပႃႇတၵႃႈၼုပႃႈၼႃးပံသံလီႈ. ပႃႇၶံၵႃႈဢုၼ်လိၵ်ႉဆိုးၵူၼႃးတု ၶျူလီႈ. ဢိူးပဵၼ်းဢိူးဢဆိလႄႈၼူးလႄႈၼႃးလီႈ.

၂. **ၼႃး** ၼၼ်ႉမၢႆတၢၵ်ႇလႄႈပၵျိတၢၵ်ႇတၵလၵ်ႉတမၵ်ႉၽိၵ်ႉဝဲလႄႈ ထးဢိူးဢုၼ်ဝဲ ဢိူးဢၶိၼ်ၸူဆွႆႇၵလၵ်ႉ ဢိူးပၵီးလႄႈၼႃးလီႈ. ဢိူးပၵီးဢိူးဢဆိလႄႈၼႃးမိူၼ်ၽိမိူၼ်လီႈ. ဢိူးဢိၼ်ၶံၵလၵ်ႉသႃ ၵလၵ်ႉညိလီႈ. ပႃႇၼုသုးၼၼ်ႉၵျိလိၵ်ႉဢသးလႄႈၼႃးလီႈ. ၼႃးဆွႆႇၶိၼ်,ၼႃးညၼ်ထံမဲ, ၼႃးယူၶိၼ်ၸၵ်းဝႃဢၼ်.

၃. **ၼႃးၶိၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆၼႃးၼုဢဆိလီႈ.ဢိူးမၢႆပႃႇၵညီဢၵိူဝ်တ မံႈလႄႈသဢႃထိၼ်သဢႃလီႈဝဲၼၼ်ႉလီႈ.

၄. **ၼႃးၶိၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆၼိဢႃၸႃႈၸူဝဲၼၼ်ႉပဵၼ်းလႄႈၼႃးၶိၼ်လီႈ.ၼႃးၶိၼ် ၼၼ်ႉၸူဆွႆႇၵလၵ်ႉဢိူးပဵၼ်းဢိူးဢဆိလႄႈၼႃးၶိၼ်ၼႃးၼႆႇလီႈ.

၅. **ၼႃးယူၶိၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆၼႃးတၵလၵ်ႉဢၶိၼ်တၸူဘၼ်ဢၶိၼ် ပႃႈဢ်ယၵ်ႉဢၶိၼ်ဢသိုး ဢိူးပၵီးလႄႈၼႃးယူၶိၼ်လီႈ. ၽိၵ်ႉ ၼၼ်ႆယႃႈလႄႈၼႃးယူၶိၼ်တဘုၼ်တၵူႈ.

၆. **ၼႃးသိူဝ်ၵွႆႇၵိၵ်ႇ** ၼၼ်ႉမၢႆပႃႈၸံၼ်တဲႈသိူဝ်ၵွႆႇၵိၵ်ႇၼၼ်ႉပႃႈလႄႈ ထံၽိႁုၼ်ၼႃးတဘုၼ်ၼၼ်ႉပိူဝ်ဝဲ ဢိူးဢၼုၼ်ဢဢႃမၢႆႁဲၼၼ်ႉၼႃး ၵျိဢၼ်ဝဲဢိူးဢၵၸၢၵ်ႇတဘၼ်ၵျိဘၼ်ဢိူးပၵီးလႄႈၼႃးသိူဝ်ၵွႆႇ ၵိၵ်ႇလီႈ. ဢိူးမၢႆပသးပႃႈၸံၼ်တဲႈဝဲလႄႈပူလီႈ.

၇. **ၼႃးဆွႆႇၶိၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆၼႃးတၵလၵ်ႉလႄႈဢၶိၼ်ၸူဢိူးဆွႆႇဢ သးၼၼ်ႉပၵီးလႄႈၼႃးဆွႆႇၶိၼ်လီႈ.ဢိူးပၵီးဢိူးဢဆိလႄႈၼႃးဆွႆႇ ၶိၼ်ၼႃးဆွႆႇၼႆႇလီႈ. ပႃႇၵညီဢသးပႃႈတၽၼ်ၸိၵ်ႉထဲၼႃးဆွႆႇ ၶိၼ်လီႈ.

၈. **ၼႃးညၼ်ထံမဲၵ်ႇ** ၼၼ်ႉမၢႆၼႃးတၵလၵ်ႉဢၶိၼ်ၵဘျၼ်ဢ် ညၼ်ထံမဲၵ်ႇဢသိုးဢိူးပၵီးလႄႈၼႃးညၼ်ထံမဲၵ်ႇလီႈ.ပႃႇတၼိူဝ် ၼိူဝ်ၸိၵ်ႉဢိူးၼႃးညၼ်ထံမဲၵ်ႇလီႈ.

၉. **နးလီၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆါပှၤဒိၣ်ထိၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢနး ထိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဆါတဘျါဘၣ်, မ့ၢ်လၢနးထိၣ်တခီ လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနးထိၣ်ကျဲထိၣ်လီၤ.

၁၀. **နးလီၣ်နးလီၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆါပှၤဒိၣ်ထိၣ်ဒိၣ်ထိၣ်တ နံၤတစဲးတနၤတစဲးဒီးပစံးလၢနးထိၣ်နးထိၣ်လီၤ. ပှၤတ ဂၤဆါနးထိၣ်နးထိၣ်ဒီးသံဝဲလီၤ.

၁၁. **နးဒ့** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဂီၤတမံၤလၢသါထိၣ်သါလီၤ နူၣ်ပကီးလၢနးဒ့လီၤ. ဒီးပကီးလၢနါဒ့စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပ ကီးဒီးအဆိလၢနးခိၣ်နးဒ့လီၤ.ထိရီၤတၢ်လၢသါသ့ဝဲနူၣ် အိၣ်ဒီးနးဒ့ခဲလၢာ်လီၤ. ကီးနးဒ့, ex.၁၇.

၁၂. **နးနးကလဲာ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆါပှၤဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲာ်ဒီးပ စံးလၢတၢ်ဆါပှၤနးနးကလဲာ်လီၤ. ထိရီၤတၢ်မၤအသး ဆူၣ်ဆူၣ်နူၣ်ပစံးလၢနးနးကလဲာ်ခဲလၢာ်လီၤ. ထံဆူၣ် ဆူၣ်ကလဲာ်,ကလံၤဟဲနးနးကလဲာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ် ဆါနးနးစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤတကဲစီၢ်နးနးလီၤ.

၁၃. **နးဘူလၣ်** နူၣ်မ့ၢ်နးယူခိၣ်နူၣ်ပကီးလၢနးဘူလၣ် လီၤ. နးဘူလၣ်နူၣ်မ့ၢ်တလၢၤဖိာ်ဘူသလါဓိၤဒီးပကီးလၢ နးဘူလၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနးဘူတၢ်နးဘူလၣ် လီၤ. ဖိာ်နူၢ်ယၤလၢနးဘူလၣ်တဘ့ၣ်တက့ၢ်.

၁၄. **နးမး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤအသးစွၣ်ကဲၣ်ဆိးဒီးပစံးလၢနး မးလီၤ. တလၢၤတဖၣ်နူၣ်ဟ့ၣ်တၢ်နးမးလီၤ.

၁၅. **နးဓိၤဖိဓိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပကီးနးဒီးအဆိဒီးပကီးလၢနးဓိၤ ဖိဓိၤလီၤ.ပပျုၤတၢ်နူၣ်ပလဲၤတၢ်ဒီးပစိာ်ဒီးနးဓိၤဖိဓိၤလီၤ.

၁၆. **ကနး** နူၣ်မ့ၢ်ပဆိးလီၤပှၤဂၤအချုလၢပစုနၢၣ်ခံလၢာ် ဒၣ်ပတဟိၣ်ဒီးပစံးလၢပကနးလီၤ.ဒီးပစံးလၢတနး,သ နးစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤအသးဒိၣ်ထိၣ်အမါ ဒီးကနးအ မါလၢအစုနၢၣ်ခံလီၤ.

၁၇. **ကီးနးဒ့** နူၣ်မ့ၢ်ကီးအတ့ၢ်လီၤဆူပိၣ်လဲၣ်ပှၤဒီးပစံး လၢကီးနးဒ့လီၤ. ပမ့ၢ်လဲၤတၢ်လၢချံဒီးပလဲၤဘူးဒီးယၢ် ယၢၤဒီးပလဲၤတြၢၣ်ကီးနးဒ့လီၤ.

၁၈. **ယၢၤဘီယၢၤနး** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤပစုကဝဲၤလၢဘီလၢနး ဒီးပကီးလၢယၢၤဘီယၢၤနးလီၤ. ပှၤသုးဖိတဖၣ်အိၣ်ဒီး ယၢၤဘီယၢၤနးလီၤ.

၁၉. **ဆူၣ်နး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢဆူၣ်ကဲၣ်ဆိးနူၣ်ပစံးလၢဆူၣ် နးလီၤ. ကလံၤတပူၤဆူၣ်နးသမိး.

၂၀. **တနးဒီးကနး** နူၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဆိးပှၤဂၤ လၢပစုနၢၣ်ခံနူၣ်လီၤ.ပှၤတဂၤဖိၣ်တနးတၢ်ဘျၣ်တဂၤက သံတ့ၢ်လီၤ.ဒီးပစံးလၢတနးဒီးသနးလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢထိတနးလီၤ. ပှၤခံဂၤထိလိာ်တနးလိာ်အသးနးကၢ.

၂၁. **တၢ်နးတၢ်ဖှိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ထိရီၤတတၢာ်တနါအကလုာ် ကလုာ်နူၣ်ပစံးလၢတၢ်နးတၢ်ဖှိၣ်လီၤ. တၢ်သၣ်ဝံၤလီၤဒိ မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဆူတၢ်ဆါမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤလၢပဒိၣ်အမူး မ့ၢ်ဂ့ၤ,မ့ၢ်တၢ်နးတၢ်ဖှိၣ်ခဲလၢာ်လီၤ.

၂၂. **တၢ်တနးကးကိၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဝံၤတၢ်ကၢ်လၢပဒိၣ် အၢဝဲ ဒီးဖိၣ်နူၢ်မၤသံပှၤကညီ ဒီးတၢ်သၣ်ဝံၤလီၤဒိအိၣ် ထိၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢတၢ်တနးကးကိၢ်လီၤ.တၢ်တနးကးကိၢ် မ့ၢ်အိၣ်ထိၣ်ဒီးပှၤကညီယှၢ်ထိၣ်ဝဲဆူပှၢ်လၢ်ကျါဆူကစၢၢ် ကလိအကဆူးလီၤ.

၂၃. **ထနး ဒီး တနး** နူၣ်ဒ်းသိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီ ဆိးလီၤတၢ်လၢအစုနၢၣ်ခံနူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသနးစ ကီးလီၤ. နမၤက့ၣ်နနၢ်စကထနးဘၣ်ဖုးနၤလီၤ.

၂၄. **ပှဓိၤသနးဓိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပကီးပှဒီးအဆိဒီးပစံးလၢပှဓိၤ သနးဓိၤလီၤ.

၂၅. **ဝဲာ်နး** နူၣ်မ့ၢ်ပတဲသ့ၣ်တစၢၢ်ဆၢဘၣ်ဒီးပဝံာ်အသး နူၣ်ပစံးလၢဝဲာ်နးလီၤ. ပှၤတဂၤတဲသ့ၣ်တကျိတစၢၢ်ဆၢ ဘၣ်. ဝဲာ်နးဝဲာ်ဖိအသးနးကၢ.

၂၆. **ဘၣ်နး** နူၣ်မ့ၢ်ပတူၢ်တတၢ်ခိၣ်တနါဒီးပစံးလၢဘၣ် နးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်နးဘၣ်ဖှိၣ်လီၤ. ပှၤအိၣ် ဒီးတၢ်ဒဲးဘးနူၣ်ဘၣ်နးဘၣ်ဖှိၣ်လၢအံၤတယၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ခဲ ကိာ်တယၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဘၣ်နးဘၣ်ဖှိၣ်ဝဲလီၤ.

၂၇. **မၤနး** နူၣ်ပဘၣ်တၢ်မၤအါမၤသိ,တၢ်ဒုၣ်ဒွဲၣ်ပယွဲ, ဒီးပစံးလၢတၢ်မၤနးပှၤလီၤ. ပှၤကဲလၢအပျံၢ်အဘိၣ်ပှၤ သူခိၣ်ပဒိၣ်မၤနူၤမၤနးအီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမၤ နူၤမၤနးလီၤ. ဒီးပစံးလၢမၤနူၤမၤနးစကီးလီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢမၤနူၤမၤနးလီၤ.

၂၈. **သနးဒီးတနး** နူၣ်ဒ်းသိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတဒၢၣ်ပှၤ ဂၤလၢပစုနၢၣ်ခံနူၣ်လီၤ. ပှၤသးဒိၣ်ထိၣ်ဒီးသနးလိာ်အ သးလၢအစုနၢၣ်ခံလီၤ.ပှဓိၤသနာ်ဓိၤ ကွၢ် (ex ၂၄.)

၂၉. **အ့နး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖှၢတဖိၢ်ဒီးဂဲၤကလံၣ်ဒီးနးနူၣ် ပစံးလၢအ့နးလီၤ. ပှၤသုးခိၣ်ဂဲၤကလံၣ်အ့ဘိအ့နးလီၤ. ပယီၤသုးခိၣ်အ့နးနူၣ်အဒုၣ်အဒါပျုံၤဝဲစံးဝဲဒၣ်.

၁. **နၣ်ဟူ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်သိၣ်ထိရီၤတမံၤဒီးအကလုၢ်သိၣ် နူၣ်နၣ်ဆူပနၢ်ပူၤ ဒီးပစံးလၢနၣ်ဟူလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢနၣ်ဟူနၣ်ပူၤလီၤ. တၢ် သိၣ်နူၣ်နနၣ်ဟူစကီးဓါ. စနၢ် ဟူဘၣ်လံၤ.

၂. **နၣ်ဟူဘၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ပရၢပစၢၢ်ဟူဘၣ်ပနၢ်လၢပှၤ စံၣ်တဲၤတဲလီၤဝဲနူၣ်ပစံးလၢပနၣ်ဟူဘၣ်လီၤ. စနၣ်ဟူ ဘၣ်လံနပရၢလံ. စသးခုဒိၣ်မးလီၤ. နၣ်နၣ်coriander seed,နၣ်ရံၣ် a time piece, an hour, နၣ်ပဆိး a weed, Ludwigia parviflora.

၃. **ကနၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်သိၣ်ဒ်ပကနၣ်ဟူဒီးပဒိးပနၢ်နူၣ်ပ စံးလၢကနၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကနူၤကနၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဒိကနၣ်စကီးလီၤ. ကနၣ်မ့ၢ်မနုၤသိၣ်လဲၣ်. ဒီးပစံးလၢဒိးကနၣ်, ဒိကနၣ်စကီးလီၤ.

၄. **တနၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပခီၣ်ဘၣ်ဆိးဒီးတၤဆူၣ်ကၢ်ကတၢ်နူၣ် ပစံးလၢကနၣ်လီၤ. စခီၣ်ဘၣ်ဆိးဒီးကနၣ်အိၣ်လီၤတံာ် ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢခီၣ်ကနၣ်လီၤ. စခီၣ်အိၣ်ဒီးအကနၣ် လၢတၤဆူၣ်ဘၣ်ဆိးနူၣ်လီၤ.

၅. **ခီၣ်ကနၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပခီၣ်ဘၣ်ဆိးဒီးတၤဆူၣ်ကၢ်ကတၢ် ဒီးပစံးလၢခီၣ်ကနၣ်လီၤ.

၆. **တနၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တနီၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဆံးတယီး ထိၣ်အသး ဒီးပစံးအဆိလၢတနီၣ်အခံတနၣ်အခံလီၤ. ပှၤဆံးတနီၣ်တနၣ်အခံစံးဝဲလီၤ.

၇. **တနၣ်ဟူ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်သီၣ်လၢအယံၤ ဒီးတဟူဘၣ်ဘၣ် ပနၢ်ဒီးပစံးလၢတနၢ်ဟူဘၣ်လီၤ. နကီးစတနၣ်ဟူဘၣ်.

၈. **တၢ်ကနၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဝၣ်ခီနီၣ်ခိၣ်စူလၢဘၣ်တၢ်နှာ်ဝဲနူၣ် ပစံးလၢတၢ်ကနၣ်လီၤ. ပှၤကညီဆဲဝၣ်ခီနူၣ်မၤဝဲ ဒီးတၢ် ကနၣ်လီၤ. ဒီးစံးလၢဝၣ်ခီကနၣ်စကီးလီၤ.

၉. **သံကနၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပခးတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢပျၢ်ဝါလၢပတ မၤဘၣ်စုၣ်နူၣ် ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤသံဆူၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢသံက နၣ်လီၤ. ပခးတၤသွီၣ်ဘၣ်ဆိုးဝဲဒီးသံကနၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤ တဂၤခးတၤသွီၣ်လၢပျၢ်တဘှၣ်ဒီးစုၣ်တအိၣ်နှာ်သက့ဒီး သံကနၣ်ဝဲလီၤ.

၁. **နၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပစံးပှၤဂၤနူၣ်လၢနၤလီၤ. ဆူလၢ်ဟူယၤစ ကလဲၤစကီးဒီးနၤလီၤ. စတကတိၤတၢ်ဒီးပှၤဂၤဘၣ်. စကတိၤတၢ်ဒီးနၤလီၤ.

၂. **နၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပကတိၤမှာ်တၢ် ဒီးပှၤဂၤ ဒီးပကိးလၢနၤ လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးအမါလၢနၤလီၤ. ဖိအိၣ်မ့ၤနၤဧါ. ဘၢ်သၣ်ဝံၤလံစသးလံ. စကလဲၤလီၤနၤဧါ. အိၣ်ကစီဒီ တကွၢ်. ဘါထုကဖၣ်နူၢ်စဂီၢ်လၢကစၢ်ယွၤဓိၢ်နၤဧါ.

၃. **နၤ** နူၣ်မ့ၢ်လၢမ့ၢ်ခံးဝဲအတိၢ်နူၣ်ပကိးလၢနၤလီၤ. တၢ်လၢနၤတခီနူၣ်တၢ်ခံးနးကၢ. တၢ်လၢနၤတခီနူၣ်ပတ ထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်. တၢ်ခံးဒီးပကိးလၢနၤလီၤ. တၢ်လၢ နၤနူၣ်သုလဲၤတၢ်သုထံၣ်လီၤစကီးသုခီၣ်ထံးဧါ. ဒီးပစံး လၢတၢ်နၤစကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢမ့ၢ်နၤစကီးလီၤ.

၄. **နၤဃၤ** နူၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်လၢပတသ့ၣ်ညါဘၣ်နူၣ်ပစံး လၢနၤဃၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢသံယိၣ်နၤဃၤလီၤ. မ့ၢ်မနၤတမံၤနူၣ်လဲၣ်. ကမ့ၢ်ကၢ်သံယိၣ်နၤဃၤဒၣ်တၢ် သၢ. တၢ်သံယိၣ်နၤဃၤနူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်ယၢ်လၢပတသ့ၣ် ညါဘၣ်အမံၤ. ဒီးတၢ်စွါသုလၢပတသ့ၣ်ညါဘၣ်အမံၤ ဒီးပစံးလၢတၢ်သံယိၣ်နၤဃၤလီၤ. ဒီးတၢ်လၢအသးတ အိၣ်ဘၣ်ဒီးပကိးအမံၤတသ့ဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢနၤဃၤခဲ လာ်လီၤ. တၢ်နၤဃၤဒၣ်တၢ်နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ကြိကြီလီၤ.

၅. **နၤစိၤ** နူၣ်ဒ်နှာ်စိၤအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ် ပှၤကညီကတိၤ ကြိကြီတမီၢ်မီၢ်အကိာ်ဒီးပစံးလၢနၤစိၤကတိၤတၢ်လီၤ. နၤစိၤကတိၤကြိပှၤဂၤ ဒီးစံးပှၤဂၤလၢအနါတဂ့ၤ. ပှၤက လိာ်အိၣ်ဘၣ်သ့.

၆. **ကၤနၤကၤနၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအိၣ်အဆၣ်ဘျုး အိၣ်ဝဲ ဒီးအဟၢဖၢဖၢ ဒီးဟးဝဲလံၣ်လၢၣ်လံၣ်လၢၣ်နူၣ်ပ စံးလၢဟးကၤနၤကၤနၤလီၤ. ပနၢ်တဒုအိၣ်အဆၣ်ဘျုး အိၣ်ဒီးဟးမးကၤနၤကၤနၤလီၤ. ထွံၣ်တဒုဒၢအဖိဒီးဟး မၤကၤနၤကၤနၤလီၤ.

၇. **စနၤ** နူၣ်မ့ၢ်စနီၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတိၤတံာ်ထံအကျိ လၢပမၤအိၣ်ညၣ်နူၣ်လီၤ. စနီၤစနၤစံးဝဲဒၣ်.

၈. **စံာ်စိးနၤစိး** နူၣ်ကွၢ်လၢစံာ်အကျါတကွၢ်.

၉. **တနၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်တသီနူၣ်ပစံးလၢတနၤလီၤ. စမံတ နၤယီဒီးမ့ၢ်ဆ့ၣ်ဝဲလီၤ. တနၤတိၢ်ပှၤအံၤစမံတနူၢ်ဘၣ်. စပျုၤတၢ်နးကၢ.

၁၀. **တနၤ** မ့ၢ်တနီၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတိၤထံလၢပမၤ အိၣ်ညၣ်နူၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢတနီၤတနၤလီၤ. တနီၤတ နၤစံးဝဲဒၣ်.

တါတနါ ကွၢ် (၁၁.)

၁၁. **တါတနၤ** နူၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ထူၣ်ဘၣ်အဒိဆၢတလှၢ်ဒီးပစံး လၢမ့ၢ်ထူၣ်ဘၣ်ဒိတါတနၤလီၤ. မ့ၢ်ထူၣ်ဘၣ်ဒိတါတနၤ နူၣ်အိၣ်စၢ်ဆၢဒီးမူခိၣ်ဒိနူၣ်ပၢ်ကလာ်လီၤ.

၁၂. **တၢ်နၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ခံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်မ့ၢ်ခံးဝဲအက တိၢ်နူၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢတၢ်ခံးတၢ်နၤလီၤ. ပအိၣ်လၢ တၢ်ခံးခိၣ်တၢ်နၤကျါမှၣ်တအိၣ်ဘၣ် ဒီးပတထံၣ်ဘၣ်တၢ် ဘၣ်.

၁၃. **ထံဖိနၤဃၤ** နူၣ်မ့ၢ်ထီရီၤထံဖိလိာ်လၢပတကိး ဘၣ်အမံၤနူၣ်ပစံးလၢထံဖိနၤဃၤလီၤ. ထံတလိာ်အံၤပ တသ့ၣ်ညါဘၣ်အမံၤဘၣ်. ကိးမးလၢထံဖိနၤဃၤလီၤ.

၁၄. **ဒဲနၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်ဒုးဒုညီနုၢ်ဒီးပတံၤပသကိးလၢ ပတထံၣ်ဘၣ်နီတခီၣ်တဖၣ်နူၣ်ပစံးလၢဒဲနၤလီၤ. ပှၤ လၢပတထံၣ်ဘၣ်နီတခီၣ်ဘၣ်နူၣ်တုၤပအိၣ်ရှလိာ်ပသး တုၤဒဲနၤဒီးပအိၣ်မှာ်လီၤ. ကီၢ်လၢပတအိၣ်ဘၣ်နီတခီၣ် နူၣ်ပအိၣ်သီခိၣ်နူၣ်တမှာ်ဘၣ်. ပအိၣ်တုၤယံာ်ဒီးဒဲနၤဒီး ပအိၣ်မှာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒဲနီၢ်ဒဲနၤလီၤ.

၁၅. **နီၣ်ပနၤ** နူၣ်မ့ၢ်ဝၣ်လှၣ်ဖိလၢပမၤနီၣ်တိၢ်လၢပတိၢ် ပှၤကညီဖိလၢအနၢ်ကှၣ်တဖၣ်နူၣ်ပစံးလၢနီၣ်ပနၤလီၤ. ဖိတဖၣ်အနၢ်ကှၣ်ဒီးပတိၢ်လၢနီၣ်ပနၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီး အဆိလၢနီၣ်ပှိၢ်နီၣ်ပနၤလီၤ.

၁၆. **ပနၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်တၢ်လၢနီၣ်ပနၤ ဒီးပစံးလၢပနၤ လီၤ. ပှၤတဂၤပနၤအဖိလၢနီၣ်ပနၤဒီးပနူၤထိၣ်မးလီၤ. ပနၤကွၢ်ပှၤတဂၤတဘီတကွၢ်. အနၢ်ကှၣ်ကၢ.

၁၇. **မနၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢတၢ်ခံးအကတိၢ်နူၣ်ပကိးလၢမ နၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢမ့ၢ်နၤလီၤ. မနၤဒီးမ့ၢ်နၤ နူၣ်ဒ်းသိးသိးလီၤ. စအိၣ်လၢမနၤနူၣ်တၢ်သိၣ်ဒ်ဘိၣ်သ

အိၣ်ပှၤအသိးလီၤ.

၁၈. **မနၤ** နၣ်မ့ၢ်ကျၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢဆူၣ်တဖၣ်နၣ်ပစံးလၢဆူၣ်ကျၢမနၤလီၤ.

၁၉. **မနၤအှၤ** နၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်လၢတၢ်ခံးအကတိၢ်နၣ်တုၤမ့ၢ်ဆုၣ်တၢ်ကဟီၤထိၣ်ဒီးပစံးတၢ်ခံးအကတိၢ်လၢမနၤအှၤလီၤ. စမံမနၤအှၤတၢ်သိၣ်ဒ်ယုၢ်အုၣ်တၢ်အသိးလီၤ.

၂၀. **လၢမနၤ** နၣ်မ့ၢ်လၢတၢ်ခံးအကတိၢ်နၣ်ပစံးလၢမနၤလီၤ. ထံထိၣ်လၢမနၤလံၤတ့ၢ်နၣ်ပှၤကညီမံလၢချံပူၤဒီးတသ့ၣ်ညါဘၣ်ဝဲဘၣ်.

၂၁. **သနၤ** နၣ်မ့ၢ်သနီၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတိၤထံလၢပမၤအိၣ်ညၣ်နၣ်လီၤ. သနီၤသနၤစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၂၂. **သ့တနၤကျၢၤ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ခံးအကတိၢ်ဒီကတိၢ်ညါနၣ်ပစံးလၢသ့တနၤကျၢၤလီၤ. တၢ်ဟဲစူၤသ့တနၤကျၢၤမ့ၢ်ဆုၣ်တီးလီၤ.

၂၃. **သီသီတနၤ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ခံးအကတိၢ်ကိးကတိၢ်ဒဲးဒီးပစံးလၢသီသီတနၤလီၤ. တလါတိၢ်ပူၤနၣ်တၢ်စူၤသီသီတနၤလီၤ.

၂၄. **အနီၢ်အနၤ** နၣ်မ့ၢ်ပဘၣ်ဒ်ဘၣ်ထံးဆါဒီးတဘျါဘၣ်ဟစုစုဘျါတစုစုဆါဒီးပစံးလၢအနီၢ်အနၤလီၤ. ဒီးကဲထိၣ်လၢတၢ်ဆါလီၢ်လံၤလီၤ.

၁. **နံ** နၣ်မ့ၢ်သ့ၥ်တကလုာ်အလၣ်ပြကဒံဒီးအလဲကီၤဝဲနၣ်ပကိးလၢနံလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၥ်ဖးဒိၣ်လၢတလၢၤစိးချံတကလုာ်လီၤ. နံနၣ်တလၢၤစိးချံစံးဝဲဒၣ်.

၂. **ကနံ** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ကျူးကျိလၢပထုးချံလၢအဖိခိၣ်နၣ်ပကိးလၢကနံလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢတနံဒီးသနံလီၤ.ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢကနံကွးထါလီၤ.

၃. **ကနံ** နၣ်မ့ၢ်ဆီအကိာ်ယူၢ်ပူၤအိၣ်ဒီးအထၢၣ်လၢဒၢဘုဒီးကမိာ်ထိၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဆီကနံလီၤ. ဆီနၣ်အိၣ်ဘုဒီးဒၢဘုလၢအကနံပူၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆီကနံကနါလီၤ.

၄. **စဃိကနံ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢမၤသးပြုကဆိဒီးသွံးဝဲနၣ်ပစံးလၢစဃိကနံလီၤ. သမၣ်အကိာ်ကျးခံစဃိကနံလီၤ. ပှၤတကၤဖိုဒီးအချၢယံစဃိကနံလီၤ.

၅. **စ့တ်နံ** နၣ်စနၢ်တပၢၢ်ဘၣ်. စတနၢ်ဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်. စတစံးဘၣ်နီတခိၣ်ဘၣ်.

၆. **တနံ** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်လီၤသ့ၣ်လၢချံကျိၤဒီးပထုးချံလၢအဖိခိၣ်နၣ်ဒီးတၢ်လၢသ့ၣ်ကျူးကျိနၣ်ပစံးလၢတနံလီၤ.ပှၤကညီစိးချံဝံၤဒီးထုးချံလၢတနံအဖိခိၣ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢသနံစကီးလီၤ. ဒီးပကိးအဆိလၢတနံတနါလီၤ.

၇. **တနံ** နၣ်မ့ၢ်ထးဘၣ်စိၣ်ဒီးထိၣ်အုၣ်ယံၣ်ဒီးပစံးလၢတနံလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢတနံကွးထါလီၤ. တနံထိၣ်ဖိးယဲာ်နၣ်တြူၣ်ကွံာ်ကျကွံာ်တကု့ၢ်.ထးမ့ၢ်ထိၣ်အုၣ်နးနးကလဲာ်ဒီးပစံးလၢတနံထိၣ်ဖိးယဲာ်လီၤ.

၈. **တနံအိၣ်ယဲာ်** နၣ်မ့ၢ်ယဲာ်ထိၣ်အုၣ်တုၤအကနၣ်ဟးဂီၤနံာ်ဝဲဒီးပစံးလၢတနံအိၣ်ယဲာ်အိၣ်ထးလီၤ. တနံအိၣ်ယဲာ်အကနၣ်ဟးဂီၤလၢာ်လံ.

၉. **တၢ်နံတၢ်သါ** နၣ်မ့ၢ်သအ့မိၢ်ဂံာ်ပသါပကျၢတၢ်သါမ့သါဆိုလၢပဖိအိၣ်ကသူနၣ်ပစံးလၢတၢ်နံတၢ်သါလီၤ.

၁၀. **တီနံ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်နိၢ်နိၢ်ဒီးပစံးလၢတီနံလီၤ. စကလဲၤတီနံဒၣ်စတၢ်ဆူဝ့ၢ်ပူၤလီၤ. နတဘၣ်ကီးဘၣ်ယၢဘၣ်.ပှၤတကၤနၣ်ကမ့ၢ်တီနံတၢ်ဘျၣ်လီၤ. စဟ်တၢ်လၢဟံၣ်ဖီခိၣ်နၣ်နတဘၣ်ယုဘၣ်. နကထံၣ်တီနံၤလီၤ.

၁၁. **ဒီနံ** နၣ်မ့ၢ်ပက္ၣ်ဒီပိၤဝၣ်လၢအဖိလာ်တခီမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပက္ၣ်ဒီပိၤသ့ၣ်လၢအဖိလာ်တခီမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဒီနံလီၤ. ဒီနံဒီးဒီပိၤနၣ်ဒံးသိးသိးလီၤ.ဝၣ်ဒၢကူနၣ်ကွာ်ဒီနံလၢအဖိလာ်တခီတကု့ၢ်.

၁၂. **မနံ** နၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်. စနၢ်ယဲၢ်တပၢၢ်ဘၣ်. စတစံးဘၣ်နီတစုဘၣ်.

၁၃. **သနံဒီး တနံ** နၣ်ဒံးသိးသိးလီၤ.ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်ကျူးကျိလၢပထုးချံလၢအဖိခိၣ်နၣ်ပကိးလၢသနံလီၤ.ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢသနံကွါထါလီၤ. ပှၤကညီထုးချံနၣ်တီလီၤဝဲဒီးသနံလီၤ.

၁၄. **သနံထိၣ်ဖိး** နၣ်မ့ၢ်ယဲာ်ခီၤဒီခီၤလၢထိၣ်အုၣ်ထိၣ်ယံၣ်နးနးကလဲာ်နၣ်ပစံးလၢသနံထိၣ်ဖိးလီၤ. သနံထိၣ်ဖိးယဲာ်ကနၣ်နးကၢ. တြူၣ်ကွံာ်တကု့ၢ်.

၁၅. **သနံအိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ထးထိၣ်အုၣ်တုၤအလီၤဖိုဒီးနံာ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢသနံအိၣ်ထးလီၤ. သနံအိၣ်ထးပျၢအကနၣ်ဟးဂီၤလၢာ်လံမးလဲၣ်. သနံသနါအိၣ်ယဲာ်အကနၣ်ကွါကနၣ်ဟးဂီၤလၢာ်လံ.

၁၆. **အနံအသါ** နၣ်မ့ၢ်ပဖိကသူဒီးပဖၢလီၤဒီးတၢ်နၢမ့တၢ်နၢဆိုဒီးသအ့မိၢ်ဂံာ်ပသါပကျၢဒီးပစံးလၢပဖိကသူဒီးအနံအသါလီၤ. ပဖိကသူတၢ်ညၣ်နၣ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးအနံအသါဒီးပအိၣ်တဝံၣ်ဘၣ်.

၁. **မနံၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီနၣ်ပှၤတနီၤနီၤကိးလၢမနံၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကီးဟိာ်ထွဲတလၢၤနိၢ်အခံလီၤ. ပှၤမနံၢ်လၢတဝဲၣ်ဒီးယူၢ်တြၢ်နၣ်ကတိၤတၢ်တဒံးသိးဘၣ်. ပှၤမနံၢ်လၢတဝဲၣ်တခီနၣ်ကတိၤတၢ်လဲၤလၢပဃီၤအကလုၢ်တနီၤ. ပှၤမနံၢ်လၢယူၢ်တြၢ်တခီနၣ် ကတိၤတၢ်လဲၤဆူယီၤအကလုၢ်ဒီးတလၢၤနိၢ်အကလုၢ်လီၤ.

၁. **နံာ်နာ်နံာ်နာ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဘိၣ်ဝဲဒီးဖှၣ်ဝဲနၣ်လဲၤတၢ်တချူဘၣ်ဒီးပစံးလၢလဲၤတၢ်မၤသးနံာ်နာ်နံာ်နာ်လီၤ.

၁.၁. **ကနံာ်** နၣ်ကွၢ်လၢကနံာ်အကျါတကု့ၢ်. ဒီးမ့ၢ်ဒံးသိးသိးဒီးပနံာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထိၣ်ခီၤဆီခီၤအမဲၢ်ကိခိၣ်ထံးကဖိထိၣ်အိၣ်ဒီးအသိနၣ်လီၤ.

၂. **ကာၤပၼ်** ၼ္ၵ်မွၵ်ပလဲၤယုပ္ၤတၢ်လၢလုၢ်ဒိၵ်ပ္ၤဒိၵ်ပတိၢ်ပဆါကွၤဒ်ကနူၢ်အပ၍ကအါထိၵ် ဒီးပစံးလၢကာၤပၼ်လီၤ. ပုၤကဘိဖိလဲၤကာၤပၼ်ဆူကိၢ်မုၢ်နၥ်ဒီးဟဲကွၤဆါဝဲလီၤ.

၃. **စံၥ်ကၼ်** ၼ္ၵ်မွၵ်ပုၤဂၤကတိၤတၢ် ဒီးပုၤလီၤကမၵ်ဝဲဒီးပမၤကျπၤအကလုၢ် ဒီးပလိၥ်လၢကွိၢ် ဒီးပတပျၢ်ဘၵ်အီၤၼ္ၵ်ပစံးလၢပမၤကျπၤအကလုၢ်စံၥ်ကၼ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢစံၥ်သၼ်စကီးလီၤ. ပုၤတဂၤကတိၤတၢ်ဒီးပုၤဂ့ၤအကလုၢ်ကမၵ်ဒီးပုၤဂၤမၤကျπၤအကလုၢ်စံၥ်ကၼ်လီၤ.

၄. **တၼ်** ၼ္ၵ်မွၵ်တနူၤအဆိလီၤ. ဒီးမွၢ်ပပတဲၢ်ထိၵ်ပသးလၢပုၤဂၤ ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၼ်တနူၤလီၤ. ထိရိၤပဟ်တၢ်ပဘၵ်ယိၵ်ကလီၤယံၤ ဒီးပပတဲၢ်ဒီးတၢ်တမံၤမံၤၼ္ၵ်ပစံးဒီးအဆိလၢတၼ်တနူၤလီၤ.

၅. **ပၼ်တၢ်ကာ** ၼ္ၵ်မွၵ်ထိရိၤတၢ်လၢလုၢ်ဒိၵ်ပ္ၤဒိၵ်ဝဲဒီးပစံးလၢပၼ်တၢ်ကာၤလီၤ. ပၼ်တၢ်ကာၤၼ္ၵ်မွၢ်ဆူဂ့ၤယၵ်ဂ့ၤ, ထူမိၤလွဲမိၤ, တၢ်မျၢ်ထးသံ, ကသ့ၵ်မဲကဆိမဲထိရိၤတၢ်လၢအပ္ၤကာၤဝဲၼ္ၵ်ပစံးလၢပၼ်တၢ်ကာၤလီၤ. ပုၤကဘိဖိတဖၵ်ၼ္ၵ်ယုပ္ၤပၼ်တၢ်ကာၤဒီးဆါကွၤဝဲလီၤ.

၆. **ပၼ်** ၼ္ၵ်မွၵ်ထိၵ်မိၤဆိမိၤအမဲၢ်ကိခိၵ်ထံးဖဲအခံထူးအဖိခိၵ်ၼ္ၵ်ကဖိထိၵ်ခံဖျπၵ်အိၵ် ဒီးအသိ ဒီးပကီးလၢပၼ်လီၤ. ထိၵ်ကီးအပၼ်ၼ္ၵ်အသိဘိကံၢ်ကလၥ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပၼ်ပနၥ်လီၤ.

၇. **ပၼ်ပနၥ်** ၼ္ၵ်မွၵ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤဘိၵ်ဝဲမွၢ်ဂ့ၤ, ပုၤကညီဘိၵ်ဝဲမွၢ်ဂ့ၤ,မၤသးအညၵ်အပလွံၤအိၵ်တလိၵ်တလိၵ်ဒီးပစံးလၢမၤသးပၼ်ပနၥ်လီၤ. ပုၤတဂၤဘိၵ်ဒီးအစုၼၵ်ခိၵ်ၼၵ်အညၵ်ကမိၥ်ထိၵ်တလိၵ်တလိၵ်ဒီးမၤမးအသးပၼ်ပနၥ်လီၤ.ဒီးပုၤတနီၤနီၤစံးလၢနံၥ်နၥ်နံၥ်နၥ်လီၤ.

၈. **သၼ်သနူၤ** ဒီးတၼ်တနူၤၼ္ၵ်ဒံးသိးသိးလီၤ. ဒီးမွၢ်ပပတဲၢ်ထိၵ်ပသးလၢပုၤဂၤမွၢ်ဂ့ၤ, ပဟ်ပတဲၢ်ထိၵ်ယွၢ်မိၤကုမိၤလၢတၢ်တမံၤမံၤမွၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢသၼ်သနူၤလီၤ. ပုၤတဂၤဟ်ကုတၼ ဒီးဟ်သၼ်သနူၤဝဲ ဒီးသ့ၵ်တထံးလီၤ. ပုၤတဂၤဆ့ၵ်နီၤ ဒီးသနူၤအသးဒီးပုၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢသတဲၢ်သနူၤစကီးလီၤ.

၁. **နံး** ၼ္ၵ်မွၵ်ပဆိၵ်တံၵ်တၢ်ၼ္ၵ်ပစံးလၢနံးလီၤ. ဒီးမွၢ်ပကီးဖိၥ်ထွဲတလπၤအခံလီၤ. ဒီးပစံးလၢနံးလီၤစကီးလီၤ. ပုၤတဂၤအယိၢ်ဒ့ဆါ ဒီးမၤစနံးလီၤအယိၢ်ဒ့လၢစစုညါသးလီၤ.

၂. **နံးကွံၥ်** ၼ္ၵ်မွၵ်ပဒံးဒူးကွံၥ်တၢ်ကူတၢ်သိးလၢလၢၢ်ခိၵ်ဒီးထံဒီးပစံးလၢနံးကွံၥ်လီၤ. တၢ်ကူတၢ်သိးထိၵ်ယံၵ်ဒီးလဲၤနံးကွံၥ်ဒီးထံလၢလၢၢ်ခိၵ်ၼ္ၵ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးလၢနံးနူးကွံၥ်စကီးလီၤ.

၃. **နံးနူး** ၼ္ၵ်မွၵ်ပစံၢ်ဒံးဒူးတၢ်ကူတၢ်သိးလၢပစုညါသးခံခီလၥ်ပတဟိၵ်ဒ်အယံၵ်ကစိဒီးပစံၢ်ဒီးထံၼ္ၵ်ပစံးလၢနံးနူးလီၤ. နံးနူးတၢ်ကံးညၥ်ဒီးထံလၢလၢၢ်ခိၵ်ၼ္ၵ်တ့ၤအယံၵ်စိတက့ၢ်. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနံနူးနံနးလီၤ. ဒီးပစံးလၢနံးနူးကွံၥ်စကီးလီၤ. နံးနူးကွံၥ်တၢ်ကူတၢ်သိးအယံၵ်တက့ၢ်.

၄. **နံးလီၤနးလီၤ** ၼ္ၵ်မွၵ်ပတိၤလီၤတံၢ်တၢ်လၢပစုဒ့ၵ်တိၤဒီးပစံးလၢနံးလီၤလီၤ. နံးလီၤစချၢယံလၢနစုဒ့ၵ်တိၤတဂ့ၤ. ပုၤတဂၤအပျိၢ်ဆါ ဒီးမၤအဝဲတဂၤနံးလီၤလၢအစုဒ့ၵ်တိၤလီၤ.

၅. **ကနံး** ၼ္ၵ်မွၵ်ပုၤကညီဆူၵ်ဒီးကူးဝဲၼ္ၵ်ဒ်ကဘျါ ဒီးပမၤပ္ၤပကလုၢ်ၼ္ၵ်ပစံးလၢကနံးကနံးဒ်ၼ္ၵ်လီၤ. ပုၤကညီမွၢ်အီထံမွၢ်ဆူၵ်ဒီးပစံးကနံးကနံးလီၤဆူခိၵ်မုၢ်ဒိၵ်တိကစၢ်တက့ၢ်. ပစံးဒ်ၼ္ၵ်ဒီးဆူၵ်ဘျါဝဲလီၤ.

၆. **တနံး** ၼ္ၵ်မွၵ်တၢ်ထံးတကလုၥ်အိၵ်ဒီးအလၵ်ဒိဖးထိ ဒီးတလπၤမၤဟံၵ်ခိၵ်လၢအလၵ် ဒီးပကီးလၢကနံးလီၤ.ဒီးပုၤတနီၤနီၤကီးလၢတနံး,ဒီးသနံးလီၤ. ကနံးၼ္ၵ်တလπၤမၤဟံၵ်ခိၵ်လၢအလၵ် ဒီးဒီးဝဲအသၵ်အဒိၼ္ၵ်အထံဒီးမၤဝဲလၢတကၵ်သံတိလဲလီၤ.

၇. **တနံး** ၼ္ၵ်မွၵ်ပဆိၵ်ကတံၥ်လိၥ်ပသး ဒီးပစံးလၢပကနံးလိၥ်ပသးလီၤ. ပုၤအါဂၤအိၵ်ဖိၵ်လၢဖွါပူၤၼ္ၵ်ကနံးလိၥ်အသးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတနံးလိၥ်အသးစကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကနံးလိၥ်ကနးလိၥ်အသးလီၤ.

၈. **ခိၵ်လီၤနံး** ၼ္ၵ်မွၵ်ပယိၢ်တၢ်ဒီးပခိၵ်တုၤလီၤဆါဝဲဒီးပစံးလၢခိၵ်လီၤနံးလီၤ. စခိၵ်လီၤနံးဆါဒီးကဲထိၵ်လၢဒီပုၥ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢခိၵ်လီၤနံးခိၵ်လီၤနးလီၤ.

၉. **ဆိၵ်သနံး** ၼ္ၵ်မွၵ်ပအိၵ်ဖိၵ်အိၵ်တံၤအါဂၤဒီးပဆိၵ်တတံၥ်လိၥ်ပသးလၢပကပၤၼ္ၵ်ပစံးလၢပဆိၵ်သနံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆိၵ်သနံးဆိၵ်သနးလီၤ. ပုၤကညီဆိၵ်တနံးလိၥ်အသးၼ္ၵ်ဆိၵ်ဝဲလၢအတပၤၼ္ၵ်ဆူၵ်ဆူၵ်ကလဲၥ်ဒီးပစံးလၢဆိၵ်သနံးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဆိၵ်တနံးစကီးလီၤ. ဆိၵ်သနံးဒီးဆိၵ်တနံးၼ္ၵ်ဒံးသိးသိးလီၤ.

၁၀. **တနံး** ဒီးသနံးဒီးကနံး ၼ္ၵ်ဒံးသိးသိးလီၤ. ဒီးမွၢ်ပဆိၵ်ပုၤဂၤလၢပကပၤၼ္ၵ်ဆူၵ်ဆူၵ်ကလဲၥ်ဒီးပစံးလၢတနံးလီၤ. ပုၤတဂၤတနံးပုၤလၢအကပၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢတနံးစကီးလီၤ. ပုၤတဖၵ်အိၵ်ဖိၵ်အိၵ်တံၤဒီးတနံးလိၥ်အသးနးကπၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတနံးတနူးလီၤ. တနံးတနူးယၤတဂ့း. တၢ်ကိၢ်စသးနးကπၤ.

၁၁. **ထံဆိၵ်တနံး** ၼ္ၵ်မွၵ်ထံဆူတံၢ်တၢ်ဒီးလၢၢ်ဒီးလ့ဒီးသ့ၵ်ဒီးဝၵ်ဒီးပစံးလၢထံဆိၵ်တနံးတၢ်လီၤ. ထံဆိၵ်တနံးတၢ်ဒီးသ့ၵ်ဒီးလၢၢ်ဆူၵ်ကπၤ. ထံဆိၵ်တနံးဆိၵ်တနးချံဒီးလၢၢ် ဒီးချံကလီၤတကုၥ်တ့ၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢထံဆိၵ်သနံး, ဒီးထံဆိၵ်သနံၥ်, ဒီးထံဆိၵ်ကနံၥ်စကီးလီၤ.

၁၂. **လီၤနံးတဖၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကူာ်သ့ၣ်လၢအဖီလာ်တခီ ဒီးသ့ၣ်ကၢ်ဒီးကလာ်ပှၤလၢပကူာ်န့ၣ်အှၣ်စံာ်လီၤအသး ဒီးပစံးလၢလီၤနံးလီၤ. သ့ၣ်ကၢ်လီၤနံးဆူအဖီလာ်တခီ ဒီးအှၣ်စံာ်နၤကွၢ်တဘ့ၣ် ဒီးစထုးကွၤတန့ၢ်ဘၣ်ဒီးစဃ့ၢ် ကွံာ်လီၤ.

၁၃. **လီၤနံး** န့ၣ်မ့ၢ်ထီရိၤတၢ်လီၤတံၢ်ဝဲ ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဒီးတ့ၤ လီၤဝဲဃါမနၤန့ၣ်ပစံးလၢလီၤနံးလီၤ. သ့ၣ်ဖူလီၤနံးတံၢ် လၢဟီၣ်ခိၣ်အဖီခိၣ်တ့ၤလီၤဂ့ၤကၢ.

၁၄. **သနံးဒီးတနံး** န့ၣ်ဖံးသိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဆီၣ်ပှၤ ဂၤလၢပကပၤဒီးပစံးလၢသနံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢ သနံးသနူးလီၤ. တၢ်ကိၢ်စသးကၢ.သနံးသနူးယၤတဂ့ၤ.

၁၅. **သနံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢပကွၢ်ဂ့ၤတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢသနံး နၢ်ပှၤဂၤလီၤ. ပှၤလၢပကွၢ်ဂ့ၤလၢဘၣ်ပသးန့ၣ်ပစံးလၢ သနံလီၤ. ဗ်ာမုၣ်တဂၤတ့ၤပကွၢ်သနံးနၢ်ပှၤဂၤဒီးပမၤတ လိၢ်လဲၤသံကိၢ်နၢ်ပှၤလီၤ. သနံးန့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤတက့ၢ်.

၁၆. **သ့ၣ်ဟုနံး** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်အဖီဒ်ဟုနံးအ သိးပြံကဒံဒီးပကိးလၢသ့ၣ်ဟုနံးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအ ဆိလၢသ့ၣ်ဟုပိၢ်သ့ၣ်ဟုနံးလီၤ. ဒီးပမၤဟံၣ်ထူၣ်ဂ့ၤဝဲ လီၤ.

၁၇. **ဟုနံး** န့ၣ်မ့ၢ်ဟုအမဲာ်ထံးပြံကဒံလၢဟုလီၤဘျးဝဲ န့ၣ်ပစံးလၢဟုနံးလီၤ. ဟုနံးန့ၣ်ဘျုးနးကၢ.ပဖီအိၣ်လၢ မ့ၤတသ့ဘၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဟုပိၢ်ဟုနံး, ဟု နံးဟုနးလီၤ.

၁. **နံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဗိာ်မုၣ်တၢ်ကူန့ၣ်ပစံးလၢနံၣ်လီၤ. ဒီးပ ကိးဒီးအဆိလၢနံၣ်ဓိၤတြၤဓိၤလီၤ. ဗိာ်မုၣ်နံၣ်န့ၣ်မၤ ကံၣ်ဝဲဒိၣ်ဒိၣ်ဆံးဆံးစကီးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနံၣ် ဓိၤဆ့ဓိၤစကီးလီၤ.

၂. **နံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်တစူၤ ဒီးတၢ်တယီၤအကတိၢ်န့ၣ်ပစံး လၢနံၣ်လီၤ. လၢနံၣ်အံၤပှၤကညီသံပှံၤဂၤလဲၣ်. လၢနံၣ် အံၤပှၤကညီမၤဘှနၢ်အါကၢ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနံၣ် ဓိၤလါဓိၤလီၤ.

၃. **နံၣ်ကံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်လုၣ်လၢပှၤကညီဗိာ်မုၣ်မၤနံၣ်န့ၣ်ဘံ ကံၣ်ဘံဝ့ၤဝဲဒီးမၤဂီၤမၤဝါဝဲန့ၣ်ပကိးလၢနံၣ်ကံာ်လီၤ. ဒီး ပကိးဒီးအဆိလၢနံၣ်ကံာ်နံၣ်ကာ်လီၤ. ပှၤကညီမၤနံၣ် ကံာ်န့ၣ်မ့ၢ်ထါနံၣ်လီၤ.

၄. **နံၣ်ကျိး** န့ၣ်မ့ၢ်နံၣ်ထိၣ်ဖျဲးဘၣ်ကဒီးတနံၣ်ဒီးပစံး လၢနံၣ်ကျိးလီၤ. နံၣ်အဝဲတနံၣ်န့ၣ်ကျိးကဒီးတနံၣ်ဒၣ် လီၤ.နံၣ်ကျိးကဒီးလံတနံၣ်ဒၣ်လံ.မၤသးဒ်န့ၣ်ဒီးကဲကဲ့ၤ ဝဲလၢနံၣ်သီလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနံၣ်ကျိးလါကျိး လီၤ. နံၣ်ကျိးလံဆူနံၣ်သီတနံၣ်ဒၣ် ဒီးတၢ်ယီၤထိၣ်ဝဲ လီၤ.

၅. **နံၣ်ကျိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤကံၣ်နံၣ်လၢအဝါတပါတ ပါဖးလဲၢ်ဒီးပစံးလၢနံၣ်ကျိလီၤ. နံၣ်ကျိန့ၣ်မ့ၢ်နံၣ်ကံၣ် လၢအဝါဒီးဒီးစံးလၢနံၣ်ကျိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်နံၣ်ကံၣ်တူာ်ကံၣ် ကျိဒီးပစံးလၢနံၣ်ကျိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနံၣ်ကျိ နံၣ်ကျါလီၤ.

၆. **နံၣ်တကူာ်** န့ၣ်မ့ၢ်နံၣ်တဘ့ၣ်ဒီးပှၤကညီကိးလၢနံၣ် တကူာ်လီၤ.ဒီးမ့ၢ်ဗိာ်မုၣ်တၢ်ကူတၢ်သိးဖုၣ်ဝဲဒ်ကူးလာ် အသိးဒီးပစံးလၢနံၣ်တကူာ်လီၤ. ဗိာ်မုၣ်နံၣ်တကူာ်ဖုၣ်ဝဲ ဒီးကူဝဲလၢအယိၢ်ဒ့ ဒီးလီၤတ့ၤအခိၣ်ဒ့န့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံး လၢနံၣ်တဘ့ၣ်စကီးလီၤ. နံၣ်တဘ့ၣ်ဒီးနံၣ်တကူာ်န့ၣ်ဖံး သိးသိးလီၤ.

၇. **နံၣ်လိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တြူးလိာ်ကွဲတၢ်တကလုာ်လၢတၤ လိာ်အသးန့ၣ်မၤသးဒ်ထူၣ်မိအသိးဒီးပကိးလၢနံၣ်ထိၣ် လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကိးဗိာ်ထွဲတလၢၤအခံလီၤ. တလၢၤလိာ်ကွဲ နံၣ်ထိၣ်န့ၣ်တၤလိာ်အသးလၢာ်လၢအပိၢ်လီၤ. ဒီးပကိး လၢအနံၣ်ထိၣ်စကီးလီၤ.

၈. **နံၣ်ထိၣ်ဖျဲး** န့ၣ်မ့ၢ်နံၣ်ကျိးလၢနံၣ်သီတနံၣ်ဒၣ်ဒီးပ ကိးလၢနံၣ်ထိၣ်ဖျဲးလီၤ. တ့ၤဘ့ဂီၤတၢ်ယီၤထိၣ်ဒီးနံၣ် ထိၣ်ဖျဲးဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနံၣ်ထိၣ်ပၢါနံၣ်ထိၣ် ဖျဲးလီၤ.

၉. **နံၣ်ဖးချဲ** န့ၣ်မ့ၢ်တလၢၤမုၣ်အနံၣ်လၢအတဆးဘၣ် ဝဲအတိၤလၢအမဲာ်ညါတခီဒီးသ့ၣ်ဖး ဒီးမၤသးဒ်ယာ်ဝဲ အသိးဒီးပကိးလၢနံၣ်ဖးချဲလီၤ. တလၢၤမုၣ်ကူနံၣ်ဖးချဲ န့ၣ်မ့ၢ်လဲၤတၢ်ဒီးအိးထိၣ်အသးလၢအမဲာ်ညါတခီလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးဖးချဲထိၣ်တ့ၤအကံၣ်ဒုၣ်န့ၣ်ဓိၤလီၤ. ဒီးပကိး ဒီးအဆိလၢနံၣ်ဖးချဲနံၣ်ဖးချါလီၤ. နံၣ်ဘး (ကွၢ် ၃၈.)

၁၀. **နံၣ်ဘၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဖးဖိနံၣ်လၢပှၤကညီကူာ်ခါဖဲးခါဒီး ပစံးလၢနံၣ်ဘၣ်လီၤ. နံၣ်ဘၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအကတိၢ်ကတိၢ် လီၤ. ပမၤဘ့ဝံၤန့ၣ်ပစံးလၢနံၣ်ဘၣ်လီၤ. ဒီးပကူာ်ခါဖဲး ခါန့ၣ်ပစံးလၢနံၣ်ဘၣ်စကီးလီၤ. ဒီးပတဲးခုးဝံၤန့ၣ်ပစံး လၢနံၣ်ဘၣ်စကီးလီၤ. ထီရိၤပမၤတၢ်အကတိၢ်န့ၣ်ပစံး လၢနံၣ်ဘၣ်လီၤ. ထီရိၤပမၤတၢ်အကတိၢ်န့ၣ်ပစံးလၢနံၣ် ဘၣ်လီၤ. နံၣ်ဘၣ်လံလၢပကူာ်ပဖဲးအခါလံ. နံၣ်ဘၣ်လံ လၢပကတဲးခုးအခါလံ. နံၣ်ဘၣ်ဒီးပှၤသိၣ်လံာ်ဖိတဖၣ် ကဟဲသိၣ်လံာ်လီၤ. နံၣ်ဘၣ်လံလၢပကထိၣ်ခုးအခါလံ. ဒီးအကတိၢ်ဘၣ်လၢပကမၤတၢ်တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢနံၣ် ဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနံၣ်ဘၣ်လါလ့လီၤ. အက တိၢ်ဘၣ်လၢပမၤဘ့ဝံၤန့ၣ်ပစံးလၢနံၣ်ဘၣ်ခုးတ့ၢ်လီၤ.

၁၁. **နံၣ်ဘၣ်လီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဆၢအလိၢ်လၢနံၣ်ကျိးလါကျိး ဒီးပစံးလၢနံၣ်ဘၣ်လီၤလီၤ. နံၣ်ဘၣ်လီၤဒီးတၢ်ယီၤ ထိၣ်ဝဲ,နံၣ်ဘၣ်လီၤဒီးတၢ်ယီၤထိၣ်ဝဲလီၤ.နံၣ်ဘၣ်လီၤ လံ, ကလံၤမ့ၢ်လီၤနးကၢ.

၁၂. **နံၣ်သိ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အထံးလၢပသူၣ်ပဖျးလၢဘ့ကျါ

လၢၶုၼ်းတၵလႃႇၼႄႇၼ်ၸဵပ်ႉပြႅၵ်ႇ ၼႆႉသူပ်ႉ ၼႆႉပႃးၸႃႇသီ ထိုင်ဝၼ်ႈပၵႃးလၢၼိၼ်သိလီႈ. ၼိၼ်သိၼိၼ်ဝၼ်ၼႄႇၼ်မၢႆပုၼ်းၵ ၺီသူၼ်ဝဵဝ်ႉဝၼ်လီႈ.

၁၃. **ၼိၼ်သိထံ** ၼႄႇၼ်မၢႆၼိၼ်သိၸႃႇသိၼႄႇၼ်ပၵႃးလၢၼိၼ်သိထံ လီႈ. တလၢႈဝၢႆႇၼိၼ်သိထံၼႄႇၼ်ဆၢဝ်ဝၼ်တပိူဝ်တပၢႈလီႈ.

၁၄. **ၼိၼ်သိမိ** ၼႄႇၼ်မၢႆပုၼ်းၵၺီထၢႆၼိၼ်ၼႆႉမၼ်းၵၢၼ်ဝၼ်ၸႃႇၶိုၼ် ထံးၼႄႇၼ်ပဵၼ်းလၢၼိၼ်သိမိလီႈ. ၼိၼ်သိမိၼႄႇၼ်ၸႃႇၶိုၼ်ထံးမၼ်း ၵၢၼ်ဝၼ်ႈဆုၵၢၼ်ၸႃႇသိး ၼႆႉၵိုဝ်းဝၼ်ၸႃႇမ်ၼ်းလၢၼိၼ်သိမိလီႈ. ၼိၼ်သိမိၼႄႇၼ်ပုၼ်းမၼ်းဝၼ်တၼီၼ်းၼီၼ်းလီႈ.

၁၅. **ၼိၼ်သိဝါ** ၼႄႇၼ်မၢႆၼိၼ်သိတၵလႃႇလၢၸဵပ်ဝါဝၼ်ၼႄႇၼ်ပ ဵၼ်းလၢၼိၼ်သိဝါလီႈ. ၼိၼ်သိဝါၼႄႇၼ်ၸဵပ်ဝါဝၼ်လီႈ. ပုၼ်းတၼီၼ်း ၼီၼ်းၼႄႇၼ်မၼ်းၼိၼ်သိဝါလီႈ. ၼႆႉတၼီၼ်းၼီၼ်းၼႄႇၼ်မၼ်းၼိၼ်သိသူလီႈ.

၁၆. **ၼိၼ်သိသူ** ၼႄႇၼ်မၢႆၼိၼ်သိၸႃႇၵလႃႇလၢၸဵပ်သူတၾၼ် ၼႄႇၼ်ပၵႃးလၢၼိၼ်သိသူလီႈ. ၼိၼ်သိသူၼႄႇၼ်ၸဵပ်သူယႃႉၵ လၢႆလီႈ.

၁၇. **ၼိၼ်မီးတြႃးမီး** ၼႄႇၼ်မၢႆပၵႃးပိုၼ်မုၼ်တၢၵ်ႇၵူတၢၵ်ႇသိးၼႆႉ ၸႃႇဆိလၢၼိၼ်မီးတြႃးမီးလီႈ. ၼိၼ်မီးတြႃးမီးၸဵၼ်းဝၼ်ၸၼ်.

၁၈. **ၼိၼ်မီးလါမီး** ၼႄႇၼ်မၢႆပၵႃးတၢၵ်ႇတၸူၼ်းတယီၼ်းၸႃႇၵ တိၵ်ႇၸၼ်လၢႆၼႄႇၼ်ပၵႃးၼႆႉၸႃႇဆိ ၼႆႉပၵႃးလၢၼိၼ်မီးလါမီး လီႈ. ၼိၼ်မီးလါမီးၸဵၼ်းဝၼ်ၸၼ်.

၁၉. **ၵၼိၼ်** ၼႄႇၼ်မၢႆသွၼ်သးၼႃႇပုၵ်ႇၵၢၼ်းၸုၼ်းၼႄႇၼ် ပၵႃးလၢ သွၼ်ၵၼိၼ်လီႈ. ၼႆႉပၵႃးၼႆႉၸႃႇဆိလၢၵၼိၼ်ၵၼၼ်လီႈ. သွၼ်တၾၼ်ၸိုၼ်ၼႆႉၸႃႇၵၼိၼ်ၵၼၼ်လီႈ.

၂၀. **ၵၼိၼ်** ၼႄႇၼ်မၢႆပုၼ်းၵၺီၸႃႇၵိုၵ်ႉၵၢၼ်းၵတၢႈၼႄႇၼ်ပ ၵိုဝ်းလၢၵိုၵ်ႉၵၼိၼ်လီႈ. ပုၼ်းၵၺီၸီထံ ၼႆႉလဵၼ်းသူၸႃႇၵိုၵ်ႉ ၵၼိၼ်ၼႆႉသူၼ်ဝၼ်လီႈ.

၂၁. **တၼိၼ်** ၼႄႇၼ်မၢႆပထီဘူၼ်လုၼ် ၼႆႉပသၵၢၼ်ယၢၵ်ႉၼႄႇၼ်ပဵၼ်း လၢပၵၼိၼ်လုၼ်လီႈ. ၼႆႉပဵၼ်းလၢတၼိၼ် ၼႆႉသၼိၼ်စၵိုဝ်း လီႈ. ၼႆႉၸႃႇၼိူဝ်ၼိူဝ်မၢႆသၼိၼ်ၼႆႉတၼိၼ်လီႈ.

၂၂. **ၵၼိၼ်** ၼႄႇၼ်မၢႆသွၼ်ၸႃႇသးၼႃႇပုၵ်ႇၸႃႇၵၢၼ်းၸုၼ်းၼႄႇၼ်ပၵိုဝ်း လၢၵၼိၼ်လီႈ. သွၼ်ၼႄႇၼ်ၸႃႇၵၼိၼ်ၸိုၼ်လၢၸႃႇသးၼႃႇပုၵ်ႇ ၼႄႇၼ်လီႈ. ၼႆႉပၵႃးၼႆႉၸႃႇဆိလၢၵၼိၼ်ၵၼၼ်လီႈ. သွၼ်ၵ ၼိၼ်ၵၼၼ်ၸဵၼ်းဝၼ်ၸၼ်.

၂၃. **ၵၼိၼ်** ၼႄႇၼ်မၢႆပၵိုၵ်ႉၸႃႇၵတၢႈၼႄႇၼ်လၢပၵိုၵ်ႉယူၵ်ႇၸႃႇ သၸူၼ်းၼႄႇၼ်ပဵၼ်းလၢပၵိုၵ်ႉၸႃႇၵၼိၼ်လီႈ. ပၸီထံလီႈသူပ ၵိုၵ်ႉၵၼိၼ်ၼႄႇၼ်ပသူၼ်ၼႆႉပၵူးၼႃးၵၢႈ.

၂၄. **ၵိုၵ်ႉၵၼိၼ်** ၼႄႇၼ်ၵွၵ်ႇလၢၵၼိၼ်ၸႃႇၵျူဝ်တၵွၵ်ႇ.

၂၅. **ထၢၵ်ႉၼိၼ်** ၼႄႇၼ်မၢႆပဘိုၼ်ဘၵ်ႉၸၢႈယၢၵ်ႉလုၼ်တီႈၼႆႉပမိၵိၼ်းဝၼ်း ၼႆႉပထိုၼ်ယွၼ်လီႈၵွၵ်ႉ ၼႆႉၵၸိုၼ်ၼႆႉၸႃႇၵၢၼ်ၵိၼ်းတၼီၼ်းဝါတ ၼီၼ်းၼႆႉပၵႃးလၢပၵၢၵ်ႉၼိၼ်လီႈ. ၵၢၵ်ႉၼိၼ်ၼႄႇၼ်မၢႆပုၼ်းၺီမၼ်း ၵၢၼ်လုၼ်လၢၸႃႇထၢၼိၼ်ၼႄႇၼ်ၼႆႉပၵႃးလၢၵၢၵ်ႉၼိၼ်လီႈ. ၵၢၵ်ႉ ၼိၼ်ၼႄႇၼ်မၢႆပမၼ်းတၢၵ်ႇၵၢၼ်လီႈ. ၼႆႉပဵၼ်းလၢၵၢၵ်ႉၼိၼ်လီႈ.

၂၆. **ၵွၼ်ၼိၼ်ၵွၼ်ၼႃ** ၼႄႇၼ်မၢႆၸႆႉသၼ်လၢၸႃႇတၵွၼ်းဘၼ်ၼႆႉ မၼ်းသးသိုၼ်ဝၼ်သၸၢၼ်းသမီၼ်း, ၵုၼ်ၵူၼ်းမၢၵ်ႉၵၢၵ်ႉ, ၸုၼ်းၵၢၵ်ႇၸုၼ်း ၵူး ၼႆႉပဵၼ်းလၢၵွၼ်ၼိၼ်ၵွၼ်ၼႃလီႈ. ၼႆႉပဵၼ်းလၢၵွၼ်ၼိၼ် ၵွၼ်ၼီစၵိုဝ်းလီႈ. ထိရီၼ်းတၢၵ်ႇသၼ်လၢသၸၢၼ်းသမီၼ်းသိုၼ်သၢၼ် ၸၢၼ်းသၢၼ်းၼႄႇၼ်မၢႆၵွၼ်ၼိၼ်ၵွၼ်ၼႃၶလၢၵ်ႉလီႈ.သုၼ်လၢၸႃႇသၼ် တၵွၼ်းဘၼ်ၼႄႇၼ်ၸႃႇသၼ်ၵွၼ်ၼိၼ်ၵွၼ်ၼႃလီႈ.

၂၇. **ၶၵၼိၼ်ၸၢၼ်း** ၼႄႇၼ်မၢႆတၢၵ်ႇတယၢၵ်ႉဘၼ်ဝၼ်တၸိူဝ်ပိၸႃႇၵ တိၵ်ႇၼႄႇၼ်ပဵၼ်းလၢၶၵၼိၼ်ၸၢၼ်းလီႈ. စၸိုၼ်မုၼ်းဝၢၼ်းတယၢၵ်ႉ ဘၼ်. စၸိုၼ်မုၼ်းဝၢၼ်းၶၵၼိၼ်ၸၢၼ်းလီႈ.

၂၈. **ၵၢၵ်ႉၼိၼ်** ၼႄႇၼ်မၢႆတၢၵ်ႇယၢၵ်ႉဝၼ်လၢၼိၼ်ထံးတုၼ်းလၢၼိၼ်စိးၼႆႉ ပဵၼ်းလၢၵၢၵ်ႉၼိၼ်လီႈ. ပုၼ်းတၵၼ်းၸိုၼ်ဘုတပိၵၢၵ်ႉၼိၼ်တလၢၵ်ႉ ဘၼ်. ပုၼ်းတၾၼ်ႁၢၵ်ႉၸႆႉသၼ်တပူၼ်းၵၢၵ်ႉၼိၼ်ၼႆႉၸိုၼ်ဝၼ်သုၸ်းလီႈ. ပုၼ်းတၵၼ်းၵတီၼ်းၶုၼ်မီၼ်းၼွၼ်မီၼ်းၵၢၵ်ႉၼိၼ်ၵၢၵ်ႉလါ ၼႆႉၸိုၼ်ဝၼ်တ လၢၵ်ႉဘၼ်.

၂၉. **ၸွၼ်းၼိၼ်** ၼႄႇၼ်မၢႆၸွၼ်ၼႃၼ်ၸႃႇဆိလီႈ. ၼႆႉမၢႆတၢၵ်ႇလၢၸႃႇၼႃၼ် ဝၢၵ်ႉဝၼ်တၾၼ်ၼႄႇၼ်လီႈ. ပုၼ်းတၾၼ်မၼ်းႁၢၼ်တယူတယီၼ်းၼႆႉမၼ်း သးၸွၼ်းၼိၼ်ၸွၼ်းၼႃၼ်ဝၼ်လီႈ.

၃၀. **တၼိၼ်** ၼႄႇၼ်မၢႆလုၼ်တၢၵ်ႉၼႆႉပထီဘူၼႆႉပသၵၢၼ်ယၢၵ်ႉၼႄႇၼ် ပဵၼ်းလၢတၼိၼ်လီႈ. လုၼ်တဘိတၢၵ်ႉလၢၼ်. တၼိၼ်ၵွၼ်းတၵွၵ်ႇ. ၼႆႉပၵႃးလၢသၼိၼ်စၵိုဝ်းလီႈ. ၼႆႉပၵႃးၼႆႉၸႃႇဆိလၢတၼိၼ် တၼၼ်လီႈ.

၃၁. **တၼိၼ်** ၼႄႇၼ်မၢႆထၢဝ်တၢၵ်ႉၸႃႇဆိလီႈ. ၼႆႉမၢႆပုၼ်းၵၺီပိုၼ် မုၼ်ထၢဝ်ထၼ်ၼႆႉမၼ်းထၼ်ထူလၢသုၼ်ၶၼ်လုၼ်တၢၵ်ႉလိုၵ်ႉၸႃႇသး ၼႄႇၼ်လီႈ. တၼိၼ်ထၢဝ်တၢၵ်ႉၸဵၼ်းဝၼ်ၸၼ်.

၃၂. **တၼိၼ်ထိုၼ်** ၼႄႇၼ်မၢႆပထူထိုၼ်တၢၵ်ႇၵူတၢၵ်ႇသိးၸႃႇၶိုၼ်ထံး ၼႆႉပဵၼ်းလၢပတၼိၼ်ထိုၼ်လီႈ.ပၵူတၢၵ်ႇမၢႆလီၼ်းတုၼ်းလၢပၶိုၼ် ထံး ၼႆႉပတၼိၼ်ထိုၼ်ၸႃႇၶိုၼ်ထံးၼႄႇၼ် တုၼ်းလၢပၶိုၼ်လုၵ်ႇၶိုၼ် လီႈ.

၃၃. **ထၢၼိၼ်** ၼႄႇၼ်မၢႆပမၼ်းၼိၼ်ၼႆႉပဵၼ်းလၢထၢၼိၼ်လီႈ. ၼႆႉမၢႆ ပိုၼ်မုၼ်ထၢဝ်ဝၼ်လီႈ. ပိုၼ်မုၼ်ထၢၼိၼ်တဘုၼ်သၢၼိၼ်း ၼႆႉဝၢၼ်းဝၼ် လီႈ.

၃၄. **ပၼိၼ်ပလါ** ၼႄႇၼ်မၢႆပၸိုၼ်ၵၢၸိုၼ်မိးၸႃႇၵတိၵ်ႇၵိုဝ်း ၼိၼ်ၵိုဝ်းလါၼႆႉပဵၼ်းလၢၼိၼ်ပလါလီႈ. ပမိူဝ်ပပၢၵ်ႇလုၵ်ႇပုၼ်းပၼိၼ် ပလါပၸိုၼ်တွၵ်ႇၸႃႇၼိၼ်ယၢၵ်ႇဆၢၼ်ၺါ ၼႆႉၵသိးပုၼ်းတၸိုၼ်ၼီတ မၼ်းမႃးလၼ်. ပၼိၼ်ပလါမၢႆဘၼ်ၼႆႉပၵၢၼ်းလီႈ.

၃၅. **ၾးပိၼိၼ်** ၼႄႇၼ်မၢႆယုလါၸႃႇတိၵ်ႇပူၼ်းပွၼ်းထိုၼ်ၼႆႉပဵၼ်းလၢ ၾးပိၼိၼ်လီႈ. တုၼ်းတၢၵ်ႇယီၼ်းလၢၵ်ႉၼႆႉၾးပိၼိၼ်လီႈ. တုၼ်းတၢၵ်ႇ ၸူၼ်းလၢၵ်ႉ ၼႆႉၼိၼ်ဘၼ်ဝၼ်လီႈ.တုၼ်းမၢႆၾးပိၼိၼ် ၼႆႉတၢၵ်ႇၸူၼ်းလီၼ်းဝၼ် လီႈ.

၃၆. **လီၼ်းၼိၼ်** ၼႄႇၼ်မၢႆၼိၼ်ဘၼ် ၼႆႉပဵၼ်းလၢလီၼ်းၼိၼ်လီႈ. လီၼ်းၼိၼ်ပဝ်းၶုး, လီၼ်းၼိၼ်ပဝ်းၶုး, ပမၼ်းတပွၼ်းဘၼ်. ၼႆႉပ ဵၼ်းၼႆႉၸႃႇဆိလၢလီၼ်းၼိၼ်လီၼ်းလါလီႈ. ၼႆႉပဵၼ်းလၢလီၼ်းၼိၼ်

နံၣ်လီၤလါလါစကီးလီၤ. လီၤနံၣ်နံၣ်ပကူးဘၣ်လီၤလါလါပကူးဘၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၃၇. **သနံၣ်ဒီး တနံၣ်** န့ၣ်ဖံးသိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်လုၣ်တၢ်ဒီးပစၢသကဲလုၣ်အဆၢန့ၣ်ပစံးလၢသနံၣ်လီၤ. လုၣ်တၢ်တဘိန့ၣ်သနံၣ်ကူၤတက့ၢ်.

၃၈. **အနံၣ်ဘး** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်ကၢ်နံၣ်အသိးလီၤ. ချံးဖိတရူးဖိတဖၣ်ဖးယီၣ်မ့ၢ်ဆၢအလီၢ် ဒီးပစံးလၢအနံၣ်ဘးလီၤ. မ့ၢ်တဆၢဘၣ်အလီၢ်ဒီးပစံးလၢအနံၣ်တဘးဘၣ်လီၤ. တရူးဖိဖးထီၣ်အနံၣ်တဘးဖံးဘၣ်ဒီးဖိသၣ်အိၣ်တဂ့ၤဘၣ်. အနံၣ်မ့ၢ်ဘးဒီးဖိသၣ်အိၣ်ဂ့ၤယၢၥ်.

၁. **နံၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပသးကကဲပမဲာ်မိၣ်မံ ဒီးပမဲအ့ထီၣ်အသးဒီးပစံးလၢပနံၤလီၤ. ပှၤတဂၤနံၤဝဲဘၣ်မနုၤလဲၣ်. ဒီးပှၤတနီၤနီၤနံၤသိၣ်ဒိၣ်, ပှၤတနီၤနီၤနံၤဝဲသိၣ်ဆံးဝဲ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤနံၤတသိၣ်ဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနံၤအ့လီၤ. ပှၤတဂၤနံၤအ့နးကၢ.

၂. **နံၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢမဆါခီန့ၣ်ပကီးလၢနံၤလီၤ. တၢ်လၢနံၤဒီးနၤန့ၣ်ပနီၤဖးအဆၢလၢပသ့ၣ်ညါတၢ်ကပီၤဒီးတၢ်ခံးလီၤ. မ့မ့ၢ်နံၤဒီးတၢ်ကပီၤဝဲလီၤ.ဒီးပစံးလၢမ့ၢ်နံၤစကီးလီၤ.

၃. **နံၤကမံ့ကမံ့** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီနံၤတသိၣ်ဘၣ်ဒီးပထံၣ်ထဲအမဲအ့ထီၣ်အသးဒီးပစံးလၢနံၤကမံ့ကမံ့လီၤ. ပှၤတဂၤကွၢ်စမဲာ် ဒီးနံၤဝဲကမံ့ကမံ့လီၤ. ဒီးပစံးလၢနံၤကမံ့မံ့ကမံ့မံ့စကီးလီၤ.

၄. **နံၤကဝဲၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီနံၤသိၣ်ဖးဒိၣ်ဒီးပစံးလၢနံၤကဝဲၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနံၤကဝဲၣ်ပျိၢ်ကဒီးလီၤ. ပှၤတဖၣ်စံၣ်တဲၤတၢ်ဒီးနံၤကဝဲၣ်ပျိၢ်ကဒီးနးကၢ.

၅. **နံၤကအး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီနံၤဝဲယံာ်ယံာ်ကလဲာ်ဒီးသိၣ်ဝဲအးအး ဒီးပစံးလၢနံၤကအးလီၤ. ပှၤတဂၤနံၤကအးဒီးသိၣ်မးအးအးလီၤ.

၆. **နံၤကွါကွါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီနံၤဝဲဒီးအထါခိၣ်အဲးထိၣ်အသးကွါကွါဒီးပစံးလၢနံၤကွါကွါလီၤ. ပှၤတဂၤကွၢ်စမဲာ်ဒီးနံၤဝဲကွါကွါလီၤ.

၇. **နံၤကွဲးကွဲး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဆံးလၢအထံၣ်ပမဲာ်ဒီးနံၤဝဲဒီးအထါခိၣ်အဲးထိၣ်အသးဖိန့ဖိၤန့ၣ်ပစံးလၢနံၤကွဲးကွဲးလီၤ. ပှၤဆံးတဂၤထံၣ်ပမဲာ်ဒီးနံၤမးကွဲးကွဲးလီၤ.

၈. **နံၤရူသူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီနံၤဝဲဒ်ပသုတထံၣ်အထါခိၣ်တဂ့ၤဒီးဟ်ရူသူၣ်အထါခိၣ်ဒီးပစံးလၢနံၤရူသူၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤနံၤဒီးဘၣ်ယိၣ်ပကထံၣ်အထါခိၣ်ဒီးနံၤရူသူၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤနံၤရူသူၣ်ဒီးယၣ်ကွံာ်အခိၣ်ဒီးနံၤရူသူၣ်ဝဲလီၤ. ဖိာ်မုၣ်လၢဂဲာ်မဲာ်ဆုးတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်နံၤဒီးနံၤရူသူၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢနံၤရူသူၣ်စကီးလီၤ.

၉. **နံၤဂ့ၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢနံၤ ဒီးပကွၢ်ဂ့ၤန့ၣ်ပစံးလၢနံၤဂ့ၤလီၤ. ပှၤတဂၤနံၤဂ့ၤ. ဖျါမးဆဲးကွဲးကလာ်လီၤ.

၁၀. **နံၤဃဲးနံၤဃီး** န့ၣ်မ့ၢ်ပထံၣ်လိာ်ပသးကဒံကဒံဒီးပသူၣ်ခုသးခုဒီးပနံၤန့ၣ်ပစံးလၢနံၤဃဲးနံၤဃီးလီၤ.

၁၁. **နံၤဆၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤကွၢ်ပမဲာ်ဒီးနံၤဝဲန့ၣ်ဒီးပဝဲဒၣ်ပနံၤစကီးဒီးပစံးလၢနံၤဆၢလီၤ. မုၣ်ကနီၤဖိသၣ်ခွါန့ၣ်ကွၢ်လိာ်အမဲာ် ဒီးဖိာ်မုၣ်မ့ၢ်နံၤ ဒီးဖိာ်ခွါနံၤဆၢဝဲလီၤ. ထိရိၤပှၤတဂၤန့ၣ်မ့ၢ်နံၤဒီးနံၤဆၢလိာ်အသးလီၤ.

၁၂. **နံၤဆူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢနံၤကဲတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢနံၤဆူၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤနံၤဆူၣ်ကၢ. ကတိၤတၢ်ဒီးနံၤဝဲဆူၣ်ဆူၣ်ကလာ်လီၤ.

၁၃. **နံၤထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပနံၤဒီးပထါခိၣ်အ့ထီၣ်အသးဒီးပစံးလၢနံၤထိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနံၤထိၣ်အ့ထိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤကွၢ်စမဲာ်ဒီးနံၤထိၣ်ဝဲလီၤ.

၁၄. **နံၤဘၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤမၤတၢ်တဂ်ာ်တသိၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤကတိၤတၢ်တဂ်ာ်တသိၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပထံၣ်ဒီးပနံၤန့ၣ်ပစံးလၢနံၤဘၣ်လီၤ. မၤတၢ်ကစီဒီတက့ၢ်. ပှၤဂၤကနံၤဘၣ်နၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနံၤဘၣ်ဖၣ်လဲလီၤ.

၁၅. **နံၤဘၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤပထံၣ်ပှၤဂၤလိၢ်ယိၢ်လိၢ်ကွဲတဂ်ာ်တသိၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤဂၤမၤတၢ်တဂ်ာ်တသိၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပထံၣ်ဒီးတၢ်မိၣ်နံၤပသးဒီးပနံၤဒီးပစံးလၢနံၤဘၣ်လီၤ. စမၤတၢ်တဂ့ၤဘၣ်. နံၤဘၣ်ယၤတဂ့ၤ. ဂုၢ်သိတဘိဂဲၤကလံၣ် ဒီးယိၤဟိၣ်နံၤဘၣ် ဒီးယိၤဟိၣ်အမဲလီၤဩ့လၢာ်မးစံးဝဲဒၣ်.

၁၆. **နံၤအ့** န့ၣ်မ့ၢ်ပနံၤတၢ်န့ၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢနံၤအ့လီၤ. ပှၤတဂၤနံၤအ့ဝဲဒီးအသူၣ်ခုအသးခုလီၤ. ဒီးပစံးဒီးနံၤဒီးအ့စကီးလီၤ.

၁၇. **ကတိၤနံၤကတိၤအ့** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤတၢ်တခီနံၤဝဲတခီဒီးပစံးလၢကတိၤနံၤကတိၤအ့လီၤ. ကတိၤနံၤတၢ်န့ၣ်ကတိၤမ့ာ်တၢ် ဒီးနံၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢကတိၤနံၤလီၤ. ဒီးကတိၤလိာ်ကွဲဒီးနံၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢကတိၤနံၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကတိၤနံၤကတိၤအ့လီၤ.

၁၈. **ကူၢ်နံၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ကၢၢ်ခိၣ်ထံးလၢထံကတိၢ်ဖဲထံအသရှၤန့ၣ်ပစံးလၢကူၢ်နံၤလီၤ. လီၤဩ့ၣ်ချံလၢကူၢ်နံၤကွှၢ်ကွှၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၉. **တနံၤ** န့ၣ်မ့ၢ်မုၢ်ဆါခီတကတိၢ်န့ၣ်ပစံးလၢတနံၤလီၤ. မ့ၢ်ခံကတိၢ်ဒီးပစံးလၢခံနံၤလီၤ. ပလဲၤတၢ်တနံၤဒီးတုၤယံၤယံၤကလာ်လီၤ.

၂၀. **ထံနံၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ထံသရှၤန့ၣ်ပကီးလၢထံနံၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢထံခိၣ်ထံနံၤလီၤ. ထံနံၤယၢ်ခီန့ၣ်ကၢၢ်ထီကၢ.

၂၁. **ဒီးနံၤဒီးအ့** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤမ့ာ်တၢ်ဒီးနံၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဒီးနံၤဒီးအ့လီၤ. ဟ်သုသးအုးသမဲ့တဂ့ၤ. မၤဒီး

နံၤဒီးအှတက့ၢ်.

၂၂. **နွံနံၤနွံနၤ** နၣ်မ့ၢ်မဆါအကတိၢ်ဒီးမနၤအကတိၢ်နွံကတိၢ် ဒီးပစံးလၢနွံနံၤနွံနၤလီၤ. တၢ်စူၤနွံနံၤနွံနၤတၢ်တယါၤထိၣ်ဘၣ်.

၂၃. **ဖးနံၤဖးသီ** နၣ်မ့ၢ်ပကလဲၤတၢ်အနံၤတနံၤနၣ်ပစံးဟ်လၢပတချုးလဲၤဒံးဘၣ်ဒီးပစံးလၢဖးနံၤဖးသီလီၤ.စကလဲၤတၢ်အံၤစကဖးနံၤဖးသီဟ်လၢစတချုးလဲၤဒံးဘၣ်လီၤ. ဒီးစကဖးနံၤဖးသီလၢမ့ၢ်အိၣ်ဘုံးပှၤကွံာ်အနံၤနၣ်လီၤ. စကလဲၤတၢ်အံၤအနံၤဝဲလဲၣ်ဝဲလဲၣ်အံၤစဖးနံၤဖးသီတသ့ဒံးဘၣ်.

၂၄. **ဖးဖိနံၤ** နၣ်မ့ၢ်မုၢ်ထူၣ်လၢမဆါခီနၣ်ပစံးလၢဖးဖိနံၤလီၤ. မုၢ်နံၤဖးဖိလၢမဆါခီမုၢ်ထူၣ်နၣ်မ့ၢ်ဖးဖိနံၤလီၤ. တၢ်ဖဲစအိၣ်နၣ်ပလဲၤဘၣ်ဖးဖိနံၤဒီးတုၤလီၤ.

၂၅. **မဲနံၤ** နၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢမဲာ်နံၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်မိၣ်နံၤပသးဒီးပမဲာ်မိၣ်မုံနၣ်စံးလၢမဲာ်နံၤလီၤ. ပှၤတနီၤနီၤကတိၤတၢ်အိၣ်ဒီးမဲာ်နံၤလီၤ. တနီၤနီၤအမဲာ်နံၤမဲာ်အှတအိၣ်ဘၣ်. ဟ်အသးခၣ်ယုၢ်ကလာ်အမဲာ်နံၤတအိၣ်ဘၣ်.

၂၆. **မုၢ်နံၤ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢမုၢ်ဆါခီမုၢ်အိၣ်ဖျါဝဲဒီးတၢ်ကပီၤဝဲနၣ်ပကီးလၢမုၢ်နံၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢမုၢ်နံၤမုၢ်နၤလီၤ. ပှၤကညီအိၣ်မ့ၤကီးမုၢ်နံၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢမုၢ်အနံၤစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ကီးမုၢ်အနံၤလီၤ.

၂၇. **လီၤနံၤ** နၣ်မ့ၢ်ထိရိၤပကွၢ်တၢ်လၢတၢ်မိၣ်နံၤပသးနၣ်ပစံးလၢလီၤနံၤလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်ကလိၢ်အသးလီၤနံၤလီၤဖၣ်သမိးလီၤ. နထုကုတဒုစကွၢ်လီၤနံၤလီၤဖၣ်နးသမိး.

၂၈. **အနံၤအသီ** နၣ်မ့ၢ်မုၢ်နံၤမုၢ်နၤနၣ်ပစံးလၢအနံၤအသီလီၤ. အနံၤအသီဘၣ်လံလၢပကလဲၤတၢ်ခဲကိၤလံ. ကတိၤသုသးတက့ၢ်. ဘၣ်အနံၤလၢစကလဲၤတၢ်ဒီးစဖိမၤတကဲဒီးစလဲၤတချုးဘၣ်.

၁. **နၢ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အသဝံအလုၢ်အလၢ်ထိရိၤတမံၤနၥ်လၢပနါဒုပူၤဒီးပသါနူၢ်ဘၣ်ပစံးလၢနၢလီၤ. တၢ်ညၣ်နၢဘၣ်ပှၤဒ်နၢဆှၣ်အသိးလီၤ. ထံတပူၤနၢ ဒီးစအီတနၥ်ဘၣ်.

၂. **နၢ** နၣ်မ့ၢ်ပထိးထိၣ်တၢ်တမံၤမံၤလၢပနါဒုခံ ဒီးပသါသြူနၥ်အလုၢ်အလၢ်ဆူပနါဒုပူၤဒီးပစံးလၢနၢလီၤ. နၢကွၢ်တၢသၣ်တဖျၢၣ်ပအိၣ်ဘၣ်ကဝံၣ်ဓါ. နၢလၢပအိၣ်ကဝံၣ်အသိးလဲၣ်.

၃. **နၢကဘှၢကဘှၢ** နၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်နၢဘၣ်ပှၤဒိၣ်ဒိၣ်ဆံးဆံးနၣ်ပစံးလၢနၢကဘှၢကဘှၢလီၤ. ဖိနၢမ့ဘၣ်ယၢ ကဘှၢကဘှၢနၣ်မ့ၢ်အထံးအိၣ်ဝဲလဲၣ်.

၄. **နၢကိၢ်ယိာ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးလၢမ့ၣ်အိၣ်ကိၢ်ယိာ်ဒီးအလုၢ်အလၢ်နၢဘၣ်ပှၤနၣ်ပစံးလၢနၢကိၢ်ယိာ်လီၤ. တၢ်နၢကိၢ်ယိာ်လၢမ့ၣ်အိၣ်တၢ်ကံးညာ်လီၤ.

၅. **နၢကိၢ်သူ** နၣ်မ့ၢ်ပဖိမ့ၤဒီးပစိာ်လီၤဒီးပတဃၣ်ဘြံးဘၣ်ဒီးကိၢ်ယိာ် ဒီးသူဝဲ ဒီးနၢထိၣ်ဝဲလၢအသဝံအလုၢ်နၣ်ဒီးပစံးလၢနၢကိၢ်သူလီၤ. နဖိမ့ၤနတဃၣ်ဘြံးဘၣ်ဒီးမ့ၤနၢကိၢ်သူဝဲလီၤ. မ့ၤနၢကိၢ်သူနၢကိၢ်လဲးနၣ်ပအိၣ်တဝံၣ်ဘၣ်. ဒီးပဖိမ့ၤလၢပတချုးစိာ်လီၤဒံးဘၣ်နၣ်ကလာ်ထိၣ်ဒီးသပၢၤအမံကိၢ်ယိာ်ဒီးနၢထိၣ်ဝဲနၣ် ပစံးလၢနၢကိၢ်သူစကီးလီၤ.

၆. **နၢကိၢ်သွၣ်** နၣ်မ့ၢ်နၢကိၢ်ဟ့အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဖိမ့ၤပတဃၣ်ဘြံးဘၣ်ဒီးမ့ၤနၢဝဲဒီးမ့ၤမၤအသးဘိကိၢ်ဟ့ဒီးပစံးလၢနၢကိၢ်ဟ့လီၤ. မ့ၤနၢကိၢ်ဟ့နၣ်သဝံထိၣ်ဝဲဒီးမၤသးဘိကိၢ်ဟ့လီၤ. ဒီးပစံးလၢနၢကိၢ်ဟ့နၢကိၢ်သွၣ်လီၤ. နၢကိၢ်သွၣ်နၣ်မ့ၢ်နၢကိၢ်ဟ့အဆိလီၤ.

၇. **နၢကိၢ်ဟ့** နၣ်မ့ၢ်ပဖိမ့ၤပတဃၣ်ဘၣ်တလိၢ်လိၢ် ဒီးကိၢ်ဘိသဝံထိၣ်ဘိကိၢ်ဟ့ဒီးနၢထိၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢနၢကိၢ်ဟ့လီၤ. နဖိမ့ၤနၢကိၢ်ဟ့နၢကိၢ်သွၣ်ပအိၣ်တဝံၣ်ဘၣ်.

၈. **နၢခၣ်** နၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်လၢအခၣ်တဖၣ်နၣ်အသံကစိာ်နၢဘၣ်ပှၤတမှာ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢနၢခၣ်လီၤ. ခီခါသၣ်နၣ်နၢခၣ်ဝဲလီၤ.

၉. **နၢခၣ်** နၣ်မ့ၢ်နၢအှၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢသံအှၣ်တဖၣ်နၣ်နၢဝဲဒီးပစံးလၢနၢခၣ်လီၤ.တၢ်နၢအှၣ်တၢ်နၢတၢ်နၢခၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၀. **နၢခိၣ်ဝဲၣ်** နၣ်မ့ၢ်သဒိၣ်အှၣ်ဟးဂီၤ ဒီးနၢဝဲလၢတၢ်အှၣ်တၢ်ကျူၣ်ဒီးပစံးလၢနၢခိၣ်ဝဲၣ်လီၤ. နၢခိၣ်ဝဲၣ်နၣ်မ့ၢ်သဒိၣ်အှၣ်နၢလၢပခိၣ်ဝဲၣ်သ့ၣ်အပူၤလိၢ်ဒီးပစံးလၢနၢခိၣ်ဝဲၣ်လီၤ. သဒိၣ်အှၣ်နၢခိၣ်ဝဲၣ်ပအိၣ်တနၥ်လၢၤဘၣ်
.

၁၁. **နၢဃါ** နၣ်မ့ၢ်နၢဃိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ဆူၣ်တၢ်ဒံးကိၢ်ယိာ်နၢဝဲနၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢနၢဃိနၢဃါလီၤ. နၢဃိနၢဃါစံးဝဲဒၣ်.

၁၂. **နၢဃး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အှၣ်လၢလီၤကလဲဝဲဒီးနၢအှၣ်နးကဲၣ်ဆိး ဒီးပစံးလၢနၢဃးလီၤ. တၢ်ညၣ်အှၣ်နၢဃးလံ. ပအိၣ်တသ့လၢၤဘၣ်.

၁၃. **နၢဃး** နၣ်မ့ၢ်နၢအှၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အှၣ်နၢဝဲနၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢနၢအှၣ်နၢဃးလီၤ. နၢအှၣ်နၢဃးစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁၄. **နၢယံၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတလုၣ်ဘၣ်ထံဒီးတဆူၣ်ဘၣ်တၢ်ကူတၢ်သိးဒီးအလီၤနၢဝဲနၣ်ပစံးလၢနၢယံၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢယံၣ်နၢယူးလီၤ. ပှၤတဂၤတလုၣ်ထံတလုၣ်ဒိနၢယံၣ်နၢယူးနးကၢ. ဒ်တၢ်ကူတၢ်သိးသ့တနၢယံၣ်နၢယူးတဂ့ၤဒီးဆှၣ်ကွံာ်တက့ၢ်.

၁၅. **နၢယူး** န့ၣ်မ့ၢ်နၢယံၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပုၤကညီအ ယံၣ်နၢဝဲန့ၣ်ပစံးလၢနၢယံၣ်နၢယူးပစံးဒီးအဆိဒ်န့ၣ် လီၤ. နၢယံၣ်နၢယူးစံးဝဲဒၣ်.

၁၆. **နၢယူး** န့ၣ်မ့ၢ်နၢယူၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဖိတၢ်အိၣ် လၢအဝံၣ်ကတၢၢ်ဒီးနၢဝဲန့ၣ်ပစံးလၢနၢယူၣ်နၢယူးလီၤ. နၢယူၣ်နၢယူးစံးဝဲဒၣ်.

၁၇. **နၢယူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖိကသူလၢအဝံၣ်ဒီးနၢဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဖိ တူၢ်ရှ့ၢ်အကပိၤလၢအဝံၣ်ဝဲဒီးနၢဘၣ်ပုၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢ နၢယူၣ်လီၤ. ထိရိၤတၢ်နၢဘၣ်ပုၤဒ်ပအိၣ်ကဝံၣ်အသိးဒီး ပစံးလၢနၢယူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢယူၣ်နၢယူး လီၤ. နဖိကသူတသပၢၤနၢယူၣ်နၢယူးဘၣ်ယၤမ့ာ်သမိး.

၁၈. **နၢယဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ကသံၣ်လၣ်နၢဘၣ်ပုၤဒီးပစံးလၢနၢယဲ လီၤ. ဒီးသံးနၢဘၣ်ပုၤန့ၣ်ပစံးလၢနၢယဲလီၤ. တၢ်နၢယဲ ဘၣ်ယၤလၢသံးလဲၣ်. ကသံၣ်လၣ်နၢယဲဘၣ်ယၤဒီးစဆဲ မးလီၤ. ကသံၣ်ကဘီအလၣ်နၢယဲသမိး. ဒီးပစံးဒီးအ ဆိလၢနၢယဲနၢယါစကီးလီၤ.

၁၉. **နၢယဲး** န့ၣ်မ့ၢ်နၢယိအဆိလီၤ.ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဆူၣ်တၢ်ဒံး ကိၢ်ယိာ်ဝဲ ဒီးနၢဘၣ်ပုၤန့ၣ်ပစံးလၢနၢယိလီၤ. ဒီးပစံးဒီး အဆိလၢနၢယိနၢယဲးလီၤ.

၂၀. **နၢယိ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤဝၢ်အဆူၣ်အဒံးလၢမ့ၣ်အိၣ်ကိၢ် ယိာ်ဝဲဒီးနၢဘၣ်ပုၤန့ၣ်ပစံးလၢနၢယိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအ ဆိလၢနၢယိနၢယါ, နၢယိနၢယဲးလီၤ. ဆိဆူၣ်ဆိဒံးကိၢ် ယိာ်ဒီးနၢယိနၢယဲးဘၣ်ယၤလီၤ.တၢ်နၢယိနၢယါဘၣ်ယၤ လၢတၢ်ဆူၣ်တၢ်ဒံးကိၢ်ယိာ်လီၤ.

၂၁. **နၢယီ** န့ၣ်မ့ၢ်တခိးတကလုာ်အသၣ်နၢဘၣ်ပုၤတ မ့ာ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢနၢယီလီၤ. စခိးနၢယီအသၣ်န့ၣ်နၢ ယီဘၣ်ပုၤပအိၣ်တဝံၣ်ဘၣ်. စယီၤတနီၤနီၤအသၣ်နၢ ယီစကီးလီၤ. စယီၤနၢယီန့ၣ်ပအိၣ်အသၣ်ဒီးအထုးဖိးပ ကိာ်ပုၤဒီးနၢယီဝဲလီၤ.

၂၂. **နၢ်စိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်နၢဖ့အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပုၤကညီနံၣ်လာ် ဆ့လာ်, အဆိုးအသကးနၢဝဲ ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢစိၢ်နၢ ဖ့လီၤ. နၢစိၢ်နၢဖ့စံးဝဲဒၣ်.

၂၃. **နၢဆါ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကိၢ်ဘၣ်တၢ်ကူတၢ်သိး ဒီးနၢလၢ တၢ်ကိၢ်အလုၢ်အလၢ်ဒီးပစံးလၢနၢဆါလီၤ. တၢ်ကူတၢ် သိးန့ၣ်ပမ့ၢ်လိလီၤဒီးနၢဆါဝဲလီၤ.

၂၄. **နၢဆါလုၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်နၢဒ်မ့ၣ်အသိးလၢတၢ်ယီၤခါ န့ၣ်ပစံးလၢနၢဆါလုၢ်လီၤ. မ့ၣ်တအိၣ်ဘၣ်နာ်သက့ တၢ်နၢ်ဆါလုၢ်ဒ်မ့ၣ်နၢဘၣ်ပုၤအသးလီၤ.

၂၄.၁. **နၢဆံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ဆံၣ်နၢဝဲန့ၣ်ပစံးလၢနၢ ဆံၣ်လီၤ. စယီၤသၣ်နၢဆံၣ်ကၢ.

၂၅. **နၢဆံၣ်ဘီ** န့ၣ်မ့ၢ်မ့ၤဆွံကသူအဆွံန့ၣ်ပဟ်တုၤ အယ်ာ်ဒီးနၢလၢတၤဆံၣ်ဒီးပစံးလၢနၢဆံၣ်ဘီလီၤ.ကသူ နၢဆံၣ်ဘီပအိၣ်တနာ်ဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢဆံၣ် ဘိးနၢဆံၣ်ဘီလီၤ. ကသူနၢဆံၣ်ဘိးနၢဆံၣ်ဘီပအိၣ်တ ဝံၣ်လၢၤဘၣ်. အခိၣ်တလိာ်ပအိၣ်တသ့လၢၤဘၣ်လီၤ.

၂၆. **နၢဆံၣ်ဘီဩြး** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤပစုၣ်ဆံၣ်တၤသူၣ်တၤ သၣ်, ဘီၣ်ဖိၤယာ်ဖိၤအထံနၢဝဲန့ၣ်ပစံးလၢနၢဆံၣ်ဘီ□ တိးလီၤ. တၤဆံၣ်အအုၣ်န့ၣ်နၢဆံၣ်ဘီဩြးလီၤ.

၂၇. **နၢဆၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ဆၢတဖၣ်နၢဝဲန့ၣ်ပစံးလၢ နၢဆၢလီၤ.တကၣ်သံတီလဲ,ကွဲစီကနဲစီန့ၣ်နၢဆၢဝဲလီၤ.

၂၈. **နၢဆၢ** န့ၣ်မ့ၢ်နၢဝံၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢဝံၣ်ဝဲ တဖၣ်န့ၣ်နၢဘၣ်ပုၤဒီးပစံးလၢနၢဝံၣ်နၢဆၢလီၤ. တၢ်နၢ ဝံၣ်နၢဆၢလၢမ့ၤနၢဘၣ်ပုၤဒီးတၢ်မိၣ်အိၣ်ပသးလီၤ.

၂၉. **နၢဆှံ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢထံတဖၣ်အလၣ်သံကစဲာ် န့ၣ်ပစံးလၢနၢဆှံလီၤ. ညၣ်သံကစဲာ်နၢဆှံ, သမၣ်န့ၣ်နၢ ဆှံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢဆှံနၢမ့ၣ်လီၤ. ထိရိၤတၢ် တၢ်ညၣ်သံကစဲာ်န့ၣ်ပစံးလၢနၢဆှံစကီးလီၤ. ဒီးတၢ်နၢ ဆှံနိၢ်နိၢ်မ့ၢ်ညၣ်အကလုာ်ကလုာ် အညၣ်သံကစဲာ်န့ၣ် လီၤ. ညၣ်နၢဆှံဘၣ်ယၤတၢ်မိၣ်ဘှီးစသးကၢ.

၃၀. **နၢဆှိ** န့ၣ်မ့ၢ်နၢမူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဖိနၢဘၣ်ပုၤန့ၣ် ပစံးလၢနၢမူနၢဆှိလီၤ. ဖိနၢမူနၢဆှိစံးဝဲဒၣ်.

၃၁. **နၢတပုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တံဖိၣ်လိၢ်နၢဝဲတမ့ာ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢ နၢတပုၤလီၤ. ဒီးပဖံးဒီးအဆိလၢနၢတပိၢ်နၢတပုၤလီၤ. ထံဖိၣ်လိၢ်နၢတပိၢ်နၢတပုၤတမ့ာ်ဘၣ်.

၃၂. **နၢတဩြုး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒိၣ်တၢ်မုၢ်သံစိၣ်ဒီးနၢဝဲနးနး ကလဲာ်ဒီးပစံးလၢနၢတဩြုးလီၤ.တၢ်နၢအုၣ်နးကဲၣ်ဆိး, အါကဲၣ်ဆိး ဒီးပစံးလၢနၢတဩြုးလီၤ. ကဆိတဒုသံ အုၣ်ဒီးနၢတဩြုးမးလီၤ. ပလဲၤလၢဖွါပုၤန့ၣ်တၢ်နၢတ ဩြုးထိၣ်မးလၢတလၢၤညၣ်အုၣ်လီၤ.

၃၃. **နၢထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟံးထိၣ်တၢ်သူၣ်တၢ်သၣ်ဒီးပထိး ထိၣ်လၢပနါဒ့ခံ ဒီးပသါဩြုးနာ်အလုၢ်အလၢ်ဆူပနါဒ့ ပုၤ ဒီးပစံးလၢနၢထိၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤဟံးထိၣ်တၢ်သၣ်တ ဖျၣ်နၢထိၣ်ဝဲလီၤ. ထိရိၤပထိးထိၣ်တၢ်လၢပနါဒ့ခံန့ၣ် မ့ၢ်ပနၢထိၣ်လီၤ. ပုၤတဂၤဟံးထိၣ်ကသံၣ်လၣ်ဘှၣ်ဒီး နၢထိၣ်ကွၢ်ဝဲလီၤ.

၃၄. **နၢထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢဒၢးဖိလာ်ဒီးပအိၣ်လၢ ဟံၣ်ဒီးနၢဘၣ်ပုၤန့ၣ်ပစံးလၢနၢထိၣ်လီၤ.မဲာ်တဲးလဲးအိၣ် လၢဒၢးဖိလာ် ဒီးနၢထိၣ်ဘၣ်ပုၤလီၤ. တၢ်စိၣ်အိၣ်လၢတၢ် ပုၤဒီးနၢထိၣ်ဘၣ်ပုၤလီၤ.

၃၅. **နၢနါ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢလွှၣ်ပုၤဒီးပအိၣ်တဝံၣ် လၢၤဘၣ် ဒီးနၢဘၣ်ပုၤတမ့ာ်ဘၣ် ဒီးပစံးလၢနၢနါလီၤ. တၢ်ဒီးတကလုာ်န့ၣ်ပအိၣ်ဝံၣ်တစုခံစု ဒီးနၢနါပုၤ ဒီးပ အိၣ်တဝံၣ်လၢၤဘၣ်. ဒံသၣ်န့ၣ်ပအိၣ်နၢနါပုၤတသ့ဘၣ်. တၢ်ဒီးတၢ်လၣ်အဂၤတဖၣ်န့ၣ်ပအိၣ်အါစု ဒီးနၢနါပုၤ

လီၤ.
၃၆. **နႃနးနး** နူဉ်မ့ၢ်ထီရိၤတၢ်နႃသကးဝဲနူဉ်ပစံးလၢနႃနးနးလီၤ. တၢ်နႃသကးနူဉ်နႃဝဲနးနးကလဲာ်လီၤ. တၢ်နႃဘဉ်ပှၤအါအါကလဲာ်နူဉ်မ့ၢ်နႃနးနးကလဲာ်လီၤ.
၃၇. **နႃနူ** နူဉ်မ့ၢ်ထိးဖါတၢ်နႃလၢအဆိုးဒီးပစံးလၢနႃနူလီၤ. ထိးဟ်ဒီးအမိၢ်အခါနူဉ်နႃနူပအိဉ်တနၢ်ဘဉ်. ထိးတၢ်နူဉ်နႃနူနးကၢ.
၃၈. **နႃပှၢ်** နူဉ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်သီနႃဘဉ်ပှၤတမှာ်ဘဉ်ဒီးပစံးလၢနႃပှၢ်လီၤ. ဂ့ၢ်သီတဘိနႃပှၢ်နႃဃဲးနးကၢ. ထီရိၤဂ့ၢ်ဒီးတခူးတရှနူဉ်နႃပှၢ်ဝဲလီၤ.
၃၉. **နႃပှၢ်** နူဉ်မ့ၢ်ပနၢ်နႃဘဉ်ပှၤတမှာ်ဘဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပသးပှၢ်နႃဘဉ်ပှၤတမှာ်ဘဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢနႃပှၢ်လီၤ. တလၢၤဖှပှၢ်တဂၤနႃပှၢ်သမိး.ပနၢ်နႃပှၢ်ဘဉ်ပှၤတမှာ်ဘဉ်.
၄၀. **နႃဖ့** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအနံဉ်လာ်ဆ့လာ်, အဆိုးအသကးနႃဝဲနူဉ်ပစံးလၢနႃဖ့လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနႃစိၢ်နႃဖ့လီၤ. လုဉ်ထံလုဉ်နီထူးသုခံသုလီၤက့ၢ်. သုနႃစိၢ်နႃဖ့နးကၢ.
၄၁. **နႃဘဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ထွံဉ်တဖဉ်နူဉ်တှၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤအလိၢ်တဖဉ်နူဉ်လဲၤဘဉ်ဝဲဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤအလှၢ်အလၢ်နူဉ်နှာ်လၢနါအဒ့ပှၤဒီးဃုဝဲအမိၢ်ပှၢ်နူဉ်ပစံးလၢထွံဉ်နႃဘဉ်တၢ်အလိၢ်လီၤ. ထွံဉ်နႃဘဉ်ထီခိဉ်လိၢ် ဒီးဃုဝဲအမိၢ်ပှၢ်လီၤ. ထီရိၤတၢ်အလှၢ်အလၢ်နှာ်လၢပနါဒ့ပှၤ ဒီးပသါနူၢ်နူဉ်ပစံးလၢနႃဘဉ်လီၤ. တၢ်နႃဘဉ်ယၤလၢမ့ၤလီၤ.
၄၂. **နႃဘိဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ဝဉ်အစၢ်နူဉ်နႃဝဲဒီးပစံးလၢနႃဘိဉ်လီၤ. တၢ်နႃဘိဉ်နူဉ်မ့ၢ်ဘိဉ်နႃလီၤ.
၄၃. **နႃဘျုါကစဲာ်** နူဉ်မ့ၢ်ပချိတၢ်လၢပတဖါလီၤဘဉ်အံသဉ်သဒီအုဉ်နူဉ်နႃဝဲဒ်တဝံဉ်ဘဉ်အသိး ဒီးပစံးလၢနႃဘျုါကစဲာ်လီၤ. ပချိတၢ်ဒီးတၢ်လဉ်, တၢ်သူဉ်တၢ်သဉ်ဒီးပမ့ၢ်တဖါလီၤဘဉ်တၢ်နီတမံၤ ဒီးနႃဘျုါကစဲာ်လီၤ. ပစှဉ်ချံလၢထံကျါ ဒီးတှၤအဘျုါတခဉ်လၢၤဘဉ် ဒီးနႃဘျုါကစဲာ်လီၤ.
၄၄. **နႃမူ** နူဉ်မ့ၢ်ဖိနႃဘဉ်ပှၤမှာ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢနႃမူလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနႃမူနႃဆိုလီၤ. ထီရိၤတၢ်နႃဘဉ်ပှၤမှာ်ဝဲနူဉ်ပစံးလၢနႃမူလီၤ.
၄၅. **နႃမူ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီနႃအမါအဘိးမ့ၢ်ဂ့ၤ, အဖိအဘိးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢနႃမူဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤအဲဉ်အဖိအမါဒီးနႃမူနႃဆိုဝဲလီၤ.
၄၆. **နႃမူကဘုံဉ်ကဘှၢ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်နႃမူဘဉ်ပှၤဘဉ်ဒးနိၤဒီးပစံးလၢတၢ်နႃမူကဘုံဉ်ကဘှၢလီၤ. ဖိနႃမူဘဉ်ပှၤကဘှၢကဘှၢနူဉ်အထံးအိဉ်ယံၤဝဲလီၤ.
၄၇. **နႃမူလီၤရာ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်နႃမူဘဉ်ပှၤနးနးကလဲာ်ဒီးပစံးလၢနႃမူလီၤရာ်လီၤ. ဖိတဖိးနႃမူမးလီၤရာ်လီၤရှုလီၤ.
၄၈. **နႃမှဉ်** နူဉ်မ့ၢ်နႃဆုံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထီရိၤတၢ်ညဉ်သံကစဲာ်နႃဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ညဉ်သံကစဲာ်နႃဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးဒီးအဆိလၢနႃဆုံနႃမှၢ်လီၤ.နႃဆုံနႃမှဉ်စံးဝဲဒၣ်.
၄၉. **နႃမှဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ယီၤခါနူဉ်မှဉ်အိဉ်တၢ်ဒီးအလှၢ်နႃဝဲနူဉ်ပစံးလၢနႃမှဉ်လီၤ. တၢ်နႃမှဉ်နႃဖဉ်နးကၢ. မတၢၤတဲးတၢ်တဂၤလဲဉ်.
၅၀. **နႃမဲ** နူဉ်မ့ၢ်မိၢ်ဟဲသဉ်နႃဘဉ်ပှၤဒီးပစံးလၢနႃမဲလီၤ. မိၢ်ဟဲသဉ်နူဉ်နႃမဲနႃမှါနးကၢထီရိၤတၢ်ဟဲနူဉ်နႃမဲကိးမံၤဒဲးလီၤ.
၅၁. **နႃထီၤ** နူဉ်မ့ၢ်ထွံဉ်ထိလီၤအနါဒ့ဆူဟိဉ်ခိဉ်ဒီးနႃတၢ်နူဉ်ပစံးလၢထွံဉ်နႃလီၤတၢ်ဆူဟိဉ်ခိဉ်လီၤ. ထီရိၤတၢ်ထိးလီၤနါဒ့ဆူဟိဉ်ခိဉ်နူဉ်ပစံးလၢနႃလီၤတၢ်လီၤ.
၅၂. **နႃဝံဉ်** နူဉ်မ့ၢ်မှၤနႃဘဉ်ပှၤဒီးပစံးလၢနႃဝံဉ်လီၤ. မှၤနူဉ်တှၤပခွဲးလီၤဒီးနႃဝံဉ်ဘဉ်ပှၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနႃဝံဉ်နႃဆၢလီၤ. ထီရိၤတၢ်လၢပအိဉ်ဝံဉ်နူဉ်နႃဝံဉ်ဘဉ်ပှၤလီၤ.
၅၃. **နႃသကး** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်နႃဘဉ်ပှၤလၢနႃအှဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, နႃတမှာ်ဘဉ်ထီရိၤတမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, နႃဘဉ်ပှၤနးနးကလဲာ်တှၤအပှဲၤပနါဒ့ပှၤဒီးပစံးလၢနႃသကးလီၤ. တၢ်နႃအှဉ်နးကဲဉ်ဆိးနႃသကးမးလီၤ.
၅၄. **နႃသလ့ၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအတံၢ်လာ်ပှၤနႃဃံဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,အကိာ်နႃဃံဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢနႃသလ့ၤလီၤ. ပှၤမ့ၢ်တလုဉ်ဘဉ်ထံဒီးအတံၢ်လာ်ပှၤနႃသလ့ၤဝဲလီၤ.
၅၅. **နႃသလ့ၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပစံၢ်ဃါဒံသဉ်နူဉ်တှၤပဟ်ယံာ်ဒီးနႃဝဲနူဉ်ပစံးလၢနႃသလ့ၤလီၤ. ပစံၢ်ဃါဒံသဉ်နူဉ်ပအိဉ်တှၤတလၢာ်ဘဉ်ဒီးအဆွံအစီၤတဖဉ်နႃသလ့ၤဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနႃသလ့ၤနႃသလၤလီၤ.
၅၆. **နႃသဝံ** နူဉ်မ့ၢ်ထီရိၤတၢ်သဝံအလှၢ်အလၢ်နႃဝဲနူဉ်ပစံးလၢနႃသဝံလီၤ. ထံကိၢ်ထံချိနႃသဝံနႃသဝါဘဉ်ပှၤစံးဝဲဒၣ်.
၅၇. **နႃသအး** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်လၢအခဉ်ဝဲဒီးနႃဘဉ်ပှၤတှၤပတူၢ်တကဲဘဉ်နူဉ်ပစံးလၢနႃသအးလီၤ. ကသံဉ်လၢအခဉ်တဖဉ်နူဉ်နႃသအးနးကၢနႃသအးနူဉ်မ့ၢ်တၢ်နႃဘဉ်ပှၤပှဲၤအိဉ်ပကိာ်ပှၤနါဒ့ပှၤ ဒီးပစံးလၢနႃသအးလီၤ.
ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနႃသအုးနႃသအးလီၤ. နႃသအုးနႃသအးစံးဝဲဒၣ်.
၅၈. **နႃသအံဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ကသူဆွံမှၤဆွံနႃဝဲနူဉ်ပစံးလၢနႃသအံဉ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနႃသအံဉ်နႃဘိးဘိလီၤ. မှၤဆွံကသူအဆွံတှၤပဟ်ယံာ်ယံာ်ဒီးနႃသအံဉ်နႃဘိးဘိပအိဉ်တသ့လၢၤဘဉ်.
၆၀. **နႃသအုး** နူဉ်မ့ၢ်နႃသအးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်နႃအှဉ်ဘဉ်ပှၤနးကဲဉ်ဆိးတှၤပသါတပၢၢ်ဘဉ်နူၢ်လီၤ. နႃသ

ဢူးၼႃသဢႃးၸႂ်းဝႆႉ.

၆၁. **ၼႃသၢႆး** ၼႆႉမၢႆသၵႃႇသၢင်လႃသၢႆးတၽၼ်ၼႆႉ ၼႃဝႆႉၸႂ်းလႃၼႃသၢႆးလီႇ. သၵႃႇသၢင်တၼီႇၼီႇၼႃသ ဢၢႆးပဢိင်တဝၼ်ၽၼ်. ၶၼ်သၢႆးၸႂ်းၼႃသၢႆးဝႆႉလီႇ.

၆၂. **ၼႃသံ** ၼႆႉမၢႆၽိင်သဢိင်မၢႆၵူႇ,ထွႆႉမၢႆၵူႇ,ၼႃၽၼ် ပုႇတမၢႆၽၼ်ၸႂ်းလႃၼႃသံလီႇ.ၸႂ်းၸႂ်းဢသိလႃၼႃ သံတီႇဝူႇလီႇ. တၢႆၼႃသံတီႇဝူႇၽၼ်ယႃႇလႃၽိင်သဢိင် လၼ်.

၆၃. **ၼႃသုၼ်** ၼႆႉမၢႆတႃႇသူၼႃၽၼ်ပုႇတမၢႆၽၼ်ၸႂ်းပၸႂ်း လႃၼႃသုၼ်လီႇ. တႃႇသူၼႆႉၼႃသုၼ်ၼႃႁီတမၢႆၽၼ်.

၆၆. **ၼႃသုၼ်** ၼႆႉမၢႆပသၼ်ၼႆႉၼႃတမၢႆၽၼ် ၸႂ်းပၸႂ်းလႃၼႃ သုၼ်လီႇ. တၢႆၼႃသုၼ်ၼႃႁီလႃပသၼ်ပဢူၼႃးၵႃ.

၆၇. **ၼႃသူ** ၼႆႉမၢႆၼႃဢုၼ်ဢသိလီႇ. ၸႂ်းမၢႆတၢႆဢုၼ်တၢႆ ၵျုၼ်ၼႃဝတမၢႆၽၼ်ၸႂ်းပၸႂ်းလႃၼႃဢုၼ်ၼႃသူ ၸႂ်းဢသိၼ် ၼႆႉလီႇ.

၆၈. **ၼႃသီ** ၼႆႉမၢႆသီဢၵလုၵ်ၵလုၵ်ၼႃဝၸႂ်းပၸႂ်းလႃၼႃ သီလီႇ. ပဝီထိၼ်သီလႃသပႃႇထးဢပူႇၼႆႉၼႃသီၼႃး ၵႃ. ၼႃသြိၼ် (ၵွၢႆ ၁၀၁)

၆၉. **ၼႃသွ** ၼႆႉမၢႆၵူႇတၵလုၵ်မႃးသႃးၵသိၼ်ၵသွီႁီ ၵရၸႂ်းၼႃဝတမၢႆၽၼ်ၸႂ်းပၸႂ်းလႃၼႃသွလီႇ. ၸႂ်းၵူႇၼႆႉပ ၵီးလႃၵူႇဒီးတၵႃးသွၸႂ်းၼႃဝၼႆႉပၸႂ်းလႃၼႃသွလီႇ. ၵူႇဒီးတၵႃးသွၼႆႉၼႃသွၼႃးၵႃ.

၇၀. **ၼႃသွ** ၼႆႉမၢႆၵသံၼ်လီႇလံႇလႃတၼႃယဲလႃႇၽၼ် ၸႂ်းၼႃဝတမၢႆၽၼ်ၼႆႉပၸႂ်းလႃၼႃသွလီႇ. ၵသံၼ်လီႇလံႇ ၼႃသွတမၢႆၽၼ်. ပဢိင်ပဢီတယဲလႃႇၽၼ်.

၇၁. **ၼႃႁႃး** ၼႆႉမၢႆတၢႆဒီးတၵလုၵ်ၼႃတမၢႆၽၼ်ၸႂ်းပ ဢိင်ၸႂ်းႁႃးဝၼႆႉၸႂ်းၼႃတမၢႆၽၼ်ၸႂ်းပၸႂ်းလႃၼႃႁႃးလီႇ. ႁိင်တႃႇဒီးၼႆႉၼႃႁႃးၼႃးၵႃ. ထီရီႇတၢႆလႃပဢိင်ၸႂ်းႁႃး ဝၼႆႉမၢႆၼႃဝၸႂ်းပၸႂ်းလႃၼႃႁႃးလီႇ. ၸႂ်းပၸႂ်းၸႂ်းဢသိလႃ ၼႃႁႃးၼႃႁႃံးလီႇ.

၇၂. **ၼႃႁႃံး** ၼႆႉမၢႆၼႃႁႃးဢသိလီႇ. ၼႃႁႃးၼႃႁႃံးၸႂ်းဝ ဒၼ်လီႇ.

၇၃. **ၼႃႁူ** ၼႆႉမၢႆမုၼ်သဝၼႃဝၸႂ်းပၸႂ်းလႃၼႃႁူလီႇ. မုၼ် တုႇၽၼ်ယဵၵ်ၽၼ်ထးၸႂ်းတုၵ်ၸိၼ်ၽီၵၢၵ်ႇၵလၵ်ၸႂ်းၼႃဝၼႆႉ ပၸႂ်းလႃၼႃႁူလီႇ. သူ ၼႆႉၼႃႁူလႃမုၼ်သဝလီႇ. ၸႂ်းၵႃး တယၼ်စူႇမၢႆၵူႇ,သူမၢႆၵူႇၼႃႁူစၢႆၵီးလီႇ.

၇၄. **ၼႃႁူၼ်ႁိၼ်** ၼႆႉမၢႆစွႇထိးဢံၼ်တၵလုၵ်မၢႆယူႇၸႂ်း ၼႃဝၼႃးၼႃးၵလၵ်ၸႂ်းပၸႂ်းလႃၼႃႁူၼ်ႁိၼ်လီႇ. ၸႂ်းၼႆႉဝီတ ၼီႇၼီႇၼႃတမၢႆၽၼ်. ၸႂ်းပၸႂ်းလႃၼႃႁူၼ်ႁိၼ်လီႇ.

၇၅. **ၼႃႁူၼ်ႁိၼ်** ၼႆႉမၢႆတၢႆဝီယၢႆတၵလုၵ်ပၵီးလႃ သိၼ်ၼႆႉၸႂ်းၼႃဝၼႃးၼႃးၵလၵ် ၸႂ်းပၸႂ်းလႃၼႃႁူၼ်ႁိၼ်လီႇ. သိၼ်တၽူၼ်ၼႃႁူၼ်ႁိၼ်ၼႃးသမိး.

၇၆. **ၼႃႁဲ** ၼႆႉမၢႆမိၢႆႁဲသၼ်ၼႃဝၼႆႉပၸႂ်းလႃၼႃႁဲလီႇ. ၸႂ်းပၸႂ်းၸႂ်းဢသိလႃၼႃႁဲၼႃႁီလီႇ. မိၢႆႁဲသၼ်ၼႆႉၼႃႁဲ ၼႃႁီပဢိင်ၸႂ်းႁဲဝလီႇ.

၇၇. **ၼႃႁီ** ၼႆႉမၢႆၼႃႁဲဢသိလီႇ. ၸႂ်းမၢႆမိၢႆႁဲသၼ်ၼႃဝ ၼႆႉလီႇ. ၼႃႁဲၼႃႁီၸႂ်းဝဒၼ်.

၇၈. **ၼႃႁီ** ၼႆႉမၢႆဢံသၼ်ဢံၽူးၼႃဝၼႆႉပၸႂ်းလႃၼႃႁီ လီႇ. ဢံသၼ်ၼႃႁီၼႃးၵႃ. တလေႃႇယုၼ်ဢံသၼ်ၼႆႉၼႃႁီ ၽၼ်ပုႇလီႇ.

၇၉. **ၼႃႁီ** ၼႆႉမၢႆၼႃသုၼ်ဢသိလီႇ. ၸႂ်းမၢႆပသၼ်ပဢူၼႃ ဝၼႆႉပၸႂ်းလႃၼႃသုၼ်ၼႃႁီလီႇ.

၈၀. **ၼႃႁိၼ်** ၼႆႉမၢႆႁိၼ်ၶိၼ်ၼႃဝၼႆႉပၸႂ်းလႃၼႃႁိၼ်လီႇ. တၢႆၼႃႁိၼ်လႃႁိၼ်ၶိၼ်ၸႂ်းဝလီႇ. ၶီတၽၼ်မႃးဢပူႇလႃ ႁိၼ်ၶိၼ်လၵ်ၸႂ်းၼႃလႃႁိၼ်ၶိၼ်ၸႂ်းပၸႂ်းလႃၼႃႁိၼ်လီႇ.

၈၁. **ၼႃဢၼ်** ၼႆႉမၢႆပၼႃဒႁထံလီႇလႃပၽၼ်တမၢႆၸႂ်းပၸႂ်း ပၼႃဒႁထံၼႆႉလႃၼႃဢၼ်ၼႃပြၵ်လီႇ. ၸႂ်းပၵီးၸႂ်းဢသိလႃ ၼႃဢၼ်ၼႃပြၵ်လီႇ. ပုႇၵညီၽၼ်တမၢႆၸႂ်းဢၼႃဢၼ်ၼႃ ပြၵ်လီႇၽၼ်ဢႃၵႃ. ၸႂ်းပၵီးလႃၼႃဢုၼ်စၵီးလီႇ.

၈၂. **ၼႃဢုး** ၼႆႉမၢႆၽုၽၼ်စိၼ်ၸႂ်းၼႃဝၼႆႉပၸႂ်းလႃၼႃဢုး လီႇ. ႁုၼႆႉၽၼ်စိၼ်ၸႂ်းၼႃဢုးစၵီးလီႇ. ႁုၼႆႉပယၵ်ယၵ် ၸႂ်းမၢႆတၽၼ်စိၼ်ၼၵ်သၵူၸႂ်းၼႃဢုးဝလီႇ.

၈၃. **ၼႃဢုၼ်** ၼႆႉမၢႆတၢႆဢုၼ်တၢႆၵျုၼ်မၢႆၵူႇ, တၢႆဢၼ်မၢႆ ၵူႇ,ၼႃဝတမၢႆၽၼ်ၸႂ်းပၸႂ်းလႃၼႃဢုၼ်လီႇ. ၸႂ်းပၸႂ်းၸႂ်းဢ သိလႃၼႃဢုၼ်ၼႃသူ, ၼႃဢုၼ်ၼႃၵျုၼ်, ၼႃဢုၼ်ၼႃၶၼ်, ၼႃ ဢုၼ်ၼႃယႃးလီႇ.

၈၄. **ၼႃဢုၼ်ၵၽႃၵၽႃ** ၼႆႉမၢႆတၢႆၼႃဢုၼ်ၽၼ်ပုႇ ၽၼ်ဒးၽၼ်ဒးၸႂ်းပၸႂ်းလႃၼႃဢုၼ်ၵၽႃၵၽႃလီႇ. တၢႆ ၼႃဢုၼ်ၵၽႃၵၽႃၼႆႉၵမၢႆၵၢႆဢိင်ယံႇၸႂ်းပုႇသႃ.

၈၅. **ၼႃဢုၼ်** ၼႆႉဒၼႃဢၼ်ဢသီးလီႇ. ၸႂ်းမၢႆပုႇၵညီဢ ၼႃဒႁထံလီႇလႃၽၼ်တမၢႆၼႆႉပၵီးလႃၼႃဢုၼ်လီႇ.

၈၆. **ၼႃဢိင်** ၼႆႉမၢႆထွႆႉတၽၼ်ယုဢိင်ဢသၼ် ၸႂ်းၼႃတၢႆ ၼႆႉပၸႂ်းလႃၼႃဢိင်ဢသၼ်လီႇ. ထွႆႉၼႃဢိင်ဢသၼ်လႃ မုႇလၼ်ထံး.

၈၇. **ၵၼႃ** ၼႆႉမၢႆပုၢႆလၢႆၵျႃဢသိၼႆႉပၸႂ်းလႃပုၢႆမၢႆၵၼႃ လီႇ. ၵၼႃမၢႆပုၢႆလၢႆၵျႃဢသိလီႇ. ပုၢႆမၢႆၵၼႃၸႂ်းဝဒၼ် လီႇ.

၈၈. **ၵၼႃ** တၢႆၶလၵ်ၼႆႉၵွၢႆလႃၵၼႃဢၵျႃတၵူၢႆ. ၵီၼႃ. (ၵွၢႆ ၁၀၈.)

၈၉. **ၵွၼ်ၼႃ** ၼႆႉမၢႆလူၢႆသၼ်ဒံသၼ်တၵူႇတၽၼ်ၽၼ်ၸႂ်း ၵူၼ်ၵူႇၵူၼ်ၵျၵ်ၸႂ်းပၸႂ်းလႃၵွၼ်ၼႃလီႇ. ထီရီႇတႃႇသၼ် တၵူႇၽၼ်ၼႆႉပၸႂ်းလႃၵွၼ်ၼႃလီႇ. ၸႂ်းပၸႂ်းၸႂ်းဢသိလႃ ၵွၼ်ၼၼ်ၵွၼ်ၼႃလီႇ. ဒံသၼ်လူၢႆလီႇ ၸႂ်းမႃးသႃးၵွၼ်ၼၼ် ၵွၼ်ၼႃလီႇ.

၉၀. **ခိဉ်နၢ** နူဉ်မ့ၢ်ပခိဉ်မုၢ်နူဉ်ပစံးလၢခိဉ်နၢလီၤ. ပခိဉ်နၢတတုၤသိးဘဉ်. ဖှဉ်ထီနးကၢ.

၉၁. **ခိဉ်နၢ** နူဉ်မ့ၢ်ခိဉ်မုၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပခိဉ်ဖးဒ့တဘိတဘိနူဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢခိဉ်မုၢ်ခိဉ်နၢလီၤ.

ချိဉ်နၢသံပြံၤ်, ချိဉ်နၢသံဖးဒိဉ်. S. Index.

၉၂. **ယုနၢ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤယုအီဉ်အဆဉ်ဒီးထိးလီၤ အနါဒ့လၢဟိဉ်ခိဉ် ဒီးပစံးလၢယုနၢအီဉ်အဆဉ်လီၤ. ထွံဉ်ယုနၢတၢ်ဖိတၢ်လံၤအလီၢ်စံးဝဲလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤယုနၢအီဉ်အဆဉ်လီၤ.

၉၃ **စုနၢ** နူဉ်မ့ၢ်စုမုၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပစုညါသးဖးဒ့ထိဉ်တဘိတဘိနူဉ်လီၤ. စုမုၢ်စုနၢစံးဝဲဒဉ်လီၤ.

၉၄. **စုနၢ** နူဉ်မ့ၢ်စုမုၢ်နူဉ်ပကိးလၢစုနၢတစုစုလီၤ. စုနၢဖှဉ်ထီသ့ဉ်လဉ်အံဉ်လဲၢ်ပှၤကညီတဂၤ ဒီးတဂၤနူဉ်ကျုံးစၢးတၢ်တဂၤတမံၤတဂၤတမံၤ ဒီးပဒိလီၤလၢစုနၢဖှဉ်ထီသ့ဉ်လဉ်အံဉ်လဲၢ်လီၤ.

၉၅. **တနၢတနါ** နူဉ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်လၢအလုၢ်အလါတနၢဘဉ်ဝဲနူဉ်ပစံးလၢတနၢတနါဘဉ်လီၤ. ကသံဉ်တပူၤစနၢကွၢ်တနၢတနါလၢတၢ်နီတမံၤလဲဉ်.

၉၆. **တၢ်နၢခံပူၤ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤတကလုာ်အခံနၢတမှာ်ဘဉ်ဒီးပကိးလၢတၢ်နၢခံပူၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢထိးအ့ူလီၤ. တၢ်နၢခံပူၤနူဉ်ပှၤကညီဟံးန့ၢ်အခံပူၤနူဉ် ဒီးသဉ်ယ့ဝဲ ဒီးစှၢၤဝဲလၢတၢ်စှၢၤလီၤနူဉ်တၢ်ဆါမ ရိၢ်တဘဉ်ဘဉ်အီၤဘဉ်စံးဝဲဒဉ်. တၢ်နၢခံပူၤတၢ်နၢခံတ့ၤနူဉ်ပှၤကညီမၤမရိၢ်ကသံဉ်လီၤ.

၉၇. **တၢ်နၢတၢ်နွါ** နူဉ်မ့ၢ်ပသၢ, ပကျူ, သအ့, ဝံၢ်ပၢၢ်လၢပဖီကသ့ဒီးနၢမူဝဲနူဉ်ပစံးလၢတၢ်နၢတၢ်နွါလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်နံတၢ်သါစကီး လီၤ. ပှၤကညီဖီကသ့နူဉ်ဖၢလီၤဝဲ ဒီးတၢ်နၢတၢ်နွါလီၤ. တၢ်နၢတၢ်နွါဒီးတၢ်နံတၢ်သါနူဉ်ဒ်းသိးသိးလီၤ.

၉၈. **တၢ်နၢမူ** နူဉ်မ့ၢ်ထီရီၤပသၢ, ပကျူ,စဲးဓိၤတလိဓိၤ, သံဉ်ဓိၤဖီဓိၤလၢနၢမူဝဲခဲလၢာ်နူဉ်ပကိးလၢတၢ်နၢမူလီၤ. သုမ့ၢ်ဖီကသ့ဒီးဖၢလီၤဒီးတၢ်နၢမူနၢဆိုတက့ၢ်. ပှၤမုဉ်ကနီၤဖှူထိဉ်အသးဒီးတၢ်နၢမူတၢ်နၢဆိုဒီးနၢမူဝဲလီၤ.

၉၉. **တၢ်နၢမဲ** နူဉ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်လၢဟဲဝဲခဲလၢာ်နူဉ်နၢမဲဝဲ ဒီးပစံးလၢတၢ်နၢမဲလီၤ. တၢ်နၢမဲနူဉ်ကမ့ၢ်ကၢ်မိၢ်ဂံာ်ဖါ ဃဲသအ့သဃီသၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်နၢမဲတၢ်နၢမါလီၤ.

၁၀၀. **တၢ်နၢမဲ** နူဉ်မ့ၢ်ဝံတဖဉ်နူဉ်ကိးသံးနူဉ်လၢတၢ်နၢမဲလီၤ. ဒီးစံးဝဲလၢနာ်ဓိၤဖံ့ဉ်ဓိၤကိးဝဲလီၤ. ဘဉ်လုၢ်အီဉ်လုၢ်အီနာ်ဓိၤဖံ့ဉ်ဓိၤလၢတၢ်နၢမဲလီၤ. ဝံစံးဝဲဒ်နူဉ်လီၤ.

၁၀၁. **တၢ်နၢညြီဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ဖိဃၢ်တကလုာ်နၢဟ့ဉ်ဟိဉ်ဝဲ ဒီးမ့ၢ်နၢဘဉ်ပှၤနူဉ်ပစံးလၢတၢ်နၢညြီဉ်လီၤ. တၢ်နၢညြီဉ်ဘဉ်ပှၤတမှာ်ဘဉ်. ဒီးပစံးလၢတၢ်နၢသိဉ်စကီးလီၤ.

၁၀၂. **ထွံဉ်နၢ** နူဉ်မ့ၢ်ထွံဉ်လၢမိၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖဉ်မ့ၢ်လဲၤတၢ်ဒီးယုနၢတၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီးမိၤဝဲအ့ဉ်ဝဲနူဉ်ပစံးလၢထွံဉ်နၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထွံဉ်နၢထွံဉ်မိၤလီၤ. ထွံဉ်လၢတဂံာ်တသိဉ်ဘဉ်တၢ်နူဉ်တနၢဘဉ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအလီၢ်ဘဉ်. ထွံဉ်နၢထွံဉ်မိၤတဖဉ်နူဉ်ယုနၢတၢ်ဖိတၢ်လံၤအလီၢ်နးကၢ.

၁၀၃. **ဒံဉ်နၢ** ကွၢ် (ဒံဉ်)

၁၀၄. **ပနၢ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ကှဉ်တတီၤတတီၤနူဉ်ပစံးလၢပနၢလီၤ. ပနၢနူဉ်မ့ၢ်အတီၤလီၤ. သ့ဉ်အိဉ်ဒီးပနၢ, ဝဉ်အိဉ်ဒီးပနၢလီၤ. ပနၢနူဉ်မ့ၢ်ပမံၤပပှၢ်အကလုၢ်လီၤ. သ့ဉ်ပနၢဝဉ်ပနၢနူဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်တီၤဝဉ်တီၤလီၤ. သ့ဉ်ကဖိာ်လၢပနၢလီၤနူဉ်လီၤ. မ့ၢ်သ့ဉ်ကဖိာ်လီၤတတီၤဒီးပစံးလၢတပနၢ, မ့ၢ်ခံတီၤဒီးပစံးလၢခံပနၢလီၤ. ဝဉ်တဘိကှဉ်ခံပနၢဒ်ပစံးတၢ်အသိးကှဉ်ခံတီၤလီၤ.

၁၀၅. **ပနၢသူပနၢဂီၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပတြူာ်ဂီၤဘိတိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပတြူာ်ဂီၤဟံဉ်ထူဉ်လၢတၢ်ဂီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပတြူာ်ဂီၤချံဓိၤကဘိဓိၤလၢကသံဉ်ထံအထံအဂီၤလီၤ. ပဒိဉ်ချံနူဉ်ပနၢသူပနၢဂီၤဝဲလၢကသံဉ်ထံအဂီၤလီၤ. ပဒိဉ်ပနၢသူပနၢဂီၤတဒၢဘိလၢကသံဉ်ထံအဂီၤအသူစကီးလီၤ. တြူးတဂၤပနၢဂီၤကဘိအခိဉ်အခံလၢကသံဉ်ထံအဂီၤလီၤ.

၁၀၆. **ပနၢသူ** နူဉ်မ့ၢ်ပဒိဉ်တြူာ်သူအချံလၢကသံဉ်ထံအသူဒီးပစံးလၢပနၢသူဝဲလီၤ. ပဒိဉ်အချံတဘ့ဉ်ပနၢသူဝဲဒီဘ့ဉ်ညါလီၤ.

၁၀၇. **ပနၢဂီၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤစံဉ်ဖိတြူာ်ဂီၤကဘိလၢကသံဉ်ထံအဂီၤဒီးပစံးလၢပနၢဂီၤဝဲလီၤ. ပှၤစံဉ်ဖိပနၢဂီၤကဘိလၢကသံဉ်ထံအဂီၤလီၤ.

၁၀၈. **မၤနၢ** နူဉ်မ့ၢ်ပဝဲာ်လီၤသ့ဉ်ဓိၤဝဉ်ဓိၤဒ်ကရၢအသိးဝးတရံးခုးဃၢၢ ဒီးပစံးလၢမၤနၢခုးဃၢၢလီၤ. ပမ့ၢ်ဘဉ်ယိဉ်ထိး, ထီခိဉ်ကအိဉ်ဘုလၢခုးဒီးပမၤနၢခုးဃၢၢလီၤ. ဒီးပစံးလၢကီနၢစကီးလီၤ. မၤနၢမၤနွါခုးဃၢၢသံဉ်ဃၢၢတက့ၢ်.

၁၀၉. **ဝ့နၢ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီဝ့ဝဲဒီးအခိဉ်မိဉ်နူဉ်အပူၤနီးဒီးသဘုးသကးဒီးပစံးလၢဝ့နၢလီၤ. ဝ့နၢနူဉ်မ့ၢ်ပဝ့အဖံသကၤဒီးပစံးလၢဝ့နၢလီၤ.ပဝ့နၢမ့ၢ်အိဉ်ဒီးအဖံဟဲထိဉ်တသ့ဘဉ်.

၁၁၀. **အနၢ** နူဉ်မ့ၢ်ချံးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဆီမ့ၢ်ဂ့ၤ,အဒံဉ်အဒၢလိၢ်လၢအဟၢဖၢပူၤနူဉ်ပစံးလၢအနၢလီၤ. ဆိဒံဉ်အိဉ်လၢအဟၢဖၢပူၤနူဉ်အိဉ်လၢအနၢအိပူၤဒံးလီၤ.

၁. **နၢ်ၢ** နူဉ်မ့ၢ်နၤစံးဝဲလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဖိသဉ်ကတိၤတၢ်တကျါဒံးဘဉ်နူဉ်လီၤ. နၢ်ဝဲဒဉ်နၢ်မိၢ်တအဲဉ်နၤဘဉ်. ယၢ်ဝဲ

ဒ်ယၢ်မိၢ်အဲၣ်ယၤ. ဒီးပသးပှ်လၢပျၢၤကတိၤတၢ်ဒ်န့ၣ်တနီၤနီၤလီၤ. နၢ်သါကလဲၤဆူလဲၣ်.

၂. **ကနၢ်** န့ၣ်ကွၢ်လၢကနၢ်အကျါတက့ၢ်.

၃. **ကနၢ်ကနဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢတဘၣ်လိာ်ဘၣ်ဒီးကမိာ်ကမဲာ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကနၢ်ကနဲာ်လီၤ. သ့ၣ်တထံးကနၢ်ကနဲာ်ဒီထံးညါလီၤ.

၄. **စံးနၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. မၤတဂ့ၤစံးနၢ်လဲၤတဂ့ၤစံးနၢ်, စံးဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ.

၅. **တနၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ခၢၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢပစၢကျၢၤဝဲ,ပမၤကျၢၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢခၢၣ်တနၢ်လီၤ. စၢတၢ်လၢဂ့ၢ်ခၢၣ်တနၢ်တက့ၢ်. ဒီးပှၤ တနီၤနီၤစံးလၢခၢၣ်သနၢ်လီၤ. ခၢၣ်သနၢ်ဒီးခၢၣ်တနၢ်န့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပယ့ယာ်စၢယာ်, မၤစံာ်မၤကျၢၤတၢ်န့ၣ်ကျၢၤဝဲ ဒီးပစံးလၢခၢၣ်တနၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢခၢၣ်သနၢ်စကီးလီၤ.

၁. **နၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အတိၢ်အစှၢ်မၤအသးဒ်ချံးအသးအသိးဒီးပစံးလၢနၢၣ်လီၤ. ခုးနၢၣ်,ဟံၣ်နၢၣ်,ယ့ၢ်နၢၣ်,ကုနၢၣ်စံးဝဲလီၤ. ဟံၣ်တ ဖျၢၣ် အနၢၣ်အိၣ်လွံၢ်နၢၣ်လီၤ. ခုးတလိၢ်န့ၣ်အိၣ်နၢၣ်လွံၢ်နၢၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအသနၢ်စကီးလီၤ.

၂. **နၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ခုးအသရၢၤအတိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟံၣ်အတိၢ်အသရၢၤမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢနၢၣ်လီၤ. ဟံၣ်နၢၣ်လွံၢ်နၢၣ်တုၤသိးသိးလီၤ.

၃. **နၢၣ်ခံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပခီၣ်ညါသးကတၢၢ်ဆူပလိၢ်ခံတခီန့ၣ်ပစံးလၢခီၣ်နၢၣ်ခံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢၣ်ခီၣ်နၢၣ်ခံလီၤ. ပခီၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးနၢၣ်ခီၣ်နၢၣ်ခံလီၤ.

၄. **နၢၣ်ခီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်နၢၣ်ခံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပခီၣ်ညါသးကတၢၢ်ဆူပလိၢ်ခံတခီန့ၣ်လီၤ. ခီၣ်နၢၣ်ခီၣ်နၢၣ်ခံစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၅. **ခီၣ်နၢၣ်ခံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပခီၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပခီၣ်ညါသးကတၢၢ်ဆူလိၢ်ခံတခီန့ၣ်ပစံးလၢခီၣ်နၢၣ်ခံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢခီၣ်နၢၣ်ခီၣ်ခီၣ်နၢၣ်ခံလီၤ. ပှၤတဂၤတကျာ်တၢ်လၢအခီၣ်နၢၣ်ခံလီၤ.

၆. **စံးနၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပတြီပှၤဂၤအကျဲလၢတၢ်ကတိၤဒီးပစံးလၢစံးနၢၣ်လီၤ. မၤတဂ့ၤစံးနၢၣ်, လဲၤတဂ့ၤစံးနၢၣ်, ဟီၣ်တဂ့ၤစံးနၢၣ်စံးဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ.

၇. **စုနၢၣ်ခံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပစုချံးအသးဒီးမၤသးစူကညာ်ဒီးပစံးလၢစုနၢၣ်ခံလီၤ. ဒီးပစံးလၢစုနၢၣ်ခီၣ်စုနၢၣ်ခံလီၤ.ပှၤတဂၤတနးတၢ်လၢအစုနၢၣ်ခံလီၤ.

၈. **တနၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ထီတပျၢ်ဒီးကိာ်တံာ်လာ်န့ၣ်ပစံးလၢတနၢၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ကၢ်ချံးပစုတခီဒီးပစူၣ်ထိၣ်ပစုတခီန့ၣ်ပစံးလၢတနၢၣ်လီၤ. ဗဲာ်န့ၢ်ယၤလၢသ့ၣ်တဘိကွၢ်လၢအထီအိၣ်တနၢၣ်တဖၣ်တက့ၢ်. သ့ၣ်ဖးဒိၣ်တထံးအကပၤဖးလဲၢ်အိၣ်တနၢၣ်ညါလီၤ.

၉. **တနၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတကျာ်တၢ်လၢအခီၣ်နၢခံဒီးပစံးလၢတနၢၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤတနၢၣ်ပှၤလၢအခီၣ်နၢၣ်ခံလီၤ.

၁၀. **တနၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်တိၢ်ချံးအသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်အတိၢ်အသရၢၤ, တၢ်ကဆူးကတ့ၤ ဒီးပစံးလၢတၢ်တနၢၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢသနၢၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်တနံၣ်တနၢၣ်လီၤ. ဟ်ကွၤတလါဆူတၢ်တနံၣ်တနၢၣ်တက့ၢ်. ဟံၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအတနၢၣ်, ခုးန့ၣ်အိၣ်ဒီးအတနၢၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအသနၢၣ်စကီးလီၤ.

၁၁. **တၢ်နၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်နၢၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ကုနၢၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ခုးနၢၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢတၢ်နၢၣ်လီၤ. ဟ်ကွံာ်ယဲာ်တဘ့ၣ်လၢတၢ်နၢၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

၁၂. **မုၢ်သနၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်မုၢ်နုာ်, မုၢ်ထီၣ်, မုၢ်စ့မုၢ်ပၤအဘၢၣ်စၢၤလွံၢ်နၢၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမုၢ်သနၢၣ်လီၤ. မုၢ်နုာ်သနၢၣ်,မုၢ်ထီၣ်သနၢၣ်,မုၢ်စ့သနၢၣ်မုၢ်ပၤသနၢၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမုၢ်သနၢၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမုၢ်သနၢၣ်ဘီသနၢၣ်လီၤ. မုၢ်သနၢၣ်ဘီသနၢၣ်န့ၣ်မ့ၢ်မုၢ်ထီၣ်ဒီးမုၢ်ပၤအဘၢၣ်စၢၤ. မုၢ်နုာ်ဒီးမုၢ်စ့အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်ပကီးတသ့လၢၤဘၣ်ဒီးပကီးလၢပကီးလၢမုၢ်သနၢၣ်လီၤ. ပှၤအိၣ်ဝဲလၢမုၢ်သနၢၣ်ဘီသနၢၣ် န့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်လၢမုၢ်ထီၣ်ဒီးမုၢ်ပၤအဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်လီၤ.

၁၃. **သနၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်တိၢ်ချံးအသးအကဆူးန့ၣ်ပစံးလၢဟံၣ်သနၢၣ်လီၤ. ဟံၣ်န့ၣ်အသနၢၣ်အိၣ်လွံၢ်သနၢၣ်လီၤ. ကရၢန့ၣ်အသနၢၣ်အိၣ်လွံၢ်သနၢၣ်စကီးလီၤ. ဒီးခုးန့ၣ်အသနၢၣ်အိၣ်လွံၢ်သနၢၣ်စကီးလီၤ. ဒီးခုးန့ၣ်အသနၢၣ်အိၣ်လွံၢ်သနၢၣ်စကီးလီၤ. ဒီးခုးသနၢၣ်န့ၣ်ပစံးလၢယၢ်သနၢၣ်စကီးလီၤ.

၁၄. **အနၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရီၤတၢ်နၢၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအနၢၣ်လီၤ. မၤထီၣ်တလါဒီးအနၢၣ်လွံၢ်နၢၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.ပှၤတဂၤမၤထီၣ်ခီၣ်ကုာ်ဒီးအနၢၣ်လီၤ. ပှၤကညီထ့ချံၣ်ဒီးမၤဝဲလၢအနၢၣ်လီၤ.

၁. **နၢၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤတနီၤနီၤအခိၣ်လီၤန့ၣ်တၢ်မဲထိၣ်ဝဲကိၤကိၤစူစူကဲ့ၣ်ကွီၤကလာ်ဒီးပစံးလၢနၢၤလီၤ. ထိခိၣ်နၢၤ, လါဖံးနၢၤ, ပနၢ်အိၣ်ဒီးအနၢၤ ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနၢၤဖိလီၤ. ပနၢ်တဒုအိၣ်ဒီးနၢၤဒီးဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢခိၣ်နၢၤစကီးလီၤ. ပစံးဒီးအဆိလၢအနၢၤအနၢ်စကီးလီၤ.

၂. **နၢၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤယၣ်တၢ်န့ၣ်ပစံးလၢနၢၤလီၤ. ပှၤတဂၤစတိၢ်နၢၤဝဲလီၤ. စမၤနၤတနၢၤဘၣ်,နမၤနၢၤယၤတခီလီၤ. နၢၤန့ၣ်အဆိမ့ၢ်ယၣ်လီၤ. ယၣ်န့ၣ်အဆိမ့ၢ်နၢၤစကီးလီၤ. မၤနၢၤမၤယၣ်. မၤယၣ်မၤနၢၤစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၃. **တၢ်နၢ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်တူၢ်ယဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤပှၤဂၤတယဉ်ဘဉ်ဒီးပကုဉ်စၢ်ပသးနူဉ်လီၤ. တၢ်နၢတၢ်ယဉ်စံးဝဲဒဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ်ဒီးပှၤဂၤ ဒီးမၤပှၤဂၤတနၢၢ်ဘဉ်ဒီးတၢ်နၢတူၢ်ယဉ်အသးလီၤ.

၄. **တနၢ** နူဉ်မ့ၢ်ဖိဉ်မုဉ်အပှၤလၢစ့ဒီးပစံးလၢကနၢလီၤ. ပမ့ၢ်ဟံးနၢ်ပမါ ဒီးပဟ့ဉ်အဓိၢ်အပၢ်လၢစ့ ဒီးပစံးလၢအကနၢလီၤ. ဖိဉ်မုဉ်တဂၤစဟံးနၢ်ဒီးပဟ့ဉ်ဘဉ်အကနၢလၢစ့သၢရွဲၤလီၤ.

၅. **တနၢ, သးကနၢ,** ကွၢ်လၢကနၢအကျါတက့ၢ်.

၆. **ခိဉ်အနၢ** နူဉ်မ့ၢ်ပကီးတၢ်နၢတမံၤလၢ်လၢ်နူဉ်ဒီးအဆိ ဒီးပစံးလၢခိဉ်အနၢလီၤ. ထိစိးထိခိဉ်အိဉ်ဒီးနၢလီၤ.

၇. **စံးနၢ** နူဉ်မ့ၢ်ကတိၤနၢအဆိလီၤ. ဒီးပကတိၤတၢ်ပှၤဂၤမၤပှၤတယဉ်ဘဉ်ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစံးနၢကတိၤနၢလီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ်သ့ ဒီးစံးနၢကတိၤနၢပှၤဂၤလီၤ.

၈. **တနၢဘဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်အှဉ်လိာ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဘျၢဉ်လိာ်သးမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ထိလိာ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, မၤလိာ်အသးတယဉ်ဘဉ်ဒီးပစံးလၢတနၢဘဉ်လီၤ. ပနၢ်တဒုဘျၢဉ်အဝဲတဒုတနၢဘဉ်. ပှၤတဂၤထိပှၤဂၤတနၢဘဉ်. ထွံဉ်တဒုအှဉ်အဂိၤမီဉ်တနၢဘဉ်. တနၢဘဉ်ဒီးတယဉ်ဘဉ်နူဉ်ဒ်သိးသိးလီၤ.

၉. **တၢ်နၢ** နူဉ်မ့ၢ်ထိရိၤပနၢ်ဂိၤဖံးထိစိးထိခိဉ်အနၢနူဉ်ပစံးလၢတၢ်နၢးလီၤ.

၁၀. **တၢ်နၢတူၢ်ယဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤလၢမၤပှၤတယဉ်ဘဉ်ဒီးကုၢ်စၢ်အသးနူဉ်ပစံးလၢတၢ်နၢတူၢ်ယဉ်အသးလီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ်မၤပှၤဂၤတယဉ်ဘဉ် ဒီးတၢ်နၢတူၢ်ယဉ်အသးလီၤ.

၁၁. **ဒံးနၢ** နူဉ်မ့ၢ်ပဒုးနဲဉ်ပှၤပှၤဂၤအတၢ်ဒီးပစံးထဲတၢ်ကတိၤ ဒီးပစံးလၢမၤဒ်အံၤဒ်နၢလီၤ. နမ့ၢ်ကွဲးလံာ်ဒီးကွဲးဒ်းအံၤဒ်းနၢစံးဝဲဒဉ်လီၤ.

၁၂. **ဒီနၢ** (ကွၢ် ဒီး)

၁၃. **ပနၢပနၢ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်လၢဆူဉ်ဝဲတဖဉ်နူဉ်ပစံးလၢဆူဉ်ပနၢပနၢလီၤ. ချံဉ်တဘ့ဉ်ဆူဉ်မၤအသးပနၢပနၢလီၤ. ပှၤတဂၤဆူဉ်ပနၢပနၢလီၤ. တၢ်ပနၢပနၢနူဉ်မၤအသးကျၢမနၢလီၤ.

၁၄. **မၤနၢ** နူဉ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်မၤယဉ်တၢ်နူဉ်ပစံးလၢမၤနၢလီၤ. ပနၢ်ဘျၢဉ်အဝဲတဒုဒီးမၤနၢဝဲလီၤ.

၁၅. **ယီၤနၢ** နူဉ်မ့ၢ်ဒ်အံၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤတၢ်ဒီးပဒုးနဲဉ်ပှၤဂၤဒီးပစံးမၤယီၤအံၤယီၤနၢလီၤ. ဒီးပစံးယီၤအံၤယီၤနၢစကီးလီၤ. မၤယီၤအံၤမၤယီၤနၢစံးဝဲဒဉ်လီၤ.

၁၆. **လၢနၢလၢနၢ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤအိဉ်ကိးပူၤဒဲးနူဉ်ပစံးလၢအိဉ်လၢနၢလၢနၢလီၤ. ပှၤအိဉ်လၢအံၤလၢနၢဟဲအိဉ်ဖိဉ်လၢကစၢ်ယှဉ်ရှုးအအိဉ်. ပှၤအိဉ်ဝဲလၢနၢလၢနၢဒီးဟဲဝဲလီၤ.

၁၇. **အနၢအနၢ်** နူဉ်မ့ၢ်ပကီးတၢ်နၢအကလုာ်ကလုာ်နူဉ်ပစံးလၢအနၢလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤတနီၤနီၤအိဉ်ဒီးအနၢအနၢ်လီၤ.

၁၈. **အိဉ်နၢ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤလၢပမၤတနၢ်ဘဉ်ဝဲသးကၢဉ်ဒီးအိဉ်ဒဉ်အတၢ်နူဉ်ပစံးလၢအိဉ်နၢပှၤလီၤ. ပှၤတဂၤပမၤတနၢ်ဘဉ်. အိဉ်နၢပှၤဒီးအိဉ်ဒဉ်တၢ်လီၤ.

၁၉. **အိဉ်နၢအိဉ်ပှၤ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ဆါပှၤပအိဉ်မ့ၤတနာ်ဘဉ်နာ်သက့ဒီးပအိဉ်လၢအနၢ်ခၢးဒီးပစံးလၢအိဉ်နၢအိဉ်ပှၤလီၤ. တၢ်ဆါပှၤနူဉ်ပအိဉ်မ့ၤမ့ၢ်တနာ်နာ်သက့ဒီးပအိဉ်နၢအိဉ်ပှၤလၢအနၢ်အခၢးလီၤ.

၁. **န** နူဉ်ကလီလီတၢ်ကတိၤတအိဉ်ဘဉ်. အိဉ်ထဲကနဒီးတနလီၤ. သနလီၤ.

၂. **ကန** နူဉ်မ့ၢ်ပဃ့ယာ်ဖိဉ်သ့ဉ်ဖိဒီးအလဉ်အဒိးတကခိဉ်ဒီးပစံးလၢကနလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢတနလီၤ. ဝဲာ်နၢ်ယၤလၢကနတကခိဉ်တက့ၢ်. ထိရိၤကနနူဉ်ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢတနလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံလၢတနစကီးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢသနလီၤ.

၃. **တနဒီးကန** နူဉ်ဒ်းသိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤမၤတၢ်လၢအနၢ်အခၢးနူဉ်ပစံးလၢမၤတနအိဉ်တနလီၤ. ပှၤတဂၤမၤတနအိဉ်ဘနပှၤဂၤလီၤ

၄. **နာ်တန** နူဉ်မ့ၢ်နာ်ယိဉ်နူဉ်ပကီးလၢနာ်တနလီၤ. ထုနၢ်ယၤလၢနာ်တနတဖျၢဉ်တက့ၢ်. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢနာ်သနစကီးလီၤ. ဒီးအနိၢ်နိၢ်မ့ၢ်နာ်သနလီၤ.

၅. **သနဒီးတန** နူဉ်ဒ်းသိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဃ့ယာ်ဖိဉ်သ့ဉ်ဒီးအဒိးအလဉ်နူဉ်ပစံးလၢသနလီၤ. မၤနၢ်ယၤလၢသနတကခိဉ်တက့ၢ်.

၆. **သန** နူဉ်မ့ၢ်ပမၤဆူဉ်ပဖိပလံၤဟံးနၢ်ဆူဉ်အမါအဝၤလၢတဘဉ်ဘဉ်အသးနူဉ်ပစံးလၢပဒုးသနဆိဉ်သနလီၤ. ပှၤတဂၤဒုးသနဆိဉ်သနအဖိဒီးဖိာ်မုဉ်တဂၤ ဒီးနၢ်ဝဲလီၤ.

၁. **နၢ်** နူဉ်မ့ၢ်ပသးနါပှၢ်ကမိာ်ထိဉ်တခီတဖျာဉ်ဖျာဉ်လၢပဂိၤတမံၤနူဉ်ပစံးလၢနၢ်လီၤ. ဒီးဖိာ်မုဉ်တဖဉ်နူဉ်တုၤအဖိအိဉ် ဒီးအိဉ်တိဉ်ဒီးနၢ်ထံနၢ်နိ ဒီးဒုးအိဉ်အဖိ ဒီးအပိအိဉ်နၢ်အနၢ်နူဉ်လီၤ. ဖိာ်ခွါတဖဉ်နၢ်ထံတအိဉ်ဘဉ်ဝဲဘဉ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအနၢ်အလးလီၤ. ဒီးနၢ်ဓိၤနၢ်ဓိၤလီၤ.

၂. **နၢ်ကူၢ်ထိဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤအိဉ်ဒီးအဖိဆံးတဖဉ်နူဉ်တုၤအလဲၤတၢ်ကူၤတၢ် ဒီးအဖိတအိဉ်နၢ်ဘဉ် ဒီးအနၢ်ထံအါထိဉ်ဝဲလၢအနၢ်အိပူၤနူဉ် ဒီးသကးဆိးကဲးဝဲနူဉ်ပစံးလၢ

နၢ်ကုၢ်ထိၣ်လီၤ.ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢနၢ်ကၢထိၣ်လီၤ. နၢ်ကုၢ်ထိၣ် ဒီးနၢ်ကၢထိၣ်န့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်ဒီးအဖိဆံးဒီးလဲၤကူးဘၣ်ဒီးနၢ်ကုၢ်ထိၣ်ဒီးဟဲက့ၤအိၣ်နၢ်က့ၤအဖိလီၤ.

၃. **နၢ်ခိၣ်မိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပနၢ်နါစ့ၤန့ၣ်ပစံးလၢနၢ်ခိၣ်မိၣ်လီၤ. ပှၤကညီအိၣ်နၢ်အဖိန့ၣ်အဖိဆူးအနၢ်ခိၣ်မိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီး အဆိလၢနၢ်ခိၣ်မိၣ်နၢ်ခိၣ်စ့ၢၤလီၤ. ပှၤဒၢတဖၣ်န့ၣ်အနၢ်ခိၣ်မိၣ်သူဝဲဒၣ်လီၤ. ပှၤကညီအနၢ်ထံဟဲထိၣ်လၢအနၢ်ခိၣ်မိၣ်အိပှၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢနၢ်ခိၣ်စကီးလီၤ. နၢ်ခိၣ်ဒီးနၢ်ခိၣ်မိၣ်န့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ.

၄. **နၢ်ခိၣ်ထိး** န့ၣ်မ့ၢ်ပနၢ်ခိၣ်မိၣ်န့ၣ်ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢနၢ်ခိၣ်ထိးလီၤ. ပှၤတဂၤနၢ်ခိၣ်ထိးမၤသးကမၢ်တြၢ်လီၤ.

၅. **နၢ်ချံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိၣ်မုၣ်အနၢ်ညိးကိၤထိၣ်ဝဲကိၤကိၤကလဲာ် ဒီးပစံးလၢနၢ်ချံလီၤ. ပှၤတဂၤအနၢ်ချံနၢ်ချံဒီးစံးဝဲလၢဆါနးနးကလဲာ်လီၤ. ပှၤနၢ်ချံန့ၣ်ညိးဒီးကိၤဝဲဒီးအညိးန့ၣ်လီၣ်ဖျၢၣ်အသးကိၤဒ်တၢ်ချံအသိး ဒီးပစံးလၢနၢ်ချံလီၤ.

၆. **နၢ်တိး** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိၣ်မုၣ်လၢအနၢ်တဒိၣ်ဘၣ် ဒီးတလီၤတီၢ်ဘၣ်န့ၣ် ပစံးလၢအနၢ်တိးလီၤ.

၇. **နၢ်ထံ** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိၣ်မုၣ်အိၣ်ဒီးအဖိဆံးတဖၣ်န့ၣ်အနၢ်အိၣ်ဒီးအထံဝံါဝဲဒီးပစံးလၢနၢ်ထံလီၤ. ထိရိၤတၢ်အိၣ်ဒီးအဖိဆံးလၢတယူၤဘၣ်လၢအဒံး. တခံတၢယီၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးနၢ်ထံလီၤ. ပှၤကညီဖိၣ်မုၣ်န့ၣ်အဖိအိၣ်အနၢ်ထံ. ဒီးပနၢ်ဂိၤဖံးန့ၣ်အဖိအိၣ်နၢ်အနၢ်ထံလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနၢ်ထံမ့ၤမိၤ, နၢ်ထံနၢ်နိလီၤ.

၈. **နၢ်ထူးခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပနၢ်အသရၢၤဖဲပနၢ်အဖိခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပနၢ်ထူးခိၣ်လီၤ. ပှၤကညီနၢ်ထူးခိၣ်န့ၣ်တ့ၤအဘၣ်ဒိဒီးသံဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢ်ထူးခိၣ်နၢ်ထူးလာ်လီၤ.

၉. **နၢ်ဘး** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိၣ်မုၣ်လၢအနၢ်ဒိၣ်ဒီးထိဝဲ ဒီးလီၤတီၢ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢနၢ်ဘးလီၤ.

၁၀. **နၢ်ဘဲချံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဒိၣ်ထိၣ်သိဒီးအနၢ်အိၣ်ထိၣ် ဒီးမၤအသးဒ်ညိးထိၣ်အသိး ဒီးပစံးလၢနၢ်ဘဲချံလီၤ. ပှၤကညီဒိၣ်ထိၣ်သိန့ၣ်ဖိၣ်မုၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဖိၣ်ခွါမ့ၢ်ဂ့ၤ, အနၢ်ဘဲချံဝဲလီၤ. ပှၤကညီနၢ်ဘဲချံန့ၣ်ဆါဒီးသးဝဲဒီးအထံအိၣ်ထိၣ်ဘီကဲၣ်ကလာ်လီၤ.

၁၁. **နၢ်အိပှၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပနၢ်ခိၣ်မိၣ်ပှၤန့ၣ်ပစံးလၢနၢ်အိပှၤလီၤ. ပှၤကညီနၢ်ထိန့ၣ်ဟဲထိၣ်လၢနၢ်အိပှၤလီၤ.ပှၤကညီဖိၣ်မုၣ်န့ၣ်အနၢ်အိပှၤအိၣ်လၢအနၢ်ခိၣ်မိၣ်န့ၣ်ဖိနဲကဲၣ်ဓိၤလီၤ. ဒီးအနၢ်ကျါန့ၣ်ပစံးလၢနၢ်အိပှၤစကီးလီၤ. ပှၤကညီနၢ်အိပှၤန့ၣ်အိၣ်ထဲအနၢ်ထံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢ်အိခိၣ်နၢ်အိပှၤလီၤ.

၁၂. **နၢ်အိပှၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပနၢ်ညၣ်ကျါလၢအိၣ်ဒီးအထံန့ၣ်ပစံးလၢနၢ်အိပှၤလီၤ. ပှၤကညီနၢ်အိခိၣ်နၢ်အိပှၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးအထံလီၤ.

၁၃. **နၢ်ဓိၤနါဓိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအနၢ်န့ၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢနၢ်ဓိၤနါဓိၤလီၤ. ပှၤကညီအိၣ်ဒီးနၢ်ဓိၤနါဓိၤလီၤ.

၁၄. **တနၢ်တနဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်တဘၣ်လိာ်ဘၣ် ဒီးကမၢ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢမၤသးကနၢ်ကနဲာ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကနၢၢ်ကနဲာ်လီၤ.သ့ၣ်တထံးကနၢ်ကနဲာ်ဒီထံးညါလီၤ.

၁၅. **ချံနၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤတနီြၣ်ဖိအချံန့ၣ်စိးကမၢ်ဝဲလၢအပှၤဖဲအခိၣ်ဒုန့ၣ်တလိၣ်တလိၣ်ဒီးပစံးလၢချံနၢ်လီၤ.

၁၆. **ညီနၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒဲနၤန့ၣ်ပစံးလၢညီနၢ်လီၤ. ပအိၣ်ရှလိာ်ပသးဒီးပှၤဂၤ တ့ၤပသ့ၣ်ညါအီၤတ့ၤပအိၣ်မ့ာ်ဒီးအီၤဒီးပစံးလၢပသ့ၣ်ညါညီနၢ်အီၤလီၤ. ပှၤခံဂၤသ့ၣ်ညါညီနၢ်လိာ်အသးလီၤ.

၁၇. **ညီနၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပလူၤပှၤဂၤအသး ဒီးပှၤဂၤအသးမ့ာ်ဝဲဟ်ထိၣ်ထီအသးန့ၣ်ပစံးလၢညီနၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢညီလီၤ. ပှၤတဂၤမၤညီနၢ်အဖိဒီးအဖိနၢ်က့ၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢညီနၢ်ညီဘဲလီၤ. ထိရိၤတၢ်လၢဒဲနၤ, တၢ်လၢဟ်ထိၣ်ထီအသးန့ၣ်ပစံးလၢညီနၢ်လီၤ.

၁၈. **တနၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်နၢ်အဖိတစိၢ် ဒီးစံးဝဲလၢအိၣ်နၢ်အဖိတနၢ်လီၤ. စကနံးအိၣ်နၢ်က့ၤစဖိတနၢ်တက့ၢ်. ပှၤတဂၤနံးအိၣ်နၢ်အဖိတနၢ်ခံနၢ် ဒီးလဲၤထါက့ၤထၣ်လီၤ.

၁၉. **ထူးဖ့ါနၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတနံးအိၣ်နၢ်လၢၢဘၣ်အဖိလၢအနၢ်ဒီးပစံးလၢထူးဖ့ါနၢ်ဝဲလီၤ. ပှၤကညီဖိဆံးန့ၢ်တ့ၤအပှၢ်အိၣ် ဒီးအမိၢ်ထူးဖ့ါနၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢထူးဖ့ၣ်နၢ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤအပှၢ်အိၣ် ဒီးအမိၢ်ထူးဖ့ါနၢ်အီၤလီၤ.

၂၀. **နံးအိၣ်နၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟ့ၣ်အိၣ်နၢ်အဖိန့ၣ်ပစံးလၢနံးအိၣ်နၢ်အဖိလီၤ. ပှၤတဂၤနံးအိၣ်နၢ်အဖိ ဒီးအဖိအိၣ်နၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနံးအိၣ်နၢ်နံးအိၣ်ခွါလီၤ. နံးအိၣ်နၢ်နံးအိၣ်ခွါနဖိတက့ၢ်. ပှၤနံးအိၣ်နၢ်အဖိစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၂၁. **ဒဲနၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်သပၢၤစ့ၤကီာ်လၢပဒၢၣ်အိထံန့ၣ်ပကိးလၢသပၢၤဒဲနၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢဒဲနၢ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဒဲနၢ်ဒဲရာ်,ဒဲနၢ်ဒဲအီလီၤ.လဲၤပ္ၤန့ၢ်ဒဲနၢ်တဖျၢၣ်တက့ၢ်. ဒဲနဲဒဲအီန့ၣ်တဖျၢၣ်ဒီးပပ္ၤဘၣ်လၢဟ့ာ်တဘ့ၣ်လီၤ. ဒဲနၢ်သၣ်

၂၂. **ပနၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဟ်ထိၣ်ထီအသးန့ၣ်ပစံးလၢအသးပနၢ်လီၤ. ပှၤလၢပလူၤအသးဒီးအသးထိၣ်ထိဝဲန့ၣ်ပစံးလၢအသးပနၢ်လီၤ. ပဖိန့ၣ်ပအဲၣ်ဒီးအသးပနၢ်ဝဲလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအသးပနၢ်အသးပနၢ်လီၤ.

၂၃. **ပနၢ်ပလး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီစံးဒၣ်အနၢ်န့ၣ်လၢပနၢ်ပလးလီၤ. ပနၢ်ပလးန့ၣ်ပဖိအီၣ်နၢ်ဝဲလီၤ.

၂၄. **ဖှါနၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဖိဒိၣ်တ့ၢ်ဒီးတအီၣ်နၢ်လၢၤဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဖျါနၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဖှၣ်နၢ်လီၤ. ဖှၣ်နၢ်ဒီးဖှါနၢ်န့ၣ်ဒ်းသိးသိးလီၤ.

၂၅. **ဘံးနၢ်ထံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှိၢ်အကလုာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဆံးပနၢ်နၢ်ထံန့ၣ်လီၤ.

၂၆. **ဟံးနၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအလုၢ်အလၢ်အီၣ်ဝဲလၢအမါတဖၣ်န့ၣ်ဖိၣ်လီၢ်ကွဲဝဲအနၢ်ဒီးပစံးလၢဟံးနၢ်လီၤ. ပှၤကညီန့ၣ်တဲၤဟံးဖိၣ်မုၣ်အနၢ်ဒီးမ့ၢ်အမါလီၤ. မ့ၢ်တမ့ၢ်ဘၣ်အမါဒီးမ့ၢ်အသံၣ်ဖိသံၣ်မါလီၤ.

၂၆.၁. **ဟီၣ်ဆိးကိၣ်နၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်အဆှၣ်ကဲထီၣ်လၢအံၤကမိၣ်ဒီထံးညါ ဒီးပစံးလၢဟီၣ်ဆိးကိၣ်အနၢ်လီၤ.

၂၇. **အနၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရီၤမ့ၢ်ပနၢ်, ပနၢ်နၢ်န့ၣ်ပစံးလၢအနၢ်လီၤ. ပနၢ်ဂီၤဖံးတၢ်ဖိတၢ်လံၤ,ပှၤသပျၢၤပှၤကညီန့ၣ်အီၣ်ဒီးအနၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအနၢ်အလးအနၢ်အနါလီၤ.

၂၈. **အီၣ်နၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤကညီဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဆူးအီၣ်အမိၢ်အနၢ်ထံ ဒီးပစံးလၢအီၣ်နၢ်လီၤ. ပနၢ်ဖိအီၣ်နၢ်အမိၢ်ပှၢ်အနၢ် ဒီးပှၤကညီဖိအီၣ်နၢ်အမိၢ်အနၢ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအီၣ်နၢ်အီၣ်နွါစကီးလီၤ.

၁. **နၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဝဲၣ်တၢ်ဆဲးတၢ်ခးတၢ်ဒီးယဲၣ်ကနၣ်ဘိကနၣ်ပျ်ကနၣ်အခိၣ်ဆဲးတၢ်ဆူတၢ်ညၣ်အကျါန့ၣ်ပစံးလၢနၣ်လီၤ. နၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ခိၣ်စူတၢ်ကနၣ်နၣ်ဝဲဆူတၢ်ညၣ်ကျါန့ၣ်ပစံးလၢနၣ်လီၤ. ဒီးထိရီၤပမၤတၢ်လၢအခိၣ်စူဆိဝဲဆူတၢ်ညၣ်ကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကနၣ်ဘၣ်တၢ်ဆူအညၣ်ကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢနၣ်လီၤ. ပပျုၤပနဲၣ်တဘိဆူသ့ၣ်ညၣ်ကျါဒီးနၣ်ဝဲလီၤ. ပဝဲၣ်တၢ်လၢယဲၣ်ဒီးနၣ်ဝဲလီၤ. ပဆဲးတၢ်လၢဘိဒီးနၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးထိရီၤတၢ်အခိၣ်အကနၣ်ဆိးဝဲဆူတၢ်ညၣ်အကျါန့ၣ်ပစံးလၢနၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၣ်နွါလီၤ.စဆဲးတၢ်နၣ်ကတၢၢ်ဘိလီၤ.

၂. **နၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရီၤတၢ်အခိၣ်ဝၣ်ဝဲဆူတၢ်ပူၤန့ၣ် ပစံးလၢနၣ်လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤအီၣ်ဒီးအပူၤတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ထံၣ်ပှၤဒီးနၣ်ဆူအပူၤလီၤ. သ့ၣ်ဒီးဘါန့ၣ်ထံၣ်ပှၤ ဒီးနၣ်လၢအပူၤန့ၣ်လီၤ.

၃. **နၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပအီၣ်တၢ်ဒီးပယှၢ်လီၤဆူပဟၢဖၢပူၤန့ၣ်ပစံးလၢနၣ်လီၤ. ပအီၣ်မ့ၤနၣ်အါကၢ. ပအီထံဒီးနၣ်ဝဲအါမးလီၤ. စညၣ်ဂီၢ်ဒီးစအီၣ်မ့ၤတနၣ်ဘၣ်, စအီၣ်မ့ၤနၣ်စှၤကအိဓိၤလီၤ.

၄. **နၣ်ကတၢၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆဲတၢ်နၣ်တုၤလီၤလၢဘိအခိၣ်ထံးဒီးပစံးလၢနၣ်ကတၢၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဆဲးတၤဃီၤတဒုနၣ်ကတၢၢ်ဘိအကနၣ်လီၤ.

၅. **နၣ်ကဝ့ဧၤကလၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ဆိးအပူၤလီၢ်နၣ်ဝဲအါပူၤဒီးပစံးလၢနၣ်ကဝ့ဧၤကလၣ်လီၤ. စခိၣ်ဘၣ်ဆိးလၢတၤဆှၣ်ဒီးနၣ်မးဝ့ဧၤကလၣ်လီၤ.

၆. **နၣ်ကံၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထံအီၣ်လၢသ့ၣ်အီပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံအီၣ်လၢသပၢၤပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစီၤလဲၤဒံၣ်လီၤလၢအကျါ ဒီးပစီၤအဒံၣ်န့ၣ်မၤသးဒ်လၢၣ်အသိးတစဲးစဲး မၤသးဒ်ကံၣ်အသိးတစဲးစဲးဒီးပကီးလၢနၢ်ကံၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢနိၣ်ကံၢ်စကီးလီၤ. ထံအီၣ်လၢသ့ၣ်အီပူၤန့ၣ်နၣ်ကံၣ်အီၣ်လၢအကျါလီၤ.

၇. **နၣ်စၢၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှိၢ်နူၢ်မါလၢစိၤဒီးအဖိအလံၤကဲထီၣ်လၢစိၤန့ၣ်ပစံးလၢစိၤနၣ်စၢၤလီၤ.ဒီးပှိၢ်မ့ၢ်န့ၣ်အမါလၢစိၤဒီးအဖိအလံၤမ့ၢ်စိၤနၣ်စၢၤလီၤ. ဒီးစိၤမ့ၢ်နူၢ်အမါလၢပှိၢ်အဖိအလံၤမ့ၢ်ကတိၤပှိၢ် ဒီးပစံးလၢပှိၢ်နၣ်စၢၤလီၤ. ပှိၢ်နူၢ်မါလၢစိၤ, စိၤနူၢ်မါလၢပှိၢ် ဒီးအဖိအလံၤမ့ၢ်ကတိၤပှိၢ်တနီၤစိၤတနီၤဒီးအဖိအလံၤန့ၣ်မ့ၢ်ပှိၢ်နၣ်စၢၤစိၤနၣ်စၢၤလီၤ.

၈. **နၣ်စၢၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ခ့တကလုာ် မ့ၢ်ခ့မုၢ်ဓိၢ်တမ့ၢ်မ့ၢ်ခ့ဘ့ဓိၢ်တမ့ၢ် ဒီးအက့ၢ်အဂီၤဒ်ခ့မုၢ်အသိး ဒီးဆံးန့ၣ်ခ့မုၢ်တက့ၢ်ဒီးပကီးလၢခ့နၣ်စၢၤလီၤ.

၉. **နၣ်ဖျူးဖျူး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ဆိးအပူၤလီၢ်တပူၤခံပူၤဒီးလီၤဆၢၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢနၣ်ဖျူးဖျူးလီၤ. ပှၤဆဲးထိးလၢဘိနၣ်ဖျူးဖျူးလီၤ.

၁၀. **နၣ်ယိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆဲးတၢ်ခးတၢ်နၣ်ဝဲထိထိကလၣ်ဒီးပစံးလၢနၣ်ယိာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဆဲးထိခိၣ်တဒုနၣ်ယိာ်ကၢ. ထိရီၤတၢ်ဘၣ်ဆိးနၣ်ထိဝဲန့ၣ်မ့ၢ်နၣ်ယိာ်လီၤ.

၁၁. **နၣ်အနၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကတိၤတၢ်ပှၤဂၤကနၣ်မှၣ်လၢအနၢ်ဒီးတိၢ်ဝဲနူၢ် ဒီးဘၣ်လၢအသး ဒီးပစံးလၢနၣ်အနၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၣ်အနၢ်ပၢါအသးလီၤ. ပှၤတဂၤန့ၣ်အဲၣ်ဒီးဝဲလၢပကတိၤတၢ်နၣ်လၢအနၢ် ဒီးကနၣ်ဝဲလီၤ. တၢ်ကတိၤမ့ၢ်နၣ်လၢအနၢ်မ့ၢ်ပၢါလၢအသး ဒီးကနၣ်ဝဲသ့လီၤ.

၁၂. **တနၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဂ့ၤနူၢ်ပှၤဂၤတၢ်လၢထီနူၢ်ပှၤဂၤ, တၢ်လၢဒိၣ်နူၢ်ပှၤဂၤန့ၣ်ပစံးလၢခိမိၣ်ကနၣ်လီၤ. ယုနူၢ်စသ့ၣ်လၢခိမိၣ်ကနၣ် ဒိၣ်တဘိတက့ၢ်. ပှၤတဂၤခိမိၣ်ကနၣ်ဂ့ၤနူၢ်ပှၤဂၤတက့ၢ်လီၤ. ဝၣ်တဘိအံၤခိမိၣ်ကနၣ်ထိနူၢ်ပှၤဂၤတက့ၢ်လီၤ.

၁၃. **ကနၣ်** န့ၣ်ဒ်ကနူၣ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဘျုးဒီးလီၤကလဲဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်ညၣ်ဘျုးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢကနၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကနူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကနၣ်ကနူၤလီၤ. ထွံၣ်အှၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအညၣ်မ့ၢ်ဘျုးလီၤကလဲလၢအညၣ်ကျါန့ၣ်ပစံးလၢကနၣ်ကနူၤလီၤ.

၁၄. **ကဘျၢၣ်နၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဆံးဘုးခွဲးခွးနၣ်ထံအပူၤလၢ

သပၢၢပူၤနူဲၵ်လၢအစုလၵ် ဒီးပစံးလၢကဘ့ၢၵ်နၵ်ထံပူၤလီၤ.ဒီးပစံးလၢသဘ့ၢၵ်နၵ်ထံပူၤစကီးလီၤ. ကဘ့ၢၵ်နၵ်ထံပူၤတဂ့ၤ. ကဘၵ်အါဘၵ်ဖုးလီၤ.

၁၅. **ကၠၤနၵ်** နူဲၵ်မ့ၢ်ပှၤကညီကၠၤဆူအဒၢးပူၤဒီးပစံးလၢကၠၤနၵ်လီၤ. မ့ၢ်ဟါလံ,ကၠၤနၵ်ဆူဒၢးပူၤတက့ၢ်. ထီရီၤတၢ်နၵ်အပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤကညီနၵ်လၢအဒၢးပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢကၠၤနၵ်လီၤ.

၁၆. **ကၠၤနၵ်** နူဲၵ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်နၵ်အပူၤနူဲၵ်ပစံးလၢကၠၤနၵ်ခဲလၢာ်လီၤ. ထိၵ်တဘ့ၵ်ကၠၤနၵ်လံဆူအပူၤလံ. သူၵ်ကၠၤနၵ်ဆူအပူၤ. ဘါကၠၤနၵ်ဆူအပူၤလီၤ.

၁၇. **ခုနၵ်စၢၤ** နူဲၵ်မ့ၢ်ခုတကလုာ်နူဲၵ်ဒ်ခုမ့ၢ်အသီးနၵ်သကၠဒီးတထဲသိးဘၵ်ဒီးခုမ့ၢ်ဘၵ်နူဲၵ်ပစံးလၢခုနၵ်စၢၤလီၤ. ခုနၵ်စၢၤအဒိၵ်ကတၢါနူဲၵ်ထဲထိးတဒ့လီၤ.

၁၈. **ခီမိၵ်တနၵ်** နူဲၵ်မ့ၢ်တၢ်လၢဂ့ၤနူၢ်ထီနူၢ်ဒိၵ်နူၢ်ပှၤဂၤနူဲၵ်ပစံးလၢခီမိၵ်ကနၵ်လီၤ. ပှၤတဂၤခီမိၵ်ကနၵ်ဂ့ၤနူၢ်ပှၤဂၤတကၠၢ်လီၤ. ဝၵ်တဘိခီမိၵ်ကနၵ်ထီနူၢ်ပှၤဂၤတကၠၢ်လီၤ. သ့ၵ်တထံးခီမိၵ်ကနၵ်ဒိၵ်နူၢ်ပှၤဂၤတကၠၢ်လီၤ.

၁၉. **ဆွံနၵ်** နူဲၵ်မ့ၢ်ပဒၢနၵ်တၢ်လၢကတၢ်ဝဲတဖၵ်နူဲၵ်နၵ်ဝဲကတၢ်ကတူၵ် ဒီးပကျုံးစၢးဒၢနၵ်ကြူးကြူးနူဲၵ်ပစံးလၢဆွံနၵ်လီၤ.ပှၤကညီဆွံနၵ်အနၢ်ပူၤလၢသ့ၵ်ကျိနူဲၵ်နၵ်စီၢ်ဆွံတနၵ်စီၢ်ဆွံနၵ်ဝဲလီၤ. ပှၤကညီဆွံနၵ်တၢ်ကူတၢ်သိးဆူကုပူၤနူဲၵ်အါကဲၵ်ဆိးဒီးနၵ်စီၢ်ဆွံတနၵ်စီၢ်ဆွံဝဲဒီးနၵ်ဝဲလီၤ.တၢ်လၢပဒၢနၵ်တၢ်လၢကတၢ်ဝဲနူဲၵ်ပမ့ၢ်ဒၢနၵ်ကြူးကြူးဒီးပစံးလၢဆွံနၵ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆွံနၵ်ဆွါနၵ်လီၤ.

၂၀. **တနၵ်** နူဲၵ်မ့ၢ်ဆုးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပခိၵ်လီၤကျၢ်ကျၵ်နူဲၵ်ပစံးလၢဆုးတနၵ်လီၤ.

၂၁. **တနၵ်တန္ဒါ** နူဲၵ်မ့ၢ်ပဆဲးတၢ်, ဟ်တၢ်, ပျၤတၢ်, တထူၵ်ပၢၢ်ထူၵ်ဖျိဘၵ်ဒီးပစံးလၢတနၵ်ဘၵ်လီၤ. သ့ၵ်တထံးစပဲာ်တနၵ်ဘၵ်. ထိးတဒ့စဆဲးတနၵ်ဘၵ်. ထးပျၤတဘ့ၵ်စပျၤတၢ်တနၵ်ဘၵ်. ထးပနဲာ်တဘိစပျၤဒီးတနၵ်တန္ဒါမးလီၤ.

၂၂. **တၢ်နၵ်** နူဲၵ်ပတစံးဘၵ်. ပစံးလၢတ့ၢ်နၵ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဒၢနၵ်တၢ်ဆူပလီပူၤလီၤ.

၂၃. **တံးနၵ်** နူဲၵ်မ့ၢ်ပှၤဂီၢ်မ့ၢ်သုးဖိတဖၵ်နူဲၵ်လဲၤနၵ်ဆူဝ့ၢ်ပူၤအါအါကလဲာ်ဒီးပစံးလၢတံးနၵ်လီၤ. ပှၤဂီၢ်မ့ၢ်တံးနၵ်ဆူဝ့ၢ်ပူၤအါကၢ.

၂၄. တံၤနၵ် နူဲၵ်မ့ၢ်ပဒၢနၵ်တၢ်ကူတၢ်သိးလၢတလါပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ယွ့ၢ်ပူၤကုပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်တဘြီၢ်ဘၵ်နၵ်သကၠအါဘ့ၵ်ဒီးပဆိၵ်တံၤလီၤကြူးကြူး ဒီးပဒၢနၵ်နူဲၵ်ပစံးလၢတံၤနၵ်လီၤ. တံၤနၵ်တၢ်ကူတၢ်သိးဆူတလါပူၤမ့ၢ်ဘြီၢ်တအါဘၵ်ဒီးတံၤလီၤနၵ်ကြူးကြူးတကၠၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတံၤနၵ်တၢနၵ်လီၤ.

၂၄.၁. **တ့ၢ်နၵ်** နူဲၵ်မ့ၢ်ပဒၢနၵ်ကသံၵ်ဖျၢၵ်လၢပလီပူၤဒီးပစံးလၢတ့ၢ်နၵ်လီၤတၢ်အဖျၢၵ်ဖိတဖၵ်နူဲၵ်ပမ့ၢ်ဒၢနၵ်လၢပလီပူၤဒီးပစံးလၢတ့ၢ်နၵ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတ့ၵ်နၵ်စကီးလီၤ. ကသံၵ်အဖျၢၵ်တဖၵ်နူဲၵ်တ့ၢ်နၵ်လၢပလီပူၤ ဒီးကအိၵ်ဒၵ်ဝဲတကၠၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတ့ၢ်နၵ်တ့ၵ်လီၤလီၤ.

၂၅. **တ့ၢ်လီၤ** နူဲၵ်ပတစံးဘၵ်. ပစံးထဲတ့ၢ်နၵ်, ဒီးတ့ၵ်နၵ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဒၢနၵ်တၢ်လၢပလီပူၤနူဲၵ်လီၤ.

၂၆. တ့ၵ်နၵ် ဒီးတ့ၢ်နၵ်နူဲၵ်ဖံးသိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဒၢတၢ်လၢပလီပူၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤထီရီၤပဒၢနၵ်တၢ်ဆူတၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်နူဲၵ်စံးဝဲလၢတ့ၵ်နၵ်ခဲလၢာ်လီၤ.

၂၇. **ထံနၵ်** နူဲၵ်မ့ၢ်ထံလုာ်ဆူသ့ၵ်အညၵ်ကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံထိၵ်လၢချံပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢထံနၵ်လီၤ. တပိဒိၵ်ဒီးထံနၵ်ဆူချံပူၤလီၤ. ထံနၵ်ဆူသ့ၵ်ညၵ်ကျါဒီးသ့ၵ်စ့ၢထံယၢတံၢ်သးလီၤ. ထံယွၤဆူတၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်နူဲၵ်ပစံးလၢထံနၵ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢထံယွၤနၵ်စကီးလီၤ.

၂၈. **ထံၵ်နၵ်** နူဲၵ်မ့ၢ်ပကွၢ်တၢ်ဖျါလၢတၢ်ပူၤတမံၤမံၤဒီးပစံးလၢထံၵ်နၵ်လီၤ. စထံၵ်နၵ်ထိးတီၤလၢသ့ၵ်အိပူၤတဒ့ကွၢ်ထိၵ်စမဲာ်လီၤ. စထံၵ်နၵ်ထံအိၵ်လၢထံပူၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးလၢထံၵ်နၵ်သ့နၵ်လီၤ.

၂၉. **ထံနၵ်** နူဲၵ်မ့ၢ်ပထ့တၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်ဒီးပဟ်နၵ်ဆုါနါစ့ၤဆူအပူၤတခီဒီးပစံးလၢထ့နၵ်လီၤ. ပတံာ်ချိၵ်အခိၵ်ဒူနူဲၵ်ပထ့နၵ်ဆုါနါစ့ၤဆူချိၵ်အပူၤတခီလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထ့နၵ်ထါနၵ်လီၤ.

၃၀. **ဒံနၵ်** နူဲၵ်မ့ၢ်ကလံၤအူဘှၵ်ဒီးဘှၵ်ဒံဆူဒၢးပူၤနူဲၵ်ပစံးလၢဒံနၵ်လီၤ. ဒီးဖၵ်ဆါတဖၵ်နူဲၵ်နၵ်လၢသပၢၢပူၤဒီးပစံးလၢဒံနၵ်စကီးလီၤ. ကလံၤအူဘှၵ်ဒီးဘျၵ်ဒံနၵ်ဆူဒၢးပူၤလီၤ. ဖၵ်ဆါဒံနၵ်ဆူသပၢၢပူၤစံးဝဲဒၵ်. ဒါနၵ်မ့ၢ်ဒံနၵ်အဆိ. ဒံနၵ်ဒါနၵ်စံးဝဲဒၵ်. ဘှၵ်ဒံနၵ်ဒါနၵ်ဆူဒၢးပူၤ.

၃၁. **ဒၢနၵ်** နူဲၵ်မ့ၢ်ပဟ်နၵ်တၢ်လၢကုပူၤ. တၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်ဒီးပစံးလၢဒၢနၵ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒၢနၵ်ဒၢလီၤလီၤ. ဒၢနၵ်တၢ်ဒီးတၢ်လၵ်လၢကုပူၤတကၠၢ်. ဒၢနၵ်ထးလူထးပျၤလၢတလါပူၤတကၠၢ်. ဒီးပစံးလၢဒၢၵ်နၵ်စကီးလီၤ.

၃၂. ဒ့ၵ်နၵ် နူဲၵ်မ့ၢ်ပလူနၵ်သိဆူပလီပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံဆူပလီပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဒ့ၵ်နၵ်လီၤ. ဒ့ၵ်နၵ်သိဆူမ့ၵ်ဒၢပူၤတၢပုဲၤတကၠၢ်. ဒ့ၵ်နၵ်သံးဆူပလီပူၤတကၠၢ်. (ကွၢ်.ဒ့ၵ်.)

၃၃. **ဟ်နၵ်** နူဲၵ်မ့ၢ်တၢ်အိၵ်လၢပျဲၢ်စီၢ် ဒီးပမၤနၵ်ကၠၤဆူဒၢးဒီးပစံးလၢဟ်နၵ်လီၤ. ဟ်နၵ်ကၠၤတလါဆူဒၢးပူၤတကၠၢ်. ဟ်နၵ်ကၠၤလီၢ်မံဆူဒၢးပူၤတကၠၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိ

လၢပိာ်နၢ်ပာ်နၣ်လီၤ.

၃၄. **ပိၤနၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်မနုၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဝၣ်ခီဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီးထူၣ်ပၢၢ်ထူၣ်ဖျိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

၃၅. ဖိနၣ်စၢၢ န့ၣ်မ့ၢ်ပလုၢ်ဖိကွၤပှၤအဂၤဖိ ဒီးပမၤလၢပဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမါအဖိလၢအအိၣ် ဒီးအဝၤဖးဒိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဖိနၣ်စၢၢလီၤ. ဖိနၣ်စၢၢန့ၣ်တမ့ၢ်ဘၣ်ပဖိနီၢ်နီၢ်ဘၣ်. မ့ၢ်ပမၤပှၤဂၤလၢပဖိလီၤ. ဒီးပဒဲၣ်ဒီးပမၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပဖိနၣ်စၢၢစကီးလီၤ.

၃၆. **ဖိုးနၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဂိာ်တၢ်ပှၤတၢ်တ့ၤလၢသ့ၣ်ဖိဝၣ်ဖိဒီးပထုးထီၣ်မၤနၣ်ချဲဝဲဒီးပစံးလၢဖိုးနၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖိုးနၣ်သ့ၣ်အိပူၤလၢနီၣ်ဖိုးတဘိဒီးဟဲထီၣ်လၢယှၢ်တဒုလီၤ. တၢ်ပူၤလၢတၢ်ဖိတၢ်လံၤလဲၤနၣ်ဝဲန့ၣ်ပဖိုးနၣ်လၢနီၣ်ဖိုးဒီးယှၢ်ထီၣ်ဝဲလီၤ. ဖိုးနၣ်ဖုးနၣ်တၢ်ပှၤတၢ်တ့ၤတဂ့ၤ, ဂုၢ်ကဟဲထီၣ်ဘၣ်ဖုး, ဖိုးနၣ်ဖုးနၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၃၇. **ဘၣ်နၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဝၣ်ခီဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ ဒီးထူၣ်ပၢၢ်ထူၣ်ဖျိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘၣ်နၣ်လီၤ. ဝၣ်ခီဘၣ်နၣ်ကတၢၢ်တၢ်ကနၣ်တဘ့ၣ်လီၤ. ဘၣ်နၣ်ပိၤနၣ်စံးဝဲဒၣ်. ဝၣ်ခီဘၣ်နၣ်စကီးဧါ. ဝၣ်ခီဘၣ်နၣ်ယၢ်.

၃၈. **မုၢ်နၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်မူထံးဆူမုၢ်လီၤဝဲတခီန့ၣ်ပစံးလၢမုၢ်နၣ်လီၤ. တၢ်ဟဲစူၤဟဲလၢမုၢ်နၣ်တခီန့ၣ် ဒီးတၢ်စူၤနီၢ်ဝဲလီၤ. ပှၤအဲကလံးအဖိတဖၣ်အိၣ်လၢကိၢ်မုၢ်နၣ်တခီလီၤ. ပသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်. မုၢ်လီၤနၣ်ဆူမုၢ်နၣ်တခီန့ၣ်လီၤ. မုၢ်နၣ်အဆိမ့ၢ်မုၢ်ထီၣ်လီၤ.

၃၉. **မုၢ်လီၤနၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်မုၢ်ယှၢ်လီၤဆူမူထံးတခီ ဒီးမ့ၢ်တ့ၤလၢမူထံးန့ၣ် ဒီးအခံတဒၢဝဲ ဒီးပစံးလၢမုၢ်လီၤနၣ်လီၤ.ပအိၣ်လၢမုၢ်လီၤနၣ် ဒီးတၢ်ခံးဝဲလီၤ. မုၢ်န့ၣ်လီၤနၣ် ဒီးလါန့ၣ်ယီၤနၣ်စကီးလီၤ. ဒီးမုၢ်လီၤနၣ်န့ၣ်တၢ်ခံးဝဲ ဒီးမုၢ်တဒၢဝဲဆူမူထံးန့ၣ်လီၤ. မုၢ်လီၤနၣ်လီၤဘျိၣ်စံးဝဲဒီးအဆိဒ်န့ၣ်လီၤ. မုၢ်လီၤနၣ်လီၤဘျိၣ်.

၄၀. **လီၤနၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢဖုၣ်လီၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢလီၤနၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ပၢၢမ့ၢ်တဘၣ်လိာ်ဘၣ်ဒီးလီၤဆၢၣ်ဖုၣ်လီၤဝဲ ဒီးပစံးလၢလီၤနၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ထီၣ်စိလီၤနၣ် ဒီးပဒါလီၤချိၣ်တဘၣ်လိာ်ဘၣ် ဒီးပစံးလၢထီၣ်ကူလီၤဆၢၣ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤနၣ်လီၤပျၤလီၤ.

၄၁. **လီၤနၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ခိၣ်လီၤဆူတၢ်ပူၤန့ၣ်ပစံးလၢလီၤနၣ်လီၤ. သ့ၣ်တဘိအခိၣ်လီၤနၣ်ဆူတၢ်ပူၤ ဒီးစထုးထီၣ်ကွၤလီၤ. ဟံၣ်ထူၣ်အခိၣ်ထံးလီၤနၣ်ဆူတၢ်ပူၤတယိာ်ဘၣ်ဒီးပဘၣ်ယိၣ်လၢကကၢ်လီၤ.

၄၂. **လီၤနၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်မုၢ်တဒၢဆူမူထံးလၢမုၢ်လီၤဝဲတခီန့ၣ်ပစံးလၢမုၢ်လီၤနၣ်လီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢ မုၢ်လီၤနၣ်မုၢ်လီၤဘျိၣ်လီၤ. မုၢ်လီၤနၣ်လီၤဘျိၣ်ဒီးတၢ်ခံးဝဲလီၤ.

၄၃. **ဝၣ်နၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤဆူဒၢးဖိလာ် ဒီးပစံးလၢဝၣ်နၣ်ဒၢးဖိလာ်လီၤ. ဝၣ်နၣ်ဒၢးဖိလာ်တဂ့ၤ.ပသးပှၢ်စံးဝဲပဝၣ်နၣ်ဒၢးဖိလာ်တဂ့ၤဘၣ်.

၄၄. **ဝၣ်နၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ခီတဖၣ်န့ၣ်မၤအပူၤဆူဟီၣ်ခိၣ်လာ်ဒီးလဲၤနၣ်လၢအပူၤန့ၣ်ပစံးလၢခီဝၣ်နၣ်အပူၤလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤနၣ်အပူၤဆူဟီၣ်ခိၣ်လာ်န့ၣ်ပစံးလၢဝၣ်နၣ်အပူၤလီၤ. သကံၤဝၣ်နၣ်အပူၤဆူဟီၣ်ခိၣ်လာ်န့ၣ်ပစံးလၢဝၣ်နၣ်အပူၤလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤနၣ်အပူၤဆူဟီၣ် ခိၣ်လာ်န့ၣ်ပစံးလၢဝၣ်နၣ်အပူၤလီၤ. သကံၤဝၣ်နၣ်အပူၤဆူဟီၣ်ခိၣ်လာ်လီၤ.

၄၅. **သံးနၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ချံးတဖၣ်န့ၣ်မၤနၣ်ကွၤအခိၣ်ဆူအအိပူၤဒီးပစံးလၢသံးနၣ်လီၤ. ချံးတဘ့ၣ်သံးနၣ်ကွၤအခိၣ်ဆူအကုအိပူၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသံးနၣ်သးနၣ်လီၤ.

၄၆. **အိၣ်နၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်မ့ၤဝံၣ်ဒီးပစံးလၢအိၣ်နၣ်လီၤ. စအိၣ်မ့ၤနၣ်ယၢ်.

၁. **နၤ** န့ၣ်မ့ၢ်နီၢ်နီၢ်တၢ်ကတိၤတအိၣ်ဘၣ်. အိၣ်ထဲဒ်အံၤဒ်နၤ, လၢအံၤလၢနၤ, တ့ၤနၤတစု, ဒီနၤ, အိၣ်ထဲန့ၣ်ဓိၤလီၤ.

၁.၁. **တ့ၤနၤတစု** န့ၣ်မ့ၢ်စံးဝဲတ့ၤန့ၣ်တစုလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်တ့ၤဝဲလၢအခွအခါအဆၢအကတိၢ်တစုစု ဒီးပစံးလၢတ့ၤနၤတစုလီၤ. ပှၤကညီမ့ၢ်ဘၣ်လရာ် ဒီးတ့ၤနၤတစုပှၤကညီထူၣ်ဖျဲးတသ့ဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတ့ၤန့ၣ်တစုစကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတ့ၤနၤတပပဟၢစကီးလီၤ. တၢ်မ့ၢ်ကာ်အိရီၤဒီးတ့ၤနၤတစုပှၤကညီသံကလၢာ်လီၤ.

၂. **ဒီနၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်သကုၤဆးဒး ဒီးပစံးလၢဒီနၤလီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ဒီနၤပှၤကညီအိၣ်တပှဲၤထီၣ်ဘၣ်. မူခိၣ်ဒီနၤဆၣ်အိၣ်ပှဲၤထီးလီၤ.

၃. **မနၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပတသ့ၣ်ညါဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမနၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢပတသ့ၣ်ညါဘၣ်န့ၣ်ပသံကွၢ်လီၤ. မ့ၢ်မနၤတမံၤလဲၣ်. နကီးမနၤလဲၣ်, နအိၣ်မနၤလဲၣ်, နမၤမနၤလဲၣ်, စံးဝဲလီၤ.

၄. **ယီၤနၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ယီၤအံၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဒုးနဲၣ်တဲာ်လိပှၤဂၤအတၢ်ဖံးတၢ်မၤ ဒီးပစံးလၢယီၤအံၤယီၤနၤလီၤ. မၤယီၤအံၤယီၤနၤ. အိၣ်ယီၤအံၤယီၤနၤစံးဝဲဒၣ်. ကတိၤယီၤအံၤယီၤနၤစံးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢယီၤအံၤယီၤနၤၤစကီးလီၤ. ပှၤကညီမ့ၢ်လီၤဘၣ်လရာ်ပှၤန့ၣ်ဟီၣ်ယီၤနၤဟ်ၣ်ယီၤနၤဟီၣ်ထူၣ်ဖျဲးတသ့ဘၣ်. ဟီၣ်နၣ်သကွၤစုစုယီၤနၤဓိၢ်တထူၣ်ဖျဲး. ဟီၣ်နၣ်သကွဧါဧါယီၤနၤဓိၢ်တထူၣ်ဖျဲးထီၣ်ဘၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၅. **လၢနၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒုးနဲၣ်တၢ်လၢအယံၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢအံၤလၢနၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢန့ၣ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢန့ၣ်စကီးလီၤ.ပှၤအိၣ်လၢအယံၤန့ၣ်ဟဲဝဲလၢအံၤလၢနၤလီၤ.

၁. **နူ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒိလီၤပှၤဂၤအသးဒီးပသးဒီးပစံးလၢဒံး သိးဒီးပသးန့ၣ်ပစံးလၢနူလီၤ. နူစသးဒီးနသးတဂ့ၤ. စ သးတယီၤဘၣ်နသးသိးဘၣ်.ပှၤတဂၤနူတၢ်လၢအသးဒီး စံးဝဲလၢပအၢဒ်သါသိးလီၤ. နူတၢ်နါတၢ်လၢနသးဘၣ်မ နၤလဲၣ်. နူအဆိမ့ၢ်နါလီၤ.

၂. **နူ** န့ၣ်မ့ၢ်အဒိအတဲာ်န့ၣ်ပစံးလၢနူလီၤ. ပတိၢ်တၢ်ဆါ တၢ်ဘှၤအဒိအိၣ်ဝဲလၢပှၤဆါဂံၢ်ဝဲတဂၤန့ၣ်ပစံးလၢနူ လီၤ. ပှၤဆါဘုလၢအဂံၢ်တဂၤန့ၣ်နူလီၤလံ. ပကဆါဒ် န့ၣ်သိးလီၤ. ဘုနူလီၤလၢပှၤဆါဝဲတနာ်ယါဘၢးလီၤ. ဒီး ပစံးဒီးအဆိလၢနူဖ့လီၤ. တၢ်နူဖ့အိၣ်လံဒီးပဘၣ်ဆါဒ် နူအိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ.

၃. **နူ** န့ၣ်မ့ၢ်နူၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဂၤကဒူးကဒ့ၣ်တၢ် န့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢနူၢ်နူနၢ်နါလီၤ. သုကဒူးကဒ့ၣ်မနၤ သိၣ်နူၢ်နူနၢ်နါန့ၣ်လိၣ်.

၄. **ကနူ** န့ၣ်ဒ်တနူအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤဆူၣ်တၢ်လၢအ နူၢ်အခၢးန့ၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤကနူအိၣ်ပှၤဂၤအတၢ်လၢပှၤ ဂၤတဟ့ၣ်ဘၣ်အီၤန့ၣ်ဟံးနူၢ်ဆူၣ်ဝဲလီၤ. ကနူအိၣ်တၢ် န့ၣ်မ့ၢ်ထဲပဒိၣ်ဒီးသကိၤဒီးကိၢ်ချူးလီၤ. လၢပယိၤအစိၤ န့ၣ်ကနူအိၣ်တၢ်ဒ်န့ၣ်လီၤ. ကတိၤဆူၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, မၤ ဆူၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဟံးနူၢ်ဆူၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢကနူလီၤ.ဒီး ပစံးလၢသနူ, ဒီးတနူစကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢက နူကနါလီၤ.

၅. **ဆိၣ်တနူ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒုးနူၢ်ဆူၣ်ပဖိပလံၤအဖိအမါအဖိ အဝၤလၢတဘၣ်ဘၣ်အသးန့ၣ်ပဒုးနူၢ်ဆူၣ် ဒီးပစံးလၢ ဆိၣ်တနူလီၤ. ဒီးပစံးလၢဆိၣ်သနူစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤ ဒုးတနူဆိၣ်တနူအဖိဒီးဖိၢ်မုၣ်တဂၤ ဒီးအတၢ်မၤတသ့ သးဒီးနူၢ်ဝဲလီၤ.

၆. **တနူ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဆူၣ်တၢ်လၢအဂ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပ မၤလၢအနူၢ်အခၢး ဒီးပစံးလၢတနူလီၤ. မၤတနူအိၣ်တ နူကတိၤတနူစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတနူတနါ လီၤ. ပှၤစံးသးလၢအခိၣ်ဒိၣ်နိာ်ထီန့ၣ်မၤတၢ် ဒီးတနူပှၤ လီၤ.

၇. **ဒုးတနူ** န့ၣ်မ့ၢ်ဆိၣ်တနူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဒုးနူၢ်ဆူၣ် ပဖိပလံၤအမါအဝၤန့ၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢဒုးတနူဆိၣ်တ နူလီၤ.

၈. **နာ်သနူ** န့ၣ်မ့ၢ်နာ်ယိၣ်န့ၣ်ပကီးလၢနာ်သနူလီၤ. နာ် ဖးဒိၣ်လၢပယိၣ်ဘုန့ၣ်ပစံးလၢနာ်သနူလီၤ. ဒီးပစံးဒီး အဆိလၢနာ်သနူနာ်သနါလီၤ. နာ်သနူန့ၣ်အပှၤတဖျၢၣ် တဘၢးလီၤ. ဒီးနာ်သနူနာ်သနါန့ၣ်ပထူမ့ၢ်တသ့ဘၣ်ဒီးပ ဘၣ်ပှၤလီၤ. နူနူၢ် နၢ်နါ (ကွၢ် ၃)

၉. **ပနူ** န့ၣ်ဒ်ပှၤဒိလီၤတၢ်လၢအသးအသိးလီၤ. ပနူယၢ ဒီးနၤတဂ့ၤ. စတၢ်ဘၣ်နသိးဘၣ်. ပနူယၢဒီးပှၤဂၤတ ဂ့ၤ. စတယိၤဘၣ်ပှၤဂၤအသိးဘၣ်. ဒ်ပစံးတၢ်အသိးဒီ ယၢဒီးပှၤဂၤတဂ့ၤစံးဝဲလီၤ. ပနူန့ၣ်မ့ၢ်ပဒိတၢ်လီၤ. ဒီယၢ ဒီးထွံၣ်တဂ့ၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုစံးဝဲလၢပနူယၢဒီးထွံၣ်တ ဂ့ၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပနူပနါလီၤ.

၁၀. **ပနူလီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒိလီၤတၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပနူလီၤလီၤ. တၢ်တမံၤဒီးအဝဲတမံၤန့ၣ်ပနူလီၤဝဲဒီးစံးဝဲလၢဖံးသိးသိး လီၤ. လံာ်စီဆှံအကလုၢ်အကထါန့ၣ်ပနူလီၤမူခိၣ်န့ၣ်မၤ သးဒ်တၢ်မျၢ်ပလဲလၢအလုၢ်ဒိၣ်ပှၤဒိၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ. ပှၤ တဂၤကတိၤပနူလီၤတၢ်သ့ကၢ.

၁၁. **မၤသနူ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဆူၣ်မၤစိးတၢ်န့ၣ်ပစံးလၢမၤသ နူလီၤ. ပဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်မၤသနူတၢ်ဒီးမၤပလဲၤဖိၣ်ယိၤ လီၤ. ဒီးမၤသနူတၢ်န့ၣ်တိၢ်ပှၤလၢအန့ၣ်အခၢးလီၤ.

၁၂. **သနူဝၣ်လၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပယ့ယာ်ဖိုၣ်သ့ၣ်ဖိ ဒီးအဒိးအ လၣ်တကဒိၣ်ဒီးပစံးလၢသနူလီၤ. ဖဲာ်နူၢ်ယၤလၢသနူတ ကဒိၣ်တကူၢ်. စကပှာ်လီၤဖံာ်ကွံာ်မုၣ်အူတကူၢ်. ဒီးပစံး ဒီးအဆိသနူဝၣ်လၣ်လီၤ.

၁၃. **သနူအိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်တနူအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤအိၣ်နူၢ် ဆူၣ်ပှၤဂၤအတၢ်န့ၣ်ပစံးလၢသနူအိၣ်ပှၤဂၤလီၤ. ပှၤတ ဂၤစံးလီၤအသးလၢပဒိၣ်ဒီးသနူအိၣ်ပှၤဂၤအတၢ်လီၤ.

၁၄. **အနူအဖ့** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်အဒိအတဲာ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ် ပှၤတိၢ်တၢ်ဆါတၢ် ဒီးစံးဂံၢ်ဝဲအပှၤတဂၤန့ၣ် ဒီးပစံးလၢ အနူလီၤ. နမၤလီၤလံဘုအနူလံဧါ. ပဒိၣ်မၤလီၤဘုအ နူလၢအနူသၢနာ်တဘၢးလီၤ. အနူန့ၣ်ဘၣ်တစုစုမ့ၢ်ပဒိၣ် မၤလီၤဝဲ ဒီးဘၣ်တစုစုမ့ၢ်ပှၤဖိုၣ်ဖိကဒဲကဒဲမၤလီၤဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအနူအဖ့, အနူအထါလီၤ. အနူန့ၣ် မၤသးဒ်အတဲာ်အသိး ဒီးမၤစကီးအသးဒ်အသနိအသိး လီၤ.

၁၅. **အနူလီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်နူၢ်ဝဲလၢအဒိအတဲာ်,လၢအ သနိဒီးပစံးလၢအနူလီၤလီၤ. ထိရိၤတၢ်တမံၤလၢ်လၢ်န့ၣ် အနူလီၤထဲန့ၣ် ဒီးပဘၣ်ပှၤထဲန့ၣ်လီၤ. ဒီးအနူန့ၣ်ဒီးအ ဒိ. ဒီးအသနိဒ်သိးသိးလီၤ.

၁၆. **အိၣ်နူ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိဆူးအိၣ်အမိၢ်အနၢ်န့ၣ်ပ စံးလၢအိၣ်နူလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲလီၤ.

၁၇. **အိၣ်သနူ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤအိၣ်နူၢ်ဆူၣ်ပှၤဂၤအတၢ် ဒီးပစံး လၢအိၣ်သနူလီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်သနူပှၤဂၤအတၢ် ဒီးပှၤ ဂၤအ သးဒိၣ်ထိၣ်လၢအလီၤလီၤ.

၁. **နူၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်စိၤပၤအဟံၣ်န့ၣ်ပစံးလၢနူၢ်လီၤ.ဒီးပစံးလၢ နိၢ်စကီးလီၤ. စိၤပၤအိၣ်လၢနူၢ်ပူၤဒီးကဲဒိၣ်ဝဲလီၤ. စိၤ ပၤန့ၣ်တှၤအသံ ဒီးအဖိထိၣ်အိၣ်ကူၤနူၢ်လၢအပၢ်အလိၢ် လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနူၢ်စိၤစိၤစိၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢ နူၢ်ထိပြးသးဒီးအဆိဒ်န့ၣ်လီၤ.

၂. **နူၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်နၢ်အမိၢ်န့ၣ်ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢ

နၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှိၢ်အကလုာ်လီၤ. ပှၤဆံးနၢ်လၢအိၣ်ဖျၣ်သီလီၤ.

၃. **နၢ်နုၢ်နၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကဒူးကဒုၣ်တၢ်န့ၣ်ပစံးလၢကဒူးကဒုၣ်တၢ်သိၣ်နၢ်နုၢ်နၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအသးဒိၣ်ထိၣ်ပှၤဂၤဒီးကဒူးကဒုၣ်တၢ်သိၣ်မးနၢ်နုၢ်နၢ်လီၤ.

၄. **နၢ်ထူ** န့ၣ်မ့ၢ်စီၤပၤအဟံၣ်ထူၣ်နှၣ်ပစံးလၢနၢ်ထူလီၤ. စီၤပၤနှၣ်အိၣ်လၢနၢ်ထူအပူၤနှၣ်ကဲဒိၣ်ကဲပှၢ် ဒီးပှၤဂၤသံကျံအီၤလီၤ. ပသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၅. **နၢ်ထူးနာ်ထး** နှၣ်မ့ၢ်တၤသၣ်ကွဲၣ်နံၢ်ကွဲၢ်နၢနှၣ်ပစံးလၢတၤသၣ်နၢ်ထူးနၢ်ထးလီၤ. တၤသၣ်တဂ့ၤဘၣ်, တၤသၣ်မၤသးနှာ်ထူးနာ်ထးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢနှာ်ထူးနာ်ထးလီၤ. ဘုခ့သၣ်နၢ်ထူးနာ်ထးပြဲကဒံဓိၤလီၤ.

၆. **နၢ်ထိ** နှၣ်မ့ၢ်ပကိးစီၤပၤအဟံၣ်အမံၤဒီးအယူးအယိၣ်ဒီးပစံးလၢနၢ်ထိပြးသးလီၤ. စီၤလိၣ်စီၤပၤတဖၣ်အိၣ်ဘၣ်နၢ်ထိပြးသးစံးလီၤ. ဒီးပစံးလၢနိၢ်ထိပြးသးစကိးလီၤ.

၇. **ကနၢ်ကနၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤတၢ်ကပၢၢ်လၢဖိနဲဖိနဲဒ်ပကတိၤခ့သူၣ်အသိး ဒီးပစံးလၢကတိၤတၢ်ကနၢ်ကနၢ်လီၤ. ဒီးပှၤကညီကဒူးကဒုၣ်တၢ်ဖိနဲဓိၤသိၣ်ဝဲကပၢၢ်လၢဒီးပစံးလၢကဒူးတၢ်ကနၢ်ကနၢ်လီၤ. ပှၤခံဂၤကဒူးတၢ်ကနၢ်ကနၢ်မ့ၢ်စံးမနုၤလဲၣ်. သုကတိၤမနုၤခံဂၤကနၢ်ကနၢ်လဲၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကနၢ်ကနိၢ်လီၤ.

၈. **တနၢ်** နှၣ်ဒ်ကနၢ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤတၢ်ကပၢၢ်လၢဖိနဲဖိနဲနှၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢကတိၤတၢ်တကျါဘၣ်နှၣ်စံးဝဲလၢတနၢ်တနိၢ်လီၤ. ပှၤခံဂၤကတိၤတၢ်သိၣ်တနၢ်တနိၢ်လီၤ.

၉. **ဒဲနၢ်** နှၣ်မ့ၢ်သပၢၤထံတကလုာ်အကိာ်စ့ၤဝဲစ့ၤတလ့ၤဒီးပကိးလၢဒဲနၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဒဲးနၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကိးဖိာ်ထွဲတလၢၤနိၢ်အခံလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဒဲနၢ်ဒဲရာ်. ဒဲနၢ်ဒဲအီလီၤ. ဒဲနၢ် ဒ်းသိးသိးလီၤ.

၁၀. **ဒဲးနၢ်ဒီးဒဲနၢ်** နှၣ်ဒ်းသိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သပၢၤထံတကလုာ်လၢပဒၢၣ်အီထံနှၣ်လီၤ. ဒဲးနၢ်ဒဲးအီစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁၁. **အနၢ်အတၤ** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆါအိၣ်လၢပဟၢဖၢပူၤလၢပဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး ဒီးရူးထိၣ်နးနှၣ်ပစံးလၢအနၢ်အတၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢအနိၢ်အနၤစကိးလီၤ. ပှၤအိၣ်ဒီးအနၢ်အတၤတဖၣ်နှၣ်တုၤဝံတၢ်ယၢဒီးအနၢ်အတၤရူးထိၣ်နးထိၣ်ဝဲလီၤ.

၁၂. **အိၣ်နၢ်** နှၣ်မ့ၢ်စီၤပၤပၢဘၣ်နိၢ်နှၣ်ပစံးလၢအိၣ်နၢ်လီၤ. စီၤပၤထိၣ်အိၣ်နၢ်လၢနၢ်ပူၤနှၣ်ကဲဒိၣ်ဝဲလီၤ. ပယီၤစီၤပၤအိၣ်နၢ်နံ့စီၤဒီးနၢ်ဟးဂီၤဝဲလီၤ. ပသးပှၢ်စံးဝဲဒ်နှၣ်လီၤ.

၁၃. **အိၣ်နၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤဆံးနှၣ်ဆူးအမိၢ်အနၢ်ထံ ဒီးပစံးလၢအိၣ်နၢ်လီၤ. ပှၤဆံးအိၣ်နၢ်အိၣ်နၢ်အမိၢ်အနၢ်လီၤ.

၁. **နှာ်** နှၣ်မ့ၢ်မီၤပီၤအလုၤနှၣ်ပမၤနၢ်ဒီးပလိယွဝံၤ ဒီးပစံၢ်ဘျုးယှာ်ဒီးဆိုၣ်တိၢ်လၣ်အဖၣ်ဆါနှၣ်ပစံၢ်ဘျုးကနှာ်ဒူးဒီးပကိးလၢနှာ်လီၤ. ဒီးပကိး ဒီးအဆိနှာ်ဓိၤနှာ်ဓိၤလီၤ. ပမၤနှာ်နှၣ်မ့ၢ်ပမၤလၢၢ်မ့ၣ်အဆၣ်လၢပထံးမ့ၣ်အှနှၣ်လီၤ. နသါကမၤမနုၤလၢနှာ်လၢနာ်နှၣ်လဲၣ်. နှာ်နှၣ်အဆိမ့ၢ်နာ်လီၤ. နှာ်နှၣ်ပကမၤလၢၢ်မ့ၣ်အဆၣ်လီၤ.

၂. **နှာ်** နှၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်အိပူၤနှၣ်အိၣ် ဒီးအကံၢ်အသိဝါကနှာ်ဒူး ဒီးပကိးလၢနှာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢခိၣ်နှာ်စကိးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနှာ်ပျုၤလီၤ. ပှၤကညီအခိၣ်အိပူၤနှၣ်အိၣ်ဒီးနှာ်ပျုၤလီၤ.

၃. **နှာ်ကံၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပယံအိပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဆၣ်ဓိၤကိၢ်ဓိၤအယံအိပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, အိၣ်ဒီးအသိ ဒီးအကံၢ် ဒီးပစံးလၢနှာ်ကံၢ်လီၤ. နှာ်ကံၢ်နၢ်မၤသးဒ်တၢ်ခိၣ်နှာ်အသိးလၢတၢ်ယံအိပူၤနှၣ်ပစံးလၢနှာ်ကံၢ်လီၤ. နှာ်ကံၢ်နှာ်ပျုၤစံးဝဲဒၣ်.

၄. **နှာ်ကံၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ထီရီၤပယံအိပူၤ. ထီရီၤတၢ်ယံအိပူၤနှၣ်အိၣ် ဒီးအကံၢ်အသိဒ်ပခိၣ်နှာ်ခိၣ်ပျုၤအသိးနှၣ်ပစံးလၢနှာ်ကံၢ်လီၤ. ပဖျိၢ်ယံအိၣ်ဒီးနှာ်ကံာ်, ပစုခိၣ်ယံအိၣ်ဒီးနှာ်ကံာ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢနှာ်ကံာ်လီၤ.

၅. **နှာ်ကံာ်** နှၣ်မ့ၢ်ပစီၤဖံၣ်ကဲထိၣ်လၢတၢ်တကလုာ်ဒ်ကံာ်အသိးတစဲးစဲး ဒီးအိၣ်ဝဲလၢထံအိၣ်လၢသ့ၣ်အိပူၤဒီးပစံးလၢနှာ်ကံာ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢနာ်ကံာ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢနိာ်ကံၣ်လီၤ. နှာ်ကံာ်အိၣ်လၢထံအအုၣ်အကျါနှၣ်ခးမးပြဲးပြဲးလီၤ.

၆. **ကနှာ်** နှၣ်မ့ၢ်ပဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထွံၣ်အုၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးအညၣ်ဘျုးသွံၣ်ဒုးဝဲနှၣ်ပစံးလၢကနှာ် ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကနှာ်ကနုၤလီၤ. ထွံၣ်အုၣ်တၢ်နှၣ်လၢအဖံးခိၣ်တခီနှၣ်ဘၣ်ဒးဓိၤနာ်သကဲ့ ဒီးအညၣ်ကျါနှၣ်ကနှာ်ကနုၤဝဲလီၤ.

၇. **ကနှာ်ဒူး** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပတိၢ်ဘျုးဝဲကမ့ၣ်ယှၣ်နှၣ်ပစံးလၢကနှာ်ဒူးလီၤ. ပှၤတဂၤတိၢ်ကသံၣ်တပူၤဘျုးမးကနှာ်ဒူးလီၤ.

၈. **ခိၣ်နှာ်ခိၣ်ပျုၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်အိပူၤအိၣ်ဒီးအသိ ဒီးအကံၢ်လီၤဘျုးလီၤကနှာ် ဒီးပစံးလၢခိၣ်နှာ်လီၤ. ပှၤကညီခိၣ်အိပူၤနှၣ်အိၣ်ဒီးအခိၣ်နှာ်ခိၣ်ပျုၤလီၤ.

၉. **ကြွဓိၤတနှာ်** နှၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်နှၣ်အလၣ်အဒီးပြဲကဒံဒီးပအိၣ်အဒီးနှၣ်ပစံးလၢကြွဓိၤတနှာ်လီၤ. ဒီးအထံးမၤသးဒ်သမ့ၤဂီၤအသိးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢသမ့ၤဂီၤလီၤ. ဒီးပကိးလၢကြွဓိၤသနှာ်စကိးလီၤ. ကြွဓိၤသနှာ်နှၣ်မ့ၢ်တလၢၤနိၢ်အကလုၢ်လီၤ. ပှၤကညီကိးဖိာ်ထွဲတလၢၤနိၢ်အခံလီၤ.

၁၀. **တနှာ်ခးချံၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပသးပှၢ်အကလုၢ်စံးဝဲဒၣ်တုၤ

အခါပှၤအါပှၤသိတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤတတီတတြၢ်လၢမၤသး ကလုာ်ကလိၤန့ၣ်ကညးဂုာ်လိာ်ဖိာ်မုၣ်အဂ့ၤလၢရှ့ၣ်တကူၣ်တဂၤ ဒီးကပဲာ်လိာ်ကျိလိာ်အသးနးနးကလဲာ် ဒီးပှၤကလုာ်ကလုာ်ကဟဲညးဂုာ်လိာ်စကီးဒီးက ကျိလိာ်ဒုးလိာ်အသးတုၤအသံတလၢာ်ထီၣ်လၢၤဘၣ် ဒီးတနူာ်ကဟဲလီၤခးဟ့ာ်ချံၣ်ဖးဒိၣ် ဒီးသံကလၢာ်ဝဲ ဒီးကအိၣ်လီၤတဲာ်ထဲထံဒီးဟီၣ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးကတိၢ်ဖဲန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကဲာ်အိရီၤလီၤ. ဒီးပှၤတီလီၤတဖၣ်န့ၣ်ကအိၣ်လီၤတဲာ်ဝဲပှဲၤသိး ဒီးသိပံၢ်အသၣ်တနၣ်ဖိၤလီၤ. ဒီးကအိၣ်မုာ်ဘၣ်က့ၤဝဲလီၤ. ပသးပှၢ်စံးဝဲသနူာ်ကခးချံၣ်တစုန့ၣ်ပှၤတတီတလီၤဘၣ်သံကလၢာ်စီကညူးလီၤ.

၁၁. **တနူာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤပိၤတကလုာ်လၢအိၣ်ဒီးအစိအကမီၤန့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဝဲလၢမူခိၣ်တခီဒီးပစံးလၢတနူာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်အိၣ်လၢပမုံၤပပှၢ်အကလုၢ်လီၤ. ပတထံၣ်ဘၣ်နီတစုဘၣ်.မ့ၢ်တၢ်ပိၤတၢ်ပိၢ်လီၤ. ဒီးတၢ်သိၣ်ဒ်မျိာ်အသိးစုစုန့ၣ်ပစံးလၢတနူာ်ခးလီၤ. ဒီးပစံးလၢထီလီၤစကီးလီၤ. တနူာ်န့ၣ်ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကနူာ်, ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢသနူာ်လီၤ.

၁၂ **တၢ်ပနူာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပထိၣ်တၢ်တဲာ်တၢ်လၢနီၣ်ဟ့နီၣ်ကိာ်န့ၣ်ထီတုၤအံၤတုၤနၢၤဒီးပစံးလၢတၢ်ပနူာ်လီၤ. ပှၤဆဲဝၣ်ခီကစီၤထီၣ်ထီတုၤအံၤတုၤနၤန့ၣ်ပထိၣ်လၢနီၣ်က့တဘိဒီးတၢ်လၢနီၣ်က့န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ပနူာ်လီၤ. မၤန့ၢ်ယၤလၢတၢ်ပနူာ်တဘိတက့ၢ်. စကထိၣ်ကွၢ်ဝၣ်ခီကစီၤထီၣ်ဆံးထီလဲၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ပနူာ်တၢ်ပနာ်လီၤ.

၁၃. **ပနူာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကွၢ်လိလိာ်အသးန့ၣ်ပစံးလၢဟံးလိာ်ပနူာ်လီၤ. ပှၤကညီမၤအါတၢ်လၢညါတဂၤဒီးလၢခံတဖၣ်န့ၣ်ဟံးအပနူာ် ဒီးမၤထွဲဝဲအခံကီးဂၤဒဲးလီၤ. ဒ်ပှၤဂၤဟံးအပနူာ်သုတဘူၣ်တဂ့ၤ ဒီးပဒိၣ်ကစံၣ်ညီၣ်ဒၣ်ဝဲတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပနူာ်ပနာ်လီၤ. ပှၤကညီဟံးလိာ်ပနူာ်ဒီးပမၤက့ၤတနၢၤဘၣ်.

၁၄. **ပျိၢ်နူာ်ကံၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပပျိၢ်ယံအိပူၤန့ၣ်အိၣ် ဒီးအကံၢ်အသိဒ်ပခိၣ်နူာ်အသိး ဒီးပစံးလၢပျိၢ်နူာ်ကံၢ်လီၤ. ထိခိၣ်ပျိၢ်နူာ်ကံၢ်န့ၣ်ပအိၣ်ဝံၣ်သိဝဲလီၤ.

၁၅. **လီၤကနူာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢဘျုးဝဲကညူးဒူးတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢလီၤကနူာ်လီၤ. ကသံၣ်လၣ်ယ့စိုးဝဲ ဒီးဘျုးလီၤကနူာ်မးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤကနူာ်လီၤကနူၤလီၤ.

၁၆. **သနူာ်** ဒီး **တနူာ်**န့ၣ်ဒ်းသိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ပိၤတကလုာ်လီၤ. ဒီးပနၢ်ဟူပသးပှၢ်စံၣ်တဲၤဝဲလီၤ. သနူာ်န့ၣ်တုၤခးချံၣ်ဒီးပှၤကညီသံလၢာ်ဝဲလီၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၇. **အနူာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်ခိၣ်နူာ်န့ၣ်ပစံးလၢအနူာ်လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤအိၣ်ဒီးအခိၣ်နူာ်ကီးမံၤဒဲးလီၤ. ဒီးပစံးလၢအနူာ်အဖီ ဒီးအဆိဒ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအနူာ်အပျုၤစကီးလီၤ.

၁. **နူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပနၢ်န့ၣ်ပစံးလၢနူးတစုစုလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပစံးလိာ်ကွဲယှၤပဖိဆံးတစုစုလီၤ. နအိၣ်မိၢ်နူးထံဝံၣ်စကီးဓါ. လဲၤအိၣ်နူးက့ၤမိၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. မိၢ်နူးထံန့ၣ်ဝံၣ်သိကၢ.

၂. **နူး** န့ၣ်မ့ၢ်နးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢမၤသးဆူၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢနူးလၢနးလီၤ. တၢ်အါဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဆူၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်အၢဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးဒီးအဆိလၢနူးလၢနးလီၤ. တၢ်ဆါမၤနူးမၤနးပှၤကညီ ဒီးပှၤကညီသံဝဲလီၤ. တၢ်ဆါပှၤန့ၣ်အိၣ်ကြိတၢ်တဂ့ၤ. ကနူးထိၣ်နးထိၣ်ဘၣ်ႋးလီၤ.

၃. **နူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဘၣ်တၢ်တမံၤမံၤ. တၢ်ဆါပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်သၣ်ဝံၤပသးမ့ၢ်ဂ့ၤ,တုၤပဝးတကဲဘၣ်ဒီးပစံးလၢနူးလီၤ. ပှၤတဂၤတၢ်မိၣ်မံအသးနူးတ့ၢ် ဒီးပထိၣ်ဂဲၤတဂဲၤလၢၤဘၣ်. ပှၤတဂၤတၢ်သၣ်ဝံၤအသးနူးတ့ၢ် ဒီးအိၣ်မ့ၤတဝံၣ်လၢၤဘၣ်.

၄. **နူးနူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၢပှၤဆံးအိၣ်နၢ်ဒီးပစံးလၢအိၣ်နူးနူးလီၤ. လဲၤအိၣ်နူးနူးမိၢ်န့ၣ်ဒ့ကိဓါ. ပုၢ်ဒ့ကိၣ်ကိလဲၤအိၣ်နူးနူးမိမိနူးန့ၣ်တက့ၢ်.

၅. **နူးပှံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်နူးအံၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပနါအံၣ်နါပှံာ်န့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢနူးအံၣ်နူးပှံာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲလီၤ

၆. **နူးအံၣ်နူးပှံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပနါအံၣ်န့ၣ်ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢနူးအံၣ်လီၤ. ပနါဒ့အထံန့ၣ်ဘၣ်မနၤပကီးလၢနူးအံၣ်လဲၣ်. ဒီးမ့ၢ်ပှၤတနီၤနီၤကီးဝဲလၢနူးအံၣ်. ဒီးတနီၤနီၤကီးဝဲလၢနါအံၣ်. ဒီးတနီၤနီၤကီးဝဲလၢနၢအံၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢနူးအံၣ်နူးပှံာ်လီၤ. ဒီးတနီၤနီၤစံးဝဲလၢနူးအ့ၣ်နါအ့ၣ်လီၤ.

၇. **ကနူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပနၢ်တိၣ်ကျိၣ်လၢပဆွဲထီၣ်လၢပနၢ်ကိာ်လီၤန့ၣ်ပစံးလၢပနၢ်ကနူးလီၤ. ပှၤတဂၤဆွဲထီၣ်ပနၢ်ကနူးလၢပနၢ်ကိာ်လီၤလီၤ. ပနၢ်တဒုအိၣ်ဒီးအကနူးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢကနူးကနးလီၤ.

၈. **ကနူးသွါ** န့ၣ်မ့ၢ်ချံၣ်ဖးဒိၣ်တကလုာ်ထဲတီအိသၣ်န့ၣ်ဒီးပကီးလၢကနူးသွါလီၤ. ကနူးသွါအက့န့ၣ်ကဆုၣ်ဒီးဝါကယဲၢ်တဲၢ်လီၤ. ကနူးသွါကနူးသွဲစံးဝဲဒၣ်.

၉. **ကနူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤသၣ်လၢပဆွဲထီၣ်လၢကဆီကိာ်လီၤန့ၣ်ပစံးလၢကဆီကနူးလီၤ. ကဆီန့ၣ်ပဘၣ်ယိၣ်လၢဟးဒီးကဟါမၢ်ဘၣ်ဖုးန့ၣ်ပဆွဲထီၣ်ဒီးကနူးလီၤ. ကဆီတဒုအကစၢ်ဆွဲဒီးအကနူးလီၤ.

၁၀. **ဆံးနူး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးအသီလၢပမၤဘၣ်ဒီးအညၣ်ဘျုးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဆံးနူးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆံးနူးပကၢၤလီၤ. ပှၤတဂၤဟံးထိၣ်ခိၣ်ဖၢၣ်အသိတဘ့ၣ်ဒီးဆံးနူးပကၢၤလၢာ်မးလီၤ.

နူၤ

၁၁. **ဆံးနူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဂုၤမဲာ်ဆှးတဖၣ်ဟ်အသးဒ်ပပျုၤတၢ်အသိးဒီးပစံးလၢဟ်အသးဆံးနူးဆံးနူးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆံးကၢ်ဆံးနူး. ဆံးနံၢ်ဆံးနူးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤထိၣ်လၢပှၤဂၤအဟံၣ် ဒီးဟ်အသးဆံးနူးဆံးနူးန့ၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်ဂုၤမဲာ်ဆှးသၢ. ပှၤတဂၤအမဲာ်ဆှးလၢဖိသၣ်ခွါဒီးဟ်အသးဆံးကၢ်ဆံးနူးလီၤ.

၁၂. **တနူးတကီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အလီၢ်ထီရီၤတပူၤ ဒီးပစံးလၢတနူးတကီၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲလၢတနူးတကီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တဲပှၢ်လၢ်ကျါအလီၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲလၢတနူးတကီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤဘၣ်ကီၢ်တဘ့ၣ်ဒၣ် ဒီးပစံးလၢတနူးတကီၢ်လီၤ. တနူးတကီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အလီၢ်လီၤ. ပှၤသ့ၣ်ညါတနူးတကီၢ်ဖဲအံၤတဖၣ်န့ၣ်လဲၤတၢ်တဟးဖျိးဘၣ်. တၢ်ဖဲအံၤစတဟဲဘၣ်နီတခီၣ်ဒီးစတသ့ၣ်ညါဘၣ်တနူးတကီၢ်ဘၣ်.

၁၃. **နံးနူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပစံၢ်ဒံးနူးတၢ်ကံးညာ် ဒီးထံဒီးအယံၣ်လီၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢနံးနူးလီၤ. တၢ်ကံးညာ်ထိၣ်ယံၣ်န့ၣ်နံးနူးကွံာ်ဒီးထံတုၤအယံၣ်စီတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနံးနူးနံးနးလီၤ.

၁၄. **သနူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပကူဆှသီယၣ်သိဒီးလီၢ်လံၤဝဲဘၣ်ဒ်ၣ်ဘၣ်ဒး ဒီးပစံးလၢသနူးလီၤ. နတၢ်ကူတၢ်သိးန့ၣ်နကူသနူးလံ. နဆါတနူၢ်လၢၢဘၣ်. ယၣ်န့ၣ်ပကူတစုခံစုဒီးသနူးလီၤ.ပဆါတနူၢ်လၢၢဘၣ်.သနူးန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကူစၢ်လီၤကွံာ်ဝဲဒီးလီၢ်လံၤဝဲတစဲးစဲးဒီးပစံးလၢသနူးလီၤ.

၁၅. **အိၣ်နူးနူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤပှၤဆံးအိၣ်နၢ်ဒီးပစံးလိာ်ကွဲလၢအိၣ်နူးနူးလီၤ. ပှၢ်ဒါဓၢၤအိၣ်နူးနူးမိဖိတက့ၢ်.

၁. **နူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်နၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီအဂံၤတမံၤလၢနၢ်ဟူတၢ်န့ၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢနူၤနၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤနူၤကု့ၣ်နၢ်ကု့ၣ်နးကၢ.

၂. **နူၤကု** န့ၣ်မ့ၢ်နၢ်ကုအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပနၢ်အဘ့ၣ်ပှၢ်န့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢနူၤကုနၢ်ကုလီၤ. ထိရီၤပှၤကညီတဂၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးနူၤကုနၢ်ကုခဲလၢာ်လီၤ.

၃. **နူၤဖံ** န့ၣ်မ့ၢ်နၢ်ယွၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢနူၤကု့ၣ်နၢ်ကု့ၣ်န့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢနူၤဖံနၢ်ယွၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအနူၤဖံနၢ်ယွၢ်ဒီးပကတိၤတၢ်တကနၣ်ဘၣ်ပကလုၢ်ဘၣ်.

၄. **ကနူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ယဲာ်အပျိၢ်လၢကနၣ်တအိၣ်ဘၣ်တခီန့ၣ်ပစံးလၢယဲာ်ကနူၤလီၤ. ယဲာ်ကနူၤန့ၣ်မ့ၢ်ယဲာ်လၢအပျိၢ်ခ်ၣ်တခီန့ၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤတိၢ်တၢ်လၢယဲာ်ကနူၤလီၤ.

၅. **ကနူၤတနၣ်** သ့ၣ်လၣ်ကနူၤ,ခုကနူၤ,ခီၣ်ကနူၤ,စးခိကနူၤ, ဆ့ကနူၤ, ယၣ်ကနူၤ, တပှာ်ကနူၤ, ထးပျုၤကနူၤ သ့ၣ်ဘ့ၣ်ဘၣ်ကနူၤ, ချိၣ်ကနူၤ, လီခီကနူၤ, ခိၣ်ကှာ်ကနူၤ,ကနူၤထံး,ကၢၢ်ကနူၤထံး,ပှၤကညီကပၤန့ၣ်ပစံးလၢအကနူၤ,ကဲာ်ကနူၤ,ကဲာ်ကနူၤထိၣ်,မံကနူၤ,လဲၤကနူၤကပၤ,ဘိးကနူၤ,ဝံၣ်ကနူၤ,ဘျၣ်ကနူၤ,ရှဲာ်ကနူၤ,တၢ်ခဲလၢလၢာ်န့ၣ်ကွၢ်လၢကနူၤအကျါတက့ၢ်.

၆. **တနူၤဒူ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢပကတိၤတၢ်တကနၣ်ဘၣ်ပကလုၢ် ဒီးကွၢ်ပှၤလၢအကပၤန့ၣ် ပစံးလၢဟ်အသးကနူၤဒူလီၤ. ပှၤတဂၤပကတိၤတၢ်ဒီးတဟ်နၢ်ဟူဘၣ်အသးဘၣ်. ဟ်ဒၣ်အသးကနူၤဒူလီၤ.

၇. **တနူၤဒူ** န့ၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်အိၣ်ကနူၤဒီးထိၣ်အသးလၢအယၢၤန့ၣ်ပစံးလၢကနူၤဒူလီၤ. သ့ၣ်ဘၣ်တဘ့ၣ်ဒီးထိၣ်အသးလၢအယၢၤတခီကနူၤဒူလီၤ. ဟ်သ့ၣ်ဘၣ်ကနူၤဒူဒ်န့ၣ်တဂ့ၤ. ဟ်လၢအကပၤတခီတက့ၢ်.

၈. **တနူၤကပၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤတၢ်တစၢၢ်ဆၢဘၣ်ဒီးလဲၤတၢ်တစုတစ္ၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကနူၤကပၤလီၤ. ပှၤတဂၤမူၤသံးဒီးလဲၤတၢ်ကနူၤကပၤလီၤ. ပှၤကညီဖိလဲၤတၢ်တကျါဒံးဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢလဲၤတၢ်ကနူၤကပၤလီၤ.

၉. **ကံာ်ကနူၤ** န့ၣ်ကွၢ်လၢကံာ်အကျါတက့ၢ်.

၁၀. **ယဲာ်ကနူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ယဲာ်အပျိၢ်တခီန့ၣ်ပစံးလၢယဲာ်ကနူၤလီၤ. ယဲာ်ကနူၤန့ၣ်မ့ၢ်ယဲာ်လၢအကနၣ်တအိၣ်ဘၣ်တခီန့ၣ်ပကိးလၢယဲာ်ကနူၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢယဲာ်ကနူၤယဲာ်ကနၣ်လီၤ.

၁၁. **တူတနူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖှၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢတူတနူၤလီၤ. ပှၤတဂၤဒိၣ်တၢ်တူတနူၤလီၤ. တၢ်အိၣ်ဒီးအသးလၢဖှၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတူတနူၤလီၤ. တၢ်ဒိဘိအိၣ်ဒီးအသးလၢအဖှၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢတူတနူၤလီၤ. သလံၤန့ၣ်သံးဖှၣ်လီၤအသးဒီးမၤသးတူတနူၤလီၤ. ဖိသၣ်တဂၤတၢ်ဂံၢ်အသးဒီးအထု့ၣ်သံးထိၣ်မးတူတနူၤလီၤ. ကဆိသံးထိၣ်အတမျိုၤဒီးမၤသးတူတနူၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢတူသနူၤလီၤ.

၁၂. **ဒိကနူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒိကနၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထီရီၤတၢ်သိၣ်န့ၣ်ဒ်ပကနၢ်ဟူ ဒီးပဒိးလၢပနၢ်န့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဒိကနူၤဒိကနၣ်လီၤ. ဒိကနူၤဒိကနၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်ပှၤတက့ၢ်. ဒိကနၣ်တၢ်သိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်မနုၤသိၣ်တမံၤလဲၣ်.

၁၃. **ပနူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပနၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဆၣ်ဖိၤကီၢ်ဖိၤလၢပဘုၣ်ဒၢတကလှာ်လၢပထူစံာ်မၤပှဲၤလၢအီၤန့ၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢပနူၤပနၢ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢပနၢ်ပနူၤစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဘုၣ်ပနၢ်ပနူၤအါကၢ. ပှၤတဂၤအိၣ်ဒီးပနူၤပနၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၄. **ပနူၤထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဘၣ်တိၢ်လၢဂ့ၢ် ဒီးအပူၤလီၢ်ပလူၢ်ကူထိၣ်တဘိတဘိဒီးပစံးလၢပနူၤထိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအနၢ်ကု့ၣ်ဒီးအပၢ်တိၢ်ဒီးပနူၤထိၣ်မးတဘိတဘိလီၤ. ဒီးပစံးအဆိလၢပနူၤထိၣ်ပနာ်ထိၣ်လီၤ.

၁၅. **မၤနူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်မၤနးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်မၤအၢမၤဆူၣ်အသးန့ၣ်ပစံးလၢမၤနူၤမၤနးလီၤ. တၢ်ဆူတၢ်ဆါ

မၤနူၤမၤနးပှၤကညီဒီးပှၤကညီသံဝဲလီၤ.
၁၆. **မၤနူၤ** နၣ်မ့ၢ်ကိၣ်ဟဲလီၤလၢမူခိၣ်လၢစိၤမိၤရှအစိၤနၣ်ပှၤတနီၤနီၤကီးလၢမၤနူၤ, ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢမၤနူၤလီၤ. ပှၤယူဒၤဖိကနူးကနၣ်တၢ်စံးဝဲဒၣ်မၤနူၤဘျါကစၢ်နၣ်ပအိၣ်တဝံၣ်ဘၣ်. စံးဝဲဒ်နၣ်လီၤ.
၁၇. **လဲၤကနူၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤတၢ်လၢအကပၤဒီးပစံးလၢလဲၤကနူၤနၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒီးသါကလဲၤတၢ်နၣ်လဲၤကနူၤလဲၤကပၤဝဲလီၤ. ပှၤကညီမူၤသံးဒီးလဲၤကနူၤတၢ်လီၤ.
၁၈. **လီၤကနူၤ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢဒိဘှၣ်တဖၣ်နၣ်လီၤလၢအဃၢၢအသရှၤ ဒီးပစံးလၢလီၤကနူၤလီၤ. လီခီတဘှၣ်လီၤကနူၤဒီးသှၣ်ဖးဝဲလီၤ.
၁၉. **လီၤကနူၤ** နၣ်မ့ၢ်လီၤကပၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပလီၤချံလၢထံအကျိၤနၣ်ချံလီၤတစၢၢ်ဆၢဘၣ် ဒီးချံလီၤလၢအကပၤနၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢလီၤကနူၤလီၤကပၤလီၤ. ပှၤတဂၤရိၣ်သနူတသ့ဘၣ်ဒီးချံလီၤကနူၤလီၤကပၤဝဲလီၤ.
၂၀. **သနူၤ** နၣ်ဒ်တူတနူၤအသိးလီၤ. တၢ်ဖုၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢတူသနူၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢတူတနူၤလီၤ. တူတနူၤဒီးတူသနူၤနၣ်ဒ်းသိးသိးလီၤ.
၂၁. **သးပှၤနူၤ** နၣ်မ့ၢ်သးပှၤနိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတသ့ၣ်ညါကဒါက့ၤဘၣ်ပလိၢ်ခံလၢပဟ်တၢ်နၣ်လီၤ. ပကတိၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဟ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမ့ၢ်တသ့ၣ်ညါကဒါက့ၤဘၣ်ပလိၢ်ခံဒီးပစံးလၢပသးပှၤနူၤသးပှၤနိၣ်လီၤ.
၂၂. **အနူၤ** နၣ်မ့ၢ်အနၢ်အဆိလီၤ. တၢ်အိၣ်ဒီးအဂီၤတမံၤလၢအနၢ်ဟူတၢ်နၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢအနူၤအနၢ်ခဲလၢာ်လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤအိၣ်ဒီးအနူၤအနၢ်ခဲလၢာ်လီၤ.
၁. **နူ** နၣ်ဒ်နူၢ်အသိးလီၤ. ထီရိၤပနူၢ်တၢ်နၣ်ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢနူလီၤ. ပှၤတဂၤစံၢ်ယဲာ်တဘှၣ်ဒီးနူဝဲလၢစုလီၤလီၤ. စကနူနထွံၣ်ဖိတဒုနၣ်လီၤ. လဲၤနူစယဲာ်နၣ်တက့ၢ်. စဟ့ၣ်နတၢ်နၣ်နတနူဘၣ်ဓါ. ပဟံးနူၢ်တၢ်နၣ်ပသးပှၢ်စံးလၢနူလီၤ. ဒီးစံးလၢဟံးနူစကီးလီၤ.
၂. **နူအိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဟံးနူၢ်အိၣ်တၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပစံးလၢနူအိၣ်လီၤ. စဟ့ၣ်အိၣ်နတၤသၣ်တဖျၣ်အံၤ ဒီးနူအိၣ်ကၢ်နဲၣ်. နသါကနူအိၣ်သဲးသၣ်တဃၤဓါ. လဲၤနူအိၣ်ပှၤဂၤဘုတနၣ်ခံနၣ်တက့ၢ်.
၃. **ကနူ** နၣ်မ့ၢ်ပထိးထိၣ်ချံအလိၢ်နၣ် ပကီးလၢကနူလီၤ. ဒီးပစံးလၢသနူဒီးတနူစကီးလီၤ. ချံအိၣ်လၢကနူခံဘှၣ်နၣ်ဟံးနူၢ်ကၢ်တဘှၣ်နဲၣ်.
၄. **တနူ** နၣ်မ့ၢ်ကျိၣ်လီၤဝ့အနါစုၤဒီးစံးဝဲလၢဝ့တနူလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီဟၢဖၢဖၢကလှူလီၤ.
၅. **ကိၢ်တနူသၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပကိၢ်ယှၢ်ဒၢဖးဖိနၣ်ကမိၢ်ဝဲဒီးပစံးလၢကိၢ်တနူသၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢကိၢ်သနူသၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢကိၢ်သနူကဖၢလီၤ. ပှၤကညီကိၢ်တနူသၣ်နၣ်ဘၣ်ဒိ ဒီးအကစၢ်သံဝဲလီၤ. ပသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်.
၆. **ယုနူ** နၣ်မ့ၢ်ပလဲၤယုမၤနူၢ်တၢ်တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢယုနူလီၤ. လဲၤယုနူစယဲာ်တဘှၣ်တက့ၢ်. လဲၤယုနူစဝၣ်တဘိတက့ၢ်.
၇. **တနူ** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်လီၤ. ဒီးပကျိုးအိၣ်အသၣ်အချံနၣ်မၤသးနၢတစဲးစဲးလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုမူၤပှၤလီၤ. တနူသၣ်နၣ်ပှၤတနီၤနီၤအိၣ်ဒီးမူၤဝဲလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢသနူလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢကနူလီၤ.
၈. **တၢ်နူ** နၣ်မ့ၢ်ထီရိၤတၢ်သိၣ်တၢ်သိနၣ်ပကနၣ် ဒီးပဟ်ဃာ်လၢပသး ဒီးပမၤဒ်တၢ်သိၣ်ဟဲဝဲအသိးနၣ်ပစံးလၢတၢ်နူလီၤ. တၢ်နူဖံးဃာ်တၢ်သိၣ်တၢ်သိတက့ၢ်.
၉. **ထုကဖၣ်နူ** နၣ်မ့ၢ်ပဘါထုကဖၣ်တၢ် ဒီးနူၢ်ပှၤဂၤအဂီၢ်လၢတၢ်ဘျုးတၢ်ဖှိၣ် ဒီးပစံးလၢထုကဖၣ်နူလီၤ. နမ့ၢ်ဘါတၢ်ဒီးထုကဖၣ်နူဒီးစဂီၢ်တက့ၢ်. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢထုကဖၣ်နူၢ်လီၤ.
၁၀. **နၢနူ** နၣ်မ့ၢ်ထိးတံၢ်နၣ်နၢဝဲလၢအဆိုး ဒီးပစံးလၢနၢနူလီၤ. ထိးနၣ်တုၤဟ်ဒီးနၢနူငအိၣ်တဝံၣ်ဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢနူနၢနါလီၤ. ထိးနၢနူနၢနါနၣ်ပအိၣ်တဝံၣ်ဘၣ်.
၁၁. **ပနူ** နၣ်မ့ၢ်ပလံာ်လှာ်ဃိးဒီးပမၤအလဲလၢလုၣ်နၣ်ဖးထီတဘိဒီးပကီးလၢပနူလီၤ. ဒီးပကီးလၢပနဲစကီးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပနူပနၢ, ပနူပကါလီၤ. ပဒွဲၣ်ကပီၤထိၣ်မှၣ်အှူလၢဒၢးပူၤနၣ်မ့ၢ်ပဒွဲၣ်ပနူလီၤ.
၁၂. **ဖါနူ** နၣ်မ့ၢ်ထိးအဖါလၢပဟ်ထိဒံၣ်လၢပတဒုကွံာ်ဘၣ်အဒံၣ်နၣ်ပကီးလၢထိးဖါနူလီၤ. ထိးဖါနူနၣ်နၢနူနးကၢ. ထိးဖါနူထိးဖါနါနၣ်မ့ၢ်ပဟ်ထိဒံၣ် ဒီးနၢနူလၢအဆိုးဒီးပကီးလၢထိးဖါနူလီၤ.
၁၃. **ဘၣ်နူ** နၣ်မ့ၢ်ပဆဲတၢ်ထီရိၤတမံၤဒီးမ့ၢ်ဘၣ်တၢ်တမံၤမံၤဒီးနူၢ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဘၣ်နူလီၤ. ဝၣ်ခိဘၣ်နူထီခိၣ်တဒုစံးဝဲဒၣ်.
၁၄. **မၤနူ** နၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်နူၢ်ဝဲတမံၤမံၤဒီးပစံးလၢမၤနူလီၤ. ပှၤမၤနူထီခိၣ်တဒုဒိၣ်ကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံးနူမၤနူလီၤ. ဒီးပစံးလၢမၤနူၢ်စကီးလီၤ.
၁၅. **မၤနူ** နၣ်မ့ၢ်ပမၤပှၤဂၤမၤနူၢ်ပှၤလၢတၢ်တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢလၢမၤနူလီၤ. မၤနူဃၤလၢစဟံၣ်တဖျၣ်တက့ၢ်. စကဟ့ၣ်နၤအဘူးအလဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢမၤနူၢ်စကီးလီၤ.
၁၆. **ရိၣ်သနူ** နၣ်မ့ၢ်ပမၤစၢၢ်ဆၢချံအခိၣ် ဒီးပစံးလၢရိၣ်သနူလီၤ. ရိၣ်သနူစၢၢ်ဆၢပံၢ်ကလာ်တက့ၢ်.
၁၇. **ဝ့ကနူ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟၢဖၢဒိၣ်နၣ်ပစံးလၢဟၢဖၢမၤသးဝ့ကနူလီၤ.

၁၈. **သန့** န့ၣ်မ့ၢ်ပထိးထိၣ်ချံအလီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ချံအခံမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကီးလၢသန့လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢသန့သရိလီၤ. ပှၤတဂၤထိးထိၣ်ချံလၢသန့တဘ့ၣ်ဒီၣ်ကၢ. လဲၤလီၤရိာ် သန့လၢချံခံတခီတက့ၢ်. ကဘီသန့, ချံသန့န့ၣ်မ့ၢ်ပထိး ထိၣ်ချံအလီၢ်ကဘီအလီၢ်လီၤ.

၁၉. **သန့** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလှာ်လီၤ. ဒီးအသၣ်အစၢ်ဒံး န့ၣ်ဘံၣ်ဝဲဒ်တလးသန့အလၣ်အသိး ဒီးပကီးလၢသန့ လီၤ. သန့သၣ်န့ၣ်ပှၤကညီမ့ၢ်အီၣ်ဒီးပှၤကညီမူၤဝဲနးနး ကလဲာ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤအီၣ်သန့သၣ် ဒီးတမူၤဘၣ်ဝဲ ဘၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢသန့သနါလီၤ. သန့တ ထံးသၣ်သဲၣ်ကၢ.

၂၀. **ဟံန့** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟံးတၢ်ဒီးကဲလၢပဝဲဒီးပန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ် ပစံးလၢဟံးန့လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟံးန့စိာ်န့လီၤ. ပှၤတဂၤစဟ့ၣ်အဃဲာ်တဘ့ၣ်ဒီးဟံးန့ဝဲလီၤ. ဒီးဘၣ်တ စုစုပစံးလၢဟံးန့ၢ်လီၤ. နကဟံးန့စကွါတဘ့ၣ်ဓါ. စတ ဟံးန့ဘၣ်.

၂၁. **ဟီၣ်န့** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဆံးန့ၣ်တၤဃုတၢ်တမံၤမံၤပတဟ့ၣ် ဘၣ်ဒီးဟီၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဟီၣ်န့ဝဲလီၤ. ပှၤဆံးတဂၤဃု အီၣ်သကွံမံ ဒီးအမိၢ်မ့ၢ်တဟ့ၣ်ဘၣ်န့ၣ် ဒီးဟီၣ်န့ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤဟီၣ်န့ဆိဒံၣ်တဖျၢၣ်ဒီးအမိၢ်ဟ့ၣ်ဝဲလီၤ. တၢ်မ့ၢ် မိၣ်အီၣ်နသးလၢနန့ၢ်ဒီးဟီၣ်န့နမိၢ်ဒီးနမိၢ်ကအီၣ်နှၢ်က့ၤ ဒၣ်နၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟီၣ်န့ယၢၤန့လီၤ.

၂၂. **အီၣ်န့** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအီၣ်ဖျဲၣ်သိ ဒီးအဒ့တတဲာ်ဒံး ဘၣ်န့ၣ်ကဃါတၢ်အီၣ်လၢအချးတၢ်န့ၣ်အမိၢ်အီၣ်လၢအ ဒ့တချူးတဲာ်ဒံးဘာ်န့ၣ်ဒီးပစံးလၢအီၣ်န့အဒ့လီၤ. တၢ် လၢအချးဖိသၣ်န့ၣ်ဖိသၣ်မ့ၢ်အီၣ်ဖျဲၣ်ဒီးအီၣ်န့အဒ့တမံၤ တစဲးတမံၤတစဲးတက့ၢ်. ပမ့ၢ်အီၣ်န့အဒ့ ဒီးတၢ်လၢချး တၢ်န့ၣ်တချးဘၣ်ဖိသၣ်လၢပအီၣ်န့အဒ့တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်. တၢ်ဒီးတၢ်လၣ်လၢချးဖိသၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်တအီၣ်န့ဘၣ်ဖိသၣ် အဒ့ဒီးကချးဖိသၣ်လီၤ.

၂၃. **အီၣ်န့** န့ၣ်မ့ၢ်ပအီၣ်လၢာ်ကွံာ်ပှၤဂၤအတၢ်ဒီးပဟံး န့ၢ်ဒီးပအီၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအီၣ်န့လီၤ. အီၣ်န့စတၤသၣ်တ ဂ့ၤ. နအီၣ်န့စကိၣ်ဘၣ်မနၤလဲၣ်. ဒီးပစံးလၢအီၣ်န့ၢ်စ ကီးလီၤ.စိးဝၣ်ဃးအီၣ်န့အီန့စစခိးသၣ်လၢာ်လံကၢ်သၢ.

၁. **န့ၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဂမၤတၢ်ဒီးတ့ၤဝဲလၢပအီၣ်တ့ၤဝဲလၢပစုပူၤ ဒီးတထူၣ်ဖျဲးက့ၤဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢန့ၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအ ဆိလၢန့ၢ်လီၤဒ်န့ၣ်လီၤ. ထိရိၤပမၤတၢ်ဒီးတၢ်တ့ၤဝဲလၢပ စုပူၤ, ဟဲဆူပအီၣ်ပှၤဂၤဟ့ၣ်ပှၤန့ၣ်ပစံးလၢန့ၢ်ခဲလၢာ် လီၤ. တၢ်လၢပမၤဒီးအီၣ်ဒီးပှၤန့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဒီးန့ၢ်ဝဲလီၤ. ထိရိၤတၢ်ဘၣ်ဃးဒီးပှၤလၢပပၢဘၣ်ဒၣ်ပဝဲခဲလၢာ်န့ၣ်ပ စံးလၢန့ၢ်ခဲလၢာ်လီၤ. န့ၢ်ဘၣ်,န့ၢ်အီၣ်,န့ၢ်အပူၤ,န့ၢ်မါ,န့ၢ် ဖိန့ၢ်စ့,န့ၢ်ဘ့,န့ၢ်ဟ့,န့ၢ်တၢ်ကူန့ၢ်တၢ်သိး,တၢ်လၢမ့ၢ်ပဝဲ

ခဲလၢာ်န့ၣ်မ့ၢ်ပန့ၢ်ပဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤန့ၣ်ထိရိၤန့ၢ်တၢ်တမံၤ ဒီးအသးခုဝဲလီၤ.

၂. **န့ၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်လၢတ့ၤပှၤ, ဘၣ်ပှၤ, တၢ်ဂ့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်အၢမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ဆါမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ဖှိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်နးမ့ၢ်ဂ့ၤ,မ့ၢ် တ့ၤပှၤ ဒီးပစံးလၢန့ၢ်ခဲလၢာ်လီၤ. ဖှိၣ်န့ၢ်ဃာ်ကဲ, အီၣ် ထိၣ်န့ၢ်လၢတၢ်ဆူတၢ်ဆါ, အီၣ်န့ၢ်လၢတၢ်နးတၢ်ဖှိၣ်, မၤ န့ၢ်အမံၤ, န့ၢ်မံၤလီၤသၣ်, န့ၢ်ကိသတွၤဆိၣ်န့ၢ်ကျုၤသံ, ဟဲ န့ၢ်လၢတၢ်သံတၢ်ပှၢ်စံးဝဲလီၤ.

၃. **န့ၢ်ကိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလံၤမၤတၢ်န့ၢ်ဒီးဟ့ၣ်ကွဲာ်ပှၤဂၤန့ၣ်ဒီး လၢခံန့ၣ်မၤတၢ်တန့ၢ်လၢၤဘၣ် ဒီးအီၣ်ဖှိၣ်က့ၤဝဲန့ၣ်ပစံး လၢန့ၢ်ကိလီၤ. ပှၤမၤတၢ်န့ၢ်ကိးတဖၣ်န့ၣ်မၤတၢ်န့ၢ်ထဲအ ဝဲၢ်ကိန့ၣ်တစုဓိၤဒီးပစံးလၢန့ၢ်ကိလီၤ. လၢခံန့ၣ်န့ၢ်နာ်သ က့ဒီးတအီၣ်ဂၢၢ်အီၣ်ကျၢၤဘၣ်, ဟါမူၤဟါမၢ်တၢ်အီၣ်န့ၢ် လိာ်န့ၢ်ဒီးဒ်တန့ၢ်ဘၣ်အသိးလီၤ. သုမၤတၢ်လၢန့ၢ်ဂံၢ်န့ၣ် ဟ့ၣ်ပှၤဂၤတဂ့ၤ. သုကန့ၢ်ကိဘၣ်ဖုး. နမ့ၢ်မၤန့ၢ်စ့တဘး ဒီးကတီၤလၢအဂံၢ်ခိၣ်တဘးန့ၣ်တက့ၢ်. ပမ့ၢ်ကတီၤဒီးပ တန့ၢ်ကိဘၣ်. ပမ့ၢ်ပှၤကွဲာ်တၢ်ဒီးပကန့ၢ်ကိလီၤ. ဒီးပ စံးလၢန့ၢ်ကိသတွၤဒီးအဆိဒ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤန့ၢ်ကိန့ၣ်မၤ တၢ်ကြူးကြူးနာ်သက့တန့ၢ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢန့ၢ်ကိလီၤ.

၄. **န့ၢ်ကိန့ၢ်လဲ** န့ၣ်မ့ၢ်မှၤလၢပဖိ ဒီးမံတပၢၢ်ကံၢ်ပၢၢ်လဲ ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမံတန့ၢ်ကိတလဲဘၣ်လီၤ. မှၤတဖျၢၣ်စဖိ ဒီးမံတန့ၢ်ကိန့ၢ်လဲဒံးဘၣ်.

၅. **န့ၢ်ဝ့ၢ်** န့ၣ်စတၤသ့ၣ်ညါဘၣ်. စနၢ်တပၢၢ်ဘၣ်. စတနၢ် ဟူဘၣ်နီတခီၣ်ဘၣ်.

၆. **န့ၢ်စ့** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်ပှၤတၢ်ကလံၤဒီးပဆါတၢ်ဖိတၢ် လံၤအပူၤန့ၣ်ပှၤဂၤဟ့ၣ်ပစ့လၢပစုပူၤဒီးပစံးလၢန့ၢ်စ့ လီၤ. ပဆါတၢ်န့ၣ်အပူၤန့ၢ်စ့လီၤ.

၇. **န့ၢ်ပၢဘၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်တ့ၤဝဲလၢပစုပူၤ ဒီးမ့ၢ်ပဝဲ ဒီးပပၢဘၣ်အီၤန့ၣ်ပစံးလၢန့ၢ်ပၢဘၣ်လီၤ. ပမိၢ်ပပၢ်အစု လီၢ်ခိၣ်ခိၣ်န့ၣ်ပန့ၢ်ပၢဘၣ်ပဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢန့ၢ်ဘၣ်ပၢ စကီးလီၤ.

၈. **န့ၢ်ဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပအီၣ်ဒီးပမါဒီးပဖိအီၣ်ဝဲဒီးမ့ၢ်ဒၣ်ပဖိန့ၣ် ပစံးလၢန့ၢ်ဖိလီၤ. ပှၤတဂၤအီၣ်ဒီးအမါ ဒီးန့ၢ်လံဖိတဂၤ လံ.

၉. **န့ၢ်ဘၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်လၢပမၤန့ၢ်န့ၣ်ပစံး လၢန့ၢ်ဘၣ်လီၤ. စန့ၢ်ဘၣ်လံဃဲာ်တဘ့ၣ်လံ.

၁၀. **န့ၢ်ဘၣ်အပၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပပၢတၢ် လၢကဲလၢပဝဲခဲလၢာ် န့ၣ်ပစံးလၢန့ၢ်ဘၣ်အပၢလီၤ. ထိရိၤတၢ်လၢကဲလၢပဝဲ န့ၣ်ပန့ၢ်ဘၣ်အပၢခဲလၢာ်လီၤ.

၁၁. **န့ၢ်မါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပအီၣ် ဒီးပမါန့ၣ်ပစံးလၢပန့ၢ်မါလီၤ. ပဖိသၣ်ခွါထိၣ် ဒီးပန့ၢ်မါဖိာ်မုၣ်တဂၤလီၤ. ပှၤတနီၤနီၤ န့ၢ်မါလၢတခွါဒၣ်ဝဲ, ဒီးတနီၤနီၤန့ၢ်မါလၢတခွါစီၤစိတ

ဖၣ်လီၤ.

၁၂. **နူၢ်အဂ့ၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤအိၣ်တၢ်ဒီးကဲထီၣ်လၢပတဟိၣ်ကႊယးဒီးပစံးလၢနူၢ်အဂ့ၢ်လီၤ.ပှၤတဂၤအိၣ်မ့ၤဝံၣ်ဒီးနူၢ်လၢအဂံၢ်အဘါလီၤ. ဒီးပစံးလၢနူၢ်အဂံၢ်စကီးလီၤ. ပှၤလၢအိၣ်မ့ၤဆူၣ်ဒီးနူၢ်အဂ့ၢ်နူၣ်မၤတၢ်ဆူၣ်ကၢ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢနူၢ်အဂ့ၢ်, ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢနူၢ်ဂံၢ်လီၤ.

၁၃. **နူၢ်အိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤယှၢ်လဲၤဟးယုအိၣ်ဆှးအိၣ် ဒီးမၤနူၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢကအိၣ်ဝဲအဂီၢ်နူၣ်ပစံးလၢနူၢ်အိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနူၢ်အိၣ်နူၢ်အီလီၤ. နလဲၤယုခးတၢ်နူၢ်အိၣ်စကီးတမံၤမံၤဓါ. နူၢ်အိၣ်ထီခိၣ်တဒုလီၤ. ပလဲၤယုအိၣ်အံသၣ်သဒိၣ်အှၣ်လၢတလၢၤအအိၣ်နူၣ်နူၢ်အိၣ်တဟိၢ်ခံဟိၢ်ဓိၤလီၤ.

၁၄. **ဃုနူၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပလဲၤယုတၢ်တမံၤမံၤဒီးပထံၣ်ဒီးပဟံးထိၣ်ဒီးပဟဲက့ၤဟ့ၣ်ပှၤဂၤ ဒီးကဲလၢပှၤဂၤအဝဲနူၣ်ပစံးလၢယုနူၢ်လီၤ. ယုနူၢ်စလၢၢ်သူတဖျၢၣ်တက့ၢ်. ယုနူၢ်စသ့ၣ်တဘိတက့ၢ်. ယုနူၢ်ယၤလၢဝၣ်လှၣ်တလှၣ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢယုနူၢ်ယုလီၤလီၤ.

၁၅. **ဃ့နူၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဃ့ပှၤဂၤအတၢ်ဒီးပှၤဂၤဟ့ၣ်ပှၤနူၣ်ပစံးလၢဃ့နူၢ်လီၤ. ဃ့နူၢ်ယၤလၢသရၣ်ထွံၣ်ဖိတဒုတက့ၢ်. ဃ့နူၣ်ယၤလၢသရၣ်အထံနၢတစဲးတက့ၢ်. ဃ့နူၢ်ယၤလၢသရၣ်အလံာ်တကတြူၢ်တက့ၢ်.

၁၆. **ဃီကၢ်နူၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပထိၣ်ဃီဒီးဃီကၢ်လၢပအိၣ်လၢဃီကဟ်လီၤအဖၢမုၢ်နူၣ်ပစံးလၢဃီကၢ်နူၢ်ပှၤလီၤ. ပှၤတဂၤထိၣ်ဃီဒီးဃီကၢ်နူၢ်အီၤလီၤ.

၁၇. **စံးနူၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်မိၣ်အိၣ်ပသးလၢပှၤဂၤအစုပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်မိၣ်ဟံးနူၢ်ပသးလၢပှၤဂၤအတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမၢပှၤလၢဃၢ်ယၢၤလဲၤသံကွၢ်လၢပဂီၢ်ဒီးပစံးလၢစံးနူၢ်လီၤ. စကသိၣ်လံာ်လၢသရၣ်အိၣ်နူၣ်သရၣ်အဲၣ်စကီးဓါ. နစံးနူၢ်ကၢ်ယၤမိၣ်,စကလဲၤစံးနူၢ်နၤလၢသရၣ်လီၤ. စကဟံးနူၢ်ပှၤတဂၤအသ့ၣ်တဘိနူၣ်နစံးနူၢ်ကၢ်ယၤဓဲၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစံးနူၢ်ကတိၤနူၢ်လီၤ.

၁၈. **စံးထိၣ်နူၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပကတိၤထိၣ်ကြိကြိတၢ် ဒီးပစံးလၢပှၤဂၤကတိၤနူၣ်ပစံးလၢစံးထိၣ်နူၢ်လီၤ. တၢ်ဒ်နူၣ်စတစံးဘၣ်. နစံးထိၣ်နူၢ်ဒၣ်နဲလီၤ.

၁၉. **ဆါထိၣ်နူၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်သပှၢၤ ဒီးတဖံးတၢ်မၤတၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်ညူးတၢ်ဘှၣ်, တၢ်ခိၣ်ဆါနၢ်ယံၤဘၣ်ဒီးအညၣ်ဂိၢ်ခိၣ်ဆါဝဲနူၣ်ပစံးလၢဆါထိၣ်နူၢ်လီၤ. ပှၤလၢတပှံၤခိၣ်လုၣ်ထံဘၣ်ဒီးဝံသးကၢၣ်တမၤဘၣ်တၢ်ဒီးမံဒၣ်တၢ်နူၣ်တၢ်ဆါထိၣ်နူၢ်အီၤတမံၤမံၤလီၤ. ဒီးပှၤလၢမၤတၢ်နးကဲၣ်ဆိးလၢတၢ်ကိၢ်ခိၣ်ကိၢ်ကျါနူၣ်တၢ်ဆါထိၣ်နူၢ်စကီးလီၤ.

၂၀. **ဆိၣ်နူၢ်ကျုၢ်သံ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢပှၤဂၤတကွၢ်မဲာ်ဘၣ်အီၤ ဒီးမ့ၢ်ဘၣ်ကိဘၣ်ခဲနူၣ်ပှၤဂၤကတိၤနၢၤကတိၤပှၤအီၤဒီးပစံးလၢဆိၣ်နူၢ်ကျုၢ်သံအီၤလီၤ.ပှၤတဂၤမ့ၢ်ပှၤအၢဒီးဘၣ်ကိဘၣ်ခဲနူၣ်ပှၤဂၤဆိၣ်နူၢ်ကျုၢ်သံအီၤလီၤ.

၂၁. **ညးနူၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဟံးနူၢ်ပှၤဂၤအတၢ် ဒီးပတဟ့ၣ်က့ၤဘၣ်အကစၢ်နူၣ်ပစံးလၢညးနူၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤညးနူၢ်အဝဲတဂၤအခုးလီၤ.ဒီးပှၤတနီၤနီၤညးနူၢ်ပှၤဂၤအမါ.တလၢၤပဒိၣ်တဖၣ်ညးနူၢ်အဂီၤမိၣ်အမါလီၤ. ဟ်မုၣ်လၢအသးတဒ်သိးဘၣ် ဒီးအဝၤနူၣ်ပှၤဂၤမ့ၢ်ညးနူၢ်အီၤ ဒီးအဲၣ်ဝဲလီၤ. တလၢၤတဖၣ်နူၣ်ညးနူၢ်ပှၤဂၤအမါအါမးလီၤ. စံာ်တလိၢ်နူၣ်ပှၤကညီထူဝဲဒီးတလၢၤစံးလၢသါဟိၣ်ခိၣ်ဒီးတလၢၤညးနူၢ်ဝဲလီၤ.

၂၂. **ညီနူၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢတကိဘၣ်ဝဲတဖၣ်ခဲလၢာ်နူၣ်ပစံးလၢညီနူၢ်တၢ်ဂၤတက့ၢ်လီၤ. တၢ်မၤခံမံၤမ့ၢ်ကီတမံၤညီတမံၤဒီးလၢညီတမံၤနူၣ်ပစံးလၢညီနူၢ်အဝဲတမံၤလီၤ. ပထူစံာ်နူၣ်ညီနူၢ်ပဖဲးခုးလီၤ. ဒီးပပူာ်ဟုနူၣ်ညီနူၢ်ဖံးပဆုဘုတက့ၢ်လီၤ.

၂၃. **တနူၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်ဒီးတကဲထိၣ်ဘၣ်. ပတအိၣ်ဘၣ်ဘၣ်, တကဲဘၣ်လၢပဝဲဘၣ်, တတုၤဘၣ်လၢပစုပူၤဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢတနူၢ်ဘၣ်လီၤ. ပမၤတၢ်တနူၢ်တလီၤဘၣ်နီတမံၤဘၣ်. စိးဝၣ်ဃးတဘှၣ်စမၤတနူၢ်ဘၣ်.စမၤအိၣ်တၤသၣ်တနူၢ်ဘၣ်. စမၤအိၣ်ညၣ်တနူၢ်ဘၣ်. စဖိၣ်ဆီတနူၢ်ဘၣ်. ထီရီၤပမၤတၢ်တတုၤဘၣ်ပစုပူၤနူၣ်ပစံးလၢတနူၢ်ဘၣ်ခဲလာ်လီၤ.

၂၄. **တၢ်ခံးနူၢ်ပှၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်လၢကျဲအဖၢမုၢ်ဒီးမ့ၢ်ဟါဝဲလၢတချုးတုၤဒံးဘၣ်ဟံၣ်နူၣ်ဒီးတၢ်ခံးလၢပလဲၤတၢ်အဖၢမုၢ်နူၣ်ပစံးလၢတၢ်ခံးနူၢ်ပှၤလီၤ. ပလဲၤတၢ်ဒီးပဟဲက့ၤတချုးတုၤဟံၣ်ဒီးတၢ်ခံးနူၣ်ပှၤလီၤ. ပလဲၤတၢ်ဒီးတၢ်ခံးနူၢ်ပှၤလၢကျဲကဟ်လီၤလီၤ.

၂၅. **ထီနူၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ထီလၢပှၤဂၤတတုၤသိးဘၣ်ဒီးအီၤနူၣ်ပစံးလၢထီနူၢ်ပှၤဂၤလီၤ. သ့ၣ်တထံးထီနူၢ်ပှၤဂၤလီၤ. ဝၣ်တဘိထီနူၢ်ပှၤဂၤတက့ၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤထီနူၢ်အဂီၤမိၣ်တက့ၢ်လီၤ.

၂၆. **ထိၣ်နူၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပထိၣ်မၤအိၣ်တၢ်သၣ်လၢပှၤဂၤအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပထိၣ်မၤဖိလၢပှၤဂၤအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပထိၣ်မၤကျၢအဖိလၢပှၤဂၤအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပထိၣ်နူၢ်ပှၤဂၤလီၤ. ထိၣ်နူၢ်စတၤသၣ်တကုတက့ၢ်.ထိၣ်နူၢ်ယၤလၢသ့ၣ်ဖိတဖိးတက့ၢ်.

၂၇. **နုးနူၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢကဲစီၤပၤဒီးနုးပှၤရူပှၤဝ့ၢ် ဒီးပှၤမၤအီၤတနၢၤတဃၣ်ဘၣ် ဒီးပှၤတုၤလၢစုပူၤဒီးပၢဘၣ်ဝဲဒီးပှၤကဲလၢအခွအပှၤနူၣ်ပစံးလၢနုးနူၢ်ဝဲလီၤ. ပှၤအဲကလံးအစီၤပၤနုးနူၢ်ပယီၤအဝ့ၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနုးနူၢ်ယီၤနူၢ်လီၤ. ပှၤအဲကလံးနုးနူၢ်ယီၤနူၢ်လံပှၤပယီၤဖိအ

ဝ့ၢ်လံ.
၂၈. **ဒိးနှၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်နှၢ်ဖံးယာ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီ ဒီးပစံးလၢဒိးနှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒိးနှၢ်ဟံးနှၢ်လီၤ. ပှၤလၢဒိးနှၢ်ဟံးနှၢ်အမိၢ်အပၢ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီတဖၣ်နှၣ်ကနၣ်အမိၢ်အပၢ်အကလုၢ်လီၤ.
၂၉. **ပါနှၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ထီရီၤပမၤတၢ်နှၣ်ပမၤဘၣ်ယးဒီးပှၤဂၤဒီးပစံးလၢပါနှၢ်လီၤ. နမၤတၢ်နှၣ်ပါနှၢ်ဒီးယၤတဂ့ၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပီနှၢ်ပါနှၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤနှၣ်မ့ၢ်ကတိၤတၢ်ဒီးပါနှၢ်ဝဲဒီးပှၤဒီးမၢပကဲလၢသးသ့ၣ်လီၤ.
၃၀. **ပီနှၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအမုၣ်ကမဲတဖၣ်နှၣ်မၤနှၢ်ဆူၣ်ပှၤဖိသၣ်ခွါဒီးပစံးလၢပီနှၢ်ဝဲလီၤ.ပှၤမုၣ်ပှၢ်ပီနှၢ်ပှၤဖိသၣ်ခွါဒီးမၢဝဲလၢအဝဲၤ. ဒီးဖိာ်မုၣ်လၢစိၤကျိၤနှၣ်ပီနှၢ်ဖိသၣ်ခွါလၢအသံၣ်စူးတဖၣ်လီၤ. ဖိာ်မုၣ်နှၣ်တုၤပကတိၤလိာ်ကွဲတဘိဒီးပီနှၢ်ပှၤနှၢ်လီၤ.နပီထိၣ်နှၢ်နဝဲၤဓါ.
၃၁. **ပီနှၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပါနှၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤတၢ်ဘၣ်ယးဒီးပှၤဂၤနှၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢပီနှၢ်ပါနှၢ်လီၤ. နမၤတၢ်နှၣ်ပါနှၢ်ပီနှၢ်ဒီးယၤတဂ့ၤ. ဒီးပစံးလၢပါနှၢ်ပီနှၢ်ဓိၢ်ပစံး. ပစံးလၢပီနှၢ်ပါနှၢ်ဓိၢ်ပစံးလီၤ.
၃၂. **ဗဲာ်နှၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပဗဲာ်သ့ၣ်တဘိဒီးပဟ့ၣ်ပှၤဂၤနှၣ်ပစံးလၢဗဲာ်နှၢ်လီၤ. စကဗဲာ်နှၢ်နသ့ၣ်တဘိလီၤ. ဒီးပဗဲာ်ပျိကျဲ ဒီးပှၤဂၤလဲၤဝဲနှၣ်ပစံးလၢပဗဲာ်နှၢ်ပှၤဂၤအကျဲစကီးလီၤ. ဗဲာ်နှၢ်စကျဲတဘိကွၢ်. စကလဲၤထိၣ်လဲၤလီၤဆူခုးလီၤ.
၃၃. **ပှၤနှၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပပှၤဘၢ်တမံၤမံၤ ဒီးတုၤဝဲလၢပစုပူၤဒီးပစံးလၢပှၤနှၢ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤပှၤနှၢ်ခိၣ်ဖၢၣ်တဘ့ၣ်ဒီးဟ့ၣ်ဝဲလၢအဖိလီၤ. လဲၤပှၤနှၢ်စယၣ်တဘ့ၣ်တကွၢ်. ပှၤနှၢ်လိၢ်နှၢ်စံးဝဲဒၣ်.
၃၄. **ဖီနှၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပဖီမ့ၤဒီးပှၤဂၤအဂီၢ်နှၣ်ပစံးလၢဖီနှၢ်လီၤ. ဖီနှၢ်မ့ၤဒီးစဂီၢ်တကွၢ်. ဖီနှၢ်စမ့ၤချ့တၢ်သၣ်ဝံၤစသးကၢ.
၃၅. **ဖိၣ်နှၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပဖိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်တုၤဝဲလၢပစုပူၤနှၣ်ပစံးလၢဖိၣ်နှၢ်လီၤ. ပမ့ၢ်ဟံးယာ်တၢ်ကျၢၤလၢပစုပူၤနှၣ်ပစံးလၢဖိၣ်နှၢ်လီၤ. ဖိၣ်နှၢ်ယၤလၢဆီတဘ့ၣ်တကွၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံးနှၢ်ဖိၣ်နှၢ်လီၤ. ယိၤဖိၣ်နှၢ်ပယီၤအါကၢ.
၃၆. **ဘၣ်နှၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ထီရီၤပဆဲတၢ်နှၣ်တုၤဘၣ်သံတၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီးကဲဝဲလၢပတၢ်အိၣ်ဒီးပစံးလၢဘၣ်နှၢ်လီၤ. ဝၣ်ခိဘၣ်နှၢ်ထီခိၣ်တဒု, ထုဘၣ်နှၢ်ဘါတဒု, တ့ၤခိၣ်ဘၣ်နှၢ်ဆီမံၤတဘ့ၣ်,ဒံးဘၣ်နှၢ်လံၣ်တဒု,စံးဝဲဒၣ်ဒ်နှၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်နှၢ်ပိၤနှၢ်လီၤ.
၃၇. **မၤနှၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်လၢပှၤဂၤအဂီၢ်နှၣ်ပစံးလၢမၤနှၢ်လီၤ. မၤနှၢ်စတလါတဖျၢၣ်တကွၢ်. မၤနှၢ်စဟံၣ်တဖျၢၣ်တကွၢ်. မၤနှၢ်စသ့ၣ်တဘိတကွၢ်. မၤနှၢ်ယၤလၢသ့ၣ်သတဖျၢၣ်တကွၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံးနှၣ်မၤနှၢ်လီၤ. တလါနှၢ်နမၤနှၢ်မတၤလဲၤ.
၃၈. **မၤနှၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပလဲၤဟးဒီးပခဲးတၤအုးတၤသွိၣ်နှၢ်ဝဲနှၣ်ပစံးလၢပမၤနှၢ်လီၤ.
၃၉. **မံနှၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢမံမှာ်ဒီးမံဆူၣ်နှၣ်ပစံးလၢမံနှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမံနှၢ်အိၣ်မှာ်လီၤ. ပမ့ၢ်တမၤတကဲဘၣ်, မ့ၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးပမံနှၢ်အိၣ်မှာ်လီၤ.
၄၀. **လဲၤနှၢ်ခဲး** နှၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်လၢပှၤဂၤအဂီၢ်ဒ်ပှၤဂၤသုတလဲၤဘၣ်တဂ့ၤဒီးပစံးလၢလဲၤနှၢ်ခဲးလီၤ. နလဲၤတၢ်မ့ၢ်တကဲဘၣ် ဒီးစကလဲၤနှၢ်ခဲးနမဲာ်ညါလီၤ. ပှၤဂၤလဲၤတၢ်မ့ၢ်တကဲဘၣ် ဒီးပလဲၤကနါပှၤဂၤအဂီၢ်နှၣ်ပစံးလၢလဲၤနှၢ်ခဲးလီၤ. ဒီးပစံးလၢလဲၤတနါစကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလဲၤနှၢ်ခဲးလဲၤနှၢ်ဒိၣ်လီၤ.
၄၁. **လီနှၢ်** နှၢ်မ့ၢ်ပကတိၤကဘျုးကဘျဲၣ်တၢ် ဒီးပှၤဂၤနာ်ဝဲနှၣ်ပစံးလၢလီနှၢ်လီၤ. မုၣ်ကိၤလံၢ်လီနှၢ်ပှၤ ဒီးပနာ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤလီနှၢ်ဖိာ်မုၣ်တဂၤ ဒီးသါကဟံးနှၢ်ဝဲဒီးဖိာ်မုၣ်နာ်ဝဲ ဒီးတဟံးနှၢ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်. ဖိာ်ခွါနှၣ်လီနှၣ်ဖိာ်မုၣ်ဒ်နှၣ်အါဂၤလီၤ.
၄၂. **ဝါနှၢ်** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်ဝါလၢပှၤဂၤဝါတဒံးသိးဘၣ်ဒီးအီၤနှၣ်ပစံးလၢဝါနှၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဝါနှၢ်ပှၤဂၤလီၤ. စးခိတဘ့ၣ်ဝါနှၢ်စးခိအဂၤတဖၣ်လီၤ. စခိၣ်ဖၢၣ်တဘ့ၣ်ဝါနှၢ်နဲလီၤ.
၄၃. **ဟးနှၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပလီၢ်ပှၤဂၤအတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစိာ်ပှၤဂၤအတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပတဟ့ၣ်ကူၤဘၣ်အီၤဒီးပဟးကွံာ်ဆူထံဂၤကိၢ်ဂၤ ဒီးပစံးလၢဟးနှၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟးနှၢ်ပှၤဂၤအစ့တဘိၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟးနှၢ်ဖိာ်မုၣ်တဂၤ ဒီးတစံးဘၣ်ဘၣ်ဝဲအမိၢ်အပၢ်ဘၣ်. ဖိာ်မုၣ်တဂၤဟံးနှၢ်ဖိာ်ခွါ ဒီးအမိၢ်အပၢ်အသးတဒ်သိးဘၣ်ဒီးအီၤ ဒီးဖိာ်ခွါဟးနှၢ်အီၤလီၤ. ယ့ၢ်နှၢ်ဟးနှၢ်စံးဝဲဒၣ်.
၄၄. **ဟံးနှၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤဟ့ၣ်ပတၢ်ဒီးပတူၢ်လိာ်ဟံးဆၢဒီးပစံးလၢဟံးနှၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟ့ၣ်စယဲာ်တဘ့ၣ် ဒီးစဟံးနှၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟ့ၣ်အဖိမုၣ်လၢဖိာ်ခွါဒီးဖိာ်ခွါဟံးနှၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟံးနှၢ်ဖိၣ်နှၢ်လီၤ.
၄၅. **ဟ့ၣ်နှၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပဟ့ၣ်တၢ်ဒီးတၢ်တုၤလၢပစုပူၤနှၣ်ပစံးလၢဟ့ၣ်နှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟ့ၣ်နှၢ်ဟ့ၣ်လီၤလီၤ. တၢ်ဘျုၣ်ဟ့ၣ်နှၢ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢာ်လံ.
၄၆. **ဟီဟးကွံာ်နှၢ်** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပမၤတနၢၤဘၣ်နှၣ်မ့ၢ်ဟဲဆူပအိၣ်ဒ်သိးကမၤအၢမၤသီပှၤ ဒီးပမၢပှၤလၢမၤဝဲနၢၤတဖၣ်နှၣ်မၢအဟးကွံာ် ဒီးပစံးလၢဟီဟးကွံာ်နှၢ်ဝဲလီၤ. တလၢၤအအၢတဖုနှၣ်မၢသရၣ်ဟီဟးကွံာ်နှၢ်ပှၤတကွၢ်. ဟီဟးကွံာ်နှၢ်ပှၤလၢတလၢၤအအၢတဖုတကွၢ်သရၣ်ဓါ. ဒီးကစၢ်ယွၤဟီဟးကွံာ်နှၢ်ပှၤလၢမုၣ်ကိၤလံၢ်

လီၤ.

၄၇. **အုန့ၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကလံၤအုကဘီဒီးကဘီလဲၤကွံာ်ဆူပီၣ်လဲၣ်ဒိၣ်မးသမံးအပူၤ ဒီးပစံးလၢကလံၤအုန့ၢ်လီၤ. ချံမ့ၢ်ဂ့ၤ,ကဘီမ့ၢ်ဂ့ၤ, တုၤမ့ၢ်ကလံၤဆူၣ်လၢပီၣ်လဲၣ်ပူၤန့ၣ်ဒီးကလံၤအုန့ၢ်ဝဲလီၤ. ကလံၤအုန့ၢ်ပှၤစံၣ်ဖိကဘီဆူပီၣ်လဲၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ကဘီတဘ့ၣ်ကလံၤတဘၣ်ဘၣ်ဒီးလဲၤတစၢၢ်ဆၢဘၣ် ဒီးကလံၤအုန့ၢ်ဝဲဆူပီၣ်လဲၣ်ပူၤဆူအဂၤလီၤ.

၄၈. **အီးထိၣ်န့ၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပပီးထိၣ်တံာ်ဟိထိၣ်ဝဲတရီလၢပှၤဂၤအဂီၢ်န့ၣ်ပစံးလၢအီးထိၣ်န့ၢ်လီၤ. အီးထိၣ်န့ၢ်ယၤလၢဝဲတရီတဘီတက့ၢ်. ဝဲ တရီကးတံာ်အသးဒီးကြၢၤန့ၣ်အီးထိၣ်န့ၢ်ယၤတက့ၢ်.

၄၉. **အိၣ်န့ၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမံၤပပှၢ်အကလုာ်လၢမၤလိာ်ဖိာ်လီၤဝဲန့ၣ်အိၣ်လီၤတဲာ်လၢအဖိအလံၤတီၢ်န့ၢ်ဖံးယာ်ဝဲ ဒီးအဖိအလံၤဒီးန့ၢ်ဟံးန့ၢ်ဒီးစံးဝဲလၢအိၣ်န့ၢ်လီၤ. ပူၤဧိၤတနးဧိၤတဖၣ်န့ၢ်မ့ၢ်လၢပမံၤပပှၢ်အကလုာ်အိၣ်န့ၢ်ဝဲလီၤ. တၢ်မၤလိာ်ဖိာ်လီၤတဖၣ်န့ၣ်အိၣ်န့ၢ်ဝဲလၢပမံၤပပှၢ်အကလုာ်အကထါလီၤ. အိၣ်န့ၢ်ဝဲလၢပမိၢ်ပပၢ်အကလုာ်စံးဝဲဒၣ်. တၢ်ကကာ်အိာ်ရိၤတဘျီဒီးကအိၣ်လီၤတဲာ်ထဲထံးဒီးဟိၣ်ခိၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. အိၣ်န့ၢ်ဆီးန့ၢ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပလဲၤဟံးန့ၢ်ပဖိပမါပပှၢ်ပဝဲၢ်ပမိၢ်ပပၢ်န့ၣ်ပစံးလၢလဲၤအိၣ်န့ၢ်စကီးလီၤ.

၅၀. **အိၣ်န့ၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်ကွံာ်ပှၤဂၤအတၢ်တုၤပှၤဂၤတအိၣ်ဘၣ်ကူၤဘၣ်ဒီးပစံးလၢပှၤဂၤအိၣ်န့ၢ်ပတၢ်. ပအိၣ်န့ၢ်ပှၤဂၤအတၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်န့ၢ်စမ့ၤလၢာ်မးလီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်န့ၢ်စတၤသၣ်တဖျၢၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်န့ၢ်စအံသၣ်တဒိၣ်အှၣ်လၢာ်လံ. အိၣ်န့ၢ်အီၢ်စံးဝဲဒၣ်ဒီးအဆိလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်ညၣ်တဘ့ၣ် ဒီးထွံၣ်အိၣ်န့ၢ်အတၢ်လီၤ.

၁. **န့ၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဒုးနဲၣ်တၢ်ဒီးစံးဝဲလၢန့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်, ကွၢ်လၢန့ၣ်တုၤနထံၣ်တက့ၢ်. တၢ်အံၤ, တၢ်န့ၣ်, ဖဲန့ၣ်, မၤန့ၣ်, အိၣ်န့ၣ်, ယီၤန့ၣ်, မၤဒ်န့ၣ်, ထိရိၤန့ၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပဒုးနဲၣ်တၢ် ဒီးပစံးလၢန့ၣ်လီၤ. ထဲန့ၣ်,တုၤန့ၣ်စံးဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်မနုၤတမံၤလဲၣ်. တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပနၢ်လီၤ. ပနၢ်တဒုန့ၣ်မိၣ် နထံၣ်စကီးဧၣ်. ကွၢ်န့ၣ်မိၣ်, မၤသးဒ်လိၣ်ကွၢ်န့ၣ်ဧဲၣ်. မၤသးဒ်လဲၣ်. တုၤန့ၣ်ထဲန့ၣ်. စံးဝဲလၢဒုးနဲၣ်တၢ်ဒိၣ်တၢ်ထိဒ်န့ၣ်လီၤ.

၂. **န့ၣ်န့ၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒုးနဲၣ်တၢ်လၢအယံၢ်ချ့. ယူၤချ့တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢန့ၣ်န့ၣ်ဒ်န့ၣ်လီၤ. ယၢ်တဒုယံၢ်ဝဲန့ၣ်န့ၣ်. ညၣ်တဘ့ၣ်ယံၢ်ဝဲန့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်န့ၣ်.စံးဝဲလီၤ.

၃. **တန့ၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒုးနဲၣ်တၢ်တစိၢ်ဖိအကတိၢ်န့ၣ်ပစံးလၢခဲကန့ၣ်လီၤ. ခဲကန့ၣ်အံၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်တယံာ်ဘၣ်ဝဲဒီးပဒုးနဲၣ်ပစံးလၢခဲကန့ၣ်အံၤလီၤ. ခဲကန့ၣ်အံၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်တယံာ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်ဒီးပဒုးနဲၣ်ပစံးလၢခဲကန့ၣ်အံၤလီၤ.ဒီးပစံးလၢကန့ၣ်အံၤစကီးလီၤ.

လၢသီသီတုၤကန့ၣ်အံၤ

ပကြၢးဘၣ်တၢ်ဖှိၣ်တၢ်သံ

၄. **ခဲကန့ၣ်အံၤ** ဒီး**ကန့ၣ်အံၤ**န့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဒုးနဲၣ်တၢ်တယံာ်ဘၣ်. တစိၢ်ဖိအကတိၢ်န့ၣ်ပစံးလၢခဲကန့ၣ်အံၤလီၤ. သရၣ်လဲၤတၢ်တယံာ်ဘၣ်. သရၣ်လဲၤခဲကန့ၣ်အံၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢခဲကနံၣ်အံၤစကီးလီၤ.

၅. **တုၤန့ၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒုးနဲၣ်တၢ်ထိတဖၣ် ဒီးပစံးလၢတုၤန့ၣ်လီၤ. ပျံၤတုၤန့ၣ်ညါနဲာ်တထိဒံးလိၣ်မိၣ်. တုၤန့ၣ်မ့ၢ်ပဒုးနဲၣ်တၢ်ထိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၆. **ထဲန့ၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒုးနဲၣ်တၢ်ဒိၣ်တဖၣ်ပစံးလၢထဲန့ၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤထဲန့ၣ်တ့ၢ်ဒီးပှၤမၢတသ့ဒံးဘၣ်လီၤ.

၇. **ယီၤန့ၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒုးနဲၣ်တၢ်မၤအသး ဒီးပစံးလၢယီၤန့ၣ်လီၤ. ပှၤဆါတဂၤမၤသးဒ်လဲၣ်. မၤဒၣ်သးယီၤန့ၣ်လီၤ. စစံးဘၣ်နၤတသ့ဘၣ်. တၢ်ညၣ်ဂီၢ်န့ၣ်မၤသးဒ်တၢ်ပျုၢ်ဆါသီးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂံၢ်ပသးယီၤန့ၣ်သီးလီၤ.

၁. **ကန့ၤ, ကနံာ်ကန့ၤ, ကန့ၤကန့ၤ,** ကွၢ်လၢကန့ၤအကျါတက့ၢ်.

၂. **ကန့ၤကြၢၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်မှၤဘျုးအိၣ် ဒီးပဟၢဖၢဖၢပှဲၤဝဲဒီးပစံးလၢပအိၣ်ဘျုးအိၣ်ကန့ၤကြၢၤလီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်မှၤဘျုးအိၣ်ကန့ၤကြၢၤဒီးမံလီၤဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကကန့ၤကြၢၢ်ကန့ၤကြၢၤလီၤ. ပှၤတဖၣ်အိၣ်မှၤဘျုးအိၣ်ကန့ၤကြၢၢ်ကန့ၤကြၢၤ ဒီးမံဒၣ်တၢ်ဒီးတမၤဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်.

၃. **ကန့ၤကြၢၢ်, ကန့ၤကြၢၤ**ဒ်သိးသိးလီၤ.

၄. **ကန့ၤကနၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအိၣ်အဆၣ်ဘျုးအိၣ်ဒီးအဟၢဖၢဒိၣ်ဆိၣ်ကနၢ်အသးလၢအပၤယၢ်ခီန့ၣ်ပစံးလၢဆိၣ်ကနၢ်လီၤ. ပနၢ်တဒုအိၣ်အဆၣ်ဘျုးအိၣ်ဒီးအဟၢဖၢမၤမးအသးကန့ၤကနၢ်လီၤ. ထွံၣ်တဒုအဟၢဖၢဆိၣ်ကနၢ်အသး ဒီးမၤအသးကန့ၤကနၢ်လီၤ. ပနၢ်လၢဒၢဝဲတဖၣ်န့ၣ်အဟၢဖၢမၤသးကန့ၤကနၢ်လီၤ.

၅. **ကျုၤမန့ၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ကျုၤမနၤအဆိလီၤ. ဒီးလၢကျုၤပူၤန့ၣ်စသးပှၤနိၣ်လံ. စတဟ်လီၤဘၣ်ဘၣ်.

၆. **တန့ၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆ့ၣ်နီၤဒီးပပတဲၢ်ထိၣ်ပသးလၢတၢ်တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢတန့ၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသတၢ်သန့ၤလီၤ.တန့ၤထိၣ်ယၤတဂ့ၤ.စကလီၤယံၤဘၣ်ဖုး. ပှၤတဂၤဆ့ၣ်နီၤဒီးတန့ၤထိၣ်ဟံၣ်ထူၣ်လီၤ. နပျိၢ်မ့ၢ်ဆါဒီးဆ့ၣ်နီၤတန့ၤတၢ်တမံၤမံၤတက့ၢ်. ဒီးပစံးလၢကန့ၤထိၣ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသန့ၤစကီးလီၤ.

၇. **တန့ၤမိၢ်တန့ၤပၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဝဲၢ်ကိတဖၣ်န့ၣ်အသး

နဲ

ပှၢ်နူၢ်အပှၢ်လၢခံတဖၣ်နူၣ် ဒီးအကသီးအိၣ်ထိၣ်ဝဲထဲသိး အမိၢ်အပၢ် ဒီးပစံးလၢပှၤတနူၤမိၢ်တနူၤပၢ်လီၤ. ပှၤတနူၤမိၢ်တနူၤပၢ်နူၣ်အပှၢ်တဖၣ်ကနၣ်အကလုၢ်ဒ်ကနၣ်အမိၢ်အပၢ်အကလုၢ်အသိးလီၤ.

၈. **သနူၤ** ဒီးတနူၤနူၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပပတဲၢ်ထိၣ်ပသးလၢတၢ်တမံၤမံၤနူၣ်လီၤ. ပှၤမ့ၢ်သတဲၢ်သနူၤအသးဒီး ကစၢ်ယ့ၣ်ရှူးယရံး ဒီးမ့ၣ်ကီၤလံၢ်မၤပှၤတနူၢ်ဘၣ်. မ့ၣ်ကီၤလံၢ်လီပှၤတနူၢ်ဘၣ်. သတဲၢ်သနူၤကွၤပသးဒီးကစၢ်ယ့ၣ်ရှူးယရံးတက့ၢ်.

၁. **နဲ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤသကံၢ်လုၣ်တကလှၣ်ဒီးပထါထၣ်ဒီးပဘံထိၣ်လၢထၣ်လီၤဒီးတဘံဓိၤတဘိနူၣ်ပစံးလၢနဲလီၤ. ပှၤထါထၣ်နူၣ်နဲမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ် ဒီးအိးထိၣ်အိးလီၤထၣ်အကဘျုံးတသ့ဘၣ်လီၤ. နဲနူၣ်မ့ၢ်လုၣ်တလှၣ်လီၤ. ဒီးပဘုးထၣ် ဒီးပဘံယှၢ်လုၣ်အဂၤတဖၣ် ဒီးနဲနူၣ်လၢတဘံဓိၤအလီၤဒီးပကီးလၢနဲလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနဲဓိၤဖိဓိၤလီၤ. နမ့ၢ်ဘုးထၣ်ဒီးမၤဒီးနဲတက့ၢ်. နမ့ၢ်တမၤဘၣ်နဲဒီးနထါထၣ်နူၣ်ထၣ်ကဘျုံးအိးထိၣ်အိးလီၤအသးတသ့ဘၣ်လီၤ.

၂. **နဲ** နူၣ်မ့ၢ်သံၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢပခွံပခိၣ်တကလှၣ်နူၣ်လီၤ. သံၣ်ဓိၤနဲဓိၤစံးဝဲဒၣ်.

၃. **နဲ** နူၣ်မ့ၢ်ပစံးပှၤဂၤဒီးပစံးလၢနဲလီၤ. ပှၤဂၤနူၣ်ပကီးလၢနဲတစုစုလီၤ. နသါကလဲၤနဲဆူလဲၣ်. နဲဒၣ်တဂၤစကွၢ်နၤဂ့ၤကၢ. ဟံးနူၢ်နဲအဝဲအံၤ, အိၣ်နဲဒၣ်အဝဲအံၤတဖျၢၣ်,ဒီးပစံးလၢနၤစကီးလီၤ.နဲဒီးနၤနူၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ.

၄. **နဲ** နူၣ်မ့ၢ်လုၣ်အဆိလီၤ. ဒ်းမ့ၢ်လုၣ်လၢပမၤတၢ်ကူတၢ်သိးနူၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢနဲလီၤ. မၤနူၢ်ယၤလၢလုၣ်ဓိၤနဲဓိၤတက့ၢ်. လှၢ်လုၣ်လှၢ်နဲစံးဝဲဒၣ်.

၅. **နဲထံၢ်** နူၣ်မ့ၢ်နဲတကလှၣ်လၢပမၤတၢ်ကံၣ်ဒီးပကီးလၢနဲကံၣ်လီၤ. လုၣ်လၢပဘံထိၣ်လၢတၢ်ကံၢ်လီၤနူၣ်ပကီးလၢနဲကံၣ်လီၤ.

၆. **နဲယီ** နူၣ်မ့ၢ်ပကျဲၤစၢတၢ်ယီလၢဂ့ၢ် ဒီးပစံးလၢနဲယီလီၤ. ဟ့ၣ်ယၤလၢဂ့ၢ်တကဒိၣ်တက့ၢ်. စကနဲယီလီၤ. ပမၤဟံၣ်နူၣ်ပနဲယီတှၤဝံၤဒီးပဆ့ၣ်နီၤသ့လီၤ. နဲယီနံသွံစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၇. **နဲတဲာ်** နူၣ်မ့ၢ်လုၣ်ရှူၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဘံကူၢ်လိၣ်လုၣ်ဖျၢၣ်သလၢၣ်နူၣ်ပကီး ဒီးအဆိလၢလုၣ်ရှူၣ်နဲတဲာ်လီၤ. မတၤမၤလုၣ်ရှူၣ်နဲတဲာ်တပူၤအါကၢ. ဒီးပစံးလၢလုၣ်ဘုၣ်နဲတဲာ်စကီးလီၤ.

၈. **နဲဒၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပစံးနူၢ်ပှၤဂၤအဂီၢ်လၢတၢ်တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢနဲဒၣ်လီၤ. ယဲာ်အံၤမ့ၢ်နဲဒၣ်လီၤ. စမၤနူၢ်တၤသၣ်တဖျၢၣ်ဒီးဟံးနူၢ်ကၢ်နဲဒၣ်နဲာ်. ခိၣ်ဖၢၣ်နူၣ်မ့ၢ်နဲဒၣ်နဲလီၤ. တမ့ၢ်ဘၣ်ယဲဘၣ်.

၉. **နဲ** အဝဲအံၤတဘိဒ်ထဲအသိးလီၤ. တူၢ်ရှၢ်သၣ်တဖျၢၣ်အိၣ်နဲအချံလီၤ. အကပီၤတအိၣ်ဘၣ်. ပှၤတဂၤယဲၤအိၣ်နဲအဖံးလီၤ. အညၣ်တအိၣ်ဘၣ်. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢအိၣ်ထဲအဖံး, ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢအိၣ်နဲအဖံးလီၤ.

၁၀. **နဲသးလှၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီထါထၣ်မၤနဲတကလှၣ်နူၣ်စၢထိၣ်အသးလၢနဲအဂၤအကျါကူၢ်ဘိကူၢ်ဘိ ဒီးပစံးလၢနဲသးလှၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢနဲသးလုၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢနဲဖိၣ်ယဲလီၤ. ပှၤဘုးထၣ်မၤထၣ်နူၣ်ဘျုးထိၣ်နဲမ့ၢ်ကမၣ်ဘံထိၣ်နဲမ့ၢ်ကမၣ် ဒီးစၢထိၣ်ကွၤနဲသးလှၣ်လီၤ.

၁၁. **နဲသးလှၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တဘံဓိၤလၢပဂိၢ်လၢနဲပူၤဒီးပယၤထိၣ်ယၤလီၤထၣ် ဒီးပဟံးယှာ်နူၣ်ပကီးလၢနဲသးလှၣ်လီၤ. နဲသးလှၣ်နူၣ်မ့ၢ်တဘံဓိၤလီၤ. ဒီးပမၤအီၤလၢသ့ၣ်ဖိလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနဲသးလှၣ်နဲသးဖိလီၤ. ပထါထၣ် ဒီးပယၤထိၣ်ယၤလီၤထၣ်နူၣ်ပဟံးလၢနဲသးလှၣ်လီၤ.

၁၂. **နဲဓိၤဖိဓိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပကီးနဲဒီးအဆိဒီးပကီးလၢနဲဓိၤဖိဓိၤလီၤ. ပထါထၣ်နူၣ်ပမၤဒီးနဲဓိၤဖိဓိၤလီၤ.

၁၃. **ကနဲ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိယၢ်တကလှၣ်အဒၢကဘျၣ်လၣ်အိၣ်ဒီးအစီဆၢဝဲဒီးပကီးလၢကနဲလီၤ. ကနဲနူၣ်မၤအဒၢလၢသ့ၣ်ဒ့လှာ်လီၤစဲၤကဘျၣ်လၣ်လီၤ. ကနဲနူၣ်အိၣ်ဒီးအဒၢအိၣ်ဒီးအစီလီၤ.

၁၃. **ကျိၢ်နဲ** နူၣ်မ့ၢ်ကျိၣ်သံၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤကွၤခုးလၢအလိၢ်လိၢ်တပူၤနူၣ်ခံစုဒီးပကျိၢ်ကွံာ်နီၣ်နူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢကျိၣ်သံၣ်ကျိၢ်နဲလီၤ. ပှၤလၢကျိၢ်သံၣ်ကျိၢ်နဲနူၣ်မ့ၢ်မၤခုးတလိၢ်နူၣ်ခံယၣ်ဒီးပစံးလၢကျိၢ်သံၣ်ကျိၢ်နဲလီၤ.

၁၄. **ခံနဲ** နူၣ်မ့ၢ်ပမါအပှၢ်အဝဲၢ်အဝၤနူၣ်ပစံးလၢခံနဲလီၤ. ပှၤဒီခံနဲနူၣ်မ့မ့ၢ်အမါဒီပှၢ်ဝဲၢ်လီၤ. အဝၤကဒဲကဒဲနူၣ်ဒီခံနဲဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢခံခိၣ်ခံနဲလီၤ.

၁၅. **ခံနဲ** နူၣ်မ့ၢ်မံၤပှၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမါအမိၢ်အပၢ်နူၣ်ပစံးလၢမံၤပှၢ်ခံနဲလီၤ.

၁၆. **ယီနဲ** နူၣ်မ့ၢ်ပဘံစၢတၢ်ယီလၢဂ့ၢ်နူၣ်အိၣ်တတိၤတတိၤဒီးပစံးလၢယီနဲလီၤ. ယီနဲမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးကျၢၤတသ့ဘၣ်. ပမ့ၢ်ဘၣ်ယိၣ်လၢယီကတလဲာ်ဘၣ်ဖုးဒီးမၤဒီးယီနဲတက့ၢ်.

၁၇. **တနဲသီး** နူၣ်မ့ၢ်ဒီတဲာ်တကလှၣ်လၢပတဲာ်အိၣ်သဲးသၣ်နူၣ်ပကီးလၢတနဲသီးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကီးဖိာ်ထွဲတလၢၤနိၢ်အခံလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးဝဲလၢဒီတဲာ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢတနဲဘုၣ်တနဲသီးလီၤ.

၁၈. **ပနဲ** နူၣ်မ့ၢ်ပလဲာ်လှာ်ယီးလၢလုၣ်အလီၤနူၣ်တဘိဒီးပဒွဲၣ်ကပီၤတၢ်နူၣ်ပစံးလၢပနဲလီၤ. ပှၤတဂၤလဲာ်လှာ်ပနဲလၢယီး ဒီးဒွဲၣ်ကပီၤတၢ်နူၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအ

ဆိလာပနဲပကါလီၤ. ဒွဲၣ်ထီၣ်ပနဲပကါတကွၢ်. တၢ်ခံးကၢ.
၁၉. **ပနဲတၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပလံာ်လူာ်ပနဲဖးဒိၣ်တဘိထဲခိၣ်မုၢ် ဒိၣ်ဒီးပကိးလၢကပနဲတၢလီၤ. ပှၤတဂၤဒွဲၣ်ထီၣ်ပနဲတၢ တဘိထဲခိၣ်မုၢ်ဒိၣ်ဒီးကပီၤဝဲဟံၣ်ဒီဖျၢၣ်ညါလီၤ.
၂၀. **ဖုၣ်နဲတြံး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢတထိဘၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢ ဖုၣ်နဲတြံးလီၤ. မၤနူၢ်ယၤလၢသ့ၣ်တဘိဖုၣ်နဲတြံးဓိၤတ ကွၢ်. ပျုၤဖုၣ်နဲတြံးဓိၤနူၣ်ပစၢတၢ်တထူးဘၣ်. ဒီးပစံးလၢ ဖုၣ်တြံးစကိးလီၤ. ဝၣ်တဘိဖုၣ်နဲတရံးဓိၤလီၤ.
၂၁. **ဖိနဲကဲၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဆံးကတၢၢ်နူၣ်ပစံးလၢဖိ နဲကဲၣ်လီၤ. တၢၢ်ယံၣ်သးနူၣ်ဖိနဲကဲၣ်လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤ နူၣ်မ့ၢ်ဆံးကတၢၢ်နူၣ်ပစံးလၢဖိနဲကဲၣ်လီၤ. ပနၢ်တဒုဖိနဲ ကဲၣ်လီၤ. ဆီဖိတဘ့ၣ်ဖိနဲကဲၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢ ဖိနဲကံၢ်ဖိနဲကဲၣ်လီၤ.
၂၂. **လုၣ်ဓိၤနဲဓိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပကိးလုၣ်ဒီးအဆိဒီးပစံးလၢ လုၣ်ဓိၤနဲဓိၤလီၤ. ပှၤတဂၤမၤလုၣ်ဓိၤနဲဓိၤနူၣ်ကမ့ၢ်ကၢ် ကမၤတၢ်ကူတၢ်သိးသၢ. ဒီးလုၣ်ဓိၤနဲဓိၤနူၣ်မ့ၢ်ပတံာ်သကံ ဘဲလၢကဟၣ် ဒီးကဲထီၣ်တဘိတဘိနူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢ လုၣ်ဓိၤနဲဓိၤလီၤ.
၂၃. **သံၣ်ဓိၤနဲဓိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပကိးသံၣ်ဒီးအဆိဒီးပကိးလၢ သံၣ်ဓိၤနဲဓိၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤတၢ်လၢပခွံကဆှၣ်ပခိၣ်နူၣ် လီၤ. ဒီးခုးလိၢ်လံၤနူၣ်ပကိးလၢသံၣ်ဓိၤနဲဓိၤစကိးလီၤ.
၁. **နဲၢ်ကိာ်** နူၣ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. သ့ၣ်တထံးတ သၣ်မးနဲၢ်ကိာ်. ပှၤတဂၤစမၢတနူၢ်မးနဲၢ်ကိာ်.
၂. **နဲၢ်ရၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ထိမးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပသးပှၢ်လၢသ ကိၤအဖိလာ်လၢမၤစၢၤသကိၤလၢပဒိၣ်အမူးအကါနူၣ် လီၤ. ဒီးလၢပယိၤအစိၤနူၣ်မ့ၢ်ခိးထဲသိးအသးဒီးသကိၤ. ဒီးပှၤကညီကိးနဲၢ်ရၢ်ထိမးလီၤ. ထိမးမ့ၢ်ပယိၤအကလုၢ် လီၤ. ဒီးပှၤကညီကိးပိာ်ထွဲတလၢၤအခံ ဒီးကိးထီၣ်နူၢ်ဝဲ ဒီးအဆိလၢနဲၢ်ရၢ်ထိမးလီၤ. နဲၢ်ရၢ်နူၣ်မၤသးဒ်တလၢၤနိၢ် အကလုၢ်တစဲးစဲးအသိးလီၤ.
၃. **တနဲၢ်ကိၢ်** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဖိတကလုာ်အထံးထဲစမုၢ်ဒိၣ် ခိၣ်မုၢ်ဒိၣ်ဒီးပအိၣ်အဒီးဒီးပမၤကံသူလၢအဒီးဒီးပကိး လၢတနဲၢ်ကိၢ်လီၤ.
၄. **ပနဲၢ်** ဒီးဖနဲၢ်နူၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်. စနၢ်တပၢၢ်ဘၣ်. စတနၢ်ဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်.
၅. **သနဲၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တနွဲနူၣ်ပကိးပိာ်ထွဲတလၢၤအခံလၢသ နဲၢ်လီၤ. တလၢၤအူသနဲၢ်လၢပွဲပူၤနူၣ်သိၣ်ဒိၣ်ကၢ. သနဲၢ် နူၣ်မၤဝဲလၢတိၢ်ဒီးအခံစူဒီးအခိၣ်သအိးတိာ်ဒိုးအူဝဲလၢ အခံစူအကတၢၢ်နူၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်တလၢၤကိးဝဲလၢသနဲၢ် ဒီးပှၤကညီကိးပိာ်ထွဲအခံလီၤ.
၁. **နဲာ်** အဝဲအံၤတဘိအိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. မၤနဲာ်, မၤ ဒီးမၤနဲာ်မၤ ဒီးမၤတုၤမၤတပှဲၤလၢၤဘၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤ

မၤဟံၣ်တဖျၢၣ်ဒိၣ်နဲာ်ဒိၣ်ကဒီးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤပဲာ်ဝၣ် တဘိထိနဲာ်တဘိထိဒီးလီၤ. ပှၤတဂၤသိၣ်လံာ်သ့နဲာ်သ့ ဒီးလီၤ. အိၣ်နဲာ်အိၣ်ဒီးပအိၣ်မ့ၤဘျုးအိၣ်လံနဲာ်ပအိၣ် ဒံး. တဒ်ဘၣ်နူၣ်ဘၣ်ပစံးနဲာ်. တမ့ၢ်ဘၣ်ယၤဘၣ်ပစံး တၢ်နဲာ်.တၢ်ကလုၢ်ကတိၤနူၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်တလၢၤနဲာ်.
၂. **နဲာ်ကိာ် ဒီး နဲၢ်ကိာ်** နူၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးအိၣ်ထဲတၢ် ကတိၤလီၤ. ပှၤတဂၤစမၢတနူၢ်မးနဲာ်ကိာ်.
၃. **ကနဲာ်** နူၣ်မ့ၢ်ကနၢၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်တဘၣ်လိာ် ဘၣ်ဝဲ ဒီးမၤသးကမိာ်ကမာ်နူၣ်ပစံးလၢကနၢၢ်ကနဲာ်ဒီး အဆိဒ်နူၣ်လီၤ. သ့ၣ်တထံးတဘၣ်လိာ်ဘၣ်. မၤသးက နၢၢ်ကနဲာ်လီၤ.
၄. **ကနဲာ်** နူၣ်ဒ်ကၢ်နဲာ်အသိးလီၤ. လဲၤကနဲာ်, အိၣ်က နဲာ်, မံကနဲာ်, အိၣ်ကနဲာ်.
၅. **တနဲာ်** နူၣ်မ့ၢ်ထးပနဲာ်နူၣ်ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကနဲာ် လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထးတကလုာ်အခံစအိးဒီးအခိၣ်စူဝဲနူၣ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢပနဲာ်, ဒီးဖနဲာ်,ဒီးကနဲာ်လီၤ.
၅.၁. **တၢ်နဲာ်** နူၣ်ကွၢ်လၢကၢ်အကျါတကွၢ်.
၆. **ပနဲာ်** နူၣ်မ့ၢ်ထးတကလုာ်လၢပပျုၤတံၢ်ယာ်ဟံၣ်ဒူၣ် မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထိရိၤပပျုၤတံၢ်တၢ်တမံၤမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပနဲာ် လီၤ. ဒီးပစံးလၢထးပနဲာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိ လၢပနဲာ်ပနာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပနဲာ်နူၣ်အခိၣ်စူဒီးအခံသ လၣ်ကဝီၤကျိၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဖနဲာ်လီၤ.
၇. **ပနဲာ်ယာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပပျုၤစဲယာ်တၢ်လၢပနဲာ်ဒီးပစံးလၢပ နဲာ်ယာ်လီၤ. ပပျုၤစဲတံၢ်ယာ်တၢ်လၢထးပနဲာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစဲ တံၢ်ယာ်တၢ်လၢထးပကံးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပနဲာ်ယာ်လီၤ. ပှၤတဂၤပနဲာ်ယာ်သံးနာ်အမူၣ်လၢထးပကံးလီၤ. ပနဲာ် ယာ်ပနာ်ယာ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.
၈. **သနဲာ်** နူၣ်မ့ၢ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. နမိၢ်အိၣ်စကိး ဓါ. အိၣ်ဝဲသနဲာ်,စလဲၤဝဲသနဲာ်,စအိၣ်ဝဲသနဲာ်,စကမၤဝဲ သနဲာ်,သံဝဲသနဲာ်စံးဝဲလီၤ.
၁. **နဲး** နူၣ်မ့ၢ်ပသူၣ်တၢ်ထံးတကလုာ်အိၣ် ဒီးအဆူၣ်လၢ အလၣ်အကနူၤယၢ်ခိဒီးအလၣ်ဒ်သငဲးအသိးတစဲးစဲးဒီး ပကိးလၢနဲးလီၤ. နဲးနူၣ်အထံးတအိၣ်ဘၣ်. အိၣ်ထဲအခိၣ် ဒီးအလၣ် ဒီးအလၣ်တုၤလီၤလၢအခိၣ်ထံးလီၤ. ဒီးအ သၣ်မံဆံၣ်ဆၢပအိၣ်ဝံၣ်ကၢ. ဒီးနဲးလၢပှၢ်လၢ်ကျါနူၣ်မ့ၢ် နဲးဖးဒိၣ်. နဲးဖိၣ်ယဲလီၤ. ဒီးနဲးလၢပအိၣ်အသၣ်နူၣ်မ့ၢ်ပ သူၣ်ဒၢအိၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနဲးဓိၤတြၢဓိၤလီၤ.
၂. **နဲးဖးဒိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလုာ်ထဲကံၣ်ဒုၣ်ဒီးအ လၣ်အကနူၤနူၣ်အဆူၣ်အိၣ်ဒ်နဲးအသိး ဒီးအလၣ်ထိဝဲ နူၣ်ပကိးလၢနဲးဖးဒိၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢလုၣ်ခွံ လီၤ. နဲးဖးဒိၣ်အသၣ်နူၣ်ပမၤလုၣ်ခွံသၣ်လီၤ.
၃. **နဲးဖိၣ်ယဲ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်အထံးတကလုာ်အလၣ်အက

နူၤန့ၣ်အဆူၣ်ထီၣ်ဒ်နဲးအသိး ဒီးအလၣ်အံၣ်ဝဲနီစုမ့ၢ်ဒိၣ်ဒီးပကီးလၢနဲးဖိၣ်ယဲလီၤ. နဲးဖိၣ်ယဲန့ၣ်မဲထီၣ်လၢပှ်လၢ်ကျါအါကၢလီၤ.

၄. **နဲးဓိၤဖီဓိၤနဲးဓိၤတြၤဓိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကီးနဲးဒီးအဆိဒီးပကီးလၢနဲးဓိၤတြၤဓိၤနဲးဓိၤဖီဓိၤလီၤ. ပှၤကညီသူၣ်လီၤနဲးဓိၤတြၤဓိၤနဲးဓိၤဖီဓိၤဒီးအီၣ်ဘၣ်လံဝဲအသၣ်လံလီၤ.

၅. **ထိၣ်ဒိၣ်နဲး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးမဲထီၣ်လၢတရါကျါတကလုာ်အလၣ်အကနူၤအိၣ်ဒီးအဆူၣ်ဒီးပကီးလၢထိၣ်ဒိၣ်နဲးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢချၢၣ်ဒိၣ်နဲးလီၤ. ထိၣ်ဒိၣ်န့ၣ်မဲထီၣ်လၢပှ်ကျါလၢကစၢၢ်ကလီတကလုာ်စကီးလီၤ. ဒီးအထံးဒိၣ်တက့ၢ်လီၤ. ထိၣ်ဒိၣ်နဲးအိၣ်ခံကလုာ်လၢတရါကျါတကလုာ်. လၢကစၢၢ်လီၤထံခံကွာ်စီးတကလုာ်လီၤ.

၁. **နဲၣ်** န့ၣ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. အိၣ်မ့ၤနဲၣ်, လဲၤနဲၣ်, မၤနဲၣ်, အိၣ်တ့ၢ်မ့ၤနဲၣ်, ပျဲယၤနဲၣ်, လိာ်ကွဲတဂ့ၤနဲၣ်, မၤတဂ့ၤနဲၣ်, ဒုးသုးနဲၣ်, မံတဂ့ၤနဲၣ်, စခိၣ်ဆါနဲၣ်, စကမံနဲၣ်,ဂဲၤတဂ့ၤနဲၣ်,စံးဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. ထံတအိၣ်ဘၣ်စံးနဲၣ်, စကလဲၤနဲၣ်.

၂. **နဲၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤပှၤကညီမၤလိတၢ်ထီရိၤတမံၤမံၤဒီးပမၤအမၤပမၤအကွၢ်ဒီးပမၤယုၤအီၤအဒိအတဲာ် ဒီးပစံးလၢပတနဲၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢနဲၣ်လီတဲာ်လီ,ဒုးနဲၣ်,ပစံးဒ်န့ၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. မၤလီတလါန့ၣ်မ့ၢ်တသ့ဘၣ် ဒီးစကနဲၣ်နၤလီၤ. စထ့ကုတဒုတဘၣ်ဘၣ်. နဲၣ်ကွၢ်ယၤမိၣ်.

၃. **နဲၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပတထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဒီးပှၤဂၤဒုးထံၣ်ပှၤန့ၣ်ပစံးလၢပှၤဂၤနဲၣ်ပှၤလီၤ. နလဲၤနဲၣ်ကွၢ်ယၤလၢနသ့ၣ်တဘိတက့ၢ်. စတထံၣ်ဘၣ်ကျဲဘၣ်. လဲၤနဲၣ်စကျဲတဘိတက့ၢ်. ဒီးပစံးလၢဟ့ၣ်နဲၣ် ဒီးဒုးနဲၣ်စကီးလီၤ.

၄. **နဲၣ်ကမၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒုးထံၣ်ပှၤဂၤအတၢ်လၢတဘၣ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢနဲၣ်ကမၣ်လီၤ. ဒုၣ်ဒါနဲၣ်ကမၣ်ပှၤကဘီဒိၣ်အကျဲဆူစုစ့ၣ်တခီ ဒီးပှၤကဘီဒိၣ်လဲၤဝဲ ဒီးကဘီဟးဂီၤလၢပြီခိၣ်လၢထံဒိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤလၢသိၣ်တစ့ၣ်ပှၤန့ၣ်မ့ၢ်နဲၣ်ကမၣ်ပကျဲလီၤ. ပှၤသိၣ်တစ့ၣ်ပှၤဒီးမၤပမၤတၢ်တတိတလီၤ ကဘျံးကဘျၣ် ဒီးပစံးလၢနဲၣ်ကမၣ်ပကျဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနဲၣ်ကမူၤနဲၣ်ကမၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤနဲၣ်ကမၣ်ပှၤဂၤအကျဲဆူတၢ်အၢအပူၤတခီလီၤ. ပမ့ၢ်ဒုးလဲၤပှၤဂၤလၢကျဲကမၣ်ဒီးမ့ၢ်ပနဲၣ်ကမၣ်လီၤ.

၅. **နဲၣ်ကွၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒုးထံၣ်ကွၢ်ပှၤဂၤလၢတၢ်တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢနဲၣ်ကွၢ်လီၤ.နနဲၣ်ကွၢ်ယၤလၢနတလါတဘိစဲၣ်. စကွၢ်ကၢ်မၤသးဒ်လဲၣ်.

၆. **နဲၣ်လီ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒုးမၤလီပှၤဂၤအတၢ်ဒီးပမၤအကွၢ်ဖဲအံၤဖဲနၤဒီးပစံးလၢနဲၣ်လီလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနဲၣ်လီတဲာ်လီလီၤ. ပမၤတၢ်န့ၣ်ပနဲၣ်လီတဲာ်လီက့ၤပဖိပလံၤလီၤ. စမ့ၢ်မၤတလါဒီးစကနဲၣ်လီတဲာ်လီနၤလီၤ.

၇. **နဲၣ်ထီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒုးထံၣ်ပသးလၢပှၤဂၤတပူၤပူၤ ဒီးပစံးလၢနဲၣ်လီၤလီၤ. ပှၤတဂၤအစုဘၣ်ဆိးတပူၤ ဒီးနဲၣ်လီၤဝဲလၢယၤလီၤ. ပှၤတဂၤနဲၣ်လီၤအသးဒီဂၤညါဒီးတၢ်ဆါတအိၣ်ဘၣ်လၢအလီၤဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနဲၣ်လီၤတဲာ်လီၤလီၤ.

၈. **နဲၣ်လီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢဟံၣ်ဖိလာ်ဒီးပအိၣ်လၢဟံၣ်ဖိခိၣ်န့ၣ်ပဒုးထံၣ်လီၤပှၤဂၤ ဒီးပစံးလၢနဲၣ်လီၤလီၤ. ယဲာ်လီၤတဲာ်ဖဲလဲၣ်. နနဲၣ်လီၤကၢ်ယၤစဲ. ယဲာ်လီၤတဲာ်ဖဲလိၣ်. နဲၣ်လီၤကွၢ်ယၤမိၣ်. ဒီးပစံးလၢနဲၣ်လီၤတဲာ်လီၤစကီးလီၤ. လုၣ်ခူၣ်အိၣ်လၢကိာ်လာ်ဒ့ဖဲလဲၣ်. နဲၣ်လီၤကွၢ်ယၤစဲ.

၉. **ဒုးနဲၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤမၤတၢ်တဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်ဒ်ကဘၣ်ဝဲဒီးပမၤအမၤဒ်အံၤဒ်နၤဒီးပစံးလၢဒုးနဲၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒုးနဲၣ်တဲာ်လီၤလီၤ. စထ့ချိၣ်တဘၣ်ဘၣ်. နဒုးနဲၣ်ကွၢ်ယၤစဲ. ပမၤဒ်လဲၣ်. ဒီးပစံးလၢဟ့ၣ်ဒုးနဲၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ထီရိၤပမၤပှၤဂၤကွၢ်တၢ် ဒီးပဒုးထံၣ်ပှၤဂၤတၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပဒုးနဲၣ်လီၤ.

၁၀. **ဟ့ၣ်နဲၣ်** ဒီးဒုးနဲၣ်န့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤပှၤဂၤကွၢ်တၢ်န့ၣ်လီၤ. ပဟ့ၣ်နဲၣ်ပှၤဂၤတၢ်န့ၣ်ဒ်ပှၤဂၤကထံၣ်ဒီးပယှာ်ပစုမ့ၢ်ဆူတၢ်န့ၣ်အအိၣ်လီၤ.

၁. **နဲၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဆံးလၢအိၣ်နှၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တဟိၣ်ဘၣ် ဒီးပစံးလၢနဲၤလီၤ. ပှၤဆံးတဂၤနဲၤဂ့ၤကၢ. တဟိၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနဲၤနၤလီၤ. ပှၤဆံးလၢနဲၤနၤတဖၣ်အံၤပစိာ်တဟိၣ်ဘၣ်.

၂. **နဲၤ** န့ၣ်မ့ၢ်စှာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပစၢထိၣ်ယၣ်ဒီးအပျံၤဒီးပထိၣ်ဝးပှၤဆံးလၢအပူၤန့ၣ် ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢစှာ်နဲၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢစှာ်ဓိၤနဲၤဓိၤ,ဒီးအဆိဒ်န့ၣ်စကီးလီၤ. ပှၤဆံးန့ၣ်ဇှာ်ထိၣ်နူၢ်စှာ်ဓိၤနဲၤဓိၤတက့ၢ်.

၃. **နဲၤ** န့ၣ်မ့ၢ်စှၣ်ဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်လၢအစှၣ်, အထုးမူၤတၢ်န့ၣ်ပစံးလၢစှၣ်နဲၤပစံးဒီးအဆိဒ်န့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ထံၣ်စှၣ်သံနဲၤသံ ဒီးပမၤန့ၢ်အထုးန့ၣ်ပတြှာ်လၢပျ်လီၤန့ၣ်ပခးတၤသွိၣ် ဒီးတၤသွိၣ်မူၤသံစှၣ်ထုးနဲၤထုးန့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢစှၣ်ဓိၤနဲၤဓိၤစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၄. **နဲၤန့ၣ်** မ့ၢ်တၢ်လၢတဆှါဘၣ်ဒီးဘှါဝဲန့ၣ်ပစံးလၢနဲၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကီးဖိာ်ထွဲပှိၢ်အခံလီၤ. ဆီတဘ့ၣ်နဲၤဂ့ၤကၢ. တဆှါဘၣ်.

၅. **နဲၤထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟိၣ်တှၤဘှိၣ် ဒီးပစံးလၢဟိၣ်နဲၤထိၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤဟိၣ်ကွဲအမိၢ်ဒီးအမိၢ်ဒုးလဲၤအတၢ်ဒီးနဲၤထိၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤဆံးဟိၣ်ဒီးအမိၢ်ဒုးအိၣ်နူၢ်ဒီးနဲၤထိၣ်ဝဲလီၤ. နဲၤနၤ ကွၢ်ဒ်သိးသိး(၁)

၆. **တနဲၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ကစုၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်ယံၣ်ထိၣ်ဘံ

သ့ၣ်ဖးဒိၣ်အါအါခဲခဲန့ၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢ ကစုၢ်ကနဲၤလီၤ. ဒီးပှၤနီၤနီၤကိးလၢသစုၢ်သနဲၤ, ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢတစုၢ်တနဲၤလီၤ.

၇. **စကလဲၤနဲၤ** န့ၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢစကလဲၤနဲၣ်လီၤ. ကွၢ်လၢနဲၣ်အကျါန့ၣ်လီၤ.

၈. **စုၣ်ဓိၤနဲၤဓိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိးစုၣ်သ့ၣ်တကလုာ်ဒီးအဆိလၢစုၣ်ဓိၤနဲၤဓိၤလီၤ. စုၣ်ဓိၤနဲၤဓိၤစံးဝဲဒၣ်.

၉. **တနဲၤ** န့ၣ်ဒ်ကနဲၤအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တစုၢ်အဆိလီၤ. တစုၢ်တနဲၤန့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဃံၣ်ပိၣ်ပူလၢသ့ၣ်ဖးဒိၣ်အခံခဲအှစပြု ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢတစုၢ်တနဲၤလီၤ. သ့ၣ်တထံးအိၣ်ဒီးတစုၢ်တနဲၤခဲကၢ. စံးဝဲဒၣ်.

၁၀. **တီၢ်နဲၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တီၢ်စုၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတီၢ်ပှၢ်ထိၣ်စုၣ်ထုးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမၤန့ၢ်စုၣ်ထုးမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢတီၢ်စုၣ်တီၢ်နဲၤလီၤ. တီၢ်စုၣ်အဆိမ့ၢ်တီၢ်နဲၤလီၤ.

၁၁. **မၤနဲၤ** န့ၣ်မ့ၢ်မၤဘျါအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဖိဝၢ်လံၤဒ်သုတဆှါတဂ့ၤ ဒီးပဘၣ်လီၤအဆၣ်အမိၤဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမၤနဲၤမၤဘှါလီၤ. မၤနဲၤမၤဆှါဆီတဘ့ၣ်တက့ၢ်. မၤနဲၤမၤဘှါပနၢ်တဒ့ ဒီးပဘၣ်လီၤအဆၣ်လၢနီၣ်ဓိၤမံၤဓိၤတက့ၢ်.

၁၂. **သနဲၤ** န့ၣ်မ့ၢ်သစုၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်ဃံၣ်ထိၣ်စုးပူအသးလၢသ့ၣ်ဖးဒိၣ်အခံအလီၤန့ၣ်လီၤ. သစုၢ်သနဲၤစဲးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁. **နီ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဆံးဆါဝဲဒီးဒိၣ်တန့ၢ်ဂၤတကဲ ဒီးပစံးလၢနီလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနီသကံၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢနီသဘုံးကိးလီၤ. ပှၤတဂၤနီသမိးစံးဝဲဒၣ်. ပှၤတဂၤနီသဘုံးဒိၣ်ထိၣ်တသ့ဘၣ်.

၂. **နီ** န့ၣ်ဒ်ထဲအသိးလီၤ. ပှၤတဂၤနီအိၣ်မ့ၤတမံၤလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤဟံးကွၤနီအပှၢ်တဂၤဓိၤလီၤ. ဒီးဟဲကွၤဝဲလီၤ.

၃. **နီ** မ့ၢ်ထံအဆိလီၤ. တၢ်ဘၣ်စိၣ်တၢ်, တၢ်ယွၤဝဲသ့တဖၣ်န့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢထံနီလီၤ. ထံလိာ်ပူၤအိၣ်ဒီးထံဒီးနီလီၤ. ထံဓိၤနီဓိၤစံးဝဲဒၣ်. နီသကံၤ, နီဘုံး ကွၢ်ဒ်သိးသိး (၁)

၄. **ကနီ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီပိာ်ခွါပြၢလိာ်အဂံၢ်ဒီးဖိးစိာ်စုးလိာ်အသးတခီဖိးဖိးဒီးပစံးလၢကနီလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢကနီကနါလီၤ. ပှၤခံဂၤကနီ ဒီးမၤလီၤလိာ်အသးတခီတဘီဘီလီၤ. ပှၤခံဂၤကနီကနါဒီးမၤလီၤယံၤလိာ်အသးတခီတစုစုလီၤ.

၅. **ကွဲၣ်နီ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒံသၣ်တဂ့ၤဘၣ် ဒီးမၤသးကှၣ်ကှူၤကှၣ်ကျာ်န့ၣ်ပစံးလၢဒံသၣ်ကွဲၣ်နီလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကွဲၣ်နၢလီၤ. ထိရိၤတၤသၣ်တဂ့ၤဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကွဲၣ်နံၣ်ကွဲၣ်နီခဲလၢာ်လီၤ.

၆. **စ့ၤနီကျာ်ထး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအတဘိၣ်တသိဘၣ်တဖၣ် ဒီးဃဲၤဝဲဃိၣ်ဒ့စ့ၤတလှၤန့ၣ်ပစံးလၢစ့ၤနီလီၤ. ပှၤကညီဖိတနီၤနီၤမၤသးစ့ၤနီကျာ်ထးလီၤ. ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤ, ပနၢ်ဂီၤဖံး, ထွံၣ်ဖိထိးဖိတနီၤနီၤမၤသးစ့ၤနီကျာ်ထးစ့ၤနံၢ်စ့ၤနီလီၤ.

၇. **တနီတနီ** န့ၣ်မ့ၢ်ပအဲၣ်ဒိးတၢ်ချူးပစံးလၢတနီတနီလီၤ. ဒီးပစံးလၢသနီဘၢနီစကိးလီၤ. နလဲၤတၢ်တနီတနီန့ၣ်ပလဲၤဒီးနၤချူးဒံးဓါ.ပှၤတဂၤဟဲထိၣ်တနီတနီဒီးကွၤလီၤကွၤဝဲလီၤ.

၈. **တနီ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်စိၤပၤဟ်လီၤတၢ်ပနီၣ်လၢပှၤမၤကမၣ်တၢ်တဖၣ်န့ၣ်ကစံၣ်ညီၣ်ဝဲအဂ့ၢ်အပီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကကျိးစၢးတၢ်အလုၢ်အလၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢတနီလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢသနီလီၤ. ပှၤထူတၢ်ယီၢ်တၢ်ဝ့ၤတၢ်တီၢ်တၢ်န့ၣ်အနီအိၣ်ဝဲလၢဘၣ်လီးတရှ့ၤယါဘၢးစံးဝဲဒၣ်လီၤ. ထါခိၣ်တလၢန့ၣ်ကနီအိၣ်ဝဲလၢဘၣ်လီးသၢရှ့ၤလီၤ.

၉. **တၢ်နီတၢ်စကံၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မှၢ်တၢ်ချးတၢ်ဆူတၢ်ဆါလၢဘၣ်ပှၤဆံးလၢဒိၣ်တန့ၢ်ဂၤတကဲဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်နီတၢ်စကံၤလီၤ. တၢ်နီတၢ်စကံၤန့ၣ်ဘၣ်ပှၤဆံးဒီးဒိၣ်ထိၣ်တသ့ဘၣ်.

၁၀. **တူာ်နီ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဟံးန့ၢ်အမါအဝၤ ဒီးအဖိအလံၤတအိၣ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢတူာ်နီလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတူာ်နီဃီဃၣ်လီၤ. ပှၤတူာ်နီဃီဃၣ်န့ၣ်အဖိအလံၤတအိၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်လီၤ.

၁၁. **သနီ** န့ၣ်မ့ၢ်ကၢ်အဒိအတဲာ်အလုၢ်အလၢ်န့ၣ်ပစံးလၢသနီလီၤ. ပှၤကညီန့ၣ်မၤသနီတဂၤတမံၤတဂၤတမံၤလီၤ. အသနီတဂၢ်တကျူၤဘၣ်ဝဲဘၣ်. အပျ်အဘိၣ်အသနီအိၣ်လၢဘၣ်အိၣ်ကိၣ်အီစပံးထံလီၤ.

၁၂. **အနီ** န့ၣ်မ့ၢ်အထံအဆိလီၤ. ထီရိၤတၢ်ထံန့ၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢအထံအနီလီၤ. ထံပိာ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအထံအနီလီၤ. ဒံသၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအထံအနီစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁. **နီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်စိၤပၤအဟံၣ်န့ၣ်ပကိးလၢနီၢ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနီၢ်ဓိၤစိၤဓိၤလီၤ. စိၤပၤအိၣ်လၢနီၢ်ပူၤန့ၣ်ကဲဒိၣ်ဝဲကဖၢလီၤ. စိၤပၤအိၣ်ဘၣ်နီၢ်ဒီးကဲဒိၣ်လၢနီၢ်ပူၤလီၤ. နီၢ်ဓိၤနၢ်ဓိၤန့ၣ်မ့ၢ်စိၤပၤဟံၣ်လီၤ.

၂. **နီၢ်စိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘျၣ်ပအူးအဒၢလၢအိၣ်လၢသ့ၣ်လီၤ. အိၣ်လၢသ့ၣ်ကပိာ်ကပၤဒီးပစံးလၢနီၢ်စိၤလီၤ. နီၢ်စိၤဖိးထိသ့ၣ်ကပၤတလိၣ်ဒိၣ်ကၢ.ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနီၢ်ဘုၣ်နီၢ်စိၤလီၤ.

၃. **နီၢ်နၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဆါလၢဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး ဒီးဆါဝဲလၢအသးအိပူၤန့ၣ်ဘျါဝံၤဒီးဆါထိၣ်ဘျါဝံၤဒီးဆါထိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢနီၢ်နၤလီၤ. ပှၤအိၣ် ဒီးနီၢ်နၤတဖၣ်န့ၣ်ဝံတၢ်ဒီးဆါနးထိၣ်လီၤ. တုၤယံာ်ဒီးကဲထိၣ်လၢတၢ်ဆါလီၢ်လံၤလီၤ.

ဒီးပစံးလၢအနီၢ်အနၤစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၄. **နီၢ်ထူ** နူဉ်မ့ၢ်စီၤပၤအဟံဉ်နူဉ်မၤဝဲလၢထူဒီးပစံးလၢနီၢ်ထူလီၤ. စီၤပၤနူဉ်အိဉ်လၢနီၢ်ထူအပူၤလီၤ. ပသးပှၢ်စံးဝဲဒဉ်.

၅. **နီၢ်စီၤစီၤစီၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပကီးနီၢ်ဒီးအဆိလၢနီၢ်စီၤစီၤစီၤလီၤ. ဒီးပကီးစကီးဒီးအဆိလၢနီၢ်စီၤနါစီၤလီၤ.

၆. **ကနီၢ်** နူဉ်မ့ၢ်နီဉ်ဂံၢ်နူဉ်ပကီးလၢကနီၢ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢကနီၢ်ဟီရါလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကီးဟ်ထွဲတလၢၤနီၢ်အခံလီၤ. ပှၤကညီဒွးကနီၢ်တနီၤနီၤသ့လံလီၤ.

၇. **တနီၢ်ထူဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တလၢၤမၤဘူဉ်ဒီးဘီးထီဉ်လၢဉ်လီၤသ့ဉ်ဖးထီတကျိလၢတဲကဆှဉ်ဝဲနူဉ်ဒီးအခိဉ်စိဉ်နူဉ်မၤဝဲ ဒီးထိဉ်ဂီၤတဘ့ဉ် ဒီးပကီးလၢတနီၢ်ထူဉ်လီၤ. တလၢၤမၤဘူဉ်ဒီးဘီးထီဉ်တနီၢ်ထူဉ်တကျိထီကၢလီၤ. ဒီးပကီးလၢသနီၢ်ထူဉ်စကီးလီၤ.

၈. **တနီၢ်** ကလီလီတၢ်အိဉ်ဘဉ်နီတမံၤဘဉ်. အိဉ်ထဲတနီၢ်ထူဉ်လီၤ.

၉. **သနီၢ်ထူဉ်** ဒီးတနီၢ်ထူဉ်နူဉ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တလၢၤလၢဉ်လီၤသ့ဉ်ဖးထီတကျိဉ်လၢအမၤဘူဉ်နူဉ်ပစံးလၢသနီၢ်ထူဉ်လီၤ. ဒီးမၤထိဉ်ဝဲအခိဉ်စိဉ် ဒီးထိဉ်ဂီၤတဘ့ဉ်နူဉ်ဟ်ဝဲလၢသနီၢ်ထူဉ်ခိဉ်စိဉ်နူဉ်လီၤ.

၁၀. **သ့ဉ်သနီၢ်** နူဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်တကလုာ်အဖီမၤသးပြံကဒံဒီးအလဉ်ဒ်ပဝါအလဉ်သိးလီၤ.

၁၁. **အနီၢ်အနၤ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ဆါလီၢ်လံၤလၢပဘၣ်ဒ်ဘဉ်ထံးနူဉ်ပစံးလၢအနီၢ်အနၤလီၤ. ပှၤတဂၤအနီၢ်အနၤအိဉ်ဒီးဆါထီဉ်ထီဘိလီၤ.

၁၂. **အိဉ်နီၢ်** နူဉ်မ့ၢ်စီၤဟပၤဘဉ်ဘီစီၤမုၢ်စီၤ ဒီးအိဉ်ဘဉ်လၢနီၢ်ပူၤနူဉ်ပစံးလၢစီၤဟပၤအိဉ်နီၢ်လီၤ. စီၤပၤနူဉ်တၢသံဒီးအဖိခွါထီဉ်အိဉ်ကွၤနီၢ်လၢအပၢ်အလီၢ်လီၤ.

၁. **နီာ်** နူဉ်မ့ၢ်ထိဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤဆီမ့ၢ်ဂ့ၤ, အထါခိဉ်စူဝဲဒီးကီၤဝဲဖးထီဒီးပစံးလၢနီာ်လီၤ. ထိဉ်နူဉ်နီာ်ထီကၢ. ထိဉ်နူဉ်စိးတၢ်လၢအနီာ်နူဉ်ဒီးနာ်ဝဲလီၤ.

၂. **နီာ်** နူဉ်မ့ၢ်တလၢၤမၤအိဉ်ညဉ် ဒီးမၤကရၢလၢထံကျိပူၤနူဉ်ဒီးမၤကရၢအခံစူလီၤ ဒီးပစံးလၢနီာ်လီၤ. တလၢၤဆဲးနီာ်လၢပိဉ်လဲဉ်ထံထဉ်နူဉ်ဘဉ်ညဉ်ဂ့ၤကၢ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီာ်စီၤနာ်စီၤလီၤ. ဒီးတလၢၤကီးလၢစံတဉ်. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီာ်စီၤဘြၢစီၤလီၤ.

၃. **နီာ်** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီထါခိဉ်ဖံးစူထိဉ်လၢအနါဒ့ခံဖိလာ်နူဉ်ပစံးလၢနီာ်လီၤ. ပှၤကညီနူဉ်တနီၤနီၤနီာ်စူဒီးတနီၤနီၤနီာ်တစူဘဉ်. ဒီးပစံးလၢထါခိဉ်နီာ်စကီးလီၤ.

၄. **နီာ်ကံၢ်** နူဉ်မ့ၢ်ပစီၤဒံဉ်လီၤလၢသ့ဉ်အိပူၤထံကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ, သပၢၤပူၤထံကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးကဲထိဉ်ဝဲလၢတၢ်တမံၤမၤသးဒ်လၢဉ်အသိးဒီးပကီးလၢနီာ်ကံၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢနာ်ကံာ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢနူာ်ကံာ်လီၤ. နီာ်ကံၢ်အိဉ်လၢသ့ဉ်အိပူၤထံကျါနူဉ်ဘဉ်အၢကၢ ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီာ်ကံၢ်နီာ်ဘြၢလီၤ.

၅. **နီာ်စ့** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤလၢပျၢၤတဂၤအိဉ်ကဒုလၢချာဉ်ခိဉ်ထံး ဒီးထိဉ်ဖးဒိဉ်ခံဘ့ဉ်ဟဲအိဉ်ချာဉ်သဉ်ဒီးထံဉ်ဝဲလၢအဝဲတဘ့ဉ်အနီာ်မ့ၢ်လၢ စ့ဒီး အဝဲတဘ့ဉ်အနီာ်မ့ၢ်ထူဒီးကီးဝဲအမံၤလၢနီာ်စ့နီာ်ထူလီၤ. ပသးပှၢ်စံးဝဲဒဉ်လီၤ. နီာ်စ့နီာ်ထူနူဉ်မ့ၢ်ပသးပှၢ်လၢပျၢၤထံဉ်ဝဲထိဉ်ခံဘ့ဉ် ဒီးအနီာ်မ့ၢ်စ့တဘ့ဉ် မ့ၢ်ထူတဘ့ဉ်ဒီးပကီးလၢနီာ်စ့နီာ်ထူလီၤ. ဒီးပနၢ်ဟူပသးပှၢ်မၤလၢထါလီၤ.

နီာ်စ့ယှၤခံဘ့ဉ်နီာ်စ့ စီၢ်လီၤပီးပီးယှၤထိဉ်က့ၤ

နီဉ်စ့စီၢ်ခံဘ့ဉ်နီာ်စ့ နီၢ်အညဉ်ဝါစီၤအယှ

ယှၤထိဉ်ပီးပီးစီၢ်လီၤကွၤ မ့ၢ်တဘူးလီၤဖှဉ်ဧှၢ်ချ့.

၆. **နီာ်ဘြံာ်နာ်ဘြာ်** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤမၤလိတၢ်ဒီးကဲထိဉ်ဝဲတဂ့ၤတဘဉ်ဒံးဘဉ်နူဉ်ပစံးလၢမၤသးနီာ်ဘြံာ်နာ်ဘြာ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤလိတၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်ဒီးကဲထိဉ်ဝဲနီာ်ဘြံာ်နာ်ဘြာ်လီၤ. ဖိသဉ်ထ့လိသီကုနူဉ်မၤသးနီာ်ဘြံာ်နာ်ဘြာ်လီၤ.

၇. **နီာ်ထူ** နူဉ်ပသးပှၢ်ထံဉ်ဝဲလၢထံဉ်နီာ်စ့အသိးနူဉ်ဒီးစံဉ်တဲၤဝဲလၢပှတ့ၤခဲကနံဉ်အံၤလီၤ. ဒီးအိဉ်လီၤတဲာ်ဝဲလၢအကလု်အကထါဒီးစံးဝဲလၢနီာ်စ့နီာ်ထူလီၤ.

၈. **နီာ်ဘြံာ်နီာ်ဘြံာ်** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤဖိသဉ်ဝံလိာ်ကွဲဒီးကုဒီးလဲၤတၢ်နူဉ်ပစံးလၢဝံကုမၤသးနီာ်ဘြံာ်နာ်ဘြံာ်လီၤ. ပှၤဖိသဉ်တဂၤလဲၤတၢ်ဝံဒီးကုနီာ်ဘြံာ်နီာ်ဘြံာ်လီၤ. နီာ်ဒုဉ် A needle leafed asparagus.

၉. **နီာ်စီၤဘြၢစီၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပကီးနီာ်လၢတလၢၤမၤညဉ်နူဉ်ဒီးပဆိဒီးပစံးလၢနီာ်စီၤဘြၢစီၤလီၤ.

၁၀. **ဆဲးနီာ်** နူဉ်မ့ၢ်တလၢၤမၤနီာ်လၢမၤအိဉ်ညဉ်နူၢ်ပစံးလၢဆဲးနီာ်လီၤ. တလၢၤဆဲးနီာ်လၢပိဉ်လဲဉ်ပူၤနူဉ်ဘဉ်ညဉ်ဂ့ၤကၢလီၤ.

၁၁. **တနီာ်တနွဲၢ်** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤလဲၤတၢ်ဒီးဖုဉ်ဖိစိာ်လံၤ. ဝံဒီးယ့ၢ်ဒီးကုဒီးပစံးလၢမၤသးတနီၢ်တနွဲၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဝံဒီးကု,ဖုဉ်ဒီးဖိဒီးမၤအသးတနီာ်တနွဲၢ်လီၤ.

၁၂. **တနီာ်ပှၢ်** ထိဉ်တကလုာ်နူဉ်မၤသးစီၢ်လီၤလၢသ့ဉ်ကပၤ ဒီးမၤသးဒ်ထိဉ်သလ့အသိးလီၤ. ဒီးပကီးလၢတနီာ်ပှၢ်လီၤ. တနီာ်ပှၢ်နူဉ်မၤသးဂီၤကအူးဒ်ကီၤကွာ်အသိးဒီးထဲထိဉ်တလ့တဘ့ဉ်လီၤ. ဒီးပကီးလၢသနီာ်ပှၢ်စကီးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢတနီာ်ဘူဉ်တနီာ်ပှၢ်လီၤ.

၁၃. **ထါခိဉ်နီာ်** နူဉ်မ့ၢ်ပထါခိဉ်ဖံးစူထိဉ်ဝဲဒ်တၢ်နီာ်အသိးလၢပနါဒ့ဖိလာ်နူဉ်ပစံးလၢထါခိဉ်နီာ်လီၤ. ပှၤတနီၤနီၤထါခိဉ်နီာ်စူဝဲလီၤ.

၁၄. **ပနီာ်** နူဉ်အိဉ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. ကသံဉ်သရဉ်နူဉ်သ့ကသံဉ်တပနီာ်ဘဉ်တၢ်ဘဉ်. စမၤတလါအံၤဂ့ၤပနီာ်

ဓါ. ဟံၣ်အံၤခၢၣ်ပနိာ်တၢ်ဓါ. ပုၤတဂၤဆူၣ်တပနိာ်ဘၣ်. ဒီးတလၢၢ်စံးဝဲလၢ(သၢမည). ပုၤတဂၤမၤတၢ်ဆူၣ်တပနိာ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပနိာ်ပနၣ်လီၤ. စမၤတလါအံၤတပနိာ်ဘၣ်. ပနိၣ်ဒီးတပနိာ်ဘၣ်နၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ.

၁၅. **လၢၢ်ကဲၣ်နိာ်** နၣ်မ့ၢ်ပုၤကညီစံၣ်တဲၤဝဲလၢပှၢ်ဒီးစံးဝဲလၢလၢၢ်တဖျၢၣ်နၣ်လဲၤယူၤအိၣ်ဖိစ့ဖိထူကိးမ့ၢ်ဂီၤဒဲးဒီးတၢ်လၢလၢၢ်နၣ်ပကိးလၢလၢၢ်ကဲၣ်နိာ်လီၤ. လၢၢ်ကဲၢ်နိာ်လဲၤယူၤအိၣ်ဖိစ့ဖိထူ ဒီးပုၤကညီလဲၤဒီးအီၤ ဒီးတၢ်ကိၢ်လီၤ. ဒီးပုၤကညီယွၤသံကွံာ်ဝဲလီၤ. ဒီးအဝဲတဂၤကနၣ်လၢၢ်ကဲၣ်နိာ်အကလုၢ်ဒီးတယွၤသံဘၣ်. အဝဲတဂၤယွၤသံဝဲနၣ်မ့ၢ်တကနၣ်ဘၣ်လၢၢ်ကဲၢ်နိာ်အကလုၢ် ဒီးယွၤသံဝဲလီၤ.

၁၆. **သနိာ်ပှၢ် ဒီး တနိာ်ပှၢ်**နၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထိၣ်တကလုာ်လၢအဒံးဂီၤဒ်ထိၣ်သလ့အသိးနၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသနိာ်ပှၢ်ဒီးတနိာ်ပှၢ်လီၤ. သနိာ်ပှၢ်နၣ်စိၢ်လီၤလၢသ့ၣ်ကပၤလီၤ.

၁၇. **သနိာ်ထူၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဒ်သနိၢ်ထူၣ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တလၢၢ်မၤဘူၣ် ဒီးဘိးထိၣ်သ့ၣ်ဖးထိလၢမၤဝဲအခိၣ်စိၣ်ဒီးထံၣ်ဂီၤနၣ်ပုၤတနံၤနီၤကိးလၢသနိာ်ထူၣ်လီၤ.

၁. **နိး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ကတၢၢ်ကတၢ်ဘၣ်ကွဲးဘၣ်ကွးနၣ်ပစံးလၢနိးလီၤ. ထီရီၤတၢ်အိၣ်တဒံးတဒီဘၣ်ကွဲးဘၣ်ကွး. ဘၣ်ဘျုးဘၣ်ကွးနၣ်ပစံးလၢနိးလီၤ. စခးထိဒိၣ်တနၢ်ဒီးနိးဝဲဒီးသ့ၣ်တထံးဒီးစခးတသ့ဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနိးနးလီၤ. ဒီးပစံးလၢနိးကျူၤစကီးလီၤ. ပလဲၤတၢ်နိးဒီးထံလိာ်ပခီတနၢ်ဘၣ်.

၂. **နိးကံၢ်** နၣ်မ့ၢ်နိးကၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပယိးသ့ၣ်ယိးဝၣ်ဖးထီ ဒီးဘၣ်ကၢလၢပလဲၤတၢ်ကျဲကၠၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢနိးကံၢ်နိးကၢပစံးဒီးအဆိဒ်နၣ်လီၤ.ဝၣ်တဘိထိကဲၣ်ဆိးဒီးစယိးလၢကျဲကၠၣ်နၣ်နိးကံၢ်နိးကၢနးကၢ.

၃. **နိးကတၢ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢဘၣ်ကွးပထုးတလဲၤဘၣ်ဒီးပစံးလၢနိးကတၢ်လီၤ.

၄. **နိးကၢ** နၣ်မ့ၢ်ကျဲတစၢၢ်ဆၢဘၣ်ဒီးပယိးသ့ၣ်နၣ်ကၢအသးဒီးပစံးလၢနိးကၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနိးကံၢ်နိးကၢ,နိးကဲးနိးကၢလီၤ. ကျဲတဘိတစၢၢ်ဆၢဘၣ်ဒီးယိးဝၣ်နိးကၢနးသမိးလီၤ.

၅. **နိးကဲး** နၣ်မ့ၢ်နိးကၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပယိးဝၣ်ကၢကတၢ်ယာ်လၢအဖးဖိနၣ်တတီၤလၢအနါစ့ၤတတီၤနၣ်ပစံးလၢနိးကဲးနိးကၢလီၤ.သ့ၣ်တကျိၣ်ထိကဲၣ်ဆိးဒီးစယိးဒီးနိးကဲးနိးကၢမးလီၤ. နိာ်ကျူၤ (ကွ့ၢ် ၁.)

၆. **နိးတၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်ဒီးပုၤဂၤဟဲအိၣ်တံာ်တာ်ပုၤလၢပဂီၤထံး ဒီးပမၤတၢ်ဘၣ်ဒ်အီၤနၣ်ပစံးလၢအိၣ်နိးတၢ်လီၤ. ဟးဝဲနၣ်, အိၣ်နိးတၢ်တဂ့ၤ.

၇. **နိးဒီးထံလိာ်** နၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ဒီးထံအိၣ်တံာ်ပမဲာ်ညါနၣ်ပစံးလၢနိးဒီးထံလိာ်လီၤ. ပလဲၤတၢ်နိးဒီးထံလိာ်ပခီတနၢ်ဘၣ်.

၈. **နိးဘျုး** နၣ်ပတစံးဘၣ်.ပစံးလၢဘၣ်နိးဘၣ်ဘျုးလီၤ. ဒီးဘၣ်နိးမ့ၢ်ဘၣ်ဘျုးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တခွဲကတၢ်လၢဘၣ်ကွးယာ်နၣ်လီၤ.

၉. **နိးမဲာ်နိးနါ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်တဒီပမဲာ်နၣ်ပစံးလၢအိၣ်နိးမဲာ်လီၤ. ဟ်ယွၢ်ဟ်ကုလၢစမဲာ်ညါနိးမဲာ်နိးနါတဂ့ၤ. အိၣ်ဆၢထၢၣ်လၢစမဲာ်ညါနိးမဲာ်နိးနါတဂ့ၤ.ပုၤတဂၤအိၣ်ဆၢထၢၣ်လၢစမဲာ်ညါနိးမဲာ်နိးနါလဲၣ်မီၤ.

၁၀. **နိးယၢ** နၣ်မ့ၢ်ပုၤဆၢထၢၣ်ဘူးဒီးပုၤဘၣ်ဒိပှၤ. ပမၤတၢ်ဘၣ်ဒိအီၤဒီးပစံးလၢနိးယၢလီၤ. စမၤတၢ်နိးယၢနဲၣ်. အိၣ်ဝဲနၣ်တဂ့ၤနဲၣ်.

၁၁. **နိးရိာ်နိးရဲၤ** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဒ့ဝၣ်ဒ့. သ့ၣ်စရ့ဝၣ်စရ့အိၣ်လၢပမဲာ်ညါ ဒီးပလဲၤတၢ်နၣ်ဘၣ်တြူာ်ဘၣ်တြာ်ပုၤဒီးပစံးလၢနိးရိာ်နိးရဲၤလီၤ. သ့ၣ်ဒ့အိၣ်လၢပမဲာ်ညါနိးရိာ်နိးရဲၤပလဲၤတၢ်တချုဘၣ်.

၁၂. **နိးရိာ်နိးရဲၤ** နၣ်မ့ၢ်ပစိာ်သ့ၣ်ဖိဝၣ်ဖိပှဲၤပစုဒီးယဲာ်ဒီးကျာ် ဒီးပလဲၤတၢ်ကီဝဲနၣ်ပစံးလၢနိးရိာ်နိးရဲၤလီၤ. စိာ်စၢၤစယဲာ်တဘၣ်တကု့ၢ်. စစိာ်တၢ်အါကဲၣ်ဆိးနိးရိာ်နိးရဲၤနးကၢ.

၁၃. **တနိး** နၣ်မ့ၢ်ပုၤကညီတၢ်ဂ့ၢ်အသးနးကဲၣ်ဆိးဒီးဝးဝဲချုသဒံးနၣ်ပစံးလၢကနိးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကနိးကစုာ်လီၤ. ပုၤတဂၤအညၣ်ဂ့ၢ်ထိၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်မးအသးကနိးကစုာ်လီၤ. ဒီးပုၤတနံၤနီၤစံးလၢတနိးလီၤ.

၁၄. **ဆဲးနိး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အ့ၣ်လိာ်ဆိးကူနၣ်ပစံးလၢတၢ်ဆဲးနိးလီၤ. ပုၤတဖၣ်အိၣ်တဘၣ်လိာ်ဘၣ်. ယုထဲတၢ်ဆဲးနိးနၣ်တမံၤမံၤဇိၤလီၤ. သုဝဲနၣ်ကဒဲကဒဲနၣ်ယုထဲတၢ်ဆဲးနံၢ်ဆဲးနိးတမံၤလီၤ.

၁၅. **တနိးဒီးကနိး** နၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ပုၤကညီအသးဒီးဝးတိာ်ဝးရၢ်နၣ်ပစံးလၢတနိးလီၤ.

၁၆. **တၢ်နိး** နၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအိၣ်လၢပမၤတၢ်အဃၢၢ်ဒီးပမၤတၢ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအီၤနၣ်ပစံးလၢအိၣ်လၢတၢ်နိးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်နိးတၢ်ကျူၤလီၤ.အိၣ်လၢတၢ်နိးတၢ်ကျူၤတဂ့ၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်နိးတၢ်နးစကီးလီၤ.

၁၇. **ဘၣ်နိး** နၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ဘျုးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တခွဲဘၣ်ကွးကတၢ်ယာ်တၢ်နၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်နိးဘၣ်ဘျုးလီၤ. တခွဲဘၣ်နိးဘၣ်ဘျုးစထုးတနၢ်ဘၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁၈. **မၤနိး** နၣ်မ့ၢ်ပမၤတံာ်တာ်ပုၤကညီလၢတၢ်တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢမၤနိးလီၤ. မၤနိးပုၤလၢသ့ၣ်ကူးဝၣ်ကျိတဂ့ၤ

ၸဵ5. ဟဲမၢၼိုးပှ၊လၢယှ်ၵြဵ၊ၵုၵြဵ၊တဝ်ဂ၊လီ၊. ပမ့်ဟ်တဵ် ပှ၊ၵၺီအမဲ်ညါလၢတလါမ့်ဂ၊, ၵုမ့်ဂ၊,ဒီးပၸံးလၢ မၢၼိုးလီ၊. မၢၼိုးၸမဲ်ညါလၢတါၼီတမံ၊တဝ်ဂ၊. ၸၵလဲ၊ ၸဲၼ္5လီ၊.

၁၉. **သၼိုး** ၼ္5မ့်တါထိ5တါတဲ်ၼ္5ပၸံးလၢသၼိုး လီ၊. ဟံ5တဖ5အိ5ဒီးအသၼိုးလၢပမၢအိ၊အတိါတ ဆံယဲါပျ်လီ၊. တါတိါလဲါထဲအံ၊ထဲၼ၊ၼ္5ပၸံးလၢသ ၼိုးလီ၊. နထိ5ၵွ်ဟံ5အသၼိုးဆံးထိလဲ5. ၸထိ5ဟံ5 သၼိုးတဆံယဲါပျ်လီ၊. ၡျ5ၼ္5အသၼိုးမ့်တၻ5ၻ5 ဒီးပၡးတါတၻ5ၻ5. အသၼိုးဒီးအထိ5ၼ္5ဖံးသိးသိး လီ၊.

၂၀. **အိ5ၼိုး** ၼ္5မ့်ပအိ5တဲ်တဲ်ပှ၊ဂ၊ၵလဲ၊တါအ ၵျဲ. ပအိ5တဲ်ပှ၊ဂ၊မၢတါအလိါဒီးပၸံးလၢအိ5ၼိုး လီ၊. အိ5ၼိုးၸၵျဲတဝ်ဂ၊. ၸၵလဲ၊တဘိတၵ့်. အိ5ၼိုး ၸၵမၢတါအလိါၸဲၼ္5တဝ်ဂ၊. ဟးဆူၻးၼ္5တၵ့်. သု အိ5ၼိုးတါၻ5မၼ၊လဲ5.

၁. **နိ5** ၼ္5မ့်ထံၵမါၵွ်အိ5လၢထံဖိခံၵတၢါ ဒီးလီ၊ ဆၢ5ယိဲ5ၸဲၼ္5ပကိုးလၢနိ5လီ၊. နိ5ပှ၊ၼ္5ထံယိဲ5ၵၢ, နိ5ၼ္5မ့်ထံဖိခံၵတၢါ ဒီးအိ5ဒီးၵွ်ယိဲ5ၸဲဒီးအခိ5အ ယၢၢပျိလီ၊ၵၸိါၼ္5ပကိုးလၢနိ5လီ၊. ဒီးပှ၊တနိ၊နိ၊ ကိုးလၢၵမါၵွ်လီ၊. ဒီးပကိုးဒီးအဆိလၢနိ5ၵြဵ၊အိၵြဵ၊ လီ၊. နိ5ပှ၊ၼ္5ထံလီ၊သံးတသ့ၻ5လီ၊. နိ5ခိ5 (ၵွ် ၅)

၂. **နိ5လီ၊** ၼ္5မ့်ပဆိးလီ၊ပၵုနၢ5ခံတပှ၊ပှ၊ဒီးပၸံး လၢနိ5လီ၊ယီ၊. ပှ၊တဂ၊ကိဲ5လီ၊ ဒီးနိ5လီ၊အၸုနၢ5ခံ လီ၊. နိ5လီ၊နၸုနၢ5ခံလၢၸချ၊ဆါၵၢ. ဒီးပဆိးလီ၊ပ ခိ5နၢ5ခံလၢဟိ5ခိ5အဖိခိ5ၼ္5ပၸံးလၢနိ5လီ၊ၸကိုး လီ၊. ပှ၊တဂ၊နိ5လီ၊အခိ5နၢ5ခံလၢဟိ5ခိ5လီ၊. ဒီး ပၸံးလၢသနိ5လီ၊ၸကိုးလီ၊.

၃. **နိ5သူ5** ၼ္5မ့်ပတါသံသူ5လၢပၸုမှ5 ဒီးပၸံးလၢ နိ5သူ5လီ၊. နိ5သူ5ၼ္5ပထိးလီ၊တါသူ5လၢပၸုမ့်ဒီး မ့်ပနိ5သူ5လီ၊. နိ5သူ5နိ5ၵျ၊ၻ5အၢၵၢ. ဟးနိ5 ဆူၻးၼ္5တၵ့်.

၄. **နိ5ၵြဵ၊အိၵြဵ၊** ၼ္5မ့်ပကိုးနိ5ဒီးအဆိဒီးပကိုးလၢနိ5 ၵြဵ၊အိၵြဵ၊လီ၊. တါလၢပျိပှ၊ၼ္5အိ5ဒီးနိ5ၵြဵ၊အိၵြဵ၊လီ၊.

၅. **ယံ၊နိ5ခိ5** ၼ္5မ့်ပလီ၊ယံ၊ ဒီးပခိ5ဆိးလီ၊အသး လၢဟိ5ခိ5ဒ်းပၸံးလၢယံ၊နိ5ခိ5လီ၊. ဒီးပၸံးဒီးအဆိ လၢယံ၊နိ5ခိ5နိ5နါလီ၊. ပှ၊တဂ၊ယံ၊နိ5ခိ5အကိဲ5ၵ ၵါတဲ့လီ၊.

၆. **တနိ5** ၼ္5မ့်ပတိါတါလၢပခိ5ဒီးပၸံးလၢတနိ5 လီ၊. ပၸံးလၢသနိ5စ့်ကိုးလီ၊. ပှ၊ဆံးအိ5နါအမိါဒီး တနိ5အမိါလၢအခိ5လီ၊.ပနါဖိအိ5နါဒီးသနိါအမိါပှ်

အနါလၢအနါဒ့လီ၊. နအိ5နါၼ္5နတနိ5ပှ၊ၻ5မၢၼ၊ လဲ5.

၇. **တနိ5** ၼ္5မ့်တ၊ဒိ5ခိ5အနၢၢထိ5လၢအနါဒ့အဖိ ခိ5ၼ္5တဘိခံဘိအဖှ5တဘိအထိတဘိ ဒီးပၸံးလၢတ၊ ဒိ5ခိ5အတနိ5လီ၊. ဒီးပၸံးလၢတ၊ဒိ5ခိ5အသနိ5စ့် ကိုးလီ၊. တ၊ဒိ5ခိ5တဒ့အတနိ5ထိအိ5တထါညါလီ၊. ဒီးပကိုးဒီးအဆိလၢတနိ5တန5လီ၊.

၈. **တါတနိ5** ၼ္5မ့်တ၊ဒိ5ခိ5အသနိ5 ဒီးပၸံးလၢတါ တနိ5လီ၊. တါတနိ5တန5ၼ္5အပှ၊ဒိ5ၵၢၸံးဝဲဒ5 လီ၊. ပၸံးလၢတါသနိ5ၸကိုးလီ၊. ဒီးမ့်တ၊ဒိ5ခိ5အ နၢၢၼ္5လီ၊.

၉. **သနိ5** ၼ္5မ့်ပဆဲးဆိ5ဘိလၢတါတမံ၊မံ၊အလိ၊ဒီး ပဆိ5ကြူးကြူးၼ္5ပၸံးလၢပသနိ5လီ၊. ဘိ5သအိ5 ဟဲအှ5ပှ၊ဒီးပသနိ5ဆၢလၢဘိဒီးသံဝဲလီ၊. သနိ5တါဒ့ တါယိ၊လၢဘိခိ5ၼ္5ဒီးနှ်ဝဲလီ၊.

၁၀. **သနိ5တါ** ၼ္5မ့်ပဆဲးတါတါဖိတါလံ၊လၢဘိအ ခိ5ဒီးပဆဲတါဒီးဟိ5ခိ5ၼ္5ပၸံးလၢသနိ5လီ၊. သနိ5 တါဂ့်တဘိအခိ5ဒီးဟိ5ခိ5ဒီးဂ့်တဘိသံဝဲလီ၊.

၁၁. **သနိ5လီ၊** ၼ္5မ့်ပဆဲးလီ၊တါဆူဟိ5ခိ5အဖိခိ5 ဒီးပဆိ5လီ၊ကြူးကြူး ဒီးပၸံးလၢသနိ5လီ၊လီ၊. ဒီးပ ဆိးလီ၊ပှ၊ဂ၊လၢပၸုနၢ5ခံၼ္5ပၸံးလၢသနိ5လီ၊ၸကိုး လီ၊. ပှ၊တဂ၊သနိ5လီ၊သ့5ဖိတဘိလၢဟိ5ခိ5အဖိ ခိ5ဒီးနှ်ဝဲလီ၊. သနိ5လီ၊ယ၊လၢနၸုနၢ5ခံတဝ်ဂ၊.

၁. **နိ၊** ၼ္5မ့်ၵျ၊အဆိလီ၊. ဒီးမ့်ပမၢတါလၢခၢ5ဝဲဒီး လီ၊ပိဲါတသ့ၻ5ၼ္5ပၸံးဒီးအဆိလၢၵျ၊နိ၊လီ၊. ၵျ၊ လံနိ၊လံၸံးဝဲဒ5.

၂. **နိ၊ဘိ** ၼ္5မ့်တါထံးတၵလုဲ5ၼ္5ထဲၸုမှ်ဆ5ၸုမှ် ဒိ5ခိ5မှ်ဒိ5ဒီးအမဲ်ၵမိဲ5တအိ5ၻ5 ဒီးဘျ၊ဝဲဖးထိဖို ၵၼ်ဒီးပကိုးလၢနိ၊ဘိလီ၊. နိ၊ဘိၼ္5အလ5နိၸုညါတ ခိဒီးလဲၼ္5မၢအသးၵသိ5ၵသ္ဂိၵဘိ5သိ5 ဒီးအၵ ဝိ၊ဘိဝဲၼ္5မ့်နိ၊ဘိလီ၊. ဒီးအဖံးခိ5သူဝဲဒီးအဖံးလ်အ ၵဝိ၊ဘိဝဲလီ၊. ဒီးပှ၊ၵၺီထ့ချိ5လၢအဖံးအၵဝိ၊တ ၵထၢၼ္5ဂ၊ဝဲလီ၊. နိ၊ဘိၼ္5ပသူးၵွ်အသးဒီးပထု ချိ5လၢအဖံးၼ္5လီ၊. ဒီးပကိုးဒီးအဆိလၢနိ၊ဘူ5နိ၊ ဘိလီ၊.

၃. **ၵနိ၊** ၼ္5မ့်ဆူ5အဆိလီ၊. ထိရိ၊တါမၢတါလၢၼ္ ခၢး. ပအိ5တါလၢၼ္ခၢးၼ္5ပၸံးဒီးအဆိလၢမၢဆူ5မ၊ ၵနိ၊. အိ5ဆူ5အိ5ၵနိ၊လီ၊. ပဒိ5ပပှ်မၢဆူ5မ၊ၵ နိ၊ပှ၊ ဒီးတိါပှ၊ဝ့၊ပှ၊မါပလဲ၊ဖိ5ၼ္အိ၊လၢယိ၊လီ၊. ပယိ၊ပဒိ5မ၊ဆူ5မ၊ၵနိ၊ပှ၊လီ၊. ပှ၊တဂ၊အညဵ5ဂိါ ဒီးအိ5မ့၊တနှ်ၻ5ဒီးအိ5ဆူ5အိ5ၵနိ၊ဝဲလီ၊.

၄. **ဝ့်သိနိ၊ဘိ** မ့်ဂ့်တၵလုဲ5ၼ္5လါအဲးဒီးၻ5လိဲ5ဝဲ

ဒ်နီၤဘိအဘိအသိးဒီးပကိးလၢဂ့ၢ်သိနီၤဘိလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢဂ့ၢ်သိလိဉ်ဘိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဝဲလၢဂ့ၢ်သိတကလုာ်လီၤ.

၅. **တနီၤကဒီ** နူာ်မ့ၢ်ပှၤကညီလၢအမဲာ်တပှဲၤဘဉ် ဒီးအမဲာ်အညဉ်တအိဉ်ဘဉ်ဒီးအိဉ်ထဲအမဲာ်ယံဒီးအမဲာ်ဖံးနူာ်ပစံးလၢအမဲာ်မၤသးတနီၤကဒီလီၤ. ဒီးပစံးလၢအမဲာ်သနီၤကဒီစကိးလီၤ. ပှၤတဂၤအမဲာ်အညဉ်တပှဲၤဘဉ်ဒီးအမဲာ်မၤသးတနီၤကဒီလီၤ.

၆. **သနီၤကဒီ** ဒီး **တနီၤကဒီ** နူာ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီအမဲာ်ညဉ်တပှဲၤဘဉ်နူာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသနီၤကဒီ, သနၤကဒါနူာ်လီၤ. ပှၤတဂၤအမဲာ်မၤသးသနီၤကဒီလီၤ.

၇. **သံတနီၤ** နူာ်မ့ၢ်သံဆူဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီသံသတိာ်အတူၢ်ထိဉ်ဘိဉ်မိလၢစံးဝဲလၢတၢ်နါအိဉ်သံလၢလီၤလူၢ်သံလီၤတဲာ်သံ. ဘဉ်သံသုးဓိၤသံဉ်ဓိၤနူာ်ပစံးဒီးအဆိလၢသံဉ်ဆူဉ်သံကနီၤလီၤ.

၁. **နီ** နူာ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလုာ်နူာ်မၤသးဒ်နံဉ်သိအသိးတစဲးစဲးဒီးအချံနူာ်နၢမူဝဲ ဒီးအဒီးအလဉ်နူာ်နၢမူဝဲ ဒီးပကိးလၢနီလီၤ. နီအချံနူာ်ပဝဲာ်အိဉ်ဒ်နံဉ်သိအသံးဒီးပအိဉ်ဝံဉ်သိဝဲလီၤ. ဒီးပသံးအသိနူၢ်ဝဲလီၤ.

၂. **နီ** နူာ်မ့ၢ်သ့ဉ်တကလုာ်အိဉ်ဒီးအဘုး ဒီးပကိးလၢနီလီၤ. နီနူာ်ပတဲဒီးပမၤလၢသ့ဉ်ဘဉ်ဂ့ၤသမိးလီၤ. နီနူာ်ဂ့ၤလၢပမၤသိဉ်ဘဉ်ဒီးပကွဲးလံာ်မိၢ်ပှၢ်လၢအဖိခိဉ်လီၤ.

၃. **နီ** နူာ်မ့ၢ်ပဒုးနဲဉ်တၢ်အဒိဘ့ဉ်တဖဉ်အက့ၢ်အဂီၤ ဒီးပစံးလၢနီအံၤနီနၤလီၤ. သ့ဉ်ဘဉ်တဘ့ဉ်နီစုညါပှၢ်ခံခီလီၤ. စးခိကဘျဉ်နီခိဉ်ဖၢဉ်တဘ့ဉ်လီၤ. သ့ဉ်လဉ်နီစုမ့ၢ်ခံဘိလီၤ. ကနဲကဘျဉ်နီခိဉ်ကုာ်လီၤ. ပမၤဟံဉ်အတိၢ်လဲၢ်နီအံၤနီနၤပဘဉ်ထိဉ်လီၤ. နီအံၤနီနၤ. နီအံၤနီနူာ်စံးဝဲဒဉ်.

၄. **နီ** ဝဲအံၤတဘိအိဉ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. တၢ်အတအိဉ်နီတမံၤဘဉ်. စတသ့ဉ်ညါတၢ်နီတမံၤဘဉ်. စတလဲၤနီတစုဘဉ်. ပှၤတဂၤစတထံဉ်နီတခီဉ်ဘဉ်. ပှၤတဂၤတမၤတၢ်နီတမံၤဘဉ်. စတလဲၤဘဉ်ဆူနအိဉ်နီတဘျီ ဘဉ်. နတမၤစၢၤဘဉ်ယၤနီတစဲးဘဉ်. ပှၤကညီတအိဉ်ဘဉ်လၢဟံဉ်နီတဂၤဘဉ်. ပှၤထိလိာ်သးတဃဉ်ဘဉ်နီတခီဘဉ်.

၅. **နီကွဲအ့ဉ်** နူာ်မ့ၢ်တကဉ်သံနူာ်ပှိၢ်ကိးလၢနီကွဲအ့ဉ်လီၤ. ဒီးစိၤကိးပိာ်ထွဲအခံတစုစုလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တလၢၢ်ဃှဉ်တနံးထံကဲထိဉ်လၢအသံးဒီးတဲကဘျဉ်ဝဲနီစုမ့ၢ်ဒိဉ်နူာ်ပကိးပိာ်ထွဲပှိၢ်အခံလၢနီကွဲအ့ဉ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢနီကွဲအံၤ. နီကွဲအ့ဉ်နူာ်ဆၢဝဲလီၤ.

၆. **နီခီ** နူာ်စနၢ်တပၢၢ်ဘဉ်. စတနၢ်ဟူဘဉ်နီတစုဘဉ်.

စတသ့ဉ်ညါဘဉ်.

၇. **နီတပှာ်** နူာ်မ့ၢ်တခွဲတကလုာ်ပတမၤဘဉ်အဘိဘဉ်. ပမၤထဲအပျံၤဓိၤ ဒီးအကနဉ်နူာ် ဒီးပကိးလၢနီတပှာ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနီတပှာ်နီတပာ်လီၤ. နီတပှာ်နူာ်ပမၤအပျံၤဖးထိ ဒီးပမၤဒီးအသဉ်နူာ်တ့ၤပတခွဲညဉ်ဒီးပကွံာ်အသဉ်နူာ်လဲၤဝဲစၢၢ်တလၢၢ် ဒီးမ့ၢ်အ့ဉ်ညဉ်နူာ်ပထုးအပျံၤနူာ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢတခွဲကွံာ်လီၤ. ပလဲၤတခွဲလၢပိဉ်လဲဉ်ပူၤနူာ်ပတခွဲလၢနီတပှာ်လီၤ. ဒီးနီတပှာ်နူာ်မ့ၢ်တခွဲကွံာ်ဖးဒိဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတနီတပှာ်စှၢ်ကိးလီၤ.

၈. **နီထိဉ်** နူာ်မ့ၢ်ပှၤထိဉ်သ့ဉ်တလဲၤထိဉ်ဘဉ်ဒီးပဆိဉ်ထိဉ်အခံနူာ်ပစံးလၢနီထိဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤအဖိခွါထံဉ်တၢဒိဉ်ခိဉ် ဒီးထိဉ်သ့ဉ်တသ့ဘဉ်နူာ်နီထိဉ်ဝဲအခံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနီထိဉ်နါထိဉ်လီၤ.

၉. **နီသိး** နူာ်မ့ၢ်တၢ်ကဘျဉ်နူာ်မ့ၢ်ပဖှိဉ်သတြဲၤ ဒီးမ့ၢ်တအံဉ်လဲၢ်လိာ်ဘဉ်အသးနူာ်ပစံးလၢနီသိးလီၤ. ဒီးပစံးလၢနီသိးသိးစကိးလီၤ. ခိဉ်ဖၢဉ်ခံဘ့ဉ်နီသိးသိးလီၤ. ခုးခံလိၢ်နီသိးလိာ်အသးလီၤ. နီၤဖးနီသိး.(ကွၢ် ၁၇) ဖးနီသိး (ကွၢ် ၁၉.)

၁၀. **နီနီအံၤ** နူာ်မ့ၢ်ပဒုးနဲဉ်တၢ်အဒိဘ့ဉ်လၢပှၤဂၤဒီးပစံးလၢနီနီအံၤလီၤ. ပမ့ၢ်ဒုးနဲဉ်တၢ်အလဲၢ်ဒ်ပှၤဂၤကသ့ဉ်ညါ ဒီးပစံးဒီးအဒိလၢဒိလီၤနူၢ်အဒိလၢတၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပစံးလၢနီနီအံၤလီၤ. ကဆိနူာ်အနၢ်နီနီအံၤပစံးဒ်နူာ်ဒီးပဒုးနဲဉ်အဒိလၢပစုညါသးခံခီလီၤ. ကနဲကဘျဉ်နီနီအံၤစံးဝဲဒဉ်လီၤ.ပှၤတဂၤအတၢ်ကူဉ်တၢ်ဆးတအိဉ်ဘဉ်. မၤသးဒ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤနီနီဒဉ်တၢ်အသိးလီၤ.

၁၁. **တနီ** နူာ်မ့ၢ်ပပျါကလဉ်ချံဒီးပၢၢ်သကါလၢသ့ဉ်ဘဉ်နူၢ်ဒီးတၢ်လၢသ့ဉ်ဘဉ်နူာ်ပကိးလၢချံကနီလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢချံကနီကနါလီၤ. ပလဲၤတၢ်လၢချံဖိအပူၤနူာ်ပဆ့ဉ်နီၤလၢချံကနီအဖိခိဉ်လီၤ. မိၢ်ကနီ(ကွၢ် ၂၀)

၁၂. **ကိဉ်နီ** နူာ်မ့ၢ်ဒံမုဉ်သဉ်မံကဘုဉ်ဝဲတ့ၤလီၤကပှာ် ဒီးပစံးလၢလီၤကိဉ်နီလီၤ. ဒံမုဉ်မံလီၤကိဉ်နီနူာ်ပအိဉ်ဝံဉ်ကၢ.

၁၃. **ခိနီ** နူာ်မ့ၢ်ကိဉ်ထိးကလဲာ်နူာ်ပှၤတနီၤနီၤကိးလၢခိနီလီၤ. တလၢၢမၤဆါခိနီလၢဖှါပူၤနူာ်အါကၢ.

၁၄. **တနီ** နူာ်မ့ၢ်တၢ်ကဘျဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဒိဘ့ဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤမ့ၢ်ခံဘ့ဉ်အတိၢ်တထဲသိးဘဉ်ဒီးပစံးလၢတနီသိးဘဉ်. ပစံးလၢတနီဘဉ်လီၤ. နခိဉ်ဖၢဉ်တနီဘဉ်စခိဉ်ဖၢဉ်ဘဉ်. နခုးတနီဘဉ်စခုးဘဉ်. ဟီဉ်ခိဉ်တနီဘဉ်ကစၢ်ယွၤအခီဉ်နၢဉ်ခံဘဉ်စံးဝဲဒဉ်. ဒီးပှၤကညီမ့ၢ်သံဒီးမၤထါစံးဝဲဒဉ်.

ဟီဉ်ခိဉ်တနီခီဉ်နၢခံ ဟီဉ်ခိဉ်တနီခီဉ်ဉၢ်ၢၤး

ဘၣ်တၢ်သံကွၢ်မၢ်အနၢ် ဘၣ်တၢ်သံကွၢ်မၢ်အနၢ်

၁၅. **တနိတိ** နၣ်မ့ၢ်တခွဲဖးဒိၣ်တကလှာ်လၢပမၤဒီးအဘိနၣ်ပကိးလၢတနိတိလီၤ. ပှၤကညီတခွဲညၣ်လၢထံထိၣ်ထံလီၤနၣ်တခွဲဝဲလၢတခွဲဖးဒိၣ်အိၣ်ဒီးအဘိဖးထိနၣ်ကိးဝဲလၢတနိတိလီၤ.

၁၆. **တနိထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပစုးလီၤတၢ်လၢဟိၣ်ခိၣ်ဒီးဆံးထိၣ်ကှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်ပတိၢ်လီၤသ့ၣ်ဘှၣ်ဘၣ်ခိၣ် ဒီးတထူၣ်ထိၣ်ကှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢတနိထိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတနိၣ်ထိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. စစုးလီၤလၢၢ်လၢလှအဖိခိၣ်ဒီးတနိထိၣ်ဝဲလီၤ. ပဆဲးထူလီၤသ့ၣ်အခိၣ်လၢသ့ၣ်ဘၣ်ခိၣ် ဒီးတနိထိၣ်ဝဲလီၤ.

၁၇. **နိၤဖးနိသိး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒိဘှၣ်လၢအလဲၢ်နၣ်ပနိၤ ဖးဒ်သိးသိးခံဘှၣ်ဒ်သိးသိးဒီးပစံးလၢနိၤဖးနိသိးလီၤ. ခိၣ်ဖၢၣ်နၣ်နိၤဖးနိသိးခံဘှၣ်ဒီးဟ့ၣ်ပှၤခံဂၤတက့ၢ်.

၁၈. **ပနိ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အထံးတကလှာ်အိၣ်ဒီးအဆ့ၣ်အမဲဒီးအသၣ်ထဲစုမ့ၢ်ဒိၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်မံဘိကံကလာ် ဒီးဆံၣ်ဝဲနၣ်ပကိးလၢပနိလီၤ. ဒီးပှၤတနိၤနိၤကိးလၢပနိကျဲလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပနိပနါလီၤ.

၁၉. **ဖးနိသိး** နၣ်မ့ၢ်ပမၤသ့ၣ်ဖးသ့ၣ်လၢဃာ်ခံခီထဲသိးဒီးပစံးလၢဖးနိသိးလီၤ. သ့ၣ်တကျိနၣ်ဖးနိသိးခံခီတက့ၢ်.

၂၀. **မိၢ်ထနိ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအမိၢ်လၢအဖိတအိၣ်ဒံးဘၣ်နိတစုဒီးတဟ်ဒံးဘၣ် ဒီးအဖါနိတခိၣ်နၣ်ပစံးလၢအမိၢ်ကနိလီၤ.ထီရိၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤနၣ်အမိၢ်ကနိနၣ်အဖိတအိၣ်ဒံးဘၣ်နိတခိၣ်ဘၣ်. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢမိၢ်ကနိမိၢ်ကနါလီၤ. ဆီမိၢ်ကနိဆီမိၢ်ကနါစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၂၁. **လါနိ** နၣ်မ့ၢ်လါတဘှၣ်ထိၣ်ဝဲလၢတၢ်ယီၤထိၣ်သိနၣ်ပကိးလၢလါနိလီၤ. လါနိနၣ်မ့ၢ်ထိၣ်ဒီးနိလၢပသူၣ်ပဖှးနၣ်ဖိဝဲလီၤ. ဒီးပကိးလၢလါနိလီၤ.

၂၂. **ထီၤထိၣ်နိ** နၣ်မ့ၢ်ဒံမုၣ်သၣ်မံကဘှၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဒံမုၣ်သၣ်မံလီၤကိၣ်နိလီၤ. ဒံမုၣ်သၣ်မံလီၤကိနိနၣ်ပအိၣ်ဆၢသမိးလီၤ.

၂၃. **သနိ** နၣ်ဒ်ချူအသိးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤတၢ်သနိဂ့ၤကၢ. စမ့ၢ်မၢနၤဒီးမၤနှၢ်သနိတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသနိသနါလီၤ.

တၢ်သနိမၤနှၢ်သနိ

တၢ်အိၣ်စီၤကွၤတၢ်အိၣ်ဂီၤ

၂၄. **သနိကျူး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အသူကယါဝဲနၣ်တ့ၤထိၣ်ပြူးဒီးပစံးလၢသနိကျူးလီၤ. တၢ်သူကယါနၣ်ယံာ်ယံာ်ဒီးအကယါမ့ၢ်ဟါမ်ကွဲာ်ဒီးပစံးလၢသနိကျူးလီၤ. ထီရိၤတၢ်အိၣ် ဒီးကယါကပီၤနၣ်တ့ၤအကယါကပီၤမ့ၢ်ဟါမ်ဒီးမ့ၢ်သနိကျူးကွဲာ်လီၤ. စိၢ်နိၤခိၣ်လၢသရၣ်အိၣ်မှၤအလိၢ်သ့ၣ်ဘၣ်ခိၣ်နၣ်မ့ၢ်ပှၤတထူးဘၣ် ဒီးသနိကျူးဝဲလီၤ. ဒီးအကယါကပီၤတဖျါဘၣ်ဝဲလီၤ.

၂၅. **သနိကျူး** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလှာ်နၣ်ပကိးလၢသိကရဲနၣ်တ့ၤအသၣ်မံဒီးအချံလီၤတကျိာ်လၢအဖံးကုပှၤနၣ်ပစံးလၢသနိကျူးလီၤ. သိကရဲအသၣ်သနိကျူးလံ. ပကမၤအိၣ်အသၣ်နၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသနိကျူးသနိကျဲးလီၤ. သိကရဲအသၣ်တ့ၤသနိကျူးဒီးတၢ်ကစူၤလီၤနႝၢ်လီၤ.

၂၆. **အံၣ်နိ** နၣ်မ့ၢ်ပဟၢဖၢတမှာ်ဘၣ် ဒီးကလံၤထိၣ်ဝဲဆူပခံတခီဒီးသိၣ်ဝဲပှာ်ပှာ်ဒီးပစံးလၢအံၣ်နိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအံၣ်ပူးအံၣ်နိလီၤ. ပှၤတဂၤအံၣ်ပူးအံၣ်နိကဲသမိး. အိၣ်ဘူးဒီးယၢတဂ့ၤ.

၁. **နႝၢ်** နၣ်မ့ၢ်ဖိာ်မုၣ်နၣ်တ့ၤပကိးအမံၤ ဒီးပထိၣ်အမံၤခိၣ်ထံးလၢနႝၢ်လီၤ. နႝၢ်စၤရါ, နႝၢ်မၤရံ, နႝၢ်ရၤယှလး, ထီရိၤဖိာ်မုၣ်အမံၤနၣ်ပကိးလၢအခိၣ်ထံးနၣ်လၢနႝၢ်လီၤ.

၂. **နႝၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပဖိဒိၣ်အဖိာ်မုၣ်တဖၣ်နၣ်ပကိးလၢနႝၢ်လီၤ. နႝၢ်ဓၢ, ဖိအိၣ်နှၢ်ဖါတၢ်အမှၤတဖျၢၣ်တက့ၢ်. နႝၢ်ဓၢ, ကွၢ်နဖိစှၢ်ဂ့ၤတက့ၢ်. နႝၢ်ဓၢဖိအိၣ်ဟ်နှၢ်နဝဲၤအမှၤတက့ၢ်.

၃. **နႝၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဂီၤဒိဂၤညါနၣ်ပစံးလၢနႝၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤနႝၢ်ဆံးကၢ. အဝဲနၣ်တဂၤနႝၢ်ဒိၣ်ဝဲ, နဟဲတၢ်နနႝၢ်ပှံၤဂၤလဲၣ်. စဟဲစနႝၢ်တဂၤလီၤ. စနႝၢ်ဆံးဒီးစတဟိၣ်တဒိၣ်ဘၣ်. သုနႝၢ်သၢဂၤညါနၣ်သုလဲၤတၢ်တဘူၣ်ဘၣ်မနၤလဲၣ်. ပှၤကညီလဲၤတၢ်နႝၢ်ယါဂၤညါ ဒီးကဘူၣ်ကၢ်သၢ.ယွၤနႝၢ်သၢဂၤတဂၤဃီလီၤ.

၄. **နႝၢ်** နၣ်မ့ၢ်ဘှအဒၢစၢ်ထိၣ်သိဒီးအသၣ်စၢ်မိၤအိၣ်လၢအိပှၤနၣ်ပစံးလၢဘှနႝၢ်လီၤ. ဘှနႝၢ်အိၣ်ထိၣ်လံကိးမၤအသၣ်ဖိုာ်ထိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနႝၢ်နၤလီၤ.

၅. **နႝၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်ဝံၤကိ, ပအိၣ်တၢ်လာ်ကိ ဒီးပစံးလၢနႝၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်တၢ်နႝၢ်အိၣ်ဂ့ၤကၢ. အိၣ်တၢ်လာ်တသ့ဘၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤတၢ်နႝၢ်သမိး. မၤတၢ်ဝံၤထိၣ်တသ့ဘၣ်လီၤ.

၆. **နႝၢ်** နၣ်မ့ၢ်တၢဒုၣ်အကံၢ်အစၢ်နၣ်ပစံးလၢတၢဒုၣ်နႝၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤတၢဒုၣ်တပှၤနႝၢ်တအိၣ်ဘၣ်. အိၣ်ထဲအဖံးလီၤ. တၢ်ဒုၣ်နႝၢ်တပှဲၤအိပှၤနၣ်အိၣ်ထဲအဖံးဒီးအပှၢ်နၣ်ပအိၣ်သ့ဓါ.

၇. **နႝၢ်** အဝဲအံၤအိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. အါနႝၢ်,သဲၣ်နႝၢ်, ဒိၣ်နႝၢ်, စံးဝဲလီၤ. ကစၢ်ယွၤအဘျုးဒိၣ်နႝၢ်မးလီၤ. ပှၤဝ့ၢ်ဖိတဖၣ်အါနႝၢ်မးလီၤ. ညၣ်တပှၤသဲၣ်နႝၢ်မးလီၤ.

၈. **နႝၢ်ကပျိၢ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ပလၢလၢပသးပှၢ်စံၣ်တဲၤဝဲလၢပျၢၤလၢပလၢဟးဂီၤပှၤကညီတဂၤနၣ်ပကိးလၢနႝၢ်ကပျိၢ်လီၤ. နႝၢ်ကပျိၢ်နၣ်မ့ၢ်တၢ်ပလၢတဂၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်လီနှၢ်ဖိာ်မုၣ်နၣ်လိၣ်ထိၣ်အသးလၢဖိာ်မုၣ်ဒီးပကိးလၢနႝၢ်ကပျိၢ်.ပ

နီၢ်

ကိးလၢမုၣ်ကီၤလံၢ်လီၤ. မ့ၢ်လီၤဖိၣ်ခွါဒီးမၤကဲထီၣ်က့ၤအသးလၢဖိၣ်ခွါ ဒီးပကိးလၢတၢ်ပလၢလီၤ. ဒီးပလၢဟးဂီၤတၢ်နးမးလီၤ. ပှၤကညီမ့ၢ်သါကမၤတၢ်ဂ့ၤ ဒီးနီၢ်ကဟ့ၣ်ပလၢဟးဂီၤကွံာ်လီၤ. စံးဝဲဒၣ်.

၉. **နီၢ်ကီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကစၢ်ပှၢ်, ပမိၢ်ပှၢ်ဒၣ်လဲာ်ဒီဂၤညါဒီးပစံးလၢပနီၢ်ကီၢ်လီၤ. ပှၤကညီနီၢ်ကီၢ်ဒီဂၤညါန့ၣ်ပထံၣ်စိၣ်ဝဲၤကဲၤလီၤ. ပှၤကညီနီၢ်ကီၢ်အိၣ်ဒီးအခိၣ်, အမဲာ်, ဒီးစုဒီးခီၣ်ပထံၣ်အီၤနီၢ်ကီၢ်သံၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနီၢ်ကီၢ်အုၣ်သံးလီၤ. နီၢ်ကီၢ်အုၣ်သံးစံးဝဲဒၣ်.

၁၀. **နီၢ်ကီၢ်ဘီ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်တကလုာ်မၤသးဒ်ထူအသိးဘီကံၢ်ကလာ်ဘူသလါဒီးပစံးလၢနီၢ်ကီၢ်ဘီလီၤ. ဒီးပစံးလၢနီၢ်ကီၢ်ဘီအလုၤစ့ၢ်ကီးလီၤ. နီၢ်ကီၢ်ဘီန့ၣ်တလၢၤစဲထီၣ်လၢတၢ်ဂီၤအလိၤန့ၣ်ဒ်ထူအသိး ဒီးတလၢၤဘါဝဲလီၤ.

၁၁. **နီၢ်ကွဲးတလီ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤစံၣ်တဲၤဝဲလၢပူလီၤ. စတသ့ၣ်ညါဘၣ်ယဲဘၣ်.

၁၂. **နီၢ်ကျါခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢဟိၣ်ခိၣ်အဖီခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ယီခိၣ်လၢဟံၣ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပကိးလၢနီၢ်ကျါခိၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနီၢ်ကျါခိၣ်နီၢ် ကျါလာ်လီၤ. တၤသ္ဂၢ်အိၣ်လၢသ့ၣ်ခံန့ၣ်စံၣ်လီၤကွံာ်ဆူနီၢ်ကျါခိၣ်လီၤ. ဟ်လီခီသဘံၣ်လၢနီၢ်ကျါခိၣ်တဂ့ၤ. ဟ်ထီၣ်က့ၤဆူတၢ်ထီၣ်ထီတက့ၢ်.

၁၃. **နီၢ်ခိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလၢတသံဒ်းဘၣ်ဒီးအိၣ်လၢခိတယၣ်ဒၣ်လဲာ်အံၤပစံးလၢနီၢ်ခိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနီၢ်ပျၢၤနီၢ်ခိလီၤ. ပှၤကညီအိၣ်ဒီးအနီၢ်ပျၢၤနီၢ်ခိလၢအံၤတယၣ်အံၤတထံၣ်ဘၣ်ဒံးဘၣ်တၢ်လၢညါခီဘၣ်. အကလၤထံၣ်တၢ်လၢညါခီလီၤ. ပှၤချ့ၣ်အံၤမၤန့ၢ်နီၢ်ခိတၢ်လီၤ. ပှၤနါန့ၣ်မၤန့ၢ်ပကလၤလီၤ. က့ၤနီၢ်ခိ(ကွၢ် ၃၂), တူၢ်နီၢ်ခိလရာ်(ကွၢ် ၃၉), ဘၣ်နီၢ်ခိလရာ်(ကွၢ် ၄၆), အိၣ်နီၢ်ခိ(ကွၢ် ၅၇)

၁၄. **နီၢ်ဂိာ်** န့ၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢနီၣ်ဂိာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်နီၣ်က့အဆိလီၤ. နီၣ်က့နီၣ်ဂိာ်စံးဝဲဒၣ်. နီၢ်ဂိာ်ပတစံးဘၣ်.

၁၅. **နီၢ်ဃာ်** န့ၣ်ပစံးတသ့ဘၣ်. ပဘၣ်စံးလၢတနီၢ်ဃာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတိၤတံာ်ကွံာ်ကမါအခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတနီၢ်ဃာ်လီၤ.

၁၆. **နီၢ်စါ** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိာ်မုၣ်လၢထီၣ်သ့ၣ်သ့ဒ်ဖိာ်ခွါအသိးဒီးပိၢ်ထံသ့ဝဲဒ်ဖိာ်ခွါအသိး ဒီးပကိးထီၣ်နၢ်အမံၤလၢနီၢ်စါလီၤ. နီၢ်စါတဂၤထီၣ်သ့ၣ်သ့သမိးလီၤ. နီၢ်စါတဂၤပိၢ်ထံစါသမိးလီၤ.

၁၇. **နီၢ်စၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိာ်မုၣ်အကံၢ်အလဲစၢ်ဝဲလၢအအိပူၤန့ၣ်ပစံးလၢနီၢ်စၢ်လီၤ. တၢ်ဒုၣ်အကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအနီၢ်စၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနီၢ်စိၤနီၢ်စၢ်လီၤ. ဂ့ၢ်ဒုၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးနီၢ်စၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢနီၢ်စၢ်ဖိၤစကိးလီၤ. သကွံဒုၣ်နီၢ်စၢ်အိၣ်လၢအအိပူၤစၢ်ကဘံၣ်ဖိၤလီၤ. ဖိနီၢ်စၢ် (ကွၢ် ၄၅)

၁၈. **နၣ်စၢ်စဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကလုာ်လၢတကျိၣ်ကျဲဘၣ်ဒီးပှၤဂၤအကလုာ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢနၢ်စၢ်စဲာ်လီၤ. ပှၤကညီနီၢ်စၢ်စဲာ်န့ၣ်တန့ၢ်မါဘၣ်လၢပဃီၤဘၣ်. တလၢၤနီၢ်စၢ်စဲာ်န့ၣ်ကတိၤတၢ်တဒ်ပဃီၤအသိးဘၣ်. ကီၤလၢအဲကလံးနီၢ်စၢ်စဲာ်န့ၣ်ကတိၤတၢ်တဒ်ဘၣ်ပဃီၤအသိးဘၣ်. ပှၤအဲကလံးတနီၤနီၤတမ့ၢ်ဘၣ်အဲကလံးနီၢ်စၢ်စဲာ်ဘၣ်. မ့ၢ်တရဲၣ်ကံၣ်အဖိလီၤ.

၁၉. **နီၢ်ဆံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအက့ၢ်အဂီၤတဒိၣ်ဘၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢနီၢ်ဆံးလီၤ. ပှၤတဂၤအနီၢ်တဒိၣ်ဘၣ်. အနီၢ်ဆံးသမိး. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနီၢ်ဆံးသးစၢ်လီၤ.

၂၀. **နီၢ်ညါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအကလၤအက့ၢ်အဂီၤန့ၣ်ပစံးလၢနီၢ်ညါလီၤ. ပှၤကညီအနီၢ်ညါန့ၣ်မၤသးဒ်အနီၢ်ခိအသိးလီၤ. ပှၤကညီမံမိၢ်တၢ်လၢအနီၢ်ညါတခီန့ၣ်တလီၤဆီဘၣ်ဒီးအနီၢ်ခိဘၣ်.

၂၁. **နီၢ်ထီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကတိာ်လိာ်အသးခံဂၤဒီးအဝဲခံဂၤအဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်အဝဲတဂၤကတိၤထံၣ်စကိးဒီးပစံးလၢနီၢ်ထီၣ်အသးလီၤ. စကတိၤဒၣ်စတၢ်ဒီးပှၤဂၤနဲာ်နနီၢ်ထီၣ်နသးဘၣ်မနုၤလဲၣ်. ပှၤခံဂၤကတိၤလိာ်အသးဒီးအဝဲတဂၤနီၢ်ထီၣ်အသးလၢတၢ်ဘၢၣ်စၢၤလီၤ.

၂၂. **နီၢ်ဒိၣ်ဘီ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဖိာ်မုၣ်အမုၣ်ကနီၤခဲလာ်န့ၣ်ဖိသၣ်ခွါကိးမုာ်အမံၤလၢထါအကျိာ်ဒီးကိးဝဲလၢနီၢ်ဒိၣ်ဘီလီၤ. နီၢ်ဒိၣ်ဘီန့ၣ်မ့ၢ်ဖိသၣ်ခွါကိးမုာ်ပမုၣ်ကနီၤအမံၤလီၤ.

ပပှၢ်လၢစိၤခိၣ်ခးစ့ ပပှၢ်လၢစိၤခိၣ်ခၣ်လာ်
နီၢ်ဒိၣ်ဘီထုးထီၣ်စ့ၢ်ချ့ နီၢ်ဒိၣ်ဘီထုးထီၣ်န့ၣ်ယၤ

၂၃. **နီၢ်နီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အက့ၢ်အဂီၤတမံၤမံၤလီၢ်တံၢ်လီၤဆဲးဒီးပစံးလၢတၢ်နီၢ်နီၢ်လီၤ. တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီနီၢ်နီၢ်မ့ၢ်တလၢၤလဲၣ်. မ့မ့ၢ်ပှၤကညီနီၢ်နီၢ်ဒီးကတိၤပှၤကညီကကျါကၢ်သၢ. မ့မ့ၢ်ဘိၣ်သအိၣ်နီၢ်နီၢ်ဒီးကအုၣ်ပှၤလီၤ. ထံအံၤမ့ၢ်ထံနီၢ်နီၢ်ဓါ. မ့ၢ်ထံဃဲဓါ. စတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ထံနီၢ်နီၢ်လီၤ.

၂၄. **နီၢ်နီၢ်** အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤအဝဲအံၤတဘီလီၤ. ဘၣ်ကမ့ၢ်နီၢ်နီၢ်လံဓါ. လဲၤနီၢ်နီၢ်တၢ်ဒီးတၢ်ဘုံးအသးလီၤ. ပှၤတဂၤမံဒီးမံနီၢ်နီၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်မ့ၤဒီးအိၣ်နီၢ်နီၢ် လီၤ. ပှၤတဂၤဟီၣ်ဒီးဟီၣ်နီၢ်နီၢ်လီၤ.

၂၅. **နီၢ်ဟၤမုၣ်ပူ.** No.160.၁၆၀. ပအဲကရးလၢပျၢၤတဂၤအံၤအဖိမုၣ်အိၣ်တဂၤဒီးအဖ့ၣ်ဒိၣ်ဒီးအမိၢ်အပၢ် ဟ်အီၤလၢနီၢ်ပူၤန့ၣ်ဒီးတထံၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဖိၤလါဖိၤ, ဟီၣ်ခိၣ်မူခိၣ်ဘၣ်. ဒီးအိၣ်ဝဲလၢနီၢ်ပူၤန့ၣ်ဒီးဒိၣ်ထီၣ်ဝဲသ့ဃ့ၢ်သ့

ဟးဝဲ ဒီးစံးအမိၢ်အပၢ်တၢ်မိၣ်ထံၣ်ဘၣ်စၢ်သးဒီးမူမိၣ် ဟိၣ်မိၣ်ကၢ. မိၢ်သ့ၣ်ပၢ်သ့ၣ်ဓၢ. ဒီးဃ့ဝဲအခွဲးလၢအမိၢ် အပၢ်နူၣ်ဒီးအမိၢ်အပၢ်စံးအီၤဖိမုၣ်ဓၢ. တၢ်မှၤမိၣ်ထံၣ်နၢၢ် သးဒီးကွၢ်လီၤကၢ်လၢနိၢ်အဖိလၢ်နူၣ်နဲၣ်ဖိမုၣ်ဓၢ. မူမိၣ် နူၣ်တၢ်မှၤမိၣ်ထံၣ်နၢၢ်သး ဒီးမၤထူၣ်ဖျိထိၣ်နိၢ်အမိၣ်နူၣ် ဒီးကွၢ်ထိၣ်ကၢ်မူမိၣ်နဲၣ်ဖိမုၣ်ဓၢ. မှၤမှၢ်ဃီၤမိၢ်သ့ၣ်ပၢ် သ့ၣ်စံးအသိးနူၣ် ဒီးမူမိၣ်ဟိၣ်မိၣ်နူၣ်ပထံၣ်တသကူၤ ဘၣ်. မိၢ်သ့ၣ်ပၢ်သ့ၣ်ဓၢ, စံးဝဲဒ်နူၣ်ဒီးလဲၤထိၣ်ဝဲဆူဘျိၣ် နူၣ်လီၤ. ဒီးထံၣ်ထိၣ်မှၢ်ဓိၤလါဓိၤလၢမူမိၣ်နူၣ်ဒီးအသံဂိၢ် ဝဲလၢအပျ်ၢအဘိၣ်နူၣ်အပျ်ၢစံးဝဲမးမှၢ်ဒီးလါလီၤကစၢ် မုၣ်ဓၢ. ဒီးပအဲကရးအဖိမုၣ်နူၣ်စံးအပျ်ၢအဘိၣ်တဖၣ် တၢ်လၢမှၢ် ဒီးလါအံၤမှၢ်ဖူၣ်ဒိၣ်နူၢ်စၢ်ပၢ်ဓါ. ဒီးအပျ်ၢတ ဖၣ်စံးဝဲကစၢ်မုၣ်ဓၢ.တၢ်လၢမှၢ်ဒီးလါအံၤအဖူၣ်ဒိၣ်နူၢ်နၢၢ် ပၢ်ဃၢ်ကစၢ်မုၣ်ဓၢ. မှၢ်ဒ်နူၣ်ဒီးကလဲၤဒၣ်ဝဲလၢစၢ်ဖိမိၣ် နူၣ်လီၤ. စံးဝဲဒ်နူၣ်ဝံၤဒီးထံၣ်ထိၣ်လၢထိၣ်ယူၤလၢတၢ်ဖး ဖိနူၣ် ဒီးသံဂိၢ်အပျ်ၢအဘိၣ်နူၣ်တၢ်လၢထိၣ်အံၤမှၢ်အဖူၣ် ဒိၣ်နူၢ်မိၢ်သ့ၣ်ပၢ်သ့ၣ်ဓါ. ဒီးအပျ်ၢစံးဝဲကစၢ်မုၣ်ဓၢ. တၢ် လၢထိၣ်အံၤအဖူၣ်တဒိၣ်နူၢ်ဘၣ်ကစၢ်မုၣ်အပၢ်ဘၣ်. မှၢ်ဃီၤနူၣ်ထိၣ်ဓၢယူၤလၢယဖိမိၣ်တဂ့ၤ. စံးဝဲဒ်နူၣ်ဒီး ထိၣ်ဖးဒိၣ်ခံဘ့ၣ်နူၣ်ဒီးလီၤတဲၣ်သံဝဲလီၤ. တးဒီးမှၢ်လၢပ အဲကရးလၢနူၣ်တဂၤအထိၣ်လီၤ. ဒီးပအဲကရးနူၣ်ဃု ကူၤအထိၣ်နူၣ်လီၤ. ဒီးပအဲကရးလၢအဖိမုၣ်စံးထိၣ် လီၤတဲၣ်သံတဂၤနူၣ်ဆိမိၣ်ဝဲ,   တၢ်အံၤစဖဲမုၣ် အံၤစဟ်ဃီၤအံၤတသ့ဘၣ်. စၢ်မှၢ်ဟ်ဃီၤအံၤဒီးပှၤအ တၢ်ဖိတၢ်လံၤနူၣ်သံကလၢ်လီၤ. ဒီးပှၤကဟဲဒုးစရူစဝ့ၢ် ကဟးဂီၤလီၤ. ဆိမိၣ်ဝဲဒ်နူၣ်ဒီးစံးအပျ်ၢအဘိၣ်,ပျ်ၢသ့ၣ် ဓၢမၤနူစတလါတဖျၢၣ်တကူၢ်.ပျ်ၢသ့ၣ်ဓၢ. ဒီးအ ပျ်ၢ တ ဖၣ်နူၣ်မၤနူအကစၢ်တလါနူၣ်လီၤ. အပျ်ၢတဖၣ်နူၣ်မၤ တလါနူၣ်ဝံၤ ဒီးဒုးနဲၣ်ထိၣ်အကစၢ်ကစၢ်ဓၢကူၢ်ဖိမၤတ လါဝံၤလံကစၢ်ဓၢ. တးဒီးပအဲကရးနူၣ်ကိးထိၣ်အပျ်ၢ အဘိၣ်နူၣ် ဒီးဒၢနုာ်အဖိမုၣ်နူၣ်ဆူတလါပူၤနူၣ်လီၤ. ကဃဲၢ်အဖိမုၣ်အကူအသိးအကဃၢအကဃဲနူၣ်ဒၢနုာ်ဝဲ ဆူ တလါပူၤနူၣ်ဒီးပံးဃၢ်ဝဲဃါပနၤဒီးလဲၤတိၤဝဲဆူဃိၣ် စ့ၢ်ကိၤစ့ၢ်နူၣ်ဒီးတ့ၢ်လီၤဝဲဆူပိၣ်လဲၣ်အသးကံၢ်ပူၤနူၣ် လီၤ.ဒီးပအဲကရးလၢနူၣ်တဂၤအံၤအဖိခွါအိၣ်တဂၤအံၤ အဖူၣ်ဒိၣ်ကဘါဒိၣ်ဒီးအပၢ်ဃုနူၢ်အမါအံၤဖိၣ်မုၣ်လၢအ ကြၢးဒီးအီၤနူၣ်တအိၣ်ဘၣ်နီတဂၤဘၣ်. ဒီးပအဲကရး လၢနူၣ်တဂၤအံၤနၢ်ဟူဝဲအဖိမုၣ်အိၣ်တဂၤအံၤအဖူၣ်ဒိၣ် ကၢ. ဒီးပအဲကရးနူၣ်ဆှၢဃီၤလံာ်ဆူအဝဲတဂၤအိၣ်ဒီး ကလုၢ်လိာ်ကတိၤလိာ်အသးခံဂၤနူၣ် ဒီးပအဲကရးခံဂၤ နူၣ်အသးဒ်သိး ဒီးပအဲကရးခံဂၤနူၣ်ကဖျိအဖိနူၣ်လီၤ. ဒီးပအဲကရးအဖိခွါနူၣ်ဟဲဝဲဆူဖိၣ်မုၣ်အိၣ်နူၣ်လီၤ. ဒီးပ

အဲကရးနူၣ်လဲၤကိးထိၣ်ကူၤအဖိမုၣ်လၢပိၣ်လဲၣ်ပူၤနူၣ် ဒီးစံးအဖိမုၣ်ဖိမုၣ်ဓၢ,ဖိာ်ခွါလၢအကြၢးဒီးနၤအံၤပၢ်ဃုနူ နူၢ်လံဖိမုၣ်ဓၢ.ဒီးအဖိမုၣ်နူၣ်သိဂိၢ်အပၢ်ဖိာ်ခွါလၢအကြၢး ဒီးဃၤအံၤမှၢ်အအိၣ်ဝဲဖဲလဲၣ်ပၢ်ဓၢ. ဒီးအပၢ်စံးအီၤဖိာ် ခွါ ဟဲမၤဒီးကသ့ၣ်နူၣ်လဲၣ်ဖိမုၣ်ဓၢ. ဒီးဖိာ်မုၣ်နူၣ်ကွၢ်ဃီၤ ဖိာ်ခွါနူၣ်ဒီးဖိာ်ခွါနူၣ်လီၤတဲာ်သံလၢကသ့ၣ်မိၣ်နူၣ်လီၤ. ဒီးဖိာ်မုၣ်နူၣ်စံးဝဲစပၢ်ဃုနူစဝၤအံၤတၢကတိၤလိာ်ဘၣ် မၤအသးဒီးဃၤလဲၣ်. ဒီးဖိာ်မုၣ်နူၣ်ဟ်ထိၣ်ကူၤဖိာ်ခွါအ မိၣ်နူၣ်ဆူကသ့ၣ်မိၣ်နူၣ် ဒီးဖိာ်မုၣ်နူၣ်ဒီးထိၣ်ကသ့ၣ်ဒီး စံးအပၢ်စကဟးသံကွဲာ်စသးလီၤ. ဒီးပတိၤဝဲဆူပှၢ်ကျါ နူၣ်ဒီးတုၤလၢပှၢ်ကျါ ဒီးဟ်လီၤအဝၤနူၣ် ဒီးဝံၢ်ကူၤအဝၤ နူၣ်မူဒံးထိၣ်ကူၤဒီးဃ့အီထံဒီးအမါဒီးအမါနူၣ်ဃုထံဒီး ထံၣ်လၢကလီးလိၣ်ထိၣ်အသးလၢဖိာ်မုၣ်တဂၤ ဒီးစံးပ အဲကရးအဖိမုၣ်နူၣ် ထံအိၣ်ဃၢ်လၢနူၣ်တပူၤဃၢ်. ဒီး စံးပအဲကရးအဖိမုၣ်နူၣ်တၢ်လၢထံပူၤနူၣ်ပလဲၤဒၢၣ်အီၤ အံၤကဃဲၢ်ပကူပသိးနူၣ်ပတကူတသိးဘၣ်ဘၣ်. ကဃဲၢ် ကဃၢလၢပလီၤနူၣ်ပဘၣ်ဘ့ၣ်လီၤကွဲာ်လီၤ. ဒီးဘ့ၣ်လီၤ ကွဲာ်အကဃၢလၢအလီၤနူၣ်ဒီးကူထိၣ်ယာ်လၣ်နူၣ်ဒီး လဲၤဒၢၣ်ထံနူၣ်လီၤ. ဒီးကလီးနူၣ်လိၣ်ထိၣ်အသးလၢပ မုၣ်ကနီၤ ဒီးကူထိၣ်ပအဲကရးဖိမုၣ်နူၣ်အကူအသိးနူၣ် ဒီးဒီးထိၣ်ကသ့ၣ်လၢပအဲကရးဖိမုၣ်အလိၢ်နူၣ်ဒီးကိး ထိၣ်ဖိာ်ခွါနူၣ်ဆူကသ့ၣ်မိၣ်ဒီးပတိၤဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးပအဲ ကရးအဖိမုၣ်နူၣ်လဲၤဒၢၣ်ထံဟဲကူၤဒီးကွၢ်အကသ့ၣ်နူၣ် ဓိၢ်တအိၣ်အဝၤဓိၢ်တအိၣ်ဘၣ်လီၤ.ဒီးပအဲကရးဖိမုၣ်နူၣ် လူၤဖိာ်ကသ့ၣ်အလိၢ်နူၣ်လီၤ.လူၤဝဲဒီးတုၤလၢဝ့ၢ်တဖျၢၣ် လီၤ. ဒီးပအဲကရးဖိမုၣ်အဝၤနူၣ်အိၣ်လၢဝ့ၢ်နူၣ်လီၤ. ဝ့ၢ်နူၣ်ဓိၢ်ပအဲကရးတအိၣ်ဘၣ်ဒီးပဝ့ၢ်ဖိတဖၣ်မၢဝဲအတၢ် အိၣ်နိၢ်နူၣ်လီၤ. ဒီးအိၣ်ဝဲဒၣ် ဒီးကလီးမုၣ်လၢအလိၣ် ထိၣ်အသးလၢပမုၣ်ကနီၤနူၣ်လီၤ.   ဒီးကလီးနူၣ်လိၣ် ထိၣ်အသးလၢပမုၣ်ကနီၤနူၣ်ပအဲကရးအဖိခွါနူၣ်တ သ့ၣ်ညါဘၣ်.ဒီးကလီးမုၣ်နူၣ်စံးပဝ့ၢ်ဖိတၢ်လၢပှၤအ ကူအသိးတအိၣ်ဘၣ်တဖၣ်နူၣ်ဟ်လၢဝ့ၢ်ပူၤတဂ့ၤ. ဒီးပ ဝ့ၢ်ဖိတဖၣ်ဟိထိၣ်ကွဲာ်ပှၤအကူအသိးတအိၣ်ဘၣ်တဖၣ် လီၤ. ဒီးပအဲကရးအဖိမုၣ်တဂၤနူၣ်ဟးဝဲဒီးထံၣ်လိာ် အ သးဒီးကီၤလၢဖိတဂၤ ဒီးစံးဝဲကီၤလၢဖိဓၢပဝဲဒၣ်မၤပှၤ ဂၤဟိထိၣ်ကွဲာ်ပှၤလီၤ. ပဝဲဒၣ်အံၤကိးလိာ်မးပသးလၢ ပှၢ်လၢဝဲၢ်လီၤ. ဒီးကီၤလၢဖိနူၣ်ကိးပအဲကရးအဖိမုၣ်နူၣ် လၢဝဲၢ်လီၤ. ဒီးကီၤလၢဖိနူၣ်အထဲအိၣ်ဒံးတဘ့ၣ်ဒီးပှိၤနူ အဝဲၢ်နူၣ်တကူာ်ဒီးကူကူၤဝဲတကူာ်လီၤ. ဒီးကီၤလၢဖိနူၣ် လဲၤမၤသ့ၣ်မုၣ်နူၣ်သ့သ့တနံၤဒီးလဲၤဆါအသ့ၣ်မုၣ်နူၣ် နူၢ်တဃီးဒီးနူၢ်ကိးမှၢ်နံၤကိးမှၢ်နၤဒီးအဝဲနူၣ်စံးအီၤစၢ်ပှၢ် ကီၤလၢဖိဓၢ, နၢၢ်လဲၤမၤသ့ၣ်မုၣ်နူၣ်ဟဲကူၤဟ့ၣ်ကၢ်ဃၢ

ဒီးစကလဲၤဆါနူကၢ်နၤနဲၣ်. ဒီးကီၤလၢဖိနှၣ်လဲၤမၤသ့ၣ်မုၣ်ဒီးဟဲက့ၤဟ့ၣ်အဝဲၢ်နှၣ်လီၤ. ဒီးအဝဲၢ်နှၣ်လဲၤဆါသ့ၣ်မုၣ်နှၣ် ဒီးပှၤအိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အီကိးမ့ၢ်နံၤဒဲး ဒီးဟဲက့ၤအိၣ်ယုၤအပုၢ်ကီၤလၢဖိနှၣ်လီၤ. ဒီးကီၤလၢဖိနှၣ်စံးဝဲဝဲၢ်ဓၢတအိၣ်တၢ်အီအံၤနၢၢ်ထံၣ်နှနဲဖဲးလဲၣ်ဝဲၢ်ဓၢ. ဒီးအဝဲၢ်စံးအီၤစၢၢ်လဲၤဆါသ့ၣ်မုၣ်နှၢ်ဒီးစၢၢ်ပှၤအိၣ်လီၤပုၢ်ဓၢ. ဒီးကီၤလၢဖိနှၣ်လဲၤမၤသ့ၣ်မုၣ်နှၣ်သ့သ့တနံၤဒီးမၤအ ဝဲၢ်လဲၤဆါကၢ်းမ့ၢ်နံၤလီၤ. ဒီးအဝဲၢ်နှၣ်လဲၤဆါသ့ၣ်မုၣ်နှၣ်ဒီးပှၤအိၣ်ပှၤအိပှၤကူပှၤသိးက့ၤဝဲ ဒီးအပုၢ်ကီၤလၢဖိခံဂၤနှၣ်လီၤ. ဒီးကီၤလၢဖိနှၣ်လဲၤမၤနူဒၣ်အဝဲၢ်သ့ၣ်မုၣ်နှၣ်ကိ:မ့ၢ်နံၤလီၤ. အနှၣ်တနံၤဒီးကီၤလၢဖိနှၣ်စံးဝဲတၢ်မိၣ်မံစသးကၢဝဲၢ်ဓၢ. ဒီးအဝဲၢ်နှၣ်စံးအီၤမံဒံးတဂ့ၤပုၢ်ဓၢ. ဒီးအဝဲၢ်နှၣ်စံးအပုၢ်ကီၤလၢဖိနှၢ်တၢ်မ့ၤမိၣ်မံနသးဒီးမၤနူဒၣ်ကဃၢ်စၢၢ်သ့ၣ်မုၣ်ထူးယှၣ်ထိၣ်နၤနှၣ်ခံပှနဲၣ်ပုၢ်ဓၢ. ဒီးချၣ်နှကၢ်စၢၢ်တၢ်ပှၤထူးယှၣ်ထိၣ်နၤနှၣ်ခံပှၤနဲၣ်ပုၢ်ဓၢ. ဒီးကီၤလၢဖိနှၣ်မၤဝဲယီၤအဝဲၢ်စံးအီၤအသိးနှၣ်လီၤ. လၢအဝဲၢ်စံးနှၣ်မၤဝဲဒၣ်ဝံၤကိးမံၤဒဲးဒီးစံးဘၣ်အဝဲၢ်လီၤ.

ဒီးအဝဲၢ်စံးအီၤတၢ်မ့ၤမိၣ်မံနၢၢ်သးဒီးမံကၢ်နဲၣ်ပုၢ်ဓၢ. ဒီးကီၤလၢဖိနှၣ်တၢ်မိၣ်မံအသးဒီးမံဝဲလီၤ. ဒီးကီၤလၢဖိနှၣ်မံသးပှၤဝဲဒီးပှၤဂၤဟဲပှၤသ့ၣ်မုၣ်နှၣ်လီၤ. ဒီးအဝဲၢ်နှၣ်ဆါသ့ၣ်မုၣ်နှၣ်ဒီးနှၢ်စ့ပဲ့ၤတၢ်ပှၤနှၣ်ခံပှၤလီၤ. ဒီးပအဲကရးဖိမုၣ်နှၣ်ပှၤကူပှၤသိးက့ၤဝဲဒီးပုၢ်ဝဲၢ်ခံဂၤနှၣ်လီၤ. ဒီးပအဲကရးဖိမုၣ်နှၣ်ကွၢ်ဝဲလၢပှၤအဖှိၣ်ပှၤအယၢ်နှၣ်ဒီးပှၤနူအပုၢ်ယဲၤဂၤ ဒီးအဝဲနီၢ်ပှၤဝဲယဲၤဂၤစကီးလီၤ ဒီးအိၣ်ဝဲယံၢ်ယံၢ်ဒီးပအဲကရးဖိမုၣ်နှၣ်စံးအပုၢ်ကီၤလၢဖိနှၣ်လဲၤထိၣ်ခးစါကၢ်ပအဲကရးနှၣ်နဲၣ်. ဒီးကီၤလၢဖိနှၣ်လဲၤထိၣ်ခးစါပအဲကရးနှၣ်လီၤ. ဒီးအိၣ်ဝဲယံၢ်ယံၢ်ဒီးဟဲက့ၤဝဲဆူအဝဲၢ်အိၣ်လီၤ. ဒီးအဝဲၢ်စံးအီၤနၢၢ်မ့ၢ်လဲၤထိၣ်ခးစါအီၤဒီးမၤကၢ်အလဲၤယုၤဒၣ်နၤဆူနၢၢ်ဝ့ၢ်နှၣ်နဲၣ်. ဒီးကီၤလၢဖိနှၣ်လဲၤထိၣ်ခးစါပအဲကရးနှၣ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်ကစၢ်ဓၢ. နၢၢ်ချူနၢၢ်ဝ့ၢ်အံၤနၢၢ်လဲၤဆှၣ်စကီးတစုစုဓၢ. ကစၢ်ဓၢ,ဒီးပအဲကရးစံးဝဲဒၣ်စတလဲၤဆှၣ်ဘၣ်ကီၤလၢဖိဓၢ. ဒီးကီၤလၢဖိနှၣ်ဆိုးထိၣ်ပအဲကရးနှၣ်ကစၢ်ဓၢ ပကလဲၤဆှၣ်ကၢ်ဝ့ၢ်အံၤတစုကစၢ်ဓၢ. ဒီးပအဲကရးနှၣ်စံးဝဲဒၣ်လဲၤကၢ်နဲၣ်ကီၤလၢဖိဓၢ. မ့ၢ်ယီၤနှၣ်ဒီးကစၢ်ဓၢ. ကုၢ်ကက့ၤဆူဟံၣ်ဒီးကုၢ်ဖိကဟဲလၢဂီၤလီၤ ကစၢ်ဓၢ. ဒီးကီၤလၢဖိနှၣ်က့ၤဝဲဆူအဟံၣ်လီၤ. ဒီးစံးဘၣ်အဝဲၢ်ခဲဂီၤအံၤပအဲကရးကဆှၣ်ဝ့ၢ်လီၤဝဲၢ်ဓၢ. ဒီးပအဲကရးဖိမုၣ်နှၣ်ကတီၤနူအပုၢ်ကီၤလၢဖိအတၢ်အိၣ်တၢ်အီကိးမံၤဒဲးဒီးဒၢနှၣ်ဝဲလၢတဒီးအူၣ်ဂီၤအပှၤနှၣ်လီၤ. လၢမုၢ်ဆှၣ်ထိၣ်ဂီၤသိၣ်ထၢနှၣ်ဒီးကီၤလၢဖိလဲၤဆူပအဲကရးအိၣ်နှၣ်လီၤ. ဒီးပအဲကရးနှၣ်လဲၤဆှၣ်ဝ့ၢ်နှၣ်လီၤ. လဲၤဝဲမုၢ်ဘၣ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်ကီၤလၢ

ဖိဓၢတၢ်သၣ်ဝံၤလံပသးလံကီၤလၢဖိဓၢ.ဒီးကီၤလၢဖိဆိုးထိၣ်အီၤကစၢ်ဓၢ. တၢ်သၣ်ဝံၤနၢၢ်သးဒီးအိၣ်ကၢ်မ့ၤနဲၣ်. ကစၢ်ဓၢ. ဒီးပအဲကရးစံးဝဲကီၤလၢဖိဓၢ.မ့ၤတပၣ်ဘၣ်. ဒီးကီၤလၢဖိဆိုးထိၣ်ကစၢ်ဓၢမ့ၤအိၣ်ယၢ်ကစၢ်ဓၢ. ဒီးကီၤလၢဖိနှၣ်မၤနူပအဲကရးအမ့ၤဒီးတၢ်ဝံၣ်တၢ်ဆၢတမံၤလၢ်လၢ်ဒီးခွးစ့ခွးထူအိၣ်မးကိးအမံၤဒဲးလီၤ. ဒီးပအဲကရးနှၣ်အိၣ်မ့ၤဝံၤဒီးစံးဝဲဒၣ်. ကီၤလၢဖိဓၢ. မ့ၢ်နထံၣ်နူသလၢစ့သလၢထူအံၤဖဲလဲၣ်ကီၤလၢဖိဓၢ. ဒီးကီၤလၢဖိဆိုးထိၣ်အီၤကစၢ်ဓၢ, သလၢစ့သလၢထူနှၣ်တၢ်ဓၢကစၢ်ဓၢ. လၢစဝဲၢ်မုၣ်အဟံၣ်နှၣ်အါနိၢ်မးလီၤ.ကစၢ်ဓၢ. ဒီးကီၤလၢဖိနှၣ်က့ၤကိးပအဲကရးနှၣ်ဆူအဟံၣ်နှၣ်လီၤ. ဒီးပအဲကရးအဖိမုၣ်နှၣ်အိၣ်လၢဒၢးပှၤနှၣ်ဒီးတဟဲထိၣ်ဘၣ်. ဒီးပအဲကရးအဖိမုၣ်နှၣ်က့ၤကိးပအဲကရးနှၣ်ဆူအဟံၣ်နှၣ်လီၤ. ဒီးပအဲကရးအဖိမုၣ်နှၣ်မၤအပျ်အဘိၣ်တဖၣ်နှၣ်မၤနူပအဲကရးအမ့ၤအထံတၢ်ဝံၣ်တၢ်ဆၢတမံၤလၢ်လၢ်လၢအကြၢးဒၣ်ဒီးပအဲကရးနှၣ်လၢသလၢစ့သလၢထူတၢ်ဂ့ၤတၢ်ဘၣ်တမံၤလၢ်လၢ်နှၣ်အိၣ်မးကိးအမံၤဒဲးလီၤ. ဒီးပအဲကရးနှၣ်သံဂိၢ်ကီၤလၢဖိအတၢ်ကီၤလၢဖိဓၢပှၤယဲၢ်ဂၤနှၣ်မ့ၢ်နၢၢ်ဝဲၢ်ဖဲးလဲၣ်ဂၤလဲၣ်. ကီၤလၢဖိဓၢဒီးကီၤလၢဖိဆိုးထိၣ်အီၤကစၢ်ဓၢပှၤယဲၢ်ဂၤနှၣ်မၤစၢၢ်ဝဲၢ်အခ့အပှၤလီၤ. ကစၢ်ဓၢ, မ့ၢ်ယီၤနှၣ်ဒီးကီၤလၢဖိဓၢ. မၤကၢ်နၢၢ်ဝဲၢ်ဟဲထိၣ်ဆူဘျိၣ်ပှၤနဲၣ်ကီၤလၢဖိဓၢ. ဒီးကီၤလၢဖိနှၣ်စံးဘၣ်အဝဲၢ်ပအဲကရးစံးဝဲနလဲၤထိၣ်ဆူဘျိၣ်ဝဲၢ်ဓၢ. ဒီးပအဲကရးအဖိမုၣ်နှၣ်အိၣ်ဝဲယံၢ်ယံၢ်ဒီးဟဲထိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပအဲကရးနှၣ်ကွၢ်ဝဲဒီးဆိကမိၣ်ဝဲလၢအသးဒီးပိၥ်မုၣ်အံၤလီၤက်မၤလၢစၢၢ်မါလဲၣ်. ဒီးပအဲကရးနှၣ်က့ၤဆူဝ့ၢ်ပှၤဒီးမၤပိၥ်မုၣ်နှၣ်က့ၤဒီးအီၤလီၤ. ဒီးပအဲကရးအဖိမုၣ်နှၣ်စံးဝဲပဝဲမ့ၢ်လၢပှၤအဖှိၣ်ပှၤအယၢ်ဒီးပက့ၤဒီးနၤတဘူၣ်ဘၣ်. ဒီးပအဲကရးကိးဝဲယံၢ်ယံၢ်ဒီးပအဲကရးဖိမုၣ်နှၣ်က့ၤပိၥ်အခံလီၤ. ဒီးပအဲကရးအမါကလိးမုၣ်နှၣ်ထံၣ်လီၤဝဲလၢပအဲကရးဟဲက့ၤဒီးပိၥ်မုၣ်နှၣ်လီၤ. ဒီးကလိးမုၣ်သါကအိၣ်ပအဲကရးနှၣ်ဒီးခိးလီၤဝဲအကျဲလီၤ. ဒီးပအဲကရးအဖိမုၣ်နှၣ်ကွၢ်ထိၣ်ကလိးအမဲၥ်ဒီးယှၥ်ဝဲလၢအစုမုၢ်နှၣ်ဒီးကလိးမုၣ်နှၣ်လီၤဃံၤသံလီၤ. ဒီးပအဲကရးအဖိမုၣ်နှၣ်စံးဝဲပအဲကရးဓၢ. နၢၢ်ကွၢ်ကၢ်နၢၢ်မါနှၣ်နဲၣ်. ဒီးပအဲကရးနှၣ်ကွၢ်ဒီးကဲထိၣ်လၢကလိးနှၣ်လီၤ. ဒီးပအဲကရးအဖိမုၣ်နှၣ်တလဲၤထိၣ်ဘၣ်ဆူနိၢ်ပှၤနှၣ်ဘၣ်. ဒီးစံးဝဲဒၣ်ပအဲကရးဓၢ. နၢၢ်မ့ၢ်မၤနိၢ်အသိဒီးစၢၢ်ကလဲၤထိၣ်ယၢ်. ဒီးပအဲကရးနှၣ်မၤအခ့အပှၤနှၣ်ဒီးအခ့အပှၤနှၣ်မၤနိၢ်ဝံၤဒီးပအဲကရးအဖိမုၣ်နှၣ်က့ၤထိၣ်ဝဲဆူနိၢ်ပှၤလီၤ. ဒီးကလုၢ်ကတိၤလိၥ်အသးခံဂၤနှၣ်ဒီးအိၣ်က့ၤနိၢ်နှၣ်လီၤ.

၂၆. **နီၢ်ပၤမုၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်မါ,စီၤပၤအမါ,စီၤပၤဖိမုၣ်,ပဒိၣ်အဖိမုၣ်န့ၣ်ပစံးလၢနီၢ်ပၤမုၣ်လီၤ. နီၢ်ပၤမုၣ်န့ၣ်တဘၣ်ဖံးဘၣ်မၤဘၣ်. ကဲဒိၣ်ကဲပှၢ်လၢနီၢ်ပူၤလၢဟံၣ်ပူၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၢ်လိၣ်နီၢ်ပၤလီၤ. နီၢ်လိၣ်မုၣ်နီၢ်ပၤမုၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ, ခိၣ်နီၢ်ပၤမုၣ်. (ကွၢ်၃၄).

၂၇. **နီၢ်မှာ်ကီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အမ့ၢ်တကလုာ်အိၣ်ဒီးအဆူၣ်ဒီးအသၣ်ထဲစုခိၣ်ဒီးပကီးလၢနီၢ်မှာ်ကီၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢနီၢ်မုၣ်ကီၢ်ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢနီၢ်မ့ၢ်ကီၢ်လီၤ. နီၢ်မ့ၢ်ကီၢ်အမ့ၢ်အိၣ်လၢပှၢ်ကျါန့ၣ်အါကါ.

၂၈. **နီၢ်လံၢ်တီခၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလၢပျၢၤတဂၤန့ၣ်အဝၤအိၣ်သၢဆံညါ ဒီးမၤကလီကွကါဆူၣ်ဆူၣ် ဒီးန့ၢ်ဝၤအါအါဒီးပှၤသးဟ့အီၤန့ၣ် ဒီး ပှၤကီးအမံၤလၢအဆါဒီးကီးဝဲအမံၤလၢနီၢ်လံၢ်တီခၢလီၤ. အဝၤအါဒီးပှၤကီးဆုဖျိးထိၣ်အမံၤလၢနီၢ်လံၢ်တီခၢလီၤ. နီၢ်လံၢ်တီခၢန့ၣ်ဖဲးခုးဒီးအဝၤသၢဆံန့ၣ်အဝၤသၢဆံမၤတနၢၤဘၣ်. နီၢ်လံၢ်တီခၢအခုးလဲၢ်တကွၢ်လီၤ. ပသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၂၉. **နီၢ်လီနီၢ်ပျိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ခူၣ်ထ့ၣ်ဃးမီၤအပိာ်မုၣ်တဖၣ်န့ၣ်လဲးန့ၢ်ပဝံပကလၤဒီးပစံးလၢနီၢ်လီနီၢ်ပျိၢ်လီၤ. နီၢ်လီနီၢ်ပိၢ်န့ၣ်လဲးလီပဝံပကလၤ ဒီးမၤဝဲလၢအတၢၤအသကီးဒီးပကီးလၢနီၢ်လီနီၢ်ပျိၢ်လီၤ. ပမံလၢမနၤန့ၣ်ပမ့ၢ်မံမီၢ်ပိာ်မုၣ်ပိာ်မၢၤဒီးမ့ၢ်နီၢ်လီနီၢ်ပျိၢ်လီၤ.

၃၀. **နီၢ်ဝဲၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဝံၤတ့ၢ်ဝဲဒီးပစံးလၢနီၢ်ဝဲၢ်လီၤ. စအိၣ်မ့ၤဝံၤနီၢ်ဝဲၢ်ဒီးအိၣ်ကွၤနဲတသါလီၤ. သရၣ်လဲၤတၢ်နီၢ်ဝဲၢ်နဟဲပၢၢ်ထိၣ်နဲလီၤ. စမံနီၢ်ဝဲၢ်နဟဲထိၣ်နဲဆူစအိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢယီၢ်ဝဲၢ်စကီးလီၤ.

၃၁. **ကနီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပတကီၢ်ဃ့တံၢ်ခုးဃၢၤလၢသ့ၣ်ကျိဝၣ်ကျိဒီးပစံးလၢကနီၢ်လီၤ. ထိခိၣ်မ့ၢ်ဟဲနုာ်အိၣ်ဘ့ဒီးကနီၢ်တံာ်ခုးဃၢၤတကွၢ်. ဒီးပကီးလၢတနီၢ်စကီးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢကနီၢ်ကနၢ်လီၤ.

၃၂. **ကွၤနီၢ်ခိထူပျုၤပှၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤတနီၤနီၤစံၣ်တဲၤဝဲပှၤလၢစီၤဘီယီအစိၤန့ၣ်တသံဘၣ် ဒီးကွၤမူဒံးဆူပျုၤအပှၤဒီးစံးဝဲလၢကွၤနီၢ်ခိဆူပျုၤအပှၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးကွၤနီၢ်ခိဝဲဆူပျုၤအပှၤန့ၣ်တသ့ဘၣ်. မ့ၢ်စီၤဘီယီလီတၢ်လီၤ.

၃၃. **ကွၢ်နီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကွၢ်တၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒီးပစံးလၢကွၢ်မှာ်ကွၢ်နီၢ်လီၤ. ကဆိန့ၣ်စတၢထံၣ်ဘၣ်နီတခိၣ်ဘၣ်. စထံၣ်တခိၣ်ဃီစတကွၢ်မှာ်ကွၢ်နီၢ်ကၢ်တဘီလီၤ.

၃၄. **ခိၣ်နီၢ်ပၤမုၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်ညါသးသကိၤသးလီၤဆၢၣ်န့ၣ်ပစံးလၢခိၣ်နီၢ်ပၤမုၣ်လီၤ. ဒီးပကီးလၢခိၣ်ညါသးနီၢ်ပၤမုၣ်စကီးလီၤ. ခိၣ်နီၢ်ပၤမုၣ်န့ၣ်ပယီၢ်တၢ်တတုၤလီၤဘၣ်.

၃၅. **ခွါနီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပိာ်မုၣ်လၢကြၢးလၢပတခွါခဲလၢာ်န့ၣ်ပိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,စီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပကီးမှာ်အမံၤလၢခွါနီၢ်လီၤ. ဒီးပိာ်မုၣ်ကဒဲကဒဲကီးလိာ်အသးလၢခွါနီၢ်. ဒီးဘၣ်တစုစုပိာ်ခွါကီးစကီးပိာ်မုၣ်န့ၣ်လၢခွါနီၢ်လီၤ.

၃၆. **ဃၢနီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလုာ်လၢအိၣ်ဒီးအလၣ်ဒီးအဘိဒီးအတံၢ် ဒီးအဘိကသိၣ်ကသွံလၢပသူၣ်ဒၢအီၤန့ၣ်ပကီးလၢဃၢနီၢ်လီၤ.တမ့ၢ်ဘၣ်ဃၢမံၤဘၣ်. မ့ၢ်ဃၢနီၢ်လီၤ.

၃၇. **တနီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဃ့တကိၣ်တံာ်ဃၢ်ဃၢၤလၢသ့ၣ်ကျုံးကျိန့ၣ်ပစံးလၢတနီၢ်လီၤ. တနီၢ်တံာ်ခုးဃၢၤလၢတၢ်ဖိတၢ်လံၤဟဲအကျိၤန့ၣ်ပတနီၢ်တံာ်လီၤ. တနီၢ်ခုးဃၢၤလၢသ့ၣ်ကျုံးကျိန့ၣ်တုၤဝးတြံး ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤနုာ်ခုးတပၢၢ်ဘၣ်. ဒီးပစံးလၢသနီၢ်ဒီးကနီၢ်လီၤ.

၃၈. **တနီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပတီၤတံာ်ထံကျိၤန့ၣ်ပစံးလၢတနီၢ်လီၤ. တနီၢ်တံာ်ထံအကျိၤလၢကပံာ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်န့ၣ်ထံယွၤတပၢၢ်ဘၣ်.

၃၉. **တူၢ်နီၢ်ခိလရာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဘၣ်ဖှိၣ်ဘၣ်နးဘၣ်ဆူဘၣ်ဆါလၢပတချူးသံဒံးဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပတူၢ်နီၢ်ခိလရာ်လီၤ. ပှၤအါပှၤသိတဖၣ်န့ၣ်တူၢ်နီၢ်ခိလရာ်လီၤ.

၄၀. **တီတနီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လီၤထွံကတာ်ဃာ်လၢထံကျိပှၤလၢလၢၢ်ခံလၢၢ်လီၤဒီးပစံးလၢတီတနီၢ်လီၤ. ဝၣ်လီၤထွံတီတနီၢ်လၢထံသးကံၢ်ပှၤန့ၣ်တဘိဒီးမ့ၢ်လီၤဒိၣ်တူာ်ဒီးတီတနီၢ်အသးလၢအဖးဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတီတနီၢ်တါတနၢ်လီၤ.

၄၁. **တိၣ်တနီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖံးခိၣ်ဘၣ်ဆူးဘၣ်ဆါဖှိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပြုမ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီးမၤသးဒ်ပဖံးန့ၣ်တိၣ်ဝဲအသိးဒီးပစံးလၢတိၣ်တနီၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖှိဒီးအဖံးမၤသးတိၣ်တနီၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတိၣ်တနံၢ်တိၣ်တနီၢ်လီၤ.

၄၂. **ထံနီၢ်နီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထံလၢတကျိၣ်ကျဲဘၣ်ဒီးတၢ်ဂၤအထံဘၣ်. ဒီးတမ့ၢ်ဘၣ်ထံဃဲထံဟီန့ၣ်ပစံးလၢထံနီၢ်နီၢ်လီၤ. ထံနီၢ်နီၢ်လၢပအီကီးမ့ၢ်ဆ့ၣ်မ့ၢ်ဟါန့ၣ်လီၤ.

၄၃. **ထွံၣ်နီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထွံၣ်လၢပဘှၣ်ဒၢတဖၣ်န့ၣ်ပကီးလၢထွံၣ်နီၢ်လီၤ. ထွံၣ်နီၢ်န့ၣ်ပဘှၣ်ဒၢအီၤဒီးပဒုးတဲး ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤန့ၣ်လီၤ.

၄၄. **ပနီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကၢ်လၢကစၢၢ်ဖုၣ်လီၤတဆီတဆီန့ၣ်ပစံးလၢပနီၢ်လီၤ. ကစၢၢ်ဖုၣ်လီၤအိၣ်ဒီးပနီၢ်ခံပနီၢ်သၢပနီၢ်လီၤ.

၄၅. **ဖိနီၢ်စၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖိလၢအလိၣ်ထိၣ်လၢပသွံၣ်ပညၣ်ဒၣ်ပဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဖိနီၢ်စၢ်လီၤ. ပှၤကညီဖိနီၢ်စၢ်န့ၣ်အဲၣ်ဝဲဂ့ၤန့ၢ်ဖိဃၢ်တဖၣ်လီၤ. ဖိနီၢ်စၢ်န့ၣ်ပအဲၣ်အီၤဂ့ၤကၢ. မ့ၢ်ပသွံၣ်ပညၣ်ဒၣ်ပဝဲလီၤ.

၄၆. **ဘၣ်နီၢ်ခိလရာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘၣ်ဖှိၣ်လၢအဒိၣ်လၢခိတဃၣ်အံၤဒီးပစံးလၢဘၣ်နီၢ်ခိလရာ်လီၤ. ပှၤအိၣ်ဘၣ်လၢကုာ်ပှၤထီပှၤန့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်နီၢ်ခိလရာ်လီၤ. ပှၤတၢ်

ဘျၣ်ဖိတဖၣ်နူၣ်ဘၣ်နၢ်ခိလရာ်လီၤ.

၄၇. **မၤယံာ်မၤနၢ်တၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤမၤတၢ်တချူာၣ်ဝံၤကီဝဲလၢတကျဲးစၢးဘၣ်တၢ်နူၣ်ပစံးလၢမၤယံာ်မၤနၢ်တၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤယံာ်မၤနၢ်တၢ်ဒီးဝံၤထီၣ်ကဲထီၣ်တသ့ဘၣ်လီၤ.

၄၈. **မၤယံာ်မၤနၢ်အသး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢပကီးဒီးတဟဲဘၣ်ဝဲအိၣ်ဝဲယံာ်ဒီးပစံးလၢမၤယံာ်မၤနၢ်အသးလီၤ. ပှၤတဂၤပကီးဒီးမၤယံာ်မၤနၢ်အသးဒီးအိၣ်ဒၣ်အတၢ်လီၤ.

၄၉. **ဝဲၢ်နၢ်ပၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤမၤဘူၣ်လၢပျုၢဝံတဖၣ်ဘူၣ်ခိၣ်တဖၣ်နူၣ်ထံၣ်တၢ်ပိုၤဖိာ်မုၣ်ခံဂၤဒီးသါကဟဲမၤကဲဒိၣ်ပှၤကညီဒီးကီးဝဲအမံၤလၢဝဲၢ်နၢ်ပၤလီၤ. ဝဲၢ်နၢ်ပၤနူၣ်ဆိးဒီးဖိထူလၢအခိၣ်နူၣ်ဒီးဘူၣ်ခိၣ်ပှၢ်တဖၣ်ဖိၣ်ဖိစ့ဖိထူလၢဝဲၢ်နၢ်ပၤအခိၣ်ဒီးဝဲၢ်နၢ်ပၤကူၤကူၤဝဲလီၤစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲဒၣ်ဝဲၢ်နၢ်ပၤနူၣ်မ့ၢ်ဖုယွၤအဖိမုၣ်လီၤ. ဒီးအခါဖဲဝဲၢ်နၢ်ပၤဟဲဝဲနူၣ်ပှၤမၤဘူၣ်အါအါကလဲာ်လီၤ. ဒီးမၤဘူၣ်တၢ်နူၣ်သံကျံတၢ်စံးဝဲဒၣ်

မၤဘူၣ်ထိၣ်ထွံသဘျူၣ်ယါ
ဝဲၢ်နၢ်ပၤဟဲအခိၣ်ခါ
သဘျူၣ်ယါမၤဘူၣ်ထိၣ်ထွံ
ဝဲၢ်နၢ်ပၤဟဲအခိၣ်ဖုံ

၅၀. **သနၢ် ဒီး တနၢ်** နူၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတကိၣ်တံာ်ခုးယၢၤနူၣ်ပစံးလၢသနၢ်လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤအိၣ်ဘုနးကၢ. သနၢ်တံာ်ခုးယၢၤတက့ၢ်.

၅၁. **ဟုနၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ဟုထံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဟုလၢတဘျုးတကၢ်တူာ်ဘၣ်ဝဲနူၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢဟုနၢ်ဟုထံးလီၤ. ဟုနၢ်ဟုထံးနူၣ်တကၢ်တူာ်တဘျုးဘၣ်ဝဲဘၣ်.

၅၁.၁. **ဟီၣ်နၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ဟီၣ်ပုၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပအူးဆိၣ်ထိၣ်အဝံလၢဟီၣ်ခိၣ်အဂီၤတကလုာ် ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဟီၣ်ပုၢ်ဟီၣ်နၢ်လီၤ. ဟီၣ်ပုၢ်ဟီၣ်နၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၅၂. **အနၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ထီရှိၤတၢ်အကူၢ်အဂီၤထီရှိၤတၢ်အကံၢ်စၢ်ဖိၤ ဒီးပစံးလၢအနၢ်လီၤ. ပှၤကညီအနၢ်ခံဂၤနူၣ်ပမၤတဂၤဖိၤတနၢၤဘၣ်. ပှၤကညီအနၢ်အါဂၤ ဒီးပကွၢ်အါကၢ. ဘုအနၢ်အိၣ်လၢအဒုၣ်အိပူၤလီၤ. ချံၣ်အနၢ်အိၣ်လၢအကုအိပူၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအနၢ်အနၤလီၤ.

၅၃. **အနၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲး ဒီးပစံးလၢအနၢ်လီၤ. အဘူးအတံၢ်အနၢ်တဖၣ်နူၣ်တၢ်သးကညီၤအီၤလီၤ. အပုၢ်လၢအမ့ၢ်အပုၢ်နၢ်နူၣ်အသးအိၣ်အဝဲၢ်လီၤ. မ့မ့ၢ်ကုၤအနၢ်အသံးတဖၣ်နူၣ်တမူၤဘၣ်ပှၤဘၣ်. ပှၤကညီအနၢ်အသံးတဖၣ်နူၣ်ကတိၤပှၤကညီကျါကၢလီၤ. ထူအနၢ်နူၣ်တကျိၣ်ကျဲဘၣ်ဒီးတိၢ်ဒီးစ့ဘၣ်.

၅၄. **အနၢ်တသပျုၢကလီ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤဒၢတဖၣ်နူၣ်ပစံးလၢအနၢ်တသပျုၢကလီဘၣ်လီၤ. ပှၤကညီအနၢ်တသပျုၢကလီဘၣ်ဒီးအဝဲၤဟးသဒၣ်အီၤတသ့ဘၣ်လီၤ.

၅၅. **အနၢ်အနၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤဒၢနူၣ်ပစံးလၢအိၣ်ဒီးအနၢ်အနၤလီၤ. ပိာ်မုၣ်အိၣ်ဒီးအနၢ်အနၤနူၣ်တအိၣ်ကြီဘၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အီဘၣ်. အနၢ်အနၤကဟးဂီၤဘၣ်ဖုးလီၤ.

၅၆. **အနၢ်နၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်အကလုာ်တီဒီးမ့ၢ်ဝဲလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒီးပစံးလၢအနၢ်နၢ်လီၤ. ထူနၢ်နၢ်,နၢ်နၢ်,စ့အနၢ်နၢ်မ့ၢ်စ့အစိထံထူအနၢ်နၢ်နူၣ်မ့ၢ်ထူအစိထံ. ဒီးပစံးလၢအနၢ်နၢ်လီၤ. ထီရှိၤတၢ်နၢ်နၢ်နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ကလုာ်တမံၤတီဝဲဒီးပစံးလၢအနၢ်နၢ်လီၤ.

၅၇. **အိၣ်နၢ်ခိတၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤနါအိၣ်မူဒံးတၢ် ဒီးပစံးလၢအိၣ်နၢ်ခိတၢ်လီၤ. ပှၤနါနူၣ်လၢပျုၢအိၣ်နၢ်ခိတၢ်လီၤ. ပှၤနါမ့ၢ်အိၣ်နၢ်ခိတၢ်ဒီးပကျိကွံာ်ပှၤနါနူၣ်လီၤ.

၁. **နီၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးထိၣ်လၢတၢ်ထံးအပြံအဖုၣ်အကလုာ်ကလုာ်နူၣ်ပကီးလၢနီၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်ဖိၤမံၤဖိၤလီၤ. နီၣ်နူၣ်အိၣ်အကလုာ်ကလုာ်ဒီးပကီးဒီးအမံၤတနီၤလီၤ. လၢပကီးအမံၤတဘၣ်ဘၣ်နူၣ်အိၣ်အါတုၤပတုၣ်တပၢၢ်ဘၣ်လီၤ. နီၣ်ကပိၤ, နီၣ်ကသ့ၣ်မဲၢ်.နီၣ်ကဝီၤမဲာ်.လၢနူၣ်အဖိခိၣ်အိၣ်ဒံးအါမးလီၤ.

၂. **နီၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢမၤတၢ် ပစူးကွစူးကါတၢ်အပီးအလီကရံကရါတဖၣ်နူၣ်ပကီးလၢနီၣ်လီၤ. နီၣ်ကၣ်, နီၣ်ကယိာ်, နီၣ်ကၣ်ထး, နီၣ်ကၢ,နီၣ်ကူ,နီၣ်ကွံးခံ,နီၣ်ကွဲးဘိ,နီၣ်ခး,နီၣ်ချူၣ်,နီၣ်ခဲးမဲ,နီၣ်ခွဲသိၣ်,နီၣ်ခွဲး,နီၣ်ခွဲးထး,နီၣ်ကိာ်,နီၣ်ယှယာ်,နီၣ်စဲ, နီၣ်စိးပိး, နီၣ်ဆူ,နီၣ်ကၢ,နီၣ်ဆဲး,နီၣ်ဆဲးထး,ဒီးလၢနူၣ်အဖိခိၣ်အိၣ်ဒံးအါမးလီၤ. တၢ်လၢနီၣ်အဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်လၢပမၤတၢ်အပီးအလီလၢအပြံတဖၣ်အံၤအကလုာ်ကလုာ်နူၣ်ပကီးလၢနီၣ်လီၤ. ဟ့ၣ်ယၤလၢနီၣ်ခွဲသိၣ်နူၣ်စကခွဲကွံာ်တၢ်တက့ၢ်.

၃. **နီၣ်ကပိၤ** နူၣ်မ့ၢ်နီၣ်တကလုာ်အလဲတအိၣ်ဘၣ်ဒီးမၤသးကပုၢ်ဆူၣ်စၢ်ကဘံၣ်ဖိၤ ဒီးပကီးလၢနီၣ်ကပိၤလီၤ. ဒီးအိၣ်ဝဲလွံၢ်ကလုာ်ညါလီၤ. နီၣ်ကပိၤဖးဒိၣ်, နီၣ်ကပိၤပြံဖိၤ, နီၣ်ကပိၤဝါ, နီၣ်ကပိၤဂီၤစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်ကပိၤနီၣ်ကပၤလီၤ. နီၣ်ကပိၤနူၣ်ပှၤကညီချံအိၣ်ဝဲလီၤ.

၄. **နီၣ်ကသ့ၣ်မဲၢ်** နူၣ်မ့ၢ်နီၣ်တကလုာ်မဲထိၣ်လၢပျိပူၤဒီးအဖိမၤသးဒ်ကသ့ၣ်မဲၢ်အဆူၣ်အသီးဒီးပကီးလၢနီၣ်ကသ့ၣ်မဲၢ်လီၤ. နၢ်ကသ့ၣ်မဲၢ်နူၣ်အလၣ်ဒ်နီၣ်တိၢ်မုၢ်အသိး ဒီးအဖိလီၤဆီဒ်ကသ့ၣ်မဲၢ်ဆူၣ်အသီးနူၣ်ပကီးလၢနီၣ်ကသ့ၣ်မဲၢ်လီၤ.

၅. **နီၣ်ကယိာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပျံၤသက္ခၤလၢပစၢထိၣ်ဒီးအဘိဒီးပသက္ခၤဆီအကိာ်နူၣ်ပစံးလၢနီၣ်ကယိာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢနီၣ်တယိာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. မၤနီၣ်တယိာ်တဘိ. ပကတယိာ်ဆီလီၤ.ဒီးပကီးလၢနီၣ်သယိာ်စကီးလီၤ.တၢ်လၢနီၣ်

နီၣ်

ကယိၢ်နၣ်ပတယိၢ်ဆီဒီၣ်နၢ်ဝဲပတယိၢ်တချုး,ပတယိၢ် တၢ်သ့ကီးမံၤလီၤ.

၆. **နီၣ်ကစီၤမဲာ်** နၣ်မ့ၢ်နီၣ်တကလုာ်အလၣ်ကစီၤ ဒီးပကီးလၢနီၣ်ကစီၤမဲာ်လီၤ. နီၣ်ကစီၤမဲာ်နၣ်မ့ၢ်နီၣ်လၢအီၣ်ဒီးအမုၢ် ဒီးအလၣ်ကစီၤဝဲနၣ် ဒီးပကီးလၢနီၣ်ကစီၤမဲာ်လီၤ. နီၣ်ကစီၤမဲာ်နၣ်ပအီၣ်အဒိးလီၤ.

၇. **နီၣ်ကၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပလီၤသ့ၣ်ဖးဝၣ်လ့ၣ်လၢပကၣ်ညၣ်ဒီးပတံာ်ဃာ်နၣ်ပကီးလၢနီၣ်ကၣ်လီၤ. နီၣ်ကၣ်နၣ်ပကၣ်အီၣ်ညၣ်လၢအလီၤလီၤ.မၤနၢ်ဃၤလၢနီၣ်ကၣ်တဘိတက့ၢ်. စကကၣ်လီၤညၣ်တဘိလီၤ. ဒီးပကီးလၢနီၣ်တံာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၈. **နီၣ်ကၣ်** နၣ်မ့ၢ်နီၣ်တံာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဝၣ်လ့ၣ်လၢပလီၤသ့ၣ်ဖး ဒီးပတံာ်ညၣ်လၢပကၣ်လီၤလၢမ့ၣ်ကသါဘၣ်နၣ်ဒီးတၢ်လၢဝၣ်လ့ၣ်နၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်တံာ်နီၣ်ကၣ်လီၤ. နီၣ်တံာ်နီၣ်ကၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၉. **နီၣ်ကၣ်ထး** နၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်. စတထံၣ်ဘၣ်ယဲနီတစုဘၣ်.

၁၀. **နီၣ်ကၢ** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ကျူးကျီလၢပချူၣ်လၢၢ်ချူၣ်လ့ဒီးပကၢဆံးထိၣ်လၢၢ်ဓိၤလ့ဓိၤနၣ်ပကီးလၢနီၣ်ကၢလီၤ. မၤနၢ်ဃၤလၢနီၣ်ကၢတဘိတက့ၢ်. စကချူၣ်ကၢထိၣ်လၢၢ်တဖျၣ်တက့ၢ်. သ့ၣ်ကျူးကျီလၢပကၢတလ့ၣ်သ့ၣ်ဖူမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပချူၣ်ကၢထိၣ်လၢၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤပကီးလၢနီၣ်ကၢလီၤ. ကၢတလ့ၣ်ကွံာ်သ့ၣ်ဖူလၢနီၣ်ကၢတက့ၢ်. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်ဆူနီၣ်ကၢလီၤ.

၁၁. **နီၣ်က့** နၣ်မ့ၢ်ထိရီၤသ့ၣ်ဒ့ဖိဝၣ်ဒ့ဖိဒီးပကီးလၢနီၣ်က့လီၤ. ဒီးဝၣ်က့ဝၣ်ဒ့လၢအပြံနၣ်ပကီးလၢနီၣ်က့စကီးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်က့နီၣ်ကိာ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်က့နီၣ်ဒ့စကီးလီၤ.

၁၂. **နီၣ်ကွံးခံ** နၣ်မ့ၢ်နီၣ်က့လၢပအံၣ်ဆါ ဒီးပထွါကွံာ်ပတြူာ်ကွံာ်ပခံနၣ်ပကီးလၢနီၣ်ကွံးခံလီၤ. နီၣ်ကွံးခံနီၣ်ကွံးယီၢ်နၣ်မ့ၢ်နီၣ်က့လၢပအံၣ်ဆါဒီးပကွးကွံာ်ပအ့ၣ်လၢပခံနၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢနီၣ်အ့ၣ်ကွံးခံစကီးလီၤ.

၁၃. **နီၣ်ကွဲးဘိ** နၣ်မ့ၢ်တလၢၤပိာ်လၢတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟ့ာ်မ့ၢ်ဂ့ၤပထိထိၣ်တကိလၢအလီၤဒီးပကွဲးလံာ်နၣ်ပစံးလၢနီၣ်ကွဲးဘိလီၤ. နီၣ်ကွဲးဘိနၣ်ပမၤလၢဝၣ်ဖိနၣ်သ့စကီးလီၤ. နီၣ်ကွဲးဘိနၣ်ပထိထိၣ်တကိလၢအလီၤဒီးပကွဲးလံာ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်ကွဲးဘိနီၣ်ကွဲးဖိလီၤ. တလၢၤပိာ်နၢ်နီၣ်ကွဲးဘိလၢတၢ်လီၤ. ဒီးထိထိၣ်ကကိလၢအလီၤဒီးပကွဲးလံာ်လီၤ.

၁၄. **နီၣ်ခး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤသံကွံာ်သၣ်ဘုလါလၢဝၣ်လ့ၣ်ဝၣ်က့ဒီးတၢ်လၢဝၣ်လ့ၣ်နၣ်ပကီးလၢနီၣ်ခးလီၤ. မၤနၢ်ဃၤလၢနီၣ်ခးတဘိတက့ၢ်. စကခးသံသၣ်ဘုလါလီၤ. ဒီးပကီးလၢနီၣ်ခးပတ့ၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်ခးနီၣ်ခဲးလီၤ. ပခးသၣ်ဘုလါလၢနီၣ်ခးနၣ်ပမၤတဆဲၣ်နီၣ်ခးဒီးပထိၣ်ဝံၣ်ဆှါဆူၣ်ဆူၣ်ကလဲာ်နၣ်ပစံးလၢပခးသၣ်ဘုလါလၢနီၣ်ခးလီၤ.

၁၅. **နီၣ်ခံ** နၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်တၢ်ဆူပမံအခီၣ်ထံးတခီနၣ်ပကီးလၢသွဲနီၣ်ခံလီၤ. သွဲနီၣ်ခံနၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်တၢ်ဆူပမံအခီၣ်ထံးတခီနၣ်ပကီးလၢသွဲနီၣ်ခံလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢသွဲၣ်နီၣ်ခိၣ်သွဲနီၣ်ခံလီၤ. ပှၤတဂၤမၤဟံၣ်ထိၣ်ထိဆူသွဲနီၣ်ခံတခီလီၤ. သွဲနီၣ်ခံနၣ်ပမံဒီးပတဟ်ဘၣ်ပခိၣ်ဆူသွဲနီၣ်ခံတခီဘၣ်.

၁၆. **နီၣ်ချူၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပတဲသ့ၣ်အကျိအခိၣ်ဘံၣ်ဒ်တပှ့ာ်အသိးဒီးပချူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးပကီးလၢနီၣ်ချူၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢတဖျၣ်လီၤ.ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်ချူၣ်နီၣ်ခၣ်လီၤ. မၤနၢ်ဃၤလၢနီၣ်ချူၣ်တကျိတက့ၢ်စကချူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ပှၤလီၤ. ပှၤကညီတပှ့ာ်မ့တအီၣ်ဘၣ်လၢကချူၣ်တၢ်ဒီးမၤနီၣ်ချူၣ်လီၤ. ပှၤကညီအီၣ်လၢပှၢ်လၢ်ကျါနၣ်တနီၤနီၤအတပှ့ာ်မ့ၢ်တအီၣ်ဘၣ်ဒီးမၤတပှ့ာ်လၢနီၣ်ချူၣ်လီၤ.

၁၇. **နီၣ်ခဲးမဲ** နၣ်မ့ၢ်နီၣ်က့လၢပမဲကတံာ်ဒီးပမၤထိၣ်ကွံာ်ပမဲကတံာ်နၣ်ပကီးလၢနီၣ်ခဲးမဲလီၤ. ပှၤကညီနၣ်ထိရီၤမၤနၢ်နီၣ်က့ဖိတဘိဒီးမၤနီၣ်ခဲးမဲသ့လီၤ. တလၢၤတဖၣ်ဟ်ဒိၣ်အသး ဒီးမၤနီၣ်ခွဲးမဲလၢစ့ဒီးမ့ၢ်အီၣ်တၢ်ဒီးအမဲကတံာ်နၣ်ခဲးဝဲလၢနီၣ်ခဲးမဲစ့နၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်ခဲးမဲနီၣ်ခဲးခီလီၤ.

၁၈. **နီၣ်ခွဲသိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်လၢပမၤကဆိုထိၣ်တၢ်ကမုံၤနၣ်ပကီးလၢနီၣ်ခွဲသိၣ်လီၤ.

၁၉. **နီၣ်ခွဲး** နၣ်မ့ၢ်နီၣ်က့လၢပမၤထိၣ်ကွံာ်ပနၢ်အံၣ်သူနၣ်ပကီးလၢနီၣ်ခွဲးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်ခွဲးနီၣ်ခွးလီၤ.ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်ဘှၣ်နီၣ်ခွဲးလီၤ.မၤနၢ်ဃၤလၢနီၣ်ခွဲးတဘိတက့ၢ်. စကခွဲးစနၢ်အံၣ်သူလီၤ. ဒီးနီၣ်က့လၢပမၤကပီၤထိၣ်တွဲလဘိ ဒီးပမၤကွံာ်တွဲလဘိအအံၣ်နၣ်ပကီးလၢနီၣ်ခွဲးစကီးလီၤ. ထိရီၤနီၣ်က့လၢပခွဲတၢ်နၣ်ပကီးလၢနီၣ်ခွဲးလီၤ.

၂၀. **နီၣ်ခွဲးထး** နၣ်မ့ၢ်တမၢ်ပိာ်တၢ်ဒီးခွဲးကွံာ်မ့ၣ်ကဖးလၢထးတဘိဒီးတၢ်လၢထးတဘိနၣ်ပကီးလၢနီၣ်ခွဲးထးလီၤ. တမၢ်မၤနီၣ်ခွဲးထးနၣ်ခွဲးကိာ်မ့ၣ်ကဖးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ခွဲးဖှိၣ်မ့ၣ်ကဖးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ခွဲးဝဲလၢနီၣ်ခွဲးထးလီၤ. တမၢ်နီၣ်ခွဲးထးနၣ်မ့ၢ်ခွဲးဖှိၣ်မ့ၣ်ကဖးဒီးခွဲးကွံာ်မ့ၣ်ကဖးလီၤ.

၂၁. **နီၣ်ကိာ်** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဖိဝၣ်ဖိလၢပဆဲးနှာ်တၢ်ပှၤတၢ်တ့ၤဒ်းပကီးလၢနီၣ်ကိာ်လီၤ. မၤနၢ်ဃၤလၢနီၣ်ကိာ်တဘိတက့ၢ်. စကကိာ်တၢ်ပှၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်ကိာ်နီၣ်ကဲာ်လီၤ. မၤနၢ်ဃၤလၢနီၣ်ကိာ်နီၣ်ကဲာ်တဘိ. စကကိာ်တၢ်ပှၤလီၤ.

နီၣ်

၂၂. **နီၣ်ကိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်နီၣ်က့အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်လ့ၣ်ဖိဝၣ်လ့ၣ်ဖိ, သ့ၣ်ဒ့ဖိဝၣ်ဒ့ဖိန့ၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်က့နီၣ်ကိာ်လီၤ. နီၣ်က့နီၣ်ကိာ်စံးဝဲဒၣ်.

၂၃. **နီၣ်ယု** န့ၣ်မ့ၢ်ဆှါမ့ၢ်ဂ့ၤ, သ့ၣ်ယံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမၤလၢပကယုယာ်တၢ်အဂီၢ် ဒီးပကီးလၢနီၣ်ယုလီၤ. ဒီးပကီးလၢနီၣ်ယုယာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. မၤန့ၢ်ယၤလၢနီၣ်ယုတဘိတက့ၢ်. စကယုယာ်တၢ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်ယုနီၣ်ဖိလီၤ.

၂၄. **နီၣ်ယုယာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်နီၣ်ယုအသိးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢနီၣ်ယုယာ်ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢနီၣ်ယုလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်ယံၣ်ဝၣ်စၢဆိုၣ်ဓိၤဆှါဓိၢလၢပယုယာ်တၢ်န့ၣ်ပကီးလၢနီၣ်ယုယာ်လီၤ. ယုၣ်လီၤကွံာ်နီၣ်ယုယာ်န့ၣ်တက့ၢ်. ဒီပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်ယုဘုၣ်နီၣ်ယုယာ်လီၤ.

၂၅. **နီၣ်ဃီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလုာ်ထဲစုမုၢ်ဒိၣ်ခိၣ်မုၢ်ဒိၣ်ဒီးအသၣ်အချံမၤသးဒ်သဘ့အသိးဒီးအသၣ်ဒ်သဘ့အသိးန့ၣ်ပကီးလၢနီၣ်ဃီၢ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်ဘုၣ်နီၣ်ဃီၢ်လီၤ. ဒီးပှၤကညီသူၣ်ဝဲဖျးဝဲလီၤ. ပှၤကညီမၤသူလုၣ်လၢဒလၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂၆. **နီၣ်စဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤသ့ၣ်ဒီးပတဲဘံၣ်အခိၣ်ဒ်ထးပျုအသိးဒီးပစဲသ့ၣ်ဖးသ့ၣ်န့ၣ်ပကီးလၢနီၣ်စဲလီၤ. ပှၤမ့ၢ်တိသ့ၣ်ဖးသ့ၣ်ဒီးစဲလီၤဝဲလၢနီၣ်စဲဒီးတီၢ်နီၣ်စဲအခံန့ၣ်ဒီးသ့ၣ်တကျိန့ၣ်သ့ၣ်ဖးဝဲလီၤ. ပမ့ၢ်တိသ့ၣ်ဖးသ့ၣ် ဒီးပစဲလီၤနီၢ်စဲန့ၣ်လီၤ.

၂၇. **နီၣ်စိးပိး** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်သ့ၣ်ကျူးကျိဒီးအတိၢ်ဒ်ထးတိၢ်အသိးဒီးပကီးလၢနီၣ်စိးပိးလီၤ.ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်စိးပိးနီၣ်စးပးလီၤ. မၤန့ၢ်ယၤလၢနီၣ်စိးပိးတကျိတက့ၢ်. စကစိးပိးတၢ်ဘျၣ်အခိၣ်လီၤ. နီၣ်စိးပိးန့ၣ်ပပျုတၢ်ဒီးပတိၢ်ထးပျုအခံသ့စကီးလီၤ.

၂၈. **နီၣ်ဆူ** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကျိလၢပမၤစူအခိၣ်ဒီးပလၢၣ်လီၤဟိၣ်ခိၣ်ဒီးပကီးလၢနီၣ်ဆူလီၤ. မၤန့ၢ်ယၤလၢနီၣ်ဆူတကျိတက့ၢ်. စကဆူလီၤဒီးစကစၢယာ်ချံလၢအလီၤလီၤ.

၂၉. **နီၣ်ဆူ** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်လၢပမၤစူအခိၣ်ဒီးပသူၣ်ပဖျးတၢ်ချံတၢ်သၣ်ဒီးပဆဲးန့ၢ်ဟိၣ်ခိၣ်ပူၤန့ၣ်ပကီးလၢနီၣ်ဆူလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်ဆူနီၣ်ပျၤလီၤ. ဖဲာ်န့ၢ်ယၤလၢနီၣ်ဆူတဘိထဲခိၣ်မုၢ်ဒိၣ်ဒီးစကဆဲးန့ၢ်ဟိၣ်ခိၣ်ပူၤဒီးစကဖျးဘုခ့လီၤ. ဒီးပကီးလၢနီၣ်တုၤစကီးလီၤ.

၃၀. **နီၣ်ဆူ** န့ၣ်မ့ၢ်နီၣ်ကၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်ကျူးကျိလၢပဆဲးကၢသ့ၣ်ဖူဒီးလၢၢ်ဖးဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢနီၢ်ဆူနီၣ်ကၢလီၤ. နီၣ်ဆူနီၣ်ကၢစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၃၁. **နီၣ်ဆဲး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ယံလၢပသွဲၣ်စူအခိၣ် ဒီးပမၤဒီး အဘိလၢဝၣ်လ့ၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်ထါထၣ် ဒီးပဆဲးဆၢထိၣ်ထၣ်အခၢၣ်န့ၣ်ဒီးပကီးလၢနီၣ်ဆဲးလီၤ. ပှၤကညီထါထၣ်န့ၣ်မၤဝဲဒီးနီၣ်ဆဲးကီးဂၤဒဲးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်ဘုၣ်နီၣ်ဆဲးလီၤ. နီၣ်ဆဲးန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ယံလၢပသွဲၣ်စူအခိၣ်ဒီးပမၤအဘိလၢပဆဲးလဲၢ်ထိၣ်ထၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၃၂. **နီၣ်ဆဲး** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရီၤဝၣ်လ့ၣ်လၢပမၤစူအခိၣ်ဒီးပဆဲးတၢ်တမံၤမံၤန့ၣ်ပကီးလၢနီၣ်ဆဲးလီၤ. မၤန့ၢ်ယၤလၢနီၣ်ဆဲးတဘိတက့ၢ်. စကဆဲးကိၣ်ဒီးစကသၣ်လီၤလၢမ့ၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်ဆဲးနီၣ်ဆးလီၤ.

၃၃. **နီၣ်ဆဲးထး** န့ၣ်မ့ၢ်ထးလၢအဒိၣ်စူဖးဒ့သၢဘိဒီးပဆဲးကိၣ်လၢပသၣ်စိုးလၢမ့ၣ်ပူၤန့ၣ်ပကီးလၢနီၣ်ဆဲးထးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤအဲကလံးဖိမၤဝဲလၢအဆဲအိၣ်တၢ်လၢအိၣ်မှၤအိၣ်ကိၣ်န့ၣ်လီၤ.

၃၄. **နီၣ်ဆိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပခွဲပျိဟိၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်ဒီးပထိထိၣ်သ့ၣ်ဘၣ် ဒီးအဘိန့ၣ်ပဆိၣ်ကွံာ်စဃာ်စဃာ် ဒီးပကီးလၢနီၣ်ဆိၣ်လီၤ. မၤန့ၢ်ယၤလၢနီၣ်ဆိၣ်တဘိတက့ၢ်. စကဆိၣ်ကွံာ်စဃာ်စဃာ်လီၤ. ဆိၣ်ကွံာ်စဃာ်စဃာ်လၢနီၣ်ဆိၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်ဆိၣ်နီၣ်ဆၣ်လီၤ. နီၣ်ဆိၣ်နီၣ်ဆၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၃၅. **နီၣ်ဆိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်နီၣ်တၢၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢပဘျၣ်အိၣ်ကသူန့ၣ်လီၤ. နီၣ်တၢၤနီၣ်ဆိၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၃၆. **နီၣ်တကၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒုထိၣ်ပသးလၢချိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢဖုဒါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒ်မုၢ်သုတကိၢ်လီၤဘၣ်ပှၤတဂ့ၤ, ဒ်ကလံၤသုတအုဘၣ်ပှၤတဂ့ၤဒီးပစံးလၢနီၣ်တကၣ်လီၤ. ပှၤကညီအိၣ်လၢဒဲပူၤ ဒီးတၢ်မ့ၢ်ကိၢ်လီၤဘၣ်အီၤ ဒီးဒဲအဒူၣ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်မၤဝဲ ဒီးနီၣ်တကၣ် ဒီးကၣ်ကဒုထိၣ်အသးလီၤ. ပှၤမ့ၢ်အိၣ်လၢတၢ်ကိၢ်ကျါဒီးမၤန့ၢ်နီၣ်တကၣ်ဒီးကၣ်တဒၢအသးလီၤ. နီၣ်တကၣ်နီၣ်တကဲၣ်စံးဝဲဒီးအဆိဒ်န့ၣ်လီၤ.

၃၇. **နီၣ်တလဲၢ်ဘိ** န့ၣ်ပှၤယီၢ်ဘုလၢပနၢ်ဒီးခွဲးကဖိထိၣ်ဘုလီၢ်လၢသ့ၣ်ဖိတဘိဒီးတၢ်လၢသ့ၣ်ဖိန့ၣ်ပကီးလၢနီၣ်တလဲၢ်ဘိလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်တလဲၢ်ဘိနီၣ်တလဲၢ်ဖိလီၤ. မၤန့ၢ်ယၤလၢနီၣ်တလဲၢ်ဘိတဘိတက့ၢ်. စကခွဲးကဖိထိၣ်ဘုလီၢ်လီၤ. ပှၤယီၢ်ဘုလၢပနၢ်န့ၣ်ဒ်ကခွဲးကဖိထိၣ်လီၢ်ဒီးမၤနီၣ်တလဲၢ်ဘိလီၤ.

၃၈. **နီၣ်တဝံၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤသနူလၢပထုးတြူာ်လၢထံကျါလၢပမၤခံးသူညၣ်အမဲာ်လၢပမၤအိၣ်ညၣ်န့ၣ် ဒီးတၢ်လၢသနူန့ၣ်ပကီးလၢနီၣ်တဝံၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢနီၣ်တွံၢ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်တဝံၢ်နီၣ်တဝၢ်လီၤ.မၤန့ၢ်စနီၣ်တဝံၢ်တဘိတက့ၢ်. စကတ ဝံၢ်ခံး သူညၣ်အမဲာ်လီၤ.

၃၉. **နီၣ်တၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်လၢဖးဒ့တဖၣ်န့ၣ်ပမၤန့ၢ်ဒီးပ

နီၣ်

ဝံာ်ကွံာ်အီၤ ဒီးပဟ်ဒံးဖုၣ်ဖြုံးဖိၤဒီးပမၤပၢၢ် ဒီးပကိးလၢ
နီၢ်တၢ်လီၤ. မၤန့ၢ်ယၤလၢနီၣ်တၢ်တဘိတက့ၢ်. စကတၢ်
ထိၣ်ဒဲလီၤ. ပှၤကညီမၤဒဲန့ၣ်မၤပၢၢ်လၢနီၣ်တၢ်လီၤ. ပမၤ
နီၣ်တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပပၢၢ်ထိၣ်ဒဲ, ပပၢၢ်ထိၣ်သ့ၣ်ဂီၤထိၣ်ဒီးပမၤ
နီၣ်တၢ်လီၤ. သ့ၣ်ဖးဒ့အိၣ်ဒီးအတၢ်ခံဒ့ဒီးပမၤပၢၢ်န့ၣ်ပ
စံးလၢနီၣ်တၢ်လီၤ.

၄၀. **နီၣ်တံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပလီၤသ့ၣ်ဖးဝၣ်လ့ၣ်လၢအိၣ်ဒီးအ
ကဆူးလၢတလီၤဖျဲၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပတံာ်ညၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ညၣ်
မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒီးပကိးလၢနီၣ်တံာ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢနီၣ်ကၣ်စ
ကီးလီၤ. မၤန့ၢ်ယၤလၢနီၣ်တံာ်တဘိတက့ၢ်. စကတံာ်
အိၣ်ညၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနီၣ်တံာ်နီၣ်ကၣ်
လီၤ. နီၣ်တံာ်နီၣ်ကၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၄၁. **နီၣ်တံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်နီၣ်ကၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဝၣ်လ့ၣ်
လၢပလီၤဖး ဒီးစဲဘူးဒံးလၢအခံတစဲးန့ၣ်အိၣ် ဒီးအက
ဆူးဒီးပတံာ်ညၣ်ကၣ်ညၣ်န့ၣ်ပကိးလၢနီၣ်တံာ်နီၣ်ကၣ်
လီၤ. ဒီးနီၣ်ကၣ်အဆိမ့ၢ်နီၣ်တံာ်, ဒီးနီၣ်တံာ်အဆိမ့ၢ်
နီၣ်ကၣ်လီၤ.

၄၂. **နီၣ်တံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထးလၢတမၢ်တံာ်ထးလၢထိၣ်ဂီၤဝဲ
န့ၣ်ပကိးလၢနီၣ်တံာ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢနီၣ်တံာ်ထးတစုစု
လီၤ. တလၢၤတံာ်ထးလၢနီၣ်တံာ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိ
လၢနီၣ်တံာ်နီၣ်တာ်လီၤ.

၄၃. **နီၣ်တံာ်** န့ၣ်ထိရီၤပကၢ်ချုံးဝၣ်လ့ၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးအက
ဆူးဒီးပကိးလၢနီၣ်တံာ်လီၤ. ပကၢ်ချုံးထးအိၣ်ဒီးအက
ဆူးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကၢ်ချုံးဝၣ်လ့ၣ်အိၣ်ဒီးအကဆူးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကိး
လၢနီၣ်တံာ်လီၤ. မၤန့ၢ်ယၤလၢနီၣ်တံာ်တဘိစကတံာ်န့ၢ်
မ့ၣ်ကဖးတလိၣ်တက့ၢ်.

၄၄. **နီၣ်တၢၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်နီၣ်ဘှံၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပထဲးပူ
နီၣ်တဘျၣ်တဘျၣ်န့ၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢနီၣ်တၢၢ်နီၣ်
ဘှံၣ်လီၤ. နီၣ်တၢၢ်နီၢ်ဘှံၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၄၅. **နီၣ်တၢၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဗိာ်တိၢ်ဗိာ်စ့ဒီးအလၣ်ဒီးအဘိ
လၢအလၣ်မၤသးကၢၤဒၢဒီးပဘျၣ်အိၣ်ကသူန့ၣ်ပကိး
လၢနီၣ်တၢၤလီၤ. မၤန့ၢ်ယၤလၢနီၣ်တၢၤတဘ့ၣ်တက့ၢ်.
စကဘျၣ်အီကသူလီၤ. နီၣ်တၢၤနီၣ်ဆီၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပဘျၣ်
အီကသူလီၤ.

၄၆. **နီၣ်တုၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပသူးကဆှၣ်ဝၣ်လ့ၣ်ဖိတဘိဒီးပမၤ
စူအခိၣ်ဒီးပဆဲးဖျိတၢ်ဖံးတၢ်ညၣ်, ထိၣ်ညၣ်ဆီညၣ်လၢ
ပသၣ်လီၤလၢမ့ၣ်အဃၢၤန့ၣ်ဒီးတၢ်လၢဝၣ်လ့ၣ်သ့ၣ်လ့ၣ်
န့ၣ်ပကိးလၢနီၣ်တုၢ်လီၤ. နီၣ်တုၢ်န့ၣ်ပတုၢ်ဖျိတၢ်ညၣ်ဒီး
ပသၣ်လီၤလၢမ့ၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနီၣ်တုၢ်နီၣ်
တၢ်လီၤ. နီၣ်တုၢ်နီၣ်တၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၄၇. **နီၣ်ထူးပှဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်လၢပပှဲာ်လီၤပထူး
ပျုၤထံလၢအပူၤန့ၣ်ပကိးလၢနီၣ်ထူးပှဲာ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီး
အဆိလၢနီၣ်ထူးပှဲာ်နီၣ်ထူးပှာ်လီၤ. မၤန့ၢ်စနီၣ်ထူးပှဲာ်
တဖျၢၣ်တက့ၢ်. စကပှဲာ်လီၤစထူးပျုၤထံလၢအပူၤလီၤ.
နီၣ်ထူးပှဲာ်န့ၣ်ပှၤလၢကဲဒိၣ်တဖၣ်မၤဝဲလၢတိၢ်လီၤ. ဒီးပှၤ
ဖိၣ်ဖိမၤဝဲလၢဟိၣ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်တကလှာ်
န့ၣ်မၤဝဲလၢဟိၣ်ခိၣ်တနိၤ, လၢတိၢ်တနိၤလီၤ. ဒီးပှၤတ
နိၤနိၤကိးလၢနီၣ်ထူးပှဲာ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနီၣ်ထူး
ပှဲာ်နီၣ်ထူးပှာ်လီၤ.

၄၈. **နီၣ်တိၣ်ကျိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်စိၤသီဒိတၢ်ကတလှာ်တိၣ်ပံၢ်
ကလာ် ဒီးသိၣ်ဒ်တဒ့အသိး ဒီးပကိးလၢနီၣ်တိၣ်ကျိၣ်
လီၤ. နီၣ်တိၣ်ကျိၣ်န့ၣ်လၢသိပထံၣ်ထဲစိၤသီအဝဲလီၤ. မ့
မ့ၢ်ခဲကနံၣ်အံၤပထံၣ်ဒီးသရၣ်မၤဝဲအိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. နီၣ်
တိၣ်ကျိၣ်န့ၣ်အခံစိုၤတလိၤ ဒီးအခိၣ်စအီးတိာ် ဒီးအခိၣ်
ဒူတိၣ်ပံၢ်ကလာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်တိၢ်စီၢ်တမ့ၢ်, မ့ၢ်ထးစီၢ်တမ့ၢ်
ဘၣ်ဒီးမၤသးယးယှၢ်ကလာ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢ
နီၣ်တိၣ်ကျိၣ်နီၣ်တၣ်ကျၣ်လီၤ.

၄၉. **နီၣ်တိၣ်ကျိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဆဲပျုံၤသကွံၤတက
လှာ်စၢထိၣ်ဝဲလၢသ့ၣ်ကျုၢ်းကျဲအလီၤဒီးလဲၤဒီးလီၤဝဲလၢ
တၢ်ဖိတၢ်လံၤအကျိၤန့ၣ်မၤန့ၢ်ဝဲ ဒီးအတၢၣ်တကျဲခံကျဲဒီး
ဟ်ဝဲလၢတၢၣ်အခိၣ်န့ၣ်ပဒိကါဓိၤ ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်နှာ်
ဘၣ်ပျုံၤသကွံၤဒီးလီၤတိၢ်ညီဝဲန့ၣ်ပကိးလၢနီၣ်တိၣ်ကျိၣ်
လီၤ. နီၣ်တိၣ်ကျိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ထိခိၣ်ဒီးထိခိၣ်ယှၢ်န့ၢ်ဝဲ
သိၣ်ကျိၣ်ကျိၣ်ဒီးပကိးလၢနီၣ်တိၣ်ကျိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤ
လဲၤဒီးနီၣ်တိၣ်ကျိၣ်လၢထိခိၣ်ဟဲဝဲအကျိၤန့ၣ်ဒီးထိခိၣ်
ဟဲဘၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနီၣ်တိၣ်ဘုၣ်နီၣ်တိၣ်
ကျိၣ်လီၤ.

၅၀. **နီၣ်တိကြၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပလီၤသ့ၣ်ဖးဝၣ်ခံခီဒီးပစၢ
ထိၣ်ပျုၤလၢအလီၤဒီးပထုးသိၣ်ဝဲကြၢ်ကြၢ်ဒီးပကိးလၢ
နီၣ်တိကြၢ်လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤအိၣ်ဘုန့ၣ်ပလၢၣ်လီၤနီၣ်
တိကြၢ်လၢခုးဒီးပထုးသိၣ်နီၣ်တိကြၢ်န့ၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ
အိၣ်ဘုတဘူၣ်ဘၣ်. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနီၣ်တိကြၢ်နီၢ်
တါကြါလီၤ. ဒီးပကိးလၢနီၣ်တိကြိၤစကီးလီၤ.

၅၁. **နီၣ်တိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဂ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထိရီၤတၢ်တ
မံၤလၢပမၤန့ၢ်လၢပကတိၢ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်ပကိးလၢနီၣ်တိၢ်
လီၤ. ပှၤကညီဖိလၢနၢ်ကၠၣ်န့ၣ်အမိၢ်အပၢ်မၤဒီးနီၣ်တိၢ်
တဘိလီၤ.

၅၂. **နီၣ်တိၢ်ဘိ** န့ၣ်မ့ၢ်နီၣ်တိၢ်မုၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်နီၣ်တ
ကလှာ်လၢမဲထိၣ်ကိးပျိပူၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးအကဗိာ်ဒီးအဘိပြံ
ကဒံန့ၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢနီၣ်တိၢ်မုၢ်တိၢ်မုၢ်နီၢ်တိၢ်ဘိလီၤ.
နီၣ်တိၢ်မုၢ်နီၣ်တိၢ်ဘိန့ၣ်မဲထိၣ်တုၤတိၣ်ဝဲဒီးပတုၣ်တပၢၢ်
ဘၣ်လီၤ.

၅၃. **နီၣ်တိၢ်မုၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်နီၣ်တကလှာ်မဲထိၣ်တိၣ်ဝဲစဖူစ
ဖှဲအါဝဲ ဒီးအဘိပြံဝဲဒီးအဘိန့ၣ်အိၣ် ဒီးအကဗိာ်ဒီးပကိး

လၢနိၢ်တိၢ်မုၢ်လီၤ. ဒီးပကီး ဒီးအဆိလၢနိဉ်တိၢ်မုၢ်နိဉ်တိၢ်ဘိလီၤ. နိဉ်တိၢ်မုၢ်နူၣ်မဲထိဉ်လၢပျိပူၤစိၢ်မဲထိဉ်ဝဲ မဲထိဉ်လၢပှၢ်ကျါတပူၤပူၤအါကၢလီၤ. နိဉ်တိၢ်မုၢ်တကလုာ်နူၣ်ခဲစိၢ်နႈနႈလီၤ.

၅၄. **နိဉ်တီၤကြီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ဒ်နိဉ်တီကြိၢ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဝဉ်လၢပလီၤသ့ဉ်ဖးခံခီ ဒီးအခိဉ်ထံးစဲဘူးလိာ်ဒံးအသးဒီးပဆဲးလၢဉ် ဒီးပစၢထိဉ်ပျုၤလၢအလီၤဒီးပထုးသိဉ်ကြီၤကြီၤဒီးပကီးလၢနိဉ်တီၤကြီၤလီၤ. နိဉ်တီၤကြီၤဒီးနိဉ်တီကြိၢ်နူၣ်ဒ်းသိးသိးလီၤ. နိဉ်တီၤကြီၤနူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအိဉ်ဘုဒီးပမၤပျုၤမၤဖုးလၢဝဉ်လ့ဉ်ဝဉ်ခိဒီးပထုးသိဉ်ထုးသဲနူၣ်ပကီးလၢနိဉ်တီၤကြီၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနိဉ်တီၤကြီၤနိဉ်တၤကြၤနူၣ်လီၤ.

၅၅. **နိဉ်တြၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဖဲာ်နူၢ်သ့ဉ်ဒီးအဒ့အတြၢ်ဒီးပခွဲကွံာ်စယိာ်စယာ်ဒီးပကီးလၢနိဉ်တြၢ်လီၤ. ပမၤနိဉ်တြၢ်နူၣ်မ့ၢ်ပစၢၢ်ပျုၤဒီးပတြၢ်ထိဉ်ပျုၤအဖးဖိဒီးပကီးလၢနိဉ်တြၢ်လီၤ. ပစၢၢ်ပျုၤဒီးပလိလီၤတၢ်ကူတၢ်သိးလၢပျုၤလီၤနူၣ်ပျုၤလီၤကဖၢ ဒီးပတြၢ်ထိဉ်ပျုၤဖးဖိလၢနိဉ်တြၢ်လီၤ. နိဉ်တြၢ်နူၣ်မ့ၢ်သ့ဉ်ဒီးအဒ့အတြၢ် ဒီးပဖဲာ်နူၢ်ဒီးပကီးလၢနိဉ်တြၢ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနိဉ်တြၢ်နိဉ်တြဲၢ်လီၤ.

၅၆. **နိဉ်တြၢ်** နူၣ်မ့ၢ်နိဉ်တြံာ်အသိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီမၤကသ့ဉ်ဂီၤလၢဟူထိဉ်က့ၤလိာ်အသးနူၣ်ကိးဝဲလၢနိဉ်တြံာ်ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနိဉ်တြံာ်နိဉ်တြာ်လီၤ. နိဉ်တြာ်နူၣ်မ့ၢ်ပမၤနူၢ်ပျုၤကသ့ဉ်လီၤ.

၅၇. **နိဉ်တြာ်** နူၣ်မ့ၢ်နိဉ်တြိာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ဉ်ဖိဝဉ်ဖိလၢပမၤလီၤတၤသူဉ်တၤသဉ်လၢသ့ဉ်ခံနူၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢနိဉ်တြိာ်နိဉ်တြာ်လီၤ. မၤနူၢ်ယၤလၢနိဉ်တြိာ်နိဉ်တြာ်တဘိတက့ၢ်. စကဆဲးတြိာ်လီၤအိဉ်တၤသဉ်လီၤ.

၅၈. **နိဉ်တြံာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီသံ ဒီးဟူထိဉ်က့ၤလိာ်အသးဒီးမၤနူၢ်ပျုၤကသ့ဉ်အဂီၤလၢသ့ဉ်လ့ဉ်ဝဉ်လ့ဉ်လီၤ. ဒီးတၢ်လၢသ့ဉ်လ့ဉ်နူၣ်ပကီးလၢနိဉ်တြံာ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနိဉ်တြံာ်နိဉ်တြာ်လီၤ. နိဉ်တြံာ်နိဉ်တာ်နူၣ်ပတဲသ့ဉ်လ့ဉ်လွံၢ်လ့ဉ် ဒီးပမၤကသ့ဉ်အဂၤတဒ့ ဒီးပကီးလၢနိဉ်တြံာ်ဒီးပတြံာ်လီၤလၢပျုၤကုတၢၢ်တံာ်အပူၤဒီးပကီးလၢနိဉ်တြံာ်လီၤ. ဒီးပတြံာ်ထိဉ်လၢသံဉ်ဆိလိၢ်အပူၤဒီးပစံးလၢနိဉ်တြံာ်လီၤ.

၅၉. **နိဉ်တြိာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤဝဉ်ဖိဖးထိမ့ၢ်ဂ့ၤ, သ့ဉ်ဖိဖးထိမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမၤဖးဒ့အခိဉ်ဒီးပတြိာ်လီၤအိဉ်တၤသူဉ်တၤသဉ်နူၣ်ပစံးလၢနိဉ်တြိာ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနိဉ်တြိာ်နိဉ်တြာ်လီၤ. မၤနူၢ်ယၤလၢနိဉ်တြိာ်တဘိတက့ၢ်. စကတြိာ်လီၤအိဉ်တၤသဉ်လီၤ.

၆၀. **နိဉ်တြီ** နူၣ်စနၢ်တပၢၢ်ဘဉ်. စတနၢ်ဟူဘဉ်နီတစုဘဉ်. စတစံးဘဉ်နီတခိဉ်ဘဉ်.

၆၁. **နိဉ်ထူးပှဲာ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လိၢ်လၢပှၤမၤဝဲလၢတိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢဟိဉ်ခိဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤဒီးပှဲာ်လီၤအထူးပျုၤထံလၢအပူၤနူၣ်ပကီးလၢနိဉ်ထူးပှဲာ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနိဉ်ထူးပှဲာ်နိဉ်ထူးပှာ်လီၤ. မၤနူၢ်ယၤလၢနိဉ်ထူးပှဲာ်တဖျၢဉ်တက့ၢ်.စကပှဲာ်လီၤစထူးပျုၤထံလၢအပူၤလီၤ.

၆၂. **နိဉ်ထိဉ်အသး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမံ ဒီးဂဲၤဝဲဒီးသ့ဉ်ညါထိဉ်အသးနူၣ်ပစံးလၢနိဉ်ထိဉ်အသးလီၤ. ပှၤကညီမံသပှၤဒီးတှၤနိဉ်ထိဉ်အသးနူၣ်ဂဲၤဆ့ဉ်နီၤဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢသ့နိဉ်ထိဉ်အသးစကီးကလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢနိဉ်ထိဉ်အသးလီၤ. ဒီးပှၤလၢသးပှၤနိဉ်တၢ်နူၣ်မ့ၢ်သ့ဉ်ညါက့ၤဝဲဒီးပစံးလၢနိဉ်ထိဉ်အသးလီၤ. ပှၤတဂၤသးပှၤနီယဲာ်ဒီးနိဉ်ထိဉ်ဝဲအလိၢ်တဘဉ်မး.

၆၃. **နိဉ်ထိဉ်အသး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤအှဉ်လိာ်အသးခံဂၤအဘၢဉ်စၢၤနူၣ်ပှၤလၢယၢ်ယၢၤတဂၤလဲၤကတိၤထိဉ်စကီးဒီးပစံးလၢနိဉ်ထိဉ်အသးလီၤ. စကတိၤဒဉ်တၢ်ဒီးအပဲအံၤတဂၤနူၣ်ဘဉ်မနုၤလၢနနိဉ်ထိဉ်နသးလဲဉ်. စကတိၤတၢ်ဒီးပှၤဂၤနူၣ်ဟဲနိဉ်ထိဉ်နသးတဂ့ၤ. ဒီးပစံးလၢနိၢ်ထိဉ်စကီးလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနိဉ်ယိဉ်နဉ်ထိဉ်လီၤ.

၆၄. **နိဉ်ဒး** နူၣ်မ့ၢ်ဂမၤဝဉ်လ့ဉ်လၢပမၤဖျိလၢထးလူအခိဉ်လၢပလူထူဉ်ပၢၢ်ပဝ့နူၣ်ပဒးလီၤလၢဝဉ်လ့ဉ်ဒီးတၢ်လၢဝဉ်လ့ဉ်နူၣ်ပစံးလၢနိဉ်ဒးလီၤ. ပလူဖျိဝဉ်လ့ဉ်လၢထးလူဝံၤဒီးပကျးလီၤလၢပဝ့အဖိခိဉ်နူၣ်ပဆဲးလီၤထးလူအခိဉ်ဖဲဝဉ်လ့ဉ်ထူဉ်ဖျိအပူၤနူၣ်တှၤလီၤလၢပဝ့နူၣ်ဒီးနုာ်ငဲဒီးပဝ့ဖံဟဲ ထိဉ်ဒီးတၢ်လၢဝဉ်လ့ဉ်နူၣ်ပကီးလၢနိဉ်ဒးလီၤ. နိဉ်ဘုဉ်နိဉ်ဒးနူၣ်မ့ၢ်ဝဉ်လ့ဉ်လၢပမၤထူဉ်ဖျိအီၤလီၤ.

၆၅. **နိဉ်ဒိ** နူၣ်မ့ၢ်တပုၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဒၢဖးဒိဉ်လၢတလၢၤမၤဝဲ ဒီးကးဝဲခိဉ်အခံလၢတၢ်ဖံးယၢ်ခိလိာ်နူၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢတပုၢ်နိဉ်ဒိလီၤ. တပုၢ်နိဉ်ဒိစံးဝဲဒဉ်လီၤ. တပုၢ်နိဉ်ဒိနူၣ်တလၢၤပှိၢ်သိဉ်ဒိဉ်ကၢလီၤ.

၆၆. **နိဉ်ဒိ** နူၣ်မ့ၢ်သ့ဉ်ကူးလာ်လၢပမၤပစုကဝဲၤထိရိၤတကျိဖှဉ်တြဲးဒီးပကီးလၢနိဉ်ဒိလီၤ. ထွံဉ်မ့ၢ်မိၤပှၤဒီးပစိာ်ဒီးနိဉ်ဒိလၢပကဒိအခိဉ်သဉ်ယံလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနိဉ်ဒိနိဉ်ဒါလီၤ. ဒီးသ့ဉ်ကူးလာ်လၢပတိၢ်တကျိာ်တၢ်ထိရိၤတကျိဒီးပစံးလၢနိဉ်ဒိစကီးလီၤ. မၤနူၢ်ယၤလၢနိဉ်ဒိတဘိတက့ၢ်. စဒိတကျိာ်တၢ်လီၤ.

၆၇. **နိဉ်ဒီးကွာ်** နူၣ်မ့ၢ်သ့ဉ်လ့ဉ်ဝဉ်လ့ဉ်လၢပတဲကဆှဉ်ဒီးပခွဲးအိဉ်မ့ၤနူၣ်ပကီးလၢနိဉ်ဒီးကွာ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနိဉ်ဒီးဘျာဉ်နိဉ်ဒီးကွာ်လီၤ. မၤနူၢ်ယၤလၢနိဉ်ဒီးကွာ်တဘ့ဉ်တက့ၢ်. စကခွဲးအိဉ်မ့ၤလီၤ.

၆၈. **နိဉ်ဒီးခွဲး** နူၣ်မ့ၢ်ဝဉ်လ့ဉ်ထိရိၤတလ့ဉ်ဒီးပခွဲးအိဉ်မ့ၤတစိၢ်ဒီးပကွံာ်တ့ၢ်နူၣ်ပကီးလၢနိဉ်ဒီးခွဲးလီၤ. နိဉ်ဒီးခွဲး

နီၣ်

နူၣ်မ့ၢ်ဝၣ်လ့ၣ်လၢပမၤနီၣ်ဒီးကွၢ် ဒီးပတကတီၤထီဘိ
ဘၣ်ဒီးပစံးလၢနီၣ်ဒီးခွဲးလီၤ. ပလဲၤတၢ်လၢပှၢ်ကျါနူၣ်ပ
မၤနီၣ်ဒီးခွဲးဒီးပခွဲးဒီးမ့ၤနူၣ်တစိၢ်ဝံၤဒီးပကွၢ်တ့ၢ်နူၣ်ပစံး
လၢနီၣ်ဒီးခွဲးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်ဒီးခွဲးနီၣ်ဒီးခွး
လီၤ.

၆၉. **နီၣ်နွံး** နူၣ်မ့ၢ်နီၣ်က့လၢပတိၢ်ကဖူၣ်အခိၣ်ဒီးပ
ဆဲးလီၤဆူကသံၣ်ထံအပူၤဒီးပတြူၣ်ဂီၤတြူၣ်ဝါတၢ်နူၣ်
ပကီးလၢနီၣ်နွံးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်နွံးနီၣ်နွး
လီၤ. မၤနူၢ်ယၤလၢနီၣ်နွံးတဘိတက့ၢ်. စကနွံးလီၤက
သံၣ်လၢလိၢ်ဆ့ၣ်နီၤအလိၤလီၤ. ပှၤတဂၤနွံးလီၤကသံၣ်
လၢနီၣ်နွံးဒီးနွံးလီၤဝဲဆူအပူၤလိၢ်လီၤ.

၇၀. **နီၣ်ပကူၣ်** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ကျူးကျိလၢပမၤနီၣ်တိၢ်နူၣ်ပ
ကီးလၢနီၣ်ပကူၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤတိၢ်သံၣ်ဂ့ၢ်တဘိလၢနီၣ်
ပကူၣ်လီၤ. ဂ့ၢ်လၢအဒိၣ်တဖၣ်နူၣ်ပတိၢ်လၢနီၣ်ပကူၣ်
နီၣ်ပကၤလီၤ.

၇၁. **နီၣ်ပဒေါ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤခုး ဒီးသ့ၣ်ခိၣ်ဆၢၣ်အဂံၢ်မဲထီၣ်
က့ၤနူၣ်ပကီးလၢနီၣ်ပဒၢလီၤ. နီၣ်ပဒၢမဲထီၣ်လၢခုးအါ
ကၢ.လဲၤမၤကွၢ်တက့ၢ်. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်ပဒၢမံၤ
ပဒၢလီၤ. လဲၤကျိၢ်ကွၢ်နီၣ်ပဒၢမံၤပဒၢလၢခုးကျၣ်ပှၤနူၣ်
တက့ၢ်. ဒီးပကီးလၢသ့ၣ်ပဒၢစကီးလီၤ.

၇၂. **နီၣ်ပဆိၣ်** နူၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်. စနၢ်တပၢၢ်ဘၣ်.
စတစံးဘၣ်နီတစုဘၣ်.

၇၃. **နီၣ်ပး** နူၣ်မ့ၢ်ပထ့တၢ်ပှၤတၢ်လိၢ်တကလုာ်အခံစူ
ဒီးအပူၤသဖၣ်ဝါဒီးပကီးလၢနီၣ်ပးလီၤ. နီၣ်ပးနူၣ်ပပး
ထီၣ်ကွၢ်ထံလၢချံပှၤဒီးပကီးလၢနီၣ်ပးလီၤ. ဒီးပကီးဒီး
အဆိလၢနီၣ်ပးနီၣ်ဝဲးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနီၣ်ဘ့ၣ်
နီၣ်ပးစ့ၢ်ကီးလီၤ. ထ့နူၢ်စနီၣ်ပးတဘ့ၣ်တက့ၢ်. စကပး
ထီၣ်ကွၢ်ထံလၢချံပှၤလီၤ.

၇၄. **နီၣ်ပှာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်တကလုာ်လၢပမၤလၢဝၣ်
လ့ၣ်ဒီးပသူးကဆှၣ်အပျံၤတဘိ ဒီးမ့ၢ်ပမၤဝၣ်လၢအ
ဆူၣ်အပှံၤတဖၣ်နူၣ် ဒီးပစၢၢ်ထီၣ်အပျံၤလၢအဘိလီၤနူၣ်
ဒ်ချံၣ်အသိးဆၢတလှၢ် ဒီးပမၤဘျုးဘဲလုၤလၢအပျံၤလိၤ
ဒီးပကီးလၢနီၣ်ပှာ်လီၤ. နီၣ်ပှာ်နူၣ်ပမၤဘျုးဘဲအဒံဘဲအ
လုၤလၢအပျံၤလိၤနူၣ် ဒီးပထုးတပျူာ်ထးထး ဒီးဘဲအ
လုၤဘျုးဝဲလီၤ. နီၣ်ပှာ်နူၣ်မ့ၢ်ပမၤဝၣ်လ့ၣ်ဒီးအပျံၤဒ်ချံၣ်
အကဖၢအသိးဒီးပကီးလၢနီၣ်ပှာ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိ
လၢနီၣ်ပှာ်နီၣ်ဟာ်လီၤ .

၇၅. **နီၣ်ပှာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤသနူဒီးအဒိးအလၣ် ဒီးပမၤပျိ
ဟိၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်ဒီးပပှာ်ကွၢ်စယိာ်စယာ်နူၣ်ဒီးတၢ်လၢသ
နူတကဒိၣ်နူၣ်ပကီးလၢနီၣ်ပှာ်လီၤ. မၤနူၢ်ယၤလၢနီၣ်ပှၣ်
တကဒိၣ်တက့ၢ်. စကပှာ်ကွၢ်တၢ်ကမူၣ်ကမိလီၤ. နီၣ်ပှာ်
နီၣ်ဟာ်နူၣ်မ့ၢ်သနူတကဒိၣ်လီၤ.

၇၆. **နီၣ်ပှူာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပသံၣ်တံၢ်ဝၣ်လ့ၣ်တံၢ်သဘံၣ်ဒီးပမၤ
အကနၣ်အှၣ်ဖှဲကစၢ် ဒီးပပှူာ်ကဆှၣ်သ့ၣ်နူၣ်ပကီးလၢ
နီၣ်ပှူာ်လီၤ. နီၣ်ပှူာ်နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤဝဲလၢဝၣ်လ့ၣ်အ
ပှံၤတဖၣ်နူၣ်အါလ့ၣ် ဒီးသံၣ်တံၢ်ဝဲဒ်သံၣ်ကနၣ်အသိးဒီး
ပှူာ်ကဆှၣ်သ့ၣ်နူၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်ပှူာ်နီၣ်
ဟာ်လီၤ. မၤနူၢ်ယၤလၢနီၣ်ပှူာ်တဘ့ၣ်တက့ၢ်. စကပှူာ်က
ဆှၣ်တၢ်လီၤ .

၇၇. **နီၣ်ပှူာ်** နူၣ်ညၣ်ဖံးစယိကနံလၢပမၤဘၣ်လိာ်သ့ၣ်ဒ်
ထးကြဲအသိးနူၣ်ပစံးလၢနီၣ်ပှူာ်လၢ. မၤနူၢ်ယၤလၢညၣ်
ကးကပါအမဲၢ်တဘိတက့ၢ်. စကမၤနီၣ်ပှူာ်လီၤ.

၇၈. **နီၣ်ဖိာ်** နူၣ်မ့ၢ်ဝၣ်တဘိလၢပမၤထိၣ်လၢပဘျုးထိၣ်
ဆ့ဓိၤယၣ်ဓိၤလၢအလိၤနူၣ်ပစံးလၢနီၣ်ဖိာ်လီၤ. ဒီးပစံး
လၢနီၣ်ဖိာ်ဘိ. လၢမဲၤတဲၢ်ဘိလီၤ.ဖဲာ်နူၢ်စနီၣ်ဖိာ်တဘိတ
က့ၢ်. စကဘျုးထိၣ်ဆ့ဓိၤယၣ်ဓိၤလၢအလိၤတက့ၢ်.

၇၉. **နီၣ်ဖိာ်** နူၣ်မ့ၢ်ထိရီၤသ့ၣ်တဘိ, ထိရီၤဝၣ်တဘိနူၣ်
ပပိာ်ထိၣ်လၢသ့ၣ်လိၤလၢဟံၣ်လိၤဒီးပစံးလၢနီၣ်ဖိာ်
လီၤ. မၤနူၢ်ယၤလၢနီၣ်ဖိာ်တဘိတက့ၢ်. စပကိာ်ထိၣ်လၢ
ဟံၣ်ဒီးစကထိၣ်လၢအလိၤလီၤ. ပှၤတဂၤပိာ်ထိၣ်နီၣ်ဖိာ်
လၢသ့ၣ်လိၤဒီးထိၣ်ဝဲလီၤ.

၈၀. **နီၣ်ဖိာ်တြာ်** နူၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်ယဲဘၣ်. စနၢ်တ
ပၢၢ်ဘၣ်. စတနၢ်ဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်. နီၣ်ဖိာ်တြာ်နီၣ်ဖိာ်
တြာ်နူၣ်စတနၢ်ဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်.

၈၁. **နီၣ်ပျူ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤစူဝၣ်လ့ၣ်အခိၣ်ဒီးပဆဲးထိၣ်ချံး
စၢ်အိၣ်လၢအပူၤဒီးပကီးလၢနီၣ်ပျူလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအ
ဆိလၢနီၣ်ပျူနီၣ်ပျဲူလီၤ.   မၤနူၢ်ယၤလၢနီၣ်ပျူတဘိတ
က့ၢ်. စကပျူချံးစၢ်အိၣ်လၢအပူၤလီၤ. နီၣ်ပျူနူၣ်မ့ၢ်ဝၣ်
လ့ၣ်ခိၣ်စူပမၤဒီးအသက့ၤနူၣ်ပမ့ၢ်ဆဲးထိၣ်ချံးစၢ်ဒီးပပျူ
အခံလၢယိာ်ကပၤဒီးပကီးဝၣ်လ့ၣ်နူၣ်လၢနီၣ်ပျူလီၤ.

၈၂. **နီၣ်ဖျး** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ထးစူခိၣ် ဒီးအဘိဒီးပစံးလၢ
နီၣ်ဖျးလီၤ. ထးစူခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထးကဘျၣ်အကနၣ်ဒ်တ
ပှာ်အသိးမ့ၢ်ဂ့ၤပမၤဒီးအဘိဒီးပဖျးဟိၣ်ခိၣ်နူၣ်ပကီးလၢ
နီၣ်ဖျးလီၤ. ပှၤဘၣ်ယိာ်တဖၣ်နူၣ်မၤကျဲဒီးဖျးဟိၣ်ခိၣ်
လၢနီၣ်ဖျးလီၤ. ပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်ဘ့ၣ်နီၣ်ဖျး, နီၣ်ဖျး
နီၣ်ဖျဲးလီၤ.

၈၃. **နီၣ်ဖျူ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤနီၣ်တိၢ်လၢဂ့ၢ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမၤနီၣ်တိၢ်
လၢဝၣ်လ့ၣ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမၤလၢပကတိၢ်ပဖိဆံးလၢအနၢ်
က့ၣ်အဂိၢ်ဒီးပကီးလၢနီၣ်ဖျူလီၤ. ဒီးပကီးလၢနီၣ်ဆူၣ်စ
ကီးလီၤ. မၤနူၢ်စနီၣ်ဖျူတဘိတက့ၢ်. စကဖျူပှၤနၢ်က့ၣ်တ
ဖၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်ဆူၣ်နီၣ်ဖျူလီၤ.

၈၄. **နီၣ်ဘး** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဝၣ်ဖိတဘိအိၣ်ခံပျၢ်ဒီးပ
မၤထိၣ်ဒီးအဒ့ယၢ်ခီ ဒီးပကွံၤထိၣ်လုၣ်လၢအလိၤနူၣ်ပ
ကီးလၢနီၣ်ဘးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနီၣ်ဘးနီၣ်ဘဲး,

နီဉ်

နီဉ်ဘုးနီဉ်ဘးလီၤ. မၤနူၢ်ယၤလၢနီဉ်ဘုးနီဉ်ဘးတဘီတကွၢ်. စကးထီဉ်လုဉ်လၢအလီၤလီၤ. နီဉ်ဘးနီဉ်ဘဲးနူဉ်မ့ၢ်ဖိဉ်မုဉ်ဘးထီဉ်လုဉ်လၢအလီၤလီၤ.

၈၅. **နီဉ်ဘုး** နူဉ်မ့ၢ်နီဉ်ဘးအဆီလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဝဉ်ဖီတဘီ လၢပမၤ ဒီးအဒ့ ဒီးပကွီၤထီဉ်လုဉ်လၢအလီၤနူဉ်လီၤ. နီဉ်ဘုးနီဉ်ဘးနူဉ်ပှၤကညီဖိဉ်မုဉ်မၤဝဲလီၤ.

၈၆. **နီဉ်ဘုဉ်** နူဉ်မ့ၢ်နီဉ်ဒးအဆီလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဝဉ်လှဉ်လၢပမၤထူဉ်ဖျီဒီးပဆဲးပၢ်ပဝ့လၢအလီၤနူဉ်လီၤ. နီဉ်ဘုဉ်နီဉ်ဒးနူဉ်ပပျံာ်ထူဉ်ပၢ်ဖိနဲဓိၤဖဲနူဉ်ထးလူခိဉ် ဒီးပဆဲးပၢ်ပဝ့လၢအပူၤဖိနူဉ်ပဆဲးလီၤထးလူခိဉ် ဒီးပဆဲးပၢ်လၢပဝ့ဖီခိဉ်နူဉ်လၢနီဉ်ဘုဉ်နီဉ်ဒးလီၤနူဉ်လီၤ.

၈၇. **နီဉ်ဘီဉ်** မ့ၢ်နီဉ်ဖီထီဉ်သီလၢတဘ့ၢ်ဒံးဘဉ်အီဉ်ဘီဉ် သလီၢ်နူဉ်ပစံးလၢနီဉ်ဘီဉ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆီလၢနီဉ်ဘီဉ်နီဉ်ဖးလီၤ. နီဉ်နူဉ်တုၤအဘ့ၢ်ဒီးကဲလၢအဖီလီၤ.

၈၈. **နီဉ်ဘီဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်ကံးညာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢပကဘီဉ်တၢ်အဂီၢ်ဒီးပစံးလၢနီဉ်ဘီဉ်လီၤ. မၤနူၢ်ယၤလၢနီဉ်ဘီဉ်တဘ့ဉ်တကွၢ်. စကဘီဉ်လံာ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆီလၢနီဉ်ဘီဉ်နီဉ်ဘဉ်လီၤ. နီဉ်ဘီဉ်နီဉ်ဘဉ်တအီဉ်ဘဉ်လၢစကဘီဉ်တၢ်ဘဉ်.

၈၉. **နီဉ်ဘီဉ်လဉ်** နူဉ်မ့ၢ်လဉ်လၢပဘီဉ်တၢ်နူဉ်ပစံးလၢနီဉ်ဘီဉ်လဉ်လီၤ. လဉ်လၢပဘီဉ်တၢ်ထီရီၤတမံၤနူဉ်ပဘီဉ်တၢ်မ့ၢ်ဝံၤဒီးပဒုဉ်လီၤကွံာ်ဝံၤဒီးပဟံးက့ၤလဉ်နူဉ်ပကီးလၢနီဉ်ဘီဉ်လဉ်လီၤ. ဟံးက့ၤနီဉ်ဘီဉ်လဉ်နူဉ်ပကဘီဉ်တၢ်ဆူခံလီၤ.

၉၀. **နီဉ်ဘီဉ်လဉ်** နူဉ်မ့ၢ်နီဉ်တကလုာ်လၢမနၤနူဉ်အလဉ်ဘီဉ်လီၤအသးဒီးပကီးလၢနီဉ်ဘီဉ်လဉ်လီၤ. နီဉ်ဘီဉ်လဉ်နူဉ်အလဉ်နူဉ်အလဉ်ဒ်ပံၢ်စခဲးအသိး ဒီးလၢမနၤနူဉ်အလဉ်တသလဉ်ထီဉ်ဘဉ်အသးဒီးအလဉ်ဘီဉ်လီၤ. အသးနူဉ်ပကီးလၢနီဉ်ဘီဉ်လဉ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆီလၢနီဉ်ဘီဉ်လဉ်နီဉ်ဘီဉ်ဒီးလီၤ.

၉၁. **နီဉ်ဘှဲဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပထဲးပူနီဉ်အထံးနူဉ်တပူတပူဒီးတၢ်လၢနီဉ်ပူနူဉ်ပကီးလၢနီဉ်ဘှဲဉ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆီလၢနီဉ်တၢၢ်နီဉ်ဘှဲဉ်လီၤ. နီၢ်တၢၢ်နီဉ်ဘှဲဉ်နူဉ်ပှၤကညီဘှဲဉ်ထီဉ်လၢသ့ဉ်ဖူခိဉ်တပူတပူလီၤ.

၉၂. **နီဉ်ဘျး** နူဉ်မ့ၢ်ပမၤသ့ဉ်ဖိဖးထီတဘီအီဉ်ဒီးအသက့ၤ ဒီးပဘျးလီၤဩျူတၤသူဉ်တၤသဉ် ဒီးပကီးလၢနီဉ်ဘျးလီၤ. မၤနူၢ်ယၤလၢနီဉ်ဘျးတဘီတကွၢ်. စကဘျးလီၤဩျူတၤသဉ်လီၤ.

၉၃. **နီဉ်ဘျး** နူဉ်မ့ၢ်နီဉ်ဘျူးအဆီလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤဝဉ်လှဉ်ဒီးအပျံၤလၢပကွံာ်တၢ်တကလုာ်လီၤ.

၉၄. **နီဉ်ဘျၢဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်လၢပမၤထီဉ်အီထံ နူဉ်ပကီးလၢနီဉ်ဘျၢဉ်လီၤ. နီဉ်ဘျၢဉ်နူဉ်ပမၤလၢယီၤ သဉ်ကုမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဝဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမၤဒီးအဘီဒီးပဘျၢဉ်ထီဉ်အီထံလၢသပၢၤသွအပူၤဒီးပကီးလၢနီဉ်ဘျၢဉ်စကီးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆီလၢနီဉ်ဘျၢဉ်နီဉ်ဘျဉ်လီၤ. ဒီးပကီးလၢနီဉ်ဒဲဘျၢဉ်စကီးလီၤ. မၤနူၢ်စနီဉ်ဘျၢဉ်တဖျၢဉ်တကွၢ်. စကဘျၢဉ်အီထံလီၤ.

၉၅. **နီဉ်ဘျူး** နူဉ်မ့ၢ်ပမၤဝဉ်လှဉ် ဒီးအပျံၤ ဒီးပကွံာ်လၢ်လၢအလီၤဒီးလဲၤဂ့ၤဝဲနူဉ်ပကီးလၢနီဉ်ဘျူးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆီလၢနီဉ်ဘျူးနီဉ်ဘျးလီၤ. နီဉ်ဘျူးနူဉ်ပမၤဝဉ်လှဉ်ကဆှဉ်ဒဉ်ပစၢထီဉ်ဒီးအပျံၤဒီးပမၤတြံာ်ထီဉ်လၢ်လၢအပျံၤ ဒီးအဘီအခိဉ်ကဆူးနူဉ်ပဘျူး ဒီးလၢ်နူဉ်လဲၤယံၤနူၢ်ဒံးပကွံာ်တၢ်လီၤ. မၤနူၢ်ယၤလၢနီဉ်ဘျူးတဘီတကွၢ်. စကဘျူးထီဉ်ဓိၤလံဉ်ဓိၤလီၤ.

၉၆. **နီဉ်မဲၤသိ** နူဉ်မ့ၢ်နီဉ်တကလုာ်နူဉ်အလဉ်နီစုမုၢ်တဘီဒီးအထံးထဲစုမုၢ်စုဆဉ်နူဉ် ဒီးအလဉ်လီၤက်လၢနံဉ်သီလဉ် ဒီးပကီးလၢနီဉ်မဲၤသိလီၤ. နီဉ်မဲၤသိနူဉ်မဲထီဉ်လၢသံဉ်ခိဉ်လီၢ်ပူၤအါကၢ. နီဉ်မဲၤသိနူဉ်ပှၤညဉ်ဂံၢ်နူဉ်ချီလုဉ်ဘံဝဲဘျါစံးဝဲဒဉ်.

၉၇. **နီဉ်ယီးဘိ** နူဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်လှဉ်ဝဉ်လှဉ်လၢပမၤကဆှဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဝဉ်ထီဒူမ့ၢ်ဂ့ၤပယီးတၢ်လၢအလီၤ ဒီးပကီးလၢနီဉ်ယီးဘိလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆီလၢနီဉ်ယီးတၢၢ်နီဉ်ယီးဘိလီၤ. တလၢၤနူဉ်တဘျီဘျီမၤနီဉ်ယီးဘိလၢသ့ဉ်လှဉ်ဒီးမၤကဆှဉ်ဝဲဒီးတနီၤနီၤမၤနီဉ်ယီးဘိလၢဝဉ်ထီဒူလီၤ.

၉၈. **နီဉ်ယီၤခဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်အမုၢ်တကလုာ်နူဉ်မၤအသး ဒ်ခီခါအသိး ဒီးအသဉ်ဒ်ခီခါအသိးနူဉ်ပကီးလၢနီဉ်ယီၤခဉ်လီၤ. ဒီးပှၤကညီမၤအီဉ်အသဉ်ဒီးကျိုးအီဉ်ဝဲလီၤ. ဒီးမ့ၢ်မဲထီဉ်ဒဉ်အတၢ်လၢပတသူဉ်ဘဉ်နူဉ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆီလၢနီဉ်ယီၤဘုဉ်နီဉ်ယီၤခဉ်လီၤ. မၤအီဉ်နီဉ်ယီၤခဉ်အသဉ်. ပကချီကျိုးအီဉ်လီၤ.

၉၉. **နီဉ်ရဲဉ်** နူဉ်မ့ၢ်စဲသွါအဆီလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဝဉ်လှဉ်လၢပပျိၤသဘျူဉ်, ပပျိၤသ့ဉ်လၢပထီဉ်လၢအလီၤနူဉ်လီၤ. မၤနူၢ်ယၤလၢနီဉ်ရဲဉ်စဲသွါတကွၢ်. စကပျိၤသ့ဉ်ဒီးစကထီဉ်ယဲလီၤ.

၁၀၀. **နီၢ်လီၤအသး** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤလၢဆီကမိဉ်လီၤအသးနူဉ်ပစံးလၢနီဉ်လီၤအသးလီၤ. ပှၤမ့ၢ်မၤဒဲးဘးတၢ်ဒီးဆီကမိဉ်ဝဲလၢသါတၢ်ဒဲးဘးအီဉ်ဒီးပစံးလၢနီဉ်လီၤအသးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသ့ဉ်နီဉ်လီၤအသးလီၤ.

၁၀၁. **နီဉ်ဝၢ်** နူဉ်မ့ၢ်ပတဲကဘျဉ်သ့ဉ်လၢပမၤဖျၢဉ်အဘီတကူာ်ပမၤကဘျဉ်အနါစ့ၤတကူာ် ဒီးပလဲၤတၢ်လၢချံဒီးပဝၢ်ချံဝၢ်ထီဒီးပကီးအီၤလၢနီဉ်ဝၢ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆီလၢနီဉ်ဝၢ်နီၢ်တၢၢ. သနၠနီဉ်ဝၢ်လီၤ. မၤနူၢ်ယၤလၢနီဉ်ဝၢ်တဘ့ဉ်တကွၢ်. စကဝၢ်ချံဝၢ်ထီလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆီလၢနီဉ်ဝံၢ်နီဉ်ဝၢ်လီၤ.

၁၀၂. **ၼိူၼ်ဝၼ်တႃႇ** ၼူၼ်မွၵ်ႇၼိူၼ်တကလုၵ်အကၢပ်ႇအိၼ်ၼ်ဝၼ်အသိူးဢီးပၵီးလၢၼိူၼ်ဝၼ်တႃႇလိူႇ. ၼိူၼ်ဝၼ်တႃႇၼူၼ်မဲထိၼ်လၢၶုး, မဲထိၼ်လၢပိူပူႇလိူႇ. ဢီးပၵီးဢီးအဆိလၢၼိူၼ်ဝၼ်ဘုၼ်ၼိူၼ်ဝၼ်တႃႇလိူႇ. ၼိူၼ်ဝၼ်တႃႇၼူၼ်အလၼ်ၼ်ဝၼ်အသိူးတစဲးစဲးဢီးအကမဲၵ်အကၢပ်ႇအိၼ်ၼ်ဝၼ်အသိူးဢီးအဘိပြႃထဲထးတဘိလိူႇ.

၁၀၃. **ၼိူၼ်ဝႆ** ၼူၼ်မွၵ်ႇတႆကံးညၵ်မွၵ်ႇၵူႇ, လၼ်မွၵ်ႇၵူႇ, ပမႃးဢီးအဘိဢီးပဝႆကသုၼ်ပသး ဢီးပမႃးအကဘျူၼ်ကဝီႇတစဲးစဲးဢီးပၵီးလၢၼိူၼ်ဝႆလိူႇ.ဢီးပၵီးဢီးအဆိလၢၼိူၼ်ဝႆၼိူၼ်ဝႆလိူႇ. တႆမွၵ်ႇၵိႆပသးဢီးဝႆကသုၼ်ပသးလၢၼိူၼ်ဝႆလိူႇ. မၢၼူႆယႃႇလၢၼိူၼ်ဝႆတဘုၼ်တကွႆ. စကဝႆကသုၼ်စသးလိူႇ.

၁၀၄. **ၼိူၼ်ဝႆ** ၼူၼ်မွၵ်ႇၼိူၼ်ဝႆအဆိလိူႇ. ဢီးမွၵ်ႇတငၢလၢလၢပမႃးဖုၼ်တြႃးဢီးပဝႆချံၼူၼ်ပစံးဢီးအဆိလၢၼိူၼ်ဝႆၼိူၼ်ဝႆလိူႇ.

၁၀၅. **ၼိူၼ်ဝႆထုး** ၼူၼ်မွၵ်ႇၼိူၼ်ဝၼ်လၢပထုးကသုၼ်ပဢိၼ်စံၼ်ညိၼ်ကွိႆလၢကွိႆဘျိၼ်ပူႇၼူၼ်ပစံးလၢၼိူၼ်ဝႆထုးလိူႇ. ၼိူႆဝၼ်ထုးၼူၼ်မွၵ်ႇပထုးကသုၼ်ပဢိၼ်လၢရှပူႇၼူၼ်လိူႇ. ပူႇအဲကလံးပဢိၼ်ၼူၼ်အိၼ်ဢီးၼိူၼ်ဝႆထုးကီးကၢလိူႇ. ဢီးပူႇထုးကသုၼ်ဝဲလိူႇ.

၁၀၆. **ၼိူၼ်ဝႆဘိ** ၼူၼ်မွၵ်ႇပမႃးသုၼ်လၢပမႃးထိၼ်ၼိူၼ်ဝႆလၢအလိူႇၼူၼ်ပၵီးလၢၼိူၼ်ဝႆဘိလိူႇ. မႃးၼူၼ်ယႃႇလၢၼိူၼ်ဝႆဘိတဘိတကွႆ. စကမႃးထိၼ်ၼိူၼ်ဝႆလၼ်လၢအလိူႇလိူႇ. ၼိူၼ်ဝႆဘိၼူၼ်ပမႃးလၢသုၼ်စီႆသုပမႃးလၢဝၼ်စီႆသုလိူႇ.

၁၀၇. **ၼိူၼ်ဝႆလၼ်** ၼူၼ်မွၵ်ႇၼိူၼ်ဝႆအဢီဘုၼ်လၢပမႃးလၢလၼ်မွၵ်ႇၵူႇ,လၢချိုၼ်မွၵ်ႇၵူႇ,လၢလၼ်မွၵ်ႇၵူႇဢီးပစံးလၢၼိူၼ်ဝႆလၼ်လိူႇ. ဢီးပၵီးဢီးအဆိလၢၼိူၼ်ဝႆလၼ်ၼိူၼ်ဝႆဢီးလိူႇ. ပဢိၼ်ၼိူၼ်ဝႆထုးၼူၼ်ၼိူၼ်ဝႆလၼ်လဲႆကႃ.

၁၀၈. **ၼိူၼ်ဝၵ်ၵိၵ်** ၼူၼ်မွၵ်ႇၼိူၼ်တကလုၵ်ၼူၼ်အဖံးအဂံႆဘျသလံးဢီးပစံးလၢၼိူၼ်ဝၵ်ၵိၵ်လိူႇ. ၼိူၼ်ဝၵ်ၵိၵ်ၼူၼ်အိၼ်ဢီးအမွၵ်ႇ ဢီးအလၼ်ကဝီႇ ဢီးအလၼ်ၼိမိၼ်ခွးတဘုၼ်လိူႇ. ၼိူၼ်ဝၵ်ၵိၵ်ၼူၼ်အၵိၵ်သကံဢီးအၵိၵ်မၢသးၼ်ပဝၵ်အသိူးဢီးပၵီးလၢၼိူၼ်ဝၵ်ၵိၵ်လိူႇ.

၁၀၉. **ၼိူၼ်ဝၵ်ခံ** ၼူၼ်မွၵ်ႇသလးသၼူလၢပဝၵ်စၢႆဆၢချံခိၼ်ၼူၼ်ပၵီးလၢၼိူၼ်ဝၵ်ခံလိူႇ. ၼိူၼ်ဝၵ်ခံၼိူၼ်တၵ်ခံစံးဝဲဒၼ်.

၁၁၀. **ၼိူၼ်ဝၵ်** ၼူၼ်မွၵ်ႇသိူးၼူၼ်ပၵီးလၢၼိူၼ်ဝၵ်လိူႇ. ပမွၵ်ႇပီးထိၼ်တလါဢီးပဝၵ်ထိၼ်လၢၼိူၼ်ဝၵ်လိူႇ. ၼိူၼ်ဝၵ်ၼူၼ်မွၵ်ႇထးတဘိအိၼ်ဢီးအကမဲၵ်ဢီးအခံကွိႇဢီးပၵီးလၢၼိူၼ်ဝၵ်လိူႇ. ဢီးပၵီးဗိၵ်ထွဲတလၢႇအခံလၢသိူးတစုစုလၢသိူးတစုစုလိူႇ. ဢီးပၵီးဢီးအဆိလၢၼိူၼ်ဝၵ်ၼိူၼ်တၵ်လိူႇ.

၁၁၁. **ၼိူၼ်ဝၵ်စဲ** ၼူၼ်မွၵ်ႇသိူးကလးလၢဘျူးယၵ်တႆကျၢႇဝဲတုႇပပီးထိၼ်တၼူႆဘၼ် ဢီးစဲထိယၵ်ကျၢႇဝဲလၢတုႇပဝၵ်ထိၼ်လၢၼိူၼ်ဝၵ်ၼူၼ်ဢီးကီးလၢၼိူၼ်ဝၵ်စဲလိူႇ. ၼိူၼ်ဝၵ်စဲၼူၼ်တုႇဘျူးယၵ်တႆ ဢီးစဲဘူးစဲထိဝဲတုႇပပီးထိၼ်တလါတဘၼ်ဘၼ်ဢီးသိူးဢီးပပီးထိၼ်တၼူႆဘၼ်လိူႇ. ၼိူၼ်ဝၵ်စဲၼူၼ်စဲယၵ်တႆဢီးစဲထိကျၢႇဝဲလိူႇ.

၁၁၂. **ၼိူၼ်ဝၵ်ဒၢ** ၼူၼ်မွၵ်ႇသိူးဒၢလၢပဝၵ်ထိၼ်ၼိူၼ်ဝၵ်စဲလၢအပူႇၼူၼ်ပၵီးလၢၼိူၼ်ဝၵ်ဒၢလိူႇ. ၼိူၼ်ဝၵ်ဒၢၼူၼ်ပမႃးထိၼ်လၢတလါအလိူႇ ဢီးဝၵ်ကျၢႇတလါဢီးအိးထိၼ်အသးတၼူႆဘၼ်လိူႇ. ၼိူၼ်ဝၵ်ဒၢၼူၼ်တလၢႇမႃးတသုဘၼ်. မွၵ်ႇပူႇကီႇလၢဖိဟဲဆါလၢကိႆမွၵ်ႇၼုၵ်ၼူၼ်လိူႇ.

၁၁၃. **ၼိူၼ်ဝၵ်ပူႇ** ၼူၼ်မွၵ်ႇသိူးဒၢအိပူႇလၢပပီးထိၼ်တ လါဢီးပဟၵ်ၼုၵ်ၼိူၼ်ဝၵ်လၢသိူးဒၢပူႇၼူၼ်ပၵီးလၢၼိူၼ်ဝၵ်ပူႇလိူႇ. ၼိူၼ်ဝၵ်ပူႇၼူၼ်တုႇပပီးထိၼ်တလါဢီးပဆဲးၼုၵ်ၼိူၼ်ဝၵ်လၢၼိူၼ်ဝၵ်ပူႇဢီးပပီးထိၼ်တလါၼူႆဝဲလိူႇ. ဢီးပၵီးဢီးအဆိလၢၼိူၼ်ဝၵ်ပူႇၼိူၼ်ဝၵ်တုႇလိူႇ.

၁၁၄. **ၼိူၼ်ဝၵ်သိ** ၼူၼ်မွၵ်ႇပမႃးသုၼ်ဖးသုၼ်ခံခိ ဢီးအဆၢတလိူႇဖးဘၼ်ၼူၼ် ဢီးပသံးၼံၼ်သိလၢအလိူႇ ဢီးပဝၵ်တုႇတႆၼူႆသိလၢတၢဘၼ်ခံအပူႇၼူၼ်အသိလိူႇဝဲ ဢီးပၵီးလၢၼိူၼ်ဝၵ်သိလိူႇ. ဢီးပၵီးဢီးအဆိလၢၼိူၼ်ဝၵ်သိၼိူၼ်ဝၵ်ဘဲးလိူႇ. ဢီးပၵီးလၢၼိူၼ်ဝၵ်စကီးလိူႇ. မၢၼူႆၼိူၼ်ဝၵ်သိတဘိ,ပကဝၵ်သိလၢအလိူႇလိူႇ.

၁၁၅. **ၼိူၼ်သဒး** ၼူၼ်မွၵ်ႇပဆဲထုလၢဝၼ်ခိခံခိကျၢႆတႆလိၵ်အသးဢီးပၵီးလၢၼိူၼ်သဒးလိူႇ. ၼိူၼ်သဒးၼူၼ်မွၵ်ႇပဆဲသံယုႆဢီးဘၼ်ယုႆၼူၼ် ဢီးကျၢႆတႆၼူႆယုႆလၢအပူႇၼူၼ်ဢီးပၵီးလၢၼိူၼ်သဒးလိူႇ. ၼိူၼ်သဒးၼူၼ်ဘၼ်ယုႆဢီးယုႆအိၼ်လၢအပူႇၼူၼ်ယုႆတသံဘၼ်ၼုၵ်သကု ဢီးယုႆဟဲကုႇထိၼ်တသုဘၼ်ၼူၼ်မႃးသး ဢီးပဒးတၵ်ယၵ်အခိၼ်အခံအသိူးဢီးပစံးလၢၼိူၼ်သဒးလိူႇ. ဢီးပၵီးဢီးအဆိလၢၼိူၼ်သဒး, ၼိူၼ်သဒံး, ၼိူၼ်ဘုၼ်ၼိူၼ်သဒးလိူႇ. ဆဲၼိူၼ်သဒးတခါတကွႆ. ကဘၼ်ဒၼ်ဝဲယုႆလိူႇ.

၁၁၆. **ၼိူၼ်သုၼ်ယံၼ်** ၼူၼ်မွၵ်ႇၼိူၼ်တကလုၵ်အမွၵ်ႇကးလၢဟိၼ်ခိၼ် ဢီးကးထိၼ်ဆူသုၼ်ခံတၼီႇ ဢီးပၵီးလၢၼိူၼ်သုၼ်ယံၼ်လိူႇ. ဢီးပၵီးဢီးအဆိလၢၼိူၼ်သုၼ်ယံၼ်ၼိူၼ်ဝၼ်ဘိလိူႇ. ပမွၵ်ႇဖဲးခုး ဢီးသုၼ်ၼိူၼ်သုၼ်ယံၼ်ၼိူၼ်ဝၼ်ဘိမဲထိၼ်အါကႃ. ၼိူၼ်သုၼ်ယံၼ်ၼူၼ်မွၵ်ႇသုၼ်ယံၼ်စီႆမွၵ်ႇ, မွၵ်ႇၼိူၼ်စီႆမွၵ်ႇဢီးပၵီးလၢၼိူၼ်သုၼ်ယံၼ်လိူႇ. ဢီးပၵီးလၢၼိူၼ်သုၼ်ယံၼ်ပြိမ်ႇလိူႇ. ၼိူၼ်သုၼ်ယံၼ်.

၁၁၇. **သုၼ်ယံၼ်ဖးဢိၼ်** ၼူၼ်မွၵ်ႇၼိူၼ်သုၼ်ယံၼ်တကလုၵ်ၼူၼ်အလၼ်ဢီးဆူၼ် ဢီးအမွၵ်ႇအဘိဢိၼ်ဝဲတစဲး ဢီးပၵီးလၢၼိူၼ်သုၼ်ယံၼ်ဖးဢိၼ်လိူႇၼိူၼ်သုၼ်ယံၼ်ဖးဢိၼ်ၼူၼ်အိၼ် ဢီးအထုးဝါဝဲလိူႇ. ဢီးအဖိမႃးသးဘိၼ်သလိႆလိူႇ.

၁၁၈. **ၼိူၼ်သိူး** ၼူၼ်မွၵ်ႇသုၼ်ဖိတဘိအိၼ်တထါဘျဲၼ် ဢီးပမႃးစံၵ်မႃးကျၢႇယၵ်ချံၼူၼ်ပၵီးလၢၼိူၼ်သိူးလိူႇ. ပူႇတကၢ

သိးယာ်ချုးတဘၣ်လၢနိၣ်သိးဒီးချုးတဘၣ်ဂဲၤတသ့ဘၣ်. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနိၣ်သိးနိၣ်သးလီၤ.

၁၁၉. **နိၣ်အသး** န့ၣ်မ့ၢ်ပသ့ၣ်နိၣ်ပသးန့ၣ်ပကိးပိာ်ထွဲပိၢ်အခံလၢနိၣ်အသးလီၤ. ပှၤတဂၤနိၣ်အသးဒီးဂဲၤထၢၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤမံဒီးနိၣ်အသးဒီးဂဲၤထၢၣ်လံ. ပှၤမံသပှၤန့ၣ်တနိၣ်အသးဒံးဘၣ်. မံဒံးဝဲလီၤ.

၁၂၀. **နိၣ်စိၤမံၤစိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိးနိၣ်ဒီးအဆိလီၤ. ဒီးပကိးလၢနိၣ်စိၤမံၤစိၤလီၤ. နိၣ်စိၤမံၤစိၤထီၣ်အါကါစံးဝဲဒၣ်.

၁၂၁. **ကနိၣ်** န့ၣ်ဒ်တနိၣ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဆံးဆံးထူတယိးအခံလၢပကံၣ်ဖျၣ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပှၤဆံးကနိၣ်အခံလီၤ. ပှၤဆံးကနိၣ်အခံလၢပကံၣ်ဖျၣ်ခိၣ်န့ၣ်ဟ်ဖှၣ်လီၤထီထီၣ်အသးချ့သ့ဒံးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတနိၣ်စကီးလီၤ.

၁၂၂. **ကတိၤနိၣ်** န့ၣ်စနၢ်တပၢၢ်ဘၣ်. စတစံးဘၣ်ယါနီတစုဘၣ်. စတနၢ်ဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်.

၁၂၃. **ကွၢ်နိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကွၢ်တၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒ်သိးပကသ့ၣ်ညါဆူခံဆူလၢ်ဒီးပစံးလၢကွၢ်နိၣ်လီၤ. ကွၢ်နိၣ်ကျဲဒ်သိးပဟဲဆူခံပသုတဟးဖျိးတဂ့ၤ ဒီးကွၢ်နိၣ်ကျဲတက့ၢ်. ထီရီၤတၢ်တမံၤ, ထီရီၤတၢ်တပူၤပမ့ၢ်လဲၤဘၣ်ပမ့ၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဒီးဒ်ပကသ့ၣ်ညါအဂ့ၢ်အပိၢ်ဒ်ဆူခံ ဆူလၢ်ပကသ့ၣ်ညါဒီးပကွၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒီးပတိၢ်နၢ်လၢပသးန့ၣ်ပစံးလၢကွၢ်နိၣ်လီၤ. ကွၢ်နိၣ်ကွၢ်ဃါထံကျိုနီကျိုဒ်ပဟဲဆူခံပကသ့ၣ်ညါတက့ၢ်.

၁၂၄. **ကွၢ်နိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢပမၤတသ့ဒံးဘၣ်ဒီးဒ်ပမၤကသ့န့ၣ်ပကွၢ်အဒိအတဲာ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒီးပစံးလၢကွၢ်နိၣ်လီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလၢကွၢ်နိၣ်တိၢ်နိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤကွၢ်နိၣ်နၢ်ပှၤဂၤမၤတၢ်အဒိအတဲာ် ဒီးမၤလိဝဲလီၤ. ထီရီၤပထံၣ်တၢ်တမံၤဒ်ပသုတသးပှၤနိၣ်တဂ့ၤန့ၣ်ပကွၢ်လီၤတံၢ်ဒီးမ့ၢ်ပကွၢ်နိၣ်လီၤ.

၁၂၅. **ဃိၣ်နိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပလိၢ်ပှၤဂၤအဘု ဒီးပဃိၣ်တုၤအပှဲၤတနၢ် ဒီးပတိၢ်နၢ်ဒ်ပသုတသးပှၤနိၣ်တဂ့ၤ ဒီးပစံးလၢဃိၣ်နိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတိၢ်နိၣ်ဃိၣ်နိၣ်လီၤ. နမ့ၢ်လိၢ်ပှၤဂၤဘုဒီးဃိၣ်နိၣ်လၢနၢ်ဃိၣ်တက့ၢ်. သုကသးပှၤနိၣ်ဘၣ်ဖုးလီၤ.

၁၂၆. **ဃိၣ်နိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဘုန့ၢ်ဆံးအါဆံးအါဒ်ပကသ့ၣ်ညါ ဒီးပဃိၣ်လၢနၢ်ဃိၣ် ဒီးပဂံၢ်ဒီးအနၢ်န့ၣ်ဒ်ပသုတသးပှၤနိၣ်တဂ့ၤဒီးပစံးလၢဃိၣ်နိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဃိၣ်နိၣ်ဃၤနိၣ်လီၤ. စဃိၣ်နိၣ်စဘုန့ၢ်အနၢ်တကဃၤညါလီၤ.

၁၂၇. **တနိၣ်တနၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပစိၢ်ဆၢထၢၣ်ဖိသၣ်လၢပကံၣ်လူၢ်ခိၣ် ဒီးဖိသၣ်တယိးအခံဒီးပစံးလၢတနိၣ်အခံလီၤ. ပှၤတဂၤအမိၢ်စိၢ်လၢအကံၣ်ဒုၣ်ဖိခိၣ်ဒီးတယိးအခံနးကၢလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကနိၣ်အခံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတနိၣ်တနၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသနိၣ်အခံစကီးလီၤ.

၁၂၈. **တနိၣ်ထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆဲးလီၤသ့ၣ်အဘိလၢသ့ၣ်ဘၣ်ခိၣ်ဒီးတထူၣ်ဆံးထိၣ်ကူၤဝဲ ဒီးပစံးလၢတနိၣ်ထိၣ်လီၤ. ပဆဲးထူသ့ၣ်ဘၣ်ခိၣ်ဒီးတနိၣ်ထိၣ်ကူၤအသးလီၤ. သ့ၣ်ဘၣ်ခိၣ်န့ၣ်ပဆဲးထူလၢသ့ၣ်ဘိ ဒီးသ့ၣ်ဘိန့ၣ်တနိၣ်ထိၣ်အသးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသနိၣ်ထိၣ်စကီးလီၤ.

၁၂၉. **တိၢ်နိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်နၢ်နံၣ်စိၤလါစိၤတၢ်စူၤတၢ်လီၤအဆၢအကတိၢ်ဒီးပစံးလၢတိၢ်နိၣ်လီၤ. တိၢ်နိၣ်လါလၢလါနွံပူၤန့ၣ်တၢ်စူၤလီၤဝဲလီၤ. ဒီးတိၢ်နိၣ်လၢလါနီပူၤန့ၣ်တၢ်ယီၤထိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပမ့ၢ်တိၢ်နၢ်တၢ်အဆၢအကတိၢ်ဒ်န့ၣ်ပစံးလၢတိၢ်နိၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢတိၢ်နိၣ်ဖးနိၣ်လီၤ.

၁၃၀. **တိၢ်နိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤဟံးန့ၢ်လိၢ်န့ၢ်ပတၢ်ပှဲၤအံၤပှဲၤနၤဒ်ပသုတသးပှၤနိၣ်တဂ့ၤဒီးပတိၢ်လၢပသးန့ၣ်ပစံးလၢတိၢ်နိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤလိၢ်ပတၢ်ပှဲၤအံၤပှဲၤနၤန့ၣ်တိၢ်နိၣ်ဖးနိၣ်တက့ၢ်. ပကသးပှၤနိၣ်ဘၣ်ဖုးလီၤ. ဒီးပတိၢ်နိၣ်တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်နၢ်တၢ်အဆၢအကတိၢ်, တၢ်ပှၤတၢ်ကလံၤ. ဒီးပစံးလၢတိၢ်နိၣ်လီၤ. ပှၤမ့ၢ်လိၢ်ပတၢ်ဒီးတိၢ်နိၣ်ဖးသးဒ်ပသုတသးပှၤနိၣ်တဂ့ၤ.

၁၃၁. **ဒိနိၣ်အဆၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပနီၤဖးခုးအဆၢစံာ်ဆၢဒီးပမၤလၢပဆဲးပနိၣ်တၢၣ်, ပလၢၣ်တနိၣ်ဒီးပစံးလၢဒိနိၣ်အဆၢလီၤ. ခုးခံလိၢ်န့ၣ်အကစၢ်ခံဂၤဒီးဖဲးသဘျုးဝဲန့ၣ်မၤသးဒ်တလိၢ်ဃီအသိး ဒီးဒိနိၣ်ဝဲအဆၢလၢတၢၣ်ပနိၣ်. ဒိနိၣ်ဝဲအဆၢလၢတနၢ်လီၤ. စံာ်န့ၣ်ပှၤကညီဒိနိၣ်အဆၢလၢတပိၣ်လီၤ.

၁၃၂. **ဖွံးနိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တဘံၣ်လီခီတဖၣ်န့ၣ်ပဘၣ်ယိၣ်ကကျိၣ်ကျဲဒီးပှၤဂၤအဝဲဒီးပဖွံးဒီးထူၣ်လၢအခံန့ၣ် ဒီးပစံးလၢဖွံးနိၣ်လီၤ. စလီခီတဖၣ်န့ၣ်စဖွံးနိၣ် ဒီးထူၣ် ဒီးစကွၢ်စသ့ၣ်ညါဒၣ်ယလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖွံးနိၣ်ဖွးနိၣ်လီၤ. ဖွံးနိၣ်ဖွးနိၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁၃၃. **ဖွံးနိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပပနိၣ်သ့ၣ်အကဖိာ်ဖးဖီလၢပကပျုာ်တဲာ်ဒိၣ်တဲာ်န့ၣ်မ့ၢ်ဖးဖီဖဲလၣ်ဖဲလၣ်ဒ်ပကသ့ၣ်ညါဒီးပဖွံးအိၣ်ဖျါလၢထူၣ်ဒီးပစံးလၢဖွံးနိၣ်လီၤ. စကဖွံးနိၣ်သ့ၣ်ဖးဖီလၢထူၣ်ဒီးပျုာ်တဲာ်ဖဲစဖွံးနိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

၁၃၄. **ပနိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လိၢ်တပူၤဒ်ပကသ့ၣ်ညါလၢပကမၤတၢ်တမံၤမံၤ, ဒ်ပှၤဂၤကသ့ၣ်ညါလၢပကမၤတၢ်တမံၤမံၤဒီးပဆဲးလီၤသ့ၣ်တဘိဒီးပဖဲာ်တြာ်ထိၣ်တနူတဘိဒီးပစံးလၢပပနိၣ်လီၤ. ခုးလိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, စံာ်လိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,သ့ၣ်လၢပကြၢးမၤတၢ်တမံၤမ့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒ်ကကဲလၢပတၢ် ဒီးပမၤ

ဢိၼ်ထိၼ်ယၢၼ်စိုးလိၵ်ႈၵႂါစိုးလိၵ်ႈ, ပဆဵးလီႈသူဖိဝ်ၼ်ဖိဵးပ
စံးလၢပၼိၼ်လီႈ. ပႃႈတၵႃႈပၼိၼ်ၼူလၢၼ်တလိၵ်ႈဵးဆဵးလီႈ
ဝဲသူၼ်တဘိဵးတြၢၼ်ထိၼ်သၼူတၵၼ်ၼ်လီႈ. ဵးပစံးဵးဢ
ဆိ လၢပၼိၼ်ပၼၼ်လီႈ. ပႃႈတၵႃႈထံၼ်ၼူၵ်ကၼဲတဒါဵးပ
ၼိၼ်ဝဲၼူၼ်ဝၢၼ်တြၢၼ်ထိၼ်သၼူလၢကၼဲသူၼ်လီႈ ဵးပႃႈၵႃႈသူၼ်
ညါလၢမွၵ်ပႃႈၼူၼ်ကၼဲလီႈ.
၁၃၅. **ပၼိၼ်** ၼူၼ်မွၵ်ပႃႈကညီထိၼ်သူၼ်မိၢႈဝၼ်မိၢႈဢထိတုႈ
ဢံႈတုႈၼႃႈ ဵးမႃႈဢိၼ်ထိၼ်ယၢၼ်စိုးလိၵ်ႈၵႂါစိုးလိၵ်ႈဵးပစံး
လၢပၼိၼ်ဝဲလီႈ. ထိရိႈပဢဲၼ်ဵးသူၼ်ထိတုႈဢံႈတုႈၼႃႈ.
သူၼ်ဘၼ်လဵၵ်တုႈဢံႈတုႈၼႃႈၼူၼ်ပမွၵ်မႃႈဢိၼ်ထိၼ်ဵးယၢၼ်
လိၵ်ႈမွၵ်ၵႃႈ, ထႃႈလိၵ်ႈမွၵ်ၵႃႈပစံးလၢပၼိၼ်လီႈ. ပၼိၼ်ပၢၼ်ပၢၼ်
လိၵ်ႈဖဲဢံႈတဖျၢၼ်တၵွၵ်. စကမႃႈပၢၼ်ဖဲဢံႈလီႈ.
၁၃၆. **ပၼိၼ်** ၼူၼ်မွၵ်ပတၵ်ဢိၼ်ဖဲၼူၼ်တမံႈမံႈမွၵ်ၵႃႈ,ၵျုကိ
ကပူႈကိမွၵ်ၵႃႈ, ဵပႃႈကသူၼ်ညါ, ဵသိးပႃႈၵႃႈကထံၼ်ၵျု
ဵးပဆဵးလီႈတၢၼ်တဘိမွၵ်ၵႃႈသူၼ်တဘိမွၵ်ၵႃႈပစံးလၢ
တၢၼ်ပၼိၼ်လီႈ. ၵျုမွၵ်ကိၼူၼ်ဵပႃႈၵႃႈလဵႈသုတပႃးဖိုးတ
ၵႃႈဵးဆဵးလီႈဵးတၢၼ်ပၼိၼ်တၵွၵ်. ၶျုးဒၼ်ပြိၼူၼ်ပမွၵ်ပႃ
ဵးပဆဵးလီႈတၢၼ်ပၼိၼ်လီႈ.
၁၃၇. **ဖးၼိၼ်** ၼူၼ်မွၵ်တိၵ်ၼိၼ်ဢဆိလီႈ. ဵးမွၵ်ပတိၵ်ၼိၼ်
ၼံၼ်ဆႃလါဆႃၼူၼ်ပကိးဵးဢဆိလၢတိၵ်ၼိၼ်ဖးၼိၼ်လီႈ.
တိၵ်ၼိၼ်ဖးၼိၼ်စံးဝဲဒၼ်လီႈ.
၁၃၈. **ဘိၼိၼ်ထိး** ၼူၼ်မွၵ်ပသးပၵ်မႃႈဘိတဘၼ်ၼိစုမွၵ်ဒိၼ်
ဵးဢိၼ်တထါမိၢႈဵးမႃႈဝဲဢတိၵ်ကဆုၼ်ဒၼိၼ်ထိးဘိဢသိး
ဵးမွၵ်လဵႈတၵ်ၼူၼ်ထိးလီႈဝဲ ဵးပကိးလၢဘိၼိၼ်ထိးလီႈ.
ပသးပၵ်လၢပျႃႈတဖၼ်ၼူၼ်လဵႈတၵ်ထိးဵးဘိၼိၼ်ထိးလီႈ.
မႃႈၼူၵ်ပသးပၵ်တၵႃႈဢၵိၵ်လၢဘိၼိၼ်ထိးတဘိတၵွၵ်.
၁၃၉. **မႃႈၼိၼ်** ၼူၼ်ထိရိႈပပၼိၼ်တၵ်ၼူၼ်ပစံးလၢမႃႈၼိၼ်
လီႈ. ပထိၼ်သူၼ်ဵးပမႃႈၼိၼ်ဢလိၵ်ႈလၢယၢၼ်မွၵ်ၵႃႈ, ထႃႈခိၼ်
မွၵ်ၵႃႈၼူၼ်ပစံးလၢမႃႈၼိၼ်လီႈ. ပမွၵ်ပူၼ်တဲၼ်သူၼ်ဘၼ်လၢ
လွႈဵးပမႃႈၼိၼ်ဢလိၵ်ႈလၢထႃႈခိၼ်လီႈ.
၁၄၀. **သၼိၼ်** ၼူၼ်ဵတၼိၼ်ဢသိးလီႈ. ဵးမွၵ်တၵ်ဵဘိလီႈ
ဆဵးလၢသူၼ်ဘၼ်ခိၼ် ဵးတထူၼ်ဆဵးထိၼ်ၵွႈၼူၼ်ပစံးလၢ
သၼိၼ်လီႈ. ပဆဵးထူလီႈသူၼ်ဘၼ်ခိၼ်လၢသူၼ်တဘိဵး
သၼိၼ်ထိၼ်ဝဲလီႈ. ဵးပပျူႈထႃႈပၼဲၼ်လၢသူၼ်ဘၼ်လီႈဵး
သၼိၼ်ထိၼ်ဝဲဵးတၼၢၼ်ဘၼ်.
၁၄၁. **သၼိၼ်** ၼူၼ်မွၵ်ပႃႈဆဵးတယိးဢခံလၢပၵံၼ်ခိၼ်ၼူၼ်
ပစံးလၢသၼိၼ်ဢခံလီႈ. ပႃႈဆဵးတၵႃႈစိၵ်ဆႃထၢၼ်လၢစ
ၵံၼ်ၼူၼ်ဖိခိၼ်ဵးသၼိၼ်ဢခံၼးကႃ.
၁၄၂. **သးပူႈၼိၼ်** ၼူၼ်မွၵ်ပပၢၼ်တၵ်လၢပတဆိကမိၼ်ၵွႈ
ဘၼ်. လၢပဆိကမိၼ်ထိၼ်ၵွႈတဘၼ်ဘၼ်ဵးပစံးလၢ
သးပူႈၼိၼ်လီႈ. စသးပူႈၼိၼ်ယၢၼ်တဘုၼ်ဵးစတသူၼ်ၼိၼ်
ထိၼ်ၵွႈဘၼ်. ဵးပစံးဵးဢဆိလၢသးပူႈၼူႈသးပူႈၼိၼ်
လီႈ. စပၢၼ်တၵ်စသူၼ်ပူႈၼူႈသးပူႈၼိၼ်လၢၼ်လံ.စတသူၼ်
ၼိၼ်ထိၼ်ၵွႈလၢႉဘၼ်.
၁၄၃. **သးပူႈၼိၼ်သး** ၼူၼ်မွၵ်ပဢိၼ်ဵးပတဆိကမိၼ်ဘၼ်
တၵ်ဵးမႃႈသးဵပမံဢသိးၼူၼ်ပစံးလၢပသးပူႈၼိၼ်ပသး
လီႈ.ပႃႈတၵႃႈသးပူႈၼိၼ်ဢသးမႃႈဢသးကမႃႈကမၼ်လီႈ.
ဵးပစံးလၢသးသပူႈစကိးလီႈ. ပႃႈတၵႃႈမွၵ်ၵႂါတၵ်တပူႈ
ပူႈဵးသးပူႈၼိၼ်ဢသးလီႈ. ပႃႈၵႃႈမွၵ်မႃႈပူႈဵးပဢုၼ်လီႈ
ဢိလီႈဝံႈ ဵးလၢခံၼူၼ်ပမွၵ်တဆိကမိၼ်ထိၼ်ဘၼ်ၼူၼ်မွၵ်ပ
သးပူႈၼိၼ်လီႈ. သရၼ်မႃႈစမႃႈတၵ်ဝဲၼူၼ်စသးပူႈၼိၼ်စ
သးဵးစတမႃႈဘၼ်မးလီႈ.
၁၄၄. **သူၼ်ၼိၼ်** ၼူၼ်မွၵ်ပဆိကမိၼ်ထိၼ်ၵွႈတၵ်လၢပတၵ်
ဒၼ်ပဝဲၼူၼ်ဵသုတပႃႈမူႈပႃႈမၵ်, ဵသုတဢိၼ်လီႈတူၼ်လီႈ
တဲၼ်တၵႃႈဵးပဆိကမိၼ်ထိၼ်ထိဘိၼူၼ်ပစံးလၢသူၼ်ၼိၼ်
လီႈ. သူၼ်ၼိၼ်ထိၼ်ၵွႈတၵ်ဖိတၵ်လံႈလၢၼပၢၼ်ၼူၼ် ဵးက
တိႈၵွႈတၵွၵ်. ဵးပစံးလၢသူၼိၼ်တိၼ်စကိးလီႈ. ၼက
တိႈတၵ်ၼူၼ်သူၼ်ၼိၼ်ထိၼ်ၵွႈကိးဘိဒဵးတၵွၵ်. ၼပၢၼ်တၵ်
ၼူၼ်သူၼ်ၼိၼ်ထိၼ်ၵွႈၼလိၵ်ႈကိးပူႈဒဵးတၵွၵ်. သူၼိၼ်ထိၼ်
ဵးသူၼ်ၼိၼ်ထိၼ်ၼူၼ်ဵးသိးသိးလီႈ.
၁၄၅. **ပၢံးၼိၼ်** ၼူၼ်မွၵ်ပထိၼ်တၵ်တဲၼ်တၵ်ထိတုႈဢံႈတုႈ
ၼႃႈၼူၼ်ဵပမႃႈတဲၼ်ဵးပပၢံးယၢၼ်ၼူၼ်ပစံးလၢပၢံးၼိၼ်လီႈ.ပႃႈ
တၵႃႈထိၼ်သူၼ်ဘၼ်တဘုၼ် ဵးပၢံးၼိၼ်ဝဲဵးမႃႈတဲၼ်ဝဲဖဲပၢံး
ၼိၼ်ဝဲၼူၼ်လီႈ.
၁. **ၼိူ** ၼူၼ်မွၵ်ပပူၼ်ပႃႈၵႃႈဢတၵ်ခံၵႃႈဢၵိၵ်မွၵ်ၵႃႈ, သႃၵႃႈ
ဢၵိၵ်မွၵ်ၵႃႈပၵံၵ်ထိၼ်ၼူၵ်ပွႈသိးသိးဵးပစံးလၢၼိူလီႈ. ပႃႈ
တၵႃႈၼိူသဵးသၼ်တကယႃႈလၢပႃႈသႃၵႃႈဢၵိၵ်ဵးကိးတ
ၵႃႈၼူၼ်သႃဆံဵးသႃဖျၢၼ်ဵးသႃလူၼ်ဵးဢိၼ်ဘျၼ်တလူၼ်
ၼူၼ်ၼိူဝဲတသူလၢႉဘၼ်. ဵးပႃႈလၢၼိူတၵ်တၵႃႈၼူၼ်ကပၢံး
ၼူၵ်ဢိၼ်ဝဲတလူၼ်ၼူၼ်လီႈ. မူတမွၵ်ဘၼ်ဵၼူၼ်ဵးသဵးသၼ်တ
လူၼ်ၼူၼ်ဒိၼ်သႃၵူၼ်ဵးၼိူပႃႈသႃၵႃႈၼူၼ်တၵွၵ်. ဵးပစံး
ဵးဢဆိလၢၼိူယိၼ်ၼူဖးလီႈ. သုစုမွၵ်ဢိၼ်ဵးၼိူသုဖိသု
လံႈပွႈသိးသိးတၵွၵ်. သုမွၵ်မႃႈၼူၵ်တၵ်ဢိၼ်တၵ်ဢိတမံႈ
မံႈဵးၼိူသုဖိသုလံႈပွႈသိးသိးတၵွၵ်.
၂. **ၼိူယိၼ်** ၼူၼ်မွၵ်ပစံးၼိူဢဆိလၢၼိၼ်ယိၼ်ၼူဖးလီႈ. ၼိူ
ခိၼ်ၼူဖးလိၼ်သုသးလၢတၵ်ဢိၼ်တၵ်ဢိတၵွၵ်. ဵးၼိူတၵ်
ၼူၼ်ပစံးလၢၼိူယိၼ်ၼူဖးတစုစုလီႈ. ပစံးထဲၼိူယိၼ်ၼူၼ်တ
သူဘၼ်. ပဘၼ်စံးလၢၼိူယိၼ်ၼူဖးလီႈ.
၃. **ၼိူယိၼ်ၼူဖး** ၼူၼ်မွၵ်ပၵံၵ်ထိၼ်ၼူၵ်ပႃႈမံၵႃႈတၵ်ပွႈသိးသိး
မွၵ်ၵႃႈ, ပႃႈဢါၵႃႈဢတၵ်ပွႈသိးသိးမွၵ်ၵႃႈပစံးလၢၼိူယိၼ်ၼူ
ဖးလီႈ. ပႃႈတၵႃႈဢစုလိၵ်ႈခိၼ်ခိၼ်ဢိၼ်ဵးၼိူယိၼ်ၼူဖးၵွႈ
ဢဖိဢလံႈပွႈသိးသိးလီႈ. ၼိူယိၼ်ၼူဖးၼူၵ်တၵ်ဖိတၵ်လံႈ
လၢၼဖိဢၵိၵ်တၵွၵ်.
၄. **ၼိူဵဘိးသိး** ၼူၼ်မွၵ်ပၼိူတၵ်ပွႈသိးသိးဵးပစံးလၢၼိူ

နီၤ

ဒ်သိးသိးလီၤ. ပှၤခံဂၤနၣ်နီၤန့ၢ်အီၤလၢသဲးသၣ်နၣ်နီၤဒ် သိးသိးတက့ၢ်.

၅. **နီၤဖး** နၣ်မ့ၢ်ပဂံၢ်ထိၣ်ပှၤကညီပှဲၤသိးသိး ဒီးပမၢလဲၤ မၤတၢ်ဆူအံၤတနီၤဆူနၤတနီၤဒီးပစံးလၢနီၤဖးလီၤ. နီၤ ဖးပှၤကညီပှဲၤသိးသိးဒီးမၢလဲၤမၤတၢ်ဆူအံၤတနီၤဆူနၣ် တနီၤတက့ၢ်. တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဆီဓိၤထိၣ်ဓိၤမ့ၢ်ဂ့ၤပ မ့ၢ်ဂံၢ်ထိၣ်ပှဲၤသိးသိး ဒီးပမ့ၢ်ဟ်ဆူအံၤတနီၤဆူနၣ်တနီၤ ဒီးပစံးလၢနီၤဖးလီၤ. ပှၤတဂၤအပနၢ်အိၣ်တကယၤဒီး နီၤဖးဝဲဒီးဆါကွဲာ်ဝဲတနီၤဒီးဘှၣ်ကှၤဝဲတနီၤလီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢနီၤမ့ၢ်နီၤဖး-ဒီၤ.

၆. **နီၤဖး** နၣ်မ့ၢ်ပဆိကမိၣ်သတြီၤတၢ်ဂ့ၤဒီးတၢ်အၢဒီးပ စံးလၢနီၤဖးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနီၤဖးပဲာ်ဖးလီၤ. နီၤ ဖးတၢ်ဂ့ၤဒီးတၢ်အၢအဆၢဒီးတၢ်အၢနၣ်ပဒုၣ်ဟးဆုံးကွဲာ် အီၤဒီးတၢ်ဂ့ၤနၣ်တိၢ်န့ၢ်အီၤတက့ၢ်. နီၤဖးပဲာ်ဖးတၢ်ဂ့ၤဒီး တၢ်အၢအဆၢဒီးတၢ်အၢတဖၣ်ကွဲာ်တ့ၢ်ကွဲာ် ဒီးတၢ်ဂ့ၤနၣ် ဟံးန့ၢ်အီၤတက့ၢ်.

၇. **နီၤဖး** နၣ်မ့ၢ်ပမၤစံာ်မၤခုး ဒီးပဟံးန့ၢ်ခံဂၤလၢဟီၣ် ခိၣ်အလိၢ်နၣ်နီသိးသိးဒီးပစံးလၢနီၤဖးလီၤ. စံာ်လိၢ်တ လိၢ်လဲၢ်ကၢ. ပကနီၤဖးခံဂၤနီသိးသိးလီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်အလိၢ် တပူၤနၣ်လဲၢ်ကၢ. နီၤဖးဒ်နီသိးတက့ၢ်. ပကဖဲးခုးလီၤ.

၈. **နီၤဖးအဆၢ** နၣ်မ့ၢ်ပနီၤဟီၣ်ခိၣ်အလိၢ်ဒီးဟ်အဘၢၣ် စၢၤလၢတၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပစံးလၢနီၤဖးအဆၢလီၤ. စံာ်ခံ လိၢ်နၣ်နီၤဖးအဆၢဒီးဟ်အဆၢလၢတပိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တနိၢ်မ့ၢ် ဂ့ၤလီၤ. ထိရိၤပနီၤဖးတၢ်နၣ်အိၣ် ဒီးအဘၢၣ်စၢၤဒီးပစံး လၢနီၤဖးအဆၢလီၤ. ခုးခံလိၢ်နၣ်နီၤဖးအဆၢလၢတၢ်တ မံၤမံၤတက့ၢ်.

၉. **နီၤမ့ၢ်** နၣ်မ့ၢ်နီၤဖးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဂံၢ်ထိၣ်ပှၤက ညီပှဲၤသိးသိးဒီးပမၢမၤတၢ်ဆူနၣ်တနီၤဆူအံၤတနီၤနၣ် လီၤ.နီၤမ့ၢ်နီၤဖးပှၤကညီဒီးမၢအမၤဖးတၢ်ခံကျိၤတက့ၢ်.

၁၀. **ကနီၤကနၤ,ကနီၤကနၢ်, ကနီၤထိၣ်ကြိၢ်လိၢ်, က နီၤထိၣ်ကနၤထိၣ်**, ကနီၤဒီ,**မုၣ်ကနီၤ**,တၢ်ခဲလၢာ်နၣ် ကွၢ်လၢကနီၤအကျါတက့ၢ်.

၁၁. **ကှဖးနီၤသိး** နၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢကှဖးနီသိး လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကှဖးဝၣ်လှၣ်နီသိးသိးလီၤ.

၁၂. **စနီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပတီၤတံာ်ထံလၢဝၣ်လှၣ်သှၣ်ကျိတုၤထံ သအၢၣ်ညၣ်လီၤတပၢၢ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢစနီၤလီၤ. ဒီးပစံး လၢသနီၤဒီးတနီၤလီၤ. စနီၤနၣ်ပမ့ၢ်တီၤဒီးဘၣ်ညၣ် လီၤ. ဒီးပဒီးဘၢဒီးကါလၢအလီၤနၣ် ဒီးညၣ်ဘၣ်အါမး လီၤ.

၁၃. **စိၢ်နီၤခိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤကစီၤထိၣ်တၢ်လိၢ်လၢပကဟ် တၢ်တမံၤမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကဆှၣ်နီၤအလိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢစိၢ် နီၤခိၣ်လီၤ. မၤထိၣ်န့ၢ်ယၤစိၢ်နီၤခိၣ်တဖျၢၣ်တက့ၢ်. ပက ဆှၣ်နီၤလၢအပူၤလီၤ. ဒီးထိရိၤပမၤကစီၤထိၣ်တၢ်အလိၢ် နၣ်မ့ၢ်စိၢ်နီၤခိၣ်လီၤ. ပကွဲးလံာ်အလိၢ်နၣ်ပစံးလၢစိၢ်နီၤ ခိၣ်လီၤ.ပကွဲးလံာ်အလိၢ်နၣ်ပစံးလၢစိၢ်နီၤခိၣ်. ဒီးသရၣ် အိၣ်မ့ၤအလိၢ်နၣ်ပစံးလၢစိၢ်နီၤခိၣ်စကီးလီၤ. ဒီးပကီး ဒီးအဆိလၢစိၢ်နီၤခိၣ်စိၢ်နီၤလာ်လီၤ. စိနီၤခိၣ်နၣ်စတစံး ဘၣ်နီတစုဘၣ်.

၁၄. **ဆှၣ်နီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပလၢၣ်လီၤပခံ ဒီးပစံးလၢပဆှၣ်နီၤ လီၤ. ပှၤတဂၤဆှၣ်နီၤလၢစိၢ်နီၤခိၣ်လီၤ. ဆှၣ်နီၤဘူးဒီး ယၤတဂ့ၤ. တၢ်ကိၢ်စသးကၢ. ဒီးပစံးအဆိလၢဆှၣ်နီၤ ဆှၣ်လဲးလီၤ.

၁၅. **ညီးပနီၤ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖှဘၣ်ပှၤဒီးပြုထိၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢ ညီးပနီၤလီၤ. တၢ်ဖှဘၣ်ပှၤညီးပနီၣ်ဒ်တၢ်ညီးထိၣ်အသိး ဒီးပစံးလၢညီးပနီၤလီၤ. ပှၤတဂၤဘၣ်တၢ်ဖှဘၣ်အီၤဒီး ညီးပနီၤတဘှၣ်တဘှၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢညီးကနီၤစကီး လီၤ.

၁၆. **တနီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပနီၤဖးတၢ်အဆၢပှဲၤသိးသိး ဒီးအဝဲတ ဖုပစံးလၢတနီၤ. အဝဲတဖုနၣ်ပစံးလၢတနီၤလီၤ. ပှၤခံဖု နၣ်ဘၣ်လဲၤတၢ်ဆူနၣ်တနီၤ ဆူအံၤတနီၤလီၤ. သဲးသၣ် နၣ်အိၣ်နဲတနီၤစေကအိၣ်ယဲတနီၤလီၤ. ထိရိၤတၢ်လီၤဖး ခံကျိၤခံဖုနၣ်ပစံးလၢဆူအံၤတနီၤဆူနၣ်တနီၤလီၤ.

၁၇. **တနီၤတနၤ** နၣ်မ့ၢ်ဒ်စနီၤတနီၤအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပ တီၤတံာ်ထံလၢပအိၣ်ညၣ်နၣ်လီၤ. တီၤတနီၤတဆိတ က့ၢ်. ပကဒီးဘၢလၢအလီၤမးကဘၣ်ညၣ်လီၤ.

၁၈. **တၢ်ခံးတနီၤ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ခံးဒီးတၢ်ကပီၤခံမံၤနၣ်မၤ သးဒ်ပနီၤဖးအဆၢအသိး ဒီးတၢ်ခံးနၣ်ပစံးလၢတၢ်ခံးတ နီၤလီၤ. လၢမနၤနၣ်တၢ်ခံးတနီၤ ဒီးစတထံၣ်ဘၣ်တၢ် ဘၣ်. လၢပဆါနၣ်တၢ်ကပီၤတနီၤဒီးပထံၣ်တၢ်လီၤ.

၁၉. **ပနီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဆါပြုဒီးအဖံးတိၣ်ထိၣ်ဝဲနၣ်ပစံးဒီး ပနီၤလီၤ. ပှၤတဂၤပြုဒီးပနီၤထိၣ်ဝဲဒီဂၤညါလီၤ. ဒီးပစံး လၢပနီၤပနၢ်ပစံးဒီးအဆိဒ်နၣ်လီၤ. တၢ်ဖှနၣ်ဘၣ်ပှၤဒီး ပနီၤထိၣ်ဝဲဒီဂၤညါလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢပနီၤပနၢ် လီၤ. ညီးပနီၤ (ကွၢ် ၁၅)

၂၀. **ပနီၤ** နၣ်မ့ၢ်ဘှသၣ်ဂ့ၤ ဒီးဖျါတိၣ်ဝဲတိၣ်ထဲအသၣ် နၣ်ပစံးလၢဘှသၣ်ပနီၤမးလီၤ. ဘှတလိၢ်အသၣ်ဂ့ၤဒီး ဖျါပနီၤမးလီၤ. ဘှသၣ်ဂ့ၤဖျါပနီၤတဘၢးဘၢးနၣ်ပမၤက န့ၢ်ကၢ်အါဝဲသၢ.

၂၁. **မံနီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပထိၣ်ယံၤပသးဒီးပစူၣ်လီၤပသးနၣ်ပ စံးလၢမံနီၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢမံလီၤစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤတ မၤတၢ်နီတမံၤဒီးမံနီၤဒၣ်တၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမံ နီၤဂဲၤနီၤလီၤ. ပှၤတဂၤတၢ်ဆါအီၤဒီးမံနီၤဝဲလီၤ.

၂၂. **မံနီၤ** နၣ်မ့ၢ်ဆိးကှအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဆူပှၤဆါတ ဖၣ်န့ၢ်ပစံးလၢဆိးကှမံနီၤလီၤ.ပှၤတဖၣ်တအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်

ချဘာဉ်. ထဲပှၤဆီးကှမ်နီၤလီၤ.

၂၃. **လၢ်နီၤ** နူဉ်ဒ်လၢ်နါအသိးလီၤ.ဒီးအိဉ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. **စကွဲးလံာ်**တသ့ဘဉ်. မ့ၢ်လၢ်နီၤဒ်နူဉ်ဒီးစကကွဲးလိလီၤ. **စမၤ**တၢ်တကဲဘဉ်. မ့ၢ်လၢ်နီၤဒ်နူဉ်ဒီးစကဘျါကူၤကၢ်သၢဒီးပစံးလၢလၢ်နါစ့ၢ်ကီးလီၤ. မ့ၢ်လၢ်နါဒီးမ့ၢ်လၢ်နီၤနူဉ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ပဝဲဒဉ်တၢ်ဒဲးဘးပှၤဒိဉ်မးလီၤ. မ့ၢ်လၢ်နါဒ်နူဉ်ဒီးကစၢ်ယွၤသးကညီၤဒံးပှၤလီၤ. လၢ်နီၤနူဉ်ဒ်နာ်သကှအသိးလီၤ.

၂၄. **သနီၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပတီၤထံလၢပမၤအိဉ်ညဉ်နူဉ်ပကီးလၢသနီၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢသနီၤသနၤလီၤ. လဲၤတီၤသနီၤတဆိဝံၤဒီးဒီးလီၤဘၢဒီးလီၤကါလၢအလီၤနူဉ်တက့ၢ်. မးကဘဉ်ညဉ်လီၤ.

၁. **နွါ** နူဉ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်တသ့ဘဉ်ပမၤတၢ်တပှဲၤဘဉ်ဒီးတၢ်ကၢဉ်ပသးလၢအနးကတၢၢ်နူဉ်ပစံးလၢတၢ်နွါပသးလီၤ. ပှၤတဂၤအှမ့ဉ်တကဲၤဘဉ်ဒီးတၢ်နွါအသးလီၤ.

၁.၁. **နွါ** နူ်မ့ၢ်တၢ်ကၢဉ်ပသးလၢအနးကတၢၢ်ဒီးပစံးလၢတၢ်နွါသးလီၤ. ဒီးပစံးလၢနွါဟုးနွါသးလီၤ.ပှၤတဂၤမၤတၢ်ကဲသမိး. တၢ်နွါဟုးနွါသးယၤကၢ. ပတမၤဘဉ်ပှၤနွါဟုးနွါသးဒ်နူဉ်တခိဉ်ခိဉ်ညါဘဉ်. **နွါ** co.ofနှၢ် and ofနူဉ်.

၂. **တနွါ** နူဉ်ကွၢ်လၢကနွါတက့ၢ်.

၃. **တနွါ** နူဉ်မ့ၢ်တနွံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကလံၤအှနီဉ်ခိၤမံၤခိၤတိၢ်မ့ၢ်တိၢ်ဂီၤ. ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤတှဉ်နီဉ်ခိၤမံၤခိၤဒီးနီဉ်ခိၤမံၤခိၤဒၢကူကှဉ်ယံဉ်ထွဲအခံနူဉ်ပကီးဒီးအဆိလၢတနွံတနွါလီၤ. ဒီးပစံးလၢသနွံသနွါစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၄. **တၢ်နွါဒီးတၢ်ကၢဉ်** နူဉ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ကၢဉ်ပသးလၢအနးကတၢၢ်နူဉ်ပစံးလၢတၢ်နွါပသးလီၤ. တၢ်ကိၢ်တၢ်အံၤစမၤတၢ် ဒီးတၢ်နွါစသးလီၤ. တၢ်နွါဟုးနွါသးယၤနးသမိးလီၤ. တၢ်နၢ တၢ်နွါ (ကွၢ် ၉၇)

၅. **ပိဉ်လဲဉ်နွါ** နူဉ်မ့ၢ်ထိဉ်ဖးဒိဉ်တကလှာ်လီၤ. ဒီးပကီးဖိာ်ထွဲတလၢၤအခံလၢပိဉ်လဲဉ်နွါလီၤ. (ပင်လယ်နွါး)

၆. **သနွါ** နူဉ်မ့ၢ်သနွံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကလံၤအှတိၢ်မ့ၢ်တိဉ်ဂီၤကှဉ်ဒၢကူဝဲနူဉ်လီၤ. ကလံၤအှတိၢ်မ့ၢ်သနွံသနွါစံးဝဲဒဉ်.

၁. **ကနှၢ်,** ကနွံၢ်ကနှၢ်, ကနှၢ်ကျံးကျူး, မံကနှၢ်, ထွဉ်ကနှၢ်, ကနှၢ်ကနှၢ် တၢ်ခဲလၢာ်နူဉ်ကွၢ်လၢကနှၢ်အကျါတက့ၢ်.

၂. **တနှၢ်** ဒီး **ကနှၢ်**နူဉ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီမၤကကဲအသးအှဒီးတလှဉ်ကံးကူးအသးနူဉ်ပစံးလၢတနှၢ်အသးလီၤ. ပှၤတဂၤကဲးအသးအှ ဒီးတနွံၢ်တနှၢ်အသးဒီးသံဝဲလီၤ.

၁. **နွံ** နူဉ်မ့ၢ်ခိဉ်ဖၢဉ်အနါစ့ၤအိဉ်ဘျဲဉ် ဒီးခိဉ်သူနါစ့ၤအိဉ်ဘျဲဉ်နူဉ်ပစံးလၢခိဉ်ဖၢဉ်နွံ ခိဉ်ဘိဉ်နွံလီၤ. ခိဉ်ဖၢဉ်နွံခိဉ်ဘိဉ်နွံ, ယဉ်နွံ, တၢ်ခဲလၢာ်နူဉ်မ့ၢ်အနါစ့ၤအိဉ်ဘျဲဉ်ဒီးပစံးလၢအနွံလီၤ. ဒီးပစံးလၢနွံလီၤ. ပှၤတဂၤခိဉ်ဘိဉ်နွံထီသမိး. ခိဉ်ဖၢဉ်နူဉ်အိဉ်ဒီးအနွံလီၤ.

၂. **နွံ** နူဉ်မ့ၢ်ပဂံၢ်တၢ်လၢတကီးလိာ်ဘဉ်ဒီးအိဉ်ဝဲသၢဒီးလွံၢ်နူဉ်ပစံးလၢနွံလီၤ. သၢဒီးလွံၢ်နူဉ်ပမ့ၢ်ပကီးဒီးအိဉ်နွံလီၤ. နွံဖျာဉ်, နွံဆံ, နွံကယၤ, နွံကထိ, နွံကလး, နွံကလီၤ, နွံကကွဲၢ်, နွံကဘီစံးဝဲဒဉ်လီၤ.

၃. **နွံ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ကၢ်လၢအဖိလာ်တခီ ဒီးအဖိခိဉ်တခီနူဉ်တဘဉ်တၢ်နီတမံၤဘဉ်နူဉ်ပစံးလၢနွံလီၤ. ချံဉ်ဘိနွံလၢဖိလာ်တခီနူဉ်အဖိခိဉ်တခီတဘဉ်တၢ်နီတမံၤဘဉ်. သ့ဉ်တဘိစဘိးဒီးနွံလၢအဖိလာ်တခီလီၤ. ဒီးပစံးလၢနွံထိဉ်စကီးလီၤ. သ့ဉ်တဘိနွံဒီးပိၤသံးလၢအဖိလာ်တခီဒီးအဖိခိဉ်တခီနူဉ်တကၢ်ဘဉ်လီၤ. နွံနူဉ်မ့ၢ်တၢ်ကၢ်ထိဉ်လၢအဖိလာ်လီၤ.

၄. **နွံ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီဝံတၢ်ဒီးအပျိၢ်ဆါဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဆ့ဉ်နီၤဒီးအပျိၢ်ဆါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပျိၢ်နွံလီၤ. ပှၤတဂၤဝံတၢ်ယၢဒီးအပျိၢ်နွံမးလီၤ. ပှၤကညီတဂၤဆ့ဉ်နီၤယံာ်ဒီးအပျိၢ်နွံဝဲလီၤ.

၅. **နွံဆံ** နူဉ်မ့ၢ်ပပကိတၢ်သၢဆံဒီးလွံၢ်ဆံနူဉ်ပစံးလၢနွံဆံလီၤ. သဲးသဉ်နွံဆံနူဉ်နီၤပှၤခံဂၤ ဒီးကီးတဂၤနူဉ်သၢဆံယံၢ်ဖျာဉ်လီၤ. သဲးသဉ်နွံဆံနူဉ်နီၤပှၤနွံဂၤဒီးကီးတဂၤနူဉ်ဆံဉ်ဆဲဉ်လီၤ.

၆. **တနွံ ကနွံကနွါ, ကနွံစၢ, ကနွံထိကနွံလီၤ, နွံာ်ကနွံ, မဲာ်ကနွံ,** တၢ်ခဲလၢာ်နူဉ်ကွၢ်လၢကနွံအကျါတက့ၢ်.

၇. **ခိဉ်နွံ** နူဉ်မ့ၢ်ပဆှဉ်ထိဉ်ပခိဉ်ဒီးပခိဉ်သူအနါစ့ၤအိဉ်ဘျဲဉ်ဝဲနူဉ်ပစံးလၢခိဉ်နွံလီၤ. ဒီးပစံးလၢခိဉ်ဘိဉ်နွံစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤအခိဉ်နွံထိကၢ. ဒီးပစံးအဆိလၢခိဉ်နွံခိဉ်နွါလီၤ.

၈. **ခိဉ်နွံ** နူဉ်မ့ၢ်ခိဉ်ဘိဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဝဉ်ထိဉ်ပခိဉ်သူကူၢ်လိဉ်နူဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢခိဉ်ဘိဉ်ခိဉ်နွံလီၤ.ပှၤတဂၤအိဉ်ဒီးခိဉ်ဘိဉ်ခိဉ်နွံစံးဝဲဒဉ်လီၤ.

၉. **ခိဉ်ဖၢဉ်နွံ** နူဉ်မ့ၢ်ပမၤခိဉ်ဖၢဉ် ဒီးအနါစ့ၤအိဉ်ဘျဲဉ်ဒီးပဖျှသကံတဘိ၂ဘိနူဉ်ပစံးလၢခိဉ်ဖၢဉ်နွံလီၤ. ခိဉ်ဖၢဉ်နွံခိဉ်ဖၢဉ်နွါစံးဝဲဒဉ်လီၤ. ပှၤကညီဖိာ်မှဉ်နူဉ်မၤခိဉ်ဖၢဉ်ဒီးမၤဝဲဒီးခိဉ်ဖၢဉ်နွံလီၤ.

၁၀. **တနွံ** နူဉ်မ့ၢ်ဒ်ကနွံအသိးလီၤ.ဒီးမ့ၢ်ကလံၤဟဲအှနီဉ်ခိၤမံၤခိၤတိဉ်မ့ၢ်ဆိၢ်ဂီၤဒီးတစ့ဒၢကူကှဉ်ဝဲနူဉ်လီၤ.

၁၁. **လါနွံ** နူဉ်မ့ၢ်လါလၢတၢ်စူၤလီၤသဲလါနူဉ်ပကီးလၢလါနွံလီၤ. တုၤမ့ၢ်လါနွံထိဉ်ဒီးတၢ်စူၤလီၤဝဲလီၤ.

၁၂. **အနွံအဖိ** နူဉ်မ့ၢ်ပကီးတၢ်နွံနူဉ်ဒီးအဆိ ဒီးပစံးလၢအနွံအဖိလီၤ. ခိဉ်ဖၢဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ယဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤအိဉ်ဒီးအနွံအဖိ

လီၤ.

၁၃. **အံၤတနွံအတၢ်ပူၤ** နူၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်စသးဒိၣ် ထိၣ်နီတစုဘၣ်.

၁. **ကနွံၢ်** မ့ၢ်ကနွၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီသးအူတလှၣ်အသး ဒီးတလှၣ်အသးနူၣ်ပစံးလၢကနွံၢ်ကနွၢ်အသးလီၤ. ထိရီၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤထိၣ်ယံၤအသးဒီးတလှၣ်အသးနူၣ်ပစံးလၢကနွံၢ်လီၤ.

၁. **နွံာ်ကနွံ** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလှာ်ပအီၣ်အသၣ်ဆံၣ်ဝဲဒီးပကိးလၢနွံာ်ကနွံလီၤ. ဒီးပကိးမဲၢ်ကနွံစကိးလီၤ. ဒီးပကိးလၢကပၢၢ်စကိးလီၤ.

၁. **နွံး** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်လၢပဖဲာ်တဲာ်အခိၣ်ထံး ဒီးအလၣ်ယှလီၤဘဲနူၣ်ပစံးလၢအနွံးလီၤ. ဒီးပစံးလၢညွံးစကိးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနွံးဘဲလီၤ. ထိရီၤတၢ်မ့ၢ်တၢ်ထံးနူၣ်တုၤအခိၣ်ထံးတဲာ်ဒီးနွံးဝဲလီၤ. သ့ၣ်တထံးအလၣ်နွံးနူၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်အခိၣ်ထံးတဲာ်သၢ.

၂. **မၤနွံး** နူၣ်ပမၤတဲာ်တၢ်အထံးဒီးဟံးနုၢ်အဒ့အလၣ်နူၣ်ပမၤလီၤဘဲ. ပမၤယှဒီးပဟ်လၢတၢ်ကိၢ်ကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဟ်လၢမ့ၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပမၤနွံးလီၤ. ကသံၣ်လၣ်နူၣ်ပှၤကညီမၤနွံးမၤဘဲဒီးအီၣ်ဝဲလီၤ. ပသးပှၢ်လၢပျၢၤကသံၣ်လၣ်နူၣ်မၤနွံးမၤဘဲ ဝဲဒီးအီၣ်ဝဲဒီး တၢ်က မၢၤအီၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမၤနွံးမၤဘဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢမၤညွံးစကိးလီၤ.

၃. **လီၤနွံး** နူၣ်မ့ၢ်ဘဲအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ထံးလၢအခိၣ်ထံးတဲာ်ဒီးအလၣ်လီၤဘဲနူၣ်ပစံးလၢလီၤနွံးလီၤဘဲလီၤ.

၁. **တနွဲ** နူၣ်မ့ၢ်တလၢၤအူတၢ်တကလှာ်အခံစူဒီးအခိၣ်သအီးဝဲနူၣ်ပစံးလၢတနွဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢသနွဲစကိးလီၤ. တလၢၤမၤဘူၣ်ဒီးအူဒီးတနွဲလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပံမိၤတနွဲမိၤလီၤ. တလၢၤမၤဘူၣ်ဒီးအူပံမိၤတနွဲမိၤနူၣ်သိၣ်မှာ်ကၢစံးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတနွဲတနွါလီၤ.

၁. **တနွဲၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဝံတၢ်ယိးတၢ်လီၤစှာ်လီၤစဲၤကူၢ်လိၣ်ကူၢ်လးဒီးပစံးလၢတနိာ်တနွဲၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဝံတၢ်စိာ်တၢ်တနိာ်တနွဲၢ်နးကၢ. နဝံနစိာ်မနၤတနိာ်တနွဲၢ်နူၣ်လဲၣ်. စဝံအီၣ်လူၢ်သၣ်ဒံသၣ်လီၤ.

၂. **ပနွဲၢ်** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်လၢပသူၣ်ဒၢအီၤတကလှာ်နူၣ်သၣ်လၢအကဟိာ်ဖးဖိအဒ့ကဟိာ်ခံကဟိာ်လီၤ ဒီးပစံးလၢပနွဲၢ်လီၤ. ပနွဲၢ်နူၣ်သၣ်တဖျၣ်တဖျၣ်ဒိၣ်ထဲကံၣ်ဒုၣ်ဒိၣ်နုၢ်ကံၣ်ဒုၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပနွဲၢ်ပနွၢ်လီၤ. ပနွဲၢ်သၣ်နူၣ်အီၣ်ဒီးအဆူၣ်စဃိစဃဲးလီၤ.

၁. **နွဲၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပသူၣ်တၢ်အီၣ်ဒီးအမုၢ်ဒီးအတံၢ်အီၣ်ဝဲနူၣ်ပကိးလၢနွဲၣ်လီၤ. ဒီးနွဲၣ်နူၣ်အီၣ်အကလှာ်ကလှာ်လီၤ. နွဲၣ်ကဆီခိၣ်လိၢ်,နွဲၣ်ဂံၤ,နွဲၣ်စီၤပၤ,နွဲၣ်ဆိုၣ်လီၤ, နွဲၣ်သအ့, နွဲၣ်သၣ်မံၤယီၤအံၣ်, နွဲၣ်ဝါ, နွဲၣ်ဟိး, နွဲၣ်စခူ စံးဝဲဒၣ်လီၤ. နွဲၣ်တံၢ်နူၣ်ပချံအီၣ်ဖိအီၣ်ဝံၣ်ကၢ.ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနွဲၣ်မိၤနွဲၣ်မိၤလီၤ. ဒီးပှၤဆံးကိးလၢညွဲၣ်လီၤ.

၂. **နွဲၣ်ကဆီခိၣ်လိၢ်** နူၣ်မ့ၢ်အတံၢ်မၤသးဒ်ကဆီခိၣ်ညါသးအသီးဖးလဲၢ်ဒီးပကိးလၢနွဲၣ်ကဆီခိၣ်လိၢ်လီၤ. နွဲၣ်ကဆီခိၣ်လိၢ်နူၣ်ပၣ်သလၣ်ဒ်ကဆီခိၣ်လိၢ်အသီးလီၤ. ဒီးမ့ၣ်နွဲၣ်ဝါတကလှာ်လီၤ. ဒီးပအီၣ်ဝံၣ်ဒ်နွဲၣ်ဝါအသီးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤသူၣ်ဝဲယီၤ.

၃. **နွဲၣ်ခိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ထိရီၤနွဲၣ်တံၢ်နူၣ်ပကိးလၢနွဲၣ်ခိၣ်တစုစုလီၤ. လဲၤမၤအီၣ်ခုၣ်ခိၣ်နွဲၣ်ခိၣ်တက့ၢ်. ပကဖိအီၣ်ကသူလီၤ. နွဲၣ်ခိၣ်ဒီးနွဲၣ်တံၢ်နူၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ.

၄. **နွဲၣ်ဂံၤ** နူၣ်မ့ၢ်နွဲၣ်တကလှာ်အတဲၢ်ဂံၤဒီးပစံးလၢနွဲၣ်ဂံၤလီၤ. နွဲၣ်ဂံၤနူၣ်အတံၢ်မၤသးဂံၤဒီးပအီၣ်ဝံၣ်ဒ်နွဲၣ်ဝါအသီးနူၣ်လီၤ.

၅. **နွဲၣ်စခူ** နူၣ်မ့ၢ်နွဲၣ်တကလှာ်အမုၢ်ပြံကဒံ ဒီးအတံၢ်ပြံကဒံတတဲာ်ခဲးဒီးတမုၢ်နူၣ်အတံၢ်အီၣ်အါလိၣ် ဒီးပကိးလၢနွဲၣ်စခူလီၤ. နွဲၣ်စခူအတံၢ်နူၣ်ဝါကျိၣ်ကလာ်ဒီးဝံၣ်နုၢ်နွဲၣ်အဂၤအတံၢ်တက့ၢ်လီၤ. ဒီးပှၤကညီချံအီၣ်ဖိအီၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢနွဲၣ်တခူစကိးလီၤ.ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနွဲၣ်စခူနွဲၣ်စခါလီၤ.

၆. **နွဲၣ်စိး** နူၣ်မ့ၢ်နွဲၣ်တကလှာ်မဲထိၣ်လၢပှၢ်လၢ်ကျါဒီးပကိးလၢနွဲၣ်စိးလီၤ.

၇. **နွဲၣ်စီၤပၤ** နူၣ်မ့ၢ်နွဲၣ်တကလှာ်အမုၢ်ကးလၢဟိၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ် ဒီးအဂံၢ်စဲၤလီၤအသးလၢအမုၢ်ကဟိာ်ဖးဖိ ဒီးတံၢ်လီၤဝဲလၢအဂံၢ်ကဲထိၣ် လၢအတံၢ်နူၣ်ပကိးလၢနွဲၣ်စီၤပၤလီၤ. ဒီးပကိးလၢစ့ၢ်ကလၢ်စကိးလီၤ. နွဲၣ်စီၤပၤနူၣ်အီၣ်ဒီးအဂီၤတကလှာ်ဒီးအဝါတကလှာ်လီၤ. ဒီးပှၤကညီသူၣ်ဝဲဒီးပချံအီၣ်ဖိအီၣ်နူၣ်ဝံၣ်ဝဲလီၤ. နွဲၣ်စီၤလိၣ်နွဲၣ်စီၤပၤစံးဝဲဒၣ်.

၈. **နွဲၣ်ဆၢ** နူၣ်မ့ၢ်နွဲၣ်ဝါတကလှာ်ပအီၣ်အတံၢ်ဆၢဝဲဒီးပကိးလၢနွဲၣ်ဆၢလီၤ.ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနွဲၣ်ဆၢနွဲၣ်ဆါလီၤ. နွဲၣ်ဆၢနူၣ်အတံၢ်ထဲသပၢၤဖိတဖျၣ်လီၤ. ဒီးပချံအီၣ်ဘၢအီၣ်ဒီးဆၢဝဲလီၤ.

၉. **နွဲၣ်ဆိုၣ်လီၤ** နူၣ်မ့ၢ်နွဲၣ်တကလှာ်ထိထဲတပျ်ဒီးအတံၢ်ဆဲးလီၤအသးဆူဟိၣ်ခိၣ်လာ် ဒီးပကိးလၢနွဲၣ်ဆိုၣ်လီၤလီၤ. နွဲၣ်ဆိုၣ်လီၤနူၣ်အတံၢ်ထီအီၣ်တပျ်တပျ်ဘျဲၣ် ဒီးအတံၢ်ထဲခိၣ်ဒုၣ်ဒီးအဖံးလာ်ဂီၤဒီးအသးကံၢ်ပူၤဝါဝဲဒီးအတံၢ်ဆဲးလီၤအသးဆူဟိၣ်ခိၣ်လာ်နူၣ်ယိာ်ဝဲ ဒီးပကိးလၢနွဲၣ်ဆိုၣ်လီၤလီၤ. နွဲၣ်ဆိုၣ်ဘုၣ်နွဲၣ်ဆိုၣ်လီၤလီၤ.

၁၀. **နွဲၣ်စခူဒီးနွဲာ်တခူ** နူၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်နွဲၣ်တကလှာ်လၢအမုၢ်ပြံဝဲဒီးအတံၢ်ပြံဝဲနူၣ်မ့ၢ်နွဲၣ်တခူလီၤ. နွဲၣ်တခူနွဲၣ်တခါစံးဝဲဒၣ်.

၁၁. **နွံၣ်တံၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်နွံၣ်ခိၣ်ကူၢ်လိၣ်န့ၣ်ပကီးလၢနွံၣ်တံၢ်လီၤ. ဒ်းပကီးဒ်းအဆိလၢနွံၣ်တံၢ်နွံၣ်ဘိလီၤ. နွံၣ်အကလုာ်လုာ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအတံၢ်အဘိခဲလၢာ်လီၤ.

၁၂. **နွံၣ်ထူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်နွံၣ်ဝၤလၢပဆဲးတၢၣ်သ့ၣ်လၢနွံၣ်မ့ၢ်ဘံထိၣ်ဝဲန့ၣ်ပကီးလၢနွံၣ်ထူၣ်လီၤ. ဒီးပကီးလၢနွံၣ်ဝၤစကီးလီၤ. ဆဲးတၢၣ်နၢ်နွံၣ်အထူၣ်တထူၣ်တက့ၢ်.ပကဒုးဘံထိၣ်နွံၣ်လီၤ. နွံၣ်ထူၣ်နွံၣ်ထၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၃. **နွံၣ်မ့ၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်နွံၢ်ဘိလၢအိၣ်ဒီးအဒီးအလၣ်န့ၣ်ပကီးလၢနွံၣ်မ့ၢ်လီၤ.နွံၣ်တမ့ၢ်အိၣ်ဒီးအဒီးအလၣ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနွံၣ်မ့ၢ်နွံၣ်ဘိလီၤ.

၁၄. **နွံၣ်မုၣ်ဖ့ၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်နွံၣ်တကလုာ်အတံၢ်ဝါဒီးအတံၢ်န့ၣ်ပဖိဒီးမၤသးဒ်တမံဘၣ်အသိး ဒီးပကီးလၢနွံၣ်မုၣ်ဖ့ၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်နွံၣ်ဝါတကလုာ်န့ၣ်မၤသးဒ်နွံၣ်ခိၣ်သ့ၣ်အသိးကိၤတစဲးစဲးဒီးပဖိပချံန့ၣ်မံတကပုာ်ဘၣ်လီၤ.

၁၅. **နွံၣ်လိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ယံၣ်တကလုာ်မၤသးကဆုၣ်ဒၣ်ဒ်ဂ့ၢ်အသိးဒီးပကီးလၢနွံၣ်လိၣ်လီၤ.

၁၆. **နွံၣ်ဝါ** န့ၣ်မ့ၢ်နွံၣ်တကလုာ်အတံၢ်ဝါဝဲဒီးပကီးလၢနွံၣ်ဝါလီၤ. နွံၣ်ဝါန့ၣ်အတံၢ်ဝါဝဲလီၤ. ဒီးပချံအိၣ်ဖိအိၣ်ဝံၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနွံၣ်ဘုၣ်နွံၣ်ဝါလီၤ.

၁၇. **နွံၣ်သအ့** န့ၣ်မ့ၢ်နွံၣ်တကလုာ်အတံၢ်ဒ်သအ့အသိးဒီးပကီးလၢနွံၣ်သအ့လီၤ. ဒီးမ့ၢ်နွံၣ်ဝါတကလုာ်စကီးလီၤ. နွံၣ်သအ့န့ၣ်အတံၢ်အိၣ်စဲဘူးလိာ်အသးဒ်တအ့အသိးဒီးပကီးလၢနွံၣ်သအ့လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနွံၣ်သအ့နွံၣ်သအါလီၤ. ဒီးပအိၣ်ဝံၣ်စကီးယီၤ.

၁၈. **နွံၣ်သၣ်မံၤယီၤအံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်နွံၣ်တကလုာ်အိၣ်ထဲအတံၢ်ပှၢ် ဒီးကိၤဝဲဒီးအတံၢ်ပှၢ်န့ၣ်ဒိၣ်ဝဲထဲလၢၢ်ဆိဒီးအတံၢ်စၢ်န့ၣ်စဲဘူးထိၣ်လၢအတံၢ်ပှၢ်လီၤန့ၣ်ထဲစုခိၣ်ထဲဆိဒံၣ်ဒီးပအိၣ်သ့ထဲအတံၢ်စၢ်န့ၣ် ဒီးအတံၢ်ပှၢ်န့ၣ်ပကွံာ်တ့ၢ်ကြိကြိ ဒီးပကီးလၢနွံၣ်သၣ်မံၤယီၤအံၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢနွံၣ်အိးအ့ၣ်လီၤ. နွံၣ်သၣ်မံၤယီၤအံၣ်န့ၣ်အတံၢ်ပှၢ်အိၣ်တလိၣ် ဒီးအတံၢ်ပြံမီၤကမိာ်ထိၣ်လၢအတံၢ်ပှၢ်လီၤန့ၣ်ထဲသၣ်မံၤယီၤအံၣ်ကူၢ်လိၣ်တနီၤ,ထဲစုမ့ၢ်ဒိၣ်တနီၤ,ထဲခိၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်တနီၤ, ထဲစုခိၣ်တနီၤ,ဒီးမၤသးစအိးစအ့ၣ် ဒီးပကီးလၢနွံၣ်သၣ်မံၤယီၤအံၣ် ဒီးနွံၣ်အိးအံၣ်လီၤ.

၁၉. **နွံၣ်သ့ၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်နွံၣ်တကလုာ်အိၣ်ဒီးအထံးဒီးပကီးလၢနွံၣ်သ့ၣ်လီၤ.ဒီးအတံၢ်ထိဝဲဒ်သ့ၣ်ဂံၢ်အသိးလီၤ.

၂၀. **နွံၣ်ဟိး** န့ၣ်မ့ၢ်နွံၣ်တကလုာ်န့ၣ်အတံၢ်အိၣ်တဘိတဘိဒီးကွၣ်ဒ်ဟိးအသိးဒီးပကီးလၢနွံၣ်ဟိးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနွံၣ်ဟိးနွံၣ်ဟးလီၤ. ဒီးအတံၢ်ဝါဝဲလီၤ. ဒီးပအိၣ်ဝံၣ်ဝဲလီၤ.

၁. **ပ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကတိၤတၢ်န့ၣ်ပမ့ၢ်စံးလီၤဒၣ်သးဒီးပစံးလၢပသဘျအံၤလီၤ.ဒီးမ့ၢ်အိၣ်လၢတၢ်ကတိၤအကျါလီၤ. ပကစၢ်ယွၤန့ၣ်ပဘါပဝဲလီၤ. ပစံးလီၤပသးလၢကစၢ်ယွၤအဖိအလံၤလီၤ. ပဝဲဒၣ်အံၤပမ့ၢ်ပှၤကညီလီၤ. ပဝဲဒၣ်ပမ့ၢ်ပှၤတၢ်ဒဲးဘးဖိဒီးပကစၢ်တူၢ်သံအသးလၢပယိလီၤ. ပဝဲဒၣ်ပနီၢ်အါဂၤလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပန့ၣ်ဘၣ်ဃးဒီးပှၤအါဂၤလီၤ. ပဒီးပှၤန့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ပကစၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤခဲလၢာ်အကစၢ်ဒီးပစံးလၢပကစၢ်လီၤ.

၁. **ပကါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပနဲအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပလံာ်လူာ်ယီးတဘိတဘိလၢလုၣ်အလီၤဒီးပဒွဲၣ်ကပီၤတၢ်န့ၣ်လီၤ. ပနဲပကါစံးဝဲဒၣ်.

၂. **ပကါရံ** န့ၣ်မ့ၢ်ထံတလိာ်အမံၤန့ၣ်ပကီးလၢပကါရံလီၤ. ဒီးပကါရံအနီၢ်နီၢ်ဆူဂၤတအိၣ်ဘၣ်.

၃. **ပကါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တလၢၤတကလုာ်လီၤ. ပကိပကါစံးဝဲဒၣ်. ပကိပကါန့ၣ်အိၣ်ဒီးစီၤလိၣ်စီၤပၤလီၤ.

၁. **ပကၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပသံဂိၢ်နၢ်ပှၤဖိာ်ခွါအမါလၢပှၤဖိာ်ခွါမၤတလိၢ်လၢဖိာ်မုၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးဖိာ်မုၣ်တဂၤစလဲၤပကိၢ်ပကၢ်နၢ်နၤဒီးအဲၣ်လံနၤလံ.

၂. **ပကၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဘံထိၣ်လီၤပၢၤလၢအကဖိာ်လီၤန့ၣ်လီၤ. ထိၣ်ကစၢၢ်ထိၣ်ဘးလၢတၢ်ပကိၢ်ပကၢ်န့ၣ်ဒီးအိၣ်ဘှံးတက့ၢ်.

၁. **ပကာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကဲာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ချံကဘၣ်ဒီးလၢၢ်ဒီးပတရံးကွံာ်ချံအခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပတဲာ်ပကာ်လီၤ. ပကဲာ်ပကာ်ကွံာ်ချံအခိၣ်တက့ၢ်. ချံကဘၣ်ဒီးလၢၢ်ဘၣ်ဖုးလီၤ. ပကဲာ်ပကာ်စံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပကား** န့ၣ်မ့ၢ်ပကၢ်းအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ကွၣ်လၢပဝံးအသးန့ၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢပကၢ်းပကားလီၤ. ကွၣ်ပကၢ်းကွၣ်ပကားစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၂. **ပကား** န့ၣ်မ့ၢ်ပကၢ်းအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဝံာ်ပျံုသ့ၣ်ယံၣ်ဝၣ်စၢ, ဂ့ၢ်ဓိၤပျိုဓိၤန့ၣ်ပစံးလၢပကၢ်းပကားလီၤ. ဝံာ်ပကၢ်းဝံာ်ပကားသ့ၣ်ယံၣ်တဘိတက့ၢ်. ပကစၢတၢ်လီၤ.

၁. **ပကၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကဲာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတရံးချံအခိၣ်လၢကဘၣ်ဒီးလၢၢ်န့ၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢပကၢ်ပကဲာ်လီၤ. ချံကဘၣ်ဒီးလၢၢ်န့ၣ်ပကၢ်ပကဲာ်ကွံာ်တက့ၢ်.

၁. **ပကၢ်း** န့ၣ်မ့ၢ်ပဝံာ်ပိၤပျံု,သ့ၣ်ယံၣ်ဝၣ်စၢ,ဂ့ၢ်ဓိၤပျိုဓိၤဒီးပစံးလၢပကီးလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပကၢ်းပကားလီၤ. ဒီးပစံးလၢဝံာ်ပကၢ်းစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤပကၢ်းဂ့ၢ်တဘိန့ၣ်မ့ၢ်သါကမၤမနုၤလဲၣ်. ပကၢ်းပကားဂ့ၢ်န့ၣ်တဂ့ၤ. မ့ၢ်စဂ့ၢ်လီၤ.

၂. **ပကၢ်း** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢကွၣ်ပဝံာ်အသးတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပကၢ်းလီၤ. ဒီးပစံးလၢကွၣ်ပကၢ်းစကီးလီၤ. သ့ၣ်တဘိကွၣ်ပကၢ်းအသးပတဲာ်တစၢၢ်ဆၢဘၣ် ဒီးပစံးဒီးအဆိ

လၢကု့ၣ်ပကံၤကု့ၣ်ပကၢးလီၤ.

၃. **ပကံၤပကုၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်စွါကု့ၣ်ကံၣ်ကု့ၣ်ကူၤန့ၣ်ပစံး လၢမၤသးပကံၤပကုၣ်လီၤ. ဂ့ၢ်တဘိစွါမၤသးပကံၤပကုၣ်စပျံၤကၢ. ဒီးပစံးလၢမၤသးပကံၤပကုၣ်လီၤ. ဂ့ၢ်တဘိစွါမၤသးပကံၤပကုၣ်စပျံၤကၢ. ဒီးပစံးလၢပကံၣ်ပကုၣ်စကီးလီၤ.

၄. **ပကံၤပတီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဃံၣ်ဝၣ်စၢဘံလိာ်အသးဒီး ပစံးလၢမၤသးပကံၤပကီၣ်လီၤ. သ့ၣ်ဃံၣ်ဘံလိာ်အသး မၤသးပကံၤပကီၣ်လီၤ.

၅. **ပကံၤကံၤပကံၤကံၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဂဲၤကလံၣ်ဒီးပတ်ာ် အသးစိုးစိုး ဒီးပစံးလၢဂဲၤကလံၣ်ပကံၤကံၤပကံၤကံၤ လီၤ. ပှၤတဂၤဂဲၤကလံၣ်မးကံၤကံၤပကံၤကံၤလီၤ.

၆. **ပကံၤထိၣ်အသး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးဂ့ၤဝဲဒီးဒိၣ်ထိၣ်ဝဲအ ဒိးဂ့ၤအလၣ်ဂ့ၤအဘိဂ့ၤဝဲ ဒီးပစံးလၢပကံၤထိၣ်အသး လီၤ. ဘုတလိၢ်ဂ့ၤဝဲဒီးပကံၤထိၣ်မၤအသးလုးလုးလါ လါလီၤ.

၇. **ပကံၤထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ကွံာ်ထးပကံၤလၢသံးနာ် အလိၤန့ၣ်ပတ်ာ်ထိၣ်စိုးစိုးလၢထးပျၤအခိၣ် ဒီးပစံးလၢပ ပကံၤထိၣ်လီၤ. ပတကိလိၤသံးနာ်န့ၣ်ပပကံၤထိၣ်ကွံာ် ထးပကံၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပကံၤထိၣ်ပကၢးယီၣ် လီၤ.

၈. **ပကံၤတိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကူာ်သ့ၣ်ပပတ်ာ်ထိၣ်ပသးဒီးပစံး လၢပကံၤထိၣ်ပသးလီၤ. ပှၤတဂၤကူာ်သ့ၣ်ဒီးပကံၤထိၣ် အသးနးကၢ.

၉. **ထးပကံၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ထးလၢပနဲၣ်ဃာ်သံးနာ်အမ့ၢ်န့ၣ်ပ ကီးလၢ်ထးပကံၤလီၤ.

၁၀. **တံာ်ပကံၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သ့ၣ်ဃံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပတ်ာ်ပလွဲ ပိၤသံးဒီးပစံးလၢပတ်ာ်ပကံၤလီၤ. ပတ်ာ်ပကံၤဂ့ၢ်လၢပစၢ တၢ်တမံၤမံၤန့ၣ်ပစံးလၢပတ်ာ်ပကံၤလီၤ. ပှၤတဂၤတံာ်ပ ကံၤဂ့ၢ်တဘိဒီးစၢဃာ်တၢ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢတံာ်ပ ကံၤတံာ်ပကၢးလီၤ.

၁. **ပကံၣ်ပကုၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်စွါမၤအသးကု့ၣ်ကူၤကု့ၣ်ကူၤ ဒီးပစံးလၢမၤအသးပကံၣ်ပကုၣ်လီၤ. ဂ့ၢ်လၢဒိၣ်တဖၣ် န့ၣ်မ့ၢ်စွါဒီးမၤသးပကံၣ်ပကုၣ်လီၤ. ဂ့ၢ်ဖးဒိၣ်တဘိစွါမၤ မးအသးပကံၣ်ပကုၣ်စတီၢ်တဘူၣ်ဘၣ်.

၂. **ပကၢ** န့ၣ်စနၢ်တပၢၢ်ဘၣ်. စတနၢ်စဟူနီၢ်တစုဘၣ်. မ့ၢ်ကၢနိၣ်နီၢ်အိၣ်လၢတၢ်ကတိၤအကျါလီၤ. ပကၢတပၢၤ န့ၣ်မ့ၢ်ကၢနီၢ်နီၢ်လီၤ.ဒီးမ့ၢ်အိၣ်လၢတၢ်ကတိၤအကျါလီၤ.

၁. **ပကၢၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဆီဖါကဒဲကဒဲဟ်ဒ်ဟ်ဒီးအမိၢ်အသိး ဒီးပစံးလၢဆီခံဘ့ၣ်စိပကၢၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစိ ပကၢၤစိပကၤလီၤ. ဆီစိပကၢၤန့ၣ်မ့ၢ်ဆီဖါကဒဲကဒဲဟ် လိာ်အသးခံဘ့ၣ်ဒီးမ့ၢ်စိပကၢၤလီၤ. ဆီခံဘ့ၣ်စိပကၢၤ န့ၣ်မၤသံကွံာ်တက့ၢ်.

၂. **ပကၢၤ** န့ၣ်ပှၤကညီန့ၢ်မါတဆိုးဘၣ်ဒီးန့ၢ်အမါလၢအ ဖိဒိၣ်အမဂၢ်န့ၣ်ပစံးလၢအဲၣ်ပကၢၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအ ဆိလၢအဲၣ်ပကၢၤအဲၣ်ဒုၣ်လီ, အဲၣ်ပကၢၤအဲၣ်ဒံၣ်လီ လီၤ. ပှၤကညီအဲၣ်ပကၢၤအဲၣ်ဒုၣ်လီန့ၣ်ပဘၣ်ထုးဖှၣ် အီၤလီၤ.

၁. **ပကုၢ်** န့ၣ်အိၣ်လၢတၢ်ကတိၤအကျါလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကုၢ် နီၢ်နီၢ်လီၤ. ပကုၢ်နီၢ်နီၢ်တအိၣ်ဘၣ်.

၁. **ပကုၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကံၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဂ့ၢ်စွါကံၤကူၤကံၤ ကူၤန့ၣ်ပစံးလၢဂ့ၢ်စွါပကံၤပကုၣ်လီၤ. ဂ့ၢ်စွါပကံၤပကုၣ် စံးဝဲဒၣ်လီၤ. ပကံၣ်ပကုၣ်န့ၣ်ကွၢ်လၢပကံၣ်တက့ၢ်.

၁. **ပကူ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်အကလုာ်အသိးလီၤ. ပှၤကညီကလုာ် ကစၢၤန့ၣ်ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပှၤကညီပကူလီၤ. ပှၤက ညီပကူပကူအိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢအံၤအါမးလီၤ. ဟီၣ်ခိၣ် ချၢအံၤပှၤကညီအိၣ်ဝဲပကူပကူလီၤ.

၂. **ပကူ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဆိလီၤ. ကယဲၢ်ပကူပကညီ အံၤမ့ၢ်ကစၢ်ယွၤအဖိခဲလၢာ်လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီးပကူ ဒီးပကညီန့ၣ်မ့ၢ်ကစၢ်ယွၤဟ်လီၤန့ၢ်ဝဲလီၤ.

၃. **ထွံၣ်ပကူ** န့ၣ်မ့ၢ်ထွံၣ်တကလုာ်ဟဲလၢကဘီ ဒီးပြံက ဒံဒီးအဆ့ၣ်ဂ့ၤဝဲတပှာ်တဂဲၤန့ၣ်ပကီးလၢထွံၣ်ပကူလီၤ. ထွံၣ်ပကူန့ၣ်မ့ၢ်ပထံၣ်လၢပှၤစံၣ်ဖိဘ့ၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပကီး ဒီးအဆိလၢထွံၣ်ပကူထွံၣ်ပကါလီၤ.

၄. **ဝဲၢ်ပကူ** န့ၣ်စတနၢ်ဟူဘၣ်နီၢ်တစုဘၣ်. စနၢ်တပၢၢ် ဘၣ်. စတသ့ၣ်ညါဘၣ်.

၁. **ပကူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မိၣ်ဘှိးပသးဆိၣ်ထိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢ ပသးပကူၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤတၢ်မိၣ်ဘှိးအသးဒီးအသးပ ကူၣ်ဝဲလီၤ. စသးပကူၣ်တၢ်မိၣ်ဘှိးစသးနးကၢ. စသးပ ကူၣ်ပကးတၢ်မိၣ်ဘှိးမိၣ်အ့ၣ်စသးစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၂. **ပကူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကလံၤအိၣ်လၢပဟၢဖၢပှူၤဒီးပပ့ာ်ပကံၤ အသးကူၢ်လိၣ်တလိၣ်တလိၣ် ဒီးပစံးလၢပဟၢဖၢပကူၣ် လီၤ. ပအိၣ်တၢ်မ့ၢ်တဘၣ်လိာ်ဘၣ်ဒီးပဟၢဖၢပကူၣ်စ ကီးလီၤ.

၃. **ပကူၣ်ထိၣ်** န့ၣ်ကွၢ်လၢကူၣ်အကျါတက့ၢ်. ပကူၣ် ထိၣ်ပကၣ်ထိၣ်.

၄. **ပကူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်တၢ်လၢသ့ၣ်ကျူၤကျိဖးဒိၣ်ထဲစု ဒုၣ်ဒီးပတိၢ်တၢ်လၢာ်ဒၣ်ပတဟိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပကူၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤပကူၣ်ပနၢ်တဒုလၢနီၣ်ပကူၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤပ ကူၣ်အမါလၢနီၣ်ပကူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနီၣ်ပ ကူၣ်ပကးလီၤ.ပှၤတဂၤပကူၣ်ထွံၣ်တဒုတံၤတံၤဒီးထွံၣ် တဒုသံသလူၤလီၤ.တၢ်ဘျၣ်မ့ၢ်ဟဲဟုၣ်နၢ်သုတၢ်ဒီးပကူၣ် လၢနီၣ်ပကူၣ်တက့ၢ်.

၅. **ၼိူၼ်ပၵူၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆသုၼ်တၵျိုထဲၸုၼ်လၢပၵတႃႇတၢႆ အၵိၢၼ်ႈပၵိူဝ်းလၢၼိူၼ်ပၵူၼ်လီႈ. ၼိူဝ်းပၵိူဝ်းၼိူဝ်းဢၼ်ၸိူဝ်းလၢ ၼိူၼ်ပၵူၼ်ၼိူၼ်ပၵႃးလီႈ. လွႆႈတၢႆၼၼ်လွႆႈယိူဝ်းၼိူဝ်းၼိူၼ်ပၵူၼ် တၵႃႇ. တၢႆဘျူၼ်ၵၽိူၼ်ၼႂလီႈ.

၆. **ဝၵျူႉ** ၼၼ်ႉမၢႆပုႂၵၸိုတၢၼ်ႉၼုၼ်ဢၸုၼ်းတႃႇတၢႆလၢဢၸု ၸၼ်တၶိူဝ်းပၸဵ်းလၢသိပၵျူႉတၢႆလီႈ.

၁. **ဝၵွၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆပတရုံးၶျိူၼ်ၼ်သုတၶၼ်ၼိူဝ်းလၢၢႆတၵွႉ ၼိူဝ်းပၸဵ်းလၢပၵွၼ်လီႈ. ၼိူဝ်းပၸဵ်းၼိူဝ်းဢၼ်ၸိူဝ်းလၢပၵွၼ်ပၵၼ်ၼိူဝ်း ပၵွၼ်ပၵွႆလီႈ. ပၵွၼ်ၵွၼ်ၶျိူၼ်ၼ်သုတၶၼ် ၼိူဝ်းလၢၢႆတ ၵွႉလီႈ.

၂. **ဝၵွၼ်ဝဝး** ၼၼ်ႉမၢႆပုႂၵၸိုႁၼ်ဢသႃးဢၵွႆဢပိူၼ်မၢႆ ၵွႉ,ၵတီႈတၢႆဢၵွႆဢပိူၼ်မၢႆၵွႉ, ၽိုဝ်းတၢႆမၢႆတၢႆဢၵွႆဢပိူၼ် မၢႆၵွႉပၸဵ်းလၢပၵွၼ်ပဝးလီႈ. ၼိူဝ်းပုႂတၼိူဝ်ၼိူဝ်ၸဵ်းလၢတ ၵွၼ်ပဝးလီႈ. ပုႂတၵႂၸၵွႆတၵွၼ်ပဝးလီႈၵၼ်လၢၵ ႁၵုၼ်တၢႆၶႃးလီႈ. ပုႂတၵႂတၵွၼ်ပဝးလီႈၵၼ်လၢပုႂဢႃ ဢၶႃးသိူဝ်းလွၼ်. ပုႂၼၼ်ပၵွၼ်ပဝးၸၵွႆတၵွႉၶၼ်. မႂ ဢႃဢသႃးၼႃးၵႃ. ပုႂလၢပၵွၼ်ပဝးၵွႉၼၼ်မႂထဲတၢႆၵွႉ လီႈ. ပုႂတၵႂၼၼ်ၵွႆပၵွၼ်ပဝးတၵႃႇ. ဢပၵွၼ်ပဝး မႂသႃးၼ်လွၼ်.

၃. **ဝၵွၼ်ပၵွၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆထံတီႈၵုၼ်ဝၵုၼ်ၵၼ်ၵုၼ်ၵူႉ. ၵုၼ်ၵၼ်ၵုၼ်ၵွၼ် ၼိူဝ်းပၸဵ်းလၢၵုၼ်ပၵွၼ်ပၵွၼ်လီႈ. ထံ တလွၼ်ၵုၼ်ပၵွၼ်ပၵွၼ်ၼႃးၵႃ.

၁. **ဝၵီ** ၼၼ်ႉမၢႆပရိၢၼ်ၽိူၼ်တၢႆၼၼ်ပၸဵ်းလၢပၵီလီႈ. ပမၢႆရိၢၼ် ၽိူၼ်တၢႆၶံၵလုၼ်သႃၵလုၼ်မၢႆၵွႉဢႃၵလုၼ်ၼၼ်ပႁၼ်ၽိူၼ် မၢႆၵွႉပၸဵ်းလၢပပၵီလီႈ. ၼိူဝ်းပၸဵ်းၼိူဝ်းဢၼ်ၸိူဝ်းလၢပရိၢၼ်ပၵီ လီႈ. ပၵီယုၼ်ၵသၼ်ဢႃမံႂလီႈ. ၵသၼ်သရၼ်ပၵီပ ရိၢၼ်ၵသၼ်ဢႃၵလုၼ်ၼိူဝ်းမႂဘျႃတၢႆၸႃလီႈ.

၂. **ဝၵီ** ၼၼ်ႉမၢႆလၢၢႆဝႃတၵလုၼ်လၢပုႂၵႂႃးလၼ်မိၢႆပုၢႆလၢ ၶိူၼ်ၶၼ်ၶိူၼ်ၼၼ်ပၵိူဝ်းလၢပၵီလီႈ. ၼိူဝ်းပုႂတၼိူဝ်ၼိူဝ်ၵိူဝ်း လၢတၵီလီႈ.ၼိူဝ်းတၼိူဝ်ၼိူဝ်ၵိူဝ်းဝလၢတီပၵီလီႈ.ပုႂပယီႈ ၸိသိူၼ်လၼ်မိၢႆပုၢႆၼိူဝ်းၵႂႃးလၼ်လၢပၵီလီႈ.

၃. **ပၵီ** ၼၼ်ႉမၢႆပုႂၶံၽုၵျိူၼ်ၵျႂလွၼ်ဢသႃးၼိူဝ်းပၸဵ်းလၢပၵီ လွၼ်ဢသႃးလီႈ. ပုႂၶံၽုပၵီလွၼ်ဢသႃးလၢၵျႂဢႃထိူၼ်ဝ ဢႃၵႂလီႈ. ပုႂဢႃၵႂပၵီၽိူၼ်လွၼ်ဢသႃးလီႈ. ၼိူဝ်းပၵိူဝ်း ၼိူဝ်းဢၼ်ၸိူဝ်းလၢပၵီပရိပၵီပရၢႆၼ်ၼၼ်လီႈ. ပၵီပရၢႆၸဵ်းဝ ၶၼ်. ၼိူဝ်းဢဝတၵႂၸဵ်းဝၶၼ်လၢပရိၢၼ်လီႈ. ပုႂၵၸိုပၵီပ ရိၢၼ်လွၼ်ဢသႃးဢႃထိူၼ်ဝဢႃၵႂလီႈ.

၁. **ဝၵိူဝ်** ၼၼ်ႉမၢႆၸိတလၢၢႆၽိူဝ်းၼိူၼ်ၼၼ်ပုႂၵၸိုၵိူဝ်းလၢၸိ ပၵိူဝ်လီႈ. တလၢၢႆၶုၼ်ၸိၽႃပၵိူဝ်ၼၼ်တၶုၼ်တၶုၼ်ၼိူၼ် ၵႃ. ၼိူဝ်းၸိၽိူဝ်းၼိူၼ်ၼၼ်မၢႆမႂၼၢႆဝလၢဝၢႆပၵိူဝ်ၼိူဝ်းပၵိူဝ်းလၢ ၸိပၵိူဝ်လီႈ.

၂. **ပၵိူဝ်** ၼၼ်ၵွႆလၢၵိူဝ်ဢၵျိူတၵႃႇ.

၁. **ပၵွၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆပပိူၼ်တွႆတီႈတၢႆၼၼ်လီႈ. ပပိူၼ်ထိူၼ်ဝၼ် လၢဢဝတၼုဢၽိူၼ်ၼ် ၼိူဝ်းပၸဵ်းလၢပပၵွၼ်လီႈ. ပၵွၼ်ဝၼ် လၢဢဝတၼုဢၽိူၼ်ၼ်တၵွႉ. ၼိူဝ်းပၸဵ်းၼိူဝ်းဢၼ်ၸိူဝ်းလၢဝၼ်ၶံၶိူ ဢိူၼ်ပၵွၼ်ပၵွၼ်လီႈ.

၂. **ပၵွၼ်ၵွႆ** ၼၼ်ႉမၢႆပၽိူၼ်ထဲသိူဝ်းတၢႆ, ပၽိူၼ်သတြိုတၢႆ, ႁၼ်ၽႆးသိူဝ်းတၢႆၼၼ်လီႈ. ပၵွၼ်ၵွႆသုၼ်ၶံၵျိုထဲသိူဝ်းၸၵိူဝ်း ၶႃ. ပၵွၼ်ၵွႆသုၼ်ၶၼ်ၶံၶုၼ်ၼိသိူဝ်းသိူဝ်းၼိူဝ်းမႂတလႃလီႈ.

၃. **ပၵွၼ်ယီႈ** ၼၼ်ၼ်ပၺိူၼ်ဢသိူဝ်းလီႈ. ပၵွၼ်ယီႈသႂ်းၼၼ် ၶိူၼ်ၸၢႆၸႃပၢႆၵလၼ်ဝံႂၼိူဝ်းၶႃး. ပုႂတၵႂပၵွၼ်ယီႈသႂ်းၼၼ် ၸူၵၸိတၼုဢၵပႂၼိူဝ်းၶႃးဝလီႈ.

၄. **ပၵွၼ်ထိူၼ်** ၼၶိူၼ်လၢၸၶိူၼ်ၽိူၼ်တၵွႉ. ပၵွၼ်ထိူၼ်ၼၼ် ၼ်ပိူၼ်ထိူၼ်ဢသိူဝ်းလီႈ. ပုႂတၵႂပၵွၼ်ထိူၼ်သႂ်းၼၼ်လၢသုၼ် ၽူၽိူၼ်ၼိူဝ်းၶႃးဝလီႈ. ပုႂတၵႂပၵွၼ်ထိူၼ်ဢၶိူၼ်လၢဢဝ တၵႂဢၽိူၼ်ၼ်လီႈ.

၄.၁. **ပၵွၼ်ထီႈ** ၼၼ်ၼ်ပႁၼ်လီႈၼိူဝ်းလီႈဢသိူဝ်းလီႈ. ပၵွၼ် လီႈၼၸုဝဢဵ်ႂၸၵၼိူၼ်တွၼ်ၵွၼ်. ပၵွၼ်လီႈပၵၼ်လီႈၸဵ်းဝ ၶၼ်.

၅. **ယုပၵွၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆပထိထိူၼ်သုၼ်ၶံၶိူဝ်းပယုယၼ်ဢၼႃ ၸုႂၼၼ်ပၸဵ်းလၢယုပၵွၼ်လီႈ. ၼမၢႆထိထိူၼ်သုၼ်ၼိူဝ်းယုပ ၵွၼ်ယုၼ်ဢၼႃၸုႂဢၸႃၼၼ်ၵျႃႂၵျႃႂၵလွၼ်တၵႃႇ. သုၼ်မၢႆတထိၶၼ်ၼိူဝ်းထိထိူၼ်ယုပၵွၼ်ဢၸႃၼၼ်လီႈ. ၼိူဝ်း ပၸဵ်းၼိူဝ်းဢၼ်ၸိူဝ်းလၢယုပၵွၼ်ယုပၵၼ်လီႈ.

၆. **ထႃပၵွၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆပထႃၽိူၼ်တွၵထႃၵုႂတၢႆလၢၼိူဝ် ၶုၼ်တၽၼ်ၼၼ်ပၸဵ်းလၢပၵွၼ်လီႈ. ထႃပၵွၼ်ၵုႂသုၼ် ၶၼ်တၵႃႇ. ထႃပၵွၼ်ၽိူၼ်ၵုႂလၼ်ၵၸိၼိူဝ်တၵႃႇ.

၁. **ထိပၵွၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆပထိထိူၼ်သုၼ်ၼိူဝ်းပၸဵ်းလၢပထိပၵွၼ် လီႈ. သုၼ်မၢႆတထိၶၼ်ၼိူဝ်းပထိပၵွၼ်ထိူၼ်သုၼ်ၶံၵျိူဝ်းပ ပၵွၼ်ယုၼ်ဢၼႃၸုႂၵၼ်ၵၼ်ၼၼ်ပၸဵ်းလၢထိပၵွၼ်လီႈ.ထိ ပၵွၼ်သုၼ်ၶံၵျိုတုႂထိထိူၼ်တၵႃႇ. ထိပၵွၼ်ထိပၵၼ်ၸဵ်း ဝၶၼ်.

၁. **ပၵီႈ** ၼၼ်ႉမၢႆတၢႆၽိယၢႆတၵလုၼ်ၼၼ်ဢမိၢႆပုၢႆထဲၶုတ ၽျၼ်,ၼိူၼ်ၼၢႆၶုတၽျၼ်ၼိူဝ်းဢုၼ်ပုႂၼ်ပၸီႈဢသိူဝ်းၼိူဝ်းပၵိူဝ်း လၢပၵီႈလီႈ. ပၵီႈၼၼ်မၢႆဢုၼ်ပုႂၼိူဝ်းသူးဢိူၼ်ပသွၼ်သႃး ဝဝဢဢုၼ်ပုႂဢလိူဝ်ၼၼ်လီႈ. ပလွႆႈတၢႆလၢတၢႆၵၸူႂ လီႈဢၵတိူဝ်ၼၼ်ပၵီႈဢုၼ်ပုႂသႃပုၢႆလၢႆၵျႂၼၼ်ၼႃးမႃး လီႈ.

၁. **ပၵီပလိူဝ်** ၼၼ်ၵွႆလၢၵိဢၵျိူတၵႃႇ. ပၵီပၵႃ.

၂. **ပၵီပၵႃ** ၼၼ်ႉမၢႆတလၢၢႆတၵလုၼ်လၢဢိူၼ်ၼိူဝ်းၸီႈပႂ ၼၼ်ပၵိူဝ်းလၢပၵီလီႈ. ပၵီပလိူဝ်ပၵီပၵႃပၸဵ်းၼိူဝ်းဢၼ်ၸိ ၼ်ၼၼ်လီႈ.

၁. **ပၵိူဝ်ၵွႆ** ၼၼ်ႉမၢႆပသၵိၢၼ်ၵွႆၼၢႆပုႂၵၸိုဢမႃလၢပတ လိူဝ်ၼၼ်ပၸဵ်းလၢပၵိူဝ်ၵွႆလီႈ. ၼိူဝ်းပၸဵ်းၼိူဝ်းဢၼ်ၸိူဝ်းလၢပၵိူဝ်

ပၵ်ႉလီႈ. ထီရိုၼ်ပမၼ်ႈၵွၵ်တၢ်ဖဲပသူဝ်ညါအခၢႆးဖိၼ်ႈဒီးပ စံးလၢပပၵီၢ်ၵွၵ်လီႈ. ဒီးတလၢၼ်ႈစံးဝဲလၢ(စနသဟါ). ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးဖိဘ်ထွဲတလၢၼ်အခံလၢစဉ်ၵွၵ်လီႈ. ပ ကီၢ်ၵွၵ်ထံလၢမဲၤသူနူဉ်ထံဆံးယိာ်လဲဉ်. ဒီးတၢ်ကတိၤ နူဉ်မ့ၢ်ပသးပှၢ်အကလုၢ်လီႈ. ပိာ်မုဉ်တဂၤစကဟံးနူၢ် လီၤ.မ့ၢ်အဲဉ်ယၢဓၢ်တအဲဉ်ယၢဓၢ်နူဉ်နလဲၤပကီၢ်ၵွၵ်မိဉ်.

၂. **လီၤပကီၢ်** နူဉ်ကွၢ်လၢကီၢ်အကျါတကူၢ်. တၢ်ပကီၢ်တၢ် ပၵ်ႉနူဉ်ကွၢ်လၢပၵ်ႉတကူၢ်.

၁. **ပကီဉ်** နူဉ်ကွၢ်လၢပကံးပကီဉ်တကူၢ်. မ့ၢ်ပကံးအဆိ လီၤ.

၁. **ပကျါ** နူဉ်မ့ၢ်ပကျၢအဆိလီၤ. ဒီးပသူဉ်တၢ်ကလုာ် အဘိပြံကဒံဒီးအဒီးအလဉ်နၢမူဝဲလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိ လၢပကျၢပကျါလီၤ. ပကျၢပကျါနူဉ်အခိဉ်နူဉ်ပဖိအီဉ်ဒီး ကသူနၢမူဝဲလီၤ. ဒီးအခိဉ်နူဉ်မၤသးဒ်ပသၢသဉ်အသိး လီၤ. ဒီးလီၤက်လၢပသၢနူဉ်လီၤ.ဒီးအဘိပြံတကူၢ်လီၤ.

၁. **ပကျုံး** နူဉ်မ့ၢ်သမၢၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ခိဉ်စူလၢအ လူၤဝဲ ဒီးတစူလၢၼ်ဘဉ်နူဉ်ပစံးလၢသမၢၢ်ပကျုံးလီၤ. ထိဉ်တနီၤနီၤအနိာ်တစူဘဉ်. အနိာ်မၤသးသမၢၢ်ပကျုံး လီၤ. ထးလူတဘိအခိဉ်စူဒီးအခိဉ်နူဉ်ပမ့ၢ်ဆဲးဘဉ်ဒီး လၢၢ်နူဉ်လီၤပအိဉ်ဝဲသမၢၢ်ပကျုံးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသမၢၢ် မကျုံးစကီးလီၤ.

၁. **ပကျၢ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်အထံးလၢပသူဉ်တကလုာ်မၤသးဒ် ပသၢအသိးဒီးပကီးလၢပကျၢလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိ လၢပသၢပကျၢလီၤ. ပကျၢပကျါလီၤ. ပကျၢနူဉ်အခိဉ် ဒ်ပသၢအသိး ဒီးအလဉ်ဒ်ပသၢလဉ်အသိးနူဉ်နၢမူဒ်ပ သၢအသိးလီၤ. ဒီးပှၤကညီဖိအီဉ်ကသူလၢအခိဉ်ဒီးကျိုး အီဉ်ဝဲအလဉ်နူဉ်လီၤ. ပကျၢပတြၢနူဉ်ပအီဉ်နၢမူကၢ.

၁. **ပကွၤ** နူဉ်မ့ၢ်ထိဉ်တကလုာ်မၤသးဒ်ထိဉ်လွံၢ်အသိး ဒီးဘီတစဲးစဲးနူဉ်ပကီးလၢပကွၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီး လၢပကွၤချၢဉ်လီၤ. ပကွၤနူဉ်ပှၤကညီခးအီဉ်ဝဲဝံဉ်ကၢ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပကွၤပကွဲၤလီၤ.

၂. **နီၢ်ပကွၤၸဝ်ႈၵဝ်ႇ. No.34** ၃၄. ပစံဉ်တဲၤဘံဉ် ဘှနူဉ်သါဘဉ်ပကွၤဒီးပျဲတလိၢ်လၢဘျါကၢ်နါတဘှဉ်နူဉ် လီၤ. ဘျါကၢ်နါနူဉ်လဲၤဒီးဒိလီၤဒဉ်အသးလီၤ. ဒိလီၤအ သးနူဉ်စံးဝဲဒဉ်နီဉ်ပကွၤဓၢ နသါကအဲဉ်စ့ၢ်ကီးဘံဉ်ဘှ နူဉ်ဓါ. ဘံဉ်ဘှမၢစဟဲတလိၢ်နူၢ်အီၤလၢနၤလီၤ.အအံၤဒီး သလိာ်နကအဲဉ်ဘံဉ်ဘှနူဉ်အဲဉ်မးယၤလီၤ. ဘံဉ်ဘှနူဉ် အစုဒ်စစုသိး, အခိဉ်ဒ်စခိဉ်သိး, အခိဉ်ဒ်စခိဉ်သိး, အ နၢ်ဒ်စနၢ်သိး, အထးခိဉ်ဒ်စထးခိဉ်သိး, အကိာ်ပူၤဒ်စ ကိာ်ပူၤသိး, အပျုၢဒ်ပပျုၢသိး, အမဲာ်ဒ်စမဲာ်သိးလီၤ. ဒ် သိးဒဉ်ဒီးယၤလၢထဉ်ခံလီၤ. သလိာ်နကအဲဉ်အီၤနူဉ် အဲဉ်မးယၤလီၤနီၢ်ပကွၤဓၢ. ဘျါကၢ်နါနူဉ်လဲၤတစုဒိလီၤ

အသး. လဲၤခံစုဒိလီၤအသးကီးမ့ၢ်ဟါ. ကီးမ့ၢ်ဟါ. ယံာ် ယံာ်အါဟါအါဟါဒီးနီၢ်ပကွၤအဲဉ်အီၤလီၤ. တၢမ့ၢ်အနူဉ် တစုဒီးဘျါကၢ်နါကူၤစံးဘဉ်ဘံဉ်ဘှနူဉ်လီၤ. စံးဝဲဒဉ် ဘံဉ်ဘှဓၢ.နီၢ်ပကွၤတအဲဉ်ဘဉ်နၤဘဉ်.အဲဉ်ဝဲဒဉ်ထဲယၤ တဂၤဓိၤလီၤ. တၢနၤတပဟၢဒီးဘံဉ်ဘှအကစၢ်ပှၢ်စကၢ ထိဉ်အသးလဲၤဒဉ်ဝဲလီၤ. လဲၤဝဲဒီးဘဉ်ဖဲနီၢ်ပကွၤထါ ထဉ်ဒီးနီၢ်ပကွၤဆုးလီၤတၢ်ဒဉ်အခိဉ်ဒီးထဉ်နူဉ်လီၤ. နီၢ် ပကွၤအပှၢ်တဂၤကွၢ်ဘံဉ်ဘှနူဉ်ဂ့ၤဒီးစံးအဝဲၢ်နီဉ်ပကွၤ နူဉ်ဝဲၢ်ဓၢ, ဘံဉ်ဘှဂ့ၤသမိး, နကျုၢကွၢ်ကီကွၢ်အီၤတဘိ မိဉ်ဝဲၢ်ဓၢ. ဝံဉ်ထိဉ်အဝဲၢ်နူဉ်ကြူးကြူး ဒီးကတိၤတၢ်ဒ် နူဉ်သဘြူၤဓၢကလဲာ်လီၤ.နီၢ်ပကွၤနူဉ်အပှၢ်ဝံဉ်ထၢဉ်ဝံဉ် ထၢဉ်အခိဉ်ယံာ်ယံာ်အမဲာ်ကျူနူၢ်ဘဉ်လၢဘံဉ်ဘှယူၤ ကူၤနူဉ်ဒီးဖျါမးကပြုၢ်ကပြီၤလီၤ. တၢနၤတပဟၢအသး ဒိဉ်ထိဉ်လၢဘျါကၢ်နါဟဲလီအတၢ်နူဉ်ဒီးဟီဉ်ဆိဉ်မးဘျါ ကၢ်နါနူဉ်တံးတံးလီၤ.ဟီဉ်ဆိဉ်ဘျါကၢ်နါနူဉ်စံးဝဲဒဉ်.

ဘံဉ်ဘှပကွၤမ့ၢ်တဘူး ဘံဉ်ဘှပကွၤမ့ၢ်တစဲ
ဘျါကၢ်နါအစၢၤလီၤတူာ် ဘျါကၢ်နါစၢၤလီၤတူာ်ဝဲ

ဘျါကၢ်နါတခီအသးတအုးဘဉ်. အသးခုကဒါတခီဒီး တြူၤထိဉ်အသးစံးဆၢဝဲ

သုတဆိဉ်သံဘျါကၢ်နါ ဘျါကၢ်နါသုတဆိဉ်အီၤ
ဘျါကၢ်နါအစၢၤအါအါ ဘျါကၢ်နါအစၢၤအါထိဉ်

ဘျါကၢ်နါသုတဆိဉ်သံ ဘျါကၢ်နါသုတဆိဉ်အၢ
ဘျါကၢ်နါအစၢၤပှဲၤဟံဉ် ဘျါကၢ်နါအစၢၤကတၢၢ.

တၢနၤတပဟၢနီဉ်ပကွၤနူဉ်မၤကူၤဘံဉ်ဘှတနူၢ် လၢၼ်ဘဉ်ဒီးအီဉ်ယုာ်ဝဲဒီးဘျါကၢ်နါနူဉ်လီၤ. ဘံဉ်ဘှတ ဂၤဒီးလဲၤယုနူၢ်ကူၤအမါလၢပဒိဉ်အဖိမုဉ်နီၢ်ဘီသယီနူဉ် လီၤ. နီၢ်ပကွၤနူဉ်သံဒီးကတၢၢထိဉ်ကူၤဝဲလၢထိဉ်ပကွၤ နူဉ်လီၤ. ဒီးတၢၤခဲကနံဉ်အံၤမ့ၢ်သူဉ်နီဉ်ထိဉ်ဘံဉ်ဘှ နူဉ်ယၢၼ်ထိဉ်ထိဘိဒဉ်ဘံဉ်ဘှနူဉ်လီၤစံးဝဲဒဉ်. ဒီးပှၤမၤ လီၤတဲာ်ကူၤလၢထါဒီးပှၤမၤတၢၤခဲကနံဉ်အံၤစံးဝဲဒဉ်.

ဘံဉ်ဘှယူၤကူၤတကူဉ်ထံ
ဘံဉ်ဘှယူၤကူၤဆူဉ်ကလာ်
ပကွၤဟီဉ်ဆဲးထူအခံ
ပကွၤဟီဉ်ဆဲးထူအသး

မၤသးဒ်နူဉ်ဒီးပသူဉ်ကူသးပှၢ်စံးဝဲဒဉ်. တၢ်လၢပဖိသဉ် ခွါသကီးပဖိဉ်သဉ်ခွါသုတမၢတလိၢ်လိာ်အသးတဂ့ၤ. တၢ်လၢပဖိဉ်သဉ်ခွါသကီးဖိဉ်သဉ်ခွါအံၤမ့ၢ်ကဲလၢတ လိၢ်ဒီးမၤသးဒ်ဘျါကၢ်နါအသိးနူဉ်လီၤ. ဒီးကတၢၢ်ဝဲဒဉ် လီၤ.

၁. **ပကွဲၢ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်အီဉ်လၢထံဟီကျါတကလုာ်အကု မၤသးဂီၤကွဲဒဲဒ်ချံးအသိး ဒီးအမဲၢ်အီဉ်တဘိစူသြီကလာ်

အိၣ်တထါဒ်းအဆူၣ်ထိၣ်လၢအကုကနူၤန့ၣ်ဝံၤတရံးဒီး အကုဘူဝဲဒီးပကီးလၢပကွဲၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢ ကွဲၢ်လီၤ. ပကွဲၢ်န့ၣ်အိၣ် ဒီးမိၢ်ဖါခံဘ့ၣ်ဒီးဖိးလိာ်အသး လၢထံကျါန့ၣ်လီၤ.

၂. **ပကွဲၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဂံၢ်တၢ်လၢအကလီၤတဆံန့ၣ်ပစံးလၢ ပကွဲၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢကကွဲၢ်စကီးလီၤ. တကထိ,တက လး,တကလီၤ,တပကွဲၢ်,တကဘီစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁. **ပခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်လၢတၢ်တိၤအကျါလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ် ခိၣ်နီၢ်နီၢ်လီၤ. ပခိၣ်. ဒီးတၢ်လီၤပခိၣ်နီၢ်နီၢ်တအိၣ်ဘၣ်.

၁. **ပချး** န့ၣ်မ့ၢ်ပချူးအဆိလီၤ.ဒီးမ့ၢ်ပထုတၢ်တကလုာ် အခိၣ်ဖျိၣ်အိၣ်ဒ်တဒိးအသိးလီၤ. ပချူးပချးန့ၣ်ပဒၢ တၢ်ကူတၢ်သိးလၢအပှၤလီၤ.

၁. **ပချူး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ပှၤတၢ်လိၢ်လၢအိၣ်ဒီးအခိၣ်ဖျိၣ်ဒ်တ ဒီးအသိးဒီးပကီးလၢပချူးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပ ချူးပချးလီၤ. ထုန့ၢ်ယၢလၢပချူးတဖျၢၣ်တက့ၢ်. စက ဟ့ၣ်နၤအပှၤတသံးလီၤ.

၁. **ပခွံ** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်န့ၣ်ပမၤကဟၣ်ဒိၣ်ကွံၤသ့ ဝဲဒီးပကီးလၢပခွံလီၤ. ပခွံန့ၣ်အထံးထဲကံၣ်ဒုၣ်ကံၣ်ဖံ လီၤ. ပခွံပခွါစံးဝဲဒၣ်.

၂. **ပခွံဒံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအမဲာ်ဘံယံၤတစဲးစဲဒီးဂုၤတစဲး စဲးဒီးပစံးလၢအမဲာ်မၤသးပခွံဒံ လီၤ. ပှၤတဂၤအမဲာ်ပခွံ ဒံဂုၤဘၣ်စဲၣ်လီၤ. ပှၤကညီအမဲာ်ဘံယံၤန့ၣ်အမဲာ်မၤသး ပခွံဒံလီၤ.

၁. **ပခွၣ်ပခွိၣ်** န့ၣ်ကွၢ်လၢခွၣ်အကျါတက့ၢ်.

၁. **ပဂံၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤစီဆုံထံလၢဖီဝါပှၤ ဒီးပစံးလၢပဂံၢ် အီထံလီၤ. စီၤသီတဖၣ်န့ၣ်ပဂံၢ်အီထံလၢဖီဝါပှၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢပုံၢ်စကီးလီၤ.

၂. **ပဂံၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖဲာ်ထိၣ်သိလၢမ့ၣ် ဒီးပဟ်လၢသပၢၤ ထးအပှၤန့ၣ် ဒီးတုၤကိၢ်ထိၣ်န့ၣ်အထံထိၣ်ဝဲသိၣ်ဟၢ ဟၢဒီးပစံးလၢသိပဂံၢ်လီၤ. မၤပဂံၢ်ထိၣ်သိလၢသပၢၤပှၤ ဒီးဒိထိၣ်လၢမ့ၣ်ဖိခိၣ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးလၢပဂံၢ်ထိၣ်စကီး လီၤ. မၤပဂံၢ်ထိၣ်သိလၢမ့ၣ်ဆူခိၣ်လီၤ. တၢ်ကူၢ်လိၣ်လၢ ဘၣ်မ့ၣ်ဒီးပြါဝဲကဲထိၣ်လၢအထံန့ၣ်မ့ၢ်ပဂံၢ်ဒီးကဲလၢအ ထံလီၤ. ဒီးပစံးလၢပုံၢ်စကီးလီၤ.

၁. **ပဂိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သိဘ့ၣ်ဘၣ်ဖးလဲၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပဂိၢ် လီၤ. ထိးသိလၢအပုံာ်ကျါတဘ့ၣ်တဘ့ၣ်န့ၣ်နီစုခိၣ်စု ညါန့ၣ်ပကီးလၢသိပဂိၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပိုၢ်စကီးလီၤ. ထိးတဒုအသိအပဂိၢ်အါကၢ.

၁. **ပဃာ်** န့ၣ်ခိၣ်စနၢ်တပၢၢ်ဘၣ်. စတနၢ်ဟူဘၣ်နီတစု ဘၣ်.

၁. **ပဃး** ဒီးကီးပဃးန့ၣ်စနၢ်တပၢၢ်ဘၣ်.

၁. **ပဃာ်ပဃာ်** န့ၣ်ခိၢ်စနၢ်တပၢၢ်ဘၣ်. စတနၢ်ဟူဘၣ် နီတစုဘၣ်.

၁. **ပဃာ်** န့ၣ်ခိၢ်စနၢ်တပၢၢ်ဘၣ်. စတနၢ်ဟူဘၣ်နီတစု ဘၣ်.

၁. **ပဃဲ** န့ၣ်စနၢ်တပၢၢ်ဘၣ်. စတစံးဘၣ်နီတစုဘၣ်.

၂. **ပဃဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကျုဃဲာ်ဒီးမ့ၢ်ဃဲာ်အှၣ်စၢ်တအှၣ်စၢ်န့ၣ် ပတြူၢ်ကွၢ်ပစုမ့ၢ်ဒိၣ်န့ၣ် လၢဃဲာ်ကနၣ်အနါစူၤ ဒီးပစံး လၢပဃဲလီၤ. စကျုဃဲာ်တဘ့ၣ်စပဃဲကွၢ်အှၣ်ဂုၤသမိး. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဖှဲလီၤ.

၁. **ပစါပဝါ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကြီကြီလၢပတသ့ၣ်ညါဘၣ်အ မံၤန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ပစါပဝါလီၤ. တၢ်လၢဖိးသ့ၣ်ကဖိာ်က ပၤမၤသးဝါစဃါဝါစဃာ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ပစါပဝါလီၤ.

၂. **ပစါပဝါ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်လၢပတသ့ၣ်ညါဘၣ် ဒီးပ စံးလၢပစါပဝါခဲလၢာ်လီၤ. သ့ၣ်ပစါပဝါန့ၣ်ပတသ့ၣ်ညါ ဘၣ်အမံၤဘၣ်. ပှၤကညီလၢအတမ့ၢ်ဘၣ်အရှ်ပှၤန့ၣ်မ့ၢ် ပှၤပစါပဝါတဘၣ်ဃးဘၣ်ဒီးပှၤဘၣ်.

၃. **ပစါခဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤမၤတၢ်တတုၤလီၤဖိဃိာ်ဘၣ်ဒီးမၤ တၢ်လၢအသးတကထၢဖိၤန့ၣ်ဒီးပစံးလၢမၤတၢ်ပစါခဲ လီၤ. ပှၤတဂၤမၤတၢ်ပစါခဲဒီးတကဲထိၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပစါခါပစါခဲလီၤ. ပှၤတဖၣ်မၤတၢ်ပ စါခါပစါခဲဒီးတကိာ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်.

၄. **ပစါ** မ့ၢ်ပဒူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဒီးက နာ်ကနူၤဝဲန့ၣ်လီၤ.

၅. **ပစံပစါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤတၢ်ပတနၢ်ဟူဘၣ်အ သၣ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢကတိၤတၢ်သိၣ်ပစံပစါလီၤ. ဖိသၣ်ခံ ဂၤကတိၤလိာ်အသးသိၣ်ပစံပစါစတနၢ်ဟူဘၣ်အသၣ် ထိၣ်ဖျဲးဘၣ်.

၁. **ပစၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပစီၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တလၢၤထူဖျၢၣ်ဟ့ာ် လၢကွဲးတၢ်တမူလၢအပှၤန့ၣ်မၤဝဲဒီးအပျံၤဒီးပစံးဒီးအ ဆိလၢပစီၢ်ပစၢ်လီၤ. ပစီၢ်ပစၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပစာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပစဲာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပအှၣ်ကွၢ်တၢ်လၢပ မဲနါစူၤန့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢပစဲာ်ပစာ်လီၤ. ပစဲာ်ပစာ်ကွၢ် တၢသၣ်တဖျၢၣ်လၢမဲနါစူၤန့ၣ်မ့ၢ်ခၣ်မ့ၢ်ဆၢလဲၣ်. ထိရိၤ တၢ်ဒိးန့ၣ်ဒ်ပကသ့ၣ်ညါမ့ၢ်ဆံၣ်မ့ၢ်ဆၢမ့ၢ်ခၣ် ဒီးပအှၣ် ကွၢ်တစဲးဖိလၢပမဲနါစူၤ ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢပစဲာ်ပစာ် လီၤ. ထိရိၤပစဲာ်န့ၣ်အဆိမ့ၢ်ပစာ်လီၤ.

၁. **ပစးပစး** န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်မူၤသိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢသိၣ်ပစး ပစးလီၤ. ထိရိၤတၢ်ဘမံၤမံၤအိၣ်တၢ်သိၣ်ဝဲပစးပစးလီၤ.

၁. **ပစၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟ်တခွါအသးဒီးပှၤဒီးပစံးလၢ ပလွဲၢ်ပစၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢမလွဲၢ်မစၣ်စကီးလီၤ. ပှၤတ ဂၤဂၤမ့ၢ်တကွၢ်ကူၤဘၣ်အဖိအမါအဖိအဝၤ ဒီးမ့ၢ်ဟ်အ သးဒ်ပှၤဟ်မုၣ်ကနီၤဖိသၣ်ခွါအသိးန့ၣ်မ့ၢ်ဟ်သးပလွဲၢ်ပ စၣ်လီၤ. နဟ်နသး ဒီးယၢပလွဲၢ်ပစၣ်မ့ၢ်နသါကနၢ်နမါ

သီစါ.

၁. **ပစၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပစီၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ခုၣ်လီၤလၢမနၤ ဒီးထံအိၣ်ထီၣ်လၢသ့ၣ်လၣ်သ့ၣ်လၣ်ဝၣ်လၣ်နီၣ်စိၤမံၤ စိၤအလိၤနူၣ်ပကီးလၢပစီၤပစၢလီၤ.

၁. **ပစံပစါ** ကွၢ် ပစါ ကွၢ် (၅)

၁. **ပစံၢ်** မ့ၢ်ဒုၣ်ဒွဲၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတူၢ်အၢပှၤဂၤဒီးပ စံးဒီးအဆိလၢဒုၣ်ဒွဲၣ်ပစံၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဒုၣ်ဒွဲၣ်ပစ့ၢ်ဒီး ဒုၣ်ဒွဲၣ်ပစဲာ်စကီးလီၤ.

၁. **ပစၢၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပရၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပနၢ်ဟူတၢ်အဂ့ၢ်အ ပိၢ်တမံၤလၢ်လၢ်နူၣ်ပစံးလၢပနၢ်ဟူတၢ်ပရၢပစၢၢ်လီၤ.

၁. **ပစၢၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလုာ်ဒ်ပှိာ်အသီးဒီးပစံးလၢ ပစၢၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပသးပှၢ်စံးဝဲလီၤ. ပတထံၣ်ဘၣ်နီတစု ဘၣ်. ပစၢၤနူၣ်အိၣ်သၢကလုာ်လီၤ. ပစၢၤဘံၣ်ဘ့, ပ စၢၤထိၣ်ချူၣ်, ပစၢၤလီၤဆဲးစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁. **ပစု** နူၣ်နီၢ်နီၢ်တအိၣ်ဘၣ်. အိၣ်မ့ၢ်စုလီၤ. အစု, အ ခိၣ်အိၣ်ဝဲလီၤ. ပစုနီၢ်နီၢ်တအိၣ်ဘၣ်. အိၣ်ထဲစုဒီးကစု လီၤ.

၁. **ပစုၢ်ပတ့ၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ပအဲၣ်ဒီးအချံဒီးပလဲၤ ကြူးကြူးဒီးပစံးလၢပစုၢ်ပတ့ၤလီၤ. ပလဲၤတၢ်ပဟ်ချ့ပ သးပအဲၣ်ဒီးတုၤချ့ဒီးပစံးလၢပစုၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ် ပစုၢ်ပတ့ၤပလူၤတချုးဘၣ်.

၂. **ပစုၢ်ပစွါ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်ပအဲၣ်ဒီးအဝံၤချ့ ဒီးပစံးလၢ ပစုၢ်ပစွါ. ပစုၢ်ပတ့ၤလီၤ. သုမၤတၢ်နူၣ်ပစုၢ်ပစွါတက့ၢ်. မၤဝံၤကချ့ဝဲလီၤ. ပပစုၢ်ပစွါကဲစါ. တၢ်ဘှံးစသးကၢ. ပ စုၢ်ရၤရၤချ့ချ့တက့ၢ်.

၃. **ပစုၢ်ကစွါကွၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပဘိကွၤပှၤဆါလၢအိၣ်ဘှးနူၣ် ဒီးပစံးလၢပစုၢ်ကစွါကွၤဝဲလီၤ. ဒီးမ့ၢ်စံးဝဲလၢအိၣ်ဘှး ဒီးဘှးကစၢ်ကနၢ်ဟူ ဒီးကလိာ်အိၣ်ဘၣ်ဖုးအီၤ ဒီးစံးဝဲ လၢပစုၢ်ကစွါလီၤ. နမါမၤတကဲနူၣ်ပစုၢ်ကစွါကွၤအီၤတ က့ၢ်.

၁. **ပစူး** နူၣ်မ့ၢ်ပဒုးနူၢ်ပှၤဂၤအမါ ဒီးပစံးလၢပစူးလီၤ. ပိာ်ခွါတဂၤနူၣ်လဲၤပစူးဃီၤ ဒီးပိာ်မုၣ်လၢနူၣ်တဂၤလီၤ. ပစူးဃီၤပှၤတဂၤဒီးအမါဒီးအိၣ်ဃှာ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤပပ စူးဒီးပိာ်မုၣ်တဂၤနူၣ်တအဲၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်.

၂. **ပစူးကွၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပပကိာ်ကွၢ်သ့ၣ်ခံလ့ၣ်နီသိးစၢ်. တနီ သိးစၢ်ဒီးပစံးလၢပစူးကွၢ်လီၤ. ပစူးကွၢ်သ့ၣ်ခံလ့ၣ်နူၣ်နီ သိးစကီးစါ. သ့ၣ်ခံလ့ၣ်စပစူးကွၢ်တနီသိးဘၣ်.

၃. **ပစူး** နူၣ်မ့ၢ်ဒ်ဟ်ဖှိၣ်အသိးလီၤ. သုတၢ်ဖိတၢ်လံၤအိၣ် တမံၤလၢ်လၢ်ဟဲပစူးထိၣ်ဖဲစဟံၣ်ပူၤအံၤလီၤ.

၄. **ပစူးဃီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပဟ်ဖှိၣ်ဃီၤတၢ်ဆူအဂံၤမိၣ်အသိး ဒီးပစံးလၢပစူးဃီၤလီၤ. ဟဲပစူးဃီၤဃဲာ်တဖၣ်ဆူရှ့ၢ်ပှၤ တက့ၢ်. တမၢ်ပိာ်ကွၤဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပစူးပ

စးလီၤ.

၁. **ပစူၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ခိၣ်စူၤဝဲဒီးအခံကတြၢၤနူၣ်ပစံးလၢပ စူၤလီၤ. ပှၤသိးဆ့ကတြၢၤဒၢနူၣ်ပစူၤထိၣ်အသးဆူအခိၣ် ပစူၤဒုစူၢ်တလူၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤသိးဒီးဆ့ကၢဒီးဃၣ်တုၤ လီၤလၢအခိၣ်ထံးပစူၤဒုလီၤ.

၁. **ပစ့ၢ်** ကွၢ် ပစံၢ် .

၁. **ပစဲၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ဒုၣ်ဒွဲၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢကတိၤ တူၢ်အၢပှၤနူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဒုၣ်ဒွဲၣ်ပစဲၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤ ကွၢ်ပမၤတၢ်ဒီးဒုၣ်ဒွဲၣ်ပစဲၢ်ပှၤနးကၢ.

၁. **ပစဲာ်ကွၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပအ့ၣ်ကွၢ်တၢ်လၢပမဲနါစုၤဒီးပစံးလၢ ပစဲာ်ကွၢ်လီၤ. တၢ်ဒီးတဘိမ့ၢ်ခၣ်မ့ၢ်ဆၢလဲၣ်. နပစဲာ် ကွၢ်ခဲ. တၢ်ဒီးတဘိစပစဲာ်ကွၢ်ဒီးမ့ၢ်လၢဆံၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပ စံးဒီးအဆိလၢပစဲာ်ကွၢ်ပစၢ်ကွၢ်လီၤ.

၂. **ပစဲာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဃဲာ်ဘျုးဒီၣ်ဘျုးတၢ်ညၣ်လၢခူခိၣ်လၢ ဃဲာ်ဒီးပစံးလၢပစဲာ်လီၤ. ပှၤတဂၤပစဲာ်တၢ်ညၣ်လၢ ဃဲာ်ဒီးတၢ်ညၣ်ဘျုးဝဲကနူာ်ဒူဒီးဖိအိၣ်ဝဲလီၤ. ဃဲာ်ပစဲာ် တၢ်ညၣ်လၢခူခိၣ်တုၤဘျုးဒီးဖိအိၣ်တက့ၢ်.

၃. **ပစဲာ်ကွၢ်လုၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤဂံၤလုၣ်လၢပတဖိဒ်းဘၣ် ဒီးပစံၢ်ဒ်းထဲသိစိၤချါစိၤနူၣ် မ့ၢ်ဂံၤစၢ်တဂံၤစၢ်နူၣ်ပစံၢ်ကွၢ် ဒီးထူၣ်ဒီးပစံးလၢပစဲာ်ကွၢ်လီၤ. နပစဲာ်ကွၢ်လုၣ်လၢထူၣ် နူၣ်ဂံၤလံစါ. မ့ၢ်ဂံၤဒီးပကဖိဒီးဃီးလီၤ.

၄. **ကျိပစဲာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပပဲာ်ဘျုးသံတၢ်နူၣ်ပစံးလၢကျိပစဲာ် လီၤ. ကျိပစဲာ်ကျိပစၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပစိာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပထီထိၣ်ဆှါလၢပထ့တၢ်နူၣ်ပစံးလၢပ စိာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပစိာ်ပစၢ်လီၤ. ပထ့လၢတၢ် ဆှါမ့ၢ်တထိဘၣ်ဒီးပစိပစၢ်အီၤတက့ၢ်. ဒီးပစံးလၢထိပ စိာ်စကီးလီၤ. ပထ့ချိၣ်နူၣ်ဆှါမ့ၢ်တထိဘၣ်ဒီးပပစိာ် လီၤချိၣ်လၢဆှါထိတဖၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢထိဘုၣ်ထိပ စိာ်,အပစိာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤထိထိၣ်ဆှါနူၣ်လီၤ. ပစံးလၢ ထိပစိာ်စကီးလီၤ.

၂. **ပစိာ်** နူၣ်မ့ၢ်ဒိဒီးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ်တိကထၢတၢ် နူၣ်ပစံးလၢဒိဒီးပစိာ်လီၤ. ဟ်ဒိဒီးပစိာ်သ့ၣ်ဘၣ်တက့ၢ်.

၃. **ပစိာ်ပဒံ** နူၣ်စနၢ်တပၢၢ်ဘၣ်, စတနၢ်ဟူဘၣ်နီတစု ဘၣ်.

၃–၁. **ဒီပစိာ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖှၣ်လၢပမၤထိထိၣ်ဒီးပထိဘူၣ် နူၣ်လီၤ.

၄. **လိၢ်ပစိာ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ထိၣ်ထိလၢပဆ့ၣ်နီၤအလိၢ်နူၣ်ပ စံးလၢလိၢ်ပစိာ်လီၤ. ထိရိၤတၢ်လိၢ်လၢထိထိၣ်ဝဲနူၣ်ပစံး လၢလိၢ်ပစိာ်ခဲလၢာ်လီၤ. တၢ်လိၢ်လၢအထိၣ်ထိဝဲလၢပ ဆ့ၣ်နီၤသ့ဝဲနူၣ်မ့ၢ်လိၢ်ပစိာ်လီၤ. သ့ၣ်တမျိၤခိၣ်နူၣ်ပစံး လၢလိၢ်ပစိာ်, ဆၢၣ်ခိၣ်နူၣ်မ့ၢ်လိၢ်ပစိာ်စကီး, ဒီးလိၢ် ဆ့ၣ်နီၤအခိၣ်နူၣ်ပစံးလၢလိၢ်ပစိာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဆ့ၣ်နီၤ

အဲၣ်ဒီးလီၢ်ပစ်ာ်ထိနူၢ်ပှၤဂၤလီၤ. ပစ်ာ်ခးနၣ်ပတနၢ်ဟူနီတစုလဲၣ်, ပနၣ်ဟူခဲကနံၣ်အံၤလၢလီၢ်ပစ်ာ်ခးလီၤ. လၢသီနၣ်ပနၢ်ဟူထဲလီၢ်ပစ်ာ်လီၤ.

၁. **ပစီး** နၣ်မ့ပဒူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတိၢ်တၢ်ဒီးကနူာ်ကနူၤဝဲနၣ်လီၤ. ၀့ၤပဒူတိၢ်ပစီးစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပစိၣ်ဝစ့** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်မ့ၤတဝံၣ်ဘၣ်ဒီးအိၣ်မ့ၤတမိခံမိဒီးပစံးလၢအိၣ်မ့ၤပစိၣ်ပစ့လီၤ. ပှၤမၤတကဲအိၣ်မ့ၤတနာ်ဘၣ်,အိၣ်မ့ၤပစိၣ်ပစ့လီၤ.

၁. **ပစီၤ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိဃၢ်တကလုာ်အ့ၣ်တၢ်သးဝဲဒီးပကီးလၢပစီၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပစီၤတၢ်ဃၢ်လီၤ. ပစီၤနၣ်အိၣ်ဒီးအနိာ် ဒီးမ့ၢ်အ့ၣ်တၢ်နၣ်စိးပှၤလၢအနိာ်နၣ်ဒီးစူၢ်အီပသွံၣ်လီၤ. ဒီးအမိၢ်ပှၢ်ထဲဟ့ပိၢ်ဟ့နံးလီၤ. ဒီးအိၣ်ခံကလုာ်လီၤ. အိၣ်ဒီးပစီၤနီၢ်ဒီးပစီၤထိခိၣ်လီၤ.

၁. **ပစီကွၢ်ပလဲးကွၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပကျ့မၤပှၤဂၤဒီးပစံးလၢပပစီကွၢ်လီၤ. ပစီကွၢ်ပှၤတဂၤမ့ၢ်အသးဒိၣ်မ့ၢ်အသးစူၤလဲၣ်, ပစီတၢ်နၣ်မ့ၢ်ပကျ့မၤတၢ်နၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤမ့ၢ်အသးစူၤဓါတစူၤဓါနၣ်ဒ်ပကသ့ၣ်ညါ,မ့ၢ်အသးဂ့ၤဓါတဂ့ၤဓါနၣ်ဒ်ပကသ့ၣ်ညါ, ဒ်ပနာ်အသးကပၢါဒီးပကတိၤဖဲပကတိၤသ့,ပမၢအမၤတၢ်လၢအကိပမၤဖဲပမၤသ့ဒီးပစံးလၢပစီကွၢ်လီၤ. ပှၤလၢပျ့ၢတဂၤပစီကွၢ်အမ်ာ် ဒီးမၢအလဲၤကူာ်သ့ၣ် ဒီးဟ့ၣ်ဝဲအကွါလၢအကနၣ်ဖိာ်တဘ့ၣ်ဒီးအမ်ာ်လဲၤတ့ၤလၢဒူလာ်ပူၤနၣ်ဟံးနူၢ်လၢၢ်ထိသွဲးတဖျာ်ကျ့ကွါနၣ်တ့ၤအကနၣ်နၣ်အ့ၣ်ထိၣ်ကူၤ ဒီးကူာ်သ့ၣ်ကၢ်ဒ်ပှၤဂၤအသိးလီၤ. ဒီးသ့ၣ်ညါဝဲလၢအမ်ာ်နၣ်မ့ၢ်ပှၤနူၢ်တူာ်ဒီးအဲၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤကညီလၢပျ့ၢနၣ်ပစီကွၢ်တၢ်သ့ကၢ, ပစီကွၢ်အမါ, ပစီကွၢ်အမ်ာ်, ပစီကွၢ်အဒဲၣ်လီၤ. ပှၤလၢပနာ်အသးတပၢါဘၣ်နၣ်ပစီကွၢ်တက့ၢ်.

၂. **ပစီကွၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပနာ်ကွၢ်ပှၤဂၤအသးလီၤ. ပှၤလၢပျ့ၢတဂၤပစီကွၢ်အဒဲၣ်ခံဂၤလီၤ. မ့ၢ်အဒဲၣ်လီၤတံၢ်ဓါတလီၤတံၢ်ဓါနၣ်ပစီကွၢ်ဝဲ ဒီးဘိၣ်ထိၣ် ဒီးအအံၣ်တဘိၣ်ထဲသိးဒီးတီအိၣ်သၣ်ဒီးလဲၤဟ်ဝဲလၢဆၢၣ်ပူၤဒီးမၢအဒဲၣ်ဂဲၤဆုအိၣ်ဘုလၢမနၤဒီးအဒဲၣ်လၢအဖိဝဲၢ်ကိအမါတဂၤနၣ်ဂဲၤဆၢထၢၣ် ဒီးလဲၤလ့ကွၢ်ဆၢၣ်ပူၤဒီးထံၣ်လၢတၢ်အံၣ်ဘိၣ်နၣ်ဒီးဟံးထိၣ်ဟ်ကွံာ်ဝဲကစီဒီ ဒီးဆုဘ့ဝံၤဒီးဟ်ကူၤတၢ်အံၣ်ဘိၣ်နၣ်ဖဲအလိၢ်ဆၢၣ်ပူၤနၣ်ဝံၤ ဒီးကူၤမံကူၤဝဲဒီးအဝၤလၢအလိၢ်မံပူၤလီၤ. ဒီးအဒဲၣ်လၢအဖိခွါအစၢၤတဂၤနၣ်ဂဲၤခၢထၢၣ်ဆုကဒီးဘုတသါ ဒီးတဂ့ၤကွၢ်ဘၣ်ဆၢၣ်ပူၤဘၣ်ဒီးဆုဘၣ်ယှာ်ဘ့ဒီးအမံၤပှၢ်အံၣ်ဘိၣ်တ့ၤနၢထိၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါဝဲလၢတၢ်အ့ၣ်အိၣ်လၢဆၢၣ်ပူၤ ဒီးကဒူးကဒ့ၣ်တၢ်ဒီးအမံၤပှၢ်သ့ၣ်ညါလၢတမ့ၢ်ဘၣ်ပှၤလီၤတံၢ်ဘၣ်ဒီးဟ်မၢ်ကွံာ်ဝဲလီၤ.

၃. **ပစီကွၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤစံၣ်တဲၤပှၤတဂၤပစီကွၢ်အမါဒီးလဲၤထိၣ်ဘၣ်စးအသးလၢတၢ်ဝဲၣ်ကလီးနၣ်ဒီဂၤညါ ဒီးအိၣ်ဒီးအမါနၣ်သၢနံၣ်အတိၢ်ပူၤနၣ်လုၣ်ထံစိၢ်မၢအမါဒုးလုၣ်အီၤ, အံၣ်ဆါစိၢ်မၢအမါလဲၤစိာ်ကွံာ်, ဂဲၤထၢၣ်စိၢ်မၢအမါဝံၣ်ဆၢထၢၣ်အီၤ, အိၣ်မ့ၤစိၢ်မၢအမါဒၢနာ်တ့ၤအပှဲၤထိၣ်သၢနံၣ် ဒီးအမါနၣ်တကဒူးကဒ့ၣ်ဘၣ်တၢ်နီတဘိဒီးသ့ၣ်ညါဝဲလၢအမါအသးစူၤ ဒီးမၤအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ထိၣ်ကူၤအသးဒီးအဲၣ်ဝဲကွဲဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပစီပစါဝဲလီၤ.

၄. **ပစီ** မ့ၢ်ပအံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဘ့တကလုာ်လီၤ. ပအံပစီစံးဝဲဒၣ်ဒီးပစံးလၢပအံပညီစကီးလီၤ.

၅. **လ့ပစီ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤဟဲကတိၤဒိၣ်ထိၣ်ပသးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဟဲမၤဟးဂီၤပတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟဲဟံးဆူၣ်ဖိၣ်ဆူၣ်ပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးပစံးလၢလ့ပစီပှၤလီၤ. ပှၤတဂၤစအိၣ်စဒၣ်တၢ် ဒီးလ့ပစီဃၤဘၣ်မနၤလဲၣ်, ပှၤဂၤမ့ၢ်မၤတံာ်တာ်ပှၤတမံၤမံၤလၢအသးကု့ၣ်ပှၤဒီးပစံးလၢလ့ပစီပှၤလီၤ.

၆. **လ့ပစီ** နၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်သးဒိၣ်ထိၣ်အလီၢ်အိၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်လီၤကမၣ်လီၢ်အိၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢတၢ်လ့ပစီပှၤလီၤ. တၢ်လ့ပစီမ့ၢ်ဘၣ်ပှၤဒ်ပဆိၣ်လီၤပသးကကဲဒီးကျဲးစၢးတက့ၢ်.

၇. **သၣ်ဝစီ** နၣ်ကွၢ်လၢစီအကျါတက့ၢ်.

၁. **ပစီၢ် or ပစါပစီၢ်**နၣ်မ့ၢ်တလၢၤမၤပှာ်ဘူသလါဒီးကွဲးလီၤတၢ်သမူလၢအပူၤ ဒီးထူဖျာၣ်ဝဲ ဒီးတၢ်ဝဲဒီးအပျံၤနၣ်ပကီးလၢပစီၢ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပစီၢ်လာ်ဖွဲလီၤ. ပှၤလၢအဆါတဖၣ်ဒီးအဖိတအိၣ်ဘၣ်နၣ်တလၢၤမၤနူၢ်ပစီၢ်တဘိဒီးကံၢ်ဝဲလၢအစုဒ့လီၤ. ဒီးအဖိတအိၣ်ဘၣ်စကီးဘၣ်,လၢၥ်ကြီကြီအပူၤလီၤ.

၂. **ပစီၢ်လိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤယူးထိၣ်ယိၣ်ထိၣ်တၢ်အၢတၢ်သီတၢ်ဝံတၢ်နါ ဒီးမၤဝဲဒီးအဆၣ်အမိၤ, ဒီးပနဲပကါ, သဘျ့ၣ်ယါပသံးယါဒီးပစံးလၢပစီၢ်ထိၣ်နာ်စိၤဖှံၣ်စိၤလီၤ. ပစီၢ်ပဘၢးထိၣ်နာ်စိၤဖှံၣ်စိၤဒီးမၤဝဲ ဒီးတၢ်ကလီးလီၤ. ဝံတဖၣ်လီၤကွၢ်တၢ် ဒီးပစီၢ်ထိၣ်အဘၢးထိၣ်တၢ်အၢတၢ်သီဒီးစံးဝဲလၢသါကစၢ်,စံးဝဲလၢသါထိၣ်သ့ၣ်လီၤ.

၁. **ပစီၤပစၢ** နၣ်လၢမနၤနၣ်တၢ်ခုၣ်လီၤဒီးထံအိၣ်ထိၣ်လၢသ့ၣ်ခံ, သ့ၣ်လၣ်လီၤ, နိၣ်ခိၣ်မံၤကျါဒီးပစံးလၢပစီၤလီၤ. ဒီးပကီးလၢပစီၤထံစကီးလီၤ. ပစီၤနၣ်လၢမနၤအိၣ်ထိၣ်ဝဲလၢဟိၣ်ခိၣ်ဒိဘ့ၣ်ညါလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပစီၤပစၢ, ပစီၤထံပစီၤနိုဒ်နၣ်လီၤ. ပစီၤအိၣ်ခံကလုာ်တၢ်ဟဲစူၤထံနၣ်ဘၣ်စိၣ်သ့ၣ်လၣ် ဒီးပစံးလၢပစီၤစကီးလီၤ.

၂. **ပစီၤထံ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်စူၤဒီးတၢ်ဘၣ်စိၣ်လၢနိၣ်ခံနိၣ်လီၤ, သ့ၣ်လၣ်ခံသ့လၣ်လီၤနၣ်အုပပြုဒီးပကီးလၢပစီၤထံလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပစီၤထံပစီၤနိလီၤ.တၢ်စူၤပ

စီၤထံစီၣ်အုစပြၢပလဲၤတၢ်တမ့ၢ်ဘၣ်.
၃. **ပစီၤဖးဒိၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂံၢ်ခါ ဒီးပစီၤလီၤဒ်တၢ်ဟဲစူၤ
အသိးလၢမနၤနၣ်ဒီးပကိးလၢပစီၤဖးဒိၣ်လီၤ.လၢပှၢ်ကျါ
နၣ်ပစီၤဖးဒိၣ်လီၤနးတက့ၢ်လီၤ.
၄. **ပစီၤပၤ** နၣ်မ့ၢ်ပအဲကရးနၣ်ပစံးလၢပစီၤပၤလီၤ. ဒီး
မ့ၢ်ပှၤအိၣ်နီၢ်ထီပြးသး,ပှၤပၢဘီမီၤမ့ၢ်မီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီး
အဆိလၢပစီၤမ့ၢ်ပစီၤပၤ, ပစီၤလိၣ်စီၤပၤလီၤ. ပစီၤမ့ၢ်ပ
စီၤပၤတဖၣ်နၣ်မ့ၢ်ပှၤပၢဘီမီၤမ့ၢ်မီၤ ဒီးကဲဝဲလၢအဒိၣ်က
တၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢအံၤ ဒီးပၢဘၣ်ပှၤဂၤလၢပှၤဂၤအဖီ
ခိၣ်ဒီးမ့ၢ်ဝဲလၢပစီၤမုၣ်ပစီၤပၤလီၤ. ပစီၤပၤအဝ့ၢ်နၣ်မ့ၢ်
ဝ့ၢ်လၢအဒိၣ်ကတၢၢ်လီၤ.
၅. **ဖီပစီၤ** နၣ်မ့ၢ်ဖီတကလုာ်အဖီအိၣ်လၢအဘိယံအနါ
စ့ၤ ဒီးပကိးလၢဖီပစီၤလီၤ. ဖီပစီၤနၣ်အလၣ်အိၣ်လၢအ
ခိၣ်ထံးဒီးအဖီအိၣ်လၢအဘိယံနါစ့ၤနၣ်လီၤ.
၁. **ပဆၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လီၤမ့ၢ်လီၤဖးလီၤဖှၣ်လီၤယံၤဒီးပ
ဆံၣ်ပဆၣ်လီၤ. ပှၤကညီအ့ၣ်လိာ်ဆိးက့ ဒီးလီၤမ့ၢ်လီၤ
ဖးကွံာ်ပဆံၣ်ပဆၣ်, တဂၤတပူၤခံဂၤခံပူၤလီၤ. တၢ်အိၣ်
ပြၢ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢပဆံၣ်ပဆၣ်စကီးလီၤ. ပှၤတဖၣ်ဟ်
သ့ၣ်လ့ၣ်ဝၣ်လ့ၣ်ပဆံၣ်ပဆၣ်ဒီးတဟ်ဖှိၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်.
၁. **ပဆဲ** နၣ်မ့ၢ်တရိးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီအခိၣ်တ
ရိးထိၣ်ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတရိးပဆဲလီၤ. ပှၤတဂၤတခွံ
ခိၣ်ခွံနၢ်ဒီးအခိၣ်မၤသးတရိးပဆဲလီၤ. ထီရီၤတၢ်ဆူၣ်ဆဲ
ထိၣ်အသးနၣ်ပစံးလၢတရိးပဆဲလီၤ.
၂. **ပဆဲ** နၣ်မ့ၢ်တရိးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဆူၣ်တၢ်ဒံးခိၣ်
သူနၢ်သူတရိးထိၣ်နၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢတရိးပ
ဆဲလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢတရိးမဆဲလီၤ.
၁. **ပညါ** နၣ်မ့ၢ်ပညၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကစၢ်အဒိနၣ်ပ
ကိးဒီးအဆိလၢပညၢပညါလီၤ. ကသ့ၣ်ကဆိအိၣ်လၢ
ပညၢပညါနၣ်ပှၤလဲၤခးဝဲလီၤ.
၁. **ပညၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆါပှၤလၢပဖံးလာ်ညၣ်လာ်ဒ်ကကံ
ပဝံအသိး ဒီးပဟံးပဖိၣ် ဒီးပတသ့ၣ်ညါဘၣ်လၢအဘၣ်
ပှၤဘၣ်ဒီးပစံးလၢပညၣ်လီၤ. စကံၣ်ဒုၣ်ပညၣ် ဒီးစဟံး
လီၤကွၢ်စတသ့ၣ်ညါမးလၢအဘၣ်လီၤ. စယိၢ်ဒုပညၣ်
ဒီးစဟံးလီၤကွၢ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ဒီးပစံးလၢပညၣ်ပ
ညဲၣ်လီၤ. ပစံးတၢ်လၢပညၣ်နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆါပှၤလၢပဖံး
လာ် ဒီးပဖံးလီၤဖိၣ်လီၤလၢပဖံးခိၣ်နၣ်တဘၣ်ဘၣ်တၢ်
ဆါနၣ်ဒီးပစံးလၢပညၣ်လီၤ. စဆ့ၣ်နီၤဒီးစယိၢ်ဒုပညၣ်
လၢအညၣ်ကျါနၣ်စစံၢ်တဘၣ်ဘၣ်.
၁. **ပညၢ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လူၢ်လၢကစၢ်အဒိခိၣ်လီၤပၢၤကွၢ်
ကွၢ်လၢထၣ်လၢခံနၣ်ပစံးလၢပညၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ
လၢပညၢပညါလီၤ. ပလဲၤလၢပညၢအဒိနၣ်ပကွၢ်လီၤ
တၢ်ဆူတၢ်ပၢၤထံးမ့ာ်ကၢ. ဒီးပစံးလၢကယၢစကီးလီၤ.

၂. **ဘုပညၢ** နၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ယီဖးထိ ဒီးပမၤထိၣ်ဒဲဖိလၢ
ယီခိၣ်စိၣ်နၣ် ဒီးပမၤဒီးပၢ်ခံဘိနၣ်ပကိးလၢဘုပညၢ
လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢဘုပညိလီၤ. ဘုပညၢနၣ်မ့ၢ်
ပမၤစီဘုအသိၣ်လၢဘုပညၢအလီၤနၣ်ပဂၢ်လီၤဘုလၢဒဲ
ဖိအဖိခိၣ်နၣ်ဒီးဘုလီၤဆူကိာ်ဒ့လၢချိၣ်ပူၤဒီးအသိၣ်
တဖၣ်ကလံၤအူကွံာ်ဝဲလီၤ.
၁. **ပညဲၣ်** ပညၣ် အဆိ.
၁. **ပညိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤစၢ်ဆၢပစုမုၢ်ခိၣ် ဒီးတၢ်တမံၤမံၤမ့ၢ်
ဂ့ၤ,ပမၤစၢ်ဆၢမျိာ်မိၤသံးနာ်မိၤ,ချံၣ်မိၤပျ့ၢ်မိၤအခိၣ်ဒီး
တၢ်တမံၤမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပညိၣ်လီၤ. ပညိၣ်သံးနာ်ခိၣ်
စၢ်ဆၢဒီးထိခိၣ်ကပၤဒီးခးတက့ၢ်. ပညိၣ်နစုဒီးဒုးနဲၣ်ပှၤ
ဂၤအတၢ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပညိၣ်ပညၣ်လီၤ. ပ
ဟ့ၣ်နဲၣ်ပှၤဂၤအတၢ်နၣ်ပပညိၣ်ဒီးပစုလီၤ.
၁.၁. **ပညိၣ်နာ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤနာ်အပူၤဒီးဟ်စၢ်
ဆၢအခိၣ်ဆူတၢ်ပူၤနၣ်ပစံးလၢပညိၣ်နာ်အခိၣ်လီၤ. ဂ့ၢ်
တဘိပညိၣ်နာ်အခိၣ်ဆူတၢ်ပူၤဒီးနာ်ဝဲလီၤ. ထီရီၤတၢ်
ဟ်စၢ်ဆၢအခိၣ်ဒီးတၢ်ပူၤနၣ်ပစံးလၢပညိၣ်နာ်လီၤ.
၂. **ပညိၣ်နာ်အခံ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်ယၢ်နာ်အပူၤလၢအခံ
ဒီးဟ်စၢ်ဆၢအခံဒီးတၢ်ပူၤဒီးပစံးလၢပညိၣ်နာ်အခံလီၤ.
ဂ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤဒဲးဘီမ့ၢ်ဂ့ၤတနီၤနီၤမ့ၢ်က့ၤနာ်အပူၤ ဒီးပညိၣ်နာ်
အခံလီၤ.
၃. **ပညိၣ်လိၣ်** နၣ်ပခးချံၣ်ဒီးပမၤစၢ်ဆၢချံၣ်ခိၣ်ဆူသ့ၣ်
ခံနၣ်ပစံးလၢပညိၣ်ထိၣ်လီၤ.
၄. **ထွံၣ်ပညိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ထွံၣ်အၢထွံၣ်သီလၢပှၢ်ကျါနၣ်အိၣ်
ပှၤကညီဖိလၢပျ့ၤဒ်တၢ်ဝံတၢ်နါအသိး ဒီးပစံးလၢထွံၣ်ပ
ညိၣ်လီၤ. ပသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးမ့ၢ်ဒ်ထွံၣ်မံၤအသိးဒီးတ
ပျံၤဘၣ်ပှၤဘၣ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပှၤတနီၤနီၤလီပျံၤဖိသၣ်စံးဝဲ
ဒၣ်ဟးတဂ့ၤ. ထွံၣ်ပညိၣ်ကအိၣ်ဘၣ်သုစံးဝဲဒ်နၣ်လီၤ.
ဒီးပတထံၣ်ဘၣ်နီတခိၣ်ဘၣ်. ဒီးပှၤစံၣ်တဲၤဖိသၣ်လၢ
ပျ့ၤတဂၤနၣ်ထွံၣ်ပညိၣ်အိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤစံးလၢ
ထွံၣ်သညိၣ်လီၤ.
၅. **ထွံၣ်ပညိၣ်ပူ** ပှၤစံၣ်တဲၤဖိသၣ်လၢပျ့ၤ ဒီးပဝဲၢ်ခံဂၤ
လိာ်ကွဲဒီးအဝဲၢ်က့ၤထိၣ်ဆူဟံၣ် ဒီးထွံၣ်ပညိၣ်ဟဲပှၤသိၣ်
ဒ်ပညိၣ်သိးကွ့ကွ့ ဒီးအဝဲတဂၤပဲၤဘၣ်ဝဲလၢအဝဲၢ်ပညိၣ်
ဒီးလဲၤကွၢ်ဝဲဒီးထွံၣ်ပညိၣ်အိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးအဝဲၢ်နၢ်ဟူအ
ကိးဒီးလဲၤကွၢ်ဝဲဒီးအမိၢ် ဒီးထံၣ်ဝဲလၢထွံၣ်ပညိၣ်အိၣ်
ကွံာ်အီၤဒီးလူၤပဲာ်လူၤကျိထွံၣ်ပညိၣ်နၣ် ဒီးထွံၣ်ပညိၣ်
နၣ်ဟါမ့ၢ်ကြိကြိလၢတၢ်ပျိပူၤနၣ်လီၤ.
၁. **ပညီ** နၣ်မ့ၢ်ပအံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဘုတကလုာ်လၢအ
မ့ၤပံာ်ဝဲနၣ်ပကိးဒိအဆိလၢပအံပညီလီၤ.
၂. **ပညီ** နၣ်မ့ၢ်အခီအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ကတိၤလၢအ
သၣ်ယိာ်ဝဲနၣ်ပနၢ်တပၢၢ်ဘၣ် ဒီးပစံးလၢအခီပညီလီၤ.

ပ

တၢ်ကတိၤအခီပညီယိာ်ဝဲတုၤပနၢ်တပၢၢ်ဘၣ်လီၤ. တၢ်ကတိၤအိၣ်ဒီးအခီပညီပနၢ်ပၢၢ်ကသ့ဒ်လဲၣ်. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢအခီပယီလီၤ.

၁. **ပညွဲ** နၣ်မ့ၢ်ပမၤနးမၤဖှိၣ်ပှၤဂၤ, ပမၤအၢမၤသီပှၤဂၤ ဒီးပစံးလၢပပညွဲလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပယွဲလီၤ. ပမ့ၢ်ပညွဲတၢ်ဘျၣ်နၣ်ပဆွဲခိၣ်လီၤလာ် ဒီးပစၢအစုဆူအချၢဒီးပစံးလၢပညွဲလီၤ. ပမ့ၢ်ဖိၣ်နၢ်တၢ်ဘျၣ်ဒီးပပညွဲအီၤတုၤအတူၢ်ဝဲသုတပှဲၤတဂ့ၤဒီးတိၢ်အသးလၢခံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပညွဲတရးလီၤ. ထီရီၤပှၤလၢပသးဟ့အီၤနၣ်ပှၤဂ့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပှၤအၢမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်မိၣ်ပညွဲတရးပသးလီၤ

၁. **ပတရၢၤ** နၣ်မ့ၢ်ပအူးထိၣ်ပှၤဂၤ ဒီးပစံးလၢပတရၢၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစံးထိၣ်ပတရၢၤလီၤ. ပှၤတဂၤမၤတၢ်ဆူၣ်ဒီးပပတရၢၤအီၤလီၤ. ပှၤမ့ၢ်မၤတၢ်သ့ဒီးပစံးထိၣ်ပတရၢၤအီၤလီၤ.

၂. **ပတဲၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤညီအိၣ်လၢဝ့ၢ်တဲၣ်အတစိပူၤလၢထၣ်လၢခံ, မ့ၢ်နှာ်မ့ၢ်ထိၣ်ကလံၤထံးကလံၤစိးပှၤအိၣ်ဝဲခဲလာ်နၣ်ပကီးလၢပတဲၣ်လီၤ: ဒီးပှၤလၢတအိၣ်ဘၣ်ဘှးနၣ်ပစံးလၢပှၤတဲၣ်စကီးလီၤ. ပှၤရှ့ၢ်မ့ၢ်အိၣ်လၢတဲၣ်ကိၢ်အံၤဒီးမ့ၢ်လဲၤဆူယူၢ်တြၢ်နၣ်ဒီးပှၤယူၢ်တြၢ်ဖိစံးလၢပတဲၣ်ဖိလီၤ. ဒီးပတဲၣ်နိၢ်နိၢ်နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအိၣ်ဘှးနၣ်လီၤ. ပသးပှ့ၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပတၢ်** နၣ်မ့ၢ်ထံနါတကလုာ်မၤသးကလၢၣ်ကလုးဒ်ဟ့ာ်ပှံၢ်အထံသိးဝါကယဲၢ်ဝဲဒီးပကီးလၢပတၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကီးဖိာ်ထွဲတလၢၤအခံလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပတၢ်ပတြၢလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကဲထိၣ်ဒ်လဲၣ်, အိၣ်ထိၣ်ဒ်လဲၣ်, အိၣ်ထိၣ်အခီၣ်ထံးဒ်နၣ်ပတသ့ၣ်ညါလီၤ.

၁. **ပတာ်** နၣ်မ့ၢ်ခါအနါစ့ၤလီၤ. ပထွဲကဟ်သ့ၣ်ဖှူနၣ်ပစံးလၢခါပတာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢခါကဟ်စကီးလီၤ. သ့ၣ်ဖှူအိၣ်လၢကျဲဒီးပခါပတာ်အီၤလီၤ. ထီရီၤပထွဲကဟ်တၢ်နၣ်ပစံးလၢပခါပတာ်လီၤ.

၁. **ခါပတာ်** နၣ်ကွၢ်လၢခါအကျါတက့ၢ်.

၂. **လှၣ်ဘှၣ်ခါပတာ်** နၣ်ကွၢ်လၢခါအကျါတက့ၢ်.

၁. **ပတး** မ့ၢ်ပတူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤမၤသးပစုၢ်ပတ့ၤဘၣ်ဒီဘၣ်ထံးနၣ်လီၤ. ပတူပတးစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁. **ပတၤ** မ့ၢ်ပတိၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကသ့ၣ်ယှၢ်တကျဲာ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢကသ့ၣ်ပတိၤပတၤလီၤ.ပတိၤပတၤစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပတံ** နၣ်မ့ၢ်ပကတိၤထိၣ်ဆိုးထိၣ်ပဒိၣ်ဒီးပစံးလၢပတံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပတံကညးလီၤ. တၢ်အမူမ့ၢ်အိၣ်ဒီးပလဲၤပတံထိၣ်လၢပဒိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပတံပရးစကီးလီၤ.

၂. **ဃုပတံ** နၣ်ကွၢ်လၢဃုအကျါတက့ၢ်.

၁. **ပတု** နၣ်ပဘၣ်ကတိၤဒီးအဆိလီၤ. ပလုပတုနၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟ်ချူအသးပစုၢ်ပတ့ၤ ဒီးပစံးလၢမၤသးပလုပတုလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢမလုမတုလီၤ.ပှၤတဂၤပစုၢ်မးပလုပတုလီၤ. မၤနသးပလုပတုတဂ့ၤ. နကလီၤဃံၤဘၣ်ဖုး.

၁. **ပတုာ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤအိၣ်ကတိၢ်ချံနၣ်ပစံးလၢပပတုာ်ချံလီၤ. ပတုာ်ချံလၢထံသးကံၢ်ပူၤတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပတုာ်ပတိၢ်လီၤ. ပတုာ်ချံဝံၤဒီးတ့ၢ်လီၤတြီၢ်တမိးတက့ၢ်. ပမၤအိၣ်ကတိၢ်လှၣ်ကဟၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ချံမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပပတုာ်ခဲလၢာ်လီၤ. ပတုာ်ချံ,ပတုာ်ကဘီ, ပတုာ်လှၣ်, စံးဝဲဒၣ်ဒ်နၣ်လီၤ.

၂. **ပတုာ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘၣ်တူာ်ဘၣ်ဆိးသွံၣ်ထိၣ်ဝဲတုၤအါ ဒီးဘျါတသ့ဘၣ်နၣ်ပှၤသမူဝဲဒ်သုတသွံၣ်ထိၣ်လၢၤတဂ့ၤ ဒီးပစံးလၢပတုာ်အသွံၣ်လီၤ. ပှၤသွံၣ်ထိၣ်လၢဘၣ်တူာ်ပူၤလိၢ်နၣ်မ့ၢ်တဘျါဘၣ် ဒီးပတုာ်တက့ၢ်. ဒီပစံးဒီးအဆိလၢပတုာ်ပတာ်လီၤ.

၃. **ဒဲပတုာ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤဒဲလၢပလဲၤတၢ်မု့ၢ်ဟါနူၢ်ပှၤလၢကျဲ ဒီးပမၤဒဲလၢပတုာ်မံတုာ်ဂဲၤအလိၢ်နၣ်ပစံးလၢဒဲပတုာ်လီၤ. ပအိၣ်ဘှံးလၢကျဲအလိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမံလၢကျဲအလိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမ့ၢ်မၤဒီးဒဲဒီးပစံးလၢဒဲပတုာ်လီၤ. ပအိၣ်ဘှံးလၢကျဲအလိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤပမံလၢကျဲအလိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,မၤဒီးဒဲပတုာ်တဖျၢၣ်တက့ၢ်.

၁. **ပတူပတး** နၣ်ပမၤချူပသးလၢပပစုၢ်ပတ့ၤနၣ်ပစံးလၢပမၤပသးပတူပတးလီၤ. ပှၤတဂၤပစုၢ်ပတ့ၤဘၣ်ဒီဘၣ်ထံးပတူပတးနးကလဲၣ်.

၁. **ပတူး** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်ဒ်သိးတၢ်နူၢ်ပစံးလၢပတူးလီၤ. စကမၤတလါတဖျၢၣ်ဝံၤ ဒီးစကပတူးဒီးသရၣ်တလါနၣ်ဒ်သိးစကီးဓါ. စပတူးကွၢ်သရၣ်တလါ ဒီးစတလါတဒ်းသိးဘၣ်. ပဟ်သတြီၤတၢ်နၣ်ပစံးလၢပတူးကွၢ်လီၤ.

၂. **ပတူးသး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဟ်ဒ်သိးအသး ဒီးပစံးလၢပတူးသးလီၤ. ပှၤဟ်ဒ်သိးအသးဒီးပဒိၣ်နၣ်ပစံးလၢပတူးသးဒီးပဒိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤပတူးအသးဒီးပဒိၣ်ဒီးကူယၣ်သတိၢ်ဒီးဟ်ဒိၣ်အသးဒ်ပဒိၣ်အသိးလီၤ. ပှၤလၢပတူးအသးဒီးပဒိၣ်နၣ်ကူထိၣ်ယၣ်သတိၢ် ဒီးဟ်ဒိၣ်အသး ဒီးတမၤမးတၢ်နီတမံၤဒီးယံာ်ယံာ်ဒီးဖှိၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤဖှိၣ်နၣ်ပတူးအသးဒီးပဒိၣ်တကဲဘၣ်. ထီရီၤပှၤဟ်ဒ်သိးအသးနၣ်ပစံးလၢပတူးအသးခဲလၢာ်လီၤ. ပှၤတနီၤနီၤနၣ်ပတူးအသးဒီးပဒိၣ်. ပှၤတနီၤနီၤပတူးအသးဒီးပှၤဆါ. တနီၤနီၤနၣ်ပတူးအသးဒီးပှၤပှၢ်. တနီၤနီၤနၣ်ပတူးအသးဒီးသရၣ်. ပှၤတဂၤဝံသးကၢၣ်ဒီးပတူးအသးဒီးပှၤဆါ. ပတူးအသးဒီးပှၤပှၢ်. ပတူးအသးဒီးပှၤဘျၣ်လီၤ.

၃. **ပတူး** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်မဲထိၣ်လၢထံနံၤတကလုာ်အဖိလီၤစဲၤဖးထိ ဒီးဂိၤဆူၣ်ကလာ်နၣ်ပကီးလၢပတူးလီၤ. ဒီးပ

ပ

ကိးဒီးအဆိလၢပတူးပတးလီၤ. ပတူးနူ၃်ပှၤကညီအိ၃်ဝဲ အဒိးလီၤ.

၄. **ပတူးကွ့်** နူ၃်ပဟ်သတြီၤတၢ်ခံဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ခံဖျၢ၃်မ့ၢ် ဂ့ၤ, ဒ်သိးစၢ်တဒ်သိးစၢ်နူ၃်ပစံးလၢပတူးကွ့်လီၤ. ပတူး ကွ့်တဒီးခံဖျၢ၃်ဒ်သိးကိး ဓါ. ပတူးကွ့်နကုဒီးစကုဒ်သိး စကိးဓါ. စပတူးကွ့်ဒ်သိးသိးလိၤ.

၅. **မၤပတူး** နူ၃်မ့ၢ်ပမၤတၢ်ဒ်ကဒ်သိးဒီးပှၤဂၤအဲဒီးပ ကွ့်လိနိ၃်အဒိအတဲ၃် ဒီးပမၤဒ်သိးသိးဒီးပှၤဂၤအဝဲနူ၃် ပစံးလၢပမၤပတူးလီၤ. စကမၤပတူးလီၢ်ဆူ၃်နီၤတဖျၢ၃် ဒီးသရ၃်အလီၢ်ဆူ၃်နီၤနူ၃်ဘ၃်ကဒ်သိးဓါ. စမၤပတူး ကွ့်တဒ်သိးဒ်ဘ၃်.

၁. **ပတှၤ** နူ၃်မ့ၢ်ည၃်တဖ၃်ဂဲၤပျူ၊ ဒီးပစံးလၢည၃်ပတှၤ လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပတှၤပတိၤလီၤ. ည၃်တဘ့၃်စ ဟ်လီၤဒီးပတှၤနးကၢ. ည၃်ပတှၤနူ၃်မ့ၢ်ည၃်ဂဲၤပျူ၊ဒီးတ နိ၃်အသးနူ၃်ပစံးလၢပတှၤလီၤ.

၂. **ပတှၤ** နူ၃်မ့ၢ်ပစုၢ်အဆိလီၤ. ပှၤကညီမၤချူအသးနူ၃် ပစံးလၢပစုၢ်ပတှၤ.ပစံးဒီးအဆိဒ်နူ၃်လီၤ.ပစုၢ်ပတှၤစံးဝဲ ဒ၃်.

၃. **ပတှၤချံး** နူ၃်မ့ၢ်တၢ်ဖိဃၢ်တကလုာ်အိ၃်ဒီးအတှၤဒီး အှ၃်တၢ်ဆါဝဲနူ၃်ပကိးလၢပတှၤချံးလီၤ.ပတှၤဟၢ်ပတှၤ ချံးစံးဝဲဒ၃်လီၤ.

၄. **ခးပတှၤ** နူ၃်မ့ၢ်ပတချုးတၢ်လၢပစုမုၢ် ဒီးပစံးလၢခးပ တှၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢခးပတှၤခးပတိၤလီၤ. ပှၤ တဂၤခးပတှၤစနၢ်ကုလၢအစုမုၢ်ဆါကၢ.

၅. **ခု၃်ပတှၤ** နူ၃်မ့ၢ်ခု၃်တကလုာ်မဲထိ၃်လၢပှၢ်ကျါလၢ ဃဲ၃်ခိ၃်ဃဲ၃်လာ် ဒီးပကိးလၢခု၃်ပတှၤလီၤ. ဒီးပဖိအိ၃် အဘိနူ၃်လၢကသူစကိးလီၤ. ခု၃်ပတှၤမဲထိ၃်လၢဃဲ၃် ခိ၃်ဃဲ၃်လာ်အါကၢ. ဒီးပကိးလၢခု၃်ကတှၤစကိးလီၤ.

၁. **ပတဲၢ်** နူ၃်မ့ၢ်ပမၤကျုၤပသးလၢတၢ်တမံၤမံၤဒီးပစံး လၢပပတဲၢ်ပသးလီၤ. ပှၤတဂၤအတဟိ၃်တအိ၃်ဘ၃်ဒီး လဲၤတၢ်ပတဲၢ်အသးဒီးနိ၃်ထိးဘိလီၤ. ဒီးပစံးလၢပတဲၢ်ပ တၢ် ပစံးဒီးအဆိဒ်နူ၃်လီၤ.

၁. **ပတိ** နူ၃်မ့ၢ်ပသိ၃်လိပသးလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤတမံၤမံၤ ဒီးပစံးလၢပပတိလိပသးလီၤ. ပတိလိသုသးလၢတၢ်ဖံး တၢ်မၤတကု့ၢ်. ဒီးပတိနူ၃်မ့ၢ်တလၢၤနိၢ်အကလုၢ်လီၤ. ဒီး ပှၤကညီကိးဗိ၃်ထွဲတလၢၤနိၢ်အခံလီၤ.

၂. **ပတိလိ** နူ၃်ထိရိၤပှၤသိ၃်လိအသးနူ၃်ပစံးလၢပတိ လိအသးလီၤ.ပှၤတဂၤပကိလိအသးလၢအမၤပနံ၃်လီၤ. ပှၤတနီၤနီၤပတိလိအသးလၢမၤခုး. ပှၤတနီၤနီၤပတိလိ အသးလၢခးတၢ်,ပှၤတနီၤနီၤပတိလိအသးလၢသိ၃်လံာ်, ပှၤတနီၤနီၤပတိလိအသးလၢမၤကဘိ, ပှၤတနီၤနီၤပတိ လိအသးလၢစိးချံသ့, ဒီးတနီၤနီၤနူ၃်ပတိလိအသးလၢ မၤတလါလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပတါလီၤ. ပတိလိ ပတါလိသုသးဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤကြူးကြူးတကု့ၢ်.

၁. **စံ၃်ပတိ၃်** နူ၃်မ့ၢ်ခါပတာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပခါကဟ် တၢ်နူ၃်ပစံးဒီးအဆိလၢစံ၃်ပတိ၃်ခါပတာ်လီၤ. စံ၃်ပတိ၃် ခါပတာ်စံးဝဲဒ၃်.

၁. **ပတိၤ** နူ၃်မ့ၢ်ပတှၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ည၃်တဖ၃်ဂဲၤပျူ၊ ဝဲနူ၃်ပစံးဒီးအဆိလၢပတှၤပတိၤလီၤ.

၁. **ပတိၢ်** နူ၃်မ့ၢ်တရိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်လံ၃်ကွဲးနိ၃်တၢ်အ မံၤအသ၃်နူ၃်ပကိးဒီးအဆိလၢတရိပတိၢ်လီၤ. ဒီးပစံး လၢစရိပတိၢ်စကိးလီၤ. ပဒိ၃်ကွဲးလီၤပှၤကညီအမံၤဒီး တရိပတိၢ်လၢစးခိပူၤနူ၃်ပှဲၤဝဲလီၤ.

၂. **ပတိၢ်ထိ၃်အသး** နူ၃်မ့ၢ်တၢ်ဖိ၃်တၢ်နး, တၢ်ဆူးတၢ် ဆါ, သုးစိၤသံ၃်စိၤအိ၃်ထိ၃်လၢအခိ၃်ထံးနူ၃်ဒီးပစံးလၢ ပတိၢ်ထိ၃်အသးလီၤ. ဒီးပမ့ၢ်နၢ်ဟူအပရၢဒီးပစံးလၢတၢ် ပတိၢ်ထိ၃်အသးလီၤ. တၢ်ပတိၢ်ထိ၃်အသးလၢတၢ်ဆူတၢ် ဆါ,သုးစိၤသံ၃်စိၤနးကၢ. ယ့ၢ်ဆူပှၢ်ကျါချူစံးဝဲဒ၃်.

၃. **ပတိၢ်** နူ၃်မ့ၢ်ပတု၃်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤအိ၃်ကတိၢ် ချံမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကဆီမ့ၢ်ဂ့ၤ, လှ၃်ကဟ၃်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံး ဒီးအဆိလၢပတု၃်ပတိၢ်လီၤ. ပတု၃်ပတိၢ်ချံဒီးအိ၃်ဘုံး တကု့ၢ်.

၄. **ပတိၢ်သူ၃်** နူ၃်မ့ၢ်ပဟဲ၃်သူ၃်တှၤအိ၃်ထိ၃်ဒီးအကမဲ၃် ပယိၢ်သူဒီးပစံးလၢပပတိၢ်သူ၃်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံး လၢဟဲ၃်ပတိ၃်သူ၃်.ဒီးတနီၤနီၤစံးလၢဟဲ၃်တိၢ်ကိၢ်သူ၃်လီၤ. ပှၤကညီထိ၃်သူ၃်နူ၃်ပတိၢ်ဝဲ ဒီးယိၢ်ဝဲလၢအပတိၢ်နူ၃် လီၤ. ဒီးထိ၃်ဝဲသူလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပတိၢ်ပတၢ် လီၤ.

၅. **ပတိၢ်** နူ၃်မ့ၢ်ပထူ၃်ကျိၤနူ၃်ပစံးလၢပထူ၃်ပတိၢ်လီၤ. ပှၤကညီထူ၃်နူ၃်အပတိၢ်အိ၃်လၢအခိ၃်အဆၢနူ၃်ပလှၢ် ထိ၃်အသးဝးတရံးတှၤလၢထူ၃်ခ၃်ကဒီးလာ်နူ၃်လီၤ.

၆. **ကဟုပတိၢ်** စနၢ်တပၢ်ဘ၃်. စတစံးဘ၃်နီတစုဘ၃်. စတနၢ်ဟူဘ၃်နီတခိ၃်ဘ၃်.

၆.၁. **ဆၢအပတိၢ်** နူ၃်ပတစံးဘ၃်. ပစံးလၢအဆၢအက တိၢ်လီၤ. ကွ့်လၢကတိၢ်အကျါတကု့ၢ်.

၇. **လီၤပတိၢ်** နူ၃်မ့ၢ်ပဆၢထၢ၃်ဒီးပခိ၃်ကစၢ်လာ်ဘ၃်ဒိ ဒီးပခိ၃်ဆၢချံးလီၤအသး ဒီးပဖု၃်လီၤသယိ၃်ကလာ်ဒီးပ စံးလၢပခိ၃်လီၤပတိၢ်လီၤ. စဆၢထၢ၃်ဒီးစခိ၃်ကစၢ် လာ်ဘ၃်ဒိဒီးစခိ၃်လီၤပတိၢ်မးသယိ၃်ကလာ်လီၤ. ဒီးပ စံးလၢလီၤကတိၢ်စကိးလီၤ. စဝံတၢ်ဃၢဒီးစခိ၃်လီၤပ တိၢ်ဒီးစယံၤဆူ၃်နီၤလီၤ.

၈. **လီၤပတိၢ်** နူ၃်မ့ၢ်ကစၢ်လီၤပၢၤလၢအကဗိ၃်လိၤနူ၃် လီၤပတိၢ်တတိၤတတိၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢလီၤပတိၢ်လီၤပ တၢ်ပစံးဒီးအဆိဒ်နူ၃်လီၤ. ကစၢ်ဖးဒိ၃်လီၤပတိၢ်လၢအ

ဟ်လီၤန့ၣ်သၢတီၤလီၤ.

၁. **ပတီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ကသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ယုၢ်တယံးအသးဖိးဖိး
ဒီးပစံးလၢပတီၤလီၤ. ကသ့ၣ်န့ၣ်တုၤပဒိၣ်ဒၢးဒီးပတီၤဝဲ
ချူးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပတီၤပတီၤပတၢလီၤ. က
သ့ၣ်ပတီၤကသ့ၣ်ပတၢစံးဝဲဒၣ်.

၂. **ပတီၤကသ့ၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်တဖၣ်ဒီးကသ့ၣ် ဒီးကသ့ၣ်
ပတီၤဝဲဒီးပစံးလၢပဒိၣ်ပတီၤကသ့ၣ်လီၤ. ပဒိၣ်ပတီၤက
သ့ၣ်လၢကျဲမ့ၢ်နှၣ်ပကွၢ်ကီမ့ၣ်ကၢ. ပဒိၣ်ပတီၤကသ့ၣ်နှၣ်
စတထံၣ်ဘၣ်နီတစုဘၣ်. အဝဲအံၤတစုစကကွၢ်ကီပဒိၣ်
ပတီၤကသ့ၣ်လီၤ.

၁. **ပတြၢ** နှၣ်မ့ၢ်ပသံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တလၢၢဟ်နှၢ်ပှၤ
လၢတိၢ်ကွီၤစုကွီၤဒီးပဖျိၣ်ပစုမ့ၢ်နှၣ်လီၤ.

၂. **ပတြၢ** နှၣ်မ့ၢ်ပဒုးထိၣ်ပှၤဂၤဒီးပစံးလၢပတြၢလီၤ.
ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစံးထိၣ်ပတြၢလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံး
လၢတယီၢ်လီၤ. ပှၤကညီလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ကူၣ်တၢ်ဆးဒီးစံး
သ့ကတီၤသ့ မၤတၢ်ဆူၣ်ဒီးခ့ဝဲတဖၣ်နှၣ်ပစံးထိၣ်ပတြၢ
အီၤလီၤ.ပှၤတဂၤနှၣ်ပှၤဂၤပတြၢလၢအမၤတၢ်ဆူၣ်လီၤ.
ဒီးအဝဲတဂၤနှၣ်ပှၤဂၤပတြၢလၢခ့ဝဲလီၤ. ကစၢ်ယွၤနှၣ်
ပှၤဟိၣ်ခိၣ်ဖိဒီဘၣ်ညါဒီးကဘၣ်စံးထိၣ်ပတြၢယွၤနှၣ်
လီၤ. ပတြၢထိၣ်ပတြၢထိၣ်စံးဝဲဒၣ်ဒီးအဆိဒ်နှၣ်စကီး
လီၤ.

၁. **ပတွံၤပယဲၤ** နှၣ်မ့ၢ်ဘုလၣ်စၢ်ဝဲ ဒီးထိဝဲနှၣ်ပစံးလၢမၤ
သးပတွံၤပယဲၤလီၤ. ဘုဂ့ၤဒီးအလၣ်မၤသးပတွံၤပယဲၤ
လီၤ.

၂. **ပတွံၤပယဲၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟ်ဂ့ၤအသး ဒီးဘီးစၢ်အ
သးနှၣ်ပစံးလၢဟ်အသးပတွံၤပယဲၤလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်ဂ့ၤ
အသးဒီးဟ်စၢ်မးအသးပတွံၤပယဲၤလီၤ.

၁. **ပထါ** နှၣ်မ့ၢ်ပမၤကွံာ်ဆှါအသး ဒီးပစံးလၢပထါဆှါ
လီၤ. ဝၣ်လ့ၣ်အိၣ်ဒီးအသးနှၣ်ပမ့ၢ်မၤကွံာ်လၢဃဲာ်လၢ
ဒိဒီးပစံးလၢပပထါဆှါလီၤ. ပထါကွံာ်ဆှါသးတကု်.
ဟံးနှၢ်ထဲအကဘျံးစိၤလီၤ.

၂. **ပထါကွံာ်** နှၣ်မ့ၢ်ပအိးကွံာ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအဖံးလၢပ
ဘျၣ်ကွံာ်လၢဃဲာ်နှၣ်ပစံးလၢပထါကွံာ်တၢ်ဖံးလီၤ. ပှၤ
တဂၤမၤသံထိခိၣ်တဒုဒီးပထါကွံာ်ဝဲအဖံးလီၤ.

၃. **ပထါစ့ၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ထံလၢထံပှီ ဒီးထံဘျါအကတိၢ်တ
ဘျါနိၢ်နိၢ်ဘၣ်ဝဲဒီးမၤသးဒ်ဟီလၢအံသၣ်အသီးတစဲးစဲး
ဒီးပစံးလၢပထါစ့ၢ်လီၤ. ထံပထါစ့ၢ်ပအိတဝံၣ်ဘၣ်. ဒီးပ
စံးလၢပထါစ့ၢ်စကီးလီၤ.

၄. **ပထါတၢ်** နှၣ်မ့ၢ်တလၢၢထုကဖၣ်တၢ်သမူဒီးပစံးလၢ
တလၢၢပထါတၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢကထါတၢ်စကီးလီၤ.
တလၢၢပထါတၢ်သမူစံးဝဲဒၣ်. တလၢၢမံလၢမနၤနှၣ်ဂဲၤ
ထၢၣ်ပထါတၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပထိပထါလီၤ.

၁. **ပထိး** နှၣ်မ့ၢ်ပသူၣ်ပဖျးတၢ်အမ့ၢ်တကလှာ်အသၣ်
ဖးထိဒီးပကိးအမံၤလၢပထိးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢ
ပထိးပထးလီၤ.ဒီးပထိးနှၣ်အိၣ်သၢကလှာ်လွံၢ်လှာ်လီၤ.
ပထိးသိၣ်ဘိ, ပထိးလုး, ပထိးဆိ, ပထိးနိၣ်ကွစံးဝဲလီၤ.
ပထိးနှၣ်အသၣ်ပဖိအိၣ်ချံအိၣ်ဝံၣ်ကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ
လၢပထိးဘိဘၣ်လီၤ. သူၣ်လီၤဖျးလီၤပထိးဘိဘၣ်တ
ကု်.

၂. **ပထိးကၢရိာ်** နှၣ်စတထံၣ်ဘၣ်နီတစုဘၣ်. ပနၢ်ဟူ
ထဲအမံၤလီၤ.

၃. **ပထိးစ့ၣ်လီၤ** နှၣ်ပတထံၣ်ဘၣ်နီတစုဘၣ်. ပနၢ်ဟူ
ထဲအမံၤလီၤ.

၄. **ပထိးချံ** နှၣ်မ့ၢ်ပထိးသးနှၣ်ပစံးလၢပထိးချံလီၤ.ပထိး
ချံအိၣ်လၢအဖံးအိပ္ပၤလီၤ.

၅. **ပထိးဆိ** နှၣ်မ့ၢ်ပထိးတကလှာ်နှၣ်သၣ်ဆိနှၢ်ပထိးအ
ဂၤတကု်ဒီးပစံးလၢပထိးဆိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပ
ထိးတၢ်ပထိးဆိလီၤ.

၆. **ပထိးနိၣ်ကွ** နှၣ်မ့ၢ်ပထိးတကလှာ်အသၣ်ကိၤဒ်နိၣ်
ကွအသိးဒီးပကိးလၢပထိးနိၣ်ကွလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိ
လၢပထိးနိၣ်ဘၣ်ပထိးနိၣ်ကွလီၤ. ပထိးနိၣ်ကွနှၣ်ပချိ
တုၤကဘုးဒီးပကျိုးအိၣ်ဝံၣ်လီၤ.

၇. **ပထိးဘု** နှၣ်မ့ၢ်ပထိးတကလှာ်နှၣ်သၣ်သကျဲ ဒီးဘု
ဒီးပကိးလၢပထိးဘုလီၤ. ဒီးပှၤကညီဖျးဝဲလၢခုးလီၤ.
ဒီးပထိးဘုနှၣ်ပှၤကညီဖျးဝဲလၢခုးခိၣ်ခုးယၢၤလီၤ. ပထိး
ဘုပထိးဘါစံးဝဲဒၣ်ဒီးအဆိဒ်နှၣ်လီၤ.

၈. **ပထိးဘ့ၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပထိးသၣ်အဖံးနှၣ်ပကိးလၢပထိး
ဘ့ၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲလီၤ. ပထိးဘ့ၣ်လၢအချံ
အိၣ်လၢအပ္ပၤနှၣ်တုၤပှၢ်ပအိၣ်တသ့ဘၣ်. ဒီးပကိးဒီးအ
ဆိလၢပထိးဘ့ၣ်ပထိးကုလီၤ.

၉. **ပထိးဘိဘၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ထိရိၤပထိးနှၣ်ပကိး ဒီးအဆိလၢ
ပထိးဘိဘၣ်လီၤ.သူၣ်လီၤပထိးဘိဘၣ်တကု်. ပထိးဘိ
ဘၣ်တဖၣ်ပသူၣ်ဒီးပအိၣ်ဘၣ်အသၣ်လၢဘုခါနှၣ်လီၤ.

၁၀. **ပထိးလုး** နှၣ်မ့ၢ်ပထိးတတကလှာ်အသၣ်လုးဝဲဒီး
ပကိးလၢပထိးလုးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပထိးလုးပ
ထိးလါလီၤ. ပထိးလုးနှၣ်ပအိၣ်အသၣ်ဝံၣ်ကၢ. ဒီးပှၤ
တနီၤနီၤကိးလၢပထိးသူလီၤ.

၁၁. **ပထိးသၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပထိးဖိကဲထိၣ်လၢအဖျၢၣ်အဘိ
ဒီးပကိးလၢပထိးသၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပထိး
သၣ်ပထိးဖိလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤဒဲးအိၣ်ပထိးသၣ်လၢခုး
ကျၣ်ပှၤလီၤ.

၁၂. **ပထိးသူ** နှၣ်မ့ၢ်ပထိးတကလှာ်လၢအသၣ်လုးဒီးသူ
တစဲးစဲးနှၣ်ပကိးလၢပထိးသူလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢ
ပထိးလုးလီၤ. ပထိးသူနှၣ်ပှၤကညီဖျးဝဲလၢခုးလီၤ.ဒီးပ

ကိးဒီးအဆိလၢပထိးသူပထိးတြၢလီၤ.
၁၃. **ပထိးသ့ၣ်** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်အသၣ်ထီဒ်ပထိး အသိးဖိုကဒံဒီးပကိးလၢပထိးသ့ၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပထိးတၢၢ်ပထိးသ့ၣ်လီၤ. ပထိးတၢၢ်ပထိးသ့ၣ်နူၣ် ပှၤကညီချိကျိုးအိၣ်အသၣ်လီၤ.
၁၄. **ပထိးဟိၣ်ခိၣ်** နူၣ်စတၢထံၣ်ဘၣ်နီတစုဘၣ်. စနၢ်စ ဟူထဲအမံၤလီၤ.
၁. **ပထိ** ကွၢ် ပထါ (၄).
၁. **ပထြူၣ်** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်အသၣ်ပြံကဒံ ဒီးမ့ၢ်အ သၣ်မံနူၣ်တဲၤဖးထီၣ်ဝဲ ဒီးပအီၣ်အသၣ်ဆံၣ်ဝဲနူၣ်ပစံး လၢပထြူၣ်လီၤ.ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပထြူၣ်ပထြၣ်လီၤ. ပထြူၣ်နူၣ်ပအီၣ်အသၣ်ဆံၣ်ဝဲလီၤ.
၂. **ပထြူၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပထြိအဆိလီၤ. ပဖံးပနီၤထိၣ်လၢပစိၢ် ဘဆါပံၢ်တဆါနူၣ်ပစံးလၢပထြိပထြူၣ်လီၤ.
၃. **ပထြိပထြူၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဖံးပညၣ်ဘၣ်ဆူးဘၣ်ဆါတမံၤ မံၤဒီးမၤအသးတိၣ်တနၢ်ပနီၤထိၣ်ဝဲ ဒီးပပံၢ်တဆါဘၣ် နူၣ်ပစံးလၢမၤသးပထြိပထြူၣ်လီၤ. ပှၤကညီဘၣ်တၢ် ဆါအၢနူၣ်လၢသီနူၣ်မၤသးပထြိပထြူၣ်စံးဝဲဒၣ်.
၁. **ပဒး** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်အလၣ်ကဝီၤဖးလဲၢ် ဒီးပ ကိးလၢပဒးလီၤ. ပဒးနူၣ်ဂ့ၤလၢပမၤသ့ၣ်မုၣ်သ့ၣ်ကွၣ် လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပဒးပဒဲးလီၤ. ပဒးနူၣ်ပဘိၣ် တၢ်လၢအလၣ်ဂ့ၤကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢ ပဒးပဒီးစ ကိးလီၤ.
၂. **ပဒး** နူၣ်မ့ၢ်ပဒၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီယှၢ်ပစ့ၢ်ပ တ့ၤနူၣ်ပစံးလၢယှၢ်ပဒၢပဒးလီၤ. ပှၤတဂၤတၤဒိၣ်ခိၣ် သိၣ်နၢ်ဟူဝဲဒီးယှၢ်မးပဒၢပဒးလီၤ.
၃. **ပဒး** နူၣ်မ့ၢ်ပဒၢးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ်ထိၣ်တၢ်ဆူချံ ပူၤနူၣ်ပစံးလၢပဒၢးထိၣ်ပဒးထိၣ်လီၤ. ပဒၢးပဒးထိၣ် တၢ်ဆူချံပူၤတက့ၢ်.
၄. **နိၣ်ပဒး** နူၣ်မ့ၢ်ပဆဲတၢ်တကလုာ်လၢဝၣ်ခိခံခိ ဒီးဝံၣ် လီၤဒီးကျၢ်လိာ်သးနူၣ်ပကိးလၢနိၣ်ပဒးလီၤ. နိၣ်ပဒး နူၣ်ဘၣ်ယှၢ် ဒီးယှၢ်ဟဲက့ၤယှၢ်ထိၣ်တသ့ဘၣ်လီၤ. ဒီးပ ကိးဒီးအဆိလၢနိၣ်တၢၣ်နိၢ်ပဒးလီၤ.
၁. **ပဒၢ** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ခိၣ်ဆၢၣ်အဖိမဲထိၣ်ဝးတရံးအခိၣ် ဆၢၣ်ဒီးပစံးလၢသ့ၣ်ပဒၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးဆိလၢသ့ၣ်ပဒၢ ဝၣ်ပဒၢလီၤ.ထိရိၤတၢ်မ့ၢ်ပှ့ၢ်သံဒီးအဂံၢ်မဲထိၣ်က့ၤဝဲနူၣ်ပ စံးလၢပဒၢလီၤ. သ့ၣ်ပဒၢဝၣ်ပဒၢ နိၣ်ပဒၢစံးဝဲလီၤ. သ့ၣ် တ့ၤသံဒီးအပဒၢမဲထိၣ်က့ၤလီၤ.
၂. **ပဒၢ** co. of ပဒး (ကွၢ် ၂)
၁. **ပဒၢး** နူၣ်ပဟ်တၢ်လၢချံပူၤဒီးပစံးလၢပဒၢးလီၤ. ဒီး ပစံးဒီးအဆိလၢပဒၢးပဒးလီၤ. ထိရိၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤနူၣ်ပ ဒၢးပှဲၤချံနူၣ် ဒီးလဲၤတိၤလီၤဆူဝ့ၢ်ပူၤ ဒီးဆါကွံာ်တက့ၢ်.

ပှၤတဂၤပဒၢးတၢ်ဖိတၢ်လံၤပှဲၤချံတဘ့ၣ်ညါလီၤ. ဒီးပစံး လၢပဒၢးထိၣ်စကိးလီၤ. ပဒၢးထိၣ်တၢ်လၢချံပူၤတက့ၢ် စံးဝဲလီၤ. ပဒၢးတၢ်လၢကဆိအခိၣ်စကိးလီၤ. ပဒၢးတၢ် လၢချံလၢကဘီလၢကဆီစံးဝဲဒၣ်.
၂. **တၢ်ပဒၢး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢပကဟ်ထိၣ်လၢချံ ပူၤအဂီၢ်ထိရိၤတမံၤ ဒီးပစံးလၢတၢ်ပဒၢးလီၤ. နချံတ ဘ့ၣ်နူၣ်တၢ်ပဒၢးအိၣ်ဆံးအါလဲၣ်. တၢ်ပဒၢးအိၣ်စှၤကိာ် လီၤ.
၁. **ပဒုၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ထံဖိာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဖိာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သကွံမ့ၢ်ဂ့ၤ အဖိ စၢ်လၢမဲထိၣ်တပျ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤခံပျ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီးဘိၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢ ပဒုၣ်လီၤ. ထံဖိာ်ပဒုၣ်နူၣ်စၢ်ဝဲဒီးဘိၣ်ဝဲလီၤ. သကွံထံ ဖိာ်ဒီးဖိာ်ဓိၤယာ်ဓိၤနူၣ်အပဒုၣ်ဘိၣ်ဂ့ၤကၢ. ထံဖိာ်ပဒုၣ် ထိၣ်သိကပှ့ၢ်ဆူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပဒုၣ်ပဒၣ် လီၤ.
၁. **ပဒူ** နူၣ်မ့ၢ်ပဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး ဒီးပညၣ်ဘျုးလၢပဖံးလာ် နူၣ်သွံၣ်ဒုးသွံၣ်လိၣ် ဒီးပစံးလၢပဒူလီၤ. ပှၤတဂၤဘၣ် တိၢ်ပဒူပစါမးလီၤ. ထိရိၤတၢ်ဘၣ်ဒိကနူၣ်ကနူၤဝဲနူၣ်ပစံး လၢပဒူပစါလီၤ.ဒီးပစံးလၢပဒူပစိးစကိးလီၤ. စဘၣ်တိၢ် ဒီးစပဒူမးဒိဂၤညါလီၤ. တၤသၣ်နူၣ်တ့ၤဘၣ်ဒိဒီးကဘုး ဝဲနူၣ်ပစံးလၢပဒူစကိးလီၤ. ပန္ဓါသၣ်လီၤတဲာ်ဒီးပဒူလာ် လံ.
၂. **ဝ့ၤပဒူ** တိၢ်စိးနူၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်ပှၤကညီတ့ၤအညၣ်ကနူၣ် ကနူၤဒီးပစံးလၢဝ့ၤပဒူတိၢ်ပစိးလီၤ. ပှၤတၢ်ကု့ၢ်တဂၤအ ကစၢ်မၢဒီးအကစၢ်ဝ့ၤပဒူတိၢ်ပစိးအီၤလီၤ.
၁. **ပဒူး** နူၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢပတူးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ် တကလုာ်လီၤ.
၁. **ပဒ့** နူၣ်မ့ၢ်ထုနိၣ်ဒ့လၢဒ့ကျၢၤတၢ်နူၣ်ပစံးလၢထုပဒ့ လီၤ. ထုနူၣ်ဒ်ပဆဲထိၣ်ကကျၢၤ ဒီးပဒ့ယာ်တၢ်လၢအပဒ့ နူၣ်ဒီးပဆဲထိၣ်ကျၢၤဝဲလီၤ. ထုနူၣ်အိၣ်ဒီးအပဒ့. တြး နူၣ်အိၣ်ဒီးအပဒ့စကိးလီၤ.
၂. **ထးပဒ့** နူၣ်မ့ၢ်ထိရိၤထးလၢဒ့ယာ်ခွဲးယၣ်တၢ်နူၣ်ပ ကိးလၢထးပဒ့လီၤ. ထိရိၤထးလၢမၤသးဒ်ထုပဒ့အသိး ဒီးပကိးလၢထးပဒ့လီၤ. ထးလၢဘံၣ်ဝဲဒီးအခိၣ်စူဝဲနူၣ် ပကိးလၢထးပဒ့လီၤ. ဒီးမ့ၢ်တဒိၣ်ဘၣ်ဒီးဆံးဝဲလီၤ.
၃. **ထးပဒ့** နူၣ်မ့ၢ်သံးနာ်နိၣ်တိၢ်ထးလၢပတိၢ်လီၤသံးနာ် အဆၣ်နူၣ်ပကိးလၢထးပဒ့လီၤ. ပှၤကညီတိၢ်လီၤသံးနာ် အဆၣ်လၢထးပဒ့နူၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးဖိာ်ထွဲတ လၢၤအခံလၢထိၢ်တၣ်လီၤ.
၁. **ပဒုၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပပှ့ၢ်တၢ်အကျဲဒီးပစံးလၢပဒုၣ်လီၤ. ပမ့ၢ် ဘၣ်စုဒီးကသ့ၣ်ကဆိလ့ၣ်ဓိၤလီၤဓိၤလဲၤတၢ်ဒီးပပဒုၣ် အကျဲလီၤ. ပဒုၣ်ကသ့ၣ်အကျဲ, ကသ့ၣ်ကသဘျုံးဘၣ်သု လီၤ. ပဒိၣ်ဟဲလၢကျဲမုၢ်နူၣ်ပှၤကညီပဒုၣ်ဝဲအကျဲလီၤ.

ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပၢၣ်ပဒိၣ်. ပၢၣ်ပဒီး. ပၢၣ်ဟးဆှံး လီၤ.

၁. **ပဒဲ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤတကလှာ်မၤသးဒ်တကျၢ်ခိၣ် အသိး ဒီးအမိၢ်ပှၢ်ထဲခိၣ်ဒၣ်ဒီးပကိးလၢပဒဲလီၤ. ဒီးပ ကိးဒီးအဆိလၢပဒဲပဒီလီၤ. ပဒဲတဒုနူၣ်ဒ်တကျၢ်ခိၣ်အ သိးဒီးဖိနဲမိၤလီၤ. ပဒဲပဒီနူၣ်ပအိၣ်ဝံၣ်ကၢ.

၂. **ပဒဲထီနူၢ်သမၣ်ပှ.** No.88.၈၈. ပစံၣ်တဲၤသမၣ်လၢ ပျုၤတဘိပဒဲလီအိၤစံးဝဲဒၣ်. သမၣ်၈ၢ. ကွံအိၣ်လၢတၢ်ဒီ ခိၣ်တကွံအံၤတၢ်အိၣ်တၢ်အိသဲၣ်ကၢ. ဒီးမှာ်မှာ်ဒိၣ် ဒိၣ်ယိာ်ယိာ်မးလီၤ. မှမ့ၢ်နအိၣ်တမံၤနတအိၣ်ဝံၤဘၣ်န ဆၣ်ဘၣ်. သမၣ်နာ်အိၤ ဒီးသမၣ်လဲၤထိၣ်ဆူကစၢၢ်အ ဒိခိၣ်ဒီးအိၤလီၤ. တထံၣ်ထံတထံၣ်နီ ဒီးကသံတ့ၢ်စ့ၢ်ကိး လီၤ. သမၣ်သံကွၢ်အိၤထံအိၣ်ဖဲလဲၣ်. ဒီးပဒဲစံးဆၢအိၤ. အိၣ်လၢညါ. ယံာ်ယံာ်ဒီးပၢၢ်လၢတၢ်ကလိာ် ဒီးသမၣ်စုၣ် လီၤအသးတဘၢထိၣ်ဘၣ် ဒီးအိၣ်တစိၢ်ဟဲက့ၤသလ့ၣ် လီၤက့ၤအသးလီၤ.တ့ၤလီၤက့ၤလၢထံနံၤဒီးအိၣ်မှာ်အိၣ် ဘၣ်က့ၤဝဲလီၤ. ဒီးပဒဲနူၣ်လဲၤဟးဒီးက့ၤလၢထံနံၤနူၣ် လီၤ. သမၣ်ထိၣ်လိအသးနူၣ်ဝဲၤဘၣ်ဝဲလၢသ့ၣ်ဖှ ဒီးလဲၤ ထိၣ်က်ဝဲဒၣ်လီၤ. တ့ၤမ့ၢ်အနူၣ်တစုဒီးသမၣ်အိၣ်နူၢ်အိၤ လီၤ.

၁. **ပဓဲး** မ့ၢ်ပဒးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်တကလှာ်အလၣ် ဖးလဲၢ်လီၤ.

၁. **ပဓီး** နူၣ်မ့ၢ်ပဒးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်တကလှာ်လၢ အလၣ်ဖးလဲၢ် ဒီးပမၤအထံးနူၣ်လၢသ့ၣ်မုၣ်သ့ၣ်ကွၣ် လီၤ.

၁. **ပဒိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအိၣ်ဒီးအစိအကမီၤဒီးပၢဘၣ်အ ခ့အပှၤဒီးစံၣ်ညီၣ်ဘၣ်ရှမိၤဝ့ၢ်မိၤနူၣ်ပစံးလၢပဒိၣ်လီၤ. ဒီးဝ့ၢ်ပဒိၣ်တဂၤနူၣ်ပၢပှၤဝ့ၢ်ဖိတဖၣ်လီၤ. ပဒိၣ်ပပှၢ်,ကိၢ် ခွူးသကိၤထိမ်ာ်နဲၢ်ရၢ်, ကိၢ်မူကရိၣ်ဆိၣ်တဖၣ်နူၣ်မ့ၢ်ဝ့ၢ် ပဒိၣ်ဟ်လီၤဒီးပစံးလၢပဒိၣ်စကိးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢပဒိၣ်ပပှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပဒိၣ်ပမ့ၢ်စကိးလီၤ. ပဒိၣ် အပျဲၢ်နူၣ်ဘၣ်ယူးယီၣ်ပဒိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤကဲလၢပဒိၣ်ဒီး တပးလှ့ၢ်ဘၣ်ပှၤဘၣ်.

၂. **ပဒိၣ်ပဒီ** နူၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ဒူတၢ်ယိၤ, သ့ၣ်ထိးဝၣ်နါ ဘၣ်ပှၤတချူးဘၣ် ဒီးလဲၤတြူာ်ပှၤကဘၣ်ဘၣ်ကထူး ထူး, တၢ်ဒူတၢ်ယိၤအ့ၣ်ပှၤန့ၢ်နူၢ်ကဘၣ်ဘၣ် ဒီးပူၤဖျိးပှၤ တခိၣ်တဆိးနူၣ်ပစံးလၢတၢ်ပဒိၣ်ပဒီလီၤ.ဒီးပစံးလၢတၢ် ပလိၢ်ပဒီစကိးလီၤ. စလဲၤတၢ်မဆါတနံၤသ့ၣ်ဒုဖးဒိၣ်တ ဒုလီၤတဲာ်ကဘၣ်တ့ၢ်ယၢ ဒီးမ့ၢ်တၢ်ပဒိၣ်ပဒီဒီးတဘၣ် ဘၣ်ယၢလီၤ.တၤသူတဒုလူၤအ့ၣ်ယၢဒီးအ့ၣ်ယၢတဘၣ် ဘၣ်. ကမ့ၢ်ကၢ်တၢ်ပဒိၣ်ပဒီတမံၤမံၤသၢ.

၃. **ပဒိၣ်** co. of ပၢၣ်.

၄. **ပဒိၣ်ဖးဒိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်လၢပၢဘၣ်ပဒိၣ်အဂၤတဖၣ် ဒီးအိၣ်ဘၣ်လၢပဒိၣ်အဂၤခဲလၢာ်အဖီခိၣ်နူၣ်ပစံးလၢပ ဒိၣ်ဖးဒိၣ်လီၤ.

၅. **ပဒိၣ်ဖိခွါ** နူၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်အစၢၤအသွဲၣ်လၢဖိာ်ခွါတဖၣ် နူၣ်ပစံးလၢပဒိၣ်ဖိခွါလီၤ. ပဒိၣ်ဖိခွါနူၣ်တ့ၤအပၢ်သံဒီး ကဲထိၣ်က့ၤပဒိၣ်လၢအပၢ်အလိၢ်လီၤ.

၆. **ပဒိၣ်ဖိခွါ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကွၢ်ထိၣ်ဆၣ်တဖျၢၣ်လၢ ဆၣ်ကဲၤကျိၣ်နူၣ်ဆၣ်ပံးလ့အိၣ်တြံးဝးတြံး ဒီးစံးဝဲလၢပ ဒိၣ်ဖိခွါလီၤ. ဒီးဆၣ်ဖိခံဖျၢၣ်အိၣ်စဃဲၤဘူး ဒီးဆၣ်ကဲၤ ကျိၣ်နူၣ်ဒီးစံးဝဲလၢပဒိၣ်ဖိခွါဒုးတဲးဆိ ဒီးဆၣ်ပံးလ့ဖိခံ ဖျၢၣ်နူၣ်ကိးဝဲလၢဆိဖိစံၣ်စိး ဒီးဆၣ်ကဲၤကျိၣ်တဖျၢၣ်ကိး ဝဲလၢပဒိၣ်ဖိခွါလီၤ. ဆၣ်ပဒိၣ်ဖိခွါစံးဝဲဒၣ်.

၇. **ပဒိၣ်အစ့** နူၣ်မ့ၢ်စ့ဟ်ဖှိၣ်လၢရှပူၤနူၣ်ပစံးလၢပဒိၣ် အစ့လီၤ. ပဒိၣ်အခ့အပှၤနူၣ်ဟံးနူၢ်အဘူးအလဲလၢပဒိၣ် အစ့လီၤ.

၈. **ပဒိၣ်အပျဲၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ကယဲၢ်ပှၤလၢအဖိာ်ပဒိၣ်အခံနူၣ်ပ စံးလၢပဒိၣ်အပျဲၢ်လီၤ. ဒီးတနိၤနိၤစံးလၢပဒိၣ်အပှၤဒီး တနိၤနိၤစံးလၢပဒိၣ်အပှဲၤလီၤ. ပဒိၣ်အပျဲၢ်နူၣ်ဖိာ်ပဒိၣ် အခံလီၤ.

၁. **ပဒီ** နူၣ်မ့ၢ်ပလိၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်မၤပူၤဖျိးပှၤလၢ တၢ်ဆူတၢ်ဆါတၢ်ဒူတၢ်ယိၤ. သ့ၣ်ထိးဝၣ်နါနူၣ်ပစံးလၢ တၢ်ပလိၢ်ပဒီလီၤ. တၢ်ပလိၢ်ပဒီစံးဝဲဒၣ်.

၂. **ပဒီ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤပူၤဖျိးပှၤလၢတၢ်နးတၢ်ဖှိၣ် ဒီးပစံး လၢတၢ်ပဒိၣ်ပဒီလီၤ. မ့ၢ်တၢ်ပဒိၣ်ပဒီပှၤ ဒီးပပူၤဖျိးတၢ် ကီတၢ်ခဲလီၤ. လါဖံးဘျၢၣ်ယၤကဘၣ်တ့ၢ်ဒီးတဘၣ်လၢၤ ဘၣ်. ကမ့ၢ်ကၢ်တၢ်ပဒိၣ်ပဒီပသၢ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ပလိၢ်ပ ဒီတၢ်စကိးလီၤ.

၃. **ပဒီ** နူၣ်မ့ၢ်ပၢၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပပျဲပှၤဂၤအကျဲနူၣ် လီၤ. ပၢၣ်ပဒီပှၤဂၤအကျဲဘက့ၢ်. ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးပဒဲအဆိ လီၤ.

၄. **ပဒီကါ** နူၣ်မ့ၢ်ပဃ့ယာ်တၢ်ကျၢၤကျၢၤတကျၢၤဒီးပ စံးလၢပဃ့ယာ်တၢ်ပဒီကါလီၤ. ပှၤတဂၤဃ့ယာ်ဝၣ်တ ဘိပဒီကါမိၤနူၣ်ပယိၢ်ကကျၢၤစကိး၈ါ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢပဒီဘုၣ်ပဒီကါလီၤ.

၅. **ဃ့ပဒီ** နူၣ်မ့ၢ်ပဃ့ယာ်တၢ်ကဖိလီမိၤဒီးပစံးလၢပဃ့ ပဒီတၢ်လီၤ. ဃ့ဝၣ်နူၣ်ဃ့ပဒီတဂ့ၤ. ဃ့ကျၢၤတက့ၢ်.

၁. **ပနၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဘုၣ်ဒၢဆၣ်မိၤကိၢ်မိၤတကလှာ် ဒီးပမၤ ထူစံာ်ထူပှဲၤဒီးပကိးလၢပနၢ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢ ပိၢ်မိၤပနၢ်မိၤ, ဒီးပနၢ်ပနူၤလီၤ. ပနၢ်နူၣ်ပမၤထူစံာ်ဒီးပ ဘုၣ်ဒၢအိၤအါအါကလဲာ်လီၤ. ပနၢ်နူၣ်အိၣ်ဒီးအနၢၤဒီး ဘျၢၣ်တၢ်လီၤ.

၂. **ပနၢ်** မ့ၢ်ပနၢ်အဆိလီၤ. သးပနၢ်သးပနၢ်စံးဝဲဒၣ်.

ဖိၣ်ဃဲကွၢ်ပနၢ်ပှ

၃. **ပနၢ်ကဟံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပနၢ်လၢအတဒိၣ်ဘၣ် ဒီးပြံၣ်ဝဲတဖၣ် န့ၣ်ပစံးလၢပနၢ်ကဟံလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပနၢ်တကလုာ်လီၤ. ပနၢ်ကဟံန့ၣ်တဒိၣ်ဘၣ်ထဲဂီၤဖံးမိၢ်ပှၢ်တဒ့ ဒီးပစံးလၢပနၢ်ကဟံလီၤ. ပနၢ်ကဟံန့ၣ်ပဘုၣ်ဒီးအါထိၣ်ချ့းလီၤ.

၄. **ပနၢ်ပှၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပနၢ်ကီးနှၣ်ပစံးလၢပနၢ်ပှၤလီၤ. ပနၢ်ဖိနှၣ်ပှၤဝဲလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲဒၣ်လီၤ. ပနၢ်ပှၤသိၣ်အှၔ်ာအှၔ်ာစံးဝဲဒၣ်.

၅. **ပနၢ်ဘျၣ်တၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပနၢ်ခံခ့တၢ်လၢအနၢၤနှၣ် ဒီးပစံးလၢပနၢ်ဘျၣ်တၢ်လီၤ.ပနၢ်နှၣ်ဘျါတၢ်လၢအနၢၤနှၣ်နှာ်ဂ့ၤကၢ.

၆. **ပနၢ်မံၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပနၢ်တကလုာ်လၢပှၢ်ကျါနှၣ်ဆှါဝဲဒ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအဂၤအသိးဒီးပကီးလၢပနၢ်မံၤလီၤ. ပနၢ်မံၤနှၣ်အိၣ်လၢမံၤလာ်ကျါနှၣ်တဒ့တဒ့ဒိၣ်ထဲသိး ဒီးပနၢ်ဒၢလီၤ. ဒီးပကီးလၢပနၢ်မံၤ ဒီးအိၣ်လၢမံၤလာ်ကျါ ဒီးပကီးလၢပနၢ်မံၤလီၤ. ပနၢ်မံၤနှၣ်ထံၣ်ပှၤဒီးဃှၢ်ဝဲဒ်ထိခိၣ်အသိးလီၤ.

၇. **ပနၢ်မုၢ်စံၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပနၢ်လၢပှၤဘုၣ်ဒၢ ဒီးဒိၣ်ဝဲဘိၣ်ဝဲဒီးပကီးလၢပနၢ်မုၢ်စံၤလီၤ. ပနၢ်မုၢ်စံၤနှၣ်တဒ့တဒ့ဒိၣ်ဝဲဒီးပကီးလၢပနၢ်မုၢ်စံၤလီၤ. တလၢၤဘုၣ်ပနၢ်နှၣ်ပနၢ်မုၢ်စံၤဒီးပနၢ်ကဟံကျိၣ်ကျဲလိာ်အသးလီၤ.

၈. **ပနၢ်ဝါ** နှၣ်မ့ၢ်ပနၢ်လၢတသ့ဘၣ် ဒီးဂီၤတစဲးစဲးဝါတစဲးစဲးဒီးပစံးလၢပနၢ်ဝါလီၤ. ပနၢ်ဝါနှၣ်အတဟိၣ်တအိၣ်ဘၣ်ဒ်ပနၢ်သ့အသိးဘၣ်.ဒီးပှၢ်ချ့ဝဲလီၤ.

၉. **ပနၢ်သ့** နှၣ်ထိရိၤပနၢ်လၢအတဝါဘၣ်နှၣ်ပစံးလၢပနၢ်သ့ခဲလၢာ်လီၤ. တလၢၤဘုၣ်ပနၢ်နှၣ်တနီၤနီၤအဲၣ်ဒီးဝဲထဲပနၢ်သ့လီၤ. ပနၢ်သ့နှၣ်တဝါဘၣ်. သ့ဝဲလီၤ.

၁၀. **ပိၢ်မိၢ်ပနၢ်မိၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပဂၢ်ီးပနၢ်ဒီးအဆိဒီးပစံးလၢပိၢ်မိၢ်ပနၢ်မိၢ်လီၤ. တလၢၤဘုၣ်ဒီးပိၢ်မိၢ်ပနၢ်မိၢ်အါကၢ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစ့းလၢပိၢ်မိၢ်ပနၢ်မိၢ်လီၤ.

၁၁. **ဖိၣ်ဃဲကွၢ်ပနၢ်ပှ.** No.128.၁၂၈. ပှၤအစံၣ်တဲၤဖိၣ်ဃဲတဂၤကွၢ်ပနၢ်တကူဘၣ်တသိးဘၣ်. မၤညၣ်အှၣ်တကိထံၣ်လၢပကဘိဟဲတဘ့ၣ်. သံဂိၢ်ဝဲသုကလဲၤဆူလၣ်, ပကဘိဖိစံးဆၢအီၤပကလဲၤကၤလၢပဲကရးအဝံၢ်လီၤ. ဖိၣ်ဃဲစံးအီၤလဲၤစိာ်ဒီးစညၣ်အှၣ်တကိဖိမီ. လဲၤဆါနှၢ်ယၤနှၢ်ကၢ်ထဲဖိတဘ့ၣ်ဘ့ၣ်ဓါ. ဒီးပကဘိဖိလဲၤစိာ်အညၣ်နှၣ်လီၤ. လဲၤဝဲတုၤလၢပဲကရးအဝ့ၢ်ဒီးပဲကရးအမါဆါစံးဝဲဒၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဘၣ်ညၣ်ကိၣ်အှၣ်အံၤကဘျါက့ၤလီၤ. သံဂိၢ်ပကဘိဖိနှၣ်စံးဝဲဒၣ်သုဟဲတၢ်အံၤသုဟဲစိာ်စကီးညၣ်အှၣ်တစဲးစဲးဓါ. ပကဘိဖိစံးအီၤဖိၣ်ဃဲဟ့ၣ်ယှၢ်ယၢာ်ညၣ်ကိၣ်အှၣ်တကိဖိယၢာ်စံးဝဲဒၣ်. ပဟဲဆါနှအီၤနှၢ်ကၢ်ထဲဖိတဘ့ၣ်ဘ့ၣ်ဓါ. စံးဝဲဒၣ်ဒီးပအဲကရးနှ ညၣ်ကိၣ်အှၣ်နှၣ်ပဲကရးမၤလိာ်အီၤ.သုမ့ၢ်ဟဲက့ၤဟဲက့ၤဟံးက့ၤကၢ်နဲ့ာ်. ဒီးပဲကရးက့ၤဒုးအိၣ်အမါဒီးအမါဘျါက့ၤလီၤ. ဒီးပဲကရးဒၢနှာ်နှဖိၣ်ဃဲအစ့လၢအသရံၢ်ပှၤနှၣ်စ့တကူာ်ထူတကူာ်ပှၤကဘိဖိတဖၣ်ဟဲက့ၤ ဒီးဟဲက့ၤထိၣ်ဆူပဲကရးအိၣ်ဒီးပဲကရးကလ့ၢ်လီၤ. ထူဒီးစ့နှၣ်ကလ့ၢ်လီၤဝဲအခိၣ်လၢညၣ်အှၣ်လီၤ. ဒီးဟ့ၣ်လီၤက့ၤပကဘိဖိလီၤ. စံးဝဲဒၣ်ပဂၢမၤမုၤလၢနညၣ်အှၣ်နှၣ်လၣ်. ဒီးပကဘိဖိက့ၤယီးလီၤက့ၤဝဲလီၤ. က့ၤတုၤလၢဖိၣ်ဃဲအအိၣ်နှၣ်ဒီးစံးဖိၣ်ဃဲပလဲၤဆါနညၣ်ကိၣ်အှၣ်တနှၢ်ဘၣ်. ဒီးဖိဃဲဟဲယီးထိၣ်က့ၤအညၣ်အှၣ်နှၣ်လီၤ. ဒီးအသိၣ်တဂၤဟဲအိၣ်တကီးအီၤစံးဝဲဒၣ်သိၣ်ဓါ. မ့ၢ်နအိၣ်ဘၣ်တၢ်တမံၤမံၤဓါနဲၣ်. အသိၣ်စံးအီၤစတအိၣ်ဘၣ်ဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်. ညၣ်ကိၣ်အှၣ်အိၣ်ယၢာ်တကိယၢာ်က့ၤနှအိၣ်ကၢ်နဲ့. သိၣ်ဓါ, ဒီးအတၢ်ဘုးအိၣ်လီၤ. ဘုးဝဲဘၣ်လၢစ့နှၣ် ဒီးဘုးထိၣ်ဝဲပှဲၤယၣ်စိးလီးတဘ့ၣ် ဒီးက့ၤဝဲလီၤ. မၤကဒီးတနံၤအသိၣ်နှၣ်ဟဲဒီး ဒီးကဆိတဒ့စံးဝဲဒၣ်သိၣ်ဓါနညၣ်ကိၣ်အှၣ်နှၣ်ဝံၣ်သမိးလဲ ဒီးသိၣ်ကဆိအံၤမီ. အသိၣ်စံးအီၤသိၣ်ဓါ. ပကွၢ်ဒီးပနၢ်ဒီးကဆိသ့ဓါ. အသိၣ်စံးအီၤပနၢ်နှၣ်ပကွၢ်လၢကဆိခိၣ်မှာ်ကၢ. ဒီးအသိၣ်နှကဆိနှၣ်လီၤ. ဒီးလူၤပနၢ်လၢကဆိခိၣ်နှၣ်ဒီးကဆိယိၢ်ဘၣ်ပှၤဘု ဒီးပှၤတိၤဝဲယာ်ဖျာ်ယာ်ဖျဲမးလီၤ. ထံၣ်ကဒီးလၢပကဘိဟဲတဘ့ၣ်သံကွၢ်ဝဲဒၣ်သုကလဲၤဆူလၣ်. ပကဘိဖိစံးအီၤပကလဲၤကၤလၢပဲကရးအဝ့ၢ်လီၤ. ဒီးဖိၣ်ဃဲစံးအီၤလဲၤစိာ်ဒီးစကဆိတဒ့ ဒီးဆါနှယၤနှၢ်ကၢ်ထဲဖိတဘ့ၣ်ဘ့ၣ်ဓါ. ဒီးပကဘိဖိလဲၤစိာ်လီၤ. လဲၤတုၤလၢပဲကရးအဝ့ၢ်ဒီးပဲကရးအဝ့ၢ်နှၣ်သုးကဟဲဒုးလီၤစံးဝဲဒၣ်, ပှၣ်နၢ်ဟိကွၢ်. ကဆိမ့ၢ်အိၣ်ဒီးသုးကလူၤလီၤ. ဒီးပဲကရးနှၣ်သံဂိၢ်ပကဘိဖိသုဟဲတၢ်အံၤသုဟဲစိာ်စကီးကဆိတဒ့ဒ့ဓါ. ဒီးစံးဝဲဒၣ်ဖိၣ်ဃဲမၤယၢာ်ပဟဲစိာ်အကဆိတဒ့ယၢာ်စံးဝဲဟဲဆါနှအီၤနှၢ်ကၢ်ထဲဖိတဘ့ၣ်ဘ့ၣ်ဓါ. ဒီးပဲကရးနှနှၣ်ကဆိနှၣ်လီၤ. က့ၤထိၣ်သါတးဒီးသုးဟါမၢ်ကွံာ်ခဲလၢာ်လီၤ. ပဲကရးနှၣ်ဆိကမိၣ်ထိၣ်ဝဲလၢအသးပှၤတဂၤအံၤမ့ၢ်ကၢ်ဃ့စဖိမုၣ်သၢ ဒီးမၤနှၢ်ဂ့ာ်တဖျၣ်ဒၢနှာ်အဖိမုၣ်နှၣ်ဒီးအခ့အပှၤလၢဂ့ာ်ပှူနှၣ်လၢာ်တခိဝ့ၢ် ဒီးပကဘိဖိလဲၤထိၣ် ဒီးစံးဝဲဒၣ်က့ၤယီးနှကၢ်အဂ့ာ်တဖျၣ်နှၣ်နဲာ်ဒီးပကဘိဖိဟဲက့ၤ ဒီးဟ်ထိၣ်ဝဲလၢကဘိပှူနှၣ်ဒီးကဘိပံၢ်မးလီၤ. စံးလိာ်အသးပကဘိကလီၤဘျၣ်ဘၣ်ဖုး. ဒီးကွံာ်တ့ၢ်ဂ့ာ်ဖဲနှၣ်လီၤ. ဟဲက့ၤဝဲတးဒီးကလံၤသိၣ်ဂီၤတပှၢ်မုၢ်တပီမုၢ်ထိၣ်သါတးဒီးက့ၤဝဲတပၢၢ်ဘၣ်သါတးဒီးပကဘိဒိၣ်တဂၤစံးဝဲဒၣ်မ့ကၢ်ပကွံာ်တ့ၢ်ပဲကရးအဂ့ာ်နှၣ်သၢ ဒီးလဲၤဟံးက့ၤပဲကရးအဂ့ာ်နှၣ်သၢ ဒီးလဲၤဟံးက့ၤပဲကရးအဂ့ာ်နှၣ်လီၤ. ဟဲက့ၤက့ၤဝဲဒီးက

လံၤတအိၣ်သိၣ်ဂံၤတအိၣ်လၢၤဘၣ်. ဟဲက့ၤဝဲတုၤလၢ ဖိၣ်ဃဲအတနူၣ်လီၤ. ကိးထိၣ်ဖိၣ်ဃဲစံးဝဲပလဲၤဆါနူက ဆိတနူၢ်ဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်. ဝဲကရးဟ့ၣ်နဂ့ာ်တဖျၢၣ် စံးဝဲဒၣ်နအိၣ်တစၢၤဓိၤနူၣ်တမ့ာ်ဘၣ်. တယုၢ်တညိဖိာ် လိၢ်ကွဲတၢ်တစုတစုနဲ့ာ်. ဒီးဖိၣ်ဃဲနူၣ်က့ၤထိးထိၣ်ဝဲဟ်ာ်ဝဲ လၢပနၢ်အကရၢဃၢၤနူၣ် ဟီထိၣ်ပနၢ်တစုဖိာ်ဝဲသၢဘိ. ဟိနဲာ်က့ၤပနၢ်တစုဖိာ်ဝဲသၢဘိ. မ့ၢ်ဆူၣ်ဒီးလဲၤကဒီးတၢ် ဝဲကရးဖိမ့ၣ်တခ်ီတးဒီးဆိကမိၣ်ဝဲလၢအသးပှၤအံၤက သီးတအိၣ်ဘၣ်. ဟဲထိၣ်ဝဲဆူခ်ီဒီးမၤဟံၣ်မၤဃိဝံၤဒီးဖိ မ့ၤဖီထံခွဲးလီၤဝဲလၢတၢၣ်လိၢ်ပှၤဟ်ာ်လီၤဝဲလၢဃိနါစ့ၤ လီၤ. မ့ၢ်ဟါဒီးဖိၣ်ဃဲနူၣ်ဟဲက့ၤ ဒီးထံၣ်လၢဟံၣ်ဒီးဆိ မိၣ်ဝဲဟံၣ်အံၤတအိၣ်မးတခ်ိၣ်တခဲၣ်လဲၣ်. မ့ၢ်မတၢၤဟဲ မၤဟံၣ်လၢစကရၢဃၢၤအံၤလဲၣ်. ဒီးထံၣ်လၢမ့ၤနူၣ်အိၣ် လၢဃိနါစ့ၤနူၣ်လဲၤကဓိၤဝဲဒီးစီၤထိၣ်ဝဲတစီၤ ဒီးက့ၤ ယ့ၢ်ဝဲဆူတၢ်ပျိပှၤတးနူၣ်တၢ်တသိၣ်တသဲနီတပှၤဘၣ်. ဆိကမိၣ်ဝဲမ့ကၢ်အကစၢ်တအိၣ်ဘၣ်သၢ. လဲၤထိၣ်ဝဲဒီး ဆူၣ်နီၤအိၣ်ဝဲဒီးပှၤဖိၣ်အိၤစံးဝဲဒၣ်ကစၢ်ဓၢ. မၤသံယၢ တဂ့ၤ. ဒီးဝဲကရးဖိမ့ၣ်တခ်ိကိးထိၣ်ဒုးလှၣ်အထံဒုးကူ ဒုးသိးက့ၤအဆူအယၣ်တက့ၢ်. ဒီးဒုးကူဒုးသိးထိၣ်က့ၤ ဝဲလီၤ.ဒီးဝဲကရးဖိမ့ၣ်ကိးနဲာ်က့ၤအီၤလီၤ. အနူၣ်တစုဒီး ကဲဒိၣ်ကဲပှၢ်က့ၤလီၤ.

၁. **ပနာ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ယံာ်ဝဲတနၣ်ရံၣ်ဒီးပစံးလၢပနာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢစိၢ်ပနာ်ဒီးအဆိဒ်နူၣ်လီၤ. စလဲၤတၢ်တယံာ် ဘၣ်. စလဲၤဘၢ်ယံလၢစိၢ်ပနာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတပနာ်စ ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤကူးဘုလၢစိၢ်ပနာ် ဒီးဟဲက့ၤအိၣ် နၢ်က့ၤအဖိလီၤ. စလဲၤဆူဖွါပှၤယံာ်တပနာ်စိၤလီၤ.

၂. **ပနံာ်ပနာ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢဘိၣ်ဝဲ ဒီးအဖံးအ ညၣ်ပှဲၤဝဲနူၣ်ပစံးလၢဘိၣ်ဝဲပနံာ်ပနာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢမ နံာ်မနာ်စကီးလီၤ. ပနၢ်တဒုဘိၣ်မးပနံာ်ပနာ်လီၤ. ဒီးပှၤ တနီၤနီၤစံးလၢဘိၣ်နဲာ်ပနံာ်လီၤ.

၁. **ပနၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်ဖိသၣ်လၢတၢ်တိၢ်လၢပကိးလၢနီၣ်ပ နၤဒီးပစံးလၢပပနၤအီၤလီၤ. ပှၤနၢ်က့ၣ်နူၣ်ပနၤလၢနီၣ် ပနၤလီၤ.

၂. **ပနၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပနၢၤအဆိလီၤ.ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ဒးဓိၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်တဆူၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢတဆူၣ်ဘၣ်ပနၢၤပနၤ ဘၣ်လီၤ. ထံတယိာ်ဘၣ်ပနၢၤပနၤဘၣ်. ပှၤတဂၤတ ဆူၣ်ဘၣ်ပနၢၤပနၤဘၣ်. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲလၢဆူၣ်ပ နၢၤပနၤစကီးလီၤ. ဒီးတၢ်ကတိၤတဘိအံၤပှၤတနီၤနီၤ နၢ်ပၢၢ်လၢတၢ်ဆူၣ်ပနၢၤပနၤ, ဒီးပှၤတနီၤနီၤနၢ်ပၢၢ်လၢ တဆူၣ်ဘၣ်ပနၢၤပနၤလီၤ.ဒီးပဆိကမိၣ်လၢဆူၣ်ဝဲကျၢၤ မနၤလီၤ.

၃. **ကျၢပနၤ** နူၣ်ဒ်ကျၢမနၤအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဆူၣ်ဝဲ နူၣ်လီၤ. ဆူၣ်ကျၢပနၤစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကျၢ ပနူၤကျၢပနၤလီၤ.

၄. **ဃါပနၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤစံာ်မၤကျၢၤတၢ်စံာ်ဃါဝဲဒီးပစံး လၢဃါပနၤလီၤ. ယ့ဃာ်စၢဃာ်တၢ်ဃါပနၤတကွၢ်. က လီၤယ့ၣ်ထူၣ်ဖျဲးဘၣ်ဖုး.ဒီးပစံးလၢဃါမနၤစကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဃါပနံၢ်ဃါပနၤလီၤ.

၅. **နီၣ်ပနၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပသူးဝၣ်လ့ၣ်ဖိဒ်ဂ့ၢ်အသိးလၢပက တိၢ်ပဖိလၢအနၢ်က့ၣ်တဖၣ်နူၣ်အဂံၢ်ဒီးပကိးလၢနီၣ်ပနၤ လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနီၣ်ပိၤနီၣ်ပနၤလီၤ. ပှၤကညီ ဖိနၢ်က့ၣ်နူၣ်ပနၤလၢနီၣ်ပနၤတကွၢ်.

၁. **ပနံၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ဃါပနၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤစံာ်မၤကျၢၤ တၢ်လၢပဃ့ဃာ်စၢဃာ်တၢ်နူၣ်ပစံးလၢဃါပနံၢ်ဃါပနၤ လီၤ.

၁. **ပနံာ်** နူၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢပဆါအိၣ်ပှၤအိၣ် ခဲလၢာ်နူၣ်ပစံးလၢပနံာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပနံာ်တၢ် ကၤလီၤ. ပှၤတနီၤနီၤမၤပနံာ်လၢသဘျၣ်. ဒီးတနီၤနီၤ မၤပနံာ်လၢတၢ်ကူတၢ်သိးတဒၢခိၣ်ကဲာ်လီၤ. လၢနူၣ်ဖိ ခိၣ်အိၣ်ဒံးအါမးလီၤ.

၂. **ပနံာ်** နူၣ်မ့ၢ်ထိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဆီမ့ၢ်ဂ့ၤအခံထူးလီၤနူၣ်အိၣ် ဒီးအကမိာ်ထိၣ်ခံဖျၢၣ်ဖီးသိဝဲနူၣ်ပစံးလၢပနံာ်လီၤ. ထိၣ် ကိးပနံာ်နူၣ်အိၣ်လၢအမဲၢ်ကိခိၣ်ထံးလၢအခံထူးလီၤနူၣ် ခံဖျၢၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲဒၣ်ထိၣ်ကိးစၢၣ်သံအသး နူၣ်ပမၤနူၢ်အပနံာ်နူၣ်ပမၤကသံၣ် ဒီးပစိာ်လၢပလီၤနူၣ်ပ မၤပနံာ်တၢ်ကၢနူၣ်ဂ့ၤကၢလီၤ.

၃. **ပနံာ်ပနာ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤဘိၣ်ဝဲဒီးအဖံးအညၣ် ပှဲၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤကညီဘိၣ်ဝဲတုၤအစုပလွံၤခိၣ်ပလွံၤအလၣ် ပှဲၤဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢမၤသးပနံာ်ပနာ်လီၤ. ပနၢ်တဒုဘိၣ် မးပနံာ်ပနာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘိၣ်ဒီးမၤမးအသးပနံာ်ပနာ် စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၄. **ပနံာ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤပှၤတၢ်ဆါတၢ်, ပှၤကၤတၢ်ဖိနူၣ်ပစံး လၢပှၤပနံာ်ဖိလီၤ. ပှၤပနံာ်ဖိတဖၣ်နူၢ်ယုထဲပနံာ်တၢ်ကၤ ဒီးပှၤဝဲဆါဝဲလီၤ .

၅. **စီၤပနံာ်ကးပူ.** No.58-၅၈. ပစံၣ်တဲၤမတၢၤတဂၤ လၢပျၢၤဒီးမိဝၤခံဂၤအဖိတအိၣ်အလံၤတအိၣ်ဘၣ်ဒီး အသးပှၢ်သဃဲးတ့ၢ်လီၤ. အဝၤတဂၤနူၣ်မံလၢမနၤ ဒီးမံ မိၢ်လၢတၢ်ပိုၤတၢ်ပိၢ်ဟဲစံးအီၤအအံၤဓိခဲဂံၤတနံၤလဲၤဟး ကၢ်နဲဒၣ်နဲာ်. နမါတဂၤနူၣ်မၤအဟးလီၤလၢဟံၣ်ပှၤတ ဂ့ၤ. စကဟ့ၣ်လီၤနဖိခွါတဂၤလီၤ. မ့ၢ်ဆူၣ်ထိၣ်ဒီးဒ်တၢ် မၤလိာ်အီၤအသိးနူၣ် ဒီးလဲၤဟးဝဲဒၣ်လီၤ, လဲၤဟးနူၣ် မၤလိာ်ဟ်အမါစံးဝဲဒၣ် မ့ၣ်ပှၢ်ဓၢဟးလီၤလၢဟံၣ်ပှၤအံၤ တဂ့ၤ. စကလဲၤယုနူၢ်နဖိခွါတဂၤစံးဝဲဒၣ်. အမါနူၣ်စ့ၢ် အဝၤကလုၢ်ဒီးတဟးလီၤဘၣ်လၢဟံၣ်ပှၤနူၣ်ဘၣ် ဒီးထါ

ဒ်အထံလၢအဘျိၣ်ပူၤန့ၣ်ကြိၢ်ကြိၢ်လီၤ. ထါထါထၣ်
န့ၣ်ထိၣ်တဘ့ၣ်ဟဲက့ၤယူၤဟူၢ်ဟူၢ် ဒီးတ့ၢ်လီၤထံမိၢ်တိၤ
အသၣ်တဖျၢၣ်လၢအထၣ်ဖိခိၣ်န့ၣ်သမီးကလာ် ဒီးဟံး
ထိၣ်ဝဲ ဒီးအိးကွံာ်ဝဲအဖံးဝံၤဒီးတ့ၢ်လီၤဝဲဆူဒၢးဖိလာ် ဒီး
အကသ့ၣ်မိၢ်ပှၢ်တဒုအိၣ်ထံမိၢ်တိၤသၣ်အဖံးန့ၣ်လီၤ. အ
ဝဲအိၣ်ဝဲအသးလီၤစံးဝဲဒ်န့ၣ်. ဒီးကသ့ၣ်မိၢ်ပှၢ်တဒုန့ၣ်လၢ
ခံလၢပျၢၤတဒၢဘၣ်နီတခိၣ်ဘၣ်စံးဝဲၣ်. တုၤမ့ၢ်အန့ၣ်တ
စုဒီးမတၤတဂၤဟ်မှၣ် ဒီးကသ့ၣ်မိၢ်ပှၢ်န့ၣ်ဒၢထိၣ်ဝဲတစု
ယီလီၤ. မ့ၢ်အလါဘၣ်ဒီးဆံးစၢ်န့ၢ်အဖိဟ်ခွါလီၤ. ဒီးက
သ့ၣ်မိၢ်ပှၢ်တဒုန့ၣ်ဆံးစၢ်န့ၢ်အဖိလၢအဖါလီၤ. တုၤအနိၢ်
ဒိၣ်ထိၣ်ဒီးကိးလိာ်အသး ဒီးကသ့ၣ်ခံဒုန့ၣ်လၢပှၢ်လၢဝဲၢ်
လီၤ. စံးဝဲဒ်န့ၣ်. ကသ့ၣ်တဒုန့ၣ်ကဲလၢအဝဲၢ် ဒီးကိးဝဲအ
မံၤလၢစီၤပနံာ်ကၢးလီၤ. ပှၤကညီတဂၤန့ၣ်မ့ၢ်လၢအပှၢ်ဒီး
ကိးဝဲအမံၤလၢသီထ့ာ်ကိမါလီၤ. ပှၤခံဂၤန့ၣ်ဒိၣ်ထိၣ်ဒီး
အဝဲၢ်ကသ့ၣ်စီၤပနံာ်ကၢးတဂၤန့ၣ်ကလဲဝဲသ့လီၤ. ယံာ်
ယံာ်ဒီးသါကလဲၤယုအမါ ဒီးသံကွၢ်ဝဲလၢအမိၢ်အပၢ်
လီၤ. အမိၢ်အပၢ်တခီမ့ၢ်အဖိအိၣ်တဂၤယီ ဒီးပျ်ဝဲဆူ
ကိၢ်ယံၤတဘ့ၣ်ဘၣ်ဒီးသါကဒုးန့ၢ်ဝဲအမါလၢပကိၢ်ပူၤဖိ
လီၤ. သီထ့ာ်ကိမါတခီတဘၣ်ဘၣ်အသးလၢဟ်မှၣ်လၢ
အမိၢ်အပၢ်စံးန့ၣ်ဘၣ်. တအဲၣ်ဒီးဘၣ်ဂဲဘၣ်ဒီးကူၣ်ဝဲလၢ
အကဟးခူသူၣ်လၢမနၤလီၤ. ဟးန့ၣ်အခိၣ်ဘၣ်တိၢ်လၢ
အမိၢ်ခိၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်န့ၣ်သါစဲးကလာ် ဒီးဘါထိၣ်က့ၤအမိၢ်န့ၣ်
နံ့ဘျီဒီးလဲၤဒီးထိၣ်အကသ့ၣ်လီၤ. အကူသ့ၣ်န့ၣ်ကလဲ
ကလဲထိၣ်ဘးလၢမူဖးဖိဒီးထံၣ်လီၤလၢနိၢ်တဖျၢၣ်ဒီးလဲၤ
လီၤဝဲဒၣ်လီၤ. တၢ်လၢနိၢ်ပူၤန့ၣ်စီၤပၤအဲကရးဖိမှၣ်တဂၤ
အမံၤမ့ၢ်လၢနိၢ်သံးလါပိးဖှာ်လီၤ. ဒီးန့ၢ်ဝဲလၢအမါလီၤ.
အိၣ်ယှာ်ဝဲပှဲၤနံၤပှဲၤသီဝံၤဒီးစံးအမါ. ဟ်မှၣ်ဓါပကက့ၤ
အိၣ်သကိးမိၢ်သ့ၣ်ပၢ်သ့ၣ်တဘိမိစံးဝဲဒ်န့ၣ်. အမါနိၢ်သံး
လါပိးဖှာ်တခီတးဒီးစံးဝဲ. စကက့ၤစ့ၢ်ကီးဒီးနၤလီၤ. ဒီး
စံးဆၢအမါနက့ၤဒီးယၤတသ့ဒံးဘၣ်. နမ့ၢ်က့ၤဒီးယၤ
အံၤနဘၣ်တပှာ်မ့ၢ်နဘၣ်တပိမ့ၢ်လၢတၢ်ဖးဖိန့ၣ် ဒီးနက
သံလီၤနဲလီၤ.နဲဒၣ်အံၤနအိၣ်ထိဘိလၢနိၢ်ပူၤဒီးနတထံၣ်
ဒံးဘၣ်တပှၢ်မ့ၢ်တပိမ့ၢ်နီတခိၣ်ဘၣ်. ဒီးအမါစံးဆၢအိၤ
စကလဲၤဒီးစကလဲၤဒၣ်တၢ်လီၤ. စတသံဘၣ်. အဝၤမၤ
တသ့ဘၣ်ဒီးအဝၤက့ၤကိးအီၤလီၤ. တုၤမ့ၢ်အန့ၣ်တစုဒီး
ဒီးထိၣ်ကသ့ၣ်န့ၣ်ဒီးမိဝၤခံဂၤဝံၤ ဒီးကသ့ၣ်ကလဲထိၣ်
ဆူမူဖးဖိထးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်တပှၢ်မ့ၢ်တပိၢ်မ့ၢ်ဒီးအမါနိၢ်သံ
လါပိးဖှာ်န့ၣ်တၢ်ဂိၢ်အသးဒီးကနိးဝဲတကျဲလီၤ. ဒီးအဝၤ
သးကညီၤအိၤဒီးအဝၤမၤတသ့ဘၣ်လီၤ. ထံၣ်လီၤလၢ
သရိာ်လၢပျိပူၤတဖျၢၣ် ဒီးအမါစံး အိၤလဲၤလီၤအိၣ်
ယုၤယၤလၢသရိာ်ပူၤန့ၣ်တဘိဒီးအဝၤစံးအိၤတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်
ကလီးအသရိာ်လီၤ. ပမ့ၢ်လဲၤအိၣ်ဒီးကလီးကဟဲက့ၤ

စီၤပနံာ်ကၢးပူ

အိၣ်ပှၤလီၤ. ဒီးအမါစံးကဒီးအိၤနမ့ၢ်တလဲၤလီၤယုၤ
ဘၣ်ယၤဒီးစကသံလီၤယဲလီၤ.အဝၤသးကညီၤအိၤဒီးအ
ဝၤလဲၤလီၤယုၤအိၤလီၤ.လဲၤလီၤတုၤဒီးဆိၣ်ကဲၤထိၣ်မ့ၣ်
အူဖၣ်ဆါဒီးအမါန့ၣ်ဆူးမ့ၣ်အူတၢ်လၢၤထိၣ်အိၤဒီးမံသ
ပှၤဝဲလီၤ. မ့ၢ်ဟါလီၤဖးဖိမ့ၢ်ဒီးကလီးဟဲက့ၤလံလီၤ. က
လီးကွၢ်ယီၤသရိာ်ပူၤမ့ၣ်အူကဲၤဂီၤဂီၤဒီးကလီးသံကွၢ်
ယီၤအိၤ မတၤမံလၢသရိာ်ပူၤန့ၣ်လဲၣ်. ဒီးသီထ့ာ်ကိမါ
စံးဆၢအိၤ.ယၤလဲမတၤကမံလၢနသရိာ်ပူၤအံၤလဲၣ်.
ကလီးဟဲက့ၤကိးဒ်န့ၣ်ပှဲၤထိၣ်ယုဒုဒီးတၢ်မိၣ်မံထိၣ်အ
သးတကျဲလီၤ. ဒီးထိၣ်ဂဲၤထိၣ်အမါဒီးစံးဝဲဒ်န့ၣ်. ဂဲၤဆၢ
ထၢၣ်ဆိးသီတဘိဟ်မှၣ်ဓါ. တၢ်မိၣ်မံစသးကၢ. အအံၤ
နုၤအံၤကလီးမ့ၢ်ဟဲက့ၤကိးထိၣ်. မတၤမံလၢသရိာ်ပူၤ
န့ၣ်လဲၣ် ဒီးစံးဆၢကၢ်အိၤ. ယၤလဲ. မတၤကမံလၢနသ
ရိာ်ပူၤအံၤလဲၣ်. ဒ်န့ၣ်တက့ၢ်နဲာ်. စံးအမါဒ်န့ၣ်ဝံၤဒီးမံသ
ပှၤဝဲဒၣ်အနၢ်လီၤထွံယိာ်ယိာ်ကလာ်ဒီးကလီးအဖါတူၢ်
မဲၢ်လၢအသရိာ်ဒၣ်ဝဲဟဲက့ၤလၢခံကတၢၢ်တဒုန့ၣ်ကိး
ထိၣ်လံလီၤ. ကိးထိၣ်န့ၣ်စံးဝဲဒ်န့ၣ်. မတၤမံလၢစသရိာ်
ပူၤန့ၣ်လဲၣ်.ဘှီၣ်. မတၤမံလၢစသရိာ်ပူၤန့ၣ်လဲၣ်. ဘှီၣ်.
မတၤမံလၢစသရိာ်ပူၤန့ၣ်လဲၣ်. ဘှီၣ်,မတၤမံလၢစသရိာ်
ပူၤန့ၣ်လဲၣ်. ဒီးနိၢ်သံလါပိးဖှာ်ကိးဆၢအိၤ. မးယၤလီၤ
နဲၣ်, တုၤမ့ၢ်အန့ၣ်တစု ဒီးကလီးကနၣ်မ့ၢ်ဟ်မှၣ်အက
လုၢ်ဒီးလဲၤယီၤဝဲဒၣ်လီၤ. လဲၤထံၣ်လိာ်အသးဒီးစီၤပနံာ်
ကၢးလၢယီတၢၢ်ထံးန့ၣ်ဒီးစီၤပနံာ်ကၢးအ့ၣ်အိၤကြူးကြူး
လီၤစံးဝဲဒ်န့ၣ်. ယံာ်ယံာ် ဒီးစီၤသီထ့ာ်ကိမါန့ၣ်အနၢ်ပိၣ်
ထိၣ်လၢခိဒီးစံးအဝဲၢ်စီၤပနံာ်ကၢးန့ၣ်.ဝဲၢ်ဓါ.မၤဇ့ၢ်သ့ၣ်တ
က့ၢ်. ကဖိၣ်ဘၣ်ဖုးနၣ်ဒိၣ်လၢနနါဒ့ခံန့ၣ်ဝဲၢ်ဓါ. တုၤမ့ၢ်
အန့ၣ်တစု ဒီးကလီးန့ၣ်နၢ်ဟူန့ၣ်အကလုၢ်ဒီးကလီးဖိၣ်
မးကသ့ၣ်အသ့ၣ်ဒိၣ်လၢအနါဒ့ခံန့ၣ် ဒီးကလီးက့ၤမိၤ
အိၤဆူအဝ့ၢ်လီၤ. ဒီးကလီးက့ၤဒုးယာ်မးအိၤလၢကပိၤ
ထးအပူၤကျၢၤကျၢၤကလာ်လီၤစံးဝဲဒ်န့ၣ်. ကလီးန့ၣ်မ့ၢ်
လၢအဒိၣ်ဒီးစီၤပၤ ဒီးမၤအခ့အပှၤဘ့ၣ်လီၤကသ့ၣ်န့ၣ်
အဆၣ်လီၤ. ကသ့ၣ်န့ၣ်သးတယုၢ်အပှၢ်သီထ့ာ်ကိမါန့ၣ်
ဒီးတအိၣ်ဘၣ်အဆၣ်အမီၤဘၣ်. အ့ၣ်ကပိၤထးန့ၣ်သ့
သ့တနံၤမ့ၢ်ဟါ. သ့သ့တနံၤမ့ၢ်ဟါဒီးယဲာ်လဲာ်ဝဲဒံးသီးဒီး
စီးဘံၣ်ခွံၣ်နါန့ၣ်လီၤ.သီထ့ာ်ကိမါန့ၣ်မ့ၢ်ဆ့ၣ်ထိၣ်ဒီးဟး
ဝဲဒၣ်တသ့လၢၤဘၣ်နီတပူၤဘၣ်စံးဝဲဒ်န့ၣ်. တသ့ဘၣ်န့ၣ်
မ့ၢ်အတသ့ဘၣ်ဝဲဒ်လဲၣ်. တၢ်ဖဲန့ၣ်မ့ၢ်လၢပိၣ်လဲၣ်အခၢၣ်
သးကီးအဖိခိၣ်ထံအိၣ်တရံးဝးဝးဒီးဟးဝဲဒၣ်တသ့ဘၣ်
နီတပူၤဘၣ်လီၤ. အိၣ်အိၣ်လၢကီးတကီးအဖိခိၣ်န့ၣ်
ယံာ်ယံာ်ဒီးစံးဝဲဒ်န့ၣ်. တၢ်တခိၣ်အံၤပကသံလီၤ. တုၤမ့ၢ်
အန့ၣ်တစုဒီးတၢ်စုပြးအိၤတကျဲလီၤ. ကဘိတဘ့ၣ်လဲၤ
တၢ်လၢပိၣ်လဲၣ်ပူၤန့ၣ် ဘၣ်တမှာ်တပိပှၢ် လဲၤဝဲတဘူၣ်

ဘၣ်ဒီးဟဲထိးထီၣ်ဝဲလၢကီးအတရူၤလီၤ. ဒီးမတၤတဂၤ ပှၤကဘီဖိတဂၤစံးကဘီဒိၣ်နူၣ်. ကစၢ်ဧၢ. ကီးတကီးအ ဖိခိၣ်အံၤအိၣ်လၢပှၤကညီခံဂၤ.ဒီးသရိာ်တဖျၢၣ်ဘၣ်ဧၢ. တုၤမ့ၢ်အနူၣ်တစု ဒီးကဘီဒိၣ်လဲၤထီၣ်ကွၢ်တကျဲလီၤ. သီထွာ်ကီမါ ဒီးအမိဝၤခံဂၤနူၣ်ထံၣ်လၢကဘီဒိၣ်ကီၤ လၤဝါနူၣ် ဒီးကီၤလၤဝါနူၣ်မ့ၢ်လၢအဒီသိၣ် ဒီးနီၢ်သံလါ ပိးဖှာ်အပၢ် ဒီးသ့ၣ်ညါနီၢ်သံလါပိးဖှာ်နူၣ်လီၤ. ဒီးကဘီ ဒိၣ်ကီၤလၤဝါနူၣ်သံကွၢ်နီၢ်သံလါပိးဖှာ်အတၢ်.ဖိဧၢ.နဟဲ မၤမနုၤလၢအံၤလဲၣ်. ဒီးအတၢ်စံးဘၣ်လီၤအသးဒ်အံၤဒ် နုၤဝံၤ ဒီးကီၤလၤဝါကဘီဒိၣ်တဂၤနူၣ်သးကညီၤဘၣ်အ သိၣ်ဖိမုၣ်ဒီးမိၣ်မးတၢ်မှံၤမှံၤလီၤ. ဆိကမိၣ်ဝဲလၢအသး တၢ်အံၤစသိၣ်ဖိမုၣ်လီၤ. စမ့ၢ်တပဒၢးထိၣ်ကူၤဘၣ်အီၤ ဘၣ်ဒီးဒံးသိးဒီးစကွံာ်တၢ်ကွံာ်စဖိဒၣ်ယဲလီၤ. စမ့ၢ်ပဒၢး ထိၣ်ကူၤအီၤဒီးမ့ၢ်ထူၣ်ဒီးကဘီကသ့ၣ်ဖးလီၤ. အၣ်ဧၢ်. သံမ့ၢ်သံ.ဟးဂီၤမ့ၢ်ဟးဂီၤ. စကပဒၢးထိၣ်ကူၤအီၤလီၤ. တုၤမ့ၢ်အနူၣ်တစုဒီးပဒၢးထိၣ်ကူၤဝဲလီၤ. ပဒၢးထိၣ်ကူၤ ဝဲဝံၤကီးထိၣ်ကလံၤ. စၢ်ထိၣ်ယၢ်ဒီးခီပစုၢ်မးဗိၣ်လဲၣ်နူၣ် ကြူးကြူးလီၤ. ဒီးတုၤဝဲလၢဗိၣ်လဲၣ်အသးထိလီၤ. မ့ၢ် ထူၣ်စၢ် ဒီးတပှၢ်မ့ၢ်ဟဲထိၣ်မးခံးခံးလီၤ. တုၤမ့ၢ်ထူၣ်ပှၢ် ဘၣ်အဒီဘါတနုၤလၢတလှၢ်ဒီးကဘီသ့ၣ်ဖးသပှၢ်ခံလှၣ် သကွးကလာ်ဒီးကီၤဘၣ်ကီၤလၤတဖၣ်လီၤအုးသံတနီၤ လီၤအုး. ပီၢ်ကူၤဝဲတနီၤပီၢ်. က်ကူၤလၢခီတဖၣ်စိၢ်က်. တက်ဘၣ်တဖၣ်စိၢ်သံဝဲလၢအအါလီၤ. အဝဲဒၣ်ဒီးမိဝၤ ခံဂၤနူၣ် ဟံးနူၢ်ကူၤဘၣ်လၢကဘီအလှၣ်တဂၤဇလှၣ် လှၣ်ဒီးလီၤထွံဖးဂဲခံဂၤနူၣ်တဂၤတကျိုကျိုလီၤ. လီၤ ထွံဝဲဆူထံခံတဂၤဆူထံထၣ်တဂၤဒီးကီးလိာ်အသးစံးဝဲ ဒၣ်. နဲတဂၤဧၢ. နဘူၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤနသးမ့ၢ်ထိ. နမ့ၢ်ကဲလၢမိၢ် ဧၢပၢ်ဧၢ. နမ့ၢ်ထိးထီၣ်ဘၣ်နသးလၢဂ့ၢ်တဖျၢၣ်ဖျၢၣ်ဒီး ဒ်နကထံၣ်ကူၤယၤနူၣ်ယုကူၤယၤတကၠၢ်. ဒီးအဝၤတခီ အတၢ်ကီးဆၢအီၤဒံးဝဲဒၣ်. နဲတဂၤဧၢ. ဘၣ်ယိၣ်တဂ့ၤ. နဘူၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤနသးမ့ၢ်ထိ. နမ့ၢ်ကဲလၢမိၢ်ဧၢပၢ်ဧၢ.နမ့ၢ်ထိး ထိၣ်ဘၣ်နသးလၢဂ့ၢ်တဖျၢၣ်ဖျၢၣ် ဒီးဒ်နကထံၣ်ကူၤယၤ နူၣ်ယုကူၤစ့ၢ်ကီးယၤတကၠၢ်. ကတိၤလိာ်အသးတခီတ ဘိဘိဝံၤဒီးကပီထိၣ်ဒီးကွၢ်လိာ်အသးတဖျါ. ကီးလိာ်အ သးတဟူလၢၤဘၣ်လီၤ. မ့ၢ်တနံၤယီနူၣ်အမါတဂၤလီၤ ထွံတီလၢပမုၣ်ကမဲအထံဆၣ်ပူၤ ဒီးအဝၤတဂၤလီၤထွံ တီဝဲပၢၤကလီးအထံဆၣ်ပူၤလီၤ. အမါတဂၤနူၣ်သီးပ သံးတဘီပအပူၤကြၢးဒီးတနီၢ် ဒီးမၤပမုၣ်ကမဲအတၢ်လဲၤ ဆါနူအီၤလီၤ. ဆါဝဲအပူၤနူၢ်နူၣ်လဲၤမၤသရိာ်ထူတဖျၢၣ် လၢကျဲမ့ၢ်ပျိဖးလဲၢ်အသးကံၢ်ပူၤ ဒီးမၤအကုၢ်ပၢၤသၢဂၤ လွံၢ်ဂၤလီၤ. ဒီးမၤလိာ်ဟ်အကုၢ်သၢဂၤနူၣ်စံးဝဲဒၣ်. အ အံၤဇီ. ကယဲၢ်မ့ၢ်ပှၤဟဲတပူၤလၢ်လၢ်လှၢ်အိၣ်အီၤကီးဂၤ ဒဲးတကၠၢ်. ဒီးကွဲးဟ်ဒီးလံာ်တဘ့ၣ်လီၤ. ဒီးမၤလိာ်အ ကုၢ်နူၣ်. ကယဲၢ်ပှၤလၢအဟဲဒီးသုလုၢ်အိၣ်အီၤနူၣ်တုၤအ အိၣ်မ့ၤအီထံဝံၤဒီးဒါလီၤနူၢ်အချိၣ်. ဟ်လီၤနူၢ်အခိၣ်တ ခၢၣ်ဝံၤ ဒီးဒုးဖးကၢ်အလံာ်အံၤကီးဂၤဒဲးနဲာ်. ပှၤလၢအ ကွၢ်လံာ်အံၤအမဲာ်ထံမ့ၢ်လီၤတဂၤဂၤနူၣ်ဒီးဟဲကူၤယှၢ်စံး ဘၣ်ယၤဇ့ၢ်ချူတကၠၢ်. တုၤမ့ၢ်အနူၣ်တစုဒီးကူၤအိၣ်ကူၤဝဲ ဒၣ်လၢဟံၣ်လီၤ. အဝၤတဂၤနူၣ်လီၤထွံတီဝဲလၢကလီး အထံဆၣ်ပူၤ ဒီးနူၢ်အမါလၢကလီးအဖိမုၣ်နူၣ်လီၤ. ဒီး ကလီးအဖိမုၣ်အဲၣ်အီၤဂ့ၤမးလီၤစံးဝဲဒၣ်. ဒီးတၢ်လၢက လီးအဖိမုၣ်နူၣ်မ့ၢ်လၢကလီး အစီၤပၤအဲကရးလၢအဟဲ ကူၤဖိၣ်နူၢ်သီထွာ်ကီမါအဝဲၢ်စီၤပနံာ်ကးလၢသရိာ်ပူၤလၢ သီနူၣ်အဖိမုၣ်လီၤ. သီထွာ်ကီမါနူၣ်အိၣ်အိၣ်ဒီးဆိက မိၣ်ထိၣ်ကူၤအမါနီၢ်သံလါပိးဖှာ်နူၣ်ဒီးဟီၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးအ မါကလီးအဖိမုၣ်နူၣ်သံကွၢ်အီၤ. ဘၣ်မနုၤနဟီၣ်လဲၣ်. ဒီးစံးဆၢဝဲ. ပအိၣ်လၢခံပအိၣ်လၢပျၢၤပဒီးဘၣ်မးက သ့ၣ်ဧၢဧၢၣ်. တၢ်တခိၣ်အံၤပတဒီးဘၣ်ကသ့ၣ်လဲၣ်. ဒီး အမါစံးဆၢအီၤ. ပဝဲဒၣ်ပထံပကိၢ်အံၤကသ့ၣ်တအိၣ် ဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးပၢ်အကသ့ၣ်အိၣ်တဒုဘၣ်ဧၢ. ကသ့ၣ် နူၣ်ပၢ်ဟဲကူၤဖိၣ်နူၢ်ဒံးမၤစိၢ်စိၤလီၤ. ပမၤဘၣ်ဘူးပဝဲတ ဘူၣ်ဘၣ်နီတဂၤဘၣ်. ကသ့ၣ်နူၣ်မ့ၢ်ပၢ်ဟဲကူၤဖိၣ်နူၢ်ဖဲ လဲၣ်ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်. အုၣ်ပၢ်လီၤဖိၣ်လီၤဖိမးဒိကညါ လီၤ.တုၤမ့ၢ်အနူၣ်တစုဒီးသီထွာ်ကီမါနူၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲလၢ အသး. အိၣ်, တၢ်နူၣ်တၢ်နူၣ်မ့ကၢ်စဝဲၢ်စီၤပနံာ်ကးနူၣ် သၢၣ်. ဒီးအသူၣ်ခုအသးခုထိၣ်ဝဲတကျဲလီၤ. လဲၤကွၢ်ဝဲ သတးဒီးမ့ၢ်လၢအဝဲၢ်လီၤ. အဝဲၢ်ထံၣ်အီၤဒီးအဝဲၢ်အသး ခုဒီးဝံးမးအမဲၢ်ဆွံးဆွံးလီၤ. ဒီးကဟဲးထိၣ်ကဟီးထိၣ် မးဝဲလီၤ. ဒီးကတိၤကသ့ကဖးလိာ်အသးဒီးပှၢ်ဝဲၢ်ခံဂၤ နူၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်အနူၣ်တစုဒီးမိၢ်ထိၣ်ကူၤအကသ့ၣ်ဒီး ဟဲကူၤဝဲလီၤ. ဘၣ်လီၤကူၤအကသ့ၣ်အဆၣ်နူၢ်ဘျုးအိၣ် အီၤဘျုးအိၣ်အီၤ ဒီးအတၢ်ဘိၣ်ထိၣ်ကူၤဝဲဖျှၣ်ကလာ်ဒ် လိၢ်လိၢ်ဒီးမၤအမါယါနူၢ်အတၢ်ကမၢၤအိၣ် ဒီးကလဲၤလိၢ် ကွဲဝဲကီးမ့ၢ်ဆူၣ်ကီးမ့ၢ်ဟါလီၤ.ဒီးသီထွာ်ကီမါနူၣ်သံကွၢ် အဝဲၢ်စီၤပနံာ်ကးနူၣ်. ဝဲၢ်ဧၢ. နတလဲကဲကူၤလံဒ်နလိၢ် လၢသီအသိးနူၣ်လံဓါ. ဒီးအဝဲၢ်စံးဆၢအီၤ. ဝဲၢ်တဟီၣ် တဆူၣ်ထိၣ်ကူၤဒံးဘၣ်ဒ်အလိၢ်ဘၣ်. ဝဲၢ်ကလဲတကဲကူၤ ဒံးဘၣ်ဒ်အလိၢ်ဘၣ်. ယံာ်ယံာ်ဒီးအဝဲၢ်စံးအီၤ. ကိဧၢ. မ့ မ့ၢ်အအံၤတစုအံၤဝဲၢ်တဟိၣ်ဆူၣ်ထိၣ်ကူၤလံဒ်လိၣ်လိၢ် လံ. ဝဲၢ်ကလဲကဲကူၤလံဒ်အလိၢ်လၢပျၢၤအသိးနူၣ်လံ. တုၤနုၤတစုသီထွာ်ကီမါနူၣ်အိၣ်အိၣ် ဒီးကၢၣ်လၢအက ဟးကူၤဒီးဟိၣ်ကဒီးဝဲလီၤ. ဒီးအမါကလီးအဖိမုၣ်သံ ကွၢ်ကဒီးအီၤ. ဘၣ်မနုၤလၢနဟိၣ်လဲၣ်. ဒီးစံးဆၢကဒီး ဝဲ. ပအိၣ်လၢခံပအိၣ်လၢပျၢၤပအီဘၣ်မးသံးနဲာ်. တၢ်တ

ခိဉ်အံၤပတအိဉ်ဘဉ်လၢၢမးသံးလဲဉ်. တုၤမ့ၢ်အနူဉ်တစုဒီးကလီးအဖိမုဉ်နူဉ်ဆီဉ်ခ့ဆီဉ်ပှၤဖိသံးတကျဲလီၤ.အခ့အပှၤဖိသံးဝံၤဒီးအခ့အပှၤဟဲစိာ်ဟ့ဉ်အီၤဒီးအီဝဲဒီးမိဝၤခံဂၤနူဉ်လီၤ. အဝဲဒဉ်အီဝဲဘဉ်ဒးဓိၤဒီးဒုးအီတပျုာ်အမါနူဉ်လၢသံးယံးယံး ဒီးအမါခိတသူဉ်ညါတၢ်နိတမံၤဒီးအီစ့ၢ်ကီးဝဲကွံးကွံးလီၤ. တုၤနုၤတပဟၢကလီးအဖိမုဉ်နူဉ်မူၤသံးတသ့ဉ်ညါတၢ်နိတမံၤဘဉ် ဒီးသီထွာ်ကီးမါနူဉ်ဒီးထီဉ်အကသ့ဉ် ဒီးကလဲပစုၢ်မးဝဲကြူးကြူးလီၤ. ဒီးတၢ်လၢကလီးအဖိမုဉ်အပၢ်ဓိၤပၤအဲကရးနူဉ်အထီးမိၢ်ဝါကလဲသ့အိဉ်စ့ၢ်ကီးတဒုလီၤ. ကလီးအဖိမုဉ်နူဉ်အပၢ်ထံဉ်လၢအဝၤကလဲၤက့ၤ ဒီးလူၤဝဲလၢထီးမိၢ်ဝါတဒုနူဉ်အဖိခိဉ်လီၤ. လူၤလူၤဝဲကချူးချူးကချူးချူးတ့ၢ်ဒီးဓိၤပနံာ်ကးတ့ၢ်လီၤအသးဆူဟိဉ်ခိဉ်ဖျာဉ် ဒီးကဲထီဉ်လၢလၢ်တဖျာဉ်လီၤ. ကလီးအ့ဉ်အ့ဉ်တနူၢ်.ထီးအ့ဉ်အ့ဉ်တနူၢ်ဒီးဂဲၤဆၢထၢဉ်ကဒါထီဉ်အခိဉ် ဒီးကလဲကဒါက့ၤဝဲဆူအလိၢ်ခံလီၤ. ဒီးဓိၤပနံာ်ကးဂဲၤဆၢထၢဉ်ကလဲထီဉ်က့ၤကဒီးဒီးအိဉ်ဖျါထဲထီဉ်ဘိဓိၤတဘ့ဉ်ဓိၤလီၤ. ကလီးစကၢထီဉ်အသးလူၤကဒီးအီၤကြူးကြူး ကချူးချူး ဒီးတ့ၢ်လီၤအသးဒီးကဲထီဉ်လၢလၢ်လီၤ. ကလီးအ့ဉ်ဒီးအ့ဉ်ဝဲတနူၢ်တလီၤ. တနာ်တနွါဘဉ်နီတပူၤဘဉ် ဒီးက့ၤကဒါက့ၤကဒီးဆူအလိၢ်ခံလီၤ.လူၤဝဲပှဲၤထီဉ်သၢဘျီဒီးမၤဝဲတပှဲၤလၢၢဘဉ်ဒီးက့ၤကဒါက့ၤနိၢ်နိၢ်ဝဲဒီးတလူၤလၢၢဘဉ်ဝဲဘဉ်လီၤ. တုၤမ့ၤအနူဉ်တစုဒီးသီထွာ်ကီးမါ ဒီးဓိၤပနံာ်ကး ဒီပှၢ်ဝဲၢ်ခံဂၤနူဉ်ကလဲဝဲလၢမူဖးဖိနူဉ် ဒီးကွၢ်ယုလီၤတၢ်သ့သ့တနံၤလီၤ. ယံာ်ယံာ်ဒီးထံဉ်လီၤလၢသရိာ်ထူတဖျာဉ်အိဉ်လၢပျိမုၢ်ပူၤဒီးဖျါကပီၤမးမျ်မျ်လီၤ. ဒီးစံးဝဲဒဉ်. ဝဲၢ်ဓၢ, သရိာ်တဖျာဉ်လီၤလးကလဲဉ်. လဲၤလီၤကွၢ်မၤ. တုၤနုၤတပဟၢဒီးအဝဲၢ်နူဉ်ကလဲဖုဉ်လီၤဖုဉ်လီၤဒီးတုၤလီၤလၢသရိာ်အပူၤနူဉ်လီၤ.တုၤနုၤတစုပှၤပၢၢသရိာ်သၢဂၤလွံၢ်ဂၤနူဉ်ဖိမုၤဖိထံဝံၤ ဒီးခွဲးလီၤဘါလီၤဝဲ ဒီးဟ့ဉ်ဒုးအိဉ်ဝဲလီၤ. အိဉ်မ့ၤဝံၤဒီးဒါလီၤနူၢ်ဝဲအချိဉ်အဃါ, အခိဉ်တခၢဉ်ပီၤတ့ၢ်မိၤဝံၤ ဒီးဟ်လီၤအိဉ်နူၢ်ဝဲအတၢ်ကမၢၢအိဉ်ကမၢၢအီမိာ်ဓိၤခွးဓိၤလီၤ. ဝံၤဒီးဟ့ဉ်ဃီၤလံာ်လၢအကစၢ်မုၢ်ကွဲးဟ်နူဉ်လီၤ. သီထွာ်ကီးမါနူဉ်ကွၢ်လံာ်နူဉ်ဘျုးဘျုးဒီးအမဲာ်ထံလီၤဝဲလီၤ. ဒီးပှၤပၢၢသရိာ်နူဉ်က့ၤယ့ၢ်စံးဘဉ်အကစၢ်မုဉ်ဒီးစံးဝဲဒဉ်. ကစၢ်မုဉ်ဓၢ. ဒ်နမၤလိာ်ပှၤအသီးနူဉ်ပလုၢ်အိဉ်ပှၤဟဲလၢထံခံ. လၢထံထဉ်ဒီးပဒုးကွၢ်အီၤလၢနလံာ်နူဉ်ဖးဝဲ ဒီးအမဲာ်ထံတလီၤဘဉ်နီတဂၤဘဉ်. အအံၤတစုအံၤပှၤပှၤတဂၤဟဲဒီးဒီးကသ့ဉ်ကလဲတဒု ဒီးပလုၢ်အိဉ်လုၢ်အီအီၤဝံၤ ဒီးပဟ့ဉ်လီၤအလံာ်ဒီးကွၢ်ဝဲဘျုးဘျုး ဒီးအမဲာ်ထံလီၤတကိၢ်ခါ ဒီးဖးဝဲတချူးဘဉ်.မၤသးဒ်နူဉ်ဒီးပဟဲက့ၤယ့ၢ်စံးဘဉ်နၤလီၤ. တုၤ

နုၤတစုနိၢ်သါလါပီးဖွာ်လဲၤကွၢ်ဒီးမ့ၢ်လၢအဝၤလီၤ.ဒီးအသူဉ်ခ့အသးခ့ထီဉ်က့ၤဝဲ ဒီးမိဝၤခံဂၤလၢာ်ဒီးနၢမူနၢဆိုထီဉ်လိာ်က့ၤအသးလီၤ. ဒီးတုၤအထံဉ်လိာ်က့ၤအသးဒီးမံနူၢ်အိဉ်မှာ်ထီဉ်က့ၤဝဲလီၤ.သီထွာ်ကီးမါနူဉ်စံးဘဉ်နိၢ်သံလါပီးဖွာ်လၢအနူၢ်အမါလၢကလီးအဖိမုဉ်နူဉ်အဂ့ၢ်အပိၢ် ဒီးနိၢ်သံလါပီးဖွာ်နူဉ်သ့ကသံဉ်တၢ်နါ ဒီးမၢအဝၤလဲၤမၤချူဉ်ထီဉ်က့ၤကလီးနူဉ်ဒီဝ့ၢ်ညါလီၤ. ဒီးမၢအဝၤဟံးက့ၤကဒီးကလီးအဖိမုဉ်နူဉ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်အနူဉ်တစုဒီးသီထွာ်ကီးမါနူဉ်အမါအိဉ်ဝဲခံဂၤလီၤ. တုၤမ့ၢ်အနူဉ်တစုဒီးအကုၢ်တဖဉ် ဒီးသရိာ်နူဉ်ဟ့ဉ်ကွံာ်ပမုဉ်ကမဲနူဉ်ဒီးက့ၤယုာ်က့ၤဝဲဒီးအဝၤလီၤ. သီထွာ်ကီးမါနူဉ်က့ၤတုၤက့ၤလၢအမိၢ်အပၢ်အဟံဉ်ဒီးဟံးနူၢ်က့ၤကဒီးဖိာ်မုဉ်လၢအမိၢ်အပၢ်စံးက့ၤဒီးအီၤလၢသိတဂၤနူဉ်လီၤ.ဒီးအမါအိဉ်ထီဉ်သၢဂၤလီၤ. တုၤမ့ၢ်အနူဉ်တစုဒီးအိဉ်မှာ်အိဉ်ဂ့ၤဘဉ်က့ၤဝဲလီၤ .

တၢ်လၢသီထွာ်ကီးမါနူဉ်မးအခိဉ်မုၢ်ဘဉ်ဒီးအမိၢ်ခိဉ်မုၢ်ဒိဉ်နူဉ်ဒီးတူၢ်ဘဉ်တတၢၢ်တနါဒ်နူဉ်လီၤ. မၤသးဒ်နူဉ် ဒီးပှၤလၢအတဒိကနဉ်ဘဉ်အမိၢ်အပၢ်အကလုၢ်တဖဉ်အံၤပသူဉ်ကသ့းပှၢ်စံးဝဲဒဉ် ကွၢ်ဆိကမိဉ်လၢသီထွာ်ကီးမါနူဉ်လီၤ.စံးဝဲဒဉ်.

၆. **ဖီးပနံာ်** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤမၤအါထီဉ်အစုလၢယုပှၤတၢ်ဆါတၢ်ဒီးနူၢ်က့ၤအစုတအ့ဉ်ဒီးအါထီဉ်ဝဲနူဉ်ပစံးလၢဖီးပနံာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖီးပနံာ်တနံဉ်ဒီးနူၢ်စ့တကယၤလီၤ. ပှၤတဂၤဖီးပနံာ်နူၢ်စ့ဂ့ၤကၢ. ဒီးပစံးလၢမၤပနံာ်စကီးလီၤ. ဖီးပနံာ်ဒီးမၤပနံာ်နူဉ်ဒံးသိးသိးလီၤ.

၁. **ပနၢ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်တီၤတဖဉ်နူဉ်ပသးပှၢ်စံးလၢပနၢလီၤ. သ့ဉ်အိဉ်ဒီးပနၢဝဉ်အိဉ်ဒီးပနၢ.ကျဲၤအိဉ်ဒီးပနၢ.ဂုၢ်အိဉ်ဒီးပနၢလီၤ. ပျူာ်တဲာ်သ့ဉ်ဖဲအပနၢနူဉ်ဒိဉ်တဲာ်ဝဲဝံၤဒီးပျူာ်ကဒီးဝဲတပနၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပနၢပနါ. ပနူပနၢလီၤ. သ့ဉ်တထံးပနူပနၢကှ့ဉ်သမိးလီၤ. သ့ဉ်တထံးကှ့ဉ်တပနၢကှ့ဉ်ခံပနၢဒ်ပစံးတၢ်အသိးကှ့ဉ်တတီၤကှ့ဉ်ခံတီၤလီၤ.

၂. **ပနၢဂီၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပတြူာ်ဂီၤတၢ်လၢကသံဉ်ထံဂီၤ ဒီးပစံးလၢပနၢဂီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပနၢသူပနၢဂီၤလီၤ. ပှၤစံဉ်ဖိတဖဉ်ပနၢသူပနၢဂီၤဟံဉ်ထူဉ်လၢကသံဉ်ထံဂီၤနူဉ်ပကွၢ်ဂ့ၤကၢ.

၃. **ပနၢသူ** နူဉ်မ့ၢ်ပမၤသူတြူာ်သူတၢ်လၢကသံဉ်ထံအသူဒီးပစံးလၢပနၢသူလီၤ. ပဒိဉ်တဂၤပနၢသူအချံလၢကသံဉ်ထံအသူလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပနၢသူပနၢဂီၤစကီးလီၤ.

၁. **ကှ့ဉ်ဆဲးပနၢ** နူဉ်ကွၢ်လၢကှ့ဉ်အကျါတကှ့ၢ်.ဒီးမ့ၢ်တၢ်ကှ့ဉ်ချံးချူးဆဲးက့ၤအတီၤနူဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘီးထးတ

ဘိဒီးကု>ဆဲးပနၢမးလီၤ.

၁. **ပနၢ်** န့>မ့ၢ်တၢ်မ့>နၢ်ပှၤဒီးပစံးလၢပသးပနၢ်လီၤ. ပမၤတၢ်တမံၤမံၤတဲၤညီနၢ် ဒီးမ့>နၢ်ပှၤနၠ>ပစံးလၢပသးပနၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟု>တၢ်ဒီးအသးပနၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢညီနၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသးပနၢ်သးပနၢ်လီၤ.

၁. **ပနူ** နၠ>မ့ၢ်ပဒိတၢ်ဒီးပစံးလၢပနူလီၤ.ပဒိပှၤဂၤလၢပှၤအၢမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢထွံ>မ့ၢ်ဂ့ၤဒီးပစံးလၢပနူလီၤ. ပနူယၤဒီးထွံ>တဂ့ၤ. ပနူယၤဒီးပှၤအၢတဂၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပပနူပနါလီၤ.

၁. **ပနူ>** နၠ>မ့ၢ်ပထိ>တၢ်လၢပဆဲဝ>ခီနၠ>ကစီၤထိ>တဲၤအံၤတဲၤနၤဒီးပစံးတၢ်ထိ>နၠ>လၢတၢ်ပနူ>လီၤ. ဝ>ခီနၠ>အိ>ဒီးပနူ>လီၤ. နူ>နၠ>မ့ၢ်အထိ>အတဲ>လီၤဒီးနိ>ထိ>နၠ>ပစံးလၢပနူ>လီၤ. ထိးတိ>နၠ>အပနူ>ဖု>ဝဲ, ထိခိ>တိ>နၠ>အပနူ>ထိဝဲလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤကစီၤထိ>ဖု>ဒီးအပနူ>ဖု>ဝဲ, ကစီၤထိ>ထိဒီးအပနူ>ထိဝဲလီၤ.

၂. **ဖံးပနူ>** နၠ>မ့ၢ်ပကွၢ်လိပှၤဂၤ ဒီးပစံးလၢပဖံးပှၤဂၤအပနူ>လီၤ. ပှၤတဂၤဖံးပှၤဂၤအပနူ>ဒီးမၤတၢ်ဒ်ပှၤဂၤမၤအသိးလီၤ. အပျ်ၢအဘိ>ဖံးသရ>အပနူ> ဒီးဟိတရါဒ်သရ>အသိးလီၤ. ပှၤတဂၤဖံးအပၢ်အပနူ> ဒီးကျဲးစၢးတၢ်ဒ်အပၢ်အသိးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံးပနူ>ထါပနူ>လီၤ.

၁. **ပနူၤ** နၠ>မ့ၢ်ပတိၢ်ပှၤအပူၤလိၢ်ပလူၢ်ကူထိ>နၠ>ပစံးလၢပနူၤထိ>သီၤ.ပှၤတဂၤပနူၤထိ>မးဇာဘိတဘိနၠ>ကမ့ၢ်ကၢ်ဘ>တိၢ်သၢ. ပှၤတဂၤဘ>တိၢ်အလိၢ်ပနူၤထိ>မးလီၤ. ပှၤတဂၤဘ>တိၢ်ပနူၤထိ>ပနၠ>ထိ>မးလီၤ. ပနၢ်ပနူၤ (ကွၢ် ပနၢ်).

၁. **ပနူ** နၠ>မ့ၢ်ပနၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့>တိၤဝ>တိၤနၠ>ပစံးလၢသ့>ပနူလီၤ.

၁. **ကျူၤပနူၤ** နၠ>ကွၢ်လၢကျူၤအကျါတက့ၢ်.

၁. **ပနဲပကါ** နၠ>မ့ၢ်ပမၤပှံၢ်ယိးဝံၤ ဒီးတဲၤစၢ်လီၤဝဲနၠ>ပလဲ>လု>လၢလု>အလိၤ ဒီးအိ>တဘိတဘိ ဒီးပစံးလၢပနဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပနဲပကါလီၤ. မၤနၠ်ယၤလၢပနဲတဘိတက့ၢ်. စကဒ္ဒ>ကပီၤစဒၢးပူၤလီၤ. ပနဲသကးဒ်နၠ>ပတစံးဘ>. ပစံးလၢပနဲပကးဒ်နၠ>လီၤ.

၂. **ပနဲပှံ>** နၠ>မ့ၢ်လု>လၢပနဲအိပူၤနၠ>ပစံးလၢပနဲပှံ>လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပနဲအလဲလီၤ. ယံၤနၠ်ယၤလၢလု>တဘိတက့ၢ်. စကမၤပနဲပှံ>လီၤ.

၃. **ပနဲတၢ** နၠ>မ့ၢ်ပမၤပနဲဖးဒိ>ထဲခိ>မ့ၢ်ဒိ> ဒီးပစံးလၢပနဲတၢလီၤ. ပှၤတဂၤမၤပနဲတၢတဘိထဲခိ>မ့ၢ်ဒိ>လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပနဲတၢပနဲတါလီၤ.

၄. **ပနဲအခိ>** နၠ>မ့ၢ်ပှၤမၤဝဲလၢတိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှ>မ့ၢ်ဂ့ၤ, ယွၤခ>စိးမ့ၢ်ဂ့ၤအခိ>ထံးလီၤရၤဒီးအဘိအိ>ထိ>ဝဲဒီးအပူၤနၠ>ပစံးလၢပနဲအခိ>လီၤ. ပနဲအခိ>နၠ>ပဆဲးလီၤပနဲခံလၢအိပူၤဒီးပနဲတလီၤယံၤဘ>လီၤ.

၅. **ပနဲပျ>** နၠ>မ့ၢ်ပဆိ>ကဲၤပနဲ ဒီးပနဲပှံၢ်ဒီးအထံလီၤဝဲနၠ>ပစံးလၢပနဲပျ>လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးပနဲမဲ>ထံပျ>လီၤ. ပှၤဆါတဖ>နၠ>တဲၤပကလီးထိ>တၢ်ပဒွဲ>ထိ>ပနဲဒီးပနဲပျ>ဝဲနၠ>ပှၤဆါတဂၤနၠ>တကဲဘ>တၢ်ဘ>ပသးပှၢ်စံးဝဲဒ်နၠ>လီၤ.

၁. **ပနဲ>** နၠ>မ့ၢ်ထးလၢပပျုတံၢ်စဲတံၢ်တၢ်လၢအခံသလ>ဝဲနၠ>ပကိးလၢပနဲ>လီၤ. ဒီးပကိးလၢထးပနဲ>စကိးလီၤ. ဒီးပကိုးဒီးအဆိလၢပနဲ>ပန>လီၤ. ထးပနဲ>, ပနဲ>စဲ,ပနဲ>အိ>ခံကလု>လီၤ. ပနဲ>ဃာ်ဃီတၢ်လၢထးပနဲ>လီၤ. ဒီးပကိးဟ်>ထွဲဒ်ပှိၢ်ခံလၢပနဲ>စကိးလီၤ.

၂. **ပနဲ>စဲ** နၠ>မ့ၢ်ပမၤဖျ>သ့>ဖိ ဒီးပပျ်>ဖျိစဲဃာ်ယတၢ်ဒ်ထးပနဲ>အသိး ဒီးတၢ်လၢသ့>နၠ>ပကိးလၢပနဲ>စဲလီၤ. ပနဲ>ဃာ်ယၢ်ထူ>ခိ>ထံးလၢပနဲ>စဲတက့ၢ်. ယၢ်ထူ>ကလီၤယံၤဘ>ဖုး.

၃. **ပနဲ>ဃာ်** နၠ>မ့ၢ်ပစဲဃာ်တၢ်လၢထးမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢသ့>မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးပစံးလၢပနဲ>ဃာ်တၢ်လီၤ. ပမၤလိၢ်ဆု>နီၤနၠ>ဒ်သုတဖျထိ>တဂ့ၤဒီးပနဲ>ဃာ်လၢသ့>တဘိတက့ၢ်.

၄. **ထးပနဲ>** နၠ>မ့ၢ်ထးသလ>ခံလၢပပျုစဲတံၢ်တၢ်နၠ>ပစံးလၢထးပနဲ>လီၤ. ဒီးထးပနဲ>နၠ>အခိ>ရှ ဒီးအခံသလ>ဝဲ ဒီးအိ>ဒီးဒိ>ဒီးဆံးဒီးပြံ ဒီးသွါနၠ>မ့ၢ်တမ>ဟိ>ဝဲလီၤ. ထးပနဲ>လၢပြံနၠ>တပိၢ်တပၢၤစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပနိ** နၠ>မ့ၢ်နိ>ဘျုးနၠ>ပှိၢ်ကိးလၢပနိလီၤ. ဘ>ဆ>ဒီးစတစံးယဲနိတစုဘ>. စတနၢ်ဟူနိတခိ>ဘ>. မ့ၢ်ပှိၢ်အကလုၢ်လီၤ. ပနိက့,ပနိပျုံ,ပနိဘိစံးဝဲလီၤ.

၁. **ပနိ** နၠ>မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလု>အိ> ဒီးအဆူ> ဒီးအသ>ထဲခိ>မ့ၢ်ဒိ> ဒီးမံဘိကံၢ်ကလ>ဒီးအသ>ဆံ>ဝဲ ဒီးပကိးလၢပနိလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢပနိကျဲလီၤ. ပနိသ>နၠ>ပှၤတနီၤနီၤမၤဝဲလၢတၢ်ရံ>ဒီးအိ>ဝဲဝံ>မးလီၤ. ပနိပနါစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပနီ** နၠ>မ့ၢ်တၢ်ပလူၢ်ကူထိ>အသးတတိၤတတိၤဒီးပစံးလၢပနီ>လီၤ. တပိနၠ>အိ>ဒီးပနီၢ်လီၤ. တပိဟဲထိ>တပနီၢ်တပနီၢ်ဒိ>ကၢ. ဒီးပစံးလၢလီၤနီၢ်စကိးလီၤ.

၂. **တပနီၢ်တပနီၢ်** နၠ>မ့ၢ်တၢ်အိ>ထိ>တလူၢ်တလူၢ် ဒီးပစံးလၢအိ>တပနီၢ်တပနီၢ်လီၤ. တပိလူၢ်အိ>ထိ>တပနီၢ်တပနီၢ်လီၤ. ပနၢ်နၢၤနၠ>ထိ>ဘိစိၢ်အိ>တပနီၢ်တပနီၢ်လီၤ. ဒီးကစၢၢ်လၢပၢလၢကဟ်>လီၤတတိၤတတိၤ ဒီးပစံးလၢလီၤပနီ>တပနီၢ်တပနီၢ်စကိးလီၤ. ကစၢၢ်ဖးဒိ>တဖျ>ဒီးအိ>မးတပနီၢ်တပနီၢ်လီၤ.

၃. **လီၤပနီၢ်** နၠ>မ့ၢ်ကစၢၢ်လီၤပၢၤလၢကဟ်>လီၤ ဒီးပစံး

လၢလီၤပနီၢ်လီၤ.ဒီးပစံးလၢလီၤကတီၢ်စကီးလီၤ. ကစၢ်လီၤပနီၢ်လၢအကလိာ်လီၤန့ၣ်ပထိၣ် ဒီးတုၤဝဲလၢလီၤပနီၢ်န့ၣ်ဒီးပအိၣ်ဘှံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤပနီၢ်လီၤပနၢ်လီၤ.ကစၢ်ကဖိာ်လီၤလီၤပနီၢ်လီၤပနၢ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁. **ပနီၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပကိာ်နီၣ်ကိာ်ယံၣ်တၢ်တမံၤမံၤဒီးပစံးထိၣ်ကတိၤထိၣ်ဒီးပဟ်လီၤနီၣ် ဒီးအဒိအတဲာ်လၢတၢ်တမံၤမံၤ ဒ်ပှၤဂၤကသ့ၣ်ညါလၢပဝဲ ဒီးပစံးလၢပပနီၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤပဲာ်ပနီၣ်ကနဲတဒၢ, ပှၤတဂၤပနီၣ်ဖိာ်မုၣ်တဂၤ, ပှၤတဂၤပနီၣ်ဒူလာ်တလီၢ်စံးဝဲဒၣ်. ပှၤပနီၣ်ဒူလာ်လၢသန့လီၤ. ပှၤတဂၤပနီၣ်ယာ်ဖိာ်မုၣ်တဂၤ ဒီးပနီၣ်ဝဲလၢဟ့ၣ်ဝဲပသံးတဘိ, အဝဲတဂၤန့ၣ်ပဲာ်ပနီၣ်ကနဲတဒၢ ဒီးပဲာ်တြံာ်ထိၣ်သန့လၢကနဲသ့ၣ်လီၤလီၤ. အဝဲတဂၤန့ၣ်ပနီၣ်ဟံၣ်လီၢ်ဒီးပဲာ်ပျဲဝဲလီၤ.

၂. **ပဲာ်ပနီၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပကွၢ်သ့ၣ်ဓိၤဝၣ်ဓိၤ, ကနဲဓိၤဒီးပပဲာ်အခိၣ်ထံးဒ်ပှၤဂၤကသ့ၣ်ညါလၢပတၢ် ဒီးဟံးန့ၢ်ဝဲသုတဘူၣ်တဂ့ၤဒီးပစံးလၢပဲာ်ပနီၣ်လီၤ.သ့ၣ်လၢစပဲာ်ပနီၣ်နူၣ်မ့ၢ်စသ့ၣ်လီၤ.သ့ၣ်တထံးပဲာ်ပနီၣ်လံအသးလံ. ကမ့ၢ်ကၢ်ပှၤတဂၤဂၤသါကဟံးန့ၢ်ဒီးပဲာ်ပနီၣ်ဝဲသၢ.

၃. **လူၢ်ပနီၣ်ဒံပနီၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဖိာ်မုၣ်လၢဖိာ်ခွါပနီၣ်ဝဲန့ၣ်ပှၤဂၤကတိၤဒိလၢလူၢ်ပနီၣ်ဒံပနီၣ်လီၤ. ဖိာ်မုၣ်လၢဘၣ်အဲၣ်တီခိးယံးတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပှၤဂၤလူၢ်ပနီၣ်ဒံပနီၣ်လီၤ. ပှၤဂၤလူၢ်ပနီၣ်ဒံပနီၣ်န့ၣ်ဖိာ်ခွါလၢအဂၤဟံးန့ၢ်တဘူၣ်ဘၣ်.

၁. **ပနီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပပြုထိၣ်တိၣ်ကဲၣ်ဆိးဒီးပစံးလၢပနီၤထိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပနီၤပနၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤပြုထိၣ်မးပနီၤပနၢ်လီၤ. ပပျုၤမ့ၢ်ပြုတိၣ်ကဲၣ်ဆိး ဒီးပစံးလၢပပျုၤပနီၤထိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပနီၤပနၤစကီးလီၤ.

၁. **ပန္ဒါ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးလၢပသူၣ်ဒၢဒီးအသၣ်ဖးဒိၣ်ပြုကဆီဒီးအဆူၣ်န့ၣ်သၣ်လၢကဖိာ်လီၤ ဒီးပကီးလၢပန္ဒါလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပန္ဒါစခိးလီၤ. ပန္ဒါသၣ်န့ၣ်ပအီၣ်ဆၢကၢ.

၁. **ပဖီ** နူၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢကဖီလီၤ. (ကွၢ် ကဖီ)

၁. **ပဘး** နူၣ် co. of ပတိၢ်

၁. **ပဘူးပတိၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပတမ့ၢ်တခွါ, ဖိဒိၣ်စၣ်လံၤ, မဂၢ်ဖါတံၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပဘူးပတံၢ်လီၤ. ပဘူးပတံၢ်တဖၣ်နူၣ်ပမ့ၢ်ဘၣ်ဆူးဘၣ်ဆါဒီးအံးကူၤကွၢ်ကူၤပှၤလီၤ.

၂. **ပဘူးနီၢ်စၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဖိဒိၣ်နီၢ်နီၢ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပဘူးနီၢ်စၢ်လီၤ. ပတခွါနီၢ်နီၢ်, ပဖိဒိၣ်နီၢ်နီၢ်နူၣ်မ့ၢ်ပဘူးနီၢ်စၢ်လီၤ. ပဘူးနီၢ်စၢ်နူၣ်ကွၢ်ပှၤဒ်ပဖိသိးလီၤ.

၁. **ပမ့ၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤပၢခူပၢဝ့ၢ်န့ၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢပဒိၣ်ပမ့ၢ်လီၤ.

၁. **ပမုၣ်ကနီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ဖိာ်မုၣ်လၢကူထိၣ်နံၣ်ဒီးအဝဲၤတအိၣ်ဖံးဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပမုၣ်ကနီၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပမုၣ်ကနီၤဖိသၣ်ခွါလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပမုၣ်ခိၣ်ပမုၣ်ကနီၤလီၤ.

၁. **ပယါ**နူၣ်မ့ၢ်ပယၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကစၢ်ဒီခိၣ်ဒီလာ်လီၤပၢၤဝဲန့ၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢပယၢပယါလီၤ. ပယၢပယါစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပယၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်သမူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီအူသူၣ်ထုကဖၣ်တၢ်ဆူတၢ်ဆါလၢတလၢၤအကလုၢ်န့ၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢတၢ်သနူပယၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်သမူတၢ်ပယၢ်စကီးလီၤ. တၢ်သမူပယၢ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁. **ပယာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပယံာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပသးတမှာ်ဘၣ်ပှၤဂၤဒီးပကဒူးကဒုၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ.

၁. **ပယၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤဃုသီပိၢ်တၢ်ဒီးပစံးလၢပယၢတၢ်လီၤ. ဃုပယၢတၢ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပယိာ်ပယၢလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးဃုပယၢတၢ်ဆူကျဲခိၣ်ကျဲဃၢၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဃုပယၢအိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လၣ်, ဒုၣ်ဓိၤညၣ်ဓိၤလီၤ. ဃုပယိာ်ပယၢအိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လၣ်လီၤ.သုးဖိတဖၣ်ခံၣ်သုးဒီးဃုပယၢအိၣ်တၢ်ဆူပှၤကညီကျါတနီၤလီၤ.ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးဟ်ဃုပယၢအသးတၢ်ဆူကျဲခိၣ်ဆူကျဲဃၢၤ.

၂. **ပယၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပယီၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢပတထံၣ်ဘၣ်အမိၢ်ပှၢ် ဒီးပနၢ်ဟူထဲအမံၤ ဒီးပသးပှၢ်စံးဝဲလီၤက်လၢဂ့ၢ်ဒီးအိၣ်ဒီးအခိၣ်သွံၣ်န့ၣ်ပကီး ဒီးအဆိလၢပယီၤပယၢလီၤ.

၁. **ပယံာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပသးတမှာ်ဘၣ်ပှၤဂၤလၢမၤကမၣ်ပှၤတမံၤမံၤ ဒီးပကဒူးကဒုၣ်တၢ်လၢအလီၤန့ၣ်ပစံးလၢပယံာ်အီၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပသးဟ့အီၤန့ၣ်ပစံးလၢပပယံာ်အီၤလီၤ. ပှၤတဂၤစံးဝဲလၢစလီသါဒီးပယံာ်ယၢလီၤ. ပှၤတဂၤစလိာ်လၢကွံၢ် ဒီးပယံာ်ယၢတုၤအသံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပယံာ်ပယာ်လီၤ. ဒီးတလၢၤစံးဝဲလၢစၢ်နဲ၊လီၤ. ပမ့ၢ်ဆါမ့ၢ်သံန့ၣ်ပယံာ်ယွၤတဂ့ၤ.

၁. **ပယၢ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လူၢ်ဖးဒိၣ်ကစၢ်ဒီခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပယၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပယၢပယါလီၤ. ပလဲၤလၢပယၢဒီခိၣ်န့ၣ်ပလဲၤမှာ်ကၢ. ပယၢဒီခိၣ်လီၤပၢၤမှာ်ကၢ.

၂. **ပယၢအတူၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ကစၢ်အလူၢ်လဲၤထိထိကလဲာ်. ယံၤယံၤကလဲာ်ဒီးပစံးလၢပယၢတူၢ်လီၤ. ပယၢတူၢ်နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လူၢ်လၢထၣ်လၢခံန့ၣ်ပစံးလၢပယၢတူၢ်လီၤ.ကဆီပိာ်ပယၢအတူၢ်လၢယၣ်လၢခံန့ၣ်အကျိၤလီၤစ့ၤဒ်ကျဲအသိးလီၤ.

၁. **ပယူ** နူၣ်မ့ၢ်ပဒုးနဲၣ်ပှၤဂၤအကျဲဆူပှၤဂၤအဟံၣ်ဒီးပ

စံးလၢပယူလီၤ. ပှၤတဖၣ်ဟဲဆူစအိၣ်ဒီးစပယူယီၤဆူပှၤဂၤအအိၣ်လီၤ. ပှၤတမံၤမ့ၢ်ဟဲဒီးစပယူယီၤဆူသရၣ်ကြၢၢ်အိၣ်လီၤ. ပယူယီၤပိာ်ခွါတဂၤဆူပိာ်မုၣ်အိၣ်တက့ၢ်. ဒ်ပစံးတၢ်သိးနုးနဲၣ်ပိာ်ခွါလၢပိာ်မုၣ်နၣ်လီၤ.

၁. **ပယူာ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤထါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကီးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပတြးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမၤသိၣ်ပကလုၢ်ဖးထီဒီးပစံးလၢပယူာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပယူာ်နုးပစံးဒီးအဆိန်နၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအှၣ်တၢ်ပယူာ်သမိးလီၤ. ပှၤတဂၤတြးပယူာ်တဘျုးနၣ်ဘၣ်မနုၤလဲၣ်.ပှၤတဂၤမၤထါပယူာ်ကၢ.ပှၤတဂၤသံကျံတၢ်ပယူာ်နုးလီၤ.

၂. **ပယူာ်ပယူာ်** နၣ်မ့ၢ်ပကတိၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဘါထုကဖၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဟ်စၢ်ပကလုၢ်ဒီးပစံးလၢပကတိၤတၢ်ပယူာ်ပယူာ်. ပဘါထုကဖၣ်တၢ်ပထူာ်ပယူာ်လီၤ. ဘါထိၣ်ယွၤပယူာ်ပယူာ်နၣ်မ့ၢ်ပဘါထုကဖၣ်တၢ် ဒီးပဟ်စၢ်ပကလုၢ်. ဒီးပမၤပကလုၢ်ထီထီ ဒီးပစံးလၢပဘါထိၣ်ယွၤပယူာ်ပယူာ်လီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ်ပယူာ်ပယူာ်ဒီးစကနၣ်ဒီးစသ့ၣ်ကၢ်သးလီၤမးလီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ်ပယူာ်ပယူာ်ဒီးအကလုၢ်စၢ်မးလီၤ.

၃. **ပယူာ်ပယဲၤ** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ထုးလၢလီၤစီၤဝဲလၢအဆၢတတဲာ်ဘၣ်နၣ်ပစံးလၢမၤသးပယူာ်ပလဲၤလီၤ. ထီရီၤတၢ်ထံလၢအပံာ်လၢအလီၤစီၤအဆၢတတဲာ်ဘၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢပယူာ်ပလဲၤလီၤ. ပှၤကညီထါယဲၤယွၤပယူာ်ပယဲၤစံးဝဲဒၣ်. ပနါအံၣ်လီၤစဲၤပယူာ်ပယဲၤစကီးလီၤ.

၄. **ပယူာ်ပယဲၤ** နၣ်မ့ၢ်ခိၣ်သူခိၣ်ဖံးနၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လုၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပြံဝဲဒီးပစံးလၢမၤသးပယူာ်ပယဲၤလီၤ. ပှၤတဂၤခိၣ်သူလီၤစဲၤပယူာ်ပယဲၤစံးဝဲဒၣ်.

၅. **တပယူာ်ဃီ** နၣ်မ့ၢ်ဒ်ထီဘိအသိးလီၤ. ပမ့ၢ်ဘါထုကဖၣ်တၢ်တလီၢ်လီၢ် ဒီးပစံးလၢပဘါထုကဖၣ်တၢ်တပယူာ်ဃီလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတပယူာ်ဃီထီဘိလီၤ. ဒီးပှၤလၢဆါတဘျါဘၣ်နၣ်ပစံးလၢဆါတပယူာ်ဃီလီၤ. ဘါထုကဖၣ်ကစၢ်ယွၤတပယူာ်ဃီတက့ၢ်. ပှၤတဂၤဆါတပယူာ်ဃီဒီးဘျါတသ့ဘၣ်. ဒီးပစံးလၢတဘိယုၢ်ဃီစကီးလီၤ.

၁. **ပယီာ်** နၣ်မ့ၢ်ပယၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဃုအိၣ်ဆုး အိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လၣ်,နၣ်စိၤညၣ်စိၤဆူကျဲခိၣ်ကျဲဃၢၤပှၢ်ခိၣ်ကိၢ်ကျါနၣ်လီၤ.

၁. **ပယီၤ** နၣ်မ့ၢ်သမၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢပတထံၣ်ဘၣ်ဒီးပသးပှၢ်စံၣ်တဲၤဝဲလီၤက်လၢဂ့ၢ်နၣ်လီၤ.

၂. **ပယီၤ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်တကလုာ်နၣ်အိၣ်လၢထံကျါ ဒီးမၤအသးဒ်ဂ့ၢ်အသိးဒီးအိၣ်ဒီးအခိၣ်သွံၣ်ဒီးပကီးလၢပယီၤလီၤ. ဒီးပယီၤနၣ်လိၣ်ထိၣ်အသးလၢပှၤကညီဓိၢ်သ့လီၤ. ဒီးပသးပှၢ်စံၣ်တဲၤဝဲနၣ်အိၣ် ဒီးအထံအကိၢ်အဘီအမ့ၢ်လီၤ. ဒီးပတထံၣ်ဘၣ်နီတခိၣ်ဘၣ်.ပနါဟူထဲအမံၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပယီၤပယၤလီၤ. ဒီးတၢ်စူၤနၣ်မ့ၢ်ပယီၤအူထိၣ်ထံလၢဖိၣ်လဲၣ်ပှၤ ဒီးထံလဲၤထိၣ်ဆူမူခိၣ်ဒီးဟဲကူၤကဒါက့ၤလီၤ. ပသးပှၢ်စံးဝဲလီၤ.

၃. **ပယီၤဂဲာ်တၢ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်စူၤဒိၣ်ဒီးကစၢၢ်လၢ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢပယီၤဂဲာ်တၢ်လီၤ. တၢ်စူၤတုၤဒိၣ်ဒီးကၢၢ်လၢ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကစၢၢ်လၢ်ဝဲမ့ၢ်ပစံးလၢပယီၤဂဲာ်ကၢၢ်ပယီၤဂဲာ်ကစၢၢ်လီၤ. ပယီၤဂဲာ်ကစၢၢ်လီၤသလၢ်မးဂီၤဆူၣ်ကလၢ်လၢကစၢၢ်လီၤလီၤ.

၄. **ပူပယီၤနုးလံာ်အသးဒီးပသီသံၣ်ဖိ. No.95.-၉၅.** ပှၤအစံၣ်တဲၤပတၢတဂၤလၢပျၢၤတဂၤထံၣ်လၢပထံဖိလဲၤထိၣ်နုးလံာ်အသးဒီးပသီသံၣ်ဖိနၣ်ဒီးလဲၤဖိၣ်ထွဲဝဲအခံလီၤ. နုးလံာ်အသးနၣ်ပထံဖိမၤနၢၤပသီသံၣ်ဖိအဝဲၢ်တဝဲၢ်ဒီးလဲၤထိၣ်ဟံးန့ၢ်ဝဲအကျိၣ်အစ့လီၤ. မတၤတဂၤနၣ်ကွၢ်ဝဲဒီးပထံဖိထၢနှၢ်မးပသီသံၣ်ဖိအအံၣ်အဆံၣ်နၣ်လီၤ. ပထံဖိနၣ်ထၢနှၢ်တၢ်ဝံၤဒီးဟဲကူၤကဒါက့ၤဝဲလီၤ. ဟဲကူၤတုၤဒီးပထံဖိနီၤလၢစ့နၣ်ဒီးအဝဲဒၣ်ကူၤနီၤကူၤအဂီၤမိၣ်တဂၤတလီခိဖိလီၤ. အဝဲတဂၤသကၢထိၣ်အသးဒီးစံးဝဲဒၣ်.တၢ်တလီခိဖိစိၤနၣ်ပကဟံးန့ၢ်မၤမနုၤလ့ၣ်.ပလဲၤမၤဒၣ်ပဝဲတဂ့ၤဘၣ်ဧါ.မၤကဒီးတနံၣ်ဒီးပထံဖိလဲၤထိၣ်နုးလံာ်ကဒီးအသးဒီးပသီသံၣ်ဖိလီၤ. ဒီးအဝဲဒၣ်လဲၤဖိၣ်ကူၤဝဲအခံတသါလီၤ.လဲၤတုၤဒီးပသီသံၣ်ဖိစံးအီၤအိၣ်ဟ်ဒၣ်ကလိာ်နဲဝဲအံၤတက့ၢ်.လဲၤထိၣ်ဖံးနဲတဂ့ၤ.ပနုးလံာ်ပသးကဘၣ်သံဘၣ်ဖုးနၤ.အဝဲနၣ်တဒိကနၣ်ဘၣ်ပထံဖိအကလုၢ်ဘၣ်ဒီးလဲၤထိၣ်ဒၣ်အတၢ်လီၤ. ပထံဖိနုးလံာ်အသးဒီးပသီသံၣ်ဖိသတးဒီးသံသလူၤဝဲဒၣ်လီၤ. ပထံဖိနုးပသီသံၣ်ဖိအဝဲၢ်လူၤတဖျၢၣ်ဒီးအတၢ်မၤဂဲၤဆၢထၢၣ်ကူၤအီၤလီၤ.မတၤတဂၤနၣ်လဲၤဒီးကွၢ်ပသီသံၣ်ဖိအအံၣ်အဆံၣ်နၣ်ထၢမးဝဲကြူးကြူးလီၤ.ပထံဖိစံးအီၤထၢတဂ့ၤ. ဒီးအတၢ်တကနၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်.ဟဲကူၤတုၤအကံၢ်ဒီးကွၢ်ဝဲမ့ၢ်လၢတၢ်အံၤတၢ်ဆံၣ်လီၤ. တုၤနုၤတပဟၢဒီးအနါက့ၣ်နၣ်တန့ၢ်ဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်လီၤ. ဒီးအမဲာ်ဆုးဝဲလီၤ. တၢ်လၢပထံဖိဒီးပသီသံၣ်ဖိအံၤနုးလံာ်ဒၣ်အသးတဂၤတသါသါတဂၤတသါသါလီၤ. တၢ်ယီၤခါနၣ်မ့ၢ်ပသီသံၣ်ဖိမၤဃၣ်ပထံလီၤ. ဒီးတၢ်စှၤခါနၣ်မ့ၢ်ပထံဖိမၤဃၣ်ပသီသံၣ်ဖိလီၤ. ကလးလၢပျၢၤနၣ်တုၤကလံၤထိခါဒီးပှၤကညီတ့ၢ်လီၤချိၣ်စိၤဃါစိၤ, ယှၢ်ယာ်ကုယာ်လီၤ.တုၤတၢ်ယီၤထိၣ်ကလံၤလီၤကူၤဒီးချိၣ်စိၤဃါစိၤ,ယှၢ်ယာ်ကုယာ်နၣ်ကလံၤဟဲကူၤဟ်ကူၤဝဲအလီၢ်လီၢ်နၣ်လီၤ.ဒီးချိၣ်စိၤဃါစိၤ, ယှၢ်ယာ်ကုယာ်အလီၤနၣ် အိၣ်မးလၢညၣ်ထိၣ်ပြူးဟၢၣ်ကလာ်လီၤ. ဒီးအထးခိၣ်အုၣ်ယာ်ဒီးညၣ်ပျ်ဖံးတဘၣ်

တဘ့ၣ်စုၤစုၤလီၤ. တၢ်လၢညၣ်ထိၣ်နူၣ်မ့ၢ်ပသီသံၣ်ဖိအပျ့ၢ်လီၤ. ညၣ်ပျ့ၢ်ဒံးနူၣ်မ့ၢ်ပသီသံၣ်ဖိအပျ့ၢ်ဒံးခံလီၤ. ကလံၤလဲၤစိၥ်ချိၣ်နီၤဃါနီၤ,ယ့ၢ်ယၥ်ကုယၥ်နူၣ်မ့ၢ်ပသီသံၣ်ဖိခႈအီၤဒီးတနီအသးလီၤ. တုၤခဲကနံၣ်အံၤနၥ်သကုပသီသံၣ်ဖိဒီးပထံဖိနူၣ်ဘၣ်လိၥ်လိၥ်အသးတသ့ဘၣ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးကတၢါဝဲလီၤ.

၅. **ပယီၤပူ** No.140.-၁၄၀ ပုၤအစံၣ်တံၤပတၢၤကဂၤအိၣ် ဒီးမိဝၤခံဂၤသါကလဲၤပုံၤအခိၣ်ထံၣ်နူလၢပယီၤအဒံၣ်တဖျၢၣ်ဟဲကွၤစိၥ်ဟ်ဝဲလၢဘဲဘျုံးအပူၤလီၤ. အိၣ်အိၣ်ဒီးဖးထိၣ်ဝဲမၤအဖုမၤနူ့ၢ်အချံၣ်ဘ့ၣ်နၢ်ဟူလၢထိၣ်ဒိၣ်အိၣ်တ့ၢ်ပကညီၤတဝ့ၢ်လဲၤဝဲဒီးလဲၤအိၣ်လၢသရိၥ်အပူၤထံၣ်လၢဝဲကရးဟဲဆးအဖိလၢထိၣ်ဒိၣ်အဆၣ်နွံဂၤလီၤ.မတၢၤတဂၤနူၣ်သံဂိၢ်ဝဲဝဲကရးအတၢ်သုလဲၤဆူလဲၣ်. ဝဲကရးတခီပဟဲဆးထိၣ်ထိၣ်ဒိၣ်အဆၣ်လီၤ. သံဂိၢ်ဝဲထိၣ်ဒိၣ်နူၣ်ဆံးယံၥ်ကဟဲဝဲလဲၣ်. မ့ၢ်ဟဲထိၣ်ယိၥ်ကိၥ်ကဟဲဝဲလီၤ. ဒီးပၢၤဝဲလၢသရိၥ်ပူၤနူၣ်မ့ၢ်ဟဲထိၣ်တုၤဝဲကရးဖိမုၣ်စံးအီၤနူၣ် ဒီးထိၣ်ဒိၣ်နူၣ်ဟဲဝဲတကျဲလီၤ. မတၢၤတဂၤဖိသၣ်နူၣ်သံဂိၢ်ထိၣ်ဒိၣ်အတၢ်ထိၣ်ဒိၣ်စၢ. နကလဲၤဆူလဲၣ်. ထိၣ်ဒိၣ်တခီစံးဆၢအီၤမ့ၢ်မုၤတစဲးကတိၤထိၣ်တၢ်ဒီးယၤနူၣ်လဲၣ်.ဒီးသါကခးသံထိၣ်ဒိၣ်ခးထိၣ်ပျ့ၢ်တဘ့ၣ်ဆူအပၢ်မ့ၢ်အိၣ်နူၣ်စံးအပၢ်မ့ၢ်စၢ. စကမၤသံလီၤထိၣ်ဒိၣ်လီၤ. ဒီးအပၢ်မ့ၢ်နူၣ်စံးအီၤမၤသံကၢ်နဲၥ်.ဒီးခးသံထိၣ်ဒိၣ်နူၣ်လီၤ. ဒီးဝဲကရးဖိမုၣ်နွံဂၤနူၣ်အသးခုထိၣ်ကွၤလီၤ. ဒီးကွၤစံးဘၣ်အပၢ်ပၢ်စၢ. မတၢၤတဂၤဖိသၣ်တဂၤဟဲမၤသံထိၣ်ဒိၣ်ဟဲအိၣ်လၢသရိၥ်ပူၤနူၣ် ဒီးအပၢ်ဟဲကွ့ၢ်မတၢၤတဂၤဖိသၣ်နူၣ်သံဂိၢ်ဝဲအတၢ်ဖိဒိၣ်စီစၢ. နမၤသံထိၣ်ဒိၣ်နူၣ်နကနူလၢမုၤတမံၤလဲၣ်. စံးဆၢဝဲကရးနူၣ်စတနူဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်စကနူကိၣ်နွံနၥ်လီၤ.ဒီးဝဲကရးမၤပှၤကွၤမၤနူကိၣ်လီၤ. ပှၤကွၤမၤနူကိၣ်ဝံၤဒီးပှၤဟဲကွၤဒီးဝဲကရးဟ့ၣ်အကိၣ်နူၣ်ဒီးအိၣ်ဝဲလီၤ. အိၣ်ဝဲဝံၤဒီးကိးထိၣ်အသးအ့ ဒီးကဲထိၣ်လၢပယီၤတဘိ ဒီးကွၤဝဲဆူအမိၢ်ပယီၤအအိၣ်နူၣ်လီၤ.

၅. **ပယီၤတိၤသူ** နူၣ်မ့ၢ်ပမ့ၢ်တဲးခုးဒီးမ့ၢ်အိၣ်တၢ်ပိၢ်သိၣ်သွံတ့သွံတ့ဒီးပစံးလၢပယီၤတိၤသူကိးလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးပတထံၣ်ဘၣ်အမိၢ်ပှၢ်ဘၣ်. ပနၢ်ဟူထဲအမံၤလၢပသးပှၢ်စံးဝဲလီၤ. ပထိၤတိၤသူလိၥ်မုၣ်အူလၢပတဲးခုးနူၣ်ဒီးမုၣ်အူအိၣ်နူၣ်ဒီးကိးမးသွံတ့သွံတ့လီၤ. ဒီးပစံးလၢထိးထံစကိးလီၤ.

၆. **ပယီၤပြိထိၣ်ထံ** နူၣ်မ့ၢ်ထံထိၣ်ပၢါလၢတၢ်ပူၤတၢ်တ့ၤဒ်ထံချိကလၥ်ထိၣ်အသး ဒီးပစံးလၢပယီၤပြိထိၣ်ထံလီၤ. ပယီၤပြိထိၣ်ထံဒီးထံဟဲထိၣ်လၢတၢ်ပူၤနူၣ်ထိးထိးဒ်ကလၥ်ထိၣ်သိးလီၤ.

၁. **ပယီ** နူၣ်မ့ၢ်အခ်ီအဆိလီၤ. တၢ်ကတိၤအသၣ်နူၣ်ပစံးလၢတၢ်ကတိၤအခ်ီပယီလီၤ. တၢ်ကတိၤနူၣ်အိၣ်ဒီးအခ်ီပယီလီၤ. သိၣ်ကုၤလံၥ်စီဆုံအခ်ီပယီတကု့ၢ်. ဒီးပစံးလၢအခ်ီပညီစကိးလီၤ.

၁. **ပယိၢ်ကူ့ၢ်ပယိၢ်သဲပူ**No.42.၄၂ ပစံၣ်တဲၤမတၢၤတဂၤလဲၤအိၣ်လၢခုးဟံၣ်ဖိပူၤ ဒီးလၢမ့ၢ်မၤတၢ်ဟဲသိၣ်ပယိၢ်ကူ့ၢ်ကူ့ၢ်ပယိၢ်သဲ. ပယိၢ်ကူ့ၢ်ကူ့ၢ်ပယိၢ်သဲသဲ ဒီးယု့ၢ်ဝဲဒၣ်လီၤ. ကွၤစံးဘၣ်အဂိၤမိၣ်ခွါဒီးအဂိၤမိၣ်ခွါဟဲမံသကိးဒီးအီၤလီၤ. မ့ၢ်ဟါလီၤဒီးဟဲပွၤကဒီးဒ်လိၢ်လိၢ်လီၤ. တုၤနၤတပၤဂၢပတၢၤတဂၤစံးသိးဆၢအီၤစံးဝဲဒၣ်. နဝဲၣ်နမိၢ်နဟဲပွၤဖဲနူၣ်ပယိၢ်ကူ့ၢ်ကူ့ၢ်ပယိၢ်သဲသဲမ့ၢ်အဘၣ်မနုၤလိၣ်.ကံၥ်နူၤကံၥ်နၢ်ကးကလိၣ်. တုၤမ့ၢ်အနူၣ်တစုဒီးတၢ်လၢအပွၤနူၣ်ဟဲယိၤမးခံးခံးလါလါလီၤ. ဟဲယိၤတ့ၢ်ဒီးကနိ ဒီးမတၢၤတဂၤနူၣ်ကြူးကြူးဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တူၥ်, ဘၣ်ဝၣ်ဝၣ်တူၥ်, ဘၣ်ကစၢါကစၢါလၥ်, ဘၣ်ကလိကလိလၥ်,ယံၥ်ယံၥ်ဒီးပယိၢ်ကူ့ၢ်ပယိၢ်သဲနူၣ်လီၤယံၤဝဲဒၣ်လီၤ. လီၤယံၤဒီးကဲထိၣ်လၢသ့ၣ်ဖူယး‌တဖုလီၤ. ဒီးဖးဆိၣ်ကဲၤဝဲလီၤ. သ့ၣ်ဖူယးနူၣ်ဒီးအအိပူၤနူၣ်အိၣ်လၢကံၥ်ဃုဖးဒိၣ်တဖျၢၣ်လီၤ. ဟံးထိၣ်ဝဲဒီးကွၤကၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ. အိၣ်တၢ်နူၣ်ဝံၤဒီးတၢ်ဂံၥ်တၢ်ဘှါထိၣ်အီၤဒီးသံဝဲဒၣ်လီၤ.

၁. **ပယီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤတကလှၥ်ဒီးအိၣ် ဒီးအခူအဝ့ၢ်ပဒိၣ်ပပှ့ၢ်ဒီးပကိးလၢပယီၤလီၤ. ဒီးပှၤအဲကလံးဒုးနူ့ၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးပကိးလၢပံၤယီၤစကိးလီၤ.

၂. **ပယီၤ** နူၣ်အိၣ်လၢကိၢ်ပယီၤဒီးဝ့ၢ်အါတၥ်. ဝ့ၢ်တကူၣ်, ဝ့ၢ်တဝဲၣ်,ဝ့ၢ်ဘျုံးဝ့ၢ်မီၣ်လမဲ့ၣ်,ဝ့ၢ်ပကိၢ်,ဝ့ၢ်မိၥ်တမၥ်နူၣ်လီၤ. ဒီးပှၤပယီၤဖိတဖၣ်နူၣ်အါဝဲဒိၣ်မးလီၤ. ဒီးဘါတၢ်ဂူၥ်တၢ်ဂီၤလီၤ. ပယီၤနူၣ်မ့ၢ်တလၢၤတကလှၥ် ဒီးကတိၤတၢ်လီၤဆီဝဲလၢအကလု့ၢ်ပှံၤ, အကလု့ၢ်ဃဲ ဒီးလီၤဆီဒီးတလၢၤဒ်နူၣ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢပယီၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢပကီလီၤ. ပယီၤနူၣ်မၤဒီးချံဒီးထိလီၤ. ထိတထိနူၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်ပယီၤထိသၢ.

၁. **ပယွဲ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤမၤအၢမၤသီပှၤဒီးပစံးလၢပယွဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢယွဲပရးလီၤ. ထိရိၤပှၤမၤအၢပှၤနူၣ်ပစံးလၢပယွဲလီၤ. ပမၤအၢတၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမၤအၢပှၤကညီမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပယွဲခဲလၢၥ်လီၤ. တလၢၤပယွဲပှၤနူၣ်စၢပစုဆူပချၢတခ်ီနူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၣ်ဒွဲၣ်ပယွဲစကိးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပညွဲစကိးလီၤ. ကစၢ်ယွၣ်ရှ့းဘၣ်တၢ်ဒုၣ်ဒွဲၣ်ပယွဲလၢထူၣ်စုညါအလီၤလီၤ.

၁. **ပယွ့ၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ကံၣ်ပျၥ်လီၤတဘိတဘိ ဒီးပစံးလၢပယွ့ၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢကံၣ်တပယွ့ၢ်တပယွ့ၢ်စကိးလီၤ. ဘိၣ်သအိၣ်ကံၣ်ပယွ့ၢ်လၢအကပၤယၢ်ခ်ီနူၣ်တဘိတဘိ

လီၤ. ဘိၣ်သဒိၣ်တနၢ်ကံၣ်မးတပယွၢ်တပယွၢ်လီၤ. ခိၣ်ဖၢၣ်ကံၣ်တပယွၢ်ပတယွၢ်န့ၣ်ကံၣ်တဘိတဘိ ဒီးကံၣ်လၢသူ, ကံၣ်လၢဘိ, ကံၣ်လၢဂီၤ ဒီးမ့ၢ်ကံၣ်တပယွၢ်တပယွၢ်လီၤ.

၂. **တၢ်ပယွၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကစၢ်လူၢ်လီၤဆူတၢ်ပၢၤထံး ဒီးပစံးလၢတၢ်ပယွၢ်လီၤ.ဒီးပစံးလၢတၢ်ပယွၢ်စကီးလီၤ.တၢ်ယွၢ်လီၤဆူတၢ်ပၢၤထံးန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လူၢ်ဘံလီၤဆူတၢ်ပၢၤထံးလီၤ. ပလဲၤထီၣ်ဖိာ်တၢ်ပယွၢ်လီၤန့ၣ်ဒီးထီၣ်ဘးလၢပယၢဒီခိၣ်လီၤ.ကစၢ်ဘံနးကဲၣ်ဆီးပထီၣ်မ့ၢ်တသ့ဘၣ်ဒီးလဲၤထီၣ်ဖိာ်တၢ်ပယွၢ်လီၤန့ၣ်တက့ၢ်.

၁. **ပရါ** န့ၣ်မ့ၢ်ဝံၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဘိပှၤဆါန့ၣ်ပစံးလၢဝံၢ်ပရါအှပစါ,ဝံၢ်တပံအှတရါဝံၢ်တပါအှပရါ,ဝံၢ်ပစံအှပရံအှပရါပစံးဒ်န့ၣ်လီၤ. ကသံၣ်သရၣ်လဲၤဝံၢ်တပံအှပရါပှၤဆါတဂၤဘျါဝဲလီၤ.

၂. **ပရါ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဆံးသလၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပရါလီၤ. ဒီးပစံးလၢပြါစကီးလီၤ. တၢ်ချံလီၤဆံၣ်ဒီးပရါဝဲလၢာ်မးလီၤ.ဒီးပှၤကညီအိၣ်ဖှိၣ်ဝံၤဒီးဟးတဂၤတပူၤန့ၣ်ပစံးလၢပရါစကီးလီၤ. ပှၤတဖၣ်အိၣ်ဖှိၣ် ဒီးလီၢ်ကွဲတၢ်န့ၣ်ပသးပှၢ်နူအလီၤဒီးပရါဝဲလီၤ.

၃. **ပရါဆံၣ်ပရါဆဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်တၢ်တလှၣ်တပူၤတဖျၢၣ်တပူၤတဘှၣ်တပူၤ ဒီးပစံးလၢပဟ်တၢ်ပရါဆံၣ်ပရါဆဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢပြါဆံၣ်ပြါဆဲစကီးလီၤ. ဟ်သ့ၣ်လှၣ်ဝၣ်လှၣ်ပရါဆံၣ်ပရါဆဲတဂ့ၤ, ဟ်တပူၤဃီတက့ၢ်.

၁. **ပရး** န့ၣ်မ့ၢ်ပယွဲအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤမၤအၢမၤသီတၢ်န့ၣ်လီၤ. ပယွဲပရးစံးဝဲဒၣ်. ဒီးမ့ၢ်ပတံအဆိလီၤ. ပတံပရးစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပရံ** န့ၣ်မ့ၢ်ဝံၢ်အဆိလီၤ. ဒီးသရၣ်ဘိပှၤဆါလၢကသံၣ်လီၤ.ဝံၢ်ပရံအှတပံစံးဝဲဒၣ်. ဝံၢ်တပံအှပရံစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပရံၢ်ဘံဘူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သဘံၣ်ဘှၣ်လီာ်သးန့ၣ်ပစံးလၢမၤသးပရံၢ်ဘံဘူလီၤ. လုၣ်သဘံဘှၣ်ဒီးမၤသးပရံၢ်ဘံဘူနးကၢ. ထီရီၤတၢ်သဘံၣ်ဘှၣ်န့ၣ်မၤသးပရံၢ်ဘံဘူလီၤ.

၁. **ပရံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပစဲတံၢ်တၢ်လၢကပံာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကီၢ်ဃိးမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပရံာ်လီၤ. ပရံာ်တံၢ်ကဘီလၢကီၢ်ဃိးန့ၣ်ထံနၢ်တပၢၢ်ဘၣ်. ပရံာ်တံၢ်ချံးလၢကပံာ်န့ၣ်ထံနၢ်တသ့ဘၣ်. ဒီးပစံးလၢပြာ်စကီးလီၤ.

၂. **ပရံာ်ပရာ်ပရံာ်ပရာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤခီကပံာ်ကျါသိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢသိၣ်ပရံာ်ပရာ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤခီကပံာ်ဒီးသိၣ်မးပရံာ်ပရာ်ပရံာ်ပရာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသိၣ်ပြာ်ပြာ်ပြာ်ပြာ်စကီးလီၤ.

၃. **ပရံာ်ပရံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤတၢ်လီၤဃံၤတလီၢ်လီၢ်ဒီးပစံးလၢဃံၤပရံာ်ပရံာ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဃံၤပရံာ်ပရံာ်ဘၣ်မနုၤလဲၣ်. ဒီးပစံးလၢပြာ်ပြာ်စကီးလီၤ.

၁. **ပရံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆိၣ်တံၢ်တၢ်န့ၣ်သဘံ့းဝဲသိၣ် ဒီးပစံးလၢသိၣ်သပရံးကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဆိၣ်တံၢ်ကုတနၢ်သိၣ်သရံးကလာ်လီၤ.

၂. **ပရံးပရံး** န့ၣ်မ့ၢ်ထိၣ်ဖံ့းပှၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢသိၣ်ပရံးပရံးလီၤ. ထိၣ်ဖံ့းပှၤသိၣ်ပရံးပရံးလီၤဓဲလဲၣ်.

၃. **ပရံး** န့ၣ်မ့ၢ်တကံးအဆိလီၤ. တၢ်ဖှၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢတကံးပရံးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသကံးမရံးစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဒိၣ်တၢ်ဖှၣ်တကံးပရံးလီၤ.

၄. **ပရံး** န့ၣ်မ့ၢ်တလၢၤအတၢ်သမှုဖးထီန့ၣ်ပကီးလၢပရံးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တလၢၤအကလုၢ်လီၤ. တလၢၤဃိးပရံးတယှုၢ်ထီကၢ.

၁. **ပရၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပနၢ်ဟူတၢ်အကစီၢ်ဟူထီသါလီၤ ဒီးပစံးလၢပနၢ်ဟူတၢ်ပရၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပရၢပစၢၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤပနၢ်ဟူပရၢလၢသံလံလီၤ. ပှၤတဂၤပနၢ်ဟူပရၢလၢအမါအိၣ်လံ. စဖိတဂၤနနၢ်ဟူဘၣ်ကီးအပရၢပစၢၢ်ဓါ. တနၢ်ဟူဘၣ်ပရၢပစၢၢ်လၢတၢ်နီတမံၤဘၣ်.

၁. **ပရၢး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလုာ်အိၣ်ဒီးအဆှၣ် ဒီးအသၣ်ထဲစုခိၣ် ဒီးအသၣ်မံဘိဝဲန့ၣ်ပအိၣ်ဆံၣ်ဝဲ ဒီးပကီးလၢပရၢးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပရၢးပရးလီၤ. ပရၢးအသၣ်န့ၣ်ပှၤတနီၤနီၤအီၣ်ဝဲဝံၣ်မးလီၤ.

၂. **လၢာ်ပရၢး** န့ၣ်မ့ၢ်လၢာ်ခၢးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤတၢ်တုၤပမၤသ့လၢၤဘၣ် ဒီးပစံးလၢပမၤတၢ်လၢာ်ခၢးလၢာ်ပရၢးလီၤ. စမၤတၢ်အံၤလၢာ်ခၢးလၢာ်ပရၢးလံ. လၢအံၤမဲာ်ညါစမၤတသ့လၢၤဘၣ်. လၢာ်ခၢးလၢာ်ပရၢးလံ.

၁. **ပရှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိအဆိလီၤ. ကွၢ်လၢပကိတက့ၢ်.

၁. **ပရှာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပလၢၣ်လီၤသံၣ်တံၤသ့ၣ်တံၢ်သဘှံၣ် ဒီးပစံးလၢပရှာ်လီၤ. တလၢၤမၤကရၢလၢသ့ၣ်လၢကရၢရှၣ်န့ၣ်လၢၣ်ပရှာ်တံၢ်သဘှံၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢမရှာ်စကီးလီၤ. လၢၣ်ပရှာ်တံၢ်တံၢ်သဘှံၣ်တက့ၢ်.

၂. **ပရှာ်** မ့ၢ်ပဂံၢ်တၢ်ဒီးပဘိးဆှါန့ၣ် ဒီးတၢ်လၢဆှါန့ၣ်ပစံးလၢပရှာ်လီၤ. ပဂံၢ်တၢ်ပဘိးပနိၣ်ဆှါန့ၣ်ပစံးလၢပရှာ်လီၤ. ပမ့ၢ်ဂံၢ်တၢ်လၢအါန့ၣ်ဒီးပဘၣ်ကၢ်ဒီးပရှာ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢမရှာ်လီၤ.

၁. **ပရူး** န့ၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်လၢဝါဝဲတဂ့ၤဘၣ် ဒီးမၤသးဒ်အိၣ် ဒီးအကမူၣ်အသိးန့ၣ်ပစံးလၢပရူးလီၤ. မဲပရူး, လူၢ်ပရူး, လံၢ်ပရူး,ထ့ၣ်ပမူး, စံးဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပရူးဟၢၣ်ကလာ်လီၤ.ပှၤတဂၤအမဲပရူးဟၢၣ်ကလာ်လီၤ. လူတဖျၢၣ်ပရူးဟၢၣ်ကလာ်နထံၣ်စကီးဓါ.

၂. **ပရူး** န့ၣ်မ့ၢ်ကသံၣ်ကမူၣ်တကလုာ်နၢလၢဖီပှၢ်လၣ်ဒီးဝါတစဲးစဲးန့ၣ်ပကီးလၢပရူးလီၤ. ဒီးပရူးန့ၣ်ပှၤမၤဝဲလၢကသံၣ်ခိၣ်ဆါလီၤ. တၢ်လၢပရူးန့ၣ်အပှၤဒိၣ်ကၢ.

တပီ်နင့်အပွႆယဲါ်ရွဲႆလီႆ. ဒီႏပစံႏဒီႏအဆိလာပရှုႏဓိႆပ ရုႏဓိႆလီႆ.

၃. **ပရှုႏပရှုႏ** နင့်မွ့်ပှႆကညီမႆတၢ်အါဂႆကြူုႏကြူုႏဒီႏ ပစံႏလာမႆတၢ်ပရှုႏပရှုႏလီႆ.

၁. **ပရှ်** နင့်မွ့်ပှႆကညီတကလုာ်လာတအိဉ်ဘဉ်ဘုႏလာ ဆိတဖဉ်နင့်ပကိႏလာပရှ်လီႆ. ပရှ်ဖိတဖဉ်တအိဉ်ဘဉ် ဆိဘဉ်စံႏဝဲလီႆ. ဒီႏပကိႏဒီႏအဆိလာပရှ်ပရာ်လီႆ.

၁. **ပရဲ** နင့်မွ့်ပတဲါ်အဆိလီႆ. ဒီႏမွ့်ပတဲါ်အဆိလီႆ. ဒီႏ မွ့်ပသဟဲါ်သနူႆပသးလာတၢ်တမံႆမံႆ ဒီႏပစံႏလာပတဲါ်ပ ရဲလီႆ. ပတဲါ်ပရဲထိဉ်ပသးလာယွၤနင့်လီႆ.

၁. **ပရဲ်** နင့်မွ့်ပှႆယီႆဖိမႆတၢ်ကူတၢ်သိးတကလုာ်ဘူသ လါဒီႏအိဉ်ဒီႏအသး ဒီႏဂီႆဒီႏမွ့်ဝဲလာသတိၢ်တနီႆပအီတ နီႆဒီႏပကိႏလာပရဲ်လီႆ. ပရဲ်သူပရဲ်ဂီႆ, ပရဲ်ကံဉ်စံႏဝဲ လီႆ. ဒီႏအိဉ်ဝဲသါကလုာ်လီႆ. ပရဲ်နင့်အပွႆဒိဉ်ဝဲလီႆ. တဘ့ဉ်ယုဘႏတဘ့ဉ်တရွဲႆလီႆ.

၂. **ပရဲ်ကံဉ်** နင့်မွ့်သိသိအဆိလီႆ. ဒီႏမွ့်တၢ်ကူတၢ်သိႏ သတိၢ်လာလူဝဲ ဒီႏဘျုကဆုဉ်ဝဲဒ်ဘဉ်စိဉ်အသိႏနင့်ပကိႏ ဒီႏအဆိလာပရဲ်ကံါ်သိသိလီႆ. ဒီႏမွ့်ပှႆစံဉ်ဖိကဘီအ ဒိဉ်တဖဉ်ကူဝဲလီႆ.

၃. **ပရဲ်ကံဉ်** နင့်ပှႆယီႆဖိမႆတၢ်ကူတၢ်သိႏလာသူဝဲဒီႏ အိဉ်ဒီႏအလဲာ်အကွီႆဒီႏပစံႏလာပရဲ်ကံဉ်လီႆ. ပရဲ်ကံဉ် နင့်မွ့်အကွီႆအိဉ်ထိဉ်ဝဲလာအလီႆဒီႏပကိႏလာပရဲ်ကံဉ် လီႆ. ပှႆတကႆကူပရဲ်တဘ့ဉ်နင့်မႏပရဲ်ကံဉ်လီႆ.

၄. **တဲပရဲ်** နင့်မွ့်ပှႆသံဆူဉ်သံကနီႆအခိဉ်ယံနင့်ပဟံႏ နၢ်တလှဉ်ဖိ ဒီႏပကတီႆနင့်ကဲထိဉ်လာပှႆစယဉ်ဒီႏပကိႏ လာတဲပရဲ်လီႆ. ဒီႏပှႆလာပသးဟ့အီႆဒီႏပမာတဲပရဲ်မႆ သံလီႆ. ဒီႏပမႆလာတၢ်သမူအကိုဉ်လီႆ. တဲပရဲ်နင့်ပှႆ အပှႆသိစိာ်ဝဲကတီႆဝဲလာကမႆသံပှႆအဂိၢ်လီႆ.

၁. **ပရိၢ်** နင့်မွ့်ပကိႏအဆိလီႆ. ဒီႏမွ့်တၢ်အိဉ်ယုာ်ဟ် ယုာ်အသးနင့်ပစံႏဒီႏအဆိလာပကိပရိၢ်လီႆ. ကသံဉ် သရဉ်ပကိပရိၢ်ကသံဉ်အါမိၢ်အါကလုာ် ဒီႏဘျါတၢ်ဆူ တၢ်ဆါလီႆ.

၁. **ပရွဲ** နင့်မွ့်ပတဲါ်အဆိလီႆ. ဒီႏမွ့်ပသတဲါ်တနူႆပသး လာတၢ်တမံႆမံႆဒီႏပစံႏဒီႏအဆိလာပတဲါ်ပရွဲလီႆ.

၂. **ပရွဲ** နင့်မွ့်ပမႆပနံာ်ဒီႏစုအအံဉ်အါထိဉ်ဝဲနင့်ပစံႏ လာပရွဲလီႆ. ပှႆတကႆဆါပနံာ်တၢ်ကာ ဒီႏနၢ်ဘဉ်ဝဲအပရွဲ လီႆ.

၁. **ပလါ** နင့်မွ့်ပလီအဆိလီႆ. ဒီႏမွ့်တၢ်ပူႆတၢ်လီၢ်တက လုာ်လာပှႆမႆဝဲလာယွၤခဉ်စိႏဒီႏအကိာ်ထိဝဲနင့်လီႆ. ဒ သိဒဘဲႏလာပလီပလါပူႆတက့ၢ်.

၁. **ပလၢ်** နင့်မွ့်ပမႆချံဉ်အဆဉ်လာဝဉ်လှဉ်သူႏဖျာဉ်အ သးလာပမႆစူအခိဉ်နင့်ပစံႏလာပလၢ်လီႆ. ဒီႏပကိႏကာ ဖျၢ်စကိႏလီႆ. ဒီႏပကိႏဒီႏအဆိလာဖျၢ်မိႆစႆမိႆလီႆ. ဖျၢ် နင့်မွ့်ချံဉ်အဆဉ်လီႆ.

၂. **ပလၢ်** နင့်မွ့်ပမႆထူဉ်ဖျဲႏတၢ် ဒီႏပစံႏလာပလၢ်လီႆ. ပ လၢ်ကွံာ်ဆိတဘ့ဉ်နင့်တက့ၢ်. ပနၢ်ဘဉ်စၢယာ်အသးနင့် ပလၢ်အီႆတက့ၢ်. ပလၢ်လီႆဆိဆူကိာ်လာ်နဲတက့ၢ်. ပ လၢ်ကူႆပှႆဂိၢ်မွ့်ခဲလၢာ်လီႆ.

၃. **ပလၢ်လီႆအကလုၢ်** နင့်မွ့်ပှႆလာအိဉ် ဒီႏအစိအက မိႆလာပဖိခိဉ် ဒီႏအကလုၢ်အကထါမွ့်အိဉ်လာစံႏတၢ်တ မံႆမံႆ ဒီႏပစံႏလာပလၢ်လီႆအကလုၢ်လီႆ. စီႆပႆပလၢ် လီႆအကလုၢ်လာအခွအပှႆကဘဉ်လဲႆရဲဉ်သုႏလီႆ. ပ ဒိဉ်ပလၢ်လီႆအကလုၢ်လာပဘဉ်ဟ့ဉ်အခိလီႆ. ဒီႏပစံႏ လာပဘဉ်ဟ့ဉ်အခိလီႆ. ဒီႏပစံႏလာဖျၢ်လီႆအကလုၢ်စ ကိႏလီႆ.

၁. **ပလာ်** နင့်မွ့်ပမဲာ်ထံလီႆလာပမဲာ်သဉ်လီႆနင့်ပစံႏ လာပမဲာ်ထံပလာ်လီႆ. ပှႆတကႆဟိဉ်ဒီႏအမဲာ်ထံပလာ် လီႆဝဲလီႆ. ဒီႏပစံႏလာအမဲာ်ထံဖျာ်စကိႏလီႆ.

၂. **ပလာ်** နင့်မွ့်ပှႆကညီဆႏထိဉ်သးကလႏလာဆူဖံ ဘဉ်ခိဉ်နင့်ပစံႏလာပလာ်ဝဲလီႆ. ပှႆတကႆပလာ်ဆူဖံဘဉ် ခိဉ်လာသးကလႏလီႆ.

၃. **ပလာ်** နင့်မွ့်ပလဲာ်အဆိလီႆ. ဒီႏမွ့်ပဆဲႏနာ်ထႏလာ သုဉ်လီႆဝဉ်လီႆလာပမႆထူဉ်ဖျီနင့်ပစံႏဒီႏအဆိလာပ လာ်လီႆ. သုဉ်တလှဉ်စပလဲာ်တနာ်စပလာ်တနာ်ဘဉ်. ဒီႏပစံႏလာဖျာ်စကိႏလီႆ.

၄. **ပလာ်** နင့်မွ့်ပလဲာ်အဆိလီႆ. ဒီႏမွ့်ပတလှဉ်ကံႏကူႏ ပသးနင့်ပစံႏလာပလဲာ်ပလာ်လီႆ. ပှႆတကႆဘဉ်တိၢ်ဒီႏပ လဲာ်ပလာ်အသးနႏကာ. တၢ်နမွ့်အှဉ်ပှႆဒီႏပပလဲာ်ပ လာ်ပသးနႏကာ. ဒီႏပစံႏလာပျံာ်ဖျာ်စကိႏလီႆ.

၁. **ပလႃ** နင့်မွ့်ပမႆနာ်တၢ်လာထႏပလႃ ဒီႏပတိၢ်ထႏပ လႃအခံနင့်ပစံႏလာပပလႃသုဉ်လီႆ. ပလႃထူဉ်ဖျီသုဉ် တထံႏလာထႏပလႃတက့ၢ်. ဒီႏပစံႏလာပျူစကိႏလီႆ.

၂. **ညဉ်ပလႃ** နင့်မွ့်ညဉ်တကလုာ်နင့်အိဉ်လာထံဘျါဒီႏ အဆံႏတဖဉ်နင့်အသဒံဘိဝဲတစဲႏစဲႏ ဒီႏပကိႏလာညဉ်ပ လႃလီႆ. ညဉ်ပလႃနင့်ထဲစုဒုဉ်ခိဉ်ဒုဉ်လီႆ. ဒီႏပအိဉ် ဝံဉ်ဝဲလီႆ. ဒီႏတနီႆနီႆအိဉ်လာထံခံပှ်မွ့်ကနႏဒီႏမူႆတၢ် လီႆ. ဒီႏပကိႏဒီႏအဆိလာဒှဉ်ပလီႆညဉ်ပလႃလီႆ.

၃. **ဘဉ်ပလႃ** နင့်မွ့်တၢ်ဆါပှႆကညီလာအခိဉ်တယူႆ အမဲာ်ခံႏသူနင့်ပစံႏလာဘဉ်ပလႃလီႆ. ဒီႏမွ့်အမိၢ်အပၢ် လာအသံနင့်နာ်စိႆဖှံဉ်စိႆအံႏတိၢ်ကွၢ်ထိဝဲဒီႏပစံႏလာဘဉ် ပလႃလီႆ. ပှႆတကႆအမဲာ်ခံႏသူနင့်ကမွ့်ကၢ်အမိၢ်အပၢ် ဘဉ်ပလႃသါ.

၄. **ယာ်ပလႃ** နင့်မွ့်သကွဲတကလုာ်မဲထိဉ်ကြီလာပှၢ် ကျါဒီႏအထံႏဒိဉ်ဝဲ ဒီႏမႆသးပြူုႏသတိာ် ဒီႏပကိႏလာယာ်

ပလၢၤလီၤ. ဒီးအသၣ်နှၤ်ပအိၣ်တသ့ဘၣ်.မၤသးသအံး သမီၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢယ်ာပလီၤယ်ာပလၢ လီၤ.

၁. **ပလ်ာ်** နှၣ်မ့ၢ်ပမၤနှ်ာတၢ်လၢထးလူထးပျ်ာဒီးပစံး လၢပပလ်ာ်လီၤ. ပလ်ာ်ထူၣ်ဖျိသ့ၣ်လၢထးလူတကၡ်. သ့ၣ်တလ့ၣ်စပလ်ာ်စပလ်ာ်တနှ်ာဘၣ်. ပလ်ာ်ဖျိသ့ၣ်တ ဘိစံးဝဲဒၣ်.

၂. **ပလ်ာ်** နှၣ်မ့ၢ်ပပကံးပသး ဒီးပစံးလၢပပလ်ာ်ပသး လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပလ်ာ်ကံးကူး. ပလ်ာ်ပလ်ာ် လီၤ. ပှၤကညီတလ့ၣ်ကနၢ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပတ်ာ်ပကံးအ သးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပလ်ာ်အသးလီၤ. ပှၤတဂၤအသးပ အူး ဒီးပလ်ာ်ကံးကူအသးလီၤ. ပှၤတဂၤဘၣ်တၢ် ဒီးပ လ်ာ်ပလ်ာ်အသးလီၤ.

၃. **ဝလ်ာ်ပလှ်ာ်** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘီၣ်ဝဲဖျၣ်မ့ကလ်ာ်လၢအ ဖံးပှဲၤညၣ်ပှဲၤဝဲနှၣ်ပစံးလၢဘီၣ်ပလ်ာ်ပလှ်ာ်လီၤ. ပနၢ်တ နဘီၣ်မးပလ်ာ်ပလှ်ာ်လီၤ. ဒီးစံးလၢဘီၣ်မလ်ာ်မလှ်ာ်စ ကီးလီၤ.

၄. **ပလ်ာ်ပလ်ာ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢထီၣ်ယံၣ်ထီၣ်ယူးဘၣ်အၢ ဘၣ်သီနှၣ်ပစံးလၢမၤသးပလ်ာ်ပလ်ာ်လီၤ. လှၣ်ထံလှၣ် နီတကၠၢ်. မၤနသးပလ်ာ်ပလ်ာ်ဒ်နှၣ်တဂ့ၤ. ဒီးပစံးလၢ မူးပလ်ာ်မူးပလ်ာ်စကီးလီၤ.

၅. **ထးပလ်ာ်** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပမၤထူၣ်ပၢၢ်ထူၣ်ဖျိသ့ၣ်လၢ တမ့ၢ်ဘၣ်ထးလူနှၣ်ပမၤအခိၣ်ဘံၣ်ဒ်ထးပျုအသိး ဒီးပ ကီးလၢထးပလ်ာ်လီၤ. ဒီးတပူနှၣ်ပကီးလၢထးပလ်ာ်စ ကီးလီၤ. ထးပလ်ာ်နှၣ်ပမၤထူၣ်ဖျိကွဲၤအပူၤလီၤ. ပမၤ ကွဲၤလၢတၢယီၤနၢၤနှၣ်အပူၤတအိၣ်ဘၣ်ဒီးပပလ်ာ်ထူၣ် ဖျိလၢထးပလ်ာ်လီၤ. ဒီးပကီးလၢထးပျ်ာစကီးလီၤ.

၁. **ပလံး** နှၣ်မ့ၢ်ပဘံယှ်ာပျုဒီးပစံးလၢပပလံးလီၤ. ဒီး ပစံးလၢဘံပလံးစကီးလီၤ. ပတ်ာ်ယၣ်နှၣ်တုၤပလံးလိာ် အသးဒီးပဖျုပျုအသိး ဒီးအထံလီၤစီဝဲလီၤ. ယၣ်ဘၣ် စိၣ်နှၣ်ဝံာ်ပလံးတုၤအထံလီၤစီကညူးတကၠၢ်.

၁. **ပလံးဖိ** နှၣ်မ့ၢ်ပကျုလ့ကျုပစီတၢ်နှၣ်ပစံးလၢပလံးဖိ လီၤ. နစံးလၢနတၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးနဟဲယ့စတၢ်နှၣ်က မ့ၢ်ကၢ်နပလံးဖိယၢၤသၢ.

၃. **ဘံပလံး** နှၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဃံၣ်ဘံလိာ်အသးဒ်ပဖျုပျုသိး ဒီးပစံးလၢဘံပလံးလီၤ. သ့ၣ်ဃံၣ်ခံဘိဘံပလံးလိာ်အ သးဒ်ပဖျုပျုအသိးလီၤ.

၁. **ပလံၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပသူၣ်ဖုးသးဖုးတၢ် ဒီးပစံးလၢပပလံၤ တၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်တဂၤဓိၤဒီးပလံၤတၢ်နးကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပလံၤဖုးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသူၣ်ပလံၤ သးဖုးစကီးလီၤ. နတပလံၤဘၣ်ပဒိၣ်ဓါ.စတပလံၤဘၣ် နၤဘၣ်. စပလံၤယဲကစၢ်ယွၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢပျုစကီး လီၤ.

၂. **ပလံၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပဖျုဆိုၣ်နှၣ်ပလွံလိာ်အသးကဲထီၣ်တ ဘိတဘိ ဒီးပစံးလၢပလံၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢပျုစကီး လီၤ. ထိရီၤပဖျုတၢ်ကဲထီၣ်တဘိတဘိဒီးပစံးလၢပ လံၤခဲလၢာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပလံၤဓိၤဆိုၣ်ဓိၤ လီၤ.

၃. **ဘူပလံၤ** နှၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢဘူပလှၤလီၤ. ဒီး မ့ၢ်ပမၤထူၣ်ဖျုံးတၢသၣ်မိၣ်မိၣ်လီၤ.

၁. **ပလၢ** နှၣ်မ့ၢ်ပမၤဟးဂီၤပှၤဂၤအတၢ် ဒီးပစံးလၢပပ လၢလီၤ. ပှၤတဂၤစမၤခုးတလီၢ်ဒီးဟဲပလၢဝဲဒီးတဲး ဂီၤဝဲလၢမ့ၣ်အူလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤပလၢပှၤဒီးအိၣ်ဂီၤ ပဘ့လၢာ်လံ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပလၢပလဲးလီၤ.

၃. **တၢ်ပလၢ** နှၣ်မ့ၢ်ထိရီၤပှၤတဂၤလၢအသူၣ်က့ၣ်သး က့ၣ် ဒီးမၤဟးဂီၤပှၤဂၤအတၢ်နှၣ်ပကီးလၢတၢ်ပလၢ လီၤ. ဒီးမုၢ်ကီၤလံၢ်နှၣ်ပစံးလၢတၢ်ပလၢဖးဒိၣ်လီၤ. တၢ်ပလၢတၢ်ပလဲးတဖၣ်နှၣ်ထဲကပလၢပှၤတမံၤဓိၤ လီၤ.

၁. **ပလၢးပမိာ်** နှၣ်မ့ၢ်ထိရီၤတၢ်အဂ့ၢ်အပီၢ်နှၣ်ပစံးလၢ ပလၢးပမိာ်လီၤ. ပမၤတၢ်အပလၢးနှၣ်နတသ့ၣ်ညါ ဘၣ်နဲဘၣ်. ပှၤတဂၤတသ့ၣ်ညါတၢ်ပလၢးပမိာ်ဒီး အိၣ်ဒၣ်တၢ်လီၤ.

၁. **ပလုပတု** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဟ်ာ်ချုအသးဒီးတချုဘၣ်ဒီး ဘၣ်ဒီဘၣ်ထံးလီၤယံၤလီၤတရူးနှၣ်ပစံးလၢမၤသးပ လုပကုလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပလုပတုလီၤ. ပှၤ တဂၤမၤသးပလုပတုလီၤယံၤလီၤတရူးဘၣ်မဲနၤ လဲၣ်.

၁. **ပလှ်ာ်** နှၣ်မ့ၢ်တလၢၢ်နးလှၣ်ပှၤကညီထံသမူဒီးစံးဝဲ လၢပလှ်ာ်ဝဲလီၤ. ပှၤလၢမၤတကဲဆါဘှံးဆါတီၤနှၣ် မၤတလၢၢ်ပလှ်ာ်ဒီးသမူထံနှၣ်ဒုးလှၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢပလှ်ာ်ပလ်ာ်လီၤ. ဒီးပှိၢ်စံးလၢပျုာ်ဒီး ပလှ်ာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပလှ်ာ်ဖှူလဲးလီၤ.

၂. **ပလှ်ာ်** အဆိ ပလ်ာ်.

၃. **ပလှ်ာ်အသးယှူၤထံ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢစူၢ်က့ၤနှ်ာက့ၤက စၢ်ယွၣ်ရူးဃရံးပဒီးဘျုပသးလၢထံ ဒီးပစံးလၢပလှ်ာ်အ သးယှူၤထံလီၤ. ပှၤကဲလၢအပျ်ၢအဘီၣ် ဒီးပပျုာ်အသး ဒီးယှူၤထံလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢထံပလှ်ာ်ဆိၣ်လီၤ လီၤ.

၄. **ထံပလှ်ာ်** နှၣ်မ့ၢ်ထံသမူလၢတလၢၢ်နးလှၣ်ပှၤကညီ နှၣ်ပကီးလၢထံပလှ်ာ်လီၤ. တလၢၢ်သမူထံပလှ်ာ် ဒီးဒုး လှၣ်ပှၤဆါနှၣ်ဒုးလှၣ်ဝဲလၢတၢ်ပျိၣ်ခိၣ်ပျိၣ်ပှူၤလီၤ.

၂. **ပလှ်ာ်ပလှ်ာ်** နှၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်ပူၤလီၢ်အထံယွၤနှၣ်ပစံး လၢယွၤပလှ်ာ်ပလှ်ာ်လီၤ. ပှၤတဂၤအပူၤလီၢ်တပူၤဒီးအ

ထံယွႃႉပလုၵ်ႉပလုၵ်ႉလီႈ.
၆. **ပလုၵ်ႉပလုၵ်ႉပလီႈပလီႈ** ၼၼ်မၢႆတၢႆဝီႈတၢႆလၼ်ထိၼ်ဝဲ အါအါၵလဵၵ်ႉ ဝီႈပၼ်းလၢပလုၵ်ႉပလုၵ်ႉပလီႈပလီႈလီႈ. တၢႆႈၸူႉဘၼ်တၢႆလၼ် ဝီႈဝီႈထိၼ်မးပလုၵ်ႉပလုၵ်ႉပလီႈပလီႈလီႈ. ဝီႈပၼ်းလၢပျူၵ်ႉပျူၵ်ႉပျိူႉပျိူႉစၵီးလီႈ.
၁. **ပလူႝ** ၼၼ်မၢႆပဘၼ်တိဝ်ႈအပူႉလိဝ်ႈပၼူႉထိၼ်ဖးထိၼ်ဝီႈပ ၼ်းလၢပလူႝလီႈ. ပူႉတၢၵႃႉဘၼ်တိဝ်ႈအပူႉလိဝ်ႈပလူႝထိၼ် မးလီႈ. ၵျဲတၢဘိလီႈၸူႉပလူႝမးလီႈ. ဝီႈပၼ်းလၢပလူႝ ၵလၵ်ႉလီႈ. ဝီႈပၼ်းလၢပျူႝစၵီးလီႈ.
၂. **ပလူႝၵူထိၼ်** ၼၼ်မၢႆတၢႆလၢထိၼ်စိတတဵၵ်ႉဒႈၼၼ်ပၼ်း လၢပလူႝၵူထိၼ်လီႈ. ပဒါလီႈၸျိုၼ်လၢသုၼ်တၵျိုအဖိ ၶိၼ်ဝီႈၸျိုၼ်ပလူႝၵူထိၼ်အသးလီႈ. ပူႉဘၼ်တိဝ်ႈအပူႉလိဝ်ႈ ၼၼ်ပလူႝၵူထိၼ်အသးစၵီးလီႈ. ၼဒါလီႈၸျိုၼ်ဘၼ်သုၼ် တဘိအဖိၶိၼ်ဝီႈပလူႝၵူထိၼ်အသးၼတထံၼ်ဘၼ်ဓါ.
၃. **ပလူႝၶၼ်** ၼၼ်မၢႆညၼ်တၵလုၵ်ႉၼၼ်အထါၶိၼ်စအိးဝီႈ ပၵီးလၢပလူႝၶၼ်လီႈ. ညၼ်ပလူႝၶၼ်ၼၼ်ထဲစုဒ္ဝီႈအသ ၼ်ဝါဝဲလီႈ. ပလူႝဘုၼ်ပလူႝၶၼ်ၼ်းဝဲဒၼ်.
၁. **ပလူၵ်ႉ** ၼၼ်မၢႆတၢႆၵၼ်ဝိၼ်တူၵ်ႉတတီႈတတီႈၼၼ်ပၼ်း လၢပလူၵ်ႉအသးလီႈ. တၶူးပလူၵ်ႉၼၼ်ၵၼ်တပလူၵ်ႉတပ လူၵ်ႉလီႈ. ပလူၵ်ႉအသးတတီႈတတီႈလၢအဝိၼ်တူၵ်ႉလီႈ. ဝီႈပၼ်းလၢပျူၵ်ႉအသးစၵီးလီႈ.
၂. **ပလူၵ်ႉ** ၼၼ်မၢႆပဝိၼ်တဵၵ်ႉသုၼ်ဖူဖးဝိၼ်လၢယဵၵ်ႉလၢၵွါဝီႈ ပၼ်းလၢပလူၵ်ႉလီႈ. ဝီႈပၼ်းလၢပျူၵ်ႉစၵီးလီႈ.ပလူၵ်ႉတဵၵ်ႉ ၵွၵ်ႉသုၼ်ဖူတဖူတၵွႝ. ပၵမႃႉသုၼ်မုၼ်လီႈ. ဝီႈပၼ်းဝီႈ အဆိလၢပလူၵ်ႉပလၵ်ႉလီႈ.
၃. **ပလူၵ်ႉဖျိုၼ်လီႈ** ၼၼ်မၢႆပမႃႉတဝီႈလၢဝၼ်ဝီႈပမႃႉတဵၵ်ႉဝီႈ ပဖျိုၼ်လီႈဒ်တဝီႈအသိးဝီႈပၼ်းလၢပလူၵ်ႉဖျိုၼ်လီႈလီႈ. ပ မႃႉတဝီႈလၢဝၼ်ဝီႈပလူၵ်ႉဝံႉ ဝီႈဖျိုၼ်လီႈဝီႈၵဲထိၼ်လၢတ ဝီႈလီႈ.
၄. **ဘၢပလူၵ်ႉ** ၼၼ်မၢႆညၼ်တၵလုၵ်ႉၼၼ်အပျိုႝၵၼ်ဝိၼ်တူၵ်ႉ တစဲးဖိတစဲးဖိဝီႈပၼ်းလၢဘၢပလူၵ်ႉလီႈ. ဘၢပလူၵ်ႉၼၼ် ထဲစုဆၼ်ၶိႉလီႈ. ဝီႈပၼ်းဝီႈအဆိလၢဘၢပလူၵ်ႉဘၢပလၵ်ႉ လီႈ. ဘၢပလူၵ်ႉၼၼ်ပအိၼ်ဝံၼ်ၵၢ.
၁..**ပလွတၢႝ** ၼၼ်မၢႆပမႃႉပျုႃႉမႃႉဖုးပူႉၵႃႉၼၼ်ပၼ်းလၢပလွ ပူႉၵႃႉလီႈ. ဝီႈအၼိၢႝၼိၢႝမၢႆလွလီႈ. ဒ်ပူႉၵႃႉၵပျုႃႉပူႉဝီႈပ လွပျုႃႉအီႈလီႈ.
၁. **ပလွႝ** ၼၼ်မၢႆပဖိၼ်ဆူၼ်တၢႆဝီႈပၼ်းလၢပလွႝလီႈ. ပူႉ တၵႃႉပလွႝအဝဲတၵႃႉအၶိၼ်ဝီႈတၼးဝဲလီႈ. ဝီႈပၼ်းလၢ ပျိုႝစၵီးလီႈ. ပလွႝၼၼ်မၢႆပဖိၼ်ဆူၼ်တၢႆၶဲလၵ်ႉၼၼ်မၢႆပပ လွႝလီႈ.
၂. **ပလွႝ** ၼၼ်မၢႆတၢႆလၢပဆးပုၵ်ႉ ဝီႈပၶူၼ်ထိၼ်လုၼ်လၢ အလိႈၼၼ်ပမႃႉလၢဝၼ်လုၼ်ဝီႈပၵီးလၢပလွႝလီႈ. ပူႉၵ ညီဆးပုၵ်ႉလၢပလွႝၼၼ်မၢႆဝၼ်လုၼ်လၢသူးဖးဒ္ဝဲၼၼ်လီႈ. ဝီႈပၵီးလၢပျိုႝစၵီးလီႈ. ပလွႝၼၼ်မၢၸူဝဲအၶိၼ်ဝီႈမၢဖး ဒ္ဝဲအသးၵံႝပူႉၼၼ် ဝီႈအပျုႃႉအိၼ်ဒ်စယွႃႉဝၼ်ၶိအသိး ၼၼ်ဝီႈပၵီးလၢပလွႝလီႈ.
၃. **ပလွႝ** ၼၼ်မၢႆဆုံအဆိလီႈ. ထံမၢႆတအိၼ်ဘၼ်ဝီႈအ ယံၼ်အမူးတၢႆၵမှံၵမိဵၵ်ႉ ဝီႈပၼ်းလၢထံဆုံပလွႝလီႈ. တၢႆဝါလၢအယံၼ်အမူးတအိၼ်ဘၼ်ၼၼ်မၢႆဆုံပလွႝလီႈ.
၁. **ပလွႃႉ** ၼၼ်မၢႆတၢႆၶိၼ်မိၼ်ထူၼ်ဖျုံးဝဲၼၼ်ပၼ်းလၢလီႈပ လွႃႉလီႈ. လီႈပလွႃႉဘွပလွႃႉၼ်းဝဲလီႈ. ဝီႈမၢႆတၢႆသၼ်ၶိၼ် မိၼ်လီႈဖျုၼ်ဝဲၼၼ်လီႈ.
၁.၁. **ပလွႃႉ** ၼၼ်မၢႆပၵီႉလၢပၵိဵၵ်ႉပူႉတမံႉၼၼ်ပၵတိႉ တၢႆဝီႈဝးထိၼ်ဝးလီႈဝဲၼၼ်ပၵီးလၢပလွႃႉလီႈ. ဝီႈပၵီး လၢပျုႃႉစၵီးလီႈ.
၂. **ၵၢႝပလွႃႉ** ၼၼ်မၢႆၵွႝလၢၵၢႝအၵျါတၵွႝ.
၃. **ၶျိုၼ်ပလွႃႉ** ၼၼ်ၵွႝလၢၶျိုၼ်အၵျါတၵွႝ.
၄. **ဘွပလွႃႉ** ၼၼ်မၢႆပဖိၼ်လီႈသြျတၢသၼ်ၶိၼ်မိၼ် ဝီႈပၼ်း လၢပဘွပလွႃႉလီႈ. ပူႉတၵႃႉဘွပလွႃႉတၢသၼ်ဝီႈအိၼ်ဝဲ လီႈ. ဝီႈပၼ်းလၢဘွလီႈပလွႃႉစၵီးလီႈ.
၅. **လီႈပလွႃႉ** ၼၼ်မၢႆတၢသၼ်ၶိၼ်မိၼ်လီႈသြျဝဲၼၼ်ပၼ်း လၢလီႈပလွႃႉလီႈ. တၢသၼ်ၶိၼ်မိၼ်လီႈပလွႃႉၵွၵ်ႉဝီႈလီႈ တဵၵ်ႉဆူသုၼ်ၶိၼ်ထံးလီႈ. ဝီႈပၼ်းဝီႈအဆိလၢလီႈပလွႃႉ လီႈၵံးၵူးလီႈ. တၢသၼ်မံၵဘုၼ်ဝီႈအၶိၼ်မိၼ်လီႈပ လွႃႉဝဲလီႈ.
၆. **လီႈပလွႃႉ** မၢႆလီႈသြျအဆိလီႈ. ဝီႈမၢႆဘုသၼ်လီႈဝဲ လၢဘုၶိၼ်ထံးၼၼ်ပၼ်း ဝီႈအဆိလၢလီႈသြျလီႈပလွႃႉ လီႈ.ထိရိႉတၢသၼ်ၼၼ်တုႉမံဝီႈလီႈသြျလီႈပလွႃႉဝဲလီႈ.
၁. **ပလိဝ်** ၼၼ်မၢႆဘုသၼ်အိၼ်ထိၼ်ဝဲၼၼ်ပၼ်းလၢဘုပလိဝ် လီႈ. ဝီႈပၼ်းလၢဘုပျိုဝ်စၵီးလီႈ. ဘုပလိဝ်လံ. ၵီးမး ဂိႉလီႈ.
၂. **ပလိဝ်** ၼၼ်မၢႆဝၼ်ဘိၼ်ဖးထိ ဝီႈပၼ်းလၢဝၼ်ဘိၼ်ပလိဝ် လီႈ. ဝီႈပၼ်းလၢဝၼ်ဘိၼ်ပျိုဝ်စၵီးလီႈ. ဝၼ်ဘိၼ်ပလိဝ် ထိတွႝၵၢ. တၢႆၵယိႈထိၼ်လီႈ.
၃. **ပလိဝ်ဆံၼ်ဆူး** ၼၼ်မၢႆတၢႆအိၼ်ၵျိုၼ်ၵျဲဝဲၼၼ်ပၼ်းလၢ အိၼ်ပလိဝ်ပဆံၼ်ဆူးလီႈ. ဟ်ၵျိုၼ်ၵျဲၼတၢႆဝီႈစတၢႆၼၼ်ပ လိဝ်ဆံၼ်ဆူးတၵုႉ.
၄. **ဆိးပလိဝ်** ၼၼ်မၢႆဘုတၵလုၵ်ႉခံၵလုၵ်ႉအိၼ်ၵျိုၼ်ၵျဲ ဝီႈပၼ်းလၢဆိးပလိဝ်လီႈ. ဘုယဲးအိၼ်ဆိးပလိဝ်ဝီႈဘုၼိၢႝ လီႈ. ဘုတလၢႉ ဝီႈဘုႉၵညီႈဆိးပလိဝ်ဝဲၼၼ်ရှုထၢတ ၵွႝ.
၅. **ဘၼ်ပလိဝ်** ၼၼ်မၢႆပထိၼ်ၶိၼ်ခွးဝီႈသပၢႉအၶိၼ်ကြား ဝဲဝီႈပၼ်းလၢဘၼ်ပလိဝ်လီႈ. ၶိၼ်ခွးဘၼ်ပလိဝ် ဝီႈသပၢႉ အၶိၼ်ဂုႉၵၢ. ၶိၼ်ခွးမၢႆတဘၼ်ပလိဝ်ဘၼ် ဝီႈသပၢႉအ

နိၣ် ဒီးပကျၢၢ်မ့ၤနိၣ်နၣ်မ့ၤသ၀ံထီၣ်ကွံာ်ဒီးမ့ၤတမံၤဘၣ်. ထိရိၤပတိလိာ်တၢ်ထဲသိးနီသိးနၣ်ပစံးလၢဘၣ်ပလိာ်သး လီၤ. တလါနိၣ်ကျၢၢ်ဒီးအဓိၢ်ပှၢ်ဘၣ်ပလိာ်လိာ်အသးတၢ် ဂ့ၤကၢ. စတီလိာ်သ့ၣ်ဘၣ်ခံဘ့ၣ်ဘၣ်ပလိာ်လိာ်သးဂ့ၤ ကၢ. နီသိးသိးလီၤ. ဘၣ်ပလိာ်ဘၣ်ပလာ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၆. **ဘံပလိာ်** နၣ်စနၢ်တပၢၢ်ဘၣ်. စတနၢ်စဟူဘၣ်နီတ စုဘၣ်. စနၢ်ဟူထဲဘံလိာ်ကလီလီလီၤ.

၇. **လီၤပလိာ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒ်သိးလိာ်အသးနၣ်ပစံးလၢလီၤ ပလိာ်လီၤ. ပဖိနၣ်မ့ၢ်တလီၤပလိာ်ဘၣ်ဒီးပှၤဂၤအဖိပမဲာ် ဆူးလၢအဂီၢ်လီၤ.ဒီးပစံးလၢထိဘိလီၤပလိာ်, ပစံးဒီးအ ဆိဒ်နၣ်လီၤ. ပှၤလၢမၤအၢမၤသီအသးနၣ်အလၤအက ဝီၤတအိၣ်ဘၣ်. တထိသိးလီၤပလိာ်ဘၣ်ဒီးပှၤဂၤဘၣ်.

၁. **ပလီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပကၠၢ်ဂီၤဒီဂၤညါနၣ်ပစံးလၢပလီၤလီၤ. တၢ်လီၤသးဘၣ်ပှၤပလီၤသးနးကၢ.

၂. **ပလီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပသးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပလူၤဒၣ်ပသးဒီး ပစံးလၢပမၤဖဲပသးပလီၤလီၤ. ပမၤကစၢ်ယွၤတၢ်မၤနၣ် သုတမၤဖဲပသးပလီၤတဂ့ၤ. မၤဖဲဘၣ်ကစၢ်ယွၤအသး တကၠၢ်.

၃. **ပလီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပဒံၣ်ပထ့ၣ်ပလံၢ်ပခံနၣ်ပစံးလၢပလီၤ လီၤ. ကတိၤတၢ်နၣ်သုတကိးထိၣ်ပခံပလီၤအမံၤတဂ့ၤ ပကစၢ်အမဲာ်ကဆူးဘၣ်ဖုး. ဒီးပစံးလၢအခံအလီၤစ့ၢ် ကီးလီၤ.

၁. **ပလီ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်တကလုာ်လၢပှၤမၤဝဲလၢ ယွၤခၣ်စိးအသူမ့ၢ်ဂ့ၤ ယွၤခၣ်စိးအ၀ါမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပလီ လီၤ. ပလီနၣ်အိၣ်ဒီးအသူဒီးအ၀ါလီၤ. ဒီးအိၣ်ဒီးအပြံ ဒီးအသွါလီၤ. ပလီဒိၣ်နၣ်ထဲစုနၣ်စုနံအပြံနၣ်ထဲစုမုၢ်စု ဆၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပလီပလါလီၤ. ပလီနၣ် ပဒၢသိဒၢဘဲးလၢအပူၤ ဒီးပဒၢကသံၣ်ကသီလၢအပူၤ လီၤ. ဒုၣ်နှာ်သိလၢပလီပူၤတကၠၢ်. ပလီသူပလီ၀ါနၣ်ပ မ့ၢ်ဟ်သတြီၤဒီးဂ့ၤလၢ၀ါတကလုာ်လီၤ.

၂. **ပလီဆီထံ**နၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်.ပတအိဘၣ်ထံလၢအ ပူၤနီတစုဘၣ်.

၁. **ပလီၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပကီအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပယီၤနၣ်ပကိးဒီး အဆိလၢပကီပလီၢ်လီၤ. ပယီၤနၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢပ ကီပလီၢ်လီၤ.

၂. **ပလီၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပဒီအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပလီၤဘၣ်တၢ်ဖိၣ် ဟၢ်နးအကျါဒီးတၢ်ဖိၣ်တၢ်နးပူၤဖျဲးဒီးပှၤ ဒီးပစံးလ့ၢတၢ် ပလီၢ်ပဒီပှၤလီၤ.

၃. **ပလီၢ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အၢတၢ်သီတကလုာ်လိၣ်ထိၣ်အသး လၢပှၤကညီ ဒီးလီနူၢ်ပှၤကညီ ဒီးပှၤမ့ၢ်ဖိာ်အခံနၣ်ဟါမၢ် ကွံာ် ဒီးပကိးလၢပလီၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤလၢပျၢၤလဲၤလီလီၤ ဘ့ဒီးပလီၢ်လဲၤလီနူအီၤစံးဝဲဒၣ်ခွါစ. လဲၤမၤအိၣ်တၢ် သၣ်. သ့ၣ်ကွါတိၢ်အသၣ်မံဖဲနၣ်တထံးအါကၢ. ပက လဲၤတစိၢ်လီၤ. စံးဝဲဒၣ်ဒ်နၣ် ဒီးပှၤလၢလဲၤလီလီၤဘ့လၢ လီၢ်ပူၤနၣ်လဲၤဒီးပလီၢ်နၣ်ဒီးပလီၢ်ဟါမၢ်သဒၣ်ဝဲလီၤ. ဒီး အဝဲနၣ်ဟါမၢ်လၢလဲၤ ဒီးပလီၢ်နၣ်ပှၤယုအီၤသၢသီညါ ဒီးပှၤထံၣ်က့ၤအီၤလီၤ. ဒီးဆိကမိၣ်ဝဲလၢလဲၤတၢ်နၣ် တစိၢ်ဓိၤလီၤ. ဒီးပှၤအိၣ်လၢအလီၢ်ခံယာ်သၢသီညါလီၤ. ဒီးပှၤတနံၤနံၤကိးလၢပလီၢ်ဒီးတနံၤနံၤကိးလၢဖျိလီၤ.

ပလီၢ်ပလီၢ်ယူၤထွဲပလီၢ်အခံ
ယူၤထွဲပလီၢ်ခံအိၣ်ဝံၢ်သံ

၄. **ပလီၢ်သး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကီၤအသးဒ်သုတမၤကမၣ် တၢ်နီတမံၤတဂ့ၤ ဒီးပစံးလၢပလီၢ်သးလီၤ. ပလီၢ်သုသး တကၠၢ်. ဒ်သုတဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဒီးပလီၢ်သုသးတကၠၢ်. ပ မ့ၢ်ကီၤပသး, ပမ့ၢ်ထၢၣ်ပသးဒီးပစံးလၢပလီၢ်အသး လီၤ. ယိးတၢ်ယၢပလီၢ်သုသးတကၠၢ်. သုကလီၤယံၤဘၣ် ဖုးလီၤ.

၅. **ပလီၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ဒီးပစိာ်ဒီးဟုလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတ နှာ်ဘၣ်ပှၤဂၤဒီးပစိာ်ဒီးဟုနၣ်ပစံးလၢစိာ်ပလီၢ်လီၤ.လဲၤ တၢ်စိာ်ပလီၢ်ဒီးဟုတကၠၢ်. ဘၣ်လၢပှၤဂၤတဟ့ၣ်ဒုးအိၣ် ဘၣ်သုမ့ၤဘၣ်ဖုးလီၤ.

၁. **ပလီၤ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဟံၣ်မၤအသးလၢကွံတတိၤတတိၤ နၣ်ပစံးလၢပလီၤလီၤ. ဘိၣ်သအိၣ်အမဲၢ်ကံၣ်ပလီၤအ သးနၣ်တတိၤတတိၤလၢအမဲၢ်လီၤနၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအ ဆိလၢပလီၤပလၤလီၤ. ဘိၣ်သအိၣ်အမဲၢ်ပလီၤပလၤစံး ဝဲဒၣ်. တၢ်ကံၣ်တူာ်လၢအဘိနၣ်တဂိၤတတိၤ ဒီးပစံး လၢကံၣ်ပလီၤလီၤ.

၂. **ပလီၤ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆှါအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢတဘှါ ဘၣ်ဝဲဒီးပဖိၣ်တနူၢ်ဘၣ်နၣ်ပစံးလၢဆှါပလီၤလီၤ. ဆိတ ဘ့ၣ်ဆှါပလီၤစဖိၣ်တနူၢ်ဘၣ်.

၃. **ပလီၤမဲၢ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤတကလုာ်ကံၣ်ဒ်ခုအ သိး ဒီးအမဲၢ်ကံၣ်တူာ်လၢအ၀ါတတိၤတတိၤ ဒီးပစံးလၢပ လီၤမဲၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဖျိ မဲၢ်စကီးလီၤ. ဒီးပှၤတနံၤ နံၤ ကိးလၢထိးပအၢၣ်လီၤ. ပလီၤမဲၢ်နၣ်အိၣ်ထိၣ်အိၣ်ဆီ အိၣ်ယှၢ်ဒ်သၣ်မံၤယီၤအသိးလီၤ. ဒီးအဓိၢ်ပှၢ်ထဲထွဲၣ်တ နလီၤ. ဒီးပကိးလၢတၢ်ပထိၤမဲၢ်စကီးလီၤ.

၁. ပလွါ co. ofပလှ့

၁. **ပလှ့ာ်** နၣ်မ့ၢ်ပလှ့ၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပစုဒုၣ်အညၣ်သ လၤဖျၢၣ်နၣ်လီၤ. ဒီးပကပၤအညၣ်သလၤဖျၢၣ်နၣ်ပကိး ဒီးအဆိလၢပလှ့ၤပလှ့ာ်စကီးလီၤ.

၁. **ပလှ့** နၣ်မ့ၢ်ပ၀ံာ်ပျံၤဓိၤဆိုၣ်ဓိၤ ဒီးပစံးလၢပလှ့လီၤ. ဒီးပစံးလၢ၀ံာ်ပလှ့စကီးလီၤ. ဂ့ၢ်နၣ်ပမ့ၢ်စၢတၢ်ဒီးပပလှ့ အီၤလီၤ. ပလှ့တဘိဓိၤနၣ်တကျၢၤဘၣ်ဒီးပလှ့ယှာ်ခံဘိ သၢဘိတကၠၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢ ပလှ့ပလှ့ါလီၤ. ပလှ့

ဂ့ၢ်နဲ့ဒီးစၢတၢ်တက့ၢ်.

၂. **ပလွံလိာ်သး** နဲ့မ့ၢ်ပှၤညီအသးဒ်သိးဒီးပစံးလၢပလွံလိာ်သးလီၤ. ပှၤခံဂၤပလွံလိာ်သး ဒီးမၤနၢၤအ၀ဲတဂၤလီၤ. ပှိၢ်ဒီးစိၤပလွံလိာ်သးဒီးမၤခုးတလီၢ်ဃီလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပလွံလိာ်ပလွါလိာ်အသးလီၤ.

၁. **ပလွံၤ** နဲ့မ့ၢ်ပစုဒုဉ်အညဉ်သလၢဖျၢဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပကပၤအညဉ်သလၢဖျၢဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပလွံၤလီၤ. စုဒုဉ်ပလွံၤပကပၤပလွံၤစံးဝဲဒဉ်. ပှၤတဂၤပလွံၤကိၤတဘၢနဲ့ကဆူဉ်ကၢၢ်သၢ. ပှၤတဂၤဟ်ဆူဉ်အသးဒီးအပလွံၤထီဉ်ပလွၤထီဉ်မးလီၤ. ပှၤတဂၤဘီဉ်ဒီးပလွံၤပလွၤခၢဉ်မးလီၤ.

၂. **လီၤပလွံၤ** နဲ့မ့ၢ်ပှၤဘဉ်ဆူဘဉ်ဆါသံအါဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကျာ်သ့ဉ်ကျာ်ဝဉ်ကၢ်အါထံးအါဘိမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢလီၤပလွံၤမးလီၤ. ပှၤတဖဉ်ဘဉ်ဆူဘဉ်ဆါဒီးသံလီၤပလွံၤမးလီၤ. ပှၤတဂၤကျာ်သ့ဉ်ကၢ်လီၤပလွံၤမးလီၤ. လီၤပလွံၤလီၤပလွၤစံးဝဲဒဉ်. ဒီးပစံးလၢလီၤပလွံၤလီၤပလွာ်စကီးလီၤ.

၁. **ပလွံၢ်ပစဉ်** (ကွၢ် ပစဉ်.)

၁. **ပ၀ါ** နဲ့မ့ၢ်ပစါအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢပတသ့ဉ်ညါဘဉ်အမံၤနဲ့ပစံးလၢတၢ်ပစါပ၀ါလီၤ. တၢ်စွါသ့မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဖိတၢ်ဃၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ထိဉ်အုးထိဉ်ဃးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမ့ၢ်တသ့ဉ်ညါဘဉ်အမံၤဒီးပစံးလၢတၢ်ပစါပ၀ါလီၤ. တၢ်ပစါပ၀ါနဲ့ပတသ့ဉ်ညါ.

၂. **ပ၀ါ** နဲ့မ့ၢ်ပဝံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပခိဉ်ဟးဝဲပှံၢ်ကွးကွးဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပဝံပ၀ါလီၤ.

၁. **ပ၀ၢ်** နဲ့မ့ၢ်သ့ဉ်တကလုာ်အလဲဂ့ၤဝဲဒီးပကိးလၢပ၀ၢ်လီၤ. ဒီးအိဉ်ဝဲသၢကလုာ်လီၤ. ပ၀ၢ်အလဲနဲ့ပမၤချံဉ်ဘိဂ့ၤကၢ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပ၀ၢ်ပဝဲၢ်လီၤ.

၂. **ပ၀ၢ်ကစၢၢ်** နဲ့မ့ၢ်ပ၀ၢ်တကလုာ်မဲထိဉ်လၢကစၢၢ်လီၤဒီးပကိးလၢပ၀ၢ်ကစၢၢ်လီၤ. ပ၀ၢ်ကစၢၢ်နဲ့အလဲဂ့ၤဒီးပမၤချံဉ်ဒီးဆူဉ်ဝဲလီၤ.

၃. **ပ၀ၢ်ထံ** နဲ့မဲထိဉ်လၢထံခိဉ်ထံနံၤ ဒီးပကိးလၢပ၀ၢ်ထံလီၤ. ပ၀ၢ်ထံပ၀ၢ်နီစံးဝဲဒဉ်. ပ၀ၢ်ထံအလဲနဲ့ပမၤချံဉ်ဘိတစ့ၤဘဉ်. စၢ်ကဲဉ်ဆိးဒီးပခးတၢ်တနာ်ဘဉ်.

၄. **ပ၀ၢ်ဒဲး** နဲ့မ့ၢ်ပ၀ၢ်တကလုာ်လၢအလဉ်လဲၢ်ဝဲဒ်သဒဲးထံအလဉ်အသိး ဒီးပကိးလၢပ၀ၢ်ဒဲးလီၤ. ဒီးပမၤချံဉ်ဂ့ၤဘဉ်ဒးစိၤလီၤ.

၁. **ပတ်** နဲ့မ့ၢ်တၢ်ဖှိဉ်တၢ်နးလၢဟီဉ်ခိဉ်ချၢအံၤတမံၤလၢ်လၢ်နဲ့ပစံးလၢပတ်လီၤ. တၢ်ဆူတၢ်ဆါမ့ၢ်ဂ့ၤတၢ်ဒုဉ်ဒွဲဉ်ပယွဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမ့ၢ်ဘဉ် ဒီးပစံးလၢပတူၢ်ပတ်လီၤ. ပမ့ၢ်မၤကမဉ်တၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပတူၢ်ဘဉ်ပတ်လၢဟီဉ်ခိဉ်ချၢအံၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢဒဲးဘးပတ်စကီးလီၤ.

၂. **ပတ်မိၢ်ပတ်ပၢ်** နဲ့ပတစံးဘဉ်. ပစံးလၢဒဲးဘးမိၢ်ဒဲးဘးပၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢမၤအၢမၤသီအမိၢ်အပၢ် ဒီးလီၤဘဉ်လရာ်ဖးဒိဉ်အပှၤနဲ့လီၤ.

၃. **ပတ်** နဲ့မ့ၢ်ပတံာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်က့ဉ်ပကံးအသးနဲ့ပစံးလၢကဲ့ဉ်ပတံာ်ကဲ့ဉ်ပတ်လီၤ.

၄. **ခိဉ်ပတ်** နဲ့မ့ၢ်ပတူၢ်ဘဉ်တၢ်ဖှိဉ်တၢ်နးလၢဟီဉ်ခိဉ်ချၢအံၤအကလုာ်ကလုာ်နဲ့ပစံးလၢပခိဉ်ပတ်လီၤ. နာ်ကၢၤကစၢ်ယွၤတက့ၢ်. သုခိဉ်ပတ်လၢဟီဉ်ခိဉ်ချၢအံၤတဘျုးခိဉ်ဖံးဘဉ်သုဘဉ်စါ. သုမ့ၢ်နာ်ကၢၤကစၢ်ယွၤ ဒီးသုတခိဉ်ဘဉ်လၢၤဘဉ်ပတ်ဘဉ်.

၅. **အကဲာ်ပတ်** နဲ့ပတစံးဘဉ်. ပစံးလၢတကဲာ်ပဝး လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီအဂ့ၢ်အပိၢ်လီၤ.

၁. **ပဝး** နဲ့မ့ၢ်ပှၤကညီအဂ့ၢ်အပိၢ်အခါးအတနီနဲ့ပစံးလၢပဝးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤအသးတဘဉ်ဘဉ်ပဝးဘဉ်. နမၤနသးတဘဉ်ဘဉ်ပဝးဒီးနကဘဉ်တၢ်စံဉ်ညီဉ်လီၤ.

၂. **ပဝး** နဲ့မ့ၢ်တနာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢမၤတနၢ်အိဉ်တကဲဒီးအိဉ်ထုအိဉ်ဃးဝဲ ဒီးမံဆူဉ်အိဉ်ဃးနဲ့ပစံးလၢလီၤတနာ်ပဝးလီၤ.ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢလီၤလှၢ်ဆံဉ်ဘၢလီၤ. ဒးဖိလာ်နဲ့နာ်တဂ့ၤဘဉ်. ပနာ်ဒီးပလီၤတနာ်ပဝးလီၤ.

၃. **ပဝး** နဲ့မ့ၢ်ပကဲာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီအဂ့ၢ်အပိၢ်မၤတၢ်ဖံးတၢ်ဖိာ်ဟ်အသး. ကျဲးစၢးတၢ်နဲ့ပစံးလၢပကဲာ်ပဝးလီၤ. နကွၢ်ကွၢ်ပှၤတဂၤအပကဲာ်ပဝးမၤသးဒ်လဲဉ်. စကွၢ်ပကဲာ်ပဝးကစီဒီယၢာ်.

၄. **ပတဲာ်ပဝး** နဲ့ပတစံးဘဉ်. ပစံးလၢပကဲာ်ပဝးလီၤ.

၁. **ပဝဲ** နဲ့မ့ၢ်ထံဆူလၢၢ်လၢထံလာ် ဒီးထံဖံးခိဉ်ပလှၢ်ကူထိဉ်အသး ဒီးပစံးလၢထံဆီဉ်ပဝဲထီဉ်လီၤ. လၢၢ်လၢထံလာ်မ့ၢ်အိဉ် ဒီးထံဆူဝဲနဲ့ ဒီးထံဆီဉ်ပဝဲထီဉ်အသးအိဉ်ဒီးတပီ, အိဉ်ဒီးထံသဝံးလီၤ. ထံဆီဉ်ပဝဲထီဉ်တၢ်ဖဲနဲ့ကမ့ၢ်ကၢ်လၢၢ်အိဉ်လၢထံလာ်သၢ.

၂. **ပဝဲ** နဲ့မ့ၢ်ခိဉ်ဖၢဉ်သတိၢ်ဘိနဲ့ပကိးလၢပဝဲလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကိးဖိာ်ထွဲတလၢၤအခံလီၤ. ခိဉ်ဖၢဉ်ပဝဲနဲ့ကံဉ်လၢအဘီအဂီၤလီၤ. ခိဉ်ဖၢဉ်ပဝဲနဲ့ပပှၤဘဉ်တဘ့ဉ်တဘးလီၤ.

၃. **ဆီဉ်ပဝဲ** နဲ့မ့ၢ်ခိနာ်အပှၤ ဒီးခိဆီဉ်ထိဉ်အဝံလၢအပှၤနဲ့ပစံးလၢဆီဉ်ပဝဲထိဉ်ဟီဉ်ခိဉ်ဝံလီၤ. ခိတဒုဝဉ်အပှၤဒီးဆီဉ်ပဝဲထိဉ်ဟီဉ်ခိဉ်ဝံလၢအပှၤခိဉ်ထိးနဲ့လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆီဉ်ပဝဲဆီဉ်ပဝဲဉ်လီၤ.

၁. **ပဝံ** နဲ့မ့ၢ်ပခိဉ်ဟးပထြိပထြူဉ် ပှံၢ်ဟၢၤဟၢၤ ဒီးပစံးလၢပခိဉ်ပဝံလီၤ. ပဆ့ဉ်နီၤမ့ၢ်ယံာ်ဒီးပခိဉ်ပဝံဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပဝံပ၀ါလီၤ. စဆ့ဉ်နီၤယံာ်ဒီးစခိဉ်ပဝံပ၀ါနးကၢ.

၂. **ပဝံ** နဲ့မ့ၢ်တကံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပပျိၢ်ဆါလၢအဃံ

မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစုပခိဉ်ဆါလၢအယံမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢတၢ်တ ကံပ ဝံပုၤလီၤ.

၃. **ပဝံ** နူဉ်မ့ၢ်ကဆှဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတဲသ့ဉ်ကဆှဉ် ဘျုဲနူဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢကဆှဉ်ပဝံလီၤ. ပှၤတဂၤတဲက ဆှဉ်သ့ဉ်တဘိမၤမးအသးကဆှဉ်ပဝံလီၤ.

၄. **ထိဉ်ပဝံ** နူဉ်မ့ၢ်ထိဉ်တကလုာ်ထဲဆိဖိတဘ့ဉ် ဒီးဟး လၢဟိဉ်ခိဉ်ဒ်ဆိဖိအသိးဒီးပကိးလၢထိဉ်ပဝံ လီၤ. ထိဉ် ပဝံနူဉ်အီဉ်လၢခုးလၢဘုကျါ ဒီးမၤအသွံလၢဘုအသဘုး ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲလၢဖံဘံယီၤအဆိလီၤ. ဒီးစံးဝဲလၢပ အီဉ်တဂ့ၤဘဉ်. ပမ့ၢ်အီဉ်ဒီးပမၤဘုတနူၢ်ဘဉ်စံးဝဲဒၣ် လီၤ.

၁. **ပတ်ာ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်လၢပကံးအသးနူဉ်ပစံးလၢပတ်ာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပတ်ာ်ပတ်, ပတ်ာ်ဒူဉ်ချၢပစံးဒီးအဆိဒ်နူဉ်လီၤ. ပတဲသ့ဉ်မ့ၢ်တစၢါဆၢဘဉ် ဒီးပစံးလၢမၤသးပတ်ာ်ဒူဉ်ချၢ လီၤ. ကှဉ်ပတ်ာ်, ပတ်ာ်ပတ်, ပတ်ာ်ထိဉ်အသး, တၢ်ခဲလၢာ် နူဉ်မ့ၢ်ပကံးအသးလီၤ.

၂. **ပတ်ာ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ပကံးအသးဒ်တပူအကနဉ်အသိးနူဉ် ပစံးလၢပတ်ာ်အသးခဲလၢာ်လီၤ. ပကံးဒီးပတ်ာ်နူဉ်ဒ်သိး သိးလီၤ. သ့ဉ်ကှဉ်ပတ်ာ်, ပှၤကညီပတ်ာ်အသး, တပူက နဉ်ပတ်ာ်အသး, တၢ်ခဲလၢာ်နူဉ်မ့ၢ်ပကံးအသးလီၤ. သ့ဉ် တဘိကှဉ်ပတ်ာ်နးကၢ. ပှၤတဂၤတၢ်ဂံာ်အီၤ ဒီးအညဉ်ဂိၢ် ထိဉ်ဒီးပတ်ာ်အသးလီၤ. ပှၤတဂၤကူာ်သ့ဉ်ဒီးပတ်ာ်ထိဉ် အသးလီၤ.

၃. **ပတ်ာ်စုာ်လီး** နူဉ်မ့ၢ်ကၤသဉ်သဉ်ဝဲတုၤအလဉ်တဖျါ ဘဉ် ဒီးအသဉ်အါဝဲနူဉ်ပစံးလၢသဉ်ပတ်ာ်စုာ်လီးမးလီၤ. သ့ဉ်တဘံးသဉ်သတး ဒီးပတ်ာ်စုာ်လီးမးလီၤ. ဒီးပစံးလၢ ပတ်ာ်လီာ်အသးစကီးလီၤ.

ချၢဉ်ဒိဉ်သဉ်ပတ်ာ်လၢလ့ ထိဉ်ကိးအီဉ်မီးမီးယူၤက့ၤ
ယီဒိဉ်သဉ်ပတ်ာ်လၢလ့ တၢ်တယူၤက့ၤမ့ၢ်ဘံဉ်ဘ့
ထိဉ်သူအီဉ်မီးမီးယူၤက့ၤ အီဉ်ချၢဉ်သဉ်ယဲၤချၢဉ်အဒ့

၄. **ပတ်ာ်** နူဉ်မ့ၢ်ဃူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပယီပၢၤတၢ်အခိဉ် နူဉ်ပစံးလၢဃူပတ်ာ်လီၤ. ယီဃူသ့ဉ်တဘိအခိဉ်ဃူပတ်ာ် တက့ၢ်.

၅. **ပတ်ာ်** နူဉ်မ့ၢ်ဘီဘဉ်တကလုာ်အသဉ်ပတ်ာ်အသးဒီး ပကိးလၢဘီဘဉ်ပတ်ာ်လီၤ. ဘီဘဉ်ပတ်ာ်နူဉ်မ့ၢ်ပသူဉ်ပ ဖျးတၢ်တကလုာ်အမုၢ်ဒ်ပထိးအသိးဒီးအသဉ်ပတ်ာ်အ သးဒီးအသဉ်ဘံဉ်ဝဲတစဲးစဲးလီၤ. ဒီးအသဉ်နီစုမ့ၢ်တဘိ ဒီးအီဉ်တဖံးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘီဘဉ်ပတ်ာ်ဘီ ဘဉ်ပတ်လီၤ. ဘီဘဉ်ပတ်ာ်နူဉ်ပအီဉ်အသဉ်ဝံဉ်မးလီၤ.

၁. **ပဝဲ** နူဉ်မ့ၢ်ပစံးလီၤဒဉ်ပသးလၢပဝဲလီၤ. ပဝဲအံၤပမ့ၢ် ပှၤတၢ်ဒဲးဘးဖိလီၤ.ဒီးပစံးလၢပဝဲအံၤ.ပဝဲဒဉ်စကီးလီၤ.

၁. **ပသကိး** နူဉ်မ့ၢ်ပဂိၤမိဉ်လၢဖိာ်ပခံဒီးပစံးလၢပသကိး လီၤ.

၁. **ပဝဲဉ်** ပဝဉ်အဆိ.

၁. **ပသး** နူဉ်မ့ၢ်ပသံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဖိာ်တိၢ်ကွီၤစုကွီၤ ဒီးပဖျိဉ်ထိဉ်လၢပစုမုၢ်လီၤနူဉ်လီၤ.

၂. **ပသး** နူဉ်မ့ၢ်ပစံးလီၤဒဉ်ပကစၢ်အံၤလၢပသးလီၤ. ပ မၤဒဉ်ဓပသးပလီၤလီၤ. ဓပသးပမၤတသ့ဘဉ်. ပကွၢ် လီၤပသးတသကၤဘဉ်.ပသးသဘျဉ်နူဉ်မ့ၢ်ပအိဉ်တမုာ် ဘဉ်ပသးအတတိဉ်တအိဉ်ဘဉ်လီၤ.

၁. **ပသဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပသိဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပသအိထံးလၢ အပူၤနူဉ်တၢ်ကူၢ်လိဉ်အိဉ်ဒ်ပသူဉ်အသိး ဒီးပစံးလၢပပ သိဉ်ပသဉ်လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤအိဉ်ဒီးပသီဉ်ပသဉ်ကိးမံၤ ဒဲးလီၤ.

၁. **ပသံး** နူဉ်မ့ၢ်ပဖိာ်တိၢ်ကွီၤစုကွီၤလၢပဖျိဉ်ထိဉ်လၢပစု မုၢ်လီၤမုၢ်ဂ့ၤ, ဂ့ၢ်ကွီၤလၢပဖျိဉ်လၢကဆီခိဉ်လီၤမုၢ်ဂ့ၤ,ပ စံးလၢပသံးလီၤ. မၤနူၢ်ပသံးတဘိတက့ၢ်. စကပှၤယဲ လီၤ. ကဆီခိဉ်ပသံးနူဉ်ပသံးဃာ်လၢကဆီခိဉ်လီၤနူဉ် ကဆီဟးတချၢဘဉ်. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပသံးပသး, ပ သံးပတြၢလီၤ. ပသံးစုပသံးထုပသံးတိၢ်စံးဝဲဒဉ်လီၤ.

၂. **ပသံးဃာ်** နူဉ်မ့ၢ်ပမၤစံာ်မၤကျၢၤကဆီ ဒီးပဖျိဉ်ဃာ် ကဆီအခိဉ်လၢဂ့ၢ်ကွီၤလီၤ.ပသံးဃာ်နူဉ်မ့ၢ်ထွံဉ်လၢအုဉ် ပှၤဂၤဒီးပဖျိဉ်ဃာ်အထါခိဉ်လၢဂ့ၢ်ကွီၤနူဉ်ပစံးလၢပသံး ဃာ်ထွံဉ်ထါခိဉ်လီၤ. ထွံာ်အုဉ်ပှၤကညီနူဉ်ပသံးဃာ်ထါ ခိဉ်လီၤ.

၃. **ခိဉ်ပသံး** နူဉ်မ့ၢ်ကဆီအခိဉ်နူဉ်ပကျိၤလၢဂ့ၢ်ကွီၤဒီး တၢ်လၢဂ့ၢ်ကွီၤနူဉ်ပစံးလၢကဆီခိဉ်ပသံးလီၤ. ဒီးပှၤတ နီၤနီၤကိးလၢကဆီကမဲလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢခိဉ်ပ သံးခိဉ်ပသးလီၤ. ပသံးဃာ်ကဆီခိဉ်လၢကဆီခိဉ်ပသံး တက့ၢ် . ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢစုပသံးခိဉ်ပသံးစကီးလီၤ.

၄. **ကိးပသံး** နူဉ်မ့ၢ်ပကိးဖးဒိဉ်လၢာ်ဒဉ်ပတဟိဉ် ဒီးပစံး လၢပကိးပသံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကိးပသံးကိးပ သီလီၤ. နကိးပသံးကိးပသီတဘၢးနူဉ်ဘဉ်မနုၤလဲဉ်.

၅. **ခးပသံး** နူဉ်မ့ၢ်ပခးတၢ်လၢပဘဉ်ယိဉ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ တသံဘဉ် ဒီးပတိၢ်လီၤသံးနာ်အဆဉ် ဒီးအံကသံအါအါ ကလဲာ် ဒီးပခးသီဉ်ဒိဉ်ဒိဉ်ကလဲာ် ဒီးပစံးလၢပခးပသံး လီၤ. ပှၤတဂၤခးပသံးကဆီတနဒီးကဆီသံဝဲလီၤ.

၁. **ပသံဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ကီၤလၤသူတကလုာ်နူဉ်ပကိးလၢပ သံဉ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကိးဖိာ်ထွဲတလၢၤအခံလီၤ. ပှၤပသံဉ်ဖိ နူဉ်တအိဉ်ဘဉ်ထိးဘဉ်စံးဝဲဒဉ်.

၁. **ပသၢ** နူဉ်မ့ၢ်ပသူဉ်တၢ်တကလုာ်အလဉ်ဖျာဉ်ဝဲ ဒီးစၢ် ဝဲနူဉ်ဒီးအခိဉ်နၢမူဝဲ ဒီးပကိးလၢပသၢလီၤ. ဒီးပကိးဒီး အဆိလၢပသၢပကျၢလီၤ. ဒီးအိဉ်ဒီးဂိၤဒီးဝါလီၤ. ပသၢ

ဂီၤပသၢဝါစံးဝဲဒ}လီၤ.

၁. **ပသူ** နူ}မ့ၢ်ဘီ}သအိ}ကိးဒီးပစံးလၢပသူလီၤ. ဘီ} သအိ}မ့ၢ်ကိးဖးဒိ} ဒီးပစံးလၢပသူလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအ ဆိလၢပသူကညီၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢပသူပသိပစံးဒီးအ ဆိဒ်နူ}စကီးလီၤ. ဘီ}သအိ}ပသူသီ}မးဟူၢ်ဟူၢ် လီၤ.

၂. **ပသူ** နူ}မ့ၢ်ပကဲးဖးဒိ}မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကိးဖးဒိ}မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပ စံးလၢပကိးပသူကဲးပသူလီၤ. ပှၤတဂၤဘ}တၢ်ဒီးကိး ပသူဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤထံ}ဘီ}သအိ}ဒီးကိးပသူဝဲလီၤ.

၃. **ပသူခိ}** နူ}မ့ၢ်ပှၤဟိ}ခိ}ဖိခဲလၢ်လၢတကဲဘ}က စၢ်ယှ}ရွးအပျဲၢ်အဘိ}ဘ}နူ}ပစံးလၢပသူခိ}လီၤ. ဒီး ပကိးဒီးအဆိလၢပသူခိ}ပဝါမဲၢ်လီၤ. ပသူခိ}နူ}ပှၤက ညီကလုာ်ကလုာ်လၢဟိ}ခိ}ချၢအံၤထဲပသူခိ}ခဲလၢ် လီၤ.

၁. **ပသ့ထံ** နူ}မ့ၢ်ပှၤထူးပှၤတီၤလၢအိ} ဒီးအစုလိၢ်ခိ} ခိ}အကျိ}အစုတဖ}နူ}ပစံးလၢပသ့ထံလီၤ. ဒီးပစံး လၢပသဲထံစကီးလီၤ. ပသ့ထံအိ}ဒီးအဟံ}ဖးဒိ}ဒီးအ စုလိၢ်ခိ}ခိ}အါမးလီၤ. ပသ့ဘု}ပသ့ထံစံးဝဲဒ}.

၂. **ပသ့ထံမၤအၢဝဲကရၢအဖိခွါပှ.** No.124. ၁၂၄. ဝဲ ကရၢတဂၤအမါအိ}ခံဂၤအမါဖးဒိ}တဂၤအဖိအိ}ခံဂၤ အမါဖိသ}တဂၤအဖိတဂၤမ့ၢ်အပိၥ်ခွါ,အမါဖးဒိ}တဂၤ အပိၥ်ခွါခံဂၤလိၥ်လီၤ. အမါဖးဒိ}တဂၤအဖိဝဲၢ်ကိုတ ဂၤအမံၤမ့ၢ်သံလးပိၢ်ကးအပုၢ်တဂၤအမံၤအဲရဝီၤသးအ ဝဲၢ်တဂၤနူ}စိးဒီးတနၢ်တဆိ အပုၢ်တဂၤစိးဒီးသိတူၢ်တ ဆိအမါဖိသ}တဂၤအဖိနူ}ကဲလၢထိမူအဝဲခံဂၤနူ} ထိ}သံကျံဒ}အပၢ်ကိးမ့ၢ်ဟါလီၤ. အမါဖိသ}တဂၤသး ကါအဖိဒိ}ပလၢဝဲလဲၤကွၢ်ဝဲလၢကျဲစၢၤ. အတၢ်လဲၤဖိ} ထုးဝဲဆူအအိ}စံးကဒါဝဲလၢတၢ်ဖိးအီၤ လဲၤထိ}ဆိုးဝဲ လၢအဝၤ,နဖိခံဂၤတမ့ၢ်ဘ}ပှၤအဂ့ၤဘ}. ဖိးမးလၢယၤ လီၤ. အပၢ်တခီဒီးတသ့}ညါဘ}ဝဲဘ}. ဒီးနာ်အမါဖိ သ}ဒီးအသးဒိ}ထိ}အဖိစံးဝဲဒ်အံၤ,လဲၤဟ့}ထိမူမၢထိ မူကျိကွံာ်တ့ၢ်တက့ၢ်. ဒီးအမါဖိသ}အသူ}ခုအသးခုဒီး လဲၤဟ့}ထိမူလီၤ. အမိၢ်တခီအသးအိ}အဖိခံဂၤနူ}ထိ ထိ}စ့တနာ်ထူတနာ်စံးဝဲယီၤအံၤ ထိမူစၢပျ်ကွံာ်စဖိအံၤ စကဟ့}နၤလၢထူတနာ်အံၤလီၤ. ထိမူတခီနူ}ဟံးနူၢ် ထူဟံးနူၢ်စ့နူ}လီၤ. ဒီးပျ်ကွၤဝဲလီၤ. ပှၤခံဂၤနူ}အမိၢ် စံးအီၤဟးသုဝဲထံတခီကိၢ်တဘ့}လီၤ. အမိၢ်ဟ့}အီၤပ နံာ်တဖျာ}, သဲးတဘ့}. ပနံာ်တဖျာ}အံၤတုၤမ့ၢ်တၢ် သ}ဝံၤထိ}သုသး ဒီးကမၢၤထိ}တၢ်တဂၤတစုတဂၤတ စုနဲာ်. ဒီးဘျးအိ}လၢသုလီၤ. ပနံာ်တဖျာ}အံၤမ့ၢ်ကမၢၤ ထိ}ဝဲမ့ၢ်ကတိၤတၢ်အံၤဟဲလီၤလၢစ့. ပနံၤထိ}အံၤဟဲ လီၤလၢထူ. ပနံာ်နူ}ဟ်မှ}ဆ}ဒီးကဲၤထိ}လၢမှ}အူ, အမိၢ်မၤလိၥ်အီၤဝံၤဒီးဟးဝဲလီၤ. ဟးဟးဝဲတုၤလၢဝ့ၢ်တ ဝ့ၢ်နူ}ဘ}လၢဝဲကရၢသံ. ပဝ့ၢ်ဖိတခီကွၢ်ဝဲဒ}လၢသရ} သမၢ်ပဝ့ၢ်ဖိအံၤအိ}နိၢ်တကဲဘ}. မ့မ့ၢ်ပကိၢ်ယံၤအိ} ကဲယၢာ်. ထံ}လၢပှၤခံဂၤမံလၢသရိာ်ပူၤခံဂၤလဲၤဟ့}နူၢ် ဝဲအပုၢ်တဂၤဟ်ထိ}ဝဲလၢဝဲကရၢအလိၢ်လီၤ.အဝဲၢ်တဂၤ ဖှသံနိ}ယုအပုၢ်ဒီးဟိ}ဝဲလီၤ. စီၤသိတဂၤဟဲဒီးစံးဝဲ. တကာ}စၢဘ}မနၤနဟိ}လဲ}. ဒီးစံးဝဲဒ}. စပုၢ်တဂၤ ဟါမၢ်လံ, စီၤသိစံးအီၤဘ}ယိ}တဂ့ၤ. ဟးနဲဆူဝ့ၢ်နူ} လီၤ. ယီၤစီၤသိစံးဘ}အီၤအသိးနူ}ဒီးလဲၤဝဲလီၤ. လဲၤ ဝဲဖျါယီၤ ဒီးပသ့ထံအဟံ}မ့ၢ်ဟါနူၢ်အီၤ ဒီးလဲၤယှမှ}အူ ဒီးပသ့ထံတခီစံးအခ့အပှၤ. ပှၤလၢအဟဲယှမှ}အူနူ} ဟ့}တဂ့ၤဒီးကွၤဝဲ ဒီးတ်မှ}ဘူးဆ}အူထိးအပနံာ်ကိၢ် လိ}နူ}ဒီးကဲၤထိ}လၢမှ}အူလီၤ. ဒီးဆူးဝဲဒ}လီၤ. ပ သ့ထံထံ}ယီၤ ဒီးပှၤဟဲယှမှ}အူတဂၤနူ}သုဟ့}စၢ. အခ့အပှၤတခီပတဟ့}ဘ}. မ့ၢ်ယီၤနူ}လဲၤကိးနူၢ်ဒီး လဲၤကိးဝဲလီၤ. ဒီးအတၢ်ဟဲဝဲလီၤ. ဘ}မုၤလၢနဟ့}ပ မှ}အူလဲ}. အဝဲတခီစံးဆၢဝဲစတဟ့}ဘ}. မ့ၢ်ယီၤ နူ}ဒီးနထံ}ဖဲလဲ}. မးစအူကဲၤထိ}စပနံာ်လီၤ. သံဂိၢ်ဝဲ ဒ}နပနံာ်အံၤမ့ၢ်အဂ့ၤမနၤလဲ}. အဝဲတခီဒီးစပနံာ်အံၤ ပမ့ၢ်ဘ}သနးကးကိၢ် ဒီးပကမၢၤထိ}တၢ်သ}ဝံၤပသး ဘျါလီၤ.ပျူးဝဲလၢတၢ်ကမ}လီၤ. စံးအဖိအလံၤကူၤကွၢ် ကၢ်စပနံာ်ခဲ.အိ}ဒံးကီးစၢ.အဖိအလံၤတခီစံးဝဲတအိ} ဘ}. နဲနဟ့}စပနံာ်လီၤ. အးဝဲဒ}လၢထိမူစုပှၤလီၤ. မၢထိမူလဲၤကျိသံကွံာ်လီၤ. ဝ့ၢ်တဖျာ}နူ}လၢနးအံၤတ ကျိဘ}တၢ်ဘ}. လဲၤဒုးအိ}တၢ်လၢဒီးတကါလီၤ. ဒီး လဲၤဆှၢဝဲလီၤ. ဒီးပဒိ}အဖိမှ}တဂၤထံ}လီၤ ဒီးစံးဝဲ ဒ}, ထိမူသ့}စၢသုမူၤပှၤတဂၤနူ}မၢအဟဲထိ}ဒ} ကယၢာ်ဆူစအိ}တက့ၢ်. ဒီးထိမူပျ်ထိ}အီၤလီၤ. လဲၤထိ}ဝဲ ဒီးပဒိ}ဖိမှ}တဂၤယါနူၢ်ဝဲအတၢ်ကမိးအိ} လၢသဒီးတိၢ်ပူၤတဖျာ}. အအံၤနၢၤအံၤနမ့ၢ်တသံဘ} နူ}သးပှၤနိ}ယၤတဂ့ၤ. ဒီးပိၥ်ခွါတခီစံးဆၢအီၤပလဲၤ ဒုးအိ}ပှၤလၢဒီးတကါဒီးပသံဝဲသၢ. လဲၤကဒီးဝဲတုၤလၢ ပဒိ}ဖးဒိ}နူ}တဂၤအဖိမှ}ထံ}လီၤကဒီးလီၤ. ထိမူ သ့}စၢ. သုလဲၤဆှၢပှၤတဂၤနူ}မၢအဟဲထိ}ဆူစအိ} တက့ၢ်. ဒီးထိမူဒုးလဲၤထိ}အီၤလီၤ. ဒီးပိၥ်မှ}ယါနူၢ်အ တၢ်ကမၢၤအိ}လၢတဒီးစ့တဖျာ} ဒီးပိၥ်မှ}မၤလိၥ်အီၤန မ့ၢ်တသံဘ}နူ}သးပှၤနိ}ယၤတဂ့ၤ. အတၢ်စံးဆၢအီၤပ လဲၤဒုးအိ}ပှၤလၢဒီးတကးနဲာ်ပသံဝဲသၢ. ဒီးလဲၤဝဲလီၤ. လဲၤဝဲတုၤလၢဝဲကရၢဖိမှ}တဒါအိ}ဝဲကရၢအဖိဖှ}တ ဒါထံ}လီၤဒီးထိမူစၢ, သုလဲၤဆှၢပှၤတဂၤနူ}မၢအဟဲ ထိ}ဒ}ကယၢာ်ဆူစအိ}ဒ}ကယၢာ်. ထိမူတခီတးဒီးစံး ဆၢဝဲပသ့ထံမၢပလဲၤဒုးအိ}လၢဒီးတကးပလဲၤတချူး လၢၤဘ}. ဝဲကရၢဖိမှ}တခီစံးလီၤ. သုကစၢ်ပသ့ထံနူ}

မ့ၢ်ဒိၣ်နူၢ်ယပၢ်စါ. ထီမူပျုၤဒီးမၤဝဲအတၢ်လဲၤထိၣ်လီၤ. ဖိၣ်မုၣ်တခီဒီးယါနူၢ်အတၢ်ကမိးအိၣ်လၢသဒီးထူပူၤမၤလိာ်ဝဲအတၢ်နမ့ၢ်တသံဘၣ်နူၣ်သးပှၤနိၣ်ယၤတဂ့ၤ. မၤလိာ်ဝဲဝံၤဒီးဖိာ်ခွါအအံၤနၢၤအံၤစံးဝဲဒၣ်ဟဲကနၣ်ယုဟဲကနၣ်ယီၤဒီးပဒိၣ်ပပှၢ်ဝဲတရး ဒီးဖိာ်မုၣ်ဖိာ်ခွါခဲလၢာ်တက့ၢ်. အအံၤနၢၤအံၤစမ့ၢ်ဟ့ၣ်ပသ့ထံအပနံာ်ဒီးတကးနူၣ်ဟဲအိၣ်ယၤတၤဒီးစဃံသုတအိၣ်လီၤတဲာ်တဂ့ၤ. စမ့ၢ်တဟ့ၣ်ဘၣ်ပသ့ထံအပနံာ်နူၣ်ဒီးတကးနူၣ်ဟဲယီၤ ဒီးစကွဲာ်လၢစသငံးအံၤမးအဘၣ်အကိာ်ဆိးပူၤဖျိထိၣ်လၢအခံပူၤမးအသံမးလီၤ. လဲၤဝဲဆူပျိပူၤဒီးဒီးတကးဟဲယီၤဒီးကွဲာ်ဝဲလၢအနးဘုလၣ်နူၣ် ဒီးဘၣ်ဒီးသံလီၤ. ယှၢ်ခူသူၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ. လဲၤအိၣ်ခူသူၣ်ဝဲလၢပမုၣ်ကမဲအဟံၣ်လီၤ. ဝဲကရးတခီတးဒီးမၤအခ့အပှၤဃုပှၤတဂၤနူၣ်ဃုဝဲသကုၤဟံၣ်သကုၤယီ ဒီးထံၣ်ဝဲလၢပမုၣ်ကမဲအဟံၣ်လီၤ.စံးဝဲဝဲကရးကိးနၤလဲၤအိၣ်အီၤ. စလဲၤတဘူၣ်ဘၣ်စမၤသံဝဲကရးအဒီးတကးနူၣ်စဘၣ်ယိၣ်လၢဝဲကရးကျိသံကွဲာ်ဘၣ်ယၤ ဒီးစလဲၤတဘူၣ်ဘၣ်. ပျုၤတဂ့ၤလဲၤလဲၤဒီးလဲၤကစၢ်. ဒီးလဲၤဝဲလီၤ.လဲၤဝဲတုၤလၢဝဲကရးအိၣ်ဒီးဝဲကရးစံးအီၤဘၣ်မုၤနပျုၤယၤလဲၣ်. ကစၢ်ဓါစမၤသံဘၣ်ကစၢ်အဒီးတကး ဒီးစဘၣ်ယိၣ်ကစၢ်ကမၤသံဘၣ်ယၤလီၤ. ဒီးဝဲကရးစံးဆၢအီၤဒီးတကးပမၤသံတသံထိၣ်ဘၣ်. နမၤသံနူၣ်သါတးဒီးပသးခုဒိၣ်နိၢ်မးလီၤ. နၤအံၤဇိၢ်စကမၤနၤလၢစမာ်လီၤ. ဟ့ၣ်ဝဲအဃၣ်ထူတဘ့ၣ်. အီကံထူတဘ့ၣ်. မိၣ်ဖၢၣ်ထူတဘ့ၣ်ဒီးကိးပဒိၣ်ပပှၢ်စဖိမုၣ်အံၤစကဖျိအီၤလီၤ. နွံနံၤနွံနၤဝံၤဒီးအိၣ်ယှာ်ဝဲလီၤ. အိၣ်အိၣ်မိၣ်တၢ်ယှာ်ယှာ်အမါသံဂိၢ်အီၤမ့ၢ်နဘၣ်မုၤလဲၣ်. မ့ၢ်မိၣ်နူၢ်ဒံးနသးလၢနမါတဂၤစါ. ဒီးစံးဆၢဝဲမိၣ်နူၢ်တမံၤတမိၢ်နူၢ်လၢၤဘၣ်. ဒုးနဲၣ်ထိၣ်ဝဲအသဒီးစ့တဖျၢၣ်နကွၢ်အံၤဆဲ. ကွၢ်ဝဲဒီးမၤအဝၤလဲၤအိၣ်ကွၤ. အနူၣ်တစုအမါအိၣ်ခံဂၤ.ဆိမိၣ်ထိၣ်ဒီးအမါဝဲတဂၤ. အမါခံဂၤမၤအဝၤလဲၤအိၣ်ကွၤကဒီးအနူၣ်တစုအမါအိၣ်သၢဂၤလီၤ. ဒီးကိးပသ့ထံနူၣ်ရှာ်ဝဲအတၢ်လၢာ်ခဲလၢာ်လီၤ. အိၣ်ဒီးဆိကမိၣ်ထိၣ်ကဒီးတၢ်လီၤ. အမါသၢဂၤနူၣ်သံဂိၢ်ကဒီးအီၤမ့ၢ်နဘၣ်မုၤလဲၣ်. စဟဲလၢသီတုၤလၢဝ့ၢ်နူၣ်စပုၢ်ဟါမၢ်တဂၤနပၢ်အခ့အပှၤမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်စါ. မိၣ်လဲၤဒုးစသးလီၤ. ခီထိၣ်ခုခီထိၣ်ပှၤဒီးလဲၤဝဲလီၤ.လဲၤဝဲတုၤဒီးဒုးဝဲလီၤ. ဒုးလိာ်အသးဒီးပုၢ်ဝဲၢ်ခွါခံဂၤအပုၢ်တခီအဲသဝီၤအသးနတသ့ၣ်ညါဘၣ်စါ. အဝဲၢ်တခီသံလးဖိၢ်ကး. နတသ့ၣ်ညါဘၣ်စါ. အဝဲၢ်စံးအီၤ. ပုၢ်ဓၢ, မ့ၢ်နၤစါ. အပုၢ်တခီဝဲၢ်ဓၢမ့ၢ်နၤစါ.တုၤအသ့ၣ်ညါလိာ်ကွၤအသးဒီးအိၣ်တကိးဝဲလီၤ. လဲၤဒုးအပၢ်ဝ့ၢ်ဝီၤဝဲသၢထၢလဲၤနှာ်ဝဲဆူဝ့ၢ်ပူၤဟံးထိၣ်တနၢ်တဆိသိတူၢ်တဆိလဲၤဒ့ဝဲလၢအပၢ်အိၣ်. အပၢ်နၢ်ဟူလီၤကဲလၢအဖိခွါသံလးဖိၢ်ကးအဲသဝီၤသးဒ့တနၢ်သိတူၢ်လဲၣ်. ယၤသၢပၢ်ဓၢ.ကျိနၤဓၢ်ပၢ်အဲရးဓၢ. ကျိဒံးတဂ့ၤဖိခွါဓၢ. ဂဲၤဆၢထၢၣ်ကွၤဝဲဆူအမိၢ်အိၣ်လီၤ. အပၢ်လဲၤကိးအီၤတဟဲဘၣ်ဆူအပၢ်အိၣ်ဘၣ်. အပၢ်လဲၤလၢအအိၣ်တခီလီၤ. စံးအမါဖးဒိၣ်နူၣ်ကညးကွၤစၢၤယၤတက့ၢ်. အမိၢ်စံးဖိဓၢတၢ်ဒိၣ်မိၢ်ဒိၣ်ပၢ်ကျိလၢၤတဂ့ၤ. အဖိခွါတခီနမါဖိသၣ်နူၣ်ဟ့ၣ်ယၤတက့ၢ်. ဒီးအပၢ်ဟ့ၣ်အီၤခူၣ်လီၤဝဲလၢတၢ်ပူၤဟ်ဖျါထိၣ်ထဲအခိၣ်တဖျၢၣ်လီၤ. အပၢ်စံးအီၤအိၣ်ကွၤနိၢ်လၢစလိၢ်. ပတအိၣ်ဘၣ်ပဝ့ၢ်အိၣ်လံ. ဒီးကွၤဝဲတုၤလၢအဝ့ၢ်ဒီးအိၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ.

၁. ပသ့ၣ် နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢတဘၣ်ဘၣ်ပသးဒီးပတနူၢ်မါဘၣ်အဖိအလံၤဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢပပသ့ၣ်ကွဲာ်အီၤလီၤ. ပှၤနါနူၣ်ပပသ့ၣ်ကွဲာ်အီၤ ဒီးပတနူၢ်မါဘၣ်အဖိအလံၤဘၣ်. ဒီးသနိလုၢ်လၢ်လၢတဘၣ်ဘၣ်ပသးနူၣ်ပမ့ၢ်တဟံးနူၢ်ဘၣ်, ပမ့ၢ်တမၤဘၣ်ဒီးပစံးလၢပပသ့ၣ်စကီးလီၤ. ပှၤနါနူၣ်ပသ့ၣ်အီၤတက့ၢ်. ပှၤတနိၤနိၤပသ့ၣ်ကွဲာ်ကစၢ်ယွၣ်ရှးဃရံးအလုၢ်အလၢ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢပဒ့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပသ့ၣ်ဟးဆုံးလီၤ.

၁. ပသဲ နူၣ်မ့ၢ်ပှၤတကလုာ်နူၣ်အိၣ်လၢပယီၤဖးဒိၣ်အကိၢ်နူၣ်ပကီးလၢပသဲလီၤ. ဒီးပကီးလၢကသဲစကီးလီၤ. ဒီးအကွၢ်အဂိၤမၤသးဒ်ပယီၤအသီးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပသဲပတြၢၤလီၤ.

၂. ပသဲထံ ဒ်သီးသီးဒီးပသ့ထံကွၢ် ပသ့.

၁. ပသီၣ် နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအသူၣ်အတကလုာ်မၤအသးကိၣ်လိၣ်ကသွံ ဒီးအိၣ်လၢအသအိထံးလၢအပူၤနူၣ်ပကီးလၢပသီၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပသီၣ်ပသၣ်လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤအပသီၣ်နူၣ်ပဖီအိၣ်ဝံၣ်ကၢ.

၁. ပသီ နူၣ်မ့ၢ်ပတနံးပှၤဂၤဆူၣ်ဆူၣ်ကလဲာ် ဒီးပစံးလၢပပသီလီၤ. ပသီတၢ်ပှၤဂၤဒီးဟံၣ်ဒူၣ်တဂ့ၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပသီပသါလီၤ. ပတနံးပှၤဂၤဒီးပှၤဂၤမ့ၢ်ဂဲၤနူၣ်ပမ့ၢ်ဟ်ဆူၣ်ဟ်ကီၤပသးဒီးပစံးလၢပပသီလီၤ.

၂. ပသီ နူၣ်မ့ၢ်ပကျိၤတူာ်ပယိၢ်ဒ့ဒီးပျံၤ ဒီးပဟ်ဒိၣ်ထိၣ်ပဟၢဖၢတုၤပျုၤတဲာ်ဒီးပစံးလၢပသီလၢ်. စကျိၤတူာ်စယိၢ်ဒ့ဒီးပျုၤတဘိဒီးစပသီဒီးပျုၤတဲာ်ဝဲလီၤ. စကျိၤသ့ၣ်ဃံၣ်တဘိလၢစယိၢ်ဒ့ဒီးစပသီတဲာ်ဝဲလီၤ.

၃. ပသီ နူၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဘုၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအါထိၣ်ဂိၢ်ထိၣ်နူၣ်လီၤ. ဂ့ၤထိၣ်ပသီထိၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၄. ပသီ နူၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်ဒီးပဟၢဖၢဖၢဝဲနူၣ်ပစံးလၢပဟၢဖၢပသီလီၤ. ပမ့ၢ်အိၣ်ကမၣ်တၢ် ဒီးပမံလၢမနၤနူၣ်ပဟၢဖၢဖၢ, ဖၢထိၣ်ဒိၣ်ထိၣ်ဒီးပစံးလၢပဟၢဖၢပသီလီၤ. စဟၢဖၢတမှာ်ဘၣ်ပသီနးကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပသီပသါလီၤ.

၅. **ပသီထိဉ်** နူဉ်မ့ၢ်မ့ၤလၢပဖီမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟ့လၢပစုဉ်လီၤ လၢထံမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဟ်လၢတၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်ဒီးအါထိဉ်ဝဲနူဉ်ပ စံးလၢပသီထိဉ်လီၤ. ဟ့ကဘ့ဉ်ဒ်အါထိဉ်အသိးမ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၤထိဉ်ဝီၤပှၢ်ဒ်အါထိဉ်အသိးဂ့ၤ, ပစံးလၢပသီထိဉ်လီၤ. ဟ့တပူၤစစုဉ်လီၤလၢသီနူဉ်တပှဲၤဘဉ်သပၢၤဘဉ်. တ့ၤ ကဘ့ဉ်ဒီးပသီထိဉ်အသးဒီးပှဲၤသပၢၤလီၤ.

၆. **ပသီ** နူဉ်မ့ၢ်ကဲးအဆိဒီးကိးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကဲးဖး ဒိဉ်လၢပကလုၢ်ဖးဒိဉ်ဒီးပကိးလၢပကလုၢ်ဖးဒိဉ်နူဉ်ပစံး ဒီးအဆိလၢကဲးပသူကဲးပသီ. ကိးပသူကိးပသီလီၤ.

၁. **ပဟံဉ်** နူဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်တကလုာ်လၢအခိးဝဲလၢဂ့ၢဝဲလၢပ မၤကဘီ, ပမၤတလါ, ပမၤလီၢ်ဆ့ဉ်နီၤ, ပမၤအိဉ်မ့ၤ အလီၢ်ဒီးပကိးလၢပဟံဉ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပ ဟံဉ်ပဟဉ်လီၤ. ပဟံဉ်နူဉ်ပမၤကဘီခိးဂ့ၤကၢစံးဝဲဒဉ် လီၤ.

၁. **ပဟၢ** နူဉ်မ့ၢ်အဆိအဆိးအသိးလီၤ. ဒီးဒ်အကဒၢ အသိးလီၤ. သ့ဉ်တထံးနူဉ်သဉ်ပှံၤပဟၢလဲဉ်. သ့ဉ်သဉ် ပဟၢပဂၢ်တဘဉ်ဘဉ်. သကွံနူဉ်သဉ်တပဟၢဒီးသံဝဲ လီၤ. ပှဉ်နူဉ်သဉ်တပဟၢဒီးသံစကီးလီၤ.

၁. **ပဟိဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်အထံးတကလုာ်အလဉ်ဒ်ဝဉ်လဉ် အသိးဒီးပကိးလၢပဟိဉ်လီၤ. ပဟိဉ်နူဉ်အလဉ်အက နူၤဆ့ဉ်ဝဲဒီးဘဉ်တူာ်ပှၤနှာ်ဝဲလီၤ. ဒီးအဘိထဲစုဆံဉ်ဒီးဝဲ ထိဉ်ဝဲတခိဉ်တခိဉ်နူဉ်အါဘိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢ ပဟိဉ်ပဟဉ်လီၤ.

၁. **ပအံ** နူဉ်မ့ၢ်ဘ့တကလုာ်နူဉ်အမ့ၤပံာ် ဒီးစဲးဘူးတၢ် နူဉ်ပကိးလၢပအံလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပအံပညီ လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးဒီးအဆိလၢပအံပညီလီၤ. ဒီး ပှၤတနီၤနီၤကိးဒီးအဆိလၢပအံပစီလီၤ. ဒီးပအံနူဉ် အိဉ်အကလုာ်ကလုာ်လီၤ,ပအံကီထိ,ပအံတကျာ်ခိဉ်,ပ အံပနၢ်နၢၤ,ပအံနၢမူ,ပအံဖးဒိဉ်,ပအံဘ့,ပအံဘိ,ပအံမဲ ရဲ,ပအံဃီဖးမဲး,ပအံသူသး.

၂. **ပအံကီထိ** နူဉ်အသဉ်ထိတစဲးစဲး ဒီးပကိးလၢပအံကီ ထိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပအံကီတ့ာ်ပအံကီထိလီၤ.

၃. **ပအံတကျာ်ခိဉ်** နူဉ်အသဉ်ဂီၤယွဒီးပကိးလၢပအံတ ကျာ်ခိဉ်လီၤ. ပအံတကျာ်ခိဉ်နူဉ်အသဉ်ဂီၤယွဒ်တကျာ် ခိဉ်အဆ့ဉ်သိးစံးဝဲဒဉ်.

၄. **ပအံပနၢ်နၢၤ** နူဉ်အသဉ်ထိဒီးကှဉ်ဝဲတစဲးစဲး ဒီးပ ကိးလၢပအံပနၢ်နၢၤလီၤ. ဒီးအဘ့ဉ်တဂီၤဘဉ်. အဘ့ဉ် သူဝဲလီၤ.

၅. **ပအံနၢမူ** နူဉ်အသဉ်နၢမူဝဲဒီးပကိးလၢပအံနၢမူလီၤ. ပအံနၢမူနူဉ်အမ့ၤနၢမူဝဲလီၤ.

၆. **ပအံဘ့** နူဉ်မ့ၢ်ပအံတကလုာ်လၢအမ့ၤတပံာ်တဝ့ၢ် ဘဉ်ဒီးပကိးလၢပအံဘ့လီၤ. ပအံဘ့နူဉ်အမ့ၤတစဲဘူး တဝ့ၢ်ဘဉ်ဒီးမၤသးဒ်မ့ၤအသိးနူဉ်လီၤ.

၇. **ပအံဖးဒိဉ်** နူဉ်အသဉ်သူါဝဲ ဒီးပကိးလၢပအံဖးဒိဉ် လီၤ. ပအံဖးဒိဉ်နူဉ်အသဉ်သူါတဖိလီၤ. ပအံဖးဒိဉ်ပအံ ဖးကျိၢ်စံးဝဲဒဉ်.

၈. **ပအံဘိ** နူဉ်အဘ့ဉ်ဘိကံၢ်ကလာ် ဒီးပကိးလၢပအံ ဘိလီၤ. ပအံတၢ်ပအံဘိစံးဝဲဒဉ်.

၉. **ပအံမဲရဲ** နူဉ်အသဉ်ပြံကဒံ ဒီးထိဝဲစဖုဒ့တစဲးစဲးဒီးပ ကိးလၢပအံမဲရဲလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပအံမဲတၢ်ပ အံမဲရဲလီၤ.

၁၀. **ပအံဃီဖးမဲ** နူဉ်စတထံဉ်ဘဉ်နီတခိဉ်ဘဉ်. တ လၢၤမၤလၢစံာ်ပူၤပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲဒဉ်.

၁၁. **ပအံသူသး** နူဉ်မ့ၢ်ပအံတကလုာ်လၢအသးသူဝဲနူဉ် ပကိးလၢပအံသူသးလီၤ. ပအံသူဘ့ဉ်ပအံသူသးစံးဝဲဒဉ် လီၤ. လၢနူဉ်ဖီခိဉ်အိဉ်ဒံးတနီၤလီၤ.

၁. **ပအၢ** နူဉ်မ့ၢ်ပမၤတ့ာ်တၢၤတၢ်ပူၤလၢပစုညါသး ဒီးပ စံးလၢပအၢလီၤ. ပအၢပအါဝီၤပူၤလၢနစုညါသးတ ကွ့ၢ်.ယုၢ်ယှၢ်နှာ်ဆူဝီၤပူၤနူဉ်ပအၢတ့ာ်အခိဉ်တကွ့ၢ်. ဒီးပ စံးလၢပအၢတ့ာ်. ပအၢယာ်ဒ်နူဉ်လီၤ. ထီရီၤပမၤတ့ာ် တၢ်ပူၤလၢပစုညါသးနူဉ်ပစံးလၢပအၢလီၤ. ပှၤတဂၤဟိဉ် နူဉ်ပအၢတ့ာ်အကိာ်ပူၤတကွ့ၢ်.

၁. **ပအၢဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ခိဉ်စူလီၤပသံးဝဲနူဉ်ပစံးလၢပအၢဉ် လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပအိဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢလီၤပ အၢဉ်စကီးလီၤ. ဒိခိဉ်ဘဉ်ဒီးလၢၢ်ဒီးပအၢဉ်ဝဲလီၤ. တၢ် ခိဉ်စူတဘိအခိဉ်လီၤပအၢဉ်ကွံာ် ဒီးပဆဲးထိခိဉ်တနာ် ဘဉ်စံးဝဲဒဉ်.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပအၢဉ်ပအဉ်လီၤ.

၂. **ထိးပအၢဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢကံဉ်ဒ်ဘိဉ်သ အိဉ်အသိးနူဉ်ပကိးလၢထိးပအၢဉ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢပ လီၤမဲၢ်စကီးလီၤ. ထိးပအၢဉ်နူဉ်အမိၢ်ပှၢ်ထဲထွံဉ် ဒီးတ နီၤနီၤဆံးနှ့ၢ်ထွံဉ်တဒုလီၤ. ဒီးပကိး ဒီးအဆိလၢထိးပ အၢဉ်ထိးပအဉ်လီၤ.

၁. **ပအူး** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤဆံးလၢမံဆူဉ်ဝဲနူဉ်ပစံးလၢမံပအူး လီၤ. ပှၤဆံးတဂၤမံဒဉ်တၢ်ပအူးပအူးလီၤ.

၂. **ပအူး** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ဘိဉ်ဝဲလၢအစုအခိဉ်ဖုဉ်ဝဲနူဉ်ပစံးလၢ ပအူးလီၤ. ဒီးပစံးလၢပအူးနုးစကီးလီၤ.ပှၤတဂၤဘိဉ်မး ပအူးနုးလီၤ. ပှၤတဂၤဘိဉ်ပအူးမးလီၤ. ပှၤတဂၤဘိဉ်မး ပအူးပအူးလီၤ. ဒီးတၢ်လၢမၤသးကမှၢ်ဆူဉ်နူဉ်ပစံးလၢ မၤသးပအူးနုးလီၤ. ထံဖိာ်နဉ်တကျိၢ်ကပုၢ်ဆူဉ်ပအူးနုး လီၤ. ဖိာ်မှဉ်တဂၤဘိဉ်မးပအူးနုးဂ့ၤမးလီၤ.

၃. **ကီၤပအူး** နူဉ်မ့ၢ်ပတသါဘဉ်ပကီၤယာ်ပသါဒီးပစံး လၢကီၤပအူးလီၤ. ပှၤတဂၤကီၤပအူးတပနာ်ဒီးသါထိဉ် ကူၤဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကီၤပအူးကီၤပအူးလီၤ.

၄. **ဟ်ပအူး** နူဉ်မ့ၢ်ပဟ်ပဖိပမါလၢဟံဉ် ဒီးပတနုးမၤ

ဘၣ်တၢ်ဃၢတၢ်စံာ်န့ၣ်ပစံးလၢပဟ်ပၡၢးလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်ပၡၢးအမဲါလၢဟံၣ်ဒီးတနးမၤဘၣ်ဝဲအတၢ်ဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟ်ပၡၢးဟ်ပအၢးလီၤ.

၁. **ပၡၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဆံးအိၣ်အနၢ်ထံန့ၣ်ဘှီၣ်ကိၢ် ဒီးဘှိးထိၣ်ကှၤနၢ်ထံန့ၣ်ပစံးလၢပၡၢၣ်လီၤ. ပှၤဆံးပၡၢၣ်ထိၣ်လၢအနၢ်ထံစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပၡၢၣ်ပအၣ်လီၤ.

၁. **ပၡၢး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်တကလှာ်ဆီၣ်ထိၣ်အဝံလၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီးအဝံကဲထိၣ်လၢဘျၢၣ်န့ၣ်ပကီးလၢပၡၢးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပၡၢးပအၢးလီၤ. ဒီးပၡၢးန့ၣ်အိၣ်အကလှာ်ကလှာ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢတၢ်ဃံၣ်ပၡၢးလီၤ.

၂. **ပၡၢး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟၢဖၢပှံၢ်ဒီးဆဲးတိၢ်ထူးထူး ဒီးပစံးလၢပသးပၡၢးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပသ့ၣ်ပၡၢးပသးပညီလီၤ. ပှၤတဂၤသးပၡၢးနးကၢ. ကဘၣ်အီကသံၣ်လူလီၤ. ပှၤတဂၤအသ့ၣ်ပၡၢးအသးပညီနးကၢ.

၃. **ပၡၢး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤမဲာ်သၣ်ဆါလၢအပှၤပူၤ ဒီးပစံးလၢပမဲာ်ပၡၢးလီၤ. စမဲာ်ဘၣ်ဒီပၡၢးဆါကၢ. စမဲာ်သၣ်ပၡၢးပအၢးန့ၣ်စကွၢ်တၢ်တဖျါတဝၢ်ဘၣ်. ပှၤတဂၤအမဲာ်ဆါဒီးအမဲာ်ပၡၢးစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ဘိၣ်သၡိၣ်ပၡၢး** န့ၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢဘိၣ်သအိၣ်ကၡၢးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဘိၣ်သအိၣ်ကီးၣသူလီၤ.

၁. **ပၡီး** န့ၣ်မ့ၢ်ထီရိၤတၢ်ပှဲၢအိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပအီးလီၤ. ဘှဲၤအိၣ်ပအီးဒီးစံးဝဲဒၣ်.ဘှဲၤကုပအီးမးလီၤ.ကသံၣ်ပှဲၤပလီပအီးဒီးစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပၡိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ခိၣ်စူခိၣ်ဖျဲလီၤပသံးလီၤပၢၤဝဲ ဒီးပစံးလၢပအိၣ်လီၤ. ထးလူခိၣ်ပအိၣ်ဒီးစလူတၢ်တနာ်လၢၤဘၣ်. ထီရိၤတၢ်ခိၣ်စူလီၤပၢၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပအိၣ်လီၤ.ဒီးပစံးလၢလီၤပအိၣ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပအိၣ်ပအၣ်စကီးလီၤ.

၂. **ပၡိၣ်** န့ၣ်မ့ၣ်သ့ၣ်ဃံၣ်တကလှာ်အမ့ၢ်ထဲစုဒုၣ်ခိၣ်ဒုၣ်ဒီးပကီးလၢပအိၣ်အမ့ၢ်လီၤ. ဒီးအိၣ်ဒီးအမ့ၢ်သူတကလှာ်အဝါတကလှာ်လီၤ. ဒီးပကီးလၢပအိၣ်ဝါတကလှာ်, ပအိၣ်သူတကလှာ်လီၤ. ပအိၣ်ဝါအမ့ၢ်န့ၣ်ပမၤကဟၣ်ဒၢလီၤ.

၁. **ပၡီ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အထံးတလှာ်ဒ်ကျၣ်ဘှၣ်အသီးတစဲးစဲး ဒီးအဖံးန့ၣ်ပမၤစၤလၢတလၢၤဖျဲန့ၣ်ပကီးလၢပအီလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပအီပအါလီၤ. ပအီန့ၣ်အဖံးအိၣ်ဒီးအလုၤဒီးတလၢၤဖျဒီးဆးဝဲလၢစၤလီၤ.

၂. **ပၡီလုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပအီအဖံးန့ၣ်ပှၤဟံးန့ၢ်ဝဲအကဘျံးဒီးပစံးလၢပအီလုၤလီၤ. ပအီလုၤန့ၣ်ပှၤဟံးန့ၢ်ဝဲဒီးမၤဝဲလၢပျံၤလီၤ. ဒီးဆးဝဲလၢစၤလီၤ. လၢန့ၣ်ဖိခိၣ်မၤတၢ်သ့ဒ်းလီၤ.

၃. **ပၡီထူးပၡီထံ** န့ၣ်မ့ၢ်အီလီၤ. ဒီးမ့ၢ်အိၣ်လၢတၢ်ကတိၤပူၤလီၤ.

၁. **ပၡီး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ့ၣ်လီၤတၢ်လၢပှၤဂၤအစုပူၤ ဒီးပစံးလၢပအီးလီၤ. ပအီးဃှာ်, ပအီးဟ့ၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ. ပအီးဟ့ၣ်တၢ်ဘျၣ်လၢပဒိၣ်စုပူၤတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပအီးပရးလီၤ.

၂. **ပၡီးဃှာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပစံးဃှာ်ဖိာ်မုၣ်ဒီးဖိာ်ခွါန့ၣ်ပစံးလၢပအီးဃှာ်လီၤ. ပအီးဃှာ်ဖိာ်မုၣ် ဒီးပဖိာ်ခွါန့ၣ်ပစံးလၢဖိာ်မုၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဖိာ်ခွါအဝဲန့ၣ်အမါလီၤ. ပစံးဒ်န့ၣ်ဒီးပစံးလၢပအီးဃှာ်လီၤ. တမ့ၢ်နာ်သကဲအမါဒီးပစံးလၢအမါန့ၣ်မ့ၢ်ပပအီးဃှာ်အီၤလီၤ. ပှၤတဂၤပအီးဃှာ်ဃၤဒီးအမါ. ပှၤတဂၤပအီးဃှာ်ဃၤဒီးစမိၢ်စံးဝဲလီၤ. ဒီးပအီးဃှာ်တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပစံးသီးဃှာ်တၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပအီးပအၢးလီၤ

၁. **ပါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဆံးကီးအပၢ်န့ၣ်တကျါဘၣ်ဒီးကီးဝဲလၢပါလီၤ. ပါလဲၤတၢ်ဟဲကူၤလံ.ပါဟဲကူၤစိာ်မနုၤလဲၣ်. ပါဟဲကူၤစိာ်န့ၢ်ဃၢညၣ်အါကၢ.

၂. **ပါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤမၤတၢ်ဘၣ်ဃးဒီးပှၤ ဒီးပစံးလၢပါန့ၢ်ဒီးပှၤလီၤ. ပှၤတဂၤလိာ်ကွၢ်တဆိဒီးပါန့ၢ်ဝဲဒီးဃၤလီၤ. မၤစကဲလၢသးသ့ၣ်ဒီးပါန့ၢ်ဝဲဒီးဃၤလီၤ. ပှၤတဂၤမၤခုးတလိၢ်ဒီးပါန့ၢ်ဝဲဒီးဃၤဒီးမၤစကီးစမၤဒီးအီၤလီၤ.

၃. **ပါကလာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကြိကြိန့ၣ်ပစံးလၢပါကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသပါကလာ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤကီးကြိကြိဃၤပါကလာ် ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တအိၣ်နီတမံၤလဲၣ်. နဟဲဆူဝ့ၢ်ပူၤဒီးနတကူၤစိာ်တၢ်နီတမံၤန့ၣ်နဟဲမၤမနုၤ်သပါကလာ်လဲၣ်.

၄. **ပါရမံ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အဲၣ်တၢ်ကွဲန့ၣ်ပကီးလၢပါရမံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢရူၣ်သါပါရမံလီၤ. ပှၤလၢပါရမံအိၣ်ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်အဲၣ်တၢ်ကွဲလီၤ. ပါရမံအါထိၣ်ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အဲၣ်အါထိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

၅. **ကပါ** န့ၣ်မ့ၢ်ကပူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထးပျံာ်လၢအကနၣ်ပကံးပဝံာ်အသးန့ၣ်လီၤ. ကပူကပါစံးဝဲဒၣ်.

၆. **စပါ** န့ၣ်မ့ၢ်စပီအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢကတိၤတၢ်အကလုၢ်တမှာ်ဘၣ် ဒီးကတိၤတၢ်ဒ်ပှၤသးဒိၣ်ထိၣ်အသီးန့ၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ်စပီစပါစံးဝဲဒၣ်.

၇. **ပပါ** န့ၣ်မ့ၢ်စပံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဒၢနာ်တၢ်ကူတၢ်သိးန့ၣ်ပတချုးဘၣ်တစိဒီလီၤ. ဒၢနာ်တၢ်ကူတၢ်သိးဆူတလါပူၤစပံစပါတဂ့ၤ.

၈. **စဲးပါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢခံဝ့ဆါ ဒီးလဲၤတၢ်အခံတံာ်ဝဲဃၢ်ခိဃၢ်ခိန့ၣ် ဒီးပစံးလၢလဲၤတၢ်စဲးပါစဲးပါလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစဲးပံၢ်စဲးပါလီၤ. ပှၤတဂၤအခံဝ့ဆါဒီးလဲၤတၢ်စဲး

ပၢ်စဲးပါလီၤ.
၉. **တပါ** နူၣ်မ့ၢ်တရံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤမၤအါပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤကတိၤအါပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢမၤပှၤတရံတပါလီၤ. ပှၤတဂၤအမါမၤတၢ်တရံတပါအဲၣ်ဘံးအဲၣ်ဘၢအီၤလီၤ. ပှၤတဂၤအမါတအံးတကွၢ်အီၤကစီဒီ ဒီးအမါမၤတရံတပါဒီးအမါမၤလဲၤခွဲးဒၢးဖိခိၣ်ဖိလၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနံၤနံၤနူၣ်မၤတရံတပါအဝဲၤ ဒီးပှၤတနံၤနံၤနူၣ်မၤအမါတရံတပါလီၤ. ဒီးကတိၤဝဲတရံတပါစကီးလီၤ. ကတိၤဝဲတရံတပါနူၣ်ဒိဝဲဒီးထွံၣ်ဒီးထိး ဒီးဒုးအိၣ်ဝဲလၢတလံၢ်တခံလီၤ.ပစံးလၢသရံသပါစကီးလီၤ.
၁၀. **တပါ** နူၣ်မ့ၢ်တဆၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢတကြၢးတဃီၤဘၣ် ဒီးပှၤနူၣ်ပစံးလၢတဆၢတပါဒီးပှၤလီၤ. တၢ်မျၢ်ထးသံနူၣ်တဆၢတပါဘၣ် ဒီးပှၤဖှိၣ်ဖိဘၣ်. ပဒိၣ်အပိးအလီနူၣ်တဆၢတပါဘၣ်ဒီးပှၤဖှိၣ်ဖိနီတမံၤဘၣ်.
၁၁. **တပါ** နူၣ်မ့ၢ်တမူၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တမၢ်ပိာ်တၢ်အပိးအလီခဲလၢာ်နူၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢတမူၢ်တပါလီၤ .
၁. **ပၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢမၤလိၣ်ထိၣ်ပှၤနူၣ်ပကီးလၢပၢ်လီၤ. ပၢ်အသွံၣ်အထံကဲထိၣ်လၢပှၤလီၤ .
၂. **ပၢ်ကစၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ကစၢ်ယွၤနူၣ်ပကီးလၢပၢ်ကစၢ်လီၤ.ဒီးပမ့ၢ်ဘါကစၢ်ယွၤ ဒီးပကီးထိၣ်ကစၢ်ယွၤအမံၤနူၣ်ပစံးလၢပၢ်ကစၢ်ဖိကစၢ်သးစီဆုံကစၢ်စံးဝဲလီၤ.
၃. **ပၢ်ကဝ့ၤ** နူၣ်မ့ၢ်ဂဲၤကလံၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပချံးပစုဒီးပဟ်စၢ်ပသးနူၣ်လီၤ. ဂဲၤကလံၣ်ပၢ်ကဝ့ၤစံးဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢပၢ်တဝ့ၤစကီးလီၤ.
၄. **ပၢ်ကလွ့ၤ** ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢဂဲၤကလံၣ်ပၢ်ကဝ့ၤလီၤ.
၅. **ပၢ်စၢ်သး** နူၣ်မ့ၢ်ပိာ်တကလုာ်အဖိဒ်ဖိဒုၣ်ညါအသိး ဒီးပစံးလၢပၢ်စၢ်သးလီၤ. ဒီးအိၣ်ခံကလုာ်ဒီးအလၣ်ဖုၣ်တကလုာ်အလၣ်ထီတကလုာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပၢ်စၢ်သးအမုၣ်တကလုာ်ပၢ်စၢ်သးအခွါတကလုာ်လီၤ.
၆. **ပၢ်ပိာ်** နူၣ်မ့ၢ်ကသံၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢပမၤဘျါတၢ်ဆူတၢ်ဆါသ့ၣ်ဂံၢ်ဝၣ်ဘိနူၣ်လီၤ. ကသံၣ်ပၢ်ပိာ်စံးဝဲဒၣ်.
၇. **ပၢ်မူ** နူၣ်မ့ၢ်ကသံၣ်လၢပအိၣ်ပသံတသ့ဘၣ်နူၣ်ပကီးလၢပၢ်မူလီၤ. ဒီးပနၢ်ဟူထဲအမံၤ ဒီးပတထံၣ်ဘၣ်နီတခိၣ်ဘၣ်. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပၢ်သံပၢ်မူလီၤ.

ပၢ်မူအချံမ့ၢ်အိၣ်ဒံး ဘိးဂဲၤကူၤပျုၤလၢအသံ

၈. **ပၢ်ယၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမိၢ်အဝဲၤဖိသၣ်နူၣ်ပကီးလၢပၢ်ယၢ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပၢ်ယိၢ်ပၢ်ယၢ်လီၤ. ပပၢ်နီၢ်နီၢ်မ့ၢ်သံဒီးပမိၢ်နူၢ်အဝဲၤဖိသၣ်နူၣ်ပကီးလၢပၢ်ယၢ်လီၤ. ဒီးပကီးလၢဖါတံၢ်စကီးလီၤ.
၉. **ပၢ်ယိၢ်** မ့ၢ်ပၢ်ယၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမိၢ်အဝဲၤဖိသၣ်နူၣ်လီၤ. ပၢ်ယိၢ်ပၢ်ယၢ်စံးဝဲဒၣ်.
၁၀. **ပၢ်သဃ့ၤ** နူၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢပၢ်သယ့ၤဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီအမံၤလၢပစံၣ်တဲၤပူဂံၢ်ခိၣ်အှနူၣ်လီၤ.
၁၁. **ပၢ်သံ** နူၣ်မ့ၢ်ပၢ်မူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကသံၣ်အထးလၢပတသ့ၣ်ညါဘၣ်နူၣ်လီၤ. ဒီးပၢ်သံနီၢ်နီၢ်အိၣ်စကီးလီၤ. ပသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးခဲကနံၣ်အံၤအိၣ်လၢလံာ်ပူလၢပစံးဝဲလၢပၢ်သံသၣ်ပစီလီၤ. ဒီးပၢ်သံနူၣ်အိၣ်ဒီးအထံးလီၤ.
၁၂. **ကပၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ကသံၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢဝံၢ်တၢ်ဆါ ဒီးမၤသ့ၣ်ဂံၢ်ဝၣ်ဘိအကမူၣ်ကမှီအကလုာ်ကလုာ်နူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကသံၣ်ကပၢ်. ဒီးတသံၣ်တပၢ်လီၤ.
၁၃. **ကပၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤတၢ်တစုတစွၣ်ဒီးပစံးလၢလဲၤတၢ်ကဝံၢ်ကပၢ်လီၤ. ပှၤဆံးလၢလဲၤတၢ်တသ့ဒံးဘၣ်ကစီဒီဘၣ်နူၣ်လဲၤတၢ်ကပံၢ်ကပၢ်လီၤ. ဒီးပှၤမူၤသံးလဲၤတၢ်ကပံၢ်ကပၢ်စကီးလီၤ.
၁၄. **ကပၢ်ကလ့** နူၣ်မ့ၢ်ပသူၣ်တၢ်ထံး ဒီးမဲထိၣ်အဂံၢ်တကျၢၤဘၣ် ဒီးဃံၤဝဲဃၢ်ခီဃၢ်ခီနူၣ်ပစံးလၢမၤသးကပၢ်ကလ့လီၤ. ဘၣ်အဂံၢ်မ့ၢ်တကျၢၤဘၣ် ဒီးမၤသးကပၢ်ကလ့လီၤ. ဒီးထိရံၤတၢ်ခိၣ်တကျၢၤဘၣ် ဒီးဝးလဲာ်လိာ်နူၣ်ပစံးလၢကပၢ်ကလ့လီၤ.
၁၅. **ကပံၢ်ကပၢ်** ကပၢ်ကလ့ကပၢၤကပၢ်လီၤကပၢ်ကွၢ်လၢကပၢ်အကျါတက့ၢ်.
၁၆. **ကပၢ်ဘိၣ်ဘိ** နူၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်လၢပီၣ်လဲၣ်ပူၤလၢချံပူၤဒီးပတသ့ၣ်ညါဘၣ်မုၢ်နုာ်မုၢ်ထိၣ်နူၣ်ပစံးလၢမၤသးကပၢ်ဘိၣ်ဘိလီၤ. ပလဲၤတၢ်လၢပီၣ်လဲၣ်ပူၤတုၤပဟးဖျိးဒီးပကွၢ်တၢ်မၤအသးကပၢ်ဘိၣ်ဘိမ့ၢ်ဆူလဲၣ်ခီဆူလဲၣ်ခီပတသ့ၣ်ညါဘၣ်.
၁. **ဟ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဟံးထိၣ်တၢ် ဒီးပဒုးအိၣ်လၢအလိၢ်တပူၤပူၤဒီးပစံးယေၢဟ်လီၤ. ဟံးထိၣ်ဃာ်ဒီးဟ်ဖဲအလိၢ်နူၣ်တက့ၢ်. ဟ်ကူၤကသံၣ်ပလီလၢအလိၢ်. ဟ်ထိၣ်ကူၤသပၢၤလၢအလိၢ်လၢရံၣ်ခိၣ်နူၣ်တက့ၢ်. ဟ်ကွံာ်တလါနူၣ်ဆူအဂၤတက့ၢ်. ဟ်ခူသူၣ်ကွံာ်ဒီနူၣ်တက့ၢ်. ပှၤဆံးကလိာ်ဘၣ်ဖုးလီၤ. ဟ်တဒၢမ့ၣ်လၢကုတက့ၢ်. မ့ၣ်ကိၢ်တံၢ်ယၢနးကၢ. ဟ်စ့လၢတလါပူၤ.
၂. **ဟ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤထိရိၤတမံၤမ့ၢ်စိအမိၢ်ဒီးပစံးလၢဟ်လီၤ. ထွံၣ်ဟ်ဒီးအမိၢ်, ဆီဟ်ဒီးအမိၢ်, ကသ့ၣ်ကဆီပှိၣ်ဓိၤပနၢ်ဓိၤနူၣ်ဟ်ဒီးအမိၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပိာ်လၢဟ်လီၤ. ထွံၣ်ပိာ်ထွံၣ်ဟ်ဒီးဒီးအမိၢ်စံးဝဲဒၣ်.
၃. **ဟ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤအိၣ်ထိၣ်ပတကဲာ်ပဝးထိရိၤတမံၤ ဒီးပစံးလၢပဟ်ပသးလီၤ. ဟ်ဂ့ၤသး, ဟ်ကမိာ်သး, ဟ်ဒူသး, ဟ်ပျုၢ်သး, ဟ်ရဲဟ်ရိသး, ဟ်မဲာ်နၢကညၢ, ဟ်ဆူၣ်သး, ဟ်ဆါသး, ဟ်ဒိၣ်သး, ဟ်တၢ်ကမၣ်, တၢ်လၢပှၤက

ညီနှၣ်ထုးထီၣ်ဖျါအတကဲာ်ပဝးတဂၤတမံၤတဂၤတမံၤ ဒီးပစံးလၢဟ်အသးလီၤ. ပှၤတနီၤနီၤနှၣ်ဟ်ဂ့ၤအသး, တနီၤနီၤနှၣ်ဟ်ကမိာ်အသး, တနီၤနီၤနှၣ်ဟ်ဒူအသး, တနီၤနီၤနှၣ်ဟ်ပျုၢ်အသး,တနီၤနီၤနှၣ်ဟ်ရဲဟ်ရီအသး, တနီၤနီၤနှၣ်ဝံသးကၢၣ် ဒီးနီၤတနီၤနှၣ်ဟ်အမဲာ်နၢကညၢ, တနီၤနီၤနှၣ်ဟ်ဆူၣ်အသး ဒီးတနီၤနီၤနှၣ်ဟ်ဆါအသးဒီးတနီၤနီၤနှၣ်ဟ်ဒိၣ်အသးဒီးတနီၤနီၤနှၣ်ဟ်တၢ်မၣ်လၢပှၤဂၤအလီၤလီၤ. ဒီးလၢနှၣ်ဖိခိၣ်ဟ်အသးအါဒံးလီၤ.

၄. **ဟ်ကတီၢ်** နှၣ်ကွၢ်လၢကတီၢ်အကျါတက့ၢ်.

၅. **ဟ်ကဖီ** နှၣ်မ့ၢ်ပဟ်တၢ်ပဘၣ်ယိၣ်ကသ့ၣ်ဖးဒီးပဟ်ကယီဒီဖိၤနှၣ်ပစံးလၢဟ်ကဖီလီၤ. ပဒၢနၢ်သပၢၤလၢကုပှၤနှၣ်ပဟ်ကဖီဒီးပတဆီၣ်တံၤဘၣ်လီၤ. ဟ်ကဖီမှၣ်အုးဒၢလၢစီၢ်နီၤခိၣ်ကဖီလီသရိာ်ကလာ်စိၤတက့ၢ်. ဟ်ဆှၣ်ဆှၣ်တဂ့ၤ. ဟ်ကဖီထိၣ်သးနှၣ်ပဂဲၤဆၢထၢၣ်ဒ်ပခံသုတတုၤလီၤယိခိၣ်တဂ့ၤ ဒီးပစံးလၢပဟ်ဖီထိၣ်ပသးလီၤ. ပမ့ၢ်ဆှၣ်နီၤတံၢ်ဘၣ်တၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပှၤဂၤမ့ၢ်ထုးဒီးဟ်ကဖီထိၣ်ပခံလီၤ. နဆှၣ်နီၤတံၢ်ဘၣ်ယၣ်စထုးတနှၢ်ဘၣ်. ဟ်ကဖီထိၣ်နခံတက့ၢ်.

၇. **ဟ်ကမိာ်အသး** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤအိၣ်ဒီးအစုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပှၤအိၣ်ဒီးအဖီအလံၤအါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟ်ထိၣ်ထီအသးဒီးပစံးလၢဟ်ကမိာ်အသးလီၤ.ပှၤတဂၤအိၣ်ဒီးအစုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်ဒီးဟ်အသးကမိာ်တြိာ်လီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်ဒီးအဖိတံၢ်လံၤစွါဒီးဟ်ကမိာ်အသး ဒီးကတိၤနၣ်ဒွဲၣ်ပှၤဂၤလီၤ. ပှၤလၢဟ်ကမိာ်အသးနှၣ် ကတိၤနၣ်ဒွဲၣ်ပှၤဂၤတပးကဲပှၤဂၤလၢတၢ်နီတမံၤဘၣ်. အုးထိၣ်အသးနှၣ်ပစံးလၢဟ်ကမိာ်အသးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟ်ကမိာ်ဟ်ကမာ်အသးလီၤ.

၈. **ဟ်ကဝီၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပထိၣ်ခုးဒီးပဟ်လီၤပျိတၢ်ပျိပှၤလၢခုးကျၣ်ပှၤနှၣ်ပတထိၣ်လီၤဘၣ်ဘုဒီးပစံးလၢပဟ်ကဝီၤလီၤ. သုမ့ၢ်ထိၣ်ခုး ဒီးဟ်ကဝီၤဟံၣ်လီၢ်လၢခုးကျၣ်ပှၤတကဝီၤတက့ၢ်. ဟ်ကဝီၤဟိၣ်ခိၣ်လၢခုးကျၣ်ပှၤနှၣ်တြိၢ်ဟံၣ်လီၢ်တဖျၢၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟ်ကဝီၤဖိာ်ကဝီၤလီၤ.

၉. **ဟ်ကီၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပဟ့ၣ်ဟ်ပှၤဂၤလၢပတၢ်တမံၤမံၤတစိၢ်ဒီးပစံးလၢဟ်ကီၤလီၤ. ပမ့ၢ်ဟ်ပတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢပှၤဂၤအိၣ်တစိၢ်ဒီးမ့ၢ်ပဟ်ကီၤယာ်လီၤ. စကဟ်ကီၤယာ်တလါတဖျၢၣ်လၢနစုပှၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိာ်ကီၤဟ်ကီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟ်တၢ်ဟ်ကီၤစကီးလီၤ.

၁၀. **ဟ်ကွံာ်** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပတအဲၣ်ဒီးဘၣ် ဒီးပဟ်ဆူအဂၤနှၣ်ပစံးလၢဟ်ကွံာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟ်ကွံာ်ဟ်ဖှိးလီၤ. နာ်တဖျၢၣ်အိၣ်နီးတၢ်နးကၢ. ဟ်ကွံာ်တက့ၢ်. ဟ်ကွံာ်နတလါဆူအဂၤတက့ၢ်. ဟ်ဖဲအံၤနီးယၤနးကၢ.

၁၁. **ဟ်ကူ** နှၣ်မ့ၢ်မူးပလဲာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီဘၣ်မူးလၢမှၣ်ပျုၢ်ဖၣ်ဆါနှၣ်လီၤ. ပှၤကညီဂီၢ်ခုးမူးပလဲာ်ဟ်ကူလီၤ.

၁၂. **ဟ်ခိးသူၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပဟ်တၢ်ဒ်ပှၤဂၤသုတထံၣ်တဂ့ၤလၢအလီၢ်ဘံၣ်ဝဲနှၣ်ပစံးလၢဟ်ခိးသူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဟ်ခူသူၣ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟ်ခိးသူၣ်ဟ်ခိးလံာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟ်ခိးသူၣ်ဟ်ခိးလံာ်တၢ်အီၣ်တၢ်အီဒီးပယုတထံၣ်ဘၣ်. ဟ်ခိးသူၣ်စဃာ်တဂ့ၤ. စယုစတထံၣ်ဘၣ်.

၁၃. **ဟ်ခိးလံာ်** နှၣ်မ့ၢ်ဟ်ခိးသူၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ်တၢ်လၢအတဒၢဒီးတၢ်တမံၤမံၤလၢအဘံၣ်ဝဲနှၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဟ်ခိးသူၣ်ဟ်ခိးလံာ်လီၤ.

၁၄. **ဟ်ခိးအိၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပဟ်တၢ်အိၣ်တၢ်အီလၢပကအိၣ်လၢအယံာ်နှၣ်အဂီၢ် ဒီးပစံးလၢဟ်ခိးအိၣ်လီၤ. စကဟ်ခိးအိၣ်တၢ်ညၣ်ပှၤအံၤစကအိၣ်လၢအယံာ်လီၤ.

၁၅. **ဟ်ဂ့ၤသး** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကယၢထိၣ်အသး ဒီးတၢ်ကူတၢ်သိးလၢအသိဒီးခွံထိၣ်အခိၣ်ဒီးလဲၤတၢ်ထွၣ်အသးနှၣ်ပစံးလၢဟ်ဂ့ၤအသးပှၤလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဟ်ဂ့ၤဟ်ဝါအသးစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁၆. **ဟ်စၢၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပမါတအိၣ်ဘၣ်နာ်သကဲ့ ဒီးပကွၢ်နီၣ်ဖိာ်မုၣ်တဂၤလၢပကဟံးနှၢ်လၢပမါ ဒီးပစံးလၢပမါအိၣ်ဟ်စၢၤလီၤ. ပှၤတဂၤဖိသၣ်စွါနာ်သကဲ့ဒီးအမါအိၣ်ဟ်စၢၤလံလီၤ. ပှၤတဂၤမုၣ်ကနီၤနာ်သကဲ့ ဒီးအဝၤအိၣ်ဟ်စၢၤဝဲလီၤ.

၁၇. **ဟ်စၢၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ပတနုးလဲၤဘၣ်နာ်သကဲ့ဒီးလဲၤဂဲၢ်ဝဲလၢပမဲာ်ညါနှၣ်ပစံးလၢလဲၤဟ်စၢၤလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ပတနုးလဲၤဘၣ်အီၤဘၣ်ယိၣ်ဝဲ ဒီးလဲၤဟ်စၢၤဝဲလၢပမဲာ်ညါလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ပတအဲၣ်ဘၣ်ဒီးလဲၤဟ်စၢၤဝဲလီၤ. စလဲၤတၢ်နမ့ၢ်တနုးလဲၤဘၣ်ယၤဒီးစကလဲၤဟ်စၢၤလီၤ.

၁၈. **ဟ်စုညါ** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်ထိတုၤသိးပစုညါသးအတိၢ်ပှၤနှၣ်ပစံးလၢဟ်စုညါလီၤ. ဒီးပစံးလၢဟ်စုညါတခီစကီးလီၤ. ဒီတိၢ်နှၣ်ပမၤဟ်စုညါတခီဒီးထိဝဲလီၤ.

၁၉. **ဟ်စုနၢ** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်ထိဝဲတုၤသိးပစုမုၢ်အတိၢ်နှၣ်ပစံးလၢဟ်စုနၢလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပထိၣ်တၢ်တဲာ်တၢ်လီၤ. ထးပနဲာ်တနီၤနီၤထိဝဲဟ်စုမုၢ်ဟ်စုနၢလီၤ.

၂၀. **ဟ်ဆါအသး** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကၢၣ်မၤတၢ် ဒီးစံးဝဲလၢသါဆါ ဒီးကအုကစွါဝဲဒ်ပှၤဂၤကနာ်အီၤနှၣ်ပစံးလၢဟ်ဆါသးလီၤ. ပှၤတဂၤဝံသးကၢၣ်မၤတၢ်ဒီးဟ်ဆူးဟ်

ဆါအသးဒီးစံးဝဲလၢသါမၤတကဲဘၣ်လီၤ.

၂၁. **ဟ်ဆူၣ်အသး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢမၤတၢ်တံးတဟီၣ်လၢ ပှၤဂၤအမဲာ်ညါ ဒီးပစံးလၢဟ်ဆူၣ်အသးလီၤ. ပှၤတဂၤ ဟ်ဆူၣ်အသးလၢပှၤဂၤအမဲာ်ညါ ဒီးတ့ၤပှၤဂၤလဲၤပူၤဝဲ နၣ်ဒီးဒ်ပှၤဂၤအသိးလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်ဆူၣ်အသးလၢအ မံၤပှၢ်မဲာ်ညါ ဒီးတနီၤနီၤနၣ်ဟ်ဆူၣ်အသးလၢဟ်မ့ၣ်အ မဲာ်ညါ, ဒီးတနီၤနီၤနၣ်ဟ်ဆူၣ်အသးလၢဖိသၣ်ခွါအမဲာ် ညါလီၤ. ပှၤကညီတနီၤနီၤနၣ်ဒ်ပှၤဂၤကစံးထီၣ်ပတြၢၤ အီၤဒီးဟ်ဆူၣ်ဟ်ချူအသးလၢပှၤဂၤမဲာ်ညါလီၤ.

၂၂. **ဟ်တဒ်း** နၣ်မ့ၢ်ဟ်တဒၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ်ရှသူၣ် တၢ်လၢတၢ်ချၢခိၣ်ချၢဃံတပူၤပူၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ်တၢ်လၢ ဘံၣ်ဝဲနၣ်လီၤ. ဟ်တဒ်းဟ်တဒၢစံးဝဲဒၣ်.

၂၃. **ဟ်တဒၢ** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်ရှသူၣ်တၢ်လၢတအိၣ်ဖျါဘၣ်ဝဲ ဒီးတဒၢဝဲဒီးတၢ်တမံၤမံၤနၣ်ပစံးလၢဟ်တဒၢလီၤ. ဟ်တ ဒၢလီခီလၢတလါအချၢဃံ. ဟ်တဒၢသပπလၢဟံၣ်ထူၣ် ချၢဃံ. ဟ်တဒၢတၤသၣ်လၢသရၢ်အချၢဃံ. ဟ်တဒၢန သးဒီးဃၤတဂ့ၤ. ထီရီၤပဟ်ရှသူၣ်တၢ်လၢတၢ်ချၢခိၣ်ချၢ ဃံဒ်ကဘံၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဟ်တဒၢခဲလၢာ်လီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢဟ်တဒ်းဟ်တဒၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢ ဟ်တဒံၣ်ဟ်တဒၢလီၤ.

၂၄. **ဟ်တနာ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်လၢအယိၢ်ဒ့ဖှၣ်ဝဲဒီး မၤသးဒ်အဘံၣ်တစဲးစဲးအသိး ဒီးပစံးလၢဟ်တနာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဟ်သနာ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟ်တ နာ်ဟ်တနာ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဟ်နာ်စကီးလီၤ. က သံၣ်ထံအကိနၣ်မၤသးဟ်တနာ်. ဒီးလူၢ်ခ့သၣ်တနီၤနီၤ မၤသးဟ်တနာ်စကီးလီၤ.

၂၅. **ဟ်တၢ်** နၣ်မ့ၢ်ဟ်ကီၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ့ၣ်ဟ် တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢပှၤဂၤတမံၤမံၤလီၤ. ဟ်တၢ်ဟ်ကီၤစံးဝဲ ဒၣ်.

၂၆. **ဟ်တြီ** နၣ်မ့ၢ်ဟ်ပျူၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢမၤသး ဒ်တၢ်ပျူၢ်အသိးနၣ်လီၤ. ဟ်ပျူၢ်ဟ်တြီစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၂၇. **ဟ်တွါ** နၣ်မ့ၢ်ထွံၣ်မဲာ်ဘၣ်ဆဲ့ဒီးယုအမိၢ် ဒီးဟ်ဒူအ သးနၣ်ပစံးလၢဟ်တွါလီၤ. ထွံၣ်ဟ်တွါအခါနၣ်ဒူကၤ. ထွံၣ်ဟ်တွါနၣ်တပျုၤဘၣ်ဘီၣ်သအိၣ်ဘၣ်. ဖိသၣ်ခွါမ့ၢ် ယုအမါ ဒီးလဲၤအိၣ်သကီးဟ်မ့ၣ်နၣ်ပစံးလၢဟ်တွါတစု စုလီၤ. ပှၤကညီတ့ၤဟ်တွါဒီးတပျုၤဘၣ်အမိၢ်ဘၣ်. တ့ၤ တွါအမဲာ်ဘၣ်ဟ်မ့ၣ်ဒီးအမိၢ်အပၢ်တြီတနၢ်ဘၣ်လီၤ.

၂၈. **ဟ်ထီ** နၣ်မ့ၢ်ပမၤခုး ဒီးပတကူာ်ဘၣ်သ့ၣ်လၢခုးနၣ် အိၣ်လီၤတဲာ်တထံးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ခံထံးမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဟ်ထီလီၤ. ပှၤတဂၤမၤခုးဒီးဟ်ထီသ့ၣ်လၢခုးကျၣ်ပူၤတထံးလီၤ.

၂၉. **ဟ်ထီ** နၣ်မ့ၢ်ဟ်ယှာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ်စ့မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထီရီၤတမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကတဲာ်ကတီၤယံာ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢ ဟ်ယှာ်ဟ်ထီလီၤ.

၃၀. **ဟ်ထီ** နၣ်မ့ၢ်ပတလူၤကွံာ်ဘၣ်ပခိၣ် ဒီးပဟ်တ့ၤပ ခိၣ်သူထီဝဲနၣ်ပစံးလၢဟ်ထီပခိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟ်ထီအ ခိၣ်ဒီးအခိၣ်သူထီဝဲလီၤ.

၃၁. **ဟ်ထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢအလိၢ်ဖှၣ်ဝဲနၣ်ပဟံး ထိၣ် ဒီးပဒုးအိၣ်လၢအလိၢ်ထီဝဲနၣ်ပစံးလၢဟ်ထိၣ်လီၤ. ဟ်ထိၣ်ကှၤလီခီဆူရံခိၣ်ဘကှ့ၢ်. ဟ်ထိၣ်တလါဆူစၢ်နီၤ ခိၣ်တကှ့ၢ် .ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟ်ထိၣ်ဟ်ထိၣ်လီၤ.

၃၂. **ဟ်ထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်မၤပှၤကညီကဲထိၣ်လၢကိၢ်ချူး မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကဲထိၣ်လၢစဲးကဲမ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီးပစံးလၢပဒိၣ်ဟ်ထိၣ် လီၤ. ပဒိၣ်ဟ်ထိၣ်ပှၤတဂၤလၢကိၢ်ချူး. ပဒိၣ်ဟ်ထိၣ်တ လၢၤတဂၤလၢစဲးကဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢဟ်ထိၣ်ဟ်ထိၣ်ပ စံးဒီးအဆိဒ်နၣ်လီၤ.

၃၃. **ဟ်ဒံး** နၣ်မ့ၢ်ပတဟံးနူၢ်ဘၣ်တၢ်တ့ၤအလၢာ်ဘၣ်မ့ၢ် ဂ့ၤ, ပတမၤဂီၤဘၣ်တၢ်တ့ၤအလၢာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,အိၣ်ဘျဲၣ်ဝဲနၣ် ပစံးလၢဟ်ဒံးလီၤ. ဝဲာ်ကွံာ်သကွံတ့ၤလၢာ်တဂ့ၤ. ဟ်ဒံး တနီၤ,နမ့ၢ်ဟံးနူၢ်အိၣ်ဟ့ဒီးဟ်ဒံးတနီၤတကှ့ၢ်. ကစၢ်ယွၤ ဟ်ဒံးပှၤဒံး. တမၤဟးဂီၤဒံးဘၣ်ပှၤဘၣ်.

၃၄. **ဟ်ဒိၣ်အသး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢမၤသးဒ်ပဒိၣ်အသိးနၣ် ပစံးလၢဟ်ဒိၣ်အသးလီၤ. ပှၤလၢဟ်ဒိၣ်အသးနၣ်ကူ ထိၣ်ယၣ်သတိၢ် ဒီးမၤအတကဲာ်ပဝးဒ်ပဒိၣ်အသိးဒီးပစံး လၢဟ်ဒိၣ်အသးလီၤ. ပှၤဟ်ဒိၣ်အသးနၣ်တမၤဘၣ်တၢ် နီတမံၤ ဒီးဆှၣ်နီၤဟ်သးဒ်ပဒိၣ်အသိး ဒီးကူဂ့ၤသိးဂ့ၤ လီၤ. ဒီးပစံးလၢဟ်ဒိၣ်ဟ်ပှၢ်အသးပစံးဒီးအဆိဒ်နၣ် လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟ်ဒိၣ်ဟ်ထီအသးစကီးလီၤ.

၃၅. **ဟ်ဒိၣ်ထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပသူၣ်တၢ်လၢအသၣ်အိၣ်ဝဲ ဒီးပ တဲးအိၣ်ဘၣ် ဒီးပကွၢ်တ့ၤဒိၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဟ်ဒိၣ်ထိၣ် လီၤ. ဟ်ဒိၣ်ထိၣ်ဒံသၣ်နၣ်ပကအိၣ်လၢဒိၣ်ထိၣ်ဝဲလီၤ.

၃၆. **ဟ်နာ်** နၣ်မ့ၢ်လူၢ်ခ့တကလှာ်အသၣ်တထီဘၣ်ဒီး မၤသးဒ်ဘံၣ်သီးတစဲးစဲးနၣ် ပစံးလၢလူၢ်ခ့ဟ်နာ်လီၤ. လူၢ်ခ့ဟ်နာ်နၣ် အသၣ်မၤသးကဒိၣ်ကဒးဟ်သနာ်ဒီး အယိၢ်ဒ့ဖှၣ်ဝဲလီၤ. ထီရီၤတၢ်လၢအယိၢ်ဒ့ဖှၣ်ဝဲတၢ်ပူၤ တၢ်လီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်သၣ်တၤဖျိလၢမၤဘးဒ်ဘံၣ်ဝဲသီးမ့ၢ် ဂ့ၤ,ပစံးလၢဟ်နာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဟ်တနာ်စကီးလီၤ.

၃၇. **ဟ်နံၤဟ်ထီ** နၣ်မ့ၢ်ပတဟံးနူၢ်ဆိဘၣ်တၢ်ပစံးလၢ ပကဟံးနူၢ်ဆူခံဆူညါနၣ်ပစံးလၢဟ်နံၤ ဟ်သီလီၤ. ထီ ရီၤပတမၤဆိဘၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပတဟံးနူၢ်ဆိဘၣ်တၢ်မ့ၢ် ဂ့ၤ,ပစံးလၢဟ်နံၤဟ်သီလီၤ. နမ့ၢ်ဟံးနူၢ်စတလါတဖျၢၣ် ဒီးဟံးနူၢ်ချ့,ဟ်နံၤဟ်သီတဂ့ၤ,နမ့ၢ်ဟံးနူၢ်ဟ်မ့ၣ်နၣ်ဒီး ဟံးနူၢ်ချ့ ဟ်နံၤဟ်သီတဂ့ၤ.

၃၈. **ဟ်ပယီၤမၢ** နၣ်မ့ၢ်ပမၤနာ်စိၤဖှံၣ်စိၤ လၢထံခိၣ်ထံ နံၤဒီးပမၤလၢပယီၤကဲာ်တၢ်အလိၢ်နၣ်ဒီးသံးတပလိ ဒီးဆိ

ဟ်

တဘ့ၣ် ဒီးပစံးလၢဟ်ပယီၤမၢလီၤ. ပှၤဆါအ့ၣ်လီၤသလဲးန့ၣ်စံးဝဲလၢဘၣ်ပယီၤအမၢ ဒီးဒ်ကဘျါက့ၤန့ၣ်ဟ်ပယီၤမၢလီၤ. ဒီစံးဝဲလၢတၢ်ဟ်ပယီၤမၢလီၤ. ဒီးမ့ၢ်မၤတၢ်န့ၣ်စံးဝဲလၢတၢ်ဟ်ပယီၤမၢ. ဒီးတနီၤနီၤစံးဝဲလၢဟ်ပယီၤမၢလီၤ. ဟ်ပယီၤမၢန့ၣ်မၤဝဲဒီးဟံၣ်ဖိစိၢ်လီၤ.

၄၀. **ဟ်ပဒုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤပဖိပမါတမၤဘၣ်တၢ်ယၢတၢ်စံၢ်ဒီးပဟ်လၢဟံၣ် ဒီးပစံးလၢပဟ်ပဒုးလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်ပဒုးအမါလၢဟံၣ်ပူၤ ဒီးတမၤဘၣ်ဝဲမၤတၢ်နီတမံၤဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟ်ပဒုးဟ်ပဒၢးလီၤ.

၄၁. **ဟ်ပဒုးအသး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢပကတိၤတၢ်ဒီးတကတိၤဆၢဘၣ်ပှၤဒီးမိၣ်နူၢ်ဟ်သးပှၤန့ၣ်ပစံးလၢဟ်ပဒုးအသးလီၤ. ဒီးပစံးလၢမိၣ်ပဒုးစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်ပဒုးအသးဒီးပကတိၤတၢ်န့ၣ်တကတိၤဆၢဘၣ်ပှၤဘၣ်.

၄၁.၁. **ဟ်ဟ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်တမံၤမံၤအဖၢမုၢ်န့ၣ်ပှၤဂၤမ့ၢ်မၤပလဲၤတၢ်တပူၤပူၤ ဒီးပဟ်ကတိၢ်ကွံာ်ပတၢ်ဖံးတၢ်မၤ ဒီးပစံးလၢဟ်ဟ်လီၤ. နတၢ်ဖံးတၢ်မၤမ့ၢ်အိၣ်ဒီးဟ်ဟ်ကွံာ်ဒၣ်ကယၢာ်တစိၢ်ဒီးလဲၤဒီးယၤတက့ၢ်.

၄၁.၂. **ဟ်ဟ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်လီၤတဲာ်ပတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢပှၤဂၤအိၣ်တစိၢ် ဒီးပစံးလၢဟ်ဟ်လီၤ. စကဟ်ဟ်စဃဲာ်လၢနအိၣ်တစိၢ်ဒီးစက ဟံးက့ၤလၢခံလီၤ.

၄၂. **ဟ်ပျုၢ်အသး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢတပျုၢ်နာ်သက့ ဒီးဟ်သးဒ်တၢ်ပျုၢ်အသိးန့ၣ်ပစံးလၢဟ်ပျုၢ်အသးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟ်ပျုၢ်ဟ်တြိးအသးလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်ပျုၢ်အသးဒီးမၤသးဒ်တၢ်ပျုၢ်အသိး ဒီးကတိၤတၢ်တဘၣ်ကျဲဘၣ်ကပူၤဒီးဆုဖိုးဆုပျုၢအကိာ်လီၤ.

၄၃. **ဟ်ပျံၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပခးစါသရၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဒိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပဟ်ပျံၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟ်ပျံၢ်သရၣ်ယံာ်တ့ၢ်ကၢ.

၄၃.၁. **ဟ်ပျိ** န့ၣ်မ့ၢ်ဟိၣ်ခိၣ်အကစီၤလၢပတသ့ၣ်လီၤဘၣ်တၢ်နီတမံၤန့ၣ်ပျိဝဲဒီးပစံးလၢဟ်ပျိလီၤ. ဒီးပစံးလၢဟ်ပျိဟ်ပျ့ၣ်ပစံးဒီးအဆိဒ်န့ၣ်လီ. ဟံၣ်တစီပူၤန့ၣ်ပဟ်ပျိလၢပကလိလီၤတၢ်အဂံၢ်န့ၣ်ပဟ်ပျိအီၤတကစီၤလီၤ.

၄၄. **ဟ်ဖိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်ဃုာ်တၢ်တပူၤဃီတဖိၣ်ဒိၣ် ဒီးပစံးလၢဟ်ဖိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟ်ဖိၣ်ဟ်တံၤလီၤ. ဟ်ဖိၣ်က့ၤသ့ၣ်လ့ၣ်ဝၣ်လ့ၣ်တပူၤဃီတက့ၢ်.

၄၅. **ဟ်ဖျိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဟံၣ်ဒီးပဒူၣ်ဝးတရံး ဒီးပမၤကျဲစၢၤဝဲတရီအိၣ်ဒီးအဖျိဒီးပတဒူၣ်တံာ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဟ်ဖျိလီၤ. သရၣ်မၤဟံၣ်ဒီးဟ်ဖျိဝဲတရီဝးတရံးဟံၣ်န့ၣ်တ့ဖျိတဖျိလီၤ .နမၤဟံၣ်န့ၣ်ဟ်ဖျိကျဲစၢၤတဖျိတက့ၢ်. ဒီးပစံးလၢဟ်ဟိစကီးလီၤ.

၄၆. **ဟ်ဖိုး** န့ၣ်မ့ၢ်ဟ်ကွံာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ်ကွံာ်တၢ်ဆူအဂၤကစီၤဒီးပှၤန့ၣ်လီၤ.

၄၇. **ဟ်ဖိုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤဟ်ပဖိလၢဒဲပူၤတဂၤဃီ ဒီးပစံးလၢဟ်ဖိုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟ်မံၤဟ်ဖိုးလီၤ. ပမ့ၢ်မၤပဖိလဲၤအိၣ်လၢဒဲလၢခုးဒ်သိးကလူၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤအိၣ်ဘ့ ဒီးလဲၤခိးခုးဓိၤသံၣ်ဓိၤန့ၣ်ပစံးလၢပလဲၤဟ်ဖိုးလီၤ. ဒီးပမၤပဖိလဲၤအိၣ်လၢကို့လၢတလၢၢအကျါတဂၤဃီလၢလဲၤမၤလိလံာ်လၢစီၤသိအိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပလဲၤဟ်ဖိုးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤဟ်ဖိုးအဖိလၢတလၢၢအကျါလီၤ.

၄၈. **ဟ်မၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကွံာ်တ့ၢ်ကွံာ်ပမါ ဒီးပစံးလၢပဟ်မၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟ်မၢ်ဟ်မူၤလီၤ. ပှၤတဂၤစံးဝဲလၢအမါအၢဒီးဟ်မၢ်ကွံာ်အမါန့ၣ်လီၤ.

၄၉. **ဟ်ယှာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကတဲာ်ကတိၤတၢ်လၢတၢ်ပူၤတၢ်လိၢ်ယံာ်ယံာ်ဒီးပစံးလၢဟ်ယှာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဟ်ယှာ်ဟ်ထီပစံးဒီးအဆိဒ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟ်ယှာ်စ့လၢယှၢ်ပူၤအါမးလီၤ. ဟ်ယှာ်စ့လၢတလါပူၤန့ၣ်အါအါကလဲာ်လီၤ. ထိရိၤပကတိၤတၢ်ယံာ်ယံာ်လၢပစ့ပူၤလၢပအိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဟ်ယှာ်ဟ်ထီလီၤ. ဒီးပစံးလၢယှာ်ဟ်ကတိၤဟ်စကီးလီၤ.

၅၀. **ဟ်ရဲဟ်ရိ** န့ၣ်မ့ၢ်မုၣ်ကနီၤဖိသၣ်ခွါလၢအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးအသူၣ်ဖံသးညီဒီးဟ်ဂ့ၤအသး ဒီးဟ်ဖျဲၣ်ဟ်ချ့အသးန့ၣ်ပစံးလၢဟ်ရဲဟ်ရိအသးလီၤ. ဖိသၣ်ခွါတဖၣ်ဟ်ရဲဟ်ရိအသးဒီးပကွၢ်ဂ့ၤဝဲလီၤ.

၅၁. **ဟ်ထီဃး** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤနာ်ဓိၤဖှံၣ်ဓိၤလၢလီဖျးတၢ်အလိၢ်ဒီးသံးဒီးဆိ ဒီးပစံးလၢဟ်လီဃးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ဟ်ထီဃးစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဆါဒီးမၢပှၤဂၤလဲၤဟ်လီဃးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟ်လီသိၣ်လီဃးလီၤ.

၅၂. **ဟ်လီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢအလိၢ်ထိဝဲ ဒီးပဟံးတိၣ်ဒီးပဟ်လၢအလိၢ်ဖုၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဟ်လီၤလီၤ. သပၢၤအိၣ်လၢရံခိၣ်န့ၣ်ဟ်လီၤက့ၤဆူဃီခိၣ်တက့ၢ်. ဟ်လီၤတၢ်ဝံတၢ်ယိးဆူဟိၣ်ခိၣ်ဖိခိၣ်တက့ၢ်. ဟ်လီၤသပၢၤကယီဒီဓိၤတက့ၢ်, ကသ့ၣ်ဖးဘၣ်ဖုးပဟံးပစိာ်တၢ်ပူၤတၢ်လိၢ်ဒီးပဘၣ်ယိၣ်ကသ့ၣ်ဖးန့ၣ်ပဟ်လီၤကယီလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟိာ်လီၤဟ်လီၤလီၤ. ထိရိၤပဒုးအိၣ်တၢ်လၢအလိၢ်ဖုၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဟ်လီၤလီၤ .

၅၃. **ဟ်လီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤနာ်ဓိၤဖှံၣ်ဓိၤလၢသွဲၣ်လး ဒီးဟ့ ဒီးဖၣ်ဆါဒီးပစံးလၢပဟ်လီၤတၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ဟ်လီၤ. ဒီးတၢ်ဖိၣ်တၢ်ဟ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤတကဲဒီးအဝဲတဂၤဟ်လီၤဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိၣ်လီၤဟ်လီၤလီၤ. ပှၤတဂၤမးတကဲန့ၣ်ဖိၣ်လီၤဟ်လီၤတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ဖိၣ်လီၤတၢ်ဟ်လီၤစကီးလီၤ.

၅၄. **ဟ်လီၤကလုၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကတိၤတၢ်လၢအိၣ်ဒီးသးသ့ၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဟ်လီၤအကလုၢ်လီၤ. ပကတိၤကိာ်နီၣ်ကိာ်ဃံၣ်တၢ်လၢအိၣ် ဒီးသးသ့ၣ်တၢ်ခီန့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်လီၤပကလုၢ်လီၤ. ပဒိၣ်ဟ်လီၤအကလုၢ်လၢကစံၣ်ညီၣ်တၢ်အ

ဟ်

မူးတမံၤမံၤဒီးအိၣ်ဒီးသးသ့ၣ်တ့ၢ်ခီလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်လီၤ အကလုၢ်လၢသါကဟံးန့ၢ်ဖိၢ်မုၣ်တဂၤဒီးအိၣ်စကီးသး သ့ၣ်လီၤ.

၅၅. **ဟ်လီၤဘ့ၣ်ဘၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်သ့ၣ်ဘၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ် အဖီခိၣ်ဒီးပဟ်လၢကဘျၣ်တခီန့ၣ်ပစံးလၢဟ်လီၤဘ့ၣ် ဘၣ်သ့ၣ်ဘ့ၣ်ဘၣ်လီၤ.

၅၆. **ဟ်သး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢထုးထီၣ်တကဲာ်ပဝးလၢကမၤ တၢ်တမံၤမံၤ, ကလဲၤတၢ်တပူၤပူၤဒီးပစံးလၢဟ်သးလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်သးလၢကဖဲးခုး, ပှၤတဂၤဟ်သးလၢကလဲၤ တၢ်တပူၤပူၤ ဒီးတလဲၤဘၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢဟ်လီၤသးစကီး လီၤ. ယပဟ်လီၤယသးလၢယကလဲၤတၢ်အံၤယံာ်တ့ၢ်ကၢ.

၅၇. **ဟ်သးလိာ်သး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤကမၣ်လိာ်အသး ဒီးသးဟ့လိာ်အသးလၢအသးကံၢ်ပူၤဘျါတသ့ဘၣ် ဒီးပ စံးဟ်သးလိာ်အသးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမိၣ်န့ၢ်ဟ် သးလီၤ. ပှၤခံဂၤဟ်သးလိာ်အသး ဒီးတထိၣ်လိာ်ဘၣ်အ ဟံၣ်ဘၣ်. ဒီးပစံးလၢဟ်ဝဲၢ်စကီးလီၤ.

၅၈. **ဟ်သးပှၢ်အသး** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိသၣ်မၤသးဒ်ပသးပှၢ်အ သိးဒီးပစံးလၢဟ်သးပှၢ်သးလီၤ.

၅၉. **ဟ်သးပှၤနိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်အါတၢ်သီတၢ်ဩူး တၢ်ကမၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပကတိၤအါကတိၤသီတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပတဆိ ကမိၣ်ထိၣ်က့ၤဘၣ် ဒီးပစံးလၢဟ်သးပှၤနိၣ်သးလီၤ. ထီရီၤပမၤတၢ်လၢပတဆိကမိၣ်ထိၣ်က့ၤဘၣ်ပလိၢ်ခံန့ၣ် ပစံးလၢပဟ်သးပှၤနိၣ်သးလီၤ. ထီရီၤပမၤတၢ်လၢပတ ဆိကမိၣ်ထိၣ်က့ၤဘၣ်ပလိၢ်ခံန့ၣ်ပစံးလၢပဟ်သးပှၤနိၣ် ပသးလီၤ. ပှၤတဂၤလိၢ်အိၣ်စဘ့တနာ် ဒီးဟ်သးပှၤနိၣ် သးလီၤ.

၆၀. **ဟ်ဟိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်ဖျိဝဲတရိအဖျိ ဒီးပစံးလၢဟ်ဟိ လီၤ. ဟ်ဟိဝဲတရိအဖျိန့ၣ်ပကလဲၤထိၣ်က့ၤလီၤ. ပက ကွၢ်ထိၣ်တၢ်လီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟ်ဟိဟ်ပျိလီၤ.

၆၁. **ဟ်ဝဲၢ်** ကွၢ် ၅၈.

၆၂. **ဟ်အနါ** န့ၣ်မ့ၢ်ဟ်အမဲာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီ မၤအမဲာ်အတကဲာ်ပဝးတမံၤမံၤ ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟ် အမဲာ်ဟ်အနါလီၤ.

၆၃. **ဟ်အမဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤအိၣ်ထိၣ်အမဲာ်အတ ကဲာ်ပဝးဒ်ကနံၤအသိးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒ်ကဟီၣ်အသိးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒ်အ မဲာ်လီၤသပှၢ်အသိးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢဟ်အမဲာ်လီၤ. ဒီးပ စံးဒီးအဆိလၢဟ်အမဲာ်ဟ်အနါလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်အမဲာ် ဒ်အကနံၤအသိးတစံးစံး. ဘၣ်တစုစုဟ်အမဲာ်ဒ်အက ဟီၣ်အသိးတစံးစံးလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်မဲာ်နၢကညၢလီၤ.

၆၄. **ဟ်အသး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤအိၣ်ထိၣ်အက့ၢ်အဂီၤ အတကဲာ်ပဝးဒီးပစံးလၢဟ်အသးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအ ဆိလၢဟိာ်သးဟ်သးလီၤ. ပှၤတနီၤနီၤဟ်အသးဒ်ပဒိၣ်အ သိး. ဒီးတနီၤနီၤဟ်အသးဒ်ပှၤဖှိၣ်အသိးလီၤ. ဟ်သး လဲးသးစံးဝဲဒၣ်.

၆၅. **ဟ်အိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကတိၤတၢ်လၢပကအိၣ်တၢ်အဂိၢ် တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢဟ်အိၣ်လီၤ. ဟ်အိၣ်က့ၤသဲးသၣ်သ ဘျူၣ်လၣ်တက့ၢ်. ဟ်အိၣ်က့ၤတၢ်ဖံးတၢ်ညၣ်တက့ၢ်. ပှၤ တဂၤဟ်အိၣ်သကွံမံလၢသပှၢ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢဟ်အိၣ်ဟ်အီလီၤ.

၆၆. **ကဟ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပထွဲတၢ်ပူၤကွံာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကွံာ်တၢ်ပူၤ ကွံာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပလဲၤတၢ်ပူၤကွံာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢကဟ်လီၤ. ပှၤတဂၤကွံာ်ကဟ်ထံ, ပှၤတဂၤခါကဟ်သ့ၣ်ဖှူ. ပှၤတဂၤ လဲၤတၢ်ဒီးလဲၤကဟ်စဟံၣ်လီၤ. သ့ၣ်ဖှူမ့ၢ်အိၣ်လၢကျဲဒီး ပခါကဟ်အီၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢခါဟ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံး လၢခါပတာ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢခါကဟိာ်ခါက ဟ်လီၤ. ပှၤတဂၤကွံာ်ကဟ်ဟံၣ်ခိၣ်. ပှၤတဂၤလဲၤက ဟ်ယၤ.

၆၇. **ကဟ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကဖှၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပချူၣ်ဟီၣ်ခိၣ် ဝံစချုၣ်စခဲန့ၣ်လီၤ. ထိးကနံ့ဟီၣ်ခိၣ်ကဖှၣ်ကဟ်စံးဝဲ ဒၣ်.ဒီးပစံးလၢထိၣ်ဖှၣ်ထိၣ်ဟ်စကီးလီၤ .

၆၈. **ကတိၤဟ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထီရီၤပအဲၣ်တီတၢ် ဒီးပကတိၤ ထိၣ်အဂ့ၢ်အပိၢ်န့ၣ် ဒီးပစံးလၢပကဟံးန့ၢ်န့ၣ်ပစံးလၢက တိၤဟ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤသါကဟံးန့ၢ်စချံတဘ့ၣ် ဒီးက တိၤဟ်ဝဲဒီးယၤလီၤ. ဒီးဆူခံန့ၣ်စတမၤလၢၤဘၣ်နတၢ် မၤဘၣ်. ပမ့ၢ်စံးဒ်န့ၣ်ဒီးမ့ၢ်ပကတိၤဟ်လီၤ. စတမၤလၢၤ ဘၣ်တၢ်ဒီးနၤဘၣ်. စကတိၤဟ်နၤလၢခဲကနံၣ်အံၤလီၤ. နတၢ်န့ၣ်စကဟံးန့ၢ် ဒီးစကတိၤဟ်နၤဃဲးဃဲးတ့ၢ်လံ. ဒီး ပစံးလၢစံးဟ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစံးဟ်ကတိၤ ဟ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢကလုၢ်ဟ်ကတိၤဟ်စကီးလီၤ.

၆၉. **ခါဟ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်ခါကဟ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပထွဲကဟ် သ့ၣ်ဖှူလီၤ. သ့ၣ်ဖှူအိၣ်လၢကျဲန့ၣ်ခါဟ်ကွံာ်တက့ၢ်. ခါ ဟ်သ့ၣ်ဖှူသဆွးကလာ်စံးဝဲဒၣ်.

၇၀. **ခိၣ်ဟ်** န့ၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ဒူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတဆံတၢ်ဂ့ၢ် လၢကုခိၣ်နာ်ခိၣ်ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢခိၣ်ဒူခိၣ်ဟ်လီၤ.

၇၁. **ခိၣ်ဟ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ကုခိၣ်ဒူခံဘိ ဒီးပမၤစဃာ် အဒိၣ်တဘိအဆံးတဘိ ဒီးအဆံးတဘိန့ၣ်ပစံးလၢခိၣ် ဟ်ဒီးအဒိၣ်တဘိန့ၣ်ပစံးလၢခိၣ်ဒူလီၤ. ကိၢ်လဲၢ်န့ၣ်အိၣ် ဒီးခိၣ်ဒူဒီးခိၣ်ဟ်လီၤ.

၇၂. **စံးဟ်** န့ၣ်ဒ်ကတိၤဟ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကဟံးန့ၢ် ပှၤဂၤအတၢ်တမံၤမံၤဒီးပမၤလိာ်အီၤလီၤ. စကဟံးန့ၢ်န တလါန့ၣ်စစံးဟ်နၤလၢခဲကနံၣ်အံၤလီၤ. စတမၤလၢၤ ဘၣ်တၢ်ဒီးနၤဘၣ်. စစံးဟ်နၤလီၤ .

၇၃. **စံၣ်ဟ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပစံၣ်ပူၤကွံာ်တၢ်န့ၣ်ပစံးလၢစံၣ်ဟ် လီၤ. စံၣ်ဟ်သ့ၣ်ဖှူစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစံၣ်ဟိာ်

စံၣ်ဟ်လီၤ .
၇၅. **စံၣ်ညီၣ်တ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်ကစံၣ်ညီၣ်တၢ်ဆူခံဆူညါအဂီၢ်ဒီးစံးဟ်ကတီၤဟ်ဝဲလီၤ. စူၣ်ဟ်ညီၣ်ဟ်နူၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢပညီၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပခဲးတၢ်ဒီးပယှာ်ချံၣ်ခိၣ်ပျၢ်ခိၣ်နူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပညီၣ်ဟ်လီၤ.
၇၆. **တၢ်ဟ်သ့ၣ်ခိၣ်ထံး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤနၢ်စိၤဖုံၣ်စိၤလၢသ့ၣ်ခိၣ်ထံး ဒီးသံး ဒီးဆိ ဒီးပစံးလၢတၢ်ဟ်သ့ၣ်ခိၣ်ထံးလီၤ. ပှၤတဂၤဆါ ဒီးကိးအမဲာ်ခံးသူ ဒီးဝံကွၢ်ဒီးစံးလၢသ့ၣ်ကစၢ်လိာ်အီၣ်ဒီးဘၣ်မၤတၢ်ဟ်သ့ၣ်ခိၣ်ထံးလီၤ.
၇၇. **တၢ်တ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လုၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီမၤနၢ်စိၤဖုံၣ်စိၤလၢသ့ၣ်ခိၣ်ထံး ဒီးသံး ဒီးဆိ ဒီးပစံးလၢတၢ်ဟ်သ့ၣ်ခိၣ်ထံးလီၤ. ပှၤတဂၤဆါ ဒီးကိးအမဲာ်ခံးသူဒီးဝံကွၢ်ဒီးဝံစံးလၢသ့ၣ်ကစၢ်လိာ်အီၣ် ဒီးဘၣ်မၤတၢ်ဟ်သ့ၣ်ခိၣ်ထံးလီၤ.
၇၈. **ထိၣ်ဟ်** နူၣ်မ့ၢ်ထိၣ်ဖှူၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ဝံမၤသးစရူၣ်စခဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကူတၢ်သိး, ပျုၤစိၤဆှိၣ်စိၤလိၢ်လံၤအဆူၣ်ထိၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢထိၣ်ဖှူၣ်ထိၣ်ဟ်ပစံးဒီးအဆိဒ်နူၣ်လီၤ. ထိးကနံ့တၢ်ထိၣ်ဖှူၣ်ထိၣ်ဟ်,တၢ်ကူတၢ်သိးယာ်ဒီးအပှၤလိၢ်ထိၣ်ဖှူၣ်ထိၣ်ဟ်စံးဝဲဒၣ်.
၇၉. **ဘၣ်တ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတၢ်ဂ်ာ်အီၤကိးအခိၣ်ဆါဒီးစံးဝဲလၢဘၣ်ဟ်လီၤ. ပှၤကညီဘၣ်ဖှိၣ်ဘၣ်ဟ်နူၣ်မ့ၢ်ထိၣ်သလ့လိာ်အီၣ် ဒီးဘၣ်ဖှိၣ်ဘၣ်ဟ်နူၣ်ဟ်လီၤတက့ၢ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးမ့ၢ်အခိၣ်ဆါနူၣ်စံးဝဲလၢဘၣ်ဟ်လီၤ.
၈၀. **မၤလိာ်ဟ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၢပှၤဂၤဟဲဆူပအိၣ်ဆူခံဆူလာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမၢပှၤဂၤမၤနူ့ၢ်ပှၤလၢတၢ်တမံၤမံၤလၢပကဟံးနူ့ၢ်ဆူခံအဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,စံးလၢမၤလိာ်ဟ်လီၤ. မၤလိာ်ဟ်ကူၣ်လံၣ်ဖိဒ်သိးကဟဲခဲဂီၤလၢဂီၤသိၣ်ထၢတက့ၢ်. မၤလိာ်ဟ်ပှၤဂၤဒ်ကမၤနူ့ၢ်ယၤလၢသ့ၣ်တဘိတက့ၢ်. မၤလိာ်ဟ်နဝဲၢ်မၤနူ့ၢ်ယၤလၢဆိတဆံဘ့ၣ်တက့ၢ်.
၈၁. **ယှာ်ဟ်** နူၣ်မ့ၢ်ပကတီၤတၢ်တမံၤမံၤယံာ်ယံာ် ဒီးပစံးလၢယှာ်ဟ်လီၤ. ပှၤတဂၤယှာ်ဟ်စ့တဘိၢ် ဒီးစံးဝဲလၢသါကမၤဘူၣ်အဂီၢ်နူၣ်ယှာ်ဟ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢယှာ်ဟ်ကတီၤဟ်လီၤ. ယှာ်ဟ်ကတီၤဟ်ယဲာ်လၢပကဆါအဂီၢ်အါဘ့ၣ်လီၤ.
၈၂. **လၢ်ဟ်ခိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ချၢဒိဘ့ၣ်ညါအံၤပစံးလၢလၢ်ဟ်ခိၣ်လီၤ. လၢ်ဟ်ခိၣ်အံၤမ့ၢ်ကစၢ်ယွၤတ့လီၤလီၤ .
၈၃. **လဲၤဟ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤတချုးလဲၤတၢ် ဒီးပလဲၤဆိလၢပှၤဂၤမဲာ်ညါနူၣ်ပစံးလၢလဲၤဟ်လီၤ. လဲၤဟ်နဲ, စကလဲၤယဲလၢခံလီၤ. စကလဲၤဟ်ယဲဒီးလဲၤနဲလၢခံတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကွၤဟ်လဲၤဟ်လီၤ.
၈၄. **လဲၤဟ်စၢၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ပှၤဂၤတအဲၣ်ဘၣ်နာ်သက့ ဒီးပလဲၤဆိနူ့ၢ်ပှၤလၢအတဒုးလဲၤဘၣ်ပှၤတဖၣ် ဒီးပစံးလၢလဲၤဟ်စၢၤလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ပတဒုးလဲၤဘၣ်နာ်သကဲ့ဒီးလဲၤဟ်စၢၤလၢပှၤဂၤမဲာ်ညါလီၤ.
၈၅. **အိၣ်ဟ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဆူလၢ်ဟူပှၤဂၤဒီးပှၤဂၤလဲၤဝဲ ဒီးပအိၣ်လီၤတဲာ်ဆူလၢ်ဟူပှၤဂၤဒီးပစံးလၢအိၣ်ဟ်လီၤ.အိၣ်ဟ်နဲ, စကလဲၤဆူဘးနူၣ်တစိၢ်ယီၤ. အိၣ်ဟ်ဖဲအံၤ,စကလဲၤတၢ်ဒီးစကဟဲကွၤအိၣ်ကွၤဒၣ်နၤလီၤ.
၁. **ပး** နူၣ်မ့ၢ်ပဘျၣ်ထိၣ်ထံလၢနိၣ်ပး ဒီးပစံးလၢပပးထံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပးထံဝဲးထံလီၤ. ထံအါကါ. ပးထံလၢချံပူၤနူၣ်တက့ၢ်.ပမ့ၢ်ပးဒီးထံကလၢ်လီၤ.
၂. **ပးကရိး** နူၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်တမံၤမံၤနူၣ်ပှၤဂၤယဲာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤဂၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢတၢ်ဂ့ၤ ဒီးပက်သၣ်ကတီၤနူၣ်ပစံးလၢပပးကရိးလီၤ. ထီရီၤပှၤလၢပယူးပယီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမၤဒ်ပပုၢ်ပဝဲၢ်အသိးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပးကရိးလီၤ. ပသးပှၢ်ဒီးပမိၢ်ပပၢ်နူၣ်ပးကရိးအီၤတက့ၢ်. ပမ့ၢ်ကနၣ်ပမိၢ်ပပၢ်အကလုၢ်,ပမ့ၢ်ကနၣ်ပသးပှၢ်အကလုၢ်ဒီးပစံးလၢပးကရိးဝဲလီၤ. ပှၤလၢတပးကရိးဘၣ်အမိၢ်အပၢ်လၢတၢ်နီတမံၤဒီးလဲၤကျဲတဘၣ်ဘၣ်. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပးကဲလီၤ. ထီရီၤတၢ်လၢပတစံးဘၣ်လၢတၢ်နီတမံၤနူၣ်ပစံးလၢပတပးကရိးဘၣ်လီၤ. ထီရီၤတၢ်လၢပစံးလၢဂ့ၤဝဲနူၣ်မ့ၢ်ပပးကရိးလီၤ. တဘၢးယဲာ်ဖိဒီဖိနူၣ်စတပးကရိးဘၣ်. စမၤနူ့ၢ်သိသိတနံၤလီၤ.
၃. **ပးကါ** နူၣ်ဒ်ပးကရိးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ထီရီၤတမံၤနူၣ်ပစံးလၢတၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဘၣ်ပသး ဒီးပစံးလၢပးကါလီၤ. ပမ့ၢ်ယူးယီၣ်ပှၤဂၤဒီးပစံးလၢပးကါလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပးကရိး. ဒီးတနီၤနီၤနူၣ်စံးလၢပးလှၢ်, ဒီးတနီၤနီၤစံးလၢပးကဲလီၤ. ပှၤလၢပးကါအမိၢ်အပၢ်တဖၣ်နူၣ်ကနၣ်ဝဲအကလုၢ်လီၤ. ပှၤလၢပးကါယဲာ်ဖိဒီဖိသ့ၣ်လှၣ်ဝၣ်ခီတဖၣ်နူၣ်ကတဲာ်ကတီၤကွၤဝဲလီၤ. ယှၢ်စိၤကုစိၤပှၣ်စိၤနာ်စိၤနူၣ်သုမ့ၢ်ပးကါဒီးကတီၤကွၤအီၤတက့ၢ်. စတပးကါဘၣ်ယဲလၢတၢ်နီတမံၤဘၣ်. ထီရီၤတၢ်တမံၤပမ့ၢ်စံးလၢပဂီၢ် ဒီးပမ့ၢ်အဲၣ်ပမ့ၢ်ကွံနူၣ်ပစံးလၢပပးကါလီၤ. နဲတဂၤနတပးကါဘၣ်ယၤလၢပှၤကညီမ့ၢ်နဝဲၤဘၣ်ယၤလၢထွံၣ်စါ. ပှၤတဂၤပးကါအံသၣ်သဒိၣ်အုၣ်လၢတၢ်အီၣ်အဝံၣ်ကတၢါလီၤ.
၄. **ပးကျၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢတအိၣ်ဘၣ်အီဘၣ်ဘၣ်ဒီးပမၤစၢၤလုၢ်အိၣ်လုၢ်အီအီၤနူၣ်ပစံးလၢပးကျၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပးကျၢ်ပးတနာ်လီၤ. ပှၤဖှိၣ်တဖၣ်နူၣ်ပးကျၢ်အီၤတက့ၢ်. ဒီးသရၣ်တဖၣ်နူၣ်စံၣ်တဲၤတဲလီၤကစၢ်ယွၤအကလုၢ်အကထါနူၣ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်အီဘၣ် ဒီးအတၢ်အိၣ်တၢ်အီမ့ၢ်လီၤတူၢ်ဝဲနူၣ်ပးကျၢ်အီၤတက့ၢ်. ဒ်ပစံးတၢ်သိးလုၢ်အိၣ်လုၢ်အီလီၤ. ထီရီၤပမၤစၢၤလၢတၢ်ကူတၢ်သိး

မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမၤစၢၤလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပးကူၢ်စကီးလီၤ.

၅. **ပးကဲ** နူ်မ့ၢ်ပစံးတၢ်လၢပယူးပယီၣ်တၢ်ပအဲၣ်ပကွဲတၢ်. ပမၤဂ့ၤတၢ်, ပကတီၤတၢ်, ထီရီၤပလူၤတၢ်သးနူ်ပစံးလၢပးကဲလီၤ. ပှၤတဂၤနူ်စပးကဲလၢစမိၢ်စပၢ် ဒီးတပးကဲဘၣ်ယၤလၢအဖီဘၣ်. ပှၤတဂၤပးကဲပှၤဂၤလၢအသကီးဒီးဟ်ၣ်ဝဲအခံလီၤ. ပးကဲဒီးပဟ်တၢ်လၢပသးနူ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ပမ့ၢ်ဆိကမိၣ်လၢပှၤနူ်တဂၤအဂ့ၢ်အတိၢ်ဒ်အံၤဒ်နၤနူ်ပစံးလၢပးကဲလီၤ. ပးကဲနူ်ဘၣ်ယး ဒီးပသးလီၤ. တနီၤနီၤနူ်ပးကဲတၢ်လၢဂ့ၤ,တနီၤနီၤနူ်ပးကဲတၢ်လၢအၢလီၤ. အဝဲတဂၤနူ်ပးကဲလၢအပျ်အဘိၣ်. အဝဲတဂၤနူ်ပပးကဲလၢဒုၣ်ဒါလီၤ. အဝဲတဂၤနူ်ပပးကဲလၢသရၣ်လီၤ.

၆. **ပးစး** နူ်မ့ၢ်ပံးစံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤမဲာ်ဘၣ်ပံာ်လၢဘံၣ်ဝဲတစဲးစဲးစီၣ်ထီၣ်ဝဲတစဲးစဲးနူ်ပစံးလၢမၤသးပံးစံးပးစးလီၤ. ပှၤတဂၤအမဲာ်ဘၣ်ပံာ် ဒီးဟ်မးအမဲာ်ပံးစံးပးစးလီၤ.

၇. **ပးစး** နူ်မ့ၢ်ပံးစံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီတှၤအီၣ်ဖီအီၣ်မှၤလၢတၢ်ခံးခိၣ်ခံးကျါ ဒီးဖိဒီးလံၤအါဂၤနူ်ပစံးလၢဖီအီၣ်မှၤပံးစံးပးစးလီၤ. ပှၤကညီၤတၢထိၣ်တၢလီၤ ဒီးလဲၤတၢ်ကူၤတၢ်ဒီးဖိဒီးလံၤ ဒီးတှၤအီၣ်ဖီအီၣ်လၢမုၢ်ခံးမုၢ်ဟါ ဒီးပစံးလၢမၤသးပံးစံးပးစးစံးဝဲဒၣ်. ပှၤလဲၤသိၣ်လံာ်တဖၣ်ဟဲလီၤဆူဝ့ၢ်ပူၤဒီးဖိဒီးလံၤပံးစံးပးစးစံးဝဲဒၣ်.

၈. **ပးတရံး** နူ်မ့ၢ်ပစၢကွီၤပျံၤဝးတရံးသ့ၣ် ဒီးပစံးလၢပးတပရံးလီၤ. ပှၤတဝီသ့ၣ်ဒီးပးတရံးဝဲဝးတရံးလီၤ.

၉. **ပးတလး** နူ်မ့ၢ်ပူးတလူးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဝ့ၤပဒူတိၢ်ပစိးတၢ်နူ်ပစံးလၢပတိၢ်တၢ်ပူးတလူးပးတလးလီၤ. ပှၤတဂၤတိၢ်မးအဖိပူးတလူးပးတလးလီၤ.

၁၀. **ပးတနာ်** နူ်မ့ၢ်ပးကူၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤစၢၤပှၤဂၤလၢတၢ်အီၣ်တၢ်အီမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကူတၢ်သိးမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဖံးတၢ်မၤမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပးကူၢ်ပူတနာ်လီၤ.

၁၁. **ပးတူၣ်** နူ်မ့ၢ်ပဆဲးကရၢသပၢၤတဖျၣ်လၢဆှါဒီးပဟ်ဒီးထံပှဲၤအပူၤလၢပှၤကညီအသွၣ်ခိၣ်ထံးနူ် ဒီးတၢ်လၢပဆဲးကရၢသပၢၤနူ်ပကီးလၢပးတူၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပးတူၣ်ပးတီလီၤ. ပးတူၣ်နူ်မ့ၢ်ပဟ်ထံလၢသပၢၤပူၤတှၤပှဲၤသပၢၤ ဒီးပဆဲးကရၢလၢဆှါဝးတရံးပဟ်ဖျိလွံၢ်ဖျိ ဒီးပမၤနူၢ်နးဂီၤလၢဝၣ်လ့ၣ်နူ် ဒီးပဆဲးလီၤလၢကရၢဖျိတဖျိတဖျိနူ်ပဆဲးလီၤနးဂီၤလွံၢ်ဘ့ၣ် ဒီးပကီးလၢပးတူၣ်လီၤ. ဒီးအီးလၢညါခီလၢပျုၤအဝ့ၢ်စံးဝဲဒၣ်ဆဲးပးတူၣ်လၢပှၤကညီသွၣ်ခိၣ်ထံးနူ် အီးလၢပျုၤဝ့ၢ်လီၤ.

၁၁.၁. **ပးတနာ်** နူ်မ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လိၢ်လၢအယိၢ်ဒုဖုၣ် ဒီးမုၣ်သရာ်ဝဲ ဒီးမၤသးကဒိၣ်ကဒးနူ်ပစံးလၢပးတနာ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢပးသနာ်စကီးလီၤ. ကသံၣ်ထံအကိတဖျၣ်မၤသးပးတနာ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၂. **ပးတူၣ်** နူ်မ့ၢ်တၢၣ်ပနီၣ်လၢပပနီၣ်ကျဲလၢသ့ၣ်တဘိနူ်ပဆဲးတၢၣ်ထူၣ်ကလာ် ဒီးပှၤလၢလဲၤဝဲနူ်သ့ၣ်ညါဝဲလၢကျဲအီၣ်ဖဲတၢၣ်ပနီၣ်နူ် ဒီးပကီးလၢပးတူၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ပနီၣ်တၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပဆဲးတၢၣ်သ့ၣ်တဘိနူ် ဒီးတၢ်လၢသ့ၣ်နူ်ပကီးလၢပးတူၢ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပးတူၣ်ပးတီလီၤ.ပှၤတဂၤဆဲးပးတူၣ်ဖဲနူ်ကမ့ၢ်ကၢ်ကျဲလဲၤဆူပးတူၣ်ခိၣ်ထံးသၢ. ပှၤတဂၤပနီၣ်ပြီဒီးဆဲးပးတူၣ်လၢပြီခိၣ်လီၤ.

၁၃. **ပးထံ** နူ်မ့ၢ်ပသးကွံာ်ထံလၢချံပူၤလၢနီၣ်သးထံဒီးပစံးလၢပးထံလီၤ.ထံအီၣ်လၢချံပူၤအါကၢ.ပးထံတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပးထံဝဲးထံးလီၤ.

၁၄. **ပးထိၣ်** နူ်မ့ၢ်ပှၤကညီသးထိၣ်ထံလၢချံပူၤ ဒီးပစံးလၢပးထိၣ်ဝဲလီၤ. ပးထိၣ်ထံလၢချံပူၤနူ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပးထိၣ်ဝဲးထိၣ်လီၤ.

၁၅. **ပးထိၣ်** နူ်မ့ၢ်ပကူယၣ် ဒီးပဘူးထိၣ်ယၣ်နါစ့ၤဆူပချၢယံ ဒီးပစံးပးထိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပးဝဲထိၣ်စကီးလီၤ. ပှၤကူယၣ် ဒီးပးထိၣ်ယၣ်နါစ့ၤဆူအချၢလီၤ. ပှၤတဂၤပးဝဲထိၣ်ယၣ်ဆူအဖံဘၣ်ခိၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၆. **ပးဒိၣ်အသး** နူ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢဟ်ဒိၣ်အသးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ်ပသးဒ်ပဒိၣ်အသိးနူ်လီၤ.

၁၇. **ပးနာ်** နူ်မ့ၢ်လူၢ်ခ့တကလုာ်အသၣ်ဘံၣ်ဝဲ ဒီးပကီးလၢလူၢ်ခ့ပးနာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢလူၢ်ခ့ဟ်နာ်စကီးလီၤ. ဒီးပကီး ဒီးအဆိလၢလူၢ်ခ့ပးနံာ်လူၢ်ခ့ပးနာ်လီၤ. လူၢ်ခ့ပးနာ်နူ်အသၣ်ပၣ်သလၣ်လီၤ.

၁၈. **ပးနာ်** နူ်မ့ၢ်တၢ်လၢအယိၢ်ဒုဖုၣ်ဝဲဒ်ဘံဝဲအသိး ဒီးပစံးလၢပးနာ်လီၤ.တၢ်ပူၤတၢ်လိၢ်လၢမၤသးပးနာ်သံၣ်အီၣ်တနီၤလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပးနာ်သံၣ်လီၤ. ကသံၣ်ထံကီးမၤသးပးနာ်သံၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၉. **ပးပး** နူ်မ့ၢ်ပဒဲပစုသိၣ်နူ်ပစံးလၢသိၣ်ပးပးလီၤ. ပှၤတဂၤဒဲအစုသိၣ်ပီးပီးပးပးစံးဝဲဒၣ်.

၂၀. **ပးပျ်** နူ်မ့ၢ်ပကဲလၢသရၣ်အကညီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဒိၣ်အပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢပးပျ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဟ်ပျ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤခးစါပဒိၣ်ဒီးပးပျ်ဝဲဟ်ၣ်ဝဲအခံလီၤ. ပှၤလၢပးပျ်သရၣ်တဖၣ်နူ်အနၢ်ပၢၢ်လံာ်ခီပယီလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပးပျ်ပးဘိၣ်လီၤ.

၂၁. **ပးဘိၣ်** နူ်မ့ၢ်ပးပျ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပခးစါပဒိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သရၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပးပျ်ပးဘိၣ်ပစံးဒီးအဆိဒ်နူ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဟ်ပျ်ဟ်ဘိၣ်စကီးလီၤ.

၂၂. **ပးဖဲ** နူ်စတနၢ်ဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်.စနၢ်တပၢၢ်ဘၣ်.

ဘုပးခဲန့ၣ်စတနၢ်ဟူဘၣ်အမံၤနီတစု ဒီးစတထံၣ်နီတ ခိၣ်ဘၣ်.

၂၃. **ပးလ့ၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပစံးလၢအဂ့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢ အခိၣ်အဒိၣ်ဒီးပယူးပယိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်လၢပအဲၣ်ဒီးနးနး ကလဲာ်ဒီးပကတိၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်လၢအဒိၣ်အနးဒီးနူဝဲလၢပ ဖျါအါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပပလိၢ်ပသးလၢအယိ ဒီးပစံးလၢပပးလ့ၢ် လီၤ. ကဆိတနူကၢ. ပးလ့ၢ်တက့ၢ်. သုအိၣ်အံသၣ်သ ဒိၣ်အုၣ်သုတပးလ့ၢ်ဘၣ်မနုၤလဲၣ်. အံသၣ်သဒိၣ်အုၣ် အပူၤကၢကၢ. ပးလ့ၢ်တက့ၢ်. ပးလ့ၢ်နူၣ်ဒ်ပလိၢ်အသိး လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပးလ့ၢ်ပးခွါလီၤ. မ့ၣ်အူတပူၤစ တပးလ့ၢ်ဘၣ်ဒီးဟဲအိၣ်တၢ်လီၤ.

၂၄. **ပးသတံး** နူၣ်မ့ၢ်ပပလိၢ်ပသး ဒီးပစံးလၢပပးသတံး လီၤ. ပးသတံးလီၤသုသးတက့ၢ်. လဲၤတၢ်လၢချံပူၤနူၣ်ပး သတံးတက့ၢ်. ချံကဘၣ်ဒီးလၢၢ်ဘၣ်ဖုး. ထိရီၤပပလိၢ်ပ သးလၢတၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပစံးလၢပးသတံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီး အဆိလၢပးသတံးပးပလာ်လီၤ. ဘိၣ်သအိၣ်နူနူၣ်သုမ့ၢ် လဲၤတၢ်ဒီးပးသတံးတက့ၢ်.

၂၅. **ပးသနာ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢမၤသးကဒိၣ်ကဒးမ့ၣ်သရှၣ် တဖၣ်နူၣ် တၢ်ပူၤတၢ်လိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်သၣ်တၢ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံး လၢမၤသးပးသနာ်လီၤနာ်တဖျၢၣ်အယိၢ်ဒုဖုၣ် ဒီးမၤသး ပးသနာ်လီၤ.သပၢၤနူၣ်တနီၤနီၤမၤသးပးသနာ်လီၤ.လ့ၢ် ခုသၣ်တနီၤနီၤမၤအသးပးသနာ်စကီးလီၤ.

၂၆. **ကပး** နူၣ်မ့ၢ်ဝၣ်တကလုာ်ထဲခိၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်, ထဲယဲာ်တိၢ် ကွဲတိၢ်ဒီးအကဟိာ်ထိဝဲနူၣ်ပကီးလၢကပးလီၤ. ဒီးပကီး ဒီးအဆိလၢကပးကပဲးလီၤ. ဒီးပကီးလၢသပးစကီးလီၤ. ကပးနူၣ်အကဟိာ်ထိဒီးပထုတၢ်ဂ့ၤကၢ.ဒီးပစံးလၢသပး, ဒီးကပး. ဒီးစပးလီၤ .

၂၇. **ကပး** နူၣ်မ့ၢ်ကပူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပူၤကညီဒၢနာ် တၢ်ကူတၢ်သိးဆူတၢ်ပူၤတၢ်လိၢ် ဒီးတချုံးဘၣ်ဝဲနူၣ်ပစံး လၢဒၢနာ်ဝဲကပူကပးလီၤ.ဒီးတပူၤတပးစကီးလီၤ.

၂၈. **စပး** နူၣ်မ့ၢ်စပူးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပူၤလၢအိၣ်ပစုၢ်မူၤ နူၣ်ပစံးလၢအိၣ်မူၤစပူးစပးလီၤ.

၂၉. **စပး** နူၣ်မ့ၢ်စပူးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဒၢနာ်တၢ်ကူတၢ် သိးလၢတၢ်ပူၤတၢ်လိၢ်နူၣ်ပတချုံးဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဟ်တၢ်ကူ တၢ်သိးလၢလိၢ်မံဖိခိၣ်ပြါဆံၢ်ပြါဆဲမ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးလၢစပူးစ ပးလီၤ. ဟ်ဆုဟ်ယၣ်စပူးစပးဒ်နူၣ်တဂ့ၤ. ပူၤတဂၤဒၢ နာ်တၢ်ကူတၢ်သိးဆူယှၢ်ပူၤစပူစပးနးကၢ. ဒီးပစံးလၢတ ပူးတပးစကီးလီၤ.

၃၀. **စပး** နူၣ်မ့ၢ်ဝၣ်တကလုာ်လၢအနူဆံးနူၢ်ဝၣ်ဂၤဒီးအ ကဟိာ်ထိဝဲနူၣ်မ့ၢ်စပးလီၤ.

၃၁. **တပး** နူၣ်ဒ်ကပးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဝၣ်တကလုာ် လၢအကဟိာ်ထိဝဲနူၣ်လီၤ. ဒီးပကီးလၢသပးစကီးလီၤ.

ဒီးပူၤတနီၤနီၤကီးလၢစပးလီၤ.

၃၂. **ထိၣ်ပး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်နၢ်ထံအသိနူၣ်ပကီးလၢထိၣ်ပး လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကီးဟိာ်ထွဲတလၢၤအခံလီၤ. သရၣ်အိၣ်ကိၣ် ဒီးထိၣ်ပးစံးဝဲဒၣ်. ထိၣ်ဘုၣ်ထိၣ်ပးနူၣ်အပူၤဒိၣ်ကၢ. အိၣ်ဝဲထဲပှၤစုလိၢ်ထူးခိၣ်လိၢ်တိၤလီၤ.

၃၃. **နိၣ်ပး** နူၣ်မ့ၢ်ပထုတၢ်ပူၤတၢ်လိၢ်တကလုာ်နူၣ်အခံ စုဒီးအခိၣ်သလၣ်ထိၣ်အသးတဖၣ်ဝံၢ် ဒီးအနၢၣ်အိၣ်သၢ နၢၣ်နူၣ်ပစံးလၢနိၣ်ပးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢနိၣ်သး ထံလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပထုလၢပကပးထိၣ်ထံလၢချံပူၤအဂိၢ် လီၤ. ထုနူၢ်ယၢၤလၢနိၣ်ပးတဘုၣ်တက့ၢ်. စကပးထံလီၤ.

၃၄. **ပံးပး** နူၣ်မ့ၢ်ဒ်ပူးပံၢ်ပူးပးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ်ပြါ ဆဲကူတၢ်သိးနူၣ်ပစံးလၢပံးပံၢ်ပံးပးလီၤ.

၃၅. **သပး** နူၣ်မ့ၢ်ဝၣ်တကလုာ်လၢပမၤဟံၣ်နူၣ် ဒီးအ ဟိာ်ထိဝဲလၢအနူပြဲဝဲနူၣ်ပကီးလၢသပးလီၤ. ဒီးပကီးလၢ ကပး,စပး,တပးစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤသပးနူၣ်လၢပျာ် အူတုၣ်ဂ့ၤကၢ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢသပးသပဲးလီၤ.

၁. **ပၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဘၣ်ကီးဒီးအဆိလီၤ. တၢ်လၢဘံၣ်ဝဲက ဘျၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢမၤသးပၣ်သလၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအ ဆိလၢပၣ်သလံၣ်ပၣ်သလၣ်လီၤ. သ့ၣ်လၣ်အူမၤသးပၣ် သလၣ်, လၢၢ်ဘုၣ်ဘၣ်နူၣ်မၤသးပၣ်သလံၣ်, ကိၣ်ဘုၣ် ဘၣ်မၤသးပၣ်သလၣ်လီၤ. ထိရီၤတၢ်မ့ၢ်ဘံၣ်ဝဲလၢကဝီၤ မ့ၢ်ဂ့ၤ, တကဝီၤဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပၣ်သလၣ်လီၤ. ပၣ် သလၣ်ဒီးဘံၣ်တၤကျုၤနူၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ.

၂. **ပၣ်သလံၣ်** နူၣ်ပၣ်သလၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢ ဘံၣ်ဝဲကဘျၣ်ဝဲခဲလၢာ်နူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢပၣ်သလံၣ် ပၣ်သလၣ်လီၤ.

၃. **ခံပၣ်** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဘုၣ်ဘၣ်ခံဘုၣ်နူၣ်ပစံးလၢခံဘၣ် လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပိၢ်ကလုၢ်လီၤ. တပၣ်ခံပၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၄. **ခံပၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပခံကိၢ်ဘုၣ်ပှၢ်နူၣ်ပကီးလၢခံပၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအခံပၣ်လဲၢ်ကၢ. ပှၤကညီတုၤဒိၣ်ဒီးအခံပၣ်လဲၢ် ဝဲလီၤ. ခံဘုၣ်ခံပၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၅. **ခံၣ်ပၣ်** ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢစုာ်ပၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်စုာ် တကလုာ်လီၤ. စုာ်ပၣ်နူၣ်ပမၤလၢသ့ၣ်ဘုၣ်ဘၣ်ဒီးပကီး လၢစုာ်ပၣ်လီၤ.

၆. **စုာ်ပၣ်** နူၣ်မ့ၢ်စုာ်တကလုာ်နူၣ် ပမၤလၢသ့ၣ်ဘၣ်မ့ၢ် ဂ့ၤ, ပမၤလၢဝၣ်ထိနူလၢပသံၣ်တံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကီးလၢစုာ် ပၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢစုာ်ပၣ်စုာ်ဝဲၣ်လီၤ. ထိၣ်ဝး လိာ်ကွဲယုၤဖိသၣ်လၢစုာ်ပၣ်ပူၤတက့ၢ်.

၁. **ဟ** နူၣ်မ့ၢ်ကစၢၢ်ဘံထိၣ်ဒီးမၤသးကဘျၣ်လၣ်ဝဲ ဒီး ပစံးလၢကစၢၢ်ပၤလီၤလီၤ. ကစၢၢ်ပၤလီၤနူၣ်ဘံဂ့ၤကၢ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ပၤစုၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢကစၢၢ်ကပၤ, က စၢၢ်ပၤလီၤ, တၢ်ပၤပစံးဒ်နူၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤဟးလၢ

ကစၢ်ဖိၣ်ကစၢ်ပၤဒီးခးတၢ်သ့ၣ်လီၤ.
၂. **ပၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်တၢ်လၢယဲာ်ကပၤဒီးပစံးလၢပၤလီၤ. စသးဒိၣ်ထိၣ်ဒီးစကပၤနၤလၢယဲာ်လီၤ. ပှၤတဂၤပၤအမါလၢယဲာ်ကပၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပၤဝဲၤလီၤ. ပၤယၢဝဲၤယၢတဂ့ၤ.
၃. **ပၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပတကျာ်ပှၤဂၤလၢပခိၣ်ကပၤ ဒီးပစံးလၢပၤလီၤ. ပှၤတဂၤပၤယၤလၢအခိၣ်မ့ၢ်ဝဲၤဘၣ်ယၤလၢထွံၣ်ဓါ. ပှၤတဂၤန့ၣ်အသးဒိၣ်ထိၣ် ဒီးပၤအဝဲတဂၤလၢအခိၣ်လီၤ. ပတိၢ်ပှၤဂၤလၢပခိၣ်ကပၤဒီးပစံးလၢပၤလၢခိၣ်လီၤ.
၄. **ပၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအီၣ်ဒီးအစိအကမီၤ ဒီးပၢဘၣ်ဘီမီၤမ့ၢ်မီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပၢဘၣ်ခ့ဖိပှၤဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤခိၣ်ဒိၣ်နိာ်ထီန့ၣ်ပစံးလၢပၤလီၤ. သရၣ်ဟဲအိၣ်လၢဝ့ၢ်တဝဲၣ်ပှၤပၤလဲၣ်. သရၣ်အိၣ်လၢတဝဲၣ်ပှၤအံၤသၢပၤလီၤ. ပၤဝဲအံၤမ့ၢ်ပကိးဖိာ်ထွဲတလၢၢခံလီၤ. ပဒိၣ်လၢဝ့ၢ်တဝဲၣ်လွံၢ်ပၤလီၤ. ကစၢ်သၢပၤတပၤဃီလီၤ.
၅. **ပၤ** န့ၣ်မ့ၢ်မူခိၣ်ဘံလီၤဝးတရံးန့ၣ်ပစံးလၢမူပၤလီၤ. စကွ့ၢ်တၢ်ဆ့မူပၤလၢကလံၤစိးတခီန့ၣ်စထံၣ်ထိၣ်ဆၣ်ကဆီအိၣ်ဝဲလီၤ. စကွ့ၢ်က ဒီးဆ့မူပၤကလံၤထံးန့ၣ်စထံၣ်ထိၣ်ကဒီးဆၣ်မဲၤလၢ်ကၢ်လီၤ. စကွ့ၢ်တၢ်ဆ့မူပၤဝးတရံးဒီးစထံၣ်ဆၣ်အါမးလီၤ.
၆. **ပၤလီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ကၢၢ်ကပၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကစၢၢ်ကပၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢကစၢၢ်ပၤလီၤ, ကၢၢ်ပၤလီၤလီၤ. ကၢၢ်ပၤလီၤဘံသမိး.
၇. **ကပၤ, ကဖိာ်ကပၤ, ကစၢၢ်ကပၤ, မဲာ်ကပၤ, ဟံၣ်ခိၣ်လၢကပၤ, မူကပၤ, သ့ၣ်ဖူကပၤ, ဟံၣ်ကပၤ, ချံကပၤ, ဂ့ာ်ကပၤ, ဃဲာ်ကပၤ, ဆ့လၢကပၤ, လဲၤလၢကပၤ, ဝံၣ်ကပၤ, ကတိၤလၢအကပၤ, လီၤကပၤ, ဂံာ်ကပၤ, ဘါကပၤ, ခဲၣ်ကပၤ, လဲၤကပၤ, ဟးကပၤ, ကပၤကပၤ, လဲၤကပၤကပၤ, ကဖိာ်ဖိာ်ကပၤပၤ, ကပၤဒါ, ကပၤၤကပၤ,** တၢ်ခဲလၢာ်န့ၣ်ကွ့ၢ်လၢကပၤအကျါတက့ၢ်.
၈. **ဂ့ာ်ပၤ** နူၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢဂ့ာ်ကပၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တလါကပၤကဘျၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဂ့ာ်နူၢ်တုၤဒိၣ် ဒီးကပၤလဲၢ်ဝဲလီၤ.
၉. **ဂိၢ်ပၤ** နူၣ်မ့ၢ်ဂိၢ်မုၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤကညီမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထိရိၤတၢ်တမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, အိၣ်ဝဲအါဒီးပစံးလၢအိၣ်ဂိၢ်မုၢ်ဂိၢ်ပၤလီၤ.
၁၀. **ဂီၤပၤ** နူၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်ဒူၣ်ဘံထိၣ်အကပၤန့ၣ်ပစံးလၢဂီၤပၤလီၤ. ဟံၣ်ဒူၣ်အကပၤကဘျၣ်ဒီးဘံဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဂီၤပၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢဂီၤပၤလီၤစကီးလီၤ. ဂီၤဘုၣ်ဂီၤပၤစံးဝဲဒၣ်. တြံာ်ထိၣ်စးခိလၢဂီၤပၤလီၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတူၤပၤစကီးလီၤ.

၁၁. **စီၤပၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပအဲကရးလၢအိၣ်နိၢ်ထိပြးသး ဒီးပၢဘၣ်ဘီမီၤမုၢ်မီၤန့ၣ်ပစံးလၢစီၤပၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစီၤမုၢ်စီၤပၤ. စီၤလိၣ်စီၤပၤလီၤ. စီၤမုၢ်စီၤပၤန့ၣ်ပှၤဒိထံၣ်ကိၢ်ကနၣ်အကလုၢ်လီၤ.
၁၂. **တၢ်ပၤ** နူၣ်မ့ၢ်ကစၢၢ်ပၤလီၤန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ပၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ဖိာ်တၢ်ပၤလီၤ. လဲၤယုခးတၢသ့ၣ်လၢတၢ်ဖိာ်တၢ်ပၤန့ၣ်ဒီးခးဝဲလီၤ. သ့ၣ်မဲထိၣ်လၢတၢ်ဖိာ်တၢ်ပၤအါမးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ပၤလီၤစကီးလီၤ.
၁၃. **တူၤပၤ** နူၣ်မ့ၢ်ဒ်ဂီၤပၤအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဟံၣ်ဒူၣ်အကပၤန့ၣ်ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢတူၤပၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဂီၤပၤလီၤ. တူၤဘုၣ်တူၤပၤစံးဝဲဒၣ်.
၁၄. **တဲာ်တၢ်ပၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်သကုၤဆးဒးကစၢၢ်ကလိ ဒီးပစံးလၢအိၣ်တဲာ်တၢ်ပၤလီၤ. သ့ၣ်အိၣ်တဲာ်တၢ်ပၤ ဝၣ်အိၣ်တဲာ်တၢ်ပၤ, လၢၢ်အိၣ်တဲာ်တၢ်ပၤ, ပှၤကညီအိၣ်တဲာ်တၢ်ပၤစံးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးအဒိအတဲာ်ဟဲကဒီးဝဲလၢပှၤကညီအိၣ်ကိးပူၤဒဲးန့ၣ်ပစံးလၢအိၣ်တဲာ်တၢ်ပၤလီၤ. ပှၤကညီအိၣ်တဲာ်တၢ်ပၤန့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်အလိၢ်ကိးပူၤဒဲးစံးဝဲဒီးဒိလီၤဝဲလၢအိၣ်တဲာ်တၢ်ပၤလီၤ.

တဲာ်တၢ်ပၤကစၢ်ဓၢ

ကစၢ်အိၣ်သကုၤခဲလၢာ်

၁၅. **နိၢ်ပၤမုၣ်** နူၣ်မ့ၢ်စီၤပၤအဖိမုၣ်, စီၤပၤအမါ, ပဒိၣ်ဖိမုၣ်, ပဒိၣ်မါတဖၣ်ပကိးလၢနိၢ်ပၤမုၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနိၢ်လိၣ်နိၢ်ပၤလီၤ. နိၢ်ပၤမုၣ်အိၣ်လၢနိၢ်ပူၤတဘၣ်ဖံးဘၣ်မၤဘၣ်.
၁၆. **ဖါပၤ** နူၣ်မ့ၢ်ဖါပိၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကဆီအဖါတူၢ်ထိၣ်လၢအမဲတကူၣ်ဒံးဘၣ် ဒီးအမဲဘျၢဒ်ပိၤအသိးဒီးပကိးလၢကဆီဖါပိၤဖါပၤလီၤ.
၁၇. **ဘိးပၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပဘိးကပၤကဘျၣ်န့ၣ်ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဘိးပၤ, ဒီးတနီၤနီၤစံးလၢဘိးကပၤလီၤ. ပဘိးပၤန့ၣ်မ့ၢ်ပခၣ်ကပၤန့ၣ်ပစံးလၢဘိးပၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘိးပၤထံးစကီးလီၤ.
၁၈. **မုၢ်ပၤ** နူၣ်မူပၤဆူကလံၤထံးကလံၤစိးန့ၣ်ပစံးလၢမုၢ်ပၤလီၤ. မုၢ်ပၤကလံၤထံးမုၢ်ပၤကလံၤစိးစံးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်မုၢ်နုာ်မုၢ်ထိၣ်အကပၤယၢ်ခီစၢၢ်ဆၢ ဒီးမ့ၢ်ကပၤဒီးပစံးလၢမုၢ်ပၤလီၤ. မူပၤယၢ်ခီလၢမုၢ်တထိၣ်တလီၤဘၣ်ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်မုၢ်ပၤလီၤ.
၁၉. **မုၢ်ပၤ** နူၣ်ပနီၤဖးလံၤထံးဒီးကလံၤစိးန့ၣ် ဒီးတၢ်လၢကလံၤစိးတခီန့ၣ်ပစံးလၢမုၢ်ပၤလီၤ. ကလံၤထံးတခီဒီးစံးလၢမုၢ်စ့လီၤ. မုၢ်နုာ်မုၢ်ထိၣ်မုၢ်စ့မုၢ်ပၤစံးဝဲဒၣ်.
၂၀. **မူပၤ** နူၣ်မ့ၢ်မူခိၣ်လီၤဆဲးဝးတရံး ဒီးမူခိၣ်ဘံလီၤဝဲဝးတရံးန့ၣ်ပစံးလၢမူပၤလီၤ.

တၢ်ကပြၣ်လၢမူပၤ

ကစၢ်ယွၤလဲၤယှၢ်လဲၤဟး

၂၁. **လီၤပၤယၢ** နူၣ်မ့ၢ်ခိၣ်သူလီၤစဲၤလၢပခိၣ်ကပၤဒီးပစံးလၢပခိၣ်သူလီၤပၤယၤလီၤ. ခိၣ်သူလီၤပၤယၢဘၣ်စမဲာ်တမှာ်ဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤပၤယၢ်လီၤပၤယၢလီၤ.

၂၂. **လွံၢ်ပၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်လွံၢ်ဂၤဒီးပစံးလၢလွံၢ်ပၤလီၤ.သရၣ်မ့ၢ်လွံၢ်ဂၤ ဒီးပစံးလၢလွံၢ်ပၤစကီးလီၤ. သရၣ်ဟဲလွံၢ်ပၤစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပံ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပအူတကလုာ်နူၣ်ပမၤလၢဝၣ်ဖိအိၣ်တပျ်ာ ဒီးပမၤဒီးအပျုၤနူၣ်ပကီးလၢပံလီၤ. ပံနူၣ်ပအူသိၣ်ပံပံလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပံဓိၤတြၢဓိၤလီၤ. ပံနူၣ်မ့ၢ်တလၢၤမၤဝဲလီၤ.

၂. **ပံ** နူၣ်မ့ၢ်ဆီဖိပှၤဝဲနူၣ်ပစံးလၢဆီဖိပံလီၤ. ဆီဖိပံနူၣ်သိၣ်ပံပံစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢသိၣ်ပံဓိၤပံဓိၤလီၤ. ဆီဖိတပူၤအမိၢ်ပှၢ်တအိၣ်ဒီးပံနးကၢ.

၃. **ပံကရၣ်ခံ** နူၣ်မ့ၢ်တနွဲနူၣ်ပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲလၢပံကရၣ်ခံလီၤ. ပံကရၣ်ခံနူၣ်အခံကရာ်ဒၣ် ဒီးအခိၣ်စူဝဲဒၣ်ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပံကရၣ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးပဝဲလၢတနွဲလီၤ.

၄. **ပံကျိၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၤသွိၣ်တကလုာ်ပှၤသိၣ်ပံကျိၤပံကျိၤဒီးပကီးလၢပံကျိၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢတၤကြူလီၤ.

၅. **ပံတၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပံမးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကွါတလၢၤလၢတလၢၤစိးချံနူၣ်လီၤ. ပံတၢၢ်ပံမးစံးဝဲဒၣ်.

၆. **ပံပံ** နူၣ်မ့ၢ်ဆီဖိပံသိၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢသိၣ်ပံပံလီၤ. ဒီးပှၤကညီအူပံသိၣ်နူၣ်ပစံးလၢသိၣ်ပံပံစကီးလီၤ.

၇. **ပံမး** နူၣ်မ့ၢ်ကွါတကလုာ်လၢတလၢၤစိးချံနူၣ်ပကီးလၢကွါပံမး. ဒီးပကီးလၢပံမးဒ်နူၣ်လီၤ. တလၢၤစိးချံလၢပံမးစံးဝဲဒၣ်. ပံမးနူၣ်အကဘျုၣ်ပူၤတအိၣ်ဘၣ်. အမဲၢ်အိၣ်စူကညှာ်လီၤ. ပံတၢ်ပံမးစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၈. **ပံလူလါ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤစံၣ်တဲၤပှၤလၢပျ့ၤတဂၤနူၣ်အမိၢ်ဒၢန္ဒံနံၣ်န္ဒံလါ ဒီးပကီးလၢပံလူလါလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢပံၣ်လူလါလီၤ.ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢပျ့ၤတဂၤအမံၤလီၤ.

၉. **ပံဓိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ဆီဖိပှၤဝဲသိၣ် ဒီးပစံးလၢသိၣ်ပံဓိၤပံဓိၤလီၤ. ဆီဖိပှၤသိၣ်ပံဓိၤပံဓိၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၀. **စပံစပါ** နူၣ်မ့ၢ်ပဒၢနုာ်တၢ်ကူတၢ်သိးဆူတလါပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ယှၢ်ပူၤကုပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမ့ၢ်တချုံးဘၣ်ကစီဒီးပစံးလၢပဒၢနုာ်စပံစပါလီၤ. ဒၢနုာ်တၢ်ကူတၢ်သိးနူၣ်ချံးကစီဒီတကွ်ၢ. ဒၢနုာ်စပံစပါတဂ့ၤ.

၁၁. **တပံတဆး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဟးဂ့ာ်ဟးဂီၤ ဒီးမၤသးကလီကလိၣ်ဒ်ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်ပသးအသိး ဒီးပစံးလၢပှၤတပံတဆးဘၣ်လီၤ. ပှၤတပံတဆးဘၣ်နူၣ်ပမၤတသ့ဘၣ်အခိၣ်တလိာ်ဆုဖျိးဆုပျ့ၤအကံာ် ဒီးအမဲာ်တဆုးဘၣ်. ကူတၢ်ယာ်ပြၢ်ယာ်ပြံးနာ်သကဲ့အမဲာ်တဆုးဘၣ်.

၁၂. **နၢ်ပံနၢ်ယွၢ်** ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢနၢ်ဖံနၢ်ယွၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢနၢ်ကုၣ်ဒီးတကနၣ်ဘၣ်ပကလုၢ်နူၣ်လီၤ.

၁၃. **အူပံ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤသိၣ်ပံလၢပထါခိၣ်ဒီးပစံးလၢအူပံလီၤ. တလၢၤအူပံသိၣ်ပံပံလီၤ.

၁. **ပံၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်ဃၢ်တကလုာ်နူၣ်မ့ၢ်ပအူးကဲထိၣ်ဝဲဒီးပကီးလၢပံၢ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပံၢ်ခိၤယှခိၤလီၤ. ပံၢ်ယူၤထိၣ်လၢဘျၣ်ပူၤအါကၢ. တၤတၢ်စူၤလီၤသိနူၣ်ပံၢ်ယူၤထိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပံၢ်နူၣ်အိၣ်ကလုာ်ကလုာ်လီၤ. ပံၢ်ထိမဲၢ်, ပံၢ်ဖးဒိၣ်, ပံၢ်ဆိအ့ၣ်, စံးဝဲလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပံၢ်ခိၤတြၢခိၤလီၤ.

၂. **ပံၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပပဒၢးချံယၢဝဲဒီးပစံးလၢချံပံၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤပဒၢးတၢ်ပဒၢးပံၢ်ချံတဘ့ၣ်လီၤ. ချံပံၢ်လံ. စဒၢးယဲတဖီလၢၤဘၣ်. ချံပံၢ်ထိပံၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၃. **ပံၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပတၢ်တၢ်လၢပစုမုၢ်ခိၣ်ခံဘိ ဒီးပစံးလၢပံၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပံၢ်စိၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤပံၢ်တၢ်ဆါသမိးပံၢ်ယၤတဂ့ၤ. ဆါကၢ. ပံၢ်ချိးချိးစံးဝဲဒၣ်. ဒ်ပစံးတၢ်သိးပံၢ်တၢ်ကြူးကြူးစံးဝဲလီၤ.

၄. **ပံၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ဘျါအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ယူၤလၢအဒံးတကလုာ်နူၣ်အခိၣ်ဒ်ယုၢ်အသိး ဒီးစိၢ်လီၤဆွဲခိၣ်လီၤလာ်အသးလၢအခိၣ်တခီနူၣ် ပကီးဒီးအဆိလၢပံၢ်ခိၤဘျါခိၤလီၤ. ပံၢ်ခိၤဘျါခိၤစံးဝဲဒၣ်.

၅. **ပံၢ်ကဒဲး** နိၣ်တကလုာ် နူၣ်စနၢ်ဟူထဲအမံၤလီၤ. စတထံၣ်ဘၣ်နီတစုဘၣ်.

၆. **ပံၢ်ကဒဲးပူ** No.102.၁၀၂. ပစံၣ်တဲၤမတၤတဂၤလၢပျ့ၤတဂၤကီးဝဲအမံၤလၢပံၢ်ကဒဲးလီၤ. ဘၣ်လၢတၢ်ဂိၢ်ခါသလါဝၣ်လီၤ ဒီးတၢ်ဂိၢ်နူၣ်ပှၤလဲၤဂီၤတၢ်တဘူၣ်ဘၣ်စံးဝဲဒၣ်. ပံၢ်ကဒဲးတဂၤဟာ်ဝၣ်ထိၣ်အသးဒ်ဖိာ်မုၣ်ကအဲၣ်ဘၣ်အီၤ. ဒ်ပှၤကအူးထိၣ်ဘၣ်အီၤဒီးလဲၤလုၢ်ထံလၢဂီၤသိၣ်ထၢလီၤ. လဲၤအူဒီးကွဲၤရိၣ်ရိၣ်ဒီးတၢ်ဂိၢ်လီၤယံၤသံဝဲလၢကျဲလီၤ. ဒီးအဂီၤမိၣ်လဲၤဟံးကူၤအီၤဒီးအဂီၤမိၣ်သၣ်ထိးကူၤအီၤလၢမုၣ်အူနူၣ်အတၢ်လဲးအီၤလၢမုၣ်အူဒီးအဒံၣ်ဆူၣ်အဒံၣ်ဒံးလှၤမးလီၤ. အဂီၤမိၣ်မၤဒ်နူၣ်ကလးကိၢ်မူဒံးထိၣ်ကူၤလီၤ. မၤဒ်နူၣ်ဒီးပှၤမၤထါစံးဝဲဒၣ်.

ပံၢ်ကဒဲးအူကွဲၤရှၣ်ရှၣ် ပံၢ်ကဒဲးအူကွဲၤရှၣ်ရှၣ်
ပံၢ်ကဒဲးအဒံၣ်ဆူၣ်လှၤ ပံၢ်ကဒဲးအဒံၣ်ဆူၣ်လှၤ

၇. **ပံၢ်ကလာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပခးတၢ်ဒီးပပညိၣ်နူၣ်စၢၢ်ဆၢဝဲဒီးပစံးလၢစၢၢ်ဆၢပံၢ်ကလာ်လီၤ. နမ့ၢ်ခးတၢ်ဒီးပညိၣ်စၢၢ်ဆၢပံၢ်ကလာ်လီၤ.

၈. **ပံၢ်ကလာ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢတကၠၣ်ဘၣ် ဒီးဘျၢဝဲနူၣ်ပ

စံးလၢပ်ါကလာ်လီၤ. သ့ၣ်တဘိဘျၢမးပ်ါကလာ်လီၤ.

၉. **ပ်ါတလီ** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်ခဲထိၣ်လၢထံခိၣ်ထံနံၤ ဒီးအဖီအလုၤအိၣ်ဒ်ဘဲအသိးန့ၣ် ပစံးလၢပ်ါတလီလီၤ. ဒီးပကီးပ်ါသလီစကီးလီၤ.

၁၀. **ပ်ါချ့** နူၣ်မ့ၢ်တိၢ်တကလုာ်ပှၤဖိာ်ခဲကွံၤတလီၤဒ်သံၣ်တလၢၤအသိး ဒီးပကီးလၢပ်ါချ့လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢဆ့လ့လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပ်ါချ့ပ်ါမီလီၤ. ပ်ါချ့န့ၣ်ပဖိာ်သိၣ်မှာ်ကၢ.

၁၁. **ပ်ါချိ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်ဃၢ်တကလုာ်ဆိၣ်ထိၣ်အဝံလၢဟီၣ်ခိၣ်လာ် ဒီးအပူၤန့ၣ်မၤသးကဆ့ၣ်ဒၣ် ဒီးပကီးလၢပ်ါချိလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပ်ါဘ့ၣ်ပ်ါချိလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢပ်ာ်ချိလီၤ. ပ်ါချိပ်ါချါစံးဝဲဒၣ်.

၁၂. **ပ်ါစိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ကလိၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤမၤသးအ့လံးဘိသွါန့ၣ်ပစံးလၢကလိၢ်ပ်ါစိၣ်လီၤ.

၁၃. **ပ်ါဆီအံၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပ်ါတၢ်ဖိဃၢ်တကလုာ်န့ၣ်ပြကၢဒ်ဒီးယူၤထိၣ်လၢဘျၢၣ်ဆီအံၣ်အပူၤဒီးပကီးလၢပ်ါဆီအ့ၣ်လီၤ. ဒီးပ်ါဆီအံၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပအူးလၢဘျၢၣ်ဆီအံၣ်အပူၤန့ၣ်ပြကၢဒ်ဒီးကဲထိၣ်လၢပ်ါဆီအံၣ်လီၤ.

၁၄. **ပ်ါထိခဲၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပ်ါတကလုာ်န့ၣ်အခဲၢ်ထိ ဒီးအမိၢ်ပှၢ်ဒိၣ်ဝဲန့ၣ်ပကီးလၢပ်ါထိခဲၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပအူးလၢသ့ၣ်ဖှဃးအလီၤန့ၣ်ကဲထိၣ်လၢတၢ်ဖိဃၢ် ဒီးအိၣ် ဒီးအခဲၢ်တစဲးဖိတစဲးဖိဒီးပကီးလၢပ်ါထိခဲၢ်လီၤ. ပ်ါထိဘ့ၣ်ပ်ါထိခဲၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၅. **ပ်ါထိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဒုခိၣ်ထိးအဖံးကကၢၤထိၣ်ဒီးပစံးလၢဒုပ်ါထိၣ်လီၤ. ပှၤကညီဒုပ်ါထိၣ်န့ၣ်မၤဘုန့ၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၆. **ပ်ါဖးဒိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပ်ါတကလုာ်လၢပအူးကဲထိၣ်လၢဘျၢၣ်ဖးဒိၣ်အပူၤန့ၣ်ပစံးလၢပ်ါဖးဒိၣ်လီၤ. ပ်ါဖးဒိၣ်န့ၣ်ပှၤကညီအီၣ်ဝဲလီၤ. ပ်ါဖးဒိၣ်န့ၣ်ပဝဲာ်အီၣ်သိဂ့ၤကၢ.

၁၇. **ပ်ါလာ်** နူၣ်မ့ၢ်ကဲာ်တကလုာ်အိၣ်သ့ၣ်ဖှဃးလၢတရါကျါန့ၣ်မၤသးဒ်ထိးကလဲာ်အသိးတစဲးစဲး မၤသးဒ်တၢ်ပှာ်အသိးတစဲးစဲးဒီးပစံးလၢပ်ါလာ်လီၤ. ပ်ါဘ့ၣ်ပ်ါလာ်န့ၣ်ပှၤကညီအီၣ်ဝဲလီၤ.

၁၈. **ပ်ါလီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဒုခိၣ်ထိးအဖံးကကၢၤလီၤန့ၣ်စံးလၢဒုပ်ါလီၤလီၤ.

၂၀. **ပ်ါသခး** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်လၢအလၣ်အိၣ်တဒိတဒိန့ၣ်ပကီးလၢပ်ါသခးလီၤ. ဒီးအိၣ်ဝဲကလုာ်ကလုာ်လီၤ. ပ်ါသခးမံၤ, ပ်ါသခးဒၢ,ပ်ါသခးဖးဒိၣ်,ပ်ါသခးဘိကလုစံးဝဲလီၤ. ဒီးပ်ါသခးန့ၣ်တနီၤနီၤပအိၣ်အဒိးလီၤ. ပ်ါသဒဲးဒ်သိးသိးဒီးပ်ါကဒဲး.

၂၁. **ပ်ါသလီ** နူၣ်မ့ၢ်ဒ်ပ်ါကလီအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်အဖီအိၣ် ဒီးအလုၤဒ်ဘဲအသိးန့ၣ်ပကီးလၢပ်ါသလီလီၤ. ပ်ါသလီပ်ါသလါစံးဝဲဒၣ်. ပ်ါသလီန့ၣ်ပမၤသံးနာ်ဒၢဂ့ၤကၢစံးဝဲဒၣ်. (**Maul.**ပ်ာ်သလီ)

၂၂. **ပ်ါသိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ကလိၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢမၤသးအ့လံးဘိသွါကလိၢ်ကလ့ၤန့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢကလိၢ်ပ်ါသိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤသးကလိၢ်ပ်ါသိၣ်ဆါစမဲာ်.

၂၃. **ကပ်ါကပ်ါ, ကပ်ါကဖိာ်, ကပ်ါကပာ်,** တၢ်ခဲလာ်န့ၣ်ကွၢ်လၢကပ်ါအကျါတကွၢ်.

၂၄. **ကိပ်ါ** န့ၣ်ကွၢ်လၢကိအကျါတကွၢ်.

၂၅. **ခဲပ်ါကလာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပကွၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖြိကလာ်န့ၣ်ပစံးလၢပဂ္ဂၢ်ဟ့ၣ်တၢ်စဲပ်ါကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘၣ်ယိၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤကအိၣ်အဘ့ဒီးကွၢ်ဟ့ၣ်ဝဲစဲပ်ါကလာ်လီၤ.

၂၆. **တပ်ါ** နူၣ်မ့ၢ်ပကူထိၣ်ပသးဃါမနၤဒီးပကွံးထိၣ်ပခံန့ၣ်ပစံးလၢပတပ်ါထိၣ်ပသးလီၤ. ပှၤမ့ၢ်မၤတၢ်ဖံးတၢ်ဒီးတပ်ါထိၣ်အသးလီၤ. တလၢၤတပ်ါထိၣ်သး ဒီးကွံးထိၣ်ဒီးအခံလီၤ. ပှၤကညီမ့ၢ်တပ်ါထိၣ်အသး ဒီးကူထိၣ်သးဃါမနၤလီၤ.ဒီးပစံးလၢတပ်ါဃှထီအသးစကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတပ်ါထိၣ်တယာ်ထိၣ်လီၤ.

၂၇. **သီပ်ါ** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်အသၣ်ထဲစုခိၣ်ဒီးအသၣ်ကုကိၤဝဲဒီးပကီးလၢသီပ်ါလီၤ. ဒီးပတထံၣ်ဘၣ်နီတစုဘၣ်. ပနၢ်ဟူထဲအမံၤလီၤ. ဒီးတလၢၤကီးလၢ(*အ့ပ်ရှစ်သီး*)လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢစခိၣ်တၤဒိၣ်လီၤ. ဒီးတနီၤနီၤစံးဝဲလၢသီပ်ါန့ၣ်တမ့ၢ်ဘၣ်စခိးဘၣ်. အထံးအိၣ်ဒီးအဆ့ၣ်လီၤ. အထံးအိၣ်တဖိးညါလီၤ. ဒီးအဆ့ၣ်နါစုၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးအလၣ်လီၤ. ပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲဒၣ်. ဒီးအသၣ်န့ၣ်ဆၢဝဲလီၤ.

၁. **ပ်ဟ်** နူၣ်မ့ၢ်ထီရိၤတၢ်လၢစဲဘူးတၢ်ကျၢၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပ်ာ်လီၤ. သ့ၣ်ထုးလီၤသကၤပ်ာ်မးညိၢ်ကလာ်လီၤ. ဂွဲဖိစဲကနၣ်ပ်ာ်ညိၢ်ကလာ်လီၤ. ပအံအမ့ၤန့ၣ်ပ်ာ်ညိၢ်ကလာ်လီၤ. ပှၤကညီမၤစဲလၢသ့ၣ်ထုးန့ၣ်စဲဘူးတၢ်ပ်ာ်ညိၢ်ကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပ်ာ်ညိၢ်ကလာ်ပ်ာ်ည္ဆကလာ်လီၤ. ပ်ာ်သနံးလီၤ.

၂. **ပ်ဟ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢပဃ့အိၣ်တၢ်တန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပှၤပ်ာ်ထီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၤပ်ာ်ပှၤကနံာ်လီၤ. ပှၤတဂၤမ့ၢ်ပှၤပ်ာ်ပှၤကနံာ်ဒီးပဃ့အိၣ်တၢ်တန့ၢ်ဘၣ်. ပှၤတဂၤပ်ာ်သမိး. ပှၤပ်ာ်ပှၤကီစံးဝဲဒၣ်.

၃. **ပ်ာ်ခိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်လၢာ်ခိၣ်ဒီဘ့ၣ်ညါအံၤပစံးဒီးအဆိလၢဟီၣ်ခိၣ်ပ်ာ်ခိၣ်လီၤ.

၄. **ပ်ာ်ချိ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိဃၢ်တကလုာ်အိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ပူၤဒီးဆိၣ်ထိၣ်အဝဲလိၣ် ဒီးအပူၤမၤအသးကဆ့ၣ်ဒၣ်ဒီးအမဲာ်ဖျိးဝဲဒီးပစံးလၢပ်ာ်ချိလီၤ. ပ်ာ်ဘ့ၣ်ပ်ာ်ချိန့ၣ်ပဃိအိၣ်သိဂ့ၤကၢ.

၅. **ပ်ာ်စာ်** နူၣ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. နမ့ၢ်လဲၤတၢ်

ချူးယၢာ်. ပံာ်စံာ်တၢ်တမံာ်လဲၤဘဉ်နသးလီၤ. ပံာ်စံာ်န ကျုမၤလီၤ. နတမၤတကဲဘဉ်.ပံာ်စံာ်နအိဉ်ဒဉ်နတၢ်လီၤ. နမ့ၢ်လဲၤတၢ်ကဲယၢာ်.ပံာ်စံာ်နကၢဉ်ဒဉ်နတၢ်လီၤ. နမ့ၢ်မၤ စုနၢ်ယၢာ်.ပံာ်ညီၢ်ကလာ်(ကွ်ၢ ၁).ပ့ၢ်ညွှကလာ်(ကွ်ၢ. ၁). ပံာ်သနံး (ကွ်ၢ ၁.)

၆. **ပံာ်တံာ်** နဉ်မ့ၢ်ပမၤတံာ်တၢ်ပှၤတၢ်တ့ၤလၢပစုညါသး မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကးတံာ်ဝဲတရီလၢတြဲၢမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပံာ်တံာ် လီၤ. ဒီးပစံးလၢပံးတံာ်စကီးလီၤ. ထိရီၤပမၤဘၢတၢ်ပှၤ ထူဉ်ဖျိနဉ်ပစံးလၢပံာ်တံာ်လီၤ. ပံာ်တံာ်ကူၤကျဲစၢၤတ ကၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပံာ်တံာ်ပံာ်တၢၤလီၤ.ပံာ်တံာ်ပီၤ ပှၤလၢပစုညါသးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပံာ်တၢါပံာ် တံာ်စကီးလီၤ.

၇. **ပံာ်တၢၤ** နဉ်မ့ၢ်ပံာ်တံာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤတံာ်မၤ ဘၢတၢ်ပှၤတၢ်တ့ၤတၢ်ထူဉ်ဖျိနဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢပံာ်တၢၤ ပံာ်တံာ်လီၤ.

၈. **ပံာ်ဟ့ာ်** နဉ်မ့ၢ်ဘျါမ့ၢ်ဂ့ၤ,ထိဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,မ့ၢ်ယွၤအါဘဉ်ဒီး ပစံးလၢယွၤပံာ်ဟ့ာ်မးလီၤ.

၉. **ပံာ်လူပံာ်လူ** နဉ်မ့ၢ်ပဆိဉ်ကဲၤမ့ဉ်ကပီၤတဂ့ၤဘဉ် ဒီး ကဲၤထိဉ်လီၤပံာ်ကဲၤထိဉ်လီၤပံာ်ဒီးပစံးလၢကဲၤပံာ်လူပံာ် လူလီၤ. ဒီးပစံးလၢကဲၤပံးလူပံးလူစကီးလီၤ. နဆိဉ်ကဲၤ မ့ဉ်အူကဲၤပံာ်လူပံာ်လူဘဉ်မနၤလဲဉ်.

၁၀. **တပံာ်ကတ်ာ်**, ကပံာ်ဟိဉ်ချါ, ကပံာ်ဘိးဘိ, ကပံာ် ဘူးဘိ, ကပံာ်အဝ့ာ်,ကပံာ်အဆိုဉ်,ကပံာ်ယ့,ကပံာ်ခိဉ်, ကပံဉ်ကပံာ်ကျါ, ကပံာ်သဝံ, ကပံာ်လီၤဘျာဉ်, ကပံာ်စဲ ဘူး, ကပံာ်ဘဉ်အၢ, ဟိဉ်ခိဉ်ကပံာ်, တၢ်ခဲလၢာ်နဉ်ကွ်ၢ လၢကပံာ်ကျါတက့ၢ်.

၁၁. **ဟ့ာ်ပံာ်** နဉ်မ့ၢ်ပကျံးကျူးလီၤပံာ်မ့ဉ်အူနဉ်ပစံးလၢ ဟ့ာ်ပံာ်မ့ဉ်အူလီၤ. မ့ဉ်ကဲၤဒိဉ်ကဲဉ်ဆိးနဉ်ဟ့ာ်ပံာ်တက့ၢ်.

၁၂. **တပံာ်** နဉ်ပတစံးဘဉ်. ပစံးလၢတိၢ်ဟ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပ တိၢ်ဘျုးပအံအမ့ၤနဉ်ပစံးလၢတိၢ်ပံာ်လီၤ. တပံာ်ပတစံး ဘဉ်. မ့ၤတပံာ်ပတစံးဘဉ်.ပစံးလၢမ့ၤတိၢ်ပံာ်ထီၤ.

၁၃. **တၢ်ပံာ်တၢ်ကနံ** နဉ်မ့ၢ်ပသူဉ်ပသးလီၢ်ဖးဝဲ ဒီးပဆၢ နၢ်တၢ်လၢပကနၢ်ဘဉ်ဒဉ်ပဝဲတဂၤဓိၤ ဒီးပတဆိကမိဉ်နၢ် ဘဉ်ပှၤဂၤအဂီၢ်နဉ်ပစံးလၢတၢ်ပံာ်တၢ်ကနံာ်လီၤ. ပှၤတ ဂၤအိဉ်ဒီးတၢ်ပံာ်တၢ်ကနံာ် ဒီးထိရီၤတၢ်တမံၤနဉ်မိဉ်နၢ် ဘဉ်အသးတဂၤယိလီၤ.

၁၄. **တၢၤပံာ်** နဉ်မ့ၢ်ပတၢၤဒဉ်မ့ၤတ့ၤအစဲဘူးလိာ်အ သး ဒီးပစံးလၢတၢၤပံာ်မ့ၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢၤဒဉ်ပံာ်မ့ၤစ ကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢၤပံာ်တၢၤဟ်မ့ၤလီၤ.

၁၅. **တိၢ်ပံာ်** နဉ်မ့ၢ်ပတိၢ်ဘျုးပအံအမ့ၤတ့ၤအကဲထိဉ် လၢမ့ၤတိၢ်ပံာ်ဒီးစဲဘူးလိာ်အသးဒီးပစံးလၢတိၢ်ပံာ်လီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢတိၢ်ပံာ်တိၢ်ဟ်လီၤ. နတိၢ်ပံာ်မ့ၢ်တဘျုး ဘဉ်. ပအိဉ်တဝံဉ်ဘဉ်.

၁၆. **ဟ့ာ်ပံာ်** နဉ်မ့ၢ်ပတိၢ်ပံာ်မ့ဉ်အူလၢသန္ ဒီးပစံးလၢဟ့ာ် ပံာ်ထီၤ.

၁၇. **မ့ၤတိၢ်ပံာ်** နဉ်မ့ၢ်ပတိၢ်ပံာ်ပအံအမ့ၤတ့ၤဘျုးစဲဘူး လိာ်အသးကဲထိဉ်လၢအကူၢ်လိဉ်တလိဉ် ဒီးပကီးလၢမ့ၤ တိၢ်ပံာ်ထီၤ.ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးစိာ်အိဉ်ဒီးမ့ၤတိၢ်ပံာ်လီၤ. မ့ၤတိၢ်ပံာ်မ့ၢ်တိၢ်ဟ်စံးဝဲဒဉ်.

၁၈. **နိၢ်ကပံာ်** နဉ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်ဝံၤကိ ဒီးပစံးလၢပမၤတၢ် နိၢ်ကပံာ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤတၢ်နိၢ်ကပံာ်ဝံၤထိဉ်တသ့ဘဉ်.

၁၉. **ယီၢ်ပံာ်တၢ်မဲာ်** နဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီမဲလၢမနၤဒီးမိၢ်ပျၢ ဓိၤစုၢဓိၤ. တၢ်ဝံတၢ်နါ ဒီးဖုသံနိဉ်သလိာ်ကယုၢ်လီၤဆူ ကိာ်ဒ္ ဒီးလဲၤယီၢ်တၢ်ဖဉ်ကပူၤနဉ်ပစံးလၢယီၢ်ပံာ်တၢ်မဲာ် လီၤ. ပှၤကညီမ့ၢ်မိၢ်တၢ် ဒီးဂဲၤဆၢထၢဉ်ယီၢ်ပံာ်တၢ်မဲာ် လၢဖဉ်ကပူၤနဉ်လီၤ. ဒီးထုကဖဉ်ဝဲစံးဝဲဒဉ်. ယီၢ်ပံာ်တၢ် မဲာ်ယီၢ်ပံာ်တၢ်နါ. မးမဲာ်ဘျိဉ်မးနါလံတက့ၢ်. စံးဝဲန်နဉ် ဝံၤဒီးလဲၤဘဉ်ဝဲဆူကိာ်ခိဉ်ကိာ်ဒ္လီၤ.

၂၀. **ထိၤပံာ်** နဉ်မ့ၢ်မ့ဉ်အူတဖဉ်သံဝဲဒီးပစံးလၢမ့ဉ်လီၤ ပံာ်ထီၤ. စမ့ဉ်တအိဉ်လၢဘဉ်. စမ့ဉ်လီၤပံာ်လံ. ဟဲဟ့ဉ် စမ့ဉ်တလိဉ်တက့ၢ်. မ့ဉ်ပံာ်ဖဉ်ပံာ်လံစံးဝဲန်နဉ်တစုစု လီၤ. ဘဉ်ဆဉ်ဒီးမ့ဉ်အူလီၤပံာ်နဉ်ပစံးအါတက့ၢ်လီၤ.

၂၁. **သ့ဉ်ပံာ်** နဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်လၢကၢ်ကိဝဲဒီးကၢ်အဆၢတလီၤ ဘိဉ်ဘဉ်ဝဲနဉ်ပစံးလၢသ့ဉ်ပံာ်လီၤ. သ့ဉ်ပံာ်တူၤကၢ်ဆၢ တလီၤဘိဉ်ဘဉ်လီၤ.

၂၂. **ဟိဉ်ခိဉ်ပံာ်** နဉ်မ့ၢ်ဟိဉ်ခိဉ်လၢစဲဘူးပခိဉ်နဉ်ပစံး လၢဟိဉ်ခိဉ်ပံာ်လီၤ. ဟိဉ်ခိဉ်တပူၤပံာ်ဒီးစဲဘူးစခိဉ်နး ကၢ.

၁. **ပံး** နဉ်မ့ၢ်ပမၤတံာ်တၢ်ပှၤတၢ်တ့ၤလၢတၢ်တမံၤမံၤဒီးပ စံးလၢပံးလီၤ.ထိရီၤပမၤတံာ်တၢ်ပှၤ. ပမၤတံာ်တၢ်ဖျိ. ပ မၤတံာ်တၢ်ကျိၤနဉ်ပစံးလၢပံးလီၤ. ပံးထံကျိၤ, ပံးဃၢာ်ဝဲ တရီဖျိ,ပံးဃၢာ်တၢ်ပှၤလၢလၢ်တဖျာဉ်, ပံးဃၢာ်ပီၤပှၤလၢ ပစုညါသး. ပံးဃၢာ်ပလီဖိအပှၤလၢပစုမ့ၢ်ဒိဉ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ် ပကီးပံာ်ထွဲတလၢၤအခံလီၤ. ပံးတံာ်ထံကျိၤလၢလမူ. ပံးတံာ်ထံကျိၤလၢသနိၤ.

၂. **ပံး** နဉ်မ့ၢ်ဆီဖိပှၤသိဉ်ပံးပံးလီၤ. ဆီဖိတဘ့ဉ်ပှၤသိဉ် ပံးပံးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသိဉ်ပံဓိၤပံဓိၤစကီးလီၤ. ဆီဖိတ ဘ့ဉ်ပံးသိဉ်ပံးပံးစံးဝဲဒဉ်.မၤပံးဆီဖိတဂ့ၤကံာ်စနၢ်ကၢ.

၃. **ပံးစးပံးစး** နဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအမဲာ်ဆါဒီးဖျးဝဲစံးစံးဒီးပ စံးလၢမၤသးပံးစံးပံးစးလီၤ. ပှၤကညီအမဲာ်ဆါပံးစံးပံး စးနဉ်မၤဘဉ်ဘူးတဂ့ၤ.ကဘဉ်စးဘဉ်ပှံၤ.

၄. **ပံးစံးပံးစး** နဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီတၢထိဉ်တၢလီၤလၢကလဲၤ တၢ်တပူၤပှၤဖုဉ်ဖိစိာ်လံၤ ဒီးတ့ၤအိဉ်ဖိအိဉ်လၢတၢ်ခံးတၢ် နၤကျါဒီးပစံးလၢမၤသးပံးစံးပံးစးလီၤ. ပှၤတဖဉ်ဟဲ

လီၤ.သိၣ်လံာ်ဒီးဖိဒီးလံၤပံးစံးပးစးလီၤ.
၅. **ပံးတံာ်** ကွၢ် ပံာ်တံာ်.
၆. **ပံးပး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်ပြါဆဲတၢ်ကူတၢ်သိးဒီးပစံးလၢပဟ်ပံးပးတၢ်ကူတၢ်သိးလီၤ. ဟ်ပံးပးတၢ်ကံးညာ်ဒ်န့ၣ်တဂ့ၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပံးပၢ်ပံးပးလီၤ.
၇. **ပံးလ့ပံးလ့** န့ၣ်မ့ၢ်မ့ၣ်ကဲၤလီၤဟံာ်ကဲၤလီၤဟံာ် ဒီးကပီၤဒိၣ်ဒိၣ်ဆံးဆံးန့ၣ်ပစံးလၢကဲၤပံးလ့ပံးလ့လီၤ. မ့ၣ်ကပီၤပံးလ့ပံးလ့န့ၣ်ကပီၤတစဲးစဲးခံးတစဲးစဲးလီၤ. ဒီးပစံးလၢကဲၤပံးလ့ပံးလ့. မ့ၣ်ကပီၤပံးလ့ပံးလ့လီၤ. ကဲၤပံးလ့ပံးလ့ဒီးကပီၤပံးလ့ပံးလ့လီၤ.
၈. **ပံးစီၤပံးစီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဆီဖိပံးန့ၣ်ပစံးလၢဆီဖိပံးသိၣ်ပံးစီၤပံးစီၤလီၤ. ဆီဖိပံးသိၣ်ပံးစီၤပံးစီၤစံးဝဲဒၣ်.
၉. **စပံး, စပံးစပး,စပံးစပူး,စပံးထံ,စပံးမ့ၢ်,စပံးသ့ၣ်,** တၢ်ခဲလၢာ်န့ၣ်ကွၢ်လၢစပံးအကျါတက့ၢ်.
၁၀. **တပံး** န့ၣ်မ့ၢ်စီၤသီလီခီတကလုာ်မၤသးဒ်တၢ်မိၣ်ဖျိၣ်အသိး ဒီးပကီးလၢတပံးလီၤ. ဒီးပကီးလၢသပံးစကီးလီၤ. စီၤသီလဲၤကြိၢ်အိၣ်မ့ၤ ဒီးဒၢနၥ်ဝဲလၢတပံးအပူၤလီၤ. သပံးဒီးတပံးန့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ.
၁၁. **ပိၢ်ပံးပိၢ်ပူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖိၣ်တံၢ်တၢ် ဒီးဟိၣ်ခိၣ်ဒီးပစံးလၢပိၢ်ပံးပိၢ်ပူးလီၤ. ပှၤတဂၤအဖိအနၢ်က့ၣ်ဒီးပှၢ်ပံးပိၢ်ပူးဝဲအစုလီၤ.
၁၂. **ပိၤပံးပိၤပူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖိၣ်တံၢ်တၢ်ဒီးဟိၣ်ခိၣ် ဒီးပစံးလၢပိၤပံးပိၤပူးလီၤ. ပှၤတဂၤဒုၣ်စံၣ်လီၤလၢအခိၣ်ထံးဒီးပိၤပံးပိၤပူးဝဲဒီးဖိၣ်ဝဲတန့ၢ်ဘၣ်. ဘိၣ်သအိၣ်ဖိၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအဆံးတဖၣ်န့ၣ်ဖိၣ်တံၢ်ဝဲ ဒီးဟိၣ်ခိၣ်ဒီးပစံးလၢပိၤပံးပိၤပူးဝဲလီၤ. ထိးဖိတဒုဖိနဲစီၤဒီးဘိၣ်သအိၣ်ပိၤပံးပိၤပူးဒီးန့ၢ်ဝဲလီၤ.
၁. **ပံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပိၢ်ကီးသဖံၣ်ထိဒုန့ၣ်လၢနၣ်လီၤ. ဒီးစိၤအကလုၢ်လၢပံၣ်န့ၣ်တအိၣ်ဘၣ်နီတမံၤဘၣ်.
၂. **ပံၣ်လူလါပူ.No.4.-၄.** ပစံၣ်တဲၤပံၣ်လူလါလၢ ပျၢၤ. အမိၢ်ဒၢအီၤနွံနံၣ်နွံလါ ဒီးအပၢ်တဂၤန့ၣ်စံးဝဲဒၣ်. နဒၢတၢ်အံၤယံာ်တ့ၢ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. မ့ၢ်နကသံဓါ. မ့ၢ်နကအိၣ်ဓါ. မ့ၢ်ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ဘၣ်လၢနကသံဘၣ်ဖုး မ့ၢ်သ့ဒီးစကလဲၤစိးန့ၢ်ဟ်နစုၢ်တက့ၢ်လီၤ. စံးဝဲဒၣ်ဒီးလဲၤဝဲဒၣ်လီၤ. လဲၤတၢ်အလိၢ်ခံ ဒီးအမါဆံးစၢ်အဖိန့ၣ်လၢအဝၤလိၢ်ခံလီၤစံးဝဲဒၣ်. ဆံးစၢ်အဖိန့ၣ်လီၤဒီးချံးတဘ့ၣ်. ပျ်တလၢနးတဘ့ၣ်ဒီးအဖိန့ၣ်ဆံးစၢ်န့ၢ်ဝဲန့ၣ်အတၢ်ဟးသ့တကိၢ်ခါမးလီၤ. ကတိၤတၢ်စိၢ်သ့တကိၢ်ခါမးလီၤ. အဖိန့ၣ်သံကွၢ်အမိၢ်တၢ်န့ၣ်စံးဝဲဒၣ်မိၢ်ဓါ. ပၢ်လဲၤဆူလဲၣ်. အမိၢ်စံးဆၢအီၤနပၢ်စံးဝဲဒၣ် စဒၢနၤအံၤယံာ်တ့ၢ်လီၤ. ဘၣ်လၢစကသံဘၣ်ဖုး ဒီးသါကလဲၤစိးဟ်စှၢ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. မ့ၢ်ဒ်န့ၣ်ဒီးစကလဲၤစိၢ်ပၢ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. ဒီးလဲၤဝဲဒၣ်လီၤ. လဲၤဝဲတုၤလၢအပၢ်အိၣ်ဒီးပၢ်ဓါ. နမၤမနၤတမံၤလဲၣ်ပၢ်ဓါ. ပၢ်ဆိကမိၣ်နမိၢ်ဒၢနၤအံၤယံာ်တ့ၢ်လီၤ. ဘၣ်လၢကသံဘၣ်ဖုး ဒီးစကစိးန့ၢ်ဟ်အစုၢ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. ဖိဓါ, ပၢ်ကူာ်သ့ၣ်ကၢ်တ့ၢ်လီၤ. ဟးဖဲန့ၣ်တက့ၢ်. သ့ၣ်ကကၢ်လီၤဖိခွါဓါ. စံးဝဲဒၣ်အိၣ်လၢသ့ၣ်ဖီလာ်တဂ့ၤ. သ့ၣ်ကကၢ်ဘၣ်ဖုးနခိၣ်ဖိခွါဓါ. အဖိတဂၤန့ၣ်တဟးဘၣ်. ဒီးယိၣ်ဒၣ်အဖံဘၣ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. ဒီးသ့ၣ်ကၢ်လီၤဆူအဖံဘၣ်ခိၣ်ဒီးယိးထိၣ်ဝဲဒၣ်ဒီးဟဲကူၤဝဲဆူဟံၣ်လီၤ. ဒီးကိးထိၣ်ဝဲန့ၣ်စံးဝဲဒၣ် မိၢ်ဓါ. နကမၤသ့ၣ်မုၣ်ကျၢၢ်ဓါမိၢ်ဓါ. အမိၢ်တခီသတးဒီးဖိခွါဓါ. ဟံၣ်ကလီၤပိၢ်လီၤဖိခွါဓၢစံးဝဲဒၣ်. စုးလီၤကွံာ်ဖဲကိာ်လာ်ဒုန့ၣ်တက့ၢ်စံးဝဲဒၣ်. အဖိခွါစုးလီၤကွံာ်လၢကိာ်လာ်န့ၣ်သဖြးတုၤကလာ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. အဖိခွါန့ၣ်ကိးဝဲအမံၤလၢပံၣ်လူလါလီၤ. အဖိန့ၣ်စီၢ်အိၣ်အဆၣ်ဆူၣ်ဆူၣ်. အိၣ်မူၤလၢာ်ပှဲၤချိၣ်မုၢ်နွံဘ့ၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. ဒီးအပိၢ်အပၢ်စံးဝဲဒၣ်. ပံၣ်လူလါအံၤအိၣ်အဆၣ်ဆူၣ်ကၢပျ့စီၤကွံာ်တ့ၢ်အီၤတက့ၢ်စံးဝဲဒၣ်. အဖိန့ၣ်စံးဝဲဒၣ်.စမိၢ်စပၢ်တအဲၣ်လၢၤဘၣ်ယၤဘၣ်.စကဟးလီၤစံးဝဲဒၣ်ဒ်န့ၣ်ဝံၤဟးဝဲဒၣ်လီၤ. ဟးဝဲတုၤလၢပှၤကညီအရှၣ်ဒီးကိးဝဲဒၣ်.

စမ့ၢ်ပံၣ်လူလါ
မိၢ်ပၢ်တအဲၣ်ယၤ
ကွဲဝဲဒီးဖိဒံဖိသၣ်

ထိစုထိခိၣ်တဂၤန့ၣ်နၢ်ဟူသတးဒီးစံးဝဲဒၣ်, ယဲဒၣ်အံၤစစုထိစခိၣ်ထိ စမိၢ်စပၢ်တအဲၣ်ယၤဘၣ်စံးဝဲဒၣ်. စကလဲၤစ့ၢ်ကီးဒီးနၤလီၤ. စံးဝဲဒၣ်. ဒီးလဲၤဝဲလီၤ. ပံၣ်လူလါတုၤကဒီးလၢန့ၣ်တရှၣ်ဒီးကိးကဒီးစံးဝဲဒၣ်—

ယမ့ၢ်ပံၣ်လူလါ
မိၢ်ပၢ်တအဲၣ်ယၤ
ကွဲဝဲဒီးဖိဒံဖိသၣ်

ကိးဝဲဒ်န့ၣ်ဒီးလဲၢ်နၢ်တဂၤနၢ်ဟူဒီးစံးဝဲဒၣ်ယဲဒၣ်တဂၤအံၤစန့ၤလဲၢ်စနၢ်လဲၢ်ကၢ. စမိၢ်စပၢ်တအဲၣ်ဘၣ်ယၤဘၣ်စံးဝဲဒၣ်. စကလဲၤစ့ၢ်ကီးဒီးနၤလီၤ. စံးဝဲဒၣ်ဒ်န့ၣ်ဝံၤ ဒီးလဲၤဖိာ်ပံၣ်လူလါအခံန့ၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. လဲၤဝဲပံၣ်လူလါတဂၤ. လဲၢ်နၢ်တဂၤ.ထိစုတဂၤ. လဲၤဝဲသၢဂၤန့ၣ်. လဲၤဝဲတုၤလၢပှၤကညီအရှၣ်တရှၣ်ဒီးပှၤသပျၢၤပှၤကညီတအိၣ်ဘၣ်. အိၣ်ထဲဟံၣ်မုၢ်ဒၢကၢစီၤလီၤ. လိလီၤဘန့ၣ်အိၣ်မးကဒၢၣ်ဓၢကလာ်လီၤ. ယုတၢ်ယိာ်ယိာ်တထံၣ်ဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်. ထံၣ်လၢတနၢ်တဆိဒုဝဲဖြု့ၢ်ဖြု့ၢ်ဒီးသံးပိဒုမုၣ်တဂၤအ့ၣ်ထိၣ်အခံစဲုးစဲုးဒီးမ့ၢ်မနၤအ့ၣ်ထိၣ်စခံလဲၣ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးအိးထိၣ်ယီဒီးကွၢ်လီၤဝဲဒၣ်. ယီဖိလာ်န့ၣ်အိၣ်လၢသံးဖိဒုမုၣ်တဂၤန့ၣ်နံၤထိၣ်မးအမဲာ်တွၢ်

စီသံညူးမးလီၤစံးဝဲဒၣ်. ဒီးသံကွၢ်ဝဲအတၢ်ပှၤဂၤတဖၣ် မ့ၢ်အလဲၤဆူလဲၣ်. ဒီးသံးဖိဒ့မုၣ်စံးအီၤ, ပှၤဂၤတဖၣ်အံၤ ထိၣ်ဒိၣ်အိၣ်တ့ၢ်လၢာ်လံစံးဝဲဒၣ်. မ့ၢ်ထိၣ်ဆံးထိဟဲလဲၣ်. မ့ၢ်ထိၣ်ယိာ်ဘိကိာ်ပှ့ၢ်ဒီးဟဲဝဲဒၣ်လီၤ. ပံာ်လူလါစံးအီၤ မ့မ့ၢ်ဒ်နူၣ်ဒီးဖိန့ၢ်ပမ့ၤချစံးဝဲဒၣ်. ဒီးသံးဖိဒ့မုၢ်နူၣ်ယှၢ် လီၤဆုဘုနူၣ်ကြူးကြူးဝံၤဒီးတ့ၤထိၣ်ဖိထိၣ်မ့ၤဓိၤထံ ဓိၤဝံၤ ဒီးခွဲးလီၤမးမ့ၤဓိၤထံဓိၤနူၣ်ပှဲၤချံၣ်မ့ၢ်နံ့ဘ့ၣ်နူၣ်ဝံၤ ဒီးပံာ်လူလါအိၣ်မ့ၤဝံၤ ဒီးဆ့ၣ်နီၤလၢယိကြၢ်ဆူးနူၣ်ဒီး မ့ၢ်ထိၣ်ယိာ်ဘိကိာ်ပှ့ၢ် ဒီးထိၣ်ဒိၣ်တဘ့ၣ်ဟဲယှၤလံထုၢ် ထုၢ်ဒီးစိၢ်လီၤလၢယိဝါအခံဒီးစံးဝဲဒၣ်. တၢ်နၢပှၤသိသဲၣ် ကလဲၣ်. တၢ်တဘူးထးတံာ်. တၢ်တတံာ်ထးခီလဲၣ်စံးဝဲ ဒၣ်. ပံာ်လူလါတခီသတးဒီးတၢ်နၢပှၤသိကၢ. တၢ်တနၢၢ စချံၣ်ဒိၣ်ပျ်ထးဘၣ်စံးဝဲဒၣ်. ပံာ်လူလါစံးအီၤမ့မ့ၢ်ဒ် နူၣ်ဒီးအဲးထိၣ်နဒံးဆ့နူၣ်တကၠၢ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးထိၣ်ဒိၣ်နူၣ် အဲးထိၣ်အဒံးဆ့ဒီးခးဝဲအဒံးဆ့အဖိလာ်ဒီးလီၤတံာ်လီၤ စံးဝဲဒၣ်. ထိၣ်ဒိၣ်ဟဲယှၤကဒီးအသိတဘ့ၣ်ဒိၣ်နူၣ်အ လိၢ်နူၣ်စိၢ်လီၤလၢယိဝါအခံဒီးစံးဝဲဒၣ်. တၢ်နၢပှၤသိသဲၣ် ကၢ. တၢ်တနၢၢစချံၣ်ဒိၣ်. တၢ်တနၢၢစပျ်ထးဘၣ်စံးဝဲ ဒၣ်. ထိၣ်ဒိၣ်ဓၢအဲးထိၣ်နဒံးဆ့တကၠၢ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးထိၣ် ဒိၣ်အဲးထိၣ်အဒံးဆ့ဒီးခးထိၣ်ဝဲအဒံးဆ့ဖိလာ်ဒီးအတၢ် ဟဲလီၤတံာ်ကဒီးလီၤစံးဝဲဒၣ်. ဟဲယှၤကဒီးတဘ့ၣ်ဒိၣ်နူၢ် အဂၤတဖၣ်ခဲလၢာ်လီၤ. စံးဝဲဒၣ်.ဟဲသတးဒီးမ့ၢ်မဲာ်လါ မဲာ်လီၤကဒုမးလီၤစံးဝဲဒၣ်. စိၢ်လီၤလၢယိဝါအခံ ဒီးယိ ဝါအကိာ်ကၢ်မးလီၤစံးဝဲဒၣ်. စိၢ်လီၤကူၤဝဲလၢအခိၣ် ဆၢၣ်လီၤလီၤစံးဝဲဒၣ်. ထိၣ်ဒိၣ်နူၣ်စံးဝဲဒၣ်. တၢ်နၢပှၤသိ သဲၣ်ကၢ. တၢ်တဘူးထးတံာ်. တၢ်တတံာ်ထးခီလဲၣ်စံးဝဲ ဒၣ်. ပံာ်လူလါစံးဆၢအီၤ.တၢ်နၢစ့ၢ်ကီးပှၤသိသဲၣ်ကၢ. တၢ်တနၢၢစချံၣ်ဒိၣ်. စပျ်ထးဘၣ်စံးဝဲဒၣ်. ထိၣ်ဒိၣ်ဓၢ, မ့ၢ်ဒ်နူၣ်အဲးထိၣ်နဒံးဆ့တကၠၢ်. ဒီးထိၣ်ဒိၣ်အဲးထိၣ်အဒံး ဒီးခးထိၣ်ဝဲအဒံးဆ့ဖိလာ် ဒီးအတၢ်ဟဲလီၤတံာ်ကဒီးလီၤ စံးဝဲဒၣ်. ပံာ်လူလါဖှံးဖှးအဟၢဖၢနူၣ်ဝံၤဒီးထုးထိၣ်ကူၤ ပှၤကညီအယံတ့ၤအလၢာ်ဒီးဆ့ၣ်လီၤချံၣ်ပျံၤနူၣ်ဝံၤ ဒီး ဖျဲ ဒီးကဲထိၣ်ကူၤလၢပှၤကညီခဲလၢာ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. ဒီး တဂၤကူၤဒၣ်ဆူအဟံၣ်တဂၤကူၤဒၣ်ဆူအဟံၣ်ဝံၤဒီးပံာ် လူလါနူၣ်စံးဝဲဒၣ်. ထိစ့တဂၤအံၤဒုးအိၣ်ယှာ်ဒီးသံးဖိဒ့ မုၣ်နူၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. သံးဖိဒ့မုၣ်တခီစံးဝဲဒၣ်ထိစ့နူၣ်စ တအဲၣ်ဘၣ်. အစ့ထိအခိၣ်ထိကၢစံးဝဲဒၣ်. သုမ့ၢ်တ အဲၣ်ဘၣ်ထိစ့ဒီးစကမၤမူးထိၣ်ကူၤထိၣ်ဒိၣ်လီၤစံးဝဲ ဒၣ်. ဆ့ၣ်လီၤချံၣ်ပျံၤနူၣ် ဒီးထိၣ်ဒိၣ်တပျူၣ်ထိၣ်မးအဒံး ထုၢ်ထုၢ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. သတးဒီးပှၤကညီအကမျၢ်ဒိနၢၢ ကညးစၢၤမးသံးဖိဒ့မုၣ်ကြူးကြူးလီၤစံးဝဲဒၣ်. ဒီးသံး ဖိဒ့မုၣ်တအဲၣ်ဘၣ်ထိစ့စိၢ်ဒီးထိၣ်ဒိၣ်ကဂဲၤဆၢထၢၣ်ကူၤ

လီၤ. မၤဝဲတသ့တဘၣ်လၢၤဘၣ် ဒီးအဲၣ်ထိစ့နူၣ်လီၤစံး ဝဲဒၣ်. အိၣ်ယှာ်ဝံၤဒီးပံာ်လူလါ, လဲၢ်နၢ်ခံဂၤနူၣ်သူၣ်လီၤ ပၢ်သံတခိၣ် ဒီးပၢ်မူတခိၣ်နူၣ်ဝံၤ ဒီးလဲၤကဒီးဝဲဆူညါ တုၤလၢပှၤကညီအရှၣ်တရှၣ် ဒီးလိလီၤဘ့နူၣ်အိၣ်မးက ဒဲၣ်ဓၢကလဲာ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. ပှၤသပျၢၤတအိၣ်ပှၤကညီတ အိၣ်ဘၣ်.ယှတၢ်ယိာ်ယိာ် ဒီးတထံၣ်ဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်. ထံၣ်လၢတနၢ်တဆိ ဒီးဒ့ဝဲကြူၣ်ကြူၢ် ဒီးသံးဖိဒ့မုၣ်အ့ၣ် ထိၣ်အခံဒီးကွၢ်လီၤဝဲဒၣ် ဒီးထံလၢသံးဖိဒ့မုၣ်တဂၤသ တးဒီးနံၤထိၣ်မး အမဲာ်တွဲၢ်စိညံးညူးမးလီၤစံးဝဲဒၣ်. သံ ကွၢ်ဝဲအတၢ်ပှၤကညီအကမျၢ်လဲၤဆူလဲၣ်စံးဝဲဒၣ်. သံး ဖိဒ့မုၣ်စံးဆၢအီၤကလီၤအိၣ်တ့ၢ်လၢာ်လံစံးဝဲဒၣ်. ပံာ်လူ လါသံဂိၤအီၤကလီၤနူၣ်မ့ၢ်ထိၣ်ဆံးထိဟဲလဲၣ်စံးဝဲဒၣ်. သံးဖိဒ့မုၣ်စံးဆၢအီၤမ့ၢ်ထိၣ်ယိာ်ဘိကိာ်ပှ့ၢ် ဒီးဟဲလီၤစံး ဝဲဒၣ်. မ့မ့ၢ်ဒ်နူၣ်ဒီးဖိအိၣ်နူၢ်ပမ့ၤတကၠၢ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးသံး ဖိဒ့မုၣ်နူၣ်ဖိမ့ၤပှဲၤချံၣ်မ့ၢ်နံ့ဘ့ၣ်ဝံၤဒီးပံာ်လူလါနူၣ်အိၣ် မ့ၤအိထံဝံၤ ဒီးဆ့ၣ်နီၤလၢယိကြၢ်ဆူးနူၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. သံးဖိဒ့မုၣ်နူၣ်လိၣ်ထိၣ်ကူၤအသးလၢသံးဖိဒ့ဒီးအိၣ်ရှၣ် သူၣ်ကူၤဝဲလၢယိဖိလာ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. မ့ၢ်ထိၣ်ဘိကိာ်ပှ့ၢ်ဒီး ကလီၤဟဲလံရှ့ၢ်ရှ့ၢ်ဒီးကလီၤနူၣ်စံးဝဲဒၣ်. တၢ်နၢပှၤသိ သဲၣ်ကၢစံးဝဲဒၣ်. တၢ်တဘူးထးတံာ်. တၢ်တတံာ်ထးခီ လဲၣ်စံးဝဲဒၣ်. ပံာ်လူလါစံးဆၢအီၤတၢ်နၢစ့ၢ်ကီးပှၤသိ သဲၣ်ကလဲၣ်. တၢ်တနၢၢစနးဘူလၣ်လဲၣ်စံးဝဲဒၣ်. ပံာ် လူလါစံးအီၤမ့ၢ်မ့ၢ်ဒ်နူၣ်ဒီးယိာ်ထိၣ်နကိာ်ကလီၤဓၢ. စံးဝဲ ဒၣ်. ကလီၤယိာ်ထိၣ်အကိာ်ဒီးကျိဝဲဒၣ်လီၤ. ကလီၤဟဲ ကဒီးတဘိဒိၣ်နူၢ်အလိၢ်တကၠၢ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. ဟဲတုၤဒီးစံး ဝဲဒၣ်. တၢ်နၢပှၤသိသဲၣ်ကၢ. တၢ်တဘူးထးတံာ်. တၢ်တ တံာ်ထးခီလဲၣ်စံးဝဲဒၣ်.ပံာ်လူလါစံးဆၢအီၤ. တၢ်နၢပှၤ သိ သဲၣ်ကၢ. တၢ်တနၢၢစနးဘူလၣ်လဲၣ်စံးဝဲဒၣ်. မ့မ့ၢ်ဒ် နူၣ် ဒီးယိာ်ထိၣ်နကိာ်တကၠၢ်စံးဝဲဒၣ်. ကလီၤယိာ်ထိၣ်အ ကိာ်ဒီးကျိဝဲဒၣ်လီၤ. စံးဝဲဒၣ်. ကလီၤဟဲကဒီးတဘိဒိၣ် နူၢ်အလိၢ်နူၣ်ဟဲတုၤဒီးစံးဝဲဒၣ်တၢ်နၢပှၤသိသဲၣ်ကလဲၣ်. တၢ်တဘူးထးတံာ်. တၢ်တဘူးထးခီလဲၣ်စံးဝဲဒၣ်.ပံာ်လူ လါတခီစံးဆၢအီၤ. တၢ်နၢစ့ၢ်ကီးပှၤသိသဲၣ်ကလဲၣ်. စံး ဝဲဒၣ်. ပံာ်လူလါတခီစံးဆၢအီၤ. တၢ်နၢစ့ၢ်ကီးပှၤသိ သဲၣ်ကလဲၣ်. တၢ်တနၢၢစနးဘူလၣ်လဲၣ်. ယိာ်ထိၣ်န ကိာ်တကၠၢ်စံးဝဲဒၣ်. ကလီၤယိာ်ထိၣ်အကိာ်ဒီးကျိသံဝဲ ဒၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. ဖှံးဖှးကလီၤအဟၢဖၢဝံၤဒီးထုးထိၣ်ကူၤ ပှၤကညီအယံနူၣ်ဝံၤဒီးဆ့ၣ်လီၤချံၣ်ပျံၤနူၣ်ဝံၤဒီးဖျဲဝဲတး ဒီးကဲၤဆၢထၢၣ်သမူထိၣ်ကူၤခဲလၢာ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. တဂၤ ကူၤအိၣ်ကူၤဒၣ်လၢအဟံၣ်တဂၤကူၤအိၣ်ကူၤဒၣ်လၢအ ဟံၣ်ဝံၤ ဒီးပံာ်လူလါစံးဝဲဒၣ်လဲၢ်နၢ်တဂၤအံၤဒုးအိၣ်ယှာ် ဒီးသံးဖိဒ့မုၣ်နူၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. သံးဖိဒ့မုၣ်တခီအံၤစံးဝဲ

ဒ်ာ. လဲၢ်နၢ်နဲ့ာ်အနူၤလဲၢ်အနၢ်လဲၢ်ကၢစတၢအဲဉ်ဘဉ်စံးဝဲ
ဒ်ာ. သုမ့ၢ်တအဲဉ်ဘဉ်လဲၢ်နၢ်နဲ့ာ် ဒီးစကမၤဂဲၤဆၢထၢဉ်
ကွၤကလီၤနဲ့ာ်လီၤ.စံးဝဲဒ်ာ. ဆုဉ်လီၤအချံဉ်ပျံၤ ဒီးက
လီၤအစိဉ်နဲ့ာ်ဝးထိဉ်မးရှၢ်ရှၢ်လီၤစံးဝဲဒ်ာ. ဒီးပှၤကညီ
အကမျၢၢ်ဒီနၢၤယှၢ်လီၤကညးစၢၤမးသံးဖိဒ့မှဉ်နဲ့ာ်ကြူး
ကြူးလီၤစံးဝဲဒ်ာ. နမ့ၢ်တအဲဉ်ဘဉ်လဲၢ်နၢ် ဒီးပဝဲဒ်ာ်အံၤ
ပသံ ကလၢာ်လီၤစံးဝဲဒ်ာ. ဒီးသံးဖိဒ့မှဉ်တဂၤနဲ့ာ်မၤတ
သ့တ ဘဉ်လၢၤဘဉ် ဒီးအဲဉ်လဲၢ်နၢ်နဲ့ာ်လီၤစံးဝဲဒ်ာ. အိဉ်
ယှာ် ဝံၤဒီးပံာ်လူလါနဲ့ာ်သူဉ်လီၤပၢ်သံတခိဉ် ဒီးပၢ်မူတ
ခိဉ်ဝံၤ ဒီးမၤလိာ်ဝဲဒ်ာ်ပၢ်သံပၢ်မူအလဉ်မ့ၢ်လီၤဘဲနဲ့ာ်လဲၤ
စိၢ်ကၢ်ယၤဓ့ၢ်ချူတကွၢ်နှာ်. စံးဝဲဒ်ာ်ဒ်နဲ့ာ်ဝံၤ ဒီးလဲၤတၢ်
လီၤ.လဲၤဝဲဒ်ာ်တုၤလၢပှၤကညီအရှဉ်တရှဉ် ဒီးပှၤသပျၢၤ
ပှၤ ကညီတအိဉ်ဘဉ်. လီလီၤဘုနဲ့ာ်အိဉ်မးကဒဲဉ်ဓၢက
လဲာ်လီၤ. တထံဉ်ဘဉ်တၢ်နီတမံၤဘဉ်စံးဝဲဒ်ာ. ယုတၢ်
ထံဉ်လၢတနၢ်တဆိ ဒီးဒ့ဝဲဒ်ာ်ခြူၢ်ခြူၢ် ဒီးသံးဖိဒ့မှဉ်ဆဲး
ထိဉ်အခံနဲ့ာ်အိးထိဉ်ယိ ဒီးကွၢ်လီၤဝဲဒ်ာ်ထံဉ်လၢသံးဖိ
ဒ့မှဉ်တဂၤနံၤထိဉ်မးအမဲာ်တွဲၢ်စီသံညံးညူးမးလီၤ စံးဝဲ
ဒ်ာ်ပံာ်လူလါသံကွၢ်အီၤ ပှၤကညီလဲၤဆူလဲဉ်ခီလဲဉ်စံးဝဲ
ဒ်ာ. သံးဖိဒ့မှဉ်စံးဆၢအီၤခ့ယှူၢ်အိဉ်တၢ်လၢာ်လံစံးဝဲဒ်ာ.
ပံာ်လူလါသံကွၢ်အီၤခ့ယှူၢ်နဲ့ာ်မၢ်ထိဉ်ဆံးထိဟဲလဲဉ်.
သံးဖိ ဒ့မှဉ်စံးဆၢအီၤ, မ့ၢ်ထိဉ်ယိာ်ဘီကိာ်ပှၢ်ဒီးဟဲဝဲဒ်ာ်
လီၤ.စံးဆၢပံာ်လူလါဒ်နဲ့ာ်လီၤစံးဝဲဒ်ာ. ပံာ်လူလါစံး
ဆၢအီၤမ့မ့ၢ်ဒ်နဲ့ာ်ဒီးဖိန့ၢ်စမ့ၤတကွၢ်စံးဝဲဒ်ာ. သံးဖိဒ့မှဉ်
နဲ့ာ်ဖိမးမှၤနဲ့ာ်ကြူးကြူးဝံၤ ဒီးပံာ်လူလါအိဉ်မှၤဝံၤဒီး
ဆုဉ်နီၤလၢယိတြၢ်ဆူး ဒီးမ့ၢ်ထိဉ်ယိာ်ဘီကိာ်ပှၢ် ဒီးခ့ယှူၢ်
နဲ့ာ်ဟဲလံရှူၢ်ရှူၢ်ဒီးခ့ယှူၢ်နဲ့ာ်စံးဝဲတၢ်နၢလၢပှၤသီသဲဉ်ကၢ.
တၢ်တဘူးထးတံာ်တၢ်တတံာ်ထးခီလဲဉ်စံးဝဲဒ်ာ. ပံာ်
လူလါစံးဆၢ စ့ၢ်ကီးအီၤတၢ်နၢပှၤသီသဲဉ်ကလဲဉ်. တၢ်တ
နၢၤဘဉ်စနးဘူလဉ်ဘဉ်စံးဝဲဒ်ာ. ပံာ်လူလါစံးအီၤနမ့ၢ်
အဖိာ်ခွါဒီးဟဲထိဉ်ခ့ယှူၢ်စံးဆၢပံာ်လူလါနဲ့ာ် နမ့ၢ်အဖိာ်
ခွါ ဒီးဟဲလီၤပံာ်လူလါလဲၤလီၤ ဒီးခ့ယှူၢ် နဲ့ာ်ပိုၤတဘဉ်
ဘဉ်. ကျိဝဲသဖြးအတၢ်လီၤယံၤပူၤဒီးသံဝဲဒ်ာ်လီၤ စံးဝဲ
ဒ်ာ. ဟဲကဒီးတဒုဒိဉ်နူၢ်အလိၢ်နဲ့ာ်ပိုၤပံာ်လူလါ နဲ့ာ်တး
တဘဉ်. ပံာ်လူလါကျိတးတဲာ်ခံကူာ်ဒီးသံဝဲဒ်ာ်လီၤ. ဟဲ
ကဒီးတဒုဒိဉ်နူၢ်အလိၢ် နဲ့ာ်မ့ၢ်မဲာ်လါမဲာ်လီၤကဒုမးလီၤ
စံးဝဲဒ်ာ. ပိုၤပံာ်လူလါနဲ့ာ်တးတဘဉ်. ပံာ်လူလါကျိတး
တဘဉ်. ပိုၤပံာ်လူလါ တးတဘဉ်ပံာ်လူလါကျိတးအက
ပၤလီၤပိုၢ်လၢာ်တခိနီချံဉ်မ့ၢ်နွံဘ့ဉ် ဒီးပံာ်လူလါအနးဖျူ
ကွံာ် ဒီးကျိတၢ်အနးတအိဉ်လၢၤဘဉ် ဒီးလိဉ်ထိဉ်အသး
လၢဒွဲဉ်သိတဘ့ဉ် ဒီးနှာ်ဝဲဆူသကံၤတၢဉ်အအိပူၤ ဒီးခ့
ယှူၢ်နဲ့ာ်ယုပံာ်လူလါနဲ့ာ်နၢဘဉ်ဝဲဒ်ာ်လၢသကံၤတၢၢ်အ
ပူၤဒီးခ့ယှူၢ်နဲ့ာ်ယှူၢ်မးသကံၤတၢၢ်နဲ့ာ်လီၤစံးဝဲဒ်ာ. ထိစု
တဂၤ, လဲၢ်နၢ်တဂၤ နဲ့ာ်အိဉ်လၢခံတခီဒီ ကွၢ်ပၢ်သံပၢ်မူအ
လဉ်လီၤဘဲ ဒီးစံးဝဲဒ်ာ်ပံာ်လူလါအံၤကမ့ၢ်ကၢ်အဘဉ်
တၢ်တမံၤမံၤသၢဉ်စံးဝဲဒ်ာ်ပကလဲၤစိၢ်ကွၤပံာ်လူလါလီၤ.
စံးဝဲဒ်ာ်ဝံၤ ဒီးလဲၤဝဲခံဂၤနဲ့ာ်တုၤလၢပံာ်လူလါအလိၢ်ဒီး
တထံဉ်တၢ်နီတမံၤဘဉ်. ထံဉ်လၢတနၢ်တဆိဒီးဒ့ဝဲခြူၢ်
ခြူၢ်ဒီးသံးဖိဒ့မှဉ်နဲ့ာ်ဆဲးထိဉ်အခံ ဒီးကွၢ်လီၤဝဲဒ်ာ်ဒီး
ထံဉ်လၢသံးဖိဒ့မှဉ်တဂၤ ဒီးနံၤထိဉ်မးအမဲာ်တွဲၢ်စီသံ
ညံးညူးမးလီၤစံးဝဲဒ်ာ. သံကွၢ်ဝဲအတၢ်ပံာ်လူလါတဂၤ
အံၤ လဲၤဆူလဲဉ်ခီလဲဉ်စံးဝဲဒ်ာ. သံးဖိဒ့မှဉ်စံးဆၢအီၤ,
ပံာ်လူလါအံၤကျိခ့ယှူၢ် ဒီးအနးဖျူကွံာ် ဒီးခ့ယှူၢ်ယှူၢ်လံ
အီၤလံစံးဝဲဒ်ာ. ခ့ယှူၢ်နဲ့ာ်မ့ၢ်ထိဉ်ဆံးထိဉ်ဟဲလဲဉ်. မ့ၢ်
ထိဉ်ယိာ်ဘီကိာ်ပှၢ် ဒီးဟဲဝဲဒ်ာ်လီၤစံးဝဲဒ်ာ.မ့မ့ၢ်ဒ်နဲ့ာ်ဒီး
ဖိန့ၢ်ပမ့ၤတကွၢ်စံးဝဲဒ်ာ. နးဖျူဆူလဲဉ်.နးဖျူလၢနဲ့ာ်စံးဝဲ
ဒ်ာ.ထိစုဒီးလဲၢ်နၢ်နဲ့ာ်လဲၤရူဉ်ကွၤနးနဲ့ာ်ဝံၤ ဒီးအိဉ်မှၤအိ
ထံဝံၤ ဒီးဆုဉ်နီၤဝဲဒ်ာ်လၢယိတြၢ်ဆူးနဲ့ာ်လီၤစံးဝဲဒ်ာ.
ခ့ယှူၢ်ဟဲလံအက ပၤလီၤလဲးလဲး လီၤလဲးလဲးလံ. ခ့ယှူၢ်
နဲ့ာ်စံးဝဲဒ်ာ် တၢ်နၢပှၤသီသဲဉ်ကလဲဉ်စံးဝဲဒ်ာ. ထိစုစံး
ဆၢအီၤတၢ်နၢပှၤသီသဲဉ်ကလဲဉ်တၢ်တ နၢၤဘဉ်စနးဘူ
လဉ်ဘဉ်စံးဝဲဒ်ာ.နမ့ၢ်အဖိာ်ခွါဟဲထိဉ် ခ့ယှူၢ်စံးဆၢအီၤ
နမ့ၢ်အဖိာ်ခွါဟဲလီၤ. ဒီးထိစုနဲ့ာ်လဲၤလီၤဒီးခ့ယှူၢ်ပိုၤတး
တ ဘဉ်. ကျိခ့ယှူၢ်တးတဲာ်ခံကူာ်ဒီးသံဝဲဒ်ာ်လီၤ. ဖှဲးဖှး
ဝဲဒ်ာ်အဟၢဖၢနဲ့ာ်ဝံၤဒီးလီၤသ့ဉ်ဖးသကံၤတၢၢ်နဲ့ာ်ခံခီဒီး
ပံာ်လူလါစံဉ်ထိဉ်ကွၤသဆွါကလာ် ဒီးစမံသပှၤမးလီၤ
စံးဝဲဒ်ာ. ထုးထိဉ်ကွၤပှၤကညီအယံနဲ့ာ်ဝံၤ ဒီးဆုဉ်လီၤ
ချံဉ်ပျံၤနဲ့ာ်ဝံၤ ဒီးဖျဲဝဲတးတး ဒီးဂဲၤဆၢထၢဉ်သမူထိဉ်
ကွၤခဲလၢာ်လီၤစံးဝဲဒ်ာ. ဒ်နဲ့ာ်ဝံၤဒီးပံာ်လူလါနဲ့ာ်သါက
အိဉ်ယှာ်ဒီးသံးဖိမှဉ်နဲ့ာ် ဒီးသံးဖိဒ့မှဉ်နဲ့ာ် ဒီးသံးဖိဒ့မှဉ်
နဲ့ာ်သါတအဲဉ်ဘဉ်စံးဝဲဒ်ာ. ပံာ်လူလါစံးအီၤသုမ့ၢ်တ
အဲဉ်ဘဉ်ပံာ်လူလါအံၤစကမၤဂဲၤဆၢထၢဉ်ကွၤခ့ယှူၢ်
လီၤစံးဝဲဒ်ာ. ဆုဉ်လီၤချံဉ်ပျံၤနဲ့ာ်ဒီးခ့ယှူၢ်အစိဉ်ဝးထိဉ်
မးလုၤလုၤလီၤစံးဝဲဒ်ာ. ပှၤကညီအကမျၢၢ်ဒီနၢၤကညး
စၢၤမးသံးဖိဒ့မှဉ်နဲ့ာ် ကြူးကြူးလီၤစံးဝဲဒ်ာ. နမ့ၢ်တ
အဲဉ်ဘဉ်ပံာ်လူ လါနဲ့ာ်ပဝဲဒ်ာ်အံၤပသံလၢာ်လီၤစံးဝဲဒ်ာ.
သံးဖိဒ့မှဉ်နဲ့ာ်မၤတသ့တဘဉ်လၢၤဘဉ် ဒီးအဲဉ်ပံာ်လူ
လါနဲ့ာ်လီၤစံးဝဲဒ်ာ. အိဉ်ယှာ်ဝဲဝံၤဒီးပံာ်လူလါနဲ့ာ်ကွၤ
ဆူအဟံဉ်လီၤ. ကွၤဝဲတုၤအမိၢ်အပၢ်စံးအီၤပံာ်လူလါဟဲ
ကွၤလံ. အိဉ်အဆဉ်ဆူဉ်ဆူဉ်လးလးပဖိန့ၢ်အ မှၤတ ကဲ
ဘဉ်. ဖိန့ၢ်ဝဲအမှၤပှဲၤချိဉ်မ့ၢ်နွံဘ့ဉ်ဝံၤ ဒီးအတၢ်အိဉ်တ
လၢာ်လၢၤဘဉ်စံးဝဲဒ်ာ. အိဉ်မှၤလၢာ်ဒ်ပသိးသိးလီၤစံး
ဝဲဒ်ာ.

၁. **ပံၤယီၤ** နဲ့ာ်မ့ၢ်တလၢၤတကလှာ်လၢအါတ်ပူၤနဲ့ာ်ပ
ကိးလၢပံၤယီၤလီၤ.ဒီးပကိးလၢပယီၤ. ဒီးပကိးလၢပကီ

စကီးလီၤ. ပံၤယီၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးစီၤပၤလီၤ. ဒီးအိၣ်ဒီးနီၢ်ဒီး စီၤလၢအါဝ်ပှၤန့ၣ်လီၤ.

၂. ကဝံၤ, ကဝံၤ, သဝံၤ ကွၢ်လၢကပံၤအကျါတကွၢ်.

၃. တဝံၤ န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးအသရူၤန့ၣ်ပစံးလၢတပံၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢကပံၤဒီးသပံၤစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပမ့ၢ်ဆးတၢ်ကူတၢ်သိး ဒီးပထုးအတပံၤဆၢတလှၢ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢတပံၤတပၤလီၤ.

၄. သဝံၤဒီးတဝံၤ န့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးအကနူၤအသရူၤန့ၣ်လီၤ.

၁. ဟၢ န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢပစုပှၤကဲလၢပဝဲန့ၣ်ဒီးပမၤနၢၤခဲလၢာ် ဒီးပအိၣ်လၢအဖီခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပပၢအီၤလီၤ. ပှၤအဲကလံးပဒိၣ်ပၢဘၣ်တလၢၢ ဒီးတလၢၢကဲဝဲလၢအခ့အပှၤလီၤ. ဒီးမၤနၢၤဝဲလီၤ. တၢ်လၢပမၤနၢၤဒီးကဲလၢပတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပပၢခဲလၢာ်လီၤ. ထီရီၤတၢ်လၢကဲလၢပဝဲဒၣ်ဒီးပစံၣ်ညီၣ်ဘၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပပၢခဲလၢာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပၢပြးလီၤ. ပဒိၣ်လၢပၢပြးပှၤတဖၣ်န့ၣ်ပဘၣ်ဒိကနၣ်အကလုၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပၢတၢ်စကီးလီၤ. ပှၤပၢဘၣ်တၢ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤအိၣ်ဒီးအစိအကမီၤလီၤ. ဝ့ၢ်ပဒိၣ်ပၢဘၣ်ဝ့ၢ်ဒီးပှၤဝ့ၢ်ဖိခဲလၢာ် ဒီးပှၤတဝီလၢအအိၣ်ဝးတရံးဝ့ၢ်န့ၣ်ပၢဘၣ်ဝဲလီၤ.ပၢဘၣ်တၢ်ဘၣ်ပၢဘၣ်ပြးဘၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၂. ဟၢလီၤ န့ၣ်မ့ၢ်ကစၢ်ယွၤအိၣ်လၢမူခိၣ်ကယၢ်တၢ်အိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပကစၢ်အတၢ်ခဲလၢာ်ဒီးပကစၢ်နၢၤဝဲ ဒီးပကစၢ်စံၣ်ညီၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢကစၢ်ယွၤပၢလီၤဝဲလီၤ. ကယၢ်တၢ်အိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ချ့တမံၤလၢ်လၢ်န့ၣ်ကစၢ်ယွၤပၢလီၤဝဲလီၤ.

၁. ဟၢ် န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်လၢပမၤကျၢၤမၤခၢၣ်ဟံၣ်ဒ်သုတကၢ်တလီၤပိာ်တဂူၤ ဒီးပကီးလၢပၢ်လီၤ. ပမၤဟံၣ်န့ၣ်ပပၢ်ထီၣ်လၢအဖီလာ်တကျိတကျိဒီးဟံၣ်ခၢၣ်ဝဲလီၤ. ပၢ်န့ၣ်အိၣ်ခံကလုာ်လီၤ. ပၢ်စဃာ်, ပၢ်တူာ်စံးဝဲလီၤ. ဒီးပကီး ဒီးအဆိလၢပၢ်စီၤသဒီးစီၤလီၤ. ဟံၣ်န့ၣ်ပၢ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးကလီၤပိာ်လီၤ.

၂. ဟၢ် န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်တုၤပကွၢ်တၢ်ဖျါ ဒီးပစံးလၢပၢ်စကီးလီၤ. ကစၢ်ယွၤကွၢ်တၢ်ဖျါပၢ်လၢပသးလီၤ. နလဲၤတၢ်ပၢ်ဆံးယံၤလဲၣ်. စလဲၤတၢ်ပၢ်လၢဝ့ၢ်မ်ာ်တါဝ့ၢ်လီၤ. ထံဒိၣ်ဒီးစလဲၤဆူနအိၣ်တပၢ်ဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပၢ်ဖိုလီၤ.

၃. ဟၢ် န့ၣ်မ့ၢ်ရှ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီအကၢ်အဂီၤန့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢရှ်ပၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤရှ်ပၢ်တလီၤက်ဘၣ်လၢပှၤကညီဘၣ်. ရှ်ပၢ်လီၤက်လၢတလၢၢလီၤ. ဒီးပစံးလၢအရှ်အပၢ်စကီးလီၤ.

၄. ဟၢ် န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢထူၣ်ဖိုန့ၣ်ပစံးလၢပၢ်စကီးလီၤ. ပစံးလၢထူၣ်ပၢ်စကီးလီၤ. မ့ၢ်မနုၤအှၣ်ပၢ်တလါအံၤကမ့ၢ်ကၢ်ယှၢ်သၢ. တၢ်အှၣ်ပၢ်ခိၣ်ဖၢၣ်န့ၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်သံမိၢ်ဝီၤသၢ. ဝ့ဖံပၢ်. သပၢၤဘၣ်ဒိပၢ်လံတပူၤလံ.

၅. ဟၢ်ကဲၢ်ကီၤ န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဒဲဒီးပပၢ်သကါလၢသ့ၣ်တခီတဘိဘိဒီးပစံးလၢပပၢ်ကဲၢ်ကီၤလီၤ. ဒဲတဖၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်မၤဒီးပၢ်ကဲၢ်ကီၤဃာ်လၢသ့ၣ်တခီတဘိဘိ ဒီးကျၢၤဝဲလီၤ.

၆. ဟၢ်စဃာ် န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဟံၣ်ဒ်ကကျၢၤဒီးပဆဲကကျၢၤပၢ်အခိၣ်ထံးန့ၣ် ဒီးပစံးလၢပၢ်စဃာ်လီၤ. ပၢ်စဃာ်န့ၣ်ပမ့ၢ်ပၢ်ဟံၣ်ဒီးပဆဲးဘံအခိၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်လၢပၢ်လၢပဆဲးဖးဆဲးဘံအခိၣ်န့ၣ်ပကီးလၢပၢ်စဃာ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပၢ်တၢၢ်ပၢ်စဃာ်လီၤ.

၇. ဟၢ်ဆၢ န့ၣ်မ့ၢ်ပစၢ်ပျုၤဒီးပထုးဆၢပျုၤန့ၣ်ဆၢတ့ၢ်ဒီးပစံးလၢပပၢ်ဆၢလီၤ.

၈. ဟၢ်ဆၢ န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဟဲဆူပအိၣ်တမံၤမံၤ ဒီးပဆိၣ်ဆၢလၢသ့ၣ်တဘိအခိၣ်လၢာ်ပတဟီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပပၢ်ဆၢလီၤ. တၤသူလူၤအှၣ်ယၢ ဒီးစပၢ်ဆၢလၢဘိခိၣ်လၢာ်ဒၣ်စတဟီၣ်ဒီးနှာ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤသါကဟဲတိၢ်ယၢ ဒီးစပၢ်ဆၢလၢနီၣ်ထိးဘိလီၤ.

၉. ဟၢ်ဆၢ န့ၣ်မ့ၢ်ဝၣ်ခိအကလုာ်န့ၣ်ပဆဲ ဒီးပထုးဆၢအပဝံဆၢတလှၢ် ဒီးပစံးလၢတၢ်ပၢ်ဆၢလီၤ. တၢ်ပၢ်ဆၢန့ၣ်မ့ၢ်ဝၣ်ခိၣ်တကလုာ်လၢပဆဲတကျဲာ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

၁၀. ဟၢ်တံၢ် န့ၣ်မ့ၢ်ပသးဒိၣ်ထီၣ်ဒီးပအှၣ်တံၢ်ပပျုၤန့ၣ်ပစံးလၢပၢ်တံၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအသးဒိၣ်ထီၣ်လၢအမါအလီၤဒီးဒီးပၢ်တံၢ်အခၣ်လီၤ.

၁၁. ဟၢ်တူာ် န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သဒီးထီၣ်လၢဟံၣ်အဖီလာ်လၢဟံၣ်သးကံၢ်ပူၤန့ၣ်ပစံးလၢပၢ်တူာ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢသဒီးပၢ်တူာ်လီၤ. ဟံၣ်ပၢ်တူာ်န့ၣ်ပၢ်ထီၣ်လၢအသးကံၢ်ပူၤတကွၢ်.

၁၂. ဟၢ်တူာ် န့ၣ်မ့ၢ်ပသံၣ်ကျိၤဃာ်ပှၤကညီအယိၢ်ဒ့ဖးဖီချူး ဒီးပကျိၤဃာ်လၢပစုလၢာ်ဒၣ်ပတဟီၣ်န့ၣ်ပစံးလၢသံၣ်ပၢ်တူာ်လီၤ. ပှၤတဂၤ မူၤသံးဂဲၤဝဲဒီးအဝဲတဂၤသံၣ်ပၢ်တူာ်အယိၢ်ဒ့ဒီးဂဲၤတနူၢ်ဘၣ်လီၤ.

၁၃. ဟၢ်ထံက်ကိၢ် န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢလဲၤတုၤပှၤထံပှၤကိၢ်တပူၤလၢ်လၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပၢ်ထံက်ကိၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ပၢ်ထံက်ကိၢ်နးကၢ.

၁၄. ဟၢ်ထီၣ်ဖျိထီၣ် န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဝဲၢ်ကလိးဘျါကွၢ ဒီးတုၤအိၣ်ဘၣ်တၢ်တဘၣ်လိာ်ဘၣ်န့ၣ်ကဲထီၣ်လၢအပူၤလိၢ်ဖးလဲၢ်ဒီးပစံးလၢပၢ်ထီၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤပၢ်ထီၣ်ဒီးကသံၣ်သရၣ်ဒုးအီကသံၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပၢ်ထီၣ်ဖျိထီၣ်,ရှ်ထီၣ်ပၢ်ထီၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ပၢ်ထီၣ်စကီးလီၤ.

၁၅. ဟၢ်ထီၣ် န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဟဲတုၤဝဲလၢပဟံၣ်အတဝီပူၤဒီး

ပၢ်

ပစံးလၢတၢ်ပၢ်ထီၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဟဲပၢ်ထီၣ်စကီး လီၤ. တၢ်မဆါတနံၤစကွၢ်လၢ်နကျဲဒီးနပၢ်ထီၣ်စကီး လီၤ. တမ့ၢ်ပၢ်ထီၣ်မဆါတဖု ဒီးစလုၢ်အီၣ်လုၢ်အီအီၤဒီး ကွၤဝဲလီၤ. ပှၤတဖၣ်စကွၢ်လၢ်အကျဲ ဒီးတပၢ်ထီၣ်တဖျိ ထီၣ်နီတဂၤဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

၁၆. **ပၢ်ထီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကျဲဖျိထီၣ်လၢခုးယၢၤသံၣ်ယၢၤန့ၣ် ပစံးလၢကျဲပၢ်ထီၣ်လီၤ. တလၢၤမ့ၢ်ဟဲဒီးပထံၣ်လၢဟဲ လၢကျဲပၢ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ. ကွၢ်ဟုၣ်တၢ်ဆူကျဲပၢ်ထီၣ်န့ၣ် တက့ၢ်. ဘၣ်လၢတလၢၤအါသိကဟဲပကဃုၢ်လီၤ. ကွၢ် ဟုၣ်တၢ်ဆူကျဲပၢ်ထီၣ်န့ၣ်စဲပံၢ်ကလာ်တက့ၢ်. ဘၣ်လၢ ယီၤကဟဲဘၣ်ဖုးစံးဝဲဒၣ်.

၁၇. **ပၢ်သး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်ဂၢ်ဟ်ကျၢၤပသးဒီးပစံးလၢပၢ် ပသးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပၢ်သးမးသးလီၤ. ပှၤတ ဂၤခးသံးနှာ်ဒီးဘၣ်ယိၣ်သံးနှာ်ကထူယံၤအီၤဒီးပၢ်သးစ ယံၤမနံၤလီၤ. ပၢ်နသးနကလီၤယံၤဘၣ်ဖုး.

၁၈. **ပၢ်သး** န့ၣ်မ့ၢ်ကျဲအသးကံၢ်ပှၤန့ၣ်ပစံးလၢကျဲပၢ် သးလီၤ. ဒီးပစံးလၢကျဲပှၢ်သးစကီးလီၤ.

၁၉. **ပၢ်သံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤမဲာ်ဘျီၣ်လၢအမဲာ်ချံတအိၣ်လၢၤ ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအမဲာ်ပၢ်သံးလီၤ. ပှၤတဂၤအမဲာ်ပၢ် သံးဒီးအမဲာ်ချံသဘံုးဝဲ ဒီးအမဲာ်ဘျီၣ်ပၢ်သံးဝဲလီၤ. ဒီးပ စံးဒီးအဆိလၢပၢ်သံးပၢ်ပျၢလီၤ.

၂၀. **ပၢ်ဓိၤသဒီးဓိၤပၢ်ဓိၤထွါဓိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကီးပၢ်လၢပ ပၢ်ထီၣ်ဟံၣ်န့ၣ်ဒီးအဆိလီၤ. ပၢ်ဓိၤသဒီးဓိၤ. ပၢ်ဓိၤ ထွါဓိၤစံးဝဲဒၣ်.

၂၁. **ကပၢ်ကပၢ်, ကပၢ်တရါ.ကပၢ်လၢ** တၢ်ခဲလၢာ်န့ၣ် ကွၢ်လၢကပၢ်ကျါတက့ၢ်.

၂၂. **တပၢ်တဖျိ, တပၢ်ထံက်ကိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢလဲၤတၢ် တတုၤတတီၤဘၣ်တၢ်နီတပှၤ ဒီးပစံးလၢလဲၤတၢ်တပၢ် ဘၣ်. လဲၤတၢ်တပၢ်ထံတက်ကိၢ်ဘၣ်လီၤ. ထံဒိၣ်ဒီးစ လဲၤတၢ်တပၢ်ဘၣ်.

၂၃. **ထီၣ်ပၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထံဖျိးထီၣ်လၢတၢ်ပှၤလၢထံဖိခံက တၢ်ဒီးပစံးလၢထံထီၣ်ပၢ်လီၤ. ထီရီၤထံဟဲထီၣ်လၢ တၢ်ပှၤလၢတၢ်စူၤခါန့ၣ်ပစံးလၢထံထီၣ်ပၢ်လီၤ. ထံထီၣ် ပၢ်လၢတၢ်ပှၤန့ၣ်ဖျိးထီၣ်ထီးထီး ဒ်ထံကလာ်လီၣ်လၢမိ ကိၢ်ပှၤအသိးန့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထံထီၣ်ပၢ် ထီၣ်ဖျိလီၤ.

၂၄. **နၢ်ပၢ်နၢ်ဘျါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပသ့ၣ်ညါတၢ်စံးတၢ်ကတိၤအခီ အပယီဒီးပစံးလၢနၢ်ပၢ်လီၤ. ပှၤလၢနၢ်ပၢ်တၢ်ကတိၤအ ခီအပယီန့ၣ်စံၣ်တဲၤတဲလီၤဝဲသ့လီၤ. လံာ်စီဆှံအခီအ ပယီန့ၣ်စနၢ်ပၢ်တလၢာ်ဘၣ်.

၂၅. **နၢ်ပၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤတကလုာ်ကတိၤတၢ် ဒီးပသ့ၣ်ညါ တၢ်ကတိၤအသၣ်လၢစံးဝဲဒ်အံၤဒ်နုၤန့ၣ်ပစံးလၢ ပနၢ်ပၢ် လီၤ. ပှၤတဂၤယီၤကတိၤတၢ်ဒီးအနၢ်ပၢ်ဝဲလီၤ. ပှၤတ နီၤနီၤအနၢ်ပၢ်လၢတလၢၤကတိၤတၢ်လီၤ.

၂၆. **ဖိာ်ဆံၣ်ပၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤဒဲးသညၣ် ဒီးဟဲကွၤ လၢကျဲအဖၢမုၢ်န့ၣ်ဖဲာ်နၢ်သ့ၣ်ဖိသၢဘိ ထဲစုဆၣ် ဒီးအ ထီန့ၣ်အိၣ်တထါဘျၣ် ဒီးကသ့ၣ်ဖးဝဲအခိၣ်လွံၢ်ယိၣ်သၢ ဘိလိာ် ဒီးတြံာ်ထီၣ်သညၣ်လၣ်လၢသ့ၣ်ဖိခိၣ်သ့ၣ်ဖးပှၤ န့ၣ် ဒီးထူးဝဲၣ်ဝဲတဂၤတဘိတဂၤတဘိဒီးထုကဖၣ်ဝဲဝံၤ ဒီးဟ်လီၤဝဲလၢကျဲပၢ်သးန့ၣ်စံးဝဲလၢဖိာ်ဆံၣ်ပၢ်တၢ် လီၤ. ဒီးထုကဖၣ်ဝဲန့ၣ်စံးဝဲဒၣ်ဖိာ်ဆံၣ်ပၢ်တၢ်မဲာ်ဖိာ် ဆံၣ်ပၢ်သပျိၢ်တၢ်မဲာ်. စဒဲးသညၣ်စကၢ်သယီၤမၤသ့တ ဝံၤတဘၢတဂ့ၤ စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၂၇. **လှၤပၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်နးဒီးပခိၣ်ညါသးလှၤဒီး တုၤနှာ်လၢအသွံၣ်န့ၣ်ပစံးလၢလှၤပၢ်လီၤ

၁. **ပာ်ကလာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အှၣ်ကူၢ်လိၣ်မၤသးကပှာ်ဒး ဒီးပစံးလၢမၤသးပာ်ကလာ်လီၤ. ထိခိၣ်တဒုသံအှၣ်သ ပၢ်ကလာ်လီၤ. သဒိၣ်အှၣ်ကူၢ်လိၣ်သပၢ်ကလာ်န့ၣ်ပ အိၣ်ဒီးပစံးလၢဝံၣ်လီၤ.

၂. **ပာ်သအား** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဒိၣ်ဝဲ ဒီးဖုၣ်ဝဲန့ၣ်မၤသးပာ် သအားလီၤ. ပှၤတဂၤဒိၣ်တၢ်ပာ်သအားပကွၢ်တဂ့ၤဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပာ်သအံၣ်ပာ်သအားလီၤ.

၃. **ပာ်ပာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤတၢ် ဒီးယံၤဝဲတလိၢ်လိၢ် န့ၣ်ပစံးလၢယံၤပာ်ပာ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးယံၤ ပာ်ပာ်န့ၣ်နယံတအိၣ်ဘၣ်ဓါ.

၁. **ပား** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆါလီၤကွံာ်ပတၢ်တဓိၢ် ဒီးပပှၤကွၤန့ၣ်ပ စံးလၢပားကွၤလီၤ. ဒီးပှၤဂၤထံၣ်နၢ်ပတၢ်ဟါမၢ်ဒီးပပှၤ နၢ်ကွၤန့ၣ်ပစံးလၢပားကွၤလီၤ. ပှၤထံၣ်ကွၤစချံၣ်ဟါမၢ် ဒီးစကပားကွၤလီၤ. စဆါကွံာ်စချံတဘှၣ်စကလဲၤပား ကွၤတ့ၢ်လီၤ. တလၢၤတဂၤဆါစံာ်လၢယၤသၢနံၣ်ဒီးပား ကွၤဝဲလီၤ.

၂. **ပားကလာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအပှဲာ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပှဲာ်ပား ကလာ်လီၤ. နဖီမှၤပှဲာ်သပားကလာ်ပအိၣ်တဝံၣ်ဘၣ်. ပကျိၣ်ကျဲကိၣ်ကမူၣ်ဒီးထံန့ၣ်မၤသးသပားကလာ်လီၤ.

၃. **ပားသလား** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သံစိၣ်ထီၣ်သလၢလၢအဖံးဆၢ အညၣ်ဆၢအညၣ်ဒ်အညီးအသိးန့ၣ် ပစံးလၢမၤသးပား သလားလီၤ. ဒီးပှၤကညီဆါညီးန့ၣ်မၤသးပားသလားစ ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဆါညီးပားသလားလီၤ. ထိခိၣ်တဒု သံဒီးထီၣ်ပားသလားလီၤ. ဒီးပစံးလၢပားတလားဒီးပား ကလားစကီးလီၤ.

၄. **ကပားကပး** န့ၣ်ကွၢ်လၢကပားအကျါတက့ၢ်.

၅. **တပား** န့ၣ်မ့ၢ်သဲးအဖိးဘှၣ်န့ၣ်ပကီးလၢသဲးတပား လီၤ. ဒီးပကီးလၢသဲးထပားဒီးကပားဒီးသပားစကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသဲးတပားဖံးစကီးလီၤ. မၤန့ၢ်ယၤလၢတပား

တဘၣ်တက့ၢ်. စကဘိၣ်တၢ်လီၤ. တပၢးတပးစံးဝဲဒီးအဆိဒ်န့ၣ်လီၤ.

၆. **သပၢးကလာ်** န့ၣ်မ့ၢ်သိလီၤသကၢၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပနၢ်နၢ်ထံလီၤတကၢၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢမၤသးသပၢးကလာ်လီၤ. ပနၢ်နၢ်ထံလီၤတကၢၤသပၢးကလာ်စံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပၢၣ်** န့ၣ်ပဘၣ်စံးဒီးအဆိလီၤ. ပၢၣ်နီၢ်နီၢ်တအိၣ်ဘၣ်. ပၢၣ်သလၢၣ်,ပၢၣ်လၣ်,ပၢၢ်လၢၣ်စံးဝဲလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဖိသၣ်လၢဘိၣ်ဝဲဒီးဖှၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

၂. **ပၢၣ်တရၢၣ်ပၢၣ်တရၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီသိးဆ့တ့ၤလီၤလၢအခိၣ်ထံးန့ၣ်ပစံးလၢသိးဆ့ပၢၣ်တရၢၣ်လီၤ.

၃. **ပၢၣ်သလၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဆံးဒီးဘိၣ်ဝဲ ဒီးဖှၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢမၤသးပၢၣ်သလၢၣ်လီၤ. ဖိၣ်မုၣ်တဂၤဒိၣ်တၢ်ပၢၣ်သလၢၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပၢၣ်သလံၣ်ပၢၣ်သလၢၣ်လီၤ.

၄. **ပၢၣ်သလၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢဖျၢၣ်ဝဲတိၣ်လိၣ်ကူၤန့ၣ်ပစံးလၢပၢၣ်သလၢၣ်လီၤ. တၢသၣ်န့ၣ်တနီၤနီၤမၤသးပၢၣ်သလၢၣ်လီၤ. တီအိသၣ်န့ၣ်မၤသးပၢၣ်သလၢၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဖျၢၣ်သလၢၣ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢပၢၣ်တလၢၣ်စကီးလီၤ.

၅. **ပၢၣ်လၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ဖျၢၣ်ဘၣ်လိာ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပၢၣ်လၢၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပၢၣ်လၢၣ်ကၢၣ်စကီးလီၤ. ထံလူၤသၣ်တနီၤနီၤပၢၣ်လၢၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးသကီၤသၣ်န့ၣ်မၤသးပၢၣ်လၢၣ်ဝဲတနီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပၢၣ်လၢၣ်ကၢၣ်လီၤ. ပရၢးသၣ်တဖျၢၣ်မၤသးပၢၣ်လၢၣ်ကၢၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပၢၣ်လံၣ်ပၢၣ်လၢၣ်စကီးလီၤ.

၆. **ပၢၣ်လၢၣ်ပၢၣ်လၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဆံးလၢဘိၣ်ဝဲ ဒီးဖှၣ်ဝဲန့ၣ်လဲၤတၢ် ဒီးပစံးလၢလဲၤတၢ်မၤသးပၢၣ်လၢၣ်ပၢၣ်လၢၣ်လီၤ. ပှၤဆံးတဂၤလဲၤတၢ်ပၢၣ်လၢၣ်ပၢၣ်လၢၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလဲၤတၢ်ပၢၣ်လံၣ်ပၢၣ်လၢၣ်လီၤ.

၇. **ဖီၢ်စပၢၣ်ပၢ်စပၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဆံးလိာ်ကွဲသးဝံၣ်တၢ်လီၤ.

၁. **ပၢၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ဘၣ်လိာ်လၢထိၣ်ထိထိၣ်စိတအိၣ်ဘၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပၢၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပၢၤယ့ၢ်ကလာ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်တကဝီၤပၢၤမးယ့ၢ်ကလာ်လီၤ . ဒီးပစံးလၢတၢ်ပၢၤခိၣ်ပၢၤလာ်စကီးလီၤ.

၂. **ပၢၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပယီယွဝၣ်ခိၣ်သ့ၣ်ခိၣ်ယွဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပၢၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပၢၤကဒးလီၤ. ယီယွန့ၢ်ယၢၤလၢဝီၤခိၣ်ပၢၤကဒးတက့ၢ်. ယီပၢၤန့ၢ်ယၢၤလၢသ့ၣ်တဘိအခိၣ်တက့ၢ်.

၃. **ပၢၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပခိးတၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပၢၤလီၤ ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပၢၤအံၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤခးဘၣ်တၢသွီၣ်တဒုဒီးပၢၤဝဲလီၤ. ပၢၤဝဲယာ်ယာ်ဒီးတၢသွီၣ်လီၤတာ်ဝဲလီၤ. လဲၤပၢၤ

စဟံၣ်တက့ၢ်. စကလဲၤဟးတဘိလီၤ. ပှၤတဂၤဟဲယ့အိၣ်ဘ့ ဒီးပၢၤယၢၤသ့တနံၤကျၢၤလီၤ. စလဲၤပၢၤခုးတလိၢ်ဒီးစတထံဘၣ်တၢ်ဟဲနီတမံၤဘၣ်.

၄. **ပၢၤ** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်အလၣ်တဝီၤလဲၢ်ဝဲ ဒီးပကီးလၢပၢၤလီၤ. ပၢၤန့ၣ်တလၢၤစီးချံဂ့ၤစံးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပၢၤစီၤတြၢစီၤလီၤ.

၅. **ပၢၤခိၣ်ပၢၤလာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ဘၣ်လိာ်ဝဲန့ၣ်ပကီးလၢပၢၤခိၣ်ပၢၤလာ်လီၤ. ပစံးလၢတၢ်ပၢၤခိၣ်ပၢၤလာ်စကီးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပၢၤမ့ၢ်ပၢၤထံးလီၤ.ပၢၤခိၣ်ပၢၤလာ်န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်လၢကစၢ်ကလိအကဆူးတဖၣ်န့ၣ်ကွၢ်လီၤတၢ်ဆူဟီၣ်ခိၣ်ပၢၤဘၣ်လိာ်လၢပှၤဝ့ၢ်ဖိပှၤတဝီဖိအိၣ်ဝဲန့ၣ် ဒီးစံးဝဲလၢအိၣ်လၢပၢၤခိၣ်ပၢၤလာ်လီၤ. ပှၤအိၣ်ဝဲလၢပၢၤခိၣ်ပၢၤလာ်ပၢၤမ့ၢ်ပၢၤထံးတဖၣ်န့ၣ်မၤစ့နၢ်ဂ့ၤကၢ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ပၢၤတၢ်လ့ၢ်စကီးလီၤ. ဖဲခုးဒီးယုလၢတၢ်ပၢၤတၢ်လ့ၢ်တက့ၢ်.

၆. **ပၢၤဆံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပအှၣ်အိၣ်သဝံးတၢ်ထံန့ၣ် ဒီးပခါလီၤကွဲာ်အသံးတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပၢၤဆံးလီၤ. ပအိၣ်ထံဖိာ်န့ၣ်ပပၢၤဆံးအိၣ်ထဲအထံဒီးပခါလီၤကွဲာ်အသံးန့ၣ်လီၤ. ပၢၤဆံးအိၣ်ထံဖိာ်အထံစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပၢၤဆံးပၢၤဆးလီၤ.

၇. **ပၢၤဆံးပၢၤဒီ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘ့မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဝၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကၢ်ဖိၤဝဲလၢအဆၢတလီၤဘိၣ်ဘၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢကၢ်ပၢၤဆံးပၢၤဒီလီၤ. သ့ၣ်စီၤဝၣ်စီၤတပှၤကလံၤအ့ ဒီးကၢ်ပၢၤဆံးပၢၤဒီနးကၢ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤမၤဘျုးဘ့ ဒီးဘ့ဘျုးပၢၤဆံးပၢၤပျုၤနးကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပၢၤဆံးပၢၤပျုၤပၢၤဆံးပၢၤဒီလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဖိၢ်ပြီး. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢတပၢၤဆံးစကီးလီၤ.

၈. **ပၢၤထံး** န့ၣ်မ့ၢ်ကစၢ်ခိၣ်ထံးလီၤပၢၤန့ၣ်ပစံးလၢပၢၤထံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပၢၤမ့ၢ်ပၢၤထံးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ပၢၤထံးစကီးလီၤ. စတလ့ၣ်လီၤလၢ်တဖျၢၣ်လီၤတလ့ၣ်တ့ၤလီၤလၢပၢၤထံးန့ၣ်လီၤ. ကဆီအိၣ်လၢပၢၤထံးတဒုလၢကစၢ်လီၤတဒုလီၤ. ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ပၢၤဒီမ့ၢ်ဒီကီၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပၢၤထံးစကီးလီၤ. ပှၤပၢၤထံးဖိတဖၣ်န့ၣ်တူၢ်ကါလၢပဒိၣ်အစုပူၤလီၤ.

၉. **ပၢၤသူ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤသူလုၣ်လၢသညၣ်ထံ ဒီးပစံးလၢပၢၤသူလုၣ်လီၤ.

၁၀. ကပၢၤကဝါ, **ကပၢၤထိၣ်**, **ကပၢၤထိၣ်ခုၣ်**,**ညၣ်ကပၢၤ**, ကပၢၤလီၤဒး, **ကပၢၤသူထိၣ်**, **ကပၢၤကပၤ**,**ကပၢၤကပၢ်**, တၢ်ခဲလၢာ်န့ၣ်ကွၢ်လၢကပၢၤအကျါတက့ၢ်.

၁၁. **ကီၢ်ပၢၤ** န့ၣ်ကွၢ်လၢကီၢ်အကျါတက့ၢ်.

၁၂. **ကီၢ်ပၢၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လိၢ်မုာ်ဝဲလၢဟီၣ်ခိၣ်ဘၣ်လိာ်ဒီးပမၤဘ့ဂ့ၤ, ပမၤတၢ်နၢ်ဝဲဒီးပဒိၣ်ပပှၢ်တကီၢ်တဂီၤဘၣ်ဝဲ

ကိၢ်တဖၣ်နှၣ်ပစံးလၢထံမ့ာ်ကိၢ်ပၢၤလီၤ.လၢပှၤအဲကလံး ပဒိၣ်အိၣ်ဝ့ၢ်အစိၤအံၤကိၢ်တဲၢ်မ့ၢ်ဝဲလၢထံမ့ာ်ကိၢ်ပၢၤဒီး ပှၤလၢကိၢ်ယူၢ်ဖိတဖၣ်နှၣ်ဟဲကူၤဆူကိၢ်တဲၣ်အါမး လီၤ.

၁၃. **ခၣ်ပၢၤ** နှၣ်ကွၢ်လၢခၣ်အကျါတက့ၢ်.

၁၄. **ခိၣ်ပၢၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤအါဂၤဆ့ၣ်နီၤတပူၤယီ ဒီးအခိၣ် ယူဝဲဒီးပစံးလၢခိၣ်ပၢၤလီၤ. ပှၤဂိၢ်မုၢ်ဆ့ၣ်နီၤအခိၣ်ပၢၤ သၢမးလီၤ.

၁၅. **ဃီပၢၤ** နှၣ်ကွၢ်လၢဃီအကျါတက့ၢ်.

၁၆. **စုၣ်ပၢၤ** နှၣ်ကွၢ်လၢစုၣ်အကျါတက့ၢ်.

၁၇. **စ့ပၢၤ** နှၣ်မ့ၢ်စ့တခီဘးနှၣ်ပစံးလၢစ့ပၢၤလီၤ. စ့ခံ သံးနှၣ်မ့ၢ်စ့ပၢၤလီၤ.

၁၈. **ဆုးခိၣ်ပၢၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤအါဂၤဘါတၢ် ဒီးတိၤလီၤကဒ့ ကျိာ်ဒီးဆုးလီၤခိၣ်ယူဘၣ်လိာ်တုၤသိးဝဲဒီးပစံးလၢဆုး ခိၣ်ပၢၤလီၤ. ပှၤဘါကစၢ်ယွၤဒီးဆုးခိၣ်ပၢၤမးလီၤ.

ဘါထိၣ်ယွၤဆုးပခိၣ်ပၢၤ

ကနၣ်ယွၤကလုၢ်မ့ာ်ကျၢၤ

၁၉. **တပၢၤ** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လိၢ်လၢပဖီအိၣ်မ့ၤလၢပူၤ နှၣ်ပစံးလၢတပၢၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢသပၢၤစကီးလီၤ. ဒီး ပကီး ဒီးအဆိလၢတၢ်စိၤတပၢၤစိၤလီၤ. လဲၤပှၤတပၢၤ လၢဖ့ါပူၤနှၣ်တဖျၢၣ်တခီပှာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတ ပၢၤတကြၢးစကီးလီၤ.

၂၀. **တပၢၤရၢၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤပှၢ်ဝဲတုၤအမဲဖိာ်လၢာ်ဒီးအထါ ခိၣ်အဖံးလီၤနှာ်ဆူအကိာ်ပူၤဒီးပစံးလၢအခၣ်တပၢၤရၢၤ လီၤ. ဒီးပစံးလၢအခၣ်တပၢၤစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤအမဲ ဖိာ်တပၢၤရၢၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢသပၢၤရၢၤစကီးလီၤ.

၂၁. **လ့ၤပၢၤ** နှၣ်ထီရီၤတၢ်ပူၤခိၣ်ထီးလၢအဖိၢ်ပှၢ်လှ့ၢ်လီၤ လီၤစ့ၤလီၤဒီနှၣ်ပစံးလၢလ့ၤပၢၤလီၤ. တၢ်ပူၤတပူၤအမိၢ် ပှၢ်လှ့ၢ်လီၤဒီးလ့ၤပၢၤမးလီၤ. သူၣ်တဒုအပူၤခိၣ်ထီးလ့ၤ ပၢၤမးလီၤ. ချံးပူၤခိၣ်ထီးလ့ၤပၢၤမးလီၤ.

၂၂. **သပၢၤ** နှၣ်မ့ၢ်ဒ်တပၢၤအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ် လိၢ်တကလှာ်လၢတလၢၤမၤလၢဟီၣ်ခိၣ် ဒီးပဖီမ့ၤဖိက သူလၢအပူၤနှၣ်ပကီးလၢသပၢၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိ လၢတၢ်စိၤသပၢၤစိၤလီၤ.

၂၃. **ဟူပၢၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပလဲၤခိးခုးလၢထီးအိၣ်ပဘုနှၣ် ဒီးပ စံးလၢဟူပၢၤခုးလီၤ. ထီးအိၣ်ဘုနးကၢ. လဲၤဟူပၢၤခုး တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟူပၢၤဟူအံၣ်လီၤ.

၂၄. **အိၣ်ပၢၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပခိးကွၢ်ဟံၣ် ဒီးပအိၣ်လၢဟံၣ်ပူၤဒီး ပစံးလၢအိၣ်ပၢၤလီၤ. အိၣ်ပၢၤဟံၣ်တက့ၢ်. စကလဲၤတၢ် လီၤ .

၂၅. **အိၣ်မ့ာ်အိၣ်ပၢၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ ပဖံးခုၣ် ပညၣ်မ့ာ် ဒီးပမၤန့ၢ်အိၣ်ကဲနှၣ်ပစံးလၢပအိၣ်မ့ာ်အိၣ်ပၢၤ လီၤ. ဒီးပစံးလၢပအိၣ်မ့ာ်ဆိးပၢၤစကီးလီၤ. သုအိၣ်လၢ မ်ာ်တါဝ့ၢ်နှၣ်သုအိၣ်မ့ာ်အိၣ်ပၢၤစကီးဓါ. ပအိၣ်မ့ာ်အိၣ် ပၢၤယၢာ်. ဒီးပမ့ၢ်ထိၣ်ဘးလၢကစၢ်ယွၤအအိၣ်နှၣ်ပက အိၣ်မ့ာ်အိၣ်ပၢၤစကီးလီၤ.

၁. **ပု** နှၣ်မ့ၢ်ဘိၣ်သအိၣ်ပူၤနှၣ်ပစံးလၢဘိၣ်သအိၣ်ပုလီၤ. ဘိၣ်သအိၣ်မၤသိၣ်အကလုၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထိခိၣ်မၤသိၣ်အက လုၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဘိၣ်သအိၣ်ပု. ထိခိၣ်ပုလီၤ, ဘိၣ်သ အိၣ်ပုသိၣ်ပုပု, ထိၣ်ခိၣ်ပုနှၣ်သိၣ်ပုပုလီၤ. ဒီးပစံးလၢ တၢ်ပုစကီးလီၤ. တၢ်ပုနှၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်ဘိၣ်သအိၣ်ပုသၢ.

၁. **ပှၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအိၣ်ဖျဲၣ်တဒူၣ်ဃီဒီးပှၤ ဒီးအိၣ်ဖျဲၣ်ဝဲ လၢပဖီလာ်နှၣ်ပစံးလၢပှၢ်ခဲလၢာ်လီၤ. ဒီးပကီးလၢ ပှၢ်ဒုကိတနီၤ,ပကီးလၢပှၢ်စီတနီၤပကီးလၢပှၢ်နိၢ်တနီၤ လီၤ. လဲၤဒီးဝဲၢ်ဆူခုးမီပှၢ်စီဓၢ. ပှၢ်နိၢ်ဓၢလဲၤဒၢၣ်အီနူၢ်ဝဲၢ် ထံတဖျၢၣ်တက့ၢ်. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပှၢ်ဒုစၣ်လံၤ လီၤ.

၂. **ပှၢ်စၣ်လံၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤဘူၣ်ခိၣ်မၤဘူၣ်တၢ်ဒီးကီးပှၤက လှာ်အဂၤတဖၣ်. တြူးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကီၤလၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, စံးဝဲလၢပှၢ် စၣ်လံၤလီၤ. လၢပျၢၤမ့ၢ်တမိၢ်ဃီတပၢ်ဃၤဒီးပှၤဒီးစံးဝဲမ့ၢ် ပှၢ်စၣ်လံၤလီၤ.

ပှၢ်စၣ်လံၤဟဲလၢကဘီ

ဟဲဒီးတၢ်လီၤဒီးတၢ်တီ

၃. **ပှၢ်စီ** နှၣ်မ့ၢ်ပပှၢ်ဖိာ်ခွါတဖၣ်နှၣ်ပကီးလၢပှၢ်စီလီၤ. ဒီး ပပှၢ်အဝၤနှၣ်ပကီးလၢပှၢ်စီလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပှၢ် စီဝဲၢ်ခွါလီၤ. ပှၤလၢအိၣ်ဒီးအပှၢ်စီဝဲၢ်ခွါတဖၣ်နှၣ်လဲၤတၢ် မၤတၢ်အသကီးအိၣ်ဝဲလီၤ.ပှၢ်စီဓၢ,လဲၤတၢ်ဒီးဝဲၢ်တက့ၢ်.

၄. **ပှၢ်ဒါ** နှၣ်မ့ၢ်ပပှၢ်လၢကတၢၢ်တဂၤနှၣ်ပကီးလၢပှၢ်ဒါ လီၤ. ပကီးလၢပှၢ်သဒါစကီးလီၤ.

၅. **ပှၢ်ဒုကိ** နှၣ်မ့ၢ်ပပှၢ်လၢအဆံးဒံးတဖၣ်နှၣ်ပကီးလၢ ပှၢ်ဒုကိလီၤ.ဝဲၢ်ပှၢ်ဒုကိအနိၢ်ဆံးဒံးဒီးဝဲၢ်ကစိာ်ကူၤဝဲလီၤ.

၆. **ပှၢ်ဒု** နှၣ်ပပှၢ်အမါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပပှၢ်အဝၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမါပှၢ်မ့ၢ် ဂ့ၤ, ပဝၤပှၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပှၢ်ဒုလီၤ. ဒီးပစံးလၢဒုကိစ ကီးလီၤ.စကလဲၤအိၣ်သကီးပှၢ်ဒုတဘိတက့ၢ်. စတထံၣ် ဒံးဘၣ်ပှၢ်ဒုနီတစုဘၣ်. စကလဲၤအိၣ်သကီးပှၢ်ဒုတဘိ လီၤ.

၇. **ပှၢ်ဒုမုၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပမါပှၢ်ဖိာ်မုၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပပှၢ်အမါမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပ ကီးလၢပှၢ်ဒုမုၣ်လီၤ. ပှၢ်ဒုမုၣ်လဲၤတၢ်ဒီးအဝၤဆူခုးလီၤ. ပှၢ်ဒုမုၣ်ဓၢအိၣ်ဒီးနဝဲၢ်လၢဟံၣ်တက့ၢ်. စကလဲၤတၢ်လီၤ.

၈. **ပှၢ်ဒုစၣ်လံၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပကီးပပှၢ်လၢပဖီလာ်နှၣ်ဒီးအ ဆိ လၢပှၢ်ဒုစၣ်လံၤလီၤ. ပှၢ်ဒုစၣ်လံၤသ့ၣ်ဓၢကျဲးစၢးမၤတၢ် တက့ၢ်. သုတဝံသးကၢၣ်တဂ့ၤ.

၉. **ပှၢ်ဖိာ်ခွါ** နှၣ်မ့ၢ်ပပှၢ်လၢဒီပဝဲၢ် ဒီးပှၤနှၣ်အဖိာ်ခွါတ ဖၣ်ဒီးပစံးလၢပှၢ်ဖိာ်ခွါလီၤ.ပှၤတဂၤပှၢ်ဖိာ်ခွါအိၣ်တဘျုး

ဂၤလီၤ.

၁၀. **ပုၢ်ဖိဉ်မုဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပပုၢ်လၢဒီပဝဲၢ်ဒီးပှၤအဖိဉ်မုဉ်တဖဉ်နူဉ်ပစံးလၢပုၢ်ဖိဉ်မုဉ်လီၤ. ပှၤတနူဉ်နူဉ်ထဲအဖိဉ်ခွါဒီးအပုၢ်ဖိဉ်မုဉ်အိဉ်တဂၤ လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပုၢ်မုဉ်ဝဲၢ်နီၢ်လီၤ.

၁၁. **ပုၢ်ဖိဝဲၢ်ဖိ** နူဉ်မ့ၢ်ပဘူးပတံၢ်, ပတမ့ၢ်တခွါမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပတမ့ၢ်တခွါအဖိအလံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဘူးပတံၢ်အဖိအလံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပကီးလၢပုၢ်ဖိဝဲၢ်ဖိလီၤ. ဒီးပစံးလၢတမ့ၢ်ဖိတခွါဖိစကီးလီၤ. မၤတၢ်ဇ့ၢ်ဆူဉ်တကွၢ်. ဘဉ်လၢပုၢ်ဖိဝဲၢ်ဖိကပဲၢကွၢတုၤအိဉ်ပှၤတနီၤနီၤကအိဉ်ဘဉ်အိဘဉ်ဝဲလီၤ.

၁၂. **ပုၢ်မုဉ်ဝဲၢ်နီၢ်** နူဉ်မ့ၢ်ပကီးပပုၢ်ဖိဉ်မုဉ် ဒီးအဆိလၢပုၢ်မုဉ်ဝဲၢ်နီၢ်လီၤ. ပုၢ်မုဉ်ဝဲၢ်နီၢ်ပုၢ်ဖိဝဲၢ်ခွါစံးဝဲဒဉ်.

၁၃. **ပုၢ်သးဓါ** နူဉ်မ့ၢ်ပပုၢ်လၢအကတၢၢ်တဂၤနူဉ်ပကီးလၢပုၢ်သးဓါလီၤ. ဒီးပကီးလၢပုၢ်ဒါစကီးလီၤ. ဒီးပကီးလၢဒါစကီးလီၤ. စပုၢ်သးဒါအနီၢ်ဒိဉ်ထိဉ် ဒီးကွၢ်ကွၤမိၢ်လီၤ. မိၢ်နူဉ်တုၤအပှၢ်ဒီးပုၢ်သးဒါကွၢ်ကွၤဝဲလီၤ.

၁၄. **ပုၢ်သး** နူဉ်မ့ၢ်ကျဲသးကံၢ်ပူၤနူဉ်ပစံးလၢကျဲပုၢ်သးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကျဲပူၢ်သးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးပၢၢ်သးလီၤ. ဝ့ၢ်တဘိအိဉ်လၢကျဲပုၢ်သးစံးဝဲဒဉ်. ပှၤတဂၤဆၢထၢဉ်လၢကျဲပုၢ်သးထူဉ်ကလာ်လီၤ.

၁၅. **ကပုၢ်ကတၢ်, ကပုၢ်ဆူဉ်. ဘိဉ်ကပုၢ်ဆူဉ်.** တၢ်ခဲလၢာ်နူဉ်ကွၢ်လၢကပုၢ်အကျါတကွၢ်.

၁၆. **ကိပုၢ်** နူဉ်ကွၢ်လၢကိအကျါတကွၢ်.

၁၇. **ဆၢအပုၢ်ဟဲ** နူဉ်ကွၢ်လၢဆၢအကျါတကွၢ်.

၁၈. **ဆၢအပုၢ်ဟဲ** နူဉ်မ့ၢ်ပဟ်ခိးတၤသူဉ်တၤသဉ်တုၤဆၢကွၤအလိၢ်လၢအဂၤတဖဉ်သဉ်ထိဉ်က ဒီးတကတိၢ်ဒီးပစံးလၢဆၢအပုၢ်ဟဲလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်ဒံးသဉ်ဆၢအပုၢ်ဟဲဒီးတဟးဂီၤဘဉ်. သဲးသဉ်နူဉ်ပဟ်ခိးအပုၢ်ဟဲ ဒီးတဟးဂီၤဘဉ်.

၁၉. **တပုၢ်** နူဉ်မ့ၢ်ဒၢဖးဒိဉ်လၢကးတံာ်အခိဉ်အခံနူဉ်ပစံးလၢတပုၢ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢတပုၢ်နိဉ်ဒိလီၤ. တလၢၤဖိၢ်တပုၢ်ဖးဒိဉ်သိဉ် ပုၢ်ပုၢ်စံးဝဲဒဉ်. ဒီးပစံးလၢထပုၢ်စကီးလီၤ.

၂၀. **တပုၢ်** နူဉ်မ့ၢ်ညဉ်မိတကလုာ်ဒိဉ်ဝဲထဲကံဉ်ဒုဉ်ဒီးလါယှၢ်ကညာ် ဒီးအပျူၤဘိဉ်ကပုၢ်ဆူဉ်ဒီးပကီးလၢညဉ်မိတပုၢ်, ညဉ်မိတပုၢ်နူဉ်ပ အိဉ်ဝံဉ်ကၢ.

၂၁. **ဒီပုၢ်ဝဲၢ်** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤအိဉ်ဖျဲဉ်မိၢ်ဟၢဖၢတဖျာဉ်ဃီနူဉ်ခံဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, သၢဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဆံဆဲဉ်ဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဒီပုၢ်ဝဲၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဒီပဝဲၢ်စကီးလီၤ. ပှၤဒီပုၢ်ဝဲၢ်တနူဉ်ဃီနူဉ်အမဲာ်လီၤက်လိာ်အသးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဒီပုၢ်ဒီဝဲၢ်စကီးလီၤ.

၁. **ပုာ်** နူဉ်မ့ၢ်ပဟးလၢပစုစုခိဉ်ခိဉ် ဒီးပစံးလၢပုာ်လီၤ. ဖိသဉ်ဆံးနူဉ်ပုာ်လၢစုစုခိဉ်ခိဉ်လီၤ. ပှၤဆံးဟးမ့ၢ်တသ့ဘဉ် ဒီးပုာ်ဝဲလၢအစုစုခိဉ်ခိဉ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပုာ်လဲးလီၤ.

၂. **ပုာ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢသ္ဂ်ဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ကဆုမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဟးလၢအစုဒီးအခိဉ်ဒီးပစံးလၢပုာ်လီၤ. တၢသ္ဂ်ဉ်ပုာ်အိဉ်အဆဉ်လၢသ့ဉ်ခံစံးဝဲဒဉ်.ကဆုနူဉ်လဲၤတၢ်ဒီးပုာ်ဝဲကဃီကဃီလီၤ.

မိဉ်အိဉ်စီသးလၢပအံ ပုာ်ဒီးကဆုလၢသ့ဉ်ခံ

၃. **ပုာ်** နူဉ်မ့ၢ်ကသူကလာ်ထိဉ် ဒီးလု့ၢ်ထိဉ်ဆူသပၢၤခိဉ်နူနူဉ်ပစံးလၢပုာ်လီၤ. ကသူတသပၢၤပုာ်နးသမိးနဆိဉ်ကဲၤမ့ၢ်လၢသပၢၤဖီလာ်ဒိဉ်ကဲာ်ဆိးဒီးပုာ်ဝဲလီၤ.ပချံထံချံကလာ်ထိဉ်လုာ်ကွံာ်ဝဲထိဉ်ဘးလၢသပၢၤခိဉ်နူနူဉ်ပစံးလၢထံချံပုာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပုာ်လိဉ်ယွၤလီၤလီၤ.

၄. **ပုာ်ကလၢၢ်** နူဉ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်လၢတၢ်ခံးကျါ ဒီးပတထံဉ်ဘဉ်ကျဲနူဉ်ပဝ့ၤဝီၤပစုလၢပမဲာ်ညါဒီးပစံးလၢပုာ်ကလၢၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်လၢတၢ်ခံးကျါဒီးပုာ်ကလၢၢ်တၢ်လီၤ. ပှၤလၢအမဲာ်ခံးတဖဉ်နူဉ်လဲၤတၢ်ဒီးပုာ်ကလၢၢ်တၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပုာ်ကလၢၢ်ပုာ်ခွဲးခွးလီၤ.

၅. **ပုာ်ကွၢ်** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဝ့နူဉ်မ့ၢ်အဖံအိဉ်ဖါတအိဉ်ဖါဒ်ပကသ့ဉ်ညါဒီးပဆိဉ်လီၤကွၢ်လၢပစုမ့ၢ်ဒီးပစံးလၢပုာ်ကွၢ်လီၤ. ပုာ်ကွၢ်စဝ့အဖံအိဉ်လံ ခဲးပၢၢ်တကွၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပုာ်ကွၢ်ဟ်ကွၢ်လီၤ.

၆. **ပုာ်ကွံာ်** နူဉ်မ့ပမၤကွံာ်တၢ်ကမုံၤကမိာ်လၢသနူမ့ၢ်ဂ့ၤလၢတၢ်ကံးညာ်မ့ၢ်ဂ့ၤပမၤပျိမၤကဆိုတၢ် ဒီးပတိၢ်တြူာ်ဒံးကွံာ်တၢ်ကမုံၤလၢသနူ ဒီးတၢ်ကံးညာ်နူဉ်ပစံးမုာ်ကွံာ်လီၤ. ပုာ်ကွံာ်တၢ်ကမူဉ်ကမိလၢချိဉ်ပူၤနူဉ်တကွၢ်. ပုာ်ကွံာ်ဟိဉ်ခိဉ်ကမူဉ်လၢတၢ်ပျိပူၤတကွၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပုာ်ကွံာ်ဟ်ကွံာ်လီၤ.ပုာ်ခွဲးတကွၢ်. ခွး(ကွၢ် ၄)

၇. **ပုာ်ဂဲၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပုာ်မံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ်မံလီၤဖိသဉ်ဆံးလၢစၢ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢတၢ်ကံးညဉ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးဒီးအဆိလၢပုာ်မံပုာ်ဂဲၤလီၤ.

၈. **ပုၢ်စိၢ်ကိၢ်** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤလဲၤမၤကနဲလၢသ့ဉ်ခံ ဒီးကဲာ်သ့ဉ်ဒ့လၢအစုအခိဉ်ဒ်တၢ်အုးတၢသ္ဂ်ဉ်ဟးဝဲအသိးဒီးပစံးလၢပုာ်စိၢ်ကိၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤကနဲဒီးပုာ်စိၢ်ကိၢ်လၢသ့ဉ်ဒ့ခိဉ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပုာ်စိၢ်ကံၢ်ပုာ်စိၢ်ကိၢ်လီၤ.

၉. **ပုာ်စွါ** နူဉ်မ့ၢ်ဖိသဉ်ဟးလၢအသးနါပှၢ်ဒီးအစုအခိဉ်ဒီးစွါတစဲးတစဲးပုာ်တစဲးတစဲးဒီးပစံးလၢပုာ်စွါဝဲလီၤ.ပှၤဆံးလၢဟးတသ့ဒံးဘဉ်နူဉ်ပုာ်စွါဝဲလီၤ.

၁၀. **ပုာ်ထိဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤဆံးဖိးထိဉ်ပှၤဒီးပစံးလၢပုာ်ထိဉ်ဆူပလိၤလီၤ. ပှၤဆံးတဂၤထံဉ်အပၢ်ဆှဉ်နီၤဒီးပုာ်ထိဉ်ဆူအပၢ်အလိၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပုာ်လိဉ်ဟိဉ်ကွဲ

လီၤ.

၁၁. **ပှာ်ထီၣ်ဟီၣ်ကွဲ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤဆံးတဖၣ်နူၣ်မၤအမိၢ်အပၢ်စိာ်ကှၤအီၤဒီးပှာ်ထီၣ်ဆူအမိၢ်အပၢ်အလိၤ ဒီးဟီၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢပှာ်ထီၣ်ဟီၣ်ကွဲအမိၢ်အပၢ်လီၤ. နဖိဆံးပှာ်ထီၣ်ဟီၣ်ကွဲနၤနူၣ်စိာ်ကှၤအီၤတက့ၢ်.

၁၂. **ပှာ်ထီၣ်ဟီၣ်ကွဲ** နူၣ်မ့ၢ်ဒ်ပကပူၤဒီးလၢာ်တၢ်ဒိးဘးနူၣ်ပဘါထုကဖၣ်ကစၢ်ယွၤဒ်ကအုၣ်ကှၤခီၣ်ကှၤ ဒီးပကတှၤကှၤလၢမူခိၣ်နူၣ်ပစံးလၢပပှာ်ထီၣ်ဟီၣ်ကွဲာ်လီၤ. ပပှာ်ထီၣ်ဟီၣ်ကွဲပကစၢ်ယွၤ ဒီးမၤပူၤမၤဖျဲးပှၤလၢလၢာ်တၢ်ဒိးဘးတက့ၢ်.

၁၃. **ပှာ်ထီၣ်ယွၤလီၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပဖိပချံဝဲဒီးကလာ်ထီၣ်လှာ်ကွဲာ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢပှာ်ထီၣ်ယွၤလီၤလီၤ. ပချံတၢ်ထံအါကဲာ်ဆိးပှာ်ထီၣ်ယွၤလီၤဝဲသ့ၢ. ပှာ်ထီၣ်ယွၤလီၤ ကွၢ်.(၃)

၁၄. **ပှာ်ပံာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်လီၤပံာ်မ့ၢ်အူလၢသန့ ဒီးပစံးလၢပှာ်ပံာ်လီၤ. မ့ၣ်အီၣ်တၢ်နးကၢ. ပှာ်ပံာ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှာ်ပံာ်ပှာ်ဘျိၣ်လီၤ

၁၅. **ပှာ်ဝဲၤ** နူၣ်မ့ၢ်နိၢ်ခဲထီၣ်လၢထံကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ.သ့ၣ်ယံၣ်အဂံၢ်ပြံအိၣ်ဖှိၣ်လၢထံကျါတပူတပူမ့ၢ်ဂ့ၤ. ပစံးလၢပှာ်ဝဲၤလီၤ. ညၣ်အိၣ်ရှသူၣ်လၢပှာ်ဝဲၤကျါနူၣ်ပကဝဲၢ်နူၣ်ဂ့ၤကၢ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပှာ်ဘှၣ်ပှာ်ဝဲၤလီၤ.

၁၈. **ပှာ်မံသး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလၢမံဝဲ ဒီးပထီၣ်ဂဲၤသနာ်က့ ဒီးသ့ၣ်ညါဝဲနာ်သက့ဟ်မံအသး ဒီးပစံးလၢပှာ်မံအသးလီၤ. ပှၤတဂၤပထီၣ်ဂဲၤ ဒီးပှာ်မံပှာ်ဂဲၤအသးလီၤ. ပှာ်မံပှာ်ဂဲၤအသးစံးဝဲဒၣ်.

၁၆. **ပှာ်ဘဲ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤဘျုးဘဲလုၤလၢနိၣ်ပှာ် ဒီးပစံးလၢပှာ်ဘဲလီၤ. ပှၤကညီပှာ်ဘဲနူၣ်ဘဲလုၤဘျုးဂ့ၤကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှာ်ဘဲဟ်ဘဲလီၤ.

၁၇. **ပှာ်မံ** နူၣ်မ့ၢ်ပဟ်မံပှၤဆံးလၢစှာ်ပူၤမ့ၣ်ဂ့ၤ, လၢတၢ်ကံးညာ်ဖိခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပှာ်မံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှာ်မံပှာ်ဂဲၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢမှာ်မံလီၤစကီးလီၤ. ပှာ်မံစဖိလၢစှာ်ပူၤတက့ၢ်. ပှၤတဂၤအဖိဆံးတဘၢးနူၣ် ဒီးပှာ်မံဝဲလၢဃီခိၣ်လီၤ.

၁၈. **ပှာ်မံဟ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟ်မံအဖိလၢဟံၣ် ဒီးအမိၢ်လဲၤတၢ်တပူၤပူၤနူၣ်ပစံးလၢပှာ်မံဟ်အဖိလီၤ. ပှၤတဂၤပှာ်မံဟ်အဖိလၢဟံၣ်ဒီးလဲၤဒၢၣ်အီထံလီၤ.

၁၉. **ပှာ်မဲာ်ပှာ်နါ** နူၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ဒီးသ့ၣ်လၣ်ဝၣ်ဒီး,နိၣ်စီၤမံၤစီၤဘၣ်နီးပမဲာ်ပနါ ဒီးပစံးလၢပှာ်မဲာ်ပှာ်နါလီၤ. ပှၢ်လၢ်ကျါ နူၣ်ဘၣ်တပူၤပူၤခဲတှၤပလဲၤတၢ် ဒီးနိၣ်စီၤမံၤစီၤကဟံကမါပှာ်မဲာ်ပှာ်နါလီၤ. (ကွၢ် – ပှာ်လဲး)

၂၀. **ပှာ်လိာ်** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်အိၣ်ဘူးလိာ်အသး ဒီးအဒုအလၣ်ကဒဲကဒဲဘၣ်လိာ်သး ဒီးပစံးလၢပှာ်လိာ်သးလီၤ. သ့ၣ်အိၣ်ဘူးလိာ်သးနူၣ်အဒုအလၣ်ပှာ်လိာ်အသးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှာ်လိာ်ဟ်လိာ်လီၤ.

၂၁. **ပှာ်လိာ်** နူၣ်မ့ၢ်ဝၣ်တဖၣ်အခိၣ်ခဲထီၣ်စဃံာ် ဒီးပစံးလၢဝၣ်အခိၣ်ပှာ်လိာ်လီၤ. ကလ့ၤစိၤအခိၣ်ပှာ်လိာ်သးတံၢ်သမိး.

၂၂. **ပှာ်သ့စွါသ့** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤဆံးလၢဟးလၢစုဒီးခီၣ်မ့ၢ်သ့ ဒီးပစံးလၢပှာ်သ့စွါသ့လီၤ. ပှၤဆံးနူၣ်တှၤပှာ်လၢစုစုခီၣ်ခီၣ်သ့ဒီးပစံးလၢပှာ်သ့စွါသ့လီၤ. ပှၤကညီဖိတှၤပှာ်သ့စွါသ့ဒီးကိးမးဟးသ့လီၤ. (ကွၢ်၁)

၂၃. **ကပှာ်ကဟ်, ကပှာ်ကတိၢ်, ကပှာ်လုး, သိၣ်ကပှာ်လုး, ကပှာ်ကပှာ်, စးကပှာ်,** တၢ်ခဲလၢာ်နူၣ်ကွၢ်လၢကပှာ်အကျါတက့ၢ်.

၂၄. **ချံၣ်နိၣ်ပှာ်** နူၣ်ကွၢ်လၢချံၣ်အကျါတက့ၢ်.

၂၅. **စုပှာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဖိာ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဝၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢဝဲၢ်ကပၤယၢ်ခီလၢပမၤပစုဖံးလိၢ်နူၣ်ပစံးလၢတိၤစုပှာ်လီၤ. ဒီးပဖိာ်သ့ၣ်လၢဃီကပၤယၢ်ခီနူၣ်ပစံးလၢဃီစုပှာ်လီၤ. တိၤမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးအစုပှာ်ဒီးပက်ာ်တပျိၤစုတဘူၣ်ဘၣ်ပကလီၤတဲာ်ဘၣ်ဖုးလီၤ.

၂၆. **တပှာ်** နူၣ်မ့ၢ်တပီအဆိလီၤ.ဒီးမ့ၢ်ပိၣ်လဲၣ်ထံစံၣ်ပိၣ်ပုးပလူၢ်ထီၣ်အသးတလူၢ်တလူၢ်နူၣ်လီၤ. တပှာ်ပီစံးဝဲဒၣ်.

၂၇. **တပှာ်တဝဲၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆူၣ်ထိ ဒီးကဆှၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢတပှာ်တဝဲၤလီၤ. ထွံၣ်ပကူအဆူၣ်မၤသးတပှာ်တဝဲၤလီၤ.

၂၈. **ဒီပှာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ပခိၣ်တှၤလီၤ ဒီးအညါသးကနူၤဒီးအဖံအိၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢပခိၣ်ဒီပှာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒီပှာ်ဒီဟ်လီၤ. စခိၣ်ညါသးဒီပှာ်ဆါကၢ.

၂၉. **နိၣ်ပှာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်လၢပမၤဘျုးဘဲအလုၤတကလှာ်ဒ်ချံၣ်ဘိအသိးတစဲးစဲး ဒီးပစံးလၢနိၣ်ပှာ်လီၤ. နိၣ်ပှာ်နူၣ်ပမၤအဘိဒ်ချံၣ်ဘိသိးတစဲးစဲးဒီးပမၤအပျံၤဒ်ချံၣ်ပျံၤအသိးဒီးပစၢထီၣ်အပျံၤဆၢတလှၢ် ဒီးပမၤဘျုးဘဲအလုၤနူၣ်ပစံးလၢနိၣ်ပှာ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနိၣ်ပှာ်နိၣ်ကျိၤလီၤ. မၤနူၣ်ယၤလၢနိၣ်ပှာ်တဘ့ၣ်တက့ၢ်. စကပှာ်ဘဲလီၤ.

၃၀. **လပှာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤတနိၤနိၤကိးတပီဒီးအဆိလၢလပှာ်လပီလီၤ.လပှာ်လပီလၢပိၣ်လဲၣ်ပူၤနူၣ်ဒိၣ်ကၢစံးဝဲဒၣ်.

၃၁. **သးပှာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဆိၣ်အၢတၢ်ဒီးစံးဝဲလၢသးပှာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်စံးဝဲလၢပအိၣ်တၢ်နူၣ်လၢသးပှာ်ထီၤ. ပှၤတဂၤစဟ်ကိၣ်တလိၣ်ဒီးသးပှာ်ဝဲလၢာ်မးလီၤ. ပှၤတဂၤသးပှာ်အဆၣ်ဆူၣ်သမိး.

၁. **ပုး** နူၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်တမီ ဒီးပစံးလၢပအိၣ်ပုးကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်ထိၣ်မှၤပုးဒီးအုၣ်ဘျုးဝဲလီၤ. မိၣ်ထိၣ်

မူပုးဒီးယှၢ်လီၤဝဲလီၤ.

၂. ပုးပုး နူၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်မူၤကြူးကြူး ဒီးပအိၣ်တစိဘၣ် တမ်ိနူၣ်ပစံးလၢအိၣ်ပုးပုးလီၤ. အိၣ်မူၤပုးပုးတုၤဘျုး အိၣ်နၤတက့ၢ်.

၃. စံၣ်ဝီၣ်ပုး နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီစံၣ်လိာ်ကွဲလၢထံကျါဒီးပ စံးလၢစံၣ်ဝီၣ်ပုးလီၤ. ပှၤကညီစံၣ်ဝီၣ်ပုးလၢထံကျါနူၣ် စံၣ်ပှိၤလီၤထံဖိခိၣ်နူၣ်ဖးဖးဒီးပစံးလၢစံၣ်ဝီၣ်ပုးလီၤ. ဖိ သၣ်စံၣ်ဝီၣ်ပုးလၢထံကျါနူၣ်မ့ၢ်လုၣ်လိာ်ကွဲထံလီၤ. ဒီး ပစံးဒီးအဆိလၢစံၣ်ဝီၣ်ပုးစံၣ်အိၣ်ပှိၢ်လီၤ.

၄. စံၣ်ဝီၣ်ပုး နူၣ်မ့ၢ်ထံလှာ်လီၢ်စဲးဝီးပလှၢ်ထိၣ်အသး ဒီးပစံးလၢထံစံၣ်ဝီၣ်ပုးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတဝီတငါစကီး လီၤ. ပလဲၤတၢ်လၢဝီၣ်လဲၣ်ပှူၤနူၣ်ထံစံၣ်ဝီၣ်ပုးကျံာ်ကျူာ် ချံဝးနးကၢ.

၁. ပုၤ နူၣ်မ့ၢ်ပစံးလီၤဒၣ်ပသးနူၣ်ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢ ပုၤ လီၤ. ပုၤဝဲတဖၣ်အံၤပုၤနၢ်တပၢါဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်.

ပုၤဝဲပုၤတသ့ၣ်ညါဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်. တၢ်သၣ်ဝံၤပုၤ သးကၢ. ဖိနူၢ်ပုၤမူၤတက့ၢ်.

ခးသပှိၤဖိပၢ်အဲၣ်ပုၤ ဖိပၢ်အသးစကနး

၂. ပုၤ နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်အထံးဖးဒိၣ်အလၣ်ဖးလဲၢ် ဒီးပကိးလၢပုၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်ပှၢ်ကျါတကလုာ်ကြီကြိ ဒၣ်တၢ်လီၤ.

၁. ပူ နူၣ်မ့ၢ်ပှၤစံၣ်တဲၤတၢ်အဂ့ၢ်အတိၢ်အကလုာ်ကလုာ် လၢပျၤဒီးပစံးလၢပူလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပူစီၤတနး စီၤလီၤ. ပမ့ၢ်စံၣ်တဲၤပုၤလၢပျၤအဂ့ၢ်တိၢ်,ဒီးတၢ်မၤအသး လၢပျၤအဂ့ၢ်အတိၢ်နူၣ်ပစံးလၢပူလီၤ.

LIST OF POOS, ALPHABETICALLY ARRANGED.

ၦ

ၦ

၇၆ ယိးစီၤယိးယိးပှၤလီၤ
၃၇ ယိၤခဲၣ်နီၢ်ယိၤခဲၣ်
၁၁ ယီၢ်ကံၢ်
၁၄၇ ယွၤ, ကစၢ်ယွၤ
၇၀. ရံး, နီၢ်ရံးတိၢ်ပီၤ
၇၃. လမိာ်နီၢ်လမိာ်.
၅၇. လံာ်စိာ်ကဲာ်, နီၢ်လံာ်စိာ်ကဲာ်
၁၁၄. လံာ်, ပှၤန့ၢ်ဂၤလဲၤသိၣ်လံာ်လၢပသုး
၁၂၅. လံာ်ဘဲသူဘဲဂီၤလံာ်စ့လံာ်ထူ
၁၄၂. လၢၢ်,လၢၢ်ကဲၣ်နိာ်
၁၉. လှ,စီၤလှ
၆၉. လှနၣ်, စီၤလှနၣ်
၄၈. လီကိ, နီၢ်လီကိ
၁၄. လီနီၣ်ဒီကွၢ်,
၆၁. လီခီခီ,
၆၄. သကံၣ်ပှၤ
၆၀. သကံၣ်ပှၤ,ပသကံၣ်ပှၤ,

၂. **ပူ** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်ဖိုၣ်ထီရိတမံၤ ဒီးစိထိၣ်ဝဲစိတရိၤဒီးပစံးလၢပူလီၤ. ပူဘ့ကစီဒီတက့ၢ်. ဒီးပစံးလၢဟ်ပူ,စိာ်ပူ, ပူလိၣ်,အိၣ်ပူလီၤ. ပူဘ့တပူခံပူတက့ၢ်. ဟ်ပူကွၤလှၢ်သၣ်ဒ်သၣ်, မတၢမၤဝဲၣ်တပူနၣ်လဲၣ်. သ့ၣ်ပူတပူနၣ်ပကမၤသ့ၣ်မှၢ်လီၤ.

၃. **ပူ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤတၢထိၣ်တၢလီၤသါကဒုးစီၤဟမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဝ့ၢ်ပဒိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးပစံးလၢပူဝဲလီၤ. ပဒိၣ်တဂၤအခ့အပှၤပူကဒါကွၤအီၤဒီးအတၢ်ပူအီၤတနူၢ်ဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပူလီလီၤ. ဒီးပစံးလၢပူထိၣ်လီထိၣ်. ပစံးပူကါစကီးလီၤ. ပှၤပူဖိလီဖိနၣ်ပူကွၤစီၤပၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢပူထိၣ်လီထိၣ်လီၤ.

၄. **ပူတရံး** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်ဖိုၣ်ဟိၣ်ခိၣ်လၢတၢ်ထံးတဖၣ်အခိၣ်ထံးဝးတရံး ဒီးပစံးလၢပူတရံးလီၤ. ပူတရံးဟိၣ်ခိၣ်လၢဖီခိၣ်ထံးနၣ်ဒ်ဖီထံးကခ့ၣ်လီၤ. သုတသံတဂ့ၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပူတရံးပူတရးလီၤ.

၅. **ပူဘၤကဲဝဲ** နၣ်ကွၢ်လၢကဝဲအကျါတက့ၢ်.

၆. **ပူထိၣ်ပါထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်ဖိုၣ်ထိၣ်တၢ်အါအါတ့ၤထိၣ်စိဖးထိ ဒီးပစံးလၢပူထိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤပူထိၣ်ဘ့ပူတပူထိကၢ.

၇. **ပူနီၢ်မုၣ်ဇှ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢပျၢၤတဂၤကီးဝဲအမံၤလၢနီၢ်မုၣ်ဇှ ဒီးအဝၤလဲၤကၤနၣ်ကလီၤဟဲဘံအီၤလၢအဝၤအလိၢ်ခံဒီးကလီၤကွၤစိာ်နှာ်ဆူအပှၤဒီးပှၤစံၣ်တဲဝဲတ့ၤခဲကနံၣ်အံၤဒီးပစံးလၢပူနီၢ်မုၣ်ဇှလီၤ.

၈. **ပူဖိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်ဖိုၣ်တၢ်ထီရိၤတမံၤတ့ၤကစီၤထိၣ်ဝဲစိတရိၤ ဒီးပစံးလၢပူဖိၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ဟ်ဖိုၣ်တၢ်တပှၤယီအါအါဒီးပစံးလၢပူဖိၣ်လီၤ. ပူဖိၣ်လှၢ်သၣ်ဒးကျ့တက့ၢ်. ပူဖိၣ်နဲ့ၣ်အတၢ်တပူယီတက့ၢ်.

၉. **ပူစီၤတနးစီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပကီးပူဒီးအဆိအတိ ဒီးပစံးလၢပူစီၤတနးစီၤလီၤ. ပသးပှၢ်စံၣ်တဲၤပူစီၤတနးစီၤလၢပျၢၤအါမးလီၤ.

၁၀. **တပူကဝါ, တပူကဝါ, တပူကဝါစ့, တပူကဝါတၢ်သိၣ်တၢ်သိ, တပူကဝါလုၢ်စီၤထါစီၤ,တပူကဝါတၢ်သမူ,တပူကဝါတၢ်သ့,**တၢ်ခဲလၢာ်နၣ်ကွၢ်လၢအပူအကျါတက့ၢ်.

၁၁. **စပူစပး** နၣ်မ့ၢ်ပဒၢနှာ်တၢ်ဆူတၢ်ပှၤတၢ်လိၢ် ဒီးပတကျုၢ်ဘၣ်ကစီဒီဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ. ပဒၢနှာ်တၢ်ကူတၢ်သိးဆူတၢ်ပှၤတၢ်လိၢ် ဒီးပတချုးဘၣ်ကစီဒီမ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးလၢစပူစပးလီၤ. ပစံးလၢတပူတပးစကီးလီၤ. ဒၢနှာ်တၢ်စပူစပးတဂ့ၤ. ဒီးပစံးလၢစပူစပးစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဒၢနှာ်တၢ်ကူတၢ်သိးဆူတလါပှၤစပူစပးနၣ်နှာ်တအါဘၣ်.

၁၂. **တပူ** နၣ်မ့ၢ်ထးပျံာ်လၢအကနှာ်ပဝံာ်အသးနၣ်ပကီးလၢတပူလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢတပူတပါလီၤ. ဒီးပစံးလၢကပူစကီးလီၤ. မၤနူၢ်ယၤလၢတပူတဘိတက့ၢ်. စကပှၤယဲလီၤ.

၁၄. **တပူတပး** နၣ်မ့ၢ်ဒ်စပူစပးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဒၢနှာ်တၢ်ကူတၢ်သိး လၢပတချုးဘၣ်နၣ်ပစံးလၢပဒၢနှာ်တပူတပးလီၤ. ဒၢနှာ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤသဘံၣ်လီခီလၢနှာ်ပှၤနၣ်တပူတပးတဂ့ၤဒၢနှာ်ကစီဒီတက့ၢ်.

၁၅. **တပူတဝါ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဃုထၢကွၤသ့ၣ်လ့ၣ်ဝၣ်လ့ၣ် ဒီးမၤဝဲကဲထိၣ်လၢတၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပစံးလၢတပူတ

၁၄၆. သကဲာ်
၁၅၆. သး,ပှၤသးဒ်သိး
၉၂. သၣ်ခဲစီၤ,သၣ်ခဲစီၤပၢၤမှၤဟၢ
၄၆. သံနီၢ်လါ,နီၢ်သံနီၢ်လါ,
၅၃. သံၣ်ပိုၤပှၢ်,
၆၄. သုၣ်ဟီ,စီၤသုၣ်ဟီ
၁၁၀. သူထိၣ်လၢၢ်အပူ
၇၂. သ့ၣ်ခ့ၣ်,သ့ၣ်ခ့ၣ်ပီၤလီၤ,
၁၄၈. သ့ၣ်ခ့ၣ်,သ့ၣ်ခ့ၣ်စီၤလီၤ
၁၂၀. သိကတ့ာ်
၁၅. အံၤမၢၤ,နီၢ်အံၣ်မၢၤ
၁၃၁. အဲပိၢ်စိၢ်
၇. အဲဖိုၣ်စိၢ်
၄၄. အဲဖိုၣ်စိၢ်
၅. အဲလးလဲၢ်
၈၇. အဲသံနၢ်

ဝါဲဝလီၤ. ပှၤတဂၤယုတပူတဝါက့ၤပှၤဂၤအသ့ၣ်လ့ၣ် ဝၣ်လ့ၣ်ဒီးကတဲာ်ကတီၤဝဲန့ၣ်တုၤအဲၣ်ဒိးဝဲလၢကမၤတၢ် တမံၤမံၤ ဒီးဟံးန့ၢ်ဝဲညီမးလီၤ. ဒီးဟ်မုၣ်တဖၣ်န့ၣ်တပူ တဝါပှၤဂၤအတၢ်ကူတၢ်သိးအလ့ၣ်အဒ့ ဒီးဆးဝဲကဲထီၣ် လၢအဒီဘ့ၣ်ဖးလဲၢ်လီၤ.

၁၆. **ကပူတဝါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢကတိၤတၢ်သ့တဖၣ်န့ၣ်ပစံး လၢယုတပူတဝါကတိၤတၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤယုတပူတဝါက တိၤတၢ်သ့သမိး.

၁၇. **တီပူ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအိၣ်မံၤအိၣ်ဖျိးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢတီ ပူၤလီၤ. ပနၢ်တီပူလီၤ. ပနၢ်တီပူပှၤကညီန့ၣ်တီပူလီၤ.

၁. **ပူၢ်** န့ၣ်ပပူၤလီၢ်လဲၢ်ထီၣ် ဒီးပစံးလၢပပူၤလီၢ်ပူၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအပူၤလီၢ်ပူၢ် ဒီးလဲၢ်ထီၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢပူၢ်ယဲာ်လီၤ.

၂. **ပူၢ်ထီၣ်ယဲာ်ထီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီစံၣ်တဲၤတၢ်အပရၢ အါထီၣ်ဂိၢ်ထီၣ်တဂၤတဘိခံဂၤခံဘိ ဒီးတၢ်ပရၢဟူထီသါ လီၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပူၢ်ထီၣ်ယဲာ်ထီၣ်လီၤ. စကစံၣ်တဲၤနၤ လၢပှၤတဂၤအဂ့ၢ်အပီၢ်အံၤသ့တဟူထီသါလီၤပူၢ်ထီၣ် ယဲာ်ထီၣ်တဂ့ၤ. သုတစံၣ်တဲၤပှၤနီတဂၤတဂ့ၤ. ကပူၢ်ထီၣ် ယဲာ်ထီၣ်ဘၣ်ဖုးလီၤ.

၃. **ပူၢ်ပူၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအကလုၢ်ဒိၣ် ဒီးအကလုၢ်ကပၢၢ် လၢတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ကတိၤတၢ်အါဘိ ဒီးပစံးလၢကတိၤတၢ် သိၣ်ပူၢ်ပူၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ်သိၣ်ပူၢ်ပူၢ်စံးဝဲဒၣ်. ဒၢ ဖးဒိၣ်သိၣ်ပူၢ်ပူၢ်စကီးလီၤ.

၄. **ပူၢ်သး** န့ၣ်မ့ၢ်ကျဲသးကံၢ်ပူၤန့ၣ်ပကီးလၢကျဲပူၢ်သး လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကျဲပၢၢ်သးလီၤ. တၢဆူၣ်အိၣ် လၢကျဲပူၢ်သး ဒီးစယိၢ်ဘၣ်အီၤလီၤ. ဆၢထၢၣ်လၢကျဲပူၢ် သးတဂ့ၤ. နိးယၤကၢ.

၅. **ထီၣ်ပီၤပူၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပစုၣ်လီၤဟုဒီးကဘ့ၣ်ဝဲန့ၣ်အဖျၢၣ် ဒိၣ်ထီၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပျံၤဘၣ်စိၣ်ဒီးဒိၣ်ထီၣ်ဝဲ ဒီးထီၣ်ဖှၣ်ဝဲ မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢထီၣ်ပီၤပူၢ်လီၤ. ကိၣ်တလိၣ်ဘၣ်စိၣ်ဒီး ထီၣ်ပီၤပူၢ်ကပှာ်ဒးလီၤ.ပျံၤတဘိဘၣ်စိၣ်ဒီးထီၣ်ပီၤပူၢ်မး တပျိၤလိကဖှၣ်လူၣ်လီၤ. ဟုတပူၤစုၣ်လီၤ ဒီးထီၣ်ပီၤ ပူၢ်ဝဲပှဲၤသပၢၤတဖျၢၣ်လီၤ.

၁. **ပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပထုးဂံာ်ဂုာ်တၢ်လၢလွှးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဆိၣ်ဂံာ်ဂုာ် ဘုလၢဆၢၣ်ပှၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢပှၢ်ဟ်လီၤ. ပှၢ်သ့ၣ်ပှၢ်ဝၣ်,ပှၢ်ဘုပှၢ်ဟုစံးဝဲဒၣ်. ပှၤ တဂၤပှၢ်သ့ၣ်လၢလွှး,ပှၤပှၢ်ဘုဆူၣ်ကၢ.ထီရိၤပထုးဆိၣ် ဂံာ်ဂုာ်တၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပှၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤပှၢ်သ့ၣ်လၢနိၣ် ပှၢ်လီၤ. ပှၢ်ဂံာ်ဂုာ်ပစံးဒ်န့ၣ်စကီးလီၤ.

၂. **ပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ပပလီၢ်ပသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမၤတၢ်ပပ လီၢ်ပသးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပအိၣ်တၢ်ပပလီၢ်ပသးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢပှၢ် လီၤ. လဲၤပှၢ်တၢ်ကယီကယီ. နကလီၤယံၤဘၣ်ဖုး. မၤ ပှၢ်တၢ်တက့ၢ်. ကဟးဂီၤဘၣ်ဖုး. ထီၣ်ပှၢ်သ့ၣ်နကလီၤ တဲာ်ဘၣ်ဖုး, အိၣ်ပှၢ်မ့ၤ, သုဟၢဖၢကဖၢဘၣ်ဖုး, အိပှၢ် ထံ, ထံကလၢာ်ဘၣ်ဖုး, ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမၤပှၢ်မၤဝဲၤ လီၤ. အိၣ်ပှၢ်အိၣ်ဝဲၤ,လဲၤပှၢ်လဲၤဝဲၤတၢ်တက့ၢ်သုကလီၤ ယံၤဘၣ်ဖုး, ဘၣ်ဆၣ်ဒီးတၢ်လၢပှၢ်တဘိအံၤမၤသးဒ်ပ လီၢ်သးတစဲးစဲး. လီၤတံၢ်လီၤဆဲးတစဲးစဲး. ကယီကယ တစဲးစဲးသိးလီၤ.

၃. **ပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်လၢပသူၣ်ဂံၢ်သးလဲ. ပအိၣ်တၢ်လၢ ပသးလီၤတံၢ်လီၤဆဲး ပမၤတၢ်လၢပသူၣ်ကိၢ်သးလၢၤတုၤ ကျၢၤထီၣ်ပသး ဒီးပစံးလၢပှၢ်လီၤ. စကခးပှၢ်ခးသမှၢ် ကွၢ်ထိခိၣ်တဒုတုၤသံကဲာ်မဲာ်လီၤ. စကတိၢ်ပှၢ်တိၢ်သမှၢ် ထွံၣ်တဒုတုၤသံတကိၢ်ခါလီၤ. တုၤစကွၢ်ဘၣ်စသးလီၤ တံၢ်လီၤဆဲးလီၤ. စကအိၣ်ပှၢ်အိၣ်သမှၢ်မ့ၤတထံၣ်တုၤ အဘျုးအိၣ်ယၤလီၤ.

၄. **ပှၢ်ဂုာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢပှၢ်ဂံာ်ဂုာ်လီၤ.ဒီး မ့ၢ်ပပှၢ်ဘုပှၢ်ဟု, ပှၢ်သ့ၣ်ပှၢ်ဝၣ်န့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ပှၢ်တၢ်ဒီး ပစံးလၢပှၢ်ဂံာ်ဂုာ်လီၤ.ပှၢ်ဘု,ပှၢ်ဂံာ်ဂုာ်လွှးစံးဝဲဒၣ်.

၅. **ပှၢ်ဂံာ်ဂုာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကူးပျုာ်တၢ်လၢယဲာ်တနုာ်ဘၣ် ဒီး ပထုးဆိၣ်တံၢ်ကြူးကြူးဒီးပစံးလၢပှၢ်ဂံာ်ဂုာ်လီၤ.ပှၤတ ဂၤကူးပျုာ်ညၣ်တဘ့ၣ်ဒီးပှၢ်ဂံာ်ဂုာ်ဝဲလီၤ. ညၣ်တဘ့ၣ် စကူးပှၢ်ဂံာ်ဂုာ်နုာ်သက့တနုာ်ဘၣ်.

၆. **ပှၢ်တဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပထုးတဲာ်သ့ၣ်လၢလွှး ဒီးပစံးလၢပှၢ် တဲာ်လီၤ. ပှၤတဂၤပှၢ်တဲာ်သ့ၣ်လၢလွှးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအ ဆိလၢပှၢ်တဲာ်ဟ်တဲာ်လီၤ.

၇. **ပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်နုာ်ဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်လၢပဒၢဘု ဓိၤဟုဓိၤလီၤ. ပှၢ်ဓိၤနုာ်ဓိၤစံးဝဲဒၣ်.

၈. **ပှၢ်ဘု** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဝါဘုလၢဆၢၣ်ပှၢ် ဒီးပထုးဂံာ်ဂုာ်ဝဲ န့ၣ်ပစံးလၢပှၢ်ဘုလီၤ. ပှၤတဂၤပှၢ်ဘုလၢဆၢၣ်ပှၢ်လီၤ.

၉. **ကပှၢ်ကဟ်, ကပှၢ်ခိၣ်လူၢ်လီၤ,** တၢ်ခဲလၢာ်န့ၣ်ကွၢ် လၢကပှၢ်အကျါတက့ၢ်.

၁၀. **ကွဲးပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကွဲးလံာ် ဒီးပဘၣ်ယိၣ်ကကမၣ်ဒီး ပကွဲးကယီကယီလီၤတံၢ်လီၤဆဲး ဒီးပစံးလၢပကွဲးပှၢ် လီၤ. ကွဲးပှၢ်လံာ်ကယီကယီတက့ၢ်. ကကမၣ်ဘၣ်ဖုး လီၤ.

၁၁. **ဆၢၣ်ပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဆၢၣ်တကလုာ်လၢပမၤခံဆိ ဒီးပ ဂံာ်ဂုာ်ဝါဘုန့ၣ်ပစံးလၢဆၢၣ်ပှၢ်လီၤ. ဆၢၣ်ပှၢ်န့ၣ်ပပှၢ် ဝါဘုဂ့ၤကၢ. ဆၢၣ်ပှၢ်ဆၢၣ်ဟ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၂. **တပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတလၢၤမၤန့ၢ်ပှၤလၢထးတကလုာ် အကနၣ်ဒ်ထးပျုသိးဘၣ်ဆၣ် ဒီးအကနၣ်တဒ့ၣ်ဘၣ် ဒီးတဒဲတအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်အိၣ် ဒီးအကဘျၢၣ် ဒီးပစံးလၢတ ပှၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထးလၢပခူၣ်တၢ်တကလုာ်န့ၣ်ပမၤ ဒီးအ တိၢ် ဒီးပခူၣ်တၢ်တကလုာ်န့ၣ်ပမၤဒီးအတိၢ် ဒီးပခူၣ်ဟိၣ်

ဒိၣ်, ပရူၣ်တၢ်ပှၤ, ပထိၣ်ခုး, ဒီးပကိးလၢတပှာ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢတပှာ်တကျုၤလီၤ.

၁၃. **နီၣ်ပှာ်** န့ၣ်ပနဲဝဲၣ်လှၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဂ့ၢ်လှၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပနဲတၢ်သဘံၣ်ဒ်သံၣ်ကနၣ်အသိး ဒီးပပှာ်ကဆှၣ်သ့ၣ်စိၤဝၣ်စိၤ န့ၣ်ပကိးလၢနီၣ်ပှာ်လီၤ. နီၣ်ပှာ်န့ၣ်နီစုမ့ၢ်သၢဘိစိၤလီၤ. ဒီးပပှာ်ဘျုပှာ်ကဆှၣ်သ့ၣ်ကဆှၣ်ဂ့ၤကၢ. နီၣ်ပှာ်နီၣ်ဟ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၄. **ဘၣ်ပှာ်** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဘၣ်တြူၣ်လိာ်သး ဒီးပစံးလၢဘၣ်ပှာ်လီၤ. ထိရိၤတၢ်ဘၣ်တြူၣ်လိာ်အသးန့ၣ်ပစံးလၢဘၣ်ပှာ်လိာ်သးလီၤ. ပမဲခိၣ်ဘၣ်ပှာ်လိာ်သးလ့ၤဝဲလီၤ. ကဆိမဲဘၣ်ပှာ်ဒီးလၢၢ် ဒီးအခိၣ်လ့ၤဝဲလီၤ. သ့ၣ်ယၢၣ်ယံးဘၣ်ပှာ်လိာ်သးလ့ၤဝဲလီၤ. ဘၣ်ပှာ်ဘၣ်ဟ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၅. **မၤပှာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးကယီယီ ဒီးပစံးလၢမၤပှၤမၤဝဲၤလီၤ. ပမၤတၢ်န့ၣ်ပဘၣ်မၤပှာ်မၤဝဲၤကယီကယီလီၤတံၢ်လီၤဆဲးလီၤ.

၁. **ပှၤ**န့ၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်တၢ်တဘိသတးကလာ် ဒီးပစံးလၢပတိၢ်တၢ်ပှၤကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤတိၢ်အမဲပှၤလာ် ဒီးဟိၣ်ဝဲလီၤ. ပအိၣ်မ့ၤတမီ ဒီးပစံးလၢအိၣ်မ့ၤပှၤကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤမိၣ်ထိၣ်မ့ၤတမီပှၤကလာ်လီၤ.

၂. **ပှၤတလှၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဒိၣ်တၢ်ဖှၣ် ဒီးဘိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢမၤသးပှၤတလှၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢပှၤသလှၤစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဒိၣ်တၢ်ပှၤတလှၤဖှၣ်တြံးစိၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၤတလှၤပးတလးလီၤ.

၃. **ပှၤတလှၤပးတလး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဝ့ၤပနုတိၢ်ပစိးတၢ် ဒီးပစံးလၢတိၢ်ပှၤတလှၤပးတလးလီၤ. ပှၤတဂၤတိၢ်ထွံၣ်တနုပှၤတလှၤပးတလးလီၤ. ပှၤခံဂၤတိၢ်လိာ်သးပှၤတလှၤပးတလးလီၤ. ပှၤခံဂၤတိၢ်လိာ်သးပှၤတလှၤပးတလးလီၤ.

ပှၤထိၣ် (ကွၢ် ၁၁.)

၄. **ပှၤတါ** န့ၣ်စနၢ်တပၢၢ်ဘၣ်. မ့ၢ်တလၢၤဘါထုကဖၣ်တၢ်လီၤ.

၅. **ပှၤစံၢ်ပှၤပး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟာ်တၢ်ကံးညာ်တဘ့ၣ်တပှၤတဘ့ၣ်တပှၤ ဒီးတွံၢ်လဲာ်အသးလၢယီခိၣ်ယီလာ်ပြါဆံၢ်ပြါဆဲန့ၣ်ပစံးလၢမၤသးပှၤပံၢ်ပှၤပးလီၤ.

၆. **ပှၤပှၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်မ့ၤကြူးကြူး ဒီးပစံးလၢအိၣ်မ့ၤပှၤပှၤလီၤ. အိၣ်မ့ၤပှၤပှၤတ့ၤအဘျုးအိၣ်နၤတက့ၢ်.

၇. **ပှၤသလှၤ** န့ၣ်ဒ်ပှၤသလှၤအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဒိၣ်တၢ်ဖှၣ်ဝဲ ဒီးဘိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢမၤသးပှၤသလှၤလီၤ. ပှၤတဂၤပှၤသလှၤတထိဘၣ်.

၈. **စပှၤစပး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟာ်တၢ်ကူတၢ်သိးလၢပတချုးဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဒၢနၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးဆူတလါပှၤ ဒီးပတချုးဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢစပှၤစပးလီၤ. ဟ်တၢ်ကူတၢ်သိးစပှၤစပးဒ်န့ၣ်တဂ့ၤ, ဟ်ချုးကစီဒီတက့ၢ်. ဒၢနၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးဆူတလါပှၤကစီဒီတက့ၢ်. ဒၢနၢ်စပှၤစပးတဂ့ၤ. ဒီးပစံးလၢစပံးစပှၤစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၉. **စပှၤစပး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်ပစ့ၢ်မ့ၤ ဒီးပစံးလၢအိၣ်မ့ၤစပှၤစပးလီၤ. ပှၤတဂၤ ဒီးသါကအိၣ်မ့ၤန့ၣ်အိၣ်ဝဲစပှၤစပးဒီးဟးဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢတပှၤတပးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁၀. **တပှၤတပး** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်သိးဒီးစပှၤစပးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဒၢနၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးဆူတၢ်ပှၤတၢ်လီၢ်လၢပတချုးဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဟာ်တၢ်ကူတၢ်သိးလၢပတချုးဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢတပှၤတပးလီၤ. ဟ်ဆှစိၤယၣ်စိၤတပှၤတပးဒ်န့ၣ်တဂ့ၤ. ချုးကစီဒီတက့ၢ်.

၁၁. **ထိၣ်ပှၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သံစိၣ်လၢအှၣ်ဘၣ်ဒးစိၤန့ၣ်ပစံးလၢထိၣ်ပှၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပှၤထိၣ်လီၤ. ထိခိၣ်တနုသံ ဒီးထိၣ်ပှၤလံတအှၣ်နီၢ်နီၢ်ဒံးဘၣ်. ထိၣ်ပှၤဒံးစိၤလီၤပှၤထိၣ် ဒီးထိၣ်ပှၤန့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ထိၣ်ပှၤထိၣ်ပးစံးဝဲဒၣ်.

၁၂. **ပှိၢ်ပှၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖိၣ်တံၢ်တၢ်ဒီးဟိၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဒဲပှၤဂၤလၢပစုညါသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပှိၢ်ပှၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှိၢ်ပံးပှိၢ်ပှၤလီၤ. ပှၤတဂၤအဖိဟိၣ်ဒီးပှိၢ်ပံးပှိၢ်ပှၤဝဲလီၤ. ယှၢ်တနုယှၢ်လၢနီၣ်ကျါဒီးစပှိၢ်ပံးပှိၢ်ပှၤဒီးန့ၢ်ဝဲလီၤ.

၁၃. **အံၣ်ပှၤ** န့ၣ်မ့ၢ်အံၣ်နီအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကလံၤထိၣ်ဝဲဆူပှၤကညီခံတခီန့ၣ်ပစံးလၢအံၣ်နီအံၣ်ပှၤလီၤ. အံၣ်နီအံၣ်ပှၤစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပှၣ်တလှၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤအသးကဖၢလၢဖၢကထိဒီးပစံးလၢပှၣ်တလှၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပှၣ်သလှၣ်စဂီးလီၤ. ပှၤတဂၤအဟၢဖၢဒိၣ်ပှၣ်တလှၣ်လီၤ. သရိၢ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးကဖၢဒီးပကွၢ်မၤသးပှၣ်တလှၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပှၣ်သလှၣ်စကီးလီၤ.

၃. **ပှၣ်ပှၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီပှိၢ်ဒၢန့ၣ်ပစံးလၢပှိၢ်ဒၢသိၣ်ပှၣ်ပှၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤပှိၢ်ဒၢသိၣ်ပှၣ်ပှၣ်လီၤ. ဒီးပတိၢ်ချိၣ်အချၢသိၣ်ပှၣ်ပှၣ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၣ်ပှၣ်ပိၣ်ပိၣ်လီၤ.

၄. **ပှၣ်လံၣ်ပှၣ်လှ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဟၢဖၢဖၢဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံလှၤလီၤထွံလၢထံငီဒိၣ်ဝးဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢမၤသးပှၣ်လံၣ်ပှၣ်လှလီၤ. ထံလှၤထိၣ်ဖိလၢထံဖံးခိၣ်ဝးဝဲပှၣ်လံၣ်ပှၣ်လှလီၤ.

၅. **ပှၣ်တလှ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟၢဖၢဒိၣ်ဂဲအဖံးဆၢတလှၢ် ဒီးပစံးလၢပှၣ်တလှလီၤ. ပှၤတဂၤအဟၢဖၢပှၣ်တလှလီၤ.

၆. **ပှၣ်လံၣ်ပှၣ်လှၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဝၣ်ထီဒုထိၣ်ဖိလၢထံဖံးခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်သူတၢ်သၣ်ထိၣ်ဖိလၢထံဖံးခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢထိၣ်ဖိပှၣ်လံၣ်ပှၣ်လှၣ်လီၤ. ဝၣ်ထီဒုထိၣ်ဖိလၢထံဖံးခိၣ်ပှၣ်လှၣ်ပှၣ်လှၣ်လီၤ. ယီၤသၣ်ထိၣ်ဖိပှၣ်လှၣ်ပှၣ်လှၣ်စံး

ဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးလၢထီၣ်ဖီပူၣ်လူပူၣ်လူစကီးလီၤ. ပူၣ်သလူကွၢ်

၁. **ပူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢတလၢကဟ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပူၤလီၤ. ပူၤကွံာ်, လဲၤပူၤ, က့ၤပူၤ, လီၢ်ခံပူၤစံးဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ပူၤကွံာ်ယၢၤ ဒီးတထံၣ်ဘၣ်ယၢၤဘၣ်. နလဲၤတၢ်ပူၤထံပှံၤလိာ်လဲၣ်. စလဲၤတၢ်ပူၤထံသၢလိာ်လီၤ. စလဲၤတၢ်စလီၢ်ခံပူၤတစိၢ်ဒီးအဝဲတဂၤဟဲလၢစလီၢ်ခံလီၤ. စခးတၢ်ဒီးပျ်တဘ့ၣ်လဲၤပူၤကွံာ်သ့ၣ်ခံလီၤ.

၂. **ပူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်အသးကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ခၢၣ်သးမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကပီၤလီၤပျိမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကအိဝဲအထူၣ်ဖျိမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်တြီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံကျိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပချၣ်ကအိဟီၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပူၤလီၤ.စံာ်ပူပျိပူၤ,ခုးကျၣ်ပူၤ,ဟံၣ်ပူၤ,တၢ်တြီပူၤ,သ့ၣ်အိပူၤ,ဝ့ၢ်ပူၤ,တၢ်ပူၤ,ဒၢးပူၤ,ဟံၣ်ပူၤ,ထံပူၤ,သးကံၢ်ပူၤ, ဟၢဖၢပူၤ, လံာ်ပူၤ, တဝီပူၤစံးဝဲလီၤ. တၢ်လၢပူၤန့ၣ်အါဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤဟးလၢပျိပူၤ ဒီးသံးနာ်တဆိလီၤ. မၤဟံၣ်လၢတဝီပူၤတက့ၢ်. ထံပူၤတပူၤယိာ်သမိး. ဖဲဟၢဖၢပူၤအိၣ်ဒီးပှာ်လီၤ.

၃. **ပူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်တစဲးဖိဓိၤန့ၣ်ပစံးလၢပူၤလီၤ. လါထီၣ်ပူၤပသ့ၣ်ညါဓိၤလီၤ. ကဘီအိၣ်လၢပိၣ်လဲၣ်ပူၤဖျါပူၤပထံၣ်ဓိၤလီၤ.

၄. **ပူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီကီးအသံၣ်မါသံၣ်ဝၤလၢပူၤဖိလံၤ. ပှၤအိၣ်ဒီးပူၤဖိတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ထဲပှၤတနီၤနီၤလီၤ. ပှၤကညီနာ်တအိၣ်ဘၣ် ဒီးပူၤဖိလၢအါဘၣ်.ပှၤကညီအိၣ်ဒီးပူၤဖိစံးဝဲဒၣ်.

၅. **ပူၤကွံာ်** န့ၣ်ထီရီၤတၢ်တလၢကွံာ်န့ၣ်ပစံးလၢပူၤကွံာ်လီၤ. ကသ့ၣ်ပတီၤပူၤကွံာ်ပှၤလီၤ. ချံလဲၤပူၤကွံာ်ပှၤခံဘ့ၣ်ညါတ့ၢ်လီၤ.

ပူၤပူၤ(ကွၢ် ၃၃,၄၄)

၆. **ပူၤဝဲၤ** န့ၣ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. ပူၤဝဲၤမ့ၤနကပူၤအိၣ်စတၢ်လဲၢ်. စကဟ့ၣ်အိၣ်ကလီမးနၤလီၤ. ပူၤဝဲၤနကမၤယၢၤဒီးအလဲလဲၣ်. စကမၤန့ၢ်ကလီန့ၢ်နၤလီၤ.

၇. **ပူၤဖျဲး** န့ၣ်မ့ၢ်ပထူၣ်ဖျဲးထီၣ်လၢတၢ်နးနၢ်ဖိုၣ်အပူၤ, လၢတလၢၢပံၤယီၤအစုပူၤ ဒီးပစံးလၢပူၤဖျဲးလီၤ. ပမ့ၢ်ဟးထီၣ်လၢပဒၢၣ်ပဒါအစုပူၤန့ၣ်ပစံးလၢပူၤဖျဲးလီၤ. ပှၤကညီတဖၣ်ပူၤဖျဲး ဒီးတလၢၢအစုပူၤလၢပှၤအဲကလံးပဒိၣ်အစိၤအံၤလီၤ. ပူၤဖျဲးန့ၣ်မၤသးဒ်ပဟးတလၢကွံာ်တၢ်နးတၢ်ဖိုၣ်ဒီးပစံးလၢပူၤဖျဲးလီၤ.

၈. **ပူၤလ့ၢ်ဂီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပသးပှၢ်အကလုၢ်လၢပျၢၤန့ၣ်ပပနၢသူပနၢဂီၤတၢ်န့ၣ်စံးဝဲလၢပူၤလ့ၢ်ဂီၤလီၤ. ဒီးတနီၤနီၤစံးလၢပူၢ်လဲၢ်ဂီၤလီၤ. စီၤသီတနီၤနီၤပူၤလ့ၢ်ဂီၤဟံၣ်ထူၣ်လီၤ.ဒီးပှၤခဲကနံၣ်အံၤစံးဝဲလၢပနၢဂီၤလီၤ.

ဟံၣ်ထူၣ်တဘိပူၤလ့ၢ်ဂီၤ ဂဲၤတပိၤအလိၢ်လီၤဒီ
ဟံၣ်ထူၣ်ခံဘိပူၤလ့ၢ်ဂီၤ ဖိန့ၢ်ပျုၤအဆိဖါဂီၤ.
ဆူၣ်တပိၤအလိၢ်လီၤဒီ အိၣ်အိကလီမ့ၢ်ဆ့ၣ်ညီ

၉. **ပူၤလဲာ်** န့ၣ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. ပူၤလဲာ်နပၢ်ကတိၢ်နၤန့ၣ်နမၤဘၣ်နပၢ်မနၤတမံၤလဲၣ်. ပှၤတဂၤသးသယု့ၢ်ဘၣ်အမါပူၤလဲာ်အိၣ်မ့ၤတနာ်ဘၣ်န့ၣ်ပကမၤဒ်လိၣ်. နမၤတၢ်ပူၤလဲာ်နအိၣ်မ့ၤတချုးဘၣ်န့ၣ်မ့ၢ်နဘၣ်မနၤလဲၣ်. ကစၢ်ယွၤဟ်ဟ်လီၤတဲာ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ချအံၤပှာ်လဲာ်ပဂံၢ်တဘၣ်ဘၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒူပူၤလဲာ်တပျုၤဘၣ်ခ့ဘၣ်လီၤ.

၁၀. **ပူၤလီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆါပှၤလီၤသလဲးအလီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လီၤဆၢၣ်အလီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပူၤလီၢ်လီၤ. စခိၣ်ဘၣ်ဆိးပူၤလီၢ်ဆါကၢ. ဝဲၢ်ကလီးပူၤလီၢ်. ခိၣ်တီၢ်တိပူၤလီၢ်စံးဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပူၤလီၢ်ပူၤတ့ၤလီၤ. ပူၤလီၢ်ပူၤတ့ၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၁. **ကပူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ကျဲအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပလ့ၢ်လီၤဟီၣ်ခိၣ်လီၤစ့ၤလီၤဒီန့ၣ်ပစံးလၢကျဲကပူၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢကျဲဓိၤကပူၤဓိၤစကီးလီၤ.

၁၂. **ကိာ်ပူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပထါခိၣ်ပူၤန့ၣ်ပစံးလၢကိာ်ပူၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢထါခိၣ်ကိာ်ပူၤလီၤ. ပှၤတဂၤအီထီၣ်ကိာ်ပူၤဖးလဲၢ် ဒီးအိၣ်ယိၣ်မ့ၤလီၤ. တၢ်အိၣ်ဒီးအကိာ်ပူၤကီးမံၤဒဲးလီၤ.

၁၃. **လီၢ်ပူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်အလီၢ်တကဝီၤ ဒီးခူဒီးဝ့ၢ်ဒီးဒူဒီးတဝီ ဒီးပစံးလၢကီၢ်ပူၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤလီၤ.ပအိၣ်တၢ်ဖဲကီၢ်ပူၤအံၤပှၤကညီကဲလၢကီၢ်ချုးတဂၤလီၤ. ပမ့ၢ်အိၣ်ထံတလိာ်ဟီၣ်ခိၣ်တကဝီၤ ဒီးပစံးလၢကီၢ်ပူၤလီၤ. ဒီးတမ့ၢ်ဘၣ်ထံဖိဘၣ်. မ့ၢ်ထံဖးဒိၣ်တလိာ်. ဟီၣ်ခိၣ်ဖးလဲၢ်တကဝီၤ ဒီးပစံးလၢကီၢ်ပူၤလီၤ. ပအိၣ်လၢကီၢ်ပူၤလၢတဝဲၣ်အံၤမ့ာ်ဝဲလီၤ.

၁၄. **ခံပူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပခံအဖျိလၢပအံၣ်လီၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢခံပူၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢခံပူၤခံတ့ၤလီၤ. ပှၤအံၣ်ဆါဟဲလီၤလၢအခံပူၤန့ၣ်လီၤ.

၁၅. **ဃံၤပူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပလီၤဃံၤသပြူကလာ် ဒီးပစံးလၢဃံၤပူၤကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်ဘၣ်တိၢ် ဒီးဃံၤပူၤလီၤ. ပှၤဆဲးခ့ယု့ၢ်ဒီးခ့ယု့ၢ်ဃံၤပူၤဒီးသံဝဲလီၤ.ဒီးပစံးလၢဃံၤသပူၤကလာ်လီၤ.

၁၆. **စုပူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပစုညါသးသကီၤသးန့ၣ်ပစံးလၢစုပူၤလီၤ. စဟ့ၣ်တၢ်လၢပှၤတဂၤအစုပူၤဒီးဟံးဆၢဝဲလီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢစုပူၤခိၣ်ပူၤလီၤ. ဒီးပအိၣ်လၢပဒိၣ်ပၢဘၣ်ပှၤအလီၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပအိၣ်လၢပဒိၣ်အစုပူၤလီၤ.

၁၇. **ဆဲးအပူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်သက့ၤတၢ်ပူၤ ဒီးပစံးလၢဆဲးအပူၤလီၤ. ခုးတလီၢ်ဘ့အိၣ်ဆဲးအပူၤလီၤ. သပၢၤတဖျၢၣ်ထံအိၣ်ဆဲးအပူၤလီၤ.

၁၈. **တပူႇဢီ** ၼ္ႂ်မွၵ်တၢၵ်ဢိၼ်ၾိၼ်ဝဲၼ္ႂ်ပၵ်းလၢဢိၼ်တ ပူႇဢီလီႈ. ပႃႇတၾၼ်ၼ္ႂ်တဢိၼ်လီႈဖးဘၼ်. ဢိၼ်ဝဲ တပူႇဢီလီႈ. ႁၼ်ၾိၼ်ပၼၵ်တပူႇဢီဢၢါၼ္လီႈ.

၁၉. **တပူႇၼၼ်** ၼ္ႂ်မွၵ်တၢၵ်ဢိၼ်လၢဢယႃႇ ဢီးပႃႇဢလီၵ်ၼ္ႂ် ပၵ်းလၢဢိၼ်တပူႇၼၼ်လီႈ. ပႃႇတၾၼ်တဢိၼ်ဘၼ် တပူႇဢီဘၼ်. ဢိၼ်ဝဲတပူႇၼၼ်လီႈ.

၂၀. **တပူႇ** ၼ္ႂ်မွၵ်ပႃႇကညီတၾုၼ္ႂ်ပၵ်းလၢပႃႇကညီတ ပူႇလီႈ. ပႃႇကညီတပူႇဢိၼ်ဆံဆဲၼ်ၵလီႈ .

၂၁. **တပူႇလၢၵ်လၢၵ်** ၼ္ႂ်မွၵ်တၢၵ်ဢိၼ်ၵိဵးပူႇၼဲး ဢီးပၵ်းလၢ တပူႇလၢၵ်လၢၵ်လီႈ. ပႃႇဢိၼ်တပူႇလၢၵ်လၢၵ်ၼ္ႂ်မွၵ်ဢိၼ် ဝဲၵိဵးပူႇၼဲးလီႈ. ပႃႇဢိၼ်တပူႇလၢၵ်လၢၵ်ၼ္ႂ်ပထံၼ်ပ ဝဲတၵိဵးဘၼ်.

၂၂. **တၢၵ်ပူႇ** ၼ္ႂ်မွၵ်ထီရီႈႁိၼ်မိၼ်ပူႇၼ္ႂ်ပၵ်းလၢတၢၵ်ပူႇ တၢၵ်တွႇလီႈ. ၜိၼ်လီႈလၢဆူတၢၵ်ပူႇၵ်းဝဲၼၼ်. တၢၵ် ပူႇတပူႇဢႃႇကမွၵ်ကၢၵ်သူၼ်ပူႇသႃ.

၂၃. **တၢၵ်ပူႇတၢၵ်လီၵ်** ၼ္ႂ်မွၵ်ထီရီႈတၢၵ်ဢိၼ် ဢီးဢပူႇလၢပ ၼၢတၢၵ်သုၼ္ႂ်မွၵ်ပၵ်းလၢတၢၵ်ပူႇတၢၵ်လီၵ်လီႈ. လီမိၼ္ႂ် မွၵ်တၢၵ်ပူႇတၢၵ်လီၵ်လီႈ. ၼွၼ်မွၵ်ၵွႇ, ကု မွၵ်ၵွႇ, တလါ မွၵ်ၵွႇ, ၵိမွၵ်ၵွႇပၵိဵးလၢတၢၵ်ပူႇတၢၵ်လီၵ်ခဲလၢၼ်လီႈ. ႁၼ်ဘုဆူတၢၵ်ပူႇတၢၵ်လီၵ်တပူႇပူႇတကွၵ်.

၂၄. **တီပူႇ** ၼ္ႂ်မွၵ်ပတၵ်းဘၼ်. ပၵ်းလၢတီပူလီႈ. ဢီးမွၵ် တၢၵ်ဢိၼ်မႆႇဢိၼ်ၾိူးဝဲလၢပဘုၼ်ဒၢၼ္ႂ်ဢိၼ်မႆႇဢိၼ် ၾိူးၼ္ႂ်ပၵ်းလၢတီပူလီႈ. တီပူႇၼ္ႂ်ပတၵ်းဘၼ်. ·ပ ၼၵ်တၼုတီပူဆူပွၵ်လၢၵ်ၵျါလီႈ. ပတၵ်းဘၼ်လၢတီ ပူႇဘၼ်.

၂၅. **တီၵ်ပူႇ** ၼ္ႂ်မွၵ်တၢၵ်ဢၶၢၼ်သးဆဲးဢကၼူႇဢီးပၵ်းလၢ တီၵ်ပူႇလီႈ. ႁံၼ်တၾျၢၼ်တီၵ်ပူႇဢိၼ်ဢပျ်တဆံ လီႈ. ၶုးတီၵ်ပူႇဢိၼ်ယၢၵ်စီႈပျံႇၵ်းဝဲလီႈ. ထီရီႈတၢၵ် ၶၢၼ်သးဆဲးကၼူႇၼ္ႂ်ပၵ်းလၢတီၵ်ပူႇလီႈ.

၂၆. **ထုၼ်ပူႇ** ၼ္ႂ်မွၵ်ပထုၼ်မိၼ်ထုၼ်ၾျိလၢပဆံၼ်ဆါႁဲ ထိၼ်ဢလီၵ်ၼ္ႂ်ပၵ်းလၢထုၼ်ပူႇလီႈ. ပႃႇကညီဆံၼ် ဆါႁဲထိၼ်လၢထုၼ်ပူႇလီႈ. ထုၼ်ပူႇထုၼ်တွႇၵ်းဝဲ ၼၼ်.

၂၇. **ထိၼ်ပူႇ** ၼ္ႂ်မွၵ်ထိၼ်တၾၼ်ၼ္ႂ်မႃႇဢၼ်ၼ်လီၵ်ၿလီၵ်, ဢိၼ်လီၵ်လၢသုၼ်ကဢိပူႇ ဢီးပၵ်းလၢထိၼ်ပူႇလီႈ. ထိၼ်ပူႇဢိၼ်လၢသုၼ်ဢိပူႇလီႈ. ထိၼ်ပူႇဢိၼ်လၢ ႁိၼ်မိၼ်ပူးတၼီႈလီႈ.

၂၈. **ၼၵ်ပူႇ** ၼ္ႂ်မွၵ်ပၼၵ်ဢၾျိလၢပၼၵ်ပူႇလၢပၼၵ်ႁူတၢၵ်ၼ္ႂ် ပၵ်းလၢၼၵ်ပူႇလီႈ. ပႃႇကညီၼၵ်ကူတၢၵ်လၢဢၼၵ်ပူႇ လီႈ.

၂၉. **ၼွၼ်ပူႇ** ၼ္ႂ်မွၵ်ပဒါလီႈၵျိၼ်ဢကၼူႇဆဲးလၢ ဢီးပၵ်း လၢၼွၼ်ပူႇလီၼ်သးလီႈ. ၼဒါလီႈၵျိၼ်ခံဘုၼ်ဢီးၼွၼ်ပူႇ လီၼ်သးထီကဲၼ်ဆီးလီႈ. မႃႇၼွၼ်ပူႇလီၼ်သးဘၼ်ၼး မီႈတကွၵ်.ထီရီႈတၢၵ်ဆဲးလၢၼ္ႂ်ပၵ်းလၢၼွၼ်ပူႇလီႈ.

၃၀. **ၼီၵ်ပူႇ** ၼ္ႂ်မွၵ်စီႈပႃႇႁံၼ်ပူႇၼ္ႂ်ပၵ်းလၢၼီၵ်ပူႇလီႈ. ဢီးပၵ်း ဢီးဢဆီလၢၼီၵ်ပူႇစီႈပူႇလီႈ. စီႈလီၵ်စီႈပႃႇ ဢိၼ်လၢၼီၵ်ပူႇစီႈပူႇၵ်းဝဲၼၼ်.

၃၁. **ၼီတပူႇ** ၼ္ႂ်မွၵ်တၢၵ်တဢိၼ်ဘၼ်ဝဲၵိဵးပူႇၼဲး ဢီးပၵ်း လၢတဢိၼ်ဘၼ်ၼီတပူႇလီႈ. ပႃႇတဂႃႇႁၢး ဢီးၜယု တထံၼ်ဘၼ်ၼီတပူႇဘၼ်. ယၼ်တဘုၼ်ႁါမၵ်ဢီးၜယု တဢိၼ်မးၼီတပူႇလီႈ. ၵီႈလၢၼူးၼ္ႂ်တဢိၼ်ဘၼ် လၢၵီၵ်ဢႃႇၼီတပူႇဘၼ်.

၃၂. **ၼီၵ်ပူႇ** ၼ္ႂ်မွၵ်ပႃႇလၢပျႃကိဵးဢမါလၢၼီၵ်ပူႇၼီၵ်ၿလီႈ.

၃၃. **ပူႇပူႇ** ၼ္ႂ်မွၵ်တၢၵ်တလၢတၸဲးၿၼ္ႂ်ပၵ်းလၢပူႇပူႇ လီႈ. ၜလဲႇတၢၵ်ပူႇပူႇဢီးပႃႇႁဲလၢၜလီၵ်ခံလီႈ. ထံ တလီၼ်ၿၼဲမီႈဢီးၜံၼ်ပူႇပူႇလီႈ.

၃၄. **ပူႇပူႇ** ၼ္ႂ်မွၵ်ပလီႈမဲၵ်ၼ္ႂ်ပၵိဵးလၢတၢၵ်ပူႇပူႇလီႈ. တၢၵ်ပူႇပူႇၼ္ႂ်ပူႇသိၼ်ပူႇပူႇလီႈ. ဢီးပၵ်းလၢထိးပၢၼ် ၜၵိဵးလီႈ.

၃၅. **ၾၼ်ကပူႇ** ၼ္ႂ်မွၵ်ပဆိၼ်ကဲႇမုၼ်ဢူဢလီၵ်, ပၿဢိၼ် မွႇဢလီၵ်ဢီးပၵ်းလၢၾၼ်ကပူႇလီႈ. ဢီးပၵ်းဢီးဢဆီ လၢၾၼ်ကပူႇၾၼ်ကတွႇလီႈ. ၿဢိၼ်မွႇလၢၾၼ်က ပူႇၼ္ႂ်တကွၵ်.

၃၆. **မႃႇပူႇ** ၼ္ႂ်ပမႃႇတၢၵ်ၼ်ကၽိူးၼ္ၵ်ပႃႇ ဢီးပကတီႈၵွၵ်လီၼ် တၢၵ်မွၵ်ၵွႇ, ပၵဲႇပျူၵ်မွၵ်ၵွႇ, ပၵ်းလၢမႃႇပူႇလီႈ. ဢီးပ ၵ်းလၢမႃႇပူႇမႃႇၽိူးလီႈ. တလၢႃမွၵ်သါကၜါပႃႇတ ဂ ဢီးၜလဲႇကတီႈကွႇဢီႈၼ္ႂ်မွၵ်ၜမႃႇပူႇမႃႇၽိူးဢီႈ လီႈ. လဲႇမႃႇပူႇမႃႇၽိူးပႃႇတဂႃႇလၢတလၢႃၜပူႇတ ကွၵ်. ဢီးကၜၵ်ယုၼ်ရူးႁဲဢုၼ်ကွႇၶိၼ်ကွႇပႃႇၼ္ႂ်ပၵ်း လၢမႃႇပူႇမႃႇၽိူးပႃႇၜၵိဵးလီႈ.

၃၇. **လီၵ်ပူႇ** ၼ္ႂ်မွၵ်ပယီၵ်ဘုဢလီၵ်, ပပူဘုဢလီၵ်ဢီးဘုဘိ လၢဢသးတဢိၼ်လၢႃဘၼ်ၼ္ႂ်ဢိၼ်ဝဲဝဲၼ္ႂ် ဢီးပၵ်း လၢလီၵ်ပူႇလီႈ. ဢီးပၵိဵး ဢီးဢဆီလၢလီၵ်ပူႇလီၵ် ၵျါလီႈ. လီၵ်ပူႇၼ္ႂ်လီၵ်ဢိၼ်ဢၢါဝဲ ဢီးပၵိဵးလၢလီၵ် ပူႇလီႈ.

၃၈. **ယီႈပူႇ** ၼ္ႂ်မွၵ်ပႃႇကညီလီႈတၢၼ်သတူႇကလၼ် ဢီးပ ၵ်းလၢလီႈပူႇလီႈ. ပႃႇတဂႃႇထိၼ်သုၼ် ဢီးဢၜုထုၼ် ၽိူးဢီးလီႈပူႇလီႈ. ပႃႇတဂႃႇထိၼ်ယီ ဢီးလီႈပူႇက လၼ်သီႈ.

၃၉. **တၼ်ပူႇ** ၼ္ႂ်မွၵ်တၢၵ်ၿတၢၵ်လံႇမႃႇဢပူႇလၢႁိၼ်မိၼ်လၼ် ၼ္ႂ်ပၵ်းလၢတၼ်ပူႇလီႈ. သုၼ်တၼ်ပူႇ, ဘါတၼ်ပူႇလၢ ႁိၼ်မိၼ်လၼ်လီႈ.သပူႇကွၵ်(၁၅)

၄၀. **သံပူႇ** ၼ္ႂ်မွၵ်ပႃႇသံဝဲမံလီႈဝဲၼ်လီႈယႃႇသီး ဢီးပၵ်း လၢသံပူႇလီႈ. ပႃႇတဂႃႇမႃႇတကဲဢီးသံပူႇလီႈ. ဢီး

ပစံးလၢသပှၤကလာ်စကီးလီၤ.

၄၁. **အပှၤ** နူၣ်ထိရိၤတၢ်ပှၤနူၣ်ပစံးလၢအပှၤလီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်အပှၤ, ထိၣ်အပှၤ, ဘါအပှၤ, ခီအပှၤ. အပှၤအတၢ့ပစံးဒီးအဆိၣ်နူၣ်လီၤ.

၁. **ပှ** နူၣ်မ့ၢ်မိာ်လၢပထူလၣ်နူၣ်ပကီးပှလီၤ. ပမ့ၢ်ထူမိာ်လၢပမၤညါသူးနူၣ်ပကီးလၢပှလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢမိာ်စိၤပှစိၤလီၤ. ထူနူ့ၢ်ယၤလၢပှတဖျၢၣ်တကၠၢ်. စကအီလီၤ.

၂. **ပှပှ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီညီၣ်ဝဲနူၣ်သိၣ် ဒီးပစံးလၢသိၣ်ပှပှလီၤ. ပှၤတဂၤညိၣ်သိၣ်ပှပှစံးဝဲဒၣ်. ထိရိၤပအူတၢ်သိၣ်ဒ်ပညိၣ်သိး ဒီးပစံးလၢသိၣ်ပှပှလီၤ. ဘိၣ်သအိၣ်အူအစုမှၣ်သိၣ်ပှပှလီၤ.

၃. **ပှလှ** နူၣ်မ့ၢ်အံၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဘှၣ်လၢတလဲၢ်ဘၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးအံၣ်ပှလှလီၤ. သ့ၣ်ဘၣ်တဘှၣ်အံၣ်ပှလှတလဲၢ်ဘၣ်. ဒီးတၢ်ပှၤတလဲၢ်ဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢအံၣ်ပှလှလီၤ. တၢ်ပှၤအံၣ်ပှလှနူၣ်ပဘှးတတြိၢ်ဘၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၄. **ပှဝၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢတအိၣ်ဘၣ်အိဘၣ် ဒီးယုအိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိဖှိၣ်သံယာ်ကိၢ်နူၣ်ပစံးလၢပှဝၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအဝၤသံဒီးပှဝၢ်ဝဲဖှိၣ်သံယာ်ကိၢ်နးကၢ.

၅. **ပှဝှ** နူၣ်မ့ၢ်ဆၢအဆိလီၤ. တၢ်လၢပအိၣ်ဆၢဝဲနူၣ်ပစံးလၢဆၢပှဝှလီၤ. သကွံသၣ်မံဆၢပှဝှလီၤ. အံသၣ်ဆၢနူၣ်ပအိၣ်မၤသးဆၢပှဝှစံးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဆၢပှၣ်ဝှစကီးလီၤ.

၆. **ပှဝှ** နူၣ်မ့ၢ်ထိၣ်သဘၣ်ပှၤသိၣ် ဒီးပစံးလၢထိၣ်သဘၣ်ပှဝှလီၤ. ထိၣ်သဘၣ်တဘှၣ်ပှၤသိၣ်ပှဝှပှဝှစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၇. **ကပှ** နူၣ်မ့ၢ်တပိၢ်ထံနူၣ်ပှၤတနိၤနိၤကီးလၢကပှလီၤ. ကပှနူၣ်အိၣ် ဒီးအဘိပြၢ်တကလှာ်အဘိသွါတကလှာ်လီၤ. ကပှနူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်အဒုၣ်စၢ်နူၣ်မၤဝဲလၢတၢ်ကျိးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတပှစကီးလီၤ.

၈. **ကပှစိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီထူချံၣ်ဖိနီလီခိတဘှၣ်ဒီးအိၣ်မှၤလၢအပှၤနူၣ်ပကီးလၢကပှစိၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢကပှဘှၣ်ကပှစိၤလီၤ. ဒီးပှၤတနိၤနိၤကီးလၢတပှစိၤလီၤ.

၉. **စံၢ်ပှ** နူၣ်မ့ၢ်စံၢ်ဆၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပစံၢ်တၢ်ညၣ်ဒီးအံသၣ်နူၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢစံၢ်ဆၢစံၢ်ပှလီၤ. စံၢ်ဆၢစံၢ်ပှတၢ်ညၣ်ဒီးအံသၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၀. **ဆၢပှကလာ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆၢလၢဆၢဂ့ၤဝဲနူၣ်ပစံးလၢဆၢပှကလာ်လီၤ. ကနဲစီနူၣ်ဆၢပှကလာ်လီၤ. မ့မ့ၢ်တၢ်ဆၢလၢအဂၤတဖၣ်နူၣ်တဆၢဟပှဘၣ်. မ့မ့ၢ်တၢ်ဆၢလၢအဆၢဂ့ၤတဖၣ်နူၣ်ပအိၣ်ဒီးဆၢပှကလာ်လီၤ.

၁၁. **တပှဒီးကပှ** နူၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကီးတပိၢ်ထံလၢတပှလီၤ. တပှတပါ. ပကီးဒီးအဆိၣ်နူၣ်လီၤ.

၁၂. **တပှစိၤဒီးကပှစိၤ** နူၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပထူချံၣ်ဖိလၢပအိၣ်မှၤလၢအပှၤနူၣ်လီၤ. ထူနူ့ၢ်ယၤလၢတပှစိၤတဘှၣ်တကၠၢ်. စကအိၣ်မှၤလၢအပှၤလီၤ. ပှၤကညီလဲၤတၢ်လၢကျဲနူၣ်အိၣ်မှၤလၢတပှဘှၣ်တပှစိၤအပှၤလီၤ.

၁၃. **တီးပှ** နူၣ်မ့ၢ်ကဆီအခၣ်စူလီၤဝဲအနါစုၤနူၣ်ပစံးလၢကဆီခၣ်တီးပှလီၤ. ကဆီတဒုခၣ်တီးပှစူသမိး. ကမ့ၢ်ကၢ်ကဆီဖါသၢ. ဒီးပစံးလၢခၣ်တီးဘှၣ်ခၣ်တီပှဂစံးဒီးအဆိၣ်နူၣ်လီၤ .

၁၄. **အံၣ်ပှလှ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒီဘှၣ်လၢတလဲၢ်ဘၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢအံၣ်ပှလှလီၤ. သ့ၣ်ဘၣ်တဘှၣ်အံၣ်ပှလှစိၤနူၣ်ပကမၤမနုၤလဲၣ်.

၁. **ပှၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပိၢ်သိၣ်ဝဲပြၢ်ကဒံနူၣ်ပစံးလၢပှၢ်လီၤ. မှၣ်အိၣ်တၢ်ပှၢ်ပြးပြး, တၢ်ချံလၢပြၢ်နူၣ်ပဖၢလီၤဆူမှၣ်ပှၤဒီးပှၢ်သိၣ်ပြးပြးလီၤ.

၂. **ပှၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ချံလၢပဝဲာ်ပိၢ်ဖးဝဲနူၣ်ပစံးလၢပှၢ်လီၤ.ဘုခုဒီးဘုနိၢ်နူၣ်ပဝဲာ် ဒီးပှၢ်ဝဲလီၤ. ထိရိၤတၢ်ချံနူၣ်ပဝဲာ်ပှၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးမှၣ်အိၣ်ဝဲဒီးပှၢ်စကီးလီၤ. တၢ့ပှၢ်ဒီးသိၣ်ဝဲပြးပြးလီၤ. ဘုပှၢ်ဒီးဘုခုပှၢ်နူၣ်ပအိၣ်ဝံၣ်ကၢ.

၃. **ပှၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ညၣ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ,သဒိၣ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤယှၢ်လၢထံဖံးခိၣ်ပြးပြးဒီးပစံးလၢညၣ်ပှၢ်စကီးလီၤ. ညၣ်ဖးဒိၣ်လှၤအိၣ်ညၣ်ဖိဒီးညၣ်ဖိပှၢ်ဝဲပြးပြးလီၤ.

၄. **ပှၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်အထံးလၢပသူၣ်ပဖျးဝဲ ဒီးအလၣ်ဒ်ဘုခုလၣ်အသိးနူၣ်ပစံးလၢပှၢ်လီၤ. ဒီးပှၢ်နူၣ်အိၣ်ဝဲအကလှာ်ကလှာ်လီၤ.

၅. **ပှၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပပဒုၣ်ပှၤဂၤကျဲဒီးပစံးလၢပှၢ်ကျဲလီၤ.ပဒိၣ်ဟဲလံ, ပဒုၣ်ပဒိၣ်အကျဲတကၠၢ်. ပဒုၣ်ပသးပှၢ်အကျဲတကၠၢ်. အိၣ်လၢအမဲာ်ညါတဂ့ၤ.

၆. **ပှၢ်ကဘှဲ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၢ်တကလှာ်အသၣ်ဖျၢၣ် ဒီးဝါကျိၣ်ကလာ် ဒီးအသၣ်ထဲဘုခုချံတဖျၢၣ် ဒီးပကီးလၢပှၢ်ကဘှဲလီၤ. တၢ့ပဝဲာ်ဒီးပှၢ်ဝဲဝါကျိၣ်ကလာ် ဒီးမၤသးဝါကဘှဲဒဲဒီးပကီးလၢပှၢ်ကဘှဲလီၤ. ပှၢ်ကဘှဲပှၢ်ကဘှါစံးဝဲဒၣ်.

၇. **ပှၢ်ချိ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိယၢ်တကလှာ်နူၣ်မၤအပှၤလၢဟီၣ်ခိၣ်လာ် ဒီးဆိၣ်ထိၣ်အဝံဖျၢၣ်သလၢၣ် ဒီးအပှၤနူၣ်မၤသးကဆှၣ်ဒၣ် ဒီးအမိၢ်ပှၢ်ထဲစုမှၢ်ဒိၣ်ဒီးအမဲာ်ပှၤမၤသးဖှိးစိရိနူၣ်ပကီးလၢပှၢ်ချိလီၤ. ဒီးပှၤတနိၤနိၤကီးလၢပံၢ်ချိလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပှၢ်ချိပှၢ်ချါလီၤ. ပှၢ်ချိနူၣ်ပယိအိၣ်သိဝဲလီၤ.

၈. **ပှၢ်တိၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟူထိၣ်ကူၤလိာ်သး ဒီးဝဲာ်ဘုပှၢ်နူၣ်ဒီးတၢ့်ဝဲလၢနိၣ်ကှလီၤနူၣ် ဒီးဟ်နှာ်ဝဲဆူသံၣ်ဆိလိၢ်ပှၤနူၣ်ပစံးလၢပှၢ်တိၢ်လီၤ. ပှၤကညီဝဲာ်ပှၢ်တိၢ်နူၣ်ဒီးတၢ့်ဝဲ ဒီးစံးဝဲလၢပှၢ်တိၢ်နူၣ်ပျူၤစံးလၢစုဖးထူဖးလီၤစံးဝဲဒၣ်.

ပွႃ်ပိႃ်လႃတတွႃ်ဘဝ်ၶဝ်တၸဝ်ၼူဝ်ပၢ်ၶဝ်လႃၵိႃ်လဵႃ်ပူၢ ၸီးၵိုၢ ၶဝ်လႃဢၡျတမိ ၸီးၸဵးၶဝ်လႃၵိုၢသၵွႆပွႃ်ပိႃ်လိၢ. ၸီးၸုံၶဝ် လႃသဝ်ၸိလိႃ်ဢမိဝ်ထံးၼူဝ်လိၢ.

ပွႃ်ပိႃ်လႃပၵိုၢသၵွႆ ပွႃ်ပိႃ်လႃပၵိုၢၵၢဵႃ
ဢီးလႃညႃမ်ၶထံထုထံ ဢီးလႃညႃမ်ၶဖးထုဖး

၉. **ပွႃ်ပိႃ်** ၼူဝ်မွႃ်သဢီးဢၸိလိၢ. ၸီးမွႃ်ပထုတႃ်လႃဢ မိဝ်သၸဝ်တၸဝ်ၼူဝ်ပၸဵးလႃသဢီးပွႃ်ပိႃ်လိၢ. ပုၢတၵၢ ထုကုတၼုဢမိဝ်မၢသးသဢီးပွႃ်ပိႃ်လိၢ.

၁၀. **ပွႃ်ပိၢ** ၼူဝ်မွႃ်ပၸးတႃ်ၼူဝ်တႃ်ၵဝ်လႃတႃ်ၵူတႃ် သီးၸီးပၵီးလႃပွႃ်ပိၢလိၢ. ပွႃ်ပိၢၼူဝ်ပၸး ၸီးဢယႃၼူဝ် သးဝးဘြႃး ၸီးဢမိဝ်ၵးဢ သးၼူဝ်ပၵီးလႃပွႃ်ပိၢလိၢ. ၸီး ပၵီးၸီးဢၸိလႃပွႃ်ဘုဝ်ပွႃ်ပိၢလိၢ. ပွႃ်ပိၢၼူဝ်ပမံလႃဢ ပူၢၸီးပၸိၢၼုဝ်ဢုဝ်ပုၢတပႃ်ဘဝ်လိၢ.

၁၁. **ပွႃ်ပိၢ** ၼူဝ်မွႃ်သိသိဢၸိလိၢ. ၸီးမွႃ်တႃ်ၵူတႃ်သီး လႃသုၶဝ်ၵယႃ် ၸီးဘျသိၵၸုဝ်ၶဝ်ၼူဝ်လိၢ. ၸီးပၵီးၸီးဢ ၸိလႃပွႃ်ပိၢသိသိလိၢ. ပွႃ်သးၼႃ S.Index.

၁၂. **ပွႃ်သမဝ်** ၼူဝ်မွႃ်ပွႃ်တၵလုဝ်ဢထံးၸိဝ်ဢထံးထီး ဢသဝ်ပြြၵၼ် ၸီးဢၵူၢၵူႃ်လိဝ်ဢသးထဲၸမိဝ်မိဝ်မိဝ် ၸီးပၸဵးလႃပွႃ်သမဝ်လိၢ. ပွႃ်သမဝ်ၼူဝ်ပၸုၸိဢိဝ်ၸ်မွၢဢ သီးဝံဝ်ၶဝ်လိၢ.

၁၃. **ပွႃ်သူ** ၼူဝ်မွႃ်ပွႃ်တၵလုဝ်ဢသဝ်ထဲဘုၶသဝ်ဢၡျံ ၸီးသုၶဝ်ၼူဝ်ပၸဵးလႃပွႃ်သူလိၢ. ပွႃ်သူၼူဝ်ပၶဝ်ဢိဝ်ဢပွႃ် ၼူဝ်ဝံဝ်ၶဝ်လိၢ. ၸီးပၵီးၸီးဢၸိလႃပွႃ်တႃ်ပွႃ်သူလိၢ.

၁၄. **ထပွႃ်ၡျႃ်** ၼူဝ်မွႃ်ပုၢၵညီပိဝ် ၸီးဢထၢမိဝ်ဝံဝ်ၶဝ်ၼူဝ် ပၸဵးလႃမၢသးၵပွႃ်ၡျႃ်လိၢ. ၸီးပၸဵးလႃထုးၵပွႃ်ဢထၢ မိဝ်လိၢ. ပုၢတၵၢပိဝ် ၸီးထုးၵပွႃ်ဢထၢမိဝ်ၵပွႃ်ၡျႃ် လိၢ.

၁၅. **ထပွႃ်, ထပွႃ်ပွႃ်, ထပွႃ်ၿ,** တႃ်ၶလၢဝ်ၼူဝ်ၵွႃ်လႃ ၵပွႃ်ဢၵျထကွႃ်.

၁၆. **ၶုဝ်ပွႃ်** ၼူဝ်မွႃ်ၶုဝ်တၵလုဝ်ဢဘိဖးထိ ၸီးပၵီးလႃ ၶုဝ်ပွႃ်လိၢ. ၶုဝ်ပွႃ်ၼူဝ်ပုၢၵညီဢိဝ်ၶဝ်လိၢ. ၸီးပုၢၵညီ သုဝ်ၶဝ်လိၢ. ၶုဝ်ပွႃ်ၶုဝ်ပၢ်ၸဵးၶဝ်ၼဝ်.

၁၇. **ၸီးပွႃ်** ၼူဝ်မွႃ်ၸိၼဝ်ၼူဝ်ဘူး ၸီးဢၸိၵဖးထိဝ်ၸီးဢ ၼဝ်ထုဝ်ၸိုတၸဲးၸိ ၸီးပၸဵးလႃၸီးပွႃ်လိၢ. ၸိၼဝ်ၸီးပွႃ်လံ. ၵဖးထိဝ်လိၢ. ၸီးပၸဵးၸီးဢၸိလႃၸီးပွႃ်ၸီးပႃ်လိၢ.

၁၈. **တပွႃ်** ၸီး ၵပွႃ်ၼူဝ်ၼ်သီးသီးလိၢ. ၸီးမွႃ်ပုၢၵညီ ပိဝ် ၸီးဢထၢမိဝ်ဝံဝ်ၶဝ်ၼူဝ်လိၢ. ၸီးပၸဵးလႃထၢမိဝ်မၢသး တပွႃ်ၡျႃ်လိၢ. ပုၢတၵၢပိဝ်ၸီးဢထၢမိဝ်တပွႃ်ၡျႃ်လိၢ. ၸီး ပၸဵးလႃသပွႃ်ၵီးလိၢ.

၁၉. **ၼႃ်ပွႃ်သူၸီးၸိၢပွႃ်ၵိၢပု.** No.21. ၂၁. ပၸဵဝ်တဲၢမ တၢတၵၢမုဝ်ပွႃ်လႃပျၢၶံၵၢဢၸိဢလံၢတဢိဝ်ဘဝ်ၸီး ဢသးပွႃ်သယဲးတွႃ်လိၢၸဵးၶဝ်ၼဝ်. ၸီးမံၶံၵၢၼူဝ်မံမိႃ်လႃ တႃ်ပၢ်ၸဵးဘဝ်ဢိၢ. သုၶဝ်ၼဝ်ၶံၵၢဢံၢၵပုဝ်သုၸိလိၢ. သုၵၼ်ၵၼဝ်ၵလုႃ်ၵႃ. ၸီးၸဵးၸႃၶဝ်ၼဝ်. ပၵၼ်ၵ ၼဝ်ယၢဝ်. ၸဵးၶဝ်ၸီးၸုသံမိဝ်ထိဝ်ၸုမိလိၢ. ဢဢံၢၸိသုၸိ မွႃ်ဢိဝ် ၸီးၵဢိဝ်လႃဢပိဝ်မုဝ်တၵၢ, ဢပိဝ်ၶူႃတၵၢ လိၢ. မွႃ်ဢိဝ်ၼ်ၼူဝ် ၸီးၼုးဢိဝ်ယုဝ်ၵႃၼုဝ်. ဢၶဝ်ၶံၵၢၼူဝ် ဢႃဝ်လိၢဢိလိၢၶဝ်ဝံၢ ၸီးဒၢထိဝ်ၶဝ်တလႃယိလိၢ. ၸံးၸႃ် ၼူႃ်ၶဝ်ၸိဝ်ထိဝ်ရိဝ်ရိဝ် ၸီးသႃဘဝ်လိဝ်ဢသးတၵျလိၢ. ၸိၢ ပွႃ်ၵိၢဢမိႃ်တမိတဢဲဝ်ဘဝ်ၼႃ်ပွႃ်သူဘဝ်ၼႃ်ပွႃ်သူဢမိႃ်တ မိဢဲဝ်ယၢဝ်ၸိၢပွႃ်ၵိၢယၢဝ်. တုၢမွႃ်ဢၼူဝ်ၶုၸီးတႃ်ဘိး ဘဝ်သုဝ်ညႃဢိၢတၵျလိၢ. ၸိၢပွႃ်ၵိၢၼူဝ်မၢတၵဲဘဝ်ၸီး ၸႃယုဝ်ယုဝ်လိၢ. ၸဵးၶဝ်ၼဝ်ဢမိႃ်လဲၢၵီးၼူႃ်ဢိၢလႃဢတ ၶူႃၼူဝ်ၸီးတၵုၢဘဝ်. တသႃဘဝ်ဘဝ်ၶဝ်ဘဝ်. မၢတၵဲဘဝ် ၼူဝ်ဢမိႃ်မၢမတၢတၵၢပိဝ်မုဝ်ၼူဝ်ၡျိုးလိၢဢိၢၸီးတၸီးၡျိုး လိၢဘဝ်ဢသးဘဝ်. ၸီးထုလိၢတဲဝ်ၵွႆဝ်ၶဝ်ၸုၵီးလၢဝ်ၼု လိၢၸဵးၶဝ်ၼဝ်မၢၼႃ်ပွႃ်သူပၢ်ၡျိုးလိၢဢိၢၸီးၼႃ်ပွႃ်သူၸဵးၶဝ်ၼဝ်. ၼမႃဢိဝ်မးလဲဝ်. မၢဢၡျိုးလိၢၼၢၸဲဝ်. ၸီးၸိၢပွႃ်ၵိၢၸဵးၸႃ ဢိၢ. ၼႃ်ပွႃ်သူၿ, ၼမွႃ်တၡျိုးလိၢယႃ ၸီးၵဢိဝ်သံၸသး လိၢ. မတၢတၵၢဢပျူႃ်ၼူဝ်ၡျိုးလိၢယႃၸတၸီးဘဝ်. ၸ ၵဢိဝ်သံၸသးလိၢ. ယံဝ်ယံဝ်ၸီးၼႃ်ပွႃ်သူၡျိုးလိၢဢိၢလိၢ. ၼႃ်ပွႃ်သူၡျိုးလိၢဢိၢ ၸီးၵိညႃ်ၵုၢတၸဲးလိၢၸဵးၶဝ်ၼဝ်. မၢ ၵၸီးတၸုဘဝ်ၵွႆၵုၢဢၵလႃ ၸီးဢမိႃ်မၢၸီးမတၢတ ၵၢၼူဝ်ၵွႆၵုၢၵၸီးလိၢ. တၸီးၵွႆၵုၢဘဝ်ဢသး ၸီးထု လိၢတဲဝ်ၵွႆဝ်ၵ ၸီးမတၢၼူဝ်ၸုၵိဝ်လၢဝ်ၼုၼူဝ်လိၢ. မၢၵ ၸီးၼႃ်ပွႃ်သူၵွႆၵုၢဢၵလႃ ၸီးၼႃ်ပွႃ်သူၸဵးၵၸီးဢိၢ, ၼဲ ၼဝ်ၼမႃဢိဝ်လံမးလဲဝ်. မၢဢၵွႆၵုၢၼၵလႃၸဲဝ်. ၸီးၸိၢ ပွႃ်ၵိၢၸဵးဢိၢ, ၼႃ်ပွႃ်သူၿ,ၼမွႃ်တၵွႆၵုၢဘဝ်ၸၵလႃၸီး ၸၵဢိဝ်သံၸသးလိၢ. မတၢတၵၢၵွႆၵုၢၸၵလႃၼူဝ်ၸ တၸီးဘဝ်. ယံဝ်ယံဝ်ၸီးၼႃ်ပွႃ်သူၵွႆၵုၢဢၵလႃလိၢ. တုၢမွႃ်ဢၼူဝ်တၶု ၸီးတႃ်ၸႃၼးထိဝ်ဢိၢၸီးသံၶဝ်လိၢ. တ ယံဝ်တမိႃ်ၼႃ်ပွႃ်သူၸႃထိဝ်သတဲဝ်သတိဝ်ၸီးသံၵုၢၶဝ်တ သႃလိၢ. တုၢမွႃ်ဢၼူဝ်တၶုၸီးမတၢတၵၢမုဝ်ပွႃ်ၶံၵၢၼူဝ် ဢိဝ်ၸိဝ်ၵုၢၵၸီးၶဝ်လိၢ.

၂၀. **မုဝ်ဢူပွႃ်** ၼူဝ်မွႃ်မုဝ်ဢူပိႃ်ဖးပွႃ်သိဝ်ပြြးပြြး ၸီးပၸဵး လႃမုဝ်ဢူပွႃ်လိၢ. မုဝ်ဢူပွႃ်သိဝ်ပြြးပြြးၸဵးၶဝ်ၼဝ်လိၢ.

၂၁. **ၶဝ်ပွႃ်ပိႃ်** ၼူဝ်မွႃ်ပၶဝ်ပွႃ်ဘုလႃပုၢၵညီပူထိဝ်ၵုၢ လိဝ်ဢသး ၸီးပၸုံလႃသဝ်ၸိလိႃ်ဢမိဝ်ထံးၼူဝ်ပၸဵးလႃပ ၶဝ်ပွႃ်ပိႃ်လိၢ. ပုၢၵညီၶဝ်ပွႃ်ပိႃ်ၼူဝ်ၸုံၶဝ်လႃသဝ်ၸိလိႃ်ဢ မိဝ်ထံးၼူဝ်လိၢ.

၂၂. **သပွႃ်** ၼူဝ်မွႃ်ဘုသဝ်ၸံးတဢီးၵွႆဝ်ဢသးၼူဝ်ပၸဵးလႃ သပွႃ်လိၢ. ၸီးပၸဵးလႃသဘုၵီးလိၢ. ဘုၼူဝ်တုၢပၸု ၸီးသပွႃ်ၶဝ်လိၢ. ပုၢတၵၢတၸူဝ်ဘဝ် ၸီးၸုဘုတသပွႃ် ဘဝ်ဢႃၡျႃဝ်ဘဝ်.

၂၃. **သပှ့ၢ်ရှ့ၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟီၣ်ဒီးအထါခိၣ်ဝံာ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢသပှၢ်ရှၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟီၣ်ဒီးဟ်အထါခိၣ်သပှၢ်ရှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသပှၢ်ရှၢ်သပၢ်ရၢ်လီၤ.

၁. **ပ့ၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ထီမံၤမဲထိၣ်လၢပှၢ်လၢ်ကျါန့ၣ်ပကီးလၢပှ့ၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢပ့ၣ်ရှ့ၣ်ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢထီမံၤလီၤ. ပှ့ၣ်နူၣ်မဲထိၣ်လၢပှၢ်လၢ်ကျါန့ၣ်အထံးဒ်ထိအသိး ဒီးပကီးလၢပှ့ၣ်လီၤ. ပှ့ၣ်နူၣ်ပဒုးထိၣ်ဟံၣ်ခိၣ်လၢအလၣ်လီၤ. ပှ့ၣ်ရှ့ၣ် (ကွၢ်၁)

၂. **ပ့ၣ်လၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်ကဘျံၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပ့ၣ်လၣ်လီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပ့ၣ်လၣ်ခီ,ပ့ၣ်ပၣ်လၣ်လီၤ. တၢ်လၢပ့ၣ်ပၣ်လၣ်နူၣ်ကမ့ၢ်ထဲတၢ်လၢကဘျံၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

၃. **ပ့ၣ်ပၣ်လၣ်** နူၣ်မ့ၢ်လၣ်လၢဘံၣ်ကဘျံၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပ့ၣ်ပၣ်လၣ်လီၤ. သ့ၣ်လၣ်နူၣ်မၤသးပ့ၣ်ပၣ်လၣ်လီၤ.

၁. **ကပှ့ၤ** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်အလၣ်ဒ်မဲကဲအသိး ဒီးပစံးလၢကပှၤလီၤ. ဒီးအိၣ်ဝဲခံကလုာ်လီၤ. ကပှၤဆံၣ်တကလုာ်, ကပှၤဆၢတကလုာ်လီၤ. ကပှၤနူၣ်ပအိၣ်အသၣ်လီၤ.

၂. **ကၢ်ပှၤဝီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ဝၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဘှမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကၢ်ဝဲဒီးအဆၢမ့ၢ်တလီၤဘီၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကၢ်ပှၤဝီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကၢ်ပှၤကၢ်ဝီၤလီၤ. ဘှတပှူၤကၢ်ပှၤကၢ်ဝီၤနးသမိး.

၃. **စိးကပှ့ၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိယၢ်တကလုာ်အိၣ် ဒီးအဘိဒီးအဝါအိၣ်ဒီးအသူ ဒီးပစံးလၢစိးကပှၤလီၤ. စိးကပှၤနူၣ်မ့ၢ်အဒံးဘံၣ်ဝဲဒ်ဆီခိၣ်သွံၣ်အသိးလီၤ. ဒီးအဒံးဆဲထိၣ်အသးဒ်ဆီခိၣ်သွံၣ်အသိးလီၤ. စိးဘ့ၣ်စိးကပှၤစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၄. **ညၣ်ပှ့ၤ** နူၣ်မ့ၢ်ညၣ်တကလုာ်မၤသးဒ်ညၣ်ဝဲာ်အသိး ဒီးပကီးလၢညၣ်ပှၤလီၤ. ညၣ်ပှၤနူၣ်ဒိၣ်ထဲကံၣ်ဒုၣ်လီၤ.

၅. **တပှ့ၤနိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပတၢ်အိၣ်လီၤတဲာ်လၢပတသ့ၣ်နိၣ်ထိၣ်ကၠၤဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢပတပှၤနိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသးပှၤနိၣ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတပှၤနူၤတပှၤနိၣ်စကီးလီၤ. စတပှၤနိၣ်စဃဲာ်တဘ့ၣ်ဒီးဟါမ်ၢ်သလူၤလီၤ.

၆. **တပှ့ၤသး** နူၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်ယံာ် ဒီးပတသ့ၣ်နိၣ်ထိၣ်ကၠၤဘၣ်တၢ်ဆူပလိၢ်ခံတခီ ဒီးပစံးလၢတပှၤသးလီၤ. စအိၣ်တၢ်တပှၤသးတ့ၢ်ဒီး တၢ်လၢစမၤဂံၢ်မၤနိၢ်တဖၣ်နူၣ်စတသ့ၣ်နိၣ်ထိၣ်ကၠၤလၢၤဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသပှၤသးစကီးလီၤ. သပှၤသူၣ်သပှၤသးစံးဝဲဒၣ်.

၇. **တပှ့ၤသး** နူၣ်မ့ၢ်ထံလၢပျူၤတခီနူၣ် တုၤပှၤကညီအကလၤကၠၤအီဘၣ် ဒီးတသ့ၣ်နိၣ်ထိၣ်ကၠၤလၢၤဘၣ်အဖိအလံၤ, အဖိအမါဘၣ်. တသ့ၣ်နိၣ်ထိၣ်ကၠၤဘၣ်ကီၢ်လၢခိဘၣ်ဒီးပကီးလၢထံတပှၤသးလီၤ. ပှၤလၢသံတဖၣ်နူၣ်ကၠၤအီဘၣ်ထံတပှၤသးဒီးတသ့ၣ်နိၣ်ထိၣ်ကၠၤလၢၤဘၣ်ကီၢ်လၢခိဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢထံသပှၤသးစကီးလီၤ.

နအီဘၣ်ထံသပှၤသး ထံသပှၤသးလၢနီၢ်အီ
ရှ့ၣ်ထ့ၣ်နိၣ်ဒီလၢအဝဲၤ ရှ့ၣ်ထ့ၣ်နိၣ်ဒီလၢအဖီ

၈. **မံသပှ့ၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပမံလၢပနၢ်တုၤလီၤယိာ်ဝဲအဖၢမ့ၢ်နူၣ်ပစံးလၢမံသပှၤလီၤ. ပှၤတဂၤမံသပှၤဝဲ ဒီးတ့သၣ်ညါဘၣ်အသးဘၣ်. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢမံသပှၤဂဲၤသပှၤလီၤ.

၉. **လီၤပှၤဝီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ဘှမ့ၢ်ဂ့ၤ, တပိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဝၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကၢ်ဝီၤလီၤဝဲ ဒီးပစံးလၢလီၤပှၤဝီၤလီၤ. ဝၣ်ကၢ်ဒီးလီၤပှၤဝီၤလၢကျဲန့ၣ်တၢ်ခဲကၢ ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤပှၤပ်ၢ်လီၤပှၤဝီၤလီၤ.

၁၀. **သးပှ့ၤနိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဒ်တပှၤနိၣ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတၢ်အိၣ်လီၤတဲာ်တမံၤမံၤ လၢပတသ့ၣ်နိၣ်ထိၣ်ကၠၤဘၣ်နူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတပှၤနိၣ် ဒီးသးပှၤနိၣ်နူၣ်လီၤ. စသးပှၤနိၣ်စဆ့အိၣ်လီၤတဲာ်လၢကျဲတဘ့ၣ်လီၤ. သပှၤနူၤသပှၤနိၣ်စံးဝဲဒၣ်. သးပှၤနိၣ်ကွၢ် (၁၂)

၁၁. **သးသပှ့ၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်ဒီးပတသ့ၣ်နိၣ်ထိၣ်ပသးနူၣ်အစံးလၢပသးသပှၤလီၤ. တၢ်ဘျံၣ်တဂၤကွၢ်ဝဲလၢပသးသပှၤဒီးဟံးန့ၢ်ပတၢ်လီၤ

၁၂. **သၣ်ပှ့ၤနိၣ်** နူၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢသပှၤနိၣ်ဒီးသးပှၤနိၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတသ့ၣ်နိၣ်ထိၣ်ဘၣ်တၢ်နူၣ်လီၤ.

၁၃. **သံသပှ့ၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်သံတယှာ်တစိၢ်ဖိ ဒ်းပစံးလၢသံသပှၤလီၤ. ပှၤတဂၤတိၢ်ထွံၣ်တဒု ဒီးထွံၣ်တဒုနူၣ်သံသပှၤဝဲတစိၢ်ဒီးဂဲၤကၠၤဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသံတယှာ်သံတပှၤလီၤ.

၁၄. **အိၣ်သပှ့ၤသး** နူၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်ယံာ်တုၤပတသ့နိၣ်ထိၣ်ကၠၤဘၣ်တၢ်ဆူပလိၢ်ခံနူၣ်ပစံးလၢပအိၣ်သပှၤသးလီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်သပှၤသးဟဲဆူစအိၣ်တစု, အိၣ်သပှၤသးဟဲဆူစအိၣ်တစုလီၤ. တၢ်ဘျံၣ်အဖိတဖၣ်အိၣ်သပှၤသး ဒီးဟဲဆူပှၤဂၤအဟံၣ် ဒီးဟ့ၣ်နူၢ်ပှၤဂၤအတၢ်လီၤ.

၁၅. **အိၣ်ပှ့ၤ** နူၣ်မ့ၢ်အိၣ်နၢၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ် ဆါပှၤပအိၣ်မ့ၤတနုာ်ဘၣ် ဒီးပအိၣ်လၢအနူၢ်ခါးပအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ကနီၤနူၣ်ပစံးလၢပအိၣ်နၢၤအိၣ်ပှၤလီၤ. တၢ်ဆါပှၤပအိၣ်မ့ၤမ့ၢ်တနုာ်ဘၣ် ဒီးပအိၣ်နၢၤအိၣ်ပှၤလၢနူၢ်ခါးလီၤ.

၁. **ဝဲ** နူၣ်ပကွံာ်တၢ်လၢကပ်ာ်ဒီးပစံးလၢဝဲလီၤ. ဝဲလိာ်သုသးလၢကပ်ာ်တဂ့ၤဘၣ်အၢကၢ. ဝဲကပ်ာ်ပါကပ်ာ်စံးဝဲဒၣ်.

၂. **ဝဲ** နူၣ်မ့ၢ်ထိးဘျၣ်တၢ်လၢအမဲ ဒီးပစံးလၢထိးဝဲတၢ်လၢအမဲလီၤ. ထိးဝဲယာ်အခီၣ်ထံးဒီးယာ်ကၢ်ဝဲလီၤ.ထိးဝဲထွံၣ်ဒီးထွံၣ်သံဝဲလီၤ.

ပဆဲကရးအဖိခွါပူ

၃. ဝဲ န့ၣ်ပဟံးထီၣ်တၢ်လၢအပှဲာ်တဖၣ်လၢပစုလၣ်နါ စုၤဒီးပပာ်တပူတပူန့ၣ်ပစံးလၢဝဲလီၤ. ဝဲထီၣ်တၢ်ရဲာ်ဆူ လီခိပူၤ. ဝဲသဒိၣ်အုၣ်ဆူသရံၢ်ပူၤ.

၄. **ဝဲထရးအဖိခွါပူ.** No.115-၁၁၅. ဝဲကရးတဂၤ န့ၣ်အဖိခွါအိၣ်ခံဂၤသ့ၣ်လီၤဖိစုတထံးဖိထူတထံးလီၤ. တၢ်အိၣ်အစိးတူာ်တူာ်လီၤ. မၤအဖိခွါအဝဲၢ်တဂၤလဲၤပၢၤ ဝဲအဖိခွါအဝဲၢ်တဂၤန့ၣ်ပှဲၤထီၣ်သၢသီဒီးအပၢ်လဲၤဆုၣ် ကွၢ်ဝဲ ဒီးတၢ်အိၣ်ဒၣ်တၢ်ဒ်အလီၢ်လီၢ်. ဟဲက့ၤကိးက့ၤအ ဖိခွါတုၤလၢဟံၣ်လီၤ. မၤက့ၤအဖိခွါအပှၢ်တဂၤ ဒီးအဖိ ခွါအပှၢ်တဂၤလဲၤဝဲလီၤ. လဲၤဝဲတုၤဒီးတမံၤဘၣ်ဝဲဘၣ်. ကသ့ၣ်ဖါသူတဒုဟဲလီၤတဲာ်လၢမူခိၣ် ဒီးအိၣ်ဖိန့ၣ်လီၤ. ဝဲကရးအဖိခွါအပှၢ်တဂၤန့ၣ်စံၣ်ထီၣ်တဲၤလၢကသ့ၣ်ဖီ ခိၣ်ကသ့ၣ်န့ၣ်ကလဲနူၢ်အီၤဆူတၢ်ဖးဖိ စံးထီၣ်ကသ့ၣ်က သ့ၣ်ဧါ, ဆှၢလီၤက့ၤယၤဆူဟီၣ်ခိၣ်. ကသ့ၣ်တခီတဆှၢ လီၤက့ၤဘၣ်. ထုးထီၣ်အနးတြူာ်ဝဲလၢကသ့ၣ်ကိာ်က သ့ၣ် ပျံၤဒီးဟဲဆှၢလီၤက့ၤတုၤက့ၤတဲၤလၢအလီၢ်ကသ့ၣ် န့ၣ်ကတိၤတၢ်ဒီးအီၤနမ့ၢ်ဘၣ်တၢ်နးတၢ်ဖှိၣ်န့ၣ်ယၢၤထီၣ် ကၢ်ယၤနှဲာ်. ကသ့ၣ်တခီဟ့ၣ်အဂ့ၢ်တဘိဂ့ၢ်အံၤပစံးတိၢ် တၢ်ဒီးတိၢ်လီၤ. ကသ့ၣ်တဒုက့ၤထီၣ်လီၤ. က့ၤဝံၤဒီး ကသ့ၣ်ဖါဝါတဒုဟဲလီၤအိၣ်ကဒီးဖိလၢအလီၢ်လီၢ်န့ၣ် လီၤ. စံၣ်ထီၣ်ကဒီးဝဲဆူအဖီခိၣ်လီၤ. ကသ့ၣ်န့ၣ်ကလဲ ထီၣ်ကဒီးဆူအလီၢ်လီၢ်လီၤ. ပကညီန့ၣ်မၤကဒီးကသ့ၣ် န့ၣ်ဟဲဆှၢလီၤက့ၤအီၤကသ့ၣ်တဟဲဆှၢလီၤက့ၤအီၤဘၣ် ထုးထီၣ်ကဒီးအနးတြူာ်ဝဲလၢကသ့ၣ်အကိာ်ကသ့ၣ်န့ၣ် ဟဲဆှၢလီၤက့ၤအီၤန့ၣ်ကတိၤထီၣ်ကဒီးတၢ် ဟ့ၣ်အပျံၤ တဘိပျံၤန့ၣ်ပစံးစၢတၢ်ဒီးစၢလီၤ. ကသ့ၣ်န့ၣ်က့ၤထီၣ် က့ၤလီၤ. ဟဲလီၤ ဒီးကသ့ၣ်ဖါဂီၤတဒုဟဲအိၣ်ကဒီးဖိလၢ အလီၢ်လီၢ်စံၣ်ထီၣ်ကဒီးဝဲဆူအဖီခိၣ်ကသ့ၣ်ကလဲထီၣ် နူၢ်ကဒီးအီၤဆူအလီၢ်, မၤကသ့ၣ်ဟဲဆှၢလီၤက့ၤအီၤက သ့ၣ်န့ၣ်စီၢ်တဟဲဆှၢက့ၤဘၣ်. အသးဒိၣ်လီၣ်ထုးထီၣ်အ နးမ့ၢ်နကသပှၤတၢၢ်ဒီးယၤဧါ. ကသ့ၣ်ပျံၤဒီးကသ့ၣ်ဟဲ ဆှၢလီၤကဒီးလီၤ. ကသ့ၣ်မၤလိာ်အီၤနမ့ၢ်ဘၣ်တတၢာ် တနါယၢၤထီၣ်ကၢ်ယၤနှဲာ်. ဟ့ၣ်လီၤတဲာ်က ဒီးအနးတ ဘ့ၣ်. ပှဲၤထီၣ်သၢသီ ဒီးဝဲကရးဟဲကွၢ်ကဒီးဖိစုဖိထူန့ၣ် ဒီးထီၣ်က့ၤခံးယှၢ်ကလာ်လီၤ. က့ၤကိးက့ၤအဖိခွါပၢၢ် လၢဟံၣ်လီၤ. အဖိခွါန့ၣ်ကိးတဲၤရူၣ်နီမိၣ်နီစဖိခွါအံးစ ကအးဒီးနီၢ်ဒီးစိၤလီၤ. ရူၣ်နီမိၣ်နီန့ၣ်အၢၣ်လီၤအီလီၤဝဲ လီၤ. အဖိခွါအဝဲၢ်တဂၤန့ၣ်အသးဒိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ. စံး ဘၣ်အပၢ်စကပှၤယဲဒၣ်လီၤ. အပှၢ်တဂၤစံးဝဲ, ဝဲၢ်မ့ၢ်ဟး ဒီးစကဟးစကီးလီၤ. အဝဲၢ်ဟးဒီးဖိာ်အဝဲၢ်အခံလီၤ. လဲၤပၢၢ်လၢပတဝ့ၢ် ဒီးလဲၤထီၣ်အိၣ်ဝဲလၢပမုၣ်ကမဲအ ဟံၣ်အဝဲၢ်တဂၤမၤမးအပှၢ်လၢအကၢ်လီၤ. ဝဲကရးန့ၣ်တ ဝ့ၢ်. ယုနူၢ်အဖိမုၣ်အဝၤကတီၤတဲၤကသ့ၣ်မ့ၢ်ချူန့ၣ်အ ဂီၤမိၣ်ခွါအံၤစကဟံးနူၢ်လၢစမၢ်လီၤ. ဝဲကရးအကလုၢ် အိၣ်နူၢ်ဝဲဒ်န့ၣ်စံၣ်တဲၤဝဲကိးရူကိးဝ့ၢ်. စံးတဲၤအသးလၢပ ဒိၣ်ဖိပပှၢ်ဖိဟဲဝဲကိးဝ့ၢ်ဒဲးလီၤ. မ့ၢ်ယှၢ်လီၤဖးဖိဒီးလိၢ်ကွဲ ကသ့ၣ်လီၤ. ဝဲကရးအဖိခွါခံဂၤန့ၣ်အဝဲၢ်မၤလိာ်အ တၢ်. သံကိၢ်အဝဲၢ်နကလဲၤဆူလဲၣ်. စကလဲၤလိၢ်ကွဲက သ့ၣ်လီၤ. အဝဲၢ်စံးဝဲဖီအိၣ်ဟ်ကၢ်မ့ၤနှဲာ်. ဒီးအဝဲၢ်လဲၤဝဲ လီၤ. အပှၢ်တဂၤန့ၣ်စံးပမုၣ်ကမဲဖံဧါ, ဖီအိၣ်နူၢ်စမ့ၤတ ဖျၢၣ်တက့ၢ်. ပမုၣ်ကမဲတခီဖိတကဲဘၣ်. ဒီးငါပမုၣ်ကမဲ န့ၣ်လီၤ. ဒိၣ်နူၢ်ဝဲအထံဖှံၣ်ထူတကူာ် ဒီးပမုၣ်ကမဲသံကိၢ် အတၢ်နကလဲၤဆူလဲၣ်. စကလဲၤကွၢ်ပှၤကတီၤကသ့ၣ် လီၤ. လဲၤကွၢ်ဝဲအဝဲၢ်တဂၤန့ၣ်အကသ့ၣ်ဖုၣ်လီၤနူၢ်အဂီၤ မိၣ်ခွါ ဒီးဆိကမိၣ်ထိၣ်ဝဲလၢအသးဝဲၢ်အံၤတနူၢ်ဘၣ်ဘၣ် ဝဲကရးအဖိမုၣ်ဘၣ်. ဒီးက့ၤယီၤဆူယၢ်ယၢၤ ဒီးယၢၤ ထီၣ်အကသ့ၣ်ဖါသူကသ့ၣ်ဧါ, စမ့ၢ်ဘၣ်တတၢၣ်စဘၣ် တနါ ဒီးနကဟဲလီၤအိၣ်ယၤမ့ၢ်ဆူလဲၣ်. ဒီးကသ့ၣ်ဖါ သူတဒုဒီးဟဲလီၤတကီၢ်ခါလီၤ. စံၣ်ထီၣ်ဝဲဆူအဖီခိၣ်က ပြူၢ်ကံၤက့ၤမးလီၤ. တးဒီးကတီၤကသ့ၣ်န့ၣ်ကသ့ၣ်က တီၤတရံးနီၢ်န့ၣ်ဝးခံဆံခံဝီပှၤဂိၢ်မ့ၢ်တဖၣ်န့ၣ်တဝီစိၢ်တ ဝးဒံးဘၣ်. ပှၤတဂၤန့ၣ်က့ၤက့ၤဆူယၢ်ယၢၤ ဒီးကသ့ၣ် ဖါသူန့ၣ်က့ၤထီၣ်က့ၤဝဲဆူမူခိၣ်လီၤ. က့ၤဆူလၢ်ဟူအ ဝဲၢ်လၢပမုၣ်ကမဲအဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးအဝဲၢ်ဟဲက့ၤ တုၤ လီၤတး ဒီးအဝဲၢ်မၤအခွဲးလီၤအိၣ်မ့ၤအဝဲၢ်တခီကၢၣ်ကိၣ် တၢ်ပတမံအံဖိဟဲလီၤလိၢ်ကွဲကသ့ၣ်ချူသမိး. အစံၣ်တဲၤ ပမုၣ်ကမဲန့ၣ်အပှၢ်တဂၤဒီးနံၤထီၣ်ဝဲအဝဲၢ်ဒဲအမဲာ်ဒီးယံၤ လၢအချူလီၤ. အပှၢ်ဂဲၤဆၢထၢၣ်ဒီးမဲာ်ထံမဲာ်နီလီၤ. ဒီး စံးအပှၢ်မ့ၢ်နသ့ၣ်ညါမ့ၤလဲၣ်. ဒီးအိၣ်မ့ၤလီၤ. အိၣ်မ့ၤ ဝံၤဒီးမၤအပှၢ်လဲၤဒၢၣ်ထံဒၢၣ်နီလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဟါမံဝဲလီၤ. မံ ဝဲမ့ၢ်ဆ့ၣ်ဒီးအိၣ်ဝံၤအီဝံၤဒီးအဝဲၢ်မၤလဲၤမၤသ့ၣ်မုၣ်ဝံၤဒီး မ့ၢ်ယှၢ်လီၤဖးဖိလီၤဒီးအဝဲၢ်မၤလိာ်အတၢ်ယှၢ်တဂ့ၤဟး တဂ့ၤ. ဖီအိၣ်ကစၢ်မ့ၤခီ. အဝဲၢ်စံးဝံၤဒီးအဝဲၢ်လဲၤလိာ်ကွဲ ကသ့ၣ်လီၤ. အပှၢ်တဂၤန့ၣ်စံးပမုၣ်ကမဲဖံဧါ. ဖီအိၣ်နူၢ် စမ့ၤတသပၢၤတက့ၢ်မိၣ်. ဟ့ၣ်ကဒီးဝဲအထံဖှံၣ်ထူတ ကူာ်လီၤ. လဲၤကဒီးဆူအလီၢ်ယၢၤထီၣ်တဲၤအကသ့ၣ်ဖါ ဝါန့ၣ်လီၤ. ဒီးကသ့ၣ်ဖါဝါဟဲလီၤစံၣ်ထီၣ်ဆူကသ့ၣ်အ ဖီခိၣ်ကသ့ၣ်ဖါဝါန့ၣ်ကတီၤကဒီးဝဲလီၤ. တးဒီးပကွၢ်တ ချူးဘၣ်ဝးတဲၤခံဆံနွံဝီ ဒီးကသ့ၣ်န့ၣ်က့ၤဟ့ၤဝဲဆူအလီၢ် ဒီးပှၤတဂၤန့ၣ်က့ၤကဒီးဆူပမုၣ်ကမဲအဟံၣ်လီၤ.

ကယါမ့ၢ်ပဒိၣ်ပပှၢ်ဖိတဖၣ်ကတီၤလိာ်အသးပသမံအံဖိ ဟဲလီၤလိၢ်ကွဲကသ့ၣ်ဂ့ၤတမိး. ပကွၢ်တချူးဘၣ်. ဒီးက နူၢ်ဘၣ်ဝဲကရးအဖိမုၣ်လီၤ. ပစံးမၤဝဲဒီဝ့ၢ်ညါလီၤ. ဒီးဝဲ ကရးအဖိခွါန့ၣ်က့ၤဝဲဆူပမုၣ်ကမဲအဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီး

မါအပုၢ်ခွဲးအိဉ်မ့ၤလီၤ. ဝဲကရးအဖိခွါနူဉ်စံးပမ့ၢ်ကမဲဖံ ဓါပသမံအံဖိလိၢ်ကွဲကသ့ဉ်ဂ့ၤသမိး အပုၢ်တခ ဒီးမၤ သးဒ်လဲဉ်ဝဲၢ်ဓါ. သံကိၢ်အဝဲၢ်တၢ်နူဉ်ဒီးနံၤထိဉ်ဝဲဒဉ် ဒီးအ ဝဲၢ်ဒဲကဒီးအမဲာ်ယံၤလၢအချၢယံလီၤ. ဒီးဂဲၤဆၢထၢဉ်ဝဲ ဒီးမဲာ်ထံမဲာ်နိ အဝဲၢ်ဒူအလီၤအဝဲၢ်စံးဝဲနမဲာ်လီၤက်လၢ ပကု်နဲာ်နသံကိၢ်စကီးနကမၤမ့ၤလဲဉ်. တ့ၤအိဉ်မ့ၤဖီအိဉ် မ့ၤဝံၤဒီးအိဉ်ဝဲဝံၤ ဒီးလဲၤလိၢ်ကွဲကသ့ဉ်လီၤ. အဝဲၢ်ယု် လီၤပူၤ ဒီးအဝဲမၤလိာ်ဟ်ပမှဉ်ကမဲအတၢ် ဖံဓါဖီနူဉ်ဟ် ကၢ်ဝဲၢ်အမ့ၤတသပၢၤနဲာ်. ယဲအံၤစတဟဲကူၤလၢၤဘဉ်. ဒီးယၢၤထိဉ်အကသ့ဉ်ဖါဂီၤလီၤ. ဒီးကသ့ဉ်ဖါဂီၤဟဲ ပၢၢ်ထိဉ်တကိၢ်ခါလီၤ. စံဉ်ထိဉ်တဲၤဆူကသ့ဉ်ဖါဂီၤအဖီ ခိဉ်ဒီးလဲၤနှာ်ဆူပ့ၢ်ပူၤလီၤ. ကတိၤတဲၤကသ့ဉ်နူဉ်လၢနိၢ် ခိဉ်ထံးနူဉ်ပတိၤတဲၤကသ့ဉ်အဝီသၢဆံဝဲကရးအဖိမှဉ် ခါလီၤနူၢ်တၢ်ကမီးအိဉ်အသံးဒီးအိဉ်ထိဉ်ဝဲလီၤ. တးဒီး ဝဲကရးအဖိမှဉ်ဟံးထိဉ်အစုဒ့ဒီးကူၤနှာ်ဆူနိၢ်ပူၤလီၤ.က သ့ဉ်နူဉ် ဒီးစၢဝဲဖဲနိၢ်ပူၤနူဉ်လီၤ. အဝဲၢ်တဂၤနူဉ်ကူၤဆူပ မှဉ်ကမဲအဟံဉ်လီၤ. သံကိၢ်ပမှဉ်ကမဲစပုၢ်တဂၤမ့ၢ်လဲၤ ဆူလဲဉ်. ပမှဉ်ကမဲတခီတးစတသ့ဉ်ညါဘဉ်. မၤလိာ် ဝဲဒဉ်ဖိနူဉ်နဝဲၢ်မ့ၤဓိၤလီၤ. စတဟဲကူၤလၢၤဘဉ်. တးဒီး ဝဲကရးဖိခွါနူဉ်လဲၤဆူအလိၢ်လီၤ. ကူၤဝဲတးဒီးစံးဝဲသါ ပုၢ်ပလၢအိၤခံဉ်မးသုးဓိၤသံဉ်ဓိၤကီးအဝ့ၢ်ဒဲးလီၤ. ပီၤ တဲၤအံပုၢ်ဝ့ၢ်ဝးသၢကထၢဝဲကရးနူဉ်စံးအဖိမှဉ်ဖိမှဉ်ဓါ. သုးအံၤဝီၤပဝ့ၢ်ဝးသၢကထၢလံ. ဝဲကရးဖိမှဉ်နူဉ်စံးဘဉ် အဝၤသုးအံၤဟဲတ့ၢ်နးကၢ. သံကိၢ်အမါသုးဆံးအါလဲဉ်. သုးအံၤပၢ်စံးဝဲဝီၤဝ့ၢ်ဝးတ့ၢ်သၢကထၢလံ.ကွဲးလံာ်တဘ့ဉ် ဓူးဓူး ဒီးကွဲးလံာ်နူဉ်ဝံၤမါပကညီၤလဲၤဟ့ဉ် ဒီးပကညီၤ လဲၤဟ့ဉ်လီၤ. ဝဲၢ်သ့ဉ်ဓါ. ဒုးလိာ်ပသးတဂ့ၤဝဲၢ်သ့ဉ်ဓါ. အဝဲၢ်တခ ဒီးမၤလိာ်ဆၢဝဲနပလၢယၢ ဒီးနပလၢဖဲလိၢ် လိၢ်လီၤ. အပုၢ်တခအခ့အပှၤသံလၢာ်တ့ၢ်မးတတ်ညါ လီၤ. ဝဲကရးတခီတးဒီးဖိမှဉ်ဓါ. စံးဘဉ်နဝၤတကူ့ၢ်. အ ဖိမှဉ်တခီတး ဒီးစံးဘဉ်အဝၤလီၤ. အဝၤတခီသံကိၢ်ဆၢ အိၤမ့ၢ်အဘဉ်မနုၤလဲဉ်. အမါတခ တးဒီးပၢ်စံးဝဲဒဉ်.ဝ့ၢ် ကဟးဂီၤလီၤ. ပကညီၤသံတ့ၢ်တခီဝ့ၢ်လံ. စံးဆၢအမါ လဲၤဒ့ဉ်နူၢ်စထံတကူ့ၢ်. ဒီးအမါလဲၤဒ့ဉ်နူၢ်အထံလီၤ. အ မါဒ့ဉ်နူၢ်အထံဒီးပျ်အမဲာ်လီၤ. ပျ်အမဲာ်ဝံၤဒီးခွံအခိဉ် လီၤ. ခွံအခိဉ်ဝံၤ ဒီးမါအမါယါနူဉ်အတၢ်ကမီးအိဉ်တမိ အမါယါဝံၤ ဒီးအိဉ်ဝဲဝံၤလဲၤထိဉ်ဆူခိနိၢ်ပျ်စိၢ်ကတိၤ ထိဉ်တၢ်တဘိ ဒီးမၤလိာ်အမါစကလဲၤတစိၢ်ဓိၤလီၤ. ဒီး ထိဉ်ကသ့ဉ်ဒီးလဲၤဝဲလီၤ. လဲၤတုၤပှၤဂိၢ်မ့ၢ်အကျါပျုံဓါ စၢတကူ့ၢ်. ကယဲၢ်မ့ၢ်ပှၤဝီၤဝ့ၢ်သၢကထၢနူဉ်ပျုံနူဉ်စၢကီး ဂၤဒဲးလီၤ. မါဂ့ၢ်တိၢ်ဂ့ၢ်တိၢ်ကီးဂၤဒဲးလီၤ. မါနးဖဲာ်နးဖဲာ် ကွဲာ်ကီးဂၤဒဲးအဝဲၢ်တဂၤနူဉ်ဟဲကူၤစိာ်မူဒံးဝဲဟဲကူၤ စၢဝဲ

လၢနိၢ်ခိဉ်ထံးနူဉ်လီၤ. ဒီးသံကိၢ်အမါတၢ်နပၢ်အဲဉ်စကီး အခ့အပှၤဓါ. အမါနူဉ်လဲၤသံကိၢ်အပၢ်တၢ်အပၢ်တခီတး ဒီးပအဲဉ်ဝဲသၢအပၢ်စံးဝဲယီၤနူဉ် ဒီးဟဲကူၤစံးဘဉ်အဝၤန ပၢ်စံးဝဲယီၤလဲဉ်. ပခ့ပပှၤပအဲဉ်ဝဲသၢ. အမာ်တခီလဲၤ ထိဉ်ဆူခိကယဲၢ်ပှၤသံနူဉ်တိၢ်ဝဲလၢအဂ့ၢ်ဂဲၤဆၢထၢဉ် ထိဉ်ကူၤကီးဂၤဒဲးလီၤ. ဒီးဟဲကူၤနှာ်ဆူဝ့ၢ်ပူၤလီၤ. စံးအ မါမါနပၢ်ကွၢ်ကူၤအကညီၤတကူ့ၢ်. ဒီးပၢ်လဲၤဝဲကယဲၢ်အ ခ့အပှၤခဲလၢာ်နူဉ်ဘါထိဉ်ဝဲကရးကီးဂၤဒဲးလီၤ. ကစံဉ် ညီဉ်တဲၤအဝဲၢ်နူဉ်အမါတခီစိၢ်တအဲဉ်ဘဉ် ဒီးပျ်ကူၤအ ဝဲၢ်အဝဲၢ်ကူၤကူၤဝဲလီၤ. ကယဲၢ်မ့ၢ်ပှၤကဲလၢမာ်ရူးမာ်ခိ, ပှၤဂ့ၤပှၤဘဉ်ပကိလိာ်တဲၤအသးခံဝ့ၢ်သၢဝ့ၢ် ဒီးကၢဉ်ဝဲ ဒဉ်ကလဲၤဒုးအပုၢ်နူဉ်လီၤ. လဲၤဝဲလၢတၢ်ဖးဖီတနိၤလဲၤဝဲ လၢဟိဉ်ခိဉ်တနိၤ ယုဝီၤကဒီးပဝ့ၢ်နွံကထၢဟဲတဲၤဝဲလၢ တၢ်ဖးဖီတနိၤဝဲကရးနူဉ်စံးအဖိမှဉ်သုးတစုပဒုးတသ့ လၢၤဘဉ်. သုးဟဲဝဲလၢတၢ်ဖးဖီလီၤ. ကူၤစံးဘဉ်နဝၤတ ကူ့ၢ်. ကူၤဒီးစံးဘဉ်အဝၤလီၤ. အဝၤတခီဒီးသုးမ့ၢ်အ ဟဲယီၤလဲဉ်. သုးအံၤတစုဟဲလၢတၢ်ဖးဖီလီၤ. ဒ့ဉ်နူၢ်စ ထံချ့အမါတခီဒီးဒ့ဉ်နူၢ်အဝၤထံဒီးပျ်အမဲာ်လီၤ. ခွံထိဉ် အခိဉ်ဝံၤ ဒီးအမါဟ့ဉ်အတၢ်ကမီးအိဉ်လီၤ. အိဉ်တၢ်က မီးအိဉ်ဒီးထွးထိဉ်ဆူနိၢ်ပျ်စိၢ်လီၤ. စံးအမါကယဲၢ်ဝ့ၢ်ပူၤ အံၤဒါလီၤချံဉ်တုၤအသကူၤတကူ့ၢ်လီၤ. ကယဲၢ်ပဝ့ၢ်ဖိခဲ လၢာ်ဒါလီၤဝဲတုၤအသကူၤလီၤ. မၤလိာ်အကလုၢ်မ့ၢ်လီၤ တဲာ်လၢအစုအခိဉ်ထၢကူၤတကူ့ၢ်. မၤလိာ်ဝဲဝံၤဒီးစံဉ် ထိဉ်ဆူကသ့ဉ်ခိဉ်လီၤ. မၤလိာ်တဲၤအပျုံပျုံဓါ, စၢဓှၢ် ချ့ နးဓါဖဲာ်ဓှၢ်ချကွဲာ်ထိဉ်တဲၤပျုံနူဉ် ဒီးနးနူဉ်ပျုံစၢလၢ ညါနးဖဲာ်လၢခံကယဲၢ်ပှၤဒုးသုးဖိနူဉ်ပျုံစၢနးဖဲာ် ဒီးသံဝဲ ကဆိုဒီလီၤ. ကယဲၢ်အလီၤတဲာ်လၢအလ့ဉ်အစုကူးလာ် ခိဉ်ကူးလာ်ဒီးဟဲကူၤဝဲဒဉ်လီၤ. ကယဲၢ်မ့ၢ်ပှၤသံခဲလၢာ် နူဉ်တိၢ်ဝဲလၢဂ့ၢ် ဒီးမူဒံးထိဉ်ကူၤကီးဂၤဒဲးလီၤ. ကယဲၢ် ပှၤမူဒံးထိဉ်ကူၤခဲလၢာ်နူဉ်စံဉ်ညီဉ်တဲၤဝဲတိၢ်ဝဲဝဲကရးဖိ မှဉ်တဂၤနူဉ်စံးအဝၤတိၢ်တ့ၢ်နဝဲၢ်ပှဲၤနူဉ်ဓိၤလီၤ. အဝၤတ ခီစံးအဝဲၢ်ဒ်အံၤတမ့ၢ်ဘဉ်ပှၤအဂ့ၤဘဉ်. ဒီးမၤသံကွဲာ်ဝဲ လီၤ. မၤသံဝဲဝံၤဒီးတိၢ်မူဒံးထိဉ်ကူၤဝဲလီၤ. ပှၤနူဉ်စိၢ်ဒီး ကဲဝဲလၢဝဲကရးအကညီၤလီၤ. ပှၤနူဉ်စိၢ်ပျ်ထိဉ်ကူၤအ ကညီၤလီၤ. ပှၤနူဉ်စိၢ်ပျ်ထိဉ်ကူၤအကသ့ဉ်နူဉ်လီၤ.

၅. ဝဲတၢ် နူဉ်မ့ၢ်ဝဲတြီအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကဲျစၢၤဖျိနူဉ်ပ ကီးဒီးအဆိလၢဝဲတၢၢ်ဝဲတြီလီၤ. ဝဲတၢၢ်ဝဲတြီစံးဝဲဒဉ် လီၤ.

၆. ဝဲတြီ နူဉ်မ့ၢ်ကဲျစၢၤအဖျိနူဉ်ပကီးလၢဝဲတြီလီၤ. ဒီးပ ကီးလၢဝဲတရိစကီးလီၤ.ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဝဲတၢၢ်ဝဲတြီ လီၤ. ကးတံာ်ဝဲတြီလၢတြဲၤတကူ့ၢ်. သရဉ်ဟံဉ်နူဉ်အိဉ် ဒီးဝဲတြီဖးဒိဉ်ဒီးဝဲတြီဖိလီၤ.

၇. **ဝဲထီၣ်** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအပှဲာ်တဖၣ်နှၣ်ပဘူးထီၣ်ဟံး ထီၣ်လၢတၢ်ပူၤတၢ်လိၢ်ဒီးပစံးလၢဝဲထီၣ်လီၤ. ဝဲထီၣ်ကွံာ် ကပ်ာ်လၢရှုံပူၤတက့ၢ်. ပှၤတဂၤဝဲထီၣ်သဒီၣ်အှၣ်လၢသ ရှံၢ်ပူၤလီၤ.

၈. **ဝဲလီၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပတြူာ်လီၤပခီၣ်ပူၤလိၢ်လၢကသံၣ်ပှဲာ် ဝဲနှၣ်ပစံးလၢဝဲလီၤလီၤ. ပှၤတဂၤဝဲလီၤအခီၣ်ပူၤလိၢ်လၢ ကသံၣ်လီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟူၣ်လီၤဝဲလီၤလီၤ.

၉. **ဝဲမီၤဝဲမီၤ** နှၣ်မ့ၢ်ဆိကိးသိၣ်နှၣ်ပစံးလၢသိၣ်ဝဲမီၤဝဲ မီၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢသိၣ်ဝဲးမီၤဝဲးမီၤစကိးလီၤ. ဆိတဘ့ၣ် စီၣ်ဒီးကိးဝဲဝဲမီၤဝဲမီၤလီၤ.

၁၀. **တဝဲ** နှၣ်မ့ၢ်ပဟံးထီၣ်ကပ်ာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထီရိၤတၢ်ပှဲာ်ဝဲ မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဟံးထီၣ်ပှဲၤပစုညါသးတခီ ဒီးပစံးလၢတဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤဟံးထီၣ်ကပ်ာ်တဝဲဒီးဝဲဝဲဆူပှၤဂၤအလီၤလီၤ. ဟ့ၣ်အီၣ်ယၤလၢကသူတဝဲတက့ၢ်. ဒ်ပစံးတၢ်အသိးက သူပှဲၤပစုညါသးတခီလီၤ.

၁၁. **တဝဲတပီ** နှၣ်မ့ၢ်ထွံၣ်အီၣ်ဒီးအဖိဆံးဒီးလဲၤတၢ်အ နၢ်ဝးယၢ်ခီယၢ်ခီနှၣ်ပစံးလၢမၤသးတဝဲတပီလီၤ. ထွံၣ် တဒုလဲၤတၢ်အနၢ်ဝးတဝဲတပီလီၤ.

၁၂. **တဝဲတပီ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢလဲၤတၢ် ဒီးအနံၣ်ပှာ်ဆ့ပှာ် အသးလၢအခီၣ်ထံးအကပၤယၢ်ခီ ဒီးပစံးလၢလဲၤတၢ်တ ဝဲတပီလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢတဘဲတဘီလီၤ. ပှၤတ ဂၤလဲၤတၢ်တဝဲတပီ. တကွၢ်လီၤဘၣ်အခီၣ်ခိၣ်ခီၣ်ထံး ဘၣ်.

၁၃. **ဖးဝဲ** နှၣ်မ့ၢ်ဂကူယၣ် ဒီးပဘူးထီၣ်ယၣ်နါစုၤဆူပဖံ ဘၣ်ခိၣ်နှၣ်ပစံးလၢပးဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤကူယၣ် ဒီးပးဝဲ ထီၣ်ယၣ်နါစုၤဆူအဖံဘၣ်ခိၣ်လီၤ.

၁. **ဝဲၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပပဒုၣ်ကွံာ်ပသုၣ်ကွံာ်တၢ်နှၣ်ပစံးလၢဝဲၢ် ကွံာ်လီၤ. ပှၤလၢနါတဖၣ်နှၣ်ဝဲၢ်ကွံာ်အီၤ ဒီးပတနှ့ၢ်မါ ဘၣ်. စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပတကးကွံာ်ပကဲာ်ကွံာ်ချံခိၣ်နှၣ်ပစံး လၢဝဲၢ်ကွံာ်စကိးလီၤ. ဝဲၢ်ကွံာ်ချံခိၣ်, ကဘၣ်ဒိဒီးလၢၢ် ဘၣ်ဖုးလီၤ.

၂. **ဝဲၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပရိာ်သနူလၢချံခံနှၣ်ပစံးလၢဝဲၢ်ချံလီၤ. ဒီး မ့ၢ်ပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲလီၤ. ဝဲၢ်ချံစှၢ်စၢၢ်ဆၢတက့ၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၃. **တဝဲၢ်** နှၣ်မ့ၢ်စုတဘှဲနှၣ်ပကီးဖိာ်ထွဲတလၢၢအခံလၢ တဝဲၢ်လီၤ.

၄. **သံၣ်ဝဲၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤစံၣ်ဖိတဖၣ်ဝီၤအခိၣ်သူ ဒီးပစံးလၢ သံၣ်ဝဲၢ်အခိၣ်သူလီၤ. ပှၤစံၣ်ဖိနှၣ်သံၣ်ဝဲၢ်အခိၣ်သူလီၤ. ဒီးတနီၤနီၤသံၣ်ဝဲၢ်အခိၣ်နှၣ်ပးတရံးဝဲလၢအခိၣ်ဝးတရံး လီၤ. သံၣ်ဝဲၢ်သံၣ်ပၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၅. **သူၣ်ဝဲၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပကျိကွံာ်ပှၤကညီဒီးအစၢၤအသွဲၣ်တှၤ အလဲာ်ဒီးအဘူးအတၢ်တဂၤမီၤတအိၣ်ဘျုၣ်ဘၣ် ဒီးပစံး လၢသူၣ်ဝဲၢ်လီၤ. ပှၤလၢပူထီၣ်စီၤပၤနှၣ်စီၤပၤသူၣ်ဝဲၢ်ကွံာ် တှၤအလဲာ်ဒီးအဆ့ၣ်အမှိအဘူးအတၢ်အစၢၤအသွဲၣ်ခဲ လဲာ်လီၤ. သူၣ်ဝဲၢ်သူၣ်ပၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၁. **ဝဲာ်** နှၣ်မ့ၢ်ပမၤနှာ်တၢ်လၢယဲာ် ဒီးပစံးလၢဝဲာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဝဲာ်တၢ်လၢယဲာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဝဲာ်သ့ၣ်ဝဲာ်ဝၣ်မ့ၢ် သါကမၤမနုၤတမံၤလဲၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဝဲာ်စိးလီၤ. နဝဲာ်နစိးမနုၤတမံၤလဲၣ်.

၂. **ဝဲာ်** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအနၢၣ်ဝံာ်ဝဲနှၣ်ပစံးလၢဝဲာ်လီၤ. န မၤဟံၣ်အနၢၣ်တယူဘၣ် ဒီးဝဲာ်ဝဲလီၤ. ဒ်ပစံးတၢ်အသိး ဝံာ်ပြၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဝဲာ်စွလီၤ.

၃. **ဝဲာ်ကယွဲၤ** နှၣ်မ့ၢ်ဆဲးတလံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီ ကတိၤလုအကိာ်လၢထံၣ်တၢ်ဖိနဲ ဒီးစံးဝဲလၢဒိၣ်လၢအါ နှၣ်လီၤ. ဆဲးတလံဝဲာ်ကယွဲၤစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံး လၢဆဲးတလံဝဲာ်တယွဲၤလီၤ.

၄. **ဝဲာ်ကၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပမၤကၢ်သ့ၣ်လၢယဲာ်ဒီးပစံးလၢဝဲာ်ကၢ် လီၤ. ပှၤတဂၤဝဲာ်ကၢ်သ့ၣ်တဘီလၢယဲာ်လီၤ. ဝဲာ်ကၢ်စိး ကၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၅. **ဝဲာ်ကီၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဝဲာ်သ့ၣ်တခီမီၤ ဒီးတဝဲာ်ဘၣ် ဝဲတှၤအကၢ်နှၣ်ပစံးလၢဝဲာ်ကီၢ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤဝဲာ်ကီၢ် သ့ၣ်ကပၤတခီဒီးဟးဝဲလီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢဝဲာ်ကၢ် ဝဲာ်ကီၢ်လီၤ.

၆. **ဝဲာ်ကီၢ်ဝဲာ်ကီၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟးဖှၣ်ထိဖှၣ်ထိ ဒီးပ စံးလၢဟးဝဲာ်ကီၢ်ဝဲာ်ကီၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအခီၣ်ဆါဒီးဟး ဝဲာ်ကီၢ်ဝဲာ်ကီၢ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၇. **ဝဲာ်ကျိၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအီၣ်ဘူး ဒီးမၤနှာ်မီၤဖှံၣ်မီၤ လၢဂီၤဖံး ဒီးဝဲာ်တဲာ်ဂီၤဖံးကိာ်နှၣ်ပစံးလၢဝဲာ်ကျိၢ်လီၤ. ပှၤလၢဝဲာ်ကျိၢ်တဖၣ်နှၣ်အဲၣ်ဒိးဝဲလၢပှၤတဟီၣ်ဆူၣ် ဒီး ဝဲာ်ဂီၤဖံးအကိာ်နှၣ်တဘီ ဒီးတဲာ်ဝဲနှၣ်ဒီးပစံးလၢဝဲာ်ကျိၢ် လီၤ. ပှၤတဟီၣ်မ့ၢ်တဆူၣ်ဘၣ်နှၣ်ဝဲာ်ကျိၢ်ကိာ်တတဲာ် ဘၣ် ဒီးစံးဝဲလၢတဂ့ၤဘၣ်လီၤ. ဝဲာ်ကျိၢ်ကိာ်တဘီမ့ၢ်တဲာ် ဒီးဂ့ၤစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၈. **ဝဲာ်ဂီၤ** နှၣ်ထီရိၤပမၤဂီၤတၢ်လၢယဲာ်နှၣ်ပစံးလၢဝဲာ် ဂီၤလီၤ. စီၤအံၣ်ဖိသးဒိၣ်ထိၣ်အမါ ဒီးဝဲာ်ဂီၤအတလါလီၤ. ဝဲာ်ဝှာ်ဝဲာ်ဂီၤစံးဝဲဒၣ်. ပှၤတဂၤဝဲာ်ဂီၤကွံာ်သကွံနှၣ်ကမ့ၢ် ကၢ်ဘၣ်ယိၣ်ပှၤဂၤကအီၣ်ဘၣ်ဖုးသၢ.

၉. **ဝဲာ်ယိ** နှၣ်မ့ၢ်ပမၤပျိတၢ်လၢယဲာ်ဒီးပစံးလၢဝဲာ်ယိ လီၤ. ဝဲာ်ယိသဲးအခိၣ်ထံးနှၣ်ပျိပျိတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအ ဆိလၢဝဲာ်ယိဝဲာ်ဆံလီၤ. ဟံၣ်ခိၣ်ဟံၣ်ယၢၢနှၣ်တၢ်ခဲကၢ. ဝဲာ်ယိတက့ၢ်. ဝဲာ်ယိပျိဟံၣ်ယၢၢခံးဝဲဒၣ်. ဝဲာ်ယိဝဲာ်စိးစံး ဝဲဒၣ်.

၁၀. **ဝဲာ်စကၢ** နှၣ်မ့ၢ်ပဝဲာ်သ့ၣ်ဒ်သ့ၣ်လာ်ကလီၤတဲာ် ကွံာ်ဒီးပကၢလၢယဲာ်နှၣ်ပစံးလၢဝဲာ်စကၢလီၤ.နဝဲာ်စကၢ သ့ၣ်လၢယဲာ်တဘၢးနှၣ်မ့ၢ်ယဲာ်တကၢ်ဘၣ်ဓါ. ဒီးပစံးဒီး

အဆိလၢဗၣ်စကၢဗၣ်စကါလီၤ.

၁၁. **ဗၣ်စဲၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ပှၤလၢတကစီၤဘၣ် ဒီးဘံၣ်ဝဲ န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ပှၤဗၣ်စဲၣ်လီၤ. တၢ်ပှၤဂီၤဝဲတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ် တၢ်ပှၤဗၣ်စဲၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဗၣ်စဲၢ်ဗၣ်စဲၣ် လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထီရီၤတၢ်ပှၤလၢဂီၤဝဲန့ၣ်လီၤ.

၁၂. **ဗၣ်စး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဗၣ်ပြံတၢ်အလှၣ်ပြံကဒံ ဒီးပစံးလၢ ဗၣ်စးလီၤ. ပှၤတဂၤဗၣ်စးခုၣ်အလှၣ်ပြံကဒံ ဒီးဖီအီၣ်ဝဲ လီၤ. ဒီးပစံးလၢဝဲးစးစကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဗၣ် စံၢ်ဗၣ်စးလီၤ.

၁၃. **ဗၣ်စံၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဗၣ်စးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဗၣ်ပြံတၢ်အ လှၣ်ပြံကဒံန့ၣ်လီၤ. ဗၣ်စံၢ်ဗၣ်စးစံးဝဲဒၣ်.

၁၄. **ဗၣ်စံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကွံၣ်တြူၣ်ထံဖံးခိၣ်လၢလၢၣ်ဘှၣ် ဘၣ်ဒီးပစံးလၢဗၣ်စံၣ်လီၤ. ဗၣ်စံၣ်ထံလၢလၢၢ်ဘှၣ်ဘၣ် န့ၣ်လၢၢ်လဲၤလၢထံဖံးခိၣ်ဒ်ပစံၣ်အသိးဒီးပစံးလၢဗၣ်စံၣ် ထံလီၤ. ပှၤတဂၤဗၣ်စံၣ်ထံဒီးလၢၢ်တဖျၢၣ်လဲၤလၢထံဖံး ခိၣ်ဒ်ပစံၣ်တၢ်အသိးလီၤ.ဒီးပစံးလၢဗၣ်စုၣ်ထံစကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဗၣ်စံၣ်ဗၣ်စၣ်လီၤ.

၁၅. **ဗၣ်စ့** န့ၣ်မ့ၢ်ဗၣ်စွၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဃီထံတၢ်လၢ အခိၣ်တယူဘၣ် ဒီးဖှၣ်ထီဝဲန့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဗၣ်စွၤ ဗၣ်စွၤစကီးလီၤ. ဗၣ်စ့ဗၣ်စွၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၆. **ဗၣ်စ့ၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိၣ်တကလှာ်လီၤ. ဒီးအမဲၢ်နါစ့ၤဝါ ဒီးအမဲၢ်ကိခိၣ်ထံးဝါ ဒီးအမိၢ်ပှၢ်သူတစဲးစဲးန့ၣ်ပကီးလၢ ဗၣ်စ့ၣ်လီၤ. ဗၣ်စ့ၣ်န့ၣ်ပှၤသိၣ်ဗၣ်ဗၣ်လီၤ. ဒီးပှၤသိၣ်ဝဲ ခံကလှာ်လီၤ. ဒီးပှၤသိၣ်ဒ်ပညိၣ်အသိးတစုစုလီၤ. ဗၣ် စ့ၣ်ဗၣ်စၢ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပကီးလၢဗၣ်စံၣ်စကီးလီၤ. ဒီးဗၣ် စ့ၣ်န့ၣ်အိၣ်ခံကလှာ်လီၤ. ဒီးဗၣ်စ့ၣ်ထံတကလှာ်လီၤ.

၁၇. **ဗၣ်စ့ၣ်ထံ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိၣ်ဗၣ်စ့ၣ်တကလှာ်မၤသွံလၢ ထံခိၣ်ဒီ ဒီးအိၣ်အဆၣ်လၢထံခိၣ်ထံနံၤ ဒီးပစံးလၢဗၣ် စ့ၣ်ထံလီၤ. ဗၣ်စ့ၣ်ထံန့ၣ်အိၣ်အဆၣ်လၢထံနံၤလီၤ. ဒီး ပကီးလၢဝဲးစ့ၣ်ထံစကီးလီၤ.

၁၈. **ဗၣ်စ့ၣ်ထံ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်ဗၣ်စံၣ်ထံအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပ ကွံၣ်တြူၣ်ထံဖံးခိၣ်လၢလၢၢ်ဘှၣ် ဘၣ်ဒီးပစံးလၢဗၣ် စ့ၣ် ထံလီၤ. ဗၣ်စ့ၣ်ထံလၢလၢၢ်ဘှၣ်ဘၣ်ဒီးလၢၢ်ဘှၣ်ဘၣ်စံၣ် ဝဲလၢထံဖံးခိၣ်န့ၣ်ပကွၢ်ကီလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကွံၣ်လိာ်ကွဲတၢ် လီၤ.

၁၉. **ဗၣ်စီး** န့ၣ်မ့ၢ်ဗၣ်ဃီအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဗၣ်ပျိၤဟံၣ် ခိၣ်ဟံၣ်ဃၢၤ ဒီးပဗၣ်ပျိထိၣ်တၢ်ထံးလၢပသူၣ်ပဖှးန့ၣ် လီၤ. ဗၣ်ဃီဗၣ်စီးစံးဝဲဒၣ်.

၂၀. **ဗၣ်စွၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဃီဖှၣ်ထီပီၤအခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဗၣ်စွၤ လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဗၣ်စ့ဗၣ်စွၤလီၤ. ပှၤတဂၤဗၣ်စ့ ဗၣ်စွၤထံတၢၢ်ပီၤအခိၣ် ဒီးဒၢၣ်အီထံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအ ဆိလၢဗၣ်စွဗၣ်စွၤစကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဗၣ်စွံၢ်ဗၣ်စွၤစ ကီးလီၤ.

၂၁. **ဗၣ်စွံၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဗၣ်စွၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဃီဖှၣ်ထီပီၤ အခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဗၣ်စွံၢ်ဗၣ်စွၤစံးဝဲဒၣ်.

၂၂. **ဗၣ်စွ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်နၢၣ်အံၣ်လဲၢ်ဒီးဝံာ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဗၣ် စွလီၤ. ပှၤတဂၤဖဲးခုးတလိၢ်ဗၣ်စံၢ်ဗၣ်စွနးကၢ. တကစီၤ ဘၣ်. မၤသးဂီၤဒီးအနၢၣ်ဝံာ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢ ဗၣ်စွံၢ်ဗၣ်စွလီၤ.

၂၃. **ဗၣ်တဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတဲာ်ဝၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးပ စံးလၢဗၣ်တဲာ်လီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢဗၣ်တဲာ်ကျိတဲာ် လီၤ. ဗၣ်တဲာ်ကွံာ်ဝၣ်တဘိတကှၢ်.

၂၄. **ဗၣ်ဒီး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဗၣ်လိာ်ကွဲတၢ် ဒီးပစံးလၢဗၣ်ဒီးလီၤ. ပှၤတဂၤမ့ၢ်ထံၣ်ဃဲာ်လၢအအှၣ်တဘှၣ် ဒီးဗၣ်ဒီးတၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဗၣ်ဒံၣ်ဗၣ်ဒီးလီၤ.

ဃဲာ်ဖိအှၣ်သးမိၣ်ဗၣ်ဒီး

ဖှိၣ်ဒ်ယၤသးမိၣ်ကတိၤ

၂၅. **ဗၣ်ဒီး** န့ၣ်မ့ၢ်တဆဲးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤ လိာ်ကွဲမှၣ်ကနိၣ်ဖိသၣ်ခွါလၢသါကဒုးအိၣ်ဃှာ်, သါက ဒုးဒီမိဝၤဝဲန့ၣ်လီၤ. မှၣ်ကနီၤဖိသၣ်ခွါန့ၣ်ပတဆဲးဗၣ်ဒီး အီၤလီၤ.

၂၆. **ဗၣ်ဒိၣ်ခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဆိၣ်ထွံၣ် ဒီးစံးဝဲလၢဗၣ် ဒိၣ်ခိၣ်လီၤ. ဗၣ်ဒိၣ်ခိၣ်တဒုတမိၤတၢ်နီတမံၤန့ၣ်ဘၣ်လီၤ အဆၣ်တဂ့ၤ.

၂၇. **ဗၣ်ဒိၣ်ခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဆၢထၢၣ် ဒီးပဗၣ်အခိၣ် ကစၢၢ်လာ်လၢပစုလၣ်အကနူၤ ဒီးပစံးလၢဗၣ်ဒိၣ်ခိၣ် လီၤ. ဖိသၣ်လိာ်ကွဲဒီးဗၣ်ဒိၣ်ခိၣ်လိာ်အခိၣ်လီၤ.

၂၈. **ဗၣ်နး** န့ၣ်မ့ၢ်ပတဲသ့ၣ်တစၢၢ်ဆၢဘၣ် ဒီးပဝံာ်ဝဲန့ၣ် ပစံးလၢဗၣ်နးလီၤ. ပှၤတဂၤတဲသ့ၣ်တကျိဗၣ်နးအသး ဒီးတစၢၢ်ဆၢဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဗၣ်ဘှၣ်ဗၣ်နးလီၤ. ဗၣ်ဗၣ် ကွၢ် ၄၄.

၂၉. **ဗၣ်ပြၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်တိၢ်တဘျၢဘၣ် ဒီးအတိၢ်ကှၣ်ဝဲ လၢအနၢၣ်တယူဘၣ်န့ၣ် ပစံးလၢဗၣ်ပြၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီး အဆိလၢဗၣ်ပြံၢ်ဗၣ်ပြၤလီၤ.ပှၤတဂၤသါကဖဲးခုးတလိၢ်ဒီး မၤသးဗၣ်ပြံၢ်ဗၣ်ပြၤစံးဝဲဒၣ်.

၃၀. **ဗၣ်ပြၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပထ့ချံၣ်အကနူၤတဘျၢဘၣ်. တစၢၢ် ဆၢဘၣ်ဒီးကှၣ်နှာ်ဆူအပူၤန့ၣ်ပစံးလၢဗၣ်ပြၤလီၤ.ပှၤတ ဂၤထ့ချံၣ်တဘှၣ်အကနူၤဗၣ်ပြံၢ်ဗၣ်ပြၤမၤသးစပှံၢ်စပှၢ်စ ကွၢ်တဂ့ၤဘၣ်. နထ့ချံၣ်ဗၣ်ပြံၢ်ဗၣ်ပြၤစကွၢ်တဂ့ၤဘၣ်.

၃၁. **ဗၣ်ပျိ** န့ၣ်မ့ၢ်ဗၣ်ဃီအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဗၣ်ကဆိုထိၣ် တၢ်လၢခဲတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဗၣ်ဃီဗၣ်ပျိလီၤ.

၃၂. **ဗၣ်ပျိ** ဒီး **ဗၣ်ဃိ** န့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဗၣ်ဃိ တၢ်လၢအခဲတဖၣ်န့ၣ်ဒ်ကပျိ ဒီးပစံးလၢဗၣ်ပျိလီၤ. ဒီးပ မၤလၢဗၣ်ဃိအဆိစကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဗၣ်ပျိ

ဝာ်ဃိစကီးလီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢဝာ်ပျိဝာ်လှၢ်စကီးလီၤ. ဝာ်ပျိဝာ်လှၢ်ဟံၣ်ဂီၤထံးတက့ၢ်. တၢ်ခဲကၢ.

၃၃. **ဝာ်ဖး** နၣ်မ့ၢ်ပမၤသ့ၣ်ဖးတၢ်လၢဃံာ်ဒီးပစံးလၢဝာ်ဖးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဝာ်ဖးဒီၣ်ဖးလီၤ. ဝာ်ဖးဒံသ့ၣ်တဖျၢၣ်ခံခီတက့ၢ်. ဝာ်ဖးသ့ၣ်နၣ်ခံခီ ဒီးဟဲက့ၤဟ့ၣ်ယၢတက့ၢ်.

၃၄. **ဝာ်ဖး** နၣ်မ့ၢ်နီၤဖးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဆိကမိၣ်တယးက်တၢ်ဂ့ၤဒီးတၢ်အၢအဆၢနၣ်လီၤ. ပှၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ကူၣ်သ့ကူၣ်ဘၣ်နၣ်နီၤဖးဝာ်ဖးတၢ်ဂ့ၤ ဒီးတၢ်အၢအဆၢဘၣ်တဲးတဲးလီၤ. ထီရိၤပနီၤဖးတၢ်နၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဝာ်ဖးလီၤ.

တၢ်ခဲလၢာ်ဃ့ၤသ့ၣ်ညါဝဲ

ဝာ်ဖးအဆၢဘၣ်တဲးတဲး

၃၅. **ဝာ်ဖုး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အတိၢ်လှၢ်နၢၣ်အံၣ်ဝဲခံခီလဲၢ်ဝဲခံခီဒီးလၢလဲၢ်ဝဲခံခီနၣ်အတိၢ်ကွၣ်ဝဲတနၢၣ်ဘျုဝဲတနၢၣ် ဒီးပစံးလၢဝာ်ဖုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဝာ်ဖုးသံၣ်လီၤ. ပှၤတကၢဝဲးခုးတလိၢ်ဒီးမၤသးဝာ်ဖုးသံၣ်လီၤ.

၃၆. **ဝာ်ဘၢ** နၣ်မ့ၢ်ဒ်ပှၤကညီသုတထံၣ်ကျဲအခိၣ်ထံးတဂ့ၤ ဒီးပဝာ်နှၢ်သနူဝၣ်လၣ်ဒီးမၤတံာ်ခဲယုၢ်ကလာ်နၣ်ပစံးလၢဝာ်ဘၢကျဲလီၤ. ပှၤပှၢ်လၢ်ကျဲဖိနၣ်မ့ၢ်ပျုၤတၢ် ဒီးဝာ်ဘၢအကျဲခိၣ်ထံးလီၤ. ပှၤမ့ၢ်ပျုၤတလၢၤကဖိၣ်ဘၣ်အီၤ ဒီးဝာ်ဘၢကျဲခိၣ်ထံးနၣ်တလၢၤတသ့ၣ်ညါဘၣ် ဒီးတလၢၤတလဲၤဘၣ်လီၤ. ဝာ်ဘံးဝာ်ဘၢစံးဝဲဒၣ်.

၃၇. **ဝာ်ဘၢဃွၤအကျဲ** နၣ်မ့ၢ်ပကတိၤဒ်လီၤတၢ်လၢပှၤကညီသါကစူၢ်ကွၤနာ်ကွၤကစၢ်ဃွၤ ဒီးပှၤကဲလၢအပျဲၢ်အဘိၣ်မၤသြူးမၤကမၣ်တၢ် ဒီးပှၤဂၤအသးဟးဂီၤဝဲလၢအဃိနၣ် ပစံးလၢဝာ်ဘၢကစၢ်ဃွၤအကျဲလီၤ. ပှၤလၢဝာ်ဘၢကစၢ်ဃွၤအကျဲနၣ်ကဘၣ်တၢ်ဒဲးဘးဒိၣ်မးလီၤ.

၃၈. **ဝာ်မ့ၢ်လုၢ်ဝၤ** နၣ်မ့ၢ်ပမၤခုးမၤသံၣ်, မၤဘှမၤဟု, မၤတၢ်အိၣ်တၢ်အီကလိကွကါလၢဘၣ်ဃးဒီးခုးနၣ်ပစံးလၢဝာ်မ့ၢ်လုၢ်ဝၤလီၤ. ပှၤကညီတုၤဒိၣ်ထိၣ်ဒီးဝာ်မ့ၢ်လုၢ်ဝၤကီးဂၤဒဲးလီၤ.

၃၉. **ဝာ်လိာ်ယာ်လိာ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤအါဂၤလဲၤတၢ်လၢကျဲဒီးလဲၤတနီၤဟဲက့ၤတနီၤ, ဟဲက့ၤတနီၤလဲၤတနီၤ ဒီးပစံးလၢလဲၤတၢ်ဝာ်လိာ်ယာ်လိာ်လီၤ. ပှၤကညီလဲၤတၢ်လၢကျဲဝာ်လိာ်ယာ်လိာ်တၢ်တအိၣ်ဘၣ်လၢကျဲနီတမံၤဘၣ်. တၢ်နတၢ်ဃိၤအိၣ်လၢကျဲနၣ်တဘူၣ်ဘၣ်. အိၣ်ထဲပှၤကညီလဲၤတၢ်ဝာ်လိာ်ယာ်လိာ်လီၤ.

၄၀. **ဝာ်လိာ်ကျိလိာ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤနုးသုး ဒီးမၤတဲာ်လိာ်အကိာ်လၢနးနၣ်ပစံးလၢဝာ်လိာ်သးလီၤ. ပှၤကညီမ့ၢ်မၤတဲာ်လိာ်အသးလၢဃံာ်လၢနးဒီးပစံးလၢဝာ်လိာ်သးလီၤ. ပှၤခံဂၤဝာ်လိာ်သးလၢဃံာ်ဒီးပဒိၣ်စံၣ်ညီၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဝာ်လိာ်ဒိၣ်လိာ်ဝာ်လိာ်ကျိလိာ်လီၤ.

၄၁. **တဝာ်လိာ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘၣ်စုလိာ်သးလၢကျဲကဖိာ်လီၤဒီးပစံးလၢဘၣ်တဝာ်လိာ်သးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲလီၤ. စလဲၤတၢ်ဒီးစဘၣ်တဝာ်လိာ်ပှၤတဖုလၢကျဲဒီးစအိၣ်သကိးဒီးအီၤလီၤ.

၄၂. **ထါဝာ်** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဘ့ၣ်ဘၣ်လၢပတဲဘျုတဲကဆှၣ်ဒီးပမၤတံၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးနၣ်ပကိးလၢထါဝာ်လီၤ. ဒီးပကိးထါကျိၤပစံးဒီးအဆိဒ်နၣ်လီၤ. ထါဝာ်နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီထါထၣ်ဒီးပကိးလၢထါဝာ်လီၤ. မၤနၢ်ယၢလၢထါဝာ်တဘ့ၣ်တက့ၢ်. စကထါထၣ်လီၤ.

၄၃. **ဝာ်ဝာ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဒူတၢ်အကလုၢ်အါဒီးပစံးလၢဒူတၢ်ဝာ်ဝာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢကလာ်ဝာ်ဝာ်စကီးလီၤ. ပှၤတကၢအဖိအလံၤအနၢ်ကွၣ်ဒီးဒူဝဲဝာ်ဝာ်ဖိာ်ဖိာ်လီၤ.

၁. **ဝး** နၣ်မ့ၢ်ပဟ့ၣ်ဟ်ပှၤဂၤအစ့ ဒီးပကပ့ၤအတၢ်တမံၤမံၤဆူခံအဂီၢ်နၣ်ပစံးလၢဝဲးလီၤ. ဝဲးနံၣ်သိအပ့ၤလၢစ့, ဝဲးသကွံအပ့ၤ, စဝဲးဟ် နံၣ်သိအပ့ၤလၢပှၤတဂၤအစုပူၤတရွဲၤ, ပှၤတဂၤဝဲးဟ်အံသ့ၣ်အပ့ၤလၢအဝဲတဂၤခံရွဲၤ, အဝဲတဂၤနၣ်ဝဲးဃိးအပ့ၤလၢစ့သၢရွဲၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢဝဲးစ့စကီးလီၤ. ဝဲးကျိၣ်ဝဲးစ့, ဝဲးတၢ်ပ့ၤတၢ်ကလံၤစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၂. **ဝး** နၣ်မ့ၢ်ပဖိပလံၤ, ပဖိဒိၣ်စၣ်လံၤအဖိာ်မ့ၣ်တဖၣ်နၣ်ပကိးလၢဝဲးလီၤ. လဲၤဒၢၣ်အီနှၢ်စထံတဖျၢၣ်ဝဲးဧၢ. မၤဝဲးဖိအိၣ်မ့ၤတက့ၢ်.

၃. **ဝးစး** နၣ်မ့ၢ်ပဝာ်ပြံတၢ်ပြံကဒံ ဒီးအလှၣ်အဒ့လီၤကမံၤဝဲနၣ်ပစံးလၢဝဲးစးလီၤ. ပှၤကညီဝဲးစးခုၣ်ဒီးဖိအိၣ်ဝဲလၢကသ့လီၤ. ဒီးပစံးလၢဝာ်စးစကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဝဲးစံၢ်ဝဲးစးလီၤ. ဝဲးနၣ်ဒ်သိးသိးဝာ်စ့ၣ်. a bird. ဝဲးဝဲ(ကွၢ် ဝ ၁၃)

၄. **ဝးစီၤဝးစီၤ** နၣ်မ့ၢ်ဆီကိးနၣ်ပစံးလၢသိၣ်ဝဲးစီၤဝဲးစီၤလီၤ. ဆီတဘ့ၣ်ကိးသိၣ်ဝဲးစီၤဝဲးစီၤလီၤ.

၅. **တဝး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဖိသၣ်တဖၣ်နၣ်ပကိးလၢတဝဲးလီၤ. စလဲၤတၢ်ဒီးစတဝဲးတ၂ဂၤဖိာ်စခံလီၤ. ဒီးပကိး ဒီးအဆိလၢတဝဲးတပးလီၤ.

၁. **ဝဲၣ်** နၣ်ပပဒုၣ်ကွံာ်တၢ်နၣ်ပစံးလၢဝဲၣ်ကွံာ်လီၤ. တၢ်လၢပတအဲၣ်ဒီးဘၣ် ဒီးပပသ့ၣ်ကွံာ်နၣ်ပစံးလၢဝဲၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကိးဖိာ်ထွဲတလၢၤအခံလီၤ. ပှၤတဖၣ်ဝဲၣ်ထိၣ်ဝဲၣ်လီၤနၣ်သါကလဲၤဆူလဲၣ်. အိၣ်ကစၢ်ကြၢကလာ်ဝဲၣ်ထိၣ်ဝဲၣ်လီၤတဂ့ၤ.

၁. **ဝၤ** နၣ်မ့ၢ်ပမၤဖးနိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမၤဖးဘုနၣ်ဂ့ၤ, ပဝံၣ်လၢပစုယၢ်ခီယၢ်ခီဒီးပစံးလၢဝၤလီၤ. နိၣ်ခဲနၣ်ပတုၣ်မ့ၢ်တပၢၢ်ဘၣ်ဒီးပဝၤဟိဝၤပျိဒီးပတုၣ်ပၢၢ်ဝဲလီၤ. သုမ့ၢ်လဲၤတၢ်လၢဘုကျါဒီးဝၤဟိထိၣ်ဘု ဒီးလဲၤတက့ၢ်. တုၣ်

သဘျုးတဂ့ၤဘုကဘျုးဘၣ်ဖုးလီၤ.

၂. **ဝဲၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကွၢ်သ့ၣ်လၢခိၣ်သ့ကျါန့ၣ်ပမၤဟိမၤပျိ ထိၣ်ခိၣ်သ့လၢပစုမု်ဒိၣ်ယၢ်ခိ ဒီးပစံးလၢဝဲၤလီၤ. ပှၤတဂၤကွၢ်သ့ၣ်လၢပှၤဂၤအခိၣ် ဒီးဝဲၤခိၣ်သ့လီၤ. ဒီးပစံးလၢဝဲၤခိၣ်စကီးလီၤ.

၃. **ဝဲၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီစံးတၢ်လၢအသး, ဆိကမိၣ်တၢ်လၢအသးဒီးပစံးလၢဝဲၤလီၤ.ဝဲၤဝံဝဲၤနါ,ဝဲၤဟ့ၣ်ဝဲၤဘျၣ်, ဝဲၤဘၣ်ပှၤဂၤလၢအပှၢ်လီၤ. တၢ်ခဲလၢာ်နၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲလၢအသးဒီးအထံခိၣ်ထိၣ်ဖျဲးန့ၣ်ပစံးလၢဝဲၤလီၤ.

၄. **ဝဲၤကမၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဆိကမိၣ်ကမၣ်တၢ်ဒီးစံးဝဲလၢဝဲၤကမၣ်တၢ်လီၤ. ဝဲၤကမၣ်တၢ်န့ၣ်ဒ်အံၤပှၤဒီပဝဲၢ်ဖိၥ်လိာ်အခံ ဒီးအဖိၥ်မုၣ်တဂၤအဖိၥ်ခွါတဂၤ ဒီးပဆိကမိၣ်လၢဒီမိဝၤ နၣ်မ့ၢ်ပဝဲၤကမၣ်တၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဝဲၤသြူးဝဲၤကမၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤကွၢ်ပှၤဒီပဝဲၢ် ဒီးဝဲၤကမၣ်ဝဲလၢဒီမိဝၤလီၤ.

၅. **ဝဲၤခိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဝ့ၢ်ဖးခိၣ်သ့ဆူအခိၣ်ကပၤယၢ်ခိဒီးပစံးလၢဝဲၤခိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဝဲၤအဝဲတဂၤအခိၣ်လီၤ. ပှၤကွၢ်သ့ၣ်ဒီးဝဲၤလိာ်အခိၣ်လီၤ.

၆. **ဝဲၤလီၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဘုကၢ်လီၤစပိၤ ဒီးပဝ့ၢ်ကဖီထိၣ်က့ၤဒီးပစံးလၢဝဲၤထိၣ်လီၤ. ဘုကၢ်လီၤစပိၤနၣ်ဝဲၤထိၣ်က့ၤကယီကယီတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဝဲၤထိၣ်ပၤလီၤလီၤ.

၇. **ဝဲၤနါ**နၣ်မ့ၢ်ပစံးပှၤဂၤလၢနါ ဒီးပစံးလၢဝဲၤနါလီၤ. ဝဲၤနါယၤတဂ့ၤ.

၈. **ဝဲၤဘၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဆိကမိၣ်တၢ်နၣ် ဒီးပပးကဲတၢ်နၣ်ပစံးလၢဝဲၤဘၣ်လီၤ. စဝဲၤဘၣ်နၤလၢတလၢၤလီၤ. စဝဲၤဘၣ်နၤလၢပှိၢ် ဒီးနမ့ၢ်လၢစှိၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဝဲၤဘၣ်ပျိာ်ဘၣ်လီၤ. မ့ၢ်နဝဲၤဘၣ်ယၤလၢမတၤလဲၣ်. နတထံၣ်ဒံးဘၣ်နီတခိၣ်ဓါ. နတကနၣ်စကလုၢ်မ့ၢ်နဝဲၤဘၣ်ယၤလၢထွံၣ်ဓါ.

၉. **ဝဲၤဘျၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဆိကမိၣ်ပှၤ ဂၤ လၢတၢ်ဘျၣ် ဒီးပစံးအီၤလၢတၢ်ဘျၣ်ဒီးပစံးလၢဝဲၤဘျၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဝဲၤဟ့ၣ်ဝဲၤဘျၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤစတမ့ၢ်တၢ်ဘျၣ် ဒီးဝဲၤဘျၣ်ယၤလီၤ. နမ့ၢ်ဝဲၤဟ့ၣ်ဝဲၤဘျၣ်ယၤ ဒီးစလိာ်နၤလၢကွိၢ်လီၤ.

၁၀. **တဝဲၤ** နၣ်မ့ၢ်တပှာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဆူၣ်တၢ်ဒံးလၢထိဝဲကဆှၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢမၤသးတပှာ်တဝဲၤလီၤ. ကသ့ၣ်မဲၢ်ဆူၣ်မၤသးတ ပှာ် တဝဲၤ, ထွံၣ်ပကူအဆူၣ်မၤသးတပှာ်တဝဲၤလီၤ. ထိရိၤတၢ်ဆူၣ်ထိဒီးကဆှၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢတပှာ်တဝဲၤလီၤ. တပှာ်တဝဲၤစံးဝဲဒၣ်. ပှာ်ဝဲၤကွၢ်ပှာ်.

၁၁. **ပှၤဝဲၤနါအီၤဒိၣ်မိၣ်သၣ်ပှ.** No.56-၅၆. ပစံၣ် တဲၤ မတၤတဂၤလၢပျၢၤတဂၤအဝၤသံသဒၣ်အီၤ ဒီးအိၣ်နၤစိၤ ဝဲလၢပှၤဂၤအသိးလီၤ. ဒီးအဖိအလံၤတဖုနၣ်ပြံတဒံးဒံးဓိၤ ကီးဂၤဒဲးလီၤ. အပၢ်ကွံာ်တ့ၢ်အီၤ ဒီးအမိၢ်အိၣ်ယှၤအီၤ လၢပှၤဂၤအခိၣ်အကျါအကဆူးကတ့ၤန့ၣ်လီၤ. မတၤတဂၤဖိာ်မုၣ်နၣ်အဘူးအတံၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဖဲကိၢ်ပှၤလၢအအိၣ်ဝဲနၣ်နီတဂၤဘၣ်. အိၣ်ထဲအဝၤအဘူးအတံၢ်တခီဓိၤလီၤ. အဝၤတအိၣ်လၢၤဘၣ်ဒီးအဝၤအဘူးအတံၢ်တဖၣ်နၣ်တကွၢ်က့ၤလၢၤဘၣ်အီၤဘၣ်. မၤသးဒ်နၣ် ဒီးတအိၣ်ဘၣ်ဘၣ်ကသ့ဟိၣ်ဘိၣ်ဘၣ် ဒီးလဲၤဖဲာ်အိၣ်ယှၤအဖိအလံၤဒိၣ်ခိၣ်သၣ်နၣ် အီးဝဲထဲအလဲဓိၤဒီးစံးယှၤအဖိလၢတၢ်ခိၣ်နှာ် ဒီးအဖိတဖုနၣ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ် ဒီးညးဂ့ာ်လိာ်ဝဲကလာ်ဆိုၣ်ဆိုၣ်လီၤ.

တ့ၤနံၤတစုပှၤဂၤ လၢဃၢ်ဃၢၤနၢ်ဟ့ဒီးပှၤဂၤဝဲၤနါအီၤတကျဲလီၤ. ပှၤဂ ဝဲၤနါအိၣ်နၣ်စံးဝဲဒၣ် ပှၤတဒူၣ်နၣ်မ့ၢ်ပှၤအနါလီၤ. မ့ၢ်ဆ့ၣ်ဆ့ၣ်တၢ်ခိၣ်နှာ်မ့ၢ်ဟါဟါတၢ်ခိၣ်နှာ်. မ့ၢ်ကၢ်အလဲၤ မၤအိၣ်ပှၤကညီအခိၣ်နှာ်သၢၣ်. ပဝဲဒၣ်ပတအိၣ်ဘၣ်တ့ၢ် မးတၢ်ခိၣ်နှာ်တဘၢးတဘၢးနၣ်ဓၢ. အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အပၢ်တအိၣ်နဲာ် ဒီးမ့ၢ်အထံၣ်နှၢ်တၢ်ခိၣ်နှာ် တဘၢးနၣ်တခိၣ်ညါဖဲလဲၣ်. ယံာ်ယံာ်ဒီးပှၤဂၤသါကကျိကွံာ်အီၤ ဒီးပှၤဂၤဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါအဖါတံၢ်လီၤ. အဖါတံၢ်တခီဘၣ်ဖဲအတချူးဒံးဘၣ်အခါဒီးမၤလိာ်ယီၤထဲအကလုၢ်ဓိၤလီၤ. မၤလိာ်ယီၤအကလုၢ်နၣ်စံးဝဲဒၣ်. သမ့ၢ်ကျိသံစဖိဒိၣ်ဒီးဟ်ဒံးယၤတဂၤတက့ၢ်. တ့ၤစချူး ဒီးစကလဲၤအိၣ်က့ၤဒၣ်အီၤလီၤ. တ့ၤအမၤချူးထိၣ်က့ၤ ဒီးလဲၤအိၣ်က့ၤဝဲဒၣ်လီၤ.ဟဲက့ၤတ့ၤဒီးလဲၤမၤထိၣ်တၢ ယီၤခိၣ်ဒီးဟဲက့ၤသံကွၢ်ဝဲ, နမိၢ်အိၣ်ယှၤနတၢ်ခိၣ်နှာ်မ့ၢ်အံၤဓါ. ဒီးအတၢ်စံးဆၢအီၤတမ့ၢ်ဘၣ်. ယဲဒၣ်စမိၢ်အိၣ်ယှၤစတၢ်ခိၣ်နှာ်နၣ်ဂီၤဆူၣ် ကလာ်ဖါတံၢ်ဓၢ. အဆူၣ်တအိၣ်ဘၣ်ဒ်အံၤသိးဘၣ်. ဒီးအဖါတံၢ်လဲၤမၤကသ့ၣ်ခိၣ်ကဆိခိၣ်. တၤသူခိၣ်,တၤဖးခိၣ်, ထိးခိၣ်, လါဖံးခိၣ်, တၤဟိခိၣ်, ပဒဲခိၣ်, သ့ၣ်ခိၣ်, ဘါခိၣ်, ဝံၤခိၣ်, ခီခိၣ်, လံၣ်ခိၣ်, ယဲခိၣ်, ယှၢ်ခိၣ်, ထိၣ်ခိၣ်ဆီခိၣ်,ဂ့ၢ်ခိၣ်,ဒးခိၣ်, နၣ်ခိၣ်, ညၣ်ခိၣ်, တၢ်ဖိတၢ်လံၤအခိၣ်တမံၤလၢ်လၢ်နၣ်ဒုးနဲၣ်ဝဲကီးမံၤဒဲးဒီးအတၢ်စံးအီၤ,ဖါတံၢ်ဓၢ, စမိၢ်အိၣ်ယှၤစတၢ်ခိၣ်နှာ်နၣ်တဒ်ဘၣ်အံၤဘၣ်.

ယံာ်ယံာ်ဒီးဆူနၤတမ့ၢ်ဆူနၤတမ့ၢ်ဒီးဆိကမိၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်အံၤမ့ၢ်ကၢ်ပှၤအနါသမီးသၢၣ်. တၢ်ခိၣ်နှာ်အဂၤတအိၣ်လၢၤမးလဲၣ်တၢ်အံၤဓၢ်. ဒီးပျုံထိၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲတကျဲလီၤ. ဆိကမိၣ်ထိၣ်ဝဲလၢအိၣ်ဒံးထဲပှၤကညီအခိၣ်တမံၤဓိၤလီၤ. ဒီးအသးအိၣ်ထိၣ်လၢသါကမၤသံကွံာ်ဝဲစ့ၢ်ကီးလီၤ. တ့ၤမ့ၢ်အနၣ်တစုဒီးလဲၤဟးကဒီးလီၤ. လဲၤဟးသ့တနံၤကျၢၤတနၢ်အိၣ်ဘၣ်တၣ်နီတမံၤဘၣ် ဒီးဟဲက့ၤဘိး

အီၣ်လၢဒိၣ်မိၣ်သၣ်တဖျၢၣ်ခံဖျၢၣ်လီၤ. ဒိၣ်မိၣ်သၣ်န့ၣ် ဟဲက့ၤစိာ်ဝဲဒီးဟ်ဝဲလၢကုမိၣ်အီၣ်ဖျါဂီၤဂီၤလီၤ. အဖိဒိၣ် ထံၣ်လီၤသက္ဓၤလၢဘၢးန့ၣ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်. စဖါတၢ်ဟဲက့ၤဝံ အီၣ်နူၢ်လံစတၢ်မိၣ်နူာ်လံ. စကအီၣ်ယဲဒၣ်တဂၤဓိၤလီၤ. စတဟ့ၣ်ဒုးအီၣ်ဘၣ်ပှၤနီတဂၤဘၣ်.အသးခုဒီးစံၣ်ရုံးရှုး မးလီၤ. ဒီးစံးအဖါတၢ်ဖါတၢ်ဓၢ, မိၢ်အီၣ်ယုၤပတၢ်မိၣ်နူာ် နူၣ်မးအအံၤလီၤ. ဒီးယုတၢၣ်ဓိၤသပၢၤဓိၤရိျထီၣ်မးဝဲရၢ ရၤလီၤ. တုၤမ့ၢ်အနူၣ်တစုဒီးမတၢတဂၤနူၣ်လဲၤလိာ်ပှၤ လၢအမၤသံအပှၢ်တပှၤနူၣ်လၢကွၢ် ဒီးလိးအီၣ်လီၤအီၣ်ဝဲ လီၤ. ဒီးပှၤတပှၤနူၣ်ကဲကုၢ်လီၤမၢ်ကွံာ်ဝဲခဲလၢာ်လီၤ. စံး ဝဲဒၣ်.

၁၂. **ပါပှာ်မၤဝဲၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်လၢပပလိၢ်ပသး ဒီးပမၤ ကယီကယီနူၣ်ပစံးလၢမၤပှာ်မၤဝဲၤလီၤ. ဟံးသဘံၣ်လီ မိဒီးမၤပှာ်မၤဝဲၤတက့ၢ်. ကသ့ၣ်ဖးဘၣ်ဖုးလီၤ.

၁. **ပိ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပဖိာ်သိၣ်ဝဲတကလုာ်နူၣ်ပှၤမၤဝဲ လၢတိၢ်အိၣ် ဒီးအခံကမိာ်နူၣ်ပကိးလၢပိလီၤ. ဒီးပှၤတ နီၤနီၤကိးလၢမိၤလီၤ. ပိနူၣ်ပဖိာ်သိၣ်မှာ်ကၢ. တုၤပိသိၣ် ဒီးပလဲၤဘါကစၢ်ယွၤလၢသရိာ်ပှၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢပိဓိၤပါဓိၤလီၤ.

၂. **ပိလီ** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်အသၣ်ထဲစုမုၢ်ဒိၣ် ဒီးဖျၢၣ် ဝဲနူၣ်ဒီးမၤသးကဖိလီအရံုတအီၣ်ဘၣ် ဒီးပကိးလၢပိလီ လီၤ. ပိလီသၣ်နူၣ်အချံတအီၣ်ဘၣ်အီၣ်ထဲအဖံးကဖိလီ လီၤ.

၃. **ပိအီၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤဖိအီၣ်ကိၣ်ကမူၣ် ဒီးကနဲစီဒီးပစံး လၢပိအီၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢကပိအီၣ်စကိးလီၤ. ပိအီၣ် ကိၣ်ကမူၣ် ဒီးကနဲစီနူၣ်ပအီၣ်ဆၢကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢပိအီၣ်ပါအီၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢကပိဒီးတပိစကိးလီၤ.

၄. **ပိဓိၤပါဓိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပကိးပိ ဒီးအဆိဒီးပကိးလၢပိဓိၤပါ ဓိၤလီၤ. ပိဓိၤပါဓိၤစံးဝဲဒၣ်.

၅. **ကပိ** နူၣ်မ့ၢ်ဒ်ပိအီၣ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဖီယုာ်ကိၣ်က မူၣ်ဒီးကနဲစီနူၣ်ပစံးလၢကပိလီၤ. ပိအီၣ်ကနဲစီဒီးကိၣ် ကမူၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတပိစကိးလီၤ.

၆. **ထံၣ်ပိလီၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ထံပှာ်ထီၣ် ဒီးအသဘှဲဟဲထီၣ်လၢ ထံလာ်နူၣ်ပစံးလၢထံစံၣ်ပိလိၣ်ထီၣ်လီၤ. သမၣ်ဂံာ်လီၤ အသးလၢထံလာ် ဒီးထံစံၣ်ပိလိၣ်ထီၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢ ထံစံၣ်ပိၣ်လီစ့ၢ်ကိးလီၤ. ထံစံၣ်ပိလီနူၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်သမၣ် ဂံာ်လီၤအသးသၢ.

၇. **ကပိ** နူၣ်မ့ၢ်ဒ်ပိအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကျိၣ်ကျဲကိၣ်က မူၣ်ဒီးတၢ်ထံနူၣ် ဒီးပစံးလၢတပိလီၤ. တပိအီၣ်ကိၣ်က မူၣ်ဒီးတီလဲထံနူၣ်ပအီၣ်ဝံၣ်ကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတ ပိအီၣ်တပါအီၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. တပိအီၣ်တၢ်ပိစံးဝဲဒၣ်. တ ပိဒီးတၢ်ပိဒ်သိးသိးလီၤ.

၈. **လီၣ်ပိလီ** နူၣ်မ့ၢ်ပစုၣ်လီၤတၢသၣ်လၢသရုံၢ်ပှၤ ဒီးက ဘုၣ်ထီၣ် ဒီးထီၣ်ဖိဝဲလၢထံဖံးမိၣ်နူၣ်ပစံးလၢထီၣ်ပိလီ လီၤ. တလၢၤစုၣ်လီၤသဒုသၣ်ဒီးထီၣ်ပိလီဝဲလၢသရုံၢ်ပှၤ လၢထံဖိမိၣ်လီၤ. ထီၣ်ပိလံၣ်ထီၣ်ပိလီစံးဝဲဒၣ်.

၉. **ဝံၣ်ထၢၣ်ပိ** နူၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢဝံၣ်ထၢၣ်ပိၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဝံၣ်ထၢၣ်ဝံၣ်လီၤသ့ၣ်ဖိလၢပှၤသံအဖိမိၣ်လၢပ ဆူးကိၢ်ယိာ်အဖၢမုၢ်နူၣ်လီၤ.

၁. **ပှ်** နူၣ်မ့ၢ်ဝၣ်သ့ၣ်ဖးဆူၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢၢ်သ့ၣ်ဖးဆူၣ်ဝဲ မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထိရိၤတၢ်သ့ၣ်ဖးဆူၣ်ဝဲ ဒီးသိၣ်ဝဲဒ်ကျိအသိၣ်ဝဲ အသိးနူၣ်ပစံးလၢပှ်လီၤ. မ့ၣ်အီၣ်သ့ၣ်ဓိၤဝၣ်ဓိၤပှ်သိၣ် နးကၢ. ဆါတိဘၣ်ဝၣ်ဒီးဝၣ်ပှ်ဝဲလီၤ. မ့ၣ်အီၣ်လၢၢ်ဒီး လၢၢ်ပှ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢပှ်ဖးစ့ၢ်ကိးလီၤ.

၂. **ပှ်တၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိယၢ်တကလုာ်ထဲစုမုၢ်ဆၣ် ဒီးအိၣ် လၢခုးသိနူၣ်စိၢ်လီၤလၢသ့ၣ်မိၣ်ဆၢၣ်လီၤနူၣ်ပစံးလၢပှ် တၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢသိရှၤမ့ၣ်လဲးလီၤ. ပှ် တၢ်နူၣ်ပှၤသိၣ်တၢ်တၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှ်တၢ်ပှ် တြၢလီၤ.

၃. **ပှ်ပှ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှ်ဖးအဆိလီၤ.ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢသ့ၣ်ဖးဆူၣ် ဝဲဒီးသိၣ်ဝဲသထူာ်ကလာ်နူၣ်လီၤ. ပှ်ပံၢ်ပှ်ဖးစံးဝဲဒၣ်.

၄. **ပှ်ပြီး** နူၣ်မ့ၢ်ဝၣ်ကၢ်လီၤကလဲသ့ၣ်ဖးအလုၣ်အဒုပြ ဝဲလၢကၢ်ဝဲပိၤဝဲနူၣ်ပစံးလၢပှ်ပြီးလီၤ. ဝၣ်တမိၣ်သ့ၣ်ဖး ဒီးပှ်ပြီးဝဲဒီမိၣ်ညါလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှ်ပြီးသံး ဟုး, ပှ်ပြီးပၢၤဆံး,ပှ်ပြီးပှ်ပြး,ပစံးဒီးအဆိဒ်နူၣ်လီၤ.

၅. **ပှ်ပြီး** နူၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်လၢပယိၢ်သဘုံးနူၣ်ပစံးလၢပှ် ပြီးလီၤ. ကဆိယိၢ်ပှ်ပြီးဝၣ်ထိဒုစံးဝဲဒၣ်,ယိၢ်ပှ်ပြီးဘုတ ဂ့ၤ. ပှၤတဂၤကိးအသးပဒုးနူၣ်ကြၢးလၢပယိၢ်ပှ်ပြီးအ ဟၢဖၢလီၤ. ပှၤဆံးတဂၤထဲဟိၣ်တမံၤဓိၤနူၣ်စကယိၢ်ပှ် ပြီးဘၣ်ဖုးလီၤ. ယိၢ်ပှ်ပြီးဆိဒ်ၣ်တဖျၢၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၆. **ပှ်ဖး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢသ့ၣ်ဖးဝဲဒီးသိၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢပှ် ဖးလီၤ. မ့ၣ်အီၣ်လၢၢ်ပှ်ဖးသိၣ်ဝဲလီၤ. ကျိပှ်ဖးဒီးဟး ဂီၤဝဲ, ပှၤကဂၤအီၣ်မ့ၤဆူၣ်ဒီးအဟၢဖၢပှ်ဖးဝဲလီၤ. ပှၤ တဂၤကွံာ်သပၢၤတဖျၢၣ်ပှ်ဖးသိၣ်သပြီးကလာ်လီၤ. ဒီး ပစံးဒီးအဆိလၢပှ်ပံၢ်ပှ်ဖးလီၤ.

၇. **ပှ်သူ** နူၣ်မ့ၢ်လီဖျးတၢ်သိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲာ် ဒီးပစံးလၢ လီပှ်သူလီၤ. ဒီးပစံးလၢသူၣ်ပှ်လီသဲစ့ၢ်ကိးလီၤ. လီပှ် သူနးကၢ,တၢ်ကစူၤဒိၣ်ဝဲကၢ်သၢ,လီပှ်သူတၢ်အံၤကဖျး ဘၣ်ဖုးပှၤဓိ.

၈. **စံၣ်ပှ်စံၣ်ပြ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢကံၣ်ယှစိၢ်မ့ၢ်ဘူတဖၣ်နူၣ် ကံၣ်ယှပြီကဒံ ဒီးပစံးလၢကံၣ်စံၣ်ပှ်စံၣ်ပြလီၤ. တၢ်ကူ တၢ်သိးကံၣ်ယှစံၣ်ပှ်စံၣ်ပြစကွၢ်ဂ့ၤစ့ၢ်ကိးမးလဲၣ်.

၉. **စံၣ်ပှ်ထီၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ညၣ်ထီၣ်ပတ့ၤလၢထံဖံးမိၣ်နူၣ်ပ စံးလၢညၣ်စံၣ်ပှ်ထီၣ်လီၤ. ညၣ်ဘၣ်ကျူၣ်ဘူး ဒီးအက

သံနီၤစံၣ်တိၢ်ထိၣ်ဆူထံဖံးခိၣ်လီၤ.နီၤပစံးနီၤအဆိလၢစံၣ်တိၢ်စံၣ်ပၢ်လီၤ.

၁၀. **တမိၢ်တမါ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလုာ်အိၣ်တခိၣ်တခိၣ်နီၤအလၣ်ဒ်ဘုခှအသီးနီၤပကိးလၢတမိၢ်လီၤ. နီၤတၢ်လၢတမိၢ်န့ၣ်အိၣ်ကလုာ်ကလုာ်လီၤ. တမိၢ်ထံဖးဒိၣ်,တမိၢ်ထံပြိၣ်ဓိၤ, တမိၢ်မဲၤဖွဲ, တမိၢ်နိၢ်စံးဝဲဒၣ်. နီၤပှၤတနီၤနီၤကိးလၢသမိၢ်လီၤ.

၁၁. **တမိၢ်ခိၣ်လ့ၢ်လီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလုာ်မဲထိၣ်လၢလၢၢ်ခိၣ်လၢၢ်ကျါ, ကပျၢၤခိၣ်ကပျၢၤပှၤခဲယှၢ်ကလာ်အါအါကလဲာ် နီၤပကိးလၢတမိၢ်ခိၣ်လ့ၢ်လီၤလီၤ. နီၤပှၤတနီၤနီၤကိးလၢတပှ်ာခိၣ်လ့ၢ်လီၤလီၤ. တမိၢ်ခိၣ်လ့ၢ်လီၤအကျါခဲကၢ, ပလဲၤတကဲဘၣ်. လီၤတမိၢ်.(ကွၢ် ၁၈.)

၁၂. **တၢ်သိၣ်မိၢ်ဖး** န့ၣ်မ့ၢ်ထံအိၣ်လၢသပၢၤပှၤ နီၤပစုးသ့ၣ်ဖးသဖှၢ်ကလာ် နီၤသိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်သိၣ်မိၢ်ဖးလီၤ. တၢ်သိၣ်မိၢ်ဖးသဖှၢ်ကလာ်ကမ့ၢ်ကၢ်သပၢၤမိၢ်ဖးသၢ.

၁၃. **ထံမိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထံချံအဆိလီၤ. နီၤပချံကိၢ်ထံန့ၣ်ပကိးနီၤအဆိလၢထံမိၢ်ထံချံလီၤ. နီၤပစံးလၢထံကိၢ်ထံချံစ့ၢ်ကိးလီၤ.

၁၄. **ထံမိၢ်ဖး** န့ၣ်မ့ၢ်ကၢ်ထံးတကလုာ်အသၣ်မ့ၢ်မံ နီၤမိၢ်ဖးဝဲန့ၣ်ပကိးလၢထံမိၢ်ဖးလီၤ. နီၤအသးန့ၣ်သ့ဝဲလီၤ.နီၤပအိၣ်ဆၢတစဲးစဲးလီၤ. နီၤပကိးနီၤအဆိလၢထံမိၢ်ပံၢ်ထံမိၢ်ဖးလီၤ.

၁၅. **ပှ့ၢ်မိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဝဲာ်ပှ့ၢ်ဘု နီၤပဖှံလၢသံၣ်ဆိလိၢ်အခိၣ်ထံးန့ၣ်ပကိးလၢပှ့ၢ်မိၢ်လီၤ. ပှၤကညီသံ နီၤမၤဘျၣ်ထိၣ်ကွၤလိာ်အသး နီၤဝဲာ်ပှ့ၢ်မိၢ်န့ၣ်တှ့ၢ်ဝဲလၢဆှါလီၤ နီၤဟ်ဝဲလၢသံၣ်ဆိလိၢ်အပှၤတနီၤ,ဖှံဝဲလၢသံၣ်ဆိလိၢ်အခိၣ်ထံးတနီၤနီၤကိးဝဲလၢပှ့ၢ်မိၢ်လီၤ. နီၤပှ့ၢ်မိၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဘုလၢဝဲာ်ပှ့ၢ်ဝဲဖးဝါကျိၣ်ကလာ်န့ၣ်လီၤ. ပှ့ၢ်မိၢ်ပှ့ၢ်ဩၢစံးဝဲဒၣ်.

၁၆. **မၤမိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဘိးပစုသိၣ်ပြိုးပြိုး နီၤပစံးလၢမၤမိၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤမိၢ်အစုသိၣ်ပြိုးပြိုးစံးဝဲဒၣ်. ပှၤတဂၤမၤမိၢ်မၤသဲအစုသိၣ်မးပြိုးပြိုးလီၤ.

၁၇. **လီမိၢ်လီသဲ** န့ၣ်မ့ၢ်သူၣ်မိၢ်လီဖျးလၢလီသိၣ်ဖးဒိၣ်တးနီၤဟဲနီၤကလံၤမ့ၢ်ဖးဒိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢလီမိၢ်လီသဲလီၤ. နီၤပစံးလၢသူၣ်မိၢ်လီဖျးစကိးလီၤ. လီမိၢ်လီသဲနးတဘၢးအံၤမ့ၢ်တၢ်လီကၢ်သၢ.

၁၈. **လီၤတမိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဩ့ၣ်သူတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဩ့ၣ်ဂီၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တုၤအိၣ်ယံာ်နီၤလီၤဝါကွဲာ် နီၤတစဲဘူးလၢၤဘၣ် နီၤပစံးလၢလီၤတမိၢ်လီၤ. တနီၤတဖျၢၣ်လၢသိန့ၣ်ဂီၤဝဲ, တုၤယံာ် နီၤအဂီၤဝဲန့ၣ်လီၤတမိၢ်ကွဲာ်ဝဲလီၤ. နီၤပစံးလၢလီၤတမိၤစကိးလီၤ. လီၤတမိၢ်လီၤတပၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၉. **ဝၣ်မိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဆါတိဘၣ်ဝၣ်သ့ၣ်ဖးသိၣ်ဝဲသတူၣ်ကလာ်နီၤပစံးလၢဝၣ်မိၢ်လီၤ. ဝၣ်တဘိမိၢ်သိၣ်မးသတူၣ်ကလာ်လီၤ.

၂၀. **သမိၢ်** န့ၣ်ဒ်တပိၣ်အသိးလီၤ. နီၤမ့ၢ်တၢ်ထံးလၢအလၣ်လီၤက်လၢထံမိာ်န့ၣ်ပကိးလၢသမိၢ် နီၤပှၤတနီၤနီၤကိးလၢတမိၢ်လီၤ. သမိၢ်သမါစံးဝဲလီၤ.

၂၁. **သးမိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပသးခ နီၤပသးကနိးန့ၣ်ပစံးလၢပသးမိၢ်လီၤ. ပသးမိၢ်န့ၣ်ပသးမ့ၢ်ခုထိၣ် နီၤပသးန့ၣ်ဝးဆဲးတိၢ်လၢပနၢ်ထူးခိၣ်န့ၣ်ဝးဒဲးဒဲး နီၤပစံးလၢပသးမိၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤခးန့ၢ်ကဆိတဒု နီၤအသးမိၢ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤထံၣ်န့ၢ်ထူတလိၣ်နီၤအသးမိၢ်ဝဲလီၤ. နီၤပစံးနီၤအဆိလၢသူၣ်မိၢ်သးဝးလီၤ. ပှၤတဂၤစဟ့ၣ်အဃာ်တဘ့ၣ် နီၤအသူၣ်မိၢ်သးဝးမးဝဲလီၤ.

၂၂. **သူၣ်မိၢ်လီဖျး** န့ၣ်မ့ၢ်လီဖျးတၢ် နီၤကလံၤမ့ၢ်ဟဲနးနးကလဲာ်န့ၣ်ပစံးလၢသူၣ်မိၢ်လီဖျးလီၤ. သူၣ်မိၢ်လီဖျးကလံၤမ့ၢ်ထံးသိၣ်ဂီၤမ့ၢ်ဟဲနးကၢ. သ့ၣ်ကကၢ်ဘၣ်သုခိၣ်ဓိ.

၂၃. **ဟုမိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဟုနံးအဆိလီၤ. နီၤမ့ၢ်ဟုလၢဘျုးဝဲလၢပြံကဒံန့ၣ်ပစံးနီၤအဆိလၢဟုမိၢ်ဟုနံးလီၤ.ဘုမဲာ်ထံးနူၣ်ပမ့ၢ်ဆုနီၤကဲလၢဟုမိၢ်ဟုနံးလီၤ. နီၤဟုမ့ၢ်ကၢ်တူာ်ပြံကဒံနီၤကဲဝဲလၢဟုမိၢ်ဟုနံးလီၤ.

၁. **တိၣ်** မ့ၢ်တၢ်ပှၤလိၢ်အခိၣ်သဝးနၢ်သဝး နီၤပစံးလၢတိၣ်လီၤ. နီၤပစံးနီၤအဆိလၢကၢၢ်တိၣ်လီၤ. ကၢၢ်ကွဲာ်တိၣ်ကွဲာ်စံးဝဲဒၣ်. သပၢၤခိၣ်တိၣ်ကွဲာ်လံ. ပဓိအိၣ်မ့ၤတသ့လၢၤဘၣ်. သရိၢ်တဖျၢၣ်တိၣ်လၢအခိၣ်တခီလီၤ.

၂. **တိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပသးပှၢ် နီၤပမဲလီၤဩျဟဲထိၣ်ကွဲာ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢပမဲတိၣ်လီၤ. နီၤပစံး နီၤအဆိလၢမဲတိၣ်ခၣ်သပၢၤလီၤ. ပှၤတဂၤအသးပှၢ်ဘၣ်ဒးနီၤအမဲတိၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤမဲတိၣ်ခၣ်သပၢၤရၢၤလီၤ.

၃. **တိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလဲၤတၢ် နီၤပလဲၤယုကွၢ်အလိၢ်လၢအလဲၤတၢ်အလိၢ်ခံနူၣ်ပစံးလၢတိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤသါကခဲးကဆိတဒု နီၤတိၣ်ဝဲအလိၢ်လီၤ. ပခဲးထိခိၣ်မ့ၢ်တသံဘၣ်တကိၢ်ခါနီၤပတိၣ်ကွၤအလိၢ်နူၣ်လီၤ.

၄. **တိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တမဲာ်တ့ဃာ်တ့ကွါ, မၤဘီမၤနးနူၣ်ပစံးလၢတိၣ်ဝဲလီၤ. တလၢၤတမဲာ်တိၣ်ဃာ်တိၣ်ကွါနီၤတိၣ်ဝဲနီၤဘိနီၤနးနီၤတိၣ်တၢ်အကလုာ်ကလုာ်လီၤ. နီၤပစံးနီၤအဆိလၢတိၣ်တၢ်စိးတၢ်တၢ်လီၤ.တမဲာ်တိၣ်တၢ်စိးတၢ်အါကၢစံးဝဲဒၣ်.

၅. **တိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဟံးထိၣ်တၢ်လၢအခံတခီ နီၤအခိၣ်တခီနူၣ်ပတိၢ်တၢ်အဂၤတဖၣ်နူၣ်ပစံးလၢပတိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟံးထိၣ်ဘုကဒိၣ်လၢအခံတခီနီၤတိၣ်ဝဲလၢအသၣ်အိၣ်တခီနူၣ်တိၣ်ဝဲလၢတိၣ်အလီၤနူၣ်ပးပးလီၤ. နီၤပစံးလၢတိၣ်ဖျစကိးလီၤ. တိၣ်ဖျတိၣ်ဖျါစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၆. **တိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဘၣ်ခီမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမၤသ့ၣ်တံၤဝၣ်ထိဒူမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပတိၢ်လီၤဩျ, ပတိၣ်လီၤဩျဘုသၣ်လၢအလီၤ နီၤပ

စံးလၢၡ်လီၤ. ပှၤကညီနၣ်တုၤဘၣ်အါ ဒီးတယိၢ်ဘၣ်ဝဲ
ဘၣ်. မၤဒီးၡ်တဘှၣ်လၢသ့ၣ်ဘၣ် ဒီးၡ်လီၤဩုဘၣ်အ
သၣ်နၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢၡ်စီၤဟ်စီၤလီၤ. မၤ
နှၢ်ယၤလၢၡ်တဘှၣ်ကွၢ်. စကၡ်ဘုလၢအဖီခိၣ်လီၤ.
၇. **ၡ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးလၢအလၣ်လီၤက်လၢသအှနၣ်ပ
ကီးလၢၡ်လီၤ. ဒီးၡ်နၣ်အိၣ်ဝဲတခိၣ်တခိၣ်အဘိလီၤ.
ဒီးၡ်နၣ်အိၣ်ဝဲအကလုာ်အါမံၤလီၤ. ၡ်ဂီၤခိၣ်, ၡ်ဃၢၣ်
,ၡ်ဃၢၣ်ခိ, ၡ်ဃၢၣ်ထံ, ၡ်ဃၢၣ်ဖးဒိၣ်, ၡ်ဆိကူး,
ၡ်နၢ, ၡ်သယီ, ၡ်အိၣ်, ၡ်ပယီၤ, ၡ်ထးခိ, ဒီးလၢနၣ်
အဖီခိၣ်အိၣ်ဒံးအါမးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢၡ်
စီၤဃာ်စီၤလီၤ.
၈. **ၡ်တံၢ်** နၣ်မ့ၢ်ၡ်ကီၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ကၢၢ်ကွဲာ်ဝဲ
နၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢၡ်ကံၢ်ၡ်ကီၢ်လီၤ. တၢ်ဖံးတၢ်ညၣ်
မ့ၢ်သဝံးမ့ၢ်ကၢၢ်ကွဲာ်နၣ်ပ စံးလၢၡ်ကံၢ်ၡ်ကီၢ်လီၤ. ဘီၣ်
သအိၣ်အှၣ်ပနၢ်တဒုၡ်ကံၢ်ၡ်ကီၢ်လၢာ်မးလီၤ.
၉. **ၡ်တဲၢ်ကီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပပကၢ်ထိၣ်ဝၣ်ခံဘိလၢဖီခိၣ်တ
ဘိစီလၢာ်တဘိ ဒီးပဟ်ဒိၣ်တုာ်တဘိဟ်ဒိၣ်ယီၤတဘိနၣ်
ပစံးလၢၡ်တဲၢ်ကီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢၡ်တဲၢ်ကံၢ်
ၡ်တဲၢ်ကီၤလီၤ. ပမ့ၢ်ဟ်ဝၣ်လၢဒိၣ်တုာ်တနီၤဒိၣ်ယီၤတ
နီၤဒီးပဟ်လၢတဒု ဒီးတဒုအဖီခိၣ်နၣ်ပစံးလၢၡ်တဲၢ်
ကီၤလီၤ. ပှၤတဖၣ်ၡ်တဲၢ်ကီၤဝၣ် ဒီးတဟ်ဘၣ်ဝဲဖိးဖိး
ဘၣ်.
၁၀. **ၡ်ကီၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပဝဲာ်သ့ၣ်အလၢာ်သဝံး ဒီးအပှၤလီၢ်
လီၤဆးၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပညၣ်ဘၣ်တုာ်လၢဃာ် ဒီးသဝံးဒီးအပှၤ
လီၢ်လီၤဆၢၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဘီၣ်သအိၣ်အှၣ်တၢ်အညၣ်သဝံးဒီး
အပှၤလီၢ်လီၤဆၢၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢၡ်ကီၢ်လီၤ. ဒီးပစံး
ဒီးအဆိလၢၡ်ကံၢ်ၡ်ကီၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဝဲာ်ၡ်ကီၢ်သ့ၣ်
တထံးအကပၤဒီးၡ်ကီၢ်ဝဲလီၤ. ဘီၣ်သအိၣ်အှၣ်ပနၢ်တ
ဒုဒီးၡ်ကံၢ်ၡ်ကီၢ်လၢာ်မးလီၤ.
၁၁. **ၡ်ကျဲ** နၣ်မ့ၢ်ပလဲၤလၢကျဲနၣ်သုတကမၣ်တဂ့ၤဒီး
ပစံးလၢၡ်ကျဲလီၤ. ပှၤတဂၤၡ်ကျဲတဘိ ဒီးလဲၤဝဲတုၤ
လၢအဝဲတဂၤအဟံၣ်လီၤ.
၁၂. **ၡ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအခိၣ်ကၢၢ်ကွဲာ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢၡ်
ကွဲာ်လီၤ. ဒီးထိရီၤတၢ်လၢအကၢၢ်ကွဲာ်သဝံးကွဲာ်နၣ်ပ
စံးလၢၡ်ကွဲာ်ခဲ လၢာ်လီၤ. သပၢၢခိၣ်ဒုၡ်ကွဲာ်လံ. ဃာ်
တဘှၣ်စဲာ်တၢ်ဒီးအကနၣ်ၡ်ကွဲာ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအ
ဆိလၢကၢၢ်ကွဲာ်ၡ်ကွဲာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢၡ်ကွဲာ်ကၢၢ်ကွဲာ်
စကီးလီၤ.
၁၃. **ၡ်ခၣ်** နၣ်မ့ၢ်လဲာ်လီာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢဝး
လဲာ်လီာ်ဝဲနၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢလဲာ်လီာ်ၡ်ခၣ်လီၤ.ပှၤတ
ဂၤမၤလီၢ်ဆ့ၣ်နီၤတဖျၢၣ်ဝးလဲာ်လီာ်ၡ်ခၣ်နးကၢ. စီၤ
ခိၣ်ဝးလဲာ်လီာ်ၡ်ခၣ်တကျၢၢဒံးဘၣ်. မၤကျၢၢအီၤတ
ကၢ်. ဒီးပှၤကညီလဲၤတၢ်တစုယၢ်ခီယၢ်ခီ ဒီးပစံးလၢလဲၤ
တၢ်လဲာ်လီာ်ၡ်ခၣ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤမူၤသံးဒီးလဲၤမး
တၢ်လဲာ်လီာ်ၡ်ခၣ်လီၤ.
၁၄. **ၡ်ခီ** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ခီလၢမ့ၣ်အိၣ်ကွဲာ်အဂၤတဖၣ်ဒီး
အိၣ်လီၤတဲာ်ဝဲအလှၣ်အခီနၣ်ပစံးလၢသ့ၣ်ၡ်ခီလီၤ.
၁၅. **ၡ်ခိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ၡ်လၢပၡ်ဘုနၣ်ပမၤဒ်ကစီၤ ထိၣ်
ဒီးပမၤဒီးအထူၣ်နၣ်ပစံးလၢၡ်ခိၣ်လီၤ. ပၡ်ဘုနၣ်ပ
မၤဒီးၡ်လီၤ. ဒီးၡ်နၣ်ပမၤဒီးအခိၣ်လွံၢ်ကျိးဒီးပစံးလၢ
ၡ်ခိၣ်လီၤ. ၡ်ကစီၤထိၣ်မ့ၢ်ဖှၣ်ဒီးမၤဒီးၡ်ခိၣ်တကၢ်.
၁၆. **ၡ်ခွါ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလၢအကၢ်အဂီၤအိၣ်လၢပှဲၤဝဲ
ဒီးအဒံၣ်အထူၣ်နၣ်ပစံးလၢၡ်ခွါလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိ
လၢၡ်တံၢ်ၡ်ခွါလီၤ. ယဒၣ်စစံးလီၤစသးလၢၡ်ခွါ ဒီးစ
တပျုၤဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်.
၁၇. **ၡ်ခွါကမဲ** နၣ်မ့ၢ်ၡ်ခွါလၢအမါသံ ဒီးအိၣ်ကလီ
ကၢၤဝဲနၣ်ပစံးလၢၡ်ခွါကမဲလီၤ. ၡ်ခွါကမဲတဂၤအမါ
တအိၣ်လၢၤဘၣ်စံးဝဲဒၣ်.
၁၈. **ၡ်ဂီၤခိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ၡ်တကလုာ်အဘိဂီၤ ဒီးအသၣ်
ဂီၤဝဲနၣ်ပကီးလၢၡ်ဂီၤခိၣ်လီၤ. ၡ်ဂီၤခိၣ်နၣ်သၣ်လၢ
အဂံၢ်ဒ်သအှအသီးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢၡ်တၢၢ်ၡ်
ဂီၤခိၣ်လီၤ. ၡ်ဂီၤခိၣ်နၣ်ပချံကျိုးအိၣ်အသၣ် ဒီးမှၤဒီး
တၢ်ရဲာ်လီၤ.
၁၉. **ၡ်ဃၢၣ်** နၣ်မ့ၢ်ၡ်တကလုာ်သၣ်လၢအခိၣ်စိၣ် ဒီး
ပကီးလၢၡ်ဃၢၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢၡ်ဃၢၣ်ၡ်
ယှလီၤ. ၡ်ဃၢၣ်နၣ်ပဖီအိၣ်ချံအိၣ်အသၣ်လီၤ. ဒီးပ
ကီးလၢၡ်ဃၢၣ်ခိစကီးလီၤ.
၂၀. **ၡ်ဃၢၣ်ထံ** နၣ်မ့ၢ်ၡ်တကလုာ်မဲထိၣ်လၢထံနံၤ
ဒီးအဘိပြံနၣ်ပကီးလၢၡ်ဃၢၣ်ထံလီၤ. ၡ်ဃၢၣ်ထံနၣ်
အဘိထဲစုမ့ၢ်ဒိၣ်တဲစုဆၣ်လီၤ. ဒီးသၣ်ထိၣ်လၢအစိးနါ
စုၤနၣ်လီၤ. ဒီးပကီးလၢၡ်ဃၢၣ်ထံၡ်ဃၢၣ်နိ. ပကီး
ဒီးအဆိဒ်နၣ်လီၤ. ဒီးပချံကျိုးအိၣ်အဖီနၣ်စကီးလီၤ.
၂၁. **ၡ်ဃၢၣ်ဖးဒိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ၡ်ဃၢၣ်တကလုာ်လၢအဘိ
ဒိၣ်အဒၢဒိၣ်ဝဲထဲခိၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်, ထဲဃာ်တီၢ်နၣ်ပကီးလၢၡ်
ဃၢၣ်ဖးဒိၣ်လီၤ. ဒီးပချံအိၣ်အဖီစကီးလီၤ. ၡ်ဃၢၣ်ဖး
ဒိၣ်လၢပှၢ်လၢ်ကျါနၣ်အိၣ်ဝဲတပူၤပူၤလီၤ.
၂၂. **ၡ်ဃှ** နၣ်မ့ၢ်ထီရီတၢ်ၡ်ဝဲအပှၤလီၢ်ပြံဒီးအလှၣ်ပြံ
နၣ်ပစံးလၢၡ်ဃှလီၤ. ဃာ်တဘှၣ်စဲာ်တၢ် ဒီးၡ်ဃှ
လၢာ်မးလီၤ. လီခီအခိၣ်ၡ်ဝဲပြံကဒံလီၤဒီးပစံး ဒီးအဆိ
လၢၡ်ဃာ်ၡ်ဃှလီၤ.
၂၃. **ၡ်ဃှ** နၣ်မ့ၢ်ဆံၣ်ခၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢအှၣ်
လီာ်ဆိးကှလီာ်အသးလီၤမ့ၢ်လီၤဖးဝဲနၣ်ပစံးလၢဆံၣ်
ခၣ်ၡ်ဃှလီၤ. ပှၤတဖၣ်အိၣ်တဘၣ်လီာ်ဘၣ်ဒီးအိၣ်လီၤ
မ့ၢ်လီၤဖးဆံၣ်ခၣ်ၡ်ဃှလီၤ.

၂၄. **ဖိၣ်စ့** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတမ်ာ်ထီမၤန့ၢ်ပှၤလၢထံဖှံၣ်ခိၣ်ကျိ နၢ်ကါနၢ်ဒံးလၢစ့ဒီးပစံးလၢတမ်ာ်ဖိၣ်စ့လီၤ. တမ်ာ်တဂၤ ဖိၣ်စ့သ့စံးဝဲဒၣ်.

၂၅. **ဖိၣ်စၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပလူၤတၢ်လၢအလီၢ်ခံ ဒီးပစံးလၢဖိၣ် စၢ်လီၤ.ပှၤတဂၤအပၢ်လဲၤတၢ်ဒီးလဲၤဖိၣ်စၢ်ကွၤအပၢ်လီၤ. လဲၤဖိၣ်စၢ်ကွၤနပၢ်တက့ၢ်. နပၢ်လဲၤလံဆူခုးလံ.

၂၆. **ဖိၣ်ဆံၣ်ပၢၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဆါ ဒီးအမဲာ်ခံးသူန့ၣ် ဒီးလဲၤဝဲာ်ထိၣ်သ့ၣ်ဖိန္ဓဘိဒီးအိၣ်တပျ်ဒီးကွသ့ၣ်ဖးဝဲအ ခိၣ်လွံၢ်ယိၣ်ဒီးထိးဝဲ ဒီးဖၣ်ဆါန့ၣ် ဒီးဖိၣ်ဝဲလၢပှၤဆါအ လီၤန့ၣ်ပ စံးလၢဖိၣ်ဆံၣ်ပၢၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤတကဲအမဲာ် ခံးသူန့ၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်ဘၣ်ဖိၣ်ဆံၣ်ပၢၢ်သၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢဖိၣ်ဆံၣ်ပၢၢ်ဖိၣ်ဆံၣ်အူလီၤ.

၂၇. **ဖိၣ်ဆံၣ်ပၢၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤဒဲးသညၣ် ဒီးမၤန့ၢ် သ့ၣ်ဖိသၢဘိ ဒီးကွသ့ၣ်ဖးဝဲအခိၣ်လွံၢ်ယိၣ် ဒီးတြဲာ်နှာ်ဝဲ အခိၣ်သ့ၣ်ဖးအပူၤန့ၣ်ဒီးသညၣ်လၣ်ဒီးထူးဝဲၣ်ထုကဖၣ် ဝဲဒီးပ စံးလၢဖိၣ်ဆံၣ်ပၢၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤဒဲးသညၣ် ဒီး ဖိၣ်ဆံၣ်ပၢၢ်တၢ်လီၤ.

၂၈. **ဖိၣ်ဆၢထၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆၢထၢၣ်ဖိၣ်တနူၤပသးလၢ ဟံၣ်ထူၣ်ဒီးပစံးလၢဖိၣ်ဆၢထၢၣ်ပသးလီၤ.

၂၉.**ဖိၣ်ဆီကူး** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိၣ်တကလုာ်မဲထိၣ်လၢပှၢ်လၢ်ကျါ နၣ်အါန့ၢ်ဖိၣ်အဂၤတက့ၢ်န့ၣ်ပစံးလၢဖိၣ်ဆီကူးလီၤ. ဒီး အိၣ်သၢကလုာ်လီၤ. ဖိၣ်ဆီကူးသူ, ဖိၣ်ဆီကူးဘီ. ဖိၣ်ဆီ ကူးဝါစံးဝဲဒၣ်. ဖိၣ်ဆီကူးသူန့ၣ်ပအိၣ်ပကူးဘျါဝဲလီၤစံး ဝဲဒၣ်. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖိၣ်ဆီတၢါဖိၣ်ဆီကူးလီၤ.

၃၀. **ဖိၣ်တစ့** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖိၣ်ထၢၣ်ဒၢကူတၢ်တစ့ဝဲန့ၣ်ပစံး လၢဖိၣ်တစ့လီၤ. ဟ်ထိၣ်ထူၣ်ကုတဂ့ၤ. ဖိၣ်တစ့အီၤတ က့ၢ်. ဖိၣ်တစ့ဒီးဖိၣ်ထၢၣ်နၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဖိၣ်တစ့ဖိၣ် တယွၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၃၁. **ဖိၣ်တစ့ၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဖိၣ်တၢ်လၢပစုစ့ၣ်တခီဒီးပစံးလၢ ဖိၣ်တစ့ၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖိၣ်တစ့ၣ်တၢ်လၢအစုစ့ၣ်တခီ လီၤ.

ဖိၣ်တစ့ၣ်ယွၤအနၢ်ဒံး ဖိၣ်တစ့ၣ်ယွၤအနၢ်ကါ

စံးကါဝဲယွၤကစၢ်သံ စံးကါဝဲယွၤတသ့ၣ်ညါ

၃၂. **ဖိၣ်တစ့ၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ကတိၤဒိလီၤ. ဒီးပှၤကညီမၤဝဲ လၢထါလီၤ. ပှၤလၢသံဝဲန့ၣ်ပမၤဂ့ာ်မၤဂီၤအတၢ်ဖိတၢ် လံၤ, အဃၢၤအယိၢ်ဒီးပကတိၤဒိလီၤလၢဖိၣ်တစ့ၣ်လီၤ. ဖိၣ်တစ့ၣ်န့ၣ်ဒ်သိၣ်တစ့ၣ်အသိးလီၤ. တၢ်လၢတၢ်တစ့ၣ် နူၣ်မ့ၢ်တၢ်တဂ့ၤဘၣ်လီၤ.

၃၃.**ဖိၣ်တၢ် or ဖိၣ်တၢ်စီးတၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤယဲာ်မၤကျာ် မၤဘီမၤနး ဒီးပစံးလၢဖိၣ်တၢ်လီၤ. တမ်ာ်ဖိၣ်တၢ်နးကၢ. တမ်ာ်ဖိၣ်တၢ်လၢရူၢ်ပူၤစံးဝဲဒၣ်.

၃၄. **ဖိၣ်တံၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ဖိၣ်ခွါအဆိလီၤ.ဖိၣ်တံၢ်ဖိၣ်ခွါန့ၣ်ဆူၣ် အခိၣ်ဘိၣ်လၢအမဲာ်ညါတခီလီၤ.

၃၅. **ဖိၣ်တၢၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ဖိၣ်နၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဖိၣ်တကလုာ် လၢနၤမူဝဲတစဲးစဲးဒီးပအိၣ်ဒီးတၢ်ရဲာ်ဒီးမ့ၤဒီးပကီးဒီးအ ဆိလၢဖိၣ်တၢၣ်ဖိၣ်နၤလီၤ. ဖိၣ်တၢၢ်ဖိၣ်နၤစံးဝဲဒၣ်.

၃၆. **ဖိၣ်တဲ** နူၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢဖိၢ်လီၤတဲလီၤ လီၤ.ဒီးမ့ၢ်ပစံးတၢ်တဖိၣ်တဲၤတၢ်လီၤ.

၃၇. **ဖိၣ်တဲၢ်တိၤ** နူၣ်ဒ်ဖိၣ်ကဲၢ်ကီၤအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ် ဒိၣ်တူာ်ဝၣ်တနီၤ ပဟ်ဒိၣ်ယီၤဝၣ်တနီၤလၢတဒူ ဒီးတဒူ အဖီခိၣ်နူၣ်ပစံးလၢဖိၣ်တဲၢ်တိၤလီၤ. ဟ်ဝၣ်ဖိးဖိးတက့ၢ်. ဖိၣ်တဲၢ်တံၢ်တဲၢ်တိၤတဂ့ၤ.

၃၈. **ဖိၣ်တိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤဟိၤဒီးပစံးလၢဖိၣ်တိၤလီၤ. ဒီးပ စံးဒီးအဆိလၢလူၣ်တိၤဖိၣ်ယီ ဒီးဖိၣ်တိၤလူၣ်ယီလီၤ. ထံဒိၣ်ပခီတနူၢ်ဘၣ်. ဖိၣ်တိၤလူၣ်ယီတက့ၢ် .

၃၉. **ဖိၣ်ထးခီ** နူၣ်မ့ၢ်ဖိၣ်တကလုာ်အဘိဒိၣ်နူၢ်ဖိၣ်အဂၤခဲ လၢာ်ဒီးသၣ်လၢအဂံၢ်နူၣ်ပစံးလၢဖိၣ်ထးခီလီၤ. ဖိၣ်ထးခီ နူၣ်အဘိထဲယဲာ်တိၢ်ကွါတိၢ် ဒီးအဖိဂီၤဝဲလီၤ. ဒီးပအိၣ် အသၣ်ဆံၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖိၣ်ထးဘုၣ်ဖိၣ် ထးခီလီၤ. ဖိၣ်ထးဘုၣ်ဖိၣ်ထးခီစံးဝဲဒၣ်.

၄၀.**ဖိၣ်ထၢၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဟ်တနူၤထိၣ်တၢ်လၢတၢ်အဂၤအ လီၤတမံၤမံၤ ဒီးပစံးလၢဖိၣ်ထၢၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖိၣ်ထၢၣ် သ့ၣ်တဘိလၢသ့ၣ်အဝဲတထံးအလီၤလီၤ. ထိရိၢ်ပဟ်တ နူၤတၢ်နူၣ်ပစံးလၢဖိၣ်ထၢၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဖိၣ်ဆၢထၢၣ် စကီးလီၤ. ဖိၣ်ဆၢထၢၣ်ဒီးဖိၣ်ထၢၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ.

၄၁. **ဖိၣ်ထၢၣ်ဃှၢ်ခိၣ်ကုခိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဆဲးထိၣ်ဂ့ၢ်လၢဃှၢ် နၢၣ်လွံၢ်နၢၢ် ဒီးပစံးလၢဖိၣ်ထၢၣ်ဃှၢ်ခိၣ်လီၤ. ဒ်ဃှၢ်ဓိၤကု ဓိၤကခၢၣ်ဒီးပဖိၣ်ထၢၣ်ဃှၢ်ခိၣ်လၢဂ့ၢ်လီၤ.

၄၂.**ဖိၣ်ထိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဟ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ်ထိၣ်ကွၤတၢ် ဆူအလိၢ်ထိၣ်ထိနူၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢဖိၣ်ထိၣ်ဟ်ထိၣ် လီၤ. ဖိၣ်ထိၣ်ဟ်ထိၣ်ကွၤသဘံၣ်လီခီဆူရံခိၣ်တက့ၢ်စံး ဝဲဒၣ်.

၄၃. **ဖိၣ်ထိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမံလီၤ ဒီးပဟ်ထိၣ်ပခိၣ်ဆူပှၤဂၤ အဖီခိၣ်နူၣ်ပစံးလၢဖိၣ်ထိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤမံလီၤ ဒီးဖိၣ် ထိၣ်အခိၣ်ဆူအမါအလီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိၣ် ထိၣ်ဖိၣ်လီၤလီၤ. ဖိၣ်ထိၣ်ဖိၣ်ထိၤနခိၣ်ဆူစလီၤတဂ့ၤ.

၄၄. **ဖိၣ်ဒီး** နူၣ်မ့ၢ်ဆူလၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပခိးပှၤဂၤလဲၤ တၢ်အကျဲလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤဒီးစဆူလၢ်ဖိၣ်ဒီးတကဲလၢၤ ဘၣ်. လဲၤတၢ်ယံာ်ကၢ. သံဂိၢ်အဆိမ့ၢ်ဖိၣ်ဒီးလီၤ. သံဂိၢ် ဖိၣ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်.

၄၅. **ဖိၣ်နၤ** နူၣ်မ့ၢ်ဖိၣ်တကလုာ်နၤမူတစဲးစဲး ဒီးပမၤလၢ တၢ်ဒိး ဒီးပကျိးအိၣ်နူၣ်ပကီးလၢဖိၣ်နၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီး အဆိလၢဖိၣ်တၢၢ်ဖိၣ်နၤ. ဖိၣ်နၤဖိၣ်ခွါလီၤ. ဖိၣ်နၤနူၣ်အဘိ ထဲစုဆၣ်ဒီးအတၢ်ဘိဝဲလီၤ.

၄၆. **ဖၣ်ပယီၤ** နၣ်မ့ၢ်ဖၣ်တကလုာ်အဘိသ့ၢ်ဝဲဒ်ဖၣ်ထးခီ အသိးဒီးအိၣ်တခိၣ်တခိၣ်ဒီးပကီးလၢဖၣ်ပယီၤလီၤ. ဖၣ်ပယီၤအဘိထဲခိၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်ဒီးအဘိသ့ယုၢ်ကလာ်နၣ် ဒီးအသၣ်အိၣ်လၢအဂံၢ်လီၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖၣ်တၢ်ဖၣ်ပယီၤလီၤ. ဖၣ်ဖျုအဆိမ့ၢ်ဖၣ်ဖျါ (ကွၢ်၁.)

၄၇. **ဖၣ်ဘု** နၣ်မ့ၢ်ပဟံးထိၣ်ဘုကဒိၣ်အခံဒီးပတိၢ်လီၤ ဩုအသၣ်လၢဖၣ်လီၤနၣ်ပစံးလၢဖၣ်ဘုလီၤ. ပှၤကညီမၤဘုနၣ်တယိၢ်ဘၣ်ဝဲလၢပနၢ်ဒ်တလၢၤအသိးဘၣ်. ဖၣ်လီၤဩုဝဲအသၣ်လၢဖၣ်လီၤ ဒီးပစံးလၢဖၣ်ဘုလီၤ. ပှၤတဂၤဖၣ်ဘုတနံၤလီၤဩုပှဲၤချံၣ်တဘ့ၣ်လီၤ.

၄၈. **ဖၣ်မၢၤ** နၣ်မ့ၢ်ဖၣ်မုၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီအမုၣ်အမၢၤနၣ်ပကီး ဒီးအဆိလၢဖၣ်မုၣ်ဖၣ်မၢၤလီၤ. ဖၣ်မုၣ်ဖၣ်မၢၤစံးဝဲဒၣ်.

၄၉. **ဖၣ်မုၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလၢအမုၣ်အမၢၤဒီးကူနံၣ်သိးဆ့ဘှဲၣ်, သိးဆ့သိးစူၤတဖၣ်နၣ်ပစံးလၢဖၣ်မုၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖၣ် မုၣ်ဖၣ်မၢၤလီၤ. ပှၤတဂၤအဖိအိၣ်လၢအဖၣ်မုၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၅၀. **ဖၣ်မုၣ်ကမဲ** နၣ်မ့ၢ်ဖၣ်မုၣ်လၢအဝၤသံသၣ်ဒၣ်အီၤဒီးအိၣ်ကလီကွၢၤဝဲနၣ်ပစံးလၢဖၣ်မုၣ်ကမဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖၣ်မုၣ်ကမဲစဲၤဂီၤလီၤ. ဖၣ်မုၣ်ကမဲတဂၤအဝၤသံသၣ်ဒၣ်အီၤလီၤ.

၅၁. **ဖၣ်မုၣ်ပှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ဖၣ်မုၣ်လၢအိၣ် ဒီးအဝၤတဖၣ်နၣ်ပစံးလၢဖၣ်မုၣ်ပှၢ်လီၤ. ဒီးဖၣ်မုၣ်လၢသးပှၢ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဖၣ်မုၣ်ပှၢ်စကီး ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးအမဲါလၢဖၣ်မုၣ်ပှၢ် စကီးလီၤ.

၅၂. **ဖၣ်မုၣ်အခိၣ်** နၣ်မ့ၢ်လၢပှၤကညီအကျါအံၤမ့ၢ်ဝဲလၢဘူးခိၣ်ဖၣ်မုၣ်တဖၣ်နၣ်ပစံးလၢဖၣ်မုၣ်အခိၣ်လီၤ. ဒီးလၢနၣ်အမဲာ်ညါတအိၣ်ဘၣ်. ဖၣ်မုၣ်အခိၣ်နၣ်အိၣ်ဂၢ်ဘူးလၢညါဒီးပစံးလၢဖၣ်မုၣ်အခိၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဘူးခိၣ်အဖိမုၣ်ဝဲၢ်ကိအပၢ်သံ ဒီးကဲလၢဘူးခိၣ်ဖဲအပၢ်အလိၢ်နၣ်မ့ၢ်ဖၣ်မုၣ်ခိၣ်လီၤ. ကဲလၢအခိၣ်ဖဲအိၣ်ဘူးအခါနၣ်လီၤ.

၅၃. **ဖၣ်မုၣ်လိၣ်ဘိ** နၣ်မ့ၢ်ဖၣ်မုၣ်လၢဒိၣ်ထိၣ်သီ, မုၣ်ကနီၤထိၣ်သီလၢတဘၣ်ဘူးဒံးဘၣ် ဒီးဖၣ်ခွါနီတစုနီတဂၤနၣ်ပစံးလၢဖၣ်မုၣ်လိၣ်ဘိလီၤ. ဖၣ်မုၣ်တဂၤလိၣ်ဘိထိၣ်လဲ, ကီးမးဒီးအဝၤအိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟံးန့ၢ်အမါဒီးကွၢ်ဝဲလၢဖၣ်မုၣ်လိၣ်ဘိတဖၣ်လီၤ.

၅၄. **ဖၣ်မဲ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢမဲလီၤဩုဒီးအမဲတအိၣ်လၢၤဘၣ် ဒီးအသးပှၢ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဖၣ်မဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖၣ်မဲဆဲရလီၤ. ပှၤတဂၤဖၣ်မဲဆဲရ ဒီးအှၣ်အိၣ်တၢ်တနၢ်လၢၤဘၣ်.

၅၅. **ဖၣ်မဲၢ်** နၣ်မ့ၢ်ထိၣ်တကလုာ်လဲၤတၢ် ဒီးတိၢ်လီၤအမဲၢ်လၢဟိၣ်ခိၣ်ဝးဒဲးဒဲး ဒီးပကီးလၢထိၣ်ဖၣ်မဲၢ်လီၤ. ထိၣ်ဖၣ်မဲၢ်နၣ်အသးနါပှၢ်ဘိ ဒီးအမဲၢ်ဝါတစဲးစဲး ဒီးမ့ၢ်စိၢ်လီၤနၣ်ဖၣ်အမဲၢ်ဒဲးဒဲးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢထိၣ်ဖၣ်မဲၢ်ထိၣ်ဖၣ်ဒံးလီၤ.

၅၆. **ဖၣ်မီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်သိၣ်မိၤနၣ်ပစံးလၢဖၣ်မိၤလီၤ. ပှၤတဂၤဖၣ်မိၤသိၣ်တုၣ်တုၣ်လီၤ.

၅၇. **ဖၣ်ယာ်ဖၣ်ယာ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤတၢ်တချူးဘၣ် ဒီးကွၢ်အလွၤယာ်ထိၣ်အကိာ် ဒီးပစံးလၢလဲၤတၢ်ဖၣ်ယာ်ဖၣ်ယာ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဖၣ်ယာ်ဖၣ်ယာ် ဒီးတုၤတသ့ဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသ့ၣ်ယာ်ဖၣ်ယာ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဖၣ်ယာ်ဖၣ်ယာ်တချူးဘၣ်. ဖၣ်ယာ်ဖၣ်ယာ်ဒီးသ့ၣ်သိၣ်ဖၣ်ယာ်နၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ.

၅၈. **ဖၣ်လာ်ခံ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလဲၤတၢ်ခံဂၤ ဒီးလဲၤလၢညါတဂၤလဲၤလၢခံတဂၤ ဒီးပစံးလၢဖၣ်လာ်ခံလီၤ. ပှၤခံဂၤဖၣ်လာ်အခံစံးဝဲဒၣ်.

၅၉. **ဖၣ်လာ်** နၣ်မ့ၢ်မၤလာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤပှၤဂၤဟဲဟ့ၣ်ပတၢ်တမံၤမံၤနၣ်ပစံးလၢမၤလာ်ဖၣ်လာ်လီၤ. ပှၤတဂၤစမၤလာ်ဖၣ်လာ်လၢဟဲဟံးန့ၢ်ယၤလၢသ့ၣ်တဘိလီၤ. ဒီးပစံးလၢမၤလာ်ဖၣ်လီၤစကီးလီၤ. မၤလာ်ဖၣ်လာ်စံးဝဲဒၣ်.

၆၀. **ဖၣ်လိၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပလူၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအလိၢ်ခံတခီ ဒီးပကွၢ်ယုဒီးအလိၢ်နၣ်ပစံးလၢဖၣ်လိၢ်လီၤ. ပမ့ၢ်ခးတၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီးပဖၣ်လိၢ်ဒီးပထံၣ်အမိၢ်ပှၢ်လီၤ.

၆၁. **ဖၣ်လီၤ** နၣ်မ့ၢ်မၤလာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမိၢ်ပပၢ် သိၣ်ယီၣ်စံးဘၣ်ပတၢ်လၢပကကဲ့းစီးတၢ်အဂ့ၢ်အဂိၢ် ဒီးပစံးလၢမၤလာ်ဖၣ်လီၤပှၤလီၤ. မၤလာ်ဖၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်.

၆၂. **ဖၣ်လီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်လီၤတိၢ်တၢ်လၢအိၣ်ထိၣ်ထူၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဖၣ်လီၤလီၤ. ဖၣ်လီၤကွံာ်ဝၣ်တဘိလၢဖၣ်ဆၢထၢၣ်အသးနၣ်တက့ၢ်. ဝၣ်မ့ၢ်ဖၣ်ဆၢထၢၣ်အသး ဒီးဖၣ်လီၤဆူဟိၣ်ခိၣ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖၣ်လီၤဟ်လီၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖၣ်လီၤတိၢ်စကီးလီၤ.

၆၃. **ဖၣ်လီၤချံၣ်ခိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤချံၣ်အနၢၣ်, ပထုချံၣ်အနၢၣ်လၢအခိၣ်တခီနၣ်ပစံးလၢဖၣ်လီၤချံၣ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဖိၢ်လီၤချံၣ်အခိၣ်လီၤ. ဖၣ်လီၤချံၣ်ခိၣ်လၢအနၢၣ်နၣ်တက့ၢ်.

၆၄. **ဖၣ်လီၤဘုခံ** နၣ်မ့ၢ်ပဖၣ်ဘုလၢအဂံၢ်ခိၣ်တနံၤနၣ်သၢကဒိၣ်စိၤ ဒီးပမၤဒီးနာ်စိၤဖှံၣ်စိၤလၢပသံးထိၣ်ဘုနၣ်ပစံးလၢဖၣ်လီၤဘုခံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖၣ်လီၤဘုခံဖၣ်လီၤဟုခံလီၤ. ပှၤကညီတနီၤနီၤဖၣ်လီၤဘုခံဒီးမၤဝဲဒီးနာ်စိၤဖှံၣ်စိၤလီၤ.

၆၅. **ဖၣ်လီၤမဲာ်** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်သပှၢ်ပသး ဒီးပမဲာ်နၣ်ပဟ်ဘံၣ်လီၤဘၣ်ဒး ဒီးပစံးလၢဖၣ်လီၤမဲာ်လီၤ. ပဘါကစၢ်ယွၤနၣ်တုၤပဆုးလီၤပခိၣ် ဒီးပဖၣ်လီၤပမဲာ်လီၤ. ဒီးပစံး

ဒီးအဆိလၢဆုးလီၤခိဉ်ၸၵ်လီၤမဲာ်လီၤ.

၆၆. **ၸၵ်သနူ** နူဉ်မ့ၢ်ပဟ်တစုတၢ် ဒီးပဟ်ပတဲၢ်ထီဉ်ဒီးတၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပစံးလၢၸၵ်သနူလီၤ. ၸၵ်သနူထီဉ်ကု ဒီးသ့ဉ်နူဉ်တကၠၢ်. ဒီးပှၤကညီမ့ၢ်ၸၵ်ဆၢထၢဉ်အသးဒီးဟံဉ်ထူဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးသ့ဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီးပစံးလၢၸၵ်သနူစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဆၢထၢဉ် ဒီးၸၵ်သနူအသးလၢသ့ဉ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢၸၵ်သနူၸၵ်သနၤလီၤ. ၸၵ်သပၢၤ (ကွၢ် ၂)

၆၇. **ၸၵ်သယီ** နူဉ်မ့ၢ်ၸၵ်တကလုာ်အလဉ်လီၤက်လၢသယီဒီးပကီးလၢၸၵ်သယီလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢၸၵ်တၢ်ၸၵ်သယီလီၤ. ၸၵ်သယီနူဉ်အတဲၢ်နၢမူဝဲလီၤ. ဒီးဖိဝဲသဉ်ဝဲလၢအဂံၢ်လီၤ.

၆၈. **ၸၵ်အစံ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟးလၢပဟံဉ်ကဲဒီးပစံးလၢၸၵ်အခံလီၤ. ပှၤတဂၤၸၵ်အခံလၢပှၤဂၤအဟံဉ်ကဲသမီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢၸၵ်အခံၸၵ်အယိၢ်လီၤ.

၆၉. **ၸၵ်အီဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ၸၵ်တကလုာ်လၢပအီဉ်အသဉ်ဆံဉ်ဆၢဝဲနူဉ်ပကီးလၢၸၵ်အီဉ်လီၤ. ၸၵ်အီဉ်နူဉ်သဉ်ဝဲလၢအဂံၢ်ဒီးအချံဒ်မဲာ်အံးအသိးလီၤ. ဒီးပအီဉ်အသဉ်မံဆံဉ်ဆၢဝဲဒီးပမၤအီဉ်အဒုဉ်နူဉ်လၢတၢ်ဒီးလီၤ. ဒီးပကျီးအီဉ်ကၸၵ်အီဉ်အဒုဉ်နူဉ်လီၤ.ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢၸၵ်အီဉ်ၸၵ်အီလီၤ. ၸၵ်ဓိၤပဟ်ဓိၤ (ကွၢ် ၆)

၇၀. **ၸၵ်ဓိၤယာ်ဓိၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပကီးၸၵ်ဒီးအဆိလၢၸၵ်ဓိၤယာ်ဓိၤလီၤ. ၸၵ်ဓိၤယာ်ဓိၤစံးဝဲဒဉ်.

၇၁. **ကၸၵ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ကမဲာ်ဘၢဉ်စၢၤနူဉ်ပစံးလၢကၸၵ်လီၤ. ဝဉ်နူဉ်အီဉ်ဒီးကၸၵ်, ထံၸၵ်နူဉ်အီဉ်ဒီးကၸၵ်လီၤ. ဝဉ်အကလုာ်ကလုာ်နူဉ်အီဉ်ဒီးကၸၵ်လီၤ. ဝဉ်နူဉ်တနီၤနီၤကၸၵ်ထီ. တနီၤနီၤကၸၵ်ဖုဉ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကၸၵ်ကပာ်လီၤ.

၇၂. **ကၸၵ်လီၤ** နူဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်အဖးဖီဝဉ်ဖးဖီလၢအီဉ်ဆၢထၢဉ်ဝဲနူဉ်ပစံးလၢသ့ဉ်ကၸၵ်လီၤလီၤ. လံဉ်တဒုအီဉ်လၢသ့ဉ်ကၸၵ်လီၤလီၤ. တၤအုးတၤသ္ဂီဉ်စံဉ်လၢသ့ဉ်ကၸၵ်ခံကၸၵ်လီၤလီၤ. လံဉ်စံဉ်လၢဝဉ်ကၸၵ်လီၤစကီးလီၤ.

၇၃. **ကၸၵ်လီၤ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ဖးဖီနူဉ်ပစံးလၢတၢ်ကၸၵ်လီၤလီၤ. ထိဉ်ယူၤလၢတၢ်ကၸၵ်လီၤစံးဝဲဒဉ်. ဒီးပစံးလၢတၢ်ကၸၵ်ခံတၢ်ကၸၵ်လီၤစကီးလီၤ. တၢ်ထီဉ်ထီယူဒီးသ့ဉ်ကၸၵ်လီၤနူဉ်ပစံးလၢတၢ်ကၸၵ်လီၤလီၤ. ထိဉ်ဓိၤလံဉ်ဓိၤယူၤလၢတၢ်ၸၵ်လီၤနူဉ်လီၤ.

၇၄. **ကၸၵ်ကသူ** နူဉ်မ့ၢ်ပဖီအီဉ်ကသူဒီးကိဉ်ကမူဉ်ဒီးပစံးလၢကၸၵ်အီဉ်ကသူလီၤ. ကၸၵ်ကသူဒီးကိဉ်ကမူဉ်လီၤ. ပမ့ၢ်ဖီကျိဉ်ကျဲတၢ်ညဉ်ဒီးအံသဉ် ဒီးသဒိဉ်အုဉ်ဒီးမိၢ်ဟဲသဉ် ဒီးကိဉ်ကမူဉ် ဒီးမ့ၢ်ပကၸၵ်ကသူလီၤ. ဒီးပစံးလၢကသူကၸၵ်စကီးလီၤ.

၇၅. **ကၢၢ်ၸၵ်** နူဉ်မ့ၢ်ကၢၢ်သဝးကွံာ် ဒီးပစံးလၢကၢၢ်ၸၵ်လီၤ. ပယီၤဂဲာ်ကၢၢ်ၸၵ်တလိဉ်စံးဝဲဒဉ်.

၇၆. **ကၢၢ်ကွံာ်ၸၵ်ကွံာ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်လၢသဝးကွံာ်ဝဲနူဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢကၢၢ်ကွံာ်ၸၵ်ကွံာ်လီၤ. သပၢၤတဖျၢဉ်ဘဉ်ဒီဒီးအခိဉ်ကၢၢ်ကွံာ်ၸၵ်ကွံာ်ဝဲလီၤ.

၇၇. **ကျိဉ်ၸၵ်** နူဉ်မ့ၢ်စ့ဝါအဆိလီၤ. ဒီးထီရီၤစ့နူဉ်ပကီးဒီးအဆိလၢကျိဉ်ၸၵ်စ့ဝါလီၤ. ကျိဉ်ၸၵ်စ့ဝါစံးဝဲဒဉ်. ပှၤတဂၤမၤကျိဉ်ၸၵ်စ့ဝါတန့ၢ်ဘဉ်.

၇၈. **ကျိဉ်ၸၵ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်လၢပှၤကညီၸၵ်ဝဲတကလုာ်သိဉ်ဒ်နီဉ်တိဉ်ကျိဉ်အသိးဒီးပှၤကညီစံးလၢကျိဉ်ၸၵ်လီၤ. ဒီးတနီၤနီၤစံးလၢကျိဉ်လီၤ. ကျိဉ်ၸၵ်နူဉ်လီၤက်လၢဒၢတစဲးစဲးဒီးအယိၢ်ဒုဖုဉ်န့ၢ်ဒၢတကၠၢ် ဒီးမ့ၢ်ဝဲလၢတိၢ်ဒီဖျၢဉ်ညါလီၤ. ဒီးပသးပှ်လၢပျπကီးလၢကျိဉ်ၸၵ်လီၤ.

တၢ်တနီစုမ့ၢ်ခံဒု လီၤမၢ်ကျိဉ်ၸၵ်လၢအမုာ်

၇၉.**ခံၸၵ်သၢဘျိ** နူဉ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်ဝံၤ ဒီးဟးဂီၤကွံာ်ဒီးပမၤကဒီးတစုနူဉ်ပစံးလၢခံၸၵ်သၢဘျိလီၤ. ဒီးပှၤကမဲနူ့ၢ်မါနူ့ၢ်ဝၤခံဆီနူဉ်ပစံးလၢမ့ၢ်မါခံၸၵ်သၢဘျိစကီးလီၤ. စမၤတၢ်တုၤဝံၤ ဒီးဟးဂီၤဝဲနူဉ်စမၤကူၤခံဘျိတသ့ဘဉ်. စကွံာ်တ့ၢ်ကွံာ်လီၤ.တၢ်လၢပနူ့ၢ်ပမါခံၸၵ်သၢဘျိနူဉ်တဘဉ်လၢၤဘဉ်ပသးဒ်တဘျီယီတဂၤယီအသိးနူဉ်ဘဉ်.

၈၀.**ဂုာ်ၸၵ်** နူဉ်မ့ၢ်ဂုာ်ပၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တလါကပၤနူဉ်ပစံး ဒီးအဆိလၢဂုာ်ၸၵ်ဂုာ်ပၤလီၤ. နကွၢ်ကၢ်ဂုာ်ၸၵ်ဂုာ်ပၤနူဉ်သ့ဉ်ဖးတဲၤထီဉ်စကီးတပူၤပူၤ၏.

၈၁. **ညဉ်ၸၵ်** နူဉ်မ့ၢ်ပညဉ်သဝးနူဉ်ပစံးလၢညဉ်ၸၵ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံးကၢၢ်ညဉ်ၸၵ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘိဉ်သအိဉ်အုဉ်ဒီးအဖံးကၢၢ်ညဉ်ၸၵ်မးဝဲလီၤ.

၈၂. **တၸၵ်** နူဉ်မ့ၢ်ပန့ၢ်ဂီၤဖံးအကိာ်ဘုနူဉ်ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢတၸၵ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢတၸၵ်လီၤ. ပန့ၢ်တဒုဘိဉ်ဝဲဒီးတၸၵ်ဒိဉ်ကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၸၵ်တပာ်လီၤ.

၈၃. **တၸၵ်** နူဉ်မ့ၢ်ပီၤတဘိနူဉ်ပစံးလၢပီၤတၸၵ်လီၤ. မၤန့ၢ်ယၤလၢပီၤတၸၵ်တကၠၢ်.

၈၄. **တၢ်ၸၵ်** နူဉ်မ့ၢ်ဝဉ်ဖိတဘိထဲခိဉ်မုၢ်ဒိဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထဲစုမ့ၢ်ဒိဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ အိဉ်တချံ ဒီးပဘျးသူထီဉ်ဆ့ဓိၤယဉ်ဓိၤလၢအလီၤလၢသကံၤခိဉ်အဖီလာ်လၢဖဉ်ကပူၤအသရှၤနူဉ်ပစံးလၢတၢ်ၸၵ်လီၤ. ၸၵ်မုဉ်မ့ၢ်ဆံးစၢ် ဒီးဆူဉ်အနံဉ်နူဉ်ဘျးသူထီဉ်ဝဲလၢတၢ်ၸၵ်အလီၤနူဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ၸၵ်ဘိဒီးမဲးတဲၢ်ဘိစကီးလီၤ. ဘျးသူထီဉ်ဖိသဉ်သွံလၢတၢ်ၸၵ်လီၤတကၠၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ၸၵ်တၢ်တြၤလီၤ.

၈၅. **တၢ်ၸၵ်** နူဉ်မ့ၢ်ဘူဉ်စံလၢပတိၢ်လီၤမဲးလိဉ်လၢအဖီခိဉ်နူဉ်ပစံးလၢၸၵ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ၸၵ်တၢ်

ဘြၢလီၤ. ပမၤဟံၣ်နူၣ်ပတိၢ်လီၤမဲးလိၢ်လၢတၢ်ဖိၣ်အဖိ ခိၣ်နူၣ်လီၤ.

၈၆. ထဲာ်တၢ်ဖိၣ် နူၣ်မ့ၢ်တဲာ်တၢ်ပၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ် အိၣ်အါဝဲသကုၤဆးဒးနူၣ်လီၤ. လၢၢ်အိၣ်တဲာ်တၢ်ဖိၣ်တဲာ် တၢ်ပၤ.သ့ၣ်အိၣ်တဲာ်တၢ်ဖိၣ်တဲာ်တၢ်ပၤသကုၤဆးဒးလီၤ. ပှၤကညီတဖၣ်အါဝဲဒီးအိၣ်ဝဲတဲာ်တၢ်ဖိၣ်တဲာ်တၢ်ပၤလီၤ.

၈၇. ထံဖိၣ် နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလုာ်အလၣ်ဒ်တပိၢ်အ သိးဒီးအဘိနူၣ်အထံဆၢဝဲ ဒီးပကိးလၢထံဖိၣ်လီၤ. ထံ ဖိၣ်နူၣ်အိၣ်ဒီးအကဖိၣ် ဒီးအကမဲာ်ဒီးအထံအိၣ်လၢအ ညၣ်ကျါလီၤ. ထံဖိၣ်ထံသဲးနူၣ်ပှၤကညီသူၣ်ဝဲလီၤ.

၈၈. ထိၣ်ဖိၣ်မဲၢ် နူၣ်မ့ၢ်ထိၣ်တကလုာ်ထဲခိၣ်မှၢ်ဒိၣ် ဒီးမ့ၢ် စိၢ်လီၤဒီးမၤဝးအမဲၢ်ဒီးပကိးလၢထိၣ်ဖိၣ်မဲၢ်လီၤ. ထိၣ် ဖိၣ်မဲၢ်နူၣ်အသးနါပှၢ်ဘိဝဲလီၤ.

၈၉. တၢ်ဖိၣ် နူၣ်မ့ၢ်ကသံၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်ဂံၢ်ဝၣ်စၢ လၢပမၤဘျါတၢ်ဆူတၢ်ဆါနူၣ်လီၤ.ကသံၣ်ပၢ်ဖိၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၉၀. **မၤဖိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤသဝးပမၤကၢၢ်သပၢၢအခိၣ် ဒီးပ စံးလၢမၤဖိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤဖိၣ်သပၢၢခိၣ်လီၤ. ဒီးပစံး လၢမၤဖိၣ်ကွဲာ်စကီးလီၤ.

၉၁. **မှၢ်ဖိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်မှၢ်ပၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်မှၢ်အကပၤဆူ ဆၣ်ကဆိတခီနူၣ်လီၤ. ဆၣ်ကဆီအိၣ်လၢမှၢ်ဖိၣ်မှၢ်ပၤ တခီလီၤ.

၉၂. **မဲာ်ဖိၣ်လီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟ်သပှၢ်အသးလၢပျုၤ တၢ်နူၣ်ပစံးလၢမဲာ်ဖိၣ်လီၤသးလီၤ. ပှၤတဂၤပျုၤအပၢ်ဒီး အမဲာ်လီၤသးလီၤ. ပှၤအပၢ်မ့ၢ်ဒုအလီၤ ဒီးအမဲာ်ဖိၣ်လီၤ အသးဝဲအပၢ်မဲာ်ညါနူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢမဲာ်လီၤဖိၣ်အ သးစကီးလီၤ.

၉၃.**လီၤဖိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဖိၣ်လီၤပမဲာ်နူၣ်ပစံးလၢပမဲာ်လီၤဖိၣ် လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ်သပှၢ်ပသးဒီးပဘံၣ်လီၤပမဲာ်တစဲးစဲးနူၣ် ပစံးလၢမဲာ်လီၤဖိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပမဲာ်လီၤဖိၣ်လီၤအ သးစကီးလီၤ. ပှၤလၢအဒူတဖၣ်နူၣ်မ့ၢ်ဘၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲ နာ်သကဲ့အမဲာ်တလီၤဖိၣ်မး.

၁. **ဖိး** နူၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်ပှၤဂၤအခိၣ်လၢနိၣ်တိၢ်ဒီးပစံးလၢဖိး လီၤ. ပှၤတဂၤဖိးပှၤဂၤအခိၣ်လၢနိၣ်တိၢ်လီၤ. ဖိးခိၣ်လၢ နိၣ်ထိးဘိလီၤ.

၂.**ဖိးလီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပဘြူာ်လီၤပပျုၤလၢကသံၣ် ဒီးပစံးလၢ ပဖိးလီၤပပျုၤလီၤ. ပပျုၤမ့ၢ်ဆါဒီးပဖိးလီၤလၢကလီၤသ ဒံဒီးသ့ၣ်ဂံၢ်လီၤ.

၃. **ဖိးပနၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်ပနၢ်နူၣ်မ့ၢ်ပစံးလၢဖိးပနၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤဖိးကွၤပနၢ်လၢဝ့ၢ်မဲာ်တါစံးဝဲဒၣ်. ဟဲဖိးလီၤ ကွၤပနၢ်ဆူဝ့ၢ်ပှၤလီၤ.

၄.**စိးဖိး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤဆံးမၤဟိၣ်မၤဘျဲးအသးဒီးပစံးလၢ စိး ဖိးလီၤ. ပှၤတဂၤစိးမိးနးသမိး. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစိးဖိး စးပးလီၤ.

၅. **စိးဖိး** နူၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်တၢ်နူၣ်လၢနိၣ်စိးဖိး ဒီးပစံးလၢစိး ဖိးလီၤ. ပှၤတဂၤစိးဖိးတၢ်လၢနိၣ်စိးဖိးလီၤ.

၆. **တဖိး** နူၣ်မ့ၢ်တၤသၣ်အကူၤနူၣ်ပစံးလၢတၤသၣ်တဖိး လီၤ. တၤသၣ်အကူၤမ့ၢ်အိၣ်တကူၤဒီးပစံးလၢတဖိးလီၤ. တဖိးခံဖိးစံးဝဲဒၣ်လီၤ. သဲးသၣ်တဖိးစံးဝဲဒၣ်.

၇. **တဖိးဒီး** နူၣ်မ့ၢ်ပဟ်ဖှိၣ်တၢ်တပူၤဃီတဖှိၣ်ဒိၣ်ဒီးပစံး လၢတဖိးဒီးလီၤ. ဟ်ဖှိၣ်ကွၤဃဲာ်စိၤကျာ်စိၤတဖိးဒီးတ ကွၢ်. ပှၤတဖၣ်ဆ့ၣ်နီၤအိၣ်ဖှိၣ်တဖိးဒီးစံးဝဲဒၣ်. ထီရိၤ တၢ်အိၣ်ဖှိၣ်နူၣ်ပစံးလၢအိၣ်ဖှိၣ်တဖိးဒီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီး အဆိလၢတဖိးဒံၣ်တဖိးဒီးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢသ ဖိးဒီးလီၤ.

၈. **တလးဖိး** နူၣ်မ့ၢ်လဲာ်လၢပကၢ်တၢ်တကလုာ်နူၣ်ပကိး လၢတလးဖိးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢလဲာ်ဆီဃံလီၤ. ဒီးပကိးလၢတလးဖိးစကီးလီၤ. တလၢၤမ့ၢ်မၤပနံာ်တၢ် ကၤဒီးဆဲးဝဲဒီးတလးဖိးလီၤ.

စီၤဟဲဆဲးတလးဖိး

သီကစၢ်စံးဝဲဒ်လိၣ်.

၉. **တလီးဖိး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆ့ၣ်နီၤနူၣ်မၤသးဒ်ဖျၢၣ်ဝဲသိး ဒီး ပစံးလၢမၤသးတလီးဖိးလီၤ. တၤသ္ဂၢ်ဆ့ၣ်နီၤတလီးဖိး လၢသ့ၣ်ခံ. ပှၤတဂၤဆ့ၣ်နီၤတလီးဖိးလၢသ့ၣ်ဖှခိၣ်လီၤ. ပှၤကညီမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်ဆ့ၣ်နီၤတစိၤခိၣ် ဒီးဘိၣ်လီၤအသးနူၣ်ပစံးလၢတလီးဖိးလီၤ. ပှၤတဖၣ် သါကကျိၢ်နိၣ် ဒီးတၢ်ဂိၢ်အသးနူၣ်ဆ့ၣ်နီၤဝဲတလီးပံၢ်တ လီးပံၢ်တလီးဖိးလီၤ.

၁၀. **တိၣ်ဖိး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ထိၣ်စိလၢတၢ်ပၢၢခိၣ်နူၣ်ပစံးလၢ တိၣ်ဖိးလီၤ. ဟိၣ်ခိၣ်မ့ၢ်လိၣ်စိဒီးပကိးလၢတိၣ်ဖိးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်တိၣ်ဖိးစကီးလီၤ. ဒီးပကိးလၢနိၣ်လံၢ်တိ ခၢအနိၣ်ဘ့ၣ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤဆ့ၣ်နီၤလၢတၢ် တိၣ်ဖိးခိၣ်လီၤ. တိၣ်ဖိးနူၣ်မ့ၢ်တၢ်ထိၣ်စိဖိဒ်ဘျၢၣ်အသိး လီၤ. သ့ၣ်တိၣ်ဖိး (ကွၢ် ၁၂)

၁၁. **လီၤဖိး** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်စိၤဝၣ်စိၤလီၤတိၢ်နူၣ်ပှၤတနီၤနီၤ စံးလၢလီၤဖိးလီၤ. ပဃ့ယာ်ကျိၤမ့ၢ်တကျၢၤဘၣ် ဒီးလီၤ ဖိးဝဲလီၤ. ပဃ့ထိၣ်တၢ်တိမ့ၢ်တကျၢၤဘၣ် ဒီးလီၤဖိးဝဲစ ကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဖိးလီၤပးလီၤ.

၁၂. **သ့ၣ်တိၣ်ဖိး** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်အိၣ်ထိၣ်တတရၢလၢပျိ သးကံၢ်ပူၤဒီးပစံးလၢသ့ၣ်တိၣ်ဖိးလီၤ. ပှၤဘဂၤလဲၤကၢ် တၢ်ကိၢ်အသး ဒီးလဲၤအိၣ်ကဒုလၢသ့ၣ်တိၣ်ဖိးအကျါ လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢသ့ၣ်တိၣ်ပံၢ်သ့ၣ်တိၣ်ဖိးလီၤ. သဖိးဒီး (ကွၢ် ၇)

၁၃. **အဖိး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကဃၢကဃဲ, အဃၢၤအဃိၢ် နူၣ်ပစံးလၢအဖိးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအဖိးအလီ

လီၤ. ပှၤကညီတုၤအိၣ်ဟံၣ်တဖျၢၣ်ပှၤတဂၤ ဒီးအပိးဒၣ်ဝဲနၣ်ပှၤဂၤတမၤန့ၢ်ဘၣ်အီၤဘၣ်. အကစၢ်မၤဒၣ်ဝဲလီၤ. တုၤပအိၣ်ဒီးပမါဒီးအပိးဒၣ်ပဝဲနၣ်ပမၤဒၣ်ပဝဲလီၤ.ပမိၢ်ပပၢ်တမၤန့ၢ်လၢၤဘၣ်ပှၤဘၣ်လီၤ. အပိးဒၣ်ပဝဲနၣ်ထိရီၤတၢ်လၢပစူးကွစူးကါ, ပကူပသိး, ပယဲာ်ပကျၢ်, ပတၢ်လၢပမၤဒၣ်ပဝဲထိရီၤတမံၤဒီးမ့ၢ်အပိးဒၣ်ပဝဲလီၤ.

၁၄. **ပိးလိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပအီးထိၣ်ဝဲတရိ ဒီးပစံးလၢပိးယိၣ်လီၤ. ဒီးပအီးထိၣ်တလါခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပအီးထိၣ်ဝဲတရိမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢပိးထိၣ်လီၤ.ပိးထိၣ်န့ၢ်ယၤလၢဝဲတရိတက့ၢ်.

၁. **ဖိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဟ့ာ်အထၢၣ်လၢပဟၢဘၣ်ညၣ်လၢအသၣ်ကျါနၣ်ပစံးလၢဟ့ာ်ဖိၣ်လီၤ. ပှၤကညီစၢထိၣ်ဟ့ာ်ဖိၣ်နၣ်မ့ၢ်မၤဟ့ာ်ထၢၣ် ဒီးပစံးလၢစၢထိၣ်ဟ့ာ်ဖိၣ်လီၤ. ဟ့ာ်ဖိၣ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ် ဒီးဟ့ာ်ဘၣ်ညၣ်ပထုးထိၣ် ဒီးညၣ်ယ့ၢ်ထိၣ်ကွံာ်လၢဟ့ာ်ပှၤလီၤ.

၂.**ဖိၣ်တၢ်တဲတၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပစံၣ်တဲၤတဲလီၤတၢ် ဒီးပှၤတနိၤနိၤစံးလၢဖိၣ်တၢ်တဲတၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအတၢ်ဖိၣ်တၢ်တဲနၣ်စနာ်ယဲလီၤ.

၃. **ဖိၣ်တ့** နၣ်မ့ၢ်တြုးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီအသးခုဒီးတြုးဝဲလၢအကလုၢ်ဃဲကအဲးနၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤကွာ်သ့ၣ်ဖးဒိၣ်တထံးကၢ်ဒီး တြုးဖိၣ်တ့မးဝဲလီၤ.

၄. **ဖိၣ်လကိၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အၢလၢပျုၢတကလုာ်နၣ်အကွ့ၢ်အဂီၤလီၤက်လၢပှၤကညီ ဒီးအမဲာ်အိၣ်လၢအခိၣ်စၢၢ်ဆၢအနါဒ့နၣ်တတိၣ်ဓိၤဒီးပစံးလၢဖိၣ်လကိၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖိၣ်လကိၣ်ပၣ်လကၣ်လီၤ.

၅. **ဖိၣ်လံၣ်ဖိၣ်လိၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်သၣ်ဖျၢၣ်ဝဲဒီးထိၣ်ဖိလၢထံအဖိခိၣ် ဒီးဝးယၢ်ခီယၢ်ခီ ဒီးပစံးလၢမၤသးဖိၣ်လံၣ်ဖိၣ်လိၣ်လီၤ. ဃီၤသၣ်ထိၣ်ဖိလၢထံဖံးခိၣ်ဖိၣ်လံၣ်ဖိၣ်လိၣ်လီၤ.

၆. **ဖိၣ်လီၤတဲလီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပစံးတဲၤတဲလီၤကစၢ်ယွၤအကလုၢ်အကထါနၣ်ပစံးလၢဖိၣ်လီၤတဲလီၤလီၤ. ဒီးပှၤတနိၤနိၤစံးလၢဖိာ်လီၤတဲလီၤလီၤ. ကစၢ်ယွၤအကလုၢ်အကထါနၣ်အိၣ်လၢလံာ်စီဆှံအပူၤနၣ်ဖိၣ်လီၤတဲလီၤပှၤလၢတနၢ်ဟူဒ်းဘၣ်ဝဲတဖၣ်နၣ်တက့ၢ်.

၇.**ကဒံၣ်ဖိၣ်** ဒီးကးဒံၣ်ဖိၣ်နၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်. စတနၢ်ဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်.

၈. **ခုစံၣ်ဖိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ခုတကလုာ်နၣ်ကံၣ်ဆဲးတဖိၣ်အသးလၢအဘီတဖျၢၣ်တဖျၢၣ် ဒီးပကိးလၢခုစံၣ်ဖိၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ခုနာ်စၢၤတကလုာ်လီၤ. စံၢ်ဖိၣ်လိ ကွ့ၢ်.

၉. **စံၣ်ဖိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ဖျၢၣ်ကံၣ်တဖျၢၣ်တဖျၢၣ်ဒိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢစံၣ်ဖိၣ်လီၤ. တၢ်ကူတၢ်သိးလၢပှၤဆါဝဲနၣ်အိၣ်ဒီးစံၣ်ဖိၣ်တနီၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢစံၣ်ဖိၣ်စံၣ်ဟ့လီၤ. ဒီးပစံးလၢဆဲးတဖိၣ်စကီးလီၤ.

၁၀.**စံၣ်ဖိၣ်လိ** နၣ်မ့ၢ်ထံသဝံ့ၢ်ထိၣ်လၢအဖျၢၣ်ဒိၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢထံစံၣ်ဖိၣ်လိထိၣ်လီၤ. ထံစံၣ်ဖိၣ်လိထိၣ်လၢထံလာ်ဒီးမၤသးဒ်ကလာ်ထိၣ်အသိးလီၤ. ဒီးပစံးလၢထံစံၣ်ဖိၣ်လိလီၤ.

၁၁. **ဆဲးတဖိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဒ်စံၣ်ဖိၣ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ကံၣ်ယုလၢအဖျၢၣ်ဒိၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဆဲးတဖိၣ်လီၤ. ခိၣ်ဖၢၣ်ကံၣ်ဆဲးဟဖိၣ်အသးတဖျၢၣ်တဖျၢၣ်လီၤ. ခိၣ်ဖၢၣ်ကံၣ်ဆဲးတဖိာ်ဆဲးတပၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၂. **ထိၣ်နံၣ်ဖိၣ်လိ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလုာ်ဖုၣ်တြုးဒ်နိၣ်သိး ဒီးအသၣ်နၣ်အိၣ်လၢအသၣ်ဖံးအိပှၤဖျၢၣ်သလၢၣ်ဒီးပကိးလၢဆိဒံၣ်ဖိၣ်လိလီၤ. ဆိဒံၣ်ဖိၣ်လိနၣ်အသၣ်ဖံးမၤသးကဖိလိ ဒီးအသၣ်အဖံးကဖိလိအအိပှၤနၣ်အသၣ်အိၣ်ဒံးတဖျၢၣ်ဖျၢၣ်တလၢၣ်ထဲစုဆၣ်နါစှၤ ဒီးအချံလၢအသၣ်ဖျၢၣ်သလၢၣ်အိပှၤနၣ်မၤသးဒ်သကီၤချံသိးဒီးပကိးလၢဆိဒံၣ်ဖိၣ်လိလီၤ. ဆိဒံၣ်ဖိၣ်လိသၣ်နၣ်ပအီၣ်ဆံၣ်ဆၢဝဲလီၤ.ဆိဒံၣ်ဖိၣ်တၢ်ဆိဒံၣ်ဖိၣ်လိစံးဝဲဒၣ်.

၁၃. **တဖိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤတံာ်ထံခိၣ်လၢကဟ်ာ် ဒီးပစံးလၢတဖိၣ်လီၤ. တဖိၣ်တံာ်ထံကျိၤလၢတဖိၣ်ဒီးထံယွၤတသ့ဘၣ် ဒီးထံသအၢၣ်ဝဲကဲထိၣ်လၢကွံလီၤ. ဒီးပှၤတနိၤစံးလၢကဖိၣ်လီၤ. တဖိၣ်တပၣ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးလၢသဖိၣ်စကီးလီၤ. ဆဲးတဖိၣ် (ကွ့ၢ် ၁၁)

၁၄.**တၢ်ဖိၣ်တၢ်တဲ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်စံၣ်တဲၤတဲလီၤကစၢ်ယွၤအကလုၢ်အကထါလီၤ. ပှၤကညီတၢ်ဖိၣ်တၢ်တဲလၢတဲလီၤကစၢ်ယွၤအကလုၢ်အကထါနၣ်လီၤ.

၁၅.**သဖိၣ်ထံ** နၣ်မ့ၢ်ပတီၤတံာ်ထံခိၣ်လၢကဟ်ာ် ဒီးသ့ၣ်လၢပတီၤသအၢၣ်ထံနၣ်ပစံးလၢသဖိၣ်ထံလီၤ. ဒီးပှၤတနိၤနိၤစံးလၢတဖိာ်ထံ. ဒီးကဖိၣ်ထံလီၤ. ပမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးထံကဲထိၣ်လၢကွံဒီးပသဖိၣ်တံာ်ထံအကျိၤလီၤ.

၁၆.**အီဖိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဆုခီယၣ်ခီလၢပကူလၢပဖံးတၢ်မၤတၢ်နၣ် ပစံးလၢအီဖိၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢအီဘုၣ်အီဖိၣ်လီၤ. အီဖိၣ်နၣ်မ့ၢ်ဆုလိၢ်လံၤယၣ်လိၢ်လံၤအလှၣ်အခီလၢပှၤကူကလံၤအသးလၢဖံးတၢ်မၤတၢ်နၣ်ပစံးလၢအီဖိၣ်လီၤ. အီဖိၣ်အီထဲစံးဝဲဒၣ်

၁. **ဖိၤ** နၣ်မ့ၢ်ဝၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဘုမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထိရီၤတၢ်ထံးလၢကအိဝဲ ဒီးကၢ်အဆၢတလီၤဘိၣ်ဘၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဖိၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢကၢ်ဖိၤစကီးလီၤ. ဝၣ်တဘိကလံၤအှၤ ဒီးဖိၤဝဲလီၤ. ဘုနၣ်ပမ့ၢ်တုၣ်ဒီးဖိၤဝဲလီၤ. ဒီးတၢ်ထံးလၢဟ်ာ်ဝဲနၣ်ကၢ်အဆၢမ့ၢ်တလီၤဘိၣ်ဘၣ်ဒီးဖိၤဝဲစကီးလီၤ.

၁.**ဖိၤ** နၣ်မ့ၢ်ပဝံာ်သကံဆိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဂ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒ်ပမၤကကဲထိၣ်လၢပျံၤဒီးပစံးလၢဖိၤလီၤ. ဖိၤပျံၤဖိၤဆိၣ်. ဖိၤဂ့ၢ်ဖိၤပျိၤပကမၤပျံၤတက့ၢ်. နဖိၤဂ့ၢ်တဘိနသါမၤမနုၤလဲၣ်. စဖိၤဂ့ၢ်တဘိအံၤမ့ၢ်စကမၤပျံၤလီၤ. နဖိၤသကံဆိၣ်နၣ်န

ကမၤပျုၢ်ဧါ. စဖိၤဆိုၣ်တဘိမ့ၢ်စကဖိၤတုၤကဲထီၣ်လၢ ပျုၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖိၤပျုၢ်တဘိထီသမိး. ဖိၤနှၣ်အဆိမ့ၢ်ပၤ လီၤ. ပှၤတဂၤဖိၤပျုၢ်ပၤပျုၢ်စံးဝဲဒၣ်. ဖိၤနှၣ်ပမၤဒီး“*က*”ဒီး“*တ*” ဒီး“*သ*”လီၤ. ကဖိၤ. တဖိၤ. သဖိၤ စံးဝဲ ဒၣ်.

၂. **ဖိၤကျူး** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤနါလၢပျုၢ်တဂၤမ့ၢ်ဝဲလၢအဖိၥ်မုၣ် ဒီးသူဝဲဒ်စိးဝၣ်ယးအသိး ဒီးပကီးလၢဖိၤကျူးလီၤ. ဒီးသ ဘျူးကွံၥ်ပှၤဂၤအဖံးသ့ဒီးသိးထီၣ်ဝဲ ဒီးအဖံးနှၣ်သဘျူး လီၤဝဲ ဒီးဒုးသိးထီၣ်ပှၤဂၤလၢအဖံးလီၤ. ဖိၤကျူးနှၣ်အ ဖံးသ့ ဒီးကွၢ်ဝဲလၢပှၤလၢအဝါတဖၣ်နှၣ်သဘျူးနှၢ်ဝဲအ ဖံး ဒီးသိးထီၣ်ဝဲဒီးအဖံးနှၣ်ဘှၣ်လီၤဝဲ ဒီးဒုးသိးထီၣ်ပှၤ ဂၤလီၤ. ဒီးပှၤလၢကၢၣ် ဒီးယ့ကူပှၤဂၤတၢ်ကူတၢ်သိးနှၣ် ပဒီလီၤလၢဖိၤကျူးအုၣ်နှၢ်ပှၤဂၤအဖံးဒီးသိးထီၣ်ဝဲလီၤစံး ဝဲဒၣ်. ဒီးထိၣ်စိးဝၣ်ယးနှၣ် ပစံးလၢဖိၤကျူးကဖုကဲထီၣ် လၢစိးဝၣ်ယးလီၤ. ပသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၃. ဖိၤကျူးပှ.No.62.၆၂. ပစံၣ်တဲၤမတၤတဂၤလၢပျုၢ တဂၤအတၢ်အိၣ်ကူအိၣ်လၢ ဒီးအိၣ်ဒီးအကုၢ်အပှၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်လၢအဖိၣ်သၣ်ခွါဒ်းလီၤ. လဲၤဟးဒီးထံၣ်နှၢ်ဒီးတ ကးလုၢ်ဖိပှၤကညီအမုၣ်ကနီၤတဂၤလီၤ. ဒီးတၢ်လၢဖိၥ် မုၣ်နှၣ်ဒိၣ်တၢ်အကူၢ်အဂီၤဂ့ၤမးလီၤ. အဝဲဒၣ်နှၣ်ဒိၣ်တၢ် အကူၢ်အဂီၤဂ့ၤမးစ့ၢ်ကီးလီၤ. သါဘၣ်ဖိၥ်မုၣ်နှၣ် ဒီးဂဲၤ ပျုၢ်ဝဲလၢသါကအိၣ်ယှာ် ဒီးဖိၥ်မုၣ်နှၣ်ကြူးကြူးနှၣ် လီၤ. ဒီးတၢ်လၢဒီးတကါအလံၤပမုၣ်ကနီၤတဂၤနှၣ်မ့ၢ် အသ့ဝဲ ဒီးဒ်ဒီးတကါသုတအိၣ်ကွံၥ်ဖိၥ်ခွါနှၣ်တဂ့ၤအံၤ မၤဝဲသ့လီၤ. ဖိၥ်ခွါဂဲၤလိၥ်ဒီးအီၤနှၣ်သါဘၣ်ဆၢဝဲဒီးအဲၣ် ဖိၥ်ခွါနှၣ်လီၤ. အဲၣ်ဖိၥ်ခွါနှၣ်ဝံၤဒီးဘူးထီၣ်ဒီးအဖံအဖုဒီး တကါနှၣ်ကဟဲကူၤ ဒီးသမူလံၥ်လှၥ်သမူလံၥ်လံၥ်ဖိၥ်ခွါ နှၣ်ဒီးကဲထီၣ်လၢချံးပှိၤတဘှၣ်လီၤ. ဒီးဝၣ်တြံၥ်ဘၢယၥ် ဝဲလၢအစိၣ်ဘိၣ်လှၥ်လီၤ. အဖံဒီးအဖုဒီးတကါနှၣ်ဟဲ ကူၤတုၤဒီးစံးဝဲဒၣ်. လံၤဧၢ, တၢ်နၢပသီသဲၣ်ကလဲၣ်. မ့ၢ် ပသီဟဲမဆါတဖုဖုဧါ.ဒီးအလံၤစံးဆၢအီၤ. ပှၤတဟဲဘၣ် နီတပူၤဘၣ်ဖံဒီးဖုဧၢ. ယဲၥ်ယဲၥ် ဒီးချံးပှိၤလၢအစိၣ်နှၣ် လီၤတဲၥ်သကျိုၤကလၥ် ဒီးအဖံဟံးထီၣ်အဖံယှၢ်ကျိုးဒီး လီၤတဲၥ်ကူၤလၢအဖံခံပူၤ. အဖုဟံးထီၣ်အဖုယှၢ်ကျိုးဒီး လီၤတဲၥ်ကူၤလၢအခံပူၤယၢ်ယီၤယၢ်ယီၤယဲၥ်ယဲၥ် ဒီးအ လံၤစံးအီၤဖံဒီးဖုဧၢ, မးစ့ၤလီၤ. သုယှၢ်တၢ်နှၣ်ဘၣ်အၢ ဘၣ်သီ. နၢသလ့ၤနၢကွးထါလၢၥ်လံ. ပှဲၤတ့ၢ်နှၣ်ဓိၤတ ကူၢ်လီၤ. တုၤနၤတပပှၢ ဒီးအဖံ ဒီးအဖုဒီးတကါနှၣ် တယှၢ်လၢၢဘၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်အနှၣ်တစုဒီးချံးပှိၤနှၣ်ကဲ ထီၣ်ကူၤလၢပှၤကညီလီၤ. အိၣ်ဝဲတယံၥ်တမီၢ်ဘၣ်ဒီးဟဲ ကူၤယှၤအမါနှၣ်လီၤ. အမါနှၣ်အဖံမၤလိၥ်အီၤ, လံၤဧၢ, နကူၤအိၣ်လၢပှၤအသိးနှၣ်နမ့ၢ်ဘၣ်တၢ်တတၢၢ်ဘၣ်တ နါဒီးယၢၤထီၣ်ကၢ်ဖံဒီးဖုအမံၤနှဲၥ်.ဖံဒီးဖုကလဲၤအိၣ်ကွံၥ် ဒၣ်အီၤတက့ၢ်. မတၤတဂၤဖိၥ်မုၣ်နှၣ်အဝၤကူၤကီးအီၤ ဒီးကူၤဖိၥ်အဝၤအခံလီၤ. ကူၤတုၤထံဆၣ်ပူၤဒီးအဝၤဟဲ လီၤတဲၥ်အီၤလီၤ. အဝၤဟဲလီၤတဲၥ်အီၤနှၣ်အဝၤဟဲထီၣ် အီၤလၢထံဆၣ်ပူၤအခိၣ်ဒိသမိးတထံးအခံလီၤ.အဝၤမၤ လိၥ်ဟဲအီၤအိၣ်ဟဲၥ်ဖဲအံၤတက့ၢ်. စကမၤနကုၢ်ဟဲအိၣ် ကူၤဒၣ်နၤလီၤ. အဝၤမၤလိၥ်အီၤဒ်နှၣ်ဝံၤဒီးအဝၤကူၤ ထီၣ်ဆူဟံၣ်လီၤ. အိၣ်အိၣ်ဝဲလၢသမိးခံထံဆၣ်ပူၤအ ခိၣ်ဒိနှၣ် ဒီးအဝၤအကုၢ်ဖိၥ်မုၣ်ဖိၤကျူးတဂၤနှၣ်ဟဲဒၢၣ် အီထံတကဲၥ်လီၤ. ဟဲလီၤဒၢၣ်အီထံနှၣ်အကစၢ်မၤလိၥ် အီၤဖိၤကျူးဧၢ, ဟဲကူၤကီးထီၣ်ကူၤ ဒီးနကစၢ်မုၣ်အိၣ် လၢထံဆၣ်ပူၤနှၣ်တက့ၢ်. တၢ်လၢမတၤတဂၤအကုၢ်ဖိၥ် မုၣ်ဖိၤကျူးတဂၤနှၣ်တဂ့ၤဘၣ်. မၤအသးမူးပျံၥ်မူးပျၥ်ဒီး အနၢ်ကှၣ်မးလီၤ. ဒီးတနံၤတနံၤနှၣ်အကစၢ်တိၢ်အီၤသၢ စုသၢစုလီၤ. လဲၤဒၢၣ်အီထံနှၣ်ကွၢ်လီၤထံတၢၢ်ပူၤဒီးထံၣ် လီၤလၢအကစၢ်အမါဒီးတကါအလံၤအကနၣ်အိၣ်ဖျါလၢ ထံတၢၢ်ပူၤနှၣ် ဒီးဆိကမိၣ်ဝဲဒၣ်. ဧဂ့ၤတဲၤဒ်အံၤနဲၥ်ဒီး ပှၤစံးယၤလၢစတဂ့ၤဘၣ်မ့ၢ်အဘၣ်မနုၤလဲၣ်.ဆိကမိၣ် တၢ်ဒ်နှၣ်ဒီးကွၢ်လီၤတၢ်ကနလၢထံတၢၢ်ဖိၤပူၤနှၣ်လီၤတံၢ် လီၤဆဲး ဒီးဝဲၤဘၣ်ဝဲလၢအကနဒၣ်ဝဲ ဒီးမၤသိၣ်ထိၣ် အထါခိၣ်ဒီးမၤထါတယှၢ်စံးဝဲဒၣ်.

စံးမုၤကၢ်ဖိၤကျူးတဂ့ၤ *ဖိၥ်ကျူးကဖိၤလီၤလၢစု*
စံးမုၤကၢ်ဖိၤကျူးတဝါ ဂိၤကျူးကဖိၤလၢထံလၥ်
တုၢ်တုၢ်ကွး

စံးဝဲဒၣ်ဒီးဆဲးထုထံတၢၢ်ဖိၤအခံဒီးထံတၢၢ်ဖိၤအ ခံလီၤသဖိၤကွံၥ်ဝဲလီၤ.မၤဝဲဒ်နှၣ်ယဲၥ်ယဲၥ်ဒီးထံတၢၢ်ဆၣ် ဖိၤလၢၥ်ဝဲလီၤ. တုၤမ့ၢ်အနှၣ်တစု ဒီးအကစၢ်မၤနှၢ်အီၤ လၢထံတၢၢ်တၢ်ဖံးတသါလီၤ. တုၤနၤတပပှၢဆဲးထုဝဲဒီး အတၢ်တလီၤသဖိၤလၢၢဘၣ်. ဆဲးထုဝဲယဲၥ်ယဲၥ်ဒီးဒီးတ ကါအလံၤအကစၢ်အမါနှၣ်အိၣ်လၢသမိးအခံကွၢ်လီၤဝဲ တၢ်မိၣ်နံၤထိၣ်အသး ဒီးနံၤထိၣ်ဝဲတကဲၥ်လီၤ. ဒီးအက ဒုနံၤနှၣ်ဖိၤကျူးထံၣ်လီၤလၢထံလၥ် ဒီးဖိၤကျူးဆိကမိၣ် လီၤအသးတကဲၥ်လီၤ. ဆိကမိၣ်ဝဲစ့ဧ့ၣ်ဧ့ၢ်တၢ်အံၤကိၥ်စ တနံၤမးနဲၥ်စကဒုနံၤဘၣ်မနုၤလဲၣ်. တၢ်အံၤတမ့ၢ်မးစ ကဒုလဲၣ်. မ့ၢ်မနုၤအကဒုတမံၤလဲၣ်. ဆိကမိၣ်တၢ်လၢ အသးဒ်နှၣ် ဒီးကွၢ်ထိၣ်တၢ်ဆူအခိၣ်ထးဒီးထံၣ်ထိၣ်လၢ အကစၢ်အမါဒီးတကါအလံၤနှၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်အနှၣ်တစု ဒီးသ့ၣ်နီၣ်ထိၣ်ကူၤအသးလၢအကစၢ်မၤလိၥ်အီၤဟဲကူၤ ကီးထိၣ်ကူၤဒီးနကစၢ်မုၣ်တကူၢ်နှၣ်လီၤ.

ဒီးကီးထိၣ်ဝဲဒၣ် ခွါနိၢ်ဧၢ. ကွံၥ်လီၤအိၣ်နှၢ်စသမိး သၣ်တဖျၢၣ်မီ. ဒီးအတၢ်ကွံၥ်လီၤအိၣ်နှၢ်အီၤလီၤ. အိၣ် ဝဲတဲးတဲးဝံၤဒီးစံးဝဲဒၣ် ခွါနိၢ်ဧၢ နကွံၥ်လီၤနှၣ်ပနူတဝံၣ်

ပီႈၵျႃး

ဘၣ်ဆံၣ်ကႃ. စၢထီၣ်လၢနခိၣ်သူန့ၣ်ဒီးစဲၤလီၤအီၣ်နၢ်
ယၤတက့ၢ်. အတၢ်စဲၤလီၤန့ၢ်အီၤဒ်အစံးဝဲအသိးန့ၣ်ဒီး
ထုးလီၤတဲာ်မးအကစၢ်အမါဒီးတကါအလံၤန့ၣ်ဆူကီာ်
လာ်ဒ့လီၤ.တုၤနုၤတစုပီၤကျူးန့ၣ်ဘ့ၣ်နၢ်ဒီးတကါအလံၤ
အကစၢ်အမါန့ၣ်ဝံၤ ဒီးသိးထီၣ်ဖျိၣ်ထီၣ်ဝဲလၢအလီၤ
လီၤ. အဖံးဒၣ်ဝဲန့ၣ်ဘ့ၣ်ကွံာ်ဝဲဒီးနုးသိးထီၣ်ဖျိၣ်ထီၣ်ဝဲ
လၢဒီးတကါလံၤအကစၢ်အမါန့ၣ်အလီၤလီၤ. ဒီးမၢဝဲအ
တၢ်ဝံထီၣ်ထံတၢၢ်ဆၣ်ပီၤလၢအလိၢ်န့ၣ် ဒီးအဝဲဒၣ်ကူၤ
ဟ်ဒိၣ်အသးကဖၢဖၢ, ကဖၢဖၢလီၤ. ကူၤထီၣ်ဆူဟံၣ်ဒီး
မၢတိၢ်မၢတိၢ်ဝဲဒၣ်လီၤ.ဒီးတကၤအလံၤန့ၣ်တသ့ၣ်ညါဒံး
ဘၣ်တၢ်ပူၤတၢ်လိၢ် ဒီးမၤအီၣ်တၢ်န့ၣ်သံကွၢ်ဝဲ. မ့ၢ်သုဟ်
အလိၢ်ဖဲလဲၣ်. မ့ၢ်သံကွၢ်တၢ်န့ၣ်တမံၤမံၤဒီးအဝၢ, ဒီးပီၤ
ကျူးန့ၣ်အတၢ်စံးအီၤ, မ့ၢ်နမ့ၢ်ပီၤကျူးလိၢ်လံၤပီၤကျူးသိ
လဲၣ်. ဒီးအတၢ်တိၢ်အီၤလီၤ. မ့ၢ်အဂ့ၢ်ဒ်လဲၣ်, တၢ်လၢမ
တၤတဂၤန့ၣ်အကူၢ်ပီၤကျူးဘ့ၣ်နၢ်အမါဒီးတကါအလံၤ
န့ၣ်အဖံးဒီးဝဲၤဘၣ်ကူၤအကူၢ်ပီၤကျူးန့ၣ်လၢဒီးတကါအ
လံၤန့ၣ်ဒီးအီၣ်ယုာ်ဝဲဒီးအကူၢ်ပီၤကျူးန့ၣ်လီၤ. ဒီးမၤအၢ
အမါဒီးတကါအလံၤန့ၣ်လီၤ. အန့ၣ်တစုဘုဆိခါပဟူ
ထီၣ်ဒီးမၢဝဲအလဲၤဟူထီၣ်လီၤ. ဒီးတကါအလံၤန့ၣ်လဲၤ
အီၣ်လၢခုးဒီးထီၣ်ဖိလံၣ်ဖိထီၣ်လွံၢ်ထီၣ်ဖုံးဟဲအီၣ်သကိး
ဒၣ်အီၤသ့သ့တနံၤလီၤ. မၤလိာ်ထီၣ်ဖုံးဒီးထီၣ်ဖုံးတအီၣ်
ဘၣ်အဘုဘၣ်. ဒီးတဘၣ်လူၤဘၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဒီးအီၣ်ဒၣ်
အတၢ်လၢကြိၢ်ပူၤန့ၣ်သ့သ့တနံၤလီၤ.အီၣ်အီၣ်ဒီးမၢထီၣ်
လွံၢ်လဲၤဟံးနၢ်အသိထံညီထံ လၢအဖံဒီးတကါအအီၣ်
န့ၣ်ဒီးထီၣ်လွံၢ်န့ၣ်လဲၤဝဲၤလီၤ. ထီၣ်လွံၢ်န့ၣ်လဲၤတုၤဒီးဒီး
တကါသါကဟဲဒီးအီၤလီၤ. ဒီးတကါဘၣ်ယိၣ်လၢအ
ကယူၤကူၤခူသူၣ်ဘၣ်ဖုး ဒီးဒီးတကါထဲးကွံာ်အဒံးဆူ
လီၤအီၣ်ဝဲဒၣ်တုၤအဒံးဆူထီၣ်ကူၤ ဒီးဟံးထီၣ်သိထံညီ
ထံအပီၤလၢဒီးတကါမၤဟ်န့ၣ်ဒီးဟဲယူၤခူသူၣ်ကူၤဝဲဆူ
အကစၢ်မုံၣ် အအီၣ်သလံးကလာ်လၢဒီးတကါအမဲာ်တ
ဒၢန့ၣ်လီၤ. ထီၣ်လွံၣ်န့ၣ်ဟဲကူၤတုၤဒီးဟ့ၣ်အကစၢ်မုၣ်
လၢသိထံညီထံအပီၤန့ၣ်လီၤ.ဒီးပကစၢ်မုၣ်သါကစဲထီၣ်
အနိာ်လၢထူဒီးစံးဆၢအကစၢ်မုၣ်. ကစၢ်ၓ, တၢ်သၣ်ဝံၤ
စသးနးကၢ. စဲထီၣ်လၢၤလၢထူတဂ့ၤ. စဲထီၣ်တ့ၢ်မးလၢ
စဲသနၣ်အံၤလီၤ. ဒီးအကစၢ်မုၣ်စဲထီၣ်အနိာ်လၢစဲသနၣ်
လီၤ. ဒီးထီၣ်လွံၢ်အနိာ်မၤသးဒ်စဲသနၣ်သသိးလါယုၢ်က
လာ်တုၤခဲကနံၣ်အံၤလီၤ.တုၤနုၤတစုဒီးတကါအလံၤန့ၣ်
လုၣ်ကူၤသိထံညီထံလၢထီၣ်လွံၢ်ဟဲကူၤဟံးန့ၣ်လီၤ.
ထီၣ်ပီၤကျူးတဘ့ၣ်ဒီးထီၣ်ဆိအသးဒီးတဂ့ၤဘၣ်. ပြူး
လၣ်ခၣ်ဝဲတုၤခဲကနံၣ်အံၤလီၤ. ထီၣ်လၢအဂ့ၤတဖၣ်မ့ၢ်
အဒီးထီၣ်ဘၣ်ကူၤအသးလၢခံကတၢၢ်လီၤ. ဒီးဒီးတကါ
အလံၤန့ၣ်ဂ့ၤထီၣ်ကူၤဒ်အလိၢ်လၢသိအသိးန့ၣ်လီၤ. အ

ခိၣ်တလိာ်ဂ့ၤနၢ်ကူၤကဒီးအလိၢ်န့ၣ်တစဲးလီၤ. အီၣ်လၢ
ခုးန့ၣ်ဒီးဘဲ့ၣ်လီၤ. ဘုအခိၣ်ထံးလၢဖ့န့ၣ်တိၣ်မးလီၤ.မ့ၢ်
နာ်သက့ဒ်န့ၣ် ဒီးဘုအသၣ်န့ၣ်ထီၣ်လွံၣ်ထီၣ်ဖုံးတအီၣ်
ဘၣ်နီတဖျၢၣ်ဘၣ်. ဒီးဘုယုၢ်လီၤမးပၢၤအူၣ်ကလာ်လီၤ.
တုၤမ့ၢ်အန့ၣ်တစု ဒီးပီၤကျူးဟဲကွၢ်ခုးတကျဲလီၤ. ဟဲတုၤ
ကျဲပၢၢ်ထီၣ် ဒီးကွၢ်ဘု ဒီးဘုဘ့ၣ်လီၤမးလါယုၢ်ကလာ်
လီၤ. တကွၢ်ဟ့ၣ်ဘၣ်ဝဲလၢမ့ၢ်ဘုဘ့ၣ်ၓၢ်. မ့ၢ်ဖ့ၓၢ်န့ၣ်လီၤ
တံၢ်လီၤဆဲးဘၣ် ဒီးကဒါအခိၣ်ကူၤခဲၣ်ဝဲလၢအဝၤလီၤ.
ကူၤခဲၣ်ဝဲလၢအဝၤန့ၣ်စံးဝဲဒၣ်, နလဲၤကွၢ်ကွၢ်ပီၤကျူးဟူ
ထီၣ်ခဲၣ်. ဘုသၣ်တဖျၢၣ်ဓိၢ်တအီၣ်လၢၤဘုခိၣ်ထံးနဲဘု
ဘ့ၣ်, အီၣ်ဘိၣ်ကလာ်တဃါထီၣ်တဃါလံၣ်, ဒီးမ့ၢ်အ
လဲၤဆူလဲၣ်ဆူလဲၣ်န့ၣ်စတထံၣ်ဘၣ်. တုၤမ့ၢ်အန့ၣ်တစု
ဒီးအဝၤတခီကတိၤထီၣ်စံးဝဲဒၣ်. ပီၤကျူးအံၤစမၢအလူၤ
ထီၣ်တနံၣ်နံၣ်ဒုးအီၣ်ကွံာ်ထီၣ်အဘု. ခံနံၣ်နံၣ်ဒုးအီၣ်
ကွံာ်ထီၣ်အဘု. မ့မ့ၢ်အအံၤတစုအံၤစကလဲၤတိၢ်သံကွံာ်
တ့ၢ်လီၤနဲၣ်. ဟံးထီၣ်ဒီးနီၣ်လဲာ်တဘိဒီးဟဲကွၢ်ကူၤဝဲတ
သါလီၤ. ဟဲကွၢ်ဝဲဒီးထံၣ်ဝဲလၢဘုသၣ်အီၣ်ဒၣ်တၢ်ကစီဒီ
ဒီးဘုခိၣ်ထံးအီၣ်လၢဖ့တိၣ်ပၢ်ကလာ်လီၤ.လဲၤလဲၤဝဲတုၤ
လၢကြိၢ်ပူၤဒီးထံၣ်ကူၤကဒီးအမါန့ၣ်လီၤ. ဒီးကွံာ်တံၢ်မံ့
ကွံာ်မးနီၣ်လဲာ်လၢအဟံးဝဲလၢအစုန့ၣ်လီၤ. ဒီးအမါစံး
အီၤနဟဲကူၤကိးယၢ ဒီးနမၤအၢယၤတဘၢးအံၤမ့ၢ်အ
ဘၣ်မနုၤလဲၣ်. စဖံစဖုမၤလိာ်ယၤလၢသိန့ၣ်နတသ့ၣ်ညါ
ဘၣ်ၓါ. ပီၤကျူးဘ့ၣ်နၢ်စဖံးဒီးနစံးမးလၢနမါ. ယဲဒၣ်တ
ဂၤ ဒီးနမၤအၢမးယၤ. နမါပီၤကျူးန့ၣ်တမ့ၢ်အနါမနုၤ
လၣ်. နကျုကွၢ်ကွၢ်အပျူၤန့ၣ်ဒ်စ့ၢ်ကီးပပျူၤအသိးၓါ. တ
မ့ၢ်အပျူၤသူမနုၤလၣ်. ဒီးမတၤတဂၤန့ၣ်ကူၤကဒါကူၤဆူ
ပီၤကျူးအအီၣ်ဒီးမၤနံၤဝဲကြူး ကြူးလီၤ. ပီၤကျူးန့ၣ်မ့ၢ်
နံၤ ဒီးဘၣ်ယိၣ်အပျူၤကအီၣ်ဖျါဘၣ်ဖုး ဒီးပအၢယာ်အ
ထးခိၣ်လၢအစုဒီးစဲးဒီးစဲးလီၤ. ယာ်ယာ်ဒီးအဝၤစံးအီၤ
ပနံၤနဲာ်ပပအၢပကိာ်ပူၤ,အဝၤဒဲအမဲာ်ဒီးဟိၣ်ကအးန့ၣ်
အပျူၤဖျါမးသူယုၢ်ကလာ်လီၤ. ဒီးအဝၤဟံးထီၣ်နးဒီးအ
ဝၤကျိသံကွံာ်အီၤလီၤ. မတၤတဂၤန့ၣ်အီၣ်ယုာ်ဒီးပီၤကျူး
န့ၣ်ပီၤကျူးဒၢလံစံးဝဲဒၣ်. တုၤမ့ၢ်အန့ၣ်တစုဒီးဂဲၤလိာ်ဝဲ
လၢသါကအီၣ်ယုာ်ကူၤ ဒီးအမါန့ၣ်လီၤ. ဒီးအမါစံးအီၤ
နဘၣ်အၢလံလၢပီၤကျူးလံ, စတအဲၣ်ကူၤလၢၤဘၣ်နၤ
ဘၣ်. တၢ်မ့ၢ်မိၣ်အီၣ်ယုာ်ကူၤနသးဒီးယၤ ဒီးစုၣ်ကွံာ်ဒၣ်
ကလိာ်နသးလၢထံနွံနံၤနွံနၤတက့ၢ်.ဒီးစကအဲၣ်ကူၤနၤ
လီၤ. ဒီးမတၤတဂၤန့ၣ်စုၣ်စ့ၢ်ကီးအသးလၢထံဒ်အမါစံး
အီၤအသိးန့ၣ်ပှဲၤထီၣ်တနံၤတနၤ ဒီးတၢ်ဂိၢ်အသးကသံ
န့ၣ်အပျူၤလီၤဒးအမဲာ်ထီၣ်လါ ဒီးကတိၤတၢ်တကသ့ၣ်
ထီၣ်လၢၤဘၣ်,ဒီးအမါသးကညီၤကူၤအီၤဒီးအမါစံးအီၤ
ဟဲကူၤထီၣ်ကူၤကၢ်နဲာ်. ဒီးဟဲကူၤထီၣ်မးဝဲကနိာ်ကစုာ်

ဖိၤ

လီၤ. တၢ်ဂံၢ်အသးနူာ်မ့ၢ်ဘဉ်မနုၤလၢအမါမၢအစုာ်အသးလၢထံဒ်နူာ်လဲဉ်. မ့ၢ်အမၤအၢအမါနူာ်အမါမၤအၢဆၢကူၤအီၤလီၤ. မတၢတဂၤဖိာ်မုာ်နူာ်မ့ၢ်အဆဲာ်အဝၤ, သါဘဉ်အဝၤနူာ်ဒိဉ်ကဲာ်ဆိးဒီးတယπၤထိဉ်ဘဉ်အဖံအဖုဒီးတကါဟဲအိဉ်ကွံာ်အတၢ်ဘဉ်. ဟဲကူၤထိဉ်လၢထံကျါနူာ်ဒီးအမါနုးဆူးကူၤအမုာ်အှဖဉ်ဆါလီၤ.တုၤမ့ၢ်အနူာ်တစုဒီးအမါအဲာ်ကူၤအီၤ, အိဉ်ယုာ်ကူၤဝဲအနူာ်တစုဝံၤဒီးအိဉ်မုာ်အိဉ်ဂူၤကူၤဝဲလီၤ.

၅. **ဖိၤခိဉ်သူ** နူာ်မ့ၢ်တြူးတဖဉ်နူာ်သံဉ်ဝဲၢ်အခိဉ်သူဒီးမၤသးလီၤစဲၤဒ်ပျုၤအသိးနူာ်ပစံးလၢဖိၤခိဉ်သူလီၤ. ပှၤစံဉ်ဖိဖိၤအခိဉ်သူနူာ်ဘိတရံးထိဉ်ဝဲဆူအခိဉ်လီၤနူာ်ဝးဆွံးလီၤ.

၆. **ဖိၤဆံး** နူာ်မ့ၢ်သကွံမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံဖိာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကၢ်ဖိၤဝဲဒီးအဆၢတလီၤဘိဉ်ဘဉ်နူာ် ဒီးအထံလီၤဝဲဒ်ပဆံးကနဲစိအထံလီၤဝဲအသိးဒီးပစံးလၢဖိၤဆံးဖိၤပျုၤလီၤ. သကွံတထံးဖိၤဆံးဒီးအထံလီၤဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖိၤဆံးဖိၤပျုၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိၤဆံးဖိၤပျုၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖိၤသံးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၇. **ဖိၤဒီ** နူာ်မ့ၢ်ဖိၤသံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဝဉ်လၢဖိၤဆူဉ်ဝဲတဖဉ်နူာ်လီၤ.

၈. **ဖိၤဝှ့ၢ်** နူာ်မ့ၢ်ထိဉ်တကလုာ်အဆူဉ်အဒံးလါအဲးကတြှဉ်ဒ်ထိဉ်ပှာ်အသိးဒီးပကိးလၢဖိၤဝှ့ၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢထိဉ်ပှာ်ဝှ့ၢ်လီၤ. ဖိၤဝှ့ၢ်နူာ်အိဉ်လၢပှ့ၢ်ဒိဉ်ကနၢလၢထံခံကွာ်စိး, ကစၢ်ကဆူးကလိကဆူးလီၤ. ဖိၤဘုဉ်ဖိၢ်ဝှ့ၢ်စံးဝဲဒဉ်.

၉. **ဖိၤပျုၤ** နူာ်မ့ၢ်ပမၤပျုၤ ဒီးပဖံာ်သကံဆိုဉ်နူာ်ပပလွယုာ်ခံဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ, သၢဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးပစံးလၢဖိၤပျုၤလီၤ. ဒီးပစံးအဆိလၢဖိၤပျုၤပၤပျုၤ,ဖိၤပျုၤဖိၤဆိုဉ်လီၤ.

၁၁၀. **ဖိၤလီၤ** နူာ်မ့ၢ်ပဖံာ်လီၤချံာ်အနၢဉ်လၢအခိဉ်တခီနူာ်ပစံးလၢဖိၤလီၤချံာ်အခိဉ်လီၤ. ဖိၤလီၤချံာ်အခိဉ်နူာ်ပမၤချံာ်အနၢဉ်နူာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပထုချံာ်အနၢဉ်လၢချံာ်ခိဉ်တခီနူာ်လီၤ. ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလၢဖိၢ်လီၤ, ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလၢဖိဉ်လီၤ,ဒီးဘဉ်တ^ စုပစံးလၢဖိၤလီၤလီၤ.

၂၁၁. **ဖိၤသံး** နူာ်မ့ၢ်ဝဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,သကွံထံဖိာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကၢ်ဖိၤဝဲအဆၢတလီၤဘိဉ်ဘဉ်ဝဲဒီးပစံးလၢဖိၤသံးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲလၢဖိၤဆံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိၤသံးဖိၤဒီလီၤ. ဝဉ်တပူၤကလံၤအှဒီးကၢ်ဖိၤသံးဖိၤဒီလီၤ.

၃၁၂. **ကဖိၤကဟ, တရံးတဖိၤ, ဆိဉ်ကဖိၤ, ကွ့ၢ်ကဖိၤ, ဂဲၤကဖိၤ, နိဉ်ကဖိၤ, နိဉ်ကဖိၤဒီးဆူဉ်, နိဉ်ကဖိၤဖးဒိဉ်, နိဉ်ကဖိၤပြံမီၤ, နိဉ်ကဖိၤဝါ**,တၢ်ခဲလၢာ်နူာ်ကွၢ်လၢကဖိၤအကျါတကၠၢ်.

၁၃. **ကၢ်ဖိၤ** နူာ်မ့ၢ်ကလံၤအှဝဉ် ဒီးကၢ်ဆူဉ်ဝဲလၢအဆၢတလီၤဘိဉ်ဘဉ်ဝဲနူာ်ပစံးလၤကၢ်ဖိၤလီၤ. ကလံၤအှဘဉ်ဝဉ်ဒီးကၢ်ဖိၤဝဲအါဘိမးလီၤ.ကၢ်ဖိၤကၢ်ပၤစံးဝဲဒီးအဆိဒ်နူာ်လီၤ.

၁၄. **ဂဲၤတဖိၤ** နူာ်မ့ၢ်ပတရံးသ့ၢ်ဆိလိၢ်ဝးတရံး ဒီးပစံးလၢဂဲၤတဖိၤလီၤ. ပှၤကညီဟူထိဉ်ကူၤလိာ်အသးနူာ်မၤထါဒီးလဲၤတရံးသံဉ်ဆိလိၢ်နူာ်သိတနၤကျုၤမ့ၢ်ဆှဉ်ဒီးပစံးလၢဂဲၤတဖိၤဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢဆှဉ်တဖိၤဂဲၤတဖိၤ,ပစံးဒီးအဆိဒ်နူာ်လီၤ. ဂဲၤတဖိၤအဆိနူာ်မ့ၢ်ဆှဉ်တဖိၤ, ဆှဉ်တဖိၤအဆိနူာ်မ့ၢ်ဂဲၤတဖိၤလီၤ. ဒီးဂဲၤတဖိၤဒီးဆှဉ်တဖိၤနူာ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတရံးတၢ်ဝးတရံးနူာ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဂဲၤတဖိၤ ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဆှဉ်တဖိၤလီၤ.

၁၅. **ဆှဉ်တဖိၤ** ဒီးဂဲၤတဖိၤနူာ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတရံးတၢ်ဝးတရံးတဖိခံဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဆံဆဲဉ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢဆှဉ်တဖိၤလီၤ. ဆှဉ်တဖိၤဂဲၤတဖိၤပစံးစ့ၢ်ကီးဒီးအဆိဒ်နူာ်လီၤ. ပှၤတဂၤယုထၢအိဉ်တၢသဉ်ဒီးဆှဉ်တဖိၤသ့ဉ်ခိဉ်ထံးလီၤ.

၁၆. **တဖိၤ** နူာ်မ့ၢ်ပဖိၤတၢ်ဝးတြံးဒီးပစံးလၢတဖိၤလီၤ. ပှၤတဖဉ်တဖိၤတၢ်အစိဉ်ဝးတတြံးလီၤ. ကဆိတနုသံဝဲဒီးပှၤအါဂၤတဖိၤအစိဉ်ဝးတြံးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဆၢထၢဉ်တဖိၤဝဲစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤတဖဉ်တဖိၤကဆိအစိဉ်လၢသါကကါအိဉ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢအိဉ်တဖိၤ,ဆၢထၢဉ်တဖိၤဒ်နူာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသဖိၤစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁၇. **တဖိၤ** မ့ၢ်တရံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဃဉ်ပသးဝးတရံးချူဝဲဒီးပစံးလၢတရံးတဖိၤလီၤ. ဒီးပမဲာ်ခံးသူနူာ်ပစံးလၢပမဲာ်ခံးသူဝ,ရံးတဖိၤစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဖိသဉ်လိာ်ကွဲတရံးအသးတဖိၤစံးဝဲဒဉ်.

၁၈. **တရံးတဖိၤ** နူာ်မ့ၢ်ပှၤကညီအမဲာ်ခံးသူ ဒီးလဲၤတၢ်တရံးအသးကနူၤကပၤဒီးပစံးလၢလဲၤတၢ်တရံးတဖိၤလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်တရံးတဖိၤနူာ်ကမ့ၢ်ကၢ်မူၤသံးသၢ. ဒီးပှၤလၢပမၢမၤတၢ်တမံၤမံၤ ဒီးယုတၢ်တရံးအသးနူာ်ပစံးလၢမၤသးတရံးတဖိၤလီၤ. ပှၤတဂၤပမၢလဲၤဟံးနှ့ၢ်ဃာ်ဒီးယုတၢ်တရံးတဖိၤလီၤ.

၁၉. **တရံးတဖိၤ** နူာ်မ့ၢ်ပလဲၤတရံးသ့ဉ်ခိဉ်ထံးဝးတရံးဒီးပစံးလၢပလဲၤတရံးတဖိၤသ့ဉ်ခိဉ်ထံးလီၤ. ပှၤတဂၤယုအိဉ်သ့ဉ်သဉ်ဒီးလဲၤတရံးတဖိၤသ့ဉ်ခိဉ်ထံးလီၤ.

၂၀. **တိၢ်ဖိၤ** နူာ်မ့ၢ်ပမၤထိဉ်မဲးလိၢ်လၢသဒီစိနူာ်ဒီးပမၤလီၤတိၢ်ဆူဘူဉ်စံလီၤနူာ်ပစံးလၢတိၢ်ဖိၤလီၤမဲးလိၢ်လီၤ. ပှၤကညီဟံဉ်နူာ်တိၢ်ဖိၤလီၤမဲးလိၢ်လီၤ.တတုၢ်ဘဉ်မဲးလိၢ်အခိဉ်ပှၤနူာ်ဘဉ်. ဝဲာ်ဖိၤလီၤဝဉ်လၢသဒီစိနူာ်အဖိခိဉ်ဒီးပစံးလၢတိၢ်ဖိၤလီၤဝဲလီၤ. တိၢ်လီၤမဲးလိၢ်လၢသဒီစိနူာ်တကၠၢ်. တိၢ်ဖိၤတိၢ်ပၤစံးဝဲဒဉ်.

၂၁. **တိၢ်ဝိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆဲဝ့ၣ်ခီဒီးပမၤထိၣ်ဒီးအထူၣ်အတိ န့ၣ်ပစံးလၢတိၢ်ဝိၤလီၤ. ပှၤတဂၤတိၢ်ဝိၤဝ့ၣ်ခီတနံၤဝံၤ သၢခါညါလီၤ. လဲၤတိၢ်ဝိၤလီၤဝ့ၣ်ခီလၢခုးဃၢၢန့ၣ်တခါ တကွၢ်. ဒီးဝ့ၣ်ခီအဘိန့ၣ်ပကီးလၢတၢ်တိၢ်ဝိၤလီၤ. ဒီးပ မၤထိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပတိၢ်ဝိၤလီၤ.

၂၂. **ထိၣ်ဝိၤဖှၢ်** ထိၣ်တကလှာ်ဒ်ထိၣ်ပှာ်အသိးန့ၣ်အဒံး လါအဲးကတြှၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢထိၣ်ဝိၤဖှၢ်လီၤ. ဒီးအမိၢ်ပှၤ ထဲဆီတဘ့ၣ်ဓိၤလီၤ.

၂၃. **ထိၣ်ဝိၤပှ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢကဘ့ၣ်ဒီးပသီထိၣ်ဝဲန့ၣ်ပ စံးလၢထိၣ်ဝိၤပှၢ်လီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢထိၣ်ဝိၤပှၢ်ထိၣ် ဝိၤလိလီၤ. ကိၣ်ကူၢ်လိၣ်ဘၣ်စိၣ်ဒီးထိၣ်ဝိၤပှၢ်ဝဲလီၤ. ဟု ကဘ့ၣ်ဒီးထိၣ်ဝိၤပှၢ်လၢပစုၣ်လီၤလၢထံကျါန့ၣ်လီၤ.

၂၄. **ဒီဝိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဝဲာ်ဝ့ၣ်လၢအဖီလာ်တခီ ဒီးကၢ်ဝိၤဝဲနၣ် ပစံးလၢဒီဝိၤလီၤ. စဒီဝိၤဝ့ၣ်တဘိဒီးကၢ်ဝိၤဝဲလီၤ.

၂၅. **နိၣ်တဝိၤ** နၣ်ကွၢ်လၢကဝိၤအကျါတကွၢ်.

၂၆. **ဘိးဝိၤ** နၣ်မ့ၢ်ပဘိးကၢ်တၢ်လၢအဆၢတလီၤဘိၣ် ဘၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဘိးဝိၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိးဝိၤ ဘိးပၤလီၤ. ပှၤတဂၤဘိးဝိၤဝ့ၣ်တဘိဒီးဝိၤဝဲလီၤ.

၂၇. **ဝးတဝိၤ** နၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်တရံးတၢ်ဝးတရံးဒီးပစံးလၢ ဝးတဝိၤလီၤ. ပှၤတဖၣ်ဟဲအိၣ်လၢစဂီၤထံးဂးတဝိၤလီၤ. ဝးတဝိၤနၣ်ဒ်ဝးတရံးအသိးလီၤ.

၂၈. **ဝံၣ်ထၢၣ်ဝိၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီသံဒီးကုၢ်လီၤလိာ်အသး လၢမုၣ်အဖီခိၣ် ဒီးဘိးထိၣ်ဘိးလီၤသ့ၣ်တဘိလၢပှၤသံ အဖီခိၣ်နၣ် ဒီးပစံးလၢဝံၣ်ထၢၣ်ဝိၤလီၤ. ပှၤကညီဝံၣ် ထၢၣ်ဝိၤနၣ်မၤပှၤဒီးအကလုၢ်ဒ်ပအုၣ်တၢ်အသိးနၣ်လီၤ.

၂၉. **သဝိၤဒီးတဝိၤ** နၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ် တရံးတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လဲၤတရံးတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢသဝိၤဝဲလီၤ သ့သဝိၤမနုၤတမံၤလဲၣ်. ပှၤတဖၣ်ကွၢ်ဆီဖျးလိာ်အသး ဒီးသဝိၤဝဲလီၤ.

၃၀. **လီၤဝိၤ** နၣ်မ့ၢ်ဝ့ၣ်ဝိၤဒီးကၢ်လီၤဝဲနၣ်ပစံးလၢလီၤဝိၤ လီၤ. ဝ့ၣ်လီၤဝိၤလၢကျဲပတုၣ်တပၢၢ်ဘၣ်. လီၤဝိၤလီၤပၤ စံးဝဲဒၣ်.

၁. **ဝိ** နၣ်မ့ၢ်ပမၤကွဲာ်တၢ်အစိၢ်အဂဲၤ,အကမုံၤအကမှာ် ဒီးပစံးလၢပိလီၤ. ပယိၢ်ဘုဒီးဘုလၣ်ဘုဘိလီၤကလဲ ဘျုးဝဲလၢဘုသၣ်ကျါနၣ်မ့ၢ်ပဝိကွဲာ်လီၤ. ဝိဘုစိၢ်ကဆိုဒီ တကွၢ်.

၂. **ဝိ** နၣ်မ့ၢ်ပသ့ကွဲာ်တၢ်ချံလၢထံမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစုၣ်လီၤတၢ်ချံ လၢထံကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ, အသိၣ်အဖ့တၢ်ကမုံၤကမှာ်လၢထိၣ်ဖီ လၢအဖီခိၣ်နၣ်ပမၤကွဲာ်ပစိၤကွဲာ်လၢပစု ဒီးပစံးလၢဝိ လီၤ. ဒီးပစံးလၢဝိကွဲာ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤစုၣ်လီၤဟုဒီး ဖှမ့ၢ်ထိၣ်ဖီလၢထံဖီခိၣ်နၣ်ဝိကွဲာ်ဝဲလီၤ.

၃. **ဝိ** နၣ်မၤဒီး "*က*" မၤဒီး "*သ*" မၤဒီး "*လ*" မၤ ဒီး "*စ*" မၤဒီး "*တ*" လီၤ. ကဝိ,လဝိ, စဝိ,တဝိ, သဝိ စံး ဝဲဒၣ်.

၄. **ဝိကျိ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ကဘျၣ်အိၣ်လၢအကပၤလွံၢ်နၢၤဒီး အကဘျၣ်ကဆူးနၣ်အယိၣ်ဂဲာ်ကနူၤထိၣ်အသးလွံၢ် ယိၣ် ဒီးပစံးလၢဝိကျိလီၤ. တၢ်လၢဒီဘိနၣ်ပမ့ၢ်တဲအိၣ် ထိၣ်အနၢၣ်လွံၢ်နၢၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ယိးနၢၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဝိကျိ လီၤ. ဟံၣ်ထူၣ်နၣ်ပစိးဝိကျိလွံၢ်ဝိကျိဒီးတနီၤနီၤပစိးဝိ ကျိယိးဝိကျိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဝိကျံၢ်ဝိကျိလီၤ. စိးဝိကျံၢ်စိးဝိကျိစံးဝဲဒၣ်. ပစိးသ့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်လွံၢ်နၢၣ်လွံၢ် ယိၣ်ဒီးပစံးလၢဝိကျိလီၤ. လွံၢ်ဝိကျိ, ယိးဝိကျိစံးဝဲဒၣ်.

၅. **ဝိချိ** နၣ်မ့ၢ်ထံတလိာ်ဟိၣ်ခိၣ်တကဝီၤအမံၤ ဒီးပ ကီးလၢဝိချိလီၤ. ဝ့ၢ်မဲာ်တါအိၣ်လၢဝိချိနံၤလီၤစံးဝဲဒၣ်.

၆. **ဝိဆး** နၣ်မ့ၢ်ဆံၣ်ဆဲၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဂံၢ်တၢ်လၢ အပှဲၤထိၣ်ယါမံၤခံစုနၣ်လီၤ. ပှၤကညီဟဲသိၣ်လံာ်လၢ သရၣ်အိၣ်နၣ်အါန့ၢ်မငါတနံၣ်ဆံဆဲၣ်ဝိဆးလီၤ.

၇. **ဝိညါ** နၣ်မ့ၢ်ရဲၢ်သံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်သမူလၢပမၤ ဂ့ၤပသးလၢဟိာ်မုၣ်ကွၢ်ပှၤဂ့ၤနၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢရဲၢ်သံဝိ ညါလီၤ. ရဲၢ်သံဝိညါစံးဝဲဒၣ်. ပှၤတဂၤသ့ရဲၢ်သံဝိညါနး သမိး.

၈. **ဝိညါ** နၣ်မ့ၢ်ကသိးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ကူၣ်တၢ်ဆး လၢအိၣ်ထိၣ်လၢပသးလၢပကၢၣ်တၢ်ဖးတၢ်နၣ်ပစံးဒီးအ ဆိလၢကသိးဝိညါလီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ် ဒီးကသိးဝိညါဒီး ကၢၣ်တၢ်သ့ဝဲလီၤ.

၉. **ဝိညါ** နၣ်မ့ၢ်တလးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဟိာ်ခွါလၢအိၣ် ဒီး တၢ်ကူၣ်တၢ်ဆးနၣ်ပစံးလၢပၢ်ဖိခွါတလးဝိညါ လီၤ. မိၢ် ဖိမုၣ်တလးသဲစးပၢ်ဖိခွါတလးဝိညါ ဒီးဖျဲးဒၣ်အဂီၢ်ပှၤ နၣ်တဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်.

၁၀. **ဝိညီဝိညီ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤဟးကယီကယီဒီးအ ခိၣ်ဆုးလီၤမိာ်ထိၣ်ဆုးလီၤမိာ်ထိၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢဟးဝိညီ ဝိညီလီၤ. ထိးဆီတဒုဟးမးဝိညီဝိညီလီၤ. ဘိၣ်သအိၣ် နၣ်တနီၤနီၤဟးဝိညီဝိညီလီၤ.

၁၁. **ဝိညီၣ်** နၣ်မ့ၢ်စံၣ်ညီၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကတီၤတၢ် လၢပနီၤဖးဝဲာ်ဖးတၢ်အဆၢအကတိၢ်လၢပစံးန့ၢ်ကတိၤ န့ၢ်ပှၤဂၤအဂီၢ်နၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢစံၣ်ညီၣ်ဝိညီၣ်လီၤ. စံၣ်ညီၣ်ဝိညီၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၂. **ဝိတ့** နၣ်မ့ၢ်ဒ်ဝိညီၣ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်စံၣ်ညီၣ်အဆိ လီၤ. စံၣ်ညီဝိတ့စံးဝဲဒၣ်.

၁၃. **ဝိန့ၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမုၣ်ပှၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဖိသၣ်ခွါဒီးပ စံးလၢဝိန့ၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကနီၤမ့ၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ဖိာ်ခွါ ဒီးဘၣ် တစုစုပစံးလၢဝိန့ၢ်ဝဲစကီးလီၤ. ဒီးဝိန့ၢ်နိၢ်နိၢ်မ့ၢ်လၢမုၣ်ပှၢ် တဖၣ်နၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်လဲးန့ၢ်လီန့ၢ်ဝဲဒီးမၤဆူၣ်က့ၤဝဲလၢအ နါစူၤအကတၢၢ်နၣ်လီၤ.

၁၄. **ပိလိ** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိၣ်တကလုာ်အသၣ်အိၣ်လၢအဂံၢ်လီၤ ဒ်သဒ့အသိးဒီးပကီးလၢပိလိလီၤ. ပိလိသၣ်န့ၣ်ပချံကျိးအိၣ်ဒီးမ့ၤဒီးတၢ်ရၢာ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပိလိပါလါလီၤ. ပိလိဒုၣ်န့ၣ်ပအိၣ်စကီးလီၤ.

၁၅. **ပိထိ** န့ၣ်မ့ၢ်ဝါအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢအညၣ်ဝါဘၣ်ဒးဓိၤတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဝါပိလိလီၤ. ပှၤကညီတနီၤနီၤဒိၣ်တၢ်ဝါပိလိလီၤ. ပှၤကညီန့ၣ်မ့ၢ်ဝါတဂၤဂၤဒီးဝါတဂ့ၤဘၣ်ဒ်ကီၤလၢဝါအသိးဘၣ်. မၤသးဝါပိလိလီၤ.

၁၆. **ထပိ** န့ၣ်မ့ၢ်ထံလၢပိၣ်လဲၣ်ပှုၤဝးလုာ်လိၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပစံးလၢကပိလီၤ. ဒီးပကီးလၢတပိဒီးသပိစကီးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢကပုာ်ကပိလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢလပိလီၤ.

၁၇. **စီးပိကျိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပစီးဘၣ်လိာ်သ့ၣ်လွံၢ်နၢၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ယီးနၢၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢစီးပိကျိသ့ၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤစီးပိကျိသ့ၣ်တဘိကမ့ၢ်ကၢ်ကမၤဟဲးထူၣ်သၢ.

၁၈. **ဆူးပိငါ** သ့ၣ်တကလုာ်အဖိနၢမူဒီးပကီးလၢဆူးပိငါလီၤ. ဆူးပိငါန့ၣ်တလၢၤသူၣ် ဒီးအဖိန့ၣ်တလၢၤဆါလၢဖ့ါပှၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကီးဖိာ်ထွဲတလၢၤနိၢ်အခံလီၤ. ဒီးပှၤကညီကီးလၢသၣ်ပဒၢလီၤ.

၁၉. **တပိ** န့ၣ်မ့ၢ်ထံဝးစံၣ်ပိၣ်ပုးဒီးပစံးလၢတပိလီၤ. ထံဝးလုာ်လိၢ် ထံဝးစံၣ်ပိၣ်ပုးန့ၣ်ပကီးလၢတပိလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢတပိတမျၢ်လီၤ.

၂၀. **တပိထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကလိာ်ထိၣ်ဘုအစၢ်လၢဘုသၣ်ကျါန့ၣ်ပစံးလၢတပိထိၣ်ဘုစၢ်လီၤ. ဘုစၢ်လီၤဘျလၢဘုသၣ်ဖီလာ်န့ၣ်တပိထိၣ်ကွံာ်တက့ၢ်.

၂၁. **ထံစံၣ်ပိပုး** န့ၣ်မ့ၢ်ထံဝးလုၢ်လိၢ်ဒီးကဲလၢတပိန့ၣ်ပစံးလၢထံစံၣ်ပိပုးလီၤ. ဒီးပစံးလၢထံစံၣ်ပိၣ်ပုးစကီးလီၤ. ထံစံၣ်ပိပုးကျံာ် ကျူာ်ချံနးသမီး

၂၂. **ဒ်ဆံၣ်ပိကျိ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်တကလုာ်အသၣ်အိၣ်ဒီးအလှၢ်သၢယိၣ်ဒီးပကီးလၢဒ်ဆံၣ်ပိကျိလီၤ. ဒ်ဆံၣ်ပိကျိန့ၣ်ပှၤကညီသူၣ်ဝဲလၢခုးအါမးလီၤ.

၂၃. **ယွၤခၣ်စီးပိကျိ** န့ၣ်မ့ၢ်ယွၤခၣ်စီးလၢသရၣ်နီၤဖးတၢ်ကပီၤအဆၢန့ၣ်အိၣ်ဝဲသၢလှၢ် ဒီးပိကျိအသးသၢပိကျိဒီးပကီးလၢယွၤခၣ်စီးပိကျိလီၤ. ယွၤခၣ်စီးပိကျိန့ၣ်သရၣ်နီၤဖးတၢ်ကပီၤအဆၢဒီးတၢ်ကပီၤန့ၣ်ကပီၤဝဲ ဒီးအဘိဒီးအဂီၤဒီးအကတြၢၣ်ဒီးလါအဲးလီၤ.

၂၄. **တပိ** န့ၣ်ဒ်တပိအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထံဝးကျံာ်ကျူာ်ထံစံၣ်ပိပုးန့ၣ်လီၤ.

၂၅. **သပိ** န့ၣ်ဒ်လပိအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထံဝးလုာ်လိၢ်ထံစံၣ်ပိပုးန့ၣ်ပကီးလၢသပိလီၤ. သပိသပါစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဝါသဘျၣ်ထံလၢပစုလၢထံဖံးခိၣ်န့ၣ်ဒီးပစံးလၢပိၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပိၢ်ထံစကီးလီၤ. ထံဒိၣ်တုၤပခိတနၢ်ဘၣ်ဒီးပပိၢ်လီၤ. ထံဒိၣ်ဒီးပှၤတဂၤပိၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပိၢ်ထံပိၢ်နီလီၤ.

၂. **ပိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဆံးလၢကတိၤတၢ်သ့ကိတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကတိၤတၢ်သ့ကိ ဒီးပစံးလၢသ့ပိၢ်လီၤ. ပှၤဆံးတဂၤကတိၤတၢ်သ့ပိၢ်သမီး.

၃. **ပိၢ်** န့ၣ်ပမၤဒီး "*က*" ဒီး "*တ*" ဒီး "*သ*" လီၤ. ကပိၢ်, တပိၢ်, သပိၢ်,တပိၢ်.

၄. **ပိၢ်ကတိၤတၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပတယးကတိၤတၢ် ဒီးပစံးလၢပိၢ်ကတိၤတၢ်လီၤ. ပိၢ်ကတိၤတၢ်န့ၣ်စံးဝဲဒ်အံၤ. ခဲကိာ်တနံၣ်ဘၣ်ခၢးတဘၣ်ခၢးတၢ်ကာ်လီၤ. ပလိၢ်သုသးလၢဘုဓိၤဟုဓိၤတက့ၢ်. ပှၤတဂၤပိၢ်ကတိၤတၢ်စံးဝဲခဲကိာ်တနံၣ်တၢ်ကကာ်သ့ၣ်သ့ၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. ပသးပှၢ်လၢပိၢ်ကတိၤတၢ်ဒ်န့ၣ်အိၣ်တနီၤလီၤ. ဒီးပှၤကတိၤလီတၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပိၢ်ကတိၤတၢ်စကီးလီၤ.

၅. **ပိၢ်ကမူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤဘူၣ်လၢဆဲးထိၣ်ဝဲလၢလိၢ်မံခိၣ်လၢပျံၣ်စၢ်န့ၣ်ဒ်ဟံၣ်ဖိစၢ်အသိး ဒီးမၤဝဲဒီးပနဲပကါဒီးသကွံထံပိာ် ဒီးမ့ၤပအံမ့ၤတၢ်ပံာ်န့ၣ်ပစံးလၢပိၢ်ကမူးလီၤ. ဒီးပစံးလၢပိၢ်တမူးစကီးလီၤ. ပှၤကညီဖိာ်မုၣ်တနီၤနီၤအဝၤမ့ၢ်ဘၣ်အမူးလၢသုးပူၤသံၣ်ပူၤ ဒီးအိၣ်လၢအဝၤအလိၢ်ခံန့ၣ်ပိၢ်ကမူးထိဘိစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပိၢ်ကမူးပိၢ်ကပၢးလီၤ.

ဝံၢ်ခွါမ့ၢ်လီၤဘၣ်လၢသုး ဝံၢ်ခွါမ့ၢ်လီၤဘၣ်လၢဘၢ
နီၣ်အိၣ်လၢခံပိၢ်ကမူး နီၣ်အိၣ်လၢခံပိၢ်ကပၢး

၆. **ပိၢ်တမူးဒီးပိၢ်တဖုး** န့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်မၤဘူၣ်ဖိလၢပျံၢ်စၢ်လိၢ်မံခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပိၢ်တမူးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပိၢ်ကမူး, ဒီးပိၢ်သမူးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပိၢ်တမူးစကီးလီၤ.

၇. **ပိၢ်တလိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအဟၢဖၢဒိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢမၤသးပိၢ်တလိလီၤ. ပှၤဒၢန့ၣ်အဟၢဖၢမၤသးပိၢ်တလိလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပိၢ်သလိလီၤ. ပှၤတဂၤဒၢမးပိၢ်တလိန့ၣ်ကီးမးဆံးစၢ်လီၤ.

၈. **ပိၢ်တူ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤကြၢးအကိာ်ဒီးပစံးလၢပိၢ်တူလီၤ. ပှၤတဂၤပိၢ်တူအကိာ်ဒီးစံးဝဲလၢသါထံၣ်တၢ်လၢညါခီလီၤ. ဝံတနီၤနီၤပိၢ်တူတၢ်စံးဝဲလၢသါထံၣ်တၢ်လၢညါခီဒ်အံၤဒ်နၤ ဒီးတမ့ၢ်မးတၢ်နီတမံၤမး. မ့ၢ်ပိၢ်တူတၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပိၢ်တူပိၢ်တမျါလီၤ. ဒီးပစံးလၢပိၢ်တူပိၢ်လုအကိာ်. ပစံးဒီးအဆိဒ်န့ၣ်စကီးလီၤ.

၉. **ပိၢ်တ့** န့ၣ်မ့ၢ်လံာ်တကလုာ်ထဲသိးဒီးထိၣ်လွံၢ်တဘ့ၣ်ဒီးပကီးလၢလံာ်ပိၢ်တ့လီၤ. လံာ်ပိၢ်တ့န့ၣ်ပှၤသိၣ်တ့တ့ဒီးပကီးလၢလံာ်ပိၢ်တ့လီၤ. လံာ်ပိၢ်တ့တဘ့ၣ်အိၣ်ဆိဖိနးသမီးလီၤ.

၁၀. **ပိၢ်ထံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပယၢ်ထံလၢထံဖံးခိၣ် ဒီးပသဘျၣ်ဒီးပ

ဝၢ်ထံလၢပစုနၣ်ပစံးလၢပၡၢ်ထံလီၤ. ၡၢ်ထံၡၢ်နိၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၁. **ၡၢ်ထူၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပယိလီၤချံၣ်ကုလၢမုၣ်ကျါ ဒီးကဲထိၣ်လၢဖၣ်ဆါဝါဝဲကျိၣ်ကလၢ် ဒီးပစံးလၢပၡၢ်ထူၣ်လီၤ. ၡၢ်ထူၣ်နၣ်ပမၤထိၣ်သ့ၣ်မုၣ်တပူဒီးပဟ်ချံၣ်ကုလၢသ့ၣ်မုၣ်ကျါနၣ်ဒီးပတဲၤထိၣ်လၢမုၣ်ဒီးပကိးပၡၢ်ထူၣ်လီၤ. ဒီးမုၣ်အီၣ်ချံၣ်ကုကဲထိၣ်လၢဖၣ်ဆါဝါဝဲဒီးပမၤကဲလၢထူၣ်လီၤ. ၡၢ်ထူၣ်ၡၢ်ယံၣ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢၡၢ်ထူၣ်ယၢ်ထူၣ်လီၤ.

၁၂. **ၡၢ်ထိၣ်ထိ** နၣ်မ့ၢ်ပၡၢ်ထံလၢကျဲခီအဖီခိၣ်တခီဒီးပစံးလၢၡၢ်ထိၣ်ထိလီၤ. ထံလၢဆူၣ်တဖၣ်နၣ်ပၡၢ်ထိၣ်ထိဒီးပလီၤထွံတုၤလၢကျဲခီနၣ်ဒီးကၢ်ဝဲဗဲကျဲခီနၣ်လီၤ. နမ့ၢ်ၡၢ်ထံ ဒီးၡၢ်ထိၣ်ထိလၢကျဲခီအဖီခိၣ်တခီ ဒီးနကလီၤထွံကတုၤကျဲခီနၣ်ဒီးကကၢ်ဝဲလီၤ.

၁၃. **ၡၢ်ပန့ၢ်** နၣ်တလၢၤမုၣ်လုၤအခိၣ်ဒ်စီၤသိအသိးဒီးကူတၢ်ဝါနၣ်ပကိးလၢၡၢ်ပန့ၢ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢၡၢ်မန့ၤ. ဒီးၡၢ်မံၢ်စကီးလီၤ. ၡၢ်ပူၣ် S.In dex.

၁၄. **ၡၢ်ၡၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤဖးဒိၣ်တၢ်လၢအကလုၢ်ကပၢၢ်လၢ ဒီးပစံးလၢကတိၤတၢ်သိၣ်ၡၢ်ၡၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအကလုၢ်ဒိၣ်ဒီးကတိၤတၢ်သိၣ်မးၡၢ်ၡၢ်လီၤ.

၁၅. **ၡၢ်ဘဲ** နၣ်မ့ၢ်ပထုးယွၤကွံၥ်တၢ်ကမံၤလၢဘဲလုၤကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပထုးယွၤကွံၥ်ဘဲသအံးသမီၤလၢဘဲလုၤကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးလၢၡၢ်ဘဲလီၤ. ၡၥ်မုၣ်ၡၢ်ဘဲနၣ်ထုးယွၤကွံၥ်တၢ်ကမံၤလၢဘဲလုၤကျါနၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤၡၢ်ဘဲတနံၤလၢၥ်တမၢ စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢၡၢ်လုၣ်ၡၢ်ဘဲလီၤ.

၁၆. **ၡၢ်မန့ၢ်** ဒီး ၡၢ်ပန့ၢ်နၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တလၢၤမုၣ်လုၤအခိၣ် ဒီးကူတၢ်ဝါနၣ်ပကိးလၢၡၢ်မန့ၢ်လီၤ. ၡၢ်မန့ၢ်ယုအီၣ်တၢ်လၢအဂီၤမိၣ်အကျါလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢၡၢ်မံၢ်လီၤ. ၡၢ်ဘုၣ်ၡၢ်မန့ၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၇. **ၡၢ်မံၢ်** (ကွၢ် ၁၃)

၁၈. **ၡၢ်ယၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤကမၣ်တၢ်ဝံၤ ဒီးလၢခံကွၤနၣ်ပဆိကမိၣ်လၢတၢ်ဒ်နၣ်တကြၢးဘၣ်. ပမၤပသးဒီးပသးအုးဝဲနၣ်ပစံးလၢၡၢ်ယၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပၡၢ်ယၢ်လီၤပသးစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤကမၣ်တၢ်ဝံၤဒီးၡၢ်ယၢ်လီၤကွၤအသးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသ့ၣ်နီၣ်ၡၢ်ယၢ်စကီးလီၤ. နမၤကမၣ်တၢ်နၣ်ကြၢးလၢနၡၢ်ယၢ်လီၤကွၤနသးလီၤ. ဒီးပစံးလၢၡၢ်ယၢ်အသးစကီးလီၤ.

၁၉. **ၡၢ်ယၢ်ၡၢ်ယၢ်** နၣ်မ့ၢ်ထိၣ်လီၤထွံလၢထံဖံခိၣ်နၣ်ပစံးလၢမၤသးၡၢ်ယၢ်ၡၢ်ယၢ်လီၤ. ထိၣ်တဘ့ၣ်လီၤထွံလၢထံဖံးခိၣ်ၡၢ်ယၢ်ၡၢ်ယၢ်လီၤ.

၂၀. **ၡၢ်ထီၡၢ်ထီ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအကလုၢ်ဒိၣ်ဒီးကတိၤတၢ်တကျါဘၣ်နၣ်ပစံးလၢကတိၤတၢ်သိၣ်ၡၢ်လီၡၢ်လီလီၤ. တလၢၤတဂၤကတိၤပှၤကညီၡၢ်လီၡၢ်လီစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢၡၢ်လံၣ်ၡၢ်လီလီၤ.

၂၁. **ၡၢ်လီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပဆိၣ်ကဲၤလီၤမုၣ်အှဒီးပမၤသ့ၣ်မုၣ်အပူဖးဒိၣ်နၣ်ပစံးလၢၡၢ်လီၤမုၣ်အှလီၤ. ပှၤတဂၤၡၢ်လီၤမုၣ်အှတပူကဲၤဒိၣ်ကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢၡၢ်လီၤပၢ်လီၤလီၤ.

၂၂. **ၡၢ်လီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပဝဲလီၤကသံၣ်လၢတၢ်ညီးဖိခိၣ်တိၣ်ဖျကလာ်အါအါကလာ်ဒီးပစံးလၢၡၢ်လီၤလီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်ညီးဒီးတ့ၢ်သ့ၣ်ဂံၢ် ဒီးၡၢ်လီၤဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤအမဲာ်ခံးသူဒီးတၢ်မဲၤသလိၣ်နၣ်ဒီးၡၢ်လီၤဝဲလၢအခိၣ်လီၤ.

၂၃. **ၡၢ်သမူး** နၣ်မ့ၢ်ဒ်ၡၢ်တမူးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤမၤဘူၣ်တကလုာ်လၢပျံၢ်စၢ်လိၢ်မံခိၣ် ဒီးမၤထိၣ်ဝဲဒီးဟံၣ်ဖိစၢ်ဒီးမၤဝဲ ဒီးသဘျုၣ်ယါပသံးယါ ဒီးပအံပညီ ဒီးသကွံထံၥ်နၣ်ပစံးလၢၡၢ်သမူးလီၤ.

၂၄. **ၡၢ်သလၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပထုးသလၣ်တၢ်ကူတၢ်သိးလၢချုံးအသးနၣ်ပသလၣ်ထိၣ်ဒီးပစံးလၢၡၢ်သလၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢၡၢ်သလံၣ်ၡၢ်သလၣ်လီၤ. ပချုံးတၢ်ကူတၢ်သိးကစီဒီးနၡၢ်သလၣ်ဒ်နၣ်ဘၣ်မနုၤလီၢ်.

၂၅. **ၡၢ်သလၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပကတိၤဟူထီသါလီၤတၢ်အပရၢအါအါကလာ် ဒီးပစံးလၢၡၢ်သလၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤမ့ၢ်နၢ်ဟူတၢ်အပရၢဒိၣ်ဒိၣ်ဆံးဆံး ဒီးၡၢ်သလၣ်ဝဲဟူထီသါလီၤယံၤဂၢၢ.

၂၆. **ၡၢ်သလီ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအဟၢဖၢမၤသးတဲၤတူၣ်လု ဒီးပစံးလၢအဟၢဖၢၡၢ်သလီလီၤ. ပှၤတဂၤဒၢဒီးအဟၢဖၢမၤသးၡၢ်သလီလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢၡၢ်သလံၣ်ၡၢ်သလီလီၤ.

၂၇. **ကၡၢ်** နၣ်မ့ၢ်ကပုာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢကဘုးဝဲဒီးစၢ်ဝဲနၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအဖံးအညၣ်စၢ် ဒီးစဟံးကွၢ်မၤသးကပုာ်ကၡၢ်လီၤ. သိဆူၣ်နၣ်မၤသးကပုာ်ကၡၢ်စကီးလီၤ.

၂၈. **စီၤၡၢ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်တမံၤလၢပခံတၢ်နၣ်ပစံးလၢစီၤၡၢ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢစီၤၡၢ်စီၤရွဲၤလီၤ. စီၤၡၢ်နၣ်ပခံအံသ့ၣ်, သဒိၣ်အုၣ်ကျိၣ်မိၤစ့မိၤနၣ်လီၤ. ဒီးစီၤၡၢ်နၣ်အိၣ်ဒီးအဒိၣ်အိၣ်ဒီးအဆံးလီၤ.

၂၉. **ညၣ်ၡၢ်ဘီ** နၣ်မ့ၢ်ညၣ်တကလုာ်ဘီတစဲးစဲးဒီးပကိးလၢညၣ်ၡၢ်ဘီလီၤ.

၃၀. **တၡၢ်တဝၥ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤတၢ်ကဲဒီးပစံးလၢကတိၤတၢ်တၡၢ်တဝၥ်လီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ်တၡၢ်တဝၥ်နၣ်အဖိအမါအိၣ်ဒီးအီၤတမုာ်ဘၣ်.

၃၁. **ကၡၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပခံတၢ်လၢအပှဲၤထိၣ်အရွဲၤတဆံဒီးပစံးလၢတၡၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၡၢ်တရွဲလီၤ. စလံၤမၤအိၣ်သဒိၣ်အုၣ်နၢ်တအါဘၣ်. နၢ်တၡၢ်တရွဲမိၤလီၤ. ပှၤတဂၤအစ့အိၣ်တၡၢ်ဒီးဟ်အသးကဖၢလၢလီၤ.

၃၂. **တပိၢ်** နူာ်မ့ၢ်ညဉ်တကလုာ်အမဲၢ်ခံယူ ဒီးပကိးလၢတပိၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကိးဖိာ်ထွဲတလၢၢအခံလီၤ. ပှၤကညီကိးလၢညဉ်ယူမဲၢ်လီၤ. ညဉ်တပိၢ်နူာ်တလၢၢစံၢ်ဆၢဒီးဆါဝဲလၢဖွါပူၤအါကၢ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢတပိၢ်တပၢ်လီၤ.ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢညဉ်ထပိၢ်စကီးလီၤ.

၃၃. **တပိၢ်တၢ်ကတိၤ** နူာ်ဒ်တယၤကတိၤတၢ်အသိးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတပိၢ်တၢ်ကတိၤလီၤ. တပိၢ်တၢ်ကတိၤစမ့ၢ်မၤသံနပနၢ်တၢ်နူာ်နကလိးအီဉ်ယၤဆံးဒိဉ်လဲဉ်. တပိၢ်တၢ်ကတိၤ, တၢ်ဘျူဉ်မ့ၢ်ဟုဉ်နတၢ်ဘဉ်နကကျိၢ်စကီးဓါ. တပိၢ်တၢ်ကတိၤနူာ်မၤသးဒ်အီဉ်ထဲတၢ်ကတိၤအသိးတစဲးစဲး. မၤသးဒ်ပတယၤကတိၤတၢ်အသိးလီၤ. တပိၢ်တၢ်ကတိၤ. တၢ်မ့ၢ်ကဲာ်ခဲကနံဉ်အံၤပကမၤပဝဲဒ်လဲဉ်.

၃၄. **ထပိၢ်** နူာ်ဒ်တပိၢ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ညဉ်တကလုာ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢညဉ်တပိၢ်ဒီးတနီၤနီၤကိးလၢညဉ်ထပိၢ်လီၤ.

၃၅. **လံာ်ပိၢ်တွ** နူာ်မ့ၢ်လံာ်တကလုာ်လီၤ. ဒီးကွၢ်လၢပိၢ်တွအကျါတကွၢ်.

၃၆. **လီၤပိၢ်** နူာ်မ့ၢ်ပကူာ်သ့ဉ် ဒီးတၢ်လီၤပျိလၢသ့ဉ်ကျါနူာ်ပစံးလၢလီၤပိၢ်လီၤ. နကူာ်သ့ဉ်လီၤပိၢ်တ့ၢ်ဆံးလဲၢ်လဲဉ်. လီၤပိၢ်လံတနာ်ရုံလံ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤပိၢ်လီၤဟိလီၤ.

၃၇. **ဝါပိၢ်** နူာ်မ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်လၢပအီဉ်မ့ၤလၢအပူၤနူာ်ဝါဝဲ ဒီးပကိးလၢဝါပိၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်လီခီတကလုာ်လၢဝါဝဲနူာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢလီခီဝါပိၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဝါဘ့ဉ်ဝါပိၢ်စံးသဲဒဉ်.

၃၈. **သ့ဉ်ဝါပိၢ်** နူာ်မ့ၢ်သ့ဉ်တကလုာ်အဖံးဝါ ဒီးပကိးလၢသ့ဉ်ဝါပိၢ်လီၤ. ဒီးပအီဉ်အသဉ်ကံးဝဲတစဲးစဲးဆံဉ်ဝဲတစဲးစဲးလီၤ.

၃၉. **သိဉ်ပိၢ်ပိၢ်** နူာ်ကွၢ်လၢပိၢ်ပိၢ်အကျါတကွၢ်.

၄၀. **အပိၢ်** နူာ်မ့ၢ်တၢ်တပိၢ်နူာ်ပစံးလၢအပိၢ်တစုစုလီၤ. ပှၤတဂၤမၤကမဉ်တၢ် ဒီးလၢာ်စ့လၢအပိၢ်လီၤ. ဒီးအပိၢ်နူာ်မ့ၢ်စကီးအဂ့ၢ်အဆိလီၤ.

၁. **ပၥ်ကွံာ်** နူာ်ပတစံးဘဉ်. ပစံးလၢပၥ်ကွံာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အညဉ်သဝးကွံာ်ကၢၢ်ကွံာ်နူာ်လီၤ.

၂. **ပၥ်** နူာ်ပမၤဒီး“*က*”ဒီး“*သ*”ဒီး“*တ*”လီၤ. ကပၥ်, တပၥ်, သပၥ် စံးဝဲဒဉ်.

၃. **ပၥ်သဆီး** နူာ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘိဉ်ဝဲဒီးအသအိနူာ်ဒိဉ်ဒီးအနီၢ်ဖုဉ်ဝဲနူာ်ပစံးလၢမၤသးပၥ်တအီးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤသးပၥ်သအီးစကွၢ်တဂ့ၤဘဉ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပၥ်တအံဉ်ပၥ်တအီးလီၤ.

၄. **ပၥ်ပၥ်** နူာ်မ့ၢ်ပှၤနူတၢ်သိဉ်ဒိဉ်ဒီးပစံးလၢနူတၢ်သိဉ်ပၥ်ပၥ်လီၤ. ပှၤတဂၤနူတၢ်သိဉ်ပၥ်ပၥ်မ့ၢ်အနူမနုၤလဲဉ်.

၅. **တပၥ်** နူာ်မ့ၢ်ပနၢ်ကဲာ်ဘုလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢတပၥ်ဒီးသပၥ်လီၤ.

၆. **တပၥ်** နူာ်မ့ၢ်ပနၢ်ဂီၤဖံးအကဲာ်ဘုလၢအကဲာ်ကျးခံနူာ်ဒိဉ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢတပၥ်လီၤ. ပနၢ်အဖါတဖဉ်နူာ်အိဉ်ဒီးအတပၥ်ဒိဉ်ဒီးဘိဉ်ဝဲလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကပၥ်ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢသပၥ်လီၤ.

၇. **သပၥ်** နူာ်ဒ်တပၥ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပနၢ်ဂီၤဖံးအကဲာ်ဘုနူာ်ပစံးလၢသပၥ်လီၤ. ဂီၤဖံးတဖုအိဉ်ဒီးသပၥ်လီၤ.

၁. **ပိး** နူာ်မ့ၢ်ပဝဲာ်ဖးတအီးကွံာ်သဲးသဉ်ဖံးဒီးပစံးလၢပိးသဲးသဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤပိးသဲးသဉ်တနံၤလၢာ်တကထိလီၤ. သဲးသဉ်လၢစၢ်ဘဉ်ဒးနူာ်တလၢၢပိးကွံာ်အဖံး ဒီးလီယုဝဲအသးနူာ်ဒီးကမၢၢအီဉ်ဝဲလီၤ.

၂. **ပိး** နူာ်မ့ၢ်ပှၤလၢအတပလိၢ်ဘဉ်အသးနူာ်ပစံးလၢပိးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤတၢ်ပိးသမိး.

၃. **ပိး** နူာ်ပမၤဒီး“သ”ဒီး“က”ဒီး“တ”ဒီး“စ”လီၤ. ကပိး,စပိး,တပိး,သပိးစံးဝဲဒဉ်.

၄. **ပိးထိဉ်** နူာ်မ့ၢ်ပအီးထိဉ်တၢ်အခိဉ်ကးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပအီးထိဉ်တြဲၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢပိးထိဉ်လီၤ. ပိးထိဉ်ဝဲတရံတဘိတကွၢ်. စကလဲၤနာ်ဆူဒၢးလီၤ. ပှၤတဂၤပိးထိဉ်တလါအခိဉ်ဒီးတကျၢၢ်တၢ်ကူၤဘဉ်ဝဲဘဉ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပိးထိဉ်အိးထိဉ်လီၤ.

၅. **ပိးပိး** နူာ်မ့ၢ်ပှၤကညီဒဲစုသိဉ်ဝဲနူာ်ပစံးလၢသိဉ်ပိးပိးလီၤ. ပှၤတဂၤဒဲစုသိဉ်ပိးပိးစံးဝဲဒဉ်.

၆. **ပိးသလီး** နူာ်မ့ၢ်တၢ်ဝံတယၢဘဉ်နူာ်ပစံးလၢပိးသလီးလီၤ. တယၢဘဉ်. ပိးသလီးလီၤ.

၇. **ပိးပိး** နူာ်မ့ၢ်ပှၤညီထိဉ်သ့ဉ်စုးစုးဒီးပစံးလၢထိဉ်သ့ဉ်ပိးပိးလီၤ. ပှၤတဂၤထိဉ်သ့ဉ်ပိးပိးလီၤ .

၈. **ကပိး** နူာ်မ့ၢ်ထိးမၤသိဉ်အထါခိဉ်သိဉ်ပိးပိး ဒီးပစံးလၢထိးကပိးအထါခိဉ်လီၤ. ထိးတဖုကပိးအထါခိဉ်သိဉ်ပိးပိးစံးဝဲဒဉ်. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢတပိး. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢသပိးလီၤ.

၉. **ကလၤပိး** နူာ်ကွၢ်လၢကလၤအကျါတကွၢ်. ကွၢ်လၢတလၤအကျါစကီးလီၤ.

၁၀. **စဲးပိး** နူာ်မ့ၢ်ထံလၢသပၢၢပူၤနူာ်သပၢၢမ့ၢ်ဝးဒီးထံနူာ်ဝးဝဲပိအသးနူာ်ပစံးလၢထံစဲးပိးလီၤ. ထံမ့ၢ်ပှဲၤသပၢၢဒီးပစိာ်သပၢၢနူာ်ဒီးထံစဲးပိးနူာ်လီၤဆံဉ်ဘဉ်ပှၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစဲးပံၢ်စဲးပိးလီၤ.

၁၁. **တပိး** နူာ်မ့ၢ်ထိးမၤသိဉ်အထါခိဉ်သိဉ်ပိးပိးဒီးပစံးလၢထိးတပိးအထါခိဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢထိးတပိးတပးအထါခိဉ်. ပစံးဒီးအဆိဒ်နူာ်လီၤ. ထိးမၤဒူအသးတပိးအထါခိဉ်သိဉ်ပိးပိးစံးဝဲဒဉ်. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢသပိးအထါခိဉ်လီၤ.

၁၂. **တပီး** နၣ်မ့ၢ်ပမၤကိၣ် ဒီးပစံၢ်လီၤကိၣ်လၢတၢ်ကံး ညၢ်လၢပဆးထိၣ် ဒီးတိၢ်ဘၣ်ဘၣ်နၣ်ကပီၤကျိၤနီစုမ့ၢ် သၢဘိဒီးပမၤထူၣ်ဖျိပြံကၢ် ဒီးပစံၢ်လီၤမူးလၢအပူၤလီၤ. ကိၣ်ထိးကလဲာ်နၣ်မၤသးတဘိတဘိနၣ်မ့ၢ်စံၢ်လီၤဝဲလၢ မူးတပီးအပူၤ ဒီးမၤသးတဘိတဘိလီၤ. မူးတပီးနၣ်မ့ၢ် ပကီးပိာ်ထွဲတလၢၢအခံလီၤ.

၁၃. **တလးပီး** နၣ်မ့ၢ်လံာ်ဆိယံလၢတလၢၢကၢ်တၢ်နၣ်ပ ကီးလၢတလးပီးလီၤ. တလၢၢမ့ၢ်လဲၤကၢ ဒီးမ့ၢ်နၢ်ဧါတ နၢ်ဧါနၣ်ဆဲးကွၢ်ဝဲလၢတလးပီးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢ တလးတၢၢ်တလးပီးလီၤ.

၁၄. **ထိၣ်ပီးပီး** နၣ်ကွၢ်လၢပီးပီးတက့ၢ်.

၁၅. **ခဲစုသိၣ်ပီးပီး** ကွၢ်လၢပီးပီးအကျါတက့ၢ်.

၁. **ပီၣ်** နၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်လၢအဖျါထိၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢပီၣ် လီၤ.ထံလီၤကူၤလၢာ်ဒီးပြံပီၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢပီၣ်ထိၣ် စကီးလီၤ. ကဆီတနၤအမဲပီၣ်တထၢဓိၤဖံးလီၤ. ပှၤတ ဂၤယူၤထံ ဒီးအခိၣ်ပီၣ်ထိၣ်ဝဲလၢထံသးကံၢ်ပူၤလီၤ. ဒီး မ့ၢ်ပကီးပိာ်ထွဲတလၢၢအခံလီၤ. အဃံပီၣ်ဒ်ပစံးတၢ်အ သိးအဃံဖျါထိၣ်လီၤ.

၂. **ပီၣ်ကါ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိသံး ဒီးဒီးနၢ်သံးအသဝံနၣ် ဝံၤ ဒီးမူၤသံးအိၣ်လီၤတဲာ်လၢသပၢၢပူၤနၣ်ပကီးလၢပီၣ် ကါလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပီၣ်ဘၣ်ပီၣ်ကါလီၤ. ဒီးပ ကီးလၢပီၣ်ကါဆံၣ်စကီးလီၤ. ပီၣ်ကါနၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိ သံး ဒီးဒီးနၢ်ဝဲအသဝံနၣ်မူၤသံးအိၣ်လီၤတဲာ်လၢမီလီပူၤ နၣ်ပကီးလၢပီၣ်ကါလီၤ. ပီၣ်ကါနၣ်ပှၤကညီဖိအိၣ်လၢ ကသူလီၤ.

၃. **ပီၣ်တူၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဆိၣ်နှၣ်နၣ်စံးဝဲလၢနှၣ်ပီၣ် တူၣ်လီၤ. နှၣ်ပီၣ်တူၣ်တပူၤဆှါသမိး. စလဲၤလ့အိၣ်တ နၢ်ဘၣ်. ပှၤကညီလဲၤလ့နှၣ်မ့ၢ်တနၢ်ဘၣ် ဒီးအသးဒိၣ် ထိၣ်နၣ်ဆိၣ်နှၣ်လၢနှၣ်ပီၣ်တူၣ်လီၤ.

၄. **ပီၣ်တ့** နၣ်မ့ၢ်လံာ်ဖိတကလုာ်ထဲထိၣ်လွံၢ်ဓိၤ ဒီးပှၤ သိၣ်တ့တ့ဒီးပကီးလၢလံာ်ပီၣ်တ့လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီး လၢလံာ်ပီၢ်တ့လီၤ.လံာ်ပီၣ်တ့နၣ်အီၢ်ဆိဖိနးကၢ.

၅. **ပီၣ်ကြိၤ** နၣ်မ့ၢ်ပီၣ်လဲၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထံမးသမံး ဖးဒိၣ်နၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢပီၣ်လဲၣ်ပီၣ်ကြိၤလီၤ.

၆. **ပီၣ်ထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢဖျါထိၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢပီၣ်ထိၣ် လီၤ. ပြံပီၣ်ထိၣ်လၢပီၣ်လဲၣ်သးကံၢ်ပူၤတပြံလီၤ. ပှၤတ ဂၤယဲၤ ဒီးအဂ့ၢ်ဃံပီၣ်ထိၣ်ဘှံၣ်ကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢ ပီၣ်စကီးလီၤ. တၢ်လၢဖျါထိၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢပီၣ်ထိၣ်ခဲ လၢာ်လီၤ.

၇. **ပီၣ်ပီၣ်တပီၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖျါထိၣ်တစဲးစဲးလီၤဘၢတစဲး စဲးနၣ်ပစံးလၢပီၣ်ပီၣ်တပီၣ်လီၤ.လၢၢ်အိၣ်လၢထံလာ်ပီၣ် ပီၣ်တပီၣ်နၣ်ဘၣ်ချံနးကၢ. ကွၢ်ဖံးလီၤတၢ်တက့ၢ်. ဒီးမ့ၢ် ပကီးပိာ်ထွဲတလၢၢအခံလီၤ.

၈.**ပီၣ်ပီၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပူၣ်ပူၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဖိၢ်ဒၢသိၣ်မ့ၢ် ဂ့ၤ, ပဖိၢ်ချိၣ်ချၢသိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢသိၣ်ပူၣ်ပူၣ်ပီၣ်ပီၣ် လီၤ.ပူၣ်ပူၣ်ပီၣ်ပီၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၉.**ပီမ့ၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပီၣ်လဲၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်မးသမံးထံဖးဒိၣ် နၣ်ပကီးလၢပီၣ်မ့ၢ်ပီၣ်လဲၣ်လီၤ.ပီၣ်မ့ၢ်ပီၣ်လဲၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၀. **ပီၣ်လဲၣ်** နၣ်မ့ၢ်ထံဘျုဟိၣ်ခိၣ်ချၢလၤအဒိၣ်ဝဲလၢ ကီးဘၢၣ်စၢၢနၣ်ပစံးလၢပီၣ်လဲၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိ လၢပီၣ်မုၣ်ပီၣ်လဲၣ်, ပီၣ်လဲၣ်ပီၣ်ကြိၤလီၤ. ပီၣ်လဲၣ်ပီၣ် ကြိၤပှၤကဘီဖိ ဒီးပှၤကဘီကဘီဒိၣ်နၣ်ခီဝဲလၢကဘီသၢ လါဘျုၣ်ဒီးကၢ်ဝဲ,ဃုလါကျဲဒီးကၢ်ဝဲလီၤ.

၁၁. **ပီၣ်လဲၣ်ဒွါ** နၣ်မ့ၢ်ထိၣ်ဖးဒိၣ်လၢပီၣ်လဲၣ်ပူၤတက လုာ်နၣ်မၤသးဃးယု့ကလာ် ဒီးပကီးလၢပီၣ်လဲၣ်ဒွါ လီၤ. ပီၣ်လဲၣ်ဒွါနၣ်ဃုအိၣ်ညၣ်လၢထံခိၣ်ထံနံၤလၢပီၣ် လဲၣ်နံၤနၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢတရါကျါထံကြိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပီၣ်လဲၣ်ဒွါ အိၣ်ဝဲလီၤ.

၁၂. **စံၣ်ပီၣ်ပုး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိလိာ်ကွဲထံလၢထံကျါဒီး စံၣ်လိာ်ကွဲလၢထံဖံးခိၣ်နၣ်ပစံးလၢစံၣ်ပီၣ်ပုးလီၤ. ပှၤတ ဖၣ်စံၣ်ပီၣ်ပုးလၢထံကျါလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစံၣ်ပီၣ် ပုးစံၣ်အိၣ်ပိၢ်လီၤ.

၁၃. **တပီၣ်ပီၣ်** နၣ်မ့ၢ်ထိၣ်ဖးဒိၣ်ယူၤသိၣ်ဒီးပစံးလၢယူၤ သိၣ်တပူၣ်ပူၣ်တပီၣ်ပီၣ်လီၤ. ထိၣ်ဟ့ာ်ယူၤသိၣ်မးတပူၣ် ပူၣ်တပီၣ်ပီၣ်လီၤ. ဒီးစီၤဂံၢ်ခိၣ်အှကဲထိၣ်လၢထိၣ်ဟ့ာ် ဒီးယူၤသိၣ်တပူၣ်ပူၣ်တပီၣ်ပီၣ်လီၤ. ပသးပှၢ်စံးဝဲဒီးမၤဝဲ လၢထါဒ်အံၤ

တပီၣ်ပီၣ်စီၤဂံၢ်ခိၣ်အှ ယူၤထိၣ်ဝဲလၢတိၤနါဒ့

၁၄.**လံာ်ပီၣ်တ့** နၣ်ကွၢ်လၢပီၣ်တ့တက့ၢ်.

၁.**ပီၤ** နၣ်မ့ၢ်ဝၣ်လၢပဃိဃှအခိၣ်ဒီးပဒၢတၢ်လၢအပူၤဒီး ပစံးလၢပီၤလီၤ. မၤနၢ်ယၤလၢပီၤတပိၢ်တက့ၢ်. စကၢဒၢၣ် အီထံလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢတၢၢ်ဓိၤပီၤဓိၤလီၤ.

၂.**ပီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပကျုးထိၣ်ထူမ့ၢ်ဂ့ၤ, တိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤလၢပတၢ်လိၤ တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢပီၤလီၤ. ပဒိၣ်ပီၤနးတိၢ်လၢထူ. ဒီးပ စံးလၢပီၤထိၣ်စကီးလီၤ.

၃.**ပီၤ** နၣ်မၤဒီး“*က*” မၤဒီး“*တ*” မၤဒီး”*စ*“မၤဒီး“*သ*”လီၤ. ကပီၤ. သပီၤ. တပီၤ,စပီၤစံးဝဲဒၣ်.

၄. **ပီၤကလှ့ၢ်** နၣ်မ့ၢ်ထံအိၣ်လၢဘံၣ်ပြံဒိၣ်ဝဲဒီးပြံဖျါထိၣ် တစဲးစဲးနၣ်ပစံးလၢထံပီၤကလှ့ၢ်မဲးလီၤ. ထံတယိာ်ဘၣ်. ထံပီၤကလှ့ၢ်မဲးဘၣ်ဒးဓိၤ. ဒီးမဲးဖျါထိၣ်ဝဲနၣ်တစဲးစဲးတ ဖျါထိၣ်တစဲးစဲးနၣ်ပစံးလၢထံပီၤကလှ့ၢ်မဲးလီၤ.

၅.**ပီၤကူး** နၣ်မ့ၢ်ပဒိတၢ်တကလုာ်ပမၤလၢဝၣ်ဖိထဲခိၣ်မ့ၢ် ဒိၣ် ဒီးအိၣ်တပျ်ဒီးပကျူၤလီၤလၢသ့ၣ်ကျူၤကျိၤခိၣ်ဆံ ဆဲၣ်ဘိ ဒီးပဒိဝဲသိၣ်ဒ်ပဒုတၢ်အသိးနၣ်ပစံးလၢပီၤကူး

လီၤ. ပီၤကူးန့ၣ်ပဒီသိၣ်မှၣ်ကၢ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပီၤ
တၢ်ပီၤကူးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢပီၤကူၤလီၤ.

၆. **ပီၤကူးဆီ** န့ၣ်မ့ၢ်ဝၣ်ကူးလၢ်အိၣ်တပျ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တထါ
မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကိးလၢပီၤကူးဆီလီၤ. မၤန့ၢ်ယၢလၢပီၤကူးဆီ
တဘိၣ်တကွၢ်. စကၤဒၢတၢ် ချံလၢအပူၤလီၤ. ပီၤကူးဘှၣ်
ပီၤကူးဆီစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးလၢပီၤကူးလၢ်စကီးလီၤ.

၇. **ပီၤကွၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ထံတၢ်ပီၤဖးထိအိၣ်တချံဘျဲၣ်တချံ ဒီးပ
ကိးလၢပီၤကွၤလီၤ.ဒီးပကိးလၢထံတၢ်ပီၤကွၤစကီးလီၤ.
ပှၤတဖၣ်ဒၢၣ်အီထံလၢပီၤကွၤပူၤလီၤ. ပှၤအိၣ်လၢပှၢ်
လဲၢ်ကျါန့ၣ်သပၢၤမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ် ဒီးဒၢၣ်အီထံလၢပီၤကွၤ
ပူၤလီၤ. ပီၤဘှၣ်ပီၤကွၤစံးဝဲဒၣ်.

၈. **ပီၤကျိ** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်ပီကျိအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပစိးဘၣ်လိၣ်
သ့ၣ်လွံၢ်နၢၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သၢနၢၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဃိးနၢၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံး
လၢပီၤကျိလီၤ. ပီၤကျိဒီးပီကျိန့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးပှၤ
တနီၤနီၤစံးလၢပီကျိဒီးတနီၤနီၤစံးလၢပီၤကျိလီၤ.

၉. **ပီၤတ့ၢ်မီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်သကံၤခိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤ
ထိၣ်စီၢ်နီၤခိၣ်လၢဖၣ်ကပူၤဖီခိၣ်န့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢသ
ကံၤခိၣ်ပီၤတ့ၢ်မီၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢခိၣ်တခၢၣ်
အဆိမ့ၢ်ပီၤတ့ၢ်မီၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပီၤတဲၢ်မီၤ
လီၤ.

၁၀. **ပီၤထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအဲၣ်သံၣ်မါ ဒီးဖိၣ်မုၣ်ဒၢဝဲဒီး
ဖိၣ်မုၣ်ဖိၣ်ဝဲလၢသါကဟံးန့ၢ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဖိၣ်မုၣ်ပီၤထိၣ်
အီၤလီၤ. ပှၤတဂၤအဲၣ်သံၣ်မါဒီးအမါဒၢဝဲ ဒီးအမါပီၤ
ထိၣ်နှၢ်အီၤန့ၣ်အိၣ်ဃၢ်ဘၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢ
ပီၤထိၣ်ပၤထိၣ်လီၤ. ဖိၣ်မုၣ်တ့ၤဖိၣ်ခွါမၤကမၣ်တမံၤမံၤ
ဒီးဖိၣ်နှၢ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပီၤထိၣ်ဝဲလီၤ.

၁၁. **ပီၤထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကျူးထိၣ်ထူဘှၣ်ဘၣ်. စ့ဘှၣ်ဘၣ်.
တိၢ်ဘှၣ်ဘၣ်လၢတၢ်လီၤတမံၤမံၤ ဒီးပစံးလၢပီၤထိၣ်လီၤ.
တလၢၤပီၤထိၣ်ဃိၣ်လၢနိၢ်ကိၢ်ဘိအလုၤလီၤ. ပဒိၣ်ပီၤ
ထိၣ်နးတိၢ်လၢထူလီၤ.

၁၂. **ပီၤပီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဆူၣ်ဆူၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဒိၣ်ပပှၢ်
လဲၤတၢ်ဒီးအခ့အပှၤဒီးအကဃၢကဃဲ,ဒီးခိၣ်ဖၢၣ်သူခိၣ်
ဖၢၣ်ဂီၤ,ဒီးနးတိၢ်ထူဒီးသးကလးဒီးပစံးလၢမၤသးဆူၣ်
ဆူၣ်ပီၤပီၤလီၤ. ပဒိၣ်ထွဲထိၣ်ဒီးခ့ဒီးပှၤဆူၣ်ဆူၣ်ပီၤပီၤ
လီၤ. ပဒိၣ်ထွဲထိၣ်ထွဲလီၤမၤမးအသးဆူၣ်ဆူၣ်ပီၤပီၤ
လီၤ.

၁၃. **ပီၤသအိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအကိၢ်ပူၤန့ၣ်ပဒီလီၤလၢ
ပီၤပူၤဒီးပစံးလၢပီၤသအိၣ်လီၤ.ဒီးပှၤလၢအိၣ်ဆၣ်ဆူၣ်
န့ၣ်ပဒီလီၤအကိၢ်ပူၤလၢပီၤပူၤ ဒီးပဆိၣ်အီၤဒီးပစံးလၢ
အကိၢ်ပူၤန့ၣ်လၢပီၤသအိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်အဆၣ်
ဆူၣ်ဝဲဒီးဒၢန့ၣ်ဝဲဆူပီၤသအိၣ်ပူၤတံးတံးလီၤ. ပီၤသအိၣ်
ပီၤသအၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၄. **ပီၤဟၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပီၤလၢပမၤထူၣ်ဖျိအခံ ဒီးပဟၢပအံ
လၢအပူၤန့ၣ်ပကိးလၢပီၤဟၢလီၤ. ပီၤဟၢန့ၣ်ပမၤဝၣ်
တကဘိၣ်အိၣ်တထါဘျဲၣ် ဒီးပမၤလၢဝၣ်ဒိၣ်ထဲကံၣ်စူၢ်ဒီး
ပမၤထူၣ်ဖျိအခံပြံကဒံ ဒီးပစုၣ်လီၤပအံအသးန့ၣ်တ့ၤ
ကဘှၣ်ဝဲဒီးပဒၢန့ၣ်လၢပီၤဟၢအပူၤ ဒီးတၢ်လၢဝၣ်န့ၣ်ပ
ကိးလၢပီၤဟၢလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိ ဒီးပီၤတၢ်ပီၤဟၢ
လီၤ.

၁၅. **ပီၤဟိ** န့ၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢပီးထိၣ်ဝံၣ်ဟိလီၤ.
ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢပီးဟိဝံၣ်ဟိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပအိးထိၣ်
ဝဲတြီလီၤ. ပီးထိၣ်ဝံၣ်ဟိ. ပီးဟိဝံၣ်ဟိစံးဝဲဒၣ်. ပီၤဟိ
ဝံၣ်ဟိန့ၣ်ပတစံးဘၣ်.

၁၆. **ထပီၤ** န့ၣ်ကွၢ်လၢကပီၤအကျါတကွၢ်.

၁၇. **ခၣ်ပီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပခၣ်ကပၤအဆူၣ်ထိၣ်ဝဲ ဒီးပကိးလၢ
ခၣ်ပီၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢခၣ်ဆူၣ်ခၣ်ပီၤလီၤ. ဒီး
ပစံးလၢခၣ်ပီၤလီၤစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤအခၣ်ပီၤအါသမိး
လီၤ.

၁၈. **ခၣ်ပီၤထီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပခၣ်ဆူၣ်လီၤ. လၢပခၣ်ကပၤ
န့ၣ်ပစံးလၢခၣ်ပီၤလီၤလီၤ. ပှၤတဂၤခၣ်ပီၤလီၤလၢအခၣ်
ကပၤန့ၣ်လီၤ.

၁၉. **ခူၣ်ပီၤကူး** န့ၣ်ပတစံးဘၣ်ပစံးလၢနူၣ်ပီၤကူးလီၤ.
ဒီးမ့ၢ်ပဒီပီၤကူးန့ၣ်ပစံးလၢနူၣ်ပီၤကူးလီၤ. ခူၣ်ပီၤကူးပ
တစံးဘၣ်.

၂၀. **ခိၣ်ပီၤတြၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိဘၣ်တကလှာ်အဒံးကတြၣ်
ဝဲ ဒီးပကိးလၢခိၣ်ပီၤတြၣ်လီၤ. ခိၣ်ပီၤတြၣ်အဒံးန့ၣ်ပှၤ
ကညီမၤဝဲလၢနၢ်စဲၤလီၤ.ခိၣ်ပီၤတြၣ်ခိၣ်ပီၤတြၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၂၁. **ခိၣ်ပီၤဒူ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိယၢ်ဒ်ခိၣ်ပီၤတြၣ်အသိးန့ၣ်
ဒီးအဒံးလါအဲးဝဲန့ၣ်ပကိးလၢခိၣ်ပီၤဒူလီၤ. ဒီးပသးပှၢ်
လၢပျၢၤကိးဝဲလၢကျူး လီၤ. ခိၣ်ပီၤဒူန့ၣ်အဒံးတဂ့ၤတ
ဝါဘၣ်ဒ်ခိၣ်ပီၤတြၣ်အသိးဘၣ်. ဒီးအဒံးဂ့ၤဝဲဘၣ်ဒးစီၤ
လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ခိၣ်ပီၤတြၣ်တကလှာ်လီၤ.

၂၂. **ဆဲးပီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖိၣ်ထိၣ်ယှၢ်စီၤကုစီၤအခိၣ် ဒီးပ
တ့ၢ်ဂ့ၢ်လၢယှၢ်အခံန့ၣ်ဒ်ယှၢ်စီၤကုစီၤကခၢၣ် ဒီးပစံးလၢ
ဆဲးပီၤလီၤ.ပှၤတဂၤဆဲးပီၤယှၢ်အနၢၣ်လၢဂ့ၢ်ခၢၣ်ဂ့ၤကၢ.
ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆဲးဘှၣ်ဆဲးပီၤလီၤ.

၂၃. **ဆူၣ်ဆူၣ်ပီၤပီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်ပပှၢ်ထွဲထိၣ်ထွဲလီၤဒီး
အကျံအပှံၤအါဂၤဒီးခိၣ်ဒၢစ့ခိၣ်ဒၢထူ ဒီးအယၢၤအယိၢ်
အကဃၢကဃဲ. ဒီးကလး ဒီးခိၣ်ဖၢၣ်ဂီၤ ဒီးပစံးလၢမၤ
သးဆူၣ်ဆူၣ်ပီၤပီၤလီၤ. ပဒိၣ်လဲၤတၢ်ဆူၣ်ဆူၣ်ပီၤပီၤ
ပကွၢ်ဒီးပပျံၤနးကၢ.

၂၄. **တပီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကပီၤတြူၢ်ကလာ်န့ၣ်ပစံးလၢတပီၤ
လီၤ. တၢ်မၤအသးတပီၤဟ့ဟိစံးဝဲဒၣ်. တၢ်စူၤညီထိၣ်
ဒီးတၢ်မၤအသးတပီၤဟ့ဟိလီၤ. ပမ့ၢ်ပီးထိၣ်ဝဲတရိဒီး

ဒၢးပှၤမၤအသးတပီၤဟ့ဟိလီၤ. ဒီးပစံးလၢစပီၤဟ့ဟိဒီးသပီၤဟ့ဟိလီၤ. ဒီးပစံးလၢသပီၤမီစကီးလီၤ.

၂၅. **တၢ်ပီၤ** နူာ်မ့ၢ်ထံဖှံာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၢတလၢၢ်ဖိာ်နူၢ်ပှၤလၢတၢ်ကွဲၤစ့ကွဲၤနူာ်ပဖျိာ်ထိာ်လၢပစုလီၤ ဒီးပကိး ဒီးအဆိလၢထံဖှံာ်တၢ်ပီၤလီၤ. ထံဖှံာ်တၢ်ပီၤစံးဝဲဒနာ်.

၂၆. **ဒံဆံာ်ပီၤကျိ** နူာ်မ့ၢ်ဒံတကလှာ်အသဉ်အိာ်သၢယိာ်ဒီးပကိးလၢဒံဆံာ်ပီၤကျိလီၤ.

၂၇. **နၢ်ပီၤ** နူာ်မ့ၢ်ပနၢ်သရှၤဆူပမဲာ်ဆၢတခီနူာ်ပစံးလၢနၢ်ပီၤလီၤ. နၢ်ပီၤနူာ်ပမ့ၢ်အိာ်တၢ် ဒီးပနၢ်ပီၤဝးဒဲးဒဲးလီၤ. ဒီးပကိးလၢနၢ်ပီၤထံးလီၤ. ဘူးဒီးပနၢ်အဂၤထံးဒီးပကိးလၢနၢ်ပီၤထံးလီၤ. ဒီးပစံးလၢနၢ်ပီၤထံးနူာ်အါတက့ၢ်လီၤ.

၂၈. **နၢ်ပီၤ** နူာ်မ့ၢ်ထံခိာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သပၢၢလၢထံအိာ်လၢအပူၤတဖဉ်နူာ် ဒီးသပၢၢခိာ်နူာ်ပကိးလၢထံခိာ်နၢ်ပီၤလီၤ.ကျၢ်ကူၤထံခိာ်နၢ်ပီၤတက့ၢ်.တၢ်ကမှံၤကလီၤသြူဘဉ်ထံပူၤလီၤ.

၂၉. **ပှၢ်ပီၤ** နူာ်မ့ၢ်ပဆးတၢ်ကူတၢ်သိးဒ်တၢ်ဒူာ်သိးဝးတရံးဒ်းအခိာ်နူာ်ပဆးကးတံာ်ဒ်တၢ်ဒုးခိာ်အသိးနူာ်ပကိးလၢပှၢ်ပီၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပှၢ်ပီၤသိသိလီၤ. ပှၢ်ပီၤနူာ်ပမံလၢအပူၤနူာ်ပစိၤအှဉ်တၢ်တပၢ်ဘဉ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၢ်ဘှဉ်ပှၢ်ပီၤစကီးလီၤ.

၃၀. **ဖါပီၤ** နူာ်မ့ၢ်ကဆီဖါတလီၤဖိလၢတူၢ်ထိာ်ဘိာ်မိနူာ်အမဲတက့ဉ်ဒံးဘဉ် ဒီးအမဲဘျၢဒ်ပီၤအသိးဒီးပစံးလၢကဆီဖါပီၤလီၤ. ကဆီဖါပီၤနူာ်အမဲထိာ်တပျ်အမဲထိာ်တထါဒ်နူာ်လီၤ.

၃၁. **သပီၤမီ** နူာ်မ့ၢ်ပအိးထိာ်ဝဲတရိဟိကလီၤ ဒီးပစံးလၢသပီၤမီလီၤ. ဝဲတရိအိးထိာ်အသးသပီၤမီဟိကလီၤလီၤ.

၃၂. **သပီၤဟ့ဟိ** နူာ်မ့ၢ်တၢ်ကပီၤထိာ်ဒ်တၢ်သဝဲၤထိာ်အသိး ဒီးပစံးလၢမၤသးသပီၤဟ့ဟိလီၤ. တၢ်ခံးလီၤဝံၤဒီးတၢ်သဝဲၤထိာ်သပီၤဟ့ဟိလီၤ.

၃၃. **သံမိၢ်ပီၤ** နူာ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်ယၢ်စွါသ့တကလှာ်ထဲစုမ့ၢ်စုဆဉ်အိာ်ဒီးအဆူာ်အဒံးအိာ်ဒီးတရုဒ်ဒီးပကိးလၢသံမိၢ်ပီၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢသံမိၢ်တၢ၊်သံမိၢ်ပီၤလီၤ. သံမိၢ်ပီၤနူာ်ဘဉ်သံးပခိာ်ဆါကၢ. သံမိၢ်ပီၤဘဉ်သံးပခိာ်ညီးထိာ်ဒ်တၢ်ဝ့သိးလီၤ.

၁. **ပှၢ်** နူာ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိာ်အစိၤထိဝဲဒီးခိာ်ဝါနၢ်ဝါမဲဖိာ်ခဉ်ပှၢ် ဒီးသွံးလီၤယဲၤလီၤ ဒီးလီၤစကူးဝဲနူာ်ပစံးလၢပှၢ်လီၤ. ပှၤကညီတုၤပှၢ်ဒီးကိးမးသံလီၤ. ဒီးပစံးလၢသးပှၢ်စကီးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢမှံၤပှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပှၢ်ယဲးစကီးလီၤ. ပှၤမှံၤပှၤပှၢ်စံးဝဲဒနာ်. ပှၤပှၢ်ပှၤယဲးစံးဝဲဒ်နူာ်စကီးလီၤ.

၂. **ပှၢ်** နူာ်မ့ၢ်မံၤလာ်ကျါနူာ်ပစံးလၢပှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပှၢ်လၢ်ကျါစကီးလီၤ. ထိရိၤပှၤကညီတကူာ်တဖဲးဘဉ်ဝဲအလိၢ်လၢအိာ် ဒီးသ့ဉ်အါအါနူာ်ပကိးလၢပှၢ်လီၤ. ပှၢ်အိလာ်, ပှၢ်မ့ၢ်ကနၢ, ပှၢ်ဒိာ်လာ်စံးဝဲလီၤ.

၃. **ပှၢ်** နူာ်မၤဒီး“*က*” မၤဒီး“*စ*” မၤဒီး“*တ*” မၤဒီး“*သ*”လီၤ. ကပှၢ်. စပှၢ်. တပှၢ်. သပှၢ် စံးဝဲဒနာ်.

၄.**ပှၢ်ကတိၢ်** နူာ်မ့ၢ်ပှၢ်လၢ်ကျါအသရှၤလၢပျိုယာၢခုးယာၢနူာ်ပစံးလၢပှၢ်ကတိၢ်လီၤ. ခုးယာၢလၢပှၢ်ကတိၢ်နူာ်မ့ၢ်ခုးဒီးပှၢ်ကျါအယာၢသ ဘျံးလိာ်သးနူာ်ပစံးလၢပှၢ်ကတိၢ်လီၤ. လဲၤဆှဉ်ခုးယာၢလၢပှၢ်ကတိၢ်ကွၢ်ကွၢ်နူာ်တက့ၢ်. ထိးကဟဲအိာ်ဘဉ်နဘူဘဉ်ဖုးလီၤ.

၅.**ပှၢ်ကသ့ဉ်မဲပှၢ်ကဆိမဲ** နူာ်မ့ၢ်ပှၤပှၢ်လၢအိာ်ဒီးကသိးပီညါ ဒီးသ့ဉ်ညါပမှံၤပပှၢ်တၢ်ကတိၤတၢ်မၤလိာ်ဖိာ်လီၤနူာ်ပစံးလၢပှၢ်ကသ့ဉ်မဲပှၢ်ကဆိမဲလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဒိလီၤဖိာ်ခွါသးပှၢ်တဖဉ်နူာ်လၢပှၢ်ကသ့ဉ်မဲပှၢ်ကဆိမဲလီၤ. ပှၢ်ကသ့ဉ်မဲပှၢ်ကဆိမဲနူာ်ပသးပှၢ်လၢသ့ဉ်ညါတၢ်စံးဆၢတၢ်ကတိၤ, တၢ်မၤလိာ်ဖိာ်လီၤတဖဉ်နူာ်အိာ် ဒီးတၢ်ကူာ်တၢ်ဆးနူာ်လီၤ.ပှၤလၢပှၢ်ကသ့ဉ်မဲကဆိမဲနူာ်သ့ဉ်ညါတၢ်အဂ့ၢ်အဂိၢ်အါမးလီၤ.

၆. **ပှၢ်ကျါ** နူာ်မ့ၢ်ထိရိၤမံၤလၢ်ကျါတပူၤ ဒီးပစံးလၢပှၢ်လၢ်ကျါလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၢ်ခိာ်ပှၢ်ကျါလီၤ. ဒီးပစံးလၢပှၢ်လၢ်ကျါစကီးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပှာ်လာ်ကျါလီၤ.

၇. **ပှၢ်ခိာ်** နူာ်မ့ၢ်ပှၢ်ကျါအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်မံၤလာ်သိာ်ကျါထိရိၤတပူၤ ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၢ်ခိာ်ပှၢ်ကျါလီၤ. ပှၢ်ခိာ်ပှၢ်ကျါစံးဝဲဒနာ်.

၈. **ပှၢ်ယဲး** နူာ်မ့ၢ်ပှၢ်သံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢသးပှၢ်နးဝဲတဖဉ်နူာ်ပစံးလၢပှၢ်သံပှၢ်ယဲးလီၤ. ပှၤတဂၤပှၢ်သံပှၢ်ယဲးဒီးမၤတၢ်တကဲလၢၢဘဉ်နီတမံၤဘဉ်.

၉. **ပှၢ်စယဲး** နူာ်မ့ၢ်ပှၤလၢပှၢ်ဝဲယဲၤစယဲးနူာ်ပစံးလၢပှၢ်စယဲးလီၤ. ပှၤတဂၤပှၢ်စယဲး ဒီးမၤတၢ်ကဲဒံးဒိာ်ဒိာ်ဆံးဆံးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသးပှၢ်စယဲးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၢ်စယံၢ်ပှၢ်စယဲးလီၤ.

၁၀. **ပှၢ်တိၤ** နူာ်မ့ၢ်ပှၤလၢသးပှၢ် ဒီးဖံးတၢ်တကဲမၤတၢ်တကဲဘဉ်နူာ်ပစံးလၢပှၢ်တိၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢမှံၤတှာ်ပှၢ်တိၤလီၤ. ပှၤကညီတုၤအမှံၤတှာ်ပှၢ်တိၤ ဒီးမၤတၢ်တကဲလၢၢဘဉ်.

၁၁. **ပှၢ်ထိာ်** နူာ်မ့ၢ်သကွံသဉ်နူာ်တုၤအသဉ်ဒိာ်တှာ်ဒီးပစံးလၢအသဉ်ပှၢ်ထိာ်လီၤ. သကွံသဉ်တုၤပှၢ်ထိာ် ဒီးပှၤကညီဝဲာ်အိာ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၢ်ထိာ်ယဲးထိာ်လီၤ.

၁၂. **ပှၢ်နံၣ်လံၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၢ်လၢ်ကျါလၢအယိာ်လၢပှၤကညီတကူၣ်ရုးစဲးသံၣ်ဘၣ်နီတစိၣ် ဒီးပစံးလၢပှၢ်နံၣ်လံာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပှၢ်နံၣ်ကနၢလီၤ. ဒီးပစံးလၢပှၢ်နံၣ်တိးထၢစကီးလီၤ. ပှၢ်နံၣ်တိးထၢဒီးပှၢ်နံၣ်လံာ်နူၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ.

၁၃. **ပှၢ်မု့ၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ထံထၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထံတြီလီၤဆဲးလၢဝိၣ်လဲၣ်နူၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢထံထၣ်ပှၢ်မု့ၢ်လီၤ. ပှၤအိၣ်ဝဲလၢထံထၣ်ပှၢ်မု့ၢ်တဖၣ်နူၣ်ဘူးဒီးဝိၣ်လဲၣ်လီၤ.

၁၄. **ပှၢ်မု့ၢ်ကနၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၢ်ဒံၣ်လံာ်လၢအစၢ်အယိာ်ဝဲလၢပှၤကညီတအိၣ်ဘၣ်နီတစိၣ်နီတစု ဒီးအိၣ်ထဲတၢ်ဒုတၢ်ယိၤခ့စီၤထိစီၤ, ကသ့ၣ်ကဆီဒီးပစံးလၢပှၢ်မု့ၢ်ကနၢလီၤ. ပှၢ်မု့ၢ်ကနၢနူၣ်ပလဲၤတဂၤခံဂၤတဘူၣ်ဘၣ်. ဘီၣ်သအိၣ်ကအိၣ်ပှၤလီၤ.

၁၅. **ပှၢ်မု့ၢ်တိးထၢ** နူၣ်ဒ်ပှၢ်မု့ၢ်ကနၢအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၢ်ဒံၣ်လံာ်လၢအစၢ်အယိာ်နူၣ်လီၤ. ပှၢ်မု့ၢ်တိးထၢစံးဝဲဒၣ်.

၁၆. **ပှၢ်လၢ်ကျါ** ဒီး **ပှၢ်ကျါ** နူၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်မံၤလာ်သိၣ်ကျါထိရိၤတပှၤနူၣ်ပစံးလၢပှၢ်လၢ်ကျါလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၢ်လၢ်မိၣ်ပှၢ်လၢ်ကျါလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပှၢ်လာ်ကျါလီၤ. ပှၢ်သံပှၢ်ယဲး **old, readyto die.**

၁၇. **ပှၢ်သ့ၣ်ပှၢ်ဝၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤဟိာ်မုၣ်တဖၣ်ပှၢ်ဝဲ ဒီးတအိၣ်ဘၣ်ဒီးတၢ်ကူၣ်တၢ်ဆးဘၣ်ဒီးတသ့ၣ်ညါဘၣ်ပမံၤပပှၢ် တၢ်မၤလိာ်ဟိာ်လီၤဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢပှၢ်သ့ၣ်ပှၢ်ဝၣ်လီၤ. ပှၤလၢပှၢ်သ့ၣ်ပှၢ်ဝၣ်နူၣ် မ့ၢ်ပဒီလီၤဟိာ်မ့ၢ်ပှၢ်လၢတသ့ၣ်ညါဘၣ်တၢ်နီတမံၤနူၣ်လီၤ.

၁၈. **ပှၢ်အီထိ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢသးပှၢ် ဒီးအမဲာ်မၤသးတိတလိနူၣ်ပစံးလၢပှၢ်အီထိလီၤ. ပှၤတဂၤမၤသးပှၢ်အီထိတ့ၢ်ဒီးဆူၣ်ဒံးကၢ.

၁၉. **ပှၢ်အီလာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၢ်လၢ်ကျါလၢပစဲးဝံၤဒီးသ့ၣ်ဒံၣ်ထိၣ်ကှၤဒ်ပှၢ်ကျါလၢသ့ၣ်ဖးဒံၣ်အိၣ်ဝဲအသိးနူၣ်ပစံးလၢပှၢ်အီလာ်လီၤ. ပှၢ်အီလာ်နူၣ်မ့ၢ်သံၣ်ပူၤကဲထိၣ်လၢပှၢ်လၢ်ကျါဖးဒံၣ်လီၤ.

၂၀. **ပှၢ်အိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပအိးသ့ၣ်ဖးအိၣ်တၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပစံးလၢပှၢ်အိၣ်လီၤ. ပှၢ်အိၣ်ကိၣ်ကူၢ်လိာ်ခံခီ ဒီးဟ့ၣ်နပှၢ်တခီ ဒီးအိၣ်နဲတခီတက့ၢ်. သကွံတသံၣ်နူၣ်ပှၢ်အိၣ်ခံဂၤတဂၤတခီခီတက့ၢ်.

၂၁. **ကပှၢ်** နူၣ်ကွၢ်လၢကပှၢ်တက့ၢ်. ကပှၢ်လီၤလီးထုနူၣ်ကွၢ်လၢကပှၢ်အကျါတက့ၢ်.

၂၂. **ကစၢ်ပှၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပက့ၢ်ပဂီၤဒၣ်ပဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤကညီအက့ၢ်အဂီၤဒၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပကစၢ်ပှၢ်လီၤ. စသိၣ်ကှၤသီကှၤတၢ်ယဲပှၤဂၤစီၤတမ့ၢ်ဘၣ်. စကစၢ်ပှၢ်ဒၣ်လဲာ်အံၤစသိၣ်လီၤကှၤစသးလီၤ. ပှၤတနီၤနီၤသိၣ်ကှၤသီကှၤတၢ်နာ်သကှအကစၢ်ပှၢ်ဒၣ်လဲာ်တကျဲးစၢးဘၣ်ဝဲဘၣ်.

၂၃. **ကဒေးပှၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်ဒီလီၤဟၢနူၣ်ပစံးလၢခိၣ်ကဒေးပှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢခိၣ်သၣ်ဃံကဒေးပှၢ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်သၣ်ဃံကဒေးပှၢ်လ့ၤကဒီးလီၤ.

၂၄. **ကှၤဘ့ၣ်ပှၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ကှၤတကလှာ်ဖးလဲၢ် ဒီးကိၤဝဲဒီးလဲၢ်ဝဲနီစုညါတခီနီစုညါခံခီ ဒီးပကီးလၢကှၤဘ့ၣ်ပှၢ်လီၤ.ဒီးပစံးလၢအဆိလၢကှၤဘ့ၣ်ပှၢ်ကှၤဘ့ၣ်ကှလီၤကှၤဘ့ၣ်ပှၢ်နူၣ်ပတအိၣ်ဘၣ်. ကိၤဒီးပအိၣ်တသ့ဘၣ်ဒီးကမူၤသံပှၤလီၤ. ဒီးတနီၤနီၤဝါဒီးတနီၤနီၤသူလီၤ. ကှၤဘ့ၣ်ယိၢ်ကှၤဘ့ၣ်ပှၢ်ပစံးဒီးအဆိဒ်နူၣ်စကီးလီၤ.

၂၅. **ကိၢ်ပှၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ကိၢ်ပှံၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ကိၢ်နးနးကလဲာ်နူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ကိၢ်ပှံၢ်တၢ်ကိးပှၢ်လီၤ.

၂၆. **ဂီၤပှၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ဘုလၢဂီၤဝဲတှၤဘူးဒီးကဃ့တ့ၢ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢဘုဂီၤပှၢ်လီၤ. ဘုဂီၤပှၢ်လံ. မၤဘုကူးဘုကြူးကြူးတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဂီၤပှၢ်ဂီၤယဲးလီၤ.

၂၇. **စဃိးပှၢ်** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဖံးလၢအဖီခိၣ်တကထၢနူၣ်ပှၢ်ဝဲဒီးပစံးလၢသ့ၣ်ဖံးစဃိးပှၢ်လီၤ. သ့ၣ်ဖံးစဃိးပှၢ်နူၣ်လီၤတအိးလၢအဖီခိၣ်တကထၢနူၣ်ပှၢ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢစဃိးပှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစဃိးဘှၣ်စဃိးပှၢ်လီၤ.

၂၈. **စပှၢ်ညဉ်** နူၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢစပှာ်ညာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဂီၤဖံးခၣ်ဘုလီၤစဲၤလၢခၣ်လာ်ဝးဝဲကဘျးကဘျဲနူၣ်ပစံးလၢစပှာ်ညာ်လီၤ.

၂၉. **စပှၢ်** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဖးဒ့ခံဒ့နူၣ်ကၢ်အိးဖးအသးဒီးပစံးလၢစပှၢ်လီၤ. ဒီးသ့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဖးခံခီ ဒီးပစံးလၢစပှၢ်စကီးလီၤ. သ့ၣ်ဖးဒ့စပှၢ်ကွံာ် ဒီးလီၤတဲာ်ဝဲဆူသ့ၣ်ခိၣ်ထံးလီၤ. ထိရိၤတၢ်အိးဖးအသးနူၣ်ပစံးလၢစပှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသပှၢ်စကီးလီၤ. သ့ၣ်တဘိစဖးလၢကွါဒီးစပှၢ်ဝဲခံခီလီၤ. ဒီးပစံးလၢတပှၢ်စကီးလီၤ.

၃၀. **စပှၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဟ်ပသးတှၤပမဲာ်အနံၤသုတအိၣ်တဂ့ၤဒီးပစံးလၢဟ်စပှၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟ်စပှၢ်အသးတနံၤဘၣ်. ဒီးပစံးလၢဟ်အသးစပှၢ်တၢၢ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသပှၢ်တၢၢ်စကီးလီၤ.

၃၁. **စပှၢ်** နူၣ်မ့ၢ်စပှဲာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဒီဘှၣ်လၢစၢ်ဝဲဒီးမၤသးကဘျးကဘျဲနူၣ်ပစံးလၢစပှဲာ်စပှၢ်လီၤ. ၡိၣ်ကှာ်စံၣ်နူၣ်မၤသးစၢ်ကဘံၣ်စီၤစပှဲာ်စပှၢ်လီၤ.

၃၂. **စပှၢ်တၢၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟ်သးသုတနံၤနီတစဲးတဂ့ၤဒီးပစံးလၢစပှၢ်တၢၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသပှၢ်တၢၢ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်ဒၣ်စပှၢ်တၢၢ်ဒီးတနံၤတအှဘၣ်ဝဲဘၣ်. ပှၤတဂၤဟ်အသးစပှၢ်စပှၢ်လီၤ.

၃၃. **စပှၢ်** နူၣ်မ့ၢ်စပှံၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပထုချိၣ်လၢအနၢၣ်တဃုတဖိးဘၣ် ဒီးဝံာ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢမၤသးစပှံၢ်စပှၢ်လီၤ.

၃၄. **စပှၢ်** နူၣ်မ့ၢ်စပိုၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမုၣ်ပှၢ်လၢဒံၣ်ဒီး

ဘိ}ဒီးဖှ}ဝဲန့}သိး ဒီးဆှယ်မ့ၢ်တဘ့}န့}ပစံးလၢမၤ

ဘိၣ်ဒီးဖှၣ်ဝဲန့ၣ်သိး ဒီးဆှယ်မ့ၢ်တဘ့ၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမၤ သးစပိၤစပှၢ်လီၤ.

၃၅. **ဆါပှၢ်ခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကိၢ်လၢနးကတၢၢ်လၢသွကီ ပှၤန့ၣ်ပစံးလၢဆါပှၢ်ခိၣ်လီၤ. ပှၤကညီတဲးခုးလၢဆါပှၢ် ခိၣ်န့ၣ်မှၣ်အှအိၣ်ခုးဂ့ၤကၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆါပှၢ် ခိၣ်ဆါပှၢ်လၢ်လီၤ.

၃၆. **တပှၢ်** န့ၣ်ဒ်စပှၢ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢသ့ၣ်ဖးဝဲ ခံခီန့ၣ်ပစံးလၢတပှၢ်လီၤ. သ့ၣ်တကျိၤဖးလၢကွါ ဒီးတ ပှၢ်ခံခီစွးလီၤ. ဒီးပစံးသပှၢ်စကီးလီၤ.

၃၇. **တပှၢ်တၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟ်သးတနံၤတအှဘၣ် ဒီးပစံးလၢဟ်သးတပှၢ်တၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟ်သးတပှၢ် တၢ်ဒီးတနံၤဘၣ်ဝဲဘၣ်.

၃၈. **တၢ်ပှၢ်ကျါ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မံၤလၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဖိ တၢ်လံၤ ဆၣ်ခိၤကိၢ်ခိၤန့ၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢတၢ်မံၤလၢ် တၢ်ပှၢ်ကျါလီၤ.

၃၉. **တၢ်ပှၢ်ကျါ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘိၣ်သအိၣ်လၢနူဝဲနးနးကလၢ် ဒီးအိၣ်ပှၤကညီ ဒီးတပျုၤဘၣ်ပှၤကညီန့ၣ်ပှၤသးပှၢ်ကိး လၢတၢ်ပှၢ်ကျါလီၤ. ကိးဝဲအမံၤတဘ့ၣ်ဘၣ် ဒီးကိးဝဲလၢ တၢ်ပှၢ်ကျါလီၤ. ဘိၣ်သအိၣ်တုၤအိၣ်ပှၤကညီဒီးပှၤကညီ မၤမ့ၢ်တသံဘၣ်, ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်ညါသ့ၣ်ယံၣ်ဝဲၣ်ခိန့ၣ် ဒီးပှၤ ကညီကိးမံၤလၢဘိၣ်သအိၣ်လၢခ့တဘ့ၣ်လၢၤဘၣ်. ကိး ဝဲလၢတၢ်ပှၢ်ကျါလီၤ. ပသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်. ပကိးအမံၤန့ၣ်အ နၢ်ကိၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၄၀. **တၢ်ပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီလၢ အမဲာ်ဘံၣ်ခိၣ်ထွဲဆူပျုၤတခီန့ၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢတၢ်သံ တၢ်ပှၢ်လီၤ. ပှၤကညီဘၣ်တၢ်သံတၢ်ပှၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၄၁. **ထိၣ်ပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတုၤအိၣ် ဒီးအဖိအမါအဖိအ ဝၤဒီးပစံးလၢထိၣ်ပှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထိၣ်ပှၢ်လီၤ ဖးလီၤ. စဖိတနူၣ်ထိၣ်ပှၢ်လီၤဖးလၢာ်လံ.

၄၂. **ထိၣ်ပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကဆိမဲန့ၣ်တုၤယံာ် ဒီးဂီၤဝဲန့ၣ်ပစံး လၢထိၣ်ပှၢ်လီၤ. ကဆိမဲန့ၣ်လၢသီဝါနာ်သကု ဒီးတုၤ ထိၣ်ပှၢ်ဒီးဂီၤဝဲလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢထိၣ်ပှၢ်ထိၣ် ယဲးလီၤ.

၄၃. **ဒၢပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဒၢန့ၣ်ဘူးထိၣ် ဒီးအမှၢ်အလါဒီးပ စံးလၢဒၢပှၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒၢပှၢ်ဒီးကိးမးဆံးစၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒၢပှၢ်ဒၢယဲးလီၤ.

၄၄. **နူပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၢ်လၢ်ကျါလၢပဖဲးလၢသ့ၣ်ဖးဒိၣ်ကျါ န့ၣ်ပစံးလၢနူပှၢ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနူပှၢ်နူယဲးလီၤ. သမှၢ်ဖဲးခုးဒီးကွၢ်လၢနူပှၢ်နူယဲးတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်ဂ့ၤဝဲလီၤ.

နူတမှၢ်နူပှၢ်နူယဲး နူတမှၢ်နူပှၢ်ဝၣ်မံၤ
နူဝၣ်မံၤဖိပြံးကဒဲး နူဝၣ်မံၤဖိပြံကဒံ

၄၅. **နါပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဂီၤကဘျၣ်ဝဲလၢအမဲာ်ညါ လၢအစုခံခီအဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်ပစံးလၢသးနါပှၢ်လီၤ. သးနါ ပှၢ်န့ၣ်မ့ၢ်အယံတိၣ်ဒီးကိၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢသးနါပှၢ်လီၤ. ဒီး ပစံးလၢသးနါခိၣ်သးနါပှၢ်ပစံးဒီးအဆိဒ်န့ၣ်လီၤ.

၄၆. **နၢပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပသးပှၢ်အလုၢ်အလၢ်နၢဝဲန့ၣ်ပစံးလၢ နၢပှၢ်လီၤ. ဒီးဂ့ၢ်သိ, ဒီးပနၢ်န့ၣ်နၢဝဲတမှာ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢ နၢပှၢ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢပှၢ်နၢယဲးလီၤ. တ လၢၤဖှပှၢ်တဂၤနၢပှၢ်နၢယဲးနးကၤ.

၄၇. **ဖပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပသးပှၢ်လၢပျုၤတဖၣ်န့ၣ်ပကိးလၢပပှၢ် လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပမုံၤပပှၢ်လီၤ. ပပှၢ်လၢပျုၤတ ဖၣ်အကလုၢ်အကထါပတသ့ၣ်ညါက့ၤဘၣ်ခဲလၢာ်ဘၣ်.

ပပှၢ်လၢပျုၤပပှၢ်ရှၤ ပပှၢ်လၢပျုၤအသးဂ့ၤ
ယှာ်အသးဒ်ရှိၣ်နီၤထူ ယှာ်အသးဒ်ရှိၣ်နီၤစ့

၄၈. **ပသးပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကဲသကိၤမှၢ်ဂ့ၤ, ကိၢ်ခွံးမှၢ်ဂ့ၤပ စံးလၢပသးပှၢ်လီၤ. ဒီးပမဂၢ်ဖါတၢ်လၢအသးပှၢ်နှၢ်ပှၤဒီး ပစံးလၢပသးပှၢ်စကီးလီၤ.ပသးပှၢ်ကတိၤတၢ်န့ၣ်သ့ဘၣ် ကနၣ်အကလုၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပသ့ၣ်က့သးပှၢ် လီၤ.

၄၆၉. **ဟ်သပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပတနံၤဘၣ်ဒီးပစံးလၢပဟ်သ ပှၢ်ပသးလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်သပှၢ်အသးဒီးတနံၤဘၣ်.
ပှၤလၢဟ်သပှၢ်အသးန့ၣ်မ့ၢ်ကီၤတၢ်နံၤ ဒီးပစံး လၢဟ်သပှၢ်အသးလီၤ. ပှၤမ့ၢ်တၢ်မိၣ်နံၤအသး နာ်သကုဒီးနံၤတဘ့ၣ်ဘၣ်. ကီၤတၢ်နံၤကြူးကြူးဒီး ပစံးလၢဟ်သပှၢ်အသးလီၤ. စလဲၤပျှၣ်လံာ်လၢသရၣ် အိၣ် ဒီးပှၤကပျှၣ်လံာ်တဘၣ်ဘၣ်တၢ်မိၣ်နံၤစသး ဒီး စဟ်သပှၢ်စသးကြူးကြူးလီၤ.

၅၀. **ဝှဲၤပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်လါထိၣ်ဝဲဝှဲၤထိၣ်တဆံယါသိ ဒီးက ပီၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢလါဝှဲၤပှၢ်လီၤ. လါတဘ့ၣ်ဝှဲၤပှၢ်ဒီးကပီၤ ဂ့ၤကၤ. လါဝှဲၤပှၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ကပီၤဝဲန့ၣ်အကွီၤ ဒီးပစံးလၢဝှဲၤ ပှၢ်လီၤ .

၅၁. **ဖှပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရီၤပှၤအိၣ် ဒီးအမါန့ၣ်ပစံးလၢဖှပှၢ် လီၤ. ပှၤတဂၤစဲၤဘၣ်လၢဖိသၣ်ခွါဒီးဖှပှၢ်လံလီၤ. ဒီးပ စံးဒီးအဆိလၢဖှလံၤဖှပှၢ်လီၤ.ဒီးပစံးလၢဖှပှၢ်စကီးလီၤ.

၅၂. **ဖီပှၢ်** န့ၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢဖှပှၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤ လၢအိၣ်ဒီးအမါန့ၣ်လီၤ.

၅၃. **ဖီပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဖိတကလှာ်အလၣ်နၢကညၢ ဒီးမဲ ထိၣ်လၢသံၣ်ခိၣ်လိၢ်ပှၤအါအါကလဲာ်န့ၣ်ပကိးလၢဖီပှၢ် လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖီပှၢ်ဖီနါလီၤ. ဖီပှၢ်န့ၣ်ပမဲာ်ခံး သူပသွံၣ်ထိၣ်ဒီးပနၢအလၣ် ဒီးပကု်အလၣ်န့ၣ်ပဟ်လၢ ပခိၣ်ဖိခိၣ်န့ၣ်ဘျါဝဲလီၤ. ဖီပှၢ်ဖီနါစံးဝဲဒၣ်.

၅၄. **ဘ့ၣ်ပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒီဘ့ၣ်လၢပှၢ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘ့ၣ် ပှၢ်လီၤ.ကုၤဘ့ၣ်ပှၢ်. ချၢယံဘ့ၣ်ပှၢ်. သ့ၣ်ဘ့ၣ်ပှၢ်စံးဝဲဒၣ်. သ့ၣ်ဖံးစကီးပှၢ်န့ၣ်ပကိးလၢသ့ၣ်ဘ့ၣ်ပှၢ်တဖုဖုလီၤ. ပချ

ယံကဘျၣ်နၣ်ပစံးလၢပချၢယံဘ့ၣ်ပှၢ်လီၤ. ကုၤဖးလဲၢ် မၤသးဆူၣ်စဃိာ်နၣ်ပစံးလၢကုၤဘ့ၣ်ပှၢ်လီၤ. ဘ့သၣ်အဖံးနၣ်ပစံးလၢဖ့ဘ့ၣ်ပှၢ်လီၤ. ပခံကိၢ်ကဘျၣ်နၣ်ပစံးလၢပခံဘ့ၣ်ပှၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဆိၣ်ကဲၤလၢဖ့ဘ့ၣ်ပှၢ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီး ပစံးဒီးအဆိလၢဘ့ၣ်မိၣ်ဘ့ၣ်ပှၢ်လီၤ. သ့ၣ်ဖံးဘ့ၣ်ပှၢ်နၣ်မၤသးကဆိုးကဆှၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘ့ၣ်ပှၢ်ဘ့ၣ်ကုစကီးလီၤ.

၅၅. **ဘီပှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပဘူးထိၣ်တၢ်ကူတၢ်သိးလၢမ့ၣ်အဖီခိၣ်ဒီးကိၢ်လူး ဒီးဘီထိၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဘီပှၢ်လီၤ. မၤသူထိၣ်တၢ်ကူတၢ်သိးလၢမ့ၣ်ဖီခိၣ်နၣ်မၤကိၢ်ဘီပှၢ်တဂ့ၤ. ကဒါယၢ်ခီယၢ်ခီတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘီဘ့ၣ်ဘီပှၢ်လီၤ.

၅၆. **မံၤပှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပမါအမိၢ်အပၢ်, ပဝၤအမိၢ်အပၢ်နၣ်ပစံးလၢမံၤပှၢ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢမံၤပှၢ်ခံနဲလီၤ. ပှၤလၢခ့တဖၣ်နၣ်အမံၤပှၢ်အဲၣ်ဝဲနးကၢ.

၅၇. **မ့ၢ်ထူၣ်ပှၢ်** နၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ထူၣ်ဘၣ်မူခိၣ်အဒိ ဒီးပစံးလၢမ့ၢ်ထူၣ်ပှၢ်လီၤ. မ့ၢ်ထိၣ်ထူၣ်ဘၣ်မူခိၣ်အဒိနၣ်ပစံးလၢမ့ၢ်ထူၣ်ပှၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲလီၤ.

၅၈. **မ့ၣ်ပှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ဖိာ်မ့ၣ်လၢအဝၤအိၣ်ဝဲခဲလၢာ်နၣ်ပစံးလၢမ့ၣ်ပှၢ်လီၤ. မ့ၣ်ပှၢ်တဖၣ်နၣ်အိၣ်ဒီးအဝၤကီးဂၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢမ့ၣ်လံၤမ့ၣ်ပှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢမ့ၣ်လံၤဖံပှၢ်စကီးလီၤ.

၅၉. **လီၤစပှၢ်** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဒ့သဝး ဒီးလီၤတဲာ်ဆူအခိၣ်ထံးနၣ်ပစံးလၢလီၤစပှၢ်လီၤ. သ့ၣ်ဒ့လီၤစပှၢ်တဒ့နၣ်ပကမၤသ့ၣ်မ့ၣ်လီၤ.

၆၀. **သပှၢ်** နၣ်ဒ်စပှၢ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်ဖးဝဲခံခီဒီးပစံးလၢသပှၢ်လီၤ, တၢ်လၢသ့ၣ်ဖးဆှၣ်ဝဲတုၤအဆၢတစဲဘူးဘၣ်နၣ်ပစံးလၢသပှၢ်လီၤ. သ့ၣ်တကျိသပှၢ်ခံခီစွးလီၤ.

၆၁. **သပှၢ်တၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပတနံၤဘၣ်နၣ်ပစံးလၢသပှၢ်တၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟ်မးအသးသပှၢ်တၢ်လီၤ.

၆၂. **ဟီၣ်ခိၣ်ပှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်လၢပှၤကညီတစဲးဘၣ်ခီတစုဒ်းဘၣ်နၣ်ပစံးလၢဟီၣ်ခိၣ်ပှၢ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ပှၢ်နၣ်သ့ၣ်ဖးဒိၣ်အိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးတကဲဒ်းဘၣ်လၢသံၣ်ပူၤနီၤတစုဘၣ်.

၆၃. **အိၣ်ပှၢ်သံ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလၢတနၢ်ဖိနၢ်မါနၢ်ဖိနၢ်ဝၤဘၣ် ဒီးအိၣ်ဝဲတုၤအသံနၣ်ပစံးလၢအိၣ်ပှၢ်သံအသးလီၤ. ပှၤတဂၤအမါတအိၣ်ဘၣ်ဒီးအိၣ်ပှၢ်သံအသးလီၤ.

၁. **ပှၣ်** နၣ်မ့ၢ်ခဲမၢ်ဒံၣ်လၢတလၢၤမၤဝဲ ဒီးကဲထိၣ်လၢအဒိဘ့ၣ်ဒိဖျၢၣ်ဒိဘိဒိကျိ ဒီးဝါဒ်စ့အသိးနၣ်ပကိးလၢပှၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပှၣ်မီၤစၢမီၤလီၤ. ပှၣ်နၣ်အိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လာ် ဒီးဘၣ်တပူၤပူၤအိၣ်လၢထံလာ် ဒီးမဲးလာ်ဒီးတလၢၤမၤဝဲ ဒီးကဲထိၣ်လၢအဒိဖျၢၣ်ဒိဘ့ၣ်လီၤ. ပှၣ်နၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢစၢ်လီၤ.

၂. **ပှၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဆးတၢ်တကလုာ်အမဲာ်ဟိ ဒီးပဆးလၢလုၣ်နၣ်ဖးလဲၢ်ဖးထီဒီးပစၢထိၣ်အနါစူၤလၢပှၣ် ဒီးပကိးလၢပှၣ်လီၤ. ပှၣ်နၣ်ပှၤကညီကၢအိၣ်ညၣ်နၢ်ဂ့ၤကၢ.

၃. **ပှၣ်** နၣ်ပမၤဒီး "*က*" ပမၤဒီး "*စ*" မၤဒီး "*တ*" ဒီး "*သ*" လီၤ. ကပှၣ်.စပှၣ်.တပှၣ်.သပှၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၄. **ပှၣ်ဝါ** မ့ၢ်ပှၣ်တကလုာ်ကီၤတက့ၢ်ဒီးဝါဝဲ ဒီးပစံးလၢပှၣ်ဝါလီၤ. ပှၣ်ဝါနၣ်ပတိၤစးခီတသူဘၣ် ဒီးပခးတၢ်နုာ်ဂ့ၤဒီးပကိးလၢပှၣ်ဝါလီၤ.

၅. **ပှၣ်သူ** နၣ်တကီၤတဝၢ်ဘၣ်ဒီးစၢ်ဝဲ ဒီးထိၣ်ဃံၣ်သူယှၢ်ကလာ်ဒီးပတိၤစးခီနၣ်သူဝဲဒီးပကိးလၢပှၣ်သူလီၤ. ဒီးပမ့ၢ်သ္ၣ်ကွၢ်ဒီးဝါစကီးလီၤ. ပှၣ်သူနၣ်တကီၤဘၣ်စၢ်ကဘၣ်လီၤ.

၆. **ပှၣ်မီၤစၢမီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပကိးပှၣ်ဒီးအဆိလၢပှၣ်မီၤစၢမီၤလီၤ.

၇. **ကပှၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဖီမ့ၤမံကဖီလီ ဒီးပစံးလၢမံကပှၣ်ဒးလီၤ. ခုၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, နွဲၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤပချံပဖီတုၤမံကဖီလီဒီးပစံးလၢမံကပှၣ်ဒးလီၤ. ချံနွဲၣ်မံကပှၣ်ဒးတက့ၢ်.

၈. **ခၣ်ပှၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အခၣ်လာ်နၣ်အဖံးလီၤစဲၤကဘျၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢခၣ်ပှၣ်လီၤ. ဆိဖါနၣ်အိၣ်ဒီးအခၣ်ပှၣ်လီၤ. ဂီၤဖံးနၣ်အိၣ်ဒီးအခၣ်ပှၣ်လီၤ. ဆိဖါအခၣ်ပှၣ်လီၤစဲၤလၢအခၣ်ဖီလာ်စပှၣ်ညာ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢခၣ်ဘုခၣ်ပှၣ်လီၤ.

၉. **ၡာ်ပှၣ်** နၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢၡုးပှၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟၢပှၣ်နၣ်လီၤ.

၁၀. **ၡုးပှၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤညၣ်လၢပှၣ် ဒီးပကွဲာ်သလၣ်ပှၣ်နၣ်ပစံးလၢၡုးပှၣ်လီၤ. လဲၤၡုးပှၣ်လၢထံကျါဒီးနၢ်ညၣ်အါမးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢၡုးပှၣ်ၡုးစၢလီၤ.

၁၁. **ဆးပှၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤပှၣ်ဒီးပတှၢ်လၢပျ့ၢ်နၣ်ပစံးလၢပဆးပှၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဆးပှၣ်တဆိသၢနံၤတဝံၤဘၣ်.

၁၂. **တပှၣ်** နၣ်မ့ၢ်တပှာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကပံာ်ခိၣ်ကပံာ်ကျါနၤ်ပစံးလၢမၤသးတပှာ်တပှၣ်လီၤ.

၁၃. **တပှၣ်ညာ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ခၣ်ပှၣ်လီၤစဲၤကဘူးကဘျဲဒီးပစံးလၢတပှၣ်ညာ်လီၤ. ဂီၤဖံးအခၣ်ဘုလီၤစဲၤတပှၣ်ညာ်လီၤ. ထီရီၤတၢ်လၢကဘျၣ်ဝဲ ဒီးစၢ်ဝဲနၣ်မ့ၢ်လီၤစဲၤဝဲနၣ်ပစံးလၢတပှၣ်ညာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသပှၣ်ညာ်စကီးလီၤ. ဆိခၣ်ပှၣ်လီၤစဲၤတပှၣ်ညာ်လီၤ. ပှၤတဂၤအဒံၣ်လီၤစဲၤတပှၣ်ညာ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၄. **ထိၣ်ပှၣ်** နၣ်မ့ၢ်ထိၣ်တကလုာ်အဒံးလါအဲးကတြှၣ်ဝဲဒီးပကိးလၢထိၣ်ပှၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထိၣ်ဖးဒိၣ်တကလုာ်လီၤ. ထိၣ်ပှၣ်နၣ်အမဲၢ်ကီထိ ဒီးအကိာ်ထိဝဲစကီးလီၤ.

ထိၣ်ပှာ်နၣ်ပဖိအီၣ်ဝံၣ်ကၢၤ.

၁၅. **နါပှာ်** နၣ်မ့ၢ်နါအံၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဘၣ်တမှာ် ဒီးပနါဒုထံလီၤသကၢၤဝဲဒီးဘျဲဝဲကးထုးကးယဲၢ်နၣ်လီၤ. နါအံၣ်နါပှာ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၆. **ဘီထိၣ်ပှာ်** နၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်တကလုာ်နၣ်ကံၣ်ပလှာ်လၢ ဘီတတီၤတတီၤ ဒီးပကိးလၢဘီထိၣ်ပှာ်လီၤ. ဘီထိၣ်ပှာ် နၣ်အှၣ်ဘၣ်ပှၤဒီးပသံလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဂ့ၢ်အၢတကလုာ်လီၤ. ဒီးအိၣ်ခံကလုာ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁၇. **ဘီထိၣ်ပှာ်သူ** နၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်အၢတကလုာ်နၣ်ကံၣ်ပ လှာ်လၢအဝါတတီၤတတီၤ ဒီးပစံးလၢဘီထိၣ်ပှာ်သူလီၤ. ဂ့ၢ်ဘီထိၣ်ပှာ်သူနၣ်အှၣ်ပှၤပသံစံးဝဲဒၣ်.

၁၈. **ယှၣ်ပှာ်သံၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်လၢဒဲပှၤတဂၤယီလၢပှၢ် လၢ်ကျါနၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဟါလီၤ ဒီးတၢ်လီၤကညီၢ်ဝဲလၢပပျုၤတၢ် နၣ်ပစံးလၢတၢ်မၤအသးယှၣ်ပှာ်သံၣ်လီၤ. စအိၣ်တဂၤ စီၤနၣ်တၢ်မၤအသးယှၣ်ပှာ်သံၣ်စအိၣ်တမှာ်ဘၣ်.

၁၉. **ထီၤသပှာ်** နၣ်မ့ၢ်ဒ်သပှာ်ညာ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ် ခၣ်ပှာ်လီၤစဲၤဝဲနၣ်ပစံးလၢလီၤသပှာ်လီၤ. တၢ်ကဘျၣ် လီၤစဲၤစၢ်ဲဝဲနၣ်ပစံးလၢလီၤသပှာ်လီၤ. ဒီးပှၤပှၢ်ဝဲလၢအ ဖံးလီၤကတြူၢ်ဝဲ ဒီးအဖံးလီၤသွံးဝဲနၣ်ပစံးလၢအဖံးလီၤ သပှၢ်စကီးလီၤ.

၂ဝ. **သပှာ်** နၣ်မ့ၢ်ဒ်စပှာ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢက ဘျၣ်လီၤစဲၤဝဲစၢ်ကဘံၣ်နၣ်ပစံးလၢသပှာ်လီၤ. ဒီးပစံး လၢသပှာ်ညာ်, လီၤသပှာ်စံးဒ်နၣ်လီၤ. ဂီၤဖံးခၣ်ဘုလီၤ စဲၤသပှာ်ညာ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးဆီခၣ်ပှာ်လီၤစဲၤသပှာ်ညာ် စံးဝဲဒၣ်.

၂၁. **ဟၢပှာ်** နၣ်မ့ၢ်ပကွံာ်သလၣ်ပှာ်လၢထံကျါဒ်ကနၢ် ညၣ် ဒီးပစံးလၢပဟၢပှာ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဟုး ပှာ်ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢစုးပှာ်လီၤ. လဲၤဟၢပှာ်လၢထံ ကျါနၣ်နၢ်ညၣ်အါကၢၤ.

၂၂. **ဟုးပှာ်** ဒီး **ဟၢပှာ်** နၣ်ဒ်သိးသိးဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီကွံာ် သလၣ်ပှာ်လၢမၤအီၣ်ညၣ်နၣ်လီၤ. ဟၢပှာ်ဒီးဟုးပှာ်ဒ် သိးသိးလီၤ. လဲၤဟုးအီၣ်ပှာ်လၢထံလိာ်ပှၤ ဒီးနၢ်ညၣ် လီၤ.

၂၃. **ပှးကလာ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ပှဲာ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢမၤသးသပှး ကလာ်လီၤ. ကပံာ်ကျါနၣ်မၤသးသပှးကလာ်လီၤ. ဒီးပ စံးလၢမၤသးကပှၢးကပှး, စပှၢးစပှး, သပှၢးသပှးလီၤ. တပှၢးတပှးဒ်နၣ်စကီးလီၤ. စယီၢ်ဘၣ်ကပံာ်ကျါမၤသး သပှးကလာ်လီၤ.

၁. **ကပှး** နၣ်မ့ၢ်ကပှၢးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပယီၢ်ကပံာ်ခိၣ် ကပံာ်ကျါပှဲာ်ဝဲဒီးပစံးလၢကပှၢးကပှးလီၤ. ပှၤတဂၤယီၢ် ကပံာ်ခိၣ်ကပံာ်ကျါကပှၢးကပှးနၣ်ဘၣ်အၢကၢၤ.

၂. **ပှၤ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအိၣ်ဒီးအသး ဒီးတၢ်ကူၣ်တၢ်ဆးဒီး အိၣ်ဒီးအခိၣ်အဒိၣ် ဒီးဟးလၢအခီၣ်ခံခီ ဒီးအိၣ်ဒီးအရူ အဝ့ၢ်နၣ်ပစံးလၢပှၤလီၤ. တၢ်လၢပှၤနၣ်အိၣ်ဝဲအါကလုာ် လီၤ. ပှၤပယီၤတကလုာ်, ပှၤကညီတကလုာ်, ပှၤစံၣ်ဖိ တကလုာ်, ပှၤယီၤဖိတကလုာ်, ပှၤကီၤလၤတကလုာ် လီၤ. လၢနၣ်အဖီခိၣ်အိၣ်ဒံးအါမးလီၤ.

၁. **ပှၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှိၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဖိၣ်တံၢ်တၢ်ဒီးဟိၣ် ခိၣ်နၣ်ပစံးလၢပှိၤလၢပှၤလီၤ. ဘိၣ်သအိၣ်ပှိၤတၢ်ပှၤတၢ် စံးဝဲဒၣ်.

၂. **ပှၤ** နၣ်မၤဒီး“က”မၤဒီး“စ”မၤဒီး“တ”မၤဒီး သ”လီၤ. ကပှၤ, တပှၤ, သပှၤ,စပှၤစံးဝဲဒၣ်.

၃. **ပှၤကညီ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤတကလုာ်အိၣ်လၢပှၢ်ခိၣ်ပှၢ်ကျါ ဒီးကူာ်အိၣ်ဖဲးအိၣ်ခုးစိၤသံၣ်စိၤ ဒီးပကိးလၢပှၤကညီ လီၤ. ပှၤကညီနၣ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးစိၤလိၣ်စိၤပၤဘၣ်. မ့ၢ် ပှၤပှၢ်လၢ်ကျါအဖိလီၤ. ဒီးတၢ်ကူၣ်တၢ်ဆးတအိၣ်ဘၣ် ဒ်ပှၤကလုာ်ဂၤအသိးဘၣ်. ဒီးမၤတၢ်တသ့ဘၣ်နီတ မံၤ ဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ် ဒီးသရၣ်ကီၤလၤဝါသိၣ်ကူၤသိကူၤလၢ ကစၢ်ယွၤအကလုၢ်အကထါ ဒီးစူၢ်ကူၤနာ်ကူၤက စၢ်ယှၣ် ရှူးယရံးတနီၤနီၤဒီးမၤလိလံာ်လၢသရၣ်အိၣ်တနီၤနီၤဒီး ကဲလၢအပျဲၢ်အဘိၣ်လီၤ.

၄. **ပှၤကၢ်တၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢကွၢ်တဃးတၢ်လၢဆှါအဂ့ၢ် အဝိၢ်သ့မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကွၢ်တဃးတၢ်လၢဆီယံအဂ့ၢ်အဝိၢ်သ့မ့ၢ် ဂ့ၤပစံးလၢပှၤကၢ်တၢ်လီၤ. ပှၤကၢ်တၢ်နၣ်ဖံးဆှါသၢဖံးဒီး အှသူၣ်ထုကဖၣ်ဝဲ ဒီးဘိးကၢ်ဆှါနၣ်ဒီးကွၢ်တဃးဝဲ ဒီး စံးဝဲလၢတၢ်ကမၤအသးဒ်အံၤဒ်နၤနၣ်သ့ၣ်ညါဝဲလၢဆှါ အပှၤနၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. ပှၤကၢ်တၢ်နၣ်ကၢ်တၢ်လၢဆှါဒီး ဆီယံလီၤ.

၅. **ပှၤကၢသပၢၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢမၤသပၢၤနၣ်ပစံးလၢပှၤ ကၢသပၢၤလီၤ. ပှၤကၢသပၢၤနၣ်ကၢကီၢ်လိၣ်ဟိၣ်ခိၣ်တ လိၣ်တလိၣ် ဒီးမၤဝဲလၢသပၢၤ ဒီးတၢ်လၢပှၤမၤသပၢၤတ ဖၣ်နၣ်ပစံးလၢပှၤကၢသပၢၤလီၤ. ပှၤကၢသပၢၤတဖၣ် နၣ်နၢ်ဘၣ်သပၢၤအပှၤလီၤ.

၆. **ပှၤကီၢ်ပှၤဂီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢတၢ်အိၣ်ဒီးအီၤတကျၢၤ ဘၣ်နီတမံၤ, ဒီးနၢ်မါတဂၤသံခံဂၤသံသၢဂၤသံဝဲနၣ်ပစံး လၢပှၤကီၢ်လီၤ. ပှၤကီၢ်နၣ်ဖိအိၣ်တကျၢၤမါအိၣ်တကျၢၤ ဒီးပစံးလၢပှၤကီၢ်လီၤ. ပှၤလၢနၢ်ဖိခံဆိနၢ်မါခံဆိနၣ်မ့ၢ် ပှၤကီၢ်ပှၤဂီၤလီၤ.

၇. **ပှၤကျၢၢ်မှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ကူၣ်တၢ်ဆးအိၣ် ဒီးအယံအလၤအစိအကမီၤတဖၣ်နၣ်ပစံးလၢပှၤကျၢၢ် မှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၤကျၢၢ်မှၢ်ကျၢၢ်တူလီၤ. ပှၤ ကျၢၢ်မှၢ်ကျၢၢ်တူတဖၣ်နၣ် ဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကူၣ်တၢ်ဆး လီၤ.

၈. **ပှၤကွဲးတၢ်ဂီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢပှၤအဲကလံးဖိတဖၣ်နၣ်

ထီရိၤတၢ်အရှ်တမံၤ ဒီးကွဲးပတုာ်ဝဲ ဒီးအိၣ်အဘူးအလဲ လၢအကွဲးတၢ်နှၣ်အရှ်ဒီး ပစံးလၢပှၤကွဲးတၢ်ဂီၤလီၤ. ဒီး ပတထံၣ်ဘၣ်နီတစုဘၣ်. ပနၢ်ဟူထဲအပရၢလီၤ.

၉. **ပှၤခးချံၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢခးအိၣ်ဆၣ်စိၤကီၢ်စိၤလၢချံၣ် ဒီးတၢ်အိၣ်ဆါအိၣ်ဝဲအညၣ်နှၣ် ပစံးလၢပှၤခးချံၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပှၤခးတၢ်သ့. ပှၤခးတၢ်ဖိစကီးလီၤ. ပှၤခးချံၣ် ဖိနှၣ်ခးတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢချံၣ်ဒီးမၤပျ့ၢ်နှၣ်ဒီးစုၣ်ပπ. စုၣ် ကဒၢးအီနှၣ်ခးဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤသံချုကၢ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤခး တၢ်ဖိတကလုာ်လီၤ.

၁၀. **ပှၤခးတၢ်သ့** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢခးတၢ်ဘၣ်. ခးတၢ်အစု တိာ်ဝဲနှၣ်ပစံးလၢပှၤခးတၢ်သ့လီၤ. ပှၤခးတၢ်သ့နှၣ်မ့ၢ်ပှၤ စုတီဒီးခးတၢ်နှၤ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢပှၤခးတၢ်သ့လီၤ. ပှၤတဂၤ ခးတၢ်သ့ကၢ. ခးတၢ်တဘိ ဒီးဘၣ်ဝဲခးတၢ်ခံဘိဒီးဘၣ်ဝဲ လီၤ.

၁၁. **ပှၤခးတၢ်ဖိ** နှၣ်မ့ၢ်ထီရိၤပှၤလၢဟ်လီၤအသးလၢ ကခးဆါအိၣ်တၢ်ဖံးတၢ်ညၣ်ကသ့ၣ်မဲကဆီမဲနှၣ်ပစံးလၢ ပှၤခးတၢ်ဖိလီၤ. ပှၤခးတၢ်ဖိတဖၣ်နှၣ်တမၤတၢ်နီတမံၤဒီး ဃုခးထဲတၢ်ဖိတၢ်လံၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၤဆဲးတၢ် ဖိပှၤခးတၢ်ဖိလီၤ.

၁၂. **ပှၤခံတူာ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဆူးဒိၣ်ဆါအၢ ဒီးအစုတူာ် ခိၣ်တူာ်ဝဲနှၣ်ပစံးလၢပှၤခံတူာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပှၤခံတူာ် ဆါအၢစကီးလီၤ. ပှၤခိၣ်တူာ်တဂၤဆါလၢလီၢ်မံပူၤနှၣ်ဂဲၤ ထၢၣ်တနှၢ်ဘၣ်. ဒီးပစံးလၢပှၤခံတူာ်ဃိစကီးလီၤ.

၁၃. **ပှၤခိကွၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢစံၣ်ညီၣ်ကွၢ် ဒီးအနူၤပၢၢ်နၢ် ပၢၢ်တၢ်ကတိၤအဂ့ၢ်အပိၢ် လၢပဒိၣ်ဟ်လီၤဝဲလၢစံၣ်ညီၣ် တၢ်.စံၣ်ညီၣ်ကွၢ်စိၤထွဲစိၤတဖၣ်နှၣ်ပစံးလၢပှၤခိကွၢ်လီၤ. ဒီးတလπကိးဝဲလၢ(ခုမ်မင်း) စံးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီး အဆိလၢပှၤခိဘၢခိကွၢ်လီၤ.

၁၄. **ပှၤခိစ့သ့** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢသ့ၣ်ညါစ့ဂ့ၤ ဒီးစ့တဂ့ၤ ဘၣ်နှၣ်ကွၢ်ဝဲအညၣ် ဒီးသ့ၣ်ညါဝဲနှၣ်ပစံးလၢပှၤခိစ့သ့ လီၤ. ပှၤခိစ့သ့နှၣ်တြူၣ်ကွၢ်စ့ ဒီးလၢၢ်ကျπတဘိဒီးသ့ၣ် ညါစ့ဂ့ၤဒီးစ့တဂ့ၤဘၣ်နှၣ်ပစံးလၢပှၤခိစ့သ့လီၤ.

၁၅. **ပှၤခိဘၢ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤခိကွၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢအ နူၤပၢၢ်နၢ်ပၢၢ်ကွၢ်စိၤထွဲစိၤအဂ့ၢ်အပိၢ် ဒီးစံၣ်ညီၣ်ကွၢ်ဘၣ် ဝဲနှၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢပှၤခိဘၢခိကွၢ်လီၤ.

၁၆. **ပှၤခိၣ်သံ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအခိၣ်တဂ့ၤဘၣ် ဒီးဟးတ သ့ဘၣ်နှၣ်ပစံးလၢပှၤခိၣ်သံလီၤ. ပှၤတနီၤနီၤအခိၣ်သံ တခီနစိၤ ဒီးတနီၤနီၤနှၣ်အခိၣ်သံခံခီလိာ်လီၤ. ပှၤခိၣ်သံ နှၣ်အခိၣ်ဖိနဲဒီးအကစၢ်ဒိၣ်ဝဲ ဒီးဟးတသ့ဘၣ်လီၤ. ပှၤ စုသံခိၣ်သံပစံးဒီးအဆိဒ်နှၣ်လီၤ.

၁၇. **ပှၤချံဖိ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢလဲၤပနံာ်တၢ်ကၤလၢချံပူၤမ့ၢ် ဂ့ၤ, ထီရိၤလဲၤတၢ်တပူၤပှၤလၢချံမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကဃဲၢ်ပှၤအိၣ် လၢချံပူၤနှၣ်ပစံးလၢပှၤချံဖိလီၤ. ပှၤချံဖိတဖၣ်နှၣ်ကွၢ်ချံ ကစီဒီတကူၢ်.

၁၈. **ပှၤဂၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢတမ့ၢ်ဘၣ်ပဖိပမါပမိၢ်ပပၢ်ပပုၢ် ပဝဲၢ်ပဘူးပတံၢ်နှၣ်ပစံးလၢပှၤဂၤလီၤ. ပှၤဂၤလၢဃၢ်ဃπ နှၣ်ပဘၣ်အဲၣ်အီၤလီၤ. စံးဝဲဒၣ်. စတမ့ၢ်ဘၣ်ပှၤဂၤဘၣ်. မ့ၢ်စဒီတခွါဒီးနၤလီၤ. နဝဲၤဘၣ်ဃၤလၢပှၤဂၤစါ. နပၢ် ဒီးစပၢ်ဒီပုၢ်ဝဲၢ်လီၤ.

၁၉. **ပှၤဂဲၤကလံၣ်သ့** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢထိၣ်စၢ်အသး ဒီးချံး စုတπၤခိၣ်လၢပွ့ခိၣ်ပွ့ပူၤဒီးနၢ်ဘၣ်ဒီးအဘူးအလဲနှၣ်ပစံး လၢပှၤဂဲၤကလံၣ်သ့လီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢပှၤဂဲၤက လံၣ်သ့ဂဲၤကပံာ်သ့လီၤ.

၂၀. **ပှၤဂီၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၢ်ကိၢ်အဆိလီၤ.ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢဘၣ်ကူၣ် ဘၣ်လှၤလၢအိၣ်ဖှိၣ်အိၣ်ဃာ် အိၣ်ကမဲစဲၤဂီၤနှၣ်လီၤ. ပှၤကိၢ်ပှၤဂီၤစံးဝဲဒၣ်.

၂၁. **ပှၤဂီၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤတကလုာ်အိၣ်လၢပှၤပဃိၤဖးဒိၣ် ကိၢ်နှၣ်တဂၤတဂၤဒိၣ်ဝဲဒီးအဖံးအညၣ်ဂီၤဝဲဒီးပကိးလၢ ပှၤဂီၤလီၤ. ဒီးပဃိၤကိးလၢ(ကရင်နီ)လီၤ. ဒီးပကိးလၢ ပှၤကညီဂီၤစကီးလီၤ.

၂၂. **ပှၤဃၢ်ဃπ** နှၣ်မ့ၢ်ဒ်ပှၤဂၤအသိးလီၤ. ပှၤဃၢ်ဃπ နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢတဒိဘူးဒိတံၢ်ဘၣ် ဒီးပှၤနှၣ်ပစံးလၢပှၤဃၢ် ဃπလီၤ. ပှၤလၢဃၢ်ဃπနှၣ်တၢ်မ့ၢ်မိၣ်ကဲအသးလၢပ ဘူးပတံၢ်ဒီးဟံးနှၢ်ပဖိမုၣ်စိၤမπဒီးနှၢ်ဝဲလၢအမါလီၤ.

၂၃. **ပှၤဃုအခိ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢပဒိၣ်ဟ်လီၤလၢအဃုစ့ လၢဟံးနှၢ်စ့လၢပဒိၣ်အခိၣ်ဖးတဖၣ်နှၣ်ပစံးလၢပှၤဃုအ ခိလီၤ. ဒီးပစံးလၢပှၤဃုသွဲစကီးလီၤ. ပဒိၣ်မ့ၢ်ဟ်လီၤပှၤ လၢဟံးနှၢ်စ့လၢပှၤဂၤမၤခုးအဂံၢ်မၤစံာ်အဂံၢ်နှၣ်ဘၣ်ဟ့ၣ် အခိၣ်လၢပှၤလၢပဒိၣ်ဟ်လီၤနှၣ် ဒီးပှၤလၢပဒိၣ်ဟ်လီၤဝဲ လၢဃုစ့တဂၤနှၣ်ပစံးလၢပှၤဃုအခိလီၤ.

၂၄. **ပှၤအိၣ်တၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဘၣ်ဆူးဘၣ်ဆါဝဲ ဒီးမၤ တၢ်တကဲဖံးတၢ်တကဲဒီးဃ့အိၣ်ပှၤဂၤအတၢ်ဝ့ၤဝ့ၤဒီးပစံး လၢပှၤဃ့အိၣ်တၢ်လီၤ.ပှၤဃ့အိၣ်တၢ်နှၣ်အိၣ်လၢတလπ ကျဲနှၣ်အါဂၤလီၤ. လၢပှၤကညီကျဲနှၣ်တအိၣ်တဝၢ် ဘၣ်. ပှၤက့ပှၤကွဲၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဒီးအဖိအလံၤအိၣ်မၤစπအီၤ လီၤ. ဒီးပှၤကညီနှၣ်အဲၣ်ဒီးထဲအဖိအါနှၣ်တမံၤနှၣ်အဲၣ် ဒီးဝဲနးနှၢ်စ့တကူၢ်လီၤ. အဖိအါ ဒီးတကဲဘၣ်လၢပှၤဃ့ အိၣ်တၢ်ဘၣ်. တၢ်လၢပှၤကညီနှၣ်မ့ၢ်ကဲလၢပှၤဃ့အိၣ် တၢ်ဒီးပမဲာ်ဆုးဒိၣ်မးလီၤ.

၂၅. **ပှၤစံၣ်ညီၣ်ကွၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢကဲပဒိၣ် ဒီးကဲလၢ ကီၢ်ချူးတဖၣ်နှၣ် ဒီးကဲလၢစံးကဲတဖၣ်နှၣ်စံၣ်ညီၣ်ပှၤ ဂၤအတၢ်စံးတၢ်ကတိၤဒီးပစံးလၢပှၤစံၣ်ညီၣ်ကွၢ်လီၤ. ပှၤ စံၣ်ညီၣ်ကွၢ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ် ဒီးပှၤဖှိၣ်အိၣ်တသ့ဘၣ်စံးဝဲ ဒၣ်.

၂၆. **ပှၤဖုၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဒိၣ်တၢ်တထီဘၣ်ဒီးပစံးလၢ ပှၤဖုၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤတထီဘၣ်, မ့ၢ်ပှၤဖုၣ်လီၤ. ပှၤဖုၣ် န့ၣ်ယိးတၢ် ဒီးပှၤထိတဖၣ်န့ၣ်အဖံဘၣ်ခိၣ်တတုၤသိး ဘၣ်ဒီးပှၤထိတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်.

၂၇. **ပှၤဖီမှၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢမၤန့ၢ်ပှၤဂၤအမှၤ ဒီးအီၣ်ဝဲအ ဘူးအလဲန့ၣ်ပစံးလၢပှၤဖီမှၤလီၤ. ပှၤဖီမှၤန့ၣ်ဖီထဲမှၤဒီး အီၣ်ဝဲအဘူးအလဲလီၤ. ပှၤဖီမှၤန့ၣ်ဖီန့ၢ်သရၣ်အမှၤ, ဖီ န့ၢ်ပဒိၣ်အမှၤဒီးအီၣ်ဝဲဒီးအဘူးအလဲစံးဝဲဒၣ်.

၂၈. **ပှၤစုသံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤစုဟးဂီၤလၢဟံးတၢ်ဖိၣ်တၢ်တသ့ ဘၣ် ဒီးအစုန့ၣ်ယဲၤဝဲဆံးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပှၤစုသံလီၤ. ဒီး ပစံး ဒီးအဆိလၢပှၤစုသံခိၣ်သံလီၤ. ပှၤတနီၤနီၤအစုသံ လၢအမိၢ်ဟၢဖၢပှၤဒီးတနီၤနီၤဘၣ်ဆူးဘၣ်ဆါဒီးအစုသံ ဝဲလီၤ.

၂၉. **ပှၤစုသ့** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢမၤသ့ၣ်မၤဝၣ်ဒီးမၤဘျ့မၤက ဆှၣ်ဝဲသ့ ဒီးမၤဟံၣ်မၤယီ.မၤသရိာ်စိၤမိၤ, မၤကဘီသိ ပါ, မၤချံမၤထိ, မၤတလါတဖီသ့ဝဲ ဒီးပစံးလၢပှၤစုသ့ လီၤ. ပှၤစုသ့န့ၣ်အီၣ်အဘူးအလဲလၢဒီးလဲအသးလၢမၤ ဟံၣ်မၤယီဒီးမၤကဘီန့ၣ်ဒီးအီၣ်ဝဲအဘူးအလဲလီၤ.

၃၀. **ပှၤစှာ်တၢ်သ့** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢတယးကွၢ်တၢ်လၢကျိၢ် လိၣ်ခိၣ်ဖၢၣ်ခိၣ်ကး ဒီးဟံးလီၤစဲၤကွၢ်ဝဲဒီးသ့ၣ်ညါဝဲလၢ တၢ်ဆူးတၢ်ဆါန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အံၤတၢ်နၤ လိာ်အီၣ်မၤဆါပှၤ န့ၣ်သ့ၣ်ညါဝဲ ဒီးပစံးလၢပှၤစှာ်တၢ်သ့လီၤ. ပှၤစှာ်တၢ်သ့ တဖၣ်န့ၣ်ပှၤဂၤမ့ၢ်ဆါ ဒီးစံးဝဲလၢဘၣ်မနုၤတမံၤလဲၣ်. မ့ၢ်မနုၤလိာ်အီၣ်တမံၤလဲၣ်န့ၣ်ဒ်ပကသ့ၣ်ညါ ဒီးကျိၢ်လိာ် ခိၣ်ဖၢၣ်န့ၣ် ဒီးဟံးလီၤစဲၤဝဲလၢအနၢၣ်နါစှၤန့ၣ်ဒီးကွၢ်ဝဲ ဒီးစံးဝဲလၢစှာ်တၢ်အံၤမ့ၢ်ဘၣ်လုၢ်အီၣ်သရဲသခဲးလီၤ. ဓံးဝဲဒၣ်ဒ်န့ၣ် ဒီးတၢ်လၢပှၤန့ၣ်ပစံးလၢပှၤစှာ်တၢ်သ့လီၤ. နမ့ၢ်ဆါဒီးလဲၤကိးပှၤစှာ်တၢ်သ့တဖၣ်န့ၣ် ဒီးမၤစှာ်ကွၢ်နၤ တက့ၢ်.

၃၁. **ပှၤစိာ်ပဟုးသ့** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအလဲၤစိာ်ပှၤဟုးဆါ ထိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်ညါဝဲအဂ့ၢ်အတီၢ် ဒီးဆိၣ်လီၤဝဲလၢပှၤဟုးဆါ တဂၤန့ၣ်အဟၢဖၢဒ်အဖိကလီၤကစီဒီ ဒီးပစံးလၢပှၤစိာ် ပဟုးသ့လီၤ. ပှၤစိာ်ပဟုးသ့န့ၣ်ပှၤဂၤပှၤဂၤအဟၢဖၢမ့ၢ် ဆါထိၣ်လၢကဆံးစၢ်အဖိ ဒီးလဲၤဆိၣ်လီၤဝဲလီၤ. ယုန့ၣ် ပှၤလၢစိာ်ပဟုးသ့တဂၤဒီးမၤအစိာ်ပဟုးတက့ၢ်.

၃၂. **ပှၤစီၤကျိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအမဲာ်ဆုးတသ့ဘၣ် ဒီးက တိၤလိာ်ယိၢ်လိာ်ကွဲ ဒီးဖိာ်တံၢ်ဖိာ်ခွါအ့လံးဘီသွါဒီးပစံး လၢပှၤစီၤကျိၤလီၤ. ဖိာ်မုၣ်တဂၤအမဲာ်ဆုးတသ့ဘၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ပှၤစီၤကျိၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပှၤစီၤကျိၢ်ပှၤစီၤ ကျိၤလီၤ.

၃၃. **ပှၤဆါဆီ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဘှၣ်ဆီ ဒီးဆါအီၣ်ဆီအပှၤ န့ၣ်ပစံးလၢပှၤဆါဆီလီၤ. ပှၤဆါဆီန့ၣ်ဆါထဲဆီဒီးအီၣ် ဆီအပှၤဒီးပစံးလၢပှၤဆါဆီလီၤ. ဒီးပှၤစံၣ်ဖိတနီၤနီၤ.

၃၄. **ပှၤဆါတၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤပနံာ်တၢ်ကၤဖိလၢဆါပနံာ်မ့ၢ် ဂ့ၤ, ပှၤလၢဖီးဆါအီၣ်တၢ်ပရှမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပှၤဆါတၢ် လီၤ. ကီၤလၢသူန့ၣ်ကဲဝဲလၢပှၤဆါတၢ်အါဂၤလီၤ. လဲၤ ပှၤခိၣ်ဖၢၣ်လၢပှၤဆါတၢ်အီၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

၃၅. **ပှၤဆးခိၣ်ဖံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢမၤခိၣ်ဖံး ဒီးဆါဝဲဒီး အီၣ်အပှၤန့ၣ်ပစံးလၢပှၤဆးခိၣ်ဖံးလီၤ. ပှၤဆးခိၣ်ဖံးန့ၣ် မ့ၢ်မၤခိၣ်ဖံးသ့ ဒီးပစံးလၢပှၤဆးခိၣ်ဖံးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤ နီၤစံးလၢပှၤဆးခိၣ်ဖံးန့ၣ်ဆးထဲခိၣ်ဖံး ဒီးအီၣ်ထဲခိၣ်ဖံး အပှၤဒီးပစံးလၢပှၤဆးခိၣ်ဖံးလီၤ.

၃၆. **ပှၤဆးတၢ်ဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဆးအီကံသ့ဒီးဆးတၢ် ကူတၢ်သိးသ့ဝဲန့ၣ်အီၣ်ဝဲအဘူးအလဲ ဒီးပစံးလၢပှၤဆး တၢ်ဖိလီၤ. ပှၤဆးတၢ်ဖိန့ၣ်တနီၤနီၤဒီးလဲအသးလၢဆး နၢ်ပဒိၣ်တၢ်ကူတၢ်သိး ဒီးအီၣ်ဝဲအဘူးအလဲလီၤ. ဒီးတ နီၤနီၤန့ၣ်ဆးဒၣ်အတၢ်ဒီးဆါဝဲနၢ်အပှၤလီၤ.

၃၇. **ပှၤဆံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဖိနဲကဲၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပှၤ ဆံးလီၤ. ထိရိၤဖိသၣ်န့ၣ်လၢအီၣ်နှာ်ဒံးတဖၣ်န့ၣ်ပစံး လၢပှၤဆံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၤဆံးပှၤဆူးလီၤ. ပှၤ ဆံးဟိၣ်နးကၢ.အီၣ်နၢ်ကူၤတက့ၢ်.

၃၈. **ပှၤဆဲးတၢ်ဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဆဲးအီၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ လၢဘီတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပှၤဆဲးတၢ်ဖိလီၤ. ပှၤဆဲးတၢ် ဖိတဖၣ်န့ၣ်ဆဲးတၢ်လၢဘီန့ၣ်အစုတိာ်ဝဲ ဒီးဆဲးကဆီမ့ၢ် ဂ့ၤ, ဆဲးတၤဒိၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, နၢ်ဝဲဒီးပစံးလၢပှၤဆဲးတၢ်ဖိ လီၤ. ဒီးပှၤဆဲးတၢ်ဖိန့ၣ်မ့ၢ်ပှၤခးတၢ်ဖိအဆိလီၤ. ပှၤဆဲး တၢ်ဖိပှၤခးတၢ်ဖိစံးဝဲဒၣ်.

၃၉. **ပှၤဆီမူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤရှဖိတဖၣ်လၢပဒိၣ်ဟ်ကွဲးတၢ် တနီၤ, လၢစံၣ်ညီၣ်တၢ်တနီၤ, လၢလဲၤကိးပှၤဂၤတနီၤဒီး တၢ်လၢပှၤတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပှၤဆီအမူးလီၤ.ပှၤဆီမူးန့ၣ် မ့ၢ်ပှၤရှဖိလၢပဒိၣ်ဟ်လီၤလၢအဖီလာ်ခဲလာ်န့ၣ်လီၤ.

၄၀. **ပှၤတဂၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိးပမါန့ၣ်လၢပှၤတဂၤလီၤ. ပှၤ တဂၤအဖိဟိၣ်ဒီးတစိာ်ကူၤဘၣ်ဝဲဘၣ်, ဒီးပမ့ၢ်ထံၣ်ပှၤ ကညီမ့ၢ်တအါဂၤဘၣ် ဒီးပစံးလၢပှၤတဂၤစကီးလီၤ. စ ထံၣ်ပှၤတဂၤဖဲန့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၤဒ့ပှၤတဂၤလီၤ.

၄၁. **ပှၤတတီဘၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢကတိၤကဘျုးကဘျဲၣ်တၢ် ဒီးလီတၢ်ဝ့ၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤလၢဟုၣ်အီၣ်မၤဂီၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပှၤတတီဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၤတတီ တလိၤဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပှၤတတီတတြၢ်ဘၣ်စကီး လီၤ. ဒီးထိရိၤပှၤလၢအီၣ်ကဘျုးအီၣ်က ဘျဲၣ်တၢ်ဒီးအဲၣ် ပဖိသိးပမါန့ၣ်ပှၤတတီတလိၤဘၣ်ခဲလာ်လီၤ.

၄၂. **ပှၤတနၢ်တူာ်ဘၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢမၤကလီကွကါတ ကဲထိၣ်လိၣ်ထိၣ်ဘၣ် ဒီးဖှိၣ်ဝဲယာ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပှၤတနၢ်

ပှၤ

တူၢ်ဘၣ်လီၤ. ပှၤလၢတနှၢ်တူၢ်ဘၣ်နှၣ်ထိရိၤမၤတၢ်နှၣ် တနှၢ်တလီၤတကိာ်တသိၣ်ဘၣ် ဒီးပစံးလၢပှၤတနှၢ်တူၢ်ဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၤတနှၢ်တူၢ်နှၢ်ကၢ်, ပှၤတနှၢ်တူၢ်ဒီးစုၣ်ဘၣ်လီၤ.

၄၃. **ပှၤတမံၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဟဲလၢအဂၤတဖၣ်နှၣ်မ့တမ့ၢ်ဘၣ်ပှၤဟံၣ်ဖိ ဒီးပစံးလၢပှၤတမံၤခဲလၢာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၤတမံၤတပျိၤလီၤ. ပှၤမ့ၢ်ဟဲလၢထံယံၤကိၢ်ယံၤဒီးမ့ၢ်ပှၤတမံၤလီၤ. ပှၤတမံၤမ့ၢ်ဟဲ ဒီးပဖိအိၣ်နှၢ်အမှၤလီၤ.

၄၄. **ပှၤတယူၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဟးဝ့ၢ်ဟးကိၢ် ဒီးကတိၤအကိာ်ဖိုးထိၣ်ပျၢထိၣ်နှၣ်ပစံးလၢပှၤတယူၤလီၤ. ဒီးစံးဒီးအဆိလၢပှၤတယူၤပှၤတပျၢ, ပှၤတယူၤမံမိလီၤ. ပှၤတဂၤတယူၤမံမိ ဒီးကတိၤတၢ်ဖိုးထိၣ်ပျၢထိၣ်နှၣ်အမဲာ်တဆုးဘၣ်.

၄၅. **ပှၤတၢ်ဘျၣ်ဖိ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဒုးအိၣ်တၢ်လၢမၤဆူၣ်တၢ်တဖၣ်နှၣ်ပစံးလၢပှၤတၢ်ဘျၣ်ဖိလီၤ. ဒီးတလၢၤကိးလၢတမျုးလီၤ.ပှၤတၢ်ဘျၣ်ဖိနှၣ်ဂ့ၢ်အိၣ်ဒုးအိၣ်တၢ်လၢအဆူၣ်အကိၢ်ဒီးပမၤတနၢၤဘၣ်. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပှၤတၢ်ဟုၣ်ဖိတၢ်ဘျၣ်ဖိလီၤ.

၄၆. **ပှၤတူၢ်ကွၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢမၤကမၣ်တၢ် ဒီးဘၣ်တၢ်သမံသမိးနှၣ်ပစံးလၢပှၤတူၢ်ကွၢ်လီၤ. ဒီးပှၤလၢပှၤဂၤမၤကမၣ်အီၤဒီးဘၣ်တၢ်သမံ သမိးလၢဆိုးတၢ်အဃိနှၣ်ပစံးလၢပှၤတူၢ်ကွၢ်စကီးလီၤ. ပှၤတူၢ်ကွၢ်ခံဂၤနှၣ်ကဘၣ်ဒၣ်ဝဲလၢတၢ်သမံသမိးလၢပဒိၣ်အဂီၤထံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၤတူၢ်ကွၢ်ပှၤတူၢ်လဲးလီၤ. ဒီးပစံးလၢပှၤတူၢ်ကွၢ်တူၢ်ထွဲစကီးလီၤ.

၄၇. **ပှၤတူၢ်လဲး** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤတူၢ်ကွၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤခံဂၤလၢမၤကမၣ်လိာ်သး ဒီးဆိုးလိာ်အသးလၢပဒိၣ် ဒီးဘၣ်တၢ်သမံသမိးနှၣ်လီၤ.ပှၤတူၢ်ကွၢ်ပှၤတူၢ်လဲးစံးဝဲဒၣ်.

၄၈. **ပှၤတ့တၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢမၤတၢ်ဂီၤနှၣ်ပစံးလၢပှၤတ့တၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပှၤတ့တၢ်ဂီၤလီၤ. ပှၤတ့သပၢၤနှၣ်မ့ၢ်ပှၤတ့တၢ်စကီးလီၤ. ပှၤတ့တၢ်နှၣ်တ့သပၢၤ ဒီးတ့တၢ်ဂီၤလီၤ. ပှၤတ့တၢ်နှၣ်မ့ၢ်မၤတၢ် ဒီးပစံးလၢပှၤတ့တၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲလီၤ.

၄၉. **ပှၤတ့တၢးဖိ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢမၤတၢးနှၣ်ပစံးလၢပှၤတ့တၢးဖိလီၤ. ပှၤတ့တၢးဖိနှၣ်မၤတၢး ဒီးဒၢနှၣ်တၢ်လၢတၢး ပူၤနှၣ်လီၤ.

၅၀. **ပှၤတ့တလါ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢမၤဆါတလါတဖၣ်နှၣ်ပစံးလၢပှၤတ့တလါလီၤ. သုမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးတလါဒီးလဲၤဆူပှၤတ့တလါအိၣ်နှၣ်လီၤ.

၅၁. **ပှၤထံဆံၣ်မီၤကျိ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတကလှာ်အိၣ်လၢကီၢ်ပယီၤဖးဒိၣ်အဖိခိၣ်နှၣ်အကုၢ်အဂီၤဒိၣ်ဝဲ ဒီးအကလုၢ်ဒိၣ်ဝဲနှၣ်ပစံးလၢပှၤထံဆံၣ်မီၤကျိလီၤ.

မိၣ်ဘၣ်ပှၤထံဆံၣ်မီၤ အစုလီၢ်ထူးခိၣ်လီၢ်တီၤ

၅၂. **ပှၤဒုးအိၣ်နှၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤဒိးလဲအသးလၢအိၣ်နှၢ်ပှၤဂၤအဖိ ဒီးပစံးလၢပှၤဒုးအိၣ်နှၢ်ပှၤဂၤအဖိလီၤ. ပှၤဒုးအိၣ်နှၢ်ပှၤဂၤအဖိနှၣ်အိၣ်ဝဲအဘူးအလဲလီၤ. နနၢ်ထံမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးယုန့ၢ်ပှၤဒုးအိၣ်နှၢ်တၢ်တဂၤတက့ၢ်.

၅၃. **ပှၤဒုၣ်တၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအလုၢ်အလၢ်လၢတၢ်အမိၢ်အပၢ်အသနိလၢတမၤဘၣ်တၢ်လၢတၢ်ကအဲကတိၤ ဒီးတၢ်လၢအဆၢအကတိၢ်လၢလါဘၢ. ကယူၤဖၣ်ဟုလၢမနၤ ဒီးတမၤဘၣ်ကလိကဲ့ကါဘၣ်နှၣ်ပစံးလၢပှၤဒုၣ်တၢ်လီၤ. ဒီးပှၤဒုၣ်တၢ်နှၣ်ဒုၣ်တၢ်လၢနှၣ်အဖိခိၣ်အိၣ်ဒံးအါမးလီၤ.ပှၤဒုၣ်တၢ်တဖၣ်လါဘၢမ့ၢ်နံၤနှၣ်တမၤဘၣ်ကလိဘၣ်ဒီးဒုၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပှၤသံမ့ၢ်နံၤနှၣ်တမၤဘၣ်ကလိဘၣ်ဒီးဒုၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးဒုၣ်တၢ်ထူတၢ်လၢနှၣ်အဖိခိၣ်အိၣ်ဒံးအါမးလီၤ.

၅၄. **ပှၤဒူဖိ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤအိၣ်လၢဝ့ၢ်တဖၣ်နှၣ်ပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲလၢပှၤဒူဖိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပှၤဒူဖိတဝီဖိလီၤ. ပှၤဒူဖိတဝီဖိတဖၣ်နှၣ်အိၣ်ဝဲ ဒီးဒူဒီးတဝီဒီးအိၣ်လၢဒူလၢတဝီလီၤ.

၅၅. **ပှၤဒ့ံၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအိၣ်ကနၤအိၣ်လီၤဃိ ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲလၢပှၤဒ့ံၣ်လီၤ. ဒီးပစံးပဝဲလၢပှၤလီၤဃိလီၤ. ပှၤမ့ၢ်တနှၢ်ဘၣ်အ မါလၢအဖိသၣ်လံၤလံၤတ့ၤအသးပှၢ်ဒီးပှၤဂၤစံးဝဲလၢပှၤဒ့ံၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးအဒံၣ်တဒ့ဘၣ်အသးဘၣ်. မ့ၢ်ပှၤလီၤဃိလၢအမါတအိၣ်ဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပှၤအိၣ်သဘျစကီးလီၤ.

၅၆. **ပှၤဒိၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢက့ၢ်ဂီၤဂ့ၤ ဒီးပစံးလၢပှၤဒိၣ်လီၤ. ပှၤဒိၣ်ပှၤထီပစံးဒီးအဆိဒ်နှၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ဟံးန့ၢ်ပဖိပမါဒီးကွၢ်လၢပှၤဒိၣ်ပှၤထီတက့ၢ်.

၅၇. **ပှၤဖံာ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢပဃုအိၣ်ဒိးအိၣ်တၢ်တနှၢ်ဘၣ်နှၣ်ပစံးလၢပှၤဖံာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၤဖံာ်ပှၤကီလီၤ. ဒီးပစံးလၢပှၤဖံာ်ပှၤကနံစကီးလီၤ.

၅၈. **ပှၤပၢနး** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢကဲပဒိၣ် ဒီးဝဲာ်သံတၢ်ကျိၤသံတၢ်ပၢနှၣ်ပစံးလၢပှၤပၢနးလီၤ. ပှၤပၢဘီပၢနးနှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢကဲပဒိၣ်စီၤပၤနှၣ် ဒီးပၢပှၤဂၤ ဒီးပှၤဂၤတၢ်ဒဲးဘးမ့ၢ်အိၣ်နှၣ်မၤသံကျိၤသံဝဲပၢ ဒီးပစံးလၢပှၤပၢနးလီၤ. ပှၤပၢနးလၢပှၤဂၤဖိခိၣ်နှၣ် ဒီးပှၤဂၤဘၣ်ပျံၤဝဲနှၣ်မၤတၢ်ဒဲးဘးတၢ်ကမၣ်တဘူၣ်ဘၣ်.

၅၉. **ပှၤပှၢ်တၢ်သ့** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢထုးလွံးသ့ ဒီးမၤသ့ၣ်ဖးသ့ၣ်လၢလွံးမ့ၢ်ဂ့ၤ, မၤတဲာ်သ့ၣ်လၢလွံးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပှၤပှၢ်တၢ်သ့လီၤ. ဒီးပှၤမၤစ့ၤလ့ၤတၢၢ်လီၢ်ခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, စီၤခိၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤမၤဝဲသ့ ဒီးပစံးလၢပှၤပှၢ်တၢ်သ့လီၤ. ပှၤပှၢ်တၢ်သ့နှၣ်ပှၢ်စ့ၤလ့ၤတၢၢ်လီၢ်ခိၣ်သ့, ပှၢ်စ့ၤလ့ၤစီၤခိၣ်ခိၣ်

သ့,ပှ်လွးသ့ဝဲလီၤ.

၆၀. **ပှၤဖိၣ်သနူ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤရိာ်သနူဒီးဖိၣ်တလၤတနူအဘိဒီးဝံာ်စၢ်ဆၢချံခိၣ်နၣ်ပစံးလၢပှၤဖိၣ်သနူလီၤ. ပှၤဖိၣ်သနူနၣ်ဘၣ်သ့ၣ်ညါဒီးထံအကျိၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပှၤဖိၣ်သနူပှၤဖိၣ်သရီလီၤ. ပမ့ၢ်လဲၤတၢ်လၢချံဒီးယုန့ၢ်လၢပှၤဖိၣ်သနူတဂၤဒီးမၤရိာ်သနူလီၤ.

၆၁. **ပှၤဘျၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဟ့ၣ်တၢ်န့ၢ်တဖၣ်နၣ်ပစံးလၢပှၤဘျၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၤဟ့ၣ်ပှၤဘျၣ်လီၤ. ပှၤဘျၣ်တဖၣ်ဟ့ၣ်တၢ်နးကၢ. ဒီးပစံးလၢပှၤဘျၣ်ပှၤလွဲၤစကီးလီၤ.

၆၂. **ပှၤမၤကိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအတၢ်ကိၣ်တၢ်ဖှဒီးဖိမံသအၢမံဝဲ ဒီးတၢ်အိၣ်ဆါအိၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢပှၤမၤကိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၤမၤကိၣ်မၤဖှလီၤ. ပှၤမၤကိၣ်တဖၣ်နၣ်ဆါထဲကိၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးဒီးအဆိလၢပှၤမၤကိၣ်ပှၤမၤနီလီၤ.

၆၃. **ပှၤမၤစံာ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢမၤဘှ ဒီးထူစံာ်လၢပနၢ်နၣ်ပစံးလၢပှၤမၤစံာ်လီၤ. တလၢၢ်တဖၣ်နၣ်ကဲလၢပှၤမၤစံာ်အါမးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၤမၤစံာ်မၤပှဲၤလီၤ.

၆၄. **ပှၤမၤညၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤတငါဖိလၢဆဲးနိာ်မၤစၢၤလၢဘၣ်နၢ်ညၣ် ဒီးတၢ်ဆါဝဲန့ၢ်အပှၤအကလံၤ ဒီးပစံးလၢပှၤမၤညၣ်လီၤ. ပှၤမၤညၣ်နၣ်မၤန့ၢ်ညၣ်ဒီးဆါဝဲဒီးအိၣ်ညၣ်အပှ့ၤလီၤ. ပှၤမၤညၣ်နၣ်အိၣ်ညၣ်အပှ့ၤလီၤ.

၆၅. **ပှၤမံဆူၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢထုဃး ဒီးမံကဲဒီးတၢ်မိၣ်မံအသးနးဝဲနၣ်ပစံးလၢပှၤမံဆူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၤမံဆူၣ်ဟိၣ်ဃးလီၤ. ပှၤမံဆူၣ်ဟိၣ်ဃးနၣ်မံနးကၢ. တၢ်တမိၣ်ဂဲၤထၢၣ်ဘၣ်အသးဘၣ်.

၆၆. **ပှၤမံၤ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်တကလုာ်အကၠၢ်အဂီၤလီၤက်လၢပှၤကညီဒီးအခိၣ်အိၣ်တကဗိာ်ဓိၤ ဒီးပစံးလၢပှၤမံၤလီၤ. ဒီးအိၣ်လၢအါတ်ပှၢ်လၢ်ကျါနၣ် ပယီၤအိၣ်ဝဲဒ်အိၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအညၣ်အသိးလီၤ. ဒီးတလၢၢ်ကိးလၢငိၣ်လီၤ. ပှၤမံၤနၣ်အခိၣ်အိၣ်တကဗိာ်ဓိၤ ဒီးတှၤလီၤယံၤနၣ်ဂဲၤဆၢထၢၣ်တနၢ်ဘၣ်လီၤ. ပှၤမံၤပှၤပျိၤစံးဝဲဒၣ်.

၆၇. **ပှၤမၢၣ်သလၢၣ်** နၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢပှၤပၢၣ်သလၢၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဖှၣ်လၢဘိၣ်ဝဲတဖၣ်နၣ်ပစံးလၢပှၤပၢၣ်သလၢၣ်လီၤ.ပတစံးဘၣ်လၢပှၤမၢၣ်သလၢၣ်ဘၣ်.

၆၈. **ပှၤမှာ်ကွၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢယုတၢ်ကမၣ်လၢပှၤဂၤအလီၤဒီးလိာ်ကွၢ်ကဲဝဲနၣ်ပစံးလၢပှၤမှာ်ကွၢ်လီၤ. ပှၤမှာ်ကွၢ်နၣ်ယုတၢ်ကမၣ်လၢပှၤဂၤအလီၤကဲဒီးလိာ်ကွၢ် ဒီးပှၤဂၤနၣ်မှာ်န့ၢ်အီၤဒီးပစံးလၢပှၤမှာ်ကွၢ်လီၤ.

၆၉. **ပှၤမုၣ်ကနီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢကူထိၣ်နံၣ်လၢအဝၤတအိၣ်ဒံးဘၣ်နၣ်ပစံးလၢပှၤမုၣ်ကနီၤလီၤ. ပှၤမုၣ်ခိၣ်မုၣ်ကနီၤနၣ်အဝၤတအိၣ်ဒံးဘၣ်. ပှၤမုၣ်ခိၣ်ပှၤမုၣ်ကနီၤစံးဝဲဒၣ်.

၇၀. **ပှၤမုၣ်ခွါ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအိၣ် ဒီးအလံၢ်တစဲးအထုၣ်တစဲးဒီးပစံးလၢပှၤမုၣ်ခွါလီၤ. ပသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးတနီၤနီၤနၣ်အလံၢ်အိၣ် ဒီးအနၢ်တအိၣ်ဘၣ်. မၤဗိာ်ခွါအသးလီၤ. ဒီးတနီၤနီၤနၣ်အထုၣ်အိၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးအနၢ် ဒီးမၤဗိာ်မုၣ်အသးလီၤ. ဒီးပစံးလၢပှၤမုၣ်ခွါလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးပတထံၣ်ဘၣ်ပဝဲနီတခိၣ်ဘၣ်. ပသးပှၢ်စံးဝဲလီၤ. ဒီးထံၣ်ဝဲလၢတလၢၢ်တဖၣ်နၣ်အိၣ်ဝဲတဂၤဂၤလီၤ.

၇၁. **ပှၤမုၣ်ပှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ထိရိၤပှၤအိၣ် ဒီးအဝၤနၣ်ပစံးလၢပှၤမုၣ်ပှၢ်ခဲလာာ်လီၤ. ဒီးပှၤဗိာ်မုၣ်လၢသးပှၢ်ဝဲနၣ်ပစံးစကီးလၢပှၤမုၣ်ပှၢ်လီၤ.

၇၂. **ပှၤရှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီနီၢ်နီၢ်လၢတလီၤဆူၣ်လီၤမှိဘၣ်ဆူပှၤကလုာ်အဂၤနၣ်ပစံးလၢပှၤရှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးအဆိလၢပှၤရှၢ်ထံးလီၤ. ပှၤနီၢ်စၢ်ပှၢ်ရှၢ်ထံးမ့ၢ်ထဲယၤတဂၤလီၤ. ပှၤဂၤတဖၣ်လီၤစၢၤလီၤသွဲၣ်ဆူပှၤကလုာ်အဂၤတနီၤလံ.

၇၃. **ပှၤရှၢ်ကွံာ်အသး** နၣ်မ့ၢ်စီၤသီတဖၣ်ကူတၢ်ဘိဝံၤဒီးကူထိၣ်ကၠၤအဃၣ် ဒီးပစံးလၢပှၤရှၢ်ကွံာ်အသးလီၤ. ပှၤတဂၤကဲလၢစီၤသီတကဲဘၣ် ဒီးကဲကၠၤဝဲလၢပှၤရှၢ်ကွံာ်အသးလီၤ. ပှၤမ့ၢ်လှာ်လီၤကွံာ်တၢ်ဘိလၢအလီၤဒီးမ့ၢ်ပှၤရှၢ်ကွံာ်အသးလီၤ.

၇၄. **ပှၤလးပှၤလါ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢမၤလီၤဆီအသးနၣ်ပစံးလၢပှၤလးလီၤ. ပှၤလၢတအဲၣ်ဖိတအဲၣ်မါတအဲၣ်အမိၢ်အပၢ်အပုၢ်အဝဲၢ်အတံၤအသကိး ဒီးပစံးလၢပှၤလးလီၤ. ပှၤတဂၤတအဲၣ်မိၢ်တအဲၣ်ပၢ်ဘၣ်. မ့ၢ်ပှၤလးပှၤလါလီၤ. ပှၤဒ်နၣ်တဖၣ်. ပှၤလၢအအၢနၣ်မ့ၢ်ပှၤလးလီၤ. ပှၤလၢအဲၣ်မ့ၢ်ဟံၢ်ယီၤနၣ်မ့ၢ်ပှၤလးစကီးလီၤ. ပှၤလးပှၤလါ, ဖိဒိၣ်တသ့ၣ်ညါ, မၢ်တသ့ၣ်ညါ, ထိရိၤန့ၢ်လၢမါလီၤ.

၇၅. **ပှၤလး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢပံာ်တဖၣ်နၣ်ပစံးလၢပှၤလးစကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၤပံာ်ပှၤလးလီၤ. ပှၤပံာ်ပှၤလးတဂၤစဃ့အိၣ်အတၢ်တနၢ်ဘၣ်.

၇၆. **ပှၤလၢဃၢ်ဃၢၢ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢတဒိဘူးဒီးတံၢ်ဘၣ်ဒီးပှၤတဖၣ်နၣ်ပစံးလၢပှၤလၢဃၢ်ဃၢၢလီၤ. ပှၤလၢဃၢ်ဃၢၢတဖၣ်နၣ်အဲၣ်ဒ်သုအဲၣ်လီၤသုသးအသိးတကၠၢ်. ပှၤလၢဃၢ်ခိၣ်ပှၤလၢဃၢ်ဃၢၢစံးဝဲဒၣ်.

၇၇. **ပှၤလၢဝံၤလၢထး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်လၢကိၢ်ပယီၤဖးဒိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢကိၢ်ပယီၤဖးဒိၣ်အဖီခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပှၤလၢဝံၤလၢထးလီၤ. ပှၤလၢဝံၤလၢထးနၣ်မ့ၢ်အိၣ်လၢတဝဲၢ်အဖီခိၣ်ယံၤဝဲ ဒီးပစံးလၢပှၤလၢဝံၤလၢထးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီလီၤ. ပှၤလၢဝံၤလၢထးနၣ်မၤမ့ၢ်မၤဘူးလီၤ.

၇၈. **ပှၤလုကိာ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢကတိၤကြိကြိတၢ်သ့တ

ၽၼ်ၼႃႉတၢၵ်ႇမွၵ်ႇၽိၼႆ ဢိူးၸႂ်းဝဵၼ်လၢၽႃးဢိၼ် ဢိူးပၸႂ်းလုၵ်ႈဢွၼ်လီႉ. ပွႃလုၵ်ႈဢွၼ်လုယိူၼ်ႉၼႃႉပွႃႇၼွၼ်ဢီႇတသွႃၵၼ်. ဢိူးပၸႂ်းလၢပွႃလုပွႃတယွႃႇၵႄႈလီႉ.

၇၉. **ပွႃလုၵ်ႈတၢၵ်ႇဝီ** ၼႃႉမွၵ်ႇပွႃလၢမႃးၼွၼ်ၶႃႈၽုၼ်ႉၶႃႈ ဢိူးမႃ ပျၢၼ်ရိူၼ်ၼႃႉၵူးသီၶၼ် ဢိူးထုၵၽၼ်တၢၵ်ႇၼႃႉပၸႂ်းလၢပွႃလုၵ်ႈ တၢၵ်ႇဝီလီႉ. ပွႃလုၵ်ႈတၢၵ်ႇဝီၼႃႉထီရီႈပွႃလၢမႃးၼွၼ်ၶႃႈၽုၼ်ႉၶႃႈ လၢတၢၵ်ႇသွႆၼ်ၼႃႉမွၵ်ႇပွႃလုၵ်ႈတၢၵ်ႇဝီလီႉ.

၈၀. **ပွႃဝီႈတပီႈ** ၼႃႉမွၵ်ႇပွႃလၢဢိၼ်တရႃးတၢၵ်ႇၼႃႉပၸႂ်း လၢပွႃဝီႈတပီႈလီႉ. ပွႃဝီႈတပီႈပဢိၼ်ၼႃႉဢိၼ်တရႃးပဢိၼ် လီႉ. ဢိူးမွၵ်ႇပဢိၼ်ဢၶႃႇဢပွႃလၢဢိၼ်တရႃးပဢိၼ်လီႉ.ပွႃဝီႈ တပီႈပဢိၼ်ဢိၼ်သၢသႂ်ညႃလီႉ.

၈၁. **ပွႃသၼႃး** ၼႃႉမွၵ်ႇပွႃလၢပထီၼုၼ်ဢႃဢီႈလၢပသႃးႁွႃ ဢီႈၼႃႉပၸႂ်းလၢပွႃၼုၼ်ဢႃသၼႃးလီႉ. ပွႃသၼႃးဝီၼႃႉပသႃး ႁွႃဢီႈၼႃးၵႃ. ဢိူးပၸႂ်းဢိူးဢသီလၢပွႃသၼႃးပွႃၼုၼ်ဢႃလီႉ.

၈၂. **ပွႃသၵျူး** ၼႃႉပတၸႂ်းၵၼ်. ပၸႂ်းလၢပွႃသ ၵျူလီႉ. ဢိူးမွၵ်ႇပွႃလၢဢသႃးၼ်သီးလၢတပွၵ်ႇၸၢၵ်ႇၼႃႉၵ်ႇလိူဝ်ၵၼ်ဢသႃး ၼႃႉလီႉ.

၈၃. **ပွႃသႃးၵမီႈ** ၼႃႉမွၵ်ႇပွႃလၢပဢႅၼ်ဢီႈၼႃႉပၵီးလၢ ပွႃသႃးၵမီႈလီႉ. ဢိူးၵၼ်တၸၸမွၵ်ႇပၵီးပဝီပမႃလၢပွႃ သႃးၵမီႈလီႉ. ပွႃသႃးၵမီႈၼေတၢၵ်ႇသၼ်ဝႂ်ႈၸသႃးၵႃ. ဝီ ဢိၼ်မွႃၸျ. ပွႃသႃးၵမီႈသွၼ်ၼေလဲႈဢိၼ်သၵီးပွႃမိၼ်. သွတလဲႈဢိၼ်သၵီးပွႃမွၵ်ႇသွတဢႅၼ်ၵၼ်ပွႃၵၼ်ၼေ.

၈၄. **ပွႃသႂ်ၸုၼ်မီႈၵျိ** ၼႃႉၼ်ပွႃထႂ်သႂ်ၼ်မီႈၵျိဢသီးလီႉ. ဢိူးမွၵ်ႇပွႃလၢဝႂ်ႈလၢထႃးတၵလွၵ်ႇဢၵွၵ်ႇဢၵီႈဢိၼ်ဝဵ ဢိူးဢ ၵလုၵ်ႇဢိၼ်ဝဵ ဢိူးပၵီးလၢပွႃသႂ်ၸုၼ်မီႈၵျိလီႉ. ဢိူးပွႃတ ၼီႈၼီႈၵီးလၢပွႃထႂ်သႂ်ၼ်မီႈၵျိလီႉ.

၈၅. **ပွႃသူမိၼ်** ၼႃႉမွၵ်ႇၵယဵၵ်ႇပွႃလၢႁီၼ်မိၼ်ၸျႃဢိၵုၼ် ညႃဢၵလွၵ်ၵလွၵ်လၢတမွၵ်ႇၵၼ်ၵၸၵ်ႇယုၼ်ရွႃးယရႃးဢ ပျၢၵ်ႇဢၵီၼ်ၼႃႉပၸႂ်းလၢပွႃသူမိၼ်ဝီလီႉ. ဢိူးပၸႂ်းဢိူးဢသီ လၢပွႃသူမိၼ်ပွႃဝႃမွၵ်လီႉ. ပွႃသူမိၼ်ဢိၼ်လၢႁီၼ်မိၼ်ၸျႃ ဢမိူဢႃၵလွၵ်လီႉ.

၈၆. **ပွႃသွထႂ်** ၼႃႉမွၵ်ႇပွႃလၢဢၸလိူၼ်ႉယူးမိၼ်လီႈတီႈဢိူး ပၸႂ်းလၢပွႃသွထႂ်လီႉ. ဢိူးပွႃတၼီႈၼီႈၸႂ်းဝဵၼ်လၢပွႃသဲထႂ် လီႉ.ပွႃသွထႂ်ၼႃႉဢၵျိၼ်ဢႃဢၸဢႃဝဵလီႉ. ပွႃသွထႂ်ၼႃႉ ဢိၼ်ဢိူးဢၸလိူၼ်ႉမိၼ်မိၼ်ဢိူးဢၵွၵ်ႇဢပွႃလီႉ.

၈၇. **ပွႃသိၼ်တၢၵ်ႇသွ** ၼႃႉမွၵ်ႇပွႃလၢၼုးၼႅၼ်ပွႃလၢတၢၵ်ႇၸႂ်းတၢၵ်ႇ ၵတီႈဢၵွၵ်ႇဢပီၵ်ႇသွ ဢိူးမႃပၵျူးၸႃးမႃတၢၵ်ႇတီႈတၢၵ်ႇလီႈၼ် ဢႂ်ႈၼ်ၼႃသွ ဢိူးမႃပွႃၵႃမႃတၢၵ်ႇလၢဢၵွၵ်ႇၼ်ဢႂ်ႈၼ်ၼႃသွဢိူးပ ၸႂ်းလၢပွႃသိၼ်တၢၵ်ႇသွလီႉ. ပွႃသိၼ်တၢၵ်ႇသွၼႃႉမွၵ်ႇသရၼ်ဢိူး မႃးမႃးၼႃႉမွၵ်ႇဝဵလၢပွႃသိၼ်တၢၵ်ႇသွဢိူးၵဝဵလၢသရၼ်လီႉ.

၈၈. **ပွႃႁႂ်တူၼ်** ၼႃႉမွၵ်ႇၵီႈလၢသူၼႃႉဢိၼ်လၢၵိၵ်ႇႁႂ်ၼူ ဢိူးပၵီးလၢပွႃႁႂ်တူၼ်လီႉ. ပွႃႁႂ်တူၼ်ၼႃႉမွၵ်ႇၵီႈလၢသူ ၼႃႉလီႉ. ပွႃႁႂ်တူၼ်ဝီတၽၼ်ဢိၼ်လၢဝွၵ်ႇတဝဵၵ်ႇပူႃဢႃမႃး လီႉ.

၈၉. **ပွႃႁူတၢၵ်ႇ** ၼႃႉမွၵ်ႇပွႃလၢမႃလုၵ်ႇမႃထႃလၢပွႃမႃၵူၼ် ထိၼ်ၵွႃပွႃသႂ်ၼႃႉပၸႂ်းလၢပွႃႁူတၢၵ်ႇလီႉ. ပွႃၵညီတုႃ ႁူထိၼ်ၵွႃလိူဝ်ဢသႃးၼႃႉပွႃႁူတၢၵ်ႇတၽၼ်ၼႃႉမႃလုၵ်ႇဢုၼ် ထႃ,ပိုၵ်ႇဢႃပိုၵ်ႇမီႈ,ၸၼ်ၵျူၼ်ဢူမီလီႉ.

၉၀. **ပွႃဢၵီ** ၼႃႉမွၵ်ႇပွႃဢပဵၼ်လၢပယွတၢၵ်ႇတၼူၵ်ႇၵၼ်ၼႃႉ ပၸႂ်းလၢပွႃဢၵီလီႉ. ပွႃဢၵီၼႃႉပယွတၢၵ်ႇတၼူၵ်ႇၵၼ် ဢိူး မႃၵီဢသႃးလီႉ. ပွႃပဵၼ်ပွႃဢၵီၸႂ်းဝဵၼ်.

၉၁. **ပွႃဢၶလႂ်** ၼႃႉမွၵ်ႇပွႃလၢၵတီႈၵၵျူးၵၵျူၼ်လီ တၢၵ်ႇဝႃတၢၵ်ႇၼႃႉပၸႂ်းလၢပွႃဢၶလႂ်လီႉ. ပွႃဢၶလႂ်တၽၼ် ၼႃႉၵတီႈၵၵျူးၵၵျူၼ်တၢၵ်ႇၼႃးၵႃ. ဢိူးပၸႂ်းလၢပွႃၵလႂ် ၸၵီးလီႉ.ပွႃၼႃႉတမွၵ်ႇၵၼ်ပွႃဝႃၵၼ်.မွၵ်ႇပွႃဢၶလႂ်လီႉ.

၉၂. **ပွႃဢၸိၼ်** ၼႃႉမွၵ်ႇပွႃလၢမႃတၼူၵ်ႇဢိၼ်တၵဵဢိူးၵူၵုၼ် သီးယွၼ်ၼႃႉပၸႂ်းလၢပွႃဢၸိၼ်လီႉ. ပွႃဢၸိၼ်ပွႃဢယွၼ် တၽၼ်ၼႃႉတဢိၼ်ၵၼ်ဢီၵၼ် ဢိူးၵူၵုၼ်သီးယွၼ်ဝဵလီႉ.

၉၃. **ပွႃဢဝဵ** ၼႃႉမွၵ်ႇပွႃၵႃဢတၢၵ်ႇၼႃႉပၸႂ်းလၢပွႃဢဝဵ လီႉ. ဝိူဝ်မုၼ်တၵႃၼႃႉမွၵ်ႇပွႃဢဝဵလီႉ. လဲႈမႃၵၼ်ၵူးတ ဝႃ. ၼဝဵ,ၸဝဵ,ပွႃဝဵ,ပွႃဢဝဵၸႂ်းဝဵၼ်.

၉၄. **ပွႃဢဝဵ** ၼႃႉမွၵ်ႇပၸႂ်းပွႃၵႃတၵႃ ဢိူးပၸႂ်းလၢပွႃဢဝဵ ၼႃႉတၵႃလီႉ. ပွႃဢဝဵၼႃႉတၵႃၵၢၼ် ဢိူးတမႃၵၼ်တၢၵ်ႇ ၵၼ်. ပွႃဢဝဵၼႃႉတၵႃ, ပွႃဢဝဵဢႂ်ႈတၵႃ, ၶၵႃ ၼႃႉမႃဢ မႃတၢၵ်ႇတၵွၵ်ႇ.

၉၅. **ပွႃဢႂ်ဝီ** ၼႃႉမွၵ်ႇပွႃသႂ်းယိၼ်မုၵ်ႇယႃဝီၼႃႉပၵီးလၢ ပွႃဢႂ်ဝီလီႉ. ဢိူးပၸႂ်းဢိူးဢသီလၢပွႃဢႂ်ဝိပြုၵ်ႇဝီလီႉ. ပွႃဢႂ် ဝိပြုၵ်ႇဝီၼႃႉမွၵ်ႇပွႃသႂ်းယိၼ်မုၵ်ႇယႃဝီလီႉ. ပွႃဢႂ်ဝိပြုၵ်ႇဝီၼႃႉ ဢိၼ်လၢၼူသဝီလၢမူမိၼ်တၶီၸႂ်းဝဵၼ်.

၉၆. **ပွႃဢိၼ်ၾိၼ်** ၼႃႉမွၵ်ႇပွႃလၢႁဵဢိၼ်တပူႃယီဢႃၵႃဢိူး ပၸႂ်းလၢပွႃဢိၼ်ၾိၼ်လီႉ. ပွႃဢိၼ်ၾိၼ်ၼႃႉမွၵ်ႇၵၵူၼ်ထိၼ် ၵႃထိၼ်ၵၸၵ်ႇယွႃလီႉ.

၉၇. **တပွႃ** ၼႃႉမွၵ်ႇၵပိုႃဢသီလီႉ. ဢိူးမွၵ်ႇပွႃသႂ်းသႃ ထၢၼ်သွၼ်းၵၼ်ၼႃးၶီႈ ဢိူးပၸႂ်းလၢသႃထၢၼ်ၵပိုႃသႃထၢၼ် ၵပွႃလီႉ. ဢိူးၸယွၼ်ပိၼ်ပူၼႃႉပၵီးဢိူးဢသီလၢၵပိုႃၵ ပွႃၸၵီးလီႉ. ဢိူးပၸႂ်းလၢၸပိုႃၸပွႃၸၵီးလီႉ.

၉၈. **ၸပွႃ** ၼႃႉမွၵ်ႇၸပိုႃဢသီလီႉ.ဢိူးမွၵ်ႇၸယွၼ်ပိၼ်ပူဢသႃး ၼႃႉပၸႂ်းဢိူးဢသီလၢၸပိုႃၸပွႃလီႉ. ၸပိုႃၸပွႃၸႂ်းဝဵၼ်.

၉၉. **ၸပွႃသိၼ်** ၼႃႉမွၵ်ႇပွႃလၢမူႃသႂ်း ဢိူးဢမဵၼ်ၶႂ်းသူဝဵ, တုႃဢမဵၼ်ၶႂ်းသူၵျူ ဢိူးပၸႂ်းလၢဢမဵၼ်ၸပွႃထိၼ်လီႉ. ပွႃ တၵႃမူႃသႂ်းဢမဵၼ်တၸပွႃထိၼ်ၼ်းၵၼ်. မႃၵၼ်ၵူးဢီႈ တဝႃ. ဢိူးပၸႂ်းလၢတပွႃထိၼ်ၸၵီးလီႉ. ထီရီႈပွႃမဵၼ်ၶႂ်း သူၵျူၵွႃဝဵၼႃႉပၸႂ်းလၢဢမဵၼ်ၶႂ်းသူၸပွႃထိၼ်လီႉ. ဢိူးပ ၸႂ်းလၢသပွႃထိၼ်ၸၵီးလီႉ.

၁၀၀. **စပှၤတၢ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်တမိၣ်မံဘၣ်ပသးဒီးပစံးလၢပမဲာ်သၣ်စပှၤတၢ်လီၤ. လၢမနၤနၣ်စတမံဘၣ် ဒီးစမဲာ်မၤသးစပှၤတၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသပှၤတၢ်ဒီးတပှၤတၢ်လီၤ.

၁၀၁. **စပှၤထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်စပှၤထိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမံဒီးပဂဲၤဆၢထၢၣ်တၢ်တမိၣ်မံလၢၤဘၣ်ပသး ဒီးပစံးလၢပမဲာ်စပှၤထိၣ်စပှၤထိၣ်လီၤ.စပှၤထိၣ်စပှၤထိၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၀၂. **တပှၤ ဒီး စပှၤ** ၃်သိးသိးလီၤ. ဒီးတပှၤနၣ်မ့ၢ်တပှိၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်စဃာ်ပိၣ်ပှ့လၢအိၣ်ဖှိၣ်ဝဲနၣ်လီၤ. တပှိၤတပှၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၀၃. **တပှၤတၢ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်တမိၣ်မံဘၣ်ပသး ဒီးပစံးလၢပမဲာ်တပှၤတၢ်လီၤ. လၢမနၤနၣ်တၢ်တမိၣ်မံဘၣ်စသးဒီးစမဲာ်မၤသးတပှၤတၢ်လီၤ.

၁၀၄. **တပှၤထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပမဲာ်ခံးသူဘျါကှၤဒီးပစံးလၢပမဲာ်တပှၤထိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအမဲာ်ခံးသူတတပှၤထိၣ်ဒံးဘၣ်. မၤဘၣ်ဘူးအီၤတဂ့ၤ.

၁၀၅. **မဲာ်ပှၤ** နၣ်မ့ၢ်ပမဲာ်ချံနၣ်ပစံးလၢမဲာ်ပှၤလီၤ. ပှၤကညီအမဲာ်ပှၤတုၤဖျိးထိၣ်ဒီးအကစၢ်တထံၣ်လၢၤဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢမဲာ်သၣ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢမဲာ်သၣ်မဲာ်ပှၤစကီးလီၤ. ပှၤကညီမဲာ်သၣ်မဲာ်ပှၤနၣ်ဝါဒီးဖျၣ်ဝဲလီၤ.

၁၀၆. **မဲာ်ပှၤ** နၣ်မ့ၢ်ပ၀ိၣ်အကညီၤလၢအိၣ်ဒီးပ၀ိၣ်ဒီးပ၀ိၣ်မၤအကွၢ်အစုလီၢ်ခိၣ်ခိၣ်နၣ်ပစံးလၢပ၀ိၣ်မဲာ်ပှၤလီၤ. ပှၤလၢပ၀ိၣ်ဟ်လီၤလၢမဲာ်သၣ်မဲာ်ပှၤနၣ်ဘၣ်မၤတၢ်တီတီလီၤ. မၤတၢ်မ့ၢ်တတီဘၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဆါကၤ.

၁၀၇. **အပှၤ** နၣ်မ့ၢ်ပ၀ိၣ်အကျံအပှဲၤ, ပ၀ိၣ်အပျဲၢ်နၣ်ပစံးလၢပ၀ိၣ်အပှၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပ၀ိၣ်အခ့အပှၤလီၤ. ပ၀ိၣ်တဂၤအခ့အပှၤသဲၣ်သမိးလီၤ.

၁. **ပှ်ၢ်** နၣ်မ့ၢ်သိကွၢ်လိၣ်နၣ်ပဝ့ၤဒီးကဲလၢအထံမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟ့ာ်ကွၢ်လိၣ်နၣ်ပဝ့ၤထိၣ် ဒီးကဲထိၣ်လၢအထံမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကနဲဃိးနၣ်ပဖီ ဒီးကဲလၢအထံမ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးလၢပှ်ၢ်ထိၣ်လီၤ. သိတလိၣ်စဲာ်ဒီးပှ်ၢ်ဝဲလီၤ. ဝ့ၤပှ်ၢ်ထိၣ်ဟ့ာ်ကွၢ်လိၣ်တလိၣ်နၣ်ပကသိသံးနာ်ဆၣ်လီၤ.

၂. **ပှ်ၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပဒိးန့ၢ်တၢ်ထံစီဆုံလၢဖိဝါပှၤဒီးပစံးလၢပှ်ၢ်လီၤ. ပှ်ၢ်နၣ်မ့ၢ်ပအဲၣ်ဒီးတၢ်ထံစီဆုံ ဒီးပလှလီၤလၢဖိဝါပှၤနၣ်ဒီးပဒိးန့ၢ်ထံဆုံလီၤ. လၢအဖိလာ်နၣ်ပဒိးထိၣ်ဒီးတၢ်ပှၤတၢ်လီၢ် ဒီးထံအဆုံနၣ်လီၤဝဲလၢဖိဝါအဖိ လာ်ဆူတၢ်ပှၤတၢ်လီၢ်ဒီးထံဒ့နၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကမုံၤ ဒီးတၢ်ကမုံၤလီၤဝဲတသ့ဘၣ်နၣ်အိၣ်လီၤတဲာ်လၢဖိဝါအပှၤဒီးပ စံးလၢပပှ်ၢ်ထံလီၤ. ပအဲၣ်ဒီးထံအဆုံဒီးပပှ်ၢ်လၢဖိဝါပှၤလီၤ. တလၢၤပှ်ၢ်နံၣ်သိထံလၢဖိဝါပှၤလီၤ.

၃. **ပှ်ၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပဟၢဖၢဆါလၢအနးကတၢ်နၣ်ပစံးလၢပှ်ၢ်လီၤ. စဟၢဖၢမ့ၢ်ပှ်ၢ်ဒီးဆါဝဲဒ်အ့ၣ်ထုးအသိးမၤသးဆါဆါကလဲာ်နၣ်ပစံးလၢပှ်ၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤစံးဝဲလၢအဟၢဖၢပှ်ၢ်နးကၤ. ပှ်ၢ်ကွးကွးစံးဝဲဒၣ်. ၃်ပစံးတၢ်အသိးမၤသးဆါစုးစုးစံးဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှ်ၢ်လဲးပှ်ၢ် ပှ်ၢ်လီၤ. စဟၢဖၢပှ်ၢ်လဲးနးကၤ. စဟၢဖၢပှ်ၢ်ပှ်ၢ်နးကၤစံးဝဲဒၣ်.

၄. **ပှ်ၢ်** နၣ်မ့ၢ်တနံၣ်လၢအလီၢ်ခံပှၤကွဲာ်ခံနံၣ်တနံၣ်နၣ်ပစံးလၢပှ်ၢ်တနံၣ်လီၤ. လၢမငါလၢပှ်ၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၅. **ပှ်ၢ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆါလၢစ့ၢ်ဝဲဒီးဆါအါဝဲနးထိၣ်တထံၣ်စၢ်လီၤတထံၣ်အသိး ဒီးပစံးလၢပှ်ၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပှ်ၢ်ကွးကွး, ပှ်ၢ်ဖွဲးဖွဲးပစံး၃်နၣ်လီၤ. စဝ့တဖျာၣ်ဆါအ့ၣ်ထုးဒီးစ့ၢ်ပှ်ၢ်ဝဲကွးကွးလီၤ. တၢ်ဒ့အ့ၣ်တၢ်ဆါပှ်ၢ်ဖွဲးဖွဲးလီၤ.

၆. **ပှ်ၢ်** နၣ်ပမၤဒီး"*က*" ပမၤဒီး"စ" ပမၤဒီး"*တ*". ပမၤဒီး"*သ*"လီၤ. ကပှ်ၢ်,စပှ်ၢ်, တပှ်ၢ်, သပှ်ၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၇. **ပှ်ၢ်ကွ်ၢ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်မိၣ်သ့ၣ်ညါပသးလၢစ့အဂ့ၢ်အပီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤစၢ်တဂ့ၤစၢ် ဒီးပမၤပှ်ၢ်ထိၣ်လၢမ့ၣ်မ့ၤလၢတမဲာ်ထိဂ့ာ်လၢဃိနၣ်ပစံးလၢပပှ်ၢ်ကွ်ၢလီၤ. စ့တဘးမ့ၢ်ဂ့ၤစၢ်တဂ့ၤစၢ်မၤတမဲာ်ထိပှ်ၢ်ကွ်ၢ ဒီးပသ့ၣ်ညါလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှ်ၢ်ကွ်ၢရၤကွ်ၢလီၤ.

၈. **ပှ်ၢ်ကွံာ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ကွၢ်လိၣ်လၢပဟ် ဒီးဘၣ်စိၣ်ကဲထိၣ်လၢအထံနၣ်ပစံးလၢပှ်ၢ်ကွံာ်လီၤ. အံသၣ်တရိၣ်ဘၣ်စိၣ်ဒီးထံဒီးပှ်ၢ်ကွံာ်လၢာ်လံ. စ့ၣ်ကွၢ်လိၣ်ဘၣ်စိၣ်ဒီးထံပှ်ၢ်ကွံာ်စကီးလီၤ.

၉. **ပှ်ၢ်ဃိး** နၣ်မ့ၢ်ပဟံးန့ၢ်ဃိးအစီထံဒီးပဝ့ၤပှ်ၢ်ထိၣ်လၢသပၢၤပှ့ဒီးပဟံးန့ၢ်အစီထံလၢပလှလီၤဆူတၢ်ကံးညာ်အပှၤဒီးလီၤဝဲဆူပှိၤပှ့ထဲအစီထံစီၤနၣ်ပစံးလၢပပှ်ၢ်ဃိးလီၤ. ပှ်ၢ်ဃိးနၣ်ထဲအစီထံစီၤ ဒီးဃိးအ့ၣ်တဖၣ်နၣ်ကွံာ်တ့ၢ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှ်ၢ်ဃိးပှ်ၢ်ဃိၤလီၤ.

၁၀. **ပှ်ၢ်ထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖံၣ်စၢ်အိၣ်ထိၣ်ပြံကဒံနၣ်ပစံးလၢအဖံၣ်ပှ်ၢ်ထိၣ်လီၤ. ဆီတဘ့ၣ်အဖံၣ်ပှ်ၢ်ထိၣ်လၢအဟၢဖၢပှ့ပြံကဒံလီၤ.

၁၁. **ပှ်ၢ်ထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ကိၢ်ဘၣ်သိ ဒီးကဲထိၣ်လၢအထံမ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၣ်ကိၢ်ဘၣ်ဟ့ာ် ဒီးကဲထိၣ်လၢအထံမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပှ်ၢ်ထိၣ်လီၤ. သိဘၣ်ဒီးမ့ၣ်ပှ်ၢ်ထိၣ်လံ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှ်ၢ်ထိၣ်ပှ်ၢ်ထိၣ်လီၤ. ဟ့ာ်နၣ်ဘၣ်မ့ၣ်ဒီးပှ်ၢ်ထိၣ်ရဲးရဲးလီၤ.

၁၂. **ပှ်ၢ်ပှ်ၢ်ပှ်ၢ်ပှ်ၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမ့ၣ်ပှ်လဲၤတၢ်တချာၣ်ဒီးပစံးလၢလဲၤတၢ်ပှ်ၢ်ပှ်ၢ်ပှ်ၢ်ပှ်ၢ်လီၤ.ပှၤမ့ၣ်ပှ်တဂၤလဲၤတၢ်ပှ်ၢ်ပှ်ၢ်ပှ်ၢ်ပှ်ၢ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးလၢပှိၤပှ်ၢ်ပှိၤပှ်ၢ်စကီးလီၤ.

၁၃. **ပှ်ၢ်ရဲကဒဲ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ကိၢ်လၢသ့ကီပှၤနၣ်ကိၢ်ဘၣ်ပှၤဆါ ဒီးပစံးလၢတၢ်ကိၢ်ပှ်ၢ်ရဲကဒဲလီၤ. တၢ်ကိၢ်ပှ်ၢ်ရဲကဒဲနၣ်ပအိၣ်လၢတၢ်ကိၢ်ကျါတကဲဘၣ်.

၁၄. **ပှ်ၢ်ရဲးရဲး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ပှ်ၢ်ကဲထိၣ်လၢအထံဒီးယွၤဝဲရဲး

ရဲးဒီးပစံးလၢပှၢ်ရဲးရဲးလီၤ. သိပှၢ်ရဲးရဲးဒီးကဲထီၣ်လၢအ ထံခဲလၢာ်လီၤ.

၁၅. **ဖှၢ်လဲး** နၣ်မ့ၢ်ပကီးပှၢ်ဒီးအဆိဒီးပစံးလၢပှၢ်လဲး လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟၢဖၢဆါဝဲနးနးကလာ်ဒီးဆါဆဲးထီၣ်ဒ်သိ ပှၢ်ကလာ်ထီၣ်အသိးန့ၣ်ပစံးလၢဟၢဖၢပှၢ်လဲးလီၤ. စဟၢ ဖၢပှၢ်လဲးနးကၢ.

၁၆. **ဖှၢ်အီထံ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဒီးန့ၢ်ထံစီဆှံလၢဖိဝါပှၤ ဒ်တၢ်ကမှံၤသုတအိၣ်တဂ့ၤ ဒီးလူလီၤထံလၢဖိဝါပှၤဒီး ဒီးထီၣ်သပၢၤလၢဖိဝါအဖီလာ်န့ၣ်ဒီးထံဆှံတဖၣ်န့ၣ်လီၤ ဝဲလၢသပၢၤပှၤန့ၣ် ဒီးပစံးလၢပှၢ်အီထံလီၤ. ဒီးစီၤသိပှၢ် အီထံလၢဖိဝါပှၤလီၤ.

၁၇. **ကဖှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ကပှၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပထုတၢ်ဆှါစၢ် ဝဲဒီးမၤသးဝံာ်ပြံၢ်ဝံာ်ပြါ ဒီးစၢ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢကပှၢ်ကပှၢ် လီၤ. ဒီးပစံးလၢစပှၢ်စပှၢ်စကီးလီၤ. နထုချုံာ်မၤသးက ပှၢ်ကပှၢ်ဒ်ပှၤထုချုံာ်တသ့ဒ်းဘၣ်သီးလဲၣ်.

၁၈. **ကီၢ်ပှၢ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ကီၢ်လၢဘၣ်ပှၤဆါလၢမုၢ်ထီၣ်ဖး ဖိမှုမ့ၢ်ဂ့ၤ, မုၢ်ထူၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢကီၢ်ပှၢ်လီၤ. တၢ်ကီၢ်ပှၢ် လံလဲၤလီလီၤဘၣ်တကၢ့်. တၢ့တၢ်ကီၢ်ပှၢ်ဒီးလဲၤလီလီၤဘ တကၢ့်. ဒီးပစံးလၢတၢ်ကီၢ်ပှၢ်ရဲကဒဲ,တၢ်ကီၢ်ပှၢ်ဃဲကအဲး လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကီၢ်ပှၢ်ကီၢ်ပှၢ်လီၤ.

၁၉. **ခၣ်ပှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပအီၣ်တၢ်ပခၣ်ယံခိၣ်ထံးဆါဝဲစွးစွး ဒီးပစံးလၢခၣ်ပှၢ်လီၤ. စအိၣ်လီၣ်မှၤဒီးစခၣ်ပှၢ်မးစွးစွး ဒီးဘျါကူၤဝဲလီၤ. ပခၣ်ပှၢ်န့ၣ်ပှၢ်တဘီခံဘီဒီးဘျါဝဲလီၤ. ပခၣ်ပှၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပအီၣ်တၢ်ပခၣ်အထူၣ်ကမၣ်ဒီးဆါဝဲလၢပ ခၣ်ယံအခိၣ်ယံးန့ၣ်လီၤ.

၂၀. **စဖှၢ်စပှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီထုတၢ်လၢဆှါစၢ်ဝဲဒီးဝံာ် ပြၤဝဲလၢအနၢၣ်တယူတဖိးဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမၤသးစပှၢ်စ ပှၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤထုချုံာ်တဘၣ်မၤသးစပှၢ်စပှၢ်နးကၢ. ဒီးပှၤကညီဟီၣ်န့ၣ်အထါခိၣ်ဝံာ်စပှၢ်စပှၢ်စကီးလီၤ.

၂၁. **စးခိဖှၢ်** နၣ်မ့ၢ်စးခိတဂ့ၤဘၣ်လၢပကွဲးကသံၣ်ထံ ပြါဝဲန့ၣ်ပစံးလၢစးခိပှၢ်လီၤ. စးခိတဘ့ၣ်ပှၢ်နးကၢ. ပ ကွဲးတၢ်တသ့ဘၣ်.ပှၢ်ဒီးကသံၣ်ထံပြါဝဲလီၤ.

၂၂. **စီာ်ဖှၢ်** နၣ်မ့ၢ်စီာ်ဖိာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤမၤတကဲ ဒီးလဲၤတၢ်ကယီကယီ ဒီးဆုးလီၤအခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤတ ဂၤမၤတကဲဒီးလဲၤတၢ်စီာ်ပှၢ်စီာ်ဖိာ်နးကၢ.

၂၃. **တဖှၢ်ဖါ** နၣ်မ့ၢ်ထွံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထိးမ့ၢ်ဂ့ၤ, အဖိမ့ၢ်အိၣ် တနူၣ်ယီထဲအဖါဒီးပစံးလၢတပှၢ်ဖါလီၤ. ဒီးမ့ၢ်အိၣ်ထဲ အမိၢ်ဒီးပစံးလၢတပှၢ်မိၢ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသပှၢ်ဖါစ ကီးလီၤ.

၂၄. **သဖှၢ်ဖါဒီးတဖှၢ်ဖါ** နၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထွံၣ် မိၤထိးမိၤ ဆံးစၢ်အဖိထဲအဖါ ဒီးပစံးလၢသပှၢ်ဖါလီၤ. ထွံၣ်ဖိတဖုသပှၢ်ဖါမးကီးဒုလီၤ. ထွံၣ်သပှၢ်ဖါန့ၣ်ပတ ဘ့ၣ်ဘၣ်. ပဘ့ၣ်ဒီးခ့အိၣ်ဖှၤလီၤ.

၂၅. **သဖှၢ်မိၢ်** နၣ်မ့ၢ်ထွံၣ်မိၤထိးမိၤဆံးစၢ်အဖိထဲအမိၢ် န့ၣ်ပစံးလၢသပှၢ်မိၢ်လီၤ. ထွံၣ်တဖၣ်န့ၣ်သပှၢ်မိၢ်တနီၤ နီၤလီၤ.

၂၆. **သဖှၢ်သပှၢ်** နၣ်ဒ်စပှၢ်စပှၢ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပထု တၢ်နၢၣ်ဝံာ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

၂၇. **သးဖှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပသးပအူးနးကဲၣ်ဆိးလၢဆါကတၢၢ် ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပသးပှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသးပှၢ်သး ပှၢ်လီၤ. စသးပှၢ်ဆါကၢ. စမၤတၢ်တကဲဘၣ်နီတမံၤဘၣ်. ပသးပှၢ်န့ၣ်ဆါလၢပသးပှၤထိးန့ၣ်လီၤ.

၂၈. **သးဖှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပသးဒီၣ်ထီၣ်လၢပသးကံၢ်ပှၤလၢနး ကတၢၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပသးပှၢ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤ ဆါစသးဒီးစသးပှၢ်ဘျါတသ့ဘၣ်. ပှၤတဂၤကတိၤယၢ စသးပှၢ်သမိး. ပှၤတဂၤကတိၤဆါစသးဒီးစသးပှၢ်ကွဲး ကွဲးလီၤ.

၂၉. **ဟီၣ်ဖှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပအူးအဒၢလၢတထီၣ်စိဘၣ်ဒ်ဘျၢၣ် အသိး ဒီးပါရၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဟီၣ်ပှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအ ဆိလၢဟီၣ်ပှၢ်ဟီၣ်နီၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပအူးအဒၢလၢတထီၣ်စိ ဘၣ် ဒီးလီၤပါရၤဖးလဲၢ်လၢအံၤတလိၣ်လၢနၤတလိၣ်ဒီး ပြါဆံၣ်ပြါဆဲန့ၣ်ပစံးလၢဟီၣ်ပှၢ်လီၤ. ဟီၣ်ပှၢ်န့ၣ်ပှၤဂၤ စံးဝဲလၢလီာ်အိၣ်တၢ်လီၤ.

၃၀. **အှၣ်ကီၢ်ဟီၣ်ဖှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤဟီၣ်ပှၢ်နဲာ်မိၤဖုံၣ်မိၤ လၢဟု ဒီးပအှၣ်ထူးဖှံာ်လၢဟုန့ၣ်ပစံးလၢပအှၣ်ကီၢ်ဟီၣ် ပှၢ်လီၤ. ပှၤကညီအလီၤမ့ၢ်သးတၢၤအှၣ်လီၤသလဲးဒီးစံး ဝဲလၢဟီၣ်ပှၢ်လီာ်အိၣ်ဒီးပအှၣ်ကီၢ်ဟီၣ်ပှၢ်လီၤ.

၁. **ဖှၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်လီၤမှၤလဲၤနဲာ်အိၣ်ဝဲန့ၣ်မၤအသးတ ကွံၤတကွံၤဒီးပစံးလၢပပှၣ်လီၤ. ပှၤကညီပှၣ်အိၣ်လၢအ ဟၢဖၢပှၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၣ်ကဖုလီၤ. ပှၤကညီ အိၣ်ဒီးပှၣ်ကဖုလီၤ.ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပသူၣ်ပပှၣ်လီၤ.

၂. **ဖှၣ်ခိၣ်သ့ၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပပှၣ်ခိၣ်ထံးလၢပအံၣ်ကီၢ်န့ၣ်ပ စံးလၢပှၣ်ခိၣ်သ့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပပှၣ်ခိၣ်ထံးစကီးလီၤ. ပပှၣ်ခိၣ်သ့ၣ်န့ၣ်တၢ့ထီၣ်တဲာ် ဒီးပသံသလူၤလီၤစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၣ်ခိၣ်သ့ၣ်ပှၣ်ခိၣ်ပျုၤလီၤ.

၃. **ဖှၣ်စၢ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ပှၣ်လၢအအံၣ်တအိၣ်ဘၣ်လၢအ ပှၤအါအါဘၣ်ဒီးစၢ်ဝဲဝါဝဲ ဒီးပစံးလၢပှၣ်စၢ်လီၤ. တၢ်ဖိ တၢ်လံၤအပှၣ်စၢ်န့ၣ်ပှၤကညီလဲာ်ကွံာ်ဝဲအအံၣ် ဒီးဖိအိၣ် ချံအိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၣ်တၢၢ်ပှၣ်စၢ်လီၤ.

၄. **ဖှၣ်မုၢ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အပှၣ်လၢအအံၣ်ခိၣ်ဆၢၣ်အိၣ်လၢ အပှၤန့ၣ်ပစံးလၢပှၣ်မုၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၣ်မုၢ်ပှၣ် ဘိလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤအပှၣ်မုၢ်ပှၣ်ဘိန့ၣ်ပကွံာ်တ့ၢ်ဒီးပ တအိၣ်ဘၣ်.

၅. **တဖှၣ်** နၣ်မ့ၢ်ကပှၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ဘၣ်စိၣ်

ဒီးထံလၢကျါမ့ၢ်ပူၤန့ၣ်ပစံးလၢကပံၣ်ကပၠာ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ပှာ်ကပံၣ်ကပၠာ်ပလဲၤတၢ်တမှာ်ဘၣ်.

၇. **ကးပ့ာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပိၢ်န့ၣ်ပစံးလၢနါ ဒီးအပံာ်တက္ခၢဘၣ်အသး ဒီးအပံာ်န့ၣ်ဒ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအပံာ်သိးအိၣ် ဒီးအသဘုးသကးဒီးပကိးလၢကးပံာ်လီၤ. ဒီးပှၤစိၤတဖၣ်န့ၣ်ဆိၣ်ပိၢ်ဒီးစံးဝဲလၢပိၢ်ကးပံာ်လီၤ. ပိၢ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအကဖုဒီးအပံာ်ကးဒီးကိးဝဲလၢပိၢ်ကးပံာ်စံးဝဲလၢပျုၤဒ်န့ၣ်လီၤ.

၇. **ပနဲပ့ာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤပနဲအလဲလၢလုၣ် ဒီးပစံးလၢပနဲပံာ်လီၤ. ပနဲန့ၣ်တုၤပံာ်ဒိၣ်ဒီးကဲၤဒိၣ်ဝဲလီၤ. ပနဲပံာ်မ့ၢ်တဒိၣ်ဘၣ်ဒီးကပီၤတဒိၣ်ဘၣ်. ပနဲပံာ်ပနဲပှာ်စံးဝဲဒၣ်.

၈. **ပသူၣ်ပပ့ာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိးပပံာ်ဒီးအဆိ ဒီးပစံးလၢပသူၣ်ပပံာ်လီၤ. ပသူၣ်ပပံာ်အိၣ်လၢပဟၢဖၢပူၤန့ၣ်ပတထံၣ်နှာ်ဘၣ်.

၉. **ဟၢဖၢပ့ာ်** န့ၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢဟၢဖၢပံၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟၢဖၢဆါလၢအနးကတၢၢ်လီၤ.

၁. ပွႆန့ၣ်မ့ၢ်ဝၣ်လၢအဖံးအညၣ်ကိၤဝဲ ဒီးထးတဖၣ်ကိၤဝဲ ဒီးသုၣ်လၢကိၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပံၤလီၤ. ထိရီၤတၢ်လၢအကိၤကဲၣ်ဆိးန့ၣ်ပစံးလၢပံၤလီၤ.ဝၣ်တဘိပံၤသမိး. စဲာ်ယဲာ်ကဗိာ်ဘၣ်ဖုး.ထးလၢပံၤတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တဒဲလီၤ. သုၣ်လဲပံၤဘုၤပဲာ်ဒီးယဲာ်ဗိာ်ဝဲလီၤ. ဒ်းပစံးဒီးအဆိလၢပံၤသရံးပံၤမဲးဆဲးလီၤ.

၂. ပွႆ န့ၣ်မ့ၢ်ပသုသပှၢၤကွံာ်ပခိၣ်ယံၣ်လၢဖိဆံၣ် ဒီးပစံးလၢပံၤပခိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤပံၤအခိၣ်လၢဖူဆံၣ်ဒီးအခိၣ်ယံၣ်စီဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပံၤပှၤလီၤ. နမ့ၢ်ပံၤနခိၣ်ဒီးပံၤကၢ်နဲာ်.

၃. ပွႆ န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကလုၢ်ယဲန့ၣ်ပစံးလၢအကလုၢ်ပံၤလီၤ. ပှၤတဂၤအကလုၢ်ပံၤသမိး.

၄. ပွႆ ဝဲအံၤအိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ: နဟဲပံၤဂၤလဲၣ်. နအိၣ်ပံၤဂၤလဲၤ. နပနၢ်အိၣ်ပံၤဒုလဲၣ်. တၤသၣ်အိၣ်ပံၤဖျၢၣ်လဲၣ်. စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၅. **ပွႆကွၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢကွၢ်ပဟုးသုန့ၣ်မ့ၢ်လဲၤကွၢ်ပှၤဟုးဆါဒီးပှၤဂၤဟုၣ်ကွၤအဘူးအလဲန့ၣ်လၢသဘျၣ်သဲးသၣ်ဒီးပစံးလၢပံၤကွၤလီၤ. ပံၤကွၤပှၤလၢကွၢ်ပဟုးသုန့ၣ်တကၠၢ်.

၆. **တပွႆမံၤတပွႆစၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကၢ်တၢ်လၢဆိယံဒီးထိၣ်ဝဲလၢအအၢအသိဒီးစံးဝဲလၢတပံၤမံၤတပံၤစၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤတကဲဒီးစကၢ်လၢဆိယံ ဒီးဆိယံထိၣ်ဝဲလၢတပံၤမံၤတပံၤစၣ်ဒီးတကဲဘၣ်တၢ်ဘၣ်.

၇. **တၢ်ပွႆ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပှၤဒုၣ်တၢ်တဖၣ်န့ၣ်မၤနာ်စိၤဖံၣ်စိၤ ဒီးပမ့ၢ်လဲၤဘၣ်ဖဲအကတိၢ်လၢအဒုၣ်တၢ်အဓါန့ၣ်ဒီးပနာ်ဘၣ်အခုးအသံၣ်န့ၣ်ယုထိၣ်ယုဆီ, ယုမ့ၤစုၣ်မ့ၤတိၤဒီးတၢ်လၢမ့ၤစုၣ်မ့ၤတိၤထိၣ်စိၤဆီစိၤန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ပံၤလီၤ. ပှၤတဂၤမၤခုးနာ်စိၤဖံၣ်စိၤ ဒီးပတသုၣ်ညါဘၣ်ပလဲၤဘၣ်အခုး ဒီးယုတၢ်ပံၤလၢပှၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်သုးတၢ်ပံၤလီၤ. ထိရီၤပှၤမၤဒုၣ်တၢ်န့ၣ်ပမ့ၢ်လဲၤဘၣ်အတိၤဒီးယုတၢ်သုးတၢ်ပံၤလၢပှၤလီၤ.

၈. **ဝၣ်ပွႆ** န့ၣ်မ့ၢ်ဝၣ်ကိၤကဲၣ်ဆိးဒီးပစံးလၢဝၣ်ပံၤလီၤ. ကွၢ်လၢပံၤအကျါတကၠၢ်.

၉. **သုၣ်ပွႆ** န့ၣ်မ့ၢ်သုၣ်ကိၤကဲၣ်ဆိး ဒီးပစံးလၢသုၣ်ပံၤလီၤ. ကွၢ်လၢပံၤအကျါတကၠၢ်. သုၣ်တထံးပံၤစိၣ်ရိၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပှာ်ကလာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အုၣ်ပှ်ာဝဲန့ၣ်ပစံးလၢမၤသးပှာ်ကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသပှာ်ကလာ်လီၤ. သဒိၣ်အုၣ်မၤသးပှာ်ကလာ်စကီးလီၤ. ထိခိၣ်ညၣ်အုၣ်သပှာ်ကလာ်ပအိၣ်တသ့လၢၤဘၣ်.

၂. **ကပှာ်ကပှာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရီၤတၢ်ပှ်ာဝဲဒီးကျိၣ်ကျဲအသးမၤအသးဒီးထံဒီးနိန့ၣ် ပစံးလၢမၤသးကပှာ်ကပှာ်လီၤ. ကပံာ်ကျိၣ်ကျဲဒီးထံဒီးနိကပှာ်ကပှာ်စံးဝဲဒၣ်.ကပံာ်အိၣ်လၢပနၢ်ကလိာ်ပူၤကပှာ်ကပှ်ာထဲကပံာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတပှာ်တပှာ်ဒီးသပှာ်သပှာ်ဒီးစပှာ်စပှာ်လီၤ.

၃. **စပှာ်စပှာ်** န့ၣ်ဒ်ကပှာ်ကပှာ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကပံာ်ဘိးဘိကျိၣ်ကျဲအသး ဒီးထံန့ၣ်ပစံးလၢစပှာ်စပှာ်လီၤ.

၄. **တပှာ်တပှာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်စပှာ်စပှာ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကပံာ်ကျိၣ်ကျဲဒီးထံလီၤ.

၅. **သပှာ်တပှာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်တပှာ်တပှာ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကပံာ်ဒီးထံကျိၣ်ကျဲဝဲန့ၣ်လီၤ.ကပံာ်မၤသးသပှာ်သပှာ်စံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပွႃး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ပှ်ာဝဲလၢမၤသးပှ်ာကလု ဒီးဘျၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢမၤသးပှၢးကလာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကလဲထူၣ်ဒီးထံဒီးပှ်ာဝဲန့ၣ်ပစံးလၢမၤသးပှၢးကလာ်လီၤ. နကလဲကိၣ်ကမူၣ်ဒီးထံန့ၣ်ပှ်ာကဲာ်ဆိးသပှၢးကလာ်န့ၣ်တဂ့ၤဘၣ်.

၂. **ပွႃး** န့ၣ်ပမၤဒီးက. ပမၤဒီး“*စ*”.ပမၤဒီး“*တ*”.ပမၤဒီး“*သ*”လီၤ. ကပှၢး, စပှၢး, တပှၢး, သပှၢးစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၃. **ကပွႃးကပွႃး** န့ၣ်မ့ၢ်ပခွဲၣ်သိမ့ၤန့ၣ်ပှ်ာဝဲဒီးပစံးမၤသးကပှၢးကပှုးလီၤ. မ့ၤခွဲၣ်သိမၤသးကပှုးကပှုးန့ၣ်ပအိၣ်တဝံၣ်ဘၣ်.မ့ၢ်ဖိသၣ်အိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢစပှၢးစပှုးဒီးတပှၢးတပှုးဒီးသပှၢးသပှုးစကီးလီၤ.

၄. **စပွႃးစပွႃး** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်ကပှၢးကပှုးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပလဲၤထူၣ်ဒီးထံပှ်ာဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပခွဲၣ်သိမ့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤပှ်ာဝဲဒီးပစံးလၢစပှၢးစပှုးလီၤ. ထိရီၤတၢ်ကမူၣ်ကျိၣ်ကျဲဒီးထံဒီးပှ်ာဝဲန့ၣ်ပစံးလၢမၤသးစပှၢးစပှုးခဲလာ်လီၤ.

၅. **တပွႃးတပွႃး** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်စပှၢးစပှုးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်မ့ၤ

ၶွၼ်သိုဝ်ႉဝႄႈၼၼ်ႉလီႈ. ဢၼ်ပဵၼ်လၢႆးသပွၢႆးသပွႆးၼၼ်ႉလီႈ.
၆. **သပွၢႆးသပွႆး** ၼၼ်ႉမၢႆဢၼ်တပွၢႆးတပွႆးဢသိူဝ်းလီႈ. ဢၼ်မၢႆမွႃလႃပၶွၼ်သိုဝ်ႉဝႄႈၼၼ်ႉလီႈ. မွႃၶွၼ်သိမၢသႂ်းသပွၢႆးသပွႆးၸိူဝ်းဝႃႈၼၼ်.
၁. **ပွႃ** ၼႃၼႃတဢိၼ်ဘၼ်. ဢိၼ်ထဵၵပွႃ ဢၼ်တပွႃဢၼ်ၸပွႃလီႈ. ၵပွႃ,ၸပွႃ,တပွႃ,သပွႃၸိူဝ်းဝႃႈၼၼ်.
၂. **တပွႃ** ၼၼ်ႉမၢႆပမၢၵဆိုထိၼ်ပၵိၼ်ပူႃလႃထၢႆ ဢၼ်ပမၢၵျၵျိထၢႆလႃပၵိၼ်ပူႃၼၼ်ႉပဵၼ်လၢပၵပွႃပၵိၼ်ပူႃလီႈ. ဢၼ်ပဵၼ်လၢၸပွႃ. ဢၼ်ၵပွႃဢၼ်တပွႃလီႈ. ၵပွႃၵွၼ်ၼၵိၼ်ပူႃလႃထၢႆၸိူဝ်းဝႃႈၼၼ် ဢၼ်ပဵၼ်ဢၼ်ဢဆိလၢၵပွႃၵပွႃလီႈ.
၃. **ၸပွႃ** ဢၼ် **ၵပွႃ**ၼၼ်ႉဢၼ်သိူဝ်းသိူဝ်းလီႈ. ဢၼ်မၢႆပွႃၵညီသုၵဆိုထိၼ်ဢၵိၼ်ပူႃလႃထၢႆလီႈ.
၄. **တပွႃ** ၼၼ်ႉဢၼ်ၸပွႃဢသိူဝ်းလီႈ. ဢၼ်မၢႆပွႃၵညီသုၵဆိုဢၵိၼ်ပူႃလႃထၢႆလီႈ. ပွႃၵညီဢိၼ်မွႃဝႃႇ ဢၼ်တပွႃဢၵိၼ်ပူႃလႃထၢႆလီႈ.
၅. **သပွႃ** ၼၼ်ႉဢၼ်ၸပွႃဢသိူဝ်းလီႈ. ဢၼ်မၢႆပမၢၵဆိုပၵိၼ်ပူႃမၢႆၵႃႇ, ပုႃၶိၼ်မၢႆၵႃႇ, ပဵၼ်လၢသပွႃဢၵိၼ်ပူႃ, သပွႃဢၶိၼ်လီႈ. သပွႃၵွၼ်ၼၵိၼ်ပူႃလႃထၢႆတၵႃႇ.
၆. **သုသပွႃ** ၼၼ်ႉမၢႆပသုပလီပူႃ ဢၼ်ပၵျၢၼ်ၵျူၼ်ပလီၼၼ်ႉ ဢၼ်ပဵၼ်လၢသုသပွႃလီႈ. ဢၼ်ပဵၼ်လၢသုဆဵင်းသပွႃၸၵိူဝ်းလီႈ. သုပလီဢပူႃၼၼ်ႉသုသပွႃၸိၵညူးတၵႃႇ. သုဆဵင်းသပွႃပလီပူႃတုၵဆိုတၵႃႇ.
၇. **ဢိၼ်သပွႃ** ၼၼ်ႉမၢႆပွႃၵညီဢိၼ်လၢႁၢၼ်ဢၼ်တယႃႇ ထိၼ်တပႃးလီႈ. ဘၼ်ဝႄႈၼၼ်ႉပဵၼ်လၢဢိၼ်သပွႃလီႈ. ပွႃတၵႃဢိၼ်သပွႃလၢႁၢၼ်ၼၼ်ႉ ၵပႃထိၼ်ၼႃလႃတႃႇသူး တႃႇဆႂ်ဘၼ်ၽုးလီႈ.
၁. **ပွႃႇ** ၼၼ်ႉဢၼ်ပုႃႇဢသိူဝ်းလီႈ. ဢၼ်မၢႆတၢႇၵူၼ်လိၼ်ဘၼ်မၼ်ဢၼ်ၵဵထိၼ်လႃဢထၢႆၼၼ်ႉပွႃတၼီႇၼီႇၸိူဝ်းလၢပွႃႇလီႈ. ပဝႃထိၼ်ပၢၼ်ၵူၼ်လိၼ်ဢၼ်ပွႃႇၵဵထိၼ်လႃဢထၢႆလီႈ. တၢႇၵူႃလိၼ်လႃဢဘၼ်မၼ်ဢု ဢၼ်ၵဵလႃဢထၢႆၼၼ်ႉပဵၼ်လၢပွႃႇၶဵလၢၼ်လီႈ. ပၢၼ်ၵိႃႇလိၼ်ဘၼ်မၼ်ဢုဢၼ်ပွႃႇဝႃလီႈ. သိၵူႃႇလိၼ်ဘၼ်မၼ်ဢၼ်ပွႃႇဝႃလီႈ.
၂. **မၢပွႃႇ** ၼၼ်ႉမၢႆပွႃၵညီဝၢၼ်ပုႃႇထိၼ်သိမၢႆၵႃႇ, ဝႃပုႃႇထိၼ်ပၢၼ်မၢႆၵႃႇ, ပဵၼ်လၢမၢပွႃႇဝႃလီႈ. မၢပွႃႇထိၼ်ပၢၼ်လႃမၼ်ဢၽိၶိၼ်ၸိူဝ်းဝႃႈၼၼ်.
၁. **ပွႃ** ၼၼ်ႉမၢႆပွႃၵညီလဵလိူၼ်တႃႇဢၼ်ၸု ဢၼ်ပဵၼ်လၢပွႃဝႃလီႈ. ပွႃတၵႃပွႃဢၼ်သၼ်သဢိၼ်ဢုၼ်လၢၸုဢၢမ်းလီႈ. ထိရီပလဵလိူၼ်တႃႇ ဢၼ်ၸုလၢတမၢႆဘၼ်ပလဵလိူၼ်ပၢၼ်ဘၼ်ၼၼ်ႉပဵၼ်လၢပပွႃၶဵလၢၼ်လီႈ. ထိရီဆုမိႃယၼ်မိႃၼၼ်ႉဢၼ်တႃႇဢိၼ်တႃႇဢၼ်သၼ်သဢိၼ်ဢုၼ်, ယၢၼ်မိႃၵွႃမိႃၼၼ်ႉပပွႃလၢၸုလီႈ. ဢၼ်ပဵၼ်ဢၼ်ဢဆိလၢပွႃလိူဝ်လီႈ.
၂. **ပွႃ** ၼၼ်ႉမၢႆထိၼ်မိႃလၼ်မိႃမၢသိၼ်ဢၵလုႃဢၼ်ပဵၼ်လၢထိၼ်ပွႃလီႈ. ထိၼ်ပၢၼ်ပွႃ,ၸိူဝ်းဝၼ်ယႂ်းပွႃ,ထိၼ်ၵၼ်ပွႃလီႈ. ထိရီထိၼ်မၢသိၼ်ဢၵလုႃၼၼ်ႉပဵၼ်လၢထိၼ်ပွႃၶဵလၢၼ်လီႈ. ဢၼ်ပဵၼ်ဢၼ်ဢဆိလၢသိၼ်ပွႃလီႈ. ထိၼ်သိၼ်ပွႃၼႂ်းၵႃ. ဢၼ်တႃႇၽိတႃႇလႂ်ၵိူဝ်းၼၼ်ႉပဵၼ်လၢပွႃတၼီႇလီႈ. တၢဢၼ်ၶိၼ်ပွႃၸိူဝ်းဝႃႈၼၼ်.
၃. **ပွႃၵူႃ** ၼၼ်ႉမၢႆပွႃလၢၵဵၵုႃၼၼ်ႉပလဵလဵလိၵူႃဢၼ်ၸု ဢၼ်ပဵၼ်လၢပပွႃၵူႃလီႈ. ပွႃၵညီၵဵၵုႃလၢတလႃ ဢိၼ်ၼၼ်ႉလဵပွႃၵူႃတၵႃႇ. ဢၼ်ပဵၼ်ဢၼ်ဢဆိလၢပွႃၵူႃလိူဝ်ၵူႃလီႈ. ပမၢႆႁုၼ်ၵီယၢၼ်ပတႃႇၽိတႃႇလႂ် ဢၼ်ပဵၼ်လၢပပွႃၵူႃၼၼ်ႉပလဵလိူၼ်ၵူႃဢၼ်ၸုလီႈ. ဢၼ်ပဵၼ်လၢပွႃထိၼ်ၵူႃၸၵိူဝ်းလီႈ.
၄. **ပွႃတႃႇ** ၼၼ်ႉပမၢႆထိရီတႃႇလၢပလဵလိူၼ် ဢၼ်ၸုၼၼ်ႉမၢႆပွႃတႃႇလီႈ. ဢၼ်ပဵၼ်ဢၼ်ဢဆိလၢပွႃတႃႇလိူဝ်တႃႇလီႈ. ပွႃပၼ်ၽိတၽၼ်ၼၼ်ႉပွႃတႃႇလိူဝ်တႃႇဢၼ်ဆႂ်ဝႃလီႈ.
၅. **ပွႃ** ထိၼ်ၼၼ်ႉမၢႆပပွႃၵူႃပွႃၵဵၵုႃမၢႆၵႃႇ, တႃႇလၢဝႃႇ ပွႃ ဢၼ်ပသိၼ်ဆူပုႃႇၵျိမၢႆၵႃႇ,ပဵၼ်လၢပွႃထိၼ်လီႈ. ပွႃထိၼ်ၵူႃပွႃတၵႃလႃတလႃဢၸုပွႃလီႈ. ဢၼ်ဢဝႃတၵႃပွႃထိၼ်ၼႃယႃလၢသဢိၼ်ဢုၼ်တမၢလီႈ. ပွႃထိၼ်လိူဝ်ထိၼ်ၸိူဝ်းဝႃႈၼၼ်.
၆. **ပွႃဘၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆပၵၢၼ်ၵိၼ်ပွႃၵႃဢမႃႇ ဢၼ်ပဵၼ်လၢပွႃဘၼ်ဢမႃႇလီႈ. ပွႃဘၼ်ပွႃၵႃဢမႃႇတၵႃႇ.
၇. **ပွႃဝလႃႇ** ၼၼ်ႉဢၼ်ပုႃပလႃႇဢသိူဝ်းလီႈ. ဢၼ်ဢိၼ်ထဵတႃႇၵတိလီႈ. သုၼ်ဢထိဢိၼ်ပွႃပလႃႇလဵၼ်ၸိူဝ်းဝႃလီႈ. ဢိၼ်တပျႃၸိူဝ်းဝႃႈၼၼ်.
၈. **ပွႃသၵိူဝ်း** ၼၼ်ႉမၢႆပွႃၵညီပွႃတႃႇဢႃၵႃ ဢၼ်ပွႃဝႃဢၼ်ဢသၵိူဝ်းဢႃၼၼ်ႉပဵၼ်လၢပွႃသၵိူဝ်းလီႈ. ပွႃတပူႃပွႃသၵိူဝ်းပၼႃတၼုၼၼ်ႉပွႃသၵိူဝ်းဝႃလွႂ်ႇၵႃလီႈ. ပွႃဝႃတၵႃယီဢၸုတလၢဘၼ်. ပွႃသၵိူဝ်းဝႃလွႂ်ႇၵႃလီႈ. ဢၼ်ပဵၼ်ဢၼ်ဢဆိလၢပွႃသၵိူဝ်းလိူဝ်သၵိူဝ်းလီႈ.
၉. **ပွႃသၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆပွႃမၢတိူဝ်ၽျၢၼ်သလၢၼ်ထဵၸုမုႃၶိၼ်မုႃ ဢၼ်ဢဢိပူႃၵဢိဝႃဢၼ်ဢၼၼ်ဝႃ ဢၼ်ဢသၼ်ၽိတၽျၢၼ်လၢဢိပူႃၼၼ်ႉ ဢၼ်မၢသုၼ်ၽးဝႃဢၶိၼ်တၸဵင်းပၵျၢၼ်ၵျူၼ်သိၼ်ရုရုဢၼ်ပၵိူဝ်းလၢပွႃသၼ်လီႈ. ဢၼ်ပွႃၵညီပွႃဢၼ်လၢၼ်ဝႃလႃဢၵၢၼ်လီႈ. ဢၼ်ပၵိူဝ်းဢၼ်ဢဆိလၢပွႃသုၼ်ပွႃသၼ်လီႈ.ပွႃသၼ်ပွႃသိၸိူဝ်းဝႃလီႈ.
၁၀. **ပွႃသၼ်ပျူႃ** ၼၼ်ႉမၢႆပၸၢၵိၼ်ပွႃသၼ်လၢလုၼ်ဢၼ်တႃႇလၢလုၼ်ၼၼ်ႉပၵိူဝ်းလၢပွႃသၼ်ပျူႃလီႈ. ပွႃသၼ်ပျူႃၼၼ်ႉမၢႆလုၼ်လၢပၸၢထိၼ်ပွႃသၼ်ၼၼ်ႉလီႈ.
၁၁. **ပွႃသုၼ်** ၼၼ်ႉမၢႆပွႃသၼ်ဢဆိလီႈ. ဢၼ်မၢႆတိူဝ်လၢပွႃမၢဝႃဢၽျၢၼ်လၢသိၼ်မုၼ်ဝႄႈၼၼ်ႉလီႈ. ပွႃသုၼ်ပွႃသၼ်ၸိူဝ်းဝႃႈၼၼ်ႉလီႈ.

၁၂. **ပွႃအမံႃ** ၼၼ်ပတႃႇၻၼ်. ပဵၼ်းလႃပွႃၻၼ်အမံႃ လီႃ. ၶိူဝ်းမၢ်ပၵၢၼ်ၵိၼ်ပွႃအမံႃၼၼ်လီႃ.

၁၃. **ပွႃႈဢိၼ်** ၼၼ်မၢ်ပပွႃႈတၢ်လႃပၵဢိၼ်ဢၵႅ် ၶိူဝ်းပဵၼ်း လႃပွႃႈဢိၼ်လီႃ. ပွႃႈဢိၼ်ၵိၼ်လႃၽွါပွႃႈဝဵၼ်းဝဲၼ်. ထီရိၤ ပပွႃႈတၢ်လႃပၵဢိၼ်ဢၵႅ်ၼၼ်ပဵၼ်းလႃပွႃႈဢိၼ်ၶဲလၢၵ် လီႃ. ပွႃႈဢိၼ်ဢံသၼ်ပွႃႈဢိၼ်ၶိၼ်ဢုၼ်ဵၼ်းဝဲလီႃ. ၶိူဝ်းပဵၼ်းၶိူဝ်း ဢဆိလႃပွႃႈဢိၼ်လိၢ်ဢိၼ်လီႃ.

၁၄. **ပွႃ** ၼၼ်ပမႃၶိူဝ်း"*ၵ*" ပမႃၶိူဝ်း"*သ*" ပမႃၶိူဝ်း"*ၸ*" ပမႃၶိူဝ်း"*တ*"လီႃ. ၵပွႃ, ၸပွႃ,တပွႃ, သပွႃဵၼ်းဝဲၼ် လီႃ.

၁၅. ၵပွႃၵပိၢ်ၵပွႃ. မဵၵ်ၵပွႃ, ၼၢ်ၵပွႃ, ထိၼ်ၵပွႃ မဵၵ်, ၵွၢ်လႃၵပွႃဢၵျါတၵွၢ်.

၁၆. **ၵိဵၵ်ပွႃၵိဵၵ်ၵလံႃ** ၼၼ်မၢ်ပမႃသံပွႃဂႃဢတၢ်ၶိူဝ်း ဢၵၸၢ်ယွၵွႃဢပွႃလႃၶံၼၼ် ပဵၼ်းလႃၵိဵၵ်ပွႃၵိဵၵ်ၵ လံႃဝဲလီႃ. ပွႃတဂႃမႃသံတလၢႃဢပၼၢ် ၶိူဝ်းတလၢႃၵိဵၵ် ပွႃၵိဵၵ်ၵလံႃဝဲလီႃ.

၁၇. **ၶိၼ်ပွႃ** ၼၼ်မၢ်ပွႃၵညီဢုၼ်လီႃဢီလီႃဢသးလႃ သါၵပွႃၼၢ်ပွႃဂႃဢတၢ်ၶိူဝ်းပဵၼ်းလႃၶိၼ်ပွႃဝဲလီႃ. ၸၵၶိၼ် ပွႃပၼၢ်တၵယႃလႃသုၵိၢ် ၶိူဝ်းႁုၼ်ၵွႃဢပွႃလႃၶံ. ၶဲၵ ၼံၼ်ဢံႃသုၸုတဢိၼ်ၻၼ်. ၶိူဝ်းၸၵၶိၼ်ပွႃၼၢ်သုလီႃ. ၶိူဝ်းဆု ၶံၼၼ်သုမႃၸုမၢ်ၼၢ်ၶိူဝ်းႁုၼ်ၵွႃယႃ.

၁၈. **ၸပွႃ** ၼၼ်မၢ်တၢ်တမိၼ်မံၻၼ်ပသးလႃမၼႃၼၼ်ပဵၼ်း လႃပမဵၵ်ၸပွႃလီႃ. ပွႃတဂႃဢမဵၵ်ၸပွႃၶိူဝ်းတမံၻၼ်. ပွႃ လႃဢမဵၵ်ၸပွႃၼၼ်မႃတၢ်လႃမၢ်ၶံးမၢ်ႁၢါလီႃ. ပွႃတဂႃမံ ၽုသံၼိၼ်ထိၼ်ၶိူဝ်းဢမဵၵ်ၸပွႃထိၼ်ဝဲ ၶိူဝ်းတမံၵွႃလၢႃၻၼ်. ၶိူဝ်းပဵၼ်းလႃတပွႃၶိူဝ်းသပွႃလီႃ. ၸပွႃၸပွႃပဵၼ်းၶိူဝ်းဢဆိၼ် ၼၼ်လီႃ.

၁၉. **ၸပွႃမူၼ်** ၼၼ်မၢ်မုၼ်ပျူၢ်ၽၼ်ဆါလႃၸဲၻူးဝဲလႃမုၼ်ဢ ၿိၼ်, တၢ်ၵမူၼ်ၵမီသုယုၢ်ၵလဵၵ်ၼၼ်ပဵၼ်းလႃၸပွႃမူၼ် လီႃ. ၶိူဝ်းပဵၼ်းၶိူဝ်းဢဆိလႃၸပွႃတၢါၸပွႃမူၼ်လီႃ. ၽၼ်ၵ ပွႃဢၿိၼ်ၼၼ်ၸပွႃမူၼ်ၿိးႁၢၼ်ၶိၼ်သုမးလီႃ.

၂၀. **ၸပွႃ** ၼၼ်မၢ်ၸပိၢ်ဢဆိလီႃ. ၶိူဝ်းမၢ်မွႃၶိူဝ်းၵသုထံ ၵျိၼ်ၵျဲဢသးလႃပဢိၼ်တသုၻၼ်လႃၿိသၼ်ၵျိၼ်ၵျဲ ဝဲၼၼ်လီႃ. ၸံၢ်ၻိးႝၵြိၵြိမွႃၶိူဝ်းၵသုထံၸပိၢ်ၸပွႃတဂွႃ.

၂၁. **ၸၵၼ်ပွႃ** ၼၼ်မၢ်ပွႃၵညီပြိၼ်တၵလုၵ်ဢိၼ်လႃထံ တၶိၵိၢ်တႁုၼ် ၶိူဝ်းပြိဝဲထဲၸုမၢ်ၸုဆၼ်ၼၼ်ပဵၼ်းလႃၸၵံၼ် ပွႃလီႃ.ပသးပွၢ်ဵၼ်းဝဲၼ်.

၂၂. **တပွႃ** ၼၼ်မၢ်ၼ်ၸပွႃဢသီးလီႃ. ၶိူဝ်းမၢ်တၢ်လႃမၼႃ ၼၼ်တၢ်တမိၼ်မံၻၼ်ပသး ၶိူဝ်းပဵၼ်းလႃပမဵၵ်တပွႃလီႃ. ပွႃ တဂႃဢမဵၵ်တပွႃသမိး. မံတၼၢ်ၻၼ်. ၶိူဝ်းပဵၼ်းလႃသပွႃၸ ၵိးလီႃ.

၂၃. **ထိၼ်ပွႃ** ၼၼ်မၢ်ထိၼ်ၿိလံၼ်ၿိမၢ်ဂွႃ, ထိၼ်ၽးၶိၼ်မၢ် ဂွႃ,မႃသိၼ်ဢၵလုၢ်ၶိူဝ်းပဵၼ်းလႃထိၼ်ပွႃလီႃ. ထိၼ်တၽၼ် ပွႃသိၼ်ၼးၵၢ.ၶိူဝ်းပဵၼ်းၶိူဝ်းဢဆိလႃထိၼ်သိၼ်ထိၼ်ပွႃလီႃ.

၂၄. **ၼီးပွႃ** ၼၼ်မၢ်ပဵၼ်းပတၢ်ၿိတၢ်လံႃဢပွႃထဲဢံႃထဲၼႃ ၶိူဝ်းပဵၼ်းလႃပၼီးဢပွႃလီႃ. ၼၶိတႁုၼ်ၼၶိူဝ်းဢပွႃဆံးၶိၼ် လဲၼ်. ၸၶိူဝ်းဢပွႃတပၢႃလီႃ.

၂၅. **ၼၢ်ပွႃ** ၼၼ်မၢ်ၼၢ်ႁူဢဆိလီႃ. ၶိူဝ်းမၢ်တၢ်သိၼ်တၢ်ပွႃ လႃၼၵ်လႃပၼၢ်ပွႃၼၼ်ပဵၼ်းၶိူဝ်းဢဆိလႃၼၢ်ႁူၼၢ်ပွႃလီႃ. ၿ တၼၢ်ႁူၼၢ်ပွႃၻၼ်တၢ်ၼိတမံႃလဲၼ်. ပွႃတဂႃဢၼၢ်တဢႃ ၶိူဝ်းပဵၼ်းတၢ်ၵတိႃတၢ်ၼၼ်တၼၢ်ႁူတၼၢ်ပွႃၻၼ်ဝဲၻၼ်. ၶိူဝ်း ၼၢ်ပွႃမၢ်ၼၢ်သိၼ်ဢဆိလီႃ. ၶိူဝ်းမၢ်ပၼၢ်ႁူတၢ်ၼ်ပၵလုၢ် ၵတိႃသိးၵြိၵြိၼၼ်ပဵၼ်းၶိူဝ်းဢဆိလႃၼၢ်သိၼ်ၼၢ်ပွႃလီႃ.

၂၆. **ၻၼ်ပွႃ** ၼၼ်မၢ်တၢ်လႃပဢဲၼ်ၶိူဝ်း ၶိူဝ်းပၻၼ်ႁုၼ်ၸုၼၼ် ပဵၼ်းလႃၻၼ်ပွႃလီႃ. ၼမၢ်ဢဲၼ်ၶိူဝ်းၸယဵၵ်ၶိူဝ်းၼၻၼ်ပွႃလီႃ.

၂၇. **မႃပွႃ** ၼၼ်မၢ်ပွႃၵညီထုၵၽၼ်ရၢ်တၼၢ်တၢ်ၼၼ်ပ ဵၼ်းလႃမႃပွႃဢၵလုၢ်လီႃ. ဝံမႃပွႃဢၵလုၢ်လႃလီႃၵွၢ် တၢ်ၼၼ်သိၼ်ၼ်သးဝံၼ်တၢ်သိးလီႃ. ၶိူဝ်းပဵၼ်းၶိူဝ်းဢဆိလႃမႃ သိၼ်မႃပွႃဢၵလုၢ်လီႃ.

၂၈. **လီပွႃ** ၼၼ်မၢ်လီသိၼ်ဢဆိလီႃ.ၶိူဝ်းမၢ်လီၽူးတၢ်သိၼ် ၼ်မျိၵ်သိၼ်ဢသိးၼၼ်ပဵၼ်းလႃလီသိၼ်လီပွႃလီႃ.

၂၉. **သပွႃ** ၼၼ်မၢ်ၼ်တပွႃဢသိးလီႃ.ၶိူဝ်းမၢ်ပမံတၼၢ်ၻၼ် လႃၼႃၼၼ်ပဵၼ်းလႃပမဵၵ်သပွႃလီႃ. ပွႃ တဂႃဢမဵၵ်သပွႃ ဂွႃၵၢ. တၢ်တမိၼ်မံၻၼ်ဢသးၻၼ်.

၃၀. **သပွႃမူၼ်** ၶိူဝ်းၸပွႃမူၼ်ၼ်သိးသိးလီႃ. ၶိူဝ်းမၢ်တၢ်ၵ မူၼ်ၵမီလႃမုၼ်ၶိၼ်သုဝဲၶိူဝ်းပဵၼ်းလႃသပွႃမူၼ်လီႃ. သပွႃ တၢႃသပွႃမူၼ်ၵၻၼ်ဢႃပွႃၻၼ်ၽုးဵၼ်းဝဲၼ်.

၃၁. **ဢပွႃ** ၼၼ်မၢ်တၢ်လႃဢိၼ်ၶိူဝ်းဢၻူးဢလဲၼၼ်ပမႃၼၢ် ၸုလႃပၵပွႃဢၵႅ် ၶိူဝ်းတၢ်လႃၸုၼၼ်ပဵၼ်းလႃဢပွႃဢၵ လံႃလီႃ. တၢ်တၽၼ်ၼၼ်ဢဲၼ်ၶိူဝ်းဝဲၶိူဝ်းဢပွႃဢၵလံႃၼၼ်ပ တႁၢၼ်းၼၢ်ၵလီၻၼ်.

၁. **ပွႆ** ၼၼ်မၢ်ပထုၵုမၢ်ဂွႃ, ၼဵၵ်မၢ်ဂွႃ, ယုၢ်မၢ်ဂွႃ,ပထု ဢီႃဆုါသွါတတိႃဆုါပြိတတိႃ ၶိူဝ်းပဵၼ်းလႃဆုါပြိတတိႃ ၼၼ်လႃပွႆလီႃ. ယုၢ်ပွႆၵုပွႆၼဵၵ်ပွႆဵၼ်းဝဲလီႃ. ၵုၼၼ်ဢိၼ် ၶိူဝ်းပွႆတၵူၵ်ဢၵၸၢ်တၵူၵ်လီႃ. ၵုပွႆတၵူၵ်ၼၼ်ဆုါပြိ ဝဲလီႃ. ၶိူဝ်းဢၵၸၢ်တၵူၵ်ၼၼ်ဆုါသွါဝဲလီႃ.

၂. **ပွႆၵု** ၼၼ်မၢ်ပထုၵုဢပွႆၼၼ်ပဵၼ်းလႃပွႆၵုလီႃ. ပွႃ တဂႃပွႆၵုတၼ ဆုါပြိၵၢ. ၶိူဝ်းပဵၼ်းၶိူဝ်းဢဆိလႃပွႆယုၢ်ပွႆ ၵုလီႃ.

၃. **ပွႆထိၼ်** ၼၼ်မၢ်ထံၸၼ်ၿိၼ်လိထိၼ်လႃထံလဵၵ် ၶိူဝ်းပဵၼ်း လႃပွႆထိၼ်လီႃ. ၶိူဝ်းပဵၼ်းၶိူဝ်းဢဆိလႃပွႆထိၼ်ဝါထိၼ်လီႃ. ထံပွႆထိၼ်ၼၼ်မၢ်သမၼ်ၵံဵၵ်လီႃဢသးလႃထံလဵၵ်လီႃ.

၄. **ၵပွႆၵပွႆ** ၼၼ်မၢ်သိထိၼ်ၿိလႃထံဢၿိၼ်ၼၼ်ပဵၼ်း လႃမႃသးၵပွႆၵပွႆလီႃ. သိထိၼ်ၿိလႃထံဢၿိၼ်မႃ

သးကၥှၢ်ကၥှၢ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးလၢကၥှၢ်တၢ်ၜကီးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကယဲၢ်ကယဲၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်သိထိၣ်ဖိလၢထံအဖီခိၣ်မၤအသးန့ၣ်လီၤ.

၅. **ထၥှၢ်တၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကံၣ်ဃုပြဲဝဲဒီးပစံးလၢကၥှၢ်တၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကပြၢ်တ့ၢ်လီၤ. ခိၣ်ဖၢၣ်ကံၣ်ဃုကၥှၢ်တၢ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၆. **ၜၥှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်စပှၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်ဇ့ဝၣ်ဇ့အတြၢ်သလဲၤလီၤအီးဖးအသးဒီးကၢ်လီၤတဲာ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢစပှၢ်ၜၥှၢ်လီၤ. သ့ၣ်ဇ့စပှၢ်ၜၥှၢ် ဒီးလီၤတဲာ်လၢအခိၣ်ထံးလီၤ. ထိရီၤတၢ်အီးဖးအသးခံခီန့ၣ်ပစံးလၢၜၥှၢ်စပှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသပှၢ်သၥှၢ်ၜကီးလီၤ.

၇. **တၥှၢ်** န့ၣ်ဒ်ၜၥှၢ်အသီးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢသ့ၣ်ဖးဝဲခံခီန့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢတပှၢ်တၥှၢ်လီၤ. ဖးတပှၢ်တၥှၢ်သ့ၣ်ခံခီစ့းကလာ်လီၤ.

၈. **ထံၥှၢ်ထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထံစံၣ်ဖိၣ်လိထိၣ်လၢထံလာ်ဒ်ကလာ်ထိၣ်အသိးလီၤ. ကွၢ်လၢၥှၢ်ထိၣ်အကျါတက့ၢ် .

၉. **ဖိၤၥှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိၣ်တကလှာ်အဒံးအဆူၣ်လါအဲးကတြှၣ်ဒ်ထိၣ်ပှာ်အသိး ဒီးအမိၢ်ပှၢ်ထဲဆိတဘ့ၣ်န့ၣ်ပကီးလၢဖိၤၥှၢ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖိၤၥှၢ်ဖိၢ်ပှၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢထိၣ်ပှာ်ၥှၢ်လီၤ. ဖိၤၥှၢ်န့ၣ်ပအိၣ်ဝံၣ်ကၢ.

၁. **ၥှာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကမူၣ်ကျိၣ်ကျဲဒီးထံ ဒီးမၤသးသပှာ်ကလာ်ကဘျုးကဘျုးန့ၣ်ပစံးလၢၥှာ်လီၤ. ကိၣ်ကမူၣ်ကျိၣ်ကျဲဒီးထံဒီးၥှာ်ဝဲလီၤ. ဒီးထူၣ်ကမူၣ်ကျိၣ်ကျဲဒီးထံဘၣ်ဒးစိၤန့ၣ်ၥှာ်ၜကီးလီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ကျိၣ်ကျဲဒီးထံဘၣ်ဒးစိၤဒီးၥှာ်ဝဲလီၤ. မ့ၤန့ၣ်ပဖီတ့ၤဟ့ကဘ့ၣ်နးကဲၣ်ဆိးဒီးထံလှာ်လၢမ့ၤအကျါန့ၣ် ဒီးၥှာ်ဝဲလီၤ. ကပံာ်န့ၣ်ၥှာ်နးကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢၥှာ်ၜါရါ, ၥှာ်စ့ရှလီၤ. ကပံာ်ၥှာ်ၜါရါန့ၣ်ပလဲၤတၢ်လၢအကျါတမှာ်ဘၣ်. မ့ၤၥှာ်စ့ရှပအိၣ်တဝံၣ်ဘၣ်.

၂. **ၥှာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဖျိးထိၣ်ကွံာ်ပထူးပျုၤလၢပကိာ်ပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမၤဖျိးထိၣ်ထံလၢပကိာ်ပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပၥှာ်လီၤ. ၥှာ်ထိၣ်ကွံာ်နထူးပျုၤလၢနကိာ်ပှၤတက့ၢ်. ၥှာ်ထိၣ်ကွံာ်ထံလၢနကိာ်ပှၤတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢၥှာ်ပှာ်လီၤ. မ့ၢ်မတၤၥှာ်ပှာ်တၢ်တဂၤလဲၣ်.

၃. **ၥှာ်ကွံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဖျိးထိၣ်ကွံာ်ပထူးပျုၤလၢပကိာ်ပှၤန့ၣ်ပစံးလၢပၥှာ်ကွံာ်ပထူးပျုၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢၥှာ်ကွံာ်ပှာ်ကွံာ်လီၤ. ၥှာ်ကွံာ်နထူးပျုၤန့ၣ်တက့ၢ်.

၄. **ၥှာ်စ့ရှ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရီၤတၢ်ၥှာ်ဝဲလၢကျိၣ်ကျဲအသးဒီးထံဘၣ်ဒးန့ၣ်ပစံးလၢၥှာ်စ့ရှခဲလၢာ်လီၤ. မ့ၤတဖျၢၣ်ၥှာ်စ့ရှပအိၣ်တဝံၣ်ဘၣ်.

၅. **ၥှာ်တၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပထူးဝဲၣ်တၢ်န့ၣ်ပစံးလၢၥှာ်တၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤၥှာ်တၢ်ဘၣ်အၢယီခိၣ်နးကၢ.

၆. **ၥှာ်ဒီး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီၥှာ်တၢ်န့ၣ်ဘၣ်အၢတၢ်တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢၥှာ်ဒီးတၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤၥှာ်ဒီးသ့ၣ်တဘိဘၣ်အၢကၢ.

၇. **ၥှာ်သပှာ်ကလာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢၥှာ်ဝဲနးကဲၣ်ဆိးလၢကျိၣ်ကျဲ ဒီးထံအါဝဲန့ၣ်ပစံးလၢၥှာ်သပှာ်ကလာ်လီၤ.ကပံာ်ၥှာ်သပှာ်ကလာ်န့ၣ်ပပြာ်ရဲၤတသ့ဘၣ်.

၈. **တၥှာ်ဒီးတၥှာ်တပှၢ်** ကွၢ်လၢကၥှၢ်တက့ၢ်.

၉. **ၜၥှာ်** ဒီးၜၥှာ်စပှာ်ဒီးၜၥှာ်စပှာ်ကွၢ်လၢၜၥှာ်တက့ၢ်.

၁၀. **ၜၥှာ်ညဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိသၣ်မၤတကဲအတဟီၣ်တအိၣ်ဘၣ် ဒီးမၤသးစၢ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဟ်သးၜၥှာ်ညဲာ်လီၤ. ပှၤဆံးတဂၤမၤတကဲဒီးဟ်သးၜၥှာ်ညဲာ်လီၤ. ဖိသၣ်မၤတကဲလီၤဘျးၜၥှာ်ညဲာ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢၜၥှာ်ညဲာ်စပှာ်ညဲာ်လီၤ.

၁၁. **တၥှာ်ဒီးတၥှာ်တပှာ်**. ဒီး **တၥှာ်ညဲာ်** န့ၣ်ကွၢ်လၢတၥှာ်တက့ၢ်.

၁၂. **ထူးၥှာ်ထူးဖှံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပထူးဝဲၣ်တၢ်န့ၣ်လၢပထူးပျုၤထံဒီးပစံးလၢထူးၥှာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤဖျိးထိၣ်ကွံာ်ပထူးပျုၤထံန့ၣ်ပစံးလၢပထူးၥှာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထူးၥှာ်ထူးဖှံလီၤ.

၁၃. **လီၤၥှာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအုၣ်ကျၣ် ဒီးၥှာ်န့ၣ်ပစံးလၢလီၤၥှာ်လီၤ. တၤသၣ်မံဒီးအုၣ်လီၤၥှာ်ဝဲလီၤ. ပန့ၢ်သၣ်မံအုၣ်လီၤၥှာ်ကွံာ်န့ၣ်ပအိၣ်တသ့လၢၤဘၣ်.

၁၄. **သၥှာ်သပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒိဘ့ၣ်စၢ်ဝဲဒီးမၤသးလီၤဘျးလီၤအဲန့ၣ်ပစံးလၢသၥှၢ်သပှၢ်လီၤ. ခိၣ်ကှာ်စံၣ်န့ၣ်မၤသးၜၥှာ်စပှၢ်စၢ်ကဘံၣ်စိၤလီၤ.

၁၅. **ဆံၣ်ၥှာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလူဒီးအအံၣ်တဆိုၣ်ဘၣ်ဝဲဒီးမၤသးဒ်ကလှတစဲးစဲးအသိးဒီးပစံးလၢအံၣ်ၥှာ်လီၤ.

၁. **ၥှၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒိၣ်ဝဲနှၢ်အကွီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်အါဝဲသ ကုၤ တၢ်အလီၢ်ပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤတၢ်အါကလှာ်ထိၣ်တၢ်ပှၤတၢ်လီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢၥှၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢၥှၤဆၢၣ်ကလာ်, ၥှၤဃါမနၤ, ၥှၤထိၣ်ဟ်ထိပစံးဒ်န့ၣ်လီၤ. ဘ့ၥှၤကုဆၢၣ်ကလာ်, လါၥှၤဃါမနၤ, တလၢၤအိၣ်ၥှၤဝ့ၢ်တဖျၢၣ်, ကစၢ်ယွၤအကလုၢ်အကထါကၥှၤထိၣ်ဟ်ထိၣ်ဟ်ထိလၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢဒိဘ့ၣ်ညါလီၤ.

၂. **ၥှၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်အခၢအပှၤန့ၣ်ပစံးလၢပဒိၣ်ၥှၤလီၤ. ပဒိၣ်ၥှၤတိာ်ပဒိၣ်အခံအါကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကျဲၥှၤလီၤ. ပဒိၣ်ကျဲၥှၤစံးဝဲဒၣ်.

၃. **ၥှၤ** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလှာ်အဖီဂီၤဆှၣ်ကလာ် ဒီးပကီးလၢဆၢၥှၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်ဖးဒိၣ်တကလှာ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဆၢဓိၤၥှၤဓိၤလီၤ.

၄.**ၥှၤဂၤ** န့ၣ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. နအိၣ်ၥှၤဂၤလဲၣ်, န

ဟဲဝ့ၤဂၤလဲၣ်,ပနၢ်ပှဲၤနုလဲၣ်,စံးဝဲလီၤ.ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံး လၢပှံၤဂၤလဲၣ်လီၤ.

၅. **ဝ့ၤစၢ်** နၣ်မ့ၢ်လါဒိၣ်ဝဲကပီၤဘၣ်ဒးစိၤဒံးနၣ်ပစံး လၢလါပှဲၤစၢ်လီၤ. လါထီၣ်ဝဲတဆံယဲၢ်သီဒီးပှဲၤစၢ်ဝဲလီၤ.

၆. **ဝ့ၤစိတရိၤ** နၣ်မ့ၢ်ဘုပှဲၤတၢ်ပူၤတၢ်လီၢ် ဒီးပှဲၤအိၣ်ဝဲပ အိးဒိးနၣ်ပစံးလၢပှဲၤစိတရိၤလီၤ. ဘုပှဲၤကုစိတရိၤစံးဝဲ ဒၣ်လီၤ. ထိရိၤတၢ်လၢအပှဲၤဝဲနးကဲၣ်ဆိးဒီးစိထိၣ်ဝဲနၣ် ပစံးလၢပှဲၤစိတရိၤလီၤ.

၇. **ဝ့ၤစိ** နၣ်မ့ၢ်ပှဲၤအိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ်ဘုလၢတၢ် ပူၤတၢ်လီၢ် ဒီးပှဲၤဝဲလၢအှုစိထိၣ်အသးနၣ်ပစံးဒီးအဆိ လၢပှဲၤအိၣ်ပှဲၤစိလီၤ. စဟ်ဘုလၢကုပူၤပှဲၤအိၣ်ပှဲၤစိနး ကၢ.

၈. **ပှဲၤဆၢၣ်ကလာ်** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်ဘုလၢတၢ်ပူၤတၢ်လီၢ် ပှဲၤဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံပှဲၤအကျိမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပှဲၤဆၢၣ်ကလာ် လီၤ. ဘုပှဲၤကုဆၢၣ်ကလာ်စံးဝဲဒၣ်.

၉. **ဝ့ၤထီၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအိၣ်ဝဲကိးအမံၤ ဒီးအါဝဲသ ကုၤဆးဒးနၣ်ပစံးလၢပှဲၤထီၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ဝဲလၢဟိၣ် ခိၣ်ချၢပှဲၤထီၣ်ဝဲ ဒီးတၢ်ကလုာ်ကလုာ်နၣ်မ့ၢ်ကစၢ်ယွၤဟ် လီၤဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှဲၤထီၣ်ဟ်ထိလီၤ. က စၢ်ယွၤဟ်လီၤတၢ်ပှဲၤထီၣ်ဝဲကူအမံၤလီၤ.

၁၀. **ဝ့ၤနၢ** နၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤအံၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အါဝဲနၣ် ပစံးလၢပှဲၤအံၤပှဲၤနၢလီၤ. စဟ့ၣ်နတၢ်ပှဲၤအံၤပှဲၤနၢနၣ် စတဟံးနၢ်ဘၣ်အပှၤဘၣ်. နမ့ၢ်စဖိစလံၤ ဒီးစဟ့ၣ်နတၢ် ပှဲၤအံၤပှဲၤနၢလီၤ. ပှၤကညီအိၣ်ပှဲၤအံၤပှဲၤနၢနၣ်ကွၢ် လၢစရိပူၤတက့ၢ်.

၁၁. **ဝ့ၤနၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤဟ့ၣ်ပတၢ်အါတုၤအဘၣ်ပသး မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤဂၤမၤပတၢ်တုၤကြၢးမ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီးပစံးလၢပှဲၤနၣ် လီၤ. ဟ့ၣ်စတၢ်ပှဲၤနၣ်စိၤလီၤ. အါလံ.

၁၂. **ဝ့ၤပှၢ်** နၣ်မ့ၢ်လါဒိၣ်ထီၣ်ဝဲနၢ်အကွီၤ ဒီးကပီၤဝဲက ပီၤကျိၤနၣ်ပစံးလၢလါပှဲၤပှၢ်လီၤ. လါနၣ်တုၤပှဲၤပှၢ်ဒီးတ့ၢ် လီၤတသီလံလီၤ.လါပှဲၤပှၢ်ကပီၤဂ့ၤကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢလါပှဲၤပှၢ်ပှဲၤဘိၣ်လီၤလီၤ.

၁၃. **ဝ့ၤပျၢ** နၣ်မ့ၢ်ပှဲၤအိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢအ ပှဲၤလုာ်ကွံာ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢပှဲၤအိၣ်ပှဲၤပျၢလီၤ.

၁၄. **ဝ့ၤပှဲၤအံၤ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အါဝဲတပူၤခံပူၤ ဒီးပစံးလၢပှဲၤ ပှဲၤအံၤလီၤ. တၢ်ပှဲၤပှဲၤအံၤညါနဲာ်ပအိၣ်လၢာ်စါ. ဟ့ၣ် တၢ်ပှဲၤပှဲၤအံၤစဝံတနၢ်ဘၣ်. နမၤဘုပှဲၤပှဲၤအံၤနအိၣ်က လၢာ်စါ.

၁၅. **ဝ့ၤမဲာ်ပှဲၤနါ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢပမဲာ်ညါဒိၣ်ဝဲမ့ၢ် ဂ့ၤ, အါဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပှဲၤမဲာ်ပှဲၤနါလီၤ. စလဲၤတၢ်ဒီး စထံၣ်ဘိၣ်သအိၣ်ဆၢထၢၣ်လၢစမဲာ်ညါပှဲၤမဲာ်ပှဲၤနါ ဒီးစ ယ့ၢ်လီၤ. ဘုသၣ်အိၣ်ပှဲၤမဲာ်ပှဲၤနါနၣ်ပဘၣ်မၤဝံၤဆိကွံာ် လီၤ. တၢ်ကအိၣ်ဂီၤပတၢ်ဘၣ်ဖုးလီၤ.

၁၆. **ဝ့ၤသိး** နၣ်မ့ၢ်ပနီၤဟ့ၣ်တၢ်အါဒ်သိးသိးဒီးပစံးလၢ ပှဲၤသိးသိးလီၤ. ဒီးပစံးလၢပှဲၤသိးစကီးလီၤ. နီၤပှဲၤသိး သိးစံးဝဲဒၣ်.

၁၇. **ဝ့ၤအံၤ** နၣ်မ့ၢ်ပဟ့ၣ်တၢ်အါဘၣ်ဒး ဒီးပစံးလၢပှဲၤ အံၤလီၤ. စကဟ့ၣ်နဟ့ပှဲၤအံၤလီၤ. တၢ်မ့ၢ်အါတပူၤစိၤ ဘၣ်ဒးနၣ်ပစံးလၢပှဲၤအံၤလီၤ. နမၤဘုနၢ်ပှဲၤအံၤစိၤစါ. နၢ်ပှဲၤအံၤလီၤ.

၁၈. **ဝ့ၤအှစိ** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်ဘုလၢကုပူၤပှဲၤစိတရိၤဒီးပစံး လၢပှဲၤအှစိလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပှဲၤ အိစိ လီၤ. နဟ် ဘုနၣ်ပှဲၤအိစိကုနးကၢ. ကလီၤဆံၣ်ဘၣ်ဖုးလီၤ.

၁၉. **ဝ့ၤအိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဒ်ပှဲၤအှစိအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဘုပှဲၤကု လၢစိထိၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဘုပှဲၤအှစိကုလီၤ. ဒီးပစံးစကီး လၢပှဲၤအိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှဲၤအိၣ်ပှဲၤစိ. ပှဲၤစိ ပှဲၤပျၢလီၤ. ဒီးပစံးလၢပှဲၤအိၣ်ပှဲၤဟ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံး လၢပှဲၤအိၣ်ပှဲၤပျၢစကီးလီၤ.

၂၀. **ဝ့ၤအိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပလီၤလူၢ်လီၤတဲာ်တုၤပသးဘံးဒီးပ သးတဲာ်တၢၤပသါတသ့လၢၢဘၣ် ဒီးပစံးလၢပသးပှဲၤ အိၣ်ပှဲၤပျၢလီၤ. စလီၤတဲာ်စသးပှဲၤအိၣ်ဆါသမိး. စသါ ထိၣ်ကူၤတထိၣ်ဖျဲးဘၣ်.

၂၁. **ထံဝ့ၤ** နၣ်မ့ၢ်ထံထိၣ်ဒီးပှဲၤထိၣ်အကျိာ်ပူၤနၣ်ပစံး လၢထံပှဲၤလီၤ. ထံဟီနၣ်ထိၣ်ဝဲတုၤအဆူၣ်ဝဲနၣ်သအၢၣ် ဒီးပစံးလၢထံပှဲၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢထံထိၣ်ပှဲၤစကီးလီၤ. ထံပှဲၤဒီးတလၢၢတချံလဲၤတၢ်လီၤ. တလၢၢနၣ်မ့ၢ်က လဲၤတၢ်လၢချံဒီးကွၢ်ဝဲလၢထံပှဲၤဒီးလဲၤတၢ်လီၤ.

၂၂. **ဘုဝ့ၤ** နၣ်မ့ၢ်ဘုစံာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တလၢၢမၤဘု လၢပျီပူၤလၢပနၢ်နၣ်ပစံးလၢဘုစံာ်ဘုပှဲၤလီၤ. ဘုစံာ်ဘု ပှဲၤစံးဝဲဒၣ်.

၂၃. **မၤဝ့ၤ** နၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်နၢၤ ဒီးပစံးလၢမၤပှဲၤလီၤ. ခုး နၣ်စမၤပှဲၤစံာ်စိၢ်စမၤပှဲၤ, ကွဲးလံာ်စိၢ်စ မၤပှဲၤဝဲလီၤ. စနိၢ် တဂၤစိၤစဝ်ချံစမၤတပှဲၤဘၣ်.မ့မ့ၢ်ခံဂၤဒီးစမၤပှဲၤယၢာ်.

၂၄. **လါဝ့ၤ** နၣ်မ့ၢ်လါထိၣ်တဆံယဲၢ်သီဒီးကပီၤဝဲနၣ်ပ စံးလၢလါပှဲၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢလါထိၣ်ပှဲၤစကီးလီၤ. ဒီး ပစံး ဒီးအဆိလၢလါပှဲၤလါပှၤလီၤ. လါပှဲၤလံ. ကိးမး ဘၢလီၤ.

၂၅. **လၢဝ့ၤ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပှဲၤထိၣ်ဟ်ထိဝဲကိးမံၤနၣ်ပ စံးလၢလၢပှဲၤလီၤ. ကစၢ်ယွၤဟ်လီၤတၢ်လၢဟိၣ်ခိၣ်ချၢ အံၤလၢပှဲၤဝဲကိးအမံၤဒဲးလီၤ. ဒီးပစံးလၢလၢထိၣ်ပှဲၤ ထိၣ်စကီးလီၤ.

၂၆. **လၢထိၣ်ဝ့ၤထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အကလုၢ်လၢအစံးတၢ် ကတိၤတၢ်တဘီလၢ်လၢ်နၣ်ဒ်အစံးဝဲအသိးနၣ်တၢ်မၤအ သးကိးထံၣ်ကိးဘီဒီးပစံးလၢလၢထိၣ်ပှဲၤထိၣ်လီၤ. ဝံအ

ကလုၢ်အကထါလၢထီၣ်ပှဲၤထီၣ်ဝဲကိးအထံၣ်ဒံးလီၤ. ဒီးပမံၤပပှၢ်အကလုၢ်အကထါလၢထီၣ်ပှဲၤထီၣ်ဝဲကိးဘီ ဒံးလီၤ. ဒီးပမံၤပပှၢ်စံးဝဲလၢဖုအဖိခွါကီၤလၤဝါနူၢ်ဘၣ် ဖုအကလုၢ်ကထါစံးဝဲဒ်နူၣ်ဒီးခဲကနံၣ်အံၤလၢထိၣ် ပှဲၤထီၣ်ဝဲလၢသရၣ်တဖၣ်နူၢ်ဘၣ်ကစၢ်ယွၤအကလုၢ်က ထါဒီးစံၣ်တဲၤတဲလီၤပှၤလၢလံာ်စီဆှံခဲကနံၣ်အံၤလီၤ.

၂၇. **အပှဲၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်အခၢအပှၤ ဒီးပစံးလၢပဒိၣ်အပှဲၤ လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအကျဲအပှဲၤလီၤ. ပဒိၣ်တဂၤအ ကျဲအပှဲၤအါကၢစံးဝဲဒၣ်.

၂၈**အီပှဲၤ** နူၣ်မ့ၢ်အီၣ်ကုးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပအီၣ်ဘၣ် အီဘၣ်မ့ၤမီၤထံမီၤဒီးတၢ်အီၣ်တၢ်အီကစီဒီဒီးပစံး လၢအီၣ်ကုးအီပှဲၤလီၤ.

၁. **ပှၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤတကလှာ်လီၤ. ဒီးအဖိၣ်ခွါတဖၣ်နူၣ်သိး ဆုကံၣ်ဒီးအီၣ်လၢပှၢ်လၢ်ကျါကူာ်ခုးဖဲးသံၣ်လီၤ. ဒီးမၤ နာ်မီၤဖှံၣ်မီၤ, အီသံးအီက်စကီးလီၤ. ဒီးအဖိၣ်မှၣ်တဖၣ် မှနူၣ်ကူနံၣ်သိးဆု ဒီးဆးကံၣ်အဆုလၢလုၣ်ဂီၤလုၣ်ဘီ ဒီးပကိးလၢပှၢ်လီၤ.

၂. **ပှၢ်ပှီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤခီတၢ် ဒီးပစံးလၢပှၢ်ပှီၤ တၢ်လီၤ. ပှၢ်ပှီၤတၢ်နူၣ်စံးဝဲလၢတၢ်ကတိၤခီနူၣ်မ့ၢ်ပှၢ်ပှီၤ တၢ်လီၤ. လါနူၣ်ပှၢ်ပှီၤဝဲစံးဝဲလၢသဒးသၣ်လီၤ.

သဒးသၣ်လီၤထွဲလၢကီၤ မ့ၢ်နီၢ်ပှၢ်ပှီၤလါယှၢ်လီၤ.

၃. **ပှၢ်မီၤသွံမီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပကိးပှၢ်ဒီးအဆိဒီးပစံးလၢပှၢ်မီၤ သွံမီၤလီၤ. ပှၢ်မီၤသွံမီၤတဖၣ်နူၣ်ပှၤကနီၤနီၤအနၢ်တပၢၢ် ဘၣ်အကလုၢ်ဘၣ်.

၄. **ကပှၢ်** ဒီးကပှၢ်ကပှၤနူၣ်ကွၢ်လၢကပှၢ်တကူၢ်.

၅. **စပှၢ်** ဒီးစပှၢ်ကလု ဒီးစပှၢ်စပှၤကွၢ်လၢစပှၢ်တကူၢ်.

၆**တပှၢ်** No.161- ၁၆၁ ဒီးတပှၢ်ကလုနူၣ်ကွၢ်လၢတပှၢ် တကူၢ်.

- ပှၢ်ပှံၢ်ပှၢ်ပှီၤဝၣ်ဖိကလီၤဝၣ်တူာ်စိး
  တၢ်ကတိၤအံၤစံးဝဲဒ်လဲၣ်. မၤအစံးဆဲးဘိဘိလီၤ.
- ပှၢ်ပှံၢ်ပှၢ်ပှီၤဖိဓၢအီၣ်နဲဒၣ်ဖဲအံၤမိၢ်ကလဲၤဆူညါ
  တၢ်ကတိၤအံၤစံးဝဲဒ်လဲၣ်. မၤအစံးဒံလီၤ.
- ပှၢ်ပှံၢ်ပှၢ်ပှီၤတၢ်မိၢ်လဲၤ~ဒ့ တၢ်ဖိလဲၤဒ့
  တၢ်ကတိၤအံၤမ့ၢ်အစံးဝဲဒ်လဲၣ်. မးအစံးမ့ၤသူလီၤ.
- ပှၢ်ပှံၢ်ပှၢ်ပှီၤတၢ်ဖုၣ်ဖိတၢ်ကိးအ့အ့
  တၢ်ကတိၤအံၤမ့ၢ်စံးဝဲဒ်လဲၣ်. မးအစံးဒိၣ်ကွံၤလီၤ.
- ပှၢ်ပှံၢ်ပှၢ်ပှီၤတၢ်အဖိပယီၢ်ဒံးဒုး တၢ်အမိၢ်ပှၢ်ပဖှုးလဲၤ ဖှုးသူ.
  တၢ်ကတိၤအံၤမ့ၢ်အစံးဝဲဒ်လဲၣ်. မၤအစံးယီတၢ်လီၤ.

* ပှၢ်ပှံၢ်ပှၢ်ပှီၤပတာသူၣ်တၢ်, တၢ်မူ. ပတာဖှံတၢ်,တၢ်ဖး.
* တၢ်ကတိၤအံၤမ့ၢ်စံးဝဲဒ်လဲၣ်. မးအစံးတၢ်အၢၣ်ဒီးဆၣ် လီၤ.
* ပှၢ်ပှံၢ်ပှၢ်ပှီၤမ့ၢ်ယါဖိကူနံၣ်တဝး
* တၢ်ကတိၤအံၤမ့ၢ်စံးဝဲဒ်လဲၣ်မးအစံးပစုမ့ၣ်လီၤ.
* ပှၢ်ပှံၢ်ပှၢ်ပှီၤမ့ၢ်ယါဖိစဲၤလီၤမ့ၤတိၤ.
  တၢ်ကတိၤအံၤမ့ၢ်စံးဒ်လဲၣ်. မးအစံးတဖဲးသၣ်လီၤ.
* ပှၢ်ပှံၢ်ပှၢ်ပှီၤတၢ်သံသၢနံၣ်တၢ်ကလုၢ်အီၣ်လီၤတဲာ်ဒံး
  တၢ်ကတိၤအံၤမ့ၢ်စံးဝဲဒ်လဲၣ်. မးအစံးကွဲၤလီၤ.
* ပှၢ်ပှံၢ်ပှၢ်ပှီၤတၢ်ဟဲလၢမ့ၢ်နှာ်တပၤ မ့ၢ်ထီၣ်တဝၤ
  တၢ်ကတိၤအံၤမ့ၢ်စံးဝဲဒ်လဲၣ်. မးအစံးဟံၣ်ခိၣ်လီၤ.
* ပှၢ်ပှံၢ်ပှၢ်ပှီၤသုၣ်ဒ့လီၤတဲာ်ထံသမဲ
  တၢ်ကတိၤအံၤမ့ၢ်အစံးဝဲဒ်လဲၣ်. မးအစံးတခွဲလီၤ.
* ပှၢ်ပှံၢ်ပှၢ်ပှီၤတၢ်သံသၢနံၣ်တၢ်အဂ့ာ်ယံအီၣ်ဒံး.
  တၢ်ကတိၤအံၤမ့ၢ်စံးဝဲဒ်လဲၣ်. မးအစံးခံခဲးလီၤ.
* ပှၢ်ပှံၢ်ပှၢ်ပှီၤတၢ်သိးစယိးတၢ်ကုာ်ဒီးရူၣ်ဒၢ.
  တၢ်ကတိၤအံၤစံးဝဲဒ်လဲၣ်. မးအစံးယီၤဟိၣ်ဒီးတကီၤ အခိၣ်မိၣ်လီၤ.
* ပှၢ်ပှံၢ်ပှၢ်ပှီၤတၢ်အီၣ်လၢထံအဖိအါ.
  တၢ်ကတိၤအံၤစံးဝဲဒ်လဲၣ်. မးအစံးလၢၢ်လီၤ.
* ပှၢ်ပှံၢ်ပှၢ်ပှီၤတၢ်အဒၢးပှၤအီၣ်. တၢ်ကျဲစၢၤတအီၣ်
  တၢ်ကတိၤအံၤစံးဝဲဒ်လဲၣ်. မးအစံးဝၣ်အိပှၤလီၤ.
* ပှၢ်ပှံၢ်ပှၢ်ပှီၤတၢ်ကျဲစၢၤအီၣ်တၢ်ဒၢးပှၤတအီၣ်
  တၢ်ကတိၤအံၤစံးဝဲဒ်လဲၣ်. မးအစံးထံဖှံၣ်လီၤ.
* ပှၢ်ပှံၢ်ပှၢ်ပှီၤချၢၣ်တထံးဆီဖါဂီၤထီၣ်မံပှဲၤအခံ
  တၢ်ကတိၤအံၤစံးဝဲယီၤလဲၣ်.မးအစံးမိၢ်ဟဲသၣ်မံလီၤ.
* ပှၢ်ပှံၢ်ပှၢ်ပှီၤတၢ်အီၣ်အဆၣ်တၢ်ဆံးလီၤ.တၢ်တအီၣ်ဘၣ် အဆၣ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်.
* တၢ်ကတိၤအံၤစံးဝဲဒ်လဲၣ်. မးအစံးထုလီၤ.
* ပှၢ်ပှံၢ်ပှၢ်ပှီၤလုၣ်တဘိပစၢၢ်ဝးကိၢ်.
* တၢ်ကတိၤအံၤစံးဝဲဒ်လဲၣ်. မးအစံးကျဲလီၤ.
* ပှၢ်ပှံၢ်ပှၢ်ပှီၤဆီဖိပံလၢကကီၤလာ်.
* တၢ်ကတိၤအံၤစံးဝဲဒ်လဲၣ်. မးအစံးပှၤသၣ်လီၤ.
* ပှၢ်ပှံၢ်ပှၢ်ပှီၤနံၣ်ဘၣ်လီၤဖုဒီးတကါစူၣ်ပျ်
* တၢ်တိၤအံၤစံးဝဲဒၣ်လဲၣ်. မးအစံးဘုဒၢလီၤ.
* ပှၢ်ပှံၢ်ပှၢ်ပှီၤတၢ်အီၣ်လၢခိထဲထၣ်. တၢ်လီၤလၢထံထဲ ကီၤဝါ.
* တၢ်ကတိၤအံၤစံးဝဲယီၤလဲၣ်. မးအစံးပှာ်လီၤ.
* ပှၢ်ပှံၢ်ပှၢ်ပှီၤတၢ်အီၣ်အဆၣ်တၢ်ဖိုးထီၣ်ကူၤ.
* တၢ်ကတိၤအံၤစံးဝဲယီၤလဲၣ်. မးအစံးဆၢၣ်လီၤ.

၇. **တ့ဘိပှၢ်မ့ၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤထီၣ်ဘိမီၤမ့ၢ်မီၤ ဒီးထံၣ်မီၤရှၣ် မီၤနူၣ် ဒီးပမၤမှာ်ပှၤထံၣ်ဖိရှၣ်ဖိဘိဖိမ့ၢ်ဖိဒ်သိးကအါ ထီၣ်ဂိၢ်ထီၣ် ဒီးပစံးလၢပတ့ဘိပှၢ်မ့ၢ်လီၤ. ဒီးတလၢၤစံး ဝဲလၢ(ပြူစု)လီၤ. ပှၤကဲလၢကစၢ်ယွၤအပျ်အဘီၣ်နူၣ်တ့

ဘီပိၢ်မုၢ်ကစၢ်ယွၤအသါသနါစံးဝဲလီၤ. ပဝဲဒၣ်ကြၢးလၢပတ့ဘီပိၢ်မုၢ်ကစၢ်ယွၤအဘီအမုၢ်လီၤ.

၈. **ဒွဲၣ်ပိၢ်** နဲၣ်မ့ၢ်ဒွဲၣ်တကလုာ်အဒံးလါအဲး ဒီးအမိၢ်ပှၢ်ထဲစုမုၢ်ဒိၣ်ဒီးပစံးလၢဒွဲၣ်ပိၢ်လီၤ. ဒွဲၣ်ပိၢ်နဲၣ်ပှၤကညီအီၣ်ဝဲလီၤ.

၉. **မ့ၣ်သပိၢ်** နဲၣ်မ့ၢ်ပယွယာ်ဖိၣ်သ့ၣ်မုၣ်ဒုပြီမီၤတကဒိၣ်ဒီးပဘိၣ်လၢသနူ ဒီးပဒွဲၣ်ထိၣ်မ့ၣ်လၢအခိၣ်နဲၣ်ပစံးလၢမ့ၣ်သပိၢ်လီၤ. ပမၤကနဲနဲၣ်ပပုာ်ကွံာ်ကနဲအမိၢ်ပှၢ်လၢမ့ၣ်သပိၢ်လီၤ.

၁၀. **သပိၢ်** နဲၣ်မ့ၢ်မ့ၤကျိၣ်ကျဲဒီးကသူထံနဲၣ်ပစံးလၢမ့ၤသပိၢ်လီၤ. မ့ၤလၢပအီၣ်အီၣ်ဘျဲၣ်ဒီးကျိၣ်ကျဲအသးဒီးကသူထံဒီးခုၣ်လီၤဝဲနဲၣ်မ့ၢ်မ့ၤသပိၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသပိၢ်ကလုလီၤ.

၁၁. **ပိာ်** နဲၣ်မ့ၢ်ပဒၢၣ်ထိၣ်ထံလၢပီၤကူးလာ်ဒီးပစံးလၢပိာ်လီၤ. ပှၤတဂၤပိာ်ထိၣ်ထံလၢပီၤပိာ်စံးဝဲဒၣ်. ပိာ်ထိၣ်န့ၢ်ယၤလၢထံတပိာ်ခံပိာ်တက့ၢ်.

၁၂. **ပိာ်ပိၤ** နဲၣ်မ့ၢ်အုၣ်သံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အုၣ်လၢနးကဲၣ်ဆိးနဲၣ်ပစံးလၢအုၣ်သံပိာ်ပိၤလီၤ. ညၣ်အုၣ်သံပိာ်ပိၤနဲၣ်ပအီၣ်တသ့ဘၣ်. ပကကွံာ်တ့ၢ်အီၤလီၤ.

၁၃. **ကပိာ်** ဒီးကပိၢ်ကပိၤ နဲၣ်ကွၢ်လၢကပိာ်တက့ၢ်.

၁၄. **စပိာ်ဒီးစပိာ်စပိၤ** နဲၣ်ကွၢ်လၢကပိာ်တက့ၢ်.

၁၅. **စိာ်ပိာ်စိာ်ပိာ်** နဲၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤတကဲဘၣ်ဒီးဟးဝဲကယီကယီနဲၣ်ပစံးလၢဟးစိာ်ပိာ်စိာ်ပိာ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤတကဲဒီးဟးမးစိာ်ပံၢ်စိာ်ပိာ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၆. **တပိာ်** နဲၣ်မ့ၢ်တပိၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်စယာ်ပိၣ်ပူၤနဲၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢတပိာ်တပိၤလီၤ.

၁၇. **ဒဲပိာ်** နဲၣ်မ့ၢ်ပီၤကူးလာ်လၢပဖိၣ်ထံနဲၣ်ပစံးလၢဒဲပိာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒှိာ်ဒဲပှာ်လီၤ. မၤနၢ်ယၤလၢဒဲပိာ်တဖျၣ်စကပိာ်အီထံလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢစီၤပိာ်လီၤ.

၁၈. **ပီၤပိာ်** နဲၣ်မ့ၢ်ဒဲပိာ်လၢပဘျၣ်အီထံနဲၣ်ပစံးလၢပီၤပိာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီပိာ်အီထံလၢအပူၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢပှၤပိာ်စကီးလီၤ.

၁၉. **ဘီၣ်ပိာ်** နဲၣ်မ့ၢ်ဘီၣ်အုၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီဘီၣ်ဝဲနးနးကလဲာ်ဒ်လဲၤတၢ်ယၢဝဲအသိးနဲၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဘီၣ်အုၣ်ဘီၣ်ပိာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘီၣ်အုၣ်ဘီၣ်ပိာ်ဒီးလဲၤတၢ်တချၢဘၣ်.

၂၀. **လီၤစပိာ်** နဲၣ်မ့ၢ်တၢ်ကမံၤလီၤသြူလၢနိၣ်ကျါခိၣ်ခဲဝဲဒီးပစံးလၢလီၤစပိာ်လီၤ. တၢ်လီၤစပိာ်နးကၢ.ခွဲကွံာ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးလၢလီၤသပိာ်စကီးလီၤ.

၂၁. **လီၤပိာ်** နဲၣ်မ့ၢ်လီၤပိၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလီၤယံၤလၢအသးနါပှၢ်တခီနဲၣ်ပစံးလၢလီၤပိာ်လီၤ ပိၤလီၤ. ပှၤတဂၤခးကဆိတဒုဒီးလီၤပိၤဝဲလီၤ.

၂၂. **သပိာ်** နဲၣ်မ့ၢ်သပိၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်စယိာ်စယာ်, သ့ၣ်သရ့ဝၣ်သရ့အီၣ်ပူအသးဒီးပစံးလၢသပိာ်သပိၤဒီးအဆိဒ်နဲၣ်လီၤ. လူၢ်မုၢ်ဒံမုၢ်ထိၣ်ဆူသပိာ်သပိၤအလီၤလီၤ.

၂၃**သံပိာ်ပိၤ** နဲၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢအုၣ်သံပိာ်ပိၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အုၣ်လၢပအီၣ်တသ့လၢၤဘၣ်နဲၣ်ပစံးလၢအုၣ်သံပိာ်ပိၤလီၤ.

၂၄. **အုၣ်ပိာ်** နဲၣ်ပတစံးဘၣ်.ပစံးလၢဘီၣ်အုၣ်ဘီၣ်ပိာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီဘီၣ်ဝဲလၢလဲၤတၢ်တချၢဘၣ်ဒီးပစံးလၢဘီၣ်အုၣ်ဘီၣ်ပိာ်လီၤ.

၂၅. **ပိၤ** နဲၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအသံတသ့, ပှၢ်တသ့, ဆူးတသ့, ဆါတသ့ဘၣ် ဒီးအီၣ်လၢပကျါနှာ်သကွပတထံၣ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢတၢ်ပိၤလီၤ. တၢ်လၢပိၤဝဲနဲၣ်ပထံၣ်တသ့ဘၣ်.ထီရီၤတၢ်တမံၤမ့ၢ်အီၣ်လၢပကျါဒီးပမ့ၢ်တထံၣ်ဘၣ်နဲၣ်မ့ၢ်ပိၤဝဲလီၤ. ဒီးတၢ်လၢပိၤဝဲနဲၣ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်နဲၣ်ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ပသးပှၢ်စံးဝဲထဲတၢ်ပိၤနဲၣ်ပိၤဝဲဒီးပထံၣ်တသ့ဘၣ်. တၢ်မၤဟနၢၤနီတမံၤဘၣ်စံးဝဲဒ်နဲၣ်လီၤ. တၢ်ပိၤနဲၣ်သ့ထံၣ်တခီၣ်ခီၣ်ဓါ. မၤသးဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်နဲၣ်ပတထံၣ်ဘၣ်နီတခီၣ်ဘၣ်. ပနၢ်ဟူထဲအမံၤလီၤ.

၂၆. **ပိၤ** နဲၣ်မ့ၢ်ကသံၣ်ကသီ, တၢ်သမူတၢ်ပယၢ်နဲၣ်ပှၤဝံၢ်ဘျါတၢ်ဆူတၢ်ဆါဒီးပစံးလၢပိၤလီၤ. ပသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်. ကသံၣ်လၢပိၤတဖၣ်နဲၣ်ပဝံၢ်တၢ်ဆါဘျါချ့ကၢစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပသးပှၢ်စံးစကီးလၢတၢ်သမူပိၤဒီးပသမူတၢ်ဘျါချ့လီၤ.

၂၇. **ပိၤ** နဲၣ်မ့ၢ်ဘၣ်အဆိလီၤ. ပှၤတဂၤဆဲဝၣ်ခီဘၣ်သံပိၤဂီၤထိခီၣ်တဒုဒိၣ်ကၢ. နခးတၢ်တဘၣ်တပိၤတၢ်နီတမံၤလဲၣ်.

၂၈. **ပိၤဂ့ၤ** နဲၣ်မ့ၢ်တၢ်အပိၤကတၢၢ်ဝဲနဲၣ်ပစံးလၢပိၤဂ့ၤလီၤ. ကသံၣ်လၢဘျါတၢ်ဆါနဲၣ်ပိၤဂ့ၤဝဲလီၤ.

၂၉. **ပိၤဂ့ၤလဲာ်** နဲၣ်မ့ၢ်တၢ်ပိၤကတၢၢ်ဝဲထဲကစၢ်ယွၤတဂၤယီဒီးပစံးလၢပိၤဂ့ၤလဲာ်မ့ၢ်ကစၢ်ယွၤလီၤ. တၢ်ပိၤအကလုာ်ကလုာ်နဲၣ်ပိၤဂ့ၤလဲာ်ဝဲထဲကစၢ်ယွၤတဂၤယီလီၤ. ဒီးပစံးလၢပိၤဂ့ၤတုာ်စကီးလီၤ. ဒီးပှၤမီၣ်လမဲ့ၣ်ဖိစံးလၢပိၤဂ့ၤလဲလီၤ.

၃၀. **ပိၤနှာ်** နဲၣ်မ့ၢ်ဘၣ်နှာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဆဲးတၢ်ခးတၢ်နှာ်ဝဲဒီးပစံးလၢပခးတၢ်နှာ်ပိၤလီၤ. စခးကဆိဘၣ်နှာ်ပိၤနှာ်နှာ်သကွတသံဘၣ်.

၃၁.**ပိၤနူၢ်** နဲၣ်မ့ၢ်ထိရီၤပဆဲးတၢ်ဘၣ်နူၢ်ဝဲဒီးပစံးလၢဘၣ်နူၢ်ပိၤနူၢ်လီၤ. ဝၣ်ခီဘၣ်နူၢ်ပိၤနူၢ်ထိခီၣ်တဒုဒိၣ်ကၢ.

၃၂. **ပိၤပှဲၢ်** နဲၣ်မ့ၢ်ထိၣ်တကလုာ်လီၤ. ဒီးအဆူၣ်အဒံးလါအဲးဝဲဒ်ထိၣ်ပှာ်အသိး ဒီးပကိးလၢပိၤပှဲၢ်လီၤ. ဒီးပ

စံးလၢထိၣ်ဗိုၤပှဲၤတစုစုလီၤ.ဗိုၤပှဲၤန့ၣ်ပအိၣ်ဝံၣ်ကၢ.

၃၃. **ဗိုၤဖိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကီးဗိုၤအဆိဒီးပစံးလၢဗိုၤဖိၢ်လီၤ. ကစၢ်ယွၤန့ၣ်ဗိုၤဖိၢ်ဝဲဒီးပထံၣ်အီၤတသ့ဘၣ်.

၃၄**ခဲသဗိုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမ့ၢ်လၢ်တၢ်န့ၣ်ပစံးလၢခဲသဗိုၤလီၤ. ခဲသဗိုၤမ့ၢ်နပှဲၤဆူစအိၣ်လီၤ. စတပျုၤမးနၤ. စခဲးသဗိုၤလၢနပှဲၤဆူစအိၣ်တခီလီၤ.

၃၅. **တၢ်ဗိုၤတၢ်ဖိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပထံၣ်တသ့ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ဗိုၤတၢ်ဖိၢ်လီၤ. တၢ်ဗိုၤတၢ်ဖိၢ်န့ၣ်ပနၢ်ဟူ ထဲ အမံၤလၢပသးပှ်စံၣ်တဲၤဝဲဒီး ပထံၣ်အီၤတသ့ဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်သုးတၢ်ဗိုၤ, တၢ်ဗိုၤတၢ်ဖိၢ်လီၤ.

၃၆**ပသးပှ်ဗိုၤပူ**. No.136.—၁၃၆ ပှၤအစံၣ်တဲၤမတၤတဂၤဟဲဆူပဝ့ၢ်တဝ့ၢ်ဒီးဟဲယိး ဒီးနးတဘ့ၣ်လဲၤဝဲတၢပဝ့ၢ်တဝ့ၢ်အသံကိၢ်ပမုၣ်ကနီၤအတၢ်, သုဖိမ့ၢ်သံန့ၣ်သုကဟီၣ်စကီးဓါ. သုမ့ၢ်တဟီၣ်ဘၣ်န့ၣ်စကန့သုလီၤ. ပဖိၣ်မုၣ်ဒီဝ့ၢ်ညါန့ၣ်စံးဆၢအီၤပဖိသံပဟီၣ်ဝဲသၢ. အရှ့ဝဲဒီဝ့ၢ်ညါန့ၣ်တနၢ်ဘၣ်ဒီးလဲၤကဒီးဆူညါတဝ့ၢ်လဲၤနှၣ်က ဒီးဆူဝ့ၢ်ပှၤန့ၣ်ကယဲၢ်ပမုၣ်ကနီၤန့ၣ်သံကိၢ်အတၢ်သုဖိသံသုကဟီၣ်စကီးဓါ. သုမ့ၢ်တဟီၣ်ဘၣ်န့ၣ်စကဟံးန့သုလီၤ. ပဖိၣ်မုၣ်ဒီဝ့ၢ်ညါန့ၣ်ပဖိသံပဟီၣ်ဝဲသၢဒီးဖိၣ်ခွါန့ၣ်လဲၤကဒီးဆူညါတၢကဒီးလၢဝ့ၢ်တဝ့ၢ်လဲၤနှၣ်ကဒီးဝဲဆူအပှၤအသံကိၢ်ကဒီးဝဲဖိၣ်မုၣ်အတၢ် သုဖိမ့ၢ်သံန့ၣ်သုကဟီၣ်စကီးဓါသုဖိသံသုမ့ၢ်တဟီၣ်ဘၣ်န့ၣ်စကန့သုလီၤ. ပဖိၣ်မုၣ်တခီပဖိသံပဟီၣ်ဝဲသၢ. လဲၤကဒီးတဝ့ၢ်လဲၤနှၣ်ကဒီးလၢဝ့ၢ်ပှၤသံကိၢ်ကဒီးပဖိၣ်မုၣ်တၢ်, သုဖိမ့ၢ်သံသုကဟီၣ်စကီးဓါ, ပဖိၣ်မုၣ်စံးအီၤ. ပဖိသံပဟီၣ်ဝဲသၢ. သုမ့ၢ်ဟီၣ်စတန့ဘၣ်သုဘၣ်. လဲၤကဒီးဝဲဆူညါတၢကဒီးလၢဝ့ၢ်တဝ့ၢ်လဲၤနှၣ်ကဒီးဆူဝ့ၢ်ပှၤသံကိၢ်ကဒီးပဖိၣ်မုၣ်အတၢ်, သုဖိမ့ၢ်သံသု ကဟီၣ်စကီးဓါ. ဖိၣ်မုၣ်စံးဆၢအီၤပဖိသံပဟီၣ်ဝဲသၢၣ်. သုမ့ၢ်ဟီၣ်န့ၣ်စတန့ဘၣ်သုဘၣ်. ကတိၤဝဲယီၤန့ၣ်ဝံၤဟးထိၣ်လၢဝ့ၢ်န့ၣ်အပှၤလဲၤကဒီးဆူညါတၢလၢဝ့ၢ်အသဒါတဖျၢၣ်, လဲၤနှၣ်ဝဲဆူအပှၤမ့ၢ်ယှၢ်လီၤဖးဖိလီၤ. ဘၣ်တဲလၢပမုၣ်ကနီၤအကိၢ်မ့ၢ်ဆုတကီးဘှဒီးလဲၤသံကိၢ်ဝဲအတၢ်ခွါသ့ၣ်ဓၢ. ယဲအံၤစကန့သုလီၤ. ပတိၤဆၢယၤဟဲတိတက့ၢ်. သုဖိအိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်သံသုကဟီၣ်စကီးဓါ.ပဖိၣ်မုၣ်ခဲလၢာ်န့ၣ်ပတိၤဆၢဖိၣ်ခွါပဖိသံပဟီၣ်ဝဲသၢ. ဖိၣ်မုၣ်အဝဲတဂၤဟဲယီၤယဲစဖိသံစတဟီၣ်ဘၣ် ဒီးဖိၣ်ခွါကတိၤဆၢနကလုၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဟီ ဒီးနက စၢ်ဂ့ၤလံယဲစဖိသံဓိၢ်စတဟီၣ်ဘၣ်မ့ၢ်နဲတဂၤအံၤစကဟံးန့နၤလီၤ.ဒီးကွၤဟံးန့ဖိၣ်မုၣ်န့ၣ်လီၤ. အိၣ်စကီးဟံၣ်တဖျၢၣ်အိၣ်ဝဲခံဂၤအဖိအိၣ်တဂၤမ့ၢ်လၢအဖိၣ်ခွါထုၣ်ထိၣ်ထုၣ်ဝါကျိၣ်ကလာ်ထံၣ်ထိၣ်တ့ၢ်အမိၢ်မဲာ်အပၢ်မဲာ် ဒီးသံဝဲဒၣ်အမိၢ်တဂၤဓိၢ်အမဲာ်ထံတဖျၢၣ်ဓိၢ်တလီၤသြူစကီးဘၣ်. အပၢ်တဂၤဘိၣ်ထိၣ်ဝဲလၢဆူသီယၣ်သီဖိထိၣ် ဒီးမ့ၤတဖျၢၣ်ဘိၣ်ထိၣ်ဝဲဟံးထိၣ်ဒီးတပှာ်တဘ့ၣ်ရှၣ်လီၤ. တၢ်ပှၤန့ၣ်ဝံၤကစီဒီ ဒီးထိၣ်ယှၣ်လီၤအဖိဘိၣ်န့ၣ်စံးဝဲဒၣ်ဖိဓၢအိၣ်တကီးမ့ၤဒီးပၢ် ဒီးအဖိန့ၣ်ဂဲၤဆၢထၢၣ်အိၣ်မ့ၤ ဒီးအပၢ်အိၣ်ဝဲဝံၤဒီးအဖိကွၤမံကၢ်နဲ့ာ်ဖိဓၢမၤလိာ်ဝဲပၢ်မ့ၢ်ဟဲကီးနၤန့ၣ်ဟဲကွၤအိၣ်မ့ၤဒီးပၢ်လီၤ. ဒီးစံးအပၢ်ပၢ်ဓၢ. တၢ်မိၣ်မံစသးကၢ, အပၢ်စံးအီၤကွၤမံကၢ်နဲ့ာ်. ဒီးအဖိန့ၣ်သံကွၤကဒီးအပၢ်ဟ်လီၤအီၤဖဲတၢ်ပှၤန့ၣ်အပၢ်မၤဘံးမၤဘၢဝံၤဒီးအပၢ်ဟဲကွၤမံလၢမနၤဆိတချုးအိၣ်အီထိၣ်ဒံးဘၣ် ဒီးဂဲၤဆၢထၢၣ်ဖိအိၣ်မ့ၤဖိဝဲဝံၤ ဒီးဘိၣ်ထိၣ်ဝဲဝံၤလဲၤဆူအဖိအိၣ်န့ၣ်တလၣ်လီၤမ့ၤဘိၣ်ကီးအဖိဖိဓၢ, ဟဲကွၤအိၣ်မ့ၤဒီးပၢ်, အဖိကီးဆၢအီၤဒီးအဖိဟဲထိၣ် ဒီးအိၣ်မ့ၤဒီးဖိပၢ်ခံဂၤအိၣ်ဝဲအီဝဲဝံၤ ဒီးဖိပၢ်ခံဂၤန့ၣ်စံးအပၢ်ပၢ်ဓၢ, မိၣ်မံစသးကၢပၢ်ဓၢ, ဒီးအပၢ်စံးဖိဓၢကွၤမံကၢ်နဲ့ာ်, ပၢ်မ့ၢ်ဟဲကီးနၤန့ၣ်ဒီးဂဲၤဆၢထၢၣ်ကၢ်နဲ့ာ်ဖိဓၢ, အဖိအၢၣ်လီၤ အီၤ ဝံၤဒီးအဖိကွၤနှာ်ကွၤလီၤ. အပၢ်တဂၤကွၤဆူဟံၣ်လီၤ.လဲၤဝဲလၢဂီၤလၢဂီၤ. ပှဲၤထိၣ်ယှသီန့ၣ်ဟဲကီးအဖိအဖိဟဲကွၤအိၣ်မ့ၤ ဒီးအီၤယှဂီၤလိာ်လီၤ. မ့ၢ်န့ၣ်တနံၤမတၤတဂၤဖိၣ်မုၣ်တဂၤသးကါတဲၤမတၤတဂၤအဝၤန့ၣ်ဟဲဝဲလၢမတၤတဂၤအလိၢ်ခံစံးမတၤတဂၤအမါန့ၣ်နဝၤန့ၣ်နနှာ်, လဲၤတၢ်လၢဂီၤလၢဂီၤန့ၣ်မးအလဲၤအဲၣ်ဘၢနၤလီၤ. ပှၤတဂၤန့ၣ်နှာ်မတၤတဂၤဖိၣ်မုၣ်န့ၣ်, မ့ၢ်ဆ့ၣ် ဒီးအဝၤလဲၤကဒီးဆူအဖိအိၣ်အဝဲလဲၤဖိၣ်အဝၤခံထူးကွၢ်အဝၤန့ၣ်လဲၤတၢ ဒီးတလၣ်လီၤမ့ၤလီၤ. အိၣ်ကွၢ်ဟ့ၣ်အဝၤ, ကီးထိၣ်အဖိဖိဓၢ, ဒီးအဖိကီးဆၢအီၤဓၢ, ဟဲကွၤအိၣ်မ့ၤဒီးပၢ်ဖိၣ်မုၣ်န့ၣ်နၢ်ဟူအဖိကလုၢ် ဒီးအမဲာ်ထံလီၤဘၣ်တဖျၢၣ်တားဒီးကွၤယှၢ်ကွၤဆူဟံၣ်လှၢ်လှၢ်လီၤ. အပၢ်တခီဖိဓၢကီးကဒီးဝဲဖိဓၢဟဲကွၤအိၣ်ဒီးပၢ်အဖိတခီပၢ်ဓၢစကွၤတပၢၢ်လၢၢဘၣ်နီး ဒီးထံတလိာ်ဒိၣ်ကၢအဝၤန့ၣ်အသးဒိၣ်ထိၣ်ဒီးကွၤတၢလၢဟံၣ်သံကိၢ်အမါနအိၣ်လၢစလိၢ်ခံမ့ၢ်နမၤမုၤလဲၣ်.စတမၤဘၣ်တၢ်နီၤတမံၤဘၣ်, မ့ၢ်နဟီၣ်ဘၣ်ဓါ, အမါတခီစံးဘၣ်တိတိမတၤတဂၤဖိၣ်မုၣ်ဟဲမပၢါတဂၤဟဲစံးယၤနဝၤန့ၣ်နနှာ်ဓါ.နဝၤန့ၣ်နှာ်တဂ့ၤ,နဝၤလဲၤတၢ်လၢဂီၤလၢဂီၤန့ၣ်မးအလဲၤအိၣ်မ့ၤဒီးအမါလီၤ. နမ့ၢ်တနှာ်ဘၣ်ယၤ ဒီးလဲၤဖိၣ်ကၢ်အခံဖဲဂီၤနဲ့ာ် ဒီးမ့ၢ်ဆ့ၣ်ထိၣ်စလဲၤဖိၣ်နခံလီၤ. စလဲၤကွၢ်ပှ့ၣ်တဲၤနၤနတလၣ်လီၤမ့ၤဘိၣ်နကီးနဖိဖိဓၢ. နဖိကီးဆၢနၤဒီးစမဲာ်ထံလီၤတဖျၢၣ်လီၤ. ဒီးစဟဲကွၤဆူဟံၣ်လီၤ. ဒီးအဝၤကတိၤထိၣ်တၢ်ဒီးအီၤစကကွၤဆူဖိအိၣ်လီၤ. နဲ့ဓိၢ်စတဟ်လီၤတဲာ်ဘၣ်နၤဘၣ်စကကွၤကီးကွၤဒီးနၤလီၤ. ဘ့ၣ်ထိၣ်နးကျိအမါန့ၣ်ယုၢ်လီၤဒီးကွၤဆူအဖိအိၣ်လီၤ.

၃၇. **ဖိၣ်ဃဲဗိုၤပူ**.No.139-၁၃၉.ပှၤအစံၣ်တဲၤမတၤတ

ဂၤဖိၣ်ဃဲၤခံဂၤအိၣ်ဒီးပှၢ်ဝဲၢ်ခံဂၤအမိၢ်အပၢ်သံသဒၣ်အီၤ အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢပှၤသံးဒီးပှၤစံးအီၤလၢအိၣ်အဆၣ်ဆူၣ်ဒီး ပှၤလဲၤပျ့ၤမိၤကွံာ်အီၤဆူယာ်မှၢ်ကျါအိၣ်ဝဲဒၣ်ဒီးပှၢ်ဝဲၢ်ခံ ဂၤနူၣ်မၤထီၣ်ဒဲဖိတဖျၢၣ်, ဒုးထီၣ်ဝဲအဓိၣ်လၢယာ်လၣ် နူၣ်ဒီးပဒိမိၢ်ဒီပၢ်လဲၤထံၣ်နၤအီၤဒီးပှၤမၤလီၤပှိၢ်ကွံာ်အဒဲ နူၣ်လီၤ. အိၣ်လၢပှၤလီၢ်ခံမၤထီၣ်ကူၤကဒီးဝဲကဒီးလီၤ. ပှၤလဲၤကဒီးမၤလီၤပှိၢ်ဒီးအတၢ်နူာ်တစုဒီးကကီၤဆၢပှၤ ပှၢ်သ့ၣ်ဝဲၢ်သ့ၣ်စၢ. သုစံးလၢစအိၣ်စဆၣ်ဆူၣ်ဒီးသုဟဲ ဟ်ကွံာ်လံပှၤလၢအံၤလံ.တုၤမ့ၢ်အနူၣ်တစုဒီးဘၣ်လၢပ ကွာ်ခါဖဲးခါပှၤဖဲးဝံၤဒီးအဝဲဒၣ်ဂဲၤဆၢထၢၣ်ကူၤဝဲတသါ ဒီးလဲၤဆှၣ်နူလာ်ဒီးဘၣ်လၢပှၤအကျဲဒီးပဒိမိၢ်ဒီပၢ်ထံၣ် အီၤ. ဒီးထူးဝဲၣ်ဖိၣ်ဃဲၤနူၣ်စံးဝဲဒၣ်ပှၢ်သ့ၣ်ဝဲၢ်သ့ၣ်စၢထူး ဝဲၣ်ယၤတက့ၢ, ဖဲဒၣ်စကစၢ်ဟ့ၣ်ဒၣ်ယၤလီၤ. တးဒီးလဲၤ ပူၤပှၤအခုးဒီးဖဲာ်လီၤဒုလာ်လီၤ. စံးလိာ်ထီၣ်အသးဒီးပှၢ် ဝဲၢ်ခံဂၤပှၢ်စၢ, ပကဖဲးအံၤလီၤ. အပှၢ်တခီဝဲၢ်စၢကွၢ်ဖဲန သးလီၤ. ဟဲကူၤဒီးမ့ၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်ဒီးလဲၤဆူဝဲကရၢအအိၣ် ဒီးကစၢ်စၢမ့ၢ်မ့ၢ်ခဲဂီၤတနံၤအံၤကၢ်ဖိကဖဲးလီၤ. ခုးလီၤ တၢ်မ့ၢ်သိၣ်မ့ၢ်သဲနူၣ်ဖုးတက့ၢ, ကစၢ်မၤလိာ်အကၢ်ဖိယီၤ နူၣ်တက့ၢ်.ဟဲကူၤဝဲဆူအဟံၣ်ဒီးမ့ၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်ဒီးထီၣ်ဂဲၤ အပှၢ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်ပှၢ်စၢ, ဂဲၤဆၢထၢၣ်တက့ၢ်. မ့ၢ်ဆ့ၣ်လံဒီး အပှၢ်ဂဲၤဆၢထၢၣ်ဒီးဖိအိၣ်မ့ၤဒီးအိၣ်ဝဲဒီးပှၢ်ဝဲခံဂၤနူၣ်ဝံၤ ဘိၣ်ထီၣ်မ့ၤဆွံစံးအပှၢ်ဒ့စၢအိၣ်ကၢ်နဲာ်လၢဟံၣ်နဲာ်, ဒီး အပှၢ်စံးအီၤဝဲၢ်စၢ,စအိၣ်လၢဟံၣ်တဘူၣ်ဘၣ်.မ့ၢ်ယီၤနူၣ် ဒီးလဲၤကၢ်နဲာ်.ဒီးလဲၤဒီးပှၢ်ဝဲၢ်ခံဂၤနူၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်အနူၣ် တစုဒီးတၢ်နွံနံၤနွံနၤနူၣ်ပဒိမိၢ်ဒီပၢ်တဖၣ်ဖုးဝဲဒီးယ့ၢ်ဝဲ လီၤ. ဒီးလဲၤထီၣ်ဆိုးဝဲလၢဝဲကရၢလီၤ. ဝဲကရၢစံးအီၤ. မးဖိၣ်ဃဲၤဖဲးလီၤ.ပျံၤတက့ၤဒီးပဒိမိၢ်ဒီပၢ်အိၣ်ဝဲဒီး. ပဒိမိၢ် ဒီပၢ်တဲးအခုးလီၤ. အဝဲဒၣ်တခီဒီးတဲးဝဲတသါလီၤ.တဲး ဝဲဝံၤဒီးအတၢ်ယှပှၤဂၤဘ့ချံဒီးပအဲၣ်အီၤတဖၣ်ဟ့ၣ်ဝဲ လီၤ. ပတ့အဲၣ်ဘၣ်အီၤဒီးပမၤအၢမၤသီအီၤဒီးဖဲဒၣ်ပှၤ ဟ့ၣ်တဖၣ်ဒီးကူၤဝဲလီၤ. နံၣ်ဘၣ်လီၤဒီးပှၤထိၣ်ဝဲလီၤ. တးဒီးလဲၤထိၣ်ဒီးဝဲဒၣ်ကယဲၢ်ပှၤခုးခဲလၢာ်နူၣ်ဖိၣ်ဃဲၤ ထိၣ်တစိၢ်ဓိၤလီၤ. ဘၣ်ကူၤအခုးတသါဒီးအပှၢ်စံးဝဲဒၣ် ဝဲၢ်အခုးနူၣ်လဲၣ်ကၢ. လဲၤဘိၣ်ဒီးမ့ၤဆွံဆၣ်စီၤတက့ၢ်. ပှၤလၢအနှာ်အီၤတဖၣ်ဒီးလဲၤတိာ်ဝဲလီၤ. ပှၤလၢအတနှာ် ဘၣ်အီၤတဖၣ်ဒီးတလဲၤတိာ်ဝဲဘၣ်စံးဝဲဒၣ်,ဖိၣ်ဃဲၤအခုး တဖဲးဓိၤနဲာ်,ပနီၢ်ပှဲၤအံၤပထိၣ်တစိၢ်ဒီးဝံၤလီၤ. ဒီးထိၣ်ဝဲ သၢတနံၤကျၢၤတၢ်သ့ၣ်ဝံၤအသးဒီးကူၤဝဲလီၤ. အဝဲဒၣ် ဒီးပှၢ်ဝဲၢ်ခံဂၤနူၣ်အိၣ်လီၤတဲာ်ဝဲတစိာ်ဓိၤဒီးထိၣ်ဝဲလီၤ.ဟဲ ကူၤဝဲဒီးထံၣ်လၢပဒိမိၢ်ဒီပၢ်လီၤဒိဒီးဟ့ၣ်အိၣ်ဟ့ၣ်အီ ကူၤဝဲဒၣ်လီၤ. တုၤကူၤဟံၣ်ပဒိမိၢ်ဒီပၢ်နှာ်ဝဲတကျဲလီၤ. ခုးတ့ၢ်ဒီးပှၤဂၤဟဲပျဲသလိၢ်လီၤ.အဝဲၢ်ဖိာ်ခွါတဂၤကတီၤ ဆၢပဒိမိၢ်ဒီပၢ်ပဝဲအံၤမးဖိၣ်ဃဲၤလီၤ.ပအဲၣ်သုတဘူၣ် ဘၣ်,သုကမၤအၢဘၣ်ပှၤလီၤ.တးဒီးဝဲကရၢဖိခွါပျဲသ လိၢ်တးဒီးအဝဲၢ်အဲၣ်လီၤ. အဝဲၢ်မၤဘျိၣ်တဖျၢၣ်, အပှၢ် ဖိသံးဖိမ့ၤဝံၤ ဒီးကီးကူၤဖိာ်ခွါ ဒီးဝဲကရၢကယၢထိၣ်အ ဖိခွါလီၤ.ဟဲတုၤဒီးစံးဖိာ်ခွါသုထိၣ်စဘျိၣ်မ့ၢ်ပၢါဒီးသုက အိၣ်ယှာ်ဘၣ်ဒီးစပှၢ်နူၣ်လီၤ. တးဒီးဖိာ်ခွါတခီထိၣ်ဘျိၣ် လီၤ.ဖိၣ်ဃဲၤတခီခီးအဘျိၣ်ဒီးတလးမူးတခီအတဟိၣ်တ ထဲသိးဘၣ်ဖိၣ်ဃဲၤအတဟိၣ်ဘၣ်ဒီးထိၣ်ဘျိၣ်နူၣ်တပၢါ ဘၣ်. အပှၢ်စံးအီၤဝဲၢ်စၢအတဟိၣ်တထဲသိးဒီးနၤဘၣ်. မၤလီၤပှိၢ်ကွံာ်ယီတက့ၢ်. ဒီးပျဲထိၣ်ဝဲဒီးခုဒီးပှၤဆိုၣ်ဆိုၣ် ဒီးတုၤဘျိၣ်ဒီးအီသံးအီမ့ၤလီၤ. အနီၢ်တဂၤသံးစရံၢ်ကီး အနီၢ်ဂၤဒဲးလီၤ.အီဝဲဒၣ်တလၢာ်ဘၣ်ဒီးဖိၣ်ဃဲၤစံးအီၤသု သံးနူၣ်ကူၤစိာ်ကူၤခဲလၢာ်လီၤ. ဒီးကူၤစိာ်ကူၤဝဲကဆို ဒိလီၤ.ပှၤကူၤပူၤဒီးဒုးအိၣ်ယှာ်အပှၢ်နူၣ်လီၤ. တုၤအနူၣ် တစုဒီးစံးအပှၢ်ဝဲၢ်ယုနူၢ်နဟံၣ်နူၢ်လံအိၣ်ကၢ်နဲာ်. ဒ့စၢ, ဝဲၢ်ကဟးဝဲလီၤ. ဝဲၢ်ကဟဲကူၤအိၣ်သကိးနၤတစုစုလီၤ. ပူအံၤလၢပျၤပမ့ၤပပှၢ်မၤဒီးထါလီၤ.

ဖိၣ်ဃဲၤလၢပျၤပှၤမၤအၢ ဖိၣ်ဃဲၤလၢပျၤပှၤမၤနး,
ခဲအံၤဖိၣ်ဃဲၤဖူၣ်ကတၢ, ခဲအံၤဖိၣ်ဃဲၤဆိၣ်ယူပှၤ,

၃၈ **သပှိၤဓးသပှိၤ** (ကွၢ် ၁၀)

၃၉. **သူပှိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပကီးတၢ်ပှိၤ ဒီးပစံးလၢသူပှိၤလီၤ. ကစၢ်ယွၤနူၣ်သူပှိၤဝဲဒီးအစိအကမီၤဒိၣ်ဝဲလီၤ.

၄၀. **အိၣ်ပှိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမ့ၢ်အှၣ်လိာ်အသးခံဂၤဒီး ပသးပှၢ်အိၣ်လၢအဝဲတဂၤအပူၤ ဒီးမၤစၢၤအဝဲတဂၤနူၣ် ပစံးလၢအိၣ်ပှိၤဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤအှၣ်လိာ်အသးဒီးပှၤဂၤ ဒီးပှၤဂၤသါကတီၢ်သံကွံာ်အီၤ ဒီးအတခွါလဲၤအိၣ်ပှိၤကူၤ အီၤလီၤ. ဒ်နူၣ်သိးမ့ၢ်ကီၤလံၢ်မ့ၢ်မၤနၢၤမၤဃဉ်ပှၤ ဒီးက စၢ်ယွၤအိၣ်ပှိၤမၤစၢၤဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအိၣ်ပှိၤ မၤစၢၤလီၤ.

၂. **ပှိၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဒဲတၢ်လၢပစုလၢပဟ်ကကၢၤပစုညါသး ဒီးပစံးလၢပှိၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤပှိၢ်ဒၢသိၣ်ဒိၣ်ကၢ, စကပှိၢ်န မဲာ်ဘၣ်ဖုး, ပှၤတဂၤကတိၤတၢ်ကဲတဘၢးနူၣ်ပှိၢ်ထါ ခိၣ် တက့ၢ်. ပှၤတဖၣ်အှူပံပှိၢ်ဒၢ,ပှိၢ်ဒၢပှိၢ်မိၤနးသမိး.

၃. **ပှိၢ်** နူၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအသိလၢအဟၢဖၢပူၤကဘျၣ် ဝဲတဘ့ၣ်တဘ့ၣ်ဒီးပစံးလၢပှိၢ်လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤပှိၢ်နူၣ် မ့ၢ်အသိဘ့ၣ်ဘၣ်ဖးလဲၢ်နီခိၣ်စုညါလၢအဟၢဖၢပူၤနူၣ် လီၤ..

၄. **ပှိၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှိၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢမၤဆံးအသး သ့မၤဒိၣ်အသးသ့. လိၣ်ထိၣ်အသးသ့အကလုာ်ကလုာ် ဒီးမၤဖျါထိၣ်အသးသ့. မၤလီၤဘၢအသးသ့. မၤဖှိၣ်သး သ့,မၤဖးအသးသ့,တဂၤယီနူၣ်လိၣ်ထိၣ်အသးခံဂၤသ့, သၢဂၤသ့ဒီးသံတသ့ဘၣ်ဝဲဘၣ်နူၣ်ပကီး ဒီးအဆိလၢပှိၤ

ၯႃဝလီႈ.

၅.ၯႃ ၼၼ်မၢႆသိအဆိလီႈ. ဢီးမၢႆတၢႆဖိတၢႆလံႈတုႈဘိၼ်ဝ ဢီးအညၼ်ဢိၼ်ထိၼ်ဝတကလုၵ်ကဘိၼ်ကဘိဢီးပစံးဢီး အဆိလၢအသိအၯႃလီႈ.

ၯႃပံးၯႃပူး(ၵွၢ်ပူး:de12)

၆, **ၯႃၯၵ်** ၼၼ်မၢႆပုႈကညီကတိႈကြီတၢႆဒ်အသးဆိက မိၼ်တၢႆအသိး ဢီးပစံးလၢပှၢႆၯၵ်တၢႆလီႈ. ပုႈတဂၢႈယုၯႃ ၯၵ်တၢႆဢီးစံးဝလၢသါဆါၼၼ်မၢႆဘုးလိၵ်ဢိၼ်လီႈစံးဝဒၼ်, ပုႈတဂၢႈပှၢႆၯၵ်ကတိႈတၢႆစံးဝလၢသါဖိၼၼ်မၢႆဘုးလိၵ် ဢိၼ်သံလီႈ. ပုႈတဂၢႈသံဢီးပုႈဂၢႈတဖၼ်ၯႃၯၵ်တၢႆစံးဝ လၢပုႈဂၢႈဟိၼ်သံလီႈ.

၇. **ၯႃၯႃ** ၼၼ်မၢႆပမၢႈတၢႆဝံႈတမံႈဘၼ်တမံႈ ဢီးပစံးလၢ ဝံႈပှၢႆပှၢႆလီႈ. ပုႈတဂၢႈအတၢႆမၢႈဢိၼ်ဢါမံႈၼၵ်သကူဢီး မၢႈဝဝံႈဒၼ်တၢႆပှၢႆပှၢႆလီႈ.

၈. **ၯႃတဲၵ်** ၼၼ်မၢႆကပီႈလုႈစၢႆအသးဢီးပမၢႈတဲၵ်လၢပစု ညါသးဢီးပစံးလၢပှၢႆတဲၵ်လီႈ. ကပီႈလုႈစၢႆအသးၼၼ်စ ၯႃတဲၵ်ပြုးပြုးလီႈ.

၈. **ၯႃလီႈတဲၵ်** ၼၼ်မၢႆပမၢႈလီႈတဲၵ်တၢႆလၢပစုညါသးဢီး ပစံးလၢပှၢႆလီႈတဲၵ်လီႈ. ပုႈတဂၢႈပှၢႆလီႈတဲၵ်တၢႈသၼ်လၢ အစုညါသးလီႈ. ကပှၢႆၼီၼ်ကပှၢႆ. (ၵွၢ် ၁၂)

၉. **တၯႃယီ** ၼၼ်မၢႆပဢုၼ်တၢႆတစုယိဒ်သိးသိးကိးဂၢႈဢီး ပစံးလၢပဢုၼ်တၢႆတပှၢႆယိလီႈ.

၁၀. **တလှၵ်ၯႃ** ၼၼ်မၢႆပုႈကညီဆၢထၢၼ်လၢချံမိၼ်ၼါစူႈ ဢီးပစံးလၢဆၢထၢၼ်တလှၵ်ပှၢႆလီႈ. ထိရိႈပုႈဢိၼ်လၢတၢႆ ထိၼ်ထိလၢစုဖံးလိၢ်တဢိၼ်ဘၼ် ဢီးပစံးလၢမၢႈသးတလှၵ် ၯႃလီႈ. ပုႈတဂၢႈဆၢထၢၼ်တဖျိစုလၢတိႈဖးထိအမိၼ် တလှၵ်ပှၢႆစံးဝဒၼ်.

၁၁. **ဒဲစုၯႃစု** ၼၼ်မၢႆပမၢႈသိၼ်ပစုညါ ဢီးပစံးလၢဒဲစုပှၢႆစု လီႈ. ပုႈတဂၢႈဒဲစုပှၢႆစုသိၼ်တိတိစံးဝဒၼ်.

၁၂. **ၼီၼ်ကၯၵ်** ၼၼ်မၢႆသမူႈတကလုၵ်အလၼ်ဖးထိၼီစု မၢႆသၢဘိ ဢီးပကိးလၢၼီၼ်ကပှၢႆလီႈ. ဢီးပကိးဢီးအဆိ လၢၼီၼ်ဘုၼ်ၼီၼ်ကပှၢႆလီႈ.ၼီၼ်ကပှၢႆၼၼ်ပဢိၼ်အဢီးလီႈ.

၁၃. **ဖိးၯႃၯႃ** ၼၼ်မၢႆပဢုၼ်တၢႆဒ်သိးဒ်သိး ဢီးပစံးလၢဖိး ၯႃၯႃလီႈ. ဢီးပစံးလၢဖိးၯႃၯႃစကိးလီႈ. ပုႈတဖၼ်ဢုၼ် တၢႆဖိးမးပှၢႆပှၢႆလီႈ. ဢီးပုႈမၢႈဒ်သိးအသးၼၼ်ပစံးလၢမၢႈ သးဖိးပှၢႆပှၢႆစကိးလီႈ.

၁၄. **ထိႈၯႃ** ၼၼ်မၢႆဟံၼ်တဖၼ်ၼၼ်တၢႆတိမၢႆကၢႆဝဢီးလီႈ ဝၼၼ်ပစံးလၢလီႈပှၢႆလီႈ. ဟံၼ်လီႈပှၢႆဢီးတၢႆဖိတၢႆလံႈလၢ ဟံၼ်အဖိမိၼ်ၼၼ်ဟးဂီႈကွံၵ်ဝလီႈ. ထံဒိၼ်လီႈဢီးထံဆူသ ၼီႈဢီးသၼီႈအတိကၢႆဢီးလီႈပှၢႆကွံၵ်ဝလီႈ. ဟံၼ်ဒုလီၼၼ် တုႈယံၵ်ဢီးလီႈပှၢႆဝလီႈ. ဢီးပစံးဢီးအဆိလၢလီႈဂုႈလီႈ ၯႃလီႈ.

၁၅. **သၯႃကလၵ်** ၼၼ်မၢႆတၢႆလီႈတဲၵ်ဝလၢတၢႆကဖိၵ်လီႈ အဖၢမုၢ်ၼၼ်ပစံးလၢလီႈတဲၵ်သပှၢႆကလၵ်လီႈ. ထးတဘိ လီႈတဲၵ်သပှၢႆကလၵ်ဢီးဟါမၢ်ဝလီႈ. သုၼ်လၼ်ဢူလီႈ တဲၵ်သပှၢႆကလၵ်ဢီးဟါမၢ်ဝလီႈ. တၢႆလၢလီႈတဲၵ်ဝၼၼ် လီႈတဲၵ်သပှၢႆကလၵ်ကိးမံႈဒဲးလီႈ.

၁၆. **ဢူၯႃ** ၼၼ်ပတစံးဘၼ်. ပစံးလၢဢူပံပှၢႆဒၢလီႈ. ဢီး မၢႆတလၢၢမၢႈဘူၼ်ဢီးပှၢႆဒၢၼၼ်လီႈ.

၁. **ၯႂ** ၼၼ်မၢႆပဖိၼ်တံၢ်တၢႆဖိတၢႆလံႈဢီးဟိၼ်မိၼ်မၢႆဂုႈ,ဢီး ယိမိၼ်မၢႆဂုႈ, ပစံးလၢပှိႈလီႈ. ဘိၼ်သဢိၼ်ပှိႈပဒဲတဒု ဢီး ၼၢ်ဝလီႈ. ဢီးပကိးဢီးအဆိလၢပှိႈပုႈလီႈ.

၂. **ၯႂ** ၼၼ်ပမၢႈဢီး“*က*”. ပမၢႈဢီး“*စ*”ပမၢႈဢီး“*တ*”. ပ မၢႈဢီး“*သ*”လီႈ. ကပှိႈ. စပှိႈ. ကပှိႈ. သပှိႈစံးဝ ဒၼ်.

၃. **ၯႂဂီႈ** ၼၼ်မၢႆသိသံၼ်အဆိလီႈ. ဢီးမၢႆကစၢႆလၢအ ဒိၼ်ကတၢႆလၢဟိၼ်မိၼ်ချုအံႈၼၼ်ပကိး ဢီးအဆိလၢသိ သံၼ်ပှိႈဂီႈလီႈ. ဢီးပုႈလဲတတုႈဘၼ်အမိၼ်ထံးၼီတဂၢႈ ဘၼ်ပသးပှၢ်စံးဝဒၼ်.

၄. **ၯႂဂီႈ** ၼၼ်မၢႆဒ်မုၼ်တကလုၵ်အသၼ်မံဂီႈဝတစဲးစဲး ဢီးပကိးလၢဒ်မုၼ်ပှိႈဂီႈလီႈ. ဒ်မုၼ်ပှိႈဂီႈၼၼ်အသၼ်မံဘိ ကဲၼ်ဆိးဢီးဂီႈဝတစဲးစဲးလီႈ. ဒ်မုၼ်ပှိႈတၢႆဒ်မုၼ်ပှိႈဂီႈစံး ဝဢီးအဆိဒ်ၼၼ်လီႈ.

၅. **ၯႂပံးၯႂပူ** ၼၼ်မၢႆပဖိၼ်တံၢ်ဒံးဒူးတၢႆလၢဟိၼ်မိၼ်အဖိ မိၼ်ဢီးပစံးလၢပှိႈပံးပှိႈပူးလီႈ.ပုႈဂၢႈသါကဖိၼ်ဆိတဘုၼ် ဢီးပှိႈပံးပှိႈပူးဝလီႈ.

၆. **ကၯႂ ဢီးကၯႂကပှႈ ဢီးကၯႂၵ်ကၯႂ ဢီး ကပှိႈကပှၢ်ၼၼ်ကွၢ်လၢကပှိႈအကျါတကူၢ်.**

၇. **ချံးၯႂ** ၼၼ်မၢႆချံးတကလုၵ်အၼါဒုခံဂီႈ ဢီးအကူဘိ တၼီႈ ဢီးမၢႈသးဘိဘိသူသူဒ်အကံၼ်သိးတၼီႈ ဢီးပစံးလၢ ချံးပှိႈၼၼ်ပစံးလၢချံးပှိႈလီႈ. ချံးပှိႈၼၼ်အကူၼီစုညါခံမိ မိႈလီႈ. ဢီးပုႈကညီဢိၼ်ဝလီႈ.

၈. **စၯႂ ဢီးစပှိႈပပှၢ် ဢီးစပှိႈစပှႈ ဢီးစပှိႈညီႈ ဢီး စပှိၵ်စပှိႈၼၼ်ကွၢ်လၢစပှိႈအကျါတကူၢ်.**

၉. **ၵိၵ်ကၯႂထိၼ်** ၼၼ်မၢႆထိရိႈပၵိၵ်ကဖိထိၼ်တၢႆၼၼ်ပ စံးလၢပၵိၵ်ကပှိႈထိၼ်တၢႆလီႈ. ၵိၵ်ကပှိႈထိၼ်လိၢ်မံအ ထူၼ်တကူၢ်. စကစၢယၵ်ယဲလီႈ. ၵိၵ်ကပှိႈထိၼ်တၢႆဝံ တၢႆယိးစံးဝဒၼ်.

၁၀. **ဆံၼ်ၯႂ** ၼၼ်မၢႆကံၵ်မိႈယုမိႈအဒၢကျိၼ်ကျဲဢီးထံ ဢီး ပစံးလၢယုဆံၼ်ပှိႈလီႈ. ကံၵ်မိႈယုမိႈၼၼ်ဢိၼ်လၢဝၼ်ဢိ ပူႈဢီးဢိၼ်ဢီးအဆံၼ်ပှိႈလီႈ.

၁၁. **တၯႂ ဢီး တပှိႈတပှၢ် ဢီး တပှိႈတပှႈ ဢီး တပှိၵ်တ ပှိႈၼၼ်ကွၢ်လၢတပှိႈတကူၢ်.**

၁၂. **ထုးကၯႂထိၼ်** ၼၼ်မၢႆပဟံးထိၼ်ပုႈကညီဖိအစုဢီး ပထုးဆၢထၢၼ်ၼၼ်ပစံးလၢပထုးကပှိႈထိၼ်လီႈ. ပုႈဆံး

ဆၢထၢၣ်မ့ၢ်တသ့ဘၣ်ဒီးပထုးကပှိၤထိၣ်အီၤလီၤ.

၁၃. **ထိၣ်သပှိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိၣ်တကလှာ်အမိၢ်ပှၢ်ထဲခီၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်ဒီးအဆူၣ်ဘီတစဲးစဲးဒီးပကိးလၢထိၣ်သပှိၤလီၤ.ထိၣ်သပှိၤနူၣ်မ့ၢ်ပှၤဒီးပစံးလၢထိၣ်သပှိၤနံၤဒီးပဒုၣ်ဝဲလီၤ.ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢထိၣ်သပှိၤထိၣ်သပှၤလီၤ.

၁၄. **လီၤပှိၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလီၤယံၤလၢအသးနါပှၢ်တခီဒီးပစံးလၢလီၤပှိၤလီၤ. ပှၤတဂၤခးကဆိတဒုဒီးကဆိလီၤပှိၤဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤပှာ်လီၤပှိၤလီၤ.

၁၅. **လီၤပှိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ကနဲအဒၢလၢအမိၢ်ပှၢ်တအိၣ်လၢၢဘၣ်လၢအလိၤဒီးအုၣ်လီၤတဲာ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢလီၤပှိၤလီၤ.ဒီးပစံးလၢလီၤတဲာ်ပှိၤစကီးလီၤ.လီၤပှာ်လီၤပှိၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၆. **လီၤသပှိၤ** နူၣ်မ့ၢ်စယိာ်စယာ်ဟဲလီၤပှိၤလၢကျဲခိၣ်ဒီဒီးပစံးလၢလီၤသပှိၤလီၤ.

၁၇. **သပှိၤ** နူၣ်မ့ၢ်စယာ်ပိၣ်ပူဒီးသုၣ်စရ့ဝၣ်စရှအိၣ်ဖှိၣ်အိၣ်တံၤဝဲအပူဖးဒိၣ်ဒီးပစံးလၢသပှိၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသပှာ်သပှိၤလီၤ.

၁၈. **သပှိၤညီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟိၣ်ဒီးအမဲာ်ထံမဲာ်နိနူၣ်ပစံးလၢအမဲာ်သပှိၤညီၤလီၤ. ပှၤတဂၤဟိၣ်အမဲာ်သပှိၤညီၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၉. **အုၣ်သပှိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘၣ်ကိဘၣ်ခဲဒီးဟာ်သပှၢ်အသးတုၤကဟိၣ်တ့ၢ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢဟာ်မဲာ်အုၣ်သပှိၤလီၤ. ပှၤလၢသးအုးနးကဲၣ်ဆိး ဒီးဟာ်အမဲာ်အုၣ်သပှိၤလီၤ.

၁. **ပွါ** နူၣ်မ့ၢ်ပခီတၢ်ကတိၤအသၣ်နူၣ်ပစံးလၢပွါတၢ်ကတိၤအသၣ်လီၤ. စကတိၤခီတၢ်တဘီအံၤနပွါကွၢ်အသၣ်မိၣ်. နပွါဘၣ်ကသ့ဓါ. စမ့ၢ်ပွါယဲသ့. နပွါမ့ၢ်သ့ပွါတက့ၢ်. လံာ်တဖၣ်နူၣ်အခီအပညီစပွါတသ့ဘၣ်.

၂. **ပွာ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်အုၣ်ပှဲာ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကပံာ်ပှဲာ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤပကျိၣ် ကျဲတၢ်ကမူၣ်ဒီးထံမ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးလၢမၤသးပွာ်ကလာ်လီၤ. ကပံာ်နူၣ်မၤသးပွာ်ကလာ်လီၤ. ကပံာ်နူၣ်မၤသးသပွာ်ကလာ်လီၤ. ကပံာ်လၢဆိုၣ်ဝဲနူၣ်မၤသးသပွာ်ကလာ်လီၤ.

၃. **ပွာ်ပွာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပနၢ်အိၣ်အဆၣ်နူၣ်ပကွၢ်မၤအသးပွာ်ပွာ်လီၤ. ပနၢ်တဒုအိၣ်အဆၣ်ပွာ်ပွာ်စံးဝဲဒၣ်.

၄. **ကပွာ် ဒီးကပွဲာ်ကပွာ်**နူၣ်ကွၢ်လၢကပွာ်တက့ၢ်.

၁. **ပွး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပှဲာ်နးကဲၣ်ဆိးတဖၣ်နူၣ်ပစံးလၢပှဲာ်ပွးကလာ်လီၤ. သဒိၣ်အုၣ်ပှဲာ်ပွးကလာ်ပအိၣ်တသ့ဘၣ်.

၂. **ပွးပွး** နူၣ်မ့ၢ်ထိးအိၣ်အဆၣ်သိၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပယိၢ်ကပံာ်ကျါသိၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢသိၣ်ပွးပွးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤယိၢ်ကပံာ်ပွးပွးလီၤ. ထိးတဒုအိၣ်အဆၣ်သိၣ်ပွးပွး. ပှၤတဂၤအိၣ်မ့ၤသိၣ်ပွးပွးစံးဝဲလီၤ.

၃. **ကပွး** ဒီးကပွၢးကပွးနူၣ်ကွၢ်လၢကပွးတက့ၢ်.

၄. **သပွးကလာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဆဲးကပံာ်ကျါနှာ်ဝဲဒီးပစံးလၢနှာ်သပွးကလာ်လီၤ. စဆဲးကပံာ်ကျါနှာ်သပွးကလာ်လီၤ.

၅. **ဟံးပွးပွး**နူၣ်မ့ၢ်ပဟံးကပံာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,သဒိၣ်အုၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထိရိၤပဟံးတၢ်လၢအပှဲာ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢဟံးပွးပွးလီၤ.

၆. **အိၣ်ပွးပွး** နူၣ်ကွၢ်လၢပွးပွးတက့ၢ်.

၁. **ပွာ်** နူၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်အုၣ်လၢကဘုးဝဲပှဲာ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢမၤသးပွာ်ကလာ်လီၤ. ညၣ်တဘ့ၣ်အုၣ်သပွာ်ကလာ်ပအိၣ်တသ့ဘၣ်. ဒီးပစံးလၢအုၣ်ပွာ်ကလာ်စကီးလီၤ. တၢ်ညၣ်အုၣ်ပွာ်ကလာ်နူၣ်ပအိၣ်ယီၤလဲၣ်. ဒီးပစံးလၢပွၢးစကီးလီၤ.

၁. **ပွၢး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ညၣ်ထိရိၤတမံၤအုၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢအုၣ်ပွၢးကလာ်လီၤ. သဒိၣ်အုၣ်တလိၣ်အုၣ်သပွၢးကလာ်လီၤ.

၁. **ကပွၢး** ဒီး **ကပွၢးကပွး** နူၣ်ကွၢ်လၢကပွၢးဘက့ၢ်.

၂. **ဟံးပွၢးပွၢး** နူၣ်မ့ၢ်ပဟံးတၢ်အုၣ်တၢ်ကျၣ်, ကပံာ်ဘိးဘီဒီးပစံးလၢဟံးပွၢးပွၢးလီၤ. ပှၤတဂၤဟံးကပံာ်ပွၢးပွၢးဘၣ်အၢအစုနးကၢ.

၁. **ပွိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤဂ့ၤထိၣ်က့ၤအတၢ်တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢပွိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပွိၣ်ဆံၣ်လီၤ. ဟံၣ်ဟးဂီၤလံ. ပွိၣ်ဆံၣ်က့ၤတက့ၢ်. ဒီးမ့ၢ်ပကိးပိာ်ထွဲတလၢၢအခံလီၤ.

၁. **ပြါ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအါတဖၣ်နူၣ်အိၣ်လီၤမ့ၢ်လီၤဖးဒီးပစံးလၢပြါလီၤ. ပနၢ်တဖုအိၣ်ပြါဝဲတဒုတပူၤခံဒုခံပူၤလီၤ.တၢ်ချံမ့ၢ်လီၤဆံၣ်ဒီးပြါဝဲတဖျၢၣ်တပူၤတဖျၢၣ်တပူၤလီၤ. ပှၤကညီဘၣ်ဆူဘၣ်ဆါ ဒီးပြါထိၣ်ပြါလီၤဝဲတဂၤတကျိၤခံဂၤခံကျိၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢပြံပြါလီၤ.

၂. **ပြါ** နူၣ်မ့ၢ်စးခိပှံၢ်ဒီးပစံးလၢစးခိပြါလီၤ. ဒီးပစံးလၢကသံၣ်ထံပြါစကီးလီၤ.

၃. **ပြါ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဘိၣ်ဖှိၣ်ဝဲဒီးဟးဖှၣ်လိာ်အသးသပြးကလာ်ချုသဒံးဒီးပစံးလၢပြါလီၤ. ညၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဘၢၣ်ဘီမ့ၢ်ဂ့ၤ, တုၤအိၣ်ဖှိၣ်ဒီးပမၤဘၣ်အကျါနူၣ်ဒီးဃ့ၢ်လီၤဖးဝဲချုသဒံးသပြးကလာ်ဒီးပစံးလၢပြါလီၤ. ညၣ်တဖုစကွံာ်လီၤလၢၢ်ဒီးပြါဝဲလီၤ. ညၣ်တဖုပြံပြါဝဲဒီးဟါမ်ၢ်သလူၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢပြါကွံာ်စကီးလီၤ.

၄. **ပြါကလာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပထုးဝဲၣ်လီၤတၢ်ကမၢၤအိၣ်ထံသဖးကလာ်ဒီးပစံးလၢပထုးဝဲၣ်ပြါကလာ်လီၤ. ဒီးပပှဲာ်ထံနူၣ်ပစံးလၢပပှဲာ်ပြါကလာ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤပှဲာ်ထံလၢယီခိၣ်ပြါကလာ်နူၣ်မ့ၢ်ဘၣ်မနုၤလဲၣ်. ပှဲာ်တၢ်ကမၢၤ

အိၣ်ထံလၢယီမိၣ်ပြါကလာ်တဂ့ၤ. ဒီးပစံးလၢသပြါကဲ လာ်စကီးလီၤ.

၅. **ပြါကွံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပထုးလီၤဖးမ့ၣ်အှခံလၢကဲၤဒိၣ်ကဲၣ်ဆိးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပပြါကွံာ်လီၤ. မ့ၣ်ကဲၤဒိၣ်ကဲၣ်ဆိးန့ၣ်ပြါကွံာ်မ့ၣ်အှခံတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပြုံကွံာ်ပြါကွံာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢထုးကွံာ်ပြါကွံာ်စကီးလီၤ.

၆. **ပြါကွံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢလီၤဖးကွံာ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပြါကွံာ်လီၤ. ပှၤတဖၣ်လၢသိန့ၣ်အိၣ်ဖိုၣ်ဝဲဒီးခဲကနံၣ်အံၤပြါကွံာ်လံ.

၇. **ပြါဆံၣ်ပြါဆဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်တၢ်အိၣ်လီၤဖးဝဲ ဒီးပစံးလၢပြါဆံၣ်ပြါဆဲလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပြါဆံၣ်ပြါဆ့လီၤ. ပှၤတဂၤမၤတၢ် ဒီးဟ်ယဲာ်စိၤကွါစိၤထးလူထးပျုပြါဆံၣ်ပြါဆဲန့ၣ်ကဟါမၢ်ဘၣ်ဖုးလီၤ. ဟ်တၢ်ကူတၢ်သိးပြါဆံၣ်ပြါဆဲတဂ့ၤ. ဟ်ဖိုၣ်တပူၤယီတက့ၢ်. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပြါဆံၣ်ပြါဆ့လီၤ. ပြါဆံၣ်ပြါဆ့ ဒီးပြါဆံၣ်ပြါဆဲန့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ.

၈. **ပြါဆဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပြါဆံၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢလီၤဖးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢအိၣ်ပြါဆံၣ်ပြါဆဲလီၤ. ဟ်သ့ၣ်လ့ၣ်ဝၣ်လ့ၣ်ပြါဆံၣ်ပြါဆဲတဂ့ၤ.ဟ်တပူၤယီတက့ၢ်.

၉. **ပြါဆ့** န့ၣ်မ့ၢ်ပြါဆံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အိၣ်သလၣ်အသးတဖျာၣ်တပူၤခံဖျာၣ်တပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ရဲၣ်တၢ်သၣ်လီၤဆံၣ်ဒီးပြါဆံးပြါဆ့ဝဲနးကၢ. ထၢဖိုၣ်ကူၤတက့ၢ်.

၁၀. **ပြါပြါဆဲဆဲ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အဂိၢ်မ့ၢ်လီၤဖးဝဲလၢအအိၣ်ဝဲတဲာ်စဃာ်လာ်န့ၣ်ပစံးလၢအိၣ်ပြါပြါဆဲဆဲလီၤ. ပနံၢ်ဂိၢ်မ့ၢ်လီၤဖးဝဲဒီးအိၣ်ဝဲပြါပြါဆဲဆဲဒီးအကစၢ်ယုကူၤဝဲလီၤ. ပှၤကညီတရှၣ်ဘၣ်ဆူးဘၣ်ဆါဒီးဟးအိၣ်ဝဲပြါပြါဆဲဆဲလၢပှ်လၢ်ကျါလီၤ. ဒီးပစံးလၢအိၣ်ပြုံပြုံပြါပြါစကီးလီၤ.

၁၁. **စါပြါ** န့ၣ်မ့ၢ်ထံအကျိၤဖးဒ္ ဒီးအကျိၤလီၤဖးဝဲခံကျိၤသၢကျိၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, တကျိၤခံကျိၤမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးပကီးလၢထံစါပြါလီၤ. ထံစါပြါန့ၣ်အကျိၤအိၣ်ထိၣ်ခံကျိၤသၢကျိၤ, သၢကျိၤလွံၢ်ကျိၤဒီးပစံးလၢထံစါပြါလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢထံစါပြုံၢ်ထံစါပြါလီၤ.

၁၂. **ဆံးပြါ** န့ၣ်မ့ၢ်တမာ်တိၢ်ထး ဒီးထးအ့ၣ်ဆံးဖးဝဲအါအါကလဲာ်န့ၣ်ပစံးလၢဆံးပြါလီၤ. ထးအ့ၣ်ဆံးပြါကဘၣ်ကိၢ်သွးပှၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆံးမ့ၢ်ဆံးပြါလီၤ.

၁၃. **ပြုံပြါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကီးပြါဒီးအဆိဒီးပစံးလၢပြုံပြါလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢလီၤမ့ၢ်လီၤဖးဝဲလၢအအါန့ၣ်လီၤ. ကဆိတဖုအိၣ်ပြုံပြါနးကၢ. တအိၣ်ဘၣ်ပူၤယီဘၣ်.

၁၄. **လီၤပြါ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢသၣ်လီၤအါဝဲ ဒီးအိၣ်ဝဲဖဲအံၤဖဲနၤလၢန့ၣ်တဖျာၣ်လၢအံၤတဖျာၣ် ဒီးပစံးလၢလီၤပြါဝဲ လီၤ. တၢသၣ်လီၤပြါလၢအခိၣ်ထံးအါကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤမ့ၣ်လီၤပြါလီၤ. ဒီးပှၤအိၣ်လီၤဖးန့ၣ်ပစံးလၢအိၣ်လီၤပြါစကီးလီၤ.

၁၅. **တ်ပြါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဘှသၣ်အိၣ်ဖိုၣ်လၢရိၣ်ပူၤ ဒီးပမၤသလၣ်လၢပစုဒ်သုတအိၣ်ဖိုၣ်တဂ့ၤ. ဒီးဒုပစံးလၢတ်ပြါလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထုးမ့ၢ်တ်ပြါလီၤ. ဒီးပစံးလၢဝ်ပြါစကီးလီၤ. တ်ပြါဘှအသၣ်လၢရိၣ်ပူၤန့ၣ်သကူၤရိၣ်တဘှၣ်တက့ၢ်.ဒီးပစံးလၢတ်ပြုံတ်ပြါစကီးလီၤ.

၁၆. **ဟးပြါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟးလီၤဖးတဂၤတကျိၤခံဂၤခံကျိၤ ဒီးပစံးလၢပဟးပြါလီၤ. ပှၤတဖၣ်ဟးပြါတဂၤတပူၤခံဂၤခံပူၤဒီးပတထံၣ်ကူၤလၢၤဘၣ်အီၤဘၣ်.

၁၇. **အပြုံအပြါ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဝဲလၢအလီၤမ့ၢ်လီၤဖးဒီးပစံးလၢအပြုံအပြါလီၤ. ယုထၢကူၤသ့ၣ်လ့ၣ်ဝၣ်လ့ၣ်လၢအပြုံအပြါတဖၣ်န့ၣ်ဒီးဖိအိၣ်ဝဲလၢမ့ၤလီၤ.

၁. **ပြၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢအုးတၢသွိၣ်စံၣ်ဝဲသိၣ်ဒီးပစံးလၢစံၣ်သိၣ်ပြၢ်ပြၢ်လီၤ. တၢအုးတၢသွိၣ်စံၣ်သိၣ်ဝဲပြၢ်ပြၢ်လီၤ.

၁. **ပြာ်** န့ၣ်ပှၤလီၤယံၤသါပူကလာ် ဒီးပစံးလၢပယံၤပြာ်လီၤ. ပှၤတဂၤအဝဲတဂၤထုဒီးယံၤပြာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢယံၤပြၢ. ယံၤပြူၤစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးလီၤယံၤပြာ်ဒီးဂဲၤထၢၣ်ကူၤဝဲလီၤ.

၂. **ပြာ်ကလာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဆ့ၣ်နီၤတတူၢ်ကလာ်ဒီးပစံးလၢဆ့ၣ်နီၤပြာ်ကလီၤ. ပှၤတဂၤဆ့ၣ်နီၤသပြာ်ကလာ်ဒ်းအိၣ်ဒၣ်တၢ်လီၤ.

၃. **ပြာ်စီ** န့ၣ်မ့ၢ်ပသးပှ်စံးထိၣ်ဟ့်အဆိလၢပြာ်စီလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထိၣ်တကလုာ်လၢအဒံးလါအဲးကတြှၣ်န့ၣ်လီၤ. ထိၣ်ဟ့်ပြာ်စီစံးဝဲဒၣ်.

၄. **ပြာ်ထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်သလံၤဖိးထိၣ်ပခိၣ် ဒီးပစံးလၢပြာ်ထိၣ်အသးလၢပခိၣ်လီၤလီၤ.

၅. **ပြာ်ပတဲ** န့ၣ်မ့ၢ်သကွံတကလုာ်လီၤ. ဒီးအထံးဝါအသၣ်ဝါဝဲလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢဘံလၢ်ဝါလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပြာ်ပတဲပြာ်ပတါလီၤ.

၆. **ပြာ်ပြာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလီၤယံၤတလိၢ်လိၢ်ဒီးပစံးလၢယံၤပြာ်ပြာ်လီၤ.ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ယံၤပြာ်ပြာ်စံးဝဲဒၣ်.

၇. **ပြာ်လီၤအသး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိနါအံၣ်လီၤဝဲ ဒီးပစံးလၢနါအံၣ်ပြာ်လီၤအသးလီၤ. ပှၤကညီဖိနါအံၣ်ပြာ်လီၤအသးန့ၣ်ထွါကွံာ်တက့ၢ်.

၈. **ဆ့ၣ်နီၤပြာ်** န့ၣ်ကွၢ်လၢပြာ်ကလာ်တက့ၢ်.

၉. **တပြာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တပြာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အထံးတကလုာ်လၢပသူၣ်ပဖျးလၢခုးဒီးနၢမူဝဲ ဒီးအလၣ်ဖးဒ္သၢဘှၣ် ဒီးအလၣ်နီစုမ့ၢ်ဒိၣ်အထံးထဲစုမ့ၢ်ဒိၣ်စုမ့ၢ်ဆၣ်န့ၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢတပြာ်တပြာ်လီၤ.

၁၀. **သပြာ်ကလာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဆ့ၣ်နီၤအိၣ်တြိက

လာ်ဒီးပစံးလၢအိၣ်သပြာ်ကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဆုၣ်နီၤ အိၣ်သပြာ်ကလာ်လီၤ.

၁၁. **ပြး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟဲအိၣ်ဖိုၣ်တုၤသမိၤ ဒီးပစံး လၢတုၤဖိုၣ်ပြးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတုၤဖိုၣ်သပြးကလာ်စကီး လီၤ. မဆါတနံၤပှၤကညီတုၤဖိုၣ်ပြးလီၤ.

၁၂. **ပြးကးဒး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအါဂၤကိာ်ဃးတကတိၤ ဘၣ်တၢ်ဒီးပစံးလၢကိာ်ဃးပြးကးဒးလီၤ.

၁၃. **ပြးပြး** နၣ်မ့ၢ်ပဒဲပစုဖိးဝဲ ဒီးသိၣ်ဝဲနၣ်စံးလၢသိၣ် ပြးပြးလီၤ. ပှၤတဖၣ်ဒဲအစုသိၣ်မးပြးပြးလီၤ. ပှၤကညီ ဒဲအစုအါဂၤဒီးသိၣ်မးပြးပြးလီၤ.ဒီးပှၤကညီလဲၤတၢ်လၢ တပိၢ်ကျါသိၣ်ပြးပြးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပြူးပြူး ပြးပြးလီၤ.

၁၄. **ပြးပြး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤတၢ်ဒံးသိးဒံးသိးဖိးဖိး ဒီး ပစံးလၢမၤတၢ်ပြးပြးလီၤ. ပှၤကညီမၤသကိးအိၣ်သကိး ပြးပြးစံးဝဲဒၣ်.

၁၅. ပြးပြး နၣ်မ့ၢ်တၢ်စူၤသိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၤသၣ်လီၤသိၣ်မ့ၢ် ဂ့ၤ,တၢ်ဝးမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢသိၣ်ပြးပြး,ဝးပြးပြးလီၤ. ပှၤက ညီလဲၤတၢ်ဝးပြးပြးကလံၤအူသုၣ်လၣ်ဝးပြးပြး. တၢ်ဟဲ စူၤသိၣ်ပြးပြးတၤသၣ်လီၤပြးပြးလီၤ. သုၣ်သဲထိၣ်လၢပ ကူာ်ကၢ်နၣ်သိၣ်ပြးပြးလီၤ.

၁၆. **ပြးသး** နၣ်မ့ၢ်တလၢၢမၤထိၣ်စခီဒီလၢဝၣ်လုၣ် လီၤဒီးဆဲးထိၣ်ဝဲ ဒီးအဒုအတြၢ်နၣ်ပစံးလၢပြးသးလီၤ. ဒီးဃိအသွဲနၣ်ပကိးလၢပြးသးကိးလီၤ. ပြးသးနၣ်မၤ ထိၣ်ဝၣ်တဘိဒီးအဒုအတြၢ် ဒီးဆဲးထိဝဲ ဒီးစခိၣ်အဒီအ လုၣ်အဒုဒီးကိးဝဲလၢပြးသးလီၤ.

၁၇. **ပြး** နၣ်ပမၤဒီး"*က*". ပမၤဒီး"*သ*" ပမၤဒီး" *တ*"ပမၤဒီး"*စ*"လီၤ. ကပြး. စပြး. တပြး. သပြး စံးဝဲလီၤ.

၁၈. **စပြး** နၣ်မ့ၢ်စပြးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်စူၤစိၣ်ပှၢ်ကျါ မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဖိုၣ်ထံဘၣ်စိၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢစိၣ်စပြးစပြး လီၤ. တၢ်ဘၣ်စိၣ်စပြးစပြးစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးလၢတပြးတ ပြးလီၤ.

၁၉. **တပြး** နၣ်မ့ၢ်တပြီးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်စိၣ် ဘၣ်သုနၣ်မၤသးတပြီးတပြးလီၤ.

၂၀. **သပြး** နၣ်မ့ၢ်ဒ်တပြးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သပြးအဆိ လီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်စူၤတၢ်လီၤဘၣ်စိၣ်တၢ်မၤသးသပြီးသပြး စံးဝဲဒၣ်.

၂၁. **အိၣ်ပြးကလာ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်ကိာ်ဃးဘိုၣ် ကလာ်ဒီးပစံးလၢအိၣ်ပြးကလာ်လီၤ. တလၢၢမ့ၢ်ဟဲဒီး အိၣ်ပြးကလာ်. သဲတဂ့ၤဖိသုၣ်ဓၢ. အိၣ်ပြးကလာ်. က တိၤတဂ့ၤ.

၂၂. **အိၣ်ပြးကလာ်** နၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်မ့ၤသဆိုၣ်ကလာ် ဒီးပ စံးလၢပအိၣ်မ့ၤပြးကလာ်လီၤ. ပှၤတဖၣ်ခွဲးလီၤမ့ၤဒီး အိၣ်ဝဲဒီးပှၢ်ဒီးဝဲၢ်ဒီးအိၣ်ဝဲပြးကလာ်လီၤ.

၁. **ပြၤ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ကလီလီဒီးပစံးလၢပြၤလီၤ. စဖိၣ်ဆိ တဘ့ၣ်တဘၣ်ဘၣ် ဒီးစဖိၣ်ကလီလီတၢ်ပြၤကလာ်လီ ဃၤ. ဖိၣ်တၢ်ပျိပူၤပြၤကလာ်လီၤ. ဖိၣ်ဆီတဘၣ်ဘၣ်. ဘၣ်တၢ်ကလီလီပြၤကလာ်လီၤ.

၂. **ပြၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလီၤဃံၤသပှကလာ် ဒီးပစံးလၢ ဃံၤပြၤလီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်ဘၣ်တိၢ်ဃံၤပြၤ.

၃. **ပြၤပြၤ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်စံၣ်လၢသုၣ်ခံသိၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်စူၤ သိၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢသိၣ်ပြၤပြၤလီၤ. တၢ်စူၤသိၣ်ပြၤ ပြၤ,တၤသွိၣ်စံၣ်သိၣ်ပြၤပြၤစံးဝဲလီၤ.

၄. **ပြၤပြၤ** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်တၢ်လၢနီးကျဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢနီးပမဲာ် မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပဟ်တၢ်ပြၤပြၤလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်ဃဲာ် လၢကျဲပြၤပြၤဒီးတလၢၤဟ့ၣ်ဝဲလီၤ.ထိရီၤပဟ်ကြိတၢ်ဒီး ပစံးလၢဟ်ပြၤပြၤလီၤ.

၅. **ပြၤပြၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟ်လီၤဃှၢ်ဓိၤကုဓိၤ ဒီးကွံာ်ဝဲ နၣ်ပစံးလၢစုးပြၤပြၤလီၤ. ပှၤတဂၤစုးဃှၢ်ဓိၤကုဓိၤပြၤပြၤ လီၤ.

၆. **ပြၤပြၤ** နၣ်မ့ၢ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ.စမၤပှၤဂၤဃၣ် ပြၤပြၤစံးဝဲဒၣ်. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ်ဒီးဃၤဒီးမၤဃၤဃၣ် ပြၤပြၤလီၤ.

၇. **ပြၤပြၤ** နၣ်မ့ၢ်ပကွံာ်တၢ်တူၤတူၤ ဒီးပစံးလၢကွံာ်ပြၤ ပြၤလီၤ. ပှၤတဂၤဟံးထိၣ်တၢ်ကူတၢ်သိးဒီးကွံာ်ဝဲပြၤပြၤ လီၤ.ကွံာ်လံာ်ပြၤပြၤဒ်နၣ်တဂ့ၤ. ဟ်ကစီဒီတကူၢ်

၈. **ပြၤပြၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်ကြိကြိဒီးပစံးလၢအိၣ် ပြၤပြၤလီၤ. ပှၤတဂၤတမၤတၢ်နီတမံၤ ဒီးအိၣ်ဒၣ်အတၢ် ပြၤပြၤလီၤ.

၉. **ဝဲာ်ပြၤ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒီဘ့ၣ်လၢအနၢၣ်တဃူဘၣ် ဒီးဝံာ် ဝဲနၣ်ပစံးလၢဝဲာ်ပြၤလီၤ. ဟံၣ်နၢၣ်ဝဲာ်ပြၤနၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်နၢၣ် တဃူဘၣ်ဒီးပစံးလၢဝဲာ်ပြၤလီၤ. ဒီးချိၣ်နၢၣ်ဝဲာ်ပြၤနၣ်မ့ၢ် ချိၣ်နၢၣ်တဃူဘၣ်ဒီးဝံာ်ဝဲနၣ်လီၤ.ဝဲာ်ပြိၢ်ပြာ်ပြၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၀. **ဖံပြၤ** နၣ်မ့ၢ်ပတဲသုၣ်တစၢၢ်ဆၢဘၣ် ဒီးပဝဲာ်အသး နၣ်ပစံးလၢဖံပြၤလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံပြိၢ်ဖံပြၤလီၤ. နတဲသုၣ်ဖံပြိၢ်ဖံပြၤဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

၁၁. **သပြၤကလာ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်တြိကလာ် ဒီးပ စံးလၢအိၣ်သပြၤကလာ်လီၤ. နအိၣ်ကြိကြိသပြၤကလာ် နတမၤတၢ်နီတမံၤဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

၁. **ပြဲ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ချံလၢအဆံးဝဲဖိနဲကဲၣ်နၣ်ပစံးလၢပြဲ လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပြဲကဒံလီၤ. ကသံၣ်ချံနၣ်ပြဲက ဒံလီၤ. ဖိတနီၤနီၤအချံပြဲကၢ.

၂. **ပြဲ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလၢတခိၣ်ဘၣ်နၣ်ပစံးလၢပြဲလီၤ. ပှၤတဖၣ်ပြဲသမိး, တခိၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ် ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢ

ပြါပြီးလီၤ. ပှၤလၢပြါပြီးတဖၣ်နူၣ်အတပာ်တဆူၣ်ဘၣ်
ဝဲဘၣ်.

၃. **ပြါကဒံ** နူၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်ဆံးဝဲနူၣ်ပစံးလၢပြါကဒံခဲ
လၢာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပြါကဒံပြီးကဒီးလီၤ. တၤ
သူၣ်တၤသၣ်ပြါကဒံ နူၣ်မ့ၢ်ဆံးဝဲလီၤ. ပှၤကညီနူၣ်တနီၤ
နီၤပြါကဒံလီၤ. ဒီးတၢ်ဓိၤဃံၣ်ဓိၤနူၣ်ပြါကဒံဓိၤလီၤ.

၄. **ပြါထိၣ်ဘှ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤကဆိုထိၣ်ဘှစိၢ်လၢကလံၤဒီး
ပစံးလၢပြါထိၣ်ဘှလီၤ. ပှၤကညီမ့ၢ်မၤကဆိုထိၣ်ဘှစိၢ်ဘှ
သိၣ်လၢကလံၤ ဒီးပစံးလၢပြါထိၣ်ဘှလီၤ. ပှၤကညီပြါ
ထိၣ်ဘှလၢဘှပညၢအခံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပြါထိၣ်
ပြါထိၣ်လီၤ.

၅. **ဖံပြါ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်လီၤဖးဝဲနူၣ်ပစံးလၢအိၣ်ပြါပြါ
လီၤ. သုၣ်လှၣ်ဝၣ်လှၣ်အိၣ်ပြါပြါနးကၢ. ဟ်ဖှိၣ်တက့ၢ်.

၆. **ပြါပြီး** နူၣ်မ့ၢ်ပကီးတၢ်လၢအပြါတဖၣ်နူၣ်ဒီးအဆိဒီး
ပစံးလၢပြါပြီးလီၤ. ဃုနူၢ်ယၤလၢသုၣ်ပြါပြီးတဖၣ်တက့ၢ်.
စကမၤသုၣ်မှၣ်လီၤ.

၇. **ထလုၢ်ပြါ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢကတိၤတၢ်သိၣ်ဖိနဲဓိၤ ဒီးပစံး
လၢအကလုၢ်ပြါလီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ်အကလုၢ်ပြါက
ဒံဓိၤလီၤ. စံးဝဲဒၣ်.

၈. **လၢၢ်ဖိပြါ** နူၣ်မ့ၢ်လၢၢ်အဆံးတဖၣ်နူၣ်ပကီးလၢလၢၢ်
ဖိပြါလီၤ. လၢၢ်ဖိပြါတပူၤအါသမိး. ထလိာ်ကွဲလၢၢ်ဖိပြါ
လၢပြါခိၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၉. **အပြါအသွါ** တၢ်အိၣ်ဒီးအခိၣ်အဆံး ဒီးပစံးလၢအိၣ်
ဒီးအပြါအသွါလီၤ. လၢၢ်နူၣ်အိၣ်ဒီးအပြါအသွါ. ဒီးပှၤက
ညီအိၣ်ဒီးအပြါအသွါ, ဒီးတၤသၣ်အိၣ်ဒီးအပြါအသွါစ
ကီးလီၤ.

၁. **ပြၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤပှၤကအဆိလီၤ. စါပြၢ်စါပြါ,တၢၤပြၢ်
တၢၤပြီၤ, ယာ်ပြၢ်ယာ်ပြံးစံးဝဲဒၣ်.

၂. **စါပြၢ်** နူၣ်မ့ၢ်စါပြါအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထံကျိၤဖးဒုအါ
ဘီနူၣ်ပစံးလၢထံစါပြၢ်စါပြါလီၤ.စါပြၢ်စါပြါစံးဝဲဒၣ်.

၃. **တၢၤပြၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢၤပြီၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီ သိး
ဆှတုၤလီၤလၢအခိၣ်ထံးဒီးဟးဝဲကယီကယီနူၣ်ပစံးလၢ
မၤသစးတၢၤပြၢ်တၢၤပြီၤလီၤ. ပှၤတဂၤသိးဆှတၢၤပြၢ်
တၢၤပြီၤစံးဝဲဒၣ်.

၄. **ယာ်ပြၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ယာ်ပြံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်
သိးယာ်ဝဲလၢအိၣ်ထိၣ် ဒီးအလၣ်အဒုနူၣ်လီၤ. ယာ်ပြၢ်
ယာ်ပြံးစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပြံာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤတံာ်တၢၤတၢ်ကဆူးလၢကိၢ်ဃိး
မ့ၢ်ဂ့ၤ,ကပံာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢပြံာ်လီၤ. ပြံာ်ချံလၢကိၢ်ဃိး,
ပြံာ်ချံလၢကပံာ်, ချံစးကဆူးမ့ၢ်တတၢ်ဘၣ်ဒီးပြံာ်တံၢ်လၢ
ကိၢ်ဃိးတက့ၢ်. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢပြံာ်တံၢ်ပြံာ်တံၢ်လီၤ.
ပြံာ်ချံဓိၤကဘီဓိၤစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးလၢရံာ်စကီးလီၤ. ဒီး
ပစံးလၢပြံာ်တံာ်စကီးလီၤ. ပြံာ်ချံပြံာ်ချံစံးဝဲဒၣ်.

၂. **ပြံာ်ထိၣ်အသး** နူၣ်မ့ၢ်ကပံာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကိၢ်ဃိးမ့ၢ်ဂ့ၤ,
ထီရီၤတၢ်ဝံာ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်ဟဲထိၣ်လၢတၢ်ကဆူးကတၢၤဒီး
ပစံးလၢပြံာ်ထိၣ်အသးလီၤ. စတၢၤဒုၣ်မ့ၤဒီးပြံာ်ထိၣ်
အသးလၢစစုမ့ၢ်ကဆူးလီၤ. တၢ်ကံာ်ညၣ်ပြံာ်ထိၣ်အသး
လၢဟံၣ်နူၣ်အကဆူးလီၤ.

၃. **ပြံာ်ပြံာ်** နူၣ်မ့ၢ်ကပံာ်ကျါလီၤဘျၢၣ်လီၤဖျိ ဒီးပစံးလၢ
ပြံာ်ပြံာ်လီၤ. ကပံာ်ပြံာ်ပြံာ်နးကၢစလဲၤယိၢ်လီၤယဲတဘူၣ်
ဘၣ်. ဒီးပစံးလၢတၢ်ပြံာ်ပြံာ်စကီးလီၤ. တၢ်ပြံာ်ပြံာ်နူၣ်မ
တၤလဲၤခိဝဲကဘူၣ်တဂၤလဲၣ်. ဒီးပစံးလၢမၤသးပြးပြးစ
ကီးလီၤ.

၄. **ပြံာ်ပြံာ်ပြံာ်ပြံာ်**နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤခီကပံာ်ကျါကြူး
ကြူးဒီးပစံးလၢလဲၤတၢ်လၢကပံာ်ကျါပြံာ်ပြံာ်ပြံာ်ပြံာ်
လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤခီကပံာ်ကျါပြံာ်ပြံာ်ပြံာ်ပြံာ်စံးဝဲဒၣ်.

၅. **ပြံာ်ဓိၤ** နူၣ်မ့ၢ်သုၣ်တကလှာ်လၢပအိၣ်အဒိးခၣ်ဝဲနူၣ်
ပကီးလၢပြံာ်ဓိၤလီၤ.ဒီးမ့ၢ်သုၣ်ဖိထဲစုဒုၣ်ခိၣ်ဒုၣ်,ထဲကံၣ်
ဒုၣ်ထဲကံၣ်ဖံလီၤ.ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပြံာ်ဓိၤပြံာ်ဓိၤလီၤ.

၆. **နါပြံာ်** နူၣ်မ့ၢ်နါအံၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပနါဒုထံနူၣ်ပ
ကီးဒီးအဆိလၢနါအံၣ်နါပြံာ်လီၤ. ပှၤဆံးတဂၤနါအံၣ်နါ
ပြံာ်လီၤနးကၢ. ထွါကွံာ်တက့ၢ်.

၁. **ပြိး** နူၣ်မ့ၢ်ပယိၢ်ဘၣ်တၢ်သဘံုးဝဲသိၣ်ဒီးပစံးလၢသိၣ်
ပြိးကလာ်လီၤ. စယိၢ်ဘၣ်ဝၣ်ထိဒူသဘံုးပြိးလီၤ. ထီရီၤ
တၢ်သဘံုးဝဲနူၣ်ပစံးလၢသဘံုးပြိးလီၤ. ကုတဒုစယိၢ်ဘၣ်
ဒီးသဘံုးပြိးလီၤ.

၂. **ပြိး** နူၣ်ပမၤဒီး"က". ပမၤဒီး"စ",ပမၤဒီး"တ",
ပမၤဒီး"သ"လီၤ. ကပြိးကပြး, စပြိးစပြး,တပြိးတပြး,
သပြိးသပြးစံးဝဲဒၣ်.

၃. **ပြိးပြိး** နူၣ်မ့ၢ်ထိၣ်ဖုံးပှၤသိၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢပှၤသိၣ်ပြိး
ပြိးလီၤ. ထိၣ်ဖုံးပှၤသိၣ်ပြိးပြိးစံးဝဲဒၣ်.

၄. **ပြိးပြိး** နူၣ်မ့ၢ်ပစံၢ်တၢ်သိၣ်စုးစုးဒီးပစံးလၢပစံၢ်ပြိး
ပြိးလီၤ. စံၢ်ဆၢတၢ်ညၣ်ပြိးပြိးလီၤ.

၅. **ပြိးပြး** နူၣ်မ့ၢ်ကပံာ်ကျါဝံာ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢကပံာ်ကျါ
ပြိးပြးဝဲလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကပံာ်လၢဝံာ်ဝဲနူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအ
ဆိလၢပြိးပြိးပြးပြးလီၤ. ကပံာ်ပြိးပြးအကျါနူၣ်ပလဲၤတၢ်
တမ့ာ်ဘၣ်. ဒီးပစံးလၢပြံာ်ပြံာ်စကီးလီၤ.

၆. **ကပြိးကပြး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်စူၤစိၣ်ဟိၣ်ခိၣ် ဒီးပစံးလၢ စိၣ်
ကပြိးကပြးလီၤ. တၢ်စူၤစိၣ်ကပြိးကပြးနးကၢ. ဒီးပစံး
လၢစပြိးစပြးစကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတပြိးတပြး ဒီးသပြိး
သပြးစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢကပြိးဒံးစကီးလီၤ.

၇. **ကပြိးဒံး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟိၣ် ဒီးအမဲာ်ထံဘၣ်စိၣ်အ
မဲာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်စူၤစိၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢကပြိးဒံးလီၤ.ပှၤတ
ဂၤဟိၣ်ကပြိးဒံးစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၈. **စပြီးစပြီး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟီၣ်ဒီးအမဲာ်ထံဘၣ်စိၣ်အ မဲာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ဘၣ်စိၣ်လၢထံမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢမၤသးစပြီးစပြီးလီၤ. တၢ်ဘၣ်စိၣ်စပြီးစပြီးနးကၢ. ပှၤတဂၤဟီၣ်ဒီးအမဲာ်မၤသးစပြီးစပြီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢစပြီးဒံးစကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသပြီးသပြီးစကီးလီၤ.

၉. **စပြီးဒံး** ဒီး **စပြီးစပြီး**န့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. မ့ၢ်တၢ်စိၣ်တၢ်သ့ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤကညီဟီၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢစပြီးဒံးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတပြီးဒံးစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဟီၣ်စပြီးဒံးစ့ံးဝဲဒၣ်. တၢ်စူၤစိၣ်စပြီးဒံးစံးဝဲဒၣ်.

၁၀. **တပြီးဒီးတပြီးဒံး** ဒီး **တပြီးတပြီး**န့ၣ်ကွၢ်လၢတပြီးတက့ၢ်.

၁၁. **တိၢ်ပြီး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကၢ်ပိၤ ဒီးသဘံုးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢတိၢ်ပြီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတိၢ်ပြီးသံးဟုး, တိၢ်ပြီးသးဒီလီၤ. ဝၣ်တဘိပိၤဒီးတိၢ်ပြီးဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢတိၢ်ပြီးတိၢ်ပြီးစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးယီၢ်ဘုတိၢ်ပြီးတိၢ်ပြီးနးကၢ. ဒီးပစံၢ်သဘံုးတၢ်ဖိတၢ်လံၤတၢ်ဖိယၢ် ဒီးပစံးလၢပစံၢ်တိၢ်ပြီးစကီးလီၤ.

၁၂. **သပြီးသပြီး** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်စပြီးစပြီးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထံဘၣ်စိၣ်တၢ်လၢပကွၢ်တမ့ာ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမၤသးသပြီးသပြီးလီၤ. ပှၤတဂၤဖိၣ်လီၤထံဘၣ်စိၣ်တၢ်သပြီးသပြီးနးကၢ.

၁၃. **သပြီးဒံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟီၣ်အမဲာ်ဘၣ်အၢလၢအမဲာ်ထံဒီးပစံးလၢဟီၣ်သပြီးဒံးလီၤ. ပှၤတဂၤဟီၣ်မးအမဲာ်ထံသပြီးဒံးလီၤ.

၁၄. **အ့ၣ်ပြီး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိဆံးအဟၢဖၢတမ့ာ်ဘၣ်ဒီးအံၣ်လီၤစဲးဖိစဲးဖိဒီးပစံးပစံးလၢအ့ၣ်ပြီးလီၤ. ပှၤကညီဖိအ့ၣ်ပြီးန့ၣ်အဟၢဖၢတမ့ာ်ဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအ့ၣ်ပြီးအ့ၣ်ပြီးလီၤ.

၁၅. **အ့ၣ်ပြီး** န့ၣ်မ့ၢ်အ့ၣ်နီအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကလံၤထိၣ်ဝဲလၢပှၤကညီအခံပူၤသိၣ်ပှ့ာ်ပှ့ာ်စဒီးပစံးလၢအ့ၣ်နီအ့ၣ်ပြီးလီၤ. အ့ၣ်နီအ့ၣ်ပြီးစံးဝဲဒၣ်. .

၁. **ပြံၣ်ပြံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဝးမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်လဲၤတၢ်အါဝဲ ဒီးဝးဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဝးပြံၣ်ပြံၣ်, လဲၤတၢ်ပြံၣ်ပြံၣ်လီၤ.ပနၢ်ဂီၢ်မ့ၢ်လဲၤတၢ်ပြံၣ်ပြံၣ်, ကလံၤဟဲအ့ၣ်ဘၣ်ဘုဝးပြံၣ်ပြံၣ်စံးဝဲလီၤ. ပနၢ်ဂီၢ်မ့ၢ်ဟးပြံၣ်ပြံၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၂. **ပြံၣ်ပြံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်ဒၣ်အတၢ်လၢဟံၣ်အါဂၤဒီးပစံးလၢအိၣ်ပြံၣ်ပြံၣ်လီၤ. ပှၤတဖၣ်အိၣ်ပြံၣ်ပြံၣ်ဒီးတမၤတၢ်နီတမံၤဘၣ်.

၃. **ပြံၣ်ပြံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤတၢ်အခီၣ်ထွဲန့ၣ်ဝးဝဲ ဒီးပစံးလၢလဲၤတၢ်ပြံၣ်ပြံၣ်လီၤ. ပှၤကညီလဲၤတၢ်အါဂၤ ဒီးမၤသးပြံၣ်ပြံၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပြံၣ်ပြံၣ်ပြၣ်ပြၣ် ဒီးအဆိဒ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဝးပြံၣ်ပြံၣ်စကီးလီၤ. ပှၤတဖၣ်လဲၤတၢ်ဝးမးပြံၣ်ပြံၣ်လီၤ.

၄. **စံၣ်ပြံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဆၣ်ထိၣ်လၢမူခိၣ်အါဝဲ ဒီးမၤသးဒ်စံၣ်ဘဲအသိးန့ၣ်ပစံးလၢစံၣ်ပြံၣ်လီၤ. ဆၣ်ထိၣ်လၢမူခိၣ်စံၣ်ပြံၣ်မးလီၤ.

၅. **စံၣ်ပြံၣ်စံၣ်ပြံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်စံၣ်ပြံၢ်စံၣ်ပြံၣ်အသိးလီၤ.ဒီးမ့ၢ်တၢ်ကံၣ်ယှလၢအဘီအဝါအသူန့ၣ်ပစံးလၢစံၣ်ပြံၣ်စံၣ်ပြံၣ်လီၤ.ခိၣ်ဖၢၣ်တနီၤနီၤကံၣ်ဝဲစံၣ်ပြံၣ်စံၣ်ပြံၣ်လီၤ.

၁. **ပြၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတုၤသိးပသး ဒီးပှၤဂၤဒီးပစံးလၢပြၢလီၤ. ထိရိၤပမၤတုၤသိးတၢ် ဒီးပှၤဂၤတမံၤလၢ်လၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပြၢလီၤ. ပြၢချံန့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတုၤသိးချံ ဒီးပှၤဂၤအချံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပြၢပြၢလီၤ. ယ့ၢ်ပြၢန့ၣ်မ့ၢ်ပယ့ၢ်တုၤသိးဒီးပှၤဂၤဒီးပစံးလၢယ့ၢ်ပြၢလီၤ. ပြၢလိာ်သးန့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤပမၤတုၤသိးတၢ်ဒီးပှၤဂၤတမံၤမံၤ ဒီးမ့ၢ်ပပြၢလိာ်ပသးလီၤ. တလၢၢပြၢချံခံဘ့ၣ်စံးဝဲဒၣ်. ပှၤခံဂၤထိၣ်ပြၢသ့ၣ်ဒီးလဲၤထိၣ်တုၤသိးသိးလီၤ. ပှၤခံဂၤတိၢ်ပြၢထံဒီးလီၤထွံဒ်သိးသိးလီၤ. ပှၤခံဂၤပြၢလိာ်အသးလၢမၤတၢ်ဒီးအဝဲတဂၤမၤဝဲဝံၤဂံၢ်န့ၢ်အီၤလီၤ. ပှၤခံဂၤပြၢလိာ်သးလၢတၢ်ကတိၤဒီးအဝဲတဂၤမၤယၣ်ဝဲလီၤ. ထိရိၤပမၤတၢ်ပကတိၤတၢ်န့ၣ်ပပြၢသ့ကီးမံၤဒဲးလီၤ. ကစၢ်ယွၤန့ၣ်ပပြၢဒီးအီၤတကဲဘၣ်.

၂. **ပြၢ**န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဟူထိၣ်သါလီၤအကစိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပြၢလီၤ.ဒီးပစံးလၢပရၢစကီးလီၤ.လံာ်ပြၢပစၢါန့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကွဲးတၢ်ကစိၣ်ဟူထီသါလီၤန့ၣ်လီၤ.ကနၣ်တၢ်ပြၢလၢလံာ်ပြၢပစၢါအပူၤန့ၣ်ပနၢ်ဟူတၢ်ပြၢအါမးလီၤ.

၃. **ကးပြၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ညၣ်တကလုာ်အိၣ်လၢထံဟီကျါလီၤက်လၢညၣ်ကိၣ်ဒီးပစံးလၢကးပြၢလီၤ. ကးပြၢန့ၣ်အိၣ်ဒီးအဆှၣ်ဒီးဆဲးပှၤဆါကၢ. ဒီးပစံးလၢညၣ်ကးပြၢစကီးလီၤ.

၄. **ချံပြၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ချံလၢပဝါတုၤသိးဝဲ ဒီးပှၤဂၤအဂီၢ်န့ၣ်ပမၤချံတကလုာ်ဒီးပကီးလၢချံပြၢလီၤ.တလၢၢမၤချံပြၢန့ၣ်မ့ၢ်ကပြၢဒီးပှၤဂၤအဂီၢ်လီၤ. ချံပြၢချံပြၢစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပြၢာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အ့ၣ်ကူၢ်လိၣ်ပှဲာ်သပှာ်ကလာ် ဒီးပစံးလၢမၤသးသပြၢာ်ကလာ်လီၤ. သဒိၣ်အ့ၣ်အကူၢ်လိၣ်ပှဲာ်သပြၢာ်ကလာ်လီၤ. ဒီးပမ့ၢ်ဒိလီၤပှၤဂၤလၢတၢ်အ့ၣ်ဒီးပစံးလၢပှၤတဂၤမၤသးသပြၢာ်ကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤသးသပြၢာ်ကလာ်စကွၢ်တဂ့ၤဘၣ်. ပှၤတဂၤအိၣ်သပြၢာ်ကလာ်ဒ်ဝးတကဲဘၣ်သိးလဲၣ်.

၂. **ပြၢာ်ကလာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဒိၣ်ဒီးဘိၣ်ဝဲ ဒီးအဟၢဖၢဒိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢမၤသးပြၢာ်ကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤသးသပြၢာ်ကလာ်ဝးတန့ၢ်ဘၣ်.

၁. **ပြုး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလုာ်အိၣ်ဒီးအဆှၣ် ဒီးအထံးထဲခိၣ်ဒုၣ်ထဲကံၣ်ဒုၣ် ဒီးအသၣ်ထဲစုခိၣ် ဒီးပကီးလၢပြုး

လီၤ. ပြၢးန့ၣ်အသၣ်မံဘိဒီးဆံၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢပြၢးနီၢ်စကီးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပြၢးပြးလီၤ. ဒီးပစံးလၢပရၢစကီးလီၤ. ပြၢးသၣ်န့ၣ်ဆံၣ်ကၢ.

၂. **ပြၢးခၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပြၢးတကလုာ်အသၣ်ပတဒိၣ်ဘၣ်ဒီးအထံးဆံးန့ၢ်ပပြၢးနီၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပြၢးခၣ်လီၤ. ပြၢးခၣ်န့ၣ်အသၣ်ဆံးန့ၢ်ပြၢးနီၢ်ကိၢ်တက့ၢ် ဒီးပတဒိၣ်ဘၣ်အသၣ်နီတဖိၣ်ဘၣ်.

၃. **ပြၢးဒံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပြၢးတကလုာ်ဒ်ပြၢးနီၢ်အသီးနာ်သကုဒီးအသၣ်ထိဝဲတစဲးစဲးဒီးအသၣ်အဖံးတိၣ်ဝဲဒီးပကီးလၢပြၢးဒံလီၤ. ပြၢးဒံန့ၣ်အသၣ်ထိဒ်ဒံသၣ်အသီးတစဲးစဲးဒီးပကီးလၢပြၢးဒံလီၤ. ပြၢးဒံပြၢးဒါစံးဝဲဒီးအဆိလီၤ.

၄. **ပြၢးနီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပြၢးန့ၣ်ပကီးလၢပြၢးနီၢ်လီၤ. ဒီးပကီးလၢပြၢးတစုစု ပကီးလၢပြၢးနီၢ်တစုစုလီၤ. ပြၢးနီၢ်ဒီးပြၢးန့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ.

၅. **တပြၢး** န့ၣ်မ့ၢ်အံကသံတခးဒီးပစံးလၢတပြၢးလီၤ. တပြၢးခံပြၢးစံးဝဲဒၣ်.

၆.**သပြၢးကလာ်**န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်သပြၢာ်ကလာ်အသီးလီၤ.ဒီးမ့ၢ်တၢ်အှၣ်တၢ်ကျၣ်အကူၢ်လိၣ်ပှာ်ဝဲသပှာ်ကလာ်န့ၣ်လီၤ . သဒိၣ်အှၣ်တလိၣ်အှၣ်သပြၢးကလာ်လီၤ.

၁. **တပြၢၣ်ဒၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီသိးဆှတှၤလီၤလၢအခိၣ်ညါခိၣ်ဒီးပစံးလၢမၤသးတပြၢၣ်ဒၢၣ်လီၤ.ပှၤတဂၤသိးဆှမၤသးတပြၢၣ်ဒၢၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတပြၢၣ်ဒံၣ်တပြၢၣ်ဒၢၣ်လီၤ.

၁. **တပြၢၣ်တပြၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီသိးဆှတှၤလီၤလၢအခိၣ်ညါခိၣ် ဒီးလဲၤတၢ်ကယီကယီန့ၣ်ပစံးလၢလဲၤတၢ်တပြၢၣ်တပြၢၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢလဲၤတၢ်တၢၣ်ပြၢၣ်တၢၣ်ပြၢၣ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်တပြၢၣ်တပြၢၣ်ဒီးသိးဆှတှၤလီၤလၢအခိၣ်ထံးလီၤ. ပှၤတဂၤသိးဆှတှၤလီၤလၢအခိၣ်ထံး ဒီးလဲၤမးတၢ်တၢၣ်ပြၢၣ်တၢၣ်ပြၢၣ်လီၤ. တၢၣ်ပြၢၣ်တၢၣ်ပြၢၣ်ဒီးတပြၢၣ်တပြၢၣ်န့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ.

၁. **ပြု** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကမိထိၣ်ပြီကဒံဓိၤ အဒါအဒါကလဲာ်ဒီးပစံးလၢပြုလီၤ. ပှၤတဂၤအလီၤသး ဒီးပြုထိၣ်ဒီဂၤညါလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပြုကဒုလီၤ. ပှၤတဂၤပစိၤအှၣ်ဒီးပြုထိၣ်ဝဲလီၤ.

၂. **ပြု** န့ၣ်မ့ၢ်ပကွဲကူၤပကလၢ ဒီးပမၤပှၤပကလုၢ်ပစံးလၢပြုလီၤ. ပြုပှၤကညီကလၢယဲကူၤယဲကူၤ. ပြုယဲကူၤအိၣ်ထိၣ်ဒံၣ်ယဲကူၤအိၣ်ဆီဒံၣ်တကူၢ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၃. **ပြုကဆီ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖှိဒီးပြုဝဲပနီၤဝဲ ဒီးပစံးလၢပြုကဆီလီၤ. ဒီးတၢဒိၣ်ခိၣ်အဖံးကဖိထိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တရူးအကိာ်စယိကနံမ့ၢ်ဂ့ၤ,သမၣ်အဖံးစယိစယဲးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢပြုကဆီလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပြုကဆံၣ်ပြုကဆီလီၤ. တၢဒိၣ်ခိၣ်အဖံးပြုကဆီလီၤ. သမၣ်တဘိအချူးယံပြုကဆီလဲၣ်. တရူးအကိာ်ကျး်ခံပြုကဆီစံးဝဲလီၤ.

၄. **ပြုထဒု** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘၣ်မရိၢ်အပူၤလိၢ်ဘျါကူၤဝဲလီၤဆၢၣ်အါပူၤပြိဝဲဒ်ပြုအသိး ဒီးပစံးလၢအဓဲာ်မၤသးပြုကဒုလီၤ. ပှၤတဂၤအဓဲာ်ပြုကဒုန့ၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်ဘၣ်မရိၢ်သၢ.

၅. **ပြုထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤပှၤကညီပြုဝဲ ဒီးပစံးလၢပြုထိၣ်လီၤ. ထိရိၤပှၤကညီကမိထိၣ်ပြီကဒံအါအါကလဲာ်န့ၣ်မ့ၢ်ပြုထိၣ်ဝဲလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပြုထိၣ်ပနီၤထိၣ်လီၤ.

၆. **ပြုပနီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီပြုဝဲတှၤအါကဲၣ်ဆိးဒီးတိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပြုပနီၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢပြုကနီၤစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဘၣ်တၢ်ဆါဖှူဒီးပြုပနီၤဝဲဒီဂၤညါလီၤ.

၇. **ပြုထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤကဆိုထိၣ်ဘုအသိၣ်လၢကလံၤလၢဘုပညၢအလီၤဒီးပစံးလၢပြုထိၣ်ဘုလီၤ. ဒီးပစံးလၢပြိထိၣ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပြုထိၣ်ပြါထိၣ်စကီးလီၤ. ပှၤကညီပြုထိၣ်ဘုဒီးဘုအသိၣ်ဒ်ကွံာ်ဝဲလီၤ.

၈. **ပြုပြု** န့ၣ်မ့ၢ်ပကီးကူၤဆီတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပြုပြုလီၤ. ပြုပြုစံးဝဲဒၣ်ဆီဟးလၢာ်လံ. ပြုကူၤဆီတကူၢ်.

၉. **စပြု** န့ၣ်မ့ၢ်အှအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်စိၣ်ဘၣ်သုဝဲန့ၣ်ပစံးလၢအှစပြုလီၤ. တၢ်စိၣ်အှစပြုစံးဝဲဒၣ်.

၁၀. **တၢ်ပြု** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤပှၤသးဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဖှူဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကမိထိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ပြုလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ပြုတၢ်ပြါလီၤ. တၢ်ပြုဘၣ်ယၤပြုနးကၢ.

၁၁. **အှစပြု** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်စိၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢစိၣ်အှစပြုလီၤ. တၢ်ဘၣ်စိၣ်အှစပြုစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးလၢအှသပြုစကီးလီၤ.

၁. **ပြုၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဆၣ်ဖိကိၢ်ဖိလၢအဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကိာ်လီၤဝဲဒီးပစံးလၢကိာ်လီၤသပြုၢ်ကလာ်လီၤ. ကဆိတဒုကိာ်လီၤမးသပြုၢ်ကလာ်လီၤ. ကဆိကိာ်လီၤသပြုၢ်ကလာ်န့ၣ်မၤသးဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲာ်လီၤ

၂.**ပြုၢ်** န့ၣ်ပမၤဒီး "က" လီၤ. ကပြုၢ်,ကပြုၢ်တုၢ်,ကပြုၢ်ကပြိၤ, ကပြိၤ, ကပြုၢ်ကံၤကူၤစံးဝဲဒၣ်.

၃. **ကပြုၢ်ကပြိၤ,တၢ်ကပြုၢ်, ကပြုၢ်ကပြုၢ်, ကပြုၢ်ဂီၤ, ကပြုၢ်ဝါ,ကပြုၢ်သူ, ကပြုၢ်ဟ့, ကပြုၢ်ဘီ, ကပြုၢ်တုၢ်,** ကွၢ်လၢကပြုၢ်တကူၢ်.

၄. **တၢ်ကပြုၢ်ဂီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အၢၣ်ဂီၤဝဲလၢမ့ၢ်နာ်လၢမ့ၢ်လီၤနာ်ဆဲးဘၣ်ဝဲ ဒီးဂီၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ကပြုၢ်ဂီၤလီၤ. တၢ်ကပြုၢ်ဂီၤန့ၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်လီၤနာ်ဆဲးဘၣ်တၢ်အၢၣ်ဒီးတၢ်အၢၣ်ဂီၤဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ကပြုၢ်စကီးလီၤ.

၅. **သမံပြုၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်သံးယိၣ်မ့ၢ်ယါအဒိၣ်အခိၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢသမံပြုၢ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢသမံအံသ

ပြူး

မံပြုၢ်လီၤ. သမံအံသမံပြုၢ်နူၣ်အိၣ်လၢနူသဝီစံးဝဲဒၣ်.

၆. **သပြူၢ်ကလာ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်စိၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢစိၣ်သပြုၢ်ကလာ်လီၤ. တၢ်ကူတၢ်သိးဘၣ်စိၣ်သပြုၢ်ကလာ်စံးဝဲဒၣ်. ဆုတဘ့ၣ်ဘၣ်စိၣ်သပြုၢ်ကလာ်နူၣ်ဝံာ်ကွံာ်အထံတက့ၢ်.

၁. **ပြုာ်**နူၣ်မ့ၢ်ပှၤမၤတကဲ ဒီးမံလီၤဒီးပစံးလၢမံလီၤပြုာ်ကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤတကဲမံလီၤပြုာ်ကလာ်စံးဝဲဒၣ်.

၂. **ပြုာ်ပြုာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိညၣ်တမ့ာ်ဘၣ် ဒီးဆ့ၣ်နီၣ်ဝံၤမံလီၤ. မံလီၤဝံၤဆ့ၣ်နီၤ ဒီးပစံးလၢမံလီၤပြုာ်ပြုာ်လီၤ. ပှၤဆံးညၣ်တမ့ာ်ဘၣ်ဒီးမံလီၤပြုာ်ပြုာ်စံးဝဲဒၣ်.

၃. **သပြုာ်ကလာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်ဆ့ၣ်နီၤဒၣ်တၢ်တြိကလာ်ဒီးပစံးလၢအိၣ်သပြုာ်ကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤတမၤတၢ်နီတမံၤဒီးအိၣ်ဒၣ်တၢ်သပြုာ်ကလာ်လီၤ.

၄. ပြုးကဒုး နူၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢပြုကဒုလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကမိထိၣ်ပြုဝဲလီၤ.

၅. **ကပြုးဓၤကလဲၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘၣ်ဆိးလၢတၤဆူၣ်အါပူၤ ဒီးသွံၣ်ထိၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢသွံၣ်ထိၣ်ကပြုးဓၤကလဲာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘၣ်ဆိးလၢတၤဆူၣ်ဒီးသွံၣ်ထိၣ်မးကပြုးဓၤကလဲာ်လီၤ.

၆. **ကပြုးကပြုး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအပူၤလိၢ်သွံၣ်ထိၣ်တစဲးစဲးဒီးပစံးလၢသွံၣ်ထိၣ်ကပြုးကပြုးလီၤ. ပှၤတဂၤဘၣ်တူာ်ဒီးသွံၣ်ထိၣ်မးကပြုးကပြုးလီၤလီၤ.

၁. **ပြူၢ်ကလာ်** နူၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်လီၤပိၢ်သိၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပနၢ်ဂိၢ်မ့ၢ်ယု့ၢ်သိၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢယု့ၢ်သိၣ်ဝဲပြူၢ်ကလာ်လီၤ. ဟံၣ်လီၤပိၢ်သိၣ်ပြူၢ်ကလာ်လီၤ. ပနၢ်ဂိၢ်မ့ၢ်ယု့ၢ်သမိပြူၢ်ကလာ်လီၤ.

၂. **ပြူၢ်ကလာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအါဂၤဂဲၤဆၢထၢၣ်ဖိးဝဲသိၣ် ဒီးပစံးလၢဂဲၤထၢၣ်ပြူၢ်ကလာ်လီၤ. ပှၤတဖၣ်နၢ်ဟူတၢ်သိၣ်ဒီးဂဲၤထၢၣ်ပြူၢ်ကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသါပြူၢ်ကလာ်စကီးလီၤ.

၃. **ပြူၢ်ပြူၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤတၢ်အါဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤကညီယု့ၢ်အါဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပနၢ်ဂိၢ်မ့ၢ်ယု့ၢ်အါဒုမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်စူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤဟးဝဲအါဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤသိၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢသိၣ်ပြူၢ်ပြူၢ်လီၤ. ပှၤကညီလဲၤတၢ်သိၣ်ပြူၢ်ပြူၢ်, ပနၢ်ယု့ၢ်သိၣ်ပြူၢ်ပြူၢ်. တၢ်ဟဲစူၤသိၣ်ပြူၢ်ပြူၢ်စံးဝဲဒၣ်. ပှၤကညီဟးပြူၢ်ပြူၢ်စကီးလီၤ.

၄. **သပြူၢ်ကလာ်** နူၣ်မ့ၢ်ဒ်ပြူၢ်ကလာ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဟံၣ်လီၤပိၢ်သိၣ်ဝဲနူၣ်လီၤ.

၁. **ပြူး**နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ကမူၣ်ကမိလၢဝါဝဲတစဲးစဲးဒီးပစံးလၢပြူးလီၤ. တၢ်လၢဝါတဂ့ၤဘၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢပြူးခဲလၢာ်လီၤ. ဖၣ်ဆါနူၣ်ပြူးဝဲလီၤ.

၂. **ပြူး** နူၣ်မ့ၢ်ကသံၣ်တကလှာ်အကမူၣ်ဝါဝဲတစဲးစဲး ဒီးပစံးလၢပြူးလီၤ. ဒီးကသံၣ်သရၣ်မၤဝဲလၢကသံၣ်ခိၣ်ဆါဒီးအပှၤဒိၣ်မးလီၤ. ပြူးနူၣ်တလၢၤဆါလၢဖှါပူၤနူၣ်ပထံၣ်တစုစုလီၤ. ပကိးဒီးအဆိလၢပြူးဓိၤပြးဓိၤလီၤ.

၃. **ပြူးပြူး** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်အါဂၤဖိးဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပအိၣ်တၢ်အါဂၤဖိးဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပလဲၤတၢ်အါဂၤဖိးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဝဲာ်တၢ်ဖိးဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ ထိရိၤပမၤတၢ်အါဂၤလၢဖိးဝဲနူၣ်ပစံးလၢပြူးပြူးလီၤ. မၤပြူးပြူး, လဲၤပြူးပြူး, အိၣ်ပြူးပြူး, မၤတၢ်ပြူးပြူးမးဝံၤကချုတက့ၢ်. ပှၤတဖၣ်အနီၢ်အါ ဒီးလဲၤသကိးတၢ်ပြူးပြူးလီၤ.

၄. **ပြူးပြူး** နူၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်လၢတၢ်ခဲခိၣ်ခဲကျါ ဒီးပတုၣ်ဘၣ်ယိၢ်ဘၣ်သ့ၣ်ဃးဝၣ်ဃး ဒီးကၢ်သိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢပလဲၤတၢ်တုၣ်တၢ်ပြူးပြူးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတုၣ်တၢ်ခဲကျါသိၣ်မးပြူးပြူးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသိၣ်ပြူးပြူးပြးပြးဒီးအဆိဒ်နူၣ်လီၤ.

၅. **ပြူးပြူး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဝးဝဲဖိးဖိး ဒီးစံးလၢပြူးပြူးလီၤ. ကလံၤဟဲအူသ့ၣ်လၣ်ဝၣ်လၣ်ဝးပြူးပြူးစံးဝဲလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤလဲၤတၢ်ဝးပြူးပြူးလီၤ. လၢၣ်အိၣ်လၢတၢ်အုၣ်ကျါနူၣ်ဝးပြူးပြူးလီၤ. ပှၤကညီဖိအါဂၤလိာ်ကွဲဝးပြူးပြူးစံးဝဲဒၣ်.

၆. **ပြူးပြူး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟးဝဲအါဂၤ ဒီးပစံးလၢဟးပြူးပြူးလီၤ. ပှၤတဖၣ်ဟးပြူးပြူးဒီးလၢာ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဖၣ်အိၣ်လၢရှၣ်တရှၣ်နူၣ်တမ့ာ်ဘၣ် ဒီးဟးပြူးပြူးဒီးလၢာ်ဝဲလီၤ.

၇. **ပြူးပြူး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီနာ်က့ၤဆူကစၢ်ယွၤအပူၤအါဂၤဒီးပစံးလၢဒိကနၣ်ကစၢ်ယွၤအကလုၢ်အကထါဒီးလဲၤက့ၤဝဲပြူးပြူးလီၤ. ဒိကနၣ်ကစၢ်ယွၤအကလုၢ်အကထါဒီးလဲၤက့ၤပြူးပြူးတက့ၢ်.

၈. **တိၢ်ပြူးပြူး** နူၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်သကိးတၢ်အါဂၤဒီးပစံးလၢတိၢ်ပြူးပြူးလီၤ. ပှၤတဖၣ်တိၢ်သကိးဂ့ၢ်သိတဘိဒီးတိၢ်ဝဲပြူးပြူးဒီးသံဝဲလီၤ. ဂ့ၢ်တဘိနူၣ်တိၢ်ပြူးပြူးတက့ၢ်. ယိၤတဂၤတလၢၤတိၢ်ပြူးပြူးဒီးသံဝဲလီၤ.

၉. **ထ့ၣ်ပြူး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီထ့ၣ်ဃံၣ်အိၣ်လၢထ့ၣ်ခိၣ်လီၤနူၣ်ဝါတစဲးစဲးဒီးပစံးလၢထ့ၣ်ပြူးလီၤ. ဒီးပစံးလၢထ့ၣ်ပြူးထ့ၣ်ဖ့လီၤ. ဒီးပစံးလၢထ့ၣ်အပြူးလီၤ. ဖိသၣ်နူၣ်ထ့ၣ်ပြူးအါစံးဝဲဒၣ်.

၁၀. **ထွံၣ်ပြူး** နူၣ်မ့ၢ်ထွံၣ်လၢဝါတစဲးစဲးနူၣ်ပစံးလၢထွံၣ်ပြူးလီၤ. ထွံၣ်ပြူးဝဲပြူးသတိာ်လီၤ.

၁၁. **ဘၣ်ပြူး** နူၣ်မ့ၢ်ပဘၣ်အၤလၢဖၣ်ဆါ ဒီးပစံးလၢဘၣ်ပြူးလီၤ. နဘၣ်ပြူးဒီးဖၣ်ဆါနးကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်ပြူးဘၣ်ပြးလီၤ. ဖၣ်ခိၣ်ဖၣ်ဆါဘၣ်ပြူးဘၣ်ပြးနးစံးဝဲဒၣ်.

၁၂. **ခဲပြူး** နူၣ်မ့ၢ်ပမဲအယံၣ်လၢပမဲအလီၤနူၣ်ပစံးလၢ

မဲပြူးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမဲပြူးမဲပြူးလီၤ.ပှၤကညီ အိၣ်ဒီးအမဲပြူးနူၣ်ပက္ငါတဂုၤဘၣ်.

၁၃. **လူၢ်ပြူး** နူၣ်မ့ၢ်လူၢ်လၢအသၣ်မံအိၣ် ဒီးအကမူၣ် ဝါဝဲနူၣ်ပစံးလၢလူၢ်ပြူးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလူၢ်ပြူး လူၢ်ပြူးလီၤ.

၁၄. **သပြူးကလာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဘိးကၢ်တၢ်သိၣ်ဝဲ ဒီးပစံး လၢသိၣ်သပြူးကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘိးသ့ၣ်ဃးတဘိ ကၢ်သပြူးကလာ်လီၤ.

၁၅. **အပြူး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ယံၣ်ဝါဝဲနူၣ်ပစံးလၢအပြူးလီၤ. ထီရီၤတၢ်အယံၣ်လၢဝါတစဲးစဲးနူၣ်ပစံးလၢအပြူးလီၤ. ထံဖိာ်တနီၤနီၤအိၣ်ဒီးအပြူး, သကွံတနီၤနီၤအိၣ်ဒီးအ ပြူးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအပြူးအပြး. အပြူးအဖ့ လီၤ.

၁. **ပြူၣ်ပြူၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်လၢစိုးဝဲတဖၣ်နူၣ်သိၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢသိၣ်ပြူၣ်ပြူၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်ကိၣ်သိၣ် ပြူၣ်ပြူၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်ထွဲသိၣ်ပြူၣ်ပြူၣ်စံးဝဲဒၣ်. ပှၤကညီအိၣ်ယၢၣ်သိၣ်ပြူၣ်ပြူၣ်လီၤ. ထွံၣ်အိၣ်ဟ့သိၣ် ပြူၣ်ပြူၣ်လီၤ.

၂. **ပြူၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လီၤသြူအါဒီးသိၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢပြူၤ လီၤ. ပစီၤထံလီၤသြူသပြူၤကလာ်ဒီးဘၣ်စိၣ်ပှၤလီၤ. တၢလီၤတကဒၢခံကဒၢဒီးပစံးလၢလီၤပြူၤပြူၤလီၤ.

၃. **ပြူၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟိၣ်ဒီးအမဲာ်ထံလီၤဝဲအါအါဒီး ပစံးလၢမဲာ်ထံလီၤပြူၤပြူၤလီၤ. ပှၤတဂၤအသးဒိၣ်ထိၣ် ဒီးအမဲာ်ထံလီၤမးပြူၤ ပြူၤလီၤ.

၄. **ပြူၤပြူၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဟဲစူၤအါဝဲ ဒီးပစံးလၢတၢ်ဟဲစူၤ ပြူၤပြူၤလီၤ. တၢ်ဟဲစူၤဘၣ်ဟံၣ်ခိၣ်သိၣ်ပြူၤပြူၤစံးဝဲ ဒၣ်.

၅. **ပြူၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်သၣ်လီၤဝဲလၢအအါနူၣ်ပစံးလၢလီၤ ပြူၤပြူၤလီၤ. တၤသၣ်လီၤသြူအါဝဲတစုခံစုဒီးပစံးလၢ လီၤပြူၤပြူၤလီၤ. ပှၤတဂၤတြူၤလီၤတၤသၣ် ဒီးတၤသၣ် လီၤမးပြူၤပြူၤလီၤ. ပှၤတဂၤတြူၤစခိးသၣ်လီၤပြူၤ ပြူၤစံးဝဲဒၣ်.

၆. **သပြူၤကလာ်** နူၣ်မ့ၢ်ယီၤဖိၣ်ဖုးပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဘိၣ်သ အိၣ်အုၣ်ပိုၤတၢ်လၢပသးသပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢသပြူၤက လာ်လီၤ. ယီၤဖိၣ်ပှၤသပြူၤကလာ်ဒီးနူၢ်ဝဲလီၤ. တၢ်သ ပြူၤကလာ် ဒီးမ့ၢ်လၢဘိၣ်သအိၣ်ပိုၤတၢ်လီၤ. တၢ်မ့ၢ်သ ပြူၤကလာ်နူၣ်သုဃူၢ်ဘဘၣ်ကျဲဘၣ်. ဒ်ပစံးတၢ်အ သိးယီၤမ့ၢ်ဖိၣ်သုသပြူၤကလာ်စံးဝဲလီၤ.

၇. **ပြွ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီသါဘၣ်လိာ်အသး ဒီးမုၣ်ကနီၤဖိ သၣ်ခွါကဲကဲဒီးပကိးမ့ာ်လိာ်အမံၤလၢထါကျိာ်ဒီးကိး ဝဲလၢပြွလီၤ.

နီၢ်ဂ့ၤမ့ၢ်ကဲလၢစပြွ တဒုးဘၣ်ဆါကီၢ်မုၣ်ပှၤ

၈. **စံၣ်ပြွ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ကံၣ်ဃ့ဝဲပြီကဒံဓိၤဒီးပစံးလၢကံၣ် စံၣ်ပြွလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစံၣ်ပြိၣ်စံၣ်ပြွလီၤ. ခိၣ်ဖၢၣ် ကံၣ်ဃ့စံၣ်ပြိၣ်စံၣ်ပြွလီၤ.

၉. **ဖိပြွ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိာ်မုၣ်အဂ့ၤလၢအပိုၤဝဲလၢပ သးပှၢ်အကလုၢ်အိၣ်ဟ်ဝဲလၢကမၤဖျါထိၣ်အသးလၢမ့ၢ် နံၤအအၢအသိနူၣ်ပစံးလၢမုၣ်ဖိပြွလီၤ. ဒီးအမံၤနီၢ်နီၢ်မ့ၢ် မုၣ်ဖိပြွလီၤ. တၤတၢ်ကကာ်ဝဲလၢပှၤအါကလုာ်ကအိၣ် ဖိုၣ်ဝဲလၢရှၣ်တကူၣ် ဒီးကညးဂ့ာ်လီၤမုၣ်ဖိပြွ ဒီးမုၣ်စၢ် ရိၤဒီးကကျိုလိာ်အသးလီၤ.

၁၀. **ကပြွၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ကံၣ်ဃ့အါဝဲပြီကဒံ ဒီးပစံးလၢ ကံၣ်ကပြွၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢကံၣ်ဃ့ကပြွၢ်တ့ၢ်စကီးလီၤ. ခိၣ်ဖၢၣ်ကံၣ်ဃ့ကပြွၢ်တ့ၢ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ. ထီရီၤတၢ်ကံၣ်ဝဲ လၢပြီတဖျာၣ်တဖျာၣ်နူၣ်ပစံးလၢကံၣ်ကပြွၢ်တ့ၢ်လီၤ.

၁၁. **ကပြွၢ်ကပြွၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ကလံၤအူထံဝးဝဲပြိပြိလၢထံ ဖံးခိၣ်ဒီးပစံးလၢထံဝးကပြွၢ်ကပြွၢ်လီၤ. ကလံၤဟဲအူ ဘၣ်ထံဝးကပြွၣ်ကပြွၣ်စံးဝဲလီၤ.

၁၂. **တပြွၢ်တ့ၢ်** နူၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢကပြွၢ်တ့ၢ်လီၤ. ကွၢ်ကပြွၢ်တ့ၢ်တက့ၢ်.

၁၃. **ပြွၣ်** နူၣ်မ့ၢ်နာ်ဖိတကလုာ်လၢပဃိၣ်ဘုဃိၣ်ဟ့လၢ အဆံးဝဲနူၣ်ပစံးလၢပြွၣ်လီၤ. တလၢၤဆါဟ့တပြွၣ်နူၣ် ဟ့ာ်သၢဘ့ၣ်စံးဝဲဒၣ်. တလၢၤဃိၣ်ဟ့လၢပြွၣ်နူၣ်တဆံဃု ပြွၣ်ဒီးပှဲၤတနာ်လီၤ.

၁၄. **ဘုပြွၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဘုတကလုာ်နူၣ်ပငါထံၣ်နီတစုဘၣ်. ပနၢ်ဟူထဲအမံၤလီၤ. ဘုပြွၣ်ဘုပြွၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၅. **ပြဲ** နူၣ်မ့ၢ်ဒံတကလုာ်လၤတလၢၤသူၣ်ဝဲဖျးဝဲလၢ ထံခိၣ်ထံနံၤနူၣ်မၤသးဒ်ဒံမုၣ်အသီးတစဲးစဲး ဒီးပကိးလၢ ပြဲလီၤ. ဒီးပကိးလၢပရဲစကီးလီၤ. ပြဲနူၣ်ပအိၣ်အသၣ် မံဆၢကၢစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပြဲပရဲလီၤ.

၁၆. **ပြဲကဒဲ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢတဒိၣ်ဘၣ်ဝဲ ဒီးပြဲဝဲနူၣ်ပှၤတ နီၤနီၤစံးလၢပြဲကဒဲလီၤ. ဒီးပှၤနီၤနီၤစံးလၢပြီကဒံလီၤ. တၢ်ချံတနီၤနီၤပြဲကဒဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပြဲကဒဲပြီး ကဒီးလီၤ.

၁၇. **စါပြဲ** နူၣ်မ့ၢ်စါပြါအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထံဖးဒ့အါကျိုၤ နူၣ်ပစံးလၢထံစါပြါထံစါပြဲလီၤ. ထံစါပြါထံစါပြဲစံးဝဲ ဒၣ်.

၁. **ပြဲၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးတကလုာ်သူဝဲ ဒီးဂီၤဒီးပ ကိးလၢပြဲၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ယီၤမၤဝဲလီၤ.

၂. **ပြဲၢ်ကံၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးလၢယီၤမၤဝဲလၢသတိၢ် ဒီးမၤသူမၤကံၣ်ဝဲလၢအညၣ်ကျါဖျါဘၣ်ဒးဒီးပကိးလၢ ပြဲၢ်ကံၣ်လီၤ. ဒီးကံၣ်ဝဲပြီပြီလၢအကျါနူၣ်ကူၣ်ကံၣ်ကူၣ် ကွိၤလီၤ. ပြဲၢ်ကံၢ်နူၣ်အပှၤဒိၣ်ဒ်သတိၢ်အသိးလီၤ. ဒီးပှၤ ကညီဖၢၣ်ဝဲကူဝဲလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပြဲၢ်ကံၣ်သီသိ

လီၤ.

၃. **ပြုၢ်ဖိအံဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်သံးယိၣ်မ့ၢ်ဃါဖိဒီးပစံးလၢအံဖိပြုၢ်ဖိလီၤ. ဒီးပစံးလၢပြုၢ်ဖိအံဖိဓိၢ်ပစံးလီၤ. ပှၤပြုၢ်ဖိအံဖိတဖၣ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲလၢနူသဝီလီၤ. ဒီးနူသဝီန့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဝဲလၢမူခိၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပြုာ်ကလာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအဆံးတဖၣ်န့ၣ်ကိာ်လီၤမံလီၤဒီးပစံးလၢကိာ်လီၤပြုာ်ကလာ်လီၤ. မဲာ်တဲးလဲးဖိကိာ်လီၤပြုာ်ကလာ်လီၤ.

၂. **ပြုာ်ပြုာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်တူာ်ရဲာ်အသးထီဝဲဒီးပစံးလၢပြုာ်ပြုာ်လီၤ. ပှၤတဖၣ်လဲၤတၢ်ပြုာ်ပြုာ်စံးဝဲလီၤ.

၃. **စာ်ပြုာ်ပြုာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပအူးမ့ၢ်ဂ့ၤ, သုးလဲၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤတူာ်ရဲာ်အသးထီဝဲ ဒီးပစံးလၢစာ်ပြုာ်ပြုာ်လီၤ. ပှ့ၤလဲၤတၢ်မ့ၢ်အါမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဖိတၢ်လံၤတၢၢ်ဓိၤဃံၣ်ဓိၤလဲၤတၢ်အါမ့ၢ်ဂ့ၤတူၢ်ရဲာ်အသးထီဝဲ ဒီးပစံးလၢစာ်ပြုာ်ပြုာ်လီၤ. ပှၤတဖၣ်စာ်ပြုာ်ပြုာ်လီၤ. ပအူးလဲၤတၢ်အါဒီးစာ်မးဝဲပြုာ်ပြုာ်လီၤ. သုးဖိဂီၢ်မ့ၢ်စာ်ပြုာ်ပြုာ်စံးဝဲလီၤ.

၄. **စဲာ်ပြုာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တွံၢ်လဲာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤတၢ်အါဂၤ ဒီးအိၣ်လီၤတဲာ်လၢကျဲကဖိာ်လီၤတနီၤ, လဲၤတၢ်တနီၤ ဒီးလူၤလိာ်အခံချူးတနီၤတချူးနီၤ ဒီးပစံးလၢတွံၢ်လဲာ်စဲာ်ပြုာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတူၢ်ရဲာ်စဲာ်ပြုာ်စကီးလီၤ. ပှၤတဖၣ်လဲၤတၢ်တွံၢ်လဲာ်စဲာ်ပြုာ်နးကၢ.

၅. **လဲာ်ပြုာ်ပြုာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်ပအူးစာ်ပြုာ်ပြုာ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပအူးစာ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပအူးလဲာ်ပြုာ်ပြုာ်လီၤ. ပအူးတပူၤလဲာ်မးပြုာ်ပြုာ်လီၤ.

၆. **ဟးပြုာ်ပြုာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟးအါအါ ဒီးပစံးလၢဟးပြုာ်ပြုာ်လီၤ. ဟးပြုာ်ပြုာ်ဒီးစာ်ပြုာ်ပြုာ်န့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ.

၁. **ပြုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘၣ်တၢ်တမံၤမံၤပက့ာ်ကူၤန့ၣ်ပစံးလၢပြုးလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤအ့ၣ်ပှၤကညီတဂၤဒီးအဝဲတဂၤပြုးဝဲဒီးဆဲးတၢ်ဖိတၢ်လံၤတဒုလၢဘီလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢရုၢ်ပြုးလီၤ. ဒီးပစံးလၢရှၢ်ကူၤပြုးကူၤစကီးလီၤ.

၂. **ပြုးကဒဲး** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိာ်တကလုာ်လီၤ. ဒီးအသၣ်အိၣ်လၢအခိၣ်ထံးအဂံၢ်လီၤန့ၣ်ဂီၤဝဲလီၤ. ဒီးပကီးလၢပြုးကဒဲးလီၤ. ပြုးကဒဲးအသၣ်န့ၣ်ပကျိုးအိၣ်ဝံၣ်ကၢ. ဆံၣ်ဘဲဆံၣ်ဘဲစံးဝဲဒၣ်. ဆံၣ်တစဲးစဲးဝံၣ်တစဲးစဲး. ပအိၣ်ပြုးကဒဲးအသၣ်န့ၣ်မၤသးဒ်န့ၣ်လီၤ.

၃. **ပြုးကူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အ့ၣ်တၢ်ကျာ်, တၢ်ထိတၢ်တနးပှၤကညီဒီးပလဲၤမၤစၢၤပလဲၤဂ့ာ်ကူၤဒီးပထိဆၢဆဲးဆၢဒီးပစံးလၢပြုးကူၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢရုၢ်ကူၤပြုးကူၤလီၤ. တလၢၤတိၢ်စပှၢ်ဒီးစရုၢ်ကူၤပြုးကူၤ ဒီးထူၣ်ဖျုးဝဲလီၤ.

၄. **ပြုးလိၣ်ဘု** န့ၣ်မ့ၢ်ပဂၢ်ပူဘုလၢချိၣ်ပူၤလၢလိၢ်အဖိခိၣ်ဒီးပစံးလၢပြုးထိၣ်ဘုလီၤ. ဒါလီၤချိၣ်လၢလိၢ်အဖိခိၣ်ဒီးပြုးထိၣ်ဘုတကူၢ်. ပြုးထိၣ်ပြုးထိၣ်ပစံးဒီးအဆိဒ်နၣ်လီၤ.

၅. **ပြုးပြုး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ရူၤဘၣ်သ့ၣ်လၣ်ဝၣ်လၣ်, ဟံၣ်ခိၣ်နၢ်ပျုၤဒီးပစံးလၢတၢ်ရူၤပြုးပြုးလီၤ. တၢ်ဟဲရူၤရုၤဝဲနၣ်သိၣ်လၢဟံၣ်ခိၣ်ပြုးပြုးလီၤ. တၢ်ဟဲရူၤဘၣ်ဟံၣ်ခိၣ်သိၣ်ပြုးပြုးလီၤ.

၆. **ပြုးပြုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပပျုၤတၢ်ဒီးပသးဝးချူနၣ်ပစံးလၢပသးကနီးပြုးပြုးလီၤ. ပှၤတဂၤတၢဒိၣ်ခိၣ်ယှၢ်ထိၣ်ဒီးပျုၤဝဲအသးကနီးမးပြုးပြုးလီၤ. ပှၤတဂၤထံၣ်ဘိၣ်သအိၣ်ဒီးအသးကနီးပြုးပြုးလီၤ. ပဒိၣ်နၣ်ပပျုၤဒီးပသးကနီးပြုးပြုးလီၤ.

၇. **ပြုးပြုး** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘူးဒီးကကၢ်ဒီးသိၣ်ထိၣ်ဝဲဖဲပကူာ်အလိၢ်နၣ်ပြုးပြုး ဒီးပစံးလၢသ့ၣ်သဲထိၣ်သိၣ်ပြုးပြုးလီၤ. သ့ၣ်သဲထိၣ်သိၣ်ပြုးပြုးဒီးကၢ်ဝဲလီၤ. သ့ၣ်တထံးသဲထိၣ်သိၣ်မးပြုးပြုးလီၤစံးဝဲဒၣ်.

၈. **ပြုးပြုး** နၣ်မ့ၢ်မှၣ်အိၣ်နိၣ်ကျါသိၣ်ပြုးပြုးလီၤ. မှၣ်အိၣ်နိၣ်ကျါနၣ်ဖိၢ်သိၣ်ပြုးပြုးစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၉. **ယာ်ပြုး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးလိၢ်လံၤလီၤသလဲးထိၣ်ယာ်ထိၣ်သိၢ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢယာ်ပြုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢယာ်ပြုၢ်ယာ်ပြုးလီၤ. တၢ်ကူတၢ်သိးယာ်ပြုၢ်ယာ်ပြုးလၢာ်လံ. ပကူပသိးတသ့လၢၤဘၣ်.

၁၀. **လီၤပြုး** နၣ်မ့ၢ်ကစၢ်ယွၤဟဲလီၤအ့ၣ်ကူၤခိၣ်ကူၤပှၤကညီဒီးပစံးလၢလီၤရုၢ်လီၤပြုးပှၤလီၤ. ကစၢ်ယွၤလီၤရုၢ်လီၤပြုးပှၤဟိၣ်ခိၣ်ဖိလီၤ. စံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပြီ** နၣ်မ့ၢ်ပအူသဖိုထိၣ်ထံလၢပကိာ်ပူၤ ဒီးပစံးလၢပြီလီၤ. ပှၤတဂၤကမၢၤထံလၢအကိာ်ပူၤဒီးပြီကွံာ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢပြီထံစကီးလီၤ.

၂. **ပြီ** နၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်သဘျုၣ်သဲးသၣ်ပှဲၤပကိာ်ပူၤ ဒီးပအ့ၣ်တုၤဘျုး ဒီးပဟာ်လၢပကိာ်ပူၤနၣ်တုၤကျိၣ်ကျဲဒီးပထူးပျူၤထံဒီးပအူသဖိုထိၣ် ဒီးပစံးလၢပြီစကီးလီၤ. ပှၤကညီပြီသဘျုၣ်ထံလၢပှၤဝ့တဖၣ်အလီၤလၢတၢ်ဝ့တၢ်ညီးအဖိခိၣ်နၣ်ဘျါဝဲလီၤ.

၃. **ပြီထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ထံထိၣ်ပၢါလၢတၢ်ပူၤဒီးပစံးလၢပယိၤပြီထိၣ်ထံလီၤ. ပယိၤပြီထိၣ်ထံလၢဟဲထိၣ်လၢဟိၣ်ခိၣ်လာ်နၣ်မၤသးဒ်ထံချိကလာ်ဆိၣ်ပဝၣ်အသိးလီၤ.

၄. **ပြီလီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပအူသဖိုလီၤတၢ်ကမၢၤအိၣ်အထံနၣ်လၢတၢ်ဝ့တၢ်ညီးအဖိခိၣ် ဒီးပသမူအီၤနၣ်ပစံးလၢပြီလီၤလီၤ. ပှၤတဂၤညီးဒီးအဝဲတဂၤပြီလီၤဒီးဘျါဝဲလီၤ.

၅. **တၢ်ပြီတၢ်ပြါ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ချံတၢ်သလံၤနၣ်ပှၤကညီသမူပြီလီၤဝဲလၢတၢ်ကမၢၤအိၣ်အထံဒီးဘျါဝဲနၣ်ပစံးလၢ

တၢ်ပြိလီၤ. တၢ်ပြိနူၣ်မ့ၢ်ပပြိလၢသဘျူၣ်ထံနူၣ်ဘျါဝဲဒီး ပစံးလၢတၢ်ပြိလီၤ. တၢ်ပြိနူၣ်ပသမူပြိလီၤလၢတၢ်ကမၢၤ အိၣ်ထံနူၣ်ဘျါဝဲစံးဝဲဒၣ်.

၆. **ထံပြိနံပြိ** နူၣ်မ့ၢ်ထံလီၤဆံၣ်လီၤကလုးဘၣ်စီၣ်ဘၣ် သ့တၢ်ဒီးပစံးလၢထံပြိနံပြိလီၤ. ပှၤတဖၣ်လူထံဒီးထံပြိ နံပြိဘၣ်စီၣ်တၢ်နးကၢ. သုမၤထံပြိနံပြိစီၣ်တၢ်သ့တၢ်နး ကၢ. ဘၣ်စီၣ်ယီခိၣ်ယီလၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၇. **အ့ၣ်ပြိ** နူၣ်မ့ၢ်ပအ့ၣ်ဘျုးကသံၣ် ဒီးပပြိလီၤပှၤဆါ တဖၣ်နူၣ်ပစံးလၢအ့ၣ်ပြိလီၤ. ပှၤတဂၤအမဲာ်ခံးသူဒီးအ ဝဲတဂၤအ့ၣ်ပြိလီၤအခိၣ်လၢမဲၤသလီၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢ အ့ၣ်ပြိအ့ၣ်ပြါစကီးလီၤ.

၈. **အံၣ်ပြိဆံၣ်ပြိ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဟၢဖၢတမှာ်ဘၣ် ဒီးအအံၣ်ထီၣ်သဖိအသးဒ်ပပြိထီၣ်ထံအသိးဒီးပစံးလၢ အံၣ်ပြိလီၤ. ပှၤတဂၤအဟၢဖၢတမှာ်ဘၣ်ဒီးအအံၣ်ပြိဝဲ လီၤ. ပှၤကညီဖိအိၣ်တၢ်တဘၣ်လိာ်ဘၣ်ဒီးအဟၢဖၢဒီး အအံၣ်ပြိဆံၣ်ပြိနးကၢ.

၁. **ပြၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ထံဘျၢၣ်ပီၤလၢပဘျၢၣ်ထီၣ်ထံနူၣ်ပစံး လၢပြၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပီၤပြၢ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအ ဆိလၢပြၢ်စီၤပြၢ်စီၤလီၤ. ပအိၣ်လၢပှၢ်လၢ်ကျါနူၣ်ပ ဘျၢၣ်အီထံလၢပြၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပီၤပြၢ်, ဒီး တနီၤနီၤကီးလၢထံပြၢ်, ဒီးတနီၤနီၤကီးလၢဒဲပြၢ်လီၤ. မၤနူၢ်စပြၢ်တဖျၢၣ်တက့ၢ်. စကဒၢၣ်အီထံလီၤ.

၂. **ပြၢ်** နူၣ်ပမၤဒီး“*က*”. ပမၤဒီး“စ”. ပမၤဒီး“*တ*”. ပမၤဒီး“*သ*”လီၤ. ကပြၢ်. တပြၢ်. သပြၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၃. **ကပြၢ်** နူၣ်ကွၢ်လၢကပြၢ်တက့ၢ်.

၄. **တပြၢ်** နူၣ်ကွၢ်လၢတပြၢ်တက့ၢ်.

၅. **စပြၢ်** နူၣ်ဒ်တပြၢ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ထံးတက လုာ်လၢပသူၣ်ပဖှံဒီးပအိၣ်အဒိးဒီးအထံးဒ်ဖီယဲအသိး တစဲးစဲးလီၤ. ဒီးအထံးထဲစုမ့ၢ်စုဆၣ်လီၤ. စပြၢ်အဒိး နူၣ်ပကျိုးအိၣ်နၢမူဝဲလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢတပြၢ်ဒီး ကပြၢ်ဒီးသပြၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢကပြၢ်. တ ပြၢ်. သပြၢ်လီၤ.

၆. **တီၤပြၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ဘၢၣ်ဘီပြံစီၤတကလုာ်နူၣ်ပကီး လၢတီၤပြၢ်စံးဝဲလီၤ.

၇. **ဒဲပြၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပီၤကူးဆီလၢပဒၢၣ်ထီၣ်အီထံနူၣ်အ ထိ အိၣ်တထါဒီးပစံးလၢဒဲပြၢ်လီၤ. ဒီးပကီးလၢပြၢ်စကီး လီၤ. ဒီးပကီးလၢပီၤပြၢ်စကီးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢ ဒဲပြၢ်ဒဲပြၢ်လီၤ.

၈. **ပီၤပြၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ဒဲပြၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢပီၤ ပြၢ်ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢဒဲပြၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပီၤလၢပဒၢၣ် အီထံနူၣ်လီၤ. မၤနူၢ်ယၤလၢပီၤပြၢ်တဖျၢၣ်တက့ၢ်. စက ဘျၢၣ်အီထံလီၤ.

၉. **သပြၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ဒ်တပြၢ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ထံးလၢ ပသူၣ်အိၣ်အဒိးလၢခုးလီၤ.

၁. **ပြိး** နူၣ်မ့ၢ်ပြံအဆိလီၤ. စံးမ့ၢ်ထီရီၤတၢ်လၢဆံးဝဲ နူၣ်ပစံးလၢပြံပြိးလီၤ. ကွၢ်တၤသၣ်ပြံပြိးတဖၣ်နူၣ်ဟ်တ ပူၤ. ဒီးအသွါတဖၣ်နူၣ်ဟ်တပူၤတက့ၢ်. ပှၤလၢပြံပြိး တဖၣ်နူၣ်မၤတၢ်တသ့ဒံးဘၣ်. မၤသီၣ်လၢ်တက့ၢ်.

၂. **ပြိးကဒီး** နူၣ်မ့ၢ်ပြံကဒံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ချံတၢ် သၣ်လၢအဆံးဝဲနူၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢပြံကဒံပြိးကဒီး လီၤ. တၢ်ချံတၢ်သၣ်ပြံကဒံပြိးကဒီးနူၣ်မ့ၢ်ကသံၣ်ချံသ ဘၣ်ချံသ့ၣ်တဖၣ်နူၣ်လီၤ.

၁. **စံၣ်ပြိၣ်စံၣ်ပြွၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးကံၣ်ယ့လၢအ ဘီအဂီၤအဝါပြံကဒံ ဒီးပစံးလၢကံၣ်စံၣ်ပြိၣ်စံၣ်ပြွၣ်လီၤ. ခိၣ်ဖၢၣ်တဘ့ၣ်ကံၣ်စံၣ်ပြိၣ်စံၣ်ပြွစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပြံ** နူၣ်မ့ၢ်မဲးပြံစီၤအကျါနူၣ်ပကီးလၢပြံလီၤ. ဒီးပ ကီးဒီးအဆိလၢပြံစီၤပြါစီၤလီၤ. ပြံခိၣ်နူၣ်ပလဲၤတၢ်မှာ် ကၢ. တၢ်ပျိလၢပြံခိၣ်နူၣ်လီၤ. ပီၣ်လဲၣ်နံၤပြံခိၣ်နူၣ်ပလဲၤ တၢ်မှာ်ကၢစံးဝဲဒၣ်.ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပြံစီၤပြါစီၤလီၤ.

၂. **ပြံနးနူ** နူၣ်မ့ၢ်ပြံတူၢ်လီၤဆူထံယိာ်နူၣ်ပစံးလၢပြံနးနူ လီၤ. ပြံနးနူလီၤဆူထံကျိပူၤနူၣ်လဲၤဘူးတဂ့ၤ. ချံကတုာ် ထိၣ်ဘၣ်ဖုးလီၤ. ပြံနးနူနူၣ်ထံဒီၣ်ကၢ.ပမ့ၢ်လဲၤလၢချံဒီး ပဘၣ်ပဒူၣ်ကွံာ်လီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢပြံတူၢ်လီၤ.

၃. **ပြံမ့ၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပြံဖးလဲၢ်ပြံဖးဒိၣ်လၢအလဲၢ်ဝဲတဖၣ်နူၣ် ပစံးလၢပြံမ့ၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပြံမ့ၢ်ပြံဖါလီၤ.တၢ် လၢပီၣ်လဲၣ်နံၤနူၣ်အိၣ်ဒီး ပြံမ့ၢ်ပြံဖါတကွၢ်မဲာ်ခံကွၢ်မဲာ် လဲၢ်ကၢ.

၁. **ပြၢၢ်** နူၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ယါနူၣ်ပကီးလၢပြၢၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအံ လၢပြၢၢ်စကီးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢအံစီၤပြၢၢ်စီၤလီၤ. ပှၤအံဖိပြၢၢ်ဖိနူၣ်ဂ့ၤကၢစံးဝဲဒၣ်. ဒီးအိၣ်ဝဲလၢဒူသဝီလၢ မူခိၣ်နူၣ်လီၤ. ဒီးပှၤလၢနူၢ်ဘူၣ်နူၢ်တိၢ်တဖၣ်နူၣ်ကဲဘၣ်ဝဲ လၢပှၤအံဖိပြၢၢ်ဖိလီၤ.

၂. **ကပြၢၢ်တိၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ကံၣ်ဒီးသူဒီးဘီကျိၣ်ကျဲအသး ဒ်ဘိၣ်သအိၣ်အသိးနူၣ်ပစံးလၢကံၣ်ကပြၢၢ်တိၢ်လီၤ.ဘိၣ် သအိၣ်တဒုကံၣ်မးကပြၢၢ်တိၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢကံၣ်ကပြၢ် စကီးလီၤ. တၢ်ကံၣ်ယ့လၢအဖျၢၣ်ဒိၣ်ဝဲဒီးကျိၣ်ကျဲဒီးသူ ဒီးဘီနူၣ်ပစံးလၢကံၣ်ကပြၢၢ်တိၢ်လီၤ.

၃. **သီပြၢၢ်ဘံ** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်အိၣ်လၢတရါကျါဒီး အသၣ်ဖျၢၣ်သလၢၣ်ထဲယီၤသၣ်တဖျၢၣ်ဒီးပစံးလၢသီပြၢၢ် ဘံလီၤ. ဒီးသီပြၢၢ်ဘံအချံနူၣ်ထဲတူၢ်ရှၢ်သၣ်အချံဒီးပှၤက ညီဟၢဖၢဆါလၢအဂ့ၢ်နူၣ်ဟ့ာ်အီသီပြၢၢ်ဘံအချံဒီးဘျါစံးဝဲ ဒၣ်.

၄. **အံဖိပြၢၢ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်သံးယိၣ်မ့ၢ်ယါအဖိနူၣ်ပကီးလၢအံ ဖိပြၢၢ်ဖိလီၤ. ဒီးအိၣ်ဝဲလၢသဝီစံးဝဲဒၣ်.

၅. **ကပြာ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ထံးလၢမဲထီဉ်လၢလၢၢ်ခိဉ်လၢၢ်လိၤ လၢအလဉ်ဒ်ပသၢပကျၢအသိးတစဲးစဲးဒ်ဆဲ့အသိးတစဲး စဲးဒီးပစံးလၢကပြာ်လီၤ.ကပြာ်နူဉ်မဲထီဉ်လၢလၢၢ်ခိဉ် လၢထံဖးဒိဉ်အလိၢ်နူဉ်ဘံဉ်လၢၢ်ဒီဖျာဉ်ညါလီၤ. ဒီးပ ကိးဒီးအဆိလၢကပြာ်ကပြာ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိး လၢကပြာ်စကီးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢတပြာ်လီၤ.

၆. **တပြာ်** နူဉ်ဒ်ကပြာ်အသိးဒီးမ့ၢ်တၢ်ထံးလၢမဲထီဉ် လၢလၢၢ်လိၤနူဉ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢတပြာ်ဒီး ပှၤတနီၤနီၤကိးလၢကပြာ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢသ ပြာ်လီၤ.

၇. **သပြာ်** နူဉ်ဒ်သိးသိးတပြာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ထံးမဲထီဉ် လၢလၢၢ်ခိဉ်လၢၢ်လိၤနူဉ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢသပြာ် သပြာ်လီၤ.

၁. **ပြီး** နူဉ်မ့ၢ်ပတိၢ်ပှၤဂၤအခိဉ်လၢပစုမ့ၢ်အကၢ်ချုံးအ သးနူဉ်ပစံးလၢပြီးလီၤ. ပှၤတဂၤပြီးအဝဲတဂၤအခိဉ်လၢ အစုမ့ၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပြီးပြေးလီၤ. ပြီးပြေးပှၤဂၤအခိဉ်တ ဂ့ၤ.အသးကဒိဉ်ထီဉ်ဘဉ်နၤလီၤ.

၂. **ပြီးပြီး** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီဒဲစုသိဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဟဲစူၤသိဉ် မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢသိဉ်ပြီးပြီးလီၤ. တၢ်စူၤဘဉ်သ့ဉ်လဉ်ဝဉ် ဒီးဒီးသိဉ်ဝဲပြီးပြီးလီၤ.

၃. **ပြီးပြီး** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီစံဉ်လိာ်ကွဲတၢ် ဒီးစံဉ်ဝဲဖိးဖိး ဒီးပစံးလၢစံဉ်ပြီးပြီးလီၤ. ဖိသဉ်စံဉ်လိာ်ကွဲတၢ်ပြီးပြီးစံး ဝဲဒဉ်.

၄. **ပြီးပြီး** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ဝးဖိးဖိး ဒီးပစံးလၢဝးပြီးပြီးလီၤ. ကလံၤဟဲအူဘဉ်သ့ဉ်လဉ်ဝးပြီးပြီးစံးဝဲဒဉ်.ဒီးပစံးဒီးအ ဆိလၢဝးပြီးပြီးပြေးပြေးလီၤ.

၅. **ပြီးပြီး** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိဉ်တၢ်လၢအစိုးတဖဉ်နူဉ်ပိၢ် သိဉ်ဝဲဒီးပစံးလၢသိဉ်ပြီးပြီးလီၤ. ပှၤတဂၤအိဉ်ကိဉ်သိဉ် ပြီးပြီးလီၤ. နအိဉ်မနုၤပိၢ်သိဉ်ပြီးပြီးလဲဉ်. စအိဉ်ကိဉ်ပိၢ် သိဉ်ပြီးပြီးလီၤ.

၁. **ပြိဉ်** နူဉ်မ့ၢ်စံဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤတကလုာ်လၢအိဉ် ဝဲတခီဘီတခီမ့ၢ် ဒီးအရူအဝ့ၢ်လၢပတသ့ဉ်ညါဘဉ်အဂ့ၢ် နူဉ်ပကိးလၢစံဉ်လၢပြိဉ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢစံဉ် ဖိၤပြိဉ်ဖိၤလီၤ. ဒီးပထံဉ်တနီၤနီၤဟဲကၤလၢကဘီဒီးမၤ ထီဉ်အဟံဉ်အဃီလၢကိၢ်ပယီၤတနီၤနီၤ ဒီးနှၢ်မါလၢ ပယီၤမှဉ်လီၤ. ဒီးစံဉ်ဖိၤပြိဉ်ဖိၤနူဉ်အဖိာ်မှဉ်တဖဉ်နူဉ် ပတထံဉ်ဘဉ်နီတခီဉ်ဘဉ်လီၤ.

၂. **ကပြီၤ** နူဉ်မ့ၢ်ကပြုၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ကဲၤဝဲဆူဉ် ဆူဉ်ပီၤပီၤနူဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢကပြုၢ်ကပြီၤလီၤ. မှဉ် ကဲၤထီဉ်ကပြုၢ်ကပြီၤနးကၢစံးဝဲဒဉ်.

၃. **တၢၢပြီၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီသိးဆူတုၤလီၤလၢအခိဉ် ထံး ဒီးသယၢ်အသးလၢအကပၤနူဉ်လဲၢ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢ တၢၢပြီၤလီၤ. ပှၤတဂၤသိးဒီးဆူတၢၢပြီၤတဘ့ဉ်ဒီးဟးမး တၢၢပြီၤတၢၢပြီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢၢပြၢ်တၢၢ ပြီၤလီၤ.

၄. **တၢၢပြီၤတၢၢပြီၤ** နူဉ်မ့ၢ်လံာ်ဖးဒိဉ်ယူၤလၢတၢ်ကဖိာ် လီၤ ဒီးယူၤတရံးကဝီၤကယီကယီ ဒီးပစံးလၢတၢၢပြီၤ တၢၢပြီၤလီၤ. လံာ်ဖးဒိဉ်ယူၤမးတၢၢပြီၤတၢၢပြီၤလီၤ. လံာ်ယူၤတၢၢပြီၤတၢၢပြီၤစံးဝဲဒဉ်.

လံာ်ဖးဒိဉ်တၢၢပြီၤတၢၢပြီၤ ကလီၤဖိဉ်ဆီမိၢ်ကနီ

၁. **ပျၢ** နူဉ်မ့ၢ်ပအိးသလဉ်တၢ်ဒီးပစံးလၢပျၢလီၤ. ပှၤတ ဂၤပျၢချံတဘ့ဉ်သလဉ်ဂ့ၤကၢ. ပျၢသလဉ်ထီဉ်ချံတုၤအိဉ် သလဉ်အသးကစီဒီတကွၢ်. ထီရီၤတၢ်လၢပအဲးသလဉ် အိးသလဉ်နူဉ်ပစံးလၢပျၢလီၤ. ပှၤတဂၤပျၢကံဉ်တခီဉ် တလ့ဉ်လ့ဉ်စံးဝဲဒဉ်.ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲလၢအဲးကံဉ်လီၤ.

၂. **ပျၢကံဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဲးအကံဉ်နူဉ်ပစံးလၢပျၢ ကံဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤမံလီၤပျၢအကံဉ်တခီတလ့ဉ်လ့ဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပျၢကံဉ်တခီတဘ့ဉ်ဘ့ဉ်စကီးလီၤဖိာ်မှဉ်မံမ့ၢ် တသ့ဘဉ်ဒီးမံပျၢကံဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤမံပျၢကံဉ်ပျၢဖံနးသ မိး.

၃. **ပျၢထီဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပျိထီဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဖိဉ်သဉ် ခွါဒိဉ်ထီဉ်သီနူဉ်ပစံးလၢပျိထီဉ်ပျၢထီဉ်လီၤ. ဒီးဆီဖါတ လီၤနူဉ်ပစံးလၢပျိထီဉ်ပျၢထီဉ်စကီးလီၤ.

၄. **ပျၢသလဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ထီရီၤပအိးသလဉ်တၢ်နူဉ်ပစံးလၢ ပျၢသလဉ်လီၤ. ပျၢသလဉ်တၢ်ဘိဉ်လၢပထိဉ်ဃှဉ်လီၤ နူဉ်လီၤ. ပမ့ၢ်ဘိဉ်တၢ်လၢစးခိ ဒီးပထိဉ်ဃှဉ်လီၤ ဒီးပပျၢ သလဉ်လီၤ. ပျၢသလဉ်လီၤတၢ်ဘိဉ်တဘိဉ်နူဉ်မ့ၢ်မနုၤ အိဉ်လၢအဘိဉ်ပူၤလဲဉ်.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပျၢသလံဉ်ပျၢ သလဉ်လီၤ.

၅. **ပျၢ်** နူဉ်မ့ၢ်ပမၤထူဉ်ဖျဲးတၢ်ဒီးပစံးလၢပျၢ်လီၤ. ဒီးပ စံးလၢပျၢ်ကွံာ်စကီးလီၤ. နဃ့ကညးပဒိဉ် ဒီးပဒိဉ်ပျၢ် လံနၤလံဓါ. ပဒိဉ်ပျၢ်လံဃၤလံ. ပျၢ်လိာ်သုတၢ်ဒဲးဘးတ ကွၢ်. ပမ့ၢ်သ့ဉ်နီဉ်ပိၢ်ဃၢ်ပသး ဒီးကစၢ်ယွၤကပျၢ်ကွံာ်ပ တၢ်ဒဲးဘးလီၤ.

၆. **ပျၢ်** နူဉ်မ့ၢ်ပသူးဖျာဉ်ဝဉ်လ့ဉ်ကဆှဉ်ဝဲ ဒီးပမၤစူအ ခိဉ်လၢပခးတၢ်ဖိတၢ်လံၤ ဒီးပမၤချံဉ်အဆဉ်နူဉ်ပကိး လၢပျၢ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပျၢ်ဓိၤစၤဓိၤလီၤ. ပျၢ်နူဉ် ပသူးဖျာဉ်ဘဉ်လိာ်လၢအကဖိာ်လီၤနူဉ်ကဆှဉ်ဝဲဒီးပခး တၢ်လဲၤဝဲလီၤ. ပျၢ်နူဉ်ပဒၢလၢပီၤပူၤ ဒီးပမ့ၢ်ခးတၢ်ဒီးပ ထုးထီဉ်ပျၢ်လၢပီၤပူၤနူဉ်လီၤ.

၇. **ပျၢ်ကါ** နူဉ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်တတုၤလီၤဖီဃိာ်ဘဉ် ဒီးပ မၤဖဲအမံၤအိဉ်, ဖဲပှၤဂၤနာ်ဘဉ်ပှၤဒီးပစံးလၢပမၤပျၢ်ကါ လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပျၢ်မူးပျၢ်ကါလီၤ.

၈. **ပျၢ်ကွဲး** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤဘူဉ်ဃိဉ်နူဉ်ပစံးလၢပျၢ်

ကွဲးလီၤ. တလၢၢပျ်ကွဲးနူၣ်မၤဒီးပွစိၤလီစိၤနးကၢ. ဒီး မ့ၢ်ကီးဖိၣ်ထွဲတလၢၢနီၢ်အခံတနီၤလီၤ.

၉. **ပျ်ကွံာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဟံးဃာ်တၢ်ဒီးပမၤဟးကွံာ်နူၣ်ပစံး လၢပပျ်ကွံာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟံးဃာ်ထွံၣ်တနၢ ဒီးပျ်ကွံာ် ဝဲလီၤ. ထီရီၤပမၤဟးကွံာ် တၢ်လၢပဟံးဃာ်စၢဃာ်နူၣ်ပ စံးလၢပပျ်ကွံာ်ခဲလၢာ်လီၤ. ပျ်ကွံာ်ပနၢ်စၢဃာ်အသး နူၣ်တကွၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပျ်ကွံာ်ပျ်ဖျိးလီၤ.

၁၀. **ပျ်စဃီၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပျ်လၢပမၤတဝံၤဒံးဘၣ် ဒီးပမၤ ဃုဟ်လၢသကံၤခိၣ်နူၣ်ပစံးလၢပျ်စဃီၢ်လီၤ. ပျ်သံက စဲာ်လၢတဃုဒံးဘၣ်လၢပတမၤစူဒံးဘၣ်အခိၣ်နူၣ်ပစံး လၢပျ်စဃီၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပျ်သဃီၢ်ဒီးပျ်တဃီၢ်စကီး လီၤ.

၁၁. **ပျ်စကွၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤပျ်ကမဲာ်လၢကဘၣ်ကွးတၢ် အဂီၢ်ဒီးပစံးလၢပျ်စကွၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပျ်စ ကွၤပျ်စဖိလီၤ.

၁၂. **ပျ်စုၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပျ်လၢပမၤအခိၣ်ဒီးစုၣ်တဖၣ်နူၣ်ပ ကီးလၢပျ်စုၣ်လီၤ. ဒီးပကီး ဒီးအဆိလၢပျုၣ်စုၣ်ပျ်နဲၤ လီၤ. ပမ့ၢ်ခးတၤသွိၣ်ဒီးပမၤဒီးပျ်စုၣ်လီၤ. ပျ်စုၣ်နူၣ်ပ ဘီးထိၣ်ဒီးစုၣ်ဒီးပကီးလၢပျ်စုၣ်လီၤ.

၁၃. **ပျ်တက်** နူၣ်မ့ၢ်ပကၢၣ်တၢ်တဘၣ်ပဖးတၢ်တသ့ ဘၣ်ဒီးပစံးလၢပပျ်တက်ဘၣ်လီၤ. ဒီးပဘၣ်ကတိၤဒီး အဆိလၢချုၣ်တတုာ်ပျ်တက်ဘၣ်လီၤ. ဒီးပှၤကမဲတဖၣ် စံးဝဲဒၣ်ဃဲဒၣ်အံၤစမ့ၢ်ဖိာ်မုၣ်ဖိာ်မၢၢစချုၣ်တတုာ်စပျ်တ က်ဘၣ်စံးဝဲဒၣ်ဒ်နူၣ်လီၤ.

၁၄. **ပျ်တၢ်ခဲးဘး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤမၤကမၣ်ပှၤ ဒီးပဝံသး စူၤအီၤဒီးပတသးဟ့ဟ်သးဘၣ်အီၤဘၣ် ဒီးပဘါထုက ဖၣ်နူၢ်အဂီၢ်လၢကစၢ်ယွၤ ဒီးပစံးလၢပျ်တၢ်ခဲးဘးလီၤ. ဒီးကစၢ်ယွၤပျ်ပတၢ်ခဲးဘးနူၣ်ဝံသးစူၤအုၣ်ကွၤခိၣ်ကွၤ ပှၤဒီးမ့ၢ်ကစၢ်ယွၤပျ်ပတၢ်ခဲးဘးလီၤ.

၁၅. **ပျ်ဒံးခံ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ပျ်ခံလၢသ့ၣ်, လၢနဲးလၣ် ဒီးပစံးလၢပျ်ဒံးခံလီၤ. ပျ်ဒံးခံမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးပခးပျ် တလဲၤဘၣ်လီၤ. ဒီးပကီး ဒီးအဆိလၢပျ်ဒံးခိၣ်ပျ်ဒံး ခံလီၤ.

၁၆. **ပျ်နါ** နူၣ်မ့ၢ်ပျ်မဲာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပသ့ကဆိုပ မဲာ်လၢထံဒီးပစံးလၢပျ်မဲာ်ပျ်နါလီၤ. ပှၤကညီမံဖုသံနီၣ် ထိၣ်ပျ်မဲာ်ပျ်နါလီၤ.

၁၇. **ပျ်ပီၤ** နူၣ်မ့ၢ်လၢပီၤလၢပဒၢပျ်လၢအပူၤနူၣ်ပစံး လၢပျ်ပီၤလီၤ. ပျ်ပီၤနူၣ်ပဒၢပျ်လၢအပူၤလီၤ. ဒီးပကီး ဒီးအဆိလၢ လၢပီၤပျ်ပီၤလီၤ.

၁၈. **ပျ်ပျ်** နူၣ်မ့ၢ်ပထံၣ်တၢ်တလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ဒီး ပစံးလၢပထံၣ်ပျ်ပျ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပျ်ပျ်ပျ် ပျ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢကပျ်ကပျ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤ လၢကျဲနူၣ်စထံၣ်ပျ်ပျ် ဒီးတဒၢဝဲလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပ စံးလၢပထံၣ်ကဝ့ၢ်ကဝီၢ်လီၤ.

၁၉. **ပျ်မဲာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပသ့ကဆိုပမဲာ်လၢထံ ဒီးပစံးလၢပ ပျ်မဲာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပျ်မဲာ်ပျ်နါလီၤ.မံဂဲၤဆၢ ထၢၣ်ပျ်မဲာ်ပျ်နါတကွၢ်.

၂၀. **ပျ်သကွၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပျ်အကမဲာ်စူလၢဘၣ်ကွးတၢ်နူၣ် ပစံးလၢပျ်သကွၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပျ်သကွၤ ပျ်သကၤလီၤ. ပျ်မ့ၢ်အိၣ်ဒီးအသကွၤဒီးပခးတၢ်စဲဘူးဝဲ လီၤ.

၂၁. **ပျ်သါ** နူၣ်မ့ၢ်ပထူးပျုၤထံဘၣ်ပှၤဂၤဒီးပကြျာ်ကွံာ် နူၣ်ပစံးလၢပျ်သါလီၤ. ပှၤတဂၤဆဲဘၢယၢ ဒီးအထူးပျုၤ ထံဆံးဘၣ်ယၢနူၣ် ဒီးပျ်သါကွၤယၢလီၤ. စထူးပျုၤထံ ဘၣ်နၤပျ်သါစံးဝဲဒီးကြျာ်ကွံာ်ဝဲလီၤ. ကြျာ်ကွံာ်ထူး ပျုၤထံလၢပှၤဂၤအလီၤ ဒီးပျ်သါစံးဝဲလၢအကလုၢ်ဒ်နူၣ် လီၤ.

၂၂. **ပျ်ဓိၤ** နူၣ်မ့ၢ်မၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပသွဲၣ်စူဝၣ်လှၣ် အခိၣ်ဒီးပဒီးလီၤလၢတၢ်အကျဲအကပူၤဒ်သိးကဘၣ်ဆိး တၢ်ဖိတၢ်လံၤနူၣ်ပကီး ဒီးအဆိလၢမၢဓိၤပျ်ဓိၤလီၤ. လဲၤ ဒီးလီၤမၢဓိၤပျ်ဓိၤလၢတၢ်ဘျုၣ်အကျဲနူၣ်တကွၢ်. ကဘၣ် ဒၣ်ဝဲတၢ်ဘျုၣ်လီၤ.

၂၃. **ပျ်ဓိၤစဲၤဓိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပကီးပျ်ဒီးအဆိလီၤ. ဒီးပကီး လၢပျ်ဓိၤစၢ်ဓိၤလီၤ. ပျ်ဓိၤစၢဓိၤစံးဝဲဒၣ်.

၂၄. **ပျ်** နူၣ်ပမၤဒီး"*က*", ပမၤဒီး"*တ*", ပမၤဒီး"*သ*"လီၤ. ကပျ်, တပျ်, သပျ်စံးဝဲဒၣ်.

၂၅. **ကပျ်** ဒီးကပျ်ကပျ်နူၣ်ကွၢ်လၢကပျ်တကွၢ်.

၂၆. **စပျ်** နူၣ်မ့ၢ်ပစုတိၤတကဖိာ်တခီတုၤလၢပစုနၢၣ် ခံဒီးတခီထိၣ်ဘးလၢပစုမ့ၢ်နါစုၤ ဒီးပစံးလၢပစုပျ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိ လၢစုပျ်စုတၢၢလီၤ. ပှၤလၢအစုထိတ ဖၣ်နူၣ်အစုပျ်ထိကၢ.

၂၇. **ဆူၣ်ပျ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအါဂၤအိၣ်လၢဟံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, အိၣ်လၢသရိာ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ၦဲၤဝဲဆၢၣ်ကလာ်ဒီးပစံးလၢပ စံးလၢဆူၣ်ပျ်လီၤ. ပှၤတဖၣ်အိၣ်လၢသရိာ်ပူၤၦဲၤဝဲဆူၣ် ပျ်မးအသးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆူၣ်ပျ်ဆူၣ်တံၤ လီၤ.

၂၈. **ကပျ်** နူၣ်မ့ၢ်ပစုပျ်တစိၤဒီးပစံးလၢတပျ်လီၤ. တ ပျ်ခံပျ်စံးဝဲဒၣ်.

၂၉. **ကပျ်** နူၣ်ဒ်ကပျ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပထံၣ်တၢ်တ လီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢပထံၣ်တၢ်တပျ်တပျ် လီၤ. ပှၤလဲၤတၢ်စထံၣ်တပျ်တပျ်ဓိၤလီၤ.

၃၀. **တၢ်ပျ်** နူၣ်မ့ၢ်ဝၣ်ခီတကလုာ်လၢပဆဲဘၣ်ထီးဘၣ် ဆိနူၣ်ပကီးလၢတၢ်ပျ်လီၤ. ပမ့ၢ်ဆဲဝၣ်ခီလၢကဘၣ် ထီးအဂီၢ်ဒီးပကီးလၢတၢ်ပျ်လီၤ. တၢ်ပျ်နူၣ်ဘၣ်ထဲထီး

တကလုာ်လီၤ. တဘၣ်ဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအဂၤဘၣ်. ဒီး ထိးမ့ၢ်ဟဲအီၣ်ဘုဒီးပဆဲတၢ်ပျ့ၢ်လၢအကျိၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးပ စံးဒီးအဆိလၢတၢ်ပျ့ၢ်တၢ်တၢၤလီၤ. ဆဲတၢ်ပျ့ၢ်လၢထိး အကျိၤလီၤ. ဒီးဝၣ်ခီန့ၣ်အီၣ်အကလုာ်ကလုာ်လီၤ.

၃၁. **တိၤပျ့ၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်န့ၣ်ဂ့ၤလၢပမၤသ့ၣ် မ့ၣ်ဒီးပကိးလၢတိၤပျ့ၢ်လီၤ. တိၤပျ့ၢ်န့ၣ်အသၣ်မံဆံၣ်ဝဲ လီၤ. ဒီးအသၣ်ထဲစုဆၣ်နါစ့ၤ ဒီးမံသ့ဝဲလီၤ. ဒီးအီၣ်ခံ ကလုာ်လီၤ. တိၤပျ့ၢ်မ့ၣ်တကလုာ်. တိၤပျ့ၢ်ခွါတကလုာ် လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢတိၤဘ့ၣ်တိၤပျ့ၢ်လီၤ.

၃၂. **ပပျ့ၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပထူၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပညၣ်အဂံၢ်အ ဂဲၤလၢပညၣ်ကျါလၢပစုပခီၣ်အညၣ်ကျါအီၣ်တဘိတ ဘိန့ၣ်စွံဝဲဒီးပစံးလၢပထူၣ်ပပျ့ၢ်ပစံးဒီးအဆိဒ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအထူၣ်အပျ့ၢ်စကီးလီၤ.

၃၃. **မဲာ်ပျ့ၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမဲာ်ဒီဘ့ၣ်ညါန့ၣ်ပစံးလၢမဲာ်ပျ့ၢ် လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမဲာ်ပျ့ၢ်နါပျ့ၢ်လီၤ. ပှၤတနီၤနီၤအ မဲာ်ပျ့ၢ်ဝါဒီးပကွၢ်ဂ့ၤ, ပှၤတနီၤနီၤအမဲာ်ပျ့ၢ်တဝါဘၣ်ဒီးပ ကွၢ်တဂ့ၤဘၣ်.

၃၄. **သပျ့ၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်ကပျ့ၢ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤထံၣ်တၢ် လ့ၢ်လ့ၢ်ပိၢ်ပိၢ်တလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒံးဘၣ် ဒီးပစံးလၢပထံၣ် တၢ်သပျ့ၢ်ကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသပျ့ၣ်သပျ့ၢ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤစထံၣ်သပျ့ၢ်သပျ့ၢ် ဒီးဟါမၢ်ဝဲလီၤ. ထိၣ်တ ဘ့ၣ်ယွၤဒီးစထံၣ်သပျ့ၢ်သပျ့ၢ်လီၤ.

၃၅. သံပျ့ၢ်လၢ်ဝ့ၤ န့ၣ်မ့ၢ်ဖိသၣ်သ့ၣ်ညါအသးတလီၤ တံၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ဒီးပစံးလၢသ့ၣ်ညါသးသံပျ့ၢ်လၢ်ဝ့ၤလီၤ. ဒီးပဖုသံနီၣ်ထိၣ်လၢပမံအဖၢမ့ၢ်န့ၣ်ပသ့ၣ်ညါထိၣ်ပသး တလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘၣ် ဒီးပစံးလၢပသ့ၣ်ညါပသးသံပျ့ၢ် လၢ်ဝ့ၤလီၤ. ပှၤဆံးတဖၣ်န့ၣ်သ့ၣ်ညါအသးတလီၤတံၢ် လီၤဆဲးဒံးဘၣ်. သ့ၣ်ညါအသးသံပျ့ၢ်လၢ်ဝ့ၤဒံးလီၤ. စမံ ဒီးစဖုသံနီၣ်ထိၣ်သံပျ့ၢ်လၢ်ဝ့ၤဒီးစမံက့ၤလီၤ. ဒီးပထံၣ် တၢ်ကပျ့ၢ်ကပျ့ၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပထံၣ်သံပျ့ၢ်လၢ်ဝ့ၤလီၤ.

၃၆. **အပျ့ၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်အထူၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပစုဂံၢ်ခီၣ် ဂံၢ်, ပကိာ်ဂံၢ်ယီၢ်ဂံၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပစုပခီၣ်အထူၣ်အပျ့ၢ် လီၤ. ပစုပခီၣ်အီၣ်ဒီးအထူၣ်အပျ့ၢ်လီၤ.

၁. **ပျၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်တိၤကွ့လီၤလၢတဘိတဘိဒီးပစံး လၢပျၢ်လီၤ. ဆ့ဖံဘၣ်ခိၣ်ပျၢ်အသးလၢသးကလးလီၤ. ပဒိၣ်အကသ့ၣ်န့ၣ်အနါဒ့ပျၢ်လၢအဝါလီၤ. ပျၢ်န့ၣ်မ့ၢ် တၢ်တိၤကွ့လီၤလၢအဘီမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢအဝါမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢအ သူမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢအဂီၤမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပျၢ်လီၤ. ဘီၣ်သအီၣ် န့ၣ်ကံၣ်ဒီးပျၢ်အသးလၢအကပၤန့ၣ်တဘိတဘိလီၤ.

၂. **ပျၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘၣ်တူာ်ဘၣ်ဆိး ဒီးသွံၣ်ယွၤလီၤ န့ၣ်ပစံးလၢအသွံၣ်ပျၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘၣ်တူာ်လၢအခိၣ် လီၤဒီးအသွံၣ်ပျၢ်စီၤပျၢ်နးကၢ.

၃. **ပျၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပနဲလၢမ့ၣ်အီၣ်ဝဲန့ၣ်ပံၢ်လီၤယွၤလီၤဝဲဒီး ပစံးလၢပနဲပျၢ်လီၤ. ပဆိၣ်ကဲၤပနဲန့ၣ်ပနဲပျၢ်နးကၢ. ဒီး ပစံးလၢပနဲပျၢ်ပနဲပျံၢ်စကီးလီၤ.ပနဲတဘိပျၢ်ပျံၢ်တဘၢး န့ၣ်ဘၣ်မနုၤလဲၣ်. မ့ၣ်အီၣ်ဒီးပျၢ်ဝဲသၢ. ဒီးပစံးလၢပျၢ် စကီးလီၤ.

၄. **ပျၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအမဲာ်ထံယွၤလီၤလၢအမဲာ်လီၤ န့ၣ်မ့ၢ်ပစံးလၢအမဲာ်ထံပျၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအမဲာ်ထံပျၢ် လီၤစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဟီၣ် ဒီးအမဲာ်ထံပျၢ်လၢအမဲာ် သၣ်လီၤလီၤ. မဲာ်ထံပျၢ်မဲာ်နီပျၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၅. **ပျၢ်** န့ၣ်အီၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ.ပျၢ်အဝဲအံၤတဘီမ့ၢ် အီၣ်လၢတၢ်ကတိၤလီၤ. နစံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပျၢ်လဲၣ်. တၢ်ဟဲ စူၤပျၢ်လဲၣ်. ကလံၤဟဲပျၢ်လဲၣ်. သရၣ်အီၣ်ပျၢ်လၢဟံၣ် လဲၣ်. ပှၤတဂၤန့ၣ်မၤတကဲဒီးကဲပျၢ်တၢ်လဲၣ်.

၆. **ပျၢ်လီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမဲာ်ထံယွၤလီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပနဲပံၢ် ဒီးအထံယွၤလီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, သ့ၣ်ထုးယွၤလီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢ ပျၢ်လီၤလီၤ. သ့ၣ်ထုးပျၢ်လီၤလၢသ့ၣ်လီၤလီၤ. သ့ၣ်လၢ အီၣ် ဒီးအထုးတဖၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်ဝဲာ်ဘၣ် ဒီးအထုးပျၢ်လီၤဝဲ လီၤ. ပှၤတဂၤဟီၣ်ဒီးအမဲာ်ထံပျၢ်လီၤဝဲလီၤ. ပနဲတဘိ မ့ၣ်အီၣ်အခိၣ်နါစ့ၤဒီးပျၢ်လီၤဝဲလီၤ.

၇. **ပျၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဒီး"က" ဒီး"စ" ဒီး"တ"ဒီး" သ"လီၤ. ကပျၢ်, စပျၢ်, တပျၢ်, သပျၢ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၈. **ကပျၢ်** ဒီးကပျၢ်စွၢ် ဒီးကပျံၢ်ကပျၢ်ဒီး ကပျူၢ်ကပျၢ် တၢ်ခဲလၢာ်န့ၣ်ကွၢ်လၢကပျၢ်တက့ၢ်.

၉. **ခိၣ်သပျၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီခိၣ်သူလ့ၤထိၣ်လၢအစၢၢ် ဆၢထိၣ်အမဲာ်တူၢ်ခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢခိၣ်သပျၢ်လီၤ. ပှၤတ နီၤနီၤအခိၣ်သပျၢ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးလၢခိၣ်သပျၢ်နၢ်သ ပျၢ်ပစံးဒီးအဆိဒ်န့ၣ်လီၤ.

၁၀. **ခိၣ်သူထိၤပျၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ခိၣ်သူလီၤစဲၤလၢပခိၣ်ကပၤ န့ၣ်ပစံးလၢခိၣ်သူလီၤပျၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်သူလီၤပျၢ် လၢအခိၣ်ကပၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤပျၢ်လီၤပျံၢ် လီၤ.

၁၁. **စပျၢ်စွၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤသးဘံဝဲဒီးပစံးလၢစပျၢ်စွၢ် လီၤ. ကစၢၢ်ပၤလီၤဘံဝဲစပျၢ်စွၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢစပျၢ်စွံၢ်စပျၢ်စွၢ်လီၤ.

၁၂. **စပျၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်စပျံၢ်အဆိလီၤ.ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်အၢဘၣ် သီဒီးယံၣ်ဒီးမူးန့ၣ်ပစံးလၢမၤသးစပျံၢ်စပျၢ်လီၤ. ဖိသၣ် တဂၤတလုၣ်ထံတလုၣ်နီမၤသးစပျံၢ်စပျၢ်ဘၣ်အၢဘၣ် သီနးကၢ.

၁၃. **စပျၢ်ထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘံထိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်စ ပျၢ်ထိၣ်လီၤ. ကစၢၢ်လီၤန့ၣ်တၢ်စပျၢ်ထိၣ်ဘံကၢ. ဒီးပ စံးလၢတၢ်စပျၢ်ထိၣ်စပျၢ်လီၤဒီးအဆိဒ်လီၤ.

၁၄. **တပျၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တပျူၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကလံၤဟဲအူ

တၢ်ဆူၼ်ဝဲနၼ်ပစ်ႈဒီးအဆိလၢတပျၢ်တပျ်လီၤ.ကလံၤ
တပျၢ်တပျ်တၢ်ဆူၼ်ကၢ.

၁၅. **တပျ်စွ်** နၼ်မ့ၢ်ဒ်စပျ်စွ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်
ဘံဝဲနၼ်ပစ်ႈလၢဘံတပျ်စွ်လီၤ. ဒီးပစ်ႈလၢသပျ်စွ်စ
ကီးလီၤ

၁၆. **တီၤပျ်** နၼ်မ့ၢ်ဘိၼ်သအိၼ်အမဲၵ်ကံၼ်တိၤကွ့မ့ၢ်
ဂ့ၤ, ထိးဆီအမဲၵ်ကံၼ်တိၤကွ့လီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစ်ႈလၢကံၼ်တိၤ
ပျ်လီၤ. ဒီးပစ်ႈဒီးအဆိလၢတိၤပျ်တိၤပျ်လီၤ.

၁၇. **မူးပျ်** နၼ်မ့ၢ်မူးပျ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဘၼ်မူးဒီး
သ့ၼ်ကမူၼ်ဝၼ်ကမူၼ်, ဖၼ်ခိၼ်ဖၼ်ဆါနၼ်ပစ်ႈလၢဘၼ်မူး
ဒီးမူးပျ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစ်ႈဒီးအဆိလၢမူးပျ်မူးပျ်လီၤ.

၁၈. **မဲၵ်ထံပျ်** နၼ်မ့ၢ်ပှၤကညီအမဲၵ်လၢအနါဒ့သ
ရှၤယါခီနၼ်ပစ်ႈလၢအမဲၵ်ထံပျ်လီၤ. ပှၤကညီအမဲၵ်ထံ
ပျ်နၼ်မ့ၢ်ဖဲအမဲၵ်ထံယွၤလီၤအလီၢ်နၼ်ပစ်ႈလၢမဲၵ်ထံပျ်
လီၤ. ပှၤကညီမဲၼ်လၢအမဲၵ်ထံပျ်နၼ်ဘၼ်ဟီၼ်ဘၼ်ယၢၢ
နးကၢစ်ႈဝဲဒၼ်. ထံၼ်တၢ်ဖိၼ်စိၢ်အါစ်ႈဝဲလီၤ. ပှၤမဲၼ်လၢ
အမဲၵ်ထံပျ်နၼ်ထံၼ်တၢ်ဖိၼ်အါ, ဒီးဘၼ်ဟီၼ်ဘၼ်ယၢၢ
အါစ်ႈဝဲဒၼ်လီၤ.

၁၉. **လီၤပျ်** နၼ်မ့ၢ်တၢ်သွံၼ်ယွၤလီၤနၼ်ပစ်ႈလၢသွံၼ်
ပျ်လီၤ. ဒီးခိၼ်သူလီၤစဲၤလၢပခိၼ်ကပၤနၼ်ပစ်ႈလၢပ
ခိၼ်သူလီၤပျ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤအခိၼ်ဘၼ်ဆိးဒီးအ
သွံၼ်လီၤပျ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစ်ႈဒီးအဆိလၢလီၤပျ်လီၤပျ်
လီၤ.

၂၀. **သပျ်** နၼ်မ့ၢ်တၢ်ဘံမ့ၢ်ဂ့ၤ, ယဲၵ်ခိၼ်ဆွဲအသးမ့ၢ်
ဂ့ၤ, ပစ်ႈလၢသပျ်လီၤ. ယဲၵ်နၼ်တုၤပဝဲၵ်ယံၵ်ဒီးအခိၼ်
သပျ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစ်ႈလၢသပျ်စွ်စကီးလီၤ. တၢ်ပၤလီၤ
ဘံသပျ်စွ်စ်ႈဝဲဒၼ်လီၤ. ယဲၵ်ခိၼ်သပျ်နၼ်တအ့ၼ်လၢၢ
ဘၼ်.

၂၁. **သပျ်** နၼ်မ့ၢ်သပျ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အိၼ်ဒီး
ယံၼ် ဒီးမူးနၼ်ပစ်ႈလၢမၤသးသပျ်သပျ်လီၤ. ဆ့လၢ
ထိၼ်ယံၼ်ဘၼ်အၢဘၼ်စိၼ်နၼ်ပစ်ႈလၢမၤသးသပျ်သပျ်
လီၤ. ပှၤဘၼ်အၢဒီးဖၼ်ခိၼ်ဖၼ်ဆါနၼ်ပစ်ႈလၢသပျ်သ
ပျ်လီၤ. နသိးဆ့သပျ်သပျ်နၼ်ဘၼ်အၢကၢ. ပှၤဖိ
သၼ်တဂၤသပျ်သပျ်ဘၼ်အၢသမိး.

၁. **ပျး** နၼ်မ့ၢ်ပဒုးနဲၼ်ပသးလၢပှၤဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဒုးနဲၼ်
တၢ်လၢပှၤဂၤတမံၤမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤပစ်ႈလၢပျးလီၤ. သိးတၢ်ယၵ်
ဖြိး ဒီးလဲၤပျးထိၼ်နသးလၢပှၤဂၤမဲၵ်ညါတဂ့ၤ. လဲၤပျး
ထိၼ်သုသးလၢတလၢၢအမဲၵ်ညါတဂ့ၤ. ဖိၵ်မုၼ်နၼ်လဲၤပျး
အသးလၢတလၢၢအမဲၵ်ညါတဂ့ၤ. ကယါတၢ်ဖိတၢ်လံၤ
နၼ်ပျးထိၼ်လၢပှၤဂၤအမဲၵ်ညါတဂ့ၤ.

၂. **ပျးပျး** နၼ်မ့ၢ်ပမၤဘၼ်ထံသိၼ်ဝဲဒီးပစ်ႈလၢသိၼ်ပျး
ပျးလီၤ. ဒီးပစ်ႈဒီးအဆိလၢသိၼ်ပျူးပျူးပျးပျးလီၤ. ပှၤ
ကညီခိထံသိၼ်ပျူးပျူးပျးပျးစ်ႈဝဲလီၤ. ဒီးပစ်ႈလၢသိၼ်
ပျူးပျ်ပျူးပျးစကီးလီၤ.ဒီးပှၤတနိၤနိၤစ်ႈလၢသိၼ်ပျိးပျိး
ပျးပျးစကီးလီၤ.

၃. **ပျးအစိ** နၼ်မ့ၢ်ပှၤလၢထုးထိၼ်လိၼ်ဖျါအစိအကမိၤ
နၼ်ပစ်ႈလၢပျးအစိလီၤ. ပဒိၼ်ပျးအစိလၢဟ်အသးနၼ်
လီၤ. ဒီးကစၢ်ယ့ၼ်ရွးပျးထိၼ်အစိလၢဟီထိၼ်ကွံၵ်တၢ်နါ
နၼ်လီၤ. ဒီးပစ်ႈဒီးအဆိလၢပျးအစိအကမိၤလီၤ.

၄. **ကပျံးကပျး** နၼ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်လၢထံဘၼ်အၢဝဲနၼ်ပ
စ်ႈလၢကပျံးကပျးလီၤ. ပှၤကညီနၢအံၼ်ဘၼ်အၢကပျံး
ကျးလီၤ. ထံဘၼ်အၢဒီးကပံၵ်နၼ်မၤသးကပျံးကပျး
လီၤ. ကသူအဆွံဘၼ်အၢဘၼ်သိကပျံးပျးဝဲဒၼ်. ဒီးပစ်ႈ
လၢစပျံးစပျး ဒီးသပျံးသပျးစကီးလီၤ.

၅. **စပျံးစပျး** ဒီးတပျံးတပျးနၼ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်
တၢ်ထံဘၼ်အၢနၼ်လီၤ.

၆. **တပျး** နၼ်ဒ်စပျးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ထံတၢ်နိဘၼ်
အၢဘၼ်သိဝဲနၼ်လီၤ. ထံဘၼ်အၢဒီးကပံၵ်တပျံးတပျးစ်ႈ
ဝဲဒၼ်. ပှၤကညီဖိနါအံၼ်ဘၼ်အၢတပျံးတပျးစကီးလီၤ.

၇. **ပှၤပျံးပှၤပျး** နၼ်မ့ၢ်ပှၤဘၼ်အၢဘၼ်သိဒီးအယံၼ်အ
မူးနၼ်ပစ်ႈလၢပှၤပျံးပှၤပျးလီၤ. ပှၤဘၼ်အၢပှၤဘၼ်သိပှၤ
ပျံးပှၤပျးစ်ႈဝဲဒၼ်လီၤ.

၈. **သပျး** နၼ်ဒ်တပျးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ထံတၢ်နိ
ဘၼ်အၢဝဲနၼ်လီၤ.

၉. **အပျး** နၼ်မ့ၢ်အပျ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤကမၼ်ဖိၵ်
မုၼ်ဒီးပလီးအပွၤလၢစ့နၼ်လီၤ. ပှၤမၤကမၼ်အသးဒီး
ဖိၵ်မုၼ်နၼ်ဘၼ်လီးဖိၵ်မုၼ်အပျံးအပျးလီၤ.

၁. **ပျူၼ်လံၵ်** နၼ်မ့ၢ်ဖိသၼ်မၤလိလံၵ် ဒီးပဒုးနဲၼ်အခီအ
ပညီနၼ်ပစ်ႈလၢဖိသၼ်ပျူၼ်လံၵ်လီၤ. ဖိသၼ်လဲၤပျူၼ်လံၵ်
လၢသရၼ်အိၼ်လီၤ. ပျူၼ်လံၵ်ပျူၼ်လဲၢ်စ်ႈဝဲဒၼ်.

၁. **ပျူ** နၼ်မ့ၢ်ပမၤဖျိတၢ်လၢထးပျူ ဒီးပစ်ႈလၢပျူလီၤ.
ပှၤတဂၤပျူဖျိသ့ၼ်တဘိလၢထးပျူလီၤ.

၂. **ပျူကဝီၤ** နၼ်မ့ၢ်ပပျူတၢ်လၢထးပျူလၢကကၢၢတ
ဖၼ်နၼ်အပူၢ်ကဝီၤဝဲ ဒီးပစ်ႈလၢပပျူကဝီၤလီၤ. ပျူကဝီၤ
သ့ၼ်အပူၤကဝီၤကျိၤ ဒီးဖျိၼ်ထိ^လၢဟံၼ်ထူၼ်ခိၼ်တကူ့ၢ်.
ပျူကပီၤဟံၼ်ထူၼ်အပူၤဒီးစဲထိၼ်လၢနိၼ်စဲတကူ့ၢ်.

၃. **ပျူတံၢ်** နၼ်မ့ၢ်ပပျူစဲဘူးတၢ်ဒီးထး ဒီးပစ်ႈလၢပျူ
တံၢ်လီၤ. ပျူတံၢ်ထးတဘိလၢဟံၼ်ထူၼ်လီၤလီၤ. ဒီးပစ်ႈ
ဒီးအဆိလၢပျူတံၢ်ပျူကနိၤလီၤ.

၄. **ပျူထိၼ်** နၼ်မ့ၢ်ပပျူစဲဘူးတၢ်ထးလၢထူၼ်လီၤ လၢ
ထိၼ်ထိနၼ်ပစ်ႈလၢပျူထိၼ်လီၤ. ပျူထိၼ်ထးတဘိလၢ
တၢ်ထိၼ်ထိလၢထူၼ်လီၤတကူ့ၢ်.

၅. **ပျူထိ** နၼ်မ့ၢ်ပပျူစဲဘူးတံၢ်တၢ်တမံၤမံၤလၢထူၼ်
လီၤဒီးပစ်ႈလၢပျူထိလီၤ. ပှၤတဂၤပျူထိထးတဘိလၢ

ဟံၣ်ထူၣ်လီၤလီၤ.

၆. **ပျၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပျုၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဂီၤတမံၤလၢပကိာ်ပူၤန့ၣ်ပကတိၤတၢ်ဝးထီၣ်ဝးလီၤဝဲ ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပျုၤလၢပျၢလီၤ. ပပျုၤပပျၢန့ၣ်အိၣ်လၢပကိာ်ပူၤလီၤ.

၇. **ပျၢအပူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဖျါတၢ်ပူၤလၢထံးပျၢ ဒီးပစံးလၢပျၢအပူၤလီၤ. ဟံၣ်ထူၣ်တဘိန့ၣ်ပျၢအပူၤဝံၤ ဒီးဖိာ်ထိၣ်တၢ်တီတက့ၢ်.

၈. **ပျၢ** န့ၣ်ပမၤဒီး "က", ပမၤဒီး "တ", ပမၤဒီး "သ" လီၤ. ကပျၢ, တပျၢ, သပျၢစံးဝဲဒၣ်.

၉. **ကပျၢ** ဒီးကပျၢၤကပျၢ, ဒီး ကပျၢစု, ဒီး ကပျၢစုဝါ န့ၣ်ကွၢ်လၢကပျၢတက့ၢ်.

၁၀. **ဆုပျၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ဆုဖျိးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤအၢကတိၤသီအကိာ်န့ၣ်လီၤ. ဆုဖျိးဆုပျၢစံးဝဲဒၣ်.

၁၁. **ဆူၣ်ပျၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ဆူၣ်တံၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဒၢနုာ်တၢ်လၢကုပူၤ ဒီးပှဲၤဝဲတုၤပဆိၣ်လီၤတံၤအလိၢ်တအိၣ်လၢၤဘၣ်ဒီးပစံးလၢဆူၣ်တံၤဆူၣ်ပျၢလီၤ. ပှၤတဂၤဒၢနုာ်တၢ်ကူတၢ်သိးလၢတလါပူၤ ဒီးပှဲၤဝဲဆူၣ်တံၤဆူၣ်ပျၢမးလီၤ.

၁၂. **ဆဲးပျၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ဆဲးထူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဆဲးတၢ်လီၤပီၤအခံန့ၣ်ပစံးလၢဆဲးထူဆဲးပျၢလီၤ. ထိရိၤပထံးတၢ်လီၤတၢ်အခံဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆဲးထူဆဲးပျၢလီၤ.

၁၃. **ညၣ်ပျၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ညၣ်တကလုာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ညၣ်အိၣ်လၢထံကျါတကလုာ်န့ၣ်အသးဒံဘိဝဲတစဲးစဲး ဒီးဒိၣ်ထဲစုနၣ်ခိၣ်ဒုလီၤ. ညၣ်ပျၢန့ၣ်ပှၤကညီအီၣ်ဝဲဝံၣ်မးလီၤ.

၁၄. **တပျၢ** န့ၣ်မ့ၢ်တပျိၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်ကၢ်တထူၣ်တပျိာ်အသးန့ၣ်ပကိးလၢတပျိၢတပျၢလီၤ. ကလံၤအူသ့ၣ်ကၢ်ဆူၣ်ဝဲန့ၣ် ပစံးဒီးအဆိလၢကၢ်တပျိၢတပျၢလီၤ.

၁၅. **တပျၢ** န့ၣ်မ့ၢ်တပျိၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ကနိၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပလဲၤဆူၣ်လဲၤကနိၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤထိရိၤပမၤဆူၣ်မၤကနိၤတၢ်န့ၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢတပျိၢတပျၢလီၤ. စအိၣ်တပျိၢတပျၢမ့ၢဒီးစဟၢဖၢဖၢမးလီၤ. စလဲၤတပျိၢတပျၢတၢ်ဘုံးစသးကၢ.

၁၆. **တဘၣ်ပျၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီသးတဖံးသိးဘၣ် ဒီးကတိၤလိာ်အသိးတနုာ်လိာ်ဘၣ်အနၢ်တဘၣ်လိာ်ဘၣ်အသး ဒီးပစံးလၢတဘၣ်ပျၢလိာ်ဘၣ်အသးလီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ်ဒီးယၤတဘၣ်ပျၢလိာ်ဘၣ်အသးဘၣ်. စကတိၤတမံၤ ဒီးအဝဲကတိၤတမံၤဒၣ်လီၤ. နတၢ်ကတိၤဒီးယတၢ်ကတိၤတဘၣ်ပျၢလိာ်ဘၣ်အသးဘၣ်.

17. **တိးလုတိးပျၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤ တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လဲၤတၢ် မ့ၢ်ဂ့ၤ,မၤသးပစုၢ်ပတ့ၤ ဒီးပစံးလၢမၤသးတိးလုတိးပျၢ လီၤ. ပှၤတဂၤမၤတၢ်တိးလုတိးပျၢတလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘၣ်. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်တိးလုတိးပျၢန့ၣ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးနးကၢ. ပှၤလဲၤတၢ်တိးလုတိးပျၢန့ၣ်အခီၣ်ဘၣ်တိၢ်ဘၣ်ထံးန့ၣ်တကွၢ်လီၤမးဝဲလီၤ.

၁၈. **ထးပျၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ထးတကလုာ်လၢပမၤအကနၣ်အုၣ်ဝဲလၢပပျၢဖျိသ့ၣ်စိၤဝၣ်စိၤ ဒီးပကိးလၢထးပျၢလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢထးလူထးပျၢလီၤ. မၤန့ၢ်ယၤလၢထးပျၢတဘ့ၣ်တက့ၢ်. စဂ့ပျၢဖျိဟံၣ်ထူၣ်အပူၤလီၤ.

၁၉. **ထိၣ်ပျၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ခီဟးထိၣ်ကွံာ်ဝဲ ဒီးအိၣ်ဝဲလၢအဝံခိၣ်အဖၢမုၢ်န့ၣ်ကနိးဝဲဒီးပစံးလၢအထိၣ်ပျၢလီၤ.

၂၀. **နိၣ်ပျၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤစူဝၣ်လုၣ်အခိၣ် ဒီးပဆဲးထိၣ်အိၣ်ချံးစၢ်န့ၣ်ဒီးပကိးလၢနိၣ်ပျၢလီၤ. ချံးစၢ်အိၣ်လၢအပူၤန့ၣ်ပပျၢထုးထိၣ်လၢနိၣ်ပျၢ ဒီးန့ၢ်ဝဲလီၤ. မၤန့ၢ်စနိၣ်ပျၢတဘိတက့ၢ်. စကပျၢထုးထိၣ်ချံးစၢ်လၢအပူၤလီၤ.ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနိၣ်ဘုၣ်နိၣ်ပျၢလီၤ.

၂၁. **ပှဲၤပျၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှဲၤအိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဒၢနုာ်တၢ်ပှဲၤလုာ်ကွံာ်န့ၣ်ပစံးလၢပှဲၤအိၣ်ပှဲၤပျၢလီၤ. ဒၢနုာ်တၢ်လၢကုပူၤပှဲၤအိၣ်ပှဲၤပျၢနးကၢ.

၂၂. **ဘၣ်ပျၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဆါဝဲလၢခိၣ်တယူၤမဲာ်ခံးသူဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘၣ်ပျၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်ပျၢဘၣ်အိၣ်ထီလီၤ. ပှၤကညီဘၣ်ပျၢန့ၣ်စံးဝဲလၢပျုၤသးကညီၤဝဲဒီးဒုးဖံးထိၣ်ဝဲအနၢ်လၢသွံၣ်လးလီၤ.

၂၃. **ဘၣ်ပျၢ**န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဆါအမဲာ်ခံးသူအခိၣ်တယူၤခိၣ်ဆါဝဲ ဒီးစံးဝဲလၢပျုၤသးကညီၤဝဲ ဒီးကကိးက့ၤအီၤန့ၣ်ဒီးပျုၤမၤဆါဝဲန့ၣ် ဒီးဒုးဖံးထိၣ်ပှၤဆါတဂၤန့ၣ်လၢသွံၣ်လးဒီးတၢ်ဆါဘၣ်ပျုၤပှၤန့ၣ်ဘျါဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤကိးအမဲာ်ခံးသူန့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ပျုၤလၢအမိၢ်အပၢ်အဝံအကလၤဒီးဆါဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ. ပမိၢ်ပပၢ်သံန့ၣ်အဝံအကလၤကဲလၢပျုၤန့ၣ်ဘၣ်ပျၢပှၤဒီးပဆါလီၤ. ပျုၤဘၣ်ပျၢပှၤန့ၣ်မ့ၢ်သးကညီၤပှၤလီၤဝံစံးဝဲဒၣ်. ထံၣ်ဝဲလၢပအိၣ်ဖှိၣ်အိၣ်ယာ်ဒီးသးကညီၤပှၤဒီးဘၣ်ပျၢပှၤလီၤ. ဒီးတုၤပဒံးထိၣ်သွံၣ်လး ဒီးထံၣ်ဝဲဒ်ပဒံးထိၣ်ထူအသိး ဒီးတသးကညီၤဘၣ်ဝဲဘၣ်န့ၣ်ဒီးတၢ်ဆါပှၤဘျါစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးလၢဘၣ်ပျိၢဘၣ်ပျၢ.

၂၄. **ယာ်ပျၢ** န့ၣ်မ့ၢ်သကွံတကလုာ်လၢမဲထိၣ်လၢပှၢ်ကျါလၢပတသူၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပကိးလၢယာ်ပျၢလီၤ. ယာ်ပျၢန့ၣ်အထံးဒိၣ်န့ၢ်ယာ်အဂၤတက့ၢ်ဒီးမၤသးပြုၤဝဲ ဒီးအသၣ်န့ၣ်ပအိၣ်တသ့ဘၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢယာ်ပျိၢယာ်ပျၢလီၤ.

၂၅. **လံၣ်ပျၢ** န့ၣ်မ့ၢ်လံၣ်လူၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်လံၣ်တကလုာ်အပျိၢ်တိၤကွဲဝဲဒီးပကိးဒီးအဆိလၢလံၣ်လူၢ်လံၣ်ပျၢလီၤ. လံၣ်လူၢ်လံၣ်ပျၢစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၂၆. **ထိၤပျၢ** န့ၣ်မ့ၢ်လီၤလိးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ်တၢ်ဒီ

ဘိလၢဝီၤပူၤဒီးလီၤဝဲန့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢလီၤလိးလီၤပျၤ လီၤ. ဒီးပှၤကညီကီးပသူကီးဖးဒိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကီးလီၤ လိးလီၤပျၤစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပျၢ်အဒိၣ်လၢလၢပူၤန့ၣ်လၢဆဲခိၣ် လီၤလာ်အသးဒီးလီၤလိးလီၤပျၤလၢာ်လံ.

၂၇. **လီၤပျၤ** န့ၣ်မ့ၢ်လီၤဖိုးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဒိဘိလီၤ ဝဲဆူတၢ်ပူၤဟိယီကဆူးန့ၣ်လီၤ. တဒၢဘိလီၤဖိုးလီၤပျၤ ဆူယီကဆူးလီၤ.

၂၈. **သီပျၤ** န့ၣ်မ့ၢ်သီတံၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတြၢ်တံၢ်တၢ် လၢပစုန့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢသီတံၢ်သီပျၤလီၤ. သီတံၢ်သီ ပျၤယၤလၢနစုခိၣ်တဂၤ.ပတြၢ်တံၢ်တၢ်လၢပစုန့ၣ်ပစံး လၢသီတံၢ်သီပျၤလီၤ.

၁. **ပျံၢ်ပျံၢ်ပျၢ်ပျၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပထံၣ်တၢ်ဖျါလ့ၢ်လ့ၢ်ဝံၢ်ဝံၢ်တ လီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘၣ် ဒီးပစံးလၢဖျါပျံၣ်ပျံၢ်ပျၢ်ပျၢ်လီၤ. စ ထံၣ်ပှၤလဲၤတၢ်ဖျါပျံၢ်ပျံၢ်ပျၢ်ပျၢ်ဒီးတဒၢဝဲလီၤ. ဒီးပစံး လၢဖျါကဝ့ၢ်ကဝံၢ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖျါကပျံၢ်ကပျၢ်စ ကီးလီၤ.

၂. **တပျံၢ်တပျၢ်** ဒီးပျံၢ်ပျံၢ်ပျၢ်ပျၢ်န့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီး မ့ၢ်ပထံၣ်တၢ်တလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ဒီးဖျါဝဲလ့ၢ်လ့ၢ်ဝံၢ်ဝံၢ် န့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတပျံၢ်တပျၢ်ဒီးသပျံၢ်သပျၢ်စကီး လီၤ.

၃. **တပျံၢ်တပျၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်ကပျံၢ်ကပျၢ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ် ပထံၣ်တၢ်ဖျါကဝ့ၢ်ကဝံၢ်န့ၣ်ပစံးလၢဖျါတပျံၢ်တပျၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဖျါတပျံၢ်တပျၢ်ဒီးတဒၢဝဲလီၤ.

၄. **သပျံၢ်သပျၢ်** န့ၣ်ဒ်ပျံၢ်ပျံၢ်ပျၢ်ပျၢ်အသိး ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢ ဖျါတလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤစံးဝဲလၢ သါထံၣ်ဘိၣ်သအိၣ်တဒုသပျံၢ်သပျၢ်ဒီးဟါမၢ်ဝဲလီၤ.

၁. **ပျံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤထူၣ်ဖှိတၢ်လၢထးခိၣ်စူ ဒီးပစံးလၢ ပျံာ်လီၤ. ပှၤတဂၤပျံာ်ထူၣ်ဖှိသ့ၣ်ဘၣ်တဘ့ၣ်လၢထး ခိၣ်စူလီၤ. ထီရိၤပဆဲးထူၣ်ဖှိတၢ်လၢထးဒီးပပကံးစှိး စှိးန့ၣ်ပစံးလၢပျံာ်လီၤ. ထီရိၤပမၤထူၣ်ဖှိတၢ်လၢထးခိၣ် စူဒီးပစံးလၢပျံာ်လီၤ. ဝဲန့ၣ်ပှၤပျံာ်ထူၣ်ဖှိဝဲအပူၤလီၤ.

၂. **ပျံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤတကလုာ်အိၣ်ဒီးအဒံးဒီး ပကီးလၢပျံာ်လီၤ. ပျံာ်န့ၣ်မၤသးဒ်လံၣ်အသိးဘၣ်ဆၣ် အိၣ်ဒီးအဒံးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပျံာ်ခီၤပျာ်ခီၤလီၤ. ပျံာ်ခီၤပျာ်ခီၤန့ၣ်ပှၤကညီအီၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပကီးလၢပျံာ်နီၣ် စကီးလီၤ. ပျံာ်ပူၤသိၣ်ကူစၢာ်ကူစၢာ်ဒ်န့ၣ်လီၤ. ပျံာ်ဒံးယာ် ပျံာ်ယာ်ဖျုစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၃. **ပျံာ်ကဝီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဖှိတၢ်ပူၤလၢထးပျံာ်ကဝီၤဝဲဒီး ပစံးလၢပျံာ်ကဝီၤလီၤ. ထီရိၤပပျံာ်တၢ်လၢကဝီၤဝဲန့ၣ်ပ စံးလၢပျံာ်ကဝီၤလီၤ. ဟံၣ်ထူၣ်အပူၤန့ၣ်တ လၢၢ ပျံာ် က ဝီၤဟံၣ်ထူၣ်အပူၤဒီးစဲထီၣ်ဝဲဒီးပနဲာ်စဲတဘိတဘိကီး ကျိၣ်းဒီးတိၣ်ထီၣ်တၢ်တီလၢအလီၤလီၤ.

၄. **ပျံာ်ကံးကူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပပဝံာ်ပကံးပသး ဒီးပစံးလၢပျံာ် ကံးကူးလီၤ. ပှၤတဂၤပတြၢ်အီၤဆါဒီးပျံာ်ကံးကူးအသး လီၤ.

၅. **ပျံာ်ယဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပျံာ်တကလုာ်အနါဒ့စူဒ်ယဲအသိးဒီး ပကီးလၢပျံာ်ယဲလီၤ. ပျံာ်ယဲဒီးပျံာ်နိၢ်န့ၣ်ပှၤဒၢတဖၣ် အိၣ်ဝဲဒီးအဖိန့ၣ်နါထိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢ ပျံာ်ယှၢ်ယဲလီၤ.

၆. **ပျံာ်ပူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပျံာ်အိၣ်အလိၢ်လၢသ့အိပူၤန့ၣ်ပစံး လၢပျံာ်ပူၤလီၤ. ပျံာ်ပူၤန့ၣ်အိၣ်လၢသ့ၣ်အိပူၤစံးဝဲလီၤ.

၇. **ပျံာ်ပျၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပျံာ်တကလုာ်ဖိနဲခီၤထဲယှၢ်ဖိတဒုဒီး ပစံးလၢပျံာ်ပျၤလီၤ. ပျံာ်ပျၤနံ့ၣ်အဒံးယၤဖျံၣ်ယၤဖျ လီၤ. ပျံာ်ပျၤန့ၣ်ပှၤကညီတအိၣ်ဘၣ်. ပျံာ်ပျၤန့ၣ်အိၣ်လၢသ့ၣ် အိပူၤဒီးပမ့ၢ်မၤဘၣ်ဒိဒီးယှၤဝဲလီၤ.

၈. **ပျံာ်ဖှိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤထူၣ်ဖှိတၢ်လၢထးခိၣ်စူဒီးပစံးလၢ ပျံာ်ဖှိလီၤ. ကွၢ်လၢပျံာ်တကၠၢ်.

၉. **ပျံၣ်ခီၤပျာ်ခီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကီးပျံာ်ဒီးအဆိဒီးပကီးလၢ ပျံာ်ခီၤပျာ်ခီၤလီၤ. ပျံာ်ခီၤပျာ်ခီၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၀. **ပျံာ်** န့ၣ်ပမၤဒီး"*က*". ပမၤဒီး"*စ*"ပမၤဒီး"*သ*" ပမၤဒီး"*တ*"လီၤ.တပျံာ်, စပျံာ်,တပျံာ်,သပျံာ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၁. **ကပျံာ်** ဒီးကပျံာ်ကပျာ်န့ၣ်ကွၢ်လၢကပျံာ်အကျါ တကၠၢ်.

၁၂. **စပျံာ်စပျာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးဘၣ်အၢဒီးဖၣ်ခိၣ် ဖၣ်ဆါဒီးပစံးလၢမၤသးစပျံာ်စပျာ်လီၤ.ပှၤတဂၤမၤဘၣ် အၢယၣ်တဘ့ၣ်ဒီးဖၣ်ခိၣ်ဖၣ်ဆါဒီးဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်စပျံာ်စ ပျာ်နးကၢ.

၁၃. **ညၣ်ပျံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ညၣ်တကလုာ်ဘူဒ်ပျံာ်အသိးဒီးပ ကီးလၢညၣ်ပျံာ်လီၤ.

၁၄. **တပျံာ်တပျာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်အၢဘၣ်သီအိၣ် ဒီးအ ယံၣ်အမူး ဒီးပစံးလၢမၤသးတပျံာ်တပျာ်လီၤ. တၢ်ဘၣ် အၢဘၣ်သီတပျံာ်တပျာ်န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိသိးဆ့ဘၣ်အၢ ဘၣ်မူးလၢဖၣ်ခိၣ်ဖၣ်ဆါဒီးပစံးလၢဘၣ်အၢတပျံာ်တပျာ် လီၤ. ဒီးပစံးလၢသပျံာ်သပျာ်စကီးလီၤ.

၁၅. **မူးပျံာ်ဟာ်ကူ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဘၣ်အၢဒီးသွံၣ်ခိၣ်သွံၣ် လးသ့ၣ်ကမူၣ်ဝၣ်ကမူၣ်ဒီးပစံးလၢမူးပျံာ်ဟာ်ကူလီၤ. ဒီး ပစံးလၢမူးပျံာ်မူးပျာ်စကီးလီၤ.

၁၆. **မူးပျံာ်မူးပျာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤအကၢ်ကူတၢ်သိးဘၣ်အၢဒီး သပၢၤမူးဒီးပစံးလၢမူးပျံာ်မူးပျာ်လီၤ. ထီရိၤတၢ်ဘၣ် အၢဒီးသပၢၤတၢၣ်သပၢၤမူး ဖၣ်ခိၣ်ဖၣ်ဆါ, သွံၣ်တၢၢ် သွံၣ်လးန့ၣ်ပစံးလၢမူးပျံာ်မူးပျာ်ခဲလၢာ်လီၤ. ပှၤဆံး တဂၤဘၣ်အၢဒီးတၢ်ဘၣ်အၢဘၣ်မူး ဒီးမူးပျံာ်မူးပျာ်ဝဲ လီၤ.

၁၇. **ယာ်ပျံာ်ယာ်ဖျု** န့ၣ်မ့ၢ်ဆ့ခီၤစီၤခီၤတၢ်ကူတၢ်သိး

ထိၣ်ယဲာ်ဝဲဖးန့ဖးချဲဒီးပစံးလၢယဲာ်ပျံာ်ယဲာ်ပျုလီၤ. ဒီးပစံးလၢယဲာ်ဖျံၣ်ယဲာ်ဖျုစကီးလီၤ. နသိးဆှတဘှၣ်ယဲာ်ပျံာ်ယဲာ်ပျုနးကၢ.

၁. **ပျံးပျံး** နူၣ်မ့ၢ်ထံပှဲၢ်ထိၣ်သိၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢသိၣ်ပျံးပျံးလီၤ. ထံတပှၤပှဲၢ်ထိၣ်သိၣ်မးပျံးပျံးလီၤ.

၂. **ကပျံးကပျုး** နူၣ်မ့ၢ်ထံကျိၣ်ကျဲဒီးတၢ်ဘၣ်အၢနူၣ်ပစံးလၢကပျံးကပျုးလီၤ. ထံဘၣ်အၢကပျံးကပျုးနူၣ်ပအီတနာ်ဘၣ်.ဒီးပစံးလၢစပျံးစပျုးဒီးသပျံးသပျုးစကီးလီၤ.

၃. **စပျံးစပျုး** နူၣ်ဒ်ကပျံးကပျုးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ထံဘၣ်အၢဝဲနူၣ်ပစံးလၢစပျံးစပျုးလီၤ. ပနၢ်နၢ်ထံဘၣ်အၢဒီးဖၣ်ဆါမၤအသးစပျံးစပျုးလီၤ.

၄. **ပှၤပျံးပှၤပျုး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဘၣ်အၢဘၣ်သီဒီးအယံၣ်အမူးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဘၣ်အၢဒီးအနါအံၣ်နါပှံာ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပှၤပျံးပှၤပျုးလီၤ. ပှၤပျံးပှၤပျုးတဂၤဘၣ်အၢနးကၢ. မၤလဲၤလုၣ်ကွံာ်ထံတက့ၢ်. ဒီးပစံးလၢပှၤပျံးပျုးစကီးလီၤ.

၅. **သပျံးသပျုး** နူၣ်ဒ်စပျံးစပျုးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထိရိၤတၢ်အထံဘၣ်အၢဝဲနူၣ်မ့ၢ်သပျံးသပျုးခဲလၢာ်လီၤ. ဒီးပှၤဆံးဘၣ်အၢဒီးအနါအံၣ်နူၣ်ပစံးလၢသပျံးသပျုးစကီးလီၤ.

၁. **စူပျံၣ်ကလာ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢစူဝဲနူၣ်ပစံးလၢစူပျံၣ်ကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢစူဖျံၣ်ကလာ်စကီးလီၤ.

၂. **လီၤပျံၣ်** နူၣ်မ့ၢ်လီၤဖျိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဖျိၣ်တၢ်လၢလီၤကျီတဖၣ်နူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢလီၤပျံၣ်လီၤဖျိၣ်လီၤ. တဒီးတဖျၢၣ်စဖျိၣ် ဒီးလီၤပျံၣ်လီၤဖျိၣ်ကျီသလိးလီၤ.

၁. **ပျုၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပပလွံဆိၣ်နူၣ် ဒီးပပလွံယှာ်ခံဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ, သၢဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ, သကံဝဲကဲထိၣ်တဘိတဘိ ဒီးပကီးလၢပျုၢလီၤ. ပမၤပျုၢနူၣ်မ့ၢ်ပစၢတၢ်အဂီၢ်ဒီးပကီးလၢပျုၢလီၤ.ဒီးပကီးဒီးအံၣ်ဆိလၢပျုၢစိၤဆိၣ်စိၤလီၤ. မၤနူၢ်ယၤလၢပျုၢတဘိတက့ၢ်. စကစၢယာ်တၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးသ့ၣ်ဃံၣ်ဝၣ်စၢနူၣ်ပစံးလၢပျုၢစကီးလီၤ. ဒီးထိရိၤတၢ်လၢပစၢတၢ်သ့ဒီးပစံးလၢပျုၢစကီးလီၤ.

၂. **ပျုၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပသူၣ်ဖုးသးဖုး,ပသူၣ်ကနိးသးကနိးဒီးပစံးလၢပျုၢလီၤ. စထံၣ်ဂ့ၢ်တဘိစပျုၢသမိး. ပမ့ၢ်ထံၣ်ပဒိၣ်ဒီးပပျုၢနးကၢ. နပျုၢစကီးပသးပှၢ်နူၣ်ဖါ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသူၣ်ပျုၢသးဖုးလီၤ. ပျုၢတၢ်တဂ့ၤလဲၤကစၢ်တၢ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပျုၢတၢ်ဖုးတၢ်စကီးလီၤ.

၃. **ပျုၢတိၢ်ဘိ** နူၣ်မ့ၢ်တိၢ်လၢပှၤမၤဝဲတဘိတဘိဖးထိနူၣ်ပစံးလၢပျုၢတိၢ်ဘိလီၤ. တိၢ်ဘိနူၣ်ပှၤမ့ၢ်မၤလၢပကစၢတၢ်တမံၤမံၤအဂီၢ်ဒီးပစံး လၢပျုၢတိၢ်ဘိလီၤ. ပျုၢတိၢ်ဘိနူၣ်တလၢၢမၤသိတြူၢ်အပျုၢလီၤ.

၄. **ပျုၢထး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤမၤထးလၢကစၢတၢ်အဂီၢ်တဘိဒီးပကီးလၢပျုၢထးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပျုၢထးပျုၢဖိလီၤ. ဒီးပကီးလၢပျုၢထးသွဲစကီးလီၤ.

၅. **ပျုၢသကွီၤကိာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤပျုၢလၢပကစၢတၢ်အဂီၢ်ဒီးပမၤဒီးအကွီၤနူၣ်ပကီးလၢပျုၢသကွီၤကိာ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပျုၢသကွီၤတၢၣ်ပျုၢသကွီၤကိာ်လီၤ.

၆. **ပျုၢသရူး** နူၣ်မ့ၢ်ပပျုၢကြိကြိတၢ်ဒီးပစံးလၢပျုၢသရူးလီၤ. ပဒိၣ်တမၤနာ်သကဲပတၢ်နီတမံၤဒီးပပျုၢသရူးအီၤလီၤ. ကျဲတဘိနူၣ်ဘိၣ်သအိၣ်တအိၣ်နာ်သကဲဒီးပပျုၢသရူးတၢ်ဒီးပလဲၤတၢ်တဂၤစိၤတဘူၣ်ဘၣ်.

၇. **ပျုၢသ့ၣ်ဃံၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ထိရိၤသ့ၣ်ဃံၣ်လၢပစၢတၢ်နူၣ်ပစံးလၢပျုၢသ့ၣ်ဃံၣ်လီၤ. ပျုၢသ့ၣ်ဃံၣ်နူၣ်ပစၢချံစၢထိလၢထံတိၤထံကွာ်လီၤ.

၈. **ပျုၢသွဲ** နူၣ်မ့ၢ်ပျုၢထးလၢအကွီၤဘျးလိာ်အသးနူၣ်ပစံးလၢပျုၢသွဲလီၤ. ထိရိၤပျုၢလၢအကွီၤဘျးလိာ်သးနူၣ်ထးမ့ၢ်ဂ့ၤ,တိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,စ့မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကီးလၢပျုၢသွဲလီၤ. ဒီးပကီးလၢပျုၢသွဲ, ပျုၢသွဲစ့, ပျုၢသွဲတိၢ်စကီးလီၤ. ပျုၢသွဲနူၣ်ပစၢတၢ်လၢအဒိၣ်အဃၢဒ်ကဘီသိပါအသိးနူၣ်တဖၣ်လီၤ. ဒီးပအဲၣ်ဒိးလၢအခိးဒီးပမၤပျုၢသွဲလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပျုၢသွဲပျုၢသွါလီၤ.

၉. **ပျုၢအကမိာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပစၢကူၢ်လိၣ်ပျုၢအကပိာ်ဖးဖိဒီးပစံးလၢပျုၢအကမိာ်လီၤ. ပျုၢနူၣ်ပှၤမ့ၢ်ထိၣ်ခုးဒီးမၤ ဝဲ ဒီးအကမိာ်လီၤ. နမ့ၢ်ထိၣ်ခုးဒီးကွၢ်နိၣ်လၢပျုၢအကမိာ်နူၣ်လီၤ.

၁၀. **ပျုၢစိၤဆိၣ်စိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပကီးပျုၢဒီးအဆိဒီးပစံးလၢပျုၢစိၤဆိၣ်စိၤလီၤ. ပျုၢစိၤဆိၣ်စိၤနူၣ်မ့ၢ်ပစၢတၢ်ဖိးတၢ်လီၤ.

၁၁. **တပျုၢဃီ** နူၣ်မ့ၢ်ဖဲပတုၢ်တဘိခံဘိ ဒီးမ့ၢ်အိၣ်တဘိဃီဒီးပစံးလၢတပျုၢဃီလီၤ. ဖဲတပျုၢဃီနူၣ်အိၣ်တဘိစိၤလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤပှၤကီၤလၢသူအဖဲဒီးနူၢ်တပျုၢဃီလီၤ. ကြၢးနူၢ်တပျုၢခံပျုၢလီၤ.မ့ၢ်နူၢ်တပျုၢဃီ နူၣ်တကြၢးပပှၤဘၣ်.

၁၂. **တၢ်ပျုၢတၢ်ဖုး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီပျုၢတၢ်နူၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢတၢ်ပျုၢတၢ်ဖုးလီၤ. ပအိၣ်လၢပှၢ်လၢ်ကျါနူၣ်မ့ၢ်ဘိၣ်သအိၣ်အါဝဲဒီးပှၤကညီအိၣ်ဒီးတၢ်ပျုၢတၢ်ဖုးလီၤ.

၁၃. **ဒီးပျုၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပလဲၤစၢထိၣ်ပျုၢသကွီၤကိာ်လၢတၢ်ဖိတၢ်လံၤအကျိၤဒ်ကဘၣ်စၢလၢပျုၢနူၣ်ဒီးပစံးလၢဒီးပျုၢလီၤ. ဒီးပျုၢလၢထိခိၣ်အကျိၤဒီးထိခိၣ်ဘၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢဒီးပျုၢသကွီၤကိာ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဒီးပျုၢတဘိလၢထိခိၣ်အကျိၤဒီးထိခိၣ်တဒုသံဝဲလီၤ.

၁၄. **ပျုၢသကွီၤကိာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပစၢသကွီၤပျုၢ ဒီးဒ်ကဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီးပကီးလၢပျုၢသကွီၤလီၤ. ပှၤတဂၤမၤပျုၢ

သကွံၤကိာ်တဘိနၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်စၢတၢ်အကိာ်တမံၤမံၤသၢ.

၁၅. **အပျံၢ** နၣ်မ့ၢ်ထီရိၤပစၢတၢ်လၢပျံၢ ဒီးတၢ်လၢပျံၢနၣ်ပစံးလၢအပျံၢလီၤ. ပနၢ်အပျံၢ, ထွံၣ်နၣ်စၢ ဒီးအပျံၢတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအပျံၢအဆိုၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအပျံၢအတြၢစကီးလီၤ.

၁. **ဖျၢ** နၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢဖျၢလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်ဃၢ်လၢအုၣ်တၢ်ဆါဝဲတကလုာ်နၣ်အဃိၢ်ဒ့ကွီလၢအဘိလီၤ.

၂. **ဖျၢဖိ** နၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢဖျၢဖိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဖျၢအဒၢစၢ်လၢအဖိအိၣ်လၢအလီၤနၣ်လီၤ.

၃. **ဖါပျၢ** နၣ်မ့ၢ်ထီရိၤဆီဖါလၢတလီၤတလဲာ်နၣ်ပစံးလၢဆီဖါပျၢလီၤ. ဒီးပစံးလၢဆီဖါပျိၢ်စကီးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးဂီၤဖံးအဖါတလီၤတလဲာ်နၣ်လၢကျိၢ်ဖါပျၢလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤမိၣ်လမဲ့ၣ်ဖိတဖၣ်ကီးဝဲလီၤ.

၁. **ဖျာ်** နၣ်မ့ၢ်ပဆဲးတၢ်ခးတၢ်နုာ်ယိာ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢပျာ်မးလီၤ.စဆဲးကဆိတဒုနုာ်ပျာ်မးလီၤ.ဝၣ်ခိဘၣ်နုာ်ပျာ်မးလီၤ.

၂. **ဖျာ်ဖျာ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိထံတလိၢ်လိၢ် ဒီးပစံးလၢအိထံပျာ်ပျာ်လီၤ. ပှၤတဂၤအိထံပျာ်ပျာ်ဘၣ်မနုၤလဲၣ်. ဒီးပစံးလၢအိထံပျၢးပျၢးစကီးလီၤ.

၃. **တဖျာ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဘိစၢ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢတပျာ်လီၤ.တခွဲဘိစၢ်ဝဲမၤသးတပျာ်တပျာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတပျာ်တပျာ်လီၤ.

၄. **တဖျာ်ယာ်** နၣ်မ့ၢ်ချုံၣ်ဘိစၢ်ဝဲလၢတဆူၣ်ဘၣ်နၣ်ပစံးလၢမၤသးတပျာ်ယာ်လီၤ. ချုံၣ်တဘ့ၣ်အဘိတဆူၣ်ဘၣ်.အဘိမၤသးတပျာ်ယာ်လီၤ. ထီရိၤတၢ်ဘိစၢ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢတပျာ်ယာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတပျာ်ယာ်တပျာ်ယာ်လီၤ.

၁. **ဖျၢးဖျၢး** နၣ်မ့ၢ်ထီရိၤပဆဲးတၢ်နုာ်ကဘုးဝဲ ဒီးပစံးလၢပဆဲးတၢ်နုာ်ပျၢးပျၢးလီၤ. စဆဲးလီၤမဲၣ်သူလၢကပံာ်ကျါဒီးနုာ်ဝဲပျၢးပျၢးလီၤ. ကိစံသၣ်မံနၣ်ပဆဲးလၢပစုမ့ၢ်ဒီးနုာ်ပျၢးပျၢးလီၤ.

၂. **ဖျၢးဖျၢး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိထံဆူၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢအိထံပျၢးပျၢးလီၤ. ပှၤတဂၤအညၣ်ဂိၢ်ထိၣ်ဒီးအိမးထံပျၢးပျၢးလီၤ.

၁. **ဖျၢၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢဖျၢၣ်ဝဲနၣ်ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပျၢၣ်လီၤ. လါတ့ၤပှဲၤဝဲဒီးမၤသးပျၢၣ်သလၢၣ် ဒီးကဝီၤဝဲလီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်နၣ်မၤသးဒ်စှာ် ဝံာ်သၣ်အသိးပျၢၣ်သလၢၣ်လီၤ.

၂. **တဖျၢၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢသၣ်တဖျၢၣ်နၣ်ပှၤတနီၤနီၤကီးလၢတပျၢၣ်လီၤ. လဲၤမၤအိၣ်တၢသၣ်တပျၢၣ်ခံပျၢၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပျၢ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ယံာ်ဝဲအကတိၢ်နၣ်ပစံးလၢပျၢလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပျၢလၢပျိၢ်လီၤ. လၢပျၢလၢသီနၣ်ကစၢ်ယွၤတ့မူခိၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢလၢပျၢလၢသိ, လၢပျၢလၢကစၢၤ, လၢခံလၢကပျၢပစံးဒ်နၣ်လီၤ. ပအိၣ်တၢ်လၢခံလၢပျၢအံၤပတထံၣ်ဘၣ်ကီၤလၤနီတစုဘၣ်. ပှၤစံၣ်တဲၤပှၤလၢပျၢတဖၣ်နၣ်လဲၤကၢဝဲ ဒီးမၤပနံာ်ဒ်တလၢၤအသိးလီၤ.

၂. **ပျၢမု**ၢ် နၣ်မ့ၢ်တၢ်အၢၣ်ထိၣ်ဝဲလၢမုၢ်နုာ်တခ်ီလၢဘူး ဒီးတၢ်ကစူၤလီၤအဆၢနၣ်ပကီးလၢပျၢမုၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကီးဖိာ်ထွဲပိၢ်အခံလီၤ.ဒီးပကီးပဝဲလၢပျိၢ်မုၢ်လီၤ. မုၢ်လီၤနုာ်ဒီးတၢ်အၢၣ်အိၣ်ဝဲလၢမုၢ်နုာ်တခ်ီနၣ်မ့ၢ်ပျၢမုၢ်လီၤ.

၃. **ကပျၢ** ဒီးကပျၢကပျၢ ဒီးကပျၢထံ ဒီးကပျၢခိဒီး ကပျၢခိၣ်ဒီးကပျၢကလဲၢ် ဒီးကပျၢကပျူၢ် ဒီးကပျၢခိၣ်ကပျၢလာ် ဒီးကပျၢတၢၤ နၣ်ကွၢ်လၢကပျၢအကျါတက့ၢ်.

၄. **တပျၢ** နၣ်ဒ်ကပျၢအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထံဖိခံလီၤပၢၤအိၣ်ဒီးထံတစဲးစဲးနၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢတပျၢဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢကပျၢလီၤ.

၅. **နိၣ်ပျၢ** နၣ်မ့ၢ်နိၣ်ခိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဖံးပညၣ်လၢခိတဃၣ်အံၤလီၤ. ပအိၣ်ဒီးပနိၢ်ပျၢနိၢ်ခိခဲကနံၣ်အံၤတဃၣ်အံၤပဘၣ်ဆူဘၣ်ဆါဝဲလီၤ.

၆. **သပျၢ** နၣ်မ့ၢ်ကညီအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကိၢ်ပဃိၤဖိပှၤပှ့ၢ်လၢ်ကျါဖိပဝဲဒၣ်အံၤလီၤ.ပှၤသပျၢပှၤကညီတဖၣ်အိၣ်လၢကိၢ်ပဃိၤအပှ့ၢ်လၢ်ကျါစံးဝဲဒၣ်.

၇. **သပျၢ** မ့ၢ်ကလီအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢတဒံၣ်တဒၢဘၣ်နၣ်ပစံးလၢအနိၢ်သပျၢကလီလီၤ. ဖိာ်မုၣ်လၢအိၣ်ဒီးအဝၤတဒၢဒံးဘၣ်နၣ်ပစံးလၢအနိၢ်သပျၢကလီဒံးလီၤ.တ့ၤဒၢဒီးပစံးလၢအနိၢ်တသပျၢကလီဘၣ်လီၤ.ပှၤလၢအနိၢ်တသပျၢကလီဘၣ်တဖၣ်နၣ်မ့ၢ်ပှၤဒၢနၣ်လီၤ.

၁. **ပျူ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ကတိၤတအိၣ်ဘၣ်. အိၣ်ဝဲလၢဖျူလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပစုဆၢခိၣ်ဆၢတစဲဘူးဘၣ်လၢဘၣ်ဒိဝဲနၣ်လီၤ.

၁. **ပျူၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟးတ့ာ်ဟးဂီၤလၢတသ့ၣ်ညါဘၣ်အသးဘၣ်နၣ်ပစံးလၢပျူၢ်လီၤ.ပှၤတနီၤနီၤအမိၢ်လုၢ်အီၤဖးဒိၣ်တ့ၢ်ဒီးပျူၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပျူၢ်တြီးလီၤ. ပှၤပျူၢ်ပှၤတြီးလီၤ. ဒီးတၢ်လၢတၢ်ပျူၢ်နၣ်အိၣ်အကလုာ်ကလုာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ပျူၢ်တၢ်တြီးလီၤ. ပျူၢ်အိတရိာ်ဝၢနီၤနီၤ. ပျူၢ်ထိးဒီးသံတယူာ်တနီၤ. တနီၤနီၤနၣ်ပျူၢ်ဒီးဂဲၤပျူၢ်တနီၤနီၤလီၤ.

၂. **ကပျူၢ်** နၣ်မ့ၢ်ကပျိၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်စၢ်ဘိၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ညီးကဖိကလၤဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢမၤသးကပျိၢကပျူၢ်လီၤ. ပှၤဆံးတဂၤထ့ၣ်ထိၣ်ဒီးဘိၣ်မးဝဲကပျိၢကပျူၢ်လီၤ.

၃. **ကပျၢၤကပျုၢ်** နၣ်မ့ၢ်ထံဒိၣ်ထီၣ်လုာ်ပှၢ်ခိၣ်ပှၢ်ကျါဒီး ပစံးလၢထံဒိၣ်ကပျၢၤကပျုၢ်လီၤ. ထံဒိၣ်မးကပျၢၤကပျုၢ် ပခီတနၢ်ဘၣ်.

၄. **ဂဲၤပျုၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဖိတၢ်လံၤထီရီၤတမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမ့ၢ်ဟံးယာ်ဖိၣ်ယာ် ဒီးပကံးပကးအသးဒီးမၤထီၣ်အသးပတ့ၤပတီၤနၣ်ပစံးလၢဂဲၤပျုၢ်လီၤ. စဖိၣ်ယာ်ပှၤတဂၤဂဲၤပျုၢ်နးကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဂဲၤပျုၢ်ဂဲၤဆှးလီၤ.

၅. **တပျုၢ်** နၣ်မ့ၢ်တပျိၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီထါခိၣ်ပျုၤတိၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢမၤသးတပျိၤတပျုၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအတါခိၣ်ပျုၤမၤသးတပျိၤတပျုၢ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပှၤကညီညီးဝဲနၣ်ပစံးလၢမၤသးတပျိၤတပျုၢ်စကီးလီၤ.

၆. **တၢ်ပျုၢ်တၢ်တြီး** နၣ်မ့ၢ်ထီရီၤပှၤပျုၢ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢတၢ်ပျုၢ်တၢ်တြီးလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်သးဒ်တၢ်ပျုၢ်တၢ်တြီးအသိးလီၤ.

၇. **ဟ်ပျုၢ်ဟ်တြီးအသး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤအတကဲာ်ပဝးဒ်ပှၤပျုၢ်အသိးဒီးပစံးလၢဟ်ပျုၢ်အသးလီၤ. ပှၤတနီၤနီၤနၣ်ဟ်ပျုၢ်အသးဒ်တၢ်ပျုၢ်အသိးဒီးကတိၤတၢ်ကလိာ်ကလာ်ဒ်တကျါဘၣ်အသိးလီၤ.

၈. **ဖျၢပျုၢ်** နၣ်မ့ၢ်ဖျၢတကလုာ်နၣ်အပှၤအိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ပှၤနၠၣ်အမိၢ်ပှၢ်ထဲစမ့ၢ်ဒိၣ်ဒီးပကီးလၢဖျၢပျုၢ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖျၢပျုၢ်ဖျၢထီလီၤ.

၉. **မၤပျုၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤအသးက့ၣ်လိာ်အသး ဒီးမၤဆူမၤဆါဝဲဒ်တၢ်ပျုၢ်အသိး ဒီးပစံးလၢမၤပျုၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမၤပျုၢ်မၤစွဲလီၤ. ပှၤကညီမၤပျုၢ်လိာ်အသးနၣ်မၤဝဲလၢတၢ်သမူတနီၤနီၤ, မၤဝဲလၢတၢ်အၢတၢ်သီနာ်ဓိၤဖှံၣ်ဓိၤတနီၤလီၤ.

၁၀. **မၤပျုၢ်အသး** နၣ်မ့ၢ်မၤသးအှလံဘီသွါဟ်ကလိၢ်အသး ဒီးဂဲၤပျုၢ်ဂဲၤဆှးနၣ်ပစံးလၢမၤပျုၢ်အသးလီၤ. ပှၤတဂၤမံၤပျုၢ်အသးဒ်တၢ်ပျုၢ်အသိးစံးဝဲလီၤ.

၁၁. **မ့ၣ်ပျုၢ်** နၣ်မ့ၢ်မ့ၣ်အခုၣ်သဝံဖိးထီတၢ်သူဝဲယုၢ်ကလာ်ဒီးပစံးလၢမ့ၣ်ပျုၢ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢမ့ၣ်ပျုၢ်ဖၣ်ဆါလီၤ. မ့ၣ်ပျုၢ်နၣ်ဖိးထီတၢ်ဒီးကဲထီၣ်လၢသပှၤမ့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ဒီးထီၣ်တၢ်တမံၤလၢမ့ၣ်လၣ်ဖီခိၣ်နၣ်ပစံးလၢမ့ၣ်ပျုၢ်လီၤ. မ့ၣ်ပျုၢ်နၣ်ဖိးထီၣ်တၢ်သူဝဲယုၢ်ကလာ်လီၤ. ဟ်ယဲာ်လၢမ့ၣ်လၣ်အဖီခိၣ် ဒီးမ့ၣ်ပျုၢ်ဖိးထီယဲာ်သူယုၢ်ကလာ်လီၤ.

၁. **ပျုာ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီသမူထံဒီးဒုးလုၣ်ပှၤဂၤအဆါတဖၣ်နၣ်ပစံးလၢပျုာ်တၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤပျုာ်တၢ်လၢထံသမူလၢထံပျုာ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၂. **ပျုာ်ပျုာ်** နၣ်မ့ၢ်ထံယွၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထိရီၤတၢ်ထံယွၤဝဲ မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢယွၤပျုာ်ပျုာ်လီၤ. ထံယွၤလီၤလၢသပၢၤခိၣ်နူ ပျုာ်ပျုာ်လီၤ. ပှၤတဂၤအခီၣ်သွံၣ်ပျာ်လီၤဝဲပျုာ်ပျုာ်လီၤ. ဒီးထံဒိၣ်ထီၣ်နၣ်ပစံးလၢထီၣ်ပျုာ်ပျုာ်စကီးလီၤ. ပျုာ်ပျုာ်ပျိၤပျိၤစံးဝဲဒၣ်.

၃. **ပျုာ်** နၣ်ပမၤဒီး"*က*". ပမၤဒီး"*တ*" ပမၤဒီး"*သ*" လီၤ. ကပျုာ်. တပျုာ်. သပျုာ်စံးဝဲဒၣ်.

၄. **ကပျုာ်ကပျာ်, ကပျုာ်ကွံာ်** ဒီး **ကပျုာ်ကပျိၤ** ဒီး **ကပျုာ်ကပျိာ်**နၣ်ကွၢ်လၢကပျုာ်တက့ၢ်.

၅. **တပျုာ်** နၣ်မ့ၢ်ပထုးသဝံၣ်တၢ်ဆူပဟုးလာ်လၢာ်ဒၣ်ပတဟီၣ်ဒီးပစံးလၢပတပျုာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတပျုာ်တပျိၤလီၤ. ပှၤတဂၤဖိၣ်အဝဲတဂၤအစု ဒီးတပျုာ်ဝဲလီၤ.

၆. **တပျုာ်တပျာ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒိဘ့ၣ်လၢစၢ်ဝဲ ဒီးအိၣ်ဒီးအဆူၣ်နၣ်ပစံးလၢမၤသးတပျုာ်တပျာ်လီၤ. တၢ်ကူတၢ်သိးလၢသးကလးနၣ်မၤသးတပျုာ်တပျာ်လီၤ. ဒီးသိဆူၣ်နၣ်မၤသးတပျုာ်တပျာ်လီၤ. ထွံၣ်ပကူအနၢ်လီၤဘျးတပျုာ်တပျာ်စံးဝဲဒၣ်.

၇. **တပျုာ်** နၣ်မ့ၢ်ပတြုၤကဆိုတၢ်ကူတၢ်သိးဒ်တၢ်ကမူၣ်ကမိကဒံကွံာ် ဒီးပစံးလၢပတပျုာ်လီၤ. တပျုာ်ကွံာ်တၢ်ကမူၣ်ကမိလၢတၢ်ကူတၢ်သိးအလီၤတက့ၢ်.

၈. **ထုးတပျုာ်** နၣ်မ့ၢ်ပထုးတၢ်လၢာ်ဒၣ်ပတဟီၣ်ဒီးပစံးလၢထုးတပျုာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထုးတပျုာ်အိၣ်တပျိၤလီၤ. ပှၤတဂၤထုးတပျုာ်အဝဲတဂၤအစု ဒီးအစုဆၢကဖျုတ့ၢ်လီၤ.

၉. **ဖိာ်ပျုာ်** နၣ်မ့ၢ်ဖိာ်တကလုာ်မဲထီၣ်လၢသ့ၣ်လီၤဒီးပကီးလၢဖိာ်ပျုာ်လီၤ. ဖိာ်ပျုာ်နၣ်မဲထီၣ်လၢသ့ၣ်ဖိာ်လီၤဒီးအဖီဘီတစဲးစဲးဝါတစဲးစဲးလီၤ. ဖိာ်ပျုာ်ဖိာ်ပျာ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၀. **သပျုာ်ဒီးတပျုာ်** နၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပထုးတၢ်လၢာ်ဒၣ်ပတဟီၣ်နၣ်လီၤ.

၁. **ပျုၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤသံစိၣ်နၣ်ပကီးလၢပျုၤလီၤ. ပှၤကညီသံဒီးအစိၣ်နၣ်ဟ်ဝဲလၢသံၣ်ဆိလိၢ်အပူၤနၣ် ဒီးတြံးဝဲဒီးစံးဝဲလၢပှၤမၤထါတြံးပျုၤစိၣ်လီၤ. ဟူထိၣ်ကူၤပျုၤစိၣ်ဒီးတြံးပျုၤစိၣ်နၣ်ဒီးမၤထါပျုၤတက့ၢ်. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပျုၤဓိၤစှၢၤဓိၤလီၤ. ပျုၤနၣ်ကူၤ ဒီးတူၤလၢပျုၤကိၢ်လၢညါခီဒီးအိၣ်ဝဲ ဒီးအတံၤအသကီးအါမးလီၤစံးဝဲဒၣ်.

၂. **ပျုၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤသံစိၣ်နၣ်ပစံးလၢပျုၤ ဒီးပှၤသံအကလၤလၢကူၤဝဲနၣ်ပကီးလၢပျုၤစကီးလီၤ. ပျုၤနၣ်တူၤကူၤလၢညါ ဒီးအီဘၣ်ထံသပှၤသးနၣ်တသ့ၣ်ညါကူၤဘၣ်အလိၢ်လၢအိၣ်ဝဲလၢခီအံၤဘၣ်. သးပှၤနီၣ်ကွဲာ်အသးလီၤ. ဒီးထံၣ်ကူၤတၢ်ညါခီတခီ ဒီးကူၤတူၤဝဲလၢပျုၤကိၢ်နၣ်လီၤ.

ပျူ

၃. **ပျူကသ့ၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤတြံၥ် ဒီးထိစဲဘူးသ့ၣ်လွံၢ်လ့ၣ်ဒ်တလါနၢၣ်အသိးဒီးစံးဝဲလၢပျူကသ့ၣ်လီၤ. ပျူကသ့ၣ်နၣ်မ့ၢ်ပှၤ ကညီ ဟ့ထိၣ်ကွၤလိာ်အသးနၣ်ထိစဲဘူးလိာ်သ့ၣ်လွံၢ်လ့ၣ် ဒီးမၤသးဒ်တလါအကပၤလွံၢ်ခီ အသိးနၣ်ဒီးစၢထိၣ်ဝဲအခိၣ်အခံ ဒီးပျံၤဒီးထုးတြံးသံၣ်ဆိလိၢ်နၣ်ဒီးပစံးလၢပျူကသ့ၣ်လီၤ. မၤနၢ်ပျူကသ့ၣ်, ပျူကကွၤပတီၤဝဲဆူပျူကီၢ်လီၤ.

၄. **ပျူကသ့ၣ်ပတီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်လၢမနၤနၣ်တၢ်သိၣ်ဒ်ထိၣ်ယှၤသိၣ်အသိးဟူးဟူးဟးဟး ဒီးပစံးလၢပျူကသ့ၣ်ပတီၤလီၤ. ပအိၣ်လၢမနၤလၢခုးမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢတၢ်လီၤယ့ၣ်လီၤတွၤအလီၢ်ထိရိၤတပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်လၢမနၤဒီးတၢ်သိၣ်ဝဲလၢအံၤလၢနၤဖဲလဲၣ်ဖဲလဲၣ်ဒ်ထိၣ်ယှၤသိၣ်အသိးတစဲးစဲးသိၣ်ဟူးဟူး သိၣ်ပူၣ်ပူၣ် ဒီးပစံးလၢပျူကသ့ၣ်ပတီၤလီၤ.

၅. **ပျူကွၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤသံအကလၤကွၤဝဲဆူပျူကီၢ်ဒီးပစံးလၢပျူကွၤလီၤ. ပျူကွၤလၢညါခီနၣ်တုၤလၢပျူကီၢ်ဒီးအိၣ်ဘၣ်ဝဲဒီးအတံၤအသကိးလီၤ.

၆. **ပျူကိးအိၣ်မှၤ** နၣ်မ့ၢ်ပအိၣ် ဒီးမၤသးဒ်ပနၢ်တအၢအသိး ဒီးပနၢ်ပှၤသိၣ်ဓ့ဓ့ ဒီးပစံးလၢပျူကိးအိၣ်မှၤလီၤ. ပျူကိးအိၣ်စမှၤသိၣ်မးဓ့ဓ့လီၤ.

၇. **ပျူကီၢ်** နၣ်မ့ၢ်ကီၢ်လၢညါခီလၢပျူခိၤစှၢၤခိၤအိၣ်ဝဲအလီၢ် ဒီးခူၣ်ထ့ၣ်ဃးမိၤအိၣ်ဝဲအလီၢ်နၣ် ပကိးလၢပျူကီၢ်လီၤ. ပှၤကညီတုၤသံ ဒီးကွၤအိၣ်ဝဲလၢပျူကီၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကီၢ်လၢညါခီနၣ်အိၣ်ဝဲဒီးခူဒီးဝ့ၢ်လီၤ. ပှၤကညီကီၢ်ဒီးပျူကီၢ်နၣ်တကျိလိာ်ဘၣ်အသးဘၣ်. မ့ၢ်ပှၤသံဒီးအကလၤကွၤဝဲနၣ်ဒီးကျိဝဲလီၤ.

၈. **ပျူခိၣ်တခၢၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိဃၢ်တကလုာ်အကုကိၤဝဲဒ်စွံၤအသိးဒီးအမိၢ်ပှၢ်ဘၣ်တစဲးစဲး ဒီးထဲစုမုၢ်ဒိၣ်နၣ်ပကိးလၢပျူခိၣ်တခၢၣ်လီၤ. ပျူခိၣ်တခၢၣ်နၣ်အဒံးပှၢ်ကိၤဝဲဒ်စွံၤအသိး ဒီးဂိၤဃ့ဝဲဒီးအိၣ်ဒီးအခၣ်ဆူၣ်လီၤ. ဒီးပကိး ဒီးအဆိလၢပျူခိၣ်တခၢၣ်ပျူခိၣ်တမျာ်လီၤ. ပကွၢ်တၢ်ဖိတၢ်ဃၢ်ကြိကြိဒၣ်တၢ်ဒီးပစံးလၢပျူခိၣ်တခၢၣ်နၣ်ဘၣ်မနၤလဲၣ်. ပ...းပှၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၉. **ပျူစိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤသံစိၣ်နၣ်ပကိးလၢပျူစိၣ်လီၤ. ပှၤတကၤဒၢနၥ်ပျူစိၣ်လၢတလါပှၤ ဒီးလဲၤခူၣ်လီၤဘျၢလီၤဝဲလီၤ. ပျၢစိၣ်စှၢၤစိၣ်နၣ်ပပာ်ယံာ်ယံာ်ကနၤအုၣ်ထိၣ်ဘၣ်ဖုးလီၤ. လဲၤခူၣ်လီၤဘျၢလီၤကွံာ်အီၤတက့ၢ်.

၁၀. **ပျူစှၢၤ** နၣ်မ့ၢ်ပကိးပျူဒီးအဆိ ဒီးပစံးလၢပျူစှၢၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပျူခိၤစှၢၤခိၤစကိးလီၤ. ပျူစှၢၤနၣ်မ့ၢ်ပှၤသံစိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤသံအဝံအကလၤမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပျူစှၢၤလီၤ.

၁၁. **ပျူထး** နၣ်မ့ၢ်ထးလၢပှၤသံ ဒီးအနၢ်မ့ၢ်တတုၢ်ဒံးဘၣ်အသးနၣ်ပတုၢ်အနၢ်လၢထး ဒီးတၢ်လၢထးနၣ်ပစံးလၢပျူထးလီၤ. ထးလၢပတုၢ်ကွၤပှၤသံအနၢ်နၣ်ပကိးလၢပျူထးလီၤ.

၁၂. **ပျူပျၢ်ထး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်တကလုာ်မ့ၢ်တၢ်စွါသ့ဝဲဒီးဒိၣ်ထဲထးချ့ၣ်ဘိခိၣ်နါစှၤနၣ်ဒီးဘိဝဲဒီးအခိၣ်ဘံၣ်ဝဲနၣ်ပကိးလၢပျူပျၢ်ထးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢစွါသ့ဝဲဒ်ထိးကလဲာ်အသိးနၣ်လီၤ.

၁၃. **ပျူဖိ** နၣ်မ့ၢ်ကယဲၢ်ပှၤအိၣ်ဝဲလၢပျူကီၢ်နၣ်ပကိးလၢပျူဖိခဲလာ်လီၤ.

၁၄. **ပျူသံၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤသံၣ်လၢပဟ့ထိၣ်ကွၤပှၤသံနၣ် ဒီးပမၤနၢ်သံၣ်ကနၣ်ခွံဘ့ၣ်နၣ်ပပာ်လၢကုဝ်ာ်တြိၣ်အပူၤလၢပဒၢပှၤသံအဃံနၣ် ဒီးတၢ်လၢသံၣ်နၣ်ပကိးလၢပျူသံၣ်လီၤ.

၁၅. **ထါပျူ ဒီး ထါပျူထါစှၢၤ** နၣ်ကွၢ်လၢထါတကွၢ်.

၁၆. **ပျူခိၤစှၢၤခိၤ** နၣ်မ့ၢ်ပကိးပျူ ဒီးအဆိဒီးပစံးလၢပျူခိၤစှၤခိၤလီၤ. ပျူခိၤစှၢၤခိၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၇. **ထါခိၣ်ပျူ** နၣ်မ့ၢ်ပထါခိၣ်ဖံးမၤသးတိၣ်တနံၢ် ဒီးပကိးလၢထါခိၣ်ပျူလီၤ. ပှၤကညီထါခိၣ်ပျူဖိးဘၢအခဲဒီးအခဲတဖျါထိၣ်ဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထါခိၣ်ပျူထါခိၣ်ဖိလီၤ. ဒီးပစံးလၢပပျူပဖိစကိးလီၤ.

၁၈. **ဖိပျူ** နၣ်လၢပျၢနၣ်ပှၤကညီအလုၢ်အလၢ်အိၣ်ဝဲလၢပှၤမ့ၢ်သံနၣ်ဒုးဒံးထိၣ်ဝဲလၢထံပိၢ်ဖးအဖိနၣ် ဒီးတၢ်လၢထံပိၢ်ဖးအဖိနၣ်လၢပဒုးဒံးထိၣ်ပှၤသံနၣ်ကိးဝဲလၢဖိပျူလီၤ. ပှၤသံနၣ်လၢပျၢတုၤပဒုးဒံးထိၣ်ထံပိၢ်ဖးအဖိနၣ်ဒီးဂဲၤဆၢထၢၣ်ကွၤဝဲလီၤ. တုၤဘ့ၣ်လီၤထံပိၢ်ဖးဖိဒီးသံကဒါကွၤဝဲလီၤပသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးတၢ်လၢထံပိၢ်ဖးဖိနၣ်တဖိးဒၣ်ဝဲလၢပဒုးဒံးထိၣ်ပှၤသံနၣ်ပကိးလၢဖိပျူထဲအဝဲနၣ်တဖိးခိၤလီၤ. မ့မ့ၢ်ခဲကနံၣ်အံၤပဒုးဒံးထိၣ်ပှၤသံနၣ်လၢဖိပျူသနၥ်ကွတဂဲၤဆၢထၢၣ်ကွၤလၢၤဘၣ်.

၁၉. **လါပျူ** နၣ်မ့ၢ်လါတဘ့ၣ်အမံၤနၣ်ပကိးလၢလါပျူလီၤ. ပကိးလၢလါပျူအဂ့ၢ်ဒ်အံၤ လၢပျၢလၢကစၢၤနၣ်တၢ်ယှၢ်ထဲလါအဝဲနၣ်တဘ့ၣ်ခိၤတနံၣ်တဘျီတနံၣ်တဘျီကိးအနံၣ်ဒဲး ဒီးတၢ်လၢလါတဘ့ၣ်နၣ်ပကိးလၢလါပျူလီၤ. မၤသးဒ်သံတနံၣ်တစုတနံၣ်တစု ဒီးပကိးလၢလါပျူလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢလါပျူလါစှၢၤလီၤ. လါပျူအပူၤနၣ်ပှၤကညီဆိၣ်လိာ်ဖျိလိာ်အသးတဂ့ၤဘၣ်. မ့ၢ်ဆိၣ်လိာ်ဖျိလိာ်အသးနၣ်ကသံသဒၣ်လိာ်အသးဒီးမိဝၤချသဒံးလီၤပသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၂၀. **လံာ်ပျူ** နၣ်မ့ၢ်တလၢၤလံာ်တၢ်ဆိၣ်အၢလၢပှၤဘၣ်ကွံၢ်ဘၣ်ထွဲ ဒီးတိဝဲနၣ်ပကိးလၢလံာ်ပျူလီၤ. ပှၤမ့ၢ်ကဲလၢသးသ့ၣ်ဒီးမ့ၢ်အုၣ်လီၤအသးလၢပှၤဂၤအဂီၢ်နၣ်

တီဘၣ်လံာ်ပျုၤလီၤ.

၂၁. **လီၤပျုၤ** နူၣ်မ့ၢ်တလၢၤဟ့ၢ်ဒၢလၢမၤဘၣ်ထိၣ်ကၠၢၤလိာ်အသးနူၣ်ပစံးလၢဟ့ၢ်လီၤပျုၤအဒၢလီၤ.

၁. **ပျုကလာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဖိကသ့ထံအါဝဲ ဒီးပစံးလၢပျုကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖိကသ့ ဒီးမၤထံပျုကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသပျုကလာ်စကီးလီၤ. နဖိကသ့နမၤထံပျုကလာ်နူၣ်ပအီၣ်တဝံၣ်ဘၣ်.

၂. **ပျုပျုပျိပျိ** နူၣ်မ့ၢ်ထံအိၣ်လၢဟိၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်အါဝဲဒီးပစံးလၢထံအိၣ်ပျုပျုပျိပျိလီၤ.

၁. **ပျုၢ်ကလာ်** နူၣ်မ့ၢ်ကျဲလီၤစ့ၤဖးဒိၣ်ဒီးပစံးလၢလီၤစ့ၤပျုၢ်ကလာ်လီၤ. ကျဲမ့ၢ်တဘိလီၤစ့ၤပျုၢ်ကလာ်လီၤ.

၂. **ပျုၢ်ပျုၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပတွံၢ်တၢ်, ထုးတၢ်, အလီၢ်လီၤကျိာ်လီၤစ့ၤဝဲဒီးပစံးလၢပျုၢ်ပျုၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤတွံၢ်သ့ၣ်တဘိဒီးအလီၢ်ဖျါဝဲပျုၢ်ပျုၢ်လီၤ.

၃. **ကပျုၢ်** ဒီးကပျိၤကပျုၢ် ဒီးကပျုၢ်စၢၤကလဲာ်နူၣ်ကွၢ်လၢကပျုၢ်တက့ၢ်.

၄. **ကပျုၢ်လီကပျုၢ်လီၤ** နူၣ်ကွၢ်လၢကပျုၢ်တက့ၢ်.

၅. **တပျုၢ်တပျုၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘၣ်တီၢ်အပှၤလီၢ်ပနူၤထိၣ်အိၣ်တဘိတဘိဒီးပစံးလၢတပျုၢ်တပျုၢ်လီၤ.ပှၤတဂၤဘၣ်တီၢ်အပှၤလီၢ်အိၣ်မးတပျုၢ်တပျုၢ်လီၤ.

၁. **ပျုာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်တဲာ်သ့ၣ်ဖှဖးဒိၣ်နူၣ်ပစံးလၢပျုာ်လီၤ. ပှၤတဂၤပျုာ်သ့ၣ်ဖှတဖှတဲာ်ဖြးလီၤ. ဒီးပစံးလၢပျုာ်တဲာ်စကီးလီၤ.

၂. **ပျုာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပကူးတၢ်တတီၤတတီၤ ဒီးအညၣ်အဆၢလီၤဆၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢပျုာ်လီၤ. ပျုာ်နူၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤသးစိထိၣ်လီၤဆၢၣ်စိထိၣ်လီၤဆၢၣ်ဝဲ လၢအဒိၣ်တူာ်နူၣ်မ့ၢ်ပျုာ်လီၤ. တၢ်တိၤကွလၢအဒိၣ်တူာ်တတီၤတတီၤ ဒီးပစံးလၢပျုာ်လီၤ. ဒီးပဒိၣ်တူာ်တၢ်ခံကူာ် ဒီးပစံးလၢပျုာ်လီၤ. ပကူးတၢ်တတီၤတတီၤဒီးပစံးလၢပျုာ်လီၤ. ဒီးပရံးတဲာ်တၢ်ခံကူာ်နူၣ်ပစံးလၢပျုာ်တဲာ်လီၤ ပျုာ်ဖျိၣ်လီၤ. ပျုာ်အသးတတီၤတတီၤလၢကံၣ်တူာ်ပျုာ်လီၤ.

၃. **ပျုာ်တဲာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤတဲာ်သ့ၣ်ဖှလၢဃာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢကွါမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပျုာ်တဲာ်လီၤ. ပျုာ်တဲာ်သ့ၣ်တကျိခံကူာ်ဒီးမၤသ့ၣ်မုကျၢၢ်တက့ၢ်.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပျုာ်တဲာ်ပျာ်တဲာ်လီၤ.

၄. **ပျုာ်ဝီ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်တကလုာ်မၤသးအကူၢ်အဂီၤဒ်တခူးအသိးတစဲးစဲး ဒီးထဲခိၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်ဒီးပကီးလၢပျုာ်ဝီလီၤ. ပျုာ်ဝီနူၣ်အိၣ်လၢစဃာ်ခိၣ်စဃာ်ကျါ, လၢသ့ၣ်လၣ်ခိၣ်သ့ၣ်လၣ်လာ်ဒ်ခွံၣ်အသိးလီၤ. ဒီးပသးပှၢ်စံးဝဲလၢအှၣ်ဘၣ်ပှၤပသံလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပျုာ်တၢ်ပျုာ်ဝီလီၤ.

၅. **ပျုာ်အသး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ကံၣ်တီၤအသးလၢအဒိၣ်တူာ်တတီၤတတီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်လီၤဒ့လၢအဒိၣ်တူာ်တတီၤတတီၤမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပျုာ်အသးလီၤ. တခူးပျုာ်နူၣ်ပျုာ်အသးလၢအဘိလၢအဒိၣ်တူာ်တတီၤတတီၤ ဒီးပစံးလၢတခူးပျုာ်လီၤ. တခူးပျုာ်နူၣ်ပျုာ်အသးတတီၤတတီၤလီၤ.

၅. **ကူးပျုာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပကူးတၢ်အဘၢၣ်စၢၤဒုး ဒီးပကူးတတီၤတတီၤဒီးအိၣ်ထိၣ်ဒီးပျုာ်ဒီးပစံးလၢပကူးပျုာ်လီၤ. ပှၤကညီမ့ၢ်ကၣ်ညၣ်ဒီးကူးပျုာ်ဝဲတတီၤတတီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကူးပျုာ်ကူးပျာ်လီၤ. နမ့ၢ်ကၣ်တၢ်ညၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ညၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤကူးပျုာ်တက့ၢ်. ကူးပျုာ်ညၣ်ဒီးစံၢ်ဒီးအံသၣ်တက့ၢ်.

၆. **ကံၣ်ပျုာ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ကံၣ်ဒိၣ်တူာ်လၢအဖးဖိတတီၤတတီၤဒီးပစံးလၢကံၣ်ပျုာ်လီၤ. ဘၢပျုာ်ဒီးတခူးပျုာ်နူၣ်ကံၣ်ပျုာ်တတီၤတတီၤလၢအကဖိာ်လီၤနူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကံၣ်ပျုာ်ကံၣ်ပျာ်လီၤ.

၇. **တပျုာ်တပျုာ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ပျုာ်အသးတတီၤတတီၤဒီးပစံးလၢတပျုာ်တပျုာ်လီၤ. တခူးပျုာ်နူၣ်ပျုာ်အသးတပျုာ်တပျုာ်လီၤ.

၈. **တခူးပျုာ်** နူၣ်မ့ၢ်တခူးတကလုာ်နူၣ်ကံၣ်ပျုာ်တတီၤတတီၤဒီးပကီးလၢတခူးပျုာ်လီၤ. တခူးပျုာ်နူၣ်ပှၤကညီအီၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢတခူးပျုာ်တခူးဂျာ်လီၤ.

၉. **ဘၢပျုာ်** နူၣ်မ့ၢ်ညၣ်ဖိတကလုာ်နူၣ်ထဲစုဆၣ်ဒီးကံၣ်ပျုာ်ဝဲနူၣ်ပကီးလၢဘၢပျုာ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢဘိပျုာ်လီၤ. ညၣ်ဘၢပျုာ်နူၣ်ပအီၣ်ဝံၣ်ဝဲလီၤ.

၁. **ပျူး** နူၣ်မ့ၢ်ပဖိၤပျံၤတပလွံနူၣ်ပစံးလၢပျံၤပျူးလီၤ. ပျံၤနူၣ်ပမၤဒီးပျူးလီၤ. ပျံၤတဘိနူၣ်ပမၤခံပျူးတနီၤပမၤသၢပျူးတနီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပျံၤပျူးပျံၤပျူးလီၤ.

၂. **ပျူး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဆဲးအစုဒုၣ်နူၣ်ဒီးဒၢနုာ်တၢ်ဆူအညၣ်ကျါတမံၤမံၤ ဒီးပစံးလၢပျူးအသးလီၤ. ပှၤကညီပျူးအသးလၢကသံၣ်ခၢၣ်ဒီးပဲာ်တနုာ်ဘၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၃. **ပျူးကမၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤကမၣ်ပှၤတမံၤမံၤဒီးပပာ်လၢတၢ်ကမၣ်နူၣ်ပစံးလၢပပျူးကမၣ်လီၤ. ပှၤဖိာ်မုၣ်တဂၤပျူးကမၣ်ဖိာ်ခွါလၢစံးဝဲဖိာ်ခွါဟံးနၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအဝဲတဂၤစံးသိးအီၤဒီးပျူးကမၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢပျူးလၢတၢ်ကမၣ်စကီးလီၤ.

၄. **ပျူးထိ** နူၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်ဒၢနုာ်တၢ်ဘျၣ်ဆူထိပှၤ ဒီးပစံးလၢပျူးထိဝဲလီၤ. ထိရိၤပဒိၣ်ဟ်နုာ်ပှၤတၢ်ဲးဘးဖိလၢထိပှၤနူၣ်ပစံးလၢပျူးထိဝဲခဲလာ်လီၤ. ပှၤသးပှၢ်တဂၤအိၣ်စ့ဒီးပဒိၣ်ပျူးထိကွံာ်အီၤလီၤ.

၅. **ပျူးပျူးပျူးပျူး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီခိထံသိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢ

သိၣ်ပျူးပျူးပျူးပျူးလီၤ. ထံသိၣ်ပျူးပျူးပျူးပျူးနဲၣ်မ့ၢ်မ တၢနီၢ်ဝဲလဲၣ်.

၆. **ပျူးပျူး** နဲၣ်မ့ၢ်ထံသိၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢသိၣ်ပျူးပျူးဒီး ပျူးပျူးပျူးပျူးစံးဝဲဒၣ်.

၇. **ပျူးပျူး** နဲၣ်မ့ၢ်ပဆဲးတၢ်နၥ်ဝဲတပှၤတပှၤဒီးပစံး လၢနၥ်ပျူးပျူးလီၤ. ပဆဲးတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢဘိဒီးနၥ်ဝဲ ပျူးပျူးလီၤ. ထိရိၤပဆဲးတၢ်နၥ်ဝဲဒီးပစံးလၢနၥ်ပျူးပျူး လီၤ.

၈. **ပျူးဖှၣ်** နဲၣ်မ့ၢ်ပှၤသံနဲၣ်ပှၤဒၢနၥ်ကသံၣ်လၢအပှၤ မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤနုးလၢတၢ်သမူမ့ၢ်ဂ့ၤ, မူဒံးထိၣ်ကူၤဝဲနဲၣ်ပစံး လၢပျူးဖှၣ်လီၤ. ပှၤလၢသ့တဖၣ်နဲၣ်ပျူးဖှၣ်ပှၤသံဒီးပှၤ သံဂဲၤဆၢထၢၣ်ကူၤဝဲတစိၢ်ဖိနဲၣ်သ့ဝဲလီၤစံးဝဲဒၣ်.

၉. **ပျူးထၢထူ** နဲၣ်မ့ၢ်ပဝီၤတၢ်လၢထူနဲၣ်ပစံးလၢပျူး လၢထူလီၤ. တလၢၤပျူးယိၣ်လၢထူနဲၣ်နထံၣ်စကီးဓါ. ပှၤပျူးထိၣ်လံၥ်ကနူၤလၢထူနတထံၣ်ဘၣ်ဓါ.

၁၀. **ပျူးအသး** နဲၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီစံးလီၤအသးလၢသါဂ့ၤ ဒီးပစံးလၢပျူးအသးလၢထူလၢစ့လီၤ. ပှၤတဂၤပျူးအ သးလၢစ့ဒီးစံးထိၣ်ပတြၢၤ လီၤအသးလီၤ. ဖိသၣ်ခွါစံး လၢအသးလၢသါဂ့ၤဒီးရှဖိၥ်မုၣ်နဲၣ်ပစံးလၢပျူးအသး လၢစ့လၢထူလီၤ. နရှတၢ်တဘၢးနဲၣ်မ့ၢ်နပျူးနသးဒီးစ့ ဓါ.

၁၁. **ပျူးအသး** နဲၣ်မ့ၢ်ပှၤဒၢနၥ်ကသံၣ်လၢအညၣ်ကျါ ဒီးပစံးလၢပျူးအသးလီၤ. ပှၤတဂၤပျူးအသးလၢက သံၣ်ခၢၣ်ဒီးပဝဲၥ်တနၥ်ဘၣ်.

၁၂. **ကပျူးကပျူး** နဲၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိကသူထံအါဒီးပစံး လၢမၤသးကပျူးကပျူးလီၤ. နဖိကသူထံအါဒီးမၤသး ကပျူးကပျူးနဲၣ်စအိၣ်တဝံၣ်ဘၣ်.

၁၃. **ကတိၤပျူးကမၣ်** နဲၣ်မ့ၢ်ပကတိၤတၢ်ဒီးပဟ်ပှၤဂၤ လၢတၢ်ကမၣ် ဒီးပစံးလၢပကတိၤပျူးကမၣ်တၢ်လီၤ. ပှၤ တဂၤကတိၤပျူးကမၣ်ယၤလၢတၢ်ကမၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤ ပှၤဂၤမၤကမၣ်အီၤဒီးကတိၤပျူးကမၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပဟ် ကြိကြိတၢ်ကမၣ်လၢပှၤဂၤအလီၤနဲၣ်ပစံးလၢကတိၤပျူး ကမၣ်ပှၤဂၤစကီးလီၤ.

၁. **ပျၢၣ်ကလၥ်** နဲၣ်မ့ၢ်ထံအိၣ်လၢသပၢၤပူၤအါဝဲ ဒီးပစံး လၢထံအိၣ်ပျၢၣ်ကလၥ်လီၤ. ထိရိၤထံအိၣ်လၢတၢ်ပူၤ ထိရိၤတပူၤအါဝဲနဲၣ်ပစံးလၢထံအိၣ်ပျၢၣ်ကလၥ်လီၤ. ထံ အိၣ်လၤသပၢၤသ့အပူၤပျၢၣ်ကလၥ်နဲၣ်နတထံၣ်ဘၣ် ဓါ.

၂. **ပျၢၣ်ကလၥ်** နဲၣ်မ့ၢ်ပကွၢ်လီၤထံလိၥ်ပူၤလၢလၢၢ်သိၣ် ဝဲဒီးပစံးလၢသိၣ်ပျၢၣ်ကလၥ်လီၤ. ပှၤတဂၤကွၢ်လီၤထံ လၢလၢၢ်သိၣ်မးပျၢၣ်ကလၥ်လီၤ.

၃. **ပျၢၣ်ပျၢၣ်ပျိၣ်ပျိၣ်** နဲၣ်မ့ၢ်ထံစိၤနီဖိၤအါဝဲလၢတၢ်စူၤ ခါနဲၣ်လၢစံၥ်ခိၣ်ပျိပူၤနဲၣ်ထံအါထံတၢၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢ ထံအိၣ်ပျၢၣ်ပျၢၣ်ပျိၣ်ပျိၣ်လီၤ. စံၥ်ခိၣ်ပျိပူၤထံအိၣ်ပျၢၣ် ပျၢၣ်ပျိၣ်ပျိၣ်လီၤ. စံၥ်ခိၣ်ပျိပူၤထံအိၣ်ပျၢၣ်ပျၢၣ်ပျိၣ် ပျိၣ်ပလဲၤတၢ်တမှၥ်ဘၣ်.

၄. **သိၣ်ပျၢၣ်ပျၢၣ်** နဲၣ်မ့ၢ်ထံဘၣ်ဒိသိၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤက ညီခီထံသိၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢသၣ်လီၤလၢထံလိၥ်ပူၤသိၣ်ဝဲမ့ၢ် ဂ့ၤ ဒီးပစံးလၢသိၣ်ပျၢၣ်ပျၢၣ်လီၤ. မ့ၢ်မတၢလဲၤဒၢၣ်ထံ သိၣ်ပျၢၣ်ပျၢၣ်တဂၤနဲၣ်လဲၣ်. တၢသၣ်လီၤတဲၥ်လၢထံ လိၥ်ပူၤသိၣ်ပျၢၣ်ပျၢၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသိၣ် ပျၢၣ်ပျၢၣ်ပျိၣ်ပျိၣ်စကီးလီၤ.

၁. **ပျူ** နဲၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢဖျူလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတိၢ်တၢ် လၢနိၣ်ဖျူလီၤ.

၂. **ပျူဓိၤ** နဲၣ်မ့ၢ်ပဟိထိၣ်ကွၥ်ပှၤလၢမၤအၢမၤသီအသး တဖၣ်နဲၣ်ပစံးလၢပျူဓိၤကွၥ်လီၤ. ပှၤနှ့ၢ်ဖိနှ့ၢ်မါတဆိုးတ လီၤဘၣ် ဒီးပျူဓိၤကွၥ်အီၤ ဆူထံဂၤကိၢ်ဂၤလီၤ. ပှၤခံဂၤ အဲၣ်မ့ၢ်တဆိုးဘၣ်ဒီးပှၤပျူဓိၤကွၥ်အီၤဆူပှၢ်ခိၣ်ပှၢ်ကျါထံ ဂၤကိၢ်ဂၤ ဒီးပှၤတမၤစၢၤလၢၤဘၣ်နီတဂၤဘၣ်. ဒီးဖဲဒၣ် အသးဒီးကဟးဒၣ်ဝဲလီၤ.

၃. **တိၤပျူ** နဲၣ်မ့ၢ်တၢ်ကံၣ်တိၤလၢအထိတခီနဲၣ်ပစံးလၢ တိၤပျူလီၤ. ဒီးပစံးလၢတိၤကွစကီးလီၤ. ဒီးပှၤကညီစံး လၢတိၤပျူတစုစုတိၤကွတစုစုလီၤ. နထါယၣ်တဘ့ၣ် တိၤပျၢ်တိၤပျူစံးဝဲဒၣ်.တၢ်လၢတိၤပျူနဲၣ်မ့ၢ်တိၤကွဖှၣ်ဝဲဒီး ပစံးလၢတိၤပျူလီၤ. ခိၣ်ဖၢၣ်ကံၣ်တိၤပျူအိၣ်တနီၤလီၤ.

၄. **တိၤပျူ** နဲၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလူၤအခိၣ်တကျိၤဟ်ထီဝဲတ ကျိၤဒီးပစံးလၢမၤသးတိၤပျူလီၤ. ပှၤတဂၤလူၤအခိၣ်တ တိၤပျူတတိၤပျူစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ပျၢ်** နဲၣ်မ့ၢ်ပဖိၣ်ဆူၣ်တၢ်ချသဒံး ဒီးပစံးလၢပျၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤပျၢ်အဝဲတဂၤအခိၣ်ဒီးတပျၥ်ဝဲလီၤ. တၢ်ဘျၣ် တဂၤဟဲပျၢ်တၢသၣ်လၢသဝီပူၤဒီးဃ့ၢ်ဝဲလီၤ.

၂. **ပျၢ်** နဲၣ်မ့ၢ်ဝၣ်လှၣ်လၢပဆးဟ့ၥ်နဲၣ်ပသွဲၣ်ဖးဒ့အသး ကံၢ်ပူၤဒ်စဃ့ၤအသိး ဒီးပသွဲၣ်စူအခိၣ်နဲၣ်ပကီးလၢပျၢ် လီၤ.

၃. **ပျၢ်ရှိၣ်** နဲၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢပျၣ်ရှိၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ် ပလ့ၢ်ထိၣ်တၢ်တကလှၥ်လီၤ.

၄. **ပျၢ်** နဲၣ်ပမၤဒီး“က” ပမၤဒီး“သ”လီၤ. ကပျၢ်,သ ပျၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၅. **ကပျၢ်** ဒီးကပျၢ်တ့ၢ် ဒီးကပျၢ်ကပျၢ်နဲၣ်ကွၢ်လၢကပျၢ် တက့ၢ်.

၆. **ကပျၢ်ကပျၢ်** နဲၣ်မ့ၢ်ပထံၣ်တၢ်တလီၤတံၢ်လီၤဆဲး ဘၣ် ဒီးပထံၣ်တၢ်လှ့ၢ်လှ့ၢ်ဝီၢ်ဝီၢ်နဲၣ်ပစံးလၢပထံၣ်တၢ်က ပျၢ်ကပျၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပထံၣ်တၢ်သပျၢ်သပျၢ်လီၤ.ပှၤ တဂၤလဲၤတၢ်လၢကျဲနဲၣ်စထံၣ်ကပျၣ်ကပျၢ်ဒီးတဒၢဝ

`လီၤ.

၇. **စံၣ်ပျှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပစံၣ်သဖျိၣ်ဖိၣ်ဆူၣ်သ့ၣ်လၣ်ဝၣ်ဒီး တၤသူၣ်တၤသၣ် ဒီးပစံးလၢပစံၣ်ပျှၢ်လီၤ. တၤသၣ်လီၤ စဲၤဖှၣ်တြံးတဖၣ်နၣ်ပစံၣ်ပျှၢ်ထိၣ်ဘၣ်ဝဲလီၤ.

၈. **ဒိၣ်ပျှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤမၤတကဲ ဒီးကတိၤမံ့ဟးမံ့ ဒီးဂဲၤ ပျုၢ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဒိၣ်ပျှၢ်လီၤ. ပှၤတကၤအညၣ်ဂံၢ်ဒီးဒိၣ် ပျှၢ်ဒီးဂဲၤပျုၢ်ဂဲၤမံ့နးကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒိၣ်ပျှၢ်ဒိၣ် ပျှၢ်လီၤ.

၉. **သပျှၢ်သပျှၢ်** နၣ်ဒ်ကပျှၢ်ကပျှၢ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပ ထံၣ်တၢ်တလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘၣ်နၣ်လီၤ. ထိၣ်တဘ့ၣ်ယူၤ နၣ်စထံၣ်သပျုၢ်သပျှၢ်လီၤ. တၢ်ယုၢ်ဖဲနၣ်တမံၤစထံၣ်သ ပျုၢ်သပျှၢ်ဒီးဟါမၢ်ဝဲလီၤ.

၁. **ပျှၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပျိၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဟိၣ်ခိၣ်အလိၢ်လၢအ ကဆိုဝဲနၣ်ပစံးလၢတၢ်ပျိၢ်တၢ်ပျှၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ပျိၢ် တၢ်လုၢ်စကီးလီၤ. ဟံၣ်သဝီပူၤတၢ်ပျိၢ်တၢ်ပျှၣ်မ့ၣ်ကၢ.

၂. **ပျှၣ်ရိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပသးပှၢ်စံးဝဲလၢ ထံကစၢ်ကိၢ်ကစၢ်, ကစၢ်ကစၢ်ကလိကစၢ်သိၣ်သံၣ်ကစၢ်ပိုၤဂီၤကစၢ် ဒီးလုၢ် ထိၣ်ဝဲလၢထိၣ်သွံၣ်ဆီသွံၣ်လၢသံးထံမှၤစီတနံၣ်တစုဒီး ပကိးလၢပျှၣ်ရိၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးပျှၣ်ရိၣ်ဝၣ်နးစကီးဒီး အဆိလီၤ. ပျှၣ်ရိၣ်နၣ်တဲၤပှၤကညီလုၢ်ထိၣ်ဝဲလၢဒဲဖိစိၢ် အပှၤနၣ်ဘါထုကဖၣ်ဝဲစံးဝဲလၢ မူခိၣ်ကစၢ်ဟိၣ်ခိၣ်က စၢ်, မုၢ်ကစၢ်လါကစၢ်, သ့ၣ်ကစၢ်, ဝၣ်ကစၢ်ကစၢ်က စၢ်,ကလိကစၢ်,သိသံၣ်ကစၢ်ပိုၤဂီၤကစၢ်, ထံ ကစၢ် ကိၢ် ကစၢ်, ကစၢ်, ပအိၣ်လၢနဟိၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်အံၤပကလုၢ် ခုၣ်လုၢ်ကဘးနၤ ဒီးမးပအိၣ်ခုၣ်အိၣ်မှာ်တက့ၢ်. သုတ သူၣ်ထိၣ်သးဟ့ပှၤတဂ့ၤစံးဝဲဒၣ်လီၤ.ပှၤကညီမၤပျှၣ်ရိၣ် ဒီးဘါထုကဖၣ်ဝဲဒ်နၣ်လီၤ.

၁. **ပျူ** နၣ်မ့ၢ်ပဂီၤတမံၤလၢပကိာ်ပူၤနၣ်ပကတိၤတၢ် ဒီး ဝးထိၣ်ဝးလီၤဝဲနၣ်ပစံးလၢပျူၤလီၤ. ပှၤကညီနၣ်မ့ၢ်က တိၤတၢ်ဒီးအပျူၤဝးဝဲလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပျူၤလၢ ပျူၤလီၤ. ပပျူၤပပျူၤနၣ်ပကတိၤတၢ်ဝးဝဲလီၤ.

၂. **ပျူ** နၣ်မ့ၢ်ပထိၣ်ဂီၤထးကိၢ်ကိၢ်ဂီၤဂီၤ ဒီးပမၤကိၢ် သွးတၢ်နၣ်ပစံးလၢပျူၤလီၤ. တလၢၤဒၣ်ဒွဲၣ်ပယွဲပှၤကညီ ဒီးပျူၤပှၤကညီအချၢယံလၢထးကိၢ်လီၤ. တၢ်ကိၢ်တၢ်ကာ် ဒီးတလၢၤတဖၣ်ဂုာ်အိၣ်နၢ်ပှၤကညီတၢ်နၣ်ဒီးပျူၤပှၤက ညီချၢယံလၢထးကိၢ်နၣ်လီၤ. ထိရီၤပမၤကိၢ်သွးတၢ်လၢ ထးကိၢ်ဒီးပစံးလၢပျူၤဝဲလီၤ.

၃. **ပျူၤကၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢကတိၤတၢ်ဒီးပှၤဂၤ ဒီးမၤပှၤဂၤ တနၢၤဘၣ်နၣ်ပစံးလၢပှၤဂၤဘံးအပျူၤကၢ်လီၤ. ပှၤက တိၤတၢ်တဘၢးသုနၣ်သုဘံးစပျူၤကကၢ်သမိးဖါ. ပှၤလၢ ခိၣ်ဒိၣ်နိာ်ထိတဖၣ်နၣ်ပဘံးအပျူၤတကၢ်ဘၣ်.

၄. **ပျူၤခိၣ်ထံး** နၣ်မ့ၢ်ပပျူၤကတၢၢ်လီၤနၣ်ပစံးလၢပျူၤ ခိၣ်ထံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပျူၤခိၣ်ထံးပျူၤခိၣ်ထး လီၤ.

၅. **ပျူၤနါစ့ၤ** နၣ်မ့ၢ်ပပျူၤကတၢၢ်ထိနၣ်ပစံးလၢပျူၤနါစ့ၤ လီၤ. ပှၤကညီကတိၤတၢ်လၢပျူၤနါစ့ၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအ ဆိလၢပျူၤနါခိၣ်ပျူၤနါစ့ၤလီၤ.

၆. **ပျူၤဖးဖိ** နၣ်မ့ၢ်ပပျူၤကဖိာ်လီၤနၣ်ပစံးလၢပပျူၤဖးဖိ လီၤ. ပျူၤဖးဖိနၣ်မ့ၢ်ပပျူၤကဖိာ်လီၤနၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီး အဆိလၢပျူၤဖးခိၣ်ပျူၤဖးဖိလီၤ. ပှၤအါကလုာ်နၣ်ကတိၤ တၢ်လၢအပျူၤနါစ့ၤတနီၤ,ကတိၤတၢ်လၢအပျူၤကဖိာ်လီၤ တနီၤလီၤ.ကတိၤတၢ်လၢအပျူၤဖးဖိတနီၤလီၤ.

၇. **ပျူၤဖိ** နၣ်မ့ၢ်လၢပပျူၤခိၣ်ထံးနၣ်တၢ်စိးကဒၣ် လီၤစဲၤ လၢပခၣ်ခိၣ်တခီနၣ်တဘိဖိနဲဖိၤ ဒီးပစံးလၢပျူၤဖိလီၤ. ဒီး ပစံးဒီးအဆိလၢပျူၤဘၣ်ပျူၤဖိလီၤ. အပျူၤဖိမ့ၢ်တအိၣ် ဘၣ်ဒီးကတိၤတၢ်တသိၣ်ဘၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၈. **ပျူၤလီၤထူၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဆါဝဲတဲၤကတိၤတၢ်တသိၣ် လၢၤဘၣ်ဒီးပစံးလၢပျူၤလီၤထူၣ်လီၤ. ပှၤကညီဆါတဲၤ အပျူၤလီၤထူၣ်ဒီးတကဲလၢၤဘၣ်တၢ်ဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီး အဆိလၢပျူၤလီၤထူၣ်ပျူၤလီၤစိးလီၤ.ပှၤတကၤမၤတကဲဒီး အပျူၤလီၤထူၣ်ဒီးကတိၤတၢ်တသိၣ်လၢၤဘၣ်.ပှၤပျူၤလီၤ ထူၣ်နၣ်ကတိၤတၢ်သိၣ်သွံးသွးသွီးသွးပတနၢ်ဟ့ဘၣ် အသၣ်ဘၣ်.

၉. **ပျူၤသွဲး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒူတၢ်ယိၤ, ဘိၣ်သအိၣ်ထိးတ ရိာ်တဖၣ်အပျူၤဖိခိၣ်အိၣ် ဒီးအဆူၣ်တစံးစံး ဒီးပစံးလၢ ပျူၤသွဲးလီၤ. ဘိၣ်သအိၣ်နၣ်အပျူၤသွဲးဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီး အဆိလၢမဲအှၣ်ပျူၤသွဲးလီၤ. တၢ်လၢမဲအှၣ်ပျူၤသွဲးတဖၣ် နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒူလီၤ.

၁၀. **ပျူၤသွဲး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဒူပှၤယိၤပှၤသူဂဲၤမီၤကုၤလၢအိၣ် ဒီးအစိအကမီၤ, ဒီးအတၢ်ကူၣ်တၢ်ဆးအါဝဲလၢသ့စံးသ့ ကတိၤနၣ်ပစံးလၢပှၤမဲအှၣ်ပျူၤသွဲးလီၤ. ပှၤမဲအှၣ်ပျူၤ သွဲးတဖၣ်နၣ်တပျံၤဘၣ်တၢ်သံဘၣ်စံးဝဲဒၣ်. ပှၤခိၣ်ဒိၣ် နိာ်ထိ, ပှၤမဲအှၣ်ပျူၤသွဲးနၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်ပဗ့ၢ်, ဘိၣ်စိၤဘၣ်စိၤ လၢဆဲးခ့မၤပှၤတဖၣ်နၣ်လီၤ.

၁၁. **ပျူၤအိၣ်** နၣ်မ့ၢ်မ့ၣ်အလၣ်လဲးတၢ်နၣ်ပစံးလၢမ့ၣ် ပျူၤအိၣ်တၢ်လီၤ. မ့ၣ်နၣ်တဲၤပတဲးထိၣ်ဒီးပျူၤအိၣ်တၢ်ဒီး စယိာ်စယာ်လၢာ်ဝဲစီကညူးလီၤ. မ့ၣ်ပျူၤအိၣ်စယိာ်စ ယာ်, သ့ၣ်လၣ်ဝၣ်ဒီးလဲၤစီကညူးလီၤ.

၁၂. **ကၢ်ပျူ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်ဘုခိၣ် ဒီးဟ်ထိၣ်ဆွဲၣ် ခိၤသဒိၣ်ခိၤလၢယဲာ်ဖိခိၣ်ကွါဖိခိၣ် ဒီးဟ်ဝဲလၢလၢၢ်ဆီ အဖိခိၣ်နၣ်ပစံးလၢကၢ်ပျူၤ ဘုခိၣ်လီၤ. ပှၤကညီမၤနာ် ခိၤဖုံၣ်ခိၤတကလုာ်လၢစံးဝဲလၢ သါအိၣ်ဘုခိၣ်နၣ်ဟ် ထိၣ်သဒိၣ်လၢလၢၢ်ဆီအခိၣ်နၣ်ဒီးစံးဝဲလၢကၢ်ပျူၤဘုခိၣ်

လီၤ.

၁၃. **ကွဲၤပျုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤသိၣ်တၢ်တမံၤလၢပကအုအဂီၢ် ဒီးပမၤထိၣ်လၢကွဲၤအလီၤန့ၣ် ဒီးပအုကွဲၤသိၣ်ဝဲဒီးပစံး လၢကွဲၤပျုၤလီၤ. ကွဲၤန့ၣ်အပျုၤမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ် ဒီးပအုတ သိၣ်ဘၣ်လီၤ. ကွဲၤပျုၤမ့ၢ်အိၣ်ဒီးပအုသိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပ ကိးဒီးအဆိလၢကွဲၤပျုၤကွဲၤဖိလီၤ.

၁၄. **ခိၣ်ပျုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်အိပူၤအိၣ်ဒီးအကံၢ်သိဝါဝဲဒီး ပစံးဒီးအဆိလၢခိၣ်နူာ်ခိၣ်ပျုၤလီၤ. ထိရိၤတၢ်အခိၣ်တ မံၤလၢ်လၢ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးခိၣ်နူာ်ခိၣ်ပျုၤလီၤ.

၁၅. **တပျုၤန့** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလၢအနၢ်ကုၣ်ဝဲ ဒီးပက တိၤတၢ်တကနၣ်ဘၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဟ်နၢ်တပျုၤန့လီၤ.ပှၤ ကညီဖိတဂၤပကတိၤတၢ်ဒီးဟ်အနၢ်တပျုၤန့လီၤ. ဘၣ် မနုၤပကတိၤတၢ်ဒီးသုဟ်သုနၢ်တပျုၤန့လဲၣ်.

၁၆. **တီၤပျုၤ** န့ၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢတီၤပျုလီၤ. ဒီးမ့ၢ် တၢ်ကံၣ်ဝဲလၢအထိတခီတဘိတဘိ ဒီးပစံးလၢတီၤပျု လီၤ. တီၤပျုၤန့ၣ်ပတစံးဘၣ်.

၁၇. **ထူးပျုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပထါခိၣ်ထံန့ၣ်ပစံးလၢထူးပျုၤထံ လီၤ. ဒီးပစံးလၢထူးပျုၤထံစကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢထူးပျုၤကဟးလီၤ. ပှၤတဂၤပှဲာ်လီၤအထူးပျုၤထံဝဲ န့ၣ်ဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

၁၈. **တ့ထူၣ်ပျုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်လံၢ်ပျုၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဖိာ်မုၣ် အတၢ်သကျိာ်ကတၢၢ်ထိစိးကဒ့ၣ်ထိၣ်အသးတစဲးဖိန့ၣ် လီၤ. လံၢ်ပျုၤထူၣ်ပျုၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၉. **ဒီးကၣ်သံးပျုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်န့ၣ်အလၣ်ဒ် ဒီးကၣ်အသီးတစဲးစဲး ဒီးအသၣ်အိၣ်သၢယိၣ်န့ၣ်ပအိၣ် ဘၣ်ပပျုၤသံးထိၣ်အသး ဒီးပကိးလၢဒီးကၣ်သံးပျုၤလီၤ. ဒီးကၣ်သံးပျုၤန့ၣ်တုၤပအိၣ်အသၣ်ဒီးပမူၤတုၤပပျုၤသံး ထိၣ်အသးလီၤ. ဒီးပကိးလၢဒီးကၣ်သံးပျုၤဒီးကၣ်သံး ပျုၤပကိးဒီးအဆိဒ်န့ၣ်လီၤ.

၂၀. **ဘ့ပျုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤလီၤဩၢ်တၤသၣ်လၢပစုမုၢ်ခိၣ် ဒီးပစံးလၢဘ့ပျုၤလီၤ. ပှၤတဂၤဘ့ပျုၤတၤသၣ်လၢအခိၣ် မိၣ်လီၤလီၤ. ဘ့ပျုၤတၤသၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပဒဲးတၤသၣ်လၢအ ခိၣ်မိၣ်လီၤပျုၤဝဲန့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘ့ပျုၤ ဘ့ပျုၤ လီၤ.

၂၁ **ဘ့ပျုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤလီၤဩၢ်ဘုခ့သၣ်လၢအဒိလီၤန့ၣ် ပစံးလၢဘ့ပျုၤလီၤ. ဘုခ့သၣ်အချံအိၣ်လၢအသၣ်အဒိ လီၤန့ၣ်ပဘ့ပျုၤလၢပစုမုၢ်ဒိၣ်ဒ်းလီၤပျုၤဝဲလီၤ.

၂၂ **ဘီးစၢ်အပျုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကတိၤတၢ်သ့ဝဲ ဒီးပစံးလၢ ဘီးစၢ်အပျုၤလီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ် ဒီးဘီးစၢ်မးအပျုၤ လီၤ. နစံးလီၤနသးလၢပှၤသ့နကတိၤတၢ်နဘီးစၢ်နပျုၤ တဘၢးန့ၣ်ဓါ.

၂၃. **မ့ၣ်ပျုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်မ့ၣ်လၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်မ့ၣ်ကဲၤ ထိၣ်ဝဲလၢအလၣ်အိၣ်လၢအပျုၤအိၣ်တၢ်န့ၣ်ပကိးဒီးအ ဆိလၢမ့ၣ်လၣ်မ့ၣ်ပျုၤလီၤ. ပှၤတဂၤတဲးတၢ်ဒီးမ့ၣ်လၣ် မ့ၣ်ပျုၤကဲၤထိၣ်ထီကါ.

၂၄. **မဲာ်သူပျုၤကဲၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆါပှၤကညီတုၤဆါနး ကဲၣ်ဆိးဒီးကီၤပအုးဝဲတုၤအမဲာ်တဖျးလၢၤဘၣ်အသး ဒီးအပျုၤအိၣ်ဂၢါဝဲ ဒီးအမဲာ်ဂီၤဘူးဒီးကသံဒီးပစံးလၢ မဲာ်သူပျုၤကဲၤလီၤ. ပှၤတဂၤဒးဘီအ့ၣ်ဝဲဒီးတၢ်ဆါဒီး ကီၤပအုးဝဲတုၤအမဲာ်သူပျုၤကဲၤလီၤ.

၂၅. **ယာ်ပျံာ်ယာ်ပျုၤ** န့ၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢယာ် ပျံၣ်ယာ်ပျုလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သီးထိၣ်ဃဲာ်ယုၤပျုဝဲန့ၣ် လီၤ.

၂၆. **လံၢ်ပျုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိာ်မုၣ်အတၢ်သကျိာ်က တၢၢ်ထိန့ၣ်အိၣ်ဒီးအစိးကဒ့ၣ်တစဲး ဒီးပစံးလၢလံၢ်ပျုၤ လီၤ. ဒီးပစံးလၢပှၤလံၢ်ပျုၤစကီးလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢ လံၢ်ပျုၤထူၣ်ပျုၤလီၤ.

၂၇. **လီၤပျုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၤသၣ်မံလီၤဩၢ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢလီၤ ပျုၤတစုစုလီၤ. တၤသၣ်တုၤမံကဘုၣ်ဝဲဒီးအခိၣ်မိၣ် ထူၣ်ဖျဲးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢလီၤပျုၤလီၤ. တၤသၣ်တဖျၣ်မံက ဘုၣ်ဒီးအခိၣ်မိၣ်လီၤပျုၤဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤ ပျုၤလီၤကံၣ်ကူး.လီၤဩၢ်လီၤပျုၤလီၤ.ဒ်တဖျၣ်မံကဘုၣ် ဒီးလီၤပလှၤလီၤကံၣ်ကူးဝဲလီၤ.

၂၈. **အပျုၤအဖိ** န့ၣ်ထိရိၤတၢ်ပျုၤတမံၤလၢ်လၢ်န့ၣ်ပစံး လၢအပျုၤအဖိခဲလၢာ်လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤအကလုာ်က လုာ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအပျုၤအဖိခဲလၢာ်လီၤ.

၁.**ပျဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပပဒ့ၣ်ပှၤဂၤအကျဲ ဒီးပစံးလၢပျဲလီၤ. ပှၤမ့ၢ် အိၣ်နီးကျဲ ဒီးပှၤဂၤလဲၤတသ့ဘၣ်. တုၤပပျဲဒီးလဲၤဝဲသ့ လီၤ. အိၣ်နီးကျဲတဂ့ၤ.ပျဲယၤတဘိတက့ၢ်.

၂. **ပျဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤပဒုးမၤဒုးအိၣ်ဒုးအိၣ် ဒီးဖဲဒၣ်ဘၣ် သးပဟ့ၣ်တၢ်အခွဲးန့ၣ်ပစံးလၢပျဲလီၤ. စဖိတဂၤအံၤစက ပျဲသိၣ်လၢလဲာ်သၢနံၣ်လီၤ. စကပျဲလဲၤဒၣ်ကယၢ်နၤဆူ ဝ့ၢ်ပူၤတဘျီလီၤ. ဆီမိၢ်ပှၢ်ပျဲအိၣ်ဖိၣ်အဖိလၢအဒံးဆ့လာ် လီၤ. စတပျဲလဲၤဘၣ်နၤဆူဝ့ၢ်ပူၤဘၣ်.

၃. **ပျဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကျိၣ်ကျဲထံဒီးအံသၣ်သဒိၣ်အုၣ် ဒိၢ်ကဲာ် ဖါဃဲဒီးပစံးလၢပျဲတၢ်ရဲာ်လီၤ.ပျဲတၢ်ရဲာ်ဒီးထံတက့ၢ်. ဒီး ပစံးဒီးအဆိလၢပျဲပျဲလီၤ.ပျဲတၢ်ရဲာ်ပျဲတၢ်ရဲာ်စံးဝဲဒၣ်.

၄. **ပျဲတၢး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒုးတူၢ်ဟ်ဒီးပစံးလၢပျဲတၢးလီၤ. ပျဲ တၢးန့ၣ်ပဒုးမၤပဖိလၢတၢ်မၤတမံၤမံၤဒီးပတမၤစၢၤဘၣ် အီၤဒီးပစံးလၢပျဲတၢးလီၤ. ပှၤလၢနာ်အတဟိၣ်န့ၣ်ပပျဲ တၢးဒီးတၢ်မၤလၢအဃၢလီၤ.

၅. **ပျဲလဲၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒုးလဲၤပှၤဂၤအတၢ် ဒီးပစံးလၢပျဲလဲၤ လီၤ. ပျဲလဲၤယၤဆူခုးတဘိတက့ၢ်. စကလဲၤကူးဘှ လီၤ. အိၣ်နီးစကျဲတဂ့ၤ. ပျဲလဲၤယၤတဘိတက့ၢ်.

၆. ပျဲသလီၢ် နၣ်မ့ၢ်ပမၢပှၤဂၤလဲၤသံကိၢ်နူၢ်ပမၢဒီးပစံး လၢပပျဲသလီၢ်လီၤ. ပျဲသလီၢ်လၢဖိၣ်မုၣ်တဂၤနၣ်ဘၣ်က နူၢ်စကီးဓါ.

၇. ပျၢ်ပျဲတၢး နၣ်မ့ၢ်ထီရီၤပဖိပမါနၣ်ပဒုးမၤတၢ်ဖဲအ သးအဲၣ်ဒီးဒီးပစံးလၢပျၢ်ပျဲတၢးလီၤ. ပှၤတဂၤပျၢ်ပျဲတၢး အဖိတဂၤဖဲဒၣ်အသးဒီးဟ့ၣ်ဝဲအခွဲးလီၤ.

၈. ပျၢ် နၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်အခ့အပှၤနၣ်ပစံးလၢပဒိၣ်အပျၢ် လီၤ.ပဒိၣ်ပျၢ်နၣ်ထဲပှၤအါပှၤသီလီၤ. ဒီးပစံးလၢပဒိၣ်ပျၢ် ဘိၣ်ပစံးဒီးအဆိဒ်နၣ်လီၤ.

၉. ပျၢ်ကိၢ် နၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်အခ့အပှၤဒူဝဲ ဒီးပစံးလၢပျၢ်ကိၢ် လီၤ. ဒီးမ့ၢ်တလၢၤနီၢ်အကလုၢ်လီၤ. ပဒိၣ်ပျၢ်ကိၢ်ဝဲတ့ၤ ပတူၢ်တပှဲၤဘၣ်လီၤ.

၁၀. ပျၢ်ခိၣ် နၣ်မ့ၢ်ပျၢ်စိၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဟံၣ်အဖိခိၣ် လၢဘျိၣ်တခီနၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢပျၢ်ခိၣ်ပျၢ်စိၢ်လီၤ.

၁၁. ပျၢ်စိၢ် နၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်အဖိခိၣ်လၢဘျိၣ်တခီနၣ်ပစံးလၢ ပျၢ်စိၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပျၢ်ခိၣ်ပျၢ်စိၢ်လီၤ. တၢ်ကိၢ် ကၢ. လဲၤထီၣ်ဒီးကသုၣ်ပသးလၢပျၢ်စိၢ်တက့ၢ်.

၁၂. ပျၢ်ပျၢ် နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖျါချဲ ဒီးပစံးလၢဖျါပျၢ်ပျၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဖျါမျၢ်မျၢ်စကီးလီၤ. ဂ့ၢ်လူၣ်ဘိၣ်အပျူပျၢ်ပျၢ် စံးဝဲဒၣ်. ဒီးမ့ၢ်ပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲလီၤ.

၁၃. ပျၢ်သမံ နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်အလၣ်ဖးထီ ဒီးပ ကီးလၢပျၢ်သမံလီၤ. ဒီးပကီးလၢသမံပျၢ်စကီးလီၤ. ပျၢ် သမံနၣ်မ့ၢ်ဝဲလၢသ့ၣ်ဖိတက လုာ်နၣ်အလၣ်ဖးထီၣ်ဝဲဒီး ပညၣ်မ့ၢ်ဂီၢ်နၣ်ပချံလုၣ်ထံဘျါစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁၄. ကဘီပျၢ် နၣ်မ့ၢ်ကဘီလၢဆံးဝဲတဖၣ်နၣ်ပစံး လၢကဘီပျၢ်လီၤ. တလၢၤအချံဖးဒိၣ်နၣ်ပစံး လၢကဘီပျၢ်လီၤ. တလၢၤတဖၣ်နၣ်မၤကဘီပျၢ်ဒီး လဲၤကၤလၢကဘီပျၢ်အပူၤလီၤ.

၁၅. စီၤပျၢ်ကဘီပူ. No.67.၆၇. ပစံၣ်တဲၤစီၤပျၢ်ဘီ လၢပျၢၤတဂၤဂ့ၤဂ့ၤဝါဝါဒီးထိၣ်ချံမးလီၤ. ထိၣ်နၣ်ပမုၣ် ကနီၤဖဲ့ၣ်အီၤသၢဆံတချုးဘၣ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးတၢဝဲဒၣ်ပှၤ ဖဲ့ၣ်ဃၤမ့ၢ်ချုးတဖၣ်ဒီးဟံးနူၢ်ကၢ်ဃၤနဲာ်. တၢဝဲဒ်နၣ်ဒီး ပမုၣ်ကမဲတဂၤဝံထိၣ်ဃ့ၢ်တဒု. ဒီးကိၢ်လဲၢ်မုၢ်ဒၢတဘ့ၣ် ဝံၤဒီးဖုံဘုချံလၢခုးခိၣ်နၣ်တဘီဃီပၢၢ်လၢခုးခံလီၤလီၤ. တ့ၤနုၤတပဟၢဒီးပမုၣ်ကမဲဖဲ့ၣ်အီၤချုးဘၣ်ဝၢ်တထံၣ် လၢၤလီၤ. ဒီးစီၤပျၢ်ဘီနၣ်တသါဘၣ်ဘၣ်ပမုၣ်ကမဲနၣ် ဘၣ်ဒီးတိာ်ဃ့ၢ်တိာ်ဟးတကျဲလီၤ. ဒီးစီၤပျၢ်ဘီဟး နူၢ်ပမုၣ်ကနီၤလၢအဂ့ၤကတၢၢ်တဂၤလီၤ. ဒီးတၢ်ဟဲစူၤ ဟဲစီၤဃဲမ့ၢ်ဃဲခၣ်ရုာ်မးအသးသ့သ့ တနံၤ သီ သီ တ နၤ လီၤ. ဒီးခိၣ်လိာ်ကီၤလိာ်ဒိၣ်လီၤမးပှဲၤအကျိပူၤလီၤ. ဖိာ် တီၤလူၣ်ဃီလၢဝၣ်သိဝၣ်ဘိ ဒီးခိဝဲကာ်ဃီၤလၢဘးခိနၣ် ဒီးမိဝၤခံဂၤလၢာ်လီၤ. ဒီးစီၤပျၢ်ဘီအကညီၤစီၤဘျိုးကိၣ် ဖိဒီးစီၤဘျိုးကိၣ်ဖိခံနၣ်နၣ်သမၣ်အိၣ်သံကွံာ်အီၤခံဂၤ လၢာ်လီၤ.ကာ်ဃီၤလၢဝါဘးခိဒီးမိဝၤခံဂၤလၢာ်ဒီးအသူၣ် ခုအသးခုဝဲဒၣ်ဒီးအဝၤသးခုအမါ. အမါသးခုအဝၤလီၤ. ဟးဝဲနၣ်ပၢၢ်လၢပိၢ်တရှၣ်ဒီးပိၢ်ဖိအိၣ်နူၢ်အမှၤအထံလီၤ. ပိၢ်လၣ်မှၤလၣ်ထံဒီးမၤတၢ်အိၣ်တၢ်အိထဲဘိၣ်ဓိၤလီၤ.တ ဘၣ်ဘၣ်ဒ့ၣ်ဓိၤညၣ်ဓိၤတၢ်ဘိၣ်တၢ်ဘဲ ဒီးအိၣ်ဝဲတမီအ သးအ့ခံမီအသးအ့လီၤ. လဲၤလဲၤတ့ၤကဒီးတရှၣ် ဒီးအ တၢ်လုၢ်အိၣ်လုၢ်အိကဒီးအီၤလၢဘိၣ်လီၤ.အိၣ်ဝဲယံာ်ယံာ် ဒီးအသူၣ်အ့အသးအ့ထိၣ်တကျဲလီၤ.လဲၤလဲၤဝဲယံာ်ယံာ် ဒီးပၢၢ်လၢပဖိၤအရှၣ် ဒီးအတၢ်ဖိအိၣ်နူၢ်အမံၤအထံလီၤ. လၣ်မှၤ ဒီးမၤတၢ်အိၣ်တၢ်အိလၢကသူဝံၣ်ဟိၣ်ဘိၣ်ဆၢ. ဒီးညၣ်ကိၣ်ဘၢညၣ်ဖဲာ်ဘၢလီၤ. ဒီးအိၣ်ဝဲတမီအသး ခၣ်လီၤခံမီအသးခၣ်လီၤ ဒီးအသူၣ်ကျၢၤအသးကျၢၤ ထိၣ်ကူၤဝဲလီၤ. ဒီးအိၣ်ဘၣ်အိဘၣ်ကူၤအဆၣ် ဒီးအိၣ်ဝဲ ဖဲနၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. စီၤပျၢ်ဘီဟးဒီးတၢ်စူၤဖးဒိၣ်နၣ်မ့ၢ် အ ဘၣ်မနုၤလဲၣ်. ကလးလၢအတိာ်ဃ့ၢ်တိာ်ဟးလၢအခိၣ် ထံးနၣ်တဂ့ၤဘၣ်. ထိးဆံၣ်စံၣ်လီၤ. ထိးဆီစံၣ်လီၤလၢ ဟံၣ်ဒီးတၢ်ကအဲတၢ်ကတိၤဝဲလီၤ. မ်နၣ်ဒီးအကညီၤခံ ဂၤသံသဒၣ်အီၤလီၤ. မ့ၢ်အတဒုၣ်ဘၣ်တၢ်ကအဲတၢ်က တိၤဘၣ်ဒီးတၢ်မၤအသးဒ်နၣ်လီၤ. ဒီးတ့ၤတၢ်ကဆိုထိၣ် ကူၤဒီးစီၤဘျိုးကိၣ်ဖိဒီးစီၤဘျိုးကိၣ်ဖိသံဝဲအဂ့ၢ်အပီၢ်နၣ် အမိၢ်အပၢ်နၢ်ဟူဘၣ်ကူၤဝဲလီၤ. တ့ၤနုၤတပဟၢဒီးစီၤ ပျၢ်ဘီနၣ်လီၤဖှၣ်ဝဲဒီးပမုၣ်ကမဲနၣ်ဒီးနူၢ်ဘၣ်လိာ်အ သး ဒီးပမုၣ်ကနီၤအဂ့ၤလၢအဟးဝဲတဂၤနၣ်လီၤ. မၤသးဒ် နၣ်ဒီးပသူၣ်ကူသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်. ဖိသ့ၣ်လံၤသ့ၣ်ဓၢတၢ်လၢ တၢ်ကအဲတၢ်ကတိၢ်အံၤပှၤမ့ၢ်တဒုၣ်ဘၣ်ဒီးဟဲနူၢ်ဝဲလၢအ ဒုကၢ်အလၣ်ညွံး. အသံအဟါမၢ်လီၤ. ပမ့ၢ်တိာ်လၢပက ဃ့ၢ်ကဟးပကလဲၤကကူၤနၣ်တ့ၤတၢ်ကအဲမ့ၢ်အိၣ် ဒီးပ ဘၣ်ဒုၣ်လီၤ. တၢ်လၢစီၤပျၢ်ဘီနၣ်မ့ၢ်ဒုၣ်တၢ်ကအဲနၣ် တ့ၤအနံၤအသီပူၤဒီးအကညီၤခံဂၤနၣ်တသံဘၣ်. ပသး ပှၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၆. တိၢ်ပျၢ်နၣ်မ့ၢ်ပှၤဒိၣ်ထိၣ်သီနၣ်ပစံးလၢတိၢ်ပျၢ်လီၤ. လၢပတိၢ်ပျၢ်ထိၣ်အခါနၣ်ပရှလိာ်ပသး ဒီးပဂီၤမိၣ်ခွါမုာ် ကၢ.

၁၇. အပျၢ်အဘိၣ် နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢနုာ်ကူၤလၢကစၢ်ယွၤ ရူးအလုၢ်အလၢ်ဒီးကဲထိၣ်ဝဲလၢအပျၢ်အဘိၣ်လီၤ.ပှၤလၢ ကဲလၢအပျၢ်အဘိၣ်နၣ်နူၢ်ဘၣ်ကူၤမူခိၣ်တၢ်အမုာ်လီၤ.

၁၈. အပျၢ်အဘိၣ် နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢခးစါသရၣ် ဒီးကဲလၢ သရၣ်အကညီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကဲစီၤသီတွါမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢသရၣ် အပျၢ်အဘိၣ်စီၤသီအပျၢ်အဘိၣ်လီၤ. သရၣ်လဲၤတၢ်ဒီး အပျၢ်အဘိၣ်အါဂၤလီၤ.

၁. ပျာ် နၣ်မ့ၢ်တၢ်တကလုာ်ထဲစုဆၣ် ဒီးလီၤကာ်လၢခွံၣ်

တစဲးစဲးဒီးပကိးလၢပျ့ာ်လီၤ. ပျ့ာ်နူဉ်အိဉ်လၢသ့ဉ်လဉ်ခိဉ်သ့ဉ်လဉ်ကျါနူဉ်ဒ်ခွံဉ်အသိးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပျ့ာ်စီၤပျ့ာ်စီၤလီၤ.

၂. **ပျ့ာ်ဂီၤမဲါ** နူဉ်မ့ၢ်ပျ့ာ်တကလှာ်ဖိနဲစီၤဒီးအမဲါဂီၤဝဲတစဲးစဲးဒီးပကိးလၢပျ့ာ်ဂီၤမဲာ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပျ့ာ်ဂီၤမဲါပျ့ာ်ဂီၤဒံးလီၤ.

၃. **ပျ့ာ်နီၢ်** ဒီးပျ့ာ် နူဉ်တကလှာ်ယီလီၤ. ဘဉ်တစုစုပစံးလၢပျ့ာ်,ဒီးဘဉ်တစုစုပစံးလၢပျ့ာ်နီၢ်လီၤ. ဒီးအစုအခိဉ်ဒ်ခွံဉ်အသိးတစဲးစဲးလီၤ.

၄. **ပျ့ာ်ပျိာ်** နူဉ်မ့ၢ်စၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဒီဘိလၢဝးစၢ်ဝဲနူဉ်ပစံးလၢစၢ်ပျ့ာ်ပျိာ်လီၤ. ဝဉ်ဘိဉ်တ့ၤထိဒီးဝးဝဲစၢ်ပျ့ာ်ပျိာ်လီၤ. သ့ဉ်ဖးထိနူဉ်ကလံၤမ့ၢ်အူဒီးဝးဝဲစၢ်ပျ့ာ်ပျိာ်လီၤ.

၅. **ပျ့ဉ်ဝီ** နူဉ်မ့ၢ်ပျုာ်ဝီလၢအဆံးတဖဉ်နူဉ်ပစံးလၢပျ့ာ်ဝီလီၤ. ပျ့ာ်ဝီနူဉ်တဒိဉ်ဘဉ်ဒ်ပျုာ်ဝီအသိးဘဉ်. ထဲခွံဉ်တဘိစီၤ ဒီးပကိးလၢပျ့ာ်ဝီလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပျုာ်ဝီအဖိနူဉ်ပကိးလၢပျ့ာ်ဝီလီၤ.

၆. **ပျ့ာ်စီၤပျ့ာ်စီၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပကိးပျ့ာ်ဒီးအဆိလီၤ. ပျ့ာ်စီၤပျ့ာ်စီၤစံးဝဲဒဉ်.

၇. **ကပျ့ာ်** ဒီးကပျ့ာ်ကပျိာ်,ဒီးကပျ့ာ်ထဲး,ဒီးကပျ့ာ်တဲာ်ဒီးဒံကပျ့ာ်နူဉ်ကွၢ်လၢကပျ့ာ်တက့ၢ်.

၈. **တပျ့ာ်ယဲာ်** နူဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်ဖးထိထိရိၤတထံးဒီးပစံးလၢတပျ့ာ်ယဲာ်လီၤ.သ့ဉ်တထံးမဲထိဉ်အိဉ်လၢတၢ်ပျိပူၤတပျ့ာ်ယဲာ်လီၤ.

၉. **ထိဉ်ပျ့ာ်စ့ဉ်** နူဉ်ပတစံးဘဉ်. ပစံးလၢထိဉ်ဝဲာ်စ့ဉ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထိဉ်ဖိတကလှာ်လီၤ. ကွၢ်လၢဝဲာ်တက့ၢ်.

၁. **ပျူး** နူဉ်မ့ၢ်ဖိာ်မုဉ်လၢဖိာ်ခွါမၤကမဉ် ဒီးလီးအိဉ်ဖိာ်ခွါလၢစ့နူဉ်ပစံးလၢဖိာ်မုဉ်ပျူးလီၤ. ဖိာ်ခွါတဂၤလဲၤမၤကမဉ်ဖိာ်မုဉ် ဒီးဘဉ်လီးဖိာ်မုဉ်ပျူးစံးဝဲဒဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအပျူးစကိးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအပျူးအပျူးလီၤ. ဖိာ်မုဉ်ပျူးပျူးစံးဝဲဒဉ်.

၁. **ပျူ** နူဉ်မ့ၢ်ဘုယံၤလၢကျဲဒီးပဘိးဆၢထၢဉ်က့ၤနူဉ်ပစံးလၢပျူလီၤ.ပျူထိဉ်က့ၤဘုယံၤနူဉ်ဟက့ၢ်.ထိရိၤပဘိးဆၢထၢဉ်က့ၤတၢ်ထံးလၢအပြဲတဖဉ်နူဉ်ပစံးလၢပျူလီၤ. ဒီးပစံးလၢပျူထိဉ်စကိးလီၤ.

၂. **ပျူ** နူဉ်မ့ၢ်ဝဉ်လှဉ်လၢပနဲတၢ်ယီနူဉ်ပကိးလၢယီပျူလီၤ. ပှၤကညီမ့ၢ်ယီလီၤယီဒီးနဲတၢ်ယီဒီးယီပျူလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ပျူစကိးလီၤ.

၃. **ပျူကွံာ်** နူဉ်မ့ၢ်ပဘိးထိဉ်ကွံာ်တၢ်ထံးယံၤဝဲလၢနီးကျဲတဖဉ်နူဉ်ပစံးလၢပျူကွံာ်လီၤ. နီဉ်ထံးကၢ်ဘၢကျဲနူဉ်ပျူကွံာ်တက့ၢ်.တပိါကဟံကၢ်ဘၢကျဲနူဉ်ပျူကွံာ်တက့ၢ်.

၄. **ပျူခိဉ်** နူဉ်မ့ၢ်မဲၤသလိဉ်အတၢ်နူဉ်ပှၤတနီၤနီၤကိးလၢပျူခိဉ်လီၤ. နမဲာ်မ့ၢ်ခံးသူဒီးပျူခိဉ်နူဉ်တိၢ် ဒီးပိၢ်လီၤတက့ၢ်. နခိဉ်မ့ၢ်ဆါဒီးအ့ဉ်ပြီလီၤလၢပျူခိဉ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပျူခိဉ်ပျူနၢ်လီၤ.

၅. **ပျူထိဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ခိဉ်သူလီၤဟၤယၢ ဒီးပဖူးလဲးကဆှဉ်ထိဉ်က့ၤအီၤဒီးပစံးလၢပျူထိဉ်လီၤ. ခိဉ်သူလီၤဟၤယၢနူဉ်ပျူထိဉ်ကဆှဉ်ဒဉ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပျူထိဉ်ပျူထိဉ်လီၤ.

၆. **ပျူပျူ** နူဉ်မ့ၢ်စဲာ်အဆိလီၤ.ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢအယိၢ်ဒ့ထိဝဲနူဉ်ပစံးလၢစဲာ်ပျူပျူလီၤ. ဘိဉ်သအိဉ်အယိၢ်ဒ့စဲာ်ပျူပျူ. ပှၤကညီတနီၤနီၤအယိၢ်ဒ့စဲာ်ပျူပျူလီၤ.

၇. **ပျူထီၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပစဲၤလီၤကသံဉ်ထံလၢပစုမ့ၢ်နါစ့ၤနူဉ်လီၤစိၤဝဲဆူပှၤကညီကိာ်ပူၤ ဒီးပစံးလၢပျူလီၤလီၤ. ပှၤတဂၤမၤတကဲနးဝဲ ဒီးအိကသံဉ်တကဲဘဉ်နူဉ်ပျူလီၤနူၢ်အီၤလၢကသံဉ်တက့ၢ်. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢပျူလီၤပျူလီၤလီၤ.

၈. **ပျူလီၤမ့ၤထံ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤဆါ ဒီးအိဉ်မ့ၤတကဲဘဉ်နူဉ်ပစဲၤလီၤနူၢ်မ့ၤခွဲဉ်သိအထံလၢပစုမ့ၢ်နါစ့ၤဆူအကိာ်ပူၤဒီးပစံးလၢပျူလီၤမ့ၤထံလီၤ. ပှၤတဂၤမၤတကဲဒီးအိဉ်မ့ၤတကဲဘဉ်တ့ၤပဘဉ်ပျူလီၤနူၢ်အမ့ၤထံလီၤ.

၉. **ကပျူ** ဒီးကပျူတပျူ. ကွၢ်လၢကပျူတက့ၢ်.

၁၀. **ခိဉ်ပျူ** နူဉ်မ့ၢ်ခိဉ်နူာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပခိဉ်အိပူၤအိဉ်ဒီးအကံၢ်သိကံၢ်ဘဲးနူဉ်ဝါဝဲကျိဉ်ကလာ်လီၤ.

၁၁. **တၢ်ပျူ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ယှာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဝံတၢ်နါလၢအအၢကတၢၢ်လၢအမၤဆါပှၤဘျါတသ့ဘဉ်နူဉ်လီၤ.

၁၂. **ပျိာ်ပျူ** နူဉ်မ့ၢ်သလံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီဟ်ကလိၢ်အသးအ့လံးဘိသွါနူဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤသယံး ပျိာ်ပျူစံးဝဲဒဉ်.

၁. **ပို** နူဉ်မ့ၢ်ဆီတလီၤတလဲာ်နူဉ်မ့ၢ်လၢအဖါတဖဉ် ဒီးပစံးလၢပိုလီၤ. ဆီတဘ့ဉ်ပိုထိဉ်လံ. အိဉ်အိကသ့တ့ၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဆီဖါပိုစကိးလီၤ.

၂. **ပိုဆှဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ဂ့ာ်ဆှဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတပျုာ်ဟံးနူၢ်ဆှဉ်ပှၤဂၤအတၢ်နူဉ်ပစံးလၢဂ့ာ်ဆှဉ်ပိုဆှဉ်လီၤ.

၃. **ပိုထိဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိသဉ်ခွါထိဉ်နူဉ်ပစံးလၢပိုထိဉ်တစုစုလီၤ.ဒီးဆီဖါတလီၤတလဲာ်နူဉ်ပစံးလၢပိုထိဉ်စကိးလီၤ. ဒီးဂီၤဖံးတလီၤတလဲာ်လၢအဖါတဖဉ်နူဉ်ပစံးလၢပိုထိဉ်စကိးလီၤ. ပှၤတဂၤပိုထိဉ်လံ. ကိးမးဒီးအမါအိဉ်လီၤ. ဒီးပမၤဒီးအဆိလၢပိုထိဉ်ပျိထိဉ်လီၤ.

၄. **ဖါပို** နူဉ်မ့ၢ်ဆီဖါတလီၤတလဲာ်လီၤ. ကွၢ်လၢပိုတက့ၢ်.

၅. **အိဉ်ဂ့ာ်ဆှဉ်ပို** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤလၢလူးအိဉ်ဖှးအိဉ်တၢ်ဒီးဟံးနူၢ်ဆှဉ်ဟံးနူၢ်ကနီၤတၢ်နူဉ် ပစံးလၢအိဉ်ဂ့ာ်ဆှဉ်ပို

တၢ်လီၤ. ပှၤခိဉ်တရံးခံဆဲးကွဲၤတဖဉ်နဉ်အီဉ်ဂ့ာ်ဆူဉ်ပှိၣ်တၢ်နးကၢ.

၁. **ၽိူၵ်** နဉ်မ့ၢ်ပချၢဃံအဃံဒီဘိညါနဉ်ပစံးလၢပှိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပှိၣ်ဃံစကီးလီၤ. စကွဲးလံာ်ဒီးစပှိၣ်ဆါနးကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှိၣ်ဆဲလီၤ. ပှိၣ်ဆါဆဲဆါကၢ.

၂. **ၽိူၵ်** နဉ်မ့ၢ်သကွံထံးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဖိာ်ထံးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ထံဖိာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ကတာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ချံမ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟီဉ်ကအးအမ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤမ့ၢ်လၢမဲထိဉ်သီနဉ်ကလုၤဝဲ ဒီး ဘိဉ်ဝဲနဉ်ပစံးလၢပှိၣ်လီၤ. သကွံတထံးပှိၣ်ဂ့ၤသမိး. ပှၤကညီသူဉ်ထံဖိာ်ပှိၣ်ထိဉ်လံ. ထံဖိာ်ပှိၣ်ထိဉ်နဉ်ဘိဉ်ကပုၢ်ဆူဉ်လီၤ.

၃. **ၽိူၵ်ကတိၢ်** နဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအနါဒ့ဒိဉ်ဝဲနဉ်ပစံးလၢအနါဒ့ပှိၣ်ကတိၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအနါဒ့မၤသးပှိၣ်ကတိၢ်စံးဝဲဒဉ်.

၄. **ၽိူၵ်ကမိာ်** နဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအပှိၣ်ဆၢနဉ်စိထိဉ်ဝဲတလိဉ်တလိဉ်ဒီးပစံးလၢပှိၣ်ကမိာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဃဲၤဒီးအပှိၣ်ကမိာ်ဝဲလီၤ.

၅. **ၽိူၵ်ဃံ** နဉ်မ့ၢ်ပချၢဃံအဃံနဉ်ပစံးလၢပှိၣ်ဃံလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှိၣ်ဃံဆဲဃံလီၤ. ပှၤကညီနဉ်မ့ၢ်အတဟီဉ်အိဉ်ဝဲလၢအပှိၣ်ဃံအံဉ်တဘိနဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပှိၣ်တၢၢ်ပှိၣ်ဃံစကီးလီၤ.

၆. **ၽိူၵ်ဃံ** နဉ်မ့ၢ်ကဘီမိၢ်ပှၢ်နဉ်ပစံးလၢကဘီပှိၣ်ဃံလီၤ. ကဘီပှိၣ်ဃံမ့ၢ်သ့ဉ်ဒီကျိလီၤ.

၇. **ၽိူၵ်ဆၢ** နဉ်မ့ၢ်ပပှိၣ်ဃံအဘၢဉ်စၢၤနဉ်ပစံးလၢပှိၣ်ဆၢလီၤ. ပှၤတဂၤဝံတၢ်နးကဲဉ်ဆိးဒီးအပှိၣ်ဆၢဖျူဝဲဒီးစံး ဝဲဆါနးကၢလီၤ. စပှိၣ်ဆၢဖျူဆါဒီးစဃဉ်စသးတနၢ်ဘဉ်. ဒီးပစံးလၢပှိၣ်ဆၢဆဲဆၢပစံးဒီးအဆိဒ်နဉ်လီၤ.

၈. **ၽိူၵ်တၢၢ်** နဉ်မ့ၢ်ပှိၣ်ဝီအဆိလီၤ.ဒီးမ့ၢ်တၢ်တကလုာ်မၤသးဒ်တခူးအသိး ဒီးထဲခိဉ်မ့ၢ်ဒိဉ်နဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢပှိၣ်တၢၢ်ပှိၣ်ဝီလီၤ.

၉. **ၽိူၵ်ထိဉ်** နဉ်မ့ၢ်တၢ်ထံးမဲထိဉ်လၢစၢ်ဒံးဝဲနဉ်ပစံးလၢပှိၣ်ထိဉ်လီၤ.ဖိာ်ဒုဉ်ပှိၣ်ထိဉ်သီနဉ်ပချီကျိုးအီဉ်ဝံဉ်ဝဲလီၤ. သကွံပှိၣ်ထိဉ်ဂ့ၤကၢ.

၁၀. **ၽိူၵ်နွာ်ကံၢ်** နဉ်မ့ၢ်ပပှိၣ်အိပူၤအိဉ်ဒီးအကံၢ်သိဝါဝဲ ဒီးပစံးလၢပှိၣ်နွာ်ကံၢ်လီၤ. ပှိၣ်နွာ်ကံၢ်နဉ်ဝါဒ်ပခိဉ်နွာ်အသိးဒီးပစံးလၢပှိၣ်နွာ်ကံၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှိၣ်နွာ်ကံၢ်ပှိၣ်နွာ်ဖြၤလီၤ.

၁၁. **ၽိူၵ်ဝီ** နဉ်မ့ၢ်တၢ်လၢမၤသးဒ်တခူးအသိးတစံးစဲးနဉ်ထဲခိဉ်မ့ၢ်ဒိဉ်ဒီးပကီးလၢပှိၣ်ဝီလီၤ. ပှိၣ်ဝီနဉ်အိဉ်လၢစဃာ်ခိဉ်စဃာ်ကျါလၢသ့ဉ်လဉ်ခိဉ်သ့ဉ်လဉ်လာ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢပှိၣ်ထၢၢ်ပှိၣ်ဝီလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢပျုာ်ဝီလီၤ.

၁၂. **ၽိူၵ်သကူး** နဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီပှၢ်ဒီးအပှိၣ်ကၠဉ်လီၤဝဲနဉ်ပစံးလၢအပှိၣ်သကူးလီၤ. ပှၤတဂၤပှၢ် ဒီးအပှိၣ်သကူးဖြူးလီၤ.

၁၃. **ၽိူၵ်သွါ** နဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီထုချိဉ်မၤဝဲအသရၢနဉ်ဝံဉ်ထၢဉ်ဆှါသၢဘ့ဉ်တစုလွံၢ်ဘ့ဉ်ဘစု ဒီးချိဉ်တိၤအိဉ်ဆၢထၢဉ်ဝဲနဉ်ပစံးလၢပှိၣ်သွါချိဉ်လီၤ. ချိဉ်ပှိၣ်သွါမ့ၢ်တအိဉ်ဘဉ်ဒီးပဝံဉ်အနၤဉ်တဘဉ်ဘဉ်.

၁၄. **ၽိူၵ်အှဉ်ထုး** နဉ်မ့ၢ်ပပှိၣ်ဆါနးကဲဉ်ဆိးဒီးစူၢ်ဝဲနဉ်ပစံးလၢပှိၣ်အှဉ်ထုးလီၤ. စဆှဉ်နီၤနးဒီးစပှိၣ်ဆါအှဉ်ထုးကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှိၣ်အှဉ်ထုးဆဲအှဉ်ထုးလီၤ.

၁၅. **ကလူၢ်ၽိူၵ်** နဉ်မ့ၢ်တၢ်လူၢ်အကပၤဃၢ်ခီဘံဝဲဒီးတၢ်လူၢ်ခိဉ်နဉ်အိဉ်စိထိဉ်ယွံၢ်ကလာ်ဖးထိ ဒီးပစံးလၢတၢ်ကလူၢ်ပှိၣ်လီၤ. တၢ်ယွံၢ်လီၤဒီးကလူၢ်ပှိၣ်ထိဉ်အသးလၢအဒီခိဉ်နဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသရှၢ်ပှိၣ်စကီးလီၤ.

၁၆. **ကလူၢ်ၽိူၵ်** နဉ်မ့ၢ်ပမၤဂဲာ်ကနူၤထိဉ်တလါခိဉ်ကးအနၢဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဝဲတရီအသရှၢမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမၤဂ့ၤထိဉ်လၢဂဲာ်ကနူၤအသးနဉ်ပစံးလၢကလူၢ်ပှိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်သရှၢ်ပှိၣ်စကီးလီၤ.တလါနၢဉ်နဉ်ပမၤကလူၢ်ပှိၣ်ဂ့ၤကၢ.

၁၇. **ဆ့ၽိူၵ်** နဉ်မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိး လၢပှၤကညီဖိာ်ခွါသိးဝဲနဉ်ပကီးလၢဆ့ပှိၣ်လီၤ. ဆ့ပှိၣ်နဉ်ကံဉ်တူာ်လၢသံးဃ့ဝဲနဉ်ပကွၢ်ဂ့ၤစကီးလီၤ.ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဆ့ပှိၣ်စီၤဝါလီၤ.

၁၈. **တရှၢ်ၽိူၵ်** နဉ်မ့ၢ်ပမၤဂ့ၤထိဉ်တလါအနၢဉ်လၢဂဲာ်ကနူၤထိဉ်အသး ဒီးကဆှဉ်ဝဲတဘိတဘိနဉ်ပစံးလၢတရှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသရှၢ်ပှိၣ်စကီးလီၤ. ပမၤတရှၢ်ပှိၣ်တလါကနူၤနဉ်ပကွၢ်ဂ့ၤကၢ.

၁၉. **တရှၽိူၵ်** နဉ်မ့ၢ်ဟီဉ်ဖြူၢ်ဒီးစၢ်ထိဉ်သီလၢအဘိကပုၢ်ဆူဉ်နဉ်ပစံးလၢတရှပှိၣ်လီၤ. တရှပှိၣ်နဉ်ပချီကျိုးအီဉ်ဝံဉ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတရှပှိၣ်တရှဖီလီၤ.

၂၀. **တၢ်ၽိူၵ်** နဉ်မ့ၢ်တၢ်ဒုဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဂ့ၢ်အစိးစၢ်နဉ်ပစံးလၢတၢ်ဒုဉ်တၢ်ပှိၣ်လီၤ. ဂ့ၢ်စိးစၢ်ဝဲနဉ်ပစံးလၢတၢ်ဒုဉ်တၢ်ပှိၣ် ဒီးပှၤကညီမၤဝဲ လၢတၢ်ကျိုး ဒီးအီဉ်ဝဲလီၤ. ဒီးပမၤလၢကသူစကီးလီၤ.

၂၁. **တၢ်ၽိူၵ်ခိဉ်** နဉ်မ့ၢ်တၢ်လူၢ်ခိဉ်ပဃၢနဉ်ပစံးလၢတၢ်ပှိၣ်ခိဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤထိဉ်လၢတၢ်ပှိၣ်ခိဉ် ဒီးကွၢ်လီၤတၢ်ဆူပိဉ်လဲဉ်ပူၤနဉ်နထံဉ်စကီးဓါ.

၂၂. **နါဒ့ၽိူၵ်** နဉ်မ့ၢ်ပနါဒ့ဂဲာ်ကနူၤထိဉ်အသးအဖီခိဉ်နဉ်ပစံးလၢနါဒ့ပှိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအံနါဒ့ပှိၣ်ဂဲာ်ကနူၤထိဉ်အသးပှိၣ်ကတိၢ်လီၤ.

၂၃. **မဲၢ်ၽိူၵ်** နဉ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအမဲၢ်ခိဉ်ထံးနဉ်ဘိဉ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢမဲၢ်ပှိၣ်လီၤ. ထီရီၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤအမဲၢ်ခိဉ်ထံးနဉ်ဘိဉ်ဝဲဒီးပစံးလၢမဲၢ်ပှိၣ်လီၤ.တၢ်ဖိတၢ်လံၤအမဲၢ်ပှိၣ်နဉ်

ဘိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမဲာ်ဖိၢ်မဲာ်ပျ်လီၤ.

၂၄. **ယာ်ဖိၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ယာ်နၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သကွံအထံးလၢအစၢ်ဝဲလၢအအိပူၤနူၣ်လီၤ. ယာ်နၣ်ယာ်ဖိၢ်နူၣ်ပှၤကညီအိၣ်ဝဲလၢကသူ,မၤဝဲလၢတၢ်ကျိးလီၤ.

၂၅. **လီၤကလူၢ်ဖိၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ယွံၢ်လီၤနူၣ်ပစံးလၢတၢ်လီၤကလူၢ်ဖိၢ်လီၤ. တၢ်လီၤကလူၢ်ဖိၢ်နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ယွံၢ်လီၤဝဲနူၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ထိၣ်ကစၢ်ၢ် ဒီးပလဲၤထိၣ်လၢတၢ်လီၤကလူၢ်ဖိၢ်နူၣ်ဒီးပထိၣ်ဘးလၢပယၢနူၣ်လီၤ.

၂၆. **သရှ့ၢ်ဖိၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၢဂ့ၤတလါအသရှၤ ဒီးပမၢဂဲာ်ကနူၤထိၣ်အီၤနူၣ်ပစံးလၢသရှၤဖိၢ်လီၤ. ပမၢသရှၤဖိၢ်တလါအကနူၤနူၣ်ပကွၢ်ဂ့ၤကၢ.

၂၇. **သ့ၣ်ဖိၢ်** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်လၢဒၢကူတဖၣ်နူၣ်မ့ၢ်လၢအဆဲ ခိၣ်တခီဒီးပစံးလၢသ့ၣ်ဖိၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသ့ၣ်ဖိၢ်ခိၣ်စကီးလီၤ. တၢသူထိၣ်သ့ၣ်နူၣ်ထိၣ်ဝဲလၢသ့ၣ်ဖိၢ်ခိၣ်တခီလီၤ.

၂၈. **အဖိၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်ဖိၢ်နူၣ်ပစံးလၢအဖိၢ်ခဲလၢာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအဖိၢ်အဆဲလီၤ. ပှၤကညီအဖိၢ်အဆဲ. သ့ၣ်အဖိၢ်အဆဲ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအဖိၢ်အဖိအဖိၢ်အဆဲလီၤ.

၁. **ဖိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဘှသၣ်ထိၣ်သီလၢဝိၢ်ဖးထိၣ်လၢအဒၢပူၤနူၣ်ပစံးလၢဘှဖိၣ်လီၤ. တုၤဘှဖိၣ် ဒီးတယံာ်တမီၢ်ဘၣ်. အိၣ်တလါဒီးဂီၤဝဲလီၤ.

၂. **ဖိၣ်ထိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဘှသၣ်ထံၣ် ဒီးပစံးလၢဘှဖိၣ်ထိၣ်လီၤ. ဘှဖိၣ်ထိၣ်နူၣ်မ့ၢ်ဘှသၣ်ထိၣ်သီဝဲနူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိၣ်ထိၣ်ဖိထိၣ်လီၤ.

၃. **ဖိၣ်ထိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ထုၣ်ထိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဆံးအိၣ်ဖျဲၣ်ဒီးဘိၣ်ထိၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢထုၣ်ထိၣ်ဖိၣ်ထိၣ်လီၤ. ပှၤဆံးနူၣ်အိၣ်ဖျဲၣ်တလါခံလါ ဒီးထုၣ်ထိၣ်ဖိၣ်ထိၣ်ဝဲလီၤ.

၄. **ဖိၣ်လဲလီၤအသး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤမၢတနါပမဲာ်ညါမ့ၢ်ဂ့ၤ, လဲၤတနါပမဲာ်ညါမ့ၢ်ဂ့ၤ, တူၢ်တနါခိၣ်တနါပမဲာ်ညါလၢတၢ်ကီတၢ်ခဲမ့ၢ်ဂ့ၤပစံ..လၢဖိၣ်လဲလီၤအသးလီၤ.ပှၤတဂၤဘၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲ ဒီးအဝဲတဂၤသးကညီၤဒီးဖိၣ်လဲလီၤအသးလၢအဝဲတဂၤအမဲာ်ညါလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖိၣ်လဲအသးစကီးလီၤ.

၅. **ဖိၣ်သရိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ဘှဖိၣ်ထိၣ်ထဲအကျၢၤအသွါတဖၣ်မိၤန်းဒီးပစံးလၢလၤဖိၣ်သရိၤလီၤ. ဘှဖိၣ်သရိၤနူၣ်ဖိၣ်တနိၤမိၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘှဖိၣ်သရိၤဖိၣ်သရၤလီၤ.

၆. **ဖိၣ်အသး** နူၣ်မ့ၢ်စံးလီၤအသး, ဆိကမိၣ်လီၤအသးဒီးပစံးလၢဖိၣ်အသးလီၤ. ပှၤတနိၤနိၤဖိၣ်အသးလၢပှၤအဂ့ၤလီၤ. ဒီးတနိၤနိၤဖိၣ်အသးလၢပှၤသ့လီၤ.

၇. **ကပျုၣ်ကဖိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပထုးဆူၣ်ထုးကနိၤတၢ်နူၣ်ပစံးလၢကပျုၣ်ကဖိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတပျုၣ်တဖိၣ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤကပျုၣ်ကဖိၣ်ဟ်မုၣ်အစုနၣ်လီၤ.

၈. **ကပျၣ်ကဖိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤဒိၣ်တၢ်ထိ ဒီးဝါဝဲနူၣ်ပစံးလၢဒိၣ်တၢ်ကပျၣ်ကဖိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢကပျံၣ်ကဖိၣ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဒိၣ်တၢ်ဖးဒိၣ်ဖးထိကပျၣ်ကဖိၣ်လီၤ.

၉. **ကပျံၣ်ကဖိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢစၢ်ဝဲထိဝဲ ဒီးပစံးလၢကပျံၣ်ကဖိၣ်လီၤ.ဝၣ်ဘိၣ်နူၣ်မၤသးကပျံၣ်ကဖိၣ်စၢ်ကဘၣ်မိၤလီၤ.

၁၀. **ကပျံၣ်ကဖိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကူၢ်ဘၣ်ဂီၤဂ့ၤ ဖးဒိၣ်ဖးထိဒီးဝါဝဲနူၣ် ပစံးလၢကပျံၣ်ကဖိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒိၣ်တၢ်ကပျံၣ်ကဖိၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁၁. **ကဖိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်သ့ၣ်ယံၣ်တကလုာ်အိၣ်ဒီးအထုးဝါကျိၣ်ကလာ်ဒီးပကီးလၢကဖိၣ်လီၤ. ကဖိၣ်နူၣ်အသၣ်ထဲစုခိၣ် ဒီးအသၣ်မံဘိဝဲနူၣ်ပအိၣ်အသၣ်အချံအကဝိၤနူၣ်ဆံၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢကဖိၣ်ကပျၣ်လီၤ.

၁၂. **တဖိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပထုးတပျုၣ်တၢ်တၢ် ဒီးပစံးလၢတဖိၣ်လီၤ. တဖိၣ်နူၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဆၢထၢၣ်နူၣ်ပဟံးလၢအခိၣ်နူၣ်ပထုးတပျုၣ်ကၢ်သရုးကလာ် ဒီးပစံးလၢတဖိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖိၣ်သကွံဖိတထံးလၢအစိးနါ ဒီးတဖိၣ်ဝဲကၢ်ရုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတဖိၣ်တပျ်လီၤ.

၁၃. **လီၤဖိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢန်သိးဝဲနူၣ်ပစံးလၢလီၤဖိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢန်သိးလီၤဖိၣ် ဒီးထိသိးလီၤ ဖိၣ်လီၤ. ပလုၢ်နူၢ်ပဖိ ဒီးမ့ၢ်တလီၤဖိၣ်ဘၣ် ဒီးပှၤဂၤအဖိ ဒီးပမဲာ်ဆူးလီၤ. ပဖိမ့ၢ်တန်သိးလီၤဖိၣ်ဘၣ်ဒီးပှၤဂၤဘၣ်ဒီးမ့ၢ်မၤအၢအသးနူၣ်ပမဲာ်ဆူးနးကၢ. လီၤပလိာ်ပစံးန်နူၣ်စကီးလီၤ.လီၤပလိာ်နူၣ်ပမၢအဆိလၢန်သိး. ဒီးန်သိးနူၣ်ပမၢအဆိလၢလီၤဖိၣ်လီၤ. ဒီးန်သိးလီၤဖိၣ်နူၣ်အခီအပညီန်သိးသိးလီၤ.

၁၄. **ထီၤဖိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဆံၣ်ဆူးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အိၣ်ကျိၣ်ကျဲဝဲနူၣ်ပစံးလၢဆံၣ်ဆူးလီၤဖိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဆံၣ်ဆူးဖိၣ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤကွဲးဆံၣ်ဆူးလီၤဖိၣ်လံာ် ဒီးကွဲးခးနူၣ်လၢကးအလိၢ် ဒီးကွဲးဂးနူၣ်လၢခးအလိၢ်လီၤ. ဒီးပသးပှၢ် ဒီးစိသၣ်အိၣ်ကျိၣ်ကျဲနူၣ်ပစံးလၢအိၣ်ဆံၣ်ဆူးလီၤဖိၣ်စကီးလီၤ.

၁၅. **သဖိၣ်** နူၣ်န်တဖိၣ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပထုးတပျုၣ်တၢ်နူၣ်ပစံးလၢသဖိၣ်လီၤ. ဝၣ်ဘိၣ်လၢဖှၣ်တဖၣ်နူၣ်ပသဖိၣ်ကၢ်ညီကၢ. ပှၤတဂၤဖှၣ်သဖိၣ်အဝဲတဂၤအခိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဖိၣ်သပျ်လီၤ.

၁၆. **အဖိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဘှသၣ်ထိၣ်သီလၢအဟဲထိၣ်လၢအ

ဒၢပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဘုခ့အသၣ်အဖိဟဲထီၣ်လၢအဒၢပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, သကွံလၣ်အံၣ်ထီၣ်သီမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢအပျိၥ်လီၤ.ဘုခ့အပျိၥ်န့ၣ်ဖိထီၣ်လၢအခိၣ်စိၣ်လီၤ.

၁. **ခးပျိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုပျိၥ်ထီၣ်သီတဘိတဘိတအါဒံးဘၣ်ဒီးပစံးလၢခးပျိၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢခးဖျိၤစကိးလီၤ. ဘုခးပျိၤလံ. ကိးမးပျိၥ်အါထီၣ်လီၤ.

၁. **ပျိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပပျုလုၣ်တဘိဖိနဲစိၤ ဒီးအထိအိၣ်ဟ်စုမ့ၢ်ခံ ဘိန့ၣ်ပပျ်ၥ်လီၤလၢပဝ့အပူၤလီၢ်ဒီးပကိးလၢပျိၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပျိၣ်စိၤပျ့ၣ်စိၤလီၤ.ပှၤကညီဝ့ဖံမ့ၢ်တပၢၢ်ဘၣ်ဒီးပျ်ၥ်ထူၣ်ပၢၢ်ဝဲလၢပျိၣ်လီၤ.

၂. **ပျိၣ်လီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤကျိၣ်ကျဲတၢ်လီၢ်လံၤ ဒီးတၢ်သိန့ၣ်ပစံးလၢပျိၣ်လီၤလီၤ. ယီလီၢ်လံၤလၢဟံၣ်ဖိခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဟးဂီၤ ဒီးပျိၣ်လီၤက့ၤလၢအသိတနီၤလီၤ. ပယီလီၤကျိၣ်ကျဲယီသိဒီးယီလီၢ်လံၤန့ၣ်မ့ၢ်ပပျိၣ်လီၤလီၤ. ဟံၣ်ခိၣ်လီၢ်လံၤဟးဂီၤတနီၤ, ဂ့ၤဒံးတနီၤဒီးပျိၣ်လီၤက့ၤလၢလၣ်သိဒီးကအိၣ်ကျိၣ်ကျဲဝဲဒီးသိဒီးလီၢ်လံၤန့ၣ်လီၤ.ပျိၣ်လီၤပျ့ၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်.

၃. **ပျိၣ်လီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်လဲလီၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဘၣ်ပဒိၣ်မူးလၢဘၣ်လဲၤထုးချံန့ၣ်ပလဲၤမ့ၢ်တကဲဘၣ် ဒီးပဖိပလံၤလဲၤတနါပမဲာ်ညါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဟ့ၣ်တနါလၢစ့မ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးဒီးအဆိလၢပျိၣ်လီၤလဲလီၤလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤမၤပဒိၣ်အတၢ်တကဲဘၣ် ဒီးပျိၣ်လီၤလဲလီၤအသးလၢအဖိအလံၤလီၤ. ပှၤမ့ၢ်လဲၤအမူးတကဲဘၣ်ဒီးပျိၣ်လီၤလဲလီၤက့ၤအသးလၢစ့လီၤ.

၁. **ပျိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပပျုၤထီၣ်သ့ၣ်ကပၤ ဒီးဝၣ်လ့ၣ်ဒီးဝၣ်ထိဒူလၢပကထီၣ်သ့ၣ်အလီၢ်န့ၣ်ပကိးလၢပျိၤလီၤ.ပှၤတဂၤထီၣ်သ့ၣ်တသ့ဘၣ်ဒီးထီၣ်ဝဲဒီးပျိၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပျိၤစိၤစဲစိၤလီၤ.

၂. **ပျိၤတၢၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဝၣ်ထိဒူလၢပမၤပျိၤသွါလၢအလီၤန့ၣ်ပကိးလၢပျိၤတၢၢ်လီၤ. ပျိၤတၢၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝၣ်ဖးထီလၢပပျိၤသ့ၣ်လၢအလီၤ ဒီးပဘၢၣ်ဖျိပမၤဒီးအသွါန့ၣ်ပကိးလၢပျိၤတၢၢ်လီၤ. ပထီၣ်သ့ၣ်လၢပျိၤလီၤန့ၣ်ပဟံးယာ်ပျိၤတၢၢ်ဒီးပထီၣ်သ့ဝဲလီၤ. ပျိၤတၢၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ် ဒီးပပျိၤထီၣ်သ့ၣ်တသ့ဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပျိၤဘ့ၣ်ပျိၤတၢၢ်လီၤ.

၃. **ပျိၤထီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပပျုၤထီၣ်ပျိၤဆူသ့ၣ်ခံထးန့ၣ်ဒီးပစံးလၢပျိၤထီၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤပျိၤထီၣ်သဘျ့ၣ်တသ့ၣ် ဒီးထီၣ်ဒ်းဝဲအလၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပျိၤထီၣ်ပျုၤထီၣ်လီၤ.

၄. **ပျိၤထီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤထီၣ်ပျိၤလၢသ့ၣ်လီၤဒီးပစံးလၢပျိၤထီၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤပျိၤသ့ၣ်တထံးန့ၣ်မ့ၢ်ကနဲအိၣ်လၢသ့ၣ်ခံဒီးပျိၤသ့ၣ်န့ၣ်ဒ်သိးဒီးမၤကနဲကန့ၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပျိၤသ့ၣ်ပျုၤသ့ၣ်လီၤ.

၅. **ပျိၤသွါ** န့ၣ်မ့ၢ်ဝၣ်လ့ၣ်လၢပမၤပျိၤလၢပပျုၤစဲဘူးတၢ်ဒီးသ့ၣ်န့ၣ်ဒီးပကိးလၢပျိၤသွါလီၤ. ပျိၤသွါန့ၣ်ပကိၥ်လၢပျိၤတၢၢ်ဘၢၣ်ဖျိအပူၤန့ၣ် ဒီးပပျုၤစဲဘူးတၢ် ဒီးသ့ၣ်န့ၣ်ပကိးလၢပျိၤသွါလီၤ. ဒီးပကိးလၢစဲသွါစကိးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပျိၤဘ့ၣ်ပျိၤသွါလီၤ.

၆. **ပျိၤ** န့ၣ်ပမၤဒီး“*က*”. ပမၤဒီး“*တ*”. ပမၤဒီး“*သ*” လီၤ. ကပျိၤ. တပျိၤ. သပျိၤစံးဝဲဒၣ်.

၇. **ကပျိၤ** ဒီး **ကပျိၤကပျ့ၢ်** ဒီး **ကပျိၤလိ** ဒီး **ကပျိၤ** **ကပျိၤ**ကွၢ်လၢကပျိၤတက့ၢ်.

၈. **တပျိၤလိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤညီးစိထီၣ်စိတရိၤ ဒီးပစံးလၢညီးတပျိၤလိလီၤ. ပှၤတဂၤအစ့မ့ၢ်ဘၣ်သံး ဒီးညီးတပျိၤလိလီၤ.

၉. **တပျိၤလိ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်တကလုာ်န့ၣ်အစိးဘိဝဲ ဒီးပကိးလၢတပျိၤလိလီၤ. ထပျိၤလိန့ၣ်ပဖိအိၣ်အဒီးဆံၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢတပျိၤဘ့ၣ်တပျိၤလိလီၤ. ဒီးပစံးလၢသပျိၤလိစကိးလီၤ.

၁၀. **တပျိၤတပျ့ၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤညီးဝဲတပျိၤလီၤဒီးပစံးလၢတပျိၤတပျ့ၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤညီးမးတပျိၤတပျ့ၢ်လီၤ. ပှၤလၢဆါညီးနးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢညီးတပျိၤတပျ့ၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသပျိၤသပျ့ၢ်စကိးလီၤ.

၁၁. **တမ့ၤပျိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ပြံစိၤတကလုာ်မဲထီၣ်လၢထံခိၣ်ထံနံၤဒီးအသၣ်မၤသးဒ်သမ့ၤအသိး ဒီးပကိးလၢတမ့ၤပျိၤလီၤ. ဒီးပကိးလၢသမ့ၤပျိၤစကိးလီၤ. တမ့ၤပျိၤန့ၣ်ပအိၣ်အသၣ်လီၤ.

၁၂. **ပျိၤပျိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ကလုာ်န့ၣ်ကဘူးဝဲန့ၣ်ပကိးလၢပျိၤပျိၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်ကြိကြိဒၣ်တၢ်တကလုာ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပျိၤတၢၢ်ပျိၤပျိၤလီၤ.

၁. **ပျိ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အလီၢ်လၢသ့ၣ်တအိၣ်ဘၣ် ဒီးနိၣ်မဲထီၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကဟံမဲထီၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤပကိးလၢပျိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢစံာ်စိၤပျိစိၤလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤအိၣ်လၢပျိပူၤန့ၣ်အိၣ်နိၣ်စိၤမံၤစိၤအါမးလီၤ.ဒီးပစံးလၢပျိပျ့ၣ်စကိးလီၤ.

၂. **ပျိ** န့ၣ်မ့ၢ်ကုာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကယာ် ကုၤ ကုာ် ကုၤတၢ်န့ၣ်ပစံးလၢကုာ်ပျိလီၤ.

၃. **ပျိကွံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ခွဲကွံာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤကဆို တၢ်လၢနိၣ်ခွဲသိၣ်လီၤ. ခွဲကွံာ်ပျိကွံာ်စံးဝဲဒၣ်.

၄. **ပျိဆူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကုာ်ဆူၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ပှၤဂၤအတၢ်န့ၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢကုာ်ဆူၣ်ပျိဆူၣ်လီၤ. ပှၤအၢတဂၤကုာ်ဆူၣ်ပျိဆူၣ်န့ၢ်ပှၤဂၤအတၢ်လီၤ.

၅. **ပျိပူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လီၢ်လၢကဟံကျါဒီးနိၣ်ကျါလၢသ့ၣ်တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပျိပူၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢ

စံာ်ခိဉ်ပှိၤပှၤလီၤ.

၆. **ဖိမ့ၢ်ဖိဖါ** နူဉ်မ့ၢ်ပှိၤဖးလဲၢ်လၢပလဲၤတနံၤကာ်ဝဲပလဲၤလၢဂီၤမ့ၢ်ထူဉ်ဒီးကာ်ဝဲ ဒီးပလဲၤခံနဉ်ရံဉ်သၢနဉ်ရံဉ်ကာ်ဝဲတဖဉ်နူဉ်ပကီးလၢပှိၤမ့ၢ်ပှိၤဖါလီၤ. ပလဲၤတၢ်ဒီးပခီဘဉ်ပှိၤမ့ၢ်ပှိၤဖါတၢ်ကိၢ်ပသးနးကၢ.

၇. **ဖိလ့ၢ်ဖိထိ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ပှိၤလၢဟီဉ်ခိဉ်ဖီခိဉ်လၢတၢ်တမဲထီဉ်ဘဉ်နီတမံၤ ဒီးအီဉ်ထဲဟီဉ်ခိဉ်ဒီးနိဉ်တဆံးတက့ၢ်ဒီးပှိၤဝဲလဲၢ်လဲၢ်ကလဲာ်နူဉ် ပစံးလၢပှိၤလ့ၢ်ပှိၤထိလီၤ. ဟီဉ်ခိဉ်အလိၢ်တပူၤပှိၤလ့ၢ်ပှိၤထိမ့ာ်သမိး.

၈. **ဖိအီဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ဂ့ာ်အီဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟံးနူၢ်ဆူဉ်အီဉ်ပှၤဂၤအတၢ်နူဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢဂ့ာ်အီဉ်ပှိၤအီဉ်နူဉ်လီၤ.

၉. **တၢ်ဖိပှၤ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်လိၢ်လၢအကဆိုဝဲဒီးဘူးဒီးဟံဉ်ဂီၤထံးလၢပမၤကဆိုနူဉ်ပစံးလၢတၢ်ပှိၤပှၤလီၤ. တၢ်ပှိၤပှၤလၢဟံဉ်ဂီၤထံးနူဉ်ပမၤကဆိုဒီးပထဲးကွံာ်နိဉ်ခီၤမံၤခီၤဒီးကဆိုဝဲနူဉ်ပကီးလၢတၢ်ပှိၤပှၤလီၤ. ဖိသဉ်လဲၤလိာ်ကွဲလၢတၢ်ပှိၤပှၤနူဉ်မှာ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ပှိၤခိဉ်တၢ်ပှိၤပှၤလီၤ.

၁၀. **ဟာ်ဖိ** နူဉ်မ့ၢ်ပဟာ်ကပီၤတၢ်ပှိၤလၢခုးလၢပတသူဉ်လီၤဘဉ်ဘုအလိၢ်နူဉ်ပစံးလၢဟာ်ပှိၤလီၤ. ဟာ်ပှိၤဟီဉ်ခိဉ်တကစီၤလၢပကမၤဟံဉ်အလိၢ်နူဉ်သူဉ်လီၤဘုတဂ့ၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟာ်ဟိဟာ်ပှိၤလီၤ.

၁၁. **ဟာ်ဖိ** နူဉ်မ့ၢ်ဟာ်ဟိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤဟံဉ်ဒီးပဟာ်ဖှိၤဝဲတြီနူဉ်ပစံးလၢဟာ်ဟိဟာ်ပှိၤလီၤ.

၁၂. **ဖိဖိပျှဉ်ပျှဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ကသုဉ်ကဆိလဲၤတၢ်အီဉ်တၢ်အလိၢ်ဒီးတၢ်ပှိၤဝဲနူဉ်ပစံးလၢပှိၤပှိၤပျှဉ်ပျှဉ်လီၤ.ကဆိအီဉ်အူဆဉ်အလိၢ်နူဉ်တၢ်မၤအသးပှိၤပှိၤပျှဉ်ပျှဉ်လီၤ.

၁၃. **မၤဖိ** နူဉ်မ့ၢ်ပဝဲာ်ဃိဝဲာ်ဆံတၢ်အလိၢ်ပှိၤဝဲကဆိုဝဲဒီးပစံးလၢပမၤပှိၤလီၤ. မၤပှိၤတၢ်အလိၢ်ဝဲနူဉ်တပူၤတကၠၢ်. ပကမၤထီဉ်ဟံဉ်ဝဲနူဉ်လီၤ.

၁၄. **လီၤဖိ** နူဉ်မ့ၢ်ထိရီၤတၢ်ပှိၤဝဲအလိၢ်နူဉ်ပစံးလၢလီၤပှိၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤပှိၤလီၤဟိလီၤ. တၢ်လိၢ်ပှိၤဝဲအလိၢ်တပူၤနူဉ်အီဉ်ဒီးကဟံလီၤ.

၁၅. **တာ်ဖိ**နူဉ်မ့ၢ်ပတာ်ကွံာ်ဟီဉ်ခိဉ်အကမူဉ်ကမိလၢဒၢးဖီလာ်နူဉ် ပစံးလၢတာ်ပှိၤလီၤ. ဟာ်ပှိၤဒၢးဖီလာ်ကဆိုဒီတကၠၢ်. မၤခဲဒၢးဖီလာ်တဂ့ၤ

၁၆. **ဖိခီၤစံာ်ခီၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပကီးပှိၤဒိးအဆိလီၤ. ဒီးပကီးလၢပှိၤခီၤစံာ်ခီၤလီၤ. ဒီးပကီးလၢစံာ်ခီၤပှိၤခီၤစကီးလီၤ.ပှိၤခီၤစံာ်ခီၤ,စံာ်ခီၤပှိၤခီၤစံးဝဲဒဉ်.

၁၇. **ခွဲဖိ** နူဉ်မ့ၢ်ပမၤကဆိုတၢ်လၢနိဉ်ခွဲသိဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢသနူမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢခွဲပှိၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှိၤကွံာ်ခွဲကွံာ် ဒီးခွဲသိဉ်ခွဲပှိၤလီၤ.

၁၈. **စံာ်ခီၤဖိခီၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပကီးပှိၤဒီးအဆိဒီးပကီးလၢစံာ်ခီၤပှိၤခီၤလီၤ. စံာ်ခီၤပှိၤခီၤလဲၢ်ကၢစံးဝဲဒဉ်.

၁၉. **တၢ်ဖိ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်လိၢ်လၢကဆိုဝဲလၢဟီဉ်ခိဉ်တၢ်တမဲထီဉ်ဘဉ်ဝဲ ဒီးဟီဉ်ခိဉ်လဲပီဉ်ဝဲနူဉ်ပစံးလၢတၢ်ပှိၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ပှိၤတၢ်လ့ၢ်လီၤ. ကွၢ်လၢတၢ်ပှိၤတၢ်လ့ၢ်တပူၤဒီးလဲၤလိလီၤတၢ်ကူတၢ်သိးစံးဝဲဒဉ်.

၂၀. **အီဉ်ဖိ** နူၢ်မ့ၢ်ဟံဉ်ပူၤအီဉ်ကလီလၢပှၤတအီဉ်ဘဉ်လၢအပူၤနီတဂၤနူဉ်ပစံးလၢအီဉ်ပှိၤလီၤ. ဟံဉ်ပူၤအီဉ်ပှိၤနူဉ်ပှၤတအီဉ်ဘဉ်လၢအပူၤနီတဂၤဘဉ်လီၤ.

၂၁. **အီဉ်ဖိ** နူဉ်မ့ၢ်ဟီဉ်ခိဉ်အလိၢ်လၢခုးမ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢတဝီပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမ့ၢ်တသူဉ်လီၤဘဉ်တၢ်နီတမံၤဒီးပစံးလၢအီဉ်ပှိၤလီၤ. ဟီဉ်ခိဉ်အလိၢ်အီဉ်ပှိၤတပူၤနူဉ်လဲၤသူဉ်လီၤတၢ်ထံးတမံၤမံၤတကၠၢ်.

၁. **ဖျၢ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်လီတၢ်ဝ့ၤနူဉ်ပသးပှၢ်စံးလၢပျၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤပျၢ်နူၢ်အဝဲတဂၤဆူပှၢ်လၢ်ကျါလီၤ.

ပျၢ်ပျၢ်လဲၤတွဲပျၢ်အခံ လဲၤတွဲပျၢ်ခံအီဉ်ဝံၢ်သံ

၂. **ဖျိဉ်ကဒီး** နူဉ်မ့ၢ်ကိးကနံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢကိးဖးဒိဉ်လၢာ်ဒဉ်အတဟီဉ်နူဉ်ပစံးလၢကိးကနံပှိဉ်ကဒီးလီၤ.

၃. **ဖျၢ်ကဒီး** နူဉ်မ့ၢ်ကဲးကနံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီကဲးဖးဒိဉ်ဝဲလၢအကလုၢ်ဃဲတုၤလၢာ်ဒဉ်အတဟီဉ်နူဉ်ပစံးလၢကဲးကနံပျၢ်ကဒီးလီၤ.

၄. **ဖျၢ်ကဒီး** နူဉ်မ့ၢ်နံၤကဝဲဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီနံၤဖးဒိဉ်ဝဲနူဉ်ပစံးလၢနံၤကဝဲဉ်ပျၢ်ကဒီးလီၤ. ပှၤတဖဉ်နံၤကဝဲၢ်ပျၢ်ကဒီးနးသမိး.

၅. **ဖျၢ်သး** နူဉ်မ့ၢ်ပပၢၢ်ပသးနူဉ်ပစံးလၢပျၢ်ပသးလီၤ. ပျၢ်သုသးတကၠၢ်. ဘဉ်ပလိၢ်သုသးလီၤ.

၆. **ဖျၢ်သိ** နူဉ်မ့ၢ်မံမိၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမံအဖၢမုၢ်နူဉ်ပထံဉ်တၢ်လၢညါခီ ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမံမိၢ်ပျၢ်သိလီၤ. စမံမနၤစမံမိၢ်ပျၢ်သိတၢ်နးကၢ.

၇. **ဖျၢ်ခီၤ** နူဉ်ပတစံးဘဉ်. ပစံးလၢဂ့ၢ်ခီၤပျၢ်ခီၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်တကလုာ်အီဉ်ဒီးအဖီးဘူဉ်လၢပစၢတၢ်ဃှဃာ်တၢ်သ့ဝဲလီၤ.

၈. **ကဖျၢ်** နူဉ်မ့ၢ်ဆီတဖဉ်ပမ့ၢ်ဖီဉ်ဒီးယူၤသဘျှဉ်ကွံာ်ဆူအယံၤ ဒီးပစံးလၢဆီကပျၢ်လီၤ. ဆီတဘ့ဉ်ထံဉ်ယၤဒီးယူၤကပျၢ်ကွံာ်ဝဲလီၤ.

၉. **ကဖျၢ်ကွံာ်** နူဉ်မ့ၢ်ဆီယူၤသဘျှဉ်ကွံာ်လၢပဖီဉ်တချူးဘဉ်ဒီးယူၤဝဲ ဒီးကဒီးဝဲတခီနူဉ်ပစံးလၢကပျၢ်ကွံာ်လီၤ. ဆီတဘ့ဉ်စဖီဉ်တနူၢ်ဘဉ်ဒီးကပျၢ်ကွံာ်ဝဲလီၤ.

၁၀. **ကိးဖျၢ်** နူဉ်မ့ၢ်ကိးဖုးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကိးဖးဒိဉ်လၢပကလုၢ်တဘီန်ပှၤဂၤကဖုးဝဲနူဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢကိးဖုးကိးပျၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤကိးဖုးကိးပျၢ်ဒီးစဖုးမးလီၤ.

Digitized by Google

၁၁. **တၢ်ပျိၢ်စံ** နၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢတၢ်ဖျိၣ်ခံလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးတကလုာ်နၣ်ပဖျိၣ်ထီၣ်လၢပခံတခီနၣ်လီၤ.
၁၂. **ဘၣ်ပျိၢ်သး** နၣ်မ့ၢ်ပဘၣ်ပၢၢ်ပသးဒ်ပသးကဂၢၢ်ကကျၢၤ ဒီးပစံးလၢဘၣ်ပျိၢ်ပသးလီၤ. ဘၣ်ပျိၢ်သုသးဒ်မ့ၢ်ကီၤလံၢ်သုတမၤန့ၢ်သုတဂ့ၤလီၤ.
၁၃. **မၤပျိၢ်** နၣ်မ့ၢ်မၤဖုးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဒ်ပှၤဂၤကဖုးဒီးပမၤသီၣ်ပသးနၣ်ပစံးလၢမၤဖုးမၤပျိၢ်လီၤ. မၤဖုးမၤပျိၢ်ပှၤဂၤတဂ့ၤ. ပှၤဂၤကဖုးကပျိၢ်ဒီးကသံဘၣ်ဖုးလီၤ.
၁၄. **လၢပျိၢ်** နၣ်မ့ၢ်လၢပျၢၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ယံာ်တၢ်စဲၤဝဲလၢအယံာ်ဝဲလၢသီလၢမိၢ်ဖိၤပၢ်ဖိၤဖံဖိၤဖုဖိၤနၣ်လီၤ. တၢ်လၢပျၢၤလၢပျိၢ်နၣ် ပတသ့ၣ်ညါလၢၤဘၣ်မ့ၤကလုၢ်ပှၢ်ကထါအါအါဘၣ်.
၁. **တပျိာ်ယိာ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒီဘိလၢစၢ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢတပျိာ်ယိာ်လီၤ. ချံၣ်ဘိတပျိာ်ယိာ်နၣ်ပခးတၢ်တနၢ်ဘၣ်. တခွဲဘိစၢ်တပျိာ်ယိာ်နၣ်တုၤညၣ်အှၣ်ဒီးပိၤဝဲလီၤ.
၂. **တပျိာ်ပျိာ်တပျိာ်ပျိာ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒီဘိလၢစၢ် ဒီးဝးဝဲနၣ်ပစံးလၢမၤသးတပျိာ်ပျိာ်တပျိာ်ပျိာ်လီၤ. သ့ၣ်တထံးစတြၢၤဒီးဝးမးတပျိာ်ပျိာ်တပျိာ်ပျိာ်လီၤ.
၁. **ပျိး** နၣ်မ့ၢ်ပမၤလီၤကတြူၢ်ပျံၤ ဒီးပစံးလၢပျိးပျံၤလီၤ. ပထုးထီၣ်တလါလၢပျံၤ ဒီးပမ့ၢ်ဟ်လီၤနၣ်ပပျိးပျံၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢပျိးလီၤစကီးလီၤ. နထုးထီၣ်တလါလၢပျံၤ ဒီးတုၤပဟ်လီၤကွၤနၣ်ပပျိးပျံၤနၣ်ကယီကယီလီၤ. ဒီးပစံးလၢပျိးလီၤစကီးလီၤ. ထိရိၤပှၤထုးတၢ်လၢပျံၤဒီးပမၤလီၤကတြူၢ်နၣ်ပစံးလၢပျိး, ဒီးပစံးလၢပျိးလီၤလီၤ. နထုးပျံၤဆၢကဲၣ်ဆိး. ပျိးတစဲးတက့ၢ်.
၂. **ပျိးပျိး** နၣ်မ့ၢ်ထွံၣ်လ့ၣ်အီထံသိၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢသိၣ်ပျိးပျိးလီၤ. ဒီးထံစဲးပီးလၢသပၢၤပူၤသိၣ်ပျိးပျိးစကီးလီၤ. ထံစဲးပီးလၢသပၢၤပူၤသိၣ်ပျိးပျိးစံးဝဲဒၣ်.
၁. **ပျိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟးကွံာ်အလီၢ်တပူၤပူၤ ဒီးပစံးလၢပျိၣ်အလီၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသုးလီၢ်ပျိၣ်ကျဲလီၤပှၤတဖၣ်တအိၣ်ဘၣ်တပူၤလီၢ်လီၢ်ဘၣ်. ပျိၣ်အလီၢ်အကျဲနးကၢ.
၂. **ပျိၣ်** နၣ်မ့ၢ်သံးနာ်ကျိနၣ်ပကီးလၢပျိၣ်လီၤ. သံးနာ်ပျိၣ်နၣ်ပခးတၢ်စၢၢ်ဆၢတနီၤ. ပခးတၢ်အိၣ်ဒီးတဘၣ်ဘၣ်တနီၤလီၤ.
၃. **ပျိၣ်ကွၤ** နၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢပွိၣ်ကွၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤကွၤတၢ်လၢလီၢ်လံၤတဖၣ်နၣ်လီၤ.
၄. **ပျိၣ်ပျိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပျုၣ်ပျုၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထံမိၤနိမိၤအါဝဲ လၢစံာ်ခိၣ်ပျိပူၤလၢနိၣ်ခိၣ်နိၣ်ပူၤနၣ် ပစံးလၢထံပျုၣ်ပျုၣ်ပျိၣ်ပျိၣ်လီၤ. ထံဒိၣ်ပျုၣ်ပျုၣ်ပျိၣ်ပျိၣ်ပကစဲၢ်ညၣ်တန့ၢ်ဘၣ်.

၅. **မၣ်ပျိၣ်** နၣ်မ့ၢ်မဲာ်ထံကလၤကျိလၢပကွၢ်တၢ်ဖျါဒိၣ်ထီၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢမၣ်ပျိၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢမၣ်ဘ့ၣ်မၣ်ပျိၣ်လီၤ.
၁. **ပျိၤ** နၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်တကလုာ်လၢအဖိးဘ့ၣ်စၢ်ဒံးနၣ်အိၣ်ဒီးအဆ့ၣ် ဒီးတုၤအဖိးဘ့ၣ်ပှၢ်ဒီးအဖိးဘ့ၣ်လီၤတအိးကွံာ်ဝဲနၣ် ဒီးအမ့ၢ်လီၤလဲတဘိတဘိထီဝဲဒီးပယ့ယာ်စၢသာ်တၢ်ပံာ်ဝဲနၣ် ပကီးဒီးအဆိလၢဂ့ၢ်ပျိၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢဂ့ၢ်မိၤပျိၤမိၤစကီးလီၤ. မၤန့ၢ်စဂ့ၢ်စပျိၤတဘိတက့ၢ်.
၂. **ပျိၤ** နၣ်မ့ၢ်ဘီၣ်သအိၣ်အမဲၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထိးပၢၣ်အမဲၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကံၣ်ဒိၣ်တ့ာ်ဝဲဒီးပစံးလၢပျိၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပလီၤစကီးလီၤ. ဘီၣ်သအိၣ်အမဲၢ်ကံၣ်ပျိၤလၢအဘိလီၤ.
၃. **ပျိၤပျိၤ** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်နၣ်အထံးပကူာ်ကဘုးဝဲလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်ကြီကြီလီၤ.
၄. **ပျိၤမ့ၢ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အၢၣ်ထီၣ်လၢမ့ၢ်နုာ်နၣ် လၢမ့ၢ်ဟါလၢဘူး ဒီးတၢ်ကစူၤလီၤနၣ်ပကီးလၢပျိၤမ့ၢ်လီၤ. ပျိၤမ့ၢ်တၢ်စူၤနၣ်သူယု့ၢ်ကလာ်. ပျိၤမ့ၢ်တၢ်ယီၤနၣ်ဘီဝဲလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အၢၣ်သူဝဲနၣ်ပစံးလၢပျိၤမ့ၢ်တၢ်စူၤ ဒီးတၢ်အၢၣ်ဘီဝဲနၣ်ပစံးလၢပျိၤမ့ၢ်တၢ်ယီၤလီၤ. ပျိၤမ့ၢ်နၣ်ဟဲထီၣ်ဝဲပၢမ့ၢ်ခုာ်တခီလီၤ. ဒီးအိၣ်ထဲလၢမ့ၢ်ဟါနၣ်ပထံၣ်အိၣ်လၢမ့ၢ်နုာ်တခီလီၤ. ပျိၤမ့ၢ်ထီၣ်ဒီးကစၢၢ်လၢပိၣ်လဲၣ်နံၤနၣ်လီၤ.
၅. **ကပျိၤ** နၣ်မ့ၢ်မ့ၣ်အူကဲၤထီၣ်ဖးဒိၣ်ဒီးပစံးလၢမ့ၣ်ကပျိၤလီၤ. ပှၤတဂၤတဲးမ့ၣ်ကပျိၤထီၣ်ဒိၣ်ကၢ.
၆. **ကပျိၤ**, ကပျိၤကပျိၤ, ဒီးမဲာ်ကပျိၤထီၣ်, ဒီးကဒံကပျိၤ, ဒီးကပျိၤကံၤကုၤ, ဒီးကပျိၤစုနၣ်ကွၢ်လၢကပျိၤအကျါတက့ၢ်.
၇. **ကျၣ်မိၤပျိၤမိၤ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပမၤသံညၣ်နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ယံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သ့ၣ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကီးလၢကျၣ်မိၤပျိၤမိၤလီၤ.
၈. **တပျိၤ** နၣ်မ့ၢ်တမုံၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဟဲဝဲလၢထံယံၤကိၢ်ယံၤနၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢတမုံၤတပျိၤလီၤ.
၉. **တပျိၤ** နၣ်မ့ၢ်တပျုာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပထုးကၢ်တၢ်လၢာ်ပတဟီၣ်နၣ်ပစံးလၢဒီးအဆိလၢတပျုာ်တပျိၤလီၤ. ပှၤတဂၤတပျုာ်တပျိၤအဝဲတဂၤ ဒီးအဝဲတဂၤလီၤယံၤဝဲလီၤ.
၁၀. **တပျိၤတၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်လၢာ်တ့ပဟီၣ်ဒီးပစံးလၢတပျိၤလီၤ. ပှၤတဂၤမၤတပျိၤခုးတလီၢ်လဲၢ်သမိး. ပှၤတဂၤလဲၤတပျိၤတၢ်မဆါတနံၤတအိၣ်ဘှံးဘၣ်.
၁၁. **တၢ်ပျိၤမဲၢ်** နၣ်မ့ၢ်ထိးပၢၣ်နၣ်ပကီးလၢတၢ်ပျိၤမဲၢ်တစုစုလီၤ. တၢ်ပျိၤမဲၢ်နၣ်အမဲၢ်ပျိၤအသးလၢအဘီလီၤ.
၁၂. **တ့ာ်ပျိၤ** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်အထုးဂီၤ ဒီးပကီး

ၦ

လၢတၢ်ပျိၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်ကြီကြီဒၣ်တၢ်တကလုာ်လီၤ.

၁၃. **ထါမ့ၢ်ပျိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤထါလၢပှၤသံအစိၣ်ထံး ဒ်ပှၤစံၣ်တဲၤပှၤအသိး ဒီးပစံးလၢထါမ့ၢ်ပျိၤလီၤ. ထါမ့ၢ်ပျိၤနူၣ်မ့ၢ်ပှၤမၤဘူၣ်ထီၣ်ကွၢ်ပှၤသံ ဒီးပမၤကြီကြီထါတဲၤမ့ၢ်ဆှၣ်ဒီးပစံးလၢထါမ့ၢ်ပျိၤလီၤ.

၁၄. **ထွံၣ်ပျိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ထွံၣ်မံၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထွံၣ်လၢပှၢ်ခိၣ်ပှၢ်ကျါနူၣ်ပှၤကညီတဘုၣ်ဘၣ်ဝဲ ဒီးပကိးလၢထွံၣ်မံၤထွံၣ်ပျိၤလီၤ. ထွံၣ်မံၤထွံၣ်ပျိၤနူၣ်အိၣ်လၢပှၢ်ဒိၣ်ကနၢစံးဝဲဒၣ်.

၁၅. **ဖှၤပျိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤမံၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢပှၢ်လၢ်ကျါနူၣ်ပသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်လၢပျၢၤထံၣ်ဝဲလီၤ.

၁၆. **ခုပျိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ခုယှၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ခုတကလုာ်လၢပတထံၣ်ဘၣ်ပဝဲဒီးပသးပှၢ်ထံၣ်ဝဲလၢပျၢၤနူၣ်လီၤ.

၁၇. **သပျိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပသူၣ်ဖှံထီၣ်သးဖှံထီၣ်နူၣ်ပစံးလၢပမဲာ်သပျိၤထီၣ်လီၤ. ပှၤမဲာ်မ့ၢ်ခံးသူဘျါကွၢဝဲနူၣ်ပစံးလၢအမဲာ်သပျိၤထီၣ်လီၤ.

၁၈. **သပျိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပဗိာ်ဆံၣ်ပၢၢ်အဆိနူၣ်ပစံးလၢဗိာ်ဆံၣ်သပျိၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤတၢ်လၢသ့ၣ်ဖိတကလုာ်ပကွသ့ၣ်ဖးအခိၣ်ဒီးပှၤမဲာ်ခံးသူနူၣ်ပမၤအထူးဝဲၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢဗိာ်ဆံၣ်ပၢၢ်ဗိာ်ဆံၣ်သပျိၤလီၤ.

၁. **ပွ** နူၣ်မ့ၢ်တလၢၢမၤဘူၣ်ပှၤနူၣ်ပကိးလၢပွလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢပွမိၤလီမိၤလီၤ. ပှၤတဂၤတလၢၢမၤပွဒီးကွၢ်ကီဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢပွမိၤတိၢ်မိၤစကိးလီၤ. ဒီးပစံးလၢပွဲစကိးလီၤ.

၂. **တပွ** နူၣ်မ့ၢ်စိၤသီလၢအဆံးနူၣ်ပစံးလၢတပွလီၤ. တပွနူၣ်မ့ၢ်စိၤသီဖိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢတပွတပွါလီၤ. တပွတဖၣ်နူၣ်မ့ၢ်စိၤသီလၢအဆံးအစၢ်တဖၣ်နူၣ်လီၤ.

၁. **ပွဲ** နူၣ်မ့ၢ်ဒ်ပွအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တလၢၢမၤဘူၣ်မိၤတိၢ်မိၤနူၣ်ပစံးလၢပွဲလီၤ. တလၢၢမၤပွဲလၢမၤဘူၣ်ဒီးပှိၢ်ဒၢပှိၢ်မိၤနူၣ်ကလာ်နးကၢ. ဒီးပှၤတနိၤနိၤကိးလၢဘူၣ်, ဒီးပှၤတနိၤနိၤကိးလၢပွဲလီၤ. ဒီးပှၤတနိၤနိၤကိးလၢပွလီၤ.တလၢၢမၤပွဲတပွဲခံပွဲစံးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်မၤဘူၣ်တဘူၣ်ခံဘူၣ်နူၣ်လီၤ.

၂. **တပွဲ** ဒီးတပွနူၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်စိၤသီလၢအဆံးအစၢ်တဖၣ်နူၣ်ပှၤတနိၤနိၤကိးလၢတပွဲ ဒီးပှၤတနိၤနိၤကိးလၢတပွလီၤ. တပွဲတဖၣ်နူၣ်တအိၣ်ဘၣ်ကို့ဘၣ်. အိၣ်ဘၣ်ကို့ထဲန့ၢ်ပၢတဖၣ်မိၤလီၤ.

၁. **ဖဝူး** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤကွံာ်သ့ၣ်လၣ်အှလၢအဒိယံလီၤနူၣ်လၢပစုညါသးဒီးပစံးလၢဖဝူးလီၤ. ဒီးပမၤကွံာ်ကပံာ်လၢပျံၤလီၤနူၣ်ပစံးလၢဖဝူးစကိးလီၤ. ဖဝူးကွံာ်သ့ၣ်လၣ်အှလၢအဒိလီၤနူၣ်တကွၢ်.ဒီးပစံးလၢလၢဖှူးစကိးလီၤ. ဒီးပမၤကွံာ်ကပံာ်လၢပျံၤလီၤနူၣ်လၢပစုညါသး ဒီးပတၢၢဒုၣ်ပျံၤနူၣ်ပထုးသဖြးကလာ်နူၣ်ပစံးလၢဖဝူးလီၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖှူးစကိးလီၤ.

၂. **ဖစိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ထံအိၣ်ထီလၢမနၤလၢသ့ၣ်လၣ်ခံသ့ၣ်လၣ်လီၤနူၣ်ပစံးလၢဖစိၤလီၤ. ဒီးပကိးလၢပစိၤစကိးလီၤ.တၢ်တရူၤဘၣ်နာ်သကွ ဒီးလၢမနၤနူၣ်ထံအိၣ်ထီၣ်ဝဲလၢသ့ၣ်လၣ်ခံသ့ၣ်လၣ်လီၤနူၣ်ပကိးလၢဖစိၤလီၤ. ဒီးပကိးလၢပစိၤထံစကိးလီၤ. ဂီၤသီၣ်ထၢဖစိၤအါအါကလဲာ်နူၣ်ပလဲၤတၢ်ပလီၤဘၣ်စိၣ်နးကၢ.

၃. **ဖတၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံတကလုာ်ဝါဆုံဒ်ပှာ်အပုံၢ်အထံအသိးဒီးပကိးလၢဖတၢ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢပတၢ်စကိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကဲထီၣ်ဝဲအခိၣ်ထံးဖဲလဲၣ်ဖဲလဲၣ်နူၣ်ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနိၤနိၤစံးဝဲလၢထံနါလီၤ.

၄. **ဖနံာ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢပပှၤပဆါတမံၤလၢ်လၢ်နူၣ်ပစံးလၢဖနံာ်တၢ်ကၢလီၤ. ဒီးတၢ်လှၢ်ဒိၣ်ပှၤဒိၣ်တမံၤလၢ်လၢ်နူၣ်ပစံးလၢပနံာ် တၢ်ကၢစကိးလီၤ. ပှၤကညီလဲၤပှၤဖနံာ်တၢ်ကၢဒီးလဲၤဆါဝဲလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကိးဗိာ်ထွဲပှိၢ်အခံလီၤ. ဒီးပစံးလၢပနံာ်တၢ်ကၢစကိးလီၤ.

၅. **ဖနံာ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဃုပှၤဃုလိၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢကအိၣ်ဝဲအပှၤအကလံၤ ဒီးအပၡဲနူၣ်ပစံးလၢဖနံာ်ဖိလီၤ. ပှၤဖနံာ်ဖိတဖၣ်နူၣ်အိၣ်စုဒီးအပၡဲလၢအပှၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤ,တၢ်အိၣ်တၢ်အီ,တၢ်ကူတၢ်သိးနူၣ် ပစံးလၢပှၤဖနံာ်ဖိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဂ့ၤဖနံာ်ဖိဟ်ကၢဖိလီၤ.

၆. **ဖနဲ** နူၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢပနဲာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢပပျၢၤစဲတၢ်တၢ်နူၣ်ပကိးလၢဖနဲာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပနဲာ်စကိးလီၤ.

၇. **ဖယံာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပသးတမှာ်ဘၣ်ပှၤဂၤ ပသးဟ့ပှၤဂၤ ဒီးပစံးလၢဖယံာ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤအဝဲတဂၤတန့ၢ်ဘၣ်ဒီးဖယံာ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤမၤကမၣ်အဝဲတဂၤ ဒီးအဝဲတဂၤဖယံာ်အီၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢပယံာ်စကိးလီၤ.

၈. **ဖလါ** နူၣ်မ့ၢ်ဖလီအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ပှၤတၢ်လိၢ်တကလုာ်လၢပှၤမၤဝဲလၢယွၤခၣ်စိးအသူ ဒီးအကိာ်သလ့ၤဖးထီနူၣ်ပကိးလၢလီဖလါလီၤ. ဒီးအနိၢ်နိၢ်မ့ၢ်ပလီပလါလီၤ.

၉. **ဖလှာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဆါဝဲ ဒီးလှၣ်ထံသမူနူၣ်ပစံးလၢဖလှာ်အသးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကိးဗိာ်ထွဲပှိၢ်အခံလီၤ. ဒီးပှၤစှိၤစံးဝဲလၢပလှာ်သးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤတကဲဒီးမၤတလၢၢဖလှာ်အီၤလီၤ.

၁၀. **ဖလီ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ပှၤတၢ်လိၢ်လၢအကိာ်သလ့ၤဖးထီဒီးပဒၢသိဒၢဘဲးနူၣ်ပကိးလၢဖလီလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖလီဖလါလီၤ.

၁၁. **ဖတ်** နူၵ်မ့ၢ်တၢ်နးတၢ်ဖိုဉ်လၢဟီဉ်ခိဉ်ချၢအကလုာ်ကလုာ်နူၵ်ပစံးလၢဖတ်လီၤ. ပှၤကညီအိဉ်လၢဟီဉ်ခိဉ်ချၢအံၤတူၢ်ဖတ်ဒိဉ်ဒိဉ်ဆံးဆံးကိးဂၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢပဝစကီးလီၤ.

၁၂. **ဖတ်မိၢ်** နူၵ်မ့ၢ်ပှၤလုဉ်သုဉ်အမိၢ်အကလုၢ် ဒီးဘဉ်တၢ်ဖိုဉ်နူၵ်ပစံးလၢဖတ်မိၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဖတ်မိၢ်ဖတ်ပၢ်စကီးလီၤ. ပှၤလၢလုဉ်သုဉ်ခါပတ်အမိၢ်အပၢ်အကလုၢ်ဒီးတူၢ်ဘဉ်ဝဲလၢဖတ်မိၢ်ဖတ်ပၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပတ်မိၢ်ပတ်ပၢ်စကီးလီၤ.

၁၃. **ဖဒူး** နူၵ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်ယၢ်တကလုာ်ဒ်တၢ်အသိးတစဲးစဲး ဒီးမၤအဒၢလၢဟီဉ်ခိဉ် ဒီးအိဉ်လၢဟီဉ်ခိဉ်ကျါနူၵ်ဆိဉ်ထိဉ်အဒၢစိတရိၤဒီးပကိးလၢဖဒူးလီၤ. ဒီးပကိးလၢပဒူးစကီးလီၤ.ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖဒူးဖအီလီၤ.

၁၄. **ဖအီး** နူၵ်မ့ၢ်ပှၤကညီအပူၤလိၢ်အညဉ်ဖျါထိဉ် ဒီးပစံးလၢဖအီးလီၤ. ပှၤတဂၤအခိဉ်ပူၤလိၢ်ဖအီးမးလီၤ. ဒီးပစံးလၢပအီးစကီးလီၤ.

၁. **ဖါ** နူၵ်မ့ၢ်သုဉ်တကလုာ်နူၵ်အသဉ်အိဉ် ဒီးအထူဉ်ဒ်ပန့ၢ်အသိး ဒီးပကိးလၢဖါလီၤ. ဖါနူၵ်အသဉ်ထဲစုခိဉ် ဒီးအထံးဒိဉ်ဝဲတုၤတလၢၢစိးလၢချံလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သုဉ်ဖးဒိဉ်တကလုာ်လီၤ. ဖါနူၵ်တလၢၢစိးချံဂ့ၤကၢ.

၂. **ဖါ** နူၵ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤတမံၤလၢ်လၢ်နူၵ်မ့ၢ်အိဉ်ဒီးအထုဉ်ဒီးပစံးအဖါလီၤ. ထိရိၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤနူၵ်အိဉ်ဒီးအမိၢ်တနိၤဒီးအဖါတနိၤလီၤ.

၃. **ဖါကစဲ** နူၵ်မ့ၢ်ထိးလၢအဖါတူၢ်ထိဉ်လၢတထဲသိးဒ်းဘဉ် ဒီးအဖါဖးဒိဉ်နူၵ်ပစံးလၢထိးဖါကစဲလီၤ. ထိးဖါကစဲနူၵ်မ့ၢ်ထိးဖါတလိၤလၢတထဲသိးဘဉ်ဒီးအတၢ်မ့ၢ်တဖဉ်နူၵ်လီၤ. ထိးဖါကစဲနူၵ်ဘိဉ်ဂ့ၤကၢ.

၄. **ဖါကနိ** နူၵ်မ့ၢ်ဆီဖါလၢအတလိၤတလဲာ်နူၵ်ပစံးလၢဆီဖါကနိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမိၢ်ကနိဖါကနိလီၤ. ဆီဖါကနိနူၵ်မ့ၢ်ဆီဖါတလိၤတလဲာ်လီၤ.

၅. **ဖါကွၢ်ကျဲ** နူၵ်မ့ၢ်တးအုးတၢသွိဉ်အဖါတၢ်လဲၤတၢ်လၢညါဒီးပစံးလၢဖါကွၢ်ကျဲလီၤ.

၆. **ဖါခူ** နူၵ်မ့ၢ်သူဉ်ဂဲၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဒူပှၤယိၤတဖဉ်နူၵ်ပစံးလၢပှၤသူဉ်ဂဲၤဖါခူလီၤ. ဒီးပစံးလၢသူဉ်ဂဲၤဖးခူစကီးလီၤ.

၇. **ဖါဆွံဉ်** နူၵ်မ့ၢ်ထိးလၢအဖါဖးဒိဉ်နူၵ်ပကိးလၢထိးဖါဆွံဉ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢထိးဖါတၢ်စကီးလီၤ. ထိးဖါဆွံဉ်တဒုဒိဉ်သမိးလီၤ. ဒီးကသုဉ်ဖါဖးဒိဉ်နူၵ် ပကိးလၢကသုဉ်ဖါဆွံဉ်စကီးလီၤ.

၈. **ဖါတၢ်** နူၵ်မ့ၢ်ပှၤလၢဒီပဝဲၢ် ဒီးပမိၢ်ပပၢ်နူၵ်ပကိးလၢဖါတၢ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢမၢ်ဖါတၢ်လီၤ. ဖါတၢ်ဟဲအိဉ်သကိးပှၤ ဒီးပသးခုမးလီၤ. ထိရိၤဟ်ခွါလၢဒီပဝဲၢ်ဒီးပမိၢ်ပပၢ်နူၵ်ပကိးလၢဖါတၢ်ခဲလၢာ်လီၤ.

၉. **ဖါတၢ်စိၤစိ** နူၵ်မ့ၢ်ဟ်ခွါလၢအသးသကျဲ ဒီးပမိၢ်ပပၢ်နူၵ်လၢတဒီပဝဲၢ်ဘဉ် ဒီးပမိၢ်ပပၢ်ဘဉ်နူၵ်ပစံးလၢဖါတၢ်စိၤစိလီၤ. ဖါတၢ်စိၤစိနူၵ်ပှၤလၢအကြၢးလၢပဖါတၢ်ဒီးတဒီပဝဲၢ်ဘဉ် ဒီးပမိၢ်ပပၢ်နူၵ်ပစံးလၢဖါတၢ်စိၤစိလီၤ. ပှၤတနိၤနိၤနူၢ်ဝၤလၢအဖါတၢ်စိၤစိလီၤ.

၁၀. **ဖါတၢ်ယၢ်** နူၵ်မ့ၢ်ပမိၢ်အဝၤလၢပပၢ်သံဝဲဒီးနူၢ်အမါလၢပမိၢ်နူၵ်ပစံးလၢဖါတၢ်ယၢ်လီၤ. ဖါတၢ်ယၢ်နူၵ်ပးကဲအသးလၢပပၢ်ဖိသဉ်လီၤ.

၁၁. **ဖါတၢ်သဒၢ** နူၵ်မ့ၢ်ဟ်ခွါလၢဒီပဝဲၢ် ဒီးပမိၢ်ပပၢ်လၢအသဒၢတဖဉ်နူၵ်ပစံးလၢဖါတၢ်သဒၢလီၤ. ဖါတၢ်သဒၢနူၵ်မ့ၢ်ပဖါတၢ်လၢအကတၢၢ်တဂၤနူၵ်လီၤ.

၁၂. **ဖါတူၢ်ထိဉ်** နူၵ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအဖါလၢအတထဲသိးတဝၢ်ဒ်းဘဉ်အဖါဖးဒိဉ်ဘဉ် ဒီးဘိဉ်ဝဲလၢအဖံးပှဲၤညဉ်ပှဲၤဝဲနူၵ်ပစံးလၢအဖါတူၢ်ထိဉ်လီၤ. ပနၢ်ဖါတူၢ်ထိဉ်နူၵ်ဘိဉ်ဂ့ၤသမိးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖါတူၢ်ထိဉ်ဖါဘိဉ်မိလီၤ.

၁၃. **ဖါဒုဒံဉ်** နူၵ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢပဘုဉ်ဒၢးဒီးပကူးကွံာ်အဒံဉ်နူၵ်ပစံးလၢဖါဒုဒံဉ်လီၤ. ပနၢ်ဖါဒုဒံဉ်နူၵ်ဘိဉ်ဂ့ၤကၢ. ပနၢ်ဖါဒုဒံဉ်နူၵ်တုၤပဒုအဒံဉ် ဒီးတဟ်လၢၢဘဉ်ဒီးအမိၢ်ဘဉ်လီၤ. ဒီးဂိၢ်ကိးလၢဖါဆွံဉ်စကီးလီၤ.

၁၄. **ဖါနူ** နူၵ်မ့ၢ်ထိးဖါတလိၤထိးဖါကစဲနူၵ်ပကိးလၢထိးဖါနူလီၤ. ထိးဖါနူနူၵ်နၢနူဝဲဒီးပကိး;လၢထိးဖါနူလီၤ. ထိးဖါနူနူၵ်နၢနူလၢအဆိုးစံးဝဲဒဉ်လီၤ. ဒီးပှၤတနိၤနိၤစံးဝဲလၢကသုဉ်ဂီၤဖံးနူၵ်အိဉ်ဒီးအဖါနူစကီးလီၤ.

၁၅. **ဖါဟ** နူၵ်မ့ၢ်ဖါဝီၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကဆီအဖါတလိၤတလဲာ်လၢအမဲထိဉ်တပျ်, တတၢၤနူၵ်အမဲဘျဲဝဲဒ်ဝီၤအသိး ဒီးပစံးလၢကဆီဖါဝီၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖါဝီၤဖါပၤလီၤ.

၁၆. **ဖါဝီၤ** နူၵ်မ့ၢ်ကဆီအဖါလၢအမဲထိဉ်တထိဒ်းဘဉ် ဒီးအမဲဘျဲဒ်ဝီၤအသိး ဒီးပစံးလၢကဆီဖါဝီၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖါဝီၤဖါပၤလီၤ. ကဆီဖါဝီၤနူၵ်အမဲတထိဒ်းဘဉ်. အမဲဘျဲဒ်ဝီၤအသိးလီၤ.

၁၇. **ဖါပျၢ** နူၵ်မ့ၢ်ဆီဖါကနိနူၵ်ပကိးလၢဆီဖါပျၢလီၤ. ဒီးပကိးလၢဆီဖါပျိစကီးလီၤ. ဆီဖါပျၢဒီးဆီဖါပျိနူၵ်ဒ်သိးသိးလီၤ.ဒီးပှၤတနိၤနိၤစံးလၢဆီဖါပျၢ,ဒီးပှၤတနိၤနိၤစံးလၢဆီဖါပျိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဆီဖါကနိနူၵ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဆီဖါပျၢဆီဖါပျိလီၤ.

၁၈. **ဖါဖိုဉ်** နူၵ်ပတစံးဘဉ်. ပစံးလၢဟ်ဖိုဉ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ်တၢ်တပူၤယီနူၵ်လီၤ.

၁၉. **ဖါဘိဉ်နၢၤ** နူၵ်မ့ၢ်ထိခိဉ်အဖါလၢအနၢၤတထိတစုဘဉ်ဒီးအနၢၤအခိဉ်နူၵ်အဖံးအလဉ်ဖိးဘၢဝဲဒီးပစံးလၢ

ထိခိၣ်ဖါဘိၣ်နၢၤလီၤ. ထိခိၣ်ဖါဘိၣ်နၢၤန့ၣ်အနၢၤခိၣ်နါစုၤဘိၣ်ယာ်အသးဒီးအဖံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖါဘိၣ်တၢ်ဖါဘိၣ်နၢၤလီၤ.

၂၀. **ဖါလာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအိၣ်လၢကျၢ်ဘၢအသးမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်အိၣ်လၢဖုၣ်လီၤမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဖါလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဖီလာ်စကီးလီၤ.ဟံၣ်ဖီလာ်န့ၣ်ပကိးလၢဟံၣ်ဖါလာ်,ဒၢးဖါလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဟံၣ်ဖီလာ်စကီးလီၤ. ယဲာ်အိၣ်လၢချိၣ်ဖါလာ်လီၤ. သ့ၣ်ဘၣ်အဖါလာ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးဂ့ၢ်တဘိစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပကစံးလၢအဖါခိၣ်အဖါလာ်ပစံးဒီးအဆိၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂၁. **ဖါသူၣ်ဂဲၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဗှၤစံၣ်တဲၤပံၣ်လူလါန့ၣ် ဒီးပကိးလၢဖါသူၣ်ဂဲၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤစံၣ်တဲၤပူလၢစံးဝဲလၢဖါသူၣ်ဂဲၤန့ၣ်မ့ၢ်ပံၣ်လူလါန့ၣ်ပိၢ်ကိးလၢဖါသူၣ်ဂဲၤလီၤ.

၂၂. **ထူဖါ** န့ၣ်မ့ၢ်ထူအစီထံလၢအဂ့ၤကတၢၢ်န့ၣ်ပစံးလၢထူဖါလီၤ. ထူဖါန့ၣ်ဘိ ဒီးကပီၤတစဲးစဲးဂ့ၤကၢစံးဝဲဒၣ်.

၂၃. **သကွံၢ်ဖါ** န့ၣ်မ့ၢ်ထွံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထိးမ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်ဆံးစၢ်အဖိတဒူၣ်ယီထဲအဖါ ဒီးပစံးလၢသကွံၢ်ဖါလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢသပုံၢ်ဖါလီၤ. ထိးတဒူၣ်သကွံၢ်ဖါခဲလၢာ်လီၤ. ထွံၣ်န့ၣ်ဘၣ်တဒူၣ်ဒူၣ်သကွံၢ်ဖါစကီးလီၤ.

၁. **ဖာ်ကလာ်** န့ၣ်မ့ၢ်သပၢၤလၢထံအိၣ်လၢအပူၤန့ၣ်လီၤတဲာ်သိၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢသိၣ်ဖာ်ကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသိၣ်သဖာ်ကလာ်စကီးလီၤ.

၂. **ဖာ်ဖာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟ်ဒူအသးသိၣ်ဖးဒိၣ်ဒီးပစံးလၢသိၣ်ဖာ်ဖာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟ်ဒူအသးဖာ်ဖာ်စံးဝဲဒၣ်.

၁. **ဖး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢဟိၢ်ဲသ့ၣ်ဖးကဘုဲဒဲ န့ၣ်ပစံးလၢပှ့ၢ်ဖးလီၤ. ပှ့ၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဟုန့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤတုၤပဝဲာ်ဒီးဖးဝဲလီၤ. ဘုခုဖးန့ၣ်ပအိၣ်ဝံၣ်ကၢ. ဒီးဆၣ်ထိၣ်လၢမူခိၣ်အါဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဆၣ်ဖးစကီးလီၤ. ဒီးဘဲသၣ်လၢအသ့ၣ်ဖးဒီးအလုၤဖျါဝါဝဲအါအါကလဲာ်န့ၣ်ပစံးလၢဘဲဖးလီၤ. ဆၣ်ဖးလၢမူခိၣ်န့ၣ်ဝါမးလီၤ. ဘဲဖးလၢအထံးလီၤန့ၣ်ဝါမးလီၤ.

၂. **ဖးကပီၤ** န့ၣ်ဆၣ်ထိၣ်အါဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဘဲဖးအါဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဖးကပီၤလီၤ. ဆၣ်ထိၣ်လၢမူခိၣ်ဖးကပီၤမးလီၤ. ဘဲတလိၢ်ဖးကပီၤမးလီၤ.

ဘဲဖးကပီၤဆၣ်မူထံး တၢ်တအိၣ်သူနီၣ်ပှာ်ပျံၤ

၃. **ဖးကဘုဲ** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဘှါၣ်ဘုဲအဖီဖးဝါပြံကဒံ ဒီးပစံးလၢဖးကဘုဲမးလီၤ. ဒီးပဝဲာ်ပှ့ၢ်အဖးန့ၣ်ပစံးလၢဖးကဘုဲဒဲလီၤ. သ့ၣ်တထံးအဖီဖးကဘုဲမးလီၤ. ပှၤတဂၤဝဲာ်ဘုအပှ့ၢ်ဒီးဖးကဘုဲဒဲလီၤ.

၄. **ဖးကၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပစံးကွၢ်တၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပစံးလၢဖးကၢ်လီၤ. စလဲၤဟးဘၣ်ကန့ၢ်အိၣ်တၢ်တမံၤမံၤစါ. နဖးကၢ်ခဲ. စဖးကၢ်နလဲၤဟးကန့ၢ်ကၢ်သၢ. ဒီးပစံးလၢဖးကွၢ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖးကွၢ်လဲးကွၢ်လီၤ. စဖိအိၣ်လၢအမိၢ်အပၢၢဖါပူၤန့ၣ်မ့ၢ်ဖိာ်မုၣ်ဖိာ်ခွါလဲၣ်. နဖးကၢ်ခဲ. စဖးကၢ်ယဲတဘၣ်ဘၣ်.

၅. **ဖးကွၢ်** ဒီး **ဖးကၢ်** န့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပစံးကွၢ် တၢ်မ့ၢ်ဘၣ်စၢ်တဘၣ်စၢ်န့ၣ်ပစံးလၢဖးကွၢ်လီၤ. နဖးကွၢ် ပှၤကညီမဆါတနံၤဘၣ်ကဟဲတဂၤဂၤစါ. စဖးကွၢ် ပှၤကညီကဟဲတဂၤလီၤ.

၆. **ဖးဆိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပခိးထဲသိးပတဟိၣ်ဒီးပှၤဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပခိးထဲသိးပတၢ်ကတိၤ ဒီးပှၤဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပဖးဆိလီၤ. မ့ၢ်မတၤကဖးဆိဒီးယၤတဂၤလဲၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖးဆိဖးထီလီၤ.

၇. **ဖးတၢ်ကတိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပခီတၢ်ကတိၤအသၣ် ဒီးပစံးလၢဖးတၢ်ကတိၤလီၤ. တၢ်ကတိၤလၢအိၣ်ဒီးအခီအပယီတဖၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်ထုးထိၣ်လီၣ်ဖျါအခီအပယီ ဒီးပစံးလၢပဖးတၢ်ကတိၤလီၤ. နကတိၤခီတၢ်န့ၣ်စဖးနတၢ်ကတိၤဘၣ်ယာ်. ပှၤလၢဖးတၢ်ကတိၤသ့တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ထုးထိၣ်တၢ်ကတိၤအခီအပယီသ့ဝဲဒီးပစံးလၢဖးတၢ်ကတိၤလီၤ.

၈. **ဖးဆိ** န့ၣ်မ့ၢ်ဖးဆိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢခိးထဲသိးလိာ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ခိးထဲသိးအတဟိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ခိးထဲသိးအတၢ်ကတိၤအကသိး တၢ်ကူၣ်တၢ်ဆးမ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးဒီးအဆိလၢဖးဆိဖးထီလီၤ. တၢ်ဖးဆိဖးထီဒီးကစၢ်ယွၤန့ၣ်တအိၣ်ဘၣ်နီတမံၤဘၣ်.

၉. **ဖးဘြၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဖးဒ့အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်အဒ့လၢအိၣ်ဒီးအဒဲးအဆၣ်အါဝဲလၢအိၣ် ဒီးအဘြၢ်အါဘြၢ်န့ၣ်ပစံးလၢဖးဒ့ဖးဘြၢ်လီၤ. ဒီးသ့ၣ်ဒ့ခံဒ့စဲဘူးလိာ်အသးအိၣ်ဒီးအကဆူးန့ၣ်ပစံးလၢဖးဒ့ဖးဘြၢ်စကီးလီၤ.

၁၀. **ဖးထိ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒီဘိလၢအတဖုၣ်ဘၣ်ဝဲ ဒီးမၤသးယွဲၢ်ကဒၢန့ၣ်ပစံးလၢဖးထိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖးထိကွၤစကီးလီၤ. လဲၤဝဲာ်နၢ်ယၤလၢစဝၣ်ဖးထိတဘိတကွၢ်. စကမၤယီဖးထိတဘိလီၤ. ပျံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဝၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤမ့ၢ်တဖုၣ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢဖးထိခဲလၢာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢလၢဖးထိ ဒီးဖးထိကွၤလီၤ. မၤနၢ်စသ့ၣ်လၢဖးထိကွၤတဖၣ်. စကမၤဟံၣ်ထူၣ်လီၤ.

၁၁. **ဖးထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဆိဒံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ထိၣ်ဒံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤထီရီၤတၢ်အမိၢ်လၢအဒံၣ်အိၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤတုၤအမိၢ်ပှ့ၢ်ဟုဒီးကဲထိၣ်လၢအဖိဒီးအဒံၣ်န့ၣ်သ့ၣ်ဖးဒီးအဖိဟဲထိၣ်လၢအဒံၣ်အိ ပှၤန့ၣ်ပစံးလၢဖးထိၣ်လီၤ. ဆိဟုအဒံၣ် ဒီးအဒံၣ်ဖးထိၣ်ဝဲ ဒီးကဲလၢအဖိခဲလၢာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖးထိၣ်လဲးထိၣ်လီၤ.

၁၂. **ဖးထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဃါယှာ်မှၤ ဒီးကိၣ်မံၣ်ဒီးကိၣ်မံၣ်ဒီးမှၤန့ၣ်ထိၣ်ပိၤပှ့ၢ်ဝဲ ဒီးအဖျာၣ်ဒိၣ်ထိၣ်ဝဲတုၤသ့ၣ်ဖးဒီးပစံးလၢဖးထိၣ်လီၤ. မှၤန့ၣ်ပမ့ၢ်ဃါယှာ်ဒီးကိၣ်မံၣ်ဒီးဟ်

တနၤခံနၤဒီးဖးထီဉ်ဝဲလီၤ.

၁၃. **ဖးဒ့** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်စဲဘူးလိာ်အသးခံထူၣ်ဒီးပစံးလၢဖးဒ့လီၤ. ဒီးပစံးလၢဖးဒ့ဖးတြၢ်လီၤ. ဖးဒ့ဖးတြၢ်ပစံးဒီးအဆိဒ်နူၣ်လီၤ. သ့ၣ်တထံးဖးဒ့ဖးတြၢ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁၄. **ဖးဒ့ဖးတြၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဒ့လၢစဲဘူးလိာ်အသးအါဒ့ ဒီးအိၣ်ဒီးအကဆူးကတ့ၤန့ၣ်ပစံးလၢဖးဒ့ဖးတြၢ်လီၤ. သ့ၣ်တထံးအဒ့ဖးဒ့ဖးအါသမံး.ထိရီၤတၢ်အိၣ်စဲဘူးလိာ်အသးဒီးအကဆူးအိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢၢဖးဒ့ဖးတြၢ်လီၤ.

၁၅. **ဖးဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရီၤတၢ်လၢအစိအသွါန့ၣ်ပစံးလၢဖးဒိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤဟံၣ်ဖးဒိၣ်တဖျၢၣ်ဒိၣ်ကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖးဒိၣ်ဖးမှ့ၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဖးဒိၣ်ဖးကျိၢ်စကီးလီၤ. ကဆိဖးဒိၣ်တဒုဒိၣ်ကၢ. ပှၤကညီဖးဒိၣ်တဂၤဒိၣ်ဝဲပှၤဂၤတထဲသီးဒီးအီၤဘၣ်.

၁၆. **ဖးနီသိး** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤသ့ၣ်ဖးတၢ်လၢဃာ်ခံခီနီသိးသိးဒီးပစံးလၢဖးနီသိးလီၤ. ဖးနီသိးသ့ၣ်ခံခီနီသိးသိးတက့ၢ်.

၁၇. **ဖးဖး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဟဲစူၤကြူးကြူးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤကညီတၢ်တၢ်ကြူးကြူးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤကညီအိၣ်တၢ်ကြူးကြူးမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဖးဖးလီၤ. ပှၤတဂၤတၢ်အမါဖးဖး. တၢ်ဟဲစူၤဖးဖးဒီးထံဒိၣ်လီၤဝဲလီၤ. အိၣ်မှၤဖးဖးတုၤအဘျုးအိၣ်နၤလီၤ. တပျုာ်ကွံာ်တၢ်ကမ့ၣ်ကမိလၢဃၣ်လီၤဖးဖးတက့ၢ်.

၁၈. **ဖးဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကပိာ်လီၤန့ၣ်ပထိၣ်အခိၣ်ထံးဒီး အ နါစ့ၤတုၤသိးဝဲဒီးအကပိာ်လီၤန့ၣ်ပစံးလၢဖးဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖးဖိချုာ်လီၤ. ထိၣ်သ့ၣ်ဘၣ်အခိၣ်ထံး ဒီးအနါစ့ၤတုၤသိးသိးဒီးဒိၣ်တဲာ်ဖဲအဖးဖိန့ၣ်လီၤ. ပှၤတ ဂၤမၤတဲာ်သ့ၣ်တကျိဖးဖိတချူးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖးခိၣ်ဖးဖိစကီးလီၤ.

၁၉. **ဖးဖိကျဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ကျဲကပိာ်လီၤန့ၣ်ပစံးလၢဖးဖိကျဲလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဖးဖိကျဲဒီးဟဲကူၤကဒါကူၤအလိၢ်ခံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖးဖိကျဲသကွၢ်ကျဲလီၤ.

၂၀. **ဖးဖိနံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်တစူၤအတိၢ်ပူၤန့ၣ်ပစံးလၢဖးဖိနံၣ်လီၤ. တၢ်တစူၤအတိၢ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်တဃီၤအတိၢ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဖးဖိနံၣ်လီၤ.ဃုလါတိၢ်ပူၤန့ၣ်ဖးဖိနံၣ်လီၤ.

၂၁. **ဖးဖိမု့ၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်လၢမနၤန့ၣ်လါထူၣ်ဝဲလၢလါပှဲၤအကတိၢ်န့ၣ်ပစံးလၢဖးဖိမု့ၢ်လီၤ. လၢလါပှဲၤအကတိၢ်န့ၣ်မု့ၢ်နၤခီလါတူၣ်ဒီးပသ့ၣ်ညါလၢဖးဖိမု့ၢ်လီၤ. ဒီးလါမ့ၢ်တအိၣ်ဖျါဘၣ်ဒီးပတဃးကွၢ်လၢမနၤန့ၣ်မု့ၢ်မ့ၢ်ဟါလီၤမု့ၢ်ယံာ်ဒီးပစံးလၢဖးဖိမု့ၢ်လီၤ. တၢ်မနၤတနၤအံၤစအိၣ်ဆိးသီဖးဖိမု့ၢ်ဒီးစမံယဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသကွၢ်မု့ၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဖိးဖိမု့ၢ်လီၤ.

၂၂. **ဖးယိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ပူၤလၢထိဝဲလီၤဆၢၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဖးယိာ်လီၤ. တၢ်ပူၤလီၤဆၢၣ်ဖးယိာ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၂၃. **ဖးလံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကတိၤတၢ်လၢလံာ်ပူၤ ဒီးပစံးလၢဖးလံာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖးလံာ်ဖးလဲၢ်လီၤ. နဖးလံာ်လီၤစကီးဓါ. စဖးလံာ်တလၢၢန့ၣ်တလီၤဘၣ်. လံာ်ကညီၤန့ၣ်နဖးသ့စကီးဓါ. စဖးလံာ်ကညီၤန့ၣ်သ့တစဲးစဲးဓိၤလီၤ.

၂၄. **ဖးလဲၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဖးလံာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကတိၤတၢ်လၢလံာ်ပူၤန့ၣ်ပစံးလၢဖးလံာ်ဖးလဲၢ်လီၤ.

၂၅. **ဖးလဲၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကဘျၣ်လၢဒိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဖးလဲၢ်လီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖးလဲၢ်ကိၢ်ကွါလီၤ.လဲၤပှၤန့ၢ်ယၤလၢသ့ၣ်ဘၣ်ဖးလဲၢ်တဘ့ၣ်တက့ၢ်. လဲၤဒဲးန့ၢ်ယၤလၢသကွံလၣ်ဖးလဲၢ်တဘ့ၣ်တက့ၢ်.

၂၆. **ဖးလိ** န့ၣ်မ့ၢ်တိၢ်လိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတိၢ်န့ၢ်တၢ်န့ၣ်ပစံးလၢတိၢ်လိဖးလိလီၤ. ပှၤမ့ၢ်မၤလိတၢ်ဒီးတိၢ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢတိၢ်လိဖးလိလီၤ. ပှၤသိၣ်လံာ်ဓိၤလဲၢ်ဓိၤန့ၣ်တိၢ်လိဖးလိတက့ၢ်. သိၣ်နိၣ်ဂံၢ်န့ၣ်တိၢ်လိဖးလိတက့ၢ်.

၂၇. **ဖးလိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်လိာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီသ့ၣ်နံၤဖးသီလၢကလဲၤတၢ်မၤတၢ်န့ၣ်အသးဒ်သိးဝဲဒီးစံးဟ်လိာ်အသးန့ၣ်ပစံးလၢသ့ၣ်လိာ်ဖးလိာ်လီၤ. ပှၤခံဂၤသါကလဲၤတၢ်ခဲဂီၤ ဒီးသ့ၣ်လိာ်ဖးလိာ်အသးလၢမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤလီၤ. သမ့ၢ်ကလဲၤတၢ်ဒီးသ့ၣ်လိာ်ဖးလိာ်သ့သးဒီးယၤလၢမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤတက့ၢ်.စကလဲၤစကီးလီၤ.

၂၈. **ဖးလီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ကၢၣ်ထိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီကၢၣ်ကိၣ်လိာ်အသးလၢကမၤတၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပစံးလၢကၢၣ်ထိၣ်ဖးလီၤလီၤ. ပှၤခံဂၤကၢၣ်ထိၣ်ဖးလီၤလၢသါကလဲၤမၤပနံာ်လီၤ.

၂၉. **ဖးဝါ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရီၤသ့ၣ်ဖိလၢဘ့ါထိၣ်အါအါဒီး ဝါဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဖးဝါမးလီၤ. သ့ၣ်ဖိဖးဝါမးလီၤ. တၢ်ဖးထိၣ်လၢဝါန့ၣ်ပစံးလၢဖးဝါခဲလာာ်လီၤ.

၃၀. **ဖးသလၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဲာ်ပြံဝၣ် ဒီးပအိးသလၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဖးသလၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖးသလၣ်ဝၣ်တဒူ ဒီးမၤဝဲလၢဖုဒါလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖးသလံၣ်ဖးသလၣ်လီၤ.

၃၁. **ဖးအါ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢသဲၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဖးအါလီၤ. ပှၤတဂၤမၤဘ့န့ၢ်ဖးအါစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖးသဲၣ်ဖးအါလီၤ.ပှၤသိၣ်လံာ်ဖိအိၣ်ဖးအါလီၤ.

၃၂. **ဖးအိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဲာ်သ့ၣ်ဖးမ့ၤစုၣ်ပီၤဒီးပစံးလၢဖးအိၣ်လီၤ. ဖးအိၣ်မ့ၤစုၣ်ပီၤလၢဃာ်ဒီးပအိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပဲာ်အိၣ်ဖးအိၣ်လီၤ.

၃၃. **ကဖး** ဒီးကဖးလံၢ်ကဖးလးန့ၣ်ကွၢ်လၢကဖးအကျါတက့ၢ်.

၃၄. **ကဖး** န့ၣ်မ့ၢ်ကဖိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဆူၣ်တၢ်ဒံး

ဒီးဘဲဘျုံးနှဉ်ဘဉ်ပှၤကဟ့ဉ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢမၤသးကဖိကဖး လီၤ. ဘဲဘျုံးနှဉ်မၤသးကဖိကဖးစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၃၅. **ကဖး** နှဉ်မ့ၢ်မ့ဉ်ကျၢ်လိဉ်နှဉ်ပစံးလၢမ့ဉ်ကဖးလီၤ. မ့ဉ်ဖးတလိဉ်ပဟံးတဘူဉ်ဘဉ်.

၃၆. **ကူးဖး** နှဉ်မ့ၢ်ပမၤတဲာ်တၢ်ညဉ်အဆၢလၢယဲာ်တခီ တလိဉ်လိဉ် ဒီးပစံးလၢကူးဖးလီၤ. ပှၤတဂၤကူးဖးတၢ် ညဉ်တခီတလိဉ်လိဉ်စံးဝဲဒၣ်.

၃၇. **ကွဖး** နှဉ်မ့ၢ်ပမၤသ့ဉ်ဖးဝဉ်လှဉ်အခိဉ်လၢယဲာ်ဒီး ပစံးလၢကွဖးလီၤ.ဒီးပစံးလၢကွသ့ဉ်ဖးစကီးလီၤ. ကွ ဖး ဝဉ်လှဉ်နှဉ်ခံလှဉ်တကပၢ်. စကကဉ်အိဉ်ညဉ်လီၤ. ဒီးပ စံးဒီးအဆိလၢကွပၢၢ်ကွဖးလီၤ.

၃၈. **ကီဖး** နှဉ်မ့ၢ်တၢ်ကမီၤအိဉ်အသံးနှဉ်ပကီးလၢက ဖးလီၤ. ပှၤတဂၤအိဉ်တၢ်ကမၢၤအိဉ်ဒီးခါလီၤကီဖးဝဲနှဉ် လီၤ.

၃၉. **ကျိတဲာ်ဖးဖိ** နှဉ်မ့ၢ်ပမၤတဲာ်တၢ်လၢယဲာ်ခံကူာ်တုၤ သိးသိးဒီးပစံးလၢကျိတဲာ်ဖးဖိလီၤ. ကျိတဲာ်ဖးဖိဝဉ်ခံ ကူာ်တုၤသိးသိးတကပၢ်. ပှၤတဂၤကျိတဲာ်ဖးဖိဂ့ၢ်တဘိတဲာ် ဖြးလီၤ.

၄၀. **ခိဉ်ဖး** နှဉ်မ့ၢ်ပဒိဉ်အတၢ်အိဉ်တၢ်အိလၢပလဲၤနုး အိဉ်ပဒိဉ်နှဉ်ပစံးလၢခိဉ်ဖးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢခိဉ် ဖးလာ်ဆိဉ်လီၤ. ထိရိၤတၢ်အိဉ်တၢ်အိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထိရိၤတၢ် လၢပဒိဉ်အဲဉ်ဒီးတမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ ပမ့ၢ်မၤနူၢ်ပဒိဉ် ဒီးပလဲၤနုး အိဉ်ပဒိဉ်နှဉ်ပစံးလၢခိဉ်ဖးလီၤ. မၤနူၢ်ပဒိဉ်အခိဉ်ဖးလၢ ဟ့အဝါဂ့ၤတဖဉ်တကပၢ်. ပဒိဉ်တနီၤနီၤအဲဉ်ဒီးခိဉ်ဖးလၢ ကဆိုဝဲလီၤ

၄၁. **ခွဲဉ်ဖး** နှဉ်မ့ၢ်နီၤဖးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပနီၤဖးတၢ်အ ဆၢနှဉ်ပစံးလၢခွဲဉ်ဖးနီၤဖးလီၤ.သဲးသဉ်တကယၤနှဉ်နီၤ ဖးခွဲဉ်ဖးခံဂၤဒ်းသိးသိးဒီးဟံးနူၢ်တကပၢ်. ပနၢ်တဖုနှဉ်ခွဲဉ် ဖးနီၤဖးခံဂၤပှဲၤသိးသိးဒီးဟံးနူၢ်တကပၢ်.

၄၂. **စၢဖး** နှဉ်မ့ၢ်ပစၢယာ်ပနၢ်အမိၢ်ပှၢ် ဒီးပနၢ်အဖိတဒု တပူၤပူၤဒီးပစံးလၢပစၢဖးလီၤ. စၢဖးပနၢ်အမိၢ်ပှၢ်ဒီးအ ဖိနှဉ်ပကဆံးအိဉ်အနၢ်ထံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစၢ မ့ၢ်စၢဖးလီၤ.

၄၃. **ဆံးဖး** နှဉ်မ့ၢ်ပစုးလၢၢ်သ့ဉ်ဖးတခီတလှဉ်လှဉ်ဒီး ဆံးဝဲနှဉ်ပစံးလၢဆံးဖးလီၤ. လၢၢ်တဖျာဉ်စစုး ဒီးဆံးဖး တခီတလှဉ်လှဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဆံးမ့ၢ်ဆံးဖးလီၤ. ပှၤက ညီလီၤဖှဉ်လီၤယံၤနှဉ်ပစံးလၢဆံးမ့ၢ်ဆံးဖးလီၤ.

၄၄. **တဖး** နှဉ်မ့ၢ်ပတဆံယဲာ်တၢ်နှဉ်ပစံးလၢတၢ်တဆံ တဖးလီၤ. တၢ်တဆံတဖးနှဉ်အံဉ်ဝဲဒီးတလဲၢ်ဘဉ်ဝဲ လီၤ. မ့ၢ်ခံဖးဒီးကဲထိဉ်တၢ်တဆံလဲၢ်ဝဲလီၤ.

၄၅. **တၢ်ဖး** နှဉ်မ့ၢ်တၢ်ကူဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကၢဉ်ထိဉ် တၢ်လၢပသးလၢညါခီနှဉ်ပစံးလၢတၢ်ကူဉ်တၢ်ဖးလီၤ.

၄၆. **တၢ်ဖးခိဉ်** နှဉ်မ့ၢ်တၢ်ဖးဖိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်က ဖိာ်လီၤလၢပူၤကွံာ်သ့ဉ်ခံဝဉ်ခံနှဉ်လီၤ. ထိဉ်ယူၤလၢတၢ် ဖးခိဉ်တၢ်ဖးဖိနှဉ်ထံဉ်စိတၢ်ကယံၤဝဲကၢ်သၢ.

၄၇. **တၢ်ဖးဖိ** နှဉ်မ့ၢ်တၢ်ကဖိာ်လီၤလၢပူၤကွံာ်သ့ဉ်ခံဝဉ် ခံနှဉ်ပစံးလၢတၢ်ဖးဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ဖးခိဉ် တၢ်ဖးဖိလီၤ. ထိဉ်ယူၤလၢတၢ်ဖးဖိနှဉ်ဖျါထိဉ်ဖိနဲလီၤ. တၢ်အၢဉ်အိဉ်လၢတၢ်ဖးဖိထးနှဉ်လီၤ.

၄၈. **တၢ်ဖးတၢ်ဖိ** နှဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်ဖိသ့ဉ်ဖးနှဉ်ပစံးဒီးအဆိ လၢတၢ်ဖိတၢ်ဖးလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်ဖးနှဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်မိၤဝဉ်မိၤအ ဖိအဖးနှဉ်လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်ဖးမိၢ်ပစံး တၢ်ဖးတၢ်ဖိမိၢ်ပစံး လီၤ.တၢ်ဖးတၢ်ဖိလၢကစၢၢ်ခံကစၢၢ်လီၤနှဉ်ကမ့ၢ်ကၢ်သ့ဉ် မိၤဝဉ်မိၤလီၤ. တၢ်ဖးတၢ်ဖိနှဉ်သ့ဉ်လၢအဖိအကလုာ်က လုာ်နှဉ်လီၤ.

၄၉. **တၤဖး** နှဉ်မ့ၢ်ဆဉ်ဖိကိၢ်ဖိတကလုာ်နှဉ်မၤသးဒ်ထိ ခိဉ်အသိး ဒီးအရှအိဉ်ဒ်ကသ့ဉ်အသိး ဒီးထဲထိခိဉ်တ လီၤတဒုဒီးပကီးလၢတၤဖးလီၤ.တၤဖးနှဉ်အိဉ်လၢပှၢ်ဒိဉ် ကနၢဒီးအိဉ်လၢလ့ခိဉ်လ့လီၤနှဉ်လီၤ. ဒီးပှၤကညီအိဉ် အညဉ်ဒ်ထိခိဉ်အသိးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢတၤဘှဉ် တၤဖးလီၤ.

၅၀. **တဲၤဖး** နှဉ်မ့ၢ်တၢ်လၢအိဉ်ဒီးအပူၤ ဒီးသ့ဉ်ဖးဝဲပၢၢ် နာ်အပူၤ ဒီးပစံးလၢတဲၤဖးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတဲၤ ပၢၢ်တဲၤဖးလီၤ. နမၤဝဉ်တနူတဲၤပၢၢ်တဲၤဖးနးကၢ. တ လါတဖျာဉ်တဲၤပၢၢ်တဲၤဖးနးကၢ.

၅၁. **တိၢ်ဖး** နှဉ်မ့ၢ်ပတိၢ်နူၢ်ဖံးယာ်တၢ်နှဉ်ပစံး ဒီးအဆိ လၢတိၢ်ဖးပစံးဒ်နှဉ်လီၤ. ပသးပှၢ်သိဉ်သုနှဉ်တိၢ်ဖးတ ကပၢ်.

၅၂. **ထုးဖး** နှဉ်မ့ၢ်ပှၤနူၢ်အမါတဆိုးဘဉ် ဒီးပမၤဟ်မၢ် ကွံာ်ဝဲနှဉ်ပစံးလၢထုးဖးလီၤ. ပှၤတဂၤနူၢ်အမါတဆိုး ဘဉ်ဒီးအမိၢ်ထုးဖးဝဲလီၤ.ထုးမ့ၢ်ထုးဖးစံးဝဲဒၣ်.

၅၃. **နုဖး** နှဉ်မ့ၢ်နီၤယိဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပနီၤတၢ်အိဉ် တၢ်အိပှဲၤသိးသိးနှဉ်ပစံးလၢနီၤယိဉ်နုဖးလီၤ. ကယဲၢ်သု မိၢ်သုပၢ်အစုလိၢ်အခိဉ်ခိဉ်နှဉ်နီၤယိဉ်နုဖးဒီးပှၢ် ဒီးဝဲၢ်တ ကပၢ်.

၅၄. **နိဉ်ဖး** နှဉ်မ့ၢ်နိဉ်ဖိဘ့ါထိဉ်ဝဲနှဉ်ပစံးလၢနိဉ်ဖး လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနိဉ်ဘိဉ်နိဉ်ဖးလီၤ. နိဉ်ဖးနှဉ် ဝါတနီၤနီၤဂီၤတနီၤနီၤဘီတနီၤနီၤလီၤ.

၅၅. **နီၤဖး** နှဉ်မ့ၢ်ပဟ့ဉ်လိာ်ပတၢ်ခံဂၤပှဲၤသိးသိးဒီးပ စံးလၢနီၤဖးလီၤ. ပှၤခံဂၤနီၤဖးအတၢ်အိဉ်ပှဲၤသိးသိး လီၤ. ပှၤခံဂၤနီၤဖးအဆဉ်ဖိကိၢ်ဖိဒီးအပှၢ်ခံဂၤပှဲၤသိးသိး လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနီၤဖးခွဲဉ်ဖးလီၤ.

၅၆. **နီၤဖးအဆၢ** နှဉ်မ့ၢ်ပဟံးနူၢ်ဟိဉ်ခိဉ်အလိၢ်ခံဂၤနီ သိးသိး ဒီးပဟ်ဒီးအဆၢလၢတၢ်တမံၤမံၤနှဉ်ပစံးလၢနီၤ

ဖး

ဖးအဆၢလီၤ. ပှၤခံကၢနီၤဖးစံာ်အဆၢလီၤ. စံာ်တလီၢ် န့ၣ်နီၤဖးအဆၢခံကၢနီသိးသိးတက့ၢ်.

၅၇. **နီၤဖးဝဲာ်ဖး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဆိကမိၣ်တၢ်ဂ့ၤ ဒီးတၢ်အါအဆၢသ့ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢနီၤဖးဝဲာ်ဖးတၢ်အါအဆၢဒီးတၢ်ဂ့ၤအဆၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနီၤဖးဝဲာ်ဖးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဝဲာ်မ့ၢ်ဝဲာ်ဖးစကီးလီၤ. ပှၤလၢနီၤဖးဝဲာ်ဖးတၢ်အဆၢသ့ဝဲတဖၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်ကူၣ်တၢ်ဆးလၢအဂ့ၤလီၤ.

၅၈. **ဝဲာ်ဖး** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤသ့ၣ်ဖးတၢ်လၢဃဲာ် ဒီးပစံးလၢဝဲာ် ဖးလီၤ. ပှၤတကၢဝဲာ်ဖးဒ်သၣ်တဖျၢၣ်ခံခီလီၤ. ဒီးသ့ၣ်မုၣ်ကွၣ်နၣ်ပဝဲာ်ဖးခံခီဒီးဆိၣ်ကဲၤအီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဝဲာ်ဖးလီၤဖးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဝဲာ်မ့ၢ်ဝဲာ်ဖးစကီးလီၤ.

၅၉. **ဝဲာ်ဖး** န့ၣ်မ့ၢ်နီၤဖးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢဆိကမိၣ်ခံဆိကမိၣ်ညါတၢ်ဂ့ၤဒီးတၢ်အါအဆၢနၣ်ပစံးလၢနီၤဖးဝဲာ်ဖးဝဲလီၤ. နီၤဖးဝဲာ်ဖးတၢ်ဂ့ၤဒီးတၢ်အါအဆၢဒီးတၢ်အါနၣ်ပဒ့ၣ်ဟးဆုံးကွံာ်ဒီးတၢ်ဂ့ၤနၣ်ဟံးနၢ်တက့ၢ်.

၆၀. **ပိၢ်ဖး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢသ့ၣ်ဖးသိၣ်ဝဲခဲလာာ်နၣ်ပစံးလၢပိၢ်ဖးလီၤ. တၢ်လၢပိၢ်ဖးဝဲနၣ်သိၣ်သထူၢ်ကလာ်လီၤ. ဝၣ်တဒူမုၣ်အိၣ်ဒီးပိၢ်ဖးသိၣ်မးသထူၢ်ကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပိၢ်စကီးလီၤ. ပှၤတကၢအိၣ်မှၤဒီးအဟၢဖၢကပိၢ်ဖးတ့ၢ်လီၤ. စစၢ်ဆိဒံၣ်တဖျၢၣ်ဒီးပိၢ်ဖးဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပိၢ်ပံၢ်ပိၢ်ဖးလီၤ.

၆၁. **ဖီဖး** နၣ်မ့ၢ်ဖီလၢဘၢ်ဝဲ ဒီးသလၣ်ထိၣ်အသးနၣ်ပစံးလၢဖီဖးလီၤ. ဖီဖးနၣ်ဘၢ်သလၣ်ထိၣ်အသး ဒီးပစံးလၢဖီဖးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖီဘိၣ်ဖီဖးလီၤ.

၆၂. **ဘုဖး** နၣ်မ့ၢ်ပဝဲာ်ဘုအပှၢ်နၣ်ပစံးလၢဘုဖးလီၤ. ဝဲာ်နၢ်ယၢလၢဘုဖးအါအါတက့ၢ်. စကအိၣ်ယဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘုပှၢ်ဘုဖးလီၤ.

၆၃. **မၤဖးထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်မၤလိၣ်ထိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤအိၣ်ဒီးအမါဒီးအဖိအိၣ်ထိၣ်ဝဲနၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢမၤလိၣ်ထိၣ်မၤဖးထိၣ်လီၤ.

၆၄. **မှၤဖး** နၣ်မ့ၢ်ပကျိၣ်ကျဲမှၤ ဒီးကိၣ်မံၣ်ဒီးထိၣ်ဝိၤပှၢ်ဝဲနၣ်အစီအိၣ်ထိၣ် ဒီးပကီးလၢမှၤဖးလီၤ. မှၤဖးနၣ်ထိၣ်ဝိၤပှၢ် ဒီးအဖျၢၣ်ဒိၣ်ထိၣ် ဒီးသ့ၣ်ဖးဝဲဒီးပကီးလၢမှၤဖးလီၤ. မှၤဖးနၣ်ပအိၣ်ဆၢဝဲ ဒီးပဖိသံးနၣ်ယဲဝဲလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢမှၤဘုၣ်မှၤဖးလီၤ.

၆၅. **မဲာ်ဖး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအိၣ်ဖျိၣ်သီနၣ်အမဲာ်တထံၣ်ဘၣ်တၢ် ဒီးတုၤအဝဲၤထိၣ်တလါခံလါ ဒီးအမဲာ်ထံၣ်တၢ်နၣ်ပစံးလၢအမဲာ်ဖးလီၤ. ထွံၣ်တဖၣ်နၣ်ဖံထိၣ်သီအမဲာ်ဘံၣ်စဃာ် ဒီးတုၤဃာ် ဒီးအမဲာ်စိၣ်သးနၣ်ပစံးလၢအမဲာ်ဖးလီၤ. ထွံၣ်ဖိအမဲာ်တဖးဒံးဘၣ်နၣ်တထံၣ်ဘၣ်ဂၢ်ကၣ်.
တုၤအမဲာ်ဖးဒီးထံၣ်တၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမဲာ်ဖးနါဖးလီၤ.

၆၆. **ယီၤဖး** နၣ်မ့ၢ်ပိာ်မုာ်ဒီးပိာ်ခွါသါဘၣ် လိာ်အသးဒီးအမိၢ်အပၢ်တြီလီၤဖးဝဲနၣ် ပစံးလၢယီၤဖးဝဲလီၤ. ပိာ်ခွါမ့ၢ်တဘၣ်ဘၣ်ပိာ်မုၣ်အမိၢ်အသးဒီးယီၤဖးဝဲလီၤ.

၆၇. **လိၣ်ဖး** နၣ်မ့ၢ်ပမၤသ့ၣ်ဖးဝၣ်လၢဃဲာ် ဒီးပစံးလၢလိၣ်ဖးဝၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢလီၤဖးစကီးလီၤ. ဝၣ်တဒူနၣ်လိၣ်ဖးခံခီတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလိၣ်မ့ၢ်လိၣ်ဖးလီၤ.

၆၈. **လိၢ်ဖး** နၣ်ဒ်လိၣ်ဖးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤသ့ၣ်ဖးဝၣ်ထိဒူမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၤသၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးလၢလီၤဖးလီၤ. လီၤဖးနၢ်ယၢလၢဝၣ်တဘိတက့ၢ်. ပှၤတကၢလီၤသ့ၣ် ဖးသဲးသၣ်တဖျၢၣ်ခံခီလီၤ. ဒီးပစံးလၢလီၤသ့ၣ်ဖးစကီးလီၤ.

၆၉. **လီၤဖး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤအိၣ်ဖှၣ်ခံကၢတကၢတပှၤပှၤ ဒီးပစံးလၢလီၤဖးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤမ့ၢ်လီၤဖးလီၤ. ပှၤဒီမိဝၤနၣ်မ့ၢ်လီၤမ့ၢ်လီၤဖး ဒီးသးတယုၢ်လိာ်ဘၣ်အသးလီၤ.

၇၀. **ဝါဖး** နၣ်မ့ၢ်ပထုးလီၤဖျဲၣ်တၢ်လၢအစဲဘူးဝဲနၣ်ပစံးလၢဝါဖးလီၤ. ပှၤခံကၢအသးဒိၣ်ထိၣ်ဒီးဖှၣ်လိာ်အခိၣ်စဲဘူးဝဲ ဒီးအဝဲတကၢဒၣ်လဲၤဝါဖးကွံာ်ဒီးလီၤဖျဲၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထုးမ့ၢ်ဝါဖးလီၤ. ဒီးတၢ်ဒဲးဘၢးအိၣ်လၢပလီၤနၣ်ပမၤကစၢ်ထုးမ့ၢ်ဝါဖးစကီးလီၤ.

၇၁. **သဖးကလာ်** နၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်တၢ်သိၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံအိၣ်လၢသပၢၤပှၤလီၤတဲာ်သိၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးလၢသိၣ်သဖးကလာ်လီၤ. ထံအိၣ်လၢသပၢၤပှၤနၣ်မ့ၢ်လီၤတဲာ် ဒီးသိၣ်သဖးကလာ်လီၤ. ပှၤတကၢတိၢ်အမါသဖးကလာ် ဒီးအမါဟိၣ်ဝဲလီၤ.

၇၂. **သးဖး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအသ့ၣ်ညါတၢ်အါ, ပှၤလၢတိၢ်တၢ်နၢ်, ပှၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ကူၣ်တၢ်ဆးအါဝဲနၣ်ပစံးလၢအသးဖးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသူၣ်လိၣ်သးဖးလီၤ. ပှၤလၢသူၣ်လိၣ်သးဖးနၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကူၣ်တၢ်ဆးစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၇၃. **သ့ၣ်ဖး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ပှၤတၢ်လိၢ်လၢအစိုးဝဲနၣ်မ့ၢ်ဟးဂီၤလၢလီၤကလဲကွံာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢအီးဖးအသးတခီတလှၣ်လှၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးလၢသ့ၣ်ဖးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသ့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဖးလီၤ. သပၢၤတဖျၢၣ်သ့ၣ်ဖးလဲ.

၇၄. **သ့ၣ်နံၤဖးသိ** နၣ်မ့ၢ်ပစံးလိာ်ဟ်ပသးခံကၢ လၢပကလဲၤတၢ်တပှၤပှၤ ဒီးပစံးလၢပကလဲၤတၢ်အနံၤအသိဝဲအံၤဖဲနၤနၣ်ပစံးလၢပသ့ၣ်နံၤဖးသိလီၤ. နမ့ၢ်လဲၤတၢ်ဒီးသ့ၣ်နံၤဖးသိဒီးယၢဒီးစကလဲၤဒီးနၤလီၤ.

၇၅. **ဟးဖး** နၣ်မ့ၢ်ပဟးဖှၣ်ခံလိာ်ပသးတဂၤတပူၤပူၤ ဒီးပစံးလၢဟးဖးလီၤ. ပှၤခံဂၤဟးဖးလိာ်အသးဒီးသယုၢ် ဘၣ်လိာ်အသးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟးမ့ၢ်ဟးဖး လီၤ.

၇၆. **အဖး** နၣ်မ့ၢ်အဆိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဂံၢ်ထဲသိးမ့ၢ် ဂ့ၤ, ပှၤသဒၢၣ်သကျဲမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢအဆိအဖးလီၤ.ပှၤမ့ၢ် နူၢ်မါနူၢ်ဝၤ ဒီးကွၢ်လၢအဆိအဖးတဖၣ်လီၤ. ပနံၢ်တၢ်အ ဆိအဖးတအိၣ်ဘၣ်လၢအကမၤနၢၤအီၤဘၣ်.

၇၇. **အဖး** နၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ဖိလၢဘှါသလၣ်ထိၣ်ဝဲနၣ် ပစံးလၢအဖးလီၤ.နမ့ၢ်ဒဲးဖိဒီးကွၢ်လၢအဖးတဖၣ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအဘိၣ်အဖးလီၤ.

၇၈. **အီးဖး** နၣ်မ့ၢ်ပအီးသလၣ်တၢ်နၣ်ပစံးလၢအီးဖး လီၤ. ပှၤတဂၤအီးဖးဝၣ်တခီတလှၣ်လှၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤ အီးဖးဖှဒါတဘှၣ်တုၤသလၣ်ထိၣ်အသးတက့ၢ်.ပှၤတဂၤ အီးဖးလံာ်အကဘျံးနးကဲၣ်ဆီးဒီးလံာ်ဟးဂီၤဝဲလီၤ. ဒီး ပစံးဒီးအဆိလၢအီးမ့ၢ်အီးဖးလီၤ.

၇၉. **အိၣ်ဖး** နၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်တဂၤတပူၤတဂၤတပူၤဒီးပစံး လၢအိၣ်ဖးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအိၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဖးလီၤ. ပှၤတဖၣ်အိၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဖးလိာ်အသး ဒီးတသးသယုၢ်ဘၣ် လိာ်မးအသးလီၤ.

၁. **ဖၣ်** နၣ်မ့ၢ်ကဲာ်ထီလၣ်နၣ်ပကိးလၢဖၣ်လီၤ. ဒီးပသး ပှၢ်ကိးလၢကဲာ်ကုဒီးကဲာ်ထီလၣ်ဒီးပကိးဖိာ်ထွဲတလၢၤအခံ လၤဖၣ်လီၤ. ပှၤဖၣ်တဖျၢၣ်တသံးဒီးဒၢတၢ်ကူတၢ်သိးလၢ အပူၤတက့ၢ်.

၂. **ဖၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤသလံးထိၣ်ပထ့ၣ်လၢပစုမ့ၢ်အကဆူး ဒီးပစံးလၢဖၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖၣ်ထ့ၣ်ဘၣ်အါကါ. တး အုးတဒ့ဖၣ်ထိၣ်အထ့ၣ်စံးဝဲဒၣ်. တလၢၤလၢအအါတ ဖၣ်နၣ်ဖၣ်အထ့ၣ်ဒီးဒုးနဲၣ်ဝဲလၢပှၤဂၤလီၤ. တလၢၤနၣ် အသးမ့ၢ်ဒိၣ်ထိၣ်လၢပှၤဂၤအလီၤ ဒီးဖၣ်ထိၣ်အထ့ၣ်နၣ် ဒီးဒုးနဲၣ်ဝဲလၢပှၤဂၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖၣ်ဒံၣ်ဖၣ် ထ့ၣ်လီၤ.

၃. **ဖၣ်ကပူၤ** နၣ်မ့ၢ်ပဆိၣ်ကဲၤမ့ၣ်အူအလီၢ်လၢဟံၣ်အ ဖိခိၣ်နၣ်ပကိးလၢဖၣ်ကပူၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖၣ် တၢၢ်ဖၣ်ကပူၤ. ဖၣ်ကပူၤဖၣ်ကတြၤလီၤ.ပှၤကညီမၤဟံၣ် နၣ်မၤဖၣ်ကပူၤလၢဟံၣ်အသးကံၢ်ပူၤနၣ်လီၤ.

၄. **ဖၣ်ကပူၤ** နၣ်မ့ၣ်ပှၤဖီမ့ၤအလီၢ်နၣ်ပစံးလၢဖၣ်က ပူၤလီၤ. ဒီးဖၣ်ကပူၤနၣ်လၢသီပထံၣ်တအါဘၣ်. လၢခံ ဒီးပထံၣ်အါမးလီၤ. ဒီးဖၣ်ကပူၤနၣ်အိၣ်အကလုာ်က လုာ်လီၤ. ဒီးထိရိၤပဆိၣ်ကဲၤမ့ၣ်အလီၢ် ဒီးပဖီမ့ၤအလီၢ် လၢဘၣ်ယးဒီးဟံၣ်,ဘၣ်ယးဒီးကဘီ,ဘၣ်ယးဒီးချံနၣ်ပ စံးလၢဖၣ်ကပူၤခဲလၢာ်လီၤ. ဖၣ်ကပူၤအိၣ်ဝဲအါကလုာ် နာ်သက့ဒီးပကိးလၢဖၣ်ကပူၤဒ်နၣ်ဓိၤခဲလၢာ်လီၤ.

၅. **ဖၣ်ကပူၤအဟံၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဖီမ့ၤအလီၢ်နၣ်ပဒုးထိၣ် အခိၣ်ဒ်ဟံၣ်အသိး ဒီးပစံးလၢဖၣ်ကပူၤအဟံၣ်လီၤ. သ ရၣ်ဖၣ်ကပူၤအဟံၣ်နၣ် ဒုးထိၣ်ဝဲအခိၣ် ဒ်ဟံၣ်အသိး လီၤ. ဒီးပစံးလၢဖီမ့ၤအလီၢ်စကီးလီၤ.

၆. **ဖၣ်ကယူၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဆံးကွၢ်တၢ်အမဲာ်ဖိနဲဓိၤ ဒီးအ မဲာ်တလဲၢ်ဘၣ်ဒ်ပသးပှၢ်အသိးဘၣ်နၣ်ပစံးလၢအမဲာ်မၤ သးဖၣ်ကယူၤလီၤ.ပှၤဆံးတဂၤကွၢ်တၢ်အမဲာ်ဖၣ်ကယူၤ. ဖိသၣ်ဆံးကွၢ်တၢ်တြီကလာ်နၣ် အမဲာ်မၤသးဖၣ်ကယူၤ လီၤ.

၇. **ဖၣ်ကွာ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤဝၣ်ထီဒူလၢဖၣ်ကပူၤအယၢၤတ ခီတဘိဘိဒီးပကိးလၢဖၣ်ကွာ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢဖၣ်တၢၢ် ဖၣ်ကွာ်ပစံးဒီးအဆိဒ်နၣ်လီၤ. ဖၣ်ကပူၤအသရှၤနၣ်ပ မၤဒီးဖၣ်ကွာ်ခံကျိ ဒီးပမၤအသရှၤနၣ်လၢအံၤတကျိလၢ ဘးတကျိလီၤ. ဖၣ်ကပူၤအယၢၤနၣ်ပမၤဒီးဖၣ်ကွာ်ခံကျိ တက့ၢ်. ဖၣ်တၢၢ်ဖၣ်ကွာ်စံးဝဲဒၣ်. ဖၣ်ကွာ်နၣ်ပမၤလၢ သ့ၣ်ဓိၢ်ဂ့ၤ, ပမၤလၢဝၣ်ဓိၢ်ဂ့ၤဝဲလီၤ.

၈. **ဖၣ်ကွာ်ထံး** နၣ်မ့ၢ်ဖၣ်ကပူၤအဂီၤထံးနၣ် ပကိးလၢ ဖၣ်ကွာ်ထံးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖၣ်ကွာ်တၢၢ်ဖၣ် ကွာ်ထံးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤတကဲဒီးမံလီၤလၢဖၣ်ကွာ်ထံး လီၤ. ပှၤတဂၤဆံးစၢ်အဖိဒီးမံလီၤဒၣ်အတၢ်လၢဖၣ်ကွာ် ထံးလီၤ.

၉. **ဖၣ်ခံ** နၣ်မ့ၢ်မ့ၣ်ခံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်မ့ၣ်ဒ့လၢမ့ၣ် အိၣ်လၢအခိၣ်နါစုၤနၣ်ပစံးလၢမ့ၣ်ခံဖၣ်ခံလီၤ. ဆိၣ်နၥ် မ့ၣ်ခံဖၣ်ခံလၢသပၢၤဖိလာ်တက့ၢ်.

၁၀. **ဖၣ်ခံလီၤ** နၣ်မ့ၢ်ဖၣ်ကပူၤအခိၣ်လီၤဆူသွဲနိၣ်ခံတ ခီနၣ်ပစံးလၢဖၣ်ခံလီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖၣ်ခံခိၣ် ဖၣ်ခံလီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖၣ်ခံတၢၢ်ဖၣ်ခံလီၤစ ကီးလီၤ.

၁၁. **ဖၣ်ခိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဖၣ်ဆါအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်မ့ၣ်အူအိၣ် တၢ်အကဘိၣ်အကမူၣ်ကမှိနၣ်ပကိး ဒီးအဆိလၢဖၣ်ခိၣ် ဖၣ်ဆါလီၤ. ဖၣ်ကပူၤအိၣ်ဒီးဖၣ်ခိၣ်ဖၣ်ဆါအါကါ.

၁၂. **ဖၣ်ခိၣ်ထး** နၣ်မ့ၢ်ဖၣ်ခိၣ်လာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဖၣ် ကပူၤအကပၢၢ်ထိဆူလီၢ်မံခိၣ်တခီနၣ်လီၤ. ဖၣ်ခိၣ်လာ် ဖၣ်ခိၣ်ထးစံးဝဲလီၤ.

၁၃. **ဖၣ်ခိၣ်လာ်** နၣ်မ့ၢ်ဖၣ်ကပူၤကတၢၢ်ထိဆူလီၢ်မံခိၣ် တခီနၣ်ပစံးလၢဖၣ်ခိၣ်လာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖၣ် ခိၣ်လာ်ဖၣ်ခိၣ်ထးလီၤ.

၁၄. **ဖၣ်ဆါ** နၣ်မ့ၢ်မ့ၣ်အူအိၣ်တၢ်အကဘိၣ်အကမူၣ် နၣ်ပကိးလၢဖၣ်ဆါလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖၣ်ခိၣ်ဖၣ် ဆါလီၤ. မ့ၣ်အိၣ်တၢ်အကမူၣ်နၣ်မ့ၢ်ဖၣ်ဆါလီၤ. ဖၣ်က ပူၤနၣ်အိၣ်ဒီးဖၣ်ဆါအါမးလီၤ. မ့ၣ်အိၣ်တၢ်အကဘိၣ်

လီၤကမ့ၣ်ဝဲပြူးဟၢၣ်ကလာ်နၣ်ပစံးလၢဖၣ်ခိၣ်ဖၣ်ဆါလီၤ.

၁၅. **ဖၣ်ဆါ** နၣ်မ့ၢ်မ့ၣ်အ့ၣ်အဆိလီၤ.ဒီးမ့ၢ်တၢ်တကလှာ်လၢကဲၤကပီၤဝဲဒီးကိၢ်ယိာ်ကိၢ်သွးပှၤဆါဝဲနၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢမ့ၣ်အ့ၣ်ဖၣ်ဆါလီၤ.မ့ၣ်အ့ၣ်ဖၣ်ဆါစံးဝဲဒၣ်.

၁၆. **ဖၣ်တၢၢ်** နၣ်မ့ၢ်ဖၣ်ကွာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဝဲၣ်ထိဒ့ၣ်ခံကျိလၢဖၣ်ကပှၤအဃၢၤနၣ်ပကိး ဒီးအဆိလၢဖၣ်တၢၢ်ဖၣ်ကွာ်လီၤ. ဖၣ်တၢၢ်ဖၣ်ကွာ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးဖၣ်တၢၢ်နၣ်မ့ၢ်ဖၣ်ကပှၤအဆိစကီးလီၤ.

၁၇. **ဖၣ်ထ့ၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤမၤသလံးထိၣ်အထ့ၣ် ဒီးပစံးလၢဖၣ်ထ့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဖၣ်ဒံၣ်ဖၣ်ထ့ၣ်ပစံးဒီးအဆိဒ်နၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဖၣ်ထိၣ်အထ့ၣ်ပစံးဒ်နၣ်စကီးလီၤ.

၁၈. **ဖၣ်ရုံးကံး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအခိၣ်သူတဂ့ၤဘၣ်ဒီးအခိၣ်သူဖုၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဘ့တဂ့ၤဘၣ်ဒီးအထံးဖုၣ်ဝဲနၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢမၤသးဖၣ်ရုံးကံးလီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်သူတဂ့ၤဘၣ်အခိၣ်သူမၤသးဖၣ်ရုံးကံးလီၤ. ဘ့တပှၤဒိၣ်ထိၣ်တသ့ဘၣ်. မၤသးဖၣ်ရုံးကံးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢမရုံးကံးစကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖၣ်ရုံးကံးဖၣ်ရုံးကံးလီၤ.

၁၉. **ဖၣ်လဲ** နၣ်မ့ၢ်နံၤဘၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဒုၣ်ဒွဲၣ်ပှၤဂၤ ဒီးပနံၤလၢအမၤတၢ်တဂ့ၤဘၣ်အဃိနၣ်ပစံးလၢနံၤဘၣ်ဖၣ်လဲလီၤ.ပမၤတၢ်မ့ၢ်တဂ့ၤဘၣ်ဒီးပှၤဂၤနံၤဘၣ်ဖၣ်လဲပှၤလီၤ.

ဆိးနှၢ်ပှၤထိးမိၢ်အမဲ အိၣ်လၢပှၤနံၤဘၣ်ဖၣ်လဲ

၂၀. **ဖၣ်ဝၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤလိၢ်မံလၢဖၣ်ကပှၤအဃၢၤယၢ်ခီဒီးပကိးလၢဖၣ်ဝၢ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖၣ်ဝၢ်ဖၣ်တြၢလီၤ. ပှၤကညီမၤဟံၣ်နၣ်မၤလိၢ်မံလၢဖၣ်က ပှၤအဃၢၤယၢ်ခီနၣ် အံၣ်တခီလဲၢ်တခီ ဒီးအလဲၢ်တခီ နၣ်ပကိးလၢဖၣ်ဝၢ်လဲၢ် ဒီးအအံၣ်တခီနၣ်ပ ကိးလၢဖၣ်ဝၢ် ဖိလီၤ. ပှၤကညီမၤဟံၣ်နၣ်မၤဝဲ ဒီးဖၣ်ဝၢ်ခံခီလၢဖၣ်ကပှၤအဃၢၤနၣ်လီၤ.

၂၁. **ဖၣ်ဝၢ်တၢၢ်** နၣ်မ့ၢ်ဖၣ်ဝၢ်ဖိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်လိၢ်မံလၢ ဖၣ်ကပှၤအဃၢၤလၢအအံၣ်တခီနၣ်ပစံးဒီးအဆိဖၣ်ဝၢ်တၢၢ်ဖၣ်ဝၢ်ဖိလီၤ.

၂၂. **ဖၣ်ဝၢ်တြၢ** နၣ်မ့ၢ်ဖၣ်ဝၢ်လဲၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်လိၢ်မံလၢဖၣ်ကပှၤအဃၢၤလၢအလဲၢ်တခီနၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဖၣ်ဝၢ်လဲၢ်ဖၣ်ဝၢ်တြၢလီၤ.

၂၃. **ဖၣ်ဝၢ်ဖိ** နၣ်မ့ၢ်လိၢ်မံလၢအအံၣ်တခီလၢဖၣ်ကပှၤအဂီၤထံးနၣ်ပကိးလၢဖၣ်ဝၢ်ဖိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖၣ်ဝၢ်တၢၢ်ဖၣ်ဝၢ်ဖိလီၤ. မံ နဲလၢဖၣ်ဝၢ်ဖိတခီနၣ်စကမံယဲလၢဖၣ်ဝၢ်လဲၢ်တခီလီၤ.

၂၄. **ဖၣ်ဝၢ်လဲၢ်** နၣ်မ့ၢ်လိၢ်မံအလဲၢ်တခီလၢဖၣ်ကပှၤအဂီၤထံးနၣ်ပကိးလၢဖၣ်ဝၢ်လဲၢ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖၣ်ဝၢ်လဲၢ်ဖၣ်ဝၢ်တြၢလီၤ. ဖၣ်ဝၢ်လဲၢ်တခီနၣ်ပှၤမံဝဲဒီးဖိဒီးမါဒီးဖိဒီးလံၤလီၤ. ဖၣ်ဝၢ်ဖိတခီနၣ်မံတြိၢ်ထဲဖိမုၣ်ကနီၤတဂၤခံဂၤစိၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢဖၣ်ဝၢ်ဒိၣ်လီၤ.

၂၅. **ဖၣ်သလၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ပှၤတၢ်လိၢ်လၢမၤသးသအိးဝဲတဖၣ်နၣ်ပစံးလၢဖၣ်သလၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤထ့နာ်တဖျၢၣ်ဖၣ်သလၣ်စကွၢ်တဂ့ၤဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖၣ်သလံၣ်ဖၣ်သလၣ်လီၤ. ထိရိၤပထ့တၢ်လၢအခိၣ်သအိးနးကဲၢ်ဆိးဒီးပစံးလၢဖၣ်သလၣ်ခဲလၢာ်လီၤ.

၂၆. **ဖၣ်စိၤ** နၣ်မ့ၢ်ကို့အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်စိၤသိအဟံၣ်နၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢကို့စိၤဖၣ်စိၤလီၤ. တလၢၤသိၣ်လံာ်လၢကို့စိၤဖၣ်စိၤအပှၤလီၤ.

၂၇. **ဖၣ်** နၣ်ပမၤဒီး"*က*"ပမၤဒီး"*တ*"ပမၤဒီး"*သ*"လီၤ. ကဖၣ်, တဖၣ်, သဖၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၂၈. **ကဖၣ်** နၣ်မ့ၢ်ထုအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဘါကညးတၢ်လၢကစၢ်ယွၤနၣ်ပစံးလၢဘါထုကဖၣ်တၢ်လီၤ.ဒ်ပကပှၤဒီးလၢာ်နၣ်ဃ့ဘါထုကဖၣ်လၢကစၢ်ယွၤတက့ၢ်.

၂၉. **ကံးဖၣ်ရုံး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပအိၣ်ဒီးပကိာ်ပှၤတမှာ်ဘၣ်ဒီးအထုးစဲဘူးပကိာ်ပှၤနၣ်ပစံးလၢကံးဖၣ်ရုံးလီၤ. သဲးသၣ်နၣ်ပအိၣ်မၤသးကံးဖးရုံးလီၤ. ဒီးတၢ်ကံးဖၣ်ရုံးနၣ်အိၣ်တဘျုးမံၤလီၤ. သကွံသၣ်လၢတမံးဒံးဘၣ်နၣ်ပအိၣ်ကံးဖၣ်ရုံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကံးဖၣ်ရုံးကံးဖၣ်ရၣ်လီၤ.

၃၀. **ဃိဖၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဃိဘိအခိၣ်နါစုၤနၣ်ပမၤဒီးအလၣ်ဒ်ခိၣ်ခွးအသိးဒီးထိၣ်ဆူၣ်ဆိဆူၣ်နၣ်ပကိးလၢဃိဖၣ်လီၤ. တလၢၤဂ့ာ်ကသ့ၣ်ဃိနၣ်မၤဝဲ ဒီးဃိဖၣ်ဒီးဃိနၣ်ဂ့ာ်ဝဲကသ့ၣ်လီၤ.

၃၁. **တဖၣ်** နၣ်မ့ၢ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. ပှၤတဖၣ်နၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်ယဲဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်မုနၣ်သါကလဲၤမၤလိလံာ်လီၤ. ပနၢ်တဖၣ်တလၢၤထူစံာ်သ့. ကသ့ၣ်တဖၣ်နၣ်အကစၢ်ဒၢးဝဲသ့လီၤ.

၃၂. **တလၣ်ဖၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ပှၤတၢ်လိၢ်လၢအသအိးဝဲဒီးပစံးလၢတလၣ်ဖၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသဖၣ်လၣ်ဒီးသလၣ်ဖၣ်စကီးလီၤ. လီခိဝါပိၢ်နၣ်မၤသးတလၣ်ဖၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတလၣ်ဖံၣ်တလၣ်ဖၣ်လီၤ.

၃၃. **ထုကဖၣ်** နၣ်ကွၢ်လၢကဖၣ်တက့ၢ်. ဒီးကွၢ်လၢထုတက့ၢ်.

၃၄. **လီၤဖၣ်ရုံး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိးဘ့ဒီးဘ့တူာ်ကွံာ်ဒီးဖုၣ်လီၤဝဲနၣ်ပစံးလၢဘ့လီၤဖၣ်ရုံးလီၤ. တၢ်ဖိးဘ့လီၤဖၣ်ရုံး

နးကၤ.

၃၅. **ထီၤဖဉ်ရံး** နဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအခိဉ်သူတထိထိဉ်ဘဉ် ဒီးအိဉ်ဝဲဖှဉ်တြံးစီၤနဉ်ပစံးလၢလီၤဖဉ်ရံးလီၤ. ပှၤတကၤအခိဉ်သူလီၤဖဉ်ရံးဒီးတထိထိဉ်မးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဖဉ်ရံးလီၤဖဉ်ရဉ်လီၤ.

၃၆. **ထီၤဖဉ်** နဉ်မ့ၢ်လီၤနံၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပထံဉ်တၢ်တမံၤမံၤဒီးတၢ်မိဉ်နံၤပသးနဉ်လီၤ.

၃၇. **သဖဉ်ဝၢ်** နဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအမဲာ်လဲၢ်ဝဲဒီးပစံးလၢအမဲာ်သဖဉ်ဝၢ်လီၤ. ပှၤတကၤအမဲာ်မၤသးသဖဉ်ဝၢ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢသဖဉ်ဝံၢ်သဖဉ်ဝၢ်လီၤ.

၃၈. **သဖဉ်ဝၢ်** နဉ်မ့ၢ်တၢ်ပှၤလိၢ်လၢသအီးဝဲနဉ်ပစံးလၢမၤသးသဖဉ်ဝၢ်စကီးလီၤ. သပၢၤဖဉ်ဝၢ်နဉ်အပှၤလဲၢ်ဒီးမၤသးသဖဉ်ဝၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဖဉ်ဝံၢ်သဖဉ်ဝၢ်စကီးလီၤ.

၃၉. **သပၢၤဖဉ်ဝၢ်** နဉ်မ့ၢ်တၢ်ပှၤတၢ်လိၢ်လၢတလၢၤမၤဝဲလၢဟိဉ်မိဉ်ဖးလဲၢ် ဒီးပမၤလၢဖဉ်ကပှၤနဉ်ပစံးလၢသပၢၤဖဉ်ဝၢ်လီၤ. သပၢၤဖဉ်ဝၢ်နဉ်ပမၤလၢဖဉ်ကပှၤဒီးပဆိဉ်ကဲၤမ့ဉ်အူလၢအပှၤလီၤ.

၄၀. **သ့ဖဉ်ထုဉ်** နဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်တကလုာ်အသဉ်ဖျါထိဉ်တကူာ်ဒီးအခိဉ်မိဉ်ဖိးဘၢတကူာ်ဒီးပကီးလၢသ့ဖဉ်ထုဉ်လီၤ. သ့ဖဉ်ထုဉ်နဉ်အသဉ်မၤသးန်အလဲဖျါထိဉ်တကူာ်ဒီးအခိဉ်မိဉ်ဖိးဘၢတကူာ်န်ပထုဉ်အသိးလီၤ. ဒီးပကီးလၢသ့ဖဉ်ထုဉ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢသ့ဖဉ်ဒံဉ်သ့ဖဉ်ထုဉ်လီၤ.

၄၁. **အီးဖဉ်** နဉ်မ့ၢ်ပအီးသလဉ်တၢ်နဉ်ပစံးလၢအီးဖဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအီးသဖဉ်စကီးလီၤ. ပှၤတကၤအီးသဖဉ်နဉ်တဖျၢဉ်ဒီးမၤသးသဖဉ်ဝၢ်လီၤ. ကပှၤမ့ၢ်တလဲၢ်ဘဉ်ဒီးအီးသဖဉ်လဲၢ်ထိဉ်တကူၢ်. ပမ့ၢ်အီးသလဉ်လဲၢ် ထိဉ်တၢ်ပှၤလၢအအံဉ်နဉ်အီးဖဉ်လဲၢ်ထိဉ်ဝဲလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢအီးဖဉ်သးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢအီးဖဉ်လီၤ.

၁. **ဖ** နဉ်မ့ၢ်ပတဲသ့ဉ်တစၢၢ်ဆၢဘဉ်ဒီးပဟ်အသးနဉ်ပစံးလၢဖလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖံစီၤပြၤ ဒီးဖံစကီဉ်ပစံးန်နဉ်စကီးလီၤ. နတဲသ့ဉ်တဘိတစၢၢ်ဆၢဘဉ်. ဖံနးကၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံစကီဉ် ဒီးဖံစီၤပြၤလီၤ.

၂. **ဖ** နဉ်မ့ၢ်ပဝ့ပညီးဒီးအသွံဉ်တဂ့ၤဘဉ်နဉ်ကဲထိဉ်လၢအအုဉ်အကျၣ်အထံအနိဒီးဝါဝဲနဉ်ပကီးလၢဖလီၤ. ပှၤတကၤဝ့ဒီးအဖံအါကၤ. နညီးနဉ်အဖံတအိဉ်ဒံးဘဉ်. တၢ်ညီးဖံအိဉ်ဒီးဟိၢ်ဖးဝဲလီၤ. နဝ့ဖံမ့ၢ်တအိဉ်ဒံးဘဉ်ဒီးဘိဉ်လီၤလၢမှၤခွံဉ်သိတကူၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံဖျိလီၤ. ပှၤတကၤအခိဉ်ပှၤလိၢ်ဖံဖျိၤယွၤနးကၤ.

၃. **ဖ** နဉ်မ့ၢ်ပမိၢ်အမိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပပၢ်အမိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ပကီးလၢဖလီၤ. ဒီးပှၤလၢသကဲ့ဒီးဖံနဉ်ပကီးလၢဖံစကီးလီၤ.ဒီးပကီး ဒီးအဆိလၢဖံစီၤဖုစီၤလီၤ, ဖံလံၤဟိာ်မုဉ်တကၤဖိအိဉ်နၢ်ဖံမှၤလီၤ.

၄. **ဖ** နဉ်မ့ၢ်ပစုနဉ်ပကီးလၢဖံလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပသးပှၢ်ကီးဝဲလီၤ. ထိရီၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤအစုနဉ်ပစံးလၢဖံလီၤ. ကါထိမိဉ်ကံဉ်တမံတခီဒီးကူၤယိးဝဲလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢအကံဉ်အဖံလီၤ.

၅. **ဖမိဉ်** နဉ်မ့ၢ်ဖံဘဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပစုမိဉ်ထံးအကဘျၣ်နဉ်ပကီးဒီးအဆိလၢဖံမိဉ်ဖံဘဉ်လီၤ.

၆. **ဖံစီၤဖုစီၤ** နဉ်မ့ၢ်ပဖံပဖုကၢဝဲအကတိၢ်လၢခံလၢပျၢၤနဉ်ပစံးလၢဖံစီၤဖုစီၤလီၤ. ပအိဉ်လၢဖံစီၤဖုစီၤနဉ်ပတထံဉ်ဘဉ်ကီၤလၢသိဖိနီတခီဉ်ဘဉ်.

၇. **ဖံထံမိဉ်** နဉ်မ့ၢ်ပစုမိဉ်ထံးအဖိမိဉ်နဉ်ပကီးလၢဖံထံမိဉ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖံထံမိဉ်ဖံထံလာ်လီၤ. ပှၤကညီယိးတၢ်လၢအဖံထံမိဉ်လီၤ.

၈. **ဖံထံး** နဉ်မ့ၢ်ပစုမိဉ်ထံးနဉ်ပကီးလၢဖံထံးလီၤ. တၢ်ဆဲးဖံထံး ဒီးတၢ်ကိာ်တံာ်လာ်နဉ်တပှၤဃီလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖံဘဉ်ထံးစကီးလီၤ. စဘူးတၢ်ပှၤကတၢၢ်စစုဒီးတုၤလၢစဖံထံးလီၤ.

၉. **ဖံထံးမိဉ်** နဉ်မ့ၢ်ပဖံဘဉ်မိဉ်နဉ်ပကီးလၢဖံထံးမိဉ်လီၤ. ဒီးပကီးလၢဖံထံမိဉ်စကီးလီၤ. ပှၤကညီယိးတၢ်နဉ်ဟ်ထိဉ်နိဉ်ယိးဘိလၢဖံထံးမိဉ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖံထံးမိဉ်ဖံထံးလာ်လီၤ.

၁၀. **ဖံနၢဉ်မိဉ်** နဉ်မ့ၢ်ပဖံထံမိဉ်အဘၢရှၤပစုခိဉ်ထံးအဆၢအဖိမိဉ်နဉ်ပစံးလၢဖံနၢဉ်မိဉ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံနၢဉ်မိဉ်ဖံနၢ်လာ်လီၤ. ပဖံနၢဉ်မိဉ်နဉ်တုၤဘဉ်ဒီဒီးပဖံဘဉ်ဆၢလီၤဖျဲဝဲလီၤ.

၁၁. **ဖံပြၤ** နဉ်မ့ၢ်ပမၤဟံဉ်အနၢဉ်တယှဘဉ် ဒီးတံာ်ဝဲနဉ်ပစံးလၢဖံပြၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံပြိၢ်ဖံပြၤလီၤ. နမၤဟံဉ်တယှတယီၤဘဉ်ဒီးဖံပြိၢ်ဖံပြၤနဉ်မ့ၢ်နတထိဉ်တတံာ်ဘဉ်စါ.

၁၂. **ဖံပှၢ်** နဉ်မ့ၢ်ခွဲဉ်တၢ်ပှၢ်ဝဲဒီးပကီးလၢဖံပှၢ်လီၤ. ထိရီၤတၢ်အတၢ်ပှၢ်ဝဲနဉ်ပကီးလၢဖံပှၢ်လီၤ. သဒုအတၢ်နဉ်အိဉ်ဒီးအဖံပှၢ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖံပှၢ်ဖံတြၢလီၤ.

၁၃. **ဖံဘဉ်** နဉ်မ့ၢ်ပစုမိဉ်ထံးကဘျၣ်ဝဲနဉ်ပကီးလၢဖံဘဉ်လီၤ. စယိးသ့ဉ်ယိးဝဉ်ဒီးစဖံဘဉ်ဆါကၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖံဘဉ်ဖံစုၢၤစကီးလီၤ.

၁၄. **ဖံဘဉ်ကဘျၣ်** နဉ်မ့ၢ်ပစုမိဉ်ထံးအယံကဘျၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢဖံဘဉ်ကဘျၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖံဘဉ်ကဘျၣ်ဖံစုၢၤကဘျၣ်လီၤ. ပဖံဘဉ်ကဘျၣ်နဉ်အိဉ်လၢပ

ချၢယံအဆၢတခီလီၤ. ဒီးပစံးလၢပဖံဘၣ်ယံကဘျၣ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖံဘၣ်တၢ်ဖံဘၣ်ကဘျၣ်ပစံးဒီးအဆိဒ်နၣ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖံဘၣ်ယံစကီးလီၤ.

၁၅. **ဖံဘၣ်နိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဖံထံနိၣ်နၣ်ပစံးလၢဖံဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဖံထံနိၣ်ဒီးဖံထံးနိၣ်လီၤ. ပှၤကညီယိးတၢ်နၣ်ဟ်ထိၣ်ဝဲလၢအဖံဘၣ်နိၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖံဘၣ်နိၣ်ဖံဘၣ်လၢ်လီၤ.

၁၆. **ဖံဘၣ်ဆၢ** နၣ်မ့ၢ်ပဖံဘၣ်ယံဒီးပစုယံထိးလိၢ်အသးနၣ်ပစံးလၢဖံဘၣ်ဆၢလီၤ.

၁၇. **ဖံဘၣ်ထံး** နၣ်မ့ၢ်ပစုနိၣ်ထံးဝးတြံးပစုနၣ်ပစံးလၢဖံဘၣ်ထံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံဘၣ်နိၣ်ဖံဘၣ်ထံးလီၤ. စဘူးတၢ်ပှၤကတၢၢ်စဖံဘၣ်ထံးလီၤ. စကျ်သ့ၣ်ဒီးစဖံဘၣ်ထံးဆါသမီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖံဘၣ်နိၣ်ထံးစကီးလီၤ.

၁၈. **ဖံဘၣ်ဖိၣ်ထံး** ဒီးဖံဘၣ်ထံးနၣ်တပှၤယီလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဖံဘၣ်ထံး ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဖံဘၣ်နိၣ်ထံးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပစုနိၣ် ထံးနၣ်ဝးတြံးပစံးလၢဖံးဘၣ်နိၣ်ထံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံဘၣ်ဖိၣ်နိၣ်ဖံဘၣ်နိၣ်ထံးနၣ်လီၤ.

၁၉. **ဖံဘၣ်တၢ်လိ** နၣ်မ့ၢ်ပတၢ်လၢ်ပှၤနၣ်ပစံးလၢဖံဘၣ်တၢ်လိၢ်လီၤ. စဝ့လၢစဖံဘၣ်တၢ်လိၢ်နၣ်ဆါကၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံဘၣ်တၢ်တၢ်ဖံဘၣ်တၢ်လိၢ်လီၤ.

၂၀. **ဖံဘၣ်တၢ်လိၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပချၢတ့ၤဆူးပဖံဘၣ်ကဘျၣ်တၢ်လိၢ်အသးဒီးပစံးလၢဖံဘၣ်တၢ်လိၢ်လီၤ. ပဖံဘၣ်တၢ်လိၢ်နၣ်မ့ၢ်ပချၢတ့ၤ ဆူးနၣ်ပဖံဘၣ်အယံအကဆူးအိၣ်တစဲးဒီးပစံးလၢဖံဘၣ်တၢ်လိၢ်လီၤ. စပျိၢ်ကကံဖဲစဖံဘၣ်တၢ်လိၢ်နၣ်နစံၢ်ကွၢ်တဘိစဲ.

၂၁. **ဖံဘၣ်လဲၢ်လိၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပဖံဘၣ်အယံ ဒီးထိၣ်ဂဲၢ်ကနူၤအသးလၢပချၢတ့ၤဆူးနၣ်ပစံးလၢဖံဘၣ်လဲၢ်လိၢ်လီၤ. ပှၤကညီဖံဘၣ်လဲၢ်လိၢ်နၣ်အစုမ့ၢ်ဝးထိၣ်ဝးလီၤဝဲဒီးဝးလဲၢ်လိၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံဘၣ်လဲၢ်လိၢ်ဖံဘၣ်လဲၢ်တြၢလီၤ.

၂၂. **ဖံဘံယီၤ** နၣ်မ့ၢ်ဘုနၢ်ဖိၤဖှံၣ်ဖိၤနၣ်မ့ၢ်ဝဲလၢအဖိၢ်မုၣ်ဒီးပှၤကညီကီးလၢဖံဘံယီၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖံဘံတၢ်ဖံဘံယီၤလီၤ. ပှၤကညီမၤဘုဒီးမၤဘုနၢ်ဖိၤဖှံၣ်ဖိၤနၣ်စံးဝဲလၢလုၢ်အိၣ်ဖံဘံယီၤလီၤ. ဒီးစံးဝဲလၢပှၤလၢပျၢၤထံၣ်နၢ်ဖံဘံယီၤလၢစခီနိၣ်ကဆူးလီၤ.

၂၃. **ဖံသ့ၣ်ထိး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤမုၣ်ပှၢ်လၢပျၢၤတဂၤကၢ်တၢ်စုၢ်တၢ်သ့ဒီးပကီးအမံၤလၢဖံသ့ၣ်ထိးလီၤ. ပှၤမ့ၢ်ဆါထိၣ်တဂၤလဲၤကၢ်ဝဲလၢဖံသ့ၣ်ထိးဆါထိၣ်ခံဂၤလဲၤကၢ်ဝဲလၢဖံသ့ၣ်ထိး ဒီးဖံသ့ၣ်ထိးကၢ်တၢ်နၣ်ဆ့ၣ်နီၤဝဲဒ်သ့ၣ်နိၣ်ဆၢၣ်အသိးထူၣ်ကလၢ် ဒီးပကီးလၢဖံသ့ၣ်ထိးလီၤ. သမ့ၢ်မၤတကဲဒီးလဲၤကၢ်လၢဖံသ့ၣ်ထိးတက့ၢ်.

၂၄. **ဖံသ့ၣ်ထိး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိၢ်ဆံၣ်ပၢၢ်ဒီးလဲၤဟ်ဝဲလၢသ့ၣ်နိၣ်ဆၢၣ်အခိၣ် ဒီးတၢ်လၢသ့ၣ်နိၣ်ဆၢၣ်နၣ်ကီးဝဲလၢဖံသ့ၣ်ထိးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖံသ့ၣ်ထိးဖံဝၣ်နါလီၤ. ဒီးပှၤကညီမၤနၢ်ဖိၤဖှံၣ်ဖိၤလၢနံးထိၣ်လိၢ်အနၢ်နၣ်ဘၣ်ပျၢစံးဝဲဒၣ် ဒီးလဲၤဟ်ထိၣ်အစုကံၢ်လၢသ့ၣ်နိၣ်ဆၢၣ်အခိၣ် ဒီးတၢ်လၢသ့ၣ်နိၣ်ဆၢၣ်နၣ်ကီးဝဲလၢဖံသ့ၣ်ထိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဆါဒီးမၤနၢ်ဖိၤဖှံၣ်ဖိၤတကလုၢ်လဲၤဟ်ထိၣ်အစုကံၢ်လၢသ့ၣ်နိၣ်ဆၢၣ်အခိၣ်ဒီးတၢ်လၢသ့ၣ်နိၣ်ဆၢၣ်နၣ်ကီးဝဲလၢဖံသ့ၣ်ထိးလီၤ.

၂၅. **ဖံသိး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီရှလိၢ်အိၣ်ယှၢ်ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံသိးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံသိးစိၣ်တြၢဒီးဖံသိးအိၣ်ယှၢ်လီၤ. ပှၤကညီဖိၢ်မုၣ်ဒီးဖိၢ်ခွါနၣ်တုၤဖံသိးလိၢ်အသးနၣ်မ့ၢ်ကဒီမိဝၤလီၤ. ပှၤဖိၢ်မုၣ်ဒီးဖိၢ်ခွါနၣ်တုၤဖံသိးအိၣ်ယှၢ်ဒီးနၢ်မါလိၢ်သးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖံးသိးအိၣ်ယှၢ်စကီးလီၤ.

၂၆. **ဖံဖိၤဖုဖိၤ** နၣ်မ့ၢ်ပကီးပဖံလၢပမိၢ်ပပၢ်အမိၢ်နၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢဖံဖိၤဖုဖိၤလီၤ. ဖံဖိၤဖုဖိၤစံးဝဲဒၣ်.

၂၇. **နုးထိၣ်ကွၤဖံ** နၣ်မ့ၢ်ပဒၢနၢ်ဘုဆူဖီပှၤဝံၤ ဒီးပမၤနၢ်ဖိၤဖှံၣ်ဖိၤလၢဖီပှၤနၣ်ဒီးဆီဒံၣ် ဒီးမှၤတၢၤဒုၣ်ဒီးမှၤတိၤဒီးနွဲၣ်ခိၣ်ခုၣ်ခိၣ်ဒီးပစံးလၢနုးထိၣ်ကွၤဖံလီၤ. ဒီးပစံးလၢနုးထိၣ်ကွၤဖံဘံယီၤစကီးလီၤ. ပှၤကညီတုၤမၤဘုဝံၤဒီးနုးထိၣ်ကွၤဖံဘံယီၤလီၤ.

၂၈. **မိၢ်ပၢ်ဖံဖု** နၣ်မ့ၢ်ပဂံၢ်ထိၣ်မိၢ်ဖိၤပၢ်ဖိၤဒီးပစံးလၢမိၢ်ပၢ်ဖံဖုလီၤ. ပအိၣ်တၢ်လၢမိၢ်ပၢ်ဖံဖုအံၤပတထံၣ်ဘၣ်ကီၤလၢအူးနီတစုဘၣ်.

၂၉. **အဖံ** နၣ်မ့ၢ်ပဝ့မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပညီးမ့ၢ်ဂ့ၤ,အထံအနိအဒုၣ်အသ့နၣ်မ့ၢ်ပစံးလၢပဝ့အဖံပညီးအဖံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအဖံအပျိၤလီၤ. ပဝ့အဖံအပျိၤစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁. **ဖံး** နၣ်မ့ၢ်ပတၢၤဒုၣ်တၢ်နၣ်ပစံးလၢဖံးလီၤ. ပှၤကညီဖံးတၢ်လၢအစုနၣ်တၢၤဒုၣ်ဝဲဃါမနၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံးဖိၣ်လီၤ. ဖံးတၢ်လၢနစုတဖံးဒီးဟဲဟ့ၣ်ယၤ. စဖံးတၢ်တဖံးဒီးနဖံးနဲတဖံးနၣ်တုၤသိးစကီးဓါ.

၂. **ဖံး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အဘ့ၣ်လၢအဖီခိၣ်တကထၢနၣ်ပစံးလၢဖံးလီၤ. ထီခိၣ်အဖံးတဘ့ၣ်နၣ်ပကမၤပျုလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအဖံးအခီလီၤ. ဒီးပစံးလၢအဖံးအဘ့ၣ်စကီးလီၤ. ထီရီၤတၢ်ဘ့ၣ်လၢအဖီခိၣ်တကထၢနၣ်ပစံးလၢဖံးခဲလၢာ်လီၤ. သ့ၣ်ဖံးဝၣ်ဖံးတၢ်ဖံးတၢ်ခီ,ထီခိၣ်ဖံး,ပနၢ်ဖံး,တၤသၣ်ဖံးစံးဝဲလီၤ.

၃. **ဖံးနိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘ့ၣ်နိၣ်ဒီးထီရီၤတၢ်ဘ့ၣ်နိၣ်နၣ်ပစံးလၢဖံးနိၣ်လီၤ. ပှၤကညီဖံးနိၣ်တကထၢနၣ်ကဆ့ၣ်ဂ့ၤကၤ. သ့ၣ်အဖံးနိၣ်တကထၢနၣ်အိၣ်ဒီးအစကီး

ဖံး

ပှၢ်လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤအဖံးခိဉ်တကထၢနူဉ်အိဉ်ဒီးအဆှဉ်အဒံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံးခိဉ်ဖံးလာ်လီၤ. ဒ်သဉ်မံနူဉ်ဖံးခိဉ်ဘီဝဲလီၤ.

၄. **စံးခိဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ထံအဖီခိဉ်နူဉ်ပစံးလၢထံဖံးခိဉ်လီၤ. ဝဉ်ထီနူထိဉ်ဖီလၢထံဖံးခိဉ်စံးဝဲဒဉ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထံဖံးခိဉ်ထံဖံးလာ်လီၤ. ထံဖံးခိဉ်နူဉ်ပယိၢ်ဒီးပလီၤဘျၢဆှထံကျါလီၤ.

၅. **စံးယာ်** နူဉ်မ့ၢ်ပဟံးယာ်တၢ်ကျၢၤကျၢၤဒီးပစံးလၢဖံးယာ်လီၤ.မ့ၢ်ဃါချၢဉ်လၢပျ့ၢတဂၤနူဉ်ဖံးယာ်ဂံၢ်ခိဉ်အှ အဆှဒီးဂံၢ်ခိဉ်အှမၤထါစံးဝဲလၢ—

မ့ၢ်ဃါချၢဉ်ဖံးယာ်စဆှ မ့ၢ်ဃါယီဖံးယာ်စဆှ

စံးဝဲဒ်နူဉ်လီၤ. ဖံးယာ်ဒီးဟံးယာ်နူဉ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံးယာ်ဖိဉ်ယာ်လီၤ.

၆. **စံးယာ်** နူဉ်မ့ၢ်တိၢ်နူၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤလိတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဒိကနဉ်ပှၤဂၤအကလုၢ် ဒီးပဟ်ယာ်လၢပသးမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးဒီးအဆိလၢတိၢ်နူၢ်ဖံးယာ်လီၤ. ပှၤသိဉ်တၢ်သီတၢ်နူဉ်တိၢ်နူၢ်ဖံးယာ်တက့ၢ်.

၇. **စံးစၢၤ** နူဉ်ဖိဉ်စၢၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟံးယာ်စၢၤပှၤဂၤအတၢ်တမံၤမံၤလီၤ. ဖံးစၢၤဖိဉ်စၢၤဃၤလၢပနၢ်တနတက့ၢ်. စဖိဉ်ဆီတပူၤဒီးပှၤတဖံးစၢၤဖိဉ်စၢၤဘဉ်ဃၤနီတဂၤဘဉ်. ဒီးမၤစၢၤအဆိမ့ၢ်ဖံးစၢၤလီၤ.

၈. **စံးဆၢ** နူဉ်မ့ၢ်ဖိဉ်ဆၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဂၤဟ့ဉ်ပတၢ်ဒီးပဟံးဆၢနူဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢဖံးဆၢဖိဉ်ဆၢလီၤ. စဟ့ဉ်နတၢ်ဒီးနတဖံးဆၢဖိဉ်ဆၢဘဉ်မနုၤလဲဉ်.

၉. **စံးတကုဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပဖံးတထုးနူဉ်ပစံးလၢဖံးတကုဉ်လီၤ.တၢ်ဂိၢ်စသးစဖံးတကုဉ်နးကၢ.ဘိဉ်သအိဉ်ယိၢ်ဘဉ်ပလိၢ်နူဉ်ပစံးတကုဉ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံးတကုၢ်ဖံးတကာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဖံးသကုဉ်စကီးလီၤ. ပနၢ်နူဉ်ဖံးတကုဉ်ဝးရှၤရှၤလီၤ.

၁၀. **စံးဒီးတါ** နူဉ်ပတစံးဘဉ်. ပစံးလၢဒီးတကးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အၢတၢ်သီအမှဉ်ပှၢ်လၢပျ့ၢလီၤ.

၁၁. **စံးပနှာ်** နူဉ်မ့ၢ်ပကွၢ်လိပမိၢ်ပပၢ်ဒီးပစံးလၢပဖံးပနှာ်လီၤ. ဖံးနမိၢ်နပၢ်အပနှာ်ဒီးလီၤက်လၢနမိၢ်နပၢ်လီၤ. ပှၤအၢနူဉ်ဖံးပနှာ်တဂ့ၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံးပနှာ်ထါပနှာ်လီၤ.

၁၂. **စံးပနှာ်** နူဉ်မ့ၢ်ပထိဉ်ဝဉ်ခီအထိဉ် ဒီးပဖံးလၢပစုဖံးနူဉ်လွံၢ်ဖံးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ယါဖံးမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးပစံးလၢဖံးပနှာ်လီၤ. ထိခိဉ်အတိာ်နူဉ်ပဖံးပနှာ်အဖံးတဆံလီၤ. ဝဉ်ခီလါဖံးအတိာ်နူဉ်နဖံးပနှာ်ပုံၤဖံးလဲဉ်.ဖံးပနှာ်တဆံသၢဖံးလီၤ.

၁၃. **စံးသီး** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီရှလိာ်အိာ်ယှာ်နူဉ်ပစံးလၢဖံးသီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံးသီးအိဉ်တြၢၤလီၤ. ပှၤကညီဖိာ်မှဉ် ဒီးဖိာ်ခွါနူဉ်တပှၤဖံးသီးအိဉ်ယှာ် ဒီးဒီမိဝၤလီၤ.

၁၄. **စံးအံၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပဒုးနဲဉ်တၢ်လၢအဘူးဒီးပှၤတဖဉ်နူဉ်ပစံးလၢဖံးအံၤလီၤ. ဟ်လီၤတၢ်ယီးဖံးအံၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဖဲအံၤဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဖဲးအံၤလီၤ. အိဉ်နဲဖံးအံၤ,နဟံဉ်အိဉ်ဖံးအံၤဓါ. အိဉ်ဟ်ဖံးအံၤ. ဆူလၢ်ဟူဃၤဖံးအံၤ. စကလဲၤဆူဘးနူဉ်လီၤ.

၁၅. **ခိဉ်စံး** နူဉ်မ့ၢ်ပဆးတၢ်ဖံးဒီးပဖျိဉ်လၢပခိဉ်ညါသးနူဉ်ပကီးလၢခိဉ်ဖံးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢခိဉ်ဘုဉ်ခိဉ်ဖံး,ခိဉ်ဖံးခိဉ်ဖျိဉ်လီၤ. ပှၤဆါခိဉ်ဖံးတဆိနူဉ်သၢသံးလီၤ. ဒီးပစံးလၢခိဉ်ဖံးခိဉ်ဖးစကီးလီၤ.

၁၆. **ဂီၤဖံး** နူဉ်မ့ၢ်ဆဉ်ဓိၤက်ိၢ်ဓိၤတကလှာ်လၢအဆှဉ်ဂီၤဝဲဒီးပကီးလၢဂီၤဖံးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဂီၤဘုဉ်ဂီၤဖံးလီၤ. ဂီၤဖံးနူဉ်ပှၤဘုဉ်ဒၢဝဲအါကၢ.

၁၇. **စုဖံး** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်ကမဲာ်ကဖိာ်အယှာ်အယဲၢ်ဘံတၢ်နူဉ်ပစံးလၢစုဖံးလီၤ. လူၢ်ခုအိဉ်ဒီးအစုဖံးလီၤ.

၁၈. **စုဖံး** နူဉ်မ့ၢ်ပစုလဉ်တၢၤနဉ်အသးနူဉ်ပစံးလၢစုဖံးလီၤ. ပှၤတဂၤတၢၤနဉ်အစုဖံးဒီးအစုဖံးထိနူၢ်ယၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစုဖံးစုဖးလီၤ.

၁၉**ဆိဒ်ဉ်ဖံး** နူဉ်မ့ၢ်ဆီဖးထိဉ်အဒံဉ်သအိနူဉ်ပကီးလၢဆိဒံဉ်ဖံးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဆိဒံဉ်ဖံးဆိဒံဉ်ဖးလီၤ.

၂၀**တဖံး** နူဉ်မ့ၢ်ပတၢၤနဉ်သ့ဉ်တဘိတတၢၤနဉ်ဒီးပစံးလၢတဖံးလီၤ. တဖံးခံဖံးစံးဝဲဒဉ်. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢတဖံးတထါလီၤ.

၂၁. **တဖံး** နူဉ်မ့ၢ်တမၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပအိဉ်ကြီကြီဒီးပတမၤဘဉ်တၢ်နီတမံၤနူဉ်လီၤ.ပှၤတဂၤအိဉ်နူဉ်တဖံးတမၤတၢ်နီတမံၤဘဉ်.

၂၂. **တဖံးစုမ့ၢ်ခိဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပထိဉ်တၢ်တဲာ်တၢ်လၢပစုညါသးပတၢၤနဉ်တဖံးဒီးအဘျဲဉ်ဟ်စုမ့ၢ်ခိဉ် ဒီးပစံးလၢတဖံးစုမ့ၢ်ခိဉ်လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအဆံးတဖဉ်နူဉ်ပဆဲဝဉ်ခီပနှာ်တဖံးစုမ့ၢ်ခိဉ်လီၤ. ဝဉ်ခီဘါအတိာ်နူဉ်ပဆဲကစီၤထိဉ်တဖံးစုမ့ၢ်ခိဉ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတဖံးစုမ့ၢ်ခိဉ်တဖံးစုမ့ၢ်နၢ်လီၤ.

၂၃. **တၢ်ဖံးတၢ်ကု** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်ဘ့ဉ်နူဉ်မ့ၢ်ထီရိၤတၢ်ဘ့ဉ်နူဉ်ပစံးလၢတၢ်ဖံးတၢ်ကုတၢ်ဖံးတၢ်ဘ့ဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤတၢ်ဖံးတၢ်ကုတပူၤ နူဉ်ကမ့ၢ်ကၢ်သါကမၤခိဉ်ဖံးသၢ.

၂၄. **တၢ်ဖံး** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ညဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထီရိၤတၢ်အညဉ်နူဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ဖံးတၢ်ညဉ်လီၤ. ဖိအိဉ်

တၢ်ဖံးတၢ်ညၣ်တက့ၢ်.

၂၅. **တၢ်ဖံးတၢ်မၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ထီရီၤပမၤကလိကွကါတမံၤ လၢ်လၢ်န့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤလီၤ. ပှၤအိၣ်ဒီး တၢ်ဖံးတၢ်မၤန့ၣ်လဲၤတၢ်တချူးဘၣ်.

၂၆. **ထးခိၣ်ဖံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပထးခိၣ်ပျူၤန့ၣ်ပစံးလၢပထးခိၣ်ဖံးလီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ် ဒီးအထးခိၣ်ဖံးဝးဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထးခိၣ်ဖံးထးခိၣ်ဖးလီၤ.

၂၇. **ထံဖံးခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထံဖီခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢထံဖံးခိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထံဖံးခိၣ်ထံဖံးလၢ်လီၤ. ဝၣ်ထီဒူထီၣ်ဂီလၢထံဖံးခိၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၂၈. **ဘုခ့ဖံး** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုခ့သၣ်အဘ့ၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဘုခ့ဖံးလီၤ. ဘုခ့ဖံးန့ၣ်အိးကွံာ်ဒီးအချံဖျါထီၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘုခ့ဖံးဘုခ့ဖးလီၤ.

၂၉. **မဲာ်ဖံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပမဲာ်ပှၤအဘ့ၣ်ခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမဲာ်ဖံးလီၤ.တၢ်မိၣ်မံစသးဒီးစမဲာ်ဖံးလီၤသယှာ်လီၤ.ပှၤတဂၤမံ ဒီးအမဲာ်ဖံးထိးလိာ်အသးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢမဲာ်ဖံးမဲာ်ဖးလီၤ.

၃၀. **သ့ၣ်ဖံး** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဘ့ၣ်လၢအဖီခိၣ်တကထၢန့ၣ်ပစံးလၢသ့ၣ်ဖံးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢသ့ၣ်ဖံးသ့ၣ်ခီလီၤ. ပှၤတဂၤတအိးကွံာ်သ့ၣ်ဖံး ဒီးအကပီၤဖျါထီၣ်ဝဲလီၤ.

၃၁. **အဖံး** န့ၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်ဘ့ၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအဖံးလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤအဖံးအဘ့ၣ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအဖံးအက့,အဖံးအဘ့ၣ်အဖံးအဖးလီၤ.

၃၂. **အခါဖံးလဲၣ်စံးဝဲ** န့ၣ်မ့ၢ်စံးဝဲအခါခဲလဲၣ်စံးဝဲလီၤ. ဘုပျိာ်ထီၣ်အခါဖံးလဲၣ်. ဒီးပစံးလၢအခါဖဲလဲၣ်စကီးလီၤ. နကလဲၤတၢ်အခါဖံးလဲၣ်.

၃၃. **အိၣ်ဖံးလဲၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပသံကွၢ်တၢ်အိၣ်ဝဲအလိၢ်န့ၣ်ပစံးလၢအိၣ်ဖံးလဲၣ်. ဒီးပစံးလၢအိၣ်ဖဲလဲၣ်စကီးလီၤ. ယဲာ်အိၣ်ဖံးလဲၣ်. အိၣ်ဖံးအံၤအိၣ်ဖံးနူၤစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ကဖံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကဖှၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကူတၢ်သိး တၢ်တိၣ်ဝဲ ဒီးသဃၢ်အသးလၢ်ဝဲန့ၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢကဖံၣ်ကဖှၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤကူတၢ်သိးတၢ်ကဖံၣ်ကဖှၣ်ဂ့ၤကၢ.

၂. **စဖံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလှာ်အသၣ်ဆံၣ်ကံးဝဲ ဒီးပကိးလၢစဖံၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢတဖံၣ်ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢသဖံၣ်လီၤ. စဖံၣ်န့ၣ်အသၣ်ထဲခီၣ်မုၢ်ဒိၣ်ဒီး ပအိၣ်အသၣ်န့ၣ်ဆံၣ်ကံးဝဲလီၤ. ဒီးအိၣ်ခံကလှာ်လီၤ. စဖံထီဒ့တကလှာ်စကီးလီၤ.

၃. **တဖံၣ်** န့ၣ်ဒ်စဖံၣ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်တကလှာ်လီၤ. တဖံၣ်န့ၣ်အသၣ်ထဲခီၣ်မုၢ်ဒိၣ်လီၤ.

၄. **သဖံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလှာ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢသဖံၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢစဖံၣ်ဒီးတဖံၣ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢကဖံၣ်စကီးလီၤ.

၁. **ဖၢ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်ဃၢ်တကလှာ်န့ၣ်ပြဲဝဲထဲဟုဖိၢ်ဟုနံးဒီးပကိးလၢဖၢလီၤ. ဖၢန့ၣ်အ့ၣ်တၢ်ဒ်ပစိၤအသိးဒီးသးဝဲနးကၢ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖၢစိၤတြၢၤစိၤလီၤ.

၂. **ဖၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟံးထီၣ်တၢ်ကမှၣ်ကမိန့ၣ်ပစိၤထီၣ်ပှဲၤပစုညါသးဒီးပကွံာ်န့ၣ်ပစံးလၢဖၢလီၤ. ပှၤတဂၤစိၤထီၣ်ဖၣ်ဆါဒီးဖၢဝဲဆူကိာ်လာ်ဒ့လီၤ. ပှၤဆံးလိာ်ကွဲဒီးဖၢလိာ်အသးလၢဖၣ်ဆါလီၤ. ပှၤတဂၤဖၢလီၤဖၣ်ဆါဆူကိာ်လာ်ဒ့လီၤ.

၃. **ဖၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒၢအိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လၣ်,တၢ်သူၣ်တၢ်သၣ်လၢပဆ့ပူၤလၢပဆ့ကတၢၢ်န့ၣ်ပစံးလၢဖၢလီၤ. ပှၤတဂၤအက့တအိၣ်ဘၣ်ဒီးဖၢတၢ်ဒီးလၢအဆ့လီၤ.

၄. **ဖၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်မူၤဘျုးအိၣ်ဒီးအဟၢဖၢဒိၣ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဟၢဖၢဖၢလီၤ. စအိၣ်မူၤဝံၤစဟၢဖၢဖၢကၢ. ပအိၣ်တၢ်တုၤနးကဲၣ်ဆိးဒီးပဟၢဖၢဖၢနးကၢလီၤ.

၅. **ဖၢကလူ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဟၢဖၢဒိၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢအဟၢဖၢဖၢကလူလီၤ. ပှၤတနီၤနီၤအဟၢဖၢဖၢကလူပကွၢ်တဂ့ၤဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖၢကလူဖၢကလါလီၤ.ထီရီၤတၢ်အဟၢဖၢဒိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဖၢကလူခဲလၢာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဖၢတဲၣ်တူၣ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖၢသအၢၣ်စကီးလီၤ.

၆. **ဖၢဃိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဖၢမုၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ကတိၢ်ထီရီၤတမံၤန့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဖၢမုၢ်ဖၢဃိာ်လီၤ. တၢ်စူၤဖၢမုၢ်ဖၢဃိာ်န့ၣ်ပလဲၤတၢ်တပၢၢ်ဘၣ်. ပမၤတၢ်ဖၢမုၢ်ဖၢဃိာ်န့ၣ်ပလဲၤတၢ်တချူးဘၣ်.

၇. **ဖၢ** န့ၣ်ဒ်ပဟၢအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်တစုန့ၣ်ပစံးလၢဖၢလီၤ. မုၢ်တနံၤနအိၣ်မူၤပှံၤဖၢလဲၣ်. စအိၣ်မူၤသၢဖၢလီၤ.ဃဲစအိၣ်မူၤတဖၢခံဖၢလီၤ.

၈. **ဖၢဖၢဟုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်မူၤဘျုးအိၣ်တစုခံစုဒီးပစံးလၢပအိၣ်မူၤဖၢဖၢဟုးလီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်မူၤဖၢဖၢဟုးဒီးအိၣ်ဒၣ်အတၢ်တမၤဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖၢဖၢဟုးဖၢဖၢသးလီၤ.

၉. **ဖၢဖၢဘိး** န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်မူၤပှဲၤပကိာ်ပူၤတမိခံမိဒီးပစံးလၢဖၢဖၢဘိးလီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်မူၤဖၢဖၢဘိးဒီးအဘိးကဖိထီၣ်ဝဲလီၤ.

၁၀. **ဖၢသီ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိဃၢ်တကလှာ်ဘီဝဲ ဒီးပစံးလၢဖၢဘီလီၤ. ဖၢဘီန့ၣ်အ့ၣ်ပှၤဒ်ပစိၤဃးသူအသိးလီၤ. ဖၢဘီန့ၣ်အ့ၣ်ပှၤသးဝဲလီၤ.

၁၁. **ဖၢမုၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အကတိၢ်အခါထီရီၤတမံၤ ဒီးပစံး

လၢဖၢမ်ႉလီႈ. ဒီးပၢံးဒီးအဆိလၢဖၢမ်ႉဖၢယိဝ်လီႈ. တၢ်စူႈဖၢမ်ႉနူၼ်တံဒိၼ်နးကၢ. ပကတိႈတၢ်ဖၢမ်ႉနူၼ်ထိၼ်သုဝဲ တဂ့ႈ,. ပမႈတၢ်ဖၢမ်ႉပလဲႈတၢ်တချုးဘၼ်.

၁၂. **ဖၢမုၼ်ၡု** နူၼ်မ့ၢ်ပမၢလီႈပ်ၢၼ်ကွ်ၼ်မုၼ်ၡုလၢဖၼ်ဆါဒီးပၢံးလၢဖၢမုၼ်ၡုလီႈ. ပှႈတဂႈမုၼ်ကဲႈထိၼ်ဒီးဖၢမုၼ်ၡုလၢဖၼ်ဆါဒီးမုၼ်လီႈပ်ၢၼ်ဝဲလီႈ. ဖၢမုၼ်လၢဖၼ်ဆါတဂ့ႈ. မုၼ်ကလီႈပ်ၢၼ်ဘၼ်ဖုးလီႈ.

၁၃. **ဖၢလၢၼ်** နူၼ်ပကၢံးဘၼ်. ပၢံးလၢဖိလၢၼ်လီႈ. ဟံၼ်ဖိလၢၼ်ၢံးဝဲဒၼ်. ဟံၼ်ဖၢလၢၼ်ပတၢံးဘၼ်.

၁၄. **ဖၢလီႈ** နူၼ်မ့ၢ်ပၵီႈထိၼ်ဖၼ်ဆါဒီးပမၢလီႈကွ်ၼ်ဆုကိၢ်လၢၼ်ဒနူၼ်ပၢံးလၢဖၢလီႈလီႈ. ပှႈတဂႈဟံးထိၼ်ဖၼ်ဆါဒီးဖၢလီႈဝဲဆုကိၢ်လၢၼ်ဒလီႈ. ဒီးပၢံးဒီးအဆိလၢဖၢလီႈဖါလီႈလီႈ.

၁၅. **ဖၢလီႈ** နူၼ်မ့ၢ်ပၵီႈထိၼ်အံသၼ် ဒီးပမၢလီႈဆုကသုပူႈဒီးပၢံးလၢဖၢလီႈလီႈ. ဖၢလီႈအံသၼ်ဆုကသုပူႈၢံးဝဲဒၼ်. ဖၢလီႈအံသၼ်သဒိၼ်ၡုၼ်ဆုကသုပူႈတကၠၢ်.

၁၆. **ဖၢသု** နူၼ်မ့ၢ်ဖၢတကလုၼ်သုဝဲ ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဖိယၢ်ဒ်ပစီႈယးသုအသီးနူၼ်ပၢံးလၢဖၢသုလီႈ. ဖၢသုနူၼ်ၡုၼ်တၢ်ဒ်ယးသုအသီးလီႈ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖၢသုဖါသုလီႈ.

၁၇. **ဖၢစီႈတြၢစီႈ** နူၼ်မ့ၢ်ပကိးဖၢဒီးအဆိလီႈ. ဒီးပကိးလၢဖၢစီႈတြၢစီႈလီႈ. ဖၢစီႈတြၢစီႈၢံးဝဲဒၼ်.

၁၈. **ကဖၢ ဒီးကဖၢကဖါ ဒီးကဖၢလၢ ဒီးဖိၼ်ကဖၢ ဒီးလီႈကဖၢ ဒီးကဖၢဖၢနူၼ်ကွ်ၢ်လၢကဖၢတကၠၢ်.**

၁၉. **ကဖၢဖၢ** နူၼ်မ့ၢ်ပှႈကညီၡုမုၼ်ကြူးကြူးနူၼ်ပၢံးလၢၡုမုၼ်ကဖၢဖၢလီႈ. ပှႈတဂႈၡုမုၼ်ကဖၢဖၢကဖၢဖၢဒီးမုၼ်ကဲႈထိၼ်ဝဲလီႈ.

၂၀. **တဖၢခံဖၢ** နူၼ်မ့ၢ်ဒ်တစုခံစုအသီးလီႈ. ဒီးပၢံးလၢတပဟၢခံပဟၢစကိးလီႈ. မ့ၢ်တနံႈအတိၢ်ပူႈနူၼ်အိၼ်မ့ႈတဖၢခံဖၢၢံးဝဲဒၼ်လီႈ.

၂၁. **ဘိၼ်ဖၢ** နူၼ်မ့ၢ်ပဘိၼ်တၢ်လၢပဆ့ခိၼ်တံးတတၢႈထိၼ်အသးအပူႈနူၼ်ပၢံးလၢဘိၼ်ဖၢလီႈ. ပှႈတဂႈဘိၼ်ဖၢတၢႈသၼ်လၢအဆ့ပူႈလီႈ. နကုမ့ၢ်တအိၼ်ဘၼ်ဒီးဘိၼ်ဖၢတၢ်ဒီးလၢနဆ့နူၼ်တကၠၢ်.

၂၂. **ဟၢဖၢ** နူၼ်မ့ၢ်ပှႈကညီအဂီႈလၢအဖးဖိနူၼ်ဒိၼ်ကဖၢဝဲဒီးပၢံးလၢဟၢဖၢလီႈ. ပှႈကညီအဟၢဖၢပူႈနူၼ်အိၼ်ဒီးအပ့ၢ်လီႈ. ဒီးပၢံးဒီးအဆိလၢဟၢဖၢသးဖၢလီႈ.

၂၃. **ဟၢဖၢဖၢ** နူၼ်မ့ၢ်ပှႈကညီအိၼ်တၢ်တဘၼ်လိၢ်ဘၼ်ဒီးအဟၢဖၢ ဒီးအဟၢဖၢဒိၼ်ဝဲဆါဝဲနူၼ်ပၢံးလၢဟၢဖၢဖၢလီႈ. ပှႈတဂႈအိၼ်ပန္ဒၢ်သၼ်ဒီးအဟၢဖၢဖၢဝဲလီႈ. ဒီးပၢံးဒီးအဆိလၢဟၢဖၢဖၢသးဖၢဖၢလီႈ.

၂၄. **ဟၢဖၢပၡုး** နူၼ်မ့ၢ်ပဟၢဖၢဆါလၢအဆဲးတိၢ်ဝဲထူးထူးနူၼ်ပၢံးလၢဟၢဖၢပၡုးလီႈ. တၢ်သၼ်ဝံႈပသးဒီးကလံႈနုၼ်လၢပဟၢဖၢပူႈဒီး ပဟၢဖၢပၡုးဝဲလီႈ. ဒီးပၢံးဒီးအဆိလၢပဟၢဖၢပၡုးပအးလီႈ. ဒီးပၢံးလၢပဟၢဖၢပၡုးပညီစကိးလီႈ.

၂၅. **ဟံၼ်ဖၢလၢၼ်** နူၼ်ပတၢံးဘၼ်. ပၢံးလၢဟံၼ်ဖိလၢၼ်လီႈ. ဒီးမ့ၢ်ဟံၼ်ခိၼ်ထံးလၢနိၢ်ကျါခိၼ်နူၼ်လီႈ.

၂၆. **ဟုးဖၢ** နူၼ်မ့ၢ်ပဟၢဖၢဖၢနူၼ်ပၢံးလၢဟုးဖၢလီႈ. ဒီးပၢံးဒီးအဆိလၢဟုးဖၢသးဖၢလီႈ. ပှႈတဂႈအိၼ်တၢ်တဘၼ်လိၢ်ဘၼ်ဒီးအဟၢဖၢဒီးအဟုးဖၢဝဲလီႈ.

၁. **ဖၢးဖၢး** နူၼ်မ့ၢ်ပှႈကညီအိၼ်မ့ႈကြူးကြူး ဒီးပၢံးလၢအိၼ်မ့ႈဖၢးဖၢးလီႈ. ပှႈတဂႈအိၼ်မ့ႈဖၢးဖၢးဘျုးအိၼ်ဒီးဟးဝဲလီႈ. ဒီးပၢံးလၢအိၼ်ဖၢးဖၢးအိၼ်ဖးဖးပၢံးဒီးအဆိဒ်နူၼ်လီႈ.

၁. **ဖၢၼ်** နူၼ်မ့ၢ်ပဘိၼ်ထိၼ်ပခိၼ်လၢခိၼ်ဖၢၼ်မ့ၢ်ဂ့ႈ, ပကျိႈထိၼ်ပခိၼ်လၢခိၼ်ဖၢၼ်မ့ၢ်ဂ့ႈပၢံးလၢဖၢၼ်လီႈ. ပှႈတဂႈဖၢၼ်ထိၼ်အခိၼ်ၢံးဝဲဒၼ်. ဒီးပၢံးလၢဖၢၼ်ခိၼ်ဖၢၼ်နၢ်လီႈ. ဖၢၼ်နခိၼ်လၢခိၼ်ဖၢၼ်ဝါနူၼ်ပကွ်ၢ်ဂ့ႈဝဲလီႈ.

၂. **ဖၢၼ်ဆူး** နူၼ်မ့ၢ်ထံဖးဒအကဆူးနူၼ်ပကိးလၢထံဖၢၼ်ဆူးလီႈ.ပှႈတဂႈမၢခုးတလိၢ်လၢထံဖၢၼ်ဆူးၢံးဝဲဒၼ်. ဒီးပၢံးဒီးအဆိလၢထံဖၢၼ်ဆူးထံဖၢၼ်ဆးလီႈ. ဒီးကျဲကဆူးပူႈနူၼ်ပၢံးလၢကျဲဖၢၼ်ဆူးစကိးလီႈ.

၃. **ဖၢၼ်ထိၼ်** နူၼ်မ့ၢ်ပဘိၼ်ထိၼ်ပခိၼ်လၢခိၼ်ဖၢၼ်ဒီးပၢံးလၢဖၢၼ်ထိၼ်ခိၼ်လီႈ. နခိၼ်လီႈယိၢ်လံဖၢၼ်ထိၼ်ကွႈတကၠၢ်. ဒီးပၢံးဒီးအဆိလၢဖၢၼ်ထိၼ်ဖၼ်လိၼ်လီႈ. ဖၢၼ်ထိၼ်ခိၼ်ဖၢၼ်ထိၼ်နၢ်ၢံးဝဲဒ်နူၼ်လီႈ. ဖၢၼ်ထိၼ်ဖၼ်ထိၼ်ကွႈနခိၼ်တကၠၢ်.

၄. **ဖၢၼ်သး** နူၼ်မ့ၢ်ကျဲအသးကံၢ်ပူႈနူၼ်ပကိးလၢကျဲဖၢၼ်သးလီႈ. ဒီးပှႈတနီႈနီႈကိးလၢကျဲပၢၢ်သးဒီးပှႈတနီႈနီႈကိးလၢကျဲပူၢ်သးလီႈ.

၅. **ဖၢၼ်သွံ** နူၼ်မ့ၢ်ပဒိၼ်တုၼ်ဒီးပမဲၼ်ပြုထိၼ်ဝဲနူၼ်ပကိးလၢဖၢၼ်သွံလီႈ. ပှႈတဂႈအမဲၼ်ဖၢၼ်သွံၢံးဝဲဒၼ်.

၆ကဖၢကဖၢၼ် နူၼ်ကွ်ၢ်လၢဖၢၼ်တကၠၢ်.

၇ကျဲဖၢၼ်ဆူး နူၼ်ကွ်ၢ်လၢဖၢၼ်ဆူးတကၠၢ်. ဒီးမ့ၢ်ကျဲဖးဒအကဆူးလီႈ.

၈. **ခိၼ်ဖၢၼ်** နူၼ်မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သီးလၢပဘိၼ်ထိၼ်လၢပခိၼ်နူၼ်ပၢံးလၢခိၼ်ဖၢၼ်လီႈ. ဒီးပၢံးဒီးအဆိလၢခိၼ်ဖၢၼ်ခိၼ်ကးလီႈ. ပှႈကညီအသနီအိၼ်ဝဲလၢဖၢၼ်ခိၼ်ဖၢၼ်လီႈ. ခိၼ်ဖၢၼ်သု, ခိၼ်ဖၢၼ်ဂီႈ, ခိၼ်ဖၢၼ်ဝါအိၼ်ဝဲအကလုၼ်ကလုၼ်လီႈ.

၉. **ခိၼ်ဖၢၼ်ကံၼ်** နူၼ်မ့ၢ်ဖိၼ်မုၼ်ခိၼ်ဖၢၼ်လၢမၢႈကံၼ်ဝဲနူၼ်ပၢံးလၢခိၼ်ဖၢၼ်ကံၼ်လီႈ.

၁၀. **ၶွၼ်ၽၢၼ်** ၼၼ်မၢႆၶွၼ်တကလုၵ်ဢိၼ်လၢၼိၼ်ၶိၼ်ၼိၼ် ၵျါဒီးဢမိၢ်ပုၢ်ထဲစုမုၢ်ဒိၼ် ဒီးဢၼ်းၵီၤယုၼၼ်ပၵိးလၢၶွၼ်ၽၢၼ်လီၤ. ၶွၼ်ၽၢၼ်ၼၼ်ပှၤကညီဢိၼ်ဝဲလီၤ. ဒီးပၵိးဒီးဢဆိလၢၶွၼ်ၽၢၼ်ၶွၼ်ဖၼ်လီၤ. ဒီးၶွၼ်ၽၢၼ်ၼၼ်ဢိၼ်ဝဲဢကလုၵ်ကလုၵ်လီၤ.ၶွၼ်ၽၢၼ်,ၶွၼ်ၽၢၼ်ကူးၶွၼ်ၽၢၼ်ဝါစံးဝဲဒၼ်.

၁. **ၽု** ၼၼ်မၢႆပမိၢ်ပပါဢပါမုၢ်ဂ့ၤပှၤလၢဢသကျဲ ဒ်းပပါဢပါမုၢ်ဂ့ၤပၵိးလၢၽုလီၤ. ဒီးပၵိးဒီးဢဆိလၢၽုမီၤဖံမီၤလီၤ. ၽုတဂၤဢခိၼ်ဝါလံဟၢၼ်ကလၵ်လီၤ. ၽုစကူးပျိၢ်ထိးဒီးၼိၼ်ထိးဘိလီၤ. ဒီးပၵိးလၢၽုမီၤတြါမီၤစကီးလီၤ.

၂. **ၽုကရှၤ** ၼၼ်မၢႆပှၤကညီခိၼ်သူတရိးထိၼ်မုၢ်ဂ့ၤ, ထိရီၤတၢ်ဆူၼ်တရိးထိၼ်မုၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢၽုကရှၤလီၤ. ပှၤတဂၤဢခိၼ်ၽုကရှၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢၽုသဂုၤစကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢၽုသရှၤစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤတခွံခိၼ်ခွံနၢ်ဒီးဢခိၼ်မၤသးၽုကရှၤလီၤ.

၃. **ၽုကူ** ၼၼ်မၢႆၽုဒါဢဆိလီၤ. ဒီးမုၢ်ဖးသလၼ်ဝၼ်ထိဒူဒီးပစံးဒီးဢဆိလၢၽုကူၽုဒါလီၤ. ဆူၼ်ၽုကူၽုဒါၼၼ်ပကမၤဟံၼ်ဒူၼ်လီၤ.

၄. **ၽုစဢိၼ်** ၼၼ်မၢႆတၢ်မုၢ်တကလုၵ် ဢတံၢ်ဒ်ၶွၼ်ဢသိးဒီးပၵိးလၢၽုစဢိၼ်လီၤ. ၽုစဢိၼ်ဢတံၢ်ၼၼ်ပဢိၼ်ဒ်ၶွၼ်တၢ်ဢသိးလီၤ. ၽုစဢိၼ်ၽုစဢၼ်စံးဝဲဒၼ်.

၅. **ၽုဒါ** ၼၼ်မၢႆပဆူၼ်ဘျုးဝါထိဒူ ဒီးပဢိးသလၼ်ၼၼ်ပစံးလၢၽုဒါလီၤ. ဒီးဢဆိလၢၽုကူၽုဒါဒီးၽုဒၢ်ၽုဒါလီၤ.ၼမၤၽုဒါၼၼ်မုၢ်ၼသါကဒူၼ်ဟံၼ်ဓါ. ပှၤကညီၼၼ်ဒူၼ်ဟံၼ်လၢၽုဒါၼၼ်ကီးဂၤဒဲးလီၤ.

၆. **ၽုၼိၢ်** ၼၼ်မၢႆပမိၢ်ပပါဢပါၼိၢ်ၼိၢ်ၼၼ်ပစံးလၢၽုၼိၢ်လီၤ. ၽုၼိၢ်ၼၼ်မုၢ်လၢမိၢ်ဢပါဒီးပါဢပါၼၼ်လီၤ.

၇. **ၽုပှၢ်** ၼၼ်မၢႆပှၤလၢသးပှၢ်ဝဲၼၼ်ပၵိးလၢၽုပှၢ်လီၤ. ဒီးမုၢ်ဖိၵ်ခွါသးပှၢ်တဖၼ်ၼၼ်လီၤ. ဒီးပၵိးဒီးဢဆိလၢၽုလံၤၽုပှၢ်လီၤ. ဒီးပှၤဢိၼ်ဒီးဢမါၼၼ်ပစံးလၢၽုပှၢ်စကီးလီၤ. ထိရီၤပှၤဢိၼ်ဒီးဢမါၼၼ်ပစံးလၢၽုပှၢ်လီၤ.ပှၤတဂၤတမုၢ်ဘၼ်ဖိသၼ်ခွါဘၼ်. မုၢ်ၽုပှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢၽုပှၢ်လီၤ.

၈. **ၽုမိၢ်တိၢ်ပူ** No.26-၂၆. ပစံၼ်တဲၤမတၢၤတဂၤလၢပျ့ၤတဂၤကီးဝဲဢမံၤလၢၽုမိၢ်တိၢ်လီၤ. မတၢၤတဂၤၼၼ်ဢသးပှၢ်သယဲးတ့ၢ် ဒီးလဲၤဖဲး ဒီးခုးတလိၢ်လၢပှၢ်လၢ်ကျါလီၤ. ဒီးတးဒုးဟဲဢိၼ်ဢဘုသူသူတၼံၤမၤဝဲတပှဲၤလၢၢဘၼ် ဒီးယိသံယုခံဖျၢၼ်ဒၢနၵ်ဝဲလၢဢနါဒ့ပူၤဝံၤဒီးလဲၤဟ်သံဢသးလၢဖိပူၤၼၼ်ကူတလူၤလီၤ. တးဒုးဂိၢ်မုၢ်ဟဲထံၼ်ဢိၤဒီးတးဒုးဟိၼ်ဢိၤလီၤ. တးဒုးကူၤဖိၵ်ဢိၤဆူပှၢ်လၢ်ကျါတပူၤ ဒီးဢတၢ်ဟူထိၼ်မိၼ်ထိၼ်ကူၤဢိၤလီၤ. တးဒုးၼၼ်ဟဲသစ့ၢ်ထိၼ်ၽုမိၢ်တိၢ်ဢသံၼ်ဆိလိၢ်ၼၼ်လၢတၢ်ဂ့ၤတၢ်ဘၼ်, ထူမီၤစုမီၤ, လွံမီၤ, ကပီၤမီၤ, တၢ်မျၢ်မီၤထးသံမီၤဝံၤဒီးမၤဢိၼ်လိၵ်ဢသးတကျူၢ်သုၼ်လီၤ. တၼိၤၼိၤဟိၼ်ထုကဖၼ်တၢ်ဒီးစံးဝဲဒၼ်

ယလဲၤဢိၼ်ၽုမိၢ်တိၢ်ဘု
ၽုမိၢ်တိၤသံသဒၼ်ပှၤ
စံၼ်စကီၤဝါဟ့ဝါဟ့

တုၤနၤတပဟၢၽုမိၢ်တိၢ်ယါထိၼ်ဢိၤဒီးၽုးယှၢ်ကွၢ်ဝဲလူၤတကူၤလီၤ.ၽုမိၢ်တိၢ်ဝံထိၼ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤၼၼ်ဝံၤဒီးၽုမိၢ်တိၢ်ဟဲကူၤဝဲလီၤ. ဟဲကူၤတုၤဒီးၼိၤပှၤလၢစုၼၼ်တဂၤတလိခိဖိတဂၤတလိခိဖိကီးဂၤဒဲးလီၤ. ဢဝဲတဂၤဢမံၤမုၢ်စ့ၢ်ကီးၽုမိၢ်တိၢ် ဒီးစံးဝဲဒၼ်စတဟံးၼၢ်ဘၼ်ယဲဘၢ်တၢ်တဘၢးၼၼ်မီၤစလဲၤမၤၼၢ်စ့ၢ်ကီးယၢၵ်. စကၢထိၼ်ဢသးလဲၤဖဲးခုးတလိၢ်တးဒုးဟဲဢိၼ်ဢဘုယၵ်ယၵ်ဒီးလဲၤဟ်သံစ့ၢ်ကီးဢသးလၢဖိပူၤလီၤ. ယုၼၼ်တယိသံဘၼ်ဝဲဒီးဒၢနၵ်ဝဲလၢဢနါဒ့ပူၤ ဒီးတးဒုးဟဲထံၼ်ဢိၤဒီးတးဒုးဟိၼ်ကဒီးစံးဝဲဒၼ် ပဟဲဢိၼ်ၽုမိၢ်တိၢ်ဢဘုယၵ်ယၵ်ဒီးၽုမိၢ်တိၢ်သံသဒၼ်လံပှၤလံ. ပကယုဢိၼ်ကူၤပဆၼ်ဆူလုၼ်. စံးလိၵ်ဢသးဒ်ၼၼ်ဝံၤဒီးကူၤယိးၽုမိၢ်တိၢ်ဢစိၼ်ၼၼ်လီၤ. ဖိမိၢ်တိၢ်ၼၼ်ယုဝၼ်နၵ်ဆူဢနါဒ့ပူၤယၵ်ယၵ်ဒီးတၢ်မိၼ်ဆဲဢသးလီၤ. တၢ်မိၼ်ဆဲဢသးၼၼ်ယၵ်ယၵ်ကီၤကီၤဝဲတကဲလၢၢဘၼ် ဒီးဆဲထိၼ်သ ထံၢ်ကလၵ်လီၤ. ဆဲထိၼ်သထံၢ်ကလၵ်ဒီးတးဒုးၽုးတ့ၢ်လီၤသံကွံၵ်ဢိၤလီၤ. ဒီးသံဝဲဒီးတၼၢ်ဘၼ်လၢၢဘၼ်တၢ်ၼိတမံၤဘၼ်. မၤသးဒ်ၼၼ်ဒီးပကတိၤတၢ်တုၤခဲကၼံၼ်ဢံၤပစံးသုတတြိၵ်တၢ်တဂ့ၤပတြိၵ်တၢ်ၼၼ်တဘၼ်ပလိၢ်ဒီးပမဲလံးထိၼ်ဢသးလီၤ.

မၤဒီးချံးတဘၼ်ဒီးချံး မၤဒီးတးဒုးဢမဲလံး

၉. **ၽုမိၢ်တိၢ်** ၼၼ်မၢႆပှၤကညီလၢပျ့ၤတဂၤလီၤ. ဒီးထိရီၤဢဖံးတၢ်မၤတၢ်ၼၼ်ဢိၼ်လီၤတဲၵ်လၢပူလီၤ. ဒီးပှၤတၼိၤၼိၤကီးလၢမိၢ်တိၢ်ကလိကလိလီၤ.

၁၀. **ၽုသလၼ်** ၼၼ်မၢႆပှၤကညီပလိၢ်ပဒီတၢ်ဢၢတၢ်သိဆိၼ်တၢ်ထုဒီးစံးဝဲဆၢဝဲလၢၽုသလၼ်လီၤ. ပှၤကညီမုၢ်တၢ်ဆိၼ်ဢၢဢဝဲတဂၤဒီးဢဝဲတဂၤၼၼ်စံးဆၢဝဲၽုသလၼ်ၽုသလၼ်ၼဆိၼ်တၢ်သုတဘၼ်ယၤတဂ့ၤ. စံးဝဲဒ်ၼၼ်လီၤ. ၽုသလၼ်ဒ်ယံၤဆှဲးယံၤတကူၢ်. ၼဆိၼ်ယၤမးသုတဘၼ်ယၤတဂ့ၤ.

ၼဆိၼ်တၢ်သုတဘၼ်ယၤ ၽုသလၼ်ကူၤဘၼ်ဒၼ်ၼၤ

၁၁. **ၽုသရှၤ** ၼၼ်မၢႆတၢ်ဆူၼ်တၢ်ဒ်းမုၢ်ဂ့ၤ,ခိၼ်သူခိၼ်ဒ်းမုၢ်ဂ့ၤ, သဘံဘုၼ်ဝဲတကဆုၼ်ဘၼ်ဝဲၼၼ်မၤသးတရိးထိၼ်ဒီးပစံးလၢၽုသရှၤလီၤ. ပှၤတဂၤဆုၼ်ၼိၤဢခိၼ်ၽုသရှၤလီၤ.

၁၂. **ၽုသံနၼ်** ၼၼ်မၢႆဝၼ်ဢဖံးလၢပတဢိးၼၢ်ဒီးဢကနၼ်ဒုၼ်ဝဲၼၼ်ပၵိးလၢၽုသံနၼ်လီၤ. ဒီးပၵိး ဒီးဢဆိလၢၽု

သံနူၤဖုသံနၣ်လီၤ.

၁၃. **ဖုသံနီၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပမံဘျုးမံဒီးပဟဲၤထၢၣ်ဒီးပသ့ၣ်နီၣ် ထီၣ်ပသးန့ၣ်ပစံးလၢဖုသံနီၣ်လီၤ. စမံဒီးစဖုသံနီၣ်ဆူ ခိဒီးမ့ၢ်ဆ့ၣ်ဝဲလီၤ. ပမံဒီးပဟဲၤဆၢထၢၣ်သ့ၣ်ညါထီၣ်ကွၤ ပသးန့ၣ်မ့ၢ်ပဖုသံနီၣ်ဆူခိလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖုသ့နီၣ် ဒီးဖု သ့နီၣ်စကီးလီၤ.

၁၄. **ဖုစီၤဘြၢစီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပကီးဖုလၢပမိၢ်ဒီးပပၢ်အပၢ် န့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဖုစီၤဘြၢစီၤလီၤ.

၁၅. **ဖု** နၣ်ပမၤဒီး"*က*" ပမၤဒီး"*စ*" ပမၤဒီး"*တ*"ပ မၤဒီး"*သ*"လီၤ. ကဖု, စဖု, တဖု, သဖုစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁၆. **တဖု ဒီး တဖု** ဒီးကဖုကဖါ. ဒီးကဖုကတိၤ. ဒီး တဖုဆၣ်. ဒီးထွံၣ်ကဖုဘံ ဒီးပှၤဖှၤနါကဖုန့ၣ် ကွၢ်လၢကဖုတကု်.

၁၇. **စဖုစဲ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအခိၣ်တရိးထီၣ်သဘံဘုၣ် ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢအခိၣ်စဖုစဲလီၤ. ပှၤတဂၤတခွံဘၣ်အခိၣ် ဒီးအခိၣ်မၤအသးစဖုစဲလီၤ.

၁၈. **စဖုရှၤ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအဆူၣ်အါဒီးအ ဆူၣ်ထီ ဒီးသဘံဘုၣ်တရိးထီၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢမၤသးစဖု ရှၤလီၤ. တၤသူတဒ့အဆူၣ်မၤသးစဖုရှၤလီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢစဖုရှ်ၢစဖုရှၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢတဖုရှၤဒီးသဖု ရှၤစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်တဖုရှၤစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁၉. **ထွံၣ်ဖု** နၣ်ပတစံးဘၣ်. မ့ၢ်ပိၢ်စံးဝဲလၢထွံၣ်ဖုလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထွံၣ်စံၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ.

၂၀. **ဖီဖုထီၣ်** ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢဖိးဖုံထီၣ်လီၤ. ဒီး မ့ၢ်ပှၤကညီအဖိအါဂၤလၢအဆံးဖံးန့ၣ်မၤအမိၢ်စိၢ်အီၤဒီး ဟီၣ်ကွံအမိၢ်န့ၣ်ဒီးဟံးဃာ်အမိၢ် ဒီးပစံးလၢဖိးဖုံထီၣ် လီၤ. ဖိဖုထီၣ်ပတစံးဘၣ်.

၂၁. **ဖီဖု** နၣ်မ့ၢ်ဖီလၢပဒၢဘုလၢအပူၤန့ၣ်အနၢၣ်အတိၢ် ပူၤန့ၣ်ပကီးလၢဖီဖုလီၤ. ဖီအကပၤအတိၢ်န့ၣ်ပစံးလၢဖီ ဖုလီၤ. ဖီဖုလွံၢ်ပျ်န့ၣ်အကပၤပကွၢ်ဖးလဲၢ်လံလီၤ. ဖီတိၢ် လၢအဒိၣ်တူာ်န့ၣ်ပစံးလၢဖီဖုလီၤ. နမၤဖီဖုပုံၤပျ်လဲၣ်. စမၤဖီဖုလွံၢ်ပျ်လီၤ.

၂၂. **ဖုဖီ** နၣ်မ့ၢ်ဖီအလီၤဆံး,ဖီအဒူၣ်လၢဖုဒါလၢပဒူၣ် ဖီန့ၣ်ပကီးလၢဖီဖုလီၤ. ပှၤကညီမၤဖီဖုန့ၣ်မၤဝဲလၢဖုဒါ လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖီဖုဖီဖါလီၤ.

၂၃. **တ်ဖု** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတ်တရအခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတ် ဖုလီၤ. ဒီးပစံးလၢတ်စဖှုစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ် သးဒီးတ်ဖုဝဲလီၤ. ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤတ်ကဖှုၣ်ဟီၣ်ခိၣ်န့ၣ် ပစံးလၢတ်ဖုဟီၣ်ခိၣ်စကီးလီၤ. ပှၤကညီတ်ဖုအခိၣ်. ဒီးထွံၣ်တ်ဖုဟီၣ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတ်ဖှုစကီးလီၤ.

၂၄. **သဖုဂူၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအခၣ်ဆူၣ်အါဝဲဒီးပစံးလၢ အခၣ်ဆူၣ်သဖုဂူၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဖုဂံၢ်ဂူၤ လီၤ. ပှၤတဂၤအခၣ်ဆူၣ်သဖုဂူၤစကွၢ်တဂ့ၤဘၣ်. ထိရိၤ တၢ်အဆူၣ်အါဒီးအဆူၣ်ထီၣ်ဒီးဆူၣ်သဘံဘုၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံး လၢသဖုဂူၤ. ဒီးသဖုရှၤလီၤ.

၂၅. **သဖုသဃီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအသးဒိၣ်ထီၣ်နးနး ကလဲာ် ဂဲၤဆၢထၢၣ်ဒီးကတိၤဆူၣ်တၢ်နးနးကလဲာ်ဒီးပ စံးလၢသဖုသဃီၤလီၤ. ပှၤတဂၤအသးဒိၣ်ထီၣ်သဖုသ ဃီၤဒီးသါကတိၢ်တၢ်ဒီးဒုတၢ်နးနးကလဲာ်လီၤ.

၂၆. **သဖုထီၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပထ့တၢ်ပှၤတၢ်လိၢ် ဒီးပမ့ၢ်တမၤ ဘၣ်အခိၣ်ဒ့ ဒီးအခိၣ်လီၤဃှၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢသဖုထီၣ် လီၤ. ဒီးပစံးလၢသဖှုထီၣ်စကီးလီၤ. နာ်ခိၣ်ဒုတအိၣ် ဘၣ်ဒီးသဖုထီၣ်ဝဲလီၤ.

၂၇. **သဖုရှၤဒီးသဖုဂူၤ** နၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဆူၣ် တၢ်ဖံးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီအခၣ်ဆူၣ်အါဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဖိ တၢ်လံၤအဆူၣ်အါဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးလၢသဖုရှၤလီၤ. သိတဒ့ အဆူၣ်မၤသးသဖုရှၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢသဖုရှ်ၢသဖုရှၤပ စံးဒီးအဆိဒ်န့ၣ်လီၤ.

၁. **ဖုး** နၣ်မ့ၢ်ပသးလီၤလၢပပျုၤတၢ်န့ၣ်ပဝးဝဲန့ၣ်ပစံး လၢဖုးလီၤ. ဒီးပစံးလၢပဖုးဘြုးကလာ်လီၤ. ဖုးမ့ၢ်ပသး ခုၣ်လီၤ, ပသးကနီးဒီးပတ ထူၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢဖုးလီၤ. ပှၤ တဂၤနၢ်ဟူဘီၣ်သအိၣ်ပုဒီးဖုးဝဲဘြုးကလာ်လီၤ. ဒီးပ စံးဒီးအဆိလၢဖုးပျိၢ်လီၤ.

၂. **ဖုး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအသးခုၣ်လီၤ ဒီးကတိၤထီၣ်ဖျုး တၢ်လၢအထါခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဖုးလီၤ. ပှၤတဂၤဆဲးကိၢ် ကွံအဃိၢ်ဒ့ ဒီးတထူၣ်သလုၤကလာ်ဒီးကတိၤထီၣ်ဖျုး တၢ်လၢအထါခိၣ်န့ၣ်ဆုဖျိုးဆုပျုၤတၢ်လီၤ.

၃. **ဖုးဘြုးဘြုး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖုးဒီးဝးဝဲလုၤလုၤဒီးပ စံးလၢဖုးဘြုးဘြုးလီၤ. ပှၤတဂၤထံၣ်သံမိၢ်ပိၤတဘိဒီး ဖုးဘြုးဘြုးလီၤ. ပှၤဆံးတဂၤမံဖုးဘြုးဘြုးလီၤ.

၄. **ဖုး** နၣ်မ့ၢ်ပဘံသူဘံဂီၤခိၣ်ဖၢၣ်နွံလၢလုၣ်သူလုၣ်ဂီၤ ဒီးပစံးလၢကဖုးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢကဖုးကဖး လီၤ. ပှၤတဂၤကဖုးခိၣ်ဖၢၣ်နွံလၢလုၣ်သူလုၣ်ဂီၤလီၤ. ဒီး မ့ၢ်မၤဂ့ၤထီၣ်ခိၣ်ဖၢၣ်နွံလီၤ.

၅. **ကီးဖုး** နၣ်မ့ၢ်ပကွၢ်လၢပှၤဂၤအသးသပှၤန့ၣ်ပမၤ ပျုၤအီၤ ဒီးပကီးထီၣ်ဖးဒိၣ်လၢပကလုၢ်ကပၢၢ်လၢဒီးပ စံးလၢပကီးဖုးလီၤ. ပှၤတဂၤကီးဖုးဃၢ ဒီးစဖုးတၢ်သး ဒီးစသးကနီးမးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကီးဖုးကီးပျိၢ် လီၤ.

၆. **ဘၣ်ဖုး** နၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်နှၢ်ကီဝဲဒီးပစံးလၢနှၢ်ဘၣ်ဖုး လီၤ. စပှၤချံတဘှၣ်အံၤနှၢ်ဘၣ်ဖုးလီၤ. စဃှပှၤလၢချံက စၢ်န့ၣ်နးကဲၣ်ဆီးဒီးနှၢ်ဘၣ်ဖုးလီၤ. ပမၤတၢ်သလိာ်လၢ အကနှၢ်န့ၣ်ပကျဲးစၢးဘၣ်နးနးကလဲာ်ဒီးနှၢ်ဝဲန့ၣ်ပစံး

လၢန့ၢ်ဘဉ်ဖုးလီၤ. တၢ်လၢအိဉ်ကိ, နၤ်ကိဒီးပမၤနၤ်တမံၤမံၤနူဉ်ပဘဉ်ကျုံးစၢးနးဝဲဒီးပစံးလၢနၤ်ဘဉ်ဖုး, အိဉ်ဘဉ်ဖုးလီၤ. ပှၤတဂၤအဖိအိဉ်ဘဉ်ဖုးတဂၤယီလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘဉ်ဖုးဘဉ်ပျိၢ်လီၤ.

၇. **မၤဖုး** နူဉ်မ့ၢ်ပကွၢ်လၢပှၤဂၤအသးသပှၤ ဒီးပမၤသိဉ်သနူဒ်ဘိဉ်သအိဉ်သိဉ်ဝဲအသိးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဆူဉ်ပခိဉ်လၢဟိဉ်ခိဉ်ဒ်ပှၤဂၤဖုးမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢမၤဖုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမၤဖုးမၤပျိၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤစဆူဉ်နီၤအိဉ်ဘုံးဒီးမၤဖုးယၢၤစဖုးမးလီၤ.

၈. **လီၤဖုး** နူဉ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်လီၤတဲာ်ဝဲလၢပသးပှၤနိဉ်ပသးအခါဒီးပစံးလၢလီၤဖုးလီၤ. သ့ဉ်ဒ့တဒ့လီၤဖုးဒီးစဖုးမးလီၤ. တၢ်လီၤတဲာ်လၢပသးပှၤနိဉ်ပသးဒီးပဖုးနူဉ်ပစံးလၢလီၤဖုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဖုးလီၤပျိၢ်လီၤ.

၉. **သဖုးကလာ်** နူဉ်မ့ၢ်ပအိဉ်မ့ၤတမိပှဲၤပကိာ်ပှၤဒီးပစံးလၢပအိဉ်မ့ၤသဖုးကလာ်လီၤ. ဒီးပအိဉ်တၢ်ကမူဉ်ပှဲၤပကိာ်ပှၤ ဒီးပစံးလၢသဖုးကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤအိဉ်ယၢဉ်ကမူဉ်သဖုးကလာ်လီၤ.

၁၀. **သးဖုး** နူဉ်မ့ၢ်ပပျံၤတၢ်နးနးကလဲာ်တုၤပအိဉ်တသ့လၢၤဘဉ်ဒီးပမ့ၢ်နၢ်ဟူတၢ်သိဉ်တၢ်သဲဒီးပဖုးနူဉ်ပစံးလၢသးဖုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသူဉ်ဖျံၤသးဖုးလီၤ. ပလဲၤတၢ်တဂၤယီလၢပှၢ်ဒိဉ်ကနၢနူဉ်ပသူဉ်ပျံၤသးဖုးတၢ်နးကၢ.

၁၁. **အိဉ်ထိဉ်ဖုး** နူဉ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်အိဉ်ထိဉ်ဝဲလၢပသးသပှၤအကတိၢ်နူဉ်ပစံးလၢအိဉ်ထိဉ်ဖုးလီၤ.ကစၢ်ယွၤရှုးအိဉ်ထိဉ်ဖုးလၢပှၤယူဒၤဖိအကျါနူဉ်လီၤ. လၢပျၢၤနူဉ်ကစၢ်ယွၤအဝံတဖဉ်နူဉ်အိဉ်ထိဉ်ဖုးဝဲတဂၤဂၤလီၤ. တၢ်ပိၤမ့ၢ်အိဉ်ထိဉ်ဖုးလၢပကျါဒီးပသးကစုလီၤ. ပသးပှၢ်စံးဝဲဒဉ်.

၁၂. **အိဉ်ဖုးမ့ၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပအိဉ်ကီၤဝံၤယံာ် ဒီးပအိဉ်ကွၤမ့ၤတစုတုၤအဘျုးအိဉ်ဒီးပစံးလၢအိဉ်ဖုးမ့ၤလီၤ. ပှၤတဂၤဟ့လီၤတူာ်နၢ်အီၤ ဒီးအိဉ်ဝံၤခံသိ ဒီးအိဉ်ဖုးမ့ၤဒီးအဟၢဖၢဖၢဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤတၢ်သဉ်ဝံၤအသးဒီးအိဉ်ဖုးမ့ၤဒီးအဟၢဖၢဖၢဝဲဒီးလူဝဲလီၤ.

၁. **ဖုဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပစှာ်ထိဉ်ပဖိလၢပချၢဒီးယဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဖိဖိးပကိာ်ဒီးအိဉ်ကိာ်လီၤလၢပချၢမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဖုဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖုဉ်အဖိလၢအချၢယံလီၤ. ပှၤတဂၤဖုဉ်အဖိဒီးစှာ်ထိဉ်ဝဲဒီးယဉ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖုဉ်စိာ်လီၤ.ပှၤတဂၤဖုဉ်တၢ်စိာ်တၢ်နူဉ်မ့ၢ်ဖုဉ်အဖိလီၤ. ဖုဉ်ဖိစိာ်လံၤစံးဝဲဒ်နူဉ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးတနီၤနီၤစံးလၢဖုဉ်လၢကိာ်, ဒီးတနီၤနီၤစံးလၢဖုဉ်လၢချၢလီၤ.

၂. **ဖုဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ဒီဘိလၢတထီဘဉ်နူဉ်ပစံးလၢဖုဉ်လီၤ. ထိရိၤတၢ်လၢတလီဘဉ်ဝဲဒီးမၤသးဒုးဝဲနူဉ်ပစံးလၢဖုဉ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖုဉ်တြံးလီၤ. ဖုဉ်ကွးနာ်လီၤ. ပှၤတဂၤတထီဘဉ်. ဖုဉ်ကွးနာ်လီၤ. ဝဉ်တဘိတထီ ဘဉ်ဒီးဖုဉ်တြံးဝဲလီၤ. ဒီးပှၤကညီမ့ၢ်တထီဘဉ်ဒီးဖုဉ်ကွးနာ်သံဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဖုဉ်နဲတြံးစကီးလီၤ.ဝဉ်ဖုဉ်နဲတြံးနူဉ်တထီဘဉ်.

၃. **ဖုဉ်တၢ်စိာ်တၢ်** နူဉ်မ့ၢ်ပကီးဖုဉ်ဒီးအဆိဒီးပစံးလၢဖုဉ်တၢ်စိာ်တၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖုဉ်တၢ်စိာ်တၢ်နူဉ်မ့ၢ်ဖုဉ်အဖိလီၤ.

၄. **ဖုဉ်ထိ** နူဉ်မ့ၢ်ပထိဉ်တၢ်တတုၤသိးဘဉ်ဒီးပစံးလၢဖုဉ်ထိလီၤ. ပထိဉ်သတြိၤတၢ်ခံဘိမ့ၢ်တတုၤသိးဘဉ်ဒီးပစံးလၢဖုဉ်ထိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖုဉ်ထံဉ်ဖုဉ်ထိလီၤ. ထိရိၤပထိဉ်သတြိၤတၢ်ဒီးတတုၤသိးဘဉ်ဝဲနူဉ်ပစံးလၢဖုဉ်ထံဉ်ဖုဉ်ထိလီၤ.

၅. **ဖုဉ်သံ** နူဉ်မ့ၢ်ယဲၤဂီၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢတဘိဉ်ဘဉ်လၢမၤတကဲနူဉ်ပစံးလၢဖုဉ်သံယဲၤဂီၤလီၤ. ပှၤတနီၤနီၤဆါဘုံးဆါတီၤဒီးဖုဉ်သံယဲၤဂီၤဝဲလီၤ.

၆. **ဖုဉ်ဒံ** နူဉ်မ့ၢ်ဆံးစၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢအဖိအိဉ်ဖျဲဉ်သိနူဉ်ပစံးလၢဆံးစၢ်ဖုဉ်ဒံလီၤ. ဖိာ်မုဉ်နူဉ်တုၤဆံးစၢ်ဖုဉ်ဒံဒီးတယုၢ်လီၤဘဉ်ဆူဟိဉ်ခိဉ်ဘဉ်.

၇. **တၢ်ဖုဉ်လီၤ** နူဉ်မ့ၢ်မၤဟံဉ်ဒီးပမၤထိဉ်ဒီးအကစီၤထိဉ်ဖုဉ်ဝဲတတီၤနူဉ်ပကီးလၢတၢ်ဖုဉ်လီၤလီၤ. ပမၤထိဉ်တၢ်အလီၢ်လၢအဖုဉ်နၢ်ဟံဉ်နူဉ်ပကီးလၢတၢ်ဖုဉ်လီၤလီၤ.တၢ်ဖုဉ်လီၤနူဉ်မ့ၢ်ဟံဉ်လၢအဖုဉ်လီၤတဆီနူဉ်လီၤ.

၈. **သးဖုဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤသးဒိဉ်ထိဉ်ညီဝဲနူဉ်ပစံးလၢသးဖုဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤအသးဖုဉ်ကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသူဉ်ဖုဉ်သးဖုဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသးဖုဉ်တြံးစကီးလီၤ. တၢ်လၢယၢၤအံၤစသးဖုဉ်တြံးလီၤ. ကတီၤဘဉ်ယၤတဂ့ၤ.

၁. **ဖူ** နူဉ်မ့ၢ်သကွံသဉ်တချံဉ်နူဉ်ပစံးလၢသကွံဖူလီၤ. သကွံဖူနူဉ်အသဉ်အိဉ်သၢသံဉ်တနီၤ အသဉ်အိဉ်အသံဉ်တဆံတနီၤလီၤ. သကွံဖူတြၢစံးဝဲဒဉ်. သကွံတဖူခံဖူနူဉ်အသဉ်အိဉ်တဘျုးသံဉ်လီၤ.

၂. **ဖူ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤဘူဉ်ထိဉ်ကွၤလိာ်အသးဘပွဲ ဒီးပစံးလၢတၢ်သံဖူလီၤ. ပှၤကလဲၤဆူတၢ်သံဖူနူဉ်မၤလုၢ်အှဉ်ထါနးကၢလီၤ. မ့ၢ်တပွဲဒီးပစံးလၢတဖူ, မ့ၢ်ခံပွဲဒီးပစံးလၢခံဖူလီၤ.စလဲၤမၤဘူဉ်ထိဉ်ကွၤပှၤကညီသံနူဉ်အိဉ်တ့ၢ်အဖူတဆံလံလီၤ. ပှၤမၤဘူဉ်ထိဉ်ကွၤတၢ်သံတဖူစံးဝဲဒဉ်.

၃. **ဖူဆံဉ်** နူဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်ယံဉ်တကလှာ်အလဉ်ပြံဝဲဒီးအသဉ်နီစုမ့ၢ်ယှာ် ဒီးဘံဉ်ဝဲနူဉ်ပကီးလၢဖူဆံဉ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖူဆံဉ်ဖူအှဒီးဖူဆံဉ်ဖူဆဉ်လီၤ. ဖူဆံဉ်နူဉ်အဒီးဆံဉ်ဝဲဒဉ်. ဒီးပပုံၤပခိဉ်လၢအသဉ်လီၤ.

၄. **ၽုတ်ႉ** ၼၵ်ႉမွၵ်ႇပႃႇလၢႆၶိၼ်ႈၶီးဢမ်ႇမွၵ်ႇၵူႇ, ပႃႇလၢႆဢသး ပၢၵ်ႇဝဵၵ်ႉမွၵ်ႇၵူႇ ပဵၼ်ႈလၢႆၽုတ်ႉလီႈ. ပႃႇၵညီၽုတ်ႉၼၵ်ႉၶိၼ်ႈၶီးဢ မ်ႇလီႈ. ပႃႇၽုတ်ႉတၵႃႇဢပျိၵ်ႇသၵူႈၼႈၵႃႇ. ၶီးပဵၼ်ႈၶီးဢ ၸိလၢႆၽုလႆႇၽုတ်ႉလီႈ.

၅. **တရၢၵ်ႇၽု** ၼၵ်ႉမွၵ်ႇသုၼ်ႈၵျူႈၵျီလၢႆပထိထိၼ်ႈၵြၢၵ်ႇဢမဲ လၢႆဢလီႈၼၵ်ႉပၵိၼ်ႈလၢႆၵရၢၵ်ႇၽုလီႈ. ၶီးပၵိၼ်ႈၶီးဢၸိ လၢႆၵရၢၵ်ႇၽုၵရၢၵ်ႇၽီလီႈ. ပႃႇၵညီမၢႆၵရၢၵ်ႇၼၵ်ႉထိထိၼ်ႈၵ ရၢၵ်ႇမဲလၢႆၵရၢၵ်ႇၽုလီႈလီႈ.

၆. **ၸုၵ်ႇၽုပုႆႇၶိၼ်ႈ** ၼၵ်ႉမွၵ်ႇၸုၵ်ႇတၵလုၵ်ႈလၢႆပၵိၼ်ႈလၢႆၵလီႈ ၼၵ်ႉပႃႇတၼီႈၼီႈၵိၼ်ႈလၢႆၸုၵ်ႇၽုပုၵ်ႇၶိၼ်ႈလီႈ. ၵလီႈၼၵ်ႉပၵိၼ်ႈ လၢႆၸုၵ်ႇၽုပုၵ်ႇၶိၼ်ႈၼၵ်ႉပၶိၼ်ႈပတၼႃႇထိၼ်ႈၻၼ်ႇၸဵၼ်ႈဝဲၼၼ်ႈလီႈ.

၇. **တၽု** ၼၵ်ႉမွၵ်ႇတၢၵ်ႇသႆတပုမွၵ်ႇၵူႇ, သၵွႆႈတၵျၼ်ႈမွၵ်ႇၵူႇပ ၸဵၼ်ႈလၢႆတၽုလီႈ. ဝဵၼ်ႈၼေႃၵ်ႇယႃႇလၢႆသၵွႆႈတၽုတၵူၵ်ႇ. ၸၵ သုၼ်ႈမဵၼ်ႈၶိၼ်ႈလီႈ. ပႃႇမၢႆၻုၼ်ႈထိၼ်ႈၵူႇတၢၵ်ႇသႆတၽုၼၵ်ႉၸၵ လဲႇၸၵိၼ်ႈလီႈ.

၈. **တၢၵ်ႇၽုၵၢၵ်ႇ** ၼၵ်ႉၶိၼ်ႈထဲတၢၵ်ႇၵတီႈလီႈ. တၢၵ်ႇၽုၵၢၵ်ႇၸၻႃႇ တၻၼ်ႈၵါတၻၼ်ႈၼၵ်ႉၵမွၵ်ႇၵၢၵ်ႇၼပဲၵွႆႇပုၼ်ႈသႃႇ. တၢၵ်ႇၽု ၵၢၵ်ႇၸယဵၼ်ႈပႃႇမ်ႇၼၵ်ႉၵမွၵ်ႇၵၢၵ်ႇၼပုၼ်ႈသႃႇ. တၢၵ်ႇၽုၵၢၵ်ႇဝဲၸၶိၼ်ႈ ၵဵၼ်ႈယၢၼ်ႈ ၵမွၵ်ႇၵၢၵ်ႇၼမၢႆယၢၼ်ႈသႃႇ.

၉. **လီၵ်ႇၽု** ၼၵ်ႉမွၵ်ႇလီၵ်ႇမဲလၢႆပႃႇမၢႆဝဲလၢႆတၢၵ်ႇၵူတၢၵ်ႇသီးၶီး မၢႆဝဲတီၼ်ႈပဵၵ်ႇၵလၼ်ႈၶီးပဵၼ်ႈလၢႆလီၵ်ႇၽုလီႈ. သရၼ်ႈလီၵ်ႇၽု ၼၵ်ႉၸႆးဝဲတီၼ်ႈၵူႇၵႃႇ. တလၢႆးတၽၼ်ႈၼၵ်ႉတၼီႈၼီႈ မဵၼ်ႈဒါလီၵ်ႇ ၽုလီႈ. ၶီးပဵၼ်ႈၶီးဢၸိလၢႆလီၵ်ႇၽုလီၵ်ႇဒါလီႈ.

၇. **သုၼ်ႈၽု** ၼၵ်ႉမွၵ်ႇပၵုၼ်ႈၵၢၵ်ႇသုၼ်ႈၶီးသုၼ်ႈၶီၵျိၼ်ႈတိၼ်ႈမဲလီႈ ဢသးၼၵ်ႉပဵၼ်ႈလၢႆသုၼ်ႈၽုလီႈ. ၶီးပၵိၼ်ႈၶီးဢၸိလၢႆသုၼ်ႈ ၽုဝၼ်ႈၽုလီႈ.သုၼ်ႈၽုတၽုၵၢၵ်ႇလီႈမၢႆၵျူၼ်ႈၵလၼ်ႈလီႈ.

၁. **ၽုၵ်ႇတလၼ်ႈ** ၼၵ်ႉမွၵ်ႇၻိၼ်ႈသဢိၼ်ႈပီႈတၢၵ်ႇသိၼ်ႈမွၵ်ႇၵူႇ,ပႃႇ ၵညီလီႈယႆႇလၢႆႁိၼ်ႈၶိၼ်ႈဢၶိၶိၼ်ႈသိၼ်ႈဝဲမွၵ်ႇၵူႇ ပဵၼ်ႈလၢႆ သိၼ်ႈၽုၵ်ႇၵလၼ်ႈလီႈ. ပႃႇတၵႃႇလီႈယႆႇသိၼ်ႈမႈသၽုၵ်ႇၵလၼ်ႈ လီႈ. ၻိၼ်ႈသဢိၼ်ႈပီႈတၢၵ်ႇသိၼ်ႈၽုၵ်ႇၵလၼ်ႈလီႈ. ၶီးပဵၼ်ႈလၢႆ သိၼ်ႈသၽုၵ်ႇၵလၼ်ႈၸၵိၼ်ႈလီႈ.

၂. **ၽုၵ်ႇၽုၵ်ႇ** ၼၵ်ႉမွၵ်ႇပႃႇၵညီၵတီႈတၢၵ်ႇသိၼ်ႈၶိၼ်ႈဝဲၶီးပဵၼ်ႈ လၢႆၵတီႈတၢၵ်ႇသိၼ်ႈၽုၵ်ႇၽုၵ်ႇလီႈ. ၶီးပႃႇၵညီလဲႇတၢၵ်ႇသိၼ်ႈၽုၵ်ႇ ၽုၵ်ႇလီႈ.

၃. **ၽုၵ်ႇၽုၵ်ႇ** ၼၵ်ႉမွၵ်ႇပႃႇၵညီလဲႇတၢၵ်ႇၶီးဢၼၼ်ႈဢၸုပၼ်ႈဢ သးၼၵ်ႉသိၼ်ႈဝဲၽုၵ်ႇၽုၵ်ႇလီႈ.ပႃႇတၵႃႇလဲႇတၢၵ်ႇသိၼ်ႈဝဲၽုၵ်ႇၽုၵ်ႇလီႈ. ၶီးပဵၼ်ႈၶီးဢၸိလၢႆသိၼ်ႈၽုၵ်ႇၽၢၵ်ႇၽုၵ်ႇၽၢၵ်ႇလီႈ.

၁. **ၽုး** ၼၵ်ႉမွၵ်ႇတၢၵ်ႇပႃႇတၢၵ်ႇလီၵ်ႇတၵလုၵ်ႈဢၵိၼ်ႈၸုၸႃႇတလုႇ ၶီးပႃႇတုဝဲၶဵၵထ ၶီးသုဝဲၶဵၵထႃႇဢၻၼ်ႈၸၢႆႇၼၵ်ႉလၢႆ လၼ်ႈၶီးပၵိၼ်ႈလၢႆၽုးလီႈ.ၶီးပၵိၼ်ႈၶီးဢၸိလၢႆၽုးၶိၼ်ႈၽၼ်ႈၶိ လီႈ. ၶီးပႃႇတၼီႈၼီႈၵိၼ်ႈလၢႆပုၼ်ႈလီႈ. ၽုးၼၵ်ႉတလၢႆးဒါၸု ဒါယၼ်ႈလၢႆဢပူႇလီႈၸဵၼ်ႈဝဲၼၼ်ႈ.

၂. **ၽုး** ၼၵ်ႉမွၵ်ႇတၢၵ်ႇဢၢတၢၵ်ႇသီတၵလုၵ်ႈဒၢႈပႃႇသႆၶိၼ်ႈတၸ ၸၶီးပၵိၼ်ႈလၢႆၽုးလီႈ. ၶီးပၵိၼ်ႈၶီးဢၸိလၢႆၽုးၶိၼ်ႈၽႈၶိ လီႈ. ၶီးမွၵ်ႇတလၢႆးဢၵလုၵ်ႈၼၵ်ႉပၵိၼ်ႈထွႆဢၶဵလီႈ. ၶီးပ ၵိၼ်ႈလၢႆၽုၼ်ႈၸၵိၼ်ႈလီႈ.

၃. **ၽုးလွၵ်ႈ** ၼၵ်ႉမွၵ်ႇတၢၵ်ႇဢၢတၢၵ်ႇသီဒၢႈပႃႇသႆၶိၼ်ႈ ၶီးပႃႇသႆ ၶိၼ်ႈၼၵ်ႉၵဲႇဆႃႇထၢၼ်ႈထိၼ်ႈၵူႇၼီးပဵၼ်ႈလၢႆၽုးလွၵ်ႈလီႈ. ၽုး လွၵ်ႈၶီးပႃႇသႆၶိၼ်ႈၵဲႇဆႃႇထၢၼ်ႈၵူႇဝဲလီႈ. ၶီးတၶိၵ်ႇတပၼၵ်ႈ တုႇၽုးႁႃးၵွႆၵ်ႈၶီးပႃႇသႆၶိၼ်ႈၼၵ်ႉသႆၵူႇဝဲတသါလီႈ.

၄. **ၽုးလဲး** ၼၵ်ႉမွၵ်ႇပမႃႇတြႃးတၢၵ်ႇလၢႆပၸုညီသး ၶီးပဵၼ်ႈ လၢႆၽုးလဲးလီႈ. ၶီးပဵၼ်ႈၶီးဢၸိလၢႆၽုးလဲၽုးသုလီႈ. ၽုး လဲးၵွႆၵ်ႈတၢၵ်ႇၵမုံႇလၢႆသုၼ်ႈၻၼ်ႇၶိၼ်ႈၸဵၼ်ႈဝဲၼၼ်ႈ.

၅. **ၽုးလဲး** ၼၵ်ႉမွၵ်ႇပမႃႇတြႃးပႃႇၵႃႇဢၶျၢမွၵ်ႇၵူႇ, ဢၶိၼ်ႈဢ မဵၼ်ႈမွၵ်ႇၵူႇပမႃႇတြႃးလၢႆပၸုညီသး ၶီးပဵၼ်ႈလၢႆၽုးလဲးလီႈ. ပႃႇတၵႃႇၽုးလဲးဢဝဲတၵႃႇဢၶျၢလၢႆဢၸုညီသးသၼွႆးၵ လၵ်ႈလီႈ.

၆. **သၽုးၵလၵ်ႈ** ၼၵ်ႉမွၵ်ႇပၶိၼ်ႈထိၼ်ႈမႃႇတမီ ၶီးပဵၼ်ႈလၢႆ ၶိၼ်ႈမႃႇသၽုးၵလၵ်ႈလီႈ. ပႃႇတၵႃႇၶိၼ်ႈထိၼ်ႈမႃႇတမီသၽုး ၵလၵ်ႈၸဵၼ်ႈဝဲၼၼ်ႈ. ၶိၼ်ႈသၽုးၵလၵ်ႈၸဵၼ်ႈဝဲၼၼ်ႈ.

၇. **ႁုၼ်ႈၽုးလဲး** ၼၵ်ႉမွၵ်ႇပတြႃးလီႈၵသၼ်ႈလၢႆပပူႇလီၵ်ႇ ၶီးပမႃႇတြႃးလၢႆပၸုမွၵ်ႇသွႆးသွႆး ၶီးပဵၼ်ႈလၢႆႁုၼ်ႈၽုးလဲး လီႈ. ႁုၼ်ႈၽုးလဲးလီႈတၢၵ်ႇၸိပူႇလီၵ်ႇလၢႆၵသၼ်ႈလီႈ.

. **ၶိၼ်ႈၽုးၽုး** ၼၵ်ႉမွၵ်ႇပၶိၼ်ႈမႃႇၵြႃးၵြႃးၶီးပဵၼ်ႈလၢႆၶိၼ်ႈ မႃႇၽုးၽုးလီႈ. ပႃႇတၵႃႇၶိၼ်ႈမႈမႃႇၽုးၽုးၶီးၻျူးၶိၼ်ႈဝဲလီႈ. ၶီးပဵၼ်ႈၶီးဢၸိလၢႆၶိၼ်ႈၽုးၽုးၶိၼ်ႈၽႈၽႈလီႈ.

၁. **ၽုၼ်ႈ** ၼၵ်ႉမွၵ်ႇတၢးလၢႆၶီႈသီမၢႆတၢၵ်ႇၵီႈလၢႆဢပူႇၼၵ်ႉပ ၵိၼ်ႈလၢႆၽုၼ်ႈလီႈ. တလၢႆးႁၵ်ႉတၢၵ်ႇၵီႈလၢႆၽုၼ်ႈပူႇၸဵၼ်ႈဝဲၼၼ်ႈ. ၶီး ပၵိၼ်ႈၶီးဢၸိလၢႆၽုၼ်ႈၶိတြႃးၶိလီႈ.

၂. **ၽုၼ်ႈလွၵ်ႈ** ၼၵ်ႉမွၵ်ႇပႃႇသႆၼၵ်ႉတၢၵ်ႇဢၢတၢၵ်ႇသီဒၢႈဝဲ ၶီးၵဲႇ ဆႃႇထၢၼ်ႈၵူႇဝဲၼၵ်ႉပဵၼ်ႈလၢႆၽုၼ်ႈလွၵ်ႈလီႈ. ပႃႇၵညီသႆၶိၼ်ႈ ၼၵ်ႉတုႇၽုၼ်ႈလွၵ်ႈ ၶီးၵဲႇဆႃႇထၢၼ်ႈၵူႇဝဲတၶိၵ်ႇလီႈ.ပႃႇသႆၶိၼ်ႈ ၼၵ်ႉသၼ်ႈမဵၼ်ႈယီႈမွၵ်ႇၸိၼ်ႈၵႁၵ်ႉ ၶီးၽုၼ်ႈလွၵ်ႈဝဲလီႈၸဵၼ်ႈဝဲၼၼ်ႈ. ၶီး ပဵၼ်ႈၶီးဢၸိလၢႆၽုးလွၵ်ႈၽႈလၵ်ႈလီႈ.

၃. **တၽုၼ်ႈ** ၶီးၵၽိၼ်ႈၵၽုၼ်ႈၶီးတၽုၼ်ႈၵႁၵ်ႉ, ၶီးၵၽုၼ်ႈ ထိၼ်ႈၶီးၵၽုၼ်ႈလုၼ်ႈ တၢၵ်ႇၶဲလၵ်ႈၼၵ်ႉၵွႆၵ်ႇလၢႆၵၽုၼ်ႈတၵူၵ်ႇ.

၄. **ထိၼ်ႈၽုၼ်ႈ** ၼၵ်ႉမွၵ်ႇတၢၵ်ႇလၢႆသရထိၼ်ႈဝဲၼၵ်ႉပဵၼ်ႈလၢႆထိၼ်ႈ ၽုၼ်ႈလီႈ. တၢၵ်ႇၵူတၢၵ်ႇသီးၼၵ်ႉတုႇယၢၼ်ႈၶီးဢတီႈထိၼ်ႈၽုၼ်ႈဝဲ လီႈ. ပျႃးၼၵ်ႉတုႇလီၵ်ႇလႆႇၶီးထိၼ်ႈၽုၼ်ႈဝဲတြႃးၼုလီႈ. ထိၼ်ႈၵ ၼွႆႉႁိၼ်ႈၶိၼ်ႈထိၼ်ႈၽုၼ်ႈထိၼ်ႈႁၵ်ႉၸၵိၼ်ႈလီႈ.

၅. **ပျူးၽုၼ်ႈ** ၼၵ်ႉမွၵ်ႇပႃႇၵွႆႈၼ်ႈပႃႇသႆၶိၼ်ႈလၢႆၵသၼ်ႈၶီးပဵၼ်ႈ လၢႆပျူးၽုၼ်ႈလီႈ. ပႃႇသႆၶိၼ်ႈၼၵ်ႉပႃႇမွၵ်ႇပျူးၽုၼ်ႈ ၶီးၵဲႇဆႃႇ ထၢၼ်ႈၵူႇဝဲတၶိၵ်ႇလီႈ.ၶီးပဵၼ်ႈၶီးဢၸိလၢႆပျူးၽုၼ်ႈပျူးၽၼ်ႈ လီႈ.

၁. **ဖှ** နူၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ဘၣ်နူၣ်ပကီးလၢဖှလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘၣ်ဖှစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဃၤလီၤဖှတပူၤအါကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှစီၤဃာ်စီၤလီၤ.

၂. **ဖှကမူၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဆူဘူအသလီအကမူၣ်ဒီးဖှအဘျုးကမူာ်ဝဲနူၣ်ပကီးလၢဖှကမူၣ်လီၤ. တြူးမၤဖှကမူာ်လၢဘၣ်လီၤထိးဆၣ်နူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှကမူၣ်ဖှကမၣ်လီၤ.

၃. **ဖှကရ့** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအခိၣ်သူတဂ့ၤဘၣ်ဒီးတထိဘၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢဖှကရ့လီၤ. ပှၤကညီအခိၣ်သူဖှၣ်ဝဲဒီးမၤသးစဖှူစဲ့နူၣ်ပစံးလၢခိၣ်သူဖှကရ့လီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်ဖှကရ့စကွၢ်တဂ့ၤဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှကရ့ဖါကရ့ါလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖှသရ့စကီးလီၤ.

၄. **ဖှကလ့ၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢာ်စီကျ့ၢဝဲနူၣ်ပစံးလၢစီဖှကလ့ၤလီၤ. စအိၣ်မ့ၤလၢာ်စီဖှကလ့ၤလီၤ. မ့ၣ်အိၣ်ဟံၣ်ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၣ်အိၣ်လၢာ်စီဖှကလ့ၤလီၤ.

၅. **ဖှဂ့ၤ** နူၣ်မ့ၢ်ကိၢ်လဲၢ်တကလုာ်ဟိကရ့ဒီးပစံးလၢဖှဂ့ၤလီၤ. ဖှဂ့ၤနူၣ်ပဂ့ၤဘူဒီးဘူသးလီၤဆူအဖိလာ်တခီလီၤ.ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖှဂ့ၤဖှဃာ်လီၤ.ဒီးဖှဂ့ၤဖိတကလုာ်လၢပဂ့ၤကိၣ်ကမူၣ်နူၣ်ပမၤလၢဖိ့ဝါ ဒီးပကီးလၢဖှဂ့ၤစကီးလီၤ. ဒီးဖှဂ့ၤထးလၢပဂ့ၤကိၣ်ကမူၣ်တကလုာ်စကီးလီၤ.

၆. **ဖှဘ့ၣ်ပှၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ဘုသၣ်အဖံးလၢအတဘျုးဘၣ်ဝဲနူၣ်ပကီးလၢဖှဘ့ၣ်ပှၢ်လီၤ.

၇. **ဖှသရ့** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအမဲာ်ဆါဒီးအမဲာ်ဆူၣ်လ့ၤဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, အမဲာ်ဆါဒီးအိၣ်ဒီးအထံအနီမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢမဲာ်ဖှသရ့လီၤ. ဒီးပစံးလၢဖှကရ့စကီးလီၤ.ပှၤတဂၤအမဲာ်ဆါဒီးအမဲာ်ဖှသရ့လီၤ.

၈. **ဖှသွဲး** နူၣ်မ့ၢ်ဖှပူကျါနူၣ်ပကီးလၢဖှသွဲးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖှသွဲးခိၣ်စကီးလီၤ. ဆီဝဲးအိၣ်ဖှသွဲးကျါနူၣ်ဒီးအိၣ်ဝဲဒီးဟုပိၢ်ဟုန်းလီၤ. လဲၤဃီၢ်ဖှသွဲးခိၣ်တဂ့ၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖှသွဲးဖှသွးလီၤ.

၉. **ဖှစီၤဃာ်စီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပကီးဖှဒီးအဆိဒီးပစံးလၢဖှစီၤဃာ်စီၤလီၤ. ပှၤတဖၣ်မၤဖှစီၤဃာ်စီၤနူၣ်မ့ၢ်သါကမၤမနုၤတမံၤလဲၣ်.

၁၀. **ကဖှ** နူၣ်ကွၢ်လၢကဖှအကျါတကွၢ်.

၁၁. **ကဖှ** နူၣ်မ့ၢ်ကမူၣ်အဆိလီၤ.ဒီးမ့ၢ်ထိရီၤတၢ်ဘျုးဝဲကနူာ်ဒူးနူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢကမူၣ်ကဖှလီၤ. ကိၣ်ကမူၣ်ကဖှစံးဝဲဒၣ်. ကိၣ်ကမူၣ်ကိၣ်ကဖှနူၣ်ပမၤဒီးအကိၢ်လိၢ်ကဲထိၣ်ဝဲလီၤ.

၁၂. **စဖှ** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်လီၤ. ဒီးပအိၣ်အသၣ်ဒီးအသၣ်ထဲစုမ့ၢ်ဒိၣ်လီၤ. ဒီးပနၢ်ဟူထဲပှၤဂၤစံးဝဲလီၤ. စတထံၣ်ဘၣ်ယဲဘၣ်. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢသဖှလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢတဖှလီၤ. ကဖှဒီးစဖှဒီးသဖှနူၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ.

၁၃. **ထ့ၣ်ဖှ** နူၣ်မ့ၢ်ထ့ၣ်ပြူးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤထ့ၣ်ခိၣ်အိၣ်ဒီးအဃံၣ်ဝါဝဲနူၣ်ပစံးလၢထ့ၣ်ပြူးထ့ၣ်ဖှလီၤ.

၁၄. **ထိၣ်ဖှ** နူၣ်မ့ၢ်ထိၣ်ဖူၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပျုၤလိၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကူတၢ်သိးလိၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, အဆူၣ်အိၣ်ထိၣ်ဒီးကဖူၣ်ထိၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢထိၣ်ဖူၣ်ထိၣ်ဖှလီၤ. ပျုၤတဘိထိၣ်ဖူၣ်ထိၣ်ဖှတြူဒလီၤ.

၁၅. **နၢဖှ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လံၢ်တၢ်ထ့ၣ်နၢဝဲဒီးပစံးလၢနၢဖှလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢစီၢ်နၢဖှလီၤ.

၁၆. **မဲာ်ဖှ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအမဲာ်ဆါ ဒီးဘုံးထိၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, အမဲာ်ဆူၣ်လ့ၤဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမဲာ်ဖှကရ့လီၤ. ပှၤတဂၤအမဲာ်ဆါဒီးအမဲာ်မၤမးအသးဖှကရ့လီၤ.

၁၇. **ထံၤဖှ** နူၣ်မ့ၢ်လီၤဂူာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်မ့ၣ်အိၣ်တၢ်နူၣ်တုၤလီၤဝဲလၢဟိၣ်ခိၣ်အညၣ်ကျါနူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢမ့ၣ်အိၣ်တၢ်လီၤဂူာ်လီၤဖှဝဲလီၤ. မ့ၣ်အိၣ်တၢ်လီၤဂူာ်လီၤဖှဒီးအိၣ်နူၢ်ဟိၣ်ခိၣ်အညၣ်တကထၢလီၤ.

၁၈. **လီၤဖှ** နူၣ်မ့ၢ်လၢစူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်သတုၢ်ဘၣ်လ့ၤဝဲနူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢလီၤစူလီၤဖှလီၤ. ပှၤတဟံၣ်ဘၣ်ဆူဘၣ်ဆါ ဒီးသံတုၤလၢာ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢ လီၤစူလီၤဖှလီၤ. ပှၤတပူၤသံဒီးလီၤစူလီၤဖှမးလီၤ.

၁၉. **သဖှ** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်လီၤ. ဒီးအသၣ်ထဲစုမ့ၢ်ဒိၣ်နူၣ်ပအိၣ်ကဲးဒီးဆံၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးအဒ့ဖိတဖၣ်အိၣ်ဒီးအဆူၣ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဖှသဖါလီၤ.

၂၀. **အဖှအဃာ်** နူၣ်မ့ၢ်ဘုဖှနူၣ်ပစံးလၢဘုအဖှတစုစု, ဘုအဖှအဃာ်, ဘုအဖှအဖါစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ဖှၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပျုၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, သ့ၣ်ဃံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤပဖိၣ်ထုးလၢပစုခံခီဒီးပစံးလၢဖှၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖှၣ်ပျုၤတဘိတတဲာ်ဘၣ်. လဲၤဖှၣ်နူၢ်ဃၤလၢသ့ၣ်ဃံၣ်တဘိတကွၢ်. ဒီးပစံးလၢဖှၣ်ထုးဖှၣ်တဲာ်စကီးလီၤ.

၂. **ဖှၣ်ခိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဖိၣ်ပှၤဂၤအခိၣ်ပဟံးဃာ်အခိၣ်သူနူၣ်ပစံးလၢဖှၣ်ခိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအသးဒိၣ်ထိၣ်ဒီးဖှၣ်အဝဲတဂၤအခိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှၣ်ခိၣ်ဖှၣ်နၢ်လီၤ. ပှၤခံဂၤဖှၣ်လိာ်အခိၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၃. **ဖှၣ်ဆၢ** နူၣ်ပဖိၣ်ပျုၤအခိၣ်အခံဒီးပထုးဆၢတလ့ၢ်ဒီးပစံးလၢဖှၣ်ဆၢလီၤ. ပျုၤတပျုၤတဘိစဖှၣ်ဆၢတတဲာ်ဘၣ်.

၄. **ဖှၣ်တဲာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဟံးတၢ်ဒီဘိတဖၣ်နူၣ်ပျုၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, လုၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဖိၣ်အခိၣ်အခံ ဒီးပထုးတဲာ်နူၣ်ပစံးလၢဖှၣ်တဲာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖှၣ်တဲာ်ကွံာ်ပျုၤတဘိသဖြးကလာ်လီၤ. ဖှၣ်တဲာ်ကွံာ်သ့ၣ်ဃံၣ်တဘိလၢဘံထိၣ်တၢ်ထံးနူၣ်တကွၢ်.

၅. **ဖ့ၣ်ထုး** နၣ်မ့ၢ်ပဖိၣ်ပျုၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဖိၣ်တၢ်ကူတၢ်သိးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဖိၣ်ဒီးပထုးနၣ်ပစံးလၢဖ့ၣ်ထုးလီၤ. ပှၤတဂၤဖ့ၣ်ထုးအဝဲတဂၤအယၣ် ဒီးယ့ာ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖ့ၣ်ထုးဖ့ၣ်ယီၤလီၤ.

၆. **ဖ့ၣ်ထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပခးတၢ်လၢချုၣ်ဒီးပဖိၣ်ထုးထိၣ်ချုၣ်ပျုၤနၣ်ဆူချုၣ်အမဲာ်ပူၤဒီးပစံးလၢဖ့ၣ်ထိၣ်ချုၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖ့ၣ်ထိၣ်ဖၣ်ထိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤခးတၢ်ဒီးဖ့ၣ်ထိၣ်ချုၣ်လီၤ.

၇. **ဖ့ၣ်နု့ၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီထုးတဲာ်သ့ၣ်ဃံၣ်ဝၣ်စၢလုၣ်စီၤနဲစီၤဒီးဟံးန့ၢ်ဝဲလၢကမၤတၢ်တမံၤမံၤနၣ်ပစံးလၢဖ့ၣ်နု့ၢ်လီၤ. ဖ့ၣ်နု့ၢ်ယၤလၢသ့ၣ်ဃံၣ်တဘိတက့ၢ်.စကစၢယ့ာ်တၢ်လီၤ.

၈. **သဖ့ၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအမဲာ်သဝၣ်ထိၣ်အသးဆူအမိၣ်တခီနၣ်ပစံးလၢအမဲာ်သဖ့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဖ့ၣ်လ့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတဖ့ၣ်လ့ၣ် ဒီးကဖ့ၣ်လ့ၣ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဝံတၢ်ဒီးအမဲာ်သဖ့ၣ်မးလီၤ.

၁. **ဘ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤမၤလၢၢ်နၣ်ဖျာၣ်ဝဲ ဒီးပျဲာ်ထူၣ်ပၢၢ်ဝဲအပူၣ်နၣ်ဒီးတု့ၢ်ဝဲတဘိတဘိနၣ်ပစံးလၢဘလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢထံစီၢ်ဘစီၢ်လီၤ. မၤန့ၢ်ယၤလၢဘတဖီတက့ၢ်. စကလဲာ်ယဲလီၤ. ဒီးဘနၣ်အိၣ်ဒီးအသူအဝါဒီးအဘီ ဒီးအဂီၤလီၤ.

၂. **ဘဂီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤမၤဘတကလုာ်ဂီၤဝဲ ဒီးပကိးလၢဘဂီၤလီၤ. ပှၤတဂၤမၤဘဂီၤတဘိနၣ်ဆါဝဲတဘ့းလီၤ.

၃. **ဘတဲာ်** နၣ်မ့ၢ်ဘကြူၢ်အါဘိ ဒီးဘံပကိးလဲာ်အသးနၣ်ပစံးလၢဘတဲာ်လီၤ. ဘတဲာ်ခံဲာ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဘတကြူၢ်ဒီးစံးဝဲလၢတဲာ်လီၤ.

၄. **ဘတဝီ** နၣ်မ့ၢ်ဘတဘိနၣ်ပစံးလၢဘတဝီလီၤ. ဘတဘိနၣ်ပမ့ၢ်စၢကွီၤဒီးပစံးလၢဘတဝီလီၤ. ပှၤတဂၤလဲာ်ဒီးဘတဝီစံးဝဲဒၣ်လီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘတဝီဘတဝါလီၤ.

၅. **ဘထူ** နၣ်မ့ၢ်ဘနၣ်ပှၤမၤဝဲလၢထူ ဒီးပကိးလၢဘထူလီၤ. ပယိၤဒိၣ်နၣ်လဲာ်ဒီးဘထူလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘထူဘစ့လီၤ. ဘထူအဖျာၣ်နၣ်ထဲစုမ့ၢ်ဆၣ်လီၤ.

၆. **ဘ** နၣ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. ဘဒၣ်နသး, ဘဒၣ်ပှၤလဲၤတၢ်နၣ်အိၣ်ယါ်ဂၤလီၤ. ဘအတၢ်အိၣ်နၣ်မၤဘူၣ်ဝဲလီၤ.မၤဝဲဘအသးအလီၤလီၤ.ဘဒၣ်နကစံးယၤလီၤ.ဘဒၣ်နကစံၣ်ညီၣ်ယၤလီၤ. ဘပသးပလီၤစံးဝဲဒၣ်.

၇. **ဘနူၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဒုးနဲၣ်တၢ်အလိၢ်ထီရီၤတပူၤ ဒီးပစံးလၢဘလီၤ. ဟ်ဘနူၣ်,ဟ်လီၤတၢ်ယိးဘနူၣ်,အိၣ်ကစၢ်နဲဘအံၤ, မံနဲဒၣ်ဘအံၤ, ဟ်လီၤတလါဘနူၣ် ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘအံၤဘနၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘးအံၤဘးနၤစကီးလီၤ. အိၣ်နဲဘနူၣ်ဒီးဟးတဂ့ၤ.

၈. **ဘပညီ** နၣ်မ့ၢ်ဘတကလုာ်ဘိဝဲ ဒီးပကိးလၢဘပညီလီၤ. ဘပညီနၣ်ဘိဒီးဆဲးထိၣ်ဒီးအဂီၤတစဲးစဲးဒီးကယၢ်ကဝီၤဂ့ၤမးလီၤ.ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘပညီဘပြၤလီၤ.

၉. **ဘဘံ** နၣ်မ့ၢ်ဘတကလုာ်ပြဲ ဒီးဝါဝဲနၣ်ပှၤကညီတု့ၢ်ဖးထိဒီးဘံဝဲလၢအခိၣ်ဘိၣ်လီၤနၣ်ပကိးလၢဘဘံလီၤ.ဘဘံနၣ်ပှၤစၢထိၣ်ဝဲလၢခိၣ်ဆိးအခံဒီးပှၤကညီဆိးခိၣ်ဆိးလၢအခိၣ်ဘိၣ်လီၤဒီးဘံထိၣ်ဘဘံလၢအခိၣ်ဘိၣ်ထံးနၣ်လီၤ. ဒီးခိၣ်ကံၢ်အဆိမ့ၢ်ဘဘံလီၤ.

၁၀. **ဘလဲၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီသံဂီၢ်တၢ်အကတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,သိဂီၢ်တၢ်အလိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤစံးဝဲလၢဘလဲၣ်လီၤ. နအိၣ်ဘလဲၣ်. အကတီၢ်ဘလဲၣ်. နထံၣ်ယၤဘလဲၣ်မီၣ်လဲၣ်, ကစၢ်ယ့ၣ်ရှ့းကဟဲလီၤအခါဘလဲၣ်မီၣ်,ကဟဲအခါဘလဲၣ်မီၣ်ဘလဲၣ်မီၣ်နၣ်ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ဒီးပစံးလၢခဲလဲၣ်စကီးလီၤ. ဒီးပသံဂီၢ်ပှၤကညီအဂၤနၣ် ပစံးလၢဘလဲၣ်ကလဲၣ်ဒ်နၣ်လီၤ.

၁၁. **ဘသ့ၣ်ထုး** နၣ်မ့ၢ်ဘတကလုာ်နၣ်ဘိဝဲ ဒီးအိၣ်ဒီးအကယၢ်ကဝီၤဒီးပကိးလၢဘသ့ၣ်ထုးလီၤ. ဒီးအိၣ်ဒီးအဂီၤအိၣ်ဒီးအဝါလီၤ. ဘသ့ၣ်ထုးအဝါနၣ်မၤဒ်သ့ၣ်ဃါကီၤဝဲလၢကယၢ်ကဝီၤဝဲအသိးနၣ် ဒီးပကိးလၢဘသ့ၣ်ထုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘသ့ၣ်ထုးဘပၣ်ထုးလီၤ.

၁၂. **ဘသိ** နၣ်မ့ၢ်ထီရီၤဘအကလုာ်ကလုာ်နၣ်ပပကိအါပျုၤအါဘိဒီးပကိးလၢဘသိဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘသၣ်ဘသိလီၤ. ပှၤမုၣ်ကနီၤတဂၤလဲာ်ဘသၣ်ဘသိအါသမီး.

၁၃. **ထံစီၢ်ဘစီၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပကိးဘဒီးအဆိဒီးပစံးလၢထံစီၢ်ဘစီၢ်လီၤ. လဲၤပှၤထံစီၢ်ဘစီၢ် ဒီးမၤပှၤကညီကယၢကယဲတက့ၢ်.

၁၄. **ထဘ** ဒီး**ထဘထဝီ** နၣ်ကွၢ်လၢကဘတက့ၢ်.

၁. **ဘး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖဲာ်ဃိပှ့ၢ်လၢ်ကျါလၢသါကမၤခုးဒီးပစံးလၢဘးခုးလီၤ. ပှၤကညီအိၣ်လၢပှ့ၢ်လၢ်ကျါနၣ်ဘးဝဲဒီးကဲထိၣ်လၢခုးလီၤ. ပှၤကညီဘးလၢပှ့ၢ်လၢ်ကျါနၣ်ကဲထိၣ်လၢခုးလၢ်ကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကူာ်ဘးလီၤ. ပှၤတဖၣ်နၣ်မၤဘုဝံၤဒီးဘးဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢကူာ်အိၣ်ဘးအိၣ်,ကူာ်ခုးဘးခုး,ကူာ်ခုးဘးသံၣ်ပစံးဒီးအဆိဒ်နၣ်လီၤ.

၂. **ဘး** နၣ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. ပမၤဘဒၣ်ပသးပလီၤလီၤ.ပမၤဘဒၣ်ပသးလီၤလီၤ.ပမၤဘးဒၣ်ပသးပလီၤလီၤ.မၤဝဲဘးဒၣ်အသးလီၤ.ဘးဒၣ်နကစံးယၤလီၤ. ဘးဒၣ်တၢ်အိၣ်တမံၤနၣ်စကဟ့ၣ်နၤလီၤ. ဘဘၣ်နသးဒီးဟံးန့ၢ်ဒၣ်နဲလီၤ. တဘၣ်ဘးဘၣ်နၣ်မၤနဲတက့ၢ်. ကတိၤတၢ်ဘးဘၣ်ဘၣ်စီၤတက့ၢ်. ဘနစံၣ်ညီၣ်ယၤဒီးစကမိၣ်ယဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘစကီးလီၤ.

၃. **ဘး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဒုးနဲၣ်တၢ်အလိၢ်ထီရီၤတပူၤဒီးစံးဝဲလၢဘးလီၤ. နအိၣ်ဘးလဲၣ်, ဟ်လီၤတလါဘးနူၣ်, ဆ့ၣ်နီၤဘးအံၤ, အိၣ်နဲဘးနူၣ်, အိၣ်ဘးအံၤတဂ့ၤ. ဟးဘးနၣ်စံး

ဖဲဒၣ်.

၄. **ဖဲး** န့ၣ်မ့ၢ်ပသံၣ်ဂံၢ်တၢ်အလီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပသံၣ်ဂံၢ်တၢ်အကတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဖဲးလဲၣ်လီၤ. နအိၣ်ဖဲးလဲၣ်. နဟဲဖဲးလဲၣ်. နဟ်ယဲာ်ဖဲးလဲၣ်ပှၤလဲၣ်. နအိၣ်နဟံၣ်ဖဲအံၤမ့ာ်စကီးဓါ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖဲးအံၤဖဲးနုၤလီၤ.

၅. **ဖဲးဖဲး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတယိးထိၣ်အသး ဒီးပစံးလၢတယိးထိၣ်အသးဖဲးဖဲးလီၤ. ပှၤကညီတြၢ်ထိၣ်တယိးထိၣ်အသးဝဲးချဲဒီးပစံးလၢတယိးထိၣ်အသးဖဲးဖဲးလီၤ. ပှၤတဂၤကတီၤတၢ် ဒီးတယိးထိၣ်အသးဖဲးဖဲးလီၤ. ဒီးထိၣ်စိၤဆီစိၤတပျုာ်အဒံးဖဲးဖဲးစကီးလီၤ.

၆. **ဖဲးဖီးဖး** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်လၣ်လီၤအါဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပှၤကညီထူးဝဲၣ်တၢ်အါဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢသိၣ်ဖဲးဖီးဖးလီၤ. သ့ၣ်လၣ်အူလီၤသိၣ်ဝဲဖဲးဖီးဖးလီၤ. ပှၤကညီထူးဝဲၣ်တၢ်သိၣ်ဖဲးဖီးဖးလီၤ.

၇. **ဖဲးအံၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒုးနဲၣ်တၢ်အလီၢ်ဘူးဒီးပှၤန့ၣ်ပစံးလၢဖဲးအံၤလီၤ. အိၣ်နဲဖဲးအံၤ. ဆ့ၣ်နီၤဖဲးအံၤ.ဟ်တၢ်န့ၣ်ဖဲးအံၤစံးဝဲဒၣ်.

၈. **ဖဲး** န့ၣ်ပမၤဒီး"*က*" ပမၤဒီး"*စ*". ပမၤဒီး"*တ*". ပမၤဒီး"*သ*"လီၤ. ကဖဲး, စဖဲး,တဖဲး, သဖဲး စံးဝဲဒၣ်.

၉. **ကဖဲး ဒီးကဖဲးလဲး** န့ၣ်ကွၢ်လၢကဖဲးတက့ၢ်.

၁၀. **စဖဲး** န့ၣ်ကွၢ်လၢစဖဲးတက့ၢ်.

၁၁**တဖဲး ဒီးတဖဲးဖီ. ဒီးတဖဲးလုၤ**န့ၣ်ကွၢ်လၢတဖဲးတက့ၢ်.

၁၂. **သဖဲး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အမုၢ်သ့ၣ်ယံၣ်တကလှာ် အိၣ်ဒီးအထုး ဒီးအဒီးဆံၣ်အသၣ်ဆံၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢသဖဲးလီၤ. သဖဲးအသၣ်န့ၣ်ထဲစုဆၣ်ဒီးဆံၣ်ဝဲဒီးပအိၣ်ပဝဲလီၤ. သဖဲးန့ၣ်အသၣ်ထိဝဲအိၣ်တုၤစုမုၢ်တဘိဘျဲၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကဖဲး.ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢစဖဲး.ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢတဖဲးလီၤ.

၁၃. **တဖဲၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကလီၤယံၤ ဒီးပဒိထိၣ်လၢပစုဒီးပဘိးထိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတဖဲၣ်လီၤ. ပှၤဆါလဲၤတၢ်တစုတစ့ၣ်န့ၣ်တဖဲၣ်ထိၣ်က့ၤအီၤတက့ၢ်. ဒီးပစံးလၢသဖဲၣ်ထိၣ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတဖဲၣ်တနူၤလီၤ. ပှၤလဲၤတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်သါကလီၤယံၤဒီးတဖဲၣ်တနူၤအီၤတက့ၢ်.

၁၄. **မ့ၣ်ဖဲၣ်စိၤပူ** No.17-၁၇. ပစံၣ်တဲၤမတၤတဂၤလၢပျၢၤ ဒီးမိဝၤခံဂၤအဖိမုၣ်အိၣ်တဂၤ ဒီးယုၢ်ဝဲအမံၤလၢမုၣ်ဖဲၣ်စိၤလီၤ. လဲၤတခွဲဒီးမိပၤခံဂၤန့ၣ်ဒီးအဝၤတခွဲအ့ၣ်တဘိဒီးစံးဝဲဒၣ်.ဓု,ဘျုးအိၣ်လံဖိမုၣ်ဖဲၣ်စိၤတဂၤလံ. ဒီးအဝၤစံးအီၤကတိၤတၢ်ဒ်န့ၣ်တဂ့ၤ. ပကတိၤတၢ်ဒ်န့ၣ်ပတခွဲတအ့ၣ်ဘၣ်.အဝၤတခွဲအ့ၣ်ကဒီးတဘ့ၣ်ဒီးစံးကဒီးဝဲဒၣ် ဓု,ဘျုးအိၣ်လံဖိမုၣ်ဖဲၣ်စိၤတဂၤလံ. ဒီးအဝၤစံးကဒီးအီၤ ကတိၤတၢ်ဒ်န့ၣ်တဂ့ၤ. ပကတိၤတၢ်ဒ်န့ၣ်တဂ့ၤဘၣ်နဲၣ်.

ပကတိၤတၢ်ဒ်န့ၣ်ပတခွဲတအ့ၣ်ဘၣ်နဲာ်. အဝၤတခွဲအ့ၣ်ကဒီးတဘိဒီးစံးကဒီးဝဲဒၣ်. ဓု, ဘျုးအိၣ်လံဖိမုၣ်ဖဲၣ်စိၤတဂၤလံ. ခံစုသၢစုန့ၣ်အဝၤအိၣ်ဒံး. တုၤအပှဲၤထိၣ်လွံၢ်စုဒီးအဝၤတၢ်အီၤလၢတခွဲဘိန့ၣ်လီၤ. ဒီးကဲထိၣ်လၢချုးစၢ်တဘ့ၣ်ဒီးယုၢ်လီၤကွံာ်ဝဲဆူထံကျါ ကဒံၣ်ကဒံးကဒံၣ်ကဒံးလီၤ. မတၤတဂၤန့ၣ်တုၤအမါကဲထိၣ်လၢချုးစၢ်ဒီးဟဲက့ၤဝဲဒၣ်ဆူဟံၣ်လီၤ.ဒီးအဖိမုၣ်သံကွၢ်အီၤပၢ်ဓၢ. မိၢ်တဂၤလဲၣ်.ဒီးအပၢ်စံးဆၢအီၤမိၢ်ဟဲက့ၤလၢခံ.စံးအဖိမုၣ်ဒ်န့ၣ်. အဖိမုၣ်ပျံၤအီၤဒီးအဖိမုၣ်တသံကွၢ်လၢၤဘၣ်အီၤလီၤ. အိၣ်အိၣ်ဝဲအမိၢ်တဟဲက့ၤပၢၢ်. အိၣ်အိၣ်ဝဲအမိၢ်တဟဲက့ၤပၢၢ်ဘၣ်ဒီးသံကွၢ်ကဒီးအပၢ်စံးဝဲဒၣ်ပၢ်ဓၢ, မိၢ်တဟဲက့ၤလၢၤမ့ၢ်အလဲၤဆူလဲၣ်. နသံကွၢ်နမိၢ်နသါကမၤမနုၤလဲၣ်. နမိၢ်န့ၣ်စတခွဲအ့ၣ်တဘိဘိစံးဝဲဒၣ်. ဘျုးအိၣ်လံနၤလံ. စတခွဲအ့ၣ်ခံဘိဘိစံးဝဲဒၣ်ဘျုးအိၣ်လံနၤလံ.ယံာ်ယံာ်ဒီးစတီၢ်လၢတခွဲဘိဒီးကဲထိၣ်လၢချုးစၢ်ယုၢ်လီၤကွံာ်လံဝဲဆူထံလိာ်ပှၤဘးန့ၣ်လံ. တုၤမ့ၢ်အန့ၣ်တစုဒီးအိၣ်ဝဲဒၣ်တသံကွၢ်လၢၤဘၣ်အပၢ်ဘၣ်. အိၣ်ဘုတအိၣ်လၢၤဘၣ်ဒီးလဲၤပှၤအိၣ်လၢနီၢ်ယိၢ်ကိာ်အဘ့ဒီးမၤအဖိမုၣ်လဲၤတီက့ၤလီၤ. နီၢ်ယိၢ်ကိာ်မၤအဖိမုၣ်လဲၤဒၤနှာ်လၢၢ်လၢနှာ်ပှၤန့ၣ်တဖျၢၣ် ဒီးမုၣ်ဖဲၣ်စိၤတီထိၣ်နှာ်န့ၣ်တန့ၢ်ဘၣ်လီၤ. မၤပှၤဂၤဒုးတီထိၣ်အီၤဒီးပှၤဂၤစံးအီၤ က့ၤမၤကၢ်နပၢ်ဟဲဒုးတီထိၣ်နၤနဲာ်. ဒီးမုၣ်ဖဲၣ်စိၤန့ၣ်က့ၤစံးဘၣ်အပၢ်စံးဝဲဒၣ်ပၢ်ဓၢ. စတီထိၣ်နှာ်တန့ၢ်ဘၣ်. စမၤပှၤဂၤဒုးတီထိၣ်ယၤဒီးပှၤဂၤစံးဝဲမၤနပၢ်ဟဲဒုးတီထိၣ်နၤတက့ၢ်စံးဝဲဒၣ်ပၢ်ဓၢ. တုၤမ့ၢ်အန့ၣ်တစုဒီးအပၢ်လဲၤဝဲလီၤ. လဲၤဝဲတုၤဒီးနီၢ်ယိၢ်ကိာ်ကီးထိၣ်အီၤ. ဟဲထိၣ်အိၣ်သကိး ဒၣ်ကလိာ်လၢအံၤမိခွါဓၢစံးဝဲဒၣ်. ဒီးမုၣ်ဖဲၣ်စိၤအပၢ်န့ၣ် အတၢ်လဲၤထိၣ်အိၣ်သကိးအီၤလီၤ.ဒီးဒါလီၤနူၢ်ဝဲအချိၣ်. ချိးအိနူၢ်ဝဲအမိာ်.ဒၢၣ်အိနူၢ်ဝဲအထံ,ဖိအိၣ်နူၢ်ဝဲအမုၤလီၤ. အိၣ်ဝဲအိဝဲဝံၤဒီးစံးဝဲဒၣ်. စကကွၤလီၤခွါဓၢ်. ဒီးနီၢ်ယိၢ်ကိာ်စံးအီၤ. နအိၣ်ပမုၤ, နအိပထံ, နအိပမိာ်, နအိၣ်ပတၢ်ကမၢၢ်အိၣ်န့ၣ်လိးအပှၤတက့ၢ်. နမ့ၢ်တလိးဘၣ်ဒီးအိၣ်လၢပသိး. ကွၤတဂ့ၤ. ဒီးမတၤတဂၤန့ၣ်အိၣ်ဝဲဖဲန့ၣ်လီၤ.တုၤနုၤတစုဒီးအိၣ်ယှာ်ဝဲဒီးအီၤလီၤ. နီၢ်ယိၢ်ကိာ်မၤအၢအဖိမုၣ်န့ၣ် ဒီးမၤဝဲလၢအကွၢ်ဘၣ်လီၤ. တဒုးအိၣ်ဝဲအမုၤ, တဒုးကူၣ်သ့းဝဲဘၣ်. ဒုးကူဝဲအယှာ်လၣ်န့ၣ်အတၢ်ဆ့ၣ်နီၤသ့ၣ်ဖးသိၣ်သကွာ်ကလာ်ဒီးပှၤဂၤစံးအီၤမုၣ်ဖဲၣ်စိၤအလံၢ်သ့ၣ်ဖး. မုၣ်ဖဲၣ်စိၤန့ၣ်ပှၤဂၤမၤအၢအီၤယံာ်ယံာ်လဲၤကီးအမိၢ်တကျဲလီၤ. ကီးအမိၢ်လၢအပၢ်တီၢ်ကဲထိၣ်လၢချုးစၢ်န့ၣ်စံးဝဲဒၣ်—

ပၢ်တီၢ်မိၢ်လၢစီၢ်အဘိ ပၢ်တီၢ်မိၢ်လၢစီၢ်အဒ့
မိၢ်ကဲထိၣ်လၢချုးစၢ်ဖိ မိၢ်ကဲထိၣ်လၢချုးစၢ်ယှၢ်

ကိးအမိၢ်ဒ်နူၣ်ဒီးအမိၢ်ပှဲထီၣ်အိၣ်အီၤလီၤ. အမိၢ်ပှဲထီၣ်စိာ်နူၢ်အဆ့. အနံၣ်, အခိၣ်ဖၢၣ်,ဒီးအမ့ၢဒီးအထံ, ဒီးတၢ်ဝံၣ်တၢ်ဆၢ, ဒီးတကၣ်သံဒီးသၣ်မီၤကျူၤ ဒီးပအံဒီးပညီ, ဒီးသကွံဝံၣ်ဒီးထံဖိာ်ဆၢဒီးအဖိမုၣ်အိၣ်မးပူးပူးဘျုးအိၣ်အီၤလီၤ. အိၣ်သကိးဒီးအမိၢ်နူၣ်သ့တနံၤကျူၤဒီးမ့ၢ်ဘၣ်ကူၤဝဲလီၤ. နီၢ်ယီၢ်ကိာ်ထံၣ်လၢအကူအသိးဂူၤနူၣ်ဒီးစံးအဖိမုၣ်ယဲစူနါနူၣ်ဖိမုၣ်၈ၢ. မုၣ်ဖဲၣ်စီၤအံကူတၢ်သိးတၢ်ဂူၤကလဲၣ်. မ့ၢ်ကၢ်အလဲၤဆါဟုၣ်ပဘ့ၣ်စဲၣ်. နဂံၢ်ကွၢ်ဘ့ၣ်စဲၣ်. အဖိမုၣ်ယဲစူနါနူၣ်ဂံၢ်ကွၢ်တၢ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်တဒုခံဒုလွံၢ်ယဲၢ်ဆံ. ခံဒုသၢဒုလွံၢ်ယဲၢ်ဆံ. ဟါမၢ်လၢအဖါတူာ်မဲၢ်တဒုမိၢ်၈ၢ. မ့ၢ်ဒ်နူၣ်ဘ့ၣ်နူၢ် အကူအသိးနူၣ်ဖိမုၣ်၈ၢ. ဒီးယဲစူနါနူၣ်ဘ့ၣ်နူၢ်မုၣ်ဖဲၣ်စီၤအကူအသိးနူၣ်လီၤ. ဒုးကူထီၣ်ကူၤကဒီးဝဲအယာ်လၣ်နူၣ်အတၢ်ဆ့ၣ်နီၤဖိာ်ဖးသိၣ်သကွဲးကလာ်ဒီးမုၣ်ဖဲၣ်စီၤအလံၢ်ထီၣ်ယာ် စံးကဒီးဝဲဒ်နူၣ် ဒီးနံၤဘၣ်ဝဲသဆိုၣ်ဆိုၣ်လီၤ. မုၣ်ဖဲၣ်စီၤနူၣ်လဲၤကိးအမိၢ်ယာ်ယာ်ဒီးနီၢ်ယဲစူနါနူၣ်လဲၤကွၢ်ဟုၣ်အီၤတကျဲလီၤ. ထံၣ်ဝဲလၢအတၢ်လဲၤကိးထီၣ်အမိၢ်ဒီးလိၣ်ထိၣ်အသးလၢထွံၣ်တဒုလီၤ. လဲၤဆဲးအစုလၢတၢ်ဝံၣ်တၢ်ဆၢအကျါ ဒီးမုၣ်ဖဲၣ်စီၤဝဲၤဘၣ်အီၤလၢထွံၣ် ဒီးမုၣ်ဖဲၣ်စီၤတိၢ်အီၤ ဒီးကူၤယှၢ်ဝဲဆူအမိၢ်အိၣ်စိာ်ကဲၢ်စိာ်ကဲၢ် ဒီးမၤအမိၢ်လူၣ်ကွၢ်အစုမ့ၢ်နါစုၤဒီးအမိၢ်အ့ၣ်တူာ်ဘၣ်အစုမ့ၢ်တဘိလီၤ. စံးဘၣ်အမိၢ်လၢမုၣ်ဖဲၣ်စီၤနူၣ် ဒီးအမိၢ်နူၣ်လီဆါအသးတကျဲလီၤ. ဒီးစံးမုၣ်ဖဲၣ်စီၤနူၣ်. လဲၤကၢ်ယၤလၢဖံသ့ၣ်ထိးနူၣ်တကူၢ်မုၣ်ဖဲၣ်စီၤ၈ၢ.ဒီးမုၣ်ဖဲၣ်စီၤလဲၤယှၢ်လီၤအခံတဒၢဒီးလဲၤယှၢ်ခိးစူသူၣ်ဝဲဒၣ်လၢအဂၤတဘိလီၤ. ဒီးသံကွၢ်မုၣ်ဖဲၣ်စီၤအတၢ်နူၣ်စံးဝဲဒၣ်. နကလဲၤဆူလဲၣ်လံၤ၈ၢ,ဒီးမုၣ်ဖဲၣ်စီၤစံးဆၢအီၤဖံ၈ၢ. မးစပၢ်အမါမၢစပှဲကၢ်အီၤလၢနၤလီၤ. မ့ၢ်အဆါဒ်လဲၣ်လံၤ၈ၢ သံကွၢ်ဆၢဝဲဒၣ် ဒီးမုၣ်ဖဲၣ်စီၤစံးဆၢအခၣ်ညီးထဲတၢ်တမံၤညါဖံ၈ၢ. အိၣ်မ့ၢတနာ်အီထံတနာ်ဘၣ်. အနူၣ်စဲၤကျုးမ့ၢ်လၢအကမၢၤယာ်ဆီဒံၣ်လၢအခၣ်ယဲၤထံးဒီးစံးဝဲလၢသါခၣ်ညီးလီၤ.ဒီးကၢ်ကွၢ်ဝဲကဘဲးကဘဲးဒီးဖးထိၣ်ဝဲဒၣ်. တၢ်လၢနပၢ်အမါနူၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဘၣ်ချုံးစၢ်လၢနပၢ်တိၢ်နမိၢ်ကဲထိၣ်နူၣ်တမံၤကဘျါယာ်. မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ချုံးစၢ်နူၣ် ဒီးကသံလီၤ. ဖးဝဲဒ်နူၣ်ဝံၤဒီးမုၣ်ဖဲၣ်စီၤနူၣ်ကူၤဝဲလီၤ. အဝဲဒၣ်ဟဲကူၤယှၢ်ကဒီးကြူးကြူးဒီးကအုကစွါကဒီးရှၢ်ရှၢ်လီၤ. မုၣ်ဖဲၣ်စီၤဟဲကူၤတုၤသံကွၢ်ဝဲဒၣ်ဒီးအတၢ်စံးဘၣ်အီၤဘၣ်ချုံးလီၤမဂၢ်၈ၢစံးဝဲဒၣ်. ဒီးချုံးလီၤဝဲဒီးတဘျါဘၣ်လီၤ. ယာ်ယာ်ဒီးမၤအဖိမုၣ်ယဲစူနါလဲၤကၢ်ကူၤအီၤတသါလီၤ. အဖိမုၣ်လဲၤဝဲအလိၢ်ခံတဒၢ ဒီးအဝဲဒၣ်လဲၤယှၢ်ခိးအိၣ်စူသူၣ်ကဒီးအဖိမုၣ်နူၣ်လၢကျဲအဂၤလီၤ. ဒီးသံကွၢ်အဖိမုၣ်တၢ်နူၣ်စံးဝဲဒၣ်. နကလဲၤဆူလဲၣ်လံၤ၈ၢ. ဒီးအဖိမုၣ်စံးဆၢအီၤဖံ၈ၢ. မီၤမၢစပှဲကၢ်အီၤလၢနၤလီၤ. မ့ၢ်အဆါဒ်လဲၣ်လံၤ၈ၢသံကွၢ်ဆၢဝဲဒၣ် ဒီးမုၣ်ဖဲၣ်စီၤစံးဆၢအခၣ်ညီးထဲတၢ်တမံၤညါဖံ၈ၢ. အိၣ်မ့ၢတနာ်အီထံတနာ်ဘၣ်. ဒီးကၢ်ကွၢ်ဝဲကဘဲးကဘဲးဒီးဖးထိၣ်ဝဲဒၣ်. တၢ်လၢနမိၢ်နူၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဘၣ်ချုံးစၢ်လၢမုၣ်ဖဲၣ်စီၤအပၢ်လဲၤတိၢ်အမိၢ်ကဲထိၣ်နူၣ်တမံၤကဘျါယာ်. နမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ချုံးစၢ်နူၣ် ဒီးနကသံလီၤ. ဖံသ့ၣ်ထိးစံးဝဲဒၣ်ဒ်နူၣ်မိၢ်၈ၢ. တုၤမ့ၢ်အနူၣ်တစုဒီးမၢအစုအပှၤလဲၤမၤနူၢ်အီၤလၢချုံးစၢ်နူၣ်တကျဲလီၤ. ပှၤဂၤလဲၤပးထံနူၣ်လီၤသံးဒီးချုံးစၢ်နူၣ်အိၣ်ဖျါထိၣ် ဒီးပှၤဂၤသါကဆဲးဒီးမုၣ်ဖဲၣ်စီၤစံးဝဲဒၣ်မိၢ်၈ၢ. ယှၢ်ဆူထံထၣ်ဒီးအမိၢ်နူၣ်ယှၢ်ဆူထံခံဒီးပှၤဂၤလူၤဆူထံထၣ်ဆိုၣ်. ပှၤဂၤတထံၣ်ဘၣ်တၢ်နိတမံၤဘၣ်ဒီးတိၢ်မုၣ်ဖဲၣ်စီၤနူၣ်ပြူးပြူးဒီးယုကူၤဝဲဆူထံသါလီၤ.လၢခံထံၣ်ဝဲသါကဆဲးဝဲတကူၢ်သ့ၣ် ဒီးမုၣ်ဖဲၣ်စီၤစံးထိၣ်ကဒီးမိၢ်၈ၢ. ယှၢ်ဆူထံခံ ဒီးအမိၢ်နူၣ်ယှၢ်ဆူထံထၣ် ဒီးပှၤဂၤလူၤဆူထံခံဆိုၣ်. ပှၤဂၤတထံၣ်ဘၣ်တၢ်နိတမံၤဘၣ်ဒီးအတၢ်တိၢ်ကဒီးအီၤပြူးပြူးဒီးယုကူၤဝဲဆူထံထၣ်တသါလီၤ. ထံၣ်ဝဲဒီးသါကယှၢ်ကဒီးလီၤချုံးနူၣ်.ဒီးအဖိမုၣ်စံးအီၤမိၢ်၈ၢ.ဒီးတၢ်လီၤနသးလီၤ. ပှၤဂၤတိၢ်ယၢနးကၢမိၢ်၈ၢ.၈မၤတဲဝဲၤလၢၤဘၣ်. ဒီးအမိၢ်ဒီးသံအသးလီၤ. ဒီးပှၤဂၤမၢအီၤလၢအပှဲကူၤဝံအမိၢ်အခိၣ်နူၣ်လီၤ. ဟဲကူၤဝဲလၢပှၤဂၤအလိၢ်ခံ ဒီးအမိၢ်နူၣ်အသးအိၣ်လၢအခိၣ်ဒီးအတၢ်မၤလိာ်အီၤစံးဝဲဒၣ်ဖိမုၣ်၈ၢ.ပှၤဂၤမ့ၢ်အိၣ်မိၢ်နူၣ်ဟံးကူၤမိၢ်အယံဒီးဒၢနၣ်လၢသပၢၤသိခံဖျာၣ်အပှၤဒီးလဲၤစူၣ်လီၤကၢ်လၢပသကီၤအထံဆ့ၣ်ပှၤနူၣ်ကျဲဆဲခိၣ်တဖျာၣ်ကျဲဆဲလာ်တဖျာၣ်နဲာ်ဖိမုၣ်၈ၢ. ဟဲကူၤတုၤဒီးပှၤဂၤမၢအရှိထိၣ်အမိၢ်အခိၣ်တဖျာၣ်နူၣ်လီၤ. ရှိထိၣ်ဝဲနူၣ်ထံရှိကိၢ်ထိၣ် ဒီးအမိၢ်စံးအီၤဖိမုၣ်၈ၢ.တၢ်ကိၢ်မိၢ်သးကၢၤ. ထုးလီၤပအၣ်ကွံာ်မုၣ်အုခံတကူၢ်. စံးဝဲဒၣ်. ဒီးအဖိမုၣ်ထုးလီၤပအၣ်ကွံာ်မုၣ်အုခံလီၤ. ယာ်ထိၣ်ယာ်ထိၣ်ယဲစူနါနူၣ်ဟဲဆိၣ်ကူၤလီၤမုၣ်အုစူၢ်စၢ်စူၢ်စၢ်ဒီးမုၣ်ဖဲၣ်စီၤအမိၢ်ခိၣ်သံတကိၢ်ခါဒီးမဲဝဲလီၤ. တုၤမ့ၢ်အနူၣ်တစုဒီးမုၣ်ဖဲၣ်စီၤယုထၢကူၤအမိၢ်အယံလၢပှၤဂၤအိၣ်ကွံာ်တ့ၢ်နူၣ်လီၤ. ဒၢနၣ်ဝဲလၢသပၢၤသိအပှၤဒ်အမိၢ်မၢလိာ်အီၤအသိးနူၣ် ဒီးလဲၤစူၣ်လီၤဝဲလၢပသကီၤအထံဆ့ၣ်ပှၤနူၣ်ကျဲဆဲခိၣ်တဖျာၣ်ကျဲဆဲလာ်တဖျာၣ်လီၤ. တယာ်တမိၢ်ဖဲတိၣ်လၢဖိစ့ ဒီးဖိထူအ

ထူၼ်ဢီႈပႃႈၵႃႈလဵၢႈထဵးတၼ့်ၼီတၵႃႈဘၼ်ႉ.ပႃႈဢိၼ်တၵႃႈလၢၵ်ႈ လၢၵ်ႈထဵးတၼ့်ၼီတၵႃႈဘၼ်ႉ. ဢိၼ်ႇးထဵမုၼ်ၸဵၼ်မိႃႈတၵႃႈ လီႈ. ပသၵီႈမႃပႃႈလဵၢႈၵီးၼ့်ဢီႈဢီးစံးဝဵဒၼ်ပႃႇထဵးဗီစုဗီထူဢထူၼ်ဢံႈတၵုၵ်ႉ. ထဵးဗီစုဗီထူဢထူၼ်ဢံႈမွၵ်ႇၼ့်တ ၵႃႈၵႃႈ ဢီးမွမွၵ်ႇဢၽိၵ်ႉမုၼ်တၽၼ် ဢီးစၵမႃႈဢီႈလၢစၢႇၼ် လီႈ. မွမွၵ်ႇဢၽိၵ်ႉၶွါတၽၼ်စၵမႃႈဢီႈလၢစမ်ၵ်ႉလီႈ. မုၼ် ၸဵၼ်မိႃႈတမီစံးဆၢဝဵဒၼ်ႉ. စလဵၢႈတၻူၼ်ဘၼ်ႉ. စၵူစသီး တဢိၼ်ဘၼ်ဢံႈ.ပႃႈၵႃႈၵုႈစံးဘၼ်ပသၵီႈစံးဝဵဒၼ်သးပွၵ် ၵၢ.မုၼ်ၸဵၼ်မိႃႈစံးဝဵဒၼ်သါပႃးတၻူၼ်ဘၼ်ႉ. သါၵူသါသီး တဢိၼ်ဘၼ်စံးဝဵဒၼ်ႉ. တုႃႈမွၵ်ႇဢၼူၼ်တစုဢီးပသၵီႈႁုၼ် လီႈဢီႈလၢဢၼ်ႇၼ်တၵူၵ်ႉ, ဆုတၻုၼ်, မိၼ်ၸၢၼ်တၻုၼ်, ယိၵ်ႇတၵီးတၻုၼ်ဢီးပႃႇဝဵလီႈ. ထဵးဗီဢထဵးၼူၼ်သရိၵ်ႉၵ လၵ်ႉဢီးစံးဝဵဒၼ်ႉ. မိၵ်ႇၵၢပၵ်ႉၾုံၼသးဗီၵထဵးၼႃႈ. ထဵးဝဵသစဵး ဢီးပႃႇထိၼ်မးၶံထံးလၢၵ်ႉတစုယီလီႈ. ဢၼူၼ်ဢီးယဵစူၼါတ ၵႃႈစံးဝဵဒၼ်ႉ. ၶုၶုၼ်ပဝဵပတစံးတၢၵ်ႇဢ်မုၼ်ၸဵၼ်မိႃႈဢသီးၼၵ်ႉ. ပမွၵ်ႇစံးဢ်ၼူၼ်သီးဢီးပထဵးၵၼ့်စုၵ်ႇၵီးသၢၼ်ႉ. ဢီးပႃႈၵႃႈၼုး ထဵးၵဢီးဢီႈၵဢီးထဵးဝဵၼူၼ်စံးၼၵ်ႉသၵုဝဵမိၵ်ႇၵၢ. ပၵ်ႉၾုံၼ သးဗီၵထဵးၼႃႈဢီးထဵးဝဵဒၼ်တၼ့်ဘၼ်လီႈ. ယၵ်ႉယၵ်ႉဢီးပ သၵီႈစံးဢီႈၼထဵးတၼ့်လၢၢႈဘၼ်ႉ.တၵ်ႉတွၵ်ႇလီႈ. တလူၵ်ႉ စိၼ်စိၼ်တၢၵ်ႇၼီတမံႈဘၼ်ႉ. ပွႈတွၵ်ႇၵၢၵ်ႇၼူၼ်မိႃႈၼၵ်ႉ. တုႃႈမွၵ်ႇဢ ၼူၼ်တစု ဢီးပစၵီႈၼူၼ်ဢ်ဢၵလုၵ်ႇဢိၼ်ဝဵဢသီးၼူၼ် ဢီးၽိူ ဢဗီၶွါစီႈသံးစုၼူၼ်ဢီးမုၼ်ၸဵၼ်မိႃႈလီႈ. မုၼ်ၸဵၼ်မိႃႈၼူၼ်ဢိၼ် ယုၵ်ႉဝဵဢီးစီႈသံးစုၼူၼ်ဢီးထိၼ်ဗီဝဵတၵႃႈလီႈ. ဗီၼူၼ်မွၵ်ႇလၢ ဢၽိၵ်ႉၶွါဢီးထုၼ်မးဝါၵျိၼ်ၵလၵ်ႉၵၻျိၼ်ၵၻျူးၵုႈဘၼ် ၵုႈစဵးလီႈ. တုႃႈမွၵ်ႇဢၼူၼ်တစုဢီးယဵစူၼါသးၵါဢီႈ ဢီးမႃ ဢမိၵ်ႇမႃႈပွလီႈ. ဢီးဢမိၵ်ႇၼူၼ်စံးဢဗီမုၼ်ဘၼ်ယိၼ်တၵုႈဗီ မုၼ်ၵၢ. မိၵ်ႇၵၵၢၼ်ၼ့်ဒၼ်ၼႃႈတုႃႈဢၼ့်လီႈ. ဢီးစံးဝဵဒၼ်ႉ. မုၼ်ၸဵၼ်မိႃႈဢပၵ်ႇသံလံ. မုၼ်ၸဵၼ်မိႃႈမႃႈဢပႃႇႁိၼ်ဘၼ်ၵုႈ ဢပၵ်ႇတၵုၵ်ႉ. မုၼ်ၸဵၼ်မိႃႈၼၵ်ႇႁူလၢဢပၵ်ႇသံဢီးလဵၢႈဝဵလီႈ. လဵၢႈဢီးႁိၼ်ဢပၵ်ႇစိၼ်ၼူၼ်ၵြူးလီႈ. စဵႈၵျူးဢပၵ်ႇဢိၼ်လၢ ပၢံၼ်မိၼ်ၵျၢၵ်ႇသဢီစိၼူၼ်ဢီးဢီၵၼၼ်ဢဗီမုၼ်ႁိၼ်တၢၵ်ႇၼူၼ်စိး စုလီႈ. ႁိၼ်ႁိၼ်ဢပၵ်ႇၼူၼ် ဢီးယဵစူၼါစံးဢီႈၶွါၼိၵ်ႇၵၢ. တၢၵ်ႇ ၵိၵ်ႇၼသးလုၼ်ထံစၵၾိၼ်ၼႃႈ. မုၼ်ၸဵၼ်မိႃႈလူၵ်ႉလီႈၵွၵ်ႉဢ ၼ်ႇၼ်ဢဆုဝံႈဢီးဢီးလီႈဢသးဢီးယဵစူၼါၾိၼ်လၢထံၶျိဢီးသံ သလူႈဝဵလီႈ. တုႃႈမွၵ်ႇဢၼူၼ်တစုဢီးစိၵ်ႉလိၼ်မုၼ်ၸဵၼ်မိႃႈဢ ဗီၼူၼ် ဢီးပႃႇထိၼ်ဝဵဆူပျၢၵ်ႇစိၵ်ႇမုၼ်ၸဵၼ်မိႃႈဢဝႃႈစီႈသံးစုဢ ဢိၼ်ၼူၼ်လီႈ. ဢီးစီႈသံးစုသံၵွၵ်ႇဢီႈစမါလိၵ်ႇ. ဢီးစံးဆၢဝဵ ဒၼ်ႉ. ၶုၶုၼ်ၶုပွႈတယႃႈယါယဵၢႈႁိၼ်ယါၵၢၵ်ႇၵၢၵ်ႇမိၵ်ႇမိႃႈစိးၵါ ၵၼ်ၶၢမိၼ်ၵၢၵၼ်ႉ. ဢီးစီႈသံးစုစံးဢီႈယဵစမါၼူၼ်တၵတီႈ မးတၢၵ်ႇဢ်ၼူၼ်လဵၼ်ႉ. ဢီးယဵစူၼါစံးဆၢဢီႈ. ၶုၶုၼ်ၶုယါမိၼ် ႁိၼ်ယါၵၢၵ်ႇစိးယါမိၵ်ႉၶူၵ်ႇၶံးမိႃႈ. ဢီးစီႈသံးစုစံးၵဢီးဢီႈယဵ စမါၼူၼ်ဢၼၵ်ႇတဘးဘၼ်ႉ. ဢမိၼ်ၼုၼ်တလီႈၵြၢႈဘၼ်ႉ.

ဢၼးၼုတရူဘၼ်ဢ်ၼူၼ်ဘၼ်ႉ. ဢီးယဵစူၼါစံးဆၢၵဢီးဢီႈ. ႁုၶုၼ်ၶု ယါမိၼ်ႁိၼ်ယါၵၢၵ်ႇယါမဵယါ ၵးၵါၵၢၵ်ႇစိးၵါဝဵၵ်ႇမိႃႈ မၵ်ႉ. ယါၶူမၵ်ႉၶူမၵ်ႉယါမိၼ်ၸဵၼ်ဗီးယါမိၼ်ၸဵၼ်မိႃႈၵၢၢ. ယါၵံ ၶံယါၵးၶုစိးယါၵးၶုၶူမိႃႈ. စီႈသံးစုစိၵ်ႉထိၼ်ၵုႈဢဗီဢီး ၵုႈဝဵလီႈ. မုၼ်ၸဵၼ်မိႃႈၼူၼ်ဢၵလၢႈလိၼ်ထိၼ်ဢသးလၢ ထိၼ်ဘီမိႃႈဗီတၻုၼ်ဢီးယဵစူၼါပႃးဢလိၵ်ႇၶံဢီးပႃႇၵီးဢဝႃႈ စီႈသံးစုၼူၼ်လီႈ. ၵီးဢဝႃႈစီႈသံးစုၼူၼ်စံးဝဵဒၼ်ႉ.

ၵွၵ်ႇယဗိၵုႈၵုႈသံးစု ၵွၵ်ႇယဗိၵုႈၵုႈစိၵ်ႇဝႃႈ

ၵွၵ်ႇႁုၼ်ၵလီႈလူၵ်ႇလီႈတၢၵ်ႉ ၵွၵ်ႇႁုၼ်ပစီႈတၢၵ်ႇယၵ်ႇၽူး

ဢီးစီႈသံးစုၼူၼ်စံးဝဵဒၼ်ႉ. ထိၼ်ဘီမိႃႈဗီတၻုၼ်ၵၢ ၵၢၼ်, မွမွၵ်ႇစမါဢဝံဢၵလၢႈဢီးပႃႇၵုႈစိၵ်ႇလီႈလၢစၵျိူ မိၼ်ဢံႈတၵုၵ်ႉ.ဢီးဢတၢၵ်ႇပႃႇၵုႈစိၵ်ႇလီႈလၢဢၵျိူမိၼ်ၼူၼ် သစဵးၵလၵ်ႉလီႈ. ဢီးစံးၵဢီးဝဵဒၼ်ႉ. မွမွၵ်ႇသမိးတဵၢႈတဵၢႈစ မါဢဝံဢၵလၢႈဢီးပႃႇၵုႈစိၵ်ႇလီႈလၢစၵံၼ်ၽျၢၼ်မိၼ်ဢံႈ တၵုၵ်ႉ. ဢီးဢတၢၵ်ႇပႃႇၵုႈစိၵ်ႇလီႈလၢဢၵံၼ်ၽျၢၼ်မိၼ်ဢီးစိး ယုၵွၵ်ႉဢဗီမၵ်ႉဘုံးမၵ်ႉရျိၼ်ၼူၼ်လီႈ. စီႈသံးစုၼူၼ်လဵၢႈတၢၵ်ႇ ဢီးထိၼ်ၼူၼ်ပႃႇဢီးယဵစူၼါဢီသံၵွၵ်ႉဢီႈလီႈ. စီႈသံးစုၼူၼ် ပႃႇၵုႈတုႃႈ ဢီးယဵစူၼါစံးဢီႈထိၼ်တၻုၼ်ပႃႇစိး၊ုစဗီၶွါ ဢမၵ်ႉဢီးစဢီသံၵၼ်ၼူၼ်ပၵ်ႉၼႃႈလံ. စီႈသံးစုပႃးထိၼ်ဢီး ၵွၵ်ႉတွၵ်ႇဝဵဆူၵွၵ်ႉလၵ်ႉပူႈဘးၼူၼ်လီႈ. ဢီးမဵထိၼ်လၢသၼ် သွံတထံးဢီးဢသၼ်ဢိၼ်ဝဵတၽျၢၼ်လီႈ. ၢမုၼ်ၵမဵတၵႃႈ လဵၢႈမႃႈသုၼ်မုၼ်ဢီးထံၼ်ၼ့်ဝဵလီႈ. သၼ်သွံသၼ်ၼူၼ်ဢီးပမုၼ် ၵမဵၼူၼ်ၵီးပမုၼ်ၵၼီႈစံးဝဵဒၼ်ႉ. လံႈသုၼ်ၵၢ. ဆုစၢႈၽံ ဢၻုတၵုၵ်ႉ. ၽံၵဗီဢိၼ်ယုႈသုသၼ်သွံသၼ်တၽျၢၼ်လံႈ သုၼ်ၵၢ. စံးဝဵဒၼ်လီႈ. ဆုၻုဝါဢီးသးပႃႈၼိၼ်ၵဢိၼ်ဝဵဢီး ပမုၼ်ၵၼီႈတၽုၵုႈဝဵလီႈ. ယၵ်ႉယၵ်ႉဢီးဢီးသုၼ်ၽးဝဵဢီးၵဵ ထိၼ်ၵုႈၵဢီးလၢမုၼ်ၸဵၼ်မိႃႈလီႈ. ဢီးဢဗီၶွါၼူၼ်သုလိၵ်ႉ ၵွဢီးပႃႇလိၵ်ႉၵွဘၼ်လၢဢမိၵ်ႇဒးဗီလၵ်ႉဢီးဢမိၵ်ႇစံးဢီႈမ တႃႈတၵႃႈဗီသၼ်ၵၢ. ပႃႇႁုၼ်ထိၼ်ၵုႈစသဘံလုၼ်ထွံတ ၵုၵ်ႉ. ဢဗီၼူၼ်ပႃႇထိၼ်ထံၼ်လၢဢမိၵ်ႇဢီးၵုႈစံးဘၼ်ဢပၵ်ႇ တၵျလီႈ. ဢပၵ်ႇသုၼ်ညါလၢဢဗီၶွါဢမိၵ်ႇဢီးစံးဝဵဒၼ်ၶွါ ၵၢ.ဢဢံႈတစုဢံႈမွၵ်ႇမႃၼလဵၢႈႁုၼ်ထိၼ်ၵုႈဢသဘံလုၼ် ထွံဢီးစံးဆၢၵၢၵ်ႇဢီႈစတလဵၢႈထိၼ်ဘၼ်စဵႈလီႈမးၼသး လီႈ. တုႃႈမွၵ်ႇဢၼူၼ်တစုဢီးဢဗီၶွါလဵၢႈလိၵ်ႇၵွၵဢီးလီႈ. ဢီးဢသဘံလုၼ်ထွံလီႈတၵ်ႉဢီးၵီးထိၼ်ၵဢီးဝဵမတႃႈၵႃႈဗီ သၼ်ၵၢ. ပႃႇႁုၼ်ထိၼ်ၵုႈစသဘံလုၼ်ထွံတဘီတၵုၵ်ႉ. ဢီးဢဗီၶွါစံးဆၢဢီႈစတလဵၢႈထိၼ်ဘၼ်ႉ.စဵႈလီႈၼသးစၵ ႁုၼ်ထိၼ်ၵုႈၼႃႈ. ဢီးမုၼ်ၸဵၼ်မိႃႈဢဝႃႈစီႈသံးစုၼူၼ်ပႃႇမိးၶူ သူၼ်ဝဵလၢတၢၵ်ႇတဒါတပူႈဢီးၵွၵ်ႇႁုၼ်ဝဵဒၼ်ယိၵလၵ်ႉလီႈ. မုၼ်ၸဵၼ်မိႃႈၼူၼ်စဵႈလီႈဢသးဢီးဢဗီၶွါစံးဢီႈ.စဵႈလီႈၼသး တစဵး. စႁုၼ်ထိၼ်ၼႃႈတထူးဢ်းဘၼ်ႉ. စဵႈလီႈစဵႈလီႈဢ သးယၵ်ႉယၵ်ႉဢီးပႃႇလီႈဢီၵႃႈညါလီႈ. ဢီးစီႈသံးစုယုၵ်ႇယီႈ

ဖိးအီၤလီၤ. တၢ်မ့ၢ်အန့ၣ်တစုဒီးအိၣ်ယှာ်ကွၢ်က ဒီးဝဲ
လီၤ.ဒီးကွၢ်ပိာ်နၢ်ဝဲအနးတဘ့ၣ်လၢထးအှၣ်ဘ့ကစှာ်ဒီး
အကနၣ်လါယုၢ်ကလာ်လီၤ. ဒီးယဲစူနါတဂၤန့ၣ်ပိာ်နၢ်ဝဲ
ဒၣ်အနးတဘ့ၣ်လၢပှၢ် ဒီးအကနၣ်ဝါကျိၣ်ကလာ်လီၤ.
တၢ်မ့ၢ်အန့ၣ်စု ဒီးယဲစူနါန့ၣ်စံးမုၣ်ဖံၣ်မိၤန့ဒၣ်နဝၤတ့
အဲၣ်နၤ. နဝၤပိာ်နၢ်နနးယးယုၢ်ကလာ်. ယဲယၤဝၤအဲၣ်
ယၤ.ယၤဝၤပိာ်နၢ်ယၤနးဝါဝါ. ဒီးမိၤသံးစှံးအီၤကျိလိာ်
သုသး. သုမ့ၢ်နၢၤတဂၤဂၤဒီးစကအဲၣ်သုဒိၣ်တက့ၢ်လီၤ.
တၢ်မ့ၢ်အန့ၣ်တစု ဒီးမုၣ်ဖံၣ်မိၤသရၣ်လီၤအခိၣ်သ့လီၤ
ဘံၣ်အကိာ်ကျၢ်ခံန့ၣ်လီၤ. ယဲစူနါကျိမုၣ်ဖံၣ်မိၤန့ၣ်ဒီး
တနှာ်ဘၣ်. နးပှာ်န့ၣ်ကူၣ်ဒီးကွိၤမးမုၣ်ဖံၣ်မိၤအကိာ်န့ၣ်
လီၤစံးဝဲဒၣ်.ယဲစူနါထိၣ်သရၣ်လီၤကွၢ်အခိၣ်ဘိၣ်တသါ
ဒီးအခိၣ်သ့အိၣ်စဃ့ကဒ့လၢအကိာ်ကျးခံန့ၣ်လီၤ. မုၣ်
ဖံၣ်မိၤကျိတးဒီးအကိာ်တဲာ်ဖြးဒီးသံဝဲလီၤ. တၢ်မ့ၢ်အန့ၣ်
တစုဒီးအိၣ်မှာ်အိၣ်ဂ့ၤဘၣ်ကွၢ်ဝဲလီၤ. စံးဝဲဒၣ်.

၁ **ဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဆံးန့ၣ်ပကိးလၢဖိလီၤ. ပှၤဆံးလၢလိၣ်
ထိၣ်ကဲထိၣ်ဒၣ်ဝဲလၢပသွံၣ်ပညၣ်ဒၣ်ပဝဲန့ၣ် ပကိးလၢဖိ
လီၤ. ဒီးပှၤကညီလၢအဆံးဝဲခဲလာ်န့ၣ်ပကိးလၢဖိလီၤ.
မ့တမ့ၢ်ဘၣ်ပဖိဒီးပစံးလၢပှၤဂၤဖိ, တလၢၤဖိ,ပှၢ်ဖိပစံးဒ်
န့ၣ်လီၤ. ဒီးပှၤကညီဒိၣ်နှာ်သက့ ဒီးအမိၢ်အပၢ်မ့ၢ်အိၣ်ဒံး
န့ၣ်ပစံးလၢဖိလီၤ. ပှၤကညီအဝဲန့ၣ်တဂၤအဖိဖှပှၢ်
အိၣ်ယံၢ်ဂၤ. အဝဲန့ၣ်တဂၤအဖိအဖိခိၣ်ဝါဒ်သိး ဒီးအီၤ
လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပဖိပလံၤလီၤ.

၂. **ဖိခွါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖိလၢပိာ်ခွါတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဖိခွါလီၤ.
ပှၤတဂၤအဖိခွါအိၣ်ယံၢ်ဂၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအသိလၢဖိ
တံၢ်ဖိခွါလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖိပိာ်ခွါစကိးလီၤ.

၃. **ဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်လၢဆံးဝဲန့ၣ်ပကိးလၢဖိလီၤ.သ့ၣ်
ဖိ, တလါဖိ,လၢ်ဖိစံးဝဲဒၣ်.

၄. **ဖိမိၤလံၤမိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကၢဝဲတမိၤဒီးအဖိအိၣ်
ထိၣ်ကဒီးတမိၤဒီးအလံၤအိၣ်ထိၣ်ကဒီးတမိၤန့ၣ်ပစံး
လၢဖိမိၤလံၤမိၤလီၤ. ဟိၣ်ခိၣ်တကဝီၤအံၤပှၤတဂၤမၤတ
ဝိဖဲးန့ၣ်ဖိမိၤလံၤမိၤလီၤ. ဖိမိၤလံၤမိၤ, လံၤမိၤလီၤမိၤစံးဝဲ
ဒၣ်.

၅. **ဖိဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖိပိာ်ခွါန့ၣ်ပကိးလၢဖိဖိလီၤ. ဖိဖိဓါ
လဲၤဒၢၣ်နၢ်ပၢ်ထံတဖျၢၣ်တက့ၢ်. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖိဖိ
လံၤဖိလီၤ.

၆. **ဖိဆံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖိဖိနဲကဲၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဖိဆံးလီၤ. ပဖိ
မ့ၢ်အိၣ်နၢ်ဒံးန့ၣ်ပစံးလၢဖိဆံးလီၤ.ပိာ်မုၣ်အိၣ်ဒီးအဖိ
ဆံးန့ၣ်မၤတၢ်တချူးနီတမံၤဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိဖိဆံး
လံၤဆံးလီၤ.

၇. **ဖိဒံ** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိသၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢအဆံးတ
ဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဖိဒံဖိသၣ်ပစံးဒီးအဆိဒ်န့ၣ်လီၤ.

၈. **ဖိဒံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖိပိာ်ခွါန့ၣ်ပကိးလၢဖိဒံၣ်တစုစုလီၤ.
ဒီးပအဲၣ်အီၤဒီးပကိးလၢဖိဒံၣ်ယီၤ.

၉. **ဖိဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပပုၢ်ဖိဝဲၢ်ဖိပတမ့ၢ်ဖိတခွါဖိန့ၣ်ပစံးလၢ
ဖိဒိၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖိဒိၣ်စၣ်လံၤလီၤ. ပှၤတ
ဂၤအဝဲၢ်သံဒီးကွၢ်ကွၢ်အဖိဒိၣ်လီၤ.

၁၀. **ဖိဒိၣ်မုၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပပုၢ်ပဝဲၢ်အဖိလၢပိာ်မုၣ်တဖၣ်န့ၣ်
ပစံးလၢဖိဒိၣ်မုၣ်လီၤ. ဒီးပကိး ဒီးအဆိလၢဖိဒိၣ်မုၣ်ဖိ
ဒိၣ်မၢၤလီၤ.

၁၁. **ဖိနှာ်စၢၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဝၤသံဒီးဒၢလီၤတဲာ်အ
ဖိလၢအဝၤလိၢ်ခံ ဒီးန့ၢ်ကွၢ်အဝၤဖိသၣ်လၢဒၢဝဲအကတိၢ်
န့ၣ်ဒီးအဖိန့ၣ်ကဲဝဲလၢအဝၤဖိသၣ်အဖိနှာ်စၢၤလီၤ. ဖိနှာ်
စၢၤန့ၣ်အပၢ်သံဒီးအမိၢ်ဒၢလီၤတဲာ်ဝဲန့ၣ်ကဲကွၢ်လၢအပၢ်
ဖိသၣ်အဖိဒီးပကိးလၢဖိနှာ်စၢၤလီၤ.

၁၂. **ဖိနံၢ်နံၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖိလၢလိၣ်ထိၣ်ကဲထိၣ်ဒၣ်ဝဲလၢပ
သွံၣ်ပထံ, ပသွံၣ်ပညၣ်န့ၣ်ပကိးလၢဖိနံၢ်နံၢ်လီၤ. ဒီးပ
စံးဒီးအဆိလၢဖိလံၤဖိနံၢ်စကိးလီၤ.

၁၃. **ဖိပိာ်ခွါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖိခွါတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဖိပိာ်ခွါ
လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိပိာ်တံၢ်ဖိပိာ်ခွါလီၤ. ပှၤတဂၤ
အိၣ်ဒီးအဖိပိာ်ခွါခံဂၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိတံၢ်လံၤ
ခွါစကိးလီၤ.

၁၄. **ဖိပိာ်မုၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖိမုၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဖိပိာ်မုၣ်
လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိပိာ်မုၣ်ဖိပိာ်မၢၤလီၤ. ပှၤတဂၤ
အိၣ်ဒီးအဖိပိာ်မုၣ်ဖိပိာ်မၢၤအါဂၤလီၤ.

၁၅. **ဖိလံၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိးဖိဒီးအဆိလၢဖိလံၤလီၤ. ပှၤတ
ဂၤဖိလံၤအါဂၤလီၤ.

၁၆. **ဖိဝဲၢ်ကိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖိလၢအိၣ်ဂၢ်တဂၤန့ၣ်ပစံးလၢဖိ
ဝဲၢ်ကိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိဝဲၢ်ကိဖိဝဲၢ်တံၢ်လီၤ. ဖိဝဲၢ်
တံၢ်ဝဲၢ်ကိမိၢ်ပစံးစကိးလီၤ. ပှၤတဂၤအဖိဝဲၢ်တံၢ်ဝဲၢ်ကိအ
မါအိၣ်လံလီၤ.

၁၇. **ဖိသဒၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖိလၢအိၣ်ဖျဲၣ်လၢခံကတၢၢ်တဂၤ
န့ၣ်ပကိးလၢဖိသဒၢလီၤ. ပှၤတဂၤအဖိသဒၢကဖိသၣ်ခွါ
တ့ၢ် ဒီးအဝဲဒၣ်န့ၣ်အသးတပှၢ်ဒံးဘၣ်နီတစဲးဘၣ်. ဒီးပ
ကိးဒီးအဆိလၢဖိသဒၢဖိသဒဲလီၤ.

၁၈. **ဖိသၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဖြဲဝဲန့ၣ်ပကိးလၢဖိသၣ်လီၤ.
ထိရိၤပှၤဆံးန့ၣ်ပကိးလၢဖိသၣ်လီၤ. ဒီးပှၤလၢအမါအ
ဝၤတအိၣ်ဒံးဘၣ်န့ၣ်ပကိးလၢဖိသၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအ
ဆိလၢဖိဒံဖိသၣ်လီၤ. ဖိသၣ်ပိာ်မုၣ်ဖိသၣ်ပိာ်ခွါစံးဝဲဒၣ်
လီၤ.

၁၉. **ဖိသၣ်ပိာ်ခွါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပိာ်ခွါလၢအဆံးအပြံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပိာ်
ခွါလၢအမါတအိၣ်ဒံးဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဖိသၣ်ပိာ်ခွါ
လီၤ.ဖိသၣ်ပိာ်ခွါဟဲသိၣ်လိာ်လၢသရၣ်အိၣ်အါဂၤလီၤ.

၂၀. **ဖိသၣ်ပိာ်မုၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအပိာ်မုၣ်လၢအဆံး အပြံတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢအဝၤတအိၣ်ဒံးဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢ ဖိသၣ်ပိာ်မုၣ်လီၤ.ဖိသၣ်ပိာ်မုၣ်တဖၣ်နၣ်ဟဲသိၣ်လံာ်လၢ သရၣ်မးမးအိၣ်လီၤ.

၂၁. **ဖိသၣ်သဘျ့** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဖိသၣ်ခွါလၢအမါတအိၣ် ဒံးဘၣ် ဒီးတဘၣ်အဲၣ်တီၤဒံးဘၣ် ဒီးပိာ်မုၣ်နီတဂၤနၣ်ပ စံးလၢဖိသၣ်သဘျ့လီၤ. ဖိသၣ်သဘျ့ကလီတဖၣ်နၣ်တ အိၣ်ဒံးဘၣ်ဒီးအဖိအမါဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဘျ့ ကလီလီၤ. ပှၤသိၣ်လံာ်ဖိတဖၣ်နၣ်ထဲဖိသၣ်သဘျ့လီၤ.

၂၂. **ဖိအိၣ်နုၢ်** နၣ်မ့ၢ်ဖိသၣ်ဆံးလၢအိၣ်နုၢ်တဖၣ်နၣ်ပ စံးလၢဖိအိၣ်နုၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိအိၣ်နုၢ်ဖိအိၣ် နွါလီၤ. ဖိအိၣ်နုၢ်နၣ်ဆံးဒံးကၢ. ဒီးပစံးလၢဖိဆံးဖိၤစကီး လီၤ.

၂၃. **ကဖိ ဒီးကဖိကပာ်, ဒီးကဖိထိၣ်, ဒီးမဲာ်ဖံးက ဖိ ဒီးကဖိထံထိၣ်, ဒီးကဖိစၢ်, ဒီးကဖိလိ** နၣ်ကွၢ်လၢကဖိ က့ၢ်.

၂၄.**ကုၢ်ဖိ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအိၣ်ဒီးအကမၢ် ဒီးအကစၢ်မၤ အိၣ်ဝဲနၣ်ပကီးလၢကုၢ်ဖိလီၤ. ကုၢ်ဖိတဖၣ်နၣ်မၤအက စၢ်အတၢ်မၤတအိၣ်ဘှံးဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကုၢ်ဖိပှၤ ဖိလီၤ.

၂၅. **ခိၣ်ဖိ** နၣ်ပှၤလၢတၢ်အကါလၢပဒိၣ်အစုပူၤနၣ်ပစံး လၢပှၤတူၢ်ဖိခိၣ်ဖိလီၤ. ပှၤတူၢ်ဖိခိၣ်ဖိတဖၣ်နၣ်အိၣ်ဝဲလၢ ပဒိၣ်စရိပူၤခဲလၢာ်လီၤ.

၂၆. **စီဖိ** နၣ်မ့ပဖိဒိၣ်အပိာ်ခွါတဖၣ်နၣ် ပကီးလၢစီဖိ လီၤ. စီဖိတဂၤစကမၤလဲၤတၢ်ဒီးယၢၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအ ဆိလၢစီဖိစီလံၤလီၤ.

၂၇. **ဆီးဖိသၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအိၣ်ဖိသၣ်ခွါဝဲ ဒီးတနုၢ် ဘၣ်အမါနၣ်ပစံးလၢဆီးဖိသၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဆီးဖိ သၣ်ခွါစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဆီးဖိသၣ်ဒီးတနုၢ်ဒံးဘၣ်အ မါဘၣ်. ပှၤလၢဖိသၣ်ခွါဒီးကြၢးလၢနုၢ်အမါဒီးတနုၢ်ဘၣ် ဝဲတဖၣ်နၣ်ပစံးလၢဆီးဖိသၣ်ခွါလီၤ.

၂၈. **ကဖိမိၢ်တဖိပၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပိာ်မုၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပိာ်ခွါမ့ၢ်ဂ့ၤ, အဖိမ့ၢ်အိၣ်ဒံးတဂၤဖိၤ ဒီးပစံးလၢတဖိမိၢ်တဖိပၢ်လီၤ. တ ဖိမိၢ်ခံဖိမိၢ်,တဖိပၢ်ခံဖိပၢ်စံးဝဲဒၣ်. ပှၤကညီတဖိမိၢ်နၣ်အ သးစၢ်ကဘၣ်လီၤ. ပှၤကညီတဖိပၢ်နၣ်ပကွၢ်ဒ်ဖိသၣ်ခွါ ဒံးအသိးလီၤ.

၂၉. **တၢ်ဖိဃၢ်** နၣ်မ့ၢ်ထီရိၤတၢ်လၢအဒံးအိၣ် ဒီးယွၤဝဲ လၢတမ့ၢ်ဘၣ်ဒ်ထိၣ်ဒ်ဆီအသိးဘၣ် ဒီးမ့ၢ်ဝဲဒ်တၢ်ကြိကြိ ဒ်တၢ်အဃိၤအဃၢ်အသိး ဒီးပစံးလၢတၢ်ဖိဃၢ်လီၤ. ဒီး တၢ်ဖိဃၢ်နၣ်အိၣ်အကလုာ်ကလုာ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအ ဆိလၢတၢ်ဖိလံၤဖိဃၢ်, ဒီးပစံးလၢတၢ်ဖိတၢ်ဃၢ်စကီး လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်ဃၢ်ဒီးတၢ်ဖိဃၢ်နၣ်ဒံးသိးသိးလီၤ. တၢ်ဖိ ဃၢ်နၣ်အိၣ်ဒီးပြံအိၣ်ဒီးသွါအိၣ်လီၤ. တၢ်ဖိဃၢ်နၣ်တ နီၤနီၤပြံကဒံလီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်အချၢအံၤတၢ်ဖိလံၤတၢ်ဖိဃၢ် အါကၢ.

၃၀. **တၢ်ဖိတၢ်ဃၢ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိဃၢ်နၣ်ပစံးလၢတၢ်ဖိ ဃၢ်လီၤ. ဒီးတၢ်ဖိတၢ်ဃၢ်နၣ်အိၣ်ဝဲအကလုာ်ကလုာ် လီၤ. ဒီးပကီးထိၣ်နုၢ်အမံၤဆူအဂၤတနီၤနီၤလီၤ. ဒီးတၢ် ဖိတၢ်ဃၢ်နၣ်မ့ၢ်ပစီၤဃးသူ, ကွဲဖိၤကနဲဖိၤ. ဖျၢဖိၤတဲၤ ဖိၤ, စိးတၢၢ်စိးကပှၤနၣ်လီၤ. လၢပတသ့ၣ်ညါဘၣ်အမံၤ နၣ်အိၣ်ဒံးအါမးလီၤ.

၃၁. **တၢ်ဖိညီ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤတကလုာ်မၤသးဒ် သၣ်မံၤဃီၤအသိး ဒီးပစံးလၢတၢ်ဖိညီလီၤ. ဒီးပကီးလၢ ထိးဆီတနီၤနီၤလီၤ. ပှၤတနီၤနီၤကီးလၢထိးဆီ ဒီးပှၤတ နီၤနီၤကီးလၢတၢ်ဖိညီလီၤ. တၢ်ဖိတၢၢ်တၢ်ဖိညီစံးဝဲဒၣ်.

၃၂. **တၢ်ဖိတၢ်လံၤ** နၣ်မ့ၢ်ဆၣ်ဖိၤကီၢ်ဖိၤလၢအပြံလၢအ ဆံးတဖၣ်နၣ်ပကီးလၢတၢ်ဖိတၢ်လံၤလီၤ. ပမၤခုးဒီးတၢ်ဖိ တၢ်လံၤအိၣ်ဘုနးကၢ.တၢ်ဖိတၢ်လံၤနၣ်မ့ၢ်သူၣ်ဖိၤဘါဖိၤ, လံၣ်ဖိၤယဲဖိၤ, တးအုးတၤသွံၣ်လီၤ. လၢနၣ်အဖိခိၣ်အိၣ် ဒံးအါမးလီၤ.

၃၃. **တူာ်ဖိ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢနုၢ်မါနုၢ်ဝၤဒီးအဖိတအိၣ်ဘၣ် ဝဲနၣ်ပကီးလၢတူာ်ဖိလီၤ.ပှၤတဂၤအဖိတအိၣ်ဘၣ်နၣ်မ့ၢ် တူာ်ဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတူာ်ဖိတူာ်လံၤလီၤ.

၃၄. **တိၤဖိခိၣ်** နၣ်မ့ၢ်မဲးလိၢ်နၣ်ပှၤတနီၤနီၤကီးလၢတိၤ ဖိခိၣ်လီၤ. ပှၤကညီမၤဟံၣ် ဒီးဒုးထိၣ်လၣ်လၢတိၤဖိခိၣ် အလီၤလၢတိၤဖိခိၣ်အဖိခိၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢ တိၤဖိဘုၣ်တိၤဖိခိၣ်လီၤ.

၃၅. **ထံဖိလိာ်** နၣ်မ့ၢ်ထံလၢအလိာ်ဆံးတဖၣ်နၣ်ပကီး လၢထံဖိလိာ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢထံဖိလိာ်နၢ်ဖိလိာ် လီၤ. ထံဖိလိာ်နၣ်ဖးဒ့ထိၣ်လၢထံမိၢ်ပှၢ်အလိာ် ဒီးမ့ၢ်ထံ လိာ်ဖးဒိၣ်အဆ့ၣ်အဒ့လီၤ. ပှၤကညီလဲၤမၤအိၣ်ညၣ်လၢ ထံဖိလိာ်နၣ်နှၢ်ညီကၢ.

၃၆. **ထိၣ်ဖိ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီနုၢ်မါနုၢ်ဝၤ ဒီးအဖိအိၣ်ဝဲ နၣ်ပစံးလၢထိၣ်ဖိလီၤ. ပှၤတဂၤထိၣ်ဖိလွံၢ်ဂၤ ဒီးသံဝဲ လီၤ. အဝဲတဂၤနၣ်ထိၣ်ဖိခံဂၤဒီးသံဝဲလီၤ. အဝဲတဂၤ ထိၣ်ဖိတဆံဂၤဒီးအသးပှၢ်ဝဲလီၤ.

၃၇. **ဒံၣ်ဖိ** နၣ်မ့ၢ်ပကီးပဖိပိာ်ခွါလၢဆံးဝဲတဖၣ်နၣ် ပ အဲၣ်အီၤဒီးပကီးလၢဒံၣ်ဖိလီၤ. ဒံၣ်ဖိဧၢ, လဲၤဒီးပၢ်ဆူခုး ဧါ. ဒုၣ်အိနုၢ်ပၢ်လၢထံတကွံးတက့ၢ်. ဒံၣ်ဖိဧၢ. ဒီးပကီး ဒီးအဆိလၢဒံၣ်ဖိထ့ၣ်ဖိလီၤ.

၃၈. **ဒံၣ်ဖိ** နၣ်မ့ၢ်သပၢၤလၢအဆံးတဖၣ်နၣ်ပကီးလၢ သပၢၤဒံၣ်ဖိလီၤ. ပှၤကညီအိၣ်တဂၤဖိၤနၣ်ဖိအိၣ်မ့ၤလၢ သပၢၤဒံၣ်ဖိအပူၤလီၤ.

၃၉. ဖၠ်မုၣ်ဖိသၣ် နၣ်မ့ၢ်ဖိသၣ်ဖၠ်မုၣ်နၣ်ပစံးလၢဖၠ်မုၣ်ဖိသၣ်လီၤ.

၄၀. ဖှၢဖိဆိၣ်စံကၤဖှူ. No.126-၁၂၆. ပကညီၤလၢပျၢၤတဂၤလုၢ်နၤအဖိခံဂၤအဲၣ်ဝဲထဲသိးသိးလီၤ. အပၢ်နၣ်ဖဲးခုးတလီၢ်အသးကၢ်ပှၤ နၣ်ထိၣ်ကျိၤဒီးသ့ၣ်တထံးဘၣ်လၢအကျိၢ်နီၣ်ခါသ့ၣ်ထိၣ်ကျိၤအခံနၣ်အိၣ် ဒီးတၢ်အသွံတသွံ ဒီးထွံၣ်တနုလဲၤမီၤသ့သ့တနံၤ ဒီးလဲၤကွၢ်ဝဲအိၣ်လၢထိးမဲတိၣ်တဆိ ဒီးဟဲကူၤနၤဝဲလီၤ. တုၤခုးနၣ်တုၢ်ဒီးနီၤကူၤအဖိအတၢ်လီၤ. အဝဲၢ်တဂၤနၣ်ကျိၣ်တဖျၢၣ်ထိးမဲတိၣ်တခီ. အပုၢ်တဂၤနၣ်နီၤဝဲကျိၣ်တဖျၢၣ်ထိးမဲတိၣ်တခီဒီးအပၢ်နၣ်သံဝဲလီၤ. အပၢ်သံလီၢ်ခံပှၤအဝဲၢ်တဂၤနၣ်ကၢၣ်တၢ်တကျဲ လီၤ. စံး အပုၢ်ပုၢ်ဓၢ ထိးမဲတိၣ်နၣ်ဟံးနၢ်တှ်မးနဲတဂၤယီဓိၤလီၤ. ဝဲၢ်ဝဲဓိၢ်ဝဲၢ်ကဟံးနၢ်တှ်မးကျိၣ်ခံဖျၢၣ်နၣ်တဂၤလီၤ. ပမ့ၢ်ဟံးနၢ်ထိးမဲတိၣ်နၣ်တဂၤခီခီ ဒီးကျိၣ်နၣ်တဂၤဖျၢၣ်ဖျၢၣ်ကသးတယုၢ်လိၥ်အသးလီၤ. အပုၢ်တဂၤအၢၣ်လီၤအီလီၤဒီးဟံးနၢ်ထိးမဲတိၣ်နၣ်လီၤ. ဒီးဟးဆုၣ်ဟိၣ်ခိၣ်လၢတဝဲၣ်ထိၣ်ဘးလၢအါတ်. တုၤလီၤကူၤလၢစိၢ်မဲရူၣ်ထိၣ်ဟိၣ်ခိၣ်စံးအခုအပှၤဟိၣ်ခိၣ်အံၤတလိၣ်ပအိၣ်ကဲယာ်. စံးအခုအပှၤယီၤနၣ်ဝံၤဒီးလဲၤဝဲဆူညါလီၤ. လဲၤဝဲတုၤလၢယှၢ်တြၢ်တုၤလီၤကူၤလၢပိၣ်လဲၣ်နံၤ. ကွၢ်ယီၤတဲၤတၢ်ဆူပိၣ်လဲၣ်ဝၢ်ဘးခီနၣ်ယုာ်ယီၤတဲၤအထိးမဲတိၣ်နၣ်မ့ၢ်သုးမ့ၢ်ပိုၤဒီးတိၤမးကဲထိၣ်တကှ်. ဆုၣ်နီၤဒီးခွံအခိၣ်လီၤ. ခွံအခိၣ်ဝံၤဒီးမိၥ်ထိၣ်ကွၢ်ယီၤဝဲလၢၢ်ဒီးအသးဘဖျၢၣ်တဖျၢၣ်ကၥ်ပိၣ်လဲၣ်အတိၢ်နၣ်လီၤ. ဒီးဖၢၣ်ထိၣ်ကူၤအခိၣ်စံးအခုအပှၤအိၣ်တှ်မှၤပကလဲၤယီၤဆူတ်ဘးခီ. အခုအပှၤတခီဒီးနီးဒီးပိၣ်လဲၣ်ပကလဲၤယီၤဒ်လဲၣ်. ကစၢ်ဓၢ. အကစၢ်တခီတးဒီးတိၤအိၣ်မးနၣ်လဲၣ်. အိၣ်တဲၤမှၤအလီၢ်နၣ်ယုၢ်ဝဲအမံၤလၢထံဆဲးမဲးယွၤလီၤ. ဒီးလဲၤဝဲဆူဘးခီလီၤ. ရူၣ်ထိၣ် ဒီးဟိၣ်ခိၣ်. ဟိၣ်ခိၣ်အံၤတပှၤပအိၣ်ကဲယာ်. ဖူးလီၤတၢ်ချံတၢ်သၣ်လၢဟါ ဒီးလၢဂီၤသၣ်ထိၣ်လီၤ. မၤဒ်နၣ်ဒီးတဲၣ်ရူတဲၣ်ဝ့ၢ်ဖဲနၣ်ဒီးအိၣ်ဝဲဖဲနၣ်လီၤ. ဟဲကွၢ်ကူၤအပုၢ်အဝဲၢ်ဟဲတုၤဝဲလၢအဝဲၢ်အိၣ် ဒီးသါကဟ်ဖိုၣ်ဟ်တံၤအဝဲၢ်နၣ်ဖဲဝ့ၢ်စိၢ်မဲနၣ်လီၤ. လဲၤကွၢ်စိၢ်မဲနၣ်ယီၤဟံးနၢ်အတၢ်ယုကူၤဝဲတနၢ်ဘၣ်ဝ့ၢ်စိၢ်မဲအံၤဒီးဆိၣ်ဝဲလီၤ. နအိၣ်တဲၤလၢယှၢ်တြၢ်ဘၢၣ်စၢၤအါတ်ဘၢၣ်စၢၤအံၤမးနဘၣ်ကိၢ်ထိဘိတကှ်.

၄၁. လုၢ်ဖိ နၣ်မ့ၢ်ပှၤကွၢ်ကူၤပှၤဂၤအဖိဆံးလၢအမိၢ်အပၢ်သံဝဲနၣ်ပစံးလၢလုၢ်ဖိလီၤ. လုၢ်ဖိကူၤပှၤဂၤအဖိစံးဝဲဒၣ်.

၄၂ ထီၤဖိသၣ် နၣ်မ့ၢ်ပသးပှၢ်လၢပှၢ်ကဲၣ်ဆိး ဒီးတသ့ၣ်ညါလၢၤဘၣ်အသးဒ်ဖိသၣ်အသိးနၣ်ပစံးလၢလီၤဖိသၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤပှၢ်ဒီးလီၤဖိသၣ်ဒ်ဖိသၣ်အသိးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢလီၤဖိဒ်လီၤဖိသၣ်လီၤ.

၄၃အဖိ နၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ဖိနၣ်ပစံးလၢအဖိလီၤ. ပှၤကညီအဖိ, ပနၢ်အဖိ, သ့ၣ်အဖိစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၄၄. အဖိအဆၣ် နၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်လၢအဆံးအကွဲၤတဖၣ်နၣ်ပစံးလၢအဖိအဆၣ်လီၤ. နမ့ၢ်ဝဲာ်သ့ၣ်ဒီးကွၢ်လၢအဖိအဆၣ်တဖၣ်တကှ်. ပနၢ်အဖိအဆၣ်တဖၣ်နၣ်ပထူစံာ်တသ့ဒံးဘၣ်.

၁ဖး နၣ်မ့ၢ်ပသံၣ်ကျိၤတှာ်တၢ်လၢပစုခံခီ ဒီးပစံးလၢဖိးလီၤ. ပှၤတဂၤဖိးအဝဲတဂၤဂဲၤတသ့ဘၣ်. ဒီးပစံးလၢဖိးယာ်. ဖိးတံၢ်ပစံးဒ်နၣ်လီၤ.

၂. ဖီး နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢယူယိၣ်လီၤဖျိာ်ဝဲဒီးဘၣ်လိာ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဖိးလီၤ. ပှၤခံဂၤသးဝံၣ်တၢ်ဖိးဂ့ၤကၢး ပှၤခံဂၤဖၠ်လိာ်အခံဖိးဂ့ၤကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိးယံၤလီၤ. ယီလီၤယိဒ်ဖိးတကှ်. ဝၣ်ကၠၣ်ဒီးပယီလီၤယီတဖိးတယံၤဘၣ်. တၢ်ဒ်သိးနၣ်ပစံးလၢဖိးခဲလၢာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢယူဖိးလီၤ.

၃. ဖိးယာ် နၣ်မ့ၢ်ပသံၣ်ကျိၤယာ်တၢ် ဒီးပစံးလၢဖိးယာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိးယာ်လဲးယာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖိးယာ်အဖိတဂၤဒီးအိၣ်ဒၣ်တၢ်. ဘၣ်ယိၣ်အဖိကလီၤတဲာ်ဘၣ်ဖုးလီၤ. ပှၤတဂၤအီသံးမူၤ ဒီးဂဲၤဝဲနၣ်ပှၤဂၤဖိးယာ်အီၤလီၤ.

၄. ဖီးစှ့ၢ်ကလာ် နၣ်မ့ၢ်ပှၤဒီမိဝၤခံဂၤထဲသိးတုၤသိးဒီးဂ့ၤဝဲဒ်သိးသိးဒီးပစံးလၢဖိးစှ့ၢ်ကလာ်လီၤ.ပှၤဒီမိဝၤခံဂၤဖိးစှ့ၢ်ကလာ်လီၤ. ဒီးပှၤလၢကယၢအသး ဒီးအတၢ်ကူတၢ်သိးကြၢး ဒီးအီၤနၣ်ပစံးလၢဖိးစှ့ၢ်ကလာ်စကီးလီၤ. နသိးထိၣ်ဆ့တဘ့ၣ်ဖိးမးဒီးနၤစှ့ၢ်ကလာ်လီၤ.

၅. ဖိးဆူၣ် နၣ်မ့ၢ်ပမၤလီၤယံၤပှၤဂၤ လၢအနၢ်အခၢးဒီးပဖိးလီၤယံၤဒ်ပကမၤကမၣ်အီၤလၢပမါနၣ် ပစံးလၢဖိးဆူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိးဆူၣ်ဖိးကနီၤလီၤ.ပှၤတဂၤဖိးဆူၣ်ဖၠ်မုၣ်တဂၤဒီးသါကမၤဝဲလၢအမါလီၤ.

၆. ဖီးထိ နၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်စဲဘူးလၢသ့ၣ်ကပၤဒီးပစံးလၢဖိးထိလီၤ. ထိရိၤတၢ်အိၣ်စဲဘူး ဒီးသ့ၣ်ကပၤနၣ်ပစံးလၢဖိးထိခဲလၢာ်လီၤ. သဘျူၣ်အမုၢ်နၣ်ဖိးထိယာ်သ့ၣ်ကပၤလီၤ. အံငံာ်ဖိးထိသ့ၣ်ကပၤဃးယုၢ်ကလာ်လီၤ. တၢ်မုၢ်တနီၤနီၤဖိးထိယာ်သ့ၣ်ကပၤဒီးတၢ်ထံးတနီၤနီၤဖိးထိယာ်သ့ၣ်ကပၤစကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိးထိဖးထိစကီးလီၤ. ကသံၣ်ထံဖိးထိတလါအကပၤစံးဝဲဒၣ်တၢ်စဲဘူးဖိးထိၣ်ပစုကျၢၤဝဲလီၤ.

၇. ဖီးထိၣ် နၣ်မ့ၢ်ပဆၢထၢၣ်ကျိၤတှာ်တၢ်တမံၤမံၤလၢပစုခံခီဒီးပစံးလၢဖိးထိၣ်လီၤ. ပှၤဆံးတဂၤစဆၢထၢၣ်ဒီးဟဲဖိးထိၣ်စခိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤသါကထိၣ်သ့ၣ်ဒီးဖိးထိၣ်

သ့ၣ်ကပၤလီၤ. ထွံၣ်တဒုဖိးထီၣ်အမိၢ်အခံစံးဝဲလီၤ. ဒီး ပစံးဒီးအဆိလၢဖိးထီၣ်ဖးထီၣ်လီၤ.

၈. **ဖိးဒ့** နူၣ်မ့ၢ်ဘၣ်လိာ်အဆိလီ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ် ဘၣ်လိာ်အိၣ်ယှ ဒီးအိၣ်မှာ်လိာ်အသးနူၣ်ပစံးဒီးအဆိ လၢအိၣ်ဘၣ်လိာ်ဖိးဒ့လီၤ. ပှၤကညီအိၣ်ဘၣ်လိာ်ဖိးဒ့ဒီး တအှၣ်လိာ်ဘၣ်အသးဘၣ်.

၉. **ဖိးဖိး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအါဂၤလဲၤသတြီၤတၢ်ယှလိာ်ဝဲ ဒီးလဲၤဝဲဒ်သိးသိးနူၣ်ပစံးလၢလဲၤတၢ်ဖိးဖိးလီၤ. လဲၤသ့ တဖုၣ်ထီတဂ့ၤ. လဲၤဖိးဖိးတကု့ၢ်. ပသးဝံၣ်တၢ်ပကလု ဒ်သိးသိးနူၣ်ပစံးလၢဖိးဖိးစကီးလီၤ.အှၣ်တၢ်ဖိးဖိး. အှၣ် တဂၤတဘိတဂ့ၤ.

၁၀. **ဖိးဖိ** နူၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢဖးဖိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ် ဒီဘိလၢအကဟ်ာလီၤနူၣ်အခိၣ်ဒီးအခံတုၤသိးဝဲဒီးပစံး လၢဖးဖိလီၤ.

၁၁. **ဖိးဖိမ့ၢ်** နူၣ်ပတစံးဘၣ်.ပစံးလၢဖးဖိမ့ၢ်လီၤ. ဒီး မ့ၢ်လၢမနၤနူၣ်အကတိၢ်ဘၣ်လၢမ့ၢ်ဆ့ၣ် ဒီးမ့ၢ်ဟါနူၣ် တယှာ်နူၣ်တုၤသိးသိးနူၣ်လီၤ.

၁၂. **ဖိးဘံ** နူၣ်မ့ၢ်ပစိာ်ပှၤဆံး ဒီးပဘိၣ်ဘံယာ်လၢတၢ် ကံးညာ်နူၣ်ပစံးလၢဖိးဘံလီၤ. စိာ်ဖိးဘံဖိသၣ်လၢအဆံး တဖၣ်နူၣ်လၢတၢ်ကံးညာ်လီၤ. ပှၤဆံးနူၣ်စိာ်ဘ့ၣ်ဆုတ ဂ့ၤ. စိာ်ဖိးဘံလၢတၢ်ကံးညာ်ဘံၣ်သယီၤဒီတကု့ၢ်. ဒီးပ စံးဒီးအဆိဖိးဘံဖိးယာ်လီၤ.

၁၃. **ဖိးလိာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်ဘၣ်လိာ်ဖိးဒ့ဒီးပစံး လၢဖိးလိာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢယှလိာ်ဖိးလိာ်လီၤ. ပှၤကညီအိၣ်ယှလိာ်ဖိးလိာ်မှာ်ကၢစံးဝဲလီၤ.

၁၄. **ဖိးဟု** နူၣ်မ့ၢ်ပမံလီၤ ဒီးပဖိပမါမံလၢပဟုးလာ် နူၣ်ပကျၢ်ဘံထီၣ်လၢယၣ်ဒီးပစံးလၢဖိးဟုလီၤ.ပှၤတဂၤ မံဒီးဖိးဟုအဖိလၢအဟုးလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤမံဖိးဟုအမါ လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိးဟုဖိးယာ်လီၤ.

၁၅. **ကဖိး** ဒီးကဖိလီးနူၣ်ကွၢ်လၢအဖိးတကု့ၢ်.

၁၆**ကလုၢ်ဖိး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤခံဂၤကတိၤတၢ်ဒ်သိးဝဲဒီးပစံး လၢကလုၢ်ဖိးလီၤ. ပှၤခံဂၤကတိၤတၢ်အကလုၢ်ဖိးလံ.ဒီး ပှၤသးဝံၣ်တၢ်အကလုၢ်ဒ်သိးသိးနူၣ်ပစံးလၢအကလုၢ်ဖိး စကီးလီၤ.

၁၇. **ဃှဖိး** နူၣ်မ့ၢ်ပစံးဖိးအဆိလၢယှဖိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤ ကညီအိၣ်ဘၣ်လိာ်ဖိးဒ့ဒီးတအှၣ်လိာ်ဆိးက့လိာ်ဘၣ်အ သးနူၣ်ပစံးလၢအိၣ်ယှဖိးလီၤ. ပှၤကညီအိၣ်ဝဲဒီးယှဖိးဝဲ လီၤ.

၁၈. **ဃှလိာ်ဖိးလိာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်ဘၣ်လိာ် ဒီးအ တံၤအသကိးဒီးအိၣ်မှာ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢအိၣ်ယှလိာ်ဖိးလိာ် လီၤ. ပှၤကညီအိၣ် ဒီးအမါယှလိာ်ဖိးလိာ်မှၣ်ကၢစံးဝဲ လီၤ.

၁၉. **စၢဖိး** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤစိာ်မၤကျၢၤတၢ်လၢပျံၤ ဒီးပစံးလၢ စၢဖိးလီၤ. ပှၤအၢတဂၤနူၣ်ဟံးနူၢ်ပျံၤဒီးစၢဖိးတကု့ၢ်. ပနၢ် တဒုနူၣ်ပှၤကညီစၢဖိးတကျၢၤဘၣ်. ဂဲၤပျုၢ်နးမးလီၤ.

၂၀. **တဖိး** နူၣ်မ့ၢ်ပတဝီၤကျိၤသ့ၣ်လၢပစုခံခိၣ်နူၣ်ဝးတ ဝီဒီးပစံးလၢတဖိးလီၤ. သ့ၣ်တထံးအိၣ်တဖိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ် ဝးခံဝီဒီးပစံးလၢခံဖိးလီၤ.

၂၁. **တဖိး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်တယှဘၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢတဖိးဘၣ် လီၤ. ပဆိလာ်အမဲာ်တဖိးဘၣ်.

၂၂. **တဖိး** နူၣ်မ့ၢ်ဖိတကူၤဒီးပစံးလၢဖိတဖိးလီၤ. တဖိး ခံဖိးစံးဝဲဒၣ်လီၤ.ဖိတဖိးနူၣ်မ့ၢ်ဖိတဘိၣ်လီၤ.ဖိဖးတဘိၣ် ဒီးပစံးလၢဖိတဖိးလီၤ.

၂၃. **ထိၣ်ဖိး** နူၣ်မ့ၢ်ထိရီၤတၢ်ထိၣ်ဃံၣ်ထိၣ်ယှးထိၣ် အှၣ်ထိၣ်ဆါနူၣ်ပစံးလၤထိၣ်ဖိးလီၤ. တနံထိၣ်ဖိးဃာ် ကနၣ်ဟးဂီၤလၢာ်လံ. ပှၤတဂၤအဃံၣ်ထိၣ်ဖိးဃးမးယုၢ် ကလာ်လီၤ.

၂၄. **မဟၢတဂၤဖိးကူၤအဖိမုၣ်ပှ.** No.111.၁၁၁. တါ ဒီးပှၤအစံၣ်တဲၤမတၤတဂၤလၢပျၢၤတဂၤသါကလဲၤဒုး အိၣ်ယှာ်အဖိဒီးဖိာ်ခွါဒီးလဲၤဝဲလီၤ. လၢကျဲနူၣ်အဖိမုၣ် ထုးထိၣ်နံၣ်တစဲ ဒီးဟဲကူၤကဒါကူၤယုၤဝဲလီၤ. မ့ၢ်ဆ့ၣ် ထိၣ်လဲၤကဒီး ဒီးအဖိမုၣ်ထုးထိၣ်နံၣ်တုၤအခိၣ်ညါခိၣ် ဒီးဟဲကူၤကဒါကူၤယုၤဝဲလီၤ. မ့ၢ်ဆ့ၣ်ထိၣ်လဲၤကဒီးအ ဖိမုၣ်ထုးထိၣ်နံၣ်တုၤအခိၣ်ဒ့ ဒီးဟဲကူၤကဒါယုၤကူၤဝဲ လီၤ. မ့ၢ်ဆ့ၣ်ထိၣ်လဲၤကဒီးအဖိမုၣ်ထုးထိၣ်အနံၣ်ပှၤ ကွံာ်အခိၣ်ဒ့ဒီးဖိးအဖိမုၣ်နူၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်အနူၣ်တစုဒီး လီဖျးသံအီၤဒီးဖိပၢ်ခံဂၤလိာ်လီၤ. အဝဲတဂၤအဖိခွါလဲၤ နူၢ်အမါ ဒီးအဖိခွါဟဲကူၤကီးအဒဲၣ်ဆူအအိၣ်လီၤ. အဖိ ခွါဟးလီၢ်ခံ ဒီးမၤအၢအဒဲၣ်နူၣ်ကြူးကြူးလီၤ. ဝ့ၤဝဲတိၢ် ဝဲ, ဆိၣ်ဝဲထုဝဲ, ဖဲအမၤဝဲသ့ဒီးမၤဝဲကီးမံၤဒဲးလီၤ. ယံာ် ယံာ်ဒီးစံးဖဲအဒဲၣ်နတလှာ်ဘၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်. အိၣ်ဒီး စဖိခွါတဂ့ၤ. စကအိၣ်ဒၣ်ယဲတကု့ၢ်. စံးဝဲဒၣ်ဒ်နူၣ်ဝံၤဒီး ကယါအဒဲၣ်ကယၢကယဲနူၣ်ဟံးနူၢ်ဝဲလီၤ. ဟံးနူၢ်ဝဲဝံၤဒီး ကယၢထိၣ်အသးလၢအဒဲၣ်အလိၢ်နူၣ်လီၤ. အဝဲအနံၣ် အဆုအကူအသိးနူၣ်မၤအဒဲၣ်ကူထိၣ်သိးထိၣ်လီၤ. မၤ အဒဲၣ်အိၣ်လၢအလိၢ် ဒီးအိၣ်ဝဲလၢအဒဲၣ်အလိၢ်နူၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဟါလီၤအဖိခွါဟဲကူၤဝဲၤဘၣ်အီၤလၢအမါဒီးနၢမူထိၣ် အမိၢ်နူၣ်လီၤ. တုၤနၤတပဟၢဒီးခွသဖှဲးထိၣ်အိၣ်အီၤဒီး ဖိမိၢ်ခံဂၤလိာ်နူၣ်လီၤ.

၂၅. **အိၣ်ဖိး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်မှာ် ဒီးအတံၤအသကိး ဒီးအဖိအမါအဖိအလံၤ ဒီးပစံးလၢအိၣ်ဖိးလီၤ. ပှၤမ့ၢ် အိၣ်ဒီးတအှၣ်လိာ်ဆိးက့လိာ်ဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢအိၣ်မှာ် အိၣ်ဖိးပစံးဒ်နူၣ်လီၤ. ပှၤတဖၣ်အိၣ်ဒီးတံၤဒီးသကိးဒီး

အိၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဖိးဝဲလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအိၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဖိး. အိၣ်ယူအိၣ်ဖိးပစံးဒ်နၣ်လီၤ.

၁. **ဖိၣ်ဃဲ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအမိၢ်တအိၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, အပၢ် တအိၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဖိၣ်ဃဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢဖိၣ်ဃဲဆဲခိၣ်, ဖိၣ်ဃဲလီၤတိၢ်, ဖိၣ်ဃဲဆဲဃဲလီၤ. ဒီး အမိၢ်ဒီးအပၢ်သံဝဲခံဂၤလိၤနၣ်ပစံးလၢဖိၣ်ဃဲလီၤ. ဒီးပ စံးလၢဆဲဃဲစ့ကီးလီၤ.

၂. **ဖိၣ်ဃဲပူ.** No.143.၁၄၃. ပှၤကညီလၢပျၢၤတဂၤအ မိၢ်ဆံးစါနၣ်အီၤတချူးအိၣ်နၢ်ဒံးဘၣ်နၣ် ဒီးအမိၢ်သံသ ဒၣ်အီၤဒီးအပၢ်ကွၢ်ကူၤအီၤလီၤ. ဒီးအပၢ်ဆါထိၣ်ဒီးအ ပၢ်သံစ့ကီးဒီးအဖံကွၢ်ကူၤအီၤလီၤ.ဒီးလိၢ်ကွဲသ့ဒီးပှၤမၤ အၢအီၤဒီးကတိၤထိၣ်တၢ် ဒီးဖိၣ်ဃဲအံၤတလီၤတူၢ်ဘၣ် ဝဲဃၢဘၣ်. ဖိၣ်ဃဲကအါထိၣ်ဒံးဆူညါလီၤ. အခါဝဲနၣ် အိၣ်ဒံးဒၣ်တၢ်ထဲပဒီမိၢ်ဒီပၢ်ဓိၤလီၤ. မၤအၢဒၣ်ဖိၣ်ဃဲနၣ် ကီးအဂၤဒဲးလီၤ. အခါဝဲနၣ်အသးပှၢ်တဂၤအမံၤမ့ၢ်ကဲၣ် ကဲၣ်နိာ်လီၤ. တးဒီးလဲၤလူၢ်ကျၣ်ဒးဘျါလၢဃိၣ်လဲၤကိၤ လဲၤလူၢ်ကျၣ်ဒးဘျါနၣ်ဒ့ၣ်ဓိၢ်တသံ ညၣ်တသံဖိၣ်ဃဲတ ဂၤတသ့ၣ်ညါတၢ်နီတမံၤဘၣ်.ပှၤလၢအသ့လံာ်သ့လဲၢ်တ ဖၣ်နၣ်ကၢၢ်ထိၣ်ဖးလီၤ စံးပှၤသးပှၢ်ကဲၣ်ကဲၣ်နိာ်နၣ်ပမ့ၢ် လုၢ်လီၤလၢပှၤကညီအသွံၣ် ဒီးဒ့ၣ်ဓိၤညၣ်ဓိၤကသံလီၤ. စံးပသးပှၢ်ကဲၣ်ကဲၣ်နိာ်နၣ်ပမ့ၢ်လုၢ်လီၤလၢဖိၣ်ဃဲလီၤ. စၢထိၣ်ဝဲ ဒီးကူးဝဲအကိာ်ဒီးလုၢ်လီၤဝဲလၢကျၣ်လီၤ. တး ဒီးဒ့ၣ်ဒိၣ်ညၣ်ထိသံလၢအအါအဂိၢ် ဒီးဝံတိာ်ဂံတွၤမးဝဲ လီၤ. ဒီးထိၣ်ထွံကွံာ်ဖိၣ်ဃဲအစိၣ်နၣ်ဆူထံထၣ်တဒိတ လီၤထွံဘၣ်. လီၤထွံကဒါဆူထံခံတခီတုၤကူၤလၢကစၢ် ဖးဒိၣ်အအိၣ် ဒီးမူဒံးဃိၣ်ကူၤကဲလၢကစၢ်ဖးဒိၣ်အဖိဝဲၢ် ကိလီၤ. အဖံတဂၤအိၣ်လီၤတဲာ်လၢအလံၤလိၢ်ခံပမၤအၢ တဲၤ အလံၤနၣ်ဟိၣ်အလံၤနၣ်ကတိၤထိၣ်ဝဲတဘိသ့မၤ အၢတဲၤစလံၤအံၤ သ့ကစိာ်ဘၣ်စ့ကီးတၢ်ယီၤနၣ်လီၤ. ပ သးပှၢ်ကဲၣ်ကဲၣ်နိာ်နၣ်အသးဒိၣ်ထိၣ်ဒီးလိလီၤဘှဲၤချိၣ် မ့ၢ်ချိၣ်တၢၢမ့ၢ်နၣ်တနံၤလဲၤဖိၣ်ခွဲၣ်လဲၤဖိၣ်တကံၤ, လဲၤ ဖိၣ်ခွံၣ်လဲၤဖိၣ်ပျဲာ်, လဲၤဖိၣ်ဒ့ၣ်ဘူညၣ်လံၣ်စၢထိၣ်ဝဲလၢ အခိၣ်ဖၢၣ်နံ့လီၤ လၢပှၤဒိမိၢ်ဒိပၢ်သ့ၣ်ပဃွဲၤဖိၣ်ဃဲအဖံ နၣ်ကယါပသူၣ်ကသးပှၢ်ဖိဒံဖိသၣ်ကီးဖိၣ်ဃဲအဖံနၣ်မၤ အတၢ်ဆုဘုဖိၣ်ဃဲအဖံတခီဓိၢ် ဆိကမိၣ်ဝဲသ့မၤအၢစ လံၤနၣ်ဝံၤနဲာ်.သ့ကမၤအၢလၢယၢတသါလီၤစၢ်. ဒီးဖၢၣ် ထိၣ်အခိၣ်ဖၢၣ်ယုၢ်လီၤဒီးလဲၤဝဲဒၣ်လီၤ.ပှၤဂိၢ်မ့ၢ်ကွၢ်လီၤ အီၤမၢဝဲအတၢ်ဆုဘုနၣ်အသးဒိၣ်ထိၣ် ဒီးအမဲာ်ထံလီၤ မးလီၤ. ဒီးဆိုလီၤဘုဆူဆၢၣ်ပူၤဆုဘုစံးဝဲဒၣ်သံၣ်သံၣ် တြူၤနွဲၣ်ဖၢၣ်နွဲၣ်တိၤအဆုဘု. ကဒီးဝဲတဘိသံၣ်သံၣ် တြူၤဒ့ၣ်ဓိၤညၣ်ဓိၤအဆုဘု. သံၣ်သံၣ်တြူၤနွဲၣ်ဒီးသ ကံၤအဆုဘု.တးဒီးပစကိၤနံၤဘၣ်ဖိၣ်ဃဲအဖံနၣ်သၢဓၢ

ကလာ်လီၤ. တးဒီးတၢ်အၢၣ်ယိၣ်ခံးလီၤ. သူၣ်ပိၢ်လီဖျး ကလံၤမ့ၢ်ထုးသိၣ်ဂီၤမ့ၢ်ထုး ဟဲထိၣ်မးလၢဟိၣ်ခိၣ်လာ် လီၤ. ဖိၣ်ဃဲအဖံတဂၤနၣ် ကွံာ်တ့ၢ်ခိၣ်ဖၢၣ်ဝဲနၣ်တးဒီး ယှၢ်ဝဲဒၣ်လီၤ. ပှၤဂိၢ်မ့ၢ်ဂိၢ်ပၤတဖၣ်ဒီးတၢ်အထုးနူအီၤဝဲ နၣ်လီၤ. တၢ်ဝဲနၣ်ပှၤကဲထိၣ်မးလၢနိၣ်ပှၤလီၤ. ဖိၣ်ဃဲဖံ ခိၣ်ဖၢၣ်တဘ့ၣ်နၣ်ကဲထိၣ်လၢသမၣ်လီၤ.ပှၤဂိၢ်မ့ၢ်နၣ်ကဲ ထိၣ်လၢညၣ်လံၣ်ညၣ်ဝဲာ်ကဆိုဒီလီၤ. ပှၤသူၣ်ကသးပှၢ် တဖၣ်နၣ်ကဲထိၣ်လၢညၣ်လံၣ်ဝါညၣ်ဝဲာ်ဝါကဆိုဒီလီၤ. တၢ်ဝဲနၣ်ကီးဝဲအမံၤမ့ၢ်ကမါစိးကၢ့်လီၤ. လၢခံကူၤတဘျီ ပှၤကညီလဲၤဖဲးဘူးတဂၤ လဲၤထံၣ်လၢကမါစိးကၢ့်ကွၢ် တးဒီးဒ့ၣ်သဲၣ်ညၣ်သဲၣ်နိၢ်မး ဒီးဟဲကူၤလၢမ့ၢ်ဟါခါထု ဘၢတခါဒီးစှၣ်ဝဲလီၤ. ဘိၣ်သဒိၣ်အှၣ်တဘိၣ်ဒၢနှာ်ဝဲဆူ ဘၢပူၤလီၤ.ဒီးဝဲဝံၤဟဲကူၤမ့ၢ်ဆှၣ်ဒီးလဲၤကွၢ်ဝဲတးဒီးညၣ် ဘၣ်ဘၢနၣ်ဝှၤမးဘၢပူၤနၣ်ဃါမနၤလီၤ.လီးလီၤဝဲဆူက ပူၤဒီးဟဲကူၤဝဲဖးဖိကျုညၣ်နၣ် ကတိၤထိၣ်တၢ်လၢကပူၤ ကွၢ်နှာ်ကပူၤ ဒီးအခိၣ်တခိကဲထိၣ်လၢပကညီလၢာ်လံ ကတိၤလိာ်အသးတၢ်အံၤမၢပသံၣ်ခိၣ်လိၢ်ပူၤခဲလၢာ်လီၤ လဲၣ်.ကွၢ်လီၤအကပူၤနၣ်အဖိာ်မုၣ်တဖုဒံးသ့ၣ်ကျိသူအ ဖိာ်ခွါတဖုနၣ်ဒံးနၢ်ကါစ့. ကွၢ်ဝဲတး ဒီးပျံၤဝဲဆိကမိၣ်ဝဲ လၢအသးမၢတၢ်ဝံတၢ်နါလီၤသၢ. မတၤတဂၤနၣ်ယှၢ်က ဒါကူၤကဒီးဆူအလိၢ်ကမါစိးကၢ့်နၣ်တုၤလၢအလိၢ်ဒီးဂၢ် လီၤကွံာ်ဝဲသဖြူၢ်ကလာ်ကဲထိၣ်ကူၤလၢညၣ်အလိၢ်လိၢ် လီၤ. မတၤတဂၤနၣ်ကွဲကူၤအဝံအကလၤဒီးဟဲကူၤယှၢ် မ့ံကူၤဆူအဟံၣ်လီၤ. အိၣ်လီၤတဲာ်ဝဲလၢထါပှၤ—

ကဲၣ်ကဲၣ်နိာ်မၤဃၣ်ဖိၣ်ဃဲ ပှၢ်ဒးဘျါလၢကီၤအလဲၤ
ဖိၣ်ဃဲတုၤကူၤဝ့ၢ်ခိၣ်ကဲၤ လုၢ်ကျၣ်ကူးလီၤပဖိၣ်ဃဲ
မုံၤလုၢ်ကျၣ်လၢယိၣ်အလဲၤ ဒးဘျါကူးလီၤပဖိၣ်ဃဲ.

၃. **ဖိၣ်ဃဲပူ.** No.119.၁၁၉. ပှၤအစံၣ်တဲၤဝဲကရးတ ဂၤအဖိမုၣ်အိၣ်နွံဂၤသ့ဒိၣ်သ့ဃၢၤ အဝဲၢ်တဖၣ်နၣ်သါ ဘၣ်လိာ်အသး ဒီးပဒိၣ်ဖိပပှၢ်ဖိကီးဂၤဒဲးလီၤ. အတဒါ တဂၤနၣ်သါဘၣ်လိာ်အသးဒီးဖိၣ်ဃဲနၣ်အိၣ်လၢလှၢ်ခ့စ ပိၤဖိလာ်လဲၤအိၣ်တကီးလိာ်ဒၣ်အသးကီးမ့ၢ်နံၤလီၤ.ဖိၣ် ဃဲတခီစံးအီၤဟဲတဂ့ၤနမိၢ်နပၢ်ကသ့ၣ်ညါဘၣ်ဖုး.ကမၤ သံဘၣ်နၤ. ဝဲကရးတခီဓိၢ်သ့ၣ်ညါ ဒီးဃုန့ၢ်အဖိမုၣ်နွံဂၤ နၣ်အဝၤလီၤ.ပဖိၣ်ဃဲဓိၢ်တဘၣ်ဘၣ်ဝဲကရးအသးဘၣ်. ဒီးဝဲကရးမၤလှၣ်တကျဲလီၤ.အဖိမုၣ်နွံဂၤဒီးမၤလှၣ်နွံဆိ လီၤ. ဘါထိၣ်တၢ်ဒီးထုကဖၣ်ဝဲစဖိမုၣ်အံၤမ့ၢ်အဲၣ်တဲၤအ သူၣ်ဂ့ၤအသးဝါလှၣ်အံၤမးအတုၤလၢပဒိၣ်ပပှၢ်အဟံၣ် ကိာ်လာ်ဒ့တကၢ့်. ပျ်ထိၣ်တဲၤအဖိမုၣ်ဝဲၢ်ကီးတဂၤနၣ်ပ တှာ်မးလၢပဒိၣ်ပပှၢ်အကိာ်လာ်ဒ့လီၤ. ကယါတဲၤအဖိ မုၣ်နၣ်ထုကဖၣ်ဝဲယီၤဝဲနၣ်ခဲလၢာ်လီၤ. လှၣ်ပတှာ်လၢပ ဒိၣ်အဟံၣ်ကီးဆိလီၤ. အဖိမုၣ်တဒါတဂၤအလှၣ်တဆိ

နၣ်လဲၤဒီးပတုာ်ဖဲဒၣ်လူၢ်ခမုၢ်ကျါနၣ်လီၤ. ဆူညါအီၢ် လ့ၣ်လဲၤတသ့ဘၣ်. ဖဲကရးကၠၤမူၤကၠၤထုကဖၣ်ထီၣ်ဖဲ ပှဲၤထီၣ်နံ့ဂီၤလ့ၣ်နၣ်ဆူဂၤတလဲၤဘၣ်ဖဲဘၣ်. မ့ၢ်ပျၢ်ထီၣ် ဖဲလ့ၣ်ကြၢးကၠၤဒၣ်ဆူလူၢ်ခမုၢ်ကျါနၣ်လီၤ. အပၢ်တခီအီၢ် အသးဒိၣ်ထီၣ်နအဲၣ်တဲၤနသူၣ်ဖှိၣ်နသးဖှိၣ်ဒီးကူးကွံာ် အဖိမုၣ်အခိၣ်ဘိၣ်ဒီးထူလီၤတဲာ်ဖဲလၢလ့ၣ်ခိၣ်. အဖိမုၣ် နၣ်အိၣ်ဖဲဖဲနၣ်လီၤ. ဖဲကရးနၣ်ဟဲကၠၤမူၤခီလီကၠၤထဲအ လ့ၣ်စိၤလီၤ. အဖိမုၣ်တခီအီၢ်သူၣ်တထီၣ်သးတဟ့ကၠၤ ထီၣ်အိၣ်ဖဲဒီးဖိၣ်ဃဲနၣ်လီၤ. ဒီးဖိၣ်ဃဲသံကိၢ်တၢ်မိၣ်ဝၣ် ဘၣ်ဒံးစကီးနသးလၢနခိၣ်ဘိၣ်နၣ်စါ. ဖဲကရးဖိမုၣ်တခီ အီၢ်စံးဆၢတဲၤအဝဲၤတၢ်မိၣ်ဝၣ်ပသးဖဲသၢ. မ့ၢ်မိၣ်ဝၣ်ဘၣ် နသးနၣ်လဲၤပှၤနၢ်စသိတပိၢ်တက့ၢ်. ဖဲကရးဖိမုၣ်တခီ ဒီးစူၢ်တဲၤအဝဲၤဖိၣ်ဃဲအကလုၢ်နၣ်ဒီးလဲၤပှၤသိလီၤ. ပှၤ သိတပိၢ်ဒီးဟဲကၠၤဖဲဒၣ်လီၤ. ဖိၣ်ဃဲနၣ်ဟံးထီၣ်တဲၤသိတ ပိၢ်နၣ်သမူတဲၤဖဲလီၤသံးကဲထီၣ်ထဲဒွဲၣ်သိတဘ့ၣ်လီၤ. ဖှူထီၣ်တဲၤအမါခိၣ်နၣ်သတးဒီးအခိၣ်သူဖျိးထီၣ်ကၠၤ ထိနၢ်အလီၢ်နၣ်လီၤ. အမါနၣ်ဖှူလီၤကၠၤအသးတးဒီး ဂ့ၤထီၣ်ဝါထီၣ်ကၠၤတး ဒီးအမဲာ်တွၢ်ထံခိၣ်သူစိမးလီၤ. အဝဲၤဖိၣ်ဃဲနၣ်အီၢ်ဒုးနဲၣ်လီၤကၠၤတဲၤအရှ့ာ်ဂ့ၤဂ့ၤဝါဝါမဲာ် တွၢ်ထံခိၣ်သူစိမးလီၤ. အိၣ်တဲၤဟံၣ်နၣ်ဖဲကရးဖိမုၣ်ကွၢ် တဲၤလၢအမဲာ်မ်ဟံၣ်စ့ဟံၣ်ထူ, မ်ချိၣ်မံဒါစ့ချိၣ်မံဒါထူ, ယီစ့ယီထူ, နးနၢ်အပၢ်နိၢ်အပၢ်စီၤတးအမိၢ်အပၢ်နၣ်လဲၤ အိၣ်တကီးတဲၤအဖိအဝဲၢ်တဖၣ်နၣ်ကီးဂၤဒဲးတး ဒီးအမါ စံးအီၤလဲၤအိၣ်တကီးပဖိမုၣ်တဒါစါ. အဝဲၤတခီဟ်ဒူ ထီၣ်အသးပကလဲၤအိၣ်သကီးပကုၢ်ပကမၤမ့ၤလဲၣ်. ပျုၤ တဲၤအဝဲၤနၣ်ကသံတ့ၢ်လီၤ. အမဲာ်ဖိၣ်ဃဲတခီဒီးမ့ၢ်ဖဲလၢ ပှၤအပိၤကီးထီၣ်တဲၤအမံၤပှၢ်ဖိာ်မုၣ်တဂၤအသးတလဲၤ အီၢ်အိၣ်ဖဲတကဲဖဲကရးအမါနၣ် ယီၤအဝဲၤသုတသ့ၣ်ညါ ဘၣ်လဲၤခူသူၣ်ဖဲလီၤ. လဲၤဖဲတုၤအဖိမုၣ်အိၣ်သတးဒီးအ မဲာ်ဖိၣ်ဃဲနၣ်စံးအမါဖဲကရးဖိမုၣ်နမိၢ်ဟဲလံ. သံကိၢ်နမိၢ် တၢ်တက့ၢ်. မိၢ်ဓါ,စဲၤလီၤနၢ်နယီစ့ယီထူလဲၣ်. အမိၢ်တခီ ဟး ဒီးစဲၤလီၤယီယီၤပယီအသိးလီၤသၢဖိဓၢ်. စဲၤလီၤနၢ် အမိၢ်ယီစ့တဘိဒီးအမိၢ်လဲၤထီၣ်ဖဲလီၤ. အမိၢ်လဲၤထီၣ် တးမိၢ်ဓါ. ဟ်လီၤနနာ်ကမျိစ့နာ်ကမျိထူလဲၣ်. အမိၢ်တ ခီတးဟ်လီၤနာ်ကမျိယီၤပနာ်ကမျိအသိးလီၤသၢဖိဓၢ်. အဖိမုၣ်တခီဒါချိၣ်မံဒါစ့တဘ့ၣ်မၢအမိၢ်ဆ့ၣ်နီၤလၢအ ပူၤ. ဟ်လီၤဒီးနာ်ကမျိစ့တဖျၢၣ်, အိၣ်တကီးဒီးအဖိမုၣ် အမိၢ်တခီကွၢ်တဲၤအဖိမုၣ်ဂ့ၤနၢ်အလိၢ်ဝါနၢ်အလိၢ်အိၣ် တဲၤဟံၣ်စိၤယီစိၤတးဒီးမးဟံၣ်စ့ဟံၣ်ထူတမါလီၤ. က ယါမ့ၢ်အအိၣ်အအီမးစ့ပှူၤထူပှူၤတမါလီၤ.အမိၢ်တခီဒီး ကၠၤဖဲလီၤ. ကၠၤတုၤတဲၤလၢနိၢ်ပှူၤမံတဲၤလၢမနၤစံးဘၣ် တဲၤအဝဲၤနၣ်ပစံးလၢပကမၤအၢပဖိမုၣ်တဒါပဖိမုၣ်တ ဒါအဝဲၤအံၤမ့ၢ်ယဲာ်ပှၤအဂ့ၤယဲာ်. ကယါတၢ်မ့ၢ်အအိၣ် အအီအံၤအိၣ်မးတၢ်လၢစ့ပှူၤထူပှူၤတမါလီၤ. ဖိမုၣ်တဒါ အဝဲၤအံၤအီၢ်ဂ့ၤဂ့ၤဝါဝါပဒိခူအီၢ်တၡ်သိးပဒိဝ့ၢ်အီၢ်တၡ် သိး ဘၣ်. စံးတဲၤအဝဲၤပှဲၤထီၣ်သၢစ့, အဝဲၤတခီစံးဆၢအမါ နဂဲၤတဲၤကလိာ်ကလွဲၢ်မ့ၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်ဒီးဖိာ်ထီၣ်လိာ်အခံဒီး မိဝၤခံဂၤလဲၤတုၤလၢအဖိမုၣ်ကိာ်လာ်ဒ့အမဲာ်ဖိၣ်ဃဲတခီ စံးအမါနမိၢ်နပၢ်ဟဲလံ. နမိၢ်နၣ်စဲၤလီၤနၢ်အယီစ့တဘိ နပၢ်နၣ်စဲၤလီၤနၢ်အယီထူတဘိ. အပၢ်တဂၤနၣ်အီၢ်စဲၤ လီၤနၢ်ဖဲအယီထူတဘိ. အမိၢ်နၣ်အီၢ်စဲၤလီၤနၢ်ဖဲအယီစ့ တဘိ. အမိၢ်နၣ်အီၢ်ဒါလီၤနၢ်ဖဲအချိၣ်မံဒါစ့တဘ့ၣ်.အပၢ် တဂၤအီၢ်ဒါလီၤနၢ်ဖဲအချိၣ်မံဒါထူတဘ့ၣ်. အမိၢ်နၣ်ဟ် လီၤနၢ်ဖဲအနာ်ကမျိစ့တဖျၢၣ်, အပၢ်တဂၤအီၢ်ဟ်လီၤနၢ်ဖဲ အနာ်ကမျိထူတဖျၢၣ်လီၤ. ခွဲးလီၤနၢ်အမိၢ်မ့ၤလၢတၢၢ် လိၢ်စ့ပှူၤ,အပၢ်တဂၤခွဲးလီၤနၢ်ဖဲလၢတၢၢ်လီၤထူပှူၤလီၤ. ကယါတၢ်ဝံၣ်တၢ်ဆၢထီၣ်တဝံဆီတဝံလၢဖဲကရးတအိၣ် ဘၣ်ဒံးဘၣ်နၣ်အမၤနၢ်ဖဲကီးမံၤဒဲးလီၤ. တၢ်ဝံၣ်တၢ်ဆၢ လၢအဖိမုၣ်မၤနၢ်အီၤနၣ်သ့ၣ်ညါဖဲတလာ်ဘၣ်. အိၣ် တဲၤဖဲဒီးမိဝၤခံဂၤနၣ်အိၣ်ဖဲဝံၤသ့အစုလၢတလၢစ့တလၢ ထူပှူၤလီၤ. အဖိမုၣ်တဒါအဝဲၤနၣ်အီၢ်တဟဲထီၣ်ဘၣ်. ဒီးစံးအဖိမုၣ်နၣ်တၢ်မိၣ်ထံၣ်စသးလၢနဝၤကၢ. ဒီးအဖိ မုၣ်ကၠၤစံးဘၣ်အဝဲၤ ဒီးအဝဲၤနၣ်ဟဲထီၣ်တကျဲလီၤ. က ယါမ့ၢ်အကူအသိးနၣ်နးနၢ်အကူအသိးနၣ်လဲၤထီၣ် ဘးလၢအမံၤပှၢ်အအိၣ်. အမံၤပှၢ်တခီဆိမိၣ်တဲၤဖဲလၢအ သးဖိမုၣ်တဒါအံၤယုအဝဲၤသ့တမိး. အမံၤပှၢ်အိၣ်တကီး ဝံၤဒီးကၠၤဖဲဒၣ်လီၤ. ကၠၤတုၤလၢနိၢ်ပှူၤဟ့ၣ်ယီၤလဲာ်ဆူ အမဲာ်အိၣ်ဖိမုၣ်တဒါအဝဲၤအံၤ ဟဲကၠၤအိၣ်ကၠၤနိၢ်လၢစ လိၢ်အံၤတက့ၢ်. အမဲာ်တခီနၢ်ဟူဟ့ၣ်ယီၤလဲာ်ဆူအမံၤပှၢ် အိၣ်စမံၤပှၢ်မ့ၢ်စံးဖဲစကၠၤအိၣ်ကၠၤအနိၢ်နၣ်ဖိာ်နၢ်ကၢ်တိၤ စ့တဘိတိၤထူတဘိတုၤလၢစဟံၣ်အံၤနဲာ်. ဖဲကရးတ ခီဒီးဖိာ်ဖဲလီၤ. ဖိာ်တဲၤတုၤလၢအမဲာ်ဟံၣ်နၣ်မ့ၢ်တနံၤအ တိၢ်ပှူၤနၣ်ပကညီၤမး သုတဟးလၢကျဲမု့ၢ်ကျဲဘိနီတဂၤ တဂ့ၤ. ဖဲကရးဆိၣ်တဲၤအခ့အပှၤ. ပလၣ်တဲၤမ့ၤပလၣ် တဲၤထံလၢအမဲာ်ဟံၣ်တခီသိၣ်ထီၣ်တဲၤ ဒီးဒံၣ်ဒီးဒၢပီၤဒွါ ဒီးတလၢၢ်စ့ၢ်စုံးပီၤကူးပီၤဆီသိၣ်ယၢၤအံၣ်ယၢၤအူးလီၤ. အဖိမုၣ်ဒီးအမဲာ်နၣ်ထွးထီၣ်ဒီးမိဝၤခံဂၤ တးဒီးအခ့ပှၤ သံကျံအီၤနၣ်ပနၢ်ဟူထဲအသိၣ်စိၤလီၤ.

၄. **ဖိၣ်ဃဲနံ့ဂၤပှၤ. No.82-၈၂.** ပှၤဒံတဲပဖိၣ်ဃဲလၢ ပျုၤနံ့ဂၤအမိၢ်အပၢ်သံသဒၣ်အီၤ ဒီးအပုၢ်သဒါတဂၤနၣ် အဝဲၢ်ယုဂၤမၤအၢမၤသိအီၤဒီးလဲၤရူၣ်သလၢၣ်. အဝဲၢ် နံ့ဂၤနၣ်ခူၣ်ခူၣ်ဖဲလၢကဆီအကျိၤ ဒီးအပုၢ်တဂၤနၣ်ခူၣ် ဖဲလၢယၢ်ယၢၤ ဒီးကၠၤမံလၢမ့ၢ်နၤကဆီဟဲကီးလံအူၣ် အူၣ်ဒီးအဝဲၢ်တဖၣ်စံးဖဲဒၣ်ကဆီဘၣ်လံစသးလၢၣ်လံ.

ဒီးအပှၢ်တဂၤစံးဝဲဒၣ်.ကဆီတဘၣ်ဘၣ်သုသလၢၣ်ဘၣ်. ကဆီဘၣ်စသလၢၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. အဝဲၢ်တဖၣ်စံးဝဲဒၣ်. ထွံစဲၣ်.နတကိၢ်တၢ်နီတမံၤ.နမဲာ်ဘှံးတဘၣ်အဒိးနဲၥ်.နသလၢၣ်ကဘၣ်ဒီးလၢကဆီလဲၣ်စံးဝဲဒၣ်. မ့ၢ်ဆှၣ်ထီၣ်ဒီးလဲၤကွၢ်အသလၢၣ်တကျဲစံးဝဲဒၣ်. ကွၢ်ဝဲတဂၤဂၤတဘၣ်တဂၤဂၤတဘၣ်. လဲၤကွၢ်ကူၤလၢအပှၢ်သဒၢါဝဲဒီးအတၢ်ဘၣ်လံစံးဝဲဒၣ်.ဒီးယှအပှၢ်အကဆီနူၣ်ဒီးစံးအပှၢ်. နမ့ၢ်ဟ့ၣ်လီၤစကဆီနူၣ်စံးဝဲဒၣ်စကဒုးထီၣ်နဃိတသွါ.စကဒုးအိၣ်နမ့ၤတတၢၤဒုၣ်. စံးဝဲဒ်နူၣ်ဒီးအပှၢ်ဟ့ၣ်လီၤကးဒီးအီၤ. ကူၤမံကဒီးဝဲလၢမ့ၢ်နၤကဆီဟဲကူၤကဒီးလံ.စံးကဒီးဝဲကဆီဘၣ်စသလၢၣ်လံ. အဝဲၢ်တဖၣ်နူၣ်စံးဝဲဒၣ်. အပှၢ်တဂၤစံးဝဲဒၣ်. ကဆီတဘၣ်ဘၣ်သုသလၢၣ်ဘၣ်. ကဆီဘၣ်စသလၢၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်.အဝဲၢ်တဖၣ်စံးဝဲဒၣ်ထွံစဲၣ်. နမဲာ်ဘှံးတဘၣ်အဒိးနဲၥ် ကဆီကဘၣ်နသလၢၣ်ကသ့ဒ်လဲၣ်.စံးဝဲဒၣ်. မ့ၢ်ဆှၣ်ဒီးလဲၤကွၢ်ကဒီးသလၢၣ်နူၣ်စံးဝဲဒၣ်. လဲၤကွၢ်ဝဲတတီၤတဘၣ်တတီၤတဘၣ်လဲၤကွၢ်ကူၤအပှၢ်သဒၢါဝဲဒီးအတၢ်ဘၣ်လံပြုံးလံစံးဝဲဒၣ်. ဒီးယှကဒီးဝဲ.ပှၢ်ဒုစၢ. ဟ့ၣ်ဝဲၢ်စီအကဆီနူၣ်တကူၢ်. ဝဲၢ်စီကဒုးထီၣ်နဃိတသွါကဒုးအိၣ်နမ့ၤတတၢၤဒုၣ်. မၤဝဲဒ်နူၣ်ယဲာ်ယဲာ်ဒီးအဝဲၢ်နံ့ကၤနူၣ်နူၢ်ဘၣ်ကဆီလၢာ်ဒီးဟးသဒၣ်အပှၢ်သဒၢါလီၤ. အပှၢ်အိၣ်လီၤတဲာ်ကူၤလၢအဝဲသ့ၣ်အလိၢ်ခံတၢးဒၢးမံမ့ၢ်နှၤကဆီဝါဟဒု ဘၣ်ပှၤတဂၤအသလၢၣ်သတၢးဒီးထုးဝဲတဂၤစီၤတနူၢ်. ကဆီဝါစံးအီၤ. ဝံၣ်လီၤနူၢ်မဝၣ်ဘီၣ်စိးခံနူၣ်စကသကၢထီၣ်စသးတကူၢ်.ဒီးဖိၣ်ဃဲတဂၤနူၣ်ဝံၣ်လီၤဝၣ်ဘီၣ် ဒီးကဆီဝါသကၢထီၣ်ကူၤအသးလီၤ. တုၤမ့ၢ်အနူၣ်တစုဒီးဒၢးထီၣ်ကဆီဝါနူၣ်လီၤ. ဒီးလဲၤဖိၥ်ကူၤအဝဲၢ်အလိၢ်နူၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်ဟဲစူၤဖးဒိၣ်ရဲာ်ရဲာ်လီၤ. ဒီးတၢ်သၣ်ဝံၤအသးလၢမ့ၤစီၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်တၢ်ဂီၢ်အသးစီၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်ကူၣ်ခိတဘၣ်လၢၤဘၣ်တးဒီးကဆီဝါစံးအီၤ, ဖိၣ်ဃဲစၢ တၢ်မ့ၢ်သၣ်ဝံၤနသးလၢမ့ၤဒီးဘီၣ်လီၤကၢ်စမဲလၢအစ့ၣ်တခီအံၤနဲၥ်. ဒီးဘီၣ်လီၤဝဲတးဒီးအိၣ်မးလၢတၢၣ်လိၢ်ထုတၢၢ်လိၢ်စ့သဘံၣ်ထုသဘံၣ်စ့,အုးထုအုးစ့အိၣ်မးဒၢးတၢ်ဝံၣ်အိၣ်မးဒၢးတၢ်ဆၢသကွံမံထံဖိၥ်ဆၢ, နီကွဲအုၣ်တကၣ်သံဒီးပအံပညီအိၣ်မးတၢ်အမ့ံစူၣ်ခဲလၢာ်ခဲဆ့လီၤစံးဝဲဒၣ်. ဒီးဖိၣ်ဃဲအိၣ်ဝဲဒၣ်ကီးမံၤကီးစ့လီၤ. တၢ်ဂီၢ်အသးဒိၣ်မးလီၤ. ကူတအိၣ်သိးတအိၣ်ဒီးကဆီဝါစံးကဒီးအီၤ ဖိၣ်ဃဲစၢစၢၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂီၢ်နသးဒ်းဘီၣ်ထီၣ်စမဲလၢအထွဲတခီအံၤစံးဝဲဒၣ်ဒ်နူၣ်ဒီးဖိၣ်ဃဲနူၣ်ဘီၣ်ထီၣ်ကဆီဝါအမဲလၢအထွဲတခီ တးဒီးအိၣ်လၢယၣ်သတိၢ်ယၣ်သံလှၣ်. ကဖၢၣ်,နၢ်ကါ,တၢ်ဂ့ၤတၢ်ဘၣ်, နံၣ်သီဆ့သီတၢ်မျၢ်ထးသံးဒီးဟံးထီၣ်ဝဲဒီးကူထီၣ်သိးထီၣ်ဝဲဝံၤဒီးလဲၤဝဲတုၤလၢထံဖိကျိတဘိ ဒီးကဆီဝါကိၥ်လီၤလီၤ. မုၣ်ကီၤလံၢ်တဂၤဟဲကွၢ်ထံဖိကျိနူၣ်စံးဝဲဒၣ်ထံတကျိမ့ၢ်အဘၣ်မတၤလဲၣ်. လီၤသံးဒီးလဲၤထီၣ်ကွၢ်ဝဲဆူအခံတးဒီးထံၣ်လၢကဆီဝါအိၣ်တဒုစံးဝဲဒၣ်. ကဆီဝါတဒုဒီးမ့ၢ်အကိၥ်လီၤဘၢထံကျိပူၤဘၣ်မနုၤတမံၤလဲၣ် စံးဝဲဒၣ်. မၤဂဲၤထီၣ်ကူၤကဆီဝါနူၣ်စီၢ်အတၢ်တဂဲၤဆၢထၢၣ်ဘၣ်. ဖိၣ်ဃဲမၤဂဲၤဆၢထၢၣ်ထီၣ်ကူၤကဆီဝါနူၣ်ဒီးဖိၣ်ဃဲထုးထီၣ်ကဆီဝါအဖျိ ဒီးကဆီဝါဂဲၤထၢၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်.မုၣ်ကီၤလံၢ်နူၣ်သါကမၤကိၥ်လီၤကူၤကဆီဝါနူၣ်ဒီးအတၢ်တကိၥ်လီၤဘၣ်.ဒီးမၤကဒီးဖိၣ်ဃဲမၤကိၥ်လီၤကူၤကဆီဝါနူၣ်ဒီးဖိၣ်ဃဲဆီၣ်လီၤကဆီဝါအဖျိ ဒီးကဆီဝါကိၥ်လီၤကူၤလီၤစံးဝဲဒၣ်.ဖိၣ်ဃဲနူၣ်လဲၤကဒီးတုၤလၢပှၤရှၣ်တရှၣ် ဒီးပှၤစံးအီၤဖိၣ်ဃဲစၢဒုးဆဲးလိၥ်ပကဆီခံဂၤမိၣ် ဒီးဖိၣ်ဃဲစံးဆၢ နကဆီဆဲးစကဆီမ့ၢ်နၢၤဒီးသံဒၣ်ဝဲစကဆီဆဲးနကဆီမ့ၢ်နၢၤဒီးသံဒၣ်ဝဲ.ဒၢးကဆီဆဲးလိၥ်အသးတကျဲလီၤစံးဝဲဒၣ်.ပှၤကဆီဟဲဆဲးတးကဆီဝါအကပၤလီၤပိၢ်တပူၤ ကဆီဝါလဲၤဆဲးတးပှၤကဆီသံဆူၣ်တ့ၤဒုလီၤစံးဝဲဒၣ်. လဲၤတးတရှၣ်အတၢ်စံးကဒီးအီၤဒုးဆဲးလိၥ်ပကဆီခံဂၤမိၣ်ဖိၣ်ဃဲစၢ. ဖိၣ်ဃဲစံးဆၢအီၤဒုးဆဲးဒုးဆဲးသၢၣ်ဖိၣ်ဃဲစံးဆၢအီၤ.ပှၤကဆီဆဲးတးဖိၣ်ဃဲကဆီနှာ်တပူၤ.ဖိၣ်ဃဲကဆီလဲၤတးပှၤကဆီသံဆူၣ်တ့ၤဒု. အကဆီနူၣ်အဝဲၢ်နံ့ကၤအကဆီခဲလၢာ်လီၤ. လၢခံဖိၣ်ဃဲနူၣ်အကဆီတၢ်နါအိၣ်သံလီၤ. အကစၢ်နူၣ်ဒီးတကးအိၣ်သံလီၤစံးဝဲဒၣ်.

၅. **ဖိၣ်ဃဲအပူ. No.83.**-၈၃. ပှၤတဲဖိၣ်ဃဲလၢပျၢၤခံဂၤအမိၢ်အပၢ်သံသဒၣ်အီၤဒီးအိၣ်ဝဲခံဂၤဒၢးမ့ၢ်လၢအဖိၥ်ခွါဝဲ:စ့ၢ်ခုးတလိၢ်ဒၢးဘုသၣ်ဂီၤကပြုၢ်တ့ၢ်ဒၢးစံးဝဲဒၣ်. ထိၣ်ဂဲာ်ဆီမံၤဟဲအိၣ်အတၢ်ဒၢးဟူဝဲတနၢၤလိၥ်ဘၣ်ဒၢးဆဲတစိး, ဝဲာ်တ့ၤခီၣ်ဝးခုးဃၢၤဒီးလဲၤကွၢ်ဝဲတကျဲလီၤစံးဝဲဒၣ်. လဲၤကွၢ်ဝဲဒၢးအတၢ်တဘၣ်ဘၣ်. လဲၤဝဲတဂီၤအတၢ်တဘၣ်. လဲၤခံဂီၤစီၢ်တဘၣ်. တုၤမ့ၢ်အနူၣ်တစုဒီးမၤဝဲတသ့လၢၤဘၣ်လီၤ.အနူၣ်တဘျီလဲၤကွၢ်ဝဲလၢဆီတအိၣ်အိဒ်းဘၣ်ဒီးထံၣ်လၢပှၤဖိသၣ်တဂၤအတၢ်ဝံဒၢးယှၢ်ဖးဒိၣ်တဒုထံၣ်ဝဲဒၣ်အတၢ်ယှၣ်လီၤအိၣ်ဆီမံလၢတ့ၤသိၣ်အလီၤနူၣ်ထံၣ်နူၢ်ဝဲဒၣ်ဒၢးစံးဝဲဒၣ်နဆံးကနီနဲၥ်နဟဲဟံးအိၣ်လၢစဆီမံၤနသ့ၣ်ညါအခိဒ်လဲၣ်. စကမၤသံကွံာ်နၤလီၤ.တုၤနၤတစုလီၤကွၢ်ကီလှၣ်ကနီလိၥ်အသးနူၣ်ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကၢ်, ဘၣ်ဝၣ်ဝၣ်ဝီၤ, ကနီကနီမ့ၢ်ထူၣ်ထီၣ်ဒၢးမၤဖိသၣ်တဂၤနူၣ်တနၢၤဘၣ်ဒၢးဖိသၣ်တဂၤနူၣ်အတၢ်မၤလီၤအီၤဒီးအတၢ်ဘီးကၢ်ကွဲာ်အစုအခီၣ်အတၢ်စံးအီၤကသူဝံၣ်လၢအံၤသပၢၤဆှါဒိၣ်လိၣ်. စကအိၣ်မုကၢ်နၤတခီကီး. ကူၤကူၤဝဲဒီးတုၤလၢတအထံဆၣ်ပူၤဒၢးစံးဝဲဒၣ်. တၢ်ကိၢ်စသးဒိၣ်လိၣ်. စကအိၣ်လှၣ်ထံတဘီတ

ကှၢ်.သါကပၢ်လီၤအဃှၢ် ဒီးပှၤတဂၤနူၣ်ထူးပှာ်လီၤအစုဆၢထူးပှာ်လီၤအခီၣ်ဆၢဝံၤဒၢးသၣ်မိလိၣ်ထိၣ်အသးဒီးလီၤတဲာ်လၢအဝဲၢ်ဒၢးဖိသၣ်တဂၤနူၣ်စံးဝဲဒၣ်ကသ့လၢအဝံၣ်တသပၢၤဒၢးဟးဖျိးကွဲာ်လီလီၣ်.တၢ်တနဲဆှါမီၤကလဲၣ်. စစံးမ့ၢ်စကအိၣ်မှာ်အိၣ်နီၢ်နဲာ်ဟးဖျိးကွဲာ်ချုကၣ်. ဒီးအဝဲၢ်စံးအီၤနလဲၤကွၢ်တ့ၤခီၣ်တနမ့ၢ်အယဲာ်ကျၢၤလဲၣ်.ဒၢးစံးဆၢအဝဲၢ်တၢ်မ့ၢ်ပလဲၤဟးလိာ်ကွဲလီၤ. စံးဆၢအဝဲၢ်ဒ်းနူၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. ဒၢးမ့ၢ်ဆ့ၣ်ထိၣ်ဒၢးလဲၤကွၢ်ကဒီးတ့ၤခီၣ်ကဒီးလဲၤဝဲလၢဆီတအိၣ်အိဒ်းဘၣ်. ဒၢးထံၣ်လိာ်အသးဒၢးဖိသၣ်တဂၤနူၣ်ကနီကဒီးလၢဂီၤမ့ၢ်ထူၣ်မၤဖိသၣ်တဂၤနူၣ်တလီၤဘၣ်. ဖိသၣ်မၤလီၤကဒီးအီၤဒၢးအတၢ်ဘိးကၢ်အစုယံအခီၣ်ယံဒၢးအတၢ်တ့ၢ်နဲာ်အီၤဆူအဃှၢ်ပှၤနူၣ်ဒၢးအတၢ်ကူၤဝံအီၤဆူအပှၤလီၤ. ကူၤကူၤတုၤလၢအထံဆၣ်ပှၤ ဒၢးစံးဝဲဒၣ်တၢ်ကိၢ်စသးဒိၣ်လၢ်ကဲၣ်ဆိးစအိၣ်လှၢ်ကွၢ်ထံတမီမိၣ်တၢ်အံၤ. ဒၢးဖိသၣ်နူၣ်သါကပၢ်လီၤကုဒၢးပှၤတဂၤနူၣ်ထူးဝဲၣ်လီၤအစုဆၢထူးဝဲၣ်လီၤအခီၣ်ဆၢဝံၤဒၢးသၣ်မိၣ်လိၣ်ထိၣ်အသးလီၤတဲာ်ကဒီးလၢအဝဲၢ်အအိၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. ဒၢးအဝဲၢ်အိၣ်စးအတၢ်နလဲၤကွၢ်တ့ၤခီၣ်တနယဲာ်မီၤကလဲၣ်စံးဝဲဒၣ်.

ဒၢးစံးဆၢကူၤအဝဲၢ်စံးဝဲဒၣ် ဝဲၢ်ဓၢဓၢၣ်ပတ့ၤခီၣ်တဘၣ်ဘၣ်အံၤပှၤဖိသၣ်တဂၤဆူၣ်သမိး ဟဲဃဲၣ်နူၢ်အိၣ်ပထိၣ်ဂံာ်ပဆီမံၤလၢာ်လှၤတကူၤစီဓၢ. စကနီတလီၤဘၣ်. စံးဆၢအဝဲၢ်ဒ်နူၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. မံကဒီးဝဲအနူၣ်တစုဒၢးလဲၤကွဲဒၢးအဝဲၢ်တဂၤ လဲၤဝဲလၢဆီတအိၣ်အိဒ်းဘၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်အနူၣ်တစုဒၢးလဲၤကွၢ်ဟုၣ်ဝဲဒၢးအတၢ်ဟဲထိၣ်ဃဲၣ်လီၤအိၣ်လံဆီမံၤလံ. ဒၢးကွၢ်ဟုၣ်ဝဲနူၣ်ဝံၤဒၢးအပှၢ်တဂၤစံၣ်ဃီၤဖိးမးဖိသၣ်တဂၤနူၣ်အဃီၢ်ဒုနူၣ်သစှာ်ကလာ် ဒၢးကနီလိာ်အသးတကျဲလီၤ. တုၤနုၤတဘျီကနီကနီတးဒၢးမၤဖိသၣ်တဂၤနူၣ်တလီၤဘၣ်. ဖိသၣ်မၤအီၤဘူးအကလီၤ ဒီးအဝဲၢ်လဲၤဃီၤမၤစၢၤကူၤအီၤဒၢးတုၤနုၤတဘျီဖိသၣ်နူၣ်မၤလီၤကူၤဝဲလီၤ. မၤလီၤဖိသၣ်နူၣ်ဝံၤဒၢးဒိကၢ်ဝဲအခီၣ်ဝံၤဒၢးဟဲာ်နူၢ်ဝဲအဘိနီၣ်ထိးတဘိဝံၤဒၢးမၤဝဲအတၢ်ကူၤလီၤ. တုၤမ့ၢ်အနူၣ်တစုဒၢးဃုပှၤမိၢ်ဂံာ်သၣ်တကဃၤခံကဃၤဝံၤဒီးလဲၤဝံၢ်ဖိသၣ်တဂၤနူၣ်အပှၤတကျဲလီၤ. ဝံၢ်ဝံၢ်ဝဲဒၢးပှၤကဃဲၢ်လၢအအိၣ်တၢ်ပှၤတဖၣ်နူၣ်ဟိၣ်စူၤဟိၣ်ကဲးမးကလာ်အဲးအဲးလီၤစံးဝဲဒၣ်. အတၢ်စံးလိာ်အသးစံးဝဲဒၣ်အကူၢ်မ့ၢ်နနူၤကူၣ်နနၢ်ယွၤ. နလဲၤအိၣ်ပှၤတၢ်ဒၢးပှၤဟဲမၤသံနၤနဲာ်. ပှၤဟဲမၤသံယှာ်ဒီးပှၤ. ဟိၣ်တၢ်စံးဝဲဒၣ်. မိၢ်ဓၢမိၢ်ဓၢတၢ်အံၤပကသံလီၤလှၣ်.မၤဒံးလဲၣ်. ယၤဓၢဓၢၣ်. စုစုၣ်စုၣ်စုၣ်စုၤစုၤစှၣ်စှၣ်စှၤစဲၣ်စဲၣ်စီၣ်စီၣ်. တုၤနုၤတဘျီသံဝဲလၢာ်လှၤတကူၤဒၢးကွၢ်ဝဲလၢတုၤမ့ၢ်ဆှၣ်ထိၣ်လၢၢ်ခၣ်လီၤဒၢးလဲၤကွၢ်နဲာ်ဝဲဒၢးထံၣ်လၢတၢ်ဂ့ၤတၢ်ဘၣ်. တၢ်မျၢ်ထးသံ, ထူ,လွဲ, ကျိၣ်စှ, သပၢၤနူၣ်ကဲထိၣ်လၢကျိၣ်, ဖှနူၣ်ကထိၣ်လၢထူ, မှၤခိၣ်ကၢၢ်နူၣ်ကဲထိၣ်လၢမီၤ, သပၢၤအကူအခီနူၣ်ကဲထိၣ်လၢစှဒၢးပှၤလၢအလဲၤဟုၣ်အိၣ်ပှၤဆီမံၤတဂၤနူၣ်ဟဲထိၣ်သံလၢခိစိာ်ဒၢးအဒိကိးတဘ့ၣ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီကိးတဘ့ၣ်နူၣ်ဆဲးလှတးနဲာ်မးဖျိးဖျိးလီၤစံးဝဲဒၣ်. ဒၢးပှၤဒီပှၢ်ဝဲၢ်ခံဂၤနူၣ်ဟံးကူၤကျိၣ်ဟံးကူၤစုဝံၤ ဒီးကူၤဝဲဆူအခုးနူၣ်လီၤ. ဒၢးမၤထိၣ်ကူၤအကျိၣ်အစုအထူအလွဲ, အမိၤဝံၤဒၢးသူၣ်ထိၣ်ကျိၣ်ဖိစုဖိဝံၤဒီးအိၣ်ကဲဒိၣ်ဝဲလီၤ.

၆. **ဖိၣ်သၣ်ခွါ** နူၣ်မ့ၢ်ဖိာ်ခွါလၢအမါတအိၣ်ဒ်းဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢဖိၣ်သၣ်ခွါလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိၣ်သၣ်တၢၢ်ဖိၣ်သၣ်ခွါလီၤ.

၇. **ဖိၣ်သၣ်ခွါတံၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဖိသၣ်ခွါလၢအသးပှၢ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢဖိၣ်သၣ်ခွါတံၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိၣ်သၣ်ခွါတံၢ်မျိာ်မျိၤလီၤ. ဖိၣ်သၣ်ခွါတံၢ်နူၣ်အသးပှၢ်ဝဲဒီးအမါတအိၣ်ဘၣ်.

၈. **ဖိၣ်သၣ်ခွါပျိၣ်ထိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိာ်ခွါလၢဒိၣ်ထိၣ်သီနူၣ်ပစံးလၢဖိၣ်သၣ်ခွါပျိၣ်ထိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိၣ်သၣ်ခွါပျိၣ်ထိၣ်ပျါထိၣ်လီၤ. ဖံၣ်သၣ်ခွါပျိၣ်ထိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိၣ်သၣ်ခွါပျိၣ်ထိၣ်ပျါထိၣ်လီၤ. ဖိၣ်သၣ်ခွါပျိၣ်ထိၣ်နူၣ်အသးစၢ်ဝဲဒီးပကွၢ်ဂ့ၤကၢ.

၉. **ဖိၣ်သွံ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဒိၣ်တှာ်ဒီးအမဲာ်ပြုထိၣ်ဝဲနူၣ်ပကိးလၢဖိၣ်သွံလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖိၣ်သွံဖိၣ်သွါလီၤ. ပှၤတဂၤအမဲာ်ဖိသွံအါသမိး. ဒီးပစံးလၢဖၢၣ်သွံစှၢ်ကိးလီၤ.

၁၀. **အိၣ်ဖိၣ်ဃဲ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤမိၢ်အပၢ်သံဒီးအိၣ်လီၤတဲာ်လၢအမိၢ်လီၢ်ခံနူၣ်ပစံးလၢအိၣ်ဖိၣ်ဃဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢအိၣ်ဖိၣ်ဃဲဆဲခိၣ်ပစံးဒီးအဆိဒ်နူၣ်လီၤ.

ဖိ

၁. **ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤဘၣ်အလီၢ်လၢပဟ်ဘၣ်လၢအပှၤနူၣ်ပကိးလၢဖိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢသိၣ်ဖိၤဖိဖိၤလီၤ. နမၤဖိတဖျၢၣ်နူၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်နကဒၢဘၣ်သၢ.

၂. **ဖီ** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဖိၤဝၣ်ဖိၤကသၣ်ထိၣ်ဝဲဒီးအဘိၣ်အဖးဘိၣ်ထိၣ်ဝဲနူၣ်ပကိးလၢဖီလီၤ. ဒီးဖီနူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဃံၣ် ဝၣ်ဓၢ, သ့ၣ်ဖိၤဝၣ်ဖိၤတၢ်ထံးအကလုာ်ကလုာ်အဘိၣ်အဖးနူၣ်ပကိးလၢဖီလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢသံၣ်ဖိၤဖီဖိၤ ဒီးပှၤကညီကဃၤအသးဒီးဒ်းထိၣ်သံၣ်ဖိၤဖီဖိၤလၢအနၢ်နူၣ်လီၤ.

၃. **ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤမံမၤဘဲမှၤဖိၤထံဖိၤ, ကသူဟိၣ်ဘိၣ်, တၢ်ဒီးတၢ်လၣ်လၢသပၢၤပှၤဒီးထံချီဒီးပဆိၣ်ကဲၤထိၣ်သပၢၤဖီလာ်လၢမ့ၣ်ဒီးပစံးလၢဖီလီၤ. ဖီမှၤဖီကသူစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးလၢဖီအိၣ်စကိးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတုၤဖီ

လီၤ.

၄. **ဖိကတီၤထၢၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဒူၣ်ထီၣ်ဖိလၢဖုဒါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဒူၣ်ထီၣ်ဖိနၢၣ်လၢဝၣ်ခိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကိးလၢဖိကတီၤထၢၣ်လီၤ. မၤန့ၢ်ယၢၤလၢဖိကတီၤထၢၣ်တက့ၢ်. စကဒူၣ်ထီၣ်ဖိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖိကတီၤထၢၣ်ကတီၤဖိလီၤ.

၅. **ဖိကဘီး** နၣ်မ့ၢ်ဖိတကလုာ်နၣ်မၤသးဒ်နီၣ်အသိးဒီးခဲထီၣ်လၢကပျၢၤခိၣ်ကပျၢၤပှၤ ဒီးနၢမ့ၥ်နၣ်ပကိးလၢဖိကဘီးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖိကဘီးဖိကဘၤလီၤ. ဖိကဘီးနၣ်မ့ၢ်ဒ်နီၣ်အသိးဒီးနၢမ့ၥ်လီၤ.

၆. **ဖိကတိာ်အိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဖိအိၣ်ကသ့ဒီးကိၣ်ကမ့ၣ်ဒီးပစံးလၢဖိကတိာ်အိၣ်ကသ့လီၤ. ပှၤတဂၤဖိကတိာ်အိၣ်ကသ့ဒီးကိၣ်ကမ့ၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၇. **ဖိကူၤ** နၣ်မ့ၢ်ဖိအချံၣ်နၣ်ပကိးလၢဖိကူၤလီၤ. မၤန့ၢ်ယၢၤလၢဖိကူၤနၣ်တကူၤတက့ၢ်. စကဲးယဲလီၤ. ဖိတဒိနၣ်မ့ၢ်အိၣ်ခံဘိၣ်သၢဘိၣ်ဒီးပစံးလၢဖိကူၤလီၤ.

၈. **ဖိကွာ်** နၣ်မ့ၢ်ဖိအကပၤနၣ်ပယှယာ်ထီၣ်ဝၣ်ထိဒူလၢဖိကပၤနၣ်ပစံးလၢဖိကွာ်လီၤ. ဖိကွာ်နၣ်မ့ၢ်တၢ်ယှတကီၣ်လၢဖိကပၤနၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖိကွာ်ဖိတြၢလီၤ.

၉. **ဖိကွီၤ** နၣ်မ့ၢ်ဖိတကလုာ်နၣ်အဖိအိပူနၣ်အိၣ် ဒီးအကွီၤပြဲကဒံဒီးပကိးလၢဖိကွီၤလီၤ. ဒီးဖိကွီၤနၣ်အိၣ်ခံကလုာ်သၢကလုာ်ဒီးအဝဲတကလုာ်ခံကလုာ်ဒီးအဂီၤတကလုာ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢဖိကွီၤနီၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖိကွီၤဖိကွၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖိကွီၤဖိတြၢစကီးလီၤ.

၁၀. **ဖိကွီၤကနၢ** နၣ်မ့ၢ်ဖိကွီၤတကလုာ်အဖိဂီၤ ဒီးအလၣ်လဲၢ်ဝဲနၣ်ပကိးလၢဖိကွီၤကနၢလီၤ. ဒီးခဲထီၣ်ဝဲလၢပှၢ်မ့ၢ်ကနၢဒီးပကိးလၢဖိကွီၤကနၢလီၤ. ဖိကွီၤကနၢနၣ်ခဲထီၣ်ဝဲလၢပှၢ်မ့ၢ်ကနၢလီၤ.

၁၁. **ဖိကွီၤဖးဒိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဖိကွီၤတကလုာ်အထံးဖးဒိၣ်ဒီးအလၣ်ဖးလဲၢ်ဒီးပကိးလၢဖိကွီၤဖးဒိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိကွီၤဖးဒိၣ်ဖိကွီၤဖးကျိၢ်လီၤ. ဖိကွီၤဖးဒိၣ်နၣ်အထံးထဲခိၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်လီၤ.

၁၂. **ဖိခံကျူၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပယီလီၤဖိပူၤလၢသ့ၣ်ထိဒူဝၣ်ထိဒူဒီးပစံးလၢဖိခံကျူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိခံတၢၢ်ဖိခံကျူၣ်လီၤ. ပှၤကညီမၤဖိဒီးကျူၣ်လီၤဖိခံကျူၣ်လၢသ့ၣ်ထိဒူဝၣ်ထိဒူလီၤ.

၁၃. **ဖိခံတီ** နၣ်မ့ၢ်ဖိတီလၢအဖိလာ်တခ်ိနၣ်ပကိးလၢဖိခံတီလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖိခံဘုၣ်ဖိခံတီလီၤ.

၁၄. **ဖိခိၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဒီးထီၣ်ကဒါအသးလၢဖျါထီၣ်တခ်ိနၣ်ပစံးလၢဖိခိၣ်လီၤ. ဟံၣ်ဖိခိၣ်, တလါဖိခိၣ်, သ့ၣ်ဘၣ်ဖိခိၣ်, ထိရိၤတၢ်အိၣ်ကဒါထီၣ်အသးဆူခိနၣ်ပစံးလၢဖိခိၣ်ခဲလာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိခိၣ်ဖိလာ်လီၤ.

၁၅. **ဖိခိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဖိအဖိခိၣ်နၣ်ပစံးလၢဖိခိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိခိၣ်ဖိနၢ်လီၤ. ဘုမ့ၢ်အိၣ်ပှဲၤဝဲဒီးဘုဒီးဘုအဖိခိၣ်နၣ်ပစံးလၢဖိခိၣ်လီၤ. ကျၢ်လီၤဖိခိၣ်လၢချံၣ်တက့ၢ်. ပမ့ၢ်တကျၢ်လီၤကးလီၤဘၣ်ဖိခိၣ် ဒီးထိၣ်ကအိၣ်ဘုလီၤ.

၁၆. **ဖိခိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤမဲးလိၢ်ဒီးပဒုးဒ်ဟံၣ်ခိၣ်အသိးဒီးပစံးလၢဖိခိၣ်လီၤ. ဒုးထိၣ်ဖိခိၣ်ဒီးတၢ်တစူၤဘၣ်ဘၣ်ဘုဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိခိၣ်ဖိနၢ်လီၤ.

၁၇. **ဖိခိၣ်ကျိၤ** နၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဝၣ်လွံၢ်ကျိလၢဖိထူၣ်နါစူၤဒ်ကျိၤအသိးဒီးပစံးလၢဖိခိၣ်ကျိၤလီၤ. ဖိခိၣ်ကျိၤနၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ထူၣ်စံးလၢဖိခိၣ်လၢဖိထူၣ်နါစူၤလွံၢ်ခိဒီးတၢ်လၢဖိဘူၣ်စံနၣ်ပကိးလၢဖိခိၣ်ကျိၤဒီးပတိၢ်လီၤမဲးလိၢ်လၢအဖိခိၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖိခိၣ်ဘုၣ်ဖိခိၣ်ကျိၤလီၤ.

၁၈. **ဖိခိၣ်ကို** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်အလၣ်ဖးလဲၢ်ဒီးအထံးထဲကံၣ်ဒုၣ်ထဲကံၣ်ဖံဒီးပကိးလၢဖိခိၣ်ကိုလီၤ. ဖိခိၣ်ကိုနၣ်ပမၤဟံၣ်ထူၣ်သ့စကီးလီၤ.

၁၉. **ဖိခိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဖိထူၣ်လၢအဖိလာ်တခ်ိနၣ်ပစံးလၢဖိခိၣ်လီၤ. နမၤဖိနၣ်ချူၣ်လီၤဖိခိၣ်စ့ၢ်ကျၢၤတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိခိၣ်ဖိတြၢလီၤ.

၂၀. **ဖိဂံၢ်** နၣ်မ့ၢ်ဖိတကလုာ်အဘိပြဲဝဲဒီးအဖိတအိၣ်ဘၣ်ဝဲနၣ်အဒီးအလၣ်နၢမ့ၥ် ဒီးပကိးလၢဖိဂံၢ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖိဂံၢ်ဖိဘိလီၤ. ဖိဂံၢ်နၢ်ပဒံးပဆိးဒီးနၢမ့ၥ်ဒီးနၢမ့ၥ်လီၤ.ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖိဂံၢ်ဖိတြၢစကီးလီၤ.

၂၁. **ဖိဂီၤ** နၣ်မ့ၢ်ဖိတကလုာ်လၢပသ့ၣ်ပဖျး ဒီးအစဲၤဖးထိဒီးဂီၤဝဲနၣ်ပကိးလၢဖိဂီၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖိဂီၤဖိတြၢဖိဂီၤဖိဂၤလီၤ.

၂၂. **ဖိဂီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပဖိလုၣ်ဒီးယိး ဒီးဂီၤဝဲနၣ်ပစံးလၢဖိဂီၤလုၣ်လီၤ. ဖိဂီၤလုၣ်ဓိၤနဲဓိၤ ဒီးယိးဒီးသညၣ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိဂီၤဖိသူလုၣ်လီၤ.

၂၃. **ဖိယဲ** နၣ်မ့ၢ်ဖိတကလုာ်လၢပှၤကညီသူၣ်ဝဲဖျးဝဲလၢ ခုးနၣ်နၢမ့ၥ် ဒီးအလၣ်ဖးဒုဝဲနၣ်ပကိးလၢဖိယဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိယဲဖိယါလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖိတၢၢ်ဖိယဲစကီးလီၤ. ဖိယဲနၣ်နၢမ့ၥ်ဒီးပှၤကညီဖိအိၣ်လၢကသူဒီးဒံးဝဲဆိးဝဲစကီးလီၤ. ဒီးအထံးထဲစုဆၣ်ဓိၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖိတၢၢ်ဖိယဲစကီးလီၤ.

၂၄. **ဖိယိာ်** နၣ်မ့ၢ်တ့ၤလီၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထိရိၤပမၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပကတီၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမၤလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒီးပစံး

လၢတုၤလီၤဖီယိာ်လီၤ. ကတီၤတၢ်တုၤလီၤဖီယိာ်တက့ၢ်.

၂၅. **ဖီယိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဖီတကလုာ်န့ၣ်တလၢၢ်သူၣ်လၢယိၣ်ခိၣ်ထံးဒီးအဖီဝါဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဖီယိၣ်လီၤ. ဖီယိၣ်န့ၣ်အထံးထဲကံၣ်ဒုၣ်ကံၣ်ဖံစုဒုၣ်ခိၣ်ဒုၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖီယိၣ်ဖီယၣ်လီၤ.

၂၆. **ဖီစ့** န့ၣ်မ့ၢ်တလၢၢ်ဟိာ်စ့ဒ်ဖီအဂီၤအရှ်အသိးဒီးပစံးလၢဖီစ့လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖီစ့ဖီထူလီၤ. တလၢၢ်ဟိာ်န့ၢ်ပှၤလၢဖီစ့ဒီးပဒံးပဝဲလီၤ.

၂၇. **ဖီစဲၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဖီလၢအထိတဖၣ်န့ၣ်စဲၤလီၤအသးဒီးပစံးလၢဖီစဲၤလီၤ. ဖီဘိန့ၣ်ပကိးလၢဖီစဲၤလီၤ. ဖီတနီၤနီၤအိၣ်ဒီးအစဲၤလီၤ. ဖီဖိးလၢထိတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဖီစဲၤလီၤ.

၂၈. **ဖီဆ့ၣ်ဆၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်မူစၢၤတကလုာ်ပမၤထိၣ်လၢဖီအကပၤဒ်ပဒူၣ်ဖီသ့ ဒီးပမၤမူစၢၤလၢဝၣ်လ့ၣ်န့ၣ်လၢဖီကပၤဒီးပကိးလၢဖီဆ့ၣ်ဆၣ်လီၤ. ဖီဆ့ၣ်ဆၣ်န့ၣ်ပမၤလၢဖီကပၤဝးတရံးဒ်မူစၢၤအသိး ဒီးပမၤလၢဝၣ်လ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢသ့ၣ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤလီၤ ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖီဆ့ၣ်ဘုၣ်ဖီဆ့ၣ်ဆၣ်လီၤ.

၂၉. **ဖီဆ့ၣ်ဆၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဖီတကလုာ်အထံးထဲစုမ့ၢ်ခိၣ်မ့ၢ် ဒီးအလၣ်နီစုမ့ၢ်ဒီးအလၣ်ပြူး ဒီးအဖီဝါဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဖီဆ့ၣ်ဆၣ်လီၤ. ဖီဆ့ၣ်ဆၣ်န့ၣ်မဲထိၣ်လၢသံၣ်ခိၣ်လိၢ်ပှၤအါကၢ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖီဆ့ၣ်ဘုၣ်ဖီဆ့ၣ်ဆၣ်လီၤ.

၃၀. **ဖီဆီယဲၤ** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်အလဲဂ့ၤဝဲဒီးပကိးလၢဖီဆီယဲၤလီၤ. ဖီဆီယဲၤန့ၣ်အလဲပံမၤချံၣ်ဘိဂ့ၤကၢစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖီဆီဘုၣ်ဖီဆီယဲၤလီၤ.

၃၁. **ဖီထံး** န့ၣ်မ့ၢ်ဖီအဂီၤထံးန့ၣ်ပကိးလၢဖီထံးလီၤ. ပှၤကညီဟ်ဘုလၢဖီထံးန့ၣ်မ့ၢ်ဟ်ဘုချံလီၤ. ဘုချံတဖၣ်န့ၣ်ပဟ်လၢဖီထံးန့ၣ်ပဒုးထိၣ်အခိၣ်ဒီးပဟ်တနူၤထိၣ်ဒီးဖီလီၤ.

၃၂. **ဖီထံး** န့ၣ်မ့ၢ်ဖီအထူၣ်န့ၣ်ပကိးလၢဖီထံးလီၤ. ထိရိၤဖိန့ၣ်အိၣ်ဒီးအထံး ဒီးပကိးလၢဖီထံးလီၤ. ဖီထံးအိၣ်ဒီးအဒိၣ်အိၣ်ဒီးအဆံးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖီထံးဖီဘိလီၤ.

၃၃. **ဖီထူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဖီတၢၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဖီထူၣ် ဒီးပမၤလွံၢ်ကျိ ဒီးပဃ့ထိၣ်ဒီးအတီလၢအထူၣ်လီၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖီထူၣ်ဖီတီလီၤ.

၃၄. **ဖီထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်မ့ၤကိၢ်လိၣ်တသိခံသိ ဒီးအဆူၣ်ထိၣ်ဝဲဝါဟၢၣ်ကလာ်ဒီးပစံးလၢဖီထိၣ်လီၤ. မ့ၤတလိၣ်စဟ်ဒီးဖီထိၣ်ဝါဓၢၣ်ကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖီထိၣ်ဖါထိၣ်စကီးလီၤ.

၃၅. **ဖီထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်အဘိၣ်အဖးအိၣ်ထိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဖီထိၣ်လီၤ.

၃၆. **ဖီနိၣ်တၢၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်အဖိတကၢၢ်ဒ်နိၣ်တၢၢ်အသိးဒီးပကိးလၢဖီနိၣ်တၢၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်ဖးဒိၣ်တကလုာ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖီနိၣ်ဘုၣ်ဖီနိၣ်တၢၢ်လီၤ.

၃၇. **ဖီနါ** န့ၣ်မ့ၢ်ဖီပှၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်ဖီတကလုာ်န့ၣ်မဲကိၣ်ဝဲလၢသံၣ်ခိၣ်လိၢ်ပှၤန့ၣ်အါမးဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖီပှၢ်ဖီနါလီၤ.

၃၈. **ဖီပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလုာ်မဲထိၣ်လၢသံၣ်ခိၣ်လိၢ်ပှၤအါမး ဒီးအလၣ်အဒီးနၢဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဖီပှၢ်လီၤ. ဖီပှၢ်အဒီးအလၣ်န့ၣ် နၢလၢကသံၣ်ခိၣ်ဆါန့ၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖီပှၢ်ဖီနါလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဒ်နိၣ်အသိးတစဲးစဲး ဒီးမ့ၢ်မဲထိၣ်လၢခုးန့ၣ်ခဲဘၢတၢ်ဒီးပကိးလၢနိၣ်စကီးလီၤ.

၃၉. **ဖီပြံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟိာ်မုၣ်ကအိၣ်ထိၣ်လၢအဂ့ၤတဂၤ ဆုခံဆုလာ်န့ၣ်ပသးပှၢ်စံးဟ်ဝဲလၢပှမိၤတနးမိၤ ဒီးကိးဝဲလၢမုၣ်ဖီပြံလီၤ. မုၣ်ဖီပြံန့ၣ်တုၤအိၣ်ထိၣ်ဒီးပှၤကညးဂုာ်လိာ်တုၤကကျိသံလိာ်အသးလီၤ. ဒီးပှၤကလုာ်ကလုာ်ကသံလၢအယိန့ၣ်အါမးလီၤ. စံးဝဲဒၣ်. ဒီးကအိၣ်ထိၣ်ဝဲခံဂၤမ့ၢ်စၢ်ရိၤတဂၤ မုၣ်ဖီပြံတဂၤလီၤ.

၄၀. **ဖီပျူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ထံပိၢ်ဖးအဖိန့ၣ်လၢပျၢၤပဒုးဒံးထိၣ်ပှၤသံန့ၣ်ဂဲၤက့ၤဝဲတစိၢ်ဒီးပကိးလၢဖီပျူၤလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖီပျူၤဖီစှၢၤလီၤ.

၄၁. **ဖီဖး** န့ၣ်မ့ၢ်ဖီဘှါန့ၣ်ပကိးလၢဖီဖးလီၤ. ဖီန့ၣ်ဘိၣ်ဝံၤဒီးဖးဝဲလီၤ. ဖးဝဲဝံၤဒီးလီၤဘဲဝဲလီၤ. ဖီဖးထိၣ်လံကလီၤဘဲဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖီဘိၣ်ဖီဖးလီၤ.

၄၂. **ဖီဖု** န့ၣ်မ့ၢ်ဖီအနၢၣ်အတိၢ်ပှၤန့ၣ်ပကိးလၢဖီဖုလီၤ. ဖီဖုလွံၢ်ပျ်န့ၣ်မ့ၢ်ဖီတိၢ်ပှၤလွံၢ်ပျ် ဒီးပစံးလၢဖီဖုလွံၢ်ပျ်လီၤ. ပမၤဖီဖုလွံၢ်ပျ်ဒီးပဒၢနှာ်ဘုနှာ်အါကၢ. ဒီးပကိးလၢဖီဖုဖီဖါပကိးဒီးအဆိဒ်န့ၣ်လီၤ. ဖီဖုတပျ်န့ၣ်ပဒၢဘုနှာ်တအါဘၣ်.

၄၃. **ဖီဖု** န့ၣ်မ့ၢ်ဖီဒူၣ်လၢဖုဒါန့ၣ်ပကိးလၢဖီဖုစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဖီဖုန့ၣ်ပမၤဖုဒါဒီးပဒူၣ်ထိၣ်လၢဖီကပၤန့ၣ်ပကိးလၢဖီဖုလီၤ. မၤန့ၢ်ယၤလၢဖီဖုတဘၣ်တက့ၢ်. စကဒူၣ်ထိၣ်ဖီလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိဖီဖုဖီဖါလီၤ.

၄၄. **ဖီဘၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပတီၤသနိၤ ဒီးပဆဲးဃ့တၢ်လီၤထံအကျိၤလၢဝၣ်လ့ၣ်ဒီးပကိးလၢဖီဘၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖီတၢၢ်ဖီဘၣ်လီၤ. ပမၤသနိၤန့ၣ်ပဆဲးလီၤတၢ်ထံကျိၤလၢဖီဘၣ်န့ၣ်ညၣ်ဟဲက့ၤလီၤတပၢၢ်ဘၣ်. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဖီဘၣ်ဖီတြၢၤစကီးလီၤ.

၄၅. **ဖီဘီစုၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဖီဘီလၢပှၤကညီသူၣ်ဝဲဖျးဝဲဖှံဝဲလၢခုးန့ၣ်ဘီဝဲဒီးအစဲၤဖးထီန့ၣ်ပသးပှၢ်လၢပျၢၤကိးဝဲ

လၢၸိၻီၸုၼ်လီႇ. ၼီးပၵီးပဝ်ထဝ်ၸိၻီလီႇ.

ဆိုးဘၼ်ၸိၻီၸုၼ်တၢၻိ သံတလီးၵိူဝ်ၵိူဝ်လၢၼိ

၄၆. **ၸိမ်** ၼၼ်မွၵ်ပမႃမံမွႃၼီးမွၼ်ၼီးထံၼီးပဵတ်းလၢၸိမ်လီႇ. ၼီးထိရိပမႃမံတၢၵ်လၢမွၼ်ၼီးထံၼၼ်ပဵတ်းလၢၸိမ်ၶလၢၵ်လီႇ. ၼီးပဵတ်းၼီးအဆိလၢၸိမ်ၸိၻဝ်လီႇ. ၸိမ်အိၼ်ၵသူႁိၼ်ဘိၼ်,မွႃမိူဝ်ထံမိူဝ်တၵွၵ်. ၼီးပဵတ်းၼီးအဆိလၢၸိမ်ၸိၻဝ်လီႇ.

၄၇. **ၸိမွၵ်ယႃ** ၼၼ်မွၵ်ၸိတၵလုၵ်ၶထိၼ်လၢသုၼ်ၵပႃၼီးအၸိဝါဝ်ၼီးအၸဝ်အိၼ်ဝ်ဖးထိတဖံးတၸိး ၼီးပၵီးလၢၸိမွၵ်ယႃလီႇ. ၼီးမွၵ်ၸိအၶါၼၼ်ဘၼ်လၢတၢၵ်ၵိၢ်အၵတိၢ်လီႇ. ၼီးပၵီးၼီးအဆိလၢၸိမွၵ်ယိၼ်ၸိမွၵ်ယႃလီႇ. ၸိမွၵ်ယႃၼၼ်ပၼ်းပဆိုးၼၢမူဝ်လီႇ.

၄၈. **ၸိမွၵ်ထုၼ်** ၼၼ်မွၵ်ၸိတၵလုၵ်ဖးၼသၢဘုၼ် ၼီးၼၢမူလၢၵိႃတၼိ ၼီးတုႃမွၵ်ထုၼ်ၼၼ်တၼၢမူလၢႃဘၼ်ၼၼ်ပၵီးလၢၸိမွၵ်ထုၼ်လီႇ. ၼီးမွၵ်အမွၵ်လီႇ. ၼီးပၵီးလၢၸိမွၵ်ထုၼ်ၸိမွၵ်ပျုပၵီးၼီးအဆိၼ်ၼၼ်လီႇ. ၸိမွၵ်ထုၼ်ၼၼ်အၸိၼၢမူဘၼ်ပုႃမုၵ်ကၢ.

၄၉. **ၸိမွႃ** ၼၼ်မွၵ်ပမႃမံမွႃ ၼီးပၸိထိၼ်ႁုၼီးထံလၢသပၢႃပူႃၼၼ်ပဆိၼ်ၵဝ်ႃလီႇအၸိလၵ်လၢမွၼ်ၼီးပဵတ်းလၢၸိမွႃလီႇ. ပမွၵ်ႁၵ်ႁု ၼီးထံလၢသပၢႃပူႃ ၼီးပၼိထိၼ်လၢလၢၵ်ဆိမိၼ်ၼၼ်ပဆိၼ်ၵဝ်ႃလီႇအၸိလၵ်လၢမွၼ် ၼီးပဵတ်းလၢပၸိမွႃလီႇ. ၼီးပဵတ်းၼီးအဆိလၢၸိမွႃၸိထံလီႇ. တၢၵ်သၼ်ဝံႃစသးကၢ. ၸိမွႃၸိထံတၵွၵ်.

၅၀. **ၸိမိၢ်ၻိ** ၼၼ်မွၵ်ၸိၵ်တၵလုၵ်ၸိထိၼ်လၢအၸိးၼၼ်ၻိဝ်ၼီးပၵီးလၢၸိမိၢ်ၻီလီႇ. ၼီးပၵီးၼီးအဆိလၢၸိမိၢ်တၢၵ်ၸိမိၢ်ၻီလီႇ. ၸိမိၢ်ၻီၼၼ်မွၵ်ၸိၵ်ၵြိူၵြိူၼၼ်တၢၵ်လီႇ.

၅၁. **ၸိရွၵ်ၵုၵ်** ၼၼ်မွၵ်သုၼ်ၸိတၵလုၵ်လီႇ. ၼီးအၵံၵ်ၼၼ်အိၼ်ပုႃလီႇတလီႇလီႇဆၢၼ်ၼ်မွၵ်အူအသိး ၼီးပၵီးလၢၸိရွၵ်ၵုၵ်လီႇ. ၼီးပမႃၵသံၼ်ဘိၼ်တၢၵ်ဆါအၢလီႇ. ၸိရွၵ်ၵုၵ်ၸိရွၵ်ဘြႃပဵတ်းၼီးအဆိၼ်ၼၼ်လီႇ.

၅၂. **ၸိလၵ်** ၼၼ်မွၵ်တၢၵ်အိၼ်လၢတၢၵ်ထိၼ်ထိအမိၼ်ထံးၼီးပဵတ်းလၢၸိလၵ်လီႇ. ႁံၼ်ၸိလၵ်ၼၼ်မွၵ်ႁံၼ်မိၼ်ထံးၼၼ်ပဵတ်းလၢႁံၼ်ၸိလၵ်လီႇ. သုၼ်ၸိလၵ်လၢသုၼ်မိၼ်ထံးၼၼ်လီႇ. ၼီးပဵတ်းလၢသုၼ်ၸိမိၼ်ၸိလၵ်.ၼႃးၸိမိၼ်ၸိလၵ်လီႇ.ထိရိတၢၵ်အိၼ်လၢအမိၼ်ထံးၼီးတယီႃဝ်ၼီးၸၢၵ်ဆၢလီႃဝ်ၼၼ်ၵဵတ်းလၢၸိလၵ်ၶလၢၵ်လီႇ. အိၼ်လၢသုၼ်ၼၸိလၵ်တၵွႃ. သုၼ်ၼၵလီႃတဝ်ၵ်ဘၼ်ၼႃဵတ်းဝ်ၼၼ်.

၅၃. **ၸိလိး** ၼၼ်မွၵ်ပမႃၸိၵွၵ်ၼီးပဘၢၼ်ၽျိၼ်ၵိၼ်လၢဝၼ်ၼီးပၵီးလၢၸိလိးလီႇ. ၼီးပၵီးလၢၸိလိးၸိလးလီႇ. ၼီးမွၵ်ပၵီးၼီးအဆိၼ်ၼၼ်လီႇ. ၸိလိးၸိလးၵဵတ်းဝ်ၼၼ်. ၸိၵွၵ်ဘၢၼ်ၸၢႃပမႃၼီးဝၼ်တၵၸိၵ်ၼီးပၵီးလၢၸိလိးလီႇ.

၅၄. **ၸိသၵိႃ** ၼၼ်မွၵ်ဝလၢၸိတၵလုၵ်ၼီးစတထံၼ်ဘၼ်ၼိတမိၼ်ဘၼ်. ပၼၵ်ႁူထဝ်အမံႃလီႇ.

၅၅. **ၸိသရိႃ** ၼၼ်မွၵ်ၸိဖးဒိၼ်လၢပၼိၼ်ႁၵ်ၾိၼ်ဘုလၢအပူႃၼၼ်ပၵီးလၢၸိသရိႃလီႇ. ပၼိၼ်မၢအၶွအပုႃႁၵ်ၾိၼ်ဘုလၢၸိသရိႃအပူႃလီႇ. ၸိသရိႃၸိသရႃၵဵတ်းဝ်ၼၼ်.

၅၆. **ၸိသလီ** ၼၼ်မွၵ်တၢၵ်ထံးၼ်ၼိၼ်အသိးတၵလုၵ်ၼၼ်ၼၢမူဝ်ၼီးပၵီးလၢၸိတလိစၵီးလီႇ. ၼီးပၵီးၼီးအဆိလၢၸိသလိၸိသလါလီႇ.ၸိသလိၼၼ်ၼၢမူဝ်လီႇ. ၼီးအၸိတအိၼ်ဘၼ်. အလၼ်ၼၢမူဝ်လီႇ. ၼီးပဵတ်းလၢၸိတၢၵ်ၸိသလိစၵီးလီႇ.

၅၇. **ၸိသံး** ၼၼ်မွၵ်ပမႃသံးၼၼ်ပဵတ်းလၢၸိသံးလီႇ. ၼီးမွၵ်ပၼိထိၼ်သံးလၢလၢၵ်ဆိမိၼ်သပၢႃမိလိပူႃၼီးပၼီးၼၵ်အသဝံၼၼ်ပဵတ်းလၢၸိသံးလီႇ. ၼီးပၵီးၼီးအဆိလၢၸိသံးၸိမွႃလီႇ. ပုႃၵညိၸိသံးၼီးအိဝ်လီႇ.

၅၈. **ၸိအၵၢၵ်** ၼၼ်မွၵ်ၸိအိပူႃၼၼ်အိၼ်ၼီးအၸိအၻိပြိၵၼ်ၼီးပၵီးလၢၸိအၵံၵ်လီႇ. ၸိအၵံၵ်ၼၼ်အိၼ်လၢၸိဖးအိပူႃၼၼ်လီႇ. ၼီးပၵီးၼီးအဆိလၢၸိၵံၵ်ၸိၻိလီႇ.

၅၉. **ၸိအၵျူႃ** ၼၼ်မွၵ်ၸိအၶျုၼ်ၼၼ်ပၵီးလၢၸိအၵျူႃလီႇ. ၸိအၵျူႃတၵျူႃၼၼ်အၸိအိၼ်သၢၸိးတၼိႃလွႆၵ်ၸိးတၼိႃလီႇ. ၼီးပၵီးၼီးအဆိလၢၸိအၶျုၼ်ၸိအၵျူႃလီႇ.

၆၀. **ၸိအၼ** ၼၼ်မွၵ်ၸိအၵျူႃၼၼ်ပၵီးလၢၸိအၼလီႇ. ၼီးပၵီးၼီးအဆိလၢၸိအၼၸိအတြၢၵ်လီႇ. ၸိအၼတၼၼၼ်အၸိအိၼ်ၶံၸိးသၢၸိးညါလီႇ.

၆၁. **ၸိအၻိၼ်** ၼၼ်မွၵ်ၸိလၢၸိထိၼ်သိၼၼ်တသလၼ်ထိၼ်ၼ်းဘၼ်အသး ၼီးပၵီးလၢၸိအၻိၼ်လီႇ. ၼီးပၵီးၼီးအဆိလၢၸိအၻိၼ်ၸိအဖးလီႇ.

၆၂. **ၸိအိၼ်** ၼၼ်မွၵ်ပၸိတၢၵ်လၢပၵအိၼ်အၵိၢ်ထိရိတမံႃၼီးပဵတ်းလၢၸိအိၼ်လီႇ. ၸိအိၼ်မွႃၸိအိၼ်ၵသူစံးဝ်လီႇ. ၼီးပဵတ်းၼီးအဆိလၢတွႃအိၼ်ၸိအိၼ်လီႇ.

၆၃. **ၸိမိႃ** ၼၼ်မွၵ်ၵွါအဆိလီႇ. ၵွါမိူဝ်ၸိမိူဝ်ၵဵတ်းဝ်လီႇ. ၼီးမွၵ်ထးလၢပၵျုၵ်သုၼ်ၼၼ်လီႇ.

၆၄. **ၵၸိ** ၼီးၵၸိၵဖါ, ၼီးၵၸိထိၼ်,ၼီးၶံၵၸိထိၼ်, ၼီး ၵၸိထိၼ်ၼၵ်ၼၶံ, ၼီးၵၸိထိၼ်ၵွႃ,ၼီးၵၸိၵၸိၼ်, ၼီးပၵ်ၵၸိထိၼ်အသး ၼီးၵဖဲၵၸိ ၼီးၵၸိလိၼၼ် ၵွၵ်လၢၵၸိတၵွၵ်.

၆၅. **ၵႃးၵုၼ်ၸိ** ၼၼ်မွၵ်သုၼ်တၵလုၵ်ပၵီးလၢၵႃးၵုၼ် ၼီးအိၼ်ၼီးအၸိၼၢမူဝ်ၼီးပဵတ်းလၢၵႃးၵုၼ်ၸိလီႇ. ၵႃးၵုၼ်ၸိၼၢမူမုၵ်ကၢ.

၆၆. **ၵႃးလုၼ်ၸိ** ၼၼ်ၵွၵ်လၢၵႃးတၵွၵ်. (၂၀)

၆၇. **ၵျူးမိူဝ်ၸိမိူဝ်** ၼၼ်မွၵ်တလၢႃဆါတ်ၢၵ်ပူႃတၢၵ်အလိၢ်လၢၼႃးထိၼ်ဝ်အမိၼ်ၼ်ႁံၼ်အသိး ၼီးပၵီးလၢၵျူးမိူဝ်ၸိမိူဝ်လီႇ.တလၢႃပူႃတၢၵ်ဆါတၢၵ်လၢၵျူးမိူဝ်ၸိမိူဝ်အပူႃၼၼ်လီႇ.

၆၈. **ကျိၤလီၤဖိခိၣ်ထျိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဖိကွာ်လၢဖိ ထူၣ်နါစုၤနူၣ်လီၤ.

၆၉. **ကွာ်ထိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဖိကွာ်လၢဝၣ် ဒီးပစံး လၢကွာ်ထိၣ်ဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကွာ်ထိၣ်ဖိကွဲာ် ထိၣ်ဖိလီၤ. ပှၤကညီကွာ်ထိၣ်ဖိကွာ်စံးဝဲဒၣ်.

၇၀. **ခံဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ဒံဖျိမ့ၢ်ဂ့ၤ, သကွံသၣ်အဖျိမ့ၢ်ဂ့ၤ, အခံ ထူးနူၣ်အိၣ်ဒီးအဖိဒီးပစံးလၢခံဖိလီၤ. ဒံသၣ်အဖျိနူၣ် အိၣ်ဒီးအခံဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢခိၣ်ဖိခံဖိလီၤ.

၇၁. **ခိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ပပျုၤတၢ်နးကဲၣ်ဆိး ဒီးမၤသးဒ်ပခိၣ် ဒိၣ်ထိၣ်အသိးနူၣ်ပစံးလၢပခိၣ်ဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢခိၣ်ဖိနၢ်ဖိလီၤ. ဘိၣ်သအိၣ်ပသူဘူးဒီးယၤဒီးစခိၣ်ဖိ နၢ်ဖိမးလီၤ.

၇၂. **ခိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်မဲာ်ဆုးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကၠၢ်ပဂီၤပ ကူပသိးတဂ့ၤဘၣ် ဒီးပဟ်ပသးတသ့ဘၣ်နူၣ်ပစံးဒီးအ ဆိလၢခိၣ်ဖိမဲာ်ဆုးလီၤ.

၇၃. **ခိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ခိၣ်မုၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပခိၣ်မ့ၢ်ဒိၣ် အိၣ်ဒီးအဖိးဘၣ်ကီၤဝဲနူၣ် ပစံးဒီးအဆိလၢခိၣ်မုၣ်ခိၣ်ဖိ လီၤ. ခိၣ်မုၣ်ခိၣ်ဖိစံးဝဲဒၣ်.

၇၄. **စဖိ** နူၣ်မ့ၢ်စကူၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အကမဲာ်စူဝဲ လၢပမၤသကွံဒီးကွးယာ်တၢ်ကျုၤဝဲနူၣ်လီၤ. တခွဲအိၣ်ဒီး စကူၤစဖိလီၤ.

၇၅. **တဖိ** နူၣ်မ့ၢ်တလါအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဂ့ာ်လၢပဒၢတၢ် လၢအပူၤနူၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢတလါတဖိလီၤ. တလါ တဖိစံးဝဲဒၣ်.

၇၆. တၢ်ဖးဖိ နူၣ်မ့ၢ်မူဖိလာ်လၢပူၤကွံာ်သ့ၣ်ခံဝၣ်ခံနူၣ်ပ ကီးလၢတၢ်ဖးဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ဖးခိၣ်တၢ်ဖး ဖိလီၤ. ထိၣ်ယူၤလၢတၢ်ဖးဖိထးနူၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၇၇. **တၢ်ဂိၢ်ဖိကွီၤဖိ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂိၢ်အကတိၢ်လၢဖိကွီၤဖိ ဝဲဒီးပစံးလၢတၢ်ဂိၢ်ဖိကွီၤဖိလီၤ. သ့ၣ်တကလုာ်ပကီးလၢ ဖိကွီၤဒီးတုၤဖိဒီးတၢ်ဂိၢ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢတၢ်ဂိၢ်ဖိကွီၤဖိလီၤ. ဒီးတၢ်ဂိၢ်ဖိမ့ၢ်ယါဖိစကီးလီၤ.

၇၈. **ထိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢထံဖံးခိၣ်နူၣ်တလီၤဒး ဘၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢထိၣ်ဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထိၣ်ဖိ ထိၣ်ဖါလီၤ.တၢ်သံစိၣ်ထိၣ်ဖိလၢထံဖိခိၣ်ပူၣ်သလူၣ်လီၤ. ဝၣ်ထိဒူထိၣ်ဖိလၢထံဖိခိၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၇၉. **နးထိၣ်ဖိခိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဖိလၢပဟ်ဘ့လၢအ ပူၤနူၣ်ပမၤသူအခိၣ်လၢလၣ် ဒီးပစံးလၢပနးထိၣ်ဖိခိၣ် လီၤ. နးထိၣ်ဖိခိၣ်,ဘ့အိၣ် လၢဖိပူၤနူၣ်ကဘၣ်စိၣ်ဘၣ် ဖုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနးထိၣ်ဖိခိၣ်ဖိနၢ်လီၤ.

၈၀. **နူၣ်ထိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဖိနူၣ်လၢဖုဒါဒီးချံၣ်ဒီး ပစံးလၢနူၣ်ထိၣ်ဖိလီၤ. ပှၤတကၤနူၣ်ထိၣ်ဖိဝံၤဒီးဒၢနာ်ဘူ လၢအပူၤလီၤ.

၈၁. **နံၢ်ဖိ** နူၣ်ဖိၣ်သၣ်ခွါကီးမှာ်ပှၤမုၣ်ကနီၤအမံၤလၢ နံၢ်ဖိလီၤ.ဒီးကီးဝဲဒီးအဆိလၢနံၢ်ဖူးနံၢ်ဖိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကမဲၤ လီၤထါအခိၣ်ထံးဒီးစံးဝဲလၢထါအကျိာ်လီၤ. နံၢ်ဖူးနံၢ်ဖိ နံၢ်ဂ့ၤလၢာ်သးစၢ. နဂ့ၤနၠၢ်စုနဂ့ၤနၠၢ်ထူစံးဝဲဒၣ်.

၈၂. **နံၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်အပူ**.No.137.-၁၃၇. ပှၤအစံၣ် တဲၤနံၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တကၤမးပဒိၣ်ပပှၢ်ဖိလီၤ. အဖိအိၣ်ထဲ နံၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တကၤဓိၤလီၤ. အမိၢ်အပၢ်အဲၣ်အီၤဓိၢ်ဂ့ၤဂ့ၤ လိၢ်ကွဲတလၢစုတလၢထူတမါလီၤ. အမိၢ်ကွၢ်ဒီးအမိၢ်စံး အီၤလီၤက်လၢဒဲးဘိၣ်ပဒဲးဘးလဲၣ်. ဒီးစံးဝဲလၢသါမိၢ် ဆိုၣ်ဒဲးဘးအီၤဟးအိၣ်ဝဲလၢတၢ်ဂီၤကျါအမိၢ်ယုကူၤအီၤ အမိၢ်ယုဆဲးလၢထးခ့ၣ်ခိၣ်ဘၣ်အီၤဒီးဟဲကူၤဝဲလီၤ. တ ဘၣ်ဘၣ်အသးဒီးဟးကဒါကူၤလီၤ. အမိၢ်ယုကူၤကူၤ အီၤတ ထံၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်ဒီးအမိၢ်အိၣ်လီၤ. တုၤလၢဝဲကရး ဖိမုၣ်အသ့ၣ်ခိၣ်ဒီးပၢၤဝဲဒၣ်လီၤ. ဝဲကရးဟဲကွၢ်ကူၤအဖိ မုၣ်အတၢ်ထံၣ်အီၤဒီးစံးဝဲလၢသါဖိမုၣ်ဂဲၤကူၤလီၤ. ဝဲ ကရးကူၤကီးအီၤဆူနံၢ်ပူၤဒီးဝဲကရးလုၢ်ဖိကူၤ အီၤ လီၤ. ဝဲကရးဟ့ၣ်လီၤအကုၢ်အပှၤတဘၣ်ဘၣ်အသးဘၣ်ထံၣ် လၢကီၤလၢမုၣ်တဂၤအိၣ်လၢထိပူၤကုာ်ပူၤကီၤလၢမုၣ် နူၣ်အဲၣ်ပဖိသိးပဝၤပှၤပျူးထိဆဲးထိအီၤလီၤ. ဒီးနံၢ်ဖိ ထိၣ်ကံၣ်ခိၣ်ကူၤအသးလီၤ. ဝဲကရးစံးအီၤနကမၤမုၤ လၢပှၤဒဲးဘိၣ်ဒဲးဘးဖိလဲၣ်. စကမၤဒီးစကမၤဝဲကရး စံးအီၤဖိစၢ. စသးကညီၤနၤကၤလဲၣ်. ဒီးဝဲကရးဟ့ၣ် အီၤ. ဒီးဟ်ၢ် နံၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်အခံလီၤ. တီဒီးနာ်ဖိတဖျာၣ်ဒီး လဲၤတၢ်လီၤ. လဲၤတုၤလၢသရိာ်ပူၤနူၣ်အိၣ် ဒီးဝဲကရးအ ဖိခွါအစိၣ်တကၤဝဲကရးအဖိခွါအစိၣ်ယၢၤနူၣ်အိၣ်ဒီးနိၣ် ဝံၢ်စ့တဘ့ၣ်. နိၣ်ဝံၢ်ထူတဘ့ၣ်ဒီးနံၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်နူၣ်ဝံၢ်ဝဲ ကရးဖိခွါစိၣ်လၢနံၢ်လၢနိၣ်ဝံၢ်စုကီၤလၢမုၣ်တကၤလဲၤ လီၤလုၣ်ထံလၢကမါပူၤနူၣ်ကီးလီၤနံၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်ကစၢ် မုၣ်စၢ.လဲၤလီၤလုၣ်ထံမီ. ဒီးအတၢ်ဟဲလုၣ်ထံလီၤ. ကီၤ လၢ မုၣ်တကၤ ကုၤထိၣ် ဒီးကူသိးထိၣ်နံၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်အကူ အသိးလီၤ. ကုၤထိၣ်ဝဲဆူဝဲကရးအဖိခွါအိၣ်ကီၤလၢမုၣ် နူၣ်ဟံးထိၣ်နိၣ်ဝံၢ် ဒီးဝံၢ်ဝဲကရးဖိခွါနူၣ်လီၤ. ဒီးဝဲကရး ဖိ ခွါဂဲၤဆၢ ထၢၣ်ကူၤလီၤ. ဒီးအိၣ်လၢဝဲကရးအဖိခွါအ ဂီၤထံးနူၣ်လီၤ. ဒီးနံၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်ဟဲကူၤထိၣ်ဒီးကူထိၣ် ကီၤလၢ မုၣ်အနံၣ်တ့ာ်ခံ ဒီးတီထိၣ်နာ်လၢကီၤလၢမုၣ်အ လိၢ်နူၣ်လီၤ. ကုၤကုၤထိၣ်ဆူကီၤလၢမုၣ်အိၣ် ဒီးအိၣ်ဝဲ လီၤ. ဝဲကရးဟဲကွၢ်ကူၤအဖိခွါဟဲလၢကဆီခိၣ်ဟဲထံၣ် လၢအဖိဂဲၤကူၤဒီးအသ့ၣ်ခုအသးခုလီၤ. သံဂိၢ်အဖိခွါတိာ် မုၣ်အံၤ ခံဂၤအိၣ်လၢနယၢၤဖဲးလဲၣ်ဂၤလဲၣ်. အိၣ်လၢစ ယၢၤထံးလၢကီၤလၢမုၣ်ဟံး ဒီးနိၣ်ဝံၢ်စုတကၤအံၤလီၤ. ဒီးအပၢ်စံးအီၤစကဖျိဒီးနၤလီၤ. ကွၢ်ဝဲဂ့ၤလၢနံၢ်ဖိထိၣ်

ကံၣ်တဂၤဟံးန့ၢ်လၢအဝံၢ်ဂဲၤကွၤနၤတဂၤလၢပၢ်စံးနၤတဂၤလီၤ. ဒီးပဒၢးထိၣ်ယှာ်ဝဲဆူကဆီဖိခိၣ်ဒီးအဖိခွါဒီးနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တဂၤန့ၣ်လဲၤဝဲလၢအခိၣ်လီၤ. လဲၤဝဲလၢအခိၣ်န့ၣ်အဝဲမ့ၢ်လၢနီၢ်လိၣ်နီၢ်ပၤဒီးဟးတသ့ဘၣ်. ကီၤလၢမုၣ်ဖျအီၤလၢနိၣ်ဖျကွၤတုၤလၢဝဲကရၢအနီၢ်ပူၤဒီးနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တဂၤန့ၣ်ဟီနၥ်ဝဲဆူဒၢးဖါလၥ်ဒီးကီၤလၢမုၣ်တဂၤန့ၣ်ဒုၣ်န့ၢ်ဝဲအပှၢ်ပီၤဒုးအိၣ်ယှာ်ဝဲဒီးအဖိခွါလီၤ. ဒီးနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တဂၤမၤကဲ့ၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးဝဲကရၢအဖိခွါတဂၤတဘၣ်အသးလၢကီၤလၢမုၣ်န့ၣ်ဘၣ်. ဘၣ်ဒၣ်အသးလၢနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်အသးလၢနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်န့ၣ်ဒီးကီၤလၢမုၣ်တဂၤန့ၣ်ကွၢ်ဝဲတဂ့ၤဘၣ်. လၢမနၤဒီးလဲၤအိၣ်သကိးဒၣ်ဒီးနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘုၣ်ထိၣ်နၣ်ထိၣ်တၤတဖုမၢနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တၢ်န့ၢ်အဆၣ်ဒီးနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်အစုအခိၣ်လီၤသလီၤမးလီၤ. တုၤမ့ၢ်အန့ၣ်တစုဒီးထံၣ်လၢပကဘီလဲၤဆူအဝ့ၢ်မၤလိာ်ဝဲပကဘီဒိၣ်ဓါ. နလဲၤတၢ်အံၤမၢစမိၢ်စပၢ်ပှၤနစဖိထိၣ်ကံၣ်တဖိးတက့ၢ်. ပကဘီဒိၣ်တခီစတသ့ၣ်ညါဘၣ်နမိၢ်နပၢ်ဘၣ်. နမ့ၢ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်န့ၣ်လဲၤထိၣ်ဆိုးလၢဝဲကရၢတက့ၢ်. ဒီးကီၤလၢမုၣ်တဂၤလဲၤမၤလိာ်စကိးပကဘီဒိၣ်စံးဝဲဒၣ်. ဟဲကွၤပှၤနစတပၢၤမိၢ်တပၢၤဖါတဖျၣ်တက့ၢ်. ဒီးပကဘီဖိလဲၤဆူဝ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. လဲၤဝဲတုၤပှၤတၢ်လိၢ်တၢ်ဒီးသးပှၤနိၣ်ပှၤခံဂၤမၤလိာ်တၢ်န့ၣ်ဟဲကွၤလီၤဆူကဘီပူၤဒီးကဘီန့ၣ်တကဖိထိၣ်ဘၣ်. ဆိကမိၣ်ဝဲပှၤမၤလိာ်တၢ်တဂၤဒီးလဲၤထိၣ်ပှၤန့ၢ်ကွၤဝဲလီၤ. ဟဲကွၤလီၤဝဲဆူကဘီပူၤဒီးကဘီလီၤဘျၢၣ်ကဘီဒိၣ်တဂၤဆ်ကမိၣ်တိၣ်ဝဲပကညီၤအိၣ်လၢဒၢးဖါလၥ်တဂၤမၢပလဲၤစံးဝဲကရၢ. ပှၤနသါဖိထိၣ်ကံၣ်တဖိးဟ့ၣ်ယှၢ်အီၤတက့ၢ်. ဒီးပကဘီခိၣ်လဲၤထိၣ်ကွၤကဒီးဆူဝဲကရၢအိၣ်န့ၣ်ဆိုးထိၣ်ဝဲဒၣ်. ဝဲကရၢဓါစထံၣ်မတၢၤတၢဂၤလၢပှၤဒၢးဖါလၥ်စံးဝဲဒၣ်. မၢသါမိၢ်သါပၢ်ပှၤနသါဖိထိၣ်ကံၣ်တဖိးတက့ၢ်. ကနၣ်ဝဲသါတၢးဒီးမ့ၢ်လၢအဖိမုၣ်ဟ့ၣ်ယီၤအမံၤ ဒီးအမိၢ်အပၢ်မဲာ်ထံလီၤသြူမးလီၤ. စဖိမုၣ်အံၤယုတၢ်ဒဲးဘးထံၣ်လံဝဲလံ. ဒီးစံးကဘီဒိၣ်ကဘီဒိၣ်ဓါ.ဆူလၢ်ဟူယၤ. စကကတီၤန့ဒၣ်ကလိာ်စဖိတၢ်. ဒီးဟံးထိၣ်ပနၢ်နၢၤတကျိဟ့ၣ်လီၤပကဘီဒိၣ်စံးဝဲဒၣ်. စပှၤနပှၤလၢအိၣ်လၢဒၢးဖါလၥ်န့ၣ်လီၤ. ကွၤဟ့ၣ်ကၢ်အီၤနဲၣ်. ဟ်ထိၣ်ပနၢ်နၢၤန့ၣ်ကဘီပံၢ်မးဒီဘ့ၣ်ညါစံးဝဲကရၢ.ကဘီပံၢ်နးကၢ. ဝဲကရၢတခီတဘ့ၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်. သုဟဲတၢ်ခံလါအံၤသုကကွၤဘၣ်သၢသီကျဲဓိၤလီၤ. ကွၤဝဲသၢသီကျဲတုၤ ဒီးကီၤလၢမုၣ်တဂၤန့ၣ်ဟ့ၣ်ကွၤအတပၢၤမိၢ်တပၢၤဖါန့ၣ်ဝံၤ ဒီးလဲၤထိၣ်စံးဘၣ်မတၢၤတဂၤန့ၣ်လၢအအိၣ်လၢဒီးဖါလၥ်န့ၣ်စလဲၤယ့န့ၢ်နဖိထိၣ်ကံၣ်တန့ၢ်ဘၣ်. ဟ့ၣ်ဝဲလၢပနၢ်နၢၤတကျိလီၤ.

လဲၤလီၤဟံးကွၤတ့ၢ်တက့ၢ်. စကလဲၤဟံးကွၤခဲမဟါလီၤ.စံးဆၢဝဲဒၣ်.မ့ၢ်ဟါလီၤဒီးလဲၤဟံးကွၤဝဲဒၣ်လီၤ. ဝဲကရၢဖိခွါတခီအိၣ်တမှာ်ဘၣ်. ဆိမိၣ်ဝဲလၢအသးပသးပှၢ်မံတ့ၢ်လဲၤကွၢ်ဝဲ ဒီးပှၤကညီဖိာ်မုၣ်န့ၣ်တအိၣ်လၢၤဘၣ်. အိၣ်လီၤတဲာ်လၢနံၣ်ကံၤညာ်တကူာ်လီၤ. ဝဲကရၢဖိမုၣ်န့ၣ်ကွၤတုၤလၢအပၢ်အဝ့ၢ်ပသံကျဲဘါထိၣ်အီၤပ၀ံၢ်အီၤလၢနိၣ်ဝံၢ်ထူန့ၣ်တသ့ၣ်ထိၣ်တသးဟ့ဘၣ်. ဝဲကရၢဖိခွါန့ၣ်မံစိၢ်မံတန့ၢ်, ဆိမိၣ်ဝဲမ့ၢ်မ့ၢ်ဆ့ၣ် ဒီးဆ့ၣ်တ့ၢ်လီၤ. မ့ၢ်မ့ၢ်ဆ့ၣ်ဒီးဆ့ၣ်တ့ၢ်လီၤ. အိၣ်တစိၢ်လဲၤထိၣ်ကွၢ်စိဝဲလၢအပၢ်နီၢ်ခံ. ထံၣ်စိဝဲဝဲကရၢဖိမုၣ်အံၤပ၀ံၢ်အီၤလၢနိၣ်ဝံၢ်ထူလီၤ. မ့ၢ်ဆ့ၣ်ထိၣ်ဒီးဆိမိၣ်ဝဲဒီးစံးဝဲဒၣ်. မ့ၢ်မိၣ်မၢကဲ့ၢ်သုသးလၢယၤအံၤမၢကဲ့ၢ်လီၤ. ဆုးလီၤအခိၣ်ဆိကမိၣ်တၢ်လီၤ. ဝဲကရၢဖိမုၣ်လၢအပၢ်မၢကဲ့ၢ်န့ၣ်အလဲာ်တုၤယီၤကွၤဝဲလီၤ. ဝဲကရၢလၢအမၢကဲ့ၢ်ယၤတဝ့ၢ်န့ၣ်ဟဲယီၤအိၣ်မူးတက့ၢ်. မ့ၢ်တဟဲဘၣ်ဘၣ်ကိးဂၤန့ၣ်အနီၢ်ထူၣ်န့ၣ်ကကဲထိၣ်လၢထံဖှိၣ်လိၢ်လီၤ. လၢန့ၣ်အဖိခိၣ်အနီၢ်ထူၣ်ကကဲထိၣ်လၢအသလ့လီၤ. ဒီးပဒီဝ့ၢ်ညါလဲၤဝဲခဲလၢာ်လီၤ. ဝဲကရၢဖိခွါတဂၤဝဲကရၢဖိမုၣ်နီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်န့ၣ်ကတီၤထိၣ်တၢ် ဒီးစံးဝဲဝဲကရၢဖိခွါန့ၣ်ဟဲယီၤနဲဆူစအိၣ်တက့ၢ်. ဝဲကရၢဖိခွါတခီလဲၤယီၤဝဲပျံၤဝဲသါတၢးဒီးဝဲကရၢဖိမုၣ်ကတီၤထိၣ်ကဒီးတၢ် စအိၣ်လၢနဝ့ၢ်နမၢကဲ့ၢ်မးယၤလဲၣ်. ပျံၤယၤတဂ့ၤ. ဒီးဝဲကရၢဖိခွါန့ၣ်လဲၤဆ့ၣ်နီၤဝဲလၢအဃၢၤလီၤ. စံးကီၤလၢမုၣ်တဂၤစလဲၤတၢ်ဒီးနၤအံၤမးစလဲၤခိၣ်လၢာ်တၢ်ဒဲးဘးလီၤ. အအံၤတဒုနဲစိၢ်အိၣ်ဒၣ်နတၢ်ယဲစိၢ်စကအိၣ်ဒၣ်စတၢ်လီၤ. ဒီးဖျီလီၤအသးဝံၤဒီးကဲဒိၣ်ကဲပှၢ်ကွၤလီၤ.

၈၃. **ပဖိ** နီၢ်နီၢ်တအိၣ်ဘၣ်. အိၣ်ထဲနဖိစဖိပှၤဖိဒ်န့ၣ်လီၤ. စဖိအိၣ်မ့ၤ. နဖိအိၣ်ကသ့. ပှၤဂၤဖိအိၣ်ဝဲလီၤ.

၈၄. **ဖးဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကဖိာ်လီၤလၢအခိၣ်ဒီးအခံတုၤသိးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဖးဖိလီၤ. ပျူာ်တဲာ်သ့ၣ်တကျိၤဖးဖိန့ၣ်တက့ၢ်. ထိရိၤတၢ်ကဖိာ်လီၤ လၢအခိၣ်ဒီးအခံတုၤသိးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဖးဖိခဲလၢာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖးဖိသကွၣ်လီၤ. ကျဲကဖိာ်လီၤန့ၣ်မ့ၢ်ကျဲဖးဖိမူကဖိာ်လီၤန့ၣ်မ့ၢ်မူဖးဖိပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဖးဖိကျဲဒီးဟဲကွၤဝဲလီၤ.

၈၅. **ဘုဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဘုအလိၢ်လၢပဟ်ဘုန့ၣ်ပစံးလၢဘုဖိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘုမ့ၢ်ဘုဖိလီၤ. ပှၤကညီအိၣ်ဒီးဘုမ့ၢ်ဘုဖိန့ၣ်တအိၣ်ဝံၤဘၣ်မ့ၤဘၣ်.

၈၆. **ဘုဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုပျိၢ်ထိၣ်သိန့ၣ်အသအိပူၤအိၣ်ဒီးအဖိဒီးပစံးလၢဘုဖိလီၤ.

၈၇. **မ့ၤဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်မ့ၤန့ၣ်ပဃါဒီးကိၣ်မံၣ်ဒီးပဟ်န့ၣ်အဆူၣ်ထိၣ်ဝဲပြူးဟၢၣ်ကလာ်ဒီးပကိးလၢမ့ၤဖိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢမ့ၤဖိမ့ၤဖးလီၤ. ဒီးမ့ၤထိရိၤတလိၣ်န့ၣ်

ပဟ် ဒီးအဆူဉ်ထိဉ်ဝဲပြုၤဟၢဉ်ကလာ်ဒီးပစံးလၢမ့ၤဖီလီၤ. မ့ၤဖီထိဉ်ဝါဝဲဟၢဉ်ကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢမ့ၤအဖီစကီးလီၤ. တၢ်စဲဘူးအံၤထိဉ်လၢမ့ၤဖီလၢာ်လံ.

၈၈. **လၢၢ်ဖီထူဉ်** နူဉ်မ့ၢ်လၢၢ်တကလှာ်နူဉ်အညဉ်ဒ်ယွၤခဉ်စိးအသိးကပီၤဝါဆုံဝဲဒီးပကီးလၢလၢၢ်ဖီထူဉ်လီၤ. ဒီးပကီး ဒီးအဆိလၢလၢၢ်ဖီဘုဉ်လၢၢ်ဖီထူဉ်လီၤ. လၢၢ်ဖီထူဉ်နူဉ်ပမၤလၢၢ်မ့ဉ်ဂ့ၤကၢ.

၈၉**လၢၢ်ယွၤအီဉ်ဖီစ့ဖီထူ.** No.96.-၉၆.ပစံဉ်တဲၤမတၤတဂၤလၢပျၢၤတဂၤ လဲၤဟးမ့ၢ်ဟါန့ၢ်အီၤလၢပှၢ်လၢ်ကျါဒီးမံဝဲလၢလၢၢ်တဖျၢဉ်အခိဉ်သဉ်ယံလီၤ. လၢၢ်နူဉ်ဘူးထိဉ် ဒ်းမ့ၢ်ကဆူဉ်ထိဉ်ဒီးပှၤထိဉ်စံစံဒီးယွၤဝဲဆူမ့ၢ်ထိဉ်ဘးနူဉ်လီၤ. တုၤလၢဖီစ့ဖီထူအထံးကျါဒီးအှဉ်အီဉ်ဝဲဒဉ်လီၤ. မတၤတဂၤနူဉ်ကၢ်ကွၢ်ကီဖီစ့ဖီထူနူဉ်တးတးတန့ၢ်တးတးတန့ၢ်ဘဉ် ဒီးထၢဝဲလၢလၢၢ်အခဉ်ကဒီးခိဉ်ခဉ်ကဒီးလာ်နူဉ်လီၤ. ဘူးထိဉ်ဒီးမ့ၢ်ဟဲထိဉ်ဒီးလၢၢ်ပှၤထိဉ်ကဒီးစံစံ ဒီးလၢၢ်ဟဲက့ၤယွၤက့ၤကဒီးဆူအလိၢ်လိၢ်လီၤ. မတၤတဂၤနူဉ်ဟဲက့ၤတုၤဒီးနီၤပှၤတဂၤတလီခီဖိတဂၤတလီခီဖိလီၤ. အဝဲတဂၤသကၢထိဉ်အသးဒီးစံးဂဲဒဉ်တၢ်ဘလီခီဖိဓိၤနဲ>ပကမၤမနၤလဲဉ်. ပလဲၤမၤဒဉ်ပဝဲတဂ့ၤဘဉ်.တုၤနၤတပဟၢဒီးလဲၤအီဉ်က့ၤဝဲဖဲအဝဲတဂၤအလိၢ်လၢလၢၢ်ခိဉ်နူဉ်လီၤ.မ့ၢ်တချုးဆူဉ်ထိဉ်ဒံးဘဉ်ဒီးလၢၢ်ပှၤထိဉ်စံစံဒီးလၢၢ်ယွၤက ဒီးဆူအလိၢ်လၢမ့ၢ်ထိဉ်နူဉ်လီၤ. တုၤလၢဖီစ့ဖီထူကျါ ဒီးအှဉ်အီဉ်ဝဲဒဉ်လီၤ. မတၤတဂၤနူဉ်ကၢ်ဖီစ့ဖီထူနူဉ်တးတးတန့ၢ်တးတးတန့ၢ်ဘဉ် ဒီးကၢ်ဝဲဖဲနူဉ်ကြူးကြူးတဒ့စဲတဒ့စဲ. တဒ့စဲတဒ့စဲလီၤ. လၢၢ်နူဉ်ပှၤထိဉ်စံစံအဝဲတဟဲက့ၤဘဉ်ဆူလၢၢ်အဖီခိဉ်ဘဉ်ဒီးလၢၢ်က့ၤယွၤဝဲဆူအလိၢ်လီၤ. ဖီစ့ဖီထူအထံးနူဉ်အိဉ်ဝဲဖဲမ့ၢ်အပူၤခိဉ်ထိးနူဉ်လီၤ. မ့ၢ်ဟဲထိဉ်ဒီးမတၤတဂၤနူဉ်ယ့ထိကွံာ်ဝဲဒဉ်စိုးမဃဲးလီၤ. လၢခံက့ၤဒီးအဝဲတဂၤလဲၤထိဉ်က့ၤအီၤလၢဖီစ့ဖီထူအလီၤနူဉ်သံစဲထိ ဒီးဖီစ့ဖီထူအဒ့နူဉ်ဒီးအိဉ်မးယ့ထိထးလီၤ. စံးဝဲဒဉ်. ဒီးပှၤဒိန့ၢ်ဒံဉ်ဃီၤတၢ်စံးဝဲဒဉ်.—

မၤဒ်းချံးတဘဉ်ချံး မၤဒ်းတးအုးအမဲလံး

ပှၤလၢအတြာ်တၢ်နူဉ်သ့တသ့စိဉ်စိဉ်ဘဉ်ဒီးမၤသးဒ်နူဉ်လီၤတၢ်လၢပမၤဒ်းကၢဉ်ဟ်အံၤဘဉ်ဃုလၢပသူဉ်က့သးပှၢ်စံးဝဲဒဉ်.

၉၀. **လၢဉ်ထိဉ်ဖီ** နူဉ်မ့ၢ်ပမၤထိဉ်ဖီဒီးပလၢဉ်ထိဉ်ဖီအထူဉ်နူဉ်ပစံးလၢလၢဉ်ထိဉ်ဖီလီၤ. ဒီးပစံးလၢလၢၢ်ဖီစကီးလီၤ. လၢဉ်ထိဉ်ဖီချချတက့ၢ်. ပကဒၢနာ်ဘုလၢအပူၤလီၤ.

၉၁. **သံးဖီ** နူဉ်မ့ၢ်သံမိၢ်ပိၤတကလှာ်အဆူဉ်ပြုၤဝါဝဲဒီးပကီးလၢသံးဖီလီၤ. ဒီးပကီးလၢသံးဖိဒ့စကီးလီၤ. သံးဖီနူဉ်ဘဉ်ပှၤပှံၢ်ကၢ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢသံးတၢ်သံးဖီလီၤ.

၉၂. **သံဉ်ဖီ** နူဉ်မ့ၢ်ဖိာ်မှဉ်လၢမှဉ်ကနီၤလၢပဟံးဘဉ်အနၢ် ဒီးပလိာ်ဃိၢ်လိာ်ကွဲနူဉ်ပစံးလၢသံဉ်ဖီလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢသံဉ်ဖူးသံဉ်ဖီလီၤ. ၆ာ်ခွါတနီၤအသံဉ်ဖီအိဉ်ခံဂၤသ့ဉ်, သၢဂၤသ့ဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသံဉ်ကၢၢ်သံဉ်ဖီစကီးလီၤ.

၉၃. **သိဉ်ဓိၤဖီဓိၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပကီးဖိဒီးအဆိဒီးပကီးလၢသိဉ်ဓိၤဖီဓိၤလီၤ. ဒၢဘုလၢသိဉ်ဓိၤဖီဓိၤအပူၤတက့ၢ်.

၁. **ဖီးပနံာ်** နူဉ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်လၢပပှၤတၢ်ဆါတၢ်ဒ်သံးပမၤကန့ၢ်စ့ဒီးအပရွဲ ဒီးပစံးလၢဖီးပနံာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖီးပနံာ်ဒီးန့ၢ်ဘဉ်စ့ဒီးအပရွဲ လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖီးပနံာ်တၢ်ကၤလီၤ.

၂. **ပှၤလၢပျၢၤလဲၤဖီးပနံာ်ပူ.**No.8.-၈ . ပှၤကညီ လၢပျၢၤလဲၤဖီးပနံာ်အံၤ. ဖိသဉ်တဖဉ်အံၤစံးဝဲဒဉ်. ပသးပှၢ်အံၤမးအအိဉ်ဃၢကဘီလီၤ. ဖိသဉ်နူဉ်စံးဝဲဒ်နူဉ် ဒီးမၤသံကွံာ်ပသးပှၢ်နူဉ်လီၤ.ဖိသဉ်အဝဲတဂၤနူဉ်အပၢ်အိဉ်ဒီးဘဉ်ယိဉ်ဝဲပှၤဂၤကမၤသံဘဉ်အပၢ် ဒီးဟ်ခူသူဉ်ဝဲလၢသရံၢ်အပူၤနူဉ်လီၤ. ဒီးဖိသဉ်နူဉ်အပၢ်စံးအီၤဖိသ့ဉ်ဓၢ, သုလဲၤဖီးပနံာ်လၢကဘီအံၤဖိသ့ဉ်ဓၢလဲၤဟံး ဒီးဂီၤဖံးဖိတဒ့.ဖိသ့ဉ်ဓၢ. ဒီးဖိသဉ်တဂၤနူဉ်မၤဝဲဒ်ပသးပှၢ်စံးအီၤ အသိးနူဉ်ဒီးလဲၤဟံးဝဲ ဒီးဂီၤဖံးဖိနူဉ်လီၤ. ဒီးလဲၤဝဲဆူပိဉ်လဲဉ်ပူၤနူဉ်လီၤ. တုၤလၢပိဉ်လဲဉ်အသးကံၢ်ပူၤနူဉ်ဒီးဘဉ်မးတၢ်ကီတၢ်ခဲ, တပှာ်မ့ၢ်တပီမ့ၢ်,တၢ်ဖှိဉ်တၢ်နးလီၤ. တုၤမ့ၢ်အနူဉ်တစုဒီးဖိသဉ်တဖဉ်အံၤစံးဝဲဒဉ်တၢ်အံၤဓၢပသးပှၢ်မ့ၢ်အိဉ်ဒီးကၢၢ်ဝဲကဘဉ်ကၢ်ဓၢ. တးဒီးဖိသဉ်လၢအဟ်ခူသူဉ်အပၢ်နူဉ်စံးဝဲဒဉ် သုဝဲသ့ဉ်ဓၢ စကကၢၢ်တၢ်အံၤသုကနဉ်စကီးစကလှၢ်ဓါ. ဒီးဖိသဉ်လၢအမၤသံပသးပှၢ်တဖဉ်နူဉ်စံးဝဲဒဉ်ပကကနဉ်ဃၢာ်. မ့ၢ်ဒ်နူဉ်ဒီးဖိသဉ်နူဉ်စံးဝဲဒဉ်စပၢ်အိဉ်ဃၢာ်တဂၤဃၢာ်မ့ၢ်ဒ်နူဉ်ဒီးဖိသဉ်လၢအမၤသံပသးပှၢ်တဖဉ်နူဉ်စံးဝဲဒဉ် အသံကွၢ်ကၢ်ပသးပှၢ်နူဉ်မီ. ဒီးဖိသဉ်လၢအဟ်ခူသူဉ်အပၢ်တဂၤနူဉ်ကီးထိဉ်အပၢ်ဒီးသံကွၢ်ဝဲလီၤ. အပၢ်တခီစံးဆၢအဖိ သုဟဲဖီးပနံာ် အံၤသုဟဲဟံးစ့ၢ်ကီးဒီးဂီၤဖံးဓါ. ဒီးအဖိနူဉ်စံးဝဲဂီၤဖံးအိဉ်ဃၢာ်တဒ့ဃၢာ်.မ့ၢ်ဒ်နူဉ်ဒီးဖိသ့ဉ်ဓၢ. စၢထိဉ်ဂီၤဖံးနူဉ်ဒီးတြီၢ်သမိးအပျုၤဒီးတ့ၢ်လီၤလၢပိဉ်လဲဉ်ပူၤနူဉ်ဖိသ့ဉ်ဓၢ. မၤဝဲဒ်ပသးပှၢ်စံးအီၤအသိးနူဉ်ဒီးစၢထိဉ်ဝဲလၢတြီၢ်တမိးအပျုၤနူဉ်ဒီးတ့ၢ်လီၤဝဲဆူပိဉ်လဲဉ်ပူၤဒီးညဉ်ဖးဒိဉ်ဟဲယှၢ်ဂီၤဖံးနူဉ်ဒီးညဉ်ဖိတဖဉ်လူၤညဉ်ဖးဒိဉ်နူဉ်ဒီးညဉ်ဖးဒိဉ်ယှၢ်ဒီးတနၤက့ၤလၢယၢ်ယၢၤလီၤ. တုၤဝဲလၢခူလၢဝ့ၢ်ဒီးအိဉ်မှာ်အိဉ်ဂ့ၤဘဉ်ဝဲလီၤ. ဒီးကတၢၢ်ဝဲလီၤ.မၤသးဒ်နူဉ်ဒီးပသးပှၢ်လၢပျၢၤကတိၤတၢ်စံးဝဲဖိသ့ဉ်ဓၢ ဘုချံပသုတ

ဖိဉ်

ဟ်လီၤတ့ာ်.ပသးပှ်ၢ်ပသုတဆၢသံဖိသ့ဉ်လံၤသ့ဉ်ဓၢ.တၢ်
လၢမ့ၢ်အံၤဒ်းလီၤနှာ်အခံဒ်းဂီၤ.ပသးပှ်ၢ်ဒ်းပှ်ၢ်ထိဉ်သ့ဉ်ဒ်း
ထီသဆှအံၤသုတတၢ်ဘၢအဖံပှ်ၢ်.ပသးပှ်ၢ်အံၤသုတဆိဉ်
အၢတဂ့ၤ. စံးဝဲဒဉ်. မၤဝဲလၢထါဒ်အံၤ— *ဖိသ့ဉ်*
စီၤသါကမၤထွဲ ဖိသ့ဉ်စီၤသါကမၤဒီး
တဲာ်စီၤဆှဲအလီၢ်တကဲ တဲာ်စီၤဆှဲအလီၢ်တကဲ

၃. **ဖိးဖိးဖးဖး** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤတၢ်အါဘီ ဒီးပစံး
လၢကတိၤတၢ်သိဉ်ဖိးဖိးဖးဖးလီၤ. ပှၤတဂၤအသးဒိဉ်
ထိဉ်ဒီးကတိၤတၢ်သိဉ်မးဖိးဖိးဖးဖးလီၤ.

၄. **ဖဲးဖိးဖး** နူဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်လဉ်အှလီၤသိဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပှၤကညီ
ထူးဝဲဉ်တၢ်သိဉ်ဝဲနူဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢသိဉ်ဖဲးဖိးဖးလီၤ.သ့ဉ်
လဉ်အှလီၤသိဉ်ဝဲဖဲးဖိးဖးစံးဝဲဒဉ်. ဒီးပှၤကညီထူးဝဲဉ်
တၢ်အါဂၤဒီးသိဉ်ဖဲးဖိးဖးစကီးလီၤ.

၅. **အိဉ်မှၤဖိးဖိး** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိဉ်မှၤကြူးကြူးဒီးပ
စံးလၢအိဉ်မှၤဖိးဖိးလီၤ.ပှၤတဂၤအိဉ်မှၤဖိးဖိးစံးဝဲဒဉ်.

၁. **ဖိဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပဟံးတၢ်ဒီးပစံးလၢဖိဉ်လီၤ. ပမ့ၢ်ဟံးဃာ်
တၢ်ကျπကျπဒီးပစံးလၢဖိဉ်လီၤ. ဖိဉ်ဃာ်ထွံဉ်, လဲၤ ဖိဉ်
ကှၤပန1်, လဲၤဖိဉ်ကှၤဆီ. တလၢၤဖိဉ်ယီၤနူၢ်အါဂၤလီၤ.
ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံးဖိဉ်လီၤ.

၂. **ဖိဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပပကိကသံဉ် ဒီးပစံးလၢဖိဉ်ကသံဉ်လီၤ.
ပှၤတဂၤဖိဉ်ကသံဉ်တဘျုးကလှာ်လီၤ. ဒီးဝံၢ်တၢ်ဆါလၢ
ကသံဉ် ဒီးဖိဉ်ဝဲတဘျုးမံၤလီၤ. ဖိဉ်ကသံဉ်ဖိဉ်ကသိစံး
ဝဲဒဉ်.

၃. **ဖိဉ်** နူဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်ကၢ်ဘဉ်တၢ်နူဉ်ပစံးလၢသ့ဉ်ဖိဉ်တၢ်
လီၤ. သ့ဉ်ခံထံးဖိဉ်လိာ်သးစံးဝဲဒဉ်.

၄. **ဖိဉ်ဃာ်** နူဉ်မ့ၢ်ပဟံးဃာ်တၢ်ဒီးပစံးလၢဖိဉ်ဃာ်လီၤ.
ဖိဉ်ဃာ်ပန1်တဒ့နူဉ်ဒ်ခၢဉ်တက့ၢ်. ဖိဉ်ဃာ်နူၢ်ယၤလၢန
ထွံဉ်နူဉ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံးဃာ်ဖိဉ်ဃာ်လီၤ.

၅. **ဖိဉ်စπ** နူဉ်မ့ၢ်ပဟံးဃာ်စπတၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပစံး
လၢဖိဉ်စπလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံးစπဖိဉ်စπလီၤ.
ဖိဉ်စπပှၤလၢသ့ဉ်တဘ်တက့ၢ်. ဖိဉ်စπယၤလၢပန1်တဒ့
တက့ၢ်. ဒီးပစံးလၢဟံးစπဖိဉ်စπစကီးလီၤ.

၆. **ဖိဉ်ဆံး** နူဉ်မ့ၢ်ယီၤအဒူအသဝီအမံၤလၢယှၢ်ကြၢ်နူဉ်
ပကီးလၢဖိဉ်ဆံးလီၤ. ဖိဉ်ဆံးနူဉ်မ့ၢ်ယီၤအရှဉ်အမံၤ
လီၤ.

၇. **ဖိဉ်ဆၢ** နူဉ်မ့ၢ်ပဟံးဆၢတၢ်နူဉ်ပကီးလၢဖိဉ်ဆၢ
လီၤ. စမ့ၢ်ဟ့ဉ်နတၢ်ဒီးဖိဉ်ဆၢတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိ
လၢဖံးဆၢဖိဉ်ဆၢလီၤ. ဒီးပစံးလၢဟံးဆၢဖိဉ်ဆၢစကီး
လီၤ.

၈. **ဖိဉ်ဆၢထၢဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ထွံဉ်အှဉ်လိာ်အသးဒီးဆၢထၢဉ်
ဖိးလိာ်အသးနူဉ်ပစံးလၢဖိဉ်ဆၢထၢဉ်လီၤ. ထွံဉ်ခံဒု အှဉ်
လိာ်အသးဒီးဖိဉ်ဆၢထၢဉ်လိာ်အသးလီၤ.

၉. **ဖိဉ်ဆူဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟံးပှၤဂၤလၢအနူၢ်အခၢးဒီး
ပစံးလၢဖိဉ်ဆူဉ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤဖံးဆူဉ်ဖိဉ်ဆူဉ်ပှၤတဂၤ
လီၤ.ပသးဒိဉ်ထိဉ်ဒီးပဟံးပှၤဂၤအခိဉ်အစုမ့ၢ်ဂ့ၤ,ထီရိၤ
တပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ ပထုးတပျုာ်ဒီးပစံးလၢဖိဉ်ဆူဉ်လီၤ. ဒီးပ
စံးလၢဖိဉ်ဆူဉ်ဖိဉ်ကနီၤလီၤ.

၁၀. **ဖိဉ်တၢ်**နူဉ်မ့ၢ်ပဟံးတၢ်နူဉ်ပစံးလၢဖိဉ်တၢ်လီၤ.
ယီၤဟဲဖိဉ်တၢ်နးကπ. ဖိဉ်နူၢ်တလπလံ. ထီရိၤပဟံး
တၢ်နူဉ်ပစံးလၢဖိဉ်တၢ်လီၤ. ဖိဉ်တၢ်နူဉ်တဂ့ၤ. အကစၢ်
ကဒုဘဉ်ဖုး.

၁၁. **ဖိဉ်ထိဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်အိဉ်လၢအထိဉ်ထိ ဒီးပဟံး
ထိဉ်နူဉ်ပစံးလၢဖိဉ်ထိဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဟံးထိဉ်စကီး
လီၤ. ဖိဉ်ထိဉ်နူၢ်ယၤလၢမှဉ်ဒၢနူဉ်တက့ၢ်. ပှၤတဂၤဖိဉ်
ထိဉ်တၤသဉ်တဖျာဉ်ဒီးအိဉ်ဝဲလီၤ. ဖိဉ်ထိဉ်လဲးထိဉ်စံး
ဝဲဒဉ်. ဒီးပစံးလၢဟံးထိဉ်ဖိဉ်ထိဉ်စကီးလီၤ.

၁၂. **ဖိဉ်နူၢ်** နူဉ်မ့ၢ်ပဟံးနူၢ်ဃာ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီးပစံး
လၢဖိဉ်နူၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖိဉ်နူၢ်ထီးဖိတဒု ဒီးအသးခုဝဲ
လီၤ. ပှၤတဂၤဖိဉ်နူၢ်ဆိမံၤတဘ့ဉ်လၢဆိမံၤဟုဝဲနူဉ်လီၤ.
ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံးနူၢ်ဖိဉ်နူၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဖိဉ်နူၢ်
ဃာ်စကီးလီၤ.

၁၃. **ဖိဉ်နူၢ်ဃာ်** နူဉ်မ့ၢ်ပဟံးနူၢ်တၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပစံး
လၢဖိဉ်နူၢ်ဃာ်လီၤ. ပန1်ဟဲနှာ်လၢကရၢပှၤတဒုနူဉ်ဖိဉ်
နူၢ်ဃာ်တက့ၢ်. မဲာ်တဲးလဲးအိဉ်တၢ်လၢပဝီပှၤနူဉ်ဖိဉ်နူၢ်
ဃာ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံးနူၢ်ဃာ်ဖိဉ်နူၢ်ဃာ်
လီၤ.

၁၄. **ဖိဉ်ထီၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပဟံးလီၤတၢ်လၢးကိဉ်ခိဉ်အဖိခိဉ်
ဒီးပစံးလၢဖိဉ်လီၤလီၤ. ဒီးပဟံးလီၤပခိဉ်နူဉ်ပစံးလၢ
ဖိဉ်လီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟံးလီၤဖိဉ်လီၤလီၤ.ပှၤ
တဂၤဖိဉ်လီၤလၢ်တဖျာဉ်ဒီးထၢထိဉ်ဝဲလီၤ. ဖိဉ်လီၤနွဲဉ်
လၢနခိဉ်လီၤနူဉ်တက့ၢ်.

နစံးစဉ်ယၤကိဝဲဒီး ဖိဉ်လီၤနွဲဉ်လၢနခိဉ်လီၤ.

၁၅. **ဖိဉ်သန့** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤရိာ်သန့ ဒီးဟံးနိဉ်ဝံာ်ခံနူဉ်ပစံး
လၢဖိဉ်သန့လီၤ. ဖိဉ်သန့ဒ်ဂ့ၤတက့ၢ်. ချံခိဉ်ကတရံးအ
သးဘဉ်ဖုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိဉ်သန့ဖိဉ်သရိ
လီၤ.

၁၆. **ကဖိဉ်** ဒီးကဖိကဖိဉ် နူဉ်ကွၢ်လၢကဖိဉ်တက့ၢ်.

၁၇. **တၢ်ဖိဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ဂီၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တလπတ့
ကီတမးအဂီၤလၢအဘါဝဲနူဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ဂီၤ တၢ်
ဖိဉ်လီၤ.

၁၈. **တၢ်ဖိဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်အၢတၢ်သီဟံးနူဉ်ပဝံပကလၢ
နူဉ်ပစံးလၢတၢ်ဖိဉ်ပဝံပကလၢလီၤပသးပှ်ၢ်စံးဝဲဒဉ်.
တၢ်ဖိဉ်ပဝံပကလၢဒီးပကစၢ်သံဝဲလီၤ.

၁၉. **သရဲဖိၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အါတၢ်သိမၤပဝံပကလၢ ဒီးပ စံးလၢသရဲဖိၣ်ပှၤလီၤ. ဝံစံးဝဲဒၣ်,သရဲဖိၣ်ပှၤဒီးမၤသရဲ သခဲးဒီးကပျ်ပှၤလီၤ.စံးဝဲဒၣ်.

၂၀. **သးဖိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပသးကတုၤ ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပ သးဖိၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ပျုံၤတၢ်ဒီးပသးကတုၤဒီးပစံးလၢပသး ဖိၣ်လီၤ. ပဒိၣ်မ့ၢ်သမံသမိးပှၤ ဒီးပသးဖိၣ်ဒီးပကတိၤ ထိၣ် တသ့ဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသူၣ်ဖိၣ်သးဖိၣ် လီၤ.

၂၁. **အဖိၣ်အဖး** နၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်အိၣ်ကီးမံၤ ဒီးပစံး လၢပအိၣ်တၢ်ဒီးအဖိၣ်အဖးလီၤ. ပမ့ၢ်အိၣ်မ့ၤဒီးကသ့ဒီး ပစံးလၢပအိၣ်မ့ၤ ဒီးအဖိၣ်အဖးလီၤ. ပအိၣ်မ့ၤအဖိၣ်အ ဖးအိၣ်ဒီးကသ့ဒီးပအိၣ်ဝံၣ်ဝဲလီၤ. ပအိၣ်ကိၣ်နၣ်ပအိၣ် ဒီးအဖိၣ်အဖးဒီးလးဖးထံလီၤ. ပအိၣ်ကလီကိၣ်နၣ်အ ဖိၣ်အဖးမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးလးဖးထံဒီးပအိၣ်တဝံၣ်ဘၣ် လီၤ.

၁. **ဖှါ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအိၣ်ဖးသးနၣ် ပစံးလၢဖှါလီၤ. ဒီး ပ စံးလၢအိၣ်ဖှါစကီးလီၤ. ယီတၢၢ်ခံကျိဖှါကွံာ်ဝဲဒီးယီ သွါလီၤဘိၣ်ကွံာ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖှၣ်စကီးလီၤ.

၂. **ဖှါ** နၣ်မ့ၢ်ပအိးသ့ၣ်ဖးတၢ်တခီတလှၣ်လှၣ်ဒီးပစံး လၢအိးဖှါလီၤ. ပလီၤဝၣ်နၣ်ပအိးဖှါတခီတလှၣ်လှၣ် လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအိးဖှံအိးဖှါလီၤ. အိးဖှါထိၣ် ဝဲတရိတခီတဘှၣ်ဘှၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖးသ့ၣ်တလှၣ်ဒီး အိးဖှါဝဲလီၤ.

၃. **ဖှါ** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်နၣ်အလဲကိၤဝဲ ဒီးပကီးလၢ ဖှါလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖှံမိၤဖှါမိၤလီၤ.

၄. **ဖှါနၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဆံးပျ်နၢ်လၢတအိၣ်နၢ်လၢၤဘၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢဖှါနၢ်လီၤ. ဖှါနၢ်ဖှါနွါစံးဝဲဒၣ်.

၅. **ဖှါလီၤ** နၣ်မ့ၢ်ဖှူလီၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤဃါလီၤပ သးလၢသဃီကမူၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကသံၣ်ကမူၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးလၢ ဖှူလီၤဖှါလီၤလီၤ.

၆. **ကဖှါ** ဒီးကဖှါထိၣ်, ဒီးကဖှါကါ, ဒီးအဲးကဖှါ, ဒီး ကဖှံးကဖှါ, တၢ်ခဲလၢာ်နၣ်ကွၢ်လၢကဖှါတကၠၢ်.

၇. **စဖှါ** ဒီးစဖှါကါ, ဒီးစဖှံစဖှါ, တၢ်ခဲလၢာ်နၣ်ကွၢ်လၢ စဖှါတကၠၢ်.

၈. **တဖှါ** ဒီးတဖှါကါ ဒီးဆဲးတဖှံဆဲးတဖှါ. တၢ်ခဲလၢာ် နၣ်ကွၢ်လၢတဖှါတကၠၢ်.

၉. **တၢ်ဖှါ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖှံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဆါဝါဘၣ် ပှၤတကလုာ်လီၤ. တၢ်ဖှံတၢ်ဖှါစံးဝဲဒၣ်.

၁၀. **ထုးဖှါ** နၣ်မ့ၢ်ပတဒုးအိၣ်နၢ်လၢၤဘၣ်ပှၤအဆံးဒီး ပစံးလၢထုးဖှါလီၤ. ဒီးပစံးလၢထုးဖှါနၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤ အဖိအိၣ်နၢ် ဒီးတၢ်ဆါအီၤနၣ်အိၣ်နၢ်အဖိတကဲဘၣ်ဒီး ထုးဖှါဝဲလီၤ. နဖိဒိၣ်တ့ၢ်လံ. ထုးဖှါနၢ်တကၠၢ်.

၁၁. **သဖှံသဖှါ** နၣ်မ့ၢ်ထံဘၣ်စိၣ်တၢ်ကရိၢ်ကရၢဒီးပစံး လၢသဖှံသဖှါလီၤ.ထံဘၣ်စိၣ်တၢ်သဖှံသဖှါစံးဝဲဒၣ်. က လံၤအှနာ်တၢ်ဟဲစူၤဆူဒၢးပူၤစိၣ်သဖှံသဖှါစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ဖှး** နၣ်မ့ၢ်ဖှဲးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဖဲာ်သ့ၣ်ဖးတၢ်လၢ ယဲာ်အခိၣ်နၣ်လီၤ. ဖှဲးတၢ်ဖှးတၢ်စံးဝဲဒၣ်. ပှၤတဂၤဖှဲးကု ဖှးကုယဲာ်လၢာ်လံ.

၂. **ဖှးစံၢ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒီးတကလုာ်အလၣ်နၢမူဝဲနၣ်ပစံး လၢဖှးစံၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှးဘှၣ်ဖှးစံၢ်လီၤ.

၃. **ကိးဖှး** နၣ်မ့ၢ်ကွၢ်လၢကိးအကျါတကၠၢ်. (၃၂)

၄. **ကိာ်ဖှး** နၣ်မ့ၢ်ကိာ်ဖှိးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဆဲးဖှိးတၢ်ပှၤ လၢနိၣ်ကိာ်ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကိာ်ဖှိးကိာ်ဖှးလီၤ.

၅. **ဖှဲးဖှး** နၣ်မ့ၢ်ပဘါထူပၢၢ်တၢ်ဟၢဖၢနၣ်ပစံးလၢဖှဲးဖှး လီၤ.

၆. **ထီၤဖှး** နၣ်မ့ၢ်လီၤဖှိးအဆိလီၤ.ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဘိလီၤဝဲဆူ ယီကဆူးနၣ်ပစံးလၢလီၤဖှိးလီၤဖှးလီၤ. တဒၢဘိလီၤဖှိး လီၤဖှးဆူယီကဆူးဒီးအလၣ်ယာ်ဝဲလီၤ.

၇. **သဖှး** နၣ်မ့ၢ်သဖှဲးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဃုၢ်လၢအချက တၢၢ်နၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢသဖှဲးသဖှးလီၤ. ပှၤတဂၤသဖှဲး သဖှးချကၢ.

၁. **ဖှၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လီၤဖးနၣ်ပစံးလၢဖှၣ်လီၤ. ပှၤခံဂၤ ဟးဖှၣ်ဝဲတဂၤတပူၤပူၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖှၣ်ခံစကီးလီၤ. ပှၤခံဂၤဟးဖှၣ်လိာ်အသးလီၤ. ဒီးသးသဃုၢ်လိာ်ဘၣ်အ သးလီၤ. ဖိာ်မုၣ်ဒီးဖိာ်ခွါနၣ်တုၤမၤတလိၢ်တနၢ်ဘၣ် ဒီး တဘူးဘၣ်. ဖှၣ်ဝဲလီၤ.

၂. **ဖှၣ်ခံ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်တပူၤဃီ ဒီးဟးဖးဝဲနၣ်ပ စံးလၢဖှၣ်ခံလီၤ. ပှၤခံဂၤဟးဖှၣ်ခံလိာ်အသးခံဂၤစံးဝဲ ဒၣ်.

နီၢ်ဖှၣ်ခိၣ်ဒီးစီၤဖှၣ်ခံ ဖှၣ်တခီခီတုၤအသံ

၃. **ဖှၣ်ထၢၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကနီဝဲတခီတလီၤဃံၤဘၣ် ဒီးပ စံးလၢဖှၣ်ထၢၣ်လီၤ. ပှၤခံဂၤကနိဒီးဖှၣ်ထၢၣ်ဝဲဒီးတလီၤ ဘၣ်နီတဂၤဘၣ်. ဒီးပစံးလၢဖှၣ်ဆၢထၢၣ်စကီးလီၤ. ဒီး တၢ်လၢအှၣ်လိာ်အသးတခီတယၣ်ဘၣ်နၣ်ပစံးလၢဖှၣ် ထၢၣ်စကီးလီၤ. ထိရိၤတၢ်မၤလိာ်အသးတခီတနၢၤနၣ်ပ စံးလၢဖှၣ်ထၢၣ်လီၤ.

၄. **တဖှၣ်** နၣ်မ့ၢ်ကဖှံၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်စူၤအဖျၣ် ပြံနၣ်ပစံးလၢတၢ်စူၤကဖှံၣ်ကဖှၣ်လီၤ. တၢ်စူၤကဖှံၣ် လီၤကဖှၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်.

၅. **ကိးဖှၣ်** နၣ်ကွၢ်လၢကိးအကျါတကၠၢ်. ၆၉.

၆. **ထုးဖှၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢနၢ်မါတဆိုးဘၣ်ပသးပှၢ်တဒုး

အိၣ်ယုာ်နၣ်ပစံးလၢထုးဖှၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢထုးလီၤဖှၣ်စကီးလီၤ. ပှၤခံဂၤအဲၣ်တဆိုးဘၣ်ဒီးပသးပှၢ်ထုးဖှၣ်အီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထုးဖှၣ်ထုးယံၤစကီးလီၤ.

၇. **ထုးဖှၣ်နၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပတနးအိၣ်နၢ်လၢၤဘၣ်ပှၤဆံးဒီးပစံးလၢထုးဖှၣ်နၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢထုးဖှါနၢ်စကီးလီၤ. ထုးဖှၣ်နၢ်ပှၤဆံးနၣ်တကၠၢ်. ဖးဒိၣ်လံတစဲးစဲးဒီးအိၣ်နၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထုးဖှၣ်နၢ်ထုးဖှၣ်နွါလီၤ.

၈. **လီၤဖှၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဒိမိဝၤသံသးဒၣ်လိာ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟ်မၢ်လိာ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤအိၣ်ဖးလိာ်အသးဒီးအပှ်အဝဲၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢလီၤဖှၣ်လီၤ. ပှၤကညီမ့ၢ်လီၤဖှၣ်လီၤယံၤဒီးသးသယုၢ်ဘၣ်လိာ်အသးလီၤ.

၉. **ဝီၤဖှၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဝီၤဖှံၣ်အဆိလီၤ. ဒီမ့ၢ်ပှၤကညီဟူထိၣ်ကှၤလိာ်အသးဒီးအိၣ်တရံးသံၣ်ဆိလိၢ်ဝးတရံးဒီးဒုၣ်တရံးသံၣ်ဆိလိၢ်လၢယၣ်ဝးတရံးဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဝီၤဖှံၣ်ဝီၤဖှၣ်လီၤ. ပှၤကညီဝီၤဖှံၣ်ဝီၤဖှၣ်နၣ်မၤဒီးထါလီၤ.

ဖှံၣ်လၢပဝီၤန့ၣ်ကဘျုး   ဖှၣ်လၢပဝီၤန့ၣ်ကထါ
ဖှၣ်လၢပဝီၤန့ၣ်ကဘျုး   ဖှံၣ်လၢပဝီၤန့ၣ်ကထါ
မ့ၢ်န့ၣ်ကဘျုးယီးကဘျုး   မ့ၢ်န့ၣ်ကထါယီးကထါ
တၢ်မ့ၢ်ခ့မၤတန့ၢ်ဒံး   တၢ်မ့ၢ်ခ့မၤတန့ၢ်လၢၤ

၁၀. **အီးသဖှၣ်** နၣ်ဒ်အီးသပှၢ်အသိးလီၤ. ဒီးပအီးသှၣ်ဖးတၢ်ခံခီနၣ်ပစံးလၢအီးသဖှၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအီးသပှၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤအီးသပှၢ်ဝၣ်တဒူခံခီလီၤ.

၁၁. **ဖှံ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢတဃၢဘၣ်ဝဲ ဒီးမၤသးပီးသလိးနၣ်ပစံးလၢဖှံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှံသလိးလီၤ. နဝံတၢ်အံၤတဃၢဘၣ်. ဖှံသလိးလီၤ. တၢ်ဝံလၢဖှံတဖၣ်နၣ်ဖိ သၣ်ဝံဝဲလီၤ. ထီရီၤတၢ်လၢတဃၢဘၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဖှံလီၤ. ဘဲတဖၣ်နၣ်ဖှံဝဲလီၤ.

၁၂. **ဖှံ** နၣ်မ့ၢ်ပစိၤထိၣ်တၢ်လၢအပြံတဖၣ် ဒီးပကွဲာ်ဒီးလဲၤပြါဝဲနၣ်ပစံးလၢဖှံလီၤ. ပှၤတဂၤစိၤထိၣ်မဲးတစိၤဒီးဖှံဝဲလီၤ. ထီရီၤပစိၤထိၣ်တၢ်ကမှၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်လၢပြံဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤပကွဲာ် ဒီးပြါသလၣ်အသးနၣ်ပစံးလၢဖှံမဲလၢာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟံးထိၣ်ဟိၣ်ခိၣ်ကမှၣ်ဒီးဖှံဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤဖှံလီၤဘှလၢစံာ်ပှၤလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤဖှံတၢ်ချံလၢခုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှံတၢ်ဖှါတၢ်လီၤ.

၁၃. **ဖှံကဆီ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဝါကီဘၣ်ပှၤကညီလၢအသးနါပှၢ်နၣ်ပစံးလၢဖှံကဆီလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ဖှံ, ဒီးတၢ်ဖှံကဆီစကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ကဆီဖှံစ့ၢ်ကီးလီၤ.တၢ်ဖှံလၢဝါကီနးဝဲနၣ်မ့ၢ်ဖှံကဆီလီၤ.

၁၄. **ဖှံကဖိ** နၣ်မ့ၢ်ဘဲဖှံဝဲပီးသလိး ဒီးပစံးလၢဖှံကဖိလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖှံကဖိလီစကီးလီၤ. ဘဲနၣ်ဖှံကဖိဒီးပဝံနှၢ်အါဝဲလီၤ. ဘဲဖှံကဖိတဘၢးနၣ်နဝံတနှၢ်ဘၣ်ဓါ.

၁၅. **ဖှံကွဲာ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ကမှၣ်ကမိၤတၢ်ချံတၢ်သၣ်လၢပတအဲၣ်ဒီးဘၣ်ဒီးပစိၤထိၣ်ဒီးပကွဲာ်ပြါသလၣ်အီၤနၣ်ပစံးလၢဖှံကွဲာ်လီၤ. တၢ်ချံတပူၤဟးဂီၤလၢာ်လံ. ဖှံကွဲာ်တ့ၢ်တကၠၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှံကွဲာ်ဖှါကွဲာ်လီၤ.

၁၆. **ဖှံတၢ်ချံ** နၣ်မ့ၢ်ဒ်တၢ်အထံးကမဲထိၣ်ဒီးပစိၤ ထိၣ်ဒီး ပကွဲာ်သလၣ် ပြါဝဲလၢခုးကျၣ်ပူၤနၣ် ပစံးလၢဖှံတၢ်ချံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှံတၢ်ချံဖှံတၢ်သၣ်လီၤ. လဲၤဖှံတၢ်ချံလၢခုးနၣ်မ့ၢ်ပဖှံသဘၣ်ချံ,ကသံၣ်ချံ,ထီရီၤတၢ်လၢအချံပြံဝဲတဖၣ်နၣ်ပသူၣ်မ့ၢ်တသ့ဘၣ်ဒီးပဖှံအီၤလီၤ.

၁၇. **ဖှံထိၣ်လွံၢ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖှံဘၣ်ပှၤဝါပြံဝဲ ဒီးပစံးလၢဖှံထိၣ်လွံၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖှံထိၣ်လွံၢ်လၢအသးနါပှၢ်လီၤနၣ်ဝါပြံဝဲနၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆါတကလုာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှံထိၣ်လွံၢ်ဖှံထိၣ်ဖုံးလီၤ.

၁၈. **ဖှံထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ထိးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ထွံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤဆံးစၢ်အဖိဒီးပစံးလၢဖှံထိၣ်လီၤ.ထိးဖိဖှံထိၣ်တဒူၣ်အိၣ်ယဲၢ်ဒုလီၤ.ထွံၣ်နၣ်ဒၢခံလါ ဒီးဖှံထိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှံ ထိၣ်ဖှါထိၣ်လီၤ.

၁၉. **ဖှံလီၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဝံတၢ်မ့ၢ်ဃၢ ဒီးပှၤဂၤဝံစၢၤပှၤတနီၤနၣ်တဃၢတဝၢ်လၢၤဘၣ်ဒီးပစံးလၢဖှံထိၣ်လီၤ. နမ့ၢ်ဝံစၢၤစၢၢ်တနီၤဒီးစၢၢ်ဝံဖှံထိၣ်လီၤ.

၂၀. **ဖှံလိာ်** နၣ်မ့ၢ်ပစိၤထိၣ်မဲးဒီးပကွဲာ်လိာ်ပသးလၢမဲးကဒူၣ်ဒီးပစံးလၢဖှံလိာ်လီၤ. ပှၤခံဂၤဖှံလိာ်အသးလၢမဲးစံးဝဲဒၣ်ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှံလိာ်ဖှါလိာ်လီၤ.

၂၁. **ဖှံလိာ်ကွဲထံ** နၣ်မ့ၢ်ပတၢၤထိၣ်ထံလၢပစုညါသးပကွဲာ်တဆုသလၣ်ဝဲ ဒီးထံဆံးဝဲနၣ်ပစံးလၢဖှံလိာ်ကွဲထံလီၤ.ပှၤတဂၤဖှံလိာ်ကွဲထံဆံးသလၣ်ဘၣ်စီၣ်တၢ်နးကၢ.

၂၂. **ဖှံသလိာ်** နၣ်နၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢဖှံသလိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢတဃၢဘၣ်ဝဲနၣ်လီၤ.

၂၃. **ဖှံသလိး** နၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်လၢတဃၢဘၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဖှံသလိးလီၤ. တၢ်ဝံဖှံသလိးနၣ်နဝံကနၢ်ကၢ်သၢ.

၂၄. **ထဖှံ** ဒီးကဖှံကဖှါ ဒီးဆဲးကဖှံ. ဒီးစီၣ်ကဖှံ. ဒီးကဖိကဖှံနၣ်ကွၢ်လၢကဖှံတကၠၢ်.

၂၅. **ထဖှံ** စဖှံဒီးစဖှံစဖှါကွၢ်လၢစဖှံတကၠၢ်.

၂၆. **ဆဲးသဖှံ** ဒီးဆဲးသဖှါနၣ်ကွၢ်လၢဆဲးသဖှံတကၠၢ်.
(၈၄)

၂၇. **တဖှံ** နၣ်မ့ၢ်ထံဆံးဘၣ်စီၣ်တၢ်နၣ်ပစံးလၢထံဆံးတဖှံတဖှါလီၤ. ထံဆံးတဖှံဘၣ်စီၣ်တၢ်နးကၢ. ဒီးပစံးလၢတဖှံတဖှါပစံးဒီးအဆိဒ်နၣ်လီၤ.

၂၈. **တၢ်ဖှံ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆါဝါဘၣ်ပသးနါပှၢ်နၣ်ပစံးလၢတၢ်ဖှံလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ဖှံကဆီဖှံ. ဒီးတၢ်ဖှံကဆီစ့ၢ်ကီးလီၤ. တၢ်ဖှံဘၣ်ပှၤဝါဝဲလၢပသးနါပှၢ်အလီၤနၣ်လီၤ.

ဒီးပစံးလၢတၢ်ဖံတၢ်ဖှါစကီးဒီးအဆိၣ်နူၣ်လီၤ.

၂၉. **ထူးဖှံ** နူၣ်မ့ၢ်ထူးစဲၣ်အဆီလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤထိၣ်ကွံာ်ပထူးပျုၤလၢပကိာ်ပှၤနူၣ်လီၤ.ထူးစဲၣ်ထူးဖှံစံးစဲခိၣ်.

၃၀. **သဖှံ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်စူၤဘၣ်စိၣ်တၢ်ပြၢကဒံ ဒီးပစံးလၢတၢ်ဆဲးသဖှံလီၤ. တၢ်စူၤဆဲးသဖှံနာ်ဆူဒၢးပှၤစံးစဲဒၣ်လီၤ. ဒီးထံဆံးဘၣ်စိၣ်တၢ်နူၣ်ပစံးလၢစိၣ်သဖှံသဖှါစကီးလီၤ. ထံဆံးဘၣ်စိၣ်တၢ်သဖှံသဖှါစံးစဲဒၣ်.

၃၁. **သးဖှံ** နူၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ ဒီးတၢ်မိၣ်လိာ်ယိၢ်လိာ်ကွဲပသးတၢ်မိၣ်ဟးပသး, တၢ်မိၣ်မၤလုၢ်အှၣ်ထါပသးဒီးပစံးလၢပသးဖှံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသူၣ်ဖှံသးညီလီၤ. ပှၤတဂၤသးဖှံဒီးအိၣ်တြိကလာ်တကဲဘၣ်.

၂၂. **ဟိၣ်ဖှံ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒိးတကလုာ်အထံးထဲစုဆၣ်ဒီးအဒိးနၢမူစဲနူၣ်ပစံးလၢဟိၣ်ဖှံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟိၣ်တၢ်ဟိၣ်ဖှံလီၤ. ခိၣ်ဖှံနူၣ်ပဖိကသူနၢမူပအိၣ်ဝံၣ်ကၢ.

၁. **ကုၤထိၣ်ဖှံး** နူၣ်မ့ၢ်ကုၤတကလုာ်ထိၣ်လၢဟိၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ်လၢခုးကျၣ်ပှၤ ဒီးပစံးလၢကုၤထိၣ်ဖှံးလီၤ. ကုၤထိၣ်ဖှံးနူၣ်ပှၤကညီထဲးစဲဒီးဖိအိၣ်စဲလီၤ. လဲၤထဲးအိၣ်ကုၤထိၣ်ဖှံးဒီးဖိအိၣ်တက့ၢ်.

၂. **ထိၣ်ဖှံး** နူၣ်မ့ၢ်ထိၣ်တကလုာ်ပြၢကဒံဒီးသူစဲနူၣ်ဒီးပစံးလၢထိၣ်ဖှံးလီၤ. ထိၣ်ဖှံးနူၣ်အိၣ်ဘုနးကၢၤ. လဲၤလူၤထိၣ်ဖှံးအိၣ်ဘုလၢခုးနူၣ်တက့ၢ်. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢထိၣ်ဖှံးထိၣ်ဖှုးလီၤ.

၃. **ဖှံၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လီၤဩြၤလီၤပလုၤစဲပြၢကဒံဒီးပစံးလၢဖှံၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢလီၤဖှံၣ်စကီးလီၤ. မ့ၤဖှံၣ်လီၤဩြၤဘၣ်ပှၤလၢအိၣ်မ့ၤဖိလာ် လီၤ. စုဖှံၣ်တဖၣ်နူၣ်ပြၢကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှံၣ်ဖှူးလီၤ.

၄. **ဖှံၣ်သဝါ** နူၣ်မ့ၢ်ပဖိမ့ၤဆူၣ် ဒီးတစဲဘူးလိာ်ဘၣ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဟိၣ်ခိၣ်အညၣ်တဂ့ၤဘၣ်ဒီးတစဲဘူးလိာ်ဘၣ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဖှံၣ်သဝါလီၤ. စဖိမ့ၤဖှံၣ်သဝါ ဒီးပအိၣ်တဝံၣ်ဘၣ်. ဟိၣ်ခိၣ်တပှၤဖှံၣ်သဝါဘုဂ့ၤပျာ်လဲၣ်.

၅ **ဖှံၣ်** နူၣ်ပမၤဒီး"*က*" ပမၤဒီး"*စ*"ပမၤဒီး"*တ*"ပမၤဒီး"*သ*"လီၤ. ကဖှံၣ်,စဖှံၣ်,တဖှံၣ်,သဖှံၣ် စံးစဲဒၣ်.

၆. **ကဖှံၣ်** ဒီးကဖှံၣ်ကဖှၣ် ဒီးလီၤကဖှံၣ်ကဖှူးနူၣ်ကွၢ်လၢကဖှံၣ်တက့ၢ်.

၇. **ကူးဖှံၣ်** နူၣ်ကွၢ်လၢကူးအကျါတက့ၢ်. ကူးဖှံၣ်ကူးဒ့စံးစဲဒၣ်. ကွၢ်လၢကူးအကျါတက့ၢ်. (၁၇)

၈. **စဖှံၣ်** ဒီးစဖှံၣ်စဖှူးနူၣ်ကွၢ်လၢစဖှံၣ်တက့ၢ်.

၉. **တဖှံၣ်** ဒီးတဖှံၣ်တဖှံၣ် ဒီးတဖှံၣ်တဖှူးနူၣ်ကွၢ်လၢတဖှံၣ်တက့ၢ်.

၁၀. **တဖှံၣ်တဖှံၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်စူၤစဲပြၢကဒံနူၣ်ပစံးလၢတၢ်စူၤတဖှံၣ်တဖှံၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်စူၤသဖှံၣ်သဖှံၣ်စ ကီးလီၤ. တၢ်တဖှံၣ်လီၤတဖှံၣ်တဖှံၣ်နူၣ်တၢ်စူၤပြၢကဒံလီၤ.

၁၁. **တၢ်လီၤတဖှံၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်စူၤအဖျာၣ်ပြၢကဒံဒီးပစံးလၢတၢ်လီၤသဖှံၣ်လီၤ. တၢ်လီၤသဖှံၣ်လံ. လဲၤလူာ်ထိၣ်ကုၤဘုလၢလိလီၤအသးနူၣ်တက့ၢ်. တၢ်လီၤသဖှံၣ်တၢ်လီၤသဖှၣ်စံးစဲဒၣ်.

၁၂. **ထံဖှံၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တိၢ်ကွီၤ,စ့ကွီၤ, ထူကွီၤလၢပသိးလၢပစ့ဒ့လီၤနူၣ်ပကီးလၢထံဖှံၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢထံဖှံၣ်ထံလုာ်. ထံဖှံၣ်တိၢ်ဝီၤလီၤ.

၁၃. **နာ်စိၤဖှံၣ်စိၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်အၢတၢ်သီတၢ်ဝံတၢ်နါ ဒီးပကီးလၢနာ်စိၤဖှံၣ်စိၤလီၤ. ပှၤကညီမၤနာ်စိၤဖှံၣ်စိၤနူၣ်မ့ၢ်လုၢ်အိၣ်လုၢ်အီတၢ်ဝံတၢ်နါအဆၣ်လီၤ.

၁၄. **မ့ၤဖှံၣ်** နူၣ်မ့ၢ်မ့ၤလီၤဩြၤလီၤပလုၤစဲနူၣ်ပစံးလၢမ့ၤဖှံၣ်လီၤ.ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢမ့ၤဖှံၣ်မ့ၤဖှိလီၤ. ထွံၣ်တဖၣ်နူၣ်ထၢအိၣ်မ့ၤဖှံၣ်မ့ၤဖှိလီၤဩြၤလီၤပလုၤလီၤ.

၁၅. **မ့ၤသဖှံၣ်** နူၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢမ့ၤဖှံၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်မ့ၤလီၤဩြၤလီၤပလုၤလၢယိခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢသပၢၤပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤလီၤ.

၁၆. **လီၤဖှံၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ထိရီၤတၢ်လၢတစဲဘူးလိာ်ဘၣ်အသး ဒီးအိၣ်စဲလၢအလှၣ်အဒ့အပြံအပြိုးနူၣ်ပစံးလၢလီၤဖှံၣ်လီၤ. မ့ၤလီၤဖှံၣ်နူၣ်တစဲဘူးလိာ်ဘၣ်အသးဘၣ်. စုလီၤဖှံၣ်နူၣ်မ့ၢ်စုအလှၣ်အဒ့လီၤ.ထးလီၤဖှံၣ်နူၣ်မ့ၢ်ထးအလှၣ်အဒ့လီၤ.ဒီးဟိၣ်ခိၣ်အကူၢ်လိၣ်နူၣ်လီၤဖှံၣ်စဲဒီးတစဲဘူးဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဖှံၣ်လီၤဝါလီၤ.

၁၇. **ဝီၤဖှံၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်ဝးတရံးသံၣ်ဆိလိၢ်ဒီးဒ့ၣ်တရံးသံၣ်ဆိလိၢ်လၢယၣ် ဒီးမၤဒီးထါနူၣ်ပစံးလၢဝီၤဖှံၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဝီၤဖှံၣ်ဝီၤဖှၣ်လီၤ. ပှၤကညီဟူထိၣ်ကုၤလိာ်အသး ဒီးမၤအလုၢ်အလၢ်လၢဝီၤဖှံၣ်ဝီၤဖှၣ်တမံၤလီၤ.

၁၈. **သဖှံၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်စူၤအဖျာၣ်ပြံစဲနူၣ်ပစံးလၢတၢ်သဖှံၣ်လီၤလီၤ. တၢ်သဖှံၣ်လီၤ ဒီးကစူၤဖးဒိၣ်ဘၣ်ဖုးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်လီၤသဖှံၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်လီၤသဖှံၣ်လီၤသဖှၣ်လီၤ.

၁၉. **သဖှံၣ်သဖှူး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်ဝံၤဒီးအိၣ်ဘၣ်မ့ၤစုၤစဲနူၣ်ပစံးလၢအိၣ်ဘၣ်မ့ၤသဖှံၣ်သဖှူးလီၤ. ပှၤတဖၣ်မၤဘုတနၢ်ဘၣ်ဒီးအိၣ်ဘၣ်မ့ၤသဖှံၣ်သဖှူးစိၤလီၤ.

၁. **ၦ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤအသးတရုစဲဒီးပစံးလၢဖှုလီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်ဖှုသဂ့ၤ,ပှၤတဂၤအခိၣ်ဖှုထိၣ်ဖှုလီၤ. ဒီးပစံးလၢသဖှုစကီးလီၤ.

၂. **ၦစရူၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအခိၣ်တရုမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ဖိတၢ်

လံၤအဆူဉ်တရဲဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဖှစဂုၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖှသဂုၤစ့ၢ်ကီးလီၤ.ထိရိၤတၢ်ဆူဉ်မ့ၢ်တရိး ဒီးပစံးလၢဖှစဂုၤခဲလၢာ်လီၤ. တၢသူတနၤ ဆၢထၢဉ်မးဖှစဂုၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢစဖှဂုၤ. သဖှဂုၤစကီးလီၤ.

၃. **ဖှ** နူဉ်ပမၤဒီး "*က*" ပမၤဒီး "*စ*" ပမၤဒီး "*သ*". ကဖှ. စဖှ. သဖှ. စံးဝဲဒနဉ်.

၄. **ကဖှ** ဒီးကဖှကဖှဲ. ဒီးကဖှထိဉ်ဒီးကဖှဂိၢ်ဂုၤ. ဒီးကဖှကဖှနူဉ်ကွၢ်လၢဖှတက့ၢ်.

၅. **စဖှ** ဒီး စဖှစဖှဲနူဉ်ဒီးစဖှဂုၤနူဉ်ကွၢ်လၢစဖှတက့ၢ်.

၆. **တဖှ** ဒီးတဖှတဖှဲ ဒီးတဖှထိဉ်ဒီးတဖှဂိၢ်ဂုၤ ဒီးတဖှတတ်ဒီးတဖှတဖှဒီးတဖှရှၤနူဉ်ကွၢ်လၢတဖှတက့ၢ်.

၇. **သဖှ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအခိဉ်သဘံဘုဉ်တရိးထိဉ်အသးနူဉ်ပစံးလၢအခိဉ်သဖှလီၤ. ပှၤတဂၤတခွံဘဉ်အခိဉ်ဒီးအခိဉ်သဖှနးကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဖှသဖှဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢသဖှဂိၢ်ဂုၤ, ဒီးသဖှဂုၤစကီးလီၤ.

၈. **သဖှသဖှ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤတကဲဟ်သးညွံးညွံးဘဲဘဲ ဒီးအခိဉ်တရဲဝဲဟးထိဉ်ဟးလီၤကယီကယီနူဉ် ပစံးလၢဟ်သးသဖှသဖှလီၤ. ပှၤတဂၤအညဉ်ဂိၢ်ဒီးဟ်မးအသးသဖှသဖှလီၤ.

၁. **ဖှူ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီတြူဉ်လီၤအသးလၢတၢ်ကမူဉ်ကမိဒီးဖုံးလဲးဃါလီၤအသးလၢသယီကမူဉ်နူဉ်ပစံးလၢဖှူလီၤ. ပှၤကညီဟ့ာ်သလိဒီးဖှူအသးဒီးနၢမူဝဲ လီၤ. ပှၤတဂၤဖှူအသးလၢသယီကမူဉ်ဘီဝဲဒီဂၤညါလီၤ. ပှၤဆံးစါဒီးဖှူအသးလၢသယီလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှူလဲးလီၤ.

၂. **ဖှူထံ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ဆါဘဉ်ပှၤပနီၤထိဉ် ဒီးသးဝဲဒီးမ့ၢ်ဘဉ်ဒီးထံနူဉ်နးထိဉ်ဝဲဒီးပစံးလၢဖှူထံလီၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ဖှူထံစကီးလီၤ.ပှၤတဂၤဘဉ်တၢ်ဖှူနူဉ်ကမ့ၢ်ကၢ်တဖှူထံသၢ. နလီၤပနီၤထိဉ်နူဉ်မ့ၢ်ဖှူထံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှူထံဖှူနိလီၤ.

၃. **ဖှူလဲး** နူဉ်မ့ၢ်ပဖှူပသးနူဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢဖှူးလဲးလီၤ. နလီၤမ့ၢ်သးဒီးဖှူလဲးတက့ၢ်.

၄. **ဖှူလီၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပမၤဃါလီၤဖှူးလဲးယှာ်ပသးဒီးသယီကမူဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တလီကမူဉ်အထံမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဖှူလီၤလီၤ. ပှၤတဂၤဖှူလီၤအသးလၢသယီကမူဉ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှူလီၤလဲးလီၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖှူလီၤဖှါလီၤစကီးလီၤ.

၅. **ဖှူသူ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ဆါဘဉ်ပှၤပနီၤထိဉ်ဒီးပတြူဉ်လၢသူဒီးဘျါဝဲနူဉ်ပစံးလၢဖှူသူလီၤ.ဒီးပစံးလၢတၢ်ဖှူသူစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၆. **ဖှာ်ဖှူ** နူဉ်မ့ၢ်ပဖှာ်ကသံဉ်သ့ဉ်ဂံၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဖှာ်တလီ

မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပတြူဉ်လီၤဃါလီၤပသးလၢအကမူဉ်အထံနူဉ်ပစံးလၢဖှာ်ဖှူလီၤ. တၢ်မ့ၢ်ကိၢ်နသးဒီးဖှာ်ဖှူနသးလၢတလီထံတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှာ်ဖှူဖှာ်ဖှါလီၤ.

၁. **ဖှူး** နူဉ်မ့ၢ်ပတၢၤနဉ်ထုးတၢ်လၢအဒီဘိတဖဉ်နူဉ်ပစံးလၢဖှူးလီၤ.ပှၤတဂၤဖှူးဘုအသဉ်ဒီးဘုအိဉ်လီၤတဲာ်ထဲအနဒီးအသဉ်နူဉ်အိဉ်လၢအစုညါသးလီၤ.

၂. **ဖှူးကွံာ်** နူဉ်မ့ၢ်ကပံာ်စဲးဘူးဒီးပျံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, သ့ဉ်လဉ်အှအိဉ်လၢအဒိလီၤမ့ၢ်ဂ့ၤပတၢၤနဉ်ထုးတ့ၤအလဉ်စိတ့ၤကပံာ်စိဒီးပစံးလၢဖှူးကွံာ်လီၤ. ဖှူးကွံာ်ကပံာ်အိဉ်စဲဘူးဒီးပျံၤနူဉ်တက့ၢ်. ဖှူးကွံာ်တ့ဉ်လဉ်အှလၢအဒိလီၤနူဉ်တ့ၤစိတက့ၢ်.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှူးကွံာ်ဖှးကွံာ်လီၤ.

၃. **ဖှူးထိဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပတၢၤနဉ်ထုးထိဉ်ထးသလံလၢဃာ်တိၢ်လီၤဒီးပစံးလၢဖှူးထိဉ်လီၤ. ဒီးပမၤထိဉ်ပသံးလၢပစုမ့ၢ်လီၤ ဒီးပစံးလၢဖှူးထိဉ်စကီးလီၤ. ဖှူးထိဉ်ပသံးလၢနစုမ့ၢ်လီၤနူဉ်တက့ၢ်.

၄. **ကဖှူး** ဒီးကဖုံဉ်ကဖှူး. ဒီးလီၤကဖှူးနူဉ်ကွၢ်လၢကဖှူးတက့ၢ်.

၅. **စဖှူး** နူဉ်မ့ၢ်ပျံၤသကွီၤတံၢ်တၢ်နူဉ်ပစံးလၢပျံၤစဖှူးအသးလီၤ. ပျံၤသကွီၤစဖှူးတံၢ်တၢ်အကိာ်ဒီးလီၤဃှဉ်တသ့ဘဉ်. ဒီးပစံးလၢသဖှူးစကီးလီၤ. ပျံၤသကွီၤမ့ၢ်တစဖှူးဘဉ်ဒီးဘဉ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤတကျၢၤဘဉ်. တစဲဘူးဘဉ်လီၤ.

၆. **စဖှူး** မ့ၢ်စဖုံဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်မှၤအိဉ်လၢသပၢၤပှၤခှၤဝဲနူဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢစဖုံဉ်စဖှူးလီၤ.

၇. **တဖှူး** နူဉ်ကွၢ်လၢတဖှူးတက့ၢ်.

၈. **တဖှူး** နူဉ်မ့ၢ်ဒ်စဖှူးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပျံၤသကွီၤတံၢ်တၢ်နူဉ်ပစံးလၢပျံၤတဖှူးအသးလီၤ.ဒီးပစံးလၢသဖှူးစကီးလီၤ. ပျံၤသကွီၤနူဉ်ပမ့ၢ်ဒီးဒီးဘဉ်တၢ်နူဉ်တဖှူးအသးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတဖှူးတဖှးလီၤ.

၉. **တဖှူး** နူဉ်မ့ၢ်တဖုံဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်မှၤအိဉ်လၢသပၢၤပှၤစှၤဝဲနူဉ်ပစံးလၢမှၤအိဉ်တဖုံဉ်တဖှူးလီၤ. ထိရိၤမှၤအိဉ်လၢတၢ်ပှၤတၢ်လိၢ်တအါဘဉ်နူဉ်မ့ၢ်မှၤအိဉ်တဖုံဉ်တဖှူးလီၤ. ဒီးတၢ်စူၤဖျာဉ်ပြဲဝဲနူဉ်ပစံးလၢတၢ်စူၤတဖုံဉ်တဖှူးစကီးလီၤ.

၁၀. **လီၤတဖှူး** နူဉ်မ့ၢ်သဘျူဉ်အမုၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ခွဲဉ်မုၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထိဉ်သ့ဉ်မ့ၢ်တကျၢၤဘဉ် ဒီးလီၤဝဲနူဉ်ပစံးလၢလီၤတဖှူးလီၤ. ဒီးပစံးလၢလီၤသဖှူးစ့ၢ်ကီးလီၤ. သဘျူဉ်တမ့ၢ်ထိဉ်သ့ဉ်တကျၢၤဘဉ်ဒီးလီၤသဖှူးဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤတဖှူးလီၤတဖှးလီၤ.

၁၁. **သဖှူး** နူဉ်မ့ၢ်ဒ်တဖှူးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပျံၤသကွီၤစၢတံၢ်တၢ်နူဉ်ပစံးလၢသဖှူးလီၤ. ပျံၤသဖှူးအသးဒီးစၢ

တၢ်တၢ်လီၤ. ပျုၤသဖှူးအသးန့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဒီးအသကွီၤဒီး အသကွီၤထုးဃံးတၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပျုၤသဖှူးအသးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဖှူးသဖှုးလီၤ.

၁. **ဖှ** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်ကီၤဝဲလၢပမၤဟံၣ်ထူၣ်မိး ဝဲဒီးပကီးလၢဖှလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖှမီၤဖှါမီၤလီၤ. လဲၤမၤဖှန့ၣ်ပကမၤဟံၣ်ထူၣ်လီၤ.

၂. **ဖှၣ်ကလာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ခိၣ်စူဒီးထိၣ်အသးအါဘိမ့ၢ် ဂ့ၤ,ပှၤကညီဆၢထၢၣ်ဒီးအဂ့ၢ်အါဂ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢမၤသး ဖှၣ်ကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒီးထိၣ်မၤဖှၣ်ကလာ်ဒီးဘၣ် ဘၢ်ဖိတၢ်လံၤလီၤ.ပှၤသုးဖိဆၢထၢၣ်ဖှၣ်ကလာ်စံးဝဲဒၣ်.

၃. **ဖှၣ်** န့ၣ်ပမၤဒီး"*က*". ပမၤဒီး"*သ*". ပမၤဒီး"*စ*". ပမၤဒီး"*တ*"လီၤ. ကဖှၣ်. စဖှၣ်. ဖှၣ်. သဖှၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၄. **ကဖှၣ်** ဒီးကဖံၣ်ကဖှၣ် ဒီးဘၣ်ကဖှၣ်န့ၣ်ကွၢ်လၢက ဖှၣ်တက့ၢ်.

၅. **တဖှၣ်** န့ၣ်ကွၢ်လၢတဖှၣ်တက့ၢ်.

၆. **သဖှၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်လံာ်ဃူၤအီၣ်ဆိလၢအချကတၢၢ်န့ၣ် ပစံးလၢလံာ်သဖှၣ်အီၣ်ဆိလီၤ.လံာ်သဖှၣ်အီၣ်ဆိချကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဖှၣ်သဖှၣ်လီၤ.

၇. **သဖှၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပခးတၢ်ဘၣ်တြူာ်ဒီးပစံးလၢဘၣ် သဖှၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်သဖှၣ်ဘၣ်သဒ့ လီၤ. စခးတၢ်ဒီးဘၣ်သဖှၣ်ဝဲလီၤ.

၁. **ဖှဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒွဲကဆုၣ်ပခိၣ်လၢပစုမ့ၢ်ဒီးပစံးလၢဖှဲလီၤ. ပှၤတဂၤဖှဲကဆုၣ်အခိၣ်လၢအစုလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖှဲထိၣ် စကီးလီၤ. ပှၤကညီဖှဲခိၣ်ဖှါခိၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၁. **ဖှဲးဖှဲကစှာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဃဲာ်လၢပကျၢအ့ၣ်ဝဲ ဒီးအကနၣ် သွဲးမးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢအ့ၣ်ဖှဲကစှာ်လီၤ. ပကျၢဃဲာ်လၢလၢၢ် ထိသွဲးန့ၣ်အ့ၣ်ဖှဲကစှာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအ့ၣ်ဖှဲ ကစှာ်ဖှဲကစာ်လီၤ.

၂. **ဖှဲကစှာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကိၢ်အ့ၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ကိၢ်အ့ၣ် ဖှဲကစှာ်လီၤ.

၃. **ဖှဲကွၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကျၢဃဲာ်ဒီးပကလၢၢ်ကွၢ်အကနၣ်လၢ ပစုဒီးပစံးလၢဖှဲကွၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှဲကွၢ်လဲး ကွၢ်လီၤ.

၄. **ကဖှဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ကဖှူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပခိၣ်တရုန့ၢ်တရု န့ၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢကဖှူကဖှဲလီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်ကဖှူ ကဖှဲစံးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢစဖှူစဖှဲဒီးတဖှူတဖှဲဒီးသဖှူ သဖှဲစကီးလီၤ.

၅. **စဖှဲ** န့ၣ်ဒီးစဖှူစဖှဲန့ၣ်ကွၢ်လၢစဖှဲတက့ၢ်.

၆. **တဖှဲ** န့ၣ်မ့ၢ်တဖှူန့ၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢတဖှူတဖှဲ လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီအခိၣ်တကဆုၣ်ဘၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢတဖှူတ ဖှဲလီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်စဖှူစဖှဲတကဆုၣ်ဘၣ်. ဒီးပစံး လၢသဖှူသဖှဲစကီးလီၤ.

၇. **တဖှဲသး** န့ၣ်ပှၤလၢပသးဟ့အီၤတဖၣ်န့ၣ်တုၤမ့ၢ်ဘၣ် တၢ်ဖှိၣ်တၢ်နးဒီးပသးခု ဒီးပစံးလၢတဖှဲသးလီၤ. နမၤက မၣ်ဃၤဒီးနဘၣ်လံတၢ်ဖှိၣ်လံ. တဖှဲစသးလီၤ. ဒီး ပစံးဒီးအဆိလၢတဖှဲသူၣ်တဖှဲသးလီၤ.

၈ **သဖှဲ** န့ၣ်မ့ၢ်သဖှူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ဆူၣ်တၢ်ဖံး လၢတဘၣ်လိာ်ဘၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢသဖှူသဖှဲလီၤ.ထွံၣ်တ ဒုအဆူၣ်ထိ ဒီးတဘၣ်လိာ်ဘၣ်န့ၣ်မၤသးသဖှူသဖှဲနး ကၢ.

၉. သဖှဲသးဒီးတဖှဲသးန့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဒုၣ်ပ ဒါဘၣ်ဖှိၣ်ဒီးပသးခုထိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢသဖှဲသးလီၤ.တ လၢၤတဖၣ်မၤအၢပှၤဒီးဘၣ်ဖှိၣ်ကူၤဝဲန့ၣ်သဖှဲပသးလီၤ.

၁. **ဖှဲး** န့ၣ်မ့ၢ်ဗဲာ်သ့ၣ်ဖးတၢ်လၢဃဲာ်အခိၣ်ဒီးပစံးလၢဖှဲး လီၤ. ပှၤတဂၤဖှဲးသလၣ်ကုတနုခံခီလီၤ. ပှၤတဂၤဖှဲးထိ ခိၣ်အဟၢဖၢလၢဃဲာ်လီၤ.ပှၤကညီဖှဲးချံၣ်တဘ့ၣ်လၢဃဲာ် ဒီးဃာ်ဝဲခံခီလီၤ. ပှၤတဂၤဖှဲးကွဲာ်ဟံၣ်ဒူၣ်ကွးကွးစံးဝဲ လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှဲးလၢဃဲာ်ဖှဲးလၢကျာ်လီၤ.

၂. **ဖှဲးကွးကွး** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤသ့ၣ်ဖးတၢ်လၢဃဲာ်အခိၣ် သိၣ်ကွးကွးဒီးပစံးလၢဖှဲးကွးကွးလီၤ. ပှၤတဂၤဖှဲးချံၣ်တ ဘ့ၣ်ကွးကွးဒီးဟံးန့ၢ်ဝဲအလှၣ်အခီလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢဖှဲးကွးကွးဖှဲးကွဲးကွဲးလီၤ.

၃. **ဖှဲးကွဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဗဲာ်ဟးဂီၤကွဲာ်ဃှၢ်မီၤကုမီၤလၢဃဲာ် အခိၣ်ဒီးပစံးလၢဖှဲးကွဲာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှဲးကွဲာ် ဖုးကွဲာ်လီၤ.

၄. **ဖှဲးဖုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပကူးထူၣ်ဖျိတၢ်ဖိတၢ်လံၤအဟၢဖၢဒီး ပစံးလၢဖှဲးဖုးလီၤ. ပှၤတဂၤဖှဲးဖုးထိခိၣ်အဟၢဖၢဒီးထုး ထိၣ်ကွဲာ်ဝဲအပှံာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှဲးဖှံၢ်ဖှဲးဖုး လီၤ.

၅. **ဖှဲး** န့ၣ်ပမၤဒီး"က". ပမၤဒီး"စ". ပမၤဒီး"တ". ပမၤဒီး"သ"လီၤ. ကဖှဲး, စဖှဲး, တဖှဲး, သဖှဲးစံးဝဲဒၣ်.

၆. **ကဖှဲး** န့ၣ်ကွၢ်လၢကဖှဲးတက့ၢ်.

၇. **စဖှဲး** န့ၣ်ဒ်သဖှဲးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဃှၢ်ထိၣ်ဆူက စၢၢ်လီၤလၢအချကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ.

၈. **တဖှဲး** ဒီးတဖှဲးတခီန့ၣ်ကွၢ်လၢတဖှဲးတက့ၢ်.

၉. **ဗဲာ်ဖှဲး** န့ၣ်မ့ၢ်ပပှာ်သ့ၣ်လၢလွဲးန့ၣ်တစၢၢ်ဆၢဘၣ်ဒီး က့ၣ်ကွံာ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်နၢၣ်တစၢၢ်ဆၢဘ့ၣ်ဒီးဗံာ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပ စံးလၢဗဲာ်ဖှဲးလီၤ. စပှာ်သ့ၣ်ဘ့ၣ်ဘၣ်တဘ့ၣ်ဒီးဗဲာ်ဖှဲးကွံာ် ဝဲဒီးတစၢၢ်ဆၢလၢၤဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဗဲာ်ဖှံၢ်ဗဲာ်ဖှဲး လီၤ.

၁၀. **သဖှဲး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဃှၢ်ထိၣ်ဆူကစၢၢ်လီၤလၢအချက တၢၢ်န့ၣ်ပစံးလၢသဖှဲးလီၤ. ပှၤတဂၤသဖှဲးထိၣ်ဆူကစၢၢ် လီၤချကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဖှဲးသဖုးလီၤ.

၁. **ၽွၼ်** ၼၼ်မၢ်ပသူၼ်ဘုၽူးဘု ဢိူးပဢၢၼွၵ်ဘုၶျူလၢမွါပူၤၼၼ်ပၶမ်းလၢၽွၼ်လီၤ. ပုၤတၢၵၢၽွၼ်လီၤဘုလၢမွါပူၤဢိူးတၢ်ရူၤဘၣ်ဢိူးဘုမဲထီၣ်ဝဲလီၤ. ဢိူးပၶမ်းလၢၽွၼ်လီၤစၢကီးလီၤ. ဢိူးပၶမ်းဢိူးအဆိလၢၽွၼ်ဘုၽှၼ်ဘုလီၤ.

၂. **ၽွၼ်ထလၢ်** ၼၼ်ပတၶမ်းဘၣ်. ပၶမ်းလၢၽှၼ်ကလၢ်လီၤ. ဢိူးမွါတၢ်ခိၣ်စူဢိူးထီၣ်သးမွါဂ့ၤ, လီခ်ျွၼ်ကနူၤအသးမွါဂ့ၤပၶမ်းလၢၽှၼ်ကလၢ်လီၤ. ၽွၼ်ကလၢ်ၼၼ်ပတၶမ်းဘၣ်.

၃. **ၽွၼ်ဆူ** ၼၼ်မၢ်ကုလၢပဢၢဘုၶျူလၢအပူၤဢိူးပဆုလၢပလီၤ ဢိူးပသူၼ်ဘုၽူးဘုၼၼ်ပကီးလၢကုၽွၼ်ဆုလီၤ. ဢိူးပကီးဢိူးအဆိလၢကုၽွၼ်တုၢ်ကုၽွၼ်ဆုလီၤ.

၁. **ၽိ** ၼၼ်မၢ်တၢ်ဖးထိဘျၢဝဲဢိူးပၶမ်းလၢၽိလီၤ. သုၼ်မဲထီၣ်အါထံးမွါဂ့ၤ, ဝၼ်မဲထီၣ်အါဘိမွါဂ့ၤမွါဘျၢဝဲ ဢိူးပၶမ်းလၢၽိမးလီၤ. ဝၼ်တပူၤမဲထီၣ်ၽိမးလီၤ. ဢိူးပုၤကညီဆၢထၢၣ်အါဂၢၤၼၼ်ပၶမ်းလၢၽိစၢကီးလီၤ. သုၼ်ခီၤဝၼ်ခီၤမဲထီၣ်ၽိမးလီၤ. ပုၤတဖၣ်ဆၢထၢၣ်ၽိမးလီၤ. ဢိူးပၶမ်းဢိူးအဆိလၢၽိကၼံလီၤ.

၂. **ၽိ** ၼၼ်မၢ်ဟုလၢတဘျုးတကၢ်တူၢ်ဘၣ်ဝဲၼၼ်ပၶမ်းလၢၽိလီၤ.ဢိူးပၶမ်းလၢၽိကၼံစၢကီးလီၤ. ဟုတပူၤၽိဂ့ၤကၢ. ပအိၣ်အမုၤကဝံၣ်ကၢ်သၢ. ဢိူးပၶမ်းလၢကယွဲၤစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၃. **ထၽိ** ဢိူးကၽိကၽံ, ဢိူးအူကၽိ, ဢိူးကလံၤအူကၽိ, သါကၽိ, မုၼ်ကၽိ, ဢိူးကၽိဧၤကလဲာ်ၼၼ်ကွၢ်လၢကၽိတကၢ်.

၄. **စၽိ** ဢိူးစၽိစၽွါၼၼ်ကွၢ်လၢစၽိတကၢ်.

၅. **တၽိ** ဢိူးတၽိတၽံ ဢိူးတၽိတၽွါ ဢိူးမုၼ်တၽိ ဢိူးသါတၽိ ဢိူးအူတၽိ ဢိူးလဲၤတၽိ ဢိူးတၽိဧၤကလဲာ်ၼၼ်ကွၢ်လၢတၽိတကၢ်.

၆. **သၽိ** ၼၼ်မၢ်ပလဲၤပစုၢ်တၢ်လၢအရှုဢိူးပတလဲၤဘၣ်ဆူကျဲခိၣ်ကျဲယၢၢဘၣ်ၼၼ်ပၶမ်းလၢပလဲၤသၽိလီၤ. ပလဲၤသၽိတၢ်ၼၼ်ပတလဲၤဘၣ်ဆူပုၤဟံၣ်ပုၤယီဘၣ်. ပလဲၤဧၢ်ဆၢလီၤပမဲာ်ညါလၢကျဲၼၼ်ကြူးကြူး ဢိူးမွါပလဲၤသၽိလီၤ. လဲၤတၢ်ၼၼ်လဲၤသၽိဢိူးသုတအိၣ်ဘုံးတဂ့ၤ.

၇. **သၽိ** ၼၼ်မၢ်ကလံၤအူတၢ်လၢအဆူၣ်ကတၢါၼၼ်ပၶမ်းလၢကလံၤအူသၽိတၢ်လီၤ.

၈. **သၽိ** ၼၼ်မၢ်ပုၤကညီသါထီၣ်လၢအဆူၣ်ဝဲၼၼ်ပၶမ်းလၢသါသၽိလီၤ. ပုၤမွါဘၣ်ၽိၣ်ဘၣ်ယာ် ဢိူးသါသၽိဝဲလီၤ. ဢိူးတၢ်ကၢၣ်ထီၣ်ပသးဢိူးပသါသၽိထီၣ်လီၤ. သါသၽိသါသၽွါစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ၽိုး** ၼၼ်မၢ်ပဆဲးတြၢ်တၢ်လၢဟိၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ် ဢိူးပဆဲးလၢပစုခံခီၼၼ်ပၶမ်းလၢၽိုးလီၤ. ၽိုးၼၼ်မၢ်ပဆဲးတၢ်လၢပစုခံခီဢိူးတြၢ်အသးဢိူးယီခိၣ်မွါဂ့ၤ, တြၢ်အသးဢိူးထံဖိခိၣ်မွါဂ့ၤ, ပၶမ်းလၢၽိုးလီၤ. ထံအိၣ်လၢၶျူပူၤၼၼ်ၽိုးထီၣ်ကွဲာ်တကၢ်.

၂. **ၽိုးကိာ်** ၼၼ်မၢ်ပုၤကညီလီတၢ်ၼၼ်ပၶမ်းလၢၽိုးကိာ်လီၤ. ပုၤကညီစံးဝဲလၢသါထံၣ်တၢ်ဝံတၢ်ၼါၼၼ်တၼီၤၼီၤမွါဝဲလၢၽိုးကိာ်လီၤ. ပုၤတဂၢစံးဝဲလၢသါထံၣ်ပယီၤၼၼ်မွါၽိုးကိာ်လီၤ. ဢိူးပၶမ်းဢိူးအဆိလၢၽိုးကိာ်ၽိုးယီၢ်လီၤ.

၃. **ၽိုးကွဲာ်** ၼၼ်မၢ်ပဆဲးကွဲာ်တၢ်ဒီဘိတဖၣ်ဆူတၢ်ခဲကျါလၢပစုခံခီဢိူးပၶမ်းလၢၽိုးကွဲာ်လီၤ. ပုၤတဂၢၽိုးကွဲာ်ဝၣ်တဘိဆူတၢ်ခဲကျါလီၤ. ပုၤ တဂၢၽိုးကွဲာ်သုၼ်တဘိၼၼ်ကမွါကၢ်တအဲၣ်ဢိူးလၢၤဘၣ်ဝဲသၢ. ၽိုးကွဲာ်ဢိူးဆဲးကွဲာ်ၼၼ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ၽိုးကွဲာ်တၢ်ၼၼ်မွါပဆဲးကွဲာ်တၢ်လၢပစုခံခီလီၤ.

၄. **ၽိုးယီၤ** ၼၼ်မၢ်ပဆဲးယီၤတၢ်ဒီဘိဆူပုၤဂၤအိၣ်ဢိူးပၶမ်းလၢၽိုးယီၤလီၤ. ဢိူးမွါပဆဲးတြၢ် ဢိူးတၢ်ဖိခိၣ်လၢတၢ်ဒီဘိတမံၤမံၤလၢပစုခံခီၼၼ်ပဆဲးယီၤဆူပုၤဂၤအအိၣ်ၼၼ်ပၶမ်းလၢၽိုးယီၤလီၤ. ၽိုးယီၤၼၢ်ယၤလၢဝၣ်တဘိတကၢ်. ၽိုးယီၤတြၢ်လၢနိၣ်ကျါခိၣ်တကၢ်.

၅. **ၽိုးထီၣ်** ၼၼ်မၢ်ဂုၢ်ဟဲထီၣ်လၢတၢ်ပူၤၼၼ်မၤသးကမျိာ်ကမျၢ်ဢိူးပၶမ်းလၢဂုၢ်ၽိုးထီၣ်အသးလီၤ. ဂုၢ်တဘိၽိုးထီၣ်အသးလၢတၢ်ပူၤဢိူးစွါဝဲ လီၤ. ဢိူးပၶမ်းဢိူးအဆိလၢၽိုးထီၣ်ၽုးထီၣ်လီၤ.

၆. **ၽိုးထီၣ်** ၼၼ်မၢ်ပုၤကညီပိာ်မုၼ်ဆးဘှဲၣ်ဆု ဢိူးဆးထီၣ်ဂံၢ်ဝဲလၢအၼၢၣ်ၼၼ်အိၣ် ဢိူးအဂ့ၢ်တဂ့ၢ်တဂ့ၢ်ဢိူးပၶမ်းလၢၽိုးထီၣ်ဆုမိၢ်ပှၢ်လီၤ. ၽိုးထီၣ်ဆုမိၢ်ပှၢ်ၼၼ်ဆးထီၣ်ဘၢၣ် လၢအၼၢၣ်ၼၼ်တဂ့ၢ်တဂ့ၢ် ဢိူးပၶမ်းလၢၽိုးထီၣ်ဝဲလီၤ. လူၣ်ထီၣ်ၽိုးထီၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၇. **ၽိုးထီၣ်** ၼၼ်မၢ်ပၵိာ်ထီၣ်ဝၣ်ဆူဟံၣ်အဖီခိၣ်မွါဂ့ၤ, ပၵိာ်ထီၣ်ဝၣ်ဆူကျိၤအဖီခိၣ်မွါဂ့ၤ ပၶမ်းလၢၽိုးထီၣ်လီၤ. ၽိုးထီၣ်ဝၣ်တဘိၼၼ်ဆူဟံၣ်အဖီခိၣ်တကၢ်. ဢိူးပၶမ်းဢိူးအဆိလၢၽိုးထီၣ်ၽုးထီၣ်လီၤ.

၈. **ၽိုးလီၤ** ၼၼ်မၢ်ပၵိာ်လီၤကွဲာ်ၥၣ်တဘိဆူကိာ်လာ်ဒ့ ဢိူးပၶမ်းလၢၽိုးလီၤလီၤ. ဢိူးပဆဲးလီၤကွဲာ်တၢ်ဒီဘိဆုတၢ်ပူၤဟိဢိူးပၶမ်းလၢၽိုးလီၤလီၤ.ပုၤတဂၢၽိုးလီၤဘိတဘှၣ်ဆုကိာ်လာ်ဒ့ဢိူးဘၣ်ဆဲးထွဲၣ်တဒ့လီၤ. ၽိုးလီၤကွဲာ်ဝၣ်တဘိဆုကိာ်လာ်ဒ့တကၢ်. ဢိူးပၶမ်းလၢၽိုးလီၤၽုးလီၤပၶမ်းဢိူးအဆိဒ်ၼၼ်လီၤ.

၉. **ခးၽိုး** ၼၼ်မၢ်ပုၤကညီခးကြီတၢ်ဆူသုၼ်ခံလၢဝဲၤဘၣ်ဝဲလၢတၢ်ဖိတၢ်လံၤကအိၣ်ဖဲၼၼ် ဢိူးခးမုံဝဲၼၼ်ပၶမ်းလၢခးၽိုးလီၤ. ပုၤတဂၢဆိကမိၣ်ဝဲလၢဟၢသွိၣ်ကအိၣ်ဖဲသုၼ်လၣ်ကျါၼၼ်ဢိူးခးၽိုးဝဲလီၤ. ခးၽိုးတၢ်ၼၼ်မွါတၢ်ဖိတၢ်လံၤအိၣ်ရှသူၣ်လၢတၢ်ခဲကျါ ဢိူးပတထံၣ်ဘၣ်ၼွာ်သကူၼၼ်ပခးတယးဢိူးပၶမ်းလၢခးၽိုးလီၤ. ထိးတဒုအိၣ်ရှသူၣ်ဖဲတၢ်ခဲကျါၼၼ်စထံၣ်ထဲဝးထီၣ်ဢိူးစခးၽိုးဢိူးတဘၣ်ဘၣ်. ဢိူးပၶမ်းဢိူးအဆိလၢခးၽိုးခးၽုးလီၤ.

၆၈. **ကျီၤလီၤဖိခိၣ်ကျီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဖိကွာ်လၢဖိ ထူၣ်နါစ့ၤန့ၣ်လီၤ.

၆၉. **ကွာ်ထိၣ်ဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဖိကွာ်လၢဝၣ် ဒီးပစံး လၢကွာ်ထိၣ်ဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကွာ်ထိၣ်ဖိကွဲာ် ထိၣ်ဖိလီၤ. ပှၤကညီကွာ်ထိၣ်ဒီကွာ်စံးဝဲဒၣ်.

၇၀. **ခံဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ဒံဖျိမ့ၢ်ဂ့ၤ, သကွံသၣ်အဖျိမ့ၢ်ဂ့ၤ, အခံ ထူးနူၣ်အိၣ်ဒီးအဖိဒီးပစံးလၢခံဖိလီၤ. ဒံသၣ်အဖျိနူၣ် အိၣ်ဒီးအခံဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢခိၣ်ဖိခံဖိလီၤ.

၇၁. **ခိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ပပျုၤတၢ်နးကဲၣ်ဆိး ဒီးမၤသးဒ်ပခိၣ် ဒိၣ်ထိၣ်အသီးနူၣ်ပစံးလၢပခိၣ်ဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢခိၣ်ဖိနၢ်ဖိလီၤ. ဘိၣ်သအိၣ်ပသူဘူးဒီးယၤဒီးစခိၣ်ဖိ နၢ်ဖိမးလီၤ.

၇၂. **ခိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်မဲာ်ဆုးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပက့ၢ်ပဂီၤပ ကူပသိးတဂ့ၤဘၣ် ဒီးပဟ်ၢသးတသ့ဘၣ်နူၣ်ပစံးဒီးအ ဆိလၢခိၣ်ဖိမဲာ်ဆုးလီၤ.

၇၃. **ခိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ခိၣ်မူၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပခိၣ်မုၢ်ဒိၣ် အိၣ်ဒီးအဖိးဘ့ၣ်ကီၤဝဲနူၣ် ပစံးဒီးအဆိလၢခိၣ်မူၣ်ခိၣ်ဖိ လီၤ. ခိၣ်မူၣ်ခိၣ်ဖိစံးဝဲဒၣ်.

၇၄. **စဖိ** နူၣ်မ့ၢ်စက့ၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အကမဲာ်စူဝဲ လၢပမၤသကွံဒီးကွးယာ်တၢ်ကျုၤဝဲနူၣ်လီၤ. တခွဲအိၣ်ဒီး စက့ၤစဖိလီၤ.

၇၅. **တဖိ** နူၣ်မ့ၢ်တလါအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကုာ်လၢပဒၢတၢ် လၢအပူၤနူၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢတလါတဖိလီၤ. တလါ တဖိစံးဝဲဒၣ်.

၇၆. တၢ်ဖးဖိ နူၣ်မ့ၢ်မူဖိလာ်လၢပူၤကွဲာ်သ့ၣ်ခံဝၣ်ခံနူၣ်ပ ကီးလၢတၢ်ဖးဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ဖးခိၣ်တၢ်ဖး ဖိလီၤ. ထိၣ်ယူၤလၢတၢ်ဖးဖိထးနူၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၇၇. **တၢ်ဂိၢ်ဖိကွီၤဖိ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂိၢ်အကတိၢ်လၢဖိကွီၤဖိ ဝဲဒီးပစံးလၢတၢ်ဂိၢ်ဖိကွီၤဖိလီၤ. သ့ၣ်တကလုာ်ပကီးလၢ ဖိကွီၤဒီးတုၤဖိဒီးတၢ်ဂိၢ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢတၢ်ဂိၢ်ဖိကွီၤဖိလီၤ. ဒီးတၢ်ဂိၢ်ဖိမ့ၢ်ယါဖိစကီးလီၤ.

၇၈. **ထိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢထံဖံးခိၣ်နူၣ်တလီၤဒး ဘၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢထိၣ်ဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထိၣ်ဖိ ထိၣ်ဖါလီၤ.တၢ်သံစိၣ်ထိၣ်ဖိလၢထံဖိခိၣ်ပူၣ်သလူၣ်လီၤ. ဝၣ်ထိဒူထိၣ်ဖိလၢထံဖိခိၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၇၉. **နးထိၣ်ဖိခိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဖိလၢပဟ်ဘုလၢအ ပူၤနူၣ်ပမၤသူအခိၣ်လၢလၣ် ဒီးပစံးလၢပဒုးထိၣ်ဖိခိၣ် လီၤ. ဒုးထိၣ်ဖိခိၣ်,ဘုအိၣ် လၢဖိပူၤနူၣ်ကဘၣ်စိၣ်ဘၣ် ဖုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒုးထိၣ်ဖိခိၣ်ဖိနၢ်လီၤ.

၈၀. **ဒူၣ်ထိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဖိဒူၣ်လၢဖုဒါဒီးချံၣ်ဒီး ပစံးလၢဒူၣ်ထိၣ်ဖိလီၤ. ပှၤတဂၤဒူၣ်ထိၣ်ဖိဝံၤဒီးဒၢနာ်ဘု လၢအပူၤလီၤ.

၈၁. **နီၢ်ဖိ** နူၣ်ဖိၣ်သၣ်ခွါကီးမုာ်ပှၤမုၣ်ကနီၤအမံၤလၢ နီၢ်ဖိလီၤ.ဒီးကီးဝဲဒီးအဆိလၢနီၢ်ဖူးနီၢ်ဖိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကမဲၤ လီၤထါအခိၣ်ထံးဒီးစံးဝဲလၢထါအကျိာ်လီၤ. နီၢ်ဖူးနီၢ်ဖိ နီၢ်ဂ့ၤလၢာ်သးဓါ. နဂ့ၤနူၢ်စ့နဂ့ၤနူၢ်ထူစံးဝဲဒၣ်.

၈၂. **နီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်အပူ.No.137.**-၁၃၇. ပှၤအစံၣ် တဲၤနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တဂၤမးပဒိၣ်ပပှ့ၢ်ဖိလီၤ. အဖိအိၣ်ထဲ နီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တဂၤဓိၤလီၤ. အမိၢ်အပၢ်အဲၣ်အီၤဓိၢ်ဂ့ၤဂ့ၤ လိၢ်ကွဲတလၢစ့တလၢထူတမါလီၤ. အမိၢ်ကွၢ်ဒီးအမိၢ်စံး အီၤလီၤက်လၢဒဲးဘိၣ်ပဒဲးဘးလဲၣ်. ဒီးစံးဝဲလၢသါမိၢ် ဆိုၣ်ဒဲးဘးအီၤဟးအိၣ်ဝဲလၢတၢ်ဂီၤကျဲါအမိၢ်ယုက့ၤအီၤ အမိၢ်ယုဆဲးလၢထးခ့ၣ်ခိၣ်ဘၣ်အီၤဒီးဟဲက့ၤဝဲလီၤ. တ ဘၣ်ဘၣ်အသးဒီးဟးကဒါက့ၤလီၤ. အမိၢ်ယုက့ၤက့ၤ အီၤတ ထံၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်ဒီးအမိၢ်အိၣ်လီၤ. တုၤလၢဝဲကရး ဖိမုၣ်အသွၣ်ခိၣ်ဒီးပၢၤဝဲဒၣ်လီၤ. ဝဲကရးဟဲကွၢ်က့ၤအဖိ မုၣ်အတၢ်ထံၣ်အီၤဒီးစံးဝဲလၢသါဖိမုၣ်ဂဲၤက့ၤလီၤ. ဝဲ ကရးက့ၤကီးအီၤဆူနီၢ်ပူၤဒီးဝဲကရးလုၢ်ဖိက့ၤ အီၤ လီၤ. ဝဲကရးဟ့ၣ်လီၤအက့ၢ်အပှၤတဘၣ်ဘၣ်အသးဘၣ်ထံၣ် လၢကီၤလၤမုၣ်တဂၤအိၣ်လၢထိပူၤကုာ်ပူၤကီၤလၤမုၣ် နူၣ်အဲၣ်ပဖိသိးပဝၤပှၤပျူးထိဆဲးထိအီၤလီၤ. ဒီးနီၢ်ဖိ ထိၣ်ကံၣ်ခိၣ်က့ၤအသးလီၤ. ဝဲကရးစံးအီၤနကမၤမုၤ လၢပှၤဒဲးဘိၣ်ဒဲးဘးဖိလဲၣ်. စကမၤဒီးစကမၤဝဲကရး စံးအီၤဖိဓါ. စသးကညီၤနၤကၢလဲၣ်. ဒီးဝဲကရးဟ့ၣ် အီၤ. ဒီးဖိာ် နီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်အခံလီၤ. တိဒီးနာ်ဖိတဖျၢၣ်ဒီး လဲၤတၢ်လီၤ. လဲၤတုၤလၢသရိာ်ပူၤနူၣ်အိၣ် ဒီးဝဲကရးအ ဖိခွါအစိၣ်တဂၤဝဲကရးအဖိခွါအစိၣ်ယၢၤနူၣ်အိၣ်ဒီးနိၣ် ဝံၢ်စ့တဘ့ၣ်. နိၣ်ဝံၢ်ထူတဘ့ၣ်ဒီးနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်နူၣ်ဝံၢ်ဝဲ ကရးဖိခွါစိၣ်လၢနီၢ်လၢနိၣ်ဝံၢ်စ့ကီၤလၤမုၣ်တဂၤလဲၤ လီၤလုၣ်ထံလၢကမါပူၤနူၣ်ကီးလီၤနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်ကစၢ် မုၣ်ဓါ.လဲၤလီၤလုၣ်ထံမီ. ဒီးအတၢ်ဟဲလုၣ်ထံလီၤ. ကီၤ လၤမုၣ်တဂၤ က့ၤထိၣ် ဒီးကူသိးထိၣ်နီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်အကူ အသိးလီၤ. က့ၤထိၣ်ဝဲဆူဝဲကရးအဖိခွါအိၣ်ကီၤလၤမုၣ် နူၣ်ဟံးထိၣ်နိၣ်ဝံၢ် ဒီးဝံၢ်ဝဲကရးဖိခွါနူၣ်လီၤ. ဒီးဝဲကရး ဖိ ခွါဂဲၤဆၢ ထၢၣ်က့ၤလီၤ. ဒီးအိၣ်လၢဝဲကရးအဖိခွါအ ဂီၤထံးနူၣ်လီၤ. ဒီးနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်ဟဲက့ၤထိၣ်ဒီးကူထိၣ် ကီၤလၤ မုၣ်အနံၣ်တူာ်ခံ ဒီးတိထိၣ်နာ်လၢကီၤလၤမုၣ်အ လိၢ်နူၣ်လီၤ. က့ၤက့ၤထိၣ်ဆူကီၤလၤမုၣ်အိၣ် ဒီးအိၣ်ဝဲ လီၤ. ဝဲကရးဟဲကွၢ်က့ၤအဖိခွါဟဲလၢကဆီခိၣ်ဟဲထံၣ် လၢအဖိဂဲၤက့ၤဒီးအသူၣ်ခုအသးခုလီၤ.သံဂိၢ်အဖိခွါဖိာ် မုၣ်အံၤ ခံဂၤအိၣ်လၢနယၢၤဖဲးလဲၣ်ဂၤလဲၣ်. အိၣ်လၢစ ယၢၤထံးလၢကီၤလၤမုၣ်ဟံး ဒီးနိၣ်ဝံၢ်စ့တဂၤအံၤလီၤ. ဒီးအပၢ်စံးအီၤစကဖျိဒီးနၤလီၤ. ကွၢ်ဝဲဂ့ၤလၢနီၢ်ဖိထိၣ်

ကံၣ်တဂၤဟံးန့ၢ်လၢအဝံၢ်ဂဲၤကွၤနၤတဂၤလၢပၢ်စံးနၤတဂၤလီၤ. ဒီးပဒၢးထိၣ်ယှာ်ဝဲဆူကဆီဖိခိၣ်ဒီးအဖိခွါဒီးနိၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တဂၤန့ၣ်လဲၤဝဲလၢအခိၣ်လီၤ. လဲၤဝဲလၢအခိၣ်န့ၣ်အဝဲမ့ၢ်လၢနိၢ်လိၣ်နိၢ်ပၤဒီးဟးတသ့ဘၣ်. ကီၤလၤမုၣ်ဖျအီၤလၢနိၣ်ဖျကွၤတုၤလၢဝဲကရးအနိၢ်ပူၤဒီးနိၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တဂၤန့ၣ်ဟီနှာ်ဝဲဆူဒၢးဖါလာ်ဒီးကီၤလၤမုၣ်တဂၤန့ၣ်ဒ့ၣ်န့ၢ်ဝဲအပှ့ၢ်ပီၤဒုးအိၣ်ယှာ်ဝဲဒီးအဖိခွါလီၤ. ဒီးနိၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တဂၤမၢကဲ့ၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးဝဲကရးအဖိခွါတဂၤတဘၣ်အသးလၢကီၤလၤမုၣ်န့ၣ်ဘၣ်. ဘၣ်ဒၣ်အသးလၢနိၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်အသးလၢနိၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်န့ၣ်ဒီးကီၤလၤမုၣ်တဂၤန့ၣ်ကွၢ်ဝဲတဂ့ၤဘၣ်. လၢမနုၤဒီးလဲၤအိၣ်သကိးဒၣ်ဒီးနိၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘ့ၣ်ထိၣ်ဒ့ၣ်ထိၣ်တၤတဖုမၢနိၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တၢ်န့ၢ်အဆၣ်ဒီးနိၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်အစုအခိၣ်လီၤသလိၤမးလီၤ. တုၤမ့ၢ်အန့ၣ်တစုဒီးထံၣ်လၢပကဘီလဲၤဆူအဝ့ၢ်မၤလိာ်ဝဲပကဘီဒိၣ်ဓၢ. နလဲၤတၢ်အံၤမၢစမိၢ်စပၢ်ပှ့ၤန့စဖိထိၣ်ကံၣ်တဖိးတက့ၢ်. ပကဘီဒိၣ်တခီစတသ့ၣ်ညါဘၣ်နမိၢ်နပၢ်ဘၣ်. နမ့ၢ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်န့ၣ်လဲၤထိၣ်ဆိုးလၢဝဲကရးတက့ၢ်. ဒီးကီၤလၤမုၣ်တဂၤလဲၤမၤလိာ်စကီးပကဘီဒိၣ်စံးဝဲဒၣ်. ဟဲကွၤပှ့ၤန့စတပၢၤမိၢ်တပၢၤဖါတဖျၣ်တက့ၢ်. ဒီးပကဘီဖိလဲၤဆူဝ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. လဲၤဝဲတုၤပှ့ၤတၢ်လိၢ်တၢ်ဒီးသးပှ့ၤနိၣ်ပှၤခံဂၤမၤလိာ်တၢ်န့ၣ်ဟဲကွၤလီၤဆူကဘီပူၤဒီးကဘီန့ၣ်တကဖိထိၣ်ဘၣ်. ဆိကမိၣ်ဝဲပှၤမၤလိာ်တၢ်တဂၤဒီးလဲၤထိၣ်ပှ့ၤန့ၢ်ကွၤဝဲလီၤ. ဟဲကွၤလီၤဝဲဆူကဘီပူၤဒီးကဘီလီၤဘျၣ်ကဘီဒိၣ်တဂၤဆံကမိၣ်တိၣ်ဝဲပကညီၤအိၣ်လၢဒၢးဖါလာ်တဂၤမၢပလဲၤစံးဝဲကရး. ပှ့ၤန့သါဖိထိၣ်ကံၣ်တဖိးဟ့ၣ်ယၢ်အီၤတက့ၢ်. ဒီးပကဘီခိၣ်လဲၤထိၣ်ကွၤကဒီးဆူဝဲကရးအိၣ်န့ၣ်ဆိုးထိၣ်ဝဲဒၣ်. ဝဲကရးဓၢစထံၣ်မတၢတၤဂၤလၢပှၤဒၢးဖါလာ်စံးဝဲဒၣ်. မၢသါမိၢ်သါပၢ်ပှ့ၤန့သါဖိထိၣ်ကံၣ်တဖိးတက့ၢ်. ကနၣ်ဝဲသါတးဒီးမ့ၢ်လၢအဖိမုၣ်ဟ့ၣ်ဃီၤအမံၤ ဒီးအမိၢ်အပၢ်မဲာ်ထံလီၤသြူမးလီၤ. စဖိမုၣ်အံၤယုတၢ်ဒဲးဘးထံၣ်လံဝဲလံ. ဒီးစံးကဘီဒိၣ်ကဘီဒိၣ်ဓၢ.ဆူလၢ်ဟူယၤ. စကကတီၤန့ဒၣ်ကလိာ်စဖိတၢ်. ဒီးဟံးထိၣ်ပနၢ်နၢၤတကျိဟ့ၣ်လီၤပကဘီဒိၣ်စံးဝဲဒၣ်. စပှ့ၤန့ပှၤလၢအိၣ်လၢဒၢးဖါလာ်န့ၣ်လီၤ. ကွၤဟ့ၣ်ကၢ်အီၤနဲ့ာ်. ဟ်ထိၣ်ပနၢ်နၢၤန့ၣ်ကဘီပံၢ်မးဒီဘ့ၣ်ညါစံးဝဲကရး.ကဘီပံၢ်နးကၢ. ဝဲကရးတခီတဘ့ၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်. သုဟဲတၢ်ခံလါအံၤသုကကွၤဘၣ်သၢသီကျဲစိၤလီၤ. ကွၤဝဲသၢသီကျဲတုၤ ဒီးကီၤလၤမုၣ်တဂၤန့ၣ်ဟ့ၣ်ကွၤအတပၢၤမိၢ်တပၢၤဖါန့ၣ်ဝံၤ ဒီးလဲၤထိၣ်စံးဘၣ်မတၤတဂၤန့ၣ်လၢအအိၣ်လၢဒီးဖါလာ်န့ၣ်စလဲၤယ့န့ၢ်နဖိထိၣ်ကံၣ်တန့ၢ်ဘၣ်. ဟ့ၣ်ဝဲလၢပနၢ်နၢၤတကျိလီၤ.

လဲၤလီၤဟံးကွၤတ့ၢ်တက့ၢ်. စကလဲၤဟံးကွၤခဲမဟါလီၤ.စံးဆၢဝဲဒၣ်.မ့ၢ်ဟါလီၤဒီးလဲၤဟံးကွၤဝဲဒၣ်လီၤ. ဝဲကရးဖိခွါတခီအိၣ်တမှာ်ဘၣ်. ဆိမိၣ်ဝဲလၢအသးပသးပှ့ၢ်မံတ့ၢ်လဲၤကွၢ်ဝဲ ဒီးပှၤကညီဖိာ်မုၣ်န့ၣ်တအိၣ်လၢၤဘၣ်. အိၣ်လီၤတဲာ်လၢနံၣ်ကံၤညာ်တကူာ်လီၤ. ဝဲကရးဖိမုၣ်န့ၣ်ကွၤတုၤလၢအပၢ်အဝ့ၢ်ပသံကျံဘါထိၣ်အီၤပဝံၢ်အီၤလၢနိၣ်ဝံၢ်ထူန့ၣ်တသ့ၣ်ထိၣ်တသးဟ့ဘၣ်. ဝဲကရးဖိခွါန့ၣ်မံစိၢ်မံတန့ၢ်, ဆိမိၣ်ဝဲမ့ၢ်မ့ၢ်ဆ့ၣ် ဒီးဆ့ၣ်တ့ၢ်လီၤ. မ့ၢ်မ့ၢ်ဆ့ၣ်ဒီးဆ့ၣ်တ့ၢ်လီၤ. အိၣ်တစိၢ်လဲၤထိၣ်ကွၢ်စိဝဲလၢအပၢ်နိၢ်ခံ. ထံၣ်စိဝဲဝဲကရးဖိမုၣ်အံၤပဝံၢ်အီၤလၢနိၣ်ဝံၢ်ထူလီၤ. မ့ၢ်ဆ့ၣ်ထိၣ်ဒီးဆိမိၣ်ဝဲဒီးစံးဝဲဒၣ်. မ့ၢ်မိၣ်မၢကဲ့ၢ်သုသးလၢယၤအံၤမၢကဲ့ၢ်လီၤ. ဆုးလီၤအခိၣ်ဆိကမိၣ်တၢ်လီၤ. ဝဲကရးဖိမုၣ်လၢအပၢ်မၢကဲ့ၢ်န့ၣ်အလံာ်တုၤဃီၤကွၤဝဲလီၤ. ဝဲကရးလၢအမၢကဲ့ၢ်ယၤတဝ့ၢ်န့ၣ်ဟဲဃီၤအိၣ်မူးတက့ၢ်. မ့ၢ်တဟဲဘၣ်ဘၣ်ကီးဂၤန့ၣ်အနိၢ်ထူၣ်န့ၣ်ကကဲထိၣ်လၢထံဖှိၣ်လိၢ်လီၤ. လၢန့ၣ်အဖိခိၣ်အနိၢ်ထူၣ်ကကဲထိၣ်လၢအသလ့လီၤ. ဒီးပဒိဝ့ၢ်ညါလဲၤဝဲခဲလၢာ်လီၤ. ဝဲကရးဖိခွါတဂၤဝဲကရးဖိမုၣ်နိၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်န့ၣ်ကတိၤထိၣ်တၢ် ဒီးစံးဝဲဝဲကရးဖိခွါန့ၣ်ဟဲဃီၤနဲ့ဆူစအိၣ်တက့ၢ်. ဝဲကရးဖိခွါတခီလဲၤဃီၤဝဲပျံၤဝဲသါတးဒီးဝဲကရးဖိမုၣ်ကတိၤထိၣ်ကဒီးတၢ် စအိၣ်လၢနဝ့ၢ်နမၢကဲ့ၢ်မးဃၤလဲၣ်. ပျံၤဃၤတဂ့ၤ. ဒီးဝဲကရးဖိခွါန့ၣ်လဲၤဆ့ၣ်နီၤဝဲလၢအဃၢၤလီၤ. စံးကီၤလၤမုၣ်တဂၤစလဲၤတၢ်ဒီးနၤအံၤမးစလဲၤခိၣ်လၢာ်တၢ်ဒဲးဘးလီၤ. အအံၤတဒုနဲစိၢ်အိၣ်ဒၣ်နတၢ်ယဲစိၢ်စကအိၣ်ဒၣ်စတၢ်လီၤ. ဒီးဖျိလီၤအသးဝံၤဒီးကဲဒိၣ်ကဲပှ့ၢ်ကွၤလီၤ.

၈၃. **ပဖိ** နိၢ်နိၢ်တအိၣ်ဘၣ်. အိၣ်ထဲနဖိစဖိပှၤဖိဒ်န့ၣ်လီၤ. စဖိအိၣ်မှၤ. နဖိအိၣ်ကသ္. ပှၤဂၤဖိအိၣ်ဝဲလီၤ.

၈၄. **ဖးဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကဖိာ်လီၤလၢအခိၣ်ဒီးအခံတုၤသိးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဖးဖိလီၤ. ပျုာ်တဲာ်သ့ၣ်တကျိဖဲဖးဖိန့ၣ်တက့ၢ်. ထိရိၤတၢ်ကဖိာ်လီၤလၢအခိၣ်ဒီးအခံတုၤသိးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဖးဖိခဲလၢာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖးဖိသကွၣ်လီၤ. ကျဲကဖိာ်လီၤန့ၣ်မ့ၢ်ကျဲဖးဖိမူကဖိာ်လီၤန့ၣ်မ့ၢ်မူဖးဖိပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဖးဖိကျဲဒီးဟဲကွၤဝဲလီၤ.

၈၅. **ဘုဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဘုအလိၢ်လၢပဟ်ဘုန့ၣ်ပစံးလၢဘုဖိလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘုမုၢ်ဘုဖိလီၤ. ပှၤကညီအိၣ်ဒီးဘုမုၢ်ဘုဖိန့ၣ်တအိၣ်ဝံၤဘၣ်မှၤဘၣ်.

၈၆. **ဘုဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုပျိၢ်ထိၣ်သိန့ၣ်အသအိပူၤအိၣ်ဒီးအဖိဒီးပစံးလၢဘုဖိလီၤ.

၈၇. **မှၤဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်မှၤန့ၣ်ပဃါဒီးကိၣ်မံၣ်ဒီးပဟ်န့ၣ်အဆူၣ်ထိၣ်ဝဲပြုူးဟၢၣ်ကလာ်ဒီးပကီးလၢမှၤဖိလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢမှၤဖိမှၤဖးလီၤ. ဒီးမှၤထိရိၤတလိၣ်န့ၣ်

၆၈. **ကျိၤလီၤဖိခိၣ်ကျိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဖိကွာ်လၢဖိထူၣ်နါစှၤနူၣ်လီၤ.

၆၉. **ကွာ်ထိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဖိကွာ်လၢဝၣ် ဒီးပစံးလၢကွာ်ထိၣ်ဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကွာ်ထိၣ်ဖိကွဲာ်ထိၣ်ဖိလီၤ. ပှၤကညီကွာ်ထိၣ်ဒီကွာ်စံးဝဲဒၣ်.

၇၀. **ခံဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ဒံဖျိမ့ၢ်ဂ့ၤ, သကွံသၣ်အဖျိမ့ၢ်ဂ့ၤ, အခံထူးနူၣ်အိၣ်ဒီးအဖိဒီးပစံးလၢခံဖိလီၤ. ဒံသၣ်အဖျိနူၣ်အိၣ်ဒီးအခံဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢခိၣ်ဖိခံဖိလီၤ.

၇၁. **ခိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ပပျုၢ်တၢ်နးကဲၣ်ဆိး ဒီးမၤသးဒ်ပခိၣ်ဒိၣ်ထိၣ်အသိးနူၣ်ပစံးလၢပခိၣ်ဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢခိၣ်ဖိနၢ်ဖိလီၤ. ဘိၣ်ဿအိၣ်ပသူဘူးဒီးယၤဒီးစခိၣ်ဖိနၢ်ဖိမးလီၤ.

၇၂. **ခိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်မဲာ်ဆုးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကု့ၢ်ပဂီၤပကူပသိးတဂ့ၤဘၣ် ဒီးပဟ်ဟသးတသ့ဘၣ်နူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢခိၣ်ဖိမဲာ်ဆုးလီၤ.

၇၃. **ခိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ခိၣ်မှၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပခိၣ်မုၢ်ဒိၣ်အိၣ်ဒီးအဖိၣ်ဘှၣ်ကိၤဝဲနူၣ် ပစံးဒီးအဆိလၢခိၣ်မှၣ်ခိၣ်ဖိလီၤ. ခိၣ်မှၣ်ခိၣ်ဖိစံးဝဲဒၣ်.

၇၄. **စဖိ** နူၣ်မ့ၢ်စကှၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အကမဲာ်စူဝဲလၢပမၤသကွံဒီးကွးဃာ်တၢ်ကျုၢ်ဝဲနူၣ်လီၤ. တခွဲအိၣ်ဒီးစကှၤစဖိလီၤ.

၇၅. **တဖိ** နူၣ်မ့ၢ်တလါအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဂုာ်လၢပဒၢတၢ်လၢအပူၤနူၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢတလါတဖိလီၤ. တလါတဖိစံးဝဲဒၣ်.

၇၆. တၢ်ဖးဖိ နူၣ်မ့ၢ်မူဖိလာ်လၢပူၤကွံာ်သ့ၣ်ခံဝၣ်ခံနူၣ်ပကီးလၢတၢ်ဖးဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ဖးခိၣ်တၢ်ဖးဖိလီၤ. ထိၣ်ယူၤလၢတၢ်ဖးဖိထးနူၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၇၇. **တၢ်ဂံၢ်ဖိကွီၤဖိ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂံၢ်အကတိၢ်လၢဖိကွီၤဖိဝဲဒီးပစံးလၢတၢ်ဂံၢ်ဖိကွီၤဖိလီၤ. သ့ၣ်တကလုာ်ပကီးလၢဖိကွီၤဒီးတုၤဖိဒီးတၢ်ဂံၢ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢတၢ်ဂံၢ်ဖိကွီၤဖိလီၤ. ဒီးတၢ်ဂံၢ်ဖိမ့ၢ်ဃါဖိစကီးလီၤ.

၇၈. **ထိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢထံဖံးခိၣ်နူၣ်တလီၤဒး ဘၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢထိၣ်ဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထိၣ်ဖိထိၣ်ဖါလီၤ.တၢ်သံစိၣ်ထိၣ်ဖိလၢထံဖိခိၣ်ပူၣ်သလူၣ်လီၤ. ဝၣ်ထိၣ်ထိၣ်ဖိလၢထံဖိခိၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၇၉. **ဒုးထိၣ်ဖိခိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဖိလၢပဟ်ဘုလၢအပူၤနူၣ်ပမၤသူအခိၣ်လၢလၣ် ဒီးပစံးလၢပဒုးထိၣ်ဖိခိၣ်လီၤ. ဒုးထိၣ်ဖိခိၣ်,ဘုအိၣ် လၢဖိပူၤနူၣ်ကဘၣ်စိၣ်ဘၣ်ဖုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒုးထိၣ်ဖိခိၣ်ဖိနၢ်လီၤ.

၈၀. **နူၣ်ထိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဖိနူၣ်လၢဖုဒါဒီးချံၣ်ဒီးပစံးလၢနူၣ်ထိၣ်ဖိလီၤ. ပှၤတဂၤနူၣ်ထိၣ်ဖိဝံၤဒီးဒၢနှာ်ဘုလၢအပူၤလီၤ.

၈၁. **နီၢ်ဖိ** နူၣ်ဖိၣ်သၣ်ခွါကိးမှာ်ပှၤမုၣ်ကနီၤအမံၤလၢနီၢ်ဖိလီၤ.ဒီးကိးဝဲဒီးအဆိလၢနီၢ်ဖုးနီၢ်ဖိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကမဲၤလီၤထါအခိၣ်ထံးဒီးစံးဝဲလၢထါအကျိာ်လီၤ. နီၢ်ဖုးနီၢ်ဖိနီၢ်ဂ့ၤလၢာ်သးဓါ. နဂ့ၤနူၢ်စ့နဂ့ၤနူၢ်ထူစံးဝဲဒၣ်.

၈၂. **နီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်အပူ.** No. 137.-၁၃၇. ပှၤအစံၣ်တဲၤနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တဂၤမးပဒိၣ်ပပှ့ၢ်ဖိလီၤ. အဖိအိၣ်ထဲနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တဂၤဓိၤလီၤ. အမိၢ်အပၢ်အဲၣ်အီၤဓိၢ်ဂ့ၤဂ့ၤလိၢ်ကွဲတလၢစ့တလၢထူတမါလီၤ. အမိၢ်ကွၢ်ဒီးအမိၢ်စံးအီၤလီၤက်လၢဒဲးဘိၣ်ပဒဲးဘၣ်လဲၣ်. ဒီးစံးဝဲလၢသါမိၢ်ဆိုၣ်ဒဲးဘၣ်အီၤဟးအိၣ်ဝဲလၢတၢ်ဂီၤကျါအမိၢ်ယုက့ၤအီၤအမိၢ်ယုဆဲးလၢထးခ့ၣ်ခိၣ်ဘၣ်အီၤဒီးဟဲက့ၤဝဲလီၤ. တဘၣ်ဘၣ်အသးဒီးဟးကဒါက့ၤလီၤ. အမိၢ်ယုက့ၤက့ၤအီၤတ ထံၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်ဒီးအမိၢ်အိၣ်လီၤ. တုၤလၢဝဲကရးဖိမှၣ်အသွၣ်ခိၣ်ဒီးပၢၤဝဲဒၣ်လီၤ. ဝဲကရးဟဲကွၢ်က့ၤအဖိမှၣ်အတၢ်ထံၣ်အီၤဒီးစံးဝဲလၢသါဖိမှၣ်ဂဲၤက့ၤလီၤ. ဝဲကရးက့ၤကိးအီၤဆူနီၢ်ပှၤဒီးဝဲကရးလုၢ်ဖိက့ၤ အီၤ လီၤ. ဝဲကရးဟ့ၣ်လီၤအကုၢ်အပှၤတဘၣ်ဘၣ်အသးဘၣ်ထံၣ်လၢကီၤလၢမှၣ်တဂၤအိၣ်လၢထိပူၤကုာ်ပူၤကီၤလၢမှၣ်နူၣ်အဲၣ်ပဖိသိးပဝၤပှၤပျုးထိဆဲးထိအီၤလီၤ. ဒီးနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်ခိၣ်က့ၤအသးလီၤ. ဝဲကရးစံးအီၤနကမၤမုၤလၢပှၤဒဲးဘိၣ်ဒဲးဘးဖိလဲၣ်. စကမၤဒီးစကမၤပဲကရးစံးအီၤဖိဓါ. စသးကညီၤနၤကၢလဲၣ်. ဒီးဝဲကရးဟ့ၣ်အီၤ. ဒီးဖိာ် နီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်အခံလီၤ. တိဒီးနာ်ဖိတဖျာၣ်ဒီးလဲၤတၢ်လီၤ. လဲၤတုၤလၢသရိာ်ပူၤနူၣ်အိၣ် ဒီးဝဲကရးအဖိခွါအစိၣ်တဂၤဝဲကရးအဖိခွါအစိၣ်ယၢၤနူၣ်အိၣ်ဒီးနီၣ်ဝံၢ်စ့တဘ့ၣ်. နီၣ်ဝံၢ်ထူတဘ့ၣ်ဒီးနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်နူၣ်ဝံၢ်ဝဲကရးဖိခွါစိၣ်လၢနီၢ်လၢနီၣ်ဝံၢ်စ့ကီၤလၢမှၣ်တဂၤလဲၤလီၤလုၣ်ထံလၢကမါပူၤနူၣ်ကီးလီၤနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်ကစၢ်မှၣ်ဓါ.လဲၤလီၤလုၣ်ထံမီ. ဒီးအတၢ်ဟဲလုၣ်ထံလီၤ. ကီၤလၤမှၣ်တဂၤ က့ၤထိၣ် ဒီးကူသိးထိၣ်နီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်အကူအသိးလီၤ. က့ၤထိၣ်ဝဲဆူဝဲကရးအဖိခွါအိၣ်ကီၤလၤမှၣ်နူၣ်ဟံးထိၣ်နီၣ်ဝံၢ် ဒီးဝံၢ်ဝဲကရးဖိခွါနူၣ်လီၤ. ဒီးဝဲကရးဖိ ခွါဂဲၤဆၢ ထၢၣ်က့ၤလီၤ. ဒီးအိၣ်လၢဝဲကရးအဖိခွါအဂီၤထံးနူၣ်လီၤ. ဒီးနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်ဟဲက့ၤထိၣ်ဒီးကူထိၣ်ကီၤလၤ မှၣ်အနံၣ်တှာ်ခံ ဒီးတိထိၣ်နာ်လၢကီၤလၤမှၣ်အလိၢ်နူၣ်လီၤ. က့ၤက့ၤထိၣ်ဆူကီၤလၤမှၣ်အိၣ် ဒီးအိၣ်ဝဲလီၤ. ဝဲကရးဟဲကွၢ်က့ၤအဖိခွါဟဲလၢကဆီခိၣ်ဟဲထံၣ်လၢအဖိဂဲၤက့ၤဒီးအသူၣ်ခုအသးခုလီၤ.သံဂီၢ်အဖိခွါဖိာ်မှၣ်အံၤ ခံဂၤအိၣ်လၢနဃၢၤဖဲးလဲၣ်ဂၤလဲၣ်. အိၣ်လၢစယၢၤထံးလၢကီၤလၤမှၣ်ဟံး ဒီးနီၣ်ဝံၢ်စ့တဂၤအံၤလီၤ. ဒီးအပၢ်စံးအီၤစကဖျိဒီးနၤလီၤ. ကွၢ်ဝဲဂ့ၤလၢနီၢ်ဖိထိၣ်

ကံၣ်တဂၤဟံးန့ၢ်လၢအဝံၢ်ဂံၤကၠၤနၤတဂၤလၢပၢ်စံးနၤတဂၤလီၤ. ဒီးပဒၢးထိၣ်ယှာ်ဝဲဆူကဆိဖိခိၣ်ဒီးအဖိခွါဒီးနိၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တဂၤန့ၣ်လဲၤဝဲလၢအခိၣ်လီၤ. လဲၤဝဲလၢအခိၣ်န့ၣ်အဝဲမ့ၢ်လၢနိၢ်လိၣ်နိၢ်ပၤဒီးဟးတသ့ဘၣ်.ကီၤလၢမုၣ်ဖျၢအီၤလၢနီၣ်ဖျၢကၠၤတုၤလၢဝဲကရၢအနိၢ်ပူၤဒီးနိၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တဂၤန့ၣ်ဟီနၢ်ဝဲဆူဒၢးဖါလာ်ဒီးကီၤလၤမုၣ်တဂၤန့ၣ်ဒုၣ်နၢ်ဝဲအပှၢ်ပီၤဒုးအိၣ်ယှာ်ဝဲဒီးအဖိခွါလီၤ. ဒီးနိၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တဂၤမၢကၠၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးဝဲကရၢအဖိခွါတဂၤတဘၣ်အသးလၢကီၤလၤမုၣ်န့ၣ်ဘၣ်. ဘၣ်ဒၣ်အသးလၢနိၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်အသးလၢနိၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်န့ၣ်ဒီးကီၤလၤမုၣ်တဂၤန့ၣ်ကွၢ်ဝဲတဂ့ၤဘၣ်. လၢမနုၤဒီးလဲၤအိၣ်သကိးဒၣ်ဒီးနိၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘုၣ်ထိၣ်နုၣ်ထိၣ်တၤတဖုမၢနိၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တၢ်နၢ်အဆၣ်ဒီးနိၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်အစုအခိၣ်လီၤသလီၤမးလီၤ. တုၤမ့ၢ်အန့ၣ်တစုဒီးထံၣ်လၢပကဘီလဲၤဆူအဝ့ၢ်မၤလိာ်ဝဲပကဘီဒိၣ်စၢ. နလဲၤတၢ်အံၤမၢစမိၢ်စပၢ်ပှၤနစဖိထိၣ်ကံၣ်တဖိးတက့ၢ်. ပကဘီဒိၣ်တခီစတသ့ၣ်ညါဘၣ်နမိၢ်နပၢ်ဘၣ်. နမ့ၢ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်န့ၣ်လဲၤထိၣ်ဆိုးလၢဝဲကရၢတက့ၢ်. ဒီးကီၤလၤမုၣ်တဂၤလဲၤမၤလိာ်စကီးပကဘီဒိၣ်စံးဝဲဒၣ်. ဟဲကၠၤပှၤနစတပၢၢမိၢ်တပၢၢဖါတဖျၢၣ်တက့ၢ်. ဒီးပကဘီဖိလဲၤဆူဝ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. လဲၤဝဲတုၤပှၤတၢ်လိၢ်တၢ်ဒီးသးပှၤနိၣ်ပှၤခံဂၤမၤလိာ်တၢ်န့ၣ်ဟဲကၠၤလီၤဆူကဘီပူၤဒီးကဘီန့ၣ်တကဖိထိၣ်ဘၣ်. ဆိကမိၣ်ဝဲပှၤမၤလိာ်တၢ်တဂၤဒီးလဲၤထိၣ်ပှၤန့ၢ်ကၠၤဝဲလီၤ. ဟဲကၠၤလီၤဝဲဆူကဘီပူၤဒီးကဘီလီၤဘျၢၣ်ကဘီဒိၣ်တဂၤဆၢ်ကမိၣ်တိၣ်ဝဲပကညီၤအိၣ်လၢဒၢးဖါလာ်တဂၤမၢပလဲၤစံးဝဲကရၢ. ပှၤနသါဖိထိၣ်ကံၣ်တဖိးဟ့ၣ်ယုၢ်အီၤတက့ၢ်. ဒီးပကဘီခိၣ်လဲၤထိၣ်ကၠၤကဒီးဆူဝဲကရၢအိၣ်န့ၣ်ဆိုးထိၣ်ဝဲဒၣ်. ဝဲကရၢဓၢစထံၣ်မတၤတဂၤလၢပှၤဒၢးဖါလာ်စံးဝဲဒၣ်. မၢသါမိၢ်သါပၢ်ပှၤနသါဖိထိၣ်ကံၣ်တဖိးတက့ၢ်. ကနၣ်ဝဲသါတးဒီးမ့ၢ်လၢအဖိမုၣ်ဟ့ၣ်ဃီၤအမံၤ ဒီးအမိၢ်အပၢ်မဲာ်ထံလီၤဩမးလီၤ. စဖိမုၣ်အံၤဃုတၢ်ဒဲးဘးထံၣ်လံဝဲလံ. ဒီးစံးကဘီဒိၣ်ကဘီဒိၣ်စၢ.ဆူလၢ်ဟူဃၤ. စကကတီၤနူဒၣ်ကလိာ်စဖိတၢ်. ဒီးဟံးထိၣ်ပနၢ်နၢၤတကျိဟ့ၣ်လီၤပကဘီဒိၣ်စံးဝဲဒၣ်. စပှၤနူပှၤလၢအိၣ်လၢဒၢးဖါလာ်န့ၣ်လီၤ. ကၠၤဟ့ၣ်ကၢ်အီၤနဲၣ်. ဟ်ထိၣ်ပနၢ်နၢၤန့ၣ်ကဘီပၢ်မးဒီဘ့ၣ်ညါစံးဝဲကရၢ.ကဘီပၢ်နးကၢ. ဝဲကရၢတခီတဘ့ၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်. သုဟဲတၢ်ခံလါအံၤသုကကၠၤဘၣ်သၢသီကျဲစီၤလီၤ. ကၠၤဝဲသၢသီကျဲတုၤ ဒီးကီၤလၤမုၣ်တဂၤန့ၣ်ဟ့ၣ်ကၠၤအတပၢၢမိၢ်တပၢၢဖါန့ၣ်ဝံၤ ဒီးလဲၤထိၣ်စံးဘၣ်မတၤတဂၤန့ၣ်လၢအအိၣ်လၢဒီးဖါလာ်န့ၣ်စလဲၤဃုန့ၢ်နဖိထိၣ်ကံၣ်တန့ၢ်ဘၣ်. ဟ့ၣ်ဝဲလၢပနၢ်နၢၤတကျိလီၤ. လဲၤလီၤဟံးကၠၤတ့ၢ်တက့ၢ်. စကလဲၤဟံးကၠၤခဲမဟါလီၤ.စံးဆၢဝဲဒၣ်.မ့ၢ်ဟါလီၤဒီးလဲၤဟံးကၠၤဝဲဒၣ်လီၤ. ဝဲကရၢဖိခွါတခီအိၣ်တမုာ်ဘၣ်. ဆိမိၣ်ဝဲလၢအသးပသးပှၢ်မံတ့ၢ်လဲၤကွၢ်ဝဲ ဒီးပှၤကညီဖိာ်မုၣ်န့ၣ်တအိၣ်လၢၤဘၣ်. အိၣ်လီၤတဲာ်လၢနံၣ်ကံၤညာ်တကူာ်လီၤ. ဝဲကရၢဖိမုၣ်န့ၣ်ကၠၤတုၤလၢအပၢ်အဝ့ၢ်ပသံကျဲဘါထိၣ်အီၤပဝံၢ်အီၤလၢနီၣ်ဝံၢ်ထူန့ၣ်တသူၣ်ထိၣ်တသးဟ့ဘၣ်. ဝဲကရၢဖိခွါန့ၣ်မံစိၢ်မံတန့ၢ်, ဆိမိၣ်ဝဲမ့ၢ်မ့ၢ်ဆ့ၣ် ဒီးဆ့ၣ်တ့ၢ်လီၤ. မ့ၢ်မ့ၢ်ဆ့ၣ်ဒီးဆ့ၣ်တ့ၢ်လီၤ. အိၣ်တစိၢ်လဲၤထိၣ်ကွၢ်စိဝဲလၢအပၢ်နိၢ်ခံ. ထံၣ်စီဝဲဝဲကရၢဖိမုၣ်အံၤပဝံၢ်အီၤလၢနီၣ်ဝံၢ်ထူလီၤ. မ့ၢ်ဆ့ၣ်ထိၣ်ဒီးဆိမိၣ်ဝဲဒီးစံးဝဲဒၣ်. မ့ၢ်မိၣ်မၢကၢ်သုသးလၢဃၤအံၤမၢကၢ်လီၤ. ဆုးလီၤအခိၣ်ဆိကမိၣ်တၢ်လီၤ. ဝဲကရၢဖိမုၣ်လၢအပၢ်မၢကၢ်န့ၣ်အလံာ်တုၤဃီၤကၠၤဝဲလီၤ. ဝဲကရၢလၢအမၢကၢ်ဃၤတဝ့ၢ်န့ၣ်ဟဲဃီၤအိၣ်မူးတက့ၢ်. မ့ၢ်တဟဲဘၣ်ဘၣ်ကိးဂၤန့ၣ်အနိၢ်ထူၣ်န့ၣ်ကကဲထိၣ်လၢထံဖိၣ်လိၢ်လီၤ. လၢန့ၣ်အဖိခိၣ်အနိၢ်ထူၣ်ကကဲထိၣ်လၢအသလ့လီၤ. ဒီးပဒီဝ့ၢ်ညါလဲၤဝဲခဲလၢာ်လီၤ. ဝဲကရၢဖိခွါတဂၤဝဲကရၢဖိမုၣ်နိၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်န့ၣ်ကတိၤထိၣ်တၢ် ဒီးစံးဝဲဝဲကရၢဖိခွါန့ၣ်ဟဲဃီၤနဲဆူစအိၣ်တက့ၢ်. ဝဲကရၢဖိခွါတခီလဲၤဃီၤဝဲပျံၤဝဲသါတးဒီးဝဲကရၢဖိမုၣ်ကတိၤထိၣ်ကဒီးတၢ် စအိၣ်လၢနဝ့ၢ်နမၢကၢ်မးဃၤလဲၣ်. ပျံၤဃၤတဂ့ၤ. ဒီးဝဲကရၢဖိခွါန့ၣ်လဲၤဆ့ၣ်နီၤဝဲလၢအဃၢၤလီၤ. စံးကီၤလၤမုၣ်တဂၤစလဲၤတၢ်ဒီးနၤအံၤမးစလဲၤခိၣ်လၢာ်တၢ်ဒဲးဘးလီၤ. အအံၤတဒုနဲစိၢ်အိၣ်ဒၣ်နတၢ်ယဲစိၢ်စကအိၣ်ဒၣ်စတၢ်လီၤ. ဒီးဖျိလီၤအသးဝံၤဒီးကဲဒိၣ်ကဲပှၢ်ကၠၤလီၤ.

၈၃. **ပဖိ** နိၢ်နိၢ်တအိၣ်ဘၣ်. အိၣ်ထဲနဖိစဖိပှၤဖိဒ်န့ၣ်လီၤ. စဖိအိၣ်မှၤ. နဖိအိၣ်ကသူ. ပှၤဂၤဖိအိၣ်ဝဲလီၤ.

၈၄. **ဖးဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကဖိာ်လီၤလၢအခိၣ်ဒီးအခံတုၤသိးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဖးဖိလီၤ. ပျ့ၤာ်တဲာ်သ့ၣ်တကျိဖဲဖးဖိန့ၣ်တက့ၢ်. ထိရိၤတၢ်ကဖိာ် လီၤ လၢအခိၣ်ဒီးအခံတုၤသိးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဖးဖိခဲလၢာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖးဖိသကွၣ်လီၤ. ကျဲကဖိာ်လီၤန့ၣ်မ့ၢ်ကျဲဖးဖိမူကဖိာ်လီၤန့ၣ်မ့ၢ်မူဖးဖိပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဖးဖိကျဲဒီးဟဲကၠၤဝဲလီၤ.

၈၅. **ဘုဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဘုအလိၢ်လၢပဟ်ဘုန့ၣ်ပစံးလၢဘုဖိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘုမ့ၢ်ဘုဖိလီၤ. ပှၤကညီအိၣ်ဒီးဘုမ့ၢ်ဘုဖိန့ၣ်တအိၣ်ဝံၤဘၣ်မှၤဘၣ်.

၈၆. **ဘုဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုပျိၢ်ထိၣ်သိန့ၣ်အသအိပူၤအိၣ်ဒီးအဖိဒီးပစံးလၢဘုဖိလီၤ.

၈၇. **မှၤဖိ** န့ၣ်မ့ၢ်မှၤန့ၣ်ပဃါဒီးကိၣ်မံၣ်ဒီးပဟ်န့ၣ်အဆူၣ်ထိၣ်ဝဲပြူးဟၢၣ်ကလာ်ဒီးပကိးလၢမှၤဖိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢမှၤဖိမှၤဖးလီၤ. ဒီးမှၤထိရိၤတလိၣ်န့ၣ်

၆၈. **ကျိၤလိၤဖိခိၣ်ကျိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဖိကွာ်လၢဖိထူၣ်နါစ့ၤနူၣ်လီၤ.

၆၉. **ကွာ်ထိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဖိကွာ်လၢဝၣ် ဒီးပစံးလၢကွာ်ထိၣ်ဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကွာ်ထိၣ်ဖိကွဲာ်ထိၣ်ဖိလီၤ. ပှၤကညီကွာ်ထိၣ်ဒိကွာ်စံးဝဲဒၣ်.

၇၀. **ခံဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ဒံဖျိမ့ၢ်ဂ့ၤ, သကွံသၣ်အဖျိမ့ၢ်ဂ့ၤ, အခံထူးနူၣ်အိၣ်ဒီးအဖိဒီးပစံးလၢခံဖိလီၤ. ဒံသၣ်အဖျိနူၣ်အိၣ်ဒီးအခံဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢခိၣ်ဖိခံဖိလီၤ.

၇၁. **ခိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ပပျံၤတၢ်နးကဲၣ်ဆိး ဒီးမၤသးဒ်ပခိၣ်ဒိၣ်ထိၣ်အသိးနူၣ်ပစံးလၢပခိၣ်ဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢခိၣ်ဖိနၢ်ဖိလီၤ. ဘိၣ်သအိၣ်ပသူဘူးဒီးယၤဒီးစခိၣ်ဖိနၢ်ဖိမးလီၤ.

၇၂. **ခိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်မဲာ်ဆုးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကု့ၢ်ပဂီၤပကူပသိးတဂ့ၤဘၣ် ဒီးပဟ်ဟသးတသ့ဘၣ်နူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢခိၣ်ဖိမဲာ်ဆုးလီၤ.

၇၃. **ခိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ခိၣ်မ့ၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပခိၣ်မုၢ်ဒိၣ်အိၣ်ဒီးအဖိးဘှၣ်ကီၤဝဲနူၣ် ပစံးဒီးအဆိလၢခိၣ်မ့ၣ်ခိၣ်ဖိလီၤ. ခိၣ်မ့ၣ်ခိၣ်ဖိစံးဝဲဒၣ်.

၇၄. **စဖိ** နူၣ်မ့ၢ်စကူၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အကမဲာ်ရူဝဲလၢပမၤသကွံဒီးကွးယာ်တၢ်ကျုၢ်ဝဲနူၣ်လီၤ. တခွဲအိၣ်ဒီးစကူၤစဖိလီၤ.

၇၅. **တဖိ** နူၣ်မ့ၢ်တလါအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဂုာ်လၢပဒၢတၢ်လၢအပူၤနူၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢတလါတဖိလီၤ. တလါတဖိစံးဝဲဒၣ်.

၇၆. တၢ်ဖးဖိ နူၣ်မ့ၢ်မူဖိလာ်လၢပူၤကွဲာ်သ့ၣ်ခံဝၣ်ခံနူၣ်ပကိးလၢတၢ်ဖးဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ဖးခိၣ်တၢ်ဖးဖိလီၤ. ထိၣ်ယူၤလၢတၢ်ဖးဖိထးနူၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၇၇. **တၢ်ဂိၢ်ဖိကွီၤဖိ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂိၢ်အကတိၢ်လၢဖိကွီၤဖိဝဲဒီးပစံးလၢတၢ်ဂိၢ်ဖိကွီၤဖိလီၤ. သ့ၣ်တကလုာ်ပကိးလၢဖိကွီၤဒီးတုၤဖိဒီးတၢ်ဂိၢ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢတၢ်ဂိၢ်ဖိကွီၤဖိလီၤ. ဒီးတၢ်ဂိၢ်ဖိမ့ၢ်ယါဖိစကိးလီၤ.

၇၈. **ထိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢထံဖံးခိၣ်နူၣ်တလီၤဒးဘၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢထိၣ်ဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထိၣ်ဖိထိၣ်ဖါလီၤ.တၢ်သံစိၣ်ထိၣ်ဖိလၢထံဖိခိၣ်ပူၣ်သလူၣ်လီၤ. ဝၣ်ထိဒူထိၣ်ဖိလၢထံဖိခိၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၇၉. **နးထိၣ်ဖိခိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဖိလၢပဟ်ဘုလၢအပူၤနူၣ်ပမၤသူအခိၣ်လၢလၣ် ဒီးပစံးလၢပနးထိၣ်ဖိခိၣ်လီၤ. နးထိၣ်ဖိခိၣ်,ဘုအိၣ် လၢဖိပူၤနူၣ်ကဘၣ်စိၣ်ဘၣ်ဖုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနးထိၣ်ဖိခိၣ်ဖိနၢ်လီၤ.

၈၀. **ဒူၣ်ထိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဖိဒူၣ်လၢဖုဒါဒီးချိၣ်ဒီးပစံးလၢဒူၣ်ထိၣ်ဖိလီၤ. ပှၤတဂၤဒူၣ်ထိၣ်ဖိဝံၤဒီးဒၢနာ်ဘုလၢအပူၤလီၤ.

၈၁. **နၢ်ဖိ** နူၣ်ဖိၣ်သၣ်ခွါကိးမှာ်ပှၤမုၣ်ကနီၤအမံၤလၢနၢ်ဖိလီၤ.ဒီးကိးဝဲဒီးအဆိလၢနၢ်ဖူးနၢ်ဖိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကမဲၤလီၤထါအခိၣ်ထံးဒီးစံးဝဲလၢထါအကျိာ်လီၤ. နၢ်ဖူးနၢ်ဖိနၢ်ဂ့ၤလာ်သးဓါ. နဂ့ၤနူၢ်စ့နဂ့ၤနူၢ်ထူစံးဝဲဒၣ်.

၈၂. **နၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်အပူ.No.137.**-၁၃၇. ပှၤအစံၣ်တဲၤနၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တဂၤမးပဒိၣ်ပပှၢ်ဖိလီၤ. အဖိအိၣ်ထဲနၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တဂၤဓိၤလီၤ. အမိၢ်အပၢ်အဲၣ်အီၤဓိၢ်ဂ့ၤဂ့ၤလိၢ်ကွဲတလၢစ့တလၢထူတမါလီၤ. အမိၢ်ကွၢ်ဒီးအမိၢ်စံးအီၤလီၤက်လၢဒဲးဘိၣ်ပဒဲးဘးလဲၣ်. ဒီးစံးဝဲလၢသါမိၢ်ဆိုၣ်ဒဲးဘးအီၤဟးအိၣ်ဝဲလၢတၢ်ဂီၤကျါအမိၢ်ယုကူၤအီၤအမိၢ်ယုဆဲးလၢထးခ့ၣ်ခိၣ်ဘၣ်အီၤဒီးဟဲက့ၤဝဲလီၤ. တဘၣ်ဘၣ်အသးဒီးဟးကဒါက့ၤလီၤ. အမိၢ်ယုက့ၤက့ၤအီၤတ ထံၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်ဒီးအမိၢ်အိၣ်လီၤ. တုၤလၢဝဲကရးဖိမုၣ်အသွၣ်ခိၣ်ဒီးပၢၤဝဲဒၣ်လီၤ. ဝဲကရးဟဲကွၢ်က့ၤအဖိမုၣ်အတၢ်ထံၣ်အီၤဒီးစံးဝဲလၢသါဖိမုၣ်ဂဲၤက့ၤလီၤ. ဝဲကရးက့ၤကိးအီၤဆူနၢ်ပူၤဒီးဝဲကရးလုၢ်ဖိက့ၤ အီၤ လီၤ. ဝဲကရးဟ့ၣ်လီၤအကုၢ်အပှၤတဘၣ်ဘၣ်အသးဘၣ်ထံၣ်လၢကီၤလၤမုၣ်တဂၤအိၣ်လၢထိပူၤကုာ်ပူၤကီၤလၤမုၣ်နူၣ်အဲၣ်ပဖိသိးပဝၤပှၤပျုၤထိဆဲးထိအီၤလီၤ. ဒီးနၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်ခိၣ်က့ၤအသးလီၤ. ဝဲကရးစံးအီၤနကမၤမုၤလၢပှၤဒဲးဘိၣ်ဒဲးဘးဖိလဲၣ်. စကမၤဒီးစကမၤဝဲကရးစံးအီၤဖိဓါ. စသးကညီၤနၤကၢလဲၣ်. ဒီးဝဲကရးဟ့ၣ်အီၤ. ဒီးဖိာ် နၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်အခံလီၤ. တိဒီးနာ်ဖိတဖျာၣ်ဒီးလဲၤတၢ်လီၤ. လဲၤတုၤလၢသရိာ်ပူၤနူၣ်အိၣ် ဒီးဝဲကရးအဖိခွါအစိၣ်တဂၤဝဲကရးအဖိခွါအစိၣ်ယၢၤနူၣ်အိၣ်ဒီးနိၣ်ဝံၢ်စ့တဘ့ၣ်. နိၣ်ဝံၢ်ထူတဘ့ၣ်ဒီးနၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်နူၣ်ဝံၢ်ဝဲကရးဖိခွါစိၣ်လၢနၢ်လၢနိၣ်ဝံၢ်စ့ကီၤလၤမုၣ်တဂၤလဲၤလီၤလုၣ်ထံလၢကမါပူၤနူၣ်ကိးလီၤနၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်ကစၢ်မုၣ်ဓါ.လဲၤလီၤလုၣ်ထံမီ. ဒီးအတၢ်ဟဲလုၣ်ထံလီၤ. ကီၤလၤ မုၣ်တဂၤ ကူၤထိၣ် ဒီးကူသိးထိၣ်နၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်အကူအသိးလီၤ. ကူၤထိၣ်ဝဲဆူဝဲကရးအဖိခွါအိၣ်ကီၤလၤမုၣ်နူၣ်ဟံးထိၣ်နိၣ်ဝံၢ် ဒီးဝံၢ်ဝဲကရးဖိခွါနူၣ်လီၤ. ဒီးဝဲကရးဖိ ခွါဂဲၤဆၢ ထၢၣ်က့ၤလီၤ. ဒီးအိၣ်လၢဝဲကရးအဖိခွါအဂီၤထံးနူၣ်လီၤ. ဒီးနၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်ဟဲက့ၤထိၣ်ဒီးကူထိၣ်ကီၤလၤ မုၣ်အနံၣ်တူာ်ခံ ဒီးတိထိၣ်နာ်လၢကီၤလၤမုၣ်အလိၢ်နူၣ်လီၤ. က့ၤက့ၤထိၣ်ဆူကီၤလၤမုၣ်အိၣ် ဒီးအိၣ်ဝဲလီၤ. ဝဲကရးဟဲကွၢ်က့ၤအဖိခွါဟဲလၢကဆီခိၣ်ဟဲထံၣ်လၢအဖိဂဲၤက့ၤဒီးအသူၣ်ခုအသးခုလီၤ. သံဂိၢ်အဖိခွါဖိာ်မုၣ်အံၤ ခံဂၤအိၣ်လၢနယၢၤဖဲးလဲၣ်ဂၤလဲၣ်. အိၣ်လၢစယၢၤထံးလၢကီၤလၤမုၣ်ဟံး ဒီးနိၣ်ဝံၢ်စ့တဂၤအံၤလီၤ. ဒီးအပၢ်စံးအီၤစကဖျိဒီးနၤလီၤ. ကွၢ်ဝဲဂ့ၤလၢနၢ်ဖိထိၣ်

ကံၣ်တဂၤဟံးနှၢ်လၢအဝံၢ်ဂံၤကွၤနၤတဂၤလၢပၢ်စံးနၤတဂၤလီၤ. ဒီးပဒၢးထိၣ်ယှာ်ဝဲဆူကဆိဖိခိၣ်ဒီးအဖိခွါဒီးနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တဂၤနှၣ်လဲၤဝဲလၢအခိၣ်လီၤ. လဲၤဝဲလၢအခိၣ်နှၣ်အဝဲမ့ၢ်လၢနီၢ်လိၣ်နီၢ်ပၤဒီးဟးတသ့ဘၣ်.ကီၤလၤမုၣ်ဖျၢအီၤလၢနီၣ်ဖျၢကွၤတုၤလၢဝဲကရၢအနီၢ်ပူၤဒီးနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တဂၤနှၣ်ဟီနၢ်ဝဲဆူဒၢးဖါလၢ်ဒီးကီၤလၤမုၣ်တဂၤနှၣ်ဒူၣ်နှၢ်ဝဲအပှၢ်ပီၤဒုးအိၣ်ယှာ်ဝဲဒီးအဖိခွါလီၤ. ဒီးနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တဂၤမၢကွၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးဝဲကရၢအဖိခွါတဂၤတဘၣ်အသးလၢကီၤလၤမုၣ်နှၣ်ဘၣ်. ဘၣ်ဒၣ်အသးလၢနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်နှၣ်လီၤ. ဘၣ်အသးလၢနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်နှၣ်ဒီးကီၤလၤမုၣ်တဂၤနှၣ်ကွၢ်ဝဲတဂ့ၤဘၣ်. လၢမနၤဒီးလဲၤအိၣ်သကိးဒၣ်ဒီးနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်နှၣ်လီၤ. ဘှၣ်ထိၣ်ဒှၣ်ထိၣ်တၢတဖုမၢနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်တၢ်နှၢ်အဆၣ်ဒီးနီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်အစုအခိၣ်လီၤသလီၤမးလီၤ. တုၤမ့ၢ်အနှၣ်တစုဒီးထံၣ်လၢပကဘီလဲၤဆူအဝ့ၢ်မၤလိာ်ဝဲပကဘီဒိၣ်ဓၢ. နလဲၤတၢ်အံၤမၢစမိၢ်စပၢ်ပှၤနှစဖိထိၣ်ကံၣ်တဖိးတကွ့ၢ်. ပကဘီဒိၣ်တခီစတသ့ၣ်ညါဘၣ်နမိၢ်နပၢ်ဘၣ်. နမ့ၢ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်နှၣ်လဲၤထိၣ်ဆိုးလၢဝဲကရၢတကွ့ၢ်. ဒီးကီၤလၤမုၣ်တဂၤလဲၤမၤလိာ်စကီးပကဘီဒိၣ်စံးဝဲဒၣ်. ဟဲကွၤပှၤနှစတပၢၤမိၢ်တပၢၤဖါတဖျာၣ်တကွ့ၢ်. ဒီးပကဘီဖိလဲၤဆူဝ့ၢ်နှၣ်လီၤ. လဲၤဝဲတုၤပှၤတၢ်လိၢ်တၢ်ဒီးသးပှၤနီၣ်ပှၤခံဂၤမၤလိာ်တၢ်နှၣ်ဟဲကွၤလီၤဆူကဘီပူၤဒီးကဘီနှၣ်တကဖိထိၣ်ဘၣ်. ဆိကမိၣ်ဝဲပှၤမၤလိာ်တၢ်တဂၤဒီးလဲၤထိၣ်ပှၤနှၢ်ကွၤဝဲလီၤ. ဟဲကွၤလီၤဝဲဆူကဘီပူၤဒီးကဘီလီၤဘျၢၣ်ကဘီဒိၣ်တဂၤဆံကမိၣ်တိၣ်ဝဲပကညီၤအိၣ်လၢဒၢးဖါလၢ်တဂၤမၢပလဲၤစံးဝဲကရၢ. ပှၤနှသါဖိထိၣ်ကံၣ်တဖိးဟ့ၣ်ယုၢ်အီၤတကွ့ၢ်. ဒီးပကဘီခိၣ်လဲၤထိၣ်ကွၤကဒီးဆူဝဲကရၢအိၣ်နှၣ်ဆိုးထိၣ်ဝဲဒၣ်. ဝဲကရၢဓၢစထံၣ်မတၢတၢဂၤလၢပှၤဒၢးဖါလၢ်စံးဝဲဒၣ်. မၢသါမိၢ်သါပၢ်ပှၤနှသါဖိထိၣ်ကံၣ်တဖိးတကွ့ၢ်. ကနၣ်ဝဲသါတၢးဒီးမ့ၢ်လၢအဖိမုၣ်ဟ့ၣ်ယီၤအမံၤ ဒီးအမိၢ်အပၢ်မဲာ်ထံလီၤဩမးလီၤ. စဖိမုၣ်အံၤယုတၢ်ဒဲးဘးထံၣ်လံဝဲလံ. ဒီးစံးကဘီဒိၣ်ကဘီဒိၣ်ဓၢ.ဆူလၢ်ဟူယၤ. စကကတီၤနှဒၣ်ကလိာ်စဖိတၢ်. ဒီးဟံးထိၣ်ပနၢ်နၢၤတကျိဟ့ၣ်လီၤပကဘီဒိၣ်စံးဝဲဒၣ်. စပှၤနှပှၤလၢအိၣ်လၢဒၢးဖါလၢ်နှၣ်လီၤ. ကွၤဟ့ၣ်ကၢ်အီၤနဲၣ်. ဟ်ထိၣ်ပနၢ်နၢၤနှၣ်ကဘီပံၢ်မးဒီဘှၣ်ညါစံးဝဲကရၢ.ကဘီပံၢ်နးကၢ. ဝဲကရၢတခီတဘှၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်. သုဟဲတၢ်ခံလါအံၤသုကကွၤဘၣ်သၢသီကျဲစီၤလီၤ. ကွၤဝဲသၢသီကျဲတုၤ ဒီးကီၤလၤမုၣ်တဂၤနှၣ်ဟ့ၣ်ကွၤအတပၢၤမိၢ်တပၢၤဖါနှၣ်ဝံၤ ဒီးလဲၤထိၣ်စံးဘၣ်မတၢတဂၤနှၣ်လၢအအိၣ်ယံၢ်ဒီးဖါလၢ်နှၣ်စလဲၤယုနှၢ်နဖိထိၣ်ကံၣ်တနှၢ်ဘၣ်. ဟ့ၣ်ဝဲလၢပနၢ်နၢၤတကျိလီၤ. လဲၤလီၤဟံးကွၤတ့ၢ်တကွ့ၢ်. စကလဲၤဟံးကွၤခဲမဟါလီၤ.စံးဆၢဝဲဒၣ်.မ့ၢ်ဟါလီၤဒီးလဲၤဟံးကွၤဝဲဒၣ်လီၤ. ဝဲကရၢဖိခွါတခီအိၣ်တမှာ်ဘၣ်. ဆိမိၣ်ဝဲလၢအသးပသးပှၢ်မံတ့ၢ်လဲၤကွၢ်ဝဲ ဒီးပှၤကညီဖိာ်မုၣ်နှၣ်တအိၣ်လၢၤဘၣ်. အိၣ်လီၤတဲာ်လၢနံၣ်ကံၤညာ်တကူာ်လီၤ. ဝဲကရၢဖိမုၣ်နှၣ်ကွၤတုၤလၢအပၢ်အဝ့ၢ်ပသံကျဲဘါထိၣ်အီၤပဝံၢ်အီၤလၢနီၣ်ဝံၢ်ထူနှၣ်တသူၣ်ထိၣ်တသးဟ့ဘၣ်. ဝဲကရၢဖိခွါနှၣ်မံစိၢ်မံတနှၢ်, ဆိမိၣ်ဝဲမ့ၢ်မ့ၢ်ဆ့ၣ် ဒီးဆ့ၣ်တ့ၢ်လီၤ. မ့ၢ်မ့ၢ်ဆ့ၣ်ဒီးဆ့ၣ်တ့ၢ်လီၤ. အိၣ်တစိၢ်လဲၤထိၣ်ကွၢ်စိဝဲလၢအပၢ်နီၢ်ခံ. ထံၣ်စိဝဲဝဲကရၢဖိမုၣ်အံၤပဝံၢ်အီၤလၢနီၣ်ဝံၢ်ထူလီၤ. မ့ၢ်ဆ့ၣ်ထိၣ်ဒီးဆိမိၣ်ဝဲဒီးစံးဝဲဒၣ်. မ့ၢ်မိၣ်မၢကွၢ်သုသးလၢယၤအံၤမၢကွၢ်လီၤ. ဆုးလီၤအခိၣ်ဆိကမိၣ်တၢ်လီၤ. ဝဲကရၢဖိမုၣ်လၢအပၢ်မၢကွၢ်နှၣ်အလၢ်တုၤယီၤကွၤဝဲလီၤ. ဝဲကရၢလၢအမၢကွၢ်ယၤတဝ့ၢ်နှၣ်ဟဲယီၤအိၣ်မူးတကွ့ၢ်. မ့ၢ်တဟဲဘၣ်ဘၣ်ကိးဂၤနှၣ်အနီၢ်ထူၣ်နှၣ်ကကဲထိၣ်လၢထံဖိၣ်လိၢ်လီၤ. လၢနှၣ်အဖိခိၣ်အနီၢ်ထူၣ်ကကဲထိၣ်လၢအသလှလီၤ. ဒီးပဒိဝ့ၢ်ညါလဲၤဝဲခဲလၢ်လီၤ. ဝဲကရၢဖိခွါတဂၤဝဲကရၢဖိမုၣ်နီၢ်ဖိထိၣ်ကံၣ်နှၣ်ကတိၤထိၣ်တၢ် ဒီးစံးဝဲဝဲကရၢဖိခွါနှၣ်ဟဲယီၤနဲဆူစအိၣ်တကွ့ၢ်. ဝဲကရၢဖိခွါတခီလဲၤယီၤဝဲပျံၤဝဲသါတၢးဒီးဝဲကရၢဖိမုၣ်ကတိၤထိၣ်ကဒီးတၢ် စအိၣ်လၢနဝ့ၢ်နမၢကွၢ်မးယၤလဲၣ်. ပျံၤယၤတဂ့ၤ. ဒီးဝဲကရၢဖိခွါနှၣ်လဲၤဆ့ၣ်နီၤဝဲလၢအယၢၤလီၤ. စံးကီၤလၤမုၣ်တဂၤစလဲၤတၢ်ဒီးနၤအံၤမးစလဲၤခိၣ်လၢ်တၢ်ဒဲးဘးလီၤ. အအံၤတဒုနဲစီၢ်အိၣ်ဒၣ်နတၢ်ယဲစီၢ်စကအိၣ်ဒၣ်စတၢ်လီၤ. ဒီးဖျိလီၤအသးဝံၤဒီးကဲဒိၣ်ကဲပှၢ်ကွၤလီၤ.

၈၃. **ပဖိ** နီၢ်နီၢ်တအိၣ်ဘၣ်. အိၣ်ထဲနဖိစဖိပှၤဖိဒ်နှၣ်လီၤ. စဖိအိၣ်မ့ၤ. နဖိအိၣ်ကသူ. ပှၤဂၤဖိအိၣ်ဝဲလီၤ.

၈၄. **ဖးဖိ** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်ကဖိာ်လီၤလၢအခိၣ်ဒီးအခံတုၤသိးဝဲနှၣ်ပစံးလၢဖးဖိလီၤ. ပျုာ်တဲာ်သ့ၣ်တကျိၤဖးဖိနှၣ်တကွ့ၢ်. ထိရိၤတၢ်ကဖိာ် လီၤ လၢအခိၣ်ဒီးအခံတုၤသိးဝဲနှၣ်ပစံးလၢဖးဖိခဲလၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖးဖိသကွၢ်လီၤ. ကျဲကဖိာ်လီၤနှၣ်မ့ၢ်ကျဲဖးဖိမူကဖိာ်လီၤနှၣ်မ့ၢ်မူဖးဖိပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဖးဖိကျဲဒီးဟဲကွၤဝဲလီၤ.

၈၅. **ဘုဖိ** နှၣ်မ့ၢ်ပမၤဘုအလိၢ်လၢပဟ်ဘုနှၣ်ပစံးလၢဘုဖိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘုမ့ၢ်ဘုဖိလီၤ. ပှၤကညီအိၣ်ဒီးဘုမ့ၢ်ဘုဖိနှၣ်တအိၣ်ဝံၤဘၣ်မ့ၤဘၣ်.

၈၆. **ဘုဖိ** နှၣ်မ့ၢ်ဘုပျိၢ်ထိၣ်သိနှၣ်အသအိပူၤအိၣ်ဒီးအဖိဒီးပစံးလၢဘုဖိလီၤ.

၈၇. **မ့ၤဖိ** နှၣ်မ့ၢ်မ့ၤနှၣ်ပဃါဒီးကိၣ်မံၣ်ဒီးပဟ်နှၣ်အဆှၣ်ထိၣ်ဝဲပြုးဟၢၣ်ကလာ်ဒီးပကိးလၢမ့ၤဖိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢမ့ၤဖိမ့ၤဖးလီၤ. ဒီးမ့ၤထိရိၤတလိၣ်နှၣ်

ပဟ် ဒီးအဆူၣ်ထီၣ်ဝဲပြူၤဟၢၣ်ကလာ်ဒီးပစံးလၢမ့ၤဖီလီၤ. မ့ၤဖီထီၣ်ဝါဝဲဟၢၣ်ကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢမ့ၤအဖီစကီးလီၤ. တၢ်စဲဘူးအံၤထီၣ်လၢမ့ၤဖီလာ်လဲ.

၈၈. **လၢၢ်ဖီထူၣ်** နူၣ်မ့ၢ်လၢၢ်တကလုာ်နူၣ်အညၣ်ဒ်ယွၤခၣ်စိးအသိးကပီၤဝါဆုံဝဲဒီးပကီးလၢလၢၢ်ဖီထူၣ်လီၤ. ဒီးပကီး ဒီးအဆိလၢလၢၢ်ဖီဘုၣ်လၢၢ်ဖီထူၣ်လီၤ. လၢၢ်ဖီထူၣ်နူၣ်ပမၤလၢၢ်မ့ၣ်ဂ့ၤကၢ.

၈၉**လၢၢ်ယွၤအီၣ်ဖီစ့ဖီထူ.** No.96.-၉၆.ပစံၣ်တဲၤမတၢတဂၤလၢပျπတဂၤ လဲၤဟးမ့ၢ်ဟါနူၢ်အီၤလၢပှၢ်လၢ်ကျါဒီးမံဝဲလၢလၢၢ်တဖျၢၣ်အခိၣ်သၣ်ယံလီၤ. လၢၢ်နူၣ်ဘူးထီၣ် ဒ်းမ့ၢ်ကဆ့ၣ်ထီၣ်ဒီးပွၤထီၣ်စံစံဒီးယွၤဝဲဆူမ့ၢ်ထီၣ်ဘးနူၣ်လီၤ. တုၤလၢဖီစ့ဖီထူအထံးကျါဒီးအ့ၣ်အီၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ. မတၢတဂၤနူၣ်ကၢ်ကွၢ်ကီဖီစ့ဖီထူနူၣ်တးတးတနူၢ်တးတးတနူၢ်ဘၣ် ဒီးထၢဝဲလၢလၢၢ်အခၣ်ကဒီးခိၣ်ခၣ်ကဒီးလာ်နူၣ်လီၤ. ဘူးထီၣ်ဒီးမ့ၢ်ဟဲထီၣ်ဒီးလၢၢ်ပွၤထီၣ်ကဒီးစံစံ ဒီးလၢၢ်ဟဲကွၤယွၤကွၤကဒီးဆူအလီၢ်လီၢ်လီၤ. မတၢတဂၤနူၣ်ဟဲကွၤတုၤဒီးနီၤပှၤတဂၤတလီခီဖိတဂၤတလီခီဖိလီၤ.အဝဲတဂၤသကၢထီၣ်အသးဒီးစံးဂဲဒၣ်တၢ်ဘလီခီဖိခိၤနဲ့ာ်ပကမၤဧနၤလဲၣ်. ပလဲၤမၤဒၣ်ပဝဲတဂ့ၤဘၣ်.တုၤနၤတပဟၢဒီးလဲၤအိၣ်ကွၤဝဲဖဲအဂဲတဂၤအလီၢ်လၢလၢၢ်ခိၣ်နူၣ်လီၤ.မ့ၢ်တချူးဆ့ၣ်ထီၣ်ဒံးဘၣ်ဒီးလၢၢ်ပွၤထီၣ်စံစံဒီးလၢၢ်ယွၤက ဒီးဆူအလီၢ်လၢမ့ၢ်ထီၣ်နူၣ်လီၤ. တုၤလၢဖီစ့ဖီထူကျါ ဒီးအ့ၣ်အီၣ်ဝဲဒၣ်လီၤ. မတၢတဂၤနူၣ်ကၢ်ဖီစ့ဖီထူနူၣ်တးတးတနူၢ်တးတးတနူၢ်ဘၣ် ဒီးကၢ်ဝဲဖဲနူၣ်ကြူးကြူးတဒ့စဲတဒ့စဲ. တဒ့စဲတဒ့စဲလီၤ. လၢၢ်နူၣ်ပွၤထီၣ်စံစံအဝဲတဟဲကွၤဘၣ်ဆူလၢၢ်အဖီခိၣ်ဘၣ်ဒီးလၢၢ်ကွၤယွၤဝဲဆူအလီၢ်လီၤ. ဖီစ့ဖီထူအထံးနူၣ်အီၣ်ဝဲဖဲမ့ၢ်အပူၤခိၣ်ထိးနူၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဟဲထီၣ်ဒီးမတၢတဂၤနူၣ်ယ့ထီကွံာ်ဝဲဒၣ်စိုးမဃဲးလီၤ. လၢခံကွၤဒီးအဝဲတဂၤလဲၤထီၣ်ကွၤအီၤလၢဖီစ့ဖီထူအလီၤနူၣ်သံစဲထီ ဒီးဖီစ့ဖီထူအဒ့နူၣ်ဒီးအိၣ်မးယ့ထီထးလီၤ. စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပှၤဒိနူၢ်ဒံၣ်ယီၤတၢ်စံးဝဲဒၣ်.—

မၤဒ်းချံးတဘၣ်ချံး မၤဒ်းတးအှးအမဲလံး

ပှၤလၢအတြံာ်တၢ်နူၣ်သ့တသ့စိၣ်စိၣ်ဘၣ်ဒီးမၤသးဒ်နူၣ်လီၤတၢ်လၢပမၤဒ်းကၢၣ်ဖဲာ်အံၤဘၣ်ယုလၢပသ့ၣ်ကွသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၉၀. **လၢၣ်ထီၣ်ဖီ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤထီၣ်ဖီဒီးပလၢၣ်ထီၣ်ဖီအထူၣ်နူၣ်ပစံးလၢလၢၣ်ထီၣ်ဖီလီၤ. ဒီးပစံးလၢလၢၢ်ဖီစကီးလီၤ. လၢၣ်ထီၣ်ဖီချုချုတက့ၢ်. ပကဒၢနုာ်ဘုလၢအပူၤလီၤ.

၉၁. **သံးဖီ** နူၣ်မ့ၢ်သံမိၢ်ပိၤတကလုာ်အဆူၣ်ပြူၤဝါဝဲဒီးပကီးလၢသံးဖီလီၤ. ဒီးပကီးလၢသံးဖီဒ့စကီးလီၤ. သံးဖီနူၣ်ဘၣ်ပှၤပှံၢ်ကၢ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢသံးတၢၢ်သံးဖီလီၤ.

၉၂. **သံၣ်ဖီ** နူၣ်မ့ၢ်ဖိာ်မုၣ်လၢမုၣ်ကနီၤလၢပဟံးဘၣ်အနၢ် ဒီးပလိာ်ယိၢ်လိာ်ကွဲနူၣ်ပစံးလၢသံၣ်ဖီလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢသံၣ်ဖူးသံၣ်ဖီလီၤ. ဖိာ်ခွါတနီၤအသံၣ်ဖီအိၣ်ခံဂၤသ့ၣ်, သၢဂၤသ့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသံၣ်တၢၢ်သံၣ်ဖီစကီးလီၤ.

၉၃. **သိၣ်ခိၤဖီခိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပကီးဖီဒီးအဆိဒီးပကီးလၢသိၣ်ခိၤဖီခိၤလီၤ. ဒၢဘုလၢသိၣ်ခိၤဖီခိၤအပူၤတက့ၢ်.

၁. **ဖီးပနံာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်လၢပပှၤတၢ်ဆါတၢ်ဒ်သံးပမၤကနူၢ်စ့ဒီးအပရွဲ ဒီးပစံးလၢဖီးပနံာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖီးပနံာ်ဒီးနူၢ်ဘၣ်စ့ဒီးအပရွဲ လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖီးပနံာ်တၢ်ကၤလီၤ.

၂. **ပှၤလၢပျπလဲၤဖီးပနံာ်ပူ.**No.8.-၈ . ပှၤကညီ လၢပျπလဲၤဖီးပနံာ်အံၤ. ဖိသၣ်တဖၣ်အံၤစံးဝဲဒၣ်. ပသးပှၢ်အံၤမးအအိၣ်ယၢကဘီလီၤ. ဖိသၣ်နူၣ်စံးဝဲဒ်နူၣ် ဒီးမၤသံကွံာ်ပသးပှၢ်နူၣ်လီၤ.ဖိသၣ်အဝဲတဂၤနူၣ်အပၢ်အိၣ်ဒီးဘၣ်ယိၣ်ဝဲပှၤဂၤကမၤသံဘၣ်အပၢ် ဒီးဟ်ခူသူၣ်ဝဲလၢသရံၢ်အပူၤနူၣ်လီၤ. ဒီးဖိသၣ်နူၣ်အပၢ်စံးအီၤဖိသ့ၣ်ဧၢ, သုလဲၤဖီးပနံာ်လၢကဘီအံၤဖိသ့ၣ်ဧၢလဲၤဟံး ဒီးဂီၤဖံးဖိတဒ့.ဖိသ့ၣ်ဧၢ. ဒီးဖိသၣ်တဂၤနူၣ်မၤဝဲဒ်ပသးပှၢ်စံးအီၤ အသိးနူၣ်ဒီးလဲၤဟံးဝဲ ဒီးဂီၤဖံးဖိနူၣ်လီၤ. ဒီးလဲၤဝဲဆူပိၣ်လဲၣ်ပူၤနူၣ်လီၤ. တုၤလၢပိၣ်လဲၣ်အသးကံၢ်ပူၤနူၣ်ဒီးဘၣ်မးတၢ်ကီတၢ်ခဲ, တပှာ်မ့ၢ်တပိမ့ၢ်,တၢ်ဖှိၣ်တၢ်နးလီၤ. တုၤမ့ၢ်အနူၣ်တစုဒီးဖိသၣ်တဖၣ်အံၤစံးဝဲဒၣ်တၢ်အံၤဧၢပသးပှၢ်မ့ၢ်အိၣ်ဒီးကၢၢ်ဝဲကဘၣ်ကၢ်ဧၢ. တးဒီးဖိသၣ်လၢအဟ်ခူသူၣ်အပၢ်နူၣ်စံးဝဲဒၣ် သုဝဲသ့ၣ်ဧၢ စကကၢၢ်တၢ်အံၤသုကနၣ်စကီးစကလုၢ်ဧါ. ဒီးဖိသၣ်လၢအမၤသံပသးပှၢ်တဖၣ်နူၣ်စံးဝဲဒၣ်ပကကနၣ်ယာ်. မ့ၢ်ဒ်နူၣ်ဒီးဖိသၣ်နူၣ်စံးဝဲဒၣ်စပၢ်အိၣ်ယာ်တဂၤယာ်မ့ၢ်ဒ်နူၣ်ဒီးဖိသၣ်လၢအမၤသံပသးပှၢ်တဖၣ်နူၣ်စံးဝဲဒၣ် အသံကွၢ်ကၢ်ပသးပှၢ်နူၣ်မီ. ဒီးဖိသၣ်လၢအဟ်ခူသူၣ်အပၢ်တဂၤနူၣ်ကီးထီၣ်အပၢ်ဒီးသံကွၢ်ဝဲလီၤ. အပၢ်တခီစံးဆၢအဖိ သုဟဲဖီးပနံာ် အံၤသုဟဲဟံးစ့ၢ်ကီးဒီးဂီၤဖံးဧါ. ဒီးအဖိနူၣ်စံးဝဲဂီၤဖံးအိၣ်ယာ်တဒ့ယာ်.မ့ၢ်ဒ်နူၣ်ဒီးဖိသ့ၣ်ဧၢ. စၢထီၣ်ဂီၤဖံးနူၣ်ဒီးတြီၢ်သမိးအပျုၢဒီးတ့ၢ်လီၤလၢပိၣ်လဲ့ၣ်ပူၤနူၣ်ဖိသ့ၣ်ဧၢ. မၤဝဲဒ်ပသးပှၢ်စံးအီၤအသိးနူၣ်ဒီးစၢထီၣ်ဝဲလၢတြီၢ်တမိးအပျုၢနူၣ်ဒီးတ့ၢ်လီၤဝဲဆူပိၣ်လဲၣ်ပူၤဒီးညၣ်ဖးဒိၣ်ဟဲယှၢ်ဂီၤဖံးနူၣ်ဒီးညၣ်ဖိတဖၣ်လူၤညၣ်ဖးဒိၣ်နူၣ်ဒီးညၣ်ဖးဒိၣ်ယ့ၢ်ဒီးတနၤကွၤလၢဃၢ်ဃၢၤလီၤ. တုၤဝဲလၢခူလၢဝ့ၢ်ဒီးအိၣ်မုာ်အိၣ်ဂ့ၤဘၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးကတၢၢ်ဝဲလီၤ.မၤသးဒ်နူၣ်ဒီးပသးပှၢ်လၢပျπကတိၤတၢ်စံးဝဲဖိသ့ၣ်ဧၢ ဘုချံပသုတ

ၸ်လီၤတူာ်.ပသးပှ်ပသုတဆၢသံၵိသ့ၼ်လံၤသ့ၼ်ၓၢ.တၢ်
လၢမုၢ်အံၤဒ်းလီၤနှာ်အခံဒ်းဂီၤ.ပသးပှၢ်ဖံးပှၢ်ထိၼ်သ့ၼ်ဒ်း
ထိသအ့အံၤသုတတၢ်ဘၢအဖံပှၢ်.ပသးပှၢ်အံၤသုတဆိၼ်
အၢတဂ့ၤ. စံးဝဲဒၼ်. မၤဝဲလၢထါဒ်အံၤ— *ၵိသ့ၼ်*
စီၤသါကမၤတွဲ ၵိသ့ၼ်စီၤသါကမၤဒီး
တၢ်စီၤဆှဲအလိၢ်တကဲ တၢ်စီၤဆှဲအလိၢ်တကိ

၃. **ဖီးဖီးဖးဖး** နၼ်မှၢ်ပှၤကညီကတိၤတၢ်အါဘိ ဒီးပစံး
လၢကတိၤတၢ်သိၼ်ဖီးဖီးဖးဖးလီၤ. ပှၤတဂၤအသးဒိၼ်
ထိၼ်ဒီးကတိၤတၢ်သိၼ်မးဖီးဖီးဖးဖးလီၤ.

၄. **ဖဲးဖီးဖး** နၼ်မှၢ်သ့ၼ်လၼ်အှလီၤသိၼ်မှၢ်ဂ့ၤ,ပှၤကညီ
ထူးဝဲၼ်တၢ်သိၼ်ဝဲနၼ်မှၢ်ဂ့ၤပစံးလၢသိၼ်ဖဲးဖီးဖးလီၤ.သ့ၼ်
လၼ်အှလီၤသိၼ်ဝဲဖဲးဖီးဖးစံးဝဲဒၼ်. ဒီးပှၤကညီထူးဝဲၼ်
တၢ်အါဂၤဒီးသိၼ်ဖဲးဖီးဖးစကီးလီၤ.

၅. **ဆိၼ်မှၤဖီးဖီး** နၼ်မှၢ်ပှၤကညီဆိၼ်မှၤကြူးကြူးဒီးပ
စံးလၢဆိၼ်မှၤဖီးဖီးလီၤ.ပှၤတဂၤဆိၼ်မှၤဖီးဖီးစံးဝဲဒၼ်.

၁. **ၵိၼ်** နၼ်မှၢ်ပဟံးတၢ်ဒီးပစံးလၢဖိၼ်လီၤ. ပမှၢ်ဟံးယာ်
တၢ်ကျၢၤကျၢၤဒီးပစံးလၢဖိၼ်လီၤ. ၵိၼ်ယာ်ထွံၼ်, လဲၤ ၵိၼ်
က့ၤပနၢ်, လဲၤဖိၼ်က့ၤဆိ. တလၢၤဖိၼ်ယီၤနှၢ်အါဂၤလီၤ.
ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံးဖိၼ်လီၤ.

၂. **ၵိၼ်** နၼ်မှၢ်ပပကိကသံၼ် ဒီးပစံးလၢဖိၼ်ကသံၼ်လီၤ.
ပှၤတဂၤဖိၼ်ကသံၼ်တဘျုးကလုာ်လီၤ. ဒီးဝံၢ်တၢ်ဆါလၢ
ကသံၼ် ဒီးဖိၼ်ဝဲတဘျုးမံၤလီၤ. ၵိၼ်ကသံၼ်ၵိၼ်ကသိစံး
ဝဲဒၼ်.

၃. **ၵိၼ်** နၼ်မှၢ်သ့ၼ်ကၢ်ဘၼ်တၢ်နၼ်ပစံးလၢသ့ၼ်ဖိၼ်တၢ်
လီၤ. သ့ၼ်ခံထံးဖိၼ်လိာ်သးစံးဝဲဒၼ်.

၄. **ၵိၼ်ယာ်** နၼ်မှၢ်ပဟံးယာ်တၢ်ဒီးပစံးလၢဖိၼ်ယာ်လီၤ.
ၵိၼ်ယာ်ပနၢ်တဒုနၼ်ဒ်ခၢၼ်တက့ၢ်. ၵိၼ်ယာ်နှၢ်ယၤလၢန
ထွံၼ်နၼ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံးယာ်ၵိၼ်ယာ်လီၤ.

၅. **ၵိၼ်စၢၤ** နၼ်မှၢ်ပဟံးယာ်စၢၤတၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပစံး
လၢဖိၼ်စၢၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံးစၢၤဖိၼ်စၢၤလီၤ.
ၵိၼ်စၢၤပှၤလၢသ့ၼ်တဘ်တက့ၢ်. ဖိၼ်စၢၤယၤလၢပနၢ်တဒု
တက့ၢ်. ဒီးပစံးလၢဟံးစၢၤဖိၼ်စၢၤစကီးလီၤ.

၆. **ၵိၼ်ဆံး** နၼ်မှၢ်ယီၤအဒုအသဝီအမံၤလၢယှၢ်ကြၢ် နၼ်
ပကီးလၢဖိၼ်ဆံးလီၤ. ဖိၼ်ဆံးနၼ်မှၢ်ယီၤအရှၼ်အမံၤ
လီၤ.

၇. **ၵိၼ်ဆၢ** နၼ်မှၢ်ပဟံးဆၢတၢ်နၼ်ပကီးလၢဖိၼ်ဆၢ
လီၤ. စမှၢ်ဟ့ၼ်နတၢ်ဒီးဖိၼ်ဆၢတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိ
လၢဖံးဆၢဖိၼ်ဆၢလီၤ. ဒီးပစံးလၢဟံးဆၢဖိၼ်ဆၢစကီး
လီၤ.

၈. **ၵိၼ်ဆၢထၢၼ်** နၼ်မှၢ်ထွံၼ်အှၼ်လိာ်အသးဒီးဆၢထၢၼ်
ဖိးလိာ်အသးနၼ်ပစံးလၢဖိၼ်ဆၢထၢၼ်လီၤ. ထွံၼ်ခံဒုအှၼ်
လိာ်အသးဒီးဖိၼ်ဆၢထၢၼ်လိာ်အသးလီၤ.

၉. **ၵိၼ်ဆူၼ်** နၼ်မှၢ်ပှၤကညီဟံးပှၤဂၤလၢအနှၢ်အခၢးဒီး
ပစံးလၢဖိၼ်ဆူၼ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤဖံးဆူၼ်ဖိၼ်ဆူၼ်ပှၤတဂၤ
လီၤ.ပသးဒိၼ်ထိၼ်ဒီးပဟံးပှၤဂၤအခိၼ်အစုမှၢ်ဂ့ၤ,ထိရိၤ
တပှၤမှၢ်ဂ့ၤ ပထုးတပျုာ်ဒီးပစံးလၢဖိၼ်ဆူၼ်လီၤ. ဒီးပ
စံးလၢဖိၼ်ဆူၼ်ၵိၼ်ကနိၤလီၤ.

၁၀. **ၵိၼ်တၢ်**နၼ်မှၢ်ပဟံးတၢ်နၼ်ပစံးလၢဖိၼ်တၢ်လီၤ.
ယီၤဟဲဖိၼ်တၢ်နးကၢ. ဖိၼ်နှၢ်တလၢၤလံ. ထိရိၤပဟံး
တၢ်နၼ်ပစံးလၢဖိၼ်တၢ်လီၤ. ဖိၼ်တၢ်နၼ်တဂ့ၤ. အကစၢ်
ကဒုဘၼ်ဖုး.

၁၁. **ၵိၼ်ထိၼ်** နၼ်မှၢ်တၢ်ဆိၼ်လၢအထိၼ်ထိ ဒီးပဟံး
ထိၼ်နၼ်ပစံးလၢဖိၼ်ထိၼ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဟံးထိၼ်စကီး
လီၤ. ဖိၼ်ထိၼ်နှၢ်ယၤလၢမှၼ်ဒၢနၼ်တက့ၢ်. ပှၤတဂၤဖိၼ်
ထိၼ်တၢသၼ်တဖျၢၼ်ဒီးဆိၼ်ဝဲလီၤ. ဖိၼ်ထိၼ်လဲးထိၼ်စံး
ဝဲဒၼ်. ဒီးပစံးလၢဟံးထိၼ်ၵိၼ်ထိၼ်စကီးလီၤ.

၁၂. **ၵိၼ်နှၢ်** နၼ်မှၢ်ပဟံးနှၢ်ယာ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီးပစံး
လၢဖိၼ်နှၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖိၼ်နှၢ်ထိးဖိတဒု ဒီးအသးခုဝဲ
လီၤ. ပှၤတဂၤဖိၼ်နှၢ်ဆိမံၤတဘ့ၼ်လၢဆိမံၤဟုဝဲနၼ်လီၤ.
ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံးနှၢ်ၵိၼ်နှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဖိၼ်နှၢ်
ယာ်စကီးလီၤ.

၁၃. **ၵိၼ်နှၢ်ယာ်** နၼ်မှၢ်ပဟံးနှၢ်တၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပစံး
လၢဖိၼ်နှၢ်ယာ်လီၤ. ပနၢ်ဟဲနှာ်လၢကရၢပှၤတဒုနၼ်ဖိၼ်
နှၢ်ယာ်တက့ၢ်. မဲာ်တဲးလဲးဆိၼ်တၢ်လၢပဝီပှၤနၼ်ဖိၼ်နှၢ်
ယာ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံးနှၢ်ယာ်ၵိၼ်နှၢ်ယာ်
လီၤ.

၁၄. **ၵိၼ်ထိၤ** နၼ်မှၢ်ပဟံးလီၤတၢ်လၢးဂိၼ်ခိၼ်အဖိခိၼ်
ဒီးပစံးလၢဖိၼ်လီၤလီၤ. ဒီးပဟံးလီၤပခိၼ်နၼ်ပစံးလၢ
ဖိၼ်လီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟံးလီၤဖိၼ်လီၤလီၤ.ပှၤ
တဂၤဖိၼ်လီၤလၢ်တဖျၢၼ်ဒီးထၢထိၼ်ဝဲလီၤ. ဖိၼ်လီၤနွဲၼ်
လၢနခိၼ်လီၤနၼ်တက့ၢ်.
နစံးစၼ်ယၤကိဝဲဒီး ၵိၼ်လီၤနွဲၼ်လၢနခိၼ်လီၤ.

၁၅. **ၵိၼ်သန့** နၼ်မှၢ်ပှၤရိာ်သန့ ဒီးဟံးနိၼ်ဝံာ်ခံနၼ်ပစံး
လၢဖိၼ်သန့လီၤ. ဖိၼ်သန့ဒ်ဂ့ၤတက့ၢ်. ချံခိၼ်ကတရံးအ
သးဘၼ်ဖုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိၼ်သန့ၵိၼ်သရိ
လီၤ.

၁၆. **ကဖိၼ်** ဒီးကဖိကဖိၼ် နၼ်ကွၢ်လၢကဖိၼ်တက့ၢ်.

၁၇. **တၢ်ဖိၼ်** နၼ်မှၢ်တၢ်ဂီၤအဆိလီၤ. ဒီးမှၢ်တလၢၤတ့
ကီတမးအဂီၤလၢအဘါဝဲနၼ်ပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ဂီၤ တၢ်
ဖိၼ်လီၤ.

၁၈. **တၢ်ဖိၼ်** နၼ်မှၢ်တၢ်အၢတၢ်သိဟံးနၼ်ပဝံပကလၢ
နၼ်ပစံးလၢတၢ်ဖိၼ်ပဝံပကလၢလီၤပသးပှၢ်စံးဝဲဒၼ်.
တၢ်ဖိၼ်ပဝံပကလၢဒီးပကစၢ်သံဝဲလီၤ.

၁၉. **သရဲဖိဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်အါတၢ်သီမၤပဝံပကလၢ ဒီးပစံးလၢသရဲဖိဉ်ပှၤလီၤ. ဝံစံးဝဲဒဉ်,သရဲဖိဉ်ပှၤဒီးမၤသရဲသခး ဒီးကပျံၢ်ပှၤလီၤ.စံးဝဲဒဉ်.

၂၀. **သးဖိဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပသးကတုၤ ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပသးဖိဉ်လီၤ. ပမ့ၢ်ပျံၤတၢ်ဒီးပသးကတုၤဒီးပစံးလၢပသးဖိဉ်လီၤ. ပဒိဉ်မ့ၢ်သမံသမိးပှၤ ဒီးပသးဖိဉ်ဒီးပကတိၤထိဉ် တသ့ဘဉ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသူဉ်ဖိဉ်သးဖိဉ်လီၤ.

၂၁. **အဖိဉ်အဖး** နူဉ်မ့ၢ်ပအိဉ်တၢ်အိဉ်ကီးမံၤ ဒီးပစံးလၢပအိဉ်တၢ်ဒီးအဖိဉ်အဖးလီၤ. ပမ့ၢ်အိဉ်မူၤဒီးကသူဒီးပစံးလၢပအိဉ်မူၤ ဒီးအဖိဉ်အဖးလီၤ. ပအိဉ်မူၤအဖိဉ်အဖးအိဉ်ဒီးကသူဒီးပအိဉ်ဝံဉ်ဝဲလီၤ. ပအိဉ်ကိဉ်နူဉ်ပအိဉ်ဒီးအဖိဉ်အဖးဒီးလးဖးထံလီၤ. ပအိဉ်ကလီကိဉ်နူဉ်အဖိဉ်အဖးမ့ၢ်တအိဉ်ဘဉ်ဒီးလးဖးထံဒီးပအိဉ်တဝံဉ်ဘဉ်လီၤ.

၁. **ဖ့ါ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်လၢအိဉ်ဖးသးနူဉ် ပစံးလၢဖ့ါလီၤ. ဒီးပ စံးလၢအိဉ်ဖ့ါစကီးလီၤ. ယီတၢ်ခံကျိဖ့ါကွံာ်ဝဲဒီးယီသွါလီၤဘီဉ်ကွံာ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖှဉ်စကီးလီၤ.

၂. **ဖ့ါ** နူဉ်မ့ၢ်ပအိးသူဉ်ဖးတၢ်တခီတလှဉ်လှဉ်ဒီးပစံးလၢအိးဖ့ါလီၤ. ပလီၤဝဉ်နူဉ်ပအိးဖ့ါတခီတလှဉ်လှဉ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအိးဖှံအိးဖ့ါလီၤ. အိးဖ့ါထိဉ်ဝဲတရိတခီတဘှဉ်ဘှဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖးသူဉ်တလှဉ်ဒီးအိးဖ့ါဝဲလီၤ.

၃. **ဖ့ါ** နူဉ်မ့ၢ်သူဉ်တကလုာ်နူဉ်အလဲကိၤဝဲ ဒီးပကီးလၢဖ့ါလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖ့မိၢ်ဖ့ါမိၢ်လီၤ.

၄. **ဖ့ါန ၢ်** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤဆံးပျံၢ်နၢ်လၢတအိဉ်နၢ်လၢၤဘဉ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢဖ့ါနၢ်လီၤ. ဖ့ါနၢ်ဖ့ါန့ါစံးဝဲဒဉ်.

၅. **ဖ့ါလီၤ** နူဉ်မ့ၢ်ဖှူလီၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤယါလီၤပသးလၢသယီကမူဉ်မ့ၢ်ဂုၤ, ကသံဉ်ကမူဉ်မ့ၢ်ဂုၤ ပစံးလၢဖှူလီၤဖ့ါလီၤလီၤ.

၆. **ကဖ့ါ** ဒီးကဖ့ါထိဉ်, ဒီးကဖ့ါကါ, ဒီးအဲးကဖ့ါ, ဒီးကဖှံးကဖ့ါ, တၢ်ခဲလၢာ်နူဉ်ကွၢ်လၢကဖ့ါတက့ၢ်.

၇. **စဖ့ါ** ဒီးစဖ့ါကါ, ဒီးစဖှံစဖ့ါ, တၢ်ခဲလၢာ်နူဉ်ကွၢ်လၢစဖ့ါတက့ၢ်.

၈. **တဖ့ါ** ဒီးတဖ့ါကါ ဒီးဆဲးတဖှံဆဲးတဖ့ါ. တၢ်ခဲလၢာ်နူဉ်ကွၢ်လၢတဖ့ါတက့ၢ်.

၉. **တၢ်ဖ့ါ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ဖှံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဆါဝါဘဉ်ပှၤတကလုာ်လီၤ. တၢ်ဖှံတၢ်ဖ့ါစံးဝဲဒဉ်.

၁၀. **ထုးဖ့ါ** နူဉ်မ့ၢ်ပတနးအိဉ်နၢ်လၢၤဘဉ်ပှၤအဆံးဒီးပစံးလၢထုးဖ့ါလီၤ. ဒီးပစံးလၢထုးဖ့ါနၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအဖိအိဉ်နၢ် ဒီးတၢ်ဆါအီၤနူဉ်အိဉ်နၢ်အဖိတကဲဘဉ်ဒီးထုးဖ့ါဝဲလီၤ. နဖိဒိဉ်တ့ၢ်လံ. ထုးဖ့ါနၢ်တက့ၢ်.

၁၁. **သဖှံသဖ့ါ** နူဉ်မ့ၢ်ထံဘဉ်စိဉ်တၢ်ကရိၢ်ကရူဒီးပစံးလၢသဖှံသဖ့ါလီၤ.ထံဘဉ်စိဉ်တၢ်သဖှံသဖ့ါစံးဝဲဒဉ်. ကလံၤအူနုာ်တၢ်ဟဲစူၤဆူဒၢးပူၤစိဉ်သဖှံသဖ့ါစံးဝဲဒဉ်.

၁. **ဖှး** နူဉ်မ့ၢ်ဖှဲးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟဲာ်သူဉ်ဖးတၢ်လၢယဲာ်အခိဉ်နူဉ်လီၤ. ဖှဲးတၢ်ဖှးတၢ်စံးဝဲဒဉ်. ပှၤတဂၤဖှဲးကုဖှးကုယာ်လၢာ်လံ.

၂. **ဖှးစံၢ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ဒီးတကလုာ်အလဉ်နၢမူဝဲနူဉ်ပစံးလၢဖှးစံၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှးဘှဉ်ဖှးစံၢ်လီၤ.

၃. **ကီးဖှး** နူဉ်မ့ၢ်ကွၢ်လၢကီးအကျါတက့ၢ်. (၃၂)

၄. **ကိာ်ဖှး** နူဉ်မ့ၢ်ကိာ်ဖှိးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဆဲးဖှိးတၢ်ပှၤလၢနိဉ်ကိာ်ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကိာ်ဖှိးကိာ်ဖှးလီၤ.

၅. **ဖှဲးဖှး** နူဉ်မ့ၢ်ပဘါထူပၢ်တၢ်ဟၢဖၢနူဉ်ပစံးလၢဖှဲးဖှးလီၤ.

၆. **လီၤဖှး** နူဉ်မ့ၢ်လီၤဖှိးအဆိလီၤ.ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဘိလီၤဝဲဆူယီကဆူးနူဉ်ပစံးလၢလီၤဖှိးလီၤဖှးလီၤ. တဒၢဘိလီၤဖှိးလီၤဖှးဆူယီကဆူးဒီးအလဉ်ယာ်ဝဲလီၤ.

၇. **သဖှး** နူဉ်မ့ၢ်သဖှဲးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပယှၢ်လၢအချၢကတၢ်နူဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢသဖှဲးသဖှးလီၤ. ပှၤတဂၤသဖှဲးသဖှးချုကၢ.

၁. **ဖှဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်လီၤဖးနူဉ်ပစံးလၢဖှဉ်လီၤ. ပှၤခံဂၤဟးဖှဉ်ဝဲတဂၤတပူၤပူၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖှဉ်ခံစကီးလီၤ. ပှၤခံဂၤဟးဖှဉ်လိာ်အသးလီၤ. ဒီးသးသယုၢ်လိာ်ဘဉ်အသးလီၤ. ဟိာ်မှဉ်ဒီးဟိာ်ခွါနူဉ်တုၤမၤတလိၢ်တန့ၢ်ဘဉ် ဒီးတဘူးဘဉ်. ဖှဉ်ဝဲလီၤ.

၂. **ဖှဉ်ခံ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိဉ်တပူၤယီ ဒီးဟးဖးဝဲနူဉ်ပစံးလၢဖှဉ်ခံလီၤ. ပှၤခံဂၤဟးဖှဉ်ခံလိာ်အသးခံဂၤစံးဝဲဒဉ်.

နီၢ်ဖှဉ်ခိဉ်ဒီးစီၤဖှဉ်ခံ ဖှဉ်တခီခီတုၤအသံ

၃. **ဖှဉ်ထၢဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကနိဝဲတခီတလီၤယံၤဘဉ် ဒီးပစံးလၢဖှဉ်ထၢဉ်လီၤ. ပှၤခံဂၤကနိဒီးဖှဉ်ထၢဉ်ဝဲဒီးတလီၤဘဉ်နီတဂၤဘဉ်. ဒီးပစံးလၢဖှဉ်ဆၢထၢဉ်စကီးလီၤ. ဒီးတၢ်လၢအခူဉ်လိာ်အသးတခီတယဉ်ဘဉ်နူဉ်ပစံးလၢဖှဉ်ထၢဉ်စကီးလီၤ. ထိရိၤတၢ်မၤလိာ်အသးတခီတနၢၤနူဉ်ပစံးလၢဖှဉ်ထၢဉ်လီၤ.

၄. **တဖှဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ကဖှံဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်စူၤအဖျာဉ်ပြံနူဉ်ပစံးလၢတၢ်စူၤကဖှံဉ်ကဖှဉ်လီၤ. တၢ်စူၤကဖှံဉ်လီၤကဖှဉ်လီၤစံးဝဲဒဉ်.

၅. **ကီးဖှဉ်** နူဉ်ကွၢ်လၢကီးအကျါတက့ၢ်. ၆၉.

၆. **ထုးဖှဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤလၢနၢ်မါတဆိုးဘဉ်ပသးပှၢ်တနး

အိၣ်ယှာ်နၣ်ပစံးလၢထုးဖှၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢထုးလီၤဖှၣ်စကီးလီၤ. ပှၤခံဂၤအဲၣ်တဆိုးဘၣ်ဒီးပသးပှၢ်ထုးဖှၣ်အီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထုးဖှၣ်ထုးယံၤစကီးလီၤ.

၇. **ထုးဖှၣ်နှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပတၢနုးအိၣ်နှၢ်လၢၤဘၣ်ပှၤဆံးဒီးပစံးလၢထုးဖှၣ်နှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢထုးဖှါနှၢ်စကီးလီၤ. ထုးဖှၣ်နှၢ်ပှၤဆံးနၣ်တကူၢ်. ဖးဒိၣ်လံတစဲးစဲးဒီးအိၣ်နှၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထုးဖှၣ်နှၢ်ထုးဖှၣ်နွါလီၤ.

၈. **လီၤဖှၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဒီမိဝၤသံသဒၣ်လိာ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟ်မၢ်လိာ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤအိၣ်ဖးလိာ်အသးဒီးအပှၢ်အဝဲၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢလီၤဖှၣ်လီၤ. ပှၤကညီမ့ၢ်လီၤဖှၣ်လီၤယံၤဒီးသးသယုၢ်ဘၣ်လိာ်အသးလီၤ.

၉. **ဝီၤဖှၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဝီၤဖှံၣ်အဆိလီၤ. ဒီမ့ၢ်ပှၤကညီဟူထိၣ်ကွၤလိာ်အသးဒီးအိၣ်တရံးသံၣ်ဆိလိၢ်ဝးတရံးဒီးဒုၣ်တရံးသံၣ်ဆိလိၢ်လၢယၣ်ဝးတရံးဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဝီၤဖှံၣ်ဝီၤဖှၣ်လီၤ. ပှၤကညီဝီၤဖှံၣ်ဝီၤဖှၣ်နၣ်မၤဒီးထါလီၤ.

ဖှံၣ်လၢပဝီၤန့ၢ်ကဘျုံး ဖှၣ်လၢပဝီၤန့ၢ်ကထၢ
ဖှၣ်လၢပဝီၤန့ၢ်ကဘျုံး ဖှံၣ်လၢပဝီၤန့ၢ်ကထၢ
မ့ၢ်န့ၢ်ကဘျုံးယီးကဘျုံး မ့ၢ်န့ၢ်ကထၢယီးကထၢ
တၢ်မ့ၢ်ခွမၤတနူၢ်ဒံး တၢ်မ့ၢ်ခွမၤတနူၢ်လၢၤ

၁၀. **အိးသဖှၣ်** နၣ်ဒ်အိးသပှၢ်အသိးလီၤ.ဒီးပအိးသ့ၣ်ဖးတၢ်ခံခီနၣ်ပစံးလၢအိးသဖှၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအိးသပှၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤအိးသပှၢ်ဝၣ်တဒူခံခီလီၤ.

၁၁. **ဖှံ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢတဃၢဘၣ်ဝဲ ဒီးမၤသးဝီးသလီးနၣ်ပစံးလၢဖှံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှံသလီးလီၤ. နဝံတၢ်အံၤတဃၢဘၣ်. ဖှံသလီးလီၤ. တၢ်ဝံလၢဖှံတဖၣ်နၣ်ဒိ သၣ်ဝံဝဲလီၤ. ထီရီၤတၢ်လၢတဃၢဘၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဖှံလီၤ. ဘဲတဖၣ်နၣ်ဖှံဝဲလီၤ.

၁၂. **ဖှံ** နၣ်မ့ၢ်ပစိၤထိၣ်တၢ်လၢအပြံတဖၣ် ဒီးပကွံာ်ဒီးလဲၤပြါဝဲနၣ်ပစံးလၢဖှံလီၤ. ပှၤတဂၤစိၤထိၣ်မဲးတစိၤဒီးဖှံဝဲလီၤ. ထီရီၤပစိၤထိၣ်တၢ်ကမူၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်လၢပြံဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤပကွံာ် ဒီးပြါသလၣ်အသးနၣ်ပစံးလၢဖှံခဲလၢာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟံးထိၣ်ဟိၣ်ခိၣ်ကမူၣ်ဒီးဖှံဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤဖှံလီၤဘှလၢစံာ်ပှၤလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤဖှံတၢ်ချံလၢခုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှံတၢ်ဖှါတၢ်လီၤ.

၁၃. **ဖှံကဆီ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဝါကီဘၣ်ပှၤကညီလၢအသးနါပှၢ်နၣ်ပစံးလၢဖှံကဆီလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ဖှံ, ဒီးတၢ်ဖှံကဆီစကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ကဆီဖှံစ့ၢ်ကီးလီၤ.တၢ်ဖှံလၢဝါကီနးဝဲနၣ်မ့ၢ်ဖှံကဆီလီၤ.

၁၄. **ဖှံကဖီ** နၣ်မ့ၢ်ဘဲဖှံဝဲပီးသလီး ဒီးပစံးလၢဖှံကဖီလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖှံကဖီလီစကီးလီၤ. ဘဲနၣ်ဖှံကဖီဒီးပဝံနှၢ်အါဝဲလီၤ. ဘဲဖှံကဖီတဘၢးနၣ်နဝံတနှၢ်ဘၣ်ဓါ.

၁၅. **ဖှံကွံာ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ကမူၣ်ကမိၤတၢ်ချံတၢ်သၣ်လၢပတအဲၣ်ဒီးဘၣ်ဒီးပစိၤထိၣ်ဒီးပကွံာ်ပြါသလၣ်အီၤနၣ်ပစံးလၢဖှံကွံာ်လီၤ. တၢ်ချံတပှၤဟးဂီၤလၢာ်လံ. ဖှံကွံာ်တ့ၢ်တကူၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှံကွံာ်ဖှါကွံာ်လီၤ.

၁၆. **ဖှံတၢ်ချံ** နၣ်မ့ၢ်ဒ်တၢ်အထံးကမဲထိၣ်ဒီးပစိၤ ထိၣ်ဒီး ပကွံာ်သလၣ် ပြါဝဲလၢခုးကျၣ်ပှၤနၣ် ပစံးလၢဖှံတၢ်ချံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှံတၢ်ချံဖှံတၢ်သၣ်လီၤ. လဲၤဖှံတၢ်ချံလၢခုးနၣ်မ့ၢ်ပဖှံသဘၣ်ချံ,ကသံၣ်ချံ,ထီရီၤတၢ်လၢအချံပြံဝဲတဖၣ်နၣ်ပသူၣ်မ့ၢ်တသ့ဘၣ်ဒီးပဖှံအီၤလီၤ.

၁၇. **ဖှံထိၣ်လွှၢ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖှံဘၣ်ပှၤဝါပြံဝဲ ဒီးပစံးလၢဖှံထိၣ်လွှၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖှံထိၣ်လွှၢ်လၢအသးနါပှၢ်လီၤနၣ်ဝါပြံဝဲနၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆါတကလှာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှံထိၣ်လွှၢ်ဖှံထိၣ်ဖှံးလီၤ.

၁၈. **ဖှံထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ထိးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ထွံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤဆံးစၢ်အဖိဒီးပစံးလၢဖှံထိၣ်လီၤ.ထိးဖိဖှံထိၣ်တဒူၣ်အိၣ်ယဲၢ်ဒုလီၤ.ထွံၣ်နၣ်ဒၢခံလါ ဒီးဖှံထိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှံ ထိၣ်ဖှါထိၣ်လီၤ.

၁၉. **ဖှံထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဝံတၢ်မ့ၢ်ဃၢ ဒီးပှၤဂၤဝံစၢၤပှၤတနီၤနၣ်တဃၢတဝၢ်လၢၤဘၣ်ဒီးပစံးလၢဖှံထိၣ်လီၤ. နမ့ၢ်ဝံစၢၤစတၢ်တနီၤဒီးစတၢ်ဝံဖှံထိၣ်လီၤ.

၂၀. **ဖှံလိာ်** နၣ်မ့ၢ်ပစိၤထိၣ်မဲးဒီးပကွံာ်လိာ်ပသးလၢမဲးကမူၣ်ဒီးပစံးလၢဖှံလိာ်လီၤ. ပှၤခံဂၤဖှံလိာ်အသးလၢမဲးစံးဝဲဒၣ်ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှံလိာ်ဖှါလိာ်လီၤ.

၂၁. **ဖှံလိာ်ကွဲထံ** နၣ်မ့ၢ်ပတၢၤထိၣ်ထံလၢပစုညါသးပကွံာ်တဆုသလၣ်ဝဲ ဒီးထံဆံးဝဲနၣ်ပစံးလၢဖှံလိာ်ကွဲထံလီၤ.ပှၤတဂၤဖှံလိာ်ကွဲထံဆံးသလၣ်ဘၣ်စီၣ်တၢ်နးကၢ.

၂၂. **ဖှံသလိာ်** နၣ်နၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢဖှံသလီးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢတဃၢဘၣ်ဝဲနၣ်လီၤ.

၂၃. **ဖှံသလီး** နၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်လၢတဃၢဘၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဖှံသလီးလီၤ. တၢ်ဝံဖှံသလီးနၣ်နဝံကနှၢ်ကၢ်သၢ.

၂၄. **ကဖှံ** ဒီးကဖှံကဖှါ ဒီးဆဲးကဖှံ. ဒီးစီၣ်ကဖှံ. ဒီးကဖိုကဖှံနၣ်ကွၢ်လၢကဖှံတကူၢ်.

၂၅. **ကဖှံ** စဖှံဒီးစဖှံစဖှါကွၢ်လၢစဖှံတကူၢ်.

၂၆. **ဆဲးသဖှံ** ဒီးဆဲးသဖှါနၣ်ကွၢ်လၢဆဲးသဖှံတကူၢ်. (၈၄)

၂၇. **တဖှံ** နၣ်မ့ၢ်ထံဆံးဘၣ်စီၣ်တၢ်နၣ်ပစံးလၢထံဆံးတဖှံတဖှါလီၤ. ထံဆံးတဖှံဘၣ်စီၣ်တၢ်နးကၢ. ဒီးပစံးလၢတဖှံတဖှါပစံးဒီးအဆိဒ်နၣ်လီၤ.

၂၈. **တၢ်ဖှံ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆါဝါဘၣ်ပသးနါပှၢ်နၣ်ပစံးလၢတၢ်ဖှံလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ဖှံကဆီဖှံ. ဒီးတၢ်ဖှံကဆီစ့ၢ်ကီးလီၤ. တၢ်ဖှံဘၣ်ပှၤဝါဝဲလၢပသးနါပှၢ်အလီၤနၣ်လီၤ.

ဒီးပစံးလၢတၢ်ဖှံတၢ်ဖှါစကီးဒီးအဆိဒ်နူဉ်လီၤ.

၂၉. **ထူးဖှံ** နူဉ်မ့ၢ်ထူးဝဲဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤထိဉ်ကွံာ်ပထူးပျုၤလၢပကိာ်ပူၤနူဉ်လီၤ.ထူးဝဲဉ်ထူးဖှံစံးဝဲဒိဉ်.

၃၀. **သဖှံ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်စူၤဘဉ်စီဉ်တၢ်ပြံကဒံ ဒီးပစံးလၢတၢ်ဆဲးသဖှံလီၤ. တၢ်စူၤဆဲးသဖှံနဉ်ဆူဒၢးပူၤစံးဝဲဒဉ်လီၤ. ဒီးထံဆံးဘဉ်စီဉ်တၢ်နူဉ်ပစံးလၢစီဉ်သဖှံသဖှါစကီးလီၤ. ထံဆံးဘဉ်စီဉ်တၢ်သဖှံသဖှါစံးဝဲဒဉ်.

၃၁. **သးဖှံ** နူဉ်မ့ၢ်ပအိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ့ ဒီးတၢ်မိဉ်လိာ်ယါလိာ်ကွဲပသးတၢ်မိဉ်ဟးပသး, တၢ်မိဉ်မၤလုၢ်အှဉ်ထါပသးဒီးပစံးလၢပသးဖှံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသူဉ်ဖှံသးညီလီၤ. ပှၤတဂၤသးဖှံဒီးအိဉ်တြိကလာ်တကဲဘဉ်.

၂၂. **ဟီဉ်ဖှံ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ဒီးတကလုာ်အထံးထဲစုဆဉ်ဒီးအဒီးနၢမူဝဲနူဉ်ပစံးလၢဟီဉ်ဖှံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟီဉ်တၢ်ဟီဉ်ဖှံလီၤ. ဓိဉ်ဖှံနူဉ်ပဖီကသူနၢမူပအိဉ်ဝံဉ်ကၢ.

၁. **ကုၤထိဉ်ဖှံး** နူဉ်မ့ၢ်ကုၤတကလုာ်ထိဉ်လၢဟီဉ်ခိဉ်အဖီခိဉ်လၢခုးကျဉ်ပူၤ ဒီးပစံးလၢကုၤထိဉ်ဖှံးလီၤ. ကုၤထိဉ်ဖှံးနူဉ်ပှၤကညီထဲးဝဲဒီးဖီအိဉ်ဝဲလီၤ. လဲၤထဲးအိဉ်ကုၤထိဉ်ဖှံးဒီးဖီအိဉ်တက့ၢ်.

၂. **ထိဉ်ဖှံး** နူဉ်မ့ၢ်ထိဉ်တကလုာ်ပြံကဒံဒီးသူဝဲနူဉ်ဒီးပစံးလၢထိဉ်ဖှံးလီၤ. ထိဉ်ဖှံးနူဉ်အိဉ်ဘုနးဂၢၢ. လဲၤလူၤထိဉ်ဖှံးအိဉ်ဘုလၢခုးနူဉ်တက့ၢ်. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢထိဉ်ဖှံးထိဉ်ဖှုးလီၤ.

၃. **ဖှံဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်လီၤဩံလီၤပလှၤဝဲပြံကဒံဒီးပစံးလၢဖှံဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢလီၤဖှံဉ်စကီးလီၤ. မှၤဖှံဉ်လီၤဩံဘဉ်ပှၤလၢအိဉ်မှၤဖီလာ် လီၤ. စှဖှံဉ်တဖဉ်နူဉ်ပြံကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှံဉ်ဖှူးလီၤ.

၄. **ဖှံဉ်သဝါ** နူဉ်မ့ၢ်ပဖီမှၤဆူဉ် ဒီးတစဲဘူးလိာ်ဘဉ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဟီဉ်ခိဉ်အညဉ်တဂ့ၤဘဉ်ဒီးတစဲဘူးလိာ်ဘဉ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဖှံဉ်သဝါလီၤ. စဖီမှၤဖှံဉ်သဝါ ဒီးပအိဉ်တဝံဉ်ဘဉ်. ဟီဉ်ခိဉ်တပူၤဖှံဉ်သဝါဘုဂ့ၤပျာ်လဲဉ်.

၅ **ဖှံဉ်** နူဉ်ပမၤဒီး"*က*" ပမၤဒီး"*စ*"ပမၤဒီး"*တ*"ပမၤဒီး"*သ*"လီၤ. ကဖှံဉ်,စဖှံဉ်,တဖှံဉ်,သဖှံဉ် စံးဝဲဒဉ်.

၆. **ကဖှံဉ်** ဒီးကဖှံဉ်ကဖှဉ် ဒီးလီၤကဖှံဉ်ကဖှူးနူဉ်ကွၢ်လၢကဖှံဉ်တက့ၢ်.

၇. **ကူးဖှံဉ်** နူဉ်ကွၢ်လၢကူးအကျါတက့ၢ်. ကူးဖှံဉ်ကူးဒ့စံးဝဲဒဉ်. ကွၢ်လၢကူးအကျါတက့ၢ်. (၁၇)

၈. **စဖှံဉ်** ဒီးစဖှံဉ်စဖှူးနူဉ်ကွၢ်လၢစဖှံဉ်တက့ၢ်.

၉. **တဖှံဉ်** ဒီးတဖှံဉ်တဖှံဉ် ဒီးတဖှံဉ်တဖှူးနူဉ်ကွၢ်လၢတဖှံဉ်တက့ၢ်.

၁၀. **တဖှံဉ်တဖှံဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်စူၤဝဲပြံကဒံနူဉ်ပစံးလၢတၢ်စူၤတဖှံဉ်တဖှံဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်စူၤသဖှံဉ်သဖှံဉ် စ ကီးလီၤ. တၢ်တဖှံဉ်လီၤတဖှံဉ်တဖှံဉ်နူဉ်တၢ်စူၤပြံကဒံလီၤ.

၁၁. **တၢ်လီၤတဖှံဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်စူၤအဖျာဉ်ပြံကဒံဒီးပစံးလၢတၢ်လီၤသဖှံဉ်လီၤ. တၢ်လီၤသဖှံဉ်လံ. လဲၤလူာ်ထိဉ်ကွၤဘုလၢလီလီၤအသးနူဉ်တက့ၢ်. တၢ်လီၤသဖှံဉ်တၢ်လီၤသဖှဉ်စံးဝဲဒဉ်.

၁၂. **ထံဖှံဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တိၢ်ကွံၤ,စုကွံၤ, ထူကွံၤလၢပသိးလၢပစုဒ့လီၤနူဉ်ပကီးလၢထံဖှံဉ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢထံဖှံဉ်ထံလှာ်. ထံဖှံဉ်တိၢ်ပိၤလီၤ.

၁၃. **နာ်စိၤဖှံဉ်စိၤ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်အၢတၢ်သီတၢ်ဝံတၢ်နါ ဒီးပကီးလၢနာ်စိၤဖှံဉ်စိၤလီၤ. ပှၤကညီမၤနာ်စိၤဖှံဉ်စိၤနူဉ်မ့ၢ်လုၢ်အိဉ်လုၢ်အီတၢ်ဝံတၢ်နါအဆဉ်လီၤ.

၁၄. **မှၤဖှံဉ်** နူဉ်မ့ၢ်မှၤလီၤဩံလီၤပလှၤဝဲနူဉ်ပစံးလၢမှၤဖှံဉ်လီၤ.ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢမှၤဖှံဉ်မှၤဖှိလီၤ. ထွံဉ်တဖဉ်နူဉ်ထၢအိဉ်မှၤဖှံဉ်မှၤဖှိလီၤဩံလီၤပလှၤလီၤ.

၁၅. **မှၤသဖှံဉ်** နူဉ်ပတစံးဘဉ်. ပစံးလၢမှၤဖှံဉ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်မှၤလီၤဩံလီၤပလှၤလၢဃီခိဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢသပၢၤပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤလီၤ.

၁၆. **လီၤဖှံဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်လၢတစဲဘူးလိာ်ဘဉ်အသး ဒီးအိဉ်ဝဲလၢအလှဉ်အဒ့အပြံအပြီးနူဉ်ပစံးလၢလီၤဖှံဉ်လီၤ. မှၤလီၤဖှံဉ်နူဉ်တစဲဘူးလိာ်ဘဉ်အသးဘဉ်. စှလီၤဖှံဉ်နူဉ်မ့ၢ်စှအလှဉ်အဒ့လီၤ.ထးလီၤဖှံဉ်နူဉ်မ့ၢ်ထးအလှဉ်အဒ့လီၤ.ဒီးဟီဉ်ခိဉ်အကူၢ်လိဉ်နူဉ်လီၤဖှံဉ်ဝဲဒီးတစဲဘူးဘဉ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဖှံဉ်လီၤဝါလီၤ.

၁၇. **ဝီၤဖှံဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိဉ်ဝးတရံးသံဉ်ဆိလီၢ်ဒီးဒူဉ်တရံးသံဉ်ဆိလီၢ်လၢယဉ် ဒီးမၤဒီးထါနူဉ်ပစံးလၢဝီၤဖှံဉ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဝီၤဖှံဉ်ဝီၤဖှဉ်လီၤ. ပှၤကညီဟူထိဉ်ကွၤလိာ်အသး ဒီးမၤအလုၢ်အလၢ်လၢဝီၤဖှံဉ်ဝီၤဖှဉ်တမံၤလီၤ.

၁၈. **သဖှံဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်စူၤအဖျာဉ်ပြံဝဲနူဉ်ပစံးလၢတၢ်သဖှံဉ်လီၤလီၤ. တၢ်သဖှံဉ်လီၤ ဒီးကစူၤဖးဒိဉ်ဘဉ်ဖုးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်လီၤသဖှံဉ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်လီၤသဖှံဉ်လီၤသဖှဉ်လီၤ.

၁၉. **သဖှံဉ်သဖှူး** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိဉ်ဝံၤဒီးအိဉ်ဘဉ်မှၤစှၤဝဲနူဉ်ပစံးလၢအိဉ်ဘဉ်မှၤသဖှံဉ်သဖှူးလီၤ. ပှၤတဖဉ်မၤဘုတနၢ်ဘဉ်ဒီးအိဉ်ဘဉ်မှၤသဖှံဉ်သဖှူးဓိၤလီၤ.

၁. **ဖှ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်မၤအသးတရုဝဲဒီးပစံးလၢဖှလီၤ. ပှၤတဂၤအခိဉ်ဖှသဂ့ၤ,ပှၤတဂၤအခိဉ်ဖှထိဉ်ဖှလီၤ. ဒီးပစံးလၢသဖှစကီးလီၤ.

၂. **ဖှစရ့ၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအခိဉ်တရုမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်ဖိတၢ်

လံၤအဆူၣ်တရုဝ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဖှူစဂုၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖှူသဂုၤစ့ၢ်ကီးလီၤ.ထိရီၤတၢ်ဆူၣ်မ့ၢ်တရိး ဒီးပစံးလၢဖှူစဂုၤခဲလၢာ်လီၤ. တၢသူတနၢ်ဆၢထၢၣ်မးဖှူစဂုၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢစဖှူဂုၤ. သဖှူဂုၤစကီးလီၤ.

၃. **ဖှူ** နၣ်ပမၤဒီး "*က*" ပမၤဒီး "*စ*" ပမၤဒီး "*သ*". ကဖှူ. စဖှူ. သဖှူ. စံးဝဲဒၣ်.

၄. **ကဖှူ** ဒီးကဖှူကဖှဲ. ဒီးကဖှူထိၣ်ဒီးကဖှူဂ်ၢ်ဂုၤ. ဒီးကဖှူကဖှူနၣ်ကွၢ်လၢဖှူတက့ၢ်.

၅. **စဖှူ** ဒီး စဖှူစဖှဲနၣ်ဒီးစဖှူဂုၤနၣ်ကွၢ်လၢစဖှူတက့ၢ်.

၆. **တဖှူ** ဒီးတဖှူတဖှဲ ဒီးတဖှူထိၣ်ဒီးတဖှူဂ်ၢ်ဂုၤ ဒီးတဖှူတတ်ဒီးတဖှူတဖှူဒီးတဖှူရုၤနၣ်ကွၢ်လၢတဖှူတက့ၢ်.

၇. **သဖှူ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအခိၣ်သဘံဘုၣ်တရိးထိၣ်အသးနၣ်ပစံးလၢအခိၣ်သဖှူလီၤ. ပှၤတဂၤတခွံဘၣ်အခိၣ်ဒီးအခိၣ်သဖှူနးကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဖှူသဖှဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢသဖှူဂ်ၢ်ဂုၤ, ဒီးသဖှူဂုၤစကီးလီၤ.

၈. **သဖှူသဖှူ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤတကဲဟ်သးညွံးညွံးဘဲဘဲ ဒီးအခိၣ်တရုဝ်ဟးထိၣ်ဟးလီၤကယီကယီနၣ် ပစံးလၢဟ်သးသဖှူသဖှူလီၤ. ပှၤတဂၤအညၣ်ဂ်ၢ်ဒီးဟ်မးအသးသဖှူသဖှူလီၤ.

၁. **ဖှူ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတြူ်လီၤအသးလၢတၢ်ကမူၣ်ကမိဒီးဖုံးလဲးဃါလီၤအသးလၢသယီကမူၣ်နၣ်ပစံးလၢဖှူလီၤ. ပှၤကညီဝှာ်သလီဒီးဖှူအသးဒီးနၢမှူဝဲ လီၤ. ပှၤတဂၤဖှူအသးလၢသယီကမူၣ်ဘိဝဲဒီဂၤညါလီၤ. ပှၤဆံးစါဒီးဖှူအသးလၢသယီလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှူလဲးလီၤ.

၂. **ဖှူထံ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆါဘၣ်ပှၤပနီၤထိၣ် ဒီးသးဝဲဒီးမ့ၢ်ဘၣ်ဒီးထံနၣ်နးထိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢဖှူထံလီၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ဖှူထံစကီးလီၤ.ပှၤတဂၤဘၣ်တၢ်ဖှူနၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်တဖှူထံသၢ. နလီၤပနီၤထိၣ်နၣ်မ့ၢ်ဖှူထံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှူထံဖှူနီလီၤ.

၃. **ဖှူလဲး** နၣ်မ့ၢ်ပဖှူပသးနၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဖှူးလဲးလီၤ. နလီၤမ့ၢ်သးဒီးဖှူလဲးတက့ၢ်.

၄. **ဖှူလီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပမၤဃါလီၤဖှူးလဲးယှာ်ပသးဒီးသယီကမူၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တလီကမူၣ်အထံမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဖှူလီၤလီၤ. ပှၤတဂၤဖှူလီၤအသးလၢသယီကမူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှူလီၤလဲးလီၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖှူလီၤဖှါလီၤစကီးလီၤ.

၅. **ဖှူသွ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆါဘၣ်ပှၤပနီၤထိၣ်ဒီးပတြူ်လၢသွဒီးဘျါဝဲနၣ်ပစံးလၢဖှူသွလီၤ.ဒီးပစံးလၢတၢ်ဖှူသွစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၆. **ဝှာ်ဖှူ** နၣ်မ့ၢ်ပဝှာ်ကသံၣ်သ့ၣ်ဂံၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဝှာ်တလီမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပတြူ်လီၤဃါလီၤပသးလၢအကမူၣ်အထံနၣ်ပစံးလၢဝှာ်ဖှူလီၤ. တၢ်မ့ၢ်ကိၢ်နသးဒီးဝှာ်ဖှူနသးလၢတလီထံတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဝှာ်ဖှူဝှာ်ဖှါလီၤ.

၁. **ဖှူး** နၣ်မ့ၢ်ပတၢၤနၣ်ထုးတၢ်လၢအဒီဘိတဖၣ်နၣ်ပစံးလၢဖှူးလီၤ.ပှၤတဂၤဖှူးဘုအသၣ်ဒီးဘုအိၣ်လီၤတဲာ်ထဲအဒ့ဒီးအသၣ်နၣ်အိၣ်လၢအစုညါသးလီၤ.

၂. **ဖှူးကွံာ်** နၣ်မ့ၢ်ကပံာ်စဲးဘူးဒီးပျံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, သ့ၣ်လၣ်အှအိၣ်လၢအဒိလီၤမ့ၢ်ဂ့ၤပတၢၤနၣ်ထုးတ့ၤအလၣ်စီတ့ၤကပံာ်စီဒီးပစံးလၢဖှူးကွံာ်လီၤ. ဖှူးကွံာ်ကပံာ်အိၣ်စဲဘူးဒီးပျံၤနၣ်တက့ၢ်. ဖှူးကွံာ်သ့ၣ်လၣ်အှလၢအဒိလီၤနၣ်တ့ၤစီတက့ၢ်.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှူးကွံာ်ဖှးကွံာ်လီၤ.

၃. **ဖှူးထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပတၢၤနၣ်ထုးထိၣ်ထးသလံလၢဃာ်တိၢ်လီၤဒီးပစံးလၢဖှူးထိၣ်လီၤ. ဒီးပမၤထိၣ်ပသံးလၢပစုမ့ၢ်လီၤ ဒီးပစံးလၢဖှူးထိၣ်စကီးလီၤ. ဖှူးထိၣ်ပသံးလၢနစုမ့ၢ်လီၤနၣ်တက့ၢ်.

၄. **ကဖှူး** ဒီးကဖှံၣ်ကဖှူး. ဒီးလီၤကဖှူးနၣ်ကွၢ်လၢကဖှူးတက့ၢ်.

၅. **စဖှူး** နၣ်မ့ၢ်ပျံၤသကွံၤတံၢ်တၢ်နၣ်ပစံးလၢပျံၤစဖှူးအသးလီၤ. ပျံၤသကွံၤစဖှူးတံၢ်တၢ်အကိာ်ဒီးလီၤဃှၣ်တသ့ဘၣ်. ဒီးပစံးလၢသဖှူးစကီးလီၤ. ပျံၤသကွံၤမ့ၢ်တစဖှူးဘၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤတကျၢၤဘၣ်. တစဲဘူးဘၣ်လီၤ.

၆. **စဖှူး** မ့ၢ်စဖှံၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်မှၤအိၣ်လၢသပၢၤပှၤခ့ၤဝဲနၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢစဖှံၣ်စဖှူးလီၤ.

၇. **တဖှူး** နၣ်ကွၢ်လၢတဖှူးတက့ၢ်.

၈. **တဖှူး** နၣ်မ့ၢ်ဒ်စဖှူးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပျံၤသကွံၤတံၢ်တၢ်နၣ်ပစံးလၢပျံၤတဖှူးအသးလီၤ.ဒီးပစံးလၢသဖှူးစကီးလီၤ. ပျံၤသကွံၤနၣ်ပမ့ၢ်ဒီးဒီးဘၣ်တၢ်နၣ်တဖှူးအသးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတဖှူးတဖှးလီၤ.

၉. **တဖှူး** နၣ်မ့ၢ်တဖှံၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်မှၤအိၣ်လၢသပၢၤပှၤစုၤဝဲနၣ်ပစံးလၢမှၤအိၣ်တဖှံၣ်တဖှူးလီၤ. ထိရီၤမှၤအိၣ်လၢတၢ်ပှၤတၢ်လိၢ်တအါဘၣ်နၣ်မ့ၢ်မှၤအိၣ်တဖှံၣ်တဖှူးလီၤ. ဒီးတၢ်စုၤဖျၢၣ်ပြဲဝဲနၣ်ပစံးလၢတၢ်စုၤတဖှံၣ်တဖှူးစကီးလီၤ.

၁၀. **လီၤတဖှူး** နၣ်မ့ၢ်သဘျၣ်အမ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ခွဲၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထိၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်တကျၢၤဘၣ် ဒီးလီၤဝဲနၣ်ပစံးလၢလီၤတဖှူးလီၤ. ဒီးပစံးလၢလီၤသဖှူးစ့ၢ်ကီးလီၤ. သဘျၣ်တမ့ၢ်ထိၣ်သ့ၣ်တကျၢၤဘၣ်ဒီးလီၤသဖှူးဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤတဖှူးလီၤတဖှးလီၤ.

၁၁. **သဖှူး** နၣ်မ့ၢ်ဒ်တဖှူးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပျံၤသကွံၤစၢတံၢ်တၢ်နၣ်ပစံးလၢသဖှူးလီၤ. ပျံၤသဖှူးအသးဒီးစၢ

တံၢ်တၢ်လီၤ. ပျံၤသဖှူးအသးန့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဒီးအသကွီၤဒီး အသကွီၤထုးဃံးတၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပျံၤသဖှူးအသးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဖှူးသဖုးလီၤ.

၁. **ဖှ** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်ကီၤဝဲလၢပမၤဟံၣ်ထူၣ်ခိး ဝဲဒီးပကီးလၢဖှလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖှမိၤဖှါမိၤလီၤ. လဲၤမၤဖှန့ၣ်ပကမၤဟံၣ်ထူၣ်လီၤ.

၂. **ဖှၣ်ကလာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ခိၣ်စူဒီးထိၣ်အသးအါဘိမ့ၢ် ဂ့ၤ,ပှၤကညီဆၢထၢၣ်ဒီးအဂ့ၢ်အါဂ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢမၤသး ဖှၣ်ကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒီးထိၣ်မၤဖှၣ်ကလာ်ဒီးဘၣ် ဘၢ်ဖိတၢ်လံၤလီၤ.ပှၤသုးဖိဆၢထၢၣ်ဖှၣ်ကလာ်စံးဝဲဒၣ်.

၃. **ဖှၣ်** န့ၣ်ပမၤဒီး"*က*". ပမၤဒီး"*သ*". ပမၤဒီး"*စ*". ပမၤဒီး"*တ*"လီၤ. ကဖှၣ်. စဖှၣ်. ဖှၣ်. သဖှၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၄. **ကဖှၣ်** ဒီးကဖံၣ်ကဖှၣ် ဒီးဘၣ်ကဖှၣ်န့ၣ်ကွၢ်လၢက ဖှၣ်တက့ၢ်.

၅. **တဖှၣ်** န့ၣ်ကွၢ်လၢတဖှၣ်တက့ၢ်.

၆. **သဖှၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်လံာ်ယှၤအိၣ်ဆိလၢအချကတၢၢ်န့ၣ် ပစံးလၢလံာ်သဖှၣ်အိၣ်ဆိလီၤ.လံာ်သဖှၣ်အိၣ်ဆိချကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဖှၣ်သဖှၣ်လီၤ.

၇. **သဖှၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပခးတၢ်ဘၣ်တြူာ်ဒီးပစံးလၢဘၣ် သဖှၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်သဖှၣ်ဘၣ်သဒ့ လီၤ. စခးတၢ်ဒီးဘၣ်သဖှၣ်ဝဲလီၤ.

၁. **ဖဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒွဲကဆုၣ်ပခိၣ်လၢပစုမ့ၢ်ဒီးပစံးလၢဖဲလီၤ. ပှၤတဂၤဖဲကဆုၣ်အခိၣ်လၢအစုလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖဲထိၣ် စကီးလီၤ. ပှၤကညီဖဲခိၣ်ဖှါခိၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၁. **ဖဲးဖဲကစုာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဃာ်လၢပကျၢအှၣ်ဝဲ ဒီးအကနၣ် သွဲးမးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢအှၣ်ဖဲကစုာ်လီၤ. ပကျၢဃာ်လၢလၢၢ် ထိသွဲးန့ၣ်အှၣ်ဖဲကစုာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအှၣ်ဖဲ ကစုာ်ဖဲကစၢ်လီၤ.

၂. **ဖဲကစုာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကိၢ်အှၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ကိၢ်အှၣ် ဖဲကစုာ်လီၤ.

၃. **ဖဲကွၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကျၢဃာ်ဒီးပကလၢၢ်ကွၢ်အကနၣ်လၢ ပစုဒီးပစံးလၢဖဲကွၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖဲကွၢ်လဲး ကွၢ်လီၤ.

၄. **ကဖဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ကဖှအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပခိၣ်တရုန့ၢ်တရု န့ၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢကဖှကဖဲလီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်ကဖှ ကဖဲစံးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢစဖှစဖဲဒီးတဖှတဖဲဒီးသဖှ သဖဲစကီးလီၤ.

၅. **စဖဲ** န့ၣ်ဒီးစဖှစဖဲန့ၣ်ကွၢ်လၢစဖဲတက့ၢ်.

၆. **တဖဲ** န့ၣ်မ့ၢ်တဖှန့ၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢတဖှတဖဲ လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီအခိၣ်တကဆုၣ်ဘၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢတဖှတ ဖဲ လီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်စဖှစဖဲတကဆုၣ်ဘၣ်. ဒီးပစံး လၢသဖှသဖဲစကီးလီၤ.

၇. **တဖဲသး** န့ၣ်ပှၤလၢပသးဟ့အီၤတဖၣ်န့ၣ်တုၤမ့ၢ်ဘၣ် တၢ်ဖှိၣ်တၢ်နးဒီးပသးခု ဒီးပစံးလၢတဖဲသးလီၤ. နမၤက မၣ်ယၤဒီးနဘၣ်လံတၢ်ဖှိၣ်လံ. တဖဲစသးလီၤ. ဒီး ပစံးဒီးအဆိလၢတဖဲသူၣ်တဖဲသးလီၤ.

၈. **သဖဲ** န့ၣ်မ့ၢ်သဖှအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ဆူၣ်တၢ်ဖး လၢတဘၣ်လိာ်ဘၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢသဖှသဖဲလီၤ.ထွံၣ်တ ဒုအဆူၣ်ထိ ဒီးတဘၣ်လိာ်ဘၣ်န့ၣ်မၤသးသဖှသဖဲန း ကၢ.

၉. သဖဲသးဒီးတဖဲသးန့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဒုၣ်ပ ဒါဘၣ်ဖှိၣ်ဒီးပသးခုထိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢသဖဲသးလီၤ.တ လၢၤတဖၣ်မၤအါပှၤဒီးဘၣ်ဖှိၣ်ကွၤဝဲန့ၣ်သဖဲပသးလီၤ.

၁. **ဖဲး** န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲာ်သ့ၣ်ဖးတၢ်လၢဃာ်အခိၣ်ဒီးပစံးလၢဖဲး လီၤ. ပှၤတဂၤဖဲးသလၣ်ကုတဒုခံခီလီၤ. ပှၤတဂၤဖဲးထိ ခိၣ်အဟၢဖၢလၢဃာ်လီၤ.ပှၤကညီဖဲးချံၣ်တဘ့ၣ်လၢဃာ် ဒီးယာ်ဝဲခံခီလီၤ. ပှၤတဂၤဖဲးကွံာ်ဟံၣ်ဒူၣ်ကွးကွးစံးဝဲ လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖဲးလၢဃာ်ဖဲးလၢကျာ်လီၤ.

၂. **ဖဲးကွးကွး** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤသ့ၣ်ဖးတၢ်လၢဃာ်အခိၣ် သိၣ်ကွးကွးဒီးပစံးလၢဖဲးကွးကွးလီၤ. ပှၤတဂၤဖဲးချံၣ်တ ဘ့ၣ်ကွးကွးဒီးဟံးန့ၢ်ဝဲအလ့ၣ်အခီလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢဖဲးကွးကွးဖဲးကွဲးကွဲးလီၤ.

၃. **ဖဲးကွံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဝဲာ်ဟးဂီၤကွံာ်ဃှ့ၢ်မိၤကုမိၤလၢဃာ် အခိၣ်ဒီးပစံးလၢဖဲးကွံာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖဲးကွံာ် ဖုးကွံာ်လီၤ.

၄. **ဖဲးဖုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပကူးထူၣ်ဖျိတၢ်ဖိတၢ်လံၤအဟၢဖၢဒီး ပစံးလၢဖဲးဖုးလီၤ. ပှၤတဂၤဖဲးဖုးထိခိၣ်အဟၢဖၢဒီးထုး ထိၣ်ကွံာ်ဝဲအပှံာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖဲးဖုံၢ်ဖဲးဖုး လီၤ.

၅. **ဖဲး** န့ၣ်ပမၤဒီး"က". ပမၤဒီး"စ". ပမၤဒီး"တ". ပမၤဒီး"သ"လီၤ. ကဖဲး, စဖဲး, တဖဲး, သဖဲးစံးဝဲဒၣ်.

၆. **ကဖဲး** န့ၣ်ကွၢ်လၢကဖဲးတက့ၢ်.

၇. **စဖဲး** န့ၣ်ဒ်သဖဲးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဃ့ၢ်ထိၣ်ဆူက စၢၢ်လီၤလၢအချကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ.

၈. **တဖဲး** ဒီးတဖဲးတခီန့ၣ်ကွၢ်လၢတဖဲးတက့ၢ်.

၉. **ဝဲာ်ဖဲး** န့ၣ်မ့ၢ်ပပှာ်သ့ၣ်လၢလွးန့ၣ်တစၢၢ်ဆၢဘၣ်ဒီး က့ၣ်ကွံာ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်နၢၣ်တစၢၢ်ဆၢဘ့ၣ်ဒီးတံာ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပ စံးလၢဝဲာ်ဖဲးလီၤ. စပှာ်သ့ၣ်ဘ့ၣ်ဘၣ်တဘ့ၣ်ဒီးဝဲာ်ဖဲးကွံာ် ဝဲဒီးတစၢၢ်ဆၢလၢၤဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဝဲာ်ဖုံၢ်ဝဲာ်ဖဲး လီၤ.

၁၀. **သဖဲး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဃ့ၢ်ထိၣ်ဆူကစၢၢ်လီၤလၢအချက တၢၢ်န့ၣ်ပစံးလၢသဖဲးလီၤ. ပှၤတဂၤသဖဲးထိၣ်ဆူကစၢၢ် လီၤချကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဖဲးသဖုးလီၤ.

၁. ဖှၣ် နူၣ်မ့ၢ်ပသူၣ်ဘုဖျးဘု ဒီးပဒၢနၥ်ဘုချံလၢမ့ါပှၤ နူၣ်ပစံးလၢဖှၣ်လီၤ. ပှၤတကၤဖှၣ်လီၤဘုလၢမ့ါပှၤဒီးတၢ် ရူၤဘၣ်ဒီးဘုမဲထီၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖှၣ်လီၤစကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှၣ်ဘုဖှၣ်ဘုလီၤ.

၂. **ဖှၣ်ထထၥ်** နူၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢဖှၣ်ကလၥ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ခိၣ်ဖူဒီးထီၣ်သးမ့ၢ်ဂ့ၤ, လီခိၡ္ၣ်ကနူၤအသးမ့ၢ် ဂ့ၤပစံးလၢဖှၣ်ကလၥ်လီၤ. ဖှၣ်ကလၥ်နူၣ်ပတစံးဘၣ်.

၃. **ဖှၣ်ဆှ** နူၣ်မ့ၢ်ကုလၢပဒၢဘုချံလၢအပှၤဒီးပဆှလၢပ လီၤ ဒီးပသူၣ်ဘုဖျးဘုနူၣ်ပကီးလၢကုဖှၣ်ဆှလီၤ. ဒီးပ ကီးဒီးအဆိလၢကုဖှၣ်တုၢ်ကုဖှၣ်ဆှလီၤ.

၁. **ဖှိ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖးထီဘျၢဝဲဒီးပစံးလၢဖှိလီၤ. သ့ၣ်မဲ ထီၣ်အါထံးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဝၣ်မဲထီၣ်အါဘိမ့ၢ်ဂ့ၤမ့ၢ်ဘျၢဝဲ ဒီးပစံး လၢဖှိမးလီၤ. ဝၣ်တပှၤမဲထီၣ်ဖှိမးလီၤ. ဒီးပှၤကညီဆၢ ထၢၣ်အါဂၤနူၣ်ပစံးလၢဖှိစကီးလီၤ. သ့ၣ်ဓိၤဝၣ်ဓိၤမဲ ထီၣ်ဖှိမးလီၤ. ပှၤတဖၣ်ဆၢထၢၣ်ဖှိမးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအ ဆိလၢဖှိကဒံလီၤ.

၂. **ဖှိ** နူၣ်မ့ၢ်ဟုလၢတဘျုးတကၢ်တုၥ်ဘၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢ ဖှိလီၤ.ဒီးပစံးလၢဖှိကဒံစကီးလီၤ. ဟုတပှၤဖှိဂ့ၤကၢ. ပ အိၣ်အမှၤကဝံၣ်ကၢ်သၢ. ဒီးပစံးလၢကယွဲၤစှၢ်ကီးလီၤ.

၃. **ကဖှိး** ဒီးကဖှိကဖံ, ဒီးအှကဖှိ, ဒီးကလံၤအှကဖှိ, သါကဖှိ, မှၣ်ကဖှိ, ဒီးကဖှိဓၢကလဲၥ်နူၣ်ကွၢ်လၢကဖှိတ ကၢ့်.

၄. **စဖှိ** ဒီးစဖှိစဖှါနူၣ်ကွၢ်လၢစဖှိတကၢ့်.

၅. **တဖှိ** ဒီးတဖှိတဖံ ဒီးတဖှိတဖှါ ဒီးမှၣ်တဖှိ ဒီးသါ တဖှိ ဒီးအှတဖှိ ဒီးလဲၤတဖှိ ဒီးတဖှိဓၢကလဲၥ်နူၣ်ကွၢ်လၢ တဖှိတကၢ့်.

၆. **သဖှိ** နူၣ်မ့ၢ်ပလဲၤပစုၢ်တၢ်လၢအချံးဒီးပတလဲၤဘၣ် ဆူကျဲခိၣ်ကျဲယၢၤဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢပလဲၤသဖှိလီၤ. ပလဲၤ သဖှိတၢ်နူၣ်ပတလဲၤဘၣ်ဆူပှၤဟံၣ်ပှၤယီဘၣ်. ပလဲၤ စၢ်ဆၢလီၤပမဲၥ်ညါလၢကျဲနူၣ်တြူးကြူး ဒီးမ့ၢ်ပလဲၤသ ဖှိလီၤ. လဲၤတၢ်နူၣ်လဲၤသဖှိဒီးသုတအိၣ်ဘှံးတဂ့ၤ.

၇. **သဖှိ** နူၣ်မ့ၢ်ကလံၤအှတၢ်လၢအဆူၣ်ကတၢၢ်နူၣ်ပ စံးလၢကလံၤအှသဖှိတၢ်လီၤ.

၈. **သဖှိ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီသါထီၣ်လၢအဆူၣ်ဝဲနူၣ်ပစံး လၢသါသဖှိလီၤ. ပှၤမ့ၢ်ဘၣ်ဖှိၣ်ဘၣ်ယၥ် ဒီးသါသဖှိဝဲ လီၤ. ဒီးတၢ်ကၢၣ်ထီၣ်ပသးဒီးပသါသဖှိထီၣ်လီၤ. သါ သဖှိသါသဖှါစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ဖှိး** နူၣ်မ့ၢ်ပဆဲးတြူၥ်တၢ်လၢဟိၣ်ခိၣ်အဖိခိၣ် ဒီးပ ဆဲးလၢပစုခံခီနူၣ်ပစံးလၢဖှိးလီၤ. ဖှိးနူၣ်မ့ၢ်ပဆဲးတၢ်လၢ ပစုခံခီဒီးတြူၥ်အသးဒီးယီခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တြူၥ်အသးဒီး ထံဖိခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဖှိးလီၤ. ထံအိၣ်လၢချံပှၤနူၣ်ဖှိး ထီၣ်ကွဲၥ်တကၢ့်.

၂. **ဖှိးကိၥ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလီတၢ်နူၣ်ပစံးလၢဖှိးကိၥ် လီၤ. ပှၤကညီစံးဝဲလၢသါထံၣ်တၢ်ဝံတၢ်နါနူၣ်တနီၤနီၤ မ့ၢ်ဝဲလၢဖှိးကိၥ်လီၤ. ပှၤတကၤစံးဝဲလၢသါထံၣ်ပယီၤနူၣ် မ့ၢ်ဖှိးကိၥ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှိးကိၥ်ဖှိးယိၢ်လီၤ.

၃. **ဖှိးကွဲၥ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဆဲးကွဲၥ်တၢ်ဒီဘိတဖၣ်ဆူတၢ်ခဲကျါ လၢပစုခံခီဒီးပစံးလၢဖှိးကွဲၥ်လီၤ. ပှၤတကၤဖှိးကွဲၥ်ဝၣ်တ ဘိဆူတၢ်ခဲကျါလီၤ. ပှၤ တကၤဖှိးကွဲၥ်သ့ၣ်တဘိနူၣ်ကမ့ၢ် ကၢ်တအဲၣ်ဒီးလၢၤဘၣ်ဝဲသၢ. ဖှိးကွဲၥ်ဒီးဆဲးကွဲၥ်နူၣ်ဒ်သိး သိးလီၤ. ဖှိးကွဲၥ်တၢ်နူၣ်မ့ၢ်ပဆဲးကွဲၥ်တၢ်လၢပစုခံခီ လီၤ.

၄. **ဖှိးယီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပဆဲးယီၤတၢ်ဒီဘိဆူပှၤဂၤအိၣ်ဒီးပစံး လၢဖှိးယီၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဆဲးတြူၥ် ဒီးတၢ်ဖိခိၣ်လၢတၢ်ဒီ ဘိတမံၤမံၤလၢပစုခံခီနူၣ်ပဆဲးယီၤဆူပှၤဂၤအအိၣ်နူၣ်ပ စံးလၢဖှိးယီၤလီၤ. ဖှိးယီၤနူၢ်ယၤလၢဝၣ်တဘိတကၢ့်. ဖှိး ယီၤတြူၥ်လၢနိၣ်ကျါခိၣ်တကၢ့်.

၅. **ဖှိးထီၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဂုၢ်ဟဲထီၣ်လၢတၢ်ပှၤနူၣ်မၤသးက မျိၥ်ကမျၢ်ဒီးပစံးလၢဂုၢ်ဖှိးထီၣ်အသးလီၤ. ဂုၢ်တဘိဖှိး ထီၣ်အသးလၢတၢ်ပှၤဒီးစွါဝဲ လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှိး ထီၣ်ဖှးထီၣ်လီၤ.

၆. **ဖှိးထီၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိၥ်မှၣ်ဆးဘှဲၣ်ဆှ ဒီးဆး ထီၣ်ဂံၢ်ဝဲလၢအနၢၣ်နူၣ်အိၣ် ဒီးအဂ့ၢ်တဂ့ၢ်တဂ့ၢ်ဒီးပစံး လၢဖှိးထီၣ်ဆှမိၢ်ပှၢ်လီၤ. ဖှိးထီၣ်ဆှမိၢ်ပှၢ်နူၣ်ဆးထီၣ် ဘၢၣ် လၢအနၢၣ်နူၣ်တဂ့ၢ်တဂ့ၢ် ဒီးပစံးလၢဖှိးထီၣ်ဝဲလီၤ. လူၣ်ထီၣ်ဖှိးထီၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၇. **ဖှိးထီၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပကိၥ်ထီၣ်ဝၣ်ဆူဟံၣ်အဖိခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကိၥ်ထီၣ်ဝၣ်ဆူကျိၤအဖိခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးလၢဖှိးထီၣ်လီၤ. ဖှိးထီၣ်ဝၣ်တဘိနူၣ်ဆူဟံၣ်အဖိခိၣ်တကၢ့်. ဒီးပစံးဒီးအ ဆိလၢဖှိးထီၣ်ဖှးထီၣ်လီၤ.

၈. **ဖှိးလီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပကိၥ်လီၤကွဲၥ်ဒၣ်တဘိဆူကိၥ်လၥ်ဒ့ ဒီးပစံးလၢဖှိးလီၤလီၤ. ဒီးပဆဲးလီၤကွဲၥ်တၢ်ဒီဘိဆူတၢ် ပှၤဟိဒီးပစံးလၢဖှိးလီၤလီၤ.ပှၤတကၤဖှိးလီၤဘိတဘုၣ် ဆူကိၥ်လၥ်ဒ့ဒီးဘၣ်ဆဲးထွဲၣ်တဒ့လီၤ. ဖှိးလီၤကွဲၥ်ဝၣ် တဘိဆူကိၥ်လၥ်ဒ့တကၢ့်. ဒီးပစံးလၢဖှိးလီၤဖှးလီၤပစံး ဒီးအဆိဒ်နူၣ်လီၤ.

၉. **ခးဖှိး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီခးကြီတၢ်ဆူသ့ၣ်ခံလၢဝဲၤဘၣ် ဝဲလၢတၢ်ဖိတၢ်လံၤကအိၣ်ဖဲနူၣ် ဒီးခးမံ့ဝဲနူၣ်ပစံးလၢခး ဖှိးလီၤ. ပှၤတကၤဆိကမိၣ်ဝဲလၢဟၢသွိၣ်ကအိၣ်ဖဲသ့ၣ် လၣ်ကျါနူၣ်ဒီးခးဖှိးဝဲလီၤ. ခးဖှိးတၢ်နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤ အိၣ်ရူသူၣ်လၢတၢ်ခဲကျါ ဒီးပတထံၣ်ဘၣ်နၥ်သကူနူၣ်ပ ခးတယးဒီးပစံးလၢခးဖှိးလီၤ. ထီးတဒ့အိၣ်ရူသူၣ်ဖဲ တၢ်ခဲကျါနူၣ်စထံၣ်ထဲဝးထီၣ်ဒီးစခးဖှိးဒီးတဘၣ်ဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢခးဖှိးခးဖှးလီၤ.

ဖိုး

၁၀. **ခးဖိုး** နၣ်မ့ၢ်ဘုပျၢ်ထီၣ်သီလၢအကျၢ်အသွါတဖၣ်နၣ်ဖျၢ်ထီၣ်ကူၢ်ဘိကူၢ်ဘိဒီးပစံးလၢခးဖိုးလီၤ. ဘုခးဖိုးနၣ်ဖျၢ်တအါဘိဒံးဘၣ်ဒီးပစံးလၢခးဖိုးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢခးဖျိုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢခးဖိုးခးဖှးလီၤ.

၁၁. **ကိၥ်ဖိုး** နၣ်မ့ၢ်ပဆဲးနၥ်ထုးထီၣ်ဆဲးနၥ်ထုးထီၣ်တၢ်ပူၤလၢနီၣ်ကိၥ်နၣ်ချသဒံးဒီးပစံးလၢကိၥ်ဖိုးလီၤ. ဒီးပစံးလၢကိၥ်ဆဲးဖိုးစကီးလီၤ. ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကိၥ်ဖိုးဒီးတနီၤနီၤစံးလၢကိၥ်ဆဲးဖိုးလီၤ. ပှၤတဂၤကိၥ်ဖိုးကိၥ်ဖှးတၢ်ပူၤတပူၤဒီးယှၢ်ထီၣ်လၢဘါတဒုလီၤ.

၁၂. **ကိၥ်ကွၢ်ဖိုးကွၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပဆဲးနၥ်တၢ်ပူၤလၢနီၣ်ကိၥ်ဒ်ပကသ့ၣ်ညါလၢအမိၢ်ပှၢ်ကအိၣ်ဒီးပစံးလၢကိၥ်ကွၢ်ဖိုးကွၢ်လီၤ. တၢ်ပူၤတပူၤနၣ်မ့ၢ်အမိၢ်ပှၢ်အိၣ်စၢ်တအိၣ်စၢ်နၣ်ကိၥ်ကွၢ်ဖိုးကွၢ်တက့ၢ်.

၁၃. **ဆုဖိုး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤအၢအကိၥ်လၢကတိၤတၢ်နၣ် ထီၣ်ဒီးတၢ်နံၣ်လၥ်ဆှလၥ်အမံၤ ဒီးပစံးဆုဖိုးအကိၥ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆုဖိုးဆုပျုလီၤ. ဒီးပစံးလၢဆုဖျိုးစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤအသးနီၣ်ထီၣ်ဒီးဆုဖိုးဆုပျုအကိၥ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၄. **ဆဲးဖိုး** နၣ်မ့ၢ်ပဆုဝါကွံၥ်ဟ့ဂ့ၥ်ကျ့ဒီးပစံးလၢဆဲးဖိုးဟုလီၤ. ဆဲးဖိုးကွံၥ်ဟုဂ့ၢ်ကျုနၣ်တုၤအဝါတက့ၢ်. ပဆုဝါကွံၥ်ဟုအသလီလၢ ဖိးဟုတစါဘၣ်နၣ်ပမ့ၢ်ဆုဝါဒီးပစံးလၢဆဲးဖိုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆဲးဖိုးဆဲးဖှးလီၤ.

၁၅. **ဆဲးဖိုး** နၣ်မ့ၢ်ပသပှၢၤပလီပူၤလၢထံဒီးပမၤထီၣ်မၤလီၤနၣ်ပစံးလၢဆဲးဖိုးလီၤ. သ့သပှၢၤပလီပူၤနၣ်ဆဲးဖိုးဖြိုးဖြိုးတက့ၢ်.

၁၆. **ဆဲးဖိုး** နၣ်မ့ၢ်ပဆဲးနၥ်တၢ်ကဆူးတၢ်ကတ့ၤ, တၢ်ပူၤတၢ်တ့ၤလၢနီၣ်ကူနီၣ်ကိၥ် ဒီးပဆဲးထုးထီၣ်ချသဒံးလၢပစုတခီဒ့ဓိၤနၣ်ပစံးလၢဆဲး ဖိုးလီၤ. ယှၢ်အိၣ်လၢဝၣ်ပူၤနၣ်ဆဲးဖိုးသံကွံၥ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆဲးဖိုးဆဲးပျုလီၤ.

၁၇. **ဆဲးဖိုး** နၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်လၢလ့ၣ်ကဟၣ်အခိၣ်ဒီးပသးတထူၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢပသးဆဲးဖိုးလီၤ. လ့ၣ်ကဟၣ်နၣ်ပဒၢးတကဲဘၣ်. လ့ၣ်လဲၤတၢ်ဒီးပသးဆဲးဖိုးနးကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသးဆဲးဖိုးဆဲးထူလီၤ.

၁၈. **ဆဲးဖိုးလီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပဆဲးလီၤတၢ်ဆူဒၢးဖီလၥ်လၢတၢ်ပူၤဟိ ဒီးပစံးလၢဆဲးဖိုးလီၤလီၤ. ထွံၣ်အိၣ်လၢဒၢးဖီလၥ်နၣ်ဆဲးဖိုးလီၤအခိၣ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆဲးဖိုးလီၤဆဲးပျုလီၤလီၤ.

၁၉. **တဖိုး** နၣ်မ့ၢ်ပယီၣ်ထီၣ်ဟုပှဲၤဟုဖိုးတဘ့ၣ်ဒီးပစံးလၢတဖိုးလီၤ. တဖိုးခံဖိုးစံးဝဲလီၤ. ယီၣ်နူၢ်ယၤလၢဟုတဖိုးတက့ၢ်.

၂၀. **တလဲၤဖိုး** နၣ်မ့ၢ်ဆၢၣ်ပှၥ်ကဆုၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤကညီထါထၣ် ဒီးမၤကဆုၣ်လုၣ်လၢယီးမ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးလၢတလဲၤဖိုးလီၤ. ဆၢၣ်ပူၤတလဲၤဖိုးနၣ်ပဆုကဆုၣ်ထီၣ်နးကၢ. ပထါထၣ်လုၣ်မၤအသးတလဲၤဖိုးနၣ်လုၣ်တတဲာ်ဘၣ်. ဒီးပစံးလၢသလဲၤဖိုးစကီးလီၤ.

၂၁. **လီၤဖိုး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒီဘိလီၤဆူယီကဆူးနၣ်ပစံးလၢလီၤဖိုးလီၤ. တဒၢဘိလီၤဖိုးဆူယီကဆူးဒီးအလၣ်ယာ်ဝဲလီၤ. ဒီးပှၤကညီခိၣ်လီၤဖိုးဆူတၢ်ပူၤစကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဖိုးလီၤပျုလီၤ. ဒီးပစံးလၢလီၤဖိုးလီၤဖှးစကီးလီၤ.

၂၂. **လီၤဖိုး** နၣ်မ့ၢ်လီၤလၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပခိၣ်လီၤဆူတၢ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဆူယီကဆူးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးဒီးအဆိလၢလီၤလၢလီၤဖိုးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးလီၤလၢလီၤဖိုးဆူတၢ်ပူၤလီၤ.

၂၃. **သလဲၤဖိုး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤတၢ်အကလုၢ်တ့ၤလီၤ ဒီးအကလုၢ်တဘံးတြံးဘံးတြၥ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သးဝံၣ်တၢ်မှာ်ဝဲလၢအကလုၢ်တဘံးတြၥ်ဘံးတြၥ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢအကလုၢ်သလဲၤဖိုးလီၤ. ပှၤတဂၤသးဝံၣ်တၢ်အကလုၢ်သလဲၤဖိုးဒီးပကနၣ်မှာ်ဝဲလီၤ.

၂၄. **သလဲၤဖိုး** နၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ပူၤကဆုၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢသလဲၤဖိုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသလဲၤဖိုးသလဲၤဖှးလီၤ. ဆၢၣ်ပူၤသလဲၤဖိုးနၣ်ပဆုဘုကဆုၣ်ထီၣ်နးကၢ. ပဒၢနၥ်တလါဖိလၢစီၢ်နီၤခိၣ်စပွဲၢ်အိပူၤလဲၤနၥ်သလဲၤဖိုးလီၤ. ပှၤထါထၣ်လၢလုၣ်ကဆုၣ်ဝဲနၣ်ကိၥ်ထီၣ်အပူၤသလဲၤဖိုးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတလဲၤဖိုးစကီးလီၤ.

၂၅. **သးဖိုးထီၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်သးပဒူးဆါဆိၣ်ထီၣ်ဆုပသးဒီးပစံးလၢသးဖိုးထီၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအသးဖိုးထီၣ်ဒီးသံဝဲလီၤ.

၂၆. **ဟုဆဲးဖိုး** နၣ်မ့ၢ်ထီရိၤဟုလၢအဝါဝဲလၢတမ့ၢ်ဘၣ်ဟုဂ့ၢ်ကျုဘၣ်ဒီးပဆုဝါတ့ၢ်ဝဲနၣ်ပကီးလၢဟုဆဲးဖိုးလီၤ. ဟုဆဲးဖိုးနၣ်မ့ၢ်ထီရိၤဟုလၢပဖီအိၣ်သ့ဝဲနၣ်ပစံးလၢဟုဆဲးဖိုးခဲလၢာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟုဆဲးဖိုးဟုဆဲးဖှးလီၤ.

၂၇. **ဟုဖိုး** နၣ်မ့ၢ်ပယီၣ်ဟုလၢပကဖီအိၣ်အဂီၢ်နၣ်ပထါထီၣ်လၢတၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်တမံၤမံၤဒီးတၢ်လၢတၢ်ပူၤနၣ်ပစံးလၢဟုဖိုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟုဖိုးဟုဖှးလီၤ. ပဖီမ့ၤနၣ်ပဖိုးထီၣ်ဟုလၢဟုဖိုးလီၤ.

၂၈. **ဟုဖိုး** နၣ်မ့ၢ်ဟုလၢပဆုဝါဝဲတ်ဖၣ်နၣ်ပစံးလၢဟုဖိုးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘုဖိုးစကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဟုအဖိုးစကီးလီၤ. ဟုဂ့ၢ်ကျုလၢကျိၣ်ကျဲဒီးအမီၤနၣ်မ့ၢ်ဟုဖိုးလီၤ. ဟုဖိုးနၣ်ဝါဘၣ်ဒးဒံး ဒီးပဘၣ်ဆဲးဖိုးဝါကူၤဒံး

လီၤ. ဟ့ဖိးနှၣ်ဝါနာ်သကွံတဝါဘၣ်ဒးဖံး ဒီးပဘၣ်ဆဲး ဖိးဝါကွၢဖံးလီၤ. ဟ့ဖိးဟ့ဖှးပစံးဒီးအဆိဒ်နှၣ်လီၤ.

၂၉. **အံၣ်ဖိး** နှၣ်မ့ၢ်အံၣ်လူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဆါလၢ ပဟၢဖၢပူၤနှၣ် ဒီးပအံၣ်ဆါထီၣ်လၢအထံနှၣ်ပစံးဒီးအ ဆိလၢအံၣ်လူအ့ၣ်ဖိးလီၤ.

၁. **ဖှိၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပဟ်သတြီၤပဟ်ထဲသိး. ပဟ်တုၤသိး တၢ်နှၣ်ပစံးလၢဖှိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဖှိၣ်ထဲသိး.ဖှိၣ်တုၤ သိး. ဖှိၣ်သတြီၤလီၤ.နဖှိၣ်ကွၢ်သ့ၣ်ခံဘိနှၣ်တုၤသိးစကီး ဓါ. နဖှိၣ်ကွၢ်သ့ၣ်ဘၣ်ခံဘ့ၣ်နှၣ်နီသိးစကီးဓါ. နဖှိၣ် ကွၢ်သ့ၣ်ခံကျိၣ်နှၣ်တုၤသိးစကီးဓါ. သ့ၣ်ခံဘိနှၣ်စဖှိၣ် ကွၢ်ထဲသိးသိးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖှိၣ်ထဲသိး, ဖှိၣ်တုၤသိး, ဖှိၣ်သတြီၤစကီးလီၤ.

၂. **ဖှိၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပလူတၢ်လၢထံ ဒီးပစံးလၢဖှိၣ်လီၤ. ပှၤတ ဂၤဖှိၣ်စီၣ်ပှၤလၢထံဘၣ်မနုၤလဲၣ်. ဖှိၣ်စီၣ်ထံလၢယီခိၣ် တဂ့ၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှိၣ်ထံဖှၣ်ထံလီၤ.

၃. **ဖှိၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပခးတၢ်ဒီးပပညိၣ်စၢ်ဆၢနှၣ်ပစံးလၢဖှိၣ် လီၤ. နမ့ၢ်ခးတၢ်ဒီးဖှိၣ်အီၤစၢ်ဆၢပံၢ်ကလာ်တက့ၢ်.

၄. **ဖှိၣ်ကထၢ** နှၣ်မ့ၢ်ပဟ်ဒိဒိးသ့ၣ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢဖှိၣ် ကထၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှိၣ်ကထၢဖှိၣ်ဒိဒိးလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်သ့ၣ်ဘၣ်ဒီးဖိးကထၢဝဲတဘ့ၣ်တဘ့ၣ်လီၤ.

၅. **ဖှိၣ်ကထူး** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်အမ့ၢ်တကလုာ်အသၣ်ပြုၤက ဆိ ဒီးပကီးလၢဖှိၣ်ကထူးလီၤ. ဖှိၣ်ကထူးအသၣ်နှၣ်ပ အီၣ်ဆၢတစဲးစဲးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖှိၣ်ကထူးဖှိၣ် ကထးလီၤ.

၆. **ဖှိၣ်စ့** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤခံဂၤထိၣ်တုၤသိးထဲသိးအစ့ ဒီးဟ် သတြီၤဝဲနှၣ်ပစံးလၢဖှိၣ်စ့လီၤ. ပှၤခံဂၤဖှိၣ်ကွၢ်အစ့ ဒီး ဒိၣ်ဆံးဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှိၣ်စ့ဖှိၣ်ခိၣ်လီၤ. ဒီး ပညိၣ်အစ့နှၣ်ပစံးလၢဖှိၣ်စ့စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဖှိၣ်စ့စၢ် ဆၢဒီးယၢစံးဝဲဒၣ်.

၇. **ဖှိၣ်ထိၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပလဲၤဟ်သတြီၤပှၤကညီဒ့ပီၤဒီးသ့ၣ် တထံးဒီးပစံးလၢဖှိၣ်ထိၣ်ဒ့ပီၤလီၤ. ပှၤကညီအိၣ်ဖျံၣ်အ ဒ့နှၣ်ပကူးတဲာ်တကူာ်ဒီးအဟံၣ်လီၢ်နှၣ်ပဒၢဆူပီၤပူၤဒီး ပလဲၤဖှိၣ်ထိၣ်လၢသ့ၣ်ဖးဒိၣ်အကပၤနှၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီး အဆိလၢဖှိၣ်ထိၣ်ဖှၣ်ထိၣ်လီၤ.

၈. **ဖှိၣ်ဖှိၣ်စီၤစီၤ** နှၣ်မ့ၢ်သကီၤကျုအသၣ် ဒီးပကီးလၢ ဖှိၣ်ဖှိၣ်စီၤစီၤလီၤ. ဖှိၣ်ဖှိၣ်စီၤစီၤနှၣ်မ့ၢ်သကီၤကျုနှၣ်ပသး ပှၢ်ကီးလၢဖှိၣ်ဖှိၣ်စီၤစီၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢသ ကီၤကျုလီၤ.

၉. **ဖှိၣ်ဘၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပခးတၢ် ဒီးပပညိၣ်စၢ်ဆၢပံၢ်ကလာ် နှၣ်ပစံးလၢဖှိၣ်ဘၣ်လီၤ. နမ့ၢ်ခးတၢ်ဒီးဖှိၣ်ဘၣ်ဖဲအက ပၤနှၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှိၣ်ဘၣ်ဖှိၣ်ပိၤလီၤ.

၁၀. **ဖှိၣ်လီၤ** နှၣ်မ့ၢ်ဟ်လီၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီ မၤထီၣ်သလ့နာ်စီၤဖှံၣ်စီၤတ~~လုာ်နှၣ်ပကီး ဒီးအဆိ လၢဖှိၣ်လီၤဟ်လီၤလီၤ.

၁၁. **ဖှိၣ်သံဃၢၤဂီၤ** နှၣ်ပတစံးဘၣ်ပစံးလၢဖှၣ်သံဃၢၤ ဂီၤ. ကွၢ်လၢဃၢၤအကျါတက့ၢ်.

၁၂. **ဖှိၣ်သွံ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိသၣ်ခွါဝဲလၢဒိၣ်တုာ်ဝဲနှၣ် အမဲာ်မ့ၢ်ပြုဝဲဒီးပစံးလၢဖှိၣ်သွံလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖၢၣ်သွံ ဒီးဖှိၣ်သံစကီးလီၤ.ပှၤတဂၤအမဲာ်ဖှိၣ်သွံပြုနးကၢ. ဒီးပ စံးဒီးအဆိလၢဖှိၣ်သွံဖှိၣ်သွါလီၤ.

၁၃. **ဖှိၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပမၤဒီး“က”. ပမၤဒီး“တ”လီၤ. ကဖှိၣ်, တဖှိၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၄. **ကဖှိၣ်** ဒီးဖှိၣ်ကတူး, ဒီးကဖှိၣ်ကဖှိၣ်, ဒီးကဖှိၣ် ဒိၣ်ကွၢ်လၢကဖှိၣ်တက့ၢ်.

၁၅. **ကၢၤဖှိၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပနၢ်အိၣ်ဖှိၣ်အါဒ့ ဒီးပစံးလၢကၢၤ ဖှိၣ်လီၤ. ပနၢ်ကၢၤဖှိၣ်လၢကရၢပူၤစံးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢကၢၤဖှိၣ်ကၢၤတံၤလီၤ.

၁၆. **ကၢၤဖှိၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအသွံၣ်အိၣ်ဖှိၣ်ဒီးကဲထီၣ် လၢအသွံၣ်ဒုးကိၢ်လီၣ်နှၣ်ပစံးလၢအသွံၣ်ကၢၤဖှိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဆံးစၢ်အဖိ ဒီးအသွံၣ်ဃၤကၢၤဖှိၣ်ဝဲလၢအက ပျၢခိၣ်ပူၤ ဒီးဆါပှ်ၢဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကၢၤဖှိၣ် ကၢၤတံၤလီၤ.

၁၇. **ဂၢ်ဖှိၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပဂၢ်လီၤဘ့တပူၤဃီ ဒီးပစံးလၢဂၢ် ဖှိၣ်လီၤ.

၁၈. **ဂုၤဖှိၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပဂုၤဘ့ ဒီးဘ့မီၤအိၣ်ဖှိၣ်ဝဲနှၣ်ပစံး လၢဂုၤဖှိၣ်လီၤ. ပှၤကညီမၤဝါဘ့နှၣ်ဂုၤဖှိၣ်ဘ့မီၤ ဒီးမၤ ကွံာ်ဝဲဒီးဝါဝဲလီၤ. ဂုၤဖှိၣ်ဘ့မီၤလၢကိၢ်လဲၢ် ဒီးထၢကွံာ် စှီၤကွံာ်ဒီးဝါဝဲလီၤ. ဂုၤဖှိၣ်ဘ့မီၤလၢကိၢ်လဲၢ်ဒီးထၢ ကွံာ် စှီၤကွံာ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဂုၤဖှိၣ်ဃၤဖှိၣ်လီၤ.

၁၉. **ဂုၤဖှိၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပထၢဟ်ပူသ့ၣ်မုၣ်ဒ့အပြံအပြီးတပူၤ ဃီဒီးပစံးလၢဂုၤဖှိၣ်လီၤ. ဖိသၣ်ဖိာ်မုၣ်လၢအခုတဖၣ် နှၣ်ဂုၤဖှိၣ်သ့ၣ်မုၣ်သ့ၣ်ကွၣ်ခုကၢ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢ ဂုၤဖှိၣ်ဟ်ဖှိၣ်လီၤ.

၂၀. **စူးဖှိၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်ဖှိၣ် ဒီးပစံးလၢစူးဖှိၣ် လီၤ. ပှၤတဖၣ်သါကမၤသရိာ် ဒီးဟဲစူးဖှိၣ်အသးအါဂၤ လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစူးဖှိၣ်ရိဖှိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢစူး ရိအိၣ်ဖှိၣ်စကီးလီၤ.

၂၁. **ဆူၣ်ဖှိၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤအါဂၤဟ်ဖှိၣ်စ့ဒီးပစံးလၢဆူၣ် ဖှိၣ်စ့လီၤ. ပှၤဟဲဆူၣ်ဖှိၣ်စ့မၤဘူၣ်လၢသရၣ်အအိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆူၣ်ဖှိၣ်ဆူၣ်တံၤလီၤ.

၂၂. **ဆူၣ်ဖှိၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ဆူၣ်တံၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီ အိၣ်ဖှိၣ်လၢသရိာ်ပူၤပှဲၤဝဲတံၢ်ဝဲ ဒီးကတံာ်တၢ်အလိၢ်နှၣ်ပ စံးဒီးအဆိလၢဆူၣ်တံၤဆူၣ်ဖှိၣ်လီၤ. ပှၤကညီဆူၣ်တံၤ ဆူၣ်ဖှိၣ်အသးလၢသရိာ်ပူၤနှၣ်ပအိၣ်ပဝဲအလိၢ်တဆး

ဘၣ်.

၂၃. **အဖှိၣ်ဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်ဖှိၣ်တပူၤယီမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထီရိၤပဟ်ဖှိၣ်တၢ်တပူၤယီမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢအိၣ်တဖှိၣ်ဒိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟ်ဖှိၣ်ဘ့အသၣ်တဖှိၣ်ဒိၣ်လီၤ. ပှၤတဖၣ်အိၣ်ဖှိၣ်လၢသရိာ်ပူၤတဖှိၣ်ဒိၣ်လီၤ.

၂၄. **တဖှိၣ်တဖှိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤတၢ်တပူၤယီ ဒီးတဟးဖးလိာ်ဘၣ်အသးန့ၣ်ပစံးလၢလဲၤတၢ်တဖှိၣ်တဖှိၣ်လီၤ. ပှၤတဖုလဲၤတၢ် ဒီးပျံၤဘိၣ်သအိၣ်ဒီးလဲၤတၢ်တဖှိၣ်တဖှိၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၂၅. **ထံဖှိၣ်လီၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်မ့ၤအီထံ,ပတ့ၤအိၣ်ဖီအိၣ် ဒီးပလူထံလူနီအလီၢ်န့ၣ် ပစံးလၢထံဖှိၣ်လီၢ်လီၢ်လီၤ.ထံဖှိၣ်လီၢ်န့ၣ်ဘၣ်အၢကၢ.ပမၤဟံၣ်မ့ၢ်ဖှ့ၣ်ဒီးထံဖှိၣ်လီၢ်နၢသပ္ၤထိၣ်ဘၣ်ပှၤန့ၣ်ပအိၣ်တမ့ာ်ဘၣ်.

၂၆. **ထံးဖှိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢဲလိာ်စၢၢ်စံ့း ဒီးပစံးလၢထံးဖှိၣ်လီၤ. ပှၤကညီထံးဖှိၣ်စ့ၢၣ်စံ့းန့ၣ်ဘိၣ်မ့ာ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထံးဖှိၣ်ထံးဖှၣ်လီၤ.

၂၇. **ထံးဖှိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်ယှာ်ဝၣ်ထိဒူခံဘိဒီးပစံးလၢထံးဖှိၣ်လီၤ.ပှၤကညီထံးဖှိၣ်ကျံၣ်လၢဟူထိၣ်ကွၤလိာ်အသးန့ၣ်မ့ၢ်မၤတၢ်ယှာ်ဝၣ်ထိဒူလီၤ.

၂၈. **ထၢဖှိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟံးန့ၢ်တၢ်အသူၣ်အသၣ် ဒီးပစံးလၢထၢဖှိၣ်လီၤ.တၤသၣ်လီၤပြုၢ်အါကၢ.ထၢဖှိၣ်တကွၢ်. ထီရိၤပဟံးန့ၢ်တၢ်သၣ်ဒီးပဟ်ဖှိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဟံးန့ၢ်တၢ်ဖျၢၣ်ဖိဒီးပဟ်ပူမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢထၢဖှိၣ်ခဲလၢာ် လီၤ. ပှၤတဂၤထၢဖှိၣ်လၢၢ်တပူန့ၣ်ကမ့ၢ်ကၢၢ်ကွံာ်လိာ်ကွဲဝဲသၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထၢဖှိၣ်ဟ်ဖှိၣ်လီၤ.

၂၉. **ထိးဖှိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဖှိၣ်တၢ်အခိၣ်ခံဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ,သၢဘိမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢထိးဖှိၣ်လီၤ. ပမၤတလါန့ၣ်ပထိးဖှိၣ်သ့ၣ်ဘၣ်အခိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထိးဖှိၣ်ထိးတံၤလီၤ. ပှၤတဂၤထိးဖှိၣ်အစုမ့ၢ်ခိၣ်စံးဝဲဒၣ်. ထီရိၤတၢ်ဒိဘိဒိဘ့ၣ်န့ၣ်ပမ့ၢ်ဟ်အခိၣ်တပူၤယီဒီးပစံးလၢထိးဖှိၣ်လီၤ. ပှၤကညီဆိၣ်ကဲၤမ့ၢ်အူဒီးထိးဖှိၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်အခိၣ်လီၤ.

၃၀. **ထိးဖှိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်ဖှိၣ်တပူၤယီခံဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, သၢဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, တဘျုးဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤကၢၣ်ထိၣ်ဖးလီၤလၢကမၤတၢ်တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢထိးဖှိၣ်အခိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထိးဖှိၣ်သရိာ်မဲလီၤ. ပသးပှၢ်ထိးဖှိၣ်သရိာ်မဲအခိၣ်ဒီးကၢၣ်ထိၣ်ဖးလီၤတၢ်လၢသါကမၤသရိာ်လီၤ.

၃၁. **ဟ်ဖှိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်ပူတၢ်တပူၤယီ ဒီးပစံးလၢဟ်ဖှိၣ်လီၤ. ဟ်ကွၤဝၣ်န့ၣ်တပူၤယီတကွၢ်. ဟ်ဖှိၣ်ကွၤသ့ၣ်ကူးလံာ်ဝၣ်ကူးလာ်န့ၣ်တပူၤယီတကွၢ်. ဒီးထီရိၤပဟ်တၢ်တပူၤယီန့ၣ်ပစံးလၢဟ်ဖှိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟ်ဖှိၣ်ဟ်တံၤလီၤ.

၃၂. **ဟ်ဖှိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထၢဖှိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ်ဖှိၣ် တၤသူၣ်တၤသၣ်န့ၣ်လီၤ.

၃၃. **မၤဖှိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထီရိၤပမၤယှာ်တၢ်တပူၤယီန့ၣ်ပစံးလၢမၤဖှိၣ်လီၤ.ပှၤတဂၤမၤဖှိၣ်သ့ၣ်မှၣ်တပူဒိၣ်သမိး. ပှၤကညီမၤဖှိၣ်ဟံၣ်အါဖျၢၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမၤဖှိၣ်မၤတံၤလီၤ.

၃၄. **လီၤဖှိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်လီၤဖှိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးယာ်လီၤဖှိဖးလဲၢ် ဒီးပစံးလၢလီၤဖှိၣ်လီၤဖှိလီၤ. ဝၢ်ကူတၢ်သိးယာ်လီၤဖှိၣ်လီၤဖှိစံးဝဲဒၣ်.

၃၅. **လီၤဖှိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၤသၣ်လီၤပူလၢအခိၣ်ထံးန့ၣ်တပူၤယီအါအါကလဲာ်ဒီးပစံးလၢလီၤဖှိၣ်လီၤ. တၤသၣ်လီၤဖှိၣ်လၢအထံးအခိၣ်ထံးန့ၣ်အါကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဖှိၣ်လီၤတံၤလီၤ.

၃၆. **သံဖှိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘၣ်ဆူဘၣ်ဆါ ဒီးသံဝဲတပူၤယီအါဂၤ ဒီးပစံးလၢသံဖှိၣ်လီၤ. ပှၤကညီဘၣ်တၢ်ဆါကးဒီးသံဖှိၣ်ဝဲအါဂၤလီၤ.

၃၇. **အဖှိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်အဘျုးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပန့ၢ်ဘၣ်တၢ်လၢပဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်လၢအမှာ်ပသးထီရိၤတမံၤန့ၣ်ပစံးလၢအဘျုးအဖှိၣ်လီၤ.

၃၈.**အိၣ်ဖှိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထီရိၤတၢ်အိၣ်ဝဲတပူၤယီလၢအအါဝဲန့ၣ်ပစံးလၢအိၣ်ဖှိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအိၣ်ရိအိၣ်ဖှိၣ်လီၤ. ပှၤကညီအိၣ်ဖှိၣ်လၢသရိာ်ပူၤအါကၢ. ပန့ၢ်အိၣ်ဖှိၣ်လၢကရၢပူၤစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ဖှိ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆါတကလှာ်ပြုလီၤသဒီတကဝီၤတကဝီၤလၢပှၤကညီအလီၤ ဒီးပစံးလၢဖှိလီၤ. ပှၤတဂၤဖှိဒိၣ်ဂၤညါလီၤ. ပှၤကညီဖှိန့ၣ်သးဝဲနးကၢစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှိဖှါလီၤ.

၂. **ဖှိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပထုးယာ်တၢ်ကူတၢ်သိး ဒီးပစံးလၢဖှိလီၤ. ပှၤတဂၤဖှိယာ်ကွံာ်ခိၣ်ဖၢၣ်တဘ့ၣ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးလၢဖှိယာ်လီၤ.

၃. **ဖှိ** န့ၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ဖၢၣ်ဝါန့ၣ်ပစံးလၢဖှိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပသးပှၢ်စံးဝဲလၢပျၢၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးဒံးဝဲတ့ၤခဲကနံၣ်အံၤလီၤ. ဒီးပစံးပဝဲလၢတၢ်ဝါ. လၢဖှိဝါလီၤ. ထီရိၤတၢ်ဝါန့ၣ်ပသးပှၢ်စံးဝဲလၢဖှိလီၤ. လၢပယီၤအစိၤန့ၣ်တလၢၤဆါဖှိအပှၤဒိၣ်ကၢ.

၄. **ဖှိကဆီ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘၣ်တၢ်ဖှိတကလှာ်အခိၣ်ဒူတိၣ်ဝဲ ဒီးပနီၤပြုထိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဖှိကဆီလီၤ. ပှၤတဂၤဖှိကဆီပနီၤထိၣ်တိၣ်ဖျါကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှိကသ့ၣ်ဖှိကဆီလီၤ.

၅. **ဖှိကွံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပထုးယာ်ကွံာ်တၢ်ကူတၢ်သိးမ့ၢ်ဂ့ၤ, စးခိမ့ၢ်ဂ့ၤ, သ့ၣ်လၣ်အူမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဖှိယာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖှိကွံာ်ခိၣ်ဖၢၣ်တဘ့ၣ်ဒီးကွံာ်တ့ၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှိကွံာ်အီးကွံာ်, ဖှိကွံာ်, ယာ်ကွံာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖှိကွံာ်

ဒိးကွ်ာ်စးခီတဘ့ၣ်စံးဝဲဒၣ်.
၆. **ဖိယဲာ်** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိဘၣ်ပှၤလဲၢ်ထီၣ်ဝဲနှၣ်ပစံးလၢဖိယဲာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖိယဲာ်တဘၢးနှၣ်တမၤဘျါဝဲဘၣ်မနုၤလဲၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိယဲာ်ဖိယီၢ်လီၤ.
၇. **ဖိဆး** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိလၢဘၣ်ပှၤပြုဝဲလၢပမၤဘျါကီဝဲနှၣ်ပစံးလၢဖိဆးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ဖိဆးစကီးလီၤ. တၢ်ဖိဆးနှၣ်ဘၣ်ပှၤပြု ဒီးသးဝဲ ဒီးအခိၣ်ဒူအိၣ်ကစီၤကျိၤလီၤ.
၈. **ဖိဖိ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကီးကြူးကြူး ဒီးပစံးလၢကီးဖိဖိလီၤ. ပှၤတဂၤကီးဖိဖိနှၣ်မ့ၢ်အကီးမနုၤတမံၤလဲၣ်.
၉. **ဖိယာ်** နှၣ်မ့ၢ်ပမၤယာ်ထုးယာ်တၢ်ကူတၢ်သိးဒီးပစံးလၢဖိယာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိယာ်ဖါယာ်လီၤ. ဖိယာ်ကွ်ာ်ခိၣ်ဖၢၣ်တဘ့ၣ်.
၁၀. **ဖိယီၤ** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတကလုာ်လီၤသးဒီးကံၣ်ထူးမဲာ်ဝဲတုၤပှၤကညီအရှ်ာဟးဂီၤဒီးပစံးလၢဖိယီၤလီၤ. ဖိယီၤဖိသွံစံးဝဲဒီးအဆိဒ်နှၣ်လီၤ.
၁၁. **ဖိဝါ** နှၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်ဝါနှၣ်ပကီးလၢဖိဝါလီၤ. ဖိဝါလၢတလၢၢဆါနှၣ်အိၣ်လၢဖှါပှၤအါကၢ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖိတၢါဖိဝါလီၤ.
၁၂ **ဖိဝါတအူး** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်ဝါလၢအထိဝဲနှၣ်မ့ၢ်အိၣ်တဘ့ၣ်ဖးထီဒီးပစံးလၢဖိဝါတအူးလီၤ. ဖိဝါတအူးအတိၢ်ထီကၢစံးဝဲဒၣ်. ဖိဝါတအူးခံအူးစံးဝဲဒၣ်.
၁၃. **ဖိဝါဒီအူး** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်ဝါလၢအထိဝဲအိၣ်အပျ်ါတဆံခံဆံ ဒီးပစံးလၢဖိဝါဒီအူးလီၤ. ဖိဝါဒီအူးနှၣ်တလၢၢဆါဝဲအပှၤဒိၣ်စံးဝဲဒၣ်.
၁၄. **ဖိသူ** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးလၢအသူဝဲနှၣ်ပစံးလၢဖိသူလီၤ. တၢ်သူဟဲလၢကဘီတဖၣ်နှၣ်ပစံးလၢဖိသူလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိသူဖိဝါလီၤ.
၁၅. **ဖိသူ** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိလၢတၢ်ဆါဘၣ်ပှၤကစီၤပြုဝဲဒီးထိၣ်ဝဲသူယုၢ်ကလာ်ဒီးပစံးလၢဖိသူလီၤ. ပှၤကညီတနီၤနီၤဖိသူဝဲသူယုၢ်ကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ဖိသူစကီးလီၤ. တၢ်ဖိသူနှၣ်ဘၣ်ပှၤကညီတအါဘၣ်. ဘၣ်တဂၤဂၤစီၤလီၤ.
၁၆. **ဖိသိၣ်** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတကလုာ်ဝါဝဲဒီးအခိၣ်ဒူသူဒီးတပြုတဝၢ်ဘၣ်နှၣ်ပစံးလၢလၢဖိသိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ဖိသိၣ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိသိၣ်ဖိတြၢလီၤ. ပှၤတဂၤဖိသိၣ်ဒီးမၤဘျါဝဲလီၤ.
၁၇. **ကဖိကဖိ** ဒီးကဖိလှၤကှၤနှၣ်ကွၢ်လၢကဖိတကှၢ်.
၁၈**ကဲးဖိဖိ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကဲးကြူးကြူး ဒီးပစံးလၢကဲးဖိဖိလီၤ. ပှၤဆံးဟိၣ်ကဲးဖိဖိစံးဝဲဒၣ်.
၁၉. **ကီးဖိဖိ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကီးကြူးကြူးဒီးပစံးလၢကီးဖိဖိလီၤ. ပှၤတဂၤကီးမးအမိဖိဖိလီၤ.

၂၀. **ဆူဖိ** နှၣ်မ့ၢ်အီကံနှၣ်ပှၤတနီၤနီၤကီးလၢဆူဖိလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဆူဖိဆူဖှါလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢဆူကၤလီၤ.
၂၁. **တၢ်ဖိ** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆါလီၤသးဒီးပြုထိၣ်ဝဲကစီၤဒီးပစံးလၢတၢ်ဖိလီၤ. တၢ်ဖိဘၣ်ပှၤကညီပြုထိၣ်လီၤသးဒီးသးဝဲလီၤ.
၂၂. **နၣ်ဖိ** နှၣ်မ့ၢ်နၣ်တကလုာ်နှၣ်အရျၢယံပြုဒ်တၢ်ဖိအသိးဒီးပကီးလၢနၣ်ဖိလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနၣ်ဖိနၣ်ဖှါလီၤ. နၣ်ဖိနှၣ်ပှၤကညီအိၣ်ဒီးဖိအိၣ်ဝဲလၢကသူလီၤ.
၂၃. **လီၤဖိ** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးယာ်ဖးလဲၢ်ကစီၤကျိၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,သပၢၤခံထူၣ်ဖျိကစီၤဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟိၣ်ခိၣ်အပူၤထူၣ်ဖျိကစီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးလၢလီၤဖိလီၤ. ယုၢ်အှၣ်လီၤဖိတၢ်ကူတၢ်သိးစံးဝဲဒၣ်. သပၢၤတဖျၢၣ်အခံလီၤဖိလဲၢ်ကၢ. ဟိၣ်ခိၣ်တပူၤလီၤဖိဝဲနှၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်သူၣ်အပူၤသၢ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဖိၣ်လီၤဖိလီၤ.
၂၄. **သဖိသဖိ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိဘၣ်ဆူးဘၣ်ဆါ ဒီးဟ်အသးသပှၢ်သပှၢ် ဒီးဟးကယီကယီ ဒီးလိာ်ကွဲတကဲဘၣ်နှၣ်ပစံးလၢဟ်သးသဖိသဖိလီၤ.ပှၤဆံးတဂၤဟ်သးသဖိသဖိနှၣ်မ့ၢ်အညၣ်တမှာ်ဘၣ်လီၤ. ပသးပှၢ်ဆါဒီးဟ်သးသဖိသဖိစကီးလီၤ.
၂၅. **သဖိလှၤကှၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကၢၣ်ဒီးမၤတၢ်တကဲဘၣ်ဒီးဟ်သးဒ်ပှၤဆါသိးနှၣ်ပစံးလၢ ဟ်သးသဖိလှၤကှၤလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်သးသဖိလှၤကှၤနှၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆါအီၤဓါပတသ့ၣ်ညါ. မ့ၢ်ဟ်ကစွဲၢ်အသးဓါပတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ပှၤတဂၤဟ်သးသဖိလှၤကှၤနှၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်ဟ်ကစွဲၢ်အသးသၢ.
၁. **ဖိၢ်** တၢ်ကတိၤတအိၣ်ဘၣ်. တၢ်ကတိၤအိၣ်ဒၣ်ထဲဖိၢ်ဝၤလီၤ. ကွၢ်လၢရှိၢ်တကှၢ်.
၁. **ဖိၣ်** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်တအိၣ်ဘၣ်လၢပှၤနီတမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမၤတၢ်တနူၢ်အိၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဆါပှၤတုၤပတူၢ်တကဲဘၣ်ဒီးပဘၣ်တူၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဘၣ်နးဘၣ်ဖိၣ်ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဖိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖိၣ်သမိး. ကူတၢ်ကံးညာ်ဘံၣ်အခံစီၤလီၤ. ပမံလၢတၢ်စူၤကျါလၢပလဲၤတၢ်နှၣ်ဖိၣ်ကၢ. တလၢၢမၤပထုးချံလၢတၢ်စူၤကျါဖိၣ်ကၢ. တၢ်ဆါယၤတနဖိၣ်သမိးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိၣ်ယာ်လီၤ.
၂. **ဖိၣ်ကထိ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကွၢ်တၢ်အီတရိာ်လီၤ. ပှၤတဂၤကွၢ်တၢ်ဖိၣ်ကထိလီၤ.
၃. **ဖိၣ်ဆံၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ဖိၣ်အံၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီအံၣ်ဆါကြူးအံၣ်ဆါကြီဘၣ်အၢဘၣ်သီထီရီၤတပူၤလၢတမ့ၢ်ဘၣ်အံၣ်ဆါလီၢ်ဒီး အံၣ်ဆါဝဲနှၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဖိၣ်အံၣ်ဖိၣ်ဆံၣ်လီၤ.

၄. **ဖိၣ်နု်ယာ်ကဲ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလၢအတၢ်တအိၣ်ဘၣ်နီတမံၤ ဒီးကူဘၣ်သိးယာ်နူၣ်ပစံးလၢဖိၣ်နု်ယာ်ကဲလီၤ. ပှၤတဂၤဖိၣ်နု်ယာ်ကဲဒီးတအိၣ်ဘၣ်အိဘၣ်, တကူဘၣ်သိးဘၣ်ဘၣ်, ဒီးပှၤကဲလၢကု်နူၣ်ပစံးလၢဖိၣ်နု်ယာ်ကဲလီၤ.

၅. **ဖိၣ်သံယာ်သံ** နူၣ်မ့ၢ်ပတူၢ်ဘၣ်တၢ်နးတၢ်ကျံၤတုၤပတူၢ်တကဲဘၣ်ဒီးပစံးလၢဖိၣ်သံယာ်သံလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖိၣ်သံယာ်ကိၢ်စကီးလီၤ. ပတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဆူတၢ်ဆါဖိၣ်သံယာ်သံပတူၢ်တပှဲၤလၢၤဘၣ်. ပှၤတဂၤဘၣ်တၢ်မၢလၢအကစၢ်အအိၣ်ဒီးဖိၣ်သံယာ်သံဒိၣ်မးလီၤ.

၆. **ဖိၣ်ဓိၤယာ်ဓိၤ** နူၣ်ပတစံးဘၣ်.ပစံးလၢဖိၣ်ယာ်ဒ်နူၣ်လီၤ. ဖိၣ်အဆိနူၣ်မ့ၢ်ဖိၣ်သံယာ်ကိၢ်,ဖိၣ်နု်ယာ်ကဲ,ဖိၣ်သံယာ်သံ ပစံးဒ်နူၣ်လီၤ.ဖိၣ်ဓိၤယာ်ဓိၤပတစံးဘၣ်.

၇. **ကီၤဖိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤဖိၣ်ပှၤယာ်အမိၢ်အပၢ်တဖၣ်နူၣ်ပစံးလၢအဖိအလံၤလၢတူၢ်ဖိၣ်ကီၤဖိၣ်လီၤ. ပှၤကညီဖိၣ်ဝဲအစၢၤအသွံၣ်ဖိၣ်စကီးဝဲဒီးပစံးလၢတူၢ်ဖိၣ်ကီၤဖိၤလီၤ. ပှၤလၢတူၢ်ဖိၣ်ကီၤဖိၣ်တဖၣ်နူၣ်လီၤတစိၤဖိၣ်ခံစိၤဖိၣ်ဝဲလီၤ.

၈. **တၢ်ဖိၣ်** နူၣ်မ့ၣ်ထိရိၤတၢ်ဘၣ်ပှးဆါလၢပတူၢ်တကဲဘၣ်အကလုာ်ကလုာ်နူၣ်ပစံးလၢတၢ်ဖိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်နးတၢ်ဖိၣ်,ဒီးတၢ်ဖိၣ်တၢ်နးလီၤ. တၢ်ဆူတၢ်ဆါမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်သံတၢ်ပှၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဒုၣ်ဒွဲၣ်ပယွဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကီတၢ်ခဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဘၣ်ပှၤဆါလၢပသးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ဘၣ်ပှၤဆါလၢပညၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးလၢတၢ်ဖိၣ်လီၤ.

၉. **ပှၤဖိၣ်ဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ပျုလၢတကဲဘၣ်လၢပဒိၣ်ပပှၢ်, တကဲဘၣ်လၢပှၤထူးပှၤတီၤခဲလၢာ်နူၣ်ပစံးလၢပှၤဖိၣ်ဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၤဖိၣ်ဖိယာ်ဖိလီၤ. ဒီးပစံးလၢပှၤဖိၣ်သံဖိစကီးလီၤ. ပှၤဖိၣ်ဖိနူၣ်ပှၤပတၢ်တကဲဘၣ်.

၁၀. **မၤဖိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤအၢမၤသီမၤနးမၤကျံၤပှၤဂၤဒီးပစံးလၢမၤဖိၣ်ပှၤဂၤလီၤ.ပဒိၣ်ပပှၢ်ဟဲမၤဖိၣ်ပှၤဖိၣ်ဖိလၢတၢ်ကာ်ခါနူၣ်သံကလၢာ်တ့ၢ်လီၤ. ဒီးပမ့ၢ်မၢပှၤဂၤမၤပတၢ်လၢအကိနူၣ်စံးဝဲလၢပမၤဖိၣ်အီၤလီၤ.ဒီးထိရိၤပှၤဂၤမၤတာ်တာ်ပှၤနူၣ်ပစံးလၢမၤဖိၣ်ပှၤစကီးလီၤ. ဖိသၣ်တဂၤမၤဖိၣ်ပှၤမၢပစိာ်အီၤနးကၢ.

၁၁. **လုၢ်ဖိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပလုၢ်ပဖိ ဒီးဘၣ်ကိၢ်ပှၤဒီးအဆူအဆါဒီးပကွၢ်အအံၣ်အဆံၣ် ဒီးပစံးလၢပလုၣ်ဖိၣ်ပဖိလီၤ. ပှၤကညီအမိၢ်အပၢ်လုၢ်ဖိၣ်လၢအနိၢ်ဆံးခါနူၣ်တုၤဒိၣ်ထိၣ်ဒီးဘိၣ်ကူၤအမိၢ်အပၢ်လီၤ.

၁၂. **သးဖိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီပျံၤလီၤအသးလၢကဘၣ်တၢ်တမံၤမံၤ ဒီးအိၣ်တမှာ်ဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢသးဖိၣ်လီၤ. ပှၤမ့ၢ်ဘၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲဒီးအသးဖိၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤထံၣ်လီၤအတၢ်ဒဲးဘးဒီးအသးဖိၣ်ဝဲဒီးအိၣ်ဝဲတမှာ်ဘၣ်လီၤ.

၁. **ဖိၤ** နူၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးထဲပိၤဒီးကပိၤဒီးစပိၤဒီးသပိၤဒီးလီၤပိၤလီၤ.

၁. **ဖွါ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢတဆံၣ်တဆၢတခၣ်ဘၣ်ဝဲခဲလၢာ်နူၣ်ပစံးလၢမၤသးဖွါကလာ်လီၤ. တၢ်ဒီးတနိၤနိၤဘျါဖွါကလာ်လီၤ.

၂. **ဖွါ** နူၣ်မ့ၢ်ကျးပှၤလၢတလၢၤဆါတၢ်ပှၤတၢ်ဆါတၢ်အလိၢ်နူၣ်ပကီးလၢဖွါလီၤ. ပှၤကညီလဲၤပှၤအိၣ်တၢ်လၢဖွါပှၤစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖွါမိၤဖိမိၤလီၤ.

၃. **ဖွါကလာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဖိကသူအံသၣ်တဆၢဘၣ် ဒီးပစံးလၢမၤသးဖွါကလာ်လီၤ. ကသူနူၣ်အံသၣ်တဆၢဘၣ်ဒီးမၤသးဘျါဝဲဖွါကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဖွူကလာ်စကီးလီၤ.

၄. **ဖွါဖွါ** နူၣ်မ့ၢ်ထိၣ်ဒုၣ်ဖါပှၤဝဲသိၣ် ဒီးပစံးလၢသိၣ်ဖွါဖွါလီၤ. ထိၣ်ဒုၣ်အဖါနူၣ်ပှၤသိၣ်ဖွါဖွါစံးဝဲဒၣ်.

၅. **ဖွါမိၤဖိမိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပကီးဖွါဒီးအဆိ ဒီးပကီးလၢဖွါမိၤဖိမိၤလီၤ. ဖွါမိၤဖိမိၤစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ဖွး** နူၣ်မ့ၢ်ပကိာ်ဆူၣ်ကိာ်ကနိၤပှၤဂၤအတၢ် ဒီးပစံးလၢဖွးလီၤ.တၢ်ဘျုၣ်ဖွးတၢ်နု်စ့အါကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလူးဖွးလီၤ. ပှၤတဂၤကၢၣ်မၤတၢ်ဒီးဖွးအိၣ်တၢ်လီၤ. ဒီးတလၢၤစံးဝဲလၢ(ဒါးမြတိုက်)လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢရှာ်ဖွးလီၤ. တၢ်ဘျုၣ်ရှာ်ဖွးတၢ်နးကၢ.

၂. **ဖွး** နူၣ်မ့ၢ်ပဘိၣ်စၢၢ်ဆၢကျဲဒီးပစံးလၢဖွးလီၤ. ကျဲကွၣ်ဝဲနူၣ်ပမ့ၢ်လဲၤစၢၢ်ဆၢဒီးပစံးလၢဖွးလီၤ. ပလဲၤကျဲအကွၣ်နူၣ်တုၤကီကၢ. ဖွးစၢၢ်ဆၢဖဲအံၤလီၤ. ဖွးစၢၢ်ဆၢကျဲစံးဝဲဒၣ်.

၃. **ဖွးစံၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလုာ်မဲထိၣ်လၢပသူၣ်အီၤလၢအလိၢ်မှာ်ဒီးအဒိးနၢမူဝဲနူၣ်ပကီးလၢဖွးစံၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနိၤနိၤကီးလၢဖွးစံၢ်လီၤ.ဖွးစံၢ်နူၣ်အထံးပြံကဒံဒ်နိၣ်အသိးနူၣ်ပကီးလၢဖွးစံၢ်ဒီးပအိၣ်အဒိးနၢမူဝဲလီၤ.

၄. **ဖွးဖွး** နူၣ်မ့ၢ်ပစုၣ်လီၤမ့ၣ်ဆူထံကျါသိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢသိၣ်ဖွးဖွးလီၤ. ပှၤတဂၤစုၣ်လီၤမ့ၣ်ဆူထံကျါသိၣ်ဖွးဖွးလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသိၣ်ဖွူးဖွူးဖွးဖွးလီၤ.

၁. **ဖွၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပယူးပယိၣ်တၢ်, ပကှာ်စၢ်ပသးဒီးပစံးလၢဖွၢလီၤ. ပသးပှၢ်တဖၣ်နူၣ်ပဘၣ်ဖွၢအီၤလီၤ. ပှၤတဂၤကတီၤတၢ်ဒီးစဘၣ်ဖွၢမးအီၤလီၤ. ပနၢ်နူၣ်တုၤဘျာၣ်လိာ်အသး ဒီးမ့ၢ်ယၣ်တခိခိနူၣ်လၢယၣ်တဒုနူၣ်ဖွၢအဝဲတဒုလီၤ. ပစံးတၢ်လၢဖွၢနူၣ်မ့ၢ်ကှာ်စၢ်အသးလီၤ.

၂. **ဖွၢကတိၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီပစိအဂံၢ် ဒီးဟ်ဆူၣ်အသးဒီးပစံးလၢဖွၢကတိၢ်, ဒီးဖွၢကွိၢ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဖွၢကတိၢ်ဒီးမၤတၢ်တနံၤအလိၢ်လဲၤလဲၢ်ကၢ.

၃. **ဖွၢတတိၢ်** နူၣ်ဒ်ဖွၢကတိၢ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤတူၢ်ထိၣ်ဘိၣ်မိပစိအဂံၢ် ဒီးမ့ၢ်မၤတၢ်ဆံးဆူၣ်လဲၣ်နူၣ်ဟ်ဆူၣ်အ

သးဒီးမၤတၢ်နၣ်ပစံးလၢဖ့ၢတဝီၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖ့ၢတဝီၢ်ဒီးဘိးသ့ၣ်ကၢ်ထဲစုဒၣ်ခီၣ်ဒၣ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဖ့ၢလီၤအဂံၢ်လီၤ.

၄. **ဖ့ၢအသး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤမၤတၢ်တကဲလၢၤ ဒီးပစံးလၢဖ့ၢလီၤသးလီၤ. စကွဲးလံာ်တကဲလၢၤဘၣ်. စဖ့ၢလီၤလံစသးလံ. ပသးပှ့ၢ်မၤတၢ်ပှ့ၢ်တကဲလၢၤဘၣ် ဒီးဖ့ၢလီၤအသးလီၤ. တၢ်မၤနးကဲၣ်ဆီးတုၤစဖ့ၢလီၤစသးလီၤ.

၅. **ဖ့ၢလီၤအသး** နၣ်ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢအူးလီၤအသး, ပတြၢၤလီၤအသးလီၤ. ပှၤတဂၤဖ့ၢလီၤအသးလၢအတဟီၣ်ဂ့ၤ, အတဟီၣ်ဆူၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ဖ့ူကလာ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢဘျါဝဲနၣ်ပစံးလၢမၤသးဖ့ူကလာ်လီၤ. နဖီကသ့အံသၣ်တဆၢအံဘူးတဆၢမၤ သးဖ့ူကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢမၤသးဖ့ါကလာ်စကီးလီၤ. စအိၣ်တၢ်ကမၢၤအိၣ်ထူၣ်တဆၢဘၣ်. မၤသးဖ့ူကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသဖ့ူကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသဖ့ူကလာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁. **ဖ့ဖ့** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်ထံလၢမ့ၣ်အကျါနၣ်သိၣ်ဒီးမ့ၣ်လီၤပံာ်ဝဲနၣ်သိၣ်ဖ့ဖ့လီၤ.

၂. **ဖ့ဖ့** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီသါသိၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢသါသိၣ်ဖ့ ဖ့လီၤ. ပှၤတဂၤတၢ်ဘံ့းအသးဒီးသါထိၣ်ဖ့ဖ့စံးဝဲဒၣ်. ပှၤတဂၤဘၣ်မိၣ်ဘၣ်မးဒီးသါသိၣ်ဖ့ဖ့လီၤ.

၁. **ဖြါကလာ်** နၣ်မ့ၢ်ထီရိၤတၢ်စံၣ်လၢအချကတၢၢ်တဘိနၣ်ပစံးလၢစံၣ်ဖြါကလာ်လီၤ. ဘိၣ်သအိၣ်တဒု ထံၣ် ယၤဒီးစံၣ်ဖြါကလာ်ဒီးဟါမ်ၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢစံၣ်ဖြးကလာ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤအမိၢ်သါကတိၢ်အီၤဒီးစံၣ်ဝဲဖြါကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသဖြါကလာ်စကီးလီၤ.

၂. **ဖြါကလာ်** နၣ်မ့ၢ်ထီရိၤတၢ်တဲာ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢတဲာ်ဖြါကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတဲာ်ဖြးကလာ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဝဲာ်ဝၣ်တဘိတဲာ်ဖြါကလာ်စံးဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤထူးပျုၤတဘိတဲာ်ဖြါကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသဖြါကလာ်စကီးလီၤ.

၃. **ဖြါဖြါ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤတၢ်ချ့ချ့ ဒီးပစံးလၢလဲၤတၢ်ဖြါဖြါလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဖြါဖြါဒီးစလူၤတချူးဘၣ်လီၤ.ဒီးပစံးလၢဖြးဖြးစကီးလီၤ.

၄. **ဖြး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢတဲာ်ဆူၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢတဲာ်ဖြးလီၤ. ပှၤတဂၤကျီဝၣ်တဘိတဲာ်ဖြးလီၤ. ဒီးပျုၤတဲာ်ဝဲသိၣ်ဖြးကလာ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖြးကလာ်. ဒီးဖြဲးကလာ်စကီးလီၤ. စထူးကွ့ၢ်လုၣ်တဘိတဲာ်ဖြးစံးဝဲဒၣ်.

၅. **ဖြးတုၤကလာ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဆ့ၣ်နီၤဝဲ ဒီးပစံးလၢဆ့ၣ်နီၤဖြးတုၤကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးတၢ်ဘံ့းအသးနၣ်ဆ့ၣ်နီၤဖြးတုၤကလာ်လီၤ.

၆. **ဖြးဖြး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤတၢ်ချဲနၣ်ပစံးလၢလဲၤ ဖြးဖြးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဖြးဖြး ဒီးစလူၤတချူးဘၣ်. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဖးဖြးဒီးဟဲကူၤဖြးဖြးလီၤ.

၇. **ဖြးဖြး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်တဲာ်ဆူၣ်အါဘိဒီးပစံးလၢတဲာ်ဖြးဖြးလီၤ. ပှၤတဂၤဝဲာ်ဝၣ်အါဘိတဲာ်ဖြးဖြးလီၤ.

၈. **ဖြးဖြး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤတၢ်တုၤလီၤဖီယာ်ဒီးပစံးလၢကတိၤတၢ်တဲာ်ဖြးဖြးလီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ်တဲာ်ဖြးဖြးစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ဖြီးဖြီး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟီၣ်သိၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢဟီၣ်ဖြီးဖြီးလီၤ. ပှၤတဂၤဟီၣ်ဒီးသြဲအနါအံၣ်သိၣ်ဖြီးဖြီးလီၤ. ပှၤတဂၤအမိၢ်တိၢ်ဒီးဟီၣ်ဝဲဖြီးဖြီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟီၣ်ဖြီးဖြီးဖြးဖြးလီၤ.

၂. **ဖြီးဖြီး** နၣ်မ့ၢ်ထိၣ်ဖုံးပ့ၤသိၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢသိၣ်ဖြီးဖြီးလီၤ. ထိၣ်ဖုံးပ့ၤသိၣ်ဖြီးဖြီးဖြးဖြးစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ဖြူကလာ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟဲတုၤလၢပအိၣ်တစုစီၤ ဒီးပစံးလၢဟဲပၢၢ်ဖြူကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသဖြူကလာ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤတဟဲပၢၢ်နီတခီၣ်ဒီးဟဲပၢၢ်တခီၣ်ယီဖြူကလာ်လီၤ.

၂. **ဖြူကလာ်** နၣ်မ့ၢ်ပလီၤလၢတၢ်ပူၤ ဒီးပစံးလၢပလီၤလၢဖြူကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသဖြူကလာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ် ဒီးလီၤလၢမးဖြူကလာ်ဆူတၢ်ပူၤလီၤ. ဒီးတၢ်လီၤဖိုဖြူကလာ်စကီးလီၤ. သပၢၤခံလီၤဖိုဖြူကလာ်လီၤ.

၃. **ဖြူဖြူဖြိဖြိ** နၣ်မ့ၢ်ထံအါဝဲလၢကပျၢၤခိၣ်ကပျၢၤပူၤ,လၢနိၣ်ခိၣ်နိၣ်ပူၤနၣ်တလီၤသံးဘၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဖြူဖြူဖြိဖြိလီၤ. ထံအိၣ်ဖြူဖြူဖြိဖြိနၣ်ပမၤအိၣ်ညၣ်တနၢ်ဘၣ်. ထံမ့ၢ်အါဝဲလၢဟီၣ်ခိၣ်အဖီခိၣ်လၢတၢ်စူၤခါနၣ်ထံအိၣ်လၢဖျိခိၣ်ဖျိပူၤဒီးပစံးလၢထံအိၣ်ဖြူဖြူဖြိဖြိလီၤ.

၄. **ဖြူဖြူဖြိဖြိ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤကြိတၢ်နၣ်ပစံးလၢကတိၤတၢ်ဖြူဖြူဖြိဖြိလီၤ. ပှၤမ့ၢ်ကတိၤပှၤဂၤဆုဖျိးဆုပျၢမ့ၢ်ဂ့ၤ, စံးပျ့ၢ်ပှၤဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကတိၤဒိၣ်ပှၤဂၤအသးဒ်ကတိၤလိာ်ကွဲအသိးတစဲးစဲး ဒီးပစံးလၢကတိၤတၢ်ဖြူဖြူဖြိဖြိလီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤကြိပှၤဂၤဖြူဖြူဖြိဖြိဒီးတဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ပှၤဂၤကလီးအိၣ်အီၤဘၣ်.

၁. **ဖြူ့ၢ်ကလာ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ထူၣ်ဖျိလၢလဲၢ်နၣ်ပစံးလၢလီၤဖိုဖြူ့ၢ်ကလာ်လီၤ. သ့ၣ်အိပှၤလီၤဖိုဖြူ့ၢ်ကလာ်စံးဝဲဒၣ်. ဟီၣ်ခိၣ်ထူၣ်ဖျိဖြူ့ၢ်ကလာ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်ကူတၢ်သိးယာ်လီၤဖိုသဖြူ့ၢ်ကလာ်စံးဝဲလီၤ. ဒီးပဂၢ်လီၤကွံာ်တၢ်လၢကပူၤသဖြူ့ၢ်ကလာ်စကီးလီၤ.

၂. **ဖြူ့ၢ်ဖြူ့ၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလုၣ်ထံသိၣ်ဒီးပစံးလၢသိၣ်ဖြူ့ၢ်ဖြူ့ၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤစံၣ်လီၤဆူထံလိာ်ပူၤဒီးလုၣ်မးထံဖြူ့ၢ်ဖြူ့ၢ်စံးဝဲလီၤ.

၃. **ဖြူ့ၢ်ဖြူ့ၢ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖီတၢ်လံၤသါသဖှိဒီးသိၣ်ဝဲနၣ်ပ

ဖျါ

စံးလၢသိၣ်ဖြူၢ်ဖြူၢ်လီၤ. ကသ့ၣ်သါသဖိသိၣ်ဝဲဖြူၢ်ဖြူၢ်လီၤ.တၢၤဒိၣ်ခိၣ်သါသဖိသိၣ်ဖြူၢ်ဖြူၢ်စံးဝဲလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသိၣ်ဖြူၢ်ဖြူၢ်ဖြိၢ်ဖြိၢ်လီၤ.

၄. **ဖြူၢ်ဖြူၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟီၣ် ဒီးသိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဟီၣ်ဖြူၢ်ဖြူၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအသးဒိၣ်ထီၣ်လၢအဝဲတဂၤအလီၤဒီးဟီၣ်ဝဲဖြူၢ်ဖြူၢ်လီၤ.

၁. **ဖြိးကလာ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ပျုၤလၢဆံးတဖၣ်နူၣ်တဲာ်ဝဲသိၣ်ဒီးပစံးလၢတဲာ်ဖြိးလီၤ. ပှၤတဂၤဖ့ၣ်လုၣ်တဘိတဲာ်ဖြိးလီၤ. ပျုၤဖိတဘိစဖ့ၣ်ဒီးတဲာ်ဖြိးလီၤ. ဒီးပဃဲာ်တၢ်ထံးလၢဆံးနူၣ်တဲာ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢပဃဲာ်တဲာ်ဖြိးကလာ်လီၤ.

၂. **ဖြိးဖြိး** နူၣ်မ့ၢ်လုၣ်တဲာ်တဘိဘၣ်တဘိ ဒီးပစံးလၢတဲာ်ဖြိးဖြိးလီၤ.စထါထၣ်ဒီးလုၣ်တဲာ်ဖြိးဖြိးစထါတကျူၤဘၣ်.

၁. **ဖျါ** နူၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်ဒီးကပီၤဝဲလၢပမဲာ်ညါလၢပထံၣ်ဘၣ်ခဲလၢာ်နူၣ်ပစံးလၢဖျါလီၤ. ထီရီၤတၢ်အိၣ်လၢပမဲာ်ညါဒီးပထံၣ်ခဲလၢာ်နူၣ်မ့ၢ်ဖျါဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢအိၣ်ဖျါစကီးလီၤ.

၂. **ဖျါကပြုၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပထံၣ်မ့ၣ်အူမၤသးဆှၣ်ဆှၣ်ဂံၤဂံၤနူၣ်ဒီးကပီၤဝဲနူၣ်ပစံးလၢဖျါကပြုၢ်လီၤ. မ့ၣ်အူအိၣ်တၢ်ဖျါကပြုၢ်မးလီၤ. ထီရီၤပထံၣ်တၢ်ဆှၣ်ဆှၣ်ဂံၤဂံၤနူၣ်ပစံးလၢဖျါကပြုၢ်လီၤ.

၃. **ဖျါကဘျၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ထီရီၤပထံၣ်တၢ်ဒိဘ့ၣ်နူၣ်ပစံးလၢဖျါကဘျၣ်လီၤ. ကနဲအဒၢဖျါကဘျၣ်လၣ်စံးဝဲဒၣ်. စးခိဖျါကဘျၣ်လၣ်လီၤ. တၢ်ဖျါကဘျၣ်လၣ်နူၣ်အါမးလီၤ. ဟံၣ်ဒူၣ်ဖျါကဘျၣ်လၣ်လီၤ.

၄. **ဖျါကမုဂုၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်လၢမနၤလၢချံပူၤဒီးပထံၣ်လၢၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, စဃာ်မ့ၢ်ဂ့ၤဖျါတလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ဒီးဖျါဝဲသူသူ ဒီးပစံးလၢဖျါကမုဂုၤလီၤ. တၢ်လၢဖျါလၢမနၤကမုဂုၤနူၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်လၢၢ်သၢ.

၅. **ဖျါကမိာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပထံၣ်လၢၢ်အါဖျာၣ် ဒီးပစံးလၢဖျါကမိာ်မးလီၤ. ထံလီၤသံးဒီးလၢၢ်ဖျါကမိာ်မးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖျါကမိာ်ကမာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၆. **ဖျါကမှိၢ်ကမှိၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမဲာ်ခံး ဒီးပထံၣ်တၢ်တလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢပထံၣ်တၢ်ဖျါကမှိၢ်ကမှိၢ်လီၤ. စမဲာ်ခံးစကွၢ်တၢ်ဖျါကမှိၢ်ကမှိၢ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၇. **ဖျါကလၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပထံၣ်တၢ်လၢကဆှၣ်ဘၣ်လိာ်ဝဲဒီးပစံးလၢဖျါကလၤလီၤ. မဲာ်ထံကလၤနူၣ်ဖျါကလၤဝဲလီၤ. ဒီးပကွၢ်တၢ်လၢပ ထံၣ် ဖျိလၢဘးခီနူၣ် ပစံးလၢဖျါကလၤစကီးလီၤ. မဲာ်ထံ ကလၤနူၣ်ဖျါကလၤဆဲးဖျိလၢဘးခီလီၤ.

၈. **ဖျါကဝ့ၢ်ကဝိၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပထံၣ်တၢ်တလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢဖျါကဝ့ၢ်ကဝိၢ်လီၤ. စထံၣ်မတၤလဲၤလၢကျဲနူၣ်ဖျါကဝ့ၢ်ကဝိၢ်ဒီးဟါမ့ၢ်ဝဲလီၤ.

၉. **ဖျါဂံၤကယူၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပထံၣ်တၢ်ဒီးအဆှၣ်ဂံၤဝဲတစဲးစဲးဒီးပစံးလၢဖျါဂံၤကယူၤလီၤ. ပှၤဖိသၣ်ဆ့ၣ်နီၤအခိၣ်ဖျါဂံၤကယူၤစံးဝဲဒၣ်. တးအုးအဆှၣ်နူၣ်အိၣ်လၢအဖိၢ်ပှ့ၢ်လီၤဒီးဖျါဂံၤကယူၤလီၤ.

၁၀. **ဖျါဆဲးကလၤ** နူၣ်ထံအိၣ်လၢပလီပူၤ ဒီးပထံၣ်နှာ်လၢအဆဲးကလၤဒီးပစံးလၢဖျါဆဲးကလၤလီၤ. ထံအိၣ်လၢပလီဝါပူၤဖျါဆဲးကလၤဝဲလီၤ. ဒီးပခိၣ်ဘၣ်ဆိးအဖံဝါဖျါဆဲးကလၤလၢအဖံးလာ်လီၤ.

၁၁. **ဖျါဖၣ်ကယူၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤဆံးကွၢ်ပှၤပထံၣ်အမဲာ်ဖိနဲစိၤဒီးပစံးလၢဖျါဖၣ်ကယူၤလီၤ. ပှၤဆံးတဂၤကွၢ်ပှၤဒီးအမဲာ်ဖျါဝဲဖၣ်ကယူၤလီၤ.ဒီးပစံးလၢဖျါဖၣ်ကယူၤစကီးလီၤ.

၁၂. **ဖျါဝါကယူၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပထံၣ်အိၣ် ဒီးအဆှၣ်ဝါဝဲဘၣ်ဒးစိၤနူၣ်ပစံးလၢဖျါဝါကယူၤလီၤ. တၢ်ဖိလၢအဆှၣ် ဝါဝဲဘၣ်ဒးစိၤ ဒီးပ ထံၣ် လၢပမဲာ်ညါနူၣ်ပစံးလၢ ဖျါဝါကယူၤလီၤ. ပှၤအဲကလံၤဖိတဖၣ်နူၣ်ပထံၣ်အခိၣ်သူဖျါဝါကယူၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖျါဝါကယူၤစကီးလီၤ.

၁၃. **ကွၢ်တၢ်ဖျါ** နူၣ်မ့ၢ်ပထံၣ်တၢ်ခဲလၢာ်လၢတတၢဒၢဘၣ်လၢပမဲာ်နူၣ်ပစံးလၢကွၢ်တၢ်ဖျါလီၤ. စထိၣ်ဆူသ့ၣ်ခံဒီးစကွၢ်တၢ်ဖျါယံၤကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထံၣ်တၢ်လၢာ်ကွၢ်တၢ်ဖျါလီၤ. ဒီးကစၢ်ယွၤနူၣ်ကွၢ်တၢ်လၢတဒၢအမဲာ်တအိၣ်ဘၣ်နီတမံၤဒီးထံၣ်ဝဲလၢခိခိညါညါဒီးပစံးလၢထံၣ်တၢ်လၢာ်ကွၢ်တၢ်ဖျါလီၤ.

၁၄. **ဆဲးဖျါ** နူၣ်မ့ၢ်ဆဲးဖျိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဆဲးပၢၢ်တၢ်နူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဆဲးဖျိဆဲးဖျါလီၤ. ဒီးတၢ်ဆါပှၤလၢပသအိပူၤ ဒီးဆါပၢၢ်လၢပညၣ်ကျါဖံးကျါနူၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢတၢ်ဆါဆဲးဖျိဆဲးဖျါလီၤ.

၁၅. **တၢ်ဖျါ** နူၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်လၢအအိၣ်လၢပမဲာ်ညါဒီးပထံၣ်ခဲလၢာ်နူၣ်ပစံးလၢတၢ်ဖျါခဲလၢာ်လီၤ. တၢ်ဖျါလၢနူၣ်ဒ်ပှၤကညီအသိးလဲၣ်.တၢ်ဖျါသူသူနူၣ်မ့ၢ်ကစၢၢ်လီၤ.

၁၆. **ထၢ်ဖျါ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖျိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထီရီၤတၢၤသၣ်လၢစၢ်ဝဲနူၣ်လီၤ.

၁၇. **ဘှဖျါ** နူၣ်ပတစံးဘၣ်နီတစုဘၣ်.

၁၈. **မၤဖျါ** နူၣ်မ့ၢ်ထီရီၤပဒုးထံၣ်ပှၤဂၤအတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဒုးသ့ၣ်ညါပှၤဂၤအတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢ မၤဖျါလီၤ. ပှၤတဂၤမၤဖျါထီၣ်အတၢ်ဒဲးဘးလၢပှၤဂၤအမဲာ်ညါလီၤ. ပှၤတဂၤစိာ်ခိၣ်ဖၢၣ်တဘ့ၣ်ဒီးမၤဖျါဝဲလၢပှၤဂၤလီၤ.

၁၉. **လိၣ်ဖျါ** နူၣ်မ့ၢ်ပဒုးနဲၣ်ထိၣ်ပှၤဂၤလၢတၢ်တမံၤမံၤဒီးဒ်ပှၤဂၤကထံၣ်နူၣ်ပဒုးနဲၣ်ထိၣ်ဖးထီဆူပခိၣ်အဖိခိၣ်နူၣ်ပစံးလၢလိၣ်ဖျါလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထုးထိၣ်လိၣ်ဖျါလီၤ. လိၣ်ဖျါထိၣ်နယဲာ်နူၣ်ဒ်ပကထံၣ်ကီးဂၤ

ၼဵၼ်းယွၼ်ထိင်ဢုၼမ်ႇင်ထႃႇၼင်တၵွၵ်ႉ ၼီႈပုၵ်ႉၵေႃႇညီၼင်း
တၼ်ႂၼ်ၼင်မၢႆၼႆႈထႆၵ်ႈသႃးလၢႆပႃႈ ၼီႈပဵၼ်းလၢႆလိၼ်ၽူႇၶ
သႃးၵေႃးလီႈ.

၂၀. **ဢိၼ်ၽူႇ** ၼင်မၢႆထိရိုၵ်းလၢႆပထၼ်လၢႆပမ်ႉညပ်ႇ
လၵ်ႈၼင် ပဵၼ်းလၢႆဢိၼ်ၽူႇလီႈ. သၵၢၼ်ဢပႅၼ်ဢိၼ်ၽူႇ
လၢႆၼင်လီႈ. ၵႃႇမုၼ်ႇပႆဢိၼ်ၽူႇထိင်လႆ. တၢႆဢိၼ်ၽူႇ
ၼင်ပၵ်ႉတလၵ်ႈမႃးလီႈ.

၁. **ၽူး** ၼင်မၢႆပမီးသွၼ်မုၼ်လၢႆၵႂၢင်ၼီႈပဵၼ်းလၢႆၽူးသွၼ်မုၼ်
လီႈ. ပုၵ်ႉတၵၢၽူးသွၼ်မုၼ်ၽူးသွၼ်ၵွၼ် ၼီႈဢိၼ်ၵႃႇဝလီႈ.
ပၽူးတၢၵ်ႈၼင်မၢႆပၵူၵ်ႉတၢၵ်ႈလၢႆၵႂၢင်လၢႆဢႆၢထၢၼ်တမီးၼီႈပ
ဵၼ်းလၢႆၽူးလီႈ. ပုၵ်ႉတၵၢၽူႇဢဝ်တၵၢဢမိၼ်လၢႆၵႂၢင်ၼီႈ
ဢဝ်တၵၢသႆဝလီႈ. ၽူးလၢႆၵႂၢင်.

၂. **ၽူး** ၼင်မၢႆဝႆႈဢုၼ်ပုၵ်ႉ ၼီႈတမီးထိင်ဢၵၢၵ်ႈၼီႈဢုၼ်ပုၵ်ႉ
သမီးၵလၵ်ႈၼင်ပဵၼ်းလၢႆဝႆႈၽူးပုၵ်ႉလီႈ. ဝႆႈသွၼ်ၼႂ်းၽီၽူး
ပုၵ်ႉၼီႈပသႆဵၼ်းဝၼ်.

၃. **ၽူး** ၼင်မၢႆတၢၵ်ႈပုၵ်ႉတၢၵ်ႈလီၵ်ႈတၵၢလုၵ်ႈသၢႆႈဢသီးၼီႈ
ၽိၼ်မိ ၼီႈထဝ်သပၢမီလိၼင်ပၵီးလၢႆၽူးလီႈ. ၽူးၽိတ
ၽူင်ထဝ်ၼၵ်ႈၵမျိၼ်းဢၵွၵ်ႉဢၵီလီႈၵၵ်ႈလၢႆသရၢႆႈလီႈ. ၼီႈ
ပၵီးၼီႈဢႆၢသိလၢႆၽူးမိၽူးမိလီႈ.

၄. **ၽူး** ၼင်မၢႆပသွၼ်လီႈၽုၶၵျံမၢႆဝုၵ်ႉ, လုၵ်ႈၵျႆၵျံမၢႆဝုၵ်ႉ,
ပႆႈၼၢၵ်ႈႁိၼ်မိၼ်ပုၵ်ႉၼီႈပၼၢၵ်ႈဢွႁိၼ်မိၼ်လၵ်ႈၼင်ပဵၼ်းလၢႆ
ၽူးတၢၵ်ႈၵျံလီႈ. လႆၽူးလုၵ်ႈၵျံလႆၽူးၼႆၵျံ လႆၽူးၽုၶၵျံ
ဵၼ်းဝၼ်လီႈ. ၼီႈပဵၼ်းၼီႈဢႆၢသိလၢႆသွၼ်လီႈၽူးလီႈလီႈ.

၅. **ၽူး** ၼင်မၢႆပမ်ႉဝႆးၽၼ်မိၼ်ဢသႃးဝးဢႆးဢႆးၵျူဝၼီႈပဵၼ်း
လၢႆပမ်ႉၽူးလီႈ. ၼီႈပဵၼ်းလၢႆၽူးပမ်ႉၸုၵ်ႉၵီးလီႈ. ပုၵ်ႉတ
ၵၢၽူးဢမ်ႉဝးဝဢႆးဢႆးဵၼ်းဝၼ်.

၆. **ၽူးမိၼ်** ၼင်မၢႆပုၵ်ႉၵေႃႇညီမံၶဢမိၼ်ႁုးလီႈဢသႃးၼီႈပ
ဵၼ်းလၢႆၽူးမိၼ်လီႈ. ပုၵ်ႉတၵၢမံၶၽူးမိၼ်ၽူးၼၵ်ႈဵၼ်းဝၼ်လီႈ.
ၼီႈပဵၼ်းလၢႆၽူးလီႈဢမိၼ်ၸၵီးလီႈ.

၇. **ၽူးယွၵ်ႉမ်ႉ** ၼင်မၢႆပထုယွၵ်ႉ ၼီႈဢၵႂၢင်ဢိၼ်ထိင်ဝလၢႆ
ဢၵပႃၼင်ၼ်တၢၵ်ႈၵၢၼ်ဢသီးၼီႈပဵၼ်းလၢႆၽူးယွၵ်ႉမ်ႉလီႈ.
ပုၵ်ႉၵေႃႇညီထုယွၵ်ႉၼီႈၽူးယွၵ်ႉမ်ႉၼင်မၢႆထုဝဢၵပႃၼင်ၼီႈဢ
ၵၢၼ်ဢဝုၵ်ႉတၵႂၢင်တၵႂၢင်ၼီႈပဵၼ်းလၢႆၽူးယွၵ်ႉမ်ႉလီႈ. ပုၵ်ႉတ
ၵၢထုယွၵ်ႉၼီႈၽူးယွၵ်ႉမ်ႉဝုၵ်ႉၵႃႇ.

၈. **ၽူးဆႆး** ၼင်မၢႆပၽူးတၢၵ်ႈပမ်ႉတၽီသတႆးၵလၵ်ႈၼီႈ
ပဵၼ်းလၢႆၽူးဆႆးပမ်ႉလီႈ. ပုၵ်ႉၵေႃႇညီပၵ်ႈၵလီၵ်ႈဢသႃးၼီႈၽူး
ဆႆးဢမ်ႉလၢႆဢဝ်တၵၢဢလီလီႈ. ၼီႈပဵၼ်းၼီႈဢႆၢသိလၢႆ
ၽူးဆႆးၽူးမိၼ် ၼီႈၽူးလႆးၽူးမိၼ်လီႈ.

၉. **ၽူးလႆးၽူးမိၼ်** ၼင်မၢႆပုၵ်ႉၵေႃႇညီပၵ်ႈၵလီၵ်ႈဢသႃးၼီႈၽူး
ဆႆးဢမ်ႉလၢႆပုၵ်ႉဝုၵ်ႉဢလီၼီႈပဵၼ်းလၢႆၽူးလႆးၽူးမိၼ်လီႈ.
ပုၵ်ႉတၵၢပၵ်ႈၵလီၵ်ႈဢသႃးလၢႆပုၵ်ႉဝုၵ်ႉဢလီၽူးလႆးၽူးမိၼ်
လီႈ.

၁၀. **ၽူးလီႈမိ** ၼင်မၢႆပုၵ်ႉၵေႃႇညီဆႃးၽွၼ်ႁုၼီႈတုၵ်ႉထိင်
ၽၢၼ်တၽီတၽီၼီႈပဵၼ်းၽူးလီႈမိလီႈ. ပုၵ်ႉၵေႃႇညီဆႃးၽွၼ်
ႁုၽူးလီႈမိၼင်ပၵႂၵ်ႉတဝုၵ်ႉၽၼ်. ဆႃးထိင်ၽႃးထီၽၢၼ်တ
ၽီတၽီၼီႈႁုတၽွၼ်ၽၼ်ဝလီႈ.ပုၵ်ႉၵေႃႇညီပ်ႉမုၼ်ဆႃးၽွၼ်
ႁုၽူးလီႈမိၼင်ဆႃးထိင်ၽၢၼ်တၽီတၽီၼီႈမႃသႃးၽႃးထီ
လီႈၵထဝ်ၼင်ပဵၼ်းလၢႆၽူးလီႈမိလီႈ.

၁၁. **ၽူးလီႈ** ၼင်မၢႆပၽျူလီႈတၢၵ်ႈၵျံႁူႁိၼ်မိၼ်လၵ်ႈၼီႈပ
ဵၼ်းလၢႆၽူးလီႈလီႈ. သွၼ်လီႈၽူးလီႈဵၼ်းဝၼ်.

၁၂. **ၽူးႁိၼ်မိၼ်** ၼင်မၢႆပမီးႁိၼ်မိၼ်လၢႆၼိၼ်ၽူး ၼီႈပဵၼ်း
လၢႆၽူးႁိၼ်မိၼ်လၢႆၼိၼ်ၽူးလီႈ. ထိၽိတၽၼ်ၼင်ၽူးႁိၼ်မိၼ်
လၢႆၼိၼ်ၽူးလီႈ.

၁၃. **ၽူးဢိၼ်** ၼင်မၢႆထိင်မီးဢိၼ်ဢဆၼ်မၢႆဝုၵ်ႉ, ဆိမီး
ဢိၼ်ဢဆၼ်မၢႆဝုၵ်ႉပဵၼ်းလၢႆၽူးဢိၼ်ဢဆၼ်လီႈ. ဆိတၽုၼ်
ၽူးဢိၼ်ဢဆၼ်ဵၼ်းဝၼ်.

၁၄. **တၽူး** ၼင်မၢႆတၽူႇဢဆိလီႈ. ၼီႈမၢႆပတႆလီႈၽၼ်
လိၵ်ႈသွၼ်ၵမိၵ်ႈၵမၵ်ႈၼင်ပဵၼ်းလၢႆတႆတၽူႇတၽူးလီႈ. တႆ
တၽူႇတၽူးဵၼ်းဝၼ်.

၁၅. **မ်ႉၽူး** ၼင်မၢႆပမ်ႉၽၼ်မိၼ်ဢသႃးဝးဢႆးဢႆးၼင်မၢႆပ
မ်ႉၽူးလီႈ. ပုၵ်ႉတၵၢဢမ်ႉၽူးဝးဢႆးဢႆးလီႈ.

၁၆. **လီႈၽူး** ၼင်မၢႆပုၵ်ႉၵေႃႇညီဢမိၼ်ႁုးလီႈဢသႃးမၢႆဝုၵ်ႉ,
ၵႂၢင်ၵၼ်မီးလီႈဢသႃးမၢႆဝုၵ်ႉပဵၼ်းလၢႆလီႈၽူးလီႈ. ပုၵ်ႉတ
ၵၢမံၶၼီႈဢမိၼ်လီႈၽူးဝလီႈ. ၵႂၢင်ၵၼ်လီႈၽူးၽၼ်ႁိၼ်
မိၼ်ၼၵ်ႈဝလီႈ. ပုၵ်ႉဆႆးတၵၢမိၵ်ႈၵႂၢင်တၼၵ်ႉၽၼ်ၼီႈၵႂၢင်ၵၼ်
လီႈၽူးဝလီႈ.ၵႂၢင်ၵၼ်လီႈၽူးၵၽၼ်ၼမိၼ်ၽၼ်ၽုးလီႈ.

၁. **တၽူၼ်** ၼင်မၢႆပၽႆသွၼ်ၵျူးၵျီဢမိၼ်ၵၽျူၼ်ၼ်တ
ပွၵ်ႈဢသီးၼီႈပၵီးလၢႆတၽူၼ်လီႈ. ၼီႈပၵီးလၢႆတၽူၼ်ၸ
ၵီးလီႈ. ၵၽူၼ်ၼီႈတၽူၼ်ၼင်ၼ်းသီးသီးလီႈ. ၼီႈပၵီး ၼီႈ
ဢဆိလၢႆၵၽူၼ်ၵၽူၼ်လီႈ.ၼီႈပုၵ်ႉၵီးလၢႆတၽူၼ်တၽူၼ်ၸ
ၵီးလီႈ.

၂. **ၽျံ** ၼင်မၢႆတၢၵ်ႈၽိတၢၵ်ႈလႆႉတၵၢလုၵ်ႈဢၸုမုၼ်မိၼ်မၢႆၼ်
ထွၼ်ဢသီး ၼီႈဢၼၢႆၼုၶံသဢိးဝၼ်ထီးဢသီးၼင်ပဵၼ်းလၢႆ
ၽျံလီႈ. ၼီႈပၵီးၼီႈဢႆၢသိလၢႆၽျံမိတြႃမိလီႈ. ၽျံၼင်ပ
ဢိၼ်တဝၼ်ၽၼ်. ၼၢၵၢ.

၃. **ထိၼ်ၽျံ** ၼင်မၢႆထိင်တၵၢလုၵ်ႈႁႃးလၢႆႁိၼ်မိၼ်ဢၽိ
မိၼ်ၼီႈပၵီးလၢႆထိင်ၽျံလီႈ. ၼီႈပၵီးၼီႈဢႆၢသိလၢႆထိင်ၽျံ
ထိင်ၽျံလီႈ. ထိင်ၽျံၼင်မႃဢသွႆလၢႆႁိၼ်မိၼ်ဢၽိမိၼ်ၼီႈ
မႃၼီႈမႃသႃးလၢႆဢႆးၼီႈဢၼ်းၼၢႆၸုဝၢႆၼီႈဢၼိၵ်ႈၵီဝလီႈ. ၼီႈ
ပုၵ်ႉဝသိၼ်ၽႃးၼိၼ်လီႈ.

၁. **ၽုႆး** ၼင်မၢႆပသွၼ်လီႈၽူးလီႈတၢၵ်ႈၵျံတၢၵ်ႈသၼ်တဆိၽၼ်
ဢထႆးတဝုၵ်ႉဢသၼ်တဝုၵ်ႉၽၼ်ၼင်ပဵၼ်းလၢႆၽုႆးလီႈ. ပထိၼ်
လီႈၽုလၢႆၶုးမၢႆတဆိၽၼ်ၼင်ပဵၼ်းလၢႆၽုၽုႆးလီႈ. ပ
ထိၼ်လီႈၽုၽုႆးၵၼ်ဆႆးၼီႈၽုတဝုၵ်ႉၽၼ်. ဢသၼ်မိၵ်ႈတဝုၵ်ႉ

ဘၣ်လီၤ. ပသ့ၣ်တၢ်ဖှူးတၢ်လၢခံန့ၣ်ပစံးလၢသ့ၣ်ဖျံး လီၤ.

၂. **ဖျံး** န့ၣ်မ့ၢ်ခုးလၢပတသ့ၣ်လီၤဖှူးလီၤဆိဘၣ်ဘုဒီးပ စံးလၢခုးဖျံးလီၤ. ခုးတလီၢ်ဖျံးဒီးဘုတဂ့ၤလၢၤဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖျံးဖှူးလီၤ.

၃. **ဖျံး** န့ၣ်မ့ၢ်ယိၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ချံၣ်ဘိတဆူၣ်လၢၤ ဘၣ်ဒီးစၢ်လီၤကွံာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပယိၣ်တၢ်ပှဲၤထိၣ်နှာ်သကုလၢ ခံဒီးတပှဲၤလၢၤဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးဒီးအဆိလၢယိၢ်ဖျံးလီၤ. ယိၣ်နှၢ်ယၤလၢဘုန့ၣ်သုတယိၢ်တဖျံးတဂ့ၤ.

၄. **သ့ၣ်ဆိတနီၤသ့ၣ်ဖျံးတနီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်လၢပသ့ၣ်တၢ်ဂံၢ် တနီၤ, ပသ့ၣ်လၢခံတနီၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢသ့ၣ်ဆိတနီၤ သ့ၣ်ဖျံးတနီၤလီၤ. သကွံလၢပသ့ၣ်ဖျံးတဖၣ်န့ၣ်အထံး တဂ့ၤဘၣ်.

၁. **ကဖျံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကဖျိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ထံးတက လှာ်အလၣ်နၢဝဲဒီးအထံးထဲစုဆၣ်ဒီးအလၣ်ကဝီၤနီစု မ့ၢ်ဒိၣ်လီၤ.

၂. **စူဖျံၣ်ကလာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢစူဝဲနးနးကလဲာ်န့ၣ်ပစံး လၢစူဖျံၣ်ကလာ်လီၤ.တၢဆူၣ်န့ၣ်စူဖျံၣ်ကလာ်စံးဝဲဒၣ်.

၃. **ယုၤဖျံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ယုၤဖျံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ကူတၢ် သိးယာ်ဝဲအိၣ်ဒီးအလှၣ်အဒ့လီၤ. ပှၤတဂၤသိးဆုတ ဘှၣ်ယုၤဖျံၣ်ယုၤဖျံစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ဖျာ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိယၢ်တကလှာ်ထဲစုမ့ၢ် ဒီးအယိၢ်ဒ့ ကွီလၢအဘိန့ၣ်ပကီးလၢဖျာလီၤ. ဒီးအိၣ်ဝဲအကလှာ်က လှာ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖျာမိၤတြၢမိၤလီၤ.

၂. **ဖျာကွီယိၢ်ဒ့** န့ၣ်မ့ၢ်ဖျာတကလှာ်အယိၢ်ဒ့ကွီလၢအ ဘိဒီးပကီးလၢဖျာကွီယိၢ်ဒ့လီၤ. ဖျာကွီယိၢ်ဒ့န့ၣ်အှၣ်ပှၤ ဆါကၢ.

၃. **ဖျာထိ** န့ၣ်မ့ၢ်ဖျာတကလှာ်အမိၢ်ပှၢ်ထဲစုမ့ၢ်ဒိၣ်ဒီး တုၤစုမ့ၢ်ဒိၣ်န့ၣ်ပကီးလၢဖျာထိလီၤ. ဖျာထိန့ၣ်မၤအပှၤ လၢဟိၣ်ခိၣ်ပှၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖျာပျ့ၢ်ဖျာထိ လီၤ.

၄. **ဖျာဒၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ဖျာမၤထိၣ်အလီၢ်အိၣ်လီၢ်ဆိးန့ၣ်မၤသး ဒ်ဘျၣ်အသိး ဒီးပကီးလၢဖျာဒၢလီၤ. ဖျာဒၢန့ၣ်ဖျာမိၢ်ပှၢ် အိၣ်လၢအပှၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖျာဒၢဖျာဖိ လီၤ.

၅. **ဖျာပျ့ၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဖျာတကလှာ်အမိၢ်ပှၢ်သူတစဲးစဲးဒီးပ ကီးလၢဖျာပျ့ၢ်လီၤ. ဖျာပျ့ၢ်န့ၣ်အပှၤအိၣ်လၢဟိၣ်ခိၣ်ပှၤ လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဖျာပျ့ၢ်ဖျာထိလီၤ.

၆. **ဖျာစကီၤခၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဖျာဘကလှာ်အမိၢ်ပှၢ်ပြံဝဲ ဒီးအ ဒံးဂီၤဝဲတစဲးစဲးန့ၣ်ပကီးလၢဖျာစကီၤခၣ်လီၤ. ဒီးပကီး လၢဖျာသကီၤခၣ်စကီးလီၤ. ဖျာစကီၤခၣ်န့ၣ်အဒၢအိၣ် လၢသ့ၣ်ခံလီၤ.

၇. **ဖျာမိၤတြၢမိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကီးဖျာဒီးအဆိဒီးပကီးလၢ ဖျာမိၤတြၢမိၤလီၤ. ဖျာမိၤတြၢမိၤစံးဝဲဒၣ်.

၈. **သပၢၤဖျာဒၢ** န့ၣ်မ့ၢ်သပၢၤတကလှာ်ပြုကဆိဒီးမၤ သးတလဲာ်ဒဲး ဒီးပကီးလၢသပၢၤဖျာဒၢလီၤ. သပၢၤဖျာဒၢ န့ၣ်မၤသးဒ်ဖျာဒၢအသိးန့ၣ်ပကီးလၢသပၢၤဖျာဒၢလီၤ. သပၢၤဖျာဒၢန့ၣ်တလၢၤယှၣ်အံသၣ်လၢအပှၤလီၤ.

၁. **ဖျာၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်လိာ်ဝဲတိၣ်လိၣ်ကူၤ ဒီးပစံးလၢ ဖျာၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖျာၣ်သလၢၣ်စကီးလီၤ. စူၣ်ဝံာ် သၣ်န့ၣ်ဖျာၣ်သလၢၣ်လီၤ. ထိရိၤတၢ်ဘၣ်လိာ်ဝဲတိၣ်လိၣ် ကူၤန့ၣ်ပစံးလၢဖျာၣ်ခဲလၢာ်လီၤ.

၂. **ဖျာၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒိဒူဒီကျိလၢဘၣ်လိာ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢ ဖျာၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဖျာၣ်လုကု, ဖျာၣ်မ့ကလာ်စကီး လီၤ. သ့ၣ်ဖျာၣ်န့ၣ်ဘၣ်လိာ်ဖျာၣ်မ့ၢ်ကလာ်စံးဝဲဒၣ်.

၃. **ကံၣ်ဖျာၣ်ခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကံၣ်ဒုၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်ပကီးလၢ ကံၣ်ဖျာၣ်ခိၣ်လီၤ.

၄. **ကူၢ်ဖျာၣ်ကူၢ်ဖျာၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢသၣ်အိၣ်စှၤဝဲန့ၣ်ပစံး လၢကူၢ်ဖျာၣ်ကူၢ်ဖျာၣ်လီၤ. ထိရိၤတၢ်အသၣ်အိၣ်မ့ၢ်တအါ ဘၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢအိၣ်ကူၢ်ဖျာၣ်ကူၢ်ဖျာၣ်လီၤ. သ့ၣ်တထံး အသၣ်အိၣ်တအါဘၣ်. အိၣ်ကူၢ်ဖျာၣ်ကူၢ်ဖျာၣ်လၢအခံ န့ၣ်လီၤ.

၅. **တဖျာၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ဖျာၣ်အိၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢဘ ဖျာၣ်လီၤ. တၢသၣ်တဖျာၣ်မိၤ, လၢၢ်တဖျာၣ်မိၤလီၤ. တ ဖျာၣ်ခံဖျာၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၆. **သ့ၣ်ဖျာၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဒီကျိၣ်ဘၣ်လိာ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢ သ့ၣ်ဖျာၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသ့ၣ်ဖျာၣ်ဝၣ်စဲလီၤ. ပှၤခံဂၤယိးသ့ၣ်ဖျာၣ်တကျိတန့ၢ်ဘၣ်.

၇. **အဖျာၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒိဖျာၣ်န့ၣ်ပစံးလၢအဖျာၣ်လီၤ. ဒီး ပစံးဒီးအဆိလၢအဖျာၣ်အမိၤ. လံာ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအဖျာၣ် အမိၤလီၤ.

၁. **ဖျူ** န့ၣ်မ့ၢ်ပထီယဲာ်တိၢ်ကွါတိၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထိရိၤတၢ်တိၢ် တမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤမ့ၢ်တကျၢၤဘၣ် ဒီးဖျိးထိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဖျူ လီၤ. ဒီးပစံးလၢဖျူကွံာ်စကီးလီၤ. နးတဘှၣ်စကျိတၢ်ဒီး ဖျူဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖျူဖျါလီၤ.

၂. **ဖျူထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပထီယဲာ်တကျၢၤဘၣ်ဒီးဟဲထိၣ်ဝဲန့ၣ် ပစံးလၢဖျူထိၣ်လီၤ. ဖျူထိၣ်ဆဲထိၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၃. **ဒိဖျူ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒိဟဲထိၣ်ယဲာ်လၢအတိၢ်ပှၤန့ၣ်ပစံးလၢ ဒိဖျူလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒိဖျူဒိဖျါလီၤ.ပှၤတဂၤဒိဖျူ ကွါတိၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၄. **လီၤဖျူ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်လၢပမၤတကျၢၤဘၣ် ဒီးဟဲ ထိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢလီၤဖျူလီၤ. ဒီးပစံးလၢလီၤဘိၣ်စကီး လီၤ. ပထီထိၣ်လီၢ်ဆ့ၣ်နီၤအခိၣ်မ့ၢ်တကျၢၤဘၣ်ဒီးဖျူဝဲ လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဖျူလီၤယိၢ်လီၤ.

၅. **လီၢဖျူ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီစုဆၢခီၣ်ဆၢမ့ၢ်ဘၣ်ဒီ ဒီးတစဲဘူးလိာ်လၢၤဘၣ်အသးနူၣ်ပစံးလၢအစုအခီၣ်လီၢဖျူလီၤ. စုဘၣ်ဒိဒီးစုဆၢလီၢဖျူဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၢဖျူလီၢဖျါလီၤ.

၁. **ဖျူာ်ကလာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဆဲးတၢ်ခးတၢ်နှာ်သိၣ်ဝဲ ဒီးမစံးလၢသိၣ်ဖျူာ်ကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဆဲးထိခိၣ်တဒ့နှာ်သိၣ်မးဖျူာ်ကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢသဖျူာ်ကလာ်စကီးလီၤ. စဲးတၢသ္ဒိၣ်ဘၣ်နှာ်သဖျူာ်ကလာ်လီၤ.

၂. **ဖျူာ်သး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလုၣ်ထံသမူ ဒီးပစံးလၢဖျူာ်သးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖျူာ်သးစကီးလီၤ.

၃. **တဖျူာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပထုးယီၤတၢ်ဆူပဟုးလာ်လၢာ်ဒၣ်ပတဟိၣ်ဒီးပစံးလၢတဖျူာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတဖျူာ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤတဖျူာ်အဝဲတဂၤဒီးအဝဲတဂၤယံၤဝဲလီၤ.

၄**တဖျူာ်** နူၣ်မ့ၢ်ကလံၤအူတၢ်လၢအဆူၣ်ကတၢၢ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢကလံၤတဖျူာ်တၢ်လီၤ. ကလံၤတဖျူာ်တဖျာ်တၢ်ဒီးသ့ၣ်ကၢ်ဝၣ်ယံၤနးကၢ. ဒီးပစံးလၢကလံၤသဖျူာ်တၢ်စကီးလီၤ.

၁. **ဖျူကလာ်** နူၢ်မ့ၢ်ပဆဲးတၢ်နှာ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢနှာ်ဖျူးကလာ်လီၤ. ပနၢ်ဘျၢၣ်အဝဲတဒ့နှာ်မးဖျူကလာ်လီၤ.ဒီးပစံးလၢနှာ်သါဖျူကလာ်စကီးလီၤ. ထိရိၤတၢ်ထူၣ်ဖျိဝဲနူၣ်ပစံးလၢထူၣ်ဖျိဖျူကလာ်လီၤ.

၂. **ဖျူဖျူ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ထူၣ်ဖျိတပူၤခံပူၤ ဒီးပစံးလၢထူၣ်ဖျိဖျူဖျူလီၤ. တၢ်ထူၣ်ဖျိဖျူဖျူနူၣ်ထူၣ်ဖျိကပူၤခံပူၤလီၤ.ယုၢ်အ့ၣ်ရှိၣ်တဘ့ၣ်ထူၣ်ဖျိဖျူဖျူစံးဝဲဒၣ်.ထွံၣ်အ့ၣ်စခိၣ်နှာ်ဖျူဖျူစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖျူဖျူဖျိဖျိလီၤ. ညၣ်လီၤကွၤလၢသနိၤထူၣ်ဖျိပၢၢ်ဖျူဖျူလီၤ.

၁. **ဖျူၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပကွံာ်လီၤတၢ်ဆူထံလိာ်ပူၤနူၣ်သိၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢသိၣ်ဖျူၢ်ကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤကွံာ်လီၤထံလိာ်ပူၤသိၣ်ဖျူၢ်ကလာ်လီၤ.

၂. **ဖျူၢ်ဖျူၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတိၢ်ထံ ဒီးတကျာ်အခိၣ်လၢထံဖိခိၣ်သိၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢသိၣ်ဖျူၢ်ဖျူၢ်လီၤ. တၢ်သိၣ်လၢထံကျါနူၣ်သိၣ်ဖျူၢ်ဖျူၢ်နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကွံာ်လီၤထံလၢလၢၢ်သိၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤကညီကွံာ်လီၤထံလိာ်ပူၤသိၣ်ဖျူၢ်ဖျူၢ်လီၤ. ပှၤကညီတိၢ်ထံသိၣ်ဖျူၢ်ဖျူၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၁. **ဖျူး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ထိတလၢကွံာ်ပှၤနူၣ်ပစံးလၢဖျူးပှၤလီၤ. ထံယိာ်ဖျူးပှၤဒီးပခီတတုာ်ဘၣ်. ဒီးယၣ်နူၣ်ပမ့ၢ်လုးဒီးထိနူၢ်ပှၤနူၣ်ပစံးလၢဖျူးခိၣ်ဖျူးခိၣ်လီၤ.

၂. **ဖျူးခိၣ်ဖျူးခိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပလုးယၣ်ဘံၣ်ပှၤဒီးပခိၣ်ဒီးပစံးလၢဖျူးခိၣ်ဖျူးခိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤလုးထိၣ်ယၣ်ဘံၣ်ဖျူးခိၣ်ဖျူးခိၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၃. **ဖဲၣ်ဖျူး** နူၣ်မ့ၢ်သဘျ့အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဖိသၣ်ခွါလၢအဖိအမါတအိၣ်ဘၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢသဘျ့ဖဲၣ်ဖျူးလီၤ. ပှၤသဘျ့ဖဲၣ်ဖျူးနူၣ်တၢ်မၤတံာ်တာ်အိၤတအိၣ်ဘၣ်.

၄. **နှာ်ဖျူးဖျူး** နူၣ်မ့ၢ်ပဆဲးတၢ်နှာ်တပူၤခံပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဘၣ်ဆိးလၢတၢဆူၣ်နှာ်တပူၤခံပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢနှာ်ဖျူးဖျူးလီၤ.စခိၣ်ဘၣ်ဆိးလၢတၢဆူၣ်နှာ်ဖျူးဖျူးစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ဖှူ** နူၣ်မ့ၢ်ပသကံပျုၤဒီးပစံးလၢဖှူပျုၤလီၤ. ပမ့ၢ်မၤသကံပျုၤလၢပခိၣ်လီၤ ဒီးပစံးလၢဖှူပျုၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှူပျုၤဖှူပျုၤလီၤ. ဖှူနူၢ်ယၤလၢပျုၤတဘိတကွၢ်. စကစၢဆိလီၤ.

၂. **ဖှူ** နူၣ်မ့ၢ်ပတိာ်တၢ်လၢနိၣ်ဖှူဒီးပစံးလၢဖှူလီၤ. ပှၤတဂၤအဖိအနၢ်ကွၣ်ဒီးဖှူဝဲလၢနိၣ်ဖှူလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆူၣ်ဖှူလီၤ.

၃. **ဖှူကလာ်** နူၣ်မ့ၢ်တိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဒိဘ့ၣ်လၢတဘူဘၣ်နူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢတိၣ်ဖှူကလာ်လီၤ. သ့ၣ်ဘၣ်တဘ့ၣ်တိၣ်ဖှူကလာ်စံးဝဲဒၣ်.

၄. **ဖှူကလာ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘိၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဘိၣ်ဖှူကလာ်လီၤ. ပနၢ်တဒ့တဃဲၤဘၣ်. ဘိၣ်ဖှူကလာ်စံးဝဲဒၣ်.

၅. **ဖှူယာ်** နူၣ်မ့ၢ်ယံၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဖှူသကံလုၣ်ခံဘိနူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢပဖှူယံၤဖှူယာ်လီၤ.

၆. **ဖှူယာ်** နူၣ်မ့ၢ်ဖှူယံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီဘၣ်စိၣ်ဒီးအခိၣ်သူသကံလိာ်အသးနူၣ် ပစံးလၢအခိၣ်ဘၣ်စိၣ်ဖှူယံၤဖှူယာ်လီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်ဘၣ်စိၣ်ဖှူယံၤဖှူယာ်စံးဝဲဒၣ်.

၇. **ဖှူယံၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤသကံလုၣ်ခံဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ,သၢဘိမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဖှူယံၤလုၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှူယံၤဖှူယာ်လီၤ. ဖှူယံၤဖှူယာ်နူၢ်ယၤလၢလုၣ်တဘိတကွၢ်.

၈. **ဖှူဖျိ** နူၣ်မ့ၢ်ပဝ့ၤဝီၤနိၣ်ကွနိၣ်ကိာ်သ့ၣ်ဖိဝၣ်ဖိဒီးပစံးလၢဖှူဖျိလီၤ. ပဝ့ၤဝီၤသ့ၣ်ဖိနူၣ်ပဝ့ၤဝီၤလၢဘ့ကျါဒီးပစံးလၢဖှူဖျိဘ့လီၤ. ပှၤတဂၤဘ့ပျိာ်ထိၣ်ဒီးလဲၤဖှူဖျိဝဲလၢနိၣ်ထိးသ့ၣ်ဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖှူဖျ်ဖှူဖျိလီၤ.

၉. **ဖှူဖျိ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒိဘိဝးစၢ်ဝဲဒီးဝးဝဲယၢ်ခီယၢ်ခီနူၣ်ပစံးလၢဖှူဖျိလီၤ. ဒီးပစံးလၢဝးဖှူဖျိစ့ၢ်ကီးလီၤ.ကလံၤဟဲဒီးဝၣ်ဘိၣ်ဖှူဖျိဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢဝၣ်ဘိၣ်တဖှူဖျိစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁၀. **ဖှူလုၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤသကံလုၣ်ခံဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ,သၢဘိမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢလုၣ်ဖှူလီၤ.ဖှူနူၢ်ယၤလၢလုၣ်ဖှူတဖှူတကွၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလုၣ်ဖှူလုၣ်ဖျါလီၤ.

၁၁. **ကၢၣ်ဖှူကလာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢကၢၣ်နးကဲၣ်ဆိးဒီးပစံးလၢကၢၣ်ဖှူကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤ်ကၢၣ်ဖှူကလာ်ဒီးပမၢတနူၢ်ဘၣ်.

၁၂. **ခိၣ်ဖှူနၢ်ဖှူ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအလီၤဘၣ်စိၣ်လၢတၢ်

ဟဲစူၤ ဒီးအခိဉ်ဖျူသကံအသးဒီးပစံးလၢခိဉ်ဖျူလီၤ. တၢ်စူၤဘဉ်ယၤဒီးစခိဉ်ဖျူနၢ်ဖျူမးလီၤ.

၁၃. **ဂဲာ်ဖျူ** န့ဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီကူးသ့ဉ်ဖးတၢ်ပြဲဝဲဒီးပစံးလၢဂဲာ်ဖျူလီၤ. ပှၤကညီဂဲာ်ဖျူတၢ်ညဉ်ဒီးစံၢ်ဆၢဝဲလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဂဲာ်ဖျူဂဲာ်ဖျါလီၤ.

၁၄. **တဖျူနှ** နဉ်မ့ၢ်တၢ်ဒိဘိလၢအနါစုၤဆံးဝဲနဉ်ပစံးလၢတဖျူနှလီၤ. မၤနၢ်ယၤလၢဝဉ်ဖိတဘိတဖျူနှမိၤတက့ၢ်. စကမၤတခွဲဘိလီၤ. ဒီးပှၤဆံးလၢထီဝဲနဉ်ပစံးလၢဒိဉ်တၢ်တဖျူနှစကီးလီၤ.

၁၅. **တဖျူတဖျိ** နဉ်မ့ၢ်ပှၤလၢဟ်ဂ့ၤဟ်ချူအသးနဉ်ပစံးလၢဟ်အသးတဖျူတဖျိလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်အသးတဖျူတဖျိစံးဝဲဒဉ်.

၁၆. **နိဉ်ဖျူ** နဉ်မ့ၢ်နိဉ်တိၢ်လၢအဆံးတဖဉ်နဉ်ပကီးလၢနိဉ်ဖျူလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနိဉ်ဆှဉ်နိဉ်ဖျူလီၤ.ပှၤနၢ်ကှဉ်နဉ်ဖျူအီၤလၢနိဉ်ဖျူလီၤ.

၁၇. **ဘဉ်ဖျူ** နဉ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ဒီးသ့ဉ်နှဝဉ်နှဘဉ်ပှၤ ဒ်ပတိၢ်တၢ်လၢနိဉ်ဖျူအသိး ဒီးပစံးလၢဘဉ်ဖျူလီၤ. စလဲၤတၢ်ဒီးဝဉ်နှတဘိဘဉ်ဖျူယၤဆါဒ်ပှၤကညီဖျူယၤလၢနိဉ်ဖျူအသိးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘဉ်ဖျူဘဉ်ဖျါလီၤ.

၁၈. **ဘိဉ်ဖျူကလာ်** နဉ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ဘိဉ်နးကဲဉ်ဆိး ဒီးအဖံးပှဲၤညဉ်ပှဲၤဝဲနဉ်ပစံးလၢဘိဉ်ဖျူကလာ်လီၤ. ပနၢ်တနဘိဉ်ဖျူကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘိဉ်ဖျူကလာ်စံးဝဲဒဉ်.

၁၉. **ယှၤဖျူ** နဉ်မ့ၢ်ပလီၤသ့ဉ်ဖးဝဉ်တနီသိးဘဉ် ဒီးဒိဉ်ဆံးဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပကွဂ့ၢ်ဒိဉ်ဆံးဒီးတဲာ်ကွံာ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢယှၤဖျူလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢယှၤဖျံဉ်ယှၤဖျူလီၤ.ပှၤတဂၤလီၤဝဉ်တဘိယှၤဖျူဒီးတနီသိးဘဉ်. ပှၤတဂၤကွဂ့ၢ်ဒီးယှၤဖျူတဲာ်ကွံာ်လၢာ်လံ.

၂၀. **လုဉ်ဖျူ** နဉ်မ့ၢ်လုဉ်လၢပသကံယှာ်ခံဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ, သၢဘိမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးပမၤထးမဲၢ်ခံနဉ်ပကီးလၢလုဉ်ဖျူလီၤ. လုဉ်ဖျူနဉ်မ့ၢ်လုဉ်လၢပဖျူဃံၤ ဒီး ပတှၢ်လၢထးမဲၢ်ခံဒီးပဆးတၢ်နဉ်ပစံးလၢလုဉ်ဖျူလီၤ. ဃံၤနၢ်ယၤလၢလုဉ်ဖျူတဖျူတက့ၢ်. ဟိဉ်ခိဉ်ယူၢ်တလၢၤတဂၤ ဒီးအဝၤဃံၤထွဲအခံလၢလုဉ်ဖျူလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢလုဉ်ဖျူလုဉ်ဖျါလီၤ.

၂၁. **ဝးဖျူဖျိ** နဉ်မ့ၢ်တၢ်ဒိဘိအိဉ်ဆၢထၢဉ်ဒီးဝးစၢ်ဝဲ ဒီးဝးဝဲယၢ်ခီယၢ်ခီနဉ်ပစံးလၢဝးဖျူဖျိလီၤ. ဝဉ်ဘိဉ်နဉ်ပမ့ၢ်တြူၤဒီးဝးဖျူဖျိလီၤ. ကလံၤအူဝဉ်ဘိဉ်ဝးဖျူဖျိလီၤ. ထိရိၤတၢ်ထံးလၢစၢ်ဝဲနဉ်ပမ့ၢ်တြူၤဒီးဝးဖျူဖျိဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဝးဖျူဖျံၢ်ဝးဖျူဖျိလီၤ.

၂၂. **သဖျူ** နဉ်မ့ၢ်ဒ်တဖျူအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဒိဘိလၢအခိဉ်ထံးဒိဉ်ဒီးအနါစုၤသစှာ်ဒီးအနါစုၤဆံးဝဲဖိနဲမိၤနဉ်ပစံးလၢသဖျူလီၤ. ဒီးပစံးလၢသဖျူနှစကီးလီၤ. ဝဉ်ဖိတနီၤနီၤသဖျူဝဲလၢအနါစုၤဆံးလီၤဝဲလီၤ. တခွဲဘိနဉ်အခိဉ်သဖျူဝဲလီၤ. ထးချူဉ်ဘိနဉ်အခိဉ်သဖျူဝဲလီၤ.

၁. **ဖျဉ်** နဉ်မ့ၢ်နိဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဘုမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဃံၤဝဲတကဝီၤတကဝီၤဒီးပစံးလၢဖျဉ်လီၤ. ကလံၤအူနိဉ်မိၤမံၤမိၤဘုမိၤဟှမိၤဖျဉ်မးလီၤ.

၂. **ဖျဉ်ခံလိာ်သး** နဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤတၢ်လၢကျဲတဘိဃီ ဒီးလဲၤတနီၤဟဲကူၤတနီၤနဉ်မ့ၢ်တဘဉ်စုးလိာ်ဘဉ်အသးဒီးပစံးလၢဖျဉ်ခံလိာ်သးလီၤ. ပှၤကညီခံဖုလဲၤတၢ်လၢကျဲတဘိဃီလၢမ့ၢ်တနံၤဃီနဉ်အဝဲတဖုလဲၤဝဲဒီးအဝဲတဖုနဉ်ဟဲကူၤဝဲနဉ်မ့ၢ်တဘဉ်စုးလိာ်ဘဉ်အသးလၢကျဲကပိာ်လီၤဘဉ်. မ့ၢ်လဲၤတလၢလိာ်အသးလၢထိဉ်ပှၤဟံဉ်ပှၤဃီဒီးပစံးလၢဖျဉ်ခံလိာ်အသးလီၤ. စလဲၤတၢ်ဒီးစတဘဉ်စုဘဉ်သရဉ်ဟဲထိဉ်ဘဉ်. သရဉ်ဖျဉ်ခံလိာ်အသးဒီးယၤလၢစလဲၤထိဉ်အိဉ်သကိးပှၤဂၤအလိၢ်ခံလီၤ.

၃. **ဖျဉ်ခိဉ်ဖျဉ်ခံ** နဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီပဒ့ဉ်ဟးဆဲ့းပှၤ ဒီးတကွၢ်ဆၢညါဘဉ်ပှၤနဉ် ပစံးလၢမၤသးဖျဉ်ခိဉ်ဖျဉ်ခံလီၤ. ပှၤလၢလိၢ်ပစ့ဒီးတကူၢ်လိာ်ဘဉ်ပှၤဒီးပဒ့ဉ်ဟးဆဲ့းပှၤနဉ်ပစံးလၢမၤသးဖျဉ်ခိဉ်ဖျဉ်ခံလီၤ. ပှၤတဂၤပမ့ၢ်မၤဒီးတကနဉ်ဘဉ်ပကလု ဒီးတတူၢ်လိာ်ဘဉ်ပှၤနဉ်ပစံးလၢမၤသးဖျဉ်ခိဉ်ဖျဉ်ခံစကီးလီၤ.

၄. **ဖျဉ်ထိဉ်အူရှု** နဉ်မ့ၢ်ဘုမိၤဟှမိၤ,တိၢ်မ့ၢ်တိၢ်ဂိၤဃံၤဝဲနးနးကလဲာ်ဒီးပစံးလၢဖျဉ်ထိဉ်အူရှုလီၤ. ထိးအိဉ်ဘုလၢအထံးလီၤနဉ်ဃံၤဝဲဖျဉ်ထိဉ်အူရှုလီၤ. ဘိဉ်သအိဉ်ကနွၢ်အသးလၢနိဉ်ကျါနဉ်နိဉ်ဃံၤဝဲဖျဉ်ထိဉ်အူရှုနးကၢ.

၅. **တၢ်ဖျဉ်** နဉ်မ့ၢ်ထိရိၤနိဉ်မိၤမံၤမိၤကဟံကမါ, တိၢ်မ့ၢ်တိၢ်ဂိၤဃံၤဝဲလၢကလံၤအူမ့ၢ်ဂ့ၤလၢတၢ်ဖိတၢ်လံၤတှဉ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢတၢ်ဖျဉ်လီၤ. ကၢ်ဖျဉ်တဘၢးနဉ်မ့ၢ်ကဆိဂိၢ်မ့ၢ်တှဉ်တၢ်လီၤ.

၆. **ထူးဖျဉ်တ်လှၤ** နဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤဘုန့ၢ်စှၤဝဲဒီးအိဉ်ဘဉ်မှၤနဉ်စှၤဝဲဒီးဘုနဉ်တထူးအိဉ်ဘဉ်ဒီးပစံးလၢထူးဖျဉ်တ်လှၤလီၤ. ပှၤတဂၤမၤဘုန့ၢ်တအါဘဉ်ဒီးအိဉ်ဘဉ်ဝဲထူးဖျဉ်တ်လှၤလီၤ.

၁. **ဖျဲ** နဉ်မ့ၢ်စူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢအခိဉ်ဆံးဝဲလၢဘဉ်ဆိးတၢ်နှာ်ဝဲနဉ်ပစံးလၢစူဖျဲကလာ်လီၤ.

၂. **ဖျဲအိဉ်** နဉ်မ့ၢ်ပအိဉ်တၢ်ဘျုးအိဉ်ပှၤတုၤပှဲၤပဟၢဖၢဒီးပစံးလၢဖျဲအိဉ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖျဲအိဉ်ဖျဲအိလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘျုးအိစ့ၢ်ကီးလီၤ. ⁝ အိဉ်မှၤနဉ်တုၤဖျဲအိဉ်နၤတက့ၢ်.

၃. **ခိဉ်ဖျဲ** နဉ်မ့ၢ်ခိဉ်စူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢအခိဉ်ဆံးဝဲလၢဘဉ်ဆိးတၢ်နှာ်ဝဲနဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢခိဉ်စူခိဉ်ဖျဲလီၤ. တၢဆှဉ်ခိဉ်စူခိဉ်ဖျဲစံးဝဲဒဉ်.

၄. **တၢ်ဖျဲ** နဉ်မ့ၢ်တၢ်စူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထိရိၤတၢဆှဉ်

တၢမဲ, ဘီမံၤနးမံၤ, ထီရီၤတၢ်ခိၣ်စူလၢဘၣ်ဆိးပှၤနှၣ်ဝဲ နှၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်စူတၢ်ဖျါလီၤ. လိၣ်ကွဲတၢ်စူတၢ်ဖျါ တဂ့ၤ. ကဘၣ်ဆိးဘၣ်နၤ.

၁. **ဖျး** နှၣ်မ့ၢ်ပပှၤဒီးတၢ်ဆူတၢ်ဆါ, တၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤ, ပ ပှၤဒီးပှၤအၢပှၤသီအစုဒီးပစံးလၢဖျးလီၤ. ယိၤတှၤဖိၣ် ပှၤနှၣ်ပဃုၢ်ကဖျးဓါ. ကဖျးဘၣ်. တၢသ့မ့ၢ်လူၤပှၤဒီးပ ဘၣ်ဃုၢ်တှၤဖျးလီၤ. တၢ်ဆူတၢ်ဆါနှၣ်ပဃုၢ်ဖျးဝဲလီၤ. န မ့ၢ်ဖိၣ်ယၤဒီးဖိၣ်တှၤနှၢ်. စကဃုၢ်တှၤဖျးလီၤ. ဒီးပစံးဒီး အဆိလၢပှၤဖျးလီၤ.

၂. **ဖျးကွံာ်** နှၣ်မ့ၢ်ပဝဲာ်ကွံာ်သ့ၣ်ကမိာ်ကမၢ်, ပမၤကွံာ် တၢဆူၣ်တၢမဲလၢဃဲာ်ဒီးပစံးလၢဖျးကွံာ်လီၤ. ဒီးပမ့ၢ်မၤ ကဆိုဝၣ်ကမဲာ် ဒီးဃဲာ်နှၣ်ပစံးလၢဖျးကွံာ်ဝၣ်ကမဲာ်လီၤ. ဖျးကွံာ်ဝၣ်ကမဲာ်လၢဃဲာ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖျး ကွံာ်ဖျးကွံာ်လီၤ.

၃. **ဖျးခိၣ်တြိၢ်ကစၢ်** နှၣ်မ့ၢ်ထီရီၤပမၤတၢ်ဝံၤထိၣ်ဒၣ်ပ ဂိၢ်ပှၤဖျူးဒၣ်ပမဲာ်သ္ဒၣ်ထံး ဒီးပစံးလၢဖျးခိၣ်တြိၢ်ကစၢ် လီၤ.ပမၤတၢ်တှၤဖျးခိၣ်တြိၢ်ကစၢ်နှၣ်ပတဘၣ်ဃုဘၣ်ပှၤ ဂၤအတၢ်ဘၣ်. ပတဘၣ်မၤဘၣ်ပှၤဂၤဘၣ်.ပမၤဒၣ်ပတၢ် ကဲဒီးပစံးလၢပမၤတၢ်ဖျးခိၣ်တြိၢ်ကစၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤ နီၤစံးလၢဖျူးမိဲာ်သ္ဒၣ်ထံးလီၤ.

၄. **ဖျးဆိၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပဆိၣ်တၢ်ပှဲၤပဟၢဖၢဒီးပစံးလၢဖျး ဆိၣ်လီၤ. နဆိၣ်မ့ၤနှၣ်ဆိၣ်တှၤဖျးဆိၣ်နၤတက့ၢ်.

၅. **ဃုၢ်ဖျး** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်လူၤတၢ်ယိၢ်ပှၤတမံၤမံၤ ဒီးပဃုၢ် တှၤမၤပှၤတနှၢ်ဘၣ်နှၣ်ပစံးလၢဃုၢ်ဖျးလီၤ. စလူၤထိၣ် ဟ့ၣ်တဘ့ၣ်တချူးဘၣ်ဒီးဃုၢ်ဖျးဝဲလီၤ. စယိၢ်တကျၢ်ခိၣ် တဒုတချူးဘၣ်ဒီးဃုၢ်ဖျးဝဲလီၤ. ယိၤဖိၣ်ယၤတနှၢ်ဘၣ်ဒီး စဃုၢ်ဖျးယဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢဃုၢ်ဖျးသးစကီးလီၤ. ဒီးပစံး လၢဃုၢ်ဖျးသးစကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဃုၢ်ဖျးဟး ဖျးလီၤ.

၆. **တဖျးကိၢ်နါ** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်ပၤလီၤဘံဝဲတှၤပဆၢထၢၣ် တကျၢၤဘၣ် ဒီးပစံးလၢတၢ်ဘံတဖျးကိၢ်နါလီၤ. ထီရီၤ တၢ် ဘံဝဲလၢပဆၢထၢၣ်တကျၢၤဘၣ်နှၣ်ပစံးလၢဘံတဖျး လီၤ. လှကပၤတဖျးကိၢ်နါနှၣ်ပဆၢထၢၣ်တကျၢၤဘၣ်. ဒီးပစံးလၢသဖျးကိၢ်နါလီၤ.

၇. **တဲသဖျး** နှၣ်မ့ၢ်ပဝဲာ်တြူာ်လီၤသ့ၣ်ကပၤနှၣ်ပစံး လၢတဲသဖျးလီၤ.

၈. **ထူၣ်ဖျး** နှၣ်မ့ၢ်ပစၢဃာ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဟံးဃာ်တၢ်မ့ၢ် ဂ့ၤ,မ့ၢ်တကျၢၤဘၣ်ဒီးဃုၢ်ကွံာ်ဝဲနှၣ်ပစံးလၢထူၣ်ဖျးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထူၣ်ပၢၢ်ထူၣ်ဖျးလီၤ. နစၢဆီတကျၢၤ ဘၣ်ဒီးထူၣ်ဖျးကွံာ်ဝဲလီၤ.

၉. **ထိၣ်ဖျး** နှၣ်မ့ၢ်ပကတိၤတၢ်သိၣ်ထိၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢပ ထါခိၣ်ထိၣ်ဖျးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထိၣ်ပၢၢ်ထိၣ်ဖျး လီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ် ဒီးအထါခိၣ်ထိၣ်ဖျးလၢဆိၣ် တၢ်,ထါခိၣ်ထိၣ်ဖျးလၢစံးသိးတၢ်လီၤ. ပှၤလၢအုးအး ကတဲာ်ပှူၤနှၣ်ကတိၤတၢ်တထိၣ်ပၢၢ်ထိၣ်ဖျးဘၣ်.

၁၀. **ထိၣ်ဖျး** နှၣ်မ့ၢ်နံၣ်ကျိုးဝဲဒီးပစံးလၢနံၣ်ထိၣ်ဖျး လီၤ. တှၤနံၣ်ထိၣ်ဖျးဒီးပှၤကညီကူာ်ဖဲးဝဲလီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢနံၣ်ထိၣ်ပၢၢ်နံၣ်ထိၣ်ဖျးလီၤ.

၁၁. **ဒီးဖျး** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤနါလူၤဆိၣ်ပှၤချူၣ်လၢပျၢၤတဂၤ ဒီးပှၤချူၣ်တဂၤနှၣ်ဃုၢ်ဒီးမၤသိၣ်မၤပှၤအကလုၢ် ဒီးစံးဝဲ ဒီးဖျးဒီးဖျးစံးဝဲဒ်နှၣ် ဒီးပှၤဖျးဝဲ ဒီးပှၤနါအစုပှူၤလီၤ. ပ သးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၂. **ပှူၤဖျး** နှၣ်မ့ၢ်ပတဘၣ်ဖှိၣ်ဘၣ်နးဘၣ်လၢပှၤအၢအ စုပှူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပတဘၣ်ဘၣ်တၢ်ဆူတၢ်ဆါမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပှူၤ ဖျးလီၤ.

၁၃. **ပှူၤဖျး** နှၣ်မ့ၢ်ပတဘၣ်ဘၣ်တၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤ, တၢ်ကိ တၢ်ခဲ,တၢ်နးတၢ်ဖှိၣ်,တၢ်ဆူတၢ်ဆါ,ပတဘၣ်ဘၣ်တၢ်လၢ ပဒုၣ်ပဒါအစုပှူၤနီတမံၤဘၣ် ဒီးပစံးလၢပှူၤဖျးဒီးပှၤလီၤ. ကစၢ်ယွၤမၤပှူၤဖျးပှၤဒီးလရာ်တၢ်ဒဲးဘးစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁၄. **မၤဖျး** နှၣ်မ့ၢ်ကစၢ်ယွၤဒုးပှူၤပှၤဒီးလရာ်တၢ်ဒဲး ဘးဒီးပစံးလၢမၤဖျးပှၤလီၤ. ကစၢ်ယွၤမၤပှူၤမၤဖျးပှၤဒီး လရာ်တၢ်နးတၢ်ဖှိၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.ဒီးကစၢ်ယွၤမၤဖျးပှၤဒီး ပတၢ်ဒဲးဘးလီၤ. မ့ၢ်မတၢကမၤဖျးပှၤဒီးလရာ်နှၣ်ကသ့ တဂၤလဲၣ်.မ့ၢ်ကစၢ်ယွၤကမၤဖျးပှၤဒီးလရာ်နှၣ်လီၤ.

၁၅. **သဖျး** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘံလၢအနးဝဲနှၣ်ပစံးလၢသဖျး လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဖျးကတဲာ်လီၤ. တၢ်ဘံသဖျး ကတဲာ်တဘၢးနှၣ်ပလဲၤသ့ဓါ. တၢ်ဘံသဖျးကတဲာ်နှၣ်စ လဲၤယဲတသ့ဘၣ်. ဒီးပစံးလၢတၢ်သဖျးခိၣ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသဖျးကိၢ်နါစကီးလီၤ. တၢ်ဘံသဖျးခိၣ်နှၣ်ပ လဲၤတသ့မး.

၁၆. **ဟးဖျး** နှၣ်မ့ၢ်ပမၤစံာ်မၤကျၢၤတၢ်တကျၢၤဘၣ်ဒီး ဃုၢ်ကွံာ်ဟးကွံာ်နှၣ်ပစံးလၢဟးဖျးလီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိ လၢဃုၢ်ဖျးဟးဖျးလီၤ. နစၢပနၢ်တကျၢၤဘၣ် ဒီးပနၢ်ဟး ဖျးဝဲလီၤ.

၁. **ဖျၣ်** နှၣ်မၢ်ဒ်ချုအသိးလီၤ. ပှၤလဲၤတၢ်မ့ၢ်ချုဒီးပစံး လၢလဲၤတၢ်ဖျၣ်လီၤ.ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဖျၣ်သမိး.စလူၤတ ချူးဘၣ်. ထီရီၤတၢ်ချုနှၣ်ပစံးလၢဖျၣ်လီၤ. ဆီတဘ့ၣ် ဃုၢ်ဖျၣ်သမိး. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖျၣ်သလဲၣ်. ဖျၣ်ဖျူး နူးလီၤ.

၂. **ဖျၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤတလှၢ်ထိၣ်တၢ်ချဲဝဲဒီးပ စံးလၢကတိၤတၢ်ဖျၣ်လီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢကတိၤ တၢ်ဖျၣ်သလဲၣ်စကီးလီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ်အကလုၢ် ဖျၣ်သလဲၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၃. **ဖျၣ်ဖျူး** နှၣ်မ့ၢ်သဘျအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢတ

ဟဲစူၤ ဒီးအခိဉ်ဖျ့သက်အသးဒီးပစံးလၢခိဉ်ဖျ့လီၤ. တၢ် စူၤဘဉ်ယၤဒီးစခိဉ်ဖျ့နၢ်ဖျ့မးလီၤ.

၁၃. **ဂဲာ်ဖျ့** နဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီကူးသ့ဉ်ဖးတၢ်ပြဲဝဲဒီးပစံး လၢဂဲာ်ဖျ့လီၤ. ပှၤကညီဂဲာ်ဖျ့တၢ်ညဉ်ဒီးစံၢ်ဆၢဝဲလီၤ. ဒီး ပစံးဒီးအဆိလၢဂဲာ်ဖျ့ဂဲာ်ဖျါလီၤ.

၁၄. **တဖျ့ဒ့** နဉ်မ့ၢ်တၢ်ဒိဘိလၢအနါစှၤဆံးဝဲနဉ်ပစံး လၢတဖျ့ဒ့လီၤ. မၤန့ၢ်ယၤလၢဝဉ်ဖိတဘိတဖျ့ဒ့ဓိၤတ က့ၢ်. စကမၤတခွဲဘိလီၤ. ဒီးပှၤဆံးလၢထိဝဲနဉ်ပစံးလၢ ဒိဉ်တၢ်တဖျ့ဒ့စကီးလီၤ.

၁၅. **တဖျ့တဖျိ** နဉ်မ့ၢ်ပှၤလၢဟ်ဂ့ၤဟ်ရှ့အသးနဉ်ပစံး လၢဟ်အသးတဖျ့တဖျိလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်အသးတဖျ့တ ဖျိစံးဝဲဒဉ်.

၁၆. **နိဉ်ဖျ့** နဉ်မ့ၢ်နိဉ်တၢ်လၢအဆံးတဖဉ်နဉ်ပကီးလၢ နိဉ်ဖျ့လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနိဉ်ဆူဉ်နိဉ်ဖျ့လီၤ. ပှၤန့ၢ် က့ဉ်နဉ်ဖျ့အီၤလၢနိဉ်ဖျ့လီၤ.

၁၇. **ဘဉ်ဖျ့** နဉ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ဒီးသ့ဉ်ဒ့ဝဉ်ဒ့ဘဉ်ပှၤ ဒ် ပတိၢ်တၢ်လၢနိဉ်ဖျ့အသိး ဒီးပစံးလၢဘဉ်ဖျ့လီၤ. စလဲၤ တၢ်ဒီးဝဉ်ဒ့တဘိဘဉ်ဖျ့ယၤဆါဒ်ပှၤကညီဖျ့ယၤလၢနိဉ် ဖျ့အသိးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘဉ်ဖျ့ဘဉ်ဖျါလီၤ.

၁၈. **ဘိဉ်ဖျ့ကလာ်** နဉ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ဘိဉ်နးကဲဉ်ဆီး ဒီး အဖံးပှဲၤညဉ်ပှဲၤဝဲနဉ်ပစံးလၢဘိဉ်ဖျ့ကလာ်လီၤ. ပန့ၢ်တ ဒ့ဘိဉ်ဖျ့ကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘိဉ်ဖျ့ကလာ်စံးဝဲဒဉ်.

၁၉. **ယှၤဖျ့** နဉ်မ့ၢ်ပလိၤသ့ဉ်ဖးဝဉ်တနီသိးဘဉ် ဒီးဒိဉ် ဆံးဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပက့ဂ့ၢ်ဒိဉ်ဆံးဒီးတဲာ်ကွံာ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢ ယှၤဖျ့လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢယှၤဖျံဉ်ယှၤဖျ့လီၤ. ပှၤ တဂၤလိၤဝဉ်တဘိယှၤဖျ့ဒီးတနီသိးဘဉ်. ပှၤတဂၤကူဂ့ၢ် ဒီးယှၤဖျ့တဲာ်ကွံာ်လၢာ်လံ.

၂၀. **လှဉ်ဖျ့** နဉ်မ့ၢ်လှဉ်လၢပသကံယှာ်ခံဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ, သၢ ဘိမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးပမၤထးမဲၢ်ခံနဉ်ပကီးလၢလှဉ်ဖျ့လီၤ. လှဉ်ဖျ့ နဉ်မ့ၢ်လှဉ်လၢပဖျ့ယံၤ ဒီး ပတ့ၢ်လၢထးမဲၢ်ခံဒီးပဆးတၢ် နဉ်ပစံးလၢလှဉ်ဖျ့လီၤ. ယံၤန့ၢ်ယၤလၢလှဉ်ဖျ့တဖျ့တ က့ၢ်. ဟိဉ်ခိဉ်ယူၢ်တလၢၤတဂၤ ဒီးအဝၤယံၤထွဲအခံလၢ လှဉ်ဖျ့လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢလှဉ်ဖျ့လှဉ်ဖျါလီၤ.

၂၁. **ဝးဖျ့ဖျိ** နဉ်မ့ၢ်တၢ်ဒိဘိအိဉ်ဆၢထၢဉ်ဒီးဝးစၢ်ဝဲ ဒီး ဝးဝဲယၢ်ခီယၢ်ခီနဉ်ပစံးလၢဝးဖျ့ဖျိလီၤ. ဝဉ်ဘိဉ်နဉ် ပမ့ၢ်တြူၤဒီးဝးဖျ့ဖျိလီၤ. ကလံၤအူဝဉ်ဘိဉ်ဝးဖျ့ဖျိလီၤ. ထိရိၤတၢ်ထံးလၢစၢ်ဝဲနဉ်ပမ့ၢ်တြူၤဒီးဝးဖျ့ဖျိဝဲလီၤ. ဒီး ပစံးဒီးအဆိလၢဝးဖျ့ဖျ့ၢ်ဝးဖျ့ဖျိလီၤ.

၂၂. **သဖျ့** နဉ်မ့ၢ်ဒ်တဖျ့အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဒိဘိလၢ အခိဉ်ထံးဒိဉ်ဒီးအနါစှၤသစူာ်ဒီးအနါစှၤဆံးဝဲဖိနဲဓိၤနဉ် ပစံးလၢသဖျ့လီၤ. ဒီးပစံးလၢသဖျ့ဒ့စကီးလီၤ. ဝဉ်ဖိတ နီၤနီၤသဖျ့ဝဲလၢအနါစှၤဆံးလီၤဝဲလီၤ. တခွဲဘိနဉ်အ

ခိဉ်သဖျ့ဝဲလီၤ. ထးရှဉ်ဘိနဉ်အခိဉ်သဖျ့ဝဲလီၤ.

၁. **ဖျှဉ်** နဉ်မ့ၢ်နိဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဘုမ့ၢ်ဂ့ၤ, ယံၤဝဲတကဝီၤတက ဝီၤဒီးပစံးလၢဖျှဉ်လီၤ. ကလံၤအူနိဉ်ဓိၤမံၤဓိၤဘုဓိၤဟု ဓိၤဖျှဉ်မးလီၤ.

၂. **ဖျှဉ်ခံလိာ်သး** နဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤတၢ်လၢကျဲတဘိ ယီ ဒီးလဲၤတနီၤဟဲက့ၤတနီၤနဉ်မ့ၢ်တဘဉ်စုးလိာ်ဘဉ်အ သးဒီးပစံးလၢဖျှဉ်ခံလိာ်သးလီၤ. ပှၤကညီခံဖုလဲၤတၢ် လၢကျဲတဘိယီလၢမ့ၢ်တနံၤယီနဉ်အဝဲတဖုလဲၤဝဲဒီးအဝဲ တဖုနဉ်ဟဲက့ၤဝဲနဉ်မ့ၢ်တဘဉ်စုးလိာ်ဘဉ်အသးလၢကျဲ ကဘိာ်လီၤဘဉ်. မ့ၢ်လဲၤတလၢလိာ်အသးလၢထိဉ်ပှၤဟံဉ် ပှၤယီဒီးပစံးလၢဖျှဉ်ခံလိာ်အသးလီၤ. စလဲၤတၢ်ဒီးစတ ဘဉ်စုဘဉ်သရဉ်ဟဲထိဉ်ဘဉ်. သရဉ်ဖျှဉ်ခံလိာ်အသး ဒီးယၤလၢစလဲၤထိဉ်အိဉ်သကိးပှၤဂၤအလိၢ်ခံလီၤ.

၃. **ဖျှဉ်ခိဉ်ဖျှဉ်ခံ** နဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီပဒ့ဉ်ဟးဆဲ့းပှၤ ဒီးတ ကွၢ်ဆၢညါဘဉ်ပှၤနဉ် ပစံးလၢမၤသးဖျှဉ်ခိဉ်ဖျှဉ်ခံလီၤ. ပှၤလၢလိၢ်ပစ့ဒီးတတူၢ်လိာ်ဘဉ်ပှၤဒီးပဒ့ဉ်ဟးဆဲ့းပှၤ နဉ်ပစံးလၢမၤသးဖျှဉ်ခိဉ်ဖျှဉ်ခံလီၤ. ပှၤတဂၤပမ့ၢ်မၤဒီး တကနဉ်ဘဉ်ပကလု ဒီးတတူၢ်လိာ်ဘဉ်ပှၤနဉ်ပစံးလၢ မၤသးဖျှဉ်ခိဉ်ဖျှဉ်ခံစကီးလီၤ.

၄. **ဖျှဉ်ထိဉ်အူရှၤ** နဉ်မ့ၢ်ဘုဓိၤဟုဓိၤ, တိၢ်မ့ၢ်တိၢ်ဂီၤယံၤ ဝဲနးနးကလာ်ဒီးပစံးလၢဖျှဉ်ထိဉ်အူရှၤလီၤ. ထိးအိဉ်ဘု လၢအထံးလီၤနဉ်ယံၤဝဲဖျှဉ်ထိဉ်အူရှၤလီၤ. ဘိဉ်သအိဉ် ကနွၢ်အသးလၢနိဉ်ကျါနဉ်နိဉ်ယံၤဝဲဖျှဉ်ထိဉ်အူရှၤနး ကၢ.

၅. **တၢ်ဖျှဉ်** နဉ်မ့ၢ်ထိရိၤနိဉ်ဓိၤမံၤဓိၤကဟံကမါ, တိၢ်မ့ၢ် တိၢ်ဂီၤယံၤဝဲလၢကလံၤအူမ့ၢ်ဂ့ၤလၢတၢ်ဖိတၢ်လံၤတ့ဉ်ဝဲ မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢတၢ်ဖျှဉ်လီၤ. ကၢ်ဖျှဉ်တဘၢးနဉ်မ့ၢ်ကဆိ ဂီၢ်မ့ၢ်တ့ဉ်တၢ်လီၤ.

၆. **ထူးဖျှဉ်တ်လှၤ** နဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤဘုန့ၢ်စှၤဝဲဒီးအိဉ် ဘဉ်မှၤနဉ်စှၤဝဲဒီးဘုနဉ်တထူးအိဉ်ဘဉ်ဒီးပစံးလၢထူး ဖျှဉ်တ်လှၤလီၤ. ပှၤတဂၤမၤဘုန့ၢ်တအါဘဉ်ဒီးအိဉ်ဘဉ် ဝဲထူးဖျှဉ်တ်လှၤလီၤ.

၁. **ဖျဲ** နဉ်မ့ၢ်စူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢအခိဉ်ဆံးဝဲလၢ ဘဉ်ဆီးတၢ်နာ်ဝဲနဉ်ပစံးလၢစူဖျဲကလာ်လီၤ.

၂. **ဖျဲအိဉ်** နဉ်မ့ၢ်ပအိဉ်တၢ်ဘျုးအိဉ်ပှၤတ့ၤပှဲၤပဟၢဖၢ ဒီးပစံးလၢဖျဲအိဉ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖျဲအိဉ်ဖျဲအိ လီၤ. ဒီးပစံးလၢဘျုးအိစ့ၢ်ကီးလီၤ. ' အိဉ်မှၤနဉ်တ့ၤဖျဲ အိဉ်နၤတက့ၢ်.

၃. **ခိဉ်ဖျဲ** နဉ်မ့ၢ်ခိဉ်စူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢအခိဉ်ဆံး ဝဲလၢဘဉ်ဆီးတၢ်နာ်ဝဲနဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢခိဉ်စူခိဉ်ဖျဲ လီၤ. တၢဆူဉ်ခိဉ်စူခိဉ်ဖျဲစံးဝဲဒဉ်.

၄. **တၢ်ဖျဲ** နဉ်မ့ၢ်တၢ်စူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထိရိၤတၢဆူဉ်

တၢမဲ, ဘီမံၤနးမံၤ, ထီရီၤတၢ်မိၣ်ရူလၢဘၣ်ဆိးပှၤန့ၣ်ဝဲ န့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ရူတၢ်ဖျါလီၤ. လိာ်ကွဲတၢ်ရူတၢ်ဖျါ တဂ့ၤ. ကဘၣ်ဆိးဘၣ်နၤ.

၁. **ဖျး** န့ၣ်မ့ၢ်ပပှၤဒီးတၢ်ဆူတၢ်ဆါ, တၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤ, ပပှၤဒီးပှၤအၢပှၤသီအစုဒီးပစံးလၢဖျးလီၤ. ယိၤတၢၤဖိၣ်ပှၤန့ၣ်ပဃ့ၢ်ကဖျးဓါ. ကဖျးဘၣ်. တၤသ့မ့ၢ်လူၤပှၤဒီးပဘၣ်ဃ့ၢ်တၢၤဖျးလီၤ. တၢ်ဆူတၢ်ဆါန့ၣ်ပဃ့ၢ်ဖျးဝဲလီၤ. နမ့ၢ်ဖိၣ်ယၤဒီးဖိၣ်တၢၤန့ၢ်. ဓကဃ့ၢ်တၢၤဖျးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပှၤဖျးလီၤ.

၂. **ဖျးကွံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဝဲာ်ကွံာ်သ့ၣ်ကမိာ်ကမၣ်, ပမၤကွံာ်တၢဆူၣ်တၢမဲလၢဃဲာ်ဒီးပစံးလၢဖျးကွံာ်လီၤ. ဒီးပမ့ၢ်မၤကဆိုဝၣ်ကမဲာ် ဒီးဃဲာ်န့ၣ်ပစံးလၢဖျးကွံာ်ဝၣ်ကမဲာ်လီၤ. ဖျးကွံာ်ဝၣ်ကမဲာ်လၢဃဲာ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖျးကွံာ်ဖျးကွံာ်လီၤ.

၃. **ဖျးခိၣ်တြိၢ်ကစၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထီရီၤပမၤတၢ်ဝံၤထိၣ်ဒၣ်ပကိၢ်ပှၤဖျူးဒၣ်ပမဲာ်သွံၣ်ထံး ဒီးပစံးလၢဖျးခိၣ်တြိၢ်ကစၢ်လီၤ.ပမၤတၢ်တၢၤဖျးခိၣ်တြိၢ်ကစၢ်န့ၣ်ပတၢဘၣ်ဃ့ဘၣ်ပှၤဂၤအတၢ်ဘၣ်. ပတၢဘၣ်မၤဘၣ်ပှၤဂၤဘၣ်.ပမၤဒၣ်ပတၢ်ကဲဒီးပစံးလၢပမၤတၢ်ဖျးခိၣ်တြိၢ်ကစၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဖျူးမိာ်သွံၣ်ထံးလီၤ.

၄. **ဖျးအီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပအီၣ်တၢ်ပှဲၤပဟၢဖၢဒီးပစံးလၢဖျးအီၣ်လီၤ. နအီၣ်မ့ၤန့ၣ်အီၣ်တၢၤဖျးအီၣ်နၤတက့ၢ်.

၅. **ဃ့ၢ်ဖျး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လူၤတၢ်ယိၢ်ပှၤတမံၤမံၤ ဒီးပဃ့ၢ်တၢၤမၤပှၤတန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဃ့ၢ်ဖျးလီၤ. ဓလူၤထိၣ်ဖှာ်တဘ့ၣ်တချူးဘၣ်ဒီးဃ့ၢ်ဖျးဝဲလီၤ. စယိၢ်တကျၢ်ခိၣ်တဒုတချူးဘၣ်ဒီးဃ့ၢ်ဖျးဝဲလီၤ. ယိၤဖိၣ်ယၤတန့ၢ်ဘၣ်ဒီး ဓဃ့ၢ်ဖျးယဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢဃ့ၢ်ဖျးသးဓကီးလီၤ.ဒီးပစံးလၢဃ့ၢ်ဖျးသးဓကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဃ့ၢ်ဖျးဟးဖျးလီၤ.

၆. **တဖျးကိၢ်နါ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ပၤလီၤဘံဝဲတၢၤပဆၢထၢၣ်တကျၢၤဘၣ် ဒီးပစံးလၢတၢ်ဘံတဖျးကိၢ်နါလီၤ. ထီရီၤတၢ် ဘံဝဲလၢပဆၢထၢၣ်တကျၢၤဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဘံတဖျးလီၤ. လ့ကပၤတဖျးကိၢ်နါန့ၣ်ပဆၢထၢၣ်တကျၢၤဘၣ်. ဒီးပစံးလၢသဖျးကိၢ်နါလီၤ.

၇. **တဲသဖျး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဝဲာ်တြူာ်လီၤသ့ၣ်ကပၤန့ၣ်ပစံးလၢတဲသဖျးလီၤ.

၈. **ထူၣ်ဖျး** န့ၣ်မ့ၢ်ပစၢဃာ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဟံးဃာ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,မ့ၢ်တကျၢၤဘၣ်ဒီးဃ့ၢ်ကွံာ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢထူၣ်ဖျးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထူၣ်ပၢ်ထူၣ်ဖျးလီၤ. နစၢဆီတကျၢၤဘၣ်ဒီးထူၣ်ဖျးကွံာ်ဝဲလီၤ.

၉. **ထိၣ်ဖျး** န့ၣ်မ့ၢ်ပကတိၤတၢ်သိၣ်ထိၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢပထါခိၣ်ထိၣ်ဖျးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထိၣ်ပၢ်ထိၣ်ဖျးလီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ် ဒီးအထါခိၣ်ထိၣ်ဖျးလၢဆိၣ်တၢ်,ထါခိၣ်ထိၣ်ဖျးလၢစံးသီးတၢ်လီၤ. ပှၤလၢအုးအးကတာ်ပှူၤန့ၣ်ကတိၤတၢ်တထိၣ်ပၢ်ထိၣ်ဖျးဘၣ်.

၁၀. **ထိၣ်ဖျး** န့ၣ်မ့ၢ်နံၣ်ကျိုးဝဲဒီးပစံးလၢနံၣ်ထိၣ်ဖျးလီၤ. တၢၤနံၣ်ထိၣ်ဖျးဒီးပှၤကညီကူာ်ဖဲးဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနံၣ်ထိၣ်ပၢ်နံၣ်ထိၣ်ဖျးလီၤ.

၁၁. **ဒီးဖျး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤနါလူၤအီၣ်ပှၤချူၣ်လၢပျၢၤတဂၤဒီးပှၤချူၣ်တဂၤန့ၣ်ဃ့ၢ်ဒီးမၤသိၣ်မၤပှၤအကလု ဒီးစံးဝဲဒီးဖျးဒီးဖျးစံးဝဲဒ်န့ၣ် ဒီးပှၤဖျးဝဲ ဒီးပှၤနါအစုပှၤလီၤ. ပသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၂. **ပှၤဖျး** န့ၣ်မ့ၢ်ပတဘၣ်ဖိၣ်ဘၣ်နးဘၣ်လၢပှၤအၢအစုပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပတဘၣ်ဘၣ်တၢ်ဆူတၢ်ဆါမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပှၤဖျးလီၤ.

၁၃. **ပှၤဖျး** န့ၣ်မ့ၢ်ပတဘၣ်ဘၣ်တၢ်ကိၢ်တၢ်ဂီၤ, တၢ်ကီတၢ်ခဲ,တၢ်နးတၢ်ဖှိၣ်,တၢ်ဆူတၢ်ဆါ,ပတဘၣ်ဘၣ်တၢ်လၢပဒုၣ်ပဒါအစုပှၤနီတမံၤဘၣ် ဒီးပစံးလၢပှၤဖျးဒီးပှၤလီၤ. ကစၢ်ယွၤမၤပှၤဖျးပှၤဒီးလရာ်တၢ်ဒဲးဘးစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁၄. **မၤဖျး** န့ၣ်မ့ၢ်ကစၢ်ယွၤဒုးပှၤပှၤဒီးလရာ်တၢ်ဒဲးဘးဒီးပစံးလၢမၤဖျးပှၤလီၤ. ကစၢ်ယွၤမၤပှၤမၤဖျးပှၤဒီးလရာ်တၢ်နးတၢ်ဖှိၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.ဒီးကစၢ်ယွၤမၤဖျးပှၤဒီးပတၢ်ဒဲးဘးလီၤ. မ့ၢ်မတၤကမၤဖျးပှၤဒီးလရာ်န့ၣ်ကသ့တဂၤလဲၣ်.မ့ၢ်ကစၢ်ယွၤကမၤဖျးပှၤဒီးလရာ်န့ၣ်လီၤ.

၁၅. **သဖျး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘံလၢအနးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢသဖျးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဖျးကတဲာ်လီၤ. တၢ်ဘံသဖျးကတဲာ်တဘၢးန့ၣ်ပလဲၤသ့ဓါ. တၢ်ဘံသဖျးကတဲာ်န့ၣ်စလဲၤယဲတသ့ဘၣ်. ဒီးပစံးလၢတၢ်သဖျးခိၣ်ဓကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသဖျးကိၢ်နါဓကီးလီၤ. တၢ်ဘံသဖျးခိၣ်န့ၣ်ပလဲၤတသ့မး.

၁၆. **ဟးဖျး** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤစံာ်မၤကျၢၤဝၢ်တကျၢၤဘၣ်ဒီးဃ့ၢ်ကွံာ်ဟးကွံာ်န့ၣ်ပစံးလၢဟးဖျးလီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢဃ့ၢ်ဖျးဟးဖျးလီၤ. နစၢပနၢ်တကျၢၤဘၣ် ဒီးပနၢ်ဟးဖျးဝဲလီၤ.

၁. **ဖျၣ်** န့ၣ်မၢ်ဒ်ချအသီးလီၤ. ပှၤလဲၤတၢ်မ့ၢ်ချးဒီးပစံးလၢလဲၤတၢ်ဖျၣ်လီၤ.ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဖျၣ်သမိး.ဓလူၤတချူးဘၣ်. ထီရီၤတၢ်ချန့ၣ်ပစံးလၢဖျၣ်လီၤ. ဆိတဘ့ၣ်ဃ့ၢ်ဖျၣ်သမိး. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖျၣ်သလဲၣ်. ဖျၣ်ဖျူးနူးလီၤ.

၂. **ဖျၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤတလ့ၢ်ထိၣ်တၢ်ချဝဲဒီးပစံးလၢကတိၤတၢ်ဖျၣ်လီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢကတိၤတၢ်ဖျၣ်သလဲၣ်ဓကီးလီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ်အကလု ဖျၣ်သလဲၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၃. **ဖျၣ်ဖျူး** န့ၣ်မ့ၢ်သဘျအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢတ

အိဉ်ဘဉ် ဒီးအဖိအမါန့ဉ်ပစံးလၢသဘျဖျ့ဉ်ဖျူးလီၤ. ပှၤသဘျဖျ့ဉ်ဖျူးန့ဉ်တၢ်မၤတံာ်တာ်အီၤတအိဉ်ဘဉ်.

၄. **ဖျ့ဉ်ဖျ့ဉ်ဆှါဆှါ** န့ဉ်မ့ၢ်ပှၤလၢလဲၤတၢ်ချ့ဒီးအတဟီဉ်ဆူဉ်ဝဲဒီးဒိဉ်တၢ်ဂ့ၤဝဲန့ဉ်ပစံးလၢဖျ့ဉ်ဖျ့ဉ်ဆှါဆှါလီၤ. ဒီးထိရိၤပှၤလၢတအိဉ်ဆူအိဉ်ဆါဘဉ် ဒီးအတဟီဉ်အိဉ် ဝဲ လၢလဲၤတၢ်ချ့ဝဲန့ဉ်ပစံးလၢဖျ့ဉ်ဖျ့ဉ်ဆှါဆှါလီၤ. ပှၤတူၢ်ထိဉ်ဘီမိန့ဉ်မၤသးဖျ့ဉ်ဖျ့ဉ်ဆှါဆှါလီၤ.

၅. **ဖျ့ဉ်သလဲဉ်** န့ဉ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ချ့ဝဲ ဒီးပစံးလၢဖျ့ဉ်သလဲဉ်ခဲလၢာ်လီၤ. ထိဉ်ဖိတဘ့ဉ်အဒံးထိဉ်ပှဲၤဒီးယူၤဝဲဖျ့ဉ်သလဲဉ်လီၤ. ပှၤဆံးတဂၤဟးဖျ့ဉ်သလဲဉ်လံ.ဆီဖိတဘ့ဉ်ဟးဖျ့ဉ်သလဲဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤဃ့ၢ်ဖျ့ဉ်သလဲဉ် ဒီးပလူၤတချူးဘဉ်.

၆. **ကဖျ့ဉ်** န့ဉ်မ့ၢ်ကဖျ့ဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ဉ်ကျူးကျိလၢပတဲဘံဉ်အခိဉ်ဒ်တပှာ်အသိး ဒီးပချ့ဉ်တၢ်န့ဉ်ပကီးဒီးအဆိလၢကဖျ့ဉ်ကဖျ့ဉ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးဆိလၢတဖျ့ဉ်တဖျ့ဉ်စကီးလီၤ.

၇. **တဖျ့ဉ်** န့ဉ်မ့ၢ်တဖျ့ဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်နိဉ်ရှ့ဉ်လၢပမၤလၢသ့ဉ်ကျူးကျိန့ဉ်လီၤ.

၈. **လီၤဖျ့ဉ်** န့ဉ်မ့ၢ်တၢ်လၢစဲဘူးလိာ်အသးန့ဉ်ထူဉ်ဖျုးဝဲဒီးပစံးလၢလီၤဖျ့ဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟံးဃာ်အဝဲတဂၤအစုဒီးစဘ့ါတလီၤဖျ့ဉ်ဘဉ်. မၤလီၤဖျ့ဉ်နူၢ်ယၤလၢသဲးသဉ်အကျၤတက့ၢ်. ပျုၤစၢလိာ်အသး ဒီးသဘံဘုဉ်ဝဲန့ဉ်ဘှါလီၤဖျ့ဉ်ကွံာ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဖျ့ဉ်လီၤဖျ့ဉ်လီၤ.

၉. **အိဉ်ဖျ့ဉ်** န့ဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအမိၢ်ဆံးစၢ်အီၤန့ဉ်ပစံးလၢအိဉ်ဖျ့ဉ်လီၤ. ပှၤဆံးတဂၤအိဉ်ဖျ့ဉ် ဒီးမၤသးဂီၤကဒံဓိၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအိဉ်ဖျ့ဉ်အိဉ်ဖျ့ဉ်လီၤ.

၁. ဖျိ န့ဉ်မ့ၢ်ပဆဲးတၢ်ခးတၢ်ဘဉ်ထူဉ်ဖျိယၢ်ခိ ဒီးပစံးလၢဖျိလီၤ. ပှၤတဂၤခးထိခိဉ်တဒုဖျိဝဲဆူအကပၤဘၢးခိလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖျိစ့ၢ်စကီးလီၤ.

၂. **ဖျိ** န့ဉ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်သဉ်ထိဉ်န့ဉ်ပစံးလၢဖျိလီၤ. လူၢ်ဖျိ, ဒံဖျိ, သဲးဖျိ, သကွံဖျိ, လၢန့ဉ်အဖိခိဉ်အိဉ်ဒံးအါမးလီၤ.

၃. **ဖျိကဲၢ်ကီၤ** န့ဉ်မ့ၢ်ပဆဲးတၢ်လၢဘိ ဒီးဖျိဝဲယၢ်ခိဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤအိဉ်လၢဘိအကပိာ်လီၤန့ဉ်ပစံးလၢဖျိကဲၢ်ကီၤလီၤ. ပှၤတဂၤဆဲးထိးတဒုဒီးဖျိကဲၢ်ကီၤဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖျိကဲၢ်ကံၢ်ဖျိကဲၢ်ကီၤလီၤ.

၄. **ဖျိခြၤ** န့ဉ်မ့ၢ်ပခးသ့ဉ်ကပၤလၢသံးနာ် ဒီးနာ်ဆူဉ်ဝဲဖျိလၢအဝဲတခိန့ဉ်ပစံးလၢဖျိခြၤလီၤ. ပှၤတဂၤခးသ့ဉ်တထံးလၢသံးနာ်ဖျိခြၤစံးဝဲဒဉ်.

၅. **ဖျိစ့ၢ်** န့ဉ်မ့ၢ်တၢ်ထူဉ်ဖျိစ့ၢ်ယၢ်ခိဖျါလိာ်အသးန့ဉ်ပစံးလၢဖျိစ့ၢ်လီၤ. သ့ဉ်အိပူၤဖျိစ့ၢ်ယၢ်ခိကျိသလံးလီၤ. သ့ဉ်န့ဉ်အပူၤဖျိစ့ၢ်ယၢ်ခိလီၤ.ပပျုၤသ့ဉ်ဖျိစ့ၢ်ယၢ်ခိစကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖျိစ့ၢ်ဖျါစ့ၢ်လီၤ.

၆. **ဖျိထိဉ်** န့ဉ်မ့ၢ်ပပျံာ်တၢ်ပၢၢ်ထိဉ်လၢအဝဲတခိ ဒီးပစံးလၢဖျိထိဉ်လီၤ. စပျံာ်သ့ဉ်ဘ့ဉ်ဘဉ်တဘ့ဉ်ဖျိထိဉ်လၢအဝဲတခိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖျိထိဉ်ဖျါထိဉ်လီၤ.

၇. **ဖျိထိဉ်** န့ဉ်မ့ၢ်လူၢ်ဓိၤဒံဓိၤသဉ်ထိဉ်သိဝဲ ဒီးပစံးလၢဖျိထိဉ်လီၤ. လူၢ်ခ့ဖျိထိဉ်လံကီးမးအသဉ်ပှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဉ်ထိဉ်ဖျိထိဉ်လီၤ.

၈. **ဆဲးဖျိ** န့ဉ်မ့ၢ်ပဆဲးထူဉ်ပၢၢ်တၢ်လၢတၢ်ခိဉ်စုဒီးပစံးလၢဆဲးဖျိလီၤ. ပှၤတဂၤဆဲးဖျိဟံဉ်ဒူဉ်လၢဒီစံးဝဲဒဉ်. ပှၤတဂၤဆဲးဖျိဝဉ်ကမဲာ်လၢသ့ဉ်ဖိလၢ်ၤ. ထိရိၤပဆဲးပၢၢ်တၢ်န့ဉ်ပစံးလၢဆဲးဖျိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆဲးပၢၢ်ဆဲးဖျိလီၤ. ဒီးပစံးလၢဆဲးထူဉ်ဖျိစကီးလီၤ.

၉. **ဆဲးဖျိ** န့ဉ်မ့ၢ်ထံစါပြါဖးဒုထိဉ်လၢထံမိၢ်ပှၤအသရၤဒီးလီၤဆဲးလၢအမိၢ်ပှၢ်အတီၤန့ဉ်ပကီးလၢထံဆဲးဖျိလီၤ. ထံဆဲးဖျိအထဉ်လီၤဆဲးလၢထံမိၢ်ပှၢ်အတီၤလၢအထဉ်ဒီးအခံလီၤ. ထံဆဲးဖျိအထဉ်ဒီးအခံန့ဉ်လီၤဆဲးဒီးထံမိၢ်ပှၢ်အတီၤလီၤ.

၁၀. **တဖျိ** န့ဉ်မ့ၢ်တဖျ့အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဟ်ဂ့ၤဟ်ချ့အသးဒီးပစံးလၢမာ်သးတဖျ့ဝၤဖျိလီၤ.

၁၁. **ထံဖျိ** န့ဉ်မ့ၢ်ထံထဉ်လီၤဆဲးအတြိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံဆဲးဖျိအထဉ်လီၤဆဲးမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢထံဖျိလီၤ. ထံစါပြါအါလိာ်ဒီးပစံးလၢထံဖျိအါဖျိလီၤ. ထံဖျိခံဖျိန့ဉ်နကလဲၤဖဲလဲဉ်တဖျိလဲဉ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထံဖျိထံလဲၤလီၤ.

၁၂. **ထူဉ်ဖျိ** န့ဉ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ထူဉ်ပၢၢ်ဝဲန့ဉ်ပကီးလၢထူဉ်ဖျိလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢထူဉ်ပၢၢ်ထူဉ်ဖျိလီၤ. သပၢၤတဖျာဉ်ထူဉ်ဖျိလံ. ပဖိအိဉ်မ့ၤတသ့လၢၤဘဉ်. ဂၢ်အိဉ်ထူဉ်ဖျိတလါတဖျာဉ်ဒီးဟးဂီၤဝဲလီၤ.

၁၃. **ဒံဖျိ** န့ဉ်မ့ၢ်ဒံသဉ်ထိဉ်သီန့ဉ်ပကီးလၢဒံဖျိလီၤ. ဒံဖျိန့ဉ်အဖိအိဉ်လၢအခံထူးန့ဉ်လီၤ. လူၢ်ဖျိဒံဖျိစံးဝဲဒဉ်.

၁၄. **ပျံာ်ဖျိ** န့ဉ်မ့ၢ်ပမၤထူပၢၢ်တၢ်လၢထးပျံာ်ဒီးပစံးလၢပျံာ်ဖျိလီၤ. ပျံာ်ဖျိတလါဝံၤ ဒီးစဲလီၤလၢပနဲာ်တက့ၢ်. ထိရိၤပမၤထူဉ်ဖျိတၢ်လၢထးပျံာ်ဒီးပစံးလၢပျံာ်ဖျိလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပျံာ်ပၢၢ်ပျံာ်ဖျိလီၤ.

၁၅. **ဖျှဖျိ** န့ဉ်မ့ၢ်ပဝ့ၤဝီၤသ့ဉ်ဖိဝဉ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ,ထိရိၤတၢ်တမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဖျှဖျိလီၤ. ပှၤတဂၤဖျှဖျိသ့ဉ်တဘိဒီးဘဉ်ထွံဉ်တဒုလီၤ. ဒီးတၢ်ဒိဘိဝးစၢ်ဝဲယၢ်ခိယၢ်ခိန့ဉ်ပစံးလၢဖျှဖျိစကီးလီၤ. ပမ့ၢ်တြူၤဝဉ်ဘိဉ်ဒီးဝဉ်ဘိဉ်ဝးဖျှဖျိဝဲလီၤ. ပကတိၤတၢ်ဒီးပပျုၤဝးဖျှဖျိစကီးလီၤ. ထိရိၤတၢ်လၢဝးစၢ်ဝဲယၢ်ခိယၢ်ခိန့ဉ်ပစံးလၢဖျှဖျိအသး ဒီးဝးဖျှဖျိလီၤ.

၁၆. **ဘာဉ်ဖျိ** န့ဉ်မ့ၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လံဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်အုဉ်ထူဉ်

ဖိုဝဲန်ဒီးပစံးလၢဘၢၣ်ဖိုဝဲလီၤ. ယုၢ်ဘၢၣ်ဖိုတလါတဖျၢၣ် ဒီးလဲၤနုာ်အိၣ်လၢတလါပူၤလီၤ.

၁၇. ဘၢၣ်ဖို န့ၣ်မ့ၢ်ပဝဲာ်ထူၣ်ဖိုဝၣ် ဒီးပစံးလၢဘၢၣ်ဖို လီၤ. ပှၤတဂၤဘၢၣ်ဖိုဝၣ်တဘိဒီးမၤဝဲလၢမူစၢၤလီၤ. ဒီး ပှၤမၤထးဘၢၣ်လၢဝၣ်န့ၣ်ဘၢၣ်ဖိုဝဲ ဒီးဆဲးလီၤတဘံဖိၤ လၢထးဘၢၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

၁၈. ဘုဖို နူၣ်စတၢန့ၢ်ဟူဘၣ်. ပတာ်းနီတစုဘၣ်. ပစံး လၢဘုသၣ်စါလီၤ.

၁၉. မၤဖို နူၣ်မ့ၢ်ထိရိၤပမၤထူၣ်ပၢၢ်တၢ်နူၣ်ပစံးလၢမၤ ဖိုလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမၤပၢၢ်မၤဖိုလီၤ. ပှၤကညီ မၤဟံၣ်နူၣ်မၤဖိုဝဲတရိတဖိုတဖိုလီၤ.

၂၀. လီၤဖို နူၣ်မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ထူၣ်ဖိုဝဲ ဒီးပစံးလၢလီၤဖို လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,သပၢၤခံမ့ၢ်ဂ့ၤမ့ၢ်ထူၣ်ဖိုဒီးပစံးလၢ လီၤဖိုလီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်လီၤဖိုဒီးကဲထိၣ်လၢတၢ်ပူၤလီၤ. ပှၤ တဂၤခူၣ်လီၤဖိုဟီၣ်ခိၣ်တပူၤဒီးတမၤဘၢက့ၤဘၣ်ဝဲ ဘၣ်. သပၢၤတဖျၢၣ်အခံတိထိၣ်ဒီးလၢ်ဒီးလီၤဖိုဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဖိုလီၤဖျါလီၤ. ထိရိၤတၢ်ထူၣ်ဖို လၢလီၤကစီၤဝဲနူၣ်ပစံးလၢလီၤဖိုလီၤ.

၂၁. အဖို နူၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ထူၣ်ပၢၢ်အိၣ် ဒီးအပူၤနူၣ်ပ စံးလၢအဖိုလီၤ. ဝဲတရိအဖို ဒီးတၢ်ပူၤအိၣ်ဒီးအဖိုလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအဖိုအဖျါလီၤ.

၁. ဖိုး နူၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်လၢအချၢကတၢၢ်နူၣ်ပစံးလၢဖိုး လီၤ.ပခဲးသံးနုာ်အဆၣ်နူၣ်ဖိုးမၤသလ့ၢ်ကလာ်လီၤ.ထိၣ် တဘုၣ်ယူၤဖိုးသလ့ၢ်ကလာ်လီၤ. ပှၤဘဂၤလဲၤတၢ်တနံၤ ဖိုးယံၤသမိး.

၂. ဖိုး နူၣ်မ့ၢ်ထံဟဲထိၣ်လၢတၢ်ပူၤနူၣ်ချဲဒီးပစံးလၢထံ ဖိုးလီၤ. ထံဖိုးထိၣ်လၢလုပူၤချၢကၢ. ထံအိၣ်လၢသပၢၤ ပူၤဒီးသပၢၤမ့ၢ်ထူၣ်ဖိုဒီးထံဖိုးထိၣ်ဝဲလီၤ.

၃. ဖိုး နူၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်သူထိၣ်ချဲဒီးပစံးလၢပခိၣ်သူဖိုး လီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်သူဖိုးချၢသမိးအခိၣ်သူစ်ၢ်ဂ့ၤဝဲလီၤ.

၄. ဖိုး နူၣ်မ့ၢ်ပတ့ၤမ့ၤဖိမ့ၤလၢဝီၤပူၤ ဒီးမ့ၤဆံးထိၣ်ဝဲ လၢဝီၤပူၤနူၣ်ချဲဒီးပစံးလၢမ့ၤစုၣ်ဖိုးလီၤ. ပတ့ၤမ့ၤလၢ ဝီၤပူၤနူၣ်မ့ၣ်ကသါဘၣ်ဆူၣ်ဝဲ ဒီးမ့ၤဟဲထိၣ်လၢဝီၤပူၤချ့ သင်္းဒီးပစံးလၢမ့ၤစုၣ်ဖိုးလီၤ. ပတ့ၤမ့ၤစုၣ်လၢဝီၤပူၤနူၣ် အိၣ်စၢၢ်ဆၢဒီးဝီၤခိၣ်တဂ့ၤ. မ့ၤစုၣ်ကဖိုးဘၣ်နၤ.

၅. ဖိုးထိၣ် နူၣ်မ့ၢ်ထံပြိထိၣ်အသးဆူတၢ်ကဟ်လီၤဒီး ပစံးလၢထံဖိုးထိၣ်လီၤ. ထံကျိၣ်ကျဲဒီးကဟ်နူၣ် တ့ၤပယီၢ်ဘၣ်ဒီးဖိုးထိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးထံပြိထိၣ်အသးလၢ လုပူၤန်ပဆံၣ်ဆါအသိးနူၣ်ပစံးလၢထံဖိုးထိၣ်စကီး လီၤ.

၆. ဖိုးထိၣ် နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအခိၣ်ပူၤလီၢ်စပူၤလီၢ်အ ညၣ်ဟဲထိၣ်စိထိၣ် ဒီးပစံးလၢအညၣ်ဖိုးထိၣ်လီၤ. ပှၤတ ဂၤအခိၣ်ပူၤလီၢ်တပူၤအညၣ်ဖိုးထိၣ်စိတရိၤလီၤ.

၇. ဖိုးထိၣ် နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအစုအခိၣ်ဘၣ်တူာ်ဘၣ်ကါ ဒီးအသွံၣ်ပြိထိၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢအသွံၣ်ဖိုးထိၣ်လီၤ. ပဆဲး ထိခိၣ် ဒီးထိခိၣ်အသွံၣ်ဖိုးထိၣ်ဝဲလၢအပူၤလီၢ်နူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖိုးထိၣ်ဖုးထိၣ်လီၤ.

၈. ဖိုးထိၣ် နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဂံၢ်ဟဲထိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လာ်ဒီး ဖျါထိၣ်တစိးတထါနူၣ်မၤသးဖှ့ၣ်ကလာ် ဒီးပစံးလၢသ့ၣ် ဂံၢ်ဖိုးထိၣ်လီၤ. သ့ၣ်ဂံၢ်ဖိုးထိၣ်လၢတရါကျါနူၣ်အါကၢ.

၉. ဖိုးထိၣ် နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤအါကတိၤသီအကိာ် ဒီးပစံးလၢကတိၤတၢ်ဖိုးထိၣ်ပျုထိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအ သးဒိၣ်ထိၣ်ဒီးကတိၤဖိုးထိၣ်အကိာ်နးကၢ.

၁၀. ကလု့ၢ်ဖိုး နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမ့ၢ်ဂ့ၤ,ထိရိၤတၢ်တမံၤမ့ၢ် ဂ့ၤကီးဝဲအကလု့ၢ်ဟူယံၤဒီးပစံးလၢအကလု့ၢ်ဖိုးလီၤ.ပှၤ တဂၤကီးအကလု့ၢ်ဖိုးယံၤကၢ. ကွဲၤသီၣ်အကလု့ၢ်ဖိုးယံၤ ကၢ. တၢ်အကလု့ၢ်ဟူယံၤနူၣ်မ့ၢ်အကလု့ၢ်ဖိုးယံၤလီၤ.

၁၁. စုးဖိုး နူၣ်မ့ၢ်စုးကွံာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကွံာ်တၢ်လၢ ပစုခံခီဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစုးကွံာ်စုးဖိုးလီၤ. ပှၤတဂၤ ဟံးထိၣ်နှာ်တဖျၢၣ် ဒီးစုးကွံာ်စုးဖိုးဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢစု ကွံာ်စုဖိုး. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢစုးကွံာ်စုးဖိုးလီၤ.

၁၂. ဆုဖိုး နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤအါကတိၤသီတၢ်ဒီး ပစံးလၢဆုဖိုးတၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆုဖိုးဆုပျု လီၤ. ပှၤတဂၤအသးဒိၣ်ထိၣ်ဒီးဆုဖိုးဆုပျုအကိာ်နး ကၢ.

၁၃. ဆုဖိုး နူၣ်ပတာ်းဘၣ်. ပစံးလၢစုဖိုးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပ ကွံာ်တ့ၢ်တၢ်အဆိနူၣ်ပစံးလၢစုကွံာ်စုဖိုးလီၤ.

၁၄. ထံထိၣ်ဖိုး နူၣ်မ့ၢ်ထံထိၣ်ပၢၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထံ စံၣ်ဖိၣ်လီထိလၢတၢ်ပူၤတၢ်တ့ၤနူၣ်လီၤ.

၁၅. ထူၣ်ဖိုး နူၣ်မ့ၢ်ပစုဆၢခိၣ်ဆၢနူၣ်အထူၣ်ဝးဒဲးဒဲး ဒီးပစံးလၢထူၣ်ဖိုးလီၤ. ပှၤဆါနူၣ်တ့ၤအထူၣ်တဖိုးလၢ ဒီးသံဝဲလီၤ.

၁၆. ဟ်ဖိုး နူၣ်မ့ၢ်ဟ်ကွံာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ်တၢ်လၢ ကစီၤဒီးပှၤနူၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢဟ်ကွံာ်ဟ်ဖိုးလီၤ. ဟ် ကွံာ်ဟ်ဖိုးစံးဝဲဒၣ်.

၁၇. မၤတၢ်ဖိုး နူၣ်စတၢန့ၢ်ဟူဘၣ်နီတစုဘၣ်. ပစံးလၢ မၤတၢ်ချုလီၤ.

၁၈. သးဖိုး နူၣ်မ့ၢ်ပသးဝးဝဲဒီးပစံးလၢပသးဖိုးလီၤ. တၢ်ဘုံးပသး ဒီးပသးဖိုးဝးဝဲဒံးဒဲးလၢပန့ၢ်ထူးခိၣ်နူၣ် လီၤ.

၁၉. သးဖိုး နူၣ်မ့ၢ်သးဒိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပသးဟ့ထိၣ် လၢပှၤဂၤအလီၤနူၣ်ပစံးလၢသးဒိၣ်သးဖိုးပစံးဒီးအဆိ န့ၣ်လီၤ.

၂၀. သွံၣ်ဖိုး နူၣ်မ့ၢ်ပဘၣ်ဆိးအပူၤလီၢ်နူၣ်ပသွံၣ်ပြိထိၣ်

ဖျိၣ်

အသးဒီးပစံးလၢလၢပသ့ၣ်ဖျိးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသ့ၣ်ဖျိးစီၤက်လီၤ. ပှၤတဂၤဆဲးထိခိၣ်တဒုဒီးအသ့ၣ်ဖျိးစီၤက်မးလီၤ.

၂၁. **ဟးဖျိး** န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤကျဲတဘ့ၣ်ဘ့ၣ်ဒီးပလဲၤကြိကြိတၢ်ထိရိၤတပူၤ ဒီးတပၢၢ်ဘၣ်ထံၣ်စီၤရှ့ၣ်စီၤ ဒီးပစံးလၢပဟးဖျိးလီၤ. ပှၤတဂၤဟးဖျိးကျဲဒီးလဲၤတၢ်တတုၤဘၣ်တၢ်နီတပူၤဘၣ်. ပှၤတဂၤဟးဖျိးဒီးလဲၤကျဲတဘ့ၣ်ဘ့ၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟးမံၤဟးဖျိးလီၤ.

၁. **ဖျိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဒုးဒီမိဝၤပိာ်မုၣ်ဒီးပိာ်ခွါ ဒီးပမၤဒီးတလးမူးအပွဲဒီးပစံးလၢဖျိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆိၣ်ဖျိလီၤ. ပှၤတဂၤဖျိအဖိ ဒီးမၤဒီးတလးမူးအပွဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖျိလိာ်သးစကီးလီၤ.

၂. **ဖျိဂ့ၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဆိၣ်ဂ့ၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီထုကဖၣ်နၢ်အဖိအဂံၢ်လၢတၢ်တီတၢ်လီၤန့ၣ်လီၤ.

၃. **ဖျိယှာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဒုးအိၣ်ယှာ်လိာ်အသး ဒီးပစံးလၢဖျိယှာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆိၣ်ဂ့ၤဖျိယှာ်လီၤ. သုမိၢ်သုပၢ်ဆိၣ်ယှာ်ဖျိယှာ်သုဒီးအိၣ်ခဲကၤန့ၣ်တစိၤဒၣ်သုတက့ၢ်.

၄. **ဖျိလီၤအသး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်ယှာ်ဒီးအမါလၢပှၤဂၤတသ့ၣ်ညါဘၣ်န့ၣ်အိၣ်ယှာ်ဒၣ်အတၢ်ဖဲအသးဒီးပစံးလၢဖျိလီၤအသးလီၤ. ပှၤခံဂၤဖျိလီၤအသး ဒီးပှၤဂၤတဘၣ်ဖျိဘၣ်. ဖျိလီၤဒၣ်အသးခံဂၤလီၤ.

၅. **ဖျိလီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တ့လီၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကစၢ်ယွၤဟ်လီၤပှၤန့ၣ်လီၤ. ကစၢ်ယွၤတ့လီၤဖျိလီၤပှၤလၢသိန့ၣ်ဂ့ၤဝါစီဆုံဝဲဒၣ်လီၤ. ကစၢ်ယွၤတ့ပှၤဖျိပှၤဒီးပကဲထိၣ်လၢပှၤကညီလီၤ.

၁. **ဖျိးဖျိး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆဲးတၢ်ဆူၣ်ဒီးနှာ်ဝဲကဘုး,နှာ်ညီဝဲဒီးပစံးလၢနှာ်ဖျိးဖျိးလီၤ. ပဆဲးတၢ်နှာ်တဘိခံဘိဒီးပစံးလၢနှာ်ဖျိးဖျိးလီၤ. ပှၤတဂၤဆဲးတၢ်နှာ်ဖျိးဖျိးလီၤ. ဒီးညၣ်ပတ့ၤလၢထံကျါသိၣ်ဖျိးဖျိးန့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖျိးဖျိးဖျးဖျးလီၤ. ညၣ်ပတ့ၤသိၣ်လၢထံကျါဖျိးဖျိးဖျးဖျးစံးဝဲဒၣ်.

၂. **ဖျိးဖျိး** န့ၣ်မ့ၢ်ပကျံာ်ကျူာ်ဆီဒံၣ်ချံသိၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢသိၣ်ဖျိးဖျိးလီၤ. ဆီဒံၣ်ချံန့ၣ်ကျံာ်ကျူာ်သိၣ်ဖျိးဖျိးစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသိၣ်ဖျိးဖျိးဖျးဖျးလီၤ.

၁. **ဖျိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဒီးအပူၤ ဒီးပဒၢနှာ်တၢ်ဒီဘိဒီကျိဒီးပစံးလၢဖျိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဖျိၣ်နှာ်အခိၣ်ဆူခိၣ်ဖျိၣ်အပူၤလီၤ. ဖျိၣ်နှာ်ဒီဆူအတြီးပူၤစံးဝဲဒၣ်. ဖျိၣ်နှာ်တဒီးဆူအခိၣ်ဖျိၣ်အပူၤလီၤ. ဖျိၣ်တဒီးန့ၣ်လဲၤနှာ်ဝဲဆူအခိၣ်ဖျိၣ်အပူၤလီၤ.

၂. **ဖျိၣ်နှာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိာ်နှာ်နးစီၤဒီစီၤဆူအတြီးပူၤ ဒီးပစံးလၢဖျိၣ်နှာ်လီၤ. ဖျိၣ်နှာ်နးဆူအတြီးပူၤတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖျိၣ်နှာ်ဖျၣ်နှာ်လီၤ. ဖျိၣ်နှာ်စီၤခိၣ်တီဆူအထူၣ်ပူၤလီၤ.

၃. **ဖျိၣ်လီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤနှာ်တဒီးဆူအခိၣ်ဖျိၣ်ပူၤဒီးပစံးလၢဖျိၣ်လီၤလီၤ. ပှၤတဂၤဖျိၣ်လီၤတဒီးတဖျၢၣ်လဲၤနှာ်ကျိသလိးလီၤ.

၄. **ကဖျိၣ်** ဒီးကဖျိၣ်ကဖျၣ်ဒီးကဖျၢၣ်ကဖျိၣ်န့ၣ်ကွၢ်လၢကဖျိၣ်တက့ၢ်.

၅. **ခိၣ်ဖျိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆးတၢ်ကူတၢ်သိးဒ်ထၢၣ်ဖိအသိး ဒီးပဆးအနါစုၤဒ်ပခိၣ်လၣ်အဂီၤအသိး ဒီးပဖျိၣ်လၢပခိၣ်ညါသးန့ၣ်ဒီးလဲၤနှာ်ဝဲဆူပခိၣ်လှၢ်ခိၣ်ယၣ်ယၣ်ဒီးပကိးလၢခိၣ်ဖျိၣ်လီၤ. ပှၤအဲကလံးဖိန့ၣ်ဖျိၣ်အခိၣ်ဒီးခိၣ်ဖျိၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢစုဖျိၣ်ခိၣ်ဖျိၣ်စကီးလီၤ.

၆. **စုဖျိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဆးတၢ်ကံးညာ်ဒ်ပစုညါသးအရှာ်အသိး ဒီးဖျိၣ်ထိၣ်လၢပစုလီၤန့ၣ်ပစံးလၢစုဖျိၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤအဲကလံးဖိမၤဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစုဖျိၣ်စုဖျၣ်လီၤ.

၇. **ခံၣ်သဖျိၣ်** န့ၣ်ကွၢ်လၢခံၣ်အကျါတက့ၢ်.

၈. **တဖျိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပစံၣ်လိပိၣ်ထိၣ်ဆူတၢ်ကပ်ာလီၤဒီးပစံးလၢတဖျိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤတဖျိၣ်ထိၣ်ဆူတၢ်ကပ်ာလီၤလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢသဖျိၣ်လီၤ. ထွံၣ်တဖျိၣ်အှၣ်တၢ်လၢတၢ်ကပ်ာလီၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢစံၣ်တဖျိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၉. **တၢ်ခိၣ်ဖျိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပထုတၢ်ပူၤတၢ်လိၢ်လၢပသူဒီးလၣ်လၢပဖျိၣ်ယှၢ်ခိၣ်ကုခိၣ်န့ၣ်ပကိးလၢတၢ်ခိၣ်ဖျိၣ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢယှၢ်ခိၣ်ဖျိၣ်ကုခိၣ်ဖျိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပလဲၤတၢ်လၢတၢ်စူၤခါန့ၣ်ပမၤတၢ်ခိၣ်ဖျိၣ်ဒီးပဖျိၣ်လၢကုခိၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်ကူတၢ်သိးတဘၣ်စိၣ်ဘၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပှၤကညီဖိသံးန့ၣ်ကျၢၢ်ဝဲအခိၣ်လၢထံလှၤအခံ ဒီးပကိးထံလှၤန့ၣ်လၢတၢ်ခိၣ်ဖျိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤကညီဖိသံးန့ၣ်ကျၢၢ်လီၤဝဲအခိၣ်လၢတၢ်ခိၣ်ဖျိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပလဲၤတၢ်လၢတၢ်စူၤခါန့ၣ်ပမၤတၢ်ခိၣ်ဖျိၣ်ဒီးပဖျိၣ်လၢကုခိၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်ကူတၢ်သိးတဘၣ်စိၣ်ဘၣ်ဝဲဘၣ်. ဒီးပှၤကညီဖိသံးန့ၣ်ကျၢၢ်ဝဲအခိၣ်လၢထံလှၤအခံ ဒီးပကိးလၢထံလှၤန့ၣ်လၢတၢ်ခိၣ်ဖျိၣ်စကီးလီၤ.

၁၀. **တၢ်ဖျိၣ်ခံ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးလၢပှၤအဲကလံးဖိမၤဝဲ ဒီးမ့ၢ်ကူဝဲန့ၣ်ဖျိၣ်ထိၣ်ဝဲလၢအခိၣ်တခီန့ၣ်ပကိးလၢတၢ်ဖျိၣ်ခံလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢတၢ်ဖျိၣ်ခိၣ်တၢ်ဖျိၣ်ခံယီၤ. တၢ်ဖျိၣ်ခံန့ၣ်ဆးဝဲအရှာ်ဒ်ပှၤကညီကံၣ်ဒုၣ်အသိး ခံခီ ဒီးမ့ၢ်ကူဝဲန့ၣ်ဖျိၣ်ထိၣ်ဝဲလၢအခံတခီဒီးပကိးလၢတၢ်ဖျိၣ်ခံလီၤ.

၁၁. **တၢ်ဖျိၣ်ခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤသုးဖိတဖၣ်ဖျိၣ်အခိၣ်လၢတၢ်တကလှာ်န့ၣ်သ့ဝဲဒီးပကိးလၢတၢ်ဖျိၣ်ခိၣ်လီၤ. ပှၤသုးဖိ

ကီၢလၢသူတဖၣ်နူၣ်ကဲလၢသုးဖိ ဒီးကုၢ်ဒီးတၢ်ဖျိၣ်မိၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢတၢ်ဖျိၣ်မိၣ်တၢ်ဖျိၣ်နၢ်လီၤ.

၁၂. **တၢ်ဖျိၣ်မိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖျိၣ်ခံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤအဲကလံးဖိတၢ်ကူတၢ်သိးလၢဖျိၣ်ထိၣ်ဝဲလၢအခံတခီနူၣ်လီၤ.

၁၃. **လီၤဖျိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပကျၢၢ်သပၢၤအခိၣ်လၢခိၣ်ခွးတဘၣ်ဘၣ်သပၢၤအခိၣ် ဒီးလဲၤနုာ်ဝဲဆူသပၢၤပူၤနူၣ်ပစံးလၢလီၤဖျိၣ်လီၤ. သပၢၤအခိၣ်လဲၢ်ဒီးခိၣ်ခွးအံၣ်ဝဲနူၣ်ဒီးခိၣ်ခွးလီၤဖျိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဖျိၣ်လီၤဖျၣ်လီၤ.

၁၄. **လီၤဖျိၣ်မိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ကဆိမဲဒိၣ် ဒီးအပူၤလဲၢ်ဝဲတုၤပဖျိၣ်ပခိၣ်တြၢ် ဒီးပစံးလၢကဆိမဲလီၤဖျိၣ်မိၣ်လီၤ. ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢကဆိမဲလီၤဖျိၣ်မိၣ်အိၣ်တနီၤလီၤ. ဒီးထီရိၤတၢ်ပူၤလၢပဖျိၣ်ပခိၣ်တကတာ်ဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢလီၤဖျိၣ်မိၣ်လီၤ.

၁၅. **သဖျိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီစံၣ်လီပိၣ်ဖိၣ်တၢ်လၢအထိမ့ၢ်ဂ့ၤ,ထွံၣ်စံၣ်လီပိၣ်အှၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢသဖျိၣ်ဝဲလီၤ. ထွံၣ်နူၣ်တနီၤနီၤအှၣ်သဖျိၣ်ထိမိၣ်လၢထိမိၣ်အကီာ်နူၣ်လီၤ. ထွံၣ်အှၣ်တၢ်မ့ၢ်တထိၣ်ဘးဘၣ် ဒီးသဖျိၣ်အှၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤကညီဖိၣ်တၢ်မ့ၢ်တထိၣ်ဘး ဒီးသဖျိၣ်ဖိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢစံၣ်သဖျိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁. **ဖွး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီသမူတၢ်မၤသိၣ်အကလုၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကူာ်ဖဲးဒီးထုကဖၣ်တၢ်မၤသိၣ်အကလုၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤစံးဝဲလၢဖွးလီၤ. ဖွးလီလီလးလး. ယူၤဒီးထိၣ်စီၢ်ဒီးဘျါစကူာ်တနံၤလီၤတနာ်. စဲးတနံၤလီၤတနာ်စံးဝဲဒၣ်.

၂. **ဖွး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီသမူတၢ်ဒီးမၤပှၤမၤသိၣ်အကလုၢ်လၢအခိၣ်ထံးနူၣ်စံးဝဲလၢဖွးလီၤ. ဖွးတပီစံၣ်စုးတပီတး. တၢ်တိၣ်လိၣ်ကူၤတၢ်သုၣ်ဖးစံးဝဲဒၣ်ဒ်နူၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်သမူထူၣ်နူၣ်ဝဲလီၤအဝ့သုၣ်ဖးစံးဝဲဒၣ်.

၁. **မဲၤဖွဲၤ** နူၣ်မ့ၢ်တပိၢ်တကလုာ်အကဖိာ်ဒ်ဝၣ်ဖိအသိး ဒီးပကီးလၢတပိၢ်မဲၤဖွဲလီၤ. တပိၢ်မဲၤဖွဲနူၣ်မဲထိၣ်လၢပှၢ်လၢ်ကျါနူၣ်လၢသံၣ်ခိၣ်လီၢ်ပူၤအါကၢ.

၁. **လာ်ဖွဲ** နူၣ်မ့ၢ်တလၢၤမၤပှာ်ဘူဝဲ ဒီးကွဲးလီၤတၢ်သမူလၢအပူၤဒီးထူဖျၣ်ဝဲဒီးမၤဝဲဒီးအပျံၤနူၣ်ပကီးလၢလာ်ဖွဲလီၤ. ဒီးဂ့ၤလၢတၢ်ဆူတၢ်ဆါ, ဂ့ၤလၢတၢ်ဝံတၢ်နါပျံၤဝဲ ဒီးပှၤမၤဝဲဒီးလံာ်ဝဲလၢအကီာ်, ကံၢ်ဝဲလၢအစုဒီးပကီးဒီးအဆိလၢလာ်ဖွဲသာ်ကၣ်လီၤ.

၁. **ဖွဲၣ်ထိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဘုတကလုာ်နူၣ်အသၣ်ပြံနူၢ်ဘုဂၤတကူၢ်. ဂီၤထိၣ်လၢဘုဂၤအလီၢ်ခံဒီးပကီးလၢဖွဲၣ်ထိၣ်လီၤ. ဘုဖွဲၣ်ထိၣ်နူၣ်အိၣ်ခံကလုာ်လီၤ. ဖွဲၣ်ထိၣ်ဂီၤတကလုာ်ဒီးဖွဲၣ်ထိၣ်ဝါတကလုာ်လီၤ.

၁. **ဘါ** နူၣ်မ့ၢ်ပတ်ထိၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဝံလၢပရူၣ်တၢ်ပူၤနူၣ်ပစံးလၢဘါလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘါထိၣ်စကီးလီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ဝံအါကၢ. ဘါထိၣ်ကွဲာ်တကူၢ်. ဟီၣ်ခိၣ်ဝံအါကဲၣ်ဆီးစဘါတလၢာ်ဘၣ်. ပှၤတဂၤရူၣ်တၢ်ပူၤဒီးဘါဟီၣ်ခိၣ်ဝံဟဲထိၣ်အါကၢ. ဒီးပစံးလၢဘါထိၣ်.ဘါကွဲာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၂. **ဘါ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤတကလုာ်ထဲခိၣ်နုၣ်ကံၣ်နုၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးအဆူၣ် ဒီးပကီးလၢဘါလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘူၣ်မိၢ်ဘါမိၢ်လီၤ. ဘါနူၣ်တ်အပူၤလၢဟီၣ်ခိၣ်လာ်ဒီးအိၣ်ခုၣ်အိၣ်ခွဲၣ်, အိၣ်လူၢ်မိၢ်ဒံမိၢ်နးကၢ. ဒီးပကီးလၢဘါမိၢ်တြၢမိၢ်စကီးလီၤ. ဒီးပကီးလၢသဘါမိၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၃. **ဘါ** နူၣ်မ့ၢ်ဂံၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတဟီၣ်ဆူၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဂံၢ်ဘါလီၤ. ပှၤအိၣ်ဒီးဂံၢ်ဘါနူၣ်ဆူၣ်ဝဲလီၤ.

၄. **ဘါ** နူၣ်မ့ၢ်ပသွဲၣ်စူဝၣ်လုၣ်အခိၣ်စူသြီကလာ် ဒီးစူကဆုၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢဘါစူလီၤ. ဒီးပဆဲဝၣ်မီနူၣ်ပဘါတၢ်ကနၣ်စူဂ့ၤကၢ. ဘါနူၢ်ယၢၤလၢတၢ်ကနၣ်တဘၣ်တကူၢ်. ဘါအီၤစူသြီကလာ်ဒ်ဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤကနာ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘါစူဒီးဘါလီၤ. နဘါတၢ်ကနၣ်တစူဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘါ, ဘဲလီၤ.

၅. **ဘါ** နူၣ်မ့ၢ်ပယူးထိၣ်ယီၣ်ထိၣ်ပကစၢ် ဒီးပဒဲလီာ်ပစုညါသးနူၣ်ပတိၣ်လိၣ်ယှာ်ထိၣ်ဆူပခိၣ် ဒီးပတိၤလီၤတဒံ့ကျိာ်လၢပကစၢ်အမဲာ်ညါဒီးပစံးလၢဘါပကစၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘူၣ်ဘါလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘူၣ်ယီၣ်ဘါထိၣ်စကီးလီၤ. ပှၤတနီၤနီၤဘါနာ်မိၢ်ဖုံၣ်မိၢ်, ဒီးတနီၤနီၤဘါကစၢ်ယွၤ ဒီးလၢနူၣ်အဖိခိၣ်အိၣ်ဒံးအါမးလီၤ.

၆. **ဘါကညး** နူၣ်မ့ၢ်ပဘါပကစၢ်ဒ်ပကစၢ်ကအုၣ်ကၠၤခိၣ်ကၠၤပှၤဒီးပဘါထုကဖၣ်ကြူးကြူးလၢပကလုၢ်မှာ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢဘါကညးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဃ့ပတံဘါကညးလီၤ.ဃ့ပတံဘါကညးတၢ်လၢကစၢ်ယွၤတကူၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၇. **ဘါကဘျၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘါကြီနာ်မိၢ်ဖုံၣ်မိၢ် ဒီးပစံးလၢဘါကဘျၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘူၣ်ကဘျုးဘါကဘျၣ်လီၤ.

၈. **ဘါစူ** နူၣ်မ့ၢ်ပသွဲၣ်စူဝၣ်လုၣ်အခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,သုၣ်ဖိခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးလၢဘါစူလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသွဲၣ်စူဘါစူလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘါစူဘါဖျုးစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဘါစူဝၣ်လုၣ်အခိၣ်နူၣ်ပကမၤတၢ်ကနၣ်လီၤ. ထီရိၤပသွဲၣ်စူတၢ်ခိၣ်နူၣ်ပစံးလၢဘါစူလီၤ.

၉. **ဘါတၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ထီရိၤပယူးပယီၣ်တၢ် ဒီးပဘါပကစၢ်တမံၤလၢ်လၢ်နူၣ်ပစံးလၢဘါတၢ်လီၤ. ပသးပှၢ်စံးဝဲဒ်နူၣ်လီၤ.ပဘါကစၢ်ယွၤနူၣ်ပစံးလၢဘါတၢ်စကီးလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘူၣ်တၢ်ဘါတၢ်လီၤ. မ့ၢ်တနံၤနူၣ်စဘါတၢ်

သါစုလီၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၀. **ဘါတၢ်ကနၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပသွဲၣ်စူဝၣ်ခီအကနၣ်ဒီးပစံးလၢဘါတၢ်ကနၣ်လီၤ. ပှၤမ့ၢ်ဆဲဝၣ်ခီ ဒီးဘါတၢ်ကနၣ်နူၣ်ထီထီၣ်ဝဲလၢဝၣ်ခီလီၤလီၤ.

၁၁. **ဘါထီၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပကစၢ် ဒီးပယှာ်ထီၣ်ပစုဆူပခိၣ်ဒီးပစံးလၢဘါထီၣ်ပကစၢ်လီၤ. ဘါထီၣ်ပစၢ်ယွၤလၢမူခိၣ်နူၣ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘူၣ်ထီၣ်ဘါထီၣ်လီၤ.

၁၂. **ဘါထီၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဘုးထီၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပထုးထီၣ်တၢ်လၢတၢ်ပူၤနူၣ်လီၤ.

၁၃. **ဘါထီၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပတ်ထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဝံလၢပရူၣ်ဟီၣ်ပူၤနူၣ်ပစံးလၢဘါထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဝံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘါထီၣ်ဘဲထီၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤရူၣ်တၢ်ပူၤဒီးဘါထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဝံလီၤ.

၁၄. **ဘါမ့ၤ** နူၣ်မ့ၢ်ဘုၣ်ဆၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပလုၢ်အိၣ်လုၢ်အီထံၣ်ဓိၤတမံၤဓိၤနူၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢဘုၣ်ဆၣ်ဘါမ့ၤလီၤ. ထံၣ်ထီၣ်တမံၤလီၤနူၣ်ဘုၣ်ဆၣ်ဘါမ့ၤတက့ၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၅. **ဘါမ့ၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်မ့ၤဒီးအံၣ်နီလၢအိၣ်မ့ၤအဖၢမ့ၢ်နူၣ် ဒီးဘါမ့ၤဒ်ပဘါပကစၢ်အသိး ဒီးပစံးလၢဘါမ့ၤလီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်မ့ၤဒီးအံၣ်နီလၢမ့ၤလၣ်ခိၣ်ဒီးဘါမ့ၤနူၣ်ဒ်ဘါအကစၢ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤတနီၤနီၤအလုၢ်အလၢ်အိၣ်ဝဲဒ်နူၣ်လီၤ.

၁၆. **ဘါလီၤ** နူၣ်မ့ၢ်သူၣ်လီၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပသူၣ်လီၤတၢ်ချံတၢ်သၣ်လီၤ. သူၣ်လီၤဘါလီၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၆.၁ **ဘါဓိၤတြၢဓိၤ** မ့ၢ်ပကီးဘါတၢ်ဖိတၢ်လံၤတကလှာ်ဒီးအဆိဒီးပကီးလၢဘါဓိၤတြၢဓိၤလီၤ. ဘါဓိၤတြၢဓိၤစံးဝဲ ဒၣ်**ကဘါ** ဒီး **ကထံကဘါ** ဒီး**ကဘၢကဘါ**နူၣ်ကွၢ်လၢကဘါတက့ၢ်.

၁၇. **ကိၢ်ဘါ** နူၣ်မ့ၢ်ကိၢ်ဘီအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်မ့ၣ်ကသါဘၣ်မ့ၤလၢသပၢၤပူၤဒီးဘီထီၣ်စိုးထီၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂူၤ,မ့ၣ်ကသါဘၣ်ကိၣ် ဒီးဘီထီၣ်စိုးထီၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂူၤ ပစံးလၢကိၢ်ဘီကိၢ်ဘါလီၤ.

၁၈. **ကျၢ်ဘါ** နူၣ်မ့ၢ်ကျၢ်ဘၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤလီၤဘၢတၢ်အိၣ်လၢတၢ်ပူၤတဖၣ်နူၣ်လၢတၢ်ဒီဘ့ၣ်လီၤ. ဒီးပမၤလီၤဘၢပသးလၢတၢ်ကူတၢ်သိးနူၣ် ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကျၢ်ဘၢကျၢ်ဘါစကီးလီၤ.

၁၉. **ခိၣ်ဘါ** နူၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ဘံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပခိၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ထံးတဲာ် ဒီးပစၢလၢလုၣ်သူနူၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢခိၣ်ဘံခိၣ်ဘါလီၤ.

၂၀. **စဘါ** နူၣ်မ့ၢ်စကၢအဆိလီၤ.ဒီးမ့ၢ်ပှၤအိၣ်ဆၣ်ဆူၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢအိၣ်စကၢစဘါအဆၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်စကၢစဘါအဆၣ်လၢာ်အါကၢ.

၂၁. **စဘါ** နူၣ်မ့ၢ်စဘံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဟ်တၢ်ကူတၢ်သိးလၢတချုးဘၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢဟ်ဝဲစဘံစဘါလီၤ.

၂၂. **စိာ်ဘါ** နူၣ်မ့ၢ်စိာ်ဘံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပစိာ်ဘိၣ်ဃာ်ပှၤဆံးဒီးတၢ်ကံးညာ်နူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢစိာ်ဘံစိာ်ဘါလီၤ.

၂၃. **တဘါ** နူၣ်မ့ၢ်တဘံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်ဖိလၢပမၤကဆှၣ်ဒီးပထါထၣ်လၢအလီၤနူၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢတဘံတဘါလီၤ.

၂၄. **တၢ်ဘါ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ပၤလီၤကစၢ်သဖျုးခိၣ်ကစၢ်ကပၤလီၤတၢ်သဖျုးကိၢ်နါနူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ဘံတၢ်ဘါလီၤ. ကစၢ်ပၤလီၤနူၣ်တၢ်ဘံတၢ်ဘါနးကၢ. စထီၣ်ဒီးတၢ်ဘုံးစသးလီၤ.

၂၅. **ဘုးထီၣ်ဘါထီၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပထုးထီၣ်တၢ်အိၣ်လၢတၢ်ပူၤနူၣ်ပစံးလၢဘုးထီၣ်ဘါထီၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟ်သဲးသၣ်လၢပီၤပူၤဒီးဘုးထီၣ်ဘါထီၣ်က့ၤဝဲလီၤ.

၂၆. **ဘူၣ်ကဘျုးဘါကဘျၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘါကြီနာ်ဓိၤဖှံၣ်ဓိၤတၢ်ဂ့ာ်တၢ်ဂီၤဒီးပစံးလၢဘူၣ်ကဘျုးဘါကဘျၣ်တၢ်လီၤ. ပှၤလၢတသ့ၣ်ညါဘၣ်ကစၢ်ယွၤနူၣ်ဘူၣ်ကဘျုးဘါကဘျၣ်ဝၢ်လီၤ.

၂၇. **သဘါ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤတကလှာ်အိၣ်ဒီးအဆူၣ်ဒီးပကီးလၢသဘါလီၤ. ဒီးပကီးလၢသဘါဓိၤစ့ၢ်ကီးလီၤ. သဘါဓိၤနူၣ်အိၣ်ဒီးအပူၤလၢဟီၣ်ခိၣ်လာ်လီၤ. ဒီးအမိၢ်ပှၢ်ထဲကံၣ်ဒုၣ်ခီၣ်ဒုၣ်လီၤ. ဒီးပကီးလၢသဘါလီၤ.

၂၈. **သဘါ** နူၣ်မ့ၢ်သဘံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်သ့ၣ်ဖိလၢပမၤကဆှၣ်ဝဲ ဒီးပမၤလုၣ်မၤထၣ်လၢအလီၤနူၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢသဘံသဘါလီၤ.

၂၉. **သူၣ်လီၤဘါလီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပဘျၢလီၤတၢ်ချံတၢ်သၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လာ်နူၣ်ပစံးလၢသူၣ်လီၤဘါလီၤလီၤ. သူၣ်လီၤဘါလီၤတၢ်ချံတၢ်သၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၃၀. **အဘါ**နူၣ်မ့ၢ်အဂံၢ်အဆိလီၤ.ဒီးမ့ၢ်ပတဟီၣ်ကးယးနူၣ်ပစံးလၢအဂံၢ်အဘါလီၤ.

၁. **ဘး** နူၣ်မ့ၢ်သကွံသၣ်ထီၣ် ဒီးသကွံအဖှလီၤတိၢ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢသကွံဘးလီၤ. သကွံတထံးဘးလံ.ကီးမးအသၣ်ပှၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဘးလီၤစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘးဘဲးလီၤ. သကွံဘးသကွံဘဲးစံးဝဲဒၣ်.

၂. **ဘး** နူၣ်မ့ၢ်ဘုခုသၣ်ထီၣ်သိနူၣ်ပစံးလၢဘုခုဘးလီၤ. ဘုခုဘးလံ. ကီးမးပအိၣ်ဘၣ်လီၤ.

၃. **ဘး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအနၢ်ဒိၣ်အနၢ်ထိဝဲနူၣ်ပစံးလၢအနၢ်ဘးလီၤ. ဖိာ်မှၣ်တနီၤနီၤအနၢ်ဘးဒိၣ်ကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢ်ဘးနၢ်ဘဲးလီၤ.

၄. **ဘး** နူၣ်မ့ၢ်ပလဲၤခီတူာ်ကစၢ်ကလိ, တၢ်ဒုတၢ်ဘြီၤဒီးပစံးလၢဘးလီၤ. ဘးကစၢ်ဘးကလိ, ဘးတၢ်ဒုဘး

တၢ်ကြၢၢ်ဖံးဝဲဒၣ်. ပှၤတဂၤလဲၤဟးဒီးဘးကစၢ်ဘးကလိလီၤ.

၅. **ဘး** နၣ်မ့ၢ်စ့ၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီဆဲဝၣ်ခိဒီယွၢ်လၢဘၣ်နှၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအါဝဲနၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢစ့ၢ်ဘးလီၤ. ပဆဲဝၣ်ခိမ့ၢ်စ့ၢ်မ့ၢ်ဘးဒီးဘၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအါကါ.

၆. **ဘး** နၣ်မ့ၢ်စ့ခံပၢၢ်နၣ်ပစံးလၢစ့ဘးလီၤ. စ့နၣ်အိၣ်ဒီးဘးဒီးပၢၢ်ဒီးသံးလီၤ.

၇. **ဘးထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပကွီၤထိၣ်လုၣ်လၢနိၣ်ဘးအလီၤဒီးပစံးလၢဘးထိၣ်လုၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဘးထိၣ်ဘဲစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤမုၣ်ဘးထိၣ်လုၣ်လၢနိၣ်ဘးလီၤလီၤ.

၈. **ဘးဒး** နၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢဘၣ်ဒးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်စူၤဝဲနၣ်လီၤ.

၉. **ဘးဒူဘးရၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤဟးဝ့ၤဝီၤကီးခူကီးဝ့ၢ်ဒီးပစံးလၢလဲၤတၢ်ဘးဒူဘးရၢ်လီၤ. ပှၤစံၣ်ဖိလဲၤတၢ်ဘးဒူဘးရၢ် ဒီးပှၤအဲကလံးဖိနၣ်လဲၤတၢ်ဘးဒူဘးရၢ်စကီးလီၤ.

၁၀. **ဘးလီ** နၣ်မ့ၢ်ကိၢ်လိၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အၢၣ်ထိၣ်တိၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢကိၢ်လိၢ်ဘးလီလီၤ. တၢ်အၢၣ်ထိၣ်ကိၢ်လိၣ်ဘးလီနၣ်ကီးမးတၢ်စူၤဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢခံၣ်ချၣ်ဘးလီစကီးလီၤ.

၁၁. **ဘးလီၤ** နၣ်မ့ၢ်သကွံအဖှလီၤတိၢ်ဝဲလၢအသၣ်ထိၣ်သိနၣ်ပစံးလၢသကွံဘးလီၤလီၤ. သကွံဘးလီၤလံတဖှၣ်ဖှလံ. ပကအိၣ်ဘၣ်အသၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘးလီၤဘဲးလီၤလီၤ.

၁၂. **ဘးဟံၣ်ဖိဃဲ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤနာ်စိၤဖှံၣ်စိၤဒီးမၤနၢ်ဝဲအလိၢ်လၢဟံၣ်ဖိစိၢ်ဒီးစံးဝဲလၢဘးဟံၣ်ဖိၣ်ဃဲလီၤ. ပှၤကညီအိၣ်ဘှးလၢထိးဒီးဘးဒီးဟံၣ်ဖိဃဲလီၤ. ဘးဟံၣ်ဖိဃဲနၣ်မ့ၢ်မၤဟံၣ်ဖိစိၢ်လီၤ.

၁၃. **ကဘး** ဒီးကဘှးကဘး ဒီးကဘးလး ဒီးကဘှး ကဘးနၣ်ကွၢ်လၢကဘးတကွၢ်.

၁၄. **ကဘး** နၣ်ကဘၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီဘိၣ်ထိၣ်ညီးထိၣ်ဝဲဒီဂၤညါ ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမၤသးကဘၢကဘးလီၤ.

၁၅. **ကဘး** နၣ်မ့ၢ်ခုၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢတကိၢ်တလၢၢ်ဘၣ်ဝဲနၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢခုၣ်ကဘးလီၤ. ထံခုၣ်ထံကဘးစံးဝဲဒၣ်.

၁၆. **ကလဲဘီးဘး** နၣ်မ့ၢ်ထံကျိၣ်ကျဲဒီးကပံာ်ဒီးဟိၣ်ခိၣ်နၣ်ပစံးလၢကလဲဘီးဘးလီၤ. ထံဖိၣ်လိၢ်မၤသးကလဲဘီးဘးဒီးကပံာ်ကျါမၤသးကလဲဘီးဘးလီၤ.

၁၇. **ကိာ်ဘး** နၣ်မ့ၢ်ကိာ်ဘံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကိာ်ယှၢ်တံာ်တၢၢ်လၢပကတိၤတၢ်တသိၣ်ဘၣ်နၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢကိာ်ဘံးကိာ်ဘးလီၤ.

၁၈. **စဘး** နၣ်မ့ၢ်စကီၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပသးပှ့ၢ်တဂၤလၢပၢ၅ၣ်လၢပဒိၣ်ဟ်လီၤဝဲနၣ်လီၤ.စကီၤစဘးစံးဝဲဒၣ်.

၁၉. **စၢ်ဘး** နၣ်မ့ၢ်ကီညၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤတကဲဘျါဝဲဘၣ်ဒးဒီးပစံးလၢကီညၢ်စၢ်ဘးလီၤ. ကီညၢ်စၢ်ဘးစံးဝဲဒၣ်.

၂၀. **စဲဘး** နၣ်မ့ၢ်စဲဘူးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢကးဃာ်အသး ဒီးပှၤကျπဝဲနၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢစဲဘူးစဲဘးလီၤ. စဲကနၣ်နၣ်မၤသးစဲဘူးစဲဘးလီၤ. သ့ၣ်ထုးဘၣ်ပှၤစဲဘူးစဲဘးစံးဝဲဒၣ်.

၂၁. **ဆူဘးနၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဒုးနဲၣ်တၢ်လၢအဃံၤဒီးပစံးလၢဆူဘးနၣ်လီၤ. ပါလဲၤတၢ်ဆူဘးနၣ်လီၤ. ပလဲၤတၢ်ထိရိၤတပူၤတုၤဃံၤဒီးပစံးလၢဆူဘးနၣ်လီၤ.

၂၂**တဘး** နၣ်မ့ၢ်စ့ခံပၢၢ်ဒီးပစံးလၢစ့တဘးလီၤ. တဘးခံဘးစံးဝဲဒ်နၣ်. စ့တဘး, စ့ခံဘး, ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတကျπတဘးလီၤ.

၂၃. **တၢ်ဒဲးဘး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤမၤကမၣ်တၢ်ဒီးတူၢ်ဘၣ်တၢ်နးတၢ်ဖှိၣ်ဒီးပစံးလၢတၢ်ဒဲးဘးလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ဒဲးဘိၣ်တၢ်ဒဲးဘးလီၤ.တၢ်ဒဲးဘးနၣ်ပတူၢ်တကဲဘၣ်.

၂၄. **ထိၣ်ဘး** နၣ်မ့ၢ်ပထိၣ်သ့ၣ်တုၤလၢသ့ၣ်ခံဒီးပစံးလၢထိၣ်ဘးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထိၣ်ဘိၣ်ထိၣ်ဘးလီၤ. ဒီးပှၤကညီအိၣ်လၢထံလိာ်ပူၤနၣ်မ့ၢ်လဲၤတုၤလၢနိဒီးပစံးလၢထိၣ်ဘးခိစကီးလီၤ. ပှၤတဂၤခိထံကံာ်ဒီးထိၣ်ဘးခိလီၤ.

၂၅. **ဒီးဘး** နၣ်မ့ၢ်ဒီးဘူးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤနါစံးပှၤချူၣ်နၣ်ဒ်ယွၢ်သုတသ့တဂ့ၤ, ဒ်ဖိၣ်အိၣ်ဝဲကနှၢ် ဒီးစံးဝဲလၢဒီးဘူးဒီးဘးလီၤ. ဒီးပှၤကညီမ့ၢ်သါကခဲးတၢ်ဖိတၢ်လံၤနၣ်ဒ်ခဲးဝဲကချူးဒီးစံးဝဲလၢဒီးဘူးဒီးဘးစ့ၢ်ကီးလီၤ. မ့ၢ်စံးဝဲဒ်နၣ်ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤတဃှၢ်ဘၣ်ဒီးခဲးဝဲ ဆဲးဝဲချူးလီၤစံးဝဲဒၣ်.

၂၆. **နၢ်ဘး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိာ်မုၣ်တနီၤနီၤအနၢ်ဒိၣ်အနၢ်ထိဒီးပစံးလၢနၢ်ဘးလီၤ. စမါနၣ်အနၢ်တဘးဘၣ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢ်ဘးနၢ်ဘဲးလီၤ.

၂၇. **ဘှးဘး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤတၢ်ထိၣ်ဖျိးကိဒီးပစံးလၢအကလုၢ်ဘှးဘးလီၤ. ပှၤတနီၤနီၤကတိၤတၢ်အကလုၢ်ဘှးဘံၢ်ဘှးဘးလီၤ.

၂၈. **လၢဘးခိ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အံၣ်လၢတၢ်ချၢဃံတမံၤမံၤဒီးပစံးလၢဘးခိလီၤ. ပှၤကညီအိၣ်လၢကစၢ်ချၢဘးခိတနီၤအိၣ်လၢအံၤတခိတနီၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢအံၤလၢဘးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၂၉. **ဝံၣ်ဘံးဝံၣ်ဘး** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်ခူသူၣ်တၢ်လၢနိၣ်ကျါဒီးပမၤဘၢလၢနိၣ်ဒီးပစံးလၢဝံၣ်ဘံးဝံၣ်ဘးလီၤ.ဒီးပစံးလၢ

ဝံၣ်ဘံးဝံၣ်ဘၢးစကီးလီၤ.
၃၀. **ဆီးဘၢး** န့ၣ်မ့ၢ်ကလဲအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထံကျိၣ်ကျဲဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဒီးပစံးမၤသးကလဲဘီးဘၢးလီၤ. ထံကျိၣ်ကျဲဒီးဟီၣ်ခိၣ်ကလဲဘီးဘၢးဘၣ်အါဘၣ်သီစံးဝဲဒၣ်.
၃၁. **အနံၣ်ဘၢး** န့ၣ်မ့ၢ်နံၣ်ကျိၤ, နံၣ်ထိၣ်ဖျိၤဒီးပစံးလၢလၢအနံၣ်ဘၢးလီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်ဖျိၣ်အနံၣ်ဘၢးဒီးဟးကသ့ဝဲလီၤ. အနံၣ်ဘၢးန့ၣ်မ့ၢ်ဆၢအလိၢ်လၢနံၣ်ထိၣ်ဖျိၤဝဲန့ၣ်လီၤ. ချံးမ့ၢ်ဂ့ၤ, တရူးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဖးထိၣ်အနံၣ်မ့ၢ်တဘၢးဘၣ် ဒီးပှၤဖိသၣ်အိၣ်တဂ့ၤဘၣ်စံးဝဲလီၤ. ဒ်ပစံးတၢ်အသိးတဆၢဘၣ်အလိၢ်ဘၣ်န့ၣ်ဖိသၣ်အိၣ်တဂ့ၤဘၣ်စံးဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနံၣ်ဘၢးလါဘၢးလီၤ.
၁. **ဘၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပခးတၢ် ဒီးပျ်လဲၤစဲဘူးဘၣ်ဆီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤန့ၣ်ပစံးလၢပစံးလၢဘၣ်လီၤ. စခးတၢ်ဘၣ်တၢသ္ဂၤၣ်တနၣ်ဒီးသံဝဲလီၤ. ပဆဲးတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပခးတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်လဲၤဘၣ်ဆီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီးပစံးလၢဘၣ်လီၤ.
၂. **ဘၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထီရိၤပကွံၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဆဲးတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပခးတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဝဲာ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဖီၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပထူတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤမ့ၢ်တကမၣ်ဘၣ် ဒီးမ့ၢ်လဲၤဖးခါၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘၣ်လီၤ. စဒဲဘၣ်ပှၤတဂၤအမဲာ်လီၤ. စထူဘၣ်ပှၤတဂၤလၢစခိၣ်လီၤ. စဝဲာ်ဘၣ်ထွံၣ်တနၣ်လၢယဲာ်လီၤ.
၃. **ဘၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကြၢးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘၣ်လီၤ. စခံအံသၣ်သဒိၣ်အုၣ်အံၤဘၣ်လံကၢ်သၢ. နခံအံသၣ်န့ၣ်တဘၣ်ဘၣ်. ယၢဆူလၢၢ်ပိၢ်သၣ်တခါလီၤ. နအိၣ်ဖဲအံၤဘၣ်ယၢာ်. နလဲၤဆူဝ့ၢ်ပူၤဘူးတလံးလီၤ. စမၤဟံၣ်အလိၢ်ဖဲအံၤဘၣ်လံဓါ. နမၤဟံၣ်အလိၢ်ဖဲန့ၣ်ဘၣ်လံစံးဝဲဒၣ်.
၄. **ဘၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်သ့အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထီရိၤပှၤသ့ဝဲတမံၤလၢ်လၢ်န့ၣ်ပစံးလၢသ့ဘၣ်လီၤ. ပှၤလၢသ့ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်မၤတၢ်သ့ကီးမံၤဒဲးလီၤ.
၅. **ဘၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆဲတၢ်ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤလဲၤ ဒီးဝံၣ်ဆုါဝံၣ်လီၤဒီးဆဲးတၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,စၢတၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, တံၢ်တံၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဘၣ်လီၤ. ပဆဲဝၣ်ခိဘၣ်ထိး. ဒီးပဆဲတ့ၤခိၣ်ဘၣ်ဆီမံၤ, ပဆဲထုန့ၣ်ဘၣ်ယု်စံးဝဲဒၣ်. တစိးဘၣ်နူၢ်ဆီမံၤတဘ့ၣ်. ဒီးဝၣ်ခိဘၣ်နူၢ်ထိခိၣ်တနၣ်. ဒီးထုန့ၣ်ဘၣ်နူၢ်လံၣ်ဒီးယုၢ်လီၤ. ဒီးတၢ်လၢပဆဲဘၣ်တၢ်န့ၣ်အိၣ်ဒံးတနီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်ပိၤလီၤ.
၆. **ဘၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအိၣ်ဒီးအကသီး ဒီးဆိကမိၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအဂ့ၢ်န့ၣ်မၤဝဲသ့ဒီးသ့ၣ်ညါဝဲန့ၣ်ပစံးလၢကၢၣ်တၢ်ဘၣ်လီၤ. ပှၤလၢကၢၣ်တၢ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်မၤတၢ်သ့ၣ်ညါဝဲလၢတၢ်မၤအဂ့ၢ်အပိၢ်လီၤ.
၇. **ဘၣ်တဘျုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆဲးပခးတၢ်ဘၣ် ဒီးတနၢ်ဘၣ်ဆူအညၣ်ကျါဘၣ်ဒီးဘၣ်နၢ်ထဲအဖံးလၢ် ဒီးအညၣ်ဆံးဝဲနူၣ်ပစံးလၢဘၣ်ကဘျုးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘၣ်သဘျုးစ့ၢ်ကီးလီၤ. စခးတၢ်ဒီးဘၣ်ကဘျုးထဲအဖံးဓိၤလီၤ.
၈. **ဘၣ်ထါ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်တူၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဘၣ်ကူးလၢယဲာ်ကနၣ် ဒီးနၢ်ဝဲနူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်ကါလီၤ. ယဲာ်ဘၣ်တူၢ်ဘၣ်ကါတၢ်စံးဝဲဒၣ်.
၉. **ဘၣ်ထါ** နူၣ်မ့ၢ်ပဘၣ်တူၢ်လၢယဲာ်အလိၢ်ဖးလဲၢ် ဒီးပစံးလၢဘၣ်ကါလီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်ဘၣ်ကါလၢယဲာ်အပူၤလိၢ်လဲၢ်ကၢ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်ကူးဘၣ်ကါလီၤ.
၁၀. **ဘၣ်ကွၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပဝဲာ်တၢ်စိးတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဆဲးတၢ်ခးတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပကွံၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤပျ်လီၤတဲာ်ဆီးဘၣ်ပှၤ ဒီးပစံးလၢဘၣ်ကွၤပှၤလီၤ. ပှၤတဂၤကွံၣ်တၢ်ဒီးနိၣ်ကွံၣ်လီၤတဲာ်ဘၣ်ကွၤအီၤလီၤ. ပှၤတဂၤဆဲးတၢ် ဒီးဘီဘၣ်ဒိဒီးတၢ်တမံၤမံၤ ဒီးဘီပဲာ်ကွၤဘၣ်ကဒါကွၤအီၤလီၤ.
၁၁. **ဘၣ်ကွၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပဆိကမိၣ်တၢ်ဆူပလိၢ်ခံတခီဒီးပစံးလၢဆိကမိၣ်ဘၣ်ကွၤလီၤ. ပှၤကညီတဂၤအဖိအမါအဖိအဝၤသံသဒၣ်အီၤဒီးဆိကမိၣ်ဘၣ်ကွၤဝဲထိဘိလီၤ.
၁၂. **ဘၣ်ကွၤ**နူၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤအသးတမံၤလၢပှၤကညီဆိၣ်တၢ် ဒီးန်ဆိၣ်တၢ်ဒၢ်းနူၣ်တူၢ်ဘၣ်ကွၤဝဲနူၣ်ပစံးလၢတၣ်ဆိၣ်ဘၣ်ကွၤအီၤလီၤ. ပှၤတဂၤဆိၣ်အါပှၤဂၤဒီးအတၢ်ဆိၣ်နူၣ်ဘၣ်ကွၤအီၤလီၤ.
၁၃. **ဘၣ်ကွၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအှၣ်လီၤအီလီၤအသးလၢသါကမၤတၢ်တီတၢ်လိၤဒီးန်အှၣ်လီၤအီလီၤအသးအသိးနူၣ်တမၤဘၣ်ဝဲဒီးကစၢ်ယွၤစံၣ်ညီၣ်လၢဘၣ်တၢ်တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢတၢ်တီဘၣ်ကွၤအီၤလီၤ. ပှၤတဂၤပစံးတၢ်တီဒီးတမၤဘၣ်ဝဲတီတီဘၣ်နူၣ်တၢ်တီဘၣ် ကွၤ အီၤလီၤ.
ပှၤမ့ၢ်တဃံးဘၣ်တၢ်တီ တၢ်တီကဘၣ်ကွၤအီၤလီၤ
၁၄. **ဘၣ်ခံတူၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘၣ်တၢ်ဆါအၢဒီးပစံးလၢဘၣ်ခံတူၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘၣ်ခံတူၢ်ဒီးအစုအခီၣ်တူၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်ခံတူၢ်ဘၣ်ခံတၢ်လီၤ.
၁၅. **ဘၣ်ခၢး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ကြၢးဝဲနူၣ်ပစံးလၢဘၣ်ခၢးလီၤ. နမၤနသးမ့ၢ်ဘၣ်ခၢးဒီးစကအဲၣ်နၤလီၤ. နမၤနသးမ့ၢ်တဘၣ်ခၢးဒီးစတအဲၣ်ဘၣ် နၤဘၣ်. ဘၣ်ခၢးတဘၣ်ခၢးစကလဲၤတၢ်ခဲဂီၤလီၤ. ဒ်ပစံးတၢ်သိးကြၢးတကြၢးစကလဲၤတၢ်စံးဝဲလီၤ. တၢ်ကြၢးတၢ်တကြၢး. ဒီးဘၣ်ခၢးတဘၣ်ခၢးနူၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ.
၁၆. **ဘၣ်ဃး** နူၣ်မ့ၢ်ထီရိၤတၢ်လၢပပၢနူၣ်ပစံးလၢဘၣ်ဃးဒီးပှၤလီၤ. တၢ်ဘၣ်ဃးဒီးပှၤမ့ၢ်ပဖိပမါပဖိပလံၤ, ပစုလိၢ်ခိၣ်ခိၣ်, ထီရိၤတၢ်လၢပပၢဘၣ်ပဲနူၣ်ပစံးလၢတၢ်ဘၣ်ဃးဒီးပှၤခဲလၢာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဘၣ်ဃးပလိၤစ့ၢ်ကီးလီၤ. စမၤဒၣ်စတၢ်ဘၣ်ဃးနလီၤဓါ.
၁၇. **ဘၣ်ရ** နူၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်တနီၤဟဲကွၤတနီၤဒီးပထံၣ်လိာ်ပသးလၢကျဲကပိာ်လီၤနူၣ်ပစံးလၢဘၣ်စုလိာ်လီၤ.

ဒီးပစံးလၢဘၣ်သဃာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. စလဲၤဆူဝ့ၢ်ပူၤဒီးစဘၣ်စုသရၣ်လၢကျဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘၣ်စုးစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်စုဘၣ်ဖှိၣ်လီၤ. ဘၣ်စုဒီးဘၣ်စုးဒီးဘၣ်သဃာ်န့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ.

၁၈. **ဘၣ်စိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထံဘၣ်ပှၤ ဒီးထံဖိးထီပှၤန့ၣ်ပစံးလၢထံဘၣ်စိၣ်တၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်စိၣ်ဘၣ်သ့လီၤ. ထိရိၤထံဘၣ်တၢ်ဒီးထံဖိးထီတၢ်န့ၣ်ပစံးလၢထံဘၣ်စိၣ်တၢ်လီၤ.

၁၉. **ဘၣ်စိၣ်ထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထံဘၣ်တၢ်လၢတၢ်ဖီလာ်တခီဒီးထံဖိးထီတၢ်န့ၣ်ပစံးလၢဘၣ်စိၣ်လီၣ်လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤအိၣ်လၢချံပူၤ ဒီးထံဘၣ်စိၣ်ထိၣ်လၢအဖီလာ်တခီလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤဘၣ်စိၣ်ထိၣ်လၢအဖီလာ်တခီစံးဝဲဒၣ်.

၂၀. **ဘၣ်ဆၣ်** န့ၣ်ဒ်မ့ၢ်လၢ်နါအသိးလီၤ. ဒီးအိၣ်ထဲတၢ်ကတီၤလီၤ. စကလဲၤတၢ်ဒီးနၤစဆိကမိၣ်ဒ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဒီးစဆိကမိၣ်ဒၣ်ကယၢ်တက့ၢ်. ပတၢ်ဒဲးဘးအိၣ်ဘၣ်ဆၣ်ဒီးသ့နိၣ်ပိာ်ယၢ်လီၤက့ၤပသးတက့ၢ်. ဒီးပစံးလၢမ့ၢ်လၢ်နါ. ဒီးပစံးလၢမ့ၢ်နာ်သက့စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၂၁. **ဘၣ်ဆဲး** န့ၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်ဘၣ်ဒီးတၢ်ခိၣ်စူလၢပခိၣ်ဒုၣ်ခိၣ်ဒုဒီးပစံးလၢပခိၣ်ဘၣ်ဆဲးလီၤ. စခိၣ်ဘၣ်ဆဲးလၢဝၣ်လှၣ်ခိၣ်စူဆါကၢ. စဆဲးတၢ်ဒီးဝၣ်လှၣ်ဒီးလဲၤဘၣ်ဆဲးစခိၣ်လီၤ. ညၣ်နၢၤဘၣ်ဆဲးစုဆါတခီ ဒီးပစံးလၢဘၣ်ဆိးစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဘၣ်ဆဲးဒီးဘၣ်ဆိးန့ၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဘၣ်ဆဲးလီၤ.

၂၂. **ဘၣ်တစိး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆဲဟစိး ဒီးထိၣ်ဂံာ်ဆီမံၤလဲၤဘၣ်အတီၤန့ၣ်ဒီးဝံၣ်ဆှါဒီးအပျံၤန့ၣ်စၢဃာ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤထိၣ်ဂံာ်ဆီမံၤဒီးပစံးလၢဆီမံၤဘၣ်တစိးလီၤ.

၂၃. **ဘၣ်တဘၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတီၤလီၤ. ဘၣ်တဘၣ်စကလဲၤဒီးနၤသ့ၣ်သ့ၣ်လီၤ. ခဲကိၤတနံၤန့ၣ်ဘၣ်တဘၣ်စကလဲၤဆူနအိၣ်လီၤ.

၂၄. **ဘၣ်တမုၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘၣ်တၢ်ဆါနါဒုပူၤဘံးဝဲဒီးပစံးလၢဘၣ်တမုၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဘၣ်တမုၢ်ဒီးတနီၤနီၤစံးလၢဘၣ်တမုာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်တမုၣ်ဘၣ်တအး ဒီးဘၣ်တမုၣ်ဘၣ်အံးတဲာ်လီၤ.

၂၅. **ဘၣ်တအး** န့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်တမုၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဆါနါဒုပူၤဘံးလၢပနါအှၣ်ယွၤလီၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘၣ်တမုၣ်ဘၣ်တအးလီၤ.

၂၆. **ဘၣ်တၢ်ဃိ** န့ၣ်မ့ၢ်ထွံၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါအဆူၣ်လှၤဝဲ ဒီးပစံးလၢဘၣ်တၢ်ဃိလီၤ. ထွံၣ်တဒုဘၣ်တၢ်ဃိဒီးအဆူၣ်လှၤဝဲလီၤ.

၂၇. **ဘၣ်တၢ်ခဲးဘး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဖှိၣ်လၢမၤသြူးမၤကမၣ်တၢ်အဃိ ဒီးပစံးလၢဘၣ်တၢ်ခဲးဘးလီၤ. ပှၤအၢပှၤသီန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ခဲးဘးလၢလရာ်ပူၤလီၤ.

၂၈. **ဘၣ်တၢ်အှၣ်လိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီသးထိၣ်ဒီးအသးဒိၣ်ဝဲလၢပှၤဂၤအလီၤ ဒီးအှၣ်လိာ်ဆိးကုဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘၣ်တၢ်အှၣ်လိာ်လီၤ. ပှၤခဲဂၤဘၣ်တၢ်အှၣ်လိာ်ဆိးကုဒီးလီၤမ့ၢ်လီၤဖးဝဲလီၤ.

၂၉. **ဘၣ်တံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဘၣ်လၢတၢ်ကဆူး ဒီးကတံာ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘၣ်တံာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဘၣ်တံၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. စစုမ့ၢ်ဘၣ်တံာ်လၢဃိကဆူးဆါကၢ.

၃၀. **ဘၣ်တူာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပစုဘၣ်ကူးလၢဃဲာ်ကနၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပစုဘၣ်တူာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်တူာ်ဘၣ်ကါလီၤ. စခိၣ်ဘၣ်တူာ်လၢဃဲာ်ဆါသမိးလီၤ. စစုဘၣ်တူာ်အပူၤလိၢ်ဆးကၢၤစံးဝဲဒၣ်.

၃၁. **ဘၣ်တိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဘၣ်ဒိဒီးတၢ်ခိၣ်တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢဘၣ်တိလီၤ. သ့ၣ်တဘိအခိၣ်ဘၣ်တိယၤဆါကၢ. ဒီးပခိၣ်ဘၣ်ဒိဒီးတၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပစံးလၢပခိၣ်ဘၣ်တိစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘၣ်ထံးစ့ၢ်ကီးလီၤ. စခိၣ်ဘၣ်တိဒီးကျိၤစခိၣ်တယူၤမးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်တိဘၣ်ထံးလီၤ.

၃၂. **ဘၣ်တိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ဒီးပခိၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ဘၣ်ထံးဒီးလၢၢ်ဒီးပစံးလၢပခိၣ်ဘၣ်တိၢ်လီၤ. ပလဲၤတၢ်ဒီးပခိၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ဘၣ်ထံးဒီးလၢၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးသ့ၣ်ခိၣ်ဆၢၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒီးသ့ၣ်ဖူမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဘၣ်တိၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်တိၢ်ဘၣ်ထံးလီၤ.

၃၃. **ဘၣ်တိ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ဒိလၢအဖးဖိန့ၣ်ပစံးလၢဘၣ်တိလီၤ. စယိၢ်ဒုဘၣ်တိဒီးသ့ၣ်ဖူဒီးစသးပှဲၤအိၣ်မးလီၤ. ချံဘၣ်တိထိၣ်ဒီးလၢၢ်လၢအဖးဖိန့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်တိဘၣ်တါလီၤ. ချံတဘှၣ်ဘၣ်တိဒီးလၢၢ်ဒီးသ့ၣ်ဖးဝဲလီၤ.

၃၄**စီၤဘၣ်ထးနါပူ.** No.45.၄၅. ပစံၣ်တဲၤမတၢတဂၤလၢပျၢၤတဂၤကလဲသ့ ဒီးလဲၤအိၣ်သကိးပအဲကရးအဖိမုၣ်လီၤ. ပအဲကရးအဖိမုၣ်တဂၤန့ၣ် မ့မ့ၢ်ပိာ်ခွါဝဲဒၣ်အဝ့ၢ်ပူၤတဖၣ်န့ၣ်တထံၣ်ဘၣ်ဘၣ်အီၤနီတဂၤဘၣ်. အဝဲဒၣ်ဟဲကလဲထိၣ်ရှ့ၢ်ရှ့ၢ်ဒီးပအဲကရးဖိမုၣ်ပိးထိၣ်နှၢ်အတၢ်ထူၣ်ဖျိဒီးဟဲနှာ်ဝဲဒၣ်လီၤ. ယာ်ယဲာ်ဒီးပအဲကရးသ့ၣ်ညါလီၤ. တုၤပအဲကရးသ့ၣ်ညါ ဒီးပအဲကရးဒီးထးနါလီၤ. ဟဲကဒီးတဟါဒီးဘၣ်ထးနါန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ထးနါန့ၣ်ဒီးကွၤကလဲကဒါကွၤအလိၢ်ခံလီၤ. မ့ၢ်ဆ့ၣ်ထိၣ် ဒီးပအဲကရးအဖိမုၣ်န့ၣ်လဲၤပိာ်စိၢ်အီၤလီၤ. လဲၤလဲၤဒီးအခိၣ်လှၤပၢၢ်စွါလၢအသးနါပှ့ၢ်. အသးနါပှ့ၢ်လှၤပၢၢ်စွါလၢအချဃံ.အချဃံလှၤပၢၢ်စွါလၢအကပၤ.အကပၤလှၤပၢၢ်ဒီးမံလီၤအိၣ်ဘှံးဝဲလၢချၣ်တထံးအခိၣ်ထံးလီၤ. ဒီးထိၣ်ခံ

ဘၣ်

ဘှၣ်ဟဲကွၢ်ကတိၤလိာ်အသးစံးဝဲနဲတဂၤဧၢ. နယံၤနၣ် မ့ၢ်အလှာ်မနုၤလဲၣ်. ဒီးအဝဲတဘှၣ်သံကွၢ်ဆၢအီၤနဲဒၣ် နယံၤလှာ်စ့ၢ်ကီးမနုၤလဲၣ်. ဒီးအဝဲတဘှၣ်စံးဘၣ်အီၤ. ပ ဘၣ်ထးဘှၣ်ထးနါအပူၤလီၢ် ဒီးတခီပဘၣ်တူာ်ဘၣ်ဆိး အပူၤလီၢ်အံၤပဟူၣ်လီၤဘျါယာ်. ဒီးအဝဲတဘှၣ်နၣ်စံး ဘၣ်လီၤစ့ၢ်ကီးအသးလီၤ. ယဲဒၣ်စဃံအံၤပစုလ့ၤပၢၢ်ပ ခိၣ်လ့ၤပၢၢ်ပလီၤလဲးလီၤဖိုအပူၤလီၢ်နၣ်ပဟူၣ်လီၤဒီး ဘျါကွၢ်လီၤ.ကတိၤလိာ်အသးဒ်နၣ်ဝံၤဒီးဖျးလိာ်အသး ဒီးသံဝဲလီၤ. ပအဲကရးအဖိမုၣ်နၣ်ဟံးနှၢ်ဝဲအယံၤဟူၣ် လီၤအသးဒီးဘျါကွၢ်ဝဲဒၣ်လီၤ. တုၤနုၤတပဟၢလဲၤဝဲ ကြူးကြူးဒီးတုၤလၢဖိာ်ခွါမ့ဝ့ၢ်နၣ်လီၤ. ဒီးဖိာ်ခွါနၣ်မ့ၢ် ပအဲကရးအဖိခွါစ့ၢ်ကီးလီၤ. လဲၤထိၣ်ပိၢ်မနံၢ်မုၣ်ပှၢ်တဂၤ အကိုပူၤဒီးဘျၣ်ဟ်တ့ၢ်အနၢ်လၢကိုပူၤနၣ်လီၤ. လဲၤထိၣ် ဆူနိၢ်ပူၤနၣ်မၤဖိာ်ခွါအသးဒီးဝဲလီၤပအဲကရးအဖိခွါပူၤ လီၢ်လၢအဘၣ်ထးနါနၣ်လီၤ. ဒီးပအဲကရးအဖိခွါနၣ် ဘျါကွၢ်ကစီဒီလီၤ. တုၤနုၤတပဟၢဒီးပအဲကရးအဖိ ခွါ နၣ်ကၢၣ်ဝဲ လၢသါကလဲၤမၤသံကွံာ်ပိာ်မုၣ်နၣ်လီၤ. ပိာ်မုၣ်တခီသ့ၣ်ညါဒီးကွၢ်ထီးထိၣ်ကွၢ်အနၢ်လီၤ.ထီး ထိၣ်ကွၢ်အနၢ်ဝံၤဒီးကွၢ်ဝဲလီၤ. ကွၢ်တုၤဒီးဖဲအလီၢ်မံနၣ် ဟ်လီၤသဘံၣ်တဘှၣ် ဒီးလူလီၤတီလဲထံပှဲၤကျိုးပူၤနၣ် လီၤ. ဒီးဒုးလုးထိၣ်ကျိုးနၣ်အဆုအယၣ်ကစီဒီလီၤ. ဝံၤ ဒီးဟးအိၣ်ဝဲလၢဃၢ်ဃၢၤလီၤ. ဖိာ်ခွါနၣ်ဟဲကလဲကဒီးရှ့ၢ် ရှ့ၢ်ထံၣ်လၢတၢ်မံလီၤကျူၣ်ကလာ်နၣ်ဒီးကျီဝဲခံကူာ်လီၤ. ကျီဝဲဝံၤဒီးကွၢ်ထိၣ်အိၣ်ဝဲလၢခိဒီးဆိကမိၣ်တၢ်စံးဝဲဒၣ် တၢ်တနုဧၢဧၢ် စမ့ၢ်သ့ၣ်ညါသုတကျိးကၢ်ပကိာ်တဂ့ၤ တက့ၢ်ဧါဧၢ်. ကလးလၢအဘၣ်ထးနါ ဒီးတၢ်လဲၤဝံၢ်ဘျါ ကွၢ်အီၤနၣ်ဟ့ၣ်ဝဲဒၣ် ဒီးအကညီၤဖိသၣ်ခံဂၤလီၤစံးဝဲ ဒၣ်. ဒီးပိာ်မုၣ်နၣ်ယါထိၣ်တၢ်ကမၢၤအိၣ်တယါတဲးတဲး ဝံၤ ဒီးမၤအကညီၢ်ဖိသၣ်နၣ်လဲၤဟ့ၣ်အကစၢ်ခွါနၣ်လီၤ. ပိာ်ခွါနၣ်ထံၣ်ဒီးဆိကမိၣ်ဝဲလၢတၢ်ဖိသၣ်အံၤမ့ၢ်မးစ ဟ့ၣ်တၢ်လၢအဝံၢ်ဘျါယၤလၢသိနၣ်လီၤလဲၣ်.တမ့ဓိၤလၢ အမဲာ် ဒီးသံကွၢ်ဝဲဒၣ်လီၤ. အတၢ်စံးဘၣ်လီၤအသးတဲး တဲးမ့ၢ်သမိးမးအပျံၢ်ဖိသၣ်ဒၣ်ဝဲနၣ်လီၤ. တုၤနုၤတပဟၢ ဒီးအိၣ်ဃုာ်ကွၢ်ဝဲဒၣ်ဒီးအမါနၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်.

၃၅. **ဘၣ်ထံး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖျၣ်ဘၣ်ဒိဝဲဒီးတၢ်တမံၤမံၤနၣ် ပစံးလၢဘၣ်ထံးလီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဒီး ကျိၤလီၤ. သပၢၤတဖျၢၣ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဒီးလၢၢ်ဒီးသ့ၣ်ဖး ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤဘၣ်ထံးဒီးနာ် ဒီးနာ်နၣ်ကွံာ်တ့ၢ်ဝဲလီၤ. ပှၤလၢဆဲးယီၢ်အၢနၣ်ဘၣ်ထံးဒီးနာ်ဒီးယီၢ်ဟးဂီၤ ဒီးပျ့ၢ် ဝဲလီၤ.

၃၆. **ဘၣ်ထိၣ်ဘၣ်လီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်လၢနှၢ်ညီတစုစု ဒီးပစံးလၢဘၣ်ထိၣ်ဘၣ်လီၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်အဆၢအကတိၢ် လၢပမၤတၢ်နှၢ်ညီတစုစုနၣ်ပစံးလၢဘၣ်ထိၣ်ဘၣ်လီၤ လီၤ. မ့ၢ်ဓိၤဝဲၤဓိၤဘၣ်ထိၣ်ဘၣ်လီၤပမၤဘုနှၢ်တစုစုလီၤ. ဘၣ်ထိၣ်ဘၣ်လီၤတစုစုသဘျူၣ်အပူၤအိၣ်ဝဲလီၤ.

၃၇. **ဘၣ်ဒး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ရှၤဝဲဒီးပစံးလၢဘၣ်ဒးလီၤ. တၢ် ရှၤဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဆံးဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဘၣ်ဒးလီၤ. ဟုအိၣ် ဒံးတအါဘၣ်. ဟုအိၣ်ဒံးဘၣ်ဒးလီၤ. တၢ်ဆါယၤဘၣ်ဒး ဓိၤလီၤ. ပှၤတဂၤသ့လံာ်ဘၣ်ဒးဓိၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢဘၣ်ဒံၣ်ဘၣ်ဒးလီၤ.

၃၈. **ဘၣ်ဒၣ်** နၣ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ.ပှၤတဂၤမၤဒၣ် ဖဲအဘၣ်ဒၣ်အသးလီၤ. တၢ်ဘၣ်ဒၣ်နသးဒီးနမၤနဲလီၤ. စကမၤဒၣ်ယဲဖဲဘၣ်ဒၣ်စသးလီၤ.

၃၉. **ဘၣ်ဒီ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤတၢ်တလီၤတံၢ်လီၤဆဲး ဘၣ်, တမၤဘၣ်တၢ်လၢအသူၣ်ကံၢ်သးလဲဘၣ်ဒီးပစံး လၢမၤဘၣ်ဒီတၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤခုးဒီးမၤဘၣ်ဒီဝဲဖဲအ မံၤအိၣ်ဓိၤဒီးနိၣ်ခဲဘၢဝဲတနီၤလီၤ. ပှၤတဂၤမၤဘၣ်ဒီ ဟံၣ်တဖျၢၣ်ဖိနဲဓိၤပအိၣ်ကသ့ဧါ. ပှၤတဂၤမၤဘၣ်ဒီတ လါတဖျၢၣ်တတံၢ်တလဲးဘၣ်.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမၤဘၣ် ဒံၣ်မၤဘၣ်ဒီလီၤ.

၄၀. **ဘၣ်နၢ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤတၢ်မှာ်ပနၢ်ဒီးပစံး လၢဘၣ်ပနၢ်လီၤ. ပှၤကညီနၣ်ပကတိၤတၢ်မ့ၢ်ဘၣ်နၢ်ဒီး အသးမှာ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ်တဘၣ်ဘၣ်စနၢ် ဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်နူၤဘၣ်နၢ်လီၤ.

၄၁. **ဘၣ်ပစိး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘၣ်စုလိာ်အသးနၣ်ပစံး လၢဘၣ်ပစိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကီးဖိာ်ထွဲပိၢ်အခံလီၤ. စဟဲတၢ် အံၤစဘၣ်ပစိး ဒီးသရၣ်လၢကျဲကဖိာ်လီၤလီၤ. ပှၤခံဖု ဘၣ်ပစိးလိာ်အသးလၢကျဲလီၤ.

၄၂. **ဘၣ်ပလိာ်** နၣ်မ့ၢ်ပဖိုၣ်ထဲသိးနီသိးတၢ်နၣ်ခံဘီမ့ၢ် ဂ့ၤ, ခံဘှၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်ထဲသိးနီသိး ဒီးပစံးလၢဘၣ်ပလိာ် လီၤ. ဒီတြီးခံခီအံၤစဖိုၣ်သတြီၤဒီးဘၣ်ပလိာ်လိာ်အသး ဂ့ၤကၢ. ဒီးတဒီးခိၣ်ဖျိၣ်ဒီးတ ဒီးအမိၢ်ပှၢ်နၣ်ဖျိၣ်လိာ်မ့ၢ် နာ်ညီဝဲ ဒီးပစံးလၢဘၣ်ပလိာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. တဒီးခိၣ်ဖျိၣ် နၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်ဘၣ်အဆိဒၣ်ဝဲဒီးတဘၣ်ပလိာ်လိာ်ဘၣ်အ သးဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်ပလိာ်ဘၣ်ပလာ်လီၤ.

၄၃. **ဘၣ်ဟ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤမၤတကဲ ဒီးစံးဝဲလၢထိၣ်သလှ လိာ်အိၣ်အီၤနၣ်ပစံးလၢဘၣ်ဟ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢ ဘၣ်ဖှိၣ်ဘၣ်ဟ်လီၤ.

၄၄. **ဘၣ်ဖုး** နၣ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. စပှၤတလၢၤအ ချံတဘှၣ်နှၢ်ဘၣ်ဖုးလီၤ. ဘၣ်ဖုနၣ်မၤသးဒ်ပမၤတၢ်ကနှၢ် တမံၤမံၤဒီးပဘၣ်ကျဲးစၢးကြူးကြူး ဒီးနှၢ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢ နှၢ်ဘၣ်ဖုးလီၤ. ပှၤတဂၤစပှၤအယၣ်တဘှၣ်နှၢ်ဘၣ်ဖုး လီၤ. စမၤတလါသ့ဘၣ်ဖုးလီၤ. စကျဲးစၢးဘၣ်နးကၢ. ပှၤတဂၤစမၤနှၢ်ဘၣ်ဖုးတစုဓိၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢ

ဘၣ်ဖုးဘၣ်ပျ့ၢ်လီၤ.

၄၅. **ဘၣ်ဘၣ်တဘၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဒီးပှၤဂၤမၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကတိၤဒီးပှၤဂၤကတိၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ မ့ၢ်ဒ်သိးတစဲးစဲးတၢ်သိးတစဲးစဲးဒီးပစံးလၢဘၣ်ဘၣ်တဘၣ်လီၤ. သရၣ်မၤတလါဒီးစမၤဒီးအီၤဒ်အသိးန့ၣ်ဘၣ်ဘၣ်တဘၣ်လီၤ.ပှၤတဂၤကတိၤဒီးယီၤဘၣ်ဘၣ်တဘၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၄၆. **ဘၣ်ဘၣ်တဘၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်လိာ်ကွဲပှၤဂၤဘၣ်တစဲးစဲးတဘၣ်တစဲးစဲးဒီးပစံးလၢဘၣ်ဘၣ်တဘၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤလ့ဖိသၣ်တဂၤဒီးတိၢ်ဝဲဘၣ်ဘၣ်တဘၣ်လီၤ.

၄၇. **ဘၣ်ဘီးလီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်လၢချံ ဒီးမ့ၢ်ကြၢးလၢပမၤလီၤယံၤယၢ်ထူၣ်ဒီးပစံးလၢဘၣ်ဘီးလီၤလီၤ. တ့ၤပလဲၤနာ်ထံကြိၣ်ဒီးပဘၣ်ဘီးလီၤယၢ်ထူၣ်လီၤ.

၄၈. **ဘၣ်ဘီ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ယိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဘၣ်ပျ့ၢ်ဘၣ်ဖုးတၢ်တမံၤမံၤလၢပှၤဂၤအဂီၢ်ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီလီၤ.

၄၉. **ဘၣ်ဘျုး** န့ၣ်မ့ၢ်တခွဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, နီၣ်သကဲ့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤမ့ၢ်ကွး တၢ်ကျၢၤဝဲ ဒီးပစံးလၢဘၣ်ဘျုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်ဘျုးဘၣ်ဘျုးလီၤ. တခွဲဘၣ်ဘျုးညၣ်အခၣ်ကျၢၤဝဲဒီးပထုးန့ၢ်ဝဲလီၤ. သ့ၣ်သကဲ့ၤဘၣ်ဘျုးယာ်တၢ်စထုးတန့ၢ်ဘၣ်.

၅၀. **ဘၣ်မတၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပသံကီၢ်ပှၤဂၤအတၢ်, တၢ်မ့ၢ်မၤအသးတမံၤမံၤဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဘၣ်မတၤလဲၣ်လီၤ. နဟီၣ်တဘၢးန့ၣ်မ့ၢ်နဘၣ်မတၤလဲၣ်. ဒီးပစံးလၢနဘၣ်မနုၤလဲၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤယ့ၢ်တဘၢးန့ၣ်မ့ၢ်အဘၣ်မတၤလဲၣ်. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဓိၣ်လမ့ၣ်ဖိအကလုၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတဝဲၣ်ဖိစံးလၢဘၣ်မနုၤလဲၣ်လီၤ.

၅၁. **ဘၣ်မနုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပသံကီၢ်ပှၤဂၤအတၢ်မ့ၢ်ဘၣ်တၢ်တမံၤမံၤန့ၣ်ပစံးလၢဘၣ်မနုၤလီၤ. ကတိၤတၢ်တဘၢးန့ၣ်ဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

၅၂. **ဘၣ်မး** န့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်မိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီသံသဒၣ်လိာ်အသးဒီးသးသယု့ၢ်ဆိကမိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်မိၣ်ဘၣ်မးလီၤ. ပှၤတဂၤအဖိအမါသံသဒၣ်အီၤဒီးဘၣ်မိၣ်ဘၣ်မးနးကၢ.

၅၃. **ဘၣ်မူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတူၢ်ဘၣ်ပဒိၣ်မၤအိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤဂၤလိာ်လၢကွၢ်လၢမၤကမၣ်တၢ်အဃိမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဘၣ်မူးလီၤ. ပှၤကညီဘၣ်မူး ဒီးမၤကလီကဲကါတချူးဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်မူးဘၣ်ရၢ်လီၤ.

၅၄. **ဘၣ်မူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဘၣ်အၢဒီးဖၣ်ဆါမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဘၣ်အၢဒီးသပှၢအဃံၣ်အဃူး ဒီးမ့ၣ်ပျု့ၢ်ဖၣ်ဆါ ဒီးဟိၣ်ခိၣ်ကမူၣ်ကမှီမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဘၣ်မူးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်မူးဘၣ်ကူလီၤ. ပှၤဆံးဘၣ်မူးလၢသပှၢမူး သူယု့ၢ်ကလာ်န့ၣ်ဒုးလုၣ်ကဲၤအထံတကွၢ်. ဆ့ဘၣ် မူးဒီးတၢ်ကမူၣ်ကမှီဘၣ်အၢကၢ. ဒီးပစံးလၢဘၣ်အမူးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၅၅. **ဘၣ်မိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဆိကမိၣ်အဖိအမါသံဝဲန့ၣ်ဒီးသံးသယု့ၢ်ဝဲဒီးပစံးလၢဘၣ်မိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်မိၣ်ဘၣ်မးလီၤ. ပှၤတဂၤအဖိအမါသံသဒၣ်အီၤဒီးဘၣ်မိၣ်ဘၣ်မးဝဲလီၤ. ဒီးပှၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲလၢအသူၣ်အုးသးအုးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘၣ်မိၣ်ဘၣ်မးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၅၆. **ဘၣ်ယာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်သ့ပမၤတၢ်ဘၣ် ဒီးပစံးဘၣ်ပှၤဂၤဒီးပစံးလၢဘၣ်ယာ်လီၤ.စမၤတၢ်ဘၣ်ယာ်.နမၤတလါန့ၣ်ဘၣ်ယာ်.နကွဲးလံာ်န့ၣ်ဘၣ်ယာ်စံးဝဲဒၣ်.

၅၇. **ဘၣ်ယိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပပျ့ၢ်တၢ်လၢပှၤဂၤအဂီၢ်တမံၤမံၤလၢကဘၣ်တၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပစံးလၢဘၣ်ယိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီလီၤ.ပှၤတဂၤစ ဘၣ်ယိၣ်န့ၢ်အဂီၢ်လၢကဘၣ်တၢ်ဆူးဘၣ်ဆါလီၤ. သုလဲၤတၢ်လၢချံလၢထိန့ၣ်စဘၣ်ယိၣ်န့ၢ်သုဂီၢ်လၢသုကလီၤအုးလီၤ ယွၤ ချံမီၤထိမီၤကဟးဂ့ာ်ဟးဂီၤဘၣ်ဖုးလီၤ.

၅၈. **ဘၣ်လဲး** န့ၣ်မ့ၢ်မ့ၣ်အုအလၣ်ဘၣ်ကိၢ်သွးပှၤဒီးပစံးလၢမ့ၣ်အုဘၣ်လဲးပှၤလီၤ. မ့ၣ်အုဘၣ်လဲးပှၤဒီးကဖိထိၣ်ဝဲလီၤ.

၅၉. **ဘၣ်လိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်ယူအိၣ်ဖိးလၢတအုၣ်လိာ်ဆိးက့လိာ်ဘၣ်အသးန့ၣ်ပစံးလၢဘၣ်လိာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်လိာ်ဖိးဒ့လီၤ. ပှၤကညီအိၣ်ဘၣ်လိာ်ဖိးဒ့ဒီးတအုၣ်လိာ်ဘၣ်အသးဘၣ်.

၆၀. **ဘၣ်လိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရီၤတၢ်လၢတထိၣ်ကူလီၤဆၢၣ်ဘၣ် ဒီးဘျ့သိကဆှၣ်ဝဲ ဒီးဟ့ၢ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘၣ်လိာ်လီၤ. တၢ်ပၢၤခိၣ်ပၢၤဘၣ်လိာ်ဂ့ၤကၢ. စကြူာ်ကဆှၣ်သ့ၣ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်လိာ်ဂ့ၤကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်လိာ်ဘၣ်လဲးလီၤ.

၆၁. **ဘၣ်လိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတကဲဒီးပအိကသံၣ်ဘျါဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘၣ်လိာ်လီၤ. ထိရီၤတၢ်ဆါန့ၣ်ပမ့ၢ်မၤလီၤကသံၣ်ဒီးကီညၢ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘၣ်လိာ်လီၤ. စညၣ်ဂီၢ်ဒီးစအိကသံၣ်န့ၣ်ဘၣ်လိာ်ဒီးဘျါဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်လိာ်ဖိးလိာ်, ဘၣ်လိာ်ဖိးဒ့စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၆၂. **ဘၣ်သဂၢၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘၣ်သဃဲာ်လိာ်အသးလၢကျဲကပီာ်လီၤ ဒီးပစံးလၢဘၣ်သဂၢၢ်လီၤ. ပှၤကညီလဲၤတၢ် ဒီးဘၣ်သဂၢၢ်လိာ်အသးလၢကျဲကပီာ်လီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်သဂၢၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဘၣ်သဃဲာ် ဘၣ်စ့,ဘၣ်စုးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၆၃. **ဘၣ်သဃဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ဒီးပထံၣ်လိာ်ပသးလၢကျဲဒီးပစံးလၢဘၣ်သဃဲာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢထံၣ်လိာ်ဘၣ်သဃဲာ်လီၤ. စလဲၤတၢ်ဒီးစဘၣ်သဃဲာ်ပှၤတပူၤလၢကျဲကပီာ်လီၤလီၤ.

၆၄. **ဘၣ်သး** နူၣ်ထိရိၤပှၤမၤတၢ်တမံၤမံၤ, ထိရိၤပှၤကတိၤတၢ်တမံၤမံၤနူၣ်မ့ၢ်ပထံၣ်ဒီးပသးမ့ၢ်ဝဲဒီးပကနၣ်ဒီးပသးမ့ၢ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢဘၣ်သးလီၤ. ပှၤတဂၤနူၣ်ပမၤတၢ်မ့ၢ်ဘၣ်သး ဒီးအဲၣ်ဒီးဝဲပကတိၤတၢ်မ့ၢ်ဘၣ်သးဒီးကနၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်သူၣ်ဘၣ်သး. ဒီးပစံးလၢဘၣ်အသးစကီးလီၤ.

၆၅. **ဘၣ်သံး** နူၣ်မ့ၢ်သမိၢ်ပိၤအဃ့ၣ်ဘၣ်ဆီးပခီၣ်ဒီးဝ့ထိၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢဘၣ်သံးလီၤ. စခီၣ်ဘၣ်သံးဝ့ထိၣ်ဆါသမိးလီၤ.

၆၆. **ဘၣ်သ့** နူၣ်မ့ၢ်ဘၣ်စိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ဒီးထံဒီးထံဖိးဝဲအ့စပြုနူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်စိၣ်ဘၣ်သ့လီၤ.

၆၇. **ဘၣ်သီ** နူၣ်မ့ၢ်ဘၣ်အၢအဆိလီၤ. ဒီးတၢ်ဘၣ်မူးဘၣ်ကူမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်အံၣ်တၢ်ဆံၣ်,တၢ်ဘိုးတၢ်ဘုး, တၢ်ယံၣ်တၢ်ယူးနူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်အၢဘၣ်သီလီၤ. ပှၤတဂၤထိၣ်ယံၣ်ထိၣ်ယူးဘၣ်အၢဘၣ်သီစံးဝဲဒၣ်.

၆၈. **ဘၣ်အခၢး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ကြၢးဝဲဒီးပစံးလၢဘၣ်အခၢးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤတၢ်နူၣ်စက္ခၢ်တဘၣ်ဘၣ်အခၢးဘၣ်. ဟ့ၣ်ပှၤဂၤဟ်လီၤ. ထိရိၤပှၤမၤတၢ်မ့ၢ်တကြၢးတဃိၤဘၣ်ဒီးပစံးလၢတဘၣ်ဘၣ်အခၢးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတဘၣ်အခၢးအကနီလီၤ. ပှၤကညီမၤတၢ်မ့ၢ်ဘၣ်အခၢးဒီးပက္ခၢ်ဘၣ်ပသးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘၣ်အဂ့ၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၆၉. **ဘၣ်အဂီၤ** နူၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢဘၣ်အတီၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပလဲၤဆူပှၤဂၤအိၣ်လၢမၤတၢ်တမံၤအကတိၢ်နူၣ်လီၤ.

၇၀. **ဘၣ်အတီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပလဲၤဆူပှၤဂၤအအိၣ်လၢမၤတၢ်တမံၤမံၤအကတိၢ်နူၣ်ပစံးလၢပလဲၤဘၣ်အတီၤလီၤ. ပှၤတဂၤမၤတလါတဖျၢၣ်ဒီးစလဲၤဘၣ်အတီၤ ဒီးမၤစမၤစၢၤအီၤလီၤ. ပှၤတဂၤကူးဘ့ဒီးစလဲၤဘၣ်အတီၤ ဒီးမၤဝဲစကူးစၢၤအဘ့လီၤ. ပှၤမၤတၢ်နူၣ်လဲၤဘၣ်အတီၤတဂ့ၤ. ကမၤဘၣ်ဖုးနၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်အဆၢၣ်အတီၤလီၤ.

၇၁. **ဘၣ်အၢ** နူၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်အံၣ်တၢ်ဆံၣ်, တၢ်ဘိုးတၢ်ဘုး, တၢ်ယံၣ်တၢ်မူးထိရိၤတၢ်တဂ့ၤဘၣ်ဝဲခဲလၢာ်နူၣ်ပစံးလၢဘၣ်အၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်အၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်အၢဘၣ်သီလီၤ. ပှၤတဂၤတလုၣ်ထံတလုၣ်နိဒီးဘၣ်အၢဘၣ်သီနးကၢ. တၢ်အုၣ်တၢ်ကျၣ်တၢ်အံၣ်တၢ်ဆံၣ်ဘၣ်အၢဘၣ်သီနးကၢ.

၇၂. **ဘၣ်အိၣ်လဲၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပစံးတၢ်တအိၣ်ဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢဘၣ်အိၣ်လဲၣ်လီၤ. နမၤလိာ်စတၢ်လၢစဃုနူၢ်နၤနူၣ်ဘၣ်အိၣ်လဲၣ်. ထးပျုလၢဖွါပူၤနူၣ်ဘၣ်အိၣ်လဲၣ်စံးဝဲဒၣ်. ဒ်ပစံးတၢ်အသိးတအိၣ်မးလဲၣ်စံးဝဲလီၤ.

၇၃. **ဘၣ်အိၣ်ဓါ** နူၣ်မ့ၢ်ပသံကွၢ်ပှၤဂၤအတၢ်ပစံးအိၣ်စကီးဓါပစံးဒ်နူၣ်လီၤ. သ့ၣ်ပဟံၣ်လၢတဝဲၣ်အံၤဘၣ်အိၣ်ဓါ. တအိၣ်ဘၣ်အဝဲတဂၤစံးဆၢဒ်နူၣ်လီၤ.

၇၄. **ဘၣ်** နူၣ်ပမၤဒီး"*က*". ပမၤဒီး"*စ*" ပမၤဒီး"*တ*" ပမၤဒီး"*သ*" လီၤ. ကဘၣ်, စဘၣ်, တဘၣ်, သဘၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၇၅. **ကဘၣ်** ဒီးကဘၣ်ကဘိ. ဒီးကအိၣ်ကဘၣ်. ကွၢ်လၢကဘၣ်တက့ၢ်.

၇၆. **ကျုံးဘၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမံလီၤဘၣ်တံၢ်တၢ်တမံၤမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, သ့ၣ်ဖှယီၢ်လီၤတံၢ်ဘၣ်တၢ်တမံၤမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢကျုံးဘၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤမံကျုံးဘၣ်အဖိဒီးအဖိသံဝဲလီၤ.

၇၇. **စဘၣ်** နူၣ်ကွၢ်လၢစဘၣ်တက့ၢ်. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ထံးတၢ်ဒီးတကလုာ်လၢပသူၣ်ပဖှံလၢခုးဒီးပဖီအိၣ်ချီအိၣ်ဝဲလီၤ.

၇၈. **စံးဘၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပစံၣ်တဲၤပှၤဂၤအတၢ်တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢစံးဘၣ်လီၤ.ပှၤတဂၤစံးဘၣ်ယၤလၢသါကလဲၤဖၢ်လီၤ.

၇၉. **တဘၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလုာ်ပသူၣ်ပဖှံလၢခုးဒီးအလၣ်နိစုမ့ၢ်သၢဘိဒီးပကျိုးအိၣ်ဖိအိၣ်အဒိးခၣ်တစံးစဲးဒီးပကိးလၢတဘၣ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢသဘၣ် ဒီးစဘၣ်ဒီးကဘၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးအိၣ်တကလုာ်ခံကလုာ်လီၤ.

၈၀. **တဘၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဆဲးတၢ်ခးတၢ်တဖးခၢၣ်ဖးတိ တလဲၤဘူးလဲၤတၢ်ဘၣ် ဒီးပစံးလၢတဘၣ်ဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတဘၣ်တပိုၤဘၣ်လီၤ. စးထိခိၣ်တဘၣ်မးလီၤ.

၈၁. **တအိၣ်ဘၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢာ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢတအိၣ်ဘၣ်လီၤ. ထူၣ်စိၤကသံၣ်စိၤတအိၣ်ဘၣ်. လၢာ်လံ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတအိၣ်တယၢၤဘၣ်လီၤ.

၈၂. **တၢ်ဘၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်သ့အဆိလီၤ. ဒီးတၢ်လၢမၤတၢ်သ့ဝဲအကလုာ်ကလုာ်မ့ၢ်ကစၢ်ယွၤနူၣ်ပကိးလၢတၢ်ဘၣ်တၢ်သ့,တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လီၤ. တၢ်ဘၣ်တၢ်သ့ထဲကစၢ်ယွၤတဂၤဃိလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ကစၢ်ယွၤမ့ၢ်ဝဲလၢတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် ဒီးဟ်လီၤတၢ်အကလုာ်ကလုာ်သ့ဝဲလီၤ.

၈၃. **တဲဘၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပစံးဘၣ်ပှၤဂၤအတၢ်တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢတဲဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစံးဘၣ်တဲဘၣ်လီၤ. နမ့ၢ်လဲၤတၢ်တပူၤပူၤဒီးတဲဘၣ်ဒီးယၤတက့ၢ်.

၈၄. **တူၢ်ဘၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဘၣ်တၢ်ဖိုၣ်အကလုာ်ကလုာ်ဒီးပစံးလၢပတူၢ်ဘၣ်လီၤ.

၈၅. **သါဘၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပသါဘၣ်ပှၤမုၣ်ကနီၤလၢပကွၢ်ဂ့ၤဝဲနူၣ်ပစံးလၢသါဘၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤသါဘၣ်ဟိမုၣ်တ

ကၠီၤလဲၤအိၣ်သကိးဝဲလီၤ.

၈၆. **ထံၣ်ဘၣ်** နၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်အိၣ်ဖျါလၢပမဲာ်ညါဒီးပကွၢ်နၣ်ပစံးလၢပထံၣ်ဘၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤဟံၣ်တဖျၢၣ်ဒီးစထံၣ်ဘၣ်လံ. ထီရီၤနဖံးတၢ်မၤတၢ်နၣ်စထံၣ်ဘၣ်လံခဲလၢာ်လံ. လၢနၣ်အဖီခိၣ်စထံၣ်ဘၣ်တၢ်အါမးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထံၣ်ဘၣ်သ့ဘၣ်လီၤ.

၈၇. **ဒီးဆၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဒ်တူၢ်ဘၣ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဘၣ်တၢ်ဖှိၣ်တၢ်နးအကလုာ်ကလုာ်ဒီးပစံးလၢဒီးဘၣ်လီၤ.ကစၢ်ယွၤၣ်ရှးဒီးဘၣ်တၢ်ဖှိၣ်တၢ်နးလၢပဃိလီၤ.ပှၤလၢတတီတလိၤဘၣ်နၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်နးတၢ်ဖှိၣ်လၢလရာ်ပှၤနၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတူၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤအိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ချ့အံၤဒီးဘၣ်တၢ်ဆူးတၢ်ဆါကိးကၤဒဲးလီၤ.

၈၈. **နံၣ်ဘၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ယိၤခါလၢပှၤကညီကူာ်ဖဲးဝဲအကတိၢ်နၣ်ပစံးလၢနံၣ်ဘၣ်လီၤ. နံၣ်ဘၣ်လါလ့လံ. ကူာ်ဖဲးတကု. ဒီးထီရီၤပမၤတၢ်အကတိၢ်နၣ်ပစံးလၢနံၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤကညီနၣ်နံၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ဒီးကူးဘ့, နံၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ဒီးထိၣ်ဘ့, နံၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ဒီးကျိၢ်နီၣ်, နံၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ဒီးမၤဟံၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးနံၣ်မ့ၢ်ဘၣ်နီၢ်နီၢ်မ့ၢ်နံၣ်ကျိုးဆၢအလိၢ်လၢပကူာ်ပဖဲးအကတိၢ်နၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနံၣ်ဘၣ်လါလ့လီၤ.

၈၉. **နံၤဘၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပထံၣ်ပှၤဂၤမၤတၢ်တဂ့ၤဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤဂၤကတိၤတၢ်တဂ့ၤဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤပထံၣ်ဘၣ်ပနၢ်ဟူဘၣ်ဒီးတၢ်မိၣ်နံၤပသးဒီးပနံၤနၣ်ပစံးလၢနံၤဘၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤပမၤတလါတဖျၢၣ်တဂ့ၤဘၣ် ဒီးဟဲနံၤဘၣ်ပှၤလီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤကြီအကိာ်ဒ်တၢ်ပျူၢ်အသိးဒီးပှၤဂၤနံၤဘၣ်အီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနံၤဘၣ်ဖၣ်လဲလီၤ.

၉၀. **ဖံဘၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပစုခိၣ်ထံးအကဘျၣ် ဒီးအယံဒီးအညၣ်ခဲလၢာ်နၣ်ပစံးလၢဖံဘၣ်လီၤ. ထိခိၣ်ဖံဘၣ်တခီနၣ်ဘျုးယိးတဂၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖံဘၣ်ဖံစ့ၢၤလီၤ.

၉၁. **ဘၣ်ထဘၣ်** နၣ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. ဘၣ်တဘၣ်စကလဲၤဒီးနၤလီၤ. ဘၣ်တဘၣ်မ့ၢ်စကမၤဟံၣ်စၢ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်.

၉၂. **ဘ့ၣ်ဘၣ်** နၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်ကဘျၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဘ့ၣ်ဘၣ်လီၤ. သ့ၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,လၢၢ်ကဘျၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပှာ်ကဘျၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဘ့ၣ်ဘၣ်လီၤ. သ့ၣ်ဘ့ၣ်ဘၣ်. ပှာ်ဘ့ၣ်ဘၣ်,တိၢ်ဘ့ၣ်ဘၣ်, စ့ဘ့ၣ်ဘၣ်,လၢၢ်ဘ့ၣ်ဘၣ်စံးဝဲဒၣ်. ထီရီၤတၢ်ကဘျၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဘ့ၣ်ဘၣ်ခဲလၢာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘ့ၣ်ဘၣ်စီၤဃၢ်လီၤ. သ့ၣ်ဘ့ၣ်ဘၣ်အိၣ်မးတဘ့ၣ်ဘၣ်တဘ့ၣ်အါဘ့ၣ်လီၤ.

၉၃. **ဘီဘၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်တကလုာ်လၢပဖျးလၢခုးနၣ်အမ့ၢ်ဒ်ပထိးအသိး ဒီးအသၣ်ဘံၣ်ဝဲနၣ်ပကိးလၢဘီဘၣ်လီၤ. ဒီးအိၣ်တကလုာ်ခံကလုာ်သၢကလုာ်လီၤ. ဘီဘၣ်ပဝံာ်တကလုာ်,ဘီဘၣ်လဲၢ်နၢ်တကလုာ်ဒီးဘီဘၣ်ဖးဒိၣ်တကလုာ်လီၤ. ဒီးပှၤကညီရိုအိၣ်ဖီအိၣ်ဝဲလီၤ.

၉၄. **မ့ၢ်ဘၣ်** နၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ထူၣ်အကတိၢ် ဒီးမ့ၢ်ဟါအကတိၢ်နၣ်ပစံးလၢမ့ၢ်ဘၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဘၣ်လံကွၤဆူဟံၣ်တကွၢ်. ပမၤတၢ်တ့ၤမ့ၢ်ဘၣ်ဒီးပ ကွၤအိၣ်မှၤလီၤ. ပမၤတၢ်တ့ၤမ့ၢ်ဘၣ်ဒီးပကွၤမံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမ့ၢ်ဘၣ်လါ ဘၣ်လီၤ.

၉၅. **လဲၤဘၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤဒုးလဲၤပှၤလၢတၢ်တပူၤပူၤဒီးပစံးလၢလဲၤဘၣ်လီၤ. နမ့ၢ်ဒုးလဲၤယၤဆူဝ့ၢ်ပူၤဒီးစကလဲၤဘၣ်လီၤ. နမ့ၢ်တဒုးလဲၤဘၣ်ယၤဒီးစတလဲၤဘၣ်ဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလဲၤဘၣ်ကွၤဘၣ်လီၤ.

၉၆. **လဲၤဘၣ်** မ့ၢ်ပလဲၤတ့ၤတၢ်လိၢ်တပူၤပူၤ ဒီးပစံးလၢလဲၤဘၣ်လီၤ. ကိၢ်လၢဘျုံးနၣ်စလဲၤဘၣ်လံတစုလံ. ကိၢ်လၢယူၢ်ကြၢ်နၣ်စတလဲၤဘၣ်ဒံးဘၣ်နီတစုဘၣ်. လၢရှ်နၣ်စလဲၤဘၣ်တစုယၢာ်.

၉၇. **လီၤဘၣ်** နၣ်မ့ၢ်ညၣ်ဟဲကွၤလီၤကွၤဆူကါပူၤဒီးပစံးလၢညၣ်လီၤဘၣ်ကါလီၤ. ညၣ်လီၤဘၣ်ကါဝ့ၤကါအပူၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဘၣ်လဲးဘၣ်လီၤ.

၉၈. **လီၤဘၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢသူၣ်တၢသၣ်လီၤတဲာ်ဒီးပှၤဒီးပစံးလၢလီၤဘၣ်လီၤ. ထီရီၤတၢ်လီၤတဲာ်ဒီးဘၣ်ပှၤနၣ်ပစံးလၢလီၤဘၣ်ပှၤလီၤ. သ့ၣ်ဒုလီၤဘၣ်ပှၤဒီးဆါကၢ.

၉၉. **လီၤဘၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤကမၣ်တၢ် ဒီးပဇိၣ်ပာ်လၢယိာ်ပူၤဒီးပစံးလၢလီၤဘၣ်ထီလီၤ. ပှၤတဂၤဟ့ၣ်တၢ်ဒီးလီၤဘၣ်ထီလီၤ.

၁၀၀. **သဘၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလုာ်လၢပသူၣ်ပဖျးလၢခုးနၣ်အလၣ်နီစုမ့ၢ်သၢဘိဒီးပရိုအိၣ်ခိအိၣ်အဒီးနၣ်ခၣ်ဝဲတစဲးစဲးဒီးပကိးလၢသဘၣ်လီၤ. ဒီးသဘၣ်နၣ်အိၣ်ခံကလုာ်သၢကလုာ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢသဘၣ်သဘဲၣ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢစဘၣ်. ဒီးတဘၣ်.ဒီးကဘၣ်လီၤ.

၁၀၁. **သူၣ်ဘၣ်သးဘ့** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလၢအသးစူၤဒီးအသးဂ့ၤ, ဒီးဆိကမိၣ်တၢ်ဘျုးနၣ် ပစံးလၢသူၣ်ဘၣ်သးသ့လီၤ. ဒီးကစၢ်ယွၤနၣ်အသူၣ်ဘၣ်သးသ့ဒီးဝံသးစူၤပှၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိ ဒီးအုၣ်ကွၤခိၣ်ကွၤပှၤလၢစူၢ်ကွၤနာ်ကွၤဝဲတဖၣ်နၣ်လီၤ.

၁၀၂. **ဟံးဆၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဖိၣ်ဘၣ်တၢ်တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢဟံးဘၣ်လီၤ.ပှၤတဂၤဟံးဘၣ်သံမိၢ်ပိၢ်တဘိဒီးအစုဘၣ်သံးဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤဟံးဘၣ်ဖိာ်မှၣ်အနၢ် ဒီးဖိာ်မှၣ်တ့ၢ်နၢ်အိၣ်အီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟံးဘၣ်ဖိၣ်ဘၣ်လီၤ.

၁၀၃. **ဟီၣ်ဘၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤဟူထိၣ်ကွၤလိာ်အသးနၣ်ပစံးလၢလဲၤဟီၣ်ဘၣ်လိာ်အသးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟီၣ်ဘၣ် ယၢၢ ထွဲ လီၤ. ပှၤတဖၣ်လဲၤဟီၣ်ဘၣ်လိာ်အသးဒီးမၤဒီးပွၢ်မိၤလီမိၤနးကၢ.

၁၀၄. **အဘၣ်** နၣ်မ့ၢ်အဂ့ၤအဆိလီၤ. ထိရိၤတၢ်ဂ့ၤတမံၤလၢ်လၢ်နၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢအဂ့ၤအဘၣ်လီၤ. ကယဲၢ်တၢ်လၢအဂ့ၤအဘၣ်နၣ်နဟံးန့ၢ်နဲ ဒီးနဟ့ၣ်ယၤလၢအအၢတလိၣ်လီၤ.

၁၀၅. **အစီၤဘၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအသးပှၢ်ဒီးဆၢအခါလၢအကသံဝဲနၣ်ပစံးလၢအစီၤဘၣ်လီၤ. ပှၤကညီနၣ်တ့ၤအစီၤဘၣ်ဒီးသံဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအစီၤဘၣ်အယၣ်တ့ၤလီၤ.

၁၀၆. **အိၣ်ဘၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်ကူးအီးပှဲၤ, ပမၤဘ့စီၤဟ့စီၤန့ၢ်အိၣ်န့ၢ်အီနၣ်ပစံးလၢအိၣ်ကူးအိပှဲၤဒီးပစံးလၢအိၣ်ဘၣ်အီဘၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်ဘၣ်အီဘၣ်ဒီးအိၣ်မုာ်ဝဲဒၣ်လီၤ.

၁. **ဘံ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ပၤလီၤလၢသဘျၣ်ထိၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဘံလီၤ. တၢ်ပၤလီၤတပှၤဘံသမိး. စထိၣ်တၢ်ဘုံးစသးကၢ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ဘံတၢ်ဘါစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢကစၢၢ်ဘံထိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၂. **ဘံ** နၣ်မ့ၢ်ပစၢတရံးတၢ်တၢ်တဘျုးဝီ ဒီးပစံးလၢဘံလီၤ. ပှၤတဂၤဘံယဲာ်တိၢ်လၢဂ့ၢ်တဘျုးဝီလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘံတရံးစ့ၢ်ကီးလီၤ.ဒီးပစံးလၢဘံယာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၃. **ဘံ** နၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်ကွီၤတၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအတီၤဒီးပစံးလၢဂ့ၢ်ဘံတၢ်လီၤ. ဂ့ၢ်တဘိဘံယုၢ်တဒုလၢကအိၣ်ဝဲအဂီၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဘံယာ်ဝဲစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၄. **ဘံထုး** နၣ်မ့ၢ်ပစၢတရံးတၢ်ဒီးပထုးတၢ်အီၤနၣ်ပစံးလၢဘံထုးလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘံထုးဘံယီၤလီၤ.ပှၤတဂၤဘံထုးကိၢ်လဲၢ်မိၣ်ဒ့လၢဂ့ၢ်လီၤ.

၅. **ဘံထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်နွဲၣ်တဖၣ်အမုၢ်ထိၣ်သ့ၣ် ဒီးကွီၤတရံးသ့ၣ်နၣ် ဒီးပစံးလၢနွဲၣ်ဘံထိၣ်အဝၤလီၤ. နွဲၣ်တမုၢ်ဘံထိၣ်အဝၤကတၢၢ်လံဝဲလံ.

၆. **ဘံထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ပၤလီၤသဘျၣ်ထိၣ်နၣ်ပစံးလၢတၢ်ဘံထိၣ်လီၤ. တၢ်ပၤလီၤဘံထိၣ်ဘံကၢ. ပထိၣ်ဒီးတၢ်ဘုံးပသးလီၤ.

၇. **ဘံပကံး** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ယံၣ်ပဝံာ်လိာ်အသးခံဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ, သၢဘိမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဘံပကံးလီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢဘံပကံးဘံပကိၣ်လီၤ. သ့ၣ်ယံၣ်ဘံပကံးလိာ်အသးခံဘိဒ်ပဝီၤပျုၢ်အသိးလီၤ. ထိရိၤသ့ၣ်ယံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဂ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤပပဝံာ်ပလွံလိာ်အသးဒီးပစံးလၢဘံပကံးလိာ်အသးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘံပလိာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၈. **ဘံပလိာ်** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ယံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဂ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်ပလွံလိာ်အသးဒ်ပဝီၤပျုၢ်အသိးဒီးပစံးလၢဘံပလိာ်လီၤ. ဒီးပကံးယုာ်ဂ့ၢ်ခံဘိဒီးပစံးလၢဘံပလိာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၉. **ဘံဘူ** နၣ်မ့ၢ်ပစၢတၢ်တၢ်လၢပျုၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢသ့ၣ်ယံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢဂ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစၢပးတရံးလွံၢ်ဝီယဲၢ်ဝီ ဒီးပစံးလၢဘံဘူလီၤ. ပမ့ၢ်ဘိၣ်တၢ်ဒီးပဘံဘူလွံၢ်ဝီယဲၢ်ဝီ ဒီးကျπဝဲလီၤ. ဒီးထိရိၤပစၢတၢ်အါဝီနၣ်ပစံးလၢဘံဘူလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘံတၢ်ဘံဘူလီၤ.

၁၀. **ဘံဘူလိာ်အသး** နၣ်မ့ၢ်လုၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပျုၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,မ့ၢ်သဘံၣ်ဘုၣ်စၢလိာ်အသးဒီးပစံးလၢဘံဘူလိာ်အသးလီၤ. လုၣ်သဘံဘုၣ်စၢလိာ်အသးနၣ်မ့ၢ်ဘံဘူလိာ်အသးလီၤ. လုၣ်ဘံဘူလိာ်သးပယှၣ်လီၤတန့ၢ်ဘၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘံဘူဘံဘါလီၤ.

၁၁. **ဘံဘူယာ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်တခွဲပျုၢ်ဒီးတခွဲဘိနၣ်အါဝီဒီးပစံးလၢဘံဘူယာ်လီၤ. ဘံဘူယာ်တခွဲပျုၢ်လၢအဘိလီၤတက့ၢ်.

၁၂. **ဘံယံၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအမဲာ်ဆံးဝဲဒီးအမဲာ်ဂီၤဝဲဆူအမဲာ်တိၢ်ခံနၣ်ပစံးလၢအမဲာ်ဘံယံၤလီၤ. ပှၤတဂၤအမဲာ်ဘံယံၤဒီးစိၣ်ထိၣ်ဝဲဖိနဲစီၤလီၤ.

၁၃. **ဘံယီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤဘ့နာ်စီၤဖှံၣ်စီၤနၣ်ပစံးလၢဘံယီၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖံဘံယီၤစ့ၢ်ကီးလီၤ.ပှၤကညီမၤခုးနၣ်အိၣ်ဒီးဘံတၢၢ်အိၣ်ဒီးဘံယီၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၄. **ဘံယီၤလီၤယှာ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤခုး ဒီးအဒီပှၢ်ဝဲၢ်ခွါဝၢပှၤယီဒီးပစံးလၢဘံယီၤလီၤယှာ်လီၤ. ပှၤဒီပှၢ်ဝဲၢ်ခွါနၣ်ဘံယီၤလီၤယှာ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၁၅. **ဘံယီၤ** နၣ်မ့ၢ်ဘံထုးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပစၢတၢ်ထုးယံးတၢ်တဝီခံဝီမ့ၢ်ဂ့ၤ,ခံဝီသၢဝီမ့ၢ်ဂ့ၤနၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဘံထုးဘံယီၤလီၤ.

၁၆. **ဘံလၢ်** နၣ်မ့ၢ်သကွံတကလုာ်နၣ်အသၣ်ဂဲာ်ကနူၤအသးဒီးပကီးလၢဘံလၢ်လီၤ.

၁၇. **ကဘံ** နၣ်ပမၤဒီး"*က*". ပမၤဒီး"*စ*". ပမၤဒီး"*တ*". ပမၤဒီး"*သ*"လီၤ. ကဘံ,တဘံ,သဘံစံးဝဲဒၣ်.

၁၈. **ကဘံ** ဒီးကဘံကဘူ ဒီးကဘံကဘါ ဒီးကဘံဖိာ်မုၣ်ထါထၣ်အပိးအလီ, ကဘံကထွံလုၣ်, ကဘံထၣ်ခိၣ်ထံး. ကဘံနဲ,ကဘံကျုၤသုး,ကဘံတၢ်တလ့ၢ်ထီ,ကဘံတၢ်ထၢထိၣ်,ကဘံစီၤ ဒီးကဘံဘုၣ်. တၢ်ခဲလၢာ်နၣ်ကွၢ်လၢကဘံတက့ၢ်. ဒီးကဘံဘုၣ်, ဒီးမဲာ်ကဘံဘုၣ်ဒီးတၢ်ကတီၤကဘံဘုၣ်နၣ်ကွၢ်လၢကဘံတက့ၢ်.

၁၉. **ကၢၢ်ဘံ** နၣ်မ့ၢ်ကၢၢ်ပၤလီၤသဖျးကတဲာ် ဒီးပစံးလၢကၢၢ်ဘံလီၤ. ကၢၢ်ဘံနၣ်ပထိၣ်တသ့ဘၣ်.

၂၀. **ခိၣ်ဘံ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအခိၣ်မုၢ်ခိၣ်ထံးတဲာ်ဝဲ ဒီးစၢဝဲလၢလုၣ်သူတဘိ ဒီးတၢ်လၢလုၣ်သူနၣ်ပစံးလၢခိၣ်ဘံလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ် ဒီးအခိၣ်မုၢ်ခိၣ်ဘံတဲာ်ဝဲလၢအဖီလာ်တခီနၣ်ဒီးဘံဝဲဒီးခိၣ်ဘံလၢလုၣ်သူလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢခိၣ်ဘံခိၣ်ဘါလီၤ.

၂၁. **ခိၣ်ဘံ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမ့ၢ်ဂ့ၤ, တလၢၤမ့ၢ်ဂ့ၤဖျကသ့ၣ်မဲၢ်ဆုၣ်နၣ်ဒီးကဲထိၣ်ပျုၢ်ဖးထီတဘိနၣ်စၢတရံးဝဲ

လၢအခိၣ်ဒၣ်သစူၤ်လီၤလၢအခိၣ်လ့ၤ်ခိၣ်အဖီလာ်နၣ်ပစံးလၢခိၣ်ဘံလီၤ. ပှၤတဂၤဖျါကသ့ၣ်မဲၤ်ဆူၣ် ဒီးမၤဝဲလၢခိၣ်ဘံလီၤ.

၂၂. **ဓဘံဓဘူ** နၣ်မ့ၤ်ပှၤခံဂၤဖှၣ်လိာ်အခိၣ် ဒီးပစံးလၢဖှၣ်လိာ်အခိၣ်ဓဘံဓဘူလီၤ. ပှၤခံဂၤအသးဒိၣ်ထိၣ်လိာ်အသးဒီးဖှၣ်လိာ်အခိၣ်ဓဘံဓဘူ ဒီးစဲဘူးလိာ်အသးထူၣ်ထူၣ်ထီၤ. ပှၤကညီဖှၣ်လိာ်အခိၣ်နၣ်ခိၣ်သူဘံဃာ်အစုမ့ၤ်ဒီးပစံးလၢဓဘံဓဘူလီၤ. ဒီးပစံးလၢတဘံတဘူစ့ၤ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢမရံၤ်ဘံဘူစ့ၤ်ကီးလီၤ.

၂၃. **ဓဘံဓဘူ** နၣ်မ့ၤ်ပဟ်ပျံၤလၢပတကွီၤဘၣ်ကစီဒီဘၣ် ဒီးအိၣ်လၢအံၤတကွီၤလၢနၤတကွီၤ ဒီးပစံးလၢမၤသးဓဘံဓဘူလီၤ. ဒီးပျံၤသဘံဘူၣ်နၣ်ပစံးလၢဓဘံဓဘူစ့ၤ်ကီးလီၤ. ဟ်ပျံၤဓဘံဓဘူဒ်နၣ်တဂ့ၤ. ကွီၤကစီဒီတက့ၤ်.

၂၄. **တဘံ** နၣ်မ့ၤ်သ့ၣ်ဖီလၢပှၤကညီထါထၣ်ဒီးမၤထၣ်အပိးအလီနၣ်ပစံးလၢတဘံလီၤ. ဒီးပစံးလၢတဘံစီၤစ့ၤ်ကီးလီၤ. ဒီးတဘံနၣ်အိၣ်အကလုာ်ကလုာ်နၣ်ကွၢ်လၢကဘံနၣ်တကၠၤ်.

၂၅. **တဘံတဘူ** နၣ်မ့ၤ်ဒ်ဓဘံဓဘူအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၤ်ပှၤကညီအသးဒိၣ်လီၣ် ဒီးဖှၣ်လိာ်အခိၣ်နၣ်ပစံးလၢဖှၣ်လိာ်အခိၣ်တဘံတဘူလီၤ. ဒီးပျံၤသဘံၣ်ဘူၣ်လိာ်အသးတဘံတဘူစ့ၤ်ကီးလီၤ.

၂၆. **တၢ်ဘံ** နၣ်မ့ၤ်ကစၢၢ်ပၤလီၤသဖျုးကတဲာ်ဒီးပစံးလၢတၢ်ဘံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ဘံတၢ်ဘါလီၤ. ကစၢၢ်လီၤတၢ်ဘံကၢ.

၂၇. **ထိၣ်ဘံဃၢ်** နၣ်မ့ၤ်ထိၣ်တကလုာ်အိၣ်လၢလိၢ်ခိၣ်ခံကျါလၢခုးနၣ်ပစံးလၢထိၣ်ဘံဃၢ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢထိၣ်ဘုဃၢ်လီၤ. ထိၣ်ဘံဃၢ်နၣ်ထဲခိၣ်မ့ၤ်ဒိၣ်ဒီးဃးသဖဲးဒီးအိၣ်တၢ်ဖိဃၢ်လၢဘုသၣ်ကျါလၢဘုကဒိၣ်ကျါဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢထိၣ်ဘုဃၢ် ဒီးတနီၤနီၤကီးလၢထိၣ်ဘံဃၢ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢထိၣ်ဘံဃၢ်ထိၣ်ဘံယီၤလီၤ.

၂၈. **ထိၣ်ဘံဃၢ်ထိၣ်ဘံယီၤ** နၣ်မ့ၤ်ဖံဘံယီၤနၣ်ပှၤကီးလၢထိၣ်ဘံဃၢ်ထိၣ်ဘံယီၤတနီၤလီၤ. ပှၤကညီမၤခုးနၣ်မၤဝဲဒီးနာ်စီၤဖှံၣ်စီၤ ဒီးပကီးလၢထိၣ်ဘံဃၢ်ထိၣ်ဘံယီၤတစုစုလီၤ.

၂၉. **ဖံဘံယီၤ** နၣ်မ့ၤ်ပှၤကညီမၤခုးနာ်စီၤဖှံၣ်မီၤနၣ်ပစံးလၢဖံဘံယီၤလီၤ. ဒီးပကီးလၢဘံယီၤတစုစုပကီးလၢဖံဘံယီၤတစုစု. ပကီးလၢထိၣ်ဘံဃၢ်ထိၣ်ဘံယီၤတစုစုလီၤ. ပှၤကညီမၤဘုနၣ်လုၢ်အိၣ်လုၢ်အီဖံဘံယီၤလၢထိၣ်ဒံၣ်ဆီဖိလီၤ.

၃၀. **ဓဘံ** နၣ်မ့ၤ်ဓတကလုာ်ပြံကဒံစီၤ ဒီးပှၤကညီဘံလၢအခိၣ်ဘိၣ်ထံးဒီးပကီးလၢဓဘံလီၤ. ဓဘံနၣ်ပစၢလၢခိၣ်ဆိးအမဲၤ်ခံဒီးပဆိး ခိၣ်ဆိးနၣ်လၢပခိၣ်ဘိၣ်လီၤ ဒီးပဘံတြံးဓဘံလၢပခိၣ်ဘိၣ်ကံး ဒီးပကီးလၢဓဘံလီၤ. ဓဘံနၣ်အဖျာၣ်ပြံကဒံစီၤ ဒီးပတုၤ်ကျိၣ်ကျဲအသူ ဒီးအဝါနၣ်မၤသးဒ်ကံၣ်ယှအသိးဒီးပကွၢ်ဂ့ၤဝဲလီၤ. ဖိသၣ်ခွါတဖၣ်ဘံထိၣ်ဓဘံလၢအခိၣ်ဘိၣ်ထံးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဓဘံဓဘါလီၤ.

၃၁. **ဓဘံ** နၣ်မ့ၤ်ခိၣ်ကံၤ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၤ်ပဖိာ်စ့ဘူဝဲ ဒီးပဖိာ်ဖးထိနၣ်ပကွီၤလၢပခိၣ်ဘိၣ်ထံးဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢခိၣ်ကံၤ်ဓဘံလီၤ.

၃၂. **ဓီးဘံ** နၣ်မ့ၤ်ခိၣ်ကံၤ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၤ်ပဖိာ်စ့ဘူဝဲ ဒီးပဖိာ်ဖးထိနၣ်ပကွီၤလၢပခိၣ်ဘိၣ်ထံးဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢခိၣ်ကံၤ်ဓဘံလီၤ.

၃၃. **ဘိၣ်ဘံ** နၣ်မ့ၤ်ပဘိၣ်ဃာ်တၢ်တမံၤမံၤလၢတၢ်ကံးညာ်ဒီးပစၢတရံးအါဝီနၣ်ပစံးလၢဘိၣ်ဘံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိၣ်ဘံဘိၣ်ဃာ်လီၤ. ပှၤတဂၤစိာ်ဒီတဘ့ၣ်ဒီးဘိၣ်ဘံဝဲလၢတၢ်ကံးညာ်နၣ်ကမ့ၤ်ကၢ်ဘၣ်ယီၣ်ဝဲပှၤအၢပှၤသိကဟံးန့ၤ်ဆူၣ်ဘၣ်ဖုးသၢ. ထိရီၤပဘိၣ်တၢ်ဒီးပစၢတရံးအါဝီနၣ်ပစံးလၢဘိၣ်ဘံခဲလက်လီၤ.

၃၄. **ဘိၣ်ဘံ** နၣ်မ့ၤ်ပဒုးလုးထိၣ်ပှၤဆံးလၢတၢ်ကံးညာ်ဘိၣ်သဃီၤ ဒီးပစံးလၢဘိၣ်ဘံလီၤ. ပှၤဆံးလၢအိၣ်ဖျဲၣ်သိနၣ်ပဘၣ်ယိၣ်တၢ်ကဂိၢ်ဘၣ်အသး ဒီးပဘိၣ်ဘံလၢတၢ်ကံးညာ်ဘိၣ်ဒီကညါဒီးပဟ်ဖျါထိၣ်ထဲအမဲာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိၣ်ဘံဘိၣ်ဘါလီၤ.

၃၅. **လုၣ်ဘံ** နၣ်မ့ၤ်တၢ်ဆူတၢ်ဆါပှၤဟဲမၤမၤ ဒီးပမၤကသံၣ်နၣ်ဒီးအဂံၢ်အလၣ်အထံးဒီးပချံပလုၣ်အထံနၣ်ပစံးလၢလုၣ်ဘံလီၤ. ပှၤတဂၤအဖီအညၣ်ဂိၢ်ဒီးဒုးလုၣ်ဘံဝဲလၢဖီပှၤ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘုၣ်ဘံလုၣ်ယိာ်လီၤ. ပှၤဆါညီးနၣ်ချုံလုၣ်ဘံကသံၣ်စ့ၤ်ကီးလီၤ. ပှၤကညီနၣ်အလုၢ်အလၢ်အိၣ်လၢမ့ၤ်ဆါဒီးလုၣ်ဘံကသံၣ်လီၤ.

၃၆. **သဘံ** နၣ်မ့ၤ်သ့ၣ်ဖီလၢပမၤကဆုၣ်ဝဲ ဒီးပမၤထၣ်အပိးအလီနၣ်ပကီးလၢသဘံလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢသဘံသကွဲလီၤ. ဒီးပမၤသဘံနၣ်အိၣ်ဝဲအါဘိ ဒီးပကီးဒီးအမံၤကီးဘိဒဲးလီၤ. သဘံလုၣ်ထွံ. သဘံနဲကံၣ်. သဘံတၢ်တလှၤ်ထိ. သဘံတၢ်ထၢထိၣ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၃၇. **သဘံဘူ** နၣ်မ့ၤ်ပစံးတၢ်လၢသဘံဘုၣ်နၣ်ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢသဘံဘူလီၤ. ဒီးမ့ၤ်လုၣ်မ့ၤ်ဂ့ၤ, ပျံၤဂ့ၤ, လီၤသဘဲစၢလိာ်အတီၤနၣ်ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢသဘံဘူလီၤ. လုၣ်သဘံဘူဒီးစၢလိာ်အတီၤနၣ်ပဃုၣ်လီၤကီကၢ. ဒီးပစံးလၢသဘံဘူဃာ်စ့ၤ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဘံဘံၣ်သဘံဘူလီၤ.

၃၈. **သဘံဘုဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပှ်ုၤလၢထိမ့ၢ်ဂ့ၤ, လုဉ်လၢထိမ့ၢ်ဂ့ၤ,မ့ၢ်လီၤသကွိၤတ့ၤစၢလိာ်အတိၤဒီးပစံးလၢသဘံဘုဉ်လီၤ. တခွဲပှ်ုၤနူဉ်ပမ့ၢ်တကွိၤဘဉ်ကစီဒီ ဒီးသဘံဘုဉ်လိာ်အသးဒီးစၢလိာ်အတိၤတတိၤဘဉ်တတိၤလီၤ.

၁. **ဘံၢ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ကလုာ်မၤသးသူ ဒီးပံာ်ဝဲဒ်သ့ဉ်ထုးအသိးနူဉ်ပကိးလၢဘံၢ်လီၤ. ဒီးပှၤအီဝဲတဖဉ်မူၤဝဲဒ်ပမူၤသံးအသိးဒီးတၢ်မိဉ်မံအသးလီၤ. ဒီးတ့ၤပှၤအီဝဲနးဒီးသံဝဲလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢဘံာ်လီၤ.

၁. **ဘံး** နူဉ်မ့ၢ်ပကိာ်ယှာ်တံာ်တၢၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပနါဒ့တံာ်တၢၤမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဘံးလီၤ.ပသးတံာ်တၢၤလၢပသါတသ့ဘဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပနါဒ့ပူၤတံာ်တၢၤလၢပသါတပၢၢ်ဘဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပကိာ်ယှၢ်တံာ်တၢၤလၢပကတိၤတၢ်တသိဉ်ဘဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဘံးလီၤ. ပှၤတဂၤဘဉ်တမှာ် ဒီးအကိာ်ဘံးဒီးအနါဒ့ပူၤဘံးစ့ၢ်ကီးလီၤ. စံတၢ်ဃၢဒီးစသးဘံးစတသါတသ့ဘဉ်.

၂. **သံး** နူဉ်မ့ၢ်ဘၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အိဉ်တဒၢ, တၢ်အိဉ်ရှသှဉ်နူဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢဘံးဘးလီၤ. လီၤဘံးလီၤဘၢ. မၤဘံးမၤဘၢစံးဝဲဒဉ်.

၃. **ဘံး** နူဉ်မ့ၢ်ပတၢၤဒုဉ်တၢ်နူဉ်ပစံးလၢဘံးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကီးပိာ်ထွဲပိၢ်အခံလီၤ. ပှၤတဂၤဘံးပနၢ်နၢ်ထံနူၢ်အါကၢ. ပှၤတဂၤဘံးပိာ်မှဉ်အနၢ် ဒီးပိာ်မှဉ်တုၢ်နူၢ်အိဉ်အီၤဒံးပိာ်မှဉ်ကဲလၢအမါလီၤ.

၄. **ဘံးဖျာဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပတၢၤဒုဉ်ဖျာဉ်မူၤနူဉ်ပစံးလၢဘံးဖျာဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘံးဖျာဉ်မူၤတၢၤဒုဉ်တဒုဉ်စံးဝဲဒဉ်.

၅. **ဘံးဘံး** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘဉ်ကီဘဉ်ခဲဒီးအသးအုးဝဲနူဉ်ပစံးလၢသးဘံးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤကမဉ်တၢ် ဒီးပှၤဂၤသါကလီးအိဉ်ဝဲဒီးအသးမၤသးဘံးဘံးလီၤ.

၆. **ဘံး** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘဉ်တမှဉ် ဒီးသါထိဉ်ဖျိးဘဉ်ဒး ဘဉ်ဒး ဒီးပစံးလၢမၤဘံးဘံး.ပှၤတဂၤဘဉ်တမှာ် ဒီးမၤဘံးဘံးလီၤ

၇. **ဘံးဘၢဘံးဘၢ** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ဖျါဖျါတဖျါဖျါ နူဉ်ပစံးလၢဘံးဘၢဘံးဘၢလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤအိဉ်လၢကဟံကျါဖျါဘံးဘၢဘံးဘၢလီၤ.

၈. **ဘံးလၢ်** နူဉ်မ့ၢ်သကွံတကလုာ်လၢအသဉ်တဘဉ်လိာ်ဘဉ် ဒီးဂံာ်ကနူၤဂံာ်ကနဉ်အသးနူဉ်ပကိးလၢဘံးလၢ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢဘံလၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.သကွံဘံးလၢ်နူဉ်ပအိဉ်အသဉ်မံဆၢဝဲလီၤ.

၉. **ဘံးသံး** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအကလုၢ်သိဉ်ဝဲထိဉ်ဖျိးဖျိးတထိဉ်ဖျိးဖျိးလၢအကိာ်ဘံးဝဲနူဉ်ပစံးလၢအကလုၢ်ဘံးသံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘံးသံးဘံးတြိာ်လီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ်အကလုၢ်ဘံးသံးဘံးတြိာ်နူဉ်ကမ့ၢ်ကၢ် ဘဉ်တမှာ်သၢ.

၁၀. **ဘံးသွံးဘံးသွး** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘဉ်တမှာ်ဒီးသါသိဉ်ဝဲသွံးသွံး ဒီးပစံးလၢသါဘံးသွံးဘံးသွးလီၤ. ပှၤတဂၤသါသိဉ်ဘံးသွံးဘံးသွးနူဉ်ကမ့ၢ်ကၢ်နါဒ့ပူၤဘံးသၢ.

၁၁. **ကးဘံး** နူဉ်မ့ၢ်ကးဘၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကၢၢ်ကုခိဉ်လၢသ့ဉ်လဉ်အူ ဒီးပပၢၢ်စကါလၢဝဉ်လ့ဉ် ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢကးဘံးကးဘၢလီၤ. ဘုအိဉ်လၢကုပူၤနူဉ်ကးဘံးကးဘၢကူၤတကူၢ်.

၁၂. **ကိာ်ဘံး** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘဉ်ကမှာ်ကတိၤတၢ်တသိဉ်တဝၢ်ဘဉ်ဒီးပစံးလၢကိာ်ဘံးလီၤ. ပှၤတဂၤဘဉ်တမှာ်ဒီးကတိၤတၢ်သိဉ်တထိဉ်ဖျိးတဝၢ်ဘဉ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢကိာ်ဘံးသံးစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢကိာ်ယှၢ်ဘံးလီၤ.

၁၃. **ကျၢၢ်ဘံး** နူဉ်မ့ၢ်ကျၢၢ်ဘၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဒုးလုးပှၤဂၤအယဉ်ဘံဉ်ဝဲဒီဂၤညါနူဉ်လီၤ.

၁၄. **ကျၢၢ်တံၢ်ဘံး** နူဉ်မ့ၢ်ပမၤဘၢသပၢၤအခိဉ်လၢခိဉ်ခွးနူဉ်ပစံးလၢကျၢၢ်တံၢ်ဘံးလီၤ.

၁၅. **ခဲဘံး** နူဉ်မ့ၢ်ခဲဘၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်နိဉ်စိၤမံၤစိၤလီၤဘၢခုးနူဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢခဲဘံးခဲဘၢလီၤ.

၁၆. **ဃါဘံး** နူဉ်မ့ၢ်ဃါဘၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဂၤကဟိၤတၢ်ဒီးပှၤဒီးပသးဒိဉ်ထိဉ် ဒီးပဃါအီၤနူဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢဃါဘံးဃါဘၢလီၤ.

၁၇. **ဆိဉ်ဘံး** နူဉ်မ့ၢ်ဆိဉ်ဘၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကတိၤတၢ်ဒီးပှၤဂၤဒီးပကတိၤသနူအီၤနူဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢဆိဉ်ဘံးဆိဉ်ဘၢလီၤ.

၁၈. **ဆိုးဘံး** နူဉ်မ့ၢ်ဆိုးဘၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဆိုးရှသှဉ်ပှၤဂၤနူဉ်ပစံးလၢဆိုးဘံးဆိုးဘၢလီၤ. ပှၤတဂၤနၢ်ဟူပှၤဂၤမၤတၢ်တဂ့ၤဘဉ် ဒီးဆိုးဘံးဆိုးဘၢပှၤဂၤလၢပသှဉ်ကွသးပှၢ်လီၤ.

၁၉. **တၢ်ဘံးကိာ်** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤတၢ်သမူဒီးသမူ ဝဲတ့ၤပှၤဂၤအကိာ်ဘံးဒီးပစံးလၢတၢ်ဘံးကိာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်သမူတၢ်လၢမၤနာ်စိၤဖှံဉ်စိၤ,မၤဘံးပှၤဂၤအကိာ်နူဉ်ပစံးလၢမၤတၢ်ဘံးကိာ်လီၤ. ပှၤတဂၤပှၤမၤလၢတၢ်ဘံးကိာ်ဒီးအကိာ်ဘံးဝဲလီၤ.

၂၀. **တၢ်ဘံးကိာ်** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီရှဉ်နူၢ်ပှၤဂၤအလိၢ်ဒီးတ့ဝဲလၢပှၤကညီတဂၤ ဒီးစဲဘူးထိဉ်ဝဲကိာ်လၢဘဲရှံဒီးပှၤကညီလၢပှၤဂၤရှဉ်နူၢ်အလိၢ်နူဉ်အကိာ်ဘံးဝဲနူဉ်ပစံးလၢမၤတၢ်ဘံးကိာ်လီၤ. ပှၤလၢသ့စံးသ့ကတိၤနူဉ်ပမၤလၢတၢ်ဘံးကိာ်ဒီးကတိၤတၢ်တသိဉ်ဘဉ်. ,စံးဝဲဒဉ်.

၂၁. **တၢ်ဘံးနးဒ့** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်ဘဉ်တမှာ်နူဉ်ပှၤတနီၤနီၤကိးလၢတၢ်ဘံးနးဒ့လီၤ.

၂၂. **တၢၤဒုဉ်ဘံး** နူဉ်မ့ၢ်တၢၤဒုာ်ဘၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ်ရှသှဉ်တၢ်လၢပစုညါသးဒီးပတၢၤဒုဉ်တံၢ်ဃာ်နူဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟံးစ့လၢအစုညါသးဒီးတၢၤဒုဉ်ဘံးတၢၤဒုဉ်ဘၢ

ဝဲလီၤ.

၂၃. **ဘိၣ်ဘံး** နူၣ်မ့ၢ်ဘိၣ်ဘၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဘိၣ်ဘၢတၢ်လၢသ့ၣ်လၣ်အှနူၣ်လီၤ.

၂၄. **ဘိၣ်ဘံး** နူၣ်မ့ၢ်ပဒုးလုးထိၣ်ပှၤဆံးတၢ်ကံးဘ့ၣ်တၢ်ကံးညာ်နူၣ်ပစံးလၢဘိၣ်ဘံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစိာ်ဘံးစ့ၢ်ကီးလီၤ. တၢ်ဂီၢ်ပှၤဆံးအသးနူၣ်ဘိၣ်ဘံးကွၤအီၤတက့ၢ်.

၂၅. **မၤဘံး** နူၣ်မ့ၢ်မၤဘၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ်ရှသူၣ်တၢ်လၢတၢ်ဖီလာ်တမံၤမံၤနူၣ်လီၤ.

၂၆. **မၤဘံးသံးဘံးသံး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤတၢ်အကလုၢ်ဘံးဝဲ ဒီးပစံးလၢမၤဘံးသံးဘံးသံးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤဘံးသံးဘံးသံးနူၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်အကိာ်ဘံးသၢ.

၂၇. **လီၤဘံး** နူၣ်မ့ၢ်လီၤဘၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢရှသူၣ်လၢတၢ်ဂၤအဖီလာ်နူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဘံးလီၤဘၢလီၤ. ဃၥ်စီၤကျာ်စီၤလီၤဘံးလီၤဘၢလၢတၢ်ကံးဘ့ၣ်တၢ်ကံးညာ်အကျါလီၤ.

၂၈. **တ်ာဘံး** နူၣ်မ့ၢ်တ်ာဘၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတ်ာရှသူၣ်တၢ်လၢမဲးကျါလၢမဲးလာ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ကမူၣ်အဖီလာ်နူၣ်ပစံးလၢတ်ာဘံးတ်ာဘၢလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်ရုံးဒ်ၣ်ဒီးတ်ာဘံးတ်ာဘၢဝဲလၢမဲးလီၤ.

၂၉. **ဝံၣ်ဘံး** နူၣ်မ့ၢ်ဝံၣ်ဘၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤဘၢတၢ်လၢသနူဝၣ်လၣ်နီၣ်စီၤမံၤစီၤနူၣ်လီၤ.

၃၀. **သးဘံး** နူၣ်မ့ၢ်ပဝံတၢ်ဃၢဒီးပသါတထိၣ်ဖျုးဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢပသးဘံးလီၤ. ပှၤတဂၤဝံတၢ်ဃၢဒီးအသးဘံးမးလီၤ.

၃၁. **အဲၣ်ဘံး** နူၣ်မ့ၢ်အဲၣ်ဘၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီနူၢ်ရှသူၣ်အဝၤဖိသၣ်အမါဖိသၣ်လၢအမါဖးဒိၣ်အဝၤဖးဒိၣ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်နူၣ် ပစံးဒီးအဆိလၢအဲၣ်ဘံးအဲၣ်ဘၢဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤအဝၤလဲၤတၢ် ဒီးအဲၣ်ဘံးအဲၣ်ဘၢအဝၤလၢအဝၤလီၢ်ခံလီၤ.

၃၂. **အိၣ်ဘံး** နူၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဘၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤ က ညီအိၣ်ရှသူၣ်နူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢအိၣ်ဘံးအိၣ်ဘၢလီၤ. န အိၣ်ဘံးအိၣ်ဘၢဃၤတဘံးတဘၢဘၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၁. **ဘံၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤသးကဘျံၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢဘံၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဘံၣ်တၢကျူၤ, ဘံၣ်သလၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ထီရိၤတၢ်ကဘျံၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢဘံၣ်ခဲလၢာ်လီၤ.စးခီနူၣ်ဘံၣ်သလၣ်လီၤ. သ့ၣ်ဘၣ်နူၣ်ဘံၣ်တၢကျူၤလီၤ.

၂. **ဘံၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ထံလုာ်ဘၢတၢ်နူၣ်ပစံးလၢထံဘံၣ်ပှၤလီၤ. ထံဘံၣ်လၢၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၃. **ဘံၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢတအိၣ်ဖျါဘၣ်ဝဲ ဒီးတဒၢဒီးတၢ်တမံၤမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကျၢ်လီၤဘၢအသး ဒီးတၢ်တမံၤမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဘံၣ်လီၤ. ကျၢ်ဘၢဃာ်ပှၤဆါတဂၤလၢဃၣ်တ့ၤဘံၣ်ဒီဂၤညါတက့ၢ်. ပှၤတဂၤအိၣ်ရှသူၣ်ဒီးတဒၢအသးလၢသ့ၣ်ဒီးဘံၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘံၣ်သဃိၤဒီ,ဒီးဘံၣ်သွံးကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဟ်ရှသူၣ်တၢ်ဘံၣ်သွံးလုးထိၣ်ဃၣ်ဘံၣ်သဃိၤဒီတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘံၣ်ဘၢလီၤ.

၄. **ဘံၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤဘၢပမဲာ်ပှၤလၢပမဲာ်ဖံးနူၣ်ပမဲာ်ပှၤတအိၣ်ဖျါဘၣ် ဒီးပစံးလၢဘံၣ်ပမဲာ်လီၤ. ပှၤတဂၤမံဒီးဘံၣ်မဲာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘံၣ်စဃာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘံၣ်အမဲာ်ဘံၣ်စဃာ်စံးဝဲဒၣ်.

၅. **ဘံၣ်ခ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအမဲာ်မၤသးဒ်ကမံအသိးဒီးပစံးလၢမဲာ်ဘံၣ်ခလီၤ.

၆. **ဘံၣ်စဃာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, မံမ့ၢ်ဂ့ၤ, သံမ့ၢ်ဂ့ၤအမဲာ်နူၣ်အဖံးတ့ၤလီၤ ဒီးအပှၤမ့ၢ်တအိၣ်ဖျါဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢဘံၣ်စဃာ်လီၤ. ပှၤတနီၤနီၤသံဒီးအမဲာ်ဘံၣ်စဃာ်လီၤ. ဒီးပှၤမံဝဲနူၣ်အမဲာ်ဘံၣ်စဃာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၇. **ဘံၣ်စိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပကွၢ်ထိၣ်တၢ်တစဲးစဲးပဘံၣ်ပမဲာ်တစဲးစဲးဒီးပစံးလၢဘံၣ်စိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဘံၣ်စိၣ်ဘံၣ်စိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤကွၢ်တၢ်ဒီးအမဲာ်ဘၣ်ပံာ် ဒီးဘံၣ်စိၣ်အမဲာ်လီၤ. ပှၤမဲာ်မ့ၢ်ဆါဒီးဘံၣ်ဖိၣ်ဘံၣ်စိၣ်ဝဲလီၤ.

၈. **ဘံၣ်တၢကျူၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒီဘ့ၣ်လၢတိၣ်ဝဲတစဲးစဲးဒီးပစံးလၢဘံၣ်တၢကျူၤလီၤ. ပစုညါသးဘံၣ်တၢကျူၤ. ကနဲအဒၢနူၣ်မၤသးဘံၣ်တၢ ကျူၤ. ဒီးသ့ၣ်ဘၣ်လၢ တိၣ်ဝဲတဖၣ်နူၣ်ဘံၣ်တၢကျူၤလီၤ.

၉. **ဘံၣ်တိၢ်တဲာ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤဃဲၤဝဲတ့ၤအတဘၣ်လိာ်လၢၤဘၣ်ဒီးအကပၤနူၣ်ကဘျံၣ်ဝဲ ဒီးအဃိၢ်ဒုစုၤဝဲဒ်ကတဲာ်တ့ၢ်အသိး ဒီးပစံးလၢမၤသးဘံၣ်တိၢ်တဲာ်လီၤ. ထိးတဒုဃဲၤဝဲဘံၣ်တိၢ်တဲာ်လီၤ.

၁၀. **ဘံၣ်တိၤခိ** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်လှၣ်ဝၣ်ခိဘံၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢဘံၣ်တိၤခိလီၤ. သ့ၣ်လှၣ်သ့ၣ်ခိတဖၣ်မၤသးဘံၣ်တိၤခိလီၤ.

၁၁. **ဘံၣ်ဘၣ်လၣ်** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်လၣ်အှပၣ်လၣ်အှဒီးထိရိၤလၣ်နူၣ်ပစံးလၢဘံၣ်ဘၣ်လၣ်လီၤ. သကွံလၣ်နူၣ်မၤသးဘံၣ်ဘၣ်လၣ်လီၤ.

၁၂. **ဘံၣ်ဘၢဘံၣ်ဘၢ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဖျါတစဲးစဲးတအိၣ်ဖျါတစဲးစဲးနူၣ်ပစံးလၢဘံၣ်ဘၢဘံၣ်ဘၢလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘံးဘၢဘံးဘၢစ့ၢ်ကီးလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤအိၣ်ဖျါလၢတၢ်ခဲကျါဘံၣ်ဘၢဘံၣ်ဘၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘံၣ်တိၢ်ဘံၣ်ဘၢလီၤ. တၢသွံၣ်အိၣ်ဖျါလၢသ့ၣ်လၣ်ကျါဘံၣ်တိၢ်ဘံၣ်ဘၢလီၤ.

၁၃. **ဘံၣ်ဘု** နူၣ်မ့ၢ်ထိၣ်ဖိတကလုာ်ဂံၤဆူၣ်ကလာ် ဒီဘ့ၣ်ညါဒီးအခိၣ်နူၣ်သူဝဲ ဒီးပကိးလၢဘံၣ်ဘုလီၤ. ဒီးမ့ၢ်

ထိၣ်ဖိတကလုာ်လီၤ.

၁၄. **ဘၣ်ဘှ့** (ကွၢ် ပကွၤ)

၁၅. **ဘၣ်လီၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပမၤတုၤလီၤပမဲာ်ဖံးနှၣ်ဒ်ပမဲာ်ပှၤ သုတအိၣ်ဖျါတဂ့ၤ ဒီးပစံးလၢဘၣ်လီၤပမဲာ်လီၤ. ပှၤတ ဂၤဘၣ်လီၤအမဲာ်ဒီးမံဝဲလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်လီၤ ဖျးလီၤလီၤ.

၁၆. **ဘၣ်သလၣ်** နှၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်လၣ်အူတဖၣ်ဘၣ်ဝဲဘူသ လါဒီးပစံးလၢဘၣ်သလၣ်လီၤ. တၢ်ကဘျၣ်လၢသူဝဲနှၣ် ပစံးလၢဘၣ်သလၣ်လီၤ.

၁၇. **ဘၣ်ဆိၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်ကိၣ်ကမူၣ်ဒီးဖိၣ်ဒုၣ်နှၣ်တုၤ ဘျးဒီးပကျိၣ်ကျဲဒီးအံသၣ်သဒိၣ်အှၣ် ဒီးပမၤဒီးမိၢ်ဂံၢ်ဖါ ယဲ ဒီးပဘိၣ်အီၤဘၣ်တၢကျုၤနီစုမုၢ်သၢဘိ ဒီးပချိမ်ဒီးပ ဆိၣ်နှၣ် ပစံးလၢပဘၣ်တၢဒုၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆိၣ်ဖိၣ်ဒုၣ်ဒီး ကိၣ်ကမူၣ်နှၣ်ပဆိၣ်ဒီးမှၤဝံၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ဘၣ် စုၢ်ကီးလီၤ.

၁၈. **ဘၣ်** နှၣ်ပမၤဒီး“က”. ပၤဒီး“စ”. ပမၤဒီး“သ” ပမၤဒီး“တ”လီၤ. ကဘၣ်, စဘၣ်, တဘၣ်, သဘၣ်စံး ဝဲဒၣ်လီၤ.

၁၉. **ကဘၣ်** ဒီးကဘၣ်ဘှၣ်, ဒီးကဘၣ်လီခီ, ဒီးစၢ် ကဘၣ်နှၣ်ကွၢ်လၢကဘၣ်အကျါတက့ၢ်.

၂၀.**ကုဘၣ်ခံ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီထုကုတကလုာ်အခံဘၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢကုဘၣ်ခံလီၤ. ဒီးပစံးလၢကုဘၣ်တစုစုလီၤ. ဒီးပစံးလၢကုစှၤကိာ်စုၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢကု ဘၣ်ခံကုဘၣ်ယိၢ်လီၤ. ထုနှၢ်ယၤလၢကုဘၣ်ခံတဒုတ က့ၢ်.

၂၁. **ကိၢ်ဘၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ကိၢ်ဘိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်မ့ၣ်ကသါ ဘၣ်မှၤဒီးဘိဝဲနှၣ်လီၤ.

၂၂. **ကျုၤဘၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပမၤဘၣ်ကိၣ်လၢသ့ၣ်ကျူးကျိ ဒီးပစံးလၢကျုၤဘၣ်လီၤ. ပှၤစံၣ်ဖိမၤကိၣ်ဘှၣ်ဘၣ်နှၣ် ကျုၤဘၣ်ဝဲလၢသ့ၣ်ကျူးကျိလီၤ.

၂၃. **စဘၣ်** နှၣ်မ့ၢ်လီခီအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လိၢ် လၢပအိၣ်မှၤလၢအပူၤနှၣ်လီၤ. စဘၣ်လီခီစံးဝဲဒၣ်.

၂၄. **တဘၣ်** နှၣ်မ့ၢ်လီခီအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လိၢ် လၢပအိၣ်မှၤလၢအပူၤနှၣ်လီၤ.

၂၅. **သဘၣ်ဘှၣ်** နှၣ်မ့ၢ်လုၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပျုၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,လီၤဝ့ဝီစၢ လိာ်အတီၤနှၣ်ပစံးလၢတဘၣ်ဘှၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢတ ဘၣ်ဘှၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတဘၣ်ဘှၣ်စီၤယၢ် လီၤ.

၂၆. **မဲာ်ဘၣ်ခိၣ်ခါ** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤသံဝဲတဖၣ်နှၣ်ပစံးလၢမဲာ် ဘၣ်ခိၣ်ခါလီၤ. တုၤပမဲာ်ဘၣ်ခိၣ်ခါနှၣ်ဒ်ပကတုၤလၢမူ ခိၣ်တၢ်မှာ်ဒီးဘါကစၢ်ယွၤတက့ၢ်.

၂၇. **ဝံၣ်ဘၣ်ဝံၣ်ဘၢ** နှၣ်မ့ၢ်ပမၤဘၢတၢ်လၢနီၣ်ခိၣ်နီၣ် ကျါလၢပဟ်ရူသူၣ်တၢ်နှၣ်ပစံးလၢဝံၣ်ဘၣ်ဝံၣ်ဘၢလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ်ရူသူၣ်တၢ်လၢနီၣ် ကျါနှၣ်ပစံးပမၤဘၢလၢနီၣ် နှၣ်ပစံးလၢဝံၣ်ဘၣ်ဝံၣ်ဘၢ ဒီးပစံးလၢဝံၣ်ဘၣ်းဝံၣ်ဘၢစုၢ် ကီးလီၤ.

၂၈. **သမီးဘၣ်** နှၣ်မ့ၢ်သမီးတကလုာ်အသၣ်ဘၣ်ဝဲဒီးပ ကိးလၢသမီးဘၣ်လီၤ. ဒီးသမီးဘၣ်နှၣ်အသၣ်ဒိၣ်တစဲး စဲးဒီးဘၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢသမီးဘၣ်သမီး ဘၣ်လီၤ.

၂၉. **သဘၣ်** နှၣ်မ့ၢ်လီခီအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လိၢ် လၢပအိၣ်မှၤလၢအပူၤနှၣ်လီၤ.

၃၀. **သဘၣ်ရှခံ** နှၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ခွးနှၣ်ပသးပှၢ်ကီးလၢသ ဘၣ်ရှခံလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပသးပှၢ်ကီးဝဲလၢပျၤလီၤ.

၃၁. **သဘၣ်ဘှၣ်** နှၣ်မ့ၢ်လုၣ်စိၤနဲစိၤပျုၤစိၤဆိုၣ်စိၤလၢ ထီတဖၣ်နှၣ်လီၤကွၢ်ဝဲတုၤဓါလိာ်အတီၤနှၣ်ပစံးလၢသ ဘၣ်ဘှၣ်ဝဲလီၤ. ပျုၤလၢထီတဖၣ်နှၣ်တုၤပမ့ၢ်တကွၢ်ဘၣ် ကစီဒီဒီးသဘၣ်ဘှၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဘၣ် ဘှၣ်စီၤယၢ်လီၤ.

၃၂. **ဘဘၣ်ဘှၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤတၢ်တုၤကွၢ်တၢ်ဆူ အဂၤတချုးဘၣ် ဒီးပစံးလၢမဲာ်သဘၣ်ဘှၣ်နါသဘၣ် ဘှၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢမဲာ်သဘၣ်ဘှၣ်စုၢ်ကီးလီၤ.

၃၃. **ဘဘၣ်ဘှၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤလိာ်အသး လၢတကနၣ်လိာ်ဘၣ်အကလုၢ်နှၣ်ကတိၤတခီကတိၤ ဒီးပစံးလၢကတိၤတၢ်သဘၣ် ဘှၣ်လီၤ. သုကတိၤတၢ်သ ဘၣ်ဘှၣ်ဒီးပကနၣ်တချုးဘၣ်.ပကနၣ်တသ့ဘၣ်

၁. **ဘၢ** နှၣ်မ့ၢ်ပထုတၢ်တကလုာ်ပမၤအပူၤဒီးအဆှၣ် အိၣ်သကွံ ဒီးပဒီးအိၣ်ညၣ်လၢထံကျါနှၣ်ပကိးလၢဘၢ လီၤ. ဒီးပဒီးဒီးဘၣ်ညၣ်နှၣ်လီၤ.

၂. **ဘၢ** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအိၣ်တဒၢလၢတၢ်ဂၤအဖီ လာ်မ့ၢ် ဂ့ၤ, တၢ်ဂၤအကျါမ့ၢ်ဂ့ၤတဖျါဘၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢဘၢလီၤ. ဒီးပစံးလၢလီၤဘၢစုၢ်ကီး လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၢး ဘၢလီၤ. ထိရီၤတၢ်တဖျါဘၣ်ဝဲနှၣ်မ့ၢ်အိၣ်လၢတၢ်ဖီလာ် ဒီးပစံးလၢဘၢခဲလၢာ်လီၤ. နကျၢ်လီၤဘုခိၣ်ဘၢလံစါ. နကျၢ်မှၤခိၣ်တဘၢဘၣ်. အိၣ်ဖျါထိၣ်ဒံးလီၤ. တၢ်အၢၣ် ဘၢမုၢ်ဒီးမ့ၢ်တဖျါထိၣ်ဘၣ်. ပှၤတဂၤမၤလီၤဟိၣ်ခိၣ်ဝံဆူ တၢ်ပူၤဒီးတၢ်အိၣ်လၢတၢ်ပူၤတမံၤမံၤဘၢဝဲလီၤ.ဒီးပစံးဒီး အဆိလၢဘၢဘၢးလီၤ.နမၤဘၢတၢ်တဘၢတဘၢးဒံးဘၣ်.

၃. **ဘၢ** နှၣ်မ့ၢ်ပမၤမ့ၣ်ဆူဖၣ်ဆါကျါဒီးပစံးလၢဘၢမ့ၣ် လီၤ. ဘၢမ့ၣ်လၢဖၣ်ဆါကျါတက့ၢ်. မ့ၣ်ကအိၣ်ဘၣ်တၢ် စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးလၢဘၢပာ်မ့ၣ်စုၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢ ဘၢယာ်မ့ၣ်စုၢ်ကီးလီၤ.

၄. **ဘၢ** နှၣ်မ့ၢ်လါအိၣ်ဘူးဒီးမုၢ်ဒီးပတထံၣ်ထိၣ်ဘၣ် နှၣ်ပစံးလၢလါဘၢလီၤ. လါဘၢဒီးတဖျါထိၣ်လၢၤဘၣ်ဝဲ

ဘၢပလှၣ်ပူ

ဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလါဘံးလါဘၢလီၤ.

၅. ဘၢဖြၢ နူၣ်မ့ၢ်ဘၢထ့ၣ်အဆိလီၤ.ဒီးမ့ၢ်ပထုဆၢဘၢ အရှ့ၣ်ထီၣ်သကွံရူအပူၤနူၣ်ပကီးလၢဘၢထ့ၣ်ဘၢဖြၢ လီၤ.

၆. ဘၢထ့ၣ် နူၣ်မ့ၢ်ပမၤဘၢအရှ့ၣ်ထီၣ်သကွံရူအပူၤ နူၣ်ပကီးလၢဘၢထ့ၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘၢထ့ၣ် ဘၢဖြၢလီၤ. ဘၢနူၣ်အထ့ၣ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ် ဒီးဘၣ်ညၣ် တနၢ်ဘၣ်လီၤ.

၇. ဘၢပလှၣ် နူၣ်မ့ၢ်ညၣ်တကလုာ်ထဲစုမ့ၢ်စုဆၣ်ဒီး ကံၣ်ပျၢၣ်တတီၤတတီၤဒီးပကီးလၢဘၢပလှၣ်လီၤ. ဒီးပ စံးလၢဘၢပလှၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘုပျၢၣ် ဘုဖှၣ်လီၤ.

၈. ဘၢပလှၣ်ပူ.No.152.၁၅၂. ပှၤအစံၣ်တဲၤမတၢ တဂၤလၢပျၢၤဖဲးလၢထံသရူၤအနံၤနီၣ်ဓိၢ်ခဲနးနးလဲၤကျိၢ် ဖဲလၢဂီၤလၢဂီၤလီၤ. အဖိဆံးဓိၤဟ်လီၤတဲာ်ဖဲဒီးအဖဲၢ်ခံ ဂၤ. မတၢတဂၤနူၣ်အယီၤအိၣ်တဂၤလီၤ.အမိၢ်မၤအရှ့ နူအပှၢ်ခုၣ်အနံ့ၣ်ဒီးရှိၣ်အိၣ်ယှၤအပှၢ်လီၤ. အယီၤနူၣ်အ သူၣ်ကူၣ်အသးဘျၣ် လဲၤစံးအယီၤယီၤဓၢ, တမ့ၢ်ဘၣ်. နမိၢ်စံးနရှိခုၣ်ရှိနံ့ၣ်နူၣ်ဘၣ်. မၤနမိၢ်စံးရှိနပှၢ်နူၣ်လီၤ. မၤသံအယီၤပှၢ်နူၣ်ရှိထီၣ်ဖဲအမိၢ်ဟဲကွၤမိၢ်ဓၢ,စရှိနူလံန ခုၣ်နနံ့ၣ်လံ. အမိၢ်ထုးထီၣ်အဖိစုတခီ. အပၢ်တဂၤထုး ထီၣ်အဖိခီၣ်တခီကွၢ်တဲၤအဖိစုအဖိခီၣ်လီၤက်လၢခုၣ် ခီၣ်ဂီၤနံ့ၣ်ခီၣ်ဂီၤမးလီၤ. ဒီးအိၣ်ဘၣ်ဖဲလီၤ. အိၣ်ဖဲဝံၤဒီး သံကိၢ်အစံမုၣ် ဒိမုၣ်ဓၢ,နဟ်နပှၢ်ဆူလဲၣ်.စပှၢ်ယီၤမၤသံ လံ. ယီၤရှိယီၣ်လၢနအိၣ်နူၣ်ဓိၤဒီးအမိၢ်ဒီးအပၢ်နူၣ်အ သးဒိၣ်အပၢ်နူၣ်အသးဒိၣ်ဒီးအမိၢ်လှၤဝ့ၤလှၤတိၢ်အီၤ လီၤ.ဒီးအမိၢ်လဲၤလဲးကွၤအီၤအသူၣ်လီၤစၢ်အသးလီၤစၢ် လီၤ. တၢ်ဟဲကွၤအိၣ်အီၤဒီးတိၢ်ကဒီးဖဲတစုတိၢ်ဖဲလၢ တၢရှ့ၣ်ထီတၢမဲထီယှၢ်ကဒီးဖဲတထံၣ်ဒီးအသွံၣ်ဒီးအ ဓိၤလီၤ. ယှၢ်တ့ၤလၢပမၤနၣ်မၤညၣ်ဒီးအိၣ်ဖဲဖဲနူၣ်မၤစ ကီးနၣ်ဓိၤညၣ်ဓိၤဖဲနူၣ်လီၤ.သးဟ့အမိၢ်မၤနူအမိၢ်နၣ်တ ပီၤညၣ်တပီၤဒၢဖဲလၢလၢ်တဆီ,ညၣ်တဆီ,မဲးတဆီ, နၣ်တဆီ ဒီးတၢရှ့ၣ်တဆီဒီးဟ့ၣ်ယှၢ်အမိၢ်အပၢ်လီၤ. အမိၢ်အပၢ်ဂၢ်လီၤဖဲဟဲလီၤညၣ်တဆီလၢ်တဆီနၣ်တဆီ မဲးတဆီတၢရှ့ၣ်တဆီလီၤ. တိၢ်ကိၣ်လၢဂီၤလၢဂီၤလဲၤ ဘုၣ်လီၤဘၢပျၢၣ်ထးကံၣ်ယှလဲၤဘုၣ်လီၤဒၣ်ဖဲလၢဂီၤ လၢဂီၤလီၤ.အယီၤနူၣ်အသးကူၣ်ကဒီးအီၤလဲၤမၤသံ အယီၤတးကံၣ်ယှဘၢပျၢၣ်နူၣ်အယီၤဟ်ဒံးအီၤအသိတ ခီအပှိၢ်တခီအဟ်ကွၤဖဲတၢ်ပူၤတၢ်တ့ၤတအိၣ်ဖဲဘၣ်. ဟ်ကွၤဖဲလၢသပၢၤတိၢ်တခီသပၢၤထးတခီအပူၤလီၤ.ဒၢ ကွၤဖဲတၢ်ပူၤတၢ်တ့ၤတအိၣ်ဘၣ်. ဖိၣ်သၣ်ခွါသၢဆံနူၣ် ယီတဲၤဝၣ်နူၣ်တဂ့ၤဘၣ်နီတဂၤဘၣ်. ဖိၣ်ယဲတဂၤသံကိၢ် တဲၤသ့ၣ်. သံကိၢ်တဲၤဝၣ်တၢ်တအၢၣ်လီၤဆၢလီၤဆၢအီၤ နီတဂၤဘၣ်. တၢ်အၢၣ်လီၤဆၢအီၤကျီတဂၤလီၤ. ဖိၣ် ယဲနူၣ်ကျီဖဲဒီးယီဖဲတပိာ်ခံပိာ်ဂ့ၤလီၤ. ဆဲးထုဖဲလၢဝၣ် ကျီဆဲးထုဖဲဒီးလၢၢ်မ့ၢ်ဖျိထီၣ်ရိၤရိၤလီၤ. ပိာ်မုၣ်နူၣ်ထီၣ် ဘးလၢမူခိၣ်နၢ်ဘၣ်အဝဲလၢလီဖိခွါလီၤ. ဒီးအဖိအိၣ် တဂၤဟဲလီၤအိၣ်တကီးပှၤကညီလၢဟီၣ်ခိၣ်အံၤလီၤ.လီ နူၣ်ပျံုထွံၣ်လီၤ.ပှၤကညီသးကၣ်အီၤဘျၢလီၤရှသူၣ် ထွံၣ်ခိၣ်လၢမ့ၤကျဲလီၤ. လီသါကအိၣ်လီၤမ့ၤထံၣ်လၢ ထွံၣ်အခိၣ်. လီဖျးတၢ်ဒီးပှၤကညီၤအိၣ်ဖဲနူၣ်သံမၤကဆိ ဒီလီၤ.လီဓိၢ်ကွၤထီၣ်ကွၤဖဲလီၤ.အမါအိၣ်လီၤတဲာ်လၢ အလိၢ်ခံထိးအံၣ်အဖိအံၣ်ဆါလီၤ. ကယဲၢ်ပှၤကညီၤသံ နူၣ်ဒွံးလီၤဖဲအကိာ်ပူၤလၢလီဖိအံၣ်နူၣ်ထီၤ. ဒီးမူဒံးထီၣ် ကွၤကွၤဒီးထီၣ်ဖဲရှမူခိၣ်လီၤ.လၢၢ်မ့ၢ်နူၣ်လီထုကၢ်ကွံာ် လီၤ. တၢမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤလီတဟဲလီၤလၢၤဘၣ်.ပသး ပှၢ်စံးဖဲတၢ်လၢပမဲပြူးအံၤမၤလီဖိအံၣ်လီၤ.

မုံၤကၠၣ်လီၤတရူၤခိၣ်ဒီ
ပှၢ်ဖဲးလီၤတရူၤခိၣ်ဒီ
နီၣ်သူၣ်ဃံၣ်ခဲတာ်ကလိၣ်
နီၣ်ဝၣ်တ့ၤခဲတာ်ကလိၣ်
မိၢ်လဲၤကျိၢ်နံၤနၤဟါဂီၤ
ပၢ်လဲၤကျိၢ်နံၤနၤဟါဂီၤ
မိၢ်လဲၤကျိၢ်ဖိဟီၣ်ကွံအီၤ
ပၢ်လဲၤကျိၢ်ဖိဟီၣ်ကွံအီၤ
မိၢ်မၤစလွဲစပှၢ်ဓိ
မိၢ်မၤစလွဲစဖဲၢ်ဓိ
ခုၣ်ခီၣ်ဂီၤပျိာ်လၢပှၢ်ဓိ
ခုၣ်ခီၣ်ဂီၤပျိာ်လၢဖဲၢ်ဓိ
မိၢ်အိၣ်ဘၣ်ဖိစုတခီ
ပၢ်အိၣ်ဘၣ်ဖိခီၣ်တခီ
မိၢ်လှၤတိၢ်ယၤတၢရှ့ၣ်ထီ
ပၢ်လှၤတိၢ်ယၤတၢမဲထီ
စယှၢ်ဒီးစသွံၣ်ဂီၤဂီၤ
စယှၢ်ဒီးစဓိၤဂီၤဂီၤ
မိၢ်လွဲကွၤယၤမ့ၤခုၣ်တိၤ
ပၢ်လွဲကွၤယၤမ့ၤတိၤဘိ
စယှၢ်တ့ၤပလှၤကျၣ်တိၤ
စယှၢ်တ့ၤပဒးဘျဲတိၤ
ပလှၢ်ကျၣ်စလှၢ်စကီးပဒး
ဘျဲယဒးတကီး
ဟ့ၣ်ယှၢ်မၢ်အနၣ်တပီၤ
ဟ့ၣ်ယှၢ်ပၢ်အညၣ်တပီၤ
ဒၢလၢ်တဆီမဲးတဆီ
မဲးတဆီတၢရှ့ၣ်တဆီ
ဘၢပလှၣ်လၢအပျၢၤဂီၤ
တဒီၣ်လၢအခုၣ်ရှ့ၣ်ထီ
တိၢ်နၢ်ကိၣ်စလဲၤဘုၣ်ထီၤ.
တိၢ်နၢ်ဖှစလဲၤဘုၣ်လီၤ.
ယီၤသူၣ်ကူၣ်ယၤတခီ
ယီၤသးကူၣ်ယၤတခီ
ဆဲးသံအိၣ်စတၢ်တဘိ
ဒးသံအိၣ်စတၢ်တဘိ
ဖံဟ်ယၤအသိတခီ
ဖံဟ်ယၤအပှိၢ်တခီ
ဖဲာ်ကွၤတၢ်ပူၤတအိၣ်လီၤ.
ဖဲာ်ကွၤတၢ်တ့ၤတအိၣ်လီၣ်
ဖဲာ်လၢသပၢၤတိၢ်အခီ
ဖဲာ်လၢသပၢၤထးအခီ
စဖဲာ်အသိထီၣ်ရိၤရိၤ
စဖဲာ်အပှိၢ်ထီၣ်ရိၤရိၤ
ဒၢကွၤတၢ်ပူၤတအိၣ်လီၤ.
ဒၢကွၤတၢ်တ့ၤတအိၣ်လီၣ်
သံၣ်ဝၤသၢဆံလီၤယီမီ
ဝၤသံၣ်သၢဆံလီၤယီမီ
ယီတပိာ်ပိာ်တဂ့ၤထီၣ်
ယီခံပိာ်ပိာ်တဂ့ၤထီၣ်
သံၣ်ဝၤဖိၣ်ယဲလီၤယီမီ
ဝၤသံၣ်ဖိၣ်ယဲလီၤယီမီ
သံကိၢ်ဝၣ်သီတအုၣ်လီၤ
သံကိၢ်ဝၣ်ကျိတအုၣ်လီၤ

တၢ်အုၣ်လီၤအီၤမ့ၢ်ဝၣ်ကျိ　ဆဲးထူလၢၢ်မ့ၢ်ထီၣ်ဃီၤဃီၤ
တၢ်ကျီၤလီၤဆၢအီၤမ့ၢ်ကျိ　လၢၢ်မ့ၢ်ဆဲးထူထီၣ်ဃီၤဃီၤ
ဃီတဖိၣ်ဖိၣ်ဂ့ၤကလီၣ်　ဆဲးထူထီၣ်ဘးလၢမူၣ်ဒီး
ဃီခံဖိၣ်ဖိၣ်ဂ့ၤကလီၣ်　ဆဲးထူထီၣ်ဘးလၢဟီၣ်ဒီး
ဆဲးထူလၢၢ်မ့ၢ်ပီၤဝၣ်ကျိ　သံကိၢ်မ့ၢ်လဲၤကိၢ်လဲၤကီၤ
လၢၢ်မ့ၢ်ဆဲးထူပီၤဝၣ်ကျိ　သံကိၢ်လါလဲၤခံလဲၤသီ

၉. **ဘၢပး** န့ၣ်မ့ၢ်ပတဲးကိၢ်ယိၢ်သ့ၣ်စူၢ်ခိၣ်န့ၣ်ပဟံးန့ၢ်အဖၣ်ဆါ ဒီးပပှံၢ်အထံန့ၣ် ဒီးပမၤလၢအံသၣ်ဒီးပဖီကသ့ဒီးပရ့ၣ်အီၣ်တၢ်ဒီးပကီးလၢဘၢပးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘၢပးဘၢဝဲးလီၤ. ပှၤလၢဘၣ်တၢ်ဝံၤတၢ်ကၢ်န့ၣ်တအီၣ်ဘၣ်အံသၣ်ဒီးမၤအီၣ်ဘၢပးလီၤ.

၁၀. **ဘၢဘၣ်ဘၢသကွဲကွၢ်ဘၣ်ကွၢ်သကွဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပလိၢ်ပှၤဂၤလၢကွၢ် ဒီးပှၤဂၤမၤဃၣ်ကဒါက့ၤပှၤန့ၣ်ပစံးလၢဘၢ ဘၣ်ဘၢသကွဲကွၢ်ဘၣ်ကွၢ်သကွဲလီၤ. ပှၤတဂၤလိၢ်ကွၢ် ဒီးကွၢ်ဘၣ်ကွၢ်သကွဲဘၢဘၣ်ဘၢသကွဲ ဒီးဃၣ်ကဒါက့ၤဝဲလီၤ.

၁၁. **ဘၢဘံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပကီးဘၢဒီးအဆိ ဒီးပကီးလၢဘၢဘံးလီၤ.နတ်ဘၢတၢ်ဘၢဘံးလံဓါ.တဘၢတဘံးဒံးဘၣ်.

၁၂. **ဘၢဘၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီၤအညၣ်ဂိၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်ဆံးဆံးဒီးပစံးလၢတၢ်ဂံၢ်အီၤညွံးညွံးဘၢဘၢလီၤ. တၢ်ဂံၢ်ယၢညွံးညွံးဘၢဘၢစခိၣ်ဆါနးကၢ. ပှၤတဂၤမၤညွံးညွံးဘၢဘၢကမ့ၢ်ကၢ်အညၣ်ဂိၢ်သၢ.

၁၃. **ဘၢဘၢဘုၣ်ဘုၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတကဲပမံမီၢ်တၢ်န့ၣ်ပစံးလၢပမံမီၢ်တၢ်ဘၢဘၢဘုၣ်ဘုၣ်လီၤ. စညၣ်ဂိၢ် ဒီးစမံဒီးစမံမီၢ်တၢ်လၢညါခီဘၢဘၢဘုၣ်ဘုၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၄. **ဘၢဘၢဘုၣ်ဘုၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်လၢပီၣ်လဲၣ်ပူၤန့ၣ်လၢချံလၢကဘိ ဒီးပတသ့ၣ်ညါဘၣ်မ့ၢ်နၢ်မ့ၢ်ထီၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမၤသးဘၢဘၢဘုၣ်ဘုၣ်လီၤ. ပီၣ်လဲၣ်ပူၤန့ၣ်ပတလဲၤဘၣ်နီတခီၣ်ဘၣ် ဒီးပမ့ၢ်လဲၤတခီၣ်တဆဲးန့ၣ်ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်မ့ၢ်နၢ်မ့ၢ်ထီၣ်ဒီးမၤသးဘၢဘၢဘုၣ်ဘုၣ်လီၤ.

၁၅. **ဘၢဘုၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိဃၢ်တကလုာ်ဘီကံၢ်ကလာ်ဒီးအမိၢ်ပှၢ်ထဲစုမ့ၢ်ဆၣ် ဒီးအုၣ်ပှၤဆါဒ်ဖျၢအသိးန့ၣ်ပကီးလၢဘၢဘုၣ်လီၤ. ဘၢဘုၣ်န့ၣ်အပှၤအဒၢအိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လာ်လီၤ.

၁၆. **ဘၢရၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကျဲးစၢးမၤတၢ်နးကဲၣ်ဆီးဒီးပစံးလၢဘၢရၢ်လီၤ.

၁၇. **ဘၢလီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤအီၣ်ခုၣ်စိၤန္ဒၣ်စိၤ ဒီးပမၤဆူဖၣ်ဆါကျါလၢကျိၣ်ကျဲ ဒီးမ့ၣ်ကဖးန့ၣ်ပစံးလၢဘၢလီၤလီၤ. ပဘၢလီၤန္ဒၣ်ဆူဖၣ်ဆါကိၢ်လၢကျိၣ်ကျဲဒီးမ့ၣ်ကဖးန့ၣ်ဒီးမံဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤဘၢလီၤခုၣ်တလီၣ်လၢဖၣ်ဆါဒီးမ့ၣ်ကဖးအကျါဒီးဟ်ဝဲယံာ်တပနာ်ဒီးမံဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၢလီၤဘါလီၤလီၤ.

၁၈. **ဘၢသံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤမၤသံပှၤကညီအသးပှၤစံၣ်ညီၣ်လၢကဘၣ်သံဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘၢသံလီၤ. ပဒိၣ်စံၣ်ညီၣ်ဘၢသံန့ၣ်ဒီးပှၤလၢဘၣ်ဘၢသံန့ၣ်ကသံဘၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၢသံကွၢ်သံလီၤ. တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဘၢသံန့ၣ်ပၢထဲပဒိၣ်ဖးဒိၣ်တဂၤလီၤ.

၁၉. **ဘၢသံးခဲာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိဃၢ်တကလုာ်အိၣ်လၢထံကျါဒီးပကီးလၢဘၢသံးခဲာ်လီၤ. ဒီးမၤသးဒ်ထံဃၢ်သိးတစဲးစဲးဒီးအဒံးတအိၣ်ဘၣ်.ဒီးအခိၣ်န့ၣ်မၤသးဒ်သကံၤအသိးလီၤ. ဘၢသံးခဲာ်န့ၣ်ပှၤကညီဃိအီၣ်ဝဲလီၤ.

၂၀. **ဘၢအုၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိသံး ဒီးမ့ၤသဝံန့ၣ်ကဲထီၣ်လၢသံးဒီးမ့ၤသံးန့ၣ်ကဲထီၣ်လၢပီၣ်ကါဒီးဆံၣ်ဝဲန့ၣ်ဒီးသ့ကွံာ်ဝဲတုၤတဆံၣ်လၢၤဘၣ် ဒီးကီးဝဲလၢဘၢအုၣ်လီၤ. ဘၢအုၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပသ့ဆံးကွံာ်ပီၣ်ကါဆံၣ်န့ၣ်တုၤတဆံၣ်လၢၤဘၣ်ဒီးပကီးလၢဘၢအုၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်မ့ၤသံးလၢပှၤကညီဖိသံးန့ၣ်လီၤ. ဒီးပှၤကညီကီးဒီးအဆိလၢဘၢအုၣ်ဘၢခၣ်လီၤ.

၂၁. **ဘၢအီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဘိၣ်ဒုၣ်စိၤညၣ်စိၤလၢလၣ် ဒီးပတံာ်လၢနီၣ်တံာ် ဒီးပဘၣ်မၤမံလၢမ့ၣ်န့ၣ်ပစံးလၢပဘၢအီၣ်လီၤ. ညၣ်န့ၣ်ပစံၢ်ဆၢ ဒီးအံသၣ်ဒီးပဘၢဒီးပသၣ်လီၤလၢမ့ၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဘၢအီၣ်ညၣ်လီၤ. ဘၢအီၣ်ဒုၣ်စိၤညၣ်စိၤစံးဝဲဒၣ်.

၂၂. **ဘၢစိၤကါစိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကီးဘၢ ဒီးအဆိဘၢစိၤကါစိၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပထုတၢ်လၢပဒီးအီၣ်ညၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂၃. **ဘၢစိၤကွၢ်စိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကီးကွၢ် ဒီးအဆိဒီးပစံးလၢဘၢစိၤကွၢ်စိၤလီၤ.

၂၄. **ကဘၢဒီးကဘၢကဘုၣ်**, ဒီးကဘၢကဘါ, ဒီးကဘၢကဘး ဒီးကဘၢကဘီ, ဒီးကဘၢစ့ၢ, ဒီးကဘၢလၢ ဒီးသးကဘၢ, ဒီး ကဘံၣ်ကဘၢ,ဒီးဒ့ၣ်ကဘၢ, တၢ်ခဲလၢာ်န့ၣ်ကွၢ်လၢကဘၢတက့ၢ်.

၂၅. **ကတိၤဘၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ကတိၤကွၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလိၢ်ကွၢ် ဒီးကတိၤတၢ်လၢကွၢ်ပူၤန့ၣ်ပစံးလၢကတိၤဘၢကတိၤကွၢ်လီၤ.

၂၆. **ကျၢ်ဘၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဘၢမ့ၤခိၣ်လၢခိၣ်ခွးန့ၣ်ပစံးလၢကျၢ်ဘၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကျၢ်ဘံးကျၢ် ဘၢလီၤ. ထီရီၤပမၤတံာ်တၢ်ပူၤအခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကျၢ်ဘၢခဲလာ်လီၤ.ကျၢ်ဘၢကုခိၣ်လၢကိၢ်လဲၢ်.ကျၢ်ဘၢကစၢ်ယွၣ်ရှူးဃရံးအသွၣ်ခိၣ်ပူၤလၢလၢၢ်ဘ့ၣ်ဘၣ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးလၢကၢၢ်ဘၢစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၂၇. **ကျးဘၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဘၢတၢ်လၢတၢ်ကံးညာ် ဒီးပစံးလၢကျးဘၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကျးဘံးကျးဘၢ

ဘၢ

လီၤ. ပှၤတဂၤကျုးဘၢအမဲာ်လၢခိၣ်ဖၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်ပှၤလီၢ်အိၣ်တပှၤဒီးကျုးဘၢဝဲလၢတၢ်ကံးညာ်လီၤ.

၂၈. **ခဲဘၢ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်စဃိာ်တၢ်စဃာ်တိၣ်ဝဲတုၤဟီၣ်ခိၣ်တဖျါဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, နီၣ်လီၣ်ဘၢခုးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢခဲဘၢလီၤ. နီၣ်ခဲဘၢခုး ဒီးပကျိၢ်ကူၤတန့ၢ်ဘၣ်. စဃိာ်စဃာ်ခဲဘၢကိာ်လာ်ဒ့နူၣ်ခွဲကွဲာ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢခဲဘံးခဲဘၢလီၤ.

၂၉. **ခီဘၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ခီကွၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢစံၣ်ညီၣ်ကွၢ် ဒီးအနၢ်ပၢၢ်ဝဲနူၣ်နီၤဖးကွၢ်သ့ဝဲ ဒီးပစံးလၢခီဘၢခီကွၢ်လီၤ. ပှၤစံၣ်ညီၣ်ကွၢ်ခိၣ်နူၣ်ခီဘၢခီကွၢ်သ့ဝဲလီၤ.ဒီးပစံးလၢခီကွၢ်ခီဘၢစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၃၀. **ကိာ်ဘၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိာ်တံာ်တၢ်ပူၤလၢနိၣ်ကိာ် ဒီးပစံးလၢကိာ်ဘၢလီၤ. ပှၤတဂၤကိာ်ဘၢတၢ်ပူၤလၢနိၣ်ကိာ်စံးဝဲလီၤ. ဒီပစံးလၢကိာ်တံာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကိာ်ဘံးကိာ်ဘၢလီၤ.

၃၁. **ဃါဘၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဂၤကတိၤတၢ်ဒီးပှၤ ဒီးပကနၣ်တဘၣ်ဘၣ်ပနၢ်ဒီးပဃါအီၤဒီးပစံးလၢဃါဘၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဃါဘံးဃါဘၢလီၤ.

၃၂. **စံၣ်ညီၣ်ဘၢ** န့ၣ်မ့ၢ်စံၣ်ညီၣ်ကွၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤစံၣ်ညီၣ်ကွၢ်အခိၣ်နီၤဖးကွၢ်လၢပှၤဂၤဘၣ်လီးဝဲနူၣ်ပစံးလၢစံၣ်ညီၣ်ဘၢစံၣ်ညီၣ်ကွၢ်လီၤ.

၃၃. **စံၣ်ညီၣ်ဘၢသံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢမၤသံပှၤကညီအသး ဒီးပှၤစံၣ်ညီၣ်ကွၢ်ခိၣ်မၢဘၣ်သံလၢပှၤဂၤအလီၢ်နူၣ်ပစံးလၢစံၣ်ညီၣ်ဘၢသံလီၤ. ပှၤလၢစံၣ်ညီၣ်ဘၢသံပၢဝဲတဖၣ်နူၣ်မ့ၢ်ပဒိၣ်ဖးဒိၣ်လီၤ.

၃၄. **ဆံၣ်ဆါဘၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိဆံၣ်ဆါဘၣ်ပှၤဒီးပစံးလၢဆံၣ်ဆါဘၢပှၤလီၤ. ပှၤဆံးဆံၣ်ဆါဘၢတၢ်ဘၣ်စိၣ်ပှၤစံးဝဲဒၣ်. ထိရိၤပဆံၣ်ဆါဘၣ်တၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပစံးလၢဆံၣ်ဆါဘၢခဲလာ်လီၤ. ဆံၣ်ဆါဘၢတၢ်ဒီးတဂ့ၤ. ပအိၣ်တဘူၣ်ဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆံၣ်ဆါဘံးဆံၣ်ဆါဘၢလီၤ.

၃၅. **ဆံးဘၢ** န့ၣ်ပဘၣ်ကတိၤဒီးအဆိလၢလီၤလူၢ်ဆံၣ်ဘၢလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢမၤတန့ၢ်အိၣ်တကဲဘၣ် ဒီးမၤတၢ်တထိၣ်တထိဘၣ်နူၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးဝဲလၢပှၤလၢနာ်ဒၢးဖိလာ်နူၣ်လီၤလူၢ်ဆံၣ်ဘၢ ဒီးမၤတန့ၢ်အိၣ်တကဲဘၣ်လီၤ.

၃၆. **ဆဲဘၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဆဲဝဲ ဒီးအထုးပျုၤထဲဆံးဘၣ်ပှၤဂၤနူၣ်ပစံးလၢဆဲဘၢပှၤဂၤလီၤ. ပှၤတဂၤဆဲဘၢပှၤဒီးပျ်သါကူၤဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆဲဘံးဆဲဘၢလီၤ.

၃၇. **ဆီဘၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ဆီကွၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤစံၣ်ညီၣ်ကွၢ်ဒီးအခ့အပှၤတဖၣ်နူၣ်မၤတၢ်ဘၣ်ဃးဒီးကွၢ်ဒီးပစံးလၢဆီဘၢဆီကွၢ်လီၤ.

၃၈. **ဆိၣ်ဘၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကတိၤတနူပှၤဂၤ ဒီးပစံးလၢပဆိၣ်ဘၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆိၣ်ဘံးဆိၣ်ဘၢလီၤ.

၃၉. **ဆိၣ်လီၤဘၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆိၣ်လီၤတၢ်ဆူထံလာ် ဒီးထံဘံၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢဆိၣ်လီၤဘၢလီၤ. ဒီးပစံးလၢဆိၣ်လီၤဘျၢစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဆိၣ်လီၤဘၢသ့ၣ်တကျိဆူထံလာ်လီၤ. ဒီးထိရိၤပမၤလီၤဘျၢတၢ်ဆူထံလာ်နူၣ်ပစံးလၢဆိၣ်လီၤဘၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆိၣ်လီၤဘံးဆိၣ်လီၤဘၢလီၤ.

၄၀. **ဆှိးဘၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပထံၣ်ပှၤဂၤအတကဲာ်ပဝးတဂ့ၤဘၣ်တမံၤမံၤဒီးပစံးဘၣ်ရူသူၣ်ပသူၣ်ကူၤသးပှ့ၢ်နူၣ် ပစံးလၢဆှိးဘၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆှိးဘံးဆှိးဘၢလီၤ. ပှၤတဂၤထံၣ်ဘၣ်ပှၤဂၤဟုၣ်တၢ်ဒီးကီၣ်ဝဲတဘူၣ်ဘၣ်နူၣ်ဒီးဆှိးဘၢဝဲလၢပသူၣ်ကူသးပှ့ၢ်လီၤ.

၄၁. **ဆှိးဘၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်ခိၣ်ထူၣ်ဖျိဒီးပမၤတံာ်အီၤနူၣ်ပစံးလၢဆှိးဘၢလီၤ. ဆှိးဘၢကူၤဟံၣ်ခိၣ်ထူၣ်ဖျိတပူၤနူၣ်တက့ၢ်.

၄၂. **တၢ်ဘၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဘိၣ်ညၣ်ဘိၣ်လၢပသၣ်လၢမ့ၣ်နူၣ်ပစံးလၢတၢ်ဘၢလီၤ. တၢ်ဘၢနူၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်ညၣ်ဘၢသၢ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢလီၤ.

၄၃. **တၢ်ဘၢ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂံာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပညၣ်ဂံၢ်လၢတၢ်ဂံၢ်ပသး ဒီးပခိၣ်ဆါနူၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢတၢ်ဂံာ်တၢ်ဘၢလီၤ.

၄၄. **တံာ်ဘၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်လီၤဆူတၢ်ပူၤ ဒီးတၢ်ပူၤပှဲၤထီၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်နူၣ်ပစံးလၢတံာ်ဘၢလီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်လီၤတံာ်ဘၢတၢ်ပူၤစံးဝဲဒၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတံာ်ဘၢတံာ်ဘံးလီၤ.

၄၅. **ထူးခဲၣ်ဘၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီထူးခဲၣ်တၢ် ဒီးအထုးပျုၤထဲဘၣ်ပှၤဂၤနူၣ်ပစံးလၢထူးခဲၣ်ဘၢဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထူးခဲၣ်ဘံးထူးခဲၣ်ဘၢလီၤ.

၄၆. **ဘံးဘၢဘံးဘၢ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်တဒီးဒီးသ့ၣ်လၣ်ဖျါဖျါတဖျါဒီးပစံးလၢဖျါဘံးဘၢဘံးဘၢလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤအိၣ်တဒၢဒီးသ့ၣ်လၣ်ဖျါဘံးဘၢဘံးဘၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘံးဘံၢ်ဘံးဘၢလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘံၣ်ဘၢဘံၣ်ဘၢစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၄၇. **မၤဘၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤပဟ်ရူသူၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပသမၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤထိရိၤပတမၤအိၣ်ဖျါဘၣ်တၢ်နူၣ်ပစံးလၢမၤဘၢလီၤ. ပှၤတဂၤထံၣ်နူၢ်တၢ် ဒီးမၤဘၢဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤမၤကမၣ်တၢ် ဒီးဒ်တၢ်ကမၣ်သ့တအိၣ်ဖျါတဂ့ၤ ဒီးမၤဘၢဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမၤဘံးမၤဘၢဝဲလီၤ.

၄၈. **မၤဘၢဘၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢတပလိၢ်ဘၣ်အသးဒီး ပစံးလၢမၤဘၢဘၢလီၤ. ဒီးပစံးလၢမၤဘိဘိစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤတဖၣ်ပမၢမၤခုး ဒီးတကျုံးစၢးဘၣ်ဝဲဘၣ်. မၤဝဲဘၢဘၢလီၤ. မၤဘၢဘၢတဂ့ၤ. သုကအိၣ်ဝံၤဘၣ်ဖုးလီၤ.

၄၉. **ယီးဘၢတီကွ့ၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤမၤတၢ်တီတၢ်လီၤ, ပှၤတူၢ်တၢ်တီနူၣ်ပစံးလၢယီးဘၢတီကွ့ၢ်လီၤ. ပှၤယီးဘၢတီကွ့ၢ် နူၣ်မၤတၢ်တ်တၢ်လီၤ ဒီးစံးဘၣ်တဲဘၣ်ပှၤဂၤလၢတၢ်တီတၢ်လီၤအဂ့ၢ်အပီၢ်နူၣ်ပစံးလၢယီးဘၢတီကွ့ၢ်လီၤ.ဒီးပစံးလၢယီးဘၢယီးကွ့ၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၅၀. **ယီးဘၢယီးကွ့ၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢပှၤဂၤမၤကမၣ်တၢ်ဒီးပမ့ၢ်လဲၤတြီထီၣ်ပသးပမ့ၢ်စံးတနါကတိၤတနါပမ့ၢ်တူၢ်တနါခိၣ်တနါပှၤဂၤအကွ့ၢ်နူၣ် ဒီးပစံးလၢပယီးဘၢယီးကွ့ၢ်လီၤ. ပမ့ၢ်သးကညီၤပှၤဂၤ ဒီးပတူၢ်တနါအတၢ်ဒဲးဘၢးအတၢ်ကမၣ်နူၣ်တုၤအဝဲတဂၤအဂီၢ်ပူၤဝဲ ဒီးပစံးလၢယီးဘၢယီးကွ့ၢ်လီၤ.ပှၤလၢသူၣ်ဂဲၤဖးရူတဖၣ်နူၣ်ယီးဘၢယီးကွ့ၢ်လီၤ.

၅၁. **လီၤဘၢ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်တၢ်တၢ်ဂၤအဖီလာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, အိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်မဲးခိၣ်အဖီလာ်အကျါမ့ၢ်ဂ့ၤ, တဖျါဘၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢလီၤဘၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဘၢ်းလီၤဘၢလီၤ. ယဲာ်လီၤဘၢဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဝံဒီးပယုတဘၣ်ဘၣ်. ခိၣ်ဖၢၣ်လီၤဘၢဒီးတၢ်ကူတၢ်သိးစံးဝဲဒၣ်. သုၣ်ကျူးကျိလီၤဘၢဒီးသုၣ်ဘၣ်လီၤ.

၅၂. **လီၤဘၢ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ပူၤနူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ဝံမ့ၢ်ပှဲၤထီၣ်ကွၤ ဒီးပစံးလၢလီၤဘၢလီၤ. တၢ်ရှၤဒီးတၢ်ပူၤလီၤဘၢလၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်ပူၤလီၤဘၢဒီးစယိာ်စယာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢလီၤတံာ်ဘၢစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၅၃. **လီၤဘၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဆိၣ်တလၢၤ ဒီးစံးတလၢၤနူၣ်လၢလီၤဘၢလီၤ. ဒီးစံးဝဲလၢတၢ်လီၤဘၢစ့ၢ်ကီးလီၤ. လီၤဘၢတ့ဂၤလူးအိၣ်ပတၢ်နးသမိးလီၤ.

၅၄. **တ်ဘၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပဟ်ရူသူၣ်တၢ်လၢမဲးလာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟီၣ်ခိၣ်လာ်မ့ၢ်ဂ့ၤပမၤဘၢလၢဟီၣ်ခိၣ်ဝံ, ပမၤဘၢလၢမဲး ဒီးပစံးလၢတ်ဘၢလီၤ. ပစံးဒီးအဆိလၢတ်ဘၢ်းတ်ဘၢလီၤ.

၅၅. **ဝံၣ်ဘၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤဘၢတၢ်လၢသနူဝၣ်လၣ် နိၣ်ဓိၤမံၤဓိၤဒီးပစံးလၢဝံၣ်ဘၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဝံၣ်ဘၢ်းဝံၣ်ဘၢလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်ဒံသၣ်တပူ ဒီးဝံၣ်ဘၢ်းဝံၣ်ဘၢဝဲလၢသနူဝၣ်လၣ်လၢနိၣ်ဓိၤမံၤဓိၤလီၤ.

၅၆. **သုဘၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပသူၣ်တၢ်ချံတၢ်သၣ်ဒီးပမၤလီၤဘၢလၢဟီၣ်ခိၣ်ဝံ ဒီးပစံးလၢသုလၢလီၤ. ပသူၣ်လီၤတၢ်ချံလၢဟီၣ်ခိၣ်လာ်နူၣ်ပသုဘၢလၢဟီၣ်ခိၣ်ဝံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသုဘၢ်းသုဘၢလီၤ. ပထိၣ်ခုးနူၣ်မ့ါပူၤမ့ၢ်တဘၢဘၣ်ဒီးသုဘၢလၢဟီၣ်ခိၣ်ဝံလီၤ.

၅၇. **ဟၢၣ်ဘၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပဟ်တၢ်လၢမ့ၤသဝံအဖီခိၣ်ဒီးပကျၢၢ်ဘၢလၢခိၣ်ခွးဒီးပစံးလၢဟၢၣ်ဘၢလီၤ. ပမ့ၢ်မၤမံမိၢ်ဟဲသၣ်လၢပတယိဘၣ်နူၣ် ပဟၢၣ်ဘၢလၢမ့ၤသဝံကိၢ်ဝဲလၢပဃၣ်လီၤမ့ၤအဖၢမု်နူၣ် ဒီးမိၢ်ဟဲသၣ်မံဝဲဒ်ပချံအသိးလီၤ.

၅၈. **ဆၢၣ်ဘၢ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်အၢၣ်တဒီမု်တဖျါထီၣ်ဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢတၢ်အၢၣ်ဘၢမု်လီၤ. တၢ်အၢၣ်ဘၢမု်ဒီးမု်တဖျါထီၣ်ဘၣ်. ဒီးမု်တကိၢ်လီၤဘၣ်လီၤ.

၅၉. **ဆဲၣ်ဘၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်ဒီးအမါအဝၤအဖၢပှ်နူၣ် နူၢ်ရူသူၣ်အမါအဝၤလၢပှၤဂၤ ဒီးပစံးလၢဆဲၣ်ဘၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆဲၣ်ဘၢ်းဆဲၣ်ဘၢလီၤ. ပှၤတဂၤအဝၤလဲၤတၢ်ဒီးဆဲၣ်ဘၢအဝၤလၢအဝၤလိၢ်ခံလီၤ.

၆၀. **ဆိၣ်ဘၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်ရူသူၣ်နူၣ်ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢအိၣ်ဘၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအိၣ်ဘၢ်းအိၣ်ဘၢလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤအိၣ်ဘၢအသးလၢလိၢ်အဖီလာ်လီၤ.

၁. **ဘၢး** နူၣ်မ့ၢ်ထိၣ်တကလုာ်မၤသးဒ်ထိၣ်ဒ့ၣ်အသိးဒီးဂီၤတစဲးစဲးဒီးပကီးလၢဘၢးလီၤ. ဒီးအမိၢ်ပှၢ်ထဲထိၣ်လွံၢ်တဘ့ၣ်ဒီးအိၣ်တဖုတဖုလီၤ. ဒီးအိၣ်လၢပီၣ်လဲၣ်နံၤ. ဒီးပျိခိၣ်ပျိပူၤလီၤ.

၂. **ဘၢး** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤဒီး“*က*” ပမၤဒီး“*စ*” ပမၤဒီး“*တ*” ပမၤဒီး“*သ*”လီၤ. ကဘၢး,စဘၢး,တဘၢး,သဘၢး စံးဝဲဒၣ်.

၃. **ဘၢးဘၢးဘၢးဘၢး** နူၣ်မ့ၢ်ပလဲၤယိၢ်ကပံာ်ကျါနူၣ်ပစံးလၢပယိၢ်ဘၢးဘၢးဘၢးဘၢးလီၤ.

၄. **ကဘၢးကဘၢး** နူၣ်ကွၢ်လၢကဘၢးတကၠၢ်.

၅. **စဘၢးစဘၢး** နူၣ်မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ဘၣ်စိၣ် ဒီးထံမ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၤဘၣ်စိၣ်ဒီးထံမ့ၢ်ဂ့ၤ, မၤသးပှဲာ်စါရါဒီးပစံးလၢမၤသးစဘၢးစဘၢးလီၤ. ကပံာ်ကျါစဘၢးစဘၢးနူၣ်ပလဲၤယိၢ်ဒီးဘၣ်အၢပခိၣ်လီၤ.

၆. **ရူးဘၢး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီထိၣ်သုၣ်သၣ်လၢဟူထိၣ်ကွၤလိာ်အသးပွပူၤနူၣ်ပစံးလၢရူးဘၢးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဝဲလၢပှၤကညီအလုၢ်အလၢ်တကလုာ်နူၣ်မၤဝဲလၢဆှါ ဒီးလိာ်ကွဲတၢ်ဒ်ပှၤထိၣ်သုၣ်သၣ်အသိးနူၣ်လီၤ.

၇. **တဘၢး** နူၣ်မ့ၢ်အိၣ်ထဲတၢ်ကတိၤလီၤ. နအိၣ်တၢ်လာ်တဘၢးနူၣ်ဓါ. ပှၤတဂၤမၤတၢ်တဘၢးနူၣ် ဒီးတနူၢ်အိၣ်ဘၣ်.

၈. **တဘၢးသၢး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢပျၢၤတဂၤလဲၤထံၣ်မု်ဃါဘုၣ်တၢ်အၢတဒုကီးဝဲအမံၤလၢတဘၢးသၢးလီၤ. ဒီးဒိၣ်ထဲသိးဒီးကစၢၢ်ဖိတဖျၢၣ် ဒီးမု်ဃါအဒုၣ်အဒါမ့ၢ်ဟဲဒီးအိၣ်ကွံာ်ဝဲလီၤစံးဝဲဒၣ်.

၉. **တဘၢးတဘၢး** နူၣ်မ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ကျိၣ်ကျဲ ဒီးထံနူၣ်မၤသးတဘၢးတဘၢးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတဘၢးတဘၢး

စ့ၢ်ကီးလီၤ.
၁. **ဘၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဝဲာ်ထူၣ်ဖျိသ့ၣ်အိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဝၣ်အိမ့ၢ်ဂ့ၤပ
စံးလၢဘၣ်လီၤ. ဘၣ်ကွဲအိၣ်လၢသ့ၣ်အိပူၤ, ဘၣ်ထူၣ်
ဖျိဝၣ်တဘိတက့ၢ်.ပကဒၢနှာ်တၢ်လၢအပူၤတမံၤမံၤလီၤ.
၂. **ဘၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလှာ်နၣ်မၤသးဒ်ပှၢ်အသိး
ဒီးအသၣ်နၣ်ပှၤကညီဆၢဘှ့ၣ်ဆှ ဒီးပကီးလၢဘၣ်လီၤ.
ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘၣ်စိၤဘှ့ၣ်စိၤလီၤ. ဒီးအိၣ်ဝဲအက
လှာ်ကလှာ်လီၤ.
၃. **ဘၣ်ကွဲ** နၣ်မ့ၢ်ကွဲအိၣ်လၢသ့ၣ်အိပူၤ ဒီးပှၤကညီ
ဝဲာ်ထူၣ်ဖျိဒီးမၤထိၣ်ဝဲအဒၢနၣ်ပစံးလၢဘၣ်ကွဲလီၤ. ပှၤ
တဂၤဘၣ်ကွဲတဒၢဒီးထုးထိၣ်ကွဲအဒၢနၣ် ဒီးအိၣ်ဝဲအစိ
လီၤ.
၄. **ဘၣ်ခၣ်ဖှံာ်** နၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ဘိတကလှာ်နၣ်အဖှံာ်ခၣ်
ဝဲဒီးပကီးလၢဘၣ်ခၣ်ဖှံာ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဘၣ်ဘိပြံစိၤတက
လှာ်လီၤ. ဒီးပှၤကညီဖိအိၣ်ဝဲလီၤ.
၅. **ဘၣ်ယိ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤယိလၢဝၣ် ဒီးဝဲာ်ထူၣ်ဖျိ
ဝၣ်နၣ် ဒီးဖျိၣ်နှာ်ယိသွါနၣ်ပစံးလၢဘၣ်ယိလီၤ. ဒီးပ
စံးလၢဘၣ်ထိၣ်ယိစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဘၣ်ယိတဆိ
လၢဝၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်ယိဘၣ်ယိလီၤ.
၆. **ဘၣ်စၢၤ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ခံမံၤအကဆူးနၣ်ပစံးလၢဘၣ်
စၢၤလီၤ.ခုးခံလိၢ်ဘၣ်စၢၤနၣ်ဘူးလိာ်အသးလီၤ. ဟံၣ်ခံ
ဖျၢၣ်အိၣ်ဒီးအဘၣ်စၢၤစံးဝဲဒၣ်.
၇. **ဘၣ်ဖိကွာ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤဘှဖိဒီးပမၤထိၣ် ဒီးဝၣ်လီဒူ
ဒီးပဝဲာ်ဖျိဖျိၣ်ထိၣ်လၢဖိထူၣ်အခိၣ်နၣ် ဒီးပစံးလၢဘၣ်
ဖိကွာ်လီၤ.ပှၤတဂၤဘၣ်ဖိကွာ်ဒီးမၤဝဲဒီးဖိခိၣ်ကျိုလီၤ.
၈. **ဘၣ်ဖျိ** နၣ်မ့ၢ်ပဝဲာ်ထူၣ်ဖျိဝၣ်လၢယဲာ် ဒီးပစံးလၢ
ဘၣ်ဖျိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်ဖျိဘၣ်ဖျါလီၤ. ပှၤ
တဂၤဘၣ်ဖျိဝၣ်ဒီးမၤဖိကွာ်လီၤ.
၉. **ဘၣ်ဘိ** နၣ်တၢ်အိၣ်လၢထံကျါတကလှာ်မ့ၢ်ဒုၣ်ဒံၣ်
ကဲထိၣ်ဝဲဒီးအိၣ်ဝဲတဖုတဖုနၣ်ပစံးလၢဘၣ်ဘိလီၤ. ဒီး
ပကီးဒီးအဆိလၢဘၣ်အံးဘၣ်ဘိလီၤ.
၁၀. **ဘၣ်ဘိကဲၤကဝဲၤ** နၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ဘိတကလှာ်ပြံဝဲဒီး
အဟၢဖၢမၤသးဒ်ကဲၤအသိး ဒီးပစံးလၢဘၣ်ဘိကဲၤက
ဝဲၤလီၤ. ဒီးပကီးလၢတိၤပြိၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဘၣ်ဘိကဲၤက
ဝဲၤနၣ်ပှၤကညီဖိအိၣ်ဝဲလီၤ.ဘၣ်ဘိကဲၤကဝဲၤနၣ်အဟၢ
ဖၢကဲၤဒီးဆဲးကလၤပၢၢ်အဖှံာ်လီၤ.
၁၁. **ဘၣ်ဘိသိ** နၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ဘိတကလှာ်ဘိဝဲဒီးပကီး
လၢဘၣ်ဘိဘိလီၤ. ဒီးအမိၢ်ပှၢ်ထဲစုမှၢ်ဒိၣ် ဒီးအိၣ်အါဝဲ
လၢထံပဟိ ဒီးထံဘျါအကတိၢ်တပူၤပူၤအါမးလီၤ. ဒီးပှၤ
ကညီဖိအိၣ်ဝဲဝံၣ်မးလီၤ.
၁၂. **ဘၣ်ဘိသူ** နၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ဘိတကလှာ်သူ ဒီးပကီး
လၢဘၣ်ဘိသူလီၤ. ဒီးအိၣ်လၢထံခံကွာ်စီးအါမးလီၤ.
ဘၣ်ဘိသူနၣ်ပှၤကညီအိၣ်ဝဲစ့ၢ်ကီးလီၤ.
၁၃. **ဘၣ်မူစၢၤ** နၣ်မ့ၢ်ပမၤထိၣ်ဟံၣ်ဒူၣ်လၢဝၣ်လ့ၣ်ဒ်
ကရၢအသိး ဒီးပဝဲာ်ဖျိဝၣ်ထိဒူ ဒီးပမၤတၢ်တကျိၣ်နၣ်ပ
စံးလၢဘၣ်မူစၢၤလီၤ.
၁၄. **ဘၣ်မုၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဘၣ်တကလှာ်အသၣ်ဖျၢၣ်သ
လၢၣ်ဒီးပကီးလၢဘၣ်မုၣ်လီၤ. ဒီးပကီးလၢဘၣ်ထံစ့ၢ်
ကီးလီၤ. ဘၣ်မုၣ်နၣ်ပှၤကညီတ့ၢ်လံာ်ဒ်ဖဲအသိးလီၤ.
ပှၤကညီမၤဘၣ်မုၣ်နၣ်မ့ၢ်တ့ၢ်လံာ်ဝဲဒီးမၤဝဲဒ်ဖဲအသိးဒီး
ဝါဝဲလီၤ.
၁၅. **ဘၣ်ဝါ** နၣ်မ့ၢ်ထိရိၤဘၣ်လၢဝါဝဲနၣ်ပကီးလၢ
ဘၣ်ဝါလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီသူၣ်ဝဲဖျးဝဲဒီးလံာ်ဝဲဒီးဆး
ဘှ့ၣ်ဆှနၣ်လီၤ.
၁၆. **ဘၣ်ဝဲာ်သိ** နၣ်မ့ၢ်ဘၣ်တကလှာ်လၢအပြံနှၢ်ဘၣ်
ဂၤဒီးအသၣ်ထိဝဲဒီးပှၤကညီဆၢဘှ့ၣ်ဆှဒီးဂ့ၤဝဲဘၣ်လိာ်
သိကဘဲးဒီးပကီးလၢဘၣ်ဝဲာ်သိလီၤ.
၁၇. **ဘၣ်ဝဲာ်သူ** နၣ်မ့ၢ်ဘၣ်တကလှာ်နၣ်အသၣ်သူဝဲ
ဒီးပှၤကညီကီးလၢဘၣ်ဝဲာ်သူလီၤ. ဒီးပကီးလၢဘၣ်သူ
စ့ၢ်ကီးလီၤ.ဒီးအသၣ်ဖျၢၣ်တစဲးစဲးလီၤ.
၁၈. **ဘၣ်သကဲး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဆးထိၣ်ဘၣ်လၢဆ့
လီၤကွၣ်ချံးကွၣ်ချူး ဒီးပစံးလၢဘၣ်သကဲးလီၤ. ဘၣ်
သကဲးနၣ်ပှၤကညီဆးထိၣ်လၢဆ့ခိၣ်ထံး ဒီးသကဲးဝဲ
ကွၣ်ကူၤကွၣ်ကူၤလီၤ.
၁၉. **ဘၣ်သိ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤညီစိးယိသိလၢမၤတွဲလဘိနၣ်
ပစံးလၢဘၣ်သိလီၤ. ပှၤကညီဘၣ်သိ ဒီးဟံးနှၢ်ဝဲအသိ
နၣ်ဒီးဘိၣ်တွဲလဘိလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘၣ်သိ
ဘၣ်ဝၣ်လီၤ. လဲၤဘၣ်သိပကမၤတွဲလဘိလီၤ.
၂၀. **ဘၣ်စိၤဘှ့ၣ်စိၤ** နၣ်မ့ၢ်ပကီးဘၣ်ဒီးအဆိဒီးပကီး
လၢဘၣ်စိၤဘှ့ၣ်စိၤလီၤ.
၂၁. **တဆိၣ်ဘၣ်** နၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢတအိၣ်
ဘၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢာ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢတအိၣ်ဘၣ်လီၤ.
၂၂. **ထါဘၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဝၣ်လၢပဘုးထၣ်လၢအလီၤနၣ်ပ
ကီးလၢထါဘၣ်လီၤ.ထါဘၣ်နၣ်ပဘၣ်ဖျိဒီးပဖျိၣ်ထိၣ်
တဘိစိၤလၢအပူၤ ဒီးပဘုးထၣ်လၢအလီၤ ဒီးပကီးလၢ
ထါဘၣ်လီၤ.ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢထါဘၣ်ထါဘၣ်လီၤ.
၁. **ဘု** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးလၢပသူၣ်ပဖျးပထိၣ်ပဆဲး ဒီးတုၤ
အသၣ်ဂံၤဝဲဒီးပကူးပယိၢ်ပလိ ဒီးပဆုဒီးပဖိကဲထိၣ်လၢ
မှၤ ဒီးတၢ်လၢတၢ်ထံးတကလှာ်နၣ်ပကီးလၢဘုလီၤ. ဘု
နၣ်ပတဟ်လီၤတှာ်ဘၣ်အီၤဘၣ်. တုၤပဟ်လီၤတှာ်ဒီး
ပဝံၢ်သံလီၤ. ဘုမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ် ဒီးပှၤကညီကဝံၢ်သံလၢ
မှၤလီၤ. ဒီးဘုနၣ်အိၣ်အကလှာ်အါဝဲတုၤပသ့ၣ်ညါတ
လၢာ်ဘၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘုစိၤဟုစိၤလီၤ.
၂. **ဘုကစှာ်** နၣ်မ့ၢ်ပကျဲယဲာ်အုၣ်ဝဲတုၤပဝဲာ်တၢ်နှာ်အ

လိၢ် သိကဘဲး ဒီးပစံးလၢအ့ၣ်ဘုကစုာ်လီၤ. လၢ်လၢအ ညၣ်ဂ့ၤန့ၣ်ပကျ့ယဲာ်အ့ၣ်ဘုကစုာ်လီၤ. ယဲာ်အ့ၣ်ဘုကစုာ်န့ၣ်ပဲာ်တၢ်မ့ာ်ကၢ.

၃. **ဘုကဆီမဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုတကလုာ်အသၣ်ထိ ဒီးအသၣ်ကှၣ်တစဲးစဲးဒ်ကဆီမဲအသိးဒီးပကီးလၢဘု ကဆီမဲလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢဘုတၢ်မဲလီၤ. ဘုကဆီမဲန့ၣ်ပအိၣ်အမ့ၤဝံၣ်ကၢစံးဝဲဒၣ်.

၄. **ဘုအဒိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကူးဟ်ဖိၣ်ဘုတကတြူ်တကတြူ်ဒီးပကီးလၢဘုကဒိၣ်လီၤ. ဘုကဒိၣ်န့ၣ်ပယ့ယာ်တကတြူ်တကတြူ် ဒီးပကီးလၢဘုကဒိၣ်လီၤ. ဒီးပကီး ဒီးအဆိလၢဘုၣ်ကဒိၣ်ဘုကဒၣ်လီၤ. ဒီးပကီးလၢဘုကဒိၣ်ဟုကဒိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၅. **ဘုကဒိၣ်တဲၣ်** န့ၣ်စတထံၣ်ဘၣ်နီတခိၣ်ဘၣ်. စနၢ်ဟူထဲအမံၤဓိၤလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဘုတကလုာ်စံးဝဲလီၤ.

၆. **ဘုကနၢစၢတ့ာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုဒၢထိၣ်ဘးဝဲလၢအခိၣ်စူၢ်လီၤန့ၣ်ပစံးလၢဘုကနၢစၢတ့ာ်လီၤ. ဘုန့ၣ်တ့ၤကနၢစၢတ့ာ်ဒီးတယဲာ်တမိၢ်ဒီးပျိာ်ဝဲလီၤ.

၇. **သုကမူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဆဲးဖိုးဘုသလီဘျုးဝဲကနၠာ်ဒုးဒီးပစံးလၢဘုကမူၣ်လီၤ. ဒီးဘုသၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအကမံၤကနၠာ်ဒုးဒီးပစံးလၢဘုကမူၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘုကမူၣ်ဘုကမိၣ်လီၤ.

၈. **ဘုကလၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုလၢအိၣ်လၢညါခီတဖၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒ်အိၣ်လၢခိအံၤအသိးဒီးပစံးလၢဘုကလၤလီၤ. ဘုန့ၣ်တ့ၤနိၢ်ခိအိၣ်ဒီးအကလၤအိၣ်လၢညါခီလၢပျူၤကီၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပမ့ၢ်မၤဘုဒီးပကလၤမၤစကီးဘုကလၤလၢညါခီလီၤစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပှၤကညီမ့ၢ်မၤခုး ဒီးကွဲကူၤဘုကလၤ ဒီးဘုကလၤဟဲကူၤန့ၣ်ပှၤကညီတထံၣ်ဘၣ်နာ်သကူဒီးပသ့ၣ်ညါလၢဘုန့ၢ်အါဝဲလီၤစံးဝဲဒၣ်.

၉. **သုကံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုတကလုာ်လၢအသၣ်ကံၣ်တစဲးစဲးဒီးပကီးလၢဘုကံၣ်လီၤ. ဘုကံၣ်န့ၣ်တ့ၤဂီၤဒီးအသၣ်တိၤကွ့လၢဂီၤဒီးဝါ ဒီးပကီးလၢဘုကံၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘုကံၣ်ဘုဂီၤလီၤ. ဒီးပကီးလၢဘုကံၣ်ဝါစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁၀. **ဘုကံၣ်ဂီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုတကလုာ်သၣ်ဒ်ဘုကံၣ်အသိး ဒီးအသၣ်ပြံဝဲ ဒီးအဖံးဂီၤဝဲန့ၣ်ပကီးလၢဘုကံၣ်ဂီၤလီၤ. ဘုကံၣ်ဂီၤန့ၣ်မ့ၢ်ဘုကံၣ်တကလုာ်လီၤ. ဒီးအသၣ်တိၤကွ့တစဲးစဲးလီၤ.

၁၁. **ဘုကူလူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုဆိတကလုာ်အသၣ်ဖျၢၣ်ဝဲတစဲးစဲးဒီးပကီးလၢဘုကူလူၤလီၤ. ဘုကူလူၤန့ၣ်မ့ၢ်ဘုဆိလီၤ. ဒီးအသၣ်ဖုၣ်ဝဲလီၤ.ဒီးပကီးလၢဘုဆိကူလူၤစကီးလီၤ.

၁၂. **ဘုကီၤဝ့ၤခံ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုသၣ်ဘီကျိဒီးဂီၤဖံးကဲအနါစ့ၤဓိၤန့ၣ်ပစံးလၢဘုကီၤဝ့ၤခံလီၤ. ဘုဂီၤဘၣ်ဒးဒီးဂီၤဝဲထဲအစဲၤနါစ့ၤန့ၣ်မ့ၢ်ဘုကီၤဝ့ၤခံလီၤ.ဘုကီၤဝ့ၤခံလံ.ကီးမးဒီးပအိၣ်ဘၣ်မ့ၤလီၤ.

၁၃. **ဘုကျူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုတကလုာ်အိၣ်လၢကီၢ်မုၢ်နုာ်န့ၣ်ပတထံၣ်ဘၣ်အထံးအသၣ်ဘၣ်, ပထံၣ်လၢဟုလၢပှၤမၤကိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကီးလၢဘုကျူးလီၤ.

၁၄. **ဘုခးဖျိုး** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုပျိာ်ထိၣ်သီကျ့ၢ်ဘိကျ့ၢ်ဘိဒီးပစံးလၢဘုခးဖျိုးလီၤ. ဘုန့ၣ်တ့ၤခးဖျိုးဒီးတယဲာ်လၢၤဘၣ်. ကီးမးဒီးပျိာ်လၢာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘုခးဖျိုးခးဖျးလီၤ.

၁၅. **ဘုခံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကူးလီၤဂံၢ်ဘုလၢအဂံၢ်န့ၣ်သၢကဒိၣ်ဒီးပစံးလၢကူးလီၤဘုခံလီၤ.ဒီးမ့ၢ်ပကူးလီၤဂံၢ်ဘုန့ၣ်ပစံးလၢဘုခံလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်. မ့ၢ်ပမံၤပပှၢ်စံးဝဲလီၤ.

၁၆. **ဘုခံ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုနါစ့ၤန့ၣ်ပစံးလၢဘုခံလီၤ. ဘုခံဖျါလၢခုးန့ၣ်ပၢၤမးလီၤ. နိၣ်မ့ၢ်ခဲဘၢဘုဒီးဘုခံတဖျါဘၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘုခံဘုယိၢ်လီၤ.

၁၇. **ဘုခ့** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလုာ်အသၣ်ထဲစုဒ္ ဒီးအလၣ်ဒ်ထံဖိာ်အသိး ဒီးသၣ်လၢအကဖိာ်လီၤန့ၣ်ပကီးလၢဘုခ့လီၤ.ဘုခ့န့ၣ်အသၣ်န့ၣ်ပယိအိၣ်ဝံၣ်ဝဲလီၤ.ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘုခ့ဘုသၣ်လီၤ. ဒီးပကီးလၢဘုခ့နိၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁၈. **ဘုခ့ဂီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုခ့တကလုာ်အသးဂီၤဝဲဒီးပကီးလၢဘုခ့ဂီၤလီၤ. ဒီးအိၣ်စ့ၤဝဲဒီးပထံၣ်တအါဘၣ်လီၤ.

၁၉. **ဘုခ့ဝါ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုခ့တကလုာ်အသၣ်အချံန့ၣ်ဝါဝဲဒီးပကီးလၢဘုခ့ဝါလီၤ. ဒီးအသၣ်ဒိၣ်နှၢ်ဘုခ့အဂၤတကှၢ်လီၤ.

၂၀. **ဘုခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုထံးအိၣ်ဖိၣ်န့ၣ်ပကီးလၢဘုခိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤသူၣ်ဘုခိၣ်ဒိၣ်ကၢ. ဘုခိၣ်အါခိၣ်လၢခုးကျၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

၂၁. **ဘုခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်ဂံၢ်ဘုသိတစုန့ၣ် ဒီးမၤဒီးနၢ်ဓိၤဖှံၣ်ဓိၤဒီးဒ့ၣ်ဒီးညၣ်ဒီးခုၣ်ဒီးနွဲၣ် ဒီးစံးဝဲလၢအိၣ်ဘုခိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအိၣ်ဘုခိၣ်အိၣ်ဘုနၢ်လီၤ. ပှၤကညီအိၣ်ဘုခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်မၤနၢ်ဓိၤဖှံၣ်ဓိၤတကလုာ်လီၤ.ဒီပမ့ၢ်ဆိကမိၣ် ဒီးဘုခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဘုလၢပအိၣ်ဂံၢ်ခိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်နၢ်ဓိၤဖှံၣ်ဓိၤတကလုာ်လီၤ.

၂၂. **ဘုချံ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုလၢပဟ်လၢပကသ့ၣ်ကဖျး, ပကထိၣ်ကဆဲးအဂီၢ်န့ၣ်ပစံးလၢဘုချံလီၤ. ဒီးပှၤကီးအဆိလၢဘုချံသံမိၢ်လီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢဘုချံဘုသၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်ဘုချံလွံၢ်နာ်ဒီးထိၣ်လီၤဝဲလၢခုးန့ၣ်လၢာ်သွးလီၤ.

၂၃. **ဘုချၢၣ်နၢၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘုဘၣ်စိၣ်ဒီးကမဲထိၣ်ဝဲန့ၣ်က

မ်ာ်ထိုင်ဖိနဲမီၤ ဒီးအဂံ႑်အိၣ်ထိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘုချၢၣ်နၢၤလီၤ. ဘုချၢၣ်နၢၤန့ၣ်အမဲထိၣ်သိအိၣ်ထိၣ်ဖိနဲမီၤစူၣ်တၢ်နၢၤသိး ဒီးပစံးလၢဘုချၢၣ်နၢၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘုချၢၣ်နၢၤချၢၣ်နၤလီၤ.

၂၄. **ဘုဂ့ၢ်မှါ** နူၣ်မှၢ်ဘုမဲထိၣ်ထိပ်ာ်စုမှၢ်သၢဘိလၢပထိၣ်လီၤလၢခုး ဒီးပစံးလၢဘုမဲထိၣ်ဂ့ၢ်မှါလီၤ. ဘုမဲထိၣ်ဂ့ၢ်မှါနူၣ်မဲထိၣ်ပူၤကွံာ်ဟိၣ် ခိၣ်မှါခိၣ်နူနူၣ်ပ်ာ်စုမှၢ်သၢဘိလီၤ. ဒီးဖျါဖှၣ်ကလာ်ဖိးဖိးကလဲာ်အိၣ်ဒီးအဂ့ၢ်နူၣ်ပစံးလၢဂ့ၢ်မှါလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဘုထိၣ်ဖှံးမဲၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘုဂ့ၢ်မှါဂ့ၢ်မဲလီၤ.

၂၅. **ဘုဂ့ၤထွံ** နူၣ်မှၢ်ဘုထိၣ်တထါ ဒီးပလဲၤလၢအကျါနူၣ်ပထွဲဘၣ်အလၣ်လၢပခိၣ်ညါခိၣ် ဒီးပစံးလၢဘုဂ့ၤထွံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘုဂ့ၤထွံဘုဂ့ၤထွါလီၤ. ဘုဂ့ၤထွံနူၣ်မှၢ်ဘုထိၣ်ဘဲၣ်ဟိၣ်ခိၣ်, ဘုထိၣ်လၢပထိၣ်လီၤနူၣ်တထါဒီးပစံးလၢဘုဂ့ၤထွံလီၤ. လါနံ့နူၣ်မှၢ်ထိၣ်ဒီးဘုဂ့ၤထွံလီၤ.

၂၆. **ဘုဂဲၤ** နူၣ်မှၢ်ဘုဒိၣ်ထိၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢဘုဂဲၤလီၤ.ဘုမှၢ်ဒိၣ်ထိၣ် ဒီးအဘိအါထိၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢဘုဂဲၤလီၤ. ဘုလၢပထိၣ်လီၤဒီးမဲထိၣ်ဝဲစုၤဘိဒီးတုၤဒိၣ်လိၣ်နူၣ်ဂဲၤဝဲဒီးအါထိၣ်ဒိၣ်လိၣ်ဝဲလီၤ.

၂၇. **ဘုဂီၤပှၢ်** နူၣ်မှၢ်ဘုဂီၤဝဲတုၤဘူးဒီးကယ့ ဒီးပစံးလၢဘုဂီၤပှၢ်လီၤ.ဘုဂီၤပှၢ်လံ.ကူးဘုချုချုတကူ်. ကလီၤသြုကွံာ်ဘၣ်ဖုးလီၤ.

၂၈. **ဘုဂီၤလီၤတစိးကိာ်** နူၣ်မှၢ်ဘုဂီၤဝဲတုၤဘူးဒီးကယ့ထိၣ်ဒီးအကိာ်ပံၤဝဲနူၣ်ပစံးလၢဘုဂီၤလီၤတစိးကိာ်လီၤ. ဘုဂီၤလီၤတစိးကိာ်နူၣ်ပကူးဒီးအကိာ်လီၤသြုးနးကၢ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢဘုဂီၤလီၤတစိးကိာ်လီၤတစိးယိၢ်လီၤ.

၂၉. **ဘုဂီၤသး** နူၣ်မှၢ်ဘုတကလုာ်အသးဂီၤဒီးပကိးလၢဘုဂီၤသးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘုဂီၤသူၣ်ဘုဂီၤသးလီၤ. ဘုဂီၤသးနူၣ်ပအိၣ်အမုၤဝံၣ်ဝဲလီၤ.

၃၀. **ဘုယဲး** နူၣ်မှၢ်ဘုတကလုာ်ပတထိၣ်နာ်သကူ ဒီးမဲထိၣ်ကျိၣ်ကျဲလၢဘုကၢအကျါ ဒီးအသးဂီၤဝဲနူၣ်ပကိးလၢဘုယဲးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘုယဲးဘုယးလီၤ. ဘုယဲးနူၣ်အသးကိၤဝဲဒီးပဖိတမံဘၣ်လီၤ.

၃၁. **ဘုစဃု** နူၣ်မှၢ်ပမၤတၢ်တမံၤမံၤနူၣ်ပှၤဂၤတြီနာ်သကူပှၤပတကနၣ်ဘၣ် ဒီးပစံးလၢဘုစဃုလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤအိၣ်သကိးဖိာ်မုၣ်တဂၤဒီးပကတိၤတနူၢ်ဘၣ်. လဲၤဝဲဘုစဃုလီၤ. ထိရိၤပမၤတၢ်လၢပှၤဂၤတြီပကျဲတနူၢ်ဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢဘုစဃုခဲလာ်လီၤ. ပစံးတၢ်လိာ်ကွဲတဂ့ၤဒီးလိာ်ကွဲဒၣ်တၢ်ဘုစဃုလီၤ.

၃၂. **ဘုစံာ်** နူၣ်မှၢ်ဘုလၢပဖှံလၢစံာ်ပူၤနူၣ်ပစံးလၢဘုစံာ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘုစံာ်ဘုဝှဲၤလီၤ. တလၢၤဘုစံာ်နူၣ်ဖှံဝဲလၢစံာ်ပူၤလီၤ.

၃၃. **ဘုစဲၤ** နူၣ်မှၢ်ဘုအချံၣ်ကွဲၢ်လီၤဖဲအသၣ်ထိးထိၣ်အသးနူၣ်ပစံးလၢဘုစဲၤလီၤ. ဘုဂ့ၤအသၣ်ဂ့ၤနူၣ်ဘုစဲၤဝဲထိအိၣ်တထါလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘုစဲၤဘုစၤလီၤ.

၃၄. **ဘုစိၢ်** နူၣ်မှၢ်ပယိၢ်ဘုကဒိၣ် ဒီးအလၣ်အဘိလီၤဘျဲးလၢအသၣ်ကျါနူၣ်ပကိးလၢဘုစိၢ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘုစိၢ်ဘုစဲၤလီၤ.

၃၅. **ဘုစိးကမဲာ်ထိၣ်** နူၣ်မှၢ်ဘုစဲထိၣ်သိ ဒီးအနိာ်အိၣ်ထိၣ်ဒီးအထံးဖိတစဲးဖိ ဒီးပစံးလၢဘုစိးကမဲာ်ထိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဘုချၢၣ်နၢၤစ့ၢ်ကိးလီၤ. ဘုမဲထိၣ်သိစိးကမဲာ်ထိၣ်တစဲးဖိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစိးကမဲာ်ထိၣ်စိးကမ်ာ်ထိၣ်လီၤ.

၃၆. **ဘုဆါ** နူၣ်မှၢ်ဘုတဂ့ၤဘၣ် ဒီးအလၣ်ဘိထိၣ်ဒီးအလၣ်ကဲၣ်ဃုထိၣ်မှၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဖိဃၢ်ဖိး ဒီးအခိၣ်ထံးအုၣ်ဝဲမှၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဘုဆါလီၤ.ဘုနူၣ်တုၤဆါဒီးပမၤတသ့ဘၣ်နီတမံၤဘၣ်.

၃၇. **ဘုဆး** နူၣ်မှၢ်ဘုသၣ်ဝှဲၤဝဲနူၣ်ပစံးလၢဘုဆးလီၤ. ဘုဂ့ၤတဖၣ်ဆးဝဲလီၤ. ဘုဆးကျိၣ်ကျဲဒီးဘုသိၣ်နူၣ်ဃၤကွံာ်ဘုသိၣ်နူၣ် ဒီးအိၣ်လီၤတဲာ်ထဲဘုဆးစိၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘုဆးဘုဝှဲၤလီၤ.

၃၈. **ဘုဆဲးဖး** နူၣ်မှၢ်ဘုအဘိအါထိၣ်လၢအိၣ်ထိၣ်ဒီးအဒဲးအဆၣ်နူၣ်ပစံးလၢဘုဆဲးဖးလီၤ. ဘုတဘိနူၣ်ဆဲးဖးလွံၢ်ဘိတနီၤခံဘိတနီၤ သၢဘိတနီၤ, ဆံဆဲၣ်ဘိတနီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘုဆဲးဖးဆဲးဖဲးလီၤ.

၃၉. **ဘုဆဲးဖးယာ်ခိၣ်** နူၣ်မှၢ်ဘုမုၣ်ကနီၤဖိသၣ်ခွါဒီးထိၣ်တုၤယိၢ်ဒ့နူၣ် ဒီးအဒဲးအဆၣ်တဖၣ်အိၣ်တရံးအဘိကျၢ်မှၢ်နူၣ် ဒ်ယာ်မဲထိၣ်တြံးအမိၢ်ပှၢ်အသိး ဒီးအဘိထဲသိးလိာ်ကူၤဒီးအမိၢ်ပှၢ်နူၣ်ပစံးလၢဘုဆဲးဖးယာ်ခိၣ်လီၤ. ဘုနူၣ်တုၤအဆဲးဖးယာ်ခိၣ်နူၣ်ကိးမးဒၢလီၤ.

၄၀. **ဘုဆိ** နူၣ်မှၢ်ဘုတကလုာ်မဲထိၣ် ဒီးဒိၣ်ချုဲဖျိာ်ချုဂီၤချူးဒီးပကိးလၢဘုဆိ, ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘုသံၣ်ဘုဆိလီၤ. ဘုဆိဘုယွဲၣ်လီၤ.

၄၁. **ဘုဆိကူလှၤ** နူၣ်မှၢ်ဘုဆိတကလုာ်နူၣ်အသၣ်ဖုၣ်ဝဲဒီးမၤသးဖျၢၣ်တစဲးစဲးဒီးပကိးလၢဘုဆိကူလှၤလီၤ.ဘုဆိကူလှၤနူၣ်ပှၤကညီအဲၣ်ဒီးဝဲဂ့ၤကၢ. ဂီၤဆိနူၢ်ဒံးဘုဆိအဂၤတဖၣ်လီၤ.

၄၂. **ဘုဆိတၢ်မဲ** နူၣ်မှၢ်ဘုဆိတကလုာ်အသၣ်ထိတစဲးစဲး ဒီးပကိးဘုဆိတၢ်မဲနူၣ်ပှၤကညီထိၣ်ဝဲတနီၤနီၤလီၤ. ဒီးပအိၣ်မှၤဝံၣ်ကၢ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘုဆိ တၢ်မဲဘုဆိတၢ်မီလီၤ.

ဘု

၄၃. **ဘုဆိဂံၤသး** နၣ်မ့ၢ်ဘုဆိတကလုာ်အသးဂံၤဝဲဒီး
ပကီးလၢဘုဆိဂံၤသးလီၤ. ဘုဆိဂံၤသးနၣ်ပမၤလၢခုးဒီး
ဟဲဂံၤထိၣ်ချ့ဝဲ ဒီးအသးဂံၤ ဒီးပဖိမ့ၤဆူၣ်ဒ်ဘုတလၢၤအ
သိးလီၤ. ဒီးအမ့ၤဆူၣ်ပအိၣ်ဝံၣ်တဝၢ်ဘၣ်.

၄၄. **ဘုဆိနၢမူ** နၣ်မ့ၢ်ဘုဆိတကလုာ်အမ့ၤနၢမူဒီးပ
ကီးလၢဘုဆိနၢမူလီၤ. ဒီးအဘ့ၣ်သူဝဲ ဒီးပကီးလၢဘုဆိ
သူစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးဘုဆိနၢမူဒီးဘုဆိသူနၣ်တကလုာ်ယီ
လီၤ.

၄၅. **ဘုဆိပြံဖိၤ** နၣ်မ့ၢ်ဘုဆိတကလုာ်လၢအသၣ်ပြံဝဲ
ဒီးမၤသးဒ်ဘုတၢ်မဲအသိးနၣ်ပကီးလၢဘုဆိပြံဖိၤလီၤ.
ဒီးပကီးလၢဘုဆိကျ့ဖိၤစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးအလၣ်ပြံဒီးအ
သၣ်ထိဝဲလီၤ.

၄၆. **ဘုဆိဖးဒိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဘုဆိကူလူၤနၣ်ပကီးလၢဘု
ဆိဖးဒိၣ်တစုစုလီၤ. ဒီးပှၤကညီအဲၣ်ဒီးဝဲဂ့ၤန့ၢ်ဘုဆိအ
ဂၤတကၠၢ်လီၤ.

၄၇. **ဘုဆိဝါ** နၣ်အသၣ်အဘ့ၣ်ဝါ ဒီးပကီးလၢဘုဆိဝါ
လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီထိၣ်ဝဲလၢပထံၣ်တနီၤနီၤလီၤ.

၄၈. **ဘုဆိသူ** နၣ်မ့ၢ်ဘုဆိတကလုာ်နၣ်အဘ့ၣ်သူဝဲဒီး
ပကီးလၢဘုဆိသူလီၤ. ဒီးအမ့ၤနၢမူဝဲဒီးပကီးလၢ ဘုဆိ
နၢမူစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၄၉. **ဘုဆိအံကြံးကြံ** နၣ်မ့ၢ်ဘုဆိတကလုာ်အသၣ်
အလၣ်ဒီးဆူၣ် ဒီးပကီးလၢဘုဆိအံကြံးကြံလီၤ. ဒီးမ့ၢ်
ပှၤထိၣ်ဝဲတနီၤနီၤလီၤ.

၅၀. **ဘုဆိအံတမိးဝါ** နၣ်မ့ၢ်ဘုဆိကူလူၤနၣ်ပှၤတနီၤ
နီၤကီးလၢဘုဆိအံတမိးဝါလီၤ. ဒီးအဘ့ၣ်ဝါဝဲလီၤ. ဒီး
ပကီးလၢဘုဆိဖးဒိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၅၁. **ဘုဆိအံတမိးသူ** နၣ်မ့ၢ်ဘုဆိကူလူၤတကလုာ်အ
ဘ့ၣ်သူဝဲတစဲးစဲးဒီးပကီးလၢဘုဆိအံတမိးသူလီၤ. ဒီး
ပှၤကညီမၤဝဲအါဂၤလီၤ.

၅၂. **ဘုဆိကဟ်** နၣ်မ့ၢ်ဘုဒိၣ်ထိၣ်ဒီးအကဟ်အိၣ်ထိၣ်
ဝဲနၣ်ပကီးလၢဘုဆိကဟ်လီၤ. ဘုနၣ်တုၤဆိကဟ်ဒီး
တယံာ်ဘၣ်ဒီးဒၢဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘုဆိကဟ်
ဘုဆိကပာ်လီၤ.

၅၃. **ဘုဆိၣ်ဒၢဆိၣ်ပျိာ်** နၣ်မ့ၢ်ဘုဒၢစၢ်ထိၣ်သီနၣ်လၢ
စၢ်ဒံးဝဲ ဒီးပစံးလၢဘုဆိၣ်ဒၢဆိၣ်ပျိာ်လီၤ. ဘုမ့ၢ်ဆိၣ်ဒၢ
ဆိၣ်ပျိာ်ဒီးပှၤကညီအသးခုဝဲလၢကနၢ်ဘုဘ့ၣ်ဒီးထ့ချံၣ်
ဖိၤယါဖိၤလီၤ.

၅၄. **ဘုညၣ်မဲၢ်** နၣ်မ့ၢ်ဘုဒၢထိၣ်လၢအလၣ်အခ်ိၣ်ထံး
ဘၣ်ဝဲဒ်ညၣ်မဲၢ်သိး ဒီးပစံးလၢဘုညၣ်မဲၢ်လီၤ. ဘုညၣ်မဲၢ်
လံ. ကီးမးဒၢထိၣ်ဘးလီၤ.

၅၅. **ဘုတလဲၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဘုတကလုာ်လၢပယီၤလဲၤမၤနၢ်
အချံလၢကီၢ်ယူၢ်လၢဝ့ၢ်တလဲၣ်နၣ်ပကီးလၢဘုတလဲၣ်
လီၤ. ပယီၤလဲၤနုးနၢ်ဝ့ၢ်တလဲၣ် ဒီးဟဲက့ၤစိာ်ဘုချံတက
လုာ်လၢဝ့ၢ်တလဲၣ် ဒီးပှၤပယီၤဖိမၤလၢစံာ်ပူၤနၣ်မ့ၢ်ဟဲ
ဆိကဲၣ်ဆိးဒီးဘၣ်တၢ်စူၤပှၤကညီမၤနၢ်ဝဲအချံ ဒီးကိးဝဲ
လၢဘုတလဲၣ်လီၤ. ဒီးအသၣ်ဖှၣ်ဝဲဘၣ်ဒးလီၤ. ဒီးပကီး
လၢဘုသလဲၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၅၆. **ဘုတၢ်မဲ** နၣ်မ့ၢ်ဘုတကလုာ်အသၣ်ထိဒီးအသၣ်
ကှၣ်ဝဲတစဲးစဲးဒီးပကီးလၢဘုတၢ်မဲလီၤ. ဒီးပအိၣ်အမ့ၤ
နၣ်ဝံၣ်ဝဲလီၤ.ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘုတၢ်မဲဘုတၢ်ခီလီၤ.

၅၇. **ဘုတွဲၢ်ယာ်** နၣ်မ့ၢ်ဘုတကလုာ်အသၣ်ဂ့ၤဒီးအ
ဘ့ၣ်ဝါဒီးအသၣ်သွါဝဲနၣ်ပကီးလၢဘုတွဲၢ်ယာ်လီၤ. ဒီး
ပှၤမၤဝဲအါဂၤလီၤ.

၅၈. **ဘုထိၣ်ဖှာ်** နၣ်မ့ၢ်နိၣ်တကလုာ်အသၣ်ဒ်ဘုအသိး
ဒီးပကီးလၢဘုထိၣ်ဖှာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢထိၣ်ဖှာ်ဘုစ့ၢ်ကီး
လီၤ.ဘုထိၣ်ဖှာ်နၣ်မဲထိၣ်လၢပျိခိၣ်ပျိပူၤလီၤ.

၅၉. **ဘုထိမဲၢ်** နၣ်မ့ၢ်ဘုတကလုာ်အမဲၢ်လၢအသၣ်ခံ
ထူးနၣ်ထိဝဲဒီးပကီးလၢဘုထိမဲၢ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိ
လၢဘုထိမဲၢ်ဘုထိဒံးလီၤ.

၆၀. **ဘုထွဲဘီ** နၣ်မ့ၢ်ဘုဂံၤထိၣ်လၢတဂံၤပှၢ်ဒံးဘၣ်ဒီး
ကျိၣ်ကျဲ ဒီးအမိၢ်ပှၢ်တဖျၢၣ်ဖျၢၣ်နၣ်ပစံးလၢဘုထွဲဘီ
လီၤ.ဘုထွဲဘီနၣ်မ့ၢ်ဘုသၣ်မံဘီကျိဒံးဒီးပမၤအိၣ်သ့ ထဲ
ထွဲဖိၤနၣ်ပကီးလၢဘုထွဲဘီလီၤ. ဘုထွဲဘီလံ, ပကူးအိၣ်
သ့ဒံးထဲထွဲဖိၤလီၤ.ပကူးအိၣ်မ့ၤအဂိၢ်တသ့ဒံးဘၣ်.

၆၁. **ဘုထွဲဘီတသဘျၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဘုဂံၤဒံးထဲအကျၢ်အ
သွါဒီးအဒဲးအဆၣ်နၣ်တဂံၤဒံးဘၣ် ဒီးပစံးလၢဘုထွဲဘီ
တသဘျၣ်လီၤ. ဘုထွဲဘီလံတသဘျၣ်လံ. ကီးမးဂ့ၤ
ကူးနိၢ်နိၢ်လီၤ.

၆၂. **ဘုဒၢ** နၣ်မ့ၢ်ဘုအသၣ်အိၣ်ထိၣ်လၢအအိပူၤနၣ်ပ
စံးလၢဘုဒၢလီၤ. ဘုဒၢလံ. ကီးမးပျိာ်လီၤ.

၆၃. **ဘုဒၢစၢ်** နၣ်မ့ၢ်ဘုဒၢထိၣ်သီလၢအသၣ်အိၣ်လၢအ
အိပူၤဒီးစၢ်ဒံးဝဲအဖၢမုၢ်နၣ်ပကီးလၢဘုဒၢစၢ်လီၤ. ဒီးဘု
ဒၢစၢ်နၣ်အသၣ်အိၣ်လၢအအိပူၤဝါဝဲကျိၣ်ကလာ်ဒီးစၢ်ဝဲ
လီၤ.

၆၄. **ဘုဒၢပှၢ်** နၣ်မ့ၢ်ဘုဒၢလၢဘူးဒီးကပျိာ်ဝဲ ဒီးအသၣ်
အိၣ်လၢအအိပူၤဒီးမၤထိၣ်အသးသစ့ာ်ဒူး ဒီးပစံးလၢဘု
ဒၢပှၢ်လီၤ. ဘုဒၢပှၢ်တယံာ်တမိၢ်ဒီးပျိာ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢ
ဘုကနၢစၢတူာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၆၅. **ဘုနၢမူ** နၣ်မ့ၢ်ဘုတကလုာ်အမ့ၤနၢမူဝဲဒီးပကီး
လၢဘုနၢမူလီၤ. ဘုနၢမူနၣ်ပအိၣ်အမ့ၤဝံၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပ
ကီးဒီးအဆိလၢဘုနၢမူဘုနၢဆိုလီၤ.

၆၆. **ဘုနိၢ်** နၣ်မ့ၢ်ဘုတကလုာ်လၢပမၤလၢခုးထီဘိဒီး
ပကီးလၢဘုနိၢ်, ပကီးလၢဘုမုၢ်နၣ်မ့ၢ်ဘုတွဲၢ်ယာ်, မ့ၢ်ဘု
ဖှိၣ်ထိၣ်တဖၣ်ပကီးလၢဘုနိၢ်လီၤ. ဘုစံာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဘုမုၢ်

လၢၶႃးလၢပုၤကညီမၤဝဲလီၤဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢဘုနီၢ်လီၤ.

၆၇. **ဘုနီၢ်** နှ့ၣ်မ့ၢ်လၢအဒၢစၢ်ထိၣ်သိလၢအပှၤနှ့ၣ်အသၣ်အိၣ်ထိၣ်နှ့ၣ်ပစံးလၢဘုနီၢ်လီၤ. ဘုနီၢ်မ့ၢ်ဘုသၣ်အိၣ်ထိၣ်သိလၢအပှၤနှ့ၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဘုသၣ်စၢ်စီၤဒံးဖိနဲကဲၣ်စီၤလီၤ.

၆၈. **ဘုဗညါ** နှ့ၣ်မ့ၢ်ဘုပညၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤထိၣ်တၢ်လီၢ်ထိၣ်ထိ ထိထိကလဲာ်ဒီးပပြၢလၢဘုအဖိခိၣ်နှ့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဘုပညၢဘုပညါလီၤ.

၆၉. **ဘုဗညၢ** နှ့ၣ်မ့ၢ်ပမၤကဆိုဘုသိၣ်ဒီးပမၤထိၣ်ထိတၢ်အလီၢ်ဒ်ဒဲသိးထိထိကလဲာ် ဒီးပဒၢါလီၤချိၣ်လၢအဖိလာ်ဒီးပလဲၤထိၣ်ဂၢ်ဘုလၢအဖိခိၣ် ဒီးဘုနှ့ၣ်လီၤဆူအဖိလာ်ချိၣ်ပှၤနှ့ၣ်ဒီးတၢ်အလီၢ်ဖးထိဒ်ဒဲအသိးနှ့ၣ်ပကိးလၢဘုပညၢလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢဘုပညီလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘုပညၢဘုပညါလီၤ. ပမၤကဆိုဘုသိၣ်နှ့ၣ်ပလဲၤထိၣ်ပြၢလီၤလၢဘုပညၢအခံလီၤ.

၇၀. **ဘုဗီၤ** နှ့ၣ်မ့ၢ်အသၣ်ဖးထီတစဲးစဲးဖိုကဒံ ဒီးပကိးလၢဘုဗီၤလီၤ. ဘုဗီၤနှ့ၣ်အိၣ်လၢပျၤလၢပသးမှ့ၢ်ထံၣ်ဝဲလီၤ.

၇၁. **ဘုဗုၤ** နှ့ၣ်မ့ၢ်ဘုစံာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဘုလၢတလၢၤဖှံလၢစံာ်ပှၤနှ့ၣ်ပကိးဒီးအဆိလၢဘုစံာ်ဘုဗုၤလီၤ.

၇၂. **ဘုဗုၤ** နှ့ၣ်မ့ၢ်ဘုဆးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဘုလၢတသိၣ်ဘၣ်ဒီးအသးကုးဝဲနှ့ၣ်လီၤ.

၇၃. **ဘုပြံစီၤ** နှ့ၣ်မ့ၢ်ဘုတကလုာ်အသၣ်ပြံဝဲဒီးပကိးလၢဘုပြံစီၤလီၤ. ဒီးဘုပြံစီၤနှ့ၣ်အမ့ၤပအိၣ်ဝံၣ်ဝဲလီၤ.

၇၄. **ဘုပြၣ်** နှ့ၣ်မ့ၢ်ဘုဗုၤနာ်ဖိတဖျၢၣ်ဒီးပစံးလၢဘုပြၣ်လီၤ. ဘုပြၣ်တဆဲထုပြၣ်ဒီးဗုၤတနာ်လီၤ.

၇၅. **ဘုဖျိၢ်သွံ** နှ့ၣ်မ့ၢ်ပဟၢကိၢ်လူးဘုဒီးပထိထုချုဲနှ့ၣ်ပကိးလၢဘုဖျိၢ်သွံလီၤ. ဘုသၣ်ဂီၤသံကစဲာ်နှ့ၣ်ပှၤကညီဟၢကိၢ်လူးဝဲဝံၤ ဒီးလိထိၣ်ဝဲလၢမှၣ်ဖိခိၣ်ချိၣ်ပှၤနှ့ၣ်ထုချုဲနှ့ၣ် ဒီးတၢ်လၢဘုဟၢကိၢ်လူးအသးနှ့ၣ်ပကိးလၢဘုဖျိၢ်သွံလီၤ. ဘုနှ့ၣ်ပမ့ၢ်ဖျိၢ်သွံဒီးထုဝဲချုတက့ၢ်လီၤ.

၇၆. **ဘုဖျိာ်** နှ့ၣ်မ့ၢ်ဘုသၣ်အိၣ်ထိၣ်လၢအစိးနါနှ့ၣ်အသးတအိၣ်ဒံးဘၣ်ဒီးပစံးလၢဘုဖျိာ်လီၤ. ဘုနှ့ၣ်တုၤဖျိာ်ထိၣ်ဒီးဘၣ်မၤဒဲဘၣ်လူၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤကအိၣ်ဂီၤဘၣ်ဖုးလီၤ.

၇၇. **ဘုဖျိာ်သရိၤ** နှ့ၣ်မ့ၢ်ဘုသၣ်အိၣ်ထိၣ်သိထဲအကျၢ်အသွါ ဒီးပစံးလၢဘုဖျိာ်သရိၤလီၤ. ဘုဖျိာ်တလၢာ်ဒံးဘၣ်. ဘုဖျိာ်သရိၤထဲအကျၢ်အသွါဒံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘုဖျိာ်သရိၤဘုဖျိာ်သရၤလီၤ.

၇၈. **ဘုဖး** နှ့ၣ်မ့ၢ်ပဝဲာ်ဘုပှၢ်နှ့ၣ်ပိၢ်ဖးထိၣ်ဝါဝဲ ဒီးပစံးလၢဘုဖးလီၤ. ပှၤကညီဝဲာ်ဘုဖးနှ့ၣ်ပအိၣ်ဝံၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘုပှၢ်ဘုဖးလီၤ.

၇၉. **ဘုဖးဒိၣ်** နှ့ၣ်မ့ၢ်ဘုတကလုာ်အသၣ်သွါဝဲဒီးပကိးလၢဘုဖးဒိၣ်လီၤ.ဒီးအသၣ်နှ့ၣ်ဒီးဆူၣ်ဒီးအမဲၢ်ထီဝဲလီၤ.

၈၀. **ဘုဖုၣ်** နှ့ၣ်မ့ၢ်ဘုတကလုာ်အသၣ်ဖုၣ် ဒီးပကိးလၢဘုဖုၣ်လီၤ. ဘုဖုၣ်နှ့ၣ်အသၣ်ဖုၣ်ဒီးအသၣ်သူတစဲးစဲးလီၤ. ဒီးပှၤကညီထိၣ်ဝဲတနီၤနီၤလီၤ.

၈၁. **ဘုဗိ** နှ့ၣ်မ့ၢ်ဘုလၢမဲထိၣ်သိနှ့ၣ်ပြံဝဲ ဒီးပကိးလၢဘုဗိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘုဗိဘုဆၣ်လီၤ. ဘုဗိပြံၣ်နှ့ၣ်လဲၤတၢ်လၢအကျါတဂ့ၤ. သုကယီၢ်ဘၣ်ဖုးလီၤ.

၈၂. **ဘုဗိ** နှ့ၣ်မ့ၢ်ဘုဖျိာ်ထိၣ်နှ့ၣ်အသၣ်အိပှၤအိၣ် ဒီးအကံၢ်ပြၢကဒံဒီးပကိးလၢဘုဗိလီၤ. ဘုဗိနှ့ၣ်တုၤဘုဖျိာ်နှ့ၣ်ဘုလိအဖိ ဒီးအသၣ်အဲးထိၣ်အသးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘုသံၣ်ဘုဗိလီၤ.

၈၃. **ဘုဗိ** နှ့ၣ်မ့ၢ်ပမၤန့ၢ်ဘုလီၢ်လၢပဟ်ဘုလၢအပှၤနှ့ၣ်ပကိးလၢဘုဗိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘုမ့ၢ်ဘုဗိလီၤ. မၤနှ့ၣ်ဘုဗိတက့ၢ်. ပကဟ်ဘုလၢအပှၤလီၤ.

၈၄. **ဘုဖျိ** နှ့ၣ်မ့ၢ်ဘုလၢအသၣ်စၢ်ဒံးနှ့ၣ်ပကိးလၢဘုဖျိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘုဖျိဘုဖျါလီၤ. ထိၣ်ဖှံးအိၣ်ဘုဖျိစံးဝဲဒၣ်.

၈၅. **ဘုဗ့ၣ်ထိၣ်** နှ့ၣ်မ့ၢ်ဘုတကလုာ်အသၣ်ပြံဒီးဂီၤထိၣ်လၢဘုဂၤအလီၢ်ခံနှ့ၣ်ပကိးလၢဘုဗ့ၣ်လိၣ်လီၤ. ဘုဗ့ၣ်ထိၣ်နှ့ၣ်အိၣ်ခံကလုာ်သၢကလုာ်လီၤ. ဘုဗ့ၣ်ထိၣ်ဂီၤ, ဘုဗ့ၣ်ထိၣ်ပါ,ဘုဗ့ၣ်လိၣ်ဖးဒိၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၈၆. **ဘုဗ့ၣ်ထိၣ်ဂီၤ** နှ့ၣ်အဘှၣ်ဂီၤဝဲ ဒီးအသၣ်သွါဝဲနှ့ၣ်ပစံးလၢဘုဗ့ၣ်ထိၣ်ဂီၤလီၤ. ဒီးပကိးလၢဘုဗ့ၣ်ထိၣ်ဂီၤဖးဒိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၈၇. **ဘုဗ့ၣ်ထိၣ်ဖးဒိၣ်** မ့ၢ်ဘုဗ့ၣ်ထိၣ်ဂီၤလၢအသၣ်သွါဝဲနှ့ၣ်ပစံးလၢဘုဗ့ၣ်ထိၣ်ဖးဒိၣ်လီၤ.

၈၈. **ဘုဗ့ၣ်ထိၣ်ဝါ** နှ့ၣ်မ့ၢ်ဘုဗ့ၣ်ထိၣ်လၢအဘှၣ်ဝါဝဲနှ့ၣ်ပစံးလၢဘုဗ့ၣ်ထိၣ်ဝါလီၤ. ဘုဗ့ၣ်ထိၣ်ဝါနှ့ၣ်ပမၤဒီးအိၣ်လီၤတဲာ်လၢဘုဂၤလီၢ်ခံနှ့ၣ်ယဲာ်မးဒ်ဘုစံာ်အသိးလီၤ.

၈၉. **ဘုဘံၣ်ထိၣ်လွံၢ်** နှ့ၣ်မ့ၢ်ဘုမဲထိၣ်တထါ ဒီးထိၣ်လွံၢ်အိၣ်လၢအကျါနှ့ၣ်တဖျါဘၣ်ဒီးပစံးလၢဘုဘံၣ်ထိၣ်လွံၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘုဘံၣ်ထိၣ်လွံၢ်ဘုဘံၣ်ထိၣ်ဖှံးလီၤ.

၉၀. **ဘုဘှၣ်** နှ့ၣ်မ့ၢ်ဘုသၣ်အဖံးနှ့ၣ်ပကိးလၢဘုဘှၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘုဘှၣ်ဘုကုလီၤ. ဘုသၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဒီးအဖံးနှ့ၣ်ပစံးလၢဘုဘှၣ်လီၤ. ဘုနှ့ၣ်တနီၤနီၤအဘှၣ်ဝါဒီးတနီၤနီၤအဘှၣ်ဂီၤဒီးတနီၤနီၤအဘှၣ်သူဝဲလီၤ.

၉၁. **ဘုဘိ** နှ့ၣ်မ့ၢ်ဘုထံးနှ့ၣ်ပစံးလၢဘုဘိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘုဘိဘုတြၢလီၤ. ဘုလၢဂ့ၤတဖၣ်နှ့ၣ်

ဘုဘိဒိဉ်ဝဲလီၤ.
၉၂. **ဘုဘျိဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ဘုသဉ်ပှ့နှဉ်ပကီးလၢဘုဘျိဉ်လီၤ. ဒီးပကီး ဒီးအဆိလၢဘုဘျိဉ်ဘုဘျဉ်လီၤ. ပမၢဘုနှဉ်မ့ၢ် အါဒီးဘျိဉ်ဒိဉ်ဝဲလီၤ.
၉၃. **ဘုမှၢ်** နှဉ်မ့ၢ်ဘုလၢပထိဉ် ဒီးပမၤလၢခုးနှဉ်ထိဘိ လၢပှၤကညီမၤဝဲလၢတမ့ၢ်ဘဉ်ဘုဆိခဲလၢာ်နှဉ်ပကီးလၢ ဘုမှၢ်လီၤ. ဘုဖွဲဉ်ထိဉ်နှဉ်ပကီးလၢဘုမှၢ် ဒီးဘုတဲွၢ်ယာ် နှဉ်ပကီးလၢဘုမှၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဘုနီၢ်လၢပတဟ်လီၤတ့ာ် ဘဉ်အချံနှဉ်ပကီးလၢဘုမှၢ်ခဲလၢာ်လီၤ. ဒီးပကီးလၢဘု နီၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘုမှၢ်ဘုဖျိၤလီၤ.
၉၄. **ဘုမှၢ်** နှဉ်မ့ၢ်ဘုဖီအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤဘုလိၢ်လၢ ပဟ်ဘုလၢအပူၤနှဉ်ပကီးဒီးအဆိလၢဘုမှၢ်ဘုဖီလီၤ.
၉၅. **ဘုမုဉ်ကနီၤဖိသဉ်ခွါ** နှဉ်မ့ၢ်ဘုထိထိဉ်တုၤယီၢ်ဒ့ ဒီးဘူးဝဲဒီးကဒၢကပျိာ်ဝဲနှဉ်ပစံးလၢဘုမုဉ်ကနီၤဖိသဉ် ခွါလီၤ. ဘုနှဉ်တုၤမုဉ်ကနီၤဖိသဉ်ခွါနှဉ်ကီးမး ဒီးဒၢဝဲ လီၤ.
၉၆. **ဘုမဲ** နှဉ်မ့ၢ်ဘုထံးကမဲာ်ထိဉ်သိလၢအနိာ်လီၤနှဉ် ပစံးလၢဘုမဲလီၤ. ဘုနှဉ်တၢ်မ့ၢ်စူၤဘဉ်ဒီးအမဲအိဉ်ထိဉ် လၢအနိာ်လီၤနှဉ်လီၤ. ဒီးပကီး ဒီးအဆိလၢဘုမဲဘုနိာ် လီၤ.
၉၇. **ဘုမီၤ** နှဉ်မ့ၢ်ဘုသဉ်ကျိဉ်ကဲ့လၢဟ့ကျါနှဉ်ပစံး လၢဘုမီၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘုအံးဘုမီၤလီၤ. ဘု မီၤအိဉ်လၢဟ့ကျါနှဉ်ပဖီအိဉ်တသ့ဘဉ်စံးဝဲဒဉ်.
၉၈. **ဘုယှၢ်လီၤမိပှၢ်** နှဉ်မ့ၢ်ဘုသဉ်တကီၤဒံးဘဉ် ဒီးအ သဉ်ပှၢ်ဝဲနှဉ်ပစံးလၢဘုယှၢ်လီၤမိပှၢ်လီၤ. ဘုယှၢ်လီၤမိ ပှၢ်နှဉ်ဘူးဒီးကဂီၤဝဲလီၤ.
၉၉. **ဘုလီထိဉ်အဖိ** နှဉ်မ့ဘုဟိုာ်ထိဉ်သိနှဉ်တၢ်မ့ၢ်ကိၢ် ဒီးအသဉ်အဲးထိဉ်အသး ဒီးအဖးဖိဖျါထိဉ်လၢအသဉ်အိ ပူၤနှဉ်ပစံးလၢဘုလီထိဉ်အဖိလီၤ.
၁၀၀. **ဘုလွဲၢ်** နှဉ်မ့ၢ်ဘုဆိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဘုလၢဟိုာ်ချ ဂီၤချတဖဉ်နှဉ်ပကီးဒီးအဆိလၢဘုဆိဘုလွဲၢ်လီၤ.
၁၀၁. **ဘုဝါ** နှဉ်မ့ၢ်ဘုတကလုာ်အဘဉ်ဝါဝဲဒီးပကီးလၢ ဘုဝါလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤထိဉ်ဝဲလၢခုးတကၤၤလီၤ. ဒီး အိဉ်တအါဘဉ်လီၤ.
၁၀၂. **ဘုဝါ** နှဉ်မ့ၢ်ပဆုဘုကဲထိဉ်လၢဟ့ ဒီးပစံးလၢဘု ဝါလီၤ. နဆုဘုဝါလံဓါ. စဆုဘုဝါလံ.
၁၀၃. **ဘုသဃု** နှဉ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်လၢပှၤဂၤတြီပှၤတနှၢ် ဘဉ်နှဉ်ပစံးလၢပမၤဘုသဃုလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘုစဃုစ့ၢ် ကီးလီၤ.
၁၀၄. **ဘုသဒိဉ်ခိဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ဘုဟိုာ်ထိဉ်သိတကျာ်လာ်ဖး ဘိဒီးပစံးလၢဘုသဒိဉ်ခိဉ်လီၤ. ဘုသဒိဉ်ခိဉ်နှဉ်ဟိုာ်ထိဉ် သိအသဉ်ဖျါထိဉ်တဖံး. ဟ်စုမ့ၢ်သၢဘိ ဒီးပစံးလၢဘုသ ဒိဉ်ခိဉ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘုသဒိဉ်ခိဉ်သဒိဉ်နၢ် လီၤ.
၁၀၅. **ဘုသလဲဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ဘုတကလုာ်လၢတလၢၤမၤ နှၢ်လၢယိၤကိၢ်လၢဝ့ၢ်သလဲဉ်နှဉ်ဒီးပကီးလၢဘုသလဲဉ် လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဘုတကလုာ်လၢအသဉ်ဂ့ၤဝဲ ဒီးပှၤကညီမၤ ဝဲလီၤ. ဒီးအသဉ်ဖှဉ်ကြံးစီၤလီၤ.
၁၀၆. **ဘုသး** နှဉ်မ့ၢ်ဘုလၢပဆုဝါဝဲ ဒီးကဲထိဉ်လၢဟ့ နှဉ်ပကီးလၢဘုသးလီၤ. ဘုသးအိဉ်လၢဘုဘှဉ်အိပူၤ လီၤ. ဘုကညီၤနှဉ်အသးဝါဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢ ဘုသူဉ်ဘုသးလီၤ.
၁၀၇. **ဘုသဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ဘုဖျာဉ်လၢအိဉ်ထိဉ်ဝဲလၢအစဲၤ လီၤနှဉ်ပကီးလၢဘုသဉ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘု သူဉ်ဘုသဉ်လီၤ. ဘုတလိၢ်အသဉ်ဂီၤဒိလိၢ်ညါလီၤ.
၁၀၈. **ဘုသဉ်ထွံၢ်လီၤ** နှဉ်မ့ၢ်ဘုအသဉ်စဲၤလီၤအသး လီၤသကူးဝဲနှဉ်ပစံးလၢဘုသဉ်ကွံၢ်လီၤလီၤ. ဘုသဉ် တုၤအနၢ်ထံအိဉ်ဒီးဘုသဉ်ကွံၢ်လီၤ.
၁၀၉. **ဘုသံဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ဘုဆိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဘုလၢဟိုာ် ချဂီၤချဲဝဲတဖဉ်နှဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢဘုသံဉ်ဘုဆိလီၤ.
၁၁၀. **ဘုသူခံ** နှဉ်မ့ၢ်ဘုတကလုာ်နှဉ်အသဉ်ခံသူဝဲဒီး ပကီးလၢဘုသူခံလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘုသူခိဉ်ဘု သူခံလီၤ.
၁၁၁. **ဘုသိဉ်ခိဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ဘုမဲထိဉ်ကြီလၢလ့ကဆူး ပှၤ နှဉ်လၢကစၢ်လီၤဒီးသဉ်ထိဉ်လၢအသိဉ်နှဉ်ပကီးလၢဘု သိဉ်ခိဉ်လီၤ. ဒီးတုၤတၢ်စူၤလီၤ ဒီးမဲထိဉ်ဝဲကစီဒီဒီးတုၤ အသဉ်ခါနှဉ်ဟိုာ်ထဲအသိဉ်ဒီးပကီးလၢဘုသိဉ်ခိဉ်လီၤ. ပသးပှၢ်စံးဝဲဒဉ်. ဒီးမဲထိဉ်ကီးနံဉ်ဒဲးဒီးသိဉ်ကီးနံဉ်ဒဲးတ ပှၤလိၢ်လိၢ်နှဉ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘုသိဉ်ခိဉ်ဘု သိဉ်နၢ်လီၤ. ဒီးပသးပှၢ်ထံဉ်ဝဲတပူၤထဲနှဉ်စိၤလီၤ. တ အိဉ်ဘဉ်လၢအအါဘဉ်လီၤ. ဒီးအိဉ်လၢကိၢ်ပဲၤခံနှဉ်တ ပူၤလီၤ.
၁၁၂. **ဘုသိဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ဘုလၢအသအံးလၢအသးတအိဉ် ဘဉ်နှဉ်ပစံးလၢသိဉ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘုသိဉ် ဘုအံးလီၤ. ဘုတနီၤနီၤဟိုာ်ထိဉ်ဘဉ်ကလံၤသိဉ်နးကၢ.
၁၁၃. **ဘုသိ** နှဉ်မ့ၢ်ဘုလၢပမၤ ဒီးဂီၤထိဉ်ဝဲလၢပမၤလၢ တနံဉ်အတိၢ်ပှၤနှဉ်ပစံးလၢဘုသိလီၤ. ဒီးပမ့ၢ်မၤခုးဒီး ဘုဂီၤဝဲဒီးပကူးဆိအိဉ်ဆိနှဉ်ပစံးလၢဘုသိလီၤ. ဘုသိ နှဉ်တမ့ၢ်ဘဉ်လၢမငါတနံဉ်ဘဉ်မ့ၢ်ဘုလၢနံဉ်အံၤ ဒီးပ ကီးလၢဘုသိလီၤ. ဘုသိနှဉ်ပအိဉ်မူၤဝံဉ်ဝဲလီၤ.
၁၁၄. **ဘုအံး** နှဉ်မ့ၢ်ဘုသိဉ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဘုဟိုာ် ထိဉ်လၢအသးတအိဉ်ဘဉ်နှဉ်ပကီးဒီးအဆိလၢဘုသိဉ် ဘုအံးလီၤ.
၁၁၅. **ဘုအဲးဖိ** နှဉ်ပတစံးဘဉ်ပစံးလၢဘုချာဉ်နၢၤ

လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဘုစဲထိၣ်သိလီၤ.
၁၁၆. **ဘုမိၤဟုမိၤ** နဲၣ်မ့ၢ်ပကိးဘုဒီးအဆိဒီးပကိးလၢ ဘုမိၤဟုမိၤလီၤ.
၁၁၇. **ထဘု** ဒီးထဘုရှ့, **ထဘါစ့ါ**နဲၣ်ကွၢ်လၢကဘု တက့ၢ်.
၁၁၈. **ကူးလီၤဘုစံ** နဲၣ်မ့ၢ်ပကူးလီၤဂံၢ်ဘုလၢမ့ၢ်ဟါ နဲၣ်သၢကဒိၣ်ဒီးပစံးလၢကူးလီၤဘုစံလီၤ. ပမ့ၢ်ကူးလီၤ ဘုစံဒီးပကူးဘုနံၢ်အါပမၤဘုနံၢ်အါဝဲ ဒီးပကူးဘုနံၢ်အါပ မၤဘုနံၢ်အါဝဲဒီးပကူးဘုမၤဘုဝံၤချံးဝဲဒၣ်.
၁၁၉. **ကိာ်ဘု** နဲၣ်မ့ၢ်ဂီၤဖံးပနၢ်အကိာ်ကျၢးခံအိၣ်ဒီးအ ညၣ်ကျၢ်လိၣ်ကမိာ်ဒီးပစံးလၢကိာ်ဘုလီၤ. ဒီးပှၤကညီ လၢဘိၣ်တဖၣ်နဲၣ်အကိာ်ဘုအိၣ်စ့ၢ်ကီးကမိာ်တြံာ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢလၢကိာ်ဘုကိာ်ဘါလီၤ.
၁၂၀. **ခၣ်ဘု** နဲၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘိၣ်ဝဲဒီးအခၣ်လာ်အညၣ် အိၣ်ထိၣ်ကမိာ်ထိၣ်ဝဲဘိၣ်ဖျကလာ် ဒီးပစံးလၢခၣ်ဘု လီၤ. ဒီးဂီၤဖံးအခၣ်လီၤစဲၤကဘျၣ်ဝဲနဲၣ်ပစံးလၢခၣ်ဘု စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢခၣ်ဘုခၣ်ပှာ်လီၤ.
၁၂၁. **ဆၣ်ဘုဖိ** နဲၣ်မ့ၢ်ဆၣ်တကလုာ်ပြံဝဲဒီးအါဝဲဒီးပြူး မးဝဲဒီးဆးဃၤအသးတုၤအဘၢၣ်စၢၤတအိၣ်ဘၣ်. တနီၤ နီၤနဲၣ်ပကိးလၢဆၣ်ဘုဖိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဆၣ် ဘုမ့ၢ်ဆၣ်ဘုဖိလီၤ.
၁၂၂. **ဆဲးလီၤဘုရှံ** နဲၣ်မ့ၢ်ပလဲၤသူၣ်လီၤဂံၢ်ဘုရှံလၢပ ဟ်ဖိုၣ်ကီးလိာ်နဲၣ်သၢပှၤလၢခံးနဲၣ် ဒီးပစံးလၢပဆဲးလီၤ ဘုရှံလီၤ.
၁၂၃. **ထံဘု** နဲၣ်မ့ၢ်ထံဖိာ်တကလုာ်နဲၣ်အနၣ်ဒိၣ်ဝဲဒီး အနၣ်ဘိၣ်ဝဲနဲၣ်ပကိးလၢထံဘုလီၤ. ထံဘုနဲၣ်အနၣ်ဒိၣ် နံၢ်ထံဖိာ်အဂၤတက့ၢ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢထံဘုထံ ဘါလီၤ.
၁၂၄. **နၣ်ဘု** နဲၣ်မ့ၢ်နၣ်တကလုာ်အိၣ်လၢလ့မိၣ်လ့ပှၤ ဒီးပကိးလၢနၣ်ဘုလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနၣ်ဘုညၣ် လံၣ်လီၤ.နၣ်ဘုနဲၣ်ဘိၣ်ဝဲပအုးနုးဒီးပှၤကညီအိၣ်ဝဲလီၤ.
၁၂၅. **သၣ်ဘုလါ** နဲၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိဃၢ်တကလုာ်အိၣ်အါ လၢဖိးတၢ်အုၣ်တၢ်ကျၣ်ဒီးပကိးလၢသၣ်ဘုလါလီၤ. သၣ် ဘုလါနဲၣ်ဒံၣ်လီၤလၢတၢ်အုၣ်ကျါ ဒီးအဒံၣ်ကဲထိၣ်လၢ လၢၣ်လီၤ. ဒီးပကိး ဒီးအဆိလၢသၣ်ဘုတၢၢ်သၣ်ဘုလါ လီၤ.
၁၂၆. **အုၣ်ဘုကစုာ်** နဲၣ်မ့ၢ်ဃံာ်မိၤဒိမိၤလၢအုၣ်ဝဲလၢပ ဝဲာ်တၢ်နုာ်ဂ့ၤဝဲနဲၣ်ပစံးလၢအုၣ်ဘုကစုာ်လီၤ.ဃံာ်တဘ့ၣ် စကျဒီးအုၣ်မးဘုကစုာ်လီၤ.
၁၂၇. **အိၣ်ဘုဖိၣ်** နဲၣ်မ့ၢ်ပမၤဘုလၢပမၤနၢ်သိလၢပလိ အိၣ်ဆုအိၣ် ဒီးပအိၣ်ဂံၢ်ခိၣ်တစုနဲၣ်ပအိၣ်ဒီးဆွံၣ် ဒီးသ ဒိၣ် ဒီးနၣ်ဒီးပနုးအိၣ်ဒီးလၢၢ်ဆိပနုးအိၣ် ဒီးဃံာ်မိၤကွါ မိၤဒီးပစံးလၢအိၣ်ဘုဖိၣ်လီ. ပှၤကညီအိၣ်ဘုဖိၣ်နဲၣ်အ လှၢ်အလၢ်အိၣ်ဝဲဒ်မၤနာ်မၤဖှံၣ်အသိးလီၤ.
၁. **ဘူး** နဲၣ်မ့ၢ်ပကိာ်တၢ်လၢပစုဒီးပစံးလၢဘူးလီၤ. ပမ့ၢ် ကိာ်တၢ်ပှၤလၢပစုဒီးပစံးလၢဘူးစံးဝဲလီၤ. တၢ်မ့ၢ်အိၣ်လၢ တၢ်ပှၤတမံၤမံၤ ဒီးပဂိၢ်ထုးထိၣ်လၢပစုဒီးမ့ၢ်ပဘူးလီၤ. စ ဘူးတၢ်ပှၤတပှၤဒီးအိၣ်ဒီးညၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢ ဘူးဘါလီၤ.
၂. **ဘူးကလိာ်ထိၣ်** နဲၣ်မ့ၢ်ပကျိၣ်ကျဲထံဒီးဖၣ်ဆါ ဒီးဖၣ် ဆါလီၤဒးလၢထံခံဒး ဒီးပမၤကျိၣ်ကျဲဒီးထံနဲၣ်ပစံးလၢပ ဘူးကလိာ်ထိၣ်လီၤ.
၃. **ဘူးဃာ်** နဲၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကိာ်တံာ်ဃာ်အစုလၢတၢ်ပှၤ ဒီးပှၤတဂၤဘူးဃာ်တၢ်ပှၤနဲၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်ဘၣ်ယိၣ်ညၣ်က ဃ့ၢ်ထိၣ်လၢတၢ်ပှၤသၢ. ဘူးဃာ်ညၣ်ပှၤလၢနစုညၣ်က ဃ့ၢ်ထိၣ်ဘၣ်ဖုးလီၤ.
၄. **ဘူးထၣ်** နဲၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤတၢ်ကူတၢ်သိး ဒီးစၢၢ်ထိၣ် လုၣ်လၢထါဘၢၣ်လီၤ ဒီးပစံးလၢဘူးထၣ်လီၤ. ပှၤကညီ ဘူးထၣ်နဲၣ်မ့ၢ်မၤထိၣ်တၢ်ကူတၢ်သိးအခိၣ်ထံး ဒီးပစံး လၢဘူးထၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘူးထၣ်တဘ့ၣ်လၢထါဘၢၣ် လီၤလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘူးလုၣ်ဘူးထၣ်လီၤ.
၅. **ဘူးထိၣ်** နဲၣ်မ့ၢ်ပထုးထိၣ်တၢ်လၢတၢ်ပှၤတမံၤမံၤ ဒီး ပစံးလၢဘူးထိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒၢကသံၣ်လၢဝီၤပှၤဒီး ဘူးထိၣ်ကွၢဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘူးထိၣ်ဘါထိၣ် လီၤ.
၆. **ဘူးဘါ** နဲၣ်မ့ၢ်ပကိးဘူးဒီးအဆိလၢဘူးဘါလီၤ.ဘူး ဘါတၢ်ပှၤတၢ်တှၤစံးဝဲဒၣ်.
၇. **ဘူးဘူး** နဲၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤတၢ်အုးအးဒီးပစံးလၢ ကတိၤတၢ်ဘူးဘူးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘူးဘူးဘး ဘးလီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ်တလိာ်လၢကထိၣ်ဖျဲးနဲၣ်မၤ ထိၣ်ဝဲဘူးဘူးဘးဘးလီၤ.
၈. **ဘူးလုၣ်** နဲၣ်မ့ၢ်ဘူးထၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီမၤ တၢ်ကူတၢ်သိးလၢအခိၣ်ထံး ဒီးစၢၢ်ထိၣ်လုၣ်လၢထါဘၢၣ် အလီၤနဲၣ်လီၤ.
၉. **ကဘူး** နဲၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပစံၢ်ဒီးလီၤယၢၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ် လၢပအုၣ်နုာ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤတၢ်လၢပဝဲာ်နုာ်ညီဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢ ကဘူးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကဘူးလုးလီၤ. ပနွံၣ် သၣ်ဖံနဲၣ်ပစံၢ်ကဘူးလုးလီၤ.
၁၀. **ကဘူး** ဒီးကဘူးကဘး, မိၣ်မိၣ်ကဘူး, ဒီးသံက ဘူး, မံကဘူး, ဒီးအိၣ်ကဘူးကဘူးဒီးဘူးလုး ဒီးလီမိက ဘူးနဲၣ်ကွၢ်လၢဘူးတက့ၢ်.
၁၁. **စဘူး** နဲၣ်မ့ၢ်ဘုလၣ်ဃ့လၢဘုမိၣ်ထံးနဲၣ်ပစံးလၢ ဘုစဘူးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသဘူးစကီးလီၤ. ဘုလၣ်ပှၢ်ဒီး ဃ့ဝဲဒီးကဲလၢဘုစဘူးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစဘူးစ

ဘၢးလီၤ.

၁၂. **စဘုး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ညၣ်အယၢ့ၣ်အယဲၤ ဒီးပစံးလၢတၢ်ညၣ်စဘုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစဘုးစဘးလီၤ. တၢ်ညၣ်စဘုးစဘးန့ၣ်ပအီၣ်တသ့ဘၣ်.

၁၃. **စဲဘုး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ထုးလၢပဟ်ဃာ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပအဲပဟ်ဃာ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢစဲဘုးလီၤ. ထီရီၤတၢ်လၢပဟ်ဃာ်ဟၢ်နၣ်ပစံးလၢစဲဘုးတၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢစဲးဘူးစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးဆိလၢစဲဘုးစဲဘးလီၤ.

၁၄. **ထဘုး** နၣ်ဒ်စဘုးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်ညၣ်သဘျုံးသဘျုးအယၢ့ၣ်အယဲၤနၣ်ပစံးလၢတဘုးလီၤ.

၁၅. **ပဘုးပတံၢ်** နၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢပဘုးပတံၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢဒီတမုၢ်ဒီတခွါဒီးပှၤနၣ်ပစံးလၢပဘူးပတံၢ်လီၤ. ပဘုးပတံၢ်နၣ်ပတစံးဘၣ်.

၁၆. **သဘုး** နၣ်မ့ၢ်ဘုအလၣ်ပှ်ၢ်ဃ့ဝဲ ဒီးလီၤသိၣ်ဂဲၤလၢအခိၣ်ထံးနၣ်ပစံးလၢဘုသဘုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘုသဘုးသဘးလီၤ. ဘုနၣ်တုၤအလၣ်ဂီၤဒီးအသဘုးအါကၢ.

၁၇. **သဘုး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ညၣ်အယၢ့ၣ်အယဲၤကးဃာ်အသးလၢတၢ်ညၣ်အလီၤနၣ်ပစံးလၢတၢ်ညၣ်သဘုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ညၣ်သဘုးသဘးလီၤ.

၁၈. **သံၣ်ဘုး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဝၣ်ထိၣ်အခိၣ်ဘိၣ်ဒီးဘုးထိၣ်ဝဲအနွံလၢအကွီၤပှၤနၣ်ပစံးလၢဝၣ်သံၣ်ဘုးအခိၣ်လီၤ. ပှၤမ့ၢ်မၤထိၣ်အခိၣ်ဘိၣ် ဒီးကွီၤထိၣ်အခိၣ်သူလၣ်ဒီးဘုးထိၣ်ဝဲအခိၣ်နွံလၢခိၣ်သူကွီၤပှၤနၣ်ပစံးလၢသံၣ်ဘုးအခိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဝၣ်သံၣ်ဘုးအခိၣ် ဒီးထုးဃံးဝဲလီၤဃီၢ်တသ့ဘၣ်.ဝၣ်သံၣ်ဘုးဃာ်နခိၣ်စ့ၢ်ကျπၤတက့ၢ်.

၁. **ဘုၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဒုးအီၣ်ပတၢ်ဖိတၢ်လံၤအဆၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပလုၢ်အီၣ်လုၢ်အီထိၣ်ခိၤဆီခိၤအဆၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဘုၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘုၣ်ဘိးလီၤ. ပှၤတဂၤဘုၣ်ဆီအါကၢ. ပှၤတဂၤဘုၣ်ပနၢ်တဖုအီၣ်တကဃၤလီၤ.

၂. **ဘုၣ်ဆၣ်ဘါမုၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလုၢ်ထံၣ်လုၢ်တမုံၤဒီးပစံးလၢဘုၣ်ဆၣ်ဘါမုၤလီၤ. ပှၤထံၣ်ဖိတမုံၤဖိမ့ၢ်ဟဲဒီးဘုၣ်ဆၣ်ဘါမုၤတက့ၢ်.

၃. **ဘုၣ်လီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပဒုးအီၣ်ထွံၣ်မုၤဆိမုၤ ဒီးပစံးလၢဘုၣ်လီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘုၣ်လီၤဘိးလီၤလီၤ. တၢ်သၣ်ဝံၤထွံၣ်သးနၣ်ဘုၣ် လီၤက့ၤအဆၣ်တက့ၢ်. ဘုၣ်လီၤဆီဘုလၢသုးပှၤနၢ်ဆီကဝံၢ်သံဘၣ်ဖုးလီၤ.

၄. **ဘုၣ်သံ** နၣ်မ့ၢ်ပဒုးအီၣ်သံပှၤဂၤလၢကသံၣ်ဘုၣ်ဒီးပစံးလၢဘုၣ်သံလီၤ.

၅. **ဘုၣ်အီၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပလုၢ်အီၣ်လုၢ်အီပှၤဂၤဒီးပစံးထၢဘုၣ်အီၣ်ဘုၣ်အီလီၤ. ပှၤဟဲက့ၤလၢထံယံၤကီၢ်ယံၤနၣ်ဘုၣ်အီၣ်ဘုၣ်အီအီၤတနံၣ်တလါတက့ၢ်.

၆. **ထဘုၣ်** ဒီးကဘုၣ်ကဘိး, ဒီးလီၤကဘုၣ်, ဒီးကဘံၣ်ဘုၣ်, ဒီးကဘုၣ်, ထိၣ်ဒီးလၢၢ်ကဘုၣ်, ဒီးမံကဘုၣ်ဒီးစုၣ်ကဘုၣ်,ဒီးကဘုၣ်ချ့ၣ်, ဒီးကဘုၣ်ဃုၣ်,ဒီးကဘုၣ်ကဘုၣ်, ဒီးကဘုၣ်ဘု, ဒီးကဘၢကဘုၣ်နၣ်ကွၢ်လၢကဘုၣ်တက့ၢ်.

၇. **ထသံၣ်ဘုၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်မူၤသံအကလုာ်ကလုာ်နၣ်ပှၤကညီပကိာ် ဒီးဒုးအီၣ်သံပှၤဂၤနၣ်ပကိးလၢကသံၣ်ဘုၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိကသံၣ်ဘုၣ်ကသံၣ်ဘိးလီၤ.

၈. **ထဘုၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်သဘံဘုၣ်နၣ်ပစံးလၢတဘုၣ်တစုစုလီၤ. လံၣ်တဘုၣ်လိာ်သးပဘှါတနၢ်ဘၣ်.

၉. **နၢ်ဘုၣ်** နၣ်မ့ၢ်နၢ်စဲၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီတုၢ်ခိၣ်ပီၤအှအဒံးနၣ် ဒီးဒံးလီၤစဲၤဝဲလၢအနၢ် ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနၢ်ဘုၣ်နၢ်စဲၤလီၤ. ဒီးနၢ်ဒံးအဆိမ့ၢ်နၢ်ဘုၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁၀. **မၤဘုၣ်** နၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢမၤဘူၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်တလၢၢ်မၤပွ့မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပလုၢ်ကစၢ်ယွၤလၢစ့မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢမၤဘူၣ်လီၤ. မၤဘုၣ်နၣ်ပတစံးဘၣ်.

၁၁. **သဘုၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်သဘံဘုၣ်နၣ်ပကိးလၢသဘုၣ်လီၤ. ပျုၤသဘုၣ်လိာ်အသးနၣ်ပစံးလၢပျုၤသဘံဘုၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁၂. **သံတုၢ်ဘုၣ်လှၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘၣ်ဆူဘၣ်ခၢါဒီးသံဝဲအါဂၤဒီးဖိဒီးမါဒီးဖိဒီးလံၤနၣ်ပစံးလၢသံတုၢ်ဘုၣ်လှၤလီၤ. ပှၤတပှၤသံတုၢ်ဘုၣ်လှၤလၢာ်မးဒီဒီဟံၣ်လီၤ.

၁. **ဘူ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘှၣ်လၢသလၣ်အသးလၢအဘၢၣ်စπဆံးဝဲနၣ်ပစံးလၢဘူလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘူကဘျုံးလီၤ.စးခိနၣ်ဘူကဘျုံးလီၤ. ထီရီၤလၣ်နၣ်ဘူကဘျုံးကီးမံၤဒဲးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘူသဘျုံးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၂. **ဘူသလါ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘှၣ်လၢတိၣ်တစဲးစဲးနၣ်ပစံးလၢဘူသလါလီၤ. သ့ၣ်ဘၣ်တဘှၣ်ဘူသလါလီၤ. ဒီးတၢ်ကူတၢ်သိးတနီၤနီၤဘူသလါစ့ၢ်ကီးလီၤ. ထီရီၤတၢ်ဒီဘှၣ်လၢသလၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဘူသလါလီၤ.

၃. **ကဘံကဘူ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအှၣ်လိာ်အသးဒီးဖှၣ်လိာ်အခိၣ်နၣ်ပစံးလၢမၤလိာ်အသးကဘံကဘူလီၤ. ပှၤခံဂၤဖှၣ်လိာ်အခိၣ်ကဘံကဘူစံးဝဲဒၣ်.

၄. **ဃာ်ဘူလၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဃာ်လၢပှၤကညီဝဲာ်ဝဲလၢအကနၣ်ဘူဝဲနၣ်ပကိးလၢဃာ်ဘူလၣ်လီၤ. ဃာ်ဘူလၣ်နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဝဲာ်ဝဲလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢဃာ်လၣ်ခိၤလီၤ.

၅. **စဘံစဘူ** နၣ်ဒ်ကဘံကဘူအသိးဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီဖှၣ်လိာ်အခိၣ်နၣ်လီၤ.

၆. **တဘံတဘူ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအှၣ်လိာ်အသးဒီးဖှၣ်လိာ်ခိၣ်နၣ်ပစံးလၢဖှၣ်လိာ်အခိၣ်တဘံတဘူလီၤ. ဒီးပစံးလၢ

ကဘံကဘူစ့ၢ်ၵီးလီၤ.

၇. **နးဘူလဉ်** နူဉ်မ့ၢ်နးလၢအကနဉ်ဘူဝဲနူဉ်ပကီးလၢ နးဘူလဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤနးဘူလဉ်တဘ့ဉ်ဂ့ၤကၢ.

၈. **ဘံဘူ** နူဉ်မ့ၢ်ပပက်းတခွဲပျံုလၢအဘီလီၤနူဉ်ပစံး လၢဘံဘူလီၤ. ဘံဘူတခွဲပျံုလၢအဘီလီၤတကူၢ်.

၉. **သံဘူလိာ်** နူဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်ယံဉ်ပက်းလိာ်အသးနူဉ်ပစံး လၢဘံဘူလိာ်အသးလီၤ. နီဉ်မ့ၢ်ဘံဘူလိာ်အသးလၢခုး အါကၢ.

၁. **ဘူး** နူဉ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်လၢတယံၤဘဉ်နူဉ် ပစံးလၢဘူး လီၤ. ဒီးပစံးလၢဘူးတလံး.ဘူးကိာ်စီၤလီၤ. စအိဉ်တယံၤ ဘဉ်. စအိဉ်ဘူးဖဲနူဉ်လီၤ.

၂. **ဘူး** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်တယံၤဘဉ်နူဉ်ပစံးလၢဘူးလီၤ. ဒီးပ စံးတယံာ်ဘဉ်. ဘူးထိဉ်လံပစံးဒ်နူဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤဆါ ဒီးဘူးဒီကသံတ့ၢ်လီၤ. စအိဉ်တယံာ်ဘဉ်. ဘူးဒီးစက လဲၤတၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤကသံအခီဉ်ဘူးလံ. တယံာ်လၢၤ ဘဉ်.

၃. **ဘူး** နူဉ်မ့ၢ်ပပှာ်ဂံာ်ဂ့ာ်ဝဉ်လ့ဉ်စီဒီးနှၢ်ဝဲလၢမှဉ်နူဉ်ပ စံးလၢဘူးလီၤ. နဘူးမှဉ်အှနှၢ်စကီးဓါ. ဒီးပစံးလၢဘူး မှဉ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘူးမှဉ်ဘးမှဉ်စ့ၢ်ကီး လီၤ.

၄. **ဘူး** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤလၢတယံၤဘဉ်ဒီးပှၤဒီးမ့ၢ်ပတမ့ၢ်တခွါ ပမဂ်ၢဖါတံၢ်နူဉ်ပစံးလၢဘူးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘူး တံၢ်လီၤ.ပှၤတဂၤအိဉ်ဒီးဘူးဒီးတံၢ်အါဂၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီး အဆိလၢဘူးတံၢ်လီၤ.

၅. **ဘူးထိဉ်** နူဉ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်ပဟဲက့ၤတယံၤလၢၤဘဉ် ဒီးပစံးလၢဘူးထိဉ်လီၤ. ထီရီၤတၢ်ဟဲက့ၤက့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ် လဲၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်တယံၤလၢၤဘဉ်ဒီးအလိၢ်တပူၤပူၤ ဒီးပစံး လၢဘူးထိဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဘူးထိဉ်ဒီးဝ့ၢ်ဒီးမ့ၢ်ဟါ နှၢ်အီၤလီၤ. သရဉ်ဟဲဘူးထိဉ်လံဝဲဒီးဝ့ၢ်မ်ာ်တါလံ.

၆. **ဘူးဘိ** နူဉ်မ့ၢ်ကပံာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဟီဉ်ခိဉ်လၢ ကျိဉ်ကျဲဒီးထံပှဲာ်ဝဲနူဉ်လီၤ.

၇. **ဘူးလဲ** နူဉ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်အပှၤဒီးပစီးလၢဘူးလဲလီၤ. ပှၤမၤတၢ်နှၢ်ဒီးအဘူးအလဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအ‌ဇိလၢအ ဘူးအလဲစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၈. **ဘူးလိာ်သး** နူဉ်မ့ၢ်ဖိာ်မှဉ်ဒီးဖိာ်ခွါနှၢ်မါလိာ်အသး နူဉ်ပစံးလၢဘူးလိာ်သးလီၤ. ပှၤခံဂၤဘူးလိာ်သးဒီးအိဉ် ယှာ်ဝဲလီၤ.

၉. **ကဘူး** ဒီးကဘူးကဘီနူဉ်ကွၢ်လၢကဘူးတကူၢ်.

၁၀. **ကစ်ၢဘူးပူ.** No.144.၄၄. လၢခံက့ၤကဒီးကစ်ၢ ဘူးသါကဟဲမၤကဲဒီဉ်ပှၤကညီ ဟဲဟံးဒီးဆီတဘ့ဉ်ထံဉ် လိာ်အသးဒီးဖိဉ်ယဲနူဉ်လၢကျဲဖိဉ်ယဲနူဉ်စီၢ်ဟဲက့ၤဟံးဒီး ဆီတဘ့ဉ် ဒီးအိဉ်ဘံုးဝဲခံဂၤနူဉ်ကတီၤလိာ်အသးပှၤက ညီၤအံၤနမၤကဲဒီဉ်ပျာ်လဲ. ပှၤကညီအံၤနကွၢ်ကၢ်လၢအ မၤယၢအံၤလီၤ. ဒုးနဲဉ်လီၤအကိာ်ပှၤကညီမၤယၢတ ဘၢးအံၤလီၤ. မ့ၢ်နှာ်သကွဒ်နူဉ်စတသးဟ့ဘဉ်. နစံးန ကလဲၤမၤကဲဒီဉ်ပကညီၤဆီလၢနဟံးနူဉ်နဒီဉ်ကၢ်အ ကိာ်ဓဲ. နကွ်ာ်ထိဉ်ဆူတၢ်ဖးဖိဓဲ. ကစ်ၢဘူးတခ်ီဟံးထိဉ် အဆိဒီဉ်ဝဲအကိာ်ဖြိးထိးက့ၤဝဲ.ကွ်ာ်ထိဉ်ဝဲဆူတီၤဘီလီၤ တပျုာ်ထိဉ်အဒံးသါကအိဉ်အိ. အိဉ်အိတသ့ဘဉ်ဒီး လီၤတဲာ်က့ၤအခိဉ်တကူာ်အခံတကူာ်တး ဒီးသံဝဲဒဉ် လီၤ. ဒီးဖိဉ်ယဲတဂၤဟံးထိဉ်အဆိဒီဉ်ဝဲအကိာ်သါဖြိး ကလာ်ထီထိဉ်က့ၤဝဲကွ်ာ်ထိဉ်က့ၤဝဲဆူတီၤဘီလီၤတ ပျုာ်ထိဉ်အဒံးအိဉ်အိက့ၤဒဉ်ယီၤအလိၢ်လိၢ်လီၤ. ဘှဉ် လီၤက့ၤဝဲအဆဉ်ယှၤလီၤက့ၤဒီးအိဉ်ဒဉ်အဆဉ်လီၤ. ဒီး ဖိဉ်ယဲနူဉ်စံးကစ်ၢဘူးနူဉ်ပကညီၤအံၤနမၤကဲဒီဉ်ပျာ် လဲဉ်. ကစ်ၢဘူးတခ်ီတးဒီးပမၤကဲဒီဉ်သၢ. ဒီးဖိဉ်ယဲစံး အီၤနထိဉ်ကွၢ်သ့ဉ်ဃးနူဉ်ဓဲ. ဒီးကစ်ၢဘူးထိဉ်သ့ဉ်ဃး နူဉ်သံကစဲာ်ထိဉ် ဒီးသဉ်ထိဉ်ဖီထိဉ်မးဝဲလီၤ. ဟဲက့ၤ လီၤကဒါတခ်ီတ့ၤသ့ဉ်စီဉ်ထံး ဒီးသ့ဉ်ဃှသံဒဉ်တၢ်ယီၤ လိၢ်လိၢ်လီၤ. ဒီးဖိဉ် ယဲတခ်ီထိဉ်စကီးဝဲတထံးလီၤ. ထိဉ် ဝဲပၢၢ်လၢအစီးထးနူဉ် ဒီးသံကစဲာ်ထိဉ်က့ၤလီၤ. ဟဲလီၤ တ့ၤလၢသ့ဉ်စီဉ်ထံးဒီးသဉ်ဖီထိဉ်က့ၤဝဲလီၤ. သ့ဉ်နူဉ်စီၢ် မူဒံးထိဉ်က့ၤလီၤ. မံသကီးဝဲခံဂၤဖဲနူဉ်တသီကတီၤလိာ် အသးနစံးနမၤပှၤကညီၤကကဲဒီဉ်နူဉ်နလဲၤမၤဃှမၤ ယီၤကၢ်ဓဲ. မ့ၢ်ဃှမ့ၢ်ယီၤနူဉ်ဟဲက့ၤအိဉ်လၢယၢတကူၢ်. စ ကလဲၤတိစကီးနၤဒီးလဲၤဆိဉ်ယှဆိဉ်ယီၤပှၤကညီနူဉ်က စ်ၢဘူးနူဉ်စံးပကညီၤ ဒီးသုဒုးကၢ်ဝ့ၢ်ဓဲပှၤကညီနူဉ်ဒုးဝ့ၢ် ဒီးဝ့ၢ်နူဉ်အမံၤမ့ၢ်ဝ့ၢ်ပကိၢ်လီၤ. ကစ်ၢဘူးအကညီၤနူဉ် အိဉ်ဝ့ၢ်ခံဂၤပိၢ်တဂၤနီၤတဂၤလီၤ. ကစ်ၢဘူးမၤလိာ်တၢ် နံ့သိနူဉ်သံးစီၢ်အိတဂ့ၤ ဖိာ်မှဉ်စီၢ်ထုးတဂ့ၤတၢ်နံ့သိနူဉ် တ့ၤစဟဲက့ၤဟ့ၤ ဒီးပျံုလၢၤတၢ်နီတမံၤတဂ့ၤ. မၤလိာ်ဝဲ ပှၤခံဂၤနူဉ်အၢဉ်လီၤအီလီၤ ဒီးကစ်ၢဘူးနူဉ်လဲၤတၢ်လီၤ. လဲၤဝဲတ့ၤလၢ ဒီးပှၢ်ဝဲၢ်ဖိဉ်ယဲအအိဉ်လီၤ. ပှၤကညီၤအံၤ ဃှလံ. ဒီးဖိဉ်ယဲနူဉ်စီၢ်ဟဲစကီးလီၤ. ဟဲဝဲဃှသိအတိၢ် ပှၤနူဉ် ဒီးနဉ်ဟ့သံးနှာ်သိဉ်ထိဉ် ဒီးဖိဉ်ယဲနူဉ်စံးကစ်ၢဘူး နစံးနမၤပကညီၤဃှလံ နကနဉ်ကွၢ်နူဉ်ဓဲဒီပှၢ်ဝဲၢ်ဖိဉ်ယဲ စံးအီၤစတလဲၤလၢၤဘဉ်. ဒီပှၢ်ဝဲၢ်ဖိဉ်ယဲစံးကစ်ၢဘူးနမၤ တၢ်အံၤပကညီၤသံကလာ်လီၤလဲဉ်. ဒီပှၢ်ဝဲၢ်ဖိဉ်ယဲနူဉ် အကညီကျိဝဉ်တဂၤတဘိတဂၤတဘိ ဒီးဝဉ်နူဉ်ဃှထိဉ် နံ့ကစၢါဒီးက့ၤက့ၤအလိၢ်ခံလီၤ. ကစ်ၢဘူးနူဉ်က့ၤဆူပ ကညီၤအအိဉ်လီၤ. စံးပကညီၤဂိၢ်မ့ၢ်နူဉ်ဘါယၢတကူၢ်. ပကညီၤဂိၢ်မ့ၢ်နူဉ်အသးပှၢ်ပိၢ်တဂၤနူဉ်တဘါဘဉ်ဝဲဘဉ်. ကစ်ၢဘူးနူဉ်ယ့ၢ်တရုံးနိၢ်စီဉ်ထံးနူဉ်တဘါဘဉ်ဝဲနီတဂၤ ဘဉ်ဒီးကစ်ၢဘူးနူဉ်လဲၤယ့ၢ်ဆူတလၢၤတပူၤအအိဉ်စံး

တလၢၤမ့ၢ်သုစုတအိၣ်ဘၣ်ဓါ. တးဒီးတလၢၤပဲာ်တ့ၢ်ပှၤကညီဖဲန့ၣ်တလၢၤကျိၤသံကွံာ်မး ဒီးဖိဒံၣ်ဖိသၣ်ကဆိုဒီလီၤ. ပသးပှၢ်စံးဝဲကစၢ်ဘူးအံၤမၤကဲဒိၣ်ပကညီၤတကဲဒိၣ်ဘၣ်. ဒီးကွၢဝဲတဘူၣ်ဘၣ်. လၢခံကွၢကဒီးတစုတလၢၤစံးဝဲပကညီၤအံၤမးပှၤပှၢ်ဖိလီၤ. သါကမၤသံပကညီၤမၤနၢ့ဝဲအဟံၣ်တဖျၢၣ်ဒိၣ်မး ဒီးကီၤလၢၤဝါဟဲထံၣ်တဂၤကီၤလၢၤပါသံဂီၢ်သုကမၤမုၤအံၤလဲၣ်. ပကမၤသံကွံာ်ပကညီၤလီၤ. ဒီးကီၤလၢၤဝါကွၢၤလီၤကွၢၤဆူတဲၣ်ထၣ်လာ်ခီ ဒီးမၤစကီးဝဲတဖျၢၣ်ထဲသိးဝ့ၢ်တဝဲၢ်န့ၣ် ဒီးတလၢၤလဲၤထံၣ်တဂၤ ဒီးတလၢၤသံဂီၢ်သုကမၤမနုၤအံၤလဲၣ်. ပမၤယီၤသုမၤလၢတဲၣ်ပှၤအသိးန့ၣ်လီၤ. သုမ့ၢ်မၤသံပကညီၤန့ၣ်ပကမၤသံစ့ၢ်ကီးသုလီၤ. ဒီးတလၢၤန့ၣ်သံဂီၢ်ဝဲနမၤလဲၤထိကသ့ယီၤလဲၣ်. ကီၤလၢၤဝါစံးဆၢအီၤပခးထီလၢမျိာ်ဒီးကဲဝဲလၢမျိာ်အဆၣ်လီၤ. တလၢၤန့ၣ်ကွၢစံးဘၣ်လိာ်အသးပမ့ၢ်မၤသံကညီၤအံၤသါကမၤသံစ့ၢ်ကီးပှၤလီၤ. တလၢၤန့ၣ်စံးဘၣ်လိာ်အသးမၤဝဲအလိၢ်အံၤထဲသိးပဝ့ၢ်တဲၣ်အံၤစသံဂီၢ်အံၤစံးဆၢယၤပမၤလဲၤကီးဓါ.ပခးထိမျိာ်ဒီးကဲလၢမျိာ်အဆၣ်လီၤ. ဒီးလဲၤထိဝဲလီၤ. ကတိၤလိာ်အသးယီၤန့ၣ် ဒီးပျုၤကီၤလၢၤန့ၣ်ကယဲၢ်ပှၤကညီၤန့ၣ်ပျ်ကွၢၤဝဲကဆိုဒီလီၤ. လဲၤယီၤကွၢ်ကိၢ်ဒီးကီၤလၢၤအိၣ်ဒၣ်အတၢ်ကီၤလၢၤသံဂီၢ်အီၤသုမၤသံလံပကညီၤဓါ. စံးဆၢကီၤလၢၤပတမၤသံဘၣ်ပပျ်ကွၢၤလံ. ကီၤလၢၤစံးဆၢအီၤသုမ့ၢ်တမၤသံဘၣ်ပကညီၤ ဒီးပတမၤသံစ့ၢ်ကီးဘၣ်သုဘၣ်. အိၣ်လီၤတဲာ်လၢမိၢ်ပပၢ်အကလုၢ်. ကီၤလၢၤမ့ၢ်တဟဲပြီးဘၣ်ပှၤဒီး တလၢၤမၤသံပှၤလာ်လီၤ.

ခိၣ်တလုးစ့လၢဝ့ၢ်ပူၤ	*ခိၣ်တလုးစ့လၢဝ့ၢ်သး*
ခိၣ်တလုးထူလၢဝ့ၢ်ပူၤ	*ခိၣ်တလုးထူလၢဝ့ၢ်သး*
တၢ်တကြၢးပဒိၣ်အယွာ်	*တၢ်တကြၢးပဒိၣ်အဟ်*
တၢ်တကြၢးပပှၢ်အယွာ်	*တၢ်တကြၢးပပှၢ်အဟ်*
ကစၢ်ဘူးတ့ၤမ့ၢ်အယွာ်	*ကစၢ်ဘူးတ့ၤမ့ၢ်အဟ်*
ခွဒီးဝ့ၢ်ကပီၤလံာ်လှာ်	*ခွဒီးဝ့ၢ်ကပီၤသံသး*

၁၁. **ကိၢ်ဘူး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်လၢပိၤပူၤ ဒီးပက့ၢ်လီၤလၢမ့ၢ်န့ၣ်ကိၢ် ဒီးစဲဘူးဒီးပိၤန့ၣ်ပစံးလၢကိၢ်ဘူးလီၤ. ပတ့ၤညၣ်လၢပိၤပူၤဒီးညၣ်ကိၢ်ဘူးယာ်ဒီးပိၤလီၤ.

၁၂. **စဲဘူး** န့ၣ်တၢ်ထုးကးယာ်အသးပံာ် ဒီးပစံးလၢစဲဘူးလီၤ. ထိရိၤတၢ်လၢပံာ်ဝဲဒီးတံာ်ယာ်တၢ်ကျၢၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢစဲဘူးတၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစဲဘူးစဲဘးလီၤ.ပအံစဲဘူးတၢ်, ဒီးထိရိၤတၢ်ထုးန့ၣ်စဲဘူးတၢ်လီၤ.

၁၃. **တဘူး** န့ၣ်မ့ၢ်နီၣ်ထံးတကလုာ်အထံးထဲစုမ့ၢ်ဆၣ်ဒီးအလၣ်နၢဝဲန့ၣ်ပကီးလၢတဘူးလီၤ. ဒီးတဘူးန့ၣ်မဲထိၣ်လၢသံၣ်ခိၣ်လိၢ်ပူၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢတဘူးတဘးလီၤ.

၁၄. **ဒီးဘူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤနါလူၤတိၢ်အိၣ်ပှၤချူၣ်လၢပျ့ၤတဂၤ ဒီးမၤပှၤအကလုၢ်ဒီးဘူးဒီးဘူးစံးဝဲဒ်န့ၣ် ဒီးပှၤချူၣ်ယ့ၢ်တသ့ဘၣ်စံးဝဲဒၣ်.ဒီးတ့ၤခဲကနံၣ်အံၤပှၤကညီတိၢ်န့ၢ်ဝဲ ဒီးမ့ၢ်ခးတၢ်ဖိတၢ်လံၤ ဒီးစံးဝဲဒီးဘူးဒီးဘူးစံးဝဲဒ်န့ၣ်လီၤ.

၁၅. **ဒီးဘူးဒီးလဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပအဲၣ်ဒီးပမၤတၢ်အပှၤ ဒီးပစံးလၢဒီးဘူးဒီးလဲလီၤ. ပမ့ၢ်မၤပှၤဂၤအတၢ်ဒံးသိးပကနၢ်စ့ ဒီးပစံးလၢပဒီးဘူးဒီးလဲပသးလီၤ. ပှၤတဂၤဒီးဘူးဒီးလဲအသးလၢကမၤပှၤဂၤအဟံၣ်လီၤ.

၁၆. **ဒီဘူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဒီတမ့ၢ်ဒီတခွါန့ၣ်ပစံးလၢဒီဘူးဒီတံၢ်လီၤ. ပှၤဒီဘူးဒီတံၢ်န့ၣ်ဒီတခွါဒီဖိဒိၣ်ဖါတံၢ်ဒီဖိဒိၣ်မၢ်လၢအဒီပဝဲၢ် ဒီးအပၢ်ဒီးအမိၢ်ဒီးအပှၢ်ဖိဝဲၢ်ဖိန့ၣ်မ့ၢ်အဒီဘူးဒီတံၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဘူးတံၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁၇. **ဘၣ်ဘူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပဘၣ်ဃး ဒီးပှၤဂၤန့ၣ်ပစံးလၢဘၣ်ဘူးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်ဘူးဘၣ်တံၢ်, ဘၣ်ဘူးဘၣ်ဖှိလီၤ. လဲၤမၤဘၣ်ဘူးနသးဒီးပှၤန့ၣ်တဂ့ၤ. ပှၤအၢလီၤ.

၁၈. **မၤဘူး** န့ၣ်မ့ၢ်ပရလိာ်အိၣ်ယှာ်မၤယှာ်အိၣ်ယှာ်တၢ် ဒီးပှၤဂၤဒီးပစံးလၢပမၤဘူးတၢ် ဒီးပှၤဂၤလီၤ. ပှၤအၢန့ၣ်လဲၤမၤဘူးသုသးဒီးအီၤတဂ့ၤ.

၁၉. **သဘူး** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်တဘူးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ထံးတကလုာ်ထဲစုမ့ၢ်စုဆၣ်ဒီးအလၣ်အဒီးနၢဝဲန့ၣ်ပကီးလၢသဘူးလီၤ. ဒီးပှၤတနိၤနိၤကီးလၢတဘူးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဘူးသဘးလီၤ.

၂၀. **အဘူးအလဲ** နမ့ၢ်ပမၤတၢ်အပှၤန့ၢ်စ့ ဒီးပစံးလၢအဘူးအလဲလီၤ. ပှၤကဲကူၣ်လံၣ်န့ၣ်မၤတၢ်ဒီးဃ့ဝဲအဘူးအလဲလီၤ.

၂၁. **အံဘူး** န့ၣ်မ့ၢ်အံသၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထံပှၢ်လီၤသကၤလၢတလၢၤဃှၣ်ဝါဝဲဆၢဝဲဒီးပကီး ဒီးအဆိလၢအံသၣ်အံဘူးလီၤ.

၁. **ဘူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤပွၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပှၤကညီလုၢ်စ့လၢစီၤသိမ့ၢ်ဂ့ၤစံးဝဲလၢဘူၣ်လီၤ. ဘူၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်သိးကအိၣ်မှာ်ဘၣ်ခဲကိာ်တဃၣ်အဂီၢ်ဒီးမၤဟ်တၢ်လၢအံၤဃၣ်လၢဟ့ၣ်စီၤသိအတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,မၤပွၤဒီးလုၢ်တမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးပစံးလၢဘူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘူၣ်စီၤတိၢ်စီၤလီၤ. ပှၤကညီမၤဘူၣ်ဒ်သိးကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်မှာ်ခဲကိာ်တဃၣ်အဂီၢ်လီၤ.ဒီးပှၤမၤဘူၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးဘူၣ်ခိၣ်တဂၤလီၤ.

၂. **ဘူၣ်ခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢမၤဘူၣ်အသးပှၢ်တဂၤလၢစံးဝဲသါထံၣ်ပကစၢ်လၢညါခီ ဒီးဘၣ်မၤဘူၣ်ဒ်အံၤဒ်နုၤန့ၣ်စံၣ်ညီၣ်ဝဲဒီးပကီးလၢဘူၣ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢ

ၻၢၼ်ၶိၼ်တီႈၶိၼ်လီၤ. ၻၢၼ်ၶိၼ်နၼ်စံးဝဲလၢသါထံၼ်ပကစၢ် လၢညါခီဒီးမၤၻၢၼ် ဒီးမၤပ္ၚဒီးလုၢ်အီၼ်လုၢ်အီပှၤတမံၤဒီး မၤအခ့အပှၤဂဲၤကလံၼ်သံကျဲတၢ်လီၤ.

၃. **ၻၢၼ်ဆးၻၢၼ်ဆး** နၼ်မ့ၢ်ပဟ့ၼ်လိၼ်ပတၢ်တတီၤဘၼ် တတီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမၤလိၼ်တၢ်တတီၤဘၼ်တတီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံး လၢၻၢၼ်ဆးၻၢၼ်ဆးလီၤ. ပှၤအီၼ်လၢအယံၤတတီၤနၼ်ပ မ့ၢ်ဟ့ၼ်ယုၢ်တၢ်တမံၤမံၤ ဒီးပဟ့ၼ်တဂၤ ဒီးအဝဲတဂၤဟ့ၼ် က့ၤဆူညါ ဒီးပစံးလၢၻၢၼ်ဆးၻၢၼ်ဆးလီၤ. သရၼ်မ့ၢ် အီၼ်လၢကီၢ်မ့ၤရံကၤဒီးပဟ့ၼ်လံၼ်မံၼ်တါလၢသရၼ်ဘဲး နဲး ဒီးသရၼ်မဲးနဲးဟ့ၼ်ဆူသရၼ်အဂၤ ဒီးပစံးလၢၻၢၼ်ဆး ၻၢၼ်ဆးလီၤ. ဟ့ၼ်လံၼ်ၻၢၼ်ဆးၻၢၼ်ဆး ဒီးတုၤဝဲလၢသ ရၼ်အီၼ်လၢမ့ၤရံကၤနၼ်လီၤ.

၄. **ၻၢၼ်ထိၼ်** နၼ်မ့ၢ်ဘါထိၼ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပယူးယိၼ် ထိၼ်ပကစၢ် ဒီးပတီၤလီၤကနံ့ကျိၼ်ပယှၼ်ထိၼ်ပစုဆူပက စၢ်အအိၼ်နၼ်လီၤ.

၅. **ၻၢၼ်ပှၤ** နၼ်မ့ၢ်ပှၤကဲလၢၻၢၼ်ခိၼ်အခ့အပှၤဒီးပစံး လၢၻၢၼ်ပှၤလီၤ. ၻၢၼ်ပှၤနၼ်မ့ၢ်ၻၢၼ်ခိၼ်မၤအသံကျဲတၢ် ဒီး ဂဲၤကလံၼ်ဝဲနၼ်မ့ၢ်ၻၢၼ်ပှၤလီၤ.

၆. **ၻၢၼ်ဘျိၼ်** နၼ်မ့ၢ်သရိၼ်စိၤမိၤနၼ်ပကိးလၢၻၢၼ်ဘျိၼ် လီၤ. ပှၤဘါယွၤဒီးပမၤၻၢၼ်ဘျိၼ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိ လၢၻၢၼ်ဘျိၼ်တီၢ်ဘျိၼ်လီၤ.

၇. **တၢ်ၻၢၼ်** နၼ်မ့ၢ်ထိရီၤတၢ်အီၼ်တၢ်အီလၢပကလုၢ် အီၼ်သရၼ်သမါ ဒီးထံၼ်စိၤတမံၤစိၤ ဒီးပကလုၢ်အီၼ်ပှၤ ဖိၼ်ပှၤယၢ်နၼ်ပစံးလၢတၢ်ၻၢၼ်တၢ်တီၢ်လီၤ. မၤတၢ်အီၼ် တၢ်အီအါအါတက့ၢ်.ပအီၼ်မ့ၢ်တလၢ်ဘၼ်ဒီးကကဲဝဲလၢ တၢ်ၻၢၼ်တၢ်တီၢ်လီၤ.

၈. **ထိၻၢၼ်** နၼ်မ့ၢ်ပျံၤမ့ၢ်တထိဘၼ် ဒီးပစၢထိထိၼ်နၼ်ပ စံးလၢထိၻၢၼ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢထိၻၢၼ်ထိပစိၼ် လီၤ. ပျံၤမ့ၢ်တထိဘၼ်ဒီးထိၻၢၼ်တက့ၢ်.

၉. **ဒီၻၢၼ်** နၼ်ပတစံးဘၼ်. ပစံးလၢထိၻၢၼ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ် ပစၢထိထိၼ်ပျံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,လုၼ်မ့ၢ်ဂ့ၤနၼ်လီၤ.

၁၀. **မၤၻၢၼ်** နၼ်မ့ၢ်ထိရီၤပမၤပ္ၚမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟ့ၼ်တၢ်လၢပ သးမ့ၢ်ဝဲ လၢပဆိကမိၼ်လၢကနၢ်ဘၼ်အဘျုးခဲကိၼ်တ ယၼ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပမၤၻၢၼ်လီၤ. ပမ့ၢ်မၤၻၢၼ်ဒီးပမၤဒီး ပ္ၚ ဒီးပလုၢ်အီၼ်လုၢ်အီပှၤတမံၤပှၤဖိၼ်ဖိ ဒီးပဟ့ၼ်စိၤသိစ့ ဒီး မ့ၢ်ပမၤၻၢၼ်လီၤ. ဒီးပဟ့ၼ်ၻၢၼ်ခိၼ်အစ့ဒီးပစံးလၢပ မၤၻၢၼ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမၤၻၢၼ်မၤတီၢ်လီၤ.

၁၁. **ဟ့ၼ်ၻၢၼ်** နၼ်မ့ၢ်ပှၤလၢပဟ့ၼ်အီၼ်အတၢ်လၢပ သူၼ်ခုၼ်သးမ့ၼ်ဒီးဆိၼ်ဂ့ၤပှၤ ဒီးဘါထုကဖၼ်နၢ်ပဂီၢ်ဒီးပ စံးလၢဟ့ၼ်ၻၢၼ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟ့ၼ်ၻၢၼ်ဟ့ၼ် တီၢ်လီၤ.

၁. **ဘု** နၼ်မ့ၢ်ပမၤကွံၼ်မီၢ်ဟဲသၼ်လၢပစုမ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမၤ လီၤဘုခ့သၼ်အချံလၢပစုမ့ၢ်ဒိၼ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢဘုလီၤ. ပှၤတဂၤဘုလီၤဩဘုခ့သၼ်အချံလၢအစုမ့ၢ်ဒိၼ် ဒီးဘုခ့ သၼ်အချံလီၤဩဝဲလီၤ. ဘုကွံၼ်မီၢ်ဟဲသၼ်ခိၼ်မိၼ်နၼ်တ က့ၢ်. ဒီးပဒဲးတၤသူၼ်တၤသၼ်နၼ်ပစံးလၢဘုစ့ၢ်ကိးလီၤ. ဘုအီၼ်တၤသၼ်တဖျၼ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘုပ လှၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘုပျုၤစကိးလီၤ.

၂. **ဘုလီၤ** နၼ်မ့ၢ်ထံထိၼ်ပှံၤဝဲ ဒီးထံလီၤက့ၤဝဲတစဲးဖိဒီး ပစံးလၢထံခိၼ်ဘုလီၤလီၤ. ဆူလၢ်ဆူထံထိၼ်တုၤထံခိၼ် ဘုလီၤဒီးပကလဲၤတၢ်လၢချံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘု လီၤဘါလီၤလီၤ.

၃. **ဘုလီၤခိၼ်** နၼ်မ့ၢ်ပတရံးလီၤချံခိၼ်ဆူထံထၼ်တခ်ိ ဒီးပစံးလၢဘုလီၤချံခိၼ်လီၤ. ပှၤတဂၤသါကလဲၤတၢ်လၢ ချံဒီးဘုလီၤချံခိၼ်လီၤ.ဘုလီၤချံခိၼ်ပကလဲၤတၢ်စံးဝဲဒၼ်.

၄. **ကဘု** ဒီးသံၼ်သံၼ်ကဘုနၼ်ကွၢ်လၢကဘုတက့ၢ်.

၅. **ခိၼ်လှၢ်ဘု** နၼ်မ့ၢ်ပခိၼ်လှၢ်ခိၼ်မဲကဲသၼ်နၼ်ပကိးလၢ ခိၼ်လှၢ်ဘုလီၤ.

၆. **စဘု** နၼ်မ့ၢ်တၢ်မုၢ်တကလုၼ်မၤသးဒ်ပထိးအသိးဒီး အသၼ်ဒ်ပထိးအသိးနၼ် ဒီးအလၼ်ဒီးဆူၼ်ဒီးအသၼ်ပြံ နၢ်ပထိး ဒီးပကိးလၢစဘုလီၤ. ဒီးပကိးလၢသဘုစ့ၢ်ကိး လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢစဘုစဘါလီၤ. စဘုနၼ်ပှၤက ညီဖျးဝဲဒီးအီၼ်ဝဲအဒီးအသၼ်လီၤ.

၇. **တဘု** နၼ်မ့ၢ်ဒ်စဘုအသိးလီၤ.ဒီးမ့ၢ်တၢ်မုၢ်လၢပသူၼ် ပဖျး ဒီးပအီၼ်အဒီးအသၼ်နၼ်ပကိးလၢတဘုလီၤ. ဒီး လီၤက်လၢပထိးအသိးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢတဘု တဘါလီၤ.

၈. **ဘဲဘု** နၼ်မ့ၢ်ပထူဘဲဘျံးလၢတဘံစိၤအလီၤနၼ်ဖး ထိဒီးပကိးလၢဘဲဘုလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘဲဘုဘဲ ဘါလီၤ. ပမ့ၢ်ထူဖျၼ်ဘဲဘျံးလၢတဘံလီၤကဲထိၼ်တဘိ တဘိဒီးပကိးလၢဘဲဘုစံးဝဲလီၤ.

၉. **လံၢ်ဘု** နၼ်မ့ၢ်လံၢ်ပျုၤနၼ်ပကိးလၢလံၢ်ဘုတစုစု လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပိၼ်မုၼ်အတၢ်သကျိၼ်ကတၢၢ်ထိအီၼ်ဒီးအစိး ကဒုၼ်တစဲးဒီးပကိးလၢလံၢ်ဘုလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢ လံၢ်ခိၼ်လံၢ်ဘုလီၤ. ဒီးပစံးလၢအဘုအတြၢစ့ၢ်ကိးလီၤ. လံၢ်နၼ်အီၼ်ဒီးအဘုအတြၢစံးဝဲဒၼ်.

၁၀. **ထီၤဘု** နၼ်ပတစံးဘၼ်. ပစံးလၢလီၤပျုၤလီၤ. ဒီး မ့ၢ်တၤသၼ်ခိၼ်မိၼ်ထူၼ်ဖျံးဝဲနၼ်လီၤ.

၁၁. **သဘု** နၼ်မ့ၢ်ဘုဖံးသလံးကွံၼ်နၼ်ပစံးလၢဘုသဘု လီၤ. ဘုသၼ်အဖံးမ့ၢ်လီၤသအိးမ့ၢ်လီၤသလံး ဒီးပစံးလၢ ဘုသဘုလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဘုသဘါလီၤ. နဆု ဘုတဘုထိၼ်ဒံးဘၼ်. ဘုနၼ်တုၤပဆုဒီးအဖံးသဘုဝဲ လီၤ.

၁၂. **သဘု** နၼ်မ့ၢ်တၢ်မုၢ်တကလုၼ်လီၤက်လၢပထိးဒီး

အသၣ်လီၤက်လၢပထိး ဒီးအမ့ၢ်ပြံအသၣ်ပြံဝဲန့ၣ်ပစံးလၢသဘ့လီၤ.ဒီးပစံးလၢကဘ့. စဘ့ တဘ့စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁. **ဘှၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်ကဘျၣ် ဒီးပစံးလၢဘှၣ်လီၤ. လၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သ့ၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကူတၢ်သိးမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဘှၣ်ခဲလၢာ်လီၤ. သ့ၣ်ဘၣ်တဘှၣ်, ညၣ်တဘှၣ်, ထီရီၤတၢ်ကဘျၣ်ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်ဘှၣ်ခဲလၢာ်လီၤ.

၂. **ဘှၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဖံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဖိခိၣ်ဘကထၢန့ၣ်တမ့ၢ်ဘၣ်အညၣ်ဒီးပဂီၤကးဘၢပညၣ်န့ၣ်ပကီး ဒီးအဆိလၢဖံးဘှၣ်လီၤ. သ့ၣ်ဖံးသ့ၣ်ဘှၣ်, ပှၤကညီဖံးဘှၣ်, ထီရီၤတၢ်ဖံးန့ၣ်ပကီး ဒီးအဆိလၢဖံးဘှၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဘှၣ်ဖိၤကုဖိၤစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၃. **ဘှၣ်ကဘျံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤကဒါတၢ်ကူတၢ်သိးအပူၤဆူအချၢဒီးပစံးလၢဘှၣ်ကဘျံးလီၤ. ပှၤတဂၤဘှၣ်ကဘျံးဆ့တဘှၣ်ဆူအချၢတခီလီၤ. ပမ့ၢ်မၤကဒါတၢ်ပူၤဆူအချၢန့ၣ်ပစံးလၢဘှၣ်ကဘျံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘှၣ်ကဘျံးဘှၣ်ကဘျးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘှၣ်သဘျံးစကီးလီၤ.

၄. **ဘှၣ်ကဘျံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပထုးကဒါထီၣ်ပမဲာ်ဆူအချၢဒီးပစံးလၢဘှၣ်ကဘျံးပမဲာ်လီၤ. ပမ့ၢ်ထုးကဒါပမဲာ်ဖံးဒီးပစံးလၢဘှၣ်ကဘျံးပမဲာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဘှၣ်သဘျံးစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဘှၣ်ကဘျံးအမဲာ်ဒီးအမဲာ်ဖံးကဘျံးဖျါဂီၤဆှၣ်ကလာ်လီၤ.

၅. **ဘှၣ်ကွံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပထုးလီၤကွံာ်တၢ်ကူတၢ်သိးလၢပလိၤ ဒီးပစံးလၢဘှၣ်ကွံာ်လီၤ. ဘှၣ်ကွံာ်ဆ့လၢနလိၤန့ၣ်တက့ၢ်. ဘှၣ်လီၤကွံာ်အီကံ လၢနလိၤန့ၣ်တက့ၢ်. ထီရီၤပဒံးတၢ်သိးတၢ်န့ၣ်ပမ့ၢ်မၤလီၤကွံာ် ဒီးပစံးလၢဘှၣ်ကွံာ်လီၤ. ဘှၣ်ကွံာ်နၢ်ဒံးလၢနနၢ်လိၤန့ၣ်တက့ၢ်. ဘှၣ်ကွံာ်ထံဖှံၣ်လၢနစုလိၤန့ၣ်တက့ၢ်.

၆. **ဘှၣ်ခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဘှၣ်ပှၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဒိဘှၣ်လၢပှၢ်ဝဲလၢမ့ၢ်သ့ၣ်ဖံးဝၣ်ဖံးန့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်ဖံးဘှၣ်ခိၣ်ဘှၣ်ပှၢ်စံးဝဲဒၣ်.. ကုၤလၢအပှၢ်န့ၣ်ပစံးလၢကုၤဘှၣ်ခိၣ်ဘှၣ်ပှၢ်လီၤ.

၇. **ဘှၣ်ခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်အဖံးခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဘှၣ်ခိၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ဘှၣ်ခိၣ်န့ၣ်ပၢၤဝဲတပူၤပူၤလီၤ. ဘံဝဲတပူၤပူၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢဖံးဘှၣ်ခိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤကညီဘှၣ်ခိၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၈. **ဘှၣ်ဆ့** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတကူတၢ်သိးတၢ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢအိၣ်ဘှၣ်ဆ့လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘှၣ်ဆ့လှာ်ထဲလီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်ဘှၣ်ဆ့လှာ်ထဲစံးဝဲဒၣ်. ဟ်ဘှၣ်ဆ့နဖိဒ်န့ၣ်တဂ့ၤ. ဒုးသိးအဆ့တက့ၢ်.

၉. **ဘှၣ်ဆ့ဒၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤတကလှာ်တကူတသိးဘၣ်ဒီးပကီးလၢဘှၣ်ဆ့ဒၢလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပသးပှၢ်ကၢၣ်ကီၣ်ဝဲလီၤ.ဒီးမ့ၢ်အိၣ်ကီၢ်ဖဲလဲၣ်ဖဲလဲၣ်န့ၣ်စတသ့ၣ်ညါဘၣ်ဝဲဘၣ်.

၁၀. **ဘှၣ်ထီၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပထုးထီၣ်ဘီဖိၤနးဖိၤလၢအတြီးပူၤဒီးပစံးလၢဘှၣ်ထီၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘှၣ်ထီၣ်နးလၢအတြီးပူၤဒီးကျိၤဂ့ၢ်တဘိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘှၣ်ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်လီၤ.

၁၁. **ဘှၣ်ပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖံးပှၢ်လၢပှၢ်န့ၣ်ပကီးလၢဘှၣ်ပှၢ်လီၤ. သ့ၣ်ဖံးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထီရီၤတၢ်ဖံးမ့ၢ်ဂ့ၤ, အဖိခိၣ်ပှၢ်ဒီးပကီးလၢဘှၣ်ပှၢ်လီၤ. သ့ၣ်ဖံးဘှၣ်ပှၢ်ယေၤအဖံးအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘှၣ်ခိၣ်ဘှၣ်ပှၢ်လီၤ.

၁၂. **ဘှၣ်ပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပခံကီၢ်ကဒါရ့န့ၣ်ပစံးလၢခံကီၢ်ဘှၣ်ပှၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤအခံကီၢ်ဘှၣ်ပှၢ်လဲၢ်သမီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢခံကီၢ်ဘှၣ်ခိၣ်ဘှၣ်ပှၢ်လီၤ.

၁၃. **ဘှၣ်ဘၣ်စီၤဃၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒိဘှၣ်လၢဆူၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘှၣ်ဘၣ်စီၤဃၢ်လီၤ. တၢ်ဘှၣ်မ့ၢ်တကဆှၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်တစၢ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဘှၣ်ဘၣ်စီၤဃၢ်ခဲလၢာ်လီၤ. နတြှာ်သ့ၣ်ဘၣ်တဘှၣ်တကဆှၣ်ဘၣ်. မၤသးဘှၣ်ဘၣ်စီၤဃၢ်လီၤ. ထီရီၤတၢ်ဘှၣ်လၢတစၢ်ဘၣ်န့ၣ်ဒီးတကဆှၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဘှၣ်ဘၣ်စီၤဃၢ်လီၤ.

၁၄. **ဘှၣ်ဘၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်ကဘျၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘှၣ်ဘၣ်လီၤ. သ့ၣ်ဘှၣ်ဘၣ်ထးဘှၣ်ဘၣ်န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ကဘျၣ်ထးကဘျၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. လၢၢ်ဘှၣ်ဘၣ်န့ၣ်ကဘျၣ်ဝဲလီၤ.

၁၅. **ဘှၣ်လဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဘှၣ်လီၤထံဖှံၣ်လၢပစု ဒီးပဒုးသိးထီၣ်ပှၤဂၤဒီးပှၤဂၤဘှၣ်လီၤထံဖှံၣ်လၢအစု ဒီးဒုးသိးထီၣ်ပှၤန့ၣ်ပစံးလၢပဘှၣ်လဲလီၤ. ပှၤဒီးမ၀ၤန့ၣ်ဘှၣ်လဲအကယၢကယဲၣ်န့ၣ်အလုၢ်အလၢ်အိၣ်ဝဲလီၤ.

၁၆. **ဘှၣ်လီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပလှာ်လီၤကွံာ်တၢ်ကူတၢ်သိးလၢပလိၤဒီးပစံးလၢဘှၣ်လီၤလီၤ. ပမၤလီၤထုးလီၤကွံာ်တၢ်ကူတၢ်သိးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထံဖှံၣ်, တိၤပီၤ, နၢ်ဒံးနါကါလၢပလိၤမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဘှၣ်လီၤလီၤ.ဘှၣ်လီၤကွံာ်ဆ့လၢနလိၤန့ၣ်တက့ၢ်. ဘှၣ်လီၤကွံာ်ထံဖှံၣ်လၢနလိၤန့ၣ်တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘှၣ်လီၤလှာ်လီၤလီၤ.

၁၇. **ဘှၣ်သဘျံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤကဒါထီၣ်ဆ့အပူၤန့ၣ်ဆူအချၢတခီ ဒီးပစံးလၢဘှၣ်သဘျံးလီၤ. ပှၤတဂၤဘှၣ်သဘျံးဆ့အပူၤဆူအချၢတခီလီၤ. ထီရီၤပမၤကဒါတၢ်ကူတၢ်သိးအပူၤဆူအချၢန့ၣ်ပစံးလၢဘှၣ်သဘျံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘှၣ်သဘျံးဘှၣ်သဘျးလီၤ.

၁၈. **ဘှၣ်ဖိၤကုဖိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကီးတၢ်လၢကုတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဘှၣ်ဖိၤကုဖိၤလီၤ.ချံးန့ၣ်အိၣ်ဒီးဘှၣ်ဖိၤကုဖိၤလီၤ.

၁၉. **ကျိၢ်အဘှၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤမိၣ်လမဲ့ၣ်ဖိကီးဂီၤဖံးအဖံးန့ၣ်စံးဝဲလၢကျိၢ်အဘှၣ်လီၤ. ကျိၢ်အဘှၣ်ကျိၢ်အဘၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၂၀. **ခံဘှၣ်ပှၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပခံကီၢ်အဒါရ့ၢ်ဖးလဲၢ်န့ၣ်ပကီးလၢ

ခံဘ့ၣ်ပှ်လီၤ. ပှၤတဂၤအခံဘ့ၣ်ပှ်လဲၢ်သမီးလီၤ. ခံကိၢ် ဘ့ၣ်ခိၣ်ခံကိၢ်ဘ့ၣ်ပှ်ပစံးဒီးအဆိၣ်နၣ်လီၤ.

၂၁. **ခိၣ်ဘ့ၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်ဖံးနၣ်ပစံးလၢခိၣ်ဘ့ၣ်လီၤ. ဒီး မ့ၢ်ပှၤခိၣ်လမ့ၣ်ဖိစံးဝဲလီၤ. ဒီးပှၤတဝဲၣ်စံးဝဲလၢခိၣ်ဖံး လီၤ. ဒီးပစံးလၢခိၣ်ဖံးအဆိမ့ၢ်ခိၣ်ဘ့ၣ်လီၤ.

၂၂. **ခိၣ်ဘ့ၣ်** နၣ်မ့ၢ်ခိၣ်ဖံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဆးပခိၣ် ဖျိၣ်လၢတၢ်ဖံးဒီးပစံးလၢခိၣ်ဖံးခိၣ်ဘ့ၣ်လီၤ.

၂၃. **ယီၤသၣ်ဘ့ၣ်** နၣ်မ့ၢ်ယီၤသၣ်အဖံးနၣ်ပကိးလၢ ယီၤသၣ်ဘ့ၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢယီၤသၣ်ဘ့ၣ်ယီၤ သၣ်ကုလီၤ. တအီးကွဲာ်ယီၤသၣ်ဘ့ၣ်နၣ်တက့ၢ်. ပကဝဲာ် ဖးဒီးပကအီၣ်လီၤ.

၂၄. **ဆှါဘ့ၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဆှါဖံးနၣ်ပကိးလၢဆှါဘ့ၣ်လီၤ. ဒီး ပကိးဒီးအဆိလၢဆှါဘ့ၣ်ဆှါကုလီၤ. ဆှါဘ့ၣ်နၣ်ပဟံး နၢ်ဒီးသူးကဆ့ၣ်တက့ၢ်.ပကထုကုလီၤ.

၂၅. **ညၣ်ဘ့ၣ်ပှ်** နၣ်မ့ၢ်ညၣ်တကလှာ်နၣ်အသးလဲၢ် ဒီးအဓိၢ်ပှ်ဆံးဝဲဒီးပကိးလၢညၣ်ဘ့ၣ်ပှ်လီၤ. ညၣ်ဘ့ၣ် ပှ်နၣ်ပကိးလၢညၣ်သူချုစ့ၢ်ကီးလီၤ. ညၣ်ဘ့ၣ်ပှ်နၣ် အိၣ်လၢထံဘျါနၣ်အါကၢ.

၂၆. **ဒီဘ့ၣ်ညါ** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဘ့ၣ်လၢထၣ်လၢခံမ့ၢ်ဂ့ၤ, ညၣ်လၢခိၣ်ဟၢ်လၢမဲၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဒီဘ့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံး လၢဒီဘ့ၣ်ဒီကုပစံးဒီးအဆိၣ်နၣ်လီၤ. သ့ၣ်ဘ့ၣ်ဒီဘ့ၣ် ညါနၣ်အိၣ်တဆံခံပျၢ်လီၤ.

၂၇. **ဟ်လီၤဘ့ၣ်ဘၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဟ်သ့ၣ်ဘၣ်လၢအက ဘျၣ်တဖိ ဒီးပစံးလၢပဟ်လီၤဘ့ၣ်ဘၣ်လီၤ. ဟ်လီၤဘ့ၣ် ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်ဒ်နၣ်တဂ့ၤ. ဒီးကနူၤအီၤတက့ၢ်.

၂၈. **ဖံးဘ့ၣ်ခိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဖံးဖီခိၣ်နၣ်ပစံးလၢဖံးဘ့ၣ်ခိၣ် လီၤ.ပှၤကညီနၣ်ဖကွၢ်လၢအဖံးဘ့ၣ်ခိၣ်တခ်ီနၣ်မ့ၢ်ပှၤဂ့ၤ တဂၤလီၤ. မမ့ၢ်အသးလၢညါခီနၣ်မ့ၢ်ဝဲလၢပှၤအၢလီၤ.

၂၉. **ဖိးဘ့ၣ်** နၣ်မ့ၢ်သဲးကပၢၤဖံးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဝဲာ်ဘိၣ်တပၢး မ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးလၢဖိးဘ့ၣ်လီၤ. ထိရီၤတၢ်ဖံးဖီခိၣ်ပှ်ဝဲနၣ်ပ စံးလၢဖိးဘ့ၣ်လီၤ. ထဲဝိာ်ဖိးဘ့ၣ်လီၤတအီးဒီးအနၣ်ဖျါ ထိၣ်ဝဲလီၤ. ဘုလၣ်ခိၣ်ထံးအိၣ်ဒီးအဖိးဘ့ၣ်လီၤ.

၃၀. **ဘုဘ့ၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဘုအိၣ် ဒီးအသၣ်အဖံး ဒီးပစံးလၢ ဘုဘ့ၣ်လီၤ. ဘုဘ့ၣ်နၣ်တှၤပဆုဒီးအဘ့ၣ်လီၤတအီးဝဲ လီၤ. ပှၤတဂၤဆုဘုဘ့ၣ်တဝါးဘၣ်ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢ ဘုဘ့ၣ်ဘုဘၣ်လီၤ.

၃၁. **လၢ်ဘ့ၣ်ဘၣ်** နၣ်မ့ၢ်လၢ်ကဘျၣ်ဝဲနၣ်ပကိးလၢ လၢ်ဘ့ၣ်ဘၣ်လီၤ. လၢ်ဘ့ၣ်ဘၣ်တဘ့ၣ်လဲၢ်ကၢ. ဒီးပ စံးဒီးအဆိလၢလၢ်ဘ့ၣ်ခိၣ်လၢ်ဘ့ၣ်ဘၣ်လီၤ.

၃၂. **လီဘ့ၣ်** နၣ်မ့ၢ်လီနၣ်ပစံးလၢအိၣ်ဒီးအဒံးဒီးပစံး လၢလီဘ့ၣ်လီၤ. လီမ့ၢ်ဖျးတၢ်ဒီးကပီၤဝဲနၣ်ပစံးလၢလီဝါ ဒံးဒီးပဆိကမိၣ်လၢလီနၣ်မ့ၢ်လီဘ့ၣ်ဒ်ထိၣ်အသိး ဒီးဝါ အဒံးသ့ဧါ. လီတဘ့ၣ်ဖျးတၢ်သိၣ်ဒိၣ်ကၢ.

၃၃. **သ့ၣ်ဘ့ၣ်** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဖံးနၣ်ပကိးလၢသ့ၣ်ဘ့ၣ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢသ့ၣ်ဘ့ၣ်သ့ၣ်ကုပကိးဒီးအဆိၣ်နၣ်လီၤ. ဒီး မ့ၢ်ပသးပှ်ကိးဝဲတနီၤနီၤလီၤ.

၁. **ဘဲ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလှာ်အသၣ်မၤထိၣ်အိၣ်ဒီးအ လုၤဒီးပကိးလၢဘဲလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢလှၣ်ဖိၤဘဲ ဖိၤလီၤ. ဘဲနၣ်ပှၤကညီမၤန့ၢ်အလုၤနၣ်မၤကဲထိၣ်ဝဲလၢ လှၣ်ဒီးမၤတၢ်ကူတၢ်သိးလီၤ.

၂. **ဘဲ** နၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်ဝံၣ်ဝဲဒီးပစံးလၢဘဲတစုစုလီၤ. စ အိၣ်မ့ၤတစုဘဲကၢ. ပအိၣ်မ့ၤဘၣ်ဒီးညၣ်နၣ်ပအိၣ်ဘဲ စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးလၢဘဲကပှာ်လုးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၃. **ဘဲကီၤလၢ** နၣ်မ့ၢ်ဘဲတကလှာ်အိၣ်လၢကိၢ်ဇုၢ်ခုာ်ဖီး ပှၤဟဲစိာ်ဝဲလၢကဘီဒီးပကိးလၢဘဲကီၤလၢလီၤ. ဒီးအ ထံးဖးဒိၣ်ဖးထီဝဲလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဟဲစိာ်လၢကီၤလၢအကိၢ် ဒီးပစံးလၢဘဲကီၤလၢလီၤ.ဘဲကီၤလၢနၣ်အစုံသူဝဲလီၤ.

၄. **ဘဲကျိုး** နၣ်မ့ၢ်ပဖဲးခုးဖိလၢပဖှံဘဲအလိၢ်နၣ်ပစံးလၢ ဘဲကျိုးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤဘဲကျိုးတလိၢ် ဒီးဖှံဖိၤဘဲလၢအ ပှၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘဲကျိုးဘဲသဝီလီၤ.

၅. **ဘဲရှဲ** နၣ်မ့ၢ်ဘဲအသးနၣ်ပကိးလၢဘဲရှဲလီၤ. ပှၤက ညီဖှံလီၤဘဲရှဲလၢဘဲကျိုးပှၤ ဒီးဘဲရှဲမဲထိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပ ကိးဒီးအဆိလၢဘဲရှဲဘဲသၣ်လီၤ.

၆. **ဘဲရှဲ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီခိၣ်ထိၣ်သိ ဒီးအနၢ်ဘျီးထိၣ် ကိၤထိၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢနၢ်ဘဲရှဲလီၤ. ပှၤကညီအနၢ်မ့ၢ်ဘဲ ရှဲဒီးကဖိသၣ်စ့ါထိၣ်ဝဲလီၤ.

၇. **ဘဲဂီၤ** နၣ်မ့ၢ်ဘဲတကလှာ်အလုၤဂီၤ ဒီးပကိးလၢဘဲ ဂီၤလီၤ. ဘဲဂီၤနၣ်အိၣ်တအါဘၣ်အိၣ်စ့ၤကိာ်ဓိၤလီၤ.

၈. **ဘဲယ့မိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဘဲတကလှာ်အသၣ်ပြံ ဒီးဖးထိၣ်ဝဲ အဖးပြံဝဲဒီးပကိးလၢဘဲယ့မိၣ်လီၤ. ဘဲယ့မိၣ်နၣ်အထံး ပြံဒီးအသၣ်ပြံဝဲဒီးပကိးလၢဘဲယ့မိၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီး အဆိလၢဘဲယ့မိၣ်ဘဲယ့နၢ်လီၤ.

၉. **ဘဲဃီ** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလှာ်အဖးအိၣ် ဒီးအလုၤဒ်ဘဲ အသိးဒီးပကိးလၢဘဲဃီလီၤ. ဒီးပကိးလၢဘဲဃီဖိစ့ၢ် ကီးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘဲဃီဘဲဃါလီၤ.

၁၀. **ဘဲဆံၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလှာ်မၤသးဒ်ဘဲအသိး ဒီးအဒိးဆံၣ်ဝဲနၣ်ပကိးလၢဘဲဆံၣ်လီၤ. ဘဲဆံၣ်နၣ်ပဖိ အိၣ်အဒိးဒီးပအိၣ်ဆံၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘဲ ဆံၣ်ဘဲခၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘဲဆံၣ်ဘဲဆူစ့ၢ်ကီး လီၤ. ဒီးအိၣ်ခံကလှာ် ဒီးအဂီၤတကလှာ်ဒီးအဝါတက လှာ်လီၤ.

၁၁. **ဘဲဆံၣ်ဂီၤ** နၣ်အဒိးအလၣ်ဂီၤဒီးပကိးလၢဘဲဆံၣ် ဂီၤလီၤ. ဘဲဆံၣ်ဂီၤနၣ်ပှၤကညီသူၣ်ဝဲဒီးဖီအီၣ်ဝဲအဒိး နၣ်လီၤ.

၁၂. **ဘဲဆံၣ်ဝါ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလုာ်ဒ်ဘဲအသိးဒီး အဒိးဆံၣ်ဒီးအဒိးဝါဒီးပကီးလၢဘဲဆံၣ်ဝါလီၤ. ဒီးပှၤကညီတသူၣ်ဘၣ်ဒီးမဲထိၣ် ကြီကြီဒၣ်တၢ်လီၤ.

၁၃. **ဘဲတိယိၢ်ရံ** နူၣ်မ့ၢ်ဘဲတကလုာ်ဂီၤဝဲ ဒီးပကီးလၢဘဲတိယိၢ်ရံလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဘဲဂီၤနူၣ်ပကီးဖိာ်ထွဲတလၢၤနီၢ်အခံလၢဘဲတိယိၢ်ရံလီၤ.

၁၄. **ဘဲထံး** နူၣ်မ့ၢ်ဘဲထူၣ်နူၣ်ပကီးလၢဘဲထံးလီၤ. ဘဲထံးတထံးဒိၣ်ထဲစုမု့ၢ်ဒိၣ်လီၤ.

၁၅. **ဘဲထိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဖိကသူဒီးညၣ်ဒီးပအိၣ်ဝံၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢဘဲထိၣ်လီၤ. ပဖိကသူဒီးညၣ် ဒီးကသူဘဲထိၣ်ဝဲလီၤ.

၁၆. **ဘဲဖး** နူၣ်မ့ၢ်ဘဲသၣ်အပှၢ်အိးထိၣ်အသး ဒီးအလုၤဖျါထိၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢဘဲဖးလီၤ. ဘဲဖးနူၣ်အလုၤဖျါထိၣ်ဝဲကဖိလိဒီးပစံးလၢဘဲဖးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘဲဖးဘဲတြၢလီၤ.

၁၇. **ဘဲဖးဒိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဘဲတကလုာ်အထံးဒိၣ်ဝဲ ဒီးအထံးထိဝဲနူၣ်ပကီးလၢဘဲဖးဒိၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘဲဖးဒိၣ်ဘဲဖးကျိၢ်လီၤ. ဒီးပကီးလၢဘဲကီၤလၢစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဘဲဖးဒိၣ်နူၣ်ပလူၤလၢပှၤကညီဒိၣ်ကွံၤတသ့ဘၣ်. သ့လၢပလူၤလၢဒိၣ်ကွံၤကီၤလၢလီၤ.

၁၈. **ဘဲဖိ** နူၣ်မ့ၢ်ဘဲတကလုာ်အထံးပြံကဒံဒီးသၣ်ဝဲနူၣ်ပကီးလၢဘဲဖိလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘဲဖိဘဲဆၣ်လီၤ. ဘဲဖိနူၣ်အထံးတုၤခိၣ်ဒုၣ်သၣ်ဒီးဖိထိၣ်သၣ်ထိၣ်ဝဲဒီးအထံးထဲထးချၣ်ဘိဒီးပကီးလၢဘဲဖိလီၤ. ဘဲဖိနူၣ်အထံးဆံးနာ်သက့အထံးဖုၣ်နာ်သက့အသၣ်ထဲသိး ဒီးဘဲအဂၤ. အဖးထဲသိးဒီးဘဲဂၤလီၤ.

၁၉. **ဘဲဘု** နူၣ်မ့ၢ်ပထူတနံၣ်ဘဲဘျုံးလၢတဘံဓိၤအလိၤနူၣ်ဖးထိဒီးပစံးလၢဘဲဘုလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလုၣ်ဘုဘဲဘုလီၤ. ပှၤတဂၤမၤဘဲဘုဝံၤဒီးလု့ၢ်ဝဲလၢကဟၣ်လီၤ.

၂၀. **ဘဲဘျုံး** နူၣ်မ့ၢ်ဘဲလၢပမၤလၢဒိၣ်ကွံၤဝံၤ ဒီးအခံတအိၣ်လၢၤဘၣ်နူၣ်ပကီးလၢဘဲဘျုံးလီၤ. ပှၤတဂၤလူၤဘဲလၢဒိၣ်ကွံၤဒီးနူၢ်ဘၣ်ဘဲဘျုံးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘဲဘျုံးဘဲဘျးလီၤ.

၂၁. **ဘဲမံၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလုာ်မဲထိၣ်ဒၣ်တၢ်ဒီးအထံးလီၤက်လၢဘဲနူၣ်ပကီးလၢဘဲမံၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘဲမံၤဘဲပျိုလီၤ. ဘဲမံၤနူၣ်မဲထိၣ်ကြီလၢသံၣ်ခိၣ်လိၢ်ပူၤလီၤ.

၂၂. **ဘဲလဲၤ** နူၣ်မ့ၢ်စၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်သံဝဲလၢအတဆူၣ်ထိၣ်ဒံးဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢသံစၢ်ဘဲလဲၤလီၤ. တၢသွိၣ်တဒုသံမးစၢ်ကဘဲလဲၤလီၤ.

၂၃. **ဘဲလိၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ဘဲကျိုးနူၣ်ပကီးလၢဘဲလိၢ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘုၣ်လိၢ်ဘဲလိၢ်လီၤ.

၂၄. **ဘဲဝါ** နူၣ်ထိရိၤဘဲ ဒီးပစံးလၢဘဲဝါလီၤ. ဘဲဝါနူၣ်ထိရိၤဘဲလၢအဝါဝဲနူၣ်ပကီးလၢဘဲဝါလီၤ. ဒီးစသ့ၣ်ညါအခိပညီတဘၢးနူၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤဂၤထုးထိၣ်ဝဲလၢဘံးဒၣ်ဒ်နူၣ်လီၤ. ဘဲဝါစံးဝဲဒၣ်.

၂၅. **ဘဲသၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဘဲအဘိၣ်အဖးလိၣ်ဖျာၣ်ကဲထိၣ်ဝဲဖျာၣ်သလၢၣ်ဒီးပစံးလၢဘဲသၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘဲသူၣ်ဘဲသၣ်လီၤ.

၂၆. **ဘဲသူ** နူၣ်မ့ၢ်ဘဲတကလုာ်လၢပှၤတထံတကိၢ်မၤဝဲလၢကီးအိၣ်လၢဆၣ်ကဆိအဖိလာ်နူၣ်မၤဘဲကလုာ်ကလုာ် ဒီးအိၣ်ဒီးဘဲဂီၤ, ဘဲဝါ, ဘဲဘိ, ဘဲသူအကလုာ်ကလုာ်လီၤပသးပှ့ၢ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးမ့ၢ်ပှၤအိၣ်ဝဲလၢကီးလၢဆၣ်ကဆိအဖိလာ်နူၣ်မၤဝဲလီၤစံးဝဲဒၣ်. ဘဲတဖၣ်နူၣ်တုၤပှၤမၤဝဲ ဒီးပတဘၣ်မၤသူမၤဂီၤမၤဘိဘၣ်လၢၤဘၣ်လုၣ်ဘၣ်. သဲၣ်ဝဲလၢဘဲဂီၤဘဲသူနူၣ်လီၤ.

၂၇. **ဘဲသ့ၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဘဲဖးဒိၣ်နူၣ်ပကီးလၢဘဲသ့ၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘဲသ့ၣ်ဘဲဝၣ်လီၤ.ဘဲသ့ၣ်တကလုာ်အထံးဒိၣ်ဒီးအထံးလီၤက်လၢသ့ၣ်ဒီးပကီးလၢဘဲသ့ၣ်လီၤ.

၂၈. **ဘဲသိ** နူၣ်မ့ၢ်ဘဲလၢပမၤလၢခုးသိ ဒီးပကီးလၢဘဲသိလီၤ. ဘဲသိနူၣ်မ့ၢ်ပမၤတနံၣ်အတိၢ်ပူၤဒၣ်ဝဲလၢပမၤခုးသိနူၣ်ပကီးလၢဘဲသိလီၤ.

၂၉. **ကဘဲကဘိ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလဲၤတၢ်လၢတကွၢ်လီၤဘၣ်အခိၣ်ထံးဘၣ် ဒီးတထံၣ်ဘၣ်အနံၣ်အဆ့ဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢလဲၤတၢ်ကဘဲကဘိလီၤ. ဒီးပစံးလၢတဘဲတဘိဒီးစဘဲစဘိလီၤ.

၃၀. **ကယာ်ဘဲ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလု့ၢ်ဘဲ ဒီးဝံာ်ဘဲလၢကဟၣ်နူၣ်တုၤလုၣ်သကံဝဲကျၢၤကျၢၤကလဲာ် ဒီးပစံးလၢကယာ်ဘဲလီၤ. ပလု့ၢ်ဘဲနူၣ်ပမ့ၢ်တကယာ်ဘၣ်ဒီးလုၣ်တကျၢၤဘၣ်လီၤ.

၃၁. **ကျူးဘဲ** နူၣ်မ့ၢ်ကျူးမံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဘျၢလီၤတၢ်ဆူဖၣ်ဆါကျါဒီးဖၣ်ဆါကိၢ်လူးဒီးမံဝဲဒ်ပယိမံအသိး ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢကျူးမံကျူးဘဲလီၤ. ကျူးမံကျူးဘဲပထိးသၣ်နူၣ်ဒီးပအိၣ်ဝဲလီၤ.

၃၂. **ကျိၢ်ဘဲနိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပကျိၢ်နိၣ်လၢဘဲကျါနူၣ်ပစံးလၢကျိၢ်ဘဲနိၣ်လီၤ. ဘဲနိၣ်ခဲကၢ. ကျိၢ်ဘဲနိၣ်တကွ့ၢ်.

၃၃. **ခွံၣ်ဘဲ** နူၣ်မ့ၢ်ခွံၣ်တကလုာ်ဖိနဲဓိၤဒီးဝါတစဲးစဲးဒီးအိၣ်လၢဘဲလၣ်လီၤနူၣ်ပကီးလၢခွံၣ်ဘဲလီၤ.

၃၄. **ယိဘဲ** နူၣ်မ့ၢ်ယိမံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤမံတၢ်လၢမ့ၣ်ကဖးအကျါနူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢယိမံယိဘဲလီၤ.

၃၅. **စဘဲစဘိ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလဲၤတၢ်တကွၢ်လီၤဘၣ်အခိၣ်ထံး ဒီးအနံၣ်အဆ့ဟ့ာ်အသးလၢအကပၤ ဒီးပစံးလၢလဲၤ

တၢ်ဖဘဲစဘီလီၤ. ဒီးပစံးလၢတဘဲတဘီစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်လၢပှၤဂၤကဆူးပှၤတထံဉ်ဘဉ်အသးဘဉ် ဒီးအနံဉ်အဆုပှာ်အသးဆူအံၤဆူနၤ ဒီးမၤသးစဘဲဖဘီလီၤ.

၃၆. **ဆံဉ်ဘဲ** နူဉ်မ့ၢ်ပဖိကသူဒီးတၢဆံဉ်ဒီးပအီဉ်ဝံဉ်ဒီးဆံဉ်ဝဲနူဉ်ပစံးလၢဆံဉ်ဘဲလီၤ. ကသူတသပၢၤပအီဉ်ဆံဉ်ဘဲဝံဉ်ကၢ.

၃၇. **ဆီးဘဲ** နူဉ်မ့ၢ်ပထၢဘဲဖးနူဉ်ပစံးလၢဆီးဘဲလီၤ. ပှၤတဂၤဆီးဘဲလၢအထံးလီၤ ဒီးဒၢနှာ်ဝဲဆူကပူၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆီးလုဉ်ဆီးဘဲလီၤ.

၃၈. **ညီဘဲ** နူဉ်မ့ၢ်ညီနၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထိရိၤပမၤတၢ်တမံၤဒီးမ့ာ်နူၢ်ပှၤနူဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢညီနၢ်ညီဘဲလီၤ.

၃၉. **ညွံးဘဲ** နူဉ်မ့ၢ်သ့ဉ်အခိဉ်ထံးတဲာ်ဒီးအလဉ်ဆိုဝဲနူဉ်ပစံးလၢညွံးဘဲလီၤ. သ့ဉ်နူဉ်တုၤအခိဉ်ထံးတဲာ်ဝဲနူဉ်ဒီးအလဉ်ဆိုဒီးညွံးဘဲဝဲလီၤ.

၄၀. **ညွံးညွံးဘဲဘဲ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအညဉ်တမှာ်ဘဉ်ဒီးဟ်အသးသဖှိသဖှိနူဉ်ပစံးလၢမၤသးညွံးညွံးဘဲဘဲလီၤ. ပှၤတဂၤဟ်သးညွံးညွံးဘဲဘဲဒီးမၤတၢ်တကဲဘဉ်နီတမံၤဘဉ်.

၄၁. **တဘဲတဘီ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤလၢဟ်သးတလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘဉ်ဒီးလဲၤတၢ်တကွၢ်လီၤဘဉ်အသးဒီးအနံဉ်အဆုပှာ်အသးဆူအံၤဆူနၤနူဉ်ပစံးလၢတဘဲတဘီလီၤ.ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်လၢပကဆူးမိဉ်ကဆူးပှၤတဘဲတဘီတလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘဉ်လီၤ.

၄၂. **တဘဲဘဉ်** နူဉ်မ့ၢ်တၢ်တဝံဉ်ဘဉ်ခဲလၢာ်နူဉ်ပစံးလၢတဘဲဘဉ်လီၤ. စညဉ်ဂိၢ်စအိဉ်မ့ၤတဘဲဘဉ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတဘိဉ်တဘဲဘဉ်လီၤ.

၄၃. **တၢ်ဘဲ** နူဉ်မ့ထိရိၤတၢ်လၢအဝံဉ်ဝဲနူဉ်ပစံးလၢတၢ်ဘဲလီၤ. နဉ်စိၤညဉ်စိၤတၢ်ဖံးတၢ်ညဉ်နူဉ်ပစံးလၢတၢ်ဘဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ဘိဉ်တၢ်ဘဲလီၤ. ပှၤတဂၤအိဉ်ကလီမ့ၤတဝံဉ်ဘဉ်. ဃုအီထဲတၢ်ဘဲလီၤ.

၄၄. **ဟ့ာ်ဘဲ** နူဉ်မ့ၢ်ပမၤဘျုးဘဲဘျုးလၢနိဉ်ဟ့ာ် ဒီးပစံးလၢဟ့ာ်ဘဲလီၤ. ပှၤတဂၤဟ့ာ်ဘဲလၢနိဉ်ဟ့ာ်ဒီးဘဲဘျုးဘျုးဝဲဒီးဘ့ဝဲဒီးလ့ၢ်ဝဲသ့လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟ့ာ်ဘဲဟ့ာ်ဘဲလီၤ.

၄၅. **ဖီဘဲ** နူဉ်မ့ၢ်ဖိမံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထိရိၤပမၤမံတၢ်လၢသပၢၤပှၤ ဒီးထံးဒ်ပဒိထိဉ်လၢမ့ဉ်ဖိခိဉ်နူဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢဖိမံဖိဘဲလီၤ.

၄၆. **ဖုံဘဲ** နူဉ်မ့ၢ်ပမၤလီၤဘဲချံလၢခုးနူဉ်ဒ်ကမဲထိဉ်နူဉ်ပစံးလၢဖုံဘဲလီၤ. လဲၤဖုံလီၤဘဲချံလၢခုးနူဉ်ဒီးမဲထိဉ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဖုံလုဉ်ဖုံဘဲလီၤ.

၄၇. **ဘးဘဲ** နူဉ်မ့ၢ်ပကွီၤထိဉ်လုဉ်လၢနိဉ်ဘးအလီၤဒီးပစံးလၢဘးဘဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘးထိဉ်ဘဲစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢဘးလုဉ်ဘးဘဲစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဘးဘဲလၢနိဉ်ဘးအလီၤလီၤ.

၄၈. **ဘ့ဘဲ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီထူတနံဉ်ဘဲဘျုးလၢတဘံစိၤအလီၤဒီးပစံးလၢဘ့ဘဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘ့လုဉ်ဘ့ဘဲလီၤ. ပှၤတဂၤဘ့ဘဲလၢတဘံစိၤအလီၤဒီးဘဲဘျုးထူတနံဉ်အသးဒ်ပထူမိာ်အသိးဒီးပစံးလၢဘ့ဘဲလီၤ.ပှၤတဂၤဟ့ာ်ဘဲဒီးဘ့ကွၤဝဲတသါလီၤ.

၄၉. **မၤဘဲ** နူဉ်မ့ၢ်မၤညွံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤဃ့ထိဉ်တၢ်အဒီးအလဉ်လၢပဝဲာ်တဲာ်တံးအခိဉ်ထံးနူဉ်ပစံးလၢပမၤညွံးမၤဘဲလီၤ. ပှၤတဂၤမၤညွံးမၤဘဲသ့ဉ်ဒီးသ့ဉ်လဉ်လီၤ. မၤညွံးမၤဘဲသ့ဉ်ထံးသ့ဉ်လီၤ.

၅၀. **မၤဘဲ**နူဉ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်ကူတၢ်သိးလၢဘဲဒီးပဟ့ာ်ပလ့ၢ်ပလူၤဒီးပမၤကဲလၢတၢ်ကူတၢ်သိးနူဉ်ပစံးလၢပမၤဘဲလီၤ. ပှၤတဂၤမၤဘဲတနံဉ်ဒီးလၢာ်တမၢမိၤလီၤ. ပှၤတဂၤကၢဉ်မၤဘဲဒီးအိဉ်ဒဉ်တၢ်လီၤ.

၅၁. **လုာ်စိၤဘဲစိၤ** နူဉ်မ့ၢ်ပကီးဘဲဒီးအဆိလၢလုဉ်စိၤဘဲစိၤလီၤ. ပှၤတဖဉ်မၤလုဉ်စိၤဘဲစိၤအါအါကလဲာ်ဒီးထါဝဲလီၤ.

၅၂. **လူၤဘဲ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤနူၢ်ဘဲလုၤလၢဒိဉ်ကွံၤလီၤဒီးဝံာ်ဒိဉ်ကွံၤဒီးဒၢနှာ်ဘဲလၢဒိဉ်ကွံၤအကဆူးဒီးဒိဉ်ကွံၤအ့ဉ်တံၢ်ဘဲလုၤဒီးအချံ နူဉ်လီၤသြဲဝဲဒီးပကီးလၢပလူၤဘဲလီၤ.

၅၃. **လ့ၢ်ဘဲ** နူဉ်မ့ၢ်ပဝံာ်ထိဉ်ဘဲဘ့လၢကဟဉ်အလီၤဒီးကဲထိဉ်ဝဲလၢလုဉ်ဒီးပစံးလၢလ့ၢ်ဘဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလ့ၢ်လုဉ်စဲၤဘဲလီၤ. ပှၤတဂၤလ့ၢ်လုဉ်စဲၤဘဲတနၤဝဲၤသၢချံဉ်လီၤ.

၅၄. **လိဘဲ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဲဉ်ဒီးဘဲစုံး, ဒီးဟ်လီၤဝဲလၢတၢ်ကိၢ်ကျါ ဒီးပစံးလၢလိဘဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလိလုဉ်လိဘဲလီၤ.

၅၅. **လီၤဘဲ** နူဉ်တၢ်လၢအခိဉ်ထံးတဲာ် ဒီးအလဉ်လီၤစၢ်ဝဲလၢကဃုထိဉ် ဒီးပစံးလၢလီၤဘဲလီၤ. သ့ဉ်တထံးအခိဉ်ထံးတဲာ် ဒီးအလဉ်လီၤဘဲဝဲလီၤ. လူၢ်မုၢ်ဒံမုၢ်နူဉ်အခိဉ်ထံးမုၢ်တဲာ်ဒီးအလဉ်လီၤဘဲဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဘိဉ်လီၤဘဲ. လီၤညွံးလီၤဘဲလီၤ.

၅၆. **သးထီၤဘဲ** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီအသးစၢ်လီၤဒီးအသးတဆူဉ်ဘဉ်ဝဲနူဉ်ပစံးလၢသးလီၤဘဲလီၤ. ပှၤမ့ၢ်နၢ်ဟူလၢအမိၢ်အပၢ်အပှၢ်အဝဲၢ်သံဒီးအသးလီၤဘဲဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢအသးလီၤစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၅၇. **အိဉ်ဘဲစိး** နူဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီစံဉ်တဲၤတဲလီၤပူလၢပျၢၤနူဉ်စံးဝဲလၢတကျာ်ခိဉ်တဒုအိဉ်ဘဲစိး ဒီးစံးဝဲလၢတခံမိၢ်ဘီအိဉ်ဘဲစိးလီၤ. ဒီးအိဉ်ဘဲစိးယံာ်ယံာ်ဒီးကဲထိဉ်လၢပ

မှၣ်ကနီၤတဂၤ ဒီးပှၤတဂၤလၢခိးကစၢ်နၣ်မ့ၢ်ဖိသၣ်ဒွါဆီၤ. ဒီးနၠဝဲလၢတနၢ်စံးဝဲဒၣ်တရၢရၢဒွထိၣ်လၢစိၤတစံစိၤစိၤဘိၣ်ဘဲစိး. စံးဝဲလၢတနၢ်အပူၤဒ်နၣ်ဒီးတကျၢ်ခိၣ်စိၤဘိနှၣ်စံးဆၢဝဲလၢတနၢ်ပူၤနၣ်စံးဝဲဒၣ်နစံးမၤစအိၣ်ဘဲစိးစကအံၣ်ဖးနဘဲစိးစံးဝဲဒၣ်ဒ်နၣ် ဒီးပှၤနၣ်နှၢ်အမါလၢတစံစိၤဘိလၢကဲထိၣ်လၢပှၤကညီနၣ်လီၤ. ပသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၁. **ဘဲၤထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဘးထိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကွၢ်ထိၣ်လ့ၣ်လၢနီၣ်ဘးလီၤလီၤ.

၂. **ကဘဲး** ဒီးကဘဲးကဘး ဒီးလီၤကဘဲးဒီးကဘဲးဖၢ ဒီးသိကဘဲး ဒီးကဘုၣ်ကဘဲးနၣ်ကွၢ်လၢကဘဲးတက့ၢ်.

၃. **တၢ်ဘဲး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်သိအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ညၣ်အကျါမၤသးဝါဝဲဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်သိတၢ်ဘဲးလီၤ.

၄. **လီၤသဘဲး** နၣ်မ့ၢ်လုၣ်ခူၣ်လီၤယှၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢလီၤသဘဲးလီၤ. လုၣ်ခူၣ်လီၤသဘဲးနၣ်သဘံၣ်ဘုၣ်နးကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤသဘဲးလီၤသဘးလီၤ.

၅. **သဘဲး** နၣ်မ့ၢ်သဘုၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤမၤတၢ်တသ့ဘၣ်မၤတၢ်ကနိးကၥၢ်တဘၣ်တပှိၤနၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢမၤတၢ်သဘုၣ်သဘဲးလီၤ.

၁. **ဘဲၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှိၢ်ကလုၢ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်စံးတၢ်ဒ်အံၤဒ်နၤလီၤ. ဘဲၣ်အံၤဘဲၣ်ဇီစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ဘိ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလှာ်အက့ၢ်အဂီၤဖှိကဒံနၣ်ပစံးလၢဘိလီၤ. သ့ၣ်ဘိ,ဝၣ်ဘိ,နီၣ်ဘိ,ဘုဘိစံးဝဲဒၣ်လီၤ. မၤနၢ်ယၤလၢနီၣ်ဘိတဘိတက့ၢ်.

၂. **ဘိ** နၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်လၢတတဲာ်ဒဲးနၣ်ပစံးလၢဘိလီၤ. တၢ်လၢအိၣ်ဒီဘိနၣ်အါမးဒီးအိၣ်ဝဲ ဒီးအကလှာ်ကလှာ်လီၤ. ဂ့ၢ်စီၢ်မ့ၢ်ဘိ. သံစီၢ်ပီၤစီၢ်မ့ၢ်ဘိ. တၢ်စွါသ့နၣ်မ့ၢ်ဘိခဲလၢာ်လီၤ.

၃. **ဘိ** နၣ်မ့ၢ်ပတီၢ်သ့ၣ်ဖးတၢ်လၢကိၤဝဲတဖၣ်နၣ်ပစံးလၢဘိလီၤ. ပှၤကညီဘိယီၤသၣ်ဒီးတီၢ်သ့ၣ်ဖးဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤဘိချံးလၢယဲာ်ကနူၤ ဒီးဟံးနှၢ်ဝဲအညၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘိတၢ်ခိၣ်တဖျၢၣ်ဒီးအိၣ်ဝဲအနူာ်လီၤ. ဘိအိၣ်ထိခိၣ်အခိၣ်နူာ်စံးဝဲဒၣ်.

၄. **ဘိတလီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပတီၢ်တအီးကွဲာ်တၢ်ဖံးနၣ်ပစံးလၢဘိတလီၤလီၤ. ဘိတလီၤကွဲာ်သ့ၣ်ဖံးလၢနီၣ်တီၢ်လီၤ. ဘိတလီၤကွဲာ်တၢ်ခိၣ်ဖံးစံးဝဲဒၣ်.

၅. **ဘိပလှာ်ဒီးသဒိၣ်မူ.** No.50.-၅၀. ပစံၣ်တဲၤမတၤတဂၤလၢပျၢၤတဂၤဖဲးလၢထံသရၤခိၣ်ဒီနၣ်ဒီးနိၣ်သ့ၣ်ယံၣ်နီၣ်ဝၣ်တ့ၤခဲလီၤစိၣ်တာ်မးလီၤစံးဝဲဒၣ်. ဒီးမ့ၢ်ဆ့ၣ်လဲၤကျိၢ်ဝဲမ့ၢ်ဟါဟါလဲၤကျိၢ်ဝဲလီၤ. လဲၤကျိၢ်ဝဲယံာ်ယံာ်ဒီးအဖိဆံးဟိၣ်ကွံအီၤလီၤ. အဖိဆံးဟိၣ်ကွံအီၤ ဒီးမၤအဖိမုၣ်အဝဲၢ်ကိတဂၤနၣ်လွဲနဲၤဟ်အပုၢ်ဆံးစီၤနၣ်လီၤ. မၤဝဲနၣ်စံးဝဲဒၣ်ဖိမုၣ်ဖၢ. လွဲနဲၤနပုၢ်ဒီးချံအိၣ်ယှၤအခုၣ်ခိၣ်ခွဲၣ်ခိၣ်နၣ်တက့ၢ်. ဒီးအဖိမုၣ်နၣ်အပုၢ်ဟိၣ် ဒီးတနၢ်ဟ့ဘၣ်အမိၢ်အပၢ်မၤလိာ်အတၢ်နၣ်ကစီဒီဘၣ် ဒီးသံကွၢ်က့ၤဝဲလၢပှၤဂၤလီၤ. ဒီးပှၤဂၤအသးက့ၣ်အီၤဒီးပှၤဂၤစံးအီၤနမိၢ်စံးဝဲဒၣ်. ချံနပုၢ်နၣ်တက့ၢ်. ချံဝံၤ ဒီးဟ်အီၤအကံၣ်ဒၣ်တခီ ဒီးအဖံဘၣ်တခီလီၤစံးဝဲဒၣ်. နာ်ပှၤဂၤအကလုၢ်ဒီးချံထိၣ်အပုၢ်နၣ်လီၤ.ဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်ကွဲာ်ပှၤဂၤဒီဂၤညါ ဒီးဟ်အမိၢ်အပၢ်အဂီၢ်လၢအကံၣ်ဒၣ်တခီ ဒီးအဖံဘၣ်တခီလီၤ. အမိၢ်အပၢ်ဟဲက့ၤဒီးဟ့ၣ်ဝဲလီၤ. တ့ၤနၤတပဟၢအမိၢ်အပၢ်အသးဒိၣ်ထိၣ် ဒီးလဲၤဝဲာ်တၤဆူၣ်တဂၤတယိးယိးလီၤ. ဟဲက့ၤဒီးတီၢ်အဖိမုၣ်နၣ်လၢတၤဆူၣ်နၣ်တဂၤတသါသါ. တဂၤတသါသါလီၤ. အဖိမုၣ်နၣ်ဟးဖျဲးဒီးလဲးက့ၤကဒီးဝဲဒၣ်လီၤ. လဲးက့ၤဝဲနှၢ် ဒီးတီၢ်ကဒီးဝဲနးနှၢ်အလီၢ်နၣ်တက့ၢ်လီၤ. အဖိမုၣ်ထူၣ်ဖျဲးကဒီးတစုဒီးဟးအိၣ်ဝဲလၢပှၤဂၤအသိး ဒီးမၤပှၤဂၤခဲးထိၣ်ကွဲာ်တၤဆူၣ်လၢအလီၤလၢအမိၢ်အပၢ်တီၢ်အီၤဘၣ်ဆိးကတၢ်ထိနၣ်လီၤ. တ့ၤနၤတပဟၢဒီးအဲၣ်သံၣ်ဝၤသၢဆံလီၤ. ပှၤဂၤလဲၤတီၢ်ကျၣ်ဒီးလဲၤစှၢ်ကိးဝဲလီၤ. မၤနှၢ်ဒၣ်စိၤညၣ်စိၤနၣ် ဒီးဟ့ၣ်ယုၢ်အိၣ်အမိၢ်အပၢ်လီၤ. ဟ့ၣ်ယုၢ်တၢ်နၣ်ဒၤနှာ်ဝဲလၢပိၤပူၤ ဒီးဒၤနှာ်ညၣ်တဆိလၢၢ်တဆိ. ညၣ်တဆိတၤဆူၣ်တဆိလီၤ. မ့ၢ်ဘၣ်မနၤလၢအမၤဝဲဒ်နၣ်လဲၣ်. မ့ၢ်အဆိကမိၣ်ဝဲဒၣ်လၢသါမိၢ်သါပၢ်အသးကစၢ်လီၤကၢ်ဖၢဒီးမၤဝဲဒ်နၣ်လီၤ. မ့ၢ်နာ်သက့ဒ်နၣ်ဒီးအမိၢ်အပၢ်အသးတစၢ်လီၤဘၣ်စံးဝဲဒၣ်. တ့ၤမ့ၢ်အနၣ်တစု ဒီးမတၤတဂၤဟ်ာ်မုၣ်နၣ်ဘုၣ်သဒိၣ်တဘ့ၣ် ဒီးဘိပလှာ်တဘိလီၤ. ဟ်ာ်ဝဲလၢကွံဖးဒိၣ်တကွံအပူၤဒီးလဲၤဘုၣ်လီၤဝဲအဆၣ်လၢကိၣ်ကမူၣ်နၣ်ကိးဂီၤကိးဟါဒဲးလီၤ. လဲၤဘုၣ်လီၤဝဲဒၣ်အဆၣ်နၣ်ကိးယီၤဝဲဆူအဂီၤထံးဒီးစံးဝဲဒၣ်.

ဘိပလှာ်လၢအပျူၤဂီၤ စကဘုၣ်နဆၣ်နမီၤ
သဒိၣ်လၢအခ့ၣ်ဆူၣ်ထိ ဟဲက့ၤအိၣ်မှၤမှၤဘိ

ဒီးဘိပလှာ်ဒီးသဒိၣ်နၣ်ဟဲအိၣ်ကိၣ်ကမူၣ်လၢသကလှၢ်လီၤဝဲဒၣ်နၣ်လီၤ. ယံာ်ယံာ်ဒီးပှၤထံၣ်နှၢ်အီၤဒီးပှၤဂၤကၢၣ်လၢသါကမၤသံအိၣ်သဒိၣ်ဒီးဘိပလှာ်နၣ်လီၤ. ပှၤဂၤမၤအလဲၤတီၢ်ကိၣ်မံၣ်လၢအဂၤဒီးပှၤဂၤလဲၤဆဲးသံအိၣ်ကွဲာ်အဘိပလှာ်နၣ်လီၤ. လဲၤတီၢ်ကိၣ်မံၣ်ဝံၤဟဲက့ၤဒီးလဲၤကိးကဒီးအသဒိၣ်ဒီးဘိပလှာ်နၣ်လီၤ. တ့ၤနၤတပဟၢ ဒီးဟဲထဲသဒိၣ်တဘ့ၣ်စီၤလီၤ. ဒီးသဒိၣ်နၣ်ဟဲဝဲဘူၣ်ဘူၣ်တ ဘူၣ်ဘူၣ်ဘူၣ်တဘူၣ်လီၤ. ဒီးသံကွၢ်သဒိၣ်နၣ်စံးဝဲဒၣ်သဒိၣ်ဖၢ. ဘိပလှာ်တဘိလဲၣ်. ဒီးသဒိၣ်စံးဆၢအီၤပှၤဂၤမၤသံအိၣ်ကွဲာ်လံ. တ့ၤနၤတပဟၢမၤလိာ်အသဒိၣ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်သဒိၣ်ဖၢ. ဟးအိၣ်ကၢ်နဲဒၣ်ဆူထံ

ဒိၣ်ကိၢ်လဲၢ်ကွံယိာ်ကွံထီနဲာ်. နအိၣ်ဒီးပှၤဂၤကအိၣ်လၢ် သါနၤလီၤ. ဒီးသဒိၣ်နၣ်ဟးအိၣ်ကွံာ်ဝဲဆူထံဒိၣ်ကိၢ်လၢ် လီၤစံးဝဲဒၣ်. သဒိၣ်ဒီးဘိပလှၢ်နၣ်ဘှၣ်တဘှၣ်ထဲထဲက စၢၢ်နွံဖျာၣ်နွံဖျာၣ်လီၤစံးဝဲဒၣ်. ဒီးမတၤတဂၤဖိာ်မုၣ်နၣ် ပှၤဂၤဟ်အီၤလၢအဘိပလှၢ်အညၣ်ဒီးအသိနၣ်တခီ လီၤ. သါကဝဲာ်ကွၤအညၣ်သိနၣ် ဒီးဃှပှၤအသပၢၤတိၢ် ခိနၢ်တခီလီၤ. ဝဲာ်ညၣ်သိနၣ်ဒၢကွၤဝဲတၢ်ပူၤတအိၣ်တၢ် တှၤတအိၣ်ဘၣ် ဒီးမၤအသံၣ်ဝၤသၢဆံနၣ်လီၤယီမိလီၤ. ယီမိနၣ်အကမဲာ်တဃၢၤဘၣ်နီတမိဘၣ်စံးဝဲဒၣ်. အသံၣ် ဝၤဖိၣ်ဃဲတဂၤနၣ်လီယီမိဒီးသံကွၢ်ဝၣ်လီၤ. သံကွၢ်ဝၣ် ကီးကလုာ်ဒဲးနၣ်ဝၣ်တဆုၣ်လီၤဘၣ်အီၤနီတကလုာ် ဘၣ်. ဝၣ်ဆုၣ်လီၤအီၤထဲဝၣ်သိဒီးဝၣ်ကျိခံကလုာ်ဓိၤ လီၤ. ယီဝဲဒီးအကမဲာ်ဃၢၤကီးကဖိာ်ဒဲးလီၤ. တုၤနၤတ ပဟၢ ဒီးဂၢ်ဖိၣ်ကွၤညၣ်သိလၢပီၤပူၤနၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်အ နၣ်တစုဃှအဖုလၢၢ်သူနၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဃှဝဲလၢအဖုဒီးအဖု စံးအီၤဃှလၢနဖံနၣ်. မ့ၢ်ဃှဝဲလၢအဖံဒီးအဖံစံးအီၤဃှ လၢနဖုနၣ်မ့ၢ်ဃှဝဲလၢအဖံ ဒီးအဖံနၢ်လၢအဖု, မ့ၢ်ဃှဝဲ လၢအဖုဒီးအဖုနၢ်လၢအဖံဒ်နၣ်ယါခီယါခီလီၤ. ယဲာ်ယဲာ် ဒီးကွၤဟံးနၢ်အဖံဒီးအဖုလၢၢ်သူနၣ်လီၤ. လဲၤထိၣ်အိၣ် လၢလၢၢ်သူအဖီခိၣ်နၣ်ဒီးဆဲးထူဝဲလၢသိပီၤနၣ်ဒီးစံးဝဲ—

ဆဲးထူလၢၢ်မ့ၢ်ပီၤဝၣ်ကျိ ပီၤဝၣ်ကျိလၢၢ်မ့ၢ်ဆဲးထူ
လၢၢ်မ့ၢ်ဆဲးထူထိၣ်ရိၤရိၤ ဆဲးထူလၢၢ်မ့ၢ်ထိၣ်ရှၤရှၤ

လၢၢ်မ့ၢ်နၣ်ထိၣ်ပူၤကွံာ်ပဟံၣ်ခိၣ်ယီခိၣ်ဒီးကီး လီၤသိၣ်အကလုၢ်စံးဝဲဒၣ်ဖံဓၢဆီအိၣ်နဘှကလၢာ် ဒီး အဖံနၣ်အိၣ်လၢဒၢးပူၤတဟဲထိၣ်ကွၢ်ဘၣ်တၢ်ဆူပျဲၢ်စိၢ် ဘၣ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်ရှၢ်ခဲၣ်ဆီဓၢသုအိၣ်ဘၣ်စလံၤနိၢ်ဂီၤလံၢ်အ ဘှမိၣ်. တုၤမ့ၢ်အနၣ်တစုဒီးဆဲးထူၣ်ဝဲကြူးကြူးဒီးလၢၢ် မ့ၢ်ထိၣ်ဖးဖိမူလီၤ. တုၤနၤတပဟၢပှၤဂိၢ်မ့ၢ်ထံၣ်ဒီးလီၤ ကူာ်ကွၤဝဲတကျဲလီၤ. ကူာ်ဝဲသ့တနံၤကျၢၤတကၢ်ထိၣ် ဘၣ် ဒီးစံးလိာ်အသးကွၢ်ထိၣ်ကွၢ်မ့ၢ်မိမ့ၢ်လီၤတှၢ်ဆံးထိ လဲၣ်. ကွၢ်ထိၣ်မ့ၢ်သဘျုးကလာ်တကူၢ်သ့ၣ် ဒီးကွၢ်လီၤ ကွၤလၢၢ်မ့ၢ်နၣ် ဒီးလၢၢ်မ့ၢ်ထဲကွၤကဒီးအလိၢ်လိၢ်လီၤ. ယဲာ်ယဲာ် ဒီးကူာ်ဝဲတကဲလၢၤဘၣ် ဒီးအိၣ်ကွၤဒၣ်ထူက နံၢ်ထူကနဲာ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်အနၣ်တစု ဒီးမတၤတဂၤဖိာ်မုၣ် နၣ်ဆဲးထူဆဲးထူလၢၢ်မ့ၢ်နၣ်ဒီးထိၣ်ဘးဝဲလၢမူဒီလီၤ. မ တၤတဂၤဖိာ်မုၣ်နၣ်သံကွၢ်မ့ၢ်ဒီးစံးဝဲဒၣ်ဖုဓၢ. စကအိၣ် ဒီးနၤမိ. ဒီးမ့ၢ်စံးဆၢအီၤနအိၣ်ဒီးဃၤတသ့ဘၣ်. ဃဲဒၣ် အံၤစလဲၤဒၣ်တၢ်ကိၢ်ကိၢ်စလဲၤဒၣ်တၢ်ဂီၤဂီၤလီၤ. ဒီးသံ ကွၢ်ကွၤလါတသါစံးဝဲဒၣ်ဖုဓၢစကအိၣ်ဒီးနၤမိ ဒီးလါစံး ဆၢအီၤနအိၣ် ဒီးဃၤတသ့ဘၣ် ဃဲဒၣ်အံၤမ့ၢ်စလဲၤခံး လဲၤသိဒၣ်တၢ်လီၤ. ဒီးသံကွၢ်ကွၤဆၣ်တသါစံးဝဲဒၣ်ဖု ဓၢ, စကအိၣ်ဒီးနၤမိ ဒီးဆၣ်စံးဆၢအီၤ နအိၣ်ဒီးဃၤ တသ့ဘၣ်. ဃဲဒၣ်အံၤလၢမ့ၢ်ဆါခီ ဒီးစကဲထိၣ်ကွံာ်လၢ လၢၢ်ဖိမဲးဖိလီၤ. ဒီးသံကွၢ်ကွၤလီတသါစံးဝဲဒၣ်ဖုဓၢ, စ ကအိၣ်ဒီးနၤမိ ဒီးလီစံးဆၢအီၤ နအိၣ်ဒီးဃၤကဲပျာ် လဲၣ်. ဃဲဒၣ်အံၤစကလုၢ်ဒိၣ်စကထါဒိၣ်ကၢ. နအိၣ် ဒီးဃၤကဲတကဲအံၤထိၣ်ဝးဃာ်နနၢ်ပူၤလၢဆီဆှၣ်ကိၢ်ဃှ တက့ၢ်. ဖိာ်မုၣ်နၣ်ထိၣ်ဝးဃာ်အနၢ်ပူၤဝံၤဒီးလီနၣ်ဖျး လိၢ်မံခိၣ်သၢဘိသွဲနိၣ်ခံသၢဘိ ဖိာ်မုၣ်နၣ်တသံဘၣ်ဒီးလီ ဖျိအီၤဒီးအဖိခွါလီၤ. အိၣ်ဃုာ်ဝံၤဒီးထိၣ်ဖိဝဲဒၣ်တဂၤ လီၤ. တုၤမ့ၢ်အနၣ်တစု ဒီးလီဖိဟဲလီၤအိၣ်သကိးဃုၤ အီၤလၢအမိၢ်အပၢ်လီၤ. တၢ်လၢလီအံၤပျုၤထွံၣ်နၣ်အ မိၢ်အပၢ်သ့ၣ်ညါ ဒီးအမိၢ်အပၢ်ဖီအိၣ်ယုၤအထွံၣ်လီၤ. မ့ၢ် အဂ့ၢ်ဒ်လဲၣ် မ့ၢ်အကၢၣ်ဝဲလၢအကဟံးလီၤတဲာ်ကွၤအဖိ မုၣ်နၣ်ဒီးမၤဝဲဒၣ်ဒ်နၣ်လီၤ. ပှၤလၣ်မှၤလၣ်ထံဒီးဘျၢၣ် ထိၣ်နၢ်လီဖိနၣ်လၢထွံၣ်အခိၣ်လီၤ. အိၣ်မှၤအဖၢမ့ၢ်နၣ် လီဖိနၣ်ထံၣ်လၢပှၤဘျၢၣ်ထိၣ်နၢ်အထွံၣ်ခိၣ်နၣ် ဒီးပျုၤဝဲ ဒီးကွၤဃှၢ်သဖှံးထိၣ်ကွၤဝဲဆူမူခိၣ် ဒီးအမါဖိၣ်ဃာ်နၢ်အ ဆှခိၣ်ထံးဒီးထိၣ်ဘးကွၤဝဲဒီမိဝၤခံဂၤလၢာ်လီၤ. တုၤနၤ တပဟၢလီဖိအသးဒိၣ်ထိၣ် ဒီးသါကထူကၢ်ကွံာ်လၢၢ်မ့ၢ် နၣ်လီၤ. ဒီးမတၤတဂၤဖိာ်မုၣ်တြီလီၤအကလုၢ်စံးဝဲ ဒၣ်. စၢဃာ်သုတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢခိၣ်သူတက့ၢ်. လီကထူ ကၢ်လၢၢ်မ့ၢ်လီၤ. ပှၤတနာ်ဘၣ်အီၤဘၣ်ဒီးပှၤစၢဃာ်တၢ် ဖိတၢ်လံၤလၢပျုၤမ့ၢ်ဆိုၣ်ဘိလီၤ. အသံၣ်အဝၤဖိၣ်ဃဲတ ဂၤနၣ်အတၢ်စူၢ်အကလုၢ် ဒီးစၢဃာ်အတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢ ခိၣ်သူလီၤ. တုၤနၤတပဟၢလီဖျးဖျးတၢ်သတၢးဒီးသ့ၣ် လၣ်ဆိုဝၣ်လၣ်ဆိုမးလီၤ. လီထူကၢ်လၢၢ်မ့ၢ်ဒီးတၢ်ခံးလီၤ စိၣ်တဲာ်နွံနံၤနွံနၤ ဒီးပှၤကညီသံတှၢ်မးဝဲလှၤတကွၤလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ်ဃှၢ်ဖျိးကွံာ်ဝဲလှၤတကွၤ ဒီးအိၣ်လီၤ တဲာ်ထဲဖိၣ်ဃဲအဝဲတပူၤနၣ်ဓိၤလီၤ. လၢၢ်မ့ၢ်နၣ်ဆံးတ ပူၤတလိၣ်တပူၤတလိၣ် ဒီးအိၣ်ဝဲသကွၤဒၣ်ဟိၣ်ခိၣ်အ ချၢလီၤ. တၢ်ကပီၤထိၣ်ကွၤဒီးလီဖိနၣ်ဟဲလီၤဖွံးပှၤကညီ လၢအမဲလၢအဖိအံၣ် ဒီးပှၤကညီသမူထိၣ်ကွၤက ဒီးဝဲခဲ လၢာ်လီၤ. မၤသးဒ်နၣ်ဒီးပသ့ၣ်ကွသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်. ပမဲ ပြူးအိၣ်တှၤခဲကနံၣ်အံၤနၣ်မ့ၢ်လီဖိအဖိအံၣ်လီၤ. တၢ်ဖိ တၢ်လံၤအဒၢတဖၣ်အံၤကဃဲၢ်မ့ၢ်တမံၤလၢ်လၢ်နၣ်မ့ၢ်ဖိၣ် ဃဲအတၢ်လၢပျၢၤလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤအမံၤလာ်တဖၣ် အံၤကဃဲၢ်မ့ၢ်တမံၤလၢ်လၢ်နၣ် မ့ၢ်ပဒီမိၢ်ဒီပၢ်အတၢ်လၢ ပျၢၤလီၤ. ဖိၣ်ဃဲစၢဃာ်ဝဲလၢခိၣ်သူ ဒီးအိၣ်ဝဲတုၤခဲက နံၣ်အံၤလီၤ. ပဒီမိၢ်ဒီပၢ်စၢဃာ်ဝဲလၢပျုၤမ့ၢ်ဆိုၣ်ဘိဒီး ထူၣ်ဖျိးကွံာ်ဝဲ ဒီးတီမံၤတီဖှိးအိၣ်ဝဲလၢစဃာ်ခိၣ်စဃာ် လာ်တှၤခဲကနံၣ်အံၤလီၤ.

၅. ဘိလီး နၣ်မ့ၢ်ကဟၣ်ချၣ်ဘိနၣ်ပဖျိၣ်ထိၣ် ဒီးဝၣ်ဖိ နၣ်ပစံးလၢချၣ်ဘိလီးလီၤ. မၤချၣ်ဘိလီးလၢဝၣ်ဖိတဘိ

တက့ၢ်.

၆. **ကဘိ** န့ၣ်မ့ၢ်ကဘိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပအိၣ်သိဒီးမၤသးဘျ့ကစဲၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမၤသးကဘိၣ်ကဘိလီၤ.

၇. **ကူၢ်ဘိရူၢ်ဘိ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်စှၤဝဲဒီးပစံးလၢအိၣ်ကူၢ်ဘိကူၢ်ဘိလီၤ. ဘုမဲထီၣ်မ့ၢ်တအါဘိဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမဲထီၣ်ကူၢ်ဘိကူၢ်ဘိလီၤ. ဘုမဲထီၣ်ကူၢ်ဘိကူၢ်ဘိစံးဝဲဒၣ်.

၈. **ဆၢၣ်ဘိ** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်လၢပတၢ်တၢ်လၢဆၢၣ်ပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဆုတၢ်လၢဆၢၣ်ပှၤမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဆၢၣ်ဘိလီၤ.ပတၢ်တၢ်ရဲၣ်လၢဆၢၣ်ဘိလီၤ.ပတၢ်ဘျုးပသၢပကျၢသနၢသယီလၢဆၢၣ်ဘိလီၤ. ဒီးဃကီးဒီးအဆိလၢဆၢၣ်ဘိဆၢၣ်ဖိလီၤ.

၉. **တဘိ** န့ၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်ဖံးသလံးကွဲၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢတဘိလီၤ. ပှၤကညီတၢ်သ့ၣ်လၢနီၣ်တၢ်ဒီးသ့ၣ်ဖံးတဘိဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢတဘိကွဲၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတဘိတဃီၤလီၤ. စခီၣ်ဘၣ်တြူၣ်ဒီးလၢၢ်ဒီးအဖံးတဘိဝဲလီၤ.

၁၀. **ထိဘိ** န့ၣ်မ့ၢ်တပယှၢ်ဃီန့ၣ်ပစံးလၢထိဘိ လီၤ . ပမၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤပအိၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤပလဲၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤပဘါတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ပမ့ၢ်မၤတလၢ်လၢ်ဒီးပစံးလၢထိ ဘိ လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤထိဘိဆူစအိၣ်လီၤ.ပှၤတဂၤအိၣ်မှၤထိဘိလီၤ.ကစၢ်ယွၤန့ၣ်ဘါထိဘိတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢထိဘိထိကျိလီၤ.

၁၁. **ထိဘိ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးလၢအထိဝဲန့ၣ်မ့ၢ်လိၣ်တကလုာ်ဒီးသဲးတကလုာ်န့ၣ် ဒီးပစံးလၢလိၣ်ထိဘိသဲးထိဘိလီၤ. တၢ်ထံးမ့ၢ်သဲးတကလုာ် ဒီးလိၣ်တကလုာ်န့ၣ်တုၤအထံးထိဒီးပစံးလၢသဲးထိဘိလီၤ. သဲးထိဘိန့ၣ်အညၣ်ပြံကၢ.

၁၂. **ဒိဘိ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘိအိၣ်ဖးထီလၢအခီၣ်ထံးပၢၢ်လၢအစိးနါစှၤဒီးပစံးလၢဒိဘိလီၤ. ဝဲာ်န့ၢ်ယၤလၢတၢ်ဒိဘိတဘိတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒိဘိဒိကျိလီၤ.

၁၃. **လိၣ်ဘိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဒိၣ်ထိၣ်သိန့ၣ်ပစံးလၢလိၣ်ဘိလီၤ.ပှၤတဂၤလိၣ်ဘိထိၣ်လံ.ကီးမးအမါအပၤအိၣ်လီၤ. ပှၤမုၣ်လိၣ်ဘိန့ၣ်မ့ၢ်မုၣ်ကနီၤထိၣ်သိလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢလိၤဘိလီၤ.

၁၄. **သးဘိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအဲၣ်လိာ်အသးန့ၣ်ကီးလိာ်အသးလၢသးဘိလီၤ. မါသးဘိ, ဖိသးဘိ, မိၢ်သးဘိ, ပၢ်သးဘိ, ခွါသးဘိ,မဂၢ်သးဘိ, ဖါတံၢ်သးဘိ စံးဝဲဒၣ်ဒ်န့ၣ်လီၤ.

၁၅. **အဘိ** န့ၣ်မ့ၢ်အဂံၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထီရီၤတၢ်ဂံၢ်န့ၣ်ပကီးလၢအဂံၢ်အဘိလီၤ.

၁. **ဘိး** န့ၣ်မ့ၢ်ပတြူာ်ထီၣ်စုၣ်လၢပျ့ၢ်လီၤဒီးပစံးလၢဘိးထီၣ်စုၣ်လၢပျ့ၢ်လီၤလီၤ.

၂. **ဘိး** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤကၢ်တၢ်လၢပစု ဒီးပစံးလၢဘိးလီၤ. ပှၤတဂၤဘိးကၢ်သ့ၣ်တဘိဒီးကၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိးဒီးဘးလီၤ.ဘိးသ့ၣ်ဘးသ့ၣ်စံးဝဲဒၣ်.ဒီးကဆိဘိးဝၣ်လၢအတမျိၤလီၤ.

၃. **ဘိး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအခၣ်ကပၤယၢ်မိန့ၣ်ပကီးလၢဘိးလီၤ.

၄. **ဘိးကဒါ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအအိၣ်လၢအကျါလီၤတခီဒီးပမၤတဃၣ်ထီၣ်ဆူအသးနါပှၢ်ဆူမိဒီးပစံးလၢဘိးကဒါလီၤ. ပှၤတဂၤဘိးကဒါထီၣ်ရဲးလၢအသးနါပှၢ်တခီလီၤ. ဘိးကဒါထီၣ်သ့ၣ်ဘှၣ်လၢအပှၤတခီလီၤ. ထီရီၤပမၤကဒါတၢ် ဒီးပမၤတဃၣ်ထီၣ်တၢ်ပှၤဆူမိ ဒီးပစံးလၢဘိးကဒါလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိးကဒံဘိးကဒါလီၤ.

၅. **ဘိးကနူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်တဃၣ်ထီၣ်တၢ်လၢ အက နူၤတခီန့ၣ်ပစံးလၢဘိးကနူၤလီၤ. ဘိးကနူၤသ့ၣ်ဘှၣ်ဘၣ်လၢအကနူၤတက့ၢ်.

၆. **ဘိးကမၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီထုတၢ်ဒီးဒ်အဂ့ၢ်ကထီၣ်အါဂ့ၢ်ဒီးထုကမၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘိးကမၣ်လီၤ. ပှၤကညီထုဃှၢ်န့ၣ်ဒ်အကွီၤကထီၣ် ဒီးအဂ့ၢ်ဒီးပစံးလၢဘိးကမၣ်လီၤ.

၇. **ဘိးကမၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဒ်ကမၤတြူးမၤကမၣ်တၢ် ဒီးပှၤဂၤယွဲကဒံလွဲကဒါဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘိးကမၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤဘိးကမၣ်ယၤ ဒီးမၤစဟ့ၣ်တၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိးတြူးဘိးကမၣ်လီၤ.

၈. **ဘိးကူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤကူၣ်တၢ်ထီရီၤတမံၤလၢပစုဒီးပစံးလၢဘိးကူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိးကူၣ်ဘိးကူလီၤ. ပှၤတဂၤဘိးကူၣ်ထးတဘိဒီးကူၣ်ဝဲလီၤ. ထီရီၤပမၤကူၣ်တၢ်လၢပစုဒီးပစံးလၢဘိးကူၣ်ခဲလာ်လီၤ.

၉. **ဘိးစၢ်အပျူၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီကတိၤတၢ်သ့ဝဲဒီးပစံးလၢကတိၤတၢ်ဘိးစၢ်အပျူၤလီၤ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ်ဒီးဘိးစၢ်အပျူၤလီၤ.

၁၀. **ဘိးဆူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘိးကၢ်တၢ်လၢအနၢ်အခါးန့ၣ်ပစံးလၢဘိးဆူၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤဘိးဆူၣ်သ့ၣ်တဘိဒီးကၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိးဆူၣ်ဘိးကနီၤလီၤ.

၁၁. **ဘိးတကၢ်ဆိၣ်တဃံၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပသိၣ်ဃိၣ်ပဖိတနၢ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢဘိးတကၢ်ဆိၣ်တဃံၤဘၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤပဘိးတကၢ်ပဆိၣ်တဃံၤဘၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၂. **ဘိးထိၣ်** န့ၣ်ပဝံၣ်ထၢၣ်တၢ်ဘိန့ၣ်ပစံးလၢဘိးထိၣ်လီၤ. ဘိးထိၣ်သ့ၣ်တဘိစံးဝဲဒၣ်.' ပှၤတဂၤဘိးထိၣ်ဝၣ်တဘိထူၣ်ကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိးထိၣ်ဘိးလီၤလီၤ.

၁၃. **ဘိးလိၣ်အသး** န့ၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်ဝံၣ်ဆၢထၢၣ်အ

သးန့ၣ်ပစံးလၢဘီးထိၣ်အသးလီၤ.တၢ်လၢပဝံၣ်ထၢၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဘီးထိၣ်အသးလီၤ. ဒီးတၢ်အိၣ်ထိၣ်ထူၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဘီးထိၣ်အသးလီၤ. ချံဘၣ်တီဒီးချံမိၣ်ဘီးထိၣ်အသးလီၤ.

၁၄. **ဘီးပၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပခၣ်ကပၤန့ၣ်ပစံးလၢဘီးပၤလီၤ.ဒီးပစံးလၢဘီးပၤထံးစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤနၢမ့အမါအဘီးပၤထံးလီၤ.

၁၅. **ဘီးပၤဃံ** န့ၣ်မ့ၢ်ပခၣ်ကပၤအဃံန့ၣ်ပစံးလၢဘီးပၤဃံလီၤ. စအိၣ်မ့ၤဒီးစဘီးပၤဃံတကံမးလီၤ.

၁၆. **ဘီးဘး** န့ၣ်မ့ၢ်ကလဲၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကျိၣ်ကျဲတၢ်ဒီးထံထီရိၤတမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ တၢ်ဘၣ်အၢကျိၣ်ကျဲဒီးအထံန့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးဒီးအဆိလၢကလဲဘီးဘးလီၤ.

၁၇. **ဘီးဘၣ်ဃၣ်လိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပသိၣ်က့ၤသိက့ၤပှၤဂၤဒ်ကမၤတၢ်တီတၢ်လိၤဒီးပစံးလၢဘီးဘၣ်ဃၣ်လိၤလီၤ. ကစၢ်ယွၤဘီးဘၣ်ဃၣ်လိၤပှၤ ဒီးအိးထိၣ်ပသးဒ်ပကမၤတၢ်တီတၢ်လိၤလီၤ. ပှၤကညီဖိမ့ၢ်မၤကမၣ်တၢ် ဒီးအမိၢ်ပၢ်ဘီးဘၣ်ဃၣ်လိၤအီၤလီၤ.

၁၈. **ဘီးဘၣ်သ့ၣ်ညါ** န့ၣ်မ့ၢ်ပစံၣ်တဲၤတဲဘၣ်ပှၤဂၤလၢတၢ်ပရၢပစၢ်တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢဘီးဘၣ်သ့ၣ်ညါလီၤ. နမ့ၢ်နၢ်ဟူတၢ်ပရၢပစၢ်တမံၤမံၤ ဒီးဘီးဘၣ်သ့ၣ်ညါဒီးယၤတက့ၢ်.

၁၉. **ဘီးဘိ** န့ၣ်မ့ၢ်ကပံာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထံကျိၣ်ကျဲဒီးဟီၣ်ခိၣ်န့ၣ်ပှာ်ဝဲလီၤ.

၂၀. **ဘီးဘိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်စွံၤတကလုာ်အိၣ်ဘိၣ် ဒီးပကီးလၢစွံၤဘီးဘိၣ်လီၤ. စွံၤဘီးဘိၣ်န့ၣ်အိၣ်ဘိၣ်လၢဘိၣ်အိပူၤန့ၣ်လီၤ.

၂၁. **ဘီးလိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဘျုတၢ် ဒီးပစံးလၢပဘီးလိၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘီးဘၣ်ဃၣ်လိၤလီၤ. ဘီးလိၤချံမိၣ်ဆူထံကျိုၤန့ၣ်တက့ၢ်.ဒီးဘီးလိၤတၢ်လၢက့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂၂. **ဘီးလိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤလိၤပနၢ် ဒီးပစံးလၢပဘီးလိၤပနၢ်လီၤ. ပမ့ၢ်ကတိၤတၢ်ဒီးဘီးလိၤသုနၢ်တက့ၢ်.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘီးလိၤဃၣ်လိၤလီၤ.

၂၃. **ဘီးလိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤလိၤဃံၤတၢ်ဒီဘိတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဘီးလိၤလီၤ. ဘီးလိၤကွဲာ်ဝၣ်တဘိတက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘီးလိၤဘးလိၤလီၤ.

၂၄. **ဘီးသလၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤတဆဲၣ်ပစုဒီးပစံးလၢပဘီးသလၣ်ပစုလီၤ. ပစုညါသးန့ၣ်အမှ့ၢ်မှ့ၢ်တတဆဲၣ်ဘၣ်ဒီးပဘီးသလၣ်တဆဲၣ်အီၤလီၤ.

၂၅. **ဘီးသိးဘီးသိး** န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်မ့ၤပှဲၤပကိာ်ပူၤ ဒီးပစံးလၢပအိၣ်မ့ၤဘီးသိးဘီးသိးလီၤ.

၂၆. **ကဘီး** ဒီးကဘီးကဘး ဒီးဖီကဘီး ဒီးကဘုၣ်ကဘီးန့ၣ်ကွၢ်လၢကဘီးတက့ၢ်.

၂၇. **ကးဘီး** န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်ပှဲၤပကိာ်ပူၤ ဒီးပစံးလၢကးဘီးလီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်မ့ၤကးဘီးလီၤ.

၂၈. **စဘီးစဘး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်အၢလၢအကျိၣ်ကျဲဒီးအသံးအထံန့ၣ်ပကီးလၢစဘီးစဘး. ကပံာ်ကျိၣ်ကျဲဒီးထံစဘီးစဘးစံးဝဲဒၣ်.

၂၉. **စံၢ်ဘီး** န့ၣ်မ့ၢ်ပစံၢ်ကျိၣ်ကျဲမ့ၤဒီးကသူထံန့ၣ်ပစံးလၢစံၢ်ဘီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢမ့ၤစံၢ်ဘီးစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤကညီအိၣ်မ့ၤဒီးစံၢ်ဘီးအိၣ်မ့ၤဒီးကသူထံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစံၢ်ဘီးစံၢ်ဘးလီၤ.

၃၀. **ဆံၣ်ဘီး** န့ၣ်မ့ၢ်ဆံၣ်ဘီအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ်ာ်တၢ်ယ်ာ် ဒီးဆံၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဆံၣ်ဘီးဆံၣ်ဘီလီၤ. ပဟ်ာ်ပနၢ်နၢ်ထံယ်ာ်ဒီးဆံၣ်ဘီးဆံၣ်ဘီနးကၢ. ကသူန့ၣ်တၤပဟ်ာ်ယ်ာ်ဒီးဆံၣ်ဘီးဆံၣ်ဘီဝဲလီၤ.

၃၁. **တဘီးတဘး** န့ၣ်ဒ်စဘီးစဘးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကပံာ်ကျိၣ်ကျဲဒီးထံမ့ၢ်ဂ့ၤ မ့ၤကျိၣ်ကျဲဒီးကသူထံမ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးလၢမၤသးတဘီးတဘးလီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ကျိၣ်ကျဲဒီးထံန့ၣ်မၤသးတဘီးတဘးစံးဝဲဒၣ်လီၤ.

၃၂. **ထုၣ်ဘီး** န့ၣ်မ့ၢ်လံၢ်ဘီးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဖိာ်မုၣ်အတၢ်သကိာ်အသရှၤပလှၢ်ကူထိၣ်ဝဲယၢ်ခီန့ၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢလံၢ်ဘီးထုၣ်ဘီးလီၤ.

၃၃. **ပှၤဘီးနုကၢ်ယီၢ်လၣ်ဘျုး** န့ၣ်မ့ၢ်သကိၤသဘးလၢနၢၤခ့နၢၤပှၤန့ၣ်ပစံးလၢပှၤဘီးတၢ်နုကၢ်ယီၢ်တၢ်လၣ်ဘျုးဝဲန့ၣ်လီၤ. ပှၤလၢဘီးတၢ်နုကၢ်ယီၢ်တၢ်လၣ်ဘျုးန့ၣ်မ့ၢ်ပှၤနၢၤခ့နၢၤပှၤကီးဂၤဒဲးလီၤ.

၃၄. **လံၢ်ဘီး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိာ်မှာ်အတၢ်သကိာ်အသရှၤယၢ်ခီန့ၣ်ပျ့ၢ်ကူထိၣ်သးဘိၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢလံၢ်ဘီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလံၢ်ဘီးထုၣ်ဘီးလီၤ. ဖိသၣ်ဖိာ်မုၣ်တဂၤအလံၢ်ဘီးဘိၣ်ဝဲလီၤ.

၁. **ဘိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤဘၢတၢ်လၢလၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမၤဘၢတၢ်လၢတၢ်ကူတၢ်သိးမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဘိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘိၣ်တၢ်ညၣ်လၢလၣ်အှုလီၤ. ပှၤတဂၤဘိၣ်ခိၣ်ဖၢၣ်လၢတၢ်ကံးညာ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးထီရိၤပမၤဘၢတၢ်လၢလၣ်, ပမၤဘၢတ့ၢ်လၢတၢ်ကံးညာ်န့ၣ်ပစံးလၢဘိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘံၣ်ဘိၣ်လီၤ.

၂. **ဘိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်သုးခိၣ်န့ၣ်ပကီးဖိာ်ထွဲတလၢၤအခံလၢဘိၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘိၣ်စိၤဘၣ်စိၤလီၤ.

၃. **ဘိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဖီလၢတဘ့ါဒ်းဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဖီဘိၣ်လီၤ. ဖီဘိၣ်ထိၣ်န့ၣ်မၤသးဘိၣ်သလီၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိၣ်ဘၣ်လီၤ.

၄. **ဘိၣ်ခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်လှၢ်ခ့လၢမၤသးအသၣ်အခိၣ်စူဝဲန့ၣ်ပစံးလၢလှၢ်ခ့ဘိၣ်ခိၣ်လီၤ. လှၢ်ခ့ဘိၣ်ခိၣ်န့ၣ်အသၣ်ဘိၣ်

သလိၣ်လီၤ. လူၢ်ခွဘိၣ်ခိၣ်နူၣ်အသၣ်ဘိၣ်သလီၤလီၤ.
၅. **ဘိၣ်ယာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤဘၢတၢ်လၢလၣ် ဒီးဘံၣ်ဝဲယါမနၤဒီးပစံးလၢဘိၣ်ယာ်လီၤ. ဘိၣ်ယာ်ကွၤထးနူၣ်လၢတၢ်ကံးညာ်တကူ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိၣ်ယာ်ဘံၣ်ယာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိၣ်တၢ်ဖၢတၢ်လီၤ.
၆. **ဘိၣ်တၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤဘၢယာ်ပခိၣ်ပူၤလိၢ်လၢတၢ်ကံးညာ်ယါမနၤ ဒီးပစံးလၢဘိၣ်တၢ်ယာ်လီၤ. ဘိၣ်တၢ်ယာ်တၢ်ပူၤလိၢ်လၢတၢ်ကံးညာ်တကူ်. စခိၣ်ပူၤလိၢ်တပူၤစဘိၣ်တၢ်ယာ်လၢတၢ်ကံးညာ်ဒီးဘျါဝဲလီၤ.
၇. **ဘိၣ်ထါခိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအထါခိၣ်ဆံးဝဲဒၣ်ပကိးလိာ်ကွဲလၢဘိၣ်ထါခိၣ်လီၤ. ပှၤတကၤအထါခိၣ်ဘိၣ်ဝဲဒီးပကိးအမံၤလၢဘိၣ်ထါခိၣ်လီၤ.
၈. **ဘိၣ်ထိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဖီလၢတဘှါဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢဖီဘိၣ်ထိၣ်လီၤ. ဖီဘိၣ်ထိၣ်လံ. ကိးမးဘှါလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိၣ်ထိၣ်ဘၣ်ထိၣ်လီၤ.
၉. **ဘိၣ်ဖၢ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဒၢတၢ်လၢအဆှကတၢၤနူၣ်ပစံးလၢဘိၣ်ဖၢလီၤ. ပှၤတကၤဘိၣ်ဖၢအိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်လၣ်လၢအဆှကတၢၤလီၤ.
၁၀. **ဘိၣ်ဖိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်တပူၤဃီနူၣ်ပစံးလၢအိၣ်ဘိၣ်ဖိၣ်လီၤ. ပှၤတဖၣ်အိၣ်ဘိၣ်ဖိၣ်တပူၤဃီလီၤ. တအိၣ်လီၤမ့ၢ်လီၤဖးဘၣ်ဝဲဘၣ်.
၁၁. **ဘိၣ်ဘံ** နူၣ်မ့ၢ်ပဘိၣ်တရံးတၢ်လၢတၢ်ကံးညာ်နူၣ်ပစံးလၢဘိၣ်ဘံလီၤ. ဘိၣ်ဘံနူၣ်မ့ၢ်ပစိာ်ဖိသၣ်ဒီးပဘိၣ်ဘံလၢတၢ်ကံးညာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိၣ်ဘံဘိၣ်ယာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဘိၣ်ဘံးစ့ၢ်ကီးလီၤ.
၁၂. **ဘိၣ်ဘံၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပကၡိာ်အိၣ်တၢးဒၣ် ဒီးပတိၢ်ကျိၣ်ကျဲဒီးကိၣ်ကမူၣ် ဒီးပမၤဘၢလၢသ့ၣ်လၣ်လၢသကွံလၣ်ဘံၣ်တၢကျူ ဒီးပစံးလၢဘိၣ်ဘံၣ်လီၤ. ဘိၣ်ဘံၣ်အိၣ်ၡိာ်ဒၣ်စံးဝဲဒၣ်.
၁၃. **ဘိၣ်ဘိ** နူၣ်မ့ၢ်ပထိးတကလုာ်အသၣ်ထိဝဲဒီးပကိးလၢပထိးဘိၣ်ဘိလီၤ. ပထိးဘိၣ်ဘိနူၣ်ပှၤကညီဖျးဝဲနးကၢၤ အိၣ်အါမးလီၤ.
၁၄. **ဘိၣ်ဘိ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤခုၣ်လၣ်နူၣ်ပကူၢ်လိၣ် ဒီးပဟ်တပူၤပူၤတုၤဘိဒီးပဖီအိၣ်ကွၤနူၣ်ပစံးလၢပဘိၣ်ဘိခုၣ်လၣ်လီၤ. ခုၣ်လၣ်နူၣ်ပဘိၣ်ဘိဒီးပဖီအိၣ်ဝံၣ်ကၢၤ.
၁၅. **ဘိၣ်လီၤအသး** နူၣ်မ့ၢ်ဆိမ့ၢ်တသလၣ်ထိၣ်ဘၣ်အ ၃ံးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမ့ၢ်တသလၣ်ထိၣ်ဘၣ်တဒၢမ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးလၢဘိၣ်လီၤအသးလီၤ. ဆိတဘ့ၣ်ထံၣ်ပှၤဒီးဘိၣ်လီၤအသးလီၤ. ထိၣ်နူၣ်မ့ၢ်စိၢ်လီၤဒီးဘိၣ်လီၤအသးလီၤ. တဒၢဘိၣ်လီၤအသးဘိၣ်သလိၢ်လီၤ.
၁၆. **ဘိၣ်သလိၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်တသလၣ်ထိၣ်ဘၣ်အသးနူၣ်ပစံးလၢဘိၣ်သလိၢ်လီၤ. ဖီမ့ၢ်တဘှါဒံးဘၣ်ဒီးမၤသးဘိၣ်သလိၢ်လီၤ. ပှၤကညီမ့ၢ်တနံၤဘၣ်ဒီးပာ်ထါခိၣ်ဖိနဲနူၣ်ပစံးလၢထါခိၣ်ဘိၣ်သလိၢ်လီၤ. တဒၢဘိၣ်လီၤအသးဘိၣ်သလိၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိၣ်သလၢ်ဘိၣ်သလိၢ်လီၤ.
၁၇. **ဘိၣ်အိၣ်မူၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤဘၢမူၤလၢသ့ၣ်လၣ်ဒူဒီးပစံးလၢဘိၣ်အိၣ်မူၤလီၤ. ပမ့ၢ်လဲၤတၢ်ဒီးပဘိၣ်အိၣ်မူၤလၢသ့ၣ်လၣ်ဒူလီၤ.
၁၈. **ကဘိၣ်** ဒီးကဘိၣ်ကဘိ,ဒီးသ့ၣ်ကဘိၣ်,ဒီးမ့ၣ်ကဘိၣ်,ဒီးယီၤသၣ်ကဘိၣ်, ဝၣ်ကဘိၣ်,လီၤကဘိၣ်,ဒီးကဘိၣ်, သိၣ်ဒီးကဘိၣ်ကဘိၣ်. တၢ်ခဲလၢာ်နူၣ်ကွၢ်လၢကဘိၣ်အကျါတကူ်.
၁၉. **ကပၢ်ဘိၣ်ဘိ** နူၣ်မ့ၢ်ပမဲာ်ဟးလံလီလၢပတသ့ၣ်ညါဘၣ်မ့ၢ်နၣ်မ့ၢ်ထိၣ်ဒီးပစံးလၢမၤသးကပၢ်ဘိၣ်ဘိလီၤ.
၂၀. **ခိၣ်ဘိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ခိၣ်သူကွၢ်လိၣ်လၢပဝၣ်ထိၣ်လၢပခိၣ်နူၣ်ပစံးလၢခိၣ်ဘိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢခိၣ်ဘိၣ်ခိၣ်နွံလီၤ. ပှၤတကၤအခိၣ်ဘိၣ်ခိၣ်နွံအိၣ်ဝဲလီၤ.
၂၁. **ဆိမံၤဘိၣ်ခိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဆိမံၤလၢအခိၣ်သွံၣ်တကဘျၣ်ဘၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢဆိမံၤဘိၣ်ခိၣ်လီၤ. ဆိမံၤဘိၣ်ခိၣ်တဘ့ၣ်အခိၣ်သွံၣ်တကဘျၣ်ဘၣ်. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢဆိမံၤဘိၣ်ခိၣ်ဆိမံၤဘိၣ်နၢ်လီၤ.
၂၂. **တဘိၣ်တဘဲ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢတဝံၣ်ဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢတဘိၣ်တဘဲဘၣ်လီၤ. စအိၣ်မူၤတဘိၣ်တဘဲဘၣ်.
၂၃. **တၢ်ဘိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ထီရီၤပဘိၣ်တၢ်နူၣ်ပစံးလၢတၢ်ဘိၣ်လီၤ. ဒီးပဘိၣ်တၢ်ကမၢၤအိၣ်လၢတၢ်စှၢၤနူၣ်ပစံးလၢတၢ်ဘိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ဘိၣ်တၢ်စှၢၤလီၤ.
၂၄. **တၢ်ခဲးသိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ခဲးဘၢးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်လရာ်တၢ်နးတၢ်ဖိၣ်နူၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ခဲးဘိၣ်တၢ်ခဲးဘၢးလီၤ .
၂၅. **ထိၣ်ဘိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်အိၣ်ထိးဖိၣ်တကရၢဒီးပစံးလၢသ့ၣ်ထိၣ်ဘိၣ်လီၤ. ဒီးဘၢၣ်ဘီအိၣ်ဖိၣ်လၢထံဖံးခိၣ်နူၣ်ပစံးလၢထိၣ်ဘိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဘၢၣ်ဘီထိၣ်ဘိၣ်လၢထံဖံးခိၣ်စံးဝဲဒၣ်.
၂၆. **နိၣ်ဘိၣ်လၣ်** နူၣ်မ့ၢ်နိၣ်တကလုာ်လၢအလၣ်တသလၣ်ထိၣ်ဘၣ်အသးနူၣ်ပကိးလၢနိၣ်ဘိၣ်လၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနိၣ်ဘိၣ်လၣ်နိၣ်ဘိၣ်ဇီးလီၤ.
၂၇. **အဘိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်ဘိၣ်ဒီးပကိးလၢတၢ်ဘိၣ်ခဲလာ်လီၤ. ဖီအဘိၣ်အဖးအဘိၣ်အလဲးစံးဝဲဒၣ်.
၁. **ဘိ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢမၤသးသညူးနူး ဒီးပကွၢ်အညၣ်ဂ့ၤဝဲဒီးပစံးလၢဘိလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘိကံၢ်ကလာ်, ဘိကထဲ,ဘိကလု, ဘိစိညဲညူးပစံးဒ်နူၣ်လီၤ.
၂. **ဘိ** နူၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်လၢအညၣ်ဂ့ၤဝဲလၢမၤသးလၢပ

ကွၢ်ဂ့ၤဝဲလၢစီကညူးဒူး ဒီးဆဲးဘၣ်ပမဲာ်လၢအဂ့ၤဝဲနၣ်ပစံးလၢဘီလီၤ. ဖီလၢဂ့ၤတဖၣ်ဘီဝဲလီၤ. ဖီနၣ်အိၣ်ဒီးအဘီတနီၤလီၤ. တၢ်နၣ်ဘီဝဲဒၣ်လီၤ .

၃. **ဘိ** နၣ်မ့ၢ်ထးစူးခိၣ်လၢအကနၣ်အိၣ်ဝဲယၢ်ခီ ဒီးပမၤဒီးအတၢ်ဒီးပဆဲးတၢ်ဖိတၢ်လံၤနၣ်ပကိးလၢဘိလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢယဲာ်ခိၣ်ဘိထိလီၤ. ပှၤတဂၤမၤဘိတဘ့ၣ်ဒီးဆဲးတၢ်ဖိတၢ်လံၤလီၤ.

၄. **ဘိကထဲ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢဘိတဂ့ၤဘၣ်ဝဲ ဒီးဘိဝဲဘၣ်ဒးဓိၤနၣ်ပစံးလၢဘိကထဲလီၤ. လံာ်အကုဘိကထဲနၣ်မ့ၢ်ဘိတဂ့ၤတဝၢ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢဘိကထဲလီၤ. သကွံသၣ်ဘိနၣ်မၤသးဘိကထဲဓိၤလီၤ. ထိရိၤတၢသၣ်နၣ်တ့ၤပှၢ်ဒီးမၤသးဘိကလဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘိကလဲစ့ၢ်ကီးလီၤ. ထိရိၤတၢ်ဘိတဂ့ၤ ဘၣ်နၣ်ပစံးလၢဘိကထဲလီၤ. ဒံသၣ်မံဘိကလဲစံးဝဲဒၣ်.

၅. **ဘိကဘျၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဖိၣ်နၢ်ဒံးလၢတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထူမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢစ့မ့ၢ်ဂ့ၤ, ကဘျၣ်ဝဲနီစုမုၢ်ခံဘိဘူသလါ ဒီးပထူဖျၢၣ်ဒီးပဒံးလၢပနၢ်လီၤနၣ်ပစံးလၢဘိကဘျၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢထိကဘျၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဒံးဒီးဘိကဘျၣ်တဆိမ့ၢ်လၢတၢ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘိဘ့ၣ်ဘိကဘျၣ်လီၤ.

၆. **ဘိကရံး** နၣ်မ့ၢ်ဘိတကလှာ် အကနၣ်ကွၣ်ချံးချူး ဒီးပကိးလၢဘိကရံးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘိကရံးဘိကတြံးလီၤ.

၇. **ဘိကလု** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိယၢ်တကလှာ်ဘိကစဲးစဲးဒီးပကိးလၢဘိကလုလီၤ. ဘိကလုနၣ်ပမ့ၢ်ဖျးတၢ်ဒီးတၢ်လၣ်ဒီးအိၣ်သံဝဲဒၣ်လီၤ.

၈. **ဘိကလု** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘိလၢတဂ့ၤဘၣ်ဒ်ဘုလၢတဂ့ၤဘၣ်ဒီးအလၣ်ဘိဝဲအသိးနၣ်ပစံးလၢဘိကလုလီၤ. ဘုတလီၢ်ဆါဝဲ ဒီးအလၣ်ဘိကလုဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိကလံၢ်ဘိကလုလီၤ.

၉. **ဘိကလူ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးလၢတရါကျါတကလှာ်အလၣ်အဒိဒ်ဂ့ၢ်အသိး ဒီးအဆူၣ်အါဝဲနၣ်ပကိးလၢဘိကလူလီၤ. ဒီးပကိးလၢဘိကလူဒီးဘိသလူစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘိတၢၢ်ဘိကလူလီၤ.

၁၀. **ဘိကထဲး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢဘိတဂ့ၤဘၣ် ဒီးပစံးလၢဘိကလဲးလီၤ. သ့ၣ်လၣ်ပှၢ်ဝဲဒီးဘိဘၣ်ဒးနၣ်ပစံးလၢဘိကလဲးလီၤ. သ့ၣ်လၣ်ဘိတဘ့ၣ်ဖျါဘိကလဲးလီၤ.

၁၁. **ဘိကံၢ်ကလာ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘိလၢဂ့ၤဝဲနၣ်ပစံးလၢဘိကံၢ်ကလာ်လီၤ. ဖီလၢဘိဂ့ၤဝဲနၣ်ပစံးလၢဘိကံၢ်ကလာ်လီၤ. ဖိတဖိးဘိမးကံၢ်ကလာ်လီၤ.

၁၂. **ဘိကဲၣ်** နၣ်မ့ၢ်ထိၣ်တကလှာ်မ့ၢ်ဝဲလၢထိၣ်ဖိဒီးဘိလၢအသးနါပှၢ်နၣ်ပကိးလၢထိၣ်ဘိကဲၣ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢထိၣ်ဘိဓိၤစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁၃. **ဘိကိၢ်ဟ့** နၣ်မ့ၢ်မ့ၤလၢမ့ၣ်ကသါဘၣ် ဒီးဘိဝဲနၣ်ဒီးနၢကိၢ်ဟ့ဝဲဒီးပစံးလၢဘိကိၢ်ဟ့လီၤ. မ့ၣ်ကသါဘၣ်မ့ၤဒီးဘိကိၢ်ဟ့ကွံာ်ဒီးနၢကိၢ်ဟ့စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁၄. **ဘိကျိ** နၣ်မ့ၢ်တၤသၣ်မံထိၣ်သိလၢတဘိတဝၢ်ဒံးဘၣ်နၣ်ပစံးလၢဘိကျိလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိကျ်ၢဘိကျိလီၤ. တၤသၣ်မံဘိကျိနၣ်ပအိၣ်တဝံၣ်ဘၣ်.

၁၅. **ဘိကျိ** နၣ်မ့ၢ်တူၢ်ထိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢအဒိၣ်တုာ်ခိၣ်ဝဲၤ ဒီးအတဟိၣ်ဆူၣ်ဝဲနၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢတူၢ်ထိၣ်ဘိကျိလီၤ.

၁၆. **ဘိကွ** နၣ်မ့ၢ်သလံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကတိၤလိာ်ကွဲလၢဟ်ကလိၢ်အသး ဒီးနံၤဝဲနၣ်ပစံးလၢမၤသးသလံးဘိကွလီၤ. ဒီးပစံးလၢအ့လံးဘိကွလီၤ.

၁၇. **ဘိခံတရု** နၣ်မ့ၢ်ဘိတၢ်ခံနၣ်ပမၤထိၣ်ထးတဘ့ၣ်ဒီးအကဒၢ ဒီးမၤသးဒ်တပှာ်အသိး ဒီးပစံးလၢဘိခံတရုလီၤ.

၁၈. **ဘိခိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဘိနါစ့ၤစူကတၢၢ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဘိနါစ့ၤဘိခိၣ်လီၤ. ဘိခိၣ်နၣ်စူဝဲလီၤ.

၁၉. **ဘိဆိၣ်ကလာ်** နၣ်မ့ၢ်ဒ်ဘိကံၢ်ကလာ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢဘိဂ့ၤဝဲနၣ်လီၤ.

၂၀. **ဘိစဲ** နၣ်မ့ၢ်ထးစူခိၣ်လၢပမၤဒီးအသက့ၤဒီးပဆဲးညၣ်နၣ်ပစံးလၢဘိစဲလီၤ. ဒီးပကိးလၢဘိထးဆဲးစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘိတၢၢ်ဘိစဲလီၤ .ဒီးပကိးလၢဘိတစဲစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၂၁. **ဘိစံးဘိစိ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထူလၢဘိဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဘိကဲၣ်ဆိးဒီးစိဝဲအယံၣ်အမူးတအိၣ်ဘၣ် ဒီးပစံးလၢဘိစံးဘိစိလီၤ. ထူနၣ်ဘိစံးဘိစိပကွၢ်ဂ့ၤကၢ.ဒီးထံလာ်လၢတထိၣ်အုးထိၣ်ယးဘၣ်နၣ်မဲးဘိဝဲ ဒီးပစံးလၢဘိစံးဘိစိစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၂၂. **ဘိစံၣ်ဃိၣ်** ထိၣ်တကလှာ်နၣ်အခိၣ်သွံၣ်က ဘျၣ်ဝဲဒီးပကိးလၢဘိစံၣ်လီၣ်လီၤ. ထိၣ်ဘိစံၣ်ဃိၣ်နၣ်အိၣ်လၢပျီပူၤလၢတကိးသဝီဒီးမၤပူၤလၢသ့ၣ်အိပူၤလီၤ.

၂၃. **ဘိစိလဲၤ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘိဒ်ကသံၣ်သိအိၣ်လၢပလီပူၤအသိးနၣ်ဘိဘၣ်ဒး ဒီးပစံးလၢဘိစိလဲၤလီၤ. ပလီယွၤခၣ်စိးဘိနၣ်မၤသးဘိစိလဲၤလီၤ.

၂၄. **ဘိစၢ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလှာ်အိၣ်လၢတရါကျါဒီးအဆူၣ်အိၣ်ကတၢၢ်ဒီထံးညါ ဒီးအထံးအလၣ်မၤသးဒ်သဲးအသိးနၣ်ပကိးလၢဘိစၢ်လီၤ. ဘိစၢ်နၣ်ပအိၣ်အနၣ်ဝံၣ်ကၢ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘိဘ့ၣ်ဘိစၢ်လီၤ.

၂၅. **ဘိဆိသိ** နၣ်မ့ၢ်ဝၣ်တပှံၤဘၣ် ဒီးအညၣ်ဘိဘၣ်ဒးဒ်ဆိသိအသိးဒီးပစံးလၢဘိဆိသိလီၤ. ဝၣ်တပှံၤတဝၢ်ဘၣ်ဘိဆိသိဓိၤလီၤ.

၂၆. **ဘီဆွဲကလၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ပသၣ်လီၤကိၣ်လၢမ့ၣ်ကိၢ်ဘီဝဲဒီးပစံးလၢမၤသးဘီဆွဲကလၢ်လီၤ. သၣ်လီၤကိၣ်လၢမ့ၣ်နူၣ်ဘီဆွဲကလၢ်ဒီးပအိၣ်စိုးဝဲလီၤ.

၂၇. **ဘီဆွဲၣ်ဘီသဓိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ယံာ်ဝဲတစိၢ်တပနာ်ဒီးပစံးလၢတၢ်ယံာ်ဘီဆွဲၣ်ဘီသဓိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ယံာ်ဘီဆွဲၣ်ဘီသဓိၣ်ဒီးဟဲက့ၤဝဲလီၤ.

၂၈. **ဘီတဲဲ** နူၣ်မ့ၢ်ဒ်ဘီစဲအသီးလဲၤ. ဒီးမ့ၢ်ဘီတးဆဲးလၢပဆဲးညၣ်ဒီးပမၤဒီးအသက့ၤနူၣ်လီၤ.

၂၉. **ဘီတဃဲ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလုာ်လီၤ. ဒီးအသၣ်နူၣ်မၤသးဒ်ကဘီသီးတစံးစံးဒီးပကီးလၢဘီတဃဲနူၣ်လီၤ.

၃၀. **ဘီတလူ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလုာ်မၤသးဒ်ဂ့ၢ်အသိးဒီးအဆူၣ်အါဝဲနူၣ်ပစံးလၢဘီတလူလီၤ. ဒီးမဲထိၣ်ဝဲလၢတရါကျါနူၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘီတၢ်ဘီတလူလီၤ.

၃၁. **ဘီတလိး** နူၣ်မ့ၢ်ထိၣ်တကလုာ်လီၤ. ဒီးအခိၣ်သွံၣ်အိၣ်လၢအခိၣ်လိၤနူၣ်တလိးဖိး ဒီးပကီးလၢဘီတလိးလီၤ. ထိၣ်ဘီတလိးနူၣ်အမိၢ်ပှၢ်ထဲခိၣ်မ့ၢ်ဒိၣ်လီၤ

၃၂. **ဘီတလိၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်တကလုာ်အသၣ်အိၣ်သၢယိၣ်ဒီးပကီးလၢဘီတလိးလီၤ. ဒီးပကီးလၢဘီသလိးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၃၃. **ဘီထၢ** နူၣ်မ့ၢ်ခိၣ်တကလုာ်အထံးထဲစုမ့ၢ်စုဆၣ်ဒီးပကီးလၢဘီထၢလီၤ. ဒီးအိၣ်ခံကလုာ်သၢလုာ်လီၤ. ဒီးဘီထၢဂီၤတကလုာ်ဘီထၢဝါတကလုာ်ဘီထၢသၢယိၣ်တကလုာ်လီၤ. ဒီးမဲထိၣ်လၢသံၣ်ခိၣ်လိၢ်ပူၤအါမးလီၤ.

၃၄. **ဘီထိကိာ်** နူၣ်မ့ၢ်ခိၣ်တကလုာ်လီၤ. ဒီးအလၣ်ခိၣ်ထံးမၤသးစ့ၤဝဲ ဒီးပကီးလၢဘီထိကိာ်လီၤ. ဒီးပကီးလၢခိၣ်စိးဘံၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၃၅. **ဘီထိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၤသၣ်တမံတဝၢ်ဒံးဘၣ်လၢဘီကျိဝဲနူၣ်ပစံးလၢဘီထိၣ်လီၤ. သကွံသၣ်ဘီထိၣ်လဲ. တဘီနီၢ်နီၢ်ဒံးဘၣ်.

၃၆. **ဘီဒဲး** နူၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်တကလုာ်ထဲစုမ့ၢ်စုဆၣ် ဒီးပကီးလၢဘီဒဲးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘီဒဲးဘီဒးလီၤ. ဘီဒဲးနူၣ်ပမၤလၢပတဆံတၢ်သ့ဝဲလီၤ.

၃၇. **ဘီနီၢ်ထိး** နူၣ်မ့ၢ်ဘီလၢပသးပှၢ်လဲၤတၢ်စိာ်ဝဲ ဒီးပတၢ်အသးလၢအတိၢ်နူၣ်ပကီးလၢဘီနီၣ်ထိးလီၤ. ပသးပှၢ်လၢပျ့ၤနူၣ်မၤနီၣ်ထိးဘီလၢဘီတိၢ် ဒီးတၢ်လၢဘီနူၣ်ပကီးလၢဘီနီၣ်ထိးလီၤ.

၃၈. **ဘီပနဲ** နူၣ်မ့ၢ်ပလံာ်လူာ်ယီးလၢလုၣ်လီၤဒီးကဲထိၣ်လၢပနဲ ဒီးပစံးလၢဘီပနဲလီၤ. ပှၤတဂၤဘီပနဲတပူၤဒီးဆိၣ်ကဲၤကပီၤဝဲလီၤ.

၃၉. **ဘီပှၢ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ကူတၢ်သိးလၢမ့ၣ်ကသါဘၣ်ဒီးဘီဝဲနူၣ်ပစံးလၢဘီပှၢ်လီၤ. တၢ်ကူတၢ်သိးဘီပှၢ်နူၣ်ပကွၢ်တဂ့ၤဘၣ်.

၄၀. **ဘီဘၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်မ့ၢ်တကလုာ်နူၣ်အသၣ်ဘံၣ်ဝဲဒီးပကီးလၢဘီဘၣ်လီၤ. ဒီးအမ့ၢ်မၤသးဒ်ပထိးအသိးနူၣ်လီၤ. ဒီးအိၣ်အကလုာ်ကလုာ်လီၤ. ဘီဘၣ်ကဘီတကလုာ်, ဘီဘၣ်ပဝံာ်တကလုာ်, ဘီဘၣ်လဲၢ်နၢ်တကလုာ်လီၤ.

၄၁. **ဘီဘူ** နူၣ်မ့ၢ်စကီၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ထံးလၢပသူၣ်ပဖျးဒီးပအိၣ်အသၣ်ဒီးပမၤလၢကသူဒီးတၢ်ကျိးနူၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢစကီၤဘီဘူလီၤ.

၄၂. **ဘီဘီ** နူၣ်မ့ၢ်ဘီတိၢ်နူၣ်ပကီးလၢဘီဘီလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘီဘီဘီတြၢလီၤ.

၄၃. **ဘီဘီ** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတပလိၢ်ဘၣ်အသး ဒီးပစံးလၢမၤဘီဘီလီၤ. သုမၤတၢ်နူၣ်မၤဘီဘီတဂ့ၤ. မၤကြၢးကြၢးတက့ၢ်.

၄၄. **ဘီမှၢ်** နူၣ်မ့ၢ်ထံမိၤကိၢ်မိၤ လၢစီၤပၤပၢဝဲနူၣ်ပစံးလၢဘီမှၢ်လီၤ. ကိၢ်မ့ၢ်အါဘၣ်လၢစီၤပၤပၢဝဲနူၣ်ပစံးလၢဘီမှၢ်လီၤ. ဒီးကစၢ်ယွၤပၢဘၣ်တၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢနူၣ်ပစံးလၢကစၢ်ယွၤဘီမှၢ်လီၤ. ဒီးအပျိၢ်အဘိၣ်အကျါနူၣ်ပစံးလၢကစၢ်ယွၤအဘီအမှၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၄၅. **ဘီမှၢ်လၢမူခိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ကစၢ်ယွၤပၢဘၣ်ကိၢ်လၢမူခိၣ်ဒီးပစံးဘီမှၢ်လၢမူခိၣ်လီၤ.

၄၆. **ဘီယှၢ်ကလၢ်** နူၣ်မ့ၢ်သူၣ်ဖီဝၣ်ဖီဖျါဝဲအါအါကလဲာ်ဒီးဘီဝဲနူၣ်ပစံးလၢဖျါဘီယှၢ်ကလၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဘီယှၢ်ဘီယွၤစ့ၢ်ကီးလီၤ. ထိရီၤတၢ်ဘီဖျါအါဝဲနူၣ်ပစံးလၢဘီယှၢ်ဘီယွၤလီၤ.

၄၇. **ဘီယီ** နူၣ်မ့ၢ်ဝံလၢပျၢၤတဂၤနူၣ်ထုးထိၣ်ကဆီဝါလၢဟီၣ်ခိၣ်လာ်ဒီးပကီးဝံနူၣ်အမံၤလၢဝံစိၤဘီယီလီၤ.ပသးပှၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၄၈. **ဘီရၢၢ်ခါ** ဂ့ၢ်တကလုာ်နူၣ်ပကီးလၢဘီရၢၢ်ခါလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘီရိၢ်ခါစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးအိၣ်ခံကလုာ်လီၤ. ဒီးအိၣ် ဒီးဘီရၢၢ်ခါဖးဒိၣ်တကလုာ် ဒီးဘီရၢၢ်ခါပြံၢ်မိၤတကလုာ်လီၤ. ဘီရၢၢ်ခါနူၣ်ပအိၣ်အဒုၣ်ဒီးပအိၣ်အသၣ်လီၤ.

၄၉. **ဘီလီၤ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ပျိၢ်လဲၢ်ဝဲ ဒီးပလဲၤပှၤတသ့ဘၣ် နူၣ်ပစံးလၢဘဲးလဲာ်ဘီလီၤလီၤ. ပျိၢ်တလိၢ်ပလဲၤဒီးပှၤတသ့ဘၣ်. ပလဲၤဒၣ်ပတၢ်ဘဲးလဲာ်ဘီလီၤလီၤ.တၢ်တပူၤပျိၢ်ဒီးပလဲၤဘဲးလဲာ်ဘီလီၤပှၤတသ့ဘၣ်.

၅၀. **ဘီသနၢၣ်** နူၣ်မ့ၢ်မှၢ်သနၢၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢထံယံၤကိၢ်ယံၤလၢပလဲၤတတုၤဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢမှၢ်သနၢၣ်ဘီသနၢၣ်လီၤ.

၅၁. **ဘီသနူ** နူၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢကဘီသနူလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လိၢ်လၢပထိးထိၣ်ကဘီနူၣ်လီၤ.

၅၂. **ဘီသယီ** ၼႄႇမၢႆထိဝ်တကလုၵ်ဘီဝီႁုဝ်ညါဝီးပ ၵီးလၢထိဝ်ဘီသယီလီႈ. ထိဝ်ဘီသယီၼႄႇအမိၵ်ပုၵ်ဝီဝ် ၼၢ်ခိဝ်မုၵ်ဝီဝ်တစဵးလီႈ.

၅၃. **ဘီသလူ** ၼႄႇမၢႆဝ်ဘီကလူအသိးလီႈ. ဝီးမၢႆဂုၵ်တ ကလုၵ်လၢတရါကျူၼႄႇပကီးလၢဘီသလူလီႈ.

၅၄. **ဘီသလီး** ၼႄႇမၢႆပှၤကညီလူၤအခိဝ် ဝီးဟ်လီအ ခိဝ်သူလၢအဝီၼႄႇပစံးလၢခိဝ်ဘီသလီးလီႈ. တရူၵ်ၼႄႇ အိဝ်ဝီးအခိဝ်ဘီသလီးထိဝဲလီႈ.

၅၅. **ဘီသလီး** ၼႄႇမၢႆထိဝ်တကလုၵ်အခိဝ်သွဲဝ်အိဝ်ဝ် ပှၤကညီခိဝ်ဘီသလီးအသိး ဝီးပကီးလၢထိဝ်ဘီသလီး လီႈ. ထိဝ်ဘီသလီးၼႄႇအမိၵ်ပုၵ်ထဲခိဝ်မုၵ်ဝီဝ်လီႈ.

၅၆. **ဘီသွါ** ၼႄႇမၢႆအုလံးအဆိလီႈ. ဝီးမၢႆပှၤကတိၤ လိၵ်ကွဲဝီးနံၤဝဲဝီးဟ်ကလိၢ်အသးၼႄႇပစံးဝီးအဆိလၢအု လံးဘီသွါလီႈ.

၅၇. **ဘီမိၤနးမိၤ** ၼႄႇမၢႆပကီးဘိ ဝီးအဆိဝီးပကီးလၢ ဘီမိၤနးမိၤလီႈ. ပှၤတဂၤအိဝ်ဝီးဘီမိၤနးမိၤအါကၢ.

၅၈. **ကဘီကဘါ** ဝီးကဘီသုး, ဝီးကဘီကၢ, ဝီးကဘီ မှဝ် ဝီးကဘီပျ်၊, ဝီးကဘီထူ, ဝီးကဘီယူၤ, ဝီးကဘီ ခိဝ် ဝီးကဘီအခံဝီးကဘီဖးဖီ, ဝီးကဘီယၢ်ထူဝ်, ဝီးက ဘီယၢ်ပျူၤ, ဝီးကဘီခိဝ်ကး, ဝီးကဘီပျိၢ်ယံ, ဝီးကဘီတုၵ် ယံဝီးကဘီနိဝ်တၵ်ခံ, ဝီးကဘီသနူ, ဝီးကဘီတ ကူၢ် ဝီး ကဘီတုၵ်ထိဝ်ၼႄႇကွၢ်လၢကဘီတကုၢ်.

၅၉. **ထံဝ်ဘီခိဝ်** ၼႄႇမၢႆကံၢ်ဘီလၵ်အဆိလီႈ. ဝီးမၢႆပ ကံဝ်ၼးအဖီလၵ်လၢပခံကိၢ်အဆၢၼႄႇလီႈ.

၆၀. **ထံဝ်ဘီလၵ်** ၼႄႇမၢႆပှၤကညီကံဝ်ၼုဝ်အဖီလၵ်ၼႄႇဝဲ အကံဝ်ၼုဝ်ခိဝ်ထံးၼႄႇပစံးလၢကံဝ်ဘီလၵ်လီႈ. ဝီးပစံးဝီး အဆိလၢကံဝ်ဘီခိဝ်ကံဝ်ဘီလၵ်လီႈ. တၢ်ထိဝ်ယၢဝီးစ ကံဝ်ဘီလၵ်တကံမးလီႈ.

၆၁. **ကူၢ်ဘီကူၢ်ဘီ** ၼႄႇမၢႆပှၤကညီအကလုၢ်တအါဘဝ် ဝီးကတိၤတၢ်တဘီခံဘီအိဝ်ဝဲခံဘီသၢဘီအိဝ်ဝဲဝီးပစံး လၢကကိၤတၢ်ကူၢ်ဘီကူၢ်ဘီလီႈ. ပှၤတဂၤကတိၤတၢ်တ အါဘဝ်. ကတိၤတၢ်ကူၢ်ဘီကူၢ်ဘီလီႈ. ဝီးပစံးဝီးအဆိ လၢကူၢ်ထံဝ်ကူၢ်ဘီလီႈ. ထိရိၤတၢ်သိဝ်ဝဲတဘီ ဝီးဘိဝ်ဝဲ ခံဘီဝီးဘိဝ်ဝဲၼႄႇပစံးလၢသိဝ်ကူၢ်ဘီကူၢ်ဘီခဲလၢ်လီႈ.

၆၂. **ကွကီဘီနၢ** ၼႄႇမၢႆပှၤဆါလဲၤတၢ်တကဲကွၤတၢ်တ ကဲဘဝ် ဝီးပစံးလၢလဲၤတၢ်ကွကိဘီနၢလီႈ. ပှၤတဂၤဆါ လဲၤတၢ်တကဲဘဝ်ဝီးလဲၤတၢ်ကွကိဘီနၢလီႈ. ဝီးပစံးလၢ ကဲးကီးဘီနၢစှၢ်ကီးလီႈ.

၆၃. **ကိၢ်ဘီ** ၼႄႇမၢႆမှဝ်ကသါဘဝ်တၢ် ဝီးဘီဝဲၼႄႇပစံး လၢကိၢ်ဘီလီႈ. မှဝ်ကသါဘဝ်ကိဝ်မၢႆဂုၤ, မှၤမၢႆဂုၤဝီး ကိၢ်ဘီဝဲလီႈ. သဝ်ကိၢ်ဘီကိဝ်ဝီးပအိဝ်ဝံဝ်ဝဲလီႈ. ဝီးပ စံးဝီးအဆိလၢကိၢ်ဘံဝ်ကိၢ်ဘီလီႈ. မှၤကိၢ်ဘီ, ကိဝ်ကိၢ် ဘီၼႄႇပအိဝ်စိုးဂုၤကၢ.

၆၄. **ခံဘီ** ၼႄႇမၢႆတကျၵ်ခိဝ်မိၢ်ၼႄႇပကီးဖိၵ်ထွဲပိၢ်အခံ လၢခံဘီလီႈ. ခံဘီၼႄႇမၢႆတကျၵ်ခိဝ်လီႈ.

၆၅. **ခိဝ်ဘီသလီး** ၼႄႇမၢႆပဟ်ထိပခိဝ်လၢအဝီဝီးပစံး လၢခိဝ်ဘီသလီးလီႈ. ပှၤကညီလူၤအခိဝ်ဝီးဟ်အခိဝ်ဘီ သလီးလၢအဝီလီႈ. ဝီးပစံးဝီးအဆိလၢခိဝ်ဘီသလီးခိဝ် ဘီသလးလီႈ.

၆၆. **ဃာဘီဃာနး** ၼႄႇမၢႆဘီမိၤနးမိၤလၢပမၢပစုက ဝဲၤလၢပကဝဲၵ်ပကဆဲးပၼုဝ်ပဒါၼႄႇ ပစံးလၢဃာဘီ ဃာနးလီႈ. ဖိၵ်ခွါၼႄႇအိဝ်ဝီးဃာဘီဃာနးစံးဝဲဒဝ်.

၆၇. **စဘီ** ၼႄႇမၢႆစဘဲအဆိလီႈ. ဝီးမၢႆပှၤကညီလဲၤတၢ် တကွၢ်လီၤဘဝ်အခိဝ်ထံးၼႄႇ ဝီးလဲၤတၢ်နံဝ်မိၤဆုမိၤပုၵ် အသးၼႄႇလီႈ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်စဘဲစဘီစံးဝဲဒဝ်.

၆၈. **ဆါဘီ** ၼႄႇမၢႆပှၤမၤတကဲဝီးအမဲၵ်ဘီဝဲၼႄႇပစံးလၢ ဆါဘီလီႈ. ဝီးပစံးလၢတၢ်ဆါဘီမဲၵ်စှၢ်ကီးလီႈ. ပှၤလၢ ဆါဘီတဖဝ်ၼႄႇတနီၤနီၤတကဲဘဝ်တၢ်ဘဝ်.

၆၉. **ဆံဝ်ဘီ** ၼႄႇမၢႆကသူအလိၢ်လံၤ, မှၤလိၢ်လံၤၼႄႇ ဆံဝ်ဝဲဝီးပကီးလၢဆံဝ်ဘီလီႈ. ကသူလိၢ်လံၤဆံဝ်ဘီလံ. ပအိဝ်တသူဘဝ်. ဆံဝ်ဘီလံ. ဝီးပစံးဝီးအဆိလၢဆံဝ် ဘီးဆံဝ်ဘီလီႈ.

၇၀. **ဆံဝ်ဘီ** ၼႄႇမၢႆပကိၵ်ပူၤၼႄႇတုၤပတအိဝ်ဘဝ်တၢ် ကမၢၤအိဝ်ဝီးဆံဝ်ဝဲၼႄႇပစံးလၢထါခိဝ်ဆံဝ်ဘီလီႈ. ဝီး ပစံးဝီးအဆိလၢထါခိဝ်ဆံဝ်ဘီးဆံဝ်ဘီလီႈ.

၇၁. **ဆဲးဘီ** ၼႄႇမၢႆပပျ်ထိဝ်ဘီလၢပစု ဝီးဘီလဲၤဘဝ် တၢ်လၢအယံၤၼႄႇပစံးလၢဆဲးဘီလီႈ. ပှၤတဂၤဆဲးဘီဝီး ဘီလဲၤဘဝ်တၢ်ဖီတၢ်လံၤအကပၤလီႈ.

၇၂. **ဆဲးဘီဘီ** ၼႄႇမၢႆတၢ်ထံးတကလုၵ်ဘျုဝဲဝ်ဘီဘီ အသိးဝီးအကမဲၵ်တအိဝ်ဘဝ်ဝဲ ဝီးအသးကံၢ်ပူၤမၤသး ကဘိဝ်သိဝ်ၼႄႇပစံးလၢဆဲးဘီဘီလီႈ.

၇၃. **တကျိးဘီဘီမုၢ်** ၼႄႇမၢႆတၢ်လၢတကိၵ်တသိဝ်ဘဝ် တၢ်ၼႄႇပစံးလၢတကျိးဘီသိမုၢ်ဘဝ်လီႈ. တၢ်လၢတကျိး ဘီသိမုၢ်ၼႄႇမၢႆတၢ်လၢပကွၢ်တဂုၤဘဝ်ၼႄႇလီႈ. နမၤတ လါတဖျၢဝ်တကျိးဘီသိမုၢ်ဘဝ်ဝီးပကွၢ်တဂုၤဘဝ်လီႈ.

၇၄. **တဘီ** ၼႄႇမၢႆတဘဲအဆိလီႈ. ဝီးမၢႆဖိၵ်မှဝ်လၢတ ကၼုလီၤတံၢ်ဘဝ်ၼႄႇပစံးလၢမၤသးတဘဲတဘီလီႈ.

၇၅. **တဘီ** ၼႄႇမၢႆတတှၤအဆိလီႈ. ဝီးမၢႆပှၤလၢအဲဝ် သံဝ်မါအဲဝ်သံဝ်ဝၤတဂၤဘဝ်တဂၤ ဝီးပစံးဝီးအဆိလၢ တတှၤတဘီလီႈ.

၇၆. **တၢ်ဘီ** ၼႄႇမၢႆစိၤသိတၢ်ကူတၢ်သိးလၢမၤဘီဝဲၼႄႇပ စံးလၢတၢ်ဘီလီႈ. စိၤသိတဖဝ်ၼႄႇကၢဝီးတၢ်ဘီလီႈ. ဝီး ပကီးဝီးအဆိလၢတၢ်ဘီတၢ်ဘါလီႈ.

၇၇. **တၢ်ဘီနၢ** ၼႄႇမၢႆဆဝ်မိၤကိၢ်မိၤတကလုၵ်အနၢ

ဘီတစဲးစဲးဒီးပကိးလၢတၢ်ဘီနၢၤလီၤ. ဒီးပကိးလၢလါဖံးစ့ၢ်ကီးလီၤ. တၢ်ဘီနၢၤန့ၣ် အမိၢ်ပှၢ်ဒိၣ်န့ၢ်ပနၢ်လီၤ. ဒီးပှၤခးတၢ်ဖိတဖၣ်ခးဆါအီၤဝဲအညၣ်လီၤ.

၇၈. **ထိၣ်ဘီ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢသီန့ၣ်ဝါဝဲဒီးတုၤယံာ်န့ၣ်ဘီဝဲဒီးပစံးလၢထိၣ်ဘီလီၤ. ကဆီမဲန့ၣ်တုၤဒိၣ်ဒီးထိၣ်ဘီဝဲလီၤ. ကဆီမဲထိၣ်ဘီကူၤလၢအယံာ်လီၤ. တၢ်လၢထိၣ်ပှၢ်ဘီဝဲလၢအယံာ်န့ၣ်ပစံးလၢထိၣ်ဘီလီၤ. ပှၤတဂၤမၤတကဲဒီးအမဲာ်ထိၣ်ဘီစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘီထိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၇၉. **ဒိၣ်ဘီ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိးမုာ်ပမုၣ်ကနီၤမံၤလၢနီၢ်ဒိၣ်ဘီလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကိးမုာ်ဟိာ်မုၣ်လၢမုၣ်ကနီၤတဖၣ်လၢထါကျိာ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢဒိၣ်ဘီစကီးလီၤ.

ကစၢ်ဒိၣ်လၢအထိၣ်ထိ စထိၣ်ဒီးဖိနီၢ်ဒိၣ်ဘီ

၈၀. **ဘၣ်ဘီ** န့ၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ယိၣ်အဆိလီၤ.ဒီးမ့ၢ်ပဘၣ်ပျုၢ်ဘၣ်ဖုးတၢ်လၢပှၤဂၤအဂီၢ်န့ၣ်ပစံးလၢဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီပစံးဒီးအဆိဒ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘီယၢၤတဂ့ၤ. ဓဒၣ်ကစၢ်ယွၤကစံၣ်ညီၣ်ဒၣ်ယၢၤလီၤ.

၈၁. **ဘူးဘီ** န့ၣ်မ့ၢ်ကပံာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဟိၣ်ခိၣ်ကျိၣ်ကျဲဒီးထံန့ၣ်မၤသးဖှဲာ်စါရါန့ၣ်လီၤ.

၈၂. **မၤဘီ** န့ၣ်မ့ၢ်ပတိၢ်ဘီလုၣ်ဒီးသယီ ဒီးပစံးလၢမၤဘီလုၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမၤသူမၤဘီလီၤ. မၤဘီလုၣ်န့ၣ်တုၤဘီတက့ၢ်.

၈၃. **မံဘီ** န့ၣ်မ့ၢ်တၤသၣ်မံဒီးဘီဝဲန့ၣ်ပစံးလၢမံဘီလီၤ. ထီရီၤတၤသၣ်လၢမံ ဒီးဘီဝဲန့ၣ်ပစံးလၢမံဘီလီၤ. တၤသၣ်မံဘီ, ပနီကျဲသၣ်မံဘီစံးဝဲဒၣ်. ဒီးသကွံသၣ်မံဘီ, နီၢ်ကါသၣ်မံဘီဝဲလီၤ.

၈၄. **မိၢ်ဘီလီၤလဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢသးပှ့ၢ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢမိၢ်ဘီလီၤလဲလီၤ. ဖိသၣ်ခွါလၢအသးပှ့ၢ်တစဲးစဲး ဒီးပစံးလၢမိၢ်ဘီလီၤလဲလီၤ. ဒီးပမုၣ်ကနီၤလၢသးပှ့ၢ်ဝဲတစဲးစဲးလၢအဝၤတအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢမိၢ်ဘီလီၤလဲလီၤ. ပှၤတဂၤဖိသၣ်ခွါမိၢ်ဘီလီၤလဲဒီးအမါတအိၣ်ဒံးဘၣ်.ဒီးပှၤလၢပှ့ၢ်စဃဲးဒီးယဲၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢမိၢ်ဘီလီၤလဲစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၈၅. **လီၤဘီ** န့ၣ်မ့ၢ်တၤသၣ်လၢတစဲဘၣ်ဒီးဘီထိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢလီၤဘီလီၤ. တၤသၣ်မ့ၢ်တစဲဘၣ်ဒီးအဖျိန့ၣ်ဘီထိၣ်ဝဲဒီးလီၤသြူကွံာ်ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်လီၤဘီလီၤ. တၢ်သၣ်တစဲဘၣ်ဒီးလီၤဘီကွံာ်ဝဲလီၤ.

၈၆. **ဘံဘီဘံမုၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘါထိၣ်အကစၢ်တကလုာ်န့ၣ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်ဝဲအမံၤ ဒီးကိးဝဲလၢကစၢ်သံဘီသံမုၢ်လီၤ. ကစၢ်သံဘီသံမုၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဟိၣ်ခိၣ်ကစၢ်မူခိၣ်ကစၢ်စံးဝဲဒၣ်. ပှၤကညီမ့ၢ်ဘၣ်ဖိၣ်ဘၣ်နး ဒီးဘါထုကဖၣ်တၢ်စံးဝဲဒၣ်ကစၢ်သံဘီသံမုၢ်ဓါ, ရှ်ကွၤပြံၤကွၤပှၤတက့ၢ်စံးဝဲဒၣ်.

၁. **ဘိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဝၣ်အဖိမဲထိၣ်တဖံးတစိးတပျ်တချံဒီးမၤသးကပုၢ်ဆူၣ်ဖးဒိၣ် ဒီးစၢ်ဝဲန့ၣ်ပကိးလၢဘိၣ်လီၤ. ဒီးပကိး ဒီးအဆိလၢဘိၣ်မိၤယာ်မိၤ, ဘိၣ်မိၤဘါမိၤလီၤ. ဘိၣ်န့ၣ်တုၤထီ ဒီးပစံးလၢဘိၣ်ပျိာ်လီၤ. ဘိၣ်န့ၣ်ပဃဲာ်တအီးကွံာ်အဖိးဘ့ၣ် ဒီးပချံအိၣ်ဖိအိၣ်လၢကသူလီၤ. တုၤတၢ်စူၤလီၤဒီးဘိၣ်ထိၣ်ဝဲလီၤ.

၂. **ဘိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤအဖံးအညၣ်မ့ၢ်ပှံၤဝဲဒီးပစံးလၢဘိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢဘိၣ်သီလီၤ. ပှၤဘိၣ်ပှၤသီန့ၣ်အတဟိၣ်ဆူၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘိၣ်ကပုၢ်ဆူၣ်ဘိၣ်ပအုးနုး, ဘိၣ်ဖျကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘိၣ်မးပအုးနုးလီၤ. ပှၤဆံးတဂၤဘိၣ်မးကပုၢ်ဆူၣ်လီၤ.

၃. **ဘိၣ်ကပုၢ်ဆူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဖိသၣ်အိၣ်နၢ်လၢအဖံးပှံၤညၣ်ပှံၤဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိလၢအစိးစၢ် ဒီးကပျုၢ်လိမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဘိၣ်ကပုၢ်ဆူၣ်လီၤ.ထံဟိာ်အနၣ်ဘိၣ်ကဘျိၣ်ကဘျုးကပုၢ်ဆူၣ်လီၤ. လှၢ်ခ့အစိးစၢ်ထိၣ်ကပုၢ်ဆူၣ်လီၤ.

၄. **ဘိၣ်ကဘျိၣ်ကဘျုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤဆံးလၢဝါ ဒီးအဖံးအညၣ်ပှံၤဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘိၣ်ကဘျိၣ်ကဘျုးလီၤ. ဒီးပစံးလၢထ့ၣ်ကဘျိၣ်ကဘျုးစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤဆံးတဂၤဝါဒီးဘိၣ်မးကဘျိၣ်ကဘျုးလီၤ.

၅. **ဘိၣ်ကိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတလံာ်ဘၣ်ဖဲ ဒီးပစံးလၢအိၣ်ဘိၣ်ကိာ်လီၤ. ပှၤလၢဖှလံၤဖှပှၢ်တဖၣ်န့ၣ်အိၣ်ဘိၣ်ကိာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအိၣ်ဘိၣ်ကိာ်ဘိၣ်ယိၢ်လီၤ.

၆. **ဘိၣ်ကိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပစၢထွံၣ် ဒီးအကိာ်တသကံၢ်ဘၣ်ဒီးမၤလီၤသဖှူးပျုၢ်န့ၣ်ပစံးလၢဘိၣ်ကိာ်လီၤ. ထွံၣ်တဒုပစၢဒီးဘိၣ်အကိာ်ဒီးထူၣ်ဖျံးဝဲလီၤ.

၇. **ဘိၣ်ကိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်သဲးတဖၣ်အကိာ်တူာ် ဒီးပစံးလၢဘိၣ်ကိာ်လီၤ. သဲးန့ၣ်တုၤဆါဒီးဘိၣ်ကိာ်ဒီးအကိာ်တူာ်ဝဲလီၤ.

၈. **ဘိၣ်ကွံာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပထုးထိၣ်ကွံာ်ယီသွါ ဒီးပစံးလၢဘိၣ်ကွံာ်လီၤ. ပှၤကညီမ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်လၢဟံၣ်ဒီးမ့ၢ်လဲၤတၢ်န့ၣ်ဘိၣ်ကွံာ်ယီသွါလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘိၣ်လီၤကွံာ်ယီသွါလီၤ. သုမ့ၢ်လဲၤတၢ်ဒီးဘိၣ်ကွံာ်ယီသွါတက့ၢ်.

၉. **ဘိၣ်ခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတဖၢၣ်ဘၣ်အခိၣ် ဒီးပစံးလၢအိၣ်ဘိၣ်ခိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်ဘိၣ်ခိၣ်န့ၣ်တဖၢၣ်ဘၣ်အခိၣ်ဘၣ်.

၁၀. **ဘိၣ်ခိခိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဘိၣ်ထိၣ်သီလၢအိၣ်ဒံးလၢအဂံၢ်ကျါ ဒီးအခိၣ်ဖျါထိၣ်တစဲးဖိန့ၣ်ပစံးလၢဘိၣ်ခိခိၣ်လီၤ. ဘိၣ်ခိခိၣ်န့ၣ်အခိၣ်သ့ၣ်ကမိာ်ဒ်ခိခိၣ်သိး ဒီးပစံးလၢဘိၣ်ခိခိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိၣ်ခိခိၣ်ဘိခိနၢ်လီၤ.

၁၁. **ဘိၣ်စၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီလၢအသးစၢ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံး

လၢပှၤဘိၣ်စၢ်လီၤ. ပှၤလၢဘိၣ်စၢ်တဖၣ်န့ၣ်အတဟီၣ်အိၣ်ဝဲလီၤ.

၁၂. **ဘိၣ်ညီ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဖိလၢမၤစၢၤအမံၢ်အပၢ်န့ၣ်ပစံးလၢဘိၣ်ညီအမံၢ်အပၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤဘိၣ်မၤညီအမံၢ်အပၢ်လီၤစံးဝဲဒၣ်.

၁၃. **ဘိၣ်တၢ်မဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ပထုးထိၣ်ကဆိမဲလၢအခိၣ်အိပှၤဒီးပစံးလၢဘိၣ်တၢ်မဲလီၤ. ပှၤတဂၤဘိၣ်တၢ်မဲလၢတၢ်ခိၣ်အိပှၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိၣ်တၢ်မဲဘိၣ်တၢ်ခိလီၤ.

၁၄. **ဘိၣ်တၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤသးပှၢ်ဘိၣ်နးကဲၣ်ဆိး ဒီးပစံးလၢဘိၣ်တၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိၣ်အုၣ်ဘိၣ်တၢ်လီၤ. ပှၤသးပှၢ်တဂၤဘိၣ်အုၣ်ဘိၣ်တၢ် ဒီးမၤသးဒ်ကဘၢဒ်ညီးသိးလီၤ.

၁၅. **ဘိၣ်ထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပထုးထိၣ်တၢ်လၢအဖျိၣ်ဃာ်အသးတဖၣ်ဒီးပစံးလၢဘိၣ်ထိၣ်လီၤ.ပှၤတဂၤဘိၣ်ထိၣ်နးလၢအကြၢးပှၤလီၤ. ပှၤတဂၤဘိၣ်ထိၣ်တဒီးတဖျၢၣ်လၢအခိၣ်ဖျိၣ်ပှၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိၣ်ထိၣ်ဘၣ်ထိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဘှၣ်ထိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁၆. **ဘိၣ်ဖျၢကလာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖံးပှဲၤညၣ်ပှဲၤဝဲ ဒီးပစံးလၢဘိၣ်ဖျၢကလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘိၣ်မးဖျၢကလာ်လီၤ.

၁၇. **ဘိၣ်မိ** န့ၣ်မ့ၢ်တူၢ်ထိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢဒိၣ်တုာ်ခိၣ်ပှဲၤ ဒီးအတဟီၣ်ကဲးဃးဆူၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢတူၢ်ထိၣ်ဘိၣ်မိလီၤ.

၁၈. **ဘိၣ်လုၤကုၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘိၣ်ဝဲလၢဖျၢၣ်ဘၣ်လိာ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘိၣ်လုၤကုၤလီၤ. ပနၢ်တဒ့ဘိၣ်လုၤကုၤဘၣ်လိာ်မးကလၤတၢလီၤ.

၁၉. **ဘိၣ်လီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပထုးထိၣ်စိၤခိၣ်အခိၣ်လၢအတိလီၤန့ၣ်ပစံးလၢဘိၣ်လီၤလီၤ. ဒီးပထုးလီၤကွံာ်ခိၣ်ဖၢၣ်လၢပခိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဘိၣ်လီၤလီၤ. ဘိၣ်လီၤကွံာ်ခိၣ်ဖၢၣ်လၢနခိၣ်တက့ၢ်. ပှၤလၢဖၢၣ်ကျိၤအခိၣ်န့ၣ်ဘိၣ်လီၤအခိၣ်သ့ဝဲလီၤ.

၂၀. **ဘိၣ်သလီ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢန့ၢ်ညီဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပအိၣ်မုာ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဘိၣ်သလီလီၤ. တၢ်ဆါဘိၣ်သလီန့ၣ်ဆါပကိၤကဲဝဲလီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်လၢအမုာ်န့ၣ်ပမၤဘှဘိၣ်သလီဒီးန့ၢ်ဝဲလီၤ.

၂၁. **ဘိၣ်သလိၣ်** န့ၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢဘိၣ်သလီလီၤ. ကွၢ်လၢဘိၣ်သလီတက့ၢ်.

၂၂. **ဘိၣ်သအိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဆၣ်ဓိၤကိၢ်ဓိၤလၢအဒူလၢအိၣ်မူးအိၣ်သံကစဲာ်တၢ်ညၣ်တကလှာ်န့ၣ်အဖံးကံၣ်ဝဲဒီးပကိးလၢဘိၣ်သအိၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘိၣ်သအိၣ်ထိးတရိာ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘိၣ်သအိၣ်တၢကဝဲၤစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဘိၣ်သအိၣ်န့ၣ်ပုဒီးပသူသိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်ကလာ်လီၤ.

၂၃. **ဘိၣ်သအိၣ်ပူ.135-၁၃၅**–ပှၤအစံၣ်တဲၤမတၤတဂၤအပၢ်လဲၤဟ်အီၤလၢခုးအတခွါလဲၤထံၣ်နၤအီၤအတခွါဟဲအိၣ်သကိးအီၤကိးမ့ၢ်ဟါဒ်းလီၤ. အန့ၣ်တဟါအတခွါဟဲလၢမ့ၢ်ဟါ ဒီးအတခွါဖိာ်မုၣ်တဂၤန့ၣ်မံအခိၣ်သူလီၤစဲၤ ဒီးဘိၣ်သအိၣ်တဒ့ပျ်အတခွါခိၣ်သူန့ၣ်အဝဲဟဲ ဒီးထံၣ်ဝဲလၢတၢ်တဒ့ ဒီးဃ့ၢ်လီၤကွၢ်ဝဲမ့ၢ်လၢဘိၣ်သအိၣ် ဒီးမၤဝဲတသ့လၢၤဘၣ် ဒီးလဲၤလၢဘိၣ်သအိၣ်အရှၢဃံရိာ်ရိာ် ဒီးတပျုာ်ဘိၣ်သအိၣ်အမဲၢ်န့ၣ်ကြူးကြူးဒီးဘိၣ်သအိၣ်တပျုာ်နၤအီၤဃံၤဃိာ်အဝဲတပျုာ်ဘိၣ်သအိၣ်ယံၤယိာ်ကိးထိၣ်ဝဲစံးဝဲဒၣ်တိတခွါတိအတခွါမုၣ်တဂၤမံဖုသံနီၣ်ထိၣ် ဟံးထိၣ်ကျိၣ်တဘိလဲၤလီၤ ဒီးတၢ်ဘိၣ်သအိၣ်အခိၣ်သၣ်ဃံန့ၣ်သဘုံးသါဖြိုးကလာ်လီၤ.

၂၄. ဘိၣ်သိ န့ၣ်မ့ၢ်ပကိးဘိၣ်အဆိလၢဘိၣ်သိလီၤ. မၤသံတၢ်နါလၢဘိၣ်သိတဖၣ်ဒီးပအိၣ်ဝံၣ်ဝဲလီၤ.

၂၅. **ဘိၣ်အုၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢဘိၣ်ဝဲနးကဲၣ်ဆိးန့ၣ်ပစံးလၢဘိၣ်အုၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိၣ်အုၣ်ဘိၣ်ဖိာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘိၣ်အုၣ်ဖိာ်စကွၢ်တဂ့ၤဘၣ်.

၂၆. **ဘိၣ်အုၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဘိၣ်တၢ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢအသးပှၢ် ဒီးဘိၣ်ဝဲဒ်ပှၤညီးကဘၢအသိး ဒီးပစံးလၢဘိၣ်အုၣ်ဘိၣ်တၢ်လီၤ.

၂၇. **ဘိၣ်အိး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအနါလူၢ်မၤသးဒ်ဃးဝဲသအံၣ်သံၣ်သူဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘိၣ်အိးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိၣ်အိးဘိၣ်အးလီၤ.တၢ်ကူဘၢ်သိးမ့ၢ်ဘၣ်စိၣ်လၢအသိဝဲန့ၣ်ဒီးဝါနာ်သကၠတဝါလၢၤဘၣ်ဒီးဃးဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘိၣ်အိးလီၤ. တၢ်ကူတၢ်သိးအသိန့ၣ်တုၤဘၣ်စိၣ်ဒီးဘိၣ်အိးဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိၣ်အိးဘိၣ်အးလီၤ.

၂၈. **ဘိၣ်ဓိၤဘါဓိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိးဝၣ်ဘိၣ်လၢဘိၣ်ဓိၤဘါဓိၤဒီးအဆိဒ်န့ၣ်လီၤ.

၂၉. **ရုံဓိၤဘိၣ်ဓိၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပကိးရုံတၢ်မ့ၢ်တကလုာ်ပကိးဒီးအဆိလၢရုံဓိၤဘိၣ်ဓိၤလီၤ.

၃၀. **တၢ်ဘိၣ်တၢ်ညီ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပတဘၣ်ဖံးဘၣ်မၤဘၣ်အလီၢ်လၢပအိၣ်ဘှံးဘၣ်အလီၢ်န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ဘိၣ်တၢ်ညီလီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ချၢအံၤတၢ်ဘိၣ်တၢ်ညီတအိၣ်ဘၣ်. တၢ်ဘိၣ်တၢ်ညီအလီၢ်အိၣ်လၢမူခိၣ်လီၤ.

၃၁. **တူၢ်ထိၣ်ဘိၣ်မိ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဒိၣ်တုာ်ခိၣ်ပှဲၤဖံးပှဲၤညၣ်ပှဲၤဒီးအိၣ်ဒီးအတဟီၣ်ဆူၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢတူၢ်ထိၣ်ဘိၣ်မိလီၤ.တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပှၤကညီမ့ၢ်ဂ့ၤမ့ၢ်တူၢ်ထိၣ်ဘိၣ်မိဒီးအဖံးအညၣ်, အတဟီၣ်တးဃးအိၣ်ဝဲဒီးဆူၣ်ဝဲလီၤ.

၃၂. **ဒိးဘိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအပှၤလိၢ်ဘျါကူၤ ဒီးဆးကၢၤဒးရျိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဒိးဘိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘၣ်တုာ်

ပှၤလီၢ်ဘျါကွၤဒီးဒီးဘိဉ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒီး ဘိဉ်ဒီးဘဉ်လီၤ.

၃၃. **နၢဘိဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ဘိဉ်နှဉ်အလုၢ်အလါနၢဘဉ်ပှၤ ဒီးပစံးလှၢနၢဘိဉ်လီၤ. ပှၤကညီစှဉ်ဆံဉ်ဘိဉ်လၢသရၢ်ပှၤဒီး နၢဘိဉ်ဝဲလီၤ.

၃၄. **ယီးဘှဉ်ဘိဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ဝဉ်ဘိဉ်တပၤနှဉ်ပကီးလၢယီး ဘှဉ်ဘိဉ်လီၤ. ယီးဘှဉ်ဘိဉ်နှဉ်ဖိးထိကျုၤထိဝဉ်ဘိဉ်ဒီး ကမှဉ်သးပှၤလီၤ. ဝဉ်ယီးဘှဉ်ဘိဉ်နှဉ်မ့ၢ်ဝဉ်ဘိဉ်တပၤ လီၤ.ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢယီးဘှဉ်ဘံဉ်ယီးဘှဉ်ဘိဉ်လီၤ.

၃၅. **လီၤဘိဉ်** နှဉ်မ့ၢ်တၢ်လၢအိဉ် ဒီးအနၢၤအခိဉ်တဖဉ် နှဉ်တုၤတစဲဘူးဒီးအမိၢ်ပှၢ်လၢၤဘဉ် ဒီးပစံးလၢလီၤဘိဉ် လီၤ. လိၢ်ဆှဉ်နီၤအခိဉ်တကျၢၤဘဉ်. လီၤဘိဉ်ကွဲာ်လံထိ ခိဉ်နှဉ်အနၢၤလီၤဘိဉ်လၢအခိဉ်လီၤနှဉ်လီၤ. ယီသွါမ့ၢ် ထုးထိဉ်ကွဲာ်အသးဒီးပစံးလၢလီၤဘိဉ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအ ဆိလၢလီၤဘိဉ်လီၤမီလီၤ.

၃၆. **ဝဉ်ဘိဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ဝဉ်စၢ်လၢမဲထိဉ်သီနှဉ်ပစံးလၢဝဉ် ဘိဉ်လီၤ. ဝဉ်ဘိဉ်နှဉ်ပဖီအိဉ်ဝံဉ်ကၢ. ဒီးပစံးလၢဘိဉ် စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၃၇. **သးလီၤဘိဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီသံတကိၢ်ခါလၢအသး တဝးလၢၤဘဉ်နှဉ်ပစံးလၢသးလီၤဘိဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤ ဆါနးထိဉ်နးထိဉ်ဒီးအသးလီၤဘိဉ်ဝဲလီၤ.

၃၈. **ဟိဉ်ဘိဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ကသူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဖီအိဉ် တၢ်ဖံးတၢ်ညဉ် ဒီးနှဉ်စိၤညဉ်စိၤ ဒီးတၢ်ဒိးတၢ်လဉ်နှဉ်ပ ဖၢလီၤ ဒီးအံသဉ်သဒိဉ်အှဉ်မိၢ်ဂံာ်ဖါယဲ ဒီးပစံးလၢကသူ ဟိဉ်ဘိဉ်လီၤ. ပစံးဒီးအဆိဒ်နှဉ်လီၤ.

၃၉. **အဘိဉ်အပျိာ်** နှဉ်မ့ၢ်ဝဉ်စၢ်နှဉ်ပစံးလၢဝဉ်အဘိဉ် အပျိာ်လီၤ. ဝဉ်အဘိဉ်အပျိာ်နှဉ်ပဖီအိဉ်ချံအိဉ်လီၤ.

၄၀. **အလဉ်ဘိဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ထိရီၤတၢ်လဉ်စၢ်ဝဲနှဉ်ပစံးလၢ အလဉ်ဘိဉ်လီၤ. သဘျူဉ်လဉ်ဘိဉ်နှဉ်ပအိဉ်တဝံဉ်ဘဉ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအလဉ်ဘိဉ်အလဉ်စၢ်လီၤ.

၄၁. **အိဉ်ဘိဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ပှၤအိဉ်မှာ်ဘဉ်ဝဲလၢတမၤဘဉ် ဘဉ်တၢ်နီတမံၤဘဉ် ဒီးတၢ်တဘံုးဘဉ်အသးဘဉ် ဒီး အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ့ဝဲနှဉ်ပစံးလၢအိဉ်ဘိဉ်ဝဲလီၤ. စီၤပၤနှဉ် အိဉ်ဘိဉ်ဘဉ်ဝဲလီၤ.

၁. **ဘှါ** နှဉ်မ့ၢ်တၢ်လၢစဲဘူးတၢ်ဒီးပမၤထူဉ်ဖျဲးနှဉ်ပစံး လၢဘှါလီၤ.ပှၤတဂၤဟံးယာ်ယၤစဲဘူးကျၢၤဝဲစဘှါတနှ့ၢ် ဘဉ်. တခွဲဘဉ်ကွးညဉ်ခဉ်နှဉ်ဘှါတကွ့ၢ်. တၤဆူဉ်ဘဉ် ကွးပှၤစဲဘူးနးကၢ. ဘှါထူဉ်ဖျဲးကွဲာ်တကွ့ၢ်. နမ့ၢ်ဖိဉ်ယၤ ဒီးစကဘှါနစုလီၤ.

၂. **ဘှါ** နှဉ်မ့ၢ်ဖီလၢဖးထိဉ်သလဉ်ထိဉ်အသးနှဉ်ပစံး လၢဘှါလီၤ. ဖီတဖီးဘှါထိဉ်လံကီးမးလီၤဘဲလီၤ. ဒီးကုၤ ဘိဉ်သလဉ်ထိဉ်အသးနှဉ်ပစံးလၢကုၤဘှါစ့ၢ်ကီးလီၤ.

ဘှါ

၃. **ဘှါ** နှဉ်မ့ၢ်တၢ်လၢတဆှါဘဉ်ဝဲနှဉ်ပစံးလၢဘှါလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘှါသမှဉ်လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢပ ဘှဉ်ဒီးပဖိဉ်တယှၢ်ဘဉ်ဝဲနှဉ်ပစံးလၢဘှါလီၤ. ပနၢ်တဒ ဘှါ ဒီးပဖိဉ်နှၢ်ဝဲလီၤ. ဆီနှဉ်တုၤဘှါဒီးပဖိဉ်နှၢ်ဝဲလီၤ. ထိရီၤတၢ်လၢဘှါဝဲနှဉ်ထံဉ်ပှၤဒီးတယှၢ်ဘဉ်ဝဲဘဉ်. ထိ ရီၤထိဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့ၢ်ဂ့ၤမ့ၢ်ထံဉ်ပှၤ ဒီးတယှၢ် ဘဉ်ဝဲနှဉ်ပစံးလၢဘှါလီၤ.

၄. **ဘှါထိဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ပမၤဘှူဉ်ကွၤပှၤသံအခိဉ်ယံနှဉ်ပစံး လၢဘှါထိဉ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘှါထိဉ်လဲးထိဉ် လီၤ.ဒီးပစံးလၢဘှါထိဉ်ကွၤစ့ၢ်ကီးလီၤ.ပှၤကညီဘှါထိဉ် ကွၤပှၤသံအယံနှဉ်မ့ၢ်မၤဘှူဉ်ထိဉ်ကွၤဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢ ဘှါထိဉ်ကွၤလိာ်သးစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤကညီဘှါထိဉ်ကွၤ လိာ်သးနှဉ်မၤလုၢ်အှဉ်ထါပှိၢ်ဒၢပှိၢ်မိၤနးကၢ.

၅. **ဘှါထိဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ဖိဖးသလဉ်ထိဉ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကုၤ ဘိဉ်သလဉ်ထိဉ်အသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဘှါထိဉ်လီၤ. ဖိ ဘှါ ဒီးသလဉ်ထိဉ်အသးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘှါ ထိဉ်ဘှဲထိဉ်လီၤ.

၆. **ဘှါလီၤ** နှဉ်မ့ၢ်ပယှဉ်လီၤတၢ်ဘိဉ်ဒီးပစံးလၢဘှါလီၤ လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢယှဉ်လီၤဘှါလီၤလီၤ. ဘှါလီၤ မ့ၤဆွံဘိဉ်နှဉ်ပကအိဉ်ပဝဲလီၤ.

၇. **ဘှါသလဉ်** နှဉ်မ့ၢ်ပယှဉ်လီၤတၢ်ဘိဉ်ဒီးပအိးသ လဉ်ဒီးပစံးလၢဘှါသလဉ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘိဉ်တၢ်ကူတၢ် သိးလၢစးခိဒီးဘှါသလဉ်လီၤဝဲဒီးမၤပပှၤအတၢ်လီၤ.

၈. **ကဘှါ** ဒီးကဘှဲကဘှါ ဒီးဟဘှါဒါနှဉ်ကွၢ်လၢကဘှါ တကွ့ၢ်.

၉. **စဘှါ** နှဉ်မ့ၢ်စဘှဲအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထံစံဉ်ပိဉ်လိလၢ ဖျၢဉ်အသးဖးဝါကျိဉ်ကလာ်နှဉ်လီၤ. ထံစဘှဲထံစဘှါစံး ဝဲဒဉ်.

၁၀. **တဘှါ** နှဉ်ဒ်စဘှါအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တဘှဲအဆိဒီး မ့ၢ်ထံစံဉ်ပိဉ်လိလိဉ်ဖျၢဉ်အသးလီၤ.

၁၁. **နါဘှါ** နှဉ်မ့ၢ်ပှၤဆံးလၢအနါကုဘိဉ်အသးဒီးတုၤ ဒိဉ်ထိဉ်တစဲးဒီးအနါကုသလဉ်ထိဉ်ဝဲနှဉ်ပစံးလၢနါဘှါ လီၤ. ပှၤဆံးလၢအိဉ်ဖျံဉ်သီနှဉ်အနါတဘှါဒံးဘဉ်. တုၤ ဒိဉ်ထိဉ်တစဲးဒီးအနါဘှါဝဲလီၤ.

၁၂. **နါပၢၢ်နါဘှါ** နှဉ်မ့ၢ်ပှၤအိဉ်လၢအတၢ်ကူဉ်တၢ်ဆး ဒီးအနါပၢၢ်တၢ်အခီပညီလၢအဒိဉ်အယိာ်နှဉ်ပစံးလၢနါ ပၢၢ်နါဘှါလီၤ. ပှၤလၢနါပၢၢ်နါဘှါတဖဉ်နှဉ်ကဲလၢသူဉ် ကွၢ်သးပှၢ်သ့ဝဲလီၤ.

၁၃. **မၤဘှါ** နှဉ်မ့ၢ်ပဒုးရှလိာ်ပသးဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤဒီးပ ဘှဉ်လီၤအဆဉ်နှဉ်ပစံးလၢမၤဘှါလီၤ. ပှၤတဂၤမၤဘှါ ဆိတဘှဉ်ဒီးဆိတဘှဉ်ဘှါဝဲလီၤ.

၁၄. **လီၤဘှါ** နှဉ်မ့ၢ်ပထိဉ်ကစၢၢ်တၢ်ဘံုးပသးမ့ၢ်ဂ့ၤ,

တၢ်သၣ်ဝံၤပသးဒီးပတဟီၣ်တအိၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးလၢပလီၤဘှါလီၤ. ပှၤတဂၤလီၤဘှါဝဲလၢတၢ်သၣ်ဝံၤအသးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဘှါလီၤဘှဲလီၤ.

၁. **ဘှး** နှၣ်မ့ၢ်နၢ်စီၤဖှံၣ်စီၤတကလုာ်လီၤ. ဒီးပကိုးဒီးအဆိလၢမ့ၢ်စီၤဘှးစီၤလီၤ. ပှၤကညီမၤနၢ်စီၤဖှံၣ်စီၤလၢဆိဒီးအိၣ်ဝဲနှၣ်ပစံးလၢအိၣ်ဘှးလီၤ. ပှၤကညီမၤဘှးလၢထိးဒီးဆိဒီးမ့ၢ်နၢ်စီၤဖှံၣ်စီၤတကလုာ်လီၤ.

၂. **ဘှးခိၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကဲလၢအိၣ်ဘှးအသးပှၢ်တဂၤဒီးပစံးလၢဘှးခိၣ်လီၤ. ဘှးခိၣ်နှၣ်မ့ၢ်ပှၤစံၣ်ညီၣ်တၢ်လၢမၤနၢ်စီၤဖှံၣ်စီၤနှၣ်လီၤ.

၃. **ဘှးတအိၣ်ဘၣ်**. နှၣ်မ့ၢ်တၢ်ညီဝဲ ဒီးပစံးလၢဘှးတအိၣ်ဘၣ်နှၣ်လီၤ. တၢ်မၤတဘၢးနှၣ်အဘှးတအိၣ်ဘၣ်.

၄. **ကဘှး** မ့ၢ်ကဘှၢးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကပၢ်ကျိၣ်ကျဲဒီးထံနှၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢကဘှၢးကဘှးလီၤ.

၅. **ချံဘှး** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤချံနၢ်စီၤဖှံၣ်စီၤနှၣ်ပစံးလၢချံဘှးလီၤ. တလၢၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ပျါချံ ဒီးမၤချံဘှးလၢညၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢချံဘှးချံဘှဲလီၤ.

၆. **စဘှး** မ့ၢ်စဘှၢးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထံကျိၣ်ကျဲဒီးကပၢ် ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစဘှၢးစဘှးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတဘှၢးတဘှးဒီးသဘှၢးသဘှးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၇. **တဘှး** နှၣ်မ့ၢ်တဘှၢးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ကျိၣ်ကျဲဒီးထံဒီးပှဲာ်ဝဲလီၤ. ဒီးမၤသးတဘှၢးတဘှးလီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်ကျိၣ်ကျဲဒီးထံမၤသးတဘှၢးတဘှးလီၤ.

၈. **မ့ၢ်စီၤဘှးစီၤ** နှၣ်မ့ၢ်ပကိးဘှးဒီးအဆိလၢမ့ၢ်စီၤဘှးစီၤလီၤ. ပှၤကညီမၤမ့ၢ်စီၤဘှးစီၤစံးဝဲဒၣ်.

၉. **သဘှး** နှၣ်မ့ၢ်သဘှံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီတၢ်သဘှံးဝၣ်ထီဒူနှၣ်ပစံးလၢသဘှံးသဘှးပစံး ဒီးအဆိဒ်နှၣ်လီၤ.

၁၀. **အိၣ်ဘှး** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်ဆိ ဒီးမၤနၢ်စီၤဖှံၣ်စီၤနှၣ်ပစံးလၢအိၣ်ဘှးလီၤ.

၁. **ဘှၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ဘှူၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တပိၢ်ထိးခုၣ်သဝံဝဲနှၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဘှူၣ်စီၤဘှၣ်စီၤလီၤ.

၂. **ကဘှၣ်** နှၣ်မ့ၢ်ကဘှူၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဟဲစူၤလၢအဖျာၣ်ပြဲဝဲနှၣ်လီၤ.

၃. **လီၤကဘှၣ်** နှၣ်မ့ၢ်လီၤကဘှူၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အုၣ်လီၤပိၤဝဲနှၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢလီၤကဘှူၣ်လီၤကဘှၣ်လီၤ.

၁. **ဘှံး** နှၣ်မ့ၢ်ပမဲာ်နၢဟဲထီၣ်လၢပမဲာ်ပူၤနှၣ်ပစံးလၢပမဲာ်ဘှံးလီၤ. ပှၤတဂၤအမဲာ်ဘှံးတီၣ်သမိး. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမဲာ်ဘှံးမဲာ်ဘှးလီၤ.ပှၤတဂၤအမဲာ်ဘှံးမဲာ်ဘှးအိၣ်ထီၣ်ဒီးပျ့ၢ်ကွံာ်ဝဲလၢထံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမဲာ်ဘှံးနါချံၣ်လီၤ.

၂. **ကဘှံး** ဒီးကဘှံးကဘှး, ဒီးကဘှံးကဘှံး, ဒီးကဘှံးဖံး ဒီးကဘှံးကဘှူၣ်, ဒီးကဘှံးကိၣ်နီ, ဒီးနီကဘှံးနှၣ်ကွၢ်လၢကဘှံးတကၠၢ်.

၃. **ကမီဘှံး** နှၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်နး ဒီးပကမီဆါဝဲနှၣ်ပစံးလၢကမီဘှံးလီၤ. စလဲၤတၢ်နးဒီးစကမီဘှံးနးကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကမီဘှံးကမီဘှးလီၤ.

၄. **စဘှံးစဘှး** နှၣ်မ့ၢ်ဝၣ်ထီဒူသ့ၣ်ဖးလီၤကလဲဝဲနှၣ်ပစံးလၢစဘှံးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသဘှံးစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစဘှံးစဘှးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၅. **စဘှံးစဘှး** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမဲာ်ဖှနါဆို ဒီးမဲာ်ဘှံးထီၣ်ဒီးအမဲာ်ထံထီၣ်ဝဲနှၣ်ပစံးလၢအမဲာ်မၤသးစဘှံးစဘှးလီၤ. အမဲာ်ထံထီၣ်အမဲာ်ဘှံးထီၣ်စဘှံးစဘှးစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးလၢစဘှံးဖံးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၆. **စဘှံးဖံး** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟီၣ် ဒီးအမဲာ်ဘၣ်အၢလၢအမဲာ်ထံမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်စူၤစီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢစဘှံးဖံးလီၤ. ဒီးပစံးလၢစပြံးဖံးစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဟီၣ်ဒီးအမဲာ်စဘှံးဖံးလီၤ. တၢ်စူၤစီၣ်စဘှံးဖံးပလဲၤတၢ်တမှာ်ဘၣ်. ဒီးပစံးလၢတဘှံးဖံးဒီးသဘှံးဖံးလီၤ.

၇. **ဆါဘှံး** နှၣ်မ့ၢ်ပှၤဆါ ဒီးမၤတၢ်ကဲကဲတကဲကဲဒီးပစံးလၢဆါဘှံးလီၤ. ပှၤဆါဘှံးနှၣ်ဆါဒီးတၢ်ဘှံးအသးနှၣ်ပစံးလၢဆါဘှံးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤတၢ်ကဲကဲတကဲကဲဒီးတၢ်ဘှံးအသးနှၣ်မ့ၢ်ဆါဘှံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဆါဘှံးဆါတီၤလီၤ.

၈. **တဘှံးဒီးစဘှံး** နှၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်စူၤစီၣ်ဟီၣ်ခိၣ် ဒီးပှၤကညီဟီၣ်အမဲာ်စီၣ်လၢအမဲာ်ထံနှၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတဘှံးတဘှးလီၤ.

၉. **တၢ်ဘှံး** နှၣ်မ့ၢ်ပထီၣ်ကစၢ် ဒီးပတဟီၣ်လီၤဘှါပတဟီၣ်စၢ်လီၤဒီးပသးလီၤဘှါ ဒီးပစံးလၢတၢ်ဘှံးပသးလီၤ. ဒီးပမၤတကဲဒီးပသးလီၤဘှါဒီးပတဟီၣ်လီၤစၢ်နှၣ်ပစံးလၢတၢ်ဘှံးပသးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတၢ်ဘှံးတၢ်တီၤပသးလီၤ. စမၤတကဲဒီးတၢ်ဘှံးစသးကၢ. စထီၣ်ကစၢ်တၢ်ဘှံးစသးကၢ.

၁၀. **မဲာ်ဘှံး** နှၣ်မ့ၢ်ပမဲာ်နၢထီၣ်ဝဲကံးကိ^ကံလ့ဝါဝဲဒ်တၢ်ဖံအသိးနှၣ်ပစံးလၢမဲာ်ဘှံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအ ဆိလၢမဲာ်ဘှံးမဲာ်ဘှးလီၤ. ပှၤတဂၤအမဲာ်ဘှံးအိၣ်ဒီးခွဲးကွံာ်ပျ့ၢ်ကွံာ်ဝဲလၢထံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမဲာ်ဘှံးမဲာ်ချံၣ်လီၤ.

၁၁. **လီၤဘှံး** နှၣ်မ့ၢ်ပဃုၢ်ယဲာ်ယဲာ်ဒီးပသးလီၤဘှါဝဲနှၣ်တုၤပတဟီၣ်တအိၣ်လၢၢ်ဘၣ် ဒီးပစံးလၢပလီၤဘှံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးဆိလၢလီၤဘှံးလီၤတီၤလီၤ.

၁၂. **သဘှံး** နှၣ်မ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်ဖးလၢလီၤကလဲဝဲနှၣ်ပစံးလၢသဘှံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဘှံးကလဲလီၤ. ဒီး

ပစံးလၢသဘံးသဘုးစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဝၣ်ထီဒူတဒူကဆီယီၢ် ဘၣ်ဒီးသဘံးဝဲလီၤ.

၁၃. **အိၣ်ဘံုး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘံုးပသး ဒီးပဆှၣ်နီၤအိၣ်ကတီၢ်တုၤတၢ်ဘံုးပသးဘျါ ဒီးပစံးလၢအိၣ်ဘံုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအိၣ်ဘံုးအိၣ်သါလီၤ. ပမၤတၢ်တၢ်ဘံုးပသးမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပလဲၤတၢ် ဒီးတၢ်ဘံုးပသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမ့ၢ်အိၣ်ကတီၢ်တုၤတၢ်ဘံုးပသးဘျါ ဒီးပစံးလၢအိၣ်ဘံုးလီၤ. နမၤတၢ်မ့ၢ်ဝံၤဒီးအိၣ်ဘံုးအိၣ်သါတက့ၢ်.

၁. **ဘံၣ်ဘံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဘှၢဘှၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပညၣ်ဂံၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်ဆံးဆံးန့ၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢတၢ်ဂံၢ်ပှၤဘံၣ်ဘံၣ်ဘှၢဘှၢလီၤ.

၂. **ကဘံၣ်ကဘှၢ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်နၢဘၣ်ပှၤဒိၣ်ဒိၣ်ဆံးဆံးန့ၣ်ပစံးလၢနၢဘၣ်ပှၤကဘံၣ်ကဘှၢလီၤ. တၢ်နၢအှၣ်ဘၣ်ပှၤကဘံၣ်ကဘှၢစံးဝဲဒၣ်လီၤ. တၢ်နၢမူဘၣ်ပှၤလၢဖီကဘံၣ်ကဘှၢစကီးလီၤ.

၃. **တဘံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်စူပြါကဒံ ဒီးပစံးလၢတၢ်တဘံၣ်လီၤလီၤ.ဒီးပစံးလၢတၢ်စဘံၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်သဘံၣ်လီၤစ့ၢ်ကီးလီၤ.ဒီးပစံးလၢတၢ်တၢ်သဖံၣ်လီၤစ့ၢ်ကီးလီၤ. တၢ်ဟဲစူၤစဘံၣ်လီၤလံ. ထုးကွၤတၢ်လၢသုလီလီၤန့ၣ်တက့ၢ်.

၄. **သဘံၣ်သဘံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်စူၤပြါကဒံန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်စူၤသဘံၣ်သဘံၣ်လီၤ. တၢ်စူၤသဘံၣ်သဘံၣ်ဒီးဩထီၣ်ဝဲလီၤ.

၁. **ဘှၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဝီလီၤမိၢ်ဟဲသၣ်အချံလၢဟီၣ်ခိၣ်လၢ်အါအါကလဲာ်ဒီးမဲထီၣ်ဖိၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပဘှၢမိၢ်ဟဲသၣ်အချံလီၤ. ပှၤကညီတဲးခုးမ့ၢ်ဝံၤ ဒီးဘှၢလီၤမိၢ်ဟဲသၣ်အချံဒီးမဲထီၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢဝီလီၤစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘှၢလီၤဂၢၤလီၤစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၂. **ဘှၢဘှၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤတကဲကသံတ့ၢ် ဒီးသါဒံးဘၣ်ဒးဘၣ်ဒးန့ၣ်ပစံးလၢသါဘှၢဘှၢလီၤ. ပှၤတဂၤမၤတကဲဒီးသါဘှၢဘှၢလီၤ. ဒီးပစံးလၢသါကဘှၢဘှၢစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၃. **ဘှၢဘှၢ** န့ၣ်မ့ၢ်မ့ၣ်ခုၣ်ဘၣ်ဒးဘၣ်ဒးဒီးပစံးလၢမ့ၣ်ခုၣ်ဘှၢဘှၢလီၤ. မ့ၣ်တလိၣ်ခုၣ်ဘှၢဘှၢ ဒီးကဲၤထီၣ်ဝဲလီၤ.

၄. **ကဘှၢ** ဒီးကဘံၢ်ကဘှၢ ဒီးကဘှၢကဘှၢ ဒီးသါကဘှၢကဘှၢဒီးခုၣ်ကဘှၢကဘှၢ ကွၢ်လၢကဘှၢတက့ၢ်.

၅. **ကဘှၢနီၢ်နီၢ်** တအိၣ်ဘၣ်. တဘှၢန့ၣ်မ့ၢ်တဘှၢခံဘှၢလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဝီလီၤမိၢ်ဟဲသၣ်အချံတကဝီၤခံကဝီၤလီၤ.

၆. **တၢ်ဘှၢ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂံာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပညၣ်ဂံၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်ဆံးဆံးန့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ဂံာ်တၢ်ဘှၢပှၤလီၤ. စခိၣ်ဆါတၢ်ဂံာ်တၢ်ဘှၢယၤနးကၢ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ဂံာ်တၢ်ဘၢစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁. **ဘှၢ်ကလာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကပ်ာ်ကျါပှဲာ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢပှဲာ်ဘှၢ်ကလာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢပှဲာ်သဘှၢ်ကလာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ထီရီၤတၢ်ပှဲာ်ကျိၣ်ကျဲ ဒီးထံန့ၣ်ပစံးလၢပှဲာ်ဘှၢ်ကလာ်ခဲလၢာ်လီၤ.

၂. **ကဘှၢ်** ဒီးကဘဲာ်ကဘှၢ်န့ၣ်ကွၢ်လၢကဘှၢ်တက့ၢ်.

၃. **တဘှၢ်** ဒီးတဘှၢ်တဘှာ်န့ၣ်ကွၢ်လၢတဘှၢ်တက့ၢ်.

၄. **သဘှၢ်ကလာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကပ်ာ်ကျိၣ်ကျဲဒီးထံအါဝဲ ဒီးပစံးလၢမၤသးသဘှၢ်ကလာ်လီၤ. ကပ်ာ်တပူၤပှဲာ်သဘှၢ်ကလာ်စလဲၤယီၢ်ဒီးလီၤဘျၢၣ်နးကၢ.

၅. **ဘှၢးဘံၢ်ဘှၢးဘှၢး** န့ၣ်မ့ၢ်ပယီၢ်ကပ်ာ်ကျါသိၣ်ပဲ ဒီးပစံးလၢသိၣ်ဘှၢးဘံၢ်ဘှၢးဘှၢးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤယီၢ်ကပ်ာ်ကျါသိၣ်မးဘှၢးဘံၢ်ဘှၢးဘှၢးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသိၣ်ဘှၢးဘှၢးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၆. ကဘှၢး ဒီးကဘှၢးကဘှၢးန့ၣ်ကွၢ်လၢကဘှၢးတက့ၢ်.

၇. **စဘှၢးစဘှၢး** န့ၣ်ဒ်ကဘှၢးကဘှၢးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကပ်ာ်ကျိၣ်ကျဲဒီးထံလီၤ.

၈. **တဘှၢးတဘှၢး** န့ၣ်မ့ၢ်ကပ်ာ်ကျိၣ်ကျဲဒီးထံဒီးပစံးလၢမၤသးတဘှၢးတဘှၢးလီၤ. ဒီးပစံးလၢစဘှၢးစဘှၢးဒီးသဘှၢးသဘှၢးလီၤ.

၉. **သဘှၢးသဘှၢး** န့ၣ်ထီရီၤတၢ်ကျိၣ်ကျဲ ဒီးထံပှဲာ်ဝဲ န့ၣ်ပစံးလၢသဘှၢးသဘှၢးလီၤ. ကပ်ာ်မၤသးသဘှၢးသ ဘှၢးန့ၣ်ပလဲၤနီတဘူၣ်ဘၣ်.ဘၣ်အါပှၤနးကၢ.

၁. **ဘှၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ကညီၢ်အဆိဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢပပျံၤတဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢကညီၢ်ဘှၢၣ်လီၤ. သလံၤန့ၣ်ကညီၢ်ဘှၢၣ်ပဟံးတဘူၣ်ဘၣ်.

၂. **ကဘှၢၣ်** ဒီးကဘှၢၣ်ကဘှၣ်န့ၣ်ကွၢ်လၢကဘှၢၣ်တက့ၢ်.

၃. **စဘှၢၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘုးနှာ်ထံပူၤ ဒီးမၤတရံးဝဲဒ်ထံန့ၣ်ကတရံးအသး ဒီးပစံးလၢစဘှၢၣ်ထံလီၤ. ဖိသၣ်လိာ်ကွဲထံလၢသပၢၤပူၤန့ၣ်စဘှၢၣ်နှာ်ထံပူၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢသဘှၢၣ်ဒီးတဘှၢၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၄. **စဘှၢၣ်စဘဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ထံကလာ်ထီၣ်လၢသပၢၤပူၤဒီးစံၣ်ပိၣ်လီလိၣ်ဖျၢၣ်အသးဝါကဘဲဒ်ဒီးပစံးလၢစဘှၢၣ်စဘဲလီၤ.ဒီးဆီစံၣ်ဖိၣ်လၢဝါန့ၣ်စဘှၢၣ်စဘဲစ့ၢ်ကီးလီၤ.မ့ၤကလာ်ထီၣ်စဘှၢၣ်စဘဲစံးဝဲဒၣ်, ဒီးဆီတဘၣ်စံၣ်ဖိၣ်ဝါစဘှၢၣ်စဘဲစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢစံၣ်ဘှၢၣ်စံၣ်ဘဲစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၅. **စံၣ်ဘှၢၣ်စံၣ်ဘဲ** န့ၣ်မ့ၢ်ထိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဆီမ့ၢ်ဂ့ၤ,ကံၣ်ဆဲးတဖိၣ်လၢအဝါ ဒီးအသူန့ၣ်ပစံးလၢစံၣ်ဘှၢၣ်စံၣ်ဘဲလီၤလီၤ. ထိၣ်ဖိတဘၣ်စံၣ်ဘှၢၣ်စံၣ်ဘဲစံးဝဲဒၣ်. ထိၣ်

လွံၢ်အကိာ်နၣ်စံၣ်ဘှၢၣ်စံၣ်ဘှဲစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဆီမိၢ်တဘှၣ် စံၣ်ဘှၢၣ်စံၣ်ဘှဲဒီဘှၣ်ညါလီၤ.

၆. **တဘှၢၣ်** နၣ်ဒ်စဘှၢၣ်အဆိလီၤ. ဒီးပမ့ၢ်ဘှၢးနှာ် ထံပူၤဒီးပကျိၣ်ကျဲလၢပစုနၣ်ပစံးလၢပတဘှၢၣ်လီၤ. ပှၤဆံးလိာ်ကွဲထံဒီးတဘှၢၣ်နှာ်ထံပူၤလီၤ. တဘှၢၣ်နှာ်ထံပူၤတဂ့ၤ. ထံကဘၣ်အၢဘၣ်ဖုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတဘှၢၣ်တဘှၣ်လီၤ.

၇. **ထိၣ်ဘှၢၣ်** နၣ်မ့ၢ်ထိၣ်တကလုာ်လီၤက်ာလၢဆီတစဲး စဲး ဒီးအမဲၢ်ကိဖုၣ်ဝဲနၣ်ပကီးလၢထိၣ်ဘှၢၣ်လီၤ. ဒီးပ စံး ဒီးအဆိလၢထိၣ်ဘှၢၣ်ထိၣ်ဘှၣ်လီၤ. ထိၣ်ဘှၢၣ်နၣ်ဟး လၢဟိၣ်ခိၣ်ဖီခိၣ်ဒ်ဆီအသိးလီၤ.

၈. **သဘှၢၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဒ်တဘှၢၣ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဘှၢး နှာ်ထံပူၤဒီးပဝ့ဝီပစုနၣ်ဒီးပစံးလၢသဘှၢၣ်လီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢသဘှၢၣ်သဘှၣ်လီၤ.

၁. **ဘှ** နၣ်မ့ၢ်ဝၣ်တကလုာ်ကီၤဝဲပှံၤဝဲဒီးပကီးလၢဝၣ် ဘှလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပကီးလၢဘှကလီလီလီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢဝၣ်ဘှဝၣ်ဘှါလီၤ. ဒီးဘၣ်တစုစုပစံးလၢဘှ သုးလီၤ.

၂. **ခုဘှ** နၣ်မ့ၢ်ခုတကလုာ်အမိၢ်ပှၢ်ဆံးဝဲ ဒီးပကီးလၢခု ဘှလီၤ. ခုဘှနၣ်ထဲထွံၣ်, ဒိၣ်နှၢ်ထွံၣ်ဒီးအိၣ်တၢအုးတၢ သွံၣ် ဒီးအိၣ်ထွံၣ်ဒီးအိၣ်တကျာ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအ ဆိလၢခုဘှခုဘှါလီၤ.

၃. **စိၢ်မှၢ်ဘှ** နၣ်မ့ၢ်ကံၣ်ယုအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ကံၣ် တဖျၢၣ်တဖျၢၣ်ပြဲဝဲနၣ်ပစံး ဒီးအဆိလၢကံၣ်ယုစိၢ်မှၢ်ဘှ လီၤ.ဘိၣ်သအိၣ်ကံၣ်ယုစိၢ်မှၢ်ဘှဒီးခိၣ်ဖၢၣ်တနီၤနီၤကံၣ် ယုစိၢ်မှၢ်ဘှလီၤ.

၄. **ဘှစီၤ** နၣ်မ့ၢ်ထုၣ်ဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဆူးကိၢ်ယိာ်ရှိၣ်ဖှၣ် ဆါနၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢထုၣ်စီၤဘှစီၤလီၤ.

၁. **ဘှၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်သဝံဒ်မှၣ်အသိးဒီးပကီးလၢဘှၣ် လီၤ. ဘှၣ်ခုၣ်သဝံလၢဂီၤသိၣ်ထၢနၣ်မ့ၢ်တအိၣ်ဖျါဘၣ်. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘှၣ်စီၤဘှၣ်စီၤလီၤ.

၂. **ဘှၣ်သကၤ** နၣ်မ့ၢ်ပစီၤထံနၣ်မ့ၢ်ဘှၣ်သကၤကဲလၢ ပစီၤထံလီၤ. လၢနၣ်အမဲာ်ညါပတထံၣ်ဘၣ်ဘှၣ်သကၤ နီတစုဘၣ်.

၃. **ဘှၣ်စီၤဘှၣ်စီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပကီးဘှၣ် ဒီးအဆိဒီးပစံးလၢ ဘှၣ်စီၤဘှၣ်စီၤလီၤ.

၄. **ကဘှၣ်** ဒီးကဘှၣ်ကဘှၣ် ဒီးလီၤကဘှၣ်ဒီးအုၣ် လီၤကဘှၣ်နၣ်ကွၢ်လၢကဘှၣ်တကၠါ.

၅. **စဘှၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အုၣ်လီၤပိုၤ ဒီးပစံးလၢလီၤစဘှၣ် ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤစဘှၣ်လီၤစဘှၣ်လီၤ. ထိရိၤစ ယိာ်စဃာ်အပူစိထိၣ်နၣ်တှၢအုၣ်လီၤကလဲ ဒီးဖုၣ်လီၤ ကွံာ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢလီၤစဘှၣ်လီၤ. စဃာ်တပူအုၣ်လီၤစ ဘှၣ်ကွံာ်လံ. ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤသံအုၣ်လီၤကလဲနၣ်ပစံး လၢအုၣ်လီၤစဘှၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢလီၤတဘှၣ်စ့ၢ် ကီးလီၤ.

၆. **ညူးဘှၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမံဆူၣ်အိၣ်ဃးနၣ်ပစံး လၢညူးဘှၣ်လီၤ. ပှၤကညီနၣ်မ့ၢ်တခွံခိၣ်လုၣ်ထံဘၣ်ဒီး တဆူၣ်ဆ့ဆူၣ်ယၣ်ဘၣ်နၣ် ဒီးတမၤဘၣ်အသးကဆဲ့က ဆိုဒီးညူးဘှၣ်ဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤညူးဘှၣ်ဒီးမံဆူၣ်အိၣ်ဃး နးကၢ.

၇. **တဘှၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဒ်ကဘှၣ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်အုၣ် လီၤကလဲလီၤပိုၤဝဲနၣ်လီၤ.

၈. **လီၤဘှၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပချံပဖိတၢ်ဒီးတၢ်လၣ်လီၤကလဲလၢ သပၢၤပူၤ ဒီးပစံးလၢလီၤဘှၣ်လီၤ. ပချံတၢ်ဒီးတှၤမံ ဒီး လီၤဘှၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢလီၤသဘှၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ထိရိၤ တၢ်ပူတၢ်လီၤကလဲလီၤဘှဲးနၣ်ပစံးလၢလီၤဘှၣ်လီၤ. ဒီး သဘှၣ်ဒီးလီၤဘှၣ်နၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ.

၁. **ဘှဲ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတကလုာ်ပနံၢ်ဟူထဲအမံၤ ဒီးပတ ထံၣ်ဘၣ်နီတစုဘၣ်. ဘှဲနၣ်ဆဲးသ့ခးသ့ ဒီးအိၣ်လၢပှၢ် ကျါလီၤ

၂. **ဘှဲ** နၣ်မ့ၢ်စ့တဃၢၢ်လၢဆိုအဖီလာ်နၣ်ပစံးလၢဘှဲ လီၤ.

၄. **ဘှဲလိၣ်** နၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢသဘှဲထိၣ်လီၤ. ဒီး မ့ၢ်ထံလိၣ်ဖျၢၣ်အသးဝါဟၢၣ်ကလာ်နၣ်လီၤ.

၅. **ကဘှဲ** ဒီးကဘှဲကဘှး, ဒီးကဘှဲကဘှါ, ဒီးကဘှဲ ကလဲ, ဒီးပှၢ်ကဘှဲ, ဒီးဖးကဘှဲ, ဒီးသံကဘှဲ, ဒီးကံၣ် ကဘှဲ, ဒီးကဘှဲဒဲ, တၢ်ခဲလၢာ်နၣ်ကွၢ်လၢကဘှဲတကၠါ.

၇. **စဘှဲ** နၣ်မ့ၢ်ထံစံၣ်ပိၣ်လိလိၣ်ဖျၢၣ်အသးဝါပြံကဒံ ဒီးပစံးလၢထံစဘှဲလီၤ. ထံစဘှဲထိၣ်လၢပဝၢ်ချံနၣ်ဝါဝဲ လီၤ. ထိရိၤတၢ်ထံလိၣ်ဖျၢၣ်ဝါဝဲနၣ်ပစံးလၢစဘှဲခဲလၢာ် လီၤ.

၈. **စံၣ်ဘှဲ** နၣ်မ့ၢ်ထိၣ်လွံၢ်အကိာ်ကံၣ်ယုဝဲ ဒီးပစံးလၢ စံၣ်ဘှဲလီၤ. ထိၣ်လွံၢ်ကိာ်စံၣ်ဘှဲပြံကဒံဒ်ကံၣ်ယုအသိး လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစံၣ်ဘှၢၣ်စံၣ်ဘှဲလီၤ.

၉. **တဘှဲ** နၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ထံလိၣ်ဖျၢၣ်ဝါပြံဝဲနၣ်ပစံး လၢကဘှဲလီၤ. ထံနၣ်အိၣ်ဒီးကဘှဲဒီးတနံးထံနၣ်အိၣ်ဒီး တဘှဲ ဒီးမှၤကလာ်ထိၣ်နၣ်အိၣ် ဒီးအတဘှဲလီၤ. ဒီးပစံး လၢသဘှဲစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁၀. **တဘှဲ** နၣ်မ့ၢ်စ့တဃၢၢ်လၢတဆိုအဖီလာ်နၣ်ပစံး လၢတဘှဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတဘှဲတဘှါလီၤ. ဒီး ပစံးလၢတဘှဲတဖြၤစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁၁. **တဘှဲတဘှး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအခိၣ်ပူၤလိၢ်ပအိးဒီး ဒီးပစံးလၢတဘှဲတဘှးလီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်ပူၤလိၢ်တပူၤ အုၣ်တဘှဲတဘှးစံးဝဲဒၣ်.

၁၂. **သဘုဝ်** ၼႆႉမၢႆၼႆႉစဘုဝ်အသီးလီႊ. ၼီႉမၢႆထီရီႊတၢႆထႆ လိၼ်ဖျၼ်အသးဝါကဘုဝ်ၼ် ၼီႉပၸႆးလၢသဘုဝ်လီႊထႆသဘုဝ်. မွႊသဘုဝ်စႆးဝဲဒၼ်လီႊ.

၁၃. **သဘုဝ်ကလဲ** ၼႆႉမၢႆထႆဖိုၼ်လီႆဘၼ်အၢၼီးကျိုၼ်ကျဲအ သးၼီးကပ်ႆလၢပလူထႆအလီႆၼႆႉသဘုဝ်ထိၼ်ဝဲၼီးပၸႆး လၢမႊသးသဘုဝ်သလဲလီႊ. တၢႆကလိႆပူႊသဘုဝ်ကလဲ ဘၼ်အၢကၢ. ထႆဖိုၼ်လီႆသဘုဝ်ကလဲဘၼ်အၢကၢ.

၁. **သဘုဝ်းကလၢ်** ၼႆႉမၢႆပဖီကသူၼီးကသူလီႊကလဲ ၼီး လီႊဘူၼ်ဝဲအိၼ်တစဲးဓိႊ ၼီးပၸႆးလၢလီႊဘူၼ်ဘုဝ်းကလၢ် လီႊ. တၢႆၼီးတပူႊစဖိ ၼီးလီႊဘူၼ်ဘုဝ်းကလၢ်တစဲးဖိ လီႊ.

၂. **ခၼ်စီးဘုဝ်း** ၼႆႉမၢႆထီရီႊတၢႆခၼ်လၢပအိၼ်တဝ်ၼ်ဘၼ် ၼႆႉပၸႆးလၢခၼ်စိးဘုဝ်းလီႊ. ခီခါသၼ်ခၼ်စိးဘုဝ်းပအိၼ်တ ဝံၼ်ဘၼ်.

၃. **ခၼ်စီးဘုဝ်း** ၼႆႉမၢႆပကတိႊၼုၼ်ဒွဲၼ်ပှႊဂၢ ၼီးပၸႆးလၢအ မဲာ်သၼ်ခၼ်စိးဘုဝ်းလီႊ. ပှႊတဂၢအမဲာ်ခၼ်စိးဘုဝ်း ၼီးက တိႊသူၼ်ဂဲႊတၢႆလီႊ.

၄. **တဘုဝ်း** ၼႆႉမၢႆတၢႆမၢႆစှႊဝဲ ၼီးပၸႆးလၢတဘုဝ်းလီႊ. ပှႊ တဂၢႊမႊဘုၼႆႉတဘုဝ်းဓိႊလီႊ. မႊဘုၼႆႉတအါဘၼ်.

၅. **အုၼ်စဘုဝ်း** ၼႆႉမၢႆတၢႆအုၼ်ဝဲလၢလီႊကလဲသပြးက လၢ်ပှဲာ်စုရၼႆႉပၸႆးလၢအုၼ်စဘုဝ်းလီႊ. သဒိၼ်အုၼ်စဘုဝ်း ၼႆႉပအိၼ်တၼုာ်ဘၼ်. ၼီးပၸႆးလၢအုၼ်သဘုဝ်းစှၢႆကီးလီႊ.

၆. **အုၼ်စဘုဝ်း** ၼႆႉမၢႆပှႊကညီအသးအုး ၼီးဟ်သပှၢႆအ သးၼီးတကတိႊဘၼ်တၢႆ ၼီးဟ်မဲာ်ၼႆပကဟိၼ်အသီးၼီးပ ၸႆးလၢအုၼ်စဘုဝ်းလီႊ. ပှႊတဂၢႊဘၼ်ဖိုၼ်ၼီးဟ်အမဲာ်အုၼ် စဘုဝ်းလီႊ.

၁. **ဘုၼ်** ၼႆႉမၢႆဆုလၢဆးထိၼ်ဝဲလၢဘၢၼ်ၼႆႉဖျါဝါဝဲၼႆႉ ပၸႆးလၢဘုၼ်လီႊ. ဆုဘုၼ်တဘုၼ်ဘုၼ်ဂုႊကၢစႆးဝဲဒၼ်. ပ ဆးဘုၼ်ဆုလၢဘၢၼ်ၼႆႉတုႊဘၢၼ်အါၼီးပကွၢႆဂုႊဝဲၼႆႉ ပၸႆးလၢဘုၼ်လီႊ.

၂. **ဘုၼ်** ၼႆႉမၢႆပတၢၢၼုၼ်ဘုလၢပစုၼီးပမႊလီႊလဲာ်လီႊ ဩုၼီးပၸႆးလၢဘုၼ်လီႊ. ပှႊတဂၢႊဘုၼ်လီႊဆီဆၼ်လၢ ဘုလီႊ. ၼဘုၼ်ဘုဘုၼ်ဟုမၢႆၼသါကမႊမၼႊလဲၼ်.

၃. **ဘုၼ်စအီး** ၼႆႉမၢႆသွါထိၼ်ဖီလၢထႆဖႆးခိၼ်ၼႆႉပၸႆးလၢ ထိၼ်ဖီဘုၼ်စအီးလီႊ. ၼီးတၢႆအိၼ်လၢဟံၼ်ပူႊအါဝဲၼႆႉပ ၸႆးလၢဘုၼ်စအီးစှၢႆကီးလီႊ.ၼီးတၢႆအိၼ်လၢတၢႆပူႊတုၢႆလီႆ ပှဲႊဝဲၼႆႉပၸႆးလၢဘုၼ်စအီးလီႊ. ပှႊတဂၢႊတၢႆဖိတၢႆလံႊ အိၼ်လၢဟံၼ်ပူႊဘုၼ်စအီး ၼီးအကစၢႆတကွၢႆဘၼ်. သွါ ထိၼ်ဖီလၢထႆဖီခိၼ်ဘုၼ်စအီးလီႊ. ၼီးပၸႆးလၢဘုၼ်သအီး စှၢႆကီးလီႊ.

၄. **ဘုၼ်ထိၼ်** ၼႆႉမၢႆပထဲးကွဲာ်ၼိၼ် ၼီးပဟ်ထိၼ်ၼိၼ်ထႆး လၢသုၼ်ဖူခိၼ်မၢႆဂုႊ,လၢလၢၢႆခိၼ်မၢႆဂုႊ,ပၸႆးလၢဘုၼ်ထိၼ် လီႊ. ပှႊတဂၢႊဘုၼ်ထိၼ်ၼိၼ်လၢလၢသုၼ်ဖူခိၼ်လီႊ.

၅. **ဘုၼ်ထိၼ်** ၼႆႉမၢႆပမႊဖၼ်ကပူႊ ၼီးပဂၢႆပူဟိၼ်ခိၼ်လၢ ဖၼ်ကပူႊၼႆႉပၸႆးလၢဘုၼ်ထိၼ်ဖၼ်ကပူႊလီႊ. ၼီးပၸႆးၼီး အဆိလၢဘုၼ်ထိၼ်ဘုၼ်ထိၼ်လီႊ.ဘုၼ်ထိၼ်ၼႆႉယႊလၢဖၼ် ကပူႊတဖျၼ်တကူၢႆ.

၆. **ဘုၼ်ဘုၼ်** ၼႆႉမၢႆဆူၼ်ဆူၼ်အဆိလီႊ.ၼီးမၢႆတၢႆလၢမႊ သးကပြူၢႆကပြီႊၼႆႉလီႊ. ကစၢႆယုၼ်ရူးကဟဲလီႊဆူၼ် ဆူၼ်ဘုၼ်ဘုၼ်စႆးဝဲဒၼ်. ၼီးပှႊလဲႊတၢႆအါဂၢႊၼႆႉပၸႆးလၢ လဲႊဘုၼ်ဘုၼ်စှၢႆကီးလီႊ.

၇. **ဘုၼ်ဘုၼ်** ၼႆႉမၢႆပှႊလဲႊတၢႆအါဂၢ ၼီးပၸႆးလၢလဲႊတၢႆ ဘုၼ်ဘုၼ်လီႊ. ပှႊကညီလဲႊတၢႆဝးဘုၼ်ဘုၼ်လီႊ .

၈. **ဘုၼ်ထိႊ** ၼႆႉမၢႆပမႊလီႊဩုဘုလၢပစုညါသး ၼီးပ ၸႆးလၢဘုၼ်လီႊလီႊ. ပှႊတဂၢႊစိုႊထိၼ်ဘုၼီးဘုၼ်လီႊဝဲဆု ဒၢးဖီလၢ်လီႊ. ၼီးပၸႆးၼီးအဆိလၢဘုၼ်လီႊဘုၼ်လီႊ လီႊ.

၉. **ဆုဘုၼ်** ၼႆႉမၢႆဖိာ်မုၼ်အဆုလၢဆးထိၼ်ဝဲၼီးဘၢၼ်ၼႆႉ ပကီးလၢဆုဘုၼ်လီႊ. ဖိာ်မုၼ်တုႊကူထိၼ်ၼံၼ်ၼီးသီးထိၼ် ဆုဘုၼ်လီႊ. ၼီးပကီးၼီးအဆိလၢဆုဘုၼ်ဆုဘုၼ်လီႊ.

၁၀. **တဘုၼ်** ၼႆႉမၢႆဆုဘုၼ်လၢဘၢၼ်တအါဘၼ်ၼႆႉၼီး တဂုႊဘၼ်ၼီးပၸႆးလၢတဘုၼ်ဘၼ်လီႊ. ဆုဘုၼ်တဘုၼ်တ ဘုၼ်ဘၼ်စႆးဝဲဒၼ်.

၁၁. **လိၼ်ဘုၼ်** ၼႆႉမၢႆလၢၢႆအိၼ်ဖိုၼ်အါဝဲ ၼီးပၸႆးလၢလၢၢႆ ထိၼ်ဘုၼ်လီႊ. လၢၢႆပြီဓိႊအိၼ်အါအါကလဲာ်ၼႆႉပၸႆးလၢ လၢၢႆထိၼ်ဘုၼ်လီႊ.လၢၢႆထိၼ်ဘုၼ်လၢဟိၼ်ခိၼ်အဖိခိၼ်ၼႆႉ ပယိၢႆၼီးပခိၼ်ဆါကၢ. ၼီးပၸႆးၼီးအဆိလၢထိၼ်ဘုၼ်ထိၼ် ဘုၼ်လီႊ.

၁၂. **လိၼ်ဘုၼ်** ၼႆႉမၢႆပိၼ်လဲၼ်ထႆလီႊသံးၼီးအိၼ်လီႊတဲာ် လၢလၢၢႆလီႊ လၢလၢၢႆသဝဲာ်သကျဲာ်ၼႆႉလီႊသံးၼီးကဲလၢ အံသၼ် ၼီးပၸႆးလၢအံသၼ်ထိၼ်ဘုၼ်လီႊ. ပိၼ်လဲၼ်ထႆဟိ လီႊသံးလၢလၢၢႆသဝဲာ်ၼႆႉကဲလၢအံသၼ်ထိၼ်ဘုၼ်လီႊ.

၁၃. **ဝးဘုၼ်ဘုၼ်** ၼႆႉမၢႆထီရီႊကလံႊအူသုၼ်လၼ်ဝၼ်ၼီး ၼီးဝးဝဲဖိးဖိးမၢႆဂုႊ, ပှႊကညီလဲႊတၢႆၼီးအခိၼ်ထွဲဖိးဖိးမၢႆ ဂုႊ,ပၸႆးလၢဝးဘုၼ်ဘုၼ်လီႊ. ကလံႊဟဲသုၼ်လၼ်ဝးဘုၼ် ဘုၼ်. ပှႊကညီလဲႊတၢႆအခိၼ်ဝးဘုၼ်ဘုၼ်စႆးဝဲဒၼ်လီႊ.

၁. **ဘိုး** ၼႆႉမၢႆပမႊတကဲမၢႆဂုႊ, ပမူႊတၢႆတမံႊမံႊမၢႆဂုႊ, ပသးကၼၢႊပသးဆိၼ်ထိၼ်ၼီးမွႊဖိုးထိၼ်လၢပပှဲာ်ပူႊကဖု ပူႊၼႆႉဆူပကိာ်ပူႊၼီးပၸႆးလၢဘိုးလီႊ. ပှႊတဂၢႊမႊတကဲ ဘိုးၼီးဟဲထိၼ်လၢမွႊလၢအကိာ်ပူႊၼႆႉလီႊ. ၼီးပၸႆးၼီးအ ဆိလၢဘိုးဘုး, ဘိုးအုၼ်လီႊ. ပှႊတဂၢႊမူႊ သံးၼီးဘိုးၼး ကၢ. ၼီးပၸႆးလၢဘိုးကတၢ်အုၼ်ကတၢ်စှၢႆကီးလီႊ. ၼီးပ ၸႆးၼီးအဆိလၢမူႊဘိုးစှၢႆကီးလီႊ.

၂. **ဘိုးကတၢ်အုၼ်ကတၢ်** ၼႆႉၼႆဘိုးအသီးလီႊ. ၼီးမၢႆပ

သးဆီၣ်ထီၣ် ဒီးမ့ၤဟဲထီၣ်လၢပကံာ်ပှၤန့ၣ်ပှၤတနီၤနီၤ စံးလၢဘိုးကတာ်အ့ၣ်ကတာ်လီၤ.

၃. **ဘိုးကတာ်အ့ၣ်ကတာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘိုးတဟဲထီၣ် ဘၣ်ဒီးပစံးလၢဘိုးကတာ်အ့ၣ်ကတာ်လီၤ. ပှၤတဂၤလီၤ အုးအိဘၣ်ထံ ဒီးဘိုးကတာ်အံၣ်ကတာ်လီၤ. ထိရိၤပှၤ လၢဘိုးတထီၣ်ဘၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဘိုးကတာ်အ့ၣ်ကတာ်လီၤ.

၄. **ဘိုးစအိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီသးဘၣ်အၢတၢ် ဒီးဘိုးတ ထိၣ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢဘိုးစအိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢ ဘိုးစအိၣ်ဘိုးစအၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤတၢ်အ့ၣ်တၢ်ကျၣ်နၢ ဘၣ်အီၤဒီးဘိုးစအိၣ်ဝဲလီၤ.

၅. **ဘိုးထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဘိုး ဒီးမ့ၤဟဲထိၣ်လၢပကံာ်ပှၤဒီးပ စံးလၢဘိုးထိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်မ့ၤဝံၤ ဒီးဘိုးထိၣ်က့ၤ ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိုးထိၣ်ဘုးထိၣ်လီၤ. ဒီးထံ ဆိၣ်ပဝၣ်ထိၣ်န့ၣ်ပစံးလၢထံဘိုးထိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၆. **ဘိုးလီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘိုးဒီးမ့ၤလီၤဝဲဆူကံာ်လာ်ဒ့ ဒီးပစံးလၢဘိုးလီၤလီၤ. နမ့ၢ်ဘိုးဒီးဘိုးလီၤဆူကံာ်လာ်ဒ့ တက့ၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိုးလီၤဘုးလီၤလီၤ.

၇. **ကဘိုး** ဒီးကဘိုးကဘုးန့ၣ်ကွၢ်လၢကဘိုးတက့ၢ်.

၈. **ကံာ်ဘိုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပသးဆိၣ်ထိၣ် ဒီးပဘိုးတဟဲထိၣ်ဘၣ် န့ၣ်ပအိၣ်တမ့ာ်ပသးတမ့ာ်ဘၣ် ဒီးဒ်ပကဘိုးန့ၣ်ပအူနှာ် ပကံာ်ပှၤလၢပစ့ ဒီးပစံးလၢပကံာ်ဘိုးပသးလီၤ.ပှၤတဂၤ ကံာ်ဘိုးအသးဒီးဘိုးဝဲနးကၢ.

၉. **စဘိုးစဘုး** န့ၣ်မ့ၢ်မ့ၤကျိၣ်ကျဲ ဒီးကသူထံဒီးမၤသး ပှဲာ်စါရါန့ၣ်ပစံးလၢမၤသးစဘိုးစဘုးလီၤ. မ့ၤကျိၣ်ကျဲ ဒီးကသူထံဒီးကဲဝဲလၢမ့ၤစပိၢ်စဘိုးစဘုးလီၤ. ထိရိၤတၢ် ကမူၣ်ကျိၣ်ကျဲ ဒီးထံလၢဘၣ်အၢဝဲန့ၣ်ပစံးလၢစဘိုးစ ဘုးလီၤ. ပှၤကညီဘိုးန့ၣ်လီၤလၢမ့ၤစဘိုးစဘုးလီၤ. ဒီး ပစံးလၢတဘိုးတဘုးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁၀. **ကဘိုးတဘုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဘိုးဟဲလီၤလၢမ့ၤမ့ၢ် ဂ့ၤ,ကသူထံကျိၣ်ကျဲဒီးမ့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢမၤသးတဘိုးတ ဘုးလီၤ. ဒီးကပၢ်န့ၣ်မၤသးတဘိုးတဘုးသဘှၢၣ်က လာ်လီၤ.

၁၁. **တၢ်ဘိုး** န့ၣ်မ့ၢ်ထိရိၤပှၤကညီဘိုးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ထွံၣ်ဘိုးမ့ၢ် ဂ့ၤ, ဟဲလီၤလၢမ့ၤ ဒီးပစံးလၢတၢ်ဘိုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအ ဆိလၢတၢ်ဘိုးတၢ်အံၣ်လီၤ.

၁၂. **မူၤဘိုး** န့ၣ်မ့ၢ်မူၤသံအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်လၢ မူၤပှၤ ဒီးပသံန့ၣ်ပစံးလၢမူၤသံဘိုးသံလီၤ. ဒီးပစံးလၢ မူၤသံမူၤဘိုးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁၃. **လူဘိုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအံၣ်ဆါထိၣ်လၢထံ ဒီးဘိုးဝဲ လၢတၢ်ဆါလၢဘၣ်သံပှၤတကလုာ်န့ၣ်ပစံးလၢလူဘိုး လီၤ.ပှၤတဂၤလူဘိုးဒီးသံဝဲလီၤ.ပှၤကညီန့ၣ်မ့ၢ်လူဘိုးဒီး သံဝဲအါဂၤလီၤ.ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလူဘိုးလူဘုးလီၤ.

၁၄. **သဘိုးသဘုး** န့ၣ်မ့ၢ်ဒ်စဘိုးစဘုးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ် တၢ်အံၣ်တၢ်ဆံၣ်တၢ်ဘိုးတၢ်ဘုးကျိၣ်ကျဲဒီးထံမ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၤ ကျိၣ်ကျဲဒီးကသူထံမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢမၤသးသဘိုးသဘုး လီၤ.

၁. **ဘို** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်ဘုးန့ၣ်ပစံးလၢပှၤကညီဘို သးလီၤ. ပှၤတဂၤဘိုသးလၢထီးလီၤ. ပှၤတနီၤနီၤဘိုသး လၢဆီလီၤ.

၂. **ဘို** န့ၣ်မ့ၢ်ပိၢ်စီၤပၤလၢနုးလိာ်အသး ဒီးစိၤလၢပျ့ၤတ ဂၤန့ၣ်ကိးဝဲအမံၤလၢဘိုလီၤ.

၃. **ဘို** န့ၣ်မ့ၢ်ကသံၣ်သရၣ်ဝံၢ်တၢ်ဆါလၢဟ့ၣ်ကသံၣ် န့ၣ်ပစံးလၢဘိုတၢ်ဆါလီၤ. ပှၤတဂၤအဝဲတဂၤမၤတကဲ ဒီးလဲၤဘိုဝဲလီၤ. ပှၤလၢဆါန့ၣ်ပဟ့ၣ်ကသံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပမၤ နာ်စိၤဖှံၣ်စိၤဒ်ကဘျါက့ၤမ့ၢ်ဂ့ၤ ပစံးလၢဘိုလီၤ .

၄. **ဘိုကလီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဟၢဖၢဆါလၢအဂ့ၢ်တကလုာ် ဘၣ်ပှၤကညီတကဲဘၣ်တၢ်ဘၣ် ဒီးပစံးလၢဘိုကလီၤ လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘိုကလီၤဘိုကလၤလီၤ.

၅. **ဘိုက့ၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပမၤက့ၤတၢ်လၢဟးဂီၤတဖၣ်န့ၣ်ပစံး လၢဘိုက့ၤလီၤ, ပှၤတဂၤဘိုက့ၤဟံၣ်ဟးဂီၤတဖျၣ်လီၤ. စတလါဟးဂီၤလံဘိုက့ၤတက့ၢ်.

၆. **ဘိုလိာ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်လိာ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပကတိၤဂ့ာ် လိာ်တၢ် ဒီးပှၤဂၤတမံၤမံၤဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢဂ့ၢ်လိာ်ဘို လိာ်လီၤ. ပှၤတဂၤပမ့ၢ်မၢမၢတၢ်တမံၤမံၤ ဒီးဂ့ၢ်လိာ်ဘို လိာ်ဝဲလီၤ.

၇. **အီကဘို** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢတတၢ်ဘၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢမး သးအီကဘိုလီၤ. ပမၤတလါမ့ၢ်တတၢ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢအီ ကဘိုလီၤ. တၢ်တတၢ်ဘၣ်လၢအဟိဂီၤဂဲာ်တဖၣ်န့ၣ်ပစံး လၢအီကဘိုလီၤ. တလါခိၣ်ကျၢ်ကျၢ်လီၤသးတတၢ် ဘၣ်. မၤသးအီကဘိုလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢအီကဘှၢ် အီကဘိုလီၤ.

၁. **ဘိုၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပကံာ်ဃး ဒီးပတကတိၤဘၣ်တၢ်န့ၣ်ပစံး လၢဘိုၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအိၣ်ဘိုၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဟီၣ်တ ဂ့ၤ,ဘိုၣ်တက့ၢ်. သိၣ်တဂ့ၤဘိုၣ်ကိးဂၤဒဲးတက့ၢ်. ဒီးပစံး လၢဘိုၣ်ကလာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. အိၣ်ဘိုၣ်ကလာ်တက့ၢ်. က တိၤတၢ်နီတဂၤတဂ့ၤ.

၂. **ဘိုၣ်ထိၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအိၣ်တၢ်လၢဝံၣ်သိတဖၣ် ဒီး ကလံၤထိၣ် ဒီးအကံာ်ယှၢ်လီၤတသြုး ဒီးအသးအုဝဲန့ၣ် ပစံးလၢဘိုၣ်ကိၢ်လီၤ. ပအိၣ်ပအံ ဒီးပဘိုၣ်ကိၢ်ဒီးပ ကံာ်ယှၢ်လီၤတသြုးဒီးကလံၤထိၣ်ဆူပကံာ်ပှၤတခီလီၤ.

၃. **ဘိုၣ်တံး** န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်ကံာ်ဃးတ့ၤပသိၣ်ထိၣ်တဘူၣ် ဘၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဘိုၣ်တံးလီၤ. ပှၤတဂၤဟိၣ်ဒီးအမိၢ်ဒ့ လီၤဒီးဘိုၣ်တံးလီၤ.

၄. **အိၣ်ဘိုၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်ကံာ်ဃး ဒီးပစံးလၢအိၣ်ဘိုၣ်

လီၤ. အိၣ်ဘိၣ်ကလာ်ကတိၤတၢ်တဂ့ၤ.

၁. **ဘူး** န့ၣ်မ့ၢ်လီခီသ့ၣ်တကလုာ်ဖးလဲၢ်ဒီးပကီးလၢဘူးလီၤ.ပှၤကညီန့ၣ်အိၣ်မ့ၤလၢဘူးပူၤလီၤ.ဒီးမ့ၢ်လီခိၣ်သ့ၣ်ဖးလဲၢ်တကလုာ်န့ၣ်ဂီၤဒ်တၢ်လီၢ်တစိၤခိၣ်အသိးလီၤ.

၂. **ဘူးကလာ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ပှဲာ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢမၤသးဘူးကလာ်လီၤ. ကပ်ာ်ပှဲာ်သဘူးကလာ်စံးဝဲဒၣ်. ထိရိၤတၢ်ပှဲာ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢပှဲာ်ဘူးကလာ်ခဲလၢာ်လီၤ.

၃. **ဘူးဘူး** နူၣ်မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်သိၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢသိၣ်ဘူးဘူးလီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်မ့ၤသိၣ်ဘူးဘူးလီၤ.

၄. **သဘူးကလာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဟံးဘၣ်ကပ်ာ် ဒီးသိၣ်ဂဲနူၣ်ပစံးလၢသိၣ်သဘူးကလာ်လီၤ. ကပ်ာ်တလိၣ်စဟံးဘၣ်သဘူးကလာ်လီၤ.

၁. **ဘူးဘူးဘူးဘူး** နူၣ်မ့ၢ်ပလဲၤခီကပ်ာ်လီၤဘျၣ်လီၤဖျိဒီးပစံးလၢသိၣ်ဘၢးဘူးဘၢးဘူးလီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤခီကပ်ာ်ကျါသိၣ်ဘၢးဘူးဘၢးဘူးလီၤ. ဒီးပစံးလၢသိၣ်ဘူူးဘူးဘူူးဘူးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁. **ဘူူးဘူူး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဆူးအစုသိၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢဆူးစုဘူူးဘူူးလီၤ. ပှၤကညီမ့ၢ်ဒွံးအိၣ်တၢ်ဆၢဒီးအစုမ့ၢ် ဒီးဆူးအစုမ့ၢ်သိၣ်ဘူူးဘူူးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသိၣ်ဘူူးဘူူးဘူးဘူးလီၤ.

၁. **ဘှိးဘှိးဘူးဘူး** မ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်သိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပခီကပ်ာ်ကျါသိၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢသိၣ်ဘှိးဘှိးဘူးဘူးလီၤ. ပှၤတဂၤအိၣ်တၢ်သိၣ်ဘှိးဘှိးဘူးဘူးစံးဝဲဒၣ်.

၁. **ဘျါ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ယူၤလၢအဒံးတကလုာ်အခိၣ်ဒ်ယုၢ်အသိးဒီးအိၣ် ဒီးအဆူၣ်ဒ်ယုၢ်အသိးနူၣ် ဒီးအမဲၢ်တအိၣ်ဘၣ်. အိၣ်ထဲအဒံးဒီးအခိၣ်ဒီးပကီးလၢဘျါလီၤ.ဘျါနူၣ်စီၢ်လီၤလၢအခိၣ် ဒီးလီၤစဲၤခိၣ်လီၤလာ်ဝဲလီၤ. ဘျါနူၣ်မံသကွံခိၣ်လီၤလာ်လၢသကွံလၣ်အဖီလာ်နူၣ်လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘျါစိၤတြၢစိၤလီၤ. ဘျါနူၣ်အိၣ်အကလုာ်ကလုာ်လီၤ.

၂. **ဘျါကစဲာ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒီးတၢ်လၣ်လၢတခၣ်တဆံၣ်တဆၢဘၣ်ဒီးမၤသးဒ်ထံအသိးနူၣ်ပစံးလၢဘျါကစဲာ်လီၤ. ထိရိၤတၢ်ဘျါကစဲာ်နူၣ်တခၣ်ဘၣ်, တဆၢဘၣ်, တဆံၣ်ဘၣ်,တဝံၣ်သိဘၣ်, မၤသးသဖှါကလာ် ဒီးပစံးလၢဘျါကစဲာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဘျါသံစိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.ကသူနူၣ်အံသၣ်မ့ၢ်တဆၢဘၣ်ဒီးပအိၣ်မၤသးဘျါကစဲာ်လီၤ.

၃. **ဘျါကၢ်နါ** နူၣ်မ့ၢ်ဘျါတကလုာ်အမဲာ်သၣ်လီၤဆၢၣ်ဒီးပကီးလၢဘျါကၢ်နါလီၤ. ဘျါကၢ်နါနူၣ်အနါဒုကၢ်လီၤဆၢၣ်ဖဲအမဲာ်နူၣ်ဒီးပစံးလၢဘျါကၢ်နါလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဘျါတကလုာ်လီၤ.

၄. **ဘျါကှၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤတကဲကီညါကှၤ ဒီးပဆူၣ်ထိၣ်ကှၤနူၣ်ပစံးလၢပမၤတကဲဘျါကှၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘျါစ့ၢ်ကီးလီၤ. နညၣ်ဂိၢ်ဘျါကှၤလံဓါ. စညၣ်ဂိၢ်ဘျါကှၤလံ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘှိၣ်ကှၤဘျါကှၤလီၤ.

၅. **ဘျါယှစိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ဘျါတကလုာ်အိၣ်လၢဝၣ်အိပူၤဒီးပြံကဒံစိၤ ဒီးပကီးလၢဘျါယှစိၤလီၤ. ဘျါယှစိၤအိၣ်လၢဝၣ်အိပူၤဒ်ယှအသိးဒီးပကီးလၢဘျါယှစိၤလီၤ. ဘျါယှစိၤနူၣ်အမိၢ်ပှၢ်ပြံကဒံလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘျါယှတၢ်ဘျါယှစိၤလီၤ.

၆. **ဘျါဖးဒိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဘျါတကလုာ်ဒိၣ်နူၢ်ဘျါအဂၤတကှၢ်ဒီးပစံးလၢဘျါဖးဒိၣ်လီၤ. ဘျါဖးဒိၣ်နူၣ်အမိၢ်ပှၢ်ဒိၣ်ထဲလံၣ်တဒုဒီးအဒံးနီသိးဒီးလံာ်စိၤထိၣ်စိၤအဒံးလီၤ.

၇. **ဘျါယုၢ်ခိ** နူၣ်မ့ၢ်ဘျါတကလုာ်အမိၢ်ပှၢ်ထဲယုၢ်ဒီးပစံးလၢဘျါယုၢ်ခိလီၤ. ဘျါယုၢ်ခိနူၣ်အိၣ်စီၢ်လီၤလၢသကွံလၣ်အဖီလာ်ဒီးအိၣ်သကွံသၣ်လီၤ. ဒီးပှၤကညီတိၢ်သံယီအိၣ်ဝဲလီၤ.

၈. **ဘျါအှၣ်** နူၣ်မ့ၢ်အံကသံအသံကစဲာ်ဝါကျိၣ်ကလာ်ဒ်အံသၣ်သိးတစဲးစဲးဒီးပကီးလၢဘျါအှၣ်လီၤ. ဒီးပကီးလၢဘျါအှၣ်ဝါစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘျါတၢ်ဘျါအှၣ်လီၤ. ဒီးအံကသံလၢပတိၢ်ဝံၤနူၣ်ပကီးလၢဘျါအှၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၉. **ဘျါစိၤတြၢစိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပကီးဘျါဒီးအဆိ ဒီးပကီးလၢဘျါစိၤတြၢစိၤလီၤ.

၁၀. **ကဘျါ** ဒီးကဘျၢကဘျါနူၣ်ကွၢ်လၢကဘျါတကှၢ်.

၁၁. **ရှၣ်ဘျါ** နူၣ်မ့ၢ်ရှၣ်ဘျၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဘိးဘျၢထိၣ်သ့ၣ်စိၤဝၣ်စိၤလၢအကှၣ်တဖၣ်နူၣ်လီၤ. ဝၣ်တဘိကှၣ်နးကၢ. ရှၣ်ဘျၢရှၣ်ဘျါတကှၢ်.

၁၂. **ကဘျါ** နူၣ်မ့ၢ်တဘျၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တပှာ်တကလုာ်လၢအကဒၢတအိၣ်ဘၣ်ဒီးအမဲၢ်အိၣ်ဒ်ယဲာ်အသိးဒီးပကီးဒီးအဆိလၢတဘျၢတဘျါလီၤ.

၁၃. **တၢ်ဘျါ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘျၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတိၤသူလီၤတၢ်လၢစးခိလီၤ ဒီးပမၤဒီးသ့ၣ်လှၣ်ဖိနူၣ်ဘျၢဝဲ ဒီးပစံးလၢတၢ်ဘျၢတၢ်ဘျါလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ဘျၢတၢ်ဘျါစံးဝဲဒၣ်.

၁၄. **တၢ်ဘျါ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘျူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢမၤသးပထုးပယဲၤ ဒီးအထံအနိနူၣ်ပစံးလၢတၢ်ဘျူတၢ်ဘျါလီၤ.

၁၅. **တၢ်ဘျါ** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘျူအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဖိာ်မုၣ်ဆံးစၢ်မုၢ်နံၤနူၣ်ပစံးလၢတၢ်ဘျူတၢ်ဘျါလီၤ. မဆါတနံၤတၢ်ဘျူတၢ်ဘျါပမၤတၢ်တဂ့ၤ ဘၣ်.

၁၆. **ထံဘျါ** နူၣ်မ့ၢ်ထိရိၤထံလၢတမ့ၢ်ဘၣ်ပိၣ်လဲၣ်ထံနူၣ်ပစံးလၢထံဘျါလီၤ. ထံဘျါနူၣ်ပအိကီးမ့ၢ်ဆှၣ်မ့ၢ်ဟါလီၤ.

၁၇. **နၢဘျါကစဲာ်** နူၣ်ကွၢ်လၢနၢတကှၢ်.

၁၈. **ဘျိၣ်ဘျါ** နၣ်မ့ၢ်ပကီးတၢ်ဆါဘျါပှၤ ဒီးအဆိလၢ ဘျိၣ်ဘျါလီၤ.

၁၉. **မၤဘျါ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆူတၢ်ဆါတဖၣ်နၣ်ပဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒီးပစံးလၢမၤဘျါလီၤ. ထီရီၤတၢ်ဆါနၣ်ပှၤမ့ၢ်မၤလီၤလၢကသံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ထီရီၤတၢ်တမံၤမ့ၢ်ဂ့ၤမ့ၢ်ဘျါဝဲဒီးပစံးလၢမၤဘျါလီၤ. ပှၤတဂၤအစုဘၣ်တ့ၢ် ဒီးအဝဲတဂၤမၤဘျါဒီးဘျါဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမၤဘျိၣ်မၤဘျါလီၤ.

၂၀. **မၤဘျါ** နၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်လၢအခၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဆံၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤပစုၣ်လၢထံ, ပစုၣ်လၢအံသၣ်ထံဒီးတဆံၣ်တခၣ်လၢၤဘၣ်ဒီးပစံးလၢမၤဘျါလီၤ.ပှၤကညီမၤဘျါချံအတၢ်ဒီးစုၣ်ဝဲလၢထံကျါလီၤ. ဒီးဘျါဝဲလီၤ.

၂၁. **လီၤဘျါ** နၣ်မ့ၢ်လီၤဘျါအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လ့ာ်ဘၢလၢထံမ့ၢ်ဂ့ၤ, လ့ာ်ဘၢလၢဟီၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဘျါလီၤဘျါလီၤ. ချံတဘ့ၣ်လီၤဘျါလီၤဘျါလၢထံကျါလီၤ.

၂၂. **သးဘျါ** နၣ်မ့ၢ်ပသးဟ့ပှၤဂၤ ဒီးပှၤဂၤမၤမ့ာ်ထီၣ်က့ၤပသး ဒီးပစံးလၢသးဘျါလီၤ. ပှၤဂၤမၤဒိၣ်ထီၣ်နသး ဒီးနသးဘျါလံဓါ. စသးဘျါလံ.

၂၃. **အိၣ်ဘျါ** နၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဝံၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတအိၣ်ဘၣ်အိဘၣ်မှၤစိၤထံစိၤဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢလၢအိၣ်ဝံၤအိၣ်ဘျါလီၤ.

၁. **လီၤတဘျာ်** နၣ်မ့ၢ်ချိၣ်နါစုၤလီၤဘျုးနၣ်ပစံးလၢလီၤတဘျာ်လီၤ. ပဒါလီၤချိၣ်လၢစိၢ်နီၤခိၣ်ဒီးအနါစုၤလီၤတဘျာ်ဝဲလၢစိၤခိၣ်အသရုၤနၣ်လီၤ.

၁. **ဘျုး** နၣ်မ့ၢ်ဟ်စူလၢကွၣ်တဖၣ်နၣ်ကွးတၢ်ဒီးပစံးလၢဘျုးတၢ်လီၤ. တခွဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၤဆူၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤမ့ၢ်ကွးတၢ်ဒီးပစံးလၢဘျုးတၢ်ခဲလၢာ်လီၤ. တခွဲဘျုးညၣ်ထါခိၣ် ဒီးတထုၣ်ဖျုးဘၣ်လီၤ. တၤဆူၣ်ဘျုးယၤဆါကၢ. ဒီးပစံးလၢကွးတၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၂. **ဘျုးကအဲ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဆံးမၤတကဲ ဒီးဟ်သးစ့ၢ်ဝဲဒီးအတဟီၣ်တအိၣ်ဘၣ် ဒီးအကိာ်လီၤဘျုးဝဲနၣ်ပစံးလၢဟ်သးဘျုးကအဲလီၤ. ပှၤဆံးတဂၤမံၤတကဲ ဒီးဟ်အသးဘျုးကအဲလီၤ.

၃. **ဘျုးခိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ကံၢ်စုအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပစၢထီၣ်ပစုဒ့လၢလုၣ်ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢကံၢ်စုဘျုးခိၣ်လီၤ.

၄. **ဘျုးထုး** နၣ်မ့ၢ်ပကွးတၢ်လၢနိၣ်သကၢ့ ဒီးပထုးဒီးပစံးလၢဘျုးထုးလီၤ. ဒီးပကွးတၢ်လၢတခွဲ ဒီးပထုးဒီးပစံးလၢဘျုးထုးစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤတဂၤဘျုးထုးစဃာ်တလိၣ်လၢနိၣ်သကၢ့လီၤ. ချံးစၢ်တဘ့ၣ်အိၣ်လၢတၢ်ပူၤဒီးပှၤတဂၤဘျုးထုးလၢတခွဲလီၤ.

၅. **ဘျုးထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပကွးလီၤစဲၤတၢ်ကူတၢ်သိးလၢပျံၤလီၤဒီးပစံးလၢဘျုးထိၣ်လီၤ. ဘျုးထိၣ်တၢ်ကူတၢ်သိးလၢပျံၤလီၤတက့ၢ်. ကီၤလၢဆါတၢ်ကူတၢ်သိးဒီးဘျုးထိၣ်ဝဲလၢပျံၤလီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘျုးထိၣ်ဘျုးလီၤလီၤ. ဒီးပကွးလီၤစဲၤကုလၢအပျံၤနၣ်ပစံးလၢဘျုးထိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၆. **ဘျုးလီၤ** နၣ်မ့ၢ်ဘျုံးလီၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပမၤလီၤကတြူၢ်ချံၣ်ပျံၤလၢအဘီလီၤနၣ်လီၤ. ဘျုံးလီၤဘျုးလီၤချံၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၇. **ဘျုးလီၤ** နၣ်မ့ၢ်ဘျုးထိၣ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ်လီၤစဲၤတၢ်ကူတၢ်သိးလၢပျံၤလီၤနၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢဘျုးထိၣ်ဘျုးလီၤလီၤ.

၈. **ကဘျုး** ဒီးကဘျုးကဘျဲ နၣ်ကွၢ်လၢကဘျုးတက့ၢ်.

၉. **ကဘျုး** နၣ်မ့ၢ်ကဘျုံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်ညၣ်အသဘုးသကးစဲဘူး ဒီးအညၣ်ဘူသလါနၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢကဘျုံးကဘျုးလီၤ.

၁၀. **ကုဘျုး** နၣ်မ့ၢ်ကုစိၤဃှၢ်စိၤလၢပဟ်တၢ်ကူတၢ်သိး, ကျိၣ်စိၤစ့စိၤလၢအပူၤနၣ်ပကီးလၢကုဘျုးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဃှၢ်ဘျုးကုဘျုးလီၤ.

၁၁. **ကွၢ်ဘျုးဘျုး** နၣ်မ့ၢ်ပကွၢ်တၢ်တဘီပဃၣ်ကွံာ်ပခိၣ်ပကွၢ်ကဒီးပကွၢ်တလိၢ်လိၢ်နၣ် ပစံးလၢကွၢ်ဘျုးဘျုးလီၤ. ပှၤတဂၤထံၣ်အဝဲတဂၤဒီးကွၢ်ဝဲဘျုးဘျုးလီၤ. ပထံၣ်ဖိာ်မ့ၣ်လၢဂ့ၤနၣ်ပကွၢ်ဘျုးဘျုးလီၤ.

၁၂. **တဘျုး** နၣ်မ့ၢ်ပကွၢ်တၢ်တဘီ ဒီးပစံးလၢပကွၢ်တဘျုးလီၤ. ပှၤယၢတဂ့ၤဘၣ်နၣ်ပမ့ၢ်ထံၣ် ဒီးပကွၢ်တဘျုးလီၤ. စတကွၢ်ဘၣ်ယဲတဘျုးခံဘျုးဘၣ်.

၁၃. **တဘျုး** နၣ်မ့ၢ်တဘျုံးအဆိလီၤ.ဒီးမ့ၢ်ပလူးသဘျိၣ်တၢ်လၢအချ့ကတၢါနၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢတဘျုံးတဘျုးလီၤ.

၁၄. **နိၣ်ဘျုး** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်သကၢ့လၢပကွးကွံာ်စဃိာ်စဃာ်နၣ်ပကီးလၢနိၣ်ဘျုးလီၤ. ကွးကွံာ်စဃိာ်စဃာ်လၢနိၣ်ဘျုးဘက့ၢ်. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢနိၣ်ဘျုးနိၣ်ဘျဲးလီၤ.

၁၅. **ဘၣ်ဘျုး** နၣ်မ့ၢ်တခွဲဘၣ်ကွးတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၤဆူၣ်ဘၣ်ကွးတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဘၣ်ဘျုးလီၤ. တခွဲဘၣ်ဘျုးညၣ်အခၣ်ကျါၤဝဲလီၤ. ဒီးတၤဆူၣ်ဘၣ်ဘျုးယၤဆါကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘၣ်နီးဘၣ်ဘျုးလီၤ.

၁၆. **လီၤဘျုး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤမၤတကဲဒီးအတဟီၣ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးလီၤဘှါ ဒီးလီၤကပၢ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢလီၤဘျုးလီၤ. ပှၤကညီလီၤဘျုးနၣ်အခိၣ်လီၤတိၢ်လၢအဖံဘၣ်ခိၣ်ဃၢ်ခိဃၢ်ခိဒီးပစံးလၢလီၤဘျုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဘျိၣ်လီၤဘျုးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤတကဲဒီးလီၤဘျုးဝဲဘျုးကအဲလီၤ.

၁၇. **လီၤဘျုး** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ကဘျၣ်စၢ်ဝဲ ဒီးလီၤစဲၤဝဲနၣ်ပစံး

လၢလီၤဘျုးလီၤ. ထွံဉ်နၢ်လီၤဘျုးစံးဝဲဒၣ်.

၁၈. **လီၤဘျုး** နဉ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိမံလၢစှၥ်ပှၤ ဒီးအခိဉ်လီၤ စဲၤဝဲနဉ်ပစံးလၢအခိဉ်လီၤဘျုးလီၤ. ပှၤဆံးခိဉ်လီၤဘျုး နဉ်မၤထိဉ်ကှၤဆူစှၥ်ပှၤတက့ၢ်.

၁၉. **သဘျုး** နဉ်မ့ၢ်သဘျုံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပလှၤယိၢ် တၢ်လၢအချ့ကတၢၢ်နဉ်ပစံးလၢသဘျုံးသဘျုံးလီၤ.

၂၀. **သဘျုး** နဉ်မ့ၢ်သဘျုံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ် ညဉ်အလှဉ်အဒူသဘုးသကးနဉ်ပစံးလၢတၢ်ညဉ်သဘျုံး သဘျုံးလီၤ.

၂၁. **သဘျုး** နဉ်မ့ၢ်သဘျူးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပတၢအှဉ် ကွံၥ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအဖံးနဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢသဘျူးသ ဘျုံးလီၤ.

၂၂. **ဟုဘျုး** နဉ်မ့ၢ်ဟုဘျုံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဟုလၢတဖို ဘဉ် ဒီးကၢ်တူၥ်ကၢ်ကျိဝဲနဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢဟုဘျုံးဟု ဘျုံးလီၤ.

၁. **ဘျှ်** နဉ်မ့ၢ်ပမၤဆှါလၢဒီ ဒီးပမၤထိဉ်အကဘျုံးက ထၢနဉ်ပစံးလၢဘျှ်ဆှါလီၤ. ပှၤကညီဘျှ်ဆှါလၢဒီဒီး နှၢ်ဆှါအကဘျုံးကထၢလီၤ.

၂. **ဘျှ်** နဉ်မ့ၢ်ပကူးတၢ်ညဉ်လၢယဲၥ် ဒီးပစံးလၢဘျှ် သွးကလၥ်လီၤ.

၃. **ဘျှ်** နဉ်မ့ၢ်ပှၤဟုဉ်တၢ် ဒီးပှၤလီတၢ်နဉ်ပစံးလၢပှၤ ဘျှ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘျှ်လွဲၤလီၤ. ပှၤတဂၤ ဘျှ်သမိး. ဟုဉ်တၢ်ဒီးပတသ့ဉ်ညါဘဉ်.

၄. **ဘျှ်ကနူၤ** နဉ်မ့ၢ်ပဘျှ်ဆှါလၢဝဉ်လှဉ်ကနူၤ ဒီးပ ဘျှ်ဆှါပြံကဒံနဉ်ပစံးလၢပဘျှ်ကနူၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီး အဆိလၢဘျှ်ကနူၤဘျှ်ကပၤလီၤ.

၅. **ဘျှ်တၢ်** နဉ်မ့ၢ်ပကူးတၢ်လၢယဲၥ်ဘူတလါ ဒီးပစံး လၢဘျှ်တၢ်လီၤ. ဘျှ်တၢ်ညဉ်လၢယဲၥ်သါသွးကလၥ် လီၤ.

၆. **ဘျှ်ထွဲ** နဉ်မ့ၢ်ပှၤလၢဟုဉ်တၢ်လၢအဖိသဉ်လံၤလံၤ တုၤအသးပှ်ၢ ဒီးပစံးလၢဘျှ်ထွဲလီၤ. ပှၤနဉ်ဘျှ်ထွဲဒၣ် တၢ်လၢအဖိသဉ်လံၤလံၤလီၤ.

၇. **ဘျှ်အိဉ်** နဉ်မ့ၢ်ပကူးအိဉ်တၢ်ဖံးတၢ်ညဉ်ဒီးပစံးလၢ ဘျှ်အိဉ်လီၤ. ပှၤခးတၢ်ဖိတဖဉ်နဉ်ဘျှ်အိဉ်သံကစၢ် တၢ်ဖံးတၢ်ညဉ်ဒီးထိးအိဉ်ဝဲဒီးတၢ်ရံၥ်လီၤ.

၈. **ကဘျှ်** ဒီးကဘျုံးကဘျှ်ဒီးသးကဘျှ်ဒီးကဘျှ် ထိဉ် ဒီးကဘျှ်လဉ်ဒီးထံကဘျှ်ဒီးဖံဘဉ်ကဘျှ်ဒီး ထိကဘျှ် ဒီးကဘျှ်ခိဉ် ဒီးကဘျှ်ကဘျှ်နဉ်ကွၢ်လၢ ကဘျှ်တက့ၢ်.

၉. **တဘျှ်** နဉ်မ့ၢ်တဘျုံးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢကထၢ ဒီဒီးနဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢတဘျုံးတဘျှ်လီၤ. ဆှါနဉ်မ့ၢ် ဂ့ၤ, ဆိဉ်နဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, အိဉ်ဒီးတဘျုံးတဘျှ်လီၤ.

၁၀. **တၢ်ဘျှ်** နဉ်မ့ၢ်ပှၤလၢဟုဉ်တၢ်နဉ်ပကိးလၢတၢ် ဘျှ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢတၢ်ဟုဉ်တၢ်ဘျှ်လီၤ. တၢ်ဘျှ်ဟုဉ်တၢ်ပဖိဉ်တနှၢ်ဘဉ်.

၁၁. **လဲၤဘျှ်** နဉ်မ့ၢ်ပှၤလဲၤဟံးနှၢ်အမါလၢပှၤဂၤတ သ့ဉ်ညါဘဉ်နဉ်ပစံးလၢလဲၤဘျှ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိ လၢလဲၤဟုဉ်လဲၤဘျှ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤနှၢ်အမါဒီးလဲၤ ဘျှ်ဝဲနဉ်ပှၤဂၤတသ့ဉ်ညါဘဉ်. ပှၤတနီၤနီၤလဲၤနှၢ်အ မါဒီးလဲၤဟုဉ်လဲၤဘျှ်ဝဲပှၤဂၤတသ့ဉ်ညါဘဉ်.

၁၂. **လီၤဘျှ်** နဉ်မ့ၢ်လီၤဘျှ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပခီက ပၥ်ဒီးပလီၤဆူကပၥ်ကျါယိၥ်ဝဲနဉ်ပစံးဒီးအဆိလၢလီၤ ဘျှ်လီၤဘျှ်လီၤ.

၁၃. **လီၤဘျှ်** နဉ်မ့ၢ်လီၤဘျှ်အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပချံပဖိ တၢ်လၢလီၤကလဲဒီးဘျုံးဝဲနဉ်ပကိးဒီးအဆိလၢလီၤဘျှ် လီၤဘျှ်လီၤ.

၁၄. **သဘျှ်** နဉ်မ့ၢ်တၢ်ပၤလီၤနဉ်ပစံးလၢတၢ်သဘျှ် ထိဉ်လီၤ. တၢ်ပၤလီၤသဘျှ်ထိဉ်စံးဝဲဒၣ်.

၁၅. **သးသဘျှ်** နဉ်မ့ၢ်ပမၤတကဲ ဒီးပတဟိဉ်တအိဉ် ဘဉ် ဒီးပသါတဘျုံးသါဘဉ်နဉ်ပစံးလၢပသးသဘျှ် လီၤ. ပှၤဆါတုၤသးသဘျှ်ဒီးတကဲဘဉ်တၢ်ဘဉ်.

၁၆. **သူဉ်ကှဉ်သးဘျှ်** နဉ်မ့ၢ်ပှၤလၢသးကါပတၢ်ဒီး တၢ်မိဉ်ပလၢဟးဂီၤအသးနဉ်ပစံးလၢသူဉ်ကှဉ်သးဘျှ် လီၤ. ပှၤလၢသူဉ်ကှဉ်သးဘျှ်နဉ်တၢ်မိဉ်ပလၢဟးဂီၤ အသးလၢပတၢ်လီၤ.

၁၇. **ဟုဉ်ဘျှ်** နဉ်မ့ၢ်ပကိးတၢ်ဘျှ် ဒီးအဆိဒီးပစံးလၢ ပှၤဟုဉ်ဘျှ်လီၤ. ပှၤလၢဟုဉ်ဘျှ်နဉ်မ့ၢ်ထံဉ်ပတၢ်ဒီး ဟုဉ်ဝဲလီၤ.

၁. **ဘျုံး** နဉ်မ့ၢ်ထံယိၥ်ဘံဉ်ပှၤဒီးပစံးလၢဘျုံးပှၤလီၤ.ဘျုံး နဉ်ထိရိၤတၢ်ထိတလၢကွံၥ်ပှၤကွံၥ်ပှၤဘဉ်ဒး ဒီးပစံးလၢ ဘျုံးပှၤလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘျုံးခိဉ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဘုထံးထိ ဘျုံးပှၤလီၤ. ထံယိၥ်ဘျုံးပှၤနဉ်ပခီတနှၢ်ဘဉ်.

၂. **ဘျုံးကွံၥ်** နဉ်မ့ၢ်ပထုးသဖှူးလီၤဘှဉ်ကွံၥ်ပျုၤဒီးပစံးပ လၢဘျုံးကွံၥ်လီၤ. ပမ့ၢ်ထုးသဖှူးထှဉ်ဖျုံးပျုၤလၢချံခိဉ် ဒီးပစံးလၢဘျုံးကွံၥ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘျုံးကွံၥ်ဘျုံး ကွံၥ်လီၤ. ဘျုံးကွံၥ်ပျုၤလၢချံခိဉ်တက့ၢ်.

၃. **ဘျုံးခိဉ်** နဉ်မ့ၢ်ဘုတဖဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, နိဉ်မ့ၢ်ဂ့ၤကဟံမ့ၢ်ဂ့ၤ, မ့ၢ်ထိဝဲတုၤပှၤကွံၥ်ပှၤ ဒီးပစံးလၢဘျုံးခိဉ်လီၤ. ဒီးပစံး လၢဘျုံးခိဉ်ဘျုံးအၢပစံးဒီးအဆိဒ်နဉ်လီၤ. ဘုဂ့ၤဒီးအ ထံးဘျုံးခိဉ်ဘျုံးအၢလီၤ.

၄. **ဘျုံးချ့** နဉ်မ့ၢ်ပတိၢ်တၢ် ဒီးပယၤထိဉ်နိဉ်တိၢ်ဆူပချ့ ဒီးပစံးလၢပယၤထိဉ်နိၢ်တိၢ်ဘျုံးချ့လီၤ.

၅. **ဘျုံးလီၤ** နဉ်မ့ၢ်ပဖှူးလီၤကတြူၢ်ချံဉ်ပျုၤ ဒီးပစံးလၢ ဘျုံးလီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘျုံးလီၤဘျုံးလီၤလီၤ.

ထီရီၤပဖှူးလီၤကတြူ်တၢ်ပျုၤန့ၣ်ပစံးလၢဘျုးလီၤလီၤ. ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢဘျုးလီၤဘျုးလီၤလီၤ. ဘျုးလီၤကွံာ်ချံၣ်ပျုၤတကွၢ်. ဒီးဘျုးလီၤကဟၣ်ပျုၤ. ဘျုးလီၤနီၣ်ပှာ်ပျုၤစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၆. **ဘျုးလီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဖှူးလီၤလုၣ်လၢနီၣ်ဘၣ်လီၤ ဒီးပစံးလၢဘျုးလီၤလုၣ်လီၤ. ဘျုးလီၤလုၣ်အီၣ်လၢနီၣ်ဘၣ်လီၤန့ၣ်တကွၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘျုးလီၤဘျုးလီၤလီၤ.

၇. **ဘျုးသး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သဆဲၣ်အသးဆူအချၢတခီဒီးပစံးလၢဘျုးအသးလီၤ. မိၣ်ကုာ်ဘျုးသးဆူအချၢတခီလီၤ. ဒီးပှၤကညီဘျုးသးဆူချၢန့ၣ်တဆဲၣ်အသးဆူအချၢလီၤ.

၈. **တဘျုး** ဒီးကဘျုးကထၢ,ဒီးကဘျုးကဘျး,ဒီးဆိုၣ်ကဘျုး,ဒီးယာ်ကဘျုး,ဒီးမဲးကဘျုး,ဒီးမဲာ်ကဘျုး,ဒီးနၢ်ကဘျုး,ဒီးဆါကဘျုး,ဒီးလံာ်ကဘျုး,ဒီးဟံၣ်ဒူၣ်ကဘျုး, ဒီးမူကဘျုးဟီၣ်ကဘျုး, ဒီးတၢ်ညၣ်ကဘျုးကဘျး,ဒီးချံၣ်ကဘျုးကတၢၢ,ဒီးလၣ်ကဘျုး,ဒီးလုက ဘျုး,ဒီးသ့ၣ်ဖံးဘျုး,ဒီးသ့ၣ်ကဘျုးလဲာ်,ဒီးကတိၤကဘျုးကဘျၣ်တၢ်, ဒီးအဲၣ်ကဘျုးကဘျၣ်,ဒီးမၤကဘျုးကဘျၣ်တၢ်,ဒီးဘူကဘျုး, ဒီးနၢ်ကဘျုး, ဒီးမဲာ်ကဘျုးလဲာ်, ဒီးကဘျုးထိၣ်တၢ်ခဲလၢာ်န့ၣ်ကွၢ်လၢကဘျုးတကွၢ်.

၉. **စၢဘျုးချၢ** န့ၣ်မ့ၢ်တလၢၢစၢပှၤကညီအစုဆူအချၢဒီးပစံးလၢစၢဘျုးချၢလီၤ.ပှၤတဂၤတလၢၢစၢဘျုးချၢအစုဆူအချၢယံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစၢဘျုးဒၣ်ဘျုးချၢလီၤ.

၁၀. **တဘျုး** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ညၣ်အသဘုးသကးလၢအညၣ်ဘူဏဖၣ်န့ၣ်ပစံးလၢတၢ်ညၣ်တဘျုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတဘျုးတဘျးလီၤ. တၢ်ညၣ်တဘျုးတဘျးန့ၣ်ပအီၣ်တသ့ဘၣ်. ဒီးပစံးလၢသဘျုးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁၁. **တဘျုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပလှူၤသဖိတၢ်လၢအချ့ကတၢၢ်န့ၣ်ပစံးလၢတဘျုးလီၤ. ပှၤတဂၤတဘျုးဖိၣ်ဆိတဘ့ၣ်ဒီးန့ၢ်ဝဲလီၤ.ဒီးပစံးလၢသဘျုးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁၂. **ဘဲဘျုး** န့ၣ်မ့ၢ်ဘဲလုၤလၢအချံတအီၣ်လၢၤဘၣ်န့ၣ်ပကီးလၢဘဲဘျုးလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘဲဘျုးဘဲဘျးလီၤ. ပှၤကညီလှူၤဘဲလၢဒိၣ်ကွံၤဝံၤ ဒီးဘဲန့ၣ်အချံလီၤဩူကွံာ်အီၣ်လီၤတဲာ်ထဲအလုၤန့ၣ် ပကီးလၢဘဲဘျုးလီၤ.

၁၃. **သဘျုး** ဒီးတဘျုးန့ၣ်ဒ်းသိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပလှူၤသဖိတၢ်လၢအချ့ကတၢၢ်န့ၣ်ပစံးလၢသဘျုးလီၤ. ပှၤတဂၤသဘျုးဖိၣ်ထိးဖိတဒ့ဒီးန့ၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဘျုးသဘျးလီၤ.

၁၄. **သဘျုး** န့ၣ်ဒ်တဘျုးအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လုၣ်တၢ်ဒ့လၢဘူဝဲန့ၣ်ပစံးလၢသဘျုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဘျုးသဘျးလီၤ. တၢ်ဖံးတၢ်ညၣ်သဘျုးသဘျးန့ၣ်ပအီၣ်တသ့ဘၣ်. ပှၤကညီပှၤလိၢ်ကိၢ်ယွသဘျုးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁၅. **ဟုးဘျုး** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟၢဖၢဖံးတီၣ်ပံၢ်ကလာ်န့ၣ်ပကီးလၢဟုးဘျုးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဟုးဘျုးဟုးဘျးလီၤ. ပှၤတနီၤနီၤအဟုးဘျုးတီၣ်ကၢ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤအဟုးဘျုးဘူဝဲလီၤ. ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤအဟၢဖၢအညၣ်န့ၣ်ပစံးလၢဟုးဘျုးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁၆. **အီၣ်ဘျုးအီၣ်ဘျၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကဲပဒိၣ်ဒီးအီၣ်ရူသူၣ်စုန့ၣ်ပစံးလၢအီၣ်ဘျုးအီၣ်ဘျၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအီၣ်ကဘျုးအီၣ်ကဘျၣ်တၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁. **လီၤဘျံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်လီၤဘျၢအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်လီၤဝဲဆူကပံာ်လာ်ဟီၣ်ခိၣ်လာ်န့ၣ်ပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဘျံၣ်လီၤဘျၢလီၤ. ယာ်လီၤဘျံၣ်လီၤဘျၢဆူကပံာ်လာ်လီၤ.

၂. **ဒူဘျံၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ဒူဘျဲအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤကညီဝံသးကၢၣ်ဒီးမံလီၤတလှၣ်အသးဒ်တၢ်ဆူတၢ်ဆါအီၤအသိးဒီးပစံးလၢဟ်သးဒူဘျံၣ်ဒူဘျံၣ်လီၤ.

၁. **ဘျၢ** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢတကွၣ်ဘၣ်ဝဲ ဒီးစၢၢ်ဆၢဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘျၢလီၤ. ဝၣ်တဘိဘျၢဂ့ၤကၢ. ထီရီၤတၢ်တကွၣ်ဘၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘျၢခဲလၢာ်လီၤ.

၂. **ဘျၢ** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်တၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ခဲးလာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ထံလာ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢပဘျၢလီၤ. ပှၤတဂၤဘျၢယဲာ်တဘ့ၣ်ဆူခဲးလာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘျၢသ့ၣ်တဘိဆူထံကျါ. ပစုၣ်တၢ်လၢထံကျါန့ၣ်ပစံးလၢဘျၢလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘျၢလီၤစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၃. **ဘျၢကျူၣ်ကလာ်** န့ၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဖးဒိၣ်လၢတကွၣ်ဘၣ်ဝဲန့ၣ်ပစံးလၢဘျၢကျူၣ်ကလာ်လီၤ. သ့ၣ်ဖးဒိၣ်တထံးဘျၢမးကျူၣ်ကလာ်လီၤ

၄. **ဘျၢခိးသူၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပဟ်ရူသူၣ်တၢ်လၢခဲးလာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢဟီၣ်ခိၣ်လာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဘျၢခိးသူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘျၢခိးသူၣ်ဘျၢခိးလံာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘျၢခိးသူၣ်ယဲာ်တဘ့ၣ်လၢခဲးကျါလီၤ.

၅. **ဘျၢတၢ်** န့ၣ်မ့ၢ်ပစုၣ်လီၤတၢ်လၢထံ ဒီးပစံးလၢဘျၢတၢ်လီၤ. ပှၤလၢစုၣ်လီၤပှၤစူၢ်ကွၤနဲာ်ကွၤကစၢ်ယွၣ်ရှးယရှံးန့ၣ်ပစံးလၢဘျၢတၢ်လီၤ.သရၣ်ဘျၢတၢ်လၢထံအီၣ်တဘျုးဂၤလံၤ. သရၣ်လၢဘျၢတၢ်လၢထံန့ၣ်အီၣ်တအါဒံးဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစုၣ်တၢ်ဘျၢတၢ်လီၤ.

၆. **ဘျၢထိၣ်** န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢကွၣ်ဝဲန့ၣ်ပမ့ၢ်မၤလီၤထိၣ်ဒီးပစံးလၢဘျၢထိၣ်လီၤ. တခွဲတဘ့ၣ်ညၣ်အှၣ်ဒီးဘျၢထိၣ်ဝဲလီၤ. သ့ၣ်တဘိကွၣ် ဒီးစမၢဘျၢထိၣ်ဒီးဘျၢထိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘျၢထိၣ်လီၤထိၣ်လီၤ.

၇. **ဘျၢထီၤ** န့ၣ်မ့ၢ်စုၣ်လီၤအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပဟ်တၢ်လၢထံကျါ ဒီးထံလုာ်ဘၢဝဲန့ၣ်ပစံးလၢစုၣ်လီၤဘျၢလီၤလီၤ. တမ်ာ်ဖိာ်ထးဒီးထိၣ်ဂီၤဝဲကိၢ်ကိၢ် ဒီးစုၣ်လီၤဘျၢလီၤဝဲဆူ

ထံကျါလီၤ.
၈. **ကဘျၢ** ဒီးကဘျၢကဘျါ ဒီးဆၢကဘျၢ ဒီးကဘျၢ တၢ။ ကွၢ်လၢကဘျၢတကၠၢ်.
၉. **ကျဲဘျၢ** နၣ်မ့ၢ်ကျဲလၢစၢၢ်ဆၢတဖၣ်နၣ်ပစံးလၢကျဲဘျၢလီၤ. ပလဲၤတၢ်ကျဲမ့ၢ်ဘျၢဒီးတုၤချ့ဝဲလီၤ.
၁၀. **ရှၣ်ဘျၢ** နၣ်မ့ၢ်ပဘိးဘျၢတၢ်လၢအကၠၣ်တဖၣ် ဒီးပစံးလၢရှၣ်ဘျၢလီၤ. ပျ်မ့ၢ်ကၠၣ်ဒီးပရှၣ်ဘျၢကၠၤအီၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢရှၣ်ဘျၢရှၣ်ဘျါလီၤ.
၁၁. **ကဘျၢ** နၣ်မ့ၢ်တပှၣ်တကလှာ်အဒၢတအိၣ်ဘၣ်ဒီးအမဲၢ်အိၣ်ဒ်ယဲာ်အသိး ဒီးပကိးလၢတဘျၢလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢတဘျၢတဘျါလီၤ. တဘျၢနၣ်ပမၤဒီးအတိၢ်အိၣ်ဒီးအသလံလီၤ. ဒီးပှၤတနီၤနီၤကိးလၢသဘျၢလီၤ.
၁၂. **တၢ်ဘျၢ** နၣ်မ့ၢ်ပမၤသ့ၣ်လ့ၣ်ဝၣ်လ့ၣ်လၢပသူးကဆှၣ်စၢၢ်ဆၢပံၢ်ကလာ် ဒီးပကျိာ်လီၤလၢပတိၤသူစါမိနၣ်ပကိးလၢတၢ်ဘျၢလီၤ. ဒီးပကိးလၢတၢ်ဘျၢဘိစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤကညီတိၤစါမိနၣ်မၤဝဲဒီးတၢ်ဘျၢလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢတၢ်ဘျၢတၢ်ဘျါစ့ၢ်ကီးလီၤ.
၁၃. **တၢ်ဘျၢလီၢ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်တိၤသူအသးလၢပတိၤဒီးတၢ်ဘျၢဘိမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ပျံၤမ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢတၢ်ဘျၢလီၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤတိၤယီၤတၢ်ဘျၢ လီၢ်စၢၢ်ဆၢဂ့ၤကၢ.
၁၄. **လီၤဘျၢ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လှာ်ဘၢလၢထံမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်လှာ်ဘၢလၢဟိၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပစံးလၢလီၤဘျၢလီၤ. ချံလီၤဘျၢလၢထံကျါနၣ်မၤထိၣ်ဖီကၠၤတကၠၢ်. ယဲာ်တဘ့ၣ်လီၤဘျၢလၢဟိၣ်ခိၣ်ဒီးပယုတဘၣ်ဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဘျၣ်လီၤဘျၢ, လီၤဘျၢလီၤဘျါလီၤ.
၁၅. **သဘျၢ** နၣ်ဒ်တဘျၢအသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တပှၣ်တကလှာ်လၢအကဒၢတအိၣ်ဘၣ်ဝဲနၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဘျၢသဘျါလီၤ.
၁၆. **သးဘျၢ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအသူၣ်တိသးလီၤတဖၣ်နၣ်ပစံးလၢသးဘျၢလီၤ. ပှၤတဂၤအသးတကၠၣ်ဘၣ်. အသးဘျၢဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသူၣ်ဘျၢသးဘျၢလီၤ.
၁၇. **သ့ၣ်ဘျၢ** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်လၢတကၠၣ်ဘၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢသ့ၣ်ဘျၢလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသ့ၣ်လီၤသ့ၣ်ဘျၢလီၤ. သ့ၣ်တထံးဘျၢဂ့ၤကၢ. ပကမၤဟံၣ်ထူၣ်လီၤ.
၁၈. **ဟုဘျၢ** နၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢလၢဟုဖိုးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဟုလၢတကၢ်တူာ်ဘၣ်နၣ်လီၤ.
၁. **ဘျၢၼ်** နၣ်မ့ၢ်ပအူးအဝံဆိၣ်ထိၣ်အသးစိတရိၤလၢဟိၣ်ခိၣ်နၣ်ပစံးလၢဘျၢၼ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘျၢၼ်စီၤဘျၣ်စီၤလီၤ.ဘျၢၼ်တဖျၢၼ်စိထိၣ်ထိကၢ.
၂. **ဘျၢၼ်** နၣ်မ့ၢ်ပနၢ်ခံခူအခိၣ်လၢဆဲးတၢ်လၢအနၢ။နၣ်ပစံးလၢပနၢ်ဘျၢၼ်တၢ်လီၤ.ပနၢ်ဘျၢၼ်တၢ်လၢအနၢ။လီၤ.
၃. **ဘျၢၼ်** နၣ်မ့ၢ်ပဒၢၣ်ထိၣ်ထံလၢဒဲဘျၢၼ် ဒီးပစံးလၢဘျၢၼ်ထံလီၤ. ဘျၢၼ်နၢ်ယၤလၢထံတဘျၢၼ်တကၠၢ်.
၄. **ဘျၢၼ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အပူနၣ်ပစံးလၢဘျၢၼ်လီၤ. ပှၤတဂၤဂၢ်ပူဟိၣ်ခိၣ်စိထိၣ်ဝဲတဘျၢၼ်လီၤ.
၅. **ဘျၢၼ်ကွံာ်** နၣ်မ့ၢ်ပဒၢၣ်ထိၣ်ကွံာ်ထံလၢဒဲဘျၢၼ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သလၢမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးပဂၢ်ကွံာ်နၣ်ပစံးလၢဘျၢၼ်ကွံာ်လီၤ. ထံဘၣ်အၢလၢသပၢ။ပူၤနၣ်ဘျၢၼ်ကွံာ်တကၠၢ်.
၆. **ဘျၢၼ်ခိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပခိၣ်လီၤဆူကပံာ်ကျါဒီးဘံၣ်သွံးကလာ်နၣ်ပစံးလၢဘျၢၼ်ခိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤယံၤနိၣ်ခိၣ်ဆူကပံာ်ကျါဒီးကပံာ်ဘျၢၼ်ခိၣ်သွံးလီၤ.
၇. **ဘျၢၼ်ခိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဘျၢၼ်ဖိခိၣ်နၣ်ပစံးလၢဘျၢၼ်ခိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤထိၣ်အိၣ်လၢဘျၢၼ်ခိၣ်စံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘျၢၼ်ခိၣ်ဘျၢၼ်နၢ်လီၤ.
၈. **ဘျၢၼ်ထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဒၢၣ်ထိၣ်ထံလၢနိၣ်ဘျၢၼ် ဒီးပစံးလၢဘျၢၼ်ထိၣ်လီၤ. ဘျၢၼ်ထိၣ်ထံလၢသပၢ။ပူၤတကၠၢ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘျၢၼ်ထိၣ်ဘျၣ်ထိၣ်လီၤ.
၉. **ခံၣ်ဘျၢၼ်ခိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ခံၣ်တကလှာ်အှၣ်ပှၤ ဒီးအခိၣ်လဲၤနှာ်ဆူပညၣ်ကျါ ဒီးပကိးလၢခံၣ်ဘျၢၼ်ခိၣ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢခံၣ်ဘျၢၼ်ခိၣ်ခံၣ်ဘျၢၼ်နၢ်လီၤ.
၁၀. **ဂုၢ်သိဘျၢၼ်** နၣ်မ့ၢ်ဂုၢ်သိတကလှာ်ဖှၣ်တြံး ဒီးပစံးလၢဂုၢ်သိဘျၢၼ်လီၤ.
၁၁. **တဘျၢၼ်** နၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ပူတပူနၣ်ပစံးလၢတဘျၢၼ်လီၤ.ပနၢ်အှၣ်တဘျၢၼ်,ဘုပူတဘျၢၼ်စံးဝဲဒၣ်လီၤ.
၁၂. **ထံဘျၢၼ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ပူၤတၢ်လီၢ်ထိရိၤတမံၤလၢပဘျၢၼ်ထံနၣ်ပကိးလၢထံဘျၢၼ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢထံဘျၢၼ်ထံဘျၣ်လီၤ. ယီၤသၣ်ကုမ့ၢ်ဂ့ၤ, သလၢဖွၤခၣ်စိးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမ့ၢ်ဘျၢၼ်အီထံဒီးပကိးလၢထံဘျၢၼ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢထံဘျၢၼ်ထံဘျၣ်လီၤ.
၁၃. **ဒဲဘျၢၼ်** နၣ်မ့ၢ်ပီၤကူးလာ်လၢပဘျၢၼ်အီထံနၣ်ပမၤယူအခိၣ်အိၣ်တထါစီၤဒီးပကိးလၢဒဲဘျၢၼ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢနိၣ်ဒဲဘျၢၼ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပကိးလၢနိၣ်ဘျၢၼ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤကညီဘျၢၼ်အီထံလၢဒဲဘျၢၼ်ပူၤလီၤ.
၁၄. **နိၣ်ဘျၢၼ်ဒီးဒဲဘျၢၼ်** နၣ်ဒ်သိးသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ယီၤသၣ်ကုမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဝၣ်ထီၣ်ကူးလာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပမၤဒီးအဘိဒီးပဘျၢၼ်အီထံနၣ်ပကိးလၢနိၣ်ဘျၢၼ်လီၤ ပှၤကညီဘျၢၼ်အီထံလၢနိၣ်ဘျၢၼ်လီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနိၣ်ဘျၢၼ်နိၣ်ဘျၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢနိၣ်ဘျၢၼ်နိၣ်တြၢစ့ၢ်ကီးလီၤ.
၁၅. **မဲးဘျၢၼ်** နၣ်မ့ၢ်မဲးထိၣ်စိ ဒီးပစံးလၢမဲးဘျၢၼ်လီၤ. မဲးမ့ၢ်အိၣ်ဖိၣ်ပူထိၣ်သး ဒီးပစံးလၢမဲးဘျၢၼ်လီၤ. မဲးဘျၢၼ်ထိၣ်စိထိကၢ.
၁၆. **လီၤဘျၢၼ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကဲကုၢ်လၢအကမၢ်တူာ်တသ့ဘၣ်နၣ်ပစံးလၢလီၤဘျၢၼ်လီၤ. ပှၤတဂၤလီၤဘျၢၼ်ဒီး

ကဲလၢပှၤဂၤအကု်နှ်ထဲးထိ်က့ၤအသးတန့်ဘ်.

၁၇. **လီၤဘျာ်** နှ်မ့်ပလီၤဆူကပံာ်ကျါနှ်ပစံးလၢလီၤဘျာ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤခီကပံာ်ကျါ ဒီးလီၤဘျာ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဘျာလီၤဘျာ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဘျာ်လီၤဒးလီၤ.

၁. **ဘျူဘျူ** နှ်မ့်ပှၤလၢကတိၤကြိကြိတၢ်နှ်ပစံးလၢကတိၤတၢ်ဘျူဘျူလီၤ. ပှၤမ့်ကတိၤတၢ်အဂ့ၢ်အကျိၤတအိ်ဘ်ဒီးကတိၤဝဲအါအါကလဲာ်နှ်ပစံးလၢကတိၤကြိတၢ်ဘျူဘျူလီၤ. ဒီးပစံးလၢကတိၤတၢ်ဘျာဘျာစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤသူခိ်ဖိဒုန်ဒ္ဒနှ်တၢ် ဒီးကတိၤကြိအကိာ်ဘျူဘျူစံးဝဲဒ်.

၁. **ဘျူး** နှ်မ့်တၢ်အကျၢ်အထနာ်လၢပန့်ဘ်တၢ်ဘိ်တၢ်ညီမ့်ဂ့ၤ, ပန့်ဘ်တၢ်အိ်တၢ်အိမ့်ဂ့ၤ, ပအိ်မှာ်ဘ်မ့်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဘျူးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘျူးဖှိ်လီၤ. သံးနာ်တဆိစပှၤ ဒီးစန့်ဘ်ဘျူးလၢစခဲးတၢ်နှ်အိ်ဝဲလီၤ. မ့်ကစၢ်ယွၤအဘျူး ဒီးပပှၤဖှဲးဒီးလရာ်လီၤ. ထိရိၤပမၤတၢ်နှ်ပန့်ဘ်အဘျူးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတၢ်ဘျူးတၢ်ဖှိ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၂. **ဘျူးထိၤ** နှ်မ့်ပဖၢလီၤတၢ်လၢမှ်ပှၤ ဒီးပစံးလၢဘျူးလီၤလီၤ. ဘျူးလီၤသ့်မုန်ဆူမှ်အှပှၤအါအါကလဲာ်တက့ၢ်. ပှၤတဂၤဖိ်နှ်ယုၢ်တနဒီးဘျူးလီၤဝဲဆူမှ်အှပှၤလီၤ.

၃. **ဘျူးအသး** နှ်မ့်ပသတံၢ်တနၤပသးဒီးတၢ်တမံၤမံၤဒီးပစံးလၢဘျူးအသးလီၤ. ဘျူးပသးဒီးကစၢ်ယွၤနှ်တက့ၢ်. ပှၤတဂၤနှ်အဝၤဒီးဘျူးအသးဒီးအဝၤလီၤ.

၄. **ကဘျူး** နှ်ဒ်သိးသိးဒီးကဘျူးလီၤ. ကွ်လၢကဘျူးတက့ၢ်.

၅. **စံ်ဘျူးသံ** နှ်မ့်တၢ်ဖိတၢ်ယၢ်ယွၤနာ်ဆူမှ်ကျါဒီးသံဝဲနှ်ပစံးလၢစံ်ဘျူးသံအသးလီၤ. ပံၢ်စံ်ဘျူးသံအသးလၢမှ်အှပှၤနှ်လီၤ

၆. **တဘျူး** နှ်မ့်တၢ်အါဝဲ ဒီးပစံးလၢတဘျူးလီၤ. ပှၤကညီတဘျူးဂၤကဲလၢအပျ်အဘိ်လီၤ. ပန့်တပှၤအိ်တဘျူးနလီၤ. ဒီးထိရိၤတၢ်အိ်အါဝဲလၢပတဂံၢ်ဘ်နှ်ပစံးလၢတဘျူးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတဘျူးတဘျးလီၤ.

၇. **ပဘျူးပဖှိ်** နှ်မ့်ပန့်ဘ်တၢ်လၢပမၤတၢ်အဃိဒီးပစံးလၢပဘျူးပဖှိ်လီၤ. ပမၤတၢ်မ့်ဂ့ၤနှ်မ့်ပဘျူးပဖှိ်ဒ်ပဝဲလီၤ. တမ့်ဘ်ပှၤဂၤအဘျူးဘ်.

၈. **လီၤဘျူး** နှ်မ့်ပလီၤယံၤဆူမှ်အှပှၤ ဒီးပစံးလၢလီၤဘျူးလီၤ. ပှၤဆံးတဂၤလိာ်ကွဲဒီးလီၤဘျူးဝဲဆူမှ်အှပှၤလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဘျူးလီၤဘျးလီၤ.

၉. **အဘျူး** နှ်ဒ်ဘျူးအသိးလီၤ. ဒီးပစံးလၢအဘျူးတစုစုလီၤ. ကစၢ်ယွၤအဘျူးအဖှိ်စံးဝဲဒ်. နမၤတၢ်အဘျူးကန့်ကၢ်သၢ. နမ့်တမၤဘ်တၢ်ကစီဒီဒီးအဘျူးတန့်ဘ်.

၁. **ကဘျူ်ဒီး ဘျူ်ကဘျူ် ဒီး ခဲကဘျူ်ဒီး တပှာ်ကဘျူ် ဒီးကွါကဘျူ်** တၢ်ခဲလၢာ်နှ်ကွ်လၢကဘျူ်တက့ၢ်.

၂. **စဘျူ်** နှ်မ့်တၢ်မုၢ်တကလုာ်လၢပသူ်ဒီးပကမၢၤအိ်အလ်် ဒီးဟဲဝဲနှ်ပစံးလၢစဘျူ်လီၤ. ဒီးပကိးလၢသဘျူ်ဒီးတဘျူ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤကညီကမၢၤအိ်တၢ်ကမၢၤအိ်ဒီးစဘျူ်လ်လီၤ. သဘျူ်ဒီးတဘျူ်နှ်ဒ်သိးသိးဒီးစဘျူ်လီၤ.

၁. **ဘျူး** နှ်မ့်ပကွံာ်ကၢ်လၢနိ်ဘျူးလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘျူးလီၤ. ပဘျူးတၢ်လၢနိ်ဘျူးနှ်လဲၤဒ်ပကွံာ်တၢ်အသိးယံၤဝဲလီၤ. တၢ်လၢပဘျူးတၢ်နှ်မ့်ပကွံာ်တၢ်တကလုာ်လၢဝ်လှ်ခီအလီၤဒီးပမၤ ဒီးအပျုဒီးပကွံာ်တၢ်နှ်ပစံးလၢဘျူးလီၤ. ပှၤတဂၤဘျူးလၢၢ်တဖျာ် လၢနိ်ဘျူးဒီးလၢၢ်တဖျာ်လဲၤယံၤဝဲလီၤ.

၂. **ဘျူးစိ်ကလာ်** နှ်မ့်တၢ်ဂီၤဂ့ၤဝဲနှ်ပစံးလၢဂီၤဘျူးစိ်ကလာ်လီၤ. သးကလးတဘ့်ဂီၤမးဘျူးစိ်ကလာ်လီၤ.

၃. **ကဘျူး** ဒီးကဘျူးကဘျး, ဒီးသ့်ဖံးကဘျူး, ဒီးဆှိ်ကဘျူး,ဒီးဘျီကဘျူး, ဒီးဆိခိ်ကဘျူး,ဒီးကဘျူးကွံာ်, ဒီးလီၤကဘျူးဒီးကဘျိ်ကဘျူးနှ်ကွ်လၢကဘျူးတက့ၢ်.

၄. **စဘျူး** နှ်မ့်ပတအိးကွံာ်တၢ်ဖံး ဒီးပစံးလၢစဘျူးလီၤ. ပှၤတဂၤမၤန့်ထိခိ်တဒ ဒီးစဘျူးကွံာ်ဝဲအဖံးလီၤ. ပစဘျူးတၢ်ဖံးနှ်မ့်မ့်ပထုးတအိးကွံာ်တၢ်ဖံးလီၤ. ပှၤတဂၤစဘျူးတၤသ္ဂိ်အဖံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစဘျူးစဘျးလီၤ. ဒီးပစံးလၢတဘျူးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၅. **တဘျူး** နှ်ဒ်စဘျူးအသိးလီၤ. ဒီးမ့်ပတအှ်ကွံာ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအဖံးဒီးပစံးလၢတဘျူးလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖ်နှ်တ့ၤပမၤန့်ဒီးပတဘျူးကွံာ်အဖံးလီၤ.

၆. **နိ်ဘျူး** နှ်မ့်ပမၤဝ်လှ်ဒီးအပျုဒ ဒီးပကွံာ်တၢ်လၢအလီၤနှ်မၤသးဒ်ချံ်နိ်ပှာ်အသီးတစဲးစဲးဒီးပကိးလၢနိ်ဘျူးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢနိ်ဘျူးနိ်ဘျးလီၤ. နိ်ဘျူးနှ်မ့်ပကွံာ်တၢ် ဒီးပမၤလၢနိ်ဘျူးအလီၤနှ်ပကွံာ်တၢ်လဲၤယံၤဝဲလီၤ.

၇. **သဘျူး** နှ်မ့်သ့်ဖံးအဖိလာ်, သ့်ဖံးပှၤအယှာ်အယဲၤနှ်ပစံးလၢသ့်ဖံးသဘျူးလီၤ. ဒီးဆိခိ်ဖံးစကီးပှ်နှ်ပစံးလၢဆိခိ်သဘျူးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဘျူးသဘျးလီၤ. ပမ့်ယိဆိခိ်ဒီးပသဘျူးကွံာ်ဆိခိ်သဘျူးနှ်လီၤ.

၈. **သဘျူးကွံာ်** နၣ်မ့ၢ်ပတၢ်အုၣ်ကွံာ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤအဖံး ဒီးပစံးလၢသဘျူးကွံာ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤနၢ်ထီဓိၣ်တဒု ဒီးသဘျူးကွံာ်ဝဲအဖံးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသဘျူး သဘျုးလီၤ.

၁. **ဘျ့** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအိၣ်ဒီးကးထုးကးယဲၤ ဒီးပဟံးက ဆှၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဘျ့လီၤ. ဒီးတၢ်ထံလၢမၤသးပထုး ပယဲၤနၣ်ပစံးလၢဘျ့လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘျ့သလံး လီၤ. ပှၤကညီအနါအံၣ်ဘျ့ဝဲလီၤ. ဒီးပှၤကညီအဆိုးနၣ် ဘျ့ဝဲလီၤ. ထိရိၤတၢ်ကဆှၣ်လၢအိၣ် ဒီးအထံပထုးပယဲၤ နၣ်ပစံးလၢဘျ့ခဲလာ်လီၤ.

၂. **ဘျ့** နၣ်မ့ၢ်ညၣ်တဖၣ်နၣ်အယံၣ်မၤသးပထုးပယဲၤ ဒီးပဖိၣ်တကျၢၤဘၣ် ဒီးကဆှၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဘျ့လီၤ. ညၣ်နၣ်ဘျ့သလံးဒီးပဖိၣ်တကျၢၤဘၣ်.

၃. **ဘျ့ကဆှၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပတဲသ့ၣ် ဒီးပတြူၢ်ကဆှၣ်တုၤ ဘၣ်လိာ်ဒီးပစံးလၢဘျ့ကဆှၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤမၤတလါ တဖျၢၣ်ထူးဝဲဒီးဘျ့ကဆှၣ်မးလီၤ.

၄. **ဘျ့ထိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပပံထိၣ်ကုဆူပခိၣ် ဒီးပစံးလၢဘျ့ ထိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘျ့ထိၣ်ဘျါထိၣ်လီၤ. ပှၤ တဂၤဘျ့ထိၣ်ကုဆူအခိၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤကယၢဒီးဘျ့ ထိၣ်ဝဲဆူအခိၣ်တနၢ်ဘၣ်.

၅. **ဘျ့ဘျ့** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢဘျ့တဖၣ်နၣ်ဘၣ်ပှၤ ဒီးပစံး လၢဘၣ်ပှၤဘျ့ဘျ့လီၤ. ညၣ်ယှၢ်ဘၣ်ပှၤလၢထံလာ်ဘျ့ ဘျ့လီၤ. ဒီးပအိၣ်တၢ်ဒီး တၢ်လၣ်တနီၤနီၤဘၣ်ပကိာ်ပှၤ ဘျ့ဘျ့လီၤ.

၆. **ဘျ့သလံး** နၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ဘျ့နၣ်ပကီးဒီးအဆိလၢ ဘျ့သလံးလီၤ. ဆိုၣ်သဘျူးနၣ်မၤသးဘျ့သလံးလီၤ. ဒီးတၢ်ဒီးတၢ်လၣ်တနီၤနီၤဘျ့သလံးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၇. **ကဘျ့** ဒီးကဘျ့ဖျဲၣ်ဖျူး မုၣ်ကဘျ့ခွါကဘျ့ဒီးက ဘျိၣ်ကဘျ့တၢ်ခဲလာ်နၣ်ကွၢ်လၢကဘျ့တက့ၢ်.

၈. **စဘျ့** နၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢတအိၣ်ဘၣ်ဒီးဖိဒီးမါနၣ်ပစံးလၢ စဘျ့လီၤ. ပှၤစဘျ့နၣ်အဖိအမါအဖိအဝၤတအိၣ်ဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစဘျ့ဖျဲၣ်ဖျူးလီၤ. ဒီးပှၤတဒီးဘၣ် ဘၣ်ကူၢ်နၣ်ပှၤတနီၤနီၤစံးလၢပှၤစဘျ့လီၤ.

၉. **တဘျ့** နၣ်ဒ်စဘျ့အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပှၤလၢအိၣ်ကလီ လၢအဖိအမါအဖိအဝၤတအိၣ်ဘၣ်နၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢ ပှၤတဘျ့လီၤ.ဒီးပစံးလၢမုၣ်တဘျ့ခွါတဘျ့စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁၀. **တၢ်ဘျ့** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဆံးစၢ်မုၢ်နံၤနၣ်ပစံးလၢတၢ် ဘျ့လီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢတၢ်ဘျ့တၢ်ဘျါလီၤ. ပှၤက ညီဆံးစၢ်နၣ်တၢ်ဘျ့ဒီးပမၤတၢ်တဂ့ၤဘၣ်.

၁၁. **တဲဘျ့** နၣ်မ့ၢ်ပမၤကဆှၣ်သ့ၣ်လၢယဲာ်ဒီးပစံးလၢ တဲဘျ့လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတဲဘျ့တဲကဆှၣ်လီၤ.ပှၤ တဂၤတဲဘျ့သ့ၣ်တကျိဘျ့ကဆှၣ်မးလီၤ.

၁၂. **မၤဘျ့** နၣ်မ့ၢ်ပတြူၢ်ကဆှၣ်တၢ်နၣ်ပစံးလၢမၤဘျ့ လီၤ. ပတြူၢ်ကဆှၣ်တလါလၢယိးလၢနိၣ်ပှာ်ဒီးမ့ၢ်ပမၤ ဘျ့လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဘျ့လီၤဘျါလီၤ. ဒီးပ စံးလၢမၤသိမၤဘျ့စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁၃. **လီၤဘျ့** နၣ်မ့ၢ်ပစုလီၤယၢလၢပဝ့ၤထိၣ်ဝ့ၤလီၤတ နၢ်ဘၣ်နၣ်ပစံးလၢပစုလီၤဘျ့လီၤ. ပှၤတဂၤအဖံဘၣ် လီၤဘျ့ဒီးယၢထိၣ်အစုတနၢ်ဘၣ်. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢ လီၤဘျ့လီၤဘျါလီၤ .ဒီးပစံးလၢလီၤဘျ့လီၤဘျုးစ့ၢ်ကီး လီၤ.

၁၄. **သဘျ့** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအဖိအမါအဖိအဝၤတအိၣ် ဘၣ်ဒီးပစံးလၢပှၤသဘျ့လီၤ.ဒီးပှၤလၢတဒီးဘၣ်ကူၢ်နၣ် ပစံးလၢပှၤသဘျ့စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢမုၣ်သဘျ့ခွါသ ဘျ့စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁၅. **သဘျ့** နၣ်မ့ၢ်တၢၤဒိၣ်ခိၣ်တကလှာ်လၢအဖံးတပြူ ထိၣ်ဘၣ်နၣ်ပစံးလၢတၢၤဒိၣ်ခိၣ်သဘျ့လီၤ. တၢၤဒိၣ်ခိၣ် သဘျ့နၣ်အဖံးတပြူထိၣ်ဘၣ်. အဖံးဘၣ်လိာ်ဒ်ပနၢ်အ သိးလီၤ.

၁၆. **သၣ်ဘျိၣ်ဘျ့** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလှာ်အသၣ်ဘျ့ ဝဲဒီးပကီးလၢသၣ်ဘျိၣ်ဘျ့လီၤ. ဒီးအသၣ်ထီဝဲဒီးပသူၣ် ပဖျးလၢခုးဒီးပချံအိၣ်အသၣ်နၣ်လီၤ.

၁. **ဘျုၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပဖိကသူလီၤကလဲလီၤဘျုးဝဲနၣ်ပစံးလၢ ဘျုၣ်လီၤ. တၢ်ဒီးတၢ်လၣ်လူၢ်သၣ်ဒံသၣ်နၣ်တုၤပဖိဒီး ဘျုၣ်ဝဲလီၤ.ဒီးပစံးလၢလီၤဘျုၣ်စကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအ ဆိလၢဘျုၣ်ဘျုၣ်လီၤ.

၂. **ဘျုၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်ထံးတကလှာ်မၤသးဒ်နိၣ်သိးဒီးပ အိၣ်အဒီးနၣ်ပကီးလၢဘျုၣ်လီၤ. ဘျုၣ်နၣ်မ့ၢ်နိၣ်ထံးတ ကလှာ်လီၤ. ဒီးပချံအိၣ်ဖိအိၣ်အဒီးလီၤ.

၃. **ဘျုၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဘုဘျဲဝဲလၢတၢ်ဖိတၢ်လံၤတုၣ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သ့ၣ်ကၢ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤပစံးလၢဘုဘျုၣ်လီၤ. ထိးအိၣ်ဘုဒီး ဘုဘျုၣ်ဝဲလီၤ.ဒီးပစံးလၢဘျုၣ်ဒီးပှၤတနီၤနီၤစံးလၢဖျုၣ် လီၤ.

၄. **ဘျုၣ်ဘျိၣ်စီၤ** နၣ်မ့ၢ်ထိၣ်တကလှာ်နၣ်ယူၤတစိၢ်လီၤ ဘၣ်. ဒီးပကီးလၢဘျုၣ်ဘျိၣ်စီၤလီၤ. ဘျုၣ်ဘျိၣ်စီၤနၣ် အိၣ်ခံကလှာ် ဒီးအပြၢ်တကလှာ်အသွါတကလှာ်လီၤ. ဒီး ဘျုၣ်ဘျိၣ်စီၤဖးဒိၣ်တကလှာ်နၣ်မၤအသွံလၢလၢၢ်လီၤဒီး တလၢၢ်မၤအိၣ်ဝဲအသွံနၣ်လီၤ.

၅. **လီၤဘျုၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဒ်ဘျုၣ်အသိးလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ထိရိၤတၢ် လၢပချံပဖိလီၤကလဲဝဲနၣ်ပစံးလၢလီၤဘျုၣ်လီၤ. ဒီးပ စံးဒီးအဆိလၢလီၤဘျုၣ်လီၤဘျုၣ်လီၤ.ကိၣ်နၣ်ဘၣ်ထံချံ ဒီးလီၤဘျုၣ်ဝဲလီၤ.

၇. **ဆူဘျုၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပသူၣ်လီၤတၢ်ချံဒီးဟိၣ်ခိၣ်ကိၢ်လူးဝဲ ဒီးတၢ်ချံပဒူဒီးတမဲထိၣ်ဘၣ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဆူဘျုၣ်လီၤ.

ပသူၣ်ခုၣ်ဒီးအှုဘျုၣ်ဝဲလီၤ. ပသူၣ်လီၤခုၣ်စီၤန့ၣ်စီၤလၢ ဟ့ၣ်ခိၣ်လာ်နူၣ်တုၤတၢ်ကိၢ်ဒီးဟ့ၣ်ခိၣ်ကိၢ်လူးနူၣ်ဒီးခုၣ် နူၣ်ပၫအုၣ်သံဝဲဒီးပစံးလၢအှုဘျုၣ်လီၤ.

၁. **ဘျ့** နူၣ်မ့ၢ်ညၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဒ့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ဆိုမ့ၢ်ဂ့ၤ,မ့ၢ်ဃုၢ်လီၤ ဃုၢ်ထိဆူထံထၣ်ထံခံဒီးပစံးလၢဘျ့လီၤ. ဒ့ၣ်တဘ့ၣ်စံၣ် ဆူထံလိာ်ပူၤဒီးဘျ့ဝဲလီၤ. ညၣ်တဘိဘျ့လီၤဆူထံထၣ် တခီလီၤ. ဒီးဆိုတၢ်ဘျ့လၢထံလာ်ဒ်ညၣ်အသိးလီၤ. ဒီး ပစံးလၢဘျိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၂. **ဘျ့** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤစိၣ်ပစုလၢထံဒီးပထိၣ်လီၤစီၤထံလၢ ပစုမ့ၢ်နါစ့ၤနူၣ်ပစံးလၢဘျ့လီၤ. ဘျ့နူၣ်မ့ၢ်ပထိၣ်လီၤစီၤ ထံလၢပစုမ့ၢ်နါစ့ၤနူၣ်လီၤ. ဘျ့စိၣ်ကသံၣ်ကမူၣ်လၢထံ ဘျ့မ့ၢ်အှုလၢထံဒီးမ့ၣ်လီၤပာ်ဝဲလီၤ.

၃. **ဘျ့** နူၣ်မ့ၢ်ပမၤတၢ်ရံာ်ဒီးထံဒီးပစဲၤလီၤထံလၢပစုမ့ၢ် နါစ့ၤဒီးပစဲၤလီၤဆူတၢ်ရံာ်ပူၤဒီးထံနူၣ်ကျိၣ်ကျဲအသးဒီး တၢ်ရံာ်နူၣ်ပစံးလၢဘျ့တၢ်ရံာ်လီၤ. ဘျ့တၢ်ရံာ်ဒီးထံတုၤ တၢ်ရံာ်ပှဲာ်ဒီးပအိၣ်လီၤ. ဘျ့အိၣ်တၢ်ရံာ်လၢထံစံးဝဲဒၣ်. ဒီးပစံးလၢပျ့တၢ်ရံာ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘျ့ အိၣ်ဘျ့အိၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဘျ့ဒ်နူၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၄. **ကဘျ့** ဒီးကဘျးကဘျ့နူၣ်ကွၢ်လၢကဘျ့. ကွၢ်လၢ ကဘျးတကၠၢ်.

၅. **ခံဘျ့** နူၣ်မ့ၢ်ပဃ့ထိၣ်ဝၣ်လ့ၣ်လၢပဒုးထိၣ်ဟံၣ်ခိၣ် နူၣ်လၢမဲးလိၢ်အခံထူးနူၣ်ပဃ့ကီၤထိၣ်လၣ်ခဲးနါစ့ၤနူၣ် ပကီးလၢတၢ်ခံဘျ့လီၤ. ပ ဒုးထိၣ်ဟံၣ်ခိၣ်လၢအခီၣ်ထံး နူၣ်ပမၤဒီးတၢ်ခံဘျ့လၢအလၣ်နါစ့ၤနူၣ်လၢပဃ့ထိၣ် လၢမဲးလိၢ်မဲၢ်ခံနူၣ်ပကီးလၢတၢ်ခံဘျ့လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဝၣ်လ့ၣ် ခီလၢကီၤထိၣ်ဃာ်လၣ်နါစ့ၤနူၣ်လီၤ. ဒီးပခံးလၢလၣ် ခံဘျ့စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဃ့ထိၣ်တၢ်ခံဘျ့လၢလၣ်နါစ့ၤနူၣ်လၢ မဲးလိၢ်မဲၢ်ခံနူၣ်ဒီးပဒုးထိၣ်လၣ်သ့ဝဲလီၤ.

၆. **တခီတဘျ့ဘျ့** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမၤဃၣ်လိာ်အသးလၢ ထိလိာ်သးမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢကတိၤလိာ်သးမ့ၢ်ဂ့ၤ, မၤဃၣ်လိာ် အသးတဂၤတစုစုဒီးပစံးလၢဃၣ်တခီတဘျ့ဘျ့လီၤ. ပှၤ ကညီမ့ၢ်အှ့ၣ်လိာ်အသး ဒီးအဝဲတဂၤမၤဃၣ်ဝံၤဒီးအဝဲ တဂၤမၤဃၣ်က့ၤတဂၤတစုစု ဒီးပစံးလၢဃၣ်တခီတဘျ့ ဘျ့လီၤ. ဒီးပနၢ်ဘျၢၣ်လိာ်အသးနူၣ်အဝဲတဒ့ဘျၢၣ်မ့ၢ် နာ်တပူၤဒီးအဝဲတဒ့ဘျၢၣ်နာ်စကီးတပူၤနူၣ်ပစံးလၢပ နၢ်ဘျၢၣ်လိာ်အသးနာ်တခီတဘျ့ဘျ့လီၤ. ပနၢ်ခံဒ့ဘျၢၣ် လိာ်အသးနာ်တခီတဘျ့ဘျ့လီၤ.

၇. **တဘျ့** နူၣ်မ့ၢ်ဝ့ၢ်ဘၣ်ဂဲာ်လၢဃဲာ်တဲာ်တခီစီၤဒီးပစံး လၢတဲာ်တဘျ့လီၤ.ဒီးပစံးလၢနာ်တဘျ့စ့ၢ်ကီးလီၤ.စကူာ် သ့ၣ်တထံးတဲာ်တဘျ့လီၤ. စစုဒ့ၣ်ဘၣ်တူာ်လၢဂဲာ်နာ်တ ဘျ့လီၤ.

၈. **အှုဘျ့** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဝံသးကၢၣ် ဒီးမံလီၤကနွၢ်ကျံ ကမ္ဘူးအသးဒီးပစံးလၢဟ်သးအှုဘျ့အှုဘျ့လီၤ. ပှၤတဂၤ ဝံသးကၢၣ် ဒီးဟ်အသးအှုဘျ့အှုဘျ့ဒီးပစံး ဒီးအဆိလၢ အှုဘျ့ၢ်အှုဘျ့လီၤ.

၉. **အိၣ်ဘျ့အိၣ်** နူၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢအိၣ်ဘျးအိၣ် လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်တုၤပှဲၤပဟၢဖၢနူၣ်လီၤ.

၁. **ဘျး** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢလီၤကလဲလီၤကနူာ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢ ဘျးလီၤ. ပတိၢ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဒိၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပအ့ၣ်တၢ်မ့ၢ် ဂ့ၤ, မ့ၢ်လီၤကလဲလီၤကနူာ်ဒီးပစံးလၢဘျးလီၤ. ဒီးပဖး လံာ်တုၤအလၢာ်စီဒီးပတိၢ်နူၢ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢဘျးလီၤ. ပှၤ တဂၤတိၢ်ကိၣ်ဘျးဂ့ၤကၢ. ပှၤတဂၤအ့ၣ်သဲးသၣ်တဖျၢၣ် ဒီးဘျးဝဲလီၤ. ပှၤတဂၤဒိၣ်တၢ်ညၣ်လၢခူခိၣ်ဒီးဘျးဝဲလီၤ. ဒီးပှၤတဂၤသိၣ်လံာ် ဒီးမၤလိလံာ်ဘျးဝဲ ဒီးတိၢ်ဝဲနူၢ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘျးကနီၤလီၤ. ဟ့ဘျးမ့ၢ်ဟ့ကၢ်တူာ် ဒ်လီၤကလဲအသိးလီၤ.

၂. **ဘျး** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖိမၤဟ့ၣ်အသးလၢအမိၢ်အပၢ် လီၤကဲဒီးပစံးလၢဘျးလီၤ. ပှၤဆံးတဂၤဘျးသမိးပစိာ် တနံၤဘၣ်. မၢပဟးယုၤအီၤဒီးမၤဘျးအသးလီၤ. ဒီးပ စံးလၢမၤဘျးအသးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၃. **ဘျး** နူၣ်မ့ၢ်ထိရီၤပမၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပလဲၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပ အိၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပလိာ်ကွဲမ့ၢ်ဂ့ၤတုၤပအိၣ်တကဲလၢၤဘၣ်, ပမၤတကဲလၢၤဘၣ်, ဒီးပစံးလၢဘျးအိၣ်ဘျးမၤ, ဘျး လိာ်ကွဲ, ဘျးလဲၤလီၤ. စလဲၤတၢ်မဆါတနံၤဘျးလဲၤယၢ လီၤ. စမံဘျးမံယၢ,စကွၢ်တၢ်ဘျးကွၢ်ယၢ စကွၢ်တ ကဲလၢၤဘၣ်. ထိရီးတၢ်တကဲလၢၤဘၣ်လၢတမ့ၢ်ဘၣ်တၢ် ဆါပှၤနူၣ်ပမၤမ့ၢ်တကဲလၢၤဘၣ်ဒီးပစံးလၢဘျးမၤ,ဘျး အိၣ်,ဘျးကွၢ်ကီပှၤ,ဘျးလိာ်ကွဲပှၤ, ဘျးမံပှၤ,ဘျးဝံပှၤ, ဘျးလဲၤပှၤ, ဘျးစိာ်ပှၤလီၤ. နလိာ်ကွဲဘျးလိာ်ကွဲလံ ဓါ.

၄. **ဘျးဘျးဘျီးဘျီး** နူၣ်မ့ၢ်ပဆိကမိၣ်တၢ်လီၤတံၢ်လီၤ ဆဲးဒီးပစံးလၢပဆိကမိၣ်တၢ်ဘျးဘျးဘျီးဘျီးလီၤ.

၅. **ဘျးဘျးဘျီးဘျီး** နူၣ်မ့ၢ်ပသံကိၢ်ပှၤဂၤအတၢ်လီၤတံၢ် လီၤဆဲးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပလဲၤဆှၣ်ဟ့ၣ်ခိၣ်လိၢ်ကပံာ်လိၢ်သကုၤ ဆးဒးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဘျးဘျးဘျီးဘျီးလီၤ. ပှၤမ့ၢ်ဟဲတ ခီဘီတခီမ့ၢ်ဒီးပသံကိၢ်အတၢ်ဘျးဘျးဘျီးဘျီးလီၤ.ပှၢ်လၢ် ကျဲၢ်ဝဲနူၣ်စလဲၤဆှၣ်ဘျးဘျးဘျီးဘျီး ဒီးပမၤခုးအလိၢ်မှာ် ဝဲလီၤ.

၆. **ဘျးသံ** နူၣ်မ့ၢ်ထွံၣ်အှ့ၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအညၣ်လီၤ ကနူာ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢဘျးသံလီၤ. ထွံၣ်အှ့ၣ်ထိခိၣ်ဖိတဒ့ ဒီးဘျးသံမးဒိၣ်ဒုညါလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘျးသံကနီၤ သံလီၤ. ဒီးထိရီၤဘုစီၤဟုစီၤအထံးကၢ်လီၤကလဲဝဲနူၣ် ပစံးလၢဘျးသံကနီၤသံလီၤ. ဟုကၢ်တူာ်နူၣ်ဘျးသံကနီၤ သံစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၇. **ဘျုးအီ** နၣ်မ့ၢ်ပအီတၢ်တုၤပှဲၤပဟၢဖၢဒီးပစံးလၢဘျုးအီလီၤ. စအီထံဘျုးအီလံ. စအီတကဲလၢၤဘၣ်.

၈. **ဘျုးအီၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပအီၣ်တၢ်တုၤအပှဲၤပဟၢဖၢဒီးပအီၣ်တကဲလၢၤဘၣ်နၣ်ပစံးလၢဘျုးအီၣ်ထီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘျုးအီၣ်ဘျုးအီလီၤ. စအီၣ်မ့ၤဘျုးအီၣ်လံ. စအီၣ်တကဲလၢၤဘၣ်.

၉. **စီၢ်ဘျုး** နၣ်မ့ၢ်ပမၤလီၤကလဲတၢ်လၢပစုမ့ၣ် ဒီးပစံးလၢစီၢ်ဘျုးလီၤ. ပှၤတဂၤစီၢ်ဘျုးကိၣ်ဒီးအီၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢစီၢ်ဘျုးစီၢ်ကနၠာ်လီၤ.

၁၀. **တၢ်ဘျုးသံ** နၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်လၢလီၤကလဲလီၤကနၠာ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢတၢ်ဘျုးသံလီၤ. ဟၢ်ဘျုးသံနၣ်ကမ့ၢ်ကၢ်စယိာ်စယာ်ဒီးပစံးလၢတၢ်ဘျုးသံလီၤ. ဟ့ၣ်ယီၤတၢ်ဘျုးသံနၣ်ပကတဲးကွဲာ်လၢမ့ၣ်လီၤ.

၁၁. **ဒိၣ်ဘျုး** နၣ်မ့ၢ်ပဝဲာ်လီၤကလဲတၢ်လၢယဲာ်ဒီးပစံးလၢဒိၣ်ဘျုးလီၤ.ပှၤတဂၤဒိၣ်ဘျုးတၢ်ညၣ်ဒီးဖိအီၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဒိၣ်ဘျုးဒိၣ်ကနၠာ်လီၤ. ထီရီၤပဝဲာ်လီၤကလဲတၢ်တမံၤလၢ်လၢ်နၣ်ပစံးလၢဒိၣ်ဘျုးခဲလၢာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဒိၣ်ဘျုးသ့ၣ်ဒ့ ဒီးဆိၣ်ကဲၤလီၤဝဲလၢမ့ၣ်ပှၤလီၤ. ပှၤကညီဂိၢ်ခုးနၣ်ဒိၣ်ဘျုးသ့ၣ်ဒ့ ဒီးပူထိၣ်ဝဲဒီးတဲးကွဲာ်ဝဲလၢမ့ၣ်အှလီၤ.

၁၂. **မၤဘျုး** နၣ်မ့ၢ်ထီရီၤပမၤလီၤကလဲဘၢ်နၣ်ပစံးလၢမၤဘျုးလီၤ. ကသံၣ်ကူၢ်လိၣ်နၣ်မၤဘျုးမၤကနၠာ်ဝံၤဒီးနုးအီပှၤဆါလီၤ.

၁၃. **မၤဘျုးအသး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤဆံးမၢပဟးယုၤအီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, မၢပစိာ်အီၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ယ့အီၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤဟီၣ်ဝဲ ဒီးပစံးလၢမၤဘျုးအသးလီၤ. ပှၤဆံးတဂၤမၢပဟးယုၤအီၤဒီးမၤဘျုးအသးနးကၢ.

၁၄. **လီၤဘျုး** နၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်လၢလီၤကလဲဝဲနၣ်ပစံးလၢလီၤဘျုးလီၤ. သ့ၣ်လၣ်အှတုၤစိုးဒီးပယီၢ် ဒီးလီၤဘျုးဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢလီၤဘျုးလီၤကနိၤလီၤ. ထီရီၤလၣ်နၣ်တုၤစိုးဒီးလီၤဘျုးဝဲလီၤ.

၁၅. **ဟ့ဘျုး** နၣ်မ့ၢ်ဟ့လၢတကယွဲၤဘၣ်ဒီးကၢ်တူာ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢဟ့ဘျုးလီၤ. ဟ့ဘျုးနၣ်ပအီၣ်တဝံၣ်ဘၣ်. ပအီၣ်ဝံၣ်လၢဟ့ကယွဲၤတဖၣ်နီၤလီၤ.

၁၆. **အဘျုး** နၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်လၢလီၤကလဲလီၤကနၠာ်ဝဲနၣ်ပစံးလၢအဘျုးခဲလၢာ်လီၤ. ဟ့အဘျုးနၣ်ပဖိအီၣ်တဝံၣ်ဘၣ်နၢကိၢ်ဟ့နးကၢ.

၁. **ဘျ့ၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအအီၣ်လီၤတဲာ်စုၤဝဲနၣ်ပစံးလၢဘျ့ၣ်လီၤ. ဟ့တနာ်ဘျ့ၣ်အီၣ်ဒ်းစုၤကအီလီၤ.

၂. **ဘျ့ၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအီၣ်လီၤတဲာ်လၢပှၤဂၤလီၢ်ခံစုၤဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်အီၣ်လီၤတဲာ်လၢပှၤဂၤလီၢ်ခံလၢအကတၢၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢဘျ့ၣ်လီၤ. တၢ်ဘျ့ၣ်နၣ်မ့ၢ်တၢ်အီၣ်လီၤတဲာ်စုၤဝဲနၣ်မ့ၢ်ဘျ့ၣ်လီၤ. သဲးသၣ်တကယၤဘျ့ၣ်အီၣ်သၢဆံလီၤ. ဘ့တနာ်ဘျ့ၣ်အီၣ်လီၤတဲာ်တပြၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢဘျ့ၣ်စဲၢ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအဘျ့ၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢအီၣ်ဘျ့ၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢလီၤဘျ့ၣ်လီၤစဲၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၃. **ဘျ့ၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအီၣ်ဖျ့ၣ်လၢအကတၢၢ်လၢခံတဂၤနၣ်ပစံးလၢဘျ့ၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအသဒၢါစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤကညီဘျ့ၣ်နၣ်မ့ၢ်လၢအီၣ်ဖျ့ၣ်လၢခံကတၢၢ်တဂၤနၣ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢအဘျ့ၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပစံးလၢလီၤဘျ့ၣ်လီၤစဲၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၄. **တဘျ့ၣ်** နၣ်ကွၢ်လၢကဘျ့ၣ်တက့ၢ်.

၅. **တၢ်ဘျ့ၣ်** နၣ်မ့ထီရီၤတၢ်အီၣ်လီၤတဲာ်စုၤနၣ်ပစံးလၢတၢ်ဘျ့ၣ်လီၤ. တၢ်ဘျ့ၣ်နၣ်အီၣ်လီၤတဲာ်စုၤဝဲလီၤ. ဘ့ဘျ့ၣ်နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘျ့ၣ်. ဟ့ဘျ့ၣ်နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘျ့ၣ်. သဲးသၣ်အီၣ်ဘျ့ၣ်နၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘျ့ၣ်လီၤ.

၆. **လီၤဘျ့ၣ်** နၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဘျ့ၣ်နၣ်ပစံးလၢလီၤဘျ့ၣ်လီၤ. ထီရီၤတၢ်ဘျ့ၣ်နၣ်ပစံးလၢလီၤဘျ့ၣ်လီၤစဲၢ်လီၤ. သုဂံၢ်သဲးသၣ်နၣ်လီၤဘျ့ၣ်လီၤစဲၢ်မ့ၢ်အီၣ်ဟ့ၣ်ပှၤတက့ၢ်. ဒီးပစံးလၢအဘျ့ၣ်အစဲၢ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၁. **ဘျီ** နၣ်မ့ၢ်ဘျ့အဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ကဆိတုၣ်ဝ့ၤဝီၤတၢ်နၣ်ပစံးလၢဘျ့ဘျီအသးလီၤ. ကဆိတုၣ်ဘျ့ဘျီကဟံကျါဒီးကဟံဖျ့ၣ်မးလီၤ.

၂. **ဘ့ဘျီ** နၣ်ပတစံးဘၣ်. ပစံးလၢဘ့ဘျိၣ်လီၤ. ဒီးမ့ၢ်ဘ့သၣ်အပူနၣ်ပစံးလၢဘ့ဘျိၣ်လီၤ. ဘ့ဘျိနၣ်ပတစံးဘၣ်.

၁. **ဘျိး** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီအခိၣ်ယိာ်ကွဲာ်အသးဆူအချၢယံဒီးပစံးလၢဘျိးလီၤ.ပှၤကညီအခိၣ်ဘျိးနၣ်အခိၣ်ယိာ်ကွဲာ်အသးဆူအလိၢ်ခံလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘျိးစိးကွၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤအခိၣ်ဘျိးစိးကွၣ်စံးဝဲဒၣ်.

၂. **ဘျိးနုၣ်ချၢ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီတတဲၣ်အသးဆူအချၢဒီးပစံးလၢဘျိးနုၣ်ချၢလီၤ.ဒီးပစံးလၢဘျိးအသးစ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤကညီဖိာ်မ့ၣ်ဆံးစၢ်နၣ်ပဆိၣ်အဟၢဖၢ ဒီးအကစၢ်ဘျိးနုၣ်ချၢအသးဒီးအဖိအီၣ်ဖျ့ၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢတဘျိးအသးစ့ၢ်ကီးလီၤ.

၃. **ဘျိးဘျိး** နၣ်မ့ၢ်ဘျုးဘျုးအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်ပသံဂိၢ်ပှၤဂၤအတၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒီးပစံးဒီးအဆိလၢပသံဂိၢ်ဘျုးဘျုးဘျိးဘျိးလီၤ.

၄. **ဘျိးဘျိၣ်အသး** နၣ်မ့ၢ်ထီရီၤပှၤတဂၤနၣ်ပမ့ၢ်လူၤအသး ဒီးဟ်ထိၣ်ထီအသးနၣ်ပစံးလၢဘျိးဘျိၣ်အသးလီၤ. ပှၤတဂၤပအဲၣ်အီၤဒီးဘျိးဘျိၣ်အသးလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢဘျိးဘျိၣ်ဘျိးထီလီၤ.

၅. **တဘျိး** နၣ်မ့ၢ်ထီရီၤတၢ်ဘိးက့ၣ်အသးဆူအချၢနၣ်

ပစံးလၢတဘျုးအသးလီၤ. ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤယုၢ်ကဒါက့ၤ ဆူအလီၢ်ခံနူၣ်ပစံးလၢတဘျိုးအသးစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဘိၣ်သ အိၣ်တနုထံၣ်ယၤ ဒီးတဘျိုးကဒါက့ၤအသးဆူအလီၢ်ခံ ဒီးယုၢ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢတဘျိုၣ်တဘျုးလီၤ.

၆. **အဘျိုး** နူၣ်မ့ၢ်ချံၣ်ကိအခိၣ်လၢအဘိဖိခိၣ်နူၣ်ပစံး လၢချံၣ်အဘျိုးလီၤ. ချံၣ်အကိအခိၣ်နူၣ်မ့ၢ်လီၤတဩးဒီး ပခးတၢ်တဘၣ်ဘၣ်နူၣ်မ့ၢ်အဘျိုးဟး ဒီးပစံးလၢချံၣ်အ ဘျိုးဟးပခးတၢ်တဘၣ်ဘၣ်လီၤ. ဒီးချံၣ်အဘျိုးနူၣ်မ့ၢ် ချံၣ်အကိအခိၣ်နူၣ်လီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢချံၣ်အဘျိုး အဘျုးလီၤ.

၁. **ဘျိုၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ထိရိၤတၢ်ယုၢ်လၢထံလာ်နူၣ်ပစံးလၢ ဘျိုၣ်လီၤ. ညၣ်ဘျိုၣ်လၢထံလာ်နူၣ်ချူကၢ.

၂. **ဘျိုၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဘျါအဆိလီၤ. ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဆါကိညၢ်ပှၤနူၣ် ပစံးဒီးအဆိလၢဘျိုၣ်က့ၤဘျါက့ၤလီၤ.

၃. **ဘျိုၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ဘုသၣ်အပူနူၣ်ပစံးလၢဘုဘျိုၣ်လီၤ. ဘု သၣ်နူၢ်မ့ၢ်အါ ဒီးဘုဘျိုၣ်ဒိၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢ ဘုဘျိုၣ်ဘုဘျၣ်လီၤ.

၄. **ဘျိုၣ်ထိၣ်** နူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအတပှၢ်ဒံးဘၣ် ဒီးပ စံးလၢသ့ၣ်ဘျိုၣ်ထိၣ်လီၤ. သ့ၣ်လၢအဒုအလၣ်ဝ့ၤဖိအ သး ဒီးအထံးဘျၢဝဲနူၣ်ပစံးလၢသ့ၣ်ဘျိုၣ်ထိၣ်လီၤ. သ့ၣ် ဘျိုၣ်ထိၣ်နူၣ်အထံးဘျၢဝဲ ဒီးအကပိၤကဘုးဝဲ ဒီးအဒုတ လီၤသကူးဘၣ်ဝဲနူၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဘျိုၣ်ထိၣ်လီၤ. သ့ၣ်မ့ၢ်တ သၣ်ဒံးဘၣ်ဒီးပစံးလၢသ့ၣ်ဘျိုၣ်ထိၣ်လီၤ. ဒီးသကွံလၢ တသၣ်ဒံးဘၣ်နူၣ်ပစံးလၢသကွံဘျိုၣ်ထိၣ်လီၤ.

၅. **ဘျိုၣ်ဘျိုၣ်** နူၣ်မ့ၢ်မ့ၣ်ခုၣ်ထိၣ်ဆူၣ်ဝဲနူၣ်ပစံးလၢမ့ၣ် ခုၣ်ဘျိုၣ်ဘျိုၣ်လီၤ. မ့ၣ်တပူၤခုၣ်ဘျိုၣ်ဘျိုၣ်မ့ၢ်အိၣ်မနုၤ တမံၤလဲၣ်.

၆. **ဘျိုၣ်ဘျိုၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီသးဒိၣ်ထိၣ်တဘျါဘၣ်ဒီး ဟ်အသးသပှၢ်သပှၢ် ဒီးကွၢ်ပှၤဂၤမဲာ်ဒ်ကွၢ်လံဝဲအသိးဒီး ပစံးလၢဟ်သးဘျိုၣ်ဘျိုၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤသးဟ့ပှၤဂၤဒီး ဟ်သးဘျိုၣ်ဘျိုၣ်လီၤ.

၇. **ကဘျိုၣ်** ဒီးကဘျိုၣ်ကဘျူး ဒီးကဘျိုၣ်ကဘျ ဒီးဝါ ကဘျိုၣ်ကဘျူးနူၣ်ကွၢ်လၢကဘျိုၣ်တက့ၢ်.

၈. **စဘျိုၣ်** ဒီးစဘျိုၣ်စဘျၣ်နူၣ်ကွၢ်လၢစဘျိုၣ်တက့ၢ်.

၉. **စံၣ်ဘျိုၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ညၣ်ယုၢ်လၢထံအဖိခိၣ်ဒီးထိၣ်ဝဲဆူ တၢ်က[illegible]လီၤနူၣ်ပစံးလၢညၣ်စံၣ်ဘျိုၣ်လီၤ. ညၣ်တဘ့ၣ် စံၣ်ဘျိုၣ်ဒီးလဲၤထိၣ်ဝဲလၢထံအဖိခိၣ်လီၤ.

၁၀. **ဘျိုးဘျိုၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဟ်ထိၣ်ထိအသးဒီးပစံး လၢဘျိုးဘျိုၣ်အသးလီၤ. ပှၤတဂၤပဒံးအဲၣ်ဒီးဒံးဘျိုးဘျိုၣ် အသးလီၤ.

၁၁. **ကဘျိုၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပယုၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢအ ချူကတၢၢ်နူၣ်ပစံးလၢပယုၢ်သဘျိုၣ်ပလဲၤသဘျိုၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤတၢ်ဒီးသဘျိုၣ်မးလ့ၢ်လ့ၢ်ပလူၤတချုးဘၣ်.

၁၂. **သဘျိုၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ထိၣ်ယူၤလၢအချူကတၢၢ်လၢဘိၣ် လီၤအဒံးနူၣ်ပစံးလၢထိၣ်ယူၤသဘျိုၣ်လီၤ. ထိၣ်သလ့ တကလုာ်နူၣ်ယူၤသဘျိုၣ်ချူကၢ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢသ ဘျိုၣ်သဘျၣ်လီၤ .

၁၃. **အိၣ်ဘျိုၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဆဲဝၣ်ခိ ဒီးဝံၣ်ဆှါဒီးဘံထိၣ်ဝဲ နူၣ်ပစံးလၢအိၣ်ဘျိုၣ်လီၤ. ပဆဲဝၣ်ခိလၢကစၢၢ်လီၤနူၣ် ကစၢၢ်ဘံထိၣ်ဒီးဝၣ်ခိဘံ ထိၣ်စကီးဒီးပစံးလၢဝၣ်ခိအိၣ် ဘျိုၣ်လီၤ. ဝၣ်ခိတခါပဆဲလၢတၢ်ပၤလီၤ ဒီးအိၣ်ဘျိုၣ်ဝဲ ဘံဒီးတပၢၤဘၣ်.

၁၄. **အိၣ်ဘျိုၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ပခးတၢ်ဆဲးတၢ် ဒီးဘိလဲၤပျ်လဲၤ ဝဲဒီးဘၣ်ဒိ ဒီးတၢ်တမံၤမံၤဒီးလဲၤသဖျိး ဒီးဘံထိၣ်ဝဲနူၣ်ပ စံးလၢလဲၤအိၣ်ဘျိုၣ်လီၤ. ပျ်တဘ့ၣ်စခး ဒီးဘၣ်တြူာ် ဝၣ်ထိဒုဒီးလဲၤအိၣ်ဘျိုၣ်ဝဲလီၤ.

၁၅. **အိၣ်ဘျိုၣ်** နူၣ်မ့ၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤဘၣ်သံးနာ်ဘၣ်ဘိ ဒီးဘူးဒီးကသံနူၣ်ဂဲၤဆၢထၢၣ်ယုၢ်တဘိ ဒီးလီၤယံၤဝဲဒီး ဂဲၤဆၢထၢၣ်ယှာ်ထိၣ်အကိာ်တဘိဒီးယုၢ်တခါခံခါဒီးယံၤ ဒီးပစံးလၢလီၤယံၤအိၣ်ဘျိုၣ်လီၤ. စခးထိခိၣ်တနုယံၤ အိၣ်ဘျိုၣ်ခံစုသၢစုဒီးသံဝဲလီၤ. ဒီးပစံးလၢစံၣ်အိၣ်ဘျိုၣ် စ့ၢ်ကီးလီၤ .

၁၆. **အိၣ်ဘျိုၣ်** နူၣ်မ့ၢ်ညၣ်စံၣ်မိာ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, သမၣ်စံၣ်မိာ်ဆူ ထံဖံးခိၣ် ဒီးတဘျိုးအသးမ့ၢ်ဂ့ၤ, ပစံးလၢစံၣ်အိၣ်ဘျိုၣ် လီၤ. ညၣ်တဘ့ၣ်စံၣ်အိၣ်ဘျိုၣ်ဆူထံဖံးခိၣ်လီၤ. သမၣ် တဘိစခးဒီးစံၣ်အိၣ်ဘျိုၣ်မးလၢထံဖံးခိၣ်လီၤ.

၁. **ဘျီ** နူၣ်မ့ၢ်ပခွိၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအမဲာ်ညါနူၣ်ပစံးလၢ ဘျီလီၤ. ပှၤတဂၤလူၤကဆီတၢ ဒီးဘျီဝဲလၢအမဲာ်ညါ လီၤ. ပနၢ်ကလဲၤအိၣ်ဘုနူၣ်ဘျီတူာ်အမဲာ်ညါတက့ၢ်.

၂. **ဘျီ** နူၣ်မ့ၢ်ဝၣ်တကလုာ်အိၣ်ဒီးအသဘျူးဒီးပစံး လၢဘျီလီၤ. ဒီးပကီးလၢဝၣ်ဘျီစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဘျီနူၣ်ပတ့ၤ အိၣ်ပအံလၢအပူၤလီၤ. ဒီးပကီးဒီးအဆိလၢဘျီဓိၤဘျါ ဓိၤလီၤ.

၃. **ဘျီ** နူၣ်မ့ၢ်ပလဲၤတၢ် ဒီးပခီတူာ်ကစၢၢ်ကလိ ဒီးပစံး လၢပဘျီကစၢၢ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤကးလၢပှၢ်ကျါဒီးဘျီ ကစၢၢ်ကလိလီၤ. ဒီးဘျီထံတိၤစ့ၢ် ကီးလီၤ.

၄. **ဘျီကဲၢ်ကိၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပခွိၣ်လိာ်ပသးယၢ်ခီယၢ်ခီဒီးပစံး လၢဘျီကဲၢ်ကိၤလီၤ. ပှၤခံဂၤဘျီကဲၢ်ကိၤလိာ်အသးဒီး ဘၣ်စုးလိာ်အသးလီၤ.

၅. **ဘျီတဲာ်** နူၣ်မ့ၢ်ပဟဲာ်တဲာ်ဝၣ်တတိၤတတိၤ ဒီးပစံးလၢ ဘျီတဲာ်လီၤ. ပှၤတဂၤဘျီတဲာ်ဝၣ်တဘိသၢကူာ်လွံၢ်ကူာ် ညါလီၤ. ဒီးပစံးလၢဘျီလီၤဝၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ.

၆. **ဘျီလီၤ** နူၣ်မ့ၢ်ပခူၣ်တၢ်ပူၤလၢစၢၢ်ဆၢ ဒီးအမိၢ်ပှၢ်အိၣ် ဝဲအလီၢ်နူၣ်ပစံးလၢဘျီလီၤလီၤ. ပှၤတဂၤခူၣ်သူၣ်တနု

အိၣ်လၢအပူၤ ဒီးခူၣ်ဘျိလီၤဝဲလၢစၢၢ်ဆၢ ဒီးအမိၢ်ပှၢ်အအိၣ်ဝဲနၣ်လီၤ.

၇. **ဘျိလီၤ** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီဖီၣ်ဝၣ်လၢအခိၣ်လီၤလၢအကဖိၣ်လီၤနၣ်ပစံးလၢဘျိလီၤဝၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤလဲၤထီၣ်ဘျိလီၤဝၣ်လၢဝၣ်ခိၣ်ခံထးနၣ်လီၤ.

၈. **ကွၤဘျိ** နၣ်မ့ၢ်ပစီၤခးတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢလီၤအိၣ်အဆၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢလီၤအီထံမ့ၢ်ဂ့ၤပခိးလၢအမဲာ်ညါ ဒီးပစံးလၢကွၤဘျိလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤလီၤအိၣ်မိနၣ်ကွၤဘျိလၢအမဲာ်ညါဒီးပခးဘၣ်လီၤ.

၉. **ခံဘျိ** နၣ်မ့ၢ်ဒ်ခံစုအသိး, ဒီးမ့ၢ်ပအိၣ်တၢ်အီတၢ်,လဲၤတၢ်ကွၤတၢ်တစုခံစုဒီးပစံးလၢခံဘျိလီၤ. စလဲၤဒၢၣ်ထံခံဘျိဒီးအါဝဲလီၤ. ခံဘျိသၢဘျိစံးဝဲဒၣ်.

၁၀. **ခိးဘျိ** နၣ်မ့ၢ်ပခိးလီၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢလဲၤတၢ်အမဲာ်ညါနၣ်ပစံးလၢခိးဘျိလီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤလဲၤအိၣ်ဘုနၣ်လဲၤခိးဘျိလၢအမဲာ်ညါဒီးပခးဘၣ်ဝဲလီၤ.

၁၁. **စံးဘျိ** နၣ်မ့ၢ်တၢ်အါဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဒိၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်သဲၣ်ဝဲမ့ၢ်ဂ့ၤ,ပဂံၢ်တနၢၤဘၣ်. ပစံးတသ့ဘၣ်ဒီးပစံးထိၣ်ထီရီၤတမံၤဒီးပစံးလၢစံးဘျိလီၤ. တၢ်အါတုၤပဂံၢ်တနၢၤဘၣ်နၣ်ပစံးဘျိလၢအိၣ်ကမူးဓၤကလဲာ်. ပစံးဘျိလၢအိၣ်ကမိးဓၤကလဲာ်လီၤ. ချိၣ်တပူၤအိၣ်မးကမူးဓၤကလဲာ်လီၤ. စံးဘျိဝဲဒ်နၣ်လီၤ.

၁၂. **တဘျိ** နၣ်မ့ၢ်ထီရီၤပမၤတၢ်တစုနၣ်ပစံးလၢတဘျိလီၤ. စလဲၤတၢ်ဆူဝ့ၢ်ပူၤတဘျိလီၤ.တဘျိခံဘျိစံးဝဲဒၣ်.

၁၃. **ထါဘျိ** နၣ်မ့ၢ်ပမၤထါလၢအကီဒီးပှၤဂၤမၤဆၢပှၤတသ့ဘၣ်ဒီးပစံးလၢထါဘျိလီၤ. ပမၤထါဘျိနၣ်ပှၤဂၤမၤဆၢပှၤတသ့ဘၣ်.

နီၢ်မ့ၢ်ထိၣ်လဲၤစီၤမ့ၢ်ဆိ ဘျိလၢထံဘျိလၢခိဘျိ

၁၄. **ဝၣ်ဘျိ** နၣ်မ့ၢ်ဝၣ်တကလုာ်အဒူပြံကဒံဒီးအပူၤနၣ်အိၣ် ဒီးအသဘျူးဒီးပကိးလၢဝၣ်ဘျိလီၤ. ဝၣ်ဘျိနၣ်ပကိးလၢဘျိစ့ၢ်ကီးလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဝၣ်ဘျိဝၣ်ဘျါလီၤ.

၁. **ဘျိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ဟံၣ်ပျံၢ်စီၢ်နၣ်ပကိးလၢဘျိၣ်လီၤ. မံလၢဘျိၣ်နၣ်တ့ၢ်ကသ့ၣ်ဝဲလီၤ. ဒီးပကိးဒီးအဆိလၢဘျိၣ်ဖိၤဖိၤဖိၤလီၤ. ဒၢးဒီးဘျိၣ်အဆၢနၣ်ပဒူၣ်တံာ်အီၤလီၤ.

၂. **ဘျိၣ်မဲာ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤမဲာ်ချံဟးဂီၤနၣ်ပစံးလၢဘျိၣ်မဲာ်လီၤ. ဒီးပစံးလၢမဲာ်ဘျိၣ်စ့ၢ်ကီးလီၤ. ပှၤဘျိၣ်မဲာ်နၣ်တထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်လီၤ.

၃. **ဘျိၣ်ဖိၤဖိၤဖိၤ** နၣ်မ့ၢ်ပကိးဘျိၣ်ဒီးအဆိ ဒီးပကိးလၢဘျိၣ်ဖိၤဖိၤဖိၤလီၤ. လဲၤထီၣ်အိၣ်ကသ့ၣ်လၢဘျိၣ်ဖိၤဖိၤဖိၤနၣ်တက့ၢ်.

၄. **ကသံၣ်ဘျိၣ်မဲာ်** နၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်တကလုာ်အိၣ်လၢတရါကျါ ဒီးအထုးအိၣ်ဝဲနၣ်အထုးမ့ၢ်ဘၣ်ပမဲာ် ဒီးပမဲာ်ဘျိၣ်ဒီးပကိးလၢကသံၣ်ဘျိၣ်မဲာ်လီၤ.

၅. **ဘူၣ်ဘျိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပမၤသရိာ်လၢပဘါကစၢ်ယွၤအလိၢ်နၣ်ပစံးလၢဘူၣ်ဘျိၣ်လီၤ. လဲၤဘါယွၤလၢဘူၣ်ဘျိၣ်ပူၤစံးဝဲဒၣ်.

၆. **ဘျ့ၣ်ဘျိၣ်ဖိၤ** နၣ်မ့ၢ်ထိၣ်တကလုာ်ယူၤဝ့ၤဝီၤတစိၢ်လီၤတဝၢ်ဘၣ်ဒီးပစံးလၢဘျ့ၣ်ဘျိၣ်ဖိၤလီၤ. ဒီးအိၣ်ခံကလုာ်ဒီးအဒိၣ်တကလုာ်ဒီးအပြံၤတကလုာ်လီၤ.ဘျ့ၣ်ဘျိၣ်ဖးဒိၣ်နၣ်ထဲဆီဖိတဘ့ၣ် ဒီးဘျ့ၣ်ဘျိၣ်ပြံဖိၤတကလုာ်ထဲခိၣ်မှၢ်ဒိၣ်လီၤ. ဘျ့ၣ်ဘျိၣ်ဖိၤဖးဒိၣ်နၣ်မၤအသွံလၢလၢၢ်ခိၣ်လၢၢ်ပူၤ ဒီးတလၢၤမၤအိၣ်အသွံနၣ် ဒီးဆါဝဲလၢအပှၤဖးဒိၣ်လီၤ.

၇. **မဲာ်ဘျိၣ်** နၣ်မ့ၢ်ပှၤကညီမဲာ်ချံဟးဂီၤဒီးအမဲာ်တထံၣ်ဘၣ်တၢ်နၣ်ပစံးလၢမဲာ်ဘျိၣ်လီၤ. ပှၤမဲာ်ဘျိၣ်နၣ်တထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်. အမဲာ်ချံဟးဂီၤကွံာ်ဝဲလီၤ. ဒီးပစံးဒီးအဆိလၢမဲာ်ဘျိၣ်နါလံလီၤ.

★ကတြူၢ်သၢဝံၤလံ★